SVMMA QVAESTIONVM REGVLARIVM,

SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad perſonas religioſas vtriuſq; ſexus valdè ſpectantibus.

Iuxta noua Decreta, Conſtitutiones, & Declarationes Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum, ipſorumq; Regularium priuilegia.

Ex tota fermè Theologia Morali, quatenus ad ipſos Regulares ſpectat.

PER P. M. IO: BAPTISTAM DE LEZANA

Hiſpanum, Matritenſem, Socium Generalem Carmelitarum, & S. Congr. Indicis Conſultorem, ac in Sapientia Romana publicum Lectorem.

Quarta Editio, ex diligenti per ipſum Auctorem recognitione, emaculata, & ſingulis ferè paginis, nouis acceſſionibus, quas notæ conſpicientes indicant, locupletata; quibus addita eſt in fine Relectio circa validitatem cuiuſdam Capituli, & electionum in ipſo factarum.

Volumen Secundum continens Tertiam, & Quartam Partem.

Cum duplici Indice, Capitulorum videlicet, necnon Rerum, ac Verborum magis notabilium alphabetica ſerie concinnatus.

VENETIIS, *Apud Iuntas, & Baba.* M. DC. XLVI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX MATERIARVM,

De quibus Tertio, & Quarto Tomo huius Summæ ſaltem remiſsiuè agitur.

A

Abbas. pag. 1
Abbatia. 4
Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa. 5
Abortus, ſeu Aborſus. 8
Abſolutio. 13
Accuſare, & Accuſator. 16
Adminiſtratio, & Adminiſtrator. 20
Ætas. 23
Affinitas. 24
Agnus Dei cerei. 26
Alienare, ſeu Alienatio. 27
Altare. 32
Ambitio. 37
Annus. 38
Apoſtata, & Apoſtaſia à Religione. 40
Appellare, & Appellatio pro Regularibus. 42
Approbatio. 45
Aqua benedicta. 45
Arbiter. 46
Arma. 46

B

Baculus. 48
Baldachinum. 49
Bannitus. 50
Baptiſmus. 53
Bellum. 55
Benedictio, & Benedicere. 59
Beneficium, & Beneficiati Regulares. 62
Bigamus, & Bigamia. 66
Bona Regularium. 69
Breuiarium. 71
Bulla Cœna. 73
Bulla Cruciatæ. 83

C

Calix. 92
Canonica portio. 93
Capella, & Capellanus. 95
Capitulum. 95
Cardinalis. 97
Caſus reſeruati Regularium. 98
Cauſa Iudicialis Regularium. 105
Cenſura Eccleſiaſtica. 108
Ceſſatio à diuinis. 111
Clauſula. 112
Clauſula Regularium. 118
Clericus. 125
Cœmeterium. 133
Commiſſio, Commiſſarius Regularium. 134
Concionari, & Concionator Regularis. 135
Confeſſarius Regularis. 138
Confeſſio. 143
Confraternitas, Confratres. 147
Sacra Congregatio. 147
Conſecratio pro Regularibus. 149
Conſeruatores. ibid.
Conſtitutiones. ibid.
Conuerſi, & Conuerſæ. ibid.
Credo. ibid.
Crux quoad Regulares. 150

D

Dare, ſeu donare quoad Regulares. 150
Decima quoad Regulares. 159
Defunctus. 161
Degradatio. 164
Delinquens Regularis. 165
Denunciatio, & denunciare pro Regularibus. 166
Depoſitio. 168
Dictio. 169
Dimiſſoriæ. 172
Diſpenſare, & diſpenſatio inter Regulares. 173
Dos Monialium. 174
Dubia Regularium. 176
Duellum. 178

E

Eccleſia, ſeu Templum. 183
Eiecti Regulares ab Ordine. 186
Electio inter Regulares. 188
Epiſcopus quoad Regulares. 191
Eremitæ. 195
Euchariſtia quoad Regulares. 195
Examen, Examinatores. 200
Excommunicatio quoad Regulares. 201
Exemptio Regularium. 214
Extrema Vnctio. 219

F

Falſarius. 212
Famuli, ſeu Familiares Regularium. 224
Feſti dies quoad Regulares. 224
Fidei profeſſio. 226
Funeralia. ibid.
Furtum. ibid.

G

Gabella quoad Regulares. 228
Generales Regularium. 234
Gradus, & Graduati Regulares. 234
Gratia conceſſa Regularibus. 236

H

Habitus Regularis. 237
Hæreditas quoad Regulares. 240
Hæreſis, & Hæreticus. 240
Homicidium. 243
Horæ Canonicæ. 246
Hoſpitalarij Regulares. 246

I

Ieiunium. 246
Illegitimi Regulares. 249
Immunitas Eccleſiarum. 253
Immunitas Eccleſiaſt. Regul. 260
Inceſtus. 262
Indulgentia quoad Regulares. 262
Infamia. 268

Inter-

INDEX.

Interdictum quoad Regulares. 222
Interſtitia. 283
Irregularitas. 284
Iubilaum. 302
Iudex, & Iudicium Regularium. 307
Iuramentum pro Regularibus. 313
Ius patronatus. 319

L

Laici Fratres. 321
Lectio quoad Regulares. 321
Legata Regularibus relicta. 323
Leges Regularium. 333
Legitima quoad Regulares. 347
Libri. 348
Licentia quoad Regulares. 355
Litania. 357
Litteræ Apoſtolicæ. 358
Ludus quoad Regulares. 365

M

Mandatum quoad Regulares. 368
Mantelletum. 371
Matrimonium. 372
Matutinum. 372
Mendicantes Regulares. 373
Mercatura quoad Regulares. 374
Milites Regulares. 374
Miſſa. 374
Mitra. 396
Monachi. 397
Monaſteria Regularium. 397
Monetarij. 411
Moniales. 413
Mozzetta. 421

N

Negotiatio quoad Regulares. 421
Neophitus Regularis. 425
Notarius Regularis. 429
Notorium. 431
Nouitij, & Nouitia Religionum. 432

O

Obedientia Regularis. 441
Oblati, ſeu Commiſſi. 444
Oblatio facta Regularibus. 445
Occultum. 448
Officia Religionum. 449
Officium diuinum. 453
Oleum Sanctum quoad Regulares. 456
Opinio Regularibus tenenda. 457
Oracula viua voeis. 460
Oratoria quoad Regulares. 462
Ordines Sacri. 464

P

Paramenta Sacra. 469
Parochus, & Parochia Regularis. 470
Paupertas Religioſa. 471
Pœna Eccleſiaſtica. 471
Pœnitentia. 474
Portio Canonica. 474
Præcedentia quoad Regulares. 474
Præceptum. 476
Prædicatores verbi Dei. 477
Prælatus Regularis. 477
Præſes Capitulorum. 482
Priuilegia Regularium. 483
Proceſſio quoad Regulares. 493
Procuratores Religionum. 495
Profeſſio fidei. 496
Profeſſio Regularis. 496
Profanatio Sacrorum. 504
Protectores Ordinum. 504

Q

Quarta funeralis. 504
Quæſtuarij Regularium. 506

R

Ratificatio profeſſionis. 507
Reconciliatio Eccleſiarum. 507
Recurſus Regularium ad Sedem Apoſtolicam. 507
Recuſatio Iudicis Regularis. 508
Reformati Regulares. 509
Regulares, ſeu Religioſi. 511
Reliquiæ Sanctorum. 511
Renunciatio inter Religioſos. 514
Reſeruatio caſuum. 515
Reſidentia Prælatorum Regularium. 515
Reſignatio Officiorum Ordinis. 516
Reuerenda pro Ordinibus recipiendis. 516
Reus Regularis. 516
Ritus Sacri. 518

S

Sacramentorum adminiſtratio. 519
Sacrilegium. 519
Sacriſta, & Sacriſtia. 521
Sanctorum cultus. 521
Seminarium. 524
Sententia Iudicialis. 526
Sepultura quoad Regulares. 527
Simonia quoad Regulares. 533
Sollicitantes in confeſſione. 540
Spolia Regularium. 540
Statuta. 541
Suffragia. 543
Superior Regularis. 544
Suſpenſio quoad Regulares. 545

T

Tertiarij, & Tertiariæ. 549
Teſtamentum quoad Regulares. 550
Teſtis Regularis. 552
Tortura Regularium. 553
Tranſeuntes Regulares. 554
Triremium pœna. 557
Tutela Regularium. 558

V

Vaſa Sacra. 558
Velum Monialium. 559
Veneficia. 560
Veſtes Sacræ. 562
Vicarij Religionum. 564
Viſitator Regularis. 566
Vnctio Sacra. 568
Votum pro Regularibus. 568
Vox actiua, & paſſiua. 576
Relectio circa validitatem cuiuſdam Capituli, & Electionum in ipſo factarum. 577

INDEX

INDEX RERVM MAGIS NOTABILIVM.

Quæ in Tertio, & Quarto Tomo huius Summæ continentur, num. 3. Tertium, num. 4. Quartum Volumen denotat.

A

3 A, & *Ab* dictiones ſignificantes terminum, quomodo accipiendæ verbo *Dictio* numero 2.
Abbatis nomen, quid importet, verbo *Abbas* num. 1. Abbates in multiplici differentia. ibidem. num. 2. Abbatis nomen dignitatem importat. nu. 3. Abbates regulares ſunt verè Prælati. num. 4. an nomine Ordinarij Abbates comprehendantur. num. 5. an in Iubilæis, ſeu Bullis nomine Ordinarii Abbates veniant. ibid. nomine Monachi in fauorabilibus venit Abbas, ſecus in odioſis. num. 6. an etiam nomine Monialis venit Abbatiſſa. ibid. De Abbatum prouiſione num. 7. & 8. Quinam dicantur Abbates benedicti, & qui non benedicti. num. 9. De reſidentia in Eccleſiis. num. 10. & 11. an vtantur Pontificalibus inſignis. num. 12. & 14. an aliqui vti poſſint habitu Prælatorum ſecularium. nu. 13. altare, & menſa quomodo paranda pro Abbate celebraturo. num. 15. an poſſint deponi ab officiis, aut ipſis renunciare, & quomodo. nu. 18. an & quomodo poſſint fieri permutationes Prælaturarum. num. 19. an fieri poſſint renunciationes in alterius gratiam. ibid. Abbatum cadauera quibus cœremoniis ſepelienda. num. 20.

3 Abbatia quid ſit, verbo *Abbatia*. nu. 1. quibus concedi poſſit in titulum, vel in commendam. ibid. a quo id fieri poteſt. ibid. Prouideri debet per electionem. nu. 2. Non poſſunt eidem Abbatiæ præfici duo Prælati. num. 3. Nec è contra vnus Prælatus duabus Abbatiis. num. 4. De Abbatia nullius Diœceſis. nu. 5.

3 Abbatiſſarum electio pertinet ad Moniales, verb. *Abbatiſſa* num. 1. Quas conditiones habere debent. ibid. In ætate Abbatiſſarum, quis diſpenſet. nu. 2. De ipſarum electione. nu. 3 De Præſide electionis Abbatiſſarum. nu. 4. Scrutatores an habeant vocem in tali electione. nu. 5. quot partes Monialium concurrere debent ad illam. num. 6. qui vocantur ad earum electiones, à quibus abſtinere debeant. num. 7. Poſſunt Moniales iure communi compromittere electionem. num. 8. an Moniales deſcendentes ex macolato genere eligi poſſint in Abbatiſſas. nu 9. Electæ in Abbatiſſas qualiter, aut à quibus confirmandæ. num. 10. à quibus benedicendæ. num. 11. De Abbatiſſis ſolum per trienoium duraturis. num. 12. & 13. an Abbatiſſæ poſſint diſpenſare cum Monialibus. num. 14. an poſſint benedicere illas. num. 15. an beneficia, vel Cappellas conferre. num. 16. Quomodo dicantur ſuſpendere Clericos. ibidem. an, & quomodo habeant adminiſtrationem bonorum ſui monaſterii. num. 17. Vbi, aut quomodo ſepeliendæ. num. 18.

3 Abortus, ſeu aborſus, quid ſit, verbo *Abortus*. numero 1. Quid ſtatuerint Sixtus V. & Gregor. XIV. numero 2. & 3. De procurante, vel conſulente abortum. numero 4. 5. & 6. à quo abſolui poſſit. numero 7. & 8. an hæc excommunicatio non incurratur, niſi effectus ſequuto numero 9. animatio fœtus, qua die contingat. numero 10. Quas pœnas incurrat mulier ipſa prægnans abortum proprium procurans. numero 11. an aliquando liceat ipſi abortum procurare. numero 12. quando viri abortum procurantes incurrant irregularitatem. num. 13. an Prælati Regulares ſuper hac irregularitate diſpenſent. numero 14. quas pœnas incurrunt Clerici, vel Regulares, qui ſunt cauſa abortus. num. 15. 16. 17. 18. 19. 20. & 21.

3 Abſolutio non poteſt dari ſola mente, aut animo, verbo *Abſoluto*. numero 1. quæ ſit forma abſolutionis à peccatis. ibidem. quæ ſit forma abſolutionis à Cenſuris. ibidem. an ſolis illis verbis *abſoluo te* abſoluantur peccata, & cenſuræ. numero 2. an requiratur expreſſio nominis Cenſuræ, à qua quis abſoluitur. numero 3. an requiratur expreſſio cauſæ propter quam incurſa fuit cenſura. numero 4. Vna cenſura auferri poteſt ſine alia. numero 5. Secus de peccatis mortalibus. ibidem. quando poſſit dari abſolutio cenſuræ extra Confeſſionem. numero 6. quid importet verbum illud *In foro Conſcientia*. ibidem. quid illud *In foro Pœnitentia*. ibidem. quid illud *Iniuncta, ſeu peracta Pœnitentia*. ibid. abſolutus à cenſura ſolum in foro conſcientiæ qualiter ſe gerere debeat. numero 7. qualiter abſolutio publica impendenda. numero 8. an ſatisfactio partis læſæ præcedere debeat. numero 9. an ea ſit de ſubſtantia abſolutionis. ibid. Quid de abſolutione In foro *Conſcientia*. ibidem. An abſolutionem ab excommunicatione præcedere debeat iuramentum. numero 10. quale ſit hoc iuramentum, & à quibus petendum. ibidem. an abſolutio à peccatis, vel cenſuris dari poſſit ſub conditione. num. 11. abſolutio cenſuræ debet eſſe voluntaria, non coacta. num. 12. quid requiratur ex parte abſoluentis ad valorem abſolutionis. numero 13. & 14. Inuitus, & abſens an poſſit abſolui à peccatis, vel à cenſuris. numero 15. & 16. Clauſula *abſoluentes ab excommunicatione* &c. quæ ſolet poni in Reſcriptis Papæ quantum valet, verbo *Clauſula*, nu. 7.

3 *Abſque* dictio an ſemper importet excluſionem, verbo *Dictio* num. 3.

3 *Accumulatiuè* dictio quid ſignificet verbo Dictio. nu. 4.

4 Abbates aliqui conferunt minores Ordines, & primam Tonſuram, verbo *Ordines Sacri*. num. 6. qui ſint tales. ibid. quibus ea conferunt. ibid. quomodo. ibidem quid ſi habeant dicti Abbates aliquod impedimentum. num. 7. Viſitare debent monaſteria, verbo *Viſitator Regulares*. numero 2. quo iure ad id teneantur. num. 3. aliqui eorum habent vſum Mitræ, verbo *Mitra* nu. 2.

4 Abbatiſſarum electionum Præſes, verbo *Præſes Capitulorum*. num. 10.

4 Abiurantes in officio S. Inquiſitionis an admitti poſſint ad Religiones, vel officia ipſarum. ver. *Neophitus Regularis*. num. 13.

a 4 Ab-

4 Abſentia Prelatorum à ſuis Monaſterijs quanta permittatur, verbo *Reſidentia Prælatoram regularium*, numero 2.

4 Abſentium vota non ſupplenda in electionibus, *in Relectione*. num. 42. & ſeqq.

4 Abſolutiones concedi ſolitę à Viſitatoribus tempore Viſitationum, verbo *Viſitator Regularis*. num. 16. Abſolui à quibus, & in quibus poſſint Nouitij, verbo *Nouitij, & Nouitia* num. 36.

4 Abuſu quomodo tollantur priuilegia Regularium, verbo *Priuilegia Regularium*. num. 18.

4 Acceptatio legis, qualis eſſe debeat, verbo *Leges Regularium*. num. 16. Notanda pro huiuſmodi acceptatione, num. 17. & 18.

4 Accipere aliquid pro ingreſſu in Religionem quando ſit Simonia, verbo *ſimonia quoad Regulares* numero 5. Pro Sacramentorum adminiſtratione, numero 6. Pro Sacramentalibus, num. 7. Pro rebus Sacris. num. 8. Pro licentiis, quæ concedi ſolent in Religionibus. numero 11. & ſequentibus. Pro officijs Religionum. numer. 16. Accipere munera, etiam liberaliter conceſſa qualiter prohibitum ſit Viſitatoribus Regularibus, verbo *Viſitator regularis*. numer. 11. Quę poſſint licitè accipere. ibidem.

4 Actus interni quomodo præcipi, vel prohiberi poſſint lege humana, verbo *Leges Regularium*. num. 22. Actus prohibiti per ſuſpenſionem, an valide fiant, verbo *ſuſpenſio quoad regulares*. num. 14.

3 Accuſare an poſſit Religioſus, verbo *Accuſare, & Accuſator*. numer. 1. Quando accuſat ſine licentia Prælati an iudicium illud ſit validum. numero 2. Quid ſi Religioſus velit agere contra ſuum Prælatum, numero 3. An tunc concedi debeant illi expenſę. num. 4. An etiam Prælato accuſato. ibidem. Religioſus obedire debet ſuo Superiori durante lite. num. 5. An cum poteſt eſſe actor poſſit conſtituere procuratorem. numer. 6. In caſu Hæreſis, vel ſuſpicionis Hæreſis tenentur Religioſi denunciare quaſcumque perſonas. num. 7. Quid in caſu quo Monialis, ſeu Religioſus iuuenis ad inhoneſta ſolicitaretur in confeſſione. num. 8. Quę, & quorum crimina teneantur denunciare tempore viſitationis. num. 9. & ſequentibus vſque ad 17. Eccleſiaſtici prohibentur accuſare in cauſa ſanguinis. numer. 18. Quando, & quomodo id liceat. ibidem. Proteſtatio quando, quomodo, & coram quibus ſit facienda. num. 19. An illa proſit aliis. num. 19. An ſine illa excuſentur aliquando Eccleſiaſtici ab Irregularitate. num. 20. Quid quando accuſant aliquem ex obligatione Charitatis, vel Iuſtitiæ. num. 21.

3 *Actum, & ratum* &c. clauſula quid importet, verbo *Clauſula*. num. 8.

3 Ad dictio ſignificans terminum quomodo accipienda, verbo *Dictio*. num. 2.

3 Adminiſtratio bonorum Monaſterii ad quos ſpectat, verbo *Adminiſtratio, & Adminiſtrator*. num. 1. & 2. Quæ Adminiſtratio bonorum Monaſterij competat Abbatiſſis. numer. 3. An aliqui Adminiſtratores deſignari pro illis poſſint. ibidem. An Fratres Minores poſſint hoc munus exercere, num. 4. Quid ſi Adminiſtratores in ſuo munere deliquerint. num. 5. Quæ conditiones pro illis requirantur. num. 6. & 7. Alia ad Adminiſtratores ſpectantia. num. 8. & 9. Quæ Adminiſtratio prohibita Regularibus. num. 10. & 11.

4 Aedificare an liceat circa Monaſteria Regularium, verbo *Monaſteria Regularium*. num 23.

4 Aetas ad Ordinum receptionem requiſita, verbo *Ordines ſacri*. num. 14. De pœnis aliter facientium, numer. 14. & 15.

3 Aetas Generalium, vel Prouincialium qualis, verbo. *Aetas*. num. 1. Aliorum Prælatorum inferiorum. num. 2. Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum, num. 3. Diffinitorum, numer. 4. Pro Profeſſione emittenda. numer. 5. Pro recepturis Sacros Ordines. numer. 6. Quæ ætas ſufficiat ad peccatum mortale, & incurrendas cenſuras. numero 7. Quando Regulares obligentur ad ieiunia ſuæ Regulæ. numer. 8. Quæ ætas requiritur ad Beneficia, vel ſimilia. num. 9.

3 Affinitas quid ſit, verbo *Affinitas*. num. 1. & 2. Solus Pontifex diſpenſat in illa ante contractum Matrimonium, num. 3. Poſt contractum etiam Epiſcopus, & cui ipſe commiſerit. ibidem. Quid de Confeſſarijs Regularium propter eorum priuilegia. num. 4. 5. 6. & 7.

3 Agnus Dei cerei, quomodo non miniandi ex Conſtitutione Gregorij xiij. verbo *Agnus Dei cerei*. numer. 1. Quę actiones prohibitæ ſint circa illos, numero 2. 3. 4. & 5. Excommunicatio à Gregorio impoſita an ſit, & quibus reſeruata, numero 6. Tangere, ſeu contrectare Agnus Dei, quibus liceat, vel quibus non. num. 7. Pro reuerentia, & vtilitate illorum. num. 8. & 9.

4 Alba Sacerdotis debet eſſe benedicta, verbo *Veſtes Sacra*. num. 4. Quando amittat benedictionem. num. 5. Non indiget noua benedictione, ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur, quorum additione non mutatur in propria figura. num. 6. Secus verò quando mutatur, ibidem.

4 Aleatores Eccleſiaſtici quibus pœnis puniantur. verbo *Ludus quoad regulares*. num. 5. Eorum electio confirmari non debet. num. 6. An habeantur pro infamibus. numero 5. Alearum ludus quomodo Regularibus prohibitus. num. 3. & ſeqq. Aleatores publici eligi non poſſunt in Prælatos Regulares, verbo *Prælatus regularis*, numero 5.

4 Alienari an poſſint oblationes factæ Regularibus, verbo *Oblatio facta regularibus* num. 6. & ſeqq. An alienari poſſint Paramenta Sacra, verbo *Paramenta ſacra* numer. 3. An Reliquiæ, verbo *Reliquia Sanctorum*, num. 3. Vaſa Sacra, verbo *Vaſa ſacra*. num. 6. An veſtes Sacræ, verbo *Veſtes ſacra*. num. 9. An bona oratoriorum, verb. *Oratoria quoad regulares* num. 4. An Capellę Regularium, verbo *Miſſa* num. 43.

4 Altari qui non poſſint oblationes offerre, verbo *Oblatio facta regularibus*. num. 10.

3 Alienatio propriè quid importet, verbo *Alienare ſeu Alienatio*, numero 2. Alienatio omnis bonorum Eccleſiaſticorum prohibita à Paulo 2. & a S. Congregatione, numero 3. & 4. Pœnæ impoſitæ contra alienantes, numero 18. vſque ad 22. Quis poſſit in illis diſpenſare, num. 22. & 23. Quid de pœnis aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum. num. 24. & 25.

3 Alius dictio quid importet, verbo Dictio. num. 5.

3 Altare quid importet, verbo *Altare*. numero 1. Quotuplex ſit Altare. ibidem. Quale, & à quo conſecrari debeat. numero 2. 3. & 4. Quid quando non adeſt copia Epiſcoporum, numero 4. An per Concilium reuocata ſint priuilegia aliqua Regularium quoad hoc, ſi Ordinarij requiſiti Altaria conſecrare nolint, numero 4. & 5. De modo conſecrandi Altaria. numero 6. & 7. Quomodo fieri debeat. numero 8. & 9. In Altari non conſecrato nullus celebrare poteſt. numer. 10. An in Altari in quo Epiſcopus Miſſam celebrauit aliquis eo die celebrare poſſit num. 11. Erigere Altaria in Eccl. conſecratis, vel non conſecratis, ſeu ipſa deſtruere, quibus liceat, num. 12. An priuilegia quorumdam Regularium celebrandi cum ſolo Altari portatili ſubſiſtant modo poſt Concil. Trid. num. 13. Quid importent illa verba *Sine praiudicio Eccleſia Parochialis*. ibidem. An in grangijs, ſeu prædijs Monaſteriorum celebrari poſſit. num. 14. An in cameris particularium Religioſorum. num. 15. Nullatenus verò in Cameris ſæcularium. num. 16. Quæ declarata ſint a S. Congregatione circa reuerentiam Altaribus debitam. num. 17. An Altaria in Eccl. Regularium ſita ab Epiſc. viſitari poſſint. num. 18. Altaria priuilegiata, quæ dicantur. num. 19. An Miſſa in illis celebranda pro defunctis debeat eſſe de *requiem*. ibidem. An hæc priuilegia aliis communicentur. ibidem. Quando ſuſpendantur. ibidem. Altaria quando execrentur. num. 20. 21. 22. & 23. Quomodo ornandum pro Abbate, vel Priore habente vſum Mitræ. num. 25.

3 Ambitionis peruerſitas, verbo *ambitio*. num. 1. & 2.

4 Animæ in Purgatorio exiſtentes an puniantur propter dilationem, ſeu non executionem legatorum ab ipſis relictorum, verbo *Legata regularibus relicta*. num. 37.

4 Anniuerſariorum obligatio valide recipitur a Regularibus, verbo *Legata regularibus relicta* num. 21.

4 Annus Nouitiatus debet eſſe in locis approbatis, verbo *Profeſſio regularis*. numer. 7. Defectus illius irritat profeſſionem, numer. 9. Debet eſſe continuus, num. 10. Qua continuitate. ibid.

3 Annus quomodo accipiendus in ſacris Canonibus Bullis, Decretis, Statutis, verbo *annus*. numero 1. Si aſſignatur annus cum præpoſitione in per ablatiuum, vel in genitiuo, ſeu per accuſatiuum, & præpoſitionem *ad*, vel in accuſatiuo cum prępoſitione *per*, ſeu *ante*, ſeu poſt. n. 2. & ſeqq. Quando res ſit dubia, quæ regula ſit tenenda. num. 8. Quomodo accipiendus annus completus. n. 9.

I N D E X.

An idem dicendum de anno requiſito pro Profeſſione Regulari, & obligatione ieiunii Eccleſiaſtici. ibidem. Annus biſſextilis quomodo accipiendum. numero 11. Quid de anno pro nouitiatu requiſito. ibidem. Quid quando aliquis ſuſpenderetur per annum. ibidem. Annus 1 5 & 2. quomodo integer debuit reputari. numero 12. qui annus requiritur ad dignitates. num. 13.

4 Anticipatio Miſſarum, quæ ex obligatione dicendæ ſunt, an permitti poſſit, verbo *Miſſa*. numero 50. Decretum Sacr. Congregationis de ea re. num. 51. quo tempore datum. numero 52. quomodo intelligendum. num. 53.

3 *Ante* dictio quid importet verbo *Dictio*. num. 6.

3 Apoſtaſia quid, & quotuplex ſit verbo *Apoſtata*, *& apoſtaſia*. numero 1. & 2. apoſtaſia ab obedientia quid ſit. num. 3. apoſtaſia, ſeu apoſtata à Religione. num. 4. apoſtaſia à religione eſt caſus reſeruabilis. num. 9. ab ea quis abſoluat. num. 11.

3 Apoſtata à Religione verbo *apoſtata*, *& apoſtaſia*. numero 4. an Moniales de monaſterio exeuntes Apoſtatæ ſint cenſendæ. numero 5. quid de Pinzocheris collegialiter viuentibus. ibidem. Quando religioſus fugiens ad Prælatum ratione grauaminis prætenſi excuſetur. numero 6. de bonis apoſtatarum. & ad quos pertineant. numero 8. De cenſuris, & pœnis Apoſtatarum à religione. numero 10. & ſequentibus. Apoſtata à Clericatu quis cenſendus. numero 13. quando peccet mortaliter. ibidem. De religioſo Clerico apoſtata. num. 14.

3 Appellatio quid, & quomodo permiſſa, verbo *appellatio*. numero 2. quomodo permiſſa regularibus. numero 3. & 4. Non ad tribunalia extranea. numero 5. & 6. Caſus in quibus non licet. numero 8. 9. 10. 11. 12. & 13. Forma faciendi ipſam. numero 15. effectus ipſius. numero 16. A qua ſententia appellari poſſit. numero 17. 19. 20. 21. & 22.

3 *Appellatione remota* Clauſula quomodo intelligenda, verbo *Clauſula*. num. 10.

4 Appellatio regularium ad Sedem Apoſtolicam, quando licita, verbo *Recurſus Regularium ad Sedem Apoſtolicam*. numero 2. An ad illam requiratur licentia Prælati. numero 3. quid ſi illam neget. ibidem. & numero 4. In quo caſu negari poſſit. numero 5. appellatio ab electione quando, & quomodo facienda, *in Relect.* num. 6. 8. 19. 20. & 21.

3 Approbatio Confeſſarij qualis debeat eſſe, verbo *Bulla Cruciata*. num. 20. verbo *Confeſſarius Regularis*, num. 2. & verbo *Iubilæum*. num. 16.

3 Aqua benedicta eſt duplex, verbo *benedictio*, *& benedicere*. num. 20. & 21. eam benedicere eſt actus Ordinis. ibidem. an ſi illi addatur alia aqua reddatur benedicta. num. 20. qualiter aſpergenda. num. 22.

3 Arbiter quis dicatur, verbo *Iudex Regularis*. num. 2. Differunt arbiter & arbitrator. ibidem. In qua ætate conſtitui poſſit. ibidem. quando ab arbitro appellari poſſit. ibid. num. 11. Iuris arbiter quando eligendus. num. 13. quod munus illius. ibid.

4 Arbitri aſſignandi in recuſatione iudicis regularis poſſunt eſſe tam Religioſi, quam extranei, verbo *Recuſatio Iudicis Regularis*. nu. 8.

4 Arma fundatorum Capellarum ab ipſis non tollenda, verbo *ſepultura quoad regulares*. nu. 15.

4 Aſtrologiæ, & aliarum artium ſimilium libri, qualiter prohibiti, verbo *Libri*. num. 29.

4 Auguſtinianorum priuilegia quo priuilegio fruantur, ver. *priuilegia regularium*. num. 18.

3 *Arbitrio tuo* clauſula quid ſignificet, verbo *clauſula*. numero 11.

3 Arma tenentes Monachi, ſunt excommunicati, verbo *arma*. num. 1. quid de aliis Regularibus. num. 1. 2. 3. & 4. quid de geſtantibus arma prohibita à Principibus. num. 5. 6. & 7. arma deferre ad infideles caſus Bullæ Cœnæ. num. 8. & ſequentibus.

3 *Auctoritate noſtra* clauſula quid importet, verbo *clauſula*. num. 12.

B

3 BAcchalaureatus gradus qualis ſit, verbo *gradus & graduati regulares*. nu. 2.

3 Baculus duplex, alius communis, alius Paſtoralis, verbo *baculus*. numero 1. qui, & quando vti poſſunt baculo. numero 3. 4. & 5. ac 6.

3 Baldachini vſus, quibus conceditur, verbo *baldachinum*. nu. 2. & ſequentibus.

3 Bannitus quid ſit, verb. *bannitus*. num. 1. retineri tales non poſſunt à regularibus ſub magnis pœnis. num. 2. & ſequentibus. Caſus in quibus recipi poſſunt. num. 7. alia ad ipſos ſpectantia. num. 8. & ſequentibus.

3 Baptizare qualiter prohibitum Religioſis, verbo *Baptiſmus* num. 1. An caſu quo baptizent contrahant cognationem ſpiritualem. ibidem. Caſus neceſſitatis, vt Baptizare poſſint, qualis ſit. num. 2. An tunc neceſſe ſit adhibere patrinum. num. 3. An etiam cathechizare. numero 4. An ſeruare cæremonias Eccleſiæ. ibidem. An Baptizare in minima parte, numero 5. An infantem ſecundinis inuolutum, vel intra vterum matris exiſtentem. ibidem.

3 Belli æthimologia, & diuiſiones, verbo *Bellum*. numero 2. Conditiones belli iuſti. numero 2. 3. & 4. Quot modis Religioſi, ſeu Eccleſiaſtici ad bellum concurrere poſſint numero 5. An bellum perſuadere. numero 7. An illi aſſiſtere. num. 8. An percutere pugnando. num. 9. Non mutilare, aut occidere. num. 10.

3 Benedictio quid ſit, verbo *Benedictio*, *& Benedicere*. numer. 1. An danda à Sacerdote coram Epiſcopo. numero 2. Benedictio ſolemnis quibus, & quando competat. numer. 3. An conueniat Superioribus Regularium. numero 4. De benedictione ſiue Chriſmate. numero 5. An & quomodo competat Abbatibus, & aliquibus Prælatis Regularibus, numero 6. 7. & 8. Quarum rerum benedictio talibus competat. num. 9. & ſequentibus.

4 Benedictio Sacrarum veſtium qualis eſſe debeat, verbo *veſtes Sacræ*. num. 4. Omnes veſtes Sacræ debent eſſe benedictæ. ibidem. An ſit ſemper peccatum mortale celebrare ſine veſte benedicta. ibidem. Benedictio populi quomodo danda à Sacerdote in Miſſa, dùm adeſt Epiſcopus, verbo Miſſa, num. 67.

4 Beneficiorum nomine quæ veniant, verbo *Reſignatio Officiorum Ordinis*. numer. 3. Beneficia Regularia an ſint materia Simoniæ, verbo *Simonia quoad Regulares*. numer. 13. Quid de commutatione, renunciatione, ſeu reſignatione ipſorum. num. 15.

3 Beneficium dupliciter ſumitur, verbo *Beneficium*, *& Beneficiatus*. num. 2. Quomodo officia Religionum beneficia dici poſſint. numer. 3. Conditiones requiſitæ ad Beneficium. numer. 4. De beneficijs acceptatis ab excommunicato, ſuſpenſo, interdicto, irregulari, vel illegitimo. numero 5. 6. 7. & 8. Quid facere debeant tales numero 10. De beneficiorum collatione. numer. 11. 12. & 13. Pluralitas beneficiorum quomodo prohibita. nume. 14. Quomodo vacent beneficia. numero 16. An liceat renunciatio, vel reſignatio ipſorum inter Regulares. ibidem. De vnione beneficiorum. numero 17. de reſidentia beneficiatorum. numero 18. In quibus differant beneficia ſæcularia, & Regularia. numero 19. Quomodo peccent beneficiati Regulares expendentes bona beneficiorum in vſus profanos. numero 20. Quid de beneficiatis ſæcularibus. numero 21. an beneficiati poſſint conſanguineis prouidere. numer. 22. de loco beneficiatorum, & aliis ipſos concernentibus. num. 23.

3 *Beneplacitum noſtrum*, ſeu *Beneplacitum ſedis*, &c. vel *Beneplacito tuo*, aut ſimiles clauſulæ in Reſcriptis quid importent, verbo Clauſula num. 9. & 13.

3 Bigamus, & bigamia quid, & quotuplex ſit verbo *Bigamus*, *& bigamia*, numer. 1. Irregularitatem inducit. num. 2. A quibus diſpenſetur, ſeu quomodo tollatur. numero 4. 5. 6. 7. & 8. Clerici bigami pœnæ. numero 10. & 11. Bigami an admittendi ad Religionem. num. 12. An ad Prælatias. num. 13.

4 Bigami eligi non poſſunt in Prælatos, verbo Prælatus regularis, num. 4.

4 Bis in anno an viſitari poſſit Prouincia, vel Conuentus, ſemel à Viſitatore, & iterum à Prælato ordinario, verbo *Viſitator Regularis*. num. 12.

4 Bona Monaſteriorum deſertorum ad quos pertineant, verbo *Monaſteria Regularium*. num. 47.

4 Bona ex illicita negotiatione adquiſita à Regularibus, ad quem pertineant, verbo *Negotiatio quoad Regulares*. nu. 10. Quæ ſint talia bona. n. 11. Bona quæ tenentur ad contributionem Seminarij, verbo *Seminarium*. n. 9. Bona religioſi ex illicita negotiatione, aut contra ſacros Canones adquiſita ſpolia ſunt verb. *ſpolia regularium*. n. 2. quid de bonis beneficiati regularis. n. 3. quæ bona ſpoliorum

Digitized by Google

nomioe veniant.num.4.Bona Nouitiorum, ſeu nouitiarum quomodo diſponenda ea deciſione Concilij, verbo Nouitij,& Nouitiæ Religionum.num.55.& ſeqq. De ipſis nihil accipiendum ante profeſſionem.num.33. Bona Oratoriorum an alienari poſſint, verbo Oratoria quoad Regulares,num. 4. Bona Profeſſorum propria, quæ fictè,ſeu inualidè profeſſis conuenire non poſſunt, ver.Profeſſio Regularis,n.25.Bona traoslatorum ea voa Religione ad aliam ad quem pertineant, verbo Tranſeuntes Regulares,num. 14.

3 Bona ſpiritualia Regularium applicari poſſuot à ſuis Prælatis, verbo bona Regularium. num. 2. & ſequentibus. Bona temporalia Religioſorum vſurpantes, vel occupaotes.num.9.Bona illa ſunt valdè priuilegiata, numero 10.

2 Breuiarium particulare babent Religiones Benedictina, Dominicana,& Carmelitana, & aliquæ Eccleſiæ, verbo Breuiarium. num. 1. Quid decreuerit Sacra Congregatio circa Breuiarium Carmelitarum. numer. 2. Quilibet Religioſus an teneatur etiam ſub mortali vti ſolum Breuiario ſui Ordiois,etiam eatra Chorum. num. 3. An Eccleſiæ, quæ Breuiarium Romanum receperunt poſſint redire ad primum Breuiarium. num. 4. An quæ non receperunt illud poſſint in aliquo caſu ipſum acceptare.num.5. Aut vti alio Breuiario. ibidem. Quid de Clericis,aut Religioſis non habentibus in promptu proprium Breuiarium.num.6. An qui non acceptarunt Breuiarium Pij V.poſſunt illud denuo acceptare.num.7. Carentia Breuiarij quando eacuſet à peccato. num. 8. An carentes Breuiario teneantur dicere ea, quæ ſciunt memoriter. num. 9. Habens priuilegium recitandi per Breuiarium proprium,an vti poſſit ſocio. num. 10. Beneficiati, quo Breuiario vti debeant.num.11. Addere, vel demere an liceat in Breuiarijs. num. 12.

4 Breuia Sacræ Pœnitentiariæ inter litteras Apoſtolicas numerantur, verbo Litteræ Apoſtolicæ. oum. 2. Tenor ipſorum varius.num. 9. & ſequentibus. Quomodo executioni mandanda.num.13. 20. & ſeqq. Breue Sanctiſſimi circa profeſſionem Religioſorum innouandam quomodo intelligendum, verbo Nouitij, & Nouitiæ Religionum.num. 3. & ſeqq.

2 Bulla Cœnæ,vnde dicta,verbo Bulla Cœnæ,num. 11. Caſus.& cenſuræ illius dici debent à Iure,non ab homine. oum.2. An incidant in illos mandantes,conſulentes,&c. num. 3. An multiplicentur per illam excommunicationes per alia iota latæ.num.4. Caſus huius Bullæ ſunt viginti.num.5.Primus eſt hæreſis.num. 6. Secundus, contra appellantes à Papa ad Concilium. oum. 10. Tertius contra piratas,curſarios &c. nom. 12. Quartus eſt contra ſurripientes bona naufragantium. num. 14. Quintus eſt contra imponentes indebitè gabellas.num. 16. Seatus contra falſarios litterarum Apoſtolicarum. oum.so. Septimus eſt cootra defereotes arma &c. ad infideles. num. 21. Octauus eſt contra impedientes victualia pro Romana Curia.num. 55. Nonus, contra interficientes, mutilantes &c. ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel recedentes,vel vſurpantes iuriſdictionem &c. num. 27. Decimus eſt contra damnificantes peregrinos ad Vrbem venientes.num. 29. Vndecimus eſt cootra damnificantes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, & alios Prælatos &c. numer. 31. Duodecimus eſt cootra impedientes negotia in Romana Curia gerentes.num.34. Decimustertius, contra appellaotes ab executione litterarum Apoſtolicarum,recurrentes ad ſæculares Poteſtates &c. num.36.Decimusquartus, contra auocantes cauſas ſpirituales &c. num. 38. Quintusdecimus, eſt contra trahentes perſooas Eccleſiaſticas ad tribunalia ſæcularia. num.40.Decimusſextus, contra moleſtantes, aut impedientes Iudices Eccleſiaſticos. num. 45. Decimuſſeptimus, contra vſurpaotes prouentus Eccleſiaſticos. num. 44.Decimusoctauus, contra imponentes onera Eccleſiaſticis.num.46. Decimusnonus, cootra interponeotes ſe in cauſis Eccleſiaſticorum.num.48.Vigeſimus,contra occupantes,vel detinentes terras Dominij Papæ. num. 50. Caſuum prædictorum abſolutio Papæ reſeruatur, num. 52. An mortis articulus, etiam periculum mortis importet. num. 53. An priuilegia Regularium per haoc Bullam reuocentur. num. 54. An priuilegium Epiſcopis cooceſſum à Concilio Tridēt. oum. 35. Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ.oum.56. Excommunicatio contra abſoluentes à prædictis caſibus.oum.57.

2 Bulla Cruciatæ quid ſit verbo Bulla Cruciatæ.num. 1. Quibus conceſſa.num. 2. Qui poſſint illam accipere.num.3. An Regulares.ibidem. Priuilegia illius valent tantum per vnum annum. num.5.

C

3 Calicis materia qualis, verbo Calix. num. 1. Quid de conſecratione Calicis, num. 2. Ad quos conſecratio ſupradicta ſpectet. num. 3. & 4. Quando, & quomodo Calia amittat conſecrationem.num.5. 6. & 7. An Calix oon conſecratus, conſecratus maneat poſt contactum Corporis,& Sanguinis Chriſti.num.8.

3 Canonica monitione præmiſſa, clauſula quid importet, verbo Clauſula.num. 14.

3 Canonica portio quid ſit,verbo Canonica portio. num. 1. Ad quem ſpectet.num.2.De quantitate illius.num. 3. Ex quibus præberi debeat.num.4. Ao Monaſteria, & loca eaempta ſoluere debeant hanc portionem. numer. 6. Quid de priuilegijs Regularium circa hanc portionem. num.7.8.& 9.

4 Cæcus an eligi poſſit in Prælarum, vel Viſitatorem, verbo Viſitator Regularis. oum. 15.

4 Cannæ quæ menſura,verbo Monaſteria Regularium,num. 50. Intra quot cannas non poſſit vnum Monaſterium alij proximum fundari.num. 19. & 20.

4 Calix de qua materia deber eſſe, verbo Vaſa Sacra.num. 2. Debet eſſe conſectatus. ibid. Quando cenſeatur talis. ibid.Quando execretur.ibid.An tangi poſſit à laico, vel Clerico io minoribus.ibid.

4 Calceatum debere eſſe celebrantem, verbo Miſſa. numero 65.

4 Campanæ pulſantur in proceſſionibus, verbo Proceſſio quoad Regulares. num.6.

4 Capellæ an teneantur ad contributiooem Semioarij, verbo Seminarium. num. 20. An vendi poſſint pro ſepultura,ver. Sepultura quoad Regulares. num. 15. An alij ibi ſepeliendi. ibidem. An arma fundatorum inde auferenda. ibidem.

4 Capellaniæ Religioſorum,verbo Miſſa.num.43.An Regulares ægrotantes eximaotur ab obligatiooe Miſſarum dicendarum.num.40.An aliquoties in aooo.num.41.An io hebdomada. num.45.

4 Capite cooperto celebraodum non eſt ſine licentia Sedis Apoſtolicæ,verbo Miſſa,num.64.

4 Capitulorum Regularium Præſes verbo Præſes Capitulorum. Capitula, & electiones in ipſis factæ impugnari poſſunt ab iis,ad quos intereſt,in Releċt. num. 5. Etiam ſi electiones ſint confirmatę. num. 3. An ab iis, ad qoos non intereſt.num.4.Quibus conditionibus,num.5.& ſequentibus.

4 Capuccini incapaces ſuot bonorum ſtabilium, verbo Legata Regularibus relicta.num.6.Et hæreditatis. ibidem. An legatorum. ibid.

3 Capitulum quid ſit verbo Capitulum.num. 2. An Capitulum aliquod poſſit alterare,immutare, vel ſupplere electionem per modum ſcrutinij.num.4.An quodlibet Capitulum exercere poſſit actus iuriſdictionis, quos Prælati.num.5.Alia de facultatibus ipſius. num. 6. Quomodo Capitula interdicantur,vel ſuſpendantur.num.7.8 9. & 13.An licitum ſit Capitulis, & Conuentibus, aut ſingularibus perſonis ipſorum aliquid eaigere ob receptionem alicuius in Religionem, num.10.

3 Cardinalis nomen vode veniat,verbo Cardioalis, num. 1. De eorum dignitate. num. 2. Quid poſſint facere in Eccleſiis ſuorum Titulorum.num. 5. De eorum priuilegiis, oum.7.8. & 9.

4 Carmelitæ Reformati quibus priuilegijs fruantur, verbo Reformati regulares. numero 4.& 5.An aliis Ordinibus communiceotur.num.6. Eligunt ſibi Priores. In releċt. num.75.

4 Caſtitatis votum an, & quando ab Epiſcopis diſpenſari poſſit,verbo Votum quoad regulares.nu.12.& ſeqq.

2 Caſus reſeruati nomen vnde veniat, verbo Caſus reſeruati regularium. num.1.In quibus poteſtas eos reſeruandi reſideat.ibidem.De caſibus Epiſcopis reſeruatis. num.2. & 3.De caſu abortus. num.4.An Confeſſarij virtute priuilegiorum abſoluere poſſint pœoitentes intra, vel extra Italiam à caſibus Ordinario loci reſeruatis. ibid. Quid quando aliqoos tantum reſeruaot. num.5.De caſibus Prælatorum regularium ipſimet reſeruatis. num. 6. An faciliter concedenda ſit liceotia abſoluendi ab ipſis. num.7.Ao ſuperiores regulares determioare poſ-

ſiot

Digitized by Google

INDEX.

ſint pœnitentias graues à Confeſſarijs imponendas quibuſdam peccatis,etiam non reſeruatis. num.8.regulæ generales pro caſuum reſeruatione. num.9.10.& 11. Quando peccata intelligantur reſeruata. num.12. Caſuum reſeruatio debet reſtringi. numero 13. Quid ſentiendum de percuſſione dubia Clerici, an ſit leuis, vel grauis.num.14.Ad quos caſuum reſeruatio ſpectet. numero 15. An qui poſſunt ſibi reſeruare caſus, poſſint etiam reſeruare peccata,& cenſuras.ibidem. An valida ſit caſuum reſeruatio abſque legitima cauſa. num.16. Quando contingat caſus reſeruatos ceſſare à reſeruatione. num.17. An abſolutio à reſeruatis extra articulum mortis ſit valida. num.25.aduertentiæ circa illos, qui facultatem habent abſoluendi à caſibus reſeruatis. n.26.27.& 28.Cui conceditur facultas abſoluendi à caſibus Papalibus non conceditur à caſibus Bullæ Cœnæ numero 28. nec cui conceditur facultas à caſibus Bullæ Cœnæ conceditur ab hæreſi. ibid. An habens caſum reſeruatum,& illius obliuiſcens in Confeſſione cenſeatur abſolutus. ibidem.Facultas abſoluendi à reſeruatis an extendatur ad futura.ibidem. Qui habet facultatem delegatam abſoluendi ab omnibus reſeruatis, an poſſit illam ſubdelegare.num.19. Quid declaratum eſt à Sacra Congregatione pro caſibus ab Epiſcopis reſeruandis. num.30.& 31.De caſibus,qui inter Regulares reſeruari poſſunt remiſſiuè. num.32.

4 Caſus de quodam capitulo Carmelitarum,& electionibus in ipſo factis,in relectione.num.1.

4 Caſus,in quibus quarta funeralis non debet ſolui, verbo Quarta funeralis.num.10.caſus, in quibus regulares tenentur teſtes eſſe, verbo Teſtis Regularis.num.2.caſus, in quibus Epiſcopus poteſt commutare legata defunctorum, verbo Legata regularibus relicta. n.32.& 33.

4 Caſus practicabiles Regularibus in materia probabilis opinionis verbo Opinio regularibus tenenda. numero 12.

4 Cauſæ de nullitate electionis pertinent ad Generales, in relect.num.1.cauſæ piæ,maximè fauorabiles, verbo Legata regularibus relicta.nu.29.

3 Cauſa iudicialis quid, & quotuplex ſit,verbo Cauſa Iudicialis regularium. num.1.cauſę ciuiles regularium cum ipſi ſunt actores à quibus cognoſcuntur. num.2.an poſſint tunc agere coram Iudice ſęculari. numero 3.Quid quando ipſi regulares ſunt rei. num.4. Quid de regularibus extra Monaſterium degentibus. num.5.qua ratione caput Volentes de priuilegijs, & Concilium Tridentinum intelligenda.numero 6.nec in prima inſtantia coram Ordinarijs conueniri poſſunt.numero.7. quomodo Bulla Pauli 5.intelligenda. num.8.cauſæ de nullitate Profeſſionis apud quos tractandę. num.9. quid de cauſis criminalibus regularium. num. 10.an poſſint trahere ſuos reos coram alijs Iudicibus. num.11.Quid quando ipſi ſunt rei. num.12.Coram Ordinariis quando trahi poſſunt.num.13.quid de cauſis ſpectantibus ad Sanctum officium.num.14.quid ſi Ordinarii procedant contra ipſos in caſibus non permiſſis.num.15.an propter Prælatorum negligentiam id liceat.num.16.

3 Cenſura quid,& quotuplex ſit,verbo Cenſura Eccleſiaſtica.num.1.qui poſſunt ponere cenſuras. num.2.quę conditiones pro eis requirantur. ibidem. qualis iuriſdictio. num.3.qui ligari poſſunt cenſura.num.4.religioſi hoſpites an ligentur cenſuris Conuentuum, in quibus morantur.ibidem.cenſura qualiter ferri debeat. num.5.& 6.monitio ad eam requiſita. num.7.Praxis Regularium Prçlatorum in ea ferenda. num.8.An eam ferre poſſint extra proprium territorium.num.9.Ferri non poteſt,niſi propter peccatum proportionatum. num.10.qui excuſentur a cenſura incurrenda. num.11.quibus modis tollitur cenſura.num.12.cenſorę non reſeruatę a quibus tollantur.num.13.

3 Ceſſatio a Diuinis quid ſit,verbo Ceſſatio à Diuinis. nu.1. qui poſſint illam imponere. num.2.effectus illius.num. 3.De quodam priuilegio Leonis X.ibidem.Priuat Sacramentis,& Sepultura Sacra.numero 4.& 5.Culpa, & pęnę violantis ceſſationem. nu.6.quid de religioſis mendicantibus.num.7.

3 Chriſma quid ſit, verbo Conſecratio. num. 3. Qui poſſunt vti illo in benedictionibus, & conſecrationibus, verbo Altare.num.3.& 4.verbo Benedictio. numer. 8. & 11. & verbo Conſecratio.num.2.

4 Celebrare an liceat aliquando ſupra mare, vel flumen, verbo miſſa.numero 56.

4 Ceræ, & candelarum, an debeatur quarta.verbo Quarta funeralis. num.7.

4 Cæremoniæ miſſæ quantum obligent, verbo miſſa.num. 58.& ſeqq.

4 Ceſſatio legis quomodo contingat, verb. Leges Regularium.num.53.Ceſſat derogatione,ſeu abrogatione.ibid. Conſuetudine contraria. num. 54. Quibus conditionibus.num. 55. Quid quando lex irritat conſuetudinem futuram.num.56. Ceſſat legis obligatio per diſpenſationem.num.58.An per ceſſationem cauſæ.num.59. An per epichiam. num. 60. Quid quando fundatur in præſumptione.num.61. Ceſſatio priuilegiorum Regularium, quomodo contingat, verbo Priuilegia Regularium. nu. 14. Quid de ceſſatione per non vſum. num. 15. Quid de ceſſatione per contrarium vſum.num. 16.Priuilegia aliquor Regularium circa hoc.num.17. Quomodo priuilegia amittantur per abuſum, num. 18. Quomodo per reuocationem ipſorum.num.19. Quæ notanda circa hoc. num.20.Quid de reuocatione generali priuilegiorum. num.21.Quid pro Regnis Hiſpaniæ.num.22.

4 Chiromantiæ libri,qualiter prohibiti, verbo Libri. numero 29.

4 Choriſtæ Regulares an transferri poſſint ad ſtatum Conuerſorum, vel Conuerſi ad ſtatum Choriſtarum, verbo Tranſeuntes Regulares. num.15.

4 Chriſma quid ſit, verbo Oleum Sanctum quoad regulares. num.2.Qualiter,& quomodo confici debeat. ibid. An veteri Chriſmate vti liceat. ibid.

3 Circa dictio quomodo accipienda, verbo Dictio. numero 8.

4 Ciborium, ſeu Pixis, eſt vas in quo conſeruatur Corpus Chriſti, verbo Vaſa Sacra. num. 3. An neceſſe ſit quòd conſecretur,vel ſufficiat quòd benedicatur.ibid.

4 Cingulum ad celebrandum debet eſſe benedictum, verbo Veſtes Sacræ.num. 4. An ſemper ſit peccatum celebrare ſine illo benedicto.ibid. Caſu quo non habeatur benedictum poteſt Sacerdos pro illo vti Stola. ibid.

4 Citatio partis eſt de iure neceſſaria, in Relect. num. 23. Etiam in materia electionis.num.24. Quid quando crimen eſt notorium. num. 25.

3 Clauſularum notitia vtilis Regularibus, verbo Clauſula. num. 1. Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia, num. 3. quid de clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis.num.4.quid de clauſula poſita in vno verſiculo.num. 5.Clauſula generalis ad quos caſus extendatur, num.6. Clauſula Abſoluentes a quibuſuis Excommunicationis, ſuſpenſionis &c.quid importet.num.7. Clauſula Actum &c.quid importet.num.8. Clauſula Ad beneplacitum noſtrum, vel ſimiles quid denotent. num. 9. Clauſula Appellatione remota,quomodo intelligenda. num. 10. Clauſula Arbitrio tuo,quid ſignificet.num. 11. Clauſula Auctoritate noſtra,vel ſimiles,quam vim habeant.num. 12.Clauſula Beneplacito tuo, quid importet.numer. 13. clauſula Canonica monitione præmiſſa,quid ſignificet. num. 14.Clauſula citra pœnam ſanguinis.num. 15.clauſula confirmamus,& innouamus,quod ius tribuat.num. 16.Clauſula conſcientiam tuam oneramus,quid operetur.num.17.clauſula.Contradictores quoſcunque compeſcendo quam facultatem tribuat.num. 18. Clauſula Decernentes irritum, & inane &c.num. 19. clauſula de plano,vel ſimiles quid importent.num.20.clauſula de plenitudine poteſtatis,quos effectus operetur, num.21. Clauſula Diſcreto viro ex approbatis ab ordinario. nu. 23.Clauſula Diſtrictè iniungimus,præcipimus &c. num. 24. clauſula Dummodo aliam in eadem Eccleſia non conceſſerimus.numer.25.clauſula Et Decretis Concilii Tridentini non aduerſentur.num.26. Clauſula Et Sacris Canonibus &c.num.27.De clauſula Et pro potiori cautela.num.28.De clauſula Ex certa ſcientia. num. 29. De clauſula ex tunc prout ex nunc.num.30. De clauſula Facies quod tibi videbitur.num. 31. De clauſula Gratiam, & Communionem Sedis Apoſtolicæ.num. 32.De clauſula habeas liberum arbitrium iudicandi.num. 33. De clauſula Indignationem Omnipotentis Dei. num. 34. De clauſula Indignationem Apoſtolorum Petri,& Pauli.num.35.De clauſula In foro Conſcientiæ num.36. De clauſula In omnibus,& per omnia,num. 37. De clauſula In quo conſcientiam tuam oneramus.num.38.De clauſula Innocato auxilio brachii ſæcularis.num.39.de clauſula iudicio tuo.num. 40. De clauſula Motu proprio. nu. 41.De clauſula Non obſtantibus. num. 42. 43. 44. 45. 46. Pro praxi priuilegiorum Regularium. ibid. De clauſula

Non

Non poteſt. num. 47. De clanſola Omni meliori modo. num.48.De clauſula parte ſarisfacta. num. 49. De clauſula Pœnitentia ſalutari iniuncta. num. 50. De clauſula Pro eapreſſis &c. num. 51. De clauſula Pro potiori cautela.num. 55. De clauſula prout conſcientiæ tuæ. num. 53.De clauſula prout de iure.num.54. De clauſula Prorſus eaimimus. num. 55. De clauſula Quatenus ſunt in vſu.num. 56. De clauſula Quorum tenores. num. 57. De clauſula Quoties eapediens fuerit.nom. 58. De clauſula Ratum,& firmum.num. 59. De clauſula Recuſatione remota. num. 60. De clauſula Relinquo conſcienriæ tuæ. num.61. De clauſula Saluo aſſenſu Apoſtolico. num. 62. De elanſula Saluo iure Parochiali. num. 63. De clauſula Si & inquantum. nom. 64. De clauſula Si & prout de iure.65.De clauſula Sicur accepimus. num. 66. De clauſula Sola rei veritate conſpecta. num. 67. De clauſula Sublata facultate.num. 68. De clauſula ſuper omnes, & ſingulos.num.69.De clauſula Suppl. ..ces defectus. num. 70.De clauſula tuo iudicio,vel prudentiæ.num.71.De elauſula Vocatis vocandis.num.72.

3 Clauſura Regularium,verbo Clauſura.num.1. & 2. Terminus huius clauſuræ qualis ſit. num. 3. Egreſſio nocturna, aot furtiua è Monaſterio caſus reſeruabilis. num.4.

3 Clauſura Monialium circa egreſſum è ſuis Monaſterijs, & ingreſſum perſonarum earranearum in ipſa. vide Moniales.

4 Clemens VII.approbat Conſtitutiones Carmelitarum. In Relect. num.55.& 62.

4 Cleri præcedentia ſuper Regulares in proceſſionibus,verbo præcedentia quoad regulares. num.3.

3 Clerici nomine,qui veniant,verbo Clericus.num. 1. Clericorum priuilegia infra verbo Priuilegium.

3 Cœmererium quid ſit, verbo Cœmererium. num. 1.& 2. Quæ in illo prohibita.ibid.A quo benedicitur. numet. 4. Quando violatur. num.5.

3 Commiſſariorum Regularium duplex genus,verbo Commiſſio,& Commiſſarius regularis. num. 1. An ſint Iudices Ordinarij,vel delegati.ibid. An ſubdelegare poſſint. ibid.Quanto tempore dureot.num.2.Commiſſiones,ſeu priuilegia Prælaris Regularibus conceſſa,an perſonalia, vel realia.num.3.Ao poſſint ab ipſis delegari.ibid.Quando ceſſent. ibid. Quando commiſſio cenſeatur perſooalis,aut realis.numer.4. Quando ceſſet ex parte delegantium.num.5. Quando ex parte ipſarum commiſſionum. num. 6.Quando, & qui Prælati poſſint Commiſſarios deſignare.num.7.An Commiſſarij dicantur Prælati. oumero 8.

4 Commiſſiones datæ Regularibus quomodo intelligantur, finiantur, ſeu terminentur, verbo Mandatum quoad regulares per totum.

4 Communicatio priuilegiorum religionum, qualis, verbo priuilegia Regularium. num.24.

3 Concilijs interſunt Abbates, verbo Abbas.num.16.Item Generales Mendicantium. ibid. Quid de Synodis Diœceſanis. num.17.

3 Concio quid ſit verbo Concionari. & Concionator regularis.oum. 2. Ad quos ſpectet ex officio. num. 3. Quibus committi poteſt.num.4.

3 Concionatores Regulares, quas conditiones habere debent,verbo Concionari &c.num. 6. An ſuſpendi poſſint ab Epiſcopis.num.7.An examinari.ibid. An etiam extra Quadrageſimam, & Adueotum habere debeant licentiam,vel benedictionem ab Epiſcopis.ibid.An obligentur ad faciendam Profeſſionem Fidei.num.8. De Prælatis Regularium. num. 9. Regulares prædicantes ſine licentia ſuorum Superiorum qualiter peccent.numer. 10. De mercede aſſignanda Concionatoribus.num.12.Quibus diebus prohiberi poſſint prędicare. num. 13. De Indulgentijs conceſſis audientibus Conciones quorumdam Religioſorum.num.14.

4 Conditiones appoſitæ quomodo accipiendæ, verbo Legata regularibus relicta.num.13. & ſeqq.

4 Confeſſor approbatus ab Ordinario quis cenſendus, verbo litteræ Apoſtolicæ. num. 18. Confeſſarii Regulares non poſſunt proprie loquendo irritare vota, verbo votum pro regularibus.num. 19. An illa commutent. num. 20.& ſeqq. In quibus caſibus.ibid.An in illis diſpenſent. num.25.Quo loco.num.23.An extra Sacramentum Pœnitentiæ.num.24. An diſpenſent in petitione debiti. nu. 55. An munus Confeſſarii eaercere poſſint Nouitij, & Nouitiæ Religionum.num.54.

3 Confeſſarii Regulares an peccent audientes confeſſiones ſine licentia ſuorum Superiorum, verbo *Confeſſarius Regularis*.num.2.An tales Confeſſiones validæ ſint ibid. & numer. 3. De facultate quam habeot ad abſoluendum à peccatis,& cenſuris.num.4.circa caſus reſeruatos. num. 5.In caſibus tranſgreſſionis clauſuræ monialium. num. 6.De aliis caſibus. ibidem. An priuilegia Regularium,& quando ceoſeantur derogata per conſtitutiones poſteriorum Pontificum. num. 7. Ao abſoluere poſſint a pœnis Eccleſiaſticis oum. 8. An à caſibus Papalibus occultis.num.9.An diſpenſare in irregularitatibus.numer.10. Quid de confeſſariis Regularibus ſolum pro Religioſis deſignatis.num. 11. Quomodo intelligenda priuilegia Pauli iij pro Ieſuitis .num. 12.& 13. Quid de facultate commutandi vota, ſeu iuramenta.numer. 14. 15. & 16. Quid de priuilegio alio Eugenij IV. pro Carmelitis nu. 17.An diſpenſent in irregularitatibus.nu. 18. Quid de Confeſſariis Regularium circa caſus reſeruatos. nu.19. An validè abſoluant contra voluntatem Prælatorum, num. 20. Abſoluunt ſuos Religioſos vbique numer. 21. Niſi mutauerint domicilium. ibidem. Item ſuos Prælatos.num.22.

3 Confeſſio quot modis poteſt eſſe nulla,verbo *Confeſſio*.nu. 2.vſque ad 6. In quibus caſibus dimidiari poſſit. num. 7. Quomodo fieri poſſit in caſibus periculi, vel articuli mortis. num. 8. quid in caſu quo morti proximus loqui non poſſit,& confeſſionem prius petierit. num. 9. Quid quando illam non petierit. o.10. Quid quando nec ſigna contritionis dederit. n. 11. Quæ conditio, & quomodo adhibenda in aliquibus caſibus. n.12. quis poſſit in talibus caſibus abſoluere.num. 13. An id etiam ſit verum pro caſibus periculi mortis.num. 14. quæ cautio petenda à moribundo habente caſus reſeruatos. oumero 16.

3 *Confirmamus, & innouamus &c.* clauſula quid importet,verbo *clauſula*. num.16.

3 S.Congregationes Emioentiſſimorum Cardinalium, verbo *Sac. Congregatio*. num. 1.De Sacra Congregatione Rituum.num.2. Ipſa inconſulta Ritus ſuos immutare non poſſunt Regulares. num. 3. quibus declaratiooibus ipſius fides adhibenda.num.5.De Sacra Congregatione Concilii.num.6.De ipſius declarationibus.num.7.8.& 9. quæ habeaotur,vt authenticæ. num. 10. & ſequentibus. Semper venerandæ. oum. 14. De Sacra Congregatione regularium. num.15.

4 Confraternitatum præcedentia, verbo *Præcedentia quoad Regulares*.nom.5. Proceſſiones, verbo *Proceſſio quoad Regulares*.num.9.& 10. An teneantur ad Seminarij contributionem,verbo *Seminarium*,num. 10. An recipiant oblationes factas capellis, in quibus ſunt fundatæ, verbo *Oblatio factas Regularibus*. num. 4.

4 Conſeotientes alicui electioni an poſſint opponere ſe contra illam,*in Relect*.num. 6. & 15.

4 Conſilium, ſeu conſenſus cum committitur alicui facere aliquid cum conſilio,& conſenſu alterius, quid importet,verbo *littera Apoſtolica*. num.23.

4 Conſtitutiones regularium non ſufficienter promulgatæ oon obligant illos,verbo *leges regularium*.num. 4. Nec quando ſunt contrariæ bono communi.nu.5.Nec quando ſunt impeditiuæ operum Charitatis.num. 7. Nec iniuſtæ.num.8. Nec impoſſibiles. numer. 9. conſtitutiones Ioannis Soreth pro Carmelitis approbatæ à Clement. VII. *In Relect*.num.55.& 69. Conſtitutio de largitione munerum quando legenda a Regularibus, verb. *Lectio quoad Regulares*,num. 9. Conſtitutio Gregorii XV. circa reuocationem Oraculorum viuæ vocis, verbo *Oracula viuæ vocis*.num.2.Alia Sanctiſſimi D.N.Vrbani. numer. 3. Animaduertenda circa illas.num.4.& ſeqq. Conſtitutio Gregorij XIII. circa præcedeotiam io proceſſionibus, verbo *Præcedentia quoad regulares*. num. 6. Conſtitutiooes de qualitate eligeodorum legendę ante quamcumque electionem, verbo *Lectio quoad regulares*.nu 8.conſtitutio Sanctiſſimi D.N. D. Vrbani contra Monetarios, verbo *Monetarij*.nu. 1. Pij V.circa oon ſoluendam quartam funeralem à Mendicantibus, verbo *Quarta funeralis*.num. 6. Conſtitutiones Summorum Pontificum interdicentium recurſum ad extraneos pro conſequendis officijs Religionum,verbo *Officia Religionum*,num. 10. & ſeqq.quomodo illæ intelligendæ. ibid. Conſtitutio Sanctiſſimi D. Noſt. Vrbani circa habitum Sanctarum Imaginum, verbo *Sanctorum cultus*,num.14.circa Religioſos tranſeuntes ex vna Religione ad aliam,& vota ipſorum verbo *Tranſeuntes regulares*. num. 14.

4 Con-

Conſtructio Eccleſiarum quomodo facienda, ex Decreto S.Congregar. Viſitationis, verbo *Monaſteria regularium*, num. 17.

Conſuetudo quid ſit verbo *Leges regularium*.num.54.& 55. Quę conditiones ad illam requirantur.ibidem.Quando inducere poſſit legem.num.57.Conſuetudo Carmelitarum eligendi Priores in Diffinitorio. *In Relect.* num. 70. Conſuetudo immemorialis quantæ authoritatis ſit.numero 75.

Contractus à Religioſis facti quomodo ſubſint authoritati ſuorum Superiorum, verbo *Prælatus Regularis*. numero 17.

Conuentus in quibus recipi poſſunt Nouitij, verbo *Nouitij,& Nouitia Religionum*.num.2.Quando cenſeantur approbati pro Nouitiatu.num.9. Quomodo Conuentus teneantur ad officium diuinum,verbo *Officium Diuinum*. num.2. & 4. Quid de Conuentibus paruis.num.8.

Crimina propter quę Viſitatores Regulares debent formare proceſſus,verbo *Viſitator regularis*. num. 8. An antea iam commiſſa per multum tempus. ibid. Crimina excepta quæ dicantur, verbo *Tortura Regularium*. num. 4. Criminoſi quibus negatur ſepultura in loco Sacro, verbo *Sepultura quoad Regulares*. num. 23. Quas pœnas incurrant illos ſepelientes.num.24.Quando illas non incurrant. num.25.

Cultus Sanctorum duplex, alius publicus, alius priuatus, verbo *Reliquia Sanctorum*. num. 7. & 9. Alia, quæ ad ipſum ſpectant, verbo Sanctorum cultus, per totum.

Conſcientiã tuam oneramus clauſula quid ſignificet, verbo *Clauſula*.num. 17.

Conſecratio quid ſit,verbo *Conſecratio*. num. 1. Quomodo differat à benedictione. ibid. An pertineat ad Prælatos regulares.num.2.

Contradictores quoslibet compeſcendo clauſula, quam authoritatem tribuat, verbo clauſula. num.18.

Crux quomodo non inferenda in Parochias pro defunctorum corporibus deferendis, verbo Crux quoad Regulares.num.1.An deferenda in proceſſionibus cooperta ibidem. An cruces, vel noua inſignia ferenda in proceſſionibus.num. 2. Quomodo ponenda in Altari. num. 3.Cruce pectorali qui poſſunt vti. num. 4.

Cum dictio aliquando ſtat principaliter, verbo *Dictio*. numero 12.

D

DAmnati ad mortem an priuentur ſepultura Eccleſiaſtica,verbo *Sepultura quoad regulares* num. 27. Damnati ad triremes habitu ſpoliari debent, verbo *Triremiũ pœna*.num. 5. An etiam finito tempore triremium. ibid. Quando reuertuntur ad Religionem non amittunt genituram,ibid. Cui adquirunt tempore quo ſunt in triremibus, num. 6.

Dare pro receptione ad religionem, quando ſit Simonia, verbo *Simonia quoad regulares*. num. 5. Pro Sacramentis. num.6.Pro Sacramentalibus.numer. 7. Pro rebus Sacris permanentibus.num.8.Pro Sepultura. num. 9. Pro actibus,ſeu exercitijs ſcientiarum.num. 10. Pro licentijs,& alijs rebus ſpiritualibus.num.11. & ſeqq.

Dare,ſeu donare prohibitum eſt Regularibus à Clem.viij. adhibita declaratione ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano,verbo *Dare, ſeu Donare*.num. 1. 2. & 3. Bona ex quibus prohibita eſt donatio. nu. 4. Prohibita eſt etiam donatio inter ipſos Regulares.num.5. Erogare etiam, ſeu expendere in alicuius honorem ipſis prohibitum. num.6.Caſus in quibus licet Regularibus munera largiri.num.7.8.& 9.Quid de declaratione ſub SS.D.N.Vrbano.num.10.11. & 12. Qualiter recipientes aliquid à Regularibus teneantur ad reſtitutionem. num. 13. Pœnæ impoſitæ contra Regulares aliquid donantes. num. 14. & 15. Quid ſi Religioſus ſucceſſiuè plura modica donauerit.num.16.De abſolutione à prædictis pœnis.numer. 17. Quomodo publicanda Conſtitutio Clementis, & declaratio ipſius ſub Sanctiſſimo D. Noſtro Vrbano. num. 18.

Dare,ſeu donare aliquid in Curia pro gratia, ſeu Iuſtitia obtinenda,prohibitum Conſtitutionibus Bonifacij viij. & Gregorij xiij.verbo *Dare,ſeu donare*.num.19.20.& 21. Quas perſonas comprehendant.num.22. quid intelligatur nomine *Gratia*,vel *Iuſtitia*,numer. 23. Quid per illud *apud ſedem Apoſtolicam*.num 24.& 25.Quid Curia, & domus Papæ.num.26.Quæ actiones ſint prohibitæ.numer. 27.vſque ad 38. Pœnæ contra tranſgreſſores. numer.39. Quis abſoluat ab illis.ibid.Qua conditione.nu. 40. Gratia, ſeu Iuſtitia accepta irrita ſunt.num. 41. Denunciari debent tranſgreſſores, numer. 42. Actiones prohibitę à Gregorio 13.num.43.Pœnæ contra tranſgreſſores.num. 44. & 45.

Debita defunctorum ſoluere negligentes regulariter peccant,verbo *Legata Regularibus relicta*.numer.38. An aliquando excuſentur. ibid.

Dedictio naturalitatem importat, verbo *dictio*. numero 13.

Decernentes irritum, & inane clauſula quid denotet, verbo *clauſula*.num.19.

Decima quid importet,verbo *decima quoad regulares*.num. 1.Quotuplex ſit.ibid.Regulares ex multis priuilegiis ab ea ſoluenda exempti ſunt num. 2. 3. 4. & 5. An debeant ampliari,vel reſtringi.num.6.An ſint perſonalia,vel realia. num. 7. An in illis valeat communicatio priuilegiorum Regularium. num. 8. Quando perdantur per non vſum.num.9.Notabilis Rotæ Deciſio in cauſa Carmelitarum, num. 10. An Regulares eximantur à Decimis ex agris illis acquiſitis,vel ſolum ex noualibus. numer. 11. qualiter prohibitum ſit illis à Decimarum ſolutione retrahere alios. num. 12. quid præcipiatur ipſis in Concil.Lateranenſi. ibid.

Decreta de *Celebratione Miſſarum, de Apoſtatis, & eiectis*, quando legenda à Regularibus verbo *Lectio quoad regulares*.num.9. An excuſentur Prælati in hoc negligentes. num.10.De pœnis contra tales impoſitis. num. 11. Decretum de lectione linguarum in Conuentibus Regularium, verbo *Lectio quoad Regulares*. num. 6. & verbo *Nouitiꝫ,& Nouitia*.num.17.Decretum Concilii Lateranenſis circa impreſſionem librorum, verbo *Libri*.numer. 2. Decretum Concilii Tridentini de eadem re.num.3. Decretum Iudicis.num.4.Quomodo ea intelligenda. num. 5.Specialiter quoad Regulares.num. 6. De quibus libris id intelligendum. num. 7. Decretum S.Inquiſitionis pro degentibus Romę, vel in ſtatu Sedis Apoſtolicæ. num. 12. De prohibitione imprimendi libros de materia auxiliorum. num. 13. De prohibitione imprimendi libros continentes geſta,miracula,&c. defunctorum. num. 14. De Miſſarum anticipatione,verbo *Miſſa*.num.51.Quando editum.num.52.Quomodo intelligendum. num. 53. Decreta circa Monaſteriorum Regularium erectionem, verbo *Monaſteria Regularium*. num. 2. An etiam intelligenda pro recuperatione Conuentuum ab hęreticis occupatorum.num.46.Decretum de non recipiendis conuentibus,niſi in eis poſſint duodecim Religioſi ſuſtentari.num.8. decreta de numero conſtituendo in Monaſteriis.num.15. De conſtructione, ſeu ornatu Eccleſiarum. num. 17. Decreta prohibentia acceſſum Regularium ad Monaſteria Monialium, verbo *Moniales*. num. 18. & 19. Quas perſonas comprehendant. num. 20. 21. & 22. Decretum de non exercendis quibuſdam artibus à Regularibus, verbo *Negotiatio quoad regulares*. num. 6. & 7. Decreta circa receptionem Nouitiorum,verb. *Nouitij,& Nouitia,Religionum*.num.5. & ſeqq. Decreta interdicentia profeſſionem an illam irritent.num. 16. Decretum Sacræ Congregationis de propaganda fide.num.17.

Defuncti quomodo ſepeliendi apud Regulares, verbo *Sepultura quoad Regulares*. num. 18. An poſſint exhumari, aut transferri.num. 21. Defuncti adiuuantur bonis operibus viuorum,verbo *Suffragia*. num. 5.

Defunctorum ſepultura libera in Eccleſijs Regularium, verbo defunctus. num. 1. Quomodo eorum corpora leuanda à Regularibus ex decreto S.Congregat.numer. 2. Quid quando aliquis moritur extra ſuam Parochiam, & vult ſepeliri in Eccleſia Regularium. num. 3. De munere Parochorum circa ſepulturam Defunctorum. num. 4.Cadauer non debet manere inſepultum, occaſione controuerſiæ ſepulturæ. num. 5. Officia Defunctorum à quibus facienda tempore ſepulturæ. num. 6. De aliis ad illam ſpectantibus. ibidem. Decretum Auditoris camere.num.7.

Degradatio quid, & quotuplex ſit verbo *Degradatio*.num. 1.& 2.cui competat degradare. num. 3. cui degradatos reſtituere.numer.4. Degradati quibus priuentur. numero 5.

Deinde dictio quid importet,verbo *Dictio*. num. 14.

Delinquens Regularis intra clauſtra degens, ſed extra ea, verbo *Delinquens Regularis*.num. 1.An incarcerari poſſit ab Epiſcopo. numer. 2. Quid facere debeat Prælatus ab

Epiſco-

Epiſcopo monitus, num. 3. An ſufficiat mittere ſententiam contra illum datam. numer. 4. Intra quod tempus debeat ipſum punire, numer. 5. Quid ſi Religioſus delinquat intra Eccleſiam. num. 6.

3 Denunciatio quid ſit, verbo *Denunciatio, & denunciare pro Regularibus*. num. 2. & 3. Tenentur Regulares denunciare hęreticos, vel de hæreſi ſuſpectos. num. 4 An præmittere debeant correctionem fraternam. ibidem. An hæreticos iam emendaros. ibidem. An idem ſe ipſum ibidem. De obligatione denunciandi Confeſſarios ſolicitantes ad inhoneſta. num. 5. Quomodo intelligenda quæ dixi tom. 1. Summæ in prima editione. ibidem. Denunciari debent tales Confeſſarii, etiam non diffamati. Sub peccato mortali. ibidem. Quid de Confeſſario ſolicitato à fœmina, num. 6. De quibus ſolicitatoribus intelligenda Conſtitutio Gregorij xv. ibidem. Qui teneantur ad illam. num. 7. An denunciantes fiant irregulares ſecuta morte denunciati. ibidem. Denunciatio facienda eſt intra terminum præfixum in Edictis. num. 8.

4 Denunciare defectus Regularium in viſitationibus qui teneantur verbo *Viſitator regularis*. num. 9. Quando tales arcendi ſunt à denunciatione. num. 10.

3 *De plano*, & ſimiles clauſulæ quid importent, verbo *Clauſula*. num. 20.

3 *De plenitudine poteſtatis* Clauſula quos effectus operetur, verbo *Clauſula*. num. 21.

3 Depoſitio quid ſit, verbo *Depoſitio*. num. 1. Quibus priuetur Clericus, vel Religioſus depoſitus. num. 2. & 3. Propter quæ delicta imponenda hæc pœna, num. 4. Ad quos pertinet in illa diſpenſare. num. 5.

4 Derelictio Monaſteriorum quomodo, aut quando liceat, verbo *Monaſteria regularium*. num. 42. & ſeqq.

4 Dignioribus dari debent ſuffragia in electionibus, verbo *Suffragia*. num. 10. An aliquando contingere poſſit contrarium. ibidem. Vnde penſari debeat hæc maior dignitas. ibid.

3 Dictionum cognitio vtilis pro Regularibus, verbo *Dictio*. num. 1. Dictiones *A Ab Ad*, ſignificantes terminum, quomodo accipiendæ. num. 2. Dictio *Abſque*, non ſemper eatat excluſiue. num. 3. Dictiones *accumulatiuè*, & *priuatiuè*, quid denotant. num. 4. Dictio *Alius*, quid importat. num. 5. Dictio *Ante* denotat principium. num. 6. Dictio *Aut* eſt alternatiua. num. 7. Dictio Circa, quomodo accipienda. num. 8. Dictio *Commode*, quid importat. num. 9. Dictio *Competenter*, & ſimiles, quid ſignificent. num. 10. Dictio *Continuo* iuxta ſubiectam materiã accipienda. num. 11. Dictio *Cum* aliquando ſtat principaliter. num. 12. Dictio de naturalitatem, ſeu originem importat. num. 13. Dictio *Deinde* continuat præcedentia. num. 14. Dictio *Nec* eſt reſtrictiua temporis. num. 15. Dictio *Dummodo*, quid importet. nu. 16. Dictio *Duntaxat*, & ſimiles non excludunt caſus in quibus eadem ratio militat. num. 17. Dictio *Eo caſu*, quomodo accipienda. num. 18. Dictio, *&*, aliquando ponitur pro *ſeu*, vt diſiunctiua. num. 19. dictio etiam eſt implicatiua & amplificatiua num. 20. dictio ex, quomodo verificanda, num. 21. dictio in intrinſicitatem importat. num. 22. dictio *inſuper* diuerſitatem ſignificat, num. 23. Dictio *legitimè* idẽ eſt, ac ordine iuris ſeruaro. num. 24. dictio *multum* ſeu *multa*, aliquando contenta eſt duobus. num. 25. dictio *nullatenus* ſeu *nullo modo*, quemcumque caſum excludit. num. 26. dictio *omnimodè* vniuerſalitatem denotat. num, 27. dictio *omnino* omnia comprehendit. numer. 28. dictio *omnis*, eſt vniuerſalis. num. 29. dictio *per*, ſignificat perfectionem. num. 30. dictio *priuatiuè* quid importet. numer. 31. dictio *prope finem* diuerſimode ſumitur. num. 32. dictio *prorſus* excludit omnia, & ſingula. num. 33. dictio *qualitercunque* comprehendit maiora expreſſis. numero 34. Dictio *quo modolibet* comprehendit omnia. n. 35. dictio *ſemper*, vel ſimiles ſumuntur ciuiliter, & humaniter. num. 36. dictio *ſæpiſſimè* ad minus debet verificari in tribus. num. 37. dictio *ſolum* alios omnes excludit. num. 38. dictio *ſtatim*. vel ſimiles verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo. num. 39. dictio *tamquam*, quos effectus habet. nu. 40. dictio *tantum*, quid importet. n. 41. dictio *temere*, vel ſimiles excludunt ignorantiam. num. 42. dictio *vel*, ponitur inter diuerſa. num. 43. dictio *verè*, quid importet. num. 44. dictionis repetitio magnum indicat myſterium. num. 45.

3 *Dicitur plenius continere* Clauſula quid ſignificet, verbo clauſula. num. 22.

3 Dimiſſoriæ quid ſint, verbo *Dimiſſoria*. num. 1. & 2. Conceduntur à Prælatis Regularibus pro ſubditis. num. 3. 4. 5. & 6. Qui Prælati illas concedant. num. 7. Concedere illas eſt actus iuriſdictionis. num. 8. An expirent morte concedentis. num. 9. De pœnis vtentium fictis Dimiſſorijs. num. 10.

3 *Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario* Clauſula quid importet, verbo *Clauſula*. num. 23.

3 Diſpenſatio quid ſit, verbo *Diſpenſare, & diſpenſatio*. num. 1. & 2. De poteſtate Prælatorum ad diſpenſandum. num. 3. & 4. De facultate Confeſſariorum ad diſpenſandum cum inceſtuoſis. num. 5. & 6. Quid in votis Epiſcopis reſeruatis. num. 7.

4 Diſpenſationes in votis qualiter, & quomodo faciendæ, verbo *Votum pro regularibus* num. 18. Quæ pertineant ad Papam. num. 11. Quæ ad Epiſcopos, num. 12. & ſeqq. Quę in votis Nouitiorum, verbo *Nouitij*, *& Nouitiæ Religionum*. num. 38. Diſpenſationes factæ vi Breuium Sacræ Pœnitentiariæ, verbo *Littera Apoſtolica* per totum. Gratis faciendæ, num. 34. Quibus verbis. num. 35. diſpenſationes in foro externo. n. 36. Quomodo dandę diſpenſationes, verbo *Notarium*. num. 11. Quæ concedi poſſint à Prælatis Regularibus, verbo *Pœna Eccleſiaſtica*. num. 18. & verbo Prælatus Regularis. num. 10. 12. 15. & 16. Quæ à Viſitatoribus, verbo *Viſitator Regularis*. numer. 16. Quæ à Præſide Capitulorum Regularium, verbo *Præſes Capitulorum*. num. 9. Diſpenſatio quomodo differat à priuilegio, verb. Priuilegia Regularium. num. 3.

3 Diuina, quibus priuatur ſuſpenſus à diuinis, quæ ſint, verbo. *Suſpenſio quoad Regulares*. num. 10.

4 Domus Religioſorum an capaces ſint legatorum, verbo *Legata Regularibus relicta*. num. 7. Domus ſęcularium qualiter ædificari non poſſint iuxta Monaſteria, verbo *Monaſteria regularium*. num. 23.

4 Donatio quomodo differat à legato, verbo *Legata regularibus relicta*. numer. 2. Donationes quales fieri poſſint à Nouitijs, verbo *Nouitij, & Nouitia religionum*. numer. 32. & 33.

4 Dos Monialium qualiter, aut quomodo deſignanda, verbo Moniales. num. 7.

3 *Diſtrictè præcipimus* clauſula quam vim habeat, verbo clauſula. num. 24.

3 Dos Monialium, verbo *Dos*. num. 1. Qualiter dari poſſit pro Monialium ſuſtentatione. num. 2. 3. 4. & 5. Quid quando Monialis tranſit de vna Religione ad aliam num. 6. Dos Monialis durat apud Monaſterium poſt ipſius mortem. n. 7. De dote pro Monialibus ſupernumerariis. nu. 8.

3 Dubia Regularium, verbo *Regularium*. num. 1. Quando agere, vel omittere aliquid cum dubio ſit peccatum. num. 2. 3. & 4. Regula illa *In dubijs melior eſt conditio poſſidentis*, quomodo intelligenda. num. 5. quomodo illa *In dubijs tutior pars eſt eligenda*. num. 6. quid de Religioſo dubitante de lege, aut præcepto ſuæ Religionis, aut Superioris. num. 7. quid de dubitante an ſit irregularis. num. 8. quid quando dubitat an ſit affectus aliqua cenſura. numer. 9. quid quando dubitat an emiſerit, vel adimpleuerit aliquod votum, vel iuramentum. num. 10. de dubitante an teneatur ieiunare, vel dicere Officium. num. 11. An compleuerit ætatem ad ieiunandum, vel recipiendum Ordines. num. 12. An poſt mediam noctem aliquid cibi, vel potus ſumpſerit. numer. 13. de dubitante die Iouis an ſit tranſacta media nox. num. 14. De dubitante de alterius excommunicatione. num. 15. de valore Profeſſionis. nu. 16. An omiſerit aliquam partem horę Canonicæ. numero 17.

3 Duellum quid ſit, verbo *Duellum*. num. 1. 2. & 3. quomodo, & à quibus ſit prohibitum. numer. 4. 5. 6. & 7. An pœnę duelli incurrantur non ſecuto effectu pugnæ. numer. 11. De excommunicatione quę incurritur. num. 12. & 13. de aliis pœnis. num. 14. & 15. Caſus in quibus non incurruntur. num. 16. & 17. quid de Religioſis, vel Clericis duellantibus. num. 18.

3 *Dummodo aliam ſimilem non conceſſerimus*, clauſula apponi ſolita in conceſſionibus indulgentiarum, quomodo intelligenda, verbo clauſula. num. 25.

E

4 EBrioſi eligi non poſſunt in Prælatos Regulares, verbo *Prælatus regularis*, num. 7.

4 Eccleſię an aliquando, & à quibus prophanari poſſint, verbo *Prophanatio Sacrorum*. num. 1. 2. Eccleſiæ etiam Parochiales an recipi poſſint à Regularibus, verbo *Monaſteria regula-*

Regularium, num. 21. Eccleſiæ Regulares quomodo teneantur ad Officium diuinum, verbo *Officium diuinum*, num. 2. Eccleſia in qua quis ſepeliri debeat quæ ſit verbo *Sepultura quoad Regulares*, num. 9. Eccleſiæ Regulares an teneantur cantare duas Miſſas aliquibus diebus, verbo *Miſſa*, num. 49.

3 Eccleſia materialis, quæ, & quotuplex ſit, verbo *Eccleſia ſeu Templum*, num. 1. Ad quem ſpectat illam conſecrare, num. 2. 3. 4. & 5. Benedicere ſolemniter Eccleſias Regularium ad quos pertineat, num. 7. Conſtrui ne aut ædificari poſſint ſine dote competenti, num. 8. An Epiſcopus primarium lapidem, & Crucem ponat, num. 9. Celebrare non licet niſi in Eccleſia conſecrata, aut benedicta, num. 10. Celebrare in Eccleſia violata quale peccatum ſit, numer. 11. Polluitur Eccleſia multis caſibus, num. 12. An tunc polluantur cœmeteria, & aliæ partes Eccleſię, num. 13 An reconcilietur Eccleſia, ſi, vel ſemel in ipſa poſtea celebretur, ibidem. Eccleſia conſecrata quomodo reconcilietur, num. 14. Quid de priuilegijs Regularium, numer. 15. An Prælati Regulares habeant circa hoc aliquod priuilegium, num. 16. Declarationes S. Congreg num. 17. & 18.

3 Edicta denunciationem quorundam delictorum præcipientia licita ſunt, verbo *Denunciatio, & denunciare*, nu. 7. Qui, & quomodo obligentur ad illa, num. 7. & 8. Vide *Denunciatio, & denunciare*.

4 Editio librorum quomodo facienda à Regularibus, verbo *Libri*, num. 2. & ſeqq. Quæ licentia ad id requiratur, ibid. & num. 6.

3 Eiecti Regulares, verbo *Eiecti Regulares ab Ordine*, num. 1. Qualiter viuentes in ſæculo debeant eſſe, num. 2. An ſint ſuſpenſi, vel irregulares, num. 3. & 4. An caſu quo diſpenſentur à quo Epiſcopo ordinari poſſint, numer. 5. Quo titulo, num 6. An ſint capaces Beneficiorum, num. 7. In quo habitu debeant incedere, num. 8. An audiantur circa bona relicta Religioni, numer. 9. Quid ſi eiecti ſunt propter crimina ſibi falſo impoſita, num. 10. Quid de Monialibus, num. 11.

4 Electio Prçlatorum Regularium quomodo facienda, verbo *Prælatus Regularis*, num 2. Quas conditiones debeant habere, num. 3. 4. & ſeqq. De electionum libertate, verbo *Præſes Capitulorum*, num. 5. De ſecreto illarum, num. 6. De Præſide in ipſis eo verbo *Præſes Capitulorum*, per totum. Electionis ad officia Ordinum renunciatio an admittenda, verbo *Renunciatio inter religioſos*, numer. 11. Quando in tali electione committatur ſimonia, verbo *Simonia quoad regulares*, num. 20. & 21. Electiones quæ, & a quibus impugnari poſſint, *in relect*. numer. 2. & ſequent. Quibus conditionibus, num. 5. & ſequent. Electio inualida an ratificetur per conſenſum, num. 17. Electionis cauſa agitari poteſt per Procuratores, num. 27. Quales eſſe debeant, num. 28. & ſeq.

4 Eleemoſyna maior non poſtulanda pro ijs qui ſepeliuntur apud Regulares, quam apud Parochos, verbo *Sepultura quoad regulares*, num. 5. Elemoſyna qualiter voueri poſſit, aut nō à Regularibus, verbo Votum pro Regularibus, num. 28. Eleemoſyna pro Miſſis dicendis qualis, & quanta debeat eſſe, verbo *Miſſa*, num. 10. & ſeqq. An poſſit pars illius retineri committendo alijs Miſſam, num. 35. Eleemoſynas petere quomodo licitum, aut prohibitum Regularibus verbo *Quæſtuary regularium*, per totum. Qualiter Regulares viuentes ex eleemoſynis teneantur bona opera ipſorum applicare pro benefactoribus, verbo *ſuffragia*, num. 6. An peccent mortaliter aliter facientes, num. 7.

3 Eleemoſyna pro Iubilæo conſequendo qualis debet eſſe, verbo *Iubilæum*, num. 14.

3 Electio inter Regulares, quomodo facienda, verbo *Electio inter regulares*, num. 1. 2. & 3. Quid quando duo, vel tres ſolum ſunt in aliqua Communitate, numer. 4. Qui, & quomodo vocandi ad electionem, numero 5. & 6. De deſignatione Procuratoris ad eligendum, numero 7. De conditionibus eligentium, numero 8. Electio Prælati non facienda ante Prędeceſſoris ſepulturam, numero 9. Qualiter Spiritus ſancti adiutorium inuocandum ſit, numero 10. De ſecreto ſeruando in electionibus, numero 11. De libertate ad ipſas requiſita, numero 12. Quo tempore petenda eſt confirmatio, numero 13. Hymnus *Te Deum Laudamus*, in fine electionis an ſit de eſſentia, numero 14. De qualitatibus eligendorum, num. 15.

3 Electio Abbatiſſarum, vide verbo *Abbatiſſa*.

4 Enſalmadores qui ſint, verbo Veneficia, numero 11.

3 *Et caſu* dictio quid importet, verbo *Dictio*, numero 18.

3 Epiſcopus quoad Regulares, verbo *Epiſcopus quoad regulares*, numero 1. & 2. Quam auctoritatem habeat circa Monaſteriorum conſtructionem, numero 3. Quid caſu quo erigantur aliqua Monaſteria, in quibus duodecim Religioſi ſuſtentari non valeant, numero 6. De auctoritate, quam habet Epiſcopus ſupra diſpoſitionem honorum Nouitiorum, numero 7. Circa numerum monialium, num. 9. Ad explorandam voluntatem virginis habitum ſuſcepturæ, numer. 10. Ad declarandum profeſſionem inualidam, num. 11. Pro caſibus nullitatis, n. 12. Quid circa clauſuram monialiū, n. 14. De approbatione licentiæ exeundi extra Monaſterium. num. 14. De authoritate quam habet ſupra Regulares in ijs, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. num. 15. Quoad Monachos Canonicos Eccleſiæ Cathedralis Regularis. num. 16. quoad editionem librorum. num. 17. Circa Imagines, miracula, & reliquias. num. 18. Circa obſeruantiam Feſtorum. num. 21. Circa Oratoria in priuatis domibus. num. 19. Circa Sacerdotes exteros non admittendos ad celebrandum. num. 20. Circa ſolemnes benedictiones. num. 22. Quoad controuerſias circa præcedentiam in proceſſionibus. num. 23. Circa Regulares extra Monaſteria degentes, & delinquentes. num. 24. De alijs facultatibus ipſius. num. 26. An in alijs caſibus prçter aſſignatos. nu. 27. De caſibus in quibus poſſunt contra Regulares per cenſuras procedere. num. 28.

4 Epiſcopus an, & quando commutare poſſit pia legata defunctorum, verbo *legata regularibus relicta*. numero 32. 33. & 36. Epiſcopus ordinarius miniſter Sacramenti Ordinis, verbo *Ordines Sacri*. numero 5. Quo loco numero 8. Quo tempore. num. 9. Quando poſſit diſpenſare in votis Papæ reſeruatis, verbo *Votum quoad regulares*. numero 12. & ſequentibus Subduntur Epiſcopis Regulares quoad ſuſceptionem Ordinum, verbo *Ordines Sacri*. numero 11. Quid tenendum quando Epiſcopus declarauit ſe non habere intentionem ordinandi excommunicatos, ſuſpenſos &cet. numero 20. Approbat Reliquias Sanctorum, verbo *reliquia Sanctorum*. numero 12. An exploret voluntatem Tertiariarum, verbo *Tertiary, & Tertiaria*. numero 9. Quando poſſit viſitare Monaſteria Regularium, verbo *Viſitator regularis*. numero 17. Epiſcopus Regularis tranſire poteſt ad aliam Religionem, verbo *Tranſeuntes regulares*. numero 12. Epiſcopi veſtes, verbo *Veſtes Sacra*. numero 10. Conſenſus ipſius requiritur pro fundatione noui Monaſterii, verbo *Monaſteria regularium*. numero 3. Dirimit controuerſias de prçcedentia in proceſſionibus, verbo *Præcedentia quoad regulares*. numero 2. Indicit proceſſiones, verbo *Proceſſio quoad regulares*. numero 4. Debent concedere Regularibus oleum pro extrema vnctione, verbo *Oleum Sanctum quoad regulares*. numero 4. Epiſcopi proteſtatio quando Ordines confert quòd non habet intentionem ordinandi tales, vel tales, quantum valeat, verbo *Ordines ſacri*. numero 20. Epiſcopatus an ſit Sacramentum. num. 2.

4 Epiſtolas ſcribentes ad Moniales qualiter peccent, verbo *Moniales*. num. 27.

4 Erectio Monaſteriorum quomodo facienda, verbo *Monaſteria Regularium* à num. 2. Quibus priuilegijs potiatur. num. 19. & ſequentibus.

4 Eſſenorum Monaſteria qualia, verb. *Monaſteria regularium*. num. 13.

3 *Et* dictio aliquando ponitur pro *ſeu*, verbo *Dictio*. numero 19.

3 *Et decretis Sacri Concilij Tridentini non aduerſentur*, clauſula quid importet, verbo *Clauſula*. numero 26.

3 *Et Sacris Canonibus* &c. clauſula quid ſignificet, verbo *Clauſula*. num. 27.

3 *Et pro potiori cautela* clauſula, quam vim habeat, verbo *Clauſula*. num. 28.

3 *Etiam* dictio eſt implicatiua, & ampliatiua, verbo *Dictio*. num. 20.

3 Euchariſtia, verbo *Euchariſtia quoad Regulares*. numero

INDEX.

Qualiter non liceat Regularibus adminiſtrare hoc Sacramentum ſine licentia Parochi. num. 2. An idem dicendum de Clericis ſæcularibus. num. 3. quid pro articulo mortis. num. 4. Quid pro caſu quo Parochus negaret Euchariſtiam ſæcularibus.num.5. Quid pro aduenis,& peregrinis.num.6. Quid pro extraneis Religioſis. num. 7. Quid pro familiaribus ipſorum. num. 8. An per modum Viatici adminiſtrari illis poſſit Euchariſtia. nu. 9.An ſit aliquod priuilegium circa hoc.num.10. De adminiſtratione Euchariſtiæ in priuatis Oratoriis.numer. 11.Ad quos ſpectat adminiſtrare Euchariſtiam Religioſis.num.12. Quomodo accipienda à Sacerdotibus tempore Paſchatis.num. 13. An ſolus Sacerdos poſſit miniſtrare Euchariſtiam.num.14.An ſolus ipſe ſe poſſit communicare in articulo mortis.num.15.De ieiunio obſeruando a Communionem ſumpturo.num. 16. In quibus caſibus liceat Communio non ieiunis.num. 17.An Sacerdos non ieiunus poſſit quandoque celebrare. num. 18.Quid quando dubitat an ſit ieiunus. num. 19. Quando concedenda Euchariſtia incidentibus in amentiam, ſeu phreneſim.num.20. Energumenis an concedenda, numer. 21. An Sacerdos poſſit dare partem ſuæ Hoſtiæ volenti communicare.num.22. Quando publico peccatori deneganda Euchariſtia,nu.23.Quando, vel non exponenda, num. 24.

4 Examinatores Synodales,quales debeant eſſe,verbo *Examen,Examinatores*.nu. 1. & 2. Regulares id munus exercere poſſint. ibid.

4 Examen rei Regularis quomodo faciendum, verbo *Reus Regularis*.num.2.3.& 4.Examinari pro teſtibus à S. Officio Regulares non poſſunt à ſuis Prælatis per quinquennium à die depoſitionis moleſtari, verbo *Teſtis Regularis*.num.7.Examen teſtium quale, num. 8. Examen Monialium,verbo *Moniales*.num.15.Examinari an debeant Regulares ordinandi, verbo *Ordines Sacri*. num.13.

4 Excommunicationis ſententia quomodo ferenda, verbo *Sententia iudicialis*,num. 6. Quid quando creditur nulla, ibid.Excommunicatio poſita contra Regulares noua loca erigentes non ſeruatis Decretis &c. verbo *Monaſteria regularium*. numer. 11. Contra cogentes fœminas ad ingrediendum Monaſteria,verbo *Moniales* à num.19. Contra impedientes receptionem Monialium, numer. 22. Contra falſificantes, ſeu falsò fabricantes Litteras Apoſtolicas,verbo *littera Apoſtolica*.numer. 6. Contra vſurpantes oblationes factas Eccleſiis,verbo *Oblatio facta Regularibus*.num 9.Contra impedientes ingredi volentes Religionem,verbo *Nouitii,& Nouitia Religionum*. num.35.Contra publicantes indulgentias ob quæſtum, verbo *Quæſtuarij Regularium*. num.6. Contra legentes libros prohibitos,verbo *Libri*. num.6. & ſeqq.

3 Ex certa ſcientia, clauſula, quid denotet, verbo *Clauſula*. num. 29.

3 Excommunicatio maior quid ſit, verbo *Excommunicatio quoad regulares*. num. 1. Excommunicatio minor quid ſit. ibid.

3 Excommunicato maiori excommunicatione, quorum Sacramentorum adminiſtratio ſit prohibita, verbo *Excommunicatio quoad regulares*. num. 7. Quorum Sacramentalium vſus.num. 8. Quomodo peccet Sacramenta recipiendo, num. 9. Quid de illo, qui ipſi Sacramenta miniſtrauerit.num. 10. De priuatione ſuffragiorum Eccleſiæ. num. 11. An Miſſa pro hæreticis celebrari poſſit, num.12.Excommunicatus non celebrat, nec actum ordinis exercet.num. 13. Nec diuina Officia ex officio celebrat.num.14.Priuatim diuinum Officium recitat, nu. 15. Prohibitæ non ſunt illi priuatæ orationes. num. 18. An prohibeatur concionare,numero 17.An exercere officium lectoris,numero 18.An aſſiſtere Miſſæ, aut officiis diuinis,numero 19.An alii eum admittere poſſint ad diuina,numero 20. Quid faciendum ſi excommunicatus velit diuinis aſſiſtere, numero 21. Prohibitum eſt aliis cum excommunicato diuinis aſſiſtere numero 22. An teneatur diebus feſtiuis audire Miſſam. numero 23. An poſſit intrare hæreticorum templa, ibidem. Incapax eſt Beneficiorum Eccleſiaſticorum. numero 24. An ſit capax penſionis,numero 25.An fructus beneficii,vel penſionis recipere poſſit,numero 26. regulares excommunicati, quorum Officiorum Ordinis ſint incapaces, numero 27. Quid ſi in excommunicatione ea obtinuerunt,numero 28.Grauiter peccat, qui excommunicato confert aliquod Officium, vel beneficium, numero 29. Quid faciendum pro noua collatione, numero 30. Iure eligendi, quomodo priuetur excommunicatus, num. 31. Suſpenditur ab Officiis,num.32.Priuatur vſu iuriſdictionis,nu.33. Actus iuriſdictionis ab ipſo facti, an valeant. num.34.Quomodo ſe gerere debeat ſubditus cum Prælato excommunicato, numero 35. An Prælatus excommunicatus abſoluat, ibidem. Priuatur excommunicatus omni communicatione forenſi, numer. 36. An ſaltem actoris,aduocati,teſtis, & tabellionis munus exercere poſſit. nu.36.37.38.& 39. an vſureus conueniri poſſit.num.40.Irritat excommunicatio litteras, & Reſcripta Apoſtolica obtenta.nu.41.Priuat omni ciuili, & politica communicatione. num.42. Cum moderatione tamen Extrauagantis *ad euitanda*. num.43.An alij fideles cum excommunicatis communicare poſſint. nu.44. caſus in quibus poſſunt. nu.n.45.vſque ad 49. An etiam in diuinis. nu.50. Debita num ſolui debeant excommunicato.nu.51.de excommunicato in excommunicatione per annum perſiſtente. nu.52.Priuatur excommunicatus Eccleſiaſtica ſepultura.nu.53.

3 Excommunicatus excommunicatione minori quibus priuetur,verbo *Excommunicatio quoad regulares*. num.1.an eligi poſſit.num.3.Num priuetur iure eligendi. nu.4.excommunicatio minor à quo, & in quibus caſibus feratur.num.5.ab illa quis abſoluat. num.6.

3 Exemptio quid, & quotuplex ſit, verbo *Exemptio Regularium* num.2.quomodo exemptio ab Ordinarijs competat Regularibus.num.3.4.& 5. Per quæ verba denotetur huiuſmodi exemptio num 6.& 7.quid quando Ordinarij procedunt contra Regulares in caſibus, in quibus exempti ſunt num.8. an poſſint declarare excommunicatos Regulares exemptos. num.9.Declaratio Sacræ Congregationis, quoad hoc.ibidem. quid habeatur ex Clementina 1. *de priuilegijs*. ibidem.an legati habeant prædictam facultatem. num.10.quid de caſibus in quibus,vel ex decreto Concilij Tridentini, vel ex Conſtitutionibus Apoſtolicis Regulares ſubduntur Ordinariis.num.11. Regulares non obedientes Ordinarijs in caſibus quibus illis ſubduntur a quibus puniendi. nu. 12. Declarationes Sacræ Congregationis quoad hoc. num. 13.Citati Regulares ab Epiſcopo an teneantur comparere.num.14.Regulares ad tribunalia ſæcularia, an aliquo prætextu trahi poſſint. num.15.& 16.De recurſu, appellatione, ſeu auocatione cauſarum Regularium ad tribunalia ſæcularia.nu.17.18.& 19.

4 Execratio Sacrorum quando contingat, verbo *Paramenta Sacra*.num.3.

4 Executores teſtamentorum qualiter poſſint eſſe Regulares,ver.*Teſtamentum quoad regulares*. nu.3.

4 Exempti à proceſſionibus qui regulares ſint, verbo *proceſſio quoad regulares*. nu.3.

4 Explicatio priuilegiorum Religioſorum ad quos ſpectet, verbo *priuilegia regularium*.num.11. Non ad extraneos. num.12.

4 Euchariſtia, in quibus Oratorijs miniſtrari poſſit, verb *Oratoria quoad regulares*. num 5.Proceſſiones ipſius qualiter,aut quando faciendæ, verbo *Proceſſio quoad regulares*.num.11.

3 Extrema Vnctio,an poſſit à Regularibus miniſtrari, verbo *Extrema vnctio,quoad regulares*. num.1.De excommunicatione poſita in Clementina *religioſi* de priuilegijs. nu. 2.Priuilegia ipſorum.num.3.qualiter adminiſtrandum hoc Sacramentum tempore peſtis.num.5. & 7.Adminiſtratur ſemper in periculo vitæ, propter infirmitatem. num.6.quæ partes corporis infirmi vnguntur. num.7. & 8.Miniſter huius Sacramenti, Vnus tantum an ſit.num. 9.Vnctiones an ſucceſſiue fieri debeant. num. 10. quæ quantitas olei ſufficiat pro vnctione. num.12.an renouari debeat oleum ſingulis annis. numero 13. De forma huius Sacramenti, quæ.num.14. Excommunicatus an poſſit adminiſtrare hoc Sacramentum. numero 16.Adminiſtrandum eſt illis, qui in amentiam inciderunt. numero 17. Sacerdos moribundus non poteſt ſe inungere.nu. 18. Praxis adminiſtrandi hoc Sacramentum inter Regulares.num.19.

3 *Ex tunc prout ex nunc* clauſula quid denotet,verbo *clauſula* num.30.

Iacias

INDEX.

F

3 F*Acias quod tibi videbitur* clanſula, quid ſignificet, verbo *c'anſula*.num.31.

3 Falſarius quis ſit,verbo *Falſarius*.oum. 1. De falſificante litteras Apoſtolicas.num.2. Falſarii, quas pœoas incurrant. ibid. De Religioſo falſificante litteras ſuorum Soperiorum.num. 3. Eſt caſus reſeruabilis inter Regulares.ibidem.Quando,& quomodo.ibidem.De falſificante per artem Alchimiæ.num. 4. De cudente falſam moneram. num. 5. Maximè proprer Conſtitutionem Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani. ibidem. Cognitio buius delicti pro Regularibus. ad quos pertineat.num.6.

3 Familiares,ſeu famuli,qui intelligantur, verbo Bulla Cruciatæ. num. 14. An accipiant Euchariſtiam a Religioſis, quibus inſeruiunt.præſertim per modum viatici,verbo *Euchariſtia* quoad Regulares , nomero 8. & 10. An ſint immunes a Gabellis , verbo *Gabella* quoad Regulares. n.11.Quomodo legitimari poſſint,verbo *Illegitimi*.n.19.

4 Fœminarum ingreſſus in Monaſteria virorum quomodo prohibituo,verbo *Monaſteria regularium* , num. 49. Fœminas velari vnde ſumpſit exordium , verb. *Velum Monialium* . numero 1. Fœminarum Deo Sacratum quot , & qualia ſunt vela.numero 2.& ſequentibus. Fœminarum Monaſteria olim cum virorum Monaſterijs coniuncta , verbo *Monaſteria Regularium* . num. 13. Non ſic modò.ibid.

4 Faculrates conceſſæ Regularibus ad abſoluendum , ſeu diſpenſandum, verbo *Littera Apoſtolica*. num. 9. & ſeqq. Quando dantur pro caſibus occultis, ad quos caſus extendantur,verbo *Occultum*.numero 6.& ſeqq. Facultates, quas concedere poſſunt Prælati ſuis ſubditis , an ſibi ipſis dare poſſint, verbo *Prælatus regularis* , numero 29.Faculiates Prælatornm ad limirandum , ſeu reſtringendum priuilegia ſubditorum,verbo *Priuilegia Regularium*.oum.13.

4 Falſificantes , ſeu falsò fabricantes Litteras Apoſtolicas excommunicatinnem Papalem incurront , verbo *Littera Apoſtolica*.numero 6 . Falſarij teſtes quibus pœnis ſubiaceant,verbo *Teſtis Regularis*. num. 4. Ad quid teneantur.ibid.

4 Famoſum quid dicatur , & quomodo differat à manifeſto, publico,& nororio, verbo Nororium. num.3.

4 Fauorabilis lex quæ dicatur , verbo *Leges Regularium* . numero 34.Extendeoda,& amplianda.num.44.

3 Feſti dies per Epiſcopos indicti obſeruari debent à Regularibus.verbo *Feſti dies quoad Regulares*. num. 1. Num obligari poſſint ad id per cenſuras. num. 2. An ad Octauas feſtorum. num. 3. An ad feſta votiua populorum. num. 4. Regulares an poſſint annunciare dies feſtos , & ieiunia. num 5. An eleuare feſta ad nobiliorem ritum , n.6.An indulgentia diei feſti transferatur in alium.n.13.

3 Fidei profeſſio an neceſſaria Regularibus Concionatoribus,verbo *Concionator*.num.8.An ſuſcipientibus gradus verbo *Gradus ,& Graduati regulares*.num.7.

4 Fidei commiſſum quomodo differat à legato, verba *Legata Regularibus relicta*. num. 2.

4 Fideles in hac vita bonis operibus poſſont ſe adiuuare, verbo Suffragia . num. 4. Item defunctos in Purgatorio exiſtentes numero 5. An perdant ipſorum o pera de ſuo valore ſi alijs applicentur. oum. 7.

4 Fori priuilegio ao gaudeant Oblati,verbo *Oblati,ſeu Commiſſi*. num.8.

4 Forma præſcripta in leges maximè attendenda , verbo *Leges regularium* . numero 46. Forma ſeruanda io oppoſitione,ſeu appellatione contra aliquam electionem, *in Religione*.numero 9.& 10.Cui incumbit onus probandi.numero 11. Quid ſi oppoſitio eſt non contra electionem,ſed contra electum,numero 13. Forma præſcripta in cap. Quia propter de electione , ſeruanda eſt in electionibus Prælatorum . *In Relect*. numero 49.Forma diſpenſationis in Breuibus S. Pœnitentiariæ,verb. *Litteræ Apoſtolica*. numero 9. & ſeqq. Quomodo exequenda ibi.

4 Fructus Sacrificij Miſſæ quis, & quantus , verbo *Miſſa*. numero 6.& 7.Quomodo applicatur, ibidem. Quæ conditiones ad id requirantur, ibidem. An ſi pro pluribus applicetur , fit mioor pro ſingulis. num. 8. Fructus ſatiſfactorius pro pœna temporali applicatur a Summis Pontificibus,verbo *Suffragia*.numero 8 Etiam a Prælatis regularibus.ibid.An teneantur Regulares illum applicare pro ſuis benefactoribus num.6.

4 Fruentes priuilegijs Mendicantium Religionum qui ſint, verb.*Mendicantes*.num. 3. & 4.

4 Fundatorum Monaſteriorum priuilegia, verbo *Monaſteria regularium*.num.57.

4 Funeralis quarta,vide Quarta funeralis.

4 Furaos Sanctorum Reliquias qualiter peccet , verb. *Reliquia ſanctorum* num. 5. Quando incidat in excommunicatiooem . ibid.

4 Furium rei Sacræ quaodo , & quomodo ſit Sacrilegium, verbo ſacrilegium. num. 5.

3 Filij illegitimi,qui dicantur,verbo illegitimi.n.2. & ſeqq.

3 Fœminarum ingreſſus in Monaſteria,verbo clauſura.n.34.

3 Fuoeralia officia defunctorum , quomodo facienda a Regularibus,verbo *Defunctus*.num.6.& 7.

3 Furtum quid ſit,verbo *Furtum*.num. 1. Quid de furto qoo Religioſus aliquid ſurripit ſæculari.num.2. quid quaodo ſurripit aliquid Conuentui.num.3. Quando ſit caſus reſeruabilis.ibid. De furto rerum Eccleſiæ , Reliquiarum &c.num.4.& 5. Quid de furto rei alteri Religioſo applicatę. num.6.

G

3 G*Abella* quid ſit,verbo *Gabella* quoad Regulares.num. 1.Quaodo ſolui deber.oum. 2. 3. & 4. Eccleſiaſtici,& Regulares ad illam non tenentur.num. 5. Quid de Nouitiis Religiooum. oum. 7. Quid de Religioſis militaribus.num.8.Quid quando aliquis habitum Clericalem, vel Regularem aſſumit animo non perſeuerandi in illo.num.9.De Eremitis , & Tertiarijs remiſſiue. num. 10. De famulis,& familia Clericorum,& Regularium. num. 11.An hoc priuilegium tranſeaot ad Colonos. num.14. Quæ bona Clericorum eo potiantur.num.15. 16. 17. & 18.In quibus caſibus non ſuot exempti à gabellis , & tributis.num. 19. & 20. An quando Gabella , vel tributum imponitur ęque principaliter, propter ipſos num. 21.Non poſſunt cogi a ſæcularibus ad illa ſoluenda. ou. 22.& ſequeotibus.

4 Gallico morbo laborantes an eligi poſſunt in Prælatos, verbo *Prælatus Regularis* . oum.3.

4 Geoeralis ao poſſit aliquid facere ſine conſilio eorum,qoi ſibi aſſiſtunt,verbo Litteræ Apoſtolicæ , num. 21. Qualem reſidentiam debeat habere, verbo Reſidentia Prælatorom.num.2.& 3.Conſtituere poteſt Vicarios generales.verbo Vicarij Religionum. oum. 4. Quales conditiones debent habere.num 4.& 5.

4 Generales Procuratores vide Procuratores.

4 Generales Vicarii, vide Vicarij.

4 Genera perſonarum , quibus Sepultura in loco Sacro denegatur,verbo *ſepultura quoad Regulares*.oum.23. Quomodo peccent aliter facientes. num.24.

4 Geomaoriæ libri prohibiti, verbo *libri*. num.29.

4 Gradatim facienda eſt appellatio , Verb. *Recurſum regularium* &c.num.2.

4 Graduati an torqueri poſſint pro delictis , verbo *Tortura quoad Regulares*. num.14.

4 Gradus Magiſterii,vel Doctoratus requiritur ſępiùs pro illis , qui aperturi ſunt litteras S. Pœnitentiarię , verbo Litteræ Apoſtolicę.num.14.Quot modis concedatur in Religionibus. ibid. Quam facultatem habeant ad hoc Generalis Prędicatorum , & Generalis Seruitarum, Priuilegia regularium.num.15.An gradus ſint materiæ, verbo *ſimonia quoad regulares*. num. 11. Ao pro illis dari aliquid poſſit. num.31.

4 Grauamen,ſeu grauis iniuria requiritur, vt regularis appellare poſſit,verbo Recurſus Regularium &c.num.2.& 3.

4 Grauitas pœnarum arguit culpam mortalem , verbo Pœna Eccleſiaſtica.num. 7. Secus in aliquibus Conſtitutionibus Religionum.ibid.

3 Generalium Regularium authoritas remiſſiuè , verbo Generales Regularium .

3 Gradus regularium,verbo Gradus , & Graduati regulares, n.1.Tres huiuſmodi gradus.nu.2. Quibus conditionibus recipiendi.nu.3. priuilegium Innocentij viii.pro ordioe Prędicatorum.n.4.Bonifacii ix.pro eiſdem.n.5.Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani pro Carmelitis.nu.6. Ao illegitimi ſint capaces graduum,verbo illegitimi &c.n. 8.

3 *Gratiam,& communionem Sedis Apoſtolica* &c. clauſula, quæ ponitur io aliquibus priuilegiis,quomodo intelligenda, verbo *clauſula*. num.32.

3 Gratiæ conceſſio,ſeu gratia quotuplex ſit,verbo *Gratia pro Regularibus*.n.1.Aliqua ad ipſas ſpectantia.num.2.3.& 4. Gratia quando tradirur ad ſocium.n.5. Quando expiret morte concedentis.n.6. 7.& 8.Quid de gratia cum limitationibus facta.num. 9. Quoad praxim Regularium de gratijs factis a ſuperioribus.num.10.Quid de pœnis ab ipſis impoſitis.num.15.De gratia concedi ſolita.nu.15.

a 2 3 Ha-

I N D E X.

H

3 H*Abeas liberum arbitrium iudicandi* clauſula apponi ſolita, non tollit ſolemnitatem requiſitam, verbo clauſula.num. 33.

3 Habitus Religioſus, verbo *Habitus regularis*, num. 1. Habitum Religioſi dimittentes excommunicantur, num. 2. Habitus vnius Religionis non portandus ab alia. nu. 3. Ludibrioſe tractantes habitum Religioſum qualiter peccant, num. 4. Pro ſæcularibus in habitu Religioſo ſepeliri volentibus Priuilegia Summorum Pontificum, num. 5. 6. & 7. An tales indulgentię ſint reuocatæ. num. 13 De priuilegio habitus, ſeu Scapularis Carmelitarum. num. 14.

4 Habitus Sacrarum Imaginum qualis ex Decreto SS. D. N. Vrbani, verbo *Sanctorum cultus*, numer. 14. Habitu Religionum induti quando ſepeliri debeant in Eccleſijs dictarum Religionum, verbo *Sepultura quoad Regulares*, num. 17. Cum quibus conditionibus. ibid. Quas indulgentias conſequantur. ibid. & num. 19. Habitu Religionis priuantur Regulares damnati ad triremes, verbo *Triremium pœna*. num. 5. Quid poſtquam à triremibus reuertuntur. ibidem. Pro habitu Moniali concedendo, an poſſit relinqui legatum, verbo *Legata Regularibus relicta*. numer. 22. habitu Religionis de proximo induendi an gaudeant aliquo priuilegio, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*, num. 43.

4 Hæredes qui Religioſi poſſint eſſe, verba *Legata Regularibus relicta*, num. 5. & 6. Hæreditatem adire, quibus competat, verbo Legitima quoad regulares, num. 7. Legitima eſt hæreditatis pars, num. 2. Hæredes Fundatorum Capellarum quando in ipſis ſepeliri poſſint, verbo *Sepultura quoad Regulares*, num. 15.

4 Hæreſiarcharum libri quomodo prohibiti, verbo libri, nu. 17. Qui libri dicantur hæreſim continere, num. 23. Hęretici non ſepeliendi in loco Sacro, verbo *Sepultura quoad Regulares*. num. 27. Libros ipſorum legentes, vel habentes, quas cenſuras, aut pœnas incurrant, verbo libri. nu. 16. 17. 18. 20. & ſeqq. Hæreticorum filij an recipi poſſint in Religionibus, verbo *Neophitus regularis*, numero 4.

4 Hebræorum libros legentes, quas pœnas incurrant, verbo *libri*. num. 17. & 19.

4 Hermaphroditus an capax Ordinis Sacri, verbo *Ordines Sacri*, num. 3.

4 Hidromantiæ libri quomodo prohibiti, verbo libri. numero 29.

4 Honores ab Eccleſia tributi Sanctis Canonizatis ſeptem, verbo *Sanctorum cultus*, num. 2. An tribui poſſint Beatificatis, num. 3. Honoratior locus Eccleſiæ an vendi poſſit, verbo *Sepultura quoad Regulares*, num. 14.

4 Hora recitandi matutinum, quę ſit, verbo *Matutinum*. nu. 2. & 3. Maximè ex declarationibus Sac. Congreg. ibi. horæ Canonicæ, vide *Litania, Matutinum, Officium diuinum*.

4 Hoſpitia Regularium an intelligantur ſub nomine Monaſterij in Decretis, in quibus præcipitur ne fundentur ſine certis conditionibus, verbo *Monaſterium Regularium*. num. 6. Quomodo id contingat. ibid.

4 Humilitas ſeruanda à Regularibus in conſtructione Monaſteriorum, verbo *Monaſteria Regularium*. num. 18.

3 Hebdomadæ duæ pro Iubilæo lucrando quomodo accipiendæ, verbo *Iubilæum*. num. 19.

3 Hæreticus quis dicatur. verbo *Hæreſis, & Hæreticus*. Suſpecti de hæreſi qui dicantur. num. 3. 4. & 5. Omnes illi denunciari debent. ibid De pœnis hæreticorum, Credentium, receptatorum, fautorum, & defenſorum ipſorum. num. 6. 7. 8. 9. & 10. De pœnis ſuſpectorum. num. 11. De abſolutione ab excommunicatione. num. 12. De abſolutione Credentium, fautorum, receptatorum, defenſorum &c. num. 13. De irregularitate, quam illi incurrunt remiſſiuè. num. 14.

3 Hermaphroditus irregularis, verbo *Irregularitas*. num. 13.

3 Homicidium quid, & quotuplex ſit, verbo *Homicidium*, num. 2. Homicidij caſus reſeruabilis eſt inter Regulares num. 3.

3 Horæ Canonicę de illis remiſſiuè, verbo *Horæ Canonicæ*.

3 Hoſpitalarij de illis remiſſiuè, verbo *Hoſpitalary* &c.

I

3 IEiunium quid ſit, verbo *Ieiunium*, num. 2. Ritus ab Eccleſia pro ieiunio requiſitus qualis. num. 3. 4. & 5. Quando obligat præceptum ieiunij. num. 6. Quid de ieiunio Regulæ, vel Conſtitutionum Regularium. ibid. An regulares teneantur ad ieiunia indicta per Synodos, vota, ſeu promiſſiones populorum. num. 7. Qui excuſentur a ieiunio Eccleſiaſtico. num. 8. Diſpenſatio excuſat. num. 10. Qui diſpenſant. ibid. An diſpenſatus ad eſum carnium, vel lacticiniorum diſpenſetur in ieiunio, num. 11. De ieiuniis ex voto, iuramento, vel pœnitentia. nu. 12. De ieiunio pro Euchariſtia ſumenda, verbo *Euchariſtia*. &c. à num. 16.

3 Illegitimorum quot ſunt genera, verbo illegitimi &c. nu. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. Illegitimi ſunt irregulares. num. 7. Inhabiles ad dignitates, & Prælatias religionum, num. 8. An ad gradus. ibid. Item ad quæcunque beneficia. numer. 9. An ad habitum, & profeſſionem. num. 10. Quid de incapacitate ad bona ſuorum parentum, numer. 11. Quando illegitimi legitimentur, num. 13. & 14. De filiis expoſitis an ſint illegitimi. num. 15. An in dubio aliquis habendus ſit vt legitimus. num. 16. Illegitimus factus profeſſus, an indigeat diſpenſatione. num. 17. Quid ex priuilegijs religionum. ibid. De diſpenſatione Regularium illegitimorum ad beneficia. num. 18.

4 Illegitimi an recipi poſſint ad religiones, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*. num. 12. Quorum officiorum Religionum ſint incapaces, verbo *Officia Religionum*. num. 4. & ſeqq. An poſſint eſſe Præſides Capitulorum, verbo *Præſes Capitulorum*. num. 9.

4 Imagines non Canonizatorum, aut Beatificatorum, an habendę, vel venerandę, verbo *Sanctorum cultus*. num. 7. Imagines Sanctorum quo habitu ornandæ, num. 14. Imaginum oblationes, ad quem pertineant, verbo *Oblatio facta Regularibus*. num. 3.

4 Immunitate Eccleſiaſtica gaudent Monaſteria Regulariũ. verbo *Monaſteria regularium*, num. 25. Nomine Monaſteriorum quę veniant in præſenti. ibid. An Pręlati poſſint facere aliquid contra illam. numer. 26. An illa gaudeant Oratoria, verbo *Oratoria quoad Regulares*. num. 4.

4 Impedimenta ad faciendum profeſſionem, alia perpetua, alia temporalia, verbo Profeſſio Regularis. num. 20.

4 Impetrans litteras Apoſtolicas ſubreptitiè, vel obreptitiè, quas pœnas incurrat, verb. Litterę Apoſtolicæ. num. 4. Impetrare non poſſunt Regulares Indulta aliqua contra ſuæ Religionis Regulam, vel ſtatuta. numer. 7. Quid facere poſſint cum talibus Prælati ipſorum num. 8.

4 Impreſſio librorum quomodo facienda à Regularibus, verbo *libri*. à num. 2.

4 Impugnare qui, & quando poſſint electiones, in Relect. n. 2. & ſeqq.

4 Incantatio quomodo differat à Veneficio, & ſortilegio, verbo Veneficia. num. 1. Eſt caſus reſeruabilis inter Regulares. num. 2. Quando incidant in hunc caſum. num. 7. Cum verbis, vel ſignis inutilibus, vel inefficacibus ad aliquem finem conſequendum vtuntur. ibid.

4 Indicia quę ſufficiunt ad applicandum torturam Regularibus, verb. *Tortura Regularium*. num. 6.

4 Indigni electio an toleranda, verbo Præſes Capitulorum. num. 7.

3 Immunitas Eccleſiarum in quo conſiſtat, verbo Immunitas Eccleſiarum. numer. 1. Quæ Eccleſiæ gaudeant hoc priuilegio. num. 2. De ſacerdote portante Sanctiſſimum Sacramentum. ibid. Monaſteria, & domus Regularium gaudent eodem priuilegio. numer. 3. Quid de priuatis Oratorijs, num. 4. Quæ perſonæ gaudere poſſunt hac immunitate. num. 5. Quid de Religioſis, & Clericis. num 6. In quibus caſibus ſuffragetur hæc immunitas Eccleſiaſtica. num. 7. & ſeqq. Effectus huius immunitatis. nu. 18. De culpa, & pœnis extrahentium reos. num. 20. & 21. Iudices ſæculares in quibus caſibus poſſunt extrahere reos. num. 28. Quo pacto id faciendum. ibid. Contra Miniſtros Curiæ violentiam aliquam exercentes, num. 29.

3 Immunitas Eccleſiaſtica Regularium in quo conſiſtat verbo eodem. num. 1. Immunes ſunt Regulares à quibuſcunque oneribus, ſeu contributionibus. num. 2. 3. 4. & 5. Quid in caſu magnæ neceſſitatis laicorum, num. 6. An poſſint cogi ad hoſpitandum milites. num. 7.

3 Inceſtuoſi diſpenſentur à Regularibus, verbo *Affinitas*. à numero 4.

3 In-

INDEX.

3 *Indignationem Omnipotentis Dei*, ſeu *Beatorum Apoſtolorum &c.* clauſulæ apponi ſolitæ quid importent, verbo *Clauſula*. num. 34. & 35.

3 Indulgentia quid, & quotuplex ſit verbo *Indulgentia*, &c. num. 2. & 3. Ad quos ſpectat illam concedere. num. 4. Indulgentiæ non ſolum pro viuis, ſed etiam pro mortuis. num. 5. Indulgentiæ Regularibus conceſſæ in multiplici differentia ſunt. num. 6. De indulgentijs conceſſis pro Eccleſijs Regularium. num. 7. & 8. An in illis detur communicatio priuilegiorum Regularium. ibid. Indulgentiæ perſonis Regularibus viuentibus conceſſæ reuocatæ ſunt à Paulo 5. nouis alijs conceſſis. num. 9. De indulgentijs pro Regularibus in articulo mortis, ſeu defunctis. num. 10. & 11. De conceſſis pro ſæcularibus defunctis. num. 12. Viuentibus, num. 13. De indulgentijs conceſſis exhibentibus manus adiutrices. num. 14. De priuilegio Vrbani 5. num. 15. De indulgentijs pro Tertiarijs. num. 56. Pro Confratribus. num. 17. De indulgentijs communibus ſecularibus, & Regularibus. num. 18. De conceſſis Medallijs, num. 19. An ſimul, & ſemel eodem actu poſſint plures indulgentiæ obtineri. ibid. An ſępius eędem indulgentiæ. ibid. De indulgentijs pro pulſatione ſalutationis Angelicæ. num. 20. Pro pulſatione orationis pro defunctis. ibid. De indulgentijs Stationum, num. 21. & 22. Religioſi publicantes indulgentias pro quæſtu, vel prohibitas, quas pœnas incurrant. num. 23. 24. & 25.

4 Indulgentias publicantes ob quæſtum excommunicantur, verbo *Quæſtuarij Regularium*. num. 6. An aliquas conſequantur ſæculares qui cum habitu Religionum ſepeliuntur, verbo *Sepultura quoad Regulares*. num. 17. & 19. Quas conſequantur Tertiarij, vel Tertiariæ, verbo *Tertiarij, & Tertiariæ*, num. 7.

3 Infamia quid, & quotuplex ſit, verbo *Infamia*. num. 1. Infamia iuris propter quæ crimina ſit impoſita. num. 2. & ſequentibus.

3 De infamia facti. num. 9. De diuiſionibus infamiæ, num. 10. & 11. Infamiæ effectus qui ſint, maximè quoad Regulares quoad repulſam ab officijs Religionum. num. 12. 13. & 14. Infamia irregularitatem inducit. num. 15. Quibus modis tollatur. num. 16. An per priuilegia Regularium. num. 17. 18. & 19.

4 Informationes pro Nouitijs qualiter, aut quomodo faciendæ, verb. *Nouitij, & Nouitia Religionum*. num. 20. & ſeqq.

4 Ingreſſus Eccleſię, qui prohibetur per ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, quid importet, verbo *Suſpenſio quoad regulares*. num. 12.

3 *In Foro conſcientiæ* clauſula, quid importet, verbo *Clauſula*. num. 36.

3 *In omnibus, & per omnia* clauſula, quid ſignificet, verbo clauſula. num. 37.

3 *In quo conſcientiam tuam oneramus* clauſula, quam vim habeat verbo Clauſula. num. 38.

4 Intentio legiſlatoris in legum interpretatione maximè attendenda, verbo *Leges Regularium*. num. 36. Intentio quæ requiritur ad impletionem legis, ſeu præcepti, numero 52.

4 Interpretatio legis, quibus competat, verb. *Leges Regularium*. num. 31. Facienda eſt iuxta proprietatem verborũ. num. 32. An iuxta propriam ſignificationem naturalem, vel ciuilem. num. 33. Lex fauorabilis quæ dicatur. num. 34. Lex generaliter loquens generaliter eſt accipienda. num. 35. Mens legiſlatoris attendi debet pro legis interpretatione. num. 36. Item prohemium, ſeu præfatio legis. num. 37. Item ſupplicatio illius pro quo fit. num. 38. Item ratio legis. num. 39. Lex dubia quomodo interpretanda. num. 40. Lex ſic interpretari debet, vt nullum ipſius verbum credatur otioſum, num. 41. Lex pœnalis quomodo interpretanda. num. 42. Quid de lege, in qua aliquid fuit poſitum ſolùm per modum exempli. num. 43. De interpretatione legis fauorabilis. num. 44. De interpretatione legis prohibitiuæ. num. 45. Quid quando lex præſcribit formam rei faciendæ. num. 46. Quid quando lex vtitur verbo *Non poteſt*. num. 47. An omiſſio cuiuslibet partis formæ præſcriptæ per legem irritet factum. num. 48. Interpretatio priuilegiorum Regularium quomodo facienda, verbo *Priuilegia Regularium*. num. 8. quando priuilegia latè explicari debeant. num. 9. Quid ex priuilegijs Religionum. num. 10. Ad quem ſpectet interpretatio priuilegiorum. num. 11. Extraneis illa explicare prohibentur. num. 12.

3 Interdictum qui ſ, & quotuplex ſit, verbo *Interdictum* &c. num. 2. & 3. Qui comprehendantur interdicto. num. 4. & 5. Cauſa interdicti. num. 6. Cauſa efficiens, ſeu qui poteſt interdicere. num. 7. Cauſa materialis, ſeu qui poſſint interdici, num. 8. Regulares à quibus interdici poſſint. nu. 9. Effectus interdicti qui ſint. num. 10. Qualiter liceat Miſſa, & Officia celebrare tempore interdicti ex cap. *Alma Mater*. num. 22. & ſequentibus. De feſtiuitatibus quibus conceditur ſolemnis celebratio tempore interdicti. num. 27. Quid ex priuilegiis quarundam Religionum. num. 28. & ſequentibus. Obſeruanda à Regularibus tempore interdicti. num. 32. De priuatione ſepulturę Eccleſiaſticæ. num. 33. & 34. Speciales alij effectus interdicti quoad Regulares. num. 35. De interdicto ab ingreſſu Eccleſię. num. 36. De culpa, & pœnis violantium interdictum. num. 37. Quæ prohibeantur Regularibus tempore interdicti. nu. 38. de relaxatione, vel abſolutione interdicti. num. 40. De auctoritate Prælatorum Regularium, quoad hoc num. 41.

3 Interſtitia, quæ dicantur, verbo *Interſtitia*. nu. 1. Ad quem pertinet diſpenſatio in illis. num. 1. & 2. Ordinans, ſeu Ordinatus ſine diſpenſatione in interſtitiis, quam pœnam incurrant. num. 3. & 4. Quantum debet eſſe interſtitium pro ſingulis Ordinibus. num. 5.

4 Inueſtitio pecuniæ pro Miſſis perpetuis quomodo facienda, verbo Miſſa. num. 36. & ſeqq.

4 Italiæ nomine an veniant Inſulæ Siciliæ, Sardiniæ, & Corſicæ, verbo *Monetarij*. num. 6.

4 Irregularitas quando incurratur, verbo *Pœna Eccleſiaſtica*. num. 4.

4 Irritatur profeſſio ex defectu Nouitiatus non habiti in locis approbatis, verbo *Profeſſio Regularis*. num. 7. Ex defectu anni integri Nouitiatus. num. 9. Ex defectu anni continui. num. 10. Ex defectu ætatis. num. 11. Ex defectu authoritatis recipientis ad illam. num. 13. Ex defectu ſexus conuenientis. num. 14 Ex defectu vſus rationis. num. 17. Ex defectu libertatis. num. 15. & 16. Ex defectu occulto ſuper quo proteſtatum eſt. num. 18. De alijs cauſis remiſſiuè. num. 19. Quomodo validetur. num. 25. & 24. Quando obligat vt votum ſimplex. num. 26.

3 *Inuocato ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis*, clauſula quid importet, verbo Clauſula. num. 39.

3 Irregularitatis definitio, verbo Irregularitas. num. 2. Quotuplex ſit. num. 3. De cauſis irregularitatis. num. 4. De effectibus Irregularitatis. num. 5. quoad praxim Regularium quæ ſiot prohibita illis per irregularitatem. nu. 6. Quæ non ſunt prohibita. num. 7. De irregularitate ex defectu animæ. num. 9. Ex defectu ſcientiæ. num. 10. Ex defectu fidei. num. 11. ex defectu corporis. num. 12. & ſequentibus. De irregularitate ex defectu legitimitatis. num. 16. Ex defectu ętatis. num. 17. ex ſeruitute. num. 18. Ex eo quod alicui muneri aliquis ſit obligatus. num. 19. Ex bigamia. num. 20. Propter homicidium iuſtè factum. num. 21. Qui incurrant hanc irregularitatem. num. 22. & ſequentibus. Quid de regularibus concionatoribus, & Confeſſariis. num. 27. Quæ differentia ſit inter Eccleſiaſticos, & Laicos. num. 33. quomodo tollatur hæc irregularitas num. 35. De irregularitate quæ prouenit ex paupertate. num. 36. Ea quæ prouenit ex infamia. num. 37. ex pœnitentia publica. num. 38. ex reiteratione Baptiſmi. num. 39 & ſequentibus. De irregularitate propter indebitam ſuſceptionem Ordinum. num. 47. & ſequentibus. De ea, quæ incurritur ab exercitio Ordinis tempore cenſuræ. num. 55. 56. & 57. A quibus tollatur hæc irregularitas. nu. 58. De ea quæ incurritur ab exercitio Ordinis, quem quis non habet. num. 59. Quomodo tollatur hæc irregularitas. num. 60. De ea, quæ incurritur propter hęreſim vel ſimilia crimina. num. 61. Quis diſpenſat in hac irregularitate. num. 62. & 63. De irregularitate, quam contrahunt ſuſpecti de hæreſi. num. 64. De ea, quæ incurritur propter homicidium. num. 65. An propter homicidium factum cauſa defenſionis. ibid. & num. 66. 67. & 68. A quibus tollatur hęc irregularitas. num. 69. De ea, quę incurritur propter homicidium voluntarium. num. 70. & 71 Qui diſpenſat in hac irregularitate. num. 72. De ea, quæ incurritur propter mutilationem. nu 73. 74. & 75. Quomodo tollatur hęc irregularitas. num. 76. De irregularitate propter homicidiũ caſuale. num. 77. & ſequentibus. Quomodo tollatur. nu. 83. De aliis irregularitatibus. num. 84. & 85. quæ obſeruandę in diſpenſatione in irregularitate. num. 86.

3 Iubilęum quid, & quotuplex, verbo *Iubilæum*. num. 1. & 2. Iubilęi anni Sancti circumſtantię nu. 3. & ſequentibus.

De

Digitized by Google

De Iubilæis communibus extra annum Sanctum. num. 9.& ſequentibus. An bis, vel pluries lucrari poſſit idem Iubilæum.num.20.

4 Iudex Regularis aliquando poteſt recuſari, verbo *recuſatio Iudicis regularis*.num.1.Sæpiùs non.ibid.quid ſit talis recuſatio.num.2.effectus illius.num.3. quomodo regulanda.num.4.cauſæ ipſius quomodo aſſignandæ. num.5.de Iudice regulari Viſitatore an poſſit recuſari. nu.7.quomodo procedere debeat cum reo regulari, verbo *reus regularis*,per totum.Iudicis Regularis arbitrio relinquitur ſæpe an indicia quæ ſunt ad torquendum aliquem ſint ſufficientia,verbo *tortura regularium*. nu.2.

4 Iuramentum quod aliqui regulares emittunt de non procurand., vel acceptanda extra eorum Religionem Dignitate, vel Superioritate &c.obligat illos etiam tranſeuntes ad aliam religionem, verbo *Tranſeuntes regulares*.num.14.

4 Ius Canonicum quomodo allegetur, verbo *leges regularium*. numero 14 Ius ciuile quomodo etiam allegetur. num.15.

4 Ius patronatus an ſit materia Simoniæ, verbo *Simonia quo ad regulares*.nu.18.

3 Iudex quid, & quotuplex, verbo *Iudex* &c. num.2. Iudex Regularis quot modis procedat contra ſubditos. num. 5.quando id facere debent.ibidem.quomodo via inquiſitionis ſpecialis.num.6. quomodo via denunciationis. num.7.quomodo via accuſationis. num.8 abſtinere debet à munerum receptione.num.16.an procedere poſſit contra reum non citatum.num.17.an ſine appellatione. num.18.an iudicare contra veritatem. nu.19.quam opinionem ſequi debeat.num.20.

3 Iudicium quid,& quotuplex,verbo *Iudex*.nu.3.

3 Iuramentum quid,verbo *iuramentum*. num.2.quando per creaturas ſit verum iuramentum.num.3. quæ forma loquendi iuramentum arguat. num.4. quotuplex eſt iuramentum. num.5.Licitum eſt iurare cum certis conditionibus. num.6. quomodo prohibitum Eccleſiaſticis, ſeu regularibus.num.7.an cogi poſſint ad iurandum. nu. 8.& ſeqq.de iuramento aſſertorio.num.12.eſt periurium caſus reſeruabilis à regularibus.num.13.de promiſſorio. num.15.quando eſt obligatorium. num.16.& ſequentibus. De iuramento comminatorio. num.21.De execratorio.num.22.quot modis, & a quibus tollatur obligatio iuramenti.num.24.& ſeqq.

L

3 Laica poteſtas iudicare non poteſt Regulares, aut Eccleſiaſticos,verbo *Clericus* a nu.24.

3 Laici an tangere poſſint Calicem, & alia quæ immediate tangunt corpus,& ſanguinem Chriſti,verbo *Calix*.num. 9.An quando illis venditur,exhiberi debeat aliqua diligentia.ibid.nu.10.

3 Lapis altaris prophanati an vendi poſſit, verbo *Altare*. num.24.

3 Lectoris officium an prohibitum excommunicato, verbo *excommunicatio* &c.nu.18.

3 Legatorum authoritas in regulares, verbo *exemptio*. &c. num.10.

3 Legitimare illegitimos qui poſſint,verbo *illegitimi*. num. 13.& 14.

3 *Legitimè* dictio idem eſt,ac ordine iuris ſeruato, verbo *Dictio*.num.24.

3 Libertas pro electionibus requiſita, verbo *electio* &c. numero 12.

3 Litteras Apoſtolicas irritat excommunicatio, verbo *excommunicatio* &c.nu.41.

3 Loca Sacra,quæ gaudent immunitate Eccleſiarum, verbo *Immunitas Eccleſiarum*.nu.1.& ſequ.

4 Laicalia Statuta an obligent regulares,verbo *ſtatuta*.num. 2 Non ea, quæ ſunt contraria libertati Eccleſiaſticæ. ibid.quę ſint talia.ibid.& in ſeqq.

4 Laici detinentes,ſeu vſurpantes oblationes factas Eccleſiis excommunicati,verbo *oblatio facta regularibus*.num. 9.Laici Fratres,verbo *laici Fratres*, remiſſiue.

4 Largitiones munerum pro conſequendis officiis Religionum quomodo prohibitæ, verbo *officia religionum*. numero 15.

4 Lectio Sacræ Scripturæ habenda in Monaſteriis, verbo *lectio quoad regulares*. num.1.& 2. An peccet qui illam legit peccato mortali notatto infectus. num.3.lectio Sacræ Scripturæ,vel caſuum conſcientiæ, habenda propter Decreta Summorum Pontificum. num.4.lectio linguarum etiam habenda in ſtudijs regularium. num.5. quomodo vacari poſſit à prædictis lectionibus. numero 7. lectio librorum prohibitorum,vide verbo *libri*.

4 Legatum quid ſit, verbo *legata regularibus relicta*. num.2. qui legare poſſint.num.3.& 4.quibus. num.4.& 5.de legatis factis aliquibus domibus religioſorum. num.7.regulares an capaces ſint quòd ipſis legetur. num.9. quot modis fieri poſſunt legata. num.10. quid de legato ad tempus determinatum. num.11.quid de facto ad tempus indeterminatum. num.12.de legato conditionato. num.13.quando legatum conditionatum adimpleri debeat etiam non adimpleta conditione. num. 14. quid quando conditio eſt turpis. num.15. quid quando eſt contraria ſtatui religioſo.num.16. de legato facto puellæ ſi nupſerit,aut ſi religionem intrauerit.num.17.de legato relicto pro virginibus maritandis.num.18.de legato relicto ſub modo. num.19.de legato relicto ſub modo poſſibili,& honeſto. num.20.de legato relicto ſub onere Miſſarum. num.21. de legato relicto Monialibus ſub onere recipiendi aliquam.n.22. an non adimplentes onera legatorum ipſis priuentur. num.23.legatum relictum ſub modo impoſſibili,vel turpi an valeat.num.24. de legato relicto ex cauſa.num.25.de legato ex demonſtratione.num.26.de legato incerto. num.27.de regularibus procurantibus ſibi aliqua legari.num.28.an legata regularibus relicta gaudeant priuilegijs piarum cauſarum.num.29.quomodo reuocari poſſint. num.30.quomodo,& a quibus commutari. num.31.an Epiſcopi id facere poſſint. num.32.In quibus caſibus. num.33. an tunc requiratur conſenſus hæredis,& legatarij. num.34. An Prælati regulares commutare poſſint legata ipſorum monaſterijs.nu.35.quid de legatis pro celebratione Miſſarum nu.36. an animæ Purgatorij patiantur ob dilationem executionis legatorum.n.37.qualiter peccent differentes adimplere legata nu.38.

4 Legis ethimologia,verbo *leges regularium*. nu.2.diffinitio. num.3.leges regularium non promulgatę non obligant. num. 4. Lex contraria bono communi vim obligandi non habet.num.5.ad quos ſpectat condere leges. num. 6.lex debet eſſe rationi conformis. num.7. debet eſſe iuſta.num.8.Item poſſibilis.num.9.neceſſaria, vel vtilis. num.10.Manifeſta, & non obſcura. num.11,Pro bono communi inſtituta.num.12.legis diuiſio.num.13. lex nõ acceptata,ſeu non recepta an obliget. num.16.quomodo id intelligendum. num.17.quando ſuſpendatur lex per ſupplicationem factam legiſlatori. num.18.quid de Litterarum Apoſtolicarum ſupplicatione.num. 19. an requiratur ad legem quòd ſit ſcripta. num.20. Materia legis humanæ quę ſit. num.21.actus interni an præcipi, vel prohiberi poſſint. num.22.lex humana regulariter ſolùm reſpicit futura.num.23. An obliget cum periculo mortis,vel magni nocumenti.num.25. quid de Carthuſianorum lege quoad abſtinentiam à carnibus. num.26. quomodo obligare poſſit lex humana. num.49.De pœnis per illam impoſitis.num.50. Quomodo adimpleatur lex.num.51.de intentione ad illius adimpletionem. nu. 52.Vide *Ceſſatio legis.Conſuetudo,& Interpretatio legis*.leges ciuiles contrariæ libertati Eccleſiaſticę, quomodo non obligent regulares,verbo *Statuta*,per totum. Quæ ſint tales leges.ibid.

4 Legitima quid ſit, verbo *Legitima quoad Regulares*. num. 2. quibus,aut quomodo debita. ibidem. quæ Monaſteria ſuccedant in ipſam.num.3.quando debeatur.num.4.anteponitur piæ cauſæ. nu.5.non licet parentibus repellere filios religioſos ab ipſa.nu.6.

4 Libellos famoſos, aut litteras ſine ſubſcriptione ſcribentes,verbo *libri*.num.31.libellos famoſos ſcribentes, vel retinentes, quas pœnas incurrant. ibidem.quid ſi ſint contra religiones.num.32.

4 Libera ſepultura qualiter apud regulares, verbo *Sepultura quoad regulares*.num.4.& ſeqq.

4 Libri quomodo, & quibus licentijs imprimendi, verbo *libri*.num.2.& ſeqq.de librorum prohibitione. ibid.num. 15. quas pœnas incurrant legentes libros prohibitos. num.16.qui libri ſint damnati. num.17.de legentibus, retinentibus, aut imprimentibus libros hæreticorum. num.18.quando tales incurrant excommunicationem. num.19.quid requiratur ad illam incurrendam. num.20. de audientibus eos libros legere. num.21.qui libri cenſeantur de religione tractare. num.22.qui hæreſim continere.num.23.quid de retinentibus illos. num.24.quid

de

Digitized by Google

INDEX

de imprimentibus,num. 25. De pœnis contra tales, nu. 26 Quid de defendentibus dictos libros.num. 27. De licentia ad illos legendum, num. 28. De ſpeciali prohibitione librorum Aſtrologiæ, Nigromantiæ, &c. num. 29. De priuilegijs circa hoc num. 30.

4 Licentia pro Regularibus in particularibus materijs requiſita,verbo *Licentia quoad Regulares*,num. 1. De licentia explicita, num. 2. Licentia debet eſſe voluntaria, & non coacta,num.3.Item legitima,num.4.Quid de licentia ſpeciali,num. 5. De Superiore an teneatur petere licentiam quam poteſt præſtare ſubdito,num.6.Licentiæ inter Regulares concedendæ gratis. num. 7. Licentia præcedere debet actum qui ex illa fit. num.8. An requiratur ad licentiam quòd fiat in ſcriptis,num.9.An licentiæ indeterminatè conceſſæ proſint poſtulatori,num. 10. Conceſſa aliqua licentia quæ etiam alia conceſſa cenſeantur, num. 11. Reuocatio licentiæ quando contingat.num.12. A quo fieri debet talis reuocatio. num. 13. Quando expirat morte concedentis.num.14.Ratihabitio de præſenti æquiualet licentiæ. num. 15. Quid de licentiis conceſſis à Papa,Nuncijs,vel legatis,num.16. licentia requiſita ad colloquendum cum Monialibus, verbo *Moniales*. num.23. Ad quæſtuandum, verbo *Quæſtuary Regularium*.num.3.Qualis eſſe debeat. ibid. An ad recurrendum ad Sedem Apoſtolicam via appellationis,verbo *Recurſus ad Sedem Apoſtolicam*.num. 3. Quid ſi negetur. num. 4. Quę licentia requiritur ad tranſitum Religioſi ex vna Religione ad aliam, verbo *Tranſeuntes Regulares*, num. 4. licentia pro fundatione Monaſterij, verbo *Monaſteria Regularium*, num.2. & ſequentibus.

4 Linguarum notitia commendata valde à Sede Apoſtolica Regularibus,verbo *Lectio quoad regulares*. num.5.& 6.

4 Litaniæ quid,& quot ſint,verbo *Litania*,num.2. Conſtitutio Clementis VIII circa illarum prohibitionem. num. 3. Quomodo intelligenda. num. 4. De litanijs nominis Ieſu.num.5.Declarationes Sac. Congregationis.num.6. Recitari debent in die S. Marci, & tribus diebus ante Aſcenſionem, num.7.

4 Litteræ Apoſtolicæ quæ dicantur, verbo *Litteræ Apoſtolicæ*. num. 1. Breuia Sac. Pœnitentiariæ inter ipſas numerantur,num.2 Quæ dicantur ſubreptitiæ,obreptitiæ, falſæ, aut falſificatæ,nu. 3. Pœna impetrantium litteras Apoſtolicas ſubreptitiè,vel obreptitiè.num.4.Quando contingat ſubreptio,vel obreptio,num.5. De falſificantibus litteras Apoſtolicas, num. 6. Religioſi non poſſunt impetrare aliqua contra ſuæ Religionis Statuta. numer.7. Quid faciendum ſi ea impetrent,num. 8. Tenor aliquarum litterarum Apoſtolicarum,ſeu S.Pœnitentiariæ. n. 9.Tenor pro diſpenſatione in voto caſtitatis, num. 10. Pro diſpenſatione in affinitate,num.11.In impedimento occulto ex fornicatione. num. 12. Animaduertenda circa tales litteras. numer. 13. Quid quando diriguntur Magiſtro in Theologia,num.14. De priuilegio Gregorij XIII.pro Ieſuitis.num.15. An communicetur alijs Religioſis,num. 15. Quid intelligatur nomine Doctoris. num. 17. Quid confeſſoris ex approbatis ab Ordinario. num.18. A quo aperiri poſſint.num.19.Modus exequendi tales litteras,num.20. Quid quando remittuntur alicui cum conſilio aliorum, num. 21. Per ſtimulos carnis, quid intelligatur,num.22.Per oratoris examinationem quid intelligatur,num.23.De monitis,ſeu conſilijs dandis à Confeſſario, num. 24. Quid intelligatur per illa verba *mutatione propoſiti*. n.25.Circa pœnitentias iniungendas,num.26.Circa alia opera pœnitentiæ. num. 27. Quando impedimentum cenſeatur.num. 28. An imponenda ſit pœnitentia vtrique coniugi.num.29. Quid de expertentia,cohabitatione, &c. num. 30. Quid de illis verbis, *muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata*. nu. 31. Poſt diſpenſationem factam quid agendum. numer. 32.De laniatione, ſeu reſtitutione litterarum. num. 33. Diſpenſationes gratis faciendæ.num.34. Quibus verbis dandæ diſpenſationes num. 35. De diſpenſationibus in foro externo.num.36.litteræ pertinentes ad Sanctam Inquiſitionem quando legendæ a Regularibus, verbo. *Lectio quoad regulares*. num. 9. litteræ Confraternitatis an ſolis benefactoribus concedantur, verbo *ſuffragia*, num. 8. Quid ſi concedantur ex titulo verè non ſubſiſtente.ibid.

4 Locus quē debēt habere Religioſi tranſeuntes ex vna religione ad aliam, verbo Tranſeuntes Regulares.n.14.

4 Ludus qui ſit, verb. *Ludus quoad Regulares*.num. 2.Qui ludus Religioſis,& Eccleſiaſticis prohibitus.num. 3. Quid de ludo laicis prohibito.num. 4. De damnis, & incommodis ludi.num. 7. De alijs ludis Clericis, & Religioſis prohibitis.num.8.De ludis ipſis conceſſis. num. 9.

4 Lunula,quæ Sacram Hoſtiam immediate tangit,an debeat eſſe conſecrata,aut benedicta, verbo *Vaſa Sacra*.num.4 An tangi poſſit a laicis.ibid.

M

3 Magiſterium, ſeu Doctoratus gradus Religioſorum, verb. *Gradus* &c.num.2.Conferri poteſt,a quibuſdā Prælatis Regularibus.ibid.nu.4.5.& 6.

3 Malefactores quomodo recipiendi,vel non à Regularibus verbo *Banniti*.num.2.& ſequentib.An recipi poſſint in Monialium Monaſterijs.verbo *Clauſura*.numer. 32. Qui malefactores gaudeant immunitate Eccleſiarum,verbo *Immunitas Eccleſiarum*.num.5.& ſeqq.

3 Martyrij occaſionem acceptare an licitum, verbo *Homicidium*. num.6.

3 Membrorum mutilatio illicita,verbo *Homicidium*. num. 4. Irregularitatem inducit,verbo *Irregularitas*. numer. 73. & 74.

3 Merces aſſignanda Concionatoribus, verbo *Concionari, & Concionator*, &c. num.12. Quis illam tribuere debet ibidem.

3 Miniſter Baptiſmi quis ſit, verbo *Baptiſmus*. num. 1. & 2. Pœnitentiæ,verbo *Confeſſio*. num. 3. Euchariſtiæ, verbo *Euchariſtia* &c. num. 2. 11. & 14. Extremæ Vnctionis, verbo *Extrema Vnctio*.num.1.4.9. & 18.

3 Miniſtri Curiæ ſecularis damnum aliquod Eccleſiis Regularium inferentes quas pœnas incurrant, verbo *Immunitas Eccleſiarum* num. 29.

3 Miſſa non dicenda niſi in Altari conſecrato,verbo *Altare*. n. 10.in Altari priuilegiato debet eſſe de *Requiem*. ibid. num. 19.Relinqui poteſt inchoata pro audienda confeſſione moribundi, verbo *Confeſſio*.num. 15. An celebrari poſſit pro hæreticis,verbo *Excommunicatio* &c. num.12. An teneatur excommunicatus illam audire diebus feſtis.ibid.num.23.

3 Moniales obligantur ad clauſuram quoad egreſſum è Monaſterijs,verbo *Clauſura*.num.5. Quæ Moniales. num.6 An degentes in domibus Monaſterijs contiguis.num.8. An in vitæ periculo. num. 10. An propter famam conſeruandam.num.11.An propter habendam curam conſanguineorum. num. 12. De caſibus concedendi licentiam egrediendi, num. 13. Item quoad ingreſſum aliorum in ipſarum Monaſteria. num. 22. Quæ perſonæ ingredi prohibeantur. numer. 23. De Superiori qui poteſt concedere licentiam. num. 24. Qualis ſit hæc licentia. num.25. & 26. De illis qui poſſunt intrare. num. 27. 29. 30. & 31. Quando poſſunt Epiſcopi, & alij Superiores ingredi.num.32.& 33. De fœminis, quibus eſt prohibitum ingredi.num. 34.

3 *Motu proprio* clauſula ſolita, quid denotat verbo *Clauſula*. num.41.

3 *Multum*, ſeu *Multa* dictio aliquando contenta duobus, verbo Dictio.num. 25.

4 Magiſtri in Theologia in Religionibus qui ſint,verbo *Litteræ Apoſtolicæ*, num. 14. Ipſorum diuerſitas, ibid. Ipſorum priuilegium, num.15. & 16.

4 Maledictiones contra perturbantes Moniales, verbo *Moniales*. num. 25.

4 Mandati acceptiones, verbo *Mandatum quoad Regulares*. num.1.Ethimologia,& definitio, num. 2. Non extenditur ad illicita.num. 3. Nec quando eſt generale ad ea, quę requirunt ſpeciale mandatum, num. 4. Quę requirant ſpeciale mandatum, ibid. Mandatum de re illicita inualidum eſt.num.5.Mandatum ad vnguem obſeruandum,num.6.Fines mandati attendendi.num.7.Non ſeruans formam mandati nihil validè facit. num. 8. Quid quando mandatum datur abſque vlla forma expreſſa. num.9.Quibus modis finiatur mandatum.nu.10. Quando finiatur morte mandatoris.num.11.Finitur morte mandatarij. num. 12. In alijs caſibus quomodo ſecundum iura finiatur.num.13. De mandante committi aliquod delictum num.15.Quid quando ſunt diuerſa mandata,num.17.De Mandatis Apoſtolicis.num.18.

4 Materiæ paruitas an detur in peccatis veneficij, incantationis,& ſortilegij,verbo *Veneficia*.num.12.

4 Mendicantium Ordines quot ſunt,verbo *Mendicantes Regulares*.num.2.Qui fruantur ipſorum priuilegijs, num.4. De Mendicantibus qui tractent.num.5.Præcedunt non

Men-

I N D E X.

Mendicantes,verbo *Præcedentia quoad, Regulares*.num.4.
Præceduntur a Monachis.nu. 8. An teneantur ad quar-
tam funeralem,verbo *Quarta funeralis* à num.3. An ad
Seminarij contributionem,verbo *Seminarium*,num.2.&
3.Apud illos libera ſepultura,verbo *Sepultura quoad Re-
gulares*, num.4.

4 Militares Religioſi tranſire poſſunt ad alias Religiones,
verb *Tranſeuntes Regulares*, num. 12.

4 Miniſter pro celebranda Miſſa qualis eſſe debeat , verbo
Miſſa,num. 63.

4 Minoribus Fratribus an legari poſſit,verb.*Legata Regulari-
bus relicta*,num.6.

4 Miſſæ nomine duo intelligi poſſunt , verbo *Miſſa*. num. 2.
Miſſa pro precibus, orationibus, &c. accepta, finiti va-
loris,eſt,num.3.Quid de Miſſa ſumpta pro immolatione
ſeu Sacrificio,&c.num.4.Obſtantiæ contra hoc præclu-
duntur.num.5. De effectu Sacrificij Miſſæ, num. 6. Alius
ex opere operantis,alius ex opere operato.nu. 7. Quo-
tuplex fructus Miſſę.ibid Applicatur iuxta quantitatem
deuotionis, ibid. Quibus prodeſt. ibid. An pluribus ap-
plicatum ęquè proſit omnibus,num. 8. De quibus id in-
telligendum,num.9.Non poſſunt accipi plura ſtipendia
pro vna Miſſa, num. 10. Etiam ſi parua , & incongrua
ſint,num.11.Quid de promiſſione dicendi Miſſas , num.
12.Nec etiam propter paupertatem Sacerdotum. num.
13. Nec propter congruam ſuſtentationem illorum ,
num.14.Nec propter priuilegia Regularium, numer.15.
Nec propter Imagines magnæ deuotionis,num.16.Nec
pro applicatione fructus qui correſpondet Sacerdoti ,
num.17.An pro applicatione indulgentię,num.18.Quid
de Regularibus,num. 19. Quid de illis qui oppoſitum
fecerunt,quomodo ſatisfacere poſſint,num.20. An ſint
aliqui caſus,in quibus id facere poſſint,num.21. An ſal-
tem ſine ſtipendio poſſint vnam Miſſam pro pluribus
applicare,num.22.De ſtipendio pro Miſſa cantata,num.
23. Quid in caſu grauis neceſſitatis , & aliarum circun-
ſtantiarum,num.24.An ſi alio modo viuere non poſſint
Sacerdotes,num. 25. Miſſæ votiuę , ſeu de *Requiem* qui-
bus diebus dici poſſint, num. 47. Sacræ Congregationis
declarationes. num. 48. De Ritu , ſeu modo celebrandi
Miſſas,num.55.De miſſa ſicca,num.56.De Vaſis, & Ve-
ſtibus Sacris,num.57. Cæremoniæ quomodo obſeruan-
dæ,num.58.An ſint præceptæ, numer. 59. De lumine ad
Miſſam requiſito,num.60. De Miſſali, num. 61. De Cru-
ce,num.62.De Miniſtro. num. 63. Capite cooperto ce-
lebrandum non eſt ſine licentia Sedis Apoſtolicæ,num.
64.Calceatum debere eſſe celebrantem , num. 65. Pre-
ces præſcriptæ ante Miſſam dum Sacris veſtibus para-
tur Sacerdos qualiter obligent,num. 66. Quid animad-
uertendum pro benedictione populi, num. 67. De mo-
do ſupplendi defectus in miſſa numer. 68. Miſſæ Ritus ,
verbo *Ritus Sacri*. num. 3.

4 Mitra quid,quotuplex,& qualis figurę, verbo *Mitra*, num.
1.Eſt propria Epiſcoporum, num. 2. Conceditur ex pri-
uilegio aliquibus Abbatibus,num.2.& 3. Quomodo in-
telligenda ſimilia priuilegia, num. 4.

4 Modi diuerſi, quibus legata relinqui poſſunt Regularibus,
verbo *Legata Regularibus relicta* num. 10. Quomodo in-
telligendi,num.11.& ſeqq.

4 Monaſteriorum materia remiſſiuè,verbo *Monaſteria Regu-
larium*,num.1.De licentia requiſita pro ipſorum funda-
tione ex varijs Decretis, num.2. Quæ notanda circa il-
la,num.3.An requiratur licentia Papæ,num. 4. An con-
ſenſus aliarum Religionum.numer.5. Quid de Hoſpitijs
Religioſorum.num. 6. Quid ſi Religioſi ſine rationabili
cauſa contradicant,numer.7.Quid de erectione Mona-
ſteriorum inchoatorum,numer. 9. Quid de Monaſterijs
Monialium,num. 10. Monaſteria virorum, & mulierum
ſimul an permiſſa,num.13.Numerus Religioſorum in
Monaſterijs conſtituendus,num.14.De Monaſterijs Re-
collectis,num.16. Qua modeſtia conſtruenda Monaſte-
ria,numer.18. Priuilegia Regularium circa eorum con-
ſtructionem,num. 19. 20. & 21. Monaſteriorum priuile-
gia , num. 22. & ſeqq. Ipſorum inuaſores quibus pœnis
puniantur,num. 24. An ad ipſorum fundationem requi-
ratur licentia Principis ſæcularis, num. 29. Monaſterijs
poteſt quilibet res ſuas donare.num.30.Monaſteriorum
tranſlatio,ſeu mutatio num. 32.& 35.An Decreta Sum-
morum Pontificum de illa intelligantur, num. 33. Ipſo-
rum argumentum, ſeu extenſio, num. 34. De ipſorum
vnione priuilegia,num.39.40.& 41.Monaſteria non de-
ſerenda,num.42.& ſeqq.Non conuertenda in vſus pro-
fanos, num. 45. An requirant Prælatorum reſidentiam,
num.48.Fœminæ ingredi non poſſunt illa,num.49. Mo-
naſteria quæ quartam funeralem ſoluunt , verbo *Quar-
ta funeralis*.num.5. & ſeqq.

4 Monetariorum crimen,& pœnæ,verbo *Monetarij*. num. 1.
Per quas actiones contrahantur, num. 2. Quomodo in-
telligendæ,num.3.An tale crimen ſit reſeruatum, num.
7.An potiatur immunitate Eccleſiæ.num. 8.

4 Monialium obedientia, verbo *Moniales*,num.1.Paupertas,
num.3.Caſtimonia,num.4. Numerus in Monaſterio col-
locandus,num.5.Dos.num. 7. Receptio num. 8. Aetas,
num.9.& 13.Libertas. num. 10. Profeſſio. num.14.Exa-
men.num.15.Communicatio cum extraneis prohibita,
num.17.& ſeqq.Ipſarum regimen , & adminiſtratio bo-
norum,num.28.Priuilegium fori,numer. 29. Abſolutio,
num.30. Declarationes Sac. Congregationis circa illas.
num. 31. An teneantur ad contributionem Seminarij,
verbo *Seminarium*.num.7.Earum Viſitatores, verbo *Vi-
ſitator regularis* , num. 18. Poſſunt tranſire ad alias Reli-
giones , ſeu Conuentus , verbo *Tranſeuntes Regulares*,
num.12.Cum quibus conditionibus,ibid. Monialium
vela quę,& quor.verb.*Velum Monialium*,per totum.

4 Mozzetta qui vtantur ſaltem ex priuilegijs,verbo *Mozzet-
ta*, num.1.& 2.

N

3 NAufragantium bona occupantes excommunicantur,
verbo *Bulla Cœnæ*,num.14.& 15.

3 Negotiationem exercentes Regulares quomodo non li-
beri à Gabellis,verbo *Gabella* &c. num.19.

3 Neophyti qui dicantur,verbo *Irregularitas*. num. 11. Irre-
gulares,ibid.A quo diſpenſentur.ibid.

3 *Non obſtantibus* &c. clauſula ſolita , quid importet , verbo
Clauſula,num. 42. & ſequentibus.

3 *Non poteſt* clauſula, quantum valeat , verbo *Clauſula* . nu-
mero 47.

3 Noualia quę dicantur,verbo *Decima*,&c.num.11.

3 Nouitij gaudent priuilegio immunitatis a Gabellis,verbo
gabella quoad Regulares,*num*.7.

3 *Nullatenus* , ſeu *nullo modo* quemcumque caſum excludit ,
verbo *Dictio*.num.26.

4 Negligentia in celebratione Miſſarum pro ijs pro quibus
debentur quàm grauis ſit,verbo *Miſſa*.num. 38. & ſeqq.
An aliquando excuſetur, ibid.

4 Negotiatio quid,& quotuplex,verbo. *Negotiatio quoad re-
gulares*,num. 2. Quibus prohibita, vel permiſſa, num. 3.
Qualis prohibita Eccleſiaſticis,num.4. Quæ conceſſa
num.5.Monaſterijs Regularium,numer.6. Quid propter
Decreta Sacræ Congregationis Viſitationis Apoſtoli-
cæ,& alias declarationes Sac. Congregationum num.7.
8. & 9.

4 Negromantiæ libri qualiter prohibiti , verbo *libri* , nume-
ro 29.

4 Neophitus quis dicatur,verbo *Neophitus Regularis*, num. 1.
Admitti ne poſſit in Religionibus,num.2. Quid propter
ipſarum priuilegia, num. 3. Quomodo ea accipienda,
num. 4. Quid de particularibus Statutis Religionum ,
num.5.An illa inualida ſint,num 6 An Neophiti admit-
ti poſſint ad Ordines Sacros,num. 7. An aſſumi ad Offi-
cia Religionis , num. 8. Quid ſtando in iure communi.
num. 9. Quid ſecundum iura particularia Religionum ,
num.10.Quomodo intelligenda , num. 11. Quæ ſtatuta
poſſint facere circa illos Religioſos,num.12.

4 *Non poteſt* clauſula quomodo exponenda , verbo *Leges re-
gularium*,num.48.

4 *Non obſtantibus* clauſula quomodo intelligenda , verbo
Priuilegia Regularium , num. 21.

4 Notarius qui dicatur,verbo *Notarius Regularis*,num.1. Qui
Prælati Religionum poſſint illos inſtituere,num.2.3. &
4.De Fratribus ad illud munus conſtituendis, numer. 5.
Quæ poſſint facere,num.6.7. & 8. De alijs ſpectantibus
ad ipſos,num.9.& ſeqq.

4 Notorium quid,& quotuplex,verbo *Notorium*,nu. 2. Quo-
modo differat à manifeſto, publico, & famoſo. num. 3.
Notorium iuris quid.num.4.Notorium facti,num.5.Po-
teſt fieri occultum,num. 6. Quid ad illud attendendum,
num. 7. Quomodo vox *Notorium* accipienda in priuile-
gijs Religionum, num. 9. Quomodo in Statutis earum ,
num. 10.

4 Noua Monaſteria quomodo , & cum quibus conditioni-
bus fundari poſſint,verbo *Monaſterium regularium*,num.
2.& ſeqq.

4 Noui-

I N D E X

4 Nouitiatus in locis non approbatis non ſufficit ad profeſſionem, verbo *Profeſſio Regularis*, n.7. Defectus anni Nouitiatus irritat profeſſionem, num. 9. Debet eſſe continuus, num. 10. Quomodo. ibid.

4 Nouitij in quibus Conuentibus recipi poſſint, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*, nu. 2. Nouitiorum qualitates, n. 11 Quid de viris maioribus 16. annis, n. 13. Nouitiorũ conditiones, n. 14. 15. & 18. Bona quomodo renuncianda, n. 25. & ſeqq. Priuilegia, n. 34. Facultas ad illos abſoluẽdũ, n. 36. Vota ipſorũ, n. 37. Diſpenſatio, & commutatio, n. 38. Ipſorum Confeſſarij, nu. 40. Poſſunt eligere ſepulturam, nu. 41. An munus Confeſſarij exercere nu. 42. Obligationes, & onera ipſorum, num. 44.

4 Nouitiæ quomodo recipiendæ, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*, n. 10. Conditiones ipſarum, num. 10. An fieri debeant informationes pro illis, num. 24. De diſpoſitione bonorum ipſarum, num. 25. & ſeqq.

4 Numerus teſtium requiſitus, & ſufficiens pro qualibet cauſa, verbo *Teſtis Regularis*, nu. 5. Veſtium Sacrarum, verbo *Veſtes ſacra*, n. 2. Numerus duodecim Fratrum requiritur pro fundatione noui Monaſterij, verbo *Monaſteria regularium*, nu. 7. Is tantum numerus habendus in Monaſterijs qui commode ſuſtentari poſſit ex redditibus, eleemoſynis, &c. num. 14.

O

3 OBlatio, & decima, quomodo differant, verbo *decima quoad regulares*, num. 1.

3 Occidere, aut mutilare ſeipſum an ſemper illicitum, verbo *homicidium*, n. 4. Quid de mortificationibus, & pęnitentiis, num. 5. Occidere aliquem an, & quando liceat, pręſertim Regularibus, ibid. num. 7. & ſeqq.

3 Officia diuina quæ per interdictum prohibentur quæ ſint, verbo *Interdictum* &c. num. 20.

3 Officium diuinum recitans depoſiti, verbo *Depoſitio*, nu. 3. excommunicati, verbo *excommunicatio*, num. 15. Interdicti, verbo *Interdictum* &c. num. 21.

3 Officia Religionum, quibus incapax eſt excommunicatus, verbo *excommunicatio* &c. nu. 27. Quibus infamis, verbo infamia, n. 12. & ſequentibus. Quibus irregularis, verbo *irregularitas*, num. 6. & 7.

3 Oleum extremæ vnctionis quale, verbo *extrema Vnctio*, num. 13.

3 *Omni meliori modo* &c. clauſula ſolita, quid ſignificet, verbo *Clauſula*, num. 48.

3 Opera à quibus ſunt immunes Regulares, verbo *Immunitas regularium* à num. 5.

3 Opera prohibita, ſeu permiſſa in diebus feſtis, verbo *Feſti dies quoad regulares*, n. 8. & 9. Quid facere poſſint Prælati regulares ſaltem ex priuilegiis quoad hoc, nu. 10. 11. & 55. Opera quibus lucrari poteſt Iubilæum qualia ſint, verbo iubilęum, num. 20.

3 Oratio pro obtinendo iubilæis, verbo iubilæum, n. 13.

3 Ordines ſacros exercere non poteſt excommunicatus, verbo excommunicatio &c. n. 13. Nec interdictus, verbo interdictum &c. n. 11. Nec irregularis, verbo irregularitas, num. 5. & 6. Vide verbo Dimiſſoriæ, & verbo interſtitia.

4 Oblati, ſeu Commiſſi Religionum varij, & diuerſi, verbo *Oblati, ſeu Commiſſi*. n. 2. Tenentur ad aliquid genus obedientiæ, n. 3. De fori priuilegio, nu. 4. De priuilegio Canonis, num. 7. De alijs priuilegiis, num. 5. & ſeqq.

4 Oblationum nomine quæ veniant, verbo *Oblatio facta regularibus*. n. 1. regulares poſſunt recipere oblationes ſibi factas, n. 2. Oblationes factæ imaginibus ad quos ſpectent, n. 3. Oblationes factæ Capellis ad quos, n. 4. Quid ſi factæ ſint ad certum finem, n. 5. An alienari poſſint. n. 6. De oblationibus ratione miniſterii Altaris, num. 7. De oblationibus ratione Parochiæ n. 8. Laici illas detinentes quas pœnas incurrant, n. 9. Plures perſonæ prohibitæ ſunt oblationes facere ad Altare. num. 20. Quid de admittẽtibus excommunicatos ad illas, n. 11. Quomodo faciendę ad Altare, nu. 12.

Obligatio dicendi Miſſas, quę promiſſæ ſunt, verbo *Miſſa*, n. 38. Modicum tempus quod intelligatur, nu. 39. An regulares ægrotantes eximantur ab obligatione Miſſarũ dicendarum, n. 40. An aliquoties in anno, num. 41. An in hebdomada, n. 42. De obligatione inueſtiendi pecunias pro onere Miſſarum, n. 36. & 37. Obligationes Prælatorum regularium, verb. *Prælatus regularis*, nu. 20. Obligationes Nouitiorum, verbo *Nouitij, & Nouitia religionum*, nu. 44. Obligationes oblatorum, verbo *Oblati, ſeu Commiſſi*. num. 3. & ſeqq.

4 Occultum quid, & quotuplex, verbo *Occultum*, n. 2. De occulto quod opponitur contra probabile, n. 3. De occulto quod diſtinguitur à notorio, nu. 4. De occulto quod opponitur publico, ſeu famoſo, n. 5. Facultates conceſſę regularibus ad abſoluendum, ſeu diſpenſandum in caſibus occultis, ad quos caſus extendantur, nu. 6. De facultatibus conceſſis à Sacra Pœnitentiaria pro caſibus occultis, n. 7. Quando regulares vti poſſunt dictis facultatibus, n. 8. Quid ſi caſus ſunt materialiter publici, licet in ratione delicti occulti nu. 9. Quid de caſibus alicubi publicis, in loco tamen vbi abſolutio, vel diſpenſatio conceditur occultis, num. 10. Quid de caſibus ad forum contentioſum reductis. n. 11. Quid quando delictum ſocij reductum eſt ad forum contentioſum, num. 12. Quid quando reus non eſt abſolutus, num. 13. Quid quando caſus, qui erant occulti, fiunt publici, num. 14.

4 Odioſa ſtrictè explicanda, verbo *Leges regularium*, num. 42.

4 Officia religionum, quæ, & quotuplicia, verbo *Officia religionum*, num. 2. Nomine officiorum quæ intelligantur in Bullis Pontificijs, nu. 3. Quorum officiorum religionum ſint incapaces illegitimi, nu. 4. & ſeqq. An illa procurare liceat regularibus, nu. 7. & ſeqq. An propter fauores extraneorum, n. 10. & ſeqq. De Conſtitutionibus Summorum Pontificum id interdicentibus, ibi. An ſint materia Simoniæ, verbo *Simonia quoad regulares*, nu. 16. Quid de interceſſione pro ipſis, n. 17. Quando non committatur etiam ſi aliquid detur, vel accipiatur, n. 31. Suſpenſio ab illis quid operetur, verb. *Suſpenſio quoad regulares*, num. 6. & 13.

4 Officium Diuinum quid importet, verbo *Officium diuinum*, n. 6. & ſeqq. Tenentur ad illud omnes Eccleſiæ regulares, n. 2. Quid de Prælatis negligentibus quoad hoc, n. 3. Communitates quomodo teneantur ad illud, nu. 4. Singuli Religioſi, nu. 5. Quid de officiis particularibus propter obligationem aliquorum Conuentuum, n. 7. Quid de Conuentibus paruis, n. 8. De modo officiandi diuinũ officium, n. 9. De loco in quo dici debet, n. 10. Animaduertenda pro religioſis ſcrupuloſis, nu. 11. officij diuini ritus, verbo. *Ritus ſacri*, nu. 5. officia quibus priuatur ſuſpenſus à diuinis quæ ſint. verbo *Suſpenſio quoad regulares*, nu. 10. officium, & Miſſa defunctorum an pro viuentibus applicari poſſit, verbo *Miſſa*, num. 54.

4 Oleum Sanctum quotuplex, verbo *Oleum Sanctum quoad Regulares*, n. 1. De Oleo quod eſt Chriſma, nu. 5. De Oleo Cathecumenorum, num. 3. De Oleo infirmorum, num. 4. An poſſit miſceri cum alio non benedicto, num. 5.

4 Opinio quid, & quotuplex, verbo *Opinio regularibus tenenda*, n. 2. An vnius Doctoris ſententia opinio dici poſſit, n. 3. Opinionem tutiorem ſequi regulariter obligatoriũ non eſt, n. 4. & 5. Quid quando duę opiniones ſunt ęquè probabiles, num. 6. Quid de opinione antiquata, num. 7. Quid de opinione reprobata decreto Superiorum, nu. 10. In qua materia non licet ſequi opinionem minus probabilem, num. 8. & 9.

4 Oppoſitores contra electiones qui, & cum quibus conditionibus poſſint eſſe, *in Relect.* num. 2. & ſeqq.

4 Oracula viuæ vocis quæ ſint, verbo *Oracula viua vocis*, nu. 4. Quam vim habeant, ibid. Conſtitutio Gregorij X V. circa reuocationem illorum, nu. 2. Sanctiſſimi D. N. Vrbani, num. 3. Quæ ſint reuocata per has Conſtitutiones, num. 5. & ſequentibus.

4 Oratio *Sacroſanctæ, ac Indiuiduæ Trinitati*, dicenda poſt officium diuinum, verbo *Officium diuinum*, num. 12. An quid iuuet eam recitare, num. 13.

4 Oratorium quid, & quotuplex, verbo *Oratoria quoad regulares*, n. 1. De oratorijs publicis, nu. 2. De priuatis, & qualiter permiſſis, nu. 3. An gaudeant immunitate Eccleſiaſtica, nu. 4. An in illis miniſtrari poſſit Euchariſtia, num. 5. De Oratoriis priuatis, num. 6.

4 Ordo Sacramentum quid, & quotuplex, verbo *Ordines ſacri*, n. 2. De materia, & forma Ordinis, nu. 3. De ſubiecto capaci illius, n. 4. De Miniſtro ipſius, n. 5. An aliquib. regularibus competat miniſtrare ordines, nu. 6. An ligati cenſura poſſint illud miniſtrare, nu. 7. Quo in loco conferri poſſint ordines, n. 8. Quo tempore, n. 9. Quibus poſſint Abbates ordines, vel Tonſuram conferre, n. 10. Regulares ſubduntur Epiſcopis quoad collationem Ordinum, n. 11. Prælati regulares debent dimiſſorias concedere, n. 15. An regulares ordinandi neceſſariò examinari debeant, n. 13. An poſſint Prælati exempti concedere dimiſſorias ſuis ſubditis ſæcularibus, ibid. De ætate ad Ordines requiſita, n. 14. De irregularitate defectu legi-

timæ ætatis,n.15.De interſtitiis ad ordines neceſſarijs, nu.16.Religioſi ordinantur ſine titulo beneficij,aut patrimonii,nu.17.De religioſo inualidè profeſſo, & ordines ſuſcipiente. ibid. Quid de religioſo ordinato cum dubio de ſua profeſſione, ſi reuertatur ad ſæculum, nu. 18. Ordinari non poſſunt regulares extra tempora, nu. 19. De irregularitate propter ſuſceptionem furtiuam Ordinum,nu.20. Quid quando Epiſcopus declarauit ſe non habere intentionem ordinandi accedentes furtiuè,excommunicatos &c. ibid. Probatio de vita,& moribus in ordinandis &c. qualiter requirantur, num. 21. Ordinis Sacri receptio an efficiat profeſſionem tacitã, verbo *Profeſſio regularis*, num.4.

4 Ordinationis velum pro Monialibus quale, verbo *Velum Monialium*, num.5.

P

3 P*Arte ſatisfacta* clauſula ſolita,quid ſignificet,v.*Clauſula*.num.49.

3 Patenæ conſecratio,verbo *Calix*. num.2. Quando amittitur.nu.5.& ſeqq.

3 Peccatori publico quando neganda Euchariſtia, verbo *Euchariſtia* &c,num.23.

3 Percuſſio Clerici triplex,verbo *Clericus*. nu.11. Ab ea qui abſoluant.ibid.à nu.12.

3 *Pœnitentia ſalutari iniuncta* clauſula ſolita,quid ſignificet, verbo *Clauſula*.nu.50.

3 *Pœnitentijs iniunctis* clauſula,quid importet, ver.*Iubilaeum*. num.51.

3 Politica communicatione priuatur excommunicatus,ver. *Excommunicatio* &c.nu.42.In quo id conſiſtat.ibidem,& in ſequentibus.

3 Pontificalium vſus quibus Prælatis permiſſus, ver.*Abbas*. num.14.

3 Præſes pro electionibus qualis,verbo *Abbatiſſa*.nu.4.

3 Prælati regulares, an diſpenſent ſuper irregularitate orta ex procurato abortu,verbo *abortus*.n.14.& 19.an in pœnis contra alienantes bona Eccleſiaſtica.ver *alienare,& alienatio*.n.23.an in bigamia,verbo *Bigamus, & bigamia*. n.5.6.& 7.an in irregularitate,quæ contrahitur ob infamiam,ver.*infamia*.n.17.18.& 19. an in alijs irregularitatibus,ver.*irregularitas* per totum. A qua Clerici percuſſione abſoluant. ver.*Clericus* à nu.12.An concedant Indulgentias,ver.*indulgentia*.n.4. quem authoritatem habeant pro tempore interdicti,ver.*interdictum* &c.n.41.

3 Praxis Regularium,vide *regularium praxis*.

3 *Priuatiuè* dictio,quid importet,verbo *Dictio*.nu.4.

3 Priuilegium Canonis quid importet, verbo *Clericus*.nu.2. Quid denotetur in illo per verbum *Si quis*.num.3. Quid per *Clericum*.n.5.quid per *monachum*.nu.6. quid per *Violentas manus*.n.7.an hæc excommunicatio Canonis extendatur ad mandantes conſulentes &c. nu. 8. qui ſint caſus in quibus percuſſor Clerici excommunicationem non incurrit.n.9.qui Clerici priuentur hoc priuilegio.n. 10.verba illa Canonis *nullus Epiſcopus*, &c.qualiter intelligenda.n.11.Triplex eſt percuſſio Clerici,leuis, mediocris,grauis,ſeu enormis.ibid.A percuſſione leni quis abſoluat.n.12.A percuſſione mediocri.n.13. A graui,ſeu enormi.nu.14. quid de illis, qui non poſſunt adire Summum Pontificem n.15.Maxime de religioſis, n.16.quid quando Prælatus ſubditum percuſſerit.n.17. quid ſi adinuicem ſe percuſſerint. ibidem.an aliqui confeſſarij ab hoc caſu abſoluant.n.18.

3 Priuilegium fori Clericorum,verbo *Clericus*. num. 19.quid importet.ibid. quomodo intelligendum. ibid.quomodo abrogari poſſit.ibid.Qui Clerici hoc priuilegio fruãtur.num.20.qui non fruantur.ibidem.De alijs de quibus id aſſeritur. num.21. Gaudent hoc priuilegio Religioſi. nu.22.an conuerſi,oblati,ſeu donati.n.23.

3 Priuilegium regularium quoad altarium conſecrationem, ver.*altare*.n.4. & 5.quoad celebrandum cum ſolo altari portatili.ibid.n.13.quoad Calicis conſecrationem, ver. *Calix*. nu.4.quoad non ſoluendum canonicam portionem,ſeu quartam funeralem,ver.*Canonica portio*. n.7.8. & 9.pro tempore ceſſationis à diuinis, ver.*ceſſatio à diuinis*. n.3.& 7. quando priuilegia regularium cenſeantur derogata per poſteriores conſtitutiones Pontificias, ver.*confeſſarius regularis*. n.7. De priuilegijs confeſſariorum regularium.ibid.n.12.& ſequentibus.De priuilegijs Regularium quoad Decimas non ſoluendas,ver.*Decima* &c. num.2. 3.4. & 5. quoad reconciliationem Eccleſiarum,ver. *Eccleſia*.n.15.& ſequentibus.Quoad miniſtrandam Extremam Vnctionem, verbo *Extrema Vnctio*.nu. 3 pro diebus feſtis, verbo *Feſti dies*.num.10.11. & 15. pro diebus ieiunijs,ver.*ieiunium* nu.9.& 10.pro diſpenſatione illegitimorum,ver.*illegitimus*.num.17.& 18.pro tempore Interdicti,ver.*interdictum*,&c.num.28.& ſeqq. quoad diſpenſandum in irregularitatibus, ver. *Irregularitas* per totum. Quoad conſerendum gradus Religioſis,verbo *gradus* &c. n.4.5. & 6.priuilegia habitus Religioſi,ver.*habitus* &c.per totum.

3 *Pro expreſſis* clauſula,quid ſignificet,ver.*clauſula*.n.51.

3 *Pro potiori cautela* clauſula,quid denotet,ver.*clauſula*.n.52

3 *Prout conſcientia tua* clauſula,quid importet, verbo *clauſula*.num.53.

3 *Prout de iure* clauſula quam vim habeat,ver.*clauſula*.n.54.

3 Proteſtatio quando pro accuſatore requiſita, verbo *accuſare* &c.n.18.& ſeqq.

3 Pugnare in bello an liceat Religioſis,& alijs Eccleſiaſticis, verbo *bellum*.num.5.& ſequentibus.an quando in nauibus,vel triremibus ſunt.ibid.n.16.

3 Pyxidis benedictio,ſeu conſecratio,verbo *benedictio*.num. 11.& verbo *Calix*.nu.3.

4 Paramenta Sacra quæ ſint,ver.*Paramenta Sacra*. nu.1.& 2. quæ,& qualia debent eſſe.ibid.ex qua materia, & an ex profana.n.3.quando execrentur.ibi. quid quando vetuſtate conſumpta ſunt.ib.an vẽdi,ſeu alienari poſſint.ib.

4 Parochus, & parochia quid ſint,verbo *parochus*, *& parochia regularis*.n.1. an regulares aſſumi poſſint ad munus parochorum.n.2.an ſaltem ad parochias regulares. n.3. à quibus prouidendi,& examinandi. n.4.an ſubſint viſitationi,& correctioni Epiſcopi.n.5. an remoti à parochia poſſint munus Confeſſarij exercere.n.6.de aliis ad ipſos ſpectantibus.n.7.declar.S.Congreg.circa illos.n.8.

4 Patena de qua materia eſſe debeat,verbo *Vaſa Sacra*.nu.2. debet eſſe conſecrata.ibid.quando cenſeatur talis.ibid. quando execretur.ibid.an tangi poſſit a laico, vel Clerico in Minoribus.ibid.

4 Patroni Monaſteriorum, verbo *monaſteria regularium*. nu. 28.qui Sancti in Patronos eligi poſſint, verb.*Sanctorum cultus* num.3.

4 Paupertas non excuſat Sacerdotem plura ſtipendia pro vna Miſſa recipientem,verbo *Miſſa*. nu.13. an in aliquo caſu.num 24.

4 Perfectior Religio quæ cenſeatur, verbo *tranſeuntes regulares*.num.5.6.& 7.

4 Peregrinationis Hieroſolymitanæ, Romanę, & Compoſtellanæ vota quando ab Epiſcopis diſpenſari poſſint, verbo *Votum pro regularibus*.num.16.

4 Pileolo in capite poſito an poſſit Sacerdos celebrare ſine diſpenſatione,ver.*miſſa*.n.64.quis in hoc diſpenſet.ibid.

4 Pixis vide *ciborium*.

4 Pœna quid,& quotuplex,ver.*pœna Eccleſiaſtica*. n.1.alia eſt cenſura, alia non cenſura. nu.2.aliæ diuiſiones pœnarum. ibid.de pœnis quæ ſunt cenſurę.n.3. de irregularitate.nu.4.quando cognoſcuntur pœnæ eſſe latæ ſententię,vel ſolùm ferendæ. nu.5.Imponuntur ſolùm pro actibus externis.n.6.quales debeant eſſe actus iſti. ibid. propter quam culpam imponi poſſint, nu.7.quando incurrantur in foro conſcientiæ.num.8.de alijs pœnis remiſſiue.n.8.de pœna priuationis vocis actiuæ. nu. 10.de pœna priuationis vocis paſſiuæ. nu.11.de pœna priuationis loci.n.12.de pœna priuationis beneficiorum. nu. 13.de alijs pœnis remiſſiue. n.14. de pœna maledictionis.num.15. de pœna indignationis Dei, Sanctorum, & Summi Pontificis.n.16.de diſpenſatione in pœnis.n.17. an in ipſis diſpenſent Prælati.nu.18. pœnæ Monetariorum,verbo *monetarii*.n.1. accedentium ad monaſteria Monialium ſine legitima licentia,ver.*moniales*. num.24. cogentium regulares ad quartam funeralem ſoluendã, quando illam non debent,ver.*quarta funeralis*.nu.11.Simoniacorum,verbo *Simonia quoad regulares*.n.25. & 23. Simoniacorum in Ordine.n.58.in beneficiis.n.29. pœna triremium an noua,vel antiqua,verbo *triremium pœna*. n.2.an digna quod imponatur religioſis. num.3.quando. poſſit illis imponi.n.4.

4 Pręcedentia inter regulares qualis, verb.*pracedentia quoad regulares*.n.1.controuerſię de ipſa à quo dirimendæ.n.2. De pręcedentia Cleri. nu. 3. In pręcedentia quæ attendenda.n.4.declaratio maxime Sedis Apoſtolicę.num.5. conſtitutio Greg.XIII.n.6. Pręcedentia quæ Romę obſeruatur inter regulares in proceſſionibus.ib.pręcedentia inter regulares vnius ordinis quomodo tenẽda. n.9.

4 Pręcepta quomodo adimplenda,ver.*leges regularium*. n.55.

4 Pręſes Capitulorum Regularium quis ſit, ver.*præſes Capitulo*

lorum,n.2.Eſt Iudex ſupet acta Capituli,n.3. Debet notificare tempus electionis, n. 4. Non poteſt facere contra libertatem eligentium,n. 5. An poſſit facere contra ſecretum electionis , nu. 6. Quid debeat facere quaodo eligitur indignus.n. 7. Non decet Præſidem eligi ad aliquod officium,n.8.An poſſit diſpenſare cum illegitimis, n.9.An illegitimi poſſint eſſe Præſides, ibid. De Præſide pro electionibus Abbatiſſarum,remiſſiuè,nom.20.

4 Prælati negligentes io ſequela Chori quomodo peccent, verbo *Officium diuinum*, nu. 3. De Prælatis regularibus, verb.*Prælatus regularis*,n.1.De ipſorum electione, nu.2. De qualitatibus eligendorum in prelatos nu. 3. Bigami eligi non poſſunt,n.4.Nec publici aleatores,num.5.Nec ebrioſi,n.7.Quid de Neophitis,n.8.De facultate prælatorum circa Nouitios,n.9.De facultate ipſorum quoad abſoluendum à peccatis,ſeu cenſuris,n.10.Quid qoando ſubditi habent legitimum impedimentum veniendi ad Sedè Apoſtolicam,n.11.De facultate Diſpeoſandi in irregularitatibus,n.12. In obſeruantiis Regulæ,n.13. In legibus,ſeu Conſtitutionibus religionum,nu.14. An id faciant ſolùm per litteras miſſiuas *in Relect*.n.81. An verò in pœnis taxatis per ipſas , eo verbo *Prælatus &c.* n.15.Quid de pœnis impoſitis à Prælatis,vt ab homine n. 16. De authoritate Prælatorum ſupra contractus factos,vel faciendos à ſubditis,n.17.Circa adminiſtrationem bonorum Monaſterii,n.18.An facultates,quas cōcedere poſſunt ſubditis poſſint etiam ſibi dare.n.19. De obligationibus ipſorum remiſſiuè,n.20.Qualis reſidentia pro ipſis requiratur,verbo *Reſidentia Prælatorum regularium* , pet torum . Qualiter teneantur viſitare Monaſteria,verb.*Viſitator regularis*,nu.2. Quo iure ad id teneantur,nu. 3. An etiam Conuentus,io quibus reſident ibid.Prælatiæ regularium an ſint materia Simoniæ,verbo *Simonia quoad regulares*,num.13.

4 Præſcriptio contra Priuilegia religionum quando fit, verbo *Priuilegia religionum*, num. 15.

4 Priores Conuentuum audiri debent quando noua Monaſteria fundantur, verbo *Monaſteria Regularium*,n.6.priorum electio quomodo fit in Diffioitorio , verbo *Prælatus regularis*,n.2.*& in Relectione*,num.68.& ſeqq. Electio Priorum pro conuentibus Reformatis pertinet ad eoſdem Conuentus,ibi.n.75.Qui ſint tales Conuentus, ibi. Eſto electio omnium Priorum fieri debeat à Conuentu ſtando in iure communi , ex conſuetudine tamen ſatis rationabilis oppoſitum habetur,num.74. & 86.

4 Priuilegia Regularium circa conſtructionem Monaſteriorum,verb.*Monaſteria regularium*,nu.19.20.21. 37. & 38. Priuilegia Monaſteriorum,ibi.nu.22.& ſeqq. Priuilegia Fondatorum Monaſteriorum,n.27.Priuilegia pro vnione Monaſteriorum,n.39.40.& 41.Circa deſertionem illorum,n.43. & ſeqq. Circa inſtitutionem Notariorum , verbo *Notarius regularis*,n.2.& ſeqq.Priuilegia Nouitiorum,verbo *Nouitÿ, & Nouitia religionum*,nu. 34. & ſeqq. Ao competant ipſis antequam habitum ſuſcipiant, nu. 43. Priuilegia Oblatorum, ſeu Commiſſorum Religionum,verb.*Oblati,ſeu Commiſſi*,num.5.& ſeqq. Priuilegia Oratoriorum,verbo *Oratoria quoad regulares*,nu.2. & 4. Priuilegium Bonifacii VIIII. pro procuratoribus Generalibus,verbo *procuratores religionum*,nu.5. Priuilegia Mendicantium etica non ſolutionem Quartæ funeralis,verb.*Quarta funeralis*,n.3.4.6.& ſeqq. Priuilegia Reformatorum Carmelitarum,verbo *Reformati Regulares*, n.4.& 5.An aliis Ordinibus communicentur, nu. 6. Qui ſint Cooueutus Reformati.*In Relect*.nu.75.Priuilegium Pij V.pro Seminario,verbo *Seminarium*,nn.5.& 6.Priuilegium eiuſdem Pij V. pro inſtitutiooe Notariorum , verbo *Notarius*,per torum.Priuilegium Eugenij IIII.pro Confeſſarijs,verbo *Votum quoad regulares*,n.22.Priuilegiati Regulares non torquendi in Iudicijs Regularium, verb.*Tortura regularium*,n. 4. Qui ſint tales. ibid. Priuilegium quid, & quotuplex, verbo *priuilegia regularium*, n.2.Quomodo differat à diſpenſatione,n.3. Priuilegium reale,& perſonale quomodo differant,nu. 4. Priuilegia conceſſa Regularibus extenduntur ad Prelatos,n.5. An ad valorem priuilegij requiratur ſcriptura,nu. 6. Auguſtinianorum priuilegia quo priuilegio fruantur.n.7.Notanda circa interpretationem priuilegiorum,n.8. Quādo latè explicari debeant,o.9. Quid ea priuilegijs religionum, nu. 10. Ad quem ſpectat interpretatio priuilegiorum,n.11.Extranei illa eaplicare prohibentur,n. 12. Facultas Prælatorum ad limitandum , ſeu reſtringendū priuilegia,n.13.Quomodo ceſſent priuilegia,n.14.Quid de ceſſatione per non vſum,nu.15. Quid de ceſſatione pet contrarium vſum,nu. 16. Priuilegia aliquot regularium circa hoc,nu. 17. Quomodo priuilegia amittantur per abuſum,n.18.Quomodo pet reuocationem ipſorum, n.19.Quæ ootanda circa hoc,n. 20. Quid de reuocatione generali priuilegiorum.n.21.Quid pro Regnis Hiſpaniæ,nu.22. Priuilegia de perdita quomodo reuiuiſcant, n.23.Noranda circa communicationem priuilegiorum Regularium,num.24. De particularibus priuilegijs Religionum,num. 25. patrum Seruitarum,num.26.

4 Proceſſiones quæ dicantur, verbo *proceſſio quoad regulares*. n.1.Qui regulares ad illas eogi poſſunt,n.2. An per cenſuras.ibid.Qui ab illis ſint exempti,num.3.Quis illas indicere poteſt,n.4. Quis componere controuerſiat in illis eaortas,n.5.Campanæ in ipſis pulſaorur,n.6.An Reliqoiæ io illis deferendæ .ibid. De proceſſionibus mortuorum, nu. 7. Priuatæ proceſſiones Monaſteriorum an fieri poſſint ſine liceotia Epiſcopi, num. 8. Declaratio Sac.Congregationis circa hoc,nu. 9. De proceſſionibus Confraternitatum,nu.10. De proceſſionibus SS.Sacramenti, num. 11.

4 Procuratores pro perſonis ſæcularibus neqoeunt eſſe religioſi,verbo *Procuratores religionum*, n. 2. Niſi cum quibuſdam conditionibus,ibid.Quibus id prohibitum, ibi. Pro negotijs autem ipſorum regularium poſſont id munus gerere,n.3. Quales ſint dicti procuratores. ibid. Ipſorum præeminentia,n.4.priuilegium Bonifacij IX.circa inſtitutionem , depoſitiooem, & authoritatem procuratorum Generalium,num.5. Procuratore Monaſteriorum audiri debent , cum noua Monaſteria fundantur,verbo *Monaſteria regularium*, nu. 5. Procuratores an poſſint tractare cauſas electionis,*in Relectione* ,ou.28. & ſeqq. A quibus debent habere mandatum. ibid. Poſſunt procuratores recuſare mandatum,num.33.

4 Profanatio Sacrorum eſt ſacrilegium,verbo *Profanatio Sacrorum* ,num.2. Quando id liceat,num.3.

4 Profeſſio regularis quid,& quotuplex,verbo *Profeſſio regularis*.nu.2. Alia expreſſa, alia tacita.ibid. Notanda circa profeſſionem tacitam,n.3.An inducatur propter ſuſceptionem Ordinis Sacri,ou.4.Quæ conditiones ad illam requirantur,n. 5. Non inducitur niſi per actus approbatos à religione,n.6.Quid de illis,qui Nouitiatum geſſerunt in locis non approbatis,nu.7. Redditur nulla propter eaſdem cauſas ſicut expreſſa,num.8. Propter defectum anni integri Nouitiatus,num.9. Propter defectum anni continui,n.10. Qualis continuitas Nouitiatus requiratur,ibid.Propter defectum ætatis 16.annorum , n. 11.Quid de priuilegio Pij V.pro Ordine prædicatorum. nu. 12. Propter defectum anthoritatis in recipiente ad profeſſionem,n.13.Propter defectum ſeaus eonuenientis,nu.14.Propter ſeruitutem, ſeu ligameo Matrimonij. n. 15. Propter coactionem,n.16.Propter defectum vſus rationis, nu. 17. Propter defectum occultum ſuper quo proteſtatum eſt , quod ſi illum celaret Nouitius profeſſio ipſius irrita eſſet,nu.18. De aliis cauſis remiſſiuè,nu. 19. Impedimenta ad profeſſionem alia perpetua , alia temporalia,nu.20.De ratificatione profeſſionis inualidæ,ibid. De quinquennio requiſito ad reclamandum , n.21. Quomodo intelligendum. ibid. De circunſtantiis ipſius,num.22. Profeſſio inualida non validatur precisè propter curſum temporis,n.23. Quid faciet Religioſus inualidè profeſſus , ſed non potens probare inualiditatem.n.24. Bona profeſſorum propria quæ oon profeſſis conuenire non poſſunt . num. 25. Quando profeſſio inualida obligat vt votum ſimplex, num. 26.

4 Prohemiom, ſeu præfatio legis attendenda ſunt pro ipſius interpretatione, verbo *Leges regularium*, num.38.

4 Prohibitio librorum qualis,& quanta ſit,verbo *Libri*, numero 15.

4 Promiſſio dicendi Miſſas quomodo adimplenda , verbo Miſſa. num. 12. & 26. Miſſæ dicendæ tempore quo promiſſæ ſuot,num.45. Et ædem , quæ promiſſæ ſunt, numero 46.

4 Propinæ in receptione Monialium an dandæ, vel recipiēdæ,verbo *Moniales*, oum. 7.

4 Proprietariis religioſis quando , & quomodo negetur ſepultura Eccleſiaſtica,verb.*Sepultura quoad regulares*.numero 26.

4 Proprietas verborum attendenda in Legibus, ſeu Conſtitutionibos,verb.*Leges regularium*,num.32. & 33.

4 Protectores Ciuitatum an poſſint eſſe Sancti ,ſolùm Beatificati verbo *Sanctorum cultus*, num. 3.

4 Publicum,& notorium non ſunt idem,verbo *Notorium*, n. 2.Quid de publico percuſſore Clerici,num.8.

Q

3 QValitates eligentiũ,verbo *Electio* &c.n.8. Eligendorum, ibid.nu.15.Examinatorum Synodalium, verbo Examen &c.num.2.Graduandorum, verbo *Gradus* &c. Abbatiſſarum,verbo Abbatiſſa,nu. 2. Adminiſtratorum bonorum Monaſterij,verbo *Adminiſtratio* &c.nu. 6. Beneficiatorum,verbo *Beneficium* &c. à n.4.Imponentium cenſura , verbo *Cenſura* &c. à num.2. Dimiſſoriarum, verbo *Dimiſſoria* , num.5.

3 *Qualitercumque* dictio comprehendit maiora expreſſis, verbo Dictio, num.34.

3 *Quatenus ſunt in vſu* clauſula,quid denotet,verbo *Clauſula*,num.56.

3 Quarta funeralis. Vide *Canonica portio.*

3 *Quomodolibet* dictio comprehendit omnia, verbo *Dictio* , num.35.

3 *Quorum tenores* &c.clauſula,qui denotet, verbo *Clauſula*, num.57.

3 *Quoties expediens* clauſula,quam vim habeat , verbo *Clauſula*, num. 58.

4 Qualitates teſtium pro cauſis Regularibus,verbo *Teſtis regularis*,nu.6. Qualitates vaſorum Sacrorum,verbo *Vaſa Sacra*,n.6.Veſtium Sacrarum,verbo *Veſtes ſacra*,n.3.Monialium recipiendarum,verbo *Moniales*,nu. 9. Nouitiorum,verbo *Nouitij,& Nouitia Religionum*,nu.11.& ſeqq. Eligendorum in Prælatos,verbo *Prælatus Regularis*,n.3. Tertiariorum,ſeu Tertiariarum,verbo *Tertiarij, & Tertiariæ*, num.2.

4 Quæſtuarii aliqui omnino aboliti ſunt à Concilio Tridentino,verb.*Quæſtuarij regularium*,nu.2.Non religioſi Mendicantes, ibid. Quæ licentia requiritur,vt quæſtuare poſſint,num. 3. An etiam pro locis,in quibus habent Monaſteria,ibid.An prohiberi poſſint ne quæſtuent ſaltem immoderate,nu.4. Quid de Conuerſis Monialium, nu.5. Quid de publicantibus indulgentias ob quæſtum, num.6.

4 Quarta funeralis quid ſit,verbo *Quarta funeralis*,n. 2. Varia ipſius nomina,ibid.Ad illam tenentur omnes,etiam Mendicantes,nu.3.Niſi habeant priuilegium in contrarium,ibid.Qui illud habeant, ibid. Quomodo id moderatum à Concilio Tridentino,nu.4.Quæ Monaſteria illam ſoluant,n.5.Conſtitutiones Pij V. circa hoc, nu.6. De quibus rebus debeatur,num.7. Quid de Monaſteriis Monialium,nu. 8. An de illis,quæ alio die præter quàm Sepulturę,deferuntur,nu. 9. Caſus,in quibus non debetur, num. 10. Pœnæ , quas incurrunt cogentes ad illas quando non debetur, num.11.

4 Quinquennium requiritur ad reclamandum contra profeſſionem,verb.*Profeſſio regularis*,num.21.Quomodo intelligendum,ibid.De circunſtantiis ipſius, ibid.

4 Quinque vota de iure Papæ reſeruata, ſcilicet,Caſtitatis, Religionis,Vltramarinum,Peregrinationis ad Romam, & ad Compoſtellam, verbo *Votum pro regularibus*, num. 10.Quomodo intelligatur talis reſeruatio,num.11. Caſus,in quibus poteſt in illis diſpenſare Epiſcopus , numero 12.

R

3 RAtihabitio , ſeu ratum habere quid importet, verbo *Bulla Cœnæ*,num. 33. *Ratum, & firmum* clauſula quid denotat,verbo *Clauſula*, num.59.

3 Recuſatio iudicis regularis quando liceat , verbo *Iudex* &c.num.12.Ob quam cauſam, ibidem . Praxis talis recuſationis, num.13.

3 *Recuſatione remota* clauſula quam vim habeat,verb. *Clauſula*, num.60.

3 Recurſus Regularium ad ſuos Superiores , quando liceat, verbo *Appellare,& Appellatio*,num.3.An etiam ad tribunalia extranea , num. 7. An liceat ſub aliquo prætextu, verbo *Exemptio regularium*,num.15. 16.& ſeqq.

3 Refectiuncula pro diebus ieiunii,qualis, verbo *Ieiunium* , num.4.

3 Regulæ obſeruandæ circa irregularitatem,propter homicidium caſuale,verbo *Irregularitas*. 79. 80.& 81.

3 Regularium praxis quoad abſolutionem à peccatis , vel cenſuris , verbo *Abſolutio* per totum . Quoad appellandum à ſententia cum iniuſte grauantur, verbo *Appellare*,n.15. Quoad bannitos venientes ad eorum Monaſteria,verbo *Bannitus*. Quoad baptizandum in caſu neceſſitatis,verbo *Baptiſmus* à n.5. Quoad applicandum bona ſpiritualia extraneis,verbo *Bona* &c. à n.2. Circa reſeruationem caſuum, verbo *Caſus reſeruati* à nu. 4. Circa abſolutionem ab ipſis,ibid. à nu.18.In ferendis cenſuris, verbo *Cenſura* &c. à num. 6. Circa abſolutionem moribundi qui loqui non poteſt , verbo *Confeſſio* à nu.8. Circa punitionem religioſi extra clauſtra notorie delinquentis,verbo *Delinquens Regularis* à nu 3. Pro concedendis Dimiſſoriis ad Ordines ſuſcipiendos , verbo *Dimiſſoria*,nu. 5. circa diſpenſationes dandas,verbo *Diſpenſatio*,&c.num.1.Circa dotem Monialium,verbo *Dos Monialium*. Circa electiones. verbo *Electio* &c. Quando citantur ab Ordinariis,verbo *Exemptio* &c.num.14 Pro adminiſtranda Extrema Vnctione , verbo *Extrema Vnctio* &c.n. 19. Pro gratiis obtentis à Superioribus,verbo *Gratia* &c.nu.20. Circa reos ad eorum Eccleſias confugientes,verbo *Immunitas Eccleſiarum*,n.22.& ſequentibus.Pro tempore interdicti,verbo *interdictum* &c.n.[illegible] 32.Quoad prohibita illis ſi ſint irregulares, verbo *Irregularitas*, num. 6. Quoad diſpenſationem in irregularitate, ibid. num.86.

3 Reliquiæ Sanctorum an alienari poſſint , verbo *Alienare* &c. num. 14.Quid de furantibus illas , verbo *Furtum*. num.4. & 5.

3 *Relinquo conſcientiæ tuæ* clauſula quid denotet,verbo *Clauſula*, num.61.

3 Reus quomodo ſe gerere debeat in iudicio Regulari,verbo *Iudex* &c.num. 9. Vide *iuramentum*.

3 Ritus a Regularibus non mutandi inconſulta Sac. Congregatione Rituum,verbo *Sac. Congregatio*,num.3.

3 Romam venientes Religioſi ſine licentia quam pœnam incurrant,verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia*, num.6. An anno Sancto poſſint ſine licentia venire,verbo *Iubilæum*, numero 4.

4 Ratificatio profeſſionis quando contingat,verbo Profeſſio regularis,nu. 20. Non quando profeſſio eſt nulla ob impedimenta perpetua,ibid. An requiratur ad id reiteratio Nouitiatus , ibid. An ad id ſit neceſſarius nouus conſenſus religionis ibid Non requiritur ad illam reiteratio cæremoniarum,ibid.

4 Ratihabitio de præſenti æquiualet licentiæ , verbo licentia quoad regulares,num.15.

4 Recollecta Monaſteria procuranda in Religionibus, verbo *Monaſteria regularium* . num. 56.

4 Recurſus regularium ad extraneos an ſit licitus,verbo recurſus regularis ad Sedem Apoſtolicam . num. 1. Quid quando eſt per modum appellationis, nu. 2. Quomodo facienda.ibid.An requiratur ad id licentia prælati.num. 3.Quid ſi illam neget.n. 4. An peccet eam negando,ibi. Non pro caſu illegitimæ appellationis.nu.5.De recurſu ad extraneos pro conſequendis officiis, ſeu gradibus in Religione,verbo officia religionum,num.10.& ſeqq.

4 Recuſatio iudicis regularis aliquando eſt licita, verbo recuſatio iudicis regularis.num.1. Aliquando illicita.ibid. Recuſatio quid ſit.n.2.Eius effectus,num.3.regulatur ſecundùm Ius Canonicum,n.4. An cauſæ ipſius tradi debeant in ſcriptis,n.5.Quando debet opponi.n. 6. Recuſari non poteſt Viſitator regularis , ſi via Inquiſitionis generalis vult procedere, n. 7. & verbo *Viſitator regularis*,nu.13. Secus ſi via Inquiſitionis ſpecialis,ibid.Arbitri deſignandi pro recuſatione quales debeant eſſe, num. 8.

4 Reductio Miſſarum,verbo *Miſſa*,nu.30.Praxis huius reductionis,nu.31.An ſuffragia reduci poſſint,nu.32.De quibus fieri poſſit reductio , nu. 33. Non miſſarum votiuarum, num.34.

4 Reformati regulares qui dicantur,verbo Reformati regulares,n.2 Indultum Pij II. pro Reformatis Carmelitis, num. 4.Pauli II.num 5.An communicentur Reformatis aliarum religionum,num. 6. An tranſire poſſint ad non Reformatos num.7. Eligunt ſibi Priores , *In Relect*. numero 75.

4 Regimen Monaſterii tempore viſitationis, ad quem Prælatum ſpectat, verbo *Viſitator regularis*,num. 4.

4 Regula Carmelitarum de quo Priore loquatur,cum præcipit eligendum a Fratribus,in Relect.nu. 73. & 84.An in Regula diſpenſent Prælati num.84.& 85.

4 Regulares an obligentur Conſtitutionibus Synodalibus , verbo leges regularium, num. 27. An legibus ciuilibus, num.28.Quæ illarum obligant ipſos,num. 29. Quę non obligant , num. 30. An poſſint impetrare litteras Apoſtolicas contra ſuæ Religionis Statuta , verbo Litteræ Apoſtolicæ , num. 7. Quid faciendum,ſi eas impetrent, num.8.An poſſint ludere pro pecunia,verbo *Ludus quoad*

Digitized by Google

ad regulares,nu.10. An ſic facientes contra votum paupertatis peccent , oum. 11. Quid ſi habeant licentiam, num.12.An poſſint ludere rem aliquam ſpiritualem,nu. 13.Non dant,nec recipiunt mandatum , ſeu commiſſionem ſine licentia , verbo *Mandatum quoad regulares*, n.16.An poſſint recipere pluta ſtipendia pro vna Miſſa, verbo *Miſſa*,n.io.& ſeqq.Nequaquam id facere poſſunt. ibid.o.19.Quomodo ſatisfacere poſſint qui id fecerunt. oum.20.An ſint aliqui caſus in quibus id facere poſſint, num.21. An ſaltem ſine ſtipendio poſſint vnam Miſſam pto pluribus applicare,num.22. An poſſint recipere oblationes ſibi factas,verbo *Oblatio facta regularibus*, n. 2. & ſeqq.Ao aſſumi poſſint ad munus Parochorum, verbo *Parochus, & parochia regularis* , oum. 2. An ſaltem ad Parochias Regulares. num. 3. Quomodo gerere poſſint officium Procuratoris in cauſis ſæcularium,verb.*procuratores Religioſorum*,nu. 2.Cum quibus conditionibus,ibi. Quomodo,& qua licentia quæſtuare poſſint,verb.*Quæſtuary Regularium*, per totum. Renunciare poſſunt propriis officiis,verbo *Renunciatio inter regulares*, n. 3. Quomodo , & cum quibus conditionibus . *Toto eo verbo*.Regularium ſepultura , verbo . *Sepultura quoad regulares* , num.16.Teſtamentum condere non poſſunt, verbo *Teſtamentum quoad regulares* . num. 1. An exercere munus Teſtamentariorum,num.3. An adminiſtrare Sacramenta Tertiariis,verbo *Tertiarij,& Tertiaria* ,num.5. An,& quando debeant,aut poſſint eſſe teſtes, verbo *Teſtis regularis*. n.2.Pro teſtibus examinati á S. Officio oon poſſunt à ſuis Prælatis moleſtari,n. 7.Regulares enm quibus coodirionibus tranſire poſſiot ex vna Religione ad aliam, verbo *Tranſeuntes regulares*,nu. 1.& ſeqq. Qui ſint interdicti tranſire ad alias Religiooes,num.10. Qui permittuntur facere talem tranſitum , num. 12. Ao teneantur facere Nouitiatum.num.13. Quæ vota emittere poſſint,verb.*Votum pro Regularibus*,oum. 26.

4 Religionis maior perfectio vnde ſumatur , verbo *Tranſeuntes Regulares*, nn. 5. An idem ſit perfectior,& auſterior,num.6.Quæ in hoc atteodenda,num. 7. & 8. Religioois votum an,& quando ab Epiſcopis diſpenſati poteſt,verbo *Votum quoad Regulares*,num. 4. & ſeqq.

4 Reliquiæ Sanctorum quæ dicantur , verb. *Reliquia Sanctorum*,n.2.An liceat illas vendere, emere, ſeu alienare,n. 3.Ao exponere venerandas propter lucrum,num.4.Eas furtiuè ſurripieos quas cenſuras , aut pœnas iocurrat , num.6.Quomodo exponendæ venerandæ,num.7.Quid quaodo ab antiquo io veneratione ſunt,nu.8. De cultu priuato ipſarum,nu. 9. An liceat eas tangere,vel ſecum geſtare, num. 10. Radi non poſſunt,vt dentur infirmis, num.11.Quomodo approbentur ab Epiſcopis, num. 12.

4 Renũciatio quid ſit,verbo *Renunciatio inter Religioſos*,nu.1. Quas conditiones requirat , ibid. Quilibet Religioſus poteſt renunciare officium,quod habet,o. 3. Renunciatio fieri poteſt per procuratorem,n.4.Debet fieri ſcienter,ſpoote,& pure. nu. 5. In manibus Prælati, ad quem ſpectat prouiſio eius officii,nu.6.An fieri debeat in ſcriptis,n.7.Debet fieri ob rationabilem cauſam,n.8. Quid de renunciatione vocis actiuę , & paſſiuæ,ib. An ad renunciationem requiritur acceptatio Superioris , nu.9. Effectus renunciationis qui ſit,num.10. Quid de renunciatione electionis ad Officia ordinis , num. 11. An renuncians poſſit rettactare renunciatiooem,nu. 12. Alia remiſſiue, num.13.

4 Reſidentia Prælatorum qualis,& quanta,verbo *Reſidentia prælatorum Regularium*,num.1.& 2.Quaotum abeſſe poſſint ab eorum Monaſterijs , ibid.

4 Reſignatio quid ſit,ver.*Reſignatio Officiorum Ordinis*,num.1. Dupliciter fieri poteſt, num. 2. Beneficiorum nomine quæ veniant,oum. 3. Reſignatio pura,& abſoluta licita eſt,num.4.Coram quo Superiore facienda,num.5.An poſſit fieri non pure,& abſolutè, ſed ſub modo, conditione,&c.num.6.

4 Reſeruatio caſuum an pertineat ad Tertiarios , & Tertiarias,verb.*Tertiary,& Tertiaria*,num. 6.

4 Retrahere non poſſunt Regulares Teſtatores à reſtitutionibus debitis,vel legatis,verbo *Legata regularibus relicta* , num. 28. & verb *Teſtamentum quoad Regulares* , num. 5

Reuocatio priuilegiorum quando contingat , verbo *priuilegia regularium*,num.21.

4 Reus Regularis informandus de ſtatu cauſæ antequam examinetur,verbo *Reus Regularis*,num. 2.Quomodo, o. 3.& 4.Eius confeſſio,num.5.

4 Ritus Sacri qui ſiot,verbo *Ritus Sacri*,nu. 1. Veteres ritus non immutandi , nu.2 .De ritibus,ſeu ceremonijs, Miſſæ.oum. 3. De ritibus io adminiſtratione Sacramentorum,n.4.De ritibus,ſeu ceremoniis Officij diuini, num. 5.De aliis ritibus Eccleſiæ,nn. 6. Ritus celebrandi Miſſas,verbo *Miſſa*.num.55.58.& 59.Miſſam ſiccam,ou.56.

S

3 SAcerdotes non vnguntur in palma manus in Extrema Vnctione,verb.*Extrema vnctio*.n.4. Cum portant Sanctiſ.Sacramentum an malefactores ad illos confugientes gaudeant immunitate,ver.*Immunitas Eccleſiarũ*.n.2.

3 *Saluo aſſenſu Apoſtolicæ* clauſula,non excuſat á pœnis contra alienaotes,ver.*clauſula*.n.62.

3 *Saluo iure Parochiali* clauſula,intelligitur de decimis , primitijs &c.ver.*clauſula*.n.63.

3 Schiſma,& ſchiſmatici quid importeot,ver.*Bulla Cœnæ*.n. 9.ſchiſmaticorum pœnæ.ibidem.

3 Scriptura an neceſſaria pro gratia,ver.*gratia* &c. n.13.

3 Scrutatorum pro electionibus munus , ver.*abbatiſſa*.n.5.

3 Secretum pro electionibus requiſitum,ver.*Electio*. n.11.

3 Sedes Apoſtolica quæ dicatur,ver.*Bulla Cœnæ*. o.28.

3 *Semper* dictio,vel ſimiles, ſumuntur ciuiliter , & humaniter,ver.*Dictio*.o.33.

3 Sepultura Abbatis,quibus cæremonijs facienda, verb.*Abbas*.n.20.Abbatiſſæ,ver.*Abbatiſſa*. n.18. ſæcularium in Eccleſijs Regularium,ver.*Defunctus* per totũ. Ao liceat ingredi Monaſterium Mooialium pro ſepultura, vel funerali vnius,ver.*Clauſura*.num.29.ſepultura priuatur in duello mortuus , ver.*Duellum*.ou.14.excommunicatus, ver.*excommunicatio*.num.53.

3 *Sicut accepimus* clauſula,quando eget iuſtificatione , verbo *Clauſula*.num.66.

3 *Si & in quantum*,ſeu *ſi & prout de iure* clauſula,quid ſignificent,verbo *clauſula*.nu.64 & 65.

3 *Sola rei veritate perſpecta* clauſula,& ſimiles , quid importent,ver.*Clauſula*.n.69.

3 *Statim,illico,incontinenti*,& ſimiles dictiones, verificari ſolent cum aliquo temporis intervallo,ver.*Dictio*. n.39.

3 Stationum Indulgentiæ,ver.*indulgentia* &c.n.21.& 22.

3 *Sublata facultate* &c.clauſula quid ſignificet , verbo *clauſula*.n.68.

3 Superlatiuę dictiones,quales ſunt *ſæpiſſimè* , *plurimum* &c. ad minus debent verificari in tribus,ver.*Dictio*. n.37.

3 *Super omnes,& ſingulos* clauſula importat ſpecificatiooem ſpecialem,ver.*clauſula*.nu.69.

3 *Supplentes defectus* clauſula , quos defectus ſuppleri denotet,ver.*clauſula*.n.70.

3 Suſpecti de hæreſi,qui dicantur,ver.*Hæreſis* &c. nu.3. & 4. Denunciandi.ibid.n.5.

3 Suſpenſio indulgentiarum , & priuilegiorum ad abſoluendum &c.pro anno Sancto quomodo accipienda, verbo *Iubilaeum*.num.5.& 6.

4 Sacramentorum ritus,verbo *Ritus Sacri*,oum.4.Sacramenta an recipiant Tertiarij , ſeu Tertiariæ à Regularibus ſuæ Religionis,verbo *Tertiary, & Tertiaria*, num.5.

4 Sacræ res quæ dicantur,verbo *Sacrilegium*, num. 2.

4 Sacrilegium quid ſit,verbo *Sacrilegium*,n.1. Quando committatur circa perſonas Sacras , num. 3. Quando circa loca Sacra.n.4.De furto in loco Sacro.o.5. Quando circa res Sacras.o.6.Eas prophanando,n.7. Sacrilegij pœnæ,nu.8. Sacrilegium eſt Vaſa Sacra ad vſus prophanos applicare, verbo *Vaſa Sacra*. num. 6. Etiam poſtquam conſecrationem amiſerunt,ibid.

4 Sacriſtæ officium quale,verbo *Sacriſta,& Sacriſtia*, n. 1.

4 Sacriſtia quando comprehendirur ſub clauſura , ver. *ſacriſta,& ſacriſtia*.nu.2.

4 Salutatores qui ſint,ver.*Veneficia*.num.11.

4 Sancti quomodo colendi,ver.*ſanctorum cultus* . ou.1.ſancti Canonizati quo cultu colendi.nu.2.Beatificati quomodo coli poſſint.nu.3.An eligi in Protectores ciuitatum . ibid.an poſſint publicè dici ſancti.nu.4.quid de illis,qui cum opinione ſanctitatis deceſſerunt.n.5.quomodo tales coli,aut non coli poſſint.num.6. quid de Imaginibus non Canonizatorum,aut Beatificatorum.num.7.Geſta, miracula , & reuelationes ipſorum quomodo non imprimenda num.8.Proteſtatio authoris in principio libri imprimendi.n.9.proteſtatio in fine libri.nu.10.notanda circa iſtas proteſtationes.n.11.Tabellæ, aut Imagines , vel lampades ad eorum ſepulcra non ponenda . nu.12. Decretum S.Congregatioois.n.13. De habitu ſacrarum Imaginum.n.14.

4 Scribere ad Moniales an ſit prohibitum, ver. *Moniales*. n. 27

4 Scripturæ an requiratur ad valorem priuilegij, verbo *priuilegia regularium*. nu. 6.

4 Scrupuli in Officio diuino recitando quomodo moderandi, ver. *officium diuinum*. n. 11.

4 Scrutatores pro electionibus Prelatorum debent eſſe tres, non plures, nec pauciores, *in relectione*. n. 49. & ſeq. Quod ſit ipſorum muous. ibid. & n. 52. pro electione autem aliorum, qui Prælati non ſunt, non requiruntur. nu. 54. an ex conſtitutione Religionis Carmelitarum poſſint fieri electiones Prælatorum ſine illis. nu. 55. an dicta conſtitutio ſit reuocata. nu. 56. & ſequ. An per Concil. Trident. n. 60. & 61. ſcrutatores an poſſint recipere vota oretenus. n. 61. & 62. an id ſit contrarium. *c. Quia propter*. n. 63. Vnus ſcrutator an in aliquo caſu ſufficiat. num. 64. & 65. an plures quàm tres. n. 66. quid quando priores eligunrur à diffinitorio. nu. 67.

4 Seminarium quid ſit verbo *ſeminarium*. n. 1. Non inſtituendum ex Collegijs, & Monaſterijs Mendicantium. nu. 2. an ex redditibus Beneficiorum illorum Monaſteriis annexorum. n. 3. De quadam declaratione S. Congreg. n. 4. De priuilegio Pij V. nu. 5. quid de Regularibus fruentibus priuilegiis Mendicantium. o. 6. quid de Monialibus. o. 7. quid de Regularibus non Mendicantibus. num. 8. Ex quibus bonis contribuendum pro ſeminario. nu. 9. quid de Confraternitatibus, Capellis, ſeu ſcholis. num. 10. De aliis ad hanc materiam ſpectantibus. n. 11.

4 Sententia Iudicialis, quæ, & qualis, ver. *ſententia Iudicialis*. n. 1. an debeat dari in ſcriptis. n. 2. an abſolutus per ſententiam iterum conueniri poſſit. num. 3. In ſententia an cauſa ipſius exprimenda. nu. 4. an Prælati regulares ſententiam proferre poſſint extra propria territoria. nu. 5. praxis Regularium circa ſententias cenſurarum ferendas. n. 6. an in ſententia exprimi debeat cauſa. num. 4. an contra abſentes, nu. 5. ſententia Eminentiſ. D. Card. Protector. in cauſa de validitate cuiuſdam Capituli, & electionum in ipſo factarum, *in relect*. num. 89. Motiua talis ſententiæ. num. 90.

4 Sepultura ſimpliciter ſumpta, verb. *ſepultura quoad regulares*. n. 1. De ſepultura pro iure ſepeliendi. nu. 2. De ſepultura pro loco, in quo quis ſepelitur. nu. 3. ſepultura apud Mendicantes libera. n. 4. non poſſunt parochi maiorem eleemoſynam petere pro illis, qui apud Regulares ſepeliuntur. n. 5. ſtatutum Bonif. VIII. pro libertate ſepulturæ. n. 6. notanda circa illud. nu. 7. quid pro praxi Regularium. nu. 8. Eccleſia, in qua quis de Iure ſepeliri debet, quæ ſit. n. 9. alia pro libertate ſepulturæ. n. 10. Electio ſepulturę quomodo probatur. num. 11. priuilegium Clem. IV. pro libertate ſepulturæ. nu. 12. ſepultura non impedienda, aut retardanda. n. 13. an ſepultura ſit materia ſimoniæ. n. 14. Quid de Capellis pro vſu ſepulturæ concedi ſolitis. n. 15. an arma, ſeu Inſignia fundatorum inde tolli poſſint. ibid. an alii ſepeliri. ibid. De Religioſorum ſepultura. n. 16. De ijs, qui habitu Religionum induti ſepeliri volunt. n. 17. Quomodo defuncti deferendi ad eccleſias Regularium. nu. 18. De conceſſione Leonis X. & Adriani VI. n. 19. De modo ſepulturæ. nu. 20. defuncti an poſſint exhumari, aut transferri. n. 21. De ſepulchrorum violatoribus. n. 22. Quibus negetur ſepultura. n. 23. pœnæ ſepelientium. n. 24. Quando prædictis negatur ſepultura. n. 25. Quid de Religioſis proprietariis. n. 26. quid de ſepultura damnatorum ad mortem. nu. 27. De ſepultura Tertiariorum, ver. *Tertiarij, & Tertiariæ*. nu. 3. Eligere illam expedit ipſis. nu. 4. De ſepultura Nouitiorum, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*. n. 47.

4 Seruitarum priuilegia. ver. *priuilegia regularium*. n. 26.

4 Simoniæ deffinitio, ver. *ſimonia quoad regulares*. n. 2. alia Iure diuino, alia ſolùm Iure Eccleſiaſtico prohibita. nu. 4. Qualiter dare, vel accipere aliquid pro receptione ad Religionem ſit ſimonia. nu. 5. pro Sacramentis, & ipſorum adminiſtratione. n. 6. pro Sacramentalibus, & ſimilibus. n. 7. pro rebus ſacris permanentibus. nu. 8. quid pro ſepultura. nu. 9. quid pro actibus, ſeu exercitiis ſcientiarum. n. 10. quid pro licentia docendi, aut pro gradibus. n. 11. pro licentia audiendi confeſſiones, prædicandi, abſoluendi &c. n. 12. quid de Beneficijs, & Prælatiis Regularium. n. 13. an in commutatione ipſorum. n. 14. an in renunciatione, ſeu reſignatione. nu. 15. quid de aliis officiis Religionum. nu. 16. De interceſſoribus, ſeu mediatoribus ad ipſa. n. 17. De Iure patronatus. n. 18. De ſimonia confidentiali. n. 19. De ea, quam committere poſſunt Regulares in electionibus. nu. 20. In quibus caſibus eam committant. n. 21. De pœnis ſimoniacorũ. n. 22. propter quam ſimoniam incurrantur pœnæ. nu. 23. De dantibus, ſeu recipientibus aliquid pro ingreſſu in religioné. n. 24. De pœna ſuſpenſionis, quæ propterea incurritur. nu. 25. Qualiter puniendus tam recipiens, quam receptus ſimoniacè, n. 26. Simoniaci ſunt infames, n. 27. De pœnis Simoniacorum in ordine, nu. 28. Simoniacorum in Beneficijs, nu. 29. De abſolutione, & diſpenſatione prædictarum pœnarum, num. 30. Pro quiete Religioſorum quid notandum, num. 31.

4 Socij Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale quomodo eligantur in Prouincia Caſtellæ, *in Relectione*, nu. 36. & ſeqq.

4 Sorores plures an recipi poſſint in vno Monaſterio, verbo *Moniales*, num. 6.

4 Sortes tunc fiunt cum mittuntur, vt aliquid fiat, aut innoteſcat, verb. *Veneficia*, num. 9. Sunt triplices, quædam diuiſoriæ, aliæ diuinatoriæ, alię conſultoriæ, ibid. Quæ illarum ſint licitæ, ibid.

4 Sortilegium eſt caſus reſeruabilis inter regulares, verbo *Veneficia*, num. 1. Quomodo differat à Veneficio, & incantatione, nu. 2. Quando Regulares incidant in hunc caſum, num. 10.

4 Statuta de recipiendis ad Religionem Neophitis an ſint valida, verbo *Neophitus regularis*, num. 6. De non admittendis ad Prælatias, nu. 10. & ſeqq. Statuta prohibentia profeſſionem non cenſentur irritare illam, niſi hoc declarent, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*, nu. 16. Statutum quid importet apud Regulares, verbo *ſtatuta*, num. 1. De ſtatutis Religionum. num. 2. An obligentur Regulares ad ſtatuta laicalia. nu. 3. Ad quæ ex ipſis obligari, poſſint, num. 4. De aliis ſtatutis laicalibus, nu. 5. Sacræ Congregationis declarationes, num. 6. Quid in dubio an ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam, nu. 7. De pœnis contra facientes ſtatuta contraria libertati Eccleſiaſticæ, num. 8.

4 Stipendia plura pro vna Miſſa accipi non poſſunt, verbo *Miſſa*, n. 10. Etiam ſi parua, & incongrua ſint, ibid. n. 11. Nec etiam propter paupertatem Sacerdotum, num. 13. Nec propter congruam ſuſtentationem Sacerdotis, nu. 14. Nec propter priuilegia Regularium, nu. 15. Nec propter Imagines magnæ deuotionis. nu. 16. An pro applicatione fructus qui correſpondet Sacerdoti, nu. 17. An pro applicatione Indulgentiæ, nu. 18. Quid in caſu grauis neceſſitatis, & aliarum circunſtantiarum, num. 24. An ſi alio modo viuere non poſſint Sacerdotes, n. 25. Quomodo ſatisfacere poſſint qui oppoſitum fecerunt, num. 20. 28. & 29. Stricta ſuſtentatio quomodo intelligenda, num. 27. An accipi poſſit ſtipendium pro Miſſa, & committi aliis, detracta parte ipſius, num. 35.

4 Strictior Religio quę ſit cenſenda, verbo *Transeuntes Regulares*, num. 8.

4 Spolia regularium quę ſint, verb. *ſpolia regularium*, num. 1. Bona Religioſi ex illicita negotiatione, aut contra Sacros Canones adquiſita ſpolia ſunt, nu. 2. Quid de bonis Beneficiati Regularis. num. 3. Quæ bona ſpoliorum nomine veniant, num. 4.

4 Suffragium quod modis ſumatur, verbo *ſuffragia*, num. 1. Suffragium pro adiutorio ſpirituali tribus modis contingit, n. 2. Suffragium ex opere operantis duobus modis, n. 3. Fideles in hac vita poſſunt ſe inuicem adiuuare, nu. 4. Item defunctos in Purgatorio exiſtentes, num. 5. Qualiter regulares teneantur ſuffragia offerre pro benefactoribus, num. 6. An perdant ipſorum opera de ſuo valore, ſi aliis applicentur, n. 7. Qui fructus applicatur à Summis Pontificibus aliquando, n. 8. De ſuffragijs ſumptis pro votis, ſeu vocibus Capitularium, nu. 9. An ſemper dignioribus dari debeant, num. 10. An poſſit aliquis duo ſuffragia in electione aliqua habere, num. 11.

4 Superior regularis, vide *Prelatus regularis*.

4 Superſtitio quid, & quotuplex. verbo *Veneficia*, nu. 5. Quatuor eius ſpecies, ibid.

4 Suſpenſio quid ſit, verbo *ſuſpenſio quoad regulares*, num. 1. Quotuplex ſit, num. 2. De cauſis ipſius, nu. 3. De effectibus ipſius, num. 4. De ſuſpenſione ab officio ſimpliciter, num. 5. De ſuſpenſione ab officio in Religionibus, num. 6. De ſuſpenſione ab ordine, num. 7. De ſuſpenſione à beneficio, num. 8. De ſuſpenſione à iuriſdictione, num. 9. De ſuſpenſione à diuinis, num. 10. De ſuſpenſione à iuriſdictione temporali, num. 11. De ſuſpenſione ab ingreſſu Eccleſiæ, nu. 12. De violante ſuſpenſionem. n. 13. An actus prohibiti ſuſpenſo valide fiant, num. 14. Su-

Digitized by Google

INDEX.

ſpenſum an vitare teneamus. nu.15.Suſpenſiones impoſitæ contra Regulares.nu.16. Aliæ ſuſpenſiones. nu. 17.Suſpenſio quot modis tollatur.nu.18.

T

3 TAbellionis munus an exerceat excommunicatus. verbo *Excommunicatio* &c.num.39.

3 *Temerè*, vel ſimiles dictiones, quales ſunt, *præſumptuosè*, *audacter* &c. denotant audaciam, præſumptionem, & temeritatem in operante, & ita non comprehendunt ex ignorantia, etiam culpabili operatorem, verbo *Dictio*.num.42.

3 Tempus decem annorum dicitur tempus longum, verbo *Annus*.num. 1. tempus infra decennium dicitur modicum. ibid. tempus immemorabile quod dicatur. ibid.

3 Terminus deſignatus in edictis pro denunciationibus faciendis quomodo accipiendus, verbo *Denunciatio* &c. num.8.

3 Tertiariorum indulgentiæ, verbo *Indulgentia* &c.n.16.

3 Teſtis eſſe an poſſit excommunicatus, verbo *Excommunicatio* &c.nu.38.

3 Tortura an & quomodo applicanda Regularibus, verbo *Iudex* &c.nu.24.

3 Translatio Monialium qualiter, aut quomodo facienda, verbo *Clauſura* à nu.14.

3 *Tuo iudicio*, vel *Tua prudentia*, aut ſimiles clauſulæ quid importent, ver.*Clauſula*.nu.71.

4 Tabellio pro cauſis Regularium quomodo ab ipſis inſtitui poſſit, verbo *Notarius* per totum.

4 Tertiarij, & tertiariæ qui ſint, ver. *tertiarij*, *& tertiaria*.nu. 1. An potiantur priuilegijs religionum.nu.2. quid circa ſepulturam.nu.3. Eligere illam quomodo expediat. nu. 4. An poſſint accipere Sacramenta à regularibus ſuæ religionis.nu.5. quid circa reſeruationem caſuum. nu. 6. quid circa lucrandas indulgentias. num.7. quid de priuilegiis Bullæ Cruciatæ. nu.8. Exploranda ne ſit voluntas tertiariarum ab Epiſcopis.nu.9.

4 Teſtamentum condere non poſſunt regulares, verbo *teſtamentum quoad regulares*.nu.1. Sine licentia Papæ. ibi. An poſſint facere aliquam ſchedulam, qua rogent Prælatum, vt aliqua quę ipſi habent ad vſum, aliis concedant. ibid. An poſſint regulares teſtamentum à ſe factum ante profeſſionem interpretari. num.2. An illud reuocare. ibid. An donare cauſa mortis. ibid. An exercere munus executoris teſtamentarii. num.3. Quid de Fratribus Minoribus. num.4. non poſſunt cum adſunt confectionibus teſtamentorum retrahere à reſtitutionibus, legatis &c.nu.5. Nec inducere ad vouendum, vel promittendum electionem ſepulturæ.n.6.

4 Teſtes ſunt Regulares in aliquibus cauſis, verbo *teſtis Regularis*. num.2. quando ad id teneantur. ibid. An teneantur manifeſtare ea, quæ faciunt pro aduerſario. num.3. teſtes falſarij ad quid teneantur. num.4. De numero teſtium.num.5. De qualitate teſtium. num.6. teſtes Regulares examinati à S. Officio non poſſunt per quinquennium à die depoſitionis, à Prælatis moleſtari.num.8.

4 Thecæ reliquiarum an tangi poſſint à laicis, verbo *Vaſa ſacra*.num.5.

4 Tonſura an ſit Sacramentum, ver.*Ordines ſacri*. n.2. Confertur ab aliquibus Abbatibus. n.6. quo tempore.nu.9. quibus perſonis.nu.10.

4 Tortura an, & quando applicanda Regularibus, verb.*tortura Regularium*.num. 1. Propter quæ indicia. num. 2. Non ſtatim applicanda. num.3. Priuilegiati non torquendi.num.4. quando non applicanda. nu.5. quando pœna delicti eſt æqualis, vel minor ipſa tortura. nu.6. An ſemel tortus iterum torqueri queat.nu 7.

4 Tranſitus Religioſorum ex vna Religione ad aliam quibus conditionibus permittatur, verbo *tranſeuntes Regulares*.num.1. Non debet eſſe ex animi perturbatione, ira. aut odio. num.2. Nec cum iactura Religionis quæ deſeritur.num.3. Nec ſine licentia.num.4. Et quòd religio ad quam ſit tranſitus ſit perfectior. nu.5. quæ cenſeatur talis. num. 6. quid attendendum pro tali perfectione.nu.7. quid ad ſciendum an ſit ſtrictior, vel auſterior. num.8. regulares tranſeuntes non debent habere prohibitionem ad hoc à Sede Apoſtolica. num.9. Qui habeant illam. num.10. Qui poſſint dare licentiam ad tranſitum. num.11. qui permittuntur facere Nouitiatum.num.13. de loco quem habent ſic tranſlati. nu.14. qualiter obligentur votis, quæ aliàs in priori religione habebant, ex Conſtitutione Sanctiſſimi D.N.Vrbani. ibid. Alia ad ipſos ſpectantia. ibid. tranſire an poſſint regulares reformati ad non reformatos intra eandem Religionem, ver.*Reformati Regulares*. nu.7.

4 Tranſlatio Monaſteriorum qualiter, aut quomodo facienda, verbo *Monaſterium Regularium*. num.32. quæ priuilegia circa hoc ſint. ibid. An modò maneant in ſua vi.num.33. quæ bona ipſorum transferri poſſint. num. 37 & 38.

4 Triremium pœna, prout ad Regulares ſpectat, verbo *Monetary*.num.5. Propter quæ delicta infligatur, verbo *Triremium pœna*. num.1. Hæc pœna an noua, vel antiqua.num.2. An digna quòd imponatur religioſis. nu.3. quando poſſit illis imponi.num.4. an damnati ad triremes habitu ſpoliari debeant. num.5. quibus adquirant tales damnati. num.6. Propter quæ delicta S.Officium hanc pœnam imponere ſoleat. n.7.

4 Turoniæ Prouincia Carmelitarum valde reformata, *in Relectione*.num.86. quem modum ſeruet in electione Priorum. ibid.

4 Tutelam an poſſint ſuſcipere Regulares. verbo *Tutela regularium*.num.1. Tutela quintuplex. ibid. an cùm illam ſuſcipiunt poſſint negotiari. ibidem. tutelam honorariam ſuſcipere poſſunt. num.2. An tutelam miſerabilium perſonarum.num.3.

V

3 VEctigal quid ſit, verbo *Gabella* &c.num. 1. quomodo regulares ab eo liberi eo verbo per totum.

3 Venerandæ ſemper declarationes SS. Congregat. verbo *S.Congregatio*.nu.14.

3 *Verè pœnitentibus, & confeſſis* clauſula apponi ſolita in Iubilæis, vel indulgentijs, quomodo intelligenda, verbo *Iubilæum*.num.7.

3 Viſitatio Altarium, ſeu Eccleſiarum quomodo facienda pro conſequendis Iubilæis, vel indulgentiis, ver. *Bulla Cruciata*.nu.18. & ver. *Iubilæum*. nu.11.

3 Viſitatores regularium, vide *Commiſſio*, *& Commiſſarius Regularium*.

3 Vnctio in extrema vnctione, quomodo facienda, verbo *Extrema Vnctio* &c.

3 *Vocatis vocandis* &c. clauſula quid importet, verb.*clauſula*. num.72.

3 Vota in electionibus ſecreta, verbo *Abbatiſſa*. num.3. & ver. *Electio* &c.nu.4. & 11.

3 Votorum commutatio, verbo *Bulla Cruciata*. nu.34. ver. *Confeſſarius* &c.num. 14. verbo *Iubilæum*.num.18. Vota iurata, vide *Iuramentum*.

4 Valor Miſſæ an finitus, vel infinitus, verbo *Miſſa*. num.3. 4.& ſeqq.

4 Vaſa Sacra quæ dicantur, verbo *Vaſa Sacra*. nu.1. De Calice, & Patena.num.2. De Pixide, ſeu ciborio. numer.3. De lunula, quę Sacram Hoſtiam tangit. num.4. De Vaſis, ſeu thecis Reliquiarum.num.5. Vaſorum Sacrorum conditiones, & qualitates.num.6. an alienari, confringi, vel conflari poſſint. ibid.

4 Velum fœminarum vnde ſumpſit exordium, ver.*Velum Monialium*.num.1. Sex vela, ſeu velamina Monialium. num.2. De velo probationis, & profeſſionis. num.3. de velo conſecrationis.numero.4. de velo ordinationis. num. 5. De velo Prælationis.num.6. de velo continentiæ.num.7.

4 Veneficia facere &c. caſus eſt reſeruabilis inter Regulares, verbo *Veneficia*.num.1. Veneficia, incantationes, & ſortilegia quomodo differant. numero 2. quando reſeruata fuerint quomodo intelligenda. numero 3. An illis comprehendantur omnes ſpecies ſuperſtitionum. num.4.

4 Veneratio quæ competit Reliquiis, verb.*Reliquia Sanctorum*.nu.7.& ſeqq.

4 Venientes ad Curiam Romanam ſunt ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, verbo *Recurſus Regularium ad Sedem Apoſtolicam* nu.6.

4 Veſtes Sacræ quæ dicantur. verbo *Veſtes Sacra*. num. 1. Earum inſtitutio, & neceſſitas. ibid. Quot ſint.num.2. qualitas ipſarum.n.3. debent eſſe benedictæ. nu 4. quando ceſſet earum benedictio.nu.5. quid de alba ſi reficiatur. n.6. quid quando vetuſtate conſumptæ fuerint.nu. 7. an fieri poſſint ex materia aliàs prophana.nu.8. an vendi, vel alienari.n.9. de veſtimentis Epiſcoporum. n. 10.

Vica-

I N D E X.

Vicarij qui dicantur, verbo *Vicarij Religionum*. num. 1. Alij ſunt veri Prælati. alij non. num. 2. De Vicarijs Generalibus. num. 3. de alijs Viearijs Generalibus. num. 4. quæ obſeruanda in ipſorum inſtitutione. num. 5. de vicariis Prouincialibus. nu. 6. de vicariis Conuentualibus. nu. 7. de alijs vicarijs Conuentualibus. nu. 8. de vicariis Monialium. nu. 9. de vicariis Epiſcoporum. nu. 10.

Violatores ſepulchrorum quas pœnas incurrant, verbo *Sepultura quoad Regulares*. nu. 22.

Viſitator quis dicatur, verbo *Viſitator Regularis*. nu. 1. viſitare competit habenti iuriſdictionem ordinariam in aliquos. nu. 2. de obligatione Prælatorum Regularium ad viſitandum. num. 3. tempore viſitationis ad quem pertineat regimen Conuentus, vel Prouinciæ. nu. 4. de modo procedendi in viſitatione. nu. 5. de modo procedendi per inquiſitionem generalem. n. 6. de modo procedendi per inquiſitionem ſpecialem. nu. 7. de criminibus propter quæ formari debet proceſſus. nu. 8. qualiter teneantur regulares in viſitatione denunciare defectus aliorum. nu. 9. qui eo tempore id non faciunt, poſtea audiri non debent. nu. 10. viſitatores qualiter abſtinere debent à munerum receptione. nu. 11. An in eodem anno poſſit bis viſitari Prouincia, ſeu Conuentus. nu. 12. viſitator an recuſari poſſit. nu. 13. An ipſe, vel ipſius Socius eligi in Prælatum locorum, quæ viſitant. nu. 14. Cæcus an eligi poſſit in viſitatorem. nu. 15. de abſolutionibus, ſeu diſpenſationibus dari ſolitis tempore viſitationis. nu. 16. de caſibus, in quibus Epiſcopi viſitare poſſunt Monaſteria regularium. nu. 17. de viſitatoribus Monialium. nu. 18.

Vitare ſuſpenſum quando teneamur, ver. *Suſpenſio quoad Regulares*. nu. 15.

Viuæ vocis Oracula, vide *Oracula viuæ vocis*.

Viuens an poſſit Miſſam, & Officium defunctorum pro ſe dici facere, verbo *Miſſa*. nu. 54.

Vocis actiuæ, vel paſſiuæ renunciatio non ſemper admittenda religioſis, verbo *Renunciatio quoad Regulares*. n. 8.

Vota eſſentialia quę ſint, verbo *Votum pro Regularibus*. nu. 2. tam ſolemnia, quàm ſimplicia. ibid. de votis ſpecialibus aliquarum religionum. nu. 3. de voto religioſorum S. Mariæ de Mercede. nu. 4. de voto Minimorum. nu. 5. aliqua illorum ſunt ſolemnia, & alia ſimplicia. nu. 6. An obligent ſolùm quando religioſi permanent in prædictis religionibus. ibidem. vota regularium quæ irritari poſſint à ſuis Superioribus. num. 7. quid de votis Nouitiorum. nu. 8. de commutatione votorum regularium. nu. 9. de diſpenſatione ipſorum. num. 10. Vota Papæ reſeruata quæ, & qualia. ibidem. An, & quando cenſeatur concesſa licentia pro illis diſpenſandis, vel commutandis. num. 11. In quibus caſibus diſpenſari poſſunt ab Epiſcopis. nu. 12. Alij caſus. nu. 13. An aliquando in voto Religionis. nu. 14. An in voto caſtitatis. num. 15. Notanda circa vota viſitationis Romæ, & Compoſtellæ. nu. 16. de voto tranſeundi ad ſtrictiorem religionem. num. 17. diſpenſatio in votis quomodo danda. num. 18. Confeſſarij an irritent vota. nu. 19. An illa commutent. nu. 20. quid ex priuilegiis regularium. nu. 21. An diſpenſent in illis, ſaltem propter priuilegia. num. 22. reſpectu quorum competit facultas commutandi, & diſpenſandi Confeſſarijs Regularibus. num. 23. qualiter poſſint vti illa. nu. 24. An diſpenſent cum coniugibus, qui voto facto de caſtitate contraxerunt ad petitionem debiti. num. 25. Quæ vota poſſint regulares emittere. num. 26. quæ vota ipſorum cenſeri debeant valida. numero 27. quid de votis realibus regularium. num. 28. quid de votis non petendi irritationem, commutationem, ſeu diſpenſationem votorum. num. 29. votum quod in aliqua religione emittitur de non procuranda Prælatia, dignitate &c. obligat etiam tranſeuntes ad aliam religionem, verbo *Tranſeuntes Regulares*. num. 14. Votum arctioris religionis à quo commutetur, vel diſpenſetur, verbo *Nouitij, & Nouitia Religionum*. num. 39. Vota, ſeu ſuffragia in electionibus debent eſſe abſoluta, ſecreta, & libera, verbo *Suffragia*. num. 9. An ſemel data reuocari poſſint. ibid. Dignioribus dari debent. num. 10 An aliquis poſſit habere duo vota in electionibus. nu. 11. An in electionibus addi poſſint aliqua vota, ſeu ſuffragia, *in Relectione*. n. 44. & ſeqq.

Vnio Monaſteriorum an fieri poſſit à regularibus, verb. *Monaſteria Regularium*. num. 39. & ſeqq.

Vox actiua, & paſſiua quid importent. verbo *Pœna Eccleſiaſtica*. nu. 10. & 11.

Vſurarij eligi non poſſunt in Prælatos, verbo *Prælatus Regularis*. num. 6.

F I N I S.

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM,

SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ ad Regulares vtriuſque ſexus ſpectantibus.

TOMVS TERTIVS.

ABBAS.

SVMMARIVM.

ABBATIS nomen quid importet. numero 1.
Abbates in multiplici differentia ſunt. num.2.
Abbatis nomen dignitatem importat. num.3.
Abbates Regulares ſunt verè Prælati. numero 4.
An nomine Ordinarij Abbates comprehendantur. numero 5.
An in Iubilæis, ſeù Bullis nomine Ordinarij Abbates veniant.ibid.
Nomine Monachi in fauorabilibus venit Abbas, ſecus in odioſis.n.6.
An etiam nomine Monialis veniat Abbatiſſa. ibidem.
De Abbatibus prouidendis in Conſiſtorio formandus eſt proceſſus.n.7.
Sic prouiſi debent habere litteras Apoſtolicas. numero 8.
Quinam dicantur Abbates benedicti, & qui non benedicti.num.9.
Qualiter teneantur Abbates, & alij Prælati Regulares ad reſidendum in ſuis Eccleſijs.n.10.
Quas pœnas incurrant non reſidentes.n.11.
An Abbates vtantur Pontificalibus inſignijs. n.12.
Quæ ſint talia inſignia.ibid.
An aliqui vti poſſint habitu Prælatorum ſæcularium. num.13.
In quibus locis permittitur Abbatibus vſus Pontificalium.n.14.
Altare, & menſa quomodo paranda pro Abbate celebraturo.n.15.
Qui Abbates vocandi ad Concilia.n.16.
Idem de Generalibus Mendicantium. ibid.
Ad Synodos Diœceſanas, qui Abbates, aut Prælati Regulares cogendi.n.17.
An poſſint deponi ab officijs, aut ipſis renunciare, & quomodo.n.18.
An, & quomodo poſſint fieri permutationes Prælatiarum.num.19.
An fieri poſſint renunciationes in alterius gratiam. ibidem.
Abbatum cadauera, quibus ceremonijs ſepelienda. num.20.
Alia de Abbatibus remiſſiuè.n.21.

1 ABBAS idem eſt, quod Pater vt notant S.Hieron.*in cap.4.epiſtol. ad Galat.* Auguſtin. *Epiſt.177. & ſup.pſal.* 78. D.Thom.*in epiſt. ad Galat. capit. 4.lect.*4. Lyranus *ibidem.* & alij. Vnde aliquoties coniunguntur, vt Marc.14.*verſ.*36.ibi: *Abba pater omnia tibi poſſibilia ſunt*, & ad Roman.8.*verſicul.*15.ibi *In quo clamamus Abba pater*, & ad Galat. 4. *verſic.*6. ibi *Clamantem Abba pater*.

2 Abbates propriè dicti alij ſæculares, alij Regulares, ſæculares illi qui non ſunt alicui Regulæ religioſæ aſtricti, Regulares verò ij qui tali Regulæ ſunt addicti, de quibus maximè in præſenti, cum Summa hæc præſertim ſit de Regularibus. Nihilominus pro plena ipſorum intelligentia de vtriſque agendum eſt. Abbates ergo ſæculares ſunt in quadruplici differentia, alij qui non ſolum iuriſdictionem habent in ſubditos, ſed etiam Pontificalia geſtant quaſi Epiſcopi, alij qui etſi Abbatialem di-

Digitized by Google

gnitatem teneant, non tamen Pontificalibus in-
ſignijs vtuntur, alij qui in quibuſdam Cathedralibus
Eccleſijs in choro, & comitijs alijs præſunt, & alij
vocati commendatarij, qui ſolum habent Abbatias
in commendam, non in titulum. Abbates etiam Re-
gulares ſunt in duplici differentia, alii enim ſunt
reales, alii titulares, reales ſunt illi qui habent ſub-
ditos Regulares, quibus præſunt, quales ſunt Ab-
bates Religionum S. Baſilii, Sancti Benedicti, &c.
titulares verò ſunt ij qui actu ſubditos Regulares nō
habent, vel quia fortaſſis Monachi locum relinque-
runt, vel quia Monaſterium eſt alio translatum, vel
alicui ſæculari clerico in commendam traditum. Sil-
ueſter, & Angelus *verbo Prælatus*, Tamburinus *de
iure Abbatum tomo 1. diſputat. 3. quæſit. 1.* In præſen-
ti ergo vt dixi de Abbatibus. Regularibus ſermo
erit.

3 Abbatis nomen dignitatem importat, quia vt di-
xi *tomo 2. ſummæ capit. 13. numer.* 2. dignitas propriè
eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, quod totum com-
petit Abbati, habet enim iuriſdictionem in ſubditos
tam internam, quàm externam, & adminiſtrat bo-
na ſpectantia ad Abbatiam. Gloſſa *in capit. tuam de
ætat. & qualit.* Gloſſa *in capit. expoſuiſti de corpor. vi-
tiat.* Extenditur hoc ad Abbates temporales, qui
ad tempus ſolum, v. g. biennij, vel triennii eligun-
tur. Etſi enim iſtorum munus beneficium Eccleſia-
ſticum propriè & ſimpliciter non ſit, ob defectum
perpetuitatis. *capit. de multa præbend.* & in *capit. 1.
de conſuetud. in 6.* & in Extrauag. *Execrabilis de præ-
bend.* nihil tamen illis deeſt ad dignitatis eſſentiam,
quę ſolum conſiſtit in iuriſdictione cum adminiſtra-
tione. Vnde Vicarii Epiſcoporum etiam ſi ammo-
uibiles ſint dicuntur habere dignitatem. Sanchez
libro 6. in Decalog. cap. 13. num. 78. Tamburinus *de
Iure Abbatum tom. 1. diſput. 1. quæſit. 2. num.* 8. poſt
alios.

4 Abbates Regulares ſunt verè Prælati, & appella-
tione Prælatorum in ſacris canonibus veniunt. Ita
enim colligitur ex *capit. decernimus de iudicijs*, & *cap.
præſenti de Offic. ordin. in 6.* & *capit. vt Apoſtolicæ de
priuilegijs etiam in 6.* & *capit. quia nos 32. de appellat.* &
capit. 1. de ætat. & qualit. & ratio eſt, quia in Mona-
ſteriis præſunt aliis, & habent iuriſdictionem in il-
los etiam ordinariam, quod eſt de ratione Prælati,
Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 29. & tom. 2. lib.
3. capit. 25. quæſt.* 1. Suarez *de Relig. tomo 4. tract. 8.
lib. 2. cap. 2. num.* 2. & alii paſſim. Omnia ergo, quę
tomo primo Summæ *capit.* 18. de Prælati dixi, &
tom. 4. Deo dante dicetur, Abbatibus applicari poſ-
ſunt reſpectiuè.

5 Quamuis nomine Ordinarii Abbates compre-
hendi poſſint cum habeant iuriſdictionem ordina-
riam id eſt ex vi ſui officii, iuxta dicta *tom. 1. capit.
2. num.* 41. (Panormitanus *capitulo vt famæ numero 6.
de ſentent. excommunicat.* Nauar. *conſil. 9. de priuileg.*)
ita vt cum in aliquo Iuris decreto aliquid Ordinariis
committitur, vel de Ordinariis mentio fit, niſi ſu-
biecta materia aliud expoſcat, non ad Epiſcopos
tantum, ſed etiam ad Abbates, & alios Prælatos
Iuriſdictionem Ordinariam habentes id extenda-
tur. (Sylueſter *verbo excommunicatio 9. caſu 47. nu-
mero* 92. Nauarrus *lib. 4. conſil. in 2. edit. tit. de ſpon-
ſal. conſ. 5. num.* 2. Sanchez *de matrimon. lib. 3. diſp. 29.
nu.* 2.) Nihilominus iuxta dicta *tom. 1. ſumm. capitulo
19. numero* 19. nomine Ordinarii cum in Iubilæis, ſeu
Bullis dicitur, quod aliquis confeſſor ſit approbatus
ab Ordinario, intelligi debet reſpectu ſæcularium
Ordinarius loci, ſeu Diœceſis, vel Epiſcopus, pro-
pter declarationem Sacræ Congregationis illic ad-
ductam. Reſpectu verò Regularium intelligi poteſt
Abbas, vel Superior illorum, vt ibi dictum eſt, niſi
fortè exprimatur *Ordinarius loci*, vel *locorum*, quia
tunc non poterit interpretari Abbas, aut Prælatus
Regularis, vt ibi etiam dixi. Illi autem Abbates, qui
ſunt locorum Ordinarii, non ſolum intelligi tunc
poſſent, ſed etiam ad illos ſpectabit facere omnia,
quæ alii Ordinarii faciunt, quantum ad poteſtatem
iuriſdictionis, ac proinde etiam poterunt Synodum
congregare ſicuti faciunt Epiſcopi, cum etiam hoc
ſpectet ad poteſtatem iuriſdictionis, & non ordi-
nis. Tamburinus *de Iure Abbatum tomo 1. diſput. 24.
quæſit.* 7.

Nomine Monachi in fauorabilibus etiam venit
6 Abbas, ſecus in odioſis. Ratio primæ partis eſt, quia
Monachus per aſſumptionem ad Abbatiam non
deſinit eſſe Monachus, vt patet *de Simon. capitulo
vlt.* & *capit. ex ore de priuileg.* ſicut Rector per recto-
ratum ſcholarium non deſinit eſſe ſcholaris. Ergo
in fauorabilibus comprehenditur nomine Monachi.
Ratio ſecundæ partis eſt, quia Monachus per aſſum-
ptionē ad Abbatiam habet qualitatem Superioris,
& Prælati ſuper alios Monachos, ergo in odioſis non
comprehenditur nomine Monachi, per text. in
ſimili *in capitulo ſtatutum* iuncto *capitulo licet. canon.
de elect. in 6.* vbi habetur, quod appellatione Eccle-
ſiæ parochialis in materia odioſa non venit Eccle-
ſia parochialis collegiata, quia licet ſit etiam pa-
rochialis, habet tamen illam qualitatem collegii.
Nauarrus *lib. 3. conſil. tit. de Regular. conſ. 75. dub.* 15.
Portellus *in dub. Regular. verbo Abbas numero* 4. Nal-
dus *in Summa verb. Abbas numero* 1. Benè animaduer-
tens hanc doctrinam vtilem eſſe ad quæſtionem in
praxi frequentem, an ſcilicet excommunicatio lata
in Monachos aliquid facientes afficiat etiam Ab-
batem contrauenientem. Reſpondendum eſt ne-
gatiuè cum Nauarro *conſ. 75. dub. 15. de Regularib.
in 1. editio.* niſi ex verbis conſtet intentionem Su-
perioris eam ferens ſuſſetis etiam comprehendere
Abbatem. Hinc etiam aliqui volunt loquentem
cum Abbatiſſis Monialium non incidere in cenſu-
ram latam contra loquentes cum Monialibus,
quia ſicut nomine Monachi in odioſis non venit
Abbas, ſic nec nomine Monialis veniet Abba-
tiſſa. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſputat.
25. quæſi. 8. numero* 5. Quod limita, iuxta dicta,
niſi ex verbis imponentis cenſuram oppoſitum
conſtet.

De Abbatibus, ſeu Prælatis Regularibus proui-
7 dendis in conſiſtorio facienda eſt inquiſitio, &
formandus proceſſus, prout præcipit Gregorius
XIV. per Bullam *Onus Apoſtolicæ* anno 1590. edi-
tam apud Quarantam *in ſumm. Bullar. verbo electio.*
Forma verò faciendi proceſſus, & inquiſitionem tra-
ditur à SS. D. Noſtr. Vrbano VIII. apud Tam-
burinum *de Iure Abbatum tomo primo diſputat.* 8.
quæſit. 2.

8 Sic prouiſi in Curia antequam accipiant poſſeſ-
ſionem Abbatiæ, vel Monaſterii debent habere a
Papa litteras Apoſtolicas, alias poſſeſſio non eſt va-
lida. Ratio eſt, quia eſto iure communi ſufficeret
fiat, vel *placet* Summi Pontificis, itaut poſt hanc no-
minationem ſint verè Abbates, & Prælati quoad po-
teſtatem iuriſdictionis, vſu tamē curiæ ex regula 25.

Cancel-

Digitized by Google

Cancellariæ,& decretis Summorum Pontificum Bonifacij VIII. Iulij II. Pauli III. Iulij III. & Pij IV. id eſt neceſſarium . Quaranta *verb. Beneficiorum poſſeſſio*. Tamburinus *de Iure Abbatum tomo* 1. *diſp*.9. *quæſit*.1.

9 Abbates alij benedicti, alij non benedicti. De quibus, præter dicta *tom*. 2. *ſummæ cap*. 2. *num*. 36. addenda aliqua hic ſunt. Primò, quod etſi appellari poſſint conſecrati, nihilominus proprius, & rigoroſius dicendos eſſe benedictos quam conſecratos. Conſecratio enim propriè dicta eſt Sacra Chriſmatis vnctio, benedictio autem eſt ſacramentale quodam quo à Deo fælicia poſtulantur. Abbates autem iſti benedicti non chriſmate, ſed quadam precatione ab Eccleſia inſtituta fiunt, vt videre eſt in Pontifical. Roman. Clemen. VIII. Azor. *tomo* 1. *inſtitut. moral. lib*.12. *cap*.20. *quæſt*. 2. Deinde hanc benedictionem non eſſe eſſentialiter requiſitam pro Abbatibus, non ſolum quia conſtat Abbates non perpetuos non benedici, & tamen gaudent omnibus priuilegijs aliorum, ſed etiam quia *cap*.1.*de ſupplend. negligend. Prælator*. Abbatibus non benedictis conceditur facultas faciendi ea, quæ ſpectant ad eorum officium. Tamburinus *de Iure Abbat. tom*.1. *diſp*.11. *quæſit*.3.

10 Tenentur Abbates,& alij Prælati Regulares ad reſidendum in ſuis Eccleſijs, & Monaſterijs, iuxta dicta *tom*.1. *cap*.18. *num*.12. ex Concil. Trident. *ſeſſ*.6. *cap*.1.*&* 2.*& ſeſſ*.23. *cap*.1. & iure antiquo ex *cap. ad hæc*, & *cap. extirpanda* §. *qui verò de præbend. cap. quia nonnulli de Cleric. non reſident*. & *cap. licet de elect. in* 6. Quod intelligendum eſt reſpectiuè, ita vt Generalis in locis totius ſui Generalatus, Prouincialis in locis Prouinciæ, & Abbas, ſeu Prior conuentualis in ſuo conuentu reſidere debeant. Quia tamen ex Concil. Trident. *d. ſeſſ*.23. *cap*. 1. permittitur Prælatorum abſentia intra duos, vel tres menſes in anno, dummodo id fiat æqua cauſa, & abſque vllo gregis detrimento, ideo intra hoc ſpatium, & cum prædictis conditionibus permitti poſſe videtur ſtando in iure communi Prælatis Regularibus abſentia à locis ſuæ reſidentiæ. Vltra hoc verò tempus, non niſi de licentia Papæ, niſi forſan in caſu raro, & magna ex cauſa. Azor. *tom*.2. *inſtit. moral. lib*. 7. *quæſt*. 9. Tamburinus *de Iure Abbatum tomo* 1. *diſputat*. 14. *quæſit*. 1. *numer*. 9. *& quæſit*. 3. Vbi alia ad intentum.

11 Eſto autem Epiſcopi, Abbates, & alij Prælati etiam Epiſcopo inferiores non reſidentes incurrant in pœnas deſignatas à Concilio loco relato, & à Pio IV. in Bulla *In ſuprema*, & in alia, *De ſalute gregis*, de quo Quaranta *verbo Reſidentia*. Abbates tamen, & Prælati Regulares quamuis peccent mortaliter non reſidentes ob tranſgreſſionem præcepti diuini de reſidentia in materia graui, non incurrunt tales pœnas, niſi habeant curam perſonarum ſæcularium, ſed relinquuntur puniendi iuxta ſtatuta Religionum. Sic enim, vt credo, vſus obtinuit, & pro eo extat declaratio Sacræ Congregationis apud Leſſium *de Inſtit. libr*. 2. *cap*. 34. *dub*. 29. *numer*. 161. & Tamburinum *de Iure Abbat. tomo* 1. *diſputat*. 14. *quæſit*. 7. Qualiter etiam Abbates Abbatiæ carentis cura, & conuentu non ſint cogendi reſidere, ex declaratione Sacr. Congregat. dixi *tom*. 2. *cap*. 2. *num*. 45. quod idem dicendum de Prouincialibus titularibus tam in noſtra, quàm in alijs Religionibus, & de Abbatibus, ſeu Prioribus etiam titularibus, ſi qui fuerint.

12 Poſſunt aliqui Abbates Regulares vti Pontificalibus inſignijs, iuxta dicta *tom*. 2. *capit*. 2. *numero* 39. *&* 40. Sunt autem huiuſmodi Pontificalia inſigna, *Mitra*, *Baculus paſtoralis*, *Annulus*, *Sandalia*, *Tunicella*, *Dalmatica*, *Chirothecæ*, *& Crux pectoralis*, vt habet Iſidorus Moſcon. *in Tract. de magnitud. militant. Eccleſ. part*. 1. *libro* 1. *capitulo* 8. *verſ. ornamenta*. *Mitra* ſignificat Spineam Chriſti coronam, vel ſecundum quoſdam, propter duo cornua, quæ habet, vtrumque teſtamentum, cuius ſcientiam debet habere Prælatus. *Baculus Paſtoralis* denotat poteſtatem Sacerdotalem in ſubditos. *Annulus* ſignum eſt matrimonij ſpiritualis Prælati cum ſua Eccleſia. *Sandalia* præparationem ad ambulandum pro prædicando Euangelio ſignificare videntur. *Tunicella* perſeuerantiam in bene operando, vel animæ virtutes deſignat. *Dalmatica* ob extenſas manicas, quas habet, liberalitatem. *Chirothecæ* exempla Sanctorum, quæ in manibus, ideſt operibus demonſtrari debent, adumbrant. *Crux* vero *pectoralis* Chriſti paſſionem indigat. De quibus Gulielmus Durandus *in Ration. diuin. offic. lib*.3. *à cap*.13.

13 Aliqui etiam Abbates quorumdam Ordinum Monachorum, vt puta Generales Celeſtinorum, deferunt ex priuilegijs Summorum Pontificum habitum Prælatorum, videlicet Mozzetam, Mantelletum, Bieretum Clericalem, & pileum, ita reſpondente Sacra Rituum Congregat. die 17. Iunij anno 1606. & Paulo Quinto in Bulla *Ex iniuncto nobis* eodem anno data. Quidam apud Tamburinum *de Iure Abbatum tom*. 1. *diſp*. 20. *quæſit*. 2. *num*.2.3.*&* 11. Alij autem Prælati Regulares etiam ſupremi non priuilegiati à Sede Apoſtolica, non ita. Michael Leo Eſtenſis *ſpecul. Sacror. Rituum verb. Abbatis veſtes*, *& inſignia*.

14 Abbati in Eccleſijs, & beneficijs ſuæ Abbatiæ vnitis permittitur vſus Pontificalium, iuxta dicta de benedictione *tom*. 2. *cap*. 2. *num*. 36. Similiter in alijs Eccleſijs, quæ illi pleno iure ſubditæ non ſunt, ſi adſit priuilegium, prout aliquibus conceſſum refertur. Nequaquam verò in Eccleſijs extraneis, niſi de licentia Ordinarij. Ex declaratione Sacræ Congregationis Rituum apud Barboſam *in compend. Bullarij verbo Abbas*. Qui aliam fermè ſimilem refert ibidem verbo *Priuilegium* Similiter deferre mitram, & inſignia Pontificalia non licet Abbatibus præterquam in locis ſuæ iuriſdictionis, niſi adſit priuilegium de hac re. Tamburinus *de Iure Abbatum tom*. 1. *diſp*.21. *quæſit*.3.

15 Altare & menſa ita paranda eſt pro Abbate, & Priore habente vſum Mitræ, & Baculi, quando ſolemniter celebrat, vt ſcilicet in eo tantum ſex candelabra, cum totidem candelis, & ſua Cruce collocentur, nec abacus alius, præterquam parua menſa in cornu Epiſtolæ, ſuper qua duo poſſint locari candelabra, Mitra qua vtetur, Calix, Miſſale, Thuribulum, cum Nauicula, & alia neceſſaria pro actu celebrationis. Sic enim declarauit Sacra Rituum Cōgregatio, teſtantibus Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Altare*, & Ioanne Maria Nouario *in Lucern. Regul. verb. Altare numer*. 1. Pro his autem, & alijs ſimilibus cæremoniis obſeruandis ab Abbatibus dum ſolemniter celebrant, vide decretum eiuſdem Sacræ Congregat. apud eundem Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat*. 80. *numero* 18. & pro vſu baldachini, vide infra verb. *Baldachinum*. An vero poſſint indui in Altari, vide dicenda infra verbo *Altare numer*.17.

Digitized by Google

16 Abbates etiam Regulares ſaltem ex conſuetudine vocari debent ad Concilia Generalia Eccleſiæ, illi præſertim, qui iuriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi Epiſcopalem habent. Ita enim Eccleſiæ vſus obtinuit etiam antiquitus à ſeptimam Synodo generali, & infra. Vide in Concilijs Lateranenſibus, Flor. Trid. reperiuntur. Iacobatius *de Concil. lib. 2. artic. 2.* Azor. *tomo 2. inſtitut. moral. libro 5. capit. 11. quæſt. vlt.* Habentque votum deciſiuum ſicut Epiſcopi, ex *capit. conuenientibus 1. quæſt. 7.* & *capit. Adrianus el 2. diſt. 63.* Pauormitan. *in quæſt. 1. quæ incipit Epiſcopus, & quidam Rector.* Idem dicendum de Generalibus Religionum Mendicantium, propter eamdem rationem, & Eccleſiæ vſum, Iacobatius *ſupra*, Bellarminus *de Concil. & Eccleſ. lib. 1. capit. 15. verſ. ad Catholicorum.* Sedent autem poſt Epiſcopos, & ante Epiſcoporum abſentium procuratores. Flauius Cherub. *in comp. Bullar. tomo 2. in Conſtit. 24. Pij IV.* Franciſcus Leo *in Theſaur. For. Eccleſiaſt. part. 1. cap. 9. num. 5.*

17 Ad Synodos autem Diœceſanas accedere compelli non poſſunt Abbates, aut alij Prælati Regulares, niſi curam animarum in Eccleſijs teneant, iuxta dicta *tom. 1. cap. 11. num. 20.* Concilium enim Trident. *ſeſſ. 24. cap. 2.* vbi de hac re agit, ſolum obligat adhoc illos, qui Capitulis generalibus non ſubduntur, hi autem Prælati ſubduntur Capitulis generalibus vt de ſe conſtat. Præterea accedere ad ſynodos iſtas ſignum ſubiectionis ad Epiſcopos, *cap. fin. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & habet Eraſmus CoKhier *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. par. 4. quæſt. 19. numer. 1.* hi verò Prælati, vt ſupponimus, non ſunt ſubiecti Epiſcopis, ſed ab illorum iuriſdictione exempti. Franciſcus Leo *in Theſaur. For. Eccleſiaſt. part. 1. cap. 9. num. 13.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp. 24. quæſit. 4.* Quando etiam hi Prælati curam animarum exercent per Vicarium ſæcularem ab Epiſcopo approbatum ſufficit, quod mittant dictum Vicarium, ex declarat. Sacræ Congregationis, teſtante Sello *in ſelect. Canon. cap. 25. num. 15.* & Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Synodus.* In his tamen omnibus tum conſuetudo, tum priuilegia, ſi quæ fuerint, attendenda ſunt.

18 Abbates, & alij Prælati Regulares non ſolum poſſunt deponi ab officijs propter demerita, iuxta ſacros canones, & ſtatuta Religionum, ſed ipſis in iure, communi ſtando poſſunt ſponte renunciare. Regulariter enim quilibet poteſt renunciare iuri, & beneficio ſibi competenti, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus. *l. ſiquis in conſcribendo C. de pactis.* Huiuſmodi autem renunciatio fieri debet in manibus illius Superioris, qui habet poteſtatem inſtituendi, & deſtituendi ſimul illos, Generalis videlicet, vel Prouincialis, non in manibus Monachorum, vel Fratrum, etiam ſi ad eos ſpectet electio illorum. Videtur enim hoc ſolum ſpectare ad eum Superiorem, qui habet plenum ius in dictas Prælatias, quale ſolum competit ei Superiori, qui habet auctoritatem inſtituendi, & deſtituendi. Gloſſa *in Clem. 1. in verbo in manibus de renunciat.* Eraſmus CoKhier *de iuriſdict. Ordin. in exempt. part. 4. quæſtione 67. & 68.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopor. Allegat. 69. numero 4.* Alias renuntiatio eſt nulla, & irrita. Rota *in Nolana Abbatiæ* Iunij 1578. Cauſæ autem legitimæ renunciationis ſunt cenſura, vel irregularitas impediens officij executionem, infirmitas corporis, ſenectus, vel aliud impedimentum ſimile. De quibus Vincentius Filiucius *Tract. 41. de benefic. capitulo 10. numero 11.* Proſper Auguſtinus *in Additionibus ad Quarantam verbo reſignationes beneficiorum in princip.* Barboſa relatus à *num. 31.* Vide infra verbo *Beneficium num. 6.*

19 Commutationes autem, ſeu permutationes Prælatiarum fieri non poſſunt, niſi auctoritate Superiorum, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num. 32.* De quo vide Nauar. *conſ. 42. num. 1. tit. de Simon.* Leſſium *de Iuſt. lib. 2. cap. 34. num. 196.* An autem ſimiliter fieri poſſint harum Prælatiarum renunciationes in alterius gratiam in manibus Superiorum, ſicut Abbatiæ commendatæ, & alia beneficia reſignantur hoc modo coram Summo Pontifice (vt habent Azor. *tom. 2. inſtitut. moral. lib. 7. cap. 21. quæſt. 1.* & Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp. 13. quæſit. 5.*) dubium eſt magis ſpeculatiuum quam practicum, quia vt credo, vix eſt talis vſus in aliqua Religione; nihilominus caſu quod eſſet, cum huiuſmodi Prælatiæ, eſto non ſint beneficia Eccleſiaſtica, quia non habent adiunctam vtilitatem redditium Eccleſiaſticorum, quia nihilominus aliqua forſan illam habebunt, & ſaltem ea omnia ſunt veluti beneficia, ideo de illis philoſophandum eſt, ſicut de beneficijs Regularibus, de quibus an poſſint reſignari in fauorem tertij dicetur infra verbo *Beneficium, & Beneficiati num. 6.* Vide ibi dicenda.

20 Abbatum cadauera induuntur eiſdem veſtibus, & inſignijs Pontificalibus quibus viuentes induebantur, dum ſolemniter celebrant. Deferuntur à dignioribus Monaſterij, officium aliquo Abbate viciniori, vel ſaltem digniori Monaſterij faciente, cum oratione funebri in fine Miſſæ facienda. Andreas Piſcat. *in Praxi Ceremon. lib. 1. ſect. 9. cap. 9.*

21 Quæ poſſint benedicere Abbates habes verbo *Benedictio, & benedicere*, quæ poſſint conſecrare verbo *Conſecratio, & conſecrare.* An Indulgentias concedere verbo *Indulgentiæ num. 4.* An ceſſationem à diuinis ponere, verbo *Ceſſatio à diuinis nu. 2.* An interdictum, verbo *Interdictum quoad Regulares num. 7.* Quid circa matrimonij Sacramentum efficere, in 4. tom. verbo *Matrimonium.* Quando Ordines conferre ibi verbo *Ordines*, quando vti Baculo, verbo *Baculus*, & quando Baldachino, in verbo *Baldachinum.* Alia vero, quæ ipſis communia ſunt cum alijs Prælatis Regularibus, vide 4. tom. verbo *Prælatus*, vbi etiam notata videbis alia.

ABBATIA.

SVMMARIVM.

Abbatia quid ſit. num. 1.
Quibus concedi poſſit in titulum, vel in commendam. ibid.
A quo id fieri poteſt. ibid.
Prouideri debet per electionem. n. 2.
Non poſſunt eidem Abbatiæ præfici duo Prælati. n. 3.
Nec è contra vnus Prælatus duabus Abbatijs. n. 4.
Quis conferre poteſt Sacramentum Confirmationis, & exercere Pontificalia in Abbatia nullius Diœceſis. num. 5.
Alia remiſſiuè. num. 6.

1 ABBATIA, ideſt Eccleſia, ſeu Monaſterium cui præficitur Abbas, licet in titulum cōcedi nō poſſit, niſi Regulari expreſsè profeſſo in eadem Religione, iuxta dicta *to. 1. c. 15. n. 25. & c. 18. n. 5.* Ita enim habetur ex *c. nullus de elec. in 6.* & *Clem. 1.*

§. cæterum

§.cæterum Prioratus verſ.ſanè de ſtat Monachor. & *capit. cum cauſam de elect.* Firmante Sacr. Congregation. apud Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſ.* 8. *numer.* 78. & docentibus communiter Doctoribus, ſpecialiter Rodriguez *tomo* 2. *quæſt. Regul. quæſtione* 52. *articulo* 8. Suarez *tomo* 4. *de Relig. tract.* 8. *libro* 2. *capit.* 3. *numero* 11. in commendam tamen concedi poteſt Clerico Sæculari, non ſolum ad tempus, quando videlicet mortuo Abbate, alicui committitur veluti cuſtodi, curatori, & tutori, ſed etiam in perpetuum, ſcilicet per totam vitam, cum facultate diſponendi de fructibus ipſius. Ita enim conſtat ex vſu antiquiſſimo Eccleſiæ, & Summorum Pontificum. Rebuffus *in praxi benefic. titul. de commend.* Gonzalez *ad Regul.* 8. *de menſibus gloſ.* 5. *§.* 8. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 3. *Allegat.* 68. Huiuſmodi autem commendatio ſolum à Summo Pontifice fit, propter eius ſummam poteſtatem, prout colligitur ex Leon. X. *in conſtit.* 7. *§.* 9. apud Laertium *in tom.* 1. *Bullar. pag.* 475. Azor. *tomo* 2. *Inſtitut. moral. libro* 6. *capit.* 31. *quæſt.* 15. Tamburin. *de Iure Abbatum tomo* 1. *diſp.* 4. *quæſit.* 3. Apud quem *quæſit.* 6. an Abbatia commendata vacans poſſit impetrari, & *quæſit.* 8. an Monachus obtinens vnum beneficium poſſit Abbatiam in commendam obtinere.

2 Abbatiæ omnes, Præfecturæ, ſiue Prioratus Regulares prouideri debent per electionem ab ipſis Regularibus, iuxta dicta *tomo* 1. *Sum. cap.* 15. *numero* 1. Quod etiam tenet etiam ſi tales Abbatiæ, ſeu Monaſteria excedant annuum valorem 200. Flore not. auri. Etſi enim Iulius III. inter Regulas Cancellariæ ſibi reſeruauerit Eccleſias omnes, & Monaſteria talem valorem excedentia, communis tamen vſus obtinuit, vt non intelligatur hæc reſeruatio, niſi de Monaſterijs, aut Eccleſijs in commendã concedi ſolitis, vel forſan derelictis, aut de Regularibus ad ſæculares redactis, & merito quidem, cum odia *de Reg. iur. in* 6. ſint reſtringenda, & Summus Pontifex non cenſeatur reſcribere aliter quam ſit conſuetum, per *text. in l. fin. C. de fideiuſſor. in fine* Mandoſus ſuper *Regul.* 2. *Cancell. quæſt.* 3. Azor. *tomo* 2. *inſtit. moral. lib.* 7. *capit.* 2. *quæſt.* 10. *verſ. ſed hæc Regula*. Rodriguez *tomo* 2. *quæſt.* 53. *artic.* 8. De modo autem electionis Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium, & alijs requiſitis tam pro electionibus, quàm pro electoribus, & eligendis. Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 15. & *to.* 2. *cap.* 12. *&* 13. & dicenda infra verbo *Electio*.

3 Non poſſunt eidem Abbatiæ, vel monaſterio præfici duo Abbates, vel Prælati Regulares. Non enim poſſunt plures beneficiati, vel intitulati eidem Eccleſiæ, vel titulo præfici, ſicut nec plures viri eidem ſponſæ fœminæ, *cap. cum non ignores de præbend.* nec plura capita eidem corpori, alias eſſet monſtrum, *cap. quoniam de offic. ordin.* Tamburin *de Iure Abbatum tomo* 1. *diſputat.* 5. *quæſit.* 23. poſt alios quos refert.

4 Nec è contra poteſt vnus Abbas, vel Prælatus Regularis duabus præfici Abbatijs, ſeu Monaſterijs, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 97. Vnde eo ipſo, quod aliquis nouæ Abbatiæ, ſeu monaſterio præficitur, & dignitatem acceptat, deſinit eſſe Abbas, aut Prælatus primæ Abbatiæ, ſeu monaſterij. *can. Cler.* & *can. ſeq. can. vnum Abbatem* 21. *quæſt.* 1. Concilium Cabilonen. *capit.* 1. §. 12. Quod intellige, niſi vnum monaſterium ab alio dependeat, prout colligitur ex *can. fin.* 25. *q.* 2. & Tridentino *ſeſſ.* 25. *c.* 8. Lælius Zechus *de Republ. Eccleſiaſt. cap.* 25. *num.* 3. *verſ.* 7. & alij communiter.

5 In Abbatia nullius Diœceſis non poteſt Epiſcopus vicinior conferre Sacramentum Confirmationis, & exercere Pontificalia abſque Abbatis expreſſa licentia, ſed eſt in facultate ipſius Abbatis conuocare quem maluerit Catholicum Antiſtitem, ſaluo tamen maiori iure Epiſcopi vicinioris, ſi aliunde id ſibi competat. Epiſcopus autem vicinior dicitur ille cuius Cathedralis Eccleſia eſt Abbatiæ proximior, non autem locis dictæ Abbatiæ ſubiectis. Ita ex Sacra Congregatione referente Sellio *in ſelect. canon. cap.* 18. *num.* 31. Barboſa *in Collectan. Bullar.* verbo *Abbatia*.

6 Vide alia ſupra verbo *Abbas*, & infra verbo *Abbatiſſa*, verbo *Adminiſtrator*, verbo *Alienatio*, *ſeu alienare*, verbo *Bona*, verbo *Clauſura*, verbo *Eccleſia*, verbo *Immunitas Eccleſiarum*, verbo *Interdictum*, & 4. tom. verbo *Monaſterium*.

ABBATISSA, SEV PRIORISSA.

SVMMARIVM.

Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electio pertinet ad Moniales. n. 1.
Quas conditiones habere debent. ibid.
In ætate Abbatiſſarum quis diſpenſet. n. 2.
An ſine illa electio Abbatiſſæ ſit nulla. ibid.
Ipſarum electio fieri debet per vota ſecreta. n. 3.
An aliter facta per ignorantiam decreti Concilij ſit inualida. ibid.
An Epiſcopus in hoc diſpenſet. ibid.
Quid de Præſide electionis Abbatiſſarum. n. 4.
An debeat habere votum in electione ipſarum. ibid.
Scrutatores an habeant vocem in tali electione. numero 5.
Quot partes Monialium concurrere debent ad illam. num. 5.
Quid de electionibus Superiorum Regularium. ibid.
Qui vocantur ad earum electiones à quibus abſtinere debeant. n. 7.
Poſſint Moniales Iure communi compromittere electionem. n. 8.
An Moniales deſcendentes ex maculato genere eligi poſſint in Abbatiſſas. n. 9.
Electa in Abbatiſſas qualiter, aut à quibus confirmandæ. n. 10.
A quibus benedicendæ. n. 11.
Qualis ſit hæc benedictio, & quo loco facienda. ibidem.
Bulla Gregorij XIII. de Abbatiſſis ſolum per triennium duraturis, eſt in viridi obſeruantia. n. 12.
An poſt triennium vacationis iterum eligi poſſint. numero 13.
An ſoror antecedentis Abbatiſſæ eligi poſſit. ibid.
An Abbatiſſæ poſſint diſpenſare cum Monialibus. numero 14.
An poſſint benedicere illas. num. 15.
An Beneficia, vel Capellas conferre. num. 16.
Quomodo dicantur ſuſpendere Clericos. ibid.
An, & quomodo habeant adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterij. num. 17.
Vbi, aut quomodo ſepelienda. num. 18.
Alia remiſſiuè. num. 19.

Digitized by Google

1 ABBATISSARVM, Prioriſsarum, ſeu monialium Præfectarum electio pertinet ad moniales ipſas, iuxta dicta *tom. 1. cap. 26. num. 2.* Quamuis autem eligenda ad tale munus debeat eſſe expreſsè profeſsa, iuxta ibi *num. 3.* dicta ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. capitulo 7.* ad hoc tamen quod monialis eligere poſſit, ſufficit quod ſit tacitè profeſsa, cum profeſſio tacita vera profeſſio ſit, & ſufficiens ad hoc, quod Religioſus eligere poſſit Prælatum, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num. 2.* Nec à Iure, aut Concilio quoad hæc excluſa. Suarez *tom. 4. de Relig. Tract. 8. lib. 2. cap. 4. nu. 2. & 8.* & ratio diſcriminis aſſignari poteſt, quia Abbatiſsa eſt veluti Præſidens, & vocatur Presbytera à Sacris Canonibus *can. mulieres 23. diſt.* (vt ait Lauretus de Franchis *in controu. Epiſcop. & Regular. quæſt. de Abbatiſſa quæſt. 2. num. 9.*) ideo videtur requiſita qualitas illa profeſſionis expreſsæ pro ipſa, non autem pro monialibus eligentibus.

2 In ætate porrò eligendæ in Abbatiſsam, quæ iuxta Concil. loco relato debet eſse 40. annorum, vel ſaltem ſupra 30. & tempore à profeſſione expreſsa facta, quod debet eſse octo annorum, vel ſaltem quinque, non poteſt Epiſcopus, vel alius Superior diſpenſare. Eſt enim lex Pontificia ſuper qua Pontifice inferiores nihil poſsunt, niſi illis concedatur. Armendariz *in addit. ad recopilat. leg. Nauarr. lib. 1. tit. 18. lib. 7. de Epiſcop. num. 101.* referens declarationem Sacræ Congregationis quoad hoc, quod etiam fecit Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa*. Aloyſius Riccius *in deciſ. Cur. Archiepiſcopal. Neapol. 309. part. 4. numero 9.* Quare Regula Fratrum Minimorum, quæ ſolum petit 25. annos ætatis, & duos profeſſionis abrogata cenſenda eſt. Quamuis autem *tomo 1. cap. 27. num. 3.* dixerim defectum ætatis non reddere electionem nullam, quia Concilium non appoſuit clauſulam irritatiuam, nihilominus ſi conſtet de quadam alia declaratione Sacræ Congregationis quam refert Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib. 1. capitulo 45.* & *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa* in qua dicitur: *Abbatiſſæ electio, quæ ætatem quadraginta annorum requiſitam non habebat, ſi in Monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles, licet non adeo idoneæ ſicut electa, eſt nulla*, illi ſtandum eſt, & credendum Sacram Congregationem exiſtimaſſe Concilium voluiſſe in deſignatione talis ætatis dare formam electioni, ac per conſequens ſine illa actum eſſe nullum. Bartol. in *l. Gallus ff. de liber. & poſthum.* Similiter quamuis loco relato dixerim defectum talis temporis profeſſionis non irritare electionem, nihilominus ſi pariter conſtet de quadam alia declaratione Sacræ Congregationis, quam referunt Iulius Lauorius *variar. lucubrat. titul. 4. capitulo 23. numero 6.* & Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſputat. 28. quæſit. 2. numer. 8.* in qua deciditur vel vnum menſem minus non ſufficere ad validitatem talis electionis, illi etiam parendum eſt, propter dicta.

3 Ipſarum electio debet fieri per vota ſecreta, iuxta dicta *tomo 1. capit. 15. n. 17.* ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. capit. 6.* ibi enim ſermo eſt tam de Prælatorum, quàm de Abbatiſſarum electione. Vnde aliter facta etiam per ignorantiam decreti Concilij inualida eſt, nec Epiſcopus in ea poteſt diſpenſare, iuxta declarationem S. Congregat. referente Riccio *in deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. part. 4. deciſ. 197. numero 7.* Electio autem Abbatiſſæ per vota, ſeu ſuffragia voce tenus expreſſa coram Epiſcopo cum ſuo Vicario, Secretario, vel alio ab ipſo aſſumpto valida eſt, ex declaratione etiam Sacræ Congregationis apud Naldum *in Summ. verb. Moniales num. 1.* & Barboſam *in Collectan. Bullor. verbo Abbatiſſa*. Quod tamen intelligo dummodo ſecretè id fiat, alias menti Concilij contrarium eſſet, & ex eo puto à Sacra Congregatione ſic determinatum, quod aliquæ Moniales ſcribere neſciant, ac per conſequens, nec votum dare poſſint, niſi ore tenus.

4 De Præſide autem in electione Abbatiſſarum philoſophandum eſt proportionaliter ad ea, quæ de Præſide in electionibus Regularium dixi *tom. 1. cap. 15. num. 34.* & *tom. 2. cap. 12. à num. 31.* ijs exceptis in quibus ſtatuta particularium Religionum ſtatuunt oppoſitum, aut Sacræ Congregationis declarationes non obuiant. Hinc ipſi Præſidentes in electione Abbatiſſarum, aut Prioriſſarum non poſſunt dare ſuffragium etiam in caſu quo moniales diſcordes extiterint in ea. Ita enim decreuit Sacra Congregatio apud Iulium Lauorium *variar. lucubrat. tit. 4. cap. 24. num. 42.* & Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp. 28. quæſit. 6.* vbi etiam additur electionem aliter factam nullam eſſe. Nihilominus quia oppoſitum eſt ſatis conſentaneum rationi cum Præſes electionis ſit caput illius communitatis, ita vt ipſe cum Monialibus faciat vnum Collegium, ideo vbi fuerit legitima conſuetudine introductum, prout de Luſitania teſtatur Portellus *in dub. Regular. verbo Abbatiſſa numero 9.* obſeruari poterit, maximè cum non videam quoad hoc derogatam eſſe à Sacra Congregatione conſuetudinem legitimam.

5 Illud eſt certius, ſcrutatores non habere vocem in tali electione, ita enim habetur tum ex declaratione Sacræ Congregationis relata, tum ex alia, quam referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa*, & Tamburinus *loco relato*. Quod credo intelligendum de ſcrutatoribus extraneis ipſis Monialibus, non de ſcrutatricibus ex ipſarum numero aſſumendis, iuxta *cap. Quia propter*, & dicta *tom. 2. cap. 12. num. 26. 27. & 28.*

6 In electione Abbatiſsæ ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes poteſt Epiſcopus nominare vnam quam magis idoneam iudicauerit. Ita Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Piaſecum *in praxi Epiſcoporum part. 2. cap. 3. num. 57.* & Barboſam *ſupra*. Circa quod notandum primò, idem videtur dici poſse de alijs Superioribus Regularium Præſidentibus electioni Abbatiſsæ, poſse videlicet facere idem, quod Epiſcopus in prædicto caſu diſcordiæ, propter eandem rationem. Secundò, verba illa, *niſi alia fuerit loci conſuetudo* denotare hanc conditionem de non eligenda Abbatiſsa, niſi habeat duas partes ſuffragiorum (quæ etiam eſt conformis iuri communi, *cap. indemnitatibus de elect. & electi poteſt. in 6.*) ſolum obſeruari debere, quando aliud non fuerit conſuetudine receptum. Idem dico ſi lege, vel ſtatuto approbatis non fuerit ordinatum, propter eandem rationem. Tertiò, ad hoc, quod Epiſcopus, vel alius Superior Præſes electionis vtatur prædicta facultate nominandi vnam magis idoneam debere prius præbere monialibus tempus competens ad ſe concordandum. Ita enim declarauit eadem Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, vt referunt prædicti Piaſecus, & Barboſa.

7 Maximè aduertendum, eos, qui ad moniales in huiuſ-

huiuſmodi electionibus dirigendas vocati fuerint, abſtinere debere ab ijs per quæ inrer eas ſuper faciẽdis ipſis electionibus oriri poſſit diſcordia, vel exorta nutriri, alias eo ipſo excommunicationis ſententiæ ſe nouerint ſubiacere. Ita enim haberur expreſsè in dicto *cap. indemnitatibus de elect. & electi poteſt. in 6.* Nauarrus *cap. 27. num. 124.* Sairus *lib. 3. cap. 37.* Vnde Præſides electionum Monialium, imò quicumque alij, ſiue Religioſi, ſiue Sæculares, ſiue Clerici, ſiue Laici incurrent prædictam cenſuram, dum tamen vocati fuerint ad dirigendas Moniales, prout dicitur in textu. Sairus *ſupra.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp. 28. quæſit. 7.* Qui ergo alio titulo dictæ electioni ſe intromiſerint, non videntur comprehendi hac lege.

8 Poſſunt moniales iuri communi inhærentes vnanimi conſenſu compromittere electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ idoneæ in Epiſcopum, vel alium Prælatum. Ita enim colligitur ex *cap. cauſam de elect.* Panormitanus *ibidem numer. 3.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſput. 28. quæſit. 8.* qui etiam cum Lauorio *in variar. lucubrat. tit. 4. cap. 24. numero 60.* ait, quod ſi tunc Epiſcopus malam elegerit, non poterit reuocare electionem, quia cum iam functus eſſet ſuo officio, ſiue benè, ſiue malè, non poteſt amplius ſe intromittere. *cap. in cauſis. cap. innotuit de elect.*

9 Moniales deſcendentes ex maculato genere, puta Hebræorum, vel Sarracenorum iure communi eligi poſſunt in Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas, cum ius commune non reſiſtat, & Conſtitutiones aliquæ Summorum Pontificum, quæ pro aliquibus Religionibus emanarunt ſolum loquantur de viris, & non de fœminis, ac per conſequens ad illas extendi non debeant. Miranda *de Sanctimonialibus quæſt. 6. artic. 2.* Portellus *in dub. Regularib. verbo Abbatiſſa num. 6.* An verò expediat ſic maculatas perſonas ad hæc officia, vel ſimilia admittere viderint ij ad quos id ſpectat. [Ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij in vna Poſanienſi 16. Aprilis 1639. Abbas Regularis profeſſus non tenetur ſub pœnis ſuſcipere benedictionem, ſed non benedictus non poteſt exercere actus permiſſos Abbati benedicto.]

10 Electa in Abbatiſſam debet confirmationem accipere. Nam præter dicta de electionibus in communi *tom. 1. cap. 15. num. 36.* & *tom. 2. cap. 12. à num. 39.* ita ſupponitur *in Clement. attendentes de Stat. Monachor.* Azor. *tom. 1. inſtitut. moral. libr. 13. capit. 10. quæſt. 3.* Confirmanda porrò eſt ab immediato Superiore, iuxta dicta *d. cap. 15. num. 36.* ſiue ille Papa ſit, ſiue Epiſcopus, ſiue Prælatus Regularis. Azor. *ſupra.* Layman. *in quæſt. Canon. de Prælat. elect. quæſt. 233.* Declarauit autem Sacra Congregatio, iuxta dicta *tom. 1. cap. 25. num. 46.* quod quamuis per Conſtitutionem Gregorij XV. de qua ibi, concedatur Epiſcopo quod poſſit aſſiſtere per ſe, vel per alium vnà cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatiſſarum electionibus, nihilominus non propterea ius illas confirmandi illi attributum cenſeri debere. Quid autem agendum ſi Confirmator confirmare nollit, vel allegetur ſuſpectus, tractat Lauorius *in variar. lucubrat. titul. 4. capit. 24.* De cauſis etiam propter quas electio confirmari non debeat, & qualiter in ea ſe gerere debeat Confirmator, vide dicta locis relatis ex *tom. 1. & 2. Summæ.*

11 Abbatiſſæ, quæ iuxta dicta *tomo 1. capit. 26. numero 1.* benedicuntur, intra annum à ſuæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis ſuſcipere debent, alioquin (niſi ſubſit cauſa rationabilis) à iure ſuo cadunt. *Clement. Attendentes §. ſtatuimus de Stat. Monach.* Theſaurus *in praxi par. 2. capit. 1.* vbi alia circa hoc. Eius verò benedictio non reiteratur, ſicut diximus de benedictione Abbatum *tomo 2. capitulo 2. numero 36.* & propter rationem ibi aſſignatam. Nauar. *conſil. 2. de Sacramen. non iterand.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. 11. artic. 3.* Non tamen debet deferri in Eccleſiam Epiſcopalem, vt benedictionem accipiat. Ita enim declarauit Sacra Congregatio apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Abbatiſſa numero 12.* Pro forma autem talis benedictionis vide Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſputat. 29. quæſit. 5.*

12 Bulla illa Gregorij XIII. quam retuli *tom. 1. capit. 26. num. 4.* quam etiam affert Naldus *in Summa verbo Abbatiſſa num. 5.* in qua decernitur, quod Abbatiſſæ in Italia, & præſertim in vtriuſque Siciliæ regnis, ſolum per triẽnium durare debeant, eſt in viridi obſeruantia reſpectu omnium Monialium etiam Ieroſolymitanarum, vt declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Abbatiſſæ numero 8.* Vnde electio aliter, facta, ſcilicet vltra triennium, vel ad beneplacitum Monialium, valida non eſt, etiam pro triennio. Conſtitutio enim illa dat formam electioni, ac per conſequens ea non ſeruata redditur actus nullus. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp. 30. quæſit. 1.* Nec poſſunt confirmari poſt triennium, quia Pontifex præcipit, vt omnino præeſſe deſinant, & careant regimine. Licet pro paruo tempore donec alia Abbatiſſa eligatur, Vicariæ officium exercere poſſint. Miranda *de Monialib. quæſt. 7. art. 9. concluſ. 2.* Lauorius *ſupra capitulo 25. numero 68.*

13 Poſtquam autem per triennium vacauerint iterum eligi poſſint, ſeruatis ſeruandis, prout habetur in dicta Conſtitutione Gregorij. Credo autem huiuſmodi vacationem per triennium intelligi debere tribus annis completis, iuxta dicenda infra verbo *Annus numero 5.* Immo ſingulis annis mutari poſſe Abbatiſſas declarauit Sacra Congregatio apud Lauorium *in lucrubat. tit. 4. cap. 24. num. 65.* Poſſe etiam promoueri ſororem antecedentis Abbatiſſæ, in contrarium non exiſtente Ordinis conſtitutione, haberi videtur ex alia declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud Nouarium telarum. [Circa quod etiam video aliam declarationem eiuſdem Sacræ Congregationis in vna Meſſanen ſ. 17. Iannarij 1642.] Similiter poſſe alias Moniales electas in Officiales pro bonis Monaſterij adminiſtrandis durare ad arbitrium Superiorum Monaſterij, declaratum etiam dicitur à Sacra Congregatione apud Lauret. de Franch. *in Controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. quæſt. de Abbatiſſ. pag. 160. §. 12.* Et ſanè id non videtur prohiberi prædicta Conſtitutione Gregorij XIII. Extra Italiam verò iura & conſtitutiones Religionum obſeruari debent, ſicut in Ordine Minorum pro Abbatiſſis S. Claræ decreta Sixti V. & Pauli V. de quibus Portellus *verbo Abbatiſſa num. 4.*

14 Quamuis Abbatiſſæ ob defectum iuriſdictionis, ſeu poteſtatis ſpiritualis, quam fœminæ habere non poſſunt, iuxta dicta *tomo 1. capitulo 26. numer. 8.* non poſſint propriè diſpenſare cum Monialibus in ieiunijs, & obſeruantijs Religionum, impropriè tamen id facere poſſunt, quando videlicet cauſa

diſpenſandi vrget, & vel ex præcepto Superiorum, vel conſuetudine Religionis Abbatiſſarum prudentiæ hoc remittitur. Tunc enim etſi propriè non diſpenſent propter dicta, diſpenſant tamen impropriè quatenus de cauſa, & neceſſitate indicant, Superiore, vel Religione ipſa diſpenſante. Quo ſenſu accipiendus Enriquez *libro 6. de pœnit. capitulo 2. numero. 3. & 4.* Quære conceſſionem Pauli III. pro Abbatiſs. Monial. S. Claræ apud Rodriguez *in Bullario* ab aliquibus relatam, quam tamen ego reperire non potui.

15 Similiter quamuis Abbatiſſæ non poſſint publicè benedicere ſuas Moniales, quia benedictionis publicæ munus ſupponit clauium, & iuriſdictionis poteſtatem, quæ fœminis conuenire non poteſt, ac per conſequens, nec poſſint aquam, aut res ſimiles benedicere, propter eandem rationem, poſſunt tamen illas priuatim benedicere, ad modum quo parentes filios benedicuntur. Silueſter *verbo Abbatiſſa 3. numero* 8. Miranda *de monialibus quæſt.6. articulo 5. concl. 2.*

16 Poſſunt præterea Abbatiſſæ ſi Monaſteria quibus præſunt habeant beneficium curatum vnitum Clericos inſtituere, & beneficia, ac capellas conferre adinſtar aliorum Prælatorum. Rodriguez *to. 1. qu. 17. art. 12.* Miranda *d. quæſt. 6. art. 5. concl. 1.* Hoc tamen fit deſignando materiam, vel perſonam, non exercendo actus iuriſdictionis, iuxta dicta *tom. 1. cap. 26. nu. 12.* ex Suarez *tom. 3. de Relig. Tract. 8. lib. 2. capitulo 9. num. 13.* Pro quo vide duas Rotæ deciſiones coram Durano io nouiter impreſſis. Et nota, quod cum Abbatiſſæ dicuntur ſuſpendiſſe aliquos Clericos, illa ſuſpenſio non eſt cenſura, ob cuius tranſgreſſionem incurratur irregularitas, illæ enim cum non ſint capaces iuriſdictionis iuxta dicta, non poſſunt hoc modo ſuſpendere. Dicuntur ergo ſuſpendiſſe impropriè, quatenus prohibent ne exerceatur aliquod officium, vel beneficium. Bonacina *de Cenſur. diſp. 1. quæſt. 1. punct. 2. num. 4.* Laymanus *lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 3. num. 3.*

17 Habent prædictæ Abbatiſſæ liberam bonorum ſui Monaſterij adminiſtrationem, ad modum quo idem dixi de Prælatis Regularium *tomo 1. capitulo* 18. *num.* 13. Limitatam tamen iuxta Conſtitutiones, & Statuta Religionum. Sanchez *lib. 7. de præcept. Decalog. cap. 19. num. 44.* Et (iuxta dicenda infra verbo *Adminiſtratio, & Adminiſtrator*) pro ſuis Monaſterijs poſſunt eſſe Procuratrices. Corduba *in ſumm. quæſt.* 54. Petrus de Nauarra *de Reſtit. cap. 1. nu. 169.* Ideo etiam poſſunt Monialibus eam licentiam dandi, & recipiendi concedere, quam etiam Prælati ſuis ſubditis, niſi hoc illis ſit prohibitum iure, vel conſuetudine Religionis, iuxta dicta *tom. 1. cap. 26. num. 14.* Quod idem dico de determinatione materiæ voti paupertatis, deſignatione bonorum ad vſum, & ſimilibus. Sunt enim diſpenſatrices, & moderatrices bonorum temporalium Monaſterij. Sanchez *ſupra*. Bartholomeus à Ledeſma *in ſumm. Sacrament. tract. de pœnit.* vbi de clauibus *diff. 4.*

18 Abbatiſſæ ſicut & cæteræ Moniales decedentes ſepeliri debent intra clauſtra Monaſteriorum, vel in earum Eccleſia exteriori, pro vt declaratum dicitur à Sacra Congregatione apud Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp. 34. quæſit. 1.* In earum autem ſepulchris tumulari non debent corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, propter declarationem etiam Sacræ Congregationis apud Lauorium *in var. elucubrationib. tit. 2. capit. 11. numer. 97.* Caſu autem dato, quod illæ extra Monaſteria moriãtur, ſepeliendæ ſunt, vel in Monaſterio ſui Ordinis, ſi ibi adſit, vel in Eccleſia parochiali. Tamburinus *ibi num. 3.* apud quem etiam de cæremonia, & pompa qua ſepeliri debent.

19 An nomine monialis comprehendatur Abbatiſſa vide verbo *Abbas num. 6.* Vide & verbo *Clauſura*, & 4. tom. verbo *Monaſterium*.

ABORTVS, SEV ABORSVS.

SVMMARIVM.

Abortus, ſeu aborſus quid ſit. num. 1.

Quid contra procurantes abortum ſtatuerit Sixtus V. num. 2.

Qualiter id moderatus fuerit Gregorius XIV. num. 3.

An hoc tempore procurans, vel conſulens abortum incurrat excommunicationem, Irregularitatem, &c. num. 4.

Qualiter peccet mortaliter. ibid.

An in aliquo caſu id liceat. ibid.

Quid de præbente remedium fœminæ ne concipiat. numero 5.

Quid de fœmina illud accipiente. ibid.

Hodie procurantes abortum, quas pœnas incurrant. num. 6.

An excommunicatio, quæ incurritur reſeruata ſit. numero 7.

A quo abſolui poſſit. ibid.

A quo abſolui poſſint Regulares circa id peccantes. numero 8.

An hæc excommunicatio non incurratur, niſi effectu ſequuto. n. 9.

Animatio fœtus quo die contingat. n. 10.

Quas pœnas incurrat mulier ipſa prægnans abortum proprium procurans. n. 11.

An aliquando liceat ipſi abortum procurare. n. 12.

Quando viri abortum procurantes incurrant Irregularitatem. n. 13.

Quid de dubio de homicidio ſequuto. ibid.

An Prælati Regulares ſuper hac Irregularitate diſpenſent. num. 14.

An ſic delinquentes incurrant infamiam. n. 15.

An ſaltans, vel coiens cum fœmina prægnante ſit irregularis. num. 16.

De approbante, ſeu ratum habente abortum quid dicendum n. 17.

Quid de patre fœtus animati tacente. n. 18.

Quas pœnas incurrunt Clerici, vel Regulares, qui ſunt cauſa abortus. n. 19.

A quibus diſpenſentur in illis. ibid.

Quando tradendi brachio ſæculari. n. 20.

Quid quando fœtus longo tempore viuere non poteſt. n. 21.

Quid ſignificet vox Apochas. *num. 22.*

1 ABORTVS, ſeu Aborſus (qui eſt intempeſtiuus, & immaturus humani fœtus ortus) materia, quamuis extranea Religioſis videatur, ad illos tamen ſpectat, non ſolum quoad Confeſſarios propter abſolutionem à peccato, & diſpenſationem in pœnis ipſius, ſed etiam ſpecialiter, quia Sixtus V. in Conſtitutione *Effrenatam* infra referendam bis nominat expreſsè cuiuſcumque *Ordinis Regulares*, & ſemel mulieres *quamcumque Ordinem profeſſas*. Portellus *in dub. Regularib. verbo Abortus in princ.*

Ergo

Digitized by Google

2 Ergo Sixtus V. in Conſtitutione *Effrenatum* anno 1588. edita contra procurantes abortum hæc poſt alia habet: *Omnes & quoſcunque tam viros, quàm mulieres cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis etiam Clericos ſæculares, vel cuiuſuis Ordinis Regulares quauis dignitate, & praeminentia Eccleſiaſtica, vel mundana fulgentes, qui de cætero per ſe, aut interpoſitas perſonas, abortus, ſeu fœtus immaturi, tam animati, quàm etiam inanimati formati, vel informis, eiectionem procurauerint, percuſſionibus, venenis, medicamentis, potionibus, oneribus, laboribuſq. mulieri prægnanti impoſitis, ac alijs etiam incognitis, vel maximè exquiſitis rationibus, inde vt re ipſa aborſus ſequutus fuerit, ac etiam prægnantes ipſas mulieres, quæ ſcienter præmiſſa fecerint, pœnas tam diuino, quàm humano iure, ac tam per Canonicas Sanctiones, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quàm ciuilia iura aduerſus veros homicidas, qui homicidium voluntarium actu, & re ipſa patrauerint, propoſitas, & inflictas (quorum omnium tenores his noſtris litteris pro expreſſis, & ad verbum inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, ipſaſq. pœnas, leges, & Conſtitutiones ad euſus præfatos extendimus. Eos verò, qui Clerici fuerint, omni priuilegio Clericali, officijs, dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni perpetuò reſeruamus, ipſo facto priuamus, & in futurū inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus, adeò vt illi, qui hoc delictum commiſerint non ſecus atque ij, qui ſua voluntate homicidium perpetrauerint, iuxta Concilij Tridentini decreta, etiam ſi crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit ad Sacros Ordines promoueri, aut in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni ordine ac beneficio, & officio perpetuo careant. Nec non etiam illos, qui Clerici non fuerint, & talia perpetrauerint, non ſolum pœnas incurrere ſupra narratas, ſed etiam inhabiles ad Ordines, & alia prædicta decernimus, & declarauimus. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubiecti, vt præfertur, deliquiſſe comperti fuerint, per Iudicem Eccleſiaſticum depoſiti, & degradati, Curiæ, & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud capiat ſupplicium, quod contra laicos verè homicidas per diuinas leges, ac ciuilia iura eſt diſpoſitum. Præterea eiſdem pœnis teneri omnino ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinauerint, & quominus fœtum concipiant impedimentum præſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curauerint, ſiue quocumque modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas, quæ eadem pocula ſpontè, ac ſcienter ſumpſerint. Quo circa mandamus vniuerſis, & ſingulis Iudicibus Ordinarijs, & delegatis tam Eccleſiaſticis, quàm Sæcularibus, quibus contra criminum reos etiam quoad cauſas huiuſmodi de iure, vel ratione delicti, aut perſonarum legitimè competet iuriſdictio, ita tamen, vt inter eos præuentioni locus ſit, vt in his delictis, quæ vt plurimum in occulto perpetrantur, contra quoſcumque non ſolum per accuſationem, & declarationem, verum etiam per inquiſitionem, ac ſimplicem denunciationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de iure inhabiles eorumdem tamen Iudicum arbitrio, habita ratione perſonarum, cauſarum, & qualitatum illarum, ac circumſtantiarum quarumcunque admittant, ac in eos, qui culpabiles fuerint, prout per Nos ſancitum eſt demum animaduertant, &c. Inſuper, vt immaniſſimi huius delicti grauitati non ſolum temporalibus, verum etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac prouideamus, omnes, & ſingulos cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentes, tam laicos, quàm Clericos ſæculares, cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentes, tam laicos, quàm Clericos ſæculares, & cuiuſcumq; Ordinis Regulares, nec non mulieres ſæculares, vel quemcumque Ordinem profeſſas, qui, vel quæ vti principales, vel vt ſocij ad tale facinus committendum, opem, conſilium, fauorem, potionem, vel alia cuiuſcumq; generis medicamenta ſcienter dederint, ac etiam ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, vel alias, verbis, aut ſignis innuerint, aut conſuluerint (vltra ſupradictas pœnas) ipſo facto nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunicatis declaramus, decernentes, ac declarantes, quod per quæcumque Iubilæa, & Indulgentias per Nos, & ſucceſſores noſtros etiam anno Iubilæi, aut alio quouis tempore etiam Cruciatæ Sanctæ, Iubilæi, vel quouis alio titulo conceſſas, & concedendas, nec non per quaſcumq; litteras Apoſtolicas quibuſuis Principibus, ſeu ad eorum inſtantiam per Nos, & ſucceſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore priuilegiorum, Maremagnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum quibuſuis Congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Concilij Tridentini, vel alias per Nos, & prædeceſſores noſtros quomodocumque conceſſorum, vel in futurum concedendorum, nec perſonæ ſic vt præfertur, delinquentes, & excommunicatæ præterquam in mortis articulo abſolui valeant, nec cum his Clericis, qui huiuſmodi delicta perpetrauerint etiamſi eorum crimen occultum fuerit ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum Ordinarios, nec per alios quauis auctoritate fulgentes quam per Nos, & Romanos Pontifices noſtros ſucceſſores, & tunc non niſi vrgentiſſimis de cauſis diſpenſari poſſit. Ac tam abſoluendi, quàm diſpenſandi facultatem huiuſmodi, & quoad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis Nobis, & ſucceſſoribus noſtris dumtaxat reſeruamus, &c.* Vide Bullam 2. *tom. Bullar.* inter Conſtitutiones Sixti V. nu. 87.

3 Hanc autem Conſtitutionem moderatur Gregorius XIV. Sixti ſucceſſor in Conſtitutione *Sedes Apoſtolica* anno 1591. edita his verbis. *Conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandam, vt à peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata tam quoad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quoad illos, qui poſt noſtram Conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet Presbyter tam ſæcularis, quàm cuiuſuis Ordinis Regularis ad Chriſti fidelium Confeſſiones audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus, plenum, & liberam in foro conſcientiæ tantum abſoluendi habeat facultatem. Eamdem prorſus quam idem Sixtus prædeceſſor, ſibi, ac ſuis ſucceſſoribus reſeruauit. Quo verò ad pœnas procurantium abortum fœtus inanimis, aut exibentium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocumque modo auxilium, vel conſilium eis dantium, in prædicta Conſtitutione contentas, Conſtitutionem præfatam in ea parte vbi de his agit, ad terminos iuris communis, ac ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, tam quoad præterita, quàm quoad futura perpetuo reducimus, perinde ac ſi eadem Conſtitutio in huiuſmodi parte numquam emanaſſet. Non obſtantibus eadem prædeceſſoris noſtri Conſtitutione, quam quoad reliqua omnia præter contenta in hac noſtra Conſtitutione in ſuo robore omnino permanere volumus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque.* Vide Bullam in 2. *tom. Bullar.* inter Conſtit. Greg. XIV. n. 8.

4 Ex his autem duabus Conſtitutionibus aliqua ſequuntur. Primùm, quod hoc tempore poſt Gregorij Conſtitutionem procurans, vel conſulens abortum fœtus inanimati, neque incurrit excommunicationem,

Digitized by Google

tionem, irregularitatem, aut aliquas pœnas, cum ius commune illas huic crimini non infligat, & quæ de excommunicatione quoad hoc ſtatuerat Sixt. à Gregorio moderatum ſit, vt patet ex prædicta Conſtitutione. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 76. num. 16.* Portellus *in dub. Regular. verbo Abortus nu. 3.* Peirinis *tom. 2. de Prælato q. 3. cap. 2. num. 49.* Peccabit tamen grauiter mortaliter id faciens, quia data opera impedit ſemen iam effuſum, & fœtum, à ſuo naturali fine, qui eſt generatio hominis. Azor. *tom. 3. lib. 2. ca. 4.* Sanch. *lib. 9. de Matrimon. diſp. 20. nu. 2.* Non tamen erit proprie homicida, ſed veluti homicida. Sumitur ex *cap. ſi aliquis, & cap. ſicut ex litterarum de homicidio*, iuncto *cap. quod vero 32. q. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 9. dub. 10.* Layman. *lib. 3. de iuſtit. tract. 3. part. 3. cap. 4. q. 2.* Imò in caſu quo certum fuerit fœtum non eſſe animatum, & Medicorum iudicio ſi in lucem prodeat matri mortem allaturum permitti poteſt ipſius abortus. Tunc enim ius naturale conſeruandi matrem præponderare debet bono prolis futuræ, præſertim cum fœtus ille ſit pars matris, & bonum totius anteponi debeat bono partis. Sanchez *n. 9.* Layman. *ſupra §. ſecundo ſi certum ſit.* Eſt etiam abortus caſus reſeruabilis a Prælatis Regularibus reſpectu ſuorum ſubditorum, vt dicetur inferius ex Clemen. VIII. imò de facto reſeruatus in aliquibus Concilijs Prouincialibus, vt habet Bonacina *de reſtit. diſp. 2. quæſt. vltim. ſect. 1. punct. 7. num. 6.*

5 Similiter poſt prędictam Conſtitutionem Gregorij dans remedium fœminæ ne concipiat, vel vt ſterilis fiat, aut ipſa fœmina illud accipiens, non incurrent excommunicationem, aut aliquas pœnas. Ratio eſt, quia vt patet ex Conſtitutionibus adductis, etſi Sixtus V. eas huic crimini inflixerit, tamen Gregorius XIV. illas abſtulit, ad terminos iuris communis caſum reducendo, quod nihil circa hoc diſponit. Portellus *ſupra num. 4.* Peccatum tamen graue tunc committent, quia contra intentionem naturæ ſe priuant potentia generatiua, & impediunt conceptionem fœtus. Azor. *tom. 3. lib. 2. cap. 4.* Qui etiam ibid. *§. ſed dicendum*, quem ſequuntur Sanchez *ſupra nu. 10.* Bonacina *de reſtit. diſp. 2. quæſt. vlt. ſect. 1. punct. 7. nu. 6.* & alij quos ipſe refert, etiam in caſu quo fœmina nobilis, aut Monialis cum viro peccarunt, & timent mortem, vel infamiam, vel ſcandalum ſi grauidæ fiant, non eſſe licitum procurare remedium impediens conceptionem, quia vt inquit Apoſtolus Rom. 3. *Non ſunt facienda mala, vt veniant bona*; & eſt contra ordinem naturæ impedire conceptionem fœtus: nam, ſemen, & copula a natura ſunt inſtituta ad prolis conceptionem, & generationem. Dicit tamen Azor oppoſitum eſſe opinionem aliquorum, quos non refert, quam credo probabilem, ſolum in eo caſu quo nullo alio omnino modo, nullaue via impediri poſſet infamia, aut mors talis fœminæ. Tunc enim non videtur eſſe intrinſecè malum procurare abortum fœtus inanimis, aut impedire conceptionem ipſius. Baſilius de Leone *lib. 10. de Matrimon. cap. 13. nu. 2.* Franciſcus Torre blanca *de Magia lib. 2. cap. 43. nu. 10.* Eſto id improbabile cenſeat Vincentius Candidus *tom. 1. Diſquiſit. moral. diſquiſit. 1. art. 2.*

6 Hodie tamen poſt prædictam Conſtitutionem Gregorij procurantes abortum fœtus animati, aut exhibentes mulieribus, vel ſumentes venena ſterilitatis, aut quocumque modo auxilium, vel conſilium eis dantes, incurrunt pœnas deſignatas à Sixto V. in præfata Conſtitutione, præſertim excommunicationem latæ ſententiæ. Ratio eſt, quia Gregorius qui moderatus eſt Conſtitutionem Sixti, nihil innouauit quantum ad hoc de fœtu animato. Quaran. *in Summ. Bullar. verbo Abortus num. 4.* vbi oppoſitum aſſerentes imperitos appellat.

7 Circa quæ aliqua animaduertenda. Primùm, huiuſmodi excommunicationem etiamſi ex vi Conſtitutionis Sixti ſoli Papæ reſeruata eſſet, nunc verò propter Conſtitutionem Gregorij Papæ reſeruata non eſt, ſed quilibet confeſſarius, ſiue ſæcularis, ſiue Regularis habens facultatem ab Ordinario loci ad hos caſus poteſt ab illa abſoluere. Ita enim habetur ex Conſtitutione Gregorij. Portellus *ſupra num. 5.* Bonacina *de legibus diſputat. 2. quæſt. 1. punct. 4. numer. 5.* Requiritur tamen, quod Confeſſarius ſit ad hos caſus à loci Ordinario ſpecialiter deputatus. Vnde qui ſolum generaliter ab Ordinario deputati ſunt ad audiendas Confeſſiones non poſſunt ab his caſibus abſoluere, quia Pontifex Gregorius ſpecialem deputationem requirit. Portellus *ſupra*. Quod notandum duxi contra Dianam *part. 5. Tract. 9. Reſol. 40. §. Verum his*, vbi non ſatis id explicat. Addit Portellus, nullum Confeſſorem etiam Regularem poſſe etiam propter priuilegia Religionum abſoluere ab hac excommunicatione, eo quod Pontifex requirit ſpecialem deputationem Confeſſarij ab Ordinario. E contra verò Peirinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Conſtit. 1. Iulij II. num. 65.* credit poſſe Confeſſarios Regulares id facere, eo quod iſte caſus iam eſt Epiſcopalis, & non Papalis, Confeſſarij autem Regulares habent auctoritatem abſoluendi ab omnibus caſibus, à quibus abſoluere poſſunt Epiſcopi. Verumtamen, quia, vt dixi *tom. 1. cap. 19. num. 17.* ex nouo decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano VIII. nullatenus poſſunt Confeſſarij Regulares quorumcumque priuilegiorum virtute abſoluere ab vllo ex caſibus Ordinario reſeruatis, cum iſte ſit caſus Ordinarijs reſeruatus, ſeu Epiſcopalis, vt admittit ipſe Peirinis ex Scortia *in Selectt. Bullar. Theorem. 388.* ideo ab illo abſoluere non poſſunt. Niſi dicatur, quod cum iſte caſus non ſit reſeruatus ab ipſis Ordinarijs, ſed ſolum à iure Pontificio cenſeri debeat inter caſus à iure Epiſcopis reſeruatos, ac proinde non comprehendi dicto decreto (iuxta dicenda infra verbo *Caſus reſeruati nu. 1. & 4.*) niſi quando expreſsè Ordinarij ipſum reſeruabunt, prout frequenter fit. Theſaurus *in prax. part. 2. verb. Abortus procuratio cap. 1. §. 1.* Quod an probabile ſit, alij viderint.

8 Regulares autem vtriuſque ſexus prædicta crimina perpetrantes abſolui poſſunt ab hac excommunicatione à ſuis Prælatis. Primò quidem quaſi iure communi ex doctrina tradita *tom. 1. cap. 18. num. 30.* quam etiam affert Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 8. & 9.* quòd ſcilicet Prælati Regulares eo quod habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſint abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris Papæ reſeruatis, quæ in iure ſunt commiſſæ Epiſcopis. Hęc enim cenſura huiuſcemodi eſſe videtur, reſeruata enim erat Papæ à Sixto V. ſed commiſſa Epiſcopis à Gregorio XV. eo ipſo, quod abſolutionem ipſius permittit Confeſſario ab ipſis ad hos caſus ſpecialiter deputato. Secundò, ex mente ipſius Gregorij cum enim in Conſtitutione Sixti ſæpius mentio facta fuiſſet ſpecialiter de Regularibus cum poſtea Greg. committit abſolutionem huius cenſuræ Confeſſario ab Ordinario loci per Ordinarium loci benignè interpretandus venit Superior Regularis. Etſi enim Ordinarij loci nomine regulariter non veniat Prælatus Regularis,

Digitized by Google

gulatis, iuxta dicta *tom.1.cap.19.num.* 19. in caſu tamen præſenti oppoſitum dici debere videtur, eo præſertim quod mens Summorum Pontificum ſemper eſſe creditur, vt Religioſi quoad forum conſcientiæ ſubijciantur ſuis Superioribus. Poterunt ſimiliter Regulares abſolui à ſuis Prælatis ab hac excommunicatione, ſi poſt tempora Sixti, & Gregorij habuerunt à Sede Apoſtolica priuilegia ſic faciendi. Cum enim per Conſtitutionem Sixti ſublata fuerint omnia priuilegia Regularium, vt conſtat ex ipſa Bulla *num.2.* relata, nec quoad hoc moderata fuerit per Gregorium, proculdubio requiritur aliquod priuilegium à poſterioribus Pontificibus conceſſum. Video tamen, eumdem Gregorium XIV. poſt prædictam Conſtitutionem, quæ data fuit pridie Calendas Iunij conceſſiſſe 11. Kalendas Octobris in Bulla *Illius qui* inter Conſtitutiones ipſius num.17. Generali Clericorum Regularium Miniſtrantium infirmis facultatem abſoluendi per ſe, vel per alios ad id deputatos ſibi ſubditos à quibuſcumque cenſuris quomodolibet latis, ex quo videtur tam ipſum, quàm Generales aliorum Ordinum, qui habuerit communitatem priuilegiorum cum hac Religione (quales ſunt Carmelitæ) poſſe vti hoc priuilegio. Licet hoc non poſſit practicari, quia facultas abſoluendi à cenſuris, ſeu caſibus reſeruatis non cenſetur conceſſa verbis generalibus, niſi exprimatur. Quis vero poſſit diſpenſare in aliis pœnis inferius dicetur.

9 Secundò, animaduertendum hanc excommunicationem non incurri, niſi effectu ipſo ſequuto, prout colligitur ex illis verbis Sixtinæ *ad tale facinus committendum*. Verba enim regulariter intelligenda ſunt cum effectu ipſo, quem propriè ſignificant. Vnde procurans abortum quomodocumque, ſi tamen abortus ipſe non ſequatur, non incidet in hanc excommunicationem. Ita enim ſupponunt Portellus *ſupra num.5. & 7.* Naldus *in Summa verbo Abortus nu.5.* Benè animaduertens ſecus eſſe dicendum de caſu illo inter reſeruabiles à Regularibus deſignato à Clemente VIII. Is enim eſt procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum etiam effectu non ſequuto.

10 Tertiò, animaduertendum animationem fœtus regulariter fieri quoad maſculos poſt quadraginta dies, quoad fœminas verò poſt octoginta. Sic enim ſupponunt communiter authores, ſpecialiter Azor *tom.3. lib.2. cap.4.* Quaranta *in ſumma Bullarij verbo Abortus num.5.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.51. num.137.* & alij. Et ita, vt audio, in S. Pœnitentiaria recipitur. Dixi *regulariter*, quia ex caliditate, vel frigiditate matris aliter contingere poterit. Azor relatus ex Armilla, & Siluestro. Imò ſecundum alios animatio, & formatio fœtus aliquando citius contingit tam in maribus, quàm in fœminis. Bonacina *de Reſtit. diſp.2. q. vlt. ſect.1. punct.7. nu.4.* In dubio autem, id eſt, non conſtito an fœtus ſit maſculus, an fœmina cenſetur maſculus, quia in dubiis tutior pars eſt eligenda, & ita practicatur in pœnitentiaria. Naldus *in Summa ver. Abortus n.2.* Barb. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.51. n.138.*

11 Quod mulier ipſa prægnans abortum proprium procuret, probabile eſt, non idcirco incurrere prædictam excommunicationem, etiamſi incurrat alias pœnas in Conſtitutione Sixti deſignatas. Ratio eſt, quia licet ipſe Sixtus in prædicta Conſtitutione in prima parte ipſius varias pœnas temporales inflixerit contra huiuſmodi ſcelus perpetrantes, in ſecunda verò, quæ incipit ab illis verbis *Inſuper vt immaniſſimi*, vbi pœnam excommunicationis infligit, nullam prorſus mētionem facit mulieris pręgnātis proprium procurantis abortum, in hoc forſan compatiendo eius ſexus fragilitati, cum tamen in prædicta prima eius parte ſemel, ac iterum expreſsè meminerit eiuſdem fœminæ, vt legenti conſtabit, quo denotari videtur hanc pœnam excommunicationis non impoſuiſse ipſi, ſed alias temporales. Nec obſtat, quod in dicta ſecunda parte loquatur de fœmina ſiue principali, ſiue ſocia, quia illa vox principalis intelligi debet de principali in dando medicamenta, ſeu pocula pro abortu. Naldus *in Summa verbo Abortus numero 1.* Hoc tamen intelligi debet ex vi ipſius Conſtitutionis Sixti præcisè ſumptæ, nam vt Bonacina *de legib. diſp.2. q.1. punct.4. num.6.* dicit oppoſitum eſt vſu receptum.

12 Similiter licet fœmina prægnans cui ex iudicio medicorum neceſſarius eſt abortus fœtus iam animati ad effugiendam mortem, non poſſit adhibere medicinas, Pharmaca, aut venena directè tendentia ad occiſionem fœtus, cum innocentem per ſe, & directè occidere ſemper ſit illicitum, medicinas autem quæ per ſe, & directè ordinata ſunt ad ſanitatem ipſi conferendam licet per accidens ex illis timeatur fœtus occiſio, adhibere non eſt illicitum. Ratio eſt, quia cum talis fęmina habeat ius ex lege naturali ad propriam vitam conſeruandam per media licita, & ordinata ad talem finem, non eſt ratio cur negetur id poſse facere etiam ſi per accidens ſequatur mors fœtus, ſicut licitum eſt innocentem per accidens ad defenſionem ſui occidere, & ſicut poſset eadem fœmina ſi ab aliqua fera inuaderetur fugere cum periculo occiſionis fœtus. Sanchez *lib.9. de Matrimonio diſp.20. num.14.* Laymanus *lib.3. de Iuſtitia tract.3. par.3. cap.4. §. ſi autem*. Veruntamen ſi caſus eſſet, quod crederetur, non adhibito tali medicamento, etiam ſi moreretur mater, fœtum viuum in lucem edendum, & baptizandum, non poſſet adhiberi etiam ſtante tali periculo mortis matris. Ordo enim charitatis poſtulat, vt vita ſpiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipſius matris. Laymanus *ibidem*. Quid verò dicendum ſit in caſu quo medicamenta æquè directè tendant in mortem fœtus, & in ſalutem matris, vel ſi illa ſint dubia, agunt Sanchez *ſupra numero 18. & 19.* Villalobos *in Summa tomo 2. tractat.12. dub.13. numer.2.* & Diana *Tractat.5. Miſcellan. reſolut.11.* Sed quidquid dicatur, ſemper ſalus ſpiritualis fœtus anteponi debet vitæ corporali matris.

13 Quicunque viri qui aliquo ex prædictis modis, ſcilicet auxilio, conſilio, vel fauore abortum fœtus animati peccaminosè procurauerint, effectu ſecuto, incurrunt irregularitatem ex homicidio voluntario. Ratio eſt, quia ſic delinquentes ſunt veri homicidæ. Vt enim ait Tertullianus *in Apologet. cap.3. homicidij feſtinatio eſt prohibere naſci, nec refert natam quis eripiat animam an diſturbet naſcentem, homo eſt, qui futurus*. Sic etiam communiter omnes. Dixi *quicunque viri*, quia fœminæ etiam ſi tale delictum perpetrauerint non fiunt irregulares, quia non ſunt capaces irregularitatis, ſicut nec Sacrorum Ordinum ſuſceptionis. Cornexo *tract.5. de Irregularit. diſp.4. dub.1.* Dixi etiam *effectu ſequuto*, quia etſi datum fuiſſet quodcunque remedium ad faciendum abortum fœtus animati, ſi tamen fœtus viuus exiuit in lucem non incurretur irregularitas, quæ ſolum vero homicidio infligitur, & iuxta Iuriſtas conatus ad crimen non punitur pęna ipſius ordinaria. Portellus *in dub. Regul.*

verbo

*verbo Abortus num.*7. In dubio etiam de homicidio ſequuto, qui fuerit cauſa talis abortus cenſetur irregularis, ita vt ſi dubitetur an fœtus inanimis, vel animatus eſſet, qui eſt cauſa illius pro irregulari habebitur. Ratio eſt, quia dubius dubio facti de irregularitate ſaltem in materia homicidij communiter habetur pro irregulari, *cap. ad audientiam*, *cap. ſignificaſti el 2. cap. penult. de homicid.* Sanchez *de præceptis decalogi lib.*1. *cap.* 10. *num.* 42. *&* 43. poſt plures alios. Et ſi oppoſitum probabile cenſeat Diana 4. *part. Tract.*a. *de Irregularit. Reſolut.* 16.

14 An verò Prælati Regulares poſſint ſuper hac irregularitate diſpenſare cum ſuis ſubditis, quando caſus eſt occultus, quærunt aliqui. Et Portell. *ſupra num.* 10. contra Rodriguez reſpondet affirmatiuè. Quia tamen hæc irregularitas eſt, vt dixi, ex homicidio voluntario videnda ſunt, quæ attuli *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 44. & notandum quod priuilegium Martini V. cui inniti videtur Portellus relatus fuit viuæ vocis oraculum, vt dixi dicto *num.* 44. Vnde bis temporibus, quando omnia viuæ vocis oracula reuocata ſunt à Greg. XV. & SS. D. N. Vrbano, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 23. *num.* 21. nihil valet. Quod maximè notandum eſt, non ſolum pro Caſſarubio, Corduba, Rodrigu., Sorbo, & alijs, qui ante prædictas reuocationes ſcripſerunt, ſed maximè pro hoc authore, quia ſæpius innititur in ſuis ſententijs huiuſmodi viuæ vocis oraculis iam reuocatis. Probabilius id dicere poterat propter priuilegium Pauli III. per Bullam conceſſum Benedictinis Vallisoletanis, quod refero infra verbo *Irregularitas num.* 72. Sed notandum, quod cum Sixt. V. in ſæpius relata Conſtitutione huius irregularitatis diſpenſationem ſoli Summo Pontifici reſeruauerit, ſublatis omnibus, & quibuſcumque priuilegijs Religionum, & quo ad hoc punctum de abortu non ſit moderata prædicta Conſtitutio à Gregorio XIV. ideo attendere debent Regulares ſi habent aliquod priuilegium quo ad hoc à poſterioribus Pontificib. poſt Sixtum conceſſum.

15 Incurrunt etiam prædicti irregularitatem infamię iuris quandocumque fuerint condemnati, vel quando crimen fuit notorium de iure, vel de facto, vt tradit Theſaurus *ſupra* §. *Quinto irregularitatem*. Qui etiam animaduertit §. *Tandem*, quod ſupplicans in Pœnitentiaria pro diſpenſatione ſuper irregularitate in hoc delicto debet exprimere ſi erat fętus à ſe genitus, quia eſt caſus difficilior ad diſpenſandum. Pro diſpenſatione etiam in his irregularitatibus cõſule dicenda infra verbo *Infamia*, & verbo *Irregularitas*.

16 Caſu quo aliquis ſaltans cum fœmina prægnante ſaltatione conſueta ipſa fœtum animatum eijceret non eſſet irregularis, ſecus ſi vſus eſſet ſaltatione immoderata. Quia in hoc caſu, non in priori cenſeretur cauſa abortus. Similiter ipſam percutiens, aut cum illa coiens abſque debita cautione ne mors fętus animati ſequatur, erit irregularis abortu ſequuto, propter eamdem rationem. De his caſibus Suarez *de cenſuris diſp.* 45. *ſect.* 2. *num.* 5. *&* *ſect.* 6. *num.* 11. Bonacina etiam *de cenſuris diſputat.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 7. *num.* 22.

17 Qui approbauit, ſeu ratum habuit ſuo nomine iam factum abortum fœtus etiam animati, etſi peccauerit mortaliter, quia complacet de crimine graui, non tamen incurrit irregularitatem, aut alias pęnas, illæ enim ſolum ſtatuuntur pro illo, qui cooperatus eſt ad abortum, ille autem nullo modo cooperatus fuit. Portellus *in dubijs Regul. verbo Abortus in addit. num.* 3. Addens oppoſitum debere dici de eo, qui approbauit abortum antequam fieret, aut dum fieret, quia iam eſſet cauſa illius tali approbatione, & de illo, qui dixit fęminæ antequam fętus eſſet animatus, quod procuraret abortum illius, ipſa verò id fecit poſtquam animatus erat. Quod intellige, ſi hoc fuit ipſo ſciente, nec repugnante, aut non reuocante ſuum mandatum. Pro quo vide dicenda verbo *Irregularitas num.* 71.

18 Plures etiam volunt, quod ſi pater fœtus animati cui mater pręgnans dicit ſe velle procurare abortum taceat, nihil aliud faciendo, incurrat omnes pœnas deſignatas à Sixto V. quod eſt ſatis probabile, quia ex iuſtitia tenebatur impedire abortum cum ſit pater illius fœtus. Naldus *in Summ. verb. Abortus num.* 5. Portellus *in dub. Regular. verb. Abortus nu.* 14. referens Rodrigu.

19 Prædicti etiam, qui aliquo ex modis aſſignatis ſunt cauſa abortus fœtus animati, ſi Clerici fuerint etiam Regulares incurrunt pœnas priuationis, & inhabilitatis, quas Sixtus V. in prædicta Conſtitutione ſuperius adducta deſignauit, & quas Gregorius in ſua alia Conſtitutione etiam relata in ſuo vigore manere decreuit. Rodriguez *in addit. ad ſumm. tom.* 3. *cap.* 13. *num.* 4. Portellus *ſupra n.* 8. Nec video aliquod priuilegium per quod Regulares à ſuis Prælatis in iſtis pœnis diſpenſari poſſint, cum Sixtus omnia priuilegia Religionum quo ad id abſtulerit, nec Gregorius in ſua Conſtitutione aliquid circa hoc innouauerit. Ex vi tamen priuilegij Gregorij XIV. de quo ſupra *n.* 8. dixi, videtur poſſe aliquas earum tolli, concedit enim Pontifex ibi Præfecto Generali Clericorum Regularium Miniſtrantium infirmis, vt per ſe, vel per alios ad id munus deputatos poſſint abſoluere ſuos ſubditos à quibuſcumque pęnis à iure, vel ab homine, non tamen nominatim quomodolibet latis in foro conſcientiæ tantum. Quo priuilegio etiam potiuntur alij Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum ipſis. Quia tamen in illo non includuntur pęnæ illæ, quæ ſunt reſeruatæ Sedi Apoſtolicæ, ideo cautè procedendum. In dubio autem animationis fętus non incurruntur iſtę pęnæ, quia hoc eſt ſpeciale irregularitati, quod in dubio facti homicidij incurratur, iuxta dicta ſupra *nu.* 13. propter iura ibi relata, quod non procedit in huiuſdi pęnis: præſertim cum pęna ordinaria ſtatuta delicto certo non ſit imponenda delicto dubio. Vaſqu. 1. 2. *quæſt.* 19. *art.* 6. *diſp.* 66. *cap.* 1. *nu.* 5. Sanch. *de præcept. decalog. li.* 1. *c.* 10. *n.* 45.

20 Similiter prędicti Clerici, & Regulares delinquentes, qui cauſa fuerint abortus fętus animati tradendi ſunt in foro externo curiæ, & brachio ſæculari depoſiti, & degradati, puniendi pęna homicidarum, & tamquam veri homicidæ. Ita enim habet Sixti Conſtitutio relata, nec in hoc moderata à Gregorio. Quaranta *verbo Abortus nu.* 6. Rodriguez *tom.* 2. *q.* 33. *art.* 4. *in fine*. Imò procurans abortum malis medicamentis, non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, prout ex declaratione Sacræ Congregationis refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abortus*. Vide, quæ dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 83. & quæ dicam infra circa immunitatem Eccleſiaſticam verbo *Immun. Eccleſiarum nu.* 12.

21 Qui fuerint cauſa partus etiam viui tam intempeſtini tamen, vt nullo modo longo tempore viuere poſſit, abortum cauſare dicentur, quia idem eſt non naſci viuum, ac tam immaturè naſci, vt diu viuere non poſſit. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. in*

conſtit.87. Sixti V. Schol.2. referens Tiraquellum, & Gutierez. Quare tales, vt credo, abortus pœnas incurrent, quia ſunt veri homicidæ.

22 Demum pro explicatione illius vocis *Apochas*, quæ eſt in Conſtitutione Sixti V. nota conſignificare ſcripturam in qua creditor ſe pecuniam accepiſſe teſtatur, vulgò Quitantiam vocant. Id enim habent Calepinus, & Theſaurus linguæ latinæ: hæc autem appoſita videtur à Pontifice in ea Conſtitutione, in qua tet ea quibus procurantes abortum ad illum concurrere ſolent; quia tales ſceleſti aliquando mittunt iſtas apochas, ſeu quitantias ſuis debitoribus ſignificantes ſe pecuniam illis debitam ab ipſis accepiſſe, eos hoc prætio ad illiuſmodi facinus abortus procurandi allicientes.

ABSOLVTIO.

SVMMARIVM.

Nulla abſolutio dari poteſt ſola mente, aut animo. numero 1.
Quæ ſit forma abſolutionis à peccatis. ibid.
Quæ ſit forma abſolutionis à Cenſuris. ibid.
An ſolis illis verbis Abſoluo te *abſoluantur peccata, & Cenſuræ. n.* 2.
An requiratur expreſſio nominis Cenſuræ à qua quis abſoluitur. n. 3.
An requiratur expreſſio cauſæ propter quam incurſa fuit Cenſura. n. 4.
Vna Cenſura auferri poteſt ſine alia. n. 5.
Secus dicendum de peccatis mortalibus. ibid.
Quando poſſit dari abſolutio Cenſuræ extra confeſſionem. num. 6.
Quid importet verbum illud in foro conſcientiæ. *ibidem.*
Quid illud in foro pœnitentiæ. *ibid.*
Quid illud iniuncta, ſeu peracta pœnitentia. *ibidem.*
Abſolutus à Cenſura ſolum in foro conſcientiæ qualiter ſe gerere debeat. n. 7.
Qualiter abſolutio publica impendenda. n. 8.
An ſatisfactio partis læſæ præcedere debeat. numero 9.
An ea ſit de ſubſtantia abſolutionis. ibid.
Quid de abſolutione in foro conſcientiæ. ibid.
An abſolutionem ab excommunicatione præcedere debeat iuramentum. n. 12.
Quale ſit hoc iuramentum, & à quibus petendum. ibidem.
An abſolutio à peccatis, vel Cenſuris dari poſſit ſub conditione. n. 11.
Abſolutio Cenſuræ debet eſſe voluntaria, non coacta. num. 12.
Quid requiratur ex parte abſoluentis ad valorem abſolutionis. nu. 13.
An non Sacerdos abſoluere poſſit. ibid.
Abſoluens, & abſoluendus diſtincti eſſe debent. numero 14.
Inuitus an poſſit abſolui à peccatis, vel Cenſuris. numero 15.
Abſens abſolui poteſt à Cenſuris, non à peccatis. numero 16.
Alia remiſſiuè. num. 17.

1 NVLLA abſolutio dari poteſt ſola mente, aut animo, à quocumque Prælato, aut Confeſſario Regulari. Ratio eſt, quia vel eſt Sacramentalis, & à peccatis, vel ſolum à cenſuris, ſi primum, cum ſit pars Sacramenti, ſcilicet forma pœnitentiæ debet eſſe ſenſibilis, ſicut & ipſum Sacramentum. Si ſecundum, cum ſit actus iuriſdictionis humanæ debet humano modo exerceri, ac per conſequẽs non ſola mente, aut animo. S. Tho. 3. *par. qu.* 84. *art.* 3. & expoſitores *ibid.* Suar. *de cenſuris diſp.* 7. *ſect.* 9. Vnde ad abſolutionem à peccatis, ſeu Sacramentalem requiruntur verba illa ſcilicet *Abſoluo te*. Concilium enim Florent. in litteris vnionis dicit Sacramenta conſtare rebus, & verbis, & in ſpecie loquens de pœnitentia dicit formam illius eſſe verba abſolutionis. Expoſitores S. Thom. relati. Quare parum probabilitatis habet ſententia exiſtimantium abſolutionem Sacramentalem poſſe dare ſignis, vel in ſcriptis, apud Enriquez *lib. 4. de pœnitentia cap.* 11. *in commentar. littera M.* Abſolutio verò à cenſuris non requirit verba, ſed in ſcriptis, aut per ſigna dari poteſt, vt ſic n. ſufficienter exercetur humano modo poteſtas iuriſdictionis, nec aliud eſt à iure requiſitum. Cornexo *de cenſuris diſp.* 11. *dub.* 3. De Papa verò quidam dicunt poſſe abſoluere à cenſura ſolo animo. Ita Naldus *in Summ. verbo abſolutio à cenſuris num.* 1. Hoc tamen videtur difficile. Etſi enim Papa propter ſupremam poteſtatem, & quia ipſe non ſubijcitur formæ iuris communis poſſit abſoluere à cenſuris abſq; nutibus, ſignis, aut ſcriptura exprimentibus dictam abſolutionem, in quo ſuperat omnes alios Prelatos ipſo inferiores, quia tamen eius etiam poteſtas humano modo exerceri debet, ideo ad abſolutionem hanc præſtandam præter voluntatem, & intentionem ipſius requiri videtur aliquod opus externum, puta locutionem, ſalutationem, vel quid ſimile, ex quo colligi poſſit ipſius intentio, vel ſaltem quo ipſe declaret ſe habere illam. Clement. vltima *de ſentent. excommunicat.* Cornexo *ſupra*. Bonacina *de Cenſuris diſp.* 1. *q.* 3. *punc.* 5. *n.* 6.

2 Poſſunt prædicti ijs ſolis verbis *abſoluo te* abſoluere à peccatis, & cenſuris ſimul, modo intendant vtrumque facere. Illis enim verbis ſufficienter ſignificatur ſenſus formæ Sacramentalis, & relaxatio vinculi cenſuræ. Nauarrus *de pœnitent. dub.* 6. *cap.* 1. Henriquez *lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 3. In quo caſu abſolutio ab excommunicatione erit prior natura abſolutione à peccatis. Quia tamen modus abſoluendi prius à cẽſuris, & poſtea à peccatis certior eſt, & ſecundum vſum Eccleſiæ, ideo ipſo vti debent Confeſſarij, niſi in caſu quo pœnitens eſſet tam proximus morti, vt non eſſet tempus ad id faciendum. Bonac. *de cenſuris diſp.* 1. *q.* 3. *punc.* 5.

3 Similiter licet ex vſu Eccleſiæ requiratur expreſſio nominis cenſuræ à qua quis abſoluitur, excommunicationis videlicet, ſuſpenſionis, &c. quantum ad validitatem tamen abſolutionis non videtur neceſſaria. Primò, ſi abſoluens vteretur nomine communi cenſuræ, non autem ſpeciali excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. vt ſi diceret abſoluo talem à cenſura, vel cenſuris. Secundò, quando præceſſit aliquid quo determinetur ipſa cenſura, vt ſi præceſſit confeſſio, vel probatio illius, tunc enim ratione illius quod præceſſit, ſufficienter determinaretur intentio abſoluentis, & ſignificatio verbi *abſoluo*, ſicut propter eamdem rationem in Sacramento pœnitentiæ, quia præceſſit confeſſio peccatorum, ſufficit dicere *abſoluo te*, nulla facta peccatorum mentione. Suarez de

Digitized by Google

de cenſuris diſp.7.ſect.9.num.4. Cornexo *de Cenſur.diſp.11.dub.3.* Addunt ij Doctores, quod ſi non præceſſit aliquid quo determinentur intentio, & verba abſoluentis, vt ſi abſolutio detur inuito, abſolutionem nō eſſe validam, quia non eſſet tale determinatiuum. Sed dicerem, etiam tunc eam eſſe validam ex parte ſua, licet propter Eccleſiam, & eum qui abſolueretur neceſſaria eſſet maior expreſſio.

4 Multo minus requiritur ad validitatem abſolutionis à cenſura expreſſio cauſæ propter quam fuit incurſa, v.g. percuſſio Clerici, &c. Ratio eſt, tum quia expreſſio cauſæ nullo iure communi præſcribitur in abſolutione, tum quia intentio abſoluentis ſufficienter exprimitur ſine expreſſione cauſæ cenſuræ. Cornexo *ſupra.* Bonacina *de Cenſuris diſp.1.qu.3.punct.5.num.7.* Per accidens tamen (dicunt illi) requiritur expreſſio cauſæ, quando ſcilicet aliquis eſt irretitus pluribus cenſuris, & abſoluens ſolum intenderet abſoluere ab vna. Sed tunc, iuxta ſuperius dicta, ſolum id videtur neceſſarium propter Eccleſiam, & eum qui abſoluitur, non propter abſolutionem ipſam. Quoad praxim tamen obſeruanda ſunt iura particularia Eccleſiarum, & Religionum.

5 Licet vnum peccatum mortale auferri non poſſit ſine alio, eo quod mortale non aufertur niſi per gratiam ſanctificantem, quæ æquè opponitur cunctis peccatis mortalibus, nihilominus vna cenſura auferri poteſt, alia remanente. Ratio eſt, quia non eſt neceſſaria connexio inter illas, non ſolum loquendo de ijs, quæ ſunt diuerſæ rationis, v.g. excommunicatione, & ſuſpenſione, ſed & de ijs etiam, quæ ſunt eiuſdem rationis, v.g. excommunicatione pro percuſſione Clerici, & pro dimiſſione habitus religioſi. S.Th. *in 4.diſt.18.quæſt.18.art.6.* Suar. *diſp.7.ſect.9.* Vnde petens abſolutionem ab vna cenſura ſolùm abſoluitur ab illa. Abſolutio enim accommodatur petitioni. Si autem petens non excludat alias, & in abſoluente ſit poteſtas ad omnes, ab omnibus manebit abſolutus. Nam ex parte pœnitentis, & abſoluentis præſumitur voluntas generalis. Bonacina *de Cenſuris diſp.1.quæſt.3.punct.6.num.1.* Hinc bonum conſilium eſt pœnitenti in confeſſione petere abſolutionem generalem ab omnibus cenſuris, ſi enim Confeſſarius habeat facultatem generalem illas auferendi, remanebunt ablatæ. Nauarrus *cap.26.num.12.* Sairus *libro 2.cap.2.*

6 Poteſt dari abſolutio cenſuræ extra confeſſionem. Primò quidem, ab habente iuriſdictionem Ordinariam ad illam auferendam, cum nullo iure aſtringatur ad id faciendum in confeſſione. Secundò, ab habente iuriſdictionem etiam delegatam, quando illi conceſſa eſt facultas abſolutè, & ſine reſtrictione, talis enim facultas generaliter intelligenda eſt. Quando verò facultas conceditur determinatè, ſcilicet *in Sacramentali confeſſione, confeſſione audita*, vel ſimili modo, non poterit dari abſolutio cenſurarum extra confeſſionem. Facultas enim delegati exerceri non poteſt, niſi iuxta voluntatem delegantis. Suarez *diſp.7.ſect.5.num.36.* Filliucius *tract.11.cap.9.q.8.nu.294.* Quando autem facultas datur tantum pro foro conſcientiæ, probabile etiam valdè eſt poſſe dari abſolutionem etiam extra Sacramentum pœnitentiæ, iuxta dicta *tom.1.cap.18.num.45.* Verbum enim illud *in foro conſcientiæ tantum* ſolùm denotat illam abſolutionem à cenſura non prodeſſe ſuſcipienti quo ad Eccleſiam, ſed dumtaxat quo ad Deum, & ſalutem animæ. Vnde poterit dari coram aliquibus, licet non cum ſtrepitu iudicij, præiudicio tertij, aut Fiſci. Pœnitentis *tom.1. priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione Pyrri num.43.* De facultate tamen abſoluendi *in foro pœnitentiæ*, quamuis Suarez *lib.8. de legibus cap.6.num.16.* & Bonacina *de Cenſuris diſput.1. quæſt.3. punct.6. num.8. & 9.* dicant poſſe illa vti cum cui datur etiam extra Sacramentum pœnitentiæ, abſoluendo aliquem à cenſura, & imponendo illi aliquam pœnitentiam, quod dicunt ſolum denotari per verbum illud *in foro pœnitentiæ*. Immerito tamen ita ſentiunt, forum enim pœnitentiæ, nihil aliud eſt, quam Sacramentum pœnitentiæ, & quoties Pontifices, vel alij Prælati Superiores volunt, quod pœnitens non abſoluatur niſi impoſita pœnitentia, id exprimunt alijs verbis, videlicet *iniuncta pœnitentia, peracta pœnitentia, &c.* Rodriguez *tom.1. quæſt.61. art.16.* Sanchez *lib.8. de matrimon. diſp.34. num.29.*

7 Abſolutus à cenſura, excommunicatione, v. g. *in foro conſcientiæ, foro pœnitentiæ*, vel *Sacramentaliter* tantum, licet quo ad illos, qui neſciunt eſſe abſolutum, ſe gerere debeat, ac ſi adhuc irretitus maneret cenſura, propter ſcandalum vitandum, abſolutè tamen, & quoad alios, vel coràm alijs, qui vel ignorant eum incurriſſe cenſuram, vel ſciunt eſſe abſolutum, poteſt actus per cenſuram prohibitos exercere, v.g. ſi fuerit excommunicatus celebrare, communicare, &c. Ratio eſt, quia tali modo abſolutionis liberatus eſt quoad Deum, quoad conſcientiam, & quoad illos homines ab illa cenſura, nihil ergo eſt, quod illum prohibeat exercere, quæ alias ſine cenſura poſſet. Poterit tamen à Iudice, vel Superiore ſi denuncietur, pro illa puniri, obligari ad ſatisfaciendum parti læſæ, ſi quæ fuit, & iterum abſolui, ſeu declarari abſolutus, adhibito etiam teſtimonio illius, qui eum abſoluit in foro conſcientiæ, &c. vel etiam confeſſarij id teſtificantis de licentia pœnitentis. Abſolui enim aliquem *in foro conſcentiæ tantum* eſt abſolui ſaluo iure Iudicis, vel Superioris ad faciendum ea, quæ debet. Suarez *de Cenſuris diſp.7. ſect.5.* Bonacina *de Cenſuris diſp.1. quæſt.3. punct.10.* Poterit quoque Iudex, vel Superior, huiuſmodi abſolutionem acceptare pro foro externo etiam. Laymanus *lib.1.tract.5. par.1. cap.7. num.7.*

8 Quamuis abſolutio cenſuræ in foro interno, pœnitentiali, ſeu Sacramentali, communi, & ordinario modo fieri debeat, prout conſtat non ſolum ex vſu Eccleſiæ, ſed ex viuæ vocis oraculo Leonis X. pro Minoribus, quod refert Caſſarubius *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Abſolutio quoad ſæculares 1. num.13.* de quo inter alios Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.6.* abſolutio tamen publica ſolemnis impendenda eſt iuxta formam præſcriptam in *cap. à nobis de ſentent. excommunicat.* niſi oppoſitum communi vſu receptum fuerit. Abſoluendus ergo ab excommunicatione ſuper nudatos humeros, ſi fuerit vir, leuiter cedi debet virga, aut flagello, dum recitatur Pſalmus *Miſerere*, aut alius penitentialis. Poſtmodum dicto *Gloria Patri, Kyrie eleiſon, &c. Pater noſter, &c.* Verſ. *Saluum fac ſeruum tuum, &c. Domine exaudi, &c. Dominus vobiſcum, &c.* dicat Orationem *Deus cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere, &c.* deinde ſubiungat, *Authoritate qua fungor abſoluo te à vinculo excommunicationis, quod incurriſti propter hanc vel illam cauſam, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, & communioni fidelium in nomine Patris, &c.* Tolet. *in ſumm.lib.1.cap.14. num.10.* Quæ forma, etiamſi non ſit de eſſentia abſolutionis, ex vſu tamen Eccleſiæ obſeruari debet, itaut ſine aliqua culpa non prætermittatur, niſi

niſi adſit neceſſitas, aut alia rationabilis cauſa. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 19. *ſect.* 2.

9. Præcedere tamen debet abſolutionem à cenſura, quæ incurſa eſt cum damno tertij ſatisfactio partis læſæ, in totum ſi fieri poteſt, vel ſaltem ſecundum eam partem, quæ poſſit præſtari, vel caſu, quod nec integra ſatisfactio, nec in parte præſtari tunc poſſit, ad minus adhibenda eſt cautio pignoratitia, ſi fieri poteſt, ſin autem ſaltem fideiuſſoria: quod ſi nec hæc præſtari poſſit, ſaltem dari debet cautio iuratoria de prædicta ſatisfactione præſtanda, hoc enim totum neceſſariũ eſt pro conſeruando illæſo iure tertiæ perſonæ, cui facta eſt iniuria, iuxta doctrinam Nauarri *in Man. capit.* 26. *num.* 7. Ita enim colligitur ex *cap. Parochian. de ſentent. excommunic.* & ex c. fin. Eccleſiæ. Nomine verò ſatisfactionis partis læſæ intelligitur honoris, vel famæ, vel aliorum bonorum, vel ſaltem petitio veniæ pro iniuria. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 5. *art.* 3. Enriquez *in ſumm. lib.* 13. *cap.* 28. Hæc porro ſatisfactio licet non ſit de ſubſtantia, ſeu eſſentia abſolutionis, itaut ſine illa non valeat, cum nullo iure id caueatur, & expreſsè id teneant Doctores, ſpecialiter Syluester *verbo abſolutio* 3. *num.* 3. & Nauarrus *cap.* 27. *num.* 37. nihilominus abſoluens à cenſura non præmiſſa ſatisfactione peccat cõtra charitatem, non procurando reſtitutionem damni illati proximo. Imò etiam contra iuſtitiam, ſi ex officio id illi incumbat. Enriquez *lib.* 13. *cap.* 28. Bonacina *de cenſuris diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 9. *num.* 1. Imò habens facultatem limitatam ad abſoluendum, ſcilicet ſatisfacta parte, non ſolum illicitè, ſed inualidè abſoluit. Iuriſdictio enim limitata nõ extenditur vltra limites pręſcriptos, tantum enim valet quantum ſonat. Naldus *in ſumm. verbo abſolutio à cenſuris num.* 15. Bonacina *ſupra*. Licet de abſolutione lata vi Bullæ Cruciatę oppoſitum ſit probabile, vt dicam verbo *Bulla Cruciatæ num.* 32. Habens autem facultatem delegatam, ſeu priuilegium ſine limitatione ſatisfactæ partis validè abſoluit ſine illa. Quia priuilegium accipiendum eſt prout verba ſonant. Hoc autem priuilegium nullam limitationem includit. Nauarrus *loco relato*. Suarez *diſp.* 7. *ſect.* 5. *num.* 42. Hæc verò omnia procedunt in abſolutione quoad forum externum. In Sacramẽtali enim, ſeu foro conſcientiæ ſufficit quòd pęnitens proponat facere eam ſatisfactionem quam primum potuerit, creditur enim pœnitenti in hoc foro. Naldus *ſupra*, ex Rituali Romano iuſſu Pauli V. edito. Hic nota, quod ſi quis poſt præſtitam cautionem, ſeu iuramentum de ſatisfaciendo, poſtea ſatisfacere negligat non recidit in cenſuram à qua fuit abſolutus, cum id iure expreſſum non ſit, poterit tamen à Indice iterum excommunicari, *cap. ad reprimendum de Offic. Ordinar.* Laymanus *libr.* 1. *tract.* 5. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 8.

10 Præcedere etiam debet abſolutionem ab excommunicatione in foro externo iuramentum de non comittendo amplius illud delictum. Ita enim habetur *cap. ex tenore*, & *cap. de cætero de ſentent. excommunicat.* & *cap. peſſimam* 23. *quæſt.* 8. & tradunt communiter Doctores. Quorum aliqui dicunt hoc iuramentum debere eſſe de parendo mandatis Eccleſiæ, alij verò de parendo mandatis Superioris abſoluentis. Sed in idem recidit vtrumque. Nam non debet hoc intelligi de iuramento generali obediendi omnibus Eccleſiæ præceptis, cum ex nullo iure hoc conſtet, ſed de obediendo illi præcepto, quod abſoluens imponere debet excommunicato, quod tantum debet eſſe de illo crimine non amplius perpetrando, prout habetur in iuribus relatis. Suar. *tom.* 5. *de cenſuris diſp.* 19. *ſect.* 2. *num.* 10. Sanch. *in præcept. Decalog. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 22. Conueniunt autem ferè omnes, hoc iuramentum petendum non eſſe, niſi in abſolutione ab excommunicatione ob magna crimina. Quia ex iure nihil aliud colligi poteſt: dum enim id petit, loquitur ſolum de incendiarijs, & manifeſtis Clericorum percuſſoribus. Caietanus *in ſumm. verbo abſolutio cap. pen.* Suarez, & Sanchez relati. Nec hoc iuramentum eſt de ſubſtantia abſolutionis, licet non debeat prætermitti. Syluester *ver. abſolutio* 3. *num.* 3. Petitur verò etiam à fœminis. An verò etiam à pueris, relinquitur arbitrio Superioris, vt penſet an eo rationis vſu gaudeant, vt iuramentum æſtiment. Syluester *ſupra*. Sanchez *num.* 19. Vide dicenda verbo *Bulla Cœnæ numero* 53.

11 Abſolutio quæcumque ſiue à peccatis, ſiue à cenſuris, dari poteſt validè ſub conditione de præſenti, ſiue de præterito, vt ſi dicatur *abſoluo te, ſi hoc egiſti, aut ſi indiges, &c.* huiuſmodi enim conditiones non ſuſpendunt actum, & abſolutiones datæ ſub illis æquiualent abſolutis. Si enim conditiones ſubſiſtunt, abſolutiones tenent, ſi non ſubſiſtunt, nihil operantur, quia conditio nihil ponit in eſſe. Illicitè tamen adhibentur, quando ſine cauſa rationabili ponuntur, quia impertinenter, & aliquo modo irreuerenter. Cauſa tamen rationabili poſita, licitè id fieri poteſt. Primò, in abſolutione à peccatis, quando v.g. Confeſſarius dubitat an pœnitens habeat peccata, vel an ipſum abſoluerit. Vaſqu. *de pœnit. qu.* 84. *artic.* 3. *dub.* 5. Reginaldus *li.* 8. *n.* 6. Deinde, in abſolutione à cenſuris, vt ſi dicat abſoluens abſoluo te ab excommunicatione, *ſi eam incurriſti*, aut *ſi teneris vinculo illius, &c.* Idque conſtat in abſolutione, quæ ex vſu Eccleſiæ datur ad cautelam, quando ſcilicet dubitatur an contracta fuerit cenſura, datur enim tunc abſolutio ſub conditione ſi pœnitens indiget, vel ſi contraxit, &c. Cornexo *de cenſuris diſp.* 11. *dub. vlt.* Abſolutio verò à peccatis, ſeu Sacramentalis nullo modo poteſt dari ſub conditione de futuro, ita vt hoc modo data non ſolum illicita, ſed etiam inualida ſit. Ratio eſt, nam vel illa valet quando datur, vel quando adimpletur conditio, non primum, cum abſoluens non intendat quod tunc habeat effectum, & intentio Miniſtri neceſſaria ſit ad Sacramenti effectum: neque ſecundum, quia tunc non adeſt materia, & forma, ergo. Vaſquez, & Reginaldus relati. Abſolutio tamen à cenſuris ſub prædicta conditione de futuro valida eſt & licita, ſi conditio illa ſit rationabilis, vt ſi dicatur abſoluo te ab excommunicatione *ſi ſatisfeceris, reſtitueris, &c.* cum enim cenſura ferri poſſit ſub conditione de futuro, non eſt ratio cur & abſolutio non poſſit dari eodem modo. Sairus *lib.* 2. *cap.* 16. *nu.* 7. Cornexo *ſupra*. Abſolutio verò data ſub conditione de futuro impertinenti, & irrationabili, vt ſi dicat abſoluens, ego te abſoluo ab excommunicatione *ſi cras pluerit*, licet illicita ſit, & imprudens, quia eſt abuſus poteſtatis ſpiritualis, cum per illam fiat, quod actus illius pendeat à re impertinenti, valida tamen videtur, cum ſimili modo valida ſit abſolutio ſub conditione de præſenti, aut de præterito etiam impertinenti. Aegidius Coninch *de Sacram. diſp.* 13. *dub.* 2. *nu.* 17. *&* *diſp.* 14. *dub.* 16. *n.* 213. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 7.

12 Abſolutio cenſuræ debet eſſe voluntaria, libera, & & non coacta, ſeu extorta per dolum, vim, aut metum cadentem in virum conſtantem, ita vt aliter data non ſolum illicita ſit ex parte extorquentis, propter

pter grauem iniuriam, quę irrogatur Superiori à quo extorquetur, ſed etiam ſit irrita, & inualida. Ita enim habetur ex *cap. vnico de ijs quæ vi, metuſue cauſa fiunt in 6.* vbi Eccleſia in fauorem Eccleſiaſticæ poteſtatis id diſponit. Caietanus *verb. Excommunicatio caſu 41.* Nauarrus *capit. 27. numer. 125.* Cornexo *de Cenſuris diſputat. 11. dub. 4.* Vbi etiam decernitur, quod qui per vim, vel metum abſolutionem extorquet, nouam excommunicationem incurrit. Sayrus *lib. 2. capit. 21.* Cornexo *ſupra.* Ea tamen non eſt reſeruata. Theſaurus *in prax. part. 2. verbo abſolutionem à cenſuris extorquens cap. 9.*

13 Ex parte abſoluentis requiritur ad valorem abſolutionis Sacramentalis, ſeu à peccatis, poteſtas ordinis, & iuriſdictionis, iuxta dicta *tom. 1. Summæ cap. 19.* ex Concil. Tridentin. *ſeſſ. 23. cap. 15.* Ad valorem tamen abſolutionis à cenſuris, licet requiratur, quod abſoluens ſit Clericus, quia ille ſolus eſt capax iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, cuius actus eſt abſolutio à cenſuris; quemadmodum propter eamdem rationem idem requiritur ad ferendum cenſuras. Nihilominus quemadmodum ad ferendum cenſuras non eſt neceſſarius Ordo Sacerdotalis, ſed ſufficit inferior, imò & prima tonſura, ſic etiam ſufficiet ad abſoluendum ab illis. Suar. *diſp. 7. ſect. 6. nu. 2.* Naldus *in Summ. ver. abſolutio à cenſuris n. 3.* Quare ſi caſus eſſet, quod in aliqua Religione conuerſi eſſent Prælati, ſicut illi non ſunt capaces iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, ac proinde nec poſſent ferre cenſuras, iuxta dicta *tom. 2. ca. 8. n. 18.* ſic nec ab illis abſoluere. Secus verò ſi tales Prælati eſſent clerici ſaltem in minoribus, aut in prima tonſura conſtituti, quia tales ſunt capaces iuriſdictionis in foro externo, & iudiciali. In mortis etiam articulo licet quilibet Sacerdos etiam aliàs non habens iuriſdictionem ſiue Ordinariam, ſiue delegatam poſſit abſoluere à quibuſcumq; peccatis, & cenſuris quantumuis reſeruatis, ex doctrina Concilij *ſeſſ. 14. cap. 7.* probabilius tamen eſt hoc non poſſe competere alijs Sacerdote inferioribus, ſiue laicis, ſiue etiam Diaconis, aut Subdiaconis. Concilium enim ſolum hoc tribuit Sacerdoribus, nec eſt aliquod ius quo id concedatur inferioribus. Suarez *ſupra num. 6.* Sayrus *lib. 2. capit. 21. num. 3.* Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſput. 18. ſect. 1. num. 4. & 7.* Quamuis Cornexo *ſupra*, quod attinet ad abſolutionem à cenſuris, oppoſitum exiſtimet probabile cum Syluestro *verb. abſolutio 1. nu. 8.* & alijs. De cenſuris porro ſiue reſeruatis, ſiue non reſeruatis à quibus abſoluere poſſunt Prælati Regulares ſuos ſubditos, dixi *tom. 1. cap. 18. num. 28.* & ſequentibus.

14 Ex parte abſoluendi requiritur ad abſolutionem, quod ille ſit diſtinctus ab abſoluente, ita vt nullus poſſit ſe ipſum ſiue à peccatis, ſiue à cenſuris abſoluere. Abſolutio enim actus iuriſdictionis eſt, quę non exercetur niſi in ſubditos, ac per conſequens in alios. Suarez *de cenſuris diſp. 7. ſect. 7.* Bonacina *de cenſ. diſp. 1. quæſt. 3. punct. 4.* Vnde caſu quo Prælatus Regularis in cenſuram aliquam incidiſſet non poſſet ſe ipſum abſoluere, ſed ab alio abſoluendus eſt. Quid verò agendum in caſu quo in vno Monaſterio Prælatus, & ſubditi eſſent excommunicati ob violentam manuū iniectionem ad inuicem, nec ſit alius, qui eos poſſit abſoluere, dicam infra verbo *Clericus num. 17.* de abſolutione excommunicationis ob Clerici percuſſionem loquens.

15 Quamuis ad abſolutionis Sacramentalis valorem requiratur voluntas illius, qui abſoluendus eſt, cū nullus adultus poſſit inuitus recipere Sacramenta (S. Thom. *3. part. q. 68. art. 7.* & Expoſitores *ibid.*) Ad abſolutionis tamen à cenſuris valorem non eſt id neceſſarium, ſed poteſt ab illis abſolui ignorans, aut non conſentiens. Ratio eſt, quia ſicut cenſura poteſt ferri in inuitum, ita abſolutio cenſuræ inuito dari poteſt. S. Thom. *in 4. diſt. 18. q. 2. art. 5.* Sayrus *lib. 2. ca. 21. n. 5.* Hoc tamen intellige de abſoluente per poteſtatem ordinariam, abſolutam, & independentem à voluntate, & conſenſu illius, qui abſoluēdus eſt, nam qui abſolueret aliquem ſolum ex vi priuilegij conceſſi pœnitenti, vt contingit per Bullam Cruciatæ, vel Iubilæum, ſi inuitum illum abſolueret, nihil faceret, nam vſus talis priuilegij pendet ex voluntate ipſius priuilegiati. Cornex. *tract. de cenſuris diſp. 11. dub. 5.* An verò poſitiuè repugnans poſſit abſolui ab habente auctoritatem dubium eſt, & partem affirmatiuam tenet ipſe Cornexo, eſtque id ſatis probabile, ſaltem ſi non adſit contumacia ex parte illius.

16 Abſens, ſeu non localiter præſens licet non poſſit abſolui Sacramentaliter propter declarationem quandam Clementis VIII. quam refert Naldus *ver. Confeſſio, & Confeſſarius in fine*, vbi oppoſitum damnauit vt falſum, temerarium, & ſcandaloſum, & contra illius aſſertores grauiſſimas pœnas poſuit, nihilominus à cenſuris abſolui poteſt quis quantumuis abſens, & diſtans. Ita enim conſtat ex vſu Eccleſiæ, præſertim in Diplomatibus Summorum Pontificū. Eſtq; ſatis conforme naturæ ipſius cenſurę, vt quemadmodum abſenti infligi poteſt, multo magis ipſius abſolutio dari. Reginaldus *lib. 9. nu. 39.* Auila *de Cenſ. par. 2. cap. 7. diſp. 2. dub. 1.* Ex quo infertur rectè facere Prælatos Regulares habentes facultatem ex vi ſuorum priuilegiorum abſoluendi ſuos ſubditos à cenſuris in Capitulis aut viſitationibus, aut certis Feſtiuitatibus, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 93.* abſoluendo etiam abſentes, ſi priuilegia ipſorum generalia ſint, nec tantum extendantur ad præſentes. Auila *ſupra.* Layman. *lib. 1. tract. 5. par. 2. c. 6. nu. 9.* Similiter, ſi Confeſſarius facultate abſoluendi præditus oblitus ſit aliquem à cenſura abſoluere, vel ſi aliquem abſoluit à cenſura, à qua non poterat, quia erat Superiori reſeruata, poſtea impetrata facultate poterit, imò debet abſolutionem abſenti conferre, ſi ipſum ad ſe accerſere non poſſit. Layman. relatus ex Nauarro, Henriquez, & Auila.

17 De caſibus, & cenſuris reſeruatis à quibus abſoluere poſſunt Prælati, & Confeſſarij Regulares, vide verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciatæ*, verbo *Caſus reſeruatus*, verbo *Cenſura*, verbo *Confeſſarius*, verbo *Degradatio*, verbo *Depoſitio*, verbo *Excommunicatio*, verbo *Interdictum*, verbo *Irregularitas*, & 4. tom. verbo *Suſpenſio*.

ACCVSARE, ET ACCVSATOR.

SVMMARIVM.

Quando Religioſus accuſare poſſit. n. 1.

Quando accuſat ſine licentia Prælati, an iudicium illud ſit validum. n. 1.

Quid ſi Religioſus velit agere contra ſuum Prælatum. num. 3.

An tunc concedi debeant illi expenſæ. n. 4.

An etiam Prælato accuſato. ibid.

Religioſus obedire debet ſuo Superiori durante lite. nu. 5.

An cum poteſt eſſe actor poſſit conſtituere procuratorem. n. 6.

In

In caſu Hæreſis, vel ſuſpicionis Hæreſis tenentur Religioſi denunciare quaſcumque perſonas. n.7.

Quid in caſu, quo Monialis, ſeu Religioſus inuenis ad inhoneſta ſolicitaretur in Confeſſione. n.8.

Quæ crimina teneantur denunciare tempore viſitationis. num.9.

Nullus tenetur denunciare ſe ipſum. n.10.

An, & quando teneantur denunciare complices. numero 11.

An excuſentur aliqui à denunciatione, propterea quod non poſſint probare delictum. n.12.

An Religioſus teneatur denunciare delinquentem iam emendatum. n.13.

Quid quando illud delictum ſolus vnus nouit. numero 14.

Quid ſi Religioſus haberet apud ſe rem furto ſublatam. num. 15.

Quid quando praeceptum Superioris fundatur in ſola præſumptione. n.16.

Delicta ſecreta proximi, an, & quando denuncianda. num.17.

Eccleſiaſtici prohibentur accuſare in cauſa ſanguinis. numero 18.

Quando, & quomodo id liceat. ibid.

Proteſtatio quando, quomodo, & coram quibus ſit facienda. n.19.

An illa proſit laicis. ibid.

An teſtibus, Fiſcalibus, Aduocatis, &c. ibid.

An ſine illa excuſentur aliquando Eccleſiaſtici ab Irregularitate. n.20.

Quid quando accuſant aliquem ex obligatione Charitatis, vel Iuſtitiæ. n.21.

Alia remiſſiuè. n.22.

1 RELIGIOSVS, iuxta dicta *tom.1. Summ. cap.9. num.11.* non poteſt comparere in iudicio forenſi tamquam accuſator, ſeu actor etiam pro iniuria ſibi illata, contra quamcumque perſonam ſine licentia Prælati, niſi quando eſt extra Monaſterium, aut quando Prælatus ita eſt abſens, vt commodè non poſſit expectare eius reſponſum, aut ſi velit agere contra Religionem ipſam. Cum enim omne ius ſuum in Monaſterium tranſtulerit, ac veluti mortuus ſit, non poteſt prædicta munera exercere. Poteſt tamen in iudicio Regulari, ſeu coram ſuo Prælato accuſator eſſe, ſeu actor contra alios Regulares ſui Ordinis cum conditionibus tamen aſſignatis eodem *1. tom. ca.27. num.22.* vbi etiam *num.20.23. & 24.* & ſequentibus alia, quæ ad hoc ſpectant, præſertim de differentia, quæ eſt inter accuſatorem, & denunciatorem. De quo etiam noſter Thomas à Ieſu *in lib. de Regular. viſitat. tract.1. cap.4.* Sumimus autem in præſenti pro eodem actorem, & accuſatorem, quia qui in ciuilibus cauſis actor dicitur *l. qui prior ff. de iudicijs*, is in criminalibus appellatur accuſator *ff. de accuſat. & inſcript.* nunc ergo alia addenda.

2 Primum eſt, quod iudicium agitatum cum Monacho abſque Superioris licentia in quibus nequit agere, aut eſſe actor, vel accuſator, eſt nullius momenti. Nam iudicium, vt ſit legitimum debet conſtare iudice, actore, & reo legitimis, ex *capit. forus de verbor. ſignificationib.* & communiter ex Doctoribus, illud autem iudicium caret actore legitimo. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.12. num.12.* Qui etiam *num.13.* addit poſſe Superiorem ſi voluerit ratum habere illud iudicium in quo Religioſus actor fuit, ſeu accuſator ſine licentia ipſius.

3 Secundum, quod ſi Religioſus velit agere contra ſuum Prælatum, prout poteſt, illum accuſando, vel denunciando crimen illius, non tenetur expectare illius conſenſum, vtitur enim iure ſuo, maximè ſi id cedat in vtilitatem Monaſterij, *cap. ex parte de accuſat.* Gloſſa *ibi verbo alia.* Felinus *paulo poſt principium.* Sanchez *ſupra num. 18.*

4 Quando autem Religioſus accuſat ſuum Prælatum non ſunt ei denegandæ expenſæ tam victus, quàm aliæ neceſſariæ ad litem proſequendam. Sic enim habetur ex dicto *cap. ex parte de accuſat.* & ſequuntur Gloſſa finalis *ibi*, Ioannes Andreas *ibi*, Abbas *num. 9.* & alij. Limitat id Sanchez relatus *num. 21.* niſi Religioſus accuſans habeat aliquod peculiũ, tunc enim inquit non tenetur Monaſterium litis expenſas miniſtrare, quia ceſſat ratio reddita ex *cap. ex parte.* Similiter ipſe Prælatus accuſatus debet habere expenſas ſibi neceſſarias vſque ad finem litis, cum etiam ipſe Superior ſit pars Monaſterij, & Monaſterio intereſt quod Prælatus ſe defendat. Gloſſa *eo cap. ex parte verbo alia*, Abbas *num. 15.* Tapia *Autentica ingreſſi verbo ſua.*

5 Religioſus etiam ſuum Superiorem accuſans durante lite tenetur ei obedire ſicut antea. Adhuc enim Superioris officio fungi debet, cum illo non ſit priuatus. Abbas *capitulo ex parte numero 4.* Felinus *ibidem.* Non tamen tenetur illi obedire in deſiſtendo à lite, vel accuſatione, quia in hoc non ſubditur Superiori, *cap. nonne 8. quæſt. 4.* Sanchez *ſupra numer. 31.*

6 Quoties autẽ Religioſus poteſt eſſe actor in iudicio abſque Superioris licentia, poteſt etiam abſque illa conſtituere procuratorem, quia cum poſſet id per ſe ipſum agere poterit ſimiliter per alium. *Regul. poteſt. de Regul. iuris in 6.* Nauarrus *Comment. 2. de Regular. numer. 27. verſ. addo 11.* Sanchez *ſupra numer. 32.* Apud quem alia circa hæc numeris ſequentibus.

7 In caſu hæreſis, vel ſuſpicionis hæreſis, tenentur Religioſi accuſare, ſeu denunciare omnes, & quaſcumque perſonas tam ſui Ordinis, quàm alterius, & etiam ſæculares DD. Inquiſitoribus, nulla expectata licentia, aut conſenſu ſuorum Superiorum. Colligo id primò ex Conſtitutione Pauli V. quæ incipit *Romanus Pontifex*, vbi inter alia hæc: *Volentes. & expreſſè mandantes, vt ipſi Religioſi poſſint, & debeant omnes etiam Ordinum huiuſmodi Profeſſores de hæreſi ſuſpectos Inquiſitoribus, & Ordinarijs locorum vicinioribus liberè denunciare, abſque eo, quod Superiores prædicti perſonas denunciandas, & cauſas perquirere, vel quoquomodo id impedire, vel retardare audeant, vel præſumant.* Secundò, ex decreto DD. Cardinalium Inquiſitorum Generalium Sanctæ Romanæ Vniuerſalis Inquiſitionis, quod refert Peirinis *tomo 2. priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione 9. Pauli V. numero 25.* quod hic apponere libet, quia continet aliquot circumſtantias ſcitu dignas. *Vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus vtriuſque ſexus, cuiuſuis ſtatus, gradus, ordinis conditionis, præeminentiæ exiſtentibus, & quacumque dignitate, & auctoritate, etiam maxima, fulgentibus, harum ſerie, ac tenore, auctoritate noſtra, & huiuſmodi noſtri officij qua fungimur, præcipimus, & mandamus, quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor primis quatuor immediatos pro ſecundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione Canonica aſſignamus, omnes & ſin-*

& ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Reu. Commiſſario noſtro, quo ad habitantes in Vrbe, quo verò ad habitantes extra Vrbem, & vbiuis locorum degentes, Inquiſitoribus, vel locorum Ordinarijs, vel eorum Vicarijs Generalibus, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris abſolutionem S. D. N. Papæ, & nobis reſeruamus. Qui autem ſint cenſendi hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti dicetur verbo *Hæreſis*, & an ſint prius fraternè corrigendi verbo *Denunciatio*.

8 Si caſus eſſet, quod Monialis, ſeu etiam Religioſus iuuenis ad inhoneſta ſolicitarentur à Confeſſarijs, tenerentur eos denunciare Sancto Officio Inquiſitionis, vel locorum Ordinarijs, iuxta dicta ex Conſtitutione Gregorij XV. *tomo 1. cap. 19. à num. 33. in tertia editione Veneta*. Conſtitutio enim Gregorij XV. qua id præcipitur, loquitur generaliter de Confeſſoribus ſolicitantibus omnes perſonas *quæcumque illæ ſint* (inquit Pontifex) ac per conſequens de ſolicitantibus perſonas Religioſas, cum illarum ſolicitatio maius, & grauius crimen ſit quam aliarum. Vide alia eo loco dicta, & dicenda verbo *Denunciatio*, & *Denunciare*. Nota etiam, quod in hoc caſu non tenentur tales perſonæ Religioſæ ſolicitatæ poſtulare licentiam à ſuis Prælatis ad propalandum Sancto Officio Confeſſarios ſolicitantes, cum enim de hoc extet mandatum Pontificium, nihil aliud eſt neceſſarium.

9 Tenentur Regulares in viſitationibus Conuentuũ, ſeu Monaſteriorum, ſeu etiam extra illas, accuſare, vel ſaltem denunciare crimina, quæ grauiter, & directè ſunt contraria bono communi Reipublicæ, vel communitatis Religioſæ, vt proditio, &c. etiam ſi ex accuſatione, vel denunciatione nocumentum aliquod quantumuis graue oriatur accuſato, vel denunciato. Bonum enim commune anteponi debet bono priuato cuiuſcumque. Similiter ſi viderint aliquem Religioſum inſidiantem vitæ, vel famæ alterius iniuſtè, tenentur illum denunciare, ſeu accuſare. Vnicuique enim Deus mandauit de proximo ſuo. Naldus *in Summa verbo Accuſare numer. 3.* Generaliter etiam loquendo, de crimine pernicioſo cuiuſuis, cum alia ratione impediri nequit, obligatio eſt accuſandi, vel denunciandi. S. Tho. 2. 2. *quæſt. 68. art. 1.* Syluester *verbo Accuſatio q. 2.*

10 Nullus tamen tenetur denunciare, aut accuſare ſeipſum quantumuis graue crimen commiſerit. Intellige, extra confeſſionem Sacramentalem. Nemo enim tenetur ſeipſum prodere in iudicio externo, prout habetur in *capit. ſi quis aliquando de pœnitentia diſtinct. 1.* Sanctarellus *Tract. de hæreſi capit. 9. dub. vnic. numero 18.* Diana *in Tract. de denunciationibus reſolut. 8.*

11 Similiter regulariter loquendo non tenetur aliquis denunciare, ſeu accuſare complices, ſeu ſocios ſui delicti. Moraliter enim loquendo non poteſt quis manifeſtare ſocios quin manifeſtet ſeipſum. Nam ſi Petrus v. g. denunciat Paulum complicem furti, aut homicidij, Paulus poſtea interrogatus vt reus denunciabit Petrum. Sanctarellus *ſupra numer. 16.* Suarez *Tract. de fide diſputat. 20. ſect. 4. n. 18.* Diana *Tract. de denunc. reſ. 9.* Dixi *regulariter loquendo*, quia caſu dato, quod poſſet manifeſtari delictum complicis ſine detrimento illius, qui denunciat, denunciare tenebitur, ſicut dicunt multi de fœmina ſolicitata à Confeſſario, quæ ſolicitationi conſenſit, ea enim denunciare tenetur Confeſſarium, occultando tamē proprium conſenſum. Sanctarellus *Tract. de hæreſi cap. 44. dub. vnic. num. 12.* Diana *ſupra*, cum alijs quos citat. Similiter, qui alicui hæretico dogmatizanti aſſenſum præbuerunt, cum hoc delictum ſit in magnum detrimentũ Eccleſiæ, tenebũtur denunciare dogmatizantem accuſando ſeipſos apud Inquiſitores ſic enim conſultum erit bono communi, & proprio, cum accuſatores ſui ipſius à Sancto Officio benigniſſimè tractentur. Ita aliqui Theologi apud relatum Dianam *reſolut. 8.*

12 In caſibus in quibus aliqui denunciare tenentur, non excuſantur à denunciatione, propterea quod non poſſint probare delictum. Etenim iuxta dicta *tom. 1. cap. 27. numer. 20. & 24.* hæc eſt differentia inter denunciatorem, & accuſatorem; quod accuſator tenetur probare delictum, quod defert ad Iudicem, non tamen denunciator. Eſto enim denunciator de iure teneatur probare ſuam denunciationem, vt colligitur ex *l. Diuus, & l. ab accuſatore ff. ad Senatus conſult. Turpiliani*, ex conſuetudine tamen oppoſitum ſeruatur. Farinac. *Tract. de hæreſi quæſt. 185. §. 5. num. 71.* Quod maximè tenet verum in caſibus pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis. Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part. 3. allegat. 96. num. 51.* Diana *Tract. de denunc. reſolut. 1.* Quare quod dixi *tom. 1. cap. 27. numer. 3. & 20.* Nullum teneri denunciare delictum, quod probare non poteſt, intelligendum eſt, quando conſuetudine receptum fuerit, quod denunciator teneatur probare. Sed, vt dixi, dicto *numer. 20.* ſolus accuſator eſt, qui ſuſcipit onus probandi, non autem denunciator, quia tantum præparat viam Iudici, vt ipſe inquirat, & probet.

13 Si Superior Regularis iubeat etiam per cenſuram denunciare aliquem Religioſum delinquentem ad emendam ipſius, ad impediendum peccatum aliquod eiuſdem, aut vt non inferatur malum proximo, vel vt damnum illatum reſtituatur, in his caſibus, Religioſus, qui ſcit proximum eſſe emendatum, neque amplius velle peccare, vel ſcit iam eſſe reſtitutum damnũ, vel proximè paratum eſſe ad reſtituẽdum, non tenetur parere edicto Superioris, quia iam ceſſauit finis illius, qui ſolum erat emendatio proximi, & reſtitutio damni. Corduba *in Summa quæſt. 64.* Sayrus *in claui regia lib. 12. cap. 14. num. 27.* Portellus *in dub. Regular. verbo Denunciatio numero 7.* Secus videtur dicendum, quando Prælatus inquireret de aliquo delicto non ob prædicta motiua, ſed ad punitionem, & exemplum aliorum, quia illud fuit publicum, ſeu ſcandaloſum; tunc enim bonum commune Religionis poſtulat, vt denuncietur, & puniatur, etiam in caſibus aſſignatis. Fauet Rodriguez *2. tomo quæſt. 6. artic. 4.* Vide dicta *tomo 1. capit. 27. numero 3.*

14 Similiter ſi Prælatus præcipiat, vt denuncietur aliquod delictum, & illud nouit vnus ſolus, & ſcit quod delinquens ſcit eum ſolum nouiſſe, illud non tenetur denunciare, niſi crimen illud ſit contra bonũ commune, vel in graue damnum tertij. Ratio eſt, quia in tali caſu exponeret ſe denuncians periculo magnæ inimicitiæ, & iræ oriundæ inter ipſum, & delinquentem, cui tamē damno ſolum cedere debet pro bono communi, vel graui damno tertij. Sayrus *lib. 12. clauis regiæ cap. 14. num. 26.* Portellus *in dub. Regular. verbo Denunciatio num. 26.*

15 Similiter ſi caſus eſſet, quod Religioſus haberet apud ſe rem furto ſublatã à fure acceptã, & Prælatus præciperet, vt denunciaretur, non tenetur denũciare.

Exin-

Exinde enim magnum damnum denunciantiſ ſequeretur, ſiue enim bona, vel mala fide rem acceperit à ſure, ſemper ipſe erit ſuſpectus de furto, ac proinde denunciare non tenebitur ne ſeipſum prodat. Iulius Clarus *lib. 5. receptarum ſententiarum practicarum. q. 16.* Sayrus relatus *n.* 25. Portellus relatus *n.* 11. Vnde infert, quod ſi aliquo modo potuerit propalare rem furto ſublatam ſine manifeſtatione ſui, tenebitur id facere.

16 Præterea, quando præceptum Superioris præcipientis aliquid ſibi reuelari fundatur in ſola præſumptione, ſi alicui cõſtat talem prçſumptionem eo caſu deficere, probabile eſt non teneri propalare fratrem. Exempli gratia, Superior ex ſuſpicione, quod quidam Religioſus commiſit peccatum contra caſtitatem, præcipit ſubditis, vt dicant, ſi aliquis exiuit è Cõuentu ſine ſocio, ſcit aliquis quemdam exijſſe ſine ſocio, conſtat tamen illi non commiſiſſe tale peccatum, probabile eſt, vt dixi, non teneri propalare illum, qui ſine ſocio exijt. Ceſſat enim in illo præſumptio, & finis talis præcepti. Sic in ſimili Ioannes Valerius *in differ. vtriuſq. fori v. hær. diff. 1. n. 4.* Riccius *p. 3. dec. 278. n. 6.* Fagund. *de 2. Eccleſ. præc. lib. 8. c. 7. n. 7.* An verò in caſu hæreſis etiam id procedat, tractat Diana *in Tract. de denunciationibus reſol.* 10.

17 Delicta ſecreta proximi quorum non prçcedit infamia, ſemiplena probatio, vel aliquod ſaltem indicium, oon debent reuelari, quando Iudex, vel Prçlatus intendunt procedere ad pœnam, etiam ſi ſub cenſura id præcipiatur. Ius enim naturæ, quod iuri poſitiuo anteponi debet, præſcribit, vt ſecreta proximi non propalentur cum damno ipſius. Corduba *quæſt. 64.* Sayrus *in Claui Regia cap. 14. num. 28.* Si verò talia delicta ſint contra bonum commune procul dubio reuelari debent, etiam cum diſpendio delinquentis, quia bonum commune bono priuato anteponi debet, iuxta dicta ſupra. Similiter etſi talia non ſiut, poterunt manifeſtari Prælato, vt Patri, & ſecreto ad fratris emendationem, iuxta dicta *tom. 1. cap. 27. num. 2.* ex Suarez *4. tom. de Relig. lib. 10. de Regim. ſociet. cap. 11. num. 8.*

18 Religioſi omnes ſicut & alij Eccleſiaſtici prohibentur accuſate aliquem apud Iudices ſæculares in cauſa ſanguinis. Colligitur ex *cap. ſententiam ſanguinis in tit. ne Clerici, vel Monachi*, vbi cum multa prohibeantur Clericis, Gloſſa habet, *Clericis prohibentur omnia illa ex quibus ſequitur, vel ſequi poteſt vita amiſſio, vel ſanguinis effuſio.* Id quoque colligitur ex *cap. poſtulaſti de homicidio, & ca. Prælatis etiam de homicidio in 6.* In vtroque eoim capite excipiuntur caſus in quibus id fieri permittitur, ſcilicet *in cap. poſtulaſti* in caſu quo non accuſatur aliquis criminaliter, ſed tantum ciuiliter, nihilominus Iudex exercuit vindictam ſanguinis. In *capitulo* verò *Prælatis*, quando petitur emenda delinquentis cum proteſtatione, de qua infra, nihilominus etiam iudex pœnam mortis illi intulit. Ex hoc enim infertur in alijs caſibus id eſſe illis prohibitum. Vnde etiam infertur, quod licet tam Clerici, quàm laici accuſantes aliquem in cauſa ſanguinis, ſecuta morte, vel mutilatione, ſint Irregulares, *cap. penult. de homicidio in 6.* Couarruuias *Clement. 1. de homicidio 2. par. §. 5.* & alij. Tamen irregularitas, quæ incurritur à laicis ſolum eſt defectu lenitatis, quia alios accuſando nõ faciuor contra aliquam Eccleſiæ prohibitionem. Irregularitas verò, quæ incurritur à Clericis (idem dico de Religioſis) poteſt dici ex delicto, cum illis ſit prohibitũm accuſare. Booacina *diſputat. 7. de Irregularit.* *punct. 1. n. 35.* Cornexo *Tract. 5. de Irregularit. diſp. 11. dub. 1.* Nihilominus Clericis, & per conſequens etiam Religioſis, permiſſum eſt accuſare non ſolum ſine peccato, ſed etiam ſine aliqua irregularitate etiã apud Iudices ſæculares ſuos maleſactores in defenſionem ſui, & rerum ſuarum, etiam ſuper criminibus quibus pœna ſanguinis debetur, dummodo proteſtentur ſe non intendere dictam pœnam ſanguinis. Colligitur ex dicto *cap. poſtulaſti*, & maximè ex dicto *cap. Prælatis*, cuius hæc ſunt verba. *Prælatis, vel Clericis quibuſcunque, qui de laicis ſuis maleſactoribus querelam penes ſæcularem Iudicem deponentes, petunt emendam ſibi fieri, & prouideri ne contra eos talia de cætero præſumantur, proteſtando expreſsè quòd ad vindictam, ſeu pœnam ſanguinis non intendunt, imputari non debet, quamuis aliàs in tali caſu de iure debeat pœna ſanguinis irrogari, ſi Iudex mortem illis inferat, iuſtitia exigente. Alioquin, ſi Prælati, aut Clerici propter metum huiuſmodi (quia Iudex ad pœnam ſanguinis poſſet procedere) de ſuis maleſactoribus taliter conqueri non auderent, daretur pleriſque materia trucidandi eoſdem, & ipſorum bona liberè deprædandi.* Bacconius noſter *in 4. diſt. 25. quæſt. 7. art. 2.* Couarruuias relatus, Caietanus *2. 2. quæſt. 33. artic. 7.* Nauarrus *capit. 27. num. 213.* & alij communiter.

19 Circa quæ aliqua notanda ſunt ex quibus plurium caſuum conſcientiæ deciſio haberi poterit. Primùm, hanc proteſtationem non eſſe neceſſariam, quando accuſatio eſt coram Iudice Eccleſiaſtico, vt ſi Religioſus accuſaret aliquem apud ſuum Prælatum de crimine aliquo pœna mortis digno: ſed quando eſt coram Iudice ſæculari. Ratio eſt, quia textus dicti *cap. Prælatis* id exprimit, dum dicit: *penes ſæcularem Iudicem.* Tum quia Iudex Eccleſiaſticus non poteſt inferre pœnam ſanguinis, & quamuis tradat reum brachio ſæculari, ſicut ipſe Iudex Eccleſiaſticus, non propterea cenſetur concurrere ad mortem, ſic neque accuſator. Suarez *de Cenſuris diſp. 47. ſect. 2. num. 15.* Naldus *in Summa verbo Irregularitas num. 11.* Correxo *ſupra.* Secundum, non iuuare huiuſmodi proteſtationem, niſi quando accuſatio fit à Clerico, vel Religioſo in defenſionem ſuarum perſonarum, vel bonorum ipſorum. Sic enim dicitur in textu prædicti *cap. Prælatis, eoſdem, & ipſorum bona.* Vnde ſi in foro ſæculari Clericus, vel Religioſus accuſet alterum de ioiuria illata perſonis extraneis, erunt Irregulares, morte ſecuta, etiam ſi præmiſerint dictam proteſtationem. Nauarrus *cap. 27. num. 217.* Molina *Tract. 3. diſp. 44. num. 8.* Extendi hoc poteſt ad accuſantes pro damno illato ſuis domeſticis, aut ita coniunctis, vt iniuria illorum per conſequentiam aliquo modo ipſorum accuſantium cenſeatur. Cornexo *ſupra.* Laymanus *lib. 3. de iuſtitia Tract. 3. par. 3. cap. 7. aſſert. 5. num. 6.* Extendunt hoc etiam aliqui ad accuſatores eorum, qui damnum intulerunt propinquis. Sed conſiderandum eſt, ſi damnum illorum redundet in accuſantes, ſi enim tale fuerit, admitti poterit illorum placitum. Suarez *ſupra num. 17.* Bonacina *diſp. 7. de Irregularitate quæſt. 4. punct. 2. num. 4.* Tertium, poſſe etiam vti ea proteſtatione Clericos, & Regulares accuſando in iuſtum damnificatorem bonorum ſuæ Eccleſiæ. Nam bona ſuæ Eccleſiæ pro ſuis reputantur. Bonacina *ſupra numero 5.* poſt alios quos refert. Imò poteſt tunc Eccleſiaſticus, vel Regularis capere, detinere, & tradere Iudici talem maleſactorem, præmiſſa tamen dicta proteſtatione. Quia cui finis eſt permiſſus, etiam media neceſſaria permiſſa cenſentur. Cum ergo illis

permittatur accuſatio, ita etiam hæc, quæ ad accuſationem ordinantur, permiſſa erunt. Laymanus, & Bonacina relati. Quartũ, probabile eſſe hanc proteſtationem etiam ſi nõ ex animo, ſed fictè, fiat, prodeſſe accuſatori Eccleſiaſtico, ſeu Religioſo. Quia in illo textu nulla fit mentio alicuius intentionis interioris ſed ſolum exterioris proteſtationis Suar. *ſupr. n.* 4. Cornexo etiam *ſupra*. Dixi ſolum probabile id eſſe, quia plures ſunt, qui cenſent oppoſitum, & ad minus id conſulendum in praxi eſt pro maiori ſecuritate, vt habet Naldus *in loco iam relato*. Quintum, quod etiam ſi deciſio illius textus ſolum loquatur de Clericis, nihilominus etiam extendi ad laicos, ita vt etiam illi vtendo hoc remedio iuris propter indemnitatem innocentiũ inuento, poſſint in accuſando vti ea proteſtatione ad euitandam irregularitatem, quam aliàs contraherẽt, ſecuta morte ex accuſatione. Suarez *ſupra num.* 5. *&* 6. Cornexo etiam *ſupra*. Sextum, eam proteſtationem non iuuare teſtes, Fiſcales, Aduocatos, vel alios miniſtros Iuſtitiæ. Textus enim dicti *cap. Prælatis* tantum loquitur de accuſatore. Cornexo, & Laymanus *ſupra*. Niſi fortè in caſu neceſſitatis ipſius accuſatoris, præcepti, vel grauis metus, aliqui illorum excuſentur, iuxta dicenda in fra verbo *Irregularitas numer.* 30. Septimum, proteſtationem faciendam eſſe coram Iudice, apud quem deponitur querela, ijs, vel ſimilibus verbis: *Domine, peto vt mihi ſatisfactionem, vel reſtitutionem exhiberi ab iſto. qui mihi damnum intulit, proteſtorq. me nulla ratione intendere mortem, pœnam ſanguinis, vel mutilationem illius.* Non eſt tamen neceſſe fieri in ſcriptis, quia nullo iure probatur ſcripturam requirit. Vgol. *de Irregularitate capit.* 6. *§.* 7. *&* 8. Bonacina relatus *numer.* 9.

20 Sunt etiam alij caſus in quibus Clerici, vel Religioſi etiam ſi accuſent aliquem coram Iudice ſæculari, & ipſe damnet illum ad pœnam mortis non ſint Irregulares, etiam non præmiſſa proteſtatione. Primus eſt, quando crimen de quo accuſant eſt adeo leue, vt reus non ſit dignus morte, vel muti latione, nihilominus Iudex pro ſua malitia, vel ignorantia illum condemnet ad mortem: tunc enim non accuſator, ſed Iudex cenſetur cauſa efficax mortis. Cornexo *ſupra* Bonacina *num.* 7. Secundus eſt quando ipſi accuſabant de re leui aliquem, & poſtea in carcere cõſtitutus, propter aliorũ accuſationes damnatus eſt morti. Cornexo, & Bonacina relati. Quod ſaltem eſt verum, quando non præuiderunt illud periculum. Cornexo, & Saynis ab eo relatus.

21 Specialiter non videtur incurri irregularitatem, quoties accuſant Eccleſiaſtici, & Religioſi alios apud Iudicem quemcumque, propter obligationem, quam habent ex Charitate, vel Iuſtitia ſic faciendi. V. g. ſi accuſent aliquem volentem prodere Rempublicam, aut occidere innocentem. Canones enim numquam infligũt irregularitatis notam propter officium debitum ex præcepto naturali, vel diuino Charitatis, Iuſtitiæ, vel alterius virtutis, quod ſaltem eſt verum, quando non poſſint damnum imminens alio modo impedire. Cornexo *ſupra* Laymanus etiam *ſupra num.* 6. Nec obſtat ſi dicatur Iudicem fieri irregularem occidendo malefactorem quem in conſcientia occidere tenetur. Ergo ſimiliter accuſans, quando tenetur. Eſt enim diſpar ratio, nam iſta obligatio accuſandi in caſibus prædictis eſt omnino antecedens voluntatem accuſatoris, orta ex ipſa rei natura vel præcepto diuino, obligatio autem Iudicis ad occidẽdum malefactorem eſt ſubſequens voluntatem liberam acceptandi tale officium, atque ita ille incidet in irregularitatem, non autem ille. Suarez relatus *ſect.* 3. *à num.* 4. Cornexo *ſupra*. Addit Sanchez *tom.* 2. *Conſil. Moralium lib.* 6. *cap.* 2. *dub.* 10. ex alijs, quos refert, præmittere deberi proteſtationem ſupra aſſignatam, nam quamuis iura ſolum dicant in cauſa propria illam eſſe præmittendam, nihilominus iure naturali extenditur hæc facultas ad caſus dictos. Sed credo non eſſe neceſſariam tunc, prout Cornexo, & Laymanus relati rectè docent ex Molina, & Auila. Opus enim ipſum ab irregularitate exemptum eſt, ac proinde non indiget proteſtatione aliqua ne incurratur. [Conſequenter ad hanc doctrinam loquitur Lugo *tom.* 2. *de Iuſt. & Iure diſp.* 38. *ſect.* 2. *n.* 16. dicens Clericos (idem dico de Religioſis) teneri ad denunciationem delicti quando aliter malum imminens commune, vel priuatum impediri non poteſt, nec in hoc caſu incurri irregularitatem, quia ea non incurritur pro caſu quo Ius naturæ obligat ad denunciandum. Sed addit tunc eſſe neceſſariam proteſtationem ſuperius aſſignatam. Quod non placet propter dicta ex Cornexo, & Laymano.]

22 Vide alia verbo *Denunciatio, & denunciare*, verbo *Hæreſis, & Hæreticus*, verbo *Iudicium Regulare*.

ADMINISTRATIO, ET ADMINISTRATOR.

S V M M A R I V M.

Adminiſtratio bonorum Monaſterij ad quos ſpectat. num. 1.
Quid ex Decretis Summorum Pontificum. ibid.
Quos Regulares obligent. num. 2.
Qualiter intelligenda. ibid.
Quæ Adminiſtratio bonorum Monaſterij competat Abbatiſſis. num. 3.
An aliqui Adminiſtratores deſignari pro illis poſſint. ibid.
An Fratres Minores poſſint hoc munus exercere. numero 4.
Quid ſi Adminiſtratores in ſuo munere deliquerint. numero 5.
Quæ conditiones pro illis requirantur. n. 6.
Quanto tempore durent. n. 7.
An bona, quæ recipiunt apud alios conſeruare poſſint. numero 8.
Alia ad Adminiſtratores ſpectantia. n. 9.
Quæ Adminiſtratio prohibita Regularibus. n. 10.
In quibus caſibus liceat. n. 11.
Alia remiſſiuè. n. 12.

1 QVAMVIS iure antiquo ex *cap. nullam* 18. *quæſt.* 2. tota bonorum Monaſterij adminiſtratio ad Abbatem, ſeu Prælatum ſpectaret, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 13. *& tom.* 2. *cap.* 19. *num.* 52. Nunc verò attendendum eſt ad leges, vel conſtitutiones Religionum, quibus hæc authoritas Prælatorum limitatur, vel declaratur. Maximè obſeruanda ſunt decreta à Clemente VIII. primum edita, & poſtea à SS. D. N. Vrbano, & Sacra Congregatione inter alia ſpectantia, ad Regularium reformationem, quæ habentur *tomo* 4. *Bullar.* inter Conſtitutiones Vrbani *numero* 26. vbi ſic. *Nullus ex Superioribus locorum adminiſtrationem bonorum, aut aliarum rerum, diſpenſationemq. pecuniarum, & redditum ſui*

Con-

Conuentus, etiam nomine Conuentus per ſe ipſum habere, ſiue exercere poſſit, ſed vniuerſum id onus tribus Fratribus eiuſdem Conuentus à Generali iniungendum, vt vnus rerum, & bonorum, redditumm colligendorum, & exigendorum curam habeat, alter tanquam depoſitarius pecunias, ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter aſſeruet, alius de pecunijs, & rebus à depoſitario acceptis, Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerſa de neceſſarijs, mandante tamen ipſo Priore, non ſecundum proprium affectum, ſed iuxtà Charitatis regulam, veluti bonus diſpenſator, prouideat, officiorum huiuſmodi confuſione penitus interdicta. Cæterum hi tres tam impenſi, quàm accepti, ſingulis menſibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiuſdem Conuentus probatioribus, rerumq. vſu peritis, rationem reddant. Deinde ipſimet rurſus, præſentibus Priore, & peritis prædictis, Generali, vel Viſitatoribus, cum aduenerint, denique ipſe Generalis, vel Viſitatores in quolibet proximo Capitulo Generali ſaltem coram tribus Iudicibus ab ipſo Capitulo adhoc conſtitutis, illorum omnium, vniuerſæq. ſuæ adminiſtrationis tam publicæ, quàm priuatæ rationem reddere teneantur, cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli extrahatur, adhoc vt ad omne mandatum noſtrum, vel Sedis Apoſtolicæ Romam tranſmitti poſſit.

2 Circa quæ decreta primo aduertendum, quod licet ea primitus edita videantur à Clemente VIII. tantum pro Mendicantibus, & Monachalibus Ordinibus, vt patet in titulo illis præfixo, ſcilicet *pro reformatione Regularium tam Monachorum, quàm Mendicantium*. Quia tamen in decretis Sacræ Congregationis Concilij de Apoſtatis, & eiectis à SS.D.N.Vrbano approbatis, præcipitur omnibus Regularibus quorumcunque Ordinum obſeruantia ipſorum, vt patet in illis *num.* 1. *&* 12. ideo videtur omnes, & ſingulos Regulares Ordine ad illorum obſeruantiam obligari, ac per conſequens teneri ad hunc modum adminiſtrationis bonorum obſeruandum. Secundò, id eſſe intelligendum, niſi (quod vix continget) legitima, & approbata conſuetudine poſt ipſorum decretorum promulgationem introductam oppoſitum fuerit receptum. Tertiò, hunc modum adminiſtrationis bonorum Monaſterij per tres aſſignatos, quorum vnus colligat, alter conſeruet, alter expendat, ſolum eſſe pro Monaſterijs virorum, non pro Monialibus, vt de ſe patet. Quartò, prædictos adminiſtratores bonorum Monaſteriorum nullatenus teneri reddere rationem ſuæ adminiſtrationis quibuſcunque Ordinarijs, pro vt ex declaratione Sacræ Congregationis dixi dicto *tom.* 2. *cap.* 19. *num.* 52. & referunt Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *& lib.* 7. *num.* 78. & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Adminiſtratores num.* 2. Quintò, præfatos Adminiſtratores amouibiles eſſe ad nutum Superioris, pro vt dixi *eo cap.* 19. ex Concil. Trident. & alia declarat. Sacr. Congregat. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Officiales*. [Ex quibus habetur Prælatos Regulares non poſſe dici aut eſſe dominos bonorum temporalium Monaſteriorum: tum quia propter votum paupertatis illis repugnat dominium alicuius rei temporalis: Tum quia tale dominium potius pertinet ad Monaſterium, prout colligitur ex *can. Quoniam*. 16. *quæſt.* 1. Tum denique quia ipſi Prælati potius ſunt adminiſtratores horum Monaſteriorum. Nauarrus *Commentario* 2. *de Regularibus*. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 8. *cap.* 15. *num.* 10. *& tomo* 4. *tract.* 8. *libr.* 2. *capit.* 26. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 11. *quæſit.* 2. Quæ autem Monaſteria non ſint capacia talis dominij, & ad quem illud pertineat alibi diximus. Vnde conſequenter Prælati non conſeruantes bona Monaſteriorum, vel ea in vſus vanos & ſuperfluos expendentes, vel dantes licentiam ſuis ſubditis id faciendi, grauiter peccant, etiam contra votum paupertatis, cum non ſint Domini talium bonorum, ſed ſolùm adminiſtratores ad vſus honeſtos, & ſecundùm Regulam. Nauarrus *comment.* 2. *de Regular.* Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 29. *art.* 11. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſput.* 11. *quæſit.* 6. *&* 7. Apud quem *quæſit.* 8. An Monaſterium poſſit agere contra Prælatos aliter facientes *& quæſit.* 9. *&* 10. *&* 12. *&* 13. in quibus rebus debeant impendi bona Monaſteriorum.]

3 Similiter quamuis Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ habeãt aliquam adminiſtrationem bonorum Monaſteriorũ quibus præſunt, iuxta dicta ſupra verbo *Abbatiſſa n.* 57. Nihilominus dicta adminiſtratio non eſt abſoluta, ſed ferè in omnibus monaſterijs habet relationem ad alias Moniales, & in rebus magni momenti ad Epiſcopos, vel Superiores. Tamb. *de Iure Abbatiſſarum diſp.* 32. *qu.* 13. Vnde ſicut Epiſcopi reſpectu Monialium ſibi ſubiectarum poſſunt ponere adminiſtratores pro bonis Monaſteriorum ipſarum adminiſtrandis, ſic & Superiores Regularium reſpectu Monialium ipſis ſubiectarum. Ita enim ſupponitur in Conſtit. Greg. XV. *de exempt. priuil.* quæ incipit *Inſcrutabili* in 4. tom. Bullar. inter Conſtitut. huius Pont. *n.* 18. de qua poſtea illis verbis §. 5. *Adminiſtrantes bona ad eiuſmodi Monaſteria Sanctimonialium etiam Regularibus ſubiectarum pertinentia, ſiue Regulares extiterint, ſiue ſæculares.* Et vt ait relatus Tambur. *de Iure Abbatiſſ. diſp.* 14. *q.* 2. *n.* 1. compertum eſt Generales, & Prouinciales Religionum, propter facultatem illis à Sede Apoſtolica attributam erga Moniales eorumdem curę creditas deputare poſſe Regulares ſibi ſubditos pro adminiſtratione rerum temporalium in Monaſterijs Monialium, vt de facto, & ab immemorabili multæ Congregationes conſueuerunt. Quare declaratio quædam Sacræ Congregationis, qua dicitur: Adminiſtratores bonorum temporalium Monialiũ particulares Religioſos cuiuſcumq; gradus, aut præeminentiæ, etiamſi Superiores Monaſteriorum fuerint, non poſſunt deputare Ordinarij, nec Regulares etiam in Capitulis eorum Generalibus, quam (etſi diuerſis verbis) referunt Sellus *in ſelect. Can. c.* 20. *n.* 1. Barb. *in Collect. Bull. v. adminiſtratores.* Gau. *in Man. Epiſcop. ver. Monialium cura in temporalibus*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regul. v. adminiſtratores n.* 1. Intelligi debet, vel ſpecialiter de Fratribus Minoribus de Obſeruantia, quibus id eſt prohibitum, vt infra dicam, vel de alijs quibus etiam ex Regula, ſeu Conſtitutionibus id fuerit interdictum, vel ſi generaliter de omnibus, ſolum de ijs, quibus nec ex priuilegio, nec ex legitima conſuetudine id competit. Verba enim Conſtitutionis Greg. XV. clarè ſupponunt poſſe Regularibus hoc munus competere, pro vt de facto competit in pluribus locis.

4 Fratribus autem Minoribus de Obſeruantia permiſſum non eſt hoc genus temporalium bonorum adminiſtrationis etiam erga Moniales ſibi ſubiectas. Tum propter rigoroſam paupertatem quam profitentur, qua & pecunias tangere eſt illis interdictum, tum ex Innocent. IV. & decreto Cardinalis Matthæi à Clem. VIII. confirmato, pro vt refert Tamburinus *de Iure Abbatiſ. diſp.* 14. *q.* 2. *n.* 5.

5 Porrò huiuſmodi Adminiſtratores bonorum [illegible] nialium tam Regulares, quàm ſæculares, nullis pri[illegible] iegijs, aut exemptionibus tueri ſe poſſunt, quo mi[illegible] ſi delinquerint circa bonorum adminiſtrationem [illegible] Monialium etiam Regularibus ſubiectarum, ab Ep[illegible] ſcopo loci tanquam ad hoc Sedis Apoſtolicę deleg[illegible] to, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & co[illegible] valeāt. Ita enim habetur in dicta Conſtitutione [illegible] gorij XV. *de exemptor. priuilegijs*. Similiter adm[illegible] ſtrantes bona ad eiuſmodi Monaſteria Sanctimon[illegible] lium, vt præfertur, etiam Regularibus ſubiectaru[illegible] pertinentia, ſiue Regulares extiterint, ſiue ſæcular[illegible] quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiā Superioribus Regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idq. iuris remedijs cogi, & compelli queant. Ita idem Gregorius in præfata Conſtitutione. Subiungitq. licere Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, vt eiuſmodi Adminiſtratores amoueant, ijsq. detrectatibus, aut negligentibus poſſit Epiſcopus eos amouere quoties, & quando opus eſſe iudicauerit. Tamburinus *ſupra num.* 2. 3. *&* 4. Cum autem à Sacra Congregatione Concilij interrogatum fuerit an eiuſmodi cauſam Epiſcopus Superioribus Regularibus ſignificare teneretur, reſpondit non teneri, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum. Habetur autem eiuſmodi declaratio cum alijs ſpectantibus ad hanc Conſtitutionem ſimul cum ipſa. Et nota, quod pro Regnis Hiſpaniarum ſuſpenſa eſt, pro vt dixi *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35.

6 Nulla ætas determinata requiritur pro prædictis Adminiſtratoribus, ſed qui morum grauitate, virtutumq. ornamentis, cæterisq. honeſtis qualitatibus ſunt imbuti eligi debent. Ita Sacr. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regularium verbo Ætas*. Spectat etiam eorum electio ad Superiores Monaſteriorum. Sacra Congregatio apud Armendariz *in additionib. ad recopilat. leg. Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de relig. numer.* 85. Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. ſup. dict. Conſtitut. Gregorij XV. quæſt.* 1.

7 Quolibet triennio mutari debent, pro vt ex Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium refert Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verb. Monialium cura in temporalibus num.* 13. Quia tamen Armendarius, & Barboſa inferius referendi afferunt aliam Sacræ Congregationis declarationem in qua dicitur, Officiales, qui diſtributionem bonorum Monaſterij habent eſſe ad nutum amouibiles, idq. conforme ſit Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. Ideo ne dicatur vnam Sacræ Congregationis declarationem alteri eſſe contrariam, affirmandum videtur prædictos adminiſtratores eſſe ad nutum amouibiles, pro vt ex Concilio, & poſteriori declaratione colligitur, ita tamen, vt non vltra triennium in prædicto munere permaneant.

8 Officiales electi pro adminiſtratione bonorum Monaſterij à Superioribus eiuſdem, poſſunt pro vt ipſis magis expedire videbitur, redditus ipſorum Monaſteriorum in loco conuenienti, etiam extra Monaſterium conſeruare, & ab eiſdem ſubminiſtrare pro tempore neceſſaria ipſis Monialibus. Ita Sacra Congregatio apud Armendariz *in additionib. ad recopilat. leg. Nauarræ libro ſeptimo de relig. numer.* 88. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Officiales*.

[illegible] adminiſtratoribus, ſcilicet an ſi [illegible] adminiſtrationis efficiantur pauperes te[illegible], & an ſi efficiantur diuites præ[illegible] uiſſe bona Monaſteriorum, & an qui [illegible] debitoribus teneantur de ſuis, & [illegible] latrones, ac ſimilia, tractat Laure[illegible] Franchis *in Controuerſ. Epiſcoporum, & Regula[illegible] ſuper dicta Conſtitutione Gregorij XV*. quæ tamen [illegible] mitto, quia magis ſpectare videntur ad adminiſtratores ſæculares, quam ad Regulares, & quia pro iſtis particulares leges in omnibus Religionibus erunt, quæ obſeruari debent.

10 Nullus particularis Religioſus, nullaue Monialis habere poteſt aliqua bona ſtabilia ſibi deſignata ad proprium vſum in adminiſtrationem, ac per conſequens, nec munus adminiſtratoris reſpectu illorum exercere. Ratio eſt, quia ita exprimitur clarè tum in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. tum in decretis adductis Clementis VIII. & Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani. Loquor autem de adminiſtratione non ſolum, aut ea ratione qua eſt aliquid iuris, quia hoc modo ſumpta omnino repugnat voto paupertatis, cum importet facultatem vtendi aliqua re independenter à voluntate alterius, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 6. *num.* 3. de quo Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 18. *num.* 25. Sed etiam prout importat aliquid facti, ſcilicet rei gubernationem, & diſtributionem, iuxta leges, & conditiones determinatas ab ipſius domino. Ratio eſt, quia licet adminiſtratio hoc modo ſumpta non repugnet eſſentiæ, aut ſubſtantiæ voti paupertatis, repugnat tamen modo paupertatis, ſeu vitæ communi præſcriptis à Concilio, & Summis Pontificibus, iuxta dicta eo *cap.* 6. *num.* 18. & ſequentibus.

11 Sunt tamen aliqui caſus in quibus Religioſo licitè conceditur adminiſtratio bonorum, etiam ſtabilium. Primus ſi adſit Papæ diſpenſatio. Cum enim Summus Pontifex in voto etiam paupertatis diſpenſare poſſit, prout communior Doctorum ſententia tenet, multo magis diſpenſare poterit, vt ſalua ſubſtantia voti, Religioſus aliqua bona ſtabilia adminiſtret amobiliter à voluntate ipſius, vel alterius Superioris. Secundus eſt, quando Religioſus aſſumitur extra ſuum Ordinem ad aliquam dignitatem, cui annexa ſit talium bonorum adminiſtratio, vt puta Epiſcopatum, iuxta dicta *tom* 1. *cap.* 17. *num.* 5. *&* 6. Tertius eſt, quando etiam intra Ordinem ipſum cōceditur alicui Religioſo aliquod beneficium Regulare extra Monaſterium, cui etiam adiuncta ſit prædicta bonorum ſtabilium adminiſtratio. Pro quo vide dicta *tom.* 2. *cap.* 18. *num.* 2. *&* 33. Quartus eſt, quod in illis Monaſterijs in quibus, vel ob nimiam paupertatem qua premuntur, vel ob malitiam, incuriam aut negligentiam Superiorū non poteſt obſeruari vita communis dando ſingulis, & omnibus Religioſis ea, quæ ſunt ſimpliciter neceſſaria ſecundum decentiam ſtatus, vel de facto non dantur, quemadmodum iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 6. *à nu.* 21. poteſt permitti Religioſis aliquod peculium etiam rei ſtabilis, annui redditus, vel cenſus, &c. in ordine tantum ad vſus ſimpliciter neceſſarios, & amobiliter à voluntate Superiorum, ſi aliter commodè viuere non poſſunt, ita etiam poſſit illis permitti alicuius boni ſtabilis adminiſtratio, propter eamdem rationem, cum eiſdem conditionibus, & alijs dicto *cap.* 6. aſſignatis. Quo ſenſu, & non alio accipiēdus eſt Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 2. *diſp.* 21. *quæſit.* 5. *&* 6.

12 Vide & alia verbo *Bona*.

ÆTAS.

Digitized by Google

ÆTAS.

SVMMARIVM.

Ætas Prælatorum Generalium, vel Prouincialium qualis. num.1.
Aliorum Prælatorum inferiorum. n.2.
Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum. n.3.
Diffinitorum. n.4.
Pro profeſſione emittenda. n.5.
Pro recepturis Sacros Ordines. n.6.
Quæ ætas ſufficiat ad peccatum mortale, & incurrendas Cenſuras. n.7.
Quando Regulares obligentur ad ieiunia ſuæ Regulæ. num.8.
Quæ ætas requiritur ad Beneficia, vel ſimilia. n.9.
Alia remiſſiuè. n.10.

1 ÆTAS Prælatorum Generalium, vel Prouincialium debet eſſe triginta annorum, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18.* Conſentit declaratio Sacræ Congregationis, quam referunt Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 56. par.4.* & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Ætas num.5.* vbi etiam dicitur debere eſſe triginta annorum completorum. [Licet Sigiſmundus de Bononia *de elect. dubio 62. num. 1.* dicat hoc ſolum eſſe de honeſtate, non autem de neceſſitate eo quod iura ſolùm loquãtur de veris Epiſcopis, non de alijs iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus. Quod probabile cenſeo, & colligitur à ſimili ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam refert idem Sigiſmundus *dub. 63. num.1.* Idem ſequitur Bordonus *in ſuis Reſolutionibus Reſolut. 21. num. 23.* dicens quod licet ex honeſtate requiratur ad Generalem, & Prouincialem ætas triginta annorum, ex rigore tamen Iuris non ſit neceſſaria.]

2 Ætas verò aliorum Prælatorum inferiorum, quales ſunt Priores, Guardiani, Præpoſiti, Rectores, & ſimiles debet eſſe ad minus viginti quinque annorum, iuxta dicta *loco relato*, conſentiente Sacra Congregatione à prædictis Riccio, & Nouario relata. Conſonat etiam alia Sacræ Congregationis declaratio, qua dicitur ætatem viginti quinque annorum requiri ad obtinendam dignitatem, cui ſubeſt animarum cura. Illam refert Barboſa *in Collectaneis Bullarij verbo Ætas*. Cum enim tales Prælatiæ dignitates ſint, iuxta dicta *tom.2. cap.13. num.4.* merito ea ætas, quæ requiritur pro habenda dignitate neceſſaria etiam erit pro Prælatis etiam inferioribus Religionum. Dicitur. etiam in eadem Declaratione hanc ætatem viginti quinque annorum debere eſſe viginti quinque annorum inceptorum, quo denotatur eam ætatem ſufficere, & eſſe neceſſariam pro huiuſmodi Prælatis, quæ ſufficit, & eſt neceſſaria pro Sacerdotio.

3 Abbatiſſarũ, ſeu Prioriſſarum ætas debet eſſe quadraginta annorum, vel ſaltem triginta, iuxta ea, quæ diximus ſupra verbo *Abbatiſſa num.2.*

4 Ad diffinitoriatum requiritur ætas viginti duorum annorum. Ita habet Sacra Congregatio à Riccio, & Nouario ſupra relata, & conformiter ad ea, quæ dixi de ſocijs, ſeu diſcretis *tom.2. cap.12. num.17.* ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. c.12.* Non obſtante tamen hac ætate iure communi requiſita in omni Religione ſeruari debent propria ſtatuta maiorem ætatem exigentia, quemadmodum in Ordine noſtro ætas triginta annorum, iuxta Conſtitutiones noſtras *par. 4. cap. 13. num. 3.* An verò requirantur completi dicam verbo *Annus num.2.*

5 Ætas, quæ requiritur ad profeſſionem emittendam tam pro viris, quàm pro fœminis eſt ſexdecim annorum completorum, iuxta dicta *tom.1. cap.2. num.10.* ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 15.* Eſtq. huiuſmodi ætas pro profeſſione neceſſaria à die natiuitatis extra vterum, non à die Baptiſmi computanda, pro vt ibi dictum eſt, & declaratum referunt à Sacra Congregatione Barboſa, & Nouarius relati. Caſu autem quo quis ex ſecto matris vtero editus eſſet, ex tunc eius ætas cõputaretur, vt probat Mandoſius *de ætat. min. cap.15. num.25.* & approbat Sanchez *de præcept. Decalog. lib.4. cap.35. num.4.* Ad receptionem autem Nouitiorum non eſt aliqua ætas iure communi requiſita, quin potius ex *cap. Nullus de temp. Ordin. in 6.* colligitur etiam in infantili ætate poſſe Nouitios ad habitum admitti. Seruanda tamen ſunt iura Religionum, ſicut in noſtra id, quod *1. part. conſtit. cap. 13. num. 5.* ſtatuitur, ſcilicet, quod nullus in Fratrem Clericum recipiatur, niſi ſit in ætate quatuordecim annorum. Audio etiam Sac. Congreg. decidiſſe non recipiendos Nouitios Clericos, niſi habuerint prædictos quatuordecim annos. Pro conuerſis autem, iuxta dicta *tom. 2. cap.8. num. 24.* ex decretis Clemen. VIII. & Sacr. Congreg. approbatis à Sanctiſs. D.N. Vrbano ſtatutum eſt non debere recipi ante vigeſimum ætatis ſuæ annum. [Notandum tamen quod ſtando in Iure communi Concilij Tridentini nulla ætas determinata requiritur pro receptis ad habitũ Religionis, cum neque dicto *cap.15.* neque in ſequẽti, vbi ſermo de hac re poterat eſſe, nihil dixerit; nec ex ijs quæ de anno ad profeſſionem requiſito dixit colligi id poſſit. Vnde ſtando in Iure Eccleſiaſtico communi Clerici poſſunt recipi ad habitum in quacumque ætate, niſi obſtet declaratio Sacræ Congregationis, quam ſolùm ex aliorum teſtimonio retuli licet Conuerſi non poſſint recipi licitè ante vigeſimũ ætatis annum propter decreta Clementis VIII. & S. Congregationis ſub Vrbano VIII. relata.]

6 Pro recepturis Sacros Ordines modo poſt Concil. Trident. requiritur ad Subdiaconatum ætas viginti duorum annorum, ad Diaconatum viginti trium, ad Præsbyteratum viginti quinque, iuxta dicta *tom. 1. cap. 14. nu. 1.* Primæ autem tonſuræ ſuſcipiendæ ſufficit ſeptennarij tempus, hoc enim eſt tempus infantiæ, vt dicit Gloſſa *cap. Nullus de temp. Ordin. in 6.* vbi cauetur ne vllus Epiſcopus ante hoc tempus tonſuram primam vlli conferat, niſi ei, qui Religionem fuerit ingreſſus. Quo ſupponitur etiam illo tempore, vt dixi poſſe pueros ad habitum admitti, & illis primam tonſuram conferri. Legitimum porrò tempus recipiendi Minores Ordines, eſt poſt ſeptennium vſque ad duodecimum annum, quo completo Accolitatus ſuſcipitur, *can. in ſingulis diſt. 77.* Toletus *in Summa lib. 1. cap. 61. nu. 1. & 2.* Gauantus *in Manual. Epiſcop. verbo Ordines Minores numer. 6. & 10.* Quare caſu quo pueri ad habitum Religionis ea ætate reciperentur, poſſent dicto tempore tonſuram, & Minores Ordines recipere, maximè quia iuxta dicta *tom. 1. cap.14. num. 20. & cap.24. num. 6.* non repugnat iuri communi, quod Nouitij Ordines ſuſcipiant.

7 Ætas ſufficiens ad peccatum mortale regulariter eſt ſeptennium, ita vt tunc pueri abſolui poſſint abſolutè, & ſine conditione, quia iam ſupponuntur regulariter habere vſum rationis, cuius ſignũ eſt, quod ſpon-

ſponſalia illius temporis admittuntur. Nald[illegible] *Summ. verbo Aetas num.* 2. Ad incurrendam autem censuram, licet aliqui credant requiri ætatem duo[illegible]decim annorum, immeritò tamen cum *capit. vlt.* [illegible] *ſentent. excommunicat.* clarè ſupponatur pueros ante annos pubertatis incidere poſſe in excommunicationem. Ita etiam ſupponunt Suarez *de Cenſuris diſp.* 5. *ſect.* 1. *num.* 19. Cornexo *de Cenſuris diſput.9.dub.3.* clarius Naldus *in Summa verbo Annus num.* 1. Quod intelligendum de cenſura à iure, nam de cenſura ab homine, eſto in rigore iuris infligi poſſit pueris doli capacibus ante pubertatem, cum nullo iure id prohibeatur (Suarez *ſupra*) propter ignorantiam tamen, quæ in illis præſumitur, præſertim quia non cenſentur cognoſcere ordinem iudiciarium, mitius cum illis agendum. Nec ita facilè feréda in illos ſententia. Suarez, & Naldus relati. Fauet Vgolinus *de Cenſuris tabul.*1.*cap.*17.§.3.*num.* 5.

8 Quamuis Regulares omnes ex vi, & à tempore profeſſionis emiſſæ teneantur ad ieiunia Regulæ, & Conſtitutionum, iuxta modum obligationis, quo ipſæ obligant, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*7.*nu.*26.ad ieiunium tamen Eccleſiaſticum non tenentur,niſi viginti vno anno completo, vt ex communi ſententia omnium eo loco dixi. Nec obſtat, quod in Regulis Religionum etiam ponatur obſeruantia præceptorũ Eccleſiæ. Ex hoc enim ſolum infertur Regulares ante prędictum vigeſimum vnum annum expletum teneri ad ieiunia Eccleſiaſtica, non ea vi præcepti Eccleſiaſtici,ſed ex vi Regulæ. Caſu autem,quod quis expleat vigeſimum primum annum ipſo die ieiunij, tunc tenebitur ieiunare ab illa hora in qua prædictũ tempus expleuit,nõ autem antea,cum ſolum ab eo tempore præcepto adſtringatur,& non antea. Quod ſi ante illud tempus plures refectiones ſumpſerit,ieiunare non tenebitur reliqua parte diei, quia per plures illas refectiones redditus fuit impotens ad ieiunandum illa die. Sanchez *lib.* 2.*de Matrimon. diſput.* 24.*num.*23.Bonacina *de ieiunio diſp. vlt.quæſt.*1.*punct. vlt.nu.*7.Prædicti etiam Regulares pro conſequendis Iubilæis tenentur obſeruare ieiunia in illis præſcripta, etiam ſi tempus viginti vnius annorum non expleuerint.

9 Si contingat Religioſos ex diſpẽſatione Papę Canonicatum, portionem, beneficium ſimplex, vel quid ſimile obtinere, aduertendæ ſunt aliquæ declarationes Sacræ Congregationis pro ætate ad illa obtinenda. Prima eſt, ætas quatuordecim annorum ſufficit ad obtinendum Canonicatũ in Eccleſia Collegiata. Gonzalez *ad Regulam* 8. *Cancellariæ. Gloſſa* 5. *numer.* 91. *&* 92. Armendaria *in additionib. ad recopilationem legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 20. *lib.*1.*de ætate numer.* 8. Secunda eſt, ætas quatuordecim annorum ſufficit ad obtinendam dimidiam portionem in Eccleſia Cathedrali. Gonzalez *dict. Gloſſ.* 5. *numero* 93. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Aetas.* Tertia eſt, ætas quatuordecim annorum poſt Concilium ad beneficium ſimplex obtinendum non exigitur expleta, ſed ſufficit cepta. Armendar. *ſupra num.* 5. Gonzalez *ſupra numer.* 90. Quarta eſt, ætas quatuordecim annorum requiſita in beneficijs non requiritur in penſione, ſed ſufficit ſeptem annorum. Gonzalez *ſupra numero* 16. Barboſa etiam *ſupra.*

10 Vide alia verbo *Annus*, verbo *Dimiſſoriæ*, verbo *Interſtitia*, & 4. tomo verbo *Ordo*. [Ætas regulariter computanda à die natiuitatis iuxta dicta *tomo* 1. *capit.* 2. *numer.*10. non à die Conceptionis. Couarruuias *in Epit.* 4. *decret. part.* 2. *capitulo* 8. §. 2. [illegible] 3 [illegible] *Iuſt. tomo* 2. *diſputat.* 573. *nu*[illegible] *dub.*62.*num.*7.]

[illegible]FFINITAS.

SVMMARIVM.

[illegible]ffinitas quid ſit. num. 1.
Quando dirimat matrimonium. ibid.
Quid ſi adueniat poſt matrimonium contractum. num. 2.
Qualis copula ad eam requiratur. ibid.
*Solus Pontifex diſpenſat in illa ante contractum matrimonium. nu.*3.
Poſt contractum etiam Epiſcopus, & cui ipſe commiſerit. ibid.
*Quid de Confeſſarijs Regularium propter eorum priuilegia. num.*4.
*Qualiter illa intelligenda. num.*5.
*Pro quo loco. num.*6.
*An ſine deputatione Superiorum. num.*7.
*Alia remiſſiuè. num.*8.

1 AFFINITAS eſt propinquitas quarumdam perſonarum orta ex copula carnali licita, vel illicita, vnius cum conſanguineo alterius. Si enim Petrus carnaliter cognoſcit Ioannam, cum fiant duo in carne vna, Petrus eſt affinis conſanguineis Ioannæ in eodem gradu in quo ipſa eſt ipſis conſanguinea, & Ioanna fit affinis conſanguineis Petri. Non tamen conſanguinei ipſius Petri fiunt affines conſanguineis Ioannæ, nec è contra: Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *par. tract.* 6. *de Matrimon. diſput.*7.*dub.*31.Bonacina *de Matrimon. quæſt.* 3.*punct.* 12. Eſt impedimentum dirimens matrimonium, vſque ad quartum gradum, ſi oritur ex copula licita, & vſque ad ſecundum ſi ex illicita. Ex Concil. Trident.*ſeſſ.*24.*capit.*4. Oritur ex copula completa, quæ eſt cum ſeminis virilis emiſſione intra vas naturale fœminæ, quia hæc duntaxat apta eſt ad generationem, ſeu vt vir, & fœmina efficiantur vna caro. Cornexo *ſupra dub.* 32.Bonacina *ſupra.*

2 Non ſolum incurritur hoc impedimentum affinitatis ante matrimonium contractum, ſed poſt contractum, ita vt coniux, qui commiſit inceſtum cum conſanguineo, vel conſanguinea ſui coniugis non poſſit a coniuge petere debitum, etſi teneatur reddere. Quod nequeat petere conſtat ex *cap.*1.*de eo, qui cognouit conſanguineam.* Quod teneatur reddere ex *ca.diſcretionem eodem tit.*& *cap.penult.& fin.eiuſdem tit.* Henriquez *lib.* 11. *de Matrimon.cap.*15.*numer.*11. Sanchez *lib.* 9. *de Matrimon. diſp.*27.*numer.*1. Hoc intellige, quando fuit copula completa modo dicto *ſupra* cum conſanguineo, vel conſanguinea coniugis, ſola enim ea copula ſufficiens eſt ad inducendum hoc impedimentum. Sanchez *ſupra.* Amplia, etiam ſi copula ſit occulta, quia textus indiſtinctè loquitur, nec innititur ſcandalo. Sotus *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt.vnic.artic.*2.*verſ.*2.*concluſ.* Gutierez *in quæſt. Canonic.* 1. *tomo capit.* 23. *numer.* 8. Vnde peccat lethaliter coniux, qui affectus hoc impedimento petit debitum, quia contrauenit præcepto Eccleſiæ in re graui, & petitio ipſa inceſtuoſa eſt. Nauarrus *in Summ. cap.* 16. *numer.* 35. Sanchez *ſupra num.* 9. Oritur autem hoc impedimentum ſolum ex copula habita cum conſanguineis coniugis intra ſecundum gradum,ita vt, qui cognouit cõſanguineã ſuæ vxoris in

Digitized by Google

in tertio, vel quarto gradu non priuetur tali iure petendi debitum. Ratio eſt, quia Concilium Trident. *ſeſſ. 24. cap. 4.* decreuit, quod affinitas orta ex copula illicita, non extendatur vltra ſecundum gradum. Et ita declaratum eſt à Pio V. & Sacra Congregatione. Sanchez *ſupra num. 14.* Bonacina *ſup.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo affinitas, & verbo Impedimentum affinitatis.*

3. Quamuis in impedimento affinitatis, quod eſt ante contractum matrimonium ſolus Pontifex diſpenſare poſſit, in illis gradibus in quibus dirimit illud ſolum iure Eccleſiaſtico, etſi non in illis in quibus dirimit etiam iure naturæ (ſi forſan aliqui tales ſunt de quo alias) quando tamen ſuperuenit matrimonio contracto, & impedit debiti exactionem, poteſt Epiſcopus diſpenſare. Valentia *tom. 4. diſp. 10. quæſt. 5. punct. 5.* Cornexo *tom. 3. in 3. part. de Matrimon. diſp. 7. dub. vlt.* Hinc ipſe Epiſcopus poteſt committere Confeſſario facultatem id faciendi. Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. quæſt. 47. art. 1.* Tunc autem cenſebitur id concedere, non quando dederit facultatem abſoluendi à caſibus ipſi reſeruatis, hoc enim impedimentum nec eſt propriè caſus, nec propriè loquẽdo tollitur per abſolutionem, ſed eſt impedimentum quoddam ad petendum debitum, & tollitur per diſpenſationem. Tunc ergo cenſebitur conceſſa huiuſmodi facultas, quando ex verbis concedentis, vel aliis circumſtantijs colligatur mentem ipſius eſſe illam concedere. Miranda *ibidem.* An verò Commiſſarius Cruciatæ habeat aliquod priuilegium circa hoc pro illis partibus, in quibus Bulla Cruciatæ promulgatur, vide Rodriguez *in expoſit. Bull. Cruciat. §. 13. n. 7.* Ludouicum à Cruce *in expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp. 1. cap. 9. dub. 8.*

4 De Confeſſarijs autem Regularibus, quod virtute priuilegiorum quarumdam Religionum poſſint etiã id facere, communiter tenent auctores, qui de hoc ſcripſerunt, ſpecialiter Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Diſpenſatio num. 17.* Rodriguez *tomo primo quæſt. Regulat. quæſt. 61. artic. 1.* Miranda *in Manual. Prælator. tomo primo quæſt. 47. artic. 1.* Portellus *in dub. Regular. verbo Confeſſor Regularis erga ſæculares num. 23.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. diſp. 16. num. 8.* Ioannes de Cruce *de priuilegijs lib. 2. capitulo 6. dub. 9. concluſ. 1.* Et ſanè, ita erat tempore quo ipſi ſcripſerunt, modo tamen poſt annum 1631. quo à Sanctiſs. Dom. N. Vrbano reuocatæ ſunt omnes conceſſiones per viuæ vocis oracula factæ, prout dixi *tom. 1. cap. 3. num. 21.* diligentius res expendi debet, iuxta dicta eo *tom. 1. ca. 19. n. 25.* Et in primis conceſſio Innocentij VIII. pro Minoribus, quam Caſarubius refert, viuæ vocis oraculum fuit, vt ipſe fatetur, imò incertum & dubium, vt Corduba ibi notat, & propterea inutilis hoc tempore, niſi innouetur, aut confirmetur. Idem dico de conceſſione Pij V. etiam pro Minoribus, quam circa hoc referunt Rodriguez, Miranda, Sanchez, & Portellus relati. Fuit enim etiam viuæ vocis oraculum. De conceſſione autem Martini V. quam aliqui illorum referunt, idem credo affirmandum quamuis eam, vſque modo videre non potuerim. Conceſſio verò Iulij II. quam etiam refert Ioannes de Cruce, quamuis ſolum fuerit reſcriptum quoddam Cardinalis cuiuſdam Summi Pœnitentiarij eiuſdem Iulij II. vt patet ex Bullario Rodriguez inter Bullas Iulij II. *num. 23.* quo de mandato ipſius viuæ vocis oraculo ſibi facto declarauit indultum quoddam Sedis Apoſtolicæ datum Prioribus, Præſidentibus, & tribus, aut quatuor Monachis Monaſterij S. Benedicti Congregationis Valliſoletanæ ab ipſis pro tempore deputandis, & ad nutum reuocandis, extendi etiam ad hoc, vt poſſent diſpenſare cum prædictis coniugatis inceſtuoſis in petitione debiti, nihilominus credo non includi in reuocatione illa generali oraculorum viuæ vocis. Ratio eſt, quia eſto huiuſmodi declaratio facta fuerit à prædicto Cardinali ex mandato ſibi facto à Papa viuæ vocis oraculo, imò etiam dato, quod illud indultum de quo ibi fit mentio fuerit etiam viuæ vocis oraculum, nihilominus ipſa in ſe formaliter, vt ita dicam non eſt viuæ vocis oraculum; ſed reſcriptum quoddam, vel Breue Summi Pœnitentiarij auctoritate Apoſtolica editum. Manet ergo in ſua vi, & ipſo vti poterunt tam prædicti Monachi, quàm quicumque alij Regulares, qui habuerint communicationem priuilegiorum cum illis.

5 Sunt tamen aliqua animaduertenda pro recto vſu huius priuilegij. Primum, hos Confeſſarios deputandos eſſe ad hoc munus diſpenſandi cum prædictis inceſtuoſis per ſuperiorem Monaſterij, ita quod non ſufficiat generalis facultas audiendi Confeſſiones fidelium, ſed requiratur iſta deputatio ad hoc munus ſpecialiter, prout colligitur ex dictis Litteris. Quare non debet committi indiſcriminatim cunctis, ſed ſpecialiter doctis, & prudentibus, quia ſolum illi apti ſunt ad id munus. Numerus autem trium, aut quatuor deſignatus à prædicto Cardinali intelligi debet reſpectiuè ad Monaſteria, ita vt in magnis, & celebrioribus Monaſterijs, quale eſt illud S. Benedicti Valliſoletani, cui principaliter facta eſt hæc conceſſio, poſſint deſignari tres, aut quatuor. In minoribus autem conuentibus non niſi vnus, vel duo. Ita enim recta ratio dictat intelligi debere priuilegium. Similiter quamuis ex vi viuæ vocis oraculi Pij V. pro Minoribus, quod retuli dicto *tom. 1. ca. 19. n. 25.* requiratur, quod prædicti Confeſſarij habeant ad hoc munus commiſſionem à Prouinciali, ac per conſequens, ita obſeruari deberet ſi illud nõ eſſet reuocatum, aut ſi de nouo confirmaretur à Sede Apoſtolica, ex vi tamen huius priuilegij, de quo in præſenti, non requiritur commiſſio Prouincialis, ſed ſufficit deſignatio facta à Superiore immediato Monaſterij, prout colligitur ex prædictis Litteris. Item licet ex vi prædicti oraculi Pij V. ſi ſubſiſteret, aut ſi de nouo confirmaretur, facultas conceſſa viro docto Confeſſario non expiret amoto Prouinciali ab officio, vt habet Portellus relatus, & Villalobos *in Sum. tom. 1. trac. 13. diff. 5. n. 5. & diff. 52. n. 10.* quia non ipſe, ſed Papa eſt, qui concedit talem facultatem. Tamen in vſu priuilegij de quo in præſenti aliter dicendum videtur, ſcilicet, quod mortuo, vel amoto ſuperiore, qui talem deſignationem fecit, ceſſet deſignatio ab illo facta, eo quod illa eſt ad nutum concedentis reuocabilis, prout habetur in prædictis Litteris. Gratia enim, quæ datur ad nutum concedentis expirat cum ipſo, iuxta dicenda infra verbo *Gratia numero 9.* Pariter, quamuis prædicta facultate diſpenſandi cum inceſtuoſis quantum eſt ex vi præfati oraculi Pij V. ſi ſubſiſteret, aut de nouo confirmaretur, vti poſſent Confeſſarij etiam extra Sacramentum Confeſſionis, quia verbum illud *in foro conſcientiæ* non reſtringitur ad Sacramentum Confeſſionis, iuxta dicta *tom. 1. capit. 18. num. 45.* & ſupra verbo *Abſolutio num. 6.* ex vi tamen priuilegij, de quo in præſenti neceſſe eſt, quod Confeſſarij vtantur dicta facultate in Sacramento Confeſſionis. Ita enim ſupponitur in prædictis Litteris illis verbis *Confeſſiones diligenter audire*, & illis

Digitized by Google

lis *pœnitentiam ſalutarem iniungere*.

6 Quod autem prædicti Confeſſarii non poſſint vti hoc priuilegio extra ſuas domos, aut Eccleſias, conſtat ex dictis Litteris, vbi ſolum conceditur pro Chriſti fidelibus confluentibus ad illas, ſeu in illis commorantibus, aut exiſtentibus. Denique, quod talis diſpenſatio ſine cauſa exhiberi non debeat, certum eſt, & commune omnibus diſpenſationibus. Videtur autem ſufficiens eſſe ſi coniux ille, cum quo facienda eſt diſpenſatio, iuuenis ſit, nec poſſit ſe abſtinere à petitione debiti.

7 Cæterum nullo pacto audiendos eſſe Peregrinum *in Compend. priuileg. ſui Ordinis part.1. titul. diſpenſatio* §. 8. & Sayrum *in claui regia libro* 6. *capit.* 11. *numero* 98. quatenus aſſerere videntur (etſi id expreſsè non aſſerant) poſſe Confeſſarios Regulares vti hac facultate diſpenſandi cum prædictis inceſtuoſis ſine ſpeciali deputatione ſuorum Superiorum, rectè docet Diana *part.* 3. *tractat.* 2. *de dub. Regul. reſolut.* 14. & ſupponunt communiter authores, qui de priuilegiis Regularium ſcripſerunt, quos idem Diana refert. Aut oſtendant, qui oppoſitum dicunt aliquod priuilegium ſine prædicta limitatione.

8 Vide alia 4. tom. verbo *Matrimonium*.

AGNVS DEI CEREI.

SVMMARIVM.

Quid ſtatuerit Gregorius XIII. circa Agnus Dei. numero 1.
Eam Conſtitutionem eſſe receptam. ibid.
Quæ actiones prohibitæ ſint circa illos. n. 2.
An poſſint venales proponi. n. 3.
Quando ſimonia in hoc committeretur. ibid.
Emere illos ratione benedictionis ſimoniacum eſt. n. 4.
An retineri poſſint miniati, vel depicti. n. 5.
Excommunicatio à Gregorio impoſita an ſit reſeruata. num. 6.
Quis poſſit ab illa abſoluere. ibid.
Tangere, ſeu contrectare Agnus Dei, quibus licet, vel quibus non. n. 7.
Pro reuerentia circa illos, quid ſtatuerit S. Carolus Borromeus. n. 8.
De vtilitate quam fideles capere poſſunt ex ipſis. n. 9.
Qualiter ſignificata ſit ab Vrb. V. ibid.

1 PRO reuerentia habenda erga *Agnus Dei* à Summo Pontifice benedictos, ex veteri Eccleſiæ inſtituto, ſolemni precationum ritu, multiſq. ceremoniis tum primo, tum ſeptimo Pontificatus anno, vt ait Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Mor. li.* 9. *c.* 9. hæc ſtatuit Greg. XIII. in Conſtitut. *Omni certè* anno 1572. edita inter Conſtit. ipſius *in* 2. *tom. Bull. n.* 2. quę id circo diſcutienda erunt, quia Regulares etiam tāgunt. *Statuimus, & ordinamus, ac ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda prohibemus, & interdicimus, ne quiſquam ſiue vir, ſiue mulier, ſæcularis, aut Eccleſiaſtici, etiam Regularis Ordinis, ille ſit, & quocumque gradu, conditione, ſtatu, nomine, dignitate, & honore præcellat, poſthac in perpetuum Agnus Dei per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem benedictos, depingere, inficere, minio notare, vel aurum, aut colorem aliquem illis imponere, aut quidquam aliud ſuperinducere, neque depingi, aut miniari facere, nec illos venales proponere, ſeu tenere, quouis prætextu, qualibetue de cauſa audeat. Verum eos albos, & mundos Agnum illum purum, & innocentem repræſentantes, qui occiſus pretioſiſſimo ſanguine ſuo nos redemit, decenter, ac reuerenter à cunctis haberi, deferri, & cuſtodiri præcipimus, & ita ab omnibus fieri, & cenſeri debere decernimus. Mandantes omnibus, & ſingulis locorum Ordinariis per vniuerſum Chriſtianum Orbem conſtitutis, eorumq. Vicariis in ſpiritualibus Generalibus, vt præſentem noſtram Conſtitutionem, & prohibitionem in ſuis quiſque Ciuitatibus, & Diœceſibus ſtatim publicare procurent, ita ut ad omnium notitiam quam primum peruenire poſſit. Quicumque verò inobedientes fuerint, præter excommunicationis pœnam, quam vt præfertur incurrent, etiam aliis pœnis ipſarum Ordinariorum, ſeu Vicariorum plecti, & mulctari volumus, & iubemus.* Hæc in dicta Conſtitutione, quam aliqui extra Vrbem non eſſe receptam dicunt (Filiucius *tract.* 14. *numer.* 95.) ſed alii contra teſtantur, vt Fagundez *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 25.

2 Hæc ergo cunctis etiam Regularibus viris, aut fęminis prohibentur à Gregorio XIII. ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ; ſcilicet præfatos Agnus Dei cereos *depingere, inficere, minio notare, aut colorem aliquem illis imponere, aut quidquam aliud ſuperinducere*. Vnde non prohibetur eos circulis, aut thecis aureis, argenteis, ſericis, chriſtallinis, aut vitreis in girum circumornare, aut coronare. Sic enim Romæ obſeruari video, & Pontifex ſolum interdicit ea quibus albedo, & munditia illorum veluti intrinſecè inficitur. Prohibetur etiam eos depingi, aut miniari facere, intellige auro, minio, vel colore, aut aliqua re illis impoſita, vel ſuperinducta, iuxta ſuperius dicta, vt credatur eadem, quæ facere per ſe circa illos cuncti prohibentur, neque per alios facere poſſe, eſto id non exprimatur in Conſtitutione.

3 Pariter etiam interdicitur omnibus eos *venales proponere, aut tenere*. Quod intellige de venditione ſimoniaca, qualis eſt ſi ratione benedictionis vendantur, aut carius ratione illius; ſecus ſi ratione ſolius materiæ, ceræ videlicet, ex qua conficiuntur, & impenſarum in eis conficiendis, & de vno loco in alium portandis vendantur. Conſtat enim calices, & patenas conſecratas eodem modo vendi poſſe. Ita Sanchez *de præcept. decalog. lib.* 2. *cap.* 43. *n.* 29. Bonacina *diſp.* 3. *de primo præcepto decalogi quæſt.* 1. *punct.* 4. *numero* 12. Qui autem particulam aliquam Agnus Dei venderet, aut carius annulum, ſeu thecam in qua incluſa eſt, proculdubio conuinceretur eam vendidiſſe ſimoniacè, cum illa materia parua alias nullius fermè pretii ſit. Sic intelligendus Azor. *ſupra quæſt.* 4.

4 Emere etiam Agnus Dei ratione benedictionis, ſeu conſecrationis ſimoniacum eſt, quia eſt emere rem ſacram. Emere autem illos ratione materiæ, aut expenſarum, quæ fiunt in apparandis, & poliendis non eſt intrinſecè malum. Azor. *ſupra*. Cui non aſſentior, dum ait in prædicta Conſtitutione videri prohibitum, nullum enim verbum ibi eſt de emptione ſed de venditione, niſi forſan credatur, eo ipſo quo prohibentur vendi prohiberi etiam emi.

5 Etſi Agnus Dei pingere, miniare, &c. aut facere pingere, ſeu miniare prohibitum ſit ſub præfata excommunicatione, vt dictum eſt, illos tamen ſic peccaminoſè depictos, ſeu miniatos tenere, aut conſeruare, probabile eſt non eſſe prohibitum dicta Conſtitutione. Quia non videtur credibile voluiſſe Pontificem, vt ſemel iam miniati, ſeu depicti comburantur, rumpantur, aut deſtruantur. Vnde dū interdicitur

dicitur in ea Conſtitutione Agnus Dei *tenere* [illegible]finitiuum *tenere* coniungitur cum dictione [illegible], vt conſtat ex contextu. Pariter dum concludit Pontifex illos habendos, deferendos, & cuſtodiendos albos, & mundos. tantum eſt dicere non eſſe depingendos, ſed vt benedicuntur à Pontifice cuſtodiendos, at vbi peccando depicti ſunt, non interdicit eos teneri. Sanchez *ſupra numer.* 28. Bonacina etiam *ſupra*.

6 Excommunicatio prædicta nulli reſeruata eſt, vt conſtat ex ipſa Conſtitutione, & notat Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Agnus Dei*. Vnde ab illa poſſunt Prælati Regulares abſoluere ſuos ſubditos, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 18. & Confeſſarii ſuos pœnitentes, iuxta dicta *ibi cap.* 16. *n.* 14. ex Cornexo *ibi* relato.

7 Tangere, ſeu contrectare Agnus Dei per ſe, & abſolute non licet, niſi Clericis, ſaltem in Subdiaconatu conſtitutis. Sunt enim non ſolum ſacri, & benedicti, ſed etiam Oleo Sacro, & Chriſmate conſecrati. Ita etiam elicitur ex *capit. Sacratas diſt.* 23. Azor *ſupra quæſt.* 3. Sanchez *ſupra num.* 27. Non tamen propterea Clerici inferiores, aut laici eos tangentes peccant mortaliter, ſecluſo ſcandalo, aut contemptu, ſed tantum venialiter, quia pro leui irreuerentia communiter hoc æſtimatur, vt in ſimili dixi de Conuerſis tangentibus ſacra vaſa, *to.* 2. *cap.* 8. *nu.* 34. Azor. & Sanchez relati. Imò, vt credo, quando adſit moralis neceſſitas, pietas, & deuotio, nullũ erit peccatum eos decenter contrectare, quia ita videtur vſu receptum. Sanchez *ſupra*.

8 Pro reuerentia tamen illis exhibenda in Concilio mediolanenſi ſub S. Carolo Borromeo Cardinali celebrato quędam ſtatuta ſunt, quæ mihi digna videntur, quod hic inſerantur, vel in exemplum aliarum Eccleſiarum. Primò, vt cum Agnus Dei domi aſſeruantur, ſicut piæ conſuetudinis eſt, loculo decenti includantur. Cum autem collo dependentes geſtantur, in thecam auream, argenteam, eburneam, chriſtallinam, aut alterius generis decentis rectè incluſi ſint, itaut tactu violari nequeant, nec ad ornatum habeant quidquam, quod profanum ſit, quodq. minimè deceat. Thecarum fabri ne vllo modo eos tangãt attrectentue, ne chirothecis quidem, forcipe, aut vllo alio inſtrumento, ſed ad eos in thecis reponendos Clericus in ſacris conſtitutus adhibeatur. Ne item minimam particulam ſacræ illius ceræ è qua agni figura effacta eſt in eis includant, quo pluris opus ſuum vendant, ſed ab eo accipiant qui thecam Agni cauſa faciendam locarint. Ne item quiſquam ſacrũ agnum annulo geſtet, cum ita parum religioſè geſtetur, vt aliqua fœditate turpiue tactu violari facilè queat. Præterea, qui ſacros agnos geſtant, hoc Religioſius caueant, ne quid impurè turpiterue agant, aut à ſacra huiuſmodi re alienum. Nec pręterea in agri campum benedicti agni proijciantur, nec cuiquam arbori affigantur, neque in ramis arborum ſuſpendantur. Sed quod antiqui eſt inſtituti eorum cera adoleatur ad ſuffumigationem in agris, vineis, ob imminentem tempeſtatem, fulgura, fulmina, incendia, & grandinis vim, aliaſue diabolicas illuſiones depellandas. Hæc in eo Concilio Prouincialis referente Azorio *ſupra quæſt.* 2. & aliqua ex eis Gauanto *in Manuali. Epiſcopor. verbo Agnus Dei*.

9 De vtilitate quam fideles capere poſſunt ex illis teſtatur Durandus *in Rationali diuinorum officiorum li.* 6. *c.* 79. agnos cereos auctoritate Pontificia ſacros [vim] habere contra fulgura, fulmina, grandinem, incendia, & tempeſtates ventorum, vel imbrium. Hos etiam verſus ab Vrbano V. ad Gregorium Imperatorem cũ tribus *Agnus Dei* miſſos fuiſſe habet Quaranta *verbo Agnus Dei*.

Balſamus, & munda cera cum chryſmatis vnda
Conficiunt agnum, quod munus do tibi magnum.
Fonte velut natum per myſtica ſanctificatum.
Fulgura deſurſum pellit, & omne malignum:
Peccatum frangit, vt Chriſti ſanguis. Et angit
Prægnans ſeruatur, ſimul & partus liberatur.
Munera defert dignis, virtutem deſtruit ignis
Portatus mundè de fluctibus eripit vnda.
Morte repentina ſeruat, Satanaq; ruina.
Si quis honoret eum, retinet ſuper hoſtes trophæum.
Parsq; minor tantum tota valet integra quantum.
Agnus Dei miſerere mei.
Qui crimina tollis miſerere nobis.

ALIENARE, SEV ALIENATIO.

S V M M A R I V M.

Vbi de hac materia actum ſit. n. 1.
Alienatio propriè quid importet. n. 2.
Quid largè ſumpta. ibid.
Actus per quos dominium transfertur. ibid.
Actus per quos vtile transfertur. ibid.
Omnes alienationes bonorum Eccleſiaſticorum modò prohibitæ à Paulo II. n. 3.
Item à S. Congreg. Concilij. n. 4.
Etiam impoſitio cenſuum. n. 5.
Item acceptio pecuniæ ad cambium. ibid.
An poſſint Eccleſiaſtici emere bonum ſtabile impoſito cenſu ſuper illud. ibid.
Quid dicendum de annuis redditibus, & creditis Montium. n. 6.
Venditio immobilium, ſeu mobilium prætioſorum omnino interdicta. n. 7.
Quid cum res eſt modici valoris iuxta Ca. Terrulas. *ibidem.*
Qualiter eſt intelligendum. ibid.
An ſerui fugitiui alienari poſſint. n. 8.
An bona difficilis recuperationis. n. 9.
An bona hæreditaria obnoxia oneri ſoluendi æris alieni. num. 10.
Donatio etiam prohibita Regularibus de rebus immobilibus, aut mobilibus prætioſis. n. 11.
An etiam inter ipſos Regulares. ibid.
Quid de permutatione talium bonorum. n. 12.
Quid de alijs ſpeciebus contractuum. n. 13.
Quid de Reliquijs Sanctorum. n. 14.
Vnio Eccleſiarum, an etiam prohibita. n. 15.
De arboribus cæſis ex aliquo prædio quid ſentiendum. num. 16.
De bonis immobilibus habentibus perpetuum Miſſarum onus, quomodo alienanda. n. 17.
Pœna impoſitæ in Extrauaganti Pauli II. quæ ſint. num. 18.
Quæ in Decreto Sacræ Congregationis Concilij. numero 19.
In quas pœnas incidant Regulares alienantes. numero 20.
Qualiter id intelligendum. ibid.
Quid de Epiſcopis, & de Abbatibus. n. 21.
Quid de alijs Prælatis inferioribus. n. 22.
Quis poſſit in illis diſpenſare. ibid.

An

Digitized by Google

An ex priuilegijs Religionum. n.23.

Quid de pœnis aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum. num. 24.

Maximè de Clementina 1. de reb. Eccleſ.non alienand. *num.25.*

An ſuſpenſio per illam poſita maneat modò in ſua vi. ibid.

Alia remiſſiuè.num.26.

1 **P**LVRA de hac materia, quatenus ſpectat ad bona Regularium dicta ſunt *tom.1.cap.10.nu. 1.2.3.& 4.& tom.2.cap.19.à num.54.* quia tamen circa eam nouæ quotidie exurgunt difficultates, in Italia præſertim, vbi Extrauagans *Ambitioſæ* Pauli II.& decretum Sacræ Congregationis, de quo infra, ſunt in viridi obſeruantia, ideo alia addenda ſunt, vel pro maiori explicatione.

2 Quamuis alienatio propriè, & in rigore ſumpta ſolum importet actum per quem dominium directum transfertur.*C.de fund.dotal.l.1. & 2.* Gloſſa *in c. cum nulli liceat de reb.Eccleſ.non alienand.* Largè tamē, vt in dicta Extrauaganti Pauli II. & decreto Sacræ Congregationis, ſumitur etiam pro actu per quem dominium vtile transfertur. Syluester *verbo alienatio num.1.* Quaranta *in Summa Bullar. verbo alienatio numero 6.*

Actus per quos dominium directum transfertur ſunt venditio, donatio, permutatio, &c.Mol.*de contractibus tract.2.diſp.464.num.1.* Actus verò per quos dominium vtile transfertur ſunt ſex (iuxta Quarantam *in Summa Bullar.verbo alienatio num.16.*) Videlicet ſuperficiarius, locatio, Emphyteoſis, libellarius, feudus, & præcaria. His iunge illos actus, quibus etſi res non tradatur alteri, neque ad dominium directū, neque vtile, manet tamen obnoxia periculo alienationis, vt pignus, & hypotheca. Molina *ſupra.*

3 Hi ergo omnes alienationis bonorum Eccleſiaſticorum modi prohibiti ſunt Eccleſiaſticis omnibus. Primò, à Paulo II.in Extrauaganti *Ambitioſæ* ſub excommunicationis ſententia, & alijs pœnis prout dixi dicto *tom.1.cap.10.num.1.* illis præſertim verbis: *Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphiteuticum, præterquam in caſibus iure permiſſis, ac de rebus, & bonis in Emphiteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc cum Eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, pro inſtanti temporis exigentia, hac perpetuò valitura Conſtitutione fieri prohibemus.*

4 Deinde ſecundò, expreſſius, & clarius prædicti modi alienationis bonorum Regularium, abrogatis omnibus priuilegijs ipſis conceſſis, (quorum plura referunt Caſſarubius, & Sorbus *in Compend.priuileg. Mendicant.ver.alienatio*) prohibiti ſunt à Sacra Congregatione Concilij in decreto Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani iuſſu edito anno 1624. abſque licentia ipſius Sacræ Congregationis, illis verbis dicto *cap.10.num.2.* relatis. *Omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pratioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel Emphiteuſim, præterquam in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuo prohibet, atque interdicit, abſque ipſius Congregationis Concilij expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna priuationis* omnium Officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſque actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant. *Sublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtitutionem, & præſertim fœlicis recordationis Pauli II. quæ incipit:* Ambitioſæ *in ſuo robore permanſuris*. Prohibentur etiam bonorum Eccleſiaſticorum alienationes in Concilio Trident. *ſeſſ.22.de reformation.cap.11. & ſeſſ.25.etiam de reformat.cap.11.* item ab alijs Pontificibus de quibus infra.

5 Meritò autem in hoc Sacræ Congregationis decreto fit ſpecifica mentio cenſuum, ſiue perpetuorum, ſiue vitalitiorum, quamuis in dicta Paulina expreſsè nominati non fuerint, quia cenſus impoſitio eſt quædam alienatio *l.fin.C.de reb.Eccleſ. non alienan.* Naldus *in Summa verbo Cenſus nu.3.* ex deciſione Rotæ. Impoſitio enim cenſus venditio quædam veluti eſt libertatis bonorum. Vnde in dicto *cap.10.num.3.* dixi, pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis (quod multo minus eſt quam cenſus impoſitio) prohibitū eſſe Regularibus, declaraſſe Sacram Congregationem eodem Sanctiſſimo approbante, vt refert etiam Gauantus in *Manual.Epiſcop.ver.alienatio numero 35.* Multo ergo magis impoſitio, ſeu venditio cenſus, ſiue perpetui, ſiue vitalitij prohibita erit. Hinc etiam declaratum eſt à Sacra Congregatione Regularium alienationem, ſeu venditionem cenſus Regularium pro ſolutione æris alieni minimè fieri poſſe. Ganant. *in Manual.Epiſcop.ver.alienatio num.40.* Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regul.verbo alienatio num. 3.* An autem poſſint Regulares, aut alij Eccleſiaſtici emere v.g.vineam, vel domum mille v.g.ſcutis impoſitis ad cenſum ſuper ipſam vineam, vel domum. Dicendum videtur, quod ſic. In eo enim caſu Eccleſia non tam alienat, quàm adquirit bonum illud ſtabile tali onere affectum, quod nullo iure eſt prohibitum. Secus eſſet ſi ille cenſus imponeretur hypotheca ſpeciali etiam ſuper alia bona Monaſterij, vel ſuper illa ſolum, hoc enim eſſet alienatio quædam libertatis bonorum Monaſterij, ac per conſequens prohibitum. Dixi autem hypotheca ſpeciali, quia ſi id fieret per hypothecam generalem, licitè fieret, quia iuxta dicta *tom.2.cap.19.nu.55.* probabile eſt hypothecam generalem bonorum Eccleſiæ non eſſe prohibitam Eccleſiaſticis, aut Regularibus. Reſtat ergo ſolum aliquid dicere de ſingulis modis alienationis ſupra aſſignatis, & prohibitis Regularibus ſine Sacræ Congr. licentia.

6 Sed præmittendum, quod licet Naldus *in Summa verbo annus num.7.& verbo Bona num. 16.* putet annuos redditus, ſi ſint citra decennium, & credita Montium, vulgò *loca Montium*, eſſe bona mobilia, nihilominus dicendum cenſeri immobilia. Ita enim habet vſus Curiæ, & eſt conformе naturæ ipſorum, cum poſſint perpetuo durare. Eſto autem immobilia non eſſent, quia tamen ſine dubio ſunt prætioſa, ideo quantum ad alienationem iudicandum de illis eſt, ac ſi eſſent immobilia, iuxta dicta *tom.2.cap.19. n.54.55.& 56.* Quod maximè roboratur ex eo quod ſint bona fructifera.

7 Et primò loquendo de venditione rerum immobilium, & mobilium prætioſorum, etſi omnino ſit interdicta Regularibus ſine Sacræ Congregationis licentia, iuxta dicta locis relatis ex Paulina, & decreto relato eiuſdem Sacræ Congregationis, nihilominus

res

res modici valoris etiam ſi ſit immobilis, vel [illegible] teſt, & alienari ſine tali licentia. Ratio eſt, quia in c. *Terrulas* 12.*quæſt*.2. id permittitur. Declaratum autem eſt à Sacra Congregatione, neque conſtitutione Pauli II. neque Concilij Tridentini decreto derogatum eſſe diſpoſitioni dicti *cap.Terrulas* 12.*quæſt*.2. Quaranta *in ſumm.Bullar.verb.alienatio num*. 41. Gauantus *in Manual.Epiſcopor.verbo alienatio numer*.22. Eſt autem eadem ratio de decreto Sacrę Congregationis adducto, quia illud conforme eſt conſtitutioni Pauli, illius explicatio, & confirmatio pro Regularibus, ſublatis eorum priuilegijs. Sed notandum, in eo *ca.Terrulas* tria requiri, vt poſſint alienari, ſcilicet quod ſint exiguæ, minus vtiles, aut longè poſitæ, & adſit neceſſitas. Quanti porrò valoris debeant eſſe prædictæ Tetrulæ, vt exiguæ cenſeantur Naldus *in Summa verbo Prælatus num*. 7. & Gauantus *ſupra nu*. 24. referunt declaratum eſſe à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium debere eſſe viginti quinque ſcutorum aureorum. Idem verò Naldus *in Summ.ver.alienare num*. 5. dicit ex ſtylo Curiæ, & prout à pluribus fide dignis ipſi pluries ſcriptum fuit, intelligi debere de ijs, quæ communiter non excedunt valorem viginti ducatorum. Sed quamuis declarationi Sacræ Congregationis pro eo caſu quo facta eſt ſtandum ſit, & ſtylus ille Curiæ de pretio viginti ſcutorum mihi ſatis rationi conſonare videatur, nihilominus melius videtur dicendum hoc relinqui debere arbitrio Iudicis, vel prudentis viri. Ita Filiucius *tract.44.cap.4.num.4.tom*.3. Quaranta *ſupra* Peirinis *tom.1.priuileg. Minim. in Conſtit.9.Iuly II.nu*. 15. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.alleg.95.num*.51. Cum autem res modici valoris alienari poſſit per venditionem, idem videtur dicendum de alijs modis alienationis, cum non ſit in eis maior ratio. Vnde locari poſſe vltra trienuium colligitur ex Riccio *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ*.113.*num*.5.*in* 1.*edit. & reſol*.98.*num*.5.*in* 2. & Barboſa relato. Nota tamen prędiola hæc, ſeu terrulas modici prætij, quæ alienari poſſe dixi ſine licentia prædicta, debere eſſe ſeparata, ſeu diſiuncta ab alijs prædijs, ſeu terris Eccleſiæ, ſi enim fuerint coniuncta cum illis, itaut ſint illorum partes ſapiunt naturam illorum, cuius partes ſunt, & ita alienari non poterunt, ſicut nec illa. Alias daretur occaſio, vt totum ipſum prædium paulatim, & diuiſim per partes modicas diſtrahi, & alienari poſſet.

8 Quia tamen *dict.cap.Terrulas*, & *cap. Fugitiui* 12. *quæſt*.2. conceditur Epiſcopis poſſe diſtrahere ſeruos fugitiuos, qui reuocati retineri non poſſunt, ideo videtur mancipia fugitiua, quæ ſimiliter reuocata retineri non poſſunt, vendi poſſe ſine licentia Sacræ Congregationis, etiam in caſu quo aliàs alienari non poſſent, iuxta dicta *tom.2.cap.19.num*.57. quia eſſent annexa, vel affixa prædijs, aut domibus tamquam illorum partes. Portellus *in dub.Regular.verbo alienatio in addit.num*.3. Addit eamdem eſſe rationem ſi ſerui ſint ebrioſi, latrones, & inhoneſti, eſt enim eadem ratio, ac per conſequens curret eadem diſpoſitio iuris. Si verò ſeruus eſſet relictus Monaſtetio hac conditione ne vendatur, quod ſi vendatur pertineat ad hæredes donatoris, vel teſtatoris, tunc vendi non poteſt, &, ſi vendatur pertinet ad hæredes illius. Lex enim Canonica non derogare debet legi naturali, quæ præſcribit obſeruantiam illius conditionis aliàs rationabilis. Quod tamen intellige, niſi obtenta ſit diſpenſatio in tali conditione. Portellus *ibid*. [Si autem quæras ad quod pretium accedere poſſit res mobilis, vt pretioſa dicatur, & per conſequens alienari non poſſit ſine Sedis Apoſtolicæ licentia. Reſpondeo falſam videri opinionem Caſtri Palai *tom.2. diſp.unica punct.15.§.1.num*.2. aſſerentis centum aureos attingere debere. Communis enim æſtimatio mobilia Eccleſiæ minoris pretij, quàm centum aureorum pretioſa exiſtimat. Propterea ſatis probabiliter dici poſſet arbitrio prudentis, & penſatis circumſtantiis, id relinquendum. Quia tamen Homobonus *in conſultat. caſ. conſcient. volum.2.p.6. reſponſ*. 98. & Peregrinus *in Compendio nouiſs.priuileg.ſuæ Religionis verbo alienatio bonorum, in ſchol*. quos ſequi videtur Diana *p.4.tract.4.reſolut*.223. dicunt declaratum eſſe à Sacra Congregatione mobile pretioſum illud cenſeri, quod excedit valorem viginti quinque aureorum, ideo regularirer adhærendum huic taxæ.]

9 Similiter vendi poſſunt ſine prædicta licentia bona, quæ ſunt difficilis recuperationis, ſeu incerta, vel incognita, eo pacto, quod laicus emptor ſuis expenſis, & periculo ea recuperet. Naldus *in Summa verbo bona num*.9. ex Rotæ deciſione, & aliis, Gauantus *in Man.Epiſc.v.alienatio n*.42.

10 Non tamen vendi, aut alienari poſſunt bona hæreditaria accepta à Regularibus de manu laici, ſi ex neceſſitate ſoluendi æris alieni eſſent alienãda. Nam per aditionem hæreditatis iam ſunt facta bona Eccleſiaſtica, ac proinde ad alienationem ipſorum requiritur licentia Sedis Apoſtolicæ. Naldus *in Summ. v.bona n*.7. ex Rotæ deciſione.

11 Loquendo verò de donatione, cum ſit ſpecies quædam alienationis etiam eſt prohibita Regularibus in prædicta Paulina, & decreto Sacræ Congregationis ſine licentia ipſius, quando eſt de rebus immobilibus, ſeu mobilibus prætioſis, vt patet illo verbo *Conceſſionem*, quod eſt in Paulina, & verbo *Alienationem*, quod eſt in dicto decrero. Donatio autem inter Regulares eiuſdem Monaſterii, etiamſi (caſu dato) eſſet rei immobilis, aut mobilis prætioſæ (quidquid ſit de tranſgreſſione Conſtirutionis Clementis VIII. *de largitione munerum*, de qua alibi) non eſt prohibita in dicta Paulina, neque in decreto relaro. Ratio eſt, quia ibi ſolum prohibetur ea donatio, quæ eſt alienatio, donatio autem illa inter Regulares eiuſdem Monaſterii, non eſt alienatio, cum dominium illius rei non transferatur, ſed maneat ſicut antea in Monaſterio. Vide Naldum *in Summa verbo alienatio num*.4. An verò id etiam procedat in donatione facta à Regulari vnius Monaſterii alteri Regulari alterius Monaſterii, vel Prouinciæ, eiuſdem tamen Religionis, dubiæ quæſtionis eſt. Et conſequenter ad dicta *tom.2.cap.19.num*.56. reſpondendum eſt negatiuè. Illa enim eſt vera alienatio ab vna Eccleſia ad aliam, quæ prohibita eſt etiam de licentia Prælati. Bonacina *in tract.de alienat. bonorum Eccleſiaſtic. diſp.2.quæſt.vnic.punct.2.num*.14.& 17. *& de contractibus diſp.3.quæſt.8.punct.4.num*.24. Credo tamen in praxi non obſeruari hoc, ſed ex ſola facultate Prælatorum ſine licentia Sacræ Congregationis fieri huiuſmodi donationes. Et fauet Riccius à Bonacina relatus *deciſ*.38.& 74. [Maximè autem fauet Tamburinus *de Iure Abbatum diſput*.13. *quæſit*.2. *num*.19. vbi probabiliorem eſſe dicit ſententiam Riccii aſſerentis poſſe fieri alienationem ab vna Eccleſia ad aliam abſque ſolemnitate, maximè loquendo de Eccleſiis eidem Prælato ſubiectis, quales ſunt Regulares qui ſub eodem Prouinciali, vel Generali degunt, quod notandum eſt pro ipſis, & aliquibus donationibus etiam

retum

Digitized by Google

rerum pretioſarum, quæ Regulares vnius Monaſterii ſolent facere alii Monaſterio cum ſola licentia Prælati. Etſi nouiſſimè Bordonus *in ſuis Reſolutionibus reſolut.27.num.1.* oppoſitum teneat in caſu contingenti de quodam Prouinciali, qui propria authoritate, agrum vnius. Conuentus valoris quinquaginta ſcutorum dedit alteri Conuentui, dicens tamen *nu.2.* id potuiſſe facere ſi ſolum fuiſſet valoris 20. aut 25. aureorum.) Poſſe etiam in remunerationem beneficiorum Eccleſiæ collatorum donari aliquid ſine Sedis Apoſtolicæ conſenſu, tradit Barboſa *in allegat. 95.num.62.ex cap.Conſenſus de rebus Eccleſ.* Sed quia ibi, præter alias circumſtantias quæ notantur, tantum conceditur tali beneficiorum collatori, quod poſſit manumittere ſeruos aliquos Eccleſiæ, qui tamen inter bona mobilia recenſentur, niſi ſint annexi, vel affixi ipſis, iuxta dicta *tom.2.capit.19.num.57.* ideo ſolum intelligendus eſt textus de bonis mobilibus, & inter metas, & limites honeſtæ remunerationis.

12 De permutatione etiam bonorum immobilium, vel mobilium prætioſorum Eccleſiæ, ſi talis permutatio fiat cum ſæcularibus, certum eſt prohibitam eſſe Eccleſiaſticis, & Regularibus ſine conſenſu Sacræ Congregationis. Ita enim habetur ex Paulina *Ambitioſa*, & decreto Sacræ Congreg. relatis, iuxta dicta *tom.2.cap.19.num.56.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 95. num. 57.* Si tamen fiat inter ipſas Eccleſias, ſeu Monaſteria; non eſt tam certum eſſe prohibitam, potius inter caſus, in quibus licita eſt alienatio bonorum Eccleſiæ inconſulta Sede Apoſtolica hunc ponit Barboſa allatus *num.55.& 56.* ex *cap.hoc Iusporrectum §.ſibi inuicem 10. quæſt.2. cap. 1. de reb.Eccleſ.non alienand.cap. ad quæſtionem de rerum permut.* & ita videtur dicendum ſpeculatiuè, & ſtando in iure communi. Praxis tamen eſt in cōtrarium, vt tenent Riccius *in praxi reſol.60.in fine, & reſol. 35. etiam in fine.* Naldus *in Summa ver.Permutare numero 2.* & ipſe Barboſa relatus, & ita illi ſtandum. De permutatione verò prædictorum bonorum inter Clericos, vel Regulares eiuſdem Eccleſiæ, vel Monaſterij, ſeu Religionis dic vt ſupra numero præcedenti.

13 De alijs verò ſpeciebus contractuum, per quos ſolum transfertur dominium vtile, aliqua dixi locis relatis, & ex dictis etiam colligi poteſt quid de illis dicendum. (Maximè verò pro impignoratione, vide decretum de anno 1643. innouatum quod ibidem retuli, vbi S. Congregatio dicit quod pecunias accipere mutuo dato pignore eſſe prohibitum Regularibus, & id facientes incurrere in pœnas decreti Sacræ Congreg. *de reb.Regular.non alienand.* Pro quo nota quod non obſtantibus huiuſmodi decretis in caſu maximè neceſſitatis, in quo non poſſet adiri Summus Pontifex aut Sacra Congregatio, & neceſſitas ipſa vrgeret, poſſe fieri talem impignorationem etiam lampadum, candelabrorum argenteorum &c. tenet Peyrinis *in ſuo Formulario littera A.ca.11. nu.3.* & Diana *par.5.tract.13.reſol.6.*) Circa emphyteoſim animaduertit Franciſcus Leo *in Theſaur.for.Eccleſiaſ. cap.15.num.8.* poſſe terram ſterilem in Emphiteoſim illi concedi, cuius ſtudio reducatur ad culturam, afferque aliquot iura, quæ rem non plenè probant. Standum ergo eſt Paulinæ Conſtitutioni, & decreto S.Congreg. relatis.

14 De reliquijs Sanctorum dicendum eſt, ſicut de mobilibus prætioſis, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, quòd ſcilicet alienari nequeant ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ. Sunt enim res argento, & auro prætioſiores, & ſtylus Curiæ ita obſeruat. Riccius *in praxi deciſ.63.* Bonacina *de alienat.bonor.Eccleſ.diſp.2. quæſt. vnic.punct.2.num.31.* Vnde earum alienatio veluti irrita reſcindenda eſt. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar.in conſtit.98.Pij V.* Hoc tamen intellige de reliquijs muro clauſis, vel inſignibus, aut ipſarum partibus notabilibus, vel perpetuæ traditis ſepulturæ. Exiguarum enim particularum alienatio non videtur petere Sedis Apoſtolicæ conſenſum. Declaratum proinde eſt à Sacra Congregatione, teſte Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Reliquia*, reliquiam modicam iam factam alienabilem poſſe donari alicui Eccleſię, vel Oratorio. De pœnis furantium reliquias dicam 4.tom.verbo *Reliquia Sanctorum*.

15 Quamuis vnio Eccleſiarum, quia etiam eſt quædam alienatio, prohibita ſit prædicta Extrauaganti, & decreto Sacræ Congregationis (Quaranta *in Sum. Bullar.verbo alienatio num.35.* ex Abbate, & Rebuffo) facta tamen Eccleſiæ Regulari, ſeu Religioſo loco non poteſt impugnari. Vt patet ex Clement. *ſi vna Eccleſia de rebus Eccleſiæ non alienand.* vt dixi *tomo 1. cap.10. num.4.* & ſupponit Gloſſa *ibi verbo Donetur*. Conſule tamen Concil. Trident. *ſeſſ.21.cap.5. & ſeſſ. 24.cap.13.& 15.& ſeſſ.23.cap.18.* & dicta *tom.2.cap. 1.num.41.* ac Theſaurum *in prax.par.2.verbo alienatio bonorum Eccleſiaſticorum iuris forma non ſeruata ca. 1. §.Quintus caſus*.

16 Quamuis etiam venditio, ſeu alienatio arborum cæſarum ex aliquo prædio, eo quod eſſent inutiles, aut nociuę non videatur prohibita in dicta Extrauaganti, & decreto Sacræ Congregationis (quod intelligo, quando illæ ob denſitatem, & vicinitatem impedimento erant ipſarum augmento vel fructui, vel quando loco earum reponerentur arbores fructiferæ, ſeu magis fructiferæ, hæc enim omnia vtilia fundo ſunt, & ſecundum regulas agriculturæ. Quaranta *in ſumma Bullar.verbo alienatio num.33.* Peyrinis *tom. 1.priuilegior.Minimor.in Conſtit.9. Iulij II. num. 18.19. & 20.*) arbores tamen fructiferas, ſeu infructiferas in magna quantitate incidere, & alienare, prohibitum eſt in dicta Extrauaganti, & Decreto, quia reuera ſunt bona prætioſa. Quaranta *ſupra*. Peyrinis etiam *ſupra num.23.* Vide Farinacium *part.2. deciſ. 553.* referentem notabilem Rotæ deciſionem circa hoc. (Et Tamburinum *de Iure Abbatum tom.3. diſp.13. quæſit. 3.* Quare idem dicendum de inciſione vineæ; etſi eam non eſſe veram alienationem teneat Bordonus *in ſuis reſolutionibus reſolut.27.num.14.* & de inciſione nemoris *num.18.*)

17 Caſu quo bona immobilia, quæ onus habent perpetuum Miſſarum, auctoritate Apoſtolica alienentur, eorumdem pretium ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda, in alijs bonis ſtabilibus fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debent. Ita enim decernitur à Sacra Congregatione *in decretis de celebratione Miſſarum*. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo alienatio n.36.* De hoc, & alijs ad id ſpectantibus iterum erit ſermo 4.tom.ver. *Miſſa.*

18 Pœnæ impoſitæ in Extrauaganti Pauli II. contra tranſgreſſores, præter reſciſſionem alienationum, de qua *tom.1.cap.10.num.2.* dixi, ſunt iſtæ. *Tam qui alienat, tam is qui alienatas res, & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrat. Alienanti verò bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, locorumque piorum quorumlibet inconſulto Romano Pontifice, aut contra præſentis Conſtitutionis tenorem, ſi Pontificali, vel Abbatiali*

batiali

Digitized by Google

batiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccleſiæ ſi[illegible]*tus interdictus, & ſi per ſex menſes immediatè ſequentes ſub interdicto huiuſmodi, animo, quod abſit, perdurauerit indurato, lapſis menſibus eiſdem à regimine, vel adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterij, cui præſidet in ſpiritualibus, & temporalibus, ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores verò Prælati, Commendatarij, & alij Eccleſiarum Rectores, beneficiati, vel adminiſtrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, & Præpoſituris, Præpoſitatibus, Dignitatibus, Perſonatibus, Adminiſtrationibus, Officijs, Canonicatibus, præbendis, alijſque Eccleſiaſticis cum cura, & ſine, ſæcularibus, & Regularibus beneficijs, quorum res, & bona alienarunt dumtaxat ipſo facto priuati exiſtant, illaque abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur, poſſintque per locorum Ordinarios, vel alios ad quos eorum collatio pertinet, perſonis idoneis (illis exceptis, quæ propterea priuatæ fuerint) liberè de iure conferri, niſi aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ Sedis ſint ſpecialiter, aut generaliter reſeruata, & nihilominus alienatæ res, & bona huiuſmodi ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebant liberè reuertantur.*

19 In decreto autem S. Congregationis relato confirmantur pœnæ Apoſtolicarum Conſtitutionum, & præſertim in Pauli Extrauaganti poſitæ, & vlterius contra Capitula, ſeu Superiores omnes Regulares alienantes imponitur *pœna priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſque actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa inpoſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant, ſublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate*. Hæc ibi.

20 Hoc igitur tempore Regulares omnes alienantes bona immobilia, ſeu mobilia prætioſa Eccleſiarum, Conuentuum, ſeu Monaſteriorum, non ſolum committunt ſacrilegium, quia irreuerenter ſe habent erga res Deo ſacras (Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 75. Quaranta *in Summ. Bullar. ver. Alienatio num.* 49.) ſed etiam incidunt primo in excommunicationis ſententiam ipſo facto deſignatam à Paulo II. verbis relatis. Quia tamen Pontifex in antecedentibus vſus fuit verbo *Præſumpſerint*, ideo non incident in ipſam, niſi illi, qui alienationem fecerint ex dolo, malitia, vel præſumptione, non tamen illi, qui vel ex probabili, vel etiam culpabili ignorantia illam fecerint. Verbum enim *Præſumere* ſignificat temeritatem, vel malitiam excludentem omnem ignorantiam, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. Quaranta *ſupra num.* 50. Hæc autem excommunicatio nulli eſt reſeruata, vt patet ex contextu. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verbo alienatio num.* 28. Vnde Prælati omnes Regulares poſſunt in foro conſcientiæ ab illa abſoluere ſuos ſubditos, ſicut & Confeſſarij ſuos pœnitentes, propter dicta dicto *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. & *cap.* 19. *num.* 14. Nec obſtat, quod, vt Quaranta relatus *n.* 49. dicit, aliquando per Breuia Pœnitentiariæ, vel Signaturæ obtineatur iſta abſolutio: id enim eſt, vel pro foro exteriori ad obuiandum moleſtijs, quæ oriri poſſent, vel etiam in foro interiori ad maiorem ſecuritatem. Adde aliquos id facere ex ignorantia auctoritatis ſuorum Superiorum. Addit Theſaurus *ſupra §. Nota circa*, quod quamuis ea excommunicatio non ſit reſeruata in Extrauaganti iſta, eſt tamen reſeruata in Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. Sed quia Concilium ſolum loquitur de vſurpantibus, ſeu in proprios vſus conuertentibus bona Eccleſiarum, non video cur eius doctrina extendatur ad ſimplici-

[illegible] alienantes. Vide Filliuc. *tract.* 44. *ta.* 6. *n.* 3. *in fin.* & dicenda infra verb. *Bona n.* 9.

21 Deinde Epiſcopi, vel Abbates tales alienationes facientes incidunt in cenſuram Interdicti, & poſt ſex menſes Suſpenſionis à regimine Eccleſiæ, vel Monaſterij, deſignatas in dicta Extrauaganti Paulina. A quibus ſimiliter, cum non ſint reſeruatæ, abſolui poterunt à quocumque habente iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam ad abſoluendum à cenſuris. Vide dicenda verbo *Cenſuræ*, verbo *Interdictum*, & 4. *tom.* verbo *Suſpenſio*.

22 Tertiò, alij Prælati inferiores prædictas alienationes facientes incidunt etiam in pœnas illas priuationis, & inhabilitatis quas Pontifex in dicta Conſtitutione poſuit, & Sac. Congregatio in dicto decreto approbauit. An autem non obſtante, quod ibi dicantur incurrendæ *abſque aliqua declaratione* incurrantur in foro conſcientiæ ante quamcumque declarationem, ſiue pœnæ, ſiue delicti, aut criminis commiſſi, dixi *capit.* 10. relato *num.* 31. Vide etiam Quarantam relatum *num.* 49. Quis verò poſſit in illis diſpenſare, caſu quod vera ſit ſententia illorum, qui dicunt eas incurri in foro conſcientiæ ante quamcumque declarationem etiam delicti commiſſi valdè dubitatur. Et quidem pœnæ in Conſtitutione Paulina deſignatæ, licet quantum eſt ex vi ipſius Paulinæ, cum nulli reſeruentur, videntur iure communi diſpenſabiles à Superioribus illorum, qui tales alienationes fecerunt, cum ipſi ſint, qui habent auctoritatem Ordinariam in ſubditos ad illa, quæ non ſunt aliàs reſeruata, iuxta dicta *cap.* 10. relato *numer.* 35. & *cap.* 18. eiuſdem primi tomi *nu.* 46. Pœnæ tamen illæ impoſitæ à S. Congregatione in decreto relato Capitulis, & Superioribus Regularium alienantibus, imò etiam illæ, quæ ex Conſtitutione Paulina in dicto decreto repetuntur, cum ibi auferatur facultas Protectori, & Generali illas moderandi, & relaxandi, proculdubio Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ cenſendæ ſunt.

23 Quamuis etiam aliàs ex priuilegijs aliquarum Religionum, quæ retuli *tom.* 1. *ca.* 18. *nu.* 46. adiunctis etiam *num.* 33. & 35. poſſent aliqui Prælati Regulares cum ſuis ſubditis in illis diſpenſare. Quia tamen in prædicto decreto reuocantur omnia priuilegia Regularibus conceſſa, ideo niſi ipſi poſt diem ſeptimũ Septembris anni 1624. quo editum eſt, aliquod priuilegium ad id faciendum à Sede Apoſtolica obtinuerint, in poſterum id facere non poterunt. Nota etiam, quod ad incurrendum pœnas dicti decreti Sacræ Congregationis non requiritur dolus, malitia, vel præſumptio, quia non eſt ibi verbum præſumere, ſicut in Extrauaganti Paulina. Quare qui ex ignorantia vincibili illud tranſgreſſi fuerint illas incurrent, iuxta dictum *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. Denique notandum prædictum decretum ſolum obligare intra fines Europæ, vt in eo dicitur.

24 Ex ijs autem iudicari poteſt quid dicendum de alijs pœnis deſignatis ab alijs Summis Pontificibus quatenus ſpectare poſſent ad Regulares bona Eccleſiaſtica alienantes. Eas enim manere in ſua vi conſtiat ex decreto Sac. Congregationis relato. Hi porrò ſunt poſt Paulum II. Paulus IV. in Conſtitut. *Iniunctum nobis* inter Conſtitutiones huius Pontificis *in* 1. *tom. Bullar. num.* 2. Pius IV. in Conſtitutione *Apoſtolicæ in* 2. *tom. Bullar.* inter Conſtitution. ipſius *numer.* 104. Pius V. in Conſtitutione *Admonet* inter Conſtitutiones ipſius *in* 2. *tom. Bullar. num.* 35. Greg. XIII. in Conſtitutione *Inter cætera* inter Conſtitu-

tiones

Digitized by Google

tiones ipſius eodem 2. *tom. Bullar. num.* 3. Sixtus V. in Conſtitutione *Solicitudo* eodem 2. *tom. num.* 3. & in Conſtitutione *Quanta num.* 26. Gregorius XIV. in Conſtitutione *Romanus Pontifex* eodem 2. *tomo num.* 1. Innocentius IX. in Conſtitutione *Quæ ab hac* eodem 2. *tom. Bullar. num.* 1. Clemens VIII. in Conſtitutione *Ad Romani in* 3. *tom. Bullar. num.* 1. & Conſtitutione *Romanum decet num.* 78. Paulus V. in Conſtitutione *Paſtorale tom.* 4. *Bullar. num.* 10. & Sanctiſs. D.N. Vrbanus VIII. in Conſtitutione *Humanæ ſalutis* inter Conſtitutiones ipſius *num.* 51. & Conſtitutione *Decens num.* 65. Ante ipſum etiam Paulum II. aliæ Conſtitutiones editæ fuerunt, quas notat Laertius Cherubinus Bullarij compilator, *in Conſtitut.* 1. *Leonis I. in Conſtitut.* 2. *Pauli IV. & in Conſtitut.* 3. *Clementis* 6. *& in Conſtitutionibus prædictorum Pontificum Pauli II. ſucceſſorum.*

25 Maximè notandum, quod ex Clement. 1. *de reb. Eccleſ. non alienand.* Regulares adminiſtrationem habentes bonorum Religionis, ſi alienent iura, redditus, aut poſſeſſiones ad vitam recipientis, aut ad aliud certum tempus, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem Monaſterij, ſeu Religionis cum conſenſu Capituli, aut ſi Capitulum non habent, cum conſenſu ſui Prælati incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & alienatio eſt nulla. Theſaurus *in prax. part.* 2. *cap.* 5. Notans primo ex Imola, & Ancharano hanc ſuſpenſionem non eſſe reſeruatam, ſecundò, ex Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſp.* 26. *ſect.* 1. *num.* 4. *& diſp.* 31. *ſect.* 6. *num.* 8. hanc ſuſpenſionem eſſe ab officio Ordinis, & iuriſdictionis, & adminiſtrationis, tertiò, ex eodem Suarez loco relato ex dicta *diſp.* 31. quod certum tempus non continet modicum, id eſt, triennium, quartò, ex Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 27. *art.* 13. & alijs, quod hæc ſuſpenſio non cenſetur ſublata per Extrauagantem *Ambitioſæ*, quia lex poſterior generaliter loquens non derogat legi antiquæ loquenti in caſu particulari, Clementina autem loquitur in caſu particulari Regularium, & Extrauagans generaliter. Adde, eſto quod per Extrauagantem eſſet derogata, nihilominus, quia in decreto Sacræ Congregationis relato dicitur *pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtitutionum, in ſuo robore permanſuris*, ideo cenſetur innouata.

26 Vide etiam pro hac materia alienationum bonorum Regularium dicenda verbo *Bona*. [Et nota, quod etiam in caſu quo eſſet euidenter vtilis Monaſterio alienatio aliqua, non poſſet fieri ſine licentia Papæ, aut Sacræ Congregationis, quod idem eſt. Ratio eſt quia finis propter quem dicta Iura prohibent dictas alienationes ſine præfata licentia, eſt, quia ipſe Papa, aut Sacra Congregatio ad obuiandum detrimento Eccleſiarum quæ ſub prætextu vtilitatis plures alienationes inutiles ſolent efficere, vult iudicare de vtilitate, vel inutilitate ipſarum. De quo latè Bordonus *in Reſolutionib. Reſolut.* 27. *numero* 33. ex Quaranta, Bonacina & alijs. An verò etiam in foro conſcientiæ inualida ſit talis alienatio cum euidenti Eccleſiæ vtilitate facta, eſt ſi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ conſule Dianam *tomo primo Tractat. octauo reſolut.* 77. & Bordonum *ſupra numero* 35. poſt alios. Vide & Theſaurum *in praxi par.* 1. *cap.* 35. *§. Sed alij dicunt.*]

ALTARE.

SVMMARIVM.

Altare quid importet. n. 1.
Quotuplex ſit Altare. ibid.
Quod Altare debet eſſe conſecratum. n. 2.
Ex qua materia debet eſſe. ibid.
Altaris Conſecratio pertinet ad Epiſcopum. n. 3.
An etiam ad Abbates. ibid.
Eorum priuilegia reuocata an ſint. ibid.
An communicentur Prælatis Regularibus. ibid.
Quid quando non adeſt copia Epiſcoporum. n. 4.
An per Concilium reuocata ſint priuilegia aliqua Regularium quoad hoc. ibid.
Quid ſi Ordinarij requiſiti altaria conſecrare nolint. numero 5.
De modo conſecrandi altaria. n. 6.
An Reliquiæ in illis ponendæ. ibid.
Num particula hoſtiæ conſecratæ. n. 7.
An altare fieri poſſit ex duobus lapidibus inuicem colligatis. n. 8.
Num altare maius debeat reſpicere Orientalem plagam. num. 9.
In altari non conſecrato nullus celebrare poteſt. numero 10.
Quale peccatum ſit oppoſitum facere. ibid.
An in altari in quo Epiſcopus Miſſam celebrauit aliquis eo die celebrare poſſit. n. 11.
Erigere Altaria in Eccleſijs conſecratis, vel non conſecratis, ſeu ipſa deſtruere quibus liceat. numero 12.
An priuilegia quorumdam Regularium celebrandi cum ſolo altari portatili ſubſiſtant modo poſt Concil. Tridentinum. n. 13.
Quid importent illa verba ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis. *ibid.*
An in grangijs, ſeu prædijs Monaſteriorum celebrari poſſit. n. 14.
An in cameris particularium Religioſorum. numero 15.
Nullatenus verò in cameris ſæcularium. n. 16.
Quæ declarata ſint à Sacra Congregatione circa reuerentiam altaribus debitam. n. 17.
An altaria in Eccleſiis Regularium ſita ab Epiſcopis viſitari poſſint. n. 18.
Altaria priuilegiata, quæ dicantur. n. 19.
An Miſſa in illis celebranda pro defunctis debeat eſſe de Requiem *ibid.*
An hæc priuilegia alijs communicentur. ibid.
Quando ſuſpendantur. ibid.
Altaria fixa, quando execrentur. n. 20.
An quando execratur Eccleſia. n. 21.
Quot modis execretur altare portatile. n. 22.
An per celebrationem excommunicati, interdicti, ſeu degradati, in ipſo. n. 23.
Lapis altaris prophanati an vendi poſſit. n. 24.
Quomodo ornandum pro Abbate, vel Priore habente vſum Mitræ. n. 25.
Alia de Altari remiſſiuè. ibid.

1 ALTARE, quod eſt veluti *alta ara*, dictum enim eſt ab altitudine: nam Ethnici in ædificijs à terra eleuatis Sacra faciebant Dijs ſuperis; in terra Dijs terreſtribus; in effoſſa Dijs Infernalibus. Eſt duplex: vnum quod *portatile* vocatur,

eo

Digitized by Google

eo quod à loco in locum mutari, & transferri [illegible] Vnde propter eamdem rationem *cap. vlt.* [illegible] *in 6.* vocatur *viaticum*. At vero *de conſecrat.* [illegible] *can. concedimus* appellatur *tabula conſecrata*. Alicubi etiam vocatur *ara ſacra*. Definitur autem à Panormit. *in capit. 1. de conſecrat. Eccleſ. vel Alt.* ſic: *Paruus lapis continens in ſe foramen cum conſecratione, & ſigno ſuperpoſito.* Debet autem eſſe capax pedis Calicis, & hoſtiæ conſecratæ. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat. 27. numero* 21. Alterum eſt *fixum*, & *ſtabile*, altum, & magnum, quod à loco non mouetur, qualia ſunt illa, quæ communiter in Eccleſiis cernuntur, definiriq. poteſt, vt ſit *tota illa menſa in qua integrum ſacrificium, ſeu tota Miſſa celebratur*. Sylueſter *in Summa verbo Altare num* 1. Azor. *tom. 1. inſtitut. moral. lib.* 10. *cap.* 27. *quæſt.* 1. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 23. *quæſit.* 4.

2 Altare *ſtabile* aliquando eſt conſecratum, aliquando non. Altare verò *portatile* ſemper ſolet eſſe conſecratum. Quando autem altare *ſtabile* eſt conſecratum, poteſt in illo celebrari ſine altari portatili ſuperpoſito, ſecus verò quando non eſt conſecratum. Azor. *ſupra*. Altare conſecratum debet eſſe iure communi lapideum, non terreum, aut ligneum. Ex *cap. Altare de conſecrat. d.* 1. Eſt enim ſignum Chriſti, qui vocatur *Petra* 1. *Corinth.* 10. *verſ.* 4. Si verò conſecratum non ſit, poterit eſſe ligneum, vel terreum. Vnde, quia altare *portatile* ſemper eſt conſecratum, ideo neceſſariò eſt lapideum. Azor. *ſupra quæſt.* 2. Declaratum autem eſt à S. Congregatione, altare ligneum cum ara lapidea permitti debere nõ obſtãte Conſtitutione Synodali. Barboſ. *in Collect. Bullar. v. Altare*.

3 Altarium conſecratio de iure communi ſpectat ad Epiſcopum. *can. nullus Presbyter* 2. & *can. concedimus de conſecrat. diſt.* 1. Azor. *ſupra quæſt.* 3. Suarez *tom. 3. in 3. part. diſputat.* 81. *ſect.* 5. Ex priuilegio tamen Summorum Pontificum id competit aliquibus abbatibus, vt habet Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. diſputat. 23. quæſit.* 4. Hoc verò priuilegium reuocatum videtur à Sacra Congregatione, propter decretum editum ab ipſa de anno 1632. die 13. Martij, quod referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbas*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Benedicere*, his verbis: *Abbates, Priores, Guardiani, & alij Religioſorum Prælati, etiam ex Societate Ieſu habentes priuilegia benedicendi veſtes ſacras, cæmeteria, & ſimilia, dicto priuilegio vti non poſſunt, niſi in ijs rebus, in quibus ſacra vnctio non adhibetur, & pro ſeruitio dumtaxat Monaſteriorum, & Eccleſiarum propriarum.* Ex illis enim verbis *Cæmeteria, & ſimilia*, & ex illis *in quibus ſacra vnctio non adhibetur*, denotari videtur comprehendi etiam altarium conſecrationem, cum Chriſmate fiat, & ipſa conſecratio appelletur etiam benedictio. Similiter cum hoc decretum editum ſit anno 1632. parum iuuare videtur declaratio Sacræ Congregationis multo anterior de anno ſcilicet 1641. quam refert idem Tamburinus *dicta diſputat. 23. quæſit.* 1. in qua Abbatibus conceditur poſſe vti ſuis priuilegijs, quoad benedictionem illorum, etiam *in quibus vnctio requiritur*. Hæc enim declaratio reuocata eſt per illam poſteriorem, quam retuli, ſicut generaliter lex poſterior derogat priori non è contra. Caſu autem, quod hoc Abbatum priuilegium modo ſubſiſteret, illud non communicatur alias Superioribus Regularium, eſto generalem omnium priuilegiorum alijs Ordinibus etiam Monachalibus [illegible]conceſſorum habeant. Nam, vt dixi in ſimili de priuilegio quorumdam Abbatum ad conferendum tonſuram, aut Minores Ordines ſuis ſubditis *tom. 1. cap.* 18. *num.* 64. nunquam fuerunt iſta priuilegia hoc modo intellecta inter Regulares, & meritò quidem, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus, vt dicitur *in Regul. iuris in 6. num.* 81. Hæc autem priuilegia ex eo videntur conceſsa Abbatibus, quia ipſi habent vſum Pontificalium, veluti Epiſcopi, quod non competit alijs Superioribus Regularium. Miranda *in Manual. Prælator. tom. 2. quæſt. 40. artic.* 4. Diana *tractat. 2. de dub. Regular. reſolut.* 15. Poteſt etiam ex commiſſione Summi Pontificis hæc facultas concedi ſimplici Sacerdoti, prout de facto conceſsa eſt pro locis remotiſſimis infideliũ in Bulla Pauli III. anno 1549. Presbyteris Societatis Ieſu. Suarez *dicta ſect.* 5. Non autem ex commiſſione Epiſcopi, cum ipſe, nec ſit ſupra Ius Canonicum, nec poſſit ea, quæ ad poteſtatem Ordinis Epiſcopalis ſpectant, ſimplici Sacerdoti delegare. Azor. *ſupra quæſt.* 4. Addens *quæſt.* 5. nec conſuetudine, aut præſcriptione poſſe ſimplicem Sacerdotem hanc poteſtatem obtinere, quia ſpectat ad Ordinem proprium Epiſcoporum.

4 Quamuis autem munus hoc conſecrandi Altaria ſolum ad Epiſcopum Diœceſanum, vel ad alium de eiuſdem licentia expreſſa iure communi ſpectet, vt habetur ex Trident. *ſeſſ. 6. de reformat. cap.* 5. illis verbis: *Nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum, ſi ſecus factum fuerit Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione Ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi.* Quibus ferme ſimilia *ſeſſ. 14. de reformat. cap.* 2. Nihilominus ante Concilium Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt mare magnum Carmelitarum, conceſſit Fratribus noſtris, idemq. conceſſiſſe Auguſtinianis refert Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. qu. 19. art.* 4. tale priuilegium. *Quia verò interdum propriorum Epiſcoporum copiam non habetis, ſi quos Epiſcopos Romanæ Sedis, vt diximus, communionem, & gratiam habentes, & de quibus plenam notitiam habeatis, per eos tranſire contigerit, ab eis benedictionem vaſorum, & veſtium, & conſecrationem Altarium auctoritate Sedis Apoſtolicæ recipere valeatis.* Addit verò Rodriguez hoc priuilegium intelligi debere præcedente licentia Diœceſani ob decretum Concilij Tridentini relatum. Sed credo, quod in caſu de quo priuilegium loquitur non requiratur talis licentia, nec illud ſit à Concilio reuocatum. Ratio eſt, quia caſus priuilegij eſt, quando non eſt copia Epiſcoporum, vt eſt quando Fratres ſunt in locis remotis ab illis in quibus degunt Epiſcopi Diœceſani, vt contingere poterit in Indijs, Braſiliæ, &c. tunc enim ſi eſſet neceſſitas celebrandi & non eſſet Altare aliquod conſecratum, ſi tranſiret aliquis Epiſcopus Catholicus bene notus ipſis Fratribus, is poſſet eorum Altaria conſecrare. Cum ergo Concilium ſolùm loquatur generaliter, & indefinitè extra hunc caſum neceſſitatis, non eſt credẽdum velle derogare huic priuilegio. Subdit etiam idem Sixtus: *Chriſma verò, oleum Sanctum, conſecrationem Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promouendi à Diœceſanis ſuſcipietis Epiſcopis, ſi quidem Catholicè, & ritè gratiam, & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis ha-*

buerint , & ea vobis voluerint ſine prauitate aliqua exibere . Quibus Pontifex denotare videtur, primò, quod ad prædicta obtinenda regulariter recurrendum ſit ad Epiſcopos Diœceſanos. Secundò, quod caſu dato, quod ipſi per ſchiſma, vel hæreſim ab Eccleſia Romana ſepararentur, vel ea nollent concedere, niſi praue, hoc eſt ſimoniacè, tunc non ſit neceſſe ad illos recurrere. Quid verò in eo caſu agendum ſit, dixerat idem Pontifex. *Pro conſecrationibus verò altarium, ſeu Eccleſiarum, pro Oleo Sancta, & quolibet Eccleſiaſtico Sacramento nullus à vobis ſub obtentu cuiuſuis conſuetudinis, vel alio modo quidquam audeat extorquere. Sed hæc omnia vobis gratis Epiſcopi Diœceſani, vt tenentur, liberè, & gratioſè impendant, alioquin liceat vobis quoſcunque malueritis Catholicos adire Antiſtites, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentes, qui Apoſtolica freti auctoritate vobis, quod poſtulatis impendant*. Hæc Pontifex. Quæ tamen reuocata non eſſe per Concilium Tridentinum ſi Epiſcopi ter requiſiti, iuxta terminos *cap. 1. de ſupplend. negligent. Prælator.* noluerint gratis id facere, ait Rodriguez dicta *quæſt. 19. art. 5.*

5 Similiter ſi Ordinarij bis, aut ter requiſiti cum debita reuerentia, & inſtantia, recuſauerint ſine legitima cauſa conſecrare Altaria Fratrum Mendicantium, poſſunt in caſu neceſſitatis illa facere conſecrare à quocunque Epiſcopo, Sacroſanctæ Romanæ Sedis gratiam habente. Ita enim habetur ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X. Nec id eſt reuocatum à Concilio Tridentino loco citato, tum quia, vel per Epicheiam exiſtimari debet non voluiſſe caſum hunc comprehendere, tum quia etſi Concilium reuocauerit omnia priuilegia Regularium; hæc tamen facultas non tam videtur priuilegium, quam ius commune. Etenim in prædicto *cap. 1. de ſupplend. neglig. Prælator.* expreſsè decernitur, quod ſi Epiſcopus Diœceſanus requiſitus noluerit benedicere Abbates, poſſint ipſi Abbates ſuos Monachos benedicere, & alia, quæ ad officium eorum ſpectant exercere *donec* (inquit textus) *ipſi Epiſcopi ſuam duritiem recogitent*. Quæ deciſio, & deciſionis ratio etiam videtur militare in noſtro caſu, poſita neceſſitate. Rodriguez *ſupra art. 4.* Miranda *in Manual. Prælator. tom. 2. quæſt. 39. art. 1. concluſ. 3.* Nota autem, quod textus requirit, quod Epiſcopus tertiò requiratur, & ſic eſſe faciendum.

6 Circa modum conſecrationis Altarium conſulendum eſt Romanum Pontificale, vbi agitur de vnctione Chriſmatis, & alijs ritibus, quibus conſecrari debent. Et notandum, quod licet plures, Canoniſtæ præſertim, velint de eſſentia conſecrationis altaris eſſe, vt in eo Reliquiæ Sanctorum ponantur, ex *can. placuit de conſecrat. diſt. 1.* vbi habetur, altaria quædam in quibus nullæ Reliquiæ conditæ probabantur euertenda ab Epiſcopis, verius eſt id non eſſe de eſsentia conſecrationis, tum ex vſu Eccleſiæ quo conſtat plura altaria ſine Reliquijs conſecrari, tum quia ille canon ſolum ſuperſtitiones, ſeu incertorum Martyrum erectas memorias prohibet, & eſto præcipiat Reliquias veras Altaribus adhibendas eſse, præceptum hoc iam ceſsauit in Eccleſia, quia in tanta Templorum, & Altarium multitudine certæ, & exploratæ Sanctorum Reliquiæ haberi non poſsunt. Bacconius *ſupra*. Suarez *tomo 3. in 3. part. diſp. 81. ſect. 5.* Laymanus *lib. 5. de Sacrificio Miſſæ tract. 5. cap. 6. num. 8.* Benè addens pertinere ad Prælatos Eccleſiæ prouidere, vt pia hæc, & laudabilis conſuetudo ponendi Reliquias in Altaribus perſeueret quantum commodè fieri poteſt. Habetur etiã ex Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo altare numer. 12.* quod Reliquiæ locandæ in altari ſint Sanctorum ab Eccleſia approbatorum. Caſu tamen, quod illæ poſitæ non ſint in altaribus, benè prouiſum eſt in Cæremoniali noſtro *lib. 2. Rubric. 53. num. 6.* non debere dicere Sacerdotem in principio Miſſæ cum oſculatur altare, *quorum Reliquiæ hic ſunt*. Quod etiam ex antiquis Rubricis refert Syluester *verbo altare num. 1.*

7 Illud etiam eſt certiſſimum non eſſe ponendam in altari conſecrato particulam Hoſtiæ conſecratæ, quando deſunt reliquiæ, prout Durand. *in Rational. lib. 1. cap. 7. num. 23.* exiſtimauit, & Bacconius ſupra approbare videtur. Eſt enim hoc valdè indecens, & irrationabile, & contra vniuerſalis Eccleſiæ vſum. Suarez *ſupr.* Lugo *de Sacr. Euchar. diſp. 20. ſect. 2. n. 75.*

8 Non poteſt altare portatile, ſeu Ara fieri ex duob. lapidibus inuicem colligatis admodum tabellæ, quæ inſtar libri claudi poſſit, & aperiri, vt in vno lapide Hoſtia, & in alio Calix conſecretur. Hoc enim eſt contra vſum Eccleſiæ, & contra altaris ſignificationem ſignificaret enim in Chriſto eſſe duas perſonas colligatas. Sylu. *in ſumm. ver. altare q. 3.*

9 Licet antiquitus Eccleſiæ conſuetudo fuerit, vt altare maius Orientalem plagam reſpiceret, id tamen nec vniuerſaliter in Eccleſia fuit receptum, nec modo eſt neceſſarium, niſi ſecundum quamdam decentiam, quando commodè fieri poteſt, vt patet ex vſu Eccleſiarum Vrbis, & Orbis. Suar. *ſup.* Vaſq. *3. par. diſp. 233. cap. 2.*

10 Nullus poteſt celebrare in altari non conſecrato *cap. altaria 2. de conſecrat. diſt. 1.* Aliter faciens peccabit mortaliter. Eſt enim tranſgreſſio grauis legis, & conſuetudinis Eccleſiaſticæ, in qua, nec Epiſcopus diſpenſare poteſt, nec Summus Pontifex vnquam diſpenſauit. Suarez *tom. 3. in 3. par. diſp. 81. ſect. 5.* Non tamen requiritur, quod altare fixum ſit conſecratũ, ſed ſufficit, quod alterutrum, fixum ſcilicet, vel portatile conſecratum ſit. Suar. *ibidem.* Bonac. *de Sacrific. Miſſæ diſp. 4. q. vlt. punct. 9. nu. 12.*

11 In Altari in quo Epiſcopus Miſſam cantauit non poteſt alius Sacerdos ea die celebrare. *cap. final. de conſecrat. diſt. 2.* Intellige, niſi adſit licentia eiuſdem Epiſcopi, aut neceſſitas ſic faciendi, prout exponit Gloſſa *ibidem*. Addens hoc fuiſſe ſtatutum propter Epiſcopi reuerentiam. Quia tamen in textu dicitur *Miſſam cantauit*, ideo probabiliter exiſtimari poteſt hunc canonem ſolum loqui, quando Epiſcopus Miſſam ſolemniter dixit, non quando priuatim. Nihilominus, quia in ſummario illius canonis dicitur *Miſſam celebrauit*, vſus etiam ita obtinuit, & S. Carolus Borromeus in quodam Concilio Prouinciali, ita illum intellexit, dicendum videtur, non eſſe quoad hoc differentiam inter Miſſam ſolemnem, & priuatam. Naldus *in Summ. verb. Epiſcopus num. 31.* Bonacina *ſupra num. 15.* Quamuis nec hoc vbique obſeruetur, vt admonent Scortia *lib. 2. de Sacrific. capit. 14. num. 6.* & Laymanus *de Sacrific. Miſſæ libro 5. tract. 5. cap. 6. num. 10.* Imò, vt ait Azor. *tomo primo Inſtitut. Moral. lib. 10. capit. 27. quæſt. 10.* hic canon videtur deſuetudine alicubi abrogatus, *& fortè olim locum habebat, quando Epiſcopus in proprijs Eccleſijs, & in ſua Diœceſi, & ſolemni cæremonia, & religione re-*

unam

uinam celebrabat. Hæc ille. Patriæ ergo conſuetudini in hac re ſtandum.

12 Altaria erigere in Eccleſijs conſecratis nulli licet in iure communi ſtando ſine Epiſcopi conſenſu, ſub pœna depoſitionis Clericis, & excommunicationis laicis. *can. Nullus Presbyter de conſecrat. diſt.* 1. Quod etiam habetur *cap. Quamuis diſt.* 68. adiuncta Gloſſa *ibidem*. In Eccleſijs verò non conſecratis licitum eſt id facere Presbyteris. Gloſſa *in d. can. Quamuis diſt.* 68. Azor. *ſupra quæſt.* 6. Idem dic de Regularibus, propter eamdem rationem. Pro Altaribus etiam conſtruendis aliquæ conditiones aſſignatæ ſunt in Concilijs Prouincialibus Mediolanenſibus, de quibus Gauautus *in Manual. Epiſcopor. verbo Altare*. Similiter in eiſdem Eccleſijs conſecratis nulli licet abſque conſenſu Epiſcopi altaria deſtruere. Probat. Azor. relatus ex *can. Eccleſiæ, & cap. placuit. de conſecrat. diſt.* 1. qui tamen canones parum iuuant ad intentum, vt legenti conſtabit. Meliùs id probatur ex paritate rationis, quæ eſt inter erigere, & deſtruere. In Eccleſijs verò non conſecratis quilibet ſuo iure poteſt altaria, quæ ſacra non ſunt, deſtruere. Probat etiam Azor, & Gloſſa *in d. ca. Quamuis*, vbi tamen nihil ad intentum. Probari ergo poteſt ex eo, quod ſit eadem ratio de deſtructione, & conſtructione, accedente præſertim Eccleſiæ conſuetudine, maximè in Eccleſijs Regularium.

13 Licet celebrare in quocumque loco honeſto, & decenti cum ſolo altari portatili, antiquum priuilegium plurium Regularium ſit, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 14. reuocatum tamen à Concilio Tridentino *ſeſſ.* 22. vt ibi etiam dixi, aliquæ etiam Religiones vti poſſint ſimili priuilegio in miſſionibus, & alijs forſan locis ſuorum Monaſteriorum, iuxta ibi dicta, nihilominus probabile etiam eſt prædictum priuilegium non eſſe ſimpliciter reuocatum à Concilio, ſed ſolùm in caſu quo Epiſcopus id prohibeat, non permittat eo vti Regulares, ita vt ipſo non contradicente, vel permittente, poſſint prædicti Regulares, & qui cum ipſis communicant in priuilegijs celebrare in quocunque loco honeſto tamen, & decenti, cum ſolo altari portatili. Ratio eſt, quia Concilium directè, expreſsè non prohibet, aut interdicit Regularibus vti ſuis priuilegijs quantum ad hoc, ſed ſolùm præcipit Epiſcopis ne permittant vti illis. Sic enim habet dicta *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſeruand. & euitand. in celebrat. Miſſæ* poſt alia. *Neue patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata Oratoria ab eis Ordinarijs deſignanda, & viſitanda Sanctum hoc Sacrificium à ſæcularibus, aut Regularibus quibuſcumque peragi*. Caſu ergo quo id *patiantur*, aut permittant Epiſcopi, poterunt Regulares ſuis vti priuilegijs, maximè cum hoc priuilegium conceſſum ſit in iure *capit. In ijs, quæ de priuilegijs* Prædicatoribus, & Minoribus. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt.* 43. *artic.* 5. *& tom.* 2. *quæſt.* 75. *artic.* 1. Ioannes à Cruce *de priuileg. Regular. lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 7. *§. ſi obijcias decretum*. Portellus *in dub. Regular. verb. Altare num.* 1. referens Petrum de Ledeſma 1. *par. Summa cap.* 20. *de Euchar. fol.* 120. *impreſſionis Oliſipponenſis*, alios etiam referentem. Nota tamen hæc priuilegia ſemper intelligi debere ſine preiudicio Eccleſiæ Parochialis, prout in *d. cap. In ijs, quæ* declaratur. Ius autem Parochialeq́; vt habetur in quodam priuilegio Gregorij IX. quod incipit : *Nos attendentes*, circa tria conſiſtit, ſcilicet oblationes, decimas, & primitias. Syluester *in ſumma verbo Altare quæſtione* 6. Ioannes à Cruce *ſupra concl.* 2. ex declarat. Sixti IV. Vide circa hoc noſtrum Reuerendiſſimum Theodorum Stratium *in inſtruct. pro Fratribus Carmelit. cap.* 6. *num.* 8.

14 Stando autem in probabilitate huius ſententiæ, conſequenter dicendum videtur iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 15. in grangijs quoque, ſeu prædijs Monaſteriorum poſſe fieri Oratoria ab aliquibus Regularibus, in quibus cum altari portatili celebrent Miſſas, non repugnante, aut contradicente Epiſcopo. Ratio eſt, quia circa hoc ſunt plura ipſorum priuilegia, quę referunt Rodriguez *to.* 2. *quæſt.* 75. *art.* 1. Ioannes à Cruce *ſupra concl.* 2. & Peirinis *tom.* 1. *priuilegior. Minim. in Conſtit. Pyrri num.* 30. & 31. Maximè fauet priuilegium Alexandri VI. pro Ciſtercienſibus, de quo in Bullario Rodriguez *tom.* 1. *in Alexandro VI. Bulla* 14. Fauet quoque plura alia priuilegia, quæ generaliter concedunt id fieri poſſe in loco honeſto, & decente, verè enim dictæ grangiæ, ſeu prædia loca honeſta, & decentia ſunt. Aliqua autem ex ijs priuilegijs retuli dicto *cap.* 21. *num.* 14. Illa porrò non eſſe reuocata à Concilio, niſi in caſu quo Epiſcopus illis vti non permittet, dictum eſt ſupra. Imò addendum, etiam in caſu quo Epiſcopus repugnet, probabile eſſe poſſe vti Regulares priuilegiatos hac facultate celebrandi Miſſam cum altari portatili in grangijs, & prædijs ſuorum Monaſteriorum. Ratio eſt, quia Concilium loco relato ſolum concedit Epiſcopis ne permittant celebrare in priuatis domibus, aut omninò extra Eccleſiam. Hæc verò prædia, ſeu grangiæ non ſunt priuatæ domus, quia non ſunt domus priuatarum perſonarum, aut ſæcularium, ſed Monaſteriorum, & Communitatum Religioſarum, nec ſunt omoinò extra Eccleſiam, quia ſunt partes Eccleſiæ, & bona ipſius. Rodriguez, Ioannes de la Cruce, & Peirinis relati.

15 Pari etiam probabilitate idem affirmari poſſe videtur, ſicque aliquando in Hiſpania practicari vidi, de cameris particularibus aliquorum Religioſorum, caſu aliquo extraordinario, quo videlicet propter infirmitatem è camera exire non poſſint ad audiendam Miſſam, & dies ſolemnis fuerit, vel propter ſacram Communionem recipiendam. Quod ſcilicet tunc poſſint in proprijs cameris honeſtis, ac decentibus celebrari facere in altari portatili. Ratio eſt, quia cameræ Religioſorum regulariter ſunt loca decentia, & honeſta, ac per conſequens in eis poterunt prædicti Regulares priuilegiati vti dicto priuilegio, non ſolum permittente, aut non contradicente Epiſcopo propter dicta, ſed etiam caſu dato, quod ipſe contradicat, cum prædictę cameræ non ſint priuatæ domus, ſed ad Eccleſiam pertinentes, nec omnino extra Eccleſiam, ac proinde non comprehenſæ in decreto Concilij Tridentini. Pro hoc etiam extat notabile Priuilegium Pij IV. pro Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris Lateranenſis, quod refert Peirinis *ſupra num.* 34. ex Peregrino *in Compend. priuilegiorum Congregationis Regularium tit. infirmus §.* 2. Eſt autem magnum hoc priuilegium, nam conceſſum dicitur 18. Maij 1565. poſt Concilium Tridentinum, & cum derogatione ipſius. Aliud etiam priuilegium pro Fratribus Hieronymianis in Hiſpania refert Portellus *ſupra num.* 3. quod non vidi, nec ſcio an ſit ſolum viuæ vocis oraculum, ac per conſequens hoc tempore reuocatum.

16 Nullatenus tamen id credo eſſe permiſſum in cameris ſæcularium, non ſolum quia ipſæ ſunt priuatæ domus, & omnino extra Eccleſiam, de quibus loquitur Concilium, ſed etiam, quia hoc eſt contra

voluntatem Epiſcoporum, qui meritò, & rationabiliter id non permittunt. Præſertim propter declarationem Sacræ Congregationis, quam refert Naldus *verbo Miſſa n.31.& 32.* vbi decernitur licentias celebrandi in priuatis Oratorijs non niſi à Sede Apoſtolica eſſe concedendas, nec ab Epiſcopis poſſe concedi. Non ergo recipiendi Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular.quæſt.43.art.4.& 5.& in Additionib.ad Summ. tom.3.cap.19 num.3.* & Portellus *ſupra num.* 1.oppoſitum indicantes.

17 Pro reuerentia Altaribus in quibus celebratur ſanctũ Miſſæ Sacrificium ſunt aliquæ declarationes Sacræ congregationis. Prima, in qua Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium declarauit, non eſſe conſecranda ea ſub quibus recondita ſunt cadauera mortuorum. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Altare num. 9.* Secunda apud eumdem Gauantum *ſupra verbo Sepultura num.6.* Cadauera non reponantur ſub Altaribus, neque ſub gradibus eorum. Ita eadem Sacra Congregatio. Tertia, in qua eadem Sacra Congregatio præſcripſit, quod ſi quæ Altaria eſſent, quæ vel ſuperius vel in medio continerent cadauera, ſiue laicorum, ſiue etiam Prælatorum, non eſſet in ipſis celebrandum. Naldus *ſupra numer. 33.* Quarta, in qua eadem Sacra Congregatio iniunxit Epiſcopo Ternenſi, vt amoueri faceret ſepulchra, quę extarent ſubtus Altaria, vel ipſorũ bradellam. Quinta in qua Sacra Congregatio declarauit, quod Altari renes non ſunt vertendi & melius eſſe, vt Epiſcopus vertat renes Canonicis, quam Altari. Barboſa *in Collect. Bullar. verbo Altare.* Sexta, quæ approbante Sanctiſs. D. N. Vrbano ponitur in initio Miſſalis Romani noui. *Paramenta non debent ſumi de Altari pro celebratione Miſſarum, cum id competat tantum Epiſcopis, ſiue ſolemniter, ſiue priuatim celebrent, inferioribus verò habentibus vſum Pontificalium non niſi quando in Pontificalibus celebrant.* Sunt etiam aliqua ſtatuta in Cõcilijs Prouincialibus Mediolanenſ. de quibus prędictus Gauantus *ſupra verbo Eccleſia num. 29. 30. 31. 32.& 33.*

18 Altaria ſita in Eccleſijs Regularium non poſſunt viſitari ab Epiſcopis, aut alijs locorum Ordinarijs vigore cuiuſuis decreti Concilij, iuxta dicta *tomo 1. cap.11.n.7.* ex declarationibus Sacræ Congregationis ibi relatis. Niſi quando ipſi Regulares habent curam animarum ſecularium, iuxta ibidem dicta, & *tom. 2. cap.18. num. 9.* Imò nec Altaria Confraternitatum in Regularium Eccleſijs erecta viſitare poteſt Epiſcopus, quatenus ſpectant ad ipſos Regulares, iuxta dicta etiam dicto *2.tom.cap.15.num.27.* Quo etiam ſenſu intelligendæ ſunt aliæ declarationes Sacr. Congregation. Epiſcoporum, Regularium apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Altare.* vt colligitur ex alia declaratione apud eumdem Barboſam *verbo Cõfraternitas.*

19 Altaria priuilegiata ſunt illa, quibus cõceſſa eſt Indulgentia plenaria pro mortuis. Quamuis autem aliqui exiſtiment non eſſe neceſſarium ad cõſequendam hanc Indulgentiam dicere potius vnam Miſſam quam aliam, ſed per quamcumque Miſſam obtineri poſſe hanc Indulgentiam (Naldus *in Summa verbo Miſſa num.21.* ex Nauarro ab ipſo relato) idq. ſpeculatiuè loquendo probabile videatur. Nihilominus, quia Sacra Congregatio ſæpius declarauit in Altari priuilegiato debere celebrari Miſſam *de Requiem*, alias indultum non ſuffragari defunctis, etiam ſi in indulto id non exprimatur, ideo, his decretis obtemperandum eſt. Barboſa, *in Collectan. Bullar. verbo Altare, & verbo Miſſa defunctorum.* Huiuſmodi autem Altaria priuilegiata vnius Eccleſiæ, vel Religionis non communicantur alijs etiam habentibus generalem communicationem priuilegiorum aliarum Religionum. Tum quia ſtylus Curiæ ita tenet, tum quia iuxta regulam iuris *in 6.* quæ eſt 81. in generali conceſſionæ non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus. Peirinis *tom. 2. Priuilegior. Minimor. in Conſtitut. 8. Pauli III. numero 2.* Probabile etiam eſt huiuſmodi Altaria priuilegiata non ſuſpendi per ſuſpenſionem generalem, quæ fit anno Iubilæi. Nam ratio ob quam Pontifex illo anno ſuſpendit omnes Indulgentias, ea eſt, vt fideles feruentiori deuotione ad eas lucrandas Romam ſe conferant, quæ ratio ceſſat in defunctis. Martinus Carrillo *in Expoſit. Bullæ Defunctor. par. 2. cap. 9. in fine.* An verò ſuſpendantur per Bullam Cruciatæ, Diana *par. 1. tract.11. reſolut. 86.* partem affirmatiuam tenuit, negatiuam verò *in addit. 2. reſolut. 22.* Sed vide dicenda verbo *Bulla Cruciatæ numero 41.*

20 Altare fixum, & ſtabile, quod eſt conſecratum, execratur, ſeu deſinit eſſe conſecratum, itaut noua indigeat conſecratione, Primò, quando ita eſt fractum, vt altera pars, quæ manet non poſſit continere commodè pedem Calicis, & Hoſtiam cum patena. *cap.1. & cap. quod in dubijs, & cap. ligneis de conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris.* Suarez *tom. 3. in 3. par. diſp. 81. ſect.5.* Henriquez *in ſumm. lib. 9. cap. 28. num. 1.* Secundò, ſi ita enormiter eſt fractum, vt appareat deformitas. Ita enim colligitur ex prædictis iuribus, generaliter enim loquuntur de enormi fractione, & tenent Bacconius noſter *in 4. diſt.13. art.1.* Sylueſter *in ſumm. verbo Altare quæſt.8.* Azor. *tom.1. lib.10. cap. 27. quæſt.12*, addentes arbitrio Epiſcopi eſſe hoc iudicandum. Tertiò, quando cornua quæ inunguntur fuerint fracta. Tunc enim etiam enormiter fractum exiſtimatur. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat.27.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp.23. quæſit.6. num.4.* Quartò, quando Altaris fixi menſa a ſtipite, vel columnis quibus innititur, remoueretur, Hoc enim ſenſu accipi debet, quod in iuribus relatis ex *cap. ſi motum de conſecrat.* dicitur de altari, quod execretur, quando mouetur. Bacconius, Sylueſter, & Suarez *ſupra*, Addunt plures etiam execrari hoc altare quoties ſignum ſepulchri, ideſt repoſitorij, vbi reconduntur Reliquiæ frangeretur, remoueretur, vel minueretur. Ita Sylueſter, Azor, Barboſa, & Tamburinus. Sed cum dictum ſit *ſupra num. 6.* Reliquias non eſſe de eſſentia conſecrationis Altaris, non video qualiter præcisè propter fractionem, remotionem, aut minutionem talis repoſitorij perdatur conſecratio. Vnde Suarez relatus non affert hunc caſum, Laymanus etiam *de Sacrificio Miſſæ lib.5. tract.5. cap.6. num.9.* ex Ægidio ConincK hanc ſententiam probabilem putat, licet prudenter addat, ſeruandam eſſe quoad hoc Eccleſiarum conſuetudinem, cum enim ſepulchrum hoc cenſeatur præcipua pars altaris, meritò ob eius fractionem, vel amotionem ipſum altare notabiliter confractum, vel imminutum æſtimatur. Addunt ſexto alij etiam execrari hoc altare ſi tantum augeatur, vel minuatur, quod formam amittat, forma enim eſt, quæ dat eſſe rei. Sylueſter *ſupra*. Verumtamen id ſolum intelligo, quando illa mutatio eſſet in lapide ipſo conſecrato, non quando in lignis, columnis, ſeu ſtipitibus quibus innititur.

21 Non tamen execratur altare hoc fixum, quando

Digitized by Google

do execratur Eccleſia. Si autem Eccleſia violetur, ſiue polluatur, illud polluitur, & violatur etiam. Ratio diuerſitatis eſt, quia conſecratio Eccleſiæ diſtincta eſt conſecratione Altaris; conſiſtit enim in parietibus, & muris; conſecratio verò Altaris in integritate ipſius. Vnde execrari poteſt Eccleſia combuſtis, vel collapſis muris, vel parietibus ipſius, remanente conſecratione Altaris, qui ipſum permanet integrum. Violatione autem, ſeu pollutio Eccleſiæ concernit totam Eccleſiam. Et ita ipſa violata, violantur Altaria. Panor. *in capitulo Propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Sylueſt. *in Summa verb. Altare qu.* 11.

22 Loquendo verò de execratione Altaris portatilis, licet aliqui credant tot modis, quot Altare fixum execrari, dicendum tamen eſt non ita contingere. Etſi enim execretur hoc Altare, quando ita frangitur vt ea pars, quæ manet non ſit apta commodè continere Calicem, & Hoſtiam, & quando anguli ipſius, in quibus chriſma ponitur, frangerentur, propter dicta ſupra. Portellus *in dubijs Regularium verbo Altare numer.* 4. Nihilominus nec per aliam fractionem, nec per ſeparationem à lignis quibus aliquando innititur, vel circumdatur, nec per mutationem loci execratur. Suarez *dicta diſput.* 81. *ſect.* 5. Lugo *de Sacrament. Euchariſt. diſput.* 20. *ſect.* 2. *numer.* 72. *&* 75. Porrò de immutatione ſepulchri, ſeu repoſitorij reliquiarum dicẽdum videtur ſicut dixi de Altari fixo. Execrata etiam Eccleſia non credo execrari hæc Altaria. Bacconius *ſupra*. Quidquid aliqui dixerint, non rectè intelligentes Syluestrum *verb. Altare quaſt.* 11. Si enim execrata Eccleſia non idcirco execratur, vt dictum eſt, Altare fixum, multò minus nec portatile, propter rationem modo afferendam. Similiter polluta, ſeu violata Eccleſia non cenſetur Altare portatile pollutum, vel violatum. Syluester *verbo Altare quaſt.* 11. Azor. *d. cap.* 27. *quaſt.* 14. Ratio eſſe poteſt, quia hoc Altare cum ſit portatile, & mobile non videtur habere tantam connexionem cum Eccleſia, ſicut Altare fixum, ac proinde nec violari cum ipſa, etiam ſi Altare fixum, vt dictum eſt ſupra, violetur.

23 Nullum porrò Altare ſiue fixum, ſiue portatile execratur ex eo, quod in ipſo celebrauerint excommunicati, interdicti, degradati, &c. Ita enim colligitur ex *c.* 2. *de Sacramentis non iterand.* Tamburinus *de Iure Abbatum to.* 1. *diſp.* 23. *quaſit.* 6.

24 Altaris lapis profanatus, ſeu execratus poteſt vendi, & licitè teneri ab emptore, ſed in loco decenti, & honeſto. Ita enim declaratum video à Sacra Congreg. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. Altare*.

25 Quomodo ornandum ſit Altare pro Abbate, vel Priore habente vſum Mitræ, & baculi, dixi ſupra verbo *Abbas num.* 15. alia, quæ pertinent ad Altare, vide verbo *Conſecratio*, verbo *Crux*, verbo *Eccleſia*, verbo *Irregularitas*, & 4. tomo verbo *Paramenta Eccleſiaſtica*.

AMBITIO.

SVMMARIVM.

Ambitionis peruerſitas. num. 1.
Quomodo definiatur ambitio. num. 2.
An ſit ſemper peccatum mortale. ibid.
Qualiter fugienda à Religioſis. ibid.
An poſſint pro ſe, vel pro alijs vota, ſeu ſuffragia procurare. num. 3.
An liceat ipſis Epiſcopatum, vel alias Dignitates appetere. num. 4.
Quomodo electio illius, qui ante electionem requiſitus conſenſit caſſanda. num. 5.
Quomodo ſic requiſitus reſpondere debeat. ibid.
Gaudere, vel delectari de honore ſibi oblato, an, & quando ſit peccatum. num. 6.
Alia de ambitione remiſſiuè. num. 7.

1 EST Ambitio, vt Diuus Bernardus *ſerm.* 6. *in Pſal. Qui habitat*, inquit: *Secretum venenum, peſtis occulta, doli artifex virtutum ærugo, & tinea ſanctitatis*. Et, vt ait D. Baſilius *de Conſtitut. Monaſticis capitulo* 10. hoc vitio capti, ſunt inuidi, contentioſi, inſimulatores. Denique quos ambitio inuadit, iugum diſciplinæ Eccleſiaſticæ facit reſpuere, vt ita Symmacus Papa *in Synodo Romana capitulo* 1. & habetur *diſt.* 86. *can. bene*. Sanchez *libro* 6. *in decalog. capitulo* 18. *numero* 16. Idcirco licet de ambitione fugienda, quatenus ſpectat ad inſtructionem ſpiritualem Regularium non pauca dixerim *in libro de reformatione Regularium*, nihilominus de ipſa quatenus ad quæſtionem moralem attinet agendum ſupereſt.

2 Ambitio eſt inordinatus appetitus honorum, & dignitatum. Sanctus Thom. 2. 2. *quaſt.* 131. *artic.* 2. Syluester *in ſumma verbo Superbia quaſtione* 17. Quamuis autem ex genere ſuo non ſit peccatum mortale, frequentiſſimè tamen mortale eſt. Primò, cum appetitur honor, vel dignitas modo illicito, qui eſt peccatũ mortale. Vt ſi Religioſus appetat Prælatias, per ſimoniam, ſubornationes, dolos & fraudes. Secundò, cum appetitur propter finem aliquem, qui ſit peccatum mortale, v. g. propter vindictam, cupiditatem pecuniarum, &c. Tertiò, cum appetitur dignitas, & honor, cuius Religioſus indignus, vel minus dignus eſt. Pro quo nota, quod cum honor ſit præmium virtutis ex Ariſt. 4. *Ethicor*. Religioſus indignus, vel minus dignus appetens dignitates, appetit, quod dignis, vel dignioribus debetur, ac per conſequens peccat contra iuſtitiam. Adde, quod ambitioſus etiam ſi aliàs eſſet ſanctus ex ambitione redditur indignus, *cap. principatus* 1. *quaſt.* 1. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.* 1. *cap.* 19. *numer.* 135. Quartò ratione nocumenti, quod inde ſequitur Communitati, priuando eam dignioribus Prælatis. Denique quintò, ſi honor ipſe, vel dignitas appetatur, vt vltimus finis, ſeu vt ſummum bonum. De his Sanctus Antoninus *part.* 2. *tit.* 3. *cap.* 5. Toletus *in ſumm. lib.* 8. *cap.* 23. & alij.

3 Qualiter prohibitum ſit Religioſus pro ſe, vel pro alijs vota, vel ſuffragia procurare, & quomodo nihilominus poſſint procurare quod officia dignis dentur, & indigni excludantur, ſimiliter tractare vitijs, & virtutibus eligendorum, dixi *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 24. De quo etiam Azor. *tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *quaſt.* 2. Boſſius *in prax. crimin. tit. de ambitioſis*. Theſaurus *in prax. par.* 2. *verbo Ambitus cap.* 1. Vbi etiam agit de iuris infamia, & irregularitate, quam incurrit damnatus de ambitione. Similiter qualiter Religioſi procurantes officia, & alia ſimilia medijs fauoribus ſæcularium, vel extraneorum, & Prælati illas hoc intuitu concedentes, incidant in pœnas, & cenſuras à Summis Pontificibus inflictas, dixi eodem t. *tom. ca.* 10. *num.* 17. *& cap.* 16. *num.* 27. *& cap.* 18. *num.* 82. De his tractat. Tamburinus *de Iure Abbatum diſput.* 10. *quaſit.* 1.

4 Qualiter etiam licitum non ſit Religioſis ap-

petere,& multo minus procurare Epiſcopatum, niſi caſu raro dato, dixi *tom.1.cap.17.num.22.* Eſt autem eadem ratio,vel ſimilis reſpectiuè, in appetendis,ſeu procurandis prælatijs, ſiue officijs curam animarum habentibus in Religionibus, quia eſt eadem difficultas,ea ſcilicet, quæ eſt in regimine animarum, quod vt Concil.Trident.*ſeſſ.6.in decret.de reformat.cap.1.*ait, *Eſt onus Angelicis humeris formidandum*. Vnde *can. ante omnia diſt.*40. hæc habentur alta mente condenda. *Nihil eſt in hac vita,& maximè in hoc tempore difficilius,& laborioſius,& periculoſius Epiſcopi, & Presbyteri,aut Diaconi officio.* Quare vix video aliquem caſum in quo licitè,& honeſtè Religioſus appetere,aut procurare poſſit Prælatias, niſi quando ex præcepto charitatis ad id teneretur,quando ſcilicet electores, vel qui Prælatias prouidere debent, parati ſunt eligere aliquem poſitiuè indignum, aut pernicioſum Communitati. Tunc enim propter bonum commune charitas Chriſti vrget, vt dignus Prælatia ſe offerat electoribus. [Peccat deſiderãs prælaturam quam credit futuram ſibi occaſionem peccati; qui agit cõtra charitatem ſui,& deſiderat periculum peccandi. Sigiſmundus de Bononia *de elect.Præl. dub.* 42. Si tamen non obſtante tali timore ſperet ſe euitaturum tale peccatum ex Dei gratia, & ex alia parte ad deſiderandam talem prælaturam moueatur ex fine aliquo honeſto,præſertim boni communis,vrgente neceſſitate,poteſt licitè deſiderare illam. Tum quia ſtatus prælationis non eſt ſtatus damnationis vt oſtendit D.Athanaſius *in fine epiſtolæ ad Dracontium.* Tum ex D.Petro *epiſt.1.apud Clementem.* vbi ſatis id oſtendit. Tum quia tale deſiderium prædictis circumſtantijs redditur licitum. Sigiſmundus *ſup.*ex alijs.]

5 Qualiter etiam electio illius, qui requiſitus ante electionem conſenſit electioni de ſua perſona faciẽda priuſquam fiat,ſit caſſanda, dixi *tom.2.cap.12.nu.43.*ex *cap.cùm poſt petitam de electione, & electi poteſtate*. Quare ſic requiſitus ante electionem, nullatenus poteſt dicere *accepto,conſentio,annuo*, vel quid ſimile. Caſſari enim deberet illius electio propter hæc verba. Debet ergo reſiſtere,aut contradicere,vel ſaltem negatiuè ſe habere verbis indifferentibus, vt dicendo: *Fiat voluntas Dei,faciam quod Deo placuerit*, non reſiſtam *voluntati ipſius*,vel ſimilia. De quibus Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1.diſp.5.quæſit.*22. In caſu verò ſuperius adducto,quo ſcilicet aliquis ad euitandam electionem indigni ſe offerret, poſſet, vt credo, acceptare electionem antequam fiat, ne fortè electores videndo tepiditatem illius eligerent indignum. Nec hoc eſſet contra textum adductum,quia ibi non eſt ſermo de hoc caſu particulari, in quo dignus ex præcepto charitatis ſe offert, præſertim cum textus non loquatur,niſi de illo, qui eſt requiſitus ab electoribus,iſte autem requiſitus non eſt.

6 Non eſt ambitioſus,qui gaudet, vel delectatur de honore ſibi oblato, vel etiam appetit illum. Primò, ſi id faciat propter honorem, & gloriam Dei. Secundò, ſi propter vtilitatem proximorum. Tertiò, etiamſi gaudet, aut lætatur de illo, vel appetit illum ea ratione qua ſibi eſt debitum. Quemadmodum enim licitè poteſt quis delectari,ſeu etiam appetere, quod res ſibi debita, pecunia v.g.vel aliqua alia res, non ſibi denegetur, ſic & de honore dicendum eſt. Colligo ex S.Thoma 2.2.*quæſt.*131.*art.1. ad* 3.adiuncta explicatione, & doctrina Caietani *ibidem ad tertium dubium*,& ex Leſſio *de iuſtitia, & iure lib.3.cap.2. dub.3.*

7 Vide alia verbo *Electio*,& 4.tom.verbo *Prælatus.*

ANNVS.

SVMMARIVM.

Quomodo accipiendus ſit annus in ſacris Canonibus, Bullis,Decretis,Statutis, &c.nu.1.

Si aſſignatur annus cum præpoſitione in per ablatiuum, an ſufficiat inchoatus.n.2.

Si aſſignetur in genitiuo, quomodo accipiendus. numero 3.

Quid quando per accuſatiuum, & præpoſitionem ad. num.4.

Quid in accuſatiuo cum præpoſitione per. *nu.5.*

Quid cum præpoſitione ante, *& cum accuſatiuo numero 6.*

Quid cum præpoſitione poſt, *& accuſatiuo. numero 7.*

Quando res ſit dubia, quæ regula ſit tenenda. numero 8.

Quomodo accipiendus annus completus.n.9.

An idem dicendum de anno requiſito pro profeſſione Regulari.ibid.

Quid de annis requiſitis ad obligationem ieiunij Eccleſiaſtici. ibid.

Anni decem dicuntur tempus longum, modicum veri infra decennium.num.10.

Tempus immemorabile quot annos requirat. ibid.

Annus biſſextilis quomodo accipiendus.n.11.

Quid de anno pro Nouitiatu requiſito.ibid.

Quid quando aliquis ſuſpenderetur per annum. ibidem.

Annus 1582. quomodo integer debuit reputari. numer.12.

Qui annus requiritur ad dignitates.num.13.

Alia remiſſiuè. nu.14.

1 SÆPIVS in Sacris Canonibus, Bullis, & decretis Summorum Pontificum, & Conciliorum, ac in priuilegijs, & ſtatutis particularibus Religionum aſſignari ſolet certus terminus annorum non explicando an de annis completis, vel inchoatis, an de integris annis, an ſolum de parte ipſorum id intelligi debeat; quia propter operæ pretium erit regulas aliquot breues, & claras ad id explicandum ex Theologis,& Canoniſtis afferre.

2 Si leges, priuilegia, vel decreta aſſignent annum cum præpoſitione, *in*, per ablatiuum, vt ſi dicant, quod fiat aliquid v. grat. in anno tertio, ſolum requiritur annus inchoatus, & inceptus, ita vt in quocumque die illius anni id fieri poſſit,quia per quemcumque diem annus ille eſt inchoatus. Syluester *in ſumm.verbo Ætas quæſt.2. Azor.tom.1.Inſtitut.Moral. libro 5.capit.28.§.dubia eſt quæſtionis*. Portellus *in dub. Regular.verbo Annus*. Idem credo dicendum cum dicitur, quod non admittatur aliquis ad aliquod officium, niſi qui fuerit in ætate verb.grat.triginta annorum, idem enim eſt, ac ſi diceretur, quod non admittatur, niſi conſtitutus in trigeſimo anno,ac proinde ſufficiet annus inceptus, quod dixerim pro noſtro Carmelitarum Ordine,in quo *p.4. Conſtitut.ca.13.nu.3.*deciditur, quod Definitores ſint in ætate triginta annorum conſtituti.

3 Si autem aſſignent annum in genitiuo, vt ſi dicatur: Ne quid fiat ab aliquo,niſi fuerit v.g.triginta annorum,tunc requiritur annus completus. Syluester, Azor.& Portellus relati.

4 Cum verò aſſignant annum per accuſatiuum, & præpoſitionem *ad*, vt ſi dicant ad tres annos, ſufficit, quod ſint inchoati *l.qui filium ff.ad Trebellianum*. Ijdem auctores.

5 Si tamen aſſignent annos, in accuſatiuo cum præpoſitione *per*, vt ſi dicatur per tres annos, requiruntur anni completi *l.non putabam & l.ſi annos ff.de condition.& demonſtrat.* Ita etiam ijdem auctores. Hinc colligit Portellus Conſtitutionem Sixti V. iubentis vacare Abbatiſſas Minorum per tres annos requirere annos completos. Colligi etiam poteſt, quod cum Greg.XIII.in Conſtitutione quam retuli ſupra verbo *Abbatiſſa num.* 12. ait Abbatiſſas in Italia debere per triennium à die ſuæ adminiſtrationis finitæ vacare de tribus annis completis, quia vtitur Pontifex præpoſitione *per*.

6 Quando verò aſſignatur terminus annorum cum præpoſitione *ante*, & cum accuſatiuo, vt ſi dicatur, ante annos viginti duos, vel viginti quatuor, tunc ſufficiunt anni inchoati. Colligitur ex Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.*12.vbi aſſignans annos requiſitos ad Ordines ſacros recipiendos, dicit ante viginti duos, ante viginti tres, ante viginti quinque, quod de annis inchoatis praxis Eccleſiæ declarauit. Portellus *ſupra num.* 5.

7 Secus videtur dicendum, quando aſſignatur terminus annorum cum præpoſitione *poſt*, & accuſatiuo, vt ſi dicatur, poſt vnum annum, poſt duos annos, &c.tunc enim intelligendum id eſt de annis cõpletis. Portellus *ſupra num.*4.id confirmans ex quadam diſpenſatione Gregorij XIII. Vnde infer, quod cum Concilium *ſeſſ.*23.*cap.*11. præcipit vt nulli promoueantur ad ſacros Ordines, niſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, intelligi debeat de anno completo.

8 Extra prædictos autem caſus, ſi nulla ex ſupradictis particulis apponatur, ſed res ſit dubia, in materia odioſa requiruntur anni cõpleti, in materia verò fauorabili ſufficiunt anni inchoati. Syluester, Azot. & Portellus relati.

8 Quando etiam in prædictis locis requiritur annus completus, ad hoc quod talis dicatur, ſufficit in fauorabilibus, quod ſit inchoata dies vltima illius anni. Vnde quamuis ad ſponſalia contrahenda requiratur ſeptennium completum ex *capit.litteras*, & *cap. acceſſit de ſponſat.impuber.*& alijs iuribus, nihilominus in fauorem Matrimonij ſufficit ad hoc ſeptennij cõplementum, quod vltima dies ſeptimi anni ſit incepta, ſicut in fauorem teſtamenti ad valorem illius idem ſtatutum eſt. *l. qua ætate ff. de teſtamenti*, & in fauorem eiuſdem Matrimonij de anno duodecimo pro fœminis, & quatuordecimo pro viris requiſito dicunt plures Doctores. Couarrubias 4. *decretal.* 1. *part. capit.* 1. *numer.* 2. Sanchez *lib.* 1.*de Matrimon. diſput.* 16.*numero* 2.*& lib.*7.*diſput.*104.*numero* 2. Cornexo *tract. 6. de Matrimon. diſp. dub.*3.An autem fallat hæc regula in anno profeſſionis Regularium, præſertim propter declarationem Sacræ Congregationis, quam refert Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular.verbo Annus num.*1.dicam 4.tomo verbo *Profeſſio Regularium*. An etiam ſimiliter anni poſſint dici completi, quando pauci aliquot dies, duo ſcilicet, vel tres deficiunt, diſſentiunt Doctores. Sanchez enim tenet partem negatiuam. Cornexo autem affirmatiuam, de quo alias. Dixi in fauorabilibus, quia ſecus eſt in odioſis, in quibus die incepta non habetur pro completa, patet in vltima die anni vigeſimiprimi requiſiti ad obligationem ieiunij Eccleſiaſtici, ſi enim ea die currat obligatio ieiunij non tenetur ad illius is, qui ea die explet vigeſimum p... imum annum, niſi tantum poſt illam horam qua expleu... it eum, annum, iuxta dicta ſupra verbo *Aetas numer.* ... 8. Naldus *in Summa verbo Tempus numero* 3.

10 Anni decem ad... ...inus dicuntur tempus longum, modicum verò infra d... ...cennium. Naldus *in Summa verbo Annus num.*4.*& ve*... *bo Tempus. num.*11.Similiter tempus decem annorum d... ...citur tempus antiquũ. Idem Naldus *verbo tempus num.* 1... Præterea ... tempus centum annorum dicitur immemo...abile, ex ... communiori ſententia. Idem Naldus *verbo Tempus n.*... ex Rotæ deciſione.

11 Annus biſſextilis, in quo ſcilicet bis dicitur *ſexto Calendas Martij*, nempè die 24.& 25.Februarij, etiam ſi habeat vnam diem pluſquam alij anni (habet enim 366.cum alij ſolum 365.dies habeant) nihilominus quoad vſum Eccleſiæ pro vna reputantur. Sanchez *de præceptis decalogi lib.* 4. *cap.*35.*num.*3.Vnde iuxta dicta *tom.* 1.*capit.*2.*num.*10.annus pro Nouitiatu requiſitus etiam includit diem illum ſuperadditum anno biſſextili, ita vt complens annum Nouitiatus die 24.Februarij non dicatur anno biſſextili compleuiſſe, niſi die 25. prout ex pluribus declarationibus Sacræ Congregationis, & pluribus auctoribus habet Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Annus num.* 4. Hinc etiam ſi vigeſimus quintus ætatis annus compleatur die 24. Februarij anni biſſextilis, cenſendus eſt compleri die ſequenti. Sanchez *ſupra*. Idem credo eſſe dicendum (quidquid alij dicant) quando aliquis ſuſpenderetur per menſem, quod ſcilicet ille annus, vel menſis in anno biſſextili, comprehendere deberet diem illum adiunctum, quia ille annus ſic eſt inſtitutus ab Eccleſia.

12 Annus porrò 1582. quo tempore authoritate Gregorij XIII.ab anno dempti ſunt decem dies, hoc eſt, à quinta die Octobris vſque ad decimã quintam, integer debuit reputari ciuiliter, & politicè tã quoad ætatem ad profeſſionem, quàm ad ſacros Ordines, & ad quæcumq; officia, & beneficia requiſita m. Quorũ ratio eſt, quia ipſe Greg.XIII.in Bul. *Inter grauiſſimas in* 2.*to.Bullar.inter Bullas ipſius n.*74.ea, ad quæ non reputati integrum voluit, expreſsè excepit, nimirum ea, quæ erant in tertij præiudicium, vt ſolutiones cenſuum, & locutionum. Quare quoad cætera manſit integer. Enriquez *lib.* 13.*de excommunic.cap.*40.*num.*2. *in comment. littera* O. Sanchez *lib.* 5.*in Decalog. cap.* 4. *num.*5.

13 Si contingat Regulares ad Dignitates in Cathedralibus Eccleſijs ex diſpenſatione aſſumi, notent, annum vigeſimum ſecundum ad id munus requiſitũ debere eſſe completum, nec Epiſcopum in hoc diſpenſare poſſe. Ita enim declarauit Sacra Congreg. apud Garziam *de Benefic.part.*7.*cap.*4.*n.*70.Armendariz *in additionibus ad recopilat.leg. Nauarræ lib.*1.*tit.* 18.*de Epiſcop.lib.*7.*num.*2.& Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Annus*.

14 Vide dicta verbo *Aetas*, & dicenda de anno Iubilæi verbo *Iubilæum* De anno Nouitiatus, ſeu probationis 4.tom.verb. *Nouitius, de* anno ad profeſſionem Regularem requiſito eodem 4. tomo verbo *Profeſſio Regularis*.

Digitized by Google

APOSTATA, ET APOSTASIA.

SVMMARIVM.

Apoſtaſia ſecundum Ethimologiam quid ſit. num. 1.
Quotuplex ſit. ibid.
Apoſtaſia à fide quid ſit. n. 2.
Quomodo differat ab hæreſi. ibid.
Apoſtaſia ab obedientia quid ſit. n. 3.
Apoſtaſia, ſeu Apoſtata à Religione. n. 4.
An Moniales de Monaſterio exeuntes Apoſtatæ ſint cenſendæ. num. 5.
Quid dicendum de Pinzocheris, vel mulieribus collegialiter viuentibus. ibid.
Quando Religioſus fugiens ad Prælatum ratione grauaminis prætenſi excuſetur. n. 6.
Romam venientes Religioſi ſine licentia legitima, quam pœnam incurrant. ibid.
An Epiſcopus Regularis renuncians Epiſcopatui, vel ab ipſo depoſitus ſit Apoſtata. n. 7.
De bonis Apoſtatarum, & ad quos pertineant. numero 8.
Apoſtaſia à Religione eſt caſus reſeruabilis. n. 9.
De cenſuris, & pœnis Apoſtatarum à Religione remiſſiuè. num. 10.
A culpa Apoſtaſiæ quis abſoluat. n. 11.
A cenſuris, & irregularitatibus propter illam incurſis. num. 12.
Apoſtata à Clericatu quis cenſendus. n. 13.
Quando peccet mortaliter, vel ſolum venialiter. ibid.
Quid de Religioſo Clerico Apoſtata. n. 14.

1 APOSTASIA ſecundum Ethimologiam idem eſt, quod retroſtratio, vel retromiſſio. Sed quantum ad propoſitum importat retroceſſionem, vel deceſſum à Deo in aliquo bono in quo homo tenebatur perſeuerare, vel ex voto. Vnde, quia à Deo tripliciter recedere poſſumus ſecundum tres modos coniunctionis debitæ ad ipſum, ſcilicet per fidem, obedientiam, & Religionem profeſſam, ideo triplex eſt Apoſtaſia, ſcilicet à fide, obedientia, & Religione. S.Thom. 2.2. *quæſt.* 12. Expoſitores *ibidem*, ſpecialiter Bañes *artic.* 1. & ex antiquioribus noſter Ioannes Beetz *in* 1. *præcept. Decalog. expoſit.* 1. *cap.* 9. Additur etiam quarta ſpecies Apoſtaſiæ (etſi ad aliquam ex prædictis reducibilis) ſcilicet à Clericatu. Valentia 2.2. *diſp.* 1. *quæſt.* 12. *punct*...

2 Apoſtaſia à fide, quæ omnium peſſima eſt, eſt receſſus totalis à fide Chriſtiana, quando ſcilicet Chriſtianus omninò recedit à Chriſtianiſmo, non in vno, vel alio, aut pluribus articulis fidei, ad differentiam hæreſis (qualiter fecit Iulianus Apoſtata) ſiue conuertatur ad Paganiſmum, ſiue atheiſmum, &c. Canus *lib.* 12. *de locis Theolog. cap.* 9. Hugolinus *de Cenſuris Pontifici reſeruatis* 2. *par. cap.* 1. *§.* 1. *num.* 7. Vnde, etſi non omnis hæreticus ſit Apoſtata, prout in præſenti, quia non omnis hæreticus negat totam fidem, tamen è conuerſo omnis Apoſtata eſt hæreticus, quia habet errorem in intellectu cum pertinacia, quod eſt de ratione hæreſis. Syluester *in Summ. verbo Apoſtaſia num.* 4. Hinc circunſtantia Apoſtaſiæ neceſſariò confitenda eſt, quia notabiliſſimè aggrauat peccatũ hæreſis, propter dicta. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 7. *n.* 17. licet oppoſitum teneat Diana *in tract. de circunſt. aggrauantibus reſolut.* 54. Hinc etiam excommunicatio, & omnes aliæ pœnæ in iure, & Bulla in Cœnæ Domini ſtatutæ hęreticis incurruntur ab Apoſtatis, quia ſunt verè hæretici. Ioannes Beetz *ſupra* Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. Moral. lib.* 8. *cap.* 21. *quæſt.* 7. Sanchez *ſupra num.* 18. De his autem dicetur verbo *Hæreſis, & Hæreticus*, & verbo *Irregularitas*. Vide verbo *Bulla Cœnæ num.* 8.

3 Apoſtaſia ab obedientia largè ſumpta in omni peccato mortali reperitur, vt docet S.Thomas 2.2. *quæſt.* 12. *art.* 1. *ad* 1. iuxta illud Eccleſiaſt. 10. *Initium ſuperbiæ hominis apoſtatare à Deo.* Et Prouerb. 6. *Homo apoſtata vir inutilis.* Nihilominus ſtrictè non ſumitur, niſi pro receſſu à mandatis Dei, vel Eccleſiæ, qui prouenit ex infidelitate, & ſchiſmate, vel contemptu, de quibus ſuis locis dicetur. Syluester *in Summ. verbo Apoſtata num.* 3.

4 De Apoſtaſia, ſeu apoſtata à Religione profeſſa plura dixi *tom.* 1. *cap.* 16. *à num.* 12. ſcilicet quis ſit verus apoſtata, quas pœnas incurrat, quas etiam illi, qui cooperantur ad apoſtaſiam, vel apoſtatas detinent, qualiter vbique à ſuis Superioribus capi, quæri, ac recipi debeant, quibus adquirant, & an Monaſteria teneantur debita ab ipſis contracta ſoluere. Nunc alia, vel maioris claritatis gratia addenda ſunt.

5 Et primo Moniales profeſſę de Monaſterio exeuntes animo deſerendi Religionem, nec ad illam reuertendi, ſunt verè apoſtatæ, pęnis Apoſtatarum puniendæ, & eodem modo de illis iudicandum reſpectiuè, ac de viris Religioſis apoſtatis, pariterque ad Monaſterium reuocandæ. Tum, quia eadem eſt ratio de illis, ac de viris, tum, quia id colligitur ex *cap. peruenit ad nos* 27. *quæſt.* 1. Farinacius *in Tract. de hæreſi quæſt.* 183. *num.* 68. Tambutinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.* 21. *quæſit.* 5. Secus dicendum de fœminis tertiatijs, pinzocheris, ſeu mantellatis, non enim recedentes ab eo ſtatu ſunt apoſtatæ, cum ille ſtatus non ſit Religioſus, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 23. Quod potiori iure dici debet de mulieribus alijs collegialiter viuẽtibus, ſed non ſub clauſura, propter eamdem rationem, & quia earum modus viuendi reprobatus videtur à Pio V. in Conſtitutione anni 1566. iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 16. & 17.

6 Deinde, Religioſus fugiens ad Prælatum Superiorem, eo quod certo illi conſtet ſe grauari iniuſtè omnis à Prælato immediato, vel quod illum velit notabiliter grauare, non ſolum nõ eſt Apoſtata verus, quia verus Apoſtata eſt ille, qui deſerit Religionem; iſte autem non deſerat, cum potius pergat ad ſuum Prælatum Superiorem imò licitè id facere poteſt, cum iure naturali defenſionis vtatur, nec Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. contradicat, quia ſolum loquitur in caſu quo Religioſi non iniuſtè nimis grauantur à ſuis Prælatis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 16. *num.* 8. & 9. De quo & Fagundez *in* 2. *Eccleſ. præcept. lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 13. Qui autem fugiunt ad Superiorem Prælatum, vel ſine fundamento, vel non nimis, ſed tantum leuiter ab inferiori Prælato grauati, vel ſi grauiter grauati, ad faciendum quærelam contra ipſum, cum tamen commodè eam facere poſſent, vel per litteras, vel alio tempore, etſi non ſint veri apoſtatæ, propter dicta, contraueniunt tamen decreto Concilij Tridentini relato, & veluti vagi, & profugi puniri debent, iuxta Statuta ſuarum Religionum, iuxta dicta eo *cap.* 16. *num.* 7. & 11. Portellus *in dubijs Regular. verbo Apoſtata num.* 3. Addit tamen *in Additionib. numero* 6. ex declaratione quadam Sacra Congregatione facta Generali ſui Ordinis

talem

talem Religioſum eſſe Apoſtatam. Quod tamen intellige, vel quoad ſotum externum tantum, ſeu quoad pœnas. Specialiter Romam venientes ſine licentia Generalis, vel Protectoris (vel etiam Prouincialis, ſi ſoerit cauſa communis totius Prouinciæ) priuati ſunt voce actiua, & paſſiua per biennium à ſolo Papa relaxanda. Ex decretis Clementis VIII. & Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, quæ retuli *tom. 1. cap. 10. num. 15. & 16. & tom. 2. c. 9. n. 18.*

7 Item Epiſcopus Regularis renuncians Epiſcopatui, & manens in ſæculo, nec rediens ad Religionem, non eſt verè Apoſtata, ſed poteſt ſic manere. Ratio eſt, quia per Epiſcopatum fuit exemptus à iugo Religionis diſpenſatione Papæ, & hæc non ceſſat depoſito Epiſcopatu, cum non ceſſet cauſa ipſius, ſcilicet dignitas Epiſcopalis, & perſectior ſtatus. Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 52. art. 6.* Sanchez *de præcept. Decalog. lib. 6. cap. 6. num. 29.* Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcopor. & Regular. circa decreta Sacræ Congregationis de Apoſt. & Eiectis dub. 13.* Addit Sanchez, idem eſſe dicendum, ſi propter culpam deponeretur ab Epiſcopatu, ſed tunc credo teneri regredi ad Religionem, &, ſi non redeat eſſe veluti Apoſtatam, quia per depoſitionem redditur indignus priuilegiis ſuæ dignitatis. Syluester *in Summa ver. Relig. 4. in fine.* Certius id eſt ſi degradaretur, quia per degradationem exuitur omnibus priuilegiis dignitati Epiſcopali conceſſis. Sanchez *ſupra num. 30.* Manens autem quomodocumque in ſæculo tenetur ad vota, & obſeruantias Regulares, iuxta modum dictum *tom. 1. cap. 17.*

8 Præterea, quamuis bona Apoſtatarum poſt ipſorum obitum ſpectent ad Cameram Apoſtolicam, iuxta dicta *tom. 1. cap. 16. num. 20. 21. & 31.* Si tamen ipſi reuertuntur ad Religionem, bona quæ ſecum portant, pertinent ad illam tam ipſis viuentibus, quã poſt mortem illorum. Ratio eſt, quia ipſi Apoſtatæ etiam in Apoſtaſia exiſtentes adquiſierunt Religioni, iuxta dicta eo *capit. 16. num. 20. ex can. Abbates 18. quæſt. 2.* & Conſtitutio Greg. XIII. quæ incipit *Officij noſtri*, applicans bona iſtorum Cameræ Apoſtolicæ intelligi videtur, quando illi decedunt extra clauſtra. Rodriguez *tom. 1. Quæſtion. Regular. quæſt. 30. art. 12. §. ſed contra dicta.* Portellus *in dub. Regular. verbo Apoſtata num. 7.* Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcoporum, & Regularum circa decreta Sacræ Congregationis de Apoſtatis, & Eiectis quæſt. 11.* Quod intellige, etiam de bonis peccaminosè, & ſi non contra iuſtitiam adquiſitis, propter eamdem rationem, vt dixi eo *cap. 16. num. 20.* Secus, de bonis contra iuſtitiam adquiſitis. Hæc enim reſtituenda ſunt eis, quibus facta fuit iniuria. Portellus *ſupra.* Quid porrò dicendum de bonis adquiſitis à Religioſis, ſiue Apoſtatis, ſiue non ex illicita negotiatione, vide dicta eo *tom. 1. cap. 10. num. 5.*

9 Apoſtaſia à Religione eſt caſus reſeruabilis à Superioribus Regularium, ex Clemente VIII. in decreto de caſuum reſeruatione, quod eſt ſimul cum decretis pro reformatione Regularium approbatis à Sacra Congregatione ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano, & habentur cum aliis decretis de Apoſtatis, & Eiectis, ibi enim inter caſus reſeruabiles à prædictis Superioribus ponitur iſte, & his verbis. *Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eo peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio.* Vide Coriolanum *de caſibus reſeruatis* ſuper hunc caſum.

10 De cenſuris, & pœnis Apoſtatarum à Religione, dixi *tom. 1. cap. 16. num. 12. & 13.* Præter quas, particulares Religiones habent etiam peculiares pœnas illis deſignatas, qualiter Ordo noſter in Conſtitutionibus *part. 3. cap. 1. & part. 5. cap. 12.* varias etiam pœnas illis imponit. Vide Portellum *ſupra in additionib. ad verb. Apoſtata*, & Thomam de Ieſu *de viſit. Regul. tract. 4. c. 9.*

11 A culpa ipſa Apoſtaſiæ à Religione in Religionibus, vbi reſeruata fuerit, nullus abſoluere poteſt, niſi Prælati illi, qui ipſam reſeruauerunt, Superiores, & ſucceſſores ipſorum, vel ab eis habentes facultatem ad id faciendum. Hoc enim importat eſſentialiter caſuum reſeruatio. Nec ad prædictam abſolutionem iuuant priuilegia Religionum, Iubilæa, Bulla Cruciatæ, aut ſimilia, iuxta dicta *tom. 1. cap. 19. num. 29.* In Religionibus verò, vbi Apoſtaſia reſeruata non fuerit, Prelati, & Confeſſarij communes Regularium eos abſoluere poterunt, iuxta doctrinam communem de caſibus non reſeruatis. Quia verò in Ordine noſtro crimen Apoſtaſiæ, vt putò reſeruatum non eſt, ideo ab ipſo ſaltem in foro conſcientiæ abſoluere poſſunt Prælati, & Confeſſores communes Fratrum.

12 Pro abſolutione verò à cenſuris, & diſpenſatione in Irregularitatibus, & aliјs pœnis, quæ in particularibus Religionibus propter Apoſtaſiam eſſe poſſunt: vide dicta *tomo 1. capit. 10. à num. 29. & capit. 18. à num. 30.*

13 Apoſtata à Clericatu ille eſt, qui Clericatu reiecto, fit ſecularis habitum Clericalem deſerendo. Hoc autem contingere poteſt dupliciter. Vel enim talis deſertor Clericatus erat in maioribus, vel ſolùm in minoribus conſtitutus. Si primum, eſt propriè Apoſtata, & peccat mortaliter ſic faciendo. Clement. *Quoniam de vita, & honeſtate Clericorum.* Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14. de reformation. cap. 6. & cap. Tuæ Fraternitati de Apoſtat.* Syluester *in Summa verb. Apoſtata num. 6. & 7.* Toletus *in Summa lib. 4. ca. 18. num. 5.* Animaduertens eum non incurrere in Iure aliquam excommunicationem. Illam tamen incurrit, ſi vxorem ducat. Clement. *vnic. de conſanguinitate, & affinitate.* Valentia *tom. 3. diſp. 1. q. 12. punct. 1.* Si ſecundum, ſubdiſtinguendum eſt, vel talis habebat beneficium, vel non, ſi prius etiam mortaliter peccat, & eſt Apoſtata, ſi beneficium non relinquat. Toletus *ibid.* Si poſterius, nec eſt propriè Apoſtata, nec peccat mortaliter, niſi forſan ex contemptu id faciat, cum conſtet poſſe vxorem ducere, ac viuere laicaliter. Syluester *ſup. num. 7.* Credo tamen tam in minoribus conſtitutum, quam prima tonſura decoratum, peccare venialiter deſerendo Clericatum, ſi ſine rationabili cauſa id faciat, tum quia tales ſunt de ſorte Domini, cum illis dicatur: *Dominus pars hæreditatis meæ*, tum quia deſcendunt ex ſuperiori ad inferiorem ſtatum. An verò Apoſtata à Clericatu ſit irregularis, dicetur verbo *Irregularitas n. 85.*

14 Hinc infertur, quod Religioſus Clericus Apoſtata, qui deſerta Religione deſerit etiam Clericatum, eſſe bis, ſeu dupliciter Apoſtatam, ſcilicet ratione deſertionis Religionis, & Clericatus, ac per conſequens incurrere pœnas Apoſtaſiæ à Religione, de quibus ſupra, & Apoſtaſiæ à Clericatu, quæ deſignantur locis citatis ex Concilio Tridentino, ex Iure Canonico, & aliјs iuribus. Secus verò dici deberet, ſi tantum Religionem desereret, non Clericatum, vt ſi ex Religioſo fieret Clericus ſæcularis. Tunc enim tantum incurreret pœnas Apoſtaſiæ à Religione.

Digitized by Google

APPELLARE, ET APPELLATIO.

SVMMARIVM.

De appellatione remiſſiuè. n.1.
Appellatio quid ſit. n.2.
An ſit de iure naturali, vel tantum de poſitiuo. ibid.
An, & quando Regulares appellare poſſint à correctione ſuorum Prælatorum. n.3.
De recurſu ad ipſos. ibid.
In caſu graui, & raro licita illis eſt appellatio. numero 4.
Cum quibus conditionibus. ibid.
Non ad tribunalia ſæcularia. n.5.
Oppoſitum facientes quam malè audiant. ibid.
Neque ad tribunalia Eccleſiaſtica quibus non ſubduntur. num.6.
Quibus titulis intelligi poteſt recurſus ad illa. n.7.
Quis eorum licitus. ibid.
An ille, qui eſt pro fauoribus ſæcularium obtinendis. ibidem.
Caſus in quibus nec ad propria tribunalia Religionum liceat appellare. n.8.
Primus, quando Religioſus non eſt grauatus iniuſtè. ibidem.
Secundus, quando appellatio non fit tempore legitimo. num.9.
Tertius, quando non interponitur coram Iudice legitimo. num.10.
Quartus, ſi fiat ab aliqua cenſura abſolutè lata. numero 11.
Secus ſi fiat à cenſura non abſolutè lata. ibid.
Quintus, cum non ſeruatur debita forma in appellatione. num.12.
Quid ſi non contineat nomen appellantis, & Iudicis. num.13.
Quid niſi in ea petantur Apoſtoli. n.14.
Forma faciendi appellationem. n.15.
Effectus ipſius. n.16.
A qua ſententia appellari poſſit. n.17.
Tempus à Iure deſignatum pro appellatione. n.18.
Appellantes à Papa ad Concilium quam pœnam incurrant. num.19.
Appellatio an recipiatur à ſententia definitiua. n.20.
An interpoſita ſuper condemnationem ad triremes habeat effectum ſuſpenſiuum. n.21.
Appellationis extraiudicialis proprietates. n.22.
Quomodo differat à iudiciali. ibid.
Alia remiſſiuè. n.23.

1 DE hac materia, prout ad Regulares ſpectare poteſt, aliqua dixi *tom.1. Summæ cap.9. à nu. 4.* alia tamen hic adiungenda ſunt, vel pro maiori ipſius notitia.

2 Appellatio ergo eſt à minori ad maiorem, vel Superiorem prouocatio. *2. quæſt. 6. cap. omnis oppreſſus, & cap. ſi quis, & cap. placuit.* Syluester *in Summa verbo appellatio num. 1.* Hinc à Papa nullus iure appellare poteſt, cum non habeat Superiorem in terris *l.1. ff. à quibus appellare non licet.* Laymanus *lib.3. de Inſt. trac. 6. cap.6. num.2.* Hinc etiam conſequenter in Religionibus, nec ab æquali ad æqualem, nec à Superiori ad inferiorem dari poteſt appellatio. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. allegat. 53. num. 45.* Eſt de iure naturali quoad ſuam ſubſtantiam, cum ſit defenſio quædam, ſeu præſidium innocentis, vel grauamen patientis. Quoad accidentia verò, ſcilicet quòd fiat tali, vel tali modo, & cum talibus circumſtantijs eſt de iure poſitiuo. Syluester *ſupra num. 2.* Non eſt ad defenſionem iniquitatis. *cap. cum ſpeciali §. porrò de appell.* Laymanus *ſup. n.1.*

3 Hoc poſito, primò dicendum. Nullo modo poſſunt Regulares appellare à correctione Regularium ſuorum Superiorum, id eſt, ab ea correctione, quæ eſt ſecundum Regulam, & Statuta, ita vt ſi Regula, vel Statuta Religionis imponant aliquam pœnam pro aliquo delicto, & ea infligatur à Prælato delinquentibus, non poſſint ab hac correctione appellare. Hoc probant *cap. ad noſtrum de appellat. & capit. reprehenſibilis eod. tit.* quæ attuli dicto *c.9. n.4.* Quibus iunge *ca. ſpeciali in fin. eod. tit.* Id etiam probant plura priuilegia Religionum, quæ eo loco retuli. Ratio etiam id conuincit, quia appellatio numquam admittitur, niſi propter grauamen. Religioſo autem non infertur grauamen, ſi corrigatur, & puniatur ſecundum Regulam, & Statuta, quia ex vi voti obedientiæ, & profeſſionis ad ea ſe ſpontè obligauit. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.8. num.101. & 102.* Peirinis *de ſubdito q.1. c.20.* Vnde ſic appellantes, vt in plurimum peccant mortaliter, propter inobedientiam quam committunt non acceptando pœnam impoſitam in Religione, & propter alia inconuenientia, quæ ex appellatione ſequuntur. Portellus *in dub. Regul. ver. appellare.* Poſſunt tamen ſine vllo peccato recurſum habere ad Superiores per litteras, vel aliàs ipſos perſonaliter cum legitima licentia conuenire, vt pœna eis relaxetur, vel mitigetur, ſi id poſſent facere, vel vt alio modo ab ipſis conſolationem accipiant. Hoc enim nullo iure prohibetur, & ex alia parte eſt ſatis conforme charitati, qua procedi debet in Religionibus.

4 In caſu autem graui, & raro in quo euidenter conſtaret, Religioſo fieri notabilem iniuriam in fama, & honore, propter exceſſum correctionis, vel punitionis etiam aliàs Regularis, in ipſius ſubſtantia, modo, aut circumſtantijs, licita eſt illis appellatio ad Prælatos Superiores, iuxta dicta ex varijs iuribus dicto *capit.9. num.7.* Sanchez, & Peirinis relati. Dixi in caſu graui, & raro in quo euidenter conſtaret Religioſo fieri notabilem iniuriam in fama, &c. quia cum ſint multa priuilegia Religionum, in quibus Regulares prohibentur appellare, quorum aliqua tetigi eo *cap. 9. num. 4. & 6.* vt illa operetur aliquid ſupra ius commune, dicendum eſt hoc operari, quòd ſolum in prædicto caſu certo, & euidenti liceat Regularibus appellatio, cum tamen ſæcularibus etiam in caſu dubij grauaminis iure communi licita ſit. Sanchez *ſupra num.110.* Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. tractat.3. cap.17. num.6.* Diana *de dub. Regular. tract.2. reſolut.54. in fine.* (Adde etiam nouiſſimè Cardinalem Lugo qui *tom.2. de iuſtit. & iure diſp.37. ſect.14. numer. 175.* dicit licere Religioſis appellationem, tunc ſolum quando clarè & certò conſtat de iniuſtitia & exceſſu correctionis, & quod de hoc caſu non loquantur priuilegia Religioſorum, quæ illis prohibent appellationem; additque hunc modum appellationis admitti in Societate in inſtructione iudiciaria *cap.5. in fine.*) Hæc porrò appellatio facienda eſt regulariter modo aſſignato eo *cap. 9. num. 4.* Scilicet à Prælato immediato ad Prouincialem; à Prouinciali ad Generalem; à Generali ad Protectorem; & à Protectore ad Sanctiſſimum, vel Sacram Congregationem eius vices habentem. Dixi *Regulariter*, quia in aliquibus caſibus, iuxta dicta eo *cap.9. num.7.* licitè fieri poteſt appellatio ad Sedem Apoſtolicam ſine medio. Ioannes

nes Maria Nouarius *in Lucerna Regular, verbo, Appellatio.*

5 Nunquam tamen licet Regularibus ad tribunalia ſæcularia appellare, aut coram illis querelam facere contra ſuos Prælatos, quocunque etiam caſu dato. Tum propter dicta eo *cap. 9. num. 4. & 6.* Tum ex Bonifacio IX. & Leone X. in Bulla *Romani Pontificis* apud Conſettiom *in Collectan. litterarum Apoſtolicarum in Leone X. num.* 16. Vbi hic Pontifex Dominicanos aliter facientes excommunicatione maiori latæ ſententiæ percutit. Tum quia id de ſe iniquiſſimum eſt, & Religionibus pernicioſiſſimum, cum hac via bona Religioſorum fama apud ſæculares maximè lædatur, & bonum regimen ipſorum impediatur. Multò minus id licet, ſi titulo illatæ vis, aut violentiæ, vt dicitur, ad eadem tribunalia ſæcularia appelletur. Etſi enim admitteretur ſæculares Iudices poſſe hanc appellationem in hoc, vel ſimili caſu admittere, & iudicare de ſententia lata à Iudice Eccleſiaſtico (de quo infra verbo *Exemptio Regularium num. 15. 16. & 17.*) adhuc tamen non liceret Religioſis illam appellationem facere, propter magnum detrimentum Religionum, quod inde ſequitur. Vnde id facientes vocat Peirinis *ſupra*, latrones, & fures, fratricidas, & matricidas, ingratas beſtias, maculas conuiuantes, nubes ſine aqua, arbores autumnales, infructuoſas, bis mortuas, fluctus feri maris, deſpumantes ſuas confuſiones: ex Epiſt. Canonic. Iudæ *cap. vnico.* Vide Sotum 5. *de Iuſtit. quæſt. 6. art. 3.* Incidere etiam Religioſos id facientes in excommunicationem latæ ſententiæ fatetur Portellus *ſupra verbo Appellare in additionib. num.* 4. ex Aragone, & Miranda quos refert.

6 Similiter nec licet quocunque dato caſu Regularibus appellare ad tribunalia Eccleſiaſtica quibus non ſubduntur, vt puta ad Dominos Epiſcopos, vel ipſorum Vicarios, aut querelam contra Prælatos coram ipſis facere, &c. Cum enim ab ipſorum iuriſdictione exempti ſint, nullo iure poſſunt ad illos appellare, vel coram ipſis contra ſuos Prelatos querelam talem facere. Appellatio enim, ſeu querela non eſt, niſi ad Superiorem. Vnde Dominicanos id facientes, & Iudices Eccleſiaſticos eos admittentes excommunicatione latæ ſententiæ punit Leo X. in Bulla *Romanus Pontifex* apud Conſettium relatum. Valentia *tom. 3. diſp. 5. quæſt. 13. punct. 3. in fine.* Rodriguez *de ordin. iudiciario cap. 13. in fin.*

7 Pro quorum luce notandum, quinque titulis, vel rationibus poſſe contingere, quod Regulares recurrant ad tribunalia, ſiue ſæcularia, ſiue Eccleſiaſtica extra ſuam Religionem, ſeu quod idem eſt ad Principes, ſeu poteſtates ſæculares, & extraneos. Primo quidem, titulo appellationis à ſententia contra eos à Prælatis Regularibus pronunciata. Secundò, titulo querelæ, ſeu ad faciendam querelam coram ipſis contra dictos ſuos Prælatos. Tertiò, titulo violentiæ, ſeu vis ipſis illatæ, vt ab ipſa eos defendant. Quartò, vt prædicti Principes, ſeu Iudices, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue ſæculares rogent Prælatum, qui ſententiam contra Regularem pronunciarunt, vt faciat illi aliquam gratiam, ſcilicet, vel remittendo in totum, vel in partem pœnam debitam pro culpis, ratione quarum ſententiam contra ipſum tulerunt. Quintò, vt rogent ipſum non pro aliqua gratia, ſed pro aliquo, quod ex iuſtitia debet facere, ſcilicet, quod admittat appellationem ad Prælatum Superiorem, ſi eſt legitima cauſa illam admittendi, quod iterum formetur proceſſus, ſi in formatione illius fuit aliquis error ſubſtantialis, vel ſimilia. De primo, & ſecundo iam dixi iniquiſſimum eſſe. De tertio dicam verbo *Exemptio Regularium num. 15. 16. & 17.* De quarto, & quinto dicendum; attendendum eſſe ad Bullas, priuilegia, & Conſtitutiones Religionum, quæ agunt de huiuſmodi recurſu ad fauores ſæcularium. De quo egi *tom. 1. cap. 10. num. 17. & cap. 18. num. 82.* referens Bullas Pontificias, non ſolum pro Carmelitis, ſed etiam pro Camaldulenſibus, Ciſtercienſibus, Hieronymianis, Cruciferis, Canonicis Regularibus S. Saluatoris, Prædicatoribus, Minoribus, Auguſtinianis, & Minimis. Eſto enim ſic recurrentes ad ſæcularium fauores non incurrant cenſuras, & pœnas inflictas contra eos, qui aliquo ex tribus prioribus modis aſſignatis ad eos recurrerint, incurrere tamen poſſunt cenſuras, & pœnas deſignatas in dictis Bullis, priuilegijs, & Conſtitutionibus Religionum, quæ variæ, & diuerſæ ſunt, iuxta ipſorum tenores. Pro Carmelitis autem notandum, quod etſi Clemens VIII. in Bulla *Quoniam nemo*, quam retuli dictis locis, prohibeat in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Generali, & alijs Prælatis, ne propter extraneorum fauores alicui Fratri concedant Prælaturas, gradus, honores, dignitates, adminiſtrationes, functiones, & officia, vel aliquas pœnas remittant, tamen Fratribus ipſis nó prohibet recurſum ad prædictos fauores pro remiſſione pœnæ, aut pro re, quæ ex iuſtitia debetur, ſed pro obtinendis Prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, adminiſtrationibus, functionibuſque, & officijs. In Conſtitutionibus verò Ordinis quartum eſt prohibitum *par. 3. cap. 5. num. 2. & 4.* Quintum verò non ita, vel ſaltem non ita clarè.

8 Sunt etiam alij caſus in quibus nec ad tribunalia propria, ſeu legitimos Superiores Religionum, licet Regularibus appellare à ſententijs ſuorum Prælatorum. Primus, quando non ſunt grauati iniuſtè, tunc enim non eſt cauſa legitima appellandi, nec appellatio eſt legitima, ſed friuola, cum non adſit grauamen. Portellus *in dub. Regular. verbo Appellat. num.* 2. Addens benè, ſic appellantem peccare mortaliter. Vnde tali appellationi non tenetur Iudex deferre. Quando verò cauſa appellationis eſt legitima, tenetur Iudex illi deferre, aliàs puniendus eſt etiam pœna depoſitionis. *ca. decreto 2. quæſt. 6. & ca. de priore de appellatione, & irritatione factorum, cap. venientes de iure iurand.* Syluester *in Summa verbo appellare quæſt.* 12. Imò etiam, quando cauſa appellationis eſt dubia, illi deferre debet Iudex. *cap. cum ſpeciali de appellat.* Syluester *ibidem*. Sanchez *in opuſc. moral tomo 1. libro 3. cap. vnic. dub. 32. numer.* 43. Qui etiam benè addunt poſſe tunc vti Iudicem cautela dicendo *admitto appellationem ſi & in quantum de iure teneor.*

9 Secundus eſt, quando non fit appellatio tempore legitimo, ſcilicet decem dierum. *cap. concertationi, & cap. non ſolum de appellat. in 6. cap. cum dilectus fin. de elect. cap. ſignificauerunt de teſtibus. ca. anteriorum 2. quæſt. 6. cap. Quod ad conſultandum de ſentent. & re iudic.* Syluester *ſupra quæſt.* 3. Sanchez *ſupra à numer.* 53. vbi etiam de alijs amplificationibus, & limitationibus huius conditionis. Hic porrò terminus decem dierum currit à die ſcientiæ latæ ſententiæ, quia datur reo ad deliberandum, an velit ſtare ſententiæ latæ, an ab illa appellare. Ad quod eſt neceſſaria ſcientia illius. Sanchez *ſupra num.* 70. Nec poteſt Iudex hoc tempus minue-

minuere, quia illud eſt introductum à Iure in fauorem partium. Syluester *ſupra*. Nec etiam augere, propter eamdem rationem. Sanchez *ſup. n.* 80.

10 Tertius eſt, quando appellatio non interponitur coram Iudice à quo appellatur, niſi forſan eius violentia timeatur, vel ſit abſens. Cum enim per appellationem agatur de iuſtitia ipſius Iudicis, recta ratio dictat coram illo eſſe faciendam, niſi in caſibus propoſitis. Et ita colligitur ex *l. 1. ff. quis, & à quo appellat. & l. 2. §. dies, ff. quando appellas. & l. 22. tit. 23. par. 3. & cap. biduum 2. quæſt. 6. & Clement. 1. de appellat. & cap. vt debitus eod. tit.* Syluester *ſupra quæſt. 6.* Angelus *ver. appellatio num. 12.* Quando verò non eſt copia Iudicis à quo, vel timetur eius violentia, appellatio facienda eſt coram Iudice ad quem appellatur, vel coram honeſtis perſonis. Sanchez cum alijs *ſupra num.* 134. & 135. cum ſequentibus. Tunc autem facienda eſt proteſtatio, quod non appelletur coram Iudice à quo, ob eius metum, vel quia ipſius non eſt copia. Syluester *ſupra*. Tabiena *verbo appellatio quæſt. 13. §. 14.*

11 Quartus eſt, ſi appellatio fiat ab excommunicatione, vel aliqua alia cenſura purè, & abſolutè lata, ea enim inualida eſt. Quod eſt dicere, ſi ſit impoſita excommunicatio, vel aliqua cenſura contra facientes aliquid v. g. Religioſos arma geſtantes ſi conſtet aliquem ea geſtaſſe, non poteſt appellare ab ea cenſura. Ita enim habetur ex *cap. paſtoralis §. verum de appellat. cap. ad hæc quoniam 5. de appellat. cap. is cui §. vltim. de ſentent. excommunicat.* Et ratio aſſignata in textu eſt, quia huiuſmodi cenſuræ latæ ſecum afferunt executionem, nec poſſunt eſſe ſuſpenſæ: à ſententia autem executioni mandata non datur appellatio. Suarez *de Cenſuris diſp. 3. ſect. 6. num. 5.* Cornexo *tract. 5. de Cenſuris diſp. 2. dub. 4. §. ſecunda conditio.* Appellari autem poteſt à cenſura, ita vt ſententia illius ſit nulla, & inualida, primò, quando appellatio præcedit ſententiam illius *cap. dilectis de appellat. & cap. licet de ſentent. excommunicat. in 6. & cap. ad hæc quoniam.* Et ratio eſt, quia ad ferendam cenſuram requiritur iuriſdictio, quæ per appellationem legitimam eſt ſuſpenſa. Syluester *ſupra num. 4.* Naldus *in Summa verbo appellare num. 5.* Secundò, quando cenſura fuit ſolum ſub conditione lata, v. g. ſi Prælatus dicat: excommunico te, niſi hoc feceris. Et tunc ob legitimam cauſam ſubditus appellet, etenim etiam tunc ſuſpenditur iuriſdictio Iudicis. Cornexo *ſupra diſp. 4. dub. 2. & diſp. 12. dub. vnic. §. reducitur.* Bonacina *de Cenſuris diſput. 1. quæſt. 2. punct. 2.* Addit Cornexo hoc eſſe intelligendum de cenſura lata, ab homine, non de lata à Iure, quia hæc ſemper præſumitur iuſta, iuxta *l. ſi quæ pœna ff. de verb. ſignific. ca. erit autem lex diſt. 4.* & ita ab illa non datur appellatio. Conſonatque declaratio Sacræ Congregationis afferenda. Tertiò, licitum eſt appellare à ſententia declaratoria cenſuræ incurſæ, poteſt enim in ea errare Iudex, ac per cõſequens competit reo ius ſe defendendi. Bonacina *ſupra*. Sed vide declarationem Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collect. Bullar. verbo appellantes*, qua præſens doctrina reſtringitur. Ibi enim dicitur: *Appellatio non eſt admittenda à comminatione Epiſcopi facta contra incurrentes excommunicationem, & alias cenſuras à iure latas, ad dicendum cauſam quare non debeant declarari incidiſſe: ſecus, ſi comminatio fiat contra alios delinquentes ad effectum illos excommunicandi ob aliquod delictum, vel crimen ſub excommunicationis ab homine latæ pœna.* Quæ deciſio ad ſimiles caſus extendi poteſt. Quando autem dicitur, quod à cenſura lata non appellatur, intelligitur quoad effectum ſuſpenſiuum, non quoad deuolutiuum, [illegible] talis appellatio transfert cauſam ad Superiorem. Peirinis *de ſubdito quæſt. 1. de obedientia c. 20.* Pro quo vide inferius dicenda de effectibus appellationis, & pro appellatione à cenſuris Sanchez *ſupra à numero 216. & eodem tom. 1. conſil. moral. lib. 3. capit. vnic. dub. 33.*

12 Quintus eſt, cum non ſeruatur debita forma in appellatione, videlicet, quod fiat in ſcriptis, & cum expreſſione cauſæ. Etſi enim, quando aliquis appellat illico, & in continenti poſt ſententiam coram Iudice in eadem figura Iudicij exiſtente, ſufficit viua voce appellare, ſi tamen non in continenti, ſed intra limites decem dierum appellet, debet fieri in ſcriptis per porrectionem libelli appellatorij. Sic enim habetur *ex l. 2. ff. de appellat. & l. litigatoribus C. eodem tit. & l. à ſententia in fin. Cod. eod. tit. & l. 22. tit. 23. par. 3. & l. 1. §. libelli ff. de appellat.* Syluester *verbo appellatio qu. 4. & 6.* Similiter debet fieri cum expreſſione cauſæ ſaltem in genere, vt dicendo ſe eſſe grauatum, ſententiam Iudicis fuiſſe iniuſtam, &c. D. Antoninus *3. part. tit. 9. cap. 14. §. 1.* Syluester *ſupra qu. 4.* Portellus *in dub. Regular. verbo appellare in additionib. ad addit. num. 9.* Aliquando etiam, præcipuè inter Regulares in quibus apices iuris obſeruandi non veniunt, ipſa fuga Religioſi grauati vſurpatur pro appellatione, vt habent Rodriguez *tom. 1. q. 30. art. 3.* Portel. *ſupr. in addit. num. 3.*

13 Volunt alij eſſe inualidam appellationem, niſi cõtineat nomen appellantis, & Iudicis à quo appellatur, & ad quem appellatur, nomina etiam aduerſariorum, & ſententiæ à qua appellatur. Sed verius eſt non requiri hoc expreſſè, ſed ſolum implicitè, quando illa omnia conſtant ex circumſtantijs. Neuo *in Rubric. de appellat. à num. 26.* Sanch. *ſupra num. 51.*

14 Alij etiam dicunt eſſe inualidam appellationem, niſi in ea petantur Apoſtoli (ſunt autem Apoſtoli litteræ dimiſſoriæ, ſeu teſtimoniales ipſius appellationis.) Sed nec hoc eſt neceſſarium, quia Apoſtoli poſſunt peti intra triginta dies à lata ſententia, aliàs appellatio manet deſerta. *cap. ab eo de appell. & Clem. quamuis eod. tit. l. Iudicibus C. eod. tit.* D. Antoninus *3. part. tit. 9. cap. 14. §. 1.* Syluester *verbo appellatio qu. 6.* Currunt autem hi dies à die ſcientiæ ſententiæ latæ, vt habet Maranta *practic. 6. part. tit. & quandoque appellatur num. 416. & 219.* Sanchez *ſupra à num. 120.* vbi multa ad intentum. Peti etiam debent Apoſtoli in appellatione extraiudiciali, quando appellatur à Iudice extraiudicialiter procedente, ſed non, ſaltem ex neceſſitate, quando appellatur à parte. Maranta *ſupra num. 227.* Francus *cap. bone de appell.* Neuo *ibid. num. 43.*

15 Forma ergo appellationis, in qua tam ea, quæ ſunt de ſubſtantia ipſius, quam alia continentur, talis eſt, prout ex Doctoribus colligi poteſt. *Coram N. ego N. propono, & dico animo appellandi, quod decem diebus nondum elapſis in cauſa N. quæ vertebatur in Iudicio coram vobis ſententiam contra me tuliſtis definitiuam, ſi ſententia iure dici meretur, in qua me condemnandum cenſuiſtis ad pœnam N. Idcirco ab eadem ſententia tamquam iniqua, & iniuſta appello ad N. Superiorem, & Apoſtolos ſemel, bis, & ter cum debita diſtantia mihi dari poſco, & ſpecialiter proteſtor, quod appellationem hanc poſſim corrigere, emendare, & innouare, & eam intimare, & proſequi, prout mihi videbitur expedire, die tali, &c.*

16 Appellationis effectus duo ſunt, alter deuolutiuus,

alter

Digitized by Google

alter ſuſpenſiuus. Primus eſt deuoluere cognitionem cauſæ ad Superiorem ad quem appellatur, *cap. Dilectis, cap. vt debitus de appellat. l. eos l. à proconſulibus C. de appellat.* Vnde eximit litigantem à iuriſdictione Iudicis à quo, quoad illam cauſam, & transfert ad iuriſdictionem Iudicis ad quem. *cap. Dilectus, cap. ad audientiam de appellat.* Secundus eſt, ſuſpendere ſententiam, etſi non extinguat illam. *cap. venientes de iure iurand. cap. paſtoralis §. præterea de offic. delegat. cap. ſæpe de appellat. l. præcipimus, l. eo caſu C. de appellat.* Syluester *verbo Appellatio num. 1.* Portellus *in dub. Regularib. verbo appellare num. 7.* Laymanus *libr. 3. tract. 6. cap. 5. num. 5.* Vnde appellatio ligat ſtatim manus Iudicis à quo, eiuſque iuriſdictionem ſuſpendit, ſine alia inhibitione, adeo quod nihil poſſit facere in illa cauſa, appellatione pendente. Sanchez *ſupra num. 25.* vbi in ſequentibus de varijs limitationibus huius doctrinæ. Non tamen ſuſpendit iuriſdictionem Iudicis, quoad alias cauſas etiam reſpectu eiuſdem ſubditi. Et ita Religioſus, qui in vna cauſa appellauit à ſuo Superiori, manet ſubditus illi quoad alias. Portellus *ſupra in additione ad additionem num. 11.*

17 Cum ſententia duplex ſit, altera definitiua, altera interlocutoria, ita vt definitiua ſit, quæ fertur ſuper cauſa principali de qua lis agitur. v. g. an Religioſus fuerit fornicator. Interlocutoria verò, quæ fertur ſuper dubijs, quæ emergunt in ipſa cauſa v. g. de teſte aliquo recipiendo, dilatione danda, &c. Syluester *verbo Sententia quæſt. 3. & 4.* Sanchez *ſupra à num. 5.* Ideo appellatio fieri poteſt ab vtraque ſententia, ita tamen, quod ab interlocutoria communiter nõ liceat, niſi contineat damnum irreparabile. Concilium Tridentinum *ſeſſ. 13. cap. 1. de reformat. & ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat.* Hoc autem damnum irreparabile eſt, v. g. tortura, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, imò etiam ex declaratione Sacræ Congregationis incarceratio. Portellus *ſupra verbo Appellare num. 6.* Naldus *in Summa verbo Appellare num. 2.* Hæc porrò appellatio ab interlocutoria in eo præcipuè differt ab appellatione à definitiua, quod iſta ligat manus Iudicis, vt non poſſit vlterius in cauſa procedere, non autem illa.

18 Tempus à Iure deſignatum ad proſequendum appellationem, itaut aliàs ſententia tranſeat in rem iudicatam, eſt vnus annus, aut ex cauſa neceſſaria biennium, imò poteſt Iudex à quo appellatur, ſecundum locorum diſtantiam, perſonarum, & negotij qualitatem, tempus hoc moderari. *cap. ſicut Romana, & Clement. ſicut de appellat.* Syluester *ſupra quæſt. 16.* Sanchez etiam *ſupra à numer. 84.* vbi alia ad intentum.

19 Appellantes à Summo Pontifice ad futurum Concilium, eorumque fautores, & Conſiliarij, incurrunt ſententiam excommunicationis ipſo facto ſolùm à Papa tollendam, crimenque læſæ Maieſtatis committunt, ex Pio II. in Bulla *Execrabilis* in primo tomo Bullar. *num. 5.* Schiſmaticorum etiam pœnas, & alias incurrunt, ex Iulio II. in Bulla *Suſcepti regiminis* in primo tomo Bullar. *num. 22.* Naldus *in Summa verbo appellare num. 8.* Vide dicenda verbo *Bulla Cœnæ num. 10. & 11.*

20 Appellatio non recipitur à ſententia definitiua, contra verum contumacem prolata, nec inhibitio, aut alia quæuis prouiſio, quandiù appellans in huiuſmodi vera contumacia perſtiterit, conceditur. Ex Sacræ Congregationis declaratione apud Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Appellantes, &c.*

21 Appellatio interpoſita ſuper condemnatione ad triremes habet effectum ſuſpenſiuum; ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud eumdem Barboſam *ſupra*. Appellatio etiam à priuatione beneficij habet effectum ſuſpenſiuum. Ex eadem Sac. Congregatione apud eumdem Barboſam *ſupra*.

22 Tandem, pro appellatione extraiudiciali, quæ cõtingere poteſt inter Regulares, ſi Prælatus in collationibus officii, vel beneficii, vel etiam electionibus, aut quocumque alio, quod fit ex publico officio, faceret aliquid, vel præciperet aliquid, quo ipſi grauarentur (Portellus *in dub. Regular. verbo appellatio in additionib. num. 1.*) notandæ ſunt aliquæ veluti proprietates illius in quibus à iudiciali differt. Prima, quod iudicialis eſt propriiſſimè appellatio, extraiudicialis non ita, ſed vocatur prouocatio, vnde in odioſis non comprehenditur nomine appellationis. Secunda, quod Iudicialis eſt à Iudice grauamine inferente, extraiudicialis verò non ſolum à Iudice extraiudicialiter procedente, ſed etiam à parte contraria. Imò, in cauſa beneficiali habet vim citationis, & tenetur pars contraria, à qua appellatur, coram Iudice ad quem comparere. Tertia, quod iudicialis eſt de præſenti grauamine, & à Iudice illud inferente, extraiudicialis verò poteſt eſſe generalis reſpectu perſonarum, & à futuro grauamine. *cap. bona de appellat.* adiunctis *cap. vt debitus, & cap. cum cauſam in fin. eod. tit.* Quarta, quod iudicialis maximè inter Religioſos requirit cauſam veram, *cap. vt debitus, & cap. interpoſita de appellat.* extraiudicialis verò non requirit neceſſariò cauſam veram, ſed vel veram, vel veriſimilem, aut probabilem, *cap. bona de appellat. & Clement. ſicut eod. tit.* Quinta, quod in iudiciali ſemper ſunt petendi Apoſtoli, in extraiudiciali verò non ſemper, ſaltem ex neceſſitate. Sexta, quod excommunicato prohibitum eſt appellare extraiudicialiter, quia non poteſt eſſe actor, & appellare hoc modo eſt agere, benè tamen iudicialiter, quia hoc eſt ſe defendere. Pro quo vide dicenda infra verbo *Excommunicatio num. 36. & 40.* Septima, quod in iudiciali annus ad proſequendam appellationem incipit currere à die interpoſitæ appellationis, in extraiudiciali verò à die illati grauaminis. *Clement. ſicut de appellat.* Octaua, quod appellatio iudicialis ſuſpendit iuriſdictionem Iudicis in totum quoad illam cauſam, extraiudicialis verò non ſuſpendit actum de præterito, nec actum futurum conſequtiuum ad actum de præterito, *cap. conſtitutus de appellat.* Vnde in iudiciali reuocantur omnia acta, in extraiudiciali verò ſolùm ea, quæ ſunt poſt ipſam. De his, & alijs concernentibus, Maranta *practic. 6. part. tit. quandoque appellatur.* Franeus *ca. bona de appellat.* Panormitanus, & Neuo *ibid.* Sanchez *ſup. à num. 6.*

23 Vide alia verbo *Clauſula nu. 10.* vbi ſermo de clauſula illa apponi ſolita in pluribus Bullis *appellatione remota*, verbo *Iudex Regularium*, & 4. tom. verbo *Recuſare, & Recuſatio*, & verbo *Teſtis*.

APPROBATIO.

Vide dicenda verbo *Confeſſarius Regularis*.

AQVA BENEDICTA.

Vide dicenda verbo *Benedictio, & Benedicere*.

A R-

A R B I T E R.

Vide dicenda verbo *Index Regularis.*

A R M A.

S V M M A R I V M.

*De Monachis arma tenentibus intra Monaſteria.num.*1.
Quis abſoluat ab excommunicatione , quam incurrunt . ibidem.
Nomine Monachorum, qui veniant. ibid.
Quæ arma ſint probibita.ibid.
*An ex alio iure prohibita ſint Regularibus.n.*2.
*Quid pro Regularibus Status Mediolanenſis.n.*3.
Qualiter intelligatur Decretum Sacræ Congregationis . numero 4.
*An prohibitio facta à Principibus ſæcularibus de non geſtandis armis comprehendat Regulares.n.*5.
An poſſint illis ſpoliari à Miniſtris Iuſtitiæ.ibid.
*An in aliquo caſu poſſint illa geſtare. n.*6,
*An comprehendatur hoc delictum inter ea , quibus non ſuffragatur immunitas Eccleſiaſtica. n.*7.
An Miniſtri Curiæ ſæcularis ea auferre poſſint à confugientibus ad Eccleſias. ibid.
Arma deferre ad Infideles eſt caſus reſeruatus . numero 8.
Quomodo intelligatur . ibid.
*Quid denotet impugnare Chriſtianos.n.*9.
*Quid ſi Infideles non gerant bellum contra Chriſtianos . num.*10.
Quomodo intelligatur abrogatio priuilegiorum. numero 11.
*Alia remiſſiuè.n.*12.

1 DE Monachis arma tenentibns intra ſepta Monaſterii ſine licentia ſuorum Abbatum, quòd incurrant excommunicationem latæ ſententiæ ex Clement.*ne in agro de ſtatu Monachorum*, & quod iſta excommunicatione nō afficiantur Monachi tenentes arma extra ſepta Monaſterii, aut venientes ad Monaſterium cum armis, non tamen animo ea tenendi, dixi *tom.*1.*cap.*9.*num.*27. Nunc addendum, hanc excommunicationem nulli eſſe reſeruatam, & ita inter non reſeruaras eam referunt Nauarrus *in Manual.cap.* 27. *num.* 139. Suarez *tomo* 5. *de Cenſuris diſp.*23.*ſect.*5. Toletus *in Summa lib.*1. *cap.*39. Quare ab illa abſoluere poſſunt iure communi tum omnes Confeſſarij Monachorum, tum Prælati ipſorum, iuxta ſæpius dicta de cenſuris non reſeruatis. Non ligantur hac excommunicatione Canonici regulares, non ſolum propter id, quod dixi *tom.*1.*capit.*3.*num.*24. ſed etiam, quia ex textu id colligi videtur. Cum enim immediatè antea excommunicationem aliam poſuiſſet contta Monachos ad Curias Principum venientes &c. expreſsè etiam nominauit Canonicos Regulares; in hac verò contra tenentes arma non ita. Gloſſa *in dict.Clement.verbo Monachos.* Suarez *ſupra num.*8. Quare etſi hæc excommunicatio afficiat omnes Monachos, ſiue nigri, ſiue albi, aut alterius coloris habitus (Sylueſt.*in Summa verbo Excommunicatio* 9.*num.*73. Toletus *ſupra*) non tamen comprehendit alios Regulares, Mendicantes, v.g. aut Clericos Regulares, quia tantum loquitur de Monachis, verba autem in pœnalibus reſtringi debent. Suarez *ſupra nu.*4. & 8. Quamuis oppoſitum dicat Graſſius *in deciſ.aureis lib.*4.*cap.*21.*num.*19. Nomine autem armorum intelliguntur tam arma defenſionis, v.gr. galeæ, loricæ, &c. quam offenſionis, vt gladij, lanceæ, ſcopletæ, &c. quia textus indefinite loquitur. Syllueſter, Suarez, & Graſſius relati. Oportet autem, quod ſint arma propriè, ideſt inſtrumenta per ſe inſtituta ad vſum bellicum, non autem alia quibus homo vti poteſt ad offendendum alios, vt ſunt baculi, ligna, lapides, &c. hæc enim communi vſu non vocantur arma, nec videntur comprehenſa in hac Clementina. Suarez *ſupra*. Licet oppoſitum teneat Sylueſter, vt propterea Graſſius relatus dicat tutius eſſe ab his omnibus abſtinere. Per ſepta Monaſterii intelligo clauſuram Monaſterii. Graſſius *ſupra num.*22. Suarez *ſupra*, poſt Nauarrum relatum. Caſu autem, quod Abbas nimium ſæuiret in Monachos, ſi alio modo id impediri non poſſet, licitè haberent arma ad ſe defendendum contra illum. Sylueſter, & Nauarr. *ſupra*. Nec etiam incurritur hæc excommunicatio à Monacho, qui per negligentiam, obliuionem, vel ignorantiam iuris talia arma haberet, etiam in ſuo cubiculo. Videtur enim ſolùm impoſita contra præſumentes. Nauarrus, Suarez, & Graſſius. Addunt ijdem Nauarrus, & Suarez, nec incurri ſi habeantur arma à Monacho in alio Monaſterio diſtincto à ſuo.

2 Nihilominus exiſtimare poteſt aliquis tam Monachis prædictis, quàm omnibus Regularibus, prohibitum eſſe arma geſtare, ſeu tenere, ſiue intra, ſiue extra Monaſterium, non ſolùm propter particularia ſtatuta omnium Religionum, ſed etiam ex *cap.Clerici de vita, & honeſtate Clericorum*, vbi id prohibetur Clericis ſub pœna excommunicationis ferendæ. Religioſi etenim verè Clerici ſunt, cum ſint in ſortem Domini adſcripti. Quia tamen, vt habet Sylueſter *in Summa verbo Clericus num.*1. appellatione Clerici non veniunt Regulares (excipe eos, qui vocantur Clerici Regulares) in odioſis, & pœnalibus, qualis eſt prædicta decretalis, ideo ipſa non comprehenduntur. Standum ergo eſt particularibus legibus, & ſtatutis particularium Religionum.

3 Pro Regularibus tamen Status Mediolanenſis, quicumqne illi ſint, ſiue Monachi, ſiue Mendicantes, &c. vt dixi loco relato, extat decretum Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, prout refert Naldus *in Summa verbo Religioſus num.* 50. huius tenoris: *Sacra Congregatio S.R.E.Cardinalium negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, Præpoſitorum, iuſtis, & grauibus, &c. Innouans decretum Clem. V. de armis ſub pœna excommunicationis intra ſepta Monaſteriorum non tenendis, ſtatuit ne in Statu Mediolanenſi quiſque Regularis cuiuſcumque Ordinis arma cuiuſuis generis prohibita, præſertim verò ſcoplos rotatos tam longiores, quàm etiam breuiores intra Eccleſias, ſiuè Monaſteria, in dicto Statu tenere audeat, vel præſumat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quam ſibi reſeruauit, ac inſuper priuationis Officiorum, & dignitatum, ac beneficiorum, ac inhabilitatis ad quæcumque officia in poſterum obtinenda ipſo facto abſque vlla declaratione incurrenda, &c.* [Hoc decretum refert latiùs & extenſius nouiſſimè Bordonus *Reſolut.*26. *num.*1.]

4 Quod decretum locale eſt, & extra Statum Mediolanenſem non obligat, prout colligitur ex repetitione illa Status Mediolanenſis, repetitio enim verbi magnum myſterium indicat, vt benè Gloſſa *in Clement.* 1. *verbo Diæceſanis de iure patronat.* Myſterium autem eſt, vt ſolum Regulares in dicto Statu commorantes comprehendat. Peirinis *tom.*2.*Priuileg.Minim.in Conſtit.*4.*Clem.VIII.num.* 9. Similiter innouatio illa decreti Clem. V. (ideſt Clementinæ *ne in agro*

de

de quâ ſupra) ſolum reſpicit Monachos, ſicut & ipſa Clementina, iuxta dicta. Deinde hoc decretum Sacræ Congregationis pro Regularibus Status Mediolanenſis non prohibet illis quæcumque arma ſiue offenſiua, ſiue defenſiua, ſed tantum arma prohibita, vt patet ex verbis ipſius decreti, id eſt, arma illa, quæ in illo Statu communiter ſunt prohibita. Vnde nec gladij, nec enſes, nec alia arma in eo Statu communiter non prohibita cenſeri debent prohibita dictis Regularibus. Cum autem excommunicatio illa ſolum ponatur contra audentes, vel præſumentes, non incurretur, niſi ab illis, qui arma geſtauerint, vel tenuerint ex dolo, malitia, vel præſumptione, non ab illis, qui ignoranter id fecerint, iuxta dicta *tom. 1. cap. 10. num. 33.* Similiter excommunicatio illa cum ſit reſeruata Sedi Apoſtolicæ non poterit tolli, niſi ab illo, qui priuilegium habuerit abſoluendi à cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis. Qui verò habeant talia priuilegia, dixi *tom. 1. cap. 18. à num. 36.* Quomodo autem intelligantur illæ pœnæ priuationis, inhabilitatis, &c. & quis poſſit in illis diſpenſare, vide dicta *tom. 1. cap. 10. à num. 30. & cap. 18. num. 46.* (Deinde circa præfatum decretum notat præfatus Bordonus *Reſolut. 26. num. 2.* habere vim legis ſicut alia decreta Sacræ Congregationis. Deinde *num. 3.* loqui non ſolum de armis ſæcularium apud Religioſos depoſitis, ſed etiam de armis proprijs Religioſorum. Item *num. 4.* excuſari à pœnis in illo poſitis eum qui præfata arma per vnum aut alterum diem tenuerit quia verbû illud *tenere*, denotat aliquam diuturnitatem temporis. Quod intelligo quando pro rationabili cauſa id fecerit. Prout habet Peyrinis, *tom. 3. in addit. ad Clem. 8. cap. 9. num. 77.* Præterea, quod ſi Religioſus hoſpitio, vel alio modo receperit aliquem ſæcularem talia arma tenentem, non incurret dictas pœnas: quia talis non dicitur ea arma tenere. Addit *num. 17. & 18.* quod etſi Prælati non poſſint concedere ſubditis licentiam habendi talia arma, ipſi tamen Prælati poſſunt ea tenere: quia non comprehenduntur in hoc decreto, ſicut neque *in Clement. Ne in agro.* Quod non admitto; quia generaliter id prohibetur omnibus, & ex pœnis ibi impoſitis colligitur extendi ad Prælatos. Alia ad intentum apud ipſum.)

5 Geſtare autem, ſiue tenere arma à Principibus ſæcularibus prohibita in alijs Regnis, Prouincijs, aut Statibus, erit etiam prohibitum Regularibus, & alijs Eccleſiaſticis perſonis ibi commorantibus, ſicut & alijs ſæcularibus, quoad vim directiuam tantum, non quoad coactiuam. Quod eſt dicere, peccant ſic facientes, non tam contra legem ciuilem, quam contra naturalem, quæ præſcribit, quòd illi veluti membra Reipublicæ ſæcularis ſe conformare debeant alijs Ciuibus in ijs, quæ ſpectant ad bonam Reipublicæ adminiſtrationem, nec ſunt contraria libertati Eccleſiaſticæ. Etenim iuxta dicta *tom. 1. cap. 11. num. 16.* Eccleſiaſticæ perſonæ ſolum hoc modo ſubduntur legibus ciuilib. Quare non ſubduntur pœnis taxatis contra tranſgreſſores à Principibus, aut Poteſtatibus ſæcularibus, nec ab ipſis puniri poſſunt, ſed tantùm à ſuis Prælatis, iuxta dicta *ibid. num. 17.* An verò Clericus ſæcularis (idem autem eſt de Religioſo) cû armis prohibitis repertus poſſit illis ſpoliari à miniſtris iuſtitiæ, non leuis controuerſia eſt. Partem affirmatiuam refert ex Couar. Sanchez *tom. 1. opuſc. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 14.* nec refutat illum. Tenent etiam tam ipſe Couarrubias, quàm plures alii tum Canoniſtæ, tum Theologi apud Dianam *part. 1. in tract. de immun. Eccleſiaſt. reſolut. 9.* Probabilior tamen eſt pars negatiua, quam poſt plures alios quos refert, ſequitur idem Diana tum ibi, tum *part. 3. tract. 1. reſol. 28.* Et ratio mihi eſt, quia miniſtros ſæculares Iuſtitiæ tollere à Clerico, vel Religioſo arma, quæ geſtant, eſt exercere actus iuriſdictionis ſuper illos, aut ipſorum bona, quam tamen non habent propter immunitatê Eccleſiaſticam. Poſſunt tamen illos ſic noctu inuentos cum armis prohibitis, ſi inde timeant aliquod graue crimen perpetraturos, comprehendere, & ducere ad ſuos Prælatos Eccleſiaſticos puniêdos. Hoc enim non eſt exercere iuriſdictionem ſuper illos, ſed defendere Rempublicam à damnis, & tumultibus, & ſcandalis, quæ contingere poſſent ex delatione armorum prohibitorum: præſertim, quia in eo caſu præſumitur licentia Prælati Eccleſiaſtici volentis, vt ad ſe deferatur taliter delinquens. Diana *ſupra reſolut. 11.* alios referens. Vide dicenda verbo *Clericus.* (Et nota ex declaratione S. Congregationis *ſuper Controuerſiis iuriſdictionalibus* in vna Sarzanenſi 13. Iul. 1638. quod arma ablata à Curia laicali Clericis, debent eis reſtitui. Quod etiam deciſum de Clericis coniugatis in vna Cuſentina 7. Decemb. 1638.)

6 Caſu autem magnæ neceſſitatis, vt puta, quando Clericus, vel Religioſus timeret ſibi mortem ab inimicis, vel à latronibus, aut ab illis ſpoliari, geſtare poſſent arma, non ſolum communia, ſed etiam ſpecialiter prohibita, ſi huic periculo ſine illis occurri non poſſet. Ius enim naturali conſeruandi vitam, & bona propria, præponitur omni legi poſitiuæ. Graſſus *in deciſ. aureis part. 2. lib. 2. cap. 20. §. Tertio ſecundum.* Barboſa *de officio, & poteſtate Parochi cap. 6. num. 53.* Vide dicenda verbo *Bellum.*

7 Armorum prohibitorum geſtatio, quamuis delictum ſit, iuxta dicta, non tamen eſt ex ijs, quæ comprehenduntur in Conſtitut. Greg. XIV. de qua *tom. 1. cap. 18. num. 83.* vbi enumerat delicta, ob quæ confugientes ad Eccleſias poſſint, & debeant tradi miniſtris Curiæ ſæcularis. Ita enim conſtat non ſolum ex ipſa Conſtitutione, vbi non recenſetur hoc delictum, ſed etiam ex declaratione Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Arma.* An autem Miniſtri Curiæ ſæcularis auferre poſſint arma prohibita à confugientibus in Eccleſias cum illis, tractat Sanchez *tomo 2. opuſc. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 14.* ex Couar. quem ibi refert. Et quamuis vterque in partem affirmatiuam inclinare videatur, tenenda tamen eſt negatiua. Ratio eſt, quia cum exercere aliquam iuriſdictionem in delinquentes fugientes ad Eccleſiam prohibitum ſit Iudicibus ſæcularibus, tum iure communi, tum ex dicta Conſtitutione Gregorii, niſi in caſibus in ea expreſſis, auferre autem arma ſit actus iuriſdictionis, & illa quantumuis prohibita deferre, non ſit ex caſibus expreſſis in dicta Conſtitutione, proculdubio rectè ſequitur non poſſe id fieri. Farinacius *tract. de immunit. Eccleſ. cap. 16. num. 248.* Pereg. *de immunitat. Eccleſ. cap. 13. num. 5.* Diana *part. 1. tract. de immunitat. Eccleſ. reſolut. 8.* Nec obſtat argumentum, quod affert Couarrubias relatus, ſcilicet, quod cum quis arma vetita in Eccleſia defert, delictum iſtud in Eccleſia committit, ac per conſequens immunitate Eccleſiæ non gaudet. Argumentum enim hoc ſupponit propter quodcumque delictum in Eccleſia commiſſum priuari delinquentem hac immunitate, cuius oppoſitum dicam infra verbo *Immunitas Eccleſiarum num. 16.* præcipuè ſtando in terminis dictæ Conſtitutionis Gregorii.

8 Arma deferre ad infideles eſt caſus ex reſeruatis

in

Digitized by Google

in Bella Cœnæ Domini, vt patet per eam, quæ ſub Sanctiſs.D.N.Vrbano VIII. lecta eſt anno 1627. vbi ſic habetur: *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes illos,qui ad Sarracenos,Turcas,& alios Chriſtiani nominis hoſtes, & inimicos, vel hæreticos, per noſtras, ſiue huius Sanctæ Sedis ſententias, expreſsè, & nominatim declaratos, deferunt, ſeu tranſmittunt equos,arma,ferrum, filum ferri, ſtannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica inſtrumenta,lignamina, canapen, funes tam ex ipſo canape, quàm alia quacumque materia, & ipſam materiam, aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant.* Et infra. *Non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs quibuſuis perſonis, Principibus, Rebuſpublicis per Nos, & Sedem prædictam hactenus conceſſis, de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus.* Circa quæ aliqua animaduertenda. Primùm,prohibitionem,& cenſuram hãc magna ex parte iure communi latam eſſe,in *cap.ita quorumdam,& cap.quod olim,cap.ſignificauit,& cap.ad liberandam de Iudæis.* Et in Extrauagantibus de Iudæis Ioannis XXII.& Clem.V.Nauar. *in Manual.cap.27.num.63.*Suar.*tom.5.de Cenſuris diſp.21.de excommunicat. Papæ reſeruat.in Bulla Cœnæ num.52.*Secundùm, per equos intelligi non ſolum ſanos, & robuſtos, ſed etiam morboſos, debiles, aut claudos, quia verbum eſt generale cunctos comprehendens.Nau.*ibid.*Graſſius *in deciſ.aureis lib.4.cap.18.num.101.*Quod intelligo,dummodo vtiles ſint aliquo pacto,immediatè ſcilicet,vel mediatè,ad bellum. Idem dico de mulis,& aſinis vtilibus ad ſarcinas, vel arma ferenda. Nau.*in cap.ita quorumdam.* Graſſius *ſupra.* Tertium,per arma intelligi tam offenſiua, quàm defenſiua,iuxta modum dictum *ſupra num.*1. Nau.*dict. cap.27.*Graſſius *num.*102. An verò excuſetur donans equum, enſem, haſtam, vel quid ſimile, in gratiam beneficij accepti, vel accipienti, ſeu etiam cuiuſdam liberalitatis,vel magnificentiæ,prout contingere ſolet inter Primates exercituum, idem Nauarrus reſpondet affirmatiuè, quia non videtur hoc eſſe contra mentem Eccleſiæ. Idem dicit Graſſius de tranſmittentibus huiuſmodi arma ad redimendos captiuos,qui aliter redimi non poſſunt. An tamen licitum ſit illis deferre arma pro pecunia,quæ vtilior ſit Chriſtianis, quàm arma ſint noxia? Reſpondet Diana *part.5.tract.13.reſolut.*15.negatiuè.Quartum,per deferentes,ſeu tranſmittentes, non intelligi eos,qui in proprijs terris exiſtentes infidelibus ad ſe venientibus illa vendunt, quia vendere non eſt deferre, ſeu tranſmittere. Caietanus *verbo Excommunicatio num.*42. Toletus *in Summa lib.1.cap.23.num.3.* Nec mandantes deferri, quia ſub excommunicationibus latis contra aliquid facientes non cõprehenduntur mandantes,niſi ibi exprimantur. Toletus *ibi num.4.* Quintum, hæc deferentes ad hæreticos, qui non ſunt expreſsè, & nominatim à Sede Apoſtolica declarati, non comprehendi, vt patet ex verbis Bullæ. Toletus *num.5.*

9 Circa illa verba *aliaque huiuſmodi quibus Chriſtianos,& Catholicos impugnant*, Suarez *ſupra numero* 53. dicit, per illa prohiberi, quidquid ad bellicas actiones confert, ſeu ordinatur, ſiue ſint proxima earum inſtrumenta,ſiue materia earum, ſiue animalia, aut res aliæ deferentes perſonas militum,vel arma,& res eorum. Denique omnia illa, quæ ad vſum talium rerum neceſſaria ſunt. Conſiderato enim fine huius legis,& verbis ſpecialibus,ac generalibus, quibus vtitur,hæc omnia comprehendit. Hæc ille. Vnde dicit comprehendi naues,triremes, currus, iumenta oneraria,camellos,pecuniam,& vennam ferri. Victualia verò,vel mercimonia deferre,ex vi huius clauſulæ dicit non eſſe prohibitum, niſi fortè in tali occaſione, vel opportunitate deferrentur, vt cenſerentur auxilia, ſeu inſtrumenta ad bellandum. Quæ ſatis probabiliter dicta ſunt. An verò iſta aliis iuribus, vel cenſuris prohibita ſint deferri, alibi dicetur. De quo Toletus *ſupra numero 7. & capitulo 24. per totum.*

10 Similiter ſi caſus eſſet, quod iſti infideles, vel alij, bellum non gererent contra Chriſtianos, aut Catholicos, nec timeretur illud geſturos, etiam ſi prædicta ad illos deferrentur, non incurreretur hæc cenſura Bullæ Cœnæ; cum tantum impoſita ſit contra eos, qui ea deferunt ad illos, qui Chriſtianos, & Catholicos impugnant. Nauarrus *ſupra.* Suarez *num.56.*

11 Demum cum abrogentur omnia priuilegia in contrarium, niſi de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem faciant, ideo priuilegia,quæ dicuntur conceſſa aliquibus Principibus Chriſtianis, Venetis ſcilicet,& Ianuenſibus, de quibus Tabiena *ver. Excommunicatio 6. num.5.* Syluester *verbo Excommunicatio 7.num.*58. & Toletus *ſupra num.*10. abrogata cenſeri debent,niſi dictam clauſulam contineant,an verò illam contineant mihi non conſtat, nec an de facto vtantur iſtis priuilegijs.

12 Vide alia verbo *Bulla Cœnæ num.*21. 22. & 23. De Clericis arma portantibus, an perdant priuilegium Clericale, vide infra verbo *Bellum num.*21.verbo *Clericus num.*10. verbo *Immunitas Eccleſiarum numer.16. & 19.*

B A C V L V S.

S V M M A R I V M.

Baculus duplex, alius communis, alius paſtoralis. num.1.

Baculus paſtoralis, & Mitra, correlatiua ſunt. numero 2.

Baculi paſtoralis vſus Abbatibus quibuſdam conceſſus. num.3.

Hoc priuilegium alijs non communicatur.ibid.

Quando prædicti Abbates vti poſſunt illo. n.4.

An extra ſuas Eccleſias. n.5.

An Epiſcopus Suffraganeus ipſo vtatur.n.6.

De benedictione ipſius, & modo quo traditur Abbati. num.7.

1 BACVLVS duplex eſt,alius communis,quo ſcilicet homines, præſertim infirmi, ac debiles vti ſolent ad ſuſtentandum corpus: alius eſt paſtoralis,qui etiam Virga *paſtoralis, Pedum, Ferula,& Capuita* vocatur. Eſtque vnum ex inſignibus, ſeu ornamentis Epiſcopalibus. Vnde priori poſſunt omnes vti,etiam ſi aureus,vel argenteus ſit, cum non ſit proprium dignitatis, vt colligitur ex declaratione S. Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar.verbo Baculus.* Poſteriori verò non niſi Epiſcopi,vel alij ex priuilegio. Significat poteſtatem Sacerdotalem. De quo, & quare ipſo non vtatur Summus Pontifex agunt poſt alios Barboſa *de poteſtat.Epiſcop. part.1. titul.1. capit. 6. numero* 13. 14. & 15. & Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1.diſp.20.quæſt.1. num.4.*

2 Baculus paſtoralis, & Mitra correlatiua ſunt, ita

vt

Digitized by Google

vt cui vnum conceditur, & aliud conceſſum credatur. Ita ex duplici declaratione Sacræ Congregationis referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Baculus*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verb. Baculus*.

3 Baculi paſtoralis vſus conceſſus eſt ex priuilegio Abbatibus quibuſdam, videlicet Abbati de Bello loco Ordinis Præmonſtratenſis, Abbati Monaſterii S. Mariæ Oppidi de Amerio Ordinis S. Benedicti, Abbati Monaſterii S. Mariæ Bonæ ſpei Ordinis Præmõſtratenſis, Abbati Oliuenſi, Abbati de Bello podio, Abbati Præmitenſi, Abbati Sancti Petri Merenſis, & aliis, quos referunt ex declarationibus S. Congregat. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo baculus*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo baculus*. Nota tamen hæc priuilegia non communicari Prælatis aliis Regularibus, etiam Mendicantium, quantumuis habentibus communicationem generalem omnium priuilegiorum aliis Religionibus conceſſorum, propter dicta ſupta verbo *Altare num.* 3. quia ſcilicet hæc priuilegia conceſſa ſunt prædictis Abbatibus, quia ipſi habent vſum Pontificalium, quod aliis Prælatis Regularibus non competit. Vide alia ibi ad intentum.

4 Nec ipſi Abbates poſsunt vti huiuſmodi baculo in proceſſionibus, nec illum ante ſe deferre, niſi ad id habeant ſpeciale priuilegium, prout Canonicis Regularibus Lateranenſibus dicitur conceſſum. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Abbas numero* 9. Nouarius *ſupra*. Aliud etiam priuilegium Vrbani III. conceſſum Præpoſito S. Agathæ Cremonenſis deferendi baculum in proceſſionibus affert Tamburinus *de Iure Abbatum tomo primo diſputat.* 21. *quæſit.* 2.

5 An verò Abbates extra ſuas Eccleſias vti poſſint baculo attendendum eſt ad verba priuilegii, vt habetur Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcoporum, et Regularium pag.* 341. Quare ſi illius vſus conceſſus eſt in ſuo Monaſterio ſimpliciter, id non poteſt extendi ad alia, ſed reſtringendus ad proprium. Tamburinus *ſupra quæſit.* 3. *num.* 6. Cæterum Abbatem habentem ius Pontificalium in ſuo Monaſterio, ſi inuitetur ad aliud exemptum poſſe illis vti, aliàs ſecus, tenent Lapus de Caſtellione *Allegat.* 19. Lauretus de Franchis relatus, & Tamburinus *ſupra nu.* 5. Dum tamen adeſt Epiſcopus, Abbas dimittere debet baculum, & alia inſignia Pontificalia ſibi ex priuilegio conceſſa, niſi aliud ex tenore priuilegii habeatur, *capit. denique diſt.* 21. *capit. volentes de offic. legati, capit. antiqua de priuileg.* Inferior enim accedente Superiori inſignia ſua deponit. Tamburinus *ſupra num.* 2.

6 Quamuis autem baculum ferre proprium Epiſcoporum ſit, nihilominus Epiſcopus Suffraganeus non vtitur ipſo, quando ſolemniter celebrat, ſicut vtitur Epiſcopus proprius, niſi in ordinationibus, & aliis ſimilibus. Ita enim habetur ex declarationibus S. Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bulla. ver. baculus*.

7 Pro benedictione baculi, & modo quo traditur abbati, vide Tambur. *ſupra diſp.* 11. *q.* 14.

BALDACHINVM.

SVMMARIVM.

Baldachinum quid ſit. n. 3.

Baldachini vſus quibus conceditur. n. 2.

Facultas Epiſcoporum ad erigendum ipſum in quibuſcunque Eccleſiis. n. 3.

Quomodo intelligenda. n. 4.

An prædicare poſſint ibi contra voluntatem Prælatorum ipſarum. ibid.

Quibus conceſſum ſit. n. 5.

An ipſorum ſubſtituti poſſint ipſum erigere. n. 6.

Non poteſt erigi in Eccleſia pro Domino loci, ſeu Marchione. n. 7.

1 BALDACHINVM eſt ornamentum quoddam, quo Eccleſia vtitur in aliquibus proceſſionibus, & pro honorandis quibuſdam perſonis inſignibus. Eſt autem duplex: aliud portatile, quod in proceſſionibus quibuſdam ſolet deferri, aliud fixum, quod ſupra ſolium Epiſcoporum, vel aliorum erigitur.

2 Baldachini vſus non conceditur aliquibus Regularibus perſonis quantumuis Superioribus, neque ex iure communi, vt de ſe patet, neque ex vi alicuius priuilegii, quod viderim. Etſi enim id concedatur aliquibus Abbatibus, vt dicetur, hoc tamen non communicatur aliis Superioribus Regularibus, etiam habentibus generalem communicationem priuilegiorum aliarum Religionum, propter dicta ſupra verbo *Baculus n.* 3.

3 Poſſunt Epiſcopi erigere ſibi Baldachinum in quibuſcumq; Eccleſiis etiam exemptis, & Regularium, vbi, & quando Pontificalia exercent, vel in Pontificalibus adſunt. Ita enim habetur ex decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ſub Clemente VIII. de anno 1603. de quo mentionem feci *tom.* 1. *capit.* 11. *num.* 3. quod referunt poſt Quarantam *in Summa Bullar. verb. priuilegior. Regul.* plures alii, eſtque tenoris ſequentis: *Decet Epiſcopis pro eo, quo in Eccleſia Dei excellunt dignitatis gradu, in quocumque ſuarum Diæceſum loco quoties eos ibi Pontificalia exercere, aut in Pontificalibus adeſſe, & aſſiſtere contingit, eam quam par eſt reuerentiam, & honorem decoro cultu, & ornatu exhibere. Quare non ſine animi dolore auditum eſt, nonnullos Regulares vano quorumdam immunitatum, & priuilegiorum prætextu, Epiſcopis in eorum Eccleſiis in Pontificalibus intereſſentibus, non modò renuiſſe in eis ſupra locum Epiſcopalis ſolij Baldachinum erigere, verum id etiam iuſſa ipſorummet Epiſcoporum curantes, prohibere, & arcere auſos fuiſſe. Atque ideo Sacra Congregatio S. Rom. Eccl. Cardinalium negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, facto verbo cum Sanctiſsim. Dom. Noſt. Papa Clemente VIII. ac de Sanctitatis Suæ ſpeciali, & expreſſo mandato, hoc præſente decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, ſtatuit, decernit, & mandat, vt de cætero Epiſcopi, vbi tam ex conſuetudine, & priuilegio, quàm ex Sacrorum Canonum Conſtitutionibus, et Pontificalis Romani præſcripto, aut alio iure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis cum Mitra, vel etiam ſola cappa induti, in quibuſuis Regularium, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Monachorum, etiam Caſſinenſium, Clericorum, Presbyterorum, et cuiuſuis alterius Ordinis, et Religionis, Militiæ, Societatis, aut Congregationis Eccleſiis intereſſe poſſunt; ipſi Regulares quoties opus fuerit, teneantur ibi, et debeant in loco ad ſolium Epiſcopi conſtituendum opportuno, et congruo, Baldachinum attollere. Et autem id facere negligentibus, aut nollentibus, liceat eiſdem Epiſcopis illud*

aſportari, & in quacumquè earumdem Regularium, aut alia quantumuis exempta Eccleſia ſupra Epiſcopale ſolium, ſeu Pontificale faldiſtorium, erigi facere, atque ſub eo ſedere, & ſtare, quemadmodum in proprijs, & Cathedralibus eorum Eccleſijs ſtare, & ſedere ſolent, eo tamen dumtaxat tempore, quo Pontificalee huiuſmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipſe, cui in Pontificalibus aderunt, peragetur. Si qui verò Regularium huic declarationi, ſtatuto, decreto, & mandato inobedientee, & contumaces fueriat, ſciant ſe ab eiſdem Epiſcopis, ad id per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, huius decreti virtute cogi, & compelli poſſe, alyſque pœnis tam ſpiritualibus, quàm temporalibus arbitrio Summi Pontificis Romani ſubiacere, & obnoxios fore. Non obſtantibus quibuſcumque, &c.

4 Circa quod decretum primò aduertendum, Pontificalia eſſe ea, quæ ſunt propria Epiſcoporum, videlicet Ordinum celebrationem, frootis Chryſmationem, Baſilicarum, & Virginum conſecrationem, ac ſimilia. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 6. *num.* 5. Secundò, quod etſi in prædicto decreto concedatur Epiſcopis facultas erigendi Baldachinum in Eccleſijs Regularium, quando Pontificalia exercent, non tamen propterea illis concedi facultatem inſtituẽdi proceſſiones in dictis Eccleſijs. Hoc enim diuerſum quid eſt, & non pertinet ad honorem Epiſcoporum, ſicuti pertinet erigere Baldachinum, ſed eſt actus iuriſdictionis, quam non habent in illas. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minimor. in Conſtit.* 26. *Leon. X. num.* 46. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 15. *quæſit.* 15. *num.* 4. Neque poſſunt ibi prædicare contra voluntatem Prælatorum earum Eccleſiarum, propter eamdem rationem, vt volunt Peirinis, & Tamburinus *ibidem*. Licet oppoſitum declaratum videam à Sacra Congregatione apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Prædicare, prædicatio*. Addunt ijdem, quod ſi ibi prædicare illis conceſſum eſſet, non propterea poſſent ibi Indulgentias concedere, nam exemptis, & priuilegiatis non præiudicatur in ſuo priuilegio, niſi quatenus in illo exprimitur, & priuilegiatus in aliquo non poteſt extendere ſuum priuilegium ad aliud.

5 Conceſſum etiam eſt ex priuilegio Abbatibus Oliuetanis vti Baldachino ſine auro, & pompa, in tribus tantum anni feſtiuitatibus celebrantibus, vt cõſtat ex Bulla *Exponi* Sanctiſs. Dom. N. Vrbani VIII. Caſſinenſibus, in tribus ad ſummum feſtiuitatibus, in quibus ſolemniter celebrant, iuxta conſuetudinem, modeſtè, ſine pompa, & auro. Ex eodem Sanctiſs. Vrbano VIII. & declarat. Sacræ Congregat. Camaldulenſibus, ferè eodem modo ex declaratione Sacræ Congregationis, & eodem Sanctiſs. *in Appendic. Bullar. num.* 14. *aliàs* 124. Barboſa *in Collectan. Bullar.* & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regul. verbo Baldachinum*. Celeſtinis, ex Sacra Congregatione, & ex eodem Sanctiſsim. Vrbano 26. Septembris 1629. idem fermè, cum certis quibuſdam conditionibus. In Appendic. Bullar. *num.* 4. *alias* 104. Quare decreta quædam Sacræ Congregationis de anno 1606. & 1617. quæ refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 21. *quæſit.* 10. *num.* 10. & Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat.* 80. *numero* 18. quibus id prohibebatur; limitata, & moderata videntur his temporibus, quamuis eis non obſtantibus nouæ controuerſiæ circa hoc ſint, eodem Tamburino teſte.

6 Baldachinum à proprijs perſonis, quibus de Iure, conſuetudine, vel priuilegio competit, non autem ab eorum ſubſtitutis deferendum eſt. Ex declaratione Sacræ Congregationis. Barboſa, & Nouarius *ſupra*. Vnde non poteſt erigi à Vicariis Epiſcoporum in Eccleſiis Monaſteriorum Congreg. Caſſinenſis, Monachis inuitis. Ex declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis apud ipſos.

7 Non poteſt erigi in Eccleſia pro Domino loci, ſeu Marchione, ſed debet Epiſcopus omnibus Sacrorum Canonum remediis illud omnino impedire. Ex Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Baldachinum n.* 6. & Barboſa *ſup.*

BANNITVS.

SVMMARIVM.

Bannitus quis ſit, & à quo ſic dicatur. n. 1.
Retinere bannitos, decoctores, ſeu fallitos prohibitum Regularibus. n. 2.
Quomodo id accipiendum. n. 3.
Conſtitutio Sixti V. pro Regno Neapolitano. n. 4.
An in eodem Regno licitum ſit eos retinere. n. 5.
De quibus id intelligatur. n. 6.
Sub quibus pœnis. ibid.
An in aliquibus caſibus licitè recipi poſſint. n. 7.
Quomodo hi intelligendi. ibid.
An gaudeant immunitate Eccleſiaſtica. n. 8.
An poſſint occidi à quocumque. n. 9.
An illos occidentes peccent. n. 10.
Perſonæ Eccleſiaſticæ peccant ſic faciendo, & fiunt Irregulares. n. 11.
An in aliquo caſu à peccato excuſentur. ibid.
Caſus in quibus omnes peccant, etiam contra iuſtitiam. num. 12.
An bannitus iuſtè damnatus ad mortem occidere poſſit ſuum agreſſorem. n. 13.
An tales cenſeri debeant veluti in articulo mortis conſtituti. n. 14.
De alijs ad ipſos ſpectantibus. n. 15.

1 BANNITVS dicitur à banno, ideſt, edicto publico, iuxta Gloſſam *de for. competent. in ca. Quod Clerici*, & à bannire, quod eſt idem, proſcribere. Vnde Bannitus eſt idem quod proſcriptus de Ciuitate. Eſt autem proſcriptio aduerſus abſentem iudicialis pronunciatio. Syluest. *in Summa verba bannitus num.* 1. Eſt quoque duplex Bannitorum genus, alterum eorum, qui ſolum ſunt miſſi in exilium extra aliquam Ciuitatem, alterum eorum, qui propter crimen capitale damnati ſunt ad mortem illis impunè à quocumque infligendam. Hi ſunt propriè Banniti de quibus in præſenti, qui vocantur etiam proſcripti, ſeu capitaliter Banniti: cum tamen priores ſolum exules appellari debeant.

2 Retinere quoſcumque Bannitos, decoctores, ſeu fallitos prohibitum eſt Regularibus à Sacra Congregatione Regularium ſub pœna priuationis officiorum, iuxta dicta *tom.* 1. *ca.* 10. *num.* 21. Conſonantque litteræ Sacræ Congregationis Concilii ad Epiſcopos, & Nuncios Apoſtolicos mitti ſolitæ, in quibus, quod attinet ad præſens inſtitutum, prout ex copia illarum mihi data ab Illuſtriſſimo D. Paulucio eiuſdem S. Congregation. Secretario accepi, hæc habentur poſt alia, quæ inferius referam. *Ordina di più S. B. che V. Sig. facci precetto alli Superiori delle Chieſe,*

Con-

Conuenti, *e Monaſterij della medeſima Città*, *e Dioceſe così ſecolari, come Regolari di qualunque Ordine, che per l'auuenire non diano alcun ricetto à i delinquenti ſotto pena di ſoſpenſione dall'eſſercitio delli Ordini, che hanno, e priuatione di officij, dignità, & inhabilità di ottenere quelli, ò altri, da incorrerſi ipſo facto, & in caſo di contrauentione potrà dichiararli incorſi nelle ſopradette pene, &c.*

3 Pro quo notandum, his decretis non prohiberi recipere, vel retinere Bannitos titulo gaudendi Immunitate Eccleſiaſtica, ſi fuerint Banniti propter crimina, in quibus eis ſuffragari poteſt talis Immunitas iuxta Conſtitutionem Gregorij XIV. quam retuli *to. 1. cap. 18. nu. 83*. Ita enim colligitur ex his eiſdem litteris verbis afferendis infra *num.* 8. Ibi enim dicitur intentionem Pontificis eſſe, vt prædicta Immunitas Eccleſiaſtica, & Conſtitutio inuiolabiliter obſeruentur; ſolum ergo his decretis prohibetur recipere, aut retinere Bannitos, quibus non ſuffragatur dicta Immunitas iuxta prædictam Conſtitutionem Gregorij, aut etiam illos quibus ſuffragatur, quando non titulo gaudendi illa, ſed manendi, hoſpitandi, aut commorandi, ad Eccleſias, ſeu Monaſteria confugiunt, prout ex dictis litteris inferius afferendis etiam colligi videtur. Vide Farinacium *de Immunit. cap. 22. nu. 250.* Peregrinum *de Immunit. cap. 11. num. 14.* & Dianam *part. 3. tract. 1. reſolut. 40.* (dum agunt de quibuſdam Epiſtolis Clementis VIII. circa hanc materiam) & litteras quaſdam Cardinalis de Florentia Vicario Archiepiſcopatus Genuenſis ſcriptas, quas refert Peirinis *tom. 2. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. 4. Clem. VIII. num. 5.*

4 Specialiter etiam pro Regno Neapolitano extat Conſtitutio Sixti V. anno 1585. quæ incipit: *Alias fælicis*. In qua inter cætera concedebatur Officialibus Regijs, vt cauſa conquiſitionis, vel inſectationis Bannitorum, Eccleſias, Monaſteria, Cellas, ſeu loca Religioſarum, Eccleſiaſticarumq. perſonarum, ingredi, ipſoſq. Bannitos, & delinquentes aliquo modo ibi occultatos, ſiue receptos inde extrahere, & ſi opus eſſet, ipſas etiam perſonas Eccleſiaſticas, & Religioſas capere, & carceribus Eccleſiaſticis dumtaxat, mancipare poſſent, &c. Sed nota hanc Conſtitutionem moderatam fuiſſe à Gregorio XIV. in Conſtitutione *Cum aliàs*, quam retuli *tom. 1. cap. 18. num. 83.* & de qua latè infra verbo *Immunitas* Eccleſiarum, vt teſtantur Sorbus *in Additionib. ad Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Eccleſiæ Fratrum*, & Rodriguez *tom. 2. Quæſt. Regular. quæſt. 50. art. 3.* Vnde animaduertunt, ne Religioſi amplius ſinant malefactores in ſuis locis à Miniſtris Iuſtitiæ capi, quia aliàs facerent contra dictam Conſtitutionem Gregorij XIV. & ſe pœnis irregularitatis, & alijs cenſuris exponent.

5 Similiter pro eodem Neapolitano Regno nota, quod recipere, ſeu occultare in Monaſterijs, Eccleſijs, ſeu locis quibuſcumque Bannitos, viarum graſſarores, aut auxilium, conſilium, fauorem, victum, aut veſtitum, aut alia neceſſaria directè, vel indirectè illis præſtare, prohibitum eſt omnibus Eccleſiaſticis ſiue ſæcularibus, ſiue Regularibus ſub excommunicatione latæ ſententiæ Papæ reſeruata ab eodem Sixto V. in Conſtitutione *Exponi nobis* ad Proregem Neapolitanum ann. 1589. Quaranta *in Summa Bullar. verbo Bannitorum fautores*.

6 Circa quam Conſtitutionem primò animaduertendum, in illa ſolum eſſe ſermonem de Bannitis viarum graſſatoribus, & ita recipientes, ſeu adiuuantes alios Bannitos, qui non fuerint viarum graſſatores non incurrere hanc excommunicationem. Secundò, quod licet Gregorius XIII. in Conſtitutione *Tanta* inter Conſtitutiones ipſius *in 2. to. Bullar. nu. 65.* contra receptatores, & auxiliatores eorum etiã excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam fulminauerint, ipſam tamen abſtulit Sixtus V. in alia Conſtitutione *Hoc noſtri* inter Conſtitutiones ipſius etiam *2. tom. Bullar. num. 6.* in ſuo vigore relinquendo pœnas grauiſſimas temporales ab eodem Gregorio, & alijs prædeceſſoribus impoſitas. Naldus *in Summa verbo Bannitus nume. 8. & 9.* Theſaurus *in praxi part. 2. verbo Bannitus capit. 1.* vbi etiam de alijs ipſorum pœnis agit. Tertiò, à prædicta excommunicatione Sixti V. quæ modo permanet, ſaltem reſpectu eorum Bannitorum, quibus iuxta Conſtitutionem Gregorij XIV. relatam, Immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragatur, videtur abſolui poſſe à ſuis Prælatis Regulares habentes priuilegia, vt abſoluantur ab illis à cenſuris Papæ reſeruatis, quia in ea Conſtitutione non reuocantur expreſſè priuilegia Regularium. Quæ autem ſint huiuſmodi priuilegia dixi *to. 1. cap. 18. num. 35.* Sed nota inter ea eo loco me adduxiſſe priuilegium quoddam eiuſdem Gregorij XIV. pro Clericis miniſtrantibus infirmis, eo quòd in illo concedatur Generali ipſorum, & ab ipſis deputatis facultas abſoluendi ſuos ſubditos ab omnibus cenſuris *quomodolibet* latis: per quòd verbum denotari exiſtimaui etiam cenſuras Papæ reſeruatas, quod modo non placet, quia maior expreſſio ad id exigi videtur.

7 Sunt autem aliqui caſus in quibus receptatores, ſeu auxiliatores huiuſmodi Bannitorum excuſari poſſunt tam ab iſta excommunicatione Sixti V. quã ab alijs pœnis, ſaltem ſpiritualibus, & in foro conſcientiæ impoſitis, ſeu imponendis. Primus, ſi tales Banniti fuerint in extrema neceſſitate, eiſque cibum, potum, & hoſpitium pro illo tempore tribuerint. Lex enim naturę id præcipit eo caſu. Nauarrus *de ſentent. excommunicat. conſil. 57. nu. 7. & 9.* Quaranta *ſupra*. Secundus, ſi per ignorantiam, neſcientes ſcilicet tales eſſe Bannitos, id fecerint. Ignorantiam, enim facit inuoluntarium, & per conſequens excuſat à peccato. Nau. ſupra relatus *conſil. 59. nu. 1.* Proſp. Auguſt. *in Additionibus ad Quarantam ſupra*. Quod maximè eſt verum de excommunicatione iſta Sixti V. Ponitur enim contra audentes, & præſumentes, quæ verba, vt dixi *tom. 1. ca. 10. num. 33.* denotant, ſolum comprehendere operantes ex dolo, vel malitia. Imò hæc ignorantia excuſare poteſt in foro externo, vt probat Flauius Cherubinus *in Comp. Bullar. tom. 2. in Conſtit. 10. Pij V. ſchol. 2.* Licet pro tali foro externo præſumatur ſcientia, quando eſſet publicum, & notorium illos eſſe Bannitos. Proſper Auguſtinus *ſupra*. Tertius eſt, quando ſic recipientes, adiuuantes, &c. id faciunt coacti, & violentati ab ipſis Bannitis, adeò vt non poſſent aliter facere ſine graui ſui periculo. Propter rationem traditam. Flauius Cherubinus *ſup. ſchol. 1.* Proſper Auguſtinus *ſupr.* Quartus, ſi illos receprarent animo exhibendi Curiæ. Idem Proſper. Poſſent tamen ſi id facerent incurrere in irregularitatem, iuxta dicenda verbo *Immunitas Eccleſiarum numero 22.* Quintus, ſi id fecerint animo retrahendi illos à ſuo malo ſtatu. Nauarrus dicto *conſil. 57. numero 7.* Flauius Cherubinus *ſupra in Conſtitution. 65. Gregorij XIII. ſcholar. 2.*

8 Si tales Banniti, aut malefactores confugiant ad

Eccleſias titulo gaudendi immunitate Eccleſiaſtica, recipi poſſunt; ita tamen, quod ſi commiſiſſent illa delicta, de quibus Gregorius XIV. in Bulla *Cum alias*, cuius memini *tom.1.cap.18.num.83.* & copioſiùs agam infra verbo *Immunitas Eccleſiarum*, tradi debeant Curiæ ſæculari, ſi requiſiti fuerint ab ea, iuxta ibi dicta, & dicenda. Si autem non commiſiſſent ea delicta, licet Immunitas Eccleſiaſtica illis ſuffragetur, nihilominus eijciendi ſunt, iuxta formam præſcriptam à Sacra Congregatione Concilij in litteris ad Epiſcopos, & Nuncios mitti ſolitis, quarum copiam ab Illuſtriſſimo D. Paulucio eiuſdem Congregationis Secretario, vt ſupra dixi, accepi, tenoris ſequentis. *Ancorche la Santità di N. S. col ſue paterno zelo prema quanto ſi deue, che l'Immunità Eccleſiaſtica ſia inuiolabilmente cuſtodita, & oſſeruata, e la Bolla della ſanta memoria di Gregorio XIV. ſia puntualmente eſſeguita, non intende però, che le Chieſe, & altri luoghi immuni ſeruano per aſilo à i mali viuenti, e facinoroſi, i quali abuſando ben ſpeſſo di quel priuilegio, vi ſi ricouereno, ance tal volta per vſcire à commettere nuoui delitti. Onde hauendo la Santità Sua ſentito il parere di queſta Sacra Congregatione ſopra le controuerſie giuriſditionali, ordina, che alli delinquenti refugiti nelle Chieſe, e luoghi immuni di coteſta Città, e Dioceſe, che ſecondo la diſpoſitione della ſudetta Bolla poteſſero godere il priuilegio della Immunità Eccleſiaſtica, V. S. prefigga vn termine di tre giorni à partirſene; e contrauenendo li facci eſtraere con quella decenza, che ordina la Bolla iſteſſa, e ritenendoli nelle Carceri della Curia Eccleſiaſtica ſotto buona cuſtodia, dia auuiſo quà delli delitti, e loro qualità, delli quali vengono imputati, acciò ſe le poſſa ordinare quello douerà eſſeguire.* Conſonant Farinacius *de Immunit. Eccleſiaſt. num. 57. 64. & 150.* & Peirinis *tomo 2. Priuilegior. Mnnmor. in Conſtitut. 4. Clementis VIII. num. 7.* Addens *num. 8.* poſſe nihilominus Superiorem Regularem retinere in ſuo Conuentu per aliquot dies Bannitum aliquem ſibi beneuolum, qui caſu aliquo, & non dolo, aut data opera commiſit aliquod crimen propter quod proſcriptus eſt, verb. grat. homicidium, vel quid ſimile, quia iſte talis non debet vocari male viuens, aut facinuroſus, de quibus ſolis in prædictis litteris, & alijs ſimilibus decretis fit ſermo, & ita dicit Genuæ obſeruari.

9 Capitaliter Banniti, ſeu damnati ad mortem, poſſunt ſine iniuria occidi à quacumque etiam priuata perſona, quæ non ſit Eccleſiaſtica. Ratio eſt, quia eo ipſo, quòd ſunt iuſtè (vt ſupponitur) proſcripti, & damnati ad mortem illis à quocumque infligendam, quilibet conſtituitur publica auctoritate, veluti miniſter, ſeu executor Iuſtitiæ ad illorum occiſionem. Azor. *tom. 3. lib. 2. cap. 2. quæſt. 2.* Bonacina *de contractibus diſp. 2. quæſt. vlt. ſect. 1. punct. 2.* Vnde etiam proditoriè, & per inſidias, aut veneno occidi poſſunt, propter eamdem rationem. Molina *de Iuſtitia tom. 4. tract. 3. diſp. 7. numero 1.* Azorius relatus *quæſt. 4.* Naldus *in Summa verbo bannitus num. 5.* Imò ipſi proſcripti, & Banniti inter ſe ipſos poſſunt eodem modo ſe ad inuicem interficere: militat enim eadem ratio. Bonacina *ſupra*. Propterea etiam approbant plures Theologi vſum quorumdam Principum, qui proponunt præmium occidenti illos. Poſito enim, quod iuſtè damnati ſint ad mortem, nulla illis ſit iniuria in hoc, & aliquando expedit pro bono communi. Azor. *ſupra*. Diana *part. 5. tract. 4. de homicid. reſolut. 24.* Benè addens, non eſſe facilè hanc facultatem concedendam. Patentes au-tem, liberos, vxorem, &c. non poſſe occidere filios, patrem, aut maritum Bannitos, niſi ij eſſent actuales hoſtes Reipublicæ, tenet Laymanus *lib. 3. tract. 3. p. 3. cap. 2. num. 2.* ex Claro *lib. 5. ſentent. verbo Homicidium num. 59.*

10 Dixi *ſine iniuria* ad denotandum, quod etſi Bannitorum occiſores non peccent contra iuſtitiam, plerumque tamen peccant contra charitatem. Primò, quia regulariter loquendo huiuſmodi Banniti ſunt in peccato mortali, contra charitatem ergo, in tali ſtatu, in quo ſalus animarum periclitatur, occiduntur. Secundò, quia aliqui eorum, caſu dato, & non ex dolo commiſerunt delictum, homicidium videlicet, propter quod damnati ſunt, de ipſo dolent, parti ſatisfacere deſiderant, & quærunt liberari à Banno contra ipſos publicato, contra charitatem ergo peccat, qui illos interficit. Tertiò, quia ſaltem, qui illos occiderit non ex zelo iuſtitiæ, ſed liuore vindictæ, cupiditate, ſeu alia ſimili cauſa, aut praua intentione, contra charitatem aget. Naldus *in Summa ver. Bannitus n. 11.*

11 Dixi à perſona, quæ non ſit Eccleſiaſtica, quia eſto, quod Eccleſiaſtici, ſiue Regulares occidentes bannitum immunes eſſent à pœna temporali, re vera tamen grauiter peccarent, quia illis non licet immiſcere ſe in cauſa ſanguinis, quantumuis iuſta, *cap. ſententiam ne Clerici, vel Monachi.* Bonac. *ſupra.* Imò ſine dubio eſſent irregulares ea irregularitatis ſpecie, quæ contrahitur propter delictum (quamuis laici ſolum contraherent irregularitatem ortam ex homicidio iuſto) verè enim delictum committunt illos occidendo. Si autem ipſi Banniti occidere vellent aliquam perſonam Eccleſiaſticam, & hæc occideret illos in ſui defenſionem, nullam incurreret irregularitatem, ſi id fiat cum moderamine inculpatæ tutelæ, iuxta dicenda inferius verbo *Irregularitas numer. 65.* Addit Lauretus de Franchis *in Centrou. Epiſcopor. & Regular. pagin. mihi 432. in fine*, hæc. *Ex ſupradictis ſequitur, quod ſi patria ſit obſeſſa à Bannitis, qui intendunt innocentes interficere, poſſunt Clerici, ſi laicorum vires non ſufficiunt, pugnare contra Bannitos abſque peccato, & abſque irregularitate, aliàs ſine cauſa non poſſunt Clerici proprijs manibus pugnare, ſed tantum exhortari ad bellum iuſtum, & excitare milites ad victoriam, & pugnam in genere, modo in particulari non dicant, interfice, aut mutila, ſed fortiter agas.* Vide infra verbo *Bellum.*

12 Sunt etiam aliqui caſus, in quibus omnes priuatæ perſonæ tam Eccleſiaſticæ, quàm laicæ peccarent etiam contra iuſtitiam occidendo Bannitos. Primus, ſi illos occiderent extra territorium Principis, vel Iudicis, qui illos proſcripſit. Non ſolum, quia auctoritas talium non extenditur extra proprium territorium, ſed etiam, quia fieret iniuria Principi in cuius territorio morantur Banniti. Azor. *ſupra quæſt. 3.* Laymanus *lib. 3. ſect. 5. tract. 3. ca. 2. num. 3.* Si tamen Princeps, vel Dominus talis territorij expreſsè, vel implicitè conſentiat, non erit peccatum contra iuſtitiam illos ibi occidere. Azor. *ibid.* Secundus, quando Banniti ſunt capti à Curia ſæculari, aut ipſi ſe præſentant Iudici, quia cum iam ſint ſub poteſtate legitimi Iudicis ſolum ad eum ſpectat illis mortem infligere. Graſſius *in deciſ. aureis part. 2. lib. 2. capit. 19. num. 7. & 8.* Tertius, ſi Banniti lehitimè appellarunt à ſententia mortis contra illos data. Pendente enim appellatione, nihil de iure innouari poteſt. Naldus *in Summa verbo Bannitus num. 7.*

13 Bannitum iuſtè damnatum ad mortem poſſe occi-

occidere ſuum aggreſſorem, tenent aliqui. Communior tamen eſt oppoſita ſententia, ſicut enim reo nō licet occidere lictorem, ſeu carnificem, cui iuſtè traditus eſt occidendus, ſic nec Bannito occidere ſuum iuſtum aggreſſorem. Laymanus *lib. 3. de Iuſtit. tract. 3. part. 3. cap. 2. num. 3.*

14 Bannitum, qui impunè vbiq. occidi poteſt, reputari debere, ac ſi eſſet in articulo mortis, ita vt poſſit abſolui ab omnibus peccatis, & cenſuris, etiam reſeruatis, ſicut & alij in periculo, ſeu articulo mortis conſtituti, tenent Naldus *in Summa verbo Abſolutio à cenſuris numer.* 5. & Diana *par. 5. tract. 3. reſolut.* 64. Cæterum, penſandæ ſunt circunſtantiæ loci, temporis, & perſonæ ad videndum, ſi verè eſt in periculo mortis. Si enim habet ſaluum conductum, aut eſt in loco, vbi non agnoſcitur vt Bannitus, vel tali amicorum cuſtodia vallatus, vt moraliter non ſit in tali periculo, non poterit gaudere hoc priuilegio.

15 De his, quæ amittunt Banniti, & an fiant inteſtabiles, vide Syluestrum, Naldum, & alios Summiſtas.

BAPTISMVS.

SVMMARIVM.

Qualiter Religioſis prohibitum ſit baptizare, niſi in caſu neceſſitatis. num. 1.
An habere Baptiſteria? ibid.
An caſu quo baptizent contrahant cognationem ſpiritualem. ibid.
Caſus neceſſitatis, qualis reputandus in præſenti. numero 2.
Quis ordo ſeruandus, ſi plures Sacerdotes adſint. ibid.
An tunc neceſſe ſit adhibere Patrinum. n. 3.
An etiam tunc baptizans cathechizare debeat n. 4.
An ſeruare cæremonias Eccleſiæ. ibid.
An liceat tunc baptizare in minima parte. n. 5.
Vel infantem Secundinis inuolutum. ibid.
Vel puerum intra matris vterum. ibid.
Forma dubia an tunc adhiberi poſſit. n. 6.
Quid, quando infidelis adultus baptiſma petijt, & poſt priuatur vſu rationis. num. 7.
Omitti ne debeat Baptiſmus, propter periculum infantis morituri. n. 8.
Baptizare puerum moribundum quilibet tenetur. numero 9.
An baptizans in caſu neceſſitatis teneatur eſſe in gratia. num. 10.
An in prædicto caſu liceat Baptizare materia aliqua dubia, quæ non ſit aqua elementaris. n. 11.
Poteſt tunc dari Baptiſmus aquæ aſperſione. n. 12.
Alia pro Baptiſmo. n. 13.

1 NON licere Religioſis baptizare, niſi in caſu neceſſitatis, & de licentia Parochi, nec eſſe Patrinos, aut leuare aliquem de fonte, dixi *tom. 1. cap. 9. n. 31.* Nunc præter alia inferius dicenda circa primum addendum, id eſſe intelligendum de Religioſis priuatis, quibus cura animarum ſæcularium non incumbit, nam alij, quibus talis cura imminet, quales ſunt, qui beneficium aliquod Curatum, ſiue Regulare, ſiue etiam ſæculare ex Sedis Apoſtolicæ beneplacito exercent, baptizare etiam ſolemniter poſſunt, & debent, per *ca. doctos 16. quæſt. 1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 2. diſp. 4. quæſit. 1.* Vnde prohibitio habendi baptiſteria in Monaſterijs, *ca. pridem 18. q. 2.* ſolum venit intelligenda, quando non eſt cura animarum. Prohibitionem autem baptizandi Religioſis impoſitā non eſſe ſub mortali, credit Granadus *de Sacrament. 3. part. controuerſ. tract. 2. diſp. 1. nu. 2.* Circa ſecundum verò, quòd caſu quo ſiue licitè, ſiue illicitè Religioſi aliquem de fonte leuarent, & eſſent Patrini, cognationem ſpiritualem contrahent; cum illius ſint capaces, nec iura aliquid in cōtrarium ſtatuant. Conrexo *de Matrim. tract. 6. diſp. 7. dub. 16.* Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat. 30. nu. 36.* Poſſe etiam Cardinales, & Epiſcopos Regulares id munus exercere, tenent de Epiſcopis Rodrig. *tom. 2. Quæſt. Regular. quæſt. 58. art. 3.* & Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 6. nu. 24.* & de Cardinalibus idem Sanchez ibi *nu. 34.* & Diana *par. 5. tract. 2. reſol. 67.*

2 Caſus neceſſitatis in quo licet Religioſo baptizare eſt, quando baptizandus, ſiue paruulus, ſiue adultus eſt in periculo mortis, & non adeſt proprius Parochus à quo baptizetur. Tunc enim omnis homo habens vſum rationis, potenſque, & ſciens debitam formam proferre, & materiam applicare Miniſter eſt baptiſmi. S. Thom. *3. par. quæſt. 66.* & ibi communiter Theologi. Seruari tamen debet hic ordo, vt ſi adeſt Sacerdos præferatur omnibus alijs, ita vt ſine culpa (vt multi credunt) mortali, vel ſaltem veniali oppoſitum fieri non poſſit. Sacerdoti enim ex vi officij competit eſſe miniſtrum huius Sacramenti, non autem alijs, & ita baptizare ipſo præſente, & renitente, eſt quodam modo vſurpare officium ipſius. Suarez *de Sacramentis diſp. 31. ſect. 4.* Bonacina *de Sacramentis diſp. 2. q. 2. punct. 5. nu. 11.* Poſt Sacerdotem Diaconus præferri debet Subdiacono, Clericus laico, & vir fœminæ, licet hunc Ordinem inuertere mortale non ſit, & aliquando nec veniale, vt ſi fiat ob rationabilem cauſam. Suarez *ſupra.* Diana *3. part. tract. 4. reſolut. 4. & part. 5. tract. 3. reſolut. 18.*

3 In prædicto etiam caſu neceſſitatis neceſſe non eſt adhibere Patrinum baptizato. Ratio eſt, quia ſolum pro baptiſmo ſolemni eſt præceptum Eccleſiæ adhibendi talem Patrinum, nō pro priuato, de quo hic eſt ſermo. Suar. *to. 3. in 3. part. q. 67. art. 8. dub. vlt.* Sanch. *lib. 7. de Matrim. diſp. 62. nu. 14.* Vnde, qui in tali caſu baptizatum tenuerit tantum, vt ita dicam, materialiter, nullam cognationem ſpiritualem cum eo contrahet, quia hæc non contrahitur, niſi ab eo, qui eſt verè ſuſceptor. Suarez, & Sanchez relati. Si verò illum tenuerit animo exercendi munus ſuſceptoris, Suarez putaſſe videtur, quòd contrahat dictam cognationē, Sanchez verò *nu. 15.* id negat. De hoc Diana *part. 3. tract. 4. reſol. 18. & part. 5. tract. 3. reſol. 7.*

4 Similiter in prædicto caſu neceſſitatis propter periculum mortis baptizandi, non eſt neceſſe illum, etiam ſi fuerit adultus, inſtruere, aut cathechizare, ſed propoſita illi quantum licet pro breuitate temporis fide Catholica, & quod pœniteat de peccatis preteritis, ſi dixerit, quod credit myſteria fidei, & doler de ſuis peccatis, eſt baptizandus, neque enim aliquid aliud exigitur in vrgenti illo periculo mortis, & damnationis æternæ. Zambranus *de Sacrament. Baptiſmi cap. 1. dub. 14.* Diana *dicto tract. 3. reſolut. 20.* Multo minus neceſſe tunc erit obſeruare cæremonias ab Eccleſia inſtitutas. (De quibus noſter Ioannes de Baccone nobiliſſimus, & peruetuſtus Scholaſticus *in 4. ſentent. diſt. 3.*) illæ enim ſolum pro Baptiſmo ſolemni obſeruari debēt. Caſu autem quo baptizatus ſuperuixerit ſuppleri debent in Eccleſia cæremoniæ pretermiſſæ. Ita enim habetur tum ex vſu Ec-

cleſiæ, tum ex *cap.* 1. *de Sacrament. non iterand.* Viualdus in *Candelabro aureo de baptiſmo cap. vlt. nu.* 18. Victoria *de baptiſmo nu.* 38.

5 Quamuis aliquorum ſententia ſit baptiſmum non tenere, ſi baptizetur aliquis in minima parte ſui corporis, v. g. parte digiti, vngue, vel capillis: nihilominus in caſu neceſſitatis, & periculi mortis, de quo in præſenti, licitum erit baptizare moribundum in prædictis partibus, ſi ad alias non potuerit peruenire quia, qui pars illa quantumuis minima humani corporis verè informatur anima rationali (quod etiã eſt probabile de vnguibus, & capillis) & aliunde obligatio charitatis procurandi ſalutem ſpiritualem moribundi vrget maximè in illo caſu Baſilius de Leone *de Matrimon. lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 7. Ochagania *de Sacrament. tract. vnic. de baptiſm. quæſt.* 4. *numer.* 3. Qui etiam docet poſſe infantem ſecundinis inuolutum, in tali periculo baptizari, quia pellis illa ſecundina eſt veluti pars pueri. Probabile etiam eſt puerum intra vterum matris exiſtentem poſſe in tali mortis periculo baptizari, ſi aliqua arte, vel inſtrumento poſſet ad ipſum aqua peruenire. Naldus *in Summa in quarta editione verbo Baptiſmus num.* 3. alijs relatis. In his tamen caſibus baptizans ſolùm ſub conditione baptizet moribundum: ſic enim ipſius ſaluti Sacramenti ſatisfaciet. Etſi ſuperuixerit iterum ſub conditione baptizetur.

6 Pari modo dicendum de forma dubia Baptiſmi, poſſe ſcilicet eum, qui eſt in mortis periculo baptizari cum ipſa, ſi nullus adſit, qui ſciat formam certam propter eamdem rationem. Ochagauia *in tract. de Sacrament. in gener. quæſt.* 5. *num.* 17. Diana *part.* 5. *tract.* 3. *reſolut.* 4. Prudenter etiam tunc ſolum ſub cõditione vtetur baptizans hac forma, propter dicta. De varijs antem formis Baptiſmi agit Bacconius *ſupra in* 4. *diſt.* 4.

7 Caſu quo aliquis infidelis adultus, Ethnicus, Hebræus, aut Mahometanus petijſſet baptizari, & poſtea incideret in amentiam furiam, ſomnum, aut lethargum, quo omnino priuatus eſſet vſu rationis, eſſetq. proximus morti, poſſet, & deberet baptizari; quia voluntas, & propoſitum præcedens ſufficit, vt ſuſceptio baptiſmi cenſeatur voluntaria, & ex alia parte periculum mortis, & dãnationis æternæ ipſius maximè tunc vrget. Colligiturque ex Innocent. III. *in cap. Maiores de Baptiſmo*, Concilio Carthagin. III. *can.* 34. & Aranſic. *can.* 12. Siluius *in* 3. *part. quæſt.* 68. *articulo* 7. Zambranus *de Sacrament. Baptiſm. dub.* 8. *capit.* 1. *numer.* 2. Addit Ioannes Sancius *in Selectis diſputat.* 44. *num.* 39. quem ſequitur Diana *dicto tract.* 3. *reſolut.* 21. etiam ſi vnius ſolum teſtis quantumuis infidelis teſtimonio conſtet illum moribundum petiiſſe baptiſmum, baptizandũ eſſe; propter eamdem rationem. Quod tamen intelligendum credo, ſi ille teſtis fide dignus credatur, & non iocosè, ant illuſoriè, ſed ſeriò rem teſtificari. Quando antem de hoc dubitatur, vel teſtimonium non ſit certum, ſub conditione adhiberi debet baptiſmus, vt ijdem authores aſſerunt, præſertim Ioannes Sancius ea *diſput.* 44.

8 Etſi plurium ſentẽtia ſit debere omitti baptiſmum propter periculum infantis morituri, v. g. ſi ille ſit ita tener, & delicatus, vt credatur baptiſmum illi acceleraturum mortem. De quo Sotus *in* 4. *diſtinct.* 3. *quæſt. vnica art.* 8. *in fin.* Ledeſma 1. *part.* 4. *quæſt.* 7. *artic.* 8. *dub.* 3. Nihilominus, præterquam caſus iſte videtur Metaphiſicus potius quã moralis, vix enim credi poteſt tam tenerum eſſe aliquem, vt vna, vel duabus aquæ tepidæ, vel calidæ guttis tinctus moriatur, vel mors ipſi acceleretur: caſu tamen, quod ita eſſet, probabile ſatis eſt, poſſe baptizari. Ratio eſt, quia hoc non eſt directè occidere eum, ſed ſolum permittere, quòd vitę temporalis patiatur detrimentum propter vitæ æternæ conſequutionem, quod eſt valdè conforme legibus charitatis, & quod ipſe infans, ſi vſum rationis haberet, deberet eligere. Granadus *de Sacrament. in* 3. *part. controuerſ.* 4. *tract.* 4. *diſp.* 4. *num.* 6. *&* 7. Zambranus *de Sacrament. Baptiſm. cap.* 1. *dub.* 2. *nu.* 11. Nec credo ſic baptizantem incurrere irregularitatem aliquam, quia nec credendum Eccleſiam pro illo caſu eam impoſuiſſe, & aliàs obligatio charitatis vrget ad id faciendum. Zambr. *ſup. n.* 76. Proijcere autem illum in flumen, vt baptizetur, vel baptizare aqua venenata, nullatenus licet, quia hoc eſt directè illum occidere, quod eſt intrinſecè malum. Diana dicto *tract.* 3. *reſol.* 8.

9 Baptizare puerum moribundum, adeo eſt conforme charitati, vt etiam cum vitæ periculo teneatur quilibet id facere, quia vita ſpiritualis proximi in tanto periculo conſtituti pluris eſt facienda, quam vita propria corporalis. Petrus Ledeſma *in Summa tom.* 2. *tract.* 4. *ca.* 4. *concluſ.* 15. Granadus *de Sacrament. controuerſ.* 4. *tract.* 4. *diſp.* 4. *num.* 5. Ochagauia *de Sacrament. tract. vnic. de Baptiſm. quæſt.* 7. *numer.* 3. Ad minus tamen, hoc eſt certiſſimum reſpectu illius, qui ex officio tenetur id facere, prout competit Parocho, &cet.

10 Quamuis certum ſit eum, qui miniſtrat ſolemniter Sacramentum Baptiſmi in peccato mortali peccare mortaliter, vt communiter docent Theologi, tam de huius, quàm de aliorum Sacramentorum miniſtris loquentes, nihilominus laicus, vel fœmina baptizantes puerum in caſu neceſſitatis non peccant mortaliter, etiã ſi ipſi in peccato mortali verſentur. Ratio eſt, quia iſti non miniſtrant hoc Sacramentum ex officio, & vt miniſtri deputati ab Eccleſia, ſed veluti per accidens ob neceſſitatem baptizandi, & defectum veri miniſtri ab Eccleſia deſignari: non ergo tenentur ad id munus peragendũ conformari ſanctitati Chriſti, ac Eccleſiæ, ac per conſequens, nec tenentur eſſe in ſtatu gratiæ. Granadus *de Sacram. controuerſ.* 3. *tract.* 5. *diſp.* 5. *nu.* 6. Idem dico probabile eſſe loquẽdo de Sacerdote, qui non ex officio, ſed ratione neceſſitatis hoc Sacramentum miniſtrat, vt eſt Religioſus, propter eamdem rationem, & quia in iſto caſu nõ miniſtrat illud, vt Sacerdos, neque ratione characteris Sacerdotalis, ſed veluti laicus ob neceſſitatẽ baptizandi. Petrus Ledeſma *in Summa c.* 6. *de Sacrament. in gener. concluſ.* 8. Henriquez *lib.* 1. *cap.* 29. *nu.* 4.

11 Similiter, quamuis certum ſit ſolam aquam naturalem, vel elementalem eſſe materia Sacramenti baptiſmi, prout communiter docent Theologi, ſpecialiter Bacconius noſter *in* 4. *diſt.* 4. & Michael de Bononia *ibid. diſt.* 3. *quæſt.* 2. nihilominus, in caſu neceſſitatis de quo in preſenti, quando ſcilicet puer aliquis, vel etiam adultus, eſt proximus morti, nec eſt alius, niſi Religioſus, qui eum baptizet, poterit id facere ſi aqua naturalis, vel elementalis non adſit, cum illa aqua, quæ eſt dubia materia Baptiſmi, ſcilicet iure carnium, lixiuio, aqua roſacea, glacie, rore, vel niue non reſolutis, aqua ex ſale reſoluta, & ſimilibus, dum tamen hoc faciat ſub conditione ſiue exterius, ſiue tantum mentaliter expreſſa, & baptizatus ſi ſuperuixerit ſub conditione iterum baptizetur. Ratio eſt, quia extrema neceſſitas illa ſpiritualis, & obligatio charitatis ad ſubueniendum in illa proximo peri-

Digitized by Google

periclitanti, excuſat irreuerentiam, quæ aliàs fieret conficiendo Sactamentum cum materia dubia, & ſub conditione. Hurtadus *de Sacrament. tract. de Baptiſmo diſp.1.diff.*2. Puteanus *in 3. part. quaſt.66.art.4. dub.1.num.*5.& alij apud Dianam 5.*part. tract.3.reſol. t.2.& 3.*

12 Similiter quamuis quoad modum baptizandi obſeruari debeat vſus Eccleſiæ, qui communiter eſt per infuſionem aquæ ſuper baptizatum, in caſu tamen neceſſitatis de quo in præſenti, poterit dari baptiſmus ſola aſperſione aquæ ſuper ipſum, & prolata forma. Hic enim creditur in vſu fuiſſe tempore Apoſtolorum, qui *Actor.* 2. tria millia baptizarunt vna die, quod alio modo vix fieri poſſet, & ſufficiens eſt ad ſignificationem formæ. Chapeauilla *de Sacramen. Baptiſm.quaſt.*19. Hurtadus *de Sacram. Baptiſm.diſputat.1.diff.*4. Imò probabile eſt apud aliquos, quod ſi quis in prædicto caſu neceſſitatis, & periculo mortis baptizandi accedere non poſſet ad ipſum, poſſet ipſum ſub conditione baptizare de longinquo proferendo formam, & iubendo, vt alius, qui propè illum eſt, ipſum aqua abluat. Ita Diana *dicto tract.3.reſolut.* 26. vbi alios etiam refert. Caſu autem, quod baptiſmus hoc pacto tūc daretur, proculdubio dicendum, ſic baptizatum, ſi ſuperuixerit, iterum ſub conditione baptizandum fore.

13 Pro obligatione reſidentiæ illius, cui incumbit munus baptizandi, vide Barboſam *de offic. & poteſtat.Epiſcop.allegat.*53.*num.*79.& *in Collectan.Bullar.v. baptiſmus*. Pro varijs etiam, & pijs inſtitutionib. circa Sacramentum baptiſmi, fontem baptiſmalem, & alia concerneutia, vide Gauantum *in Manual.Epiſcop. verbo baptiſmus.*

14 Pro ptiuilegijs etiam Religioſorum in Indiis, & in terris infidelium, vide Rodr. *Qu.Reg. q.*31 *art.*3.& 4.

B E L L V M.

S V M M A R I V M.

Qualiter hac materia ſpectare poſſit ad Regulares. numero 1.
*Belli ethimologia, & diuiſiones.n.*2.
*Conditiones belli iuſti.n.*3.
*Qualiter requiratur cauſa iuſta.n.*4.
An propter opinionem probabilem liceat bellum gerere. ibidem.
*Quot modis Religioſi, ſeu Eccleſiaſtici ad bellum concurrere poſſint.n.*5.
*Si Principes temporales fuerint, bellum mouere, & alia facere poſſunt.n.*5.
An eſſe exercituum Doctores? ibid.
*Bellum iuſtum poſſunt ſuadere.n.*7.
*An bello iuſto aſſiſtere? n.*8.
*An percutere pugnando? n.*9.
*Non verò mutilare, aut occidere. n.*10.
*Benè tamen ex Papæ diſpenſatione. n.*11.
*Quid ſi Reſpublica eſſet in extrema, vel grauiſſima neceſſitate? n.*12.
*Quid pro caſu magna neceſſitatis Eccleſia? n.*13.
*Aut pro conſeruatione propria vitæ. n.*14.
*Aut vita proximi innocentis? n.*15.
*De Clericis, vel Religioſis in naui exiſtentibus, quando hoſtes illos aggrediuntur.n.*16.
*An licitè expoliare poſſint hoſtes? n.*17.
*Ipſi expoliari non poſſunt. n.*18.
Clerici quibus interdictus eſt pugnare, qui nam ſint? numero 19.
*Quid de Religioſis in Sacris non conſtitutis, ſeu Conuerſis.num.*20.
*Arma dare militibus ad pugnandum. n.*21.
*Diſpenſare in irregularitate, contracta à pugnantibus in bello iuſto ad quos pertineat. n.*22.
*Quid quando bellum eſt iniuſtum. n.*23.

1 QVAMVIS materia de bello extranea prorſus videatur Regularibus pro quibus maximè hæc Summa ſcribitur, quia tamen plus æquo his temporibus graſſantur bella, & quandoque Regulares illis aſſiſtunt, coguntur arma ſumere, vel ſui defenſionis cauſa, conſilio etiam adeſſe poſſunt Principibus, Ducibus, & militibus, ideo hæc materia vtilis ipſis iure reputanda eſt.

2 Belli ethimologia à *bellua*, vt voluit Feſtus, quia proprius belluarum, quam hominum videtur bella gerere: vel vt alii volunt, per antiphraſim à *bello*, id eſt *pulchro*, quia nihil pulchri habet, deſumi videtur. Valeutia *tom.3.diſp.3. quaſt.* 16. *punct.*1. Differt à ſeditione, & rixa, quia bellum eſt multitudinis contra extraneos, ſeditio, multitudinis contra multitudioem in eadem Republica, rixa eſt paucorum contra paucos. Ioannes Beetz *de præcep. Decalog.in* 8.*præcep. expoſit.2.cap.9.* Laymanus *lib.2.tract.3.cap.12.num.*1. Eſt duplex, aliud publicum, & eſt, quod indicitur auctoritate Principis, & Superiorem non recognoſcentis; aliud priuatum, quod auctoritate alicuius Principis Superiorem habentis indicitur. Vnde primum eſt propriè bellum, & de quo in præſenti, non autem ſecundum. Syluester *in Summa verbo Bellum numer.*1. Rurſus aliud eſt offenſiuum, & aliud defenſiuum, offenſiuum eſt id in quo vis infertur iniuriæ viodicandæ cauſa; defenſiuum verò id in quo vis per iniuriam illata repellitur. Laymanus *ſupra num.*3. Deinde aliud eſt iuſtum, aliud iniuſtum. Iuſtum eſt, quod habet conditiones infra aſſignandas, iniuſtum verò, cui illæ deficiunt. Supponitur autem dari poſſe bellum iuſtum, prout contra Vuiclephum oſtendit noſter Thomas Vualdenſis *tom.3. de Sacramenta-lib.tit.vlt.ca.*169.*num.*3.& contra Lutherum, & alios Hæreticos Valentia *ſupra*.

3 Ergo ad bellum iuſtum tres conditiones requiruntur. Prima eſt, legitima authoritas indicentis: ſecunda, cauſa iuſta indicendi: tertia, recta intentio. S.Thom.2.2.*quaſt.* 40. *art.*1.& Expoſitores *ibidem*. Per primam denotatur, quod perſona priuata Superiorem recognoſcens non poteſt indicere bellum, ſed debet recurrere ad Superiorem pro iniuria illata reſarcienda. Per ſecundum, quod non gratis, ſed vlciſcendæ iniuriæ illatæ gratia indicatur. Per tertiam verò, quod non ex odio, & inuidia, ſed ex motiuo charitatis, vel iuſtitiæ id fiat. Michael de Bononia *in* 4.diſt.15.*quaſt.vnic.*ex Bacconio, quem refert. Ioannes Beetz *de præcep.Decalog.in* 5.*præcept.expoſit.ca*3. 4. Sylueſt. *ſupra q.*1.

4 Vt verò cauſa aliqua cenſeatur iuſta ad mouendum bellum non ſufficit, quod ea ſit iuſta ſolum ſub dubio, aut ſecundum opinionem probabilem. Eſto enim id ſufficeret ad bellum defenſiuum, quando aliquis eſt in poſſeſſione, quia melior, & potior eſt conditio poſſidentis, non tamen ſufficit ad offenſiuum. Ratio eſt, quia bellum eſt actus iuſtitiæ punitiuæ infligentis pœnam delinquenti. Pœna autem noo debet infligi in dubio, aut ſolum propter opi-

nionem probabilem, quando idem dubium, aut opinio probabilis eſt ex parte Rei, vt patet ex illa Regula iuris *in 6.n.11.Cum iura partium ſunt obſcura fauendum potius eſt reo quam actori*. Accedit, quod tot damna, incommoda, & inconuenientia tum temporalia, tum ſpiritualia, tam ipſis Principibus bella gerentibus, quam toti Reipublicę Chriſtianę ex bello inter Chriſtianos ſequuntur, vt nullus prudens iudicare poterit ſolum ſub dubio, aut in opinione probabili ſtando, moueri poſſe bellum contra poſſeſſorem. Molina *tom. 1. de iuſtitia diſput.* 103. Vaſquez t. 2. *diſp. 64. cap.* 3. Ea ergo ſolum iuſta belli indicendi cauſa censẽda eſt inter Chriſtianos, quæ ſaltem moraliter loquendo certa, & euidens ſit, omnibus rectè ponderaris.

5 Vt autem ad id, quod noſtri muneris eſt, propius accedamus, animaduertendum, quatuor modis intelligi poſſe, quod Religioſi, ſeu alij Eccleſiaſtici ad adbellum concurrant. Primò, ſi illud indicant, ſeu moueant caſu quo ipſi ſint Principes habentes temporalem iuriſdictionem, qualem habent plures Epiſcopi in Germania. Secundò, ſi conſilium dent Principibus, aut Magiſtratibus, vt id faciũt. Tertiò, ſi ipſi bello aſſiſtant. Quartò, ſi in bello pugnent, occidant, mutilent, &c. De quibus omnibus ſigillarim dicendum, qualiter ſcilicet, ipſis Religioſis, ſeu alijs Eccleſiaſticis liceant, ex quo ſimul plura ad hanc materiam ſpectantia reſoluentur.

6 Et quidem, ſi ipſi ſint Principes habentes temporalem iuriſdictionem nulli ſubiectam, prout habent prædicti Epiſcopi Germaniæ, Treuitenſis, v. g. Moguntinus, & Colonienſis, poſſunt, poſita iuſta cauſa, & recta intentione, vt dixi bellum indicere, exercitum conſcribere, Ducem belli præficere, & arma ad pugnandum dare. Colligitur ex *cap. Epiſcopus ne Clerici, vel Monachi in 6.* vbi in fine capitis dicitur: *Licet Clericis cauſas ſanguinis agitare non liceat, eas tamen, cum iuriſdictionem obtinent temporalem debent, & poſſunt metu irregularitatis ceſſante alijs delegare*. Et ratio eſt, quia iſti non ſunt deterioris conditionis, quam alij Domini temporales, nec habent minus ius ad ſuam Rempublicam bello tuendam, quam illi. Syluester *in Summa verbo Bellum 3. quæſt.* 1. Valentia *ſupra punct.4. §. quinto certum eſt*. Vnde id facientes, etiam ſi in bello ſequantur homicidia, non ſunt irregulares prout á fortiori conſtabit ex dicendis inferius. Addit Syluester, etiam Epiſcopos non habentes iuriſdictionem temporalem poſſe indicere bellum pro cauſa ſpirituali, v. g. pro extirpandis vitijs, vel bonis Eccleſiæ defendendis. Sed nec hoc eſt verum, nec textus *ca. Maximianus* 23.*quæſt.*3. quem adducit, id probat, ſed ſolum, quod poſſint conuocare Principem ſæcularem, qui bella gerat pro defenſione ſuæ Eccleſiæ, prout fecit ille Maximianus. Bañez 2. 2. *quæſt. 40. artic. 2. dub. 3. concluſ.* 4. Sic autem facientes non fiunt irregulares. Toletus *in Summ. lib.* 1.*c.* 85. *num.*8. Non tamen poſſunt prædicti Epiſcopi habentes temporalem iuriſdictionem eſſe exercitus Ductores propria præſentia id munus exequentes, prout habetur ex *ca. ſententiam ne Clerici, vel Monachi in 6.* & ex *dicto cap. Epiſcopus* illo verbo *alijs delegare*, quo denotatur ſolum per alios poſſe id munus exercere. Laymanus *ſupra num. 19.§. Deinde licet.* Addens benè, id eſſe intelligendum, niſi adſit neceſſitas, aut diſpenſatio Pontificia, iuxta dicenda inferius. An verò ſint irregulares, ſi aliter faciant, & homicidia fiant in tali bello, conſtabit ex dicendis.

7 Deinde tam ipſi, quàm alij Clerici, ſeu Religioſi, poſſunt bellum iuſtum alijs ſuadere. Hoc enim nullo iure eſt prohibitum, ſed potius videtur conceſſum 23.*quæſt.8. cap. quicumque*, & ſequentibus. Vnde S. Thom. 2. 2. *quæſt* 40. *art.* 2. *ad* 3. expreſsè ait: *Ad Clericos pertinet diſponere, & inducere alios ad bellandum bella iuſta*. Valentia *ſupra §. Quarto certum eſt*. Laymanus etiam *ſupra*. Quare, quod Innocent. III. *in cap. Quod in dubijs de pœnis* ait. Enormiter peccare Clericos, qui alios incitant ad pugnandum, intelligi debet de bello iniuſto, vel forſan, iuxta dicenda inferius, ſi in particulari ſuadeant occiſionem aliquorum. Valentia, & Laimanus. Vnde bellum iuſtum ſuadentes Clerici, vel Religioſi, nullo modo incurrunt irregularitatem, prout etiam á fortiori conſtabit ex dicendis. Bonacina *de Cenſur. diſp. 7. qu. 4. punct. 4. num.* 5.

8 Præterea tertiò, poſſunt Clerici, & Religioſi cum conſenſu ſuorum Superiorum bello iuſto aſſiſtere, vt pugnantibus ſpirituale conſilium, vel auxilium afferant, confeſſiones audiant, imò vt eos moneãt, & exhortentur ad fortiter pugnandum, fidem tuendam, Rempublicam, vel patriam defendendam. Hoc enim nullo iure eſt ipſis prohibitum, quin potius in fauorem belli iuſti permiſſum, vt colligitur ex *c. ex multa de voto, §. de Clericis*, eſtque valdè vſitatum in Eccleſia, & neceſſarium pro vita ſpirituali militum fidelium. Suarez *tom. 5. de Cenſur. diſp. 47. ſect. 6. num.* 7. Valentia *ſupra*. Itaque non ſolum ante actualem congreſſum, ſed etiam in ipſo conflictu, poſſunt Clerici, & Religioſi animare, & exhortari milites ad pugnandum ſtrenuè. Colligitur ex *cap. petitio tua de homicidio*, & ex alijs iuribus, præſertim, quia ſic faciendo ad opus iuſtum adhortantur. Nauarrus *in Manual. cap. 27. num.* 215. Suarez *ibid. num.* 8. Vnde propterea nullam incurrunt irregularitatem, tum propter dicta, tum quia non eſt textus aliquis eam inducens. Suarez *ibid.* Corduexo *de Irregularit. diſp.* 11. *dub.* 2. Hinc in Bulla Cruciatæ declaratur Presbyteros ſeculares, vel Regulares aſſiſtentes bello quod Rex Catholicus habet contra infideles, & in exercitu prædicantes, aut alia exercitia Eccleſiaſtica, & pia exercentes, non incurrere irregularitatem. Addit Suarez, quod etiam ſi caſu dato Clericus, vel Religioſus contra obedientiam ſui Superioris bello aſſiſtat, nõ incurreret irregularitatem, quia illa culpa nimis extrinſeca eſt ad homicidium, nec propter illam cenſeri debet ad illud proximè cõcurrere. non poſſunt autem hortari, aut ſuadere ad occidendum, aut mutilandum aliquem in particulari, ſed ſolum in genere: & oppoſitum facientes ſunt irregulares. Prius enim eſt concurrere proximè, & directè ad homicidium, non autẽ poſterius. Ita probabiliter Enrriquez *lib. 14. cap. 12. nu. 4. littera R.* Auila *de Cenſur. diſp. 6. ſect. 3. dub.* 2. Laymanus *ſupra num. 19. §. Quinimo.*

9 Similiter dicendum, quod etſi Clericis, aut Religioſis prohibitum ſit pugnare etiam in bello iuſto, prout colligitur ex *cap. Clericum, c. de his Clericis diſt. 50. capit. eos qui 20. quæſt. 3. capit. quicunque Clericus, capit. Clerici, capit. quicunque ex Clero 23. quæſt. 8. capit. ex multa §. vlt. de voto*, & docet S. Thom. 2. 2. *quæſtione 40. articulo* 2. quia indecens eſt, vt qui ſpirituali militiæ ſe tradiderunt, arma, vel negotia ſæcularia tractent, nihilominus, ſi caſu dato, illi bello iuſto aſſiſtentes militarent, ſeu pugnarent, ſeu percuterent aliquos, non propterea incurrerent aliquã irregularitatẽ, niſi actualiter mutilarent, aut occiderent, vel ſaltem eſſent cauſa proxima, vt alij id facerent, etiam ſi in tali bello multa homicidia ſequãtur.

Col-

Colligitur apertè ex *cap. petitio tua de homicidio*, vbi cum quidam Clericus in quodã bello iuſto pugnaſſet,& percuſſiſſet aliquos,nihilominus Pontifex dicit eum non eſſe cenſendum irregularem, niſi aliquem interfeciſſet. Et ratio eſt,quia ſic faciẽtes,neque mutilant,aut occidunt,nec ſunt cauſę proximę illorum, vt ſuppono,ergo non incurrunt irregularitatem,eſtò ſic facientes peccent,ſaltem contra ius Eccleſiaſticũ. Nauarrus *ſupra*. Suarez etiam *ſupra num. 9.* Toletus *in Summa lib.1.cap.85.nu.5.* Cornexo *ſupra*. Candidus *tom.1.Diſquiſit.Moral. diſquiſit.17.art.14.*

10 Cęterum mutilare,aut occidere aliquem,etiam in bello iuſto,niſi in caſibus,de quibus poſtea,nullo pacto licet Clericis, aut Regularibus. Colligitur à fortiori,tum ex dictis, tum ex dicendis, eſtque communis ſententia prædictorum auctorum. Hæc verò facientes ſunt irregulares, *ca.Clericum,& ca.de his Clericis diſt.50. cap. petitio tua de homicidio*,& alijs iuribus. Authores relati.

11 Nihilominus ſunt aliqui caſus in quibus licitum eſt Clericis,& Religioſis,non ſolum pugnare in bello iuſto, ſed etiam mutilare,& occidere. Primus,quando adeſt diſpenſatio Papæ, cum enim hoc ſolum ſit contra ius Eccleſiaſticum non eſt aliqua ratio, cur negetur id facere poſſe Papam,rationabili cauſa ſubſiſtente. Eo autem caſu, etiam ſi mutilent, aut occidant, non fiunt irregulares. Eo enim ipſo, quod Papa concedit illis facultatem ad bellandum cenſetur cum eis diſpenſare in irregularitate annexa homicidio,ſi illud ſequatur. Bañes 2.2.*quæſt.*40.*art.*2. *dub.*4. Val.*ſup.§.7. certum eſt*. Candid.*ſup.* Limitat hoc tamẽ rectè.Suar.*ſup. n.*12.quãdo Papa expreſsè cõcederet facultatem pugnãdi propriis manibus. Secus verò,ſi tantum concederet facultatem aſſiſtendi bello.

12 Secundus eſt, ſi Reſpublica eſſet in extrema, vel grauiſſima neceſſitate, tunc enim pro ea defendenda,licitè pugnare, mutilare, & occidere poſſent, imò tenerentur id facere, quia lex naturæ id præſcribit,& ius Eccleſiaſticum eo tempore non obligat. Caietanus 2.2.*quæſt.*40. *art.*2. Bañez *ibid.dub.*3. Nec ſic mutilantes, aut occidentes fierent irregulares. Valentia *ſupra §. contraria ſententia*. Suarez *d. ſect. 6. numero* 2.

13 Tertius eſt, etiam in bello offenſiuo, caſu ſcilicet magnæ neceſſitatis Eccleſiæ,propter inſignem conſequendam victoriam redundantem in maximum commodum Reipublicæ Chriſtianæ. Tunc enim & lex naturæ obligaret,& præſumeretur licentia Papæ. Valentia *ſupra §. ſecundo certum eſt*. Bañez *ſupra*. Nec in hoc caſu incurreretur irregularitas. Valentia *dicto §.contraria ſententia*. Bonacina *de Cenſuris diſp.7.qu.4. punct.4.num.11.*

14 Quartus eſt, quando id eſt neceſſarium pro conſeruatione propriæ vitæ non excedendo in moderamine inculpatæ tutelæ. Quia etiam ius naturæ tunc obligat ad id faciendum. Molina *tomo 1. de Iuſtit. diſputat.*108. *§. primus caſus*. An verò idem ſit dicendum, quando illud eſt neceſſarium pro conſeruatione honoris, & rerum ſuarum alibi dicetur. Illud certum, quando id ſit pro conſeruatione propriæ vitæ nullam incurri irregularitatem. Ita enim deciditur in *Clement. ſi furioſus de homicidio*, & ſupponunt communiter authores ſpecialiter Suarez *ſupra num.* 1.

15 Quintus, quando id etiam eſt neceſsarium ad defenſionem proximi innocentis, præſertim ſi Reipublicæ ſit valdè vtilis, & neceſſarius. Caietanus *ſupra*. Molina *ſupra §. Tertius*. Laymanus etiam *ſupra §.Tertio dixi*. In hoc etiam caſu non incurri irregularitatem ſatis probabile mihi eſt, quia non eſt credibile Eccleſiam velle punire pœna irregularitatis Clericos, vel Religioſos facientes id, quod iure naturæ tenentur facere.Bonacina *ſupra*.Quia tamen inſtari poteſt contra hoc,quod etiam Iudex,& miniſtri iuſtitiæ tenentur reum morte interficere,& tamẽ ſic faciendo efficiuntur irregulares,ideo hic notanda doctrina, quam tradit Molina *ſupra diſp.109.concluſ. 2.& 3.*& Valentia *ſupra §. quare omnino*. Quod etſi verum ſit, quod illi, qui, ex officio,cui ſe ſpontè ſubiecerunt, tenentur occidere, ſeu mutilare, vt ſunt Iudices, & miniſtri iuſtitiæ, incurrant irregularitatem, quando id faciunt, quia iam eſt illis voluntaria talis occiſio in voluntate acceptandi illud munus; cæterum,quando aliquis non ex munere,aut officio, neque ſua culpa, ſed caſu aliquo(prout in præſentibus)tenetur mutilare,vel occidere,ſic faciendo, nullam incurrit irregularitatem.Confirmatur ex Valentia *ſupra §.probatur autem*, quia irregularitas non incurritur niſi in caſibus à iure expreſſis,ſed in iure ratione homicidij non cenſentur irregulares,niſi illiciti occiſores,vel qui dant operam rei illicitæ ex qua ſequatur homicidium(intellige, ſi ea ſit prohibita ratione periculi homicidij, iuxta dicenda verbo *Irregularitas n.*81.) vel qui occidunt tamquam miniſtri Iuſtitiæ,nec licet ea iura ad alios caſus extendere,ergo in præſenti non incurritur irregularitas. Confirmatur à ſimili de eo, quod dixi de accuſatore in caſu quo tenetur accuſare, verbo *accuſatio n.*21.

16 Hinc Clerici, vel Religioſi in naui exiſtentes, & ab inimicis aggreſſi, poſſunt pugnare, occidere, & mutilare in defenſionem ſui, & ſociorum, vt habet idem Molina *dicta diſp.*108.*§.primus eſt*. Nec credo tunc contrahere irregularitatem, propter adducta. Secus verò dicendum, de exiſtentibus in naui,quando ipſa nauis inuaderet ſuos inimicos,quia in eo caſu attendendum eſt, an illa inuaſio ſit iuſta, & ſic loquendum de illa,ac de bello iuſto,iuxta dicta: ſi verò ſit iniuſta, loquendum etiam de illa eodem modo ac de bello iniuſto, iuxta dicenda. (Hinc ſimiliter Clerici, vel Religioſi exiſtentes in locis ad quæ veniunt banniti ad occidendum & depredandum, ſi ſine ipſorum adiutorio loca illa defendi non poſſunt pugnare propriis manibus occidere, & mutilare queunt in defenſionem patriæ. Tamburinus *de Iure Abbatum tomo 3.diſput.*12.*q.*5.*n.*5.

17 In caſibus porrò in quibus de licentia, aut ſine licentia Summi Pontificis, Clericis, & Monachis licet pugnare, &c.iuxta dicta, licet etiam expoliare hoſtes,& alia facere, quæ iure belli poſſunt alii milites. Minus enim eſt hoc quam occidere, mutilare, &c. Valentia *ſupra §. Tertiò certum eſt*. Imò etiam in caſu quo non licet ipſis pugnare, quia ſcilicet, vel non adeſt licentia Papæ, vel non occurrunt caſus, de quibus dictum eſt, poſſunt in bello iuſto vſurpare hoſtium ſpolia, & bona, ſicut alij milites, niſi de contraria voluntate Principis,aut Ducis conſtet, quæ ſemper debet præſumi, niſi ipſi oppoſitum manifeſtauerint. Sunt enim valdè vtiles exercitui, & ita debent gaudere commodis belli. Molina *ſupra §.meo quidem iudicio*. Laymanus *ſupra numer.*20.

18 Non tamen è conuerſo poſſunt ipſi Clerici, aut Monachi expoliari ab hoſtibus, gaudere enim debent tam ipſi, quàm ipſorum bona priuilegio immunitatis Eccleſiaſticæ. Valentia *dicta diſp.3.quæſt.16.punct.3. §. hinc autem*. Vnde bona illis ſublata

ipſis

Digitized by Google

ipſis reſtituenda erunt. Sylu. *verbo Bellum 3. qu. 3.* Nota tamen plures admittere poſſe Eccleſias, & Eccleſiaſticos in bello iuſto per accidens deuaſtari ſine obligatione reſtituendi, quando ſcilicet id neceſſariũ iudicatur pro cõſecutione victoriæ. De quo Vincentius Candidus *tom. 1. Diſquiſit. Moral. diſquiſit. 17. artic. 8.*

19 Clerici illi, quibus interdictum dixi pugnare etiam in bello iuſto (etiam ſub mortali) ſunt Clerici in ſacris conſtituti. De ijs enim maximè intelliguntur iura relata, non autem conſtituti in minoribus. Iſti enim, vel non comprehenduntur in dictis iuribus, vel ſi comprehenduntur, contraria conſuetudine id eſt abrogatum. Valentia *d. punct. 4. §. quædam ſunt.* Quod tam intellige, quando ipſi renunciauerunt priuilegio Clericali, quia tunc cenſentur veluti laici. Suarez *dicta ſect. 6. num. 7.* Si enim beneficium Eccleſiaſticum poſſideant, gaudeantue priuilegio fori, habitumue, & tonſuram deferant, vel miniſterio alicuius Eccleſiæ deſeruiant, comprehendentur dicta prohibitione, etſi forſan ſolum venialiter peccent id faciendo. Molina *dicta diſputat. 108. §. Secundum eſt.* Quamuis de ijs, qui beneficium Eccleſiaſticum poſſident, timendum ſit ne peccent mortaliter. Laymanus *ſupr. §. Reſtant duo.* ex Naua. Vide Candidum *ſupra art. 9.*

20 De Religioſis verò in Sacris non conſtitutis, ſeu etiam Conuerſis videtur dicendum lethaliter peccare pugnantes in bello, quia ratione ſtatus, & vitæ perfectioris quam profitentur, omnino alieni eſſe debent ab huiuſmodi actibus. De ijs etiam intelligitur *can. eos qui 20. quæſt. 3.* Molina *ſupra.*

21 Arma porrò dare militibus ad pugnandum, licet primò Clericis, vel Regularibus habentibus iuriſdictionem temporalem. Si enim, vt dictum eſt, poſſunt conuocare exercitum pro bello iuſto, poterunt etiam arma ad pugnandum dare. Vnde non incurrent irregularitatem, etiamſi milites illis armis occidant. Suarez *dicta ſect. 6. num. 11.* Similiter tam iſti, quàm alij Clerici, aut Regulares, ſi antecedenter ad conflictum dent arma militibus ad pugnandum in bello iuſto, neque peccant, neque ſunt irregulares, quia illa actio iuſta eſt, de ſe indifferens, & ſolum remotè ad homicidium concurrens. Suarez *ſupra nu. 7.* Secus verò ſi in ipſo actuali cõflictu, vel cum expreſſione ad occidendum dentur. Suarez *nu. 11.* Bonacina *diſputat. 7. quæſt. 4. punct. 4. nu. 11.* In caſibus porrò in quibus Clerici, vel Regulares, vel ex licentia Papæ, vel ex neceſſitate occurrente poſſunt pugnare, occidere, vel mutilare ſine periculo irregularitatis, poterunt etiam ſine tali periculo dare arma militibus ad id faciendum, cũ hoc minus ſit quam occidere, ſeu mutilare.

22 Diſpenſare in irregularitate, quam contrahere poſſunt tam laici omnes in bello iuſto pugnantes, quàm etiam Clerici, & Regulares, iuxta dicta, ad mortem, vel mutilationem in eodem bello iuſto in caſibus non permiſſis concurrentes, de iure communi ad Papam ſolum ſpectat. Solus enim habet poteſtatem ordinariam ſupra ius commune. Cornexo *ſupra dub. 3.* Bonacina etiam *ſupra num. 13.* Qui etiam addunt cum Suarez *ſupra num. 11.* nec Epiſcopos poſſe diſpenſare in hac irregularitate ex vi decreti Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. de reformat. capit. 6.* vbi illis conceditur facultas diſpenſandi in irregularitatibus ex delicto occulto prouenietibus. Hęc enim irregularitas nõ eſt ex delicto, ſed ex defectu lenitatis. Veruntamen, etſi hoc verum teneat reſpectu laicorũ in bello iuſto occidentium, vel mutilantium, quia ipſi non peccant ſic facientes: reſpectu tamen Eccleſiaſticorum, cum illis prohibitum ſit intromittere ſe in cauſis ſanguinis, ſi occidant, vel mutilent in bello, præterquam in caſibus ſupra aſſignatis, videtur dicendum hanc irregularitatem dici poſſe ex delicto, ac per conſequens probabile eſſe, in illa poſſe diſpenſare Epiſcopos cum Clericis ſæcularibus, iuxta modum conceſſionis illis factæ in dicto loco Concilij, præſertim cum in illo ſolum excipiatur irregularitas ex homicidio voluntario proueniens, quale non eſt hoc, propter dicenda inferius. Vnde conſequenter probabile etiam eſt, diſpenſare poſſe in hac irregularitate cum Regularibus Prælatos illorum Ordinum, qui communicant in priuilegijs cum Patribus Dominicanis, propter priuilegium Pij V. quo huius Ordinis Prælatis conceſſit hic Pontifex eam auctoritatem, quam habent Epiſcopi in ſuos ſubditos ex dicto decreto Concilij. De quo dixi *tom. 1. cap. 18. num. 31.* Poſſunt etiam probabiliter diſpenſare Prælati Regulares in huiuſmodi irregularitate com ſuis ſubditis, ſi habent priuilegium diſpenſandi cum illis in omnibus irregularitatibus, exceptis illis, quæ oriuntur ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membrorum. Nomine enim homicidij voluntarij (idem dico de mutilatione membrorum) intelligitur homicidium iniuſtum, non illud, quod contingit in bello iuſto, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 43.* & ita ſupponunt Suarez *ſupra num. 13.* Cornexo etiam *ſupra.* Fauet Peirinis *tom. 1. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. 2. Iulij II. num. 105.* & expreſsè tenet Candidus *ſupra art. 15.* Qui verò Ordines, aut qui Prælati habeant hoc priuilegium, dixi eo *cap. 18. num. 40.* Vide etiam dicenda verbo *Irregularitis*, præſertim *num. 35. 69. & 72.*

23 Loquendo de bello iniuſto (cum omnes militantes in illo etiam ſi proprijs manibus ſanguinem non effundant, ſed effundentibus commilitent, aut cooperentur, aut arma præbeant, aut eos adhortentur ſint irregulares, ſi in eo contingant homicidia, ſeu mutilationes: Suarez *dicta diſp. 47. ſect. 5. numer. 1.* Cornexo *de Irregularitat. diſp. 2. §. 1 aſſero ſecundo*) multo potiori ratione id dicendum de Clericis, vel Regularibus; eis ſcilicet non licere ipſi cooperari, ſed eſſe irregulares ſic facientes, non ſolum propter iniuſtitiam belli, ſed etiam propter adducta in ſuperioribus. Qui autem eunt ad bellum iniuſtum, non vt præſtent auxilium, conſilium, vel fauorem præliantibus, ſed ad pacificandum eos cum ſuis hoſtibus, ad audiendum confeſſiones ipſorum, vel miniſtrandum illis Sacramenta, vel alia ſubſidia ſpiritualia non ordinata ad bellum, nec peccant, nec ſunt irregulares. Syluester *verbo Homicidium 3. quæſt. 6.* Bonacina *diſp. 7. quæſt. 4. punct. 4. num. 10.* Irregularitas porrò, quæ incurritur à prædictis, à ſolo Papa diſpenſari poteſt, quia ipſe ſolus eſt ſupra Ius commune, à quo eſt impoſita, nec poteſt diſpenſari ab Epiſcopis ex vi decreti Concilij Tridentini ſuperius relati, nec ex vi priuilegiorum Regularium, quæ etiam adduxi, quia eſt ex homicidio voluntario, quæ in prædictis locis excipitur. Cornexo *ſupra dub. 4.* An verò ſint alia priuilegia, propter quæ aliqui Prælati Regulares poſſint in ea cum ſuis ſubditis diſpenſare, vide dicta *tom. 1. cap. 18. num. 44.* & verbo *Abortus num. 14.* ac dicenda verbo *Irregularitas num. 72.*

Digitized by Google

BENEDICTIO, ET BENEDICERE.

SVMMARIVM.

Benedictio quid ſit.n.1.
Quarum rerum.ibid.
Quotuplex. ibid.
Plura de ipſis remiſſiuè.num.2.
Celebrans coram Epiſcopo, an debeat dare Benedictionem.ibidem.
Benedicere ſolemniter populum, quibus competat ex iure.num.3.
Quibus ex priuilegijs.ibid.
Quo tempore, & loco dandæ Benedictiones. ibid.
Hae priuilegia an communicentur Superioribus Regularium. num.4.
De Benedictione eorum, quæ ſine Chriſmate benedicuntur.num.5.
An competat Abbatibus Regularibus. num.6.
An ad benedicendum aliqua pro extraneis. numero 7.
Maximè ex declaratione Sacræ Congregationis. ibidem.
Competit quoque hæc facultas aliquibus Prælatis Regularibus.num.8.
Pro ipſorum Eccleſiis, & non pro aliis. ibid.
Extenditur etiam ad Benedictionem Corporalium. numero 9.
Quando veſtes Sacræ perdant Benedictionem, & de alijs ſimilibus remiſſiuè. n.10.
Quid de pyxide, ſeu vaſe in quo Chriſti corpus conſeruatur.num.11.
An prædicti Prælati benedicere poſſint Cruces, & Imagines.num.12.
An arma, & vexilla bellica.ibid.
De benedictione aliarum rerum. n.13.
Campanarum. n.14.
Palmarum, & Candelarum.n.15.
Cinerum in feriæ quarta Cinerum.n.16.
Mulierum poſt partum, & ouorum.n.17.
Corporum defunctorum.n.18.
Menſæ benedictio ad quem pertineat.n.19.
Aqua luſtralis benedictio eſt actus ordinis Sacerdotalis. num.20.
Quando, & quomodo benedicenda. ibid.
Eſt duplex aqua benedicta.n.21.
Quomodo ſpargenda per Eccleſiam. num.22.

1 SICVT maledicere eſt alicui malum imprecari, ita benedicere eſt alicui bonum precari, à Deo videlicet, à quo eſt omne bonum, non quidem ita vt ipſa benedictio ex opere operato, aut infallibiliter impetret, quod precatur, ſed quod nomine Eccleſiæ facta magnam vim habeat ad illud impetrandum. Eſt autem benedictio duplex, alia priuata, alia publica. Priuata eſt, quæ à quacumque perſona fideli dari poteſt. Publica, quæ non niſi à perſona publica. Rurſus alia rerum, v.g. aquæ, vini, olei, ceræ, domus, nauis, veſtium, vaſorum, Altaris, Eccleſiarum, &c. alia eſt perſonarum, v.g. Abbatum, Virginom, Viduarum, Sponſorum, vel etiam populi. Deinde benedictio perſonarum, alia eſt ſolemnis, qualis èſt illa, quæ fit ab Epiſcopo incipiente: *Adiutorium noſtrum, &c.* Alia eſt ſimplex, vt illa, quæ fit à Sacerdote in fine Miſſæ. Similiter rerum benedictio, alia fit cum ſacra vnctione, vt benedictio Calicis, Altaris, &c. quæ propriè vocatur conſecratio, alia quæ fit ſine illa, ſed ſolis verbis, vt benedictio veſtium. De his, & alijs benedictionibus noſter Vualdenſis *in Doctrinali fidei tom.1.lib.2.art.3.capit.59.* contra Vuiclephum. Syluester *in Summe verbo Benedictio numero 1.* Laymanus *lib.5.tract.9.cap.13.* & alii referendi. De quibus ſigillatim dicendum, quatenus ad Regulares ſpectare poteſt.

2 Et primò de benedictione perſonarum, quod attinet ad benedictionem Abbatum, iam dixi *tom.2. cap.2.num.36.* quomodo, & à quibus facienda. Similiter, quod ea non ſit de eſſentia muneris Abbatialis, dixi ſupra verbo *Abbas num.9.* De benedictione Virginum, & Viduarum aliqua dixi *tom.1. cap.25.nu.10.* Quibus addendum Benedictum Bomact. *in li. de conſecrat.Virgin.cap.4.* & Tamburinum *de Iure Abbatum tom.1.diſp.22.quæſit.6.* contendere, etiam Abbatibus, & aliis Prælatis competere Monialium benedictionem. Similiter de benedictione Abbatiſſarum dixi *tom.1.cap.26.num.1.* & in hoc *3.tom.verbo Abbatiſſa num.11.* De benedictione porrò Sponſorum, dum de matrimonio agetur aliqua dicam. Quod ſpectat ad benedictionem populi, ſeu ſuper populum, ſi eſt ſimplex, vel non ſolemnis, fit à quocumque Sacerdote in fine Miſſæ, abſente Epiſcopo, aut de mandato ipſius cum præſens eſt. *21.diſt.cap.denique, & 95.c.Ecce ego.* Syluester *ſupra.* Addens, quod Presbyter celebrãs præſente Epiſcopo innuere debet ei, an velit benedicere, & ſi velit, ipſe non benedicat, ſi verò nolit, benedicat ipſe ſimplici benedictione, nulla alia expreſſa licentia petita. Hoc tamen intelligi videtur de Sacerdote celebrante in præſentia ſui Epiſcopi. Gau. *in Man.ver.Benedictio num.21.*

3 Loquendo verò de benedictione populi ſolemni, quæ incipit illo verſo: *Adiutorium noſtrum, &c.* hanc dare poſſunt Epiſcopi in tota ſua Diœceſi, Archiepiſcopi in tota Prouincia cum viſitant, & Legati in terminis ſuæ Legationis. Syluester *ſupra.* Item Abbates, quibus competit vſus baculi, & mitræ, tum ex *cap. Abbates de priuil.in 6.* tum ex varijs priuilegijs ipſorum. Videlicet Innoc. VIII. Alexandri VI. Leon. X. & Pij V. pro Abbatibus Canonicorum Regularium, Vrbani II. Pij IV. & Eugen. IV. pro Abbatibus Caſſinenſibus, Vrbani V. Bonif. IX. Greg. XI. & Martini V. pro Abbatibus Vallis Vmbroſæ, Innocent. VIII. pro Abbatibus Ciſtercienſibus, & Eugenii IV. pro Celeſtinis. Quæ & alia priuilegia, refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1.diſp.21.quæſit.7.* Hæc porrò priuilegia de benedictione ſolemni populi regulariter ſunt pro fine Miſſarum, Matutini, & Veſperarum ſolemuium, prout ex dictis priuilegijs conſtat. De loco autem in quo danda *eſt* hæc benedictio, licet attendi debeat ad verba priuilegij, nihilominus ſi aliud in ipſo non exprimatur, dicendum eſt ſolum eſſe propriam Eccleſiam, non alibi, aut per vias, aliàs præiudiciom fieret Epiſcopis. Azor. *tom.1.Inſtit.Moral.lib.12.cap.10.quæſt.7.* Rodriguez *tom.1 Quæſtion.Regular. quæſt.18.art.1.* Tamburin. *ſupra diſp.23.quæſit.1.num.1.* referens declarationem Sacræ Congregationis. An verò dicti Abbates celebrantes in aliena Eccleſia, aut tranſeuntes per loca extra ſuam iuriſdictionem, & à fidelibus rogati, ſeu antequam accedant ad altare, vel ab ipſo recedant, benedictionem poſſint dare, tractat Tamburinus *ſupra diſp.21.quæſit.8.* Illud certius talem benedictionem dari non poſſe ab Abbatibus in præſentia Epiſcopi, vel alterius maioris Prælati *cap.miniſtrare 16.quæſt.6. capit.cum ad celebrandas,* iuncta Gloſſa *de conſecrat.diſt.1.* quia minor non debet maiorem benedicere. *cap.denique 21.diſt.* conſonantq;

Digitized by Google

nantque aliqua priuilegia id expreſsè affirmantia, & declaratio quædam Sacræ Congregationis. Nihilominus id dicitur conceſſum à Sixto IV. Abbati Sanctæ Mariæ de Pace, & aliquando praxi demandatum præſentibus duodecim Cardinalibus. Gabriel Pennotus *in Tripart.Hiſtor.lib.3.cap.33.nu.4.* Tamburinus *ſupra quæſit.9.* Ioannes Maria Nouarius *in Lucern.Regul.ver.benedicere à n.14.*

4 Hæc porrò priuilegia, nullatenus communicantur Superioribus aliarum Religionum, quantumuis habentium communicationem priuilegiorum, etiam Monachalibus Ordinibus conceſſorum, propter dicta *tom.1.cap.18.num.64.* & in hoc *3.tom.* verbo *altare nu.3.* Vide & Nouarium relatum *ſupra*.

5 De benedictione rerum, quæ ſine vnctione Chriſmatis benedicuntur, loquendo. Primo dicendum, benedictionem paramentorum, ſeu veſtium Sacerdotalium, & generaliter omnium eorum in quibus ſacra vnctio non interuenit, iure Ordinario Epiſcopis tantum competere, eſt enim actus Ordinis, & non Iuriſdictionis, quia in ea ſeruatur forma, & ſolemnitas verborum ab Eccleſia tradita. Panormitan. *in cap.aqua de conſecrat.Eccleſ.* Sylueſt. *in Summa verbo benedictio num.3.* Quia tamen hæc Benedictio non eſt ex iis, quæ competunt Ordini Epiſcopali iure diuino, qualia ſunt ordinare, confirmare, &c. de quibus dixi *tom.2.cap.2.num.37. & 38.* non poſſe præſcribi ab Abbatibus, ſed de iis, quæ competunt ipſis ex Eccleſiæ inſtituto. Ideo poteſt ſimplici Sacerdoti committi à Summo Pontifice, & per conſuetudinem aliis conuenire. Suarez *4.tom.de Relig.tract.8.lib.2.cap.30.num.1.& 4.* An verò Epiſcopi poſſent hanc facultatem ſimplici Sacerdoti delegare, tractant Tabiena *verbo Abbas num.12.* Vgolinus *de Epiſcop.ca.32.num.5.* Conſule Gauantum *in Commentar. Rubric.Miſſal.& Breuiar.tom.1.part.4.tit.19.de Rubric.benedic.num.23.* ac *in Manual.Epiſcop.ver. benedictio nu.5.* & Barboſam *in Collectan.Bullar. verbo benedicere, & ver. Epiſcopus 1.* ex variis S. Congregationis declarationibus quas ipſi referunt.

6 Competit etiam pluribus Abbatibus Regularib., vel ex conſuetudine rationabili; eo quod illi participent quodammodo dignitatem Epiſcopalem, vel ſaltem ex pluribus priuilegiis à Sede Apoſtolica illis conceſſis, declarationibusque S. Congregationis, de quibus præter dicta *tom.1.cap.18.num.57.* & *tomo 2.cap.2.num.42.* vide Tamburinum *tom.1.de Iure Abbatum diſp.22.quæſit.1.& 2.* & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo benedicere*. Vbi etiam reperies qualiter Sac. Congregatio hanc facultatem diuerſis Abbatibus, Decanis, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis ſæpius conceſſerit. Competere etiam Abbatibus non benedictis tradit ex variis S. Congregationis declarationibus Ioannes Maria Nouarius *in Lucern. Regul. verbo benedicere num.1.* Cæterum Barboſa in dictis *Collectan.Bullar.verbo Abbas 1.* affert declarationem Sac. Congregationis relatam à Suarez loco ſuperius relato, *num.10.* in qua conceditur hæc facultas abbatibus non benedictis, ſi tamen ipſi habeant ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ poſſe exercere Pontificalia, ac ſi eſſent benedicti, quo denotatur, quod ſi non habeant hoc priuilegium, nec etiam habere facultatem benedicendi prædicta.

7 Extenditur ab aliquibus hæc facultas abbatum, etiam ad benedicendum prædicta pro extraneis, propter priuilegia quædam Innoc.VIII. pro Caſſinenſibus, & pro Generali, & quatuor præcipuis abbatibus Ciſtercienſium. Sed iuxta dicta eo *capit.19.numtr.57.* præterquam quod non mihi conſtat an priuilegium illud pro Caſſinenſibus ſit viuæ vocis oraculum, ac per conſequens inualidum his temporibus, propter dicta *tom.1.cap.3.num.21.* adhuc ſunt inualida, propter declarationem Sacræ Congregationis de anno 1609. die 24. Auguſti quam referunt Gauantus dicto *cap.18.num.57.* à me relatus, & præfatus Nouar. *in Lucern.Regular.verb.benedicere num.2.* vbi declarat Sacra Congregatio hanc facultatem benedicendi paramenta Eccleſiarum, quam habent abbates, ſolum eſſe pro vſu Monaſterii, non autem Eccleſiarum non ſibi ſubiectarum. Nec valet, quod reſpondet Tamburinus *ſupra*, id procedere ſi non adſit conſuetudo in contrarium, abrogata enim fuit quæcumque talis conſuetudo ab eadem Sacra Congregatione decreto proprio 18. Auguſti anni 1629. referentibus Gauanto *in Manual. Prælator. verbo Abbas num.30.* & Nouarius *ſupra*. Idemque colligitur ex alia etiam declaratione anni 1632. quam refero numero ſequenti. Cum autem iſtæ declarationes poſteriores ſint illa anni 1614. quam pro ſe affert Tamburinus *ſupra diſp.23.quæſit.1.* ideo illis ſtandum.

8 Competit quoque hæc facultas benedicendi prædicta aliquibus Prælatis, Regularibus, iuxta dicta eo *cap.18.num.57.* Hi porrò ſunt Generales, Prouinciales, Cuſtodes, & Guardiani Fratrum Minorum, ex conceſſione Leonis X. prout refert Caſſarubius *verbo benedicere Eccleſiaſtica num.14.* Item Vicarius Generalis, & Viſitatores quarumdam Congregationum Ordinis S. Auguſtini, quo ad benedictionem ornamentorum Eccleſiaſticorum, & etiam Corporalium ex priuilegio Innocent.VIII. Caſſarubius *ſupra num.8.* Et Generalis, aut Vicarii Generales Eremitarum S. Auguſtini ex Iulio II. apud Peyrinis *tom.1. Priuilegior.Minimor.in Iulio II.Conſtit.11.* Item ex eodem Iulio II. Generalis, Prouinciales, & eorum Vicarii in Ordine Minimorum, quo ad benedictionem etiam Corporalium, & ornamentorum Eccleſiaſticorum. Idem Caſſarubius *num.11.* Prædictis autem priuilegiis vti poſſunt alii Ordines habentes communicationem cum iſtis, quales ſunt Carmelitæ. Alia etiam priuilegia refert Sorbus *ibidem*, quæ prætermitto, quia ignoro an ſint viuæ vocis oraculo conceſſa, quia ſi talia fuerint his temporibus abrogata ſunt, iuxta dicta ſuperius. Aduertit etiam Suarez *ſupra num.10. & 11.* Prælatos Ordinum Mendicantium poſſe ſacra ornamenta benedicere ex communicatione priuilegiorum abbatibus conceſſorum, quæ, quo ad hoc eſt in vſu, & praxi, eſto quo ad alia, quæ non pertinent ad ipſorum inſtitutum non ſit talis communicatio, vt ſupra dixi. Hæc porrò facultas Prælatorum Regularium benedicendi ornamenta Eccleſiaſtica, ſeu alia in quibus Chriſma non interuenit, intelligi debet ad proprios vſus, & pro ipſorum Eccleſiis, non pro aliis. Eſto enim priuilegia aliqua, quæ referunt Sorbus, & Suarez relati, conceſſa fuerint aliquibus Religionibus ſine hac limitatione, ea tamen omnia abrogata ſunt à Sacra Congregatione, non ſolum propter dicta ſupra de abbatibus, ſed etiam, & ſpecialiter propter declarationem eiuſdem factam anno 1632. die 13. menſis Martii, quam retuli verbo *altare n.3.* & referunt Barboſa *in Collectan.Bullar. ver. Abbas 1.* & Nouarius *ſupra num.3.* his verbis. *Abbates, Priores, Guardiani, & alii Religionum Prælati etiam ex Societate Ieſu habentes priuilegia benedicendi veſtes ſacras, cæmeteria, & ſimilia, dicto priuilegio vti non poſſunt, niſi in iis rebus in quibus ſacra vnctio non adhibetur, & pro ſeruitio dumtaxat Monaſteriorum,*

Digitized by Google

viorum, & Eccleſiarum propriarum.

9 Prædicta etiam facultas, tum Abbatum, tum etiã aliquorum Prælatorum Regularium ad benedicenda paramenta Eccleſiaſtica extenditur ad Corporalium benedictionem. De his enim faciunt expreſſam mentionem Innocentius VIII. in priuilegio adducto pro coogregatis Auguſtinianis, & Iulius II. in priuilegio adducto pro Generalibus Eremitarum S. Auguſtini. Item idem in priuilegio etiam adducto pro Minimis, & generaliter comprehenditur in priuilegio Leonis X. etiam relato pro Minoribus, quatenus in illo conceditur facultas benedicendi *paramenta, & ornamenta, & alia quæcumque ad diuinum cultum, & vſum Fratrum neceſſaria in quibus Chriſma non interuenit*. Conſtat enim in benedictione Corporalium non interuenite Chriſma. Ita etiam ſupponit Suarez locis relatis., & pro Abbatibus probat Tamburinus dicta *diſp. 22. quæſit. 3.* ex priuilegio Innocent. VIII. & conſuetudioe. Sed hoc intelligendum eſt pro vſu tantum propriarum Eccleſiarum, propter dicta ſuperius.

10 Quando autem huiuſmodi veſtes ſacræ, aut ornamenta perdant benedictionem, ita vt de nouo benedici debeant, & quid faciendum, quando ita vetuſtate conſumpta ſunt, vt diuinis vſibus amplius deſeruire oon poſſint, & alia ad ea ſpectantia dicam 4. tomo verbo *Veſtes ſacræ*. Similiter à qoibus, & quomodo benedici debeant, aot poſſint Eccleſiæ, Cœmeteria, & Oratoria dicam verbo *Eccleſia*. Pariter etiam à quibus poſſint conſecrari Eccleſiæ, Calices, Patenæ, Pixides, & ſimilia dicam ibidem, & verbo *Calix*, & verbo *Conſecratio*. De conſecratione porrò altaris, dixi verbo *altare*. Nunc de alijs, quæ benedici poſſunt agendum.

11 Et primò, quoad Pixidem, ſeu vas in quo Chriſti corpus reſeruatur, quod ſolet eſſe eiuſdem materiæ, ac Calix, & Patena, licet aliquando ob paupertatem Eccleſiarum fieri poſſit ex inferiori materia, cum neceſſe non ſit, quod Chriſmate conſecretur, cuius ſignum eſt, quod in Pontificali Romano tantum ponitur ſimplex benedictio illius, ſed ad ſummũ, quod benedicatur (Suarez *tom. 3. in 3. part. diſp. 81. ſect. 8. §. Tertio obiter*. Tamburinus relatus *diſp. 23. quæſit. 3. nu. 7.*) Ideo dicendum, poſſe aliquos Prælatos Regulares, & illos, qui cum ipſis communicationem habent priuilegiorum illud benedicere. Videlicet Generales, Prouinciales, Cuſtodes, & Guardianos Minorum ex priuilegio Leonis X. relato: illud enim extenditur ad *quæcumque ad diuinum cultum, & vſum Fratrum neceſſaria, in quibus Chriſma non interuenit*. Et ita illud intelligit idem Suarez ſuperius relatus *ex 4. tom. de Religione*. Quod etiam probabiliter dici poteſt de Generali, Prouincialibus, & eorum Vicariis Minimorum, propter priuilegium Iulij II. relatum, præſertim cum in eo ſolum excludantur Calices, & Patenæ. Idē quoque refert de Abbatibus Tambur. *ſupra quæſit. 2.* ex varijs priuilegijs. Nota tamen, vbi fuerit conſuetudioe introductum, quod Pixis Chriſmate conſecretur, pro vt credo hic Romæ obſeruari, non poſſe prædictos Prælatos Regulares vti dictis priuilegijs, quia vt conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis *ſupra num. 8.* relata, non licet illis, nec etiam Abbatibus benedicere illa in quibus Chriſma adhibetur. De quo etiam verbo *Conſecratio* latius dicetur.

12 Poſſunt etiam, vt credo, aliqui Prælati Regulares, & illi, qui cum ipſis communicationem habent priuilegiorum, benedicere Cruces, & Imagines ad cultum Dei, & vſum piorum neceſſarias. Primò, ex priuilegio Leonis X. ſuperius relato, pro Generali, Prouinciali, Cuſtodibus, & Guardianis Minorum; ibi.n. conceditur illis facultas benedicendi *quæcumque ad diuinum cultum, & vſum Fratrum neceſſaria*. Inter quæ prædicta comprehendi videntur. Secundò, ex priuilegio Iulij II. etiam relato pro Generali, & Vicariis Generalibus Eremitarum S. Auguſtini, quatenus illis concedit facultatem benedicendi non ſolũ Corporalia, & veſtes, ſed etiam *ea quæ ſacris vſibus neceſſaria ſunt*, quo ſimiliter prædicta comprehendi videntur. Tertiò, ex priuilegio eiuſdem Iulij II. etiam adducto pro Generali, Prouincialibus, & eorum Vicariis Minimorum, quatenus illis concedit facultatem benedicendi *Corporalia, & alia ornamenta Eccleſiaſtica, præter patenas, & Calices*. Verbum enim illud *alia ornamenta*, & exceptio illa, *præter patenas, &c.* denotare videntur comprehendi in dicta conceſſione etiam Cruces, & Imagines. Pro Abbatibus etiam refert quædam priuilegia Tamburin. *ſupra dicta diſp. 22. quæſit. 5.* quibus ſtandum ſi viuæ vocis oraculo conceſſa non fuerint, quale eſt vnum ex Iul. II. quod ibi refert. Addit etiam, poſſe benedicere arma, & vexilla bellica. Sed cum conſtet ex declarationibus Sacræ Congregationis ſuperius relatis non poſſe Abbates, aut alios Prælatos Regulares habentes priuilegia benedicendi aliqua, benedicere alia præter illa, quæ ſunt pro ſeruitio ſuorum Monaſteriorum, & iſta non ſint talia, non video, quomodo illa benedicere poſſint.

13 De aliarum rerum benedictionibus loquendo, quod attinet ad benedictiooem domorum in Sabbato Sancto, quæ in aliquibus locis fieri ſolet, conſtat ex dictis *tom. 1. cap. 12. num. 41.* ex declaratione Sacræ Congregationis, hoc eſſe munus Parochi, atque ita non poſſe pertinere ad Regulares, intellige, niſi ipſi habeant curam animarum ratione Beneficii Parochialis. Idem dico de aſperſione domorum in Sabbato Sancto poſt fontis benedictionem, vel alia die Paſchatis Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi cap. 12. num. 11.* Vide alia apud Riccium *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 310. part. 4.* & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo benedicere nu. 18. & 19.*

14 Quamuis autem Campanarum benedictio ad ſolos Epiſcopos iure communi ſpectare debeat, vt habent Durand. *in Rational. diuin. offic. lib. 1. cap. 4.* Vgol. *de poteſt. Epiſcop. capit. 31.* Nihilominus Tamburinus *dicta diſp. 23. quæſit. 12.* dicit ex priuilegio competere aliquibus Abbatibus, *& quæſit. 13.* hoc extendit ad vſum aliarum Eccleſiarum. Quia tamen ex declaratione Sacræ Congregationis relata ſupra *num. 8.* conſtat neque Abbates, neque aliquos Prælatos Regulares etiam aliàs habentes priuilegium poſſe benedicere aliqua in quibus ſacra vnctio adhibetur, cum illa adhibeatur in benedictione Campanarum, pro vt conſtat ex Pontificali Romano; ideo non video quomodo Abbates poſſint vti dicto priuilegio, etiam ſi illud concedatur. Similiter, cum dictum ſit etiam ibidem ex declaratione etiam Sacræ Congregation. non poſſe Abbates benedicere alia pro vſu aliarum Eccleſiarum, ſanè etiam ſi tale priuilegium ſubſiſteret, non poſſent eo vti, niſi pro proprijs Eccleſijs. Vide Riccium *in praxi fori Eccleſiaſtici reſol. 461. part. 1.* Et nota ex declarationibus Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Campana*, poſſe Epiſcopum prohibere ne pulſentur Campanæ, ſi non ſint benedictæ, & Campanas conſecratas, etiam in turri profana exiſtentes, nullatenus vſui pro-

profano inſeruire debere, etiam ſi in hunc vſum à ſęcularibus ſabricatæ prætenderentur.

15 Quamuis benedicere palmas in Dominica Palmarum, & Candelas in die Purificationis Beatę Mariæ inter functiones parochiales numerentur, ita vt ſolum ad parochos id ſpectet. Quaranta *in Summa Bullarij verbo Miſſa*. Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi cap.* 12. *num.* 4. & 9. Ac per conſequens Regularibus id non competat, niſi quando curam animarum, ſeu Beneficium parochiale habuerint, nihilominus benedictio, & diſtributio huiuſmodi Palmarum, & Candelarum regulariter poteſt fieri in omnibus Eccleſijs tam collegiatis, quam parochialibus, & tam Regularibus, quàm ſæcularibus, ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert Ioannes Maria Nouatius *in Lucerna Regular. verbo Benedicere numero* 20. & 21. Referunt etiam Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Benedictio*, & Barbuſa *ſupra numer.* 5. declaraſſe etiam Sacram Congregationem, diſtributionem Candelarum ſolum præſenti in Eccleſia fieri debere, nec tranſmittendas ad ædes ſæcularium, niſi tantum ad ægrotos (vt Gauantus addit.) Verumtamen oppoſitum hic Romæ obſeruari video.

16 De benedictione etiam Cinerum in feria quarta Cinerum, & ſanctiſſimi Sacramenti delatione in Cœna Domini, quòd inter functiones parochiales numerentur, ac per conſequens, quòd à ſolo Parocho facienda ſint, tenet Barboſa *ſupra nu.* 3. & 8. & colligit ex Quaranta etiam *ſupra*, quia ad hoc refert declarationem Sacræ Congregationis. Quia tamen in illa non dicitur hoc non pertinere ad Regulares in proprijs Eccleſijs, ideo conſuetudinis ſtandum eſt.

17 Similiter de Purificatione mulierum, poſt partum, de benedictione ouorum, quod ad parochos ſpectent, affirmat Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. pag. mihi* 392. Cæterum cautius exiſtimandum eſt habendam eſſe in his rationem conſuetudinis legitimè introductæ, iuxta *cap. fin. de conſuetud.* vt ipſe tandem concludit. Maximè circa admiſſionem mulierum poſt partum ad purificationem, extat declaratio Sacræ Congregationis, quam retuli *tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 41. vbi deciditur poſſe id facere Regulares,

18 Benedictio corporis Defuncti non pertinet ad Regulares ad quorum Eccleſias defunctus aſportatur, ſed ad proprium Curatum. Ita enim declaratum eſt à Sacra Congregatione teſte Ioanne Maria Nouatio *in Lucerna Regular. verbo Benedicere num.* 23. Qualiter verò ſe gerere debeant Regulares circa leuanda Defunctorum cadauera, habes *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 18. & *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 31.

19 Menſæ benedictio pertinet ad Sacerdotem, & ipſo abſente ad Diaconum, non ipſo præſente, niſi ſit Diaconus Cardinalis. *cap. legimus* 93. *diſt.* Syluester *in Summa verbo Benedictio num.* 9. Mulier quoque benedicere non poteſt, niſi eodem modo quo poteſt quilibet bonus Chriſtianus *cap. noua de pœnit. & remiſſ.* quia ea, quæ ſunt Ordinis non cadunt in mulierem. Syluester *ibidem*. Hic nota dicta *tomo* 1. *cap.* 9. *num.* 28. non eſſe iure communi obligationem aliquam impoſitam Religioſis ad benedicendum menſam, niſi forſan ſub veniali ſolum.

20 Aquę benedictio, propter quam ipſa vocatur aqua benedicta, vel luſtralis, eſt actus Ordinis Sacerdotalis, ita vt nec Diacono competere poſſit, pro vt colligitur ex Alexandro Papa *capitulo Aquam ſale de conſecrat. diſt.* 3. & *cap. perlectis* §. *ad Presbyterum diſtinct.* 25. Azor. *tom.* 2. *Inſtit. Moral. lib.* 9. *cap.* 15. *quæſt.* 1. ideo ſi fiat à Sacerdote excommunicato fiet irregularis, vt conſtabit ex dicendis verbo *Excommunicatio num.* 13. Syluester *in Summa verbo aqua benedicta num.* 4. Aliter loquens de benedictione menſæ, quia illa non eſt actus Ordinis certi. Sed vide dicenda eo verbo *Excommunicatio nu.* 16. Ordinatur ad Sanctificationem, & Purificationem. Thomas Vualdenſis *tom.* 3. *de Sacramentalib. tit.* 24. *capit.* 168. Conſuetudine introductum eſt, vt ſingulis quibuſque diebus Dominicis fiat hæc benedictio aquæ, vt aiunt Angelus, & Syluester *in Summa verbo aqua benedicta*, exceptis die Sancto Paſchæ, & Pentecoſtes, vt habet Gauant. ex Miſſali Romano *in Manual. Epiſcop. verbo aqua benedicta*. Non eſt Sacramentum, quia non infundit gratiam, nec remittit peccata ex opere operato, ſed ſolum Sacramentale, quia aliquo modo remittit venialia. Azor. *ſupra quæſt.* 2. Si ipſi addatur alia aqua non benedicta, redditur benedicta, non ſolum quia dignius trahit ad ſe quod minus dignum eſt, vt habet Gloſſa *in ca. Quod in dubijs de conſecrat. Eccleſ.* ſed etiam, quia iſta creditur eſſe voluntas Eccleſiæ, quam vſus, & Doctorum traditio confirmat. Paludan. *in* 4. *diſt.* 12. *quæſt.* 5. *art.* 3. *in fine.* Layman. *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 13. *nu.* 13. *in fine*.

21 Eſt præterea alia aqua benedicta, vel Sancta ordinata ad conſecrationem, vel reconciliationem Eccleſiæ pollutæ ſanguine, vel ſemine, quæ benedicitur ſolum ab Epiſcopo cum vino, & cinere, vt *in cap. aqua, & in capit. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ. vel altar.* Syluester *in Sum. ſup. n.* 1.

22 Qualiter aſperſio aquæ debeat fieri ſigillatim, videlicet ſingulis, incipiendo à dextero cornu Chori, & non vnico ictu in circulum, ſimiliter qualiter debeat fieri diebus Dominicis à celebrante Miſſam quicumque ille ſit, habetur ex declarationibus Sacrę Congregationis apud Barbuſam *in Collectan. Bullar. verbo aqua benedicta*. Sed pro hoc vltimo conſule dicta pro Eccleſiis Hiſpaniarum *tomo primo capit.* 21. *num.* 28. An excommunicatus poſſit ſumere aquam benedictam habes infra verbo *Excommunicatio numero* 16.

BENEFICIVM, ET BENEFICIATI.

SVMMARIVM.

Quo loco de hac re actum ſit? n. 1.
Beneficium dupliciter ſumptum. n. 2.
An Officia Religionum beneficia dici poſſint? numero 3.
Conditiones requiſitæ ad beneficium. n. 4.
Quid de excommunicatio acceptante beneficium. numero 5.
Quid de collatione beneficij facta ſuſpenſo, vel interdicto. num. 6.
Quid de facta irregulari. n. 7.
An facta illegitimo. n. 8.
Mos Romanæ Curiæ in Litteris Apoſtolicis. n. 9.
A quibus cenſuris abſoluatur eas obtinens? ibid.
Quid facere debeat, qui cenſura, vel irregularitate, etiam occulta, irretitus beneficium, etiam Regulare, obtinuit. num. 10.
Beneficia ſæcularia Religioſis non conferuntur. n. 11.
Collatio beneficiorum, ad quos pertineat. n. 12.
De collatione beneficiorum indignis. n. 13.

Plu-

Digitized by Google

Pluralitas Beneficiorum, quomodo prohibita num. 14.
Beneficia, alia reſeruata, alia non reſeruata. numero 15.
Quomodo vacent Beneficia? num. 16.
An liceat renunciatio, vel reſignatio ipſorum inter Regulares. ibid.
De vnione Beneficiorum. n. 17.
De reſidentia Beneficiatorum. n. 18.
In quibus differant Beneficia ſæcularia, & Regularia. num. 19.
Quomodo peccent Beneficiati Regulares expendentes bona Beneficiorum in vſus profanos? n. 20.
Quid de Beneficiatis ſæcularibus? n. 21.
An Beneficiati poſſint conſanguineis prouidere. n. 22.
De loco Beneficiatorum, & alijs ipſos concernentibus. num. 23.

1 DE hac materia, quatenus ſpecialiter ſpectat ad Regnlares, & Beneficia Regularia, non pauca dixi *tomo* 2. *capit.* 18. per totum, nunc alia addenda ad idem intentum vtilia, generalem doctrinam Beneficiorum ad Beneficia Regularia applicando, & ea in quibus differunt aſſignando.

2 Beneficium autem dupliciter ſumitur, ſcilicet pro actione benefactoris, & pro re quam benefaciendo confert. Hic non eſt ſermo de beneficio primo modo, ſed ſecundo tantum, neque de quacumque re collata, ſed de ea, quæ eſt ius recipiendi redditus ex bonis Eccleſiæ ratione ſpiritualis officij Eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum. Sic enim definitur Beneficium Eccleſiaſticum, iuxta dicta eo *cap.* 18. *nu.* 1. Differt autem à Præbenda, quod illa, quæ non eſt annexa canoniæ, non eſt ratione ſpiritualis officij, ſed propter aliam honeſtam cauſam, ſcilicet merita, paupertatem, ſeruitutem in Eccleſia. Toletus *in Summa lib.* 5. *cap.* 76. *num.* 2. & à Penſione, quia ipſa ſimiliter non datur propter officium ſpirituale, ſed eſt certa pars fructuum, quæ ex Beneficio Eccleſiaſtico datur alicui ad vitam commodè ſuſtentandam. Azor *to.* 2. *Inſtit. Moral. lib.* 3. *cap.* 5. *q.* 1.

3 Nota autem pro dicendis, ea etiam intelligi debere de Prælaturis in Religionibus, Generalatu videlicet, Prouincialatu, Priotatu, &c. Ratio eſt, quia licet illa, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 32. non ſint propriè Beneficia, quoad vtilitatem tēporalem percipiendi fructus, ſeu redditus, ſunt tamen Beneficia quoad iuriſdictionem ſpiritualem, & curam animarum, quam important, ac proinde idem proportionaliter dicendum de illis eſt, ac de alijs Beneficijs Regularibus. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 3. *nu.* 24. Peirinus *de Prælato quæſt.* 2. *cap.* 5. *§.* 3. *num.* 47.

4 Ergo primo quemadmodum ad hoc, quod aliquis obtineat Beneficium ſæculare, requiruntur certæ, & determinatæ conditiones, ſeu qualitates. v.g. ad Beneficia ſimplicia ætas ſaltem quatuordecim annorum, ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. ad Canonicarum, vel dignitatem, ea ætas, quæ requiritur ad Ordinem, quem Beneficium poſtulat, ita vt ad Beneficia, quæ habent curam animarum ætas viginti quinque annorum, ad non habentia talem curam viginti duo requiratur. Idem Concil. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. Similiter Clericatus, vel prima tonſura ex *cap. cum adeo de reſcriptis*. Item, quod Beneficium recepturus ſit legitimus, vel ſaltem diſpenſatus, ſeu legitimatus, iuxta *cap.* 1. *de filijs Presbyterorum in* 6. Non vxoratus ex *capit.* 2. *de Cleric. coniugat.* Benè morigeratus *cap. cum in cunctis de elect.* & alijs iuribus Litterarum ſcientia præditus, *ca. venerabilis de præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. & 18. *de reformat.* Ac demum, quod non ſit irregularis, aut cenſura affectus. Sic etiam ad Beneficia Regularia obtinenda requiritur, quod Regulares ſint in ętate legitima conſtituti, in Religionibus profeſſi, vel ſaltem profeſſuri, legitimè procreati, ſufficienti litteratura præditi, & ab irregularitate, & cenſura immunes, iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.* 3. 4. 8. 11. & 34. & in hoc 3. *tom.* verbo *Aetas*.

5 Hinc quemadmodum excommunicatus acceptans Beneficium ſæculare peccat mortaliter, quia eſt incapax illius (Caietanus verbo *Excommunicatio ſub finem*. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 4.) Et talis prouiſio eſt ipſo iure nulla, *cap. poſtulaſtis de Cleric. excommunicat. capit. conſtitutis* 1. *de appellat. capit. cum inter, & capit. per inquiſitionem de elect.* (Nauarrus *in Summ. Hiſpan. capit.* 27. *numer.* 46. *& capit.* 25. *numer.* 139. Sanchez *tom.* 1. *opuſc. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 10. *num.* 2. *&* 3.) Ita & eodem modo loquendum de Regulari excommunicato acceptante Beneficium Regulare, quod ſcilicet peccet mortaliter, & prouiſio illa ſit nulla, propter eamdem rationem. Eſt autem ſermo de excommunicato excommunicatione maiori, quia minori excommunicatione innodatus, etſi peccet mortaliter acceptando electionem, vel Beneficij collationem ipſi factam, *ca. fin. de Cleric. excommunicat. miniſtr.* probabile tamen eſt (etſi oppoſitum teneant plures quos refert, & ſequitur Ioannes Sancius *in ſelect. diſput.* 32. *numer.* 11.) eam electionem, vel collationem non eſſe irritam, ſed ſolum irritandam. Dicitur enim dicto *capit. finali*. Si minori excommunicatione ligatus electus fuerit, electio eſt irritanda. Siluester *verbo Electio* 1. *quæſt.* 14. Toletus *lib.* 5. *Summ. capit.* 66. Cornexo *de Cenſuris tract.* 5. *de excommunicat. diſput.* 9. *dub. vlt.* Vide dicenda verbo *Excommunicatio num.* 3. *&* 14.

6 Hinc etiam quemadmodum collatio Beneficij ſæcularis facta ſuſpenſo, vel interdicto eſt nulla, *cap.* 1. *de poſtulat. Prælat. cap. cum dilectus de conſuetudin.* (Syluester *in Summa verbo Electio* 1. *quæſt.* 14. Sanchez *to.* 1. *opuſc. Moral. lib.* 2. *dub.* 15. *num.* 1.) Sic etiam eſt dicendum de collatione Beneficij Regularis, propter eamdem rationem. Vide dicenda verbo *Interdictum num.* 35. & 4. *tom.* verbo *Suſpenſio*.

7 Pariter etiam quemadmodum collatio Beneficij ſæcularis facta irregulari ante diſpenſationem obtentam, eſt nulla, *cap. ſtudeat diſt.* 50. *cap. poſtulaſtis de Cleric. excommunicat. miniſtr. cap. ſi eo tempore de reſcript. in* 6. *capit. is qui de ſentent. excommunicat. in* 6. *cap.* 2. *de Cleric. pugnant. in duell.* Fauet *capit. dudum* 1. *de elect. §. cum autem*, & ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *& ſeſſ.* 22. *capit.* 4. ac ex eo, quod inhabilis ad vnum inhabilis eſt ad ei annexum, *cap. Tanslato de conſtitut.* irregularis autem inhabilis eſt ad Ordines, & eorum vſum, ac proinde ad Beneficium, quod datur propter officium Clericale, *capit. de reſcript. in* 6. Enriquez *lib.* 14. *de Irregularit. cap.* 2. *num.* 5. Cornexo *de Cenſuris tract.* 5. *de Irregularit. diſp.* 5. *dub.* 2. ſic etiam de Beneficij Regularis collatione, propter eamdem rationem dicendum. Vide tamen limitationem, & explicationem huius doctrinæ infra verbo *Irregularitas num.* 5.

8 Similiter etiam quemadmodum collatio Beneficij ſæcularis, etiam ſimplicis facta illegitimo eſt inualida, tum ex *capit.* 1. *de fil. Presbyter. in* 6. tum ex eo, quod illegitimus eſt irregularis, iuxta dicenda infra verbo *Illegitimi*, & verbo *Irregularitas* (Vgolinus

nus

Digitized by Google

nus *de Irregularitate capit.* 44. §. 1. *num.*5. Garzia *de Benefic. part.*7. *cap.*2. *nu.* 1.) ſic etiam de Beneficijs Regularibus dicendum eſt, propter eamdem rationem. Quis verò poſſit in hac irregularitate diſpẽſare agit Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica part.* 2. *verbo Illegitimi cap.*2. Vbi etiam, an hoc impedimentum extendatur ad penſiones. Vide & dicenda infra verbo *Illegitimus*, & verbo *Irregularitas*.

9 Hanc ob cauſam mortis eſt Romanæ Curiæ, vt quoties alicui Beneficium aliquod confertur, vel litteræ dantur ad illud obtinendum, quod detur ei abſolutio ab omni excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto ad hunc effectum obtinendi tale beneficium. Rebuffus *in praxi beneficio. tit. de declaratione nouæ prouiſionis*. Nauarrus *capit. Ita quorumdam de Iudæis notabil.* 11. *in Gloſſ. vlt. num.* 14. Qui notant per Regulam Cancellariæ 78. Iulij II. non abſoluere Papam per illam abſolutionem generalem in duplici caſu. Primus eſt, ſi quis in quauis excommunicatione ſcienter per annum ſteterit. Secundus, ſi quis ſcienter manſit excommunicatus per quatuor menſes in his excommunicationibus, ſcilicet, quia non paret rei iudicatæ, vel quia incendiarius, vel quia Eccleſiarum violator, vel quia falſificans, vel falſificari procurans Litteras Apoſtolicas, & ſupplicationes, vel quia litteris falſis ſciẽter vtitur, vel quia eſt receptor, & fautor falſificantium, vel quia res vetitas ad infideles defert, vel quia eſt violator Eccleſiaſticæ libertatis, vel quia non obtẽperat mandato Apoſtolico, vel quia impedit Nũcios, vel executores Apoſt. Sedis, vel eius Officialiũ, eis commiſſæ exequentes. Vide Quarantam *in Summa Bullar. verbo Regulæ Cancellariæ*, & Naldum *in Summa verbo Excommunicatio numer.* 40. Nec etiam diſpenſat Papa cum hæretico per dictam generalem abſolutionem ad obtinendum beneficiũ, *cap. excommunicamus §. credentes de hæreticis*, Sanchez *ſupra dub.* 10. Nec cum eo, cui confert beneficium in irregularitate aliqua, vt notat idem Sanchez *ſupra dub.* 14. *num.* 5. contra Cordubam. Vnde in aliquibus Pontificum Bullis, quas vidi ſolum reperio abſolui illos, quibus gratia confertur ab omnibus cenſuris, ſentẽtijs, & pœnis, nulla facta mẽtione irregularitatũ.

10 Ergo quocumque ſiue ſecularis, ſiue Regularis obtinens aliquod beneficium ſæculare, vel Regulare cenſura aliqua, vel irregularitate quantumuis occulta innodatus tenetur, iuxta dicta *tom.*2. *cap.*13. *nu.* 52. vel procurare nouam collationem beneficij, iuxta opinionem probabiliorem ibi adductam, vel ſaltem iuxta probabilem etiam ibi relatam (in quam inclinare videtur Cornexo *ſupra*) procurare abſolutionem ab illa cenſura, ſeu diſpenſationem in illa irregularitate, & ſecretè acceptare iterum beneficium, quod ex vi prioris prouiſionis conualeſcit, ita tamen, vt impedimentum ſit omnino occultum, & vt id in nullius cedat præiudicium (prout contingeret in caſu quo illud alteri eſſet tribuendum, quia habuit pauciora vota ſi perelectionem fuit prouiſum) & quod impetretur diſpenſatio nõ ſolum illius impedimenti, ſed etiã intruſionis per quam etiam fuit inhabilis ad id Beneficium. Sic habet Sanchez non ſolum loco ibi relato, ſed etiam fauet *ſupra dub.* 10. *num.* 16. & Diana *part.*5. *tract.*9. *de excommunicat. reſol.* 101. poſt Leſſium, & ConincK, quos refert.

11 Quamuis iuxta dicto eo *cap.* 18. *num.* 1. Beneficia ſæcularia Regularibus non concedantur, nihilominus pro Regularibus militibus S. Iacobi de Spatha, aliiſque non emittentibus tria vota ſubſtantialia (quales ſunt aliqui de quibus egi *tom.*2. *cap.*5. *num.*57. & 58.) declaratum eſt à Sacra Congregatione eſſe capaces Beneficiorum quorumcunque ſæcularium. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Beneficium* 1. Vide dicta eo *cap.*5. *nu.*54. Item declaratum eſt ab eadem Sacra Congregatione Beneficium, quod à principio fuit Regulare, ſed poſtea mutauit ſtatum, concurrentibus ijs, quæ à iure communi requiruntur ad inducendam huiuſmodi mutationem, non exigere, ve illud impetrans habitum Religionis aſſumat, in eaque profiteatur. Garzia *de Beneficijs in addit. ad part.* 7. *cap.* 10. *num.* 15.

12 Deinde quemadmodum Beneficia ſæcularia conferre pertinet pro toto orbe ad Papam, pro ſua Diœceſi ad Epiſcopum (cum quo concurrit Legatus à Latere) & aliquando ad Capitulum, prout habet Laymanus *lib.* 4. *tract.*2. *cap.* 10. Sic etiam Beneficia Regularia conferre, pro toto Ordine pertinet ad Generalem; pro tota Prouincia ad Prouincialem; & pro aliquo loco in particulari, ad Superiorem localem, vel ſimul cum Conuentu, vel ſeorſum, iuxta varias Religionum conſuetudines, vt dixi dicto *cap.* 18. *num.*7. Præmiſſo tamen examine, & approbatione Epiſcopi, iuxta dicta *ibi num.*8. & *ſequentibus*. [Pro quo nota quod cum collatio beneficiorum non ſit actus ordinis ſed iuriſdictionis ideo non ſolum Epiſcopis, ſed etiam Abbatibus, & alijs Prælatis exemptis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus, & per conſequens etiam prælatis Regularibus cõuenire poteſt. Nam in ijs quæ ſpectant ad iuriſdictionem ſunt quaſi Epiſcopi. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 36. *art.* 1. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*3. *diſput.* 9. *quæſit.* 1. *num.* 3. Deſeruiunt etiam ad hoc priuilegia Leonis X. & Iulij II. quod ijdem Authores referunt. Caſu autem quo Prælati negligentes fuerint in præfatorum beneficiorum collatione, ad quem id munus deuoluatur, vide Azorium *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 26. & 27. Garziam *de Benefic. par.* 10. *cap.*3. & Tamburinum *ſupra quæſit.* 16. poſt alios.]

13 Præterea quemadmodum conferre Beneficia ſæcularia indignis, illis ſcilicet, qui non habent qualitates requiſitas ad miniſteria ad quæ ipſa inſtituuntur, eſt peccatum mortale, & contra iuſtitiam, ſaltem diſtributiuam, quia communia debent diſtribui ſecundum merita perſonarum, vt eſt communis ſentẽtia omnium, de quo aliqua in ſimili, dixi *tom.*2. *c.* 11. *nu.* 21. Similiter quemadmodum, iuxta communiorem ſententiam peccant etiam moraliter, qui conferunt illa minus dignis, relictis dignioribus, vt etiam dixi in ſimili eo *cap.* 11. *num.*20. & tenent S. Thomas 2.2. *quæſt.* 63. *artic.* 2. & *quæſt.* 185. *artic.* 3. Caietanus, & alij Expoſitores cum ipſo. Ita ſimiliter de beneficijs Regularibus dicendum eſt. Procedit enim in ipſis eadem ratio. Hæc tamen dignitas, vel maior dignitas perſonæ penſanda eſt non abſolutè, ſed in ordine ad Eccleſiæ commodum, ita vt qui aptior eſt ad illud, dignior cenſeatur; & qui ineptus, reputetur indignus, quamuis in alijs qualitatibus præcellat. S. Thomas *dicta quæſt.* 63. *artic.* 2. Laymanus *libr.* 4. *tractat.* 2. *capit.* 15. vbi etiam alia ad intentum.

14 Quemadmodum etiam plura Beneficia ſæcularia obtinere prohibitum eſt ſaltem iure humano ex Concilio Lateranenſe ſub Alexandro III. *capit.* 13. Gregorio IX. *in cap. dudum* 2. *de elect.* Innocent. III. *cap. de multa de præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.*4. *de reformat.* ſic nec plura Beneficia Regularia dari Regularibus poſſunt, niſi quando vni alij eſt annexum, vel ab eo dependens, iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.*29.

Digitized by Google

num. 29. & propter ibi dicta. Quare etſi Religioſus poſſit habere vnum Beneficium Regulare; at duo habere nequit, imò nec cum vno Beneficio poteſt habere Capellam, aut Penſionem, vel portionẽ Regularem, quia quodlibet Beneficium eſt incompatibile Monacho cum primo. Sic Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 29. num.* 78. Quem ſequuntur Laymanus *lib. 4. tract. 2. cap. 8. num.* 8. & Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp. 4. quæſit.* 8. Nec Pontifex ſolet diſpenſare, vt Regularis duo ſui Ordinis Beneficia in titulum retineat, ſed vt vnum in titulum, alterum in commendam. Rodriguez *tom. 1. Quæſt. Regular. quæſt. 34. art. vlt.* Sanchez, & Laymanus. Apud quos alia ad intentum. Quot autem mala oriantur ex pluralitate Beneficiorum, vide in Ioanne Beetz *in præcept. Decalog. præcep. 7. expoſit. 2. cap.* 2.

15 Inſuper quemadmodum Beneficia ſæcularia, quędam ſunt Papę reſeruata, ita vt ab Ordinarijs conferri non poſſint, de quibus Garzia *par. 5. cap.* 1. & Laymanus *lib. 4. tract. 2. cap.* 11. Sic pariter Beneficia aliqua Regularia reſeruari poſſunt Superioribus Prælatis Religionum cum ſit eadem ratio, iuxta Conſtitutiones tamen, & Statuta illarum: ex quibus etiam cognoſci poterit, quæ ſint actu reſeruata. Quibus autem modis Regularia Beneficia conferantur, præter dicta illo *cap.* 18. lege Lauretum de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. qu.* 88. *pag. mihi* 416. *& ſequentibus*, vbi plura de his Beneficijs.

16 Item quemadmodum ſæcularia Beneficia vacãt, primò per mortem naturalem Beneficiati, ſecundò ob iuris diſpoſitionem, tertiò per iudicis ſententiã ob crimen, quartò per liberam renunciationem. (Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 8. ca. 13. quæſt.* 8. Laymanus *ſupra cap.* 17.) Sic etiam eiſdem proportionaliter modis vacare poſſunt Regularia Beneficia, iuxta dicta eo *cap. 18. nu.* 17. & ſequentibus. Maximè, quod attinet ad renunciationem, præter dicta hoc 3. *tom.* verbo *Abbas num.* 18. illa enim huic propoſito applicari poſſunt, dicendum videtur, quod cum renunciatio Beneficij nihil aliud ſit quam ſpontanea proprii Beneficii dimiſſio facta coram legitimo Superiore, ipſo acceptante, verè non eſt ratio, cur apud Prælatos Regulares non poſſit fieri renunciatio Beneficiorum Regularium. Fauent Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 35. num.* 191. Laymanus *ſupra nu.* 3. Si tamen Beneficium ſit iuris patronatus non eſt ſufficiens voluntas Superioris, ſed & requiritur conſenſus Patroni, aliàs fieret illi iniuria, *cap. in Lateranenſi de præbend.* Lambertinus *de Iure patronat. lib. 3. quæſtione 5. principali art.* 5. Sanchez *tom. 1. opuſc. Moral. lib. 2. c. 2. dub. 29. num.* 1. Vide dicta *tomo 2. capitulo 29. numero 6.* An autem poſſit fieri huiuſmodi Beneficiorum reſignatio in fauorem tertii, dicendum primò, fieri poſſe hoc modo, reſignando ſcilicet abſolutè Beneficium in manibus Prælati cum intentione, & ſpe non manifeſtata ipſi, vt illud conferat certæ perſonæ. Secundò reſignando ſimiliter abſolutè Beneficium in manibus Superioris rogando tamen poſtea ipſum, vt illud conferat alicui, verb. gr. Petro. Cum enim in hoc nullum interueniat pactum cum Superiore, aut cum illo pro quo rogatur, nec vlla obligatio iniuncta Superiori cõferendi Beneficium perſonæ deſignatæ, vt ſuppono, non eſt in eo aliquid contra Ius diuinum, aut etiam Canonicum, pro vt in ſimili de reſignatione Beneficiorum etiam ſæcularium dicunt Proſper Auguſtin. *in Additionibus ad Quarantã in Summ. Bullar. verb. Beneficiorũ reſignationes* §. *pro complemento.* Suar. 1. *tom. de Relig. de Simonia l. 4.* *ca. 35. num. 15. & ſequentibus.* Bonacina *de Simonia quæſt. 4.* §. *14. num.* 6. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 69. num.* 50. Nec obſtat Conſtitutio Pij V. *Quanta Eccleſia*; inter Conſtitutiones ipſius *numero* 58. vbi huiuſmodi reſignationes in fauorem tertij omnino prohibentur. Vel enim ibi ſolum ſermo eſt de Beneficijs ſæcularibus, vel eſto etiam ſit de Regularibus intelligenda eſt Conſtitutio extra caſus poſitos, quando ſcilicet ea intentio, aut ſpes manifeſtatur ipſi Superiori, vel ipſi imponitur aliqua obligatio ad conferendum Beneficium deſignatæ perſonæ, aut cum illo, vel cum ipſa intercedit pactum aliquod. Ita auctores relati. Vide Dianam *part. 5. tract. 14. reſolut.* 26. vbi ſpecialia quædam affert circa Conſtitutionem *Quanta* Pij V.

17 Ad hæc, quæmadmodum Beneficiorum ſæcularium vnio fieri non poteſt, niſi accedente auctoritate Summi Pontificis, vel etiam, ſaltem in caſibus particularibus, Epiſcopi (de quo Laymanus *ſupra capit.* 9.) ſic nec Beneficiorum Regularium, niſi accedente Superioris poteſtate, iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.* 24.

18 Demum quemadmodum Beneficia ſæcularia ſaltem curata exigunt reſidentiam, etiam iure diuino, conformiter ad doctrinam Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 1. de reformat.* de quo Sotus *lib. 10. de Iuſtit. quæſt. 3. art.* 1. Nauarrus *in Manual. cap. 25. num.* 121. Vaſquez *de Benefic. cap. 4. num.* 103. Ita pariter, & propter eamdem rationem de Beneficijs Regularibus dici debet. Declaratum autem video à Sacra Congregatione, obtinentem Beneficium ſimplex, & ſine cura animarum, & extra Eccleſiam Collegiatam; nec perſonalem reſidentiam ob aliam cauſam requirens, non teneri in eo reſidere, ſed ad inſeruiendum illi per alium, qui probatus ſit ab Ordinario. Garzia *de Benefic. part. 3. cap. 2. num.* 9. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Beneficium ſimplex* 3. Item obtinentem ante Concilium ex diſpenſatione duo, vel plura Beneficia requirentia perſonalem reſidentiam, teneri reſidere in quo eſt maior neceſſitas, nec propterea poſſe alterutro priuari, amittere tamen diſtributiones quotidianas eius Beneficij, cuius miniſterio non inſeruit. Garzia *ſup. num.* 186. Barboſa *ſupra verbo Beneficium* 1.

19 Differunt autem Beneficiati ſæculares à Regularibus. Primò, quia illi ſimpliciter ſubijciuntur Epiſcopis, ſeu Prælatis Eccleſiarum: iſti verò non niſi in ijs, quæ ſpectant ad beneficium, cui inſeruiunt, in reliquis enim ſuis Prælatis Regularibus ſubditi manent, iuxta dicta eo *cap. 19. num. 9. & 16.* Secundo, quod ſæculares vocari debent ad concurſum, ex Pio V. *in Conſtitut. In conferendis num.* 33. & declarationibus Sacræ Congregationis apud Garziam *de Benefic. part. 9. capit. 2. num. 37. 160. &* 256. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Examen.* Regulares verò non ita, iuxta dicta eo *capitulo 18. num.* 11. Nota tamen ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporũ, & Regularium apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo Beneficiorum Parochialium prouiſio numero* 40. quod Regulari Parocho minus digno poteſt alter ſubrogari, & debet, ſi Epiſcopus velit. Tertiò, quod beneficiati ſæculares cum dominii capaces ſint, domini veri ſunt, non ſolum bonorum patrimonialium, ſi quæ habent (inter quę illa, quę ex hereditate, arte, donatione, &c. illis obueniunt computãtur) ſed etiam illorum, quæ quaſi patrimonialia dicuntur, eorum videlicet, quæ ipſis offeruntur ob miniſteria Eccleſiaſtica, quæ adminiſtrant, vt habent.

E Maior

Maior *in 4. diſt. 24. quæſt. 17. concluſ.4.* Nauarrus *in tract.de redditib. Eccleſiaſt.quæſt.1.monit.19.* Imò etiā illorum,quæ ex redditibus Eccleſiaſticis,quos habēt, ipſis neceſſaria ſunt pro congrua, & decenti ipſorum ſuſtentatione, vt ex communi Theologorum ſententia babent S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 185. *art.7.ad 2. & 3.* Caietan.& expoſitores *ibid.* Sed quod magis eſt ſecundum valdè probabilem ſententiam, etiam eorum bonorum, quæ ex redditibus illis ſuperfluunt, & ſibi non ſunt neceſſaria, vt Laymanus *ſupra cap.3.num.3.* alijs pluribus relatis proſequitur. Cum enim ipſi ſint dominij capaces, quia votū paupertatis non emittunt, quidquid illis conceditur ſub ipſorum dominio cadit. Conceduntur autem illis ab Eccleſia omnes reditus ſuorum Beneficiorum, omnium ergo illorum,& non ſolum eorum,quæ illis neceſſaria ſunt dominium babent.Cum hoc tamen eſt, vt poſtea dicetur,quod ex iuſtitia teneantur ſuperflua ſuorum redituum in pium aliquem vſum erogare. Cæterum Beneficiati Regulares,cum propter votum paupertatis quo aſtringuntur, capaces dominij non ſint, quamuis redituum Beneficialium, oblationum, & ſtipendiorum, propter miniſteria Eccleſiaſtica illis conceſſorum,liberam adminiſtrationem babeant, ſicut & Beneficiarij ſæculares,& veluti procuratores, œconomi, & diſpenſatores illorum,iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.* 33. nullum tamen dominium ſuper illa babere poſſunt,vt communiter ſupponunt Doctores.

20 Peccant ergo contra iuſtitiam Beneficiati Regulares prædicta adminiſtrantes in vſus prophanos,aut ſuperfluos, & non in pia opera, eleemoſinas, &cet. quia videlicet, vt ſacri Canones loquuntur bona Eccleſiaſtica, quæ illi adminiſtrant, ſunt *res Dei, patrimonium Chriſti, vota fidelium, pretia peccatorum,* quod eſt dicere, illa non ſunt ſua, ſed illis ab Eccleſia conceſſa, ſub pacto ſaltem implicito, & annexo Beneficijs, quæ poſſident, ea adminiſtrandi in pios vſus. Vnde aliter facientes tenentur ad reſtitutionem faciendam eo modo quo fieri poſſit,iuxta dicta in ſimili de Epiſcopo Religioſo prodigè,& ſuperuacaneè bona ſuæ Eccleſiæ expendente, *tom. 1. cap. 17. nu.* 5. ex Valentia 2.2. *diſput.* 10. *quæſt. 3.punct.* 8.& Sanchez *lib. 6. in Decalog.cap. 6. num.* 13.

21 Idem etiam affirmandum de Beneficiatis ſæcularibus, etſi enim bonorum Eccleſiaſticorum dominium habeant, iuxta dicta, illud tamen non eſt omnino liberum, ſed grauatum, & reſtrictum adiectione pacti, vel oneris ad expendendum illa in pios vſus, prout colligitur ex *cauſa 12.quæſt. 1.ca.Epiſcopi, c.manifeſta, & ſequentibus.* Item *cap.ſimiliter, cap.quia iuxta, cap. reuertimini, ca.decimæ cauſa 16.quæſt.1.ca.quod autem 23.quæſt.*7.& ex Conc. Trident.*ſeſſ.25.cap.1.de reformat.* Ac proinde aliter facientes peccant contra iuſtitiam,& tenentur ad reſtitutionem,ſicut tenerētur illi,qui habent fidei commiſſum, legatum, vel donatum ſub aliquo onere, vel grauamine, & illud non adimplerent, vt ſi quis Petro donaret centum aureos viatici nomine ad peregrinationē hoc onere, vel grauamine, vt quod ipſi ſuper fuiſſet pauperibus erogaſſet. Laymanus *ſupra* alijs relatis.

22 Poterūt tamen prędicti Beneficiati tam ſęculares, quàm Regulares de prædictis bonis Eccleſiaſticis ſuccurrere filijs (ſi illos contingat habere) parentibus, fratribus, & alijs conſanguineis in neceſſitate poſitis. Cum enim ſuccurrere pauperibus opus pietatis ſit, non debent ſanguine cōiuncti ipſis Beneficiatis priuari ipſo. Nauar.*cōment.de ſpolijs Clericorum* *§.19.n.11.* Molina *diſp.146.* Qui tamen rectè limitat hanc doctrinam in caſu quo aliæ longè grauiores neceſſitates aliorum non occurrant.

23 De loco,quem Beneficiati habent in Proceſſionibus, Congregationibus, & Choro, quas functiones gerere debeant, qualiter ad illas cogendi, & quo babitu vti, vide declarationes Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar.verb.Beneficiatus.* De alijs etiam ad illos ſpectantibus,vide dicta *tom.1. cap.17.& tom.2.cap.*18.Inſuper dicenda inferius verbo *Breuiarium,* vbi de Breuiario quo vti debent, & 4. tom.verbo *Seminarium,* vbi de Beneficijs, quæ Seminarijs vniri poſſunt, aut debent, agetur. [Nota demum quod in beneficijs Regularibus non habet locum Regula reſeruationis menſium Apoſtolicorum. Etſi enim in dicta Regula ſibi reſeruet Papa collationem beneficiorum etiam Regularium, hoc tamen intelligi debet de beneficijs perpetuis, qualia ſolent eſſe aliquando beneficia Regularia, iuxta dicta *tom.2.cap.*18.*num.*20. Ita deciſum à Rota *in vna Parmenſi Prioratus 5.Iunij* 1593. vt refert Garzia *de benefic.par.5.cap.1.num.*510. *& in alia Forolinienſi Parochialis coram Domino Buratto* 15.*Maij* 1626. quam refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.3. diſput.9. quæſit.* 13. vbi affert plures alios anthores pro hac ſententia.]

BIGAMVS, ET BIGAMIA.

SVMMARIVM.

Bigamus,& bigamia quid ſint? n.1.
Duplex eſt bigamia. ibid.
An addi debeat tertia ſpecies bigamiæ? ibid.
Bigamia irregularitatem inducit. n.2.
Contrahens plura matrimonia, & ea non conſummans, non fit irregularis. n. 3.
Nec rem habens cum pluribus fœminis extra matrimonium. ibid.
Non ſufficit ad illam copula nefanda. ibid.
Quid de habentibus votum ſolemne, ſi matrimonium contrahant. ibid.
A quibus diſpenſetur hæc irregularitas. n.4.
An à Prælatis Regularium reſpectu ſuorum ſubditorum? n. 5.
An ſaltem diſpenſent in irregularitate ſimilitudinaria? n.6.
An in bigamia vera quoad Ordines minores? n.7.
Non tollitur hæc irregularitas per Baptiſmum. n.8.
Nec per Profeſſionem in Religione. n.9.
Quas alias pœnas incurrant Clerici bigami. n.10.
De quibus Clericis id intelligatur. n.11.
An etiam de Religioſis bigamis? ibid.
Bigamus quomodo admittendus ad Religionem. numero 12.
An ad Prælatias. n.13.

1 BIGAMVS dicitur, qui binas contraxit nuptias, ſicut monogamus, qui vnas contraxit. Vnde Bigamia eſt idem, quod pluralitas vxorum. Eſt autem duplex: vna realis, & vera, quæ contingit, quando quis duo contraxit, & conſummanit matrimonia; altera ficta, ſeu interpretatiua, quando quis re vera non contraxit duo matrimonia, ſed iuris fictione, ſeu interpretatione cenſetur contraxiſſe, vt ſi quis iam coniugatus de nouo cum alia contrahat, vtramq; cognoſcens, vel quā-

do

do vnam vxorem legitimè habuit, eamq; cognouit, & poſtea aliam inualidè duxit cum impedimento dirimente, ipſamque etiam cognouit, ſeu quando duo matrimonia inualidè contraxit, & conſummauit, aut cum vidua, ſeu ab alio corrupta; aut denique, quando etſi cum virgine contraxerit, eam tamen cognouit poſtquam cum alio adulterata eſt. Cornexo *tract. 5. de Irregularit. diſp. 10. dub. 1. & 2.* Bonacina *de Cenſuris diſp. 7. quæſt. 2. punct.* 5. Addi ſolet tertia ſpecies bigamiæ, quæ vocatur ſimilitudinaria, & cõſiſtit in eo, quod quis poſt votum ſolemne caſtitatis, quod fit in ſuſceptione Ordinis Sacri, vel profeſſione Religionis approbatæ, contrahit matrimonium, illudque conſummat. Sed Cornexo *ſupra* Sayrum ſequens ad bigamiam interpretatiuam illam reducit. Quæſtio tamen eſt de nomine.

2 Ex ijs ergo Bigamijs, prima, quæ eſt realis, & ſecunda, quæ dicitur interpretatiua, imò & tertia, quæ vocatur ſimilitudinaria, ſiue reducatur ad interpretatiuam, ſiue non reducatur, irregularitatem inducunt, prout ex varijs iuribus communiter probant Doctores, ſpecialiter ex antiquioribus Bacconius noſter *in 4. diſt. 25. ar. 3.* & Michael Bononia etiã *in 4. diſt. 25. q. 4.* & ex modernis Suarez *de Cenſur. diſp. 49. per tot.* Toletus *in Summa lib. 1. c. 66. & 67.* Cornexo *ſupra.* Ratio autem cur Eccleſia Bigamis ſtatuerit irregularitatem, non ſolum eſt, quia iteratio Matrimonij ſignum eſt incontinentiæ, vt propterea, qui ſic faciunt non mereantur ad Ordines promoueri, ſed etiam propter defectum Sacramenti, vt dicitur, ideſt, quia Matrimonium ſignificare debet coniunctionẽ Chriſti cum Eccleſia, vt habetur ex Paulo *ad Epheſ.* 5. qui autem cum duabus contrahit, non poteſt aptè habere hanc ſignificationem, eo quod coniunctio Chriſti fuerit vnius cum vna. Quæ ratio, etſi propriè procedat in Bigamia reali, proportionaliter tamen adaptatur ad interpretatiuam, & ſimilitudinariam, per quamdam analogiam. Bacc. *art. 2.* & alij ſupra.

3 Hinc autem fit primò, quod contrahens plura Matrimonia rata, & ea non conſummans, non eſt irregularis, quia ſcilicet illa Matrimonia non ſignificant perfectè coniunctionem Chriſti cum Eccleſia, ſed ſolum coniunctionem illius cum iuſtis per charitatem, quæ in ſingulis Eccleſiæ membris amiſſibilis eſt. Cornexo *ſupra.* Secundò ſimiliter, quod rem habens cum pluribus fœminis extra Matrimonium nõ fit irregularis, quia fornicaria copula non poteſt ſignificare coniunctionem Chriſti cum Eccleſia. Sayrus *de Cenſuris lib. 6. cap. 3. n. 16.* Tertiò, quod ad inducendam Bigamiam non ſufficit copula nefanda, propter eamdem rationem. Et quia nullo iure id habetur. Bonacina *ſupra dicto punct. 5. nu. 9.* Quartò, quod etiam ſi Clericus, vel Religioſus, qui poſt votum ſolemne, quod emiſerunt, cum aliqua contraxerunt, ſint irregulares, iuxta dicta ſupra, & *tom. 1. cap. 5. n. 2.* non tamen propterea laicus contrahens cum Moniali, aut cum ea, quæ votum ſolemne caſtitatis emiſit, erit irregularis. Ratio eſt, non ſolum quia in Iure non eſt expreſſa talis irregularitas, & irregularitas non incurritur, niſi ſit in Iure expreſſa, ſed etiam, quia iſtud matrimonium non poteſt ſignificare cõiunctionem Chriſti cum Eccleſia. Sayrus *ſupra ca.* 4. Idem dico de Clerico in minoribus conſtituto, aut de habẽte ſolum votum ſimplex caſtitatis, ſi contrahat cum virgine, propter eamdem rationem. Bonacina *ſup. nu. 2. in fine.*

4 In quacumque Bigamia poteſt Papa diſpenſare, quia ipſe eſt ſupra totum ius poſitiuum, ad quod ea pertinet. Sic communiter Doctores. Epiſcopus verò etiam ſi non poſſit diſpenſare in bigamia reali, aut etiam interpretatiua ad Ordines Sacros recipiendos, aut ad vſum receptorum, *cap. ſuper eo de Bigamis.* (Cornexo, & Bonacina *ſupra*) neque ex vi decreti Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 6.* vbi Epiſcopo conceditur facultas diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, quia hæc irregularitas non eſt ex delicto, licet enim aliquando ex delicto oriatur, vt conſtat ex dictis, principale tamen fundamentum eius non eſt delictum, ſed defectus ſignificationis (Suarez *dicta diſput. 49. ſect. 6. num. 9.*) Nihilominus in bigamia ſimilitudinaria diſpenſare poteſt cum eo, qui contraxit cum virgine, *cap. 1. qui Clerici vel vouentes.* Etſi autem ſit multorum ſententia poſſe diſpenſare Epiſcopum etiam in reali, multo magis in interpretatiua, bigamia, ad receptionem Ordinum minorum, & ad vſum receptorum, pro vt ex D. Thoma, Sanchez, & alijs ſequitur Cornexo *dicto dub. 1. §. Dico tamen.* Oppoſitum tamen in praxi ſeruandum eſt, non ſolum propter decretum Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 17. de reformat. in fine,* vbi prohibet Ordinarijs admittere ad exercitium minorum Ordinum bigamos, quo denotatur ipſos non poſſe cum illis diſpenſare, ſed etiã propter declarationem Sacræ Congregationis, quam ex Garzia refert Bonacina *ſupra num.* 15. Video etiam apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Bigamus,* declarationem hanc eiuſdem Sacræ Congregationis. *Bigamus effectus bigamia interpretatiua, etiam ſi ante conſtitutus eſſet in Ordine Oſtiariatus non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epiſcopum, vt in Ordine ſuſcepto miniſtret.* Ex ea autem infertur multò magis id eſſe dicendum de diſpenſatione quo ad receptionem Ordinis minoris. Neque etiam Commiſſarius Generalis Cruciatæ diſpenſat in aliqua irregularitate bigamię veræ, vel interpretatiuæ, vt habet Ludouicus à Cruce *in Expoſitione Bullæ Cruciatæ diſp. 1. cap. 9. dub. 7. num. 11.*

5 Illi autem Prælati Regulares, qui iuxta dicta *tomo 1. cap. 18. à num.* 40. habent facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis in quibuſdam irregularitatibus nõ poſſunt diſpenſare in iſta, quæ contrahitur propter bigamiam, cum expreſsè illa excipiatur in priuilegijs ibi adductis Sixti IV. pro Prædicatoribus, eiuſdẽ Sixti IV. pro Carmelitis, Gregorij XIV. pro Clericis Miniſtris Infirmorum, & in alijs ſimilibus plurium aliarum Religionum. Poterunt tamen id facere Prælati earum Religionum, quibus ex priuilegio Pontificio conceſſum fuerit diſpenſare in omnibus irregularitatibus Papalibus, & iuxta tenorem ipſius priuilegij, cum hæc ſit vna ex illis. Qui verò habeant tale priuilegium non mihi conſtat. Etſi videam Portellum *in dub. Regular. verbo Diſpenſare numer.* 4. aliqua referre ex Compendijs Ieſuitarum, & Ordinis S. Hieronymi. Vide dicta eo *cap.* 18. *num.* 44. & conſulè priuilegia ibi relata. Id tamen credo, quod ex vi priuilegij diſpenſandi in omni irregularitate, ſi ibi non ſpecificatur ſermonem eſſe de Papalibus, aut de Sede Apoſtolicæ reſeruatis, non poterit dari iſta diſpenſatio. Ratio eſt, quia vt ſæpè dixi, & habetur ex Regula iuris num. 81. *in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſunt ſpeciali nota digna,* huiuſmodi autem irregularitas, ſicut & illæ, quæ ſunt ob homicidium voluntarium, vel mutilationem membrorum, ſunt ſpeciali nota dignæ, & ita ſi non ſpecificẽtur non cenſentur conceſſæ. Quo tamen non obſtante an id fieri poſſit ex vi priuilegij Pauli III. pro

Digitized by Google

Benedictinis Valliſoletanis, quod refeto infra verbo *Irregularitas num.* 72. ibi dicetur.

6 Poſſunt tamen Prælati Religionum, qui habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, v. g. Generales, Prouinciales, Abbates, &c. diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate orta ex bigamia purè ſimilitudinaria, ſi caſus eſſet, quod illi contraherent, & conſumarent matrimonium, eo quod diſpenſatio in illa committitur Epiſcopis iure ordinario, & quidquid iure ordinario comperit Epiſcopis, competit etiam iſtis Prælatis habẽribus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Rodriguez *tom.* 1. *Queſtion. Regular. quaſt.* 42. *art.* 2. Suar. *dicta ſect.* 6. *in fine*. Dixi pure ſimilitudinaria, quia ſi fuerir ſimul interpretatiua, vt ſi eſſet caſus quo Religioſus ducerer viduam, aut duo contraherét matrimonia eſſet irregularis bigamia interpretatiua, ac per conſequens non poſſet in ea diſpenſari à ſuis Prælatis. Suarez *ibidem*.

7 Addit Rodriguez, poſſe dictos Prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis, eriam in bigamia vera quoad Ordines minores, ex eo ſanè, quia id poſſent facere Epiſcopi. Sed aſſumptum non eſt verum, vt dictum eſt, neque id, quod ex illo infertur. Suarez *ibid. num.* 17. Qui multo minus probabilem appellat ſententiam aſſerentium etiam ad Ordines Sacros poſſe hanc diſpenſationem dari à Prælatis Regularium, quia huc iure communi fieri non poreſt, & ſi dicatur fieri poſſe ex priuilegio, oſtendendum eſt, vt ipſe ait, tale priuilegium.

8 Non tollitur bigamiæ irregularitas per Baptiſmũ caſu quo illum ſuſcipiens duas contraxiſſet nuptias. Ratio eſt, quia per Baptiſmum non tolluntur, niſi peccatum, & pœnæ debitæ pro peccatis quoad Deum, ergo non tollitur defectus ſignificationis coniunctionis Chriſti cum Eccleſia, quem incurrit aliquis eo ipſo, quod duo contrahit matrimonia; ſed irregularitas fundatur in hoc defectu, vt dictum eſt. Ergo non tollitur per Baptiſmum. Potius debet dici conſurgere, aut pullulare cum ipſo, aur poſt ipſum. Cum enim irregularitas non poſſit imponi infidelibus ante Baptiſmum, quia non ſunt ſubditi Eccleſiæ, ideo debet præſupponi, quòd homo ſit baptizatus ad hoc, quod poſito quod habet prædictum defectum, conſurgat in illo hæc irregulariras. Noſter Michael de Bononia *in* 4. *diſt.* 5. *quæſt. vni. caſ.* 2. ex Bacconio quem refert. Idem dicendum, propter eamdem rationem, de eo, qui ante Baptiſmum vnũ contraxit matrimonium, & poſt Baptiſmum aliud. Suarez *dicta ſect.* 6. *num.* 10. & ſequentibus. Cornexo *dicto dub.* 1.

9 Neque etiam tollitur propter profeſſionem in Religione approbata. Eſto enim, quod irregularitas, quæ eſt ex defectu natalium tollatur per profeſſionẽ Religiònis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 2. de irregularitate tamen hac non eſt aliquod fundamentum ad id aſſerendum, ſaltem iure communi, aut ex ordinarijs priuilegijs Religionum. An verò id habeat aliqua Religio, quæſtio eſt de facto, quam Prælati illius ſcire debent. Suarez *ſupra num.* 16.

10 Clerici bigamiam contrahentes non ſolum ſunt irregulares, bigamiæ quidem realis cauſa, ſi duo conrraherent matrimonia ea conſumando, & interpretatiua ſi aliquo modo ex aſſignatis *numer.* 1. contra herent, & ſimilitudinariæ, ſi poſt votum ſolemne caſtitatis etiam cum virgine contraherent, & copulam haberent, iuxta dicta in ſuperioribus, ſed etiã incurrunt pœnas illis impoſitas, *capit. altercationis de Bigamis in* 6. vbi Pontifex ait: *Omni priuilegio Clericali declaramus eſſe nudatos, & coercioni fori ſæcularis addictos. conſuetudine contraria non obſtante. Ipſis quoq; ſub anathemate prohibemus deferre tonſuram, vel habitum Clericalem.*

11 Circa quæ primo notandum, ea eſſe intelligenda de Clericis in minoribus conſtitutis, non de illis, qui ſunt in Sacris. Illi enim poſſunt conuerti ad ſtatum ſæcularem, deponere habitum; & tonſuram, & iſti non. Gloſſa *ibidem*. Syluester *in Summa verbo Bigamia quæſt.* 8. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 67. *in fine*. Quid verò dicendum in caſu quo Clericus in Sacris ex diſpenſatione Papæ cum vidua contraberet, habes ex declaratione S. Congregationis infra verbo *Clericus num.* 20. Secundò conſequenter, quod ea intelligenda ſunt de bigamis verè, aut interpretatiuè, non de ſimilitudinarijs, quia Clerici in minoribus, cum non emittant votum ſolemne caſtitatis, non poſſunt contrahere irregularitatem bigamiæ ſimilitudinariæ, ſed etiam, quia Conſtitutio pœnalis, qualis eſt iſta, non deber extendi de caſu verò ad fictum. Syluester *ſupra* ex Geminiano. Tertiò, quod ibi non eſt ſermo de Religioſis, aut Monachis, ſed ſolum de Clericis in minoribus, vt dictum eſt, quia iſti ſolum ſunt, qui poſſunt mutare ſtatum. Silueſter *ibid. num.* 9. Indicat tamen ibi *quæſt.* 8. ex Ioanne Andrea, Religioſum factum bigamum, intellige bigamia reali, vel interpretatiua, reducendum eſſe ad ſtatum laicorum profeſſorum, ſeu Conuerſorum ex *cap. Quiſquis Clericus diſt.* 84. Quod ſatis rationi congruum eſt, & conforme dicendis.

12 Bigamus non diſpenſatus in irregularitate poſtulans habitum Religionis, non debet admitti, niſi ad ſtatum conuerſorum; cum ſit inhabilis ad Ordines Sacros, ad quos recipiendos Fratres Choriſtæ recipiuntur. Azor. *tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *quæſt.* 10. Peirinis *de Prælato tom.* 2. *quæſt.* 2. *cap.* 5. *num.* 100. Addit ibidem, poſſe admitti ad ſtatum Clericorum bigamus nobilis virtuoſus, & à Prælato diſpenſatus, vt poſſit Ordines minores ſuſcipere, & ſic ſeruire Eccleſiæ tanquam Clericus. Sed, ſi diues admitti poteſt, etiam poterit pauper, quod eſt contra Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 17. *de reformation.* vbi bigamos excludit ab exercitio etiam minorum Ordinum. Supponit autem hic auctor poſſe Prælatum Regularem diſpenſare cum illo, cuius oppoſitum oſtenſum eſt ſupra.

13 Multo minus poteſt ad Prælatias admitti bigamus non diſpenſatus, pro vt colligirur ex 1. *ad Timoth.* 3. vbi dicirur de Epiſcopo, quod debeat eſſe *vnius vxoris* vir, & ex congruentiſſima ratione, quia talis non poterit alijs perſuadere caſtitatem, cum ipſe fuerit incontinens. Plura etiam iura referri poſſunt ex *cap.* 1. 2. *&* 3. *de Bigam.* Ita communiter authores. Addunt Palud. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 4. *art.* 5. Sayrus *lib.* 6. *de Cenſuris cap.* 6. *num.* 14. Peirinis *ſupra num.* 99. etiam caſu dato, quod aliqui Prælati Regulares haberent facultatem diſpenſandi cum ſubditis ad Ordines ſuſcipiendos, non propterea poſſent diſpenſare ad Prælatias, quia ſunt Dignitates, niſi ad id etiam priuilegium haberent, quia diſpenſatio eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltra caſum expreſſum, præſertim de minori ad maius, pro vt eſſet in præſenti. An autem Monialis bigama eligi poſſit in Abbatiſſam dixi *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 7.

BO-

Digitized by Google

BONA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

De bonorum temporalium materia plura remiſſiuè. numero 1.

Bona ſpiritualia Regularium applicari poſſunt à ſuis Prælatis. num.2.

Quomodo id intelligendum. ibid.

Tria in operibus iuſtorum reperiuntur. n.3.

Eſſe meritoria de condigno applicabile non eſt alijs. n.4.

Quid de ratione impetrationis in illis reperta. n.5.

Quomodo applicabilis ſit. ibid.

Ratio ſatisfactionis applicabilis eſt. n.6.

Quomodo id intelligendum. ibid.

An reſiſtentibus, aut renitentibus ſubditis. n.7.

An caſu, quo talis ſatisfactio illis neceſſaria non ſit. ibid.

Non propterea dici debent Prælati concedere indulgentias. num.8.

Bona temporalia Religioſorum vſurpantes, vel occupantes. num.9.

Bona illorum ſunt valdè priuilegiata. n.10.

Alia remiſſiuè. num.11.

1 DE bonotum temporalium materia, prout ad Regulares ſpectat, permulta dixi in præcedentibus tomis, videlicet, quod bona Religioſi, qui propter fraudem, dolum, & cupiditatem Prælati emiſit profeſſionem, non pertineant ad Monaſterium, ſed ad hæredes, *tom.1.cap.2.num.19.* Quod bona adquiſita à Religioſis non ab ipſis, ſed ab Officialibus Monaſteriorum debeant recipi, poſſideri, & expendi, *cap.6.n.25.* Quod bona adquiſita ab illis per illicitam negotiationem, aut aliàs contra Sacros Canones, poſt eorum mortem pertineant ad Cameram Apoſtolicam. Et quæ ſint illa *c.10.num.5.* Similiter, quod bona Regularium extra clauſtra degentium, poſt ipſorum mortem, etiam pertineant ad eamdem Cameram, *cap.16.nu.31.& tom.2.cap.1.num.40.* Ad quos pertineant bona Religioſorum aſſumptorum ex Religionibus, *tom.1.cap.17.num.12.& 14.* Qualiter bona ſtabilia prohibita ſint particularibus Religioſis, etiam de licentia Superiorum, *cap.6. à num.19. & cap. 18. num. 71.* De bonis incertis Nouitiorum, *cap.24. num.39.* De bonis Monialium derelictis, *cap. 25.num.48.* An bona inuenta, incerta, malè adquiſita, aut deſtituta, applicari poſſint Monaſterijs, *tom.2. cap.19. num.48.49. & 50.* Quanto tempore præſcribatur contra ipſa *num.63.* Quæ Monaſteria poſſidere poſſint bona ſtabilia eo *cap.19.num.1.* Quæ dicantur talia *num. 3.* Quæ tranſeant ad illa ratione Religioſorum, *num.27.28.& ſequentibus.* In quæ bona ſuccedant Monaſteria *num. 40.* Generaliter etiam, de bonis, & poſſeſſionibus quibus capacia ſint Monaſteria Regularium, ſeu in quæ ſuccedere poſſunt, & de eorum adminiſtratione, toto illo *cap.19.* Similiter aliqua ad eam materiam ſpectantia dicta ſunt in hoc tertio tomo verbo *Adminiſtratio, & Adminiſtrator*, & verbo *Alienare, ſeu Alienatio*, verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia*, & verbo *Beneficium*. Alia ergo addenda tam de bonis ſpiritualibus Regularium, qualia ſunt bona ipſorum opera, ſatisfationes, ieiunia, orationes, ſacrificia, quàm de temporalibus.

2 De prioribus autem loquendo certum eſt id quod *tom.1.cap.18.num.67.* dixi, poſſe ſcilicet Prælatos Religionũ applicare alijs bona opera ſuorũ ſubditorum illiſque tribuere litteras talis communicationis. Primò ex praxi Religionũ. Secundò ex priuilegio Vrbani V. quo conceſſit Generali, & Prouincialibus Ordinis Minorum, vt poſſent benefactoribus Ordinis cõmunicare Suffragia, Indulgentias, Orationes, & bona ſpiritualia. Ita Caſſarub. *in Compend. Priuil. Mendicant. verbo Indulgentiæ, quoad ſæculares ſub titulo Indulgentiæ conceſſæ exibentibus, &c.* Quo priuilegio tam Minores, quàm alij Mendicantes, qui communicant in priuilegijs cum ipſis potiri poſſunt. Tertiò, ex iurè communi, quia quilibet Prælatus cuiuſcumque Congregationis poteſt id facere, pro vt dixi loco relato ex S. Thoma, & Nauarro. Et declaratur exemplo Theſauri communis Eccleſiæ, ex eo enim talis Theſaurus in Eccleſia conſtituitur non ex meritis, ſatisfactionibus Chriſti, pro vt eſt de fide certum ex Clem.VI. *in Extrauag. Vnigenitus de pænitent. & remiſſ.* ſed etiam ex ſatisfactionibus Sanctorum, quia fuerint in ipſa plures Sancti, & aliqui de facto ſunt habentes ſatisfactiones ſuperabundantes, ipſis non neceſſarias, nec ab illis alijs applicatas, ac per conſequens veluti bona communia Eccleſię ad ipſam deuoluta diſpenſanda à Papa, ſicut etiam generaliter bona ciuium, quæ ſine hærede deceſſerunt, ad Ciuitatem deuoluuntur diſpenſanda à Principe. Suarez *4. tomo in 3. part. diſp. 51. ſect. 2. num. 10. 11. & 12.* Bonacina *de Indulgentijs diſputat.6.punct.1.num.3.* Quæ ratio ſuo modo, & proportionaliter procedit in Cõmunitatibus Religioſis. Etſi enim ex ipſis non ſit aliquis priuatus Theſaurus meritorum, aut ſatisfactionum ſuorum membrorum applicandus, ſeu diſpenſandus per Prælatos ipſarum, quia ſola Eccleſia habet hunc Theſaurum, & hæc poteſtas ſolum conceſſa eſt à Chriſto Domino Summo Pontifici Eccleſiæ Paſtori, illæ tamen ſunt quędam corpora myſtica, quorum capita, ſeu Superiores habent poteſtatem admittendi vniendi, & incorporandi ex rationabili cauſa aliquos ad illorum conſortium, & diſponendi de bonis, etiam ſpiritualibus ipſorum eorum præſertim, quæ illis neceſſaria non ſunt, in vtilitatem, & commodum tam ipſarum Religionum, quàm eorum, qui illis aggregati ſunt, conformiter tamen ad Regulam, & Statuta Ordinum. Fauet huic doctrinę Suarez *ſupra diſp.55.ſect.5. num.5.* & ſequentibus. Valentia *2.2.diſp.7.quæſt.20.punct.3.§.ſed facilè, & §.etſi autem.*

3 Pro qua ſupponendum, in operibus iuſtorum tria reperiri. Primò, eſſe meritoria de condigno gratiæ, & glorię. Secundò eſſe meritoria de congruo, ſeu impetratoria apud Deum. Tertiò, eſſe ſatisfactoria pro pœna temporali. Suarez dicta *ſect. 5.nu.11.* Ex quibus primum eſt omnino perſonale, nec alijs applicabile de potentia ordinaria. Soli enim Chriſto, quia fuit Caput hominum, & Angelorum conuenit pro alijs mereri de condigno. Duo verò poſteriora alijs communicari poſſunt, ita vt poſſit iuſtus, alijs impetrare dona aliqua, ſeu beneficia apud Deum, quemadmodum oratio S. Stephani communiter creditur impetraſſe conuerſionẽ S. Pauli. Similiter poteſt iuſtus ſatisfacere pro pœnis temporalibus aliorum, prout habent communiter Theologi. De hoc puncto ſpecialiter noſter Hieronym. Gratianus *in tract. 4. de Iubilæo part.1.ca.8.* Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp.1.cap.8.dub.15.*

4 Ergo ad intentum, cum dicitur Prælatos applicare poſſe bona opera ſuorum ſubditorum pro alijs non poteſt intelligi de illis, quatenus ſunt meritoria de condigno gratiæ, & gloriæ quia vt dixi, hoc modo

ſunt perſunalia, & omnino incommunicabilia alijs, intelligi ergo debet de prædictis operibus duobus poſterioribus modis.

5 Et de primò, qui eſt per impetrationem res eſt certiſſima. Nulli enim dubium eſſe poteſt, quin poſſint Prælati præcipere ſubditis, vt orent pro benefactoribus, & aggregatis Religioni. Hoc enim eſt conforme Regulæ, & Conſtitutionibus, & opus pium charitatis, eleemoſynæ, gratitudinis, &c. ac per conſequens tenentur ſubditi huic præcepto obedire, & aliter facientes peccabunt. Nec ſolum hoc pacto, imperatiuè videlicet, ſed etiam veluti eliciriuè, & proximè id facere poſſunt duobus modis aſſignatis. Primò quidem, vniendo, aggregando, & incorporando prædictas perſonas ſuæ Religioni, hoc enim facto, cum in Religionibus ſint plura communia, ſuffragia, ſacrificia, & orationes inſtituta pro ipſis, quæ dum fiunt vtilia ſunt omnibus membris ipſarum, conſequenter etiam vtilia erunt prædictis aggregatis. Suarez *dicta ſect. 5. num. 6.* Secundò, ordinando, & dirigendo prædicta ſuffragia communia, quæ fiunt pro tota Religione ad illas perſonas aggregatas, propter facultatem quam habent veluti diſpenſatores diſponendi de illis, iuxta dicta S. Thomas *in additionibus ad 3. part. quæſt.* 21. *art.* 1. Tertiò, ordinando etiam, & dirigendo ſpecialiter ad prædictas perſonas aggregatas ſuffragia communia, quæ fiunt in Religionibus pro omnibus fidelibus in generali, quia in hoc non fit aliquod præiudicium alijs fidelibus, cum non minuatur eorum vis impetratoria (eſto ſatisfactoria forſan minuatur) eo quòd aliquibus ſpecialiter applicentur, nec ipſis ſubditis, vt de ſe patet. Quo ſenſu intelligendi ſunt Peirinis *tomo 1. de ſubdito qu. 1. de obedientia cap. 6. ferè in fine*, & Corduba ab ipſo relatus.

6 Similiter de ſecundo, qui eſt per modum ſatisfactionis, etiam eſt res certiſſima, poſſe Prælatos Religionum applicare bona opera ſatisfactoria ſubditorum prędictis perſonis. Id enim probat contra Vuiclephum hæreticum Vualdenſis noſter *tom. 3. de Sacramental ib. titul.* 10. *capit.* 94. *&* 95. ex Apoſtolo *ad Epheſ.* 1. illis verbis: *Memoriam veſtri faciens in orationibus meis*. Ex litteris cuiuſdam Prælati Carmelitarum, & alterius Carthuſienſium, ac Iuonis Carnotenſis ad Adelam Comitiſſam. Itidem Anſelmi ad quãdam etiam Adelidem Comitiſſam, ac Stephani Ciſtercienſis ad Ludouicum Francorũ Regem, & aliorum ad diuerſos. Quod ſequuntur communiter Doctores, ſpecialiter Sotus *in 4. diſt.* 21. *qu.* 1. *art.* 4. vbi propterea Vualdenſem *Orthodoxum Doctorem* vocat. Valentia *ſupra* §. *eſt autem*. Gratianus *ſupra cap.* 4. Id verò fieri poteſt tribus modis ſupra aſſignatis, ſcilicet imperando, vt ſubditi faciant, & vniendo dictas perſonas communitatibus ipſorum, ac ordinando, vel dirigendo ad ipſas ſpecialiter tum ſuffragia communia ſatisfactoria facta pro tota Religione, tum ea, quæ fiunt pro omnibus fidelibus. Imò etiam id fieri poteſt applicando dictis perſonis ſatisfactiones particulares Religioſorum, ſaltẽ quando ipſi non contradicunt, aut repugnant. Quod probari poteſt, quia quemadmodum ipſi Religioſi poſſunt ſua opera ſatisfactoria alijs offerre, ſic etiam & Superiores eorum, quia omnia bona Religioſorum ſubdita ſunt per votum obedientiæ Superrorum voluntati. Valeuria *ſupra* §. *ſed facilè*. Bonacina *de Indulgentijs diſp. 6. quæſt. 1. punct. 3. num.* 19. Addit Sotus *ſupra* huiuſmodi applicationem, non ſolum de congruo, ſed de condigno valere quantum ad rationẽ ſatisfactionis, quia per illam fit ſolutio Deo. Quemadmodum ſi vnus pro alio ſolueret debitum. Quod eſt ſatis probabile, maximè, ſi addatur ex parte Dei pactum, ſeu promiſſio de acceptantia tali ſatisfactione. De quo Suar. 4. *tomo in 3. p. diſp. 48. ſect.* 3.

7 Difficultas tamen eſt, an id poſſint facere Prælati, reſiſtentibus, aut renitentibus ſubditis. Quod eſt dicere, an poſſint applicare alijs ſatisfactiones ipſorũ, ſi ipſi reſiſtant, aut nolint, quod applicentur. Et quidem loquendo de Sacrificio Miſſæ, iam dixi *tom.* 1. *cap. 4. num.* 35. quod etiam ſi Prælatus velit, & aut præcipiat, quod ſubditus applicet Miſſam pro Petro, & ipſe applicet pro Franciſco, etiam ſi ſubditus peccet ſic faciendo, nihilominus talis Miſſa ſolum prodeſt Franciſco, non autem Petro. Ratio eſt, quia Sacerdos in adminiſtratione Sacramentorum, & applicatione Sacrificiorum operatur, vt miniſter Chriſti, & vt habens ſolum ab ipſo poteſtatem, ac proinde non vt ſubditus alis quibuſcumque. Quare quemadmodum ſi Prælatus præcipiat ne ſubditus baptizet; vel abſoluat, ſi tamen id faciat (etſi peccet ſic faciendo) factum tamen tenet, ſic in propoſito. Peirinis *ſupra dicto ca. 6.* §. *vnic.* Loquendo verò de alijs operibus ſatisfactorijs, ſeu ſuffragijs, ſi illa non ſint neceſſaria ſubdito, vt potè, quia ipſe non ſolum eſt in ſtatu gratiæ etiam nullam habet temporalem pœnam ſoluendam, quia totam quam habebat, per Indulgentias, vel alias ſatisfactiones ſoluit, dicendum eſt poſſe applicari alijs à Prælato, etiam reſiſtente ſubdito, hoc enim ſequitur ex facultate, quam habet diſponendi de bonis ſubditorum, maximè ſi ipſis neceſſaria non ſunt. Si verò tales ſatisfactiones ſubdito neceſſariæ fuerint, quia ſcilicet habet aliquid ſoluendũ de pœna temporali probabilius eſt non poſſe à Prælato applicari alijs contra ſuam voluntatem. Sicut enim Prælatus non poteſt à ſubdito auferre bona tẽporalia neceſſaria, v. g. cibum, veſtes, ſomnum &c. ſic nec ſpiritualia neceſſaria, præſertim, quia in iſtis neceſſarijs non ſubditur voluntas ſubditi Superiori. Scotus *quodlib.* 20. Peirinis *ſupra*. Bonacina *ſupra nu.* 21. Dixi probabilius id eſſe, quia ſatis probabile eſt oppoſitum, rationabili ſubſiſtente cauſa, prout tenent Sotus *ſupra*. Valentia etiam *ſupra* §. *vt notat*. Suarez *dicta diſp.* 55. *ſect.* 5. *num.* 8. & ſaltem optimum conſilium eſt, vt in applicatione iſtarum ſatisfactionum ſubditi voluntariè ſubdantur diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, ſic enim maiorem obedientiam erga Prælatos, & maiorem charitatem, ſeu miſericordiam erga proximos oſtendent, ac per conſequens illorum meritum multo maius erit apud Deum.

8 Non tamen propterea prædicti Prælati dici debent concedere Indulgentias. Ratio eſt, quia concedere Indulgentias, eſt applicare ſatisfactiones præteritas conſeruatas in communi Theſauro Eccleſiæ, prout facit Papa applicando ſatisfactiones Chriſti, & aliorum Sanctorum conſeruatas in Eccleſiæ Theſauro; iſti autem Prælati non applicant ſatisfactiones præteritas in aliquo Theſauro repoſitas, cũ enim in Cõmunitatibus Religioſis non ſit talis Theſaurus, vt dixi, quia eo ipſo, quod Religioſi habent ſatisfactiones ſuperabundantes, ſtatim veniunt ad communem Eccleſiæ Theſaurum, vbi conſeruatur, idcirco ſolũ præſentes, aut futuras ſatisfactiones applicare poſſunt Prælati, ac per conſequens nõ concedunt Indulgentias. Sotus *ſupra* Valentia *ſupra* §. *ſecundò quia*.

9 Loquendo autem de bonis temporalibus Religioſorum, præter ſuperius notata, dicendum, bona quæcunque Eccleſiaſtica, etiam Regularium, vſurpantem

videri

Digitized by Google

videri incurrere excommunicationem Papæ reſeruatam,& ſi fuerit eiuſdem Eccleſiæ patronus, eo ipſo priuari iurepatronatus, & Clericum conſentientem eiſdem pœnis affici, quibuſcumque beneficiis priuari, ad quæcumque alia beneficia inhabilem eſſici,& à ſuorum Ordinum executione,etiam poſt integram ſatisfactionem,& abſolutionem, ſui Ordinarij arbitrio ſuſpendi debere. Ita enim habetur ex Concil.Tridentin. *ſeſſ.22.de reformat.capit.*11.Naldus *in Summa verbo bona num.*10. Qui etiam addit ex declaratione Sacræ Congregationis haberi comprehendi hoc decreto Rectores piorum locorum cedentes arbores frugiferas,ſi in proprios vſus eas conuertant. Vide Caietanum *verbo Excommunicatio cap.*27.Proſperum Auguſtinus *in additionibus ad Quarantam verbo bona Eccleſiæ occupantes*. Cum autem in hoc decreto ſermo ſit generaliter de bonis Eccleſiaſticis, & ſpeciatim etiam, vt ibi dicitur de bonis *cuiuſuis ſæcularis,vel Regularis beneficij*, ideo, vt dixi, videri ad bonorum Regularium vſurpatores, & Regularem conſentientem extendi debere. Etſi oppoſitum indicet Azor.*tom.1.Inſtitut.Moral.lib.7.capit.*38. *quæſt.*16. aſſerens hoc locum habere non in ipſo Clerico Beneficiario, ſed in extraneis, ſicque declaratum à Sacra Congregatione. Vide & Filiucium *tract.44.capit.6.num.3.in fin.*Quid autem debeat dici de occupantibus, ſeu damnificantibus Regularium bona,dixi *tom.2.capit.19.num.*51. ex priuilegijs Eugenij IV. pro Congregatione Montis Oliueti, & Iulij II. pro Auguſtinianis. Extat & aliud eiuſdem Eugenij IV. priuilegium in Bulla: *Etſi ex debito* apud Tamburinum *de Iure Abbatum tom.1. in priuileg. memorab.Iulij II. num.*22.quo contra perturbantes, vel auferentes bona Monachorum Caſſinenſium, Pontifex excommunicationem fulminat. Fruuntur autem huiuſmodi priuilegijs tam Carmelitæ,quàm alij quicumque habentes generalem communicationem Priuilegiorum cum iſtis Religionibus.

10 Regularium bona ſunt valdè priuilegiata, non ſolum propter dicta de priuilegijs Regularium *tomo* 1. *cap.3.& tom.2.cap.*19.fermè per totum, & dicenda infra verbo *Priuilegia*,ſed etiam,quia gaudere videntur priuilegiis Fiſci, Militum, libertatis, alimentorum,dotis,pupilli,& Reipublicæ,ſaltem in multis caſibus,prout latè ex varijs iuribus, & Doctorib.comprobat Lauretus de Franchis *in Controuerſ.Epiſcop.et Regul.q.96.pag.mihi* 434.

11 De ipſorum immunitate, & exemptione dicam infra verbo *Exemptio* verbo *Gabella*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*. De bonis naufragantiū verbo *Bulla Cœnæ Domini*. An ex illis debeatur Canonica portio verbo *Canonica portio*, & 4.tom. verbo *Quarta*. An debeant decimas de ipſorum bonis verbo *Decimæ*.

BREVIARIVM.

SVMMARIVM.

Breuiarium particulare habent Religiones Benedictina, Dominicana,& Carmelitana.n.1.
Et aliquæ Eccleſiæ.ibid.
Quid decreuerit Sacra Congregatio circa Breuiarium Carmelitarum.n.2.
Quilibet Religioſus tenetur etiam ſub mortali vti ſolum Breuiario ſui Ordinis.n.3.
An etiam extra Chorum.ibid.

An Eccleſiæ,quæ Breuiarium Romanum receperunt, poſſint redire ad primum Breuiarium.n.4.
An quæ non receperunt illud poſſint in aliquo caſu ipſum acceptare. n.5.
Aut vti alio Breuiario.ibid.
Quid de Clericis,aut Religioſis non habentibus in promptu Breuiarium.n.6.
An qui non acceptarunt Breuiarium Pij V. poſſint illud denuo acceptare.n.7.
Carentia Breuiarij quando excuſet à peccato. n.8.
An carentes Breuiario teneantur dicere ea, quæ ſciunt memoriter.n.9.
Habens priuilegium recitandi per Breuiarium proprium, an vti poſſit ſocio.n.10.
Beneficiati, quo Breuiario vti debeant.n.11.
Addere,vel demere an liceat in Breuiariis. n.12.
Alia remiſſiuè.n.13.

1 BREVIARIVM particulare, & diuerſum à communi Clericorum, quod vocatur Romanum, prius à Pio V. & poſtea à Clemente VIII. reformatum, habent aliquæ Eccleſiæ, & Religiones, præſertim Benedictina, Dominicana, & Carmelitana. Ex quibus Benedictinum Breuiarium reformatum ad vſum Breuiarij Romani conceſſum eſt Monachis,& Monialibus benedictinis in Luſitania. Item Monachis benedictinis in Heluetia,& Suetia. Item omnibus Monachis eiuſdem Ordinis.Ex declarationibus Sacræ Congregation.apud Barboſam *in Collectan.Bullar. verbo Breuiarium*. De mandato etiam Pauli V. & S. Congregationis debet adhiberi idem Breuiarium ab omnibus Monachis, & Monialibus ſub Regula S. Benedicti militantibus. Barb.*ibidem.*

2 Quamuis autem idem Barboſa ibidem dicat Fratres, & Moniales noſtri Carmelitani Ordinis recepiſſe Breuiarium Romanum, eiſdemque conceſſiſſe S.Congregationem 9.Aprilis 1633.vt de Sanctis Ordinis poſſent Officia propria iam approbata, iuxta Rubricas Breuiarij Romani recitare, & in celebratione Miſſarum in fine dicere *Salue Regina* ſtantes,& non genuflexos:veritas tamen eſt,quod Religio tale Breuiarium Romanum non recepit, contenta Breuiario antiquo ipſius,quod eſt iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ antiquam conſuetudinem, etſi ad normam eiuſdem Breuiarij Romani directum, approbante, & confirmante Greg.XIII.anu.1584.in Bulla *Vt Breuiarij,&c.* quæ eſt in principio ipſius. Quoad Officia verò Sanctorum Ordinis, cum ea ſæpius eidem conceſſa ſint, partim à Gregorio XIII. in dicto Breuiario, partim à Sacra Congregatione Rituum ſub Paulo V.anno 1609.& ſub Sanctiſs.D.N.Vrbano VIII. ſub anno 1628. ideo ea ſunt in vſu Religionis, ſicut prius erant. Similiter vſus antiquus dicendi *Salue Regina* in fine Miſſarum in Ordine quoq; perſeuerat ſicut prius. Nihil proinde ex vi talis conceſſionis in Ordine immutatum eſt,nec illa fuit eidem intimata,aut ab ipſo recepta.

3 Quamuis, iuxta dicta *tom. 1.cap.12.num.*18. quilibet Religioſus teneatur, etiam ſub mortali, dicere horas Canonicas iuxta Breuiarium pro ſuo Ordine approbatum, iuxta Romanum videlicet, illi, qui eo vtuntur, & iuxta benedictinum, Dominicanum, & Carmelitanum, horum Ordinum Religioſi, quod maximè tenet verum quoad Chorum, cum pro illo magis vigeat hoc præceptum. Nihilominus, prout plures probabiliter credūt,prædicti benedictini, Dominicani,& Carmelitani, & quicūq; alij extra Chorū

recitantes, poſſunt vti Breuiatio Romano, niſi in ipſorum Religionibus ſit prohibitio de hoc. Ratio eſt, non ſolum, quia cum Eccleſia Romana ſit mater omnium Eccleſiatum, ideo conformari ſe illi ſemper licitum videtur: ſed etiam, quia Pius V. qui in Bulla *Quod à nobis*, quæ eſt 64. inter Conſtitutiones ipſius in 2. tom. Bullar. ordinauit, vt Breuiarium Romanum à ſe editum ab omnibus reciperetur, ab hoc onere excepit eos, qui à ducentis annis alijs Breuiarijs vtebantur, adijciens, quod ſi illud velint recipere poſſint illo vti in Choro, ſi ita Epiſcopo, & toti Capitulo magis placuerit. Ex hoc enim denotatur, quod ad vtendum illo extra Chorum non requiratur conſenſus Epiſcopi, vel Capituli, ac per conſequens, quod poſſint illo vti priuatim extra Chorum. Sanchez *in opuſc. moral. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub.* 23. Diana *part. 2. tract.* 12. *de horis Canonicis reſolut.* 10. alios referens, ac de conſuerudine teſtificans. Dixi, niſi ſit circa hoc ſpecialis prohibitio in Religione, quod etiam tenet Sanchez *ibid.* & Bonacina *in tract. de horis Canonicis diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 1. *num.* 5. quia eſto id eſſet permiſſum à Pontifice, potuerunt tamen Prælati Regulares id prohibere ſuis ſubditis, vel propter conformitatem ſeruandam in Religionibus, vel propter alias rationabiles cauſas. Sicut & inter ſæculares prohibitum id eſt in Eccleſia Mediolanenſi, vt affert Bonacina *num.6.* In noſtra autem Religione Carmelitarum eſt prohibitio Papalis de hoc à Gregorio XIII. in Bulla relata, vbi hæc habet: *Mandantes vniuerſis, & ſingulis Ordinis prædicti Profeſſoribus, Nouitijs, & perſonis vtriuſq. ſexus, vt hoc ſolo Breuiario in quacumque Prouincia, Congregatione, & domo, tam in Choro, quàm extra illum Matutinis, & alijs horis Canonicis recitandis vtantur.* Et poſtea imponit tranſgreſſoribus pœnam excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ.

4 Eccleſiæ porrò, & Religiones, quæ prædictum Breuiarium receperunt, non poſſunt amplius ad primum Breuiarium redire, cenſetur enim tam reprobatum in d. Conſtitutione Pij V. Filiucius *tract.* 23. *cap.6. n.* 185. Bonacina *ſupra n.2.*

5 Probabile autem eſt in illis Eccleſijs, aut Religionibus, vbi prædictum Breuiarium Romanum receptum non eſt, ſed conſeruatum illud, quod per 200. annos erat in vſu, poſſe Epiſcopum, vel prælatum Religioſum cum ſuis ſubditis reſpectiuè diſpenſare ex rationabili cauſa, & pro aliquo caſu, vt recitent Officium diuinum per præfatum Breuiarium Romanum. Ratio eſt, quia Epiſcopi, & per conſequens Prælati Regulares ſolent in ſimilibus præceptis Eccleſiaſticis, eo caſu dato, diſpenſare, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 55. Suarez *tom.2. de Religion. lib.4. de horis Canonicis cap.*23. *nu.* 17. Idem credo de recitatione Officij per aliud Breuiarium approbatum. v. g. Benedictinum, Dominicanum, vel Carmelitanũ pro aliquo caſu, & ex rationabili cauſa, propter eamdem rationem. Imò de Clerico obligato ad dicẽdum Officium per Breuiarium Romanum, credunt aliqui non peccare mortaliter ſi vna, vel alia vice illud recitet per Breuiarium, v.g. Dominicanum. Quia talis mutatio nõ videtur notabilis. Diana *ſupra* poſt alios. Addunt aliqui, poſſe Prælatum Regularem diſpenſare, vt in aliquo caſu dicatur aliquod Officium non cõtentum in Breuiario, rationabili cauſa ſubſiſtente. Suarez *ſupra cap.* 11. *num.6.* Diana *ſupra reſolut.* 36. Hæc porrò omnia non videntur procedere in illis Eccleſijs, & Religionibus habentibus Papale ſtatutum vtendi ſolo proprio Breuiario, prout Carmelitæ habẽt, vt dixi.

6 Caſu autem quo Clerici, vel Religioſi obligati ad proprium Breuiarium ipſo carerent, vel quia propria culpa illud amiſiſſent, vel quia ipſis furto ſublatum eſſet, tenerentur recitare per quodcumque Breuiarium approbatum, quod in promptu haberent, non obſtante quacumque prohibitione, quam haberent, non vtendi alio Breuiario, niſi proprio. Ratio eſt, quia præceptum iuris communis recitandi Officium diuinum, quod obligat omnes Eccleſiaſticos, præſertim in ſacris conſtitutos, præponderare debet cuicumque præcepto recitandi per hoc, vel per illud Breuiarium. Vnde hoc poſterius in eo caſu cederet priori.

7 Probabile etiam eſt illas Eccleſias, vel Religiones, quæ acceptarunt Breuiarium Romanum editum à Pio V. eò quod haberent aliud Breuiarium à 200. annis, poſſe nihilominus modo illud accceptare. Ratio eſt, quia Pontifex illis concedit id poſſe facere cum conditione modo afferenda. Cum autem hæc conceſſio non limitetur ad aliquod tempus, ideo videtur perpetua, ac per cõſequens nunc etiã in ſua vi manere. Iudicat id Suarez *ſupra dicto c.* 11. *n.4.* dum de illius dicit *poſſe* (quod eſt temporis præſentis, non potuiſſet, quod eſt præteriti) *illud acceptare, ſi velint.* Addit Pontifex hoc fieri debere dummodo Epiſcopus, & vniuerſum Capitulum in eo conſentiant. *Quæ Regula* (inquit Suarez *ſupra*) *cum proportione ad Regulares Eccleſias applicatur.* Quod intelligendum, vt in Eccleſijs ſæcularibus, ſeu Regularibus non exemptis id fiat de conſenſu Epiſcopi, & vniuerſi Capituli, in Eccleſijs verò Regularium, ſeu Religionibus exemptis, de conſenſu Generalis, & Capituli Generalis. Addit & Suarez quem ſequitur Bonacina *ſupra num.*20. quod cum Pontifex requirit conſenſum vniuerſi Capituli, non poſtulat, quod omnes de Capitulo nullo diſcrepante conſentiant, id enim moraliter expectandum, non eſt, nec vis verbi hoc poſtulat, ſed ſolum, quod præſtetur à Capitulo, vt Capitulũ eſt, ideſt, per modum vnius corporis myſtici ad ad hoc congregati.

8 Carentia Breuiarij voluntaria non excuſat à peccato recitandi, ſecus ſi inuoluntaria fuit, iuxta dicta *tom.* 1. *c.*4. 12. *num.*25. Quæ ſic amplianda. Qui ſine ſua culpa caret Breuiario, vt quia illud amiſit, vel illi ſublatum eſt, & nullo modo poteſt habere, vel accomodatum, vel emptum, vel cum alio, aut memoriter recitare, excuſatur à peccato. Quia nemo tenetur ad impoſſibile. Silueſter *verbo Hora quæſt.*4. Sotus *lib.* 10. *de Iuſtit. quæſt.* 5. *art.* 3. Hoc verò intellige, ſi nec poteſt habere Breuiariũ alterius Religionis, vel Inſtituti approbatum tamen, quia tunc iuxta *dicta ſupra num.6.* per illud debet recitare. Qui autem ſua culpa caret Breuiario, videlicet, quia nauigationem aggrediens illud proiecit in mare, aut combuſſit, vel negligens culpabiliter fuit in eo cuſtodiẽdo, peccauit tunc mortaliter, quia cauſam dedit omiſſioni recitandi. Similiter peccauit mortaliter, ſaltem quoad omiſſionem ipſam externam, omnibus alijs diebus, quibus caruit Breuiario, quando currebat præceptum recitandi, quia tunc verè tranſgreditur præceptum recitandi. Ita in ſimili Cornexo *tom.* 1. *in* 1. 2. *S. Thomæ tract.* 7. *circa qu.* 71. *diſp.* 3. *dub.* 12. & 13. Si tamen ipſum pœnituerit de proiectione, aut culpabili amiſſione Breuiarij, nec illi occurrerit aliquod medium ad recitandum, non peccat non recitando, quia non ſolum iam eſt ſibi impoſſibile recitare, ſed etiam, quia iam retractauit in quantum potuit voluntatem, quam habuit non recitandi in ſua cauſa.

Digitized by Google

cauſa. Nauarrus *in Summa c.25.n.102.* Sanchez *in opuſc.mor.tom.2.lib.7.cap.2.dub.51.*

9 An verò iſti carentes Breuiario, ſiue ſua culpa, ſiue ſine illa, teneantur dicere ea, quæ ſciunt memoriter, non facilis controuerſia eſt. In qua dicendum primò, quod ſi iſti ſciunt aliquas horas memoriter, verb.grat. Primam, Tertiam, Completorium, &c. proculdubio illa tenentur dicere. Etenim iuxta dicta dicto *cap.12.num.27.* ſicut, qui debet centum, & non poteſt ſoluere, niſi decem, tenetur decem ſoluere, & qui non poteſt ieiunare totam Quadrageſimam, tenetur tamen ieiunare diebus, quibus poteſt; ſic in præſenti, cum iſti teneantur ad dicendum totum Officium, ſi non poſſunt ſoluere totum ob carentiam Breuiarij, tenebuntur tamen ſoluere eas horas, quas poſſunt ſine Breuiario. Dicendum ſecundo, ſi prædicti memoriter ſciunt maiorem partem alicuius horæ, vel aliquarum horarum tenentur eam dicere, ſecus ſi minorem tantum partem memoriter ſciunt. Ratio eſt, non ſolum, quia regulariter loquendo ad maiorem partem potius quam ad minorem attendi debet, maior enim pars trahit ad ſe minorem, *l.quod maior pars ff.de municip. & cap.1.de his quæ fiunt a maiori parte*, ſed etiam, quia durum videtur ſcientem memoriter maiorem partem horæ ad eam non obligari, & æquè durum minorem ſolum ſcientem obligare, aliàs nullus omnino excuſaretur à dicendis horis, nullus enim eſt, qui non aliquam earum partem dicere poſſit, arbitrio ergo prudentis id relinqui debet, & non videtur eſſe aliud prudentius, quam hoc. Sic fermè ex Nauarro ſequitur. Sanchez *in opuſcul.moral.lib.7. capit.2.dub.46.* & 47. Subiungens cum eo, paucos eorum, qui diu horas recitarunt, excuſari ob carentiam Breuiarij, vel cœcitatem, quia pauci ſunt, qui memoria non teneant *Pater noſter, Aue Maria, Credo*, Antiphonas horarum, Pſalmos Laudum, & minorum horarum, & plures Matutinum, quæ faciunt magnam partem. Non tamen prędicti Breuiarijs carentes tenentur dicere aliud Officium, pręter diei occurrentis, eò quod illud memoriter ſciant. Obligatio enim pręcepti Eccleſiaſtici ſolum eſt ad Officium determinatum illius diei. Diana dicto *tract.12.reſol.30.*

10 Si aliquis habet priuilegium recitandi per Breuiarium aliquod particulare, poteſt ſocius cum illo recitare abſque aliqua culpa, quia id quod priuilegium diſponit de vno ex correlatiuis, diſponit etiam de alio. Ita ex Portello, & Henriquez habet Diana *ſupra reſol.35.*

11 Religioſi Beneficiati, & quicumque alii Beneficiati debeur ſe accommodare Breuiario Eccleſiæ, cui inſeruiunt, iuxta dicta *tom.1. cap.17.num.11.* Quod idem credo dicendum, quando Religioſus habens proprium Breuiarium, v.g. Carmelita, ſeruiret ex licentia Parochi per aliquod tempus alicui Eccleſiæ, propter eamdem rarionem. Caſu tamen quo aliquis poſſidear duo beneficia in duabus Eccleſiis habentibus diuerſa Breuiaria, cum adeſt Choro, tenetur ſe accommodare Officio, vel Breuiario illius Chori. Prorſus enim inordinatum eſt, quod qui in Choro dicit Officium, nō illud dicat iuxta Breuiarium quo vtitur Chorus. Extra Chorum verò probabilius eſt debere vti Breuiario, quod adhiberet in Eccleſia in qua habet reſidentiam. Nam ſicut extraneus debet ſe accommodare moribus loci in quo habitat, ſic & Beneficiarius. Bonacina *dicta diſp.q.3.punct.1. num.9.* ex aliis.

12 Addere aliquid breuiarijs, vel aliquid demere ab illis pertinens ad diuinum Officium omnino prohibitum eſt ſub mortali, quia re vera eſt vſurpare in re graui auctoritatem Eccleſiæ, & Sacræ Congregationis, ad quam pertinet id facere. Idcirco prohibetur regulariter in Bullis, quibus Breuiaria approbantur, & in noſtro Carmelitano à Gregorio XIII. ſub excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruata. Addit Bonacina *ſupra num.21.* ex aliis, quod ſi aliquid addatur Breuiario non pertinens ad diuinum Officium non videtur illicitum.

13 Vide alia verbo *Feſti dies*, & 4.tom. verbo *Officium diuinum.*

BVLLA COENAE.

SVMMARIVM.

Bulla Cœnæ vnde dicta.n.1.
Quando cœperit eius publicatio.ibid.
Caſus, et cenſuræ illius diei debent à Iure, non ab homine.n.2.
An incidant in illos mandantes, conſulentes, etcet. num.3.
An multiplicentur per illam excommunicationes per alia iura latæ.n.4.
Caſus huius Bullæ ſunt viginti.n.5.
Primus eſt hæreſis.n.6.
Anathematizare quid denotet.n.7.
Apoſtatæ à fide, qui dicantur.n.8.
Schiſmatici, qui dicantur.n.9.
Quomodo differat Schiſma ab hæreſi.ibid.
Schiſmaticorum pœna quænam ſint.ibid.
Secundus eſt contra appellantes à Papa ad Concilium. num.10.
Quomodo intelligenda hæc appellatio.n.11.
Tertius contra piratas, curſarios, etc.n.12.
Qui tales ſint.n.13.
Quomodo intelligenda ea excommunicatio.ibid.
An comprehendat Chriſtianos remigantes in triremibus infidelium.ibid.
Quartus eſt contra ſurripientes bona naufragantium. num.14.
Quomodo intelligenda hæc excommunicatio.n.15.
Quintus eſt contra imponentes indebitè gabellas. numero 16.
Quid ſit gabella, et quot nominibus vocata.n.17.
Quæ ſint, quæ prohibeantur in hoc caſu.n.18.
Quando incurratur hæc cenſura à Principibus. numero 19.
Sextus eſt contra falſarios Litterarum Apoſtolicarum. num.20.
Septimus eſt contra deferentes arma, etc. ad infideles. num.21.
Quomodo intelligendus ſit caſus.n.22.
An comprehendantur illo remiges Chriſtiani.ibid.
Quid intelligatur per certiores facere infideles de rebus Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus.n.23.
Quid per Chriſtiani nominis hoſtes intelligatur. numero 24.
Caſus octauus eſt contra impedientes victualia pro Romana Curia.n.25.
Quomodo intelligendus.n.26.
Nonus, contra interficientes, mutilantes, etc. ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel recedentes, vel vſurpantes iuriſdictionem, etc.n.27.
Qui incurrant in hunc caſum.n.28.
Sedis Apoſtolicæ nomine quid intelligatur.ibid.

Deci-

Decimus eſt contra damnificantes peregrinos ad Vrbem venientes.n.29.

Quomodo accipiendus ſit caſus.n.30.

Vndecimus eſt contra damnificantes S. Roman. Eccleſ. Cardinales, Patriarchas, & alios Prælatos, &c. num.31.

Qualiter cum hoc caſu, concordent iura antiqua. numero 32.

Nomine Epiſcopi quid in hoc caſu intelligitur.n.33.

Ratum habere quid importet.ibid.

Quid de offendentibus domum, vel familiares Cardinalium.ibid.

Duodecimus eſt contra impedientes negotia in Romana Curia gerentes. num.34.

Quæ actiones, & circa quas perſonas ſint hic prohibitæ. num.35.

Caſus decimus tertius contra appellantes ab executione Litterarum Apoſtolicarum, recurrentes ad ſæculares Poteſtates,&c.n.36.

De materia huius caſus remiſſiuè.n.37.

Quartus decimus eſt contra auocantes cauſas ſpirituales, &c.num.38.

De hoc caſu remiſſiuè.n.39.

Quintus decimus eſt contra trahentes perſonas Eccleſiaſticas ad tribunalia ſæcularia. n.40.

De materia huius caſus,etiam remiſſiuè. n.41.

Decimus ſextus contra moleſtantes, aut impedientes Iudices Eccleſiaſticos.n.42.

De huius caſus materia remiſſiuè. n.43.

Decimus ſeptimus eſt contra vſurpantes prouentus Eccleſiaſticos.n.44.

De hoc caſu remiſſiuè.n.45.

Decimus octauus contra imponentes onera Eccleſiaſticis. num.46.

Quid de recipientibus illa.n.47.

Decimus nonus contra interponentes ſe in cauſis Eccleſiaſticorum.n.48.

De huius caſus materia remiſſiuè.n.49.

Vigeſimus contra occupantes, vel detinentes terras domini Papæ.n.50.

Quos comprehendat hic caſus.n.51.

Caſuum prædictorum abſolutio Papæ reſeruatur. numero 52.

An mortis articulus, etiam periculum mortis importet. n.53.

An priuilegia Regularium per hanc Bullam reuocentur. num.54.

An priuilegium Epiſcopis conceſſum à Concilio Tridentino.n.55.

Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ. n.56.

Excommunicatio contra abſoluentes à prædictis caſibus. num.57.

Præceptum publicandi hanc Bullam.n.58.

Intentio Pontificis, vt ea in toto orbe obſeruetur. num.59.

Derogatio priuilegiorum.n.60.

Quid de non vſu ipſius in aliquibus locis. n.61.

Cardinalis Caietani doctrina circa hoc.n.62.

1 BVLLA Cœnæ ea dicitur, quæ ritu veteri Sūmorum Pontificum quotannis legitur Romæ, Papa præſente, feria quinta maioris Hebdomadę, vocata in Cœna Domini. Eſt autem hæc Bulla proceſſus quidam caſuum, & excommunicationum reſeruatarum Summo Pontifici cum derogatione priuilegiorum quorumcunque. Dicitur Bulla, quia Sigillo plumbeo bullatur, ſeu ſignatur, vt latè per Rebuffum *in praxi benefic. in 3. part. ſignatur. fol.132.num.4.& ſequentibus.* Cepit à multis annis; nam in Vaticana Bibliotheca reperiuntur proceſſus Greg.XI.circa ann.1370. nec creditur primus, qui hoc fecit. Toletus *in Summa lib.1.cap.18.num.3.* Alij credunt cepiſſe ſub Martino V. circa ann.1420.quo tempore agebatur de Concilio Conſtantienſi contra errores Bohemorum, forſan, quia ab illo multiplicata, correcta, aut magis declarata fuit. Legebatur olim ter in anno; ſcilicet, feria quinta maioris Hebdomadæ, die Aſcenſionis Domini, & Dedicationis SS.Petri, & Pauli, hodie tamen ſolum legitur in dicta feria quinta. Aucta fuit à Paulo II. Sixto IV. Leone X. Paulo III. Paulo IV. Pio IV. Pio V. qui eam maiori auctoritate fulcitam, & auctam Reipublicæ Chriſtianæ vtiliorem reddidit; quod imitati ſunt poſteriores Pontifices. De quo Graffius *in deciſ. aureis par.1.lib.4.cap.18.à num.3.* Barb. *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.50.num.55.* Quamuis autem hæc Bulla in paucis tangat ſpecialiter Regulares, quia tamen ipſa celebris valdè in Eccleſia eſt, & per ipſam reuocantur omnia ipſorum priuilegia, quo ad ipſam ſpectāt, prætermitti non potuit in hac Summa, ſaltem quo ad magis practicabilia, & grauiora, ſumendo verba ipſius ex ipſo fonte, ſcilicet eadem Bulla, prout à Sanctiſs. D.N. Vrb. VIII. edita fuit, & habetur in 4. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *n.62.* omiſſis alijs Bullis anterioribus, quas alij exponunt. Prius tamen aliqua notanda pro ipſa.

2 Primò, caſus iſtos, & cenſuras huius Bullæ dicenda eſſe à Iure, non ab homine. Cornexo *de excommunicat. diſp.1.dub.3.§. ſed reſpondetur.* Etſi enim olim tantum ab homine cenſerentur, quia non per modum ſtatuti, aut legis, ſed per modum ſententiæ proferebantur; vnde conſequenter mortuo Pontifice expirabant, modo tamen poſt tempora Pij V. habent vim Iuris, non ſolum, quia generaliter fulminantur, ſed etiam quia, vt declarauit hic Pontifex, durant quouſque à Summo Pontifice fiant, aut publicentur noui, quod eſt eſſe de ſe perpetuos, ac per conſequēs habere vim legis, ſeu ſtatuti à Iure. Tolet. *ſupra num.4.* Suarez *5.tom.in 3.part.diſp.21.ſect.1.* Benè propterea animaduertens, propter multiplicationem harum Bullarum non multiplicari cenſuras circa idem crimen. Si quidem adueniente poſteriori ceſſat prior ab alio Pontifice edita.

3 Secundò, in has cenſuras non incidere mandantes, conſulentes, auxiliantes, &cet. niſi illi expreſsè comprehendantur in verbis Bullæ. In his enim grauiſſimis pœnis non eſt facienda extenſio ad caſus ſimiles, niſi exprimantur, eò præſertim, quod quando Bulla illos comprehendere vult ipſos exprimit. Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ num.2. & 17.* Quod & patebit ex dicendis infra dum de ſchiſmaticis erit ſermo.

4 Tertiò, quod excommunicationes per alia iura latæ, & in iſta Bulla repetitæ non multiplicantur circa idem crimen, ſed ſolum additur reſeruatio. Ita quod excommunicatio lata in iſta Bulla contra aliquod delictum pro quo impoſita eſt etiam excommunicatio in Iure non eſt diuerſa ab illa, ſed eadem, addita tamen reſeruatione. Sic Nauarrus *in Manual. cap.27.num.54.* Suarez *ſupra*. Incidens tamen in plures caſus huius Bullæ, in plures cenſuras incurret, ſicut qui plures Clericos percutit, plures incurrit cenſuras. Naldus *ſupra num.3.*

5 Caſus ergo, propter quos in hac Bulla excommunicatio fulminatur ſunt viginti; de quibus omnibus ſigillatim dicendum.

Primus

Digitized by Google

6 Primus eſt, propter hæreſim his verbis: *Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, auctoritate quoque Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra, quoſcumque Huſsitas, Vvicleфiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Vgonotus, Anabatiſtas, Trinitarios, & à Chriſtiana fide Apoſtatas, ac omnes, & ſingulos alios hæreticos, quocumque nomine cenſeantur, & cuiuſcumque ſectæ exiſtant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defenſores, ac eorum libros hæreſim continentes, vel de religione tractantes ſine auctoritate noſtra, & Sedis Apoſtolicæ ſcienter legentes, aut retinentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendentes, ex quauis cauſa, publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore, nec non Schiſmaticos, & eos, qui ſe à noſtra, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis obedientia pertinaciter ſubtrahant, & recedunt.*

7 Circa quem, præter dicenda verbo *Hæreſis, & Hæreticus*, & 4. tom. verbo *Libri*, vbi plura ſpectantia ad hunc primum caſum, notandum verbum illud *Anathematizamus*, quod tam in hoc caſu, quàm aliis huius Bullæ ponitur, non denotare aliquam cenſuram diſtinctam ab excommunicatione maiori, ſed poni ad denotandum accidentalem ſolemnitatem, qua hæc excommunicatio maior imponitur, vel grauitas delicti, propter quod imponitur. Cornexo *ſupra*.

8 Deinde, circa illud verbum *à Chriſtiana fide Apoſtatas*, præter dicta *ſupra* verbo *Apoſtata*, *notandum*, hic *Apoſtatas* vocari illos, qui à fide Chriſtiana ad Mahometanam ſectam, vel Iudaiſmum tranſeunt, qui etſi verè ſint hæretici, vt propterea eaſdem pœnas quas hæretici incurrant (Sanchez *de precept. Decalog. lib. 2. cap. 7. num. 18.*) maioris tamen claritatis gratia hic nominantur. Suarez *dicta diſp. 21. ſect. 2.* Quemadmodum autem ad hoc, quod aliquis ſit hæreticus comprehenſus in hac Bulla, & incurrens hanc excommunicationem requiruntur duo, ita vt vnum ſine altero non ſufficiat, ſcilicet, quod mente diſcredat, & quod ſigno aliquo externo ſuum prodat errorem, ſic dicendum de Apoſtatis, prout in præſenti. Propter eamdem rationem. Suar. *ſup.*

9 Circa illud verò, *nec non Schiſmaticos, &c.* nota Schiſma eſſe voluntariam, & pertinacem ſubtractionem, & ſeparationem ab obedientia vniuerſalis Eccleſiæ; vel Summi Pontificis. S. Thom. 2. 2. *qu. 39. art. 1.* & Theologi *ibid.* Vnde Schiſmaticus non eſt, qui ſe ſeparat ab obedientia illius, quem probabiliter putat non eſſe Papam, quando dubium eſt quiſnam ſit talis. Ille enim non recedit ab obedientia Summi Pontificis formaliter, ſed huius perſonæ, quam credit non eſſe talem. Valentia 2. 2. *diſp. 3. quaſt. 15. punct. 1. §. tertia propoſitio.* Naldus *ſupra num. 16.* Quamuis etiam numquam detur hæreſis ſine Schiſmate, quia omnis hæreticus recedit ab obedientia Eccleſiæ, & Summi Pontificis, quatenus renuit credere illis, quæ proponunt, nihilominus poteſt Schiſma cum hæreſi, & ſine hæreſi reperiri, cum hæreſi quidem ſi ſeparetur quis à Summo Pontifice cum errore intellectus, quo putet eum non eſſe Chriſti Vicarium, hic enim hæreticus eſt, & ſchiſmaticus, ſi autem ſine illo, aut alio errore ab ipſo ſeparetur, erit ſchiſmaticus, & nô hæreticus. Reginaldus *lib. 17. num. 11. & lib. 9. num. 258.* Bonacina *de legib. et precept. Decalog. diſputat. 3. quaſt. 4. punct. vltim. §. 5. num. 5.* Tunc autem contingct ſchiſma ſine hæreſi ſi aliquis à Papa ſeparetur, quia videlicet eum putat male electum, vel ob aliquos defectus Pontificali dignitate priuatum. Ita Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 8. cap. 20. quaſt. 4.* ex S. Thoma, & Caietano. Vel quando ex mala voluntate erga Papam non vult ſubijci ipſi, ſed ſeparari ab vnitate Eccleſiæ. Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 36. num. 8.* Schiſmaticorum pœnæ ſunt priuatio Eccleſiaſticæ poteſtatis, ideſt iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, *ca. didicimus 24. quaſt. 1.* inhabilitas ad Beneficia in futurum conſequenda, *ca. Qua diligentia de elect.* & excommunicatio, de qua in præſenti. Sanchez *ſupra num. 10. 11. & 18.* Bonacina *ſupra num. 7. 9. & 10.* Hæc verò excommunicatio incurritur à ſchiſmatico, etiam ſi hæreticus non ſit, cuius ſignum eſt, quod in verbis allatis ex Bulla ponitur ſeparatim. Incurritur etiam ſolo actu externo, quo quis indicat ſe recedere ab obedientia Papæ, etiam ſi actu interno id non intendat. Hæc enim eſt differentia inter Schiſma, & hæreſim, quod quia hæreſis conſummatur in actu interno ſicut actus fidei contrarius, ideo ſi ille non adſit, quàntumuis adſit actus externus non incurritur excommunicatio; Schiſma verò, quia conſummatur in actu externo, ſcilicet in ſubſtractione ab obedientia Papæ, ideo ſolum propter illum incurretur excommunicatio. Suarez *ſupra dict. 21. ſect. 2. num. 13.* Qui benè propterea animaduertit Catholicos, qui ſub hæretico Principe viuunt, v. g. in Anglia, eique vt Supremo Capiti Eccleſiæ exterius obediunt, quamuis in conſcientia pœnas hæreticorum effugiant, ſed non Shiſmaticorum, quia verè Schiſmatici ſunt. Sanchez *ſupra num. 14.* Non tamen hæc cenſura ligat fautores, receptatores, aut defenſores Schiſmaticorum, quia in Bulla non cōprehenduntur, nec in odioſis fieri debet extenſio ad caſus ſimiles. Bonacina *ſupra §. obſerua quarto*, ex Suarez etiam *ſupra nu. 14.* Ligantur tamen excommunicatione, & alijs pęnis contentis in Bulla Pauli IV. quæ incipit: *Cum ex Apoſtolatus officio* 1. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num. 19.* Bonacina *ſupra.*

10 Secundus caſus in Bulla comprehenſus eſt iſte: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos cuiuſcumque ſtatus, gradus, ſeu conditionis fuerint, Vniuerſitates verò, Collegia, & Capitula quocumque nomine nuncupentur interdicimus, ab Ordinationibus, ſeu mandatis noſtris, ac Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium ad vniuerſale futurum Concilium appellantes, nec non eos quorum auxilio, conſilio, vel fauore appellatum fuerit.*

11 Circa quem, præter dicta ſupra verbo *Appellatio, & Appellare* nota, ad incurrendas has cenſuras, excommunicationis videlicet pro particularibus perſonis, & interdicti pro vniuerſitatibus, neceſſarium eſſe, quod appellatio ipſa ſit actu ſecuta. Verba enim regulariter intelligenda ſunt cum effectu ipſo quem propriè ſignificant, vt dixi *ſupra* verbo *Abortus num. 9. l. 1. §. hac autem verba ff. quod quiſque iuris.* Nauarrus *in Manual. cap. 27. num. 58.* Graſſius *in decif. aureis part. 1. libro 4. capit. 18. numero 61.* Non incurruntur autem per auxilium, conſilium, vel fauorem præſtitum poſt appellationem, ſed ante ipſam, vt notatur illis verbis Bullæ *Appellatum fuerit.* Suarez *dicta ſectl. 2. num. 16.* Naldus *in Summa verbo Bulla Cœna num. 17.* Nec quando fieret appellatio ſub fiducia talis auxilij, conſilij, vel fauoris, niſi prius aliqua promiſſio de ipſis præſtandis facta fuiſſet. Suarez, & Naldus *ibidem.* Nec comprehendi videntur appellantes à Iudicibus Sedis Apoſtolicæ, aut ad Concilium Prouinciale, ſeu ad Concilium Generale præſens, quia verba illa *Mandatis noſtris*, ac Ro-

Digitized by Google

Romanorum Pontificum, &c.& ad *vniuerſale futurum Concilium* iſtos non tangit.Graſſius *ſupra num.*58.59.*&* 60.Nota, quod hæc excommunicatio lata erat antiquitus, & reſeruata à Pio II. & Iulio II.Toletus *in Summa li.*1.*c.*20.*n.*2.

12 Tertius eſt talis:*Item excommunicamus, & anathematizamus omnes piratas, curſarios, ac latrunculos maritimos diſcurrentes mare noſtrum, præcipuè à Monte Argensario, vſque ad Terracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defenſores.*

13 Circa quem, notandum ad piratas duas conditiones requiri;primam,quod id faciant non caſu,aut incidenter,ſed per ſe,& ex intentione. Vnde ſi mercaturæ vacantes in mari aliquando alios nauigantes expolient,non dicuntur piratæ. Secundam, quod non expolient alios titulo belli, ſi enim titulo belli iuſti,vel iniuſti mare diſcurrant,& hoſtes expolient, non ſunt piratæ. Nau.*in Manual.cap.*27.*nu.*59.Toletus *in Summa lib.*1.*cap.*20.*num.*3.Hi ergo, qui per ſe, & ex intentione,& non titulo belli, alios expoliant; excommunicantur in hac Bulla. At non omnes, ſed illi tantum, qui mare Papæ diſcurrunt, vt patet ex verbis bullæ. Etſi enim ſecundum antiquiores bullas,omnes piratæ cuiuſcumque maris excommunicarentur,dicebatur enim in illis: *Excommunicamus omnes piratas, curſarios, latrunculos maritimos, & illos præcipuè,qui mare noſtrum, &c.*at nunc non ita,ſed reſtricta videtur excommunicatio ſolum ad piratas maris Papæ.Toletus *n.*4.Naldus *in Summa verb.Bulla Cœnæ n.*19.Dicitur mare Papæ Tyrrhenum,& Adriaticum, quia ad ipſius dominium temporale ſpectat. Suarez *dicta ſect.*2.*num.*18. licet Graſſius *ſupra num.*67.per *mare noſtrum*,mare Chriſtianorum intelligat. Non tamen requiritur ad incurrendam hãc excommunicationem, quod mutilent, interficiant, deprædentur,aut expolient nauigantes. Etſi enim hoc eſſet neceſſarium ſecundum antiquiores bullas, at nũc ſecundum hanc modernam ſufficit diſcurrere per mare intentione id faciendi.Toletus *n.*5. Suar.*ſupra n.*19.Non incurritur ab illis, qui expoliant, aut deprædantur infideles. Toletus *ibidem.* Naldus etiam *ibidem.* Niſi forſan(quod non affirmo)quando expoliarent infideles, vel habentes ſaluum conductum, vel gentiles non inimicos Chriſtianorum.Suar.*ſupra num.*20.*&* 21. Comprehenduntur etiam in hac cenſura fautores,receptatores, & defenſores horum piratarum,vt patet ex verbis relatis. Qui porrò tales cenſendi conſtabit ex dicendis verbo *Hæreſis,& Hæreticus*, dum de ſimilibus dicetur. Sine dubio autem milites, & alij, qui veniunt cum piratis in nauibus, vel triremibus eos adiuuantes, fautores dici debent, ac incurrere hanc cenſuram. Secus de remigantibus Chriſtianis, qui vi coacti triremes vehunt piratarum infidelium, dicendum. Nau.*ſupra num.*63.*§.ſeptimo quod Chriſtiani*. Graſſius *ſup. n.*69.Imò quamuis ipſi, & alii dicant tales remiges adminus peccare mortaliter, probabiliter tamen etiam à peccato mortali excuſantur, eo quod ipſorum remigare non eſt ex ſe malum, ſed indifferens. Et licet ab infidelibus malè ordinetur, ab ipſis tamen Chriſtianis, non niſi benè ordinatur, ſcilicet ad damnum proprium vitandum. Molina *tom.*1.*de Iuſtit.diſp.*115.*concl.*2.Sanchez *lib.*1.*de præcept.Decalog.cap.*7.*num.*18.Cornexo *de Cenſur. diſp.*13.*dub.*1.*§.Ex quo infero.* Vide & alia *infra nu.*22. & nota Suarez *dictu ſect.*2.*n.*60.oppoſitum ſatis probabiliter tueri.

14 Quartus eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui Chriſtianorum quorumcumq; nauibus, tempeſtate, ſeu in tranſuerſum(vt dici ſolet) iactatis, vel quoquo modo naufragium paſſis, ſiue in ipſis nauibus, ſiue ex eiſdem eiecta in mare, vel in littore inuenta cuiuſcumq; generis bona, tam in noſtris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cuiuſq; maris regionibus, & littoribus ſurripuerint. Ita vt nec ob quodcumq; priuilegium, conſuetudinem, aut longiſſimi, etiam immemorabilis, temporis poſſeſſionem, ſeu alium quemcumq. prætextum excuſari poſſint.*

15 Olim erat de hac re impoſita excommunicatio, licet non reſeruata,*cap.excommunicat.de raps.*Nauar.*ſupra n.*6. Vt verò hæc huius bullæ incurratur requiritur primò, quod ſurreptio talium bonorum ſit iniuſta, ſi enim titulo belli, aut alio pacto fuerit iuſta non incurretur. Naldus *ſupra n.*24.Secundò, quod non ſit animo reſtituendi ea ſuis dominis, quando conſtaret de illis.Talis enim non eſſet propria ſurreptio. Graſſius *ſupra n.*75.Toletus *ſupra cap.*21.*n.*1. Tertiò,quod ſit in ipſo naufragio, vel poſt illud, qui enim ante illud aliquid ſurripuit non incurrit hanc cenſuram. Naldus *n.*26.Non tamen requiritur,quod talia bona per aliquam moram retineantur, ſed per ſolam ſurreptionem incurretur excommunicatio hæc,etſi illa,quæ antiquo iure lata erat, non incurreretur, niſi mora reſtituendi interueniente. Suarez *dictu ſect.*2.*à n.*27.Toletus *ſupra.*Non extenditur hęc cenſura ad conſulentes, mandantes, aut fautores, quia illorum non meminit bulla, ſicut ſolet,quando illos vult comprehendere. Idem Naldus *n.*27.apud quem & Graſſium, ac Proſperum de Auguſtino *in addition.ad Quar.in Summ. Bull.v. bona naufragantium* vide alia circa hunc caſum.

16 Quintus eſt huiuſmodi: *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes, qui in terris ſuis noua pedagia, ſeu gabellas, præterquam in caſibus ſibi à Iure, ſeu ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia permiſſis imponunt, vel augent, ſeu imponi, vel augeri prohibita exigunt.*

17 Nota, gabellam eſſe tributum publicum à Principe in communem vtilitatem exactum. Toletus *in Summa lib.*5.*cap.* 72. Habet autem tam tributum, quàm gabella diuerſa nomina, iuxta diuerſitatem rerum,ſeu locorum, licet aliquando inter ſe confundantur. Hiſpanè enim vocatur *Alcauala*. Dicitur etiam *vectigal*,quia eſt de rebus,quæ vehuntur.*Pedagium*, quia eſt pro aptandis vijs, aut pontibus, per quos inceditur. *Guidagium*,quia eſt pro ducatu ſecuro in viis. Dicitur quoque *Telonium*, *Portorium*, & *Duana* à locis, vbi gabella ſoluitur. Vocatur etiam *cenſus, penſio, tallia, præſtantia, impoſitio,& collecta, munus,& datum.* Et quando iniuſta ſunt *angaria*, & *perangaria*. De quibus Sylueſter *in Summa v.Gabella* 1.Couarrubias *reg.peccatum part.*2.*§.*5.Sotus *lib.*3.*de Iuſt.q.*6.*art.*7.Sanchez *tom.*1.*conſil.Moral.lib.*2.*capit.*4.*dub.*1.& alij.

18 Hæ ergo omnes gabellæ,ſeu impoſitiones, & aliæ quæcumque his,vel alijs nominibus vocatæ, & earum augumentum, prohibentur in Bulla, niſi fiant modo ibi aſſignato. Intentio enim legiſlatoris ratio legis, & vſus vocabulorum id expoſtulare videtur. Nau. *in Man.cap.*27.*n.*61.Sà *in Summa verbo Excommunicationes Bullæ Cœnæ n.*7.

19 Incurritur ergo hæc cenſura ab illis Principibus, qui Superiorem recognoſcunt in temporalibus, his enim non permittitur imponere gabellas. Nauarrus *ſupra*. Imò etiam ab illis, qui non recognoſcunt talẽ Superiorem, ſi iniuſtas imponant, quia nec hoc eſt illis permiſſum.Suarez *dictu ſect.*2.*n.*38. Etſi oppoſi-

tum

tum putet Naldus *ſupra num.*31. Incurritur autem ſtatim ac impoſita eſt gabella, antequam exigatur, non enim Bulla prohibet ſolum, aut determinatè exactionem, ſed vel impoſitionem, vel exactionem. Naldus *num.*30. Caſus porrò à Iure permiſſi ad imponendas gabellas cum iure ſcripto non determinentur (Suarez *ſupra num.*37.) relinquendi ſunt iuris naturalis præſcripto, quod generaliter requirit ad iuſtitiam gabellæ auctoritatem imponentis, grauem neceſſitatem, æqualitatem, ita ſcilicet, vt non excedat neceſſitatem pro qua imponitur, nec nimis grauet Rempublicam, nec alios plus, alios minus, ſed ſeruata proportione ad facultates ſingulorum, & quod non imponatur perſonis priuilegiatis. De quibus Ioannes de Medina *C. de reſtitut. quæſt.* 13. Caſtro *l.*1. *de lege pœnal. cap.*9. Leſſius *de Iuſtit. lib.*2. *capit.* 33. *dub.*1. Sanchez *ſupra dub.*2. & alij. Comprehenduntur etiam per illam particulam *exigunt* miniſtri, exactores, officiales, vulgo *arrendatores*, qui talia prohibita, ideſt dictas gabellas, abſque conditionibus prædictis impoſitas, exigunt. Graffius *ſupra n.*83. Toletus *lib.*1. *cap.*21. *n.*7. Non autem incurrunt hanc cenſuram exigentes gabellas ab ſponte ſoluentibus. Exigere enim eſt ab inuito extorquere. Syluest. *in Summa verbo Excommunicatio* 7. *n.* 54. Nauar. *ſupra.* Secus dicendum de alia excommunicatione contra illos, qui Clericis imponunt iſtas gabellas, de qua infra *n.*46. & 47. hæc enim generalis eſt, & etiam pro laicis. Toletus *n.*8. Alia apud iſtos auctores.

20 Sextus eſt talis: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios Litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis, ac ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel S.R.E. Vicecancellarios, ſeu gerentes vices eorum, aut de mandato eiuſdem R. Pontificis ſignatarum, nec non falsò fabricantes Litteras Apoſtolicas, etiam in forma Breuis, & etiam falsò ſignantes ſupplicationes huiuſmodi ſub nomine Romani Pontificis, ſeu Vicecancellarij, aut gerentium Vices prædictorum.* De materia autem huius caſus commodius dicetur verbo *Falſarius*.

21 Septimus: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes, & inimicos, vel hæreticos, per noſtras, ſiue huius Sanctæ Sedis ſententias expreſsè, & nominatim declaratos, deferunt, ſeu tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes tam ex ipſo canape, quàm alia quacumque materia, & ipſam materiam, aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant, nec non illos, qui per ſe, vel alios de rebus ſtatum Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus in Chriſtianorum perniciem, & damnum ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, nec non hæreticos in damnum Catholicæ Religionis certiores faciunt, illiſque ad id auxilium, conſilium, vel fauorem, quomodolibet præſtant. Non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs, quibuſuis perſonis, Principibus, Rebuspublicis per Nos, & Sedem prædictam hactenus conceſſis, de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus.*

22 Circa quem caſum, quod attinet ad prohibitionem deferendi arma ad infideles, aliqua dicta ſunt ſupra verbo *Arma* à *n.*8. Nunc addendum, hanc cenſuram non comprehendere Chriſtianos ſubditos Turcarum fabricantes arma in terris ipſorum infidelium, eaque & equos illis vendentes eo fine, vt ad licitos fines illis vtantur, non ſolum, quia iſti non deferunt, aut tranſmittunt arma ad illos, quod ſolum videtur prohiberi in hac Bulla, ſed etiam, quia talis venditio opus indifferens eſt, quo benè, & malè vti poſſunt infideles. Naldus *ſupra n.*35. Qui deferebant prædicta prohibita ad dictos infideles, pœnitentia tamen ducti, ea non tradiderunt, non incurrunt eam cenſuram. Verba enim legis, maximè pœnalis, vt alibi dixi, intelligenda ſunt cum effectu. Naldus *n.*36. Quòd remiges Chriſtiani in Turcarum triremibus remigantes non afficiantur hac cenſura illis verbis, *auxilium, vel fauorem, &c.* colligitur tum ex pietate Sanctæ Matris Eccleſiæ, cuius intentio non videtur eſſe eos obligare, qui inuiti, & ob fugiendum periculum mortis id faciunt. Tum ex dictis *ſupra*, cum de excommunicatione contra piratas ageretur *nu.*13. vbi etiam eos à peccato mortali probabiliter excuſari poſſe dixi, prout & ſequitur Diana *3. part. tract.* 5. *miſcellan. reſolut.* 36. poſt plures alios. Addit etiam, non ſolum poſſe remigare, ſed etiam propugnacula ædificare, ſarcinas, machinas & arma neceſſaria ad bellum afferre. Addunt Molina *de Iuſtit. tom.*1. *tract.* 2. *diſp.*115. *concl.*5. Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*6. *diſp.* 6. *punct.*11. *num.*12. poſſe etiam, ſi periculum mortis illis immineat, Chriſtianorum bona, & domos deprædari, deuaſtare, & ſurripere, quia cum ſint in extrema neceſſitate vitæ conſeruandæ poſſunt vti bonis externis proximorum quantum neceſſe illis eſt pro illo fine obtinendo. Tormenta tamen bellica in Chriſtianos dirigere, ignem applicare, contra eos pugnare, aut illos occidere, nullatenus licet, quia hoc eſt intrinſecè malum. Diana *ſupra*.

23 Illud etiam, quod prohibetur in hoc caſu, & cenſura, ſcilicet certiores facere infideles de rebus ſtatum Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus, comprehendit illos, qui de rebus vnius Regni, Prouinciæ, Ciuitatis, vel Terræ nunciant, dummodo ſit in Chriſtianorum perniciem, & damnum, vt ibidem dicitur. Graffius *ſupra num.*105. Comprehendit etiam illos, qui nunciant per litteras, & ipſos deferentes litteras, vt colligitur ex illis verbis *Per ſe, vel per alios*. Suarez *dict. ſect.*2. *num.*58. Verbum autem illud *Illiſque ad id, &c.* (etſi Suarez oppoſitum ſentiat) refertur non ad Turcas, &c. ſed etiam ad eos, qui illis arma deferunt, & qui illos certiores faciunt de rebus Chriſtianæ Reipublicæ, hoc enim conformius eſt tum textui ipſi, tum intentioni Pontificis. Hurtadus de Mendoza *in* 2.2. *diſp.*76. *ſect.*3. *§.*68. Diana 5. *part. tract.* 13. *reſolut.*13.

24 Nota etiam, quod illud *Chriſtiani nominis hoſtes*, nō videtur referri ad hæreticos, tum quia textus manifeſtè illos ſeparat, tum quia ipſi, etſi praua dogmata teneant, Chriſtiano tamen nomine, etſi vanè gloriantur. Hurtadus *ſupra §.*83. Diana *ſupra reſolut.*14. Vnde poſtea immediatè ſeparatim exprimuntur in eodem caſu.

25 Caſus octauus eſt iſte: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, ſeu inuadentes eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Romanæ Curiæ adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, ſeu perturbant, ſeu hæc facientes defendunt per ſe, vel alios, cuiuſcumque fuerint Ordinis, præeminentiæ, conditionis, & ſtatus, etiamſi Pontificali, ſeu Regali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate.*

26 Hunc tamen caſum communiter authores intelligunt procedere, ſi iniuſtè fiant illæ actiones impediendi, inuadendi, prohibendi, &cet. Si enim aliqui

Prin-

Principes iure ſuo vtentes id facerent, non quidem animo impediendi, perturbandi, &c. ſed conſulendi propriæ patriæ, ne illi deficiant neceſſaria, aut ne inficiatur Romam pergens peſte, ſi ibi eſſet, & ille eſſet reuerſurus, non incurrerent hanc cenſuram. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio capit.* 19. Nau. *in Manual. ſupra n.* 64. Graſſius *n.* 110. Nota tamen, quod in caſu dubij talis iuris parendum eſt Summo Pontifici. Nota etiam, quod per Curiam Romanam non intelligitur præciſè Roma, ſed Ciuitas illa, vbi Papa reſidere contigerit. Naldus *ſupra n.* 40.

27 Nonus verò talis eſt: *Item excommunicamus, et anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel recedentes ab eadem, ſua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent, nec non illos omnes, qui iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, à nobis, vel noſtris Iudicibus non habentes illam ſibi temerè vendicantes ſimilia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.*

28 Incurrunt hanc cenſuram omnes, qui aliquo ex dictis modis offendunt venientes ad Sedem Apoſtolicam, vel ab ea recedentes, occaſione alicuius negotij, ſiue ſpecialis, ſiue temporalis tractandi cum Papa, vel eius Miniſtris, non autem occaſione viſitandi Eccleſias, lucrandi Indulgentias, &c. Toletus *lib.* 1. *c.* 25. *n.* 2. Naldus *ſupra n.* 41. Idem dico de offendentibus Regulares venientes ad Generales, vel alios Superiores ſuorum Ordinum: iſti enim non dicuntur venire ad Sedem Apoſtolicam. Secus ſi venirent ad S. Congregationem Regularium, vel aliam ſimilem, quia nomine Sedis Apoſtolicæ veniunt iſtæ Congregationes. Notandum, quod nomine Sedis Apoſtolicę non intelligitur determinatè Roma, ſed locus, vel Ciuitas, vbi Papa reſidet, prout dixi *ſupra de Curia Romana*. Vnde fit, vt materia huius cenſuræ intelligenda ſit de euntibus ad Sedem Apoſtolicam vbicumque fuerit pro negotijs ad illam ſpectantibus. Suarez *dicta ſect.* 2. *n.* 65. Toletus *ſupra*. Vnde ſimiliter per morantes in Curia (de quibus in poſteriori parte caſus agitur) non intelliguntur Ciues Romani, aut alij quicumque Romæ viuentes, ſed Curiales, illi ſcilicet, qui ratione Curiæ Romæ degunt, quia ſcilicet ſeruiunt Papæ, ſiue Cardinalibus, & Epiſcopis, ſeu Prælatis, qui Curiam ſequuntur. Caietan. *in Sum. verbo Excommunicatio cap.* 14. Toletus *ſupra n.* 3. Qui etiam animaduertunt, quod etſi ad hoc, quod per illas actiones in Bulla prohibitas reſpectu venientiũ, aut recedentium incurratur excommunicatio, ſatis ſit, quod ſimpliciter fiant; an verò reſpectu morantiũ requiritur, quod eæ fiant, veluti authoritatiuè, auctoritate videlicet vſurpata, prout colligitur ex illis verbis *Eam ſibi temere vendicantes*.

29 Decimus caſus eſt; *Item Excommunicamus, et anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, ſeu depradantes Romipetas, ſeu Peregrinos ad Vrbem cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis accedentes, et in ea morantes, vel ab ipſa recedentes, et in his dantes auxilium, conſilium, vel fauorem.*

30 Hic autem caſus diuerſus valdè eſt à præcedenti, comprehendit enim exercentes illas actiones circa venientes Romam, etiam cauſa viſitandi Eccleſias, & lucrandi Indulgentias, prout habetur ex verbis illis *Cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis*. Similiter circa venientes Romam, etiam ſi ibi Sedes Apoſtolica non eſſet, vt colligitur ex illo verbo *ad Vrbem, etc.* Comprehendit etiam auxiliantes, conſilìantes, vel fauentes, vt patet illis verbis *dantes auxilium*, quę non comprehendebantur in præcedenti caſu. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 13. Toletus *dicto cap.* 25. *nu.* 4. Vide alia in eodem Caietano *ſupra*, & Naldo etiam *ſupra à n.* 42.

31 Vndecimus caſus eſt: *Item excommunicamus, et anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à ſuis Diœceſibus, Territorijs, Terris, ſeu dominijs eijcientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel fauorem.*

32 Concordant cum hoc caſũ, & cenſura plura iura antiqua. Primò, Clementina *Si quis ſuadente de pœnis*, vbi excommunicatione Papę reſeruata, & alijs pœnis afficiuntur hæc, vel ſimilia facientes contra Epiſcopos. Secundò, *cap. fælicis de pœnis in* 6. vbi contra eadem, vel ſimilia facientes in Cardinales magnæ etiã pœnæ impoſitæ ſunt. Tertiò, contra impedientes Legatos, aut Nuncios Extrauagans *Super gentes* Ioan. 22. vbi etiam imponitur excommunicatio cum alijs pœnis. Tol. *dicto c.* 25. *n.* 5.

33 Aduertendum, nomine Epiſcopi in præſenti intelligi conſecratum, non electum, aut confirmatum tantum, quia is non eſt ſimpliciter Epiſcopus, ſed tantum ſecundum quid, ſcilicet quoad iuriſdictioné. Caietanus *ſupr. c.* 12. Suar. *ſup. num.* 69. Licet autem quælibet ex his actionibus ſufficiens ſit ex ſuo genere ad peccatum mortale, poſſunt tamen (etſi rariſſimè) eſſe ſolum veniale ex leuitate materiæ, & nullũ peccatum, vt ſi fierent cum ignorantia inculpabili, vel pro defenſione propria. Nau. *dicto cap.* 27. *nu.* 67. Suarez *ſupra*. Qui etiam animaduertunt, non incurrerę hanc cenſuram Principes, qui eijcerent è ſua Curia prædictos Prælatos, etſi peccarent ita faciendo. Verumtamen ſi Curiæ Principum eſſent loca iuriſdictionis, legationis, domicilij, aut natalia ipſorum Prælatorum, & inde eos eijcerent, incurrerent hanc cenſuram eodem modo, ac ſi ex alijs locis illos eijcerent. Id enim ſuadent illa verba: *à ſuis Diœceſibus, territoriis, terris, ſeu dominijs*. Fauet Naldus *n.* 46. & Alterius *de Cenſ. tomo primo lib.* 5. *diſp.* 12. *cap.* 4. Verbum illud *rata habentes*, rectè exponit Suarez *ſupr. n.* 71. vt per illud non intelligantur quicumque conſentientes, approbantes, vel laudantes tale factum, tales enim cum nullatenus influant in illas actiones, non incurrent hanc cenſuram, ſed illi ſolum quorum nomine, & mandato expreſſo, vel virtuali factum fuit. Etenim ex Regula iuris in 6. num. 9. *Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum*. Et Reg. 10. *Ratihabitionem retrahi, et mandato non eſt dubium, comparari.* Extendunt etiam hanc cenſuram ad eos, qui inſultum facerent in domum alicuius Cardinalis, animo illum iniuriandi, Alterius *de Cenſur. tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 12. *cap.* 4. *col.* 4. *fol.* 611. & Diana *par.* 5. *tract.* 2. *reſol.* 81. Et ad eos, qui offendunt Clericos familiares Cardinalium ipſorum intuitu. Sayrus *de Cenſur. lib.* 3. *capit.* 15. *num.* 3. Et ad illos, qui cum poſſint non impediunt talem iniuriam, idem Alterius *ſupra cap.* 6. *col.* 10. Hæc verò etſi probabilia videantur, difficultate non carent, cum verba Bullæ illa non ſignificent, & in pœnalibus non debeat fieri extenſio ad caſus ſimiles, vt ſæpè dixi.

34 Duodecimus eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, vel per alios perſonas Eccleſiaſticas quaſcumque, vel ſeculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotijs recurrentes,*

tes, ac illa in eadem Curia proſequentes, aut procurantes, negotiorumque Geſtores, Aduocatos, Procuratores, & Agentes, ſeu etiam Auditores, vel Iudices ſuper dictis cauſis, vel negotijs deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi occidunt, ſeu quoquomodo percutiunt, bonis ſpoliant: ſeu qui per ſe, vel per alios directè, vel indirectè delicta huiuſmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcumq; præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

35 Actiones hic prohibitæ, & perſonæ circa quas fieri prohibentur notiſſimæ ſunt, maximè ex dictis in ſuperioribus, ſolum ergo pauca annotāda. Primum, hanc cenſuram ſolum incurri à facientibus prędicta, non titulo inimicitiæ, vindictæ, aut alio quocumque, ſed ſolum, vt in Bulla dicitur *occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi.* Caietanus *verbo Excommunicatio cap.* 15. Graffius *ſupra num.* 118. Secundum, incurri etiam ſi non fiant auctoritate iudiciaria laica, ſed Eccleſiaſtica, vel priuata ſolum. Nauarr. *ſupra num.* 68. Tertium, hæc facientes poſſe ſimiliter incidere in alias cenſuras, præſertim relatam *caſu* 9. ſi tales proſequentes negotia morentur in Curia, neque. n. eſt inconueniens, vt quis ſimul incidat in plures cēſuras, vt habetur 3. *quæſt.* 4. *cap. Engeltrudam*. Toletus *ſup. c.* 26. *n.* 2.

36 Caſus decimus tertius iſque ampliſſimus eſt iſte: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares cuiuſcumque dignitatis, qui prætexentes friuolam quamdam appellationem à grauamine, vel futura executione Litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis, tam gratiam, quàm iuſtitiam concernentium; nec non Citationum, Inhibitionum, Sequeſtrorum, Monitoriorum, Proceſſuum, Executorialium, & aliorum decretorum à Nobis, & à Sede prædicta, ſeu Legatis, Nuncijs, Præſidentibus, Palatij noſtri, & Cameræ Apoſtolicæ Auditoribus, Commiſſarijs, alijſque Iudicibus, & Delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliàs ad Curias ſæculares, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea, inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac Litteras, Citationes, Inhibitiones, Sequeſtra, Monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, quive illa ſimpliciter, vel ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarij ſuper huiuſmodi Litterarum, & Proceſſuum executione, Inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta, parti, cuius intereſt, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, ſeu eorum agentes, conſanguineos, affines, familiares, Notarios, Executores, & Subexecutores, Litterarum, Citationum, Monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, Locis, & Regnis ejciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per ſe, vel alium, ſeu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuſcumque perſonis in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotiis proſequendis, ſeu gratijs, vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel Litteras à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut Notarios, ſeu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præſumunt.*

37 De materia huius caſus, & cenſuræ aliqua dicam infra verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularum*.

38 Quartus decimus caſus hic eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui per ſe, vel per alios auctoritate propria, ac de facto quarumcumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & Litterarum Apoſtolicarum prætextu, Beneficiales, & Decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commiſſarijs noſtris, alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis auocant, illorumue curſum, & audientiam, ac perſonas, Capitula, Conuentus, Collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac ſe de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt, quive partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum Citationes, vel Inhibitiones, aut alias Litteras in eis decretas, & ad faciendum vel conſentiendum eos contra quos tales Inhibitiones emanarunt à cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolui per ſtatutum, vel alias compellunt, aut executionem Litterarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium, proceſſuum, ac decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id fauorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſeu etiam donec ipſi ad nos informandos, vt dicunt, ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram nobis, & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, etiam ſi talia committentes fuerint Præſidentes Cancellariarum, Conſiliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Conſiliarij, Ordinarij, vel Extraordinarij quorumcunque Principum ſæcularium, etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendatarij, ſeu Vicarij fuerint.*

39 De huius etiam cenſuræ materia aliqua quoque dicenda ſunt verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularum*.

40 Quintus decimus, qui eſt veluti continuatio præcedentis eſt talis: *Quive ex eorum prætenſo officio, vel ad inſtantiam partis, aut aliorum quorumcunque perſonas Eccleſiaſticas, Capitula, Conuentus, Collegia Eccleſiarum quarumcunque coram ſe ad ſuum Tribunal, Audientiam, Cancellariam, Conſilium, vel Parlamentum, præter Iuris Canonici diſpoſitionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant, directè, vel indirectè quouis quæſito colore. Nec non, qui Statuta, Ordinationes, Conſtitutiones, Pragmaticas, ſeu quæuis alia decreta in genere, vel in ſpecie ex quauis cauſa, & quouis quæſito colore, ac etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis, aut priuilegij, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vſi fuerint, vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur, ſeu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quomodolibet reſtringitur, ſeu Noſtris, & dictæ Sedis, ac quarumcunque Eccleſiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expreſsè præiudicatur.*

41 Pariter de huius quoque caſus, & cenſuræ materia nonnihil dicetur dicto verbo *Clerici*, & verbo *exemptio Regularium*, & verbo *Gabella*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, ac 4. tom. verbo *Statutam*.

42 Decimus ſextus caſus, qui etiam eſt continuatio defenſionis libertatis Eccleſiaſticæ ſicut præcedens, eſt talis: *Nec non, qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcumque Iudices Eccleſiaſticos Ordinarios, quomodolibet hac de cauſa directè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, familiares, nec non conſanguineos, & affines, aut aliàs impediunt, quominus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica contra quoſcumque vtantur*

ſecun-

Digitized by Google

ſecundum quod Canones, & Sacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum Generalium, & præſertim Tridentini, ſtatuunt, ac etiam eos, qui poſt ipſorum Ordinariorum, vel etiam ab eis Delegatorum quorumcumque ſententias, & decreta, aut aliàs fori Eccleſiaſtici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias ſæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinarijs, & Delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque, qui hæc decernant, & exequuntur, ſeu dant auxilium, conſilium, patrocinium, & fauorem in eiſdem.

43 Similiter de huius cenſuræ materia aliqua dico verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

44 Decimus ſeptimus caſus eſt huiuſmodi: *Qui iuriſdictiones, ſeu fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes vſurpant, quauis occaſione, vel cauſa, ſine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.*

45 De huius quoque cenſuræ materia non nihil dicam eo loco, cum de immunitate Eccleſiaſtica Regularium erit ſermo.

46 Decimus octauus caſus eſt iſte: *Qui collectas, decimas, talleas, præſtantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, ac eorum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi abſque ſimili Romani Pontificis ſpeciali, & expreſſa licentia imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt, aut ſic impoſita etiam à ſponte dantibus, & concedentibus recipiunt. Nec non, qui per ſe, vel alios, directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcumque ſint præeminentiæ, dignitatis, Ordinis, conditionis, aut ſtatus, etiam ſi Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, ſeu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij Potentatus quicumque etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & terris quoquomodo Præſidentes, Conſiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate inſigniti. Innouantes decreta ſuper his per Sacros Canones, tam in Lateranenſi nouiſſimè celebrato, quàm Concilijs Generalibus edita, etiam cum cenſuris, & pœnis in eis contentis, &c.*

47 Comprehenduntur ſub hac cenſura recipientes prædictas præſtantias, talias, vel gabellas, etiam *ab ſponte dantibus*, vt patet ex verbis Bullæ, in quo differt hic caſus à quinto, de quo egimus ſupra, vt ibi diximus. De hac tamen materia dicetur verbo *Gabella quoad Regulares*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

48 Decimus nonus caſus non diſſimilis præcedentibus, talis eſt tenoris. *Excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoſcumque Magiſtratus, & Iudices, Notarios, Scribas, Executores, Subexecutores, quomodolibet ſe interponentes in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra perſonas Eccleſiaſticas illos proceſſando, banniendo, capiendo, ſeu ſententias contra illos proferendo, vel exequendo, ſine ſpeciali, ſpecifica, & expreſſa huius Sanctæ Sedis Apoſtolicæ licentia, quique huiuſmodi licentiam ad perſonas, & caſus non expreſſos extendunt, vel aliàs illa perperam abutantur, etiamſi talia committentes fuerint Conſiliarij, Senatores, Præſidentes, Cancellarij, Vicecancellarii, aut quouis alio nomine nuncupati.*

49 De cuius etiam materia aliqua dicam verbo *Clerici*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

50 Vigeſimus, & vltimus. *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, ſeu alios directè, vel indirectè ſub quocumque titulo, vel colore inuadere, deſtruere, occupare, ac detinere præſumpſerint in totum, vel in partem Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Inſulas Sardiniæ, & Corſicæ, terras citra Pharum, Patrimonium Beati Petri in Thuſcia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venayſinum, Sabinenſem, Marchiæ Anconitanæ, Maſſæ, Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimas Prouincias, illarumq. terras, & loca, ac terras ſpecialis Commiſſionis Arnulphorum, Ciuitateſq. noſtras Bononiam, Ceſenam, Ariminum, Beneuentum, Peruſinum, Auinionem, Ciuitatem Caſtelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipſam Romanam Eccleſiam pertinentia, dictaq. Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubiecta, nec non ſupremam iuriſdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Eccleſiæ competentem, de facto vſurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præſumunt, nec non adhærentes, fautores, & defenſores illorum, ſeu illis auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtantes.*

51 Ponitur hæc cenſura contra *Inuadentes, &c.* terras ad dominium temporale Papæ ſpectantes. Comprehendit etiam illos, qui titulo factionis illas hoſtiliter inuadunt, etiam ſi eas non intendant ſubtrahere à dominio Papæ. Caietanus *ſupra cap. 17:* Nauarrus *ſupra numer. 73.* Quid intelligatur per illud verbum mediatè, vel immediatè, Naldus *in Summa ſupra numer. 59.* ſic explicat. *Loca illa dicuntur immediatè ſubiecta Eccleſiæ Romanæ, in quibus Romanus Pontifex immediatè Iudices, ac Magiſtratus conſtituit, vt ibidem iudicent, mediatè verò ſunt illa, quæ non immediatè reguntur, ac iudicantur à prædictis Magiſtratibus, ſed à Iudicibus, qui ad ea deſtinantur à Ciuitatibus immediatè ſubiectis ipſi Romano Pontifici.* Et infra. *Sed & alio modo intelligunt alij terras mediatè ſubiectas Romanæ Eccleſiæ, nempè, etiam eas, quæ iure feudi alijs Principibus ſubduntur, & ab ipſis reguntur, vt ſunt Vrbinum, Parma, & ſimiles.* Hæc ille. Quando verò per prædictas actiones incurratur hæc cenſura, Suarez *ſupra numer. 105.* ſic habet: *Quacumque ratione aliqua ex his actionibus contra iuſtitiam fiat, ſufficit ad incurrendam hanc cenſuram. Si autem bona fide, & probabili titulo, iuxta Doctorum hominum iudicium, aliquid huiuſmodi fiat, non incurretur cenſura, quia excuſatur culpa ſine qua non poteſt excommunicatio incurri.* Refertq. Caietanum *in Summa verbo Excommunicatio cap. 31. verſic. 4.* Ibi tamen Caietanus ad aliud intentum loquitur, nec quod dicit Suarez videtur verum reſpectu actionum inuadendi, & deſtruendi, illæ enim pertinent ad bellum aggreſſiuum.

52 Horum porrò caſuum, & cenſurarum abſolutio reſeruata eſt Summo Pontifici, ſublatis omnibus, & ſingulis priuilegijs ijs verbis. *Cæterum à prædictis ſententijs nullus per alium quam per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita, abſolui poſſit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuſcumque Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipſiſq. Ordinibus, & eorum Monaſterijs, Conuentibus, & domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus,*

Con-

Digitized by Google

Congregationibus, Hoſpitalibus, & locis piis, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cuiuſuis Concilii decreta verbo, litteris, aut alia quacumque ſcriptura in genere, in ſpecie conceſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

53 Circa quæ primo animaduertendum, illud *in mortis articulo* extendi poſse ad mortis periculum, vt in ingreſsuro periculoſam nauigationem, vel imminens prælium, & in muliere partui difficili proxima. Naldus *ſupra* ex Couarrubia, & Vgolino. Et confirmari poteſt, tum ex pietate Eccleſiæ erga ſuos filios, tum quia in Iure, *ca ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. & cap. eos qui de ſenteut. excommunicat. in 6.* pro eodem ſumitur periculum mortis, & articulus mortis. Diana *5. par. tract. 9. reſolut. 67.* Quod tamen limitat de periculo, quod ſit neceſsariò adeundum, non de illo, quod voluntariè omnino aſsumitur. Quale eſt illud, quod eſt in ludo haſtarum, taurorum agitatione, &c. Secundò animaduertendum, priuilegia cōceſsa ailquibus Regularibus ad abſoluendum ab aliquibus caſibus Bullæ Cœnæ Chriſtianos exiſtentes in remotis partibus infidelium, prout Paulus III. in Bulla *Licet debitum* in 1. to. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones ipſius num. 48. conceſſit Ieſuitis, & Paulus V. in Bulla *Ex omnibus* tom. 3. Bullar. num. 40. aliàs 26. Fratribus Sanctiſſimæ Trinitatis, non reuocari, vt credo, hac generali reuocatione. Specialitas enim caſus, neceſſitas illorum Chriſtianorum, & pietas matris Eccleſiæ id poſtulare videtur. Vide circa hoc notabile priuilegiū Sanctiſs. D. N. Vrbani conceſsum Fratribus Diſcalceatis Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis in Africa, & alijs Turcarum partibus exiſtentibus, *in Appendic. ad 4. tom. Bullar. num. 3. aliàs 54.* Quomodo autem intelligi debeat id quod addit Pontiſex de non danda abſolutione, etiam in articulo mortis, niſi *de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita*, præſertim, quia illud verbum *Nec poſſit* denorare videtur abſolutionem aliter datam eſse nullam, vide dicta verbo *Abſolutio num. 9. & ſequenti*. An verò etiam extra mortis articulum, vel periculum, in caſu videlicet neceſſitatis confitendi, vel communicandi, poſſit aliquis ſaltem indirectè ab his caſibus abſolui, tractat ipſe Naldus *à num. 62.* & dicam infra verbo *Caſus reſeruati*.

54 Ex illo etiam, & *quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium* colligitur id, quod dixi *tom. 1. capit. 18. num. 38.* videlicet hoc tempore publicationis Bullæ Cœnæ, iuxta moderationem Vrbani VIII. (quidquid ſit de præcedenti) omnia priuilegia Prelatorum Regularium, ſi quæ erant, ad abſoluendum ſuos ſubditos à caſu hæreſis, aut ab alio ex contentis in dicta Bulla omnino reuocata eſſe, prout etiam nouiſſimè approbat, me relato, Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Abſolutio num. 3.* Multo magis id eſt certum de Confeſſarijs Regularium, quod ſcilicet non poſſint abſoluere ſuos pœnitentes ab vllo ex caſibus contentis in hac Bullæ Cœnæ, propter declarationem Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. de anno 1601. & 1602. & maximè ſub San- Sanctiſs. D. N. Vrbano VIII. de anno 1628. quas retuli *tom. 1. cap. 19. num. 15. 16. & 17.* Pro quo nota, quod vt dixi eo *num. 16.* licet prædictæ declarationes ſub Clemente VIII. ſolum loquantur de Confeſsarijs per Italiam extra Vrbem degentibus, decretum verò, ſeu declaratio ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano generaliter loquitur de Cōfeſsarijs Regularibus tam intra, quàm extra Italiam.

55 Maximè ex illis verbis textus *etiam Epiſcopali, vel alia maiori dignitate præditis*, adiunctis illis, *ac cuiuſuis Concilii decreta*, ſequitur decretum Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. de reformat. capitulo 6.* vbi Epiſcopis conceditur facultas abſoluendi ſuos ſubditos in foro conſcientiæ à quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, reuocatum eſse quo ad iſtos caſus Bullæ Cœnæ, non ſolum propter verba relata, præſertim, quia vix inuenietur aliqua facultas in Concilijs conceſsa quo ad hoc præter iſtam, vt notat Suarez infra referendus, ſed etiam propter declarationes Gregorij XIII. & Clementis VIII. quas referunt Fuſcus *de Viſitat. lib. 2. cap. 31. num. 5. & cap. 23. numer. 4.* Marcus Antonius Genuenſis *in praxi Archiepiſcopat. Neapolit. cap. 67. numer. 10. in 1. edit. prax. nou. Epiſcopor. cap. 1. num. 13.* & Azor. qui *tom. 1. Inſtitut. Moral. lib. 8. capit. 19. q. 3. & cap. 10. q. 10.* refert audiuiſse à Religioſo docto, & fide digno ſic declaraſse prædictum Clementem VIII. Item propter declarationem Sacræ Congregationis quam referunt Piaſegus *in prax. nou. Epiſcopor. par. 2. capitulo 1.* Suarez *4. tomo in 3. par. diſp. 30. ſect. 2. num. 11. & de fide tract. 1. diſp. 21. ſect. 4. num. 13.* & Armendariz *in Additionib. ad recopilat. leg. Nauarræ lib. 2. tit. 21. leg. vnica de familiaribus Inquiſitorum numero 3.* Itèm, quia ſecundum hāc opinionem in ſupremo Generalis inquiſitionis Prætorio Romano pronunciatum fuiſse reſtatur Pegna *in Director. Inquiſit. part. 3. qu. 92. comment. 141. verſ. penult.* Accedit ſtilus, & praxis Curiæ Romanæ, vt referunt Antonins Ricciulus *de Iure perſonar. lib. 5. capitulo 14.* Azor. *dicto capit. 10. quæſt. 10.* & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 40. num. 25.* Quare oppoſita ſententia, etſi plurium Doctorum ſit parum tuta, aut ſecura in praxi hoc tempore videtur, vt habet Sanchez *in Decalog. lib. 2. cap. 11. num. 27. in fine.* Vide ipſum, & Barboſam loco relato *à n. 22.* ac Sanctarellum *in tract. de fide. c. 5. d. t. num. 1.*

56 An verò ſaltem ex priuilegio Bullæ Cruciatæ poſſit aliquis abſolui ab his caſibus in locis, vbi talis Bulla viget, dicetur infra verbo *Bullæ Cruciata*. Similiter quid agere debeat ille, Regularis maximè, qui in prædictos caſus inciderit, & eſt in remotis partibus, vbi nullus eſt, qui ab illis abſoluere poſſit, dicetur infra verbo *Caſus reſeruati*.

57 Addendum, iuxta dicta *tom. 1. cap. 19. numer. 43.* Confeſsarios abſoluentes à prædictis caſibus excōmunicationis ſententiam incurrere, vt patet ex ipſa Bulla. Extenditur enim ad quemcumque ab illis abſoluerit, vt patet ex contextu Bullæ illis verbis: *Quod ſi fortè aliqui, &c.* Hæc tamen excommunicatio nulli eſt reſeruata, & ita quicumque Confeſsarius ab ea abſoluit, & quicumque Prælatus Regularis ſuos ſubditos, iuxta doctrinam ſæpius traditam de cenſuris nō reſeruatis. Verum excommunicatio poſita in decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. de anno 1601. quod retuli *dict. cap. 19. num. 15.* contra abſoluentes à caſibus *clarè, vel dubiè* in Bulla Cœnæ contentis, Papæ eſt reſeruata. Nota tamen, quod verbo illo *dubiè* ſolum denotatur dubium propriè dictum, non opinio probabilis, prout ex Graſſio *lib. 1. de caſ. reſeruat. num. 51.* tenet Theſaurus *in prax par. 1. cap. 16. in fin.* Qualiter etiam Ordinarij, Prælati, Rectores Eccleſiarum, & Confeſsores omnes teneantur habere apud ſe tranſumptum huius Bullæ, dixi eo *ca. 19. nu. 44.* Lege Barboſam *de officio Parochi ca. 19. num. 16.*

58 Præcipitur etiā in eadem Bulla vniuerſis Ordinarijs,

& Prælatis in virtute ſanctę obedientię, vt eam publicent ſemel in anno, aut etiā pluries in Eccleſijs ſuis, dum in eis maior populi multitudo ad Diuina cōuenerit. Addit Graſſius *p.1.l.4.c.18.in explicat. Bullæ n.7.* hanc obligationem eſſe ſub mortali, licet excuſentur illi, qui vitandi ſcandali cauſá eam non publicant. Pro quo vide Becanum *in Summa Theolog. par.2.trac. 3.cap.6.quæſt.8. num.4.*

59 Ex dictis verò manifeſtè elicitur intentionē Summi Pontificis proculdubio eſſe, vt hæc Bulla in toto Chriſtiano orbe recipiatur, acceptetur, & obſeruetur. Iterata enim, & repetita ſingulis annis eiuſdem publicatio Romæ in ſolemniſſimo Dominicæ Cęnæ anniuerſario, Papa, Cardinalibus, Epiſcopis, & tota Curia adſtātibus, eiuſdem etiam pluries ſingulis ſaltem annis in omnibus Eccleſijs intimatio præcepta, & tam ſolicita Pontificis cura, quòd eius tranſumptum apud omnes Prælatos, & Confeſſarios reſeruetur id manifeſtè oſtendit. Finis enim Summi Pontificis eſt, vt tanquam pius Pater per excommunicationem in ea contentas conſeruet animarum ſalutem, Rempublicam Chriſtianam, libertatemq. Eccleſiaſticam, authoritatem Apoſtolicam, & vnitatem à Deo ſibi commendatam, quæ ſunt bona Sedis Apoſtolicæ. Graſſius *ſupra num.* 8. Vnde quoad forum exterius nulla admitti debet ignorantia, ſeu excuſatio quælibet pro tranſgreſſoribus. Quoad forum tamen animæ illam admittunt authores aſſerentes ipſam non obligare in illis partibus, vbi non eſt vſu recepta. Hi ſunt Filiucius *tom.1. tract.11. cap.1. quæſt.5. num.11.* Putean. *in 2. part S.Tho.quæſt.11.art.4.dub.2.* Ioannes Valerus *in different. vtriuſque fori verb. peccatum different.30. num.2.* Becanus *in part.2. tract.3.cap.6.quæſt. 8. num. 4.* & alij. Oppoſitum verò magis probabile appellat Diana *part.1. tract. de legib. reſolut.1.§. vnde Puteanus.*

60 Derogat tandē Pontifex quibuſcumq. priuilegiis, etiam per viam contractus, aut remunerationis, aut ex quauis alia cauſa conceſſis, conſuetudibus immemorabilibus, præſcriptionibus, & conſuetudinibus, quantumuis longiſſimis, illis verbis: *Non obſtantibus priuilegijs, indultis, & Litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, ſupradictis, vel eorum alicui, ſeu aliquibus alijs cuiuſcumque Ordinis, ſtatus, vel conditionis, dignitatis, & præeminentia fuerint, etiamſi, vt præmittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, ſeu quauis Eccleſiaſtica, & mundana, præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, ſeu locis à prædicta Sede ex quauis cauſa etiam per viam contractus, aut remunerationis, & ſub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibuſuis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatorijs, conceſſis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam ac de verbo ad verbum de priuilegijs, indulgentiis, & indultis huiuſmodi, ac de Ordinibus, locis, nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præſcriptionibus, quantumcumque longiſſimis, & alijs quibuſlibet obſeruantijs ſcriptis, vel non ſcriptis, per quæ contra hos noſtros proceſſus, ac ſententias quominus includantur in eis ſe iuuare valeāt, vel tueri.*

61 Ex qua tam generali derogatione priuilegiorum quorumcumque, & conſuetudinum, etiā immemorabilium, elici videtur vſum, qui eſt in aliquibus Regnis, Dominijs, & Republicis Chriſtianis faciēdi, ſeu permittendi aliqua, quæ contraria apparent libertati Eccleſiaſticę, & ijs, quæ in hac Bulla ordinantur, ſiue talis vſus fundetur in aliquo Pontificio priuilegio dictis Regnis, Dominiis, & Republicis, etiam per viam contractus, & remunerationis à Sede Apoſtolica conceſſo, ſiue in aliqua conſuetudine, aut pręſcriptione, etiam immemorabili, & longiſſima, ſiue in quacūque obſeruantia ſcripta, vel nō ſcripta, quęcumque illa ſit, omnino damnari, & reprobari, & ſic facientes in pœnas, & cenſuras huius Bullæ incidere. Verba enim adducta generaliſſima ſunt, & hæc omnia comprehendunt. Propterea aliqui ita ſentire videntur, ſpecialiter. Sayrus *de Cenſuris lib.3. cap. 25. numer.* 10. Duardus *in Bulla Cœna libro 3. §. 5. quæſt. 1. numer.* 1. Mainardus *de priuileg. Eccleſ. part. 2. art. 18. num.* 10. Petrus Binsfeldius *in comment. de iniurijs, & damno dato capit. 7. concl.* 13. Vgolinus *in reſponſ. ad Iuriſconſult. Gimnaſii Patauini capit.* 7. & alij apud Dianam *part. prima tractat. de Immunit. Eccleſ. reſolut.6.* Alij verò, quia durum ipſis videtur exiſtimare tot Principes Catholicos Eccleſiæ Sanctæ deuotiſſimos, eorumq. Magiſtratus, quotidie, & paſſim has cenſuras incurrere, ideo putant per hanc Bullam eorum priuilegia, ſi illa habuerunt remuneratiua præſertim, & per viam contractus, aut antiquiſſimas cōſuetudines, non derogari. Hi ſunt inter alios Filiucius *tom.1. tract.10.ca.16.num.*258. Malderus *part.2.quæſt. 9. art. 4. fol. 407. colum.*1. Fauet Fagundez *de præcept. Eccleſiaſtic. tract.1.li.3.cap.7.num.*17. loquens de quadam conſuetudine Luſitaniæ, & maximè Salgado *de protectione Regia tom.2.part.3.cap. 10. num. 96. & 97.* Habere autē Principes aliquos talia priuilegia plures ſupponunt. Primò enim de Catholico Hiſpaniarum Monarcha, ita aſſerit Bannez *2.2.quæſt.67.art.1. dub. 2. conc.6.* Ioannes à Cruce *in Director. Conſcientiæ part.1.præcept.8.qu.3.art.1.dub.1.concluſ.* 3. Peſantius *de Immunit. Eccleſ. diſp.* 3. & Portellus *in dub. Regular. verbo Appellare in Additionib. ad addition. numer.* 4. De Rege Franciæ id teſtantur Carolus de Graſſalijs *in Regal. Franc. lib.2. iure 1. fol.229. & iur.2. fol.*237. noſter Antonius Bouius Epiſcopus *in reſponſ. ad Paul. ſcruti. pro Cenſuris Paul. 5. part. 4. ad argumentum* 10. & alij. De Republica Venetorum, quo ad aliquos ſaltem caſus, id affirmant Zanardus *in Direct. Confeſſ. to. 3.cap.50.* & Decianus *tom.1 lib.4.cap.9. nu.* 66. cum Gigante. Item de Ducibus Sabaudiæ aliquid ſimile ſcribit Octauianus Cacheranus *deciſ. Pedemontan.* 30. Verum tamen, quia nec prædicta priuilegia vidi, nec in cauſa hac grauiſſima licet iudex eſſe, ideo cum Nauarro *in Manual. cap. 27.nu.72.* Suarez *contra Reg. Angliæ lib.4.cap.34.num.* 29. ex Cardinali Bellarmino, & cum Maldero *ſupra* rem hanc iudicio Sanctæ Sedis Apoſtolicæ remittendam cenſeo.

62 Ea verò, quæ Cardinalis Caietanus pro Principū Catholicorum excuſatione dixit *in Summa verbo Excommunicatio cap.31.* loquens de quadam excommunicatione Bullæ Cœnæ, hic ſubijcienda duxi. *Quarto nota, quod tam Statutarij, quam alij excuſantur ab excommunicationis cenſura, ſi pura mente, & recto animo volentes aliquid contra Eccleſiæ libertatem ſtatuere, aut ſuſtinere, conſulunt Doctores reputatos, ſeu committunt examen Doctoribus huiuſmodi, & certificati ab illis, quod nihil eſt contra Eccleſiæ libertatem ſtatuunt, ſcribunt, &c. aliquid quod in veritate eſſet contra libertatem Eccleſiæ, quia agunt ex ignorantia plus quam probabili, & nec apud Deum, nec apud Eccleſiam agunt contra Eccleſiæ libertatem, quia fecerunt quantum in ſe eſt, quod viros probos decet, & excuſantur non ſolum à tanto, ſed à toto.* Hæc ille. Quæ etiam approbat Suarez *to.5.in 3.part. diſp.21.ſect.2.num.*105.

BVLLA

Digitized by Google

BVLLA CRVCIATAE.

S V M M A R I V M.

Bulla Cruciatæ quid ſit.n.1.

Quibus conceſſa, aut quibus proſit.n.2.

Qui poſſint illam accipere.n.3.

An Regulares.ibid.

An Bulla accepta ex pecunijs alienis proſit accipienti. num.4.

Priuilegia illius valent tantum per vnum annum. numero 5.

Quomodo numerandus.ibid.

An ad ipſius valorem requiratur ſtatus gratiæ. numero 6.

An accepta ab vno pro alio illi proſit. n.7.

Amittens Bullam an perdat priuilegia ipſius. numero 8.

Quid de committente peccata reſeruata ex confidentia ipſius.n.9.

Indulgentia plenaria quibus concedatur. n.10.

Quid de euntibus ad bellum contra infideles. n.11.

Quid ſi prædicti fuerint Clerici beneficiati. n.12.

An militantes in hoc bello ad ieiunia teneantur. numero 13.

De priuilegio audiendi Miſſam tempore Interdicti. numero 14.

Familiarium nomine, qui intelligantur in præſenti. ibidem.

Alia ſpectantia ad hoc priuilegium. ibid.

Quid de priuilegio ſepulturæ cum mediocri pompa. numero 15.

Priuilegium edendi carnes, & lacticinia diebus prohibitis.n.16.

Quomodo intelligendum, & pro quibus diebus, vel perſonis. ibid.

Quid de non euntibus, nec mittentibus ad bellum, ſed tantum eleemoſynam erogantibus.n.17.

Quomodo intelligatur participatio bonorum ſpiritualium. ibidem.

Quid de viſitantibus Stationes Vrbis. n.18.

An conſequantur Indulgentias etiam plenarias. ibid.

An ſæpius in die.ibid.

Quomodo facienda eſt viſitatio. ibid.

De facultate eligendi Confeſſarium. n.19.

A quibus caſibus ille abſoluat.ibid.

Qualis debeat eſſe iſte Confeſſarius.n.20.

Quæ approbatio pro illo requiratur.ibid.

Quid de Regulari ſolum approbato ab Ordinario. ibid.

Quæ ſint peccata, & cenſuræ Sedi Apoſtolicæ reſeruata.num.21.

Quid de reſeruatis in Bulla Cœnæ ſentiendum. numero 22.

Quomodo id intelligendum.n.23.

Quid intelligatur per articulum mortis. ibid.

De Indulgentia ſemel in vita, & ſemel in morte quid ſentiendum.n.24.

Peccata, & cenſuræ non reſeruata quæ ſint. n.25.

Quid de caſibus Epiſcopalibus.ibid.

Quid ſentiendum de caſibus Papalibus occultis. n.26.

Quomodo ſuffragetur hæc abſolutio.n.27.

An poſſint pœnitentes ex vi Bullæ abſolui extra Confeſſionem.n.28.

An Regulares vti poſſint hoc priuilegio. n.29.

An talis Confeſſarius abſoluere poſſit à ſuſpenſione, interdicto, ceſſatione à Diuinis, &c.n.30.

An diſpenſare in irregularitate.ibid.

Quos caſus comprehendat priuilegium Bullæ.n.31.

Quomodo facienda ſatisfactio, & cui.n.32.

De Hæreſi, quæ excipitur in dicto priuilegio.n.33.

De votis, quæ commutari poſſunt. n.34.

Qualiter, aut quomodo commutanda.ibid.

Quid dicendum de iuramentis. n.35.

Quid de voto Caſtitatis.n.36.

De accipiente Bullam bis in anno.n.37.

De facultate commiſſa Commiſſario Generali Cruciatæ. num.38.

Quæ priuilegia, indulgentiæ, & facultates ſuſpendantur ex vi dictæ Commiſſionis. ibid.

An indulgentiæ conceſſæ Ordinibus Regularibus. numero 39.

An viſitantibus Eccleſias, Monaſteria, loca pia, &c. num.40.

De indulgentijs conceſſis Altaribus priuilegiatis quid ſentiendum. n.41.

Non ſuſpenditur facultas, quam habent Superiores Regulares ad dandum litteras Confraternitatis ſuis benefactoribus. n.42.

De alijs facultatibus Commiſſarij Cruciatæ. n.43.

1 BVLLA Cruciatæ eſt quoddam Pontificium diploma, in quo plura priuilegia, & indulgentię conceduntur, opem, & auxilium reale, vel perſonale præbentibus Catholico Hiſpaniarum Regi in bello contra Turcas, & alios infideles. Ita enim colligitur tum ex dicendis, tum ex tranſumpto ipſius iuſſu Sanctiſs. Dom. N. Vrbani VIII. publicatæ anno 1628. Vocatur autem *Cruciata*, quia priuilegia in ipſa contenta ſimilia ſunt illis, quæ olim Cruce ſignatis pro recoperatione Terræ Sanctæ concedebantur. Sotus *in 4.diſt.21.quæſt.1. art.3.§. Ad quæſtionem*. Rodriguez *in Expoſit. Bullæ Cruciatæ §. 1. num.2.*

2 Conceditur autem hæc Bulla cunctis fidelibus habitantibus in Regnis Hiſpaniarum, & Inſulis adiacentibus, ac in Regnis Siciliæ, & Sardiniæ, ſeu illuc venientibus, aut ibi commorantibus. Ita ex Bulla. Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciat. diſput.1. cap.1. dub.1.* Quare neque pro Hiſpano abſente à prędictis Regnis, & multo minus pro alio extraneo abſente accipi poteſt. Quia illa ſolum conceditur ibi commorantibus, aut eò declinantibus. Idem Ludouicus *dub.3.* Si autem aliquis bullam accipiens in aliquo ex prædictis locis aliò ſe conferat, poterit ibi gaudere priuilegijs in ipſa conceſſis. Sunt enim perſonalia, & ita ſequuntur perſonam priuilegiatam. Rodriguez *ſupra dicto §. 1. dub.3.* Diana *part. 1. tractat.11. de Bulla Cruciatæ reſolut. 1.* Limitatur tamen hoc, vt non teneat verum reſpectu indulti edendi carnes, & lacticinia, nam illud, vt apparet ex Bulla, conceditur tantum commorantibus in dictis Regnis, & non extra illa. Rodriguez *ſupra*. Vega *in Summa mihi lib.3. caſu* 274. Exiſtens porrò in Italia, vel Gallia non poteſt per amicum accipere illam, cum ſolum concedatur, vt dictum eſt, pro habitantibus, vel commorantibus in dictis Regnis. Vega *ſupra lib.4. caſu 98.*

3 Poſſunt, quantum eſt ex vi Bullæ, eam accipere omnes, & quicumque Regulares vtriuſque ſexus, ea enim conceditur cunctis fidelibus Chriſtianis, vt patet ex verbis ipſius, in qua ſæpè Regulares nominantur. Et ita ſecluſa prohibitione Prælatorum licitè poſſunt Regulares illam accipere, & vti priuilegijs ipſius. Vtuntur enim iure ſibi à Summo Pōtifice

conceſſo. Sorbus *in Additionib. ad compendium Priuilegior. Mendicant. verbo Cruciata*. Ludouicus à Cruce *ſupra dub.9.num.*3. Tenentur tamen petere licentiam à Prælatis ad illam accipiendam,tum quia hoc videdetur pertinere ad votum obedientiæ, quod emiſetunt, tum quia cum in Bulla Pij IV. pro anno 1564. publicata concederetur licentia Religioſis,vt abſque licentia ſuorum Superiorum eam acciperent,in Bullis tamen poſterioribus hoc eſt ſublatum, proculdubio vt denotarent Summi Pontifices ad id requiri facultatem prædictam. Idem Ludouicus *num.*4. Cæterum Prælati Regulares ſine cauſa rationabili prohibentes, quod ſubditi eorum illam accipiant, aut non concedentes eam licentiam,malefaciunt,vtpotè, quia impediunt ſine cauſa bona ſpiritualia, quæ ex ea conſequi poſſent. Acoſta *in Bullam Cruciata qu.* 106. Villalobos *in Summa tom.*1. *tract.*27. *clauſul.*12. *num.* 29. Licet hoc non credam eſſe peccatum mortale, quidquid ipſi dicant,cum bona illa ſpiritualia, quæ ex Bulla conſequi poteſt Religioſus, non ſint illi ad ſalutem animæ ſimpliciter neceſſaria, Caſu autem, quod Prælatus abſque rationabili cauſa nollet dictam licentiam concedere, poſſet ſubditus ſine peccato Bullam accipere,tum quia Prælatus non habet ius ad negandam tunc eam licentiam, tum quia Pontifex videtur eam generaliter cunctis concedere in ipſa Bulla. Acoſta,& Villalobos *ſupra num.*27. Etſi autem in caſu talis prohibitionis non poſſit Religioſus pecuniam pro Bulla dare, quia hoc videtur contra votum paupertatis,cum ſit expendere pecuniam contra voluntatem ſui Superioris in re non ſimpliciter neceſſaria,poteſt tamen rogare amicum,vt accipiat eam,& tibi det,quod faciendo, nec peccabit cõtra paupertatem, cum nullum bonum temporale ex eo adquirat,nec contra obedientiam,quia vt ſuppono, præceptum Superioris irrationabile tunc eſt, & non obligat.Diana *ſupra reſol.*99. ex Acoſta,& Villalobos. Quando autem ex rationabili cauſa Prælati præciperẽt ne ſubditi Bullam accipiant, ſi accipiunt, non ſolum peccant contra obedientiam, vt per ſe patet, ſed & contra paupertatem, expendentes in hoc pecuniam. Propter dicta. Caſſatubius *in Comp. Priuilegior. Mendicant. verbo Cruciata §. ad hoc autem*. Quo etiam caſu credo Religioſum gaudere poſſe priuilegijs Bullæ. Quamuis enim peccet illam accipiendo, ſed non propterea irritatur valor illius. Rodriguez *ſupra §.9.num.*24. Ludouicus à Cruce *num.*7. An verò Bullæ virtute poſſint Regulares abſolui à caſibus reſeruatis,dicam infra *num.*29.

4 Bulla accepta ex pecunijs non proprijs, ſed ablatis,& contra iuſtitiam ab alio ereptis,non valet accipienti, quia Pontifex vult, vt ea accipiatur ex proprijs bonis,& facultatibus.Accepta verò à meretrice ex pecunijs turpi quæſtu, & non contra iuſtitiam lucratis, illi poteſt valere,quia tales pecuniæ verè ſunt propriè ipſius meretricis, vt ſuppono, ex plurium ſententia. Acoſta *in Bulla Cœna quæſt.*12. Diana *ſupra reſolut.*101. Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſp.*27. *ſect.*6. *num.*87.

5 Bullæ priuilegia valent tantum per vnum annum, computandum non à die acceptionis illius, nec à die publicationis in Metropoli, vel Diœceſi, ſed à die publicationis in ſingulis locis factæ. Ita enim habetur expreſsè in Summario Bullæ. Ludouicus à Cruce *ſupra diſp.*1. *cap.* 10. *dub.* 1. Vnde ſi contingat me accepiſſe Bullam Salmanticæ publicatam menſe Februarij 1630. & veniſſe Matritum, vbi publicatur noua Bulla menſe Decembris eiuſdem anni valitura pro anno ſequenti,poſſum Matriti exiſtens, vti Bulla accepta Salmanticæ vſquè ad menſem Februarij anni 1631. Vega *in Summ. mihi lib.* 4. *caſu* 104 & 140. Probabile etiam eſt valituram Bullam per aliquod dies paucos, ſex ſcilicet, vel octo poſt expletum annum publicationis, quando caſu aliquo differreretur nouæ Bullæ publicatio. Quia ita videtur piè interpretanda Pontificis intentio, & eſt conforme vſui Eccleſiæ, quæ hoc modo intellexit præceptum ſumendi Euchariſtiam ſingulis annis tempore Paſchatis, cum tamen Paſcha aliquando in menſe Martij,& aliquando menſe Aprilis celebretur. Henriquez *lib.* 7. *cap.*20. *num.*2. Sancius *in ſelect. diſp.* 55. Idem, & propter eandem rationem ſentiunt aliqui eſſe dicendum, quando expleto anno publicationis Bullæ, & noua Bulla publicata in Ciuitate populoſa non potuit die publicationis, ſed poſt paucos dies accipi. Villalobos *in Summ. tom.*1. *tract.*27. *clauſ.* 4. *num.* 10. ex Henriquez. Caſu etiam quo quis incipiat confiteri ſua peccata ante expletum annum publicationis Bullæ, & non poſſit ob iuſtas cauſas abſolutionem obtinere niſi poſt expletum illum annũ, probabile eſt abſolui poſſe à reſeruatis virtute Bullæ. Quia confeſſio incepta eſt tempore habili, & ſic piè credendum de intentione Pontificis. Villalobos *ſupra numero* 12. Acoſta *in Bull. quæſtione* 36. Nota etiam non expirare Bullam eo quod Pontifex, qui illam conceſſit expiret ante expletum annum publicationis. Ita ex multis Ludouicus à Cruce *ſup. dicto cap.*10. *dub.*3.

6 Ad Bullæ valorem non requiritur, quod ſuſcipiens ſit in ſtatum gratiæ, non ſolum quoad priuilegia eligendi Confeſſorem, veſcendi lacticinijs, &cet. vt de ſe patet, ſed etiam quoad indulgentias in illa conceſſas. Ratio eſt, quia Bulla non requirit talem conditionem, & quamuis pro lucrandis indulgentijs requirat contritionem, & confeſſionem, hoc tamen refertur ad tempus acceptionis Bullæ, ſed ad inſtans quo conſequenda eſt indulgentia, completis omnibus requiſitis. Acoſta *in Bull. Cruciata quæſt.*15. *per totam*. Diana *ſuprà reſolut.* 6. Poteſt etiam Bulla prodeſſe illi, qui tempore acceptionis erat excommunicatus. Etſi enim Litteræ, ſeu Reſcriptum per excommunicatum impetrata illi non proſint, hoc autem priuilegium Bullæ non eſt impetratum ab iſto excommunicato, ſed conceſſum à Papa in fauorem Regis Catholici pro ſubſidio belli. Lodouicus à Cruce *ſupra diſp.*1. *cap.*1. *dub.*4. Prodeſt etiam hæretico mere interno, quia iſte quoad Eccleſiam, & forum externum habetur pro fideli. Secus dic de hæretico externo, propter oppoſitam rationem. Idem Ludouicus *ſupra dub.*8.

7 Bulla accepta ab vno pro alio valet illi pro quo eſt accepta, hoc enim eſt conforme intentioni Pontificis,& fini ipſius. Lodouicus à Cruce *ſupra diſp.*1. *cap.* 1. *dub.* 1. Eſt tamen neceſſarium, cum ad notitiam illius deuenerit, vt ratã habeat talem Bullæ acceptionem. Idem Ludouicus. Si autem eſt accepta pro Petro, & illi applicata, non poteſt alij applicari, quia verè iam tale priuilegium eſt ſolius Petri. Diana *ſupra reſolut.* 95. Si verò ipſe Petrus pro quo accepta fuit iam aliam accepiſſet, probabile eſt poſſe vnam earum alteri dare vel gratis, vel etiam accepta ſtipe. Henriquez *libro* 7. *de Indulgent. capitulo* 20. *numero* 6.

8 Qui amittit Bullam inculpatè: & ſine malitia, non perdit gratias illius. Non enim debet eſſe maior obligatio in hoc,quã eſt in alijs priuilegijs Henriquez

Digitized by Google

quez *ſupra num.* 5. Nugnus *in* 3. *part.to.*2. *tract. de Bul l.* §. *in fin.* Dixi inculpatè, & ſine malitia, quia ſi quis ex malitia perdidit Bullam, videtur renunciaſſe priuilegijs ipſius.

9 Qui ex confidentia Bullæ committit peccata reſeruata gaudere poteſt priuilegijs ipſius. Ratio eſt, quia vbi lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, *ca. ſi Euangelica diſt.* 55. *& cap. ſolitæ* §. *nobis de maiorit. & obedient.* Sed in hac Bulla non opponitur hæc conditio ſicut ſolet apponi in alijs pluribus priuilegijs, quando Papa vult, vt non proſint ijs, qui peccant, ex confidentia illorum. Ergo. Ledeſma *in Summa tom.* 1. *tract. de Pœnit. cap.* 13. *dub.* 10. Acoſta *in explicat. Bullæ quæſt.* 33.

10 Loquendo autem de gratijs, ſeu priuilegiis in Bulla conceſſis. Primò dicendum, concedi Indulgentiam plenariam (illam videlicet, quæ ſolita eſt concedi pro expeditione Terræ Sanctæ, & anno Iubilæi) quatuor generibus perſonarum. Primò illis, qui zelo fidei ſuccenſi ad bellum, quod Rex Catholicus cum infidelibus gerit, perſonaliter proprus ſumptib. profecti fuerint, ſiue pugnauerint, ſiue aliud ſeruitiũ gratis exhibuerint, dũmodo per annũ integrũ perſeuerent, vel fuerint mortui in itinere, aut exercitu, aut infirmitate, vel alia legitima cauſa non potuerint in illo perſeuerare. Secundò, illis, qui iuxta ipſorum poſſibilitatem, & dignitatẽ alios ſuis expenſis ad tale bellũ miſerint. Tertiò ipſis, qui miſſi fuerint, & pauperes fuerint. Quartò, Clericis, ſæcularibus vel Regularibus, qui de licentia ſuorum Prælatorum Verbum Dei prædicauerint in exercitu, aut alia miniſteria Eccleſiaſtica exercuerint. Ita habetur ex Bulla. Rodriguez *in Expoſit. Bull. Cruciat.* §. 2. 3. *&* 4. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.* 8. *dub.* 3. Omnes ergo prædicti dictam indulgentiam plenariam æqualiter lucrantur, eſto inæqualia opera faciant, quia Pontifex omnibus illis eam concedit. Sotus *in* 4. *diſt.* 21. *quæſt.* 1. *art.* 2. Idem Ludouicus *ſupra*. Etiam ſi talia opera iniuncta in peccato mortali exerceant, quia ſolum requiritur ſtatus gratiæ pro inſtante, quo cõſequenda eſt indulgentia, non pro operibus præreſquiſitis. Syluester *in Summa verbo Indulgentia q.* 10. *dicto* 9. Corduba *de Indulgentijs q.* 24. Imò etiam ſi talia ſint mala in diuiduo, dummodo ex genere ſuo ſint bona, quia Pontifex & Eccleſia non ſolet aliud in ſuis præceptis exigere. Corduba *de Indulgentiis quæſt.* 21. *&* 25. Henriquez *li.* 7. *cap.* 9. Requirit autem Pontifex pro conſequenda hac indulgentia, quod ſint contriti, & confeſſi, vel ſi confiteri non poſſint, id corde deſiderauerint. Quomodo autem conditio hæc contritionis, & confeſſionis intelligenda ſit, ex ijs, quæ dicam ver. *Iubilæum n.* 15. elici poteſt.

11 Declarat etiam Pontifex, Clericos ſæculares, vel Regulares de licentia ſuorum Superiorum reſpectiuè ad bellum prædictum euntes, & in eo Verbum Dei prædicantes, ſeu miniſteria Eccleſiaſtica, & pia exercentes, irregularitatẽ propterea non incurrere. Ita ex Bulla. Pro quo vide dicta *ſup. ver. Bellum à n.* 6.

12 Item declarat prædictos Clericos ſi beneficiati fuerint, poſſe tempore quo huic expeditioni vacabunt deſeruire eorum beneficiis per Vicarios idoneos, dummodo ea beneficia curam animarum non habeant, quia ad id requiritur Sed. Apoſtolicæ licentia. Ita ex Bulla. Pertinet autem ad Ordinarios iudicare de reſidentia huiuſmodi beneficiorum, indulgentiis, & diſpenſationibus circa illam, vt colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 6. *de reformat. ca.* 2. Rodriguez *in Expoſit. Bull. Cruciat.* §. 4.

13 Declarat etiam Pontifex milites in hoc bello occupatos non teneri ieiunijs, ad quæ ex præcepto Eccleſiæ, vel ex voto, aliàs tenebãtur. Ita ex Bulla. Cum autem hoc priuilegium ſolis militibus in bello occupatis concedatur, non ſuffragatur alijs Bullam accipientibus, nec Clericis, aut Regularibus bello aſſiſtẽtibus, quia ipſorum arma potius debent eſſe ſpiritualia, ieiunia, ſcilicet, & orationes; licet ſi ratione laboris ieiunare non poterunt, exempti erunt ab hac obligatione. Rodriguez *ſupra* §. 4.

14 Prædictis etiam omnibus, & quibuſcumque alijs etiam in hanc expeditionem non euntibus, ſi cum eleemoſyna deſignanda ex proprijs bonis ad eam concurrerint, concedit Pontifex, vt anno, à publicatione Bullæ computando, durante, poſſint vti gratijs, & facultatibus in hac Bulla contentis. Videlicet, quod poſſint (adhuc tempore interdicti Apoſtolici, vel Ordinarij) audire Miſſam in Eccleſijs, & Monaſteriis; aut in Oratorio priuato deſignato, & viſitato ab Ordinario, Miſſam, & alia Diuina Officia per ſe ipſos, ſi Sacerdotes fuerint, celebrare, aut celebrari facere ab aliis in eorum, & familiarum, ac conſanguineorum præſentia, & Euchariſtiam, aliaque Sacramenta, præterquam in die Paſchatis, recipere, dummodo ipſi cauſam non dederint tali interdicto, nec per illos ſteterit quin illud amoueatur, & quod, qui præmiſſo Oratorio ad præmiſſa vti voluerint, quoties id fecerint, ad aliquas præces pro cuiuſque deuotione, pro conſeruatione vnionis Principum Chriſtianorum, & victoria contra infideles teneantur. Ita ex Bulla. Nota, familiarium nomine intelligi domeſticos, ideſt illos, qui ordinariè dominum ſuum comitantur, iuxta *cap. licet de priuileg. in* 6. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 181. Rodriguez §. 5. Vnde ſi alij de nouo ad eum finem adhiberentur, non poſſent vti eo priuilegio, eſſet enim hoc in fraudem legis. Idem Rodriguez *ibidem* ex Soto, & Nauarro. Conſanguineorũ nomine probabiliter intelligi poſſunt, non ſolum conſanguinei vſque ad quartum gradum, ſed etiam vxor, & tota cognatio. Ludouicus a Cruce *ſupra diſp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 3. Prædicti autem habentes hoc priuilegium tenentur audire Miſſam diebus præceptis ab Eccleſia, quia præceptum obligat ad id omnes, qui poſſunt. Rodriguez *ibidem dub.* 1. *num.* 6. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 3. Non extenditur hoc priuilegium ad tempus ceſſationis à diuinis, ſunt enim valdè diuerſa. Nauarrus *ſupra num.* 188. Quid per diem Paſchatis intelligendum, vide *tom.* 1. *cap.* 21. *numer.* 8. Circa illud de Oratorio nota, illud debere eſſe locum tantum diuino cultui dicatum, hæc enim ſine dubio eſt mens Pontificis. Ludouicus à Cruce *ſupra dub.* 1. Addens ſufficere, quod ſit approbatus ab aliquo Ordinario, non ab illo, qui eſt illius loci. Quod non approbo, quia mens Pontificis videtur contraria. Maiorem probabilitatis ſpeciem habet, quod ſubiungit, ſcilicet, quod caſu quo Ordinarius nollet malitioſè approbare pro Oratorio locum idoneum, cum licentia iuſtè petita, & iniuſtè negata, ipſo iure intelligatur conceſſa, poſſe in ipſo celebrari, ex vi prædicti priuilegij. Qui autem vtuntur prædicto Oratorio tenentur ad preces ſuperiùs ex Bulla deſignatas, etſi non ſub mortali, ſed ſolum ſub veniali. Villalobos *in Summa to.* 1. *tract.* 27. *clauſ.* 4. *n.* 13. Diana *part.* 1. *tract.* 11. *reſolut.* 2.

15 Item prædictis concedit, quod tempore interdicti, eorum decedentium corpora, ſepulturæ ſacræ, cum mediocri pompa funerali, tradi poſſint. Ita ex Bulla. Nota per pompam mediocrem, aut modera-

tam intelligi ſecundum aliquos, quòd dentur in campanis tres clamores pro viris, & duo pro mulieribus, quodque Clerici, ſeu Religioſi dum deferunt, dumq. ſepeliunt cadauer, canteut, quod ſolitum eſt cantari, non autem, quod celebretur Miſſa de *Requiē*, ſicque dicitur declaratum. Corduba *in annotationibus ad Compend. Priuilegior. Mendicant. verb. Interdictum* 1.§.13. Alio modo id explicat Sorbus *ibidem* ex eodem Corduba *in Quæſtionum Tract. de Indulgent. quæſtione* 43. *dub.* 5. vt per moderatam pompam intelligatur medietas eius ſolemnitatis, quæ fieri ſolet extra interdictum. Aduertit etiam, & forſan melius, in hoc attendi debere conſuetudinem Epiſcopatuū, vel patriæ. Ita etiam Rodriguez *dicto §.* 5. *dub.* 1. & Ludouicus *ſupra dub.* 7.

16 Item conceditur hanc Bullam accipientibus, vt dicto anno durante poſſint de conſilio vtriuſque Medici ſpiritualis, & corporalis, edere carnes in Quadrageſima, & alijs temporibus ieiuniorum, ac pro eorum libito ouis, & lacticinijs veſci, ita quod, qui carnes non comederint ſeruata in cæteris ieiunij Eccleſiaſtici forma, dicto ieiunio ſatisfeciſſe cenſeatur. Sub hac tamen gratia, & cōceſſione edendi oua, & lacticina ad libitum, non vult Pontifex comprehendi Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, nec alios Prelatos inferiores, nec quoſcunque Regulares, nec ex ſæcularibus Clericos presbyteros, quantum ad dies Quadrageſimæ dumtaxat, ſexagenarijs, & equitibus Ordinum Militarium exceptis. Ita ex Bulla. Circa quæ nota, quod cum Pontifex dicit poſſe eos, qui accipiunt hanc Bullam, comedere carnes de conſilio vtriuſque Medici, intelligitur in caſu neceſſitatis, quorſum enim requireret conſiliū, niſi propter neceſſitatem? Tunc verò non diſpenſat cum illis, quod ieiunēt (vt aliqui putarunt) cū expreſsè contrarium ſupponat Pontifex verbis adductis. Solum ergò illis concedit, vt carnes comedentes, & non ieiunantes, nihilominus meritum ieiunij quoad Deum, & Eccleſiam veluti conſequantur. Rodriguez *ſupra §.* 6. *num.* 1. Conceditur etiam illis aliquod ſpeciale priuilegium, ſcilicet eſus carnium de conſilio Medici, & Confeſſarij, quod aliàs non licebat, niſi de conſilio Medici, & Epiſcopi, ſeu Parochi. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.* 5. *dub.* 9. Licet aliter explicet hoc priuilegium Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.* 51. *num.* 6. Cum edentibus tamen oua, & lacticinia diſpenſat, quod ieiunent, quia talium eſus de iure communi prohibitus eſt in diebus ieiunij Quadrageſimalis, iuxta dicenda infra verbo *Ieiunium num.* 3. Rodriguez *ſupra §.* 8. *num.* 2. Tales autem habentes facultatem edendi oua, & lacticinia, poſſunt etiam piſces manducare, non enim tale priuilegium tollit illis id quod aliàs erat licitum. Rodriguez *ſupra dub.* 4. *num.* 5. Illi autem quibus prohibet Bulla edere oua, & lacticinia diebus Quadrageſimalibus, poſſunt, iuxta opinionem probabilem quorumdam apud Dianam *dicto tract.* 11. *reſolut.* 5. ea edere in Dominicis Quadrageſimæ; eo quod per dies Quadrageſimales non intelligantur, niſi dies ieiuniorum Quadrageſimalium. Alij vero oppoſitum aſſerunt, propter declarationem quandam Sedis Apoſtolicæ, quam refert Rodriguez *ſupra* circa hoc punctum *dub.* 1. & ita eſt probabilior hæc pars, præſertim quia in Summario Bullę fit illa exceptio *Quantum ad dies Quadrageſimæ*, Dominicæ autem illæ etiam ſunt dies Quadrageſimæ. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 10. Ortiz in *Summa capitulo* 19. *numero* 8. De Nouitiis porrò Religiοſorum credo dicendum, poſſe, ſi Bullam habeant, veſci ouis, & lacticinijs, quia etſi in fauorabilibus fruantur priuilegijs profeſſorum, ſed non in odioſis, quale eſt hoc. Diana *ſupra reſolut.* 15. Cum verò ſolum excludantur ſenes ſexagenarij, ideo alij minoris ætatis, etſi debilioris complexionis, quam alij ſexagenarij non poterunt id facere. Rodriguez *ſupra dub.* 2. Pueri etiam ante vſum rationis, qui regulariter contingit circa ſeptimum annum, poterunt ouis, & lacticinijs veſci, etiā ſine Bulla. Ludouic. *ſup. dub.* 9.

17 Item prædictis non euntibus, neque mittentibus, ſed tantum erogantibus, ſi vltra prædictam contributionem aliquibus anni diebus, non alicui ieiunio ſuppoſitis, ieiunauerint, & orationem fecerint ad implorandum diuinum auxilium pro victoria cōtra infideles, & eius gratiam pro Chriſtianorum Principum vnione, & confœderatione, vel ſi ob aliquod impedimentū ieiunare nequiuerint, aliud opus pium ad arbitrium Confeſſoris, vel Parochi fecerint, quoties id fecerint, conceditur remiſſio quindecim annorum, & totidem quadragenarum de iniunctis ipſis pœnitentijs, & quomodocumque debitis, & quòd participes fiant omnium precum, eleemoſynarum, peregrinationum, & Ieroſolimitanarum, cęterorumq. bonorum operum, quæ fiunt in vniuerſali militanti Eccleſia, & in ſingulis eius membris. Ita ex Bulla. Quid intelligatur per remiſſionem quindecim annorum, & totidem quadragenarum, & quid per pœnitentias iniunctas, & aliàs debitas, dicetur verbo *Indulgentia*, & verbo *Iubilæum*. Circa communicationem verò illorum operum, quorum participes efficiuntur prædicti, præter dicta ſupra verbo *Bona*, dicendum participationem prædictam non eſſe ſolam illam communicationem generalem, quæ eſt inter omnes iuſtos, & vocatur *Communio Sanctorum*, ſed aliam ſpecialem prædictis concedi, aliàs nihil ſpeciale ipſis concederetur, hæc verò conſiſtit in hoc, quod Papa, vt Caput Eccleſiæ applicat illis in particulari opera impetratoria iuſtorum, ſcilicet orationes ipſorum, item opera ſatisfactoria eis ſuperabundantia. Rodriguez *ſupra §.* 7. *numero* 15. & 16. Ludouicus à Cruce *ſupra dicta diſputat.* 1. *cap.* 8. *dub.* 15.

18 Item prædictis, qui in diebus Quadrageſimæ, & alijs anni diebus, in quibus ſunt Romanæ Stationes viſitauerint quinque Eccleſias, vel quinque Altaria, & ſi non fuerint quinque Eccleſiæ, vel quinque Altaria, quinquies vnam Eccleſiam, vel vnum Altare, & ibi deuotè orauerint pro vnione, & victoria ſupradicta, Pontifex concedit omnes Indulgentias, & remiſſiones quas conſequuntur, qui perſonaliter viſitant Eccleſias Vrbis intus, & extra muros, & quas conſequerentur, ſi perſonaliter eas viſitaſſent. Ita ex Bulla. Hic quærunt aliqui, an ſub hac vniuerſalitate lucrandi omnes Indulgentias Eccleſiarum Vrbis cōprehendātur etiam Indulgentiæ plenariæ, quæ in illis ſunt. Affirmat Rodriguez *hic §.* 8. *numero* 6. propter dictam vniuerſitatem, ſed negant alij, ex eo quod ſtylus Curiæ, & Regula Cancellariæ, ſit quod indulgentia plenaria non cenſeatur conceſſa, niſi exprimatur, præſertim, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſunt ſpecialiori nota digna, quales ſunt in præſenti materia Indulgentiarum Indulgentiæ plenariæ. Ludouicus à Cruce *dicto capitulo* 8. *dub.* 2. ex Corduba *lib.* 5. *de Indulgent. qu.* 41. & Henriquez *libro* 7. *de Indulg. capit.* 10. *numer.* 2. De conditionibus porrò ad lucrandum tam iſtas, quàm aliàs quaſcumq; Indulgentias dicam verbo *Indulgētia*. Nota etiam huiuſmodi Indulgentias obtineri

poſſe

poſſe multoties in die, ſi multoties fiat illa viſitatio Eccleſiarum, vel Altarium, cum Pontifex non determinet eas ad vnam vicem. Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 27. clauſul. 8. nu. 8.* Diana *ſupra reſolut.* 104. Non requiritur ad illas conſequendas viſitare determinatè quinque Eccleſias, ſed ſufficit viſitare quinque Altaria, etiam ſi ſint vicinæ quinque Eccleſiæ, nam Bulla loquitur diſiunctiuè. Nuñus *in 3. part. Tract. de Bulla §.* 10. Imò ſi aliquis fuerit in vna Eccleſia, vbi tantum ſunt tria Altaria, prout continget in Religioſos, vel Moniali, ſufficiet viſitare vnum quinquies, vel duo bis. Idem Nuñus *ſupra*. Non opus eſſe moueri localiter ex vno Altari ad aliud, vt quis dicatur viſitare quinque Altaria, ſed poſſe corde, & mente ex vno loco viſitare illa plurimum ſententia eſt. Hi ſunt Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 27. clauſul. 8. nu. 6.* Bonacina *de Sacrament. diſp. 6. qu. 1. punct. 5. n. 25.* Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſp. 27. ſect. 6. n. 98.* & alij. Sed hoc non admitterem, niſi in caſu quo non poſſent quinque Altaria viſitari, v. g. propter multitudinem populi. Propter quam etiam cauſam, ſi quis non poteſt ingredi Eccleſiam, quia eſt plena populo, conſequetur Indulgentias iſtas illam viſitando ex oſtio. Villalobos *ſupra num.* 7. Lugo *ſupra n. 97.* Non tamen videtur hæc viſitatio ſufficiens pro ſeptem Altarium viſitatione. Nuñus *ſupra*. Diana *ſupra reſolut.* 103. Lugo *ſupra n. 98.* Vide alia verbo *Indulgentia*.

19 Præterea, vt maiori conſcientiæ puritate prædicti orare poſſint, illis concedit Pontifex in Bulla, vt poſſint quemcumque Presbyterum ſæcularem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario in Confeſſorem eligere, qui ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, à quibuſcunque peccatis, & cenſuris, etiam reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, & ex declaratis in Bulla Cœnæ, excepto crimine hæreſis poſſit abſoluere, & quòd illorum conſequantur plenariam indulgentiam. A cenſuris autem, & peccatis non reſeruatis Sedi Apoſtolicæ abſolui poſſint toties quoties ea confeſſi fuerint, mediante ſalutari pœnitentia, iuxta culparum exigentiam, & caſu quo neceſſaria erit ſatisfactio pro dicta abſolutione conſequenda eam faciant per ipſos, vel dato impedimento per hęredes, aut alios. Poterit etiam prædictus Confeſſor illis cōmutare quæcumque vota, etiam iuramento firmata, data tamen eleemoſyna, quæ viſa fuerit, in ſubſidiū S. Cruciatæ Caſtitatis, & Religionis, & vltramarinis votis exceptis. Ita ex Bulla. Circa quæ plura animaduerſione digna occurrunt, quæ ſigillatim, & breuiter diſcutienda. Primùm, de qualitate Confeſſarij per Bullam eligendi. Secundùm, de peccatis, & cenſuris reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, quæ talia ſint. Tertium, de reſeruatis in Bulla Cœnæ. Quartum, de illa Indulgentia ſemel in vita, ſemel in articulo mortis concedenda. Quintum, de peccatis & cenſuris, non reſeruatis Sedi Apoſtolicæ. Sextum de illa ſatisfactione. Septimum, de crimine hæreſis quod ibi excipitur. Octauum, de votis Caſtitatis, Religionis, & vltramarino, de quibus in Bulla eſt ſermo.

20 Circa primum, Presbyter ille ſiue ſæcularis, ſiue Regularis in Cōfeſſarium electus ab habēte Bullam, debet eſſe approbatus ab Ordinario, vt ibi dicitur, ideſt, ab Ordinario loci, ſeu Diœceſis, vbi eſt audięnda confeſſio, iuxta dicta *tomo 1. capit. 18. n. 19.* propter declarationem Sacræ Congregationis ibi adductam. Quæ ſi non obſtaret, proculdubio valdè probabilis eſſet oppoſita ſententia dicens ſufficere, quod ſit approbatus ab aliquo alio Ordinario, prout tenent Portellus *in dub. Regular. verbo Confeſſor Regularis num.* 4. Candidus *tomo 2. Diſquiſit. Moral. diſquiſit. 24. artic.* 64. Diana *ſupra reſolut.* 7. & alij apud ipſum. Nomine autem Ordinarij non intelliguntur Epiſcopi titulares, quia iſti nullam habent iuriſdictionem. Diana *ſupra*. Neque Abbates, aut Prælati Religionis, quia iſti non veniunt nomine Ordinarij. Nuñus *in 3. part. tom. 2. quæſt. 8. art. 5. dub. 9.* An verò nomine Ordinarij in ordine ad approbationem Confeſſarij tantum pro Regularibus veniat ipſorum Prælatus, vide dicta eo *cap. 19. num.* 19. Porrò ille cenſetur approbatus ab Ordinario, non qui ſolum iudicatus eſt idoneus ad audiendas confeſſiones, ſed qui ab eo accepit licentiam ad audiendas confeſſiones, nemo enim audire poteſt confeſſiones ſine illa, iuxta Conc. Trident. *ſeſſ. 14. cap. 7.* Ludouicus à Cruce *ſupra cap. 2. dub. 6.* Qui autem habet beneficium curatum ſufficienter cenſetur approbatus ab Ordinario. Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 9. dub. 56. num.* 4. Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſp. 21. ſect. 1. num.* 12. & alij apud Dianam *ſupra reſolut.* 8. Qui verò renunciauit beneficio curato, vel priuatus eſt illo, non cenſetur approbatus ab Ordinario, iam enim amiſit iſte approbationem quam habebat. Suarez *tom. 4. de Pœnitent. diſp. 28. ſect. 4. num.* 20. Diana *ſupra*. Idem dico de illo, qui ad determinatum tantum tempus approbatus erat, tranſacto illo tempore, propter eandem rationem. Idem Ludouicus *ſupra dub.* 8. Approbatus tantum pro vno oppido ob cauſam rationabilem, ſcilicet defectuum ſcientiæ, non cenſetur ab Ordinario approbatus, & eligibilis per Bullam in tota Diœceſi, quia extra illud oppidum non eſt verè approbatus. Ledeſma *in Summa Tract. de Pœnitent. cap.* 13. Diana *ſupra reſolut.* 10. Si verò Regularis omnino voluntariè, & ſine rationabili cauſa ita approbaretur, probabile eſt eſſe eligibilem in tota Diœceſi. Acoſta *in Bullam quæſt.* 39. Fernandez *in Exam. Theolog. Moral. part. 3. cap. 9. §. 8. num.* 6. Quid dicendum de approbato pro determinato genere perſonarum, v. g. virorum, an ſit eligibilis in Confeſſorem à fœminis virtute Bullæ, conſtat ex dictis eo *tom. 1. cap. 19. num.* 19. pro quo videndus Lugo *ſupra à nu.* 15. Nota tamen me ex profeſſo adiunxiſſe in tertia editione Veneta anni 1640. particulam *Regularium*, quæ in prioribus editionibus non erat, quia pro Confeſſarijs ſæcularibus video apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Confeſſarius* 1. hanc declarationem in contrarium. *Confeſſarij ſæculares ad certum genus perſonarum, ſeu ad limitatum tempus ab Ordinario approbati minimè poſſunt, etiam vigore Bullæ Cruciatæ pœnitentium confeſſiones audire vltra facultatem ipſis ab Ordinario conceſſam.* An verò Confeſſarius ab Ordinario ſemel approbatus, ſed poſtea ab ipſo reprobatus, vel ſuſpenſus, ſit eligibilis virtute Bullæ, vide dicta eo *cap. 19. num. 7. 8. & 9, & tom. 2. cap. 1. num.* 18. De Confeſſario autem Regulari approbato ab Ordinario ſolum & non approbato, aut præſentato à ſuo Superiori Regulari, quamuis Reuerendiſſimus Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Carmelit. cap. 6. num.* 3. videatur dicere eſſe ineligibilem per Bullam, quia exiſtimat vtramque approbationem eſſe neceſſariam, nihilominus, quia iuxta dicēda infra verbo *Confeſſarius nu.* 2. etſi Confeſſarius approbatus ſolum ab Epiſcopo non autem à ſuo Superiori Regulari peccet munus Confeſſarij exercendo, validè tamen abſoluit, ideo dicendum conſequēter, talem ſi eligatur validè

abſoluere,eſto peccet ſic faciendo. Ledeſma *in Summa tom.1.Tract.de Pœnit.cap.13.dub.12.* Acoſta *ſupra qu.41.* Diana *ſupra reſol.3.* Quid etiam dicendum de Confeſſario Regulari legitimè approbato, ſed à ſuo Prælato prohibito, vel ſuſpenſo à munere Confeſſarij,vide dicta eo *cap.19.num.12.* & dicenda infra verbo *Confeſſarius num.2.* relato.

21 Circa ſecundum, dicendum, peccata, & cenſuras Sedi Apoſtolicæ reſeruata eſſe illa,quæ Summo Pontifici reſeruata ſunt, qualia ſunt plura tum in Iure, tum in Bullis, & Conſtitutionibus Summorum Pontificum. Pro quo notandum, quod quando Papa per priuilegium aliquod concedit facultatem abſoluendi à cenſuris ſibi reſeruatis (prout in præſenti contingit) etiam ſub intelligitur eam concedere à peccatis adiunctis ipſis cenſuris,& è contra. Et ſi enim abſolutè loquendo poſſit tolli cenſura ſine peccato, nihilominus, ſicut à principio ſunt connexa quaſi in fieri, ſic & in duratione,& ita conceſſa facultate pro vno, conceditur etiam pro alio. Nauarrus *in Manual.cap.27. num.261.* Suarez *4.tom.in 3. part.diſp.29. ſect. 2. num.11.* Sanchez *lib.2. in Decalogum cap.8. num. 5.* De caſibus porrò Epiſcopis reſeruatis infra dicetur.

22 Circa tertium de reſeruatis in Bulla Cœnæ, conſtat quænam illa ſint. Vbi notandum, communiter Doctores tenere per Bullam Cœnę non reuocari hoc priuilegium Bullæ Cruciatæ, non obſtantibus clauſulis derogatorijs,quæ in prædicta Bulla Cœnæ ſunt. Cum enim ſingulis annis iuſſu Pontificis Bulla Cruciatæ publicetur cum dicta facultate abſoluendi etiã à caſibus in Bulla Cœnæ reſeruatis, quis dicat ſingulis etiam eiſdem annis ab eodem Pontifice in dicta Bulla Cœnæ reuocari? Aut quorſum in tanto Principe hæc contrarietas admittenda? Præſertim, quia priuilegia Principum debent eſſe ſaltem quantum eſt ex parte ipſorum firma, & conſtantia, vt imitentur Deum,cuius dona,vt inquit Paulus *ad Roman,11. verſ.29.* ſunt *Sine pœnitentia;* & iuxta Regulam iuris *in 6. num.16. Decet conceſſum à Principe Beneficium eſſe manſurum.* Ommitto quæ alij afferunt,quod ſcilicet priuilegium Bullæ Cruciatæ eſt remuneratorium, non ſolum in gratiam Regis Catholici de Eccleſia optimè meriti, ſed etiam propter magnam contributionem aureorum, quæ ſingulis annis pro Fabrica Baſilicæ Sancti Petri offertur, & quia ſinguli, qui accipiunt Bullam duos argenteos in ſubſidium erogant, vt pro inde non ſit credendum de Pontificum benignitate illud velle reuocare. Rodriguez *in Expoſit. Bull. Cruciat.§. 9. & tom.1. Quæſtion. Regular. quæſt. 20. artic. 9.* Henriquez *libr. 7. de Indulgent. cap. 21. verſ. nec videtur.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 11. num. 27.* Sorbus *in addition. ad compend.verb. Cruciata §. ex quibus.* Ludouicus à Cruce *dicta diſp. 1.cap.10. dub.4.* Tollitur autem dubium, quod ſuper hoc poterat eſſe, ex Sanctiſs. D. N. Vrbano VIII. qui in Bulla *In ſpecula 4.tom. Bullarij*, inter Conſtitutiones ipſius *num. 105.* expreſsè declarat Bullam Cruciatæ ſuffragari, *quoad caſus reſeruatos etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos* in foro conſcientiæ, non autem in foro externo. Ex hoc enim liquet non reuocari per Bullam Cœnæ, quomodo enim ſuffragaretur, ſi ſingulis annis reuocatur?

23 Ab omnibus ergo caſibus reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, tam extra Bullam Cœnæ, quàm in illa contentis (Hæreſi excepta) abſolui poſſunt habentes Bullam Cruciatæ ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis,prout dicitur in Bulla. Hæc verò intelliguntur pro eo anno, quo accipitur Bulla. Vnde ſimili gratia frui poſſunt qui alio, & alijs annis eam acceperint. Illa etiam particula *in articulo mortis* non eſt ſuperflua,etſi enim quilibet Sacerdos,etiam ſimplex, abſoluere poſſit in articulo mortis ab omnibus peccatis,& cenſuris quantumuis reſeruatis,nihilominus caſu quo ſic abſolutus non moriatur tenetur ſe præſentare Superiori, iuxta *cap.eos qui de ſentent.excommunic.in 6.* abſolutus tamen ex vi Bullæ non ita. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.3.dub.14.* Deinde, per articulum mortis nõ intelligitur ſolum articulus mortis verus, quem mors de facto ſequitur, ſed etiam præſumptus, cum quis prudenti hominum iudicio æſtimatur morti propinquus,licet mors, vel naturaliter, vel per miraculum non ſequatur. Bulla enim generaliter loquitur, & materia cum ſit de re concernenti ſalutem ſpiritualem animæ eſt fauorabilis, ac per conſequens amplianda. Corduba *de Indulgent. quæſt.39.* Henriquez *lib.6.cap.9.* Nomine etiam articuli mortis intelligi poteſt periculum mortis,in quo homo non ſpontaneè, ſed propter neceſſitatem eſt conſtitutus,iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num. 53.* Ludouicus à Cruce *ſup.dub.18.* [Quamuis autem vt diximus ex vi Bullæ Cruciatę abſolui poſſit qui eã habet ſemel in vita & in morte ab omnibus caſibus Papalibus, etiam contentis in Bulla Cœnæ, excepto crimine hæreſis,dubitari tamen poteſt, an id etiam ſit verum reſpectu illorum caſuum, quos Papa ſibi reſeruat, cum derogatione ſpeciali Bullæ Cruciatæ. Cuius exemplum eſt in caſu ſimoniæ in receptione ſeu collatione Sacrorum Ordinum, quem cum alijs ſimilibus qui contingere poſſunt in Ordinum receptione Sixtus V. in Bulla, *Sanctum & ſalutare, in 2.to. Bull.n.91.* adeo Papæ reſeruauit, vt nec virtute Bullæ Cruciatæ ab eo poſſe quemquam abſolui declarauerit,illis verbis; *ac Cruciatæ Sanctæ.* Quæ Bulla Sixti licet à Clemente VIII. in alia Bulla *Romanum Pontificem,in 3.tom.Bull.n.40.* moderata ſit, quoad hunc tamen caſum de ſimoniacè ordinatis, & ordinantibus in ſuo robore manet,vt ipſe Clemens declarauit. De hoc ergo & ſimilibus dicendum videtur non comprehendi ſub Bullæ Cruciatæ priuilegio, & ab ipſis abſolui non poſſe aliquem virtute ipſius, ſiquidem ſunt reſeruati Papæ cum expreſſa derogatione Cruciatæ. Agit de hoc caſu Portellus *in Reſponſion. moral. tom.2.caſu 41.num.3.* & reſoluit contrarium. Primò quia Bulla Cruciatæ generaliter dat facultatem abſoluendi virtute ipſius ab omnibus caſibus Papalibus etiam contentis in Bulla Cœnæ, hæreſi excepta, ergo non debet excipi iſte caſus. Secundò quia priuilegium Bullæ Cruciatæ conceditur ſingulis annis ab aliis Pontificibus cum dicta vniuerſalitate, etiam poſt reuocationem illam Sixti V. Tertiò quia non conſtat Sixtum V. feciſſe talem reuocationem. His verò facilè ſatisfieri poteſt. Primò quidem,quia cum iſte caſus ſit exceptus ab eodem Sixto non cenſetur comprehenſus ſub dicta generalitate. Secundò autem, quia conceſſiones Bullæ Cruciatæ factæ à poſterioribus Pontificibus etiam ſi ſpecie tenus illam vniuerſalitatem contineant, limitari tamen debent, vt non intelligatur de hoc caſu à Sixto V. excepto, præſertim cum ipſe Sixtus in eadem Bulla non ſolũ reuocauerit priuilegia quęcumque etiam Bullæ Cruciatæ conceſſa,ſed etiam in poſterum concedenda. Tertia verò,quia manifeſte conſtat Sixtum reuocaſſe Bullam Cruciatæ, vt legenti Bullam ipſius conſtare poterit.]

Circa

Digitized by Google

24 Circa quartum, de illa Indulgentia ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis concedenda, notandum, diuerſam eſſe hanc Indulgentiam ab ea quam conſequuntur, qui ad bellum pergunt, vel mittunt aliquas perſonas, de qua egi *ſup.n.*10. illa enim obtineri poteſt toties quoties illi contriti, & confeſſi fuerint, vel ſi non poſſint confiteri, corde id deſiderauerint, iuxta ibi dicta; ea verò de qua in præſenti non niſi ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis obtineri poteſt. Vega *in Summa mihi lib.4.caſu* 277. Diana *ſup.reſolut.* 509. Nota etiam, quod in caſibus in quibus abſolutio moribundo priuato ſenſibus dari poteſt, de quibus alibi dicetur, poteſt etiam illi applicari dicta Indulgentia. Diana *ſupr.reſol.*108. Imò etiam caſu quo ob repentinam mortem, vel confeſſorum abſentiam, ſine confeſſione decedant prædicti Bullam habentes, dummodo contriti deceſſerint, & prius ſtatuto tempore confeſſi fuerint, eamdem ſimiliter Indulgentiam conſequentur. Sic enim Bulla ipſis concedit. Villalobos *in Summa tom.1.tract.27.clauſ.1.nu.1.* Diana *ſup.*

25 Circa quintum de peccatis, & cenſuris non reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, à quibus virtute Bullæ abſolui poſſunt eam habentes *toties quoties, etc.* iuxta dicta, notandum per ea intelligi. Primò ea, quæ nulli ſunt reſeruata, quamuis in hoc nullum videatur à Bulla concedi priuilegium, quia à caſibus non reſeruatis quilibet confeſſarius iure ordinario abſoluit, vt ſæpè dixi. Secundò, intelligi poſſunt caſus Epiſcopales, ſeu Epiſcopis reſeruatis, de quibus verbo *Caſus* reſeruati dicetur. Cum enim illi non ſint Sedi Apoſtolicæ reſeruati, ſed tantum Epiſcopis procuidubio comprehenduntur in dicto priuilegio. Nec obſtant dicta *tom.1.cap.19.n.*15.*16. et* 17. vbi ex decretis Sac. Congregationis ſub Pontificibus Clemente VIII. & Vrbano VIII. conſtat nullum confeſſarium abſoluere poſſe à caſibus Epiſcopis reſeruatis. Vt enim ibi *n.*18. dixi, intelligendum id eſt ex vi priuilegiorum ipſis confeſſarijs, etiam Regularibus conceſſorum, priuilegium autem hoc Bullæ non eſt pro confeſſarijs, ſed pro pœnitentibus, vt ſcilicet poſſint confeſſarios eligere, qui illos à prædictis caſibus abſoluant, ac proinde reuocatum non eſt per dicta decreta. Tertiò, intelligi poſſunt omnes caſus, & cenſuræ à Iure, vel ab homine generaliter, vel ſpecialiter, aut etiam nominatim latæ, dummodo Sedi Apoſtolicæ non reſeruentur, & id fiat ſatisfacta parte, vt infra dicetur. Ratio eſt, quia bulla generaliter, indiſtinctè, & illimitatè loquitur. Henriquez *lib.7.cap.3.num.2.et lib.8.cap.60.num.4.* Diana *ſupra reſolut.*26. Quod amplia, etiam facta denunciatione, propter eamdem rationem. Ludouicus à Cruce *cap. 4. dub.*1. Limita tamen pro foro conſcientiæ tantum, iuxta dicenda infra.

26 Addit Sanchez *de præcept. Decalog.lib.4.cap.54.nu.* 27. in hoc priuilegio comprehendi etiam caſus Papales, aut Papæ reſeruatos, quando ſunt occulti, ita vt quando tales fuerint abſolui poſſint pœnitentes ab illis, non ſolum ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, iuxta dicta ſupra *n.*23. ſed etiam toties quoties, quia tunc iam non ſunt Papales, ſed Epiſcopales, vtpotè iure ordinario, & non ex delegatione conceſſi Epiſcopis ex vi Concilij Tridentin. *ſeſſ.24.cap.6.* hoc etiam ſequitur Diana *in Additionibus ſecund.reſolut.*17. alijs relatis. Sed eſt contra communem ſententiam, quæ docet contrarium. Quia illi caſus ex eo quod committantur Epiſcopis non deſinunt eſſe Papæ reſeruati, quia nõ committuntur Epiſcopis quaſi directè, propter eorum dignitatem, ſed per accidẽs, propter ſalutem fidelium ad euitandum periculum animarum, ergo non deſinunt eſſe Papales per ſe, & ex ſe, ac per conſequens, etiam quando ſunt occulti non poſſunt, niſi ſemel in vita, & ſemel in morte vi Bullæ tolli. Henriquez *lib.6.de Pœnitent.capit.*14.*dub.* 7. Ledeſma *de Pœnitent.capit.*13.*concl.*2.*dub.*1. Ludouicus à Cruce *ſup.c.3.dub.*13. & alij. Vide dicenda infra verbo *Caſus reſeruati n.*2.

27 Prædictorum verò caſuum ſiue Sedis Apoſtolicæ, ſiue aliis quibuſcumque reſeruatorum abſolutio ex vi Bullæ data, ſolum ſuffragatur pro foro interno conſcientiæ, non pro foro externo. Ita enim declarauit Sanctiſs. D.N. Vrbanus VIII. in Bulla *In ſpecula* ann.1630. edita in 4. tom. Bullar. inter Conſtitution. ipſius *n.*105. Idem Ludouicus *ſup.c.4. dub.*1. Indicat autem etiam valere pro foro externo, quando ſatisfactum eſt parti læſæ. Sed oppoſitum colligitur ex dicta declaratione Vrbani, quam forſan non vidit iſte auctor. Licet ergo ſic abſolutus in publico ſe gerere debeat, vt non abſolutus à cenſura ad euitandum ſcandalum; in ſecreto tamen, vel coram quibus conſtaret ſe abſolutum fuiſſe ab illa, poteſt ſe gerere, vt abſolutus, iuxta dicta ſupra verbo *Abſolutio num.* 7. Acoſta *in Expoſit.Bull.qu.*50. Villalobos *in Summa tom.1.tract.27.clauſ.9.* §.2.*num.* 24. Poterit etiam Iudex, vel Superior eiuſmodi abſolutionem pro foro externo acceptare, ſi illi placuerit, iuxta dicta eodem loco, & repellere, ſeu non admittere accuſationem contra illum. Diana *ſup.reſol.*26.

28 Poſſunt pœnitentes ex vi bullæ abſolui à cenſuris extra confeſſionem, cum nullum verbum ſit in bulla quo denotetur abſolutionem virtute illius datam à cenſuris fieri debere in Sacramento Confeſſionis, & aliàs, iuxta dicta ſupra verbo *Abſolutio num.6.* cenſuræ poſſint tolli ſine illo. Sanchez *libr.8. de Matrimon. diſp.34.num.*30. Suarez 4. *tom. de Relig.tract.*10.*lib.* 9. *ca.2.num.*27. retractans quod dixerat *tom.5. in 3.par. diſp.7.ſect.5.*

29 Prædicto autem priuilegio eligendi Confeſſorem, qui abſoluat ab omnibus caſibus reſeruatis, frui non poſſunt Regulares cuiuſuis inſtituti fuerint, propter dicta *tom.1.cap.19.num.29.* ex Bulla Sanctiſs. D. Noſt. Vrbani VIII. De quo latè, & doctè Lugo *de Sacram. Pœnitent.diſp.20.ſect.9.per tot.* Vnde eſto prius oppoſita ſententia probabilis videretur, modo tamen poſt prædictam Bullam, vt Diana *in Addition.ſecund. reſolut.*9. ait, non eſt probabilis, nec tuta in praxi. Quod ait intelligendum ſaltem dum viuit idem ſanctiſſimus, quem Deus conſeruet. Addo ego, adeò odioſum, & contrarium diſciplinæ Regulari eſſe, vt Regulares abſoluantur à caſibus reſeruatis ſuis Superioribus contra eorum voluntatem, vt de nullo Pontifice ſit credendum id conceſſurum, niſi clarè id exprimat. Cuius ſignum eſt, quod plures Summi Põtifices declararunt ſuam intentionem non eſſe, vt in hoc Bullæ priuilegio Regulares comprehendantur, ex quibus aliquos dicto loco retuli. Videatur Lugo relatus. Nouitij verò poſſunt vti dicto priuilegio, iuxta dicta *to.1.c.24.n.7.*

30 Quamuis Confeſſarius virtute Bullæ electus abſoluere poſſit illam habentes ab omni ſuſpenſione, & interdicto, ſaltem perſonali, ſi non ſint reſeruata Papæ, toties quoties, & ſi ſint reſeruata Papæ, ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, iuxta dicta, ſunt enim cenſuræ quædam, & Bulla concedit abſolutionem à cenſuris dicto modo. Cordoba *in Summa qu.* 144. Ludouicus à Cruce *dicto cap.4. dub.*10. Non tamen

men

men poteſt abſoluere virtute Bullæ à ceſſatione à diuinis, vel enim non eſt cenſura, vt communior ſententia Doctorum tenet, ſed ſolum pura ommiſſio diuinorum Officiorum, vel eſto cenſura eſſet, vt habent Sotus *in 4.diſt.22.quæſt.3.art.1*. Cornexo *tract.5. de Cenſuris diſp.1.dub.2.* omnino ſpectat ad forum externum, & ſolum tollitur per miniſtros Eccleſiæ. Idē Ludouicus *ſupra*. Nec poteſt diſpenſare in aliqua irregularitate, etiam illa, quæ eſt purè pœna, quia Bulla ſolum concedit auctoritatem abſoluendi à cenſuris, & iuxta ſtylum Curiæ nomine cenſuræ non venit irregularitas, nec ipſa eſt cenſura. Villalobos *in Sum. tom.1.tract.16.dub.2.num.2. & tract.21.dub.9.nu.23.* Acoſta *in Bull.q.*48. Nihilominus oppoſitum probabiliter docent Cornexo *ſupra*, & dicto *tract.5.diſp.6. in fine*, & plures graues Doctores apud Dianam *ſup. reſol.*27. Quibus fauet, quod in forma abſolutionis tribuendæ ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis accipientibus Bullam, quæ poſita eſt in Summario ipſius per Commiſſarium Generalem edito dicitur: *Abſoluo te, & ab omnibus cenſuris, & pœnis*, verbum enim *pœnis* dictas irregularitates denotare videtur.

31 Caſus porrò, cenſuræ, & delicta à quibus abſolui poſſunt bullam habentes, iuxta ſuperius dicta, non ſolum comprehendunt incurſa ante ſuſceptionem bullæ, ſed etiam poſt illius ſuſceptionem. Bulla enim generaliter loquitur, & non eſt cur verba ipſius limitentur in hac materia fauorabili. Sanchez *de præcept. Decalog.lib.4.c.53.n.26.* Bonacina *de legibus diſp.4.qu. 2.punct.7.§.2.n.12.*

32 Circa ſextum de ſatisfactione facienda, illa non videtur neceſſaria quoties pœnitens non poteſt, nec per ſe, nec per alios illam facere: non enim veriſimile eſt Pontificem voluiſſe excludere à beneficio abſolutionis eum, qui non poteſt ſatisfacere; alias poſtularet conditionem impoſſibilem. Filiucius *tom.primo tract.11.cap.9.num.*295. Auila *de Cenſuris part.2.cap. 7.diſp.3.dub.*8. Vincentius Candidus *tom.1.Diſquiſit. Moral.diſquiſit.3.art.3.* Nec ſolum hoc intelligendum de impotentia phyſica, ſed etiam de morali, ea ſcilicet, quæ eſſet, quando quis non poſſet facere illam ſatisfactionem, niſi cum magna iactura, damno, aut detrimento proprio, vel ſuorum. Diana *ſup.reſol.*24. Ludouicus à Cruce *dicto cap.4.dub.*2. Quando tamen non poteſt, nec in totum, nec in partem dari ſatisfactio, præſtanda eſt cautio pignoratitia, fideiuſſoria, vel iuratoria, iuxta modum aſſignatum ſupra verbo *Abſolutio num.*9. prout etiam notant Diana, & Ludouicus à Cruce relati. Caſu etiam, quod confeſſarius abſolueret pœnitentem non ſatisfacta parte, nec cautione aliqua præſtita, probabile eſt tenere abſolutionem, etſi peccaret confeſſarius ſic faciendo. Ratio eſt, quia per illam clauſulam bullæ de ſatisfactione impendenda non videtur limitare Pontifex authoritatem confeſſarij, ſed admonere illum de obligatione quam aliàs iure communi habet, ac proinde ſi id non faciat, etſi peccet, validè tamen abſoluit. Sanchez *de Matrimon.tom.1.lib.3.diſp.33.nu. 3.§.& confirmatur*, & alij apud Dianam *reſol.*22. Qui rectè animaduertit, nomine partis intelligi illum, cui facta eſt iniuria, non verò Iudicem, & quod nomine ſatisfactionis intelligi debet reſtitutio honoris, famæ, vel aliorum bonorum.

33 Circa ſeptimum de hæreſi, quæ excipitur inter caſus Bullæ Cœnæ conceſſos per Bullam Cruciatæ nota, ibi eſſe ſermonem de hæreſi externa, ea ſcilicet, quæ aliquo ſigno externo manifeſtatur, hæreſis enim interna nulli eſt reſeruata, atque ita tam per bullam, quàm ſine illa poteſt tolli. Caietanus *verbo Hæreſis in fin.* & alij communiter. Nec comprehenduntur in dicta exceptione Schiſmatici, fautores, credentes, defenſores, vel receptores hæreticorum, aut ipſorum libros legentes, vel tenentes, ſi aliàs ipſi hæretici non fuerint, ac proinde cenſendum de illis, ſicut de alijs incurrentibus in caſus bullæ. Ratio eſt, quia in Bulla ſolum excipitur crimen hæreſis, omnes ergo, qui hæretici formaliter non fuerint, non excipiuntur, ac per conſequens, nec iſti, ſi hæretici non fuerint, quod fieri poteſt, ſi illa crimina non committant cum errore ex parte intellectus, in quo conſiſtit hæreſis. Suar. *de Fide diſp.24.ſect.1.num.*11. Sanch. *lib.2.in Decalog.cap.12.num.*12. Diana *ſupra reſolut.*29. Similiter dicendum eſt potiori iure prædictos gaudere poſſe alijs priuilegijs Bullæ, videlicet vſu lacticiniorum in Quadrageſima, & alijs. Hæc enim, vt patet in principio Bullæ, conceſſa ſunt omnibus fidelibus Chriſtianis &c. tales autem poſſunt eſſe fideles Chriſtiani. Addendum, quod etiam dato, quod eſſent hæretici purè mentales nullo ſigno externo ſuum errorem manifeſtantes, poſſent vti dictis priuilegijs. Etſi enim illi, quoad Deum eſſent hæretici, & infideles, quoad Eccleſiam tamen, cum ſuum errorem numquam manifeſtauerint, pro fidelibus habentur. Ludou. à Cruce *ſupr.c.1.dub.8.*

34 Circa octauum de votis etiam iuramento factis, quæ commutari poſſunt à confeſſario virtute Bullæ, data eleemoſyna in ſubſidium Cruciatæ, notandum primò, non propterea concedi illi facultatem diſpēſandi in talibus votis, quia maior poteſtas requiritur ad diſpenſandum, quam ad commutandum. Villalobos *in Summa tom.1.tract.27.clauſ.9.§.5. num.*28. Tenetur autem confeſſarius commutare vota pœnitentis poſtulantis id virtute Bullæ, nam eſt Iudex delegatus in fauorem ipſius, ac per conſequens debet illi tribuere ius ex priuilegio ſibi cōceſſum. Sanchez *lib.4.in Decalog.cap.54.num.*12. Quod limita, niſi iuſta cauſa ſubeſſet ad non commutandum. Diana *reſol.*44. Non oportet, quod hæc commutatio fiat in confeſſione Sacramentali, quia in Bulla hoc non exprimitur. Sanchez *ſup.num.*15. Licet autem ad commutationem voti regulariter requiratur cauſa rationabilis, vt dixi *tom.1.cap.18.nu.*48. ad eam tamen, quæ fit virtute Bullæ non requiritur alia, præter eam, quam aſſignat Pontifex, ſcilicet, quod conferatur eleemoſyna in Cruciatæ ſubſidium. Bartholomæus à Sancto Fauſto *in theſaur.Relig.lib.4.qu.20.nu.*7. Diana *reſolut.*39. Similiter, licet regulariter commutatio voti non poſſit fieri in minus bonum, nec etiam in æquale, niſi accedente auctoritate Superioris, iuxta dicta loco relato, nihilominus non eſt improbabile commutationem voti vi Bullæ factam poſſe eſſe in bonum aliquantulum, ſed non longè minus, ſeu inæquale. Ratio eſt, quia videtur, quod aliàs Bulla nullum priuilegium conferret quoad hunc punctum, cum aliàs abſque priuilegio ipſius poſſet ex cauſa iuſta accedente auctoritate Superioris id fieri. Henriq. *lib.7.cap.30.num.*5. Aragonus 2.2.*quæſt.* 88. *art.*12. Illud porrò bonum in quod commutari debent hæc vota ex vi Bullæ debet eſſe, ſaltem magna ex parte, eleemoſyna illa pecuniaria, quam Bulla requirit in Cruciatæ, ſubſidium. Talis enim eſt praxis Hiſpaniæ, & ea videtur eſſe intentio Regis Catholici Bullam impetrantis, & Papæ eam concedentis. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.6.dub.*2. Dixi, magna ex parte, quia Bulla ſolum videtur exigere partem commutationis

in

Digitized by Google

in prædictam eleemoſynam. Suarez *infra*. Portellus *in Dub. Regular. verbo Bulla Cruciat. numer.* 2. Pro pauperibus autem non habentibus pecuniam ſufficit eleemuſyna ſpiritualis, ſcilicet orationes, & alia pia opera. Quia conditio illa morali, & ſuaui modo interpretari debet, & quatenus fuerit poſſibilis. Suarez 2. *tom. de Relig. lib. 6. de voto capit.* 19. *numer.* 18. Poſſunt etiam vi Bullæ commutari vota in fauorem tertij Deo facta, vt ſi quis vouiſſet dare, Calicem alicui Eccleſiæ, vel aliquam eleemoſynam pauperi, quia talia vota non tribuunt vllum ius illi Eccleſiæ, aut illi pauperi. Suarez *d. lib. 6. cap.* 15. *num.* 11. Sanchez *li. 4. in Decalog. cap.* 41. *n.* 9. Dixi, Deo facta, quia ſi habent adiunctam promiſſionem illi tertio, & ab eo acceptatam eſt illi adquiſitum, ac proinde ſine conſenſu illius non eſt locus cummutationi. Suar. *ibid. n.* 7. Extenditur etiam facultas commutandi vota per Bullam ad vota facta etiam poſt acceptionem illius, quia Bulla loquitur generaliter. Bon. *de præcept. Decalogi diſputat. 4. quæſt. 2. punct. 7. §. 3. num.* 12. poſt plures alius.

35 Poteſt etiam idem Confeſſarius per Bullam electus ex vi prædicti priuilegij commutare iuramenta facta circa eamdem materiam votorum. Ratio eſt, quia etſi votum, & iuramentum ſint diuerſa vincula, tamen in ordine ad Deum, cui tam votum, quàm iuramentum fiunt, pro eodem moraliter reputantur. Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 14. num.* 6. Sanchez *in Decalog. lib. 4. capit. 53. numer.* 8. *&* 9. Idem dico de ipſis votis iuramento firmatis, quod etſi neget Sanch. *dicto capit. 53. numer.* 20. probabiliter etiam affirmat Suarez *eo cap. 14. à num.* 19. Quia licet votum, & iuramentum ſint duo vincula diuerſa ſpecie, at in ordine ad commutationem reputantur quaſi vnum, & idem, quia vnum non addit ſupra aliud grauitatẽ intenſiuam, ſed ſolum extenſiuam.

36 Circa illud de voto Caſtitatis, quod excipitur, vt non poſſit per Bullam commutari, nota, id intelligi de voto Caſtitatis perfecto, & abſoluto, eo ſcilicet, quod eſt ſoli Papæ reſeruatum, & in caſibus in quibus ipſi eſt reſeruatum. Quia Pontificis mens eſt ſolum id reſeruare, quod, & quando ipſi eſt reſeruatum. Quare, quoties Epiſcopus poteſt illud commutare, poterit etiam ex vi Bullæ cõmutari. Suarez *ſupra cap. 26. num. 16. &* 17. Sanchez *dicto cap. 54. num.* 19. Quod tamen eſt intelligendum, vt ipſi animaduertunt, quando tale votum commutari poteſt ab Epiſcopo, quia eſt pœnale, conditionale, partiale, aut temporale, non quando id facere poteſt, veluti per accidens, propter neceſſitatem aliquam extraordinariam. Idem dico de voto Religionis, quod etiã excipitur in Bulla, ac etiam de voto vltramarino, quod ſimiliter declarat Pontifex non poſſe per Bullam cõmutari. Ita vt generaliter loquendo quæcunque vota poteſt Epiſcopus commutare, poſſit etiam Confeſſarius ex vi Bullæ id facere. Bonacina *ſupra §. 4. nu.* 16. Limitatur tamen hæc doctrina, prout dixi, vt ſolum ſit vera reſpectu eorum votorum, quæ Epiſcopus commutat iure ordinario, non de illis, quæ ob extraordinariam neceſſitatem commutat. Suarez Sanch., & Bonacina relati. Nec de illis, quæ commutat non vt Epiſcopus, ſed vt Sedis Apoſtolicæ Delegatus. Diana *ſupra reſolut.* 56. alijs relatis. Quæ verò ſint vota, quæ Epiſcopus commutat, præcipuè quando prædicta tria, & in quibus caſibus, quauè facultate dicam 4. tom. verbo *Votum*. Ex quibus etiã deducetur, quando Confeſſarii ex vi Bullæ Cruciatæ id facere poſſunt.

37 Præterea Pont. ſex per Breue ſpeciale declarauit, quod qui bis in anno Bullam Cruciatæ acceperint, poſſint etiam bis gaudere priuilegijs, & gratijs dictæ Bullæ. De quo Rodriguez *in Expoſit. Bullæ §.* 11. Notans etiam ſolum bis non autem ter, quater, aut pluries accipi poſſe Bullam.

38 Demum, Pontifex concedit facultatem Commiſſario Generali Cruciatæ, vt poſſit durante anno publicationis Bullæ ſuſpendere omnes gratias, Indulgentias, facultates, ac priuilegia in dictis Regnis cõceſſa quibuſcumque Eccleſijs, Monaſterijs, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, locis pijs, & perſonis particularibus, & vt poſſit illa reualidare. Qua facultate vtens ſuſpendit omnes, & quaſcumque gratias, Indulgentias, & facultates ſimiles, vel diuerſas, cõceſſas per Summum Pontificem, & alios ipſius prædeceſſores omnibus, & quibuſcumque Eccleſiis, & Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut locis piis, Vniuerſitatibus, Cõfraternitatibus, & ſingularibus perſonis, exceptis conceſſis Superioribus Ordinum Mendicantium, quantum ad ſuos Fratres, & pro accipientibus Bullam declarat poſſe frui omnibus prædictis conceſſionibus ſuſpenſis. Circa quæ primo aduertendum, per prædictam ſuſpenſionem non ſuſpendi priuilegia Mendicantium, & aliorum Regularium, niſi ea ſolum, quę retardare poſſunt expeditionem Bullæ, quia ſcilicet ſunt circa eaſdem materias in ea contentas, iuxta dicta *tom. 2. cap. 1. num.* 59. Nec obſtat, quod in dicta ſuſpenſione dicantur ſuſpendi omnes facultates, &c. *ſimiles*, vel *diuerſas*. Per illud enim verbum *diuerſas* intelliguntur facultates non ſimpliciter diuerſæ, aut omnino diſſimiles, aut circa alias materias, quia hoc videretur abſurdum, vt dicũt authores referendi, ſed illæ, quæ ſunt circa eaſdem materias, ſed aliquo modo, vel circumſtantia, diuerſæ. Vt ſi aliqua Religio haberet priuilegium admittendi ad ſepulturam aliquas perſonas tẽpore Interdicti cum tali, vel tali ſolemnitate, hoc priuilegium ſuſpenditur, quia eſt circa eamdem materiam, quæ continetur in Bulla, ſiue ſit ſimile, ſiue diuerſum quoadmodum ab eo, quod in ea continetur. Rodriguez *in Expoſit. Bull. §. 2. num. 1. in fin.* Ludouicus à Cruce *ſupra cap. 9. dub. 1. num.* 3. Deinde, nec iſta ſuſpenduntur, ſi ſunt conceſſa Superioribus Mendicantium quantum ad ſuos Fratres, vt habetur in ipſo Summario Bullæ, & dixi loco relato. Nomine verò Mendicantium in pręſenti probabile eſt venire non ſolum quatuor Mendicantium Ordines, qui à Iure tales ſunt, ſed etiam alios, qui Mendicantes ex Conſtitutionibus, ſeu priuilegio Summorum Pontificum ſunt. De quibus egi dicto 2. *tom. cap. 1. num.* 1. Imò etiam illos, qui Mendicantium priuilegijs fruuntur. Eo enim ipſo quo Mendicantium priuilegijs fruuntur, non video cur iſto gaudere nequeant. Acuſta *in Bull. Cruciat. q. 105. in fine*. Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 27. clauſ. 12. num.* 11. Nec etiam ſuſpenduntur priuilegia, quæ habent Religiones in ordine ad ſæculares, etiam ſi ſint ſimilia ijs, quæ continentur in Bulla, v. g. ad abſoluendum à reſeruatis, commutandum vota, &c. propter dicta eo *cap.* 1. Solum ergo ſuſpenduntur priuilegia quibuſuis Monaſterijs, Eccleſijs, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, Vniuerſitatibus, pijs locis, & ſingularibus perſonis conceſſa, prout patet ex contextu Bullæ. Ludouicus à Cruce *ſupra dicto capit. 9. dub.* 2. Lugo *ſupra diſp. 20. ſect. 8. num.* 146.

39 Vnde nec per Bull. ſuſpenduntur Indulg. conceſſæ Ordinib. Regular., ſiue ſint ſimiles, ſiue diſſimiles ijs,

quæ

quæ conceduntut in illa. Huiuſmodi enim Indulgentiæ conceſſæ ſunt ipſis Ordinibus Regularium, non Monaſterijs, Eccleſijs, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, Vniuerſitatibus, pijs locis, & ſingularibus perſonis, ac per conſequens non comprehenduntut. Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 27. clauſ. 12.* Nuñus *in 3. part. tom. 2. Tract. de Bulla §. 14.* Qui etiam ſub nomine Regularium, ſeu Frarrum intelligit Nouitios, & Moniales. Diana *reſol.* 88.

40 Suſpenduntur tamen Indulgentiæ conceſsæ viſitantibus Eccleſias, Monaſteria, loca pia, Hoſpitalia, &c. quia illæ non ſunt conceſsæ ipſis Ordinibus, ſed tantum ſingularibus perſonis viſitantibus eas Eccleſias, Monaſteria, &c. Ludouicus relatus *dicto dub. 2. num. 10.* Idem dico de Indulgentijs conceſſis granis benedictis, ſignis, Imaginibus, Coronis, &c. propter eamdem rationem. Rodriguez *in Expoſit. Bull. §. 12. num. 11.* Idem etiam dicendum de Indulgentijs conceſſis Confraternitatibus Religionum, videlicet Scapularis Ordinis noſtri, Roſarij, Chordæ S. Franciſci, &c. propter eamdem rationem. Idem Ludouicus *dicto dub. 2.*

41 Pium tamen, & probabile eſt non ſuſpendi Indulgentias conceſſas Altaribus priuilegiatis pro liberatione animæ alicuius defuncti, etſi enim tales Indulgentiæ conceſſæ ſint ſingularibus perſonis, ſcilicet vel Sacerdotibus in eis celebrantibus, vel ipſis defunctis pro quibus celebratur, quia tamen quomodocumque id ſit, non exprimuntur in dicta ſuſpenſione iſtæ Indulgentiæ pro defunctis conceſſæ, quod videbatur neceſſarium, cum ſint ſpeciali nota dignæ, & ex alia parte id credere deceat de pietate Summorum Pontificum: ideo hæc opinio, vt pia, & probabilis ſuſtinenda eſt. Quam etiam tenet Ægidius Trullench *in Expoſit. Bull. Cruciat. lib. 1. quæſt. 9. cap. 3. dub. 4. num. 3.* & Diana *in Additionib. ſecund. reſolut. 22.* Licet oppoſitum dixerit *dicto tract. 11. de Bulla Cruciatæ reſolut. 86.* Vide quæ dixi *tom. 1. cap. 3. num. 19.* & Peirinis *tom. 2. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. 4. Clementis VIII. num. 2. & Conſtit. 8. Pauli V. num. 10.* & quæ dicam verbo *Iubilæum*. Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione Cardinalium negotijs Indulgentiarum Præfectorum, approbante S.D.N. Vrbano, Iubilæi Indulgentias, quæ à Summis Pontificibus pro tempore concedi conſueuerunt, conſequi poſse in Regnis Hiſpaniarum ante, vel poſt ſuſceptionẽ Bullæ Cruciatæ. Barboſa *in Collect. Bullar. verbo Iubilæum.* [Conformiter ad quam declarationem Portellus *in Reſponſionib. moral. tom. 2. caſu 6.* latè defendit quod tempore Iubilæi generalis poſſit quilibet lucrari illud, etiam ſi non habeat Bullam Cruciatæ, non obſtante quod Commiſsarius Cruciatæ per ſuum edictum oppoſitum declarauerit.]

42 Nec etiam ſuſpenditur facultas, quam habent Superiores Regulares ad dandum litteras Confraternitatis ſuis benefactoribus pro communicatione bonorum ſpiritualium ſuorum Ordinum, iuxta dicta ſupra verbo *bona numero 2. & ſequentibus*, & in hoc verbo *Bulla Cruciatæ numero* 17. Ratio eſt, quia hæc facultas iure communi competit ipſis Prælatis, facultates autem iure communi illis conceſsæ non ſuſpenduntur per Bullam. Diana *ſupra reſolut.* 87. Ludouicus à Cruce *ſupra dicto capitulo 9. dub. 2. num.* 17.

43 De facultatibus porrò, quas habet Commiſsarius Cruciatæ dico in particularibus locis, ſcilicet verbo *Affinitas num. 3.* verbo *Bigamia num. 4.* Vide etiam dicenda verbo *Indulgentia*, & verbo *Iubilæum*, præcipuè *à num. 5.* an tempore Iubilæi centeſimi ſuſpendatur Bulla Cruciatæ.

CALIX.

SVMMARIVM.

Quænam eſſe debeat materia Calicis. n. 1.
An æris, aurichalchi, aut cupri, ſiue ligni, vel lapidis, vitri, aut chryſtalli? ibid.
An auri, argenti, vel ſtanni. ibid.
Quid de conſecratione Calicis cum Patena. n. 2.
Quid de vtente Calice ligneo, aut non conſecrato. ibidem.
Ad quos conſecratio ſupradicta ſpectet. n. 3.
An ad Abbates Benedictinos, & Ciſtercienſes. ibidem.
An ſolum vti queant ſupradicta auctoritate conſecrandi in proprijs Eccleſijs. n. 4.
Quid declarauerit Sacra Congregatio circa hoc. ibidem.
De priuilegio Pauli IV. pro Ieſuitis. ibid.
Quando, & quomodo Calix, & Patena amittant conſecrationem. n. 5.
An Calix cum Patena argento ſabricata, poſtea deaurata, amittant conſecrationem. ibid.
Quid, quando ſunt deaurata, & poſtea vſu aurum amittunt. ibid.
An Calix tornatilis, quando ſeparatur à pede amittat conſecrationem. n. 6.
Quid de Calice non tornatili, ſi ſeparetur à pede. ibidem.
An amittant conſecrationem per ictus in illis ab aurificibus infixos. n. 7.
An Calix non conſecratus, conſecratus maneat poſt contactum Corporis, & Sanguinis Chriſti. n. 8.
Quando ſimilis conſecratio valida erit. ibid.
An Calix, Patena, & alia, quæ immediatè Corpus, vel Sanguinem Chriſti attingunt, à laicis tangi poſſint. num. 9.
An laici iſta tangentes, peccatum incurrant. ibid.
An quando Calix laicis vendi debeat exhibenda antea ſit aliqua diligentia? n. 10.

1 CALIX non debet eſse de ære, aut aurichalco, aut cupro, quia hæc propter æruginem vomitum prouocant, aut de ligno, quia cum lignum ſit poroſum, aliquid Sanguinis ſubintraret, nec de lapide, propter ineptitudinem, aut vitro, vel chryſtallo, propter fragilitatem, ſed tam ipſe, quàm Patena debent eſse de auro, vel argento, vel ſtanno: itaut ſi non ex auro omnino, ſaltem ex argento fiant, vel ad minus ob magnam paupertatem, ex ſtanno, *capit. vaſa, & capit. vt Calix de conſecrat. diſt. 1.* Noſter Guido *in Summa de hæreſ. in 21. errore Armenorum.* Syluester *in Summa verbo Calix numero primo*. Tamburinus *de Iure Abbatum diſputat. 23. quæſit. 3. numero 1.*

2 Debent etiam Calix cum Patena eſse conſecrata, ac Chriſmate peruncta, *cap. vnic. §. vngitur præterea de Sacra vnctione.* Sylueſter *in Summa verbo Miſſa q. 2.* Tamburinus *ſupra num. 2.* Imò contra eum, qui vtitur Calice ligneo, aut non conſecrato, conſtituta eſt pœna depoſitionis ab Officio, & beneficio, *cap. vlt. de celebrat. Miſſar.* Bonacina *de Sacrament. diſp. 4. qu. vlt. punct. 9. num. 16.*

3 Calicem, & Patenam (idem dico de pyxide caſu

quo

Digitized by Google

quo Chryſmate conſectati debeat) conſecrare, ſpectat iure ordinario ad Epiſcopum, quia eſt actus ordinis Epiſcopalis. Syluester *in Summa verbo Benedictio num.2.& 3.*Barboſa *de offic.& poteſtat.Epiſcopi allegat.27.num.35.* Spectare etiam ad quoſdam Abbates Benedictinos,& Ciſtercienſes ex priuilegiis Summorum Pontificum,aſſerit Tamburinus *ſupra quæſit.2.num.1.* Idem ego aſſererem, niſi oppoſitum haberetur ex declaratione Sacræ Congregationis ſub anno 1632.quam retuli verbo *benedictio num.8.* ex Barboſa,& Nouario ibi relatis, vbi declaratur Abbates, & alios Prælatos Regulares habentes priuilegia benedicendi hæc, & ſimilia, non poſſe vti illis priuilegijs, *niſi in ijs rebus in quibus Sacra vnctio non adhibetur.* Hæc verò adhibetur in Calice, Patena, &c.Sed nota,eumdem Barboſam *in Collectan.Bullar. ver.Abbas,*referre etiam hanc declarationem eiuſdem Sac. Congregationis pro die 6. Decembris anni 1631. *Abbas,nec etiam in locis ſibi pleno iure ſubiectis, aut de iure patronatus, poteſt conſecrare Calices, Patenas, aut ſimilia, in quibus requiritur Sacra vnctio ,niſi hoc habeat in ſpecie ſibi conceſſum à Sede Apoſtolica.* Ex qua declaratione ſequi videtur Abbates habentes tale priuilegium poſſe illo vti. Nihilominus, quia illa alia declaratio verbo *Benedictio num.8.*relata, vltima, & poſtrema omnium eſt,vtpotè de anno 1632.ideò illi ſtandum,donec ab eadem S. Congregatione aliud declaretur.

4 Caſu etiam, quod poſſent dicti Abbates prædicta conſecrare, hoc eſſet ſolum pro proprijs Eccleſijs, iuxta dicta eo loco ex dicta declaratione Sac. Congregationis, quod etiam ſupponitur, in hac, quam modo adduxi. Patres quoque Ieſuitas habere priuilegium per Bullam Pauli IV. conſecrandi Calices, aras,&c.pro remotiſſimis Indiæ partibus, quando Epiſcopi deſunt, habet Fagundez *in 1.Eccleſ.præcep.li.3.ca.21.n.14.*

5 Amittunt autem Calix, & Patena conſecrationem. Primò, quando ita notabiliter franguntur, vt non poſſint inſeruire ad vſum ad quem ſunt instituta. Calix videlicet,ad commodè continendum Sanguinem Chriſti, Patena verò, ad contrectandum Corpus illius,ſeu Hoſtiam conſecratam, itaut illam capere poſſit. Vaſquez *3.part.diſp.233.cap.4.*Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.loco relato num. 37.& 38.* Similiter, quando illa ſunt argentea, & deaurantur, conſecrationem amittunt, propter rationem modo adducendam. Syluester *ſupra verbo Calix nu.2.* Idem dicendum, quando illa deaurata ſunt, & vſu aurum amittunt,ac iterum poſtea deaurantur, quoad illam ſuperficiem,quæ tangit Corpus,& Sanguinem Chriſti. Conſecratio enim fit,propter hunc contractum, qui in tali caſu fieret in parte non conſecrata, ſcilicet in illa noua deauratione. Azor.*Inſtit.Moral.tom.1.lib.10.cap.28.quæſt.4.& tom.2.lib.9.cap.7. quæſt. 3.* Suarez *tom.3.in 3.part.diſp. 81.ſect.7. §. Alia autem forma.* Etſi alij oppoſitum ſentiant. De quo Lugo *de Sacrament.Euchar.diſp.20.ſect.2. num.94.*

6 Non tamen amittunt conſecrationem amiſſione deaurationis, quia licet inunctio, vel conſecratio verſetur immediatè circa ſuperficiem, totus tamen Calix, & patena ſunt ſimpliciter per modum vnius conſecrata,& ita etiam ſi amittatur illa ſuperficies, ſeu deauratio,manent conſecrata: ſicut quando Calix,vel Patena ſunt purè argentea;etiam ſi contingat illam exteriorem ſuperficiem amitti, nihilominus conſecrata manent. Suarez *ſupra §.rurſus inquiri poteſt.* Nec etiam Calix tornatilis amittit illam, quando ſeparatur à pede. Ita enim habet vſus,in eo fundatus, quod facilè poteſt coniungi cum illo. Suarez *ſupra.*Naldus *in Summa verbo Calix num. 2.* Tamburinus *ſupra num.6.*Quamuis Syluester *ſupra*, & alii oppoſitum ſentiant. Secus dicendum de Calice non tornatili ſi ſeparetur à pede, propter oppoſitam rationem. Iidem authores.

7 De ictibus verò quos ſolent aurifices infigere Calicibus ad execrandum eos, aliqui aiunt per ipſos amittere conſecrationem, alij verò negant. Sed dicendum, quod ſtando in rigore iuris, non amittitur conſecratio per illos ictus, cum per eos,nec notabiliter frangantur,nec mutetur internè ſuperficies illa, qua continetur Sanguis Chriſti. Armilla *in Summa verbo Calix num.4.* Bonacina *de Sacrament.diſp.4.qu.vlt.punct.9.num.18.*Quia tamen conſuetudine receptum eſt,vt per illos ictus Calix execretur, & indigeat noua conſecratione,ideò illi ſtandum. Naldus *in Summa ver.Calix n.1.*

8 Calicem non conſecratum remanere conſecratum,ſi in eo bona fide celebretur probabiliter defenditur, quæ enim maior conſecratio eſſe poteſt quam contactus Corporis,& Sanguinis Chriſti? Diana *par.5.tract.13.reſol.60.*alios referens. Probabilius contrarium,quia Eccleſia pro forma conſecrationis Calicis verbalem benedictionem ſolum aſſignauit. Fagundez *ſup.n.15.* Lugo *ſup.n.92.*

9 Calix, Patena, & alia ornamenta, quæ immediatè attingunt Corpus, vel Sanguinem Chriſti, vt ſunt Corporale, & Palla, non poſſunt tangi à laicis abſque peccato, *cap.ſacratas diſt.23.* licet hoc non videatur mortale,ſecluſo ſcandalo,& contemptu. Bonacina *ſupra nu.20.* Vide dicta in ſimili verbo *Agnus Dei nu.7.*

10 Calix ſacratus laicis vendendus deberet prius cõflari,& non ſufficit frangi,licet contrarium praxi obtineatur. Naldus *ſup.n.4.*

CANONICA PORTIO.

SVMMARIVM.

Quid ſit Canonica portio. n.1.
Quare Canonica dicatur. ibid.
Quid de diuiſione illius. ibid.
Ad quem hæc Canonica portio ſpectet. n.2.
Quid de quantitate iſtius Canonicæ portionis. n.3.
An debita ſit hæc portio. n.4.
Ex quibus præberi debeat. ibid.
Ad quos ſpectet. n.5.
An Monaſteria, & loca exempta ſoluere debeant hanc portionem. n.6.
Quid de Eccleſijs curatis Monaſterio vnitis exempto cum populo. ibid.
Quid de Hoſpitali Religioſorum auctoritate Epiſcopi conſtructo. ibid.
Quid de priuilegijs Regularium circa hanc portionem. num.7.
Quid de illis,qui communicationem priuilegiorum Regularium habent. ibid.
An derogata ſint priuilegia Mendicantium circa hanc portionem. n.8.
An confirmata Carmelitis, & à quo Summo Pontifice. ibid.
An ad quartam funeralem Mendicantes obligentur. ibid.

Quid

Quid ſi Regulares iure communi , & ex priuilegijs exempti non eſſent à ſolutione Canonicæ portionis . num. 9.

Quid de conſuetudine ſolutionis Canonicæ portionis circa Regulares.ibid.

Alia remiſſiuè. n.10.

1 CANONICA portio eſt certa bonorum pars debita Epiſcopis , ſeu Eccleſijs Parochialibus à quibuſcumque de rebus illis prouenientibus . Sylueſter *in Summa verbo Canonica portio num.* 1. Miranda *in Manual.Prælator.tom.2.quæſt.4. art.1.* Dicitur *Cononica*, quia eſt à Sacris Canonibus inſtituta. Miranda *ibidem* . Eſt duplex: alia Parochialis, alia Epiſcopalis . Parochialis eſt, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori illius de funeralibus, & legatis relictis Eccleſiæ apud quam Parochianus eligit ſepulturam , de qua egi *tom.1.cap.3.num.12.* Epiſcopalis verò , quæ debetur Epiſcopo ab omnibus Eccleſijs ſuæ Diœceſis de legatis, aut relictis eiſdem. De ea *capit. de his 10. quæſt. 1. can.decreuimus ibidem. & con.conſtitutum 16.q.1.Clement. dudum de Sepultur.* Sylueſter *ſupra*. Miranda *in Manual. tom.2. qu.48.art.* 1. De hac agitur in præſenti.

2 Debita eſt hæc portio Canonica Epiſcopo ratione oneris, quod in adminiſtratione Epiſcopatus ſuſtinet, ad initar legitimæ, quæ debetur patri , vel patrono ex bonis filij, vel liberti. Barboſa *de offic.& poteſtat.Epiſcop.Allegat.86.num.1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1.diſp.15.quæſit.16. num.1.* Item in recognitionem ſuperioritatis , & ob communicationem, quæ eſt inter Epiſcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas , præſertim ob curam , & pabulum ſpirituale, quod illis præbet. Barb.*ibid.num.7.*

3 Huius Canonicæ portionis quantitas eſt varia , & diuerſa, diuerſiſque nominibus vocata, iuxta varietatem temporum , Prouinciarum , & conſuetudinum . Aliquando enim eſt quarta pars , aliquando tertia, aliquando media, & aliquando eſt certa pars argenti, vel auri, vel in moneta, vel in materia , & in Hiſpaniæ partibus vocatur *luctuoſa* . Barboſa *num.3. 4.5.& 6.*

4 Debita eſt hæc portio de legatis relictis Eccleſijs , & alijs pijs locis , *capit. conquærente de offic. Ordinar.* vbi Gloſs.*verbo Mortuariorum, capit. requiſiſti , & cap. vltim.de teſtament. capit.de quarta de præſcrip.* Riccius *in praxi aurea reſolut. 209. num.1.* Tamburinus *ſupra num.2.* Non tamen debetur de relictis particularibus perſonis . Miranda *ſup.art.3.* ex Sylueſtro.

5 Debita eſt non ſolum Epiſcopis , ſed etiam alijs Prælatis inferioribus, ſcilicet Archidiaconis, Presbyteris, Abbatibus, &c. habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem , vel quaſi Epiſcopalem in dictis Eccleſijs , vel locis pijs. Ratio eſt, quia ea eſt debita ratione iuriſdictionis, quam etiam iſti habent , & cui eſt annexa. Petrus Vualdus *de Canonic.Epiſcop.capit.1. num.4.* Barboſa *ſup.n.8.*

6 Monaſteria autem , ſeu Eccleſiæ Regularium , & alia loca exempta non debent ſoluere iſtam Canonicam portionem . Ratio eſt , quia cum ea ſint immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecta , nullam in ea ſuperioritatem habent Epiſcopi, nec in illis procedunt rationes ſupra aſſignatę, propter quas ea debetur illis ab Eccleſijs ſibi ſubiectis. Ita communiter Doctorés , ſpecialiter ex relatis Vualdus *cap.4.quæſt.6.* Miranda *art.2.* Barboſa *num 20.& ſequentibus.* Tambur. *num.4.* Similiter , ſi Summus Pontifex vniret Eccleſiã curatam Monaſterio exempto cum populo non deberetur. Iulius Lauorius *variarum elucubrat.tit.2.cap.17.* Tamburinus *ſupra num.* 5. Si tamen Eccleſia , vel Monaſteria exempta haberẽt Capellas, vel populum non exemptum , tenerentur ſoluere dictam portionem , *cap.ex ore de priuileg.* Barboſa , & Tamburinus ex alijs . Similiter ſi Hoſpitale eſt Religioſorum , & conſtructum auctoritate Epiſcopi , ea debetur. Miranda *ſupra art. 3.* ex Syluest.

7 Ex priuilegijs etiam Regularium habetur non deberi hanc Canonicam portionem , ſaltem de legatis ad certos vſus eorum . Id conſtat ex priuilegijs Innocentij IV. Alexandri IV. & Clementis IV. pro Minoribus, quæ refert Caſſarubius *verbo Canonica portio num.1.2.& 3.* Iulij II. pro Minimis apud Peirinis *in 1.tom. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. 2. Iulij II.* Maximè ex priuilegio . Nicolai V. pro Carmelitis , de quo ait idem Caſſarubius *ibi num. 5.* ſic : *Iſta eſt melior, & copioſior conceſſio , quam ſit in omnibus alijs priuilegijs Fratribus Mendicantium in materia iſta* . Quod etiam referunt Rodriguez *tomo 1. Quæſtion. Regul. quæſt.39. art.1.* & Miranda *ſupra artic.6. concl.4.* Quia tamen illud eſt ampliſſimum , ipſoque fruuntur omnes Mendicantes , & alij , qui cum eis communicationem priuilegiorum habent , ideo hic apponendum , quod eſt huius tenoris : *Vobis , & dicto Ordini veſtro perpetuò concedimus , vt de illis , quæ vobis pro fabrica Eccleſiarum , & Conuentuum veſtrorum , Eccleſiaſticis ornamentis , luminaribus, anniuerſarijs, ſeptimo vigeſimo , trigeſimo , & alijs diuinis cultibus , pitantijs, indumentis, calceamentis, emendis , celebrandis , & habendis in eiſdem , necnon annuis cenſibus redimendis , ad quorum ſolutionem aliquæ domus, prædiaque cum hortis , & alijs locis Ordinis eiuſdem obligata noſcuntur , per Chriſtifideles eleemoſynæ pietatis intuitu , ſiue in funeralibus, oblationibus , ſepulturis , vltimis voluntatibus, legatis , aut aliàs quoquomodo etiam abſolutè iam erogata ſunt, & in poſterum forſan erogentur , bonis , & etiam abſolutè elargientur, nulli Canonicam portionem aliquam teneamini exhibere , aut ad id valeatis coarctari , & ne quis à vobis , vel vltimarum executoribus voluntatum, ſeu decedentium hæredibus de præmiſſis bonis aliquid extorquere , vel exigere præſumat diſtrictius inhibemus , non obſtantibus piæ memoriæ Clementis Papæ Quarti prædeceſſoris noſtri in Concilio Viennenſi edita , quæ incipit* Dudum , *& alijs Conſtitutionibus , & ordinationibus , necnon priuilegijs , & conceſſionibus , &c.* Quæ omnia ampliſſime confirmat Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta , &cet.* quæ eſt Maremagnum Ordinis .

8 Circa ea verò , primò animaduertendum Bonifacium VIII. in Extrauaganti *Super Cathedram , &c.* quæ habetur inter communes ſub *titulo de Sepulturis §. verum,* & refertur *in Clement. dudum* eodem titulo, ſtatuiſſe , quod Mendicantes ſoluerent quartam Parochis, quàm tamen Benedictus XI. in alia Extrauaganti *Inter cunctas* inter communes ſub *titulo de priuilegiis* reuocauit . & Clemens V. in Concilio Viennenſi *in Clement. Dudum* (reuocata illa Benedicti XI.) innouauit : ideo Nicolaum V. prædicta priuilegia Ordini noſtro conceſſiſſe , non obſtante dicta Clementina *Dudum* conformatoria illius Extrauagantis Bonifacij VIII. & caſſatoria Extrauagantis Benedicti XI. Vide Mirandam *ſupra art. 6. concluſ.3.* & Caſſarubium *in compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Canonica portio num. 4.* Deinde notandum , quod attinet ad quartam funeralem , ſtandum eſſe decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. de reformat. cap.13.* De qua egi *tom.1.cap.3. num.12.* & dicam 4. tom. verbo

Quarta

Digitized by Google

Quarta funeralis. Solum ergo portio Canonica Epiſcopalis eſt ſublata dicto priuilegio. Vnde Sac. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Quarta* declarauit. *Quartam legatorum piorum exigere non poteſt Ordinarius à Regularibus, niſi eam ſoluere ſint ſoliti, aut ab hinc quadraginta annis citra, iuxta diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini exegerit*. Idem colligitur ex alia declaratione authentica, quam refert Rodrigu. *tom. 1. quæſt. 39. art. 2.*

9 Caſu verò, quod nec iure communi, nec ex priuilegijs exempti eſſent Regulares à ſolutione dictæ Canonicæ portionis, exempti eſſent ab illa ratione conſuetudinis præſcriptæ de illa non abſoluenda. Poteſt enim contra illam præſcribi, vel in totum, vel in partem, prout habent Syluester *in Summa verbo Canonica portio numer. 2. & 2.* Miranda *ſupra artic. 5.* Notant autem ex Panormitano, quod quando conſuetudo eſt præter ius ad eam valet tempus decem annorum, quando verò eſt cōtra ius requiritur tempus quadraginta annorum.

10 Vide alia in Miranda *dicta quæſt. 48.* Barboſa, & Tamburino relatis, ac dicenda 4. tom. verbo *Quarta funeralis*.

CAPELLA, ET CAPELLANVS.

Vide circa hoc dicta *tom. 1. cap. 21.* & ſupra verbo *Beneficium*. Summiſtas *verbo Capellas, & Capellanus*, & Portellum *in dub. Regular. verbo Capella Monaſteriorum num. 1.* Ac, quoad declarationes Sac. Congregationis Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Capella, Capellania, & Capellanus*. Item dicenda verbo *Eccleſia*, & 4. tom. verbo *Miſſa*.

CAPITVLVM.

Aliqua remiſſiuè de Capitulo. n. 1.
Quid Capitulum ſignificet. n. 2.
Vnde hoc nomen Capituli, ſeu Collegij deueniat. numero 3.
An Capitulum aliquod poſſit alterare, immutare, vel ſupplere electionem per modum Scrutinij. numero 4.
An quodlibet Capitulum exercere poſſit actus iuriſdictionis, quos Prælati. n. 5.
Alia de facultatibus ipſius. n. 6.
Quomodo Capitula interdicantur in Bulla Cænæ. numero 7.
Quomodo Capitula ſuſpendantur à beneficiorum ſuorum perceptione. n. 8.
An hæc ſuſpenſio ſolum Capitulum in communi comprehendat. ibid.
An, & quomodo Capitula, & Collegia Regularia, ſeu Conuentus ſuſpendantur ab Officio, & Beneficio. num. 9.
Quid nomine bonorum intelligi debet. ibid.
An licitum ſit Capitulis, & Conuentibus, aut ſingularibus perſonis ipſorum aliquid exigere ob receptionem alicuius in Religionem. n. 10.
Quid de exigentia dotis circa Moniales. ibid.
Quid de receptione bonorum Religioſi ad victum, & alia. ibidem.
An Capitula, aut ſingulæ perſonæ reſignationem Beneficiorum admittentes in pœnam incurrant, & quibus caſibus. n. 11.
In quas cenſuras incurrere poſſint. n. 12.
Quid de capacitate illorum ad excommunicationem. num. 13.
Quando contingat Capitulum, & ipſius membra ſuſpenſionem incurrere. ibid.
Quid de diſcrimine inter interdictum, & ſuſpenſionem. ibid.

1 De his, quæ ſpectant ad Capitula Generalia, Prouincialia, vel Localia Regularium, dixi *tom. 2. cap. 12.* ea verò, quæ ſpectant ad Capitula Eccleſiarum ſæcularium, cum parum referant ad noſtrum intentum, quod præcipuè eſt de ſpectantibus ad Regulares, iure omittenda. De illis Summiſtæ *verbo Capitulum*, & pro declarationibus Sac. Congregationis circa ea, vide Barb. *in Collectan. Bull. verbo Capitulum*. Aliqua tamen noſtro inſtituto deſeruientia addere placuit.

2 Capitulum aliquando ſumitur pro loco, vbi res Capitulares tractantur, aliquando pro lectione, aliquando pro diſtinctione, aliquando verò, prout in præſenti, pro Congregatione multorum, præſertim Regularium. Syluester *in Summa verbo Capitulum num. 1.*

3 Capitulum, ſeu Collegium non venit appellatione perſonarum, ſeu Prælatorum in materia pœnali. Vnde pœna impoſita contra aliquos, ſiue Regulares, ſiue ſæculares non tangit eorum Capitulum, niſi exprimatur. Habetur hoc ex *c. graue nimis de præbend.* Vbi pœnam quamdam ſuſpenſionis expreſſè extendit Pontifex ad Capitula. Naldus *in Summa ver. Capitulum num. 1.*

4 Non poteſt capitulum aliquod alterare, immutare, vel ſupplere in electionibus factis per modum ſcrutinii, quales ſunt eæ, quæ communiter ſunt in vſu Religionum, modum electionis deſignatum in *cap. Quia propter de elect.* de quo dixi *tom. 2. cap. 12. à num. 26.* Etiam ex vi cuiuſcumque priuilegij, niſi in eo fiat expreſſa mentio de dicto *cap. Quia propter*. Ratio eſt, quia hoc capitulum continet Conſtitutionem Concilij Generalis Lateranenſis celebrati ſub Innocent. III. cuius decretis numquam cenſetur derogatum per clauſulas generales in priuilegiis apponi conſuetas, niſi fiat expreſſa mentio his verbis: *Non obſtante lege aliqua, aut Conſtitutione in Concilio Generali edita*. Ita enim colligitur ex *cap. ex parte, & capit. vltim. de Capell. Monach. & cap. cum te de ætat. & qualit. & cap. Nonnulli de reſcript.* Nauarrus *in Manual. cap. 27. num. 265.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſputat. 5. quæſit. 5. num. 6.* Vnde multo minus delegare poteſt aliquem compromiſſarium, qui eligat contra formam præſcriptam in illo capitulo. Si enim hanc facultatem non habet pro ſe, multò minus eam poterit alij communicare. Naldus *in Summa verbo Capitulum num. 11.*

5 Poteſt quodlibet capitulum, ſiue Generale, ſiue Prouinciale, ſiue etiam Locale exercere omnes actus iuriſdictionis, quos ſiue iure ordinario, ſiue ex priuilegio, exercere poſſunt Prælati ipſorum Religionum reſpectiuè, ſcilicet capitulum Generale, quos Generalis, Prouinciale quos Prouincialis, & Locale, quos Prælatus localis. Ita vt poſſint ſicut illi imponere cenſuras, & abſoluere ab illis, diſpenſare, & commutare vota, concedere facultates, & licentias Fratribus, prouidere Officia, & Beneficia, ac ſimilia:

Digitized by Google

milia:ſecundum Statuta tamen,& Iura Religionum. Ratio eſt,non ſolum,quia in iſtis Capitulis ſunt prædicti Prælati,vel alij eorũ Vices gerentes, ſed etiam, quia dato, quod illi non aſſiſterent, intendendum eſt de eis, ſicut de Capitulis Eccleſiarum ſæcularium Sede vacante, quæ ſuccedunt Epiſcopis in cunctis ſpectantibus ad ordinariam iuriſdictionem ipſorũ, prout ex pluribus aſſerunt. Syluester *in Summa verbo Capitulum numer.2.* & Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop.Allegat.56.num.9. & ſequentibus.* Etſi quoad hoc ſint aliquæ exceptiones, de quibus Laymanus *lib.1.tract.4.cap.7.§.4.à num.13.* Quæ autem efficere poſſunt dicti Prælati ex poteſtate Ordinis, vt puta, audire confeſſiones,& adminiſtrare Sacramenta,hæc non poſſunt competere capitulis. Sunt enim actiones perſonales.

6 Succedunt etiam in facultatem alienandi,ſeruatis tamen ſeruandis, iuxta dicta ſupra verbo *Alienatio*, & in poſterum viſitandi, deſignando videlicet Viſitatores idoneos,item inquirendi de criminibus:eaq; puniendi, modo aſſignato, ſcilicet, iuxta Ordinum Statuta. Syluester *ſup.n.3.*

7 Capitula quæcumque appellantia ab ordinationibus, ſeu mandatis Summorum Pontificum ad vniuerſale futurum Concilium, interdicuntur in Bulla Cœnæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ nu.10. & 11.*

8 Capitula Eccleſiæ,etiam Regularis, vel Monaſterij,quæ Epiſcopum,aut Prælatum Religioſum à Sede Apoſtolica prouiſum ſine litteris eiuſdem Sedis recipiunt, aut illi obediunt,ſuſpenduntur à Beneficiorum ſuorum perceptione,donec à Summo Pontifice gratiam obtineant. Extrauagant.1.*de Electione*.inter communes. Suarez *de Cenſur.diſp.31.ſect.5.numer.23.* Bonacina *de Cenſur. diſp.3. punct.5. §.2.num.1.& §.3. num.1.* Quamuis autem Suarez dicat non conſtare, an hæc ſuſpenſio comprehendat ſolum capitulum in communi, an verò etiam ſingulos capitulares in particulari, probabilius tamen eſt prius,cum odia reſtringi debeant,non ampliari.

9 Capitula,& Collegia Regularia, ſeu Conuentus, quæ Sede Cathedrali,Collegiata,vel Regulari vacante, occupant, vel delapidant bona ad Prælatum defunctum,vel ad ipſam Eccleſiam, vel ad Succeſſorem pertinentia, ſuſpenduntur ab Officio, & Beneficio, donec plenam reſtitutionem fecerint, *cap.Quia ſæpè de elect.in 6.* Suarez *ſupra ſect.3 num.3.* Bonacina *dicto §.3.num.2.* Hæc verò cenſura afficit etiam ſingulares perſonas huiuſmodi delictum patrantes. Bonacina *ibidem*. Quæ autem bona hic intelligantur, ſatis declarat textus, cum dicit, bona à Prælatis ipſarum dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem dictarum Eccleſiarum expendi, vel futuris deberent ſucceſſoribus fideliter tribui. De quibus Suarez *ſupra*. Comprehenduntur etiam Regulares,ſi ea commiſerint, prout ex textu habetur.

10 Capitula,& Conuentus, & ſingulares perſonæ ipſorum, quæ aliquid directè, vel indirectè petunt,aut exigunt ob receptionem alicuius in Religionem,aut ante,vel poſt illam,incurrunt ipſo iure ſuſpenſionem totalem,idest ab Officio, & beneficio Papæ reſeruatam, ſiue quod accipiunt ſit pecunia, cibaria, prandia,cœnæ, iocalia, aut alia etiam ad pium vſum pertinentia. Extrauagant. *Sanè de Simonia*. Suarez *ſupra diſp.22.ſect.5.* Bonacina *ſupra num.3.* Qui obſeruat *nu.4.* Moniales conuentionem de dote facientes ante receptionem nulli pœnæ ſubiacere, conſequenter neque contra præfatam Extrauagantem delinquere, exigendo paſtus,& prandia fieri conſueta, quia hæc ad dotem quodammodo reduci poſſunt,cum id fieri videatur ob incommodum ipſarum victum. Adde etiam,nec viros Religioſos incurrere hanc,vel aliam pœnam, quando aliquid recipiunt, non pro ipſo ingreſſu, aut receptione, ſed ad ſuſtentationem eius, qui ingreditur,iuxta dicta *tom.1.cap.24.num.30.* Nauarrus *in Manual.cap.27.num. 106.* Suar.*ſupra num.9.* Nec quando datur, vel accipitur aliquid abſque pacto,aut ob conſuetudinem, vel antiqua iura. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.73.* Nauar. *ſupr.*

11 Capitula, aut ſingulæ perſonæ reſignationem Beneficiorum admittentes extra caſus,& formam Bullæ Pij V. quæ incipit *Quanta Eccleſia,&c.in 2.tom.Bul.* inter conſtitutiones ipſius *num.58.* incurrunt ſuſpenſionem Papalem à collatione, electione, præſentatione, confirmatione,& inſtitutione Beneficiorum, & Officiorum: & Capitulum, ſeu Conuentus faciens contra iſtam ſuſpenſionem afficitur ſuſpenſione à diuinis Papæ reſeruata. Bonacina *ſupra num. 4.* De hac Pij V. Bulla vide dicta ſupra verbo *Beneficium*.

12 Quamuis,iuxta dicta,Capitulum, ſeu Conuentus ſuſpenſionis capacia ſint,imò etiam interdicti (Cornexo *tract.5.de Suſpenſione diſput.3.dub.1.num.2.& 3.* Laymanus *lib.1.tract.5.part.3.cap.2. num.3.*) non tamen excommunicationis. Ratio eſt,non ſolum,quia grauior cenſura eſt excommunicatio, quam ſuſpenſio,& interdictum,& ita oportuit,quod Capitulum, Conuentus, aut Communitas, etſi ſuſpendi,& interdici poſſint,non tamen excommunicari: ſed etiam (quod ad idem tendit) quia excommunicatio afficit animam, quoad interiora bona ipſius, priuando illis, & ſic eſt cenſura ſolum perſonalis;ſuſpenſio verò priuat officijs, & Beneficijs; & interdictum vſu diuinorum, quæ tam perſonis particularibus,quàm Communitati ipſi communia ſunt. Cornexo *ſupra num.4.*

13 Vnde fit, quod etſi quando excommunicatio fertur contra communitatem illa non ligaret ipſam communitatem collectiuè ſumptam, quia eſt incapax illius, ſed tantum perſonas determinatas, quæ commiſerunt delictum, propter quod ipſa fertur; quando tamen ſuſpenſio fertur in aliquod capitulũ, vel Conuentum poteſt ligare tum ipſum collectiuè, tum diſtributiuè,idest,ſingulas perſonas. Conſtat ex ſuſpenſione adducta ex *ca.Quia ſæpè de elect.in 6.* quæ ligat capitulum,& capitulares ſigillatim. Laymanus *ſupra*. Bonacina *de Cenſur.diſp.1.quæſt.1. punct.4.num.8.* Si tamen,quando ſuſpenſio fertur in capitulum, & in membra ipſius,contingat,quod aliqui ex illis non commiſerint culpam, propter quam imponitur ſuſpenſio, non incurrerent illam, vt priuatæ perſonæ, licet illam incurrere poſſint,vt partes capituli,ſi maior pars ipſius deliquerit. Cornexo *ſupra*. Suſpenſio tamen lata ſimpliciter, & abſolutè in capitulum, ſi nihil aliud exprimat, neque ex adiunctis colligatur, non extenditur diſtributiuè ad ſingulas perſonas, vt priuatæ perſonæ ſunt, quia vox *Capitulum* propriè non ſignificat perſonas, ſed collectionem earum. Cornexo, & Laymanus *ſupra*. Secus videtur dicendum de interdicto, etenim cum capitulum, vel populus interdicitur, ſinguli etiam interdicuntur. Et ratio eſt, quia per interdictum prohibentur diuina, & Sacramenta, quorum, vniuerſitas vt talis non eſt

par-

Digitized by Google

particeps,ſed ſinguli de vniuerſitate, ſed per ſuſpenſionem prohibetur exercitium Officij, vel Beneficij, cuius Collegium,& Vniuerſitas capacia ſunt. Naldus *in Summa verbo Capitulum num.* 5. Addens nihilominus *num.* 6. ex Nauarro, quod capitulo interdicto, ac pro tali denunciato, non propterea ſequitur, quod ſicut ſinguli intelliguntur interdicti, ita etiam ſinguli per eiuſdem denunciationem intelligantur nominatim denunciati: hoc enim eſt diuerſum ab illo. Ideo Canonicus tali capituli poſſet in loco Sacro ſepeliri, cum non cenſeatur nominatim interdictus. Sed de hoc infra verbo *Interdictum n.* 34.

CARDINALIS.

SVMMARIVM.

Vnde Cardinalis nomen deueniat. n. 1.
Alia remiſſiuè de ipſis. ibid.
Quid de eorum Dignitate. n. 2.
An Cardinalatus ſit Ordo, aut Sacramentum à Chriſto institutum. ibid.
An deceat Summum Pontificem ardua Eccleſia negotia ſine Cardinalium conſilio decidere. n. 3.
An Cardinales habeant ius præſentia in Concilijs Generalibus. n. 4.
Quid poſſint facere in Eccleſiis ſuorum titulorum. numero 5.
Alia remiſſiuè. ibid.
An Cardinales Epiſcopi teneantur ad reſidentiam. numero 6.
An eligere ſibi poſſint Confeſſarios non approbatos ab Ordinarijs. n. 7.
An Cardinales comprehendantur in generalibus conſtitutionibus Pontificijs, cenſuras, & pœnas imponentibus. n. 8.
Quædam eorum priuilegia, & facultates. ibid.
Quid de iure circa eorum Eccleſias Titulares, quæ ſunt Monaſteria Regularium. n. 9.
Alia remiſſiuè. n. 10. *&* 11.

1 CARDINALIS dictus eſt à cardine ſuper quo quieſcit oſtium aperiendum, & claudendum. Thomas Vualdenſ. *tom.* 2. *doctrin. fid. lib.* 2. *art.* 3. *capit.* 54. *num.* 3. Sylueſter *in Sum. verbo Cardinalis nu.* 1. De varijs Epithetis ipſorum, vide dicta *tom.* 2. *cap.* 9. *num.* 1. Quibus concinunt Eugenius IV. in Bulla *Non mediocri*, Leo X. in Bulla *Supremæ*, & Sixtus V. in conſtitutione *Poſtquã*, ac Vualdenſis *dicto cap.* 54. De illorum obligationibus, ſi ex Religionibus aſſumantur, dixi *tom.* 1. *ca.* 17. & de facultatibus, iuribus, & priuilegijs ipſorum, cum munus Protectoris gerunt, eo *tom.* 2. *cap.* 9. *per totum*, nunc alia addenda, ea præſertim, quæ ad forum animæ ſpectant, ijs ommiſſis, quæ ad forum foti, vel in tantæ eorum dignitatis gratiam.

2 Eſt enim eorum Dignitas prima poſt Papatum, cum ſint veluti membra, & pars ipſius, cum Summo Pontifice vnum corpus myſticum conſtituentes. Moneta *de Decimis cap.* 9. *quæſt.* 3. *num.* 14. Adeo quod inter Papam, & Cardinales non ſimplex vnitas, verum etiam quædam veluti identitas intercedat. Ioannes Andreas *in capit. requiſiſti numer.* 12. *ad fin. verſ. imo, & quaſi de teſtament.* Iacobatius *de Concilijs lib.* 1. *ſub num.* 172. *verſic. ad quod eſt*. Suntque Collaterales, & coadiutores Papæ in Eccleſiæ regimine, iuxta dicta eo *capit.* 9. *num.* 1. & veluti Aſſeſſores, conſiliarij, atque cooperatores. Vualdenſis *ſupra num.* 6. Eſt ergo Cardinalitia Dignitas maior Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali, iuriſdictione, & adminiſtratione; eſto Ordinis poteſtate illis inferior ſit, admodum ſanè, quo Archidiaconus ſuperior eſt iuriſdictione, & adminiſtratione, Presbytero, inferior tamen illo Ordinis poteſtate. Bellarminus *tomo* 1. *lib.* 1. *de Cleric. cap.* 16. *§. quantum ad tertium*. Vaſqu. *in* 3. *part. tom.* 3. *diſput.* 262. *capit.* 5. Non tamen propterea Cardinalatus eſt Ordo, aut Sacramentum à Chriſto inſtitutum, quia nec ordinatur ad Euchariſtiam, nec confert gratiam, nec id conſtat ex Sacra Scriptura, aut traditione. Sotus *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 2. *artic.* 4. Sanchez *in Opuſcul. Moral. tom.* 2. *libro* 7. *capit.* 1. *dub.* 10. Iure ergo Pontificio inſtitutus eſt, à Pontifice pendens in fieri, & conſeruari. Palacius *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 2. Sanchez *ſupra*. Et valdè conformis iuri diuino in Lege Euangelica, propter ſeptuaginta duos Chriſti diſcipulos, imò in Lege Veteri *Deuteronom.* 17. propter Sacerdotes Leuiticos, qui ſimul cum ſupremo Iudice iudicabant *inter ſanguinem, & ſanguinem; cauſam, & cauſam; lepram, & lepram*. Eugenius IV. Bulla relata, *capit. per Venerabilem. qui filij ſint legitimi §. rationibus*. Turrecremata *lib.* 1. *de Eccleſia cap.* 80. Iodochus Lorichius *in theſaur. Theol. verbo Cardin. §.* 10.

3 Decet Summum Pontificem ardua Eccleſiæ negotia ſine conſilio Cardinalium non decidere, ſunt enim cum illo veluti Coniudices, quemadmodum olim Sacerdotes Leuitici erant cum ſupremo Iudice Synagogæ. *Deuteronom.* 17. Ita enim colligitur *ex ca. per venerabilem relato cap. fundamenta §. decet de elect. in* 6. Diana *part.* 5. *tract.* 2. *de Cardinalib. reſolution.* 4. Quo ſenſu, & non alio accipienda eſt ſententia plurium apud Laudenſem *de Cardinalib. quæſt.* 45. aſſerentium non poſſe aliter facere Summum Pontificem.

4 Habent Cardinales ius præſentiæ in Concilijs Generalibus, tum propter dicta, tum quia habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuis titulis. Didacus ab Alaua *de Concilijs part.* 1. *capit.* 6. *num.* 2. *fol.* 33. Malderus 2. 2. *quæſt.* 1. *artic.* 10. *dub.* 4. *§.* 4. Tuncq. præferendi Epiſcopis, etiam Patriarchis. Diana *ſupr. reſol.* 4.

5 Poſſunt in Eccleſijs ſuorum titulorum tonſuram, & Minores Ordines conferre. Eſto enim id derogatum eſſet per Concilium Tridentinum, vt habet Sanchez *ſupra dub.* 19. *num.* 21. conſuetudine tamen, quæ vel dat hanc poteſtatem, vel arguit illam habere à Papa, ita habetur, ſicque à Rota in vna Cremonenſi *penſionis* 3. Decembris 1582. deciſum. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.* 5. *num.* 19. & alij. Loquuntur autem de Cardinali Presbytero, & quo ad ſuos familiares. Similiter concedere Indulgentias centum dierum, ex conſuetudine, vel facultate Papæ, vel ex vtroque. Corduba *de Indulgent. quæſt.* 10. Diana *ſupra reſol.* 6. Forſan etiam cognoſcere de cauſis Clericorum ibi, cum habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Germonius *Tractat. de Indult. Cardin. §. tam ratione num.* 34. Item ibi excommunicare, ſuſpendere, interdicere, & vti Pontificijs inſignibus, propter eamdem rationem. Germonius *ſupra num.* 18. Similiter aſſiſtere, & dare licentiam aſſiſtendi Matrimonijs, ob eamdem rationem. Sanchez *de Matrimon. lib.* 3. *diſp.* 28. *num.* 7. Item ibi conferre Beneficia, quando ſunt in Vrbe, *capit. his quæ de maiorit. & obedient.* Idem Germonius *numer.* 14. Ex quo etiã videtur ſequi poſſe recipere reſignationes.

Beneficiorum exiſtentium in ſuo titulo. Diana *ſupra reſol.* 14.

6 Quoad reſidentiam Cardinalium Epiſcoporum, licet plures aſſerant non teneri ad illam, ſi Romæ Summo Pontifici aſſiſtant, quos ſequitur Hieronymus Gigas *in tractat. de reſident. Epiſcopor.* & alij. Sed hodie attendendum eſt tum ad decretum Concilij Tridentini *ſeſs.* 23. *capit.* 1. *de reformat.* tum ad nouam conſtitutionem Sanctiſs. D. N. Vrbani VIII. Excuſantur tamen Cardinales habentes Epiſcopatus Vrbi proximos. Sanctarellus *variar. reſolut. tomo* 1. *q.* 2.

7 Cardinales poſſunt eligere ſibi confeſſarios, etiam aliàs non approbatos ab Ordinarijs. Ratio eſt, tum quia id colligitur ex *capit. vltim. de pænitent. & remiſs.* vbi hæc facultas conceditur Epiſcopis, & ipſorum Superioribus. Cardinales autem, iuxta dicta, Superiores dignitate, iuriſdictione, & adminiſtratione ſunt Epiſcopis. Tum quia eſto id clarè non colligatur ex dicto textu, conſuetudine tamen, ita obtentum eſt Reginaldus *in praxi pænit. tom.* 1. *libro* 1. *cap.* 5. *ſect.* 1. *nu.* 32. Toletus *in Summa lib.* 3. *capit.* 13. *nu.* 5. Lugo *de Sacrament. Pænitent. diſp.* 19. *ſect.* 1. *num.* 5. Quod intellige, etiam ſi tales Cardinales Epiſcopi non ſint. Toletus, & Lugo *ibidem*. Poſſunt etiam ſuis familiaribus commenſalibus confeſſarium, etiam aliàs non approbatum, deſignare; ex eodem fundamento, & quia ſunt veluti paſtores proprij ſuæ familiæ, ita vt ea non ſubijciatur, quoad Sacramenta, Parochiali locorum, in quibus reſident Cardinales, ſed ſolum ipſis. Naldus *in Summa verbo Cardinales num.* 8. Lugo *ſupra*. Hinc etiam, ex praxi Curiæ, in Cardinalium Oratorijs die Paſchatis Communionem accipiunt dicti familiares. Ludouicus à Cruce *de Expoſit. Bull. Cruciat. diſp.* 1. *ca.* 2. *dub.* 22. *n.* 17. Diana *ſup. reſol.* 10.

8 Non comprehendi Cardinales, niſi exprimantur, in generalibus conſtitutionibus Pontificiis imponentibus cenſuras, & pœnas, neque in Regulis Cancellariæ odioſis, plures aiunt, tum ex benigna interpretatione mentis Pontificis, ſaltem pro aliquibus caſibus, tum quia illi ſunt perſonæ ſpeciali nota dignæ, quæ niſi exprimantur non cenſentur comprehendi. Alij verò negant, tum quia comprehenduntur legibus communibus, etiam odioſis, iuris communis, etiam ſi cenſuras, irregularitates, & pœnas contineant, tum quia cum ſint ſubditi Papæ, & lex ſit generalis omnes debet obligare. Sed de hoc vide Mandoſium *regul.* 19. *de infirmis quæſt.* 2. Azorium *tomo* 1. *Inſtitut. Moral. lib.* 5. *cap.* 11. *quæſt.* 5. & Dianam *reſolut.* 16. & 17. & attende ad praxim Curiæ. Illud certius, in ſententijs ſuſpenſionis, & interdicti frui poſſe Epiſcoporum priuilegio, etiam ſi Epiſcopi non ſint, quod ſcilicet non comprehendantur, niſi exprimantur, *capit. periculoſum de ſentent. excommunicat. in* 6. Quia ſunt quaſi Epiſcopi, imò dignitate ſuperiores. Azorius *tom.* 2. *Inſtitut. Moral. lib.* 4. *capitulo* 3. *quæſt.* 20. Cornexo *in* 3. *part. tractat.* 5. *de ſuſpenſ. diſput.* 3. *dub.* 1. *quæſt.* 2. Ex eo autem quod Cardinales ſint quaſi Epiſcopi, imò Epiſcopis dignitate ſuperiores, inferunt aliqui, non ſolum poſſe gaudere priuilegijs Epiſcoporum, *capit. fin. de pænitent. & remiſſ.* vt dixi *num.* 7. & *cap. periculoſum de ſentent. excommunicat. in* 6. vt etiam modo dixi, ſed & facultate exigendi charitatiuum ſubſidium à ſuis Eccleſijs Titularibus, qua fruuntur Epiſcopi, *capit. conquærente de offic. Ordinar.* & *capit. cum Apoſtolus* §. *probabimus de cenſ.* Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat.* 87. *nu.* 15. Item facultate celebrandi, vel faciendi celebrare in itinere ante auroram, & poſt meridiem. Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 2. *ante finem.* Item facultate commutandi in ſuis Eccleſijs Titularibus vltimas voluntates ad inſtar Epiſcoporum, & diſpenſandi in votis, ſicut Epiſcopi. Item facultate derogandi fideicommiſſis ad ſuas Eccleſias pertinentibus. Diana *reſolut.* 57. 58. & 61. Imò de facultate conceſſa Epiſcopis in Concil. Trident. *ſeſs.* 24. *capit.* 6. *de reformat.* idem indicare vult *reſolut.* 59. In his tamen omnibus cum ad factum pertineant, ad conſuetudinem, & praxim attendi debet, vt habet Suarez *to.* 2. *de Relig. lib.* 6. *de voto cap.* 10. *num.* 10. loquens de facultate diſpenſandi in votis.

9 In Eccleſijs porrò Titularibus ipſorum Cardinalium, quæ ſunt Monaſteria Regularium, quales ſunt ex Ordine noſtro Eccleſia S. Silueſtri, & Martini in Montibus, Eccleſia S. Chriſogoni, & Eccleſia S. Mariæ Tranſpontinæ, nullum ius video exercere ipſos Dominos Cardinales, quod idem credo de alijs Monaſterijs, cum enim Religioſi ex vi priuilegij exemptionis, quod habent, exempti ſint à iuriſdictione Epiſcoporum, & immediatè ſubſint Summo Pontifici, & ipſorum Prælatis, non videntur ſubijci ipſis Cardinalibus, qui ſunt veluti Epiſcopi, & Ordinarij. Vide Mandoſium *ad reg.* 7. *Cancellar. quæſt.* 2. *num.* 10.

10 De alijs, quæ ſpectant ad facultates, vel priuilegia DD. Cardinalium ad forum externum ſpectantia, agunt Manfredus, Laudenſis, Germonius Barbatius, & Albanus *in Tractatibus de Cardinalibus*, Sebaſtianus Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. Hierarch.* Paleotus *de Sacro Conſiſtor.* Bagnus *de dignitatibus S. R. E.* & Diana *loco relato*. Vide & Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Cardinalis*.

11 An Cardinales ex Religionibus aſſumpti poſſint exercere munus Patrinorum in Baptiſmo, dixi ſupra verbo *Baptiſmus nu.* 1. De excommunicatione quam incurrunt illos hoſtiliter inſequentes verbo *Bulla Cœnæ num.* 31. De Sacris Congregationibus eorumdem DD. Cardinalium, earumque authoritate infra verbo *Sacra Congregatio*. An eorum palatia gaudeant Immunitate Eccleſiaſtica infra verbo *Immunitas Eccleſiarum n.* 2.

CASVS RESERVATI REGVLARIVM.

S V M M A R I V M.

Vnde hoc nomen Caſus. n. 1.
Quid nomine caſuum reſeruatorum intelligatur. ibid.
In quibus poteſtas eos reſeruandi reſideat. ibid.
Quid de caſibus Epiſcopis reſeruatis. n. 2.
An dentur caſus illis reſeruati de Iure, aut ſolum ex conſuetudine. ibid.
Qui caſus pro reſeruatis habendi. n. 3.
An caſus abortus Epiſcopo reſeruetur. n. 4.
An confeſſarij virtute Priuilegiorum abſoluere poſſint pænitentes intra, vel extra Italiam à caſibus Ordinario loci reſeruatis. ibid.
Quid, quando aliquos tantum reſeruant. n. 5.
Quid de caſibus Prælatorum Regularium ipſiſmet reſeruatis. n. 6.
An faciliter concedenda ſit licentia abſoluendi ab ipſis. num. 7.
An Superiores Regulares determinare poſſint pænitentias graues à confeſſarijs imponendas quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis. n. 8.

Regulæ

Regulæ generales pro Caſuum reſeruatione. n.9.

An expediat peccata venialia de facto reſeruari. numero 10.

Quid de peccatis dubijs ſentiendum eſt. ibid.

An peccata mortalia aliàs ritè confeſſa cadant ſub reſeruatione.n.11.

Quando peccata intelligantur reſeruata. n.12.

Caſuum reſeruatio debet reſtringi.n.13.

Quid ſentiendum de percuſſione dubia Clerici, an ſit leuis, vel grauis.n.14.

Ad quos Caſuum reſeruatio ſpectet. n.15.

An qui poſſunt ſibi reſeruare caſus, poſſint etiam reſeruare peccata, & cenſuras.ibid.

An valida ſit Caſuum reſeruatio abſque legitima cauſa. num.16.

Quando contingat Caſus reſeruatos ceſſare à reſeruatione. num.17.

An liceat Superioribus Regularium ſubditorum Confeſſiones audire, & illos tam à reſeruatis, quàm à non reſeruatis abſoluere.n.18.

Quid faciendum Superiori, quando non poterit, vel noluerit, Confeſſionem integram pœnitentis ad ſe venientis audire. n.19.

An teneatur Prælatus ad ſigillum Confeſſionis, quando audiuit aliquem caſum ratione Confeſſionis. ibidem.

Quid faciendum eſt pœnitenti, quando illi moleſtum eſt manifeſtare peccatum reſeruatum ſuo Superiori. num.20.

An liceat Superiori ſolum Confeſſionem pœnitentis audire de reſeruatis, & remittere illum, vt de alijs alij confiteatur.n.21.

Quid facere debeat Confeſſarius cum audit caſus reſeruatos, quorum facultas abſoluendi ipſi non eſt. numero 22.

An teneatur Confeſſarius ex charitate, adire Superiorem ad exigendam facultatem pro reſeruatorum abſolutione. n.23.

Quid faciendum, ſi illi à Superiore denegetur. ibid.

Quibus caſibus deneganda eſt à Superioribus ſimilis abſoluendi facultas.ibid.

Quænam diligentia adhibenda ſit, quando Superior diſtat à partibus, vbi pœnitens eſt cum caſu reſeruato.num.24.

Quid, quando pœnitens ligatus eſt excommunicatione. ibidem.

An abſolutio à reſeruatis extra articulum mortis, ſit valida.n.25.

Aduertentiæ circa illos, qui facultatem habent abſoluendi à caſibus reſeruatis.n.26.

An tales diſpenſent, vel commutent vota, &c.numero 27.

Cui conceditur facultas abſoluendi à Caſibus Papalibus non conceditur à caſibus Bullæ Cœnæ. n.28.

Nec cui conceditur facultas à caſibus Bullæ Cœnæ conceditur ab hæreſi. ibid.

An habens caſum reſeruatum, & illius obliuiſcens in Confeſſione cenſeatur abſolutus.ibid.

Facultas abſoluendi à reſeruatis, an extendatur ad futura. ibid.

Qui habet facultatem delegatam abſoluendi ab omnibus reſeruatis,an poſſit illam ſubdelegare.n.29.

Quid declaratum eſt à Sac. Congregatione pro caſibus ab Epiſcopis reſeruandis.n.30.& 31.

De caſibus, qui inter Regulares reſeruari poſſunt, remiſſiuè.num.32.

1 CASVS dicitur *à cadendo*, vt ait Syluest. *in Summa verbo Caſus numer.* 1. Et quia aliquis poteſt cadere in peccatum, & in cenſuram, ideo vtrumque dicitur caſus. Illi autem caſus dicuntur reſeruari, qui abſolui non poſſunt à quocumque, etiam Confeſſario,ſed ab eo dumtaxat,qui eos reſeruauit, ſucceſſoribus, vel Superioribus ipſius, quibus ipſi ad id facultatem delegant. Suarez 4. *tom. in* 3. *part. diſp.* 30. *ſect.* 1. *à principio*. Eſt enim de fide poteſtatem eſſe in Eccleſiam reſeruandi caſus, prout habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *can.* 7. & *ead. ſeſſ. can.* 11. & contra Vuiclephum oſtendit Vualdenſis *tom.* 2. *de Sacrament. cap.* 149. Hæc verò poteſtas reſidet, non ſolum in Summo Pontifice, ſed etiam in Epiſcopis, & alijs Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem Ordinariam,vel Delegatam habentibus. Vnde caſus reſeruati alij ſunt Papales, alij Epiſcopales. Papales, qui Papæ reſeruantur, quales ſunt illi de quibus in Bulla Cœnæ, & alij de quibus in diſcurſu operis dicitur. Epiſcopales verò, qui ſolis Epiſcopis reſeruantur. Inter quos numerantur illi quos Prælati iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, quales ſunt Prælati Regulares, ſibi reſeruant. De quibus omnibus ſigillatim eſt dicendum.

2 Et primò, loquendo de caſibus Epiſcopalibus, plures Doctores volunt alios eſſe de iure ipſis reſeruatos, & alios ſolum ex conſuetudine, vel expreſſa eorum reſeruatione. De his poſterioribus poſtea dicetur. De prioribus verò numerantur, vt ait Nauarrus *in Manual.cap.*27.*num.*262.communiter quatuor, quinque, aut ſex, ſed communis hi quinque: Primus, peccatum, quod à iure habet annexum publicã pœnitentiam. Secundus, id quod habet annexam excommunicationem maiorem. Tertius, quod habet annexam irregularitatem. Quartus peccatum incendiarij. Quintus publica blaſphemia. Hos refert Suarez 4.*tom.in* 3.*par.diſp.*29.*ſect.* 3.*à num.*6. Sed meritò ipſe Suarez *ibidem*, quem ſequuntur Fagundez *in in* 2.*Eccleſ.præcept.lib.*8.*cap.*2. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegiot. Minimor. in conſtitut. Pyrrhi* §. 8.*numero* 38. & alij, dicunt ex ſolo iure communi nullum eſſe caſum Epiſcopis reſeruatum. Probant hoc, quia Extrauagans Bonifacij VIII. *Super Cathedram*, ex qua id deduci videtur, reuocata eſt in Clement. *Dudum de Sepulturis* per Clem. V. Sed hoc non eſt verum, quia in dicta Clement. *Dudum* non reuocatur iſta Extrauagans *Super Cathedram* Bonifacij VIII. ſed potius innouatur, propterea enim de verbo ad verbum refertur in ea, vt legentis patebit, & habet Gloſſa in titulo dictæ Extrauagantis. Alia ergo Extrauagans Benedicti XI. eſt quæ ibi reuocatur, vt dixi ſupra verbo *Canonica portio numero* 8. Melius ergo id probari poteſt, quia caſum aliquem propriè eſſe reſeruatum Epiſcopis à iure, eſt in iure reperiri aliquem textum qui reſeruet illum: nullus autem textus talis datur, illi enim, qui à Summiſtis referũtur vel ſolum ſupponunt dari aliquos ex prædictis caſibus Epiſcopis reſeruatos, quod ſufficienter intelligi poteſt propter conſuetudinem, quæ erat illis temporibus illos reſeruandi, vel ſolum loquuntur, quoad pœnam aliquam pro illis in foro contentioſo infligendam, vt diſcurrenti conſtabit. Vide Suarez, & Fagundez *locis relatis*. Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 51.*num.*2.& Ludouicum à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp.* 1. *cap.* 3.*dub.*2. Qui rectè notat, quod cum caſus aliquis eſt per ſe reſeruatus Papæ, & ſolum pro aliquo caſu particulari commiſſus Epiſcopo, vt contingit in percuſſione Clerici, iuxta dicenda

infra verbo *Clericus à num.* 12. & conſtat ex decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.*6. tunc ille caſus potius dici debet delegatus Epiſcopo , quam reſeruatus ipſi .

3 Referri autem ſolent plures alij caſus Epiſcopis ea conſuetudine reſeruati. Quia tamen illi varij ſunt, nec authores in eis referendis conueniunt vt videre eſt apud Angelum, & Syluestrum *in Summa verbo Caſus*. Mediuam *in Summa lib.*1.*ca.*10.§.3. Tolerum *lib.* 3. *cap.*14. & alios: neque hæc conſuetudo generalis, aut eiuſdem modi in omnibus Epiſcopatibus videtur eſſe. Ideo, quando de hac conſuetudine in ſingulis Epiſcopatibus certò non conſtat, ſolum habendi ſunt pro reſeruatis illi quos ſpecialiter , & expreſsè ipſi Epiſcopi reſeruant . Peirinis *ſupra n.*40. Ludouicus à Cruce *ſupra dicto dub.*2. *n.*14.

4 Addendum eſt , caſum abortus eſſe Epiſcopis reſeruatum, quia vt dixi ſupra verbo *Abortus n.*7. hunc caſum aliàs ex Conſtitutione Sixti V. Papalem, Gregorius XIV. fecit Epiſcopalem, dum præcepit, quod in illum cadentem ſolum abſoluere poſſit Confeſſarius *ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus*. Ex hoc enim denotatur hunc caſum Epiſcopis, & Confeſſario ab ipſis ſpecialiter ad eum deputato reſeruatum eſſe . Vnde inter caſus Epiſcopales hunc ſolum refert noſter Reuerendiſs. Theodorus Stratius *in Instruct. pro Carmelit. cap.*7. *n.* 8. *&* 9. Vide tamen dicenda inferius *num. ſequent.*

4 Ex quo ad praxim Confeſſariorum , præſertim Regularium, inferri debet, quod cum iuxta dicta *tom.* 1.*cap.*19.*num.*17. nulli Confeſſarij ſiue ſæculares, ſiue Regulares, etiam virtute quorumcunque priuilegiorum abſoluere poſſint pœnitẽtes nec intra, nec extra Italiam à caſibus Ordinario loci reſeruatis, propter decreta , & declarationes Sacræ Congregationis *ibi*, *& num.* 15. *&* 16. præcedentibus relata, quæ etiam refert Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciat. diſp.* 1.*cap.*3. *dub.*5. hoc non debet intelligi de caſibus, qui dicuntur à iure Epiſcopis reſeruatis , quia nulli tales ſunt, vt dictum eſt, ſed de ijs, quos ipſi expreſsè reſeruant, aut reſeruabunt, ac de illis (ſi qui forſan fuerint) quos certò conſtaret conſuetudine antiqua in eo Epiſcopatu reſeruari ſolitos , iuxta dicta . Idem dico de caſu abortus cum Reuerendiſs. noſtro Statio relato. Licet aliqui, iuxta dicta *ſup.* verbo *Abortus n.*7. dicant hunc caſum non comprehendi dictis decretis, quia in illis ſolum eſt ſermo de caſibus, quos Ordinarij ſibi expreſsè reſeruant, hic verò caſus non eſt talis , ſaltem neceſſariò , ſed eſt illis iure Pontificio reſeruatus .

5 Similiter quoad praxim eorumdẽ Confeſſariorum quoad caſus Epiſcopales reſeruatos , illud ſpectat , quod cum Ordinarij expreſsè aliquos caſus tantum ſibi reſeruauerint , credere debent nullum alium caſum in ea Diœceſi ex conſuetudine reſeruatum eſſe , quia ſi talis eſſet, eum ipſi Ordinarij deberent exprimere. Caſum abortus excipio, quia vt dixi à Papa eſt Ordinario reſeruatus, iuxta dicta .

6 Loquendo autem de caſibus Prælatis Regularium actu reſeruatis, cum ea res ad factum pertineat, nihil certi affirmari poteſt , ſed quod iuxta Religionum diuerſitatem diuerſi quoque caſus reſeruati ſint . Quoad ius verò reſeruandi illos, poſſe eos reſeruari , ſed non omnes (etiam quoad cenſuras duntaxat) ſed quoſdam ſpecialiter determinatos à Clemente VIII. conſtat ex dictis *tomo* 1. *capit.*18. *num.*19. 20. *&* 21. Non tamen propterea teneri ſubditos confiteri ſua peccata ſuis Superioribus , & quid dicendum in caſu quo Superior negaret Confeſſario facultatem abſoluendi à reſeruatis , & de alijs ad hoc ſpectantibus, dixi eo *cap.*18.*num.*29. & *cap.*19. *num.* 29. 36. *&* 37. Quibus addendum , vel pro maiori explicatione, primò , quod quamuis prædictus Clemens VIII. in dictis decretis præſcribat numerum caſuum reſeruabilium inter Regulares , non tamen propterea reuocat caſus antiquos in Religionibus per Regulam , vel Conſtitutiones aliàs reſeruatos . Nullum.n. Verbum eſt in prædictis decretis quo denoteтur talis reuocatio , potius ea ipſis conſtare videtur mentem ipſius eſſe ſolum prohibere reſeruationes , veluti ab homine factas, ſeu faciendas à Prælatis, non eas, quæ ſunt veluti à iure Regulæ, vel Conſtitutionum. Sic.n. ibi dicitur: *Sanctitas ſua decreuit , vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum abſolutiones ſibi reſeruet exceptis ijs, quæ ſequuntur, &c.* Ecce quomodo non reuocat reſeruationes , quæ in Regulis, vel Conſtitutionibus continentur . Sed eas, quas Prælati ſibi facere ſoliti erant. Hæc dixerim contra Peirinis *tom.*2. *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut.* 10. *Vrbani numer.*12. *& tom.*2. *de Prælato quæſt.*3.*cap.*2.*num.*34. oppoſitum aſſerentem.

7 Secundò , quod licet regulariter loquendo Superior potius ſe facilem, quam difficilem in concedenda facultate abſoluendi à reſeruatis debeat exhibere , tum quia moraliter loquendo minus periculi eſt in conceſſione, quam in negatione illius , tum quia cum reſeruatio ſit quædam medicina rigoroſa potius temperari, quam augeri debeat, nihilominus nõ ſemper tenetur hanc facultatem concedere , quia aliàs nullius momenti eſſet reſeruatio, præſertim ſi id iudicet conueniens bono communi, aut conſcientiæ pœnitentis. Candidus *tom.*2. *Diſquiſit. Moral. diſquiſit.* 24. *art.*68. Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſput.*20. *ſect.*4. *num.*41. Caſu tamen quo Confeſſarij deſignati à Superioribus pro ſingulis Conuentibus (prout debet fieri, iuxta decreta eiuſdem Clementis VIII. & dicta eo *cap.*18.*num.*29.) iudicauerint conueniens , quod ſibi detur talis facultas debent illam dare , & ſi non dent, poſſunt pro illa vice eos abſoluere , iuxta dicta eo *cap.*18.*num.*29. *& cap.*19.*num.*36. *&* 27. Cui doctrinæ concinit declaratio Viſitationis Apoſtolicæ , quæ die 13. Martij 1601. ad inſtantiam Cuſtodis Fratrum Reformatorum S. Franciſci Prouinciæ Romanæ , declarauit , quod ſi caſus occurrerit ſingularis pro cuius abſolutione quicumq; confeſſarius ex deputatis inſtiterit , debeat Superior prompto animo facultatem huiuſmodi concedere : ſi tamen neget , Sanctiſs. D. intendit poſſe confeſſarium , licitè ab eo caſu abſoluere. De quo Ludouicus à Cruce *ſupra dicta diſp.*1.*cap.*3.*dub.*3. *præſertim num.* 8. Nota tamen verbum illud *illa vice* poſitum in prædictis decretis Clementis VIII. idem valere , ac *vna vice tantum* , prout illud intelligit Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*2.*diſp.*13.*quæſt.*8.*nu.*4. etſi Alfonſus Leo *in Tract. de offic. & poteſt. Confeſ. tom.*2. *recollect.*6. *num.*178. de hoc dubitet.

8 Poſſunt autem dicti Superiores Regulares determinare pœnitentias graues quibuſdam peccatis , etiam non reſeruatis, à Confeſſarijs imponendas . Ita enim habetur ex dicto decreto Clement. VIII. prout retuli eo *capit.* 19. *numer.* 36. & affert Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus numer.* 2. Et ratio eſt , quia cum Superiores ſint Ordinarij Iudices in illa cauſa , ſicut poſſunt eam non committere , ita dum committunt , poſſunt præſcribere modum, taxando pœnitentiam, &c. Idem Ludouicus *ſupr. dub.*4. Addit ibidem,

Digitized by Google

ibidem,poſſe in aliquo caſu Superiorem obligare pœnitentem ad comparendum coram ipſo,non obſtante,quod à Confeſſario ex facultate ipſi conceſſa abſolutus ſit. Contrarium tamen videtur menti Pontificis in illis decretis,niſi forſan pro caſu aliquo raro. Vide alia locis relatis.

9 Nunc iam aliquæ regulæ generales aſſignãdæ ſunt pro caſuum reſeruatione. Prima, eſt iuxta dicto illo *cap.* 18. *num.* 19. nullum peccatum merè internum eſt reſeruatum de facto. Ratio eſt, quia cum Eccleſia non iudicet de internis, nec etiam punit, aut reſeruat illa. Henrriquez *lib.6.cap.*14. *num.6.* Poſſe autem id fieri,communiter recipitur à Theologis,quia nulla ratio eſt cur Prælatus Regularis v.g. pro maiori obſeruantia ſuæ Religionis non poſſit id facere. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part. diſp.* 29. *ſect.* 3. Regulariter autem loquendo, nec expedit id facere, nec prudenter fieret. Non ſolum,quia eſſet contra vſum Eccleſiæ, ſed etiam, quia cum actus interni difficilè cognoſcantur,durum eſſet,& ſcrupulis obnoxium,illos reſeruare. Ludouicus à Cruce *ſupra dicta diſp.*1.*cap.*3. *dub.*1. *num.*17.

10 Similiter dicendum, iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.* 19. peccata venialia de facto non reſeruari,nec expediens eſſe, vt reſeruentur à quocumque Superiore. Tum quia facilè committuntur,nec ſunt materia neceſſaria confeſſionis, & quilibet Sacerdos ex vi ſuæ Ordinationis habet facultatem ad abſoluendum ab illis: tum quia duriſſimum eſset obligare ad confitendum illa. Suarez *ſupra*. Laymanus *lib.*5. *tract.6.c.* 12.*num.*3. Imò etiam peccata, de quibus dubitatur, an ſint mortalia, vel venialia, reſeruari non poſse,vel non fieri debere, probabile eſt. Comitolus *in reſponſ. Moral. lib.*1. *quæſt.*34. *num.* 3. An verò poſſint venialia reſeruari, plures affirmant, ſaltem de Summo Pontifice loquentes. Bonacina *de Sacrament. diſp.*4. *quæſt.*7. *punct.*5.§.1. *num.*3. Vnde infer, quod faciens aliquod opus externum,quod de ſe non eſt ſufficiens ad peccatum mortale, etiam dato,quod intentio eſſet mortaliter peccaminoſa, talis non incideret in caſum reſeruatum. V. g. ſi ſit caſus reſeruatus loqui cum Monialibus,qui pauciſſima verba cum ipſis loqueretur, etiam ſi intentio eſſet in honeſta, non incurreret caſum reſeruatum, quia reſeruatio requirit opus externum peccaminoſum mortaliter. Bonacina *ſupra num.*4.

11 Nec etiam cadunt ſub reſeruatione peccata mortalia aliàs ritè cõfeſsa, tum quia duriſſimum quoque eſset ad hoc obligare ſubditos,tum etiã,quia illa non ſunt materia neceſsaria cõfeſſionis,& ideo,ad illa accipit quilibet Sacerdos ex vi ſuæ Ordinationis poteſtatem. Peirinis *tom.*2.*de Prælato q.*3.*cap.*2. *n.*5.

12 Similiter peccata, quantumuis mortalia non intelliguntur reſeruata, niſi quando completa, & conſummata ſunt. Ratio eſt, quia crimen non intelligitur,niſi ſit conſummatum, iuxta *ca. hac autem diſt.*1. *de pœnit.* iuncta Gloſsa *ibidem*, & verba debent intelligi cum effectu *l.*1. *§. hæc verba ff. quid quiſque iuris*, maximè in materia odioſa, qualis eſt præſens reſeruationis. Bonacina *ſupra*. Laymanus *ſupra*. Vnde ſi inceſtus ſit reſeruatus,ſi non fiat cum effuſione ſeminis (prout continget inter impuberes) non cenſebitur tunc reſeruatus. Finelius *de caſibus reſeruatis cap.* 5.*n.*4. Floronus *de caſibus reſeruatis part.*1.*cap.*1. *n.*34. Quando tamen attentatio ipſa criminis expreſsè reſeruatur,nõ requiritur opus conſummatum, & completum, ſed ſufficit inchoatum. Laymanus *ibid.* Peirinis *ſupra num.*9.

13 Caſuum reſeruatio, cum habeat quamdam rationem pœnæ, quæ eſt odioſa, reſtringi debet. Vnde in hac materia non ſpectatur paritas rationis, nec argumentum à ſimili, ab æquipollenti à maiori, &cet. Reſeruatio enim pendet ex voluntate ſola reſeruantis. Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num.*3.

14 Hinc in dubijs non eſt cenſendus aliquis incidiſſe in caſum reſeruatum, quia reſeruatio eſt materia odioſa, & reſtringi debet. Naldus *ibid.* Excipe primò caſus Bullę Cœnæ, quoad abſolutionem dandam per Confeſſarios virtute priuilegiorum per vniuerſam Italiam extra Vrbem in terminis decreti Clementis VIII. quod retuli *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. ibi enim dicitur non poſſe Confeſſarios prædictos abſoluere *ab vllo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bull. Cœnæ contentis*. Naldus *ibi.* Excipe ſecundò, quando dubium eſſet, an percuſſio Clerici eſſet leuis, vel grauis, tunc enim credendum eſt eſſe grauem, iuxta Extrauagantem quãdam,quam refert Nauarrus *in Manual. cap.*27.*num.*91. Naldus *ibid.* Hinc collige quod in dubio, an caſus ſit reſeruatus præſumi debet non reſeruatus, & ab eo poteſt quis abſolui tamquam à non reſeruato. Portellus *in Dub. Regular. verbo Caſus reſeruati num.*7. ex Sà, & Suarez. Excipe, vt dixi, caſus adductos.

15 De Prælatis porrò, cui poſſunt caſus reſeruare, dicendum eos eſſe non ſolum Generales, & Prouinciales, vt de ſe conſtat,ſed etiam Prælatos immediatos, ſcilicet Priores, Guardianos &c. Ratio eſt, quia omnes iſti habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſupra ſubditos, & ſunt Prælati Ordinarij, conſuetudine etiam ita habetur, & priuilegio Alexandri VI. pro Minoribus, quod refert Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Abſolutio Ordinar. quoad Fratres numer.* 17. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *libr.* 2. *capitul.* 18. *numero* 14. Peirinis *ſupra num.* 11. Si tamen Conſtitutionibus Religionum hæc facultas Prælatis immediatis ablata, ſit prout de Guardianis Minorum refert idem Caſſarubius,ſtandum eſt dictis Conſtitutionibus. Qui autem poſsunt ſibi reſeruare, caſus,poſsunt etiam reſeruare tam peccata, quàm cenſuras, niſi aliquod iſtorum ſit illis prohibitum, quia eadem eſt ratio de vtriuſque. Licet autem regulariter ſaltem loquendo, nullum peccatum reſeruetur à Papa, quod nõ habeat annexam cenſuram, vt habent Nauarrus *in Manual.cap.*27.*num.*261. Toletus *in Summa lib.*3.*cap.*14.*num.* 2. Epiſcopi tamen, & alij Prælati inferiores, & Regulares ſolent peccata ſola ſine cenſuris reſeruare. Toletus *ibid. num.* 3. Ludouicus à Cruce *diſp.*1.*cap.*3.*dub.*1.*num.*27.

16 Reſeruatio caſuum non ſit licitè ſine legitima cauſa,tum quia eſt oneroſa ſubditis,& reddit illis difficilem peccatorum confeſſionem, tum quia per eã tollitur ius, quod alij habebant ad abſoluendum a peccatis, quæ reſeruantur. Ludouicus à Cruce *ſupra numer.* 18. *&* 19. Valida tamen eſt etiam ſine legitima cauſa facta, non ſolum loquendo reſpectu Confeſsarij à quo Prãlatus per reſeruationẽ caſus aufert facultatem abſoluendi ab illo,ſed etiam reſpectu Prẹlati inferioris, à quo ſimiliter eam aufert Prælatus Superior, quando illum reſeruat. Vtroque enim caſu reſeruans vtitur iure ſuo reſpectu quidem Confeſſarij limitando facultatem illi delegatam, quæ ab ipſo dependet,reſpectu verò Prælati inferioris, quia etſi is habeat auctoritatem ordinariam, eſt tamen ſubordinata Prælato ſuperiori. Suarez 4.*tom.in* 3.*par. diſp.* 29. *ſect.*4. *num.* 8. Fagundez *in* 2. *præcept. Eccleſ.*

lib.8.capit.1.num.25. Nota tamen oppoſitam ſententiam probabilem eſſe, quia cum poteſtas Prælatorum data ſit in ædificationem, non in deſtructionem, ſi non eſt rationabilis cauſa ad reſeruandum caſus, videtur eſſe in damnum ſubditorum, ac per conſequens inualidè fieri. Finellus *de caſibus reſeruatis cap. 4. num. 4.* Peirinis *dicto tom. 2. de Prælat. quæſt. 3. cap. 2. num. 7.* Illud autem certum, quod in dubio, an Superior ex cauſa rationabili caſus reſeruauerit, illam habuiſse credendum eſt. Vaſquez *tom. 4. in 3. part. qu. 91. art. 3. dub. 4. nu. 4.* Peirinis *ſupra*.

17 Caſus reſeruati ceſsant, aut tolluntur, primò ob mortem reſeruantis, iuxta dicta *tom. 1. cap. 19.* ex Sà, & Quaranta ibi relatis. Quod tamen intellige de caſibus per ſimplicem ordinationem, & ab homine reſeruatis, quia reſeruati à Synodo, vel per Conſtitutionem, aut Statutum, quia ſunt veluti à iure, durant etiam poſt mortem Legiſlatoris. Zerola *in praxi verbo Caſus reſeruati ad 4.* Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Caſus reſeruati num. 16.* Secundò, ſi reſeruans renunciat Officio, priuatur illo, vel ſuſpenditur, aut declaratur excommunicatus. Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num. 10.* Vbi tractat, quid ſentiendum, ſi reſeruans aſsumitur ad Papatum, vel quod idem videtur, ſi reſeruans, qui erat Prouincialis fit Generalis. Tertiò, authoritate Superioris illius Prælati qui eos reſeruauit; vt ſi Prior reſeruat caſus, poteſt illos tollere Prouincialis, habet enim auctoritatem ſupra illum. Quartò, mutatione domicilii habentis caſum reſeruatum, ſi enim aliquis commiſit aliquod peccatum reſeruatum in vna Prouincia, vel Conuentu, & tranſeat in aliam, vel alium, vbi talis caſus non eſt reſeruatus, dum ibi moratur, ceſſat reſeruatio illius caſus, & ibi poteſt abſolui à quocumque Confeſsore. Ratio eſt, tum quia reus iudicari ſolet iuxta leges, & conſuetudines loci in quo reperitur, tum quia conſuetudine ſatis conformi pietati introductum, eſt vt quiſque poſſit abſolui ab omnibus, à quibus poſsunt abſolui incolæ. Suarez *ſup. diſp. 30. ſect. 1. nu. 4.* Portellus *verbo Caſus reſeruatus nu. 16.* Fagundez *in 2. præcept. Eccleſ. lib. 8. cap. 8. num. 22.* Quod præcipuè procedit in Religioſis, qui regulariter loquendo ſubditi fiunt Conuentuum in quibus hoſpites morantur. Portellus *ſupra*. Peirinis *ſupra nu. 24.* Addens *nu. 25.* etiam id eſſe verum, quando Religioſus ad illum Conuentum perrexiſset malitioſè, vt à dicto caſu reſeruato abſolueretur. Addit Medina *in Inſtruct. Confeſſ. cap. 10. §. 3.* quod approbare videtur Fagundez relatus, etiam Religioſos euntes ad alium Conuentum, vt ſtatim regrediantur ad ſuum, poſſe in illo abſolui à caſu reſeruato in ſuo Conuentu ex priuilegijs Mendicantium, & conſuetudine. Sed ego non video tale priuilegium, aut conſuetudinem, niſi pro caſu quo tranſitus ad illum Conuentum eſſet factus bona fide, non verò ad illudendum reſeruationi, iuxta dicenda infra verbo *Confeſſarius numer. 19.* Quintò, tolluntur per ablationem cenſuræ, quæ eſt annexa talibus caſibus reſeruatis, vt enim dixi ſupra verbo *Bulla Cruciatæ 21.* ablatis cenſuris caſuum reſeruatorum, iam peccata non manent amplius reſeruata, ita vt poſtea poſſint à quocunque Confeſſario abſolui. Et quamuis hoc ſolum ſit certum in caſibus Papalibus, quia illi, vt dixi ſupra, regulariter loquendo habent annexam cenſuram, nihilominus idem credo dicendum in caſibus tam Epiſcopalibus, quam aliorum Prælatorum, quia etſi plures ex illis ſine cenſura reſeruentur, de ijs tamen, qui reſeruantur cum illa, videtur eſſe eadem ratio, ac de Papalibus. Et ita hanc doctrinam admittit Ludouicus à Cruce *ſupra cap. 3. dub. 1. numero 27.* loquens de caſibus Epiſcopalibus. Sextò, tolluntur, aut ceſſant caſus reſeruati per abſolutionem. Quod, quia multis modis contingere poteſt, & eſt valdè neceſſarium pro pluribus caſibus quoad praxim occurrentibus, diligentiùs examinandum reſtat.

18 Et primò, ſi pœnitens v. g. Religioſus adeat Superiorem, cui caſus reſeruatus eſt, poteſt Superior illius confeſſionem audire, & abſoluere tam à caſu reſeruato, quàm ab alijs non reſeruatis, ſi illos habeat. Etſi enim, iuxta prædicta decreta Clementis VIII. Superioribus non liceat Regularium ſubditorum confeſſiones audire, id tamen limitat ipſemet Pontifex dicens: *Niſi, quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint, aut ipſimet ſubditi ſponte, ac proprio motu id ab iis petierint.* Quæ duo in præſenti caſu concurrunt. Hic autem modus abſoluendi à caſibus reſeruatis conuenientiſſimus eſt, vt ait Laymanus *lib. 5. tract. 6. cap. 12. num. 8.* Vbi nota, quod ſi tunc pœnitens confitens ſua peccata Superiori velit confiteri omnia reſeruata, & obliuiſcatur alicuius, tunc ille caſus ceſſat eſſe reſeruatus, & ideo poteſt illum Confeſſori Ordinario confiteri, propter dicenda infra *num. 28.* & verbo *Iubilæum num. 17.* Portellus *ſupra num. 9.*

19 Si autem noluerit, vel non potuerit Superior confeſſionem integram pœnitentis ad ſe venientis audire, poterit illum interrogare, etiam extra confeſſionem, de caſu reſeruato quem habet, & ſi eum explicet, vel concedat illi facultatem, vt abſoluatur ab aliquo Confeſſario, quod etiam eſt ſatis conueniens, vel abſoluat eum à cenſura, ſi talis caſus eam habet annexam, & impoſita ſalutari pœnitentia dimittat, vt abſoluatur ab alio Confeſsario tam à peccato reſeruato, quàm à non reſeruatis. Laymanus *ſupra*. Quo caſu certum eſt teneri Prælatum ad ſigillum Confeſſionis de illo caſu ſibi manifeſtato. Quia ſigillũ Confeſſionis non ſolum eſt de peccatis auditis in confeſſione, ſed etiam de illis, quæ audiuntur ratione confeſſionis. Graffius *in deciſ. aur. lib. 1. cap. 13. num. 73.* Peirinis *ſupra num. 15.*

20 Si verò pęnitenti graue, vel moleſtum fuerit manifeſtare peccatum reſeruatum, quod habet, ſuo Superiori, ſaltem extra confeſſionem, tunc remittat eum ad aliquem Confeſsarium, qui eum abſoluat ab illo reſeruato, & ab alijs non reſeruatis, vt dictũ eſt. Quod debet facere Prælatus ex lege charitatis quoties id iudicat cõueniens pro ſalute animæ ſubditi, maximè ſi timeat ipſum aliàs peccatum reſeruatum non cõfeſsurum. Sotus *in 4. diſt. 18. q. 2. art. 5. verſ. circa tertium.* Henriquez *lib. 6. cap. 15. n. 6.* An verò teneatur ſemper id facere, poſtea dicetur.

21 Addunt non pauci Doctores eo caſu quo pęnitens adit Superiorem cum caſu reſeruato, poſse audire confeſſionem ipſius ſolum de reſeruatis, & abſoluere Sacramentaliter ab ipſis, ac remittere ad aliũ Confeſsarium, vt eum audiat de non reſeruatis, & ab illis, etiam Sacramentaliter abſoluat. Sed hæc ſententia, nullatenus admittenda eſt, nec à bonis, & doctis Prælatis eſt in vſu recepta. Cum enim integritas confeſſionis ſit de iure diuino, nullo pacto admitti debet, vt propter ſolam voluntatem, aut aliqualem commoditatem Prælati dimidietur. Portellus *ſupra num. 21.* Laymanus *ſupra num. 8. §. verum extra caſum* Bonacina *de Sacrament. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 5. §. 3. num. 1.* Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſput. 20. ſect. 6.*

poſt

poſt Syluestrum, Rodriguez, Suarez, Henriquez Coninch, & alios. Vnde Fagundez *in 2. Eccleſ. præcept. lib. 8. cap. 2. num. 16.* dicit Superiorem ſic facientem peccare mortaliter, & talem abſolutionem ſacrilegam, & inualidam eſſe. Admitti tamen poteſt, quod in caſu præciſæ, & grauis neceſſitatis, videlicet, quando ob iuſtum, & graue impedimentum, Superior non poteſt audire integram confeſſionem pœnitentis & expediens non iudicat illum remittere ad alium Cõfeſſarium, & vrgeat neceſſitas confitendi, poſſit auditis in confeſſione ſolum rẽſeruatis, ab illis directè, & à non reſeruatis indirectè, ipſum abſoluere: tunc enim non fiet contra integritatem confeſſionis, quæ ſolum petit, vt ſit integra, quatenus moraliter fieri poteſt. Laymanus *dicto num.* 8. Lugo *ſup. num.* 78. Quo caſu non tenetur iterum Confeſſatio confiteri peccata illa reſeruata, quæ Superiori confeſsus fuit, quia illa ſunt iam legitimè abſoluta, cum illa confeſſio fuerit formaliter, & moraliter integra, ſed ſufficit confiteatur illi ſolum non reſeruata. Lugo *ſup. num.* 82. Fagundez *ſup. num.* 7. Addens *n.* 12. iuxta ea, quæ dixi *ſup. n.* 18. quod ſi tunc ſubditus haberet plures caſus reſeruatos, & confitendo cum ſuo Superiori oblitus eſt inculpabiliter vnum illorum confiteri, ſi abſolutus eſt generaliter ab ombibus reſeruatis, illũ caſum oblitum non manere iam reſeruatũ.

22 Cum verò pęnitens habens caſum reſeruatum nó adit Superiorem, ſed Confeſſarium, tunc Confeſſarius auditis in confeſſione peccatis tam reſeruatis, quàm non reſeruatis debet illum remittere ad Superiorem. Sic enim præcipit Concil. Tridentinum *ſeſſ. 14. c. 7.* illis verbis: *Sacerdotes cum nihil poſſint in caſibus reſeruatis, id vnum pænitentibus perſuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos Iudices pro beneficio abſolutionis accedant*. Laymanus *ſupra nu. 9.* Quod enim aliqui dicunt poſſe tunc eum abſoluere à non reſeruatis, & mittere ad Superiorem pro abſolutione reſeruatorum, prorſus eſt contra integritatem confeſſionis, vt ſupra dictum eſt, & contra mentem Cõcilij, vt patet in verbis adductis, niſi adſit rationabilis valdè cauſa, puta neceſſitatis, de qua infra. Bonacina *ſupra nu.* 5. Vincentius Candidus *tom. 1. Diſquiſit. Moral. diſquiſit. 3. art. 3.* poſt Henriquez, Suarez, Vaſquez, & alios.

23 Si autem pęnitens moleſtè, aut grauiter ferat, prout regulariter contingit, adire Superiorem pro abſolutione, tenetur ex charitate Confeſſarius, ſi poteſt, adire illum, & petere facultatẽ abſoluendi à reſeruatis, & ex vi illius ipſum abſoluere Regulariter autem loquendo Prælatus tenetur hanc licentiã concedere, iuxta dicta *num. 7.* maximè, quando Confeſſarius id iudicat conueniens, prout colligitur ex verbis Clementis VIII. *in decretis pro reſeruat. caſuum*, quę retuli *tom. 1. cap. 18. num. 29.* Vbi inquit, quod Confeſſarijs in Conuentibus deſignatis abſolutio reſeruatorum debet committi, *quãdo caſus occurrerit* (inquit Pontifex *in quo eam debere committi ipſe in primis Confeſſarius iudicauerit*. Et etiam ſi Confeſſarius id non iudicet. Quia moraliter, & regulariter loquendo minus periculi eſt in conceſſione, quam in negatione talis facultatis. Ludouicus à Cruce *dicta diſp. 1. capit. 3. dub. 3. numer. 9.* Nihilominus, non ſemper tenetur id facere, ſi enim videat talem commiſſionẽ ſæpè à ſe poſtulari, & quod propter illam Religionis diſciplina relaxetur, & prudenter credat ſe per ſe ipſum remedium efficacius adhibiturum, tunc licentia alteri confitendi neganda erit. Ita Laymanus *ſupra numero 6. Quæſtio quarta*. Ludouicus à Cruce *ſupra num. 3.* Tunc autem Confeſſarius non abſoluat pœnitentem, ſed ipſe pœnitens ſe gerat, vt dixi loco relato ex primo tomo. Nec obſtat, ſi contra hoc dicatur, eumdem Pontificem, iuxta dicta ibidem, declaraſſe, quod ſi huiuſmodi Regularium Confeſſarijs caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij *illa vice* pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſoluere. Id enim intelligendum eſt, vt ibi dixi, pro vna vice. Ita vt illud pro *illa vice*, idem ſit, ac pro vna vice tantum, prout idem verbum intellexiſſe videtur Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num.* 2. Non pro ſemper, quidquid dicant alij. Primò, quia ſi Pontifex voluiſſet ſemper id fieri, non diceret *pro illa vice*, quod eſt verbum coarctatiuum, & limitatiuum, ſed illud omitteret. Secundò, quia ſibi contrarius eſset, dicit enim in eiſdem decretis: *Non liceat Superioribus Regularium Confeſſiones ſubditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint, aut ipſimet ſubditi ſpontè, ac proprio motu id ab iis petierint*. Cum enim ijs verbis *illud peccatum aliquod reſeruatum admiſerint* condiſtinguat ab eo, *aut ipſimet ſubditi ſpontè, &c.* manifeſtè colligitur poſse Prælatum in aliquo caſu non dare hanc facultatem Confeſsarijs. Tertiò, quia aliàs parum, aut ferè pro nihilo vtilis eſset reſeruatio caſuum in Religionibus, ſi enim ſubditi crederent, eo ipſo, quod Confeſsarij petunt à Superioribus facultatem abſoluendi ab eorum caſibus, illam teneri concedere, & ſi non concedant, poſse ſemper ſine illa à Confeſsarijs abſolui, parum certè, aut nihil curarent de tali reſeruatione. Demum, hoc eſſet contra diſciplinam Regularem, quia certum, & indubitatum eſt poſſe multos caſus occurrere, in quibus Regulari diſciplinæ conſonum eſt, quod Prælatus ipſe ſubditorum confeſſiones audiat. Hæc verò dixerim contra aliquos, qui dum benigni eſſe volunt in ſubditos, contrarij ſunt Superioribus, & toti Communitati, quibus magis fauendum erat. Quid autem eo caſu gerere debeat ſubditus, ſi illi neceſſarium ſit communicare, vel celebrare, dixi eo *cap. 18. num. 29.*

24 Maius dubium eſt, quid faciendum in caſu quo Prælatus, cui caſus reſeruatus eſt, longè diſtat à loco, vbi eſt pœnitens, qui caſum reſeruatum commiſit, vt ſi v. g. aliquis in Indiæ partibus exiſtens caſum hæreſis incurrat, à quo à ſolo Papa abſolui poteſt, iuxta dicta in ſuperioribus, & idem eſt reſpectiuè de alijs caſibus, à quibus, nec per priuilegia Regularium, nec per Bullam Cruciatę abſolui quis poteſt. Et procedit difficultas in caſu quo talis celebrare, vel communicare debet, ita vt ſi id non faciat, ſcandalum, vel infamia inde orietur: nec poteſt ſe vllo modo ſine mendacio excuſare. Ad quod primò dicẽdum, quod ſi talis neceſſitas non occurrat, debet ille abſtinere à communione, vel celebratione, & procurare per ſe, vel per alium, vel ſaltem per litteras facultatem à Superiore, cui caſus reſeruatus eſt, vt poſſit abſolui à caſu reſeruato. Imò, ſi excommunicationem incurrit, abſtinere debet ab omni alia communicatione in diuinis, & humanis, prout ipſa excommunicatio exigit, & quantum ſine ſcandalo, aut infamia propria id fieri poteſt. Quod enim aliqui exiſtimare videntur poſse talem in eo caſu celebrare, ſi per eum non ſtat quominus abſoluatur, quia non habet à quo obtineat abſolutionem, & aliàs eſt contritus (de quo Fagundez *de præcept. Eccleſ. tract. 1. lib. 3. cap. 12. num. 12.*) non videtur probabile, nec placet Dianæ *part. 1.*

Tract. de abſolut. ab hæreſ. reſolut. 4. Caſu tamen neceſſitatis communicandi, vel celebrandi, ita vt ſi id non fiat, ſcandalum, aut infamia inde ſequatur, inter varias Doctorum ſententias illa eſt ſatis probabilis, & in praxi ſecuta, quod poteſt, & tenetur confiteri ſua peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata Confeſſario habenti facultatem abſoluendi à non reſeruatis, & tunc abſolui à non reſeruatis directè, à reſeruatis verò indirectè, cum onere tamen procurandi abſolutionem à Superiori, cui caſus ſunt reſeruati, & ſic communicare, vel celebrare. Ratio eſt, quia etſi Confeſſarius ordinarius non poſſit abſoluere à reſeruatis, iuxta doctrinam Conc. Trident. ſupra traditam, quia tamen poteſt abſoluere à non reſeruatis, & ex alia parte occurrit pęnitenti neceſſitas grauis cõmunicandi, vel celebrandi, vt ſupponitur, propter vitandum ſcandalum, & iacturam ſuæ famæ, ideo in tali caſu præſumitur pia mater Eccleſia conſentire, quod abſoluatur, etiam à reſeruatis. Bonacina *dicta diſp.* 4. *quæſt.* 7. *punct.* 5. *§.* 3. *num.* 6. Naldus *in Summa verbo Bullæ Cœnæ num.* 62. Portellus *ſupra num.* 22. poſt plures alios quos referunt. Extenditur hoc etiã ad caſum quo ille pœnitens eſſet ligatus excommunicatione, tum propter eamdem rationem, tum etiam, quia etſi verum ſit, quod excommunicatio arceat hominem à Sacramento pœnitentiæ, hęc tamen prohibitio ceſſat in hoc caſu, quia lex de vitãdo ſcandalo, & iactura famæ præfertur cuicumque legi Eccleſiaſticæ. Tum præcipuè, quia *in cap. eos qui de ſent. excommunicat. in* 6. declaratur, quod tam in periculo mortis, quam dum adeſt impedimentum legitimum comparendi coram Superiore poteſt quis abſolui à cenſura, cum onere comparendi, quam primum potuerit. Bonacina *ibidem numer.* 8. Naldus *ibidem*. Portellus *ibidem*, poſt alios. Supponunt autem communiter Doctores ſic abſolutum indirectè à caſibus reſeruatis teneri quam primum obtinere directam ipſorum abſolutionem à Superiore, cui ſunt reſeruata, vel coram ipſo comparendo, vel ab eo impetrando facultatem ad recipiendum abſolutionem ab alio, poſtulando id per ſe, vel per litteras, aut libellum ſupplicem, proprio nomine ſuppreſſo, prout fit in Pœnitentiaria. Si autem id non faciat, peccat mortaliter. Addit Portellus *ſupra* ex Nauarro, talem abſolutum à non reſeruatis adeuntem Superiorem teneri ſolum ad confitendum illi reſeruata.

25 Abſoluens à caſibus reſeruatis extra articulum mortis, vel extra prædictum caſum vrgentis neceſſitatis, non ſolum grauiſſimè peccat cõtra præceptum Superioris reſeruantis, ſed etiam abſolutio eſt nulla, ob defectum iuriſdictionis. Incurrit etiam in aliquibus caſibus excommunicationis ſententiam, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 43. *& ſupra verbo Bullæ Cœnæ num.* 57. Confeſſarij etiam, virtute Indultorum, ſeu priuilegiorum abſoluentes ab aliquo caſu ex deſignatis à Sacra Congregatione ſub Clemente VIII. anno 1601. iuxta moderationem tamen ab eadem Sacra Congregatione factam anno 1602. quæ retuli *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. incidunt in pœnas excommunicationis latæ ſententiæ, priuationis Officiorum, & Dignitatis, aut Beneficiorum, & inhabilitatis ad quæcumque Officia, Prælaturas, & Beneficia, ſoli Papæ reſeruatas. Vide has declarationes apud Quarantam *in Summa Bull. verbo Caſus reſeruat.* & Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 50. *propè finem*. Et nota, inhabilitatem ad audiendas confeſſiones, quæ poſita erat in declaratione anni 1601. ſublatam eſſe in declaratione anni 1602. Quod non animaduertit Peirinis *ſupra num.* 18. vbi loquitur de his pœnis. Vide & Fagundez *in* 2. *præcept. Eccleſ. lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 29. Pro alijs etiam pœnis, quas incurrunt abſoluentes à caſibus reſeruatis ſine facultate, vide Theſaurum *in praxi part.* 2. *verbo Abſoluens à caſibus reſeruatis cap.* 3.

26 Circa eos autem quibus delegatur facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis, primò animaduertendũ, quod etſi, iuxta plurium ſententiam, cui delegata eſt facultas abſoluendi à caſibus non debet intelligi delegata facultas abſoluendi à cenſuris, quia cẽſuræ, vt ipſi dicunt non ſunt caſus, ſed pœnæ caſus, ſic enim colligunt ex Nauarro *in Manual. capit.* 27. *num.* 261. Graffio *in deciſ. aur. li.* 1. *cap.* 13. *nu.* 63. & alij. Nihilominus oppoſitum eſt mihi ſatis probabile, prout tenent Suarez *tom.* 5. *de Cenſur. diſp.* 7. *ſect.* 4. *nu.* 13. & Portellus *ſupra num.* 4. Niſi ex circunſtantijs antecedentibus, vel conſequentibus aliud colligatur. Tum quia ipſæ cenſuræ, etiam ſi ſint pęnæ, etiam comprehenduntur nomine caſus, & in communi modo loquendi, ſicut homo dicitur cadere in peccatum, ſic dicitur cadere, ſeu incidere in excommunicationem. Tum etiam, quia cum in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. detur facultas Epiſcopis abſoluendi à caſibus occultis, ex communi omnium ſentẽtia ibi per caſus intelliguntur tã peccata, quam cenſuræ illi annexæ. Nec obſtat, quod dicunt id eſſe ſolum verum in caſibus Papalibus, quibus regulariter ſemper eſt annexa cenſura. Etſi enim id ita ſit, iuxta dicta in ſuperioribus, nihilominus ex hoc habetur nomen caſus tam ad peccata, quàm ad cenſuras extendi. Qui ergo habuit à Superiore auctoritatem abſoluendi à caſibus, habuit etiam abſoluendi à peccatis, & cenſuris, niſi aliud, vt dixi ex circunſtantijs colligatur.

27 Illud autem eſt verum, quod qui delegatus eſt ad abſolutionem caſuum, non propterea accepit facultatem ad diſpenſandum, vel commutandum vota, vel iuramenta, quia iſta non ſunt caſus. Nauarrus, & Graffius *ſupra*. Idem dicunt de irregularitatibus. Sed hoc non omnino placet, quia etiam vocari poſſunt caſus, & homo dicitur cadere in irregularitatem. Ex alio tamen capite horum ſententia videtur probabilior, eo quod irregularitas non abſoluitur, ſed diſpenſatur. Rurſus eſt difficilis diſpenſationis, & ita ſi expreſsè non concedatur, non cenſetur conceſſa, iuxta dicta *to.* 1. *c.* 19. *n.* 19. Nihilominus ad circunſtãtias, & modum quo hæc facultas concedi ſolet, attẽdendum eſt.

28 Cui conceditur à Papa facultas abſoluendi à caſibus ipſi reſeruatis, non conceditur, niſi exprimatur, à caſibus Bullæ Cęnæ, quia iſti ſunt ſpecialis notæ digni. Et ita vſu receptum eſt. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſputat.* 21. *ſect.* 3. *num.* 3. Riccius *in praxi aurea reſolut.* 333. Nec cui conceditur facultas a caſibus Bullæ Cęnæ conceditur ab hæreſi, propter maiorem ſpecialitatem huius caſus. Henriquez *in Summa libr.* 8. *capit.* 16. *§.* 3. Azor. *Inſtitut. Moral. tom.* 1. *libr.* 8. *capit.* 10. *quæſt.* 12. vbi oppoſita ſententia relata, hanc vocat veram, & conformem vſui, ac ſtylo Curiæ Romanæ.

28 Si quis durante termino illi pręfixo, vt poſſet abſolui à reſeruatis validè confeſſus, eſt, & oblitus alicuius reſeruati quẽ habebat, poteſt tranſacto illo termino ab eo abſolui, iuxta dicenda infra verbo *Iubilæum numer.* 17. Portellus *ſupra numer.* 8. ex Sà, & Sanchez. Dixi *validè confeſſus eſt*, quia confeſſus inualidè

non

Digitized by Google

non fruitur hoc priuilegio, iuxta dicenda eo loco. Portellus *ſupra*. Quando autem Prælatus concedit facultatem perpetuam abſoluendi à reſeruatis intelligitur de præteritis,& futuris. Portellus *ſupra nu.* 13.ex Vega *in Summa*.

29 Poſſe illum cui delegata eſt facultas abſoluendi ab omnibus caſibus reſeruatis ſubdelegare illam (eo quod licet delegatus ad vnam cauſam in particulari ſubdelegare non poſſit *l.à Iudice C.de Iud.cap.fin.de offic.delegat.* delegatus tamen ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegare poteſt) colligi poteſt ex Nauarro *in Manual.cap.27.num.*45. Sorbo *in Addition.ad Compend. verbo Abſolutio Ordin.quo ad Fratres in fine*, & tenet Peirinis *ſupra num.27.& 2.tom.priuileg.Minim. in Conſtit.10.Vrbani VIII.num.*14. Limitatione tamẽ eget. Si enim alicui delegata eſt hæc poteſtas, vt Iudici,vel Prælato,& pro vtroque foro, veluti ſi Generalis concederet Prouinciali facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus ipſius, vel Prouincialis, Priori, aut Guardiano,cum facultate explicita, vel implicita ſubdelegandi (de quo Portellus *ſupra in Additionib.num.*1.) ſic admittenda eſt hæc doctrina. Neganda tamen, quando ea facultas conceſſa eſt alicui, vt Confeſſario dumtaxat, & ſolum pro foro interno, hæc enim indelegabilis eſt, vt patet ex vſu Eccleſiæ.

30 Pro caſibus ab Epiſcopis reſeruandis hæc ſtatuit Congregatio Epiſcoporum,& Regularium ſub Clemente VIII.in decretis anni 1601. de quibus ſupra dixi: *Monentur omnes, vt paucos, eoſque tantum, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumque ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſuis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint*. Item eadem Sacra Congregatio in decretis moderatorijs præcedentium de anno 1602.de quibus etiam ſupra dixi, hæc ſtatuit: *Illos rurſus magnoperè admonendos cenſetur, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent, quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem,non autem in deſtructionem cedat, &c.* Et infra: *Prohibet etiam ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos*. Subiungitur etiam: *Facultatem verò, & licentiam abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam viua voce concedi poſſe declarat*. Extant etiam litteræ eiuſdem Sacrę Congregationis eodem anno miſſę ad Archiepiſcopum Neapolitanum (quarum etiam copia ad alios Ordinarios mittebatur) in quibus regulæ deſignantur circa hos caſus ab Epiſcopis reſeruandos. Vide Barboſam *de offic.& poteſt. Epiſcop.allegat.*50.*in fine, & in Collectan.Bullar.verbo caſus reſeruati.*

31 Declaratum etiam eſt ab eadem Sacra Congregatione non poſſe eſſe caſum reſeruatum reſtitutionem incertorum, nec eorum, qui nocte per Ciuitatem inhoneſta cantant,nec violatores feſtorum. Gauantus *in Manual.Prælator.verbo caſus reſeruati*. Barboſa *ſupra in Collect.Bullar.*

32 De caſibus autem ex decreto eiuſdem Clementis VIII.permiſſis reſeruari à Superioribus regularium, in genere dixi *tom.1.cap.*18. *num.*20.in ſpecie verò,& particulariter in huius ſummæ diſcurſu de illis loquor. Etenim de primo,qui eſt *Veneficia, incantationes, & ſortilegia*, dicam verbo *Veneficia*. De ſecundo,qui eſt *Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eo peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio*, & de tertio, qui eſt *Nocturna, ac furtiua è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio, etiam non animo Apoſtatandi facta*, præter dicta ſupra verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia*, plura dixi eo *to.1.cap.13.& 16.* De quarto, qui eſt *Proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale*, plura etiam dixi eo *tom.1.cap.6.* De quinto, qui eſt *Iuramentum falſum in iudicio Regulari, ſeu legitimo*, dicam infra verbo *Iuramentum*. De ſexto,qui eſt *Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſecuto*, dixi ſupra verbo *Abortus*. De ſeptimo,qui eſt *Falſificatio manus, aut ſigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus*, dicam verbo *Falſarius*. De octauo, qui eſt *Furtum Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale*, dicam verbo *Furtum*, & aliqua dixi *tom.1.c.*6. De nono, qui eſt *Lapſus carnis voluntarius operè cõſumatus*, dixi eo *tom.1.cap.*5. De decimo,qui eſt *Occiſio, ſeu vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcumque perſonæ*, dicam verbo *Homicidium*. Ac de vndecimo, qui eſt *Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores*, dixi eo *tom. 1. cap.8.num.* 30. De illis etiam agunt. Quaranta *in Summa Bullar.verbo caſus reſeruati*. Cornlanus *in Tract. de caſibus reſeruatis*. Peirinis *tom.2.de Prælato quæſt.3. cap. 2.§. 1.* & alij.

CAVSA IVDICIALIS REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

*Cauſa iudicialis, quid, & quotuplex ſit. n.*1.
*Cauſæ ciuiles Regularium cum ipſi ſunt actores à quibus cognoſcuntur.n.*2.
An poſſint tunc agere coram Iudice ſæculari. numero 3.
*Quid, quando ipſi Regulares ſunt rei.n.*4.
*Quid de Regularibus extra Monaſterium degentibus. num.*5.
Qua ratione caput volentes de priuilegiis, *& Concil. Tridentinum intelligenda.n.*6.
*Nec in prima inſtantia coram Ordinarijs conueniri poſſunt.n.*7.
*Quomodo Bulla Pauli V.intelligenda.n.*8.
*Cauſa de nullitate profeſſionis apud quos tractandæ. num.*9.
*Quid de cauſis criminalibus Regularium.n.*10.
An poſſint trahere ſuos reos coram alijs iudicibus. numero 11.
*Quid, quando ipſi ſunt rei. n.*12.
*Coram Ordinarijs, quando trahi poſſunt. n.*13.
Quid de cauſis ſpectantibus ad Sanctum Officium. numero 14.
*Quid ſi Ordinarij procedant contra ipſos in caſibus non permiſſis.n.*15.
An propter Prælatorum negligentiam id liceat. numero 16.
*Alia remiſſiuè.n.*17.

1 CAVSA iudicialis eſt materia nondum diſcuſſione, & examine pateſacta, quæ dum proponitur dicitur *iudicium*,& cum definitur dicitur *iuſtitia,cap.forus de verb.ſignificat.* Eſt autem duplex; quædam ſæcularis, quædam Eccleſiaſtica; rurſus alia criminalis, alia ciuilis; ſimiliter alia ſpiritualis,

Digitized by Google

tualis, alia ſpiritualibus annexa. Syluester *in Summa. verbo cauſa dub.3.& 5.* Sanch. *in opuſc. Moral. tom.2. lib. 6. cap. 3. dub.8.* De his breuiter agendum, ſaltem remiſſiue, quatenus ad Regulares ſpectat.

2 Et quidem loquendo de cauſis ciuilibus Regularium cum ipſi ſunt actores, & illis illata eſt iniuria manifeſta, vel violentia, cognoſci poſſunt à conſeruatoribus, iuxta dicta *tom.2.c.10.n.62.* ex conſtitutione Greg. XV. quæ incipit *Sanctiſſimus*, & declaratione S. Congregationis eo cap. relatis, & iuxta modum ibi præſcriptum. Etſi oppoſitum defendat Sanchez *ſup. c.9. dub.6.* niſi in caſu quo Religio ſpoliaretur aliquibus bonis, quæ poſſidet. Cum autem non eſt illis illata manifeſta iniuria, aut violentia, & ipſi ſunt actores non poteſt cauſa cognoſci ab eorum conſeruatoribus, ſed ab alijs Iudicibus competentibus. Ratio eſt, quia etſi ante dictam conſtitutionem Greg. XV. id fieri poſſet, iuxta dicta eo *c.2.n.30.* poſt illam tamen id fieri non licet, eo quod in ipſa conſtitutione clarè decernitur, vt retuli *ibidem num.42.* qood conſeruatores nullam habeant iuriſdictionem *in cauſis in quibus Regulares actores fuerint*. Quod limitans S. Congregatio, vt ibidem etiam retuli *n.47.* dicit, quod in manifeſtis iniurijs, & violentijs defendi poſſunt à conſeruatoribus. Ex hoc enim infertur non poſſe id fieri, quando non eſt manifeſta iniuria, aut violentia. Hoc etiam ſenſu accipi debet, id quod *ibid. n.61.* dixi, videlicet non poſſe procedere hoc tẽpore conſeruatores Regularium in cauſis ciuilibus eorum, qui aliquam pecuniæ ſummam, vel aliquam rem ipſis debent, ex locationibus, legatis, teſtamentis, &c. Intellige, quando non eſt manifeſta iniuria, aut violentia, quia ſi illa eſſet, poſſent id facere ex vi declarationis S. Congregationis relatæ.

3 Poſſunt ſimiliter Regulares in eiſdem cauſis ciuilibus, in quibus ipſi actores ſunt, ſiue cum adeſt manifeſta iniuria, aut violentia, ſiue cum non adeſt, agere coram Iudice ſæculari, iuxta dicta eo *c.10.n.73.* & cum conditionibus ibi ex prædicta Conſtitutione Greg. XV. deſignatis. Nec propterea, quod non agant coram conſeruatoribus, etiam quando poſſunt, ſibi vllo modo præiudicant, vt habent Federicus de Senis *in conſ.14. nu.5.* & Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regular. ſupra dict. conſtitution. Gregorij XV. pag.178. in ſolut. ad 4.* Quando autem religioſus hoc modo ageret in iudicio forenſi contra aliquem debet habere licentiam ſui Superioris, iuxta dicta *tomo primo cap.9. num.11. & ſupra verb. Accuſare, & accuſator num.1.* cum limitationibus tamen ibi adductis.

4 In prædictis autem cauſis ciuilibus, quando Regulares ſunt rei trahi debent coram eorum Superioribus. Illi enim ſunt legitimi eorum Iudices. Idque conſtat, non ſolum ex eorum exemptione à quibuſcumque Iudicibus, etiam Eccleſiaſticis, de quo verbo *Exemptio* dicetur, ſed ex dictis *tom.1. cap.11. num.10.* Poſſe etiam trahi coram eorum conſeruatoribus colligitur, tum ex declaratione Sac. Congregationis ſub Paulo V. tum ex Conſtitutione relata Gregorij XV. Vt enim retuli *tom.2. cap.10. num.42.* expreſsè ibi aſſerit poſſe Regulares coram ſuis conſeruatoribus trahi, aut conueniri.

5 Regulares tamen extra Monaſteriom degentes, etiam ſi certum Iudicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant, in alijs verò, ſi ipſum Iudicem non habuerint, conueniri debent coram Ordinariis tamqoam in hoc à Sede Apoſtolica delegatis, in ciuilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum. Ita enim decernitur in Concil. Tridentin. *ſeſs. 7. c.14.* de quo dixi *tom.1. cap.11. num.10. & tom.2. ca. 10. num.6. & 7.* Circa quæ, præter ibi dicta, nota, quod Monachus dicitur habitare intra Monaſterium, quãdo ex licentia ſui Prælati degit extra Monaſterium. Ita ex Abbate antiquo, Paoormitano, Angelo, Siloeſtro, Nauarro, & Henriquez affert Sanchez *in opuſcul. Moral. tom.2. lib.6. cap.9. dub.2. num.4.* Vnde quantumcumque Religioſus extra clauſtra degat ex legitima licentia ſui Prælati, non poteſt conueniri coram Ordinarijs, etiam in dictis cauſis ciuilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum, quia iſte reputatur eſſe intra Monaſterium. Vnde etiam inferont Rodriguez *tom.2. Quæſtion. Regular. quæſt.2. art.8.* Peirinis *tomo 1. Priuilegior. Mendicant. in Conſtitut.2. Sixti IV. num.29.* & Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1. diſp.15 quæſit. 7. num.9.* inſeruientes alicui beneficio, vel addictos ſeruitio Monialium, non comprehendi hoc decreto, quia non degunt extra Monaſterium ex ſpeciali priuilegio, aut licentia, ſed ex inſtituto. Nota etiam, quod per caoſas mercedum intelliguntur cauſæ ſtipendiorum, ſeu ſalariorum debitorum operarijs, vel mercenarijs. Henriq. *lib.7. de Indulgent. cap.25. num.5. in comment. littera O.* Sanchez *ſupra num.5.* Vbi etiam *num.6.* tractat, quæ ſint iſtæ miſerabiles perſoōæ, de quibus loquitur Concilium.

6 Maius dubium eſt, an ratione *capit. volentes de priuileg. in 6.* quod Concilium *dicta ſeſſ.7. ca.14.* innouat, & obſeruari præcipit in cauſis exemptorum, poſſint Regulares trahi coram Ordinarijs. Dicit enim Innocent. IV. eo cap. de exemptis loquens ſic: *Declaratione irrefragabili deſinimus, quod quantumcumque ſic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, ſiue contractus, aut rei de qua contra ipſos agitur, ritè poſſunt coram locorum Ordinarijs conueniri*. Cum ergo Concilium hoc caput innouet, videtur iuxta illud dicendum poſſe Regulares conueniri coram Ordinarijs. Nihilominus oppoſitum dicendum eſt, maximè propter dicta eo *cap.11. num.10.* expreſsè enim Paulus V. in Bulla ibi adducta, & Sacra Congregatio in decreto in Bulla relato declararunt ad inſtantiam Procuratoris Generalis Carmelitarom non comprehendi Regulares Conſtitutione illa dicti *cap. Volentes.* Accedit, quod, vt probat ex multis Sanchez *dicto tom.2. Opuſc. Moral. lib.6. cap.9. dub.1. num. 25.* dictum *cap. Volentes* ſolum loquitur de exemptis ratione loci, iſti enim quoties deliquerint, vel contraxerint in loco non exempto, vel circa rem ſitam in loco non exempto conueniri poterunt coram Ordinariis, non verò loquitur de habentibus exemptionem perſonalem, quales ſunt Religioſi. Idem ſequitur etiam ex multis alijs Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Alleg. 105. num.23.*

7 Similiter, nec conueniri poſſunt, etiam in prima inſtantia, coram Ordinarijs, propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.24. cap.20.* vbi dicitur: *Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum, quomodolibet pertinentes, etiam ſi Beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoſcantur*. Ratio eſt, quia Paulus V. in dicta Bulla, & Sacra Congregatio in ea relata declararunt ad Regulares non pertinere, nec per illod imminutas, aut reſtrictas eſſe eorum conſeruatorias, nec aliquid noui inductum, quoad illarum primam inſtantiam. Ita etiam ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.81. num.13.* afferens etiam declarationem aliam Sacræ Congregationis, & Rotæ deciſionem in Oſcenſi *iuriſdictionis* 12. Decembris 1614.

Hic

Digitized by Google

8 Hic notandum pro ijs, quæ dicta ſunt de iſta Bulla Pauli V. & declaratione Sacræ Congregationis in ea inſerta, quod licet ſupplicatio facta per dictum Procuratorem Generalem Carmelitarum ad Sac. Congregationem ſolum eſſet de Regularibus intra clauſtra degentibus, an comprehenderentur tum dicto *capit. Volentes* innouato à Concilio Tridentin. *ſeſſ. 7. cap.* 14. tum decreto eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ.24.cap.*20. Ipſa tamen S. Congregatio vniuerſaliter reſpondit ſine dicta determinatione de Regularibus intra clauſtra degentibus, ſed indefinitè, & generaliter de ipſis Regularibus, quo denotari videtur, Regulares ſiue intra clauſtra, ſiue extra illa degentes non comprehendi *in cap. Volentes*, neq; decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.7.cap.*14. illud innouantis, neque etiam decreto *ſeſſ.24. cap.* 20. Vide Bullam *in 3.tom. Bullar.* inter Bullas Pauli V. *num.*34. & apud Petrinis *tom.1. Priuilegiar. Mendicant. in Conſtit.2. Sixti IV. num.* 32. Vide etiam Barboſam loco relato *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.*105. *num.*23. & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo cauſa num.* 3.4. & 5.

9 Cauſæ etiam de nullitate profeſſionis tractari debent coram Ordinario, & Superiore Religionis, iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regularib. cap.*19. De quo aliqua *tom.1. cap.2. num.*7. & 8. & alia 4. tom. verbo *Profeſſio Regularium*. Sed nota, quod ſi huiuſmodi cauſæ intra biennium non determinentur, ad Iudices Superiores trahi poſſunt, iuxta decretum eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ.24.cap.*20. niſi aſſignentur cauſæ legitimæ, propter quas non ſunt definitæ. Ita enim habetur ea declarationibus S. Congregationis, quas referunt Armend. *in additionib. ad recopil. legum Nauarr. lib.2. tit.18. lib.7. de Relig. nu.*40. Franciſcus Leo *in Theſaur. for. Eccleſiaſt. part.2. ca.1. num.*72. Riccius *in praxi aurea reſolut.*334. & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.*81. *num.*8. & *in Collect. Bullar. verbo cauſa*.

10 Quoad cauſas verò criminales, quamuis ex dictis colligi poſſit ad quos pertineant, nihilominus maioris claritatis gratia dicendum, quod cum in illis ſunt actores Regulares, & illis illata eſt manifeſta iniuria, vel violentia, poſſunt reos trahere coram conſeruatoribus. Hoc enim illis videtur conceſſum, non ſolum in antiquis priuilegijs Religionum, de quibus egi *tom.2. cap.*10. *à num.*3. Sed etiam colligi id poteſt ex Conſtitutione Greg. XV. eo capite relata, adiuncta declaratione S. Congregationis circa illam, quæ vt retuli, *ibid. num.*47. declarauit: *Minimè ſublatam eſſe facultatem, quam habent Conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniurijs, ac violentijs, dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innoc. IV. & Bonifac. VIII. relatis in capit.1. & fin. de offic. delegat. in 6.*

11 Cum autem non eſt illis illata manifeſta iniuria, vel violentia poſſunt trahere ſuos reos coram Iudicibus competentibus, vel ſpecialibus Iudicibus à Principibus, vel Magiſtratibus deſignatis, iuxta dicta *ſupra*, & dicto *capit.*10. *num.* 73. cum conditionibus tamen vtroque loco notatis. Imò, ſi cauſa ſanguinis verſatur, obſeruandum, quod dixi ſupra verbo *Accuſare*.

12 Quando verò ipſi ſunt rei, applicanda ſunt ea, quæ ſuperiùs dixi: quod ſcilicet trahi debeant coram eorum Superioribus, qui ſunt legitimi, & Ordinarij eorum Iudices. Quamuis autem ea dictis ex conſtitutione dicta Gregorij XV. & declaratione Sacræ Congregationis videatur colligi trahi etiam poſſe coram conſeruatoribus; id tamen expediens non eſt bono nomini, & famæ Regularium, nec vſu receptum.

13 Coram Ordinarijs autem numquam trahi poſſunt, niſi in caſibus à Concilio Tridentino permiſſis. De quibus egi *tom.* 1. ſcilicet de Regularibus extra Monaſterium degentibus, & delinquentibus, iuxta dicta ibi *cap.*11. *num.*8. & 10. Quod extendunt etiam ad Equites Ieroſolymitanos Riccius *in Collectan. dec.* 503. & Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Delinquens num.*2. Et de illis, qui ſine mandato ſuorum Superiorum in ſcriptis, extra ſuos Conuentus reperti fuerint, vel ſi miſſi ad vniuerſitates in Conuentibus non inhabitant, iuxta dicta eo *cap.*11. *num.*11. Item de Religioſo intra clauſtra degente, ſed extra illa notoriè delinquente, iuxta dicta *ibid. cap.*16. *num.*26. & 27. & dicenda infra verbo *Delinquens Regularis*. Ac de Religioſis executoribus teſtamentorum, iuxta dicta eo *tom.1. capit.9. num.*9. Vide alia dicenda verbo *Epiſcopus*.

14 De caſu hæreſis qualiter ſpectet ad Sanctum Officium Inquiſitionis, vel Ordinarios, dixi *tom.1. capit.* 18. *num.*18. Quod idem ſimiliter de caſu Aſtrologiæ iudiciariæ, dixi *cap.*10. *num.*27. Et de caſu eorum, qui Miſſas celebrant in gradu Sacerdotis non conſtituti, *ibidem num.*22. Et de caſu ſollicitantium in Confeſſione, &c. ad illicita, *ibid. cap.*19. *num.*33. Ac de caſu obloquentium in materia Conceptionis puriſſimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ, *ibid. cap.*20. *num.*12. Item de caſu eorum, qui indebitè colunt non Canonizatos, aut Beatificatos, *cap.*12. *num.*30. Caſum verò Monetariorum ad Ordinarios ſpectare eo *cap.* 10. *num.*23. dixi.

15 Addendum, quod ſi Ordinarij tentent procedere contra Regulares exemptos in alijs caſibus eiſdem non permiſſis in iudicio, vel extra, vel contra res Monaſterij in quauis cauſa ciuili, criminali, &c. proceſſus, ſententiæ, & inde ſecuta ſunt ipſo iure irrita, & nullum parant præiudicium, nullumque effectum operantur, nec ſententia tranſit in rem iudicatam, nec debet mandari executioni, cum nullam habeant iuriſdictionem ſic facientes. Henriquez *lib.7. de indulgent. cap.*25. *toto num.*5. Sanchez *ſupra dicto cap.9. dub.* 1. *num.*27.

16 Quæ intelligenda etiam in caſu quo Prælati Regulares negligentes eſſent in ſubditorum correctione, quia non propterea ius aliquod deuoluitur ad Ordinarios, ſed ad Prælatum ſuperiorem illis Prælatis negligentibus. Henriquez *ſupra num.*4. Sanchez *ſupra num.*26.

17 Alia circa hoc punctum, vide verbo *Clericus*, & verbo *Delinquens Regularis*, verbo *Epiſcopus*, verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

CENSVRA ECCLESIASTICA.

SVMMARIVM.

*Cenſura quid, & quotuplex ſit. n.*1.
An alia præter excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum. ibid.
*Qui poſſunt ponere cenſuras. n.*2.
Quæ conditiones pro eis requirantur. ibid.
*Qualis iuriſdictio. n.*3.
*Qui ligari poſſunt cenſura. n.*4.
Religioſi hoſpites, an ligentur cenſuris Conuentuum in qui-

Digitized by Google

quibus morantur . ibidem.
Cenſura qualiter ferri debeat.n.5.
An ſub eouditione ferri poſſit.ibid.
Iuris farma in ea ſeruanda.u.6.
Monitio ad eam requiſita.u.7.
Qualis eſſe debeat.ibid.
Praxis Regularium Prælatorum in ea ferenda . numero 8.
An eam ferre poſſint extra proprium territorium. numero 9.
Ferri non poteſt , niſi propter peccatum proportionatum. num.10.
Quale eſſe debeat tale peccatum. ibid.
Qui exeuſentur à cenſura incurrenda. u.11.
Quibus modis tollitur cenſura. n.12.
Cenſura uon reſeruata à quibus tollantur.n.13.
Alia remiſſiuè. n.14.

1 CENSVRA apud Romanos ſignificabat ſententiam Cenſoris mores corrigentis, aut pęnam diſcernentis. Hinc eadem vox translata eſt ad ſignificandum ſpiritualem pœnam, quam Eccleſiæ Prælati contumacibus infligunt. Cornexo *tom.2.in 3.part. tract. 5. de Cenſur.diſput.1.in principio.* Laymanus *lib.1.tract.5.par.1.cap.1.* Eſt autem Cenſura pœna ſpiritualis inflicta ab Eccleſiaſtica poreſtate priuans hominem baptizatum vſu aliquorum ſpiritualium. Bonacina *de Cenſu.diſp.1.q.1.punct.1. num.1.* Eſt triplex, ſcilicet excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum. Ita enim determinaſſe videtur Innocentius III. *in cap.quærenti de verb. ſignificat.* qui interrogatus, quid per Cenſuras intelligeretur, tres prædictas ſolum deſignauit. Eſtqoe hæc ſententia ſtylo Curiæ conformis. Solũ enim iſtas, & non aliàs pro Cenſuris vſurpat. Suarez *de Cenſur.diſput.1.ſect.3.* Auila *de Cenſur.part.1.dub.5.* Aliqui tameo auctores ſeprem Cenſuras aſſignant, videlicet, præter tres relatas, Irregularitatem ratione delicti, degradatioem, depoſitionem, & ceſſationem à diuinis. De quibus ſuo loco dicetur. Cornexo *ſup.dub.2.* & alij. Cenſura alia eſt à iure, ea videlicet, quæ fertur per legem, vel ſtatutom perpetuò duratura; alia ab homine, ea ſcilicet, quæ fertur non per legem, aut ſtatutum perpetuò duratura, ſed per præceptum, decretum, vel ſententiam. Laymanus *ſupra num.2.* Deinde, alia eſt latæ ſententiæ, illa ſcilicet quam reus ſine alia Iudicis ſententia, ipſo facto, vel criminis commiſſione incurrit; alia ſententiæ ferendæ, quæ per Iudicis ſententiam infligenda eſt. Laymanus *ibid.num.3.* Quando autem ex verbis colligatur Cenſuram eſſe latæ ſententiæ, vel ſolum ferendæ, dixi *tom.1.cap.10.num.29.* Item Cenſura alia eſt per modum legis, aut præcepti præcipientis aliquid ſub pœna illius; alia eſt per modum ſententiæ: quando ſcilicet Iudex, vel Prælatus condemnat reum ad illam. Suar. *ſupra diſp. 4.ſect.5.num.1.*

2 Cauſæ efficientes cenſurarum, ſeu illi, qui poſſune infligere Cenſuras, non ſolum ſunt Summus Pontifex reſpectu omnium Chriſtianorum, Epiſcopi, Archiepiſcopi, & Patriarchæ reſpectu ſibi ſubditorum, vel illi quibus ipſi eam facultatem delegauerint. Sed etiam (vt ad noſtra propria accedamus) Generales, Prouinciales, Priores, ſeu Guardiani, aut alij Superiores, etiam immediati Religionum, iuxta dicta *tom.1. cap.18.num.22.* De quibus, & alijs quibus ſimilis poteſtas conceditur, Cornexo *ſupra diſp.3.dub.1.* Ad hoc autem, quod cenſuras aliquis imponat requiritur primò, & priocipaliter, quod habeat iuriſdictionem in foro externo. Eſt enim Cenſura actus iuriſdictionis Eccleſiaſticæ externæ, vt ſumitur ex *capit. eum ab Eccleſiarum de offic. ordinar.* Laymanus *ſupra cap.3.num.1.* Hinc requiritur ſecundò, quod ſit Clericus, & non laicus, *cap.decernimus de Iudicijs, cap.indicatum diſt.89.* quia ſolus Clericus ſaltem primæ tõſuræ eſt capax dictæ iuriſdictionis, non quòd ferre Cenſuras ſit actus Ordinis, ſed quia per illum conſtituitur capax ipſius. Cornexo *ſupra diſp.2. dub.3.* Vnde ſi caſu aliquo laicus, aut conuerſus in Religione aliqua eſſet Prælatus, ille non poſſet imponere cenſuras, iuxta dicta *2.tom.cap.8.num.18.* Ex poteſtate tamen Papæ id poteſt illi committi, quia, quod hoc nequeat facere laicus, vel conuerſus, ſolum prouenit ex iure Eccleſiaſtico, cui non ſubiacet Papa. Cornexo *ſupra diſp.3.dub.3. num.4.* Nouitio tamen Clerico id competere poteſt. Paludanus *in 4.diſt.10. quæſt.2.art.1.* Hinc etiam requiritur tertiò, quod ſit vir, & non fœmina, *capit.de Monialibus de ſentent.excommunicat.cap.noua de pœnit.& remiſſ. & cap.dilecta de maiorit.& obed.* Vnde nec Abbatiſſis Monialium id competit, iuxta dicta *tom.1.cap.26.num.11.* & ſupra verbo *Abbatiſſa num.16.* Vbi etiam notaui quo ſenſu dicantur aliquando ſuſpendere. Probabile autem eſt de abſoluta Papæ potentia id fieri poſſe, prout colligitur ex S.Thom. *in 4.diſt.19. quæſt.1. artic. 1. quæſt.3.ad 4.& diſt.25.quæſt.2.art.1.qu.3. ad 2.* & Soto *in 4.diſt.20.quæſt.1.art.4.circa 4.argum.* Hinc quoque quartò requiritor, quod ſit baptizatus. Etenim non baptizatus, nec poteſt eſſe clericus, nec capax iuriſdictionis. Cornexo dicto *dub.3.* Proprerea etiam cõmuniter dicitur, debere eſſe hominem Viatorem, quia ſolus ille eſt capax talis iuriſdictionis, cum iuriſdictio ſit quidam gladius Eccleſiæ militantis. Booacina *ſup.puuct.2.n.3.*

3 Præter hæc autem requiritur etiam ad hoc, vt aliqois ferre poſſit cenſuras, quod iuriſdictio quam haber, ligata, aut impedita non ſit per excommunicationem, ſuſpenſionem, &c. iuxta dicta *tom.1.cap.18. num.22.* vel per defectum vſus rationis, vt contingit in ebrio, furioſo, vel inſano, quia ferre Cenſuras eſt actio humana, quæ talibus conuenire non poteſt. Vgolinus *Tabula prima cap.2.* Cornexo *ſupra diſp. 2. dub.4.*

4 Cauſę verò materiales cenſuræ, ſeu illi, qui cenſura ligari poſſunt; ſunt primò, homines viuentes, non mortui. *24.qu.2.* quia illi ſolum ſont ſubiecti ioriſdictioni Eccleſiæ. Cornexo *ſupra diſp.9.dub.1.* Vnde oõ dæmones, aut animalia irrationalia, niſi ſolum impropriè, propter eamdem rationem. Bonacina *ſupra punct.4.nu.4.* Secundò, homines Viatores, ſeu viuentes vita mortali, non Beati. Propter eamdem rationem. Laymanus *ſupra cap.4.num.2.* Tertiò, homines baptizati, etiam propter eamdem rationem. Cornexo *ſupra dub.2.* Quartò, babeotes vſum rationis, quia ſolum iſti obligari poſſunt præceptis Eccleſiæ, & eſſe capaces contumaciæ. Cornexo *ſupra dub.3.* Quiotò, ſubditi ferentis cenſuras. Neque enim par in parem, aut inferior in ſuperiorem habere poteſt ioriſdictionem in ſoro externo. Cornexo *dub.4.* Hic nota, Religioſos hoſpites per aliquod tempus commorãtes in Conuentibus ſuæ Religionis regulatiter cenſeri ſubditos Superiorum illorum Conuentuom, vbi commorantur, vt habet Peitinis *tom.2.de Prælato qu. 1.ca.8.num.20.& 21.* Ac per conſequens ſubijci cenſuris ab ipſis impoſitis ſicut legibus, & præceptis. Vnde quod *tom.1.cap.4.num.22.* dixi, intelligi debet de hoſpitibus tranſeuntibus, & oon commoran-

tibus

tibus in Conuentibus per aliquod notabile tempus.

5 Cenſura non poteſt ferri per actum merè internum, hic enim cum non ſit ſenſibilis, non poteſt eſſe actus iuriſdictionis externæ, nec operari aliquid in ſubditos. Cornexo *ſupra diſp.4.in princip.* Non tamen requiruntur certa, & determinata verba, ſed ſufficit ſcriptura, vel aliquod ſignum exterius quo exprimatur voluntas imponendi cenſuram. Suarez *tom.5.in 3. par.de Cenſur.diſp.3.ſect.2.* Neceſſaria tamen ſunt verba, vel ſigna determinata ad ſpeciem cenſuræ, excommunicationem v.g. ſuſpenſionem, &c. qui aliàs, nec voluntas Superioris ſufficienter manifeſtaretur ſubdito, nec ſubditus teneretur obedire. Cornexo dicta *diſp.4. dub.1.* Vnde ſi Prælatus dicat ſuſpendo Petrum, niſi ex circumſtantijs notum eſſet circa, quod eſſet illa ſuſpenſio, Officium videlicet, vel Beneficium, &c. nihil faceret, propter eamdem rationem. Cornexo *ibid.* Qui ſecus, & rectè dicit ſentiendum, quando Prælatus diceret excommunico Petrū, verbum enim *excommunico*, tum ex vſu Eccleſiæ, tum ex deciſione *cap.ſi quem de ſentent. excommunic.* ſupponit ſolum pro excommunicatione maiori. Verba ſimiliter, vel ſigna per quæ fertur cenſura debent etiā eſſe determinata ad perſonam, vel perſonas, quæ ligantur illa, aliàs non ligarentur, quia cenſuræ faciunt ſolum id, quod ſignificant. Suarez *ſup.* Bonacina *ſup. punct.7.num.6.* Poteſt ferri cenſura ſolum ſub conditione, vt ſi dicat Prælatus, niſi hoc feceris excommunico te, ſic enim tenet vſus Eccleſiæ, & habetur ex *cap. præterea 2. de appellation.* Quo caſu cenſura non incurritur, vſque ad aduentum conditionis. Cornexo *ſupra dub.2.* Imò ſi legitimè ab ea interim appellatur, non incurretur, etiam adueniente conditione, prout habetur ex dicto *cap. præterea*. Et ratio eſt, quia cenſura illa non habet effectum tunc niſi adueniente conditione: ergo ante illam impediri legitimè poteſt. Idem Cornexo *ibidem*. Vide dicta ſupra verbo *Appellatio num.11.* Si autem Prælatus ferat cenſuras ſub conditionibus impertinentibus, non ſolum grauiter peccat, quia irrationabiliter facit pendere cenſuras à re impertinente, & quia abutitur poteſtate Eccleſiaſtica: ſed etiam inualidus videtur eſſe talis modus ferendi cenſuras, ſaltem, quando conditio eſt de futuro contingenti, quia continet intolerabilem errorem, & abuſum poteſtatis ſpiritualis. Suar. *ſupra diſp.3.ſect.8.* Corn. *ſup. dub.3.*

6 In ferenda Cenſura obſeruari debet iuris forma, primò, quod non feratur diebus feriatis, illis ſcilicet, qui ſpecialiter dicati ſunt cultui diuino. Sayrus *lib.1. cap.14.* Eſt autem ſermo de cenſura, quæ fertur per modum ſententiæ. Sententia enim cum non poſſit fieri ſine præuia cognitione iudiciali cauſæ, non poteſt dari prædictis diebus. Cornexo *diſp.6.dub.3.* Non de illa, quæ fit per modum legis, ſtatuti, aut præcepti, quia ad iſtam non requiritur iudicialis cognitio. Cornexo *ibid.* Imò in caſu vrgenti, & euidentis contumaciæ non videtur requiri dicta conditio. Idem Cornexo. Debet ſecundò Cenſura ferri in ſcriptis, *cap.cum Medicinalis de ſentent.excommunic.in 6.* Nau. *cap.27.num.8.* Suar. *diſp.3.ſect.13. num. 2.* Et aliter faciens incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & diuinis Officijs per menſem *dicto capit.cum Medicinalis.* Limita, niſi vrgeat iuſta aliqua cauſa. Nau. *ibidem.* Bonacina *ſupra punct.8.* Vel niſi adſit bona fides, aut ignorantia, quia dictus textus ſolum videtur loqui contra eos, qui temerè id faciunt. Bonacina *ibid.num. 2.* Debet etiam cauſa Cenſuræ exprimi. Eo *cap. cum Medicinalis.* Suar. *ſupra dicta ſect.13. num.5.* Cornexo *diſp.6.dub.1.* Aliàs incurretur etiam prædicta pœna. Bonacina *ſupra*. Item exemplum huiuſmodi ſcripturæ debet Cenſura affecto tradi intra menſem, ſi id petierit, dicto *cap. Medicinalis*, & aliter faciens incurrit etiam dictam pœnam. Suarez *dicta ſect.13.num.7. & 8.* Aduertunt autem communiter prædicti authores harum conditionum, vel alicuius ipſarum defectum non reddere Cenſuram nullam, aut irritam, ſed peccare ita facientem, iuxta dicta etiam *tom.1. capit. 18.num.22.* [Quia tamen eo *num.22.* dixi, cenſuram ferri debere in ſcriptis, ita vt peccet Prælatus aliter faciens, imo iuxta dicta incurrat ſuſpenſionem, de qua *ſupra*, quod etiam tenet loquendo de Prælato ſeu Iudice Regulari. Sanchez *tom.2.conſilior.moral.li. 6.cap.8.dubio 2.num.3.* Nihilominus extat conceſſio Leonis X. pro Prælatis Minorum vt poſſent ferre excommunicationem ſine ſcriptura, non obſtante dicta pœna Iuris de ſuſpenſione. Referunt hanc conceſſionem. Caſſarubius *in Compend.priuileg. Mendican. verbo Abſolutio ordinaria quoad Fratres numer. 26. & verbo Excommunicatio num.7.* ac Rodriguez in Bullario in Leone X. inter viuæ vocis oracula ipſius *num. 66.* Quia tamen vt ex eiſdem Authoribus habetur hæc conceſſio fuit viuæ vocis oraculo conceſſa, imò & non authentico, quia propterea notatur à Caſſarubio littera O. parua, per quam viuæ vocis oracula non authentica denotare ſolet, ideo talis conceſſio inutilis eſt his temporibus niſi alio modo confirmata, iuxta ea quæ dico *4.tom. verbo Viuæ vocis Oracula*. Aliunde tamen videtur id conceſſum Prælatis Regularibus propter multa priuilegia quæ ipſorum plurimi habent, quod in correctionibus ſuorum ſubditorum non teneantur obſeruare rimulas, & apices Iuris, inter quas ita de ſcriptura videtur numeranda. Prout habent Lapus *allegat.73.* & Felinus *in capit. Sacro.num.7.* quod non improbant. Toletus *in Summa lib.1.cap.9.num.3.* & Lugo *tom.2. de iuſtit. & iure diſp. 37.ſect.14.num.66.* quia durum videtur obligare Prælatos Regulares, qui ſæpius excommunicationem intimant ſuis ſubditis, habere pennam, & folium, & ante ſcribere, quàm ſub pœna excommunicationis mandare. Ad minus tamen ſi Conſtitutiones Religionum id permitterent poſſet fieri; prout tenent idem Toletus, & Sairus *de Cenſuris lib.1.capit.12.num. 22.* & ſi cum aliqua limitatione. Pro priuilegijs autem de non obſeruandis rimulis, & apicibus Iuris, conſule. Lugo *ſup.n.162.*]

7 Maximè ſeruandum eſt in Cenſura, quod non feratur, niſi præuia aliqua admonitione. Ita enim deciditur de excommunicatione *cap. ſacro de ſentent.excommunicat. & cap.Romana de ſentent.excommunicat. in 6.* de Suſpenſione *capit. reprehenſibilis de appellat.* & de Interdicto *cap. ſtatutum de ſentent. excommunicat. in 6.* Eſtque id conforme iuri diuino Matth. 18. verſ. 17. *Si Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus*, & naturæ ipſius Cenſuræ, quæ non ponitur ab Eccleſia, niſi propter contumaciam, & inobedientiam, ad quā requiritur admonitio, nullus enim eſt contumax, & inobediens, niſi qui eſt admonitus de præcepto Superioris. Cornexo *ſupra diſp.5. dub. 1.* Bonacina *diſp. 1.punct.9.num.1.* Diuerſimodè tamen requiritur hæc monitio. Quando enim Cenſura fertur ſiue à iure, ſiue ab homine pro futuris culpis vitandis, tunc non requiritur alia monitio diſtincta ab ipſa impoſitione Cenſuræ, ipſa enim impoſitio Cenſuræ, quamdiu perſeuerat, continuè admonet ſubditos ne committant illud crimen. Vnde eſt virtualis quædam monitio.

tio. Quando verò Cenſura fertur pro culpis præteritis, vel preſentibus (eo modo, quo pro talibus culpis ferri poteſt, de quo infra) requiritur expreſſa monitio diſtincta ab impoſitione Cenſuræ. Cornexo *ſupra dub.* 1. *&* 2. Bonacina *ſupra*. Tunc autem debet eſſe trina, vel formaliter, vt cum fit per tres vices diſtinctas interpoſito aliquo ſpatio dierum, vel virtualiter, vt cum fit vna vice ſolum deſignatis tribus terminis, vt ſi Prælatus præcipiat, vt reſtituatur aliquid ſpatio ſex dierum, deſignando primos duos dies pro primo termino, duos alios pro ſecundo, & duos poſteriores, pro tertio. Sic enim colligitur tum ex iure diuino Math. 18. vbi etiam triplex hæc monitio indicatur. Tum ex iure Eccleſiaſtico 16. *quæſt.* 7. *c.* 2. *omnes decimæ cap. conſtitut. de ſentent. excommunicat. in* 6. *cap. ſtatuium ibidem*, & alibi. Cornexo *dicto dub.* 2. Bonacina *num.* 5. Qui etiam aduertunt vrgente neceſſitate ſufficere vnam monitionem. Nec iſta requiritur ad validitatem Cenſuræ, cum nullus textus hoc dicat, ſed ſolum ad hoc, quod licitè feratur. Suarez *dicta diſput.* 3. *ſect.* 12. Cornexo *ſupra dub.* 3. Excipe tamen caſum, quo Prælatus excommunicationem ferat in eos, qui cum excommunicatis participant, hæc enim requirit ad ſui valorem trinam monitionem *ex capit. conſtitut. de ſentent. excommuncat. in* 6. Bonacioa *ſupra numer.* 6. Laymanus *libr.* 1. *tract.* 5. *part.* 1. *capitulo* 6. *in fine*.

8 Pro ptaxi ergo Ptælatorum Regularium noto, quod cum ferunt Cenſuras per modum legis, ſtatuti, aut præcepti, videlicet, præcipiendo ſub pœna Cenſuræ ipſo facto infligendæ ne committatur aliquod delictum, non exigitur alia monitio, prætet impoſitionem ipſius, iuxta dicta. Quod idem dico, quãdo eſt aliqua lex, vel ſtatutum iure communi eodem modo latum. Nihilominus, vt declarent talem tranſgreſſorem incurriſſe eam Cenſuram debẽt eum citare ad reſpondendum quare ita geſſerit, nam contra in auditam partem non debet ferri ſententia. Suarez *ſupra ſect.* 10. *num.* 15. Cum verò ferunt Cenſuras pet modum ſententiæ, vt ſi velint aliquem excommunicare, ſuſpendere, vel interdicere ptopter inobedientiam ipſius, tunc debent permittere dictam ttinam monitionem, vel vnam æquiualentem tribus, prout benè Cornexo *ſupra dub.* 2. *quæſit.* 11. Quia illa eſt iure communi requiſita, &, ſi oppoſitum non habeant ex Conſtitutionibus à Sede Apoſtolica approbatis, illi ſtandum eſt. Similiter etiam, quando eſt aliqua lex iuris communis, vel Religionis præcipiens aliquid ſub pœna alicuius Cenſuræ non latæ ſententiæ, ferendæ, v. g. excommunicationis ferendæ, tunc ad hoc, quod illam ferat Prælatus in tranſgreſſorem probabilius eſt requiri, etiam præfatam monitionẽ, quia hoc eſt conformius intentioni Eccleſiæ, quæ ſuauitatem ſeruat inferendis Cenſuris, & iuri communi præcipienti illam. Caietanus *in Summa verbo Clericorum peccata*, *&* *verbo Præceptum*. Cornexo *dicto dub.* 2. *qu.* 5. Qoa præmiſſa, ſi ſubditi non reſipiſcant, maxime ſi inde ſequatut aliquis abuſus eam Cenſuram in ipſos ferat. Suarez *ſupra numero* 20. *&* 21.

9 Nota etiam, quod eſto, quod Epiſcopi, aut alij Prælati ſæculares non poſſent extra proprium territorium Cenſuras ferre (de quo Cornexo *diſp.* 6. *dub.* 2.) nihilominus Prælati Regulares id poſſunt facere, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 4. *num.* 37. ex Syluestro *in Summa verbo Excommunicatio* 2. *numer.* 15. & Cornexo *dicto dub.* 1. *quæſit.* 4. Eo quod ipſi non habent territoria diuiſa, ſed iuriſdictionem ſupra ſubditos vbicumque fuerint, cum ratione voti obedientiæ ſe illis abſolutè ſubiecerint.

10 Cenſura ferri non poteſt ob meram voluntatem Superiotis eam ferentis, ſed ex rationabili cauſa, aliàs eius poteſtas non eſſet in ædificationem, ſed in deſtructionem, contra doctrinam Pauli 2. *Corint.* 10. *vers.* 8. Auila *de Cenſur.* 1. *part. dub.* 9. Cornexo *diſp.* 8. *dub.* 1. Vnde ſolum propter peccatum inferri poteſt, quia Cenſura eſt pœna ſpiritualis. Cornexo *ibi dub.* 2. Bonacina *ſupra punct.* 3. *num.* 2. Tale peccatum debet eſse externum, quia Eccleſiaſtica poteſtas non eſt circa mere interna. Suarez *diſp.* 4. *ſect.* 2. Cornexo *ſupra dub.* 3. Imò perfectum, & conſummatum, quia cum Cenſura ſit pœna, eſt odioſa, & ita reſtringenda. Suarez *ſect.* 3. Quod ſit peccatum mortale, quia debet eſse proportionatum pœnæ, quæ eſt grauis. Bonacina *ſupra num.* 6. Excipe Cenſuras leues, ſcilicet excommunicationem minorem, & ſuſpenſionem leuem, ſi datur, de quibus ſuis locis. Deinde, tale peccatum debet eſſe inobedientiæ, & contumaciæ, iuxta illud Math. 18. relatum: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus, &c.* & colligitut ex *cap. ex part.* 1. *de verbor. ſignificat.* Sayrus *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 28. Laymanus *ſupra cap.* 5. *aſſertione* 3. Similiter, tale peccatum debet eſſe proprium, loquendo de excommunicatione, licet ſufficiat alienum pro ſuſpenſione, & interdicto, vt ſuis locis dicetur. Nec ferri poteſt Cenſura propter peccatũ purè præteritum, niſi includat ordinem ad aliquid futurum, ſcilicet reſipiſcentiam, ſatisfactionem, vel pœnitentiam, &c. Ratio eſt, non ſolum quoniam ad Cenſurã requiritur monitio, quæ ſuperflua eſſet, ſi ſolum eſſet pro præterito peccato, ſed etiam, quia Cenſura non eſt purè vindicta, ſed medicina præſeruans à peccato. Ergo includit otdinem ad futura. Cornexo *ſupra dub.* 4. Bonacina *ſupra num.* 19. Qui tamen benè animaduertunt poſſe Prælatum peccata præterita punire alijs pœnis, quæ non ſint Cenſura, v. g. priuatione Officiorum, Dignitatum, &c. Vide alia pro qualitate peccati requiſiti ad contrahendum Cenſuram dicenda inferius verbo *Clericus nu.* 4. dum de excommunicatione, quæ incurritur ob Clerici percuſſionem erit ſermo.

11 Hinc excuſantur à Cenſura incurrenda, qui non committunt peccatum, quod ſupra dixi eſſe neceſſarium pro ipſa ferenda. Cum enim ſolum propter ipſum validè ferri poſſit, vt communiter ſupponunt Doctores, ſanè ſi illud non committatur, non incurretur Cenſura. Similiter quoties Cenſura inualida eſt, non incurretur ab aliquo, prout etiam ſupponũt Doctores. Conſequenter etiam, ſi Cenſura lata eſt contra innocentem, eo quod iuxta allegata, & probata probatus eſt nocens, quoad Deum nullius eſt momenti; quoad forum tamen externum apud illos, qui ipſius innocentiam neſciunt, habet effectum. Auila *part.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 2. *&* 3. Laymanus *ſupra cap.* 6. *num.* 3. Specialiter etiam excuſat à Cenſura ignorantia culpæ, propter quam fertur, quando eſt antecedens, & inculpabilis, quæ ſolet vocari probabilis, ſiue ſit iuris, ſiue facti, quia ea excuſat à culpa, ac per conſequens à pœna. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 2. Cornexo *ſupra diſp.* 13. *dub.* 1. Idem dico de ignorantia concomitanti, quia actus factus ex illa non eſt voluntarius, ac perconſequẽs, nec inculpabilis. Suares *diſp.* 4. *ſect.* 8. *nu.* 8. Cornexo *ſupra*. Ignorantia autem culpabilis, & conſequens, ſicut regulariter non excuſat à culpa, nec etiam à pœna Cenſuræ, niſi quando eſt lata contra præſumentes, iuxta

dicta

Digitized by Google

dicta *tom.1.cap.10.nu.33*. Similiter, quando quis habet ignorantiam ſolius Cenſuræ, tametſi ſciat opus eſſe prohibitum, etiam Eccleſiaſtica lege, excuſatut à Cenſura, quia Cenſura non incurritur, niſi præcedat monitio ipſius, iuxta dicta, Suarez *diſp.4.ſect.9.* Cornexo *ſupra dicto dub.2.quæſit.3.* Metus etiam grauis, & cadens in virum conſtantem excuſat à Cenſura, quia excuſat à tranſgreſſione præcepti Eccleſiaſtiei, cui eſt annexa. Præcepium enim Eccleſiaſticum non obligat cum tanto detrimento. Cornexo *ſupra dub.1.*

12 Circa abſolutionem à Cenſuris, præter dicta ſupra verbo *Abſolutio*, verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciatæ*, & verbo *Caſus reſeruati*, addenda alia pro maiori notitia. Et primò, Cenſura incurſa propriè non tollitur, niſi per abſolntionem ab illa, quia non tollitur per mortem ferentis, *capitulo ſi Epiſcopus 11. quæſtione 3.* Nec per mortem illius, qui Cenſuram contraxit, cum etiam mortuus excommunicatus priuetur Eccleſiæ Suffragijs, & Sepultura, *cap. à nobis 2. de ſentent.excommunicat.& cap.is cui eodem titulo in 6.* Nec per ceſſationem à contumacia, *cap. cum deſideres de ſentent.excommunicat.* Nec per pœnitentiam illius peccati, cuius cauſa incurritur Cenſura, *capit.à nobis 2. & capit. cum deſideres* relatis. Et ratio omnium eſt, quia Cenſura eſt quoddam ligamen, quod non tollitur, niſi ſoluatur. Cornexo *ſupra diſp. 11.dub. 1.* Laymanus *ſupra cap. 7. num.1.* Intelligituc tamen hoc de cenſura abſolutè, & indefinitè lata, nam illa, quæ imponitur ſolum ad tempus, ſcilicet, donec fiat ſatisfactio, tollitur poſita conditione ſine noue abſolutione. Cornexo *dub. 2.* Laymanus *ſupra*, poſt Couarrubiam, Suarez, & alios. Deinde cenſuræ non reſeruatæ abſoluuntur à quocumque Superiori delinquentis, vel à quocunque habēte iure ordinario, vel ex priuilegio facultatem abſoluendi à Cenſuris, quia eo ipſo, quod nulli reſeruatæ ſunt, videntur remitti quibuſcumque iuriſdictionem habentibus, vel Ordinariam, vel Delegatam, iuxta dicta *tom.1.cap.18.numer.28.& cap.19.num. 14.* ex *cap. Nuper de ſentent. excommunicat.* Vnde conſequenter cenſura iuris nulli reſeruatæ abſolui poſſunt à quocumque ex prædictis, propter eamdem rationem. Suarez *ſup.diſp.7.ſect. 3. num. 2.* Bonacina *ſup. diſp. 1. qu.3.punct.1.nu.9.* Idem dicendum de cenſuris ab homine latis per ſententiam generalem nemini tamen reſeruatis, quia huiuſmodi cenſuræ æquiparantur cenſuris iuris, & non continent propriè ſententiam Iudicis, ſicut continet ea, quæ fertur per ſententiam particularem. Portellus *in Dub.Regular.verb.Excommunicatio num.21.* Laymanus *ſupra num. 3.* Vnde ſecus dicendum de cenſura lata ab homine per ſententiam particularem, quia hæc cenſetur reſeruata ei, qui eam tulit, vel eius Superiori, aut ſucceſſori vel delegato, ne perturbetur ordo iudicandi; & iuriſdictio Prælati talem ſententia ferentis, quod fieret ſi aliquis ſe intromitteret in abſoluēdo eo quem ipſe per ſententiam ſpecialem cenſura liganit Bonacinam *ſupra num.5.* Portellus *ſupra*. Laymanus *ſupra nu.2.* Nota autem, quod ſententiam illa, quæ fertur in authorem particularis delicti, etiam incognitum, vocatur, etiam particularis, ſeu ſpecialis. Peirinis *tom.1.Priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Iuly 11. §. 9. numer. 28.* De cenſuris etiam reſeruatis, ſiue à iure, ſiue ab homine, ſiue per ſententiam generalem, ſiue per ſpecialem dicendum ſolum abſolui poſſe per eos, qui eas tulerunt, aut quibus reſeruatunt, vel per eorū Superiores, ſucceſſores, vel delegatos. Colligitur ex *cap. per tuas, cap. ſacro de ſentent.excommunicat.* & quia hæc eſt natura caſus, ſiue Cenſuræ cum reſeruantur.

13 Hic notandum quemlibet confeſſarium habētem facultatem abſoluendi à peccatis mortalibus pœnitentes, habere etiam facultatem ad abſoluendum illos in foro interno à Cenſuris non reſeruatis, iuxta dicta *cap.19.num.14* Eo enim ipſo, quod non ſunt reſeruatæ, committuntur proprijs Sacerdotibus, confeſſarij antem ſubeunt vicem proprij Sacerdotis. Nauarrus *in Manual. cap.27.num.39.* Toletus *lib.1.Summa cap.16. num.2.* Suarez *dicta diſp. 7. ſect. 4. num. 9.* Dixi in foro interno, quia abſoluere in foro externo non ſpectat ad confeſſarium, ſed ad Prælatum, vel Iudicem.

14 Vide alia dicenda verbo *Ceſſatio à diuinis*, verbo *Interdictum*, verbo *Irregularitas*, & 4. tom. verbo *Suſpenſio*.

CESSATIO A DIVINIS.

SVMMARIVM.

Ceſſatio à diuinis quid ſit. num.1.
An differat à cenſuris. ibid.
Qui poſſint illam imponere. n.2.
Effectus illius. n.3.
De quodam priuilegio Leonis X. ibid.
Priuat Sacramentis. n.4.
Sepultura ſacra. n.5.
Culpa, & pœnæ violantis ceſſationem. n.6.
Quid de Religioſis Mendicantibus. n.7.
Quomodo tollatur. n.8.

1 CESSATIO à diuinis, quæ & *ſuſpenſio Organorum* dicitur, eſt ſimplex quædam prohibitio qua miniſtri Eccleſiæ prohibentur perſoluere diuina officia, miniſtrare Sacramenta, & ſepelire laicos in loco ſacro, itaut eius effectus ſit, vt dicetur poſtea, omiſſio, ſeu deſiſtentia à diuinis officijs, adminiſtratione Sacramentorum, & ſepultura laicorum. Nauarrus *in Manual. cap. 27. num. 188.* Suarez *tom.5. de Cenſur. diſp. 39. ſect.1.* Vnde quamuis Cornexo *tom.2. in 3. part.S.Tho. diſp.1. dub.2.* eam vocet cenſuram, communiter tamen tenetur oppoſitum, eo quod nec ſit pœna, ſed vt dixi, ſimplex prohibitio diuinorum in ſignum grauiſſimi mœroris Eccleſiæ, propter grauiſſimam iniuriam ſibi illatam, nec qui illam violat, incurrit irregularitatem, nec fertur directè in perſonam aliquam, ſed in locum. Laymanus *lib. 1. tract. 5. part.4. cap.6. num.1.* Bonacina *de Cenſur. diſput.6. punct.1. num. 4.* Alia eſt generalis, qua prædicta prohibentur in loco vniuerſali, vt in Regno, Caſtro, aut ciuitate, alia particularis, qua prohibentur in loco particulari, v. g. in vna Eccleſia. Sylueſter *in Summa verbo Ceſſatio à diuinis num. 1.* In quo autem differat ab interdicto conſtabit ex dicendis tum infra, tum verbo *Interdictum*.

2 Cauſa efficiens ceſſationis à diuinis, ſeu ille, qui illam imponere poteſt eſt Summus Pontifex pro tota Eccleſia, & Epiſcopus pro ſua Diœceſi, vel alij habentes iuriſdictionem in foro contentioſo. Sayrus *li. 5.cap.18.num.3.* Hinc credunt aliqui poſſe id competere Abbatibus. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.2. diſp.16. quæſit.8.* Sed ſolum eſt admittendum, quando habent populum ſubiectum, & iuriſdictionem in foro contentioſo. Finis illius eſt reſipiſcentia,

Digitized by Google

tia, & emendatio illius, cuius cauſa lata eſt ceſſatio. Sotus in 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 2. *art.* 2. *concluſ.* 2. Cauſa veluti materialis eſt delictum, & culpa, ratione cuius ponitur. Bonacina *ſupra num.* 4. Etſi proprius loquendo cauſa materialis illius ſit locus in quo ponitur. Formalis verò ſunt verba quibus ponitur, videlicet, *Nos ob talem cauſam præcipimus, &c.* vel ſimilia. Sayrus *dicto ca.* 18. *n.* 11. De conditionibus porrò in ea ferenda ſeruandis, Syluester *ſupra quæſit.* 1. Suarez *ſupra ſect.* 3. Tamburinus etiam *ſupra*.

3 Effectus ſũt illius primus, omiſſio recitationis publicæ officij diuini, ideſt horarũ Canonicorum, Miſſarum, &c. etiam ſi ſeruetur moderatio, *cap. Alma mater*, pro diebus quibus tempore intedicti generalis id permittitur in eo cap. De quo dixi *tom.* 1. *cap.* 21. *numero* 19. quia ibi ſolum eſt ſermo de interdicto generali non de ceſſatione. Sayrus *ſupra capit.* 19. Suarez *ſupra ſect.* 2. (licet oppoſitum pro feſtiuitatibus eo *capit. Alma mater* relatis probabiliter teneant aliqui apud Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *numer.* 3. Layman. *ſupra num.* 3. eo quod ea conceſſio ſacta credatur ob reuerentiam dictarum feſtiuitatum.) Vnde conſequẽter tali tempore non licet pulſare campanas, quia illæ pulſantur, propter diuina officia, licet ad concionem, ad *Aue Maria*, & ſimilia, quæ non ſunt officia diuina pulſari poſſint, niſi obſtet conſuetudo. Suarez *ſupra numero* 17. Bonacina *ſupra punct.* 3. *numero* 2. Licent tamen priuatæ orationes, etiam in Templis, & horæ Canonicæ priuatim dictæ, etiam ex obligatione, quia etiam iſtæ computantur inter priuatas orationes. Suarez *ſupra numero* 2. Imò, vt aliqui probabiliter exiſtimant, poſſunt dici etiam in Eccleſia horæ Canonicæ à duobus, clauſis ianuis, & voce ſubmiſſa, ac ſine cantu, quia hoc modo non reputantur publicum officium. Epiſcopus etiam poteſt celebrare in Eccleſia durante ceſſatione. Sayrus *libr.* 1. *de Cenſur. capit.* 19. *numer.* 5. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Ceſſatio à diuinis numero* 7. Quod maximè credo, quando ceſſatio poſita eſt ab ipſo. Similiter ſemel in hebdomada celebrare licet cum vno miniſtro ad renouandam Euchariſtiam, ob neceſſitatem infirmorum ne ſpecies putreſiant. Bonacina *ſupra n.* 3. Laici verò eo tempore prohibentur diuinis aſſiſtere, quia pro illis præſertim ponitur ceſſatio. Suarez *ſupra n.* 14. Bonacina *ſupra n.* 4. Hic nota, Rodriguez *tomo* 2. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 116. *art.* 3. & Portellum *in Dub. Regular. verbo Interdictum numero* 74. tenere licitum eſſe Regularibus tempore ceſſationis à diuinis celebrare ſecretò, propter priuilegium Leon. X. quod refert Caſſarubius *in Compend. verbo Interdictum.* 1. *numer.* 17. Sed cum tale priuilegium fuerit viuæ vocis oraculum, vt conſtat ex ipſo Caſſarubio, qui propterea notat illud littera O, & huiuſmodi priuilegia abrogata ſint hoc tempore à Gregorio XV. & Sanctiſſ. D. N. Vrbano, vt ſæpius dixi, ideo niſi poſtea per Bullam innouatum fuerit, nihil valet. Vide dicenda infra *n.* 7.

4 Secundus ceſſationis effectus, eſt priuatio Sacramentorum. Ita vt nec Matrimonium, nec Ordo, nec extrema Vnctio eo tempore adminiſtrari poſſint, ſed ſolum propter grauem neceſſitatem Baptiſmus paruulorum, Sacramentum pœnitentiæ pro morientibus & Euchariſtiæ pro viatico, *cap. non eſt vobis de Sponſalibus*. Vnde etiã conſequenter admitti poteſt ea celebratio, quæ neceſſaria eſt pro conſecratione Hoſtiæ tribuendæ morienti, ſi aliàs nõ eſſet alia conſeruata. Extendunt id aliqui ad Sacramentum pœnitentiæ extra articulum mortis, & Baptiſmũ adultorum, quod etiam dicunt quidam de Sacramento Cõfirmationis. De quibus Suarez *dicta ſect.* 2. Laymanus *num.* 3. Bonacina *dicto punct.* 3. Alij etiam id extendunt ad Sacramentum Ordinis, quando deeſſent Sacerdotes neceſſarij. Sayrus *ſupra num.* 11. Gauantus *ſupra num.* 8.

5 Tertius effectus, eſt priuatio Sepulturę ſacræ, quoad laicos. Nam quoad clericos, ſeu Eccleſiaſticas perſonas, inter quas Religioſi numerantur, plures aſſerunt non eſſe prohibitam, modo ſepeliantur ſine officijs diuinis. Imò quoad laicos id etiam admittunt aliqui, cum nullo iure, vt inquiunt, oppoſitum oſtendatur. De quibus relati auctores, Henriquez *lib.* 3. *cap.* 53. & alij.

6 Violans ceſſationem grauiter peccat, cum faciat contra Eccleſiæ prohibitionem in re graui. Non tamen incurrit irregularitatem, cum ea non ſit in iure expreſſa, & nulla irregularitas ſit, niſi in iure expreſſa. Bonacina *ſupra num.* 9. Verumtamen Religioſi non obſeruantes ceſſationem generalem ſubiacent excommunicationi, ex Clement. 1. *de ſentent. excommunicat.* Syluester *ſupra quæſit.* 5. Suarez *ſupra num.* 36.

7 Notat præterea Syluester *ibid.* quod Prædicatores, & Minores in hoc ſunt priuilegiati, quo denotare videtur non teneri obſeruare ceſſationem. Pro quo vide dicta *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 20. Et animaduerte, quod cum Interdictum, & ceſſatio ſint valdè diuerſa, ideo priuilegiati pro tempore Interdicti non cenſentur priuilegiati tempore ceſſationis. Solum ergo ſpecialia priuilegia pro tempore ceſſationis quærenda ſunt.

8 Tollitur ceſſatio à diuinis ab eo à quo ponitur, vel à Superiore, vel à ſucceſſore, aut ab habente facultatem delegatam ad id ſaciendum, ſicut in ſimili diximus de abſolotione à cenſuris ſupra verbo *Cenſura num.* 12. Tamburinus *ſupra quæſit.* 9. Forma autem tollendi ceſſationem, cum non ſit iure præſcripta, erit ea per quam manifeſtetur voluntas eam tollendi. Reginaldus *in praxi fori pœnitent. lib.* 32. *tract.* 3. *num.* 84. Tamburinus *ſupra*.

CLAVSVLA.

SVMMARIVM.

Clauſularum notitia quomodo vtilis Regularibus. numer. 1.
Verba in Bullis contenta aliquid debent operari. n. 2.
Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia. n. 3.
Quid de Clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis. numero 4.
Quid de Clauſula poſita in vno verſiculo. n. 5.
Clauſula generalis ad quos caſus extendatur. n. 6.
Clauſula Abſoluentes à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. *quid importet. n.* 7.
Clauſula Actum, &c. *quid importet. n.* 8.
Clauſula Ad beneplacitum noſtrum, *vel ſimiles quid denotent. n.* 9.
Clauſula Appellatione remota, *quomodo intelligenda. num.* 10.
Clauſula Arbitrio tuo, *quid ſignificet. n.* 11.
Clauſula Auctoritate noſtra, *vel ſimiles, quam vim habeant. n.* 12.
Clauſula Beneplacito tuo, *quid importet. n.* 13.
Clauſula Canonica monitione præmiſſa, *quid ſignificet. num.* 14.

Clauſula Citra pœnam ſanguinis. *n.*15.
Clauſula Confirmamus, & innouamus, *quod ius tribuat. n.*16.
Clauſula Conſcientiam tuam oneramus, *quid operetur. n.*17.
Clauſula Contradictores quoſcumque compeſcẽdo, *quam facultatem tribuat. n.*18.
Clauſula Decernentes irritum,& inane,&c. *n.*19.
Clauſula De plano, *vel ſimiles, quid importent. numero* 20.
Clauſula De plenitudine poteſtatis, *quos effectus operetur. n.*21.
Clauſula Dicitur pleniùs continere. *n.* 22.
Clauſula Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario. *num.*23.
Clauſula Diſtinctè iniungimus, præcipimus, &cet. *num.*24.
Clauſula Dum modò aliam in eadem Eccleſia non conceſſerimus. *n.*25.
Clauſula Et decretis Concilij Tridentini non aduerſentur. *n.*26.
Clauſula Et ſacris Canonibus,&c. *n.*27.
De Clauſula Et pro potiori cautela. *n.*28.
De Clauſula Ex certa ſcientia. *n.*29.
De Clauſula Ex tunc prout ex nunc. *n.* 30.
De Clauſula Facies, quod tibi videbitur. *n.*31.
De Clauſula Gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ. *n.*32.
De Clauſula Habeas liberum arbitrium iudicandi. *num.* 33.
De Clauſula Indignationem omnipotentis Dei. *numero* 34.
De Clauſula Indignationem Apoſtolorum Petri, & Pauli *n.*35.
De Clauſula In foro conſcientiæ. *n.* 36.
De Clauſula In omnibus,& per omnia. *n.* 37.
De Clauſula In quo conſcientiam tuam oneramus. *num.* 38.
De Clauſula Inuocato auxilio brachij ſæcularis. *numero* 39.
De Clauſula Iudicio tuo. *n.*40.
De Clauſula Motu proprio. *n.*41.
De Clauſula Non obſtantibus. *n.*42. 43. 44. 45. 46.
Pro praxi priuilegiorum Regularium. ibid.
De Clauſula Non poteſt. *n.*47.
De Clauſula Omni meliori modo. *n.*48.
De Clauſula Parte ſatisfacta. *n.*49.
De Clauſula Pœnitentia ſalutari iniuncta. *n.* 50.
De Clauſula Pro expreſſis,&c. *n.* 51.
De Clauſula Pro potiori cautela. *n.*52.
De Clauſula Prout conſcientiæ tuæ. *n.*53.
De Clauſula Prout de iure. *n.* 54.
De Clauſula Prorſus eximimus. *n.* 55.
De Clauſula Quatenus ſunt in vſu. *n.*56.
De Clauſula Quorum tenores. *n.* 57.
De Clauſula Quoties expediens fuerit. *n.*58.
De Clauſula Ratum, & firmum. *n.* 59.
De Clauſula Recuſatione remota. *n.*60.
De Clauſula Relinquo conſcientiæ tuæ. *n.*61.
De Clauſula Saluo aſſenſu Apoſtolico. *n.*62.
De Clauſula Saluo iure Parochiali. *n.*63.
De Clauſula Si & in quantum. *n.*64.
De Clauſula Si & prout de iure. *n.*65.
De Clauſula Sicut accepimus. *n.*66.
De Clauſula Sola rei veritate conſpecta. *n.*67.
De Clauſula Sublata facultate. *n.*68.
De Clauſula Super omnes, & ſingulos. *n.*69.
De Clauſula Supplentes defectus. *n.* 70.
De Clauſula Tuo iudicio, vel prudentiæ. *num.*71.
De Clauſula Vocatis vocandis. *num.*72.
*De alijs Clauſulis remiſſiuè. num.*73.

1 CLAVSVLARVM, notitia valdè vtilis eſt Regularibus, quia in Bullis Pontificis, priuilegijs, Conſtitutionibus, & decretis pro ipſis editis eædem ſæpius repetuntur, & non modicam difficultatem ingerere ſolent. De principalium ergo, vſu frequentiorum, & magis communium intelligentia agendum, Alphabeti ordine ſeruato, in ipſorum. Regularium gratiam, præmittendo prius generales aliquas regulas ad ipſas ſpectantes.

2 Prima ſit. Verba quæcumque in prædictis Bullis, priuilegijs, Conſtitutionibus, &c. aliquid debent operari, aliàs eſſent ſuperflua, & impertinenter poſita, *l.3.in princip.ff.de iure iur.cap.ſi Papa in fin.de priuileg.in 6.* Gonzalez *de Regul.* 8.*Cancellar.§.7.præmial. num.* 127. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 18.*quæſit.6.num.*63.

3 Secunda. Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, *l.* 1.*C.de liber.præter l.ſi talis ſcriptura §.fin.ff.de legat.*1.*cap.*2.Sanchez *lib.* 3. *de Matrimon. diſp.* 7. *num.* 17. Intellige, quando eſt eadem in illis ratio, & ſalua recta ratione ad illa referri poteſt, aliàs ſolum refertur ad id, quod poteſt de iure determinari. Sanchez *lib.6.de Matrimon. diſp.* 22.*nu.*19.*& lib.8.diſp.*16.*num.*11.*& lib.* 10. *diſp.*17.*in fin.*

4 Tertia, quæ coincidit cum præcedenti. Clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis, ſiue in principio, ſiue in medio, ſiue in fine, refertur ad omnia contenta in illa, quando omnium eſt eadem ratio. Sanchez *de Matrimon.diſp.*22.*in fin.*ex Decio, Nauarro,& alijs.

5 Quarta. Clauſula poſita in vno paragrapho, vel verſiculo non refertur ad alium paragraphum, vel verſiculum. Gloſſa *cap.vnic.verbo ſic ſcilicet, de poſtulat.Prælator.in 6.*Sanchez *lib.7.de Matrimon. diſp.*108. *num.* 3.

6 Quinta. Clauſula generalis ſubſequens aliquos caſus expreſſos ſpeciale mandatum petentes, extenditur ad alios caſus ſimiles exigẽtes ſimiliter ſpeciale mandatum, *cap.Qui ad agendum de procurator.in 6.* Non autem ad longè maiores. Clement. *non poteſt de procurat.* Gloſſa *dicto ca.Qui ad agendum verbo non expreſſos.* Syluester *in Summa verbo Clauſula num.*2.Sanchez *lib.2.de Matrimon.diſp.*11.*n.*3.

7 His regulis præſuppoſitis, de ſingulis Clauſulis nobilioribus agendum; & primò; de Clauſula *Abſoluentes à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. ſententijs*, quæ apponi ſolet in priuilegijs Summorum Pontificum, iam dixi ſupra verbo *Beneficium numer.*9.ad quæ valeat, vel non. Et nota, quod hęc Clauſula introducta fuit ad tollenda pericula nullitatum,quæ poſſent oriri ex aliquibus impedimentis, cenſura, &c.vel ſimili, & reddit gratias efficaces, & validas, non obſtantibus dictis impedimentis. Sayrus *lib.2.de Cenſur.cap.*5.*num.*12.Henriquez *lib.*13.*ca.*13.*nu.*3.Sic verò abſolutus nullam aliam gratiam cõſequitur,niſi eam ad cuius effectum abſoluitur.Quare ſi celebret, diuinis interſit, &c.eas pœnas incurrit quas aliàs incurreret. Peirinis *tom.*1. *Priuilegior. Minimor.in Conſtit.*1.*Iulij II.§.*30.*nu.*54.

8 Clauſula *Actum, &c.*denotat inſtrumentum perfectum,& ipſa deficiente manet imperfectum.Baldus *in l.contractus num.*15.*C. de fide inſtrumentor.* Naldus *in Summa verbo Clauſula.*

9 Clauſula *Ad beneplacitum noſtrum* denotat conceſſionem eſſe perſonalem, ac perconſequens expirare per mortem, vel amotionem concedentis. Vnde approbatio Confeſſarij hoc modo conceſſa expirat per mortem, vel amotionem Epiſcopi concedentis. Quando verò dicitur *Ad beneplacitum Sedis noſtræ*, vel *Dignitatis noſtræ*, tunc eſt perpetua. Ratin eſt, quia in priori Clauſula ſolum denotatur voluntas perſonæ, quæ non eſt perpetua, ſed ſolum ad tempus. In poſterioris verò denotatur voluntas Sedis, vel Dignitatis, quæ eſt perpetua, quia cenſetur manere eadem in ſucceſſore, *capit. ſi gratioſè de reſcript. in 6.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. diſp. 28. à n. 49.* Naldus *in Summa verbo Clauſula, & verbo Gratia n. 6.*

10 Clauſula *Appellatione remota*, primò tollit appellationes friuolas, prout eſt certum apud omnes, cum illas abominetur totum ius commune. De quo plura Tamburinus *de Iure Abbatum tomo 1. diſputat. 18. quæſit. 6. num. 57.* Secundò, aliquando etiam tollit legitimas appellationes, quia ſi ſolum friuolas tolleret, nihil operaretur ſupra ius commune cum illud illas etiam abominetur. Abbas *in cap. ſuper eo 2. num. 9. de appellat.* Peirinis *tom. 1. priuilegior. Minimor. in Conſtit. 7. Iulij II. §. 4. num. 3.* Tamburinus *ſup.* Vnde tertiò aliqui dicunt probabiliter tollere appellationes, etiam legitimas, quæ in iure non ſunt expreſſæ. Naldus *in Summa verbo Clauſula, & verbo Appellare num. 1.* vbi refert aliquos caſus, in quibus à iure expreſsè conceditur appellatio. Fauet Sanchez *tom. 1. opuſc. Moral. libr. 2. capitulo vnic. dub. 32. numero 39.* Melius viderur dicendum tollere omnes appellationes quantumuis legitimas, & iure expræſsè conceſſas, quando ſolum adeſt cauſa probabilis appellandi, ita vt ſolum propter grauem iuſtam, & certam cauſam appellari poſſit. Sic enim ſaluantur tam ius naturæ, quam ius poſitiuum, quæ appellationem permittunt, & ſimiliter, quod illa clauſula aliquid vltra ius commune operetur. Sic colligo ex Franco *cap. poſtremo de apppellat.* Speculatore *1. part. tit. de recuſat. §. 1. num. 5.* & Sanchez *tom. 2. opuſc. Moral. lib. 6. capit. 8. dub. 2. num. 24.* Adde, per dictam clauſulam non impediri quo minus Iudex ex legitima cauſa recuſati poſſit, quia alia ratio eſt de appellatione, & alia de recuſatione. Abbas *in capit. Nouit. ilie de appellat. num. 3.* Peirinis *ſupr.* Tamburinus *ſupra num. 58.* Operatur etiam reſpectu partium, non reſpectu tertij comparentis pro ſuo intereſſe, vt in *cap. ſuper eo de offic. delegat.* Panormirannus *ibidem* Naldus *ſupra verbo Clauſula*. Nec tollit appellationem ab interlocutoria, ſed ſolum à diffinitiua. Additio Panormitani *ad dict. cap. ſupra. eo.* Tamburinus *ſupra num. 60.* vbi alia. Nora etiam, quod hæc clauſula in medio litterarũ poſita reſpicit præmiſſa quibus annectitur non ſequentia, niſi repetatur in fine litterarum, & hoc ſi negotia ſint ſeparata, *capitulo Inquiſitionis tuæ de appellat.* Naldus *in Summa verbo Appellare num. 1.*

11 Clauſula *Arbitrio tuo* in Statuto diſponenti, quod Iudex procedat imponendo pœnas, intelligenda eſt de pœna proportionata, & ſolita apponi pro ſimili delicto. Quod etiam extendunt aliqui ad pœnam capitalem, niſi verba præcedentia aliud indicarent. Naldus *ſupra verbo Clauſula*.

12 Clauſula *Auctoritate noſtra*, ſeu *vice noſtra facias. & cet.* quæ poni ſolet in aliquibus Litteris Apoſtolicis imprimit anctoritatem delegatam ad illum effectum, quando ponitur in Litteris directis Iudici, aliàs habenti iuriſdictionem Ordinariam. Naldus *ſupra verbo Clauſula*. Idem dicerem, ſaltem ſæpius, etiam ſi talis Iudex non haberet talem Ordinariam poteſtatem.

13 Clauſula *Beneplacito tuo* nõ importat liberam omnino voluntatẽ, ſed arbitrium boni viri, relinquitur enim ipſi, vt rectè, & prudenter arbitretur. Naldus *ſupra*.

14 Clauſula *Canonica monitione præmiſſa*, ſignificat præcedere debere monitionem trinam per tria interualla, ſeu vnam cum aſſignatione trium interuallorum, iuxta *cap. Conſtitut. de ſentent. excommunicat. in 6.* & dicta ſupta verbo *Cenſuræ Eccleſiaſticæ num. 7.*

15 Clauſula *Citra pœnam ſanguinis* ponitur ad effugiẽdam irregularitatem, propterea ea vtitur accuſator Clericus, quando aliquem accuſat, iuxta dicta ſupra verbo *Accuſator à n. 18.*

16 Clauſula *Confirmamus, & innouamus* denotat confirmationem, & innuationem Quæ eſt duplex: alia in forma communi, alia quæ dicitur *ex certa ſcientia*. Priot non reſtituir priuilegia reuocata, vel quomodocumque ammiſſa, nec dat nouum ius, ſed antiquum conſeruat, *cap. quia intentionis de priuileg.* Poſterior verò confert nouum ius de ſe, & æquiualet conceſſioni, ideoque reſtituit priuilegium perditum. Suarez *de legibus lib. 8. cap. 20. n. 2. & 8.* Peirinis *tom. 2. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. vnic. Gregorij XIV §. 1. a. 1.* Vide dicenda infra *Clauſula Ex certa ſcientia*, & 4. tom. verbo *priuilegium*.

17 Clauſula *Conſcientiam tuam oneramus*, remittit rigorem Iuris, & operatur, quod ſi appelletur à ſententia Commiſſarij non teneatur deferre appellationi, ex quo enim conſcientiæ ſuæ cauſa relicta eſt, appellatio non deuolnit illam ad Superiorem, nec ſuſpendit poteſtatem, eſto Superior poſſit emendare, quod malè geſtum eſt. Panormitanus *in Clement. vt Conſtitut. de Iur. patron.* Peirinis *tom. 1. priuilegior. Minimor. in Conſtit. 19. Leon. X. §. 2. numer. 2.* Non tamen operatur, vt ordo Iuris omittatur in iudicando. Naldus *ſupra*. Notans prædicta valere in praxi pro multis, ſcilicet executoribus teſtamentorum, & legatorum, quorum conſcientiæ remitti ſolent multa.

18 Clauſula *Contradictores quoſcumque compeſcendo; &c.* dat facultatem compeſcendi eos, qui de facto ſolum contradicunt, non eos, qui de iure, iuxta Gloſſam *in cap. pro illorum de præbend.* Vbi Abbas. Nauarrus *in cap. cum contingat de reſcript. num. 3.* Rodriguez *tom. 1. Quæſtion. Regular. quæſt. 8. artic. 12.* Dat tamen facultatem compeſcendi non ſolum partes moleſtantes, ſed etiam extraneos, vt ex Gloſſa, & Abbate notat Tamburinus *de Iure Abbatum ſupra n. 56.* Per eam non inducitur prohibitio appellationis, niſi forſan dicatur, remota quacumque contradictione, vel omni moleſtia, vel abſque aliqua contradictione. Naldus *ſupra verbo Clauſula §. Procedatur abſque*.

19 Clauſula *Decernentes irritum, & inane* irritat in priuilegijs, ſeu alibi appoſita omnia, quæ in contrarium fiant, *cap. ſi eo tempore de elect. in 6. & capit. 1. verſ. adijciebatur de conceſſ. præbend.* etiam *in 6.* Gonzalez *ad Regular. 8. Cancellar. Gloſſ. 67. à num. 12.* Tamburinus *ſupra num. 47.* Quod intellige, etiam ſi pars nihil opponat. Barboſa *in Tractat. de Clauſul. vſu frequent. clauſul. 40. num. 3.* Tamburinus *ibid.* Ligat etiam ignorantes, *dicto cap. 1.* Antonius Gabriel *lib. 6. concl. tit. de Clauſul. cap. 3. num. 1.* Peirinis *tomo 1. Priuilegior. Minimor. in conſtit. 23. Leon. X. §. 4.*

Digitized by Google

X. §. 4. num. 5. vbi alia. Non tamen quoad pœnam aliam preter irritationem, *cap. ſi Beneficia de præbend. in 6.* Naldus *ſupra §. irritans.* apud quem alia in ſequẽtibus.

20 Clauſula *De plano*, & ſimiles, quid importent habes, 1. *to. cap. 27. num. 26.*

21 Clauſula *De plenitudine poteſtatis* operatur plures, & ſingulares effectus. Primus, quod quando Princeps ſic loquitur in priuilegio, nihil opponi poſſit contra illud. Barboſa *de Clauſul. vſu frequentib. clauſul.* 41. *num.* 21. *ſecundum Lugdun. impreſſ.* Tamburinus *ſupra nu.* 29. Secundus, tollit omnes defectus ſolemnitatis non prouenientes à natura, ac etiam obreptionem, & ſurreptionem. Tamburinus *num.* 30. Tertius, operatur in præiudicium tertij, vt habet Naldus *ſupra.* Et ſi hoc neget Tamburinus *num.* 31. Conueniũt autem in hoc, quod non deroget iuri tertij, quando illud eſt adquiſitum. Barboſa *ſupra num.* 42. Alia apud hos auctores.

22 Clauſula *Dicitur pleniùs continere*, aut dicis *pleniùs contineri* apponi ſolita à Summis Pontificibus in gratijs conceſſis ad inſtantiam, referuntur ad petitionẽ ab ipſis factam, & quando ponitur primo modo non incumbit impetranti onus probandi, ſecus quando ſecundo modo ponitur. Nauarrus *in cap. ſi quando de reſcript. except.* 3. *num.* 2. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. minimor. in Conſtit.* 1. *Sixti IV. §.* 1. *num.* 1.

23 Clauſula *Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario* apponi ſolita à tergo litterarum Sacræ Pœnitentiariæ ab aliquibus extenditur, etiam ad Confeſſarios approbatos ab Ordinario non abſolute, ſed limitatè. V. g. reſpectu virorum tantum, & non reſpectu fœminarum. Eò quod limitatio Confeſſariorum ad audiendas Confeſſiones virorum, & non mulierum nõ ſit ob defectum ſcientiæ; cũ potius regulariter maior ſcientia requiratur ad audiendum Confeſſiones virorum, quàm fœminarum, ſed ob defectum ſolum ætatis. Pœnitentiaria autem Sacra per illa verba potius attendere videtur ad ſufficientiam litterarũ, quam ad ætatem. Naldus *ſupra §. diſcreto viro.* Qui benè ſecus dicit eſſe dicendum de approbatis tantũ ad tempus, quia hoc arguit ſcientiæ defectum. Idem dico de aprobatis pro vno loco tantum, V. g. pro oppido aliquo, propter eamdem rationem, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.* 20. *&* 1. *tom. cap.* 19. *num.* 19.

24 Clauſula *Diſtrictè iniungimus* vel *præcipimus*, aut *prohibemus*, vbi apponitur, inducit, ſecundum aliquos, peccatum mortale. Ex Clement. 1. *de offic. Iudic. Ordin. verbo Iniungimus* adiuncta Gloſſa marginali. Naldus *ſupra §. diſtrictè.* Sed conſideranda eſt grauitas, vel leuitas materiæ, quia peccatum mortale non cadit niſi ſupra materiam grauem. In illa autem Clement. ſermo eſt de enormibus criminibus.

25 Clauſula *Dummodo aliam in eadem Eccleſia non conceſſerimus* apponi ſolita in conceſſionibus Indulgentiarum noſtri temporis, intelligitur de alia Indulgẽtia ſimili expreſſæ in eadem conceſſione ob dictionem *aliam*, quæ eſt repetitiua eiuſdem qualitatis, quæ prius, ſeu immediatè fuerat expreſſa. Ita Naldus *ſupra §. Dummodo aliam.* Idem ſequitur Gauantus *in manual. Epiſc. verbo Indulgentia num.* 17. Sicque video practicari.

26 Clauſula *Et decretis Sacri Concilij Tridentini non aduerſentur*, *&c.* quæ ſolet poni in confirmationibus priuilegiorum, intelligitur probabiliter, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 58. ſolum de illis decretis Concilij, quibus apponitur Clauſula *non obſtantibus*, *&c.* non de alijs quibus non apponitur. Solum enim per illa, non per illa, cenſentur reuocata priuilegia Regularium, quia priuilegia, quæ non ſunt reuocata per decreta Concilij non dicuntur ſimpliciter ipſis contraria, aut illis aduerſari. Sic ferme Tamburinus *ſupra dicta diſputat.* 18. *quæſit.* 6. *num.* 3. Qui tamen rectè, & cautè in fine addit ex Peirino ſenſum communem iſtius Clauſulæ in praxi eſſe, vt per eam cenſeantur derogata priuilegia, non ſolum, quæ à Concilio per Clauſulam *non obſtantibus* derogantur, ſed etiam alia, quæ ſunt ei ſimpliciter contraria. Propterea enim ego loco relato dixi oppoſitam ſententiam ſatis probabilem, & ſecuriorem eſſe.

27 Clauſula etiam *Et Sacris Canonibus, &c.* quæ etiam in confirmationibus priuilegiorum apponi ſolet, & coniungitur cum præcedenti *Et decretis, &c.* refert quidem non Canones iuris Communis, quia aliàs cum omnia priuilegia ſint contra ius commune, ſi illa Clauſula illos referret huiuſmodi confirmationes parum, aut nihil operarentur. Solum ergo refert Canones Concilij Tridentini, ita vt particula illa *Et* ſit coniunctiua Canonum Concilii Tridentini cum decretis ipſius. Ita Sorbus *in Additionib. ac compend. Priuilegior. Mendicant. verb. Priuilegia Fratrum §. Eſt etiam aduertendum.* Fauet Rodriguez *tomo primo Quæſtionum Regular. quæſtione* 8. *artic.* 8. & ſequuntur Naldus *ſupra §. dummodo non aduerſentur.* Peirinis *tomo* 2. *Priuilegior. Minim. in Conſtit.* 1. *Gregorij XIII. §.* 3. *num.* 2. & Tamburinus *ſupra num.* 2.

28 Clauſula *Et pro potiori cautela*, ſeu *pro maiori cautela*, *&cet.* quæ ad maiorem confirmationis priuilegiorum validitatem apponi ſolet, ſignificat, quod iam diſpoſita ſufficiant, & inducit abundantem diſpoſitionem. Tuſchus *verbo Clauſul. concluſ.* 31. Operatur etiam in vim nouæ conceſſionis. Ita ex Rotæ deciſ. Naldus *ſupra §. & pro potiori.*

29 Clauſula *Ex certa ſcientia* poſita in confirmationibus priuilegiorum confert nouum ius, & æquiualet conceſſioni. Inſuper per ipſam actus nullus validus redditur, ſi Princeps de nullitate veriſimiliter habebat notitiam. Tamburinus *dicta diſput.* 18. *quæſit.* 1. *numer.* 6. Naldus *ſupra §. ex certa ſcientia.* Operatur, vt id, quod confirmatur, fiat ſolemne, ſi aliàs non erat tale. Barboſa *de Clauſul. vſu frequentib. clauſul.* 59. *numer.* 13. In tertij graue præiudicium, nihil operatur: ſecus in modico. Naldus, & Barboſa *ſupra.* Nec operatur, niſi circa ea, quæ ſunt iuris, & non quæ ſunt facti. Sanchez *libr.* 8. *de matrimon. diſputat.* 4. *numer.* 6. Naldus *ſupra.* Barboſa *ſupra. numer.* 34. & ideo, nihil operatur, quando apponitur ſuper negotio de quo Princeps non habet notitiam. Tamburinus *dicta diſput.* 18. *quæſit.* 6. *num.* 28. ex alijs. Vide plura in Naldo *ſupra.*

30 Clauſula *Ex tunc prout ex nunc* poſita in priuilegijs, & reſcriptis Apoſtolicis, operatur, quod vnum tempus videatur alteri ineſſe. Barboſa *ſupra clauſul.* 61. *num.* 6. Tamburinus *dicto quæſit.* 6. *numer.* 51. Item, quod actus poſtea factus cenſeatur factus à principio. Barboſa *ibid. nu.* 2. Tamburinus *nu.* 52. Non eſt tamen retrotractiua ad diem datæ in præiudicium Iuris alteri quæſiti medio tempore. Barboſa *num.* 8. Tamburinus *num.* 53.

31 Clauſula *Facias prout tibi videbitur* intelligitur de Iure iuſto, importat enim arbitrium boni viri, ideſt arbitrium iuſtum. Naldus *ſupra §. facias* ex Gloſſa *in cap. 2. de corp. vitiat. verbo Viſum fuerit.*

32 Clauſula *Gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ, &c.* quæ ſolet dici de Epiſcopis, intelligitur de Epiſcopo non excommunicato, ſuſpenſo, aut interdicto. Gloſſa *in cap. Veniens de præſcript. verbo Gratiam* & Gloſſa *in cap. Quod Sedem de offic. Iud. Ordin. verbo Gratiæ.* Peirinis *tom. 1. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. 2. Iulij II. §. 6. n. 24.* Sine dubio etiam propterea excluditur per iſtam Clauſulam Epiſcopus hæreticus, aut ſchiſmaticus.

33 Clauſula *Habeas liberum arbitrium iudicandi* non tollit ſolemnitatem iuris. Naldus *ſup. §. Habens.* Nec tollit ea, quæ ſunt ſecundum rationem.

34 Clauſula *Indignationem omnipotentis Dei, &c.* facit vt contrauenientes peccent mortaliter, quia eſt virtuale præceptum obedientiæ. Peirinis *tomo primo Priuilegior. Minimor. in Conſtitut. 3. Sixti IV. §. 4. num. 7.* Tamburinus *ſupra num. 9.* Non tamen denotat excommunicationem. Sayrus *lib. 1. de Cenſur. capit. 11. num. 16.* Importare tamen pœnam priuationis Officiorum ferendam colligitur ex Felino *in cap. Veniens de præſcript. num. 1.* Tuſco *verbo indignationis pœna concluſ. 91.* Sed melius alij ſolum importare pœnam arbitrariam. Eraſmus CoKiet *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. part. 4. quæſt. 62. num. 1.* Barboſa *ſupra clauſul. 91.*

35 Clauſula *Indignationem Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli* idem importare videtur, & eodem modo de ipſa philoſophandum. Naldus *ſupra §. indignationem.*

36 Clauſula *In foro conſcientiæ* quid importet, dixi *to. 1. cap. 18. num. 45.* & ſupra verbo *Abſolutio num. 6. & 7.* Vide Henriquez *in Summa libr. 7. cap. 13. §. 2. littera V. & lib. 14. cap. 20. §. 1.* & Tamburinum *ſupra num. 16.*

37 Clauſula *In omnibus, & per omnia* importat vim ſpecialis ſpecificationis. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ. 354. numer. 1.* Marta *de Clauſulis part. 1. clauſul. 62. num. 4.* Vide Tamburinum *ſupra numero 19.*

38 Clauſula *In quo conſcientiam tuam oneramus* potius importat monitionem, quam formam delegationis, & ſic cauſa continens illam poterit per alium expediri. Naldus *ſupra §. In quo conſcientiam* ex Abbate, & Nauarro.

39 Clauſula *Inuocato ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis*, vel alia ſimilis, importat, quod, quando remedia Eccleſiaſtica noniuuant, applicari poteſt brachium ſæculare. Vide Nauarrum *in cap. cum contingat de reſcript. remed. 1.* & Rodriguez *tom. 1. Quæſtion. Regular. qu. 8. artic. 14.* Et nota hanc Clauſulam implicitè contineri in omnibus litteris Papæ, tenentur enim Iudices ſæculares hoc auxilium Iudicibus Eccleſiaſticis præſtare iure communi, *can. Principes, & can. Adminiſtratores 23. quæſt. 5.* licet ad maiorem cautelam in aliquibus Litteris Apoſtolicis ſtylo Curiæ exprimatur. Peirinis *tom. 1. Priuilegior. minimor. in Conſtit. 1. Iulij II. §. 38. num. 97.* Naldus *ſupra §. Inuocato.* Quod ſi non præſtent, peccabunt mortaliter, poſita grauitate materiæ, & puniri debent, excommunicatione forſan. Menoch. *de arbitrar. lib. 2. caſu 452.* Rodriguez *ſupra.* Cogi tamen ad id poſſunt per conſeruatores Religionum. Peirinis *ſupra.* In terminis tamen conſtitutionis Gregorij XV. de qua *tom. 2. cap. 10.* dixi.

40 Clauſula *Iudicio tuo* importat arbitrium boni viri. Naldus *ſupra §. Iudicio tuo.* Vide dicta ſupra in Clauſula *Facias prout tibi videbitur num. 31.*

41 Clauſula *Motu proprio*, quæ eſt ſatis communis in Litteris Pontificijs ponitur ad denotandum Summum Pontificem concedere illam gratiam non ad inſtātiam alicuius, ſed ex mera voluntate ipſius. Si verò in priuilegio præcedit petitio, vel inſtantia, & nihilominus Pontifex vtitur ea Clauſula, denotat cauſam finalem conceſſionis non fuiſſe eam petitionem, ſed meram Papæ liberalitatem. Ita habetur *ex capit. Si motu proprio de præbend. in 6.* Habet autem conceſſio ex motu proprio facta tres conditiones, quibus ſuperat conceſſionem factam ad inſtantiam. Prima, quod conceſſio motu proprio facta eſt magis voluntaria, & maius Beneficium, & ideo amplianda quantum proprietas verborum patitur. Secunda, quod numquam retorquetur contra eum, cui conceditur, ſicut interdum ſolet retorqueri conceſſio ad inſtantiam. Tertia, quod priuilegium ad inſtantiam per ſurreptionem impetratum non valet; ſecus verò ſi motu proprio concedatur. Suarez *de legib. libr. 8. ca. 12. numer. 8.* Peirinis *tom. 1. Priuilegior. minimor. in Conſtit. 4. Sixti IV. §. 3. numero 2.* Hæc tamen ſurreptio, quam tollit, ſolum eſt ea, quæ oritur ex parte impetrantis, non ea, quæ oriri poteſt, vel ex re ipſa, vel ex cauſæ falſæ expreſſione, ex defectu perſonæ, puta ſi ſit inhabilis, irregularis, &c. vel ſi præiudicet iuri tertij. Suarez *ſupra num. 11. cum ſequentibus.* Sanchez *lib. 8. de matrimon. diſputat. 21. numer. 47. & ſequentibus.* Barboſa *ſupra clauſul. 79. numero 16. & ſequentibus.* Naldus *ſupra §. motu proprio, & ſequentib.* Tamburinus *ſupra numer*[illegible]*o. & ſequentibus.*, apud quos alia.

42 Clauſula generalis *Non obſtantibus, &c.* hunc præcipuè operatur effectum, ſcilicet tollere ea, quæ obſtare poſſunt illi diſpoſitioni, in qua eſt oppoſita. Barboſa *ſupra clauſul. 82. num. 4.* Non auget tamen, nec ampliat gratiam, ſed limites ipſius oppoſita eēſetur. Tamburinus *ſupra num. 37.* Vnde prouenit, illam nihil operari, ſi diſpoſitio ſuper qua eſt oppoſita aliàs nulla eſſet. Marta *de Clauſul. part. 1. clauſul. 79. numero 26.* Vnde nec tollit ſurreptionis vitium. Marta *ibid. numer. 10.* Gonzalez *ad Regul. 8. Cancellar. gloſ. 15. numer. 32.* Non ſufficit ad derogandum Clauſulis derogatorijs derogatoriarum, niſi in illa addātur ſequentia, *etiam ſi de illis ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua mētio, ac de verbo ad verbū facta fuiſſet.* Ita ex Rotæ *deciſ. 87. numero 4. part. 2.* Tamburinus *ſupra num. 39.* Similiter quoties ſecundum priuilegium habeat Clauſuram derogatoriam, cum illis verbis, *etiam ſi talia fuerint, de quibus mentio fieri oporteret de verbo ad verbum, &c.* cenſetur per illud reuocatum primum habens Clauſulam derogatoriam derogatoriarum. Menochius *de præſumpt. lib. 6. præſ. 41. num. 22.* Gonzalez *ſupr. gloſſ. 26. nu. 23.* Tamburinus *ſupra.*

43 Clauſula *Non obſtantibus etiam iis, quorum tenor de verbo ad verbum exprimi deberet, quæ volumus pro expreſſis haberi*, tollit neceſſitatem inſerendi tenorem illorum, etiam ſi in priori illa diſpoſitione, cui derogandum eſt, diceretur, quod per hanc Clauſulam non poſſet ei derogari, cum contra plenitudinem poteſtatis Papæ, nihil poſſit ſtatui. Naldus *ſupra §. non obſtantibus*, etiam ex Rotæ *deciſ. 109.* & Nauarro.

44 Clauſula *Non obſtantibus priuilegiis, &c.* non derogat priuilegia ad pias cauſas, nec illa, quæ commiſerationis cauſa, vel publicæ vtilitatis gratia conceſſa ſunt. Barboſa *ſupra clauſul. 183. n. 18. cum ſequentibus.* Tamburinus *ſupra n. 40.*

45 Clauſula *Non obſtantibus quibuſcumque conſuetudi-*

Digitized by Google

tudinibus non videtur derogare conſuetudini immemorabili, ea enim eſt ſpeciali nota digna. Colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis de ann. 1575. & 1580. Gonzalez *ſupra gloſſ.* 33. *num.* 5. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut.* 19. *Leonis X.* §. 3. *num.* 3.

46 Circa hanc porrò difficillimam, & intricatiſſimã Clauſulam *Non obſtantibus, &c.* vide Ioan. Andr. *in cap. vnic. de exceſſib. Prælat. numero* 6. Panormitanum. *in capitulo nonnulli de reſcript. à numero* 10. Felinum *ibid. à numer.* 2. Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſtione* 8. *art.* 11. Suarez *de Legib. lib.* 8. *cap.* 38. *per totum*, & Naldum *ſupra*. Maximè tamen pro praxi priuilegiorum Regularium notandum eſt, quod priuilegia concedentia illis facultatem abſoluendi à caſibus Papalibus, de quibus dixi *tom.* 1. *c.* 18. *&* 19. & ſupra verbo *Caſus reſeruati*, & dicam infra verbo *Confeſſarius* non cenſentur reuocata per Conſtitutiones Summorum Pontificum poſteriorum, in quibus prohibent, vel præcipiunt aliquid reſeruando ſibi talis caſus abſolutionem, etiam ſi addant Clauſulam iſtam *Non obſtantibus, &c.* niſi declarent ſe derogare priuilegia concedentia facultatem abſoluendi à dicto caſu, ſeu quod idem eſt, niſi derogatio intenta per illam Clauſulam *Non obſtantibus* cadat non ſolum ſuper rem prohibitam, aut præceptam, ſed etiã ſuper facultatem abſoluendi à tali caſu. Ratio eſt, non ſolum quia priuilegia Regularium, iſta præſertim, quæ ſolum concernunt ſalutem animæ, ſunt valdè fauorabilia, & latè explicanda, ſed etiam, quia quando Summi Pontifices volunt derogare dictæ facultati abſoluendi per priuilegia Regularium, illam exprimunt prout fecit Sixtus V. in Conſtitutione aduerſus Clericos malè promotos de qua dixi *tom.* 1. *capit.* 18. *num.* 39. Quando ergo id non exprimunt cenſendi ſunt non velle reuocare dictæ facultati. Vide dicta eo *cap.* 18. *num.* 41. & Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito quæſt.* 4. §. *vnic. verſ. ad primum reſpondeo*. Et ante ipſum Rodriguez *tomo* 1. *Quæſtion. Regular. quæſtione* 20. *art.* 8.

47 Clauſula *Non poteſt* inducit ſecundum plures nullitatem actus. Ita Naldus *ſupra* §. *non poteſt*. Melius tamen dicitur, quod quando ea non ponitur ob vitium, ſeu defectum, ſed ſolum ob honeſtatem perſonæ, & perfectionem ſtatus, tunc non inducit talem nullitatem. Secus verò, quando ponitur ob vitium, ſeu defectum perſonæ. Gregorius Lopez *lib.* 2. *verbo Frailes tit.* 10. *part.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 11. *nu.* 44. *& ca.* 12. *nu.* 10. Vide alia 4. to. verbo *Leges*.

48 Clauſula *Omni meliori modo* denotat meliorem viã pro actus validitate Naldus *ſupra* §. *omni meliori modo*.

49 Clauſula *Parte ſatisfacta*, quo modo intelligenda, dixi ſupra verbo *Bulla Cruciatæ*. Vide & Naldum *ſupr.* §. *parte ſatisfacta*.

50 Clauſula *Pœnitentia ſalutari iniuncta* intelligitur de Orationibus, ſuſceptionibus Sacramentorum, & alijs ſpiritualibus operibus non de eleemoſyna, vel alia corporali afflictione, niſi ex adiunctis oppoſitũ colligatur, ſecundum Naldum *ſupra* §. *Pœnitentia ſalutari*.

51 Clauſula *Pro expreſſis, &c.* ſeu alia ſimilis *quorum tenores pro expreſſis, &c.* habet vim ſpecialis, & indiuiduæ expreſſionis. Marta *de Clauſulis parte* 1. *clauſul.* 101. *numero* 6. Barboſa *ſupra de Clauſulis clauſul.* 102. *numero* 2. Tollit proinde neceſſitatem inſerendi tenorẽ illarum Cõſtitutionũ, quę confirmãtur, vel derogantur, etiamſi in illis diceretur expreſsè, quod non intelligerentur reuocatæ, niſi fieret de eis expreſſa mentio. Nauarrus *cap. ſi quando de reſcript. except.* 1. *num.* 1. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 3. *nu.* 3. Quando tamen fallat hæc regula, vide Naldum *ſupra* §. *pro expreſſis, &* §. *Quorum tenores*, & Barboſam *dicta clauſul.* 102. *& clauſ.* 127.

52 Clauſula *Pro potiori cautela* quid importet, dixi ſupra *num.* 28. cum loquerer de Clauſula *Et pro potiori cautela*.

53 Clauſula *Prout conſcientiæ tuæ, &c.* quomodo intelligenda vide ſupra *n.* 17. circa Clauſulam *Conſcientiam tuam oneramus*. Cui ſimilis videtur alia Clauſula apponi ſolita *Prout videris expedire*. De qua Naldus *ſupra* §. *prout videris, &c.*

54 Clauſula *Prout de iure*, ſeu *ſi, prout de iure* ſignificat iuris ordinem ſeruandum. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.* 368. In reſcripto reſtringit tantum verba præcedentia, non autem refertur ad omnia contenta in commiſſione, in quibus adſit ſpecialis determinatio. Sic ex Rotæ deciſ. 922. Naldus *ſupra* §. *prout de iure*.

55 Clauſula *Prout eximimus, ac liberamus*, cum ſit valdè generalis, non ſolum derogat priuilegijs priuatæ perſonæ conceſſis, ſed etiam vniuerſitati cuicumque, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia. Henriquez *in Summa lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 27. *num.* 4. aſſerens *in Comment. litter. F.* huiuſmodi Clauſulam ſic geminatam excludere omnem interpretationem in contrarium. Hoc enim poſtulat dictio illa prorſus. Lege Barboſam *de dictionibus vſu frequentibus dict.* 294. *num.* 1. Tamburinum *ſupra numero* 6. *&* 7.

56 Clauſula *Quatenus ſunt in vſu* qualiter intelligenda dum eſt ſermo de priuilegijs Regularium, dixi *tom.* 2. *cap.* 15. *numer.* 17. Vide & dicenda 4. tom. verbo *Priuilegia*, ac Reuerendiſſimum Stratium *in Inſtruct. pro Carmelit. cap.* 5. *Sum.* 7. [Clauſula autem illa quæ apponi ſolet in confirmationibus priuilegiorum Religionum poſt Concilium Tridentinum, ſcilicet, *Quatenus decretis Concilij Tridentini non aduerſentur*, ponitur ad declarandum per dicta priuilegia non derogari decretis dicti Concilij. Et ſi enim iuxta communem doctrinã Concilijs Generalibus non derogetur, niſi de illis fiat expreſſa mentio: quia tamen hoc fallit in Concilio Tridentino eo quod in ipſo *ſeſſ.* 25. *cap.* 21. expreſsè reſeruatur ſemper authoritas Sedis Apoſtolicæ in omnibus decretis ipſius, ideo ad hoc quod ipſi non derogaretur neceſſum fuit dictam clauſulam apponere. Ita doctè Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.* 5. ex varijs Rotæ deciſionibus.]

57 Clauſula *Quorum tenores, &c.* habet vim ſpecialis, & indiuiduæ expreſſionis, iuxta dicta ſupra *num.* 51. de Clauſula *Pro expreſſis*, & deſeruit ad tollendũ ſurreptionem. Naldus *ſupra* §. *Quorum tenores, &c.*

58 Clauſula *Quoties expediens fuerit*, vel *Quoties opus fuerit*, importat quandam veluti infinitatem, prout etiam idem importat Clauſula *Quandocumque*, vel *Quotieſcumque*. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.* 353. *num.* 2.

59 Clauſula *Ratum, & firmum* includit Ius, & factum: *ratum* enim refertur ad ius, *& firmum* ad factum. Naldus *ſupra* §. *Ratum, & firmum*.

60 Clauſula *Recuſatione remota* intelligitur, vt credo, reſpectiuè, ſicut & alia ſimilis, ſcilicet *appellatione remota*, de qua ſupra *n.* 10. prout indicat Naldus *ſupra* §. *Recuſatione*.

61 Clauſula *Relinquo conſcientiæ tuæ* videtur intelligenda, ſicut & illa, *prout conſcientiæ tuæ*, & illa *conſcientiam tuam oneramus*, de quibus ſupra *numer.* 17. & 53.

62 Clauſula *Saluo aſſenſu Apoſtolico* non excuſat à pœnis contra alienantes res Eccleſiaſticas inflictis, eos, qui illas alienant, iuxta dicta *tom.2.capit.*19.*num.*61. Et quamuis Naldus *ſupra* §. *Saluo aſſenſu* ex Riccio quem refert dicat id eſſe intelligendum, quando non adduntur illa verba *Et non aliàs, aliter, nec alio modo*, & res eſt facilis recuperationis, nihilominus etiam poſitis his conditionibus, ſi poſſeſſio tradatur ementi non effugiunt vendentes dictas pœnas, quia proteſtatio eſt contraria facto, iuxta dicta eo loco ex Quaranta, Peirinis, & Bonacina.

63 Clauſula *Saluo iure Parochiali*, ſeu *ſine Parochiæ præiudicio*, aut ſimilis intelligitur de decimis, & primitiis, aut aliis obuentionibus, quæ à laicis exhiberi debent Parochis. Ioannes de Cruce *de Stat. Relig.lib.*2.*cap.*5.*dub.*7.*concluſ.*157. Tamburinus *ſupra num.*18. Barboſa *ſupra clauſul.*157. Vbi plura circa Clauſulam *Sine præiudicio*. Maximè Reuerendiſ. Stratius *in Inſtruct.relata cap.*6.*num.*8. ex Sixto IV. *in Mari magno Carmel.*

64 Clauſula *Si & in quantum* operatur in appellatione admiſſionem eorum, quæ ſunt admittenda, & negationem illorum, quæ de Iure non debent admitti. Naldus *ſupra* §. *Si & in quantum* ex Marta. In electionibus vero, quando res eſt dubia, an aliquis admitti debeat, & admittitur cum proteſtatione *Si & in quantum*, iuxta dicta *tom.*2.*cap.*12.*num.*30. operatur, quod valeat electio.

65 Clauſula *Si & prout de iure* aliquando importare videtur idem, quod præcedens *Si & in quantum*, aliquando verò ſignificat iuris ordinem ſeruari debere. Tuſchus *ver.Clauſula concl.*368.

66 Clauſula *Sicut accepimus* poſita in gratia motus proprii non eget iuſtificatione, ſecus verò in gratia ad partis inſtantiam. Tamburinus *ſup.n.*55. ex variis Rotæ deciſionibus.

67 Clauſula *Sola rei veritate proſpecta*, cui adiungi ſolent *Summariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicij*, quid importet, dixi *tom.*1.*cap.* 27.*num.* 26. Vide Naldum *ſupra* §. *Sola facti, &c. & ſequentibus*.

68 Clauſula *Sublata facultate*, *&c.* claudit os iudici, & tollit illi facultatem aliter iudicandi, ita vt pars contraria audiri non debeat, niſi obtenta à Summo Pontifice gratia de oris aperitione. Gonzalez *ad Regul.*8.*Cancellar. gloſſ.*66.*num.*3.*cum ſequentibus*. Garzia *de Beneficijs part.*6.*cap.*3.*num.*99. Vnde proceſſus in contrarium factus ſit nullus. Barboſa *ſupra clauſul.* 175.*num.*5. Tamburinus *ſupra num.*12. apud quos alia.

69 Clauſula *Super omnes, & ſingulos* importat ſpecificationem ſpecialem, ac ſi omnes in indiuiduo nominarentur. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.*296. *num.* 2. vbi etiam *numer.* 3. dicit comprehendere etiam exemptos.

70 Clauſula *Supplentes defectus, &c.* non ſupplet illos, qui ſunt iuris naturalis, vt ſunt citatio partis in cauſis damnum tertii concernentibus, quia Princeps non poteſt tollere id, quod iure naturæ eſt neceſſarium. Tuſchus *in verbo Clauſula concluſ.*343. Barboſa *ſupra clauſul.* 177. *numer.* 8. Solum ergo ſupplere poteſt defectus Iuris poſitiui. Idem Barboſa *ibidem num.* 2. Cum autem huiuſmodi defectus ſint in duplici differentia alii ſubſtantiales, verb.grat. quo reſcriptum impetrans non ſit excommunicatus, aut quod non impetretur per ſubreptionem, alii accidentales, ſcilicet, qui pertinent ad iuris ſolemnitatem, vt puta, quod ſententia non ſit lata die feſto, &c. ad minus ſupplet hos poſteriores, & quandoque priores, iuxta modum reſcripti, vt ſi illud fuerit ex motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, vel id colligatur ex contextu, vel circumſtantiis. Suarez *lib.*8.*de Legib.cap.*20.*num.*12. Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Minimor.in Conſtitut.*1.*Sixti IV.*§.2.*n.*8.& 9. Barboſa *dicta clauſ.*177.

71 Clauſula *Tuo iudicio, vel tuæ prudentiæ*, videtur importare idem, quod *conſcientiam tuam oneramus*, de qua ſupra *numer.* 17. Vide Naldum *ſupra* §. *Tuo iudicio*.

72 Clauſula *Vocatis vocandis*, ſeu *qui fuerint vocandi, &c.* intelligitur de iis quorum intereſt. Naldus *ſupra* §. *Vocatis, &c.* Significat etiam Iudicem ea diſpoſitione datum teneri obſeruare formam iudicialem, & non eſſe merum executorem, ſed mixtum, id eſt, partim executorem, & partim Iudicem, ac debere ex vi huius Clauſulæ vocare omnes quorum intereſt, vel ſpecificè ſi certo ſciantur, vel per edictum publicum ſi ignorentur. Panormitanus *in cap.exhibita de Iud.n.*6. Peirinis *tom.*1.*Priuileg. Minim.in Conſtit.* 1.*Sixti IV.*§.2.*n.*4.

73 De aliis Clauſulis occurrentibus in diſcurſu operis dicetur.

CLAVSVRA.

SVMMARIVM.

*De Clauſura Regularium remiſſiuè.n.*1.
*De Clauſura virorum Religioſorum. n.*2.
An poſſint obligari à Prælatis ad illam ſeruandam. ibid.
*Terminus huius Clauſuræ qualis ſit. n.*3.
*Egreſſio nocturna, aut furtina è monaſterio eſt Caſus reſeruabilis.n.*4.
Quando incurratur hic caſus. ibid.
*Clauſura monialium à quo tempore cœperit.n.*5.
*Qua moniales hoc præcepto aſtringantur.n.*6.
*An detur in hoc paruitas materiæ.n.*7.
*Quid de monialibus degentibus in domibus monaſterijs contiguis. n.*8.
Quid de moniali ſupra murum monaſterij ſedente. numero 9.
*De moniali, cui vitæ periculum imminet.n.*10.
*De moniali grauida effecta.n.*11.
*An propter habendam curam conſanguineorum licitè exeant moniales.n.*12.
De caſibus concedendi licentiam egrediendi. numero 13.
Quid declaratum à S.Congregatione.ibid.
*An poſſint moniales tranſire de vna Religione ad aliam. num.*14.
*An eijci propter incorrigibilitatem.n.*15.
*An transferri ad aliud monaſterium correctionis gratia. num.*16.
*An pro inſtitutione Nouitiarum.n.*17.
*Quid circa hoc Sacra Congregatio declarauerit. num.*17. & 18.
*An cum transfertur monialis ſecum deferat dotem. num.*19.
*De abſolutione à Cenſuris contra tranſgredientes iſtam monialium clauſuram.n.*20.

An

An ſpectet ad Prælatos Regularium. ibid.
Quid de diſpenſatione in pœnis incurſis. n. 21.
De Clauſura Monialium, quoad ingreſſum aliorum in ipſarum Monaſteria. n. 22.
Quæ perſonæ ingredi prohibeantur in illa. n. 23.
De Superiore, qui poteſt concedere licentiam pro tali ingreſſu. n. 24.
Qualis debeat eſſe hæc licentia. n. 25.
Quæ eſt cauſa legitima ipſam concedendi. n. 26.
De ſocio Confeſſarij intrantis ad miniſtranda Sacramenta. num. 27.
De Moniali energumena quomodo exorcizanda. numero 28.
An liceat ingreſſus titulo ſepulturæ, vel funeralis Monialium. n. 29.
Qui officiales Monaſterij ingredi poſſint. n. 30.
De malefactoribus ad Monialium Monaſteria confugientibus. n. 31.
Quando poſſunt Epiſcopi, & alij Superiores eo ingredi. num. 32.
An, & quando Dominis Cardinalibus, aut Epiſcopis id permiſſum. n. 33.
De fœminis, quibus etiam eſt prohibitum ingredi Monaſteria Monialium. n. 34.
De cenſuris, & pœnis quas incurrunt tranſgreſſores. num. 35.
A quo abſoluantur, vel diſpenſentur. ibid.
Quid de alijs pœnis ab antiquioribus Pontificibus impoſitis. n. 36.

1 DE Clauſura Regularium perſonarum non pauca dixi tom. 1. huius Summæ. De clauſura quidem virorum Religioſorum, quantum ad prohibitionem quam habent non admittendi fœminas in eorum Monaſterio, *cap. 10. à num. 9.* & quoad clauſuram, quam ipſi obſeruare debent, *capit. 16.* & de clauſura Monialium tam quoad egreſſum è proprijs Monaſterijs, quam quoad ingreſſum aliorum in illa, *cap. 25. à num. 16.* Alia tamen, vel pro maiori materiæ complemento in præſenti addenda ſunt.

2 Et primò, loquendo de clauſura virorum Religioſorum, quantum ad dictam prohibitionem non admittendi fœminas intra clauſuram ſuorum Monaſteriorum, præter dicta eo loco alia dicam 4. tom. verbo *Monaſteria*. Quod verò attinet ad clauſuram, quam ipſi obſeruare debent; certum eſt eos non teneri ſicut Moniales ad clauſuram perpetuam. Neque enim aliqua Lex Eccleſiaſtica ad eam eos obligauit, nec aliqua Religio cum tali, tantaue auſteritate inſtituta eſt. Bonacina *in Tract. de Clauſura quæſt. 2. punct. 1. num. 1.* Prælatos quoque Regulares non poſſe illam inducere probabile eſt, quia iuxta dicta *tom. 1. cap. 4. num. 13.* ea, quæ ſunt omnino ſupra Regulam non poſſunt præcipi à Prælatis. An verò Summus Pontifex poſſit hoc facere, Bañez 1. 2. *quæſt. 1. art. 10. dub. 6.* & Bonacina *ſupra, & de Legibus diſp. 1. quæſt. 1. punct. 3. num. 19.* affirmare videntur. Sanchez verò *lib. 6. in Decalog. cap. 2. num. 22.* id negat, licet *nu. 43.* cum Bañez relato affirmet poſſe nedum Papam, ſed etiã Prælatos Regulares aliqualem clauſuram Monachis indicere, vt puta, quod non exeant è Conuentibus, niſi cum tali, vel tali limitatione. Teneri autem Religioſos ad aliquem modum Clauſuræ, iuxta ſuam Regulam, decreta Summorum Pontificum, & conſtitutiones Religionum, dixi eo *cap. 16. numer. 1. & ſequentibus*, & tractat Bonacina loco relato ex *Tract. de Clauſura*.

3 Terminus verò huius Clauſuræ Religioſorum cõprehendit totum circuitum Monaſterij, includendo etiam in illo hortum, nemus, & alia loca illi annexa, quæ muris Monaſterij, ſeu ſeptis cinguntur. Hæc enim omnia ſunt partes Monaſterij, & ea comprehendit ſeptorum nomine Clemens VIII. *in decretis ſuper caſ. reſeruat.* dum inter eos refert egreſſionem extra ſepta Monaſterij. Peirinis *tom. 2. de Prælato quæſt. 3. cap. 2. §. 1. num. 39.* Ioannes Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Clauſura num. 2.* Non tamen pertinent ad Clauſuram loca aliqua ſeparata à Monaſterijs, Infirmariæ videlicet, Hoſpitia, vel loca, quæ ædificari incipiunt. Naldus *in Summa verbo Clauſura num. 1.* Deſignare autem huius Clauſuræ terminos extra quos Religioſi non poſſint ſine licentia exire, pertinet ad Prælatos ipſorum, illi enim ſunt Ordinarij Iudices, & paſtores ipſorum. Naldus *ſupra* ex Confectio.

4 Egreſſio nocturna, ac furtiua è Monaſterio, ſeu Conuentu, quæ eſt caſus reſeruabilis in Religionibus ex decretis Clementis VIII. ſupra relatis, intelligenda eſt copulatiuè, ſeu complexiuè, & non diuiſiuè. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 18. nu. 5.* Naldus *in Summa verbo Clauſura §. dummodo non*. Ideſt non ſufficit ſola nocturna, neque ſufficit ſola furtiua, ſed requiritur vtrumque. Nec enim gratis vſus eſt Pontifex coniunctione *ac*. Cum autem Pontifex dicat *nocturna*, & materia ſit odioſa, non videtur ſufficere, quod egreſſio ſit in crepuſculis, quia in illis non eſt nox, de cuius eſſentia eſt omnimodus receſſus à luce Solis. Peirinis *ſupra num. 40.* Cum verò dicat *furtiua*, ideſt, ſine licentia Superioris, ideo ſi quis exeat, videntibus, expectantibus, vel cuſtodiam facientibus aliquibus ſocijs de Monaſterio incidet in hunc caſum. Peirinis *ibid.* Secus ſi Superior daret licẽtiam ſic exeundi, talis enim egreſſio, eſto eſſet iniqua, non tamen eſſet furtiua. Peirinis *ibid.* quamuis Suarez *ſupra n. 5.* oppoſitum probabiliter dicat, cum talis licentia non ſit legitima. Similiter, ſi ipſe Prælatus exiret dicto modo, etiam incideret in talem caſum, ſi aliàs eſſet reſeruatus à ſuo Superiori, quia talis egreſſio eſt contra voluntatem Religionis, Regulæ, & Superiorum. Suarez, & Peirinis relati. Vide pro hoc caſu Longum *de caſ. reſeruat. part. 2. caſ. 3.* Moiſetium *tom. 1. Summ. tract. 7. cap. 25. à n. 16.*

5 Loquendo de clauſura Monialium, quoad prohibitionem, quam habent non egrediendi è ſuis Monaſterijs, præter dicta *tom. 1. huius Summæ cap. 25. à num. 16.* addendum, vel pro pleniori notitia, tale præceptum initium aliquo modo habuiſſe in lege veteri, in qua etiam erant Virgines clauſæ propheticam vitam agentes, vt colligitur non ſolum ex *Iudit. 8. verſ. 5.* ſed clarius ex 4. *Reg. 11. verſ. 2.* & multo clarius ex 2. *Machab. 3. verſ. 19.* illis verbis: *Virgines, quæ concluſæ erant præcurrebant ante Oniam*. De quo vide Abulenſem 1. *Reg. 2. quæſt. 12.* Caniſium *lib. 2. de Deipar. cap. 12.* Baronium *in Appar. ad Annal. §. ſi fidem adhibendam*, & alios. Habuit etiam initium in primitiua Eccleſia, in qua conſtat Sanctam Mariã Magdalenam, Martham eius ſororem, cum alijs Virginibus in quodã cœnobio vixiſſe, vt teſtatur Theodorus Mellitus *in vita ipſarum cap. 9.* & Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſput. 18. quæſit. 2. num. 1.* vbi *num. 2.* id refert de alijs, & *quæſit. 3. num. 1.* refert plura antiqua Concilia in quibus aliquod veſtigium huiuſmodi Clauſuræ Monialium cernitur. Quamuis ergo à tempore Bonifacii VIII. Monialium Clauſura ſit ſub præcepto, temporibus tamen antecedenti-

bus aliquo modo initiata fuit, & poſt Bonifacium à Concilio Tridentino, Pio V. & Gregorio XIII. rigidiſſimis pœnis intimata, iuxta dicta eo *c.* 25. *n.* 16.

6 Quæ Moniales ſint, quæ hoc præcepto obligantur, dixi ibi *nu.* 17. vbi etiam de Monialibus Nouitijs, Conuerſis, & Oblatis. De loco Clauſuræ, dixi etiã *numer.* 17. Nunc verò agendum de aliquibus caſibus particularibus, de quibus dubitari poteſt, an in illis tranſgrediantur Moniales hoc præceptum, & Cenſuras impoſitas.

7 Et primò, in hoc præcepto dari credo paruitatẽ materiæ, & minimum, ita vt Monialis egrediens non ſecundum totum corpus, ſed ſecundum partem tantum, ita vt vno pede ianuam Clauſuræ exierit, alio verò intus extiterit, non incidat in cenſuras, aut caſum reſeruatum. Ratio eſt, quia vt dixi ſupra verbo *Caſus reſeruati num.* 12. ad caſum reſeruatum requiritur actio perfecta, & completa, in hoc autem caſu non eſt egreſſus completus, vel perfectus. Sanchez *lib. 6. in Decalog. capit.* 16. *numer.* 70. fauet Diana *part.* 5. *tract.* 5. *reſolut.* 22. Idem credo, ſi Monialis eſſet in ipſo oſtio, quia oſtium eſt partim intra partim extra Clauſuram. Portellus *in dub. Regular. verbo Clauſur. Monial. num.* 25. Secus verò dici debet de Moniali, quæ vtroque pede, & toto corpore egreſſa eſt Clauſuræ ianuam, etiam ſi ad vnum, vel duos tantum palmos egreſſa eſſet, hęc enim perfectè, & completè egreſſa eſt è Clauſura. Bonacina *ſupra quæſt.* 1. *punct.* 8. *num.* 7.

8 Deinde, Moniales degentes in domibus Monaſterio contiguis pro eleemoſyna petenda, quales ſolent eſſe aliquæ Conuerſæ, ſeu potius Oblatæ, ex illis egredientes, etiam ad inhoneſta patranda, Clauſuram non frangunt, quia tales domus, nec ſunt Regulares, neque locus Clauſuræ. Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp.* 19. *quæſit.* 5. *in ſolut. ad* 6.

9 Item Monialis, quæ virili more quaſi equitans inſidet muro Monaſterij non frangit Clauſuram, quia re vera non exit perfectè extra Clauſuram. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 7. ex Suarez.

10 Similiter Monialis cui vitæ periculum certò imminet ob graues moleſtias, & vexationes quas iniuſtè patitur, ſi Epiſcopum, vel Superiorem à quo ſubleuetur habere non poteſt, non obligatur lege Clauſuræ, quia neceſſitas caret lege, & lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto diſpendio. Sanchez *dicto lib. 6. in Decalog. cap.* 15. *num.* 62. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 8.

11 Monialis autem grauida effecta exire non poteſt ſine legitima licentia è Clauſura, vt fœtum edat, & delictum ſuum abſcondat, niſi inde timeat mortis periculum, quia ſolum propter præfatum timorem excuſari poteſt à fractione huius præcepti tam neceſſarij pro bono regimine Monialium. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 12. An verò etiam extra mortis periculum excuſari poſſit, ſi id faciat ad euitandum ſcandalum, vel infamiam, dubium ſanè difficile eſt, cum ex vna parte ius naturæ, quod dictat vitari debere ſcandalum, & infamiam propriam, præponendum videatur cuicumque pręcepto Eccleſiaſtico ſeruandi Clauſuram, ex alia verò præponendum potius videatur bonum commune Religionis omni priuato incommodo, præſertim cum Summorum Põtificum Conſtitutiones quoad hoc punctum rigidiſſimè prohibeant egreſſum, niſi in caſibus ab ipſis deſignatis, vt dixi eo *cap.* 25. *num.* 20.

12 Multo minus excuſari poteſt Monialis à trãſgreſſione Clauſuræ, ſi exeat ex illa ſine legitima licentia Summi Pontificis, vel aliorum Superiorum, propter habendam curam Nepotum, etiam omni auxilio deſtitutorum, prout declaratum eſt à Sacra Congregatione apud Armendariz *in Additionib. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. num.* 105. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Monialium Clauſura circa egreſſum*. Quod idem dico de egreſſu ad habendum curam conſanguineorum infirmorum. Cum iſti caſus non excipiantur à Pio V. in Conſtitutione, & Clauſuræ præceptum ſtrictiſſimè obliget Moniales. Bonacina *ſupra dicta quæſt.* 1. *punct.* 9. *num.* 4. *&* 5. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 13. [Idem dico de egreſſu propter adimpletionem alicuius conditionis impoſitæ in legato Moniali de relicto. Vnde declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium in vna *Camerinenſi* menſis Martij 1634. ſolui debere cuidam Moniali legatum ſexaginta ſcutorum illi relictorum etiam ſi ratione ſui Status aſſiſtere non potuiſſet cuidam proceſſioni cum veſte alba, ſicut legatum requirebat.] An autem exire poſſit ad ſuccurrendum extremæ neceſſitati patris, matris, filij, aut filiæ, quibus aliter ſuccurrere nequeat, difficilius dubium eſt, cum, vt ſupra dixi, ex vna parte lex naturæ, quæ anteponi debet cuicumque legi Eccleſiaſticæ obliget pro ea occaſione; ex alia verò bonum commune Religionis, & Summorum Pontificum Conſtitutiones id poſtulent. Alij ergo Iudices ſunto.

13 Circa ea tamen, quæ dixi *dicto cap.* 25. *num.* 20. de caſibus in quibus ſolummodo concedi poteſt Monialibus licentia egrediendi è Clauſura, ſcilicet magni incendij, infirmitatis lepræ, & epidemiæ, iuxta Conſtitutionem Pij V. ibi relatam, animaduerſione digna eſt declaratio quædam Sacræ Congregationis ad Nuncium Hiſpaniarum anno 1594. facta, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Monialium Clauſura circa egreſſum* 4. quæ talis eſt: *Monialibus licentiam concedere exeundi à Clauſura non licet Ordinarijs in alijs quantumuis grauibus caſibus in Conſtitutione Pij V. non contentis, niſi in caſu lepræ, magni incendij, & epidemiæ. Nomine autem epidemia quicumque morbus popularis contagioſus intelligitur.* Nihilominus Ioannes Maria Nouatius *in Lucern. Regular. verbo Clauſura à num.* 10. allegationem quamdam affert Sanctiſs. D. N. Vrbano directam, in qua probat in cauſis ſimilibus poſſe concedi Moniali facultatem egrediendi è Monaſterio, quam legere poteris apud ipſum. Caſus verò ſimiles in quibus licitè concedi poſſe licentiam prædictam putant plures Doctores, ſunt iſti: primus, tempus belli cum infidelibus, quando iuſtè timeri poteſt detrimentum Monialium, niſi ad locum tutum ſe recipiant, præſertim, quia de militibus extat illud carmen:

Nulla fides, pietasq. viris, qui caſtra ſequuntur.

Nauarrus *comment.* 4. *numer.* 48. *de Regularib.* Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. Moral. lib.* 13. *cap.* 8. *quæſt.* 1. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Alleg.* 102. *num.* 22. Secundus eſt, impetus magni torrentis, vel fluminis, aut imminens Monaſterij ruina. Scortia *in ſelect. Conſtit. Pontif. Theor.* 228. Barboſa *ſupra*. Tamburinus *ſupra diſp.* 20. *quæſit.* 2. *num.* 3. Tertius eſt, ſi Monaſterium in alium locum de Epiſcopi conſenſu transferatur. Sanchez *dicto cap.* 15. *num.* 53. Bonacina *ſupra punct.* 9. *num.* 8. Quoad hoc tamen extat declaratio quædam Sacræ Congregationis in vna Barcinonenſi anno 1615. cui attendi debet, his verbis: *Monialium tranſlatio Apoſtolica Sede inconſulta, minimè fieri poteſt.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Monialium*

tranſ-

Digitized by Google

tranſlatio 8. Item alia huius tenoris in vna Vlixbonenſi ann. 1615. *Moniales transferri non poſſunt in monaſteria nouiter erecta, niſi eadem monaſteria auctoritate Apoſtolica extructa fuiſſe prius conſtiterit, ipſaque, præuia viſitatione, earumdem monialium capacia, eiſque accommodata, atque ita abſoluta reperta fuerint, vt cæmentarijs, alijſque fabris nulla ædificationis cauſa in ipſa poſtea ingrediendi neceſſitas relinquatur*. Barboſa *ſupra*. Vide alia infra à *num.* 16. Quartus eſt, ſi Abbatiſſa egrediatur è monaſterio, propter preſtandum iuramentum fidelitatis, caſu omnino neceſſario alicui Domino temporali. De quo dixi eo *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 20.

14 Non obſtante etiam rigoroſa clauſura Monialiũ poſſunt ſeruatis ſeruandis tranſire de vna Religione ad aliam, iuxta dicta eo *cap.* 25. *num.* 41. Idque declaratum dicitur ſæpius a Sacra Congregatione in vna Nannatenſi 1615. & alia Redonenſi 1617. vt tradit Ricciullus *in tract. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. vagant. lib.* 8. *capit.* 5. *num.* 4. Monialis autem tranſiens ad aliam Religionem debet in ea Nouitiatum habere, & profeſſionem emittere, prout ex Rotæ *deciſ.* 109. *num.* 2. *& ſequentib. in recentior.* elicit Tamburinus *ſupra diſp.* 21. *quæſit.* 1. *num.* 11. Vbi etiam ex eadem Rota habetur, quod ſi Monialis fuerit tranſlata cauſa pœnitentiæ ali debet per Monaſterium à quo transfertur.

15 Non tamen eijci poſſe Monialem à Religione propter incorrigibilitatem, dixi eo *cap.* 25. *num.* 17. ex declaratione Sacræ Congregationis, & ita deciſum fuiſſe in dicta Redonenſi affirmat Ricciullus loco citato *num.* 8. & confirmat Bonacina *dicto punct.* 9. *nu.* 14. ex Rotæ deciſione in vna Vlixbonenſi 1625. Et ratio eſt, quia inde ſequeretur magnum clauſuræ detrimentum, & quod moniales ex ſuo delicto commodum, & vtilitatem reciperent, dareturque occaſio, vt aliquot ipſarum incorrigibilitatem fingerent, vt vel ſic eijci poſſent. Quare, etſi in iure communi ſtando id licitum eſſet, vt habet Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 6. & forſan ex priuilegio Innocentij III. pro Ciſtercienſibus, quod refert Hieronymus Rodriguez *in compend. Quæſtion. Regular. reſolut.* 57. *nu.* 3. propter deciſiones tamen adductas, & praxim Eccleſiæ, nullatenus admitti debet expulſio Monialis à Religione.

16 Addendum etiam, nec ad aliud monaſterium eiuſdem religionis transferri debere Monialem correctionis, vel punitionis gratia, Sede Apoſtolica inconſulta. Ratio eſt, quia etſi id iure communi vetitum non ſit, quinimò aliquo modo permiſſum *in ca. quoniam de Simonia*, & ita ſentiant Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 49. *art.* 5. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. capit.* 15. *num.* 47. Portellus *in Dub. Regular. verbo Clauſura Monialium num.* 22. & Bonacina *ſupra num.* 12. nihilominus oppoſitum videtur declaratum à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium his verbis: *Monialem nullam ſibi ſubiectam ex vno monaſterio ad aliud tranſmittere poſſunt locorum Ordinarij, vel Superiores Regulares, etiam ex cauſa ſeditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati*. Barboſa *in dictis Collectan. Bullarij verbo monialium tranſlatio* 8. Tamburinus *ſupra diſputat.* 21. *quæſit.* 3. *numer.* 4. Vult ergo Sacra Congregatio, quod Monialis incorrigibilis, criminoſa, aut ſeditioſa in proprio Conuentu puniatur. Quia tamen Sanchez *ſupra* dicit oppoſitum praxi eſſe receptum, videndum eſt, an ea praxis legitima ſit, legitimauè conſuetudine fundata.

17 Pro caſu tranſlationis Monialium ex vno ad aliud Monaſterium pro Inſtitutione Nouitiarum in eo introducendarum, hæc etiam declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium in vna Tortonenſi anno 1603. *Moniales ab vno monaſterio non transferant locorum Ordinarij, aut Superiores Regulares in monaſteria recenter erecta pro Nouitiarum in eo introducendarum inſtitutione, niſi obtenta à Sede Apoſtolica, vel à Sacra Congregatione ſpeciali facultate*. Barb. *ſupra*.

18 Pro caſu etiam dato tranſlationis monialium ex vno ad aliud monaſterium hæc etiam declarauit Sacra Congregatio. *Moniales vbi ad aliud monaſterium ex iuſta cauſa transferendæ ſunt, tranſlatio debet fieri in aurora, vt illæ à paucis conſpici poſſint, atque à perſonis grauibus, & honeſtis, & ſanguine eis proximioribus deducantur*. Armendariz *in Additionib. ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religioſ. num.* 100. Barboſa *ſupra, & de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 102. *n.* 26.

19 In his porrò caſibus tranſlationis monialium ad aliud monaſterium, vel Religionem, an deferre debeant ſecum dotem, & alia bona, quæ ad ipſas ſpectant, dicam infra verbo *Dos*.

20 Circa abſolutionem ab excommunicatione latæ ſententiæ, quam, vt dixi eo *cap.* 25. *num.* 19. Pius V. in dicta Conſtitutione, quæ incipit *Decori* anno 1569. edita, ſtatuit contra moniales egredientes è Clauſura in caſibus non permiſſis, aut eis licentiam concedentes, eas comitantes, vel recipientes, animaduertendum, quod cum ea ſit Papæ reſeruata, ſolum ad ipſum iure ordinario ſpectare poteſt abſolutio ab ipſa. Sanchez *dicto capit.* 15. *num.* 76. Conſequenter etiam ex commiſſione ipſius, ſpectabit ad Sacram Pœnitentiariam, & Pœnitentiarios Romæ. Quando autem caſus occultus fuerit, poterit Epiſcopus ab eo abſoluere ex vi decreti Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* Etſi enim aliqui exiſtiment prædictum decretum non habere locum in caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis poſt Concilium Tridentinum, propter declarationem Sacræ Congregationis quam afferunt, referaturque etiam alia declaratio Sacræ Congregationis approbante Gregorio XIII. qua dicitur in delictis occultis materiæ clauſuræ derogatum fuiſſe dicto decreto per conſtitutionem Pij V. (Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap.* 5. *dub.* 1. *numer.* 1. & alij apud ipſum) nihilominus, vel quia de iſtis declarationibus authenticè non conſtat, vel quia oppoſitum eſt conſuetudine receptum; ideo poſſe Epiſcopos in hoc caſu, quando eſt occultus, abſolutionem dare, tenent Sanchez *ſupra dict. num.* 76. Bonacina *de Clauſura quæſt.* 1. *punct.* 5. *num.* 1. *& de Cenſuris diſput.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *num.* 1. *§. an vero, & diſput.* 2. *quæſt.* 6. *punct.* 1. *num.* 40. & generaliter de omnibus caſibus etiam poſt Concilium reſeruatis tenent Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 41. *num.* 7. & Vincentius Candidus *tom.* 1. *Diſquiſit. moral. diſquiſit.* 3. *artic.* 28. Neque hoc ſolum eſt verum reſpectu ſæcularium, & Monialium Epiſcopis ſubditarum, ſed etiam reſpectu Regularium exemptorum, nec Epiſcopis ſubditorum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 6. Poterunt etiam à prædicta excommunicatione abſoluere Prælati Regulares habentes facultatem abſoluendi à Cenſuris Papę reſeruatis, de quibus dixi eo *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 36. animaduertendo tamen, quæ ibidem *num.* 41. animaduertenda dixi. Ad id etiam maximè deſeruit priuilegium Pii V. conceſſum Prælatis Ordinis Prædicatorum, de quo dixi eo *capit.* 18. *num.* 31. quo alii commu-

mu-

Digitized by Google

municationem priuilrgiorum cum ipſis habentes vti poſſunt, cum hoc priuilegium conceſſum ſit anno 1571. vt patet ex Bulla, quam refert confectius *in Collect. Litterar. Apoſtolicar. in Pio V. numero* 10. teſeruatio autem hæc eiuſdem. Pij V. facta ſit anno 1569. Tamburinus *ſupra dip.* 19. *quæſit.* 5. *num.*2. Vbi eriam animaduertit id, quod eo *num.* 31. ego etiam dixi, ſcilicet prædictos Prælatos Regulares vtentes hoc priuilegio Pij V. non poſſe hanc ſacultatem alijs delegare, quia Pontifex vult, quod id ſaciant ipſi per ſe ipſos. In locis etiam vbi publicatur Bnlla Cruciatæ poteſt Confeſſarius ex vi Bullæ electus ab hac Cenſura abſolnete ſemel in vita, & ſemel in morte, iuxta dicta ſupta verbo *Bulla Cruciata num.*19. Sorbus *in Additionib. ad compend. Priuilegior. Mendicant. verbo ingredi Monaſteria Monialium numero* 11. *§. dico primò.* Sanchez *ſupra*. Sed pro Regularibus nota, quæ ibi *numero* 29. dixi Imò eriam omnes Confeſſarij, qui communicant in priuilegijs cum Ieſuitis, poſſunt ab illa toties quoties, & vbique abſoluere, propter priuileginm Panli III. eiſdem Ieſuitis conceſsū, quod retuli eo *to.*1.*c.*19.*n.*15. eo præſertim, quod iſte caſus non comprehendatut in illis, quos Sacra Congregatio ſub Clemente VIII. & Sanctiſs. D. N. Vrbano Confeſsarijs prohibuit, de quibus egi eo *n.*15.16. *&* 17. Vide Bonacina *loco relato n.*2. & Tamburinum *dicto quæſit.*5.*n.*3.

21 Circa diſpenſationem ſaltem quoad ſorum conſcientiæ, in pœnis illis priuationum, & inbabilitatum, quas tam Moniales egtedientes è Clauſura, quā eis licentiam concedentes, comirantes, vel recipienres incurrunt, iuxta dicta eo *c.*25.*n.*19. dicendum eſt, poſse in illis diſpenſare, tum Epiſcopos, quando caſus fuerit occultns, propter dicta ſupetius; tum aliquos Prælatos Religionum, iuxta dicta eo *to.*1.*c.*18. *nu.*46.*&* *cap.*10.*num.*35. & iuxta modum ibi præſcriprum. Vide Sanchez *ſupra nu.*78. Portellus *ſupra num.* 28. & Bonacinam *dicto pnnct.* 5. & quoddam priuilegium Pauli III. pro Benedictinis infra verbo *Irregularitas numer.* 72. Et nota has pœnas non eſse Papæ reſeruatas.

22 Loquendo verò de Clauſura Monialium quantum ad ingreſsnm aliatum petſonarum in ipſatum Monaſtetia, licet etiam nou pauca dixerim eo *to.*1.*c.*25. *à n.*24. alia tamen, vel pro pleniori notitia addenda ſunt, maximè propter nouas declatationes Sacræ Congregarionis, quæ de ea te extant.

23 Et primò, quoad Moniales quibus id prohibetur, an, etiam ſint illæ, quæ non promittunt caſtitatem ſimpliciter, ſed ſolum coniugalem, quales ſunt aliquæ Ordinum Militarium, agit Rodriguez 3. *tomo Summæ in Additionib. ad capit.* 95. *concluſ.*5. & Portellus *ſupra in Additionib. ad addit.* Deinde, quoad perſonas, quæ ingtedi prohibentur, dixi eo *numero* 24. eſse omnes cuiuſcumque generis, conditionis, aut ſexus, vbi etiam, quid de Regibus, & Reginis dicendum, qnid de amentibus, aut de pueris infanribus. Adde quoad amentes, quod etiam ſi ipſi, ſi vſu rationis careant, nec peccent ingrediendo, nec incidant in cenſuras contta ingredientes impoſitas, ſecus tamen dicendum eſt de illis, qui cauſa fuerint eorum ingreſsus. Zerola *in prax. Epiſcop. verbo Monialis ad quæſit.* 8. Tamburinus *de Iure Abbatiſſ. diſp.* 22. *quæſit.*5. De pueris infantibus dicendum ſimiliter, quod etſi illi, nec peccent ingredienres in Monaſteria Monialium, nec incidanr in cenſutas dictas, illi tamen, qui fuerint cauſa ingreſſus eorum peccare poſſunt, & incurrete in illas, propter declarationem Sacræ Congregationis, quam eo *num.* 24. retuli, & declarationem Clementis VIII. quam tefert Paulus Comitolus *in reſponſ. Moral. lib.*6. *quæſt.* 19. & S. Congregationis anno 1585. qnam refert Scortia *in Selec. Conſtitut. Theorem.* 336. Etſi, vt verum fateat, hæc videantur intelligenda ſolum de pueris in ea ætate cōſtitutis, vt poſſint Monialibus occaſionem peccandi eſſe. De quibus Naldus *in Summa verbo Clauſura num.* 4. Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione, quod vbi viget conſuetudo, vt puellæ habitum ſuſcepturæ per biduum, aut triduum antea introducantur in Monaſteria, tollerandam eſſe. Gauantus *in Manuali Epiſcopor. verbo Monialium Clauſura numero* 32.

24 Circa illnm Superiorem, qui poteſt concedere licētiam ingrediendi dicta Monaſteria in caſibus permiſſis iam dixi eo *cap.*25.*num.*25. & etiam *tom.*2.*cap.* 1.*num.* 22. eſſe vel Epiſcopum reſpectu Monialium ſibi ſubditarum, vel Superiorem Regularem reſpectu earum, quæ ſibi ſubditæ ſunt, licet quo ad hoc attendenda ſit conſuetudo, vt ibi adduxi ex S. Congregationis declaratione. (Pro quo etiam extanr duæ declarationes S. Congregation. Epiſcoporum & Regularium, vt vidi, alteram pro 3. die Februar. 1634. & alteram pro 16. Nouembris 1635.) Conſuetudine tamen ſecluſa, videtur Superiorem Regularem reſpectu Monialium ſibi ſubditarum plenum ius habere independenter ab Epiſcopis concedendi hanc licentiam. Sic enim declaratum video à Sacra Congregatione: *Licentias ingrediendi infra ſepta Monialium ex vera tantum neceſſitate concedendas, quoad Monaſteria Regularibus ſubiecta pertinere tantum ad ipſos Superiores Regulares.* Tamburinus *ſupra diſput.*23. *quæſit.* 1. Hic verò Prælatus Regularis quandoqne eſt Generalis, quandoque eſt Prouincialis, ſeu ipſorum Vicarij, quandoque Prælatus Conuentualis, iuxta morem, & ſtatuta Religionum, & ipſorum Monaſteriorum Monialium, illorum enim eſt hanc licentiam concedere, quotum intereſt clauſuram Monialibus indicere, quod ad dictos Prælatos ſpectare ſolet. Sanchez *dicto lib.*6.*cap.*16. *num.*15. Bonacina *de clauſura quæſt.*4. *punct.* 2. Nomine etiam Epiſcopi, qui poteſt hanc licentiam in prædictis caſibus concedere, intelligitur Vicarius Genetalis ipſius ab ipſo habens ſpeciale mandatum. Armendariz *in Additionib. ad recopilat. legum Nauarræ lib.*2. *tit.*28. *lib.* 2. *de Relig. num.* 109. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.* 102. *num.*38. & Prouiſor à capitulo nominatus. Barboſa *ibidem*. Tamburinus *ſupra quæſit.*2. qui id etiam extendit ad Vicatium Generalem Capituli Sede vacante. Quid verò ſit dicendum de Fratribus Minoribus, & de Monialibus Sanctæ Claræ, & Conceptionis, propter ſpecialia Summorum Pontificum decreta, prætermitto, quia ea ſpectant ad particulares Religiones, & in illis præſertim attendendum ſit conſuetudini legitimè introductæ, de quo agunt Rodriguez *tom.* 1. *quæſt.*46. *artic.*3. *&* 6. Miranda *de Monialib. quæſt.*2. *artic.*2. *&* 3. Caſtarubius *in Compend. Priuilegio. Mendicant. verbo Ingredi Monaſteria Monialium à num.*2. Sanchez *dicto cap.*16. *à num.*17. Bonacina *dicta quæſt.*4. *punct.* 2. *num.*6. *&* 7. & Tamburinus *ſupra q.*4.

25 Hæc porrò licentia ingrediendi Monialium Monaſteria debet eſſe primò, ſpecialis, vt colligitur ex Tridentin. *ſeſs.*25. *capit.* 5. *de Regularib.* vbi innouatur Conſtitutio Bonifacij VIII. *cap. Periculoſo de Stat. Regular. in* 6. in qua dicitur, *niſi ſpeciali licentia*. Dicitur autem *ſpecialis*, quia non ſufficit generalis pro omnibus,

nibus,ſed ſpecialis ſaltem quoad genus perſonarum, quibus conceditur ſcilicet Medicis, Chirurgis, &c. Azor tom. 1. *Inſtitut. Moral. lib.* 13. *cap.* 8. *quæſit.* 8. Mirãda *ſupra quæſt.* 2. *art.* 2. Secundò, debet eſſe *in ſcriptis*. Ex Concil. Trident. *loco relato*. Vnde non ſufficit tacita. Confectius *in Priuileg. Mendicant. tit.* 20. *cap.* 6. Etiam pro foro conſcientiæ. Bonacina *ſupra punct.* 3. *num.* 2. Et ideo, qui ſine licentia in ſcriptis ingrederetur peccaret mortaliter, & pœnas incurreret. Sanchez *dicto capit.* 16. *numero* 31. Intelligenda autem eſt hæc facultas ingrediendi ſolum pro vna vice, niſi aliud in ea explicetur, prout iudicatum fuiſſe, dicit Riccius *in prax. for. Eccleſiaſt. decis.* 649. *in* 1. *edit.* Quãdo tamen repentina neceſſitas occurreret, & eſset periculũ in mora ſi Superioris licentia in ſcriptis expectaretur, non eſset id neceſsarium, quia hic caſus, vel per Epicheiam exceptus videtur, vt illi neceſſitati ſuccurratur. Nauarrus *commeat.* 4. *de Regular. num.* 60. *verſ.* 4. Azor. *ſupra*. Imò in caſu magnæ neceſſitatis quo eſset periculum magnum in mora, ſi licentia etiam ore tenus petatur à Superiore abſente, licitus erit ingreſſus ſine illa, ſolum cum conſenſu Abbatiſſæ, propter eamdem rationem, vel quia, tunc præſumitur adeſse licentia Superioris. Sanchez *ſupra à nu.* 34. Bonacina etiam *ſupra*. Pro talibus ergo caſibus rectè facient Superiores, ſi Abbatiſſis licentiam concedendi facultatem tribuant. Sanchez *numero* 35. Tamburinus *ſupra quæſit.* 9. Vide 4. tomo verbo *Licentia*.

26 De cauſa porrò legitima concedendi hanc licentiam ingrediendi Monialium Clauſuram, præter dicta eo *cap.* 25. *num.* 26. vlterius addendum, eam debere eſse non ſolum rationabilem, ſed etiam manifeſtam. Ita enim habetur *in cap. periculoſo de Statu Regular. in* 6. Nauarrus *ſupra numer.* 59. Azor. *ſupra quæſtione* 6. Manifeſtam quidem non toti populo, aut omnibus, quia rariſſimè id contingit, ſed Superiori licentiam concedenti. Rodriguez *to.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſtione* 45. *art.* 4. *& quæſtion.* 46. *artic.* 8. Sanchez *ſupr. num.* 39. Debet etiam eſse in caſibus neceſſitatis. Ita enim eam explicuit Concil. Trident. *ſupra*, & Gregor. XIII. in Bulla *Vbi gratiæ*. Bonacina *ſupra punct.* 4. *num.* 1. Quæ tunc continget, quando aliquid oportear fieri in Monaſterio, quod per Moniales cõmodè fieri non poſſit, ſecus enim, ſi per illas poſſet exerceri. Confectius *de Priuileg. mendicant. tit.* 23. *capit.* 7. Sanchez *ſupra numer.* 42. Hinc ſi fortè mulier prægnans in Monaſterio cum licentia moraretur, poſset obſtetrix ad illam iuuandam tempore partus intrare. Tamburinus *ſupra diſputat.* 24. *quæſit.* 1. Portellus *in Dub. Regular. verbo Clauſura monialium numer. vltim.* Hinc etiam, iuxta dicta eo *capit.* 25. *numer* 26. poſsunt ingredi prædicta Monaſteria Monialium (intelliguntur cum licentia dicta) confeſsarij, ſeu Sacerdotes miniſtrantes ſacramenta infirmis, quando illæ accedere non poſsunt ad ſolitam feneſtrellam, ſecus ſi poſsent accedere, prout deciſum refert Gauantus *in manual. Epiſcopor. monialium Clauſura numero* 39. & hoc quocunque tempore, etiam de nocte, aut pulſata *Aue Maria*, poſita neceſſitate, vt declarauit Sacra Congregatio anno 1593. Tamburinus *ſupra quæſit.* 2. *numero* 2. Declarauit autem Sacra Congregatio 13. Septembris 1583. quod *Confeſſario Monialis infirmæ confeſſionem audiente cellæ ianua aperta remaneat, & ambæ comitatrices ad eiuſdem cellæ ianuam moreatur, ita vt & Confeſſarius, & infirma ab eis commodè cerni poſſint.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Confeſſarius monialium* 2. Item quod Confeſſarius Monialium Clauſuram ingreſſus ad adminiſtranda Sacramenta, rectà via, & abſque diuerticulo eat, redeatque; nec in alia Monaſterij parte diuagetur, etiam occaſione viſitandi aliàs infirmas, quibus Sacramentorum adminiſtratio non eſt neceſſaria. Barboſa *ſupra*. Vide alia circa prędictos Confeſſarios Clauſuram Monialium ingredientes eo *cap.* 25. *num.* 40. *§. circa eoſdem*. Et nota, quod licet ibi dixerim ex declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum, quam etiam refert Barboſa *ſupra*. Confeſſarios Moniales adminiſtrantes illis Sacramentum extremæ Vnctionis non poſſe ibi manere poſt talem adminiſtrationem, etiam ad confortandum illas ad bene moriendum, ſeu commendandum Deo ipſarum animas, nihilominus oppoſitum dicitur vſu receptum. Tamburinus *ſupra quæſit.* 2. *num.* 6. Videturque ſatis rationabile, vt habent Llamas *in Method. curat. in appendic. §.* 6. *verſ. addimus inſuper* Sanchez *ſupra num.* 48. Addit etiam Peirinis *tom.* 2. *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut.* 6. *Pij V. num.* 30. poſſe ingredi Sacerdotem ad deferendum Moniali infirmæ inſignem aliquem reliquiam, quod non admitterem, niſi legitima conſuetudine eſſet introductum, cum hoc non pertineat ad neceſſitatem, ſed ad deuotionem, & declarationes Sacræ Congregationis adductæ valde vrgeant.

27 De ſocio Confeſſarij miniſtrantis Sacramẽta Monialibus infirmis dicendum eſt ingredi poſſe, & debere cum illo, prout colligitur ex quadam declaratione Sacrę Congregationis 21. Februar. 1617. quam afferr Barboſa *ſupra*. Nec tunc requiritur expreſſa licẽtia pro eo diuerſa ab ea, quam habet Confeſſarius, quia comprehenditur in priuilegio Confeſſarij, propter connexionem actionis. Tamburinus *ſupra quæſit.* 3. *num.* 3. Declarauit autem eadem Sacra Congregatio apud eumdem Barboſam *ibid.* hunc ſocium debere eſſe ętatis ſupra quinquaginta annos, & vitæ exemplaris. Sed licet hoc poſterius ſemper obſeruari debeat, illud tamen prius de illa ætate, non, niſi cum commodè talis ætatis ſocius reperiri poſſit. Declarauit autem eadem Sacra Congregatio apud eumdem Barboſam *ſupra*, tam Confeſsarium, quam eius ſocium alloqui non poſse Moniales ſine licentia Sacræ Congregationis. Tamburinus *ſupra num.* 5. *&* 6.

28 Non poſse tamen admitti ingreſum alicuius in dicta Monaſteria Monialium ſub prætextu exorcizandi aliquam Monialem energumenam, & modum quo id ſit faciendum, ſic præſcripſit apud Aldanam *in Compend. Canon. reſolut. lib.* 2. *tit.* 10. *num.* 16. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Monialiam Clauſura circa egreſſum* 4. Sacra Congregatio. *Monialis nulla energumena infra Monaſterij ſepta à quocumque Presbytero ſeculari, vel Regulari etiam Confeſſario exorcizetur ſed ad Eccleſiam exteriorem eiuſdem monaſterij obtenta prius à Sacra Congregatione licentia, ex de cauſa deducatur, vel transferatur. In tranſlatione autem huiuſmodi, ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ perſonæ conſanguineæ, &, aliæ mulieres prouectæ ætatis, ac probæ conſeruationis energumenam comitentur. Exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab Ordinario approbatus. Exorcizatio minori, quo poterit fiat ſtrepitu. Eccleſiæ ianua cauſque oclauſa remaneat quouſque exorcizatione completa ad monaſterium energumena reducatur. Cæterum tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam monaſterium reſpectiuè rectè, & ſine diuerticulo tendatur.*

29 Si-

29 Similiter, quamuis iuxta dicta eo *cap.*25. *num.* 40. *§.circa eoſdem*, neque prætextu ſepeliendæ Monialis, aut Officium funerale faciendi liceat confeſſario ingredi clauſuram Monialium, conſuetudine tamen aliquibus in locis introductum eſt contrarium, prout Toleti in qoodam Monaſterio Monialium vidi: & de alijs locis idem affirmare videntur Andreas Victorellus *de Origin. & Clauſur. Monial. §. An Confeſſor. ad exequias pagin.* 49. Portellus *in dub. Regularib. verbo Clauſura Monial. numero* 11. & Tamburinus *ſupra quæſit.* 5. An verò etiam id liceat, quando aliquis ſæcularis ſepeliretur intra Clauſtra Monaſterij Monialium, attendendum videtur ad moralem neceſſitatem, quæ tunc contingit cum Moniales id munus per ſe ipſas præſtare nequeant. De quo ijdem auctotes, præſertim Portellus *ibidem, & in Additionib. numer.* 3.

30 De Medicis, Chirurgis, ſanguinis minutoribus, fabricatoribus, portatoribus lignorum, & ſimilibus, dixi eo *cap.* 25. *num.* 26. poſſe ingredi Monialium clauſuram, de licentia tamen, vt dixi. Quod idem de Oeconomo Monaſterij in caſu quo quærendum neceſſario eſt aliquod inſtrumenrom in Archiuio intra Monaſterium exiſtente, & Moniales neſciunt id facere, habent Llamas *in Method. curat. in appendic. §.* 6. Sanchez *ſupra numero* 55. Quo aurem comitatu ingredi prædicti debeant ex conſuetudine, & Statutis Monaſteriorum deſumi debet, maximè ex Conſtitutionibus Pontificijs, ſi quæ fuerint circa hoc. Caſſarubius *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Ingredi Monaſteria notab.* 1. *verſic. quintus caſus*. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.* 102. *numero* 52. Nota, quod licentia pro Medicis, Chirurgis, operariis, & ſimilibus concedi ſolita, ſingulis quibuſque trimeſtribus renouari debet, ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcop. & Regularium. Sellius *in ſelect. Canon. cap.* 18. *num.* 28. Tamburinus *ſupra qu.* 6. *num.* 7.

31 Caſu quo Malefactores ad Monaſteria Monialium confugiant, admittendi non ſunt ab ipſis, dedecet enim earum ſtatum, & ſexum id facere. Sanchez *ſupra num.* 59. Si autem ipſi vi ingrediantur Clauſuram, prout iuſtè id aliquando facere poſſunt, ſi ſibi timeant mortem, aut aliquod magnum malum (Sanchez *ibid.* & Bonacina *ſupra quæſt.* 4. *punct.* 4. *num.* 13.) ceſſante tamen periculo non poſſunt ibi manere. Bonacina *ibidem*. Si verò nolunt inde exire, & non gaudeant immunitate Eccleſiaſtica, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 83. ex conſtitutione Greg. XIV. & *ſupra* verbo *Bannitus*, & infra verbo *Immunitas Eccleſiaſtica*, tradi poſſunt Curiæ Eccleſiaſticæ, iuxta modum præſcriptum in dicta conſtitutione, ſi verò illa gaudent, ad minus extrahi debent è clauſura Monaſterij, & poni in alio loco ſacro extra illam, data etiam facultate in vtroque caſu viris ad illos eijciendum è clauſura. Sanch. *ſup. n.* 58. Bonac. *ſup.*

32 Epiſcopi, ſiue alij Soperiores Regulares ingredi poſſunt clauſuram Monialium ſibi ſubiectarum viſitationis, ſeu alterius rei oeceſſariæ cauſa. Ita enim ſupponitur in Bulla Gregorij XIII. *Dubijs, quæ emergunt*, quam retuli eo *cap.* 25. *num.* 25. Canſa verò electionis faciendæ non licet illis ingredi clauſoram Monaſterii, ſed ante Cancellorum feneſtram facienda eſt, prout decernitur in Concil. Tridentin. *ſeſs.* 25. *cap.* 7. & iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 1. ac iuxta declarationem Sacræ Congregationis infra afferendā. In caſu tamen magnæ reuolutionis Monialium, propter quam timeretur electionem non poſſe fieri legitimè non intrantibus prædictis Superioribus intra clauſuram poſſent ingtedi, ralis enim caſus verè eſt caſus neceſſitaris. Miranda *de Monialib. quæſt.* 2. *artic.* 15. *concl.* 3. Barboſa *dict. Allegat.* 102. *num.* 47. Cauſa verò dandi habitum Nouitijs, aut Nouitias profeſſandi, vel Abbatiſſas conſecrandi, vel ſolemniter velum concedendi Monialibus, aut inreruenicndi electioni, aut Moniales examinandi, cum hæc omnia ad erates fieri debeaot, non poſſe prædictos Prælatos clauſuram Monialium intrare, declarauit Sacr. Congregatio apud eumdem Barboſam *de Iure Eccleſiaſtico num.* 171. & Tamburinum *ſupra quæſit.* 8. Debent autem ingredi prædicti Prælati comitati *à paucis, iiſque ſenioribus, ac Religioſis perſonis*. Ita enim decreuit Gregorius XIII. in prædicta Bulla. Vnde tres poſſe eſſe huiuſmodi ſocios admittit. Miranda *ſupra*, licet (quod mihi non placet) alij etiam quatuor, aut quinque admittere videanrur. Tamburinus *quæſit.* 10. Ex Victorello relato. Qui per *Religioſas perſonas*, etiam ſæculares Religioſis moribus, & pietate decoratas, & etiam Matronas ſeniores ſanctimooia Claras intelligunt.

33 Domini aotem Cardinales, aut Epiſcopi, ſioe alii Prælati ingredi non poſſunt Monaſteria Monialium ſibi non ſubiectarum, propter deciſiones *cap. Periculoſo*, & Concilii Tridentini, & cooſtitutiones Pontificias, de quibus *ſupra*. Miranda *de ſacris Monialibus quæſt.* 2. *artic.* 13. Id etiam, quoad Epiſcopos deciſum refert in vna Ianuenſi 10. Maij 1631. Aldana *in Compend. Canonicar. reſolut. lib.* 3. *tit.* 25. *numero* 8. & quoad Vicelegatum ex decreto Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo monialium clauſura num.* 29. qui *num.* 30. ſubdit, quod Magiſtratus, & deputati ad curam Monialium oon debeant ingredi cum Epiſcopo, niſi eos elegerit ex Sac. Congregatione 1. Martij 1581. Et *num.* 62. ait ex eadem Sacra Congregatione 12. Ianuarii 1616. haberi, quod Epiſcopus non permittat deputari à ciuitatibus aliquos, qui comitentur viſitatores Monialium Regularibus etiam ſubiectarum. An verò ſub prætextu Clauſuræ viſitandæ poſſint prædicti ingredi Monaſteria Mooialium ſibi non ſubditarum alibi dicetur.

34 De fœminis, cum etiam ipſis prohibitus ſit ingreſſus in monaſtetia Monialium ex *capit. periculoſo*. Concil. Tridentin. & Bullis Summorum Pontificum, dixi eo *cap.* 25. *num.* 24. ſpecialiter de viduis, vel coniugatis, an poſſint ob grauem cauſam admitti intra Monaſteria Monialiom, dixi dicto *cap.* 25. *num.* 28. Vide & Tamborinum *ſupra quæſit.* 24. De Moniali egreſſa è ſuo Monaſterio, an poſſit in aliud eiuſdem, vel alterius Ordinis ingredi, vide Llamas *in Method. curat. in Appendic. in fine §.* 11. & Sanchez *ſupra numer.* 9. & 10. Mihi enim ſolum videtur dicendum poſſe ingredi monaſteria ſui Ordinis, aut habitus, non verò alterius, quia reſpectu illorum non cenſetur perſona extranea, ſed tantum reſpectu iſtorum. Quid ſentiendum de famolabus, ſeu ancillis monialium, dixi eo *cap.* 25. *num.* 32. Adde, declatatum eſſe in vna Abulenſi, vt refert Barboſa *ſupra num.* 61. tales famulas clauſuræ legibus teneri. De matribus, & ſororibus monialium, dixi eo *cap.* 25. *num.* 31. ex declaratione quadam Sacræ Congregationis non licere ingredi monaſteria ad viſitandas filias, vel ſorores, etiam in mortis periculo. Adde, ex eadem Sacræ Congregationis declaratione haberi, multo minus id licere, quando profeſſionem emittuut, aut habitum ſuſcipiunt. Tamburinus

ſupra

ſupra quæſit. 17. De puellis autem ſæcularibus quid ſentiendum, dixi eo c. 25. *n.* 29.

35 Circa Cenſuras autem, & pœnas quas incurrunt ingredientes Monaſteria monialium, vel talem ingreſſum permittentes, de quibus egi dicto *cap.* 25. *nu.* 27. eodem modo reſpectiuè philoſophandum videtur quoad abſolutionem, & diſpenſationem, ac de cenſuris, ac pœnis quas incurrunt ipſæ Moniales egredientes è Clauſura, aut eis licentiam concedentes, comitantes, &c. de quo *ſupra à n.* 20. dixi. Quare ab excommunicatione quam incurrunt ſimpliciter ingredientes ſine neceſſitate, & licentia in ſcriptis ex vi decreti Concilii Tridentini *ſeſs.* 25. *cap.* 5. cum ea nulli ſit reſeruata, poſſunt abſoluere iure ordinario Epiſcopi, & Prælati Regulares ſuos ſubditos reſpectiuè, & quilibet Confeſſarius approbatus ſuos pœnitentes, propter doctrinam ſæpius traditam *ex cap. nuper de ſentent. excommunicat.* Dixi ſimpliciter ingredientes, nam ab excommunicatione quam ex Greg. XIII. in Bulla *Vbi gratia* ann. 1575. in 2. tom. Bullar. Laertij inter conſtitutiones illius *n.* 28. incurrunt præſumentes ingredi prædicta monaſteria prætextu facultatum obtentarum, & ingreſſum permittentes, cum ſit Papæ reſeruata nullus abſoluere poteſt, niſi ipſe, Pœnitentiarij ipſius, & Epiſcopi, vel Prælati, ſeu Confeſſarij, qui habent priuilegium abſoluendi ſuos ſubditos à caſibus Papalibus, iuxta dicta *ſupra num.* 20. Dixi etiam ſimpliciter ingredientes, nam ingredientes, ſeu violantes Clauſuram monialium *ad malum finem* incidunt in caſum Papæ reſeruatum, vt notant Bonacina *ſupra quæſt.* 4. *punct.* 5. *num.* 2. & Tamburinus etiam *ſupra diſp.* 22. *quæſit.* 1. *num.* 3. ex decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. quod retuli *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. Sed hoc intellige ſolum in Italia, propter dicta *ibi*, *& num.* 16. & reſpectu ſæcularium, vt notat Peirinus *tom.* 2. *Priuilegior. Minim. in Conſtit.* 6. *Pij V. num.* 42. Qualiter etiam alius caſus violationis Clauſuræ monialium ingrediendo earum monaſteria *ſine neceſſaria, ac vrgenti cauſa, ac ſine Superiorum licentia, vel etiam cauſa, & licentia* abutendo omnino Papæ reſeruatus ſit, ita vt nec per priuilegia abſolui poſſint ab illis Confratres, conſtat ex dictis *tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 16. ex Bulla *Quæcumque à Sede* Clement. VIII. ibi relata, & ex Reuerend. Theodoro Stratio *in Inſtruct. pro Carmelitis cap.* 7. *numer.* 1. Quia tamen in prædicto decreto, & Bulla Clementis VIII. ſolum eſt ſermo de Confeſſoribus ſæcularium, ideo Prælati Regulares habentes facultatem abſoluendi ſuos ſubditos à caſibus Papalibus, iuxta dicta ſupra eo *num.* 20. poterunt illos abſoluere à prædictis excommunicationibus. De quo Peirinus *ſupra.* In locis etiam, vbi publicatur Bulla Cruciatæ abſolui poſſunt ſæculares illam habentes ſemel in vita, & ſemel in morte, iuxta dicta eo *num.* 20. & verbo *Bulla Cruciatæ num.* 19. An vero etiam ipſi Regulares hoc priuilegio Bullæ vti poſſint, vide dicta eodem verbo *Bulla Cruciatæ num.* 29. Ex quo patet, quid dicendum ſit de abſolutione ab aliis Cenſuris, Excommunicationis, Interdicti, & Suſpenſionis ab eodem Gregor. XIII. in alia conſtitutione *Dubijs*, *quæ* contra Prælatos illegitimè ingredientes dicta Monialium monaſteria inflictis. Quid verò dicendum de diſpenſatione in pœnis priuationum, & inhabilitatum, quæ in eiſdem Conſtitutionibus continentur, conſtat ex dictis *ſupra n.* 21. & locis ibi relatis. Pro quo vide Portellum *in Dub. Regular. verbo Diſpenſare nu.* 10. Specialiter etiam, quid importet Cenſura illa ſuſpenſionis à diuinis, quæ in ea Conſtitutione *Dubijs*, quæ ponitur contra Prælatos intrantes Monaſteria Monialium, præterquam in caſibus neceſſariis dicetur 4. to. verbo *Suſpenſio.*

36 Ex dictis quoque elicitur quomodo intelligendæ ſint pœnæ aliæ, ſeu cenſuræ antiquiores Gregorij IX. Bonifacij IX. Eugen. IV. & Iulij II. impoſitæ contra ingredientes peculiaria Monaſteria Monialium, quas referunt Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Ingreſſus monaſteriorum monialium*, & Rodriguez *tom.* 1. *Quæſt. Regul. q.* 47. *art.* 1. *&* 2.

CLERICVS.

SVMMARIVM.

Clerici nomine, qui veniant. n. 1.
Qui, & quot Clerici dicantur. ibid.
Canonis priuilegium, quod ſit. n. 2.
Quid denotetur in illo per verbum . Si quis . *numero* 3.
Quid per verbum Suadente diabolo. *n.* 4.
Quid per Clericum. *n.* 5.
Quid per Monachum. *n.* 6.
Quid per violentas manus. *n.* 7.
An hæc excommunicatio Canonis extendatur ad mandantes, conſulentes, &c. n. 8.
Qui ſint caſus, in quibus percuſſor Clerici excommunicationem non incurrit. n. 9.
Qui Clerici priuentur hoc priuilegio. n. 10.
Verba illa Canonis Nullus Epiſcopus, &c. *qualiter intelligenda. n.* 11.
Triplex eſt percuſſio Clerici: leuis, mediocris, grauis, ſeu enormis. ibid.
A percuſſione leui quis abſoluat. n. 12.
A percuſſione mediocri. n. 13.
A graui, ſeu enormi. n. 14.
Quid de illis, qui non poſſunt adire Summum Pontificem. num. 15.
Maximè de Religioſis. n. 16.
Quid, quando Prælatus ſubditum percuſſerit. numero 17.
Quia ſi ad inuicem ſe percuſſerint. ibid.
An aliqui Confeſſarij ab hoc caſu abſoluant. numero 18.
Priuilegium fori quid importat. n. 19.
Quomodo intelligendum. ibid.
Quomodo abrogari poſſit. ibid.
Qui Clerici hoc priuilegio fruantur. n. 20.
Qui non fruantur. ibid.
De alijs de quibus id aſſeritur. n. 21.
Gaudent hoc priuilegio Religioſi. n. 21.
An Conuerſi, oblati, ſeu donati, n. 23.
Qualiter Eccleſiaſtici iudicari non poſſint à laica poteſtate. num. 24.
An aliquando capi poſſint. n. 25.
Quid ſi Prælati ipſorum negligentes ſint in illorum correctione. n. 26.
Quid ſi Eccleſiaſtici fuerint periuri. n. 27.
Aut crimen læſæ Maieſtatis commiſerint. n. 38.
Aut aſſaſſini, vel ſodomitæ fuerint. n. 29.
Aut deliquerint in aliquo officio ſæculari. n. 30.
Aut cum armis reperti fuerint. n. 31.
Priuilegio hoc fori etiam Regulares potiuntur. n. 32.
De Conſtitutione Sanctiſs. D. N. Vrbani. n. 33.
Alia remiſſiuè. num. 34.

CLE-

Digitized by Google

1 CLERICVS dicitur à *Cleros* græcè, quòd latinè ſonat *Sors*, vel hæreditas, quia ſcilicet eſt de ſorte, aut hæreditate Domini, *cap. Cleros diſt. 21.* Syluester *in Summa verbo Clericus* 1. *nu.* 1. Hinc appellatione Clericorum, non ſolum veniunt Clerici ſæculares in ſacris, aut minoribus conſtituti, vel prima tonſura decorati, vt per ſe patet, ſed etiam, ſaltem in fauorabilibus, Cardinales, Epiſcopi, & alij ſimiles Prælati, imò etiam omnes Regulares vtriuſq; ſexus, etiam Nouitij. Quia omnes iſti ſunt de ſorte Domini, & Dei cultui ſpecialiter dicati. Syluest. *ſupr.* Bonacina *de legib. diſp.* 1 0. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *§.* 2. Dixi in fauorabilibus, quia in materia odioſa Clerici nomine non veniunt omnes illi. Sylueſter *ibidem*. Naldus *in Summa verbo Clericus nu.* 1. Deinde Clerici alii ſunt Regulares, qui ſub Regula aliqua approbata tria vota Religionis emittunt, vt ſunt Ieſuiti, Theatini, & alij, de quibus *tom.* 2. *cap.* 4. egi: alij verò ſæculares, ſic dicti non quia ſint laici, & propriè ſæculares, *cap. Clerici, vel ſæcularis* 1 3. *quæſt.* 2. ſed, quia inſtar laicorum in ſæculo viuunt, & propria bona poſſident, non facta alicuius Regulæ profeſſione. Bonacina *ſupra num.* 4. De omnibus ergo, qui Clericorum nomine cenſentur, ac per conſequens etiam de Regularibus, in præſenti agendum, quoad duo ipſorum præcipua priuilegia, quæ *Canonis*, & *Fori* appellantur, quia de alijs ad ipſos ſpectantibus in diſcurſu operis tractatur.

2 Canonis ergo priuilegium eſt id, quod habetur *cap. ſi quis ſuadente* 1 7. *quæſt.* 4. ex Innocent. II. vbi ſic: *Si quis ſuadente Diabolo huius ſacrilegij vitium, vel crimen incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat, & nullus Epiſcoporum illum præſumat abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius mandatum ſuſcipiat.* Fauent *capit. Non dubium, & capit. cum illorum de ſentent. excommunicat.*

3 Pro cuius explicatione notandum per particulam illam *Si quis*, etiam ſi maſculini generis ſit, denotari, non ſolum virum, ſed etiam fœminam, prout ex Gloſſa, & Archidiacono apprbat Sylueſter *in Summa verbo Excommunicatio 6. num.* 1. & notat Toletus *lib.* 1. *cap.* 31. *num.* 1. ex *capit. mulieres de ſentent. excommunicat.* Nomen enim maſculini generis, etiam fœminas comprehendere, dixi *tom.* 1. *cap.* 1 5. *num.* 2 5. ex Nauarro, & Suarez. Comprehenduntur ergo vocula illa *Si quis* omnes vtriuſque ſexus, Ordinis, & Dignitatis perſonæ, quæ excommunicationis capaces ſũt, vt ait Laymanus *lib.* 5. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. *§. Vocula.*

4 Per verbum *Suadente Diabolo* denotatur hanc iniectionem manuum pro qua infligitur hæc excommunicatio debere eſſe grauem, ſeu notabilem, ita vt ſit peccatum mortale. Solum enim propter peccatum mortale infligitur excommunicatio maior, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 10. Toletus *ſupra num.* 4. Laymanus *ſupra num.* 5. Pro quo notandum, ad incurrendam hanc excommunicationem requiri, quod actus internus percutiendi peccatum mortale ſit, & quod ipſa etiam externa percuſſio ſit etiam mortale peccatum. Vnde ſi intentio interna percutiendi ſit mortalis, percuſſio vero ipſa externa venialis, quia exigua, non incurretur excommunicatio iſta, cenſura enim grauis non contrahitur, niſi propter peccatum mortale externum, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica*. Bonacina *de Cenſuris diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *num.* 7. *§. ex quo patet.* Similiter, etiam ſi percuſſio exterior fuerit grauis, ſi intentio interior non fuerit peccatum mortale, quia ſcilicet non fuit cum perfecta deliberatione, &c. nec contrahetur excommunicatio. Ratio eſt, quia excommunicatio non contrahitur, niſi per actum externum, qui ſit peccatum mortale. Actus autem externus non eſt peccatum mortale, niſi quando internus à quo imperatur, & à quo deſumit malitiam, etiam eſt peccatum mortale. Laymanus *ſupra*.

5 Per *Clericum* intelliguntur non ſolum Presbyteri, Diacon i, & Subdiaconi, ſed etiam conſtituti in aliquo ex Minoribus Ordinibus, aut initiati prima tonſura, *cap. cum contingat de ætat. & qualit.* Sylueſter *in Summa verbo Excommunicatio 6. num.* 3. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 79. Amplia, etiam ſi iſti habitum Clericalem, aut tonſuram non deferant, vel non deſeruiant alicui Eccleſiæ, vel non verſentur in aliqua vniuerſitate, vel ſchola de licentia Epiſcopi, quia in dicto *cap. contingat* hoc conceditur omnibus prædictis, nec eſt ſublatum à Concilio Tridentino, quod ſolum loquitur loco inferius afferendo de priuilegio fori, non de priuilegio Canonis. Vnde video declaratum à Sacra Congregatione, nihil eo loco diſpoſuiſſe Concilium circa priuilegium Canonis. Vide Bonacinam *de legibus diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *§.* 4. *nu.* 20. & nota id intelligendum, dummodo ab Epiſcopis ter admoniti non ſint, vt habitum, & tonſuram deferant, iuxta dicenda inferius. Amplia, etiam hoc priuilegium ad prædictos, etiam ſi coniugati ſint, dummodo non ſint bigami bigamia reali, aut interpretatiua, iuxta dicta ſupra verbo *Bigamus num.* 10. & 11. & portent habitum, & tonſuram Clericalem, *ac alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ ſeruiant, vel miniſtrent.* Ex *cap.* 1. *de Cleric. coniugat. in* 6. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 2 3. *de reformation. capit.* 6. Laymanus *ſupra*. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 2. *quæſt.* 4. *punct.* 1. Amplia etiam ad clericos iſtos coniugatos cum virgine, qui relicto habitu, & tonſura, poſtea illa reaſſumpſerunt, dummodo enim non ea reaſſumpſerint in fraudem, gaudent hoc priuilegio. Toletus *ſupra num.* 4. Bonacina *ſupra*. Imò etiam ad clericos excommunicatos, interdictos, ſuſpenſos, irregulares, & degradatos ſolum verbaliter, & non realiter. Nauarrus, & Toletus *ſupra*. Quando tamen clerici etiam in maioribus conſtituti perdunt hoc priuilegium Canonis inferius dicetur.

6 Per *Monachum* intelliguntur omnes Religioſi vtriuſque ſexus, etiam conuerſi, & conuerſæ, Nouitij, & Nouitiæ, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 1 6. Imò & Religioſi bigami. Nullo enim iure conſtat ipſos priuari hoc priuilegio, ſicut priuantur clerici. Sylueſter *verbo Bigamus q.* 8. Bonacina *ſupra num.* 6. Idem dico de Religioſo, qui habitum dimiſit, per ſolam enim dimiſſionem habitus non perditur priuilegium Canonis. Bonacina *ſupra punct.* 4. *num.* 6. *§. Hinc colligi poteſt.* Quid verò ſentiendum de Equitibus militaribus, dixi *tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 38. Quid etiam de Eremitis eodem *tom.* 2. *capit.* 7. *numero* 6. Quid de oblatis eo *tom.* 2. *capit.* 8. *numero* 6. Quid verò de Tertiarijs, ſiue viris, ſiue fœminis, eo etiam *tom.* 2. *cap.* 1 4. *num.* 39.

7 Per *Violentas manus* ſignificatur quæcumque iniurioſa, ſeu contumelioſa actio exterior, ac corporalis, non verbis, ſed facto, clerici, vel Monachi perſonam, vel res ei adhærentes contingens, cuiuſmodi ſunt occidere, venenum propinare, mutilare, vulnerare, percutere, manu, pede, enſe, fuſte, &c. vel eum violenter detinere in aliquo loco, vel eripere aliquid per vim ab ipſo, vel ipſum aqua, puluere, lapillis, &c. con-

ſper-

Digitized by Google

ſpergere; aut perſequi eum, vt in foueam, vel fluuium incidat, equo decidat, &c. ſeu inijcere manus violentas in equum, cui inſidet, illum occidendo, vulnerando, percutiendo, aut retento freno ſiſtendo. Sic enim communiter ferè Doctores intelligunt verbum illud *manus violentas*. Legantur Syluester *ſupra num.* 5. Caietanus *in Summ. verbo Excommunicatio capit.* 10. Toletus *ſupra num.* 2. Suarez 5. *tom. diſp.* 22. *ſect.* 1. *à nu.* 23. Bonacina *ſupra à num.* 11. Laymanus *ſupra num.* 5. & alij. Qui id extendunt ad ipſum Clericum ſi ipſe ſe percutiat, aut conſentiat percuſſioni, quia vtroque modo iniuriam infert Ordini Clericali, licet oppoſitum ex multis tueatur Naldus *in Summa verbo Clericus num.* 19. Limitant tamen aliqui in eo, qui clam furatur marſupium clerico, aut illum dormientem veſtibus ſpoliat, aut præſcindit cingulum quo cingitur, quia iſtæ actiones non cenſentur violentæ. Ita Bonacina *ſupra num.* 14. referens Sà, Sairum, Reginaldum, & alios. Licet Naldus *ſupra n.* 21. in oppoſitum inclinet.

8 Maximè tamen extenditur hæc excommunicatio ad mandantes, conſulentes, conſentientes, & non impedientes (intellige ſaltem, quando ex officio, ſeu ex iuſtitia tenebantur impedire) & ratam habentes percuſſionem clerici ſuo nomine factam. Ratio eſt, quia licet regulariter loquendo cenſura contra aliquid facientes, non extendatur ad prædictos mandantes, conſulentes, &c. niſi id exprimatur, vt habent Nauarrus *in Manual. capit.* 27. *num.* 51. & Sanchez *lib.* 3. *de Matrimon. diſp.* 49. quia tamen in *cap. Mulieres §. vltim. & capit. quanta de ſentent. excommunicat. & ca. Cum quis eod. tit. in* 6. ſupponitur hanc excommunicationem ad prædictos extendi, accedente etiam communi Eccleſiæ, & Doctorum conſenſu, ideo ita aſſerendum. Nauarrus *ſupra numero* 78. Suarez *dicta ſect.* 1. Vt verò ratam habentes percuſſionem huiuſmodi incurrant hanc excommunicationem, requiruntur aliquæ conditiones, de quibus Toletus *ſupra à n.* 6. Suarez *ſupra*. Bonacina *ſupra punct.* 3. Vide dicta verbo *Bulla Cœnæ num.* 32. *&* 33. circa caſum 1 t. Quid etiam dicendum caſu quo quis mandans, vel ſuadens percuſſionem clerici mandatum, vel conſilium reuocet agit Laymanus *ſupra n.* 6.

9 Sunt tamen aliqui caſus in quibus percuſſor Clerici, vel Monachi non incidit in hanc excommunicationem. Primus, quando ignorat eſſe Clericum, *cap. ſi vero* 2. *de ſentent. excommunicat.* iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 1 t. Nauarrus *ſup. cap.* 27. *num.* 80. Suarez *ſupra dicta ſect.* 1. Secundus, quando illum percutit ſolum per iocum, non ex odio, vel indignatione, quia talis percuſſio non cenſetur facta *ſuadente Diabolo, capit.* 1. *de ſentent. excommunic.* Toletus *ſupra cap.* 33. *num.* 1. Tertius, quando id fit fortuito, vt ſi dum oſtiarius, aut alius officialis Principis irruentem turbam cohibet, fortuito, & non prauo animo Clericum aliquem, vel Monachum percutiat, propter eamdem rationem, *cap. ſi verò de ſentent. excommunicat.* Bonacina *ſupra punct.* 4. *numero* 12. Quartus, cum quis percutit Clericum vim vi repellendo cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defenſionem ſui, vel ſui honoris, aut pudicitiæ, vel rerum ſuarum, *cap. ſi verò, & cap. ex tenore de ſentent. excommunic.* Huiuſmodi enim percuſſio non cenſetur violenta, ſed defenſio iure naturæ debita. Suarez *ſupra nu.* 33. Laymanus *ſupra n.* 8. Qui etiam cum aliis hoc extendit ad eum, qui percutit Clericum ad defenſionem aliorum, intellige innocentium. Quintus, cum ſæcularis capit Clericum, & in carcerem tradit de mandato ſui Prælati Eccleſiaſtici. Cum enim conceſſum ſit hoc Prælatis, *cap. ſi Clericos de ſentent. excommunicat. in* 6. poterunt id per alios exequi. Bonacina *ſup. n.* 13. Imò ſi Clericus iniuriam inferens, vel in flagranti graui crimine deprehenſus de fuga ſuſpectus ſit, poterit à laico interim capi, & detineri, vt Iudici ſuo Eccleſiaſtico tempeſtiuè præſentetur. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *n.* 81. *&* 85. Toletus *ſupra nu.* 1. Laymanus *ſupra §. Tertia.* Sextus, cum Clericus percutitur cauſa correctionis, & diſciplinæ ab habente legitimam poteſtatem. V. g. Prælato, vel Magiſtro, & non exceditur modus in correctione, neque percutitur ex odio, vel ira, *cap.* 1. *capit. ex tenore, capit. cum voluntate de ſentent. excommunicat.* Syluester *ſupra nu.* 6. *caſu* 8. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *n.* 81. Idem extendunt ſatis probabiliter ad patrem reſpectu filij, etiam in Sacris conſtituti, propter eamdem rationem. Syluester *ibidem*. Nauarrus *n.* 82. Suarez *dicta ſect.* 1. *n.* 48. idem indicans de hero, & ſimilibus. De quo, & aliis ad intentum Toletus *ſup. num.* 4. 5. 6. *&* 7. Septimus, quando quis in continenti, & non ex interuallo temporis percutit Clericum, turpiter, aut impudicè inuentum cum Matre, Filia, Vxore, vel Sorore, etſi .n. tunc peccet illum percutiendo, non tamen contrahit hanc excommunicationem, *cap. ſi vero de ſentent. excommunicat.* eo quod Eccleſia non reputet huiuſmodi percuſſionem factam eſſe ſuadente Diabolo, ſed ex vehementi paſſione, vel dolore. Nauarrus *ſupra n.* 84. Suarez *ſupra n.* 37. Dicta porrò excuſatio locum non habet in percutiente Clericum inuentum, cum alijs conſanguineis. ver. g. nepte, prout ſignificatur in dicto *cap. ſi vero*, iuncta Gloſſa *verbo Matre*, & præſertim, quia nullo iure id probatur, & in hoc caſu non procedit æquè ratio adducta. Bonacina *ſup. n.* 5. Laymanus *ſup. n.* 8. ex aliis, quos referunt. Octauus, quando quis percutit Clericum priuatum hoc priuilegio Canonis.

10 Priuantur autem hoc priuilegio Canonis, primò, Clerici in minoribus bigami, iuxta dicta *ſupra n.* 5. & verbo *Bigamus, & Bigamia n.* 10. Secundò, iidem Clerici in minoribus coniugati, qui non habent conditiones, de quibus *ſup. n.* 5. Tertiò, etiam Clerici in maioribus degradati realiter, *cap. degradatio de pœnis in* 6. Toletus *dicto cap.* 33. *n.* 3. Vide dicenda verbo *Degradatio*. Quartò iidem, quando relinquunt habitum Clericalem, qui in veſte, & tonſura conſiſtit, & ter admoniti ab Epiſcopo non ſe emendant, *cap. contingit* 2. *de ſentent. excommunicat.* Panormitanus *ibid.* & Syluester *verbo Excommunicatio* 6. *n.* 6. Qui idem etiam dicũt de Clerico in minoribus exiſtente, propter eamdem rationem, & approbat Bonacina *ſupra punct.* 4. *n.* 6. *§. Hinc colligi*. Quintò, ſimiliter iidem ſi exerceant officium Tabernariorum, vel Macellariorum, ſi ter admoniti non deſiſtunt, vel ſi iterum reuertuntur, etiam ſi deſtiterint. Clement. 1. *de vita, & honeſtate Clericorum.* Laymanus *ſupra num.* 3. §. *Quinto Cleric.* Sextò, ſi faciunt ſe ioculatores, goliardos, hiſtriones, ſcurras, & ter admoniti à Prælatis non deſiſtunt, *cap. vnic. de vit. & honeſtat. Clericor. in* 6. Suarez *ſupra dicta ſect.* 1. *num.* 15. Septimò, portantes arma militaria relicto habitu Clericali, ſi ter admoniti à Prælatis non reſipiſcunt, *cap. in audientia de ſentent. excommunic.* Toletus *ſupra dicto num.* 3. aduertens benè contra Nauarrum *ſupr. num.* 80. ex textu requiri, quod iſti habitum non geſtent. Octauò, contemnentes Clericalem habitum, & tyrannidi, ac enormitati ſe immiſcentes, *cap. cum non ab homine de ſentent. excommunicat.* Suar. *ſup. n.* 13. Nonò, iidem Clerici facti

milites

Digitized by Google

milites ſeditionem facientes, & iniquam guerram, *cap.perpendimus de ſentent.excommunicat.* Suarea *ſupr. num.*12.Laymanus *ſupra num.3.§.Quarto Clerici.* Decimò, negotiationibus prohibitis ſe immiſcentes, ſi ter admoniti à Prælatis non deſiſtunt, *cap. ex litteris de vit.& honeſt.Cleric.* iuxta Nauarrum, Toletum, & alios, licet probabilius ſit tales non priuari hoc priuilegio Canonis, ſed tantum priuilegio fori quoad facultates ſuas, vt patet ex contextu. Suarez *ſup.n.*27. Bonacina *ſup.n.*7. De Clericis incorrigibilibus, idem ait Nauarrus *ſupra num.*81.*& capit.cum non ab homine de Indic.* Sed non benè, vt probat Suarez *ſupra à num.*8.

11 Circa illa verba Canonis *Nullus Epiſcopus eum abſoluere præſumat*, notandum, per illa denotari percuſſionem Clerici ſoli Papæ reſeruatam eſſe, vt communiter Doctores ſupponunt. Sunt tamen plures caſus in quibus alij, præter Papam poſſunt ab hac excommunicatione abſoluere. Pro quo præmittendum, Clerici percuſſionem, prout colligitur ex Extrauaganti *Perlectis* apud Nauarrum *ſup.n.*91.& Molinam 4.*tom.diſp.*57.*n.*1.triplicem eſſe, ſcilicet leuem, mediocrem, grauem, ſeu enormem. Leuis percuſſio regulariter eſt, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam maculam, vel ſigillationem carnium relinquit, neque abſcindit membrum, ſine effractione dentium, ſine auulſione multorum capillorum, ſine effuſione multi ſanguinis. Quæ dicitur leuis, non quia non ſit, niſi peccatum veniale, cum certum ſit ex dictis debere eſſe mortale, ſed comparatiuè ad mediocrem, vel grauem. Toletus *ſupra cap.*32.*n.*1. Dixi *Regulariter*, quia aliquando ex circumſtantijs loci, ſcandali, & qualitatis perſonæ offenſæ percuſſio leuis fieri poteſt grauis, vt colligitur ex dicta Extrauaganti. Mediocris, quæ eſt media inter leuem, & grauem, ſeu enormem, licet aliqui putent de illa non poſſe dari certam regulam, ſed hoc pertinere ad Epiſcopum, poteſt tamen definiri, quod ſit illa, qua, vel dens extrahitur, vel capillorum copia euellitur, aut ſigillatio carnis relinquitur, aut ſanguinis copia effunditur, abſque grauitamen læſione. Bonacina *ſup.punct.*5.*n.*2. Grauis verò, ſeu enormis eſt, quæ fit cum occiſione, ſeu membri mutilatione, vel magna ſanguinis effuſione (in alia parte, quam in naribus) vel magno vulnere, aut ictu etiã ſine ſanguine, &c. *capit.cum illorum de ſentent.excommunicat.* Nauarrus *ſupra num.*92. Suarea *dicta ſect.* 1. *num.*88. Grauem autem, ſeu enormem percuſſionem pro eadem accipio, iuxta communiorem. Peirinis *tom.*2.*de Prælato quæſt.*3.*cap.*2.*num.*58. Conueniunt autem omnes, & colligitur ex dicta Extrauaganti. Primò, quod ad iudicandum, quæ percuſſio ſit leuis, mediocris, aut enormis attendendæ ſint omnes circumſtantiæ facti, vt dixi. Et ſecundò, quod in dubio de leuitate, potius iudicandum eſt eſſe grauem, quam leuem.

12 Cum ergo percuſſio eſt leuis poteſt ab excommunicatione, quæ tunc contrahitur abſoluere Epiſcopus, tam Clericos, quàm laicos, iuxta textum in *cap. peruenit de ſentent. excommunicat.* Barboſa *de offic. & poteſt.Epiſcop.Allegat.*41.*num.*2. & communiter alii. Prælati etiam Regulares poſſunt ab ea abſoluere ſuos ſubditos, qui mutuo ſe percuſſerunt, iure quidem communi ex *capit.Monachi de ſentent.excommunicat.* adiuncto *cap. cum illorum eod.tit.* vbi id, quod conceſſum erat dicto *cap.Monachi* ampliatur ad omnem percuſſionem, quæ non ſit enormis, aut in Epiſcopum, vel Abbatem. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*2.*diſp.*14.*quæſit.*10. *n.*1. *&* 2. videtur quoque id fieri poſſe, etiam iure communi ex dicto *ca.peruenit*, cum enim conceſſio eo capite facta Epiſcopis non ſit priuilegium, ſed ius commune, vt habet Layman. *ſup.n.*10. videtur etiam extendenda ad Prælatos Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum (quidquid alii dicant cum Bonacina *ſup.punct.*5.*n.*1.) cum habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſupra illos, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*18.*nu.*30. Quando autem Religioſus vnius Monaſterii percuſſit alium alterius Monaſterii, ab vtroque Superiori debet abſolui, *capit.cum illorum* relato. Syluester *in Summa verbo Abſolutio* 5.*nu.* 5. Quod intellige, ſiue illa Monaſteria ſint diuerſorum Ordinum, ſiue eiuſdem. Tamburinus *ſup.n.*4. Credo tamen poſſe vnum Superiorem alteri Superiori ſuas vices quoad hoc committere, cum habens poteſtatem Ordinariam eam alterius delegare poſſit. Sylueſter *ſupra*. Si autem percuſſus ſit Clericus ſæcularis, quamuis in dicto *cap.cum illorum* dicatur abſoluendum Religioſum percutientem à ſolo Papa, tamen ex vi *cap.Religioſo de ſentent.excommunicat. in* 6. abſolui poteſt ab Epiſcopo, non à Prælato Religioſi percutientis. Toletus *ſup.n.*2. Tamburinus *ſup. nu.*3. Hæc verò intelligi debent ſtando in iure communi, nam ſecundum priuilegia Religionum Prælati habentes facultatem abſoluendi ſuos ſubditos à caſibus Papæ reſeruatis, de quibus egi *tom.*1. *cap.*18. præſertim *à n.*36. poſſunt abſoluere illos non ſolum ab excommunicatione propter percuſſionem leuẽ, de qua modo, ſed etiam propter mediocrem, & enormem, de quibus poſtea. Intelligi etiam debent, niſi aliter in ſtatutis particularium Religionum ſtatuatur, vt in noſtra, in cuius conſtitutionibus *par.*3. *cap.*10. *nu.*3. leuis percuſſio reſeruatur Prouinciali, quoad forum ſcilicet externum. Quid verò de Confeſſariis ſentiendum ſit inferius dicetur.

13 Loquendo de excommunicatione, quæ incurritur ob percuſſionem mediocrem, quamuis ea etiam ſit Papæ reſeruata, ſunt tamen aliqui caſus in quibus ab aliis abſolui poteſt. Primus, quando Clerici collegialiter viuunt, & vnus alium percutit, tunc enim abſolui poſſunt ab Epiſcopo, *cap.quoniam de vit.& honeſt. Clericorum.* Nau.*ſupra num.*91.& alii communiter. Secundus, quando ianitor, ſeu oſtiarius Principis ſui officii cauſa, vel arcendæ turbæ lædit Clericum, *cap.ſi vero de ſentent.excommunicat.* Toletus *ſupra num.*3. Similiter Regulares etiam ſecluſis priuilegiis de quibus ſupra poſſunt ab hac excommunicatione abſolui, iuxta dicta ſupra ex *ca.cum illorum*, videlicet, quando ipſi mutuo ſe percuſſerunt, à proprio Superiori, & quando percuſſerunt alium alterius Monaſterii ab vtroque Superiori. Suarea *ſupr.n.*71.*& ſequentibus.* Tamburinus *ſup.num.*3.*&* 4. Quid verò dicendum in caſu quo Prælati percuſſiſſent ſuum ſubditum infra habetur.

14 Ab excommunicatione etiam contracta ob grauem, ſeu enormem percuſſionem poſſunt abſolui ab Epiſcopis. Primò, pueri, qui ante annos pubertatis, ſcilicet quatuordecim illam contraxerunt, *capit.ſuper eo* 1.*de ſentent.excommunicat.* etiam ſi abſoluendi ſint poſt pubertatem, *cap.vltim.eod.tit.* Toletus *ſupra nu.* 5. Cornexo *tom.*2.*in* 3. *part. de excommunicat.tractat.* 5.*diſp.*11.*dub.*2. Secundò, mulieres cuiuſcumque ætatis, *cap.mulieres eod.tit.* Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſup. dicto punct.*5.*num.*3. Tertiò, ſpecialiter Moniales, *cap. de Monialibus eod.tit.* Sylueſter *ſupra num.*4. qui id extendit etiam ad Moniales exemptas. Quartò, ſerui qui exiſtunt ſub poteſtate alterius, quando ſcilicet id

ſecce-

Digitized by Google

ſecerunt in fraudem, vt ſe à Domino liberarent, vel quando etſi in fraudẽ id non ſecerunt, eorũ abſentia in magnum detrimentum Domini ſit,& ipſe in culpa læſionis non fuerit percuſſio fuerit tã enormis, vt ad vitandum ſcandalũ, vel tollendum exemplum mitti debeant ad Papam, *cap.relatum de ſentent.excommunicat.* Toletus *ſupra numero 3. & 4.* Cornexo *ſupra*. Quintò, filij familias puberes, qui ſunt ſub poteſtate patris, & non valent venire ad Papam ſine præiudicio ipſius. Nauarrus *ſupra numero* 88. Cornexo *ſupra ex capitulo mulieres eodem tit.* Sextò, illi, qui ſunt impotentes ad iter faciendum, quale ſunt ſenes, infirmi, valetudinarij, & pauperes, qui non poſſunt venire Romam, niſi ſtipem oſtiatim quærãt, quam antea quærere non conſueuerant. Item, qui habent capitales inimicitias, propter quas timeant periculum mortis ſi iter arripiant. Conſtant hæc ex *capitulo quod de his, capitulo quamuis, capitulo ea noſcitur, capitulo de cetero de ſentent. excommunicat.* Syluester *ſupra verbo Abſolutio 4. numero 3.* Cornexo *ſupra*. Barboſa *dicta Allegat. 41. à numero 6.* De multum potentibus, & delicatis decernitur, in *capit. mulieres eod. tit.* quod cauſa eſt intimanda Summo Pontifici, priuſquam ab Epiſcopo abſoluantur. Sylueſter *ſupra*. Toletus *ſupra numero 6.* Demum illi, qui habent, quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis iudicetur legitimum, vt eſt regulariter in ijs, qui habent curam animarum,& temporale dominium, quando timetur, quod propter abſentiam illorum oues, vel vaſſalli patiantur detrimentum notabile. Sayrus *lib. 3.de Cenſuris c.* 28. Cornexo *ſupra*.

15 Nota tamen primò, quòd ij, qui non poſſunt adire Summum Pontificem, ſi poſſunt adire legatum, vel alium habentem facultatem ad abſoluendum nõ poſſunt ab Epiſcopo abſolui, ſed tenentur adire illos Sayrus *ſupra dicto capitulo* 28. *numero* 39. Oppoſitum tamen tenet Cornexo *ſupr.* referens Henriquez, & Auilam. Secundò, quod quando prædicti abſoluuntur ab Epiſcopo ratione impedimenti, propter quod non poſſunt accedere ad Papam, ſi illud impedimentum eſt perpetuum, vt ſi ſunt ſenes, cœci, claudi, &c. tunc abſoluuntur ſine onere præſentandi ſe Papæ, fruſtra enim illis iniungeretur onus, cui numquam poſſent ſatisfacere, quando verò illud impedimentum eſt temporale, vt in infirmis, &c. iniungẽdum eſt illis præceptum cum iuramento comparendi coram Papa illo impedimento ceſſante, *capit. de cætero, & cap. Quamuis de ſentent. excommunicat.* Vbi excipiuntur pueri. Si autem non compareant, quando commodè poſſunt, non ſolum ſunt periuri, ſed etiam incidunt in eamdem ſententiam excommunicationis, vt habetur *capit. eos qui de ſentent. excommunicat. in 6.* Sylueſter *ſupra verbo Abſolutio 3. numero 16.* Toletus *ſupra numero* 5. Cornezo *ſupra*. Qui notat ex Caietano, & Nauarro ſatis eſſe, ſi ſe præſentent Papæ per Procuratorem. Tertiò nota; quod quãdo percuſſio Clerici eſt occulta, poſſunt Epiſcopi omnes ſuos ſubditos, etiam non habentes impedimentum adeundi Romam ab excommunicatione tunc contracta in foro cõſcientiæ abſoluere, ex facultate illis conceſſa à Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. cap. 6.* Nota autem, quod quamuis, iuxta dicta ſupra verbo *Abſolutio nu.6.* quando aliquis habet facultatem abſoluendi in foro conſcientiæ tantum probabile ſit, poſſe illa vti, etiam extra Sacramentum Confeſſionis, nihilominus limitari hoc debet, ita vt Epiſcopus non poſſit vti facultate hac ſibi conceſſa per Concilium Tridentinum, niſi in Sacramento pœnitentiæ tantum. Ita enim video declaratum à Sacra Congregatione approbante Gregorio XIII. apud Garziam *de Benefic. par. 11. cap. 10. §. 1. num.* 139. licet Sanchez *lib. 8. de Matrim. diſp. 34. n.* 29. oppoſitum in praxi obſeruari aſſerat. Nec tunc abſoluuntur cum onere comparendi Romæ, ſed ſimpliciter. Bonacina *ſupr. dicto punct. 5. n. 4.* Idem dic, quando aliquis abſoluitur virtute Bullæ Cruciatæ Iubilæi, aut alterius priuilegij. Cornexo *ſupra*.

16 De Religioſis videtur dicẽdum etiam in caſu grauis, aut enormis percuſſionis non teneri ad Papam recurrere pro abſolutione. Primò, quando non habent viaticum, & Monaſterium, quia pauperrimum non poteſt illis prouidere, nec poſſunt aliter facere iter, cum non ſint deterioris conditionis, quam alij pauperes, vt tenet Gloſſa in *capit. Religioſo de ſentent. excommunicat. in 6.* & ſequitur Toletus *ſupra nu. 6.* Secundò, quia non ſunt ſui iuris, propter quam cauſam *c. mulieres de ſentent. excommunicat.* ijs, qui ſui iuris nõ ſunt conceditur abſolui poſſe ab Epiſcopis. Et quamuis in his caſibus abſoluendi facultas concedatur Epiſcopis, eadem tamen videtur competere Prælatis Regularibus, qui iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habent in illos. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. ca. 20. num. 8.* Peirinis *to. 1. Priuileg. Minim. in Conſtit. Pyrrhi §. 8. num. 46.* Eſto tamen ex vi iuris communis id fieri non poſſit, ſaltem ex priuilegijs de quibus *ſupra num.* 12. dixi id facere poterunt Prælati, qui illis potiuntur. Poſſe etiam abſolui ab Epiſcopis, in caſibus in quibus Epiſcopi poſſunt abſoluere ſibi ſubditos, propter dicta *tom. 1. ca. 11. num. 6.* tenere videtur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 105. *numer.* 53. & expreſsè affirmat Angelus Boſſius *in diſceptat. 1. de Iuriſdict. Epiſcopor. quoad caſ. reſeruat. numero* 31. ex Panormitano, & Sylueſtro. Idemq. ſequitur Vincentius Candidus *tom. 1. Diſquiſit. Moral. diſquiſit. 3. art. 27.*

17 Caſu autem quo Prælatus manus violentas in Regularem ſibi ſubditum, vel etiam non ſubditum iniiceret, abſolui poteſt, ſicut alij Regulares, iuxta dicta ex iure communi, & priuilegijs illius Religionis vt enim ait Sylueſter *verbo Abſolutio 5. num. 4.* caput non debet minus eſſe fauorabile membris. Quia tamen nullus poteſt ſe ipſum abſoluere, ideo abſolui debet à ſuo Superiori. Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 2. diſputat. 14. quæſit. 11. num. 1. & 2.* Si autem Superior in promptu non ſit, poteſt ab alio Sacerdote ab eo in Confeſſorem electo abſolui. Rodriguez *tom. 1. Quæſtion. Regular. quæſt. 20. art. 12.* Miranda *tom. 2. Manual. Prælator. quæſt. 35. artic. 24.* Peirinis *tom. 2. de Prælat. quæſt. 1. capitulo 4. numero* 82. Nec hoc eſt exercere, aut delegare iuriſdictionem, ſed deſignare perſonam, cui Papa vi iuris communis, vel priuilegiorum eam iuriſdictionem, concedit. Suarez *to. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 23. num. 12. iuncto num. 8. in fin.* Peirinis *ſupra*. Tamburinus *ſupra numero 4. in fine*. Si verò caſus eſſet, quod in vno Conuentu tantum eſſet Prælatus, & ſubditus Sacerdos, & quod ad inuicem ſe percuſſiſſent, nec eſſet alius à quo abſolui poſſent, plures dicunt poſſe ſe ad inuicem abſoluere, etſi enim excommunicatus maiori excommunicatione non poſſit abſoluere: in caſu tamen neceſſitatis, prout in præſenti, quia neceſſitas caret lege, id fieri poteſt. Tabiena *verbo Abſolutio 2. §. 10.* Rodriguez *ſupra*. Miranda *ſupra*. Coriolanus *de caſib. reſeruat. part. 2. caſ. 10. de Iudic. Regular. §. 10. numero 18. verſ. nam licet.* Peirinis relatus refert ns

etiam Paſſarellum. Barboſa *dicta Allegat.* 41. *nu.* 17. Aliter reſpondet Suarez *ſupra nu.* 10. *&* 12. quem ſequitur Tamburinus etiam *ſupra*, ſcilicet, quod ſi talis excommunicatio eſt occulta, poteſt Prælatus abſoluere ſubditum, cum non ſit priuatus omnino iuriſdictione, & communicatione cum illo, & poſtea ab illo abſolui. Si verò eſt publica, ceſſat hoc remedium, propter contrariam rationem, & ita Prælatus extra Religionem debet eligere alium Sacerdotem habilem, & ab eo abſolui, & poſtea ipſe abſolutus abſoluere poteſt ſubditum. Adducit Suarez ad hoc aliqua iura, quæ meo videri intentum nõ conuincunt. Vide Portellum *in reſponſionib. caſ. moral. part.* 2. *caſu* 30.

18 Ab hac etiam excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, vel Monachi, ſiue percuſſio ſit leuis, ſiue mediocris, ſiue etiam enormis abſoluunt illi Confeſſarij, qui facultatem habuerint abſoluendi à caſibus Papalibus, quales ſunt aliqui Regulares. De quibus dixi *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. Quia tamen in decretis Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. ibi adductis declaratur, quod *per vniuerſam Italiam extra Vrbem*, non poſſint vti dictis priuilegijs, quoad hunc caſum iniectionis violentarum manuum in Clericos, ideo ſolum poſſunt vti illis in Vrbe, & in alijs regionibus extra Italiam, vt ibi dixi *num.* 16. Similiter, quia in poſteriori decreto Sacræ Congregationis in quo moderatum eſt prius, vt in dicto *num.* 15. retuli dum de huiuſmodi caſu dicitur non poſſe abſolui à Confeſſario virtute quorumcumque priuilegiorum, ſic habetur: *Inijcientium violentas manus in Clericos, iuxta can. ſi quis ſuadente* 17. *quæſtion.* 4. *ac iuris diſpoſitionem:* cum iuxta iuris diſpoſitionem in *capit. peruenit de ſentent. excommunicat.* leuis percuſſio Clerici non ſit Papæ reſeruata, ſed Epiſcopo delegata, aut commiſſa, ideo videtur poſſe abſoluere, etiam intra Italiam, ab excommunicatione cõtracta per leuem percuſſionem Clerici, præfatos Regulares habentes dicta priuilegia, vt habet Naldus *in Summa verbo Clericus num.* 39. [Pro quo conſulenda eſt declaratio quædam, quæ vt audiui facta eſt à Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium 18. Iulij 1642.] In locis etiam vbi publicatur Bulla Cruciatæ poſſunt confeſſarij per illam electi abſoluere ab hac excommunicatione propter quamcumque Clerici percuſſionem contractam, ſemel in vita, & ſemel in morte, iuxta dicta verbo *Bulla Cruciatæ num.* 19. Idem dico ex vi Iubilæi, ſi iſtum caſum contineat, aut non excludat. De confeſſario ordinario approbato ab Epiſcopo nullum habente priuilegium, & de confeſſario Religioſorum ſolum à prælato approbato pro confeſſionibus Fratrum, ſecluſis priuilegijs, dicendum eſt ab ea abſoluere non poſſe, cum etiam ſi ſit leuis percuſſio, eſt caſus per ſe verè reſeruatus Papæ, licet delegatus, & commiſſus Epiſcopo, iuxta dicta ſupra verbo *Caſus reſeruati num.* 2. An verò prædicti confeſſarij pro Fratribus, dumtaxat approbati habeant ad id faciendum aliqua priuilegia dicetur infra verbo *Confeſſarius Regularis à num.* 11.

19 Loquendo de priuilegio fori, quo tam Clerici, quàm Regulares potiuntur, quod in eo conſiſtit, vt conueniri non poſſint coram laicis, dicendum eos omnino, & ſimpliciter exemptos eſſe à laica poteſtate, ita vt ad illam numquam trahi poſſint, *can. non placuit* 16. *quæſt.* 7. *capit. Eccleſia Sanctæ Mariæ de Conſtit. cap. decernimus de iudicijs*, & alijs iuribus infra referendis. Salon. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 1. *controuerſ.* 1. Quod eſt intelligendum tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, quia prædicti textus, & plures alij referendi vniuerſaliter loquuntur. Azor. *to.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 5. *cap.* 12. Primò quidem iure ciuili, ex Authent. *Statuimus de Epiſc. & Cler.* & ex celebri facto Conſtantini Imperatoris, cum enim libelli accuſationum contra Clericos illi delati eſſent dixiſſe fertur, *Vos à nemine iudicari poteſtis, ſed ſolius Dei iudicio reſeruamini*. Deinde iure Canonico, ex *can. ſi Imperator diſt.* 96. *cap. diligenti de for. compet. capit. Quamquam de Cenſib. in* 6. & alijs iuribus. Item ex Concil. Conſtant. *ſeſſ.* 8. Trident. *ſeſſ.* 25. *capitulo* 20. & ex Bulla Cœnæ Domini, grauiſſima impoſita excommunicatione per plures caſus circa tranſgreſſores, prout videri poteſt ſupra verbo *Bulla Cœnæ*. Tertiò, ex iure etiam diuino, prout colligitur ex Concil. Lateran. ſub Inocentio III. *capitulo* 43. & Lateranen. ſub Leone X. *ſeſſ.* 19. & eodem Trident. dicente hanc immunitatem eſſe *Dei ordinatione conſtitutam*. Accedit ex veteri teſtamento Numer. 3. *verſ.* 10. *&* 45. *& capit.* 8. quod Leuitæ ſolum Aaroni, & ſucceſſoribus erant ſubiecti, non Principibus ſæcularibus. Accedit & ratio, quod cum Eccleſiaſtici ſint paſtores, & patres laicorum, laici verò oues, & filij, non decet illos ab iſtis iudicari, præſertim cum laica poteſtas, quaſi pro obiecto ſui adæquato, proprio ſolum habeat laicos, non autem Eccleſiaſticos, qui ſunt altioris Ordinis Bellarminus *in opuſc. diſp. de exempt. Clericor.* Azor. *ſupra*, & communiter Canoniſtæ. Vnde non poſſunt Clerici huic priuilegio fori renuntiare, tum quia eſt iure diuino introductum, tum quia licet illud ſola humana lege introductum eſſet, cum tamen ſit in fauorem totius Clericatus non poteſt à particularibus renuntiari, *cap. ſi diligenti de for. competent.* Salon. *ſupra controuerſ.* 2. Diana *part.* 1. *Tract. de Immunit. Eccleſiaſt. reſol.* 3. Nec tolli poteſt per ſolam cõſuetudinem quantumuis immemorabilem, tum quia contra ius diuinum conſuetudo non præualet, tum quia conſuetudo hæc, vt eſſet legitima, firmari deberet conſenſu tacito, vel expreſſo Summi Pontificis, de quo potius conſtat reprobare huiuſmodi conſuetudines, vt patet ex Bulla Cœnæ caſu 15. Azor. *ſupra verſ. ſed dubitari poſſet.* Suarez *contra Regem Angliæ li.* 4. *ca.* 32. *nu.* 23. *& cap.* 34. *n.* 16. Laymanus *lib.* 4. *tract.* 9. *ca.* 10. *num.* 1. Ex priuilegio tamen eiuſdem Summi Pontificis poteſt hoc laicæ poteſtati competere in aliquibus caſibus, propter rationabilem cauſam, quia hęc poteſtas delegabilis eſt cuicunque Papa voluerit & ad nutum ipſius reuocabilis. Laymanus *ibid. num.* 2. Bonacina *de legib. diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. §. 3. An verò de facto ſint talia priuilegia aliquibus Principibus conceſſa, aliqui reſpondet affirmatiuè, ſpecialiter loquentes de Regibus Hiſpaniæ, & Galliæ, & Republica Venetorum, prout retuli ſupra verbo *Bulla Cœna num.* 61. Sed quia ipſa vſque modo non vidi nihil certi affirmare poſſum. Vide Conſtitutionem SS. D. N. Vrbani, de qua infra numer. 33. An autem ſufficiat tolerantia, & conſenſus tacitus Summi Pontificis ad derogandum dictæ immunitati, aliqui reſpondent affirmatiuè cum Salgado *de poteſt. Regia to.* 1. *par.* 1. *cap.* 1. *Prælud.* 3. *nu.* 39. Sed tenendum contrarium, *cum multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium exigente iuſtitia non debeant tolerari*, vt habetur *cap. iam dudum de præbend.* Pręſertim, quia Principes plura ſæpius tolerant, vel quia commodè vitare non poſſunt, vel ad vitandum ſcandalũ, vel vt benignius cum ſubditis agant. Filiucius *tom.* 1. *tract.* 16. *c.* 19. *n.* 256. Malder. *in part.* 2. *q.* 96. *art.* 4. Diana *ſupr. reſolut.* 5.

Digitized by Google

20 Clerici autem hoc priuilegio fori fruentes ſunt omnes tam in maioribus, quàm etiam in minoribus Ordinibus, vel etiam prima tonſura conſtituti, iuxta dicta ſupra de priuilegio Canonis. Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſputat. 15. quæſit. 19. numero* 5. Caſu etiam quo Subdiaconus ex diſpenſatione Apoſtolica cum vidua contraxerit, & penſiones Eccleſiaſticas obtineret, gaudet priuilegio iſto, vt patet ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Subdiaconus*. Excipe primò, Clericos in minoribus bigamos, iuxta dicta ſupra verbo *Bigamus, & Bigamia numero* 10. & 11. Excipe ſecundò, eoſdem Clericos prima tonſura initiatos, aut etiam in minoribus conſtitutos, qui non habent conditiones à Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 6.* requiſitas, videlicet, quod Beneficium Eccleſiaſticũ habeant, aut Clericalem habitum, aut tonſuram deferentes alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiant, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores Ordines ſuſciendos, verſentur, Hẽriquez *in Summa lib. 10. capit. 15. §. 2. & lib. 14. cap. 49. §. 1. in fine.* Vide declarationes Sacræ Congregationis circa hoc, alteram 24. Ianuarij 1631. alteram in vna Valentina 29. Iunij 1628. alteram in vna Materanenſi 2. Auguſti 1631. & alteram 18. Martij 1628. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Clericus*, & Dianam 5. *part. in Collectan. huiuſmodi declarationum*. Habentes autem Beneficium Eccleſiaſticum, etiam ſi habitum Clericalem, aut tonſuram non deferant, potiuntur dicto priuilegio, quia Concilium verbis relatis ex ipſo loquitur diſiunctiuè per particulam, *aut* quæ eſt diſiunctiua. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 12. numero 6.* Qui id extendit ad Clericum habentem Beneficium modici valoris, vel Coadiutorem poſitũ per Papã, vel Cappellanũ perpetuũ, vel habentem præſtimonium. Idem *numer. 7. quæſtion.* 10. & 11. Vide declarationem Sacræ Congregationis circa hoc apud Dianam *ſupra*. Intellige etiam antequam Beneficiarius poſſeſſionem adeptus ſit. Ex alia declaratione Sacræ Congregationis. Caſtrus Palaus *tom. 2. tract. 12. diſput. vnic. punct. 2. num.* 5. Cenedo *in Quæſtion. Canonic. quæſtione 4. numero* 23. Diana *ſupra numero* 50. Agit etiam Barboſa *ſupra numero* 8. de habente penſionem ſoluam cõcedi Clerico. Quãdo verò dicitur Clericũ in minoribus debere geſtare habitum, & tonſuram, vt potiatur dicto priuilegio intelligendum eſt, regulariter. Neque enim ſemel, aut iterum ea reliquiſſe, tollit priuilegium, nec è contra aliquoties ea deferre, ſufficit. Barboſa *ſupra nu.* 15. Laymanus *ſupra dicto tract. 9. cap. 7. num.* 2. Qualiter etiam aliquando etiam ſi Eccleſiæ de mandato Epiſcopi non inſeruiant, nec Beneficium Eccleſiaſticum habeant, gaudeant priuilegio fori, vide quandam declarationem Sacræ Congregationis *in nullius* 18. Martij 1628. apud relatum Barboſam *in dictis Collectaneis*. Excipe tertiò Clericos coniugatos. Hi enim non gaudent priuilegio fori, niſi contraxerint cum virgine ideſt nõ vidua, aut ab alio corrupta, & tonſuram, ac habitum Clericalem geſtent. Inſuper alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel Monaſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ ſeruiant, vel miniſtrent, & tunc non gaudent hoc priuilegio, niſi ſolum in criminalibus, non in ciuilibus. Ita enim habetur ex *capit. vnic. de Cleric. coniugat. in 6.* adiuncto decreto Conc. Trident. *ſeſſ. 23. ca. 6.* Ricius *in praxi aur. reſol.* 172. *in princ.* Barboſa *ſupra numer. 25. & ſequentibus*. Pro illis vide tres declarationes Sac. Congregation. apud eumdem Barboſam in dicto loco *ex Collectan.* alteram 13. Februarij 1610. alteram 27. Februarij 1630. & alteram 2. Auguſti 1619. Gaudere etiam priuilegio fori in ciuilibus, vbi eſt talis conſuetudo, habetur ex vna declaratione Sacræ Congregationis Immunitatis apud Dianam 5. *part. in Collectan. num.* 38. Vide eum *in Additionib. ad dictam declarationem* ex quadam Epiſtola Sacræ Congregationis ad Epiſcopum Regienſem. (Et declarationem Congregationis ſuper controuerſijs iuriſdictionalibus in vna Squilacenſi 19. Ianuarij 1638.) Excipe quartò, Clericos etiam in maioribus conſtitutos realiter degradatos, quia per degradationem omnia Clericorum priuilegia amittuntur, *cap. degradatio de pœnis in 6.* Bonacina *ſupra dicto punct. 1. §. 4. num.* 1. Vide dicenda verbo *Degradatio num.* 5. Excipe quintò, Clericos ioculatores, goliardos, hiſtriones, & ſcurras modo dicto *ſupra*, ex *cap. vnic. de vit. & honeſt. Clericor. in 6.* Syluester *in Summa verbo Excommunicatio 6. num.* 7. Item ſextò, illos, qui commiſſo delicto Clericalem ſtatum aſſumpſerunt, ſolum per fraudem, ideſt ſola intentione euitandi forum ſæculare. Zerola *verbo Clericus num. 6.* Bonacina *ſupra §. 1. num. 16. & ſequentibus*. Secus eſt, quando bono animo id fecerunt, tunc enim gaudent priuilegio fori, ſaltem quoad perſonas, vt patet ex declaratione Sacræ Congregationis 7. Decembris 1632. apud Barboſam in loco relato ex *Collectan. Bullarij*. Vide dicenda infra verbo *Gabella quoad Regulares num.* 9. Excipe ſeptimò, in cauſa feudi, nam in illa Clericus vaſſallus ſubijcitur Domino feudi quamuis ſæculari, *cap. verum de for. compet. & cap. cæterum de iudicijs*. Graffius *in deciſ. aur. lib. 4. cap. 18. num.* 128. Laymanus *ſupra cap. 5. num. 2. & 3.* Excipe octauò, in cauſa reconuentionis in ciuilibus, ideſt, ſi Clericus conueniat laicum coram Iudice laico, & ipſe laicus reconueniat illum coram eodem Iudice, *cap. 1. & 2. de mut. petit.* Syluester *in Summa verbo Iudex 1. num.* 4. Toletus *in Summa lib. 5. cap. 56. num.* 2. Excipe nonò, cum Epiſcopus dat facultatem, & in cauſis ciuilibus ſolum, *cap. 2. de Iudic.* Syluester, & Toletus *ibidem*.

21 Excipi etiam ſolent Clerici, qui dimiſſo habitu, & tonſura Clericali, tyrannidi, & enormitati ſe immiſcent, *cap. cum non ab homine de ſentent. excommunicat.* vel ſæuis enormitatibus, armis, ſeditioni, & guerræ, ex *cap. perpendimus eod. tit.* ſaltem poſt trinam admonitionem, *cap. contingat eod. tit.* Sed in vtroque caſu non eſt ſermo, niſi de priuatione priuilegij Canonis, non priuilegij fori, & eſto id eſſet, videtur neceſſariò præmittenda declaratio criminis, per quam de eius enormitate conſtaret, quia qualitas tribuens iuriſdictionem, ante omnia probari debet, vt iuriſdictioni locus ſit, *l. ſi quis aliena ff. de iudic.* Farinacius *de Inquiſit. quæſt. 8. num.* 53. Syluester *in Summa verbo Excommunicatio 6. num.* 7. Suarez *tom. 5. de Cenſur. diſp. 22. ſect. 1. à num.* 8. Vide Dianam *ſupra reſolut.* 129. dum agit, de quodam Religioſo profeſſo, qui ſe immiſcuit enormibus criminibus, & etiam quamdam declarationem Sacræ Congregationis in vna Motulenſi 1. Februarij 1620. apud Barboſam *in Collectan. Bullarij*. Excipiendi etiam videntur Clerici incorrigibiles ex *cap. cum non ab homine de Iudic.* Sed nihil tale ibi habetur, niſi forſan poſt depoſitionem, excommunicationem, anathematizationem, & declarationem criminis. Suarez *ſupra*. Bonacina *dicto punct. 1. §. 4. numer.* 7. Maiori probabilitate id dici poteſt de Clericis

negotiationibus prohibitis ſe immiſcentibus, ſi ter admoniti non deſiſtant, *cap. ex Litteris de vit. & honeſt. Cleric.* tantum quoad facultates ſuas, iuxta dicta *ſupra numero* 10. Excipiuntur etiam Clerici exercentes officium Tabernariorum, ſeu Macellariorum ſi ter admoniti non deſiſtunt, aut ſi deſiſtunt, & iterum reuertuntur, iuxta dicta *ſupra numer.* 10. ex Clement. 1. *de vit. & honeſt. Clericor.* Obſerua tamen in dicta Clementia ſermonem ſolum, eſſe de Clerico coniugato, qui habitum, & tonſuram non geſtat. Quare Clericus coniugatus talia faciens priuatur omnino dicto priuilegio, Clericus verò non coniugatus habitum, & tonſuram geſtans non amitti illud, niſi ſolum quoad res ſuas. Suarez *ſupra num.* 18. Bonacina *ſupra num.* 8. *§. obſerua tamen*. Quando verò reaſſumptio habitus Clericalis ſuffragetur Clerico, qui illum dimiſit, habes apud Dianam *tom.* 5. *in Collectan. declarat. Sacr. Congreg.* ex vna Mazarienſi 17. Iunij 1630. & Boſſanenſi 18. Martij 1631. & ex alia 10. Decembris 1599.

22 Gaudet etiam prædicto priuilegio fori totus Religioſus ſtatus, nam eo ipſo, quod per Eccleſiam approbatur, & inſtituitur, eſt ſtatus ſacer, & Eccleſiaſticus, & eius perſonæ ſunt Deo Sacræ, & Eccleſiaſticæ, ac per conſequens fruuntur priuilegijs Eccleſiaſticorum. Suarez 5. *tom. de Cenſur. diſput.* 22. *ſect.* 1. *num.* 19. *& ſequentibus, & in defenſ. fidei lib.* 4. *cap.* 10. *in fine, & cap.* 11. *&* 12. Vnde non ſolum profeſſi gaudent illo, ſed etiam Nouitij, iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 24. *num.* 4. Ita vt propter delictum Nouitiatus tempore commiſſum puniri non poſſint, niſi à Prælatis Religionum, iuxta ibidem dicta. Quod etiam intellige ſi poſt commiſſum delictum reuerſi ſunt ad ſæculum habitu dimiſſo. Tum quia Clericus reuerſus ad ſtatum ſæcularem non iudicatur à magiſtratu ſæculari pro delicto commiſſo in Clericatu, prout deciſum dicitur in Concilio Neapolitano apud Dian. *par.* 3. *tract.* 1. *reſolut.* 34. & docet Laymanus *dicto tract.* 9. *capit.* 7. *num.* 5. Tum etiam, quia ad cognoſcendum cui foro quis ſubijciatur, *Tempus delicti inſpiciendum eſt*, prout ex Couarrubia *in practicar. quæſtion. cap.* 31. *num.* 8. & Iulio Claro affert idem Laymanus *eo tract.* 9. *cap.* 4. *numer.* 14. Cum ergo tempus patrati delicti fuerit Nouitiatus, in quo exempti ſunt Nouitij à ſæculari poteſtate, non poterunt ab ea iudicari, etiam ſi habitum dimiſſerint. Bonacina *ſupra §.* 2. *num.* 5. Diana *ſupra*, contra aliquos oppoſitum ſentientes. Amplia, quod neq; puniuntur Nouitij à Iudice laico, propter delictum ante Religionis ingreſſum commiſſum, ſaltem ſi non in fraudem ingreſſi ſunt Religionem, prout dixi ſupra de illo, qui poſt commiſſum delictum Clericus fuit factus, quia iam tales exierunt de laica poteſtate. Martha *de Iuriſdict. part.* 4. *centur.* 3. *cap.* 121. *à n.* 22. Diana *ſupr. reſolut.* 33. contra Bonacinam, & alios.

23 Qualiter gaudeant hoc priuilegio fori Conuerſi, Oblati, Donati ſeu Commiſſi Religionum, dixi *to.* 2. *c.* 8. *n.* 7. 8. *&* 11. De militibus Regularibus, dixi *ibid.* c. 5. *n.* 39. *&* 40. De Eremitis *c.* 7. *n.* 4. *&* 5. De Tertiarijs *c.* 14. *n.* 35.

24 Collige ex dictis Clericos Religioſos, & omnes Eccleſiaſticas perſonas dicto priuilegio fori gaudentes non poſſe iudicialiter, & auctoritatiuè, interrogari, examinari, iudicari, vel puniri à laica poteſtate, vt à Prætore Principe, Rege, Magiſtratu, &c. etiã ſi grauiſſima crimina commiſerint, hęc enim omnia ſunt actus poteſtatis, & iuriſdictionis, quam prædicti non habent in exemptos. Bonacina *ſupra §.* 1. *num.* 5. Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 15. *quæſit.* 19. *nu.* 16. Imò proceſſus compilatus, ſententia lata, etiam ſi ſit abſolutoria, & alia acta contra præfatos ſunt ipſo iure nulla, vtpotè facta à non habente iuriſdictionem. Farinacius *de Inquiſit. quæſt.* 8. *n.* 15. & alij apud ipſum.

25 Collige etiam non poſse prædictos capi à laica poteſtate, capi enim ordinatur ad punitionem, vnde ſicut non poſſunt puniri ab illa, ſic nec capi, præſertim, quia vtrumque eſt actus iuriſdictionis, quam non habet laica poteſtas in illos. Tamburinus *ſupra num.* 24. Excipiuntur tamen aliqui caſus à Doctoribus. Primus eſt, quando prædicti inueniuntur in flagranti crimine graui, & pernicioſo Reipublicæ, ac periculum ſit, vt fugam arripiant. Tunc enim rationabiliter ſatis creditur Eccleſiam conſentire, vt capiantur à laica poteſtate, non vt ab illa iudicẽtur, ſed vt ad Prælatum Eccleſiaſticum quam citius, ſecurè, & ſine vlla ipſorum iniuria ducantur, *cap. ſamæ de ſentent. excommunicat.* Nauarrus *in Manual. capit.* 27. *num.* 83. & plures apud Dianam *part.* 1. *tract.* 3. *reſolut.* 10. Secundus eſt, quando etſi non inueniuntur in flagranti delicto, tamen ex ſignis & coniecturis, quia videlicet noctu, & cum armis deprehenduntur ſuſpecti vehementer ſunt de tali crimine patrando. Tunc enim idem dici poteſt, propter eamdem rationem, & cum limitationibus adductis. Nauarrus *ſupra*. Bañez, Lorca, Ioannes de la Cruz, & alij apud Dianam *ſupra reſolut.* 11. Idem dicunt plures procedere in Clerico debitore de fuga ſuſpecto, ita vt poſſit non tantum à Iudice ſæculari, ſed etiam à creditore, capi, & detineri, vt præſentetur Iudici Eccleſiaſtico modo dicto, quia in tali caſu Clericus ſe habet, ac ſi alienam pecuniam auferret, ac proinde iure defenſionis detineri poſse. Nauarrus *ſupra num.* 82. Laymanus *ſupra cap.* 4. *num.* 8. Video etiam Sacram Congregationem 11. Ianuar. 1619. declaraſse apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Clericus* 1. hæc. *Clericus repertus à Curia ſæculari ſine habitu Clericali, donec doceat de ſuo Clericatu, in carceribus laicis poteſt detineri. dummodo non ſit notoriè Clericus. Et ſi per octo menſes ab incarceratione habitum dimiſerat priuilegio Clericali nullo modo gaudet, &c.* [Item video eandem Sacram Congregationem in vna Ianuenſi 18. Martij 1628. declaraſſe quod deprehenſus in habitu Clericali qui pro laico publicè ſe gerebat, & pro tali communiter habebatur, remanere debet ſub cuſtodia Iudicis laici, donec coram Eccleſiaſtico legitimà docuerit de Clericatu.]

26 Collige etiam frui pręfatos Eccleſiaſticos fori priuilegio, etiam in caſu quo Prælati Eccleſiaſtici negligentes eſſent in illorum correctione; niſi enim hęc negligentia valdè magna, & valdè noxia eſset Chriſtianę Reipublicæ, non propterea Eccleſiaſtici ſubeſſe debent laicæ poteſtati, vt habetur ex *cap. qualiter, & quando de Iudic.* Et ratio eſt, quia talis negligentia non poteſt dare iuriſdictionem laicis ſupra Eccleſiaſticos, nec facere, quod poteſtas laica extendatur extra proprios limites. Laymanus *ſupra cap.* 4. *n.* 4. Nec obſtat *ca. filijs, vel nepotibus* 16. *quæſt.* 7. vbi contrarium decerni videtur. Ex eo enim non colligitur poſse Principes ſęculares ad ſe euocare cauſas Eccleſiaſticorum, ſed ſolum monere Pręlatum Eccleſiaſticum de negligentia, vel non adminiſtrata Iuſtitia. Vel dic, eum Canonem, & alios ſimiles reuocatos fuiſse in *cap. qualiter, & quando de Iudic.* & in Bulla Cœnæ. Vide Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 14. *q.* 2. Suar. *contra Reg. Angliæ lib.* 4. *c.* 34.

Digitized by Google

27 Idem dicendum etiam in caſu quo Clericus, vel Religioſus repertus ſuerit falſum iuraſse coram Iudice ſæculari, nullo enim modo proprerea ab ipſo puniri poteſt. Etſi enim *l.nullum C.de teſtibus*, decernatur, teſtem, qui aures Iudicis offendit poſſe ab eo Iudice puniri, illi tamen non arctantur hac lege cum merè ciuilis ſit, quare ſolum à proprio Prælato iudicari debent. Farinacius *de Inquiſit.quæſt.8.n. 26.* Bonacina *ſupra §.1.n.21.*

28 Idem ſimiliter dicendum in caſu quo prædicti crimen grauiſſimum læſæ Maieſtatis commiſiſſent. Etſi enim vſus aliquorum Principum ſæcularium ſit eos punire, reprobatus tamen fuit à Clemente VIII. in caſu quodam atrociſſimæ rebellionis, vt refert Genuenſis *in praxi cap.72.* De quo Diana *ſupra reſolut.19. & 3. part.tract.1.reſolut.30.* De quo etiam noſter Epiſcopus Bonius *in Reſponſ.part. 4. argument.fol. 75.* vbi in Hiſpania tempore Caroli V. Eccleſiaſticos quoſdam huius criminis reos ad ſuos Prælatos remiſſos fuiſse refert.

29 Idem quoque dicendum de crimine aſsaſſinij, quidquid in contrarium aliqui dicant apud Farinacium *ſupra numero* 82. Etſi enim *capit. de homicid.in 6.* ſtatuatur pœna depoſitionis contra facientes, vel mandantes committi, &c. hoc ſcelus. Ad eam tamen incurrendam requiritur ſententia declaratoria criminis à Iudice Eccleſiaſtico ferenda. Ante illam ergo non priuatur Eccleſiaſtica perſona fori priuilegio. Bonacina *ſupra punct.1.§.4.num.* 8. Duardus *in Bull. Cœnæ libro 2. can. 15. quæſtione 11. numero 63.* Quod idem affirmandum de Sodomita quantumcũque notorio, vt habet idem Duardus *ibidem num.61.* & alij apud Dianam *dicto tractat. 2. ex 1. part. reſolut.* 52.

30 Pariter idem affirmandum etiam in caſu quo Eccleſiaſticus delinqueret in aliquo officio ſæculari ſibi à Principe ſæculari conceſſo, vel permiſſo, etſi enim plurium ſententia ſit eum puniri poſse à Principe ſæculari in bonis, & ſub reſpectu merè ciuili, in eamq. inclinent Suarez *contra Reg. Angliæ lib. 4. cap. 34. numero 26.* & Laymanus *ſupra capit. 5. numero 2.* probabilius tamen eſt oppoſitum, cum per aſsumptionem talis officij non fuerit priuatus fori priuilegio. Sanchez *tomo 1. Conſil. Moral. libro 3.capit. vnic. dub.20.* Duardus *ſupra num.* 273. Diana *ſupra reſolut.* 18. Nec obſtat, quod diximus *ſupra num.* 20. de Clerico habente feudum, quod ratione illius ſubijciatur ſæculari, id enim fundatur in iure Canonico, quod non contingit in caſu præſenti.

31 Multo magis dicendum, Clericum, vel Religioſum cum armis, etiam à Principe prohibitis, repertũ, non poſse ab illo puniri, iuxta dicta ſupra verbo *Arma numero* 5. ac per conſequens, nec à Miniſtris capi, niſi ſolum, vt ducatur ad ſuum Prælatum cum conditionibus eo loco, & ſupr.nu.25.deſignatis. Caſu verò, quod armis ſpoliaretur (quod fieri non licet, vt ibidem dixi) cum talis ſpoliatio eſſet iniuſta, vt potè facta à non habente auctoritatem, deberent reſtitui, vel ipſi, ſi forſan illis liceret ſaltem domi ea retinere, vel quod ſecurius eſt, ipſorum Prælatis, vt iudicent, quid de ipſis agendum. Ita fermè Laymanus *ſup.c.4.num.7.* ex Suarez *contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 34. num.* 14. & Vaſquez 1. 2. *diſp. 167. cap. 4. num.* 31.

32 Nota, ea quæ dixi de priuilegio fori Clericorum, etiã applicari debere reſpectiuè ad omnes Religioſos, cum eodem priuilegio ſeruata proportione potiantur. Ita tamen, quod Religioſus profeſſus ſimilis ſit Clerico in ſacris conſtituto, cum vterq; ab eo ſtatu recedere nõ poſſit, Religioſus verò Nouitius Clerico in minoribus, cum vterque etiam ſtatum quem habent poſſit deſerere. Rodrig. *tom.2.Quæſt.Regular. quæſt.2. art.5.* Diana *ſupra reſol.129. §. ſuppono primo, & §. ſuppono ſecundo.*

33 Maximè notandum tam dicta in præſenti, quàm dicenda inferius verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Gabella quoad Regulares*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, omnino tenenda, regulanda, & explicanda eſſe, & non aliter, niſi iuxta Conſtitutionem nouam Sanctiſs. D. N. Vrbani auctoritate editam ſub die 5. Iunij currentis anni 1641. quæ incipit *Romanus Pontifex*, quam tamen videre non potui antequam typis tomus hic tertius mandari cœperit. De ea tamen nonnulla dicam, Dẽo dante, quarto tomo ſequenti.

34 Vide etiam declarationem Sacræ Congregationis Immunitatis in vna Terracinenſi apud Aldanam *in Compend. Canon. Reſolut. tit.8. num.* 21. & Dianam 5. *part. in Collect.harũ declarat.* ex qua habetur ad quem Iudicem ſpectet cauſa de damnis illatis per colonos, & familiares Eccleſiaſticorum. Vide etiam alia dicenda verbo *Decimæ*, verbo *Exemptio Regularium*, verbo *Gabella*, verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, & 4.tom. verbo *Statuta*.

COEMETERIVM.

SVMMARIVM.

Cœmeterium quid ſit. n.1.
Quæ in illo prohibita. n.2.
Gaudet priuilegio Immunitatis. n.3.
A quo benedicitur, vel reconciliatur. n.4.
Quando polluitur, vel violatur. n.5.
Quid declarauerit Sacra Congregatio. n.6.

1 COEMETERIVM (quod ſecundum quoſdam dicitur à cinere, quia in eo detinentur mortuorum cineres; vel à cis, quod eſt ante, quia ante Eccleſiam fieri ſolet. Syluester *in Summa verbo Cœmeterium n.1.*) eſt locus ſacer Eccleſię adiunctus ad ſepulturam fidelium. Vnde à Calepino dicitur eſſe idem, quod Dormitorium, quia ibi mortui dormire dicuntur.

2 Eſt Cœmeterium locus ſacer, vt dictum eſt; vnde nec in ipſo, ſicut nec in Eccleſia tractanda ſunt placita ſæcularia. Eccleſiaſtica tamen poſſunt *cap. 1. de Immunit. Eccleſ. & cap. cum Eccleſia.* Bacconius *in 4. diſt.12.art.3.* Syluester *in Summa verbo Immunitas 1. num.* 3. Angelus *in Summa verbo Immunitas numero* 1. Omnes proceſſus, ac ſententia Iudicis ſæcularis in eis data ſunt nulla, *capit. decet eodem tit. in 6.* Maximè ſententia ſanguinis, & hoc ſub anathemate, *dicto cap. Cum Eccleſia.* Bacconius *ſupra.* Syluester *ibidem.* Deinde, non debent in eis fieri conclamationes, ſeditiones, impetus vniuerſitatum, & quarumlibet ſocietatum contentiones, publica parlamenta, negotiationes, præcipuè nundinarum, & fori, *cap. decet relato.* Bacconius *ſupra.* Syluester *ſupra num.*4. Angelus *ſupra num.* 4. Similiter non debent in eis poni ſuppellectilia, nec hoſpitalarij in eis iacere, aut conuiuari, niſi propter hoſtiles incurſus, & alias neceſſitates. Bacconius *ſupra.* Syluester *ſupra num.*7. Angelus *num.*8. Præterea nulla debet ibi fieri violentia, aut aliquis inde violenter extrahi,

aut eorum cenſinia frangi 17. *quæſt.* 3. *cap. ſicut antiquitus*. Syluester *ibid.* Angelus *numer.* 10. Hæc porrò, vel ſimilia agere peccatum eſt mortale, vel veniale iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ, aliaſque eircunſtantias.

3 Gaudet etiam Cœmeterium prinilegio immunitaris Eccleſiæ, ita vt ex eo delinquentes extrahi non poſsunt, niſi in caſibus permiſſis. De quibus infra verbo *Immunitas Eccleſiarum*. Eſt enim, vt dictum eſt, locus ſacer, & hoc ſiue ſit coniunctum, ſiue diſiūctum ab Eccleſia, propter eamdem rationem. Caſtrus Palaus *to. 2. diſp. vnic. de Immunit. Eccleſ. punct. 6. n. 16.* Diana *part. 4. tract. 1. de Immunit. Eccleſ. reſolut.* 108. *§. notandum*.

4 Benedicitur, violatur, & reconciliatur ab eodem, & eodem modo, ſicut Eccleſia. Et, ſi eſt Eccleſiæ contiguum ea polluta polluitur, non verò è contra polluto Cœmererio polluitur Eccleſia, quia nobilis, & principale trahit ad ſe minus nobile, & acceſsorium, non è contra, *de conſecrat. Eccleſ. in 6. capit. vnic.* Bacconius *in 4. diſt. 11. art. 2.* Sayrus *de Cenſuris lib. 5. c. 16. numero* 18. Suarez 3. *tomo in 3. part. diſputat.* 81. *ſect. 4. §. Quinto violatur.* ſi verò non eſt Eccleſiæ contiguum ea polluta non pollnitur, *dicta cap. vnic.* Syluester *dicto verbo Cœmeterium numero* 2. Suarez *ſupra*. Similiter, quando duo Cœmeteria ſunt contigua, polluto vno, non polluitur aliud; etiam ſi porta eſset in pariete per quam tranſitus eſset ex vno ad aliud, *dicto capitulo vnic.* Syluester, & Suarez *ibidem* Quid verò ſit dicendum caſu quo pollutio contingeret in porta intermedia tractant prædicti Doctores *ibidem*.

5 Polluitur ergo Cœmeterium eiſdem caſibus, & modis, quibus Eccleſiam pollui dicetur, infra verbo *Eccleſia*, videlicet effuſo ſemine, vel effuſo ſanguine, vel ſepultura hominis prophani, &cet. Vide ibi dicenda, nec debet aliquis in eo ſepeliri antequam reconcilietur. Syluester *ſupra verbo Cœmeterium numero* 2.

6 De his tamen, & modo quibus reconciliatur infra verbo *Eccleſia*. Vbi etiam ſimiliter de eius benedictione, & conſecratione, & infra verbo *Conſecratio*. Solum animaduertendæ modo ſunt duæ declarationes Sacræ Congregationis circa hoc apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Cœmeterium*. Prima in vna Cameracenſi 9. Februarij 1608. huiuſmodi *Cœmeterij conſecrati reconciliatio non eſt committenda alteri, quā Epiſcopo, Presbytero autem in Eccleſiaſtica dignitate conſtituto commetti poteſt ſimplex benedictio Cœmeterij*. Secunda ad idem etiam in vna Prarenſi 21. Iulij 1632. *Cœmeteria conſecrata non niſi per Epiſcopum reconciliari poſſunt*. Quæ qualiter intelligenda locis relatis exponetur.

COMMISSIO, COMMISSARIVS REGVLAR.

S V M M A R I V M.

Duplex genus Commiſſarium Generalium. nu. 1.
An ſint Iudices Ordinarij vel delegati. ibid.
An ſubdelegare poſſint. ibid.
Quanto tempore durent. num. 2.
Eorum commiſſio an perpetua. ibid.
Commiſſiones, ſeu priuilegia prælatis Regularibus conceſſa, an perſonalia, vel realia. num. 3.
An poſſint ab ipſis delegari. ibid.
Quando ceſſent. ibid.
Quando cammiſſio cenſeatur perſonalis, aut realis. numer. 4.
Quando ceſſet ex parte delegantium. n. 5.
Quando ex parte ipſarum commiſſionum. n. 6.
Quando, & qui Prælati poſſint commiſſarios deſignare. num. 7.
An Commiſſarij dicantur Prælati. n. 8.
Alia remiſſiuè. n. 9.

1 EX dictis *tom. 2. cap.* 13. *n.* 16. conſtat Commiſſarios Generales in Religionibus eſſe in duplici differētia, alij enim ſunt per electionem, Conſtitutiones, aut iura Ordinum, vt contingit in Ordine Minorum in familijs Ciſmontanis, & Vltramontanis: alij verò ſunt, qui fiunt per nominationē, vel delegationem Generalis, prout ſæpiſſimè contingit. De prioribus dixi eodem loco eſſe Iudices Ordinarios, & poſſe ſubdelegare, nec amoueri poſſe à Generali, niſi propter culpam. De poſteriotibus verò è cōtrario eſſe Iudices delegatos, amoueri poſſe à Generali, ſed nō poſſe delegare, niſi in caſibus particularibus. Quæ doctrina applicari poteſt ad alios Commiſſarios, Proninciales, vel aliorum Prælatorum, quales in Religionibus reperiuntur. Quia tamen plura dubia circa iſtos, & eius auctoritatem ſæpius oriri ſolent, operæ pretium erit aliqua ad ipſos ſpectantia in præſenti diſcutere, præſertim circa eorum durationem, & auctoritatem.

2 Loquendo autem de duratione Commiſſariorum poſterioris generis (quia de alijs nulla fere eſt difficultas) dicendum eſt expirare poſſe eorum commiſſionem, vel ex parte ipſorum delegatorum, vel ex parte delegantium, vel ex parte ipſius commiſſionis. Et quidem ex parte ipſorum, licet commiſſio perſonalis, illa ſcilicet, quæ ſoli perſonæ conceditur, expiret morte ipſius, commiſſio verò realis, ea ſcilicet, quæ officio, vel dignitati, ſcilicet Prouincialatui, vel Prioratui, &c. conceditur, non expirat morte delegati, ſed tranſit ad ſucceſſorem. Ratio prioris partis eſt, non ſolum quia acceſsorium ſequitur principale, ſed etiam, quia ea commiſſio inhærebat perſonæ tanquam ſubiecto, ea ergo extincta, deficit commiſſio, ſicut generaliter corruptis nobis, corrumpuntur omnia, quæ ſunt in nobis. Sanchez *lib. 8. de Matrimon. diſp.* 27. *n.* 2. Bonacina *de legibus diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 8. *§.* 1. *num.* 1. Ratio verò poſterioris eſt à contrario. Cum enim officium illud, ſeu dignitas perpetua ſint, & non pereant, nec etiam peribit commiſſio illa conceſsa, ſed tranſiet ad ſucceſsores, quia repræſentant prædeceſsorem, vt habentem talem dignitatem, vel officium. Sanchez *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 2.

3 Hinc collige primò, commiſſiones, ſeu priuilegia per Sedem Apoſtolicam conceſsa Abbatibus, Generalibus, Prouincialibus, Prioribus, vel alijs Superioribus Regularium intuitu perſonarum perſonalia eſſe, & expirare morte ipſorum. Ea verò, quæ intuitu officiorum, quales ſolent eſse facultates abſoluendi, diſpenſandi, &c. eſse realia, nec ipſorum morte finiri, ſed tranſire ad ſucceſsores. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 16. *quæſit.* 11. *num.* 2. Collige etiam ſecundò, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *numer.* 4. Facultates iſtas conceſsas dictis Superioribus ratione officiorum poſse ab ipſis delegari ſuis inferioribus, niſi oppoſitum declaretur in priuilegio, vel niſi in illo denoretur eſse electam induſtriam ipſorum, vt ſi dicatur *confidimus de tua induſtria, &c.* Ratio eſt, tum propter dicta eo *num.* 4. tum etiam,

quia

[o]mia iuriſdictio ex Principis priuilegio competens perpetuò dignitati eſt delegabilis, *cap. final. de offic. delegati*. Syluester *in Summa verbo Delegatus numer.* 10. & 11. Sa *in Summa verbo Delegatus num.* 2. Peirinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Conſtituc. Pyrrhi §. 5. & 6. numero* 14. Qui notant hoc intelligi, quando hæc facultas conceſſa eſt dictis Prælatis circa ſubditos in genere, non quando circa aliquos determinatos, v.g. hunc, vel illum. Collige tertiò, quod quando tales Prælati potiuntur dicta commiſſione, ſeu priuilegio ratione dignitatis, vel officij, ſi ab ea dignitate, vel officio remoueantur, non poſſe illis vti. Ceſſat enim ratio propter quam illis competebat. Tamburinus *ſupra n.*4. ex Azorio, & Salas. Si verò potiuntur illis ratione perſonæ, etiam amori ab officijs ipſi vti poſſunt, quia illa ſequuntur perſonam. Sanchez *dicta diſp.* 27. *n.* 23. ex alijs.

4 Si autem quæras, quando cenſeri debet commiſſio perſonalis, & quando realis, dicendum primò, hoc colligi debere ex verbis commiſſionis, ſubiecta materia: ſi enim ibi dicatur *Committimus hoc negotium Priori Conuentus Tranſpõtinæ ob peculiarem ſcientiam, & probitatem ipſius*, cum hæ qualitates afficiant perſonam, & non officium, talis commiſſio erit perſonalis. Si verò ibi dicatur *Committimus hoc negotium Priori Tranſpontinæ ob grauitatem, & auctoritatem ſui officij*, cum hæc afficiant ipſum erit realis. Sanchez *d. diſputat.* 27. *numero* 3. Tamburinus *ſupra numero* 2. Dicendum ſecundò, quando ex verbis, vel ſubiecta materia id non colligitur, attendendum eſt, an in commiſſione exprimatur ſolum nomen perſonæ, vt ſi dicatur *tibi Petro*, tunc enim cenſebitur commiſſio perſonalis, ſi verò exprimatur ſolum nomen officij, vt ſi dicatur *tibi Priori, &c.* tunc erit realis, ſi verò exprimatur vtrumque, ſcilicet, nomen perſonæ, & officij, vt ſi dicatur *tibi Petro Priori, &c.* tunc cenſebitur perſonalis, tum quia in dubijs priuilegium potius cenſetur perſonale, quam reale, tum quia nomen perſonæ, cum ſit ſpeciale, limitat nomen officij, quod eſt generale, ſicut generaliter ſpecies limitat genus, alioquin fruſtra nomen perſonæ apponeretur. Fortior autem eſt præſumptio, quæ ex peculiaribus verbis ſumitur, quam, quæ ex generalibus. Sanchez *ſupra*. Bonacina *ſupra numer.* 3. Tamburinus *ſupra numer.* 3. 4. & 5. ex alijs quos referunt.

5 Ex parte verò delegantium ceſſat authoritas Cõmiſſariorum. Primò quidem, morte ipſorum delegantium, Generalis videlicet, vel Prouincialis, iuxta dicta *tom. 2. capit.* 13. *numer.* 18. quod & colligitur ex *capitulo relatum*, & *capit. gratum*, & *capit. licet vndique de offic. delegat.* & *capit. ſi delegatus eodem titulo in* 6. Secundò, ceſſatione, ſeu remotione ab officio, quia illa ceſſatio, vel remotio eſt veluti mors. Sá *in Summ. verbo Delegatus num.* 6. Bonacina *ſupra num.* 24. Suſpenditur etiam tertiò, ſi delegans incidit in excommunicationem, quia cum per illam ſuſpendatur Iuriſdictio delegantis, ſic etiam, & delegati, cum pẽdeat ab illa. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſp.* 14. *ſect.* 1. *num.* 2. Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *part. tract.* 5. *de excommunicat. diſput.* 10. *§.* 5. *dub.* 1. Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, re integra manente, id eſt, ſi talis Commiſſarius nõ incepit exercere munus ſuum. Ita enim colligitur ex iuribus relatis, vt ſupponunt Sá, Suarez, & Bonacina relati. Quid verò requiratur ad hoc, quod Commiſſarius dicatur incepiſſe exercere munus ſuum, ſeu vt res dicatur non integra, agit Sanchez *ſupra diſp.* 28. *a numer.* 8. In prædictis etiam caſibus, quando eſt communis error, aut ignorantia mortis, vel ceſſationis ab officio delegantis commiſſionem, ſiue delegatus id ſciat, ſiue non, valebunt geſta ab ipſo, propter *l. Barbarius ff. de offic. Prætor.* Henriquez *lib.* 6. *de pœnitent. cap.* 13. *num.* 3. *in comment. littera A, & lib.* 10. *de Sacrament. Ord n. cap.* 22. *num.* 3. *in comment. littera P.* Sanchez *libr.* 3. *de Matrim. diſput.* 22. *num.* 59.

6 Ex parte autẽ ipſius Commiſſionis ceſſabit, quando fuerit limitata, & determinata ad certum tempus, vel ſolum poſita tali, vel tali conditione, iuxta dicẽda infra verbo *Gratia n.* 2. Vide Suar. *to.* 4. *in* 3. *part. diſp.* 26. *ſect.* 3. *n.* 2.

7 Prælati, qui poſſunt Commiſſarios conſtituere, ſunt omnes illi, qui habent iuriſdictionem ordinariam, vt ſunt Generales, Prouinciales, Priores, Guardiani, &c. Certum enim eſt omnes illos, qui habent iuriſdictionem ordinariam quales ſunt dicti Prælati poſſe illam delegare, quod eſt Commiſſarium conſtituere. In hoc tamen ad iura particularium Religionum attendendum eſt, ſi fortè in aliquibus talis auctoritas limiteretur. Requiritur tamen, quod illa iuriſdictio ordinaria impedita, aut ſuſpenſa non ſit, vnde Prælatus excommunicatus quantumuis toleratus, & occultus, non poteſt Commiſſarium conſtituere, ſeu delegare ſuam iuriſdictionem, quia iuxta dicenda infra verbo *Excommunicatio num.* 33. excommunicatus priuatur omni vſu iuriſdictionis; delegatio autem iuriſdictionis eſt vſus illius, *l. Imperium ff. de iuriſdict. omn. iudic.* Suarez, & Cornexo *ſupra*. An delegatio talis iuriſdictionis valida ſit, quando delegans eſt excommunicatus toleratus conſtabit ex dicendis infra verbo *Excommunicatio numero* 33.

8 Commiſſarij huiuſmodi ſiue Generales, ſiue Prouinciales, &c. etſi non poſſint dici Prælati, ſumendo hoc nomen ſtricto modo pro eo ſolum, qui habet iuriſdictionem ordinariam, Prælati tamen dici poſſunt largo modo, prout omnis habens curam animarum ſiue ordinariam, ſiue delegatam Prælatus dici poteſt. Abbas *in cap. decernimus de Iudic. num.* 16. & *capit. tua nos de Clerico ægrotante num.* 2. Gloſſa *ibid.* Peirinis de ſubdito *tom.* 1. *quæſt.* 1. *de Obedientia §.* 2.

9 Alia, quæ ſpectant ad huiuſmodi Commiſſarios habes *tom.* 2. *c.* 13. *num.* 61. & 18. [Maximè quod non ſe debeant ingerere in iuriſdictionem ordinariam Prælatorum ibid. *num.* 16. ex declarationibus Sacræ Congregationis ibi relatis.] Quæ ad eorum auctoritatem *ibid. à num.* 28. & alia, quæ ſpectant ad ipſos, quatenus Iudices ſunt, præter dicta *tom.* 1. *cap.* 27. habes etiam infra verbo *Iudex, & Iudicium Regularium*. Plura etiam ad intentum dabimus 4. tom. verbo *mandatum*.

CONCIONARI, ET CONCIONATOR REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Concio, ſeu prædicatio quid ſit. n. 2.
Prædicare, ſeu concionare ex officio ad quos ſpectet. numero 3.
*Quibus committi poteſt. n.*4.
Quid de Regularibus, propter ipſorum priuilegia. n. 5.
*Quas conditiones debent habere. n.*6.

Quid ex Sacræ Congregationis declarationibus habeatur. ibidem.

An ſuſpendi poſſint ab Epiſcopis.n.7.

An examinari.ibid.

An etiam extra Quadrageſimam, & Aduentum habere debeant licentiam, vel benedictionem ab Epiſcopis.ibid.

An obligentur ad faciendam profeſſionem fidei. numero 8.

Quid de Prælatis Regularium.n.9.

Regulares prædicantes ſine licentia ſuorum Superiorum qualiter peccent. n.10.

An poſſint ab ipſis ſuſpendi. ibid.

Tempore interdicti non prohibetur prædicatio. numero 11.

De mercede aſſignanda Concionatoribus. n.12.

Quis illam tribuere debeat. ibid.

Quibus diebus prohiberi poſſint prædicare. n.13.

De Indulgentijs conceſſis audientibus conciones quorumdam Religioſorum.n.14.

Alia remiſſiuè.n.15.

1 LICET de hac materia non pauca dicta ſint *tom.1.cap.20.*per totum, & *tom.2.cap.1.num.12.* alia verò addenda pro maiori notitia ipſius.

2 Concio,ſeu prædicatio, prout in præſenti, eſt ſermo publicus habens certam formam ſaltem conſuetudine introductam, ſcilicet,quod Concionator habet gradum diſtinctum quoad locum, ſumat thema, inuocet Spiritum ſanctum,&c.Sic colligo ex Syluest. *in Summa verbo Prædicatio num.1.* Vnde infert exhortationes,quę fiunt in ſcholis Diſciplinatorum,& Eccleſiis Monialium ianuis clauſis, & ſermones, qui fiunt in Refectoriis Religioſorum prædicationes nõ eſſe. Idem credo dicendum de breuibus quibuſdam ſermonibus ſolum per quartam partem horæ, vel paulo amplius,qui in aliquibus Eccleſiis, etiam Romæ, vt in Monaſterio Carmelitarum apud Sanctam Mariam Tranſpontinam poſt Veſperas in Dominicis fiunt,non eſſe propriè prædicationes.

3 Prædicare,ſeu concionare ex officio, ſpectat primo ad Papam 19.*diſt.can.In memoriam*, & ex commiſſione ipſius,cui ipſe commiſerit, *de offic.delegat. cap.final.* Licet Commiſſarii eius id munus alteri delegare non poſſint,*dicto cap.final.*Sylueſter *ſupra.* Angelus *in Summa verbo Prædicare num.1.*Quod intellige, quando Commiſſario nudum miniſterium eſt commiſſum, prout colligitur ex textu. Secundò, etiam ex officio id munus competit Epiſcopis, etiã in alienis Diœceſibus, niſi prohibeantur ab Epiſcopis Diœceſanis 21.*diſt.cap.in nou.*Sylueſter, & Angelus *ibidem.* Vnde à Clemente VIII. declaratum fuit poſſe Epiſcopum prohiberi prædicare in aliena Diœceſi. Quod etiam eſt à Sacra Congregatione deciſum apud Stephanum Gratianum *diſcept. forenſ. cap. 393.à numer.9.*& Barboſam *in Collectan.Bullar. verbo Prædicator.* Imò eſt hoc præcipuum Epiſcoporum munus,vt habet Concil.Trident.*ſeſſ.5.capit.2. & ſeſſ. 24.cap.4.ex can.Epiſcopus nullam diſt.*88. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 76. *num.*4. Competit etiam id munus ex officio alijs omnibus Prælatis, Archiepiſcopis,Plebanis,& quibuſcumque habentibus Eccleſias Parochiales,vel curam animarum. Ex eodem Concilio. Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 2.diſp.11.q.1.n.3.*

4 Committi tamen poteſt munus prædicandi viris idoneis, vt habet idem Concil.*dict.ſeſs.5.cap.2.*Non ſolum Sacerdotibus, ſed etiam Diaconis. Sylueſter *ſupra.* Nauarrus *conſil. 2. de temp. Ordin.* Imò etiam Subdiaconis,aut in Sacris non conſtitutis, quia prædicare non eſt actus Ordinis, ſed iuriſdictionis, quæ eſt delegabilis. Nauarrus *ſupra n.4.* Rodrigu. *in Summa tom.2.cap.22.nu.1.* Deciſum etiam referunt Rodina,& alij apud Barboſam *dicta Allegat.76. n.45.*& conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis apud eumdem Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Prædicator.* Laicis etiam committi poſſe munus prædicandi, tenet idem Nauarrus *ſupra num.3.* & Suarez *tom. 5. in 3. par.S.Thom.diſp.12. ſect.2. num.4.* Sed contrarium ſequitur Sylueſter *ſupra.* Et eſt verius,ſaltem ex conſuetudine.

5 Pro Regularibus ſpecialiter quamuis prędicta ipſis applicari poſſunt,extat priuilegium Gregor.XII. in Bulla *Vigore priuilegij* in Bullario Laertij *tom.2.* inter Conſtitutiones Gregorij *num.95.* & in Bullario Rodriguez inter Bullas eiuſdem Papæ *n.28.* vbi conformiter ad aliud priuilegium Pauli III. cõcedit Pręposito,& Religioſis Societatis Ieſu,quod Clerici prima tonſura initiati, etiam ad ſacros Ordines non promoti,aliàs tamen idonei,& à Præpoſito deputati poſſent prædicare publicè Verbum Dei. Quo priuilegio noſtri Carmelitæ, & alij communicationem priuilegiorum cum Ieſuitis habentes vti poſſunt. Notari tamen debet in eo cõtineri, hanc deputationem fieri debere à Præpoſitis. Vnde ſi Præpoſiti nomine intelligitur Generalis,vt videtur, ſolum Generalibus aliarum Religionum id poterit cõuenire. Quia tamen iure communi poteſt id fieri, iuxta dicta, vt etiam obſeruat Scholiaſtes marginalis dictę Bullæ in Bullario Rodriguez relato,ideo parum curandum de hoc priuilegio.

6 Prædicti autem Regulares quicumque illi ſint à ſuis Superioribus deſtinati ad concionandum, debent in primis ab ipſis, de vita, moribus, & ſcientia eſſe approbati, iuxta dicta *tom.1. cap. 20. num.1.* ex Concil. Trident. *ſeſſ.5. cap.2.* Deinde,nequeunt prædicare inuitis, & contradicentibus Epiſcopis, iuxta dicta eo loco *num. 2.* ex eodem Concil. *ſeſſ. 24. de reformat. cap.4.* Quod limitant Rodriguez *tom.3. Quæſtion. Regular. quæſt. 32. artic. 1.* Miranda *in Manual. Prælat. quæſt.50. art. 3. concluſ. 1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 2. diſp.11. quæſit. 2.*& Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Prædicare numer. 7.* ſolum ad tempus, & horam qua Epiſcopus prædicare voluerit, aut coram ſe ſolemniter prædicari, iuxta determinationem Concilij Viennen. in Clement. *dudum de Sepult.* & non aliàs, ne contrarium videatur ſibi ipſum met Concilium dum *ſeſſ.5.cap.2.* dicit Regulares poſſe prædicare in Eccleſijs ſuis ſola benedictione Epiſcopi ſine alia licentia. Quorum ſententiæ fauet declaratio Sacræ Congregationis 30. Ianuarij 1629. quam poſtea referam. Additur etiam in alia declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Concio Sacra num.* 52. neque poſſe ſermocinari in Congregationibus ſæcularium hora illa in qua Epiſcopus ipſe prædicare voluerit, vel coram ſe facere ſolemniter prædicare. Tertiò, ad prædicandum in Eccleſijs, quæ non ſunt ſuorum Ordinum, debent habere Epiſcopi licentiam,iuxta dicta eo *num. 2.* ex eodem Concilio *dicta ſeſſ.5.cap.2.* Addunt aliqui ſic præſentatis Ordinario, ſi idonei fuerint,non eſſe negandam licentiam, nec poſſe illam ad libitum, & ſine cauſa ſuſpendere. Armedariz *in additionibus ad recopilat. leg. Nauarræ lib. 4. titul.30. libr. 3. de Prædicatoribus numero 8. & 9.*

Barboſa

Digitized by Google

Barboſa *ſupra dicta Allegat.76. numero* 22.

7 Si tamen ſuſpendat non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc faciendum moueatur Franciſcus Leo *in Theſaur.for.Eccleſiaſt.part.1.cap.* 8. *num.9.* Barboſa *ibid.num.*22. Poteſt etiam Epiſcopus prædictos Regulares in Eccleſiis, quæ non ſunt ſuorum Ordinum prædicare volentes, examinare, iuxta declarationem Sacræ Congregationis apud Barboſ.*in Collectan.Bullar.verbo Prædicare, & Prædicatio*. Quartò, ad prædicandum in Eccleſiis ſuorum Ordinum ſufficit petant benedictionem ab Epiſcopo, vt ait idem Concilium *ſupra*. Vnde non requiritur licentia ipſorum, vt patet ex contextu Concilij, & ex differentia, quam conſtituit inter eos, qui prædicare volunt in Eccleſijs, quæ non ſunt ſuorum Ordinum, & eos, qui non niſi in Eccleſijs ſuorum Ordinum. Vide alia *dicto cap.20.num.3.* & nota declarationem hanc Sacræ Congregationis ſub die 20. Ianuar. 1629. apud Barboſam *in dict.Collectan.Bullar.*& Nouarium *ſupra num.3.*per quam ea quæ modo, & quæ ſuperius dixi magis declarantur. *Prædicare verbum Dei Regulares non poſſunt ſine Epiſcopi licentia in ijs tantum Eccleſijs, quæ ſui Ordinis non ſunt. In alijs verò Eccleſiis ſui Ordinis, ſufficit Epiſcopi benedictio petita, licet non obtenta, ita tamen, vt ſi Epiſcopus non modo benedictionem ſimpliciter non concesſerit, verum etiam Regularibus prohibuerit quo minus prædicent, adhuc illo contradicente, in ſui quidem Ordinis Eccleſiis licet illis prædicare.* Nota etiam ex alia declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Concio Sacra num.*16.haberi, quod doctrina tradita de petenda benedictione ab Epiſcopo intelligitur etiam de Prædicatoribus extra Aduentum, & Quadrageſimam. Extat etiam hic Romæ decretum Eminentiſs. Cardinalis Sancti Honuphrij Prouicarij Generalis ſub die 17.Menſis Februarij anni 1640.in quo præcipitur ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda, & alijs pœnis arbitrariis, ne aliquis, etiam Regularis, concionare audeat non habita prius prædicta licentia, vel benedictione ab eodem Eminentiſſimo, & ſucceſſoribus pro tempore, vel Domino Vicegerente. Declaratur etiam in hoc decreto non ſufficere eam poſtulare pro vna vice, ſed eſſe neceſſarium id facere ſingulis annis, tam pro Quadrageſima, quàm pro Aduentu, & tempore infra annum, non obſtantibus, &c. Sed aduertenda eſt alia declaratio Sac.Congregationis die 21. Auguſti 1615. quam refert relatus Gauantus *ſupra verbo Regularium iura ſub Epiſcopis num.36.*in qua habetur, quod *non debet denegari benedictio pro concione ſine cauſa.*[Vnde video Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium ſub die 9. Nouembris 1635. declaraſſe quemdam Concionatorem Auguſtinianum poſſe prædicare in ſua Eccleſia etiam ſi Epiſcopus illi negauerit benedictionem dummodo non habuerit aliquam cauſam ad eam negandam. Fauet & alia declaratio einſdem Sacræ Congregationis pro 11 Ianuarij 1641. & pro 14. Februar. 1642.]

8 Poſſe etiam Ordinarios à Regularibus antequam officium prædicationis concedant profeſſionem fidei exigere, refeçunt deciſum Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici part.1.cap.9. num.*8. Armendar. *ſupra n.*35.*&* 37.Sed oppoſitum credo conſuetudine receptum, eſtque rationi ſatis conforme, niſi in caſu raro, & extraordinario.

9 Prælati etiam Regulares conſtringuntur eodem præcepto Concilij Tridentini, exceptis Abbatibus, & alijs habentibus territorium, tales enim ſunt veluti Epiſcopi, & Ordinarii, & ita non egent alterius Epiſcopi, ſeu Ordinarii licentia, aut benedictione ad prædicandum, ſiue in ſuorum Ordinum, ſiue in aliorum Eccleſijs, quæ ſunt ſub eorum iuriſdictione. Tamburinus *ſupra dicto quæſit.* 2. *num.3.* Idem credo dicendum de Regularibus Parochis, ſeu Curatis habentibus curam animarum. Cum enim illi ſint paſtores ipſarum, ac ex officio eis incumbat id munus, non videtur neceſſaria alia licentia pro ipſis, præſertim, quia Concilium locis relatis illud ipſis committat.

10 Regulares prædicantes ſine licentia ſuorum Superiorum peccare mortaliter, & excommunicationi, ac priuationi officij prædicandi eſſe obnoxios, dixi eo *cap. 20. num.1.* Nunc addendum, poſſe Regulares, etiam aliàs habentes licentiam prædicandi rationabili exiſtente cauſa à ſuis Superioribus ſuſpendi à dicto munere, pendent enim à voluntate ipſorum ratione obedientiæ. Peirinis *tom.1.de Subdito qu.1.de Obedientia cap.22.§.vltim.* Sic tamen ſuſpenſi, ſi nihilominus prædicauerint, licet mortaliter peccēt, propter tranſgreſſionem præcepti Superiorum in graui materia, non tamen fiunt irregulares. Ratio eſt, quia prædicatio non eſt actus alicuius Ordinis, vt dictum eſt. Peirinis *ſupra §.verum quidem*, ex Armilla, Rodriguez, & Henriquez, quos refert. Dubitat etiam Syluelter *in Summa verbo Prædicatio numer.* 5. vtrum prædicans ſine licentia ſui Prælati reſtituere teneatur bona ſibi delata. Et reſpondet, quod ſi prædicat fingendo ſe quæſtuare pro aliqua Eccleſia, illi teneatur reſtituere, quæ ſibi dantur pro ea, ſi tamen non prædicat ſic fingendo, non tenetur ad reſtitutionem.

11 Tempore interdicti cuiuſcumque non prohibetur prædicatio, quia non eſt actus Ordinis, ſed potius ordinatur ad correctionem populi, propter cuius peccatum ponitur interdictum. Barboſa *dicta Allegat. 76.numer.46.* ex Henriquez, Sayro, Campanili, & aliis.

12 Poteſt Concionator etiam Regularis iuſtè accipere mercedem pro concionibus. Ratio eſt, quia etſi concionari propter dictam mercedem tamquam prætium concionis Simoniacum ſit, quia eſt traditio, vel donatio rei ſpiritualis pro temporali, & contra illud Math.10.*Euntes prædicate, &c.*& infra: *Gratis accepiſtis, gratis date.*(S.Thom.2,2.*quæſt.*100.*artic.*5.Sotus *9.de Iuſtit. quæſt.6.art.* 2.) nihilominus accipere dictam mercedem titulo ſuſtentationis, nullo iure eſt prohibitum, imò permiſſum, tum ex Concilio *dicta ſeſſ.5.cap.* 2. vbi etiam titulo mercedis eam vocat, tum ex vſu Eccleſiæ. Sotus *ſupra*, & alii communiter. Id etiam ſupponitur in vna declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor.verbo Concio Sacra num.*56.vbi ſic; *Prædicatorum eleemoſynam ne Vniuerſitates moderentur Epiſcopi curent.*Item in alia apud eumdem *num.*25. vbi ſic; *Citra conſuetudinem contrariam poteſt Epiſcopus eligere concionatorem, ſed alimenta, & eleemoſynam eidem ipſe præſtare debet.*Imò poteſt fieri pactum de tali mercede, quia deducere in pactum rem licitam, licitum etiam eſt. Suarez *de Simonia lib.4.cap.46. num.* 4. Bonacina *de Simonia quæſt. 6. punct.2. obiect.* 3. Cauere tamen debet ne plus exigat pro ſuſtentatione quam ferat ratio laboris, quia exceſſus ille non eſt debitus, ac per conſequens eſt iniuſtus, vel ſuſpectus de Simonia. Addit Sotus ſupra, quod non eſt ſimoniacum, quando prædicatio non eſt neceſſaria Prædicatorem prædicare, vbi melius ſuſtentetur, nec culpam

Digitized by Google

non prædicare, vbi non ſperatur ſuppeditandum alimentum. Addit verò, *eſt tamen ſemper cauendum ſcandalum, idque præcipuè Monachis*. Quis verò tribuere illam debeat, aut quis Prædicatorem in Eccleſijs eligere, elici poteſt ex declarationibus Sacræ Congregationis, quas referunt Sellus *in Selectis Canonic. capit. 8. num. 3. 9. & 17.* Naldus *in Summa verbo Prædicare num. 1. & 2.* & ex Barboſa *in Collectan. Bullar. ver. Prædicare.* [Quibus adde Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 17. Februarij 1634. præcepiſſe quod Epiſcopus non prohiberet concionari Concionatorem quendam deſignatum à communitate de Francauilla. Ita eadem Sacra Congregatio de menſe Ianuar. 1635. præcepit Epiſcopo Imolæ vt aſtringeret Archipresbyterum de Fuſignano ad ſoluendum certam quantitatem pecuniæ ſolui ſolitam Concionatori.] In ijs etiam conſulenda eſt conſuetudo Eccleſiarum.

13 Ex aliis etiam declarationibus Sacræ Congregationis circa prædicationes vel Concionatores ipſos, quas refert Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo concio ſacra num. 51. 53. & 54.* habetur. Regulares certo die prohiberi poſſe ne concionentur, vt totus populus conueniat ad Cathedralem. Prohiberi quoque poſſe concionem non ſolitam, extra Cathedralem tempore Aduentus, & Quadrageſimæ, non tamen poſſe prohiberi in Parochiali Conciones Quadrageſimales eo titulo, vt frequentior ſit populus in Cathedrali. Poſſe etiam Epiſcopum prædicare in quacumque Eccleſia, etiam Regulari ſuæ Diœceſis, nec ab vllo prohiberi poſſe refert etiam declaratum à Sac. Congregatione Barboſa *ſupra verbo prædicare, prædicatio.* Ibidem etiam deciſum refert à S. Congregatione poſſe Epiſcopum Synodali conſtitutione prohibere ne feria quinta in Cœna Domini fiat Concio, quo populus Officio eius temporis attentius aſſiſtere poſſit, & Regulares poſſe compelli ad id obſeruandum. Video tamen in Hiſpania communiter ea die fieri Conciones.

14 Audientes prædicationes fratrum Minorum, ac per conſequens aliorum Mendicantium cum illis communicationem priuilegiorum habentium lucrantur Indulgentias quindecim annorum ex Greg. 9. centum dierum ex Alexand. 4. centum triginta, & octo annorum, & ducentorum, & duorum dierum pro feriis. 2. & 4. & 6. Quadrageſimæ ex eodem Alex. 4. Nicolao 3. Innocentio 4. Nicolao 4. & Benedicto 11. Audientes etiam ſermones annuales in Eccleſiis Fratrum Prædicatorum, ac per conſequens, etiam aliorum Mendicantium cum illis communicationem Priuilegiorum habentium, lucrantur Indulgentias centum dierum ex Honor. 3. Bonifac. 8. Alexand. 4. Greg. 9. Innocentio 4. Vrbano 5. & Alexand. 5. ac ducentorum dierum ex Benedicto 11. Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentiæ quas lucrantur audientes Verbum Dei num. 1. 3. 4. & 6.* Vbi etiam *num. 2. & 5.* refert alias Indulgentias, quas plures Summi Pontifices conceſſerunt dari poſſe à Fratribus Minoribus prædicantibus, quas non refero, quia non video eſſe in vſu. Pro prædictis autem Indulgentiis, quas dixi lucrari poſſe audientes conciones præfatorum quomodo non ſint reuocatæ, vide dicta *tom. 1. c. 3. num. 19.* & dicenda infra verbo *Indulgentiæ quoad Regulares.*

15 An excommunicatus concionari poſſit habes infra verbo *Excommunicatio n. 17.* An audire conciones verbo *Excommunicatio n. 19.* Vide alia verbo *Interdictum*, & verbo *Irregularitas*.

CONFESSARIVS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De Confeſſarijs Regularibus plura remiſſiuè. numero 1.

An peccent audientes confeſſiones ſine licentia ſuorum Superiorum. n. 2.

An confeſſiones factæ ſine licentia ſuorum Prælatorum validæ ſint. ibid.

Quomodo id intelligendum. ibid. & num. 3.

Confeſſarij Regulares quam facultatem habeant ad abſoluendum à peccatis, & cenſuris. n. 4.

Quam circa caſus reſeruatos. n. 5.

Quid in caſibus tranſgreſſionis clauſuræ Monialium. numero 6.

Quid de alijs caſibus remiſſiuè. ibid.

An Priuilegia Regularium, & quando cenſeantur derogata per Conſtitutiones poſteriorum Pontificum. num. 7.

An abſoluere poſſint à pœnis Eccleſiaſticis. n. 8.

An à caſibus Papalibus occultis. n. 9.

An diſpenſare in irregularitatibus. n. 10.

Quid de confeſſarijs Regularibus ſolum pro Religioſis deſignatis. n. 11.

Quomodo intelligendum priuilegium Pauli III. pro Ieſuitis. n. 12.

Quid de alia priuilegio eiuſdem Pauli III. n. 13.

Quid de facultate commutandi vota. n. 14.

Quid circa iuramenta. n. 15.

An poſſint Regulares vti dicto priuilegio. n. 16.

Quid de priuilegio alio Eugenij IV. pro Carmelitis. numero 17.

An diſpenſent in irregularitatibus. n. 18.

Quid de Confeſſarijs Regularium circa caſus reſeruatos. num. 19.

An validè abſoluant contra voluntatem Prælatorum. num. 20.

Abſoluunt ſuos Religioſos vbique. n. 21.

Niſi mutauerint domicilium. ibid.

Item ſuos Prælatos. n. 22.

Alia remiſſiuè. n. 23.

1 DE Confeſſario plura dixi *tom. 1. ca. 19.* per totum loquens de Confeſſarijs Regularibus, eorumque facultatibus, & priuilegijs, & *tom. 2. cap. 1. num. 18.* loquens de approbatione ipſorum. Item de Confeſſariis Monialium dicto *tom. 1. cap. 25. num. 40. 42. 45. & 46.* Similiter de Confeſſariis pro ipſis Regularibus ſolum approbatis dixi *ca. 18. n. 29. & 27.* & *c. 19. n. 36. & 37.* Plura etiam dixi hoc 3. *tamo* verbo *Abſolutio*, verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciatæ*, verbo *Caſus reſeruati*, & verbo *Cenſura Eccleſiaſtica*. Nunc alia addenda, ſpecialiter agendo primo de approbatione, ſeu licentia Superiorum Regularium, quæ requiritur ad hoc vt Regulares audire poſſint confeſſiones ſæcularium: ſecundo de caſibus, & cenſuris à quibus Confeſſarii Regulares, ſiue ex iure communi, ſiue ex Priuilegiis abſoluere poſſunt ſuos pœnitentes ſiue ſæculares, ſiue etiam alios Regulares ſuorum Ordinum.

2 Et quoad primum, certa res eſt, iuxta dicta eo *tom. 1. cap. 19. n. 12.* Regulares audientes confeſſiones ſæcularium ſine licentia, aut approbatione ſuorum Superiorum peccare contra obedientiam ipſis debi-

Digitized by Google

debitam. Excipe caſum articuli mortis, quando non eſſet alius, qui in tali neceſſitate conſtituti confeſſionem audiret, tunc enim licitè id faceret Regularis contra præceptum ſui Superioris; vel quia pro tali caſu Superioris voluntas præſumi deberet; vel eſto non præſumeretur, tunc præceptum cuiuſuis Superioris eſſet irrationabile, & ita poſſet contra illud agere Religioſus. Nau. *in Man. cap. 4. num. 6.* Graſſius 1. *part. deciſion. l. 1. cap. 13. num. 87.* Difficilius tamen eſt an poſſit validè Regularis approbatus ab Epiſcopo, ſed non præſentatus, licentiatus, aut approbatus à ſuo Prælato, audire Confeſſiones ſæcularium. Qua in re, licet ſatis probabilis ſit ſententia negatiua, quam etiam tenet Reuerendiſs. Theodorus Strarius *in Inſtruct. pro Carmelit. cap. 6. nu. 2. & ſeqq.* Eo præſertim, quod hæc approbatio ſeu licentia ſuperiorum ſemper fuit neceſſaria Regularibus ad audiendas confeſſiones, vt patet ex Clement. *Dudum de ſepult.* nec hoc eſt reuocatum à Concilio Tridentin. Nihilominus, quia oppoſita ſententia eſt communis, vt patet ex pluribus authoribus, quos referont, & ſequuntur Peirinis *tom. 1. de ſubdito qu. 1. de obedientia ca. 21. concluſ. 2.* & Diana *part. 1. Tract. 11. Reſolut.* Ideo conſequenter ad dicta *tom. 1. cap. 19. num. 12.* tenenda eſt, non ſolum propter ibi dicta, ſed etiam quia Concilium Tridentinum talis approbationis non meminit, ſolamque approbarionem ab Epiſcopo factam requiſiuit. *ſeſſ. 23. cap. 15.* Et meritò ſanè, quia cum Epiſcopi poſſint facultatem audiendi confeſſiones ſuorum ſubditorum viris idoneis delegare, ideo vt illam conferant Sacerdotibus Regularibus idoneis repertis, non deſideratur conſenſus Prælati ipſorum. Ac proinde nec talis conſenſus requiretur ad hoc, vt ipſi validè ea vtantur. Limita hoc primò, iuxta dicta eo *num. 12.* ſi in Religionibus ſit receptum Breue illud Iulij, quod ibi retuli, vel aliud ſimile Diploma Apoſtolicum irritans quaſcumque facultates conceſſas Regularibus ad audiendas confeſſiones independenter à voluntate ſuperiorum. Peirinis *ſupra §. in duobus.* Limita ſecundò, quo ad eas facultates, quæ Regularibus confeſſarijs competunt ex vi priuilegiorum ſuorum Ordinum, illis enim vti non poſſunt, nec licitè, nec validè contra ſuorum Prælatorum voluntatem; tum propter dicta eo *tom. 1. ca. 18. num. 56.* tum quia non eſt credendum Papam conceſſiſſe Regularibus eas facultates abſoluendi, à reſeruatis, v. g. independenter ab approbatione, & licentia ſuorum Prælatorom. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q. 60. art. 3.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. l. 9. cap. 2. n. 3.* Diana *ſupra.* Limita tertiò, niſi tales confeſſarij fuerint per cenſuras excommunicationis, vel ſuſpenſionis impediti publicè, & notoriè ab exercitio muneris confeſſarij, iuxta dicenda tamen infra verbo *Excommunicatio.* & 4. tom. verbo *Suſpenſio.* Graſſius *in deciſ. aur. part. 1. l. 1. cap. 13. num. 88.* Erit etiam inualida confeſſio facta cum iſtis, ſi caſu quo Prælati Regulares prohiberent illis ſub mortali audire confeſſiones, alij prohibitionem ſcientes cum eis vltro confiterentur, quia tunc inducerent eos ad peccatum mortale, & per conſequens mortaliter peccarent, & confeſſio ipſorum eſſet nulla. Peirinis *ſupr. §. ſecundus caſus.* Poſſe autem Prælatos talem prohibitionem facere, conſtat ex dictis eo. *tom. 1. cap. 16. num. 12.* & ex declarat. Sacr. Congregation. 2. Iulij 1627. quam refert Nouarius *in lucern. Regular. verbo Generalis, & Generalatus. n. 1.* vbi dicitur poſſe Generalem Religionis quacumque de cauſa, & quomodolibet, etiam extraiudicialiter, ſubditos ſuos à confeſſionibus audiendis ſuſpendere.

3 Procedit autem tradita doctrina de validitate Confeſſionis factæ confeſſario Regulari ſolum approbato ab Epiſcopo, non autem à ſuo Superiori Regulari, ſiue dicamus confeſſarios Regulares accipere iuriſdictionem ab Epiſcopis approbantibus, ſiue dicatur eam nō accipere niſi à Papa, pro vt communis ſententia tenet. De qua Peirinis *ſupr. §. quod iuriſdictio.* & Reuerendiſſim. Theodorus Stratius *ſupra num. 4.*

4 Quoad ſecundum, confeſſarij Regulares ſæcularium poſſunt iure communi illos abſoluere ab omnibus peccatis, & cenſuris non reſeruatis, iuxta dicta *tom. 1. cap. 19. n. 14.* Non ab Irregularitate aliqua, vt ibi eſt dictum. Benè tamen ab interdicto perſonali particulari non reſeruato, propter *cap. nuper de ſent. excommunicat.* Suarez *tom. 5. de cenſ. diſp. 38. ſect. 2. à n. 7.* Cornexo *tom. 2. in 3. p. S. Thom. Tract. 5. de Interdicto diſp. 1. q. 4. in fine.* Cum conditionibus tamen ſatisfactionis, iuramenti, vel cautionis de iure neceſſariis. Suarez *num. 9.* Cornexo *ibidem.* Vide dicenda verbo *Interdictum*, & pro iis à quibus poſſunt abſoluere virtute Bullæ Cruciatæ in Regnis in quibus publicatur verbo *Bulla Cruciata*, & virtute Iubilæi verbo *Iubilaum.*

5 Deinde, iidem Confeſſarii Regularium qui communicationem habent cum Patribus Ieſuitis poſſunt virtute priuilegii Pauli 3. eiſdem conceſſi abſoluere ſæculares à caſibus omnibus ſeu cenſuris Papæ reſeruatis, iuxta dicta eo *cap. 19. num. 15.* Excipe tamen confeſſarios *per vniuerſam Italiam extra Vrbem degentes*, ij enim, propter decreta S. Congregationis eo *cap. 19. num. 15. & 16.* relata nequeunt abſoluere à caſibus *violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis conſtitutionis fælicis recordationis Gregorij 14. quæ incipit* Cum alias nonnulli, *violationis Clauſuræ Monialium ad malum finem: prouocantium, & pugnantium in duello iuxta decretum S. Concilij Trident. & conſtitutionem fælic. recordat. Gregorij Papæ 13. incipientem* Ad tollendam: *injicientium violentas manus in Clericos, iuxta can. ſi quis ſuadente 17. q. 4. ac iuris diſpoſitionem: Simonia realis ſcienter contracta, atque etiam confidentia beneficialis.* Excipe etiam caſus Bullæ Cœnæ, & caſus quos Epiſcopi reſeruant, ab iis enim nullibi gentium neque intra, neque extra Italiam, neque in Vrbe, nec extra Vrbem abſoluere poſſunt confeſſarii, propter decreta dicto loco *num. 16. & 17.* relata. [Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium 14. Auguſti 1643. admonendos eſſe decreuit quoſdam qui aggregati erant Ordini Sanctiſs. Trinitatis, & virtute priuilegiorum huius Ordinis abſolui ſe fecerant ab aliquibus caſibus ex prædictis, vt prouiderent eorum conſcientiis, cum tales abſolutiones inualidæ eſſent, ob reuocationem dictorum priuilegiorum.]

6 Ex quo fit primo, prædictos Confeſſarios Regulares dicto Priuilegio fruentes vbique gentium abſoluere poſſe tranſgreſſores conſtitutionis Pij V. quæ incipit *Decori, & honeſtati* anno 1569. editæ contra Moniales egredientes è Clauſura niſi in caſibus permiſſis, aut illis licentiam concedentes, aut eas comitantes, vel recipientes, iuxta dicta *ſup.* verbo *Clauſura num. 20.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. capit. 15. num. 76.* Secundò, tranſgreſſores, ſeu violatores Clauſuræ Monialium circa ingreſſum in earum Monaſteria, iuxta dicta ſupra verbo *Clauſura num. 35.* De quo Peirinis

Digitized by Google

rinis *tom.1 de ſubdito q.4.cap. vltim.§.vnico*. Excipe tamen quando id eſt *ad malum finem*, vt habetur ex decreto ſupra relato, à tali enim caſu non abſoluunt Confeſſarij per vniuerſam Italiam extra Vrbem, vt ibi dixi. Quid verò ſentiendum de caſu abortus habes verbo *Abortus num.7. & 8.* Quid de Clerici percuſſione habetur verbo *Clericus num.* 11. & ſequentibus. Quid de caſu duelli, & de dantibus ſeu accipientibus aliquid pro gratia, vel iuſtitia in Romana Curia obtinenda, dicam verbo *Duellum*, & verbo *Dare*. De quo etiam Petrinis *vt ſupra*. Vide Layman *lib. 5.Tract.6.cap.10.de Sacram.Pœnitent.§. Tertia quæſtio num.18.* vbi de hoc priuilegio loquens dicit: *Vi huius priuilegij non tantum cenſuras propriè dictas, quæ ob contumaciam inferuntur per abſolutionem tolli poſſe, ſed etiam Suſpenſiones, & interdicta Iuris, quæ ob delictum mere præteritum impoſita, ſeu ad tempus, puta biennium, triennium; in perpetuum, & ſine ſpe remiſſionis, qualis perpetua Suſpenſio vel potius Depoſitio à Pio V. lata eſt in exercentes Sodomiam, qui ſi occulti ſint ab Epiſcopis abſolui poſſunt ex commiſſione ipſis facta in Tridentin.ſeſſ.24.cap.6.de Reformat. & à Confeſſarijs ordinum Mendicantium virtute dicti priuilegij*. Hæc ille. De quibus verbo *depoſitio num.5.* aliquid dicam. [Addit Portellus *in Reſponſionib.Moral.tom. 2. caſu 41.nu. 2.* poſſe etiam Confeſſarios Regulares ex vi præfati priuilegij Pauli III. pro Ieſuitis abſoluere ſimoniacos in Ordinum ſuſceptione. Sed animaduertendum primò, Sixtum V. in Bulla *Sanctum & ſalutare in 2.tom. Bullar.n.91.* reuocaſſe quoad hæc omnia, & quęcumque priuilegia quibuſcumque conceſſa, & quamuis poſtea Clemens VIII. in Bull. *Romanum Pontificem*, præfatam Sixti V. Bullam moderatus fuerit quoad aliqua, ſed non quoad hoc de ſimoniacè ordinatis, & ordinantibus. Ac per conſequens manere in rigore Bullæ Sixti V. vt dixi *tom.1.cap.14. num.5. & 23.* Etſi autem idem Portellus eo caſu *41. n.1.* dicat Minores impetraſſe à Clemente VIII. & Paulo V. confirmationem ſuorum priuilegiorum antiquorum; quia tamen has Bullas confirmatorias non vidi, iudicare non poſſum de ipſis. Addo ſecundò eſto id fieri poſſet ex vi confirmationis talium priuilegiorum, ſed non in Italia propter decreta relata *ſupra nu. 5.* vbi comprehenditur omnis ſimonia realis ſcienter contracta.]

7 Qualiter etiam hoc priuilegium non cenſeatur derogatum per Conſtitutiones poſteriorum Pontificum prohibentium, vel præcipientium aliquid reſeruando ſibi caſum cum clauſula *non obſtantibus &c.* vel ſimili, niſi exprimant ſe etiam derogare priuilegiis concedentibus abſolutionem talis caſus, dixi ſupra verbo *Clauſula n.46.*

8 Similiter, quia in dicto priuilegio Pauli 3. conceditur etiam facultas dictis Confeſſariis abſoluendi *à quibuſuis pœnis Eccleſiaſticis*, cum priuationes, inhabilitationes, incapacitates &c. quæ in conſtitutionibus Summorum Pontificum poni ſolent contra transgreſſores illarum ſint quædam pœnæ Eccleſiaſticæ, ideo probabile videtur etiam ab iſtis abſoluere poſſe prædictos Confeſſarios ſuos pœnitentes. Ita etiam habet Bartholomæus à S. Fauſto *de paupertat. Religioſ.l.8.quæſt.232.* Sanchez *lib.6.in Decalog.cap.15. num.78.in fine*. Dixi ſolum *probabile*, quia oppoſitum tenet Suarez *tom.4.de Relig.Tract.10.lib.9.cap.2.num. 49.* de hoc priuilegio loquens, eo quòd huiuſmodi pœnæ non tollantur per abſolutionem, ſed per diſpenſationem.

9 Volunt etiam aliqui poſſe Confeſſarios Regulares gaudentes dicto priuilegio Pauli 3. non obſtantibus decretis ſupra num.5. relatis abſoluere etiam à caſibus in eis exceptis, imo ab omnibus caſibus Papalibus, quando ſunt occulti. Eo quod prædicti caſus cũ occulti ſunt non ſunt Papales, ſed Epiſcopales, vtpote commiſſi Epiſcopis ex Concil.Trident.*ſeſſ.24.cap. 6.* Diana *part.2.Tract.2.Reſolut.13.§.nota quarto*. referens Sanchez *tom.1.in Decalog.l.4.cap.54.num.27.* & Marullum *diſput.1.cap.2.diff.11.num.540.* Sed hoc eſt contra mentem Summorum Pontificum in prædictis decretis, nec ex eo quod caſus Papales committantur Epiſcopis quando ſunt occulti, deſinunt eſſe Papales, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ numer.26.*

10 Non poſſe autem Confeſſarios ex vi dicti priuilegii Pauli 3. diſpenſare in aliqua irregularitate dixi *tom.1.cap.19.num.14.* vbi etiam dixi non vidiſſe aliquod priuilegium quoad hoc Regularibus conceſſum pro ſæcularibus. Poſtea tamen vidi priuilegium Sixti 4. pro Minimis conceſſum, quo Confeſſariis ipſorum concedit facultatem diſpenſandi in omni irregularitate Ordinario reſeruata, apud Caſſarubiũ *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo abſolutio quoad ſæculares 1.num.20.* & Vegam *in Summ.verb.abſolutio caſu 44.* Verumtamen ipſe Caſſarubius dicit non eſſe ſecurum vti hac gratia quoad ſæculares, & Corduba *in annotationib.* ad Caſſarubium inquit ex teſtimonio cuiuſdam Prouincialis Minimorum eos non vti cum ſæcularibus hac facultate, & Portellus in *in Dub.Regular.verb. Confeſſ. num. 33.* ait eam ob ſui magnitudinem dubiam videri quoad praxim, cum ſimilis facultas à Summis Pontificibus numquam concedatur, nec in Iubilæis pleniſſimis, aut Bulla Cruciatæ. De alio priuilegio, quod refert idem Portellus *ſupr.num.32.* pro Confeſſoribus de Guadalupe ad diſpenſandum cum ſæcularibus in quibuſdam irregularitatibus, cum illud videre in fonte non potuerim, iudicare non poſſum.

11 Loquendo de Confeſſariis Religioſorum tantum à ſuis Prælatis pro ipſorum Religioſorum confeſſionibus audiendis deſignatis, (de quibus *tom.1.cap. 18. num.27.* dixi poſſe illas audire ſine alia approbatione Epiſcoporum, quia hæc ſolum requiritur pro audiendis confeſſionibus ſæcularium) illi in primis (ſuppoſita licentia, ſeu approbatione ſuorum ſuperiorum, cum ſine illa nullo modo poſſint id facere, iuxta dicta *tom.1. cap.18.num. 26. & 27.*) abſoluere poſſunt Religioſos ab omni peccato, & cenſura non reſeruatis. Etenim iuxta regulam generalem ex *cap. Nuper de ſentent.excommunicat.* caſus non reſeruati cenſentur commiſſi cuilibet habenti auctoritatem ordinariam, vel delegatam, iſti autem Confeſſari habent auctoritatem delegatam ſupra dictos Religioſos. A caſibus autem à Superioribus ſuis reſeruatis nullo modo abſoluere poſſunt, iuxta dicta ſupra verbo *caſus reſeruat. num.7.* niſi ab ipſis ſuperioribus habuerint facultatem ad abſoluendum. Cæterum loquendo de caſibus reſeruatis non à ſuis ſuperioribus, ſed à iure vel à Papa &c. attendendum eſt ad priuilegia Religionis ipſorum: ſi enim ea habuerit priuilegium abſoluendi ſolum ſæculares, vel extraneos à dictis caſibus, procul dubio non poterunt eo vti ad abſolutionem Religioſorum. Similiter, ſi priuilegium concedat eam facultatem abſoluendi ſolum Confeſſariis approbatis ab Epiſcopis, cum iſti non habeant talem approbationem, non poterunt

illo

Digitized by Google

illo vti. Si verò talis Religio habuerit priuilegium aliquod abſoluendi à prædictis caſibus non excludens dictos Confeſſarios ſolum à ſuis Prælatis approbatos, ſed generaliter abſoluendi Chriſti fideles quicūque illi ſint, non determinando quod confeſſarij ab Epiſcopis approbati fuerint, probabile videtur vti poſſe illo, etiam in ordine ad ſuos fratres, niſi forſan iſtorum confeſſariorum auctoritas, iure, vel conſuetudine talis Religionis reſtricta, vel limitata ſit.

12 Quia ergo in ſuperius relato priuilegio Pauli III. pro Ieſuitis non eſt talis limitatio, aut reſtrictio ſed generalis conceſſio pro Præsbyteris Societatis, & pro quibuſcumque Chriſti fidelibus ad eos accedentibus, & pro quibuſcumque caſibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ, ideo, niſi, vt dixi, oppoſitum in Religione iure, vel conſuetudine habeatur, probabile videtur eo vti poſſe, tam illos, quam alios Regulares communicationem priuilegiorum cum ipſis habentes, quantum ad abſolutionem Religioſorum ſui Ordinis. Verba autem Bullæ quæ incipit: *Cum inter cunctas*, & habetur in Bullario Rodriguez *tomo 2. in Paulo 3. num. 7.* & in Caſſarubio *in fine Compend. priuileg. Mendicant. pag. mihi* 545. ſunt hæc: *Nec non illis ex vobis qui Præsbiteri fuerint quorumcumque vtriuſque ſexus Chriſti fidelium ad vos vndecumque accedentium confeſſiones audiendi, & confeſſionibus diligenter auditis, ipſos, & eorum ſingulos ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis quantumcumque grauibus, & enormibus etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & à quibuſuis ex ipſis caſibus reſultantibus, ſententijs, Cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis (exceptis contentis in Bulla quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi) abſoluendi, ac eis pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem iniungendi &c. plenam, ac liberam facultatem auctoritate Apoſtolica concedimus.*

13 Agit de hoc priuilegio, & de alio illi ſimili ex eodem Paulo 3. Suarez 4. *tom. de Relig. Tract.* 10. *l.* 9. *cap.* 2. & dicit quod, etſi id fuerit ante Concil. Tridentin. poſt illud tamen requiri approbationem ab Ordinariis. Quod tamen ſolum eſt verum in ordine ad audiendas confeſſiones ſæcularium, non aliorum Regularium, vt in præſenti. Dicit etiam facultatem hanc intelligendam eſſe cum dependentia ſubditorum à ſuis Prælatis; quod eſt veriſſimum, & conforme ijs quæ dixi *tom. 1. cap. 19. num.* 12. 29. & 41. Subiungit tales confeſſarios debere eſſe idoneos. Quid verò intelligatur Clauſula illa *& pœnis Eccleſiaſticis* agit eodem loco.

14 Concedit etiam prædictis idem Paulus 3. in eadē Bulla facultatem commutandi quæcumque eorum vota (vltra marinis, viſitationis liminum Apoſtolorum de Vrbe, ac Sancti Iacobi in Compoſtella, nec non Religionis, & caſtitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera. Ex quo etiam probabiliter colligi poteſt vti poſſe prædictos Confeſſarios hac etiam facultate in ordine ad Religioſos, quorum ſunt confeſſarii.

15 Quia etiam, iuxta doctrinam traditam ſupra verbo *Bullæ Cruciatæ num.* 35. ex Suarez, & Sanchez ibi relatis, quam etiam tenent Caiet. 2. 2. *quæſt.* 89. *art.* 9. Henriq. *lib. 7. de Indulgent. cap.* 30. Viuald. *part. 3. Candelabri. cap. 14. num.* 8. Rodrig. *tom. 1. Summæ cap.* 102. *concluſ.* 10. & Layman *lib. 4. Tract. 3. capit. 11. num.* 4. quicumque habet priuilegium commutandi vota habet etiam facultatem commutandi iuramenta circa eamdem materiam votorum, ideo idem videtur dicendum de prædictis confeſſariis. Quod etiam dici poſſe videtur de votis iuratis, propter dicta eo *num.* 35. Intellige tamen, dum modo prædicta non ſint in vtilitatem tertii facta, propter dicenda infra verbo *Iuramentum quoad Regulares nu.* 26. & ſequentibus. Vnde Gregorius 13. qui, iuxta dicta *tom. 1. cap. 16. num.* 23. priuilegium confeſſariorum Ieſuitarum extendit ad commutanda vota iurata, excepit quādo ea commutatio eſt in præiudicium tertii. Pro quo vide Portellum. *in Dub. Regular. verbo Confeſſor erga Sæculares numer.* 27. & dicenda 4. *tom.* verbo *Votum*.

16 Nota tamen conſulto dixiſſe ſolum probabile eſſe dictos confeſſarios pro Regularibus dumtaxat approbatos vti poſſe his facultatibus, quia re vera, nec eſt certum id facere poſſe, nec ſecurum facere, non ſolum, quia mens Pauli 3. ſolum videtur eſſe illas cōcedere in ordine ad extraneos ſæculares, non ad Religioſos proprios, ſed etiam, quia vt credo talis eſt praxis omnium Religionum. Et ita tenet expreſsè Portellus *in Dub. Regular. verbo Confeſſor erga Fratres num.* 16. ex Rodriguez *in addit. ad 3. tom. ſumm. cap.* 12. *concl.* 2.

17 Idem dico de notabili alio priuilegio Eugenij IV. in Bulla *Sacræ Religionis* inſerta in Mari magno noſtro *num.* 15. quo conceſſit Carmelitanorum Generali, & ipſius ſucceſſoribus, & ab eis deputandis Fratribus *quod* (inquit Pontifex) *in Confeſſionibus audiendis, in abſolutionibus impendendis, & pœnitentijs iniungendis, aliiſque ſalutem animarum dumtaxat concernentibus, exequendis, omnium, & ſingulorum dicti Ordinis Fratrum præſentium, & futurorum eamdem, & talem poteſtatem, & facultatem, qualem in præmiſſis Minores Pœnitentiarij noſtri in Romana Curia præſentes ex officio habent, & exercent.* Quod priuilegium moderatur Sixtus 4. in eodem Mari magno *num.* 62. excludendo ſolum abſolutionem Hæreticorum, relapſorum, Schiſmaticorum, & eorum qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad Infideles prohibita detuliſſent. Vide dictum Mare magnum *in Bullar.* Rodriguez *tom. 1. in Sixto 4. Bulla* 37. Excipe etiam omnes caſus Bullæ cœnæ, propter annuam reuocationem omnium priuilegiorum, quæ quotannis fit in ipſa Bulla. Nota etiam quod facultas, ſeu poteſtas minorum Pœnitentiariorum eſt incerta, & varia, iuxta beneplacitum Summorum Pontificum, & maiorum Pœnitentiariorum, ac proinde vix conſtare poterit de ea, quam habebant minores Pœnitentiarii tempore Eug. 4. qui fecit dictam conceſſionem. Non ergo poterit quis ſecurè vti illa.

18 Addit Portellus *ſupr. num.* 15. poſſe Confeſſorem Regularem ex Mendicantibus ſemel in vita, & in articulo mortis ſuos conſubditos abſoluere ab omnibus caſibus, & peccatis plenariè, nullo caſu excepto cum omnimoda authoritate; ac diſpenſare cum illis in omni irregularitate, excepta illa, quæ oritur ex homicidio voluntario, & bigamia, & mutilatione membri, refertque ſe ad Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q. 62. art.* 6. Animaduertere tamen debuit priuilegium hoc, quod eſt Sixti 4. conceſſum fuiſſe viuæ vocis oraculo, imo & non authentico, prout conſtat ex Caſsarubio, qui illud refert *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Abſolutio extraordinaria quoad fratres. num.* 5. vbi notat illud ò paruo, quod eſt ſignum apud ipſum viuæ vocis oraculi non authentici. Tale ergo priuilegium hoc tempore, niſi poſtea per Bullam reualidatum fuerit, nullius valoris eſt, propter dicta ſæpius de huiuſmodi viuæ vocis oraculorum reuocatione facta per Gregorium 15. & Sanctiſs. D. N. Vrbanum. Præſertim, quia vt dixi, illud non eſt authen-

authenticum, per conſequens enim erit incertum. Quid verò ſit ſentiendum de alio priuilegio eiuſdem Sixti 4. pro Confeſſorib. Fratrum Prædicatorum, & Minorum erga ſuos Religioſos dixi *tom. 1. cap. 19. nu. 27.* Addit Rodrig. hoc idem conceſſum fuiſſe ab Innocentio 8. Monachis Caſſinenſib. & haberi. *in Compendio priuilegior. ord. S. Hieronymi*, quod mihi non conſtat, nec de qualitate conceſſionis. Alia priuilegia conceſſa confeſſoribus Regularibus circa ſuos fratres referunt idem Rodriguez *ſupra articul. 13.* & Portellus *ſupra num. 18.* quibus illis concedi videtur facultas diſpenſandi in Irregularitatibus. Sed quia hæc priuilegia in fonte videre non potui, nec mihi conſtat an ſint, vel non viuæ vocis oracula, ideo ea non refero, præſertim quia, vt credo, non ſunt in vſu multarum Religionum; & vt ipſe Portellus *num. 21.* animaduertit, ſecurius eſt in ijs caſibus recurrere ad Prælatos, quam ad ſimplices Sacerdotes. De alio priuilegio per Bullam conceſſo ab Eugenio 4. Eremitis Congregationis B. Petri de Piſis, dicam infra verbo *Infamia num. 19.*

19 Prædicti autem confeſſores Religioſorum poſſunt illos abſoluere à caſibus reſeruatis Prælatis ipſorum, ſi ab ipſis Prælatis habuerint facultatem ad id faciẽdum. Ita enim ſupponitur in decretis Clementis 8. pro caſuum Reſeruatione, quæ retuli *tom. 1. capit. 18. num. 19. & 29.* Vnde qui à Generali habent authoritatem abſoluendi à caſibus reſeruatis pro toto Ordine abſoluere poſſunt ab illis omnes fratres Ordinis, & qui illam habent à Prouinciali abſoluere poſſunt omnes Fratres Prouinciæ, & qui à Priore Conuentuali, ſeu alio ſimili Prælato, omnes fratres illius Conuentus. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q. 21. art. 3.* Vincent. Candidus *tom. 2. diſquiſit. moral. diſquiſi. 24. art. 57. dub. 4.* Addit idem Candidus eo loco, & *dubitatione 6.* poſſe prædictos confeſſarios Religioſorum abſoluere etiam hoſpites Religioſos venientes ad ipſorum Prouinciam, vel Conuentum à caſibus reſeruatis à Prælatis ipſorum fratrum venientium ad illos, etiam ſi dedita opera, & induſtria ad illos acceſſiſſent vt abſoluantur à prædictis caſibus reſeruatis. Eo quod in Prouincia vel Conuentu vbi prædicti confeſſarij morantur, tales caſus reſeruati, non ſint. Sed licet verum ſit, quod ſi prædicti Religioſi accederent ad prædictam Prouinciam, vel Conuentum bona fide, vt hoſpites videlicet, vel ad aliud negotium peragendum, tunc poſſent abſolui per dictos confeſſarios Religioſorum à caſibus reſeruatis in Prouincia, & conuentu ipſorum fratrum venientium, quia iuxta dicta ſupra verbo *caſus reſeruati numer. 17.* caſus reſeruati ceſſant per mutationem domicilij, vel quaſi domicilij, præſertim inter Regulares, ita vt qui commiſit aliquod peccatum reſeruatum in ſua prouincia, vel conuentu, & tranſeat ad aliam, vel alium vbi talis caſus non eſt reſeruatus, dum ibi moratur, abſolui poſſit à quocumque confeſſario. Quando tamen dedita opera, & ſolum eo fine vt euitarent proprium prælatum ad prædictam prouinciam, vel conuentum accederent, non poſſent, vt credo, per præfatos confeſſarios à caſibus reſeruatis abſolui. Hoc enim eſſet, non ſolum in fraudem reſeruationes, ſed etiam, & maximè, contra intentionem tum Prælatorum reſeruantium illos caſus, tum totius Religionis, cum contrarium hoc eſſet bono communi ipſius Religionis. Ita in ſimili de confeſſione peregrinorum, & iter agentium tenent Suarez *4. tom. in 3. part. diſp. 25. ſect. 2. num. 9.* Vaſquez *in 3. part. quæſt. 93. art. 1. dub. 4. num. 6.* Coninch. *de pœnit. diſp. 8. dub. 8. nu. 61.* & alij quos ſequitur Bonacina *de pœnit. diſput. 5. quæſt. 7. punct. 2. num. 6.* Sed inſtat Pater Candid. hoc poſſe facere præfatos confeſſarios Regularium propter priuilegia Summor. Pontific. Mendicantib. conceſſa. Cæterum, non extant talia priuilegia. Etenim priuilegia Gregor. 11. pro fratribus Prædicatorib. & Clement. 4. pro Minoribus, quæ affert, (& idem dico de alio priuilegio Sixti 4. pro Carmelitis, quod retuli *tom. 1. cap. 18. num. 33.*) non ſunt, vt ea legenti conſtabit, niſi pro caſibus extra Religionem reſeruatis. Deinde, eſto extendi poſſint ad caſus intra Religionem reſeruatos, ea tamen, vt intuenti conſtare poterit, non conceduntur niſi Prælatis, & ijs quibus ipſi id commiſerint. Non enim priuilegium illud Greg. 11. dicit, pro vt apud eumdem Candidum (errore Typographi) legitur. *Concedimus Magiſtro Generali, & ſingulis Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus Fratribus eiuſdem Ordinis &c.* Sed *Magiſter quoque, & ſinguli Priores Prouinciales, & Conuentuales, ac vices eorum gerentes in Prouincijs, ac locis ſibi commiſſis prædictis Fratribus conſtitutis ibidem.* Ita enim habet ipſa Bulla in Bullario Rodrig. *tom. 2. in Sixto 4. Bulla 33. & ſupra art. 3. relato.* Quibus etiam ſimilia habent Bulla Clementis 4. apud eumdem Rodrig. *tom. 1. quæſt. 20. art. 1.* & Bulla Sixti 4. iam relatæ. Religioſi ergo communes confeſſarij aliorum Religioſorum non habẽtes talem commiſſionem à ſuis Prælatis, non poſſunt vllo modo à reſeruatis abſoluere. Prout etiam ſupponunt Pius 5. Greg. 13. Clem. 8. & SS. D. N. Vrbanus à me relati *tom. 1. cap. 19. num. 29.* præſertim Clemẽs, & Vrbanus, dum ſtatuunt Religioſos quantum ad Sacramentum pœnitentiæ, *diſpoſitioni ſuorum Prælatorum* ſubiectos eſſe debere, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs. Id etiam præcipuè idem Clem. 8. in decretis pro Reſeruatione caſuum approbatis ab Vrbano ſupponit, dum præcipit, quod *Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures confeſſarios pro ſubditorum numero maiori vel minori*, Et infra: *qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur.*

20 Hinc collige conſequenter addicta *tom. 1. cap. 18. nu. 26.* confeſſiones Religioſorum ſiue Sacerdotum, ſiue iuuenum profeſſorum, ſiue conuerſorum, factas alteri Religioſo non deſignato confeſſario pro illis, inualidas eſſe, vt pote factas contra voluntatem ſuorum Superiorum, qui ſunt Ordinarij ipſorum, & quorum diſpoſitioni ſtare debent quantum ad Sacramentum pœnitentiæ, prout Summi Pontifices relati determinant. Cortolan. *part. 1. de Caſib. reſeruatis ſeſſ. 3. art. 19.* Nec quo ad hoc ſunt aliqua priuilegia Regularibus conceſſa (quid quid alij non rectè ſentiant) nec dato quod eſſent, illis vti poſſent contra voluntatem ſuorum Superiorum, tum propter adducta ex Summis Pontificibus relatis, tum quia iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 56.* poſſunt Prælati Regulares limitare, reſtringere, imo etiam tollere ſuis ſubditis vſum quorumcumque priuilegiorum etiam à Sede Apoſtolica emanantium, ita vt nequeant talibus priuilegijs vti. Verum quidem eſt Prælatos Religioſorum piè, & prudenter regulariter facturos, ſi in deſignatione confeſſariorum, non intendant confeſſiones alijs factas inualidas eſſe. Punire tamen debent tam alios confitentes, quam confeſſarios ſine licentia ipſorum Fratrum confeſſiones audientes.

21 Prædicti quoque confeſſarij Religioſorum pro aliqua Prouincia vel conuentu, a ſuis Superioribus deſignati, poſſunt, iuxta facultatem ſibi à Prælatis ipſorum conceſſam, abſoluere prædictos Religioſos

vbi-

vbicumque repertos, etiam extra ſuas prouincias, vel conuentus, prout in ſimili dixi de confeſſariis regul. reſpectu ſæcularium *dicto cap. 19. num. 5.* Candidus *ſupra dubit. 9.* ex Soto ab ipſo relato. Limitari tamen hoc debet, prout eo loco dixi, dummodo Religioſus non mutauerit domicilium, quia tunc abſolui non poteſt niſi à prælato illius loci, ad quem translatus eſt, vel ab habente ab ipſo authoritatem.

22 Poſſunt ſimiliter dicti confeſſarij pro Religioſis ſolum à ſuis prælatis approbati ipſorum prelatorum confeſſiones audire vbicumque, & quotieſcumque, iuxta *cap. fin. de pœnitent. & remiſſ.* & dicta *tom. 1. cap. 18. num. 81.* Syluester *in ſumm. verb. Confeſſor. 1. quæſt. 8.* Sotus *in 4. d. 18. quæſt. 4. art. 2. §. Similiter omnes*. Poſſunt autem prędicti confeſſarij abſoluere dictos ſuos prælatos ab omnibus caſibus, à quibus ipſimet prælati eoſdem ſubditos abſoluere poſſunt. Non ſolum propter priuilegia aliquibus ipſorum conceſſa, quæ retuli *tom. 1. cap. 18. num. 34. & 81.* ſed etiam quia non debent eſſe peioris conditionis quam ſubditi. Peir. *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitut. 2. Iulij 2. §. 9. num. 29. & tom. 2. de Prælat. quæſt. 1. cap. 4. num. 81.* Non tamen poterunt illos abſoluere à caſibus ſuperioribus prælatis reſeruatis, quia ab iſtis nec ipſi inferiores prælati abſoluere poſſunt. Henriq. *lib. 6. cap. 13. num. 3.* Peir. *dicto num. 81.* Quia etiam dicti prælati etiam in locis vbi hoſpites ſunt, poſſunt vti dicto priuilegio eligendi ſibi confeſſorem, iuxta *cap. fin. de pœnit. & remiſſ.* relatum, vt habet Rodrigu. *tom. 1. quæſt. Regular. qu. 20. art. 28.* ideo prædicti confeſſarij ſolum pro fratribus approbati eligi à prælatis ad id munus poſſunt. [Placet tandem hic agere de pœnis, quas incurrere poteſt confeſſarius malè abſoluens, ſeu abutens miniſterio ſuo. Hoc autem contingere poteſt multis modis. Et quidem ſi exiſtens in peccato mortali confeſſiones audiat, peccat quidem mortaliter, ſicut generaliter id docent omnes Theologi de miniſtrāte aliquod Sacramentum in peccato mortali; ſed pro tali delicto nullam pœnam in Iure video impoſitam. Si exiſtens in excommunicatione maiori an & quomodo peccet mortaliter, & an propterea incurrat irregularitatem, ſicut an talis verè abſoluat, dico *verbo Excommunicatio quoad Regulares* præſertim *num. 7.* De ſuſpenſo qualiter non poſſit munus confeſſarij exercere, & de irregularitate quæ propterea contrahitur, habes *in 4. tom. verbo Suſpenſio quoad Regulares num. 13. & 14.* Et de irregulari, *verbo Irregularitas num. 5. & 6.* De pœnis quas incurrit confeſſarius ſollicitans pœnitentes ad inhoneſta, habes ex dictis *tom. 1. cap. 19. à num. 33.* & infra *verbo Denunciatio.* De eo qui ſimoniacè, ideſt pro pretio Sacramentum pœnitentiæ adminiſtraret, vel abſolutionem tribueret, habes etiam ex dictis eo *cap. 19. num. 39. & 40. & 4. tom. verbo Simonia quoad Regulares, numer. 6. 22. & 23.* De pœnis quas incurrunt confeſſarii non facientes conſcientiam ſuis pœnitentibus circa ſolutionem decimarum, dixi *tom. 1. ca. 9. num. 26.* De non Sacerdote adminiſtrante hoc Sacramentum, & qualiter à S. Inquiſitione puniatur, & de irregularitate, quam propterea incurrit, dixi *tom. 1. cap. 10. num. 22.* De quo etiam latè Bordonus *in Reſolutionib. Reſolut. 9.* vbi, an hanc irregularitatem incurreret laicus ſi miniſtraret hoc Sacramentum, de quo nos infra *ver. Irregularitas, num. 59.* An etiam talis non Sacerdos, qui timore mortis confeſſiones audiret incurreret dictas pœnas, tractat idem Bordonus *ſupra.* De confeſſariis detegentibus ſigillum confeſſionis, eorumquè pœnis, dixi *tom. 1. cap. 19. num. 42.* Sed nota hoc crimen non pertinere ad S. Officium, vt benè probat Carena *de offic. S. Inquiſit. part. 2. tit. 17. §. 23.* poſt Molfeſium, & Dianam, niſi forte ſit coniunctum cum hæreſi. Theſaurus *in praxi part. 2. verbo confeſſio capit. 4.* De ſacerdote autem non confeſſario qui audit confeſſiones, qualiter verè non abſoluat, & de pœnis quas incurrit, dixi eo *cap. 19. num. 41.* De quo etiam Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 5. quæſit. 11. num. 105.* Bordonus *ſupra num. 4.* poſt Riccium, Portellum, Hieronymum Rodriguez, & alios. Nota autem idem dici debere de ſacerdote Regulari, qui cum non ſit confeſſor ſuorum Fratrum, eorum confeſſiones audit. Bordonus *ſupra.* Quod verò prædictus non incurrat excommunicationem latam contra vſurpantes iuriſdictionem pertinentem ad perſonas Eccleſiaſticas de qua in Concilio Tridentino *ſeſſ. 22. cap. 11.* & in Bulla Cœnæ *caſu 17.* niſi forte id faceret intentione vſurpandi Ius parochiale, nec irregularitatem quam incurrunt vſurpantes actū Ordinis Sacri quem non habent, niſi forte condemnatus in foro externo habeatur vt infamis, ac de alijs pœnis huius delicti, Theſaurus *ſupra part. 2. ver. Abſolutio, capit. 2.* De confeſſario abſoluente à caſibus Bullæ Cœnæ, ſi ad id non habet facultatem iam dixi eo *cap. 19. num. 43.* qualiter excommunicationem incurrat. Sed hæc excommunicatio non eſt Papæ reſeruata. Nau. *in Manuali capit. 27. numer. 74.* Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Excommunicatio in ſua annotatione §. Secundò nota.* Theſ. *ſupra cap. 3.* Nec incurritur ex incogitantia obliuione, aut ignorantia; quia infligitur contra præſumentes. Nau. & Bordonus *ſupra*. Similiter loquendo de Religioſis præſumentibus abſoluere excommunicatos à canone, niſi in caſibus à Iure expreſſis, aut gratia Sedis Apoſtolicæ conceſſis, vel excommunicatos à ſententijs per ſtatuta prouincialia, aut ſynodalia, qualiter incurrant excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam, propter *Clement. Religioſi. de priuil.* dixi etiam eo *num. 43.* ex D. Antonino & Caietano. Imo etiam Ordinarij poſſunt illos declarare excommunicatos, prout dico *verbo Exemptio Regularium, num. 9.* Theſaurus *ſupra*. Nota tamen hanc excommunicationem, vt patet ex verbis Clementinæ, ſolùm incurri contra præſumentes. Bordonus *ſupra*. Præterea qualiter confeſſarij abſoluentes virtute indultorum ab aliquo ex caſibus deſignatis à S. Congregatione ſub Clement. VIII. incurrant excommunicationem, & alias pœnas dico *verbo caſus reſeruati Regularium, num. 25.* & tractant præfati Theſaurus & Bordonus. *ſupra*. De excommunicatione etiam quam incurrunt Religioſi abſoluere præſumentes aliquem (vt dicitur) à culpa, & à pœna, ſeu quod idem eſt indulgentiam plenariam concedentes, dico *verbo Indulgentia quoad Regulares, num. 24.* Alia demum ad hanc materiam de confeſſario malè abſoluente, ſeu abutente munere confeſſarii, pœniſquè quas incurrit, late relatus Bordonus *in dicta reſolut. 9.*]

23 Vide alia dicenda verbo *Confeſſio*, & circa confeſſarium ſolicitantem pœnitentes ad inhoneſta verbo *Denunciatio.*

CONFESSIO.

SVMMARIVM.

De Confeſſione qua tractanda. num. 1.

Quos

Quot modis poteſt eſſe nulla.n.2.
Primò ex parte miniſtri.n.3.
Secundò ex parte ipſius confeſſionis.n.4.
Tertiò ex parte materia.n.5.
Quartò ex parte forma. n.6.
In quibus caſibus dimidiari poſſit.n.7.
Quomodo fieri poſſit in caſibus periculi,vel articuli mortis. num.8.
Quid in caſu quo morti proximus loqui non poſſit , & confeſſionem prius petierit.n.9.
Quid quando illam non petierit. n.10.
Quid quando nec ſigna contritionis dederit . numero 11.
Quæ conditio, & quomodo adhibenda in aliquibus caſibus.n.12.
Quis poſſit in talibus caſibus abſoluere . n.13.
An id etiam ſit verum pro caſibus periculi mortis . num.14.
An Miſſa relinqui poſſit incboata pro audienda Confeſſione moribundi.n.15.
Quæ cautio petenda à moribundo habente caſus reſeruatos.num.16.

1 DE Hac materia plura dici poſſent, præſertim de ſpectantibus ad Sacramentum Pœnitētiæ. Nunc ſolum tria quæ magis practicabilia inter Confeſſarios etiam Regulares ſunt, de ea diſcutiemus. Primū, de caſibus in quibus confeſſio eſt nulla ſeu inualida. Secundum, de caſibus in quibus dimidiari poteſt. Tertium, de caſibus periculi, vel articuli mortis, quomodo ſcilicet tunc poſſit dari abſolutio.

2 Et quoad primum, Confeſſio poteſt eſſe nulla ſeu inualida, primò ex parte Miniſtri ſeu Confeſſarij. Secundò, ex parte ipſius Confeſſionis. Tertiò ex parte materiæ ipſius confeſſionis. Et quartò ex parte formæ. De quibus ſigillatim agendum.

3 Primò confeſſio erit nulla, ſeu inualida ex parte miniſtri, ſi facta ſit non Sacerdoti, quia ſolus Sacerdos eſt miniſter Sacramenti Pœnitentiæ. Concilium Florent. *In decreto Eugenij*. Trident. *ſeſſ.14. capit.6. & can.10.* & colligitur ex Ioann.20. illis verbis: *Accipite Spiritum Sanctum quorum remiſeritis peccata &c.* ea enim ſolum ad ſacerdotes dicta ſunt. Ita communiter omnes. De crimine autem, & pœnis eius qui cum ſacerdos non ſit ſacramentaliter abſoluit, dixi *tomo 2. Summ.ca.10.num.22.* & agit Theſaurus *in prax.par. 2. verbo abſolutio Sacramentalis data à non Sacerdote cap. 1.* Hinc ſi caſus eſſet quod aliquis non ſacerdos eſſet Prælatus alicuius Conuentus Regularium eos abſoluere non poſſet ſacramentaliter à peccatis, bene tamen à cenſuris, ſi ſaltem Clericus eſſet, iuxta dicta ſupra verbo *abſolutio num.13.* Vnde etiam, quod aliqui Doctores conſulunt in articulo mortis alicui non ſacerdoti etiam laico confiteri, non intelligitur in ordine ad abſolutionem ſacramentalem, ſed ad exercitium humilitatis, & excitandam contritionem. Alenſis *p.4.quæſt.78.memb.1.art.1.* Bonauent. *in 4.diſt.17.part.3.art.1.quæſt.1.* Deinde ſecundò eſt inualida confeſſio ex parte Miniſtri, quando fit alicui etiam ſacerdoti ſi ille non habeat poteſtatem iuriſdictionis. Ea enim requiritur neceſſariò pro miniſtro. Concilium Tridentin. *ſeſs.14.cap.7.* Ita etiam communiter Theologi, ſpecialiter Nau. *in Man.cap. 9.num.6.* De pœnis autem quas incurrit id faciens agit Theſaurus *ſupra verbo abſolutio Sacramentalis data à Sacerdote non approbato. cap. 2.* Sunt tamen tres caſus, in quibus ſimplex ſacerdos, ex perpetua Eccleſiæ conſuetudine poteſt validè abſoluere, & ad quos generalem obtinet iuriſdictionem. Primus, quando Confeſſio eſt tantum de venialibus. Secundus, quando eſt de mortalibus alias ritè confeſſis. Tertius, in articulo mortis, iuxta dicta *tom.1. cap.21. num. 12. & ſupra verbo abſolutio num.13.* Diſcrimen autem eſt, quod primam, & ſecundam facultatem Eccleſia aufert ſacerdoti Excommunicato denuntiato, vel publico Clerici percuſſore, tertiam vero non aufert, propter neceſſitatem pœnitentis. Laymanus *lib.5.Tract.6.ca.10.num.2.* In caſu etiam, quo ſunt duæ opiniones probabiles circa iuriſdictionem Confeſſarij, ſi ille ſequatur bona fide vnam ex illis, eſto ſpeculatiuè ſit falſa, validè tamen abſoluit, tum quia regulariter in omni Confeſſione ſemper adeſt materia certa à qua directè abſoluere poteſt, ſcilicet peccata venialia, & ita etiam indirectè abſoluit à mortalibus, tum quia Eccleſia in tali caſu illi tribuit iuriſdictionem. Quod eſt valde notandum pro Regularibus, quando ſunt opiniones diuerſæ circa valorem priuilegiorum quæ habent ad abſoluendum. Sanchez *De præcept.Decalog.tom.1.lib.1.cap.9.numer. 35.* Diana *part.2.Tract.13.Reſolut.2.* & alii apud ipſos. Fauet valdè Suarez *4.tom.in 3.part.diſp.26.ſect.6. à num.7.* Addunt Sanchez, & Diana id eſſe verum, etiam quando opinio affirmans habere talem confeſſarium iuriſdictionem eſt minus probabilis quam oppoſita. Quando autem eſt dubium proprium circa iuriſdictionem, ita vt in neutram partem probabiliter inclinetur Confeſsarius, non poteſt audire Confeſſiones mortalium, niſi duobus concurrentibus, ſcilicet graui neceſſitate pœnitentis, & quod abſoluatur ſolum ſub conditione, & cum onere iterum confitendi habenti certam iuriſdictionem. Alias.n. iniuria fiet tum Sacramento, tum pœnitenti. Suarez dicta *ſect.6.num.2.* Naldus *in ſumm. verbo confeſſio*. Cornexo *tom.1.in 1.2.Tractat. 8. diſput.4.dub.2.* Similiter tertiò eſt inualida confeſſio ex parte miniſtri, ſi ille etiam ſi Sacerdos ſit, & alias habeat iuriſdictionem, habet tamen illam impeditam, per ſuſpenſionem ab officio Confeſsarii, vel excommunicationem denunciatam, aut contractam ob Clerici notoriam percuſſionem. Nau. *ſupra num.8.* Laymanus *ſupra cap.9.num.4.* Quod tamen qualiter accipiendum, & de caſibus in quibus confeſſio facta cum taliter impedito ſit valida dicam verbo *Excommunicatio*, & *4. tom.* verbo *ſuſpenſio*. Interim videatur Cornexo *tom.2.in 3. part.Tractat.5. de Excommunicat. diſp. 10.* Quartò ſimiliter confeſſio eſt inualida ex parte miniſtri, ſi ille non habeat intentionem actualem, vel virtualem abſoluendi. Hæc enim omnino neceſsaria eſt ad validitatem Sacramenti. Concil. Florentin. *in decreto Eugenij*. & Tridentinum *ſeſſ.7.can.11. de Sacramentis in genere.* S.Thom. *3.part.q.64. artic. 10.* & alii Theologi. Addunt aliqui, confeſſionem etiam eſse inualidam ex parte miniſtri, ſi ille ob ſurditatem, animiuè diſtractionem, omnia peccata mortalia non intellexit. Sed hoc negant alii quando pœnitens bona fide ſua peccata confeſsus eſt, & culpa ſolum fuit ex parte confeſsarij. De quo Laymanus *dicto cap.9.num.5.*

4 Ex parte verò ipſius Confeſſionis eſt inualida, primò, ſi debito dolore careat, vel quia nullum, vel ſolum ex motiuo naturali, aut non ad omnia mortalia ſe extendentem. Eſt enim de eſsentia Confeſſionis quod ſit doloroſa, alias ſolum eſset quædam hiſtorica narratio. Tolerus *in ſumma lib.3. cap. 10. num. 5.* Rurſus debet eſse doloroſa dolore proportionato

Digitized by Google

Sacramento,& effectui ipſius, quæ ſunt ſupernaturalia. Suarez *ſupra diſp.20. ſect.4.* Secundò, ſi ſine debito præcedenti examine, tunc enim peccaminoſa eſt talis Confeſſio, ſaltem ob periculum obliuionis alicuius peccati mortalis. Nauarrus *ſupr. num.16.* Toletus *ſupra §. quartus caſus*. Tertiò, ſi ſit ſine verò propoſito non peccandi de cætero. Hoc enim etiam neceſſariò includitur in Sacramento pœnitentiæ. Toletus *ſupra*. Naldus *in ſumm. verbo Confeſſio numer.* 1. Quartò, ſi in actuali Confeſſione peccet pœnitens mortaliter, vel mentiendo circa ea quæ ſpectant neceſſario ad Confeſſionem, vel non aperiendo excommunicationem qua eſt ligatus; vel alio ſimili modo. Bonacina *de Sacram. pœnit. diſp.5. quæſt. 5. ſect.2. punct.3. numer.* 1. Laymanus *ſupra dict. cap. 9. numer.* 1. Quintò, ſi quis confiteatur ſine animo ſatisfaciendi, aut non faciendi id quod Confeſſarius iudicauerit neceſſario faciendum. Toletus *ſupra num. 6.*

5 Ex parte etiam materiæ eſt inualida Confeſſio nō ſolum, vt dictum eſt, ob defectum doloris, propoſiti, aut voluntatis ſatisfaciendi quæ pertinent ad materiam proximam Sacramenti Pœnitentiæ, ſed etiā ob defectum materiæ remotæ, videlicet, ſi quis non confiteatur vera peccata, ſed opera bona, aut in indiuiduo indifferētia (ſi fortè dantur) vel confiteatut peccata cōmiſſa ante Baptiſmum. Materia enim remota huius Sacramenti ſunt ſolum vera peccata, & poſt Baptiſmum commiſſa. S.Tho. *3. par. qu.*84. *art.* 2. & communiter. Theologi.

6 Ex parte quoque formæ inualida erit Confeſſio, ſi defectus, vel variatio formalis, ſeu ſubſtantialis fuerit in illis duabus vocibus *Abſoluté*, eæ enim ſunt de eſſentia formæ, ita vt illas formaliter, ſeu ſubſtantialiter immutare omnino ſit contra ſubſtantiam Sacramenti, illudque annullet, & irritet, pro vt communiter aſtruunt Theologi cum S. Thoma *3. par. quæſt. 84. art. 3.*

7 Circa ſecundum de caſibus in quibus dimidiari poteſt Confeſſio. Notandum, quod licet Confeſſionis integritas ſit de iure Diuino, pro vt communiter Theologi ſupponunt. De quo Alenſis 4. *par. q.* 77. *mem.* 5. *art.* 2. *&* 6. Adrianus *in 4. de Confeſſ. quæſt.4. §. Quoad peccata*. Nihilominus ſunt plures caſus in quibus dimidiari poteſt, ſeu quod idem eſt, non eſſe integra materialiter, ſed ſolum formaliter, quatenus ſcilicet per eam manifeſtantur ea peccata quæ moraliter manifeſtari poſſunt, ita tamen vt ſublato poſtea impedimento, manifeſtentur ea etiam quæ occultata ſunt, pro vt Doctores loquuntur. Primus eſt, quando infirmus eſt proximus morti, & non poteſt omnia peccata confiteri. De quo infra erit ſermo. Candidus *tom.2. Diſquiſit. Moral. Diſquiſit.24. art.* 24. Secundus quando pœnitens eſt mutus, vel ſurdus, aut ita lingua impeditus vt omnia peccata manifeſtare non poſſit. Toletus *in ſumma lib.3. cap.* 8. *num.* 2. Bonacina *ſupra punct.* 2. *§.* 4. *num.* 6. Idem dicunt aliqui de homine loquente ignoto idiomate, quod à Confeſſario non rectè intelligitur. De quo Lopez. 1. *par. inſtruct. cap.* 27. Henriquez *libr.* 5. *ſumm. cap.* 12. *num.* 3. Sed hoc intelligo in caſu quo non eſſet alius Sacerdos, qui prædictum idioma percipere poſſet. Bonacina *ſupra*. Tertius, quando naturali obliuione, ſeu negligentia inculpabili obliuiſcitur pœnitens alicuius peccati mortalis. Coninchus *de pœnit. diſp.7. dub.9.* Laymanus *ſup. cap.8. num.* 5. Illud tamen nota, teneri pœnitentem hoc peccatum mortale quod in Confeſſione oblitus eſt, quando memoriæ occurrerit confiteri in alia Cōfeſſione eidem, vel alteri Confeſſario. Toletus *ſupr. cap. 8. num.* 1. Non tamen tenetur ſi poſt Paſcha illud in mentem veniat, ſtatim confiteri, ſed poteſt in alium annum reſeruare. Sylueſter *in ſumma verbo confeſſio* 1. *num.* 3. *in fine* Toletus *ſupra*. Quartus quando adeſt moralis neceſſitas ita faciebdi, ne ſcilicet plures ſine Confeſſione moriantur; prout contingere ſolet tempore naufragij imminentis; aut prælij periculoſi, tunc enim poteſt Confeſſarius pœnitentes abſoluere etiam ſi non omnia ipſorum peccata mortalia audiat, imo poteſt, audito à ſingulis vno peccato, omnes ſimul abſoluere dicendo *Abſoluo vos*. Sylueſter *ſupra num.* 23. Henriquez *ſupr.* Lugo *de Sacram. Pœnit. diſp.17. ſect.1. num.* 19. Idem dicito de tempore peſtis quando ſi Confeſſarius attenderet ad Confeſſionem integram vnius, plures morerentur ſine Confeſſionem. Laymanus *ſupra capit.6. num.* 10. Quintus caſus generalis, & ſub ſe plures comprehendens eſt, quando neceſſitas vrget confitendi cum aliquo Confeſſario cui ſine graui periculo animæ, corporis, famæ, aut fortunarum proprio vel alieno peccatum aliquo vel circunſtantia ipſius, manifeſtari non poteſt. Tunc enim lex poſitiua integritatis Confeſſionis cedit iuri naturali euitandi graue illud damnum, atque ideo poteſt celari Confeſſario illud peccatum, aut circumſtantia. Ita communirer Doctores, ſpecialiter Sotus *in 4. diſt. 18. q.2. art.4.* Nauarrus *in Man. c.7.* Suarez 4. *to. in 3. par. diſp.* 23. *ſect.* 2. Candidus *ſupr.* Nota tamen quod ſi habuit rem cum matre, filia, vel ſorore, ſi, vt plerumque contingere ſolet, non ſequatur complici aliud damnum niſi aliqua ipſius infamia occulta apud prudentem Confeſſarium rectè poterit ſecūdum aliquos manifeſtari tale peccatum, aut circumſtantia. Toletus *ſupr. n.*4. Laymanus *ſupr. n.*12. qui referunt alios. Licet mihi ſatis arrideat contraria ſententia, quam præter alios tenet Nauarrus dicto *cap.7. num.*3. Sextus caſus, quem plures adijciunt, eſt quando pœnitens habet caſus reſeruatos. Sed de hoc quid ſentiendum ſit dixi ſupra verbo *caſus reſeruati*.

8 Circa tertium de caſibus periculi, ſeu articuli mortis, quomodo ſcilicet tunc confeſſio fieri poſſit, conſtat ex dictis, tunc dimidiari poſſe, ſeu non fieri integrè, quando aliter fieri moraliter non poteſt, vel quia pænitens non poteſt omnia peccata mortalia confiteri, vel quia eſt periculum quod moriatur antequam finiatur Confeſſio, vel quia in phrenesim incidit inter confitendum. Sotus *ſupra §. difficultates*, Toletus *ſupr. n.* 2. Lugo *dicta ſect.1. num.*1. Idem dicunt aliqui quando infirmus laborat morbo contagioſo, peſte ſcilicet, & Confeſſarius non poteſt ipſum etiam à longe audire ſine periculo vitæ. Bonacina *ſupra punct.* 2. *§.* 4. *nu.* 13. ex Vaſquez, & Conincho. Idem etiam dicit idem Bonacina *n.* 19. ex Henriquez quando infirmus nimis ſatigatur in explicationem peccatorum. Supponunt autē Doctores communiter in his, & ſimilibus caſibus pœnitentem teneri confiteri integrè ſi ſuperuixerit, vel liberatus fuerit ab eo impedimento.

9 Caſu etiam quo proximus morti loqui non poſſit, ſi nutibus tantum confeſſionem petat, abſoluendus eſt à Confeſſario. Ratio eſt, quia talis confitetur eo modo quo poteſt, ergo credendum eſt Sacramētū Pœnitentiæ ita inſtitutum fuiſſe à Chriſto, vt illi debeat abſolutio concedi. Henriquez *libro 6. capitulo* 10. *numer.* 7. Coninchus *de Sacrament. diſputat.7. dub.* 10. *numero* 97. Thomas à Ieſu *in Tribunali conſcientiæ*

capit, 11. §. 10. Lugo *ſupra ſect.* 2. *numer.* 16. Idem dico de illo qni Sacramentum pœnitentiæ petijt, ſed poſtea, Confeſſario adueniente, loqui non poteſt, exprimit tamen ſigna contritionis, propter eamdem rationem, & dicenda inferius. Bonacina *dicto* §. 4. *numer.* 7. Vincentius Candidus *in Moral. Diſquiſit.* 3. *articulo* 15. ex pluribus auctoritatibus qnos refert Nota tamen, id debere intelligi quando prædicta ſigna adhibita ſunt in ordine ad claues, petendo videlicet abſolutionem, quia tnnc ſolum ſunt virtualis conſeſſio: abſolutio enim ſolum ſupra Confeſſionem cadere poteſt. Suarez 4. *tomo in* 3. *part. diſputat.* 23. *ſect.* 1. *numero* 13. Quia tamen regulariter loquendo ſigna pœnitentiæ quæ à moribundis fidelibus exhiberi ſolent ſunt in ordine ad abſolutionem, ideo talis abſoluendus eſt ſub conditione. Diana 3. *parte Tract.* 3. *reſolut.* 2. ex Zambrano, Chapeauilla, & Laymano. Qnod idem dico qnando dubitatur an prædicta ſigna orta ſint ex contritione, an verò ex anguſtia mortis. Sancius *In ſelect. diſputat.* 44. *numer.* 34. *in fine*. Diana *ſupra reſol.* 3. Lugo *ſupra numero* 29. 30. & 31.

10 Similiter, quando infirmus proximus morti adueniente Confeſſario, nec verbis, nec nutibus confeſſionem petit, nec aliqua ſigna contritionis exprimit, ſi tamen ex relatione aliquorum præſentiū conſtet id ante Confeſſoris aduentum feciſſe, abſoluendus eſt ſub conditione. Ita enim ſatis probabiliter colligitnr ex Concilio Arauſic. 1. *capit.* 12. & ex Concil. Carthaginenſi 4. *capit.* 76. & ex Concil. Carthagin. 3. quæ referunt 26. *quaſt.* 6. *can. qui recedunt*, & *capit. is qui in infirmitate*, & *cap. ægrotantes. de conſecrat. d.* 4. & Leone Papa *Epiſt.* 91. *ad Theodorum*. Idemque fertur declaraſſe Clementem 8. & habetur ex Rituali Romano Pauli 5. Eſtque ſatis conforme intentioni Chriſti volentis neminem perire. Et pro tali caſu videtur ſufficiens talis Confeſſio, vt ſupra eam abſolutio ſub conditione tribuatur; ſiquidem nulla iniuria fit Sacramento ſic faciēdo, cum adſit iuſta cauſa, & melius ſit infirmum cum dubio Sacramento decedere, quam ſine vllo, cum magno periculo ſuæ damnationis. Et ita maximè his temporibus in hanc ſententiam inclinant innumeri Theologi, ſpecialiter Coninch. *de Sacramentis diſputat.* 7. *dnb.* 10. Naldus *in ſumma verbo Infirmus numero* 8. Thomas de Ieſu *in Tribun. conſcientiæ capitulo* 11. §. 10. Lugo *ſupra ſect.* 4. Addo, non ſolum poſſe, ſed etiam teneri Confeſſarium abſoluere moribundum ea occaſione, conditionaliter, vt dixi. Charitatis namque lex obligat adiuuare proximū in extremo neceſſitatis Spiritualis periculo conſtitutum, meliori modo quo fieri poſſit. Suarez *dicta ſect.* 1. *n.* 15. Bonacina *dicto* §. 4. *n.* 8. Lugo *ſup. ſect.* 5. §. 3. Creditur etiam ſufficere, quod vnus teſtis teſtetur dictam voluntatem moribundi (etſi in prædictis Concilijs plures reqniri videantur.) Naldus *ſup.* Lugo *ſup. ſect.* 5. §. 1. *numer.* 82. Sancius in *Select. diſpnt.* 44. *num.* 35. & alij apud Dianam *ſupra Reſol.* 5. Dixi ſolum ſub conditione abſoluendum eſſe, quia abſoluta abſolutio impēdi ipſi nō debet, vt probat Candidus *ſupra*, maxime propter decretum Clem. 8. contra confeſſionem factam abſenti per internuncium.

11 Maius dubium eſt in caſn quo nec moribundus Confeſſionem poſtulauit, nec ſigna contritionis dedit, nec eſt aliquis qni id teſtetur, an ſcilicet tunc abſolui poſſit, aut debeat modo dicto, ſcilicet ſub conditione. Affirmant Molſcttius, *in ſummat.* 1. *tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 48. & 48. Homobonus *in exam. Eccleſ. par.* 1. *tract.* 7. *cap.* 18. *qnaſt.* 84. & alij, eo quod dicant Clem. 8. ita feciſse cum quodam, quem ex fabrica S. Petri præcipitem ruere videbat, & quia credunt, quod eo ipſo quod homo eſt bonus fidelis, in tali caſu vellet confiteri ſua peccata. Sed negant cōmuniter Doctores, tum quia Concilia relata ſolum loquuntur, quando moribundus petinit confeſſionem tum quia abſolutio non poteſt dari ſine actuali Confeſſione, quę in hoc caſu non extat. Vaſquez *in* 3. *par. to.* 4. *q.* 91. *ar.* 2. *dub.* 1. Diana *ſupra reſol.* 8. Lugo *ſupra ſect.* 3. Ego verò licet hanc ſecundam ſententiam probabiliorem credam, primam tamen non reputo omnino improbabilem, eò vel maximè quod exiſtimem omnes fideles in eo periculo conſtitutos, ſi vel per modicum tempus ſui compotes exiſtant, non ſolum actu interno Confeſſionem deſiderare, ſed externo actu id deſiderium ſemper manifeſtare, quod videtur virtualis qnædam Confeſſio, pro abſolutionē conditionatè concedenda. Sed alij iudices ſunto.

12 Conditio, autem quam Confeſſarius caſibus aſſignatis adhibere debet, ſiue ea ſit mente concepta ſolum, ſiue expreſsa, eſt iſta. *Si poſſum*, vel, *ſi adeſt vera Confeſſio*, aut ſimilis, *abſoluo te*. Prout Doctores communiter loquuntur. Vel *ſi es capax*, prout feciſse Clemeutem 8. in caſu relato refert Homobonus *ſupra*.

13 Confeſsarius porro qui poteſt moribundnm in dicto periculo conſtitutum abſoluere modo aſſignato eſt etiam ſimplex Sacerdos, inxta dicta *ſupra num.* 3. & colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *capitulo* 7. & alijs iuribus. Quod eſt etiam probabile, adhuc in caſu quo præſens adeſset alius Confeſsarius, etiam proptius, quia in dicto articulo tam ille, quam iſte habent iuriſdictionem. Petrus Ledeſma *in ſumm. t.* 1. *Trac. de pœnit. Sacramento capit.* 14. *diff.* 2. Comitolus *in reſponſ. moralibus libro* 1. *quaſtione* 22. *numero* 2. Licet plures alij oppoſitum etiā probabiliter tueantur. Illud tamen eſt probabilius, quod ſi ſimplex Sacerdos cepit audire talem Confeſſionem, non tenetur ab illa deſiſtere, etiam adueniente legitimo Confeſsore, aut Prælato, tum propter dicta, tū quia iura ſanet rei inceptæ. Iacobus Granadns *de Sacram. in* 3. *parte controu.* 7. *tractat.* 10. *diſputat.* 4. *ſect.* 2. *numer.* 12. Ludouicus à Cruce *in expoſit. Bulla Cruciatæ diſput.* 1. *cap.* 3. *dub.* 15. *num.* 10. Poteſt etiam in prędictos caſu articuli mortis abſoluere moribundum quicumque Excommunicatus, etiam ſi talis ſit nominatim Excommunicatus, vel pnblicus Clerici percuſsor. Ratio eſt quia Concilium eo loco dicit: *In Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quoſlibet pœnitentes, à quibus vis peccatis, & Cenſuris abſoluere poſſunt*. Ergo comprehendit etiam nominatim Excommunicatos, & publicos Clerici percuſſores. Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *parte Tract.* 5. *de Excommunicat. diſputat.* 1. *dub.* 3. poſt Suarez, Sayrum, & alios. Idem dico etiamſi ſit Hæreticus, propter eamdem rationem. Cornexo *ibidem*, & alij relati. Idem dico de Schiſmatico, propter idem fundamātum, Diana poſt plures alios *tom.* 4. *tractat.* 4. *reſol.* 235. & *to.* 5. *tractat.* 4. *reſol.* 57. Poteſt autem in tali caſu licitè pœnitens poſtulare à prædictis pręciſis obſolutionem, imo tenetur id facere, quia obligatur ad Confeſſionem eo tempore ex præcepto diuino. Diana *dicta reſol.* 235. ex Guilielmo Mercero. Etiam ſi credat illos indigne adminiſtraturos Sacramentum, qnia hoc non inputatur ipſi pœnitenti, cum abſolutè poſſint ſi velint dignæ adminiſtrare ilud, ſi diſponantur

Digitized by Google

ſponantur per contritionem. Cornexo *ſupr.* Hurtad. *de Sacram.pœnit.diſp.*1 o.*diff.*8. Secus tamen ſi timeret ſcandalum aliorum, qui exiſtimarent eum profiteri errorem illius Hæretici, aut Schiſmatici, cum quo vult confiteri, aut periculum propriæ infectionis. Cornexo, & Hurtadus *ibid.*

14 Nota, ea quæ dixi de abſolutione conſtituti in articulo mortis, etiam intelligenda eſſe de eo, qui eſt in periculo mortis, quia quoad præſens pro eodem vſurpantur articulus, & periculum mortis, vt tenet Diana *dicta part.*5. *Tractat.* 3. *Reſol.* 59. ex pluribus alijs, quos refert. Quod intellige, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ numero* 53. quando eſt moralis neceſſitas adeundi tale periculum, prout contingit in aggreſſione belli periculoſi, ſeu longæ nauigationis, non tamen quando aggreſſio talis periculi eſt omnino voluntaria. Sanchez *in Decalog. tom. primo lib.*2.*cap.*13.*num.*3. Ludouicus à Cruce, *ſup.dub.*28. *num.*4.

15 Nota etiam, tam obligatorium eſſe audire Confeſſionem moribundi, vt propter eam audiendam poſſit relinqui Miſſa inchoata, caſu quo aliquis in tali periculo conſtitutus eſſet, nec adeſſet alius Sacerdos, qui ipſum audiret niſi Miſſam celebrans, nec poſſet expectari, vſque ad finem Miſſæ, vt habet Zambranus *de Sacrament. pœnit. cap.* 4. *dub.*6. *num.*5. quem refert, & ſequi videtur Diana 5. *part. Tract.* 3. *Reſol.*70.

16 Pro cautione petenda ab iſto moribundo caſu quo non moriatur, propter abſolutionem à cenſuris, vide dicta ſupra verbo *Abſolutio num.*9. & 10. verbo *Bulla nu.*53. verbo *Bulla Cruciata n.* 32. Vide etiam pro hac materia dicta verbo *Abſolutio*, verbo *caſus reſeruatus*, *verbo confeſſarius*.

CONFRATERNITAS, CONFRATRES.

1 DE hac materia ſufficienter dixi *tom.* 2. *capit.* 15. per totum, ita vt vix aliquid addendum ſuperſit. Lege tamen, quæ Reuerendiſſimus noſter Generalis Theodorus Stratius in perdocto opuſculo, cui titulus eſt *Instructio pro Fratribus Carmelitis* nuperrimè ſcripſit circa Indulgentias Confratrum Scapularis Ordinis noſtri, quæ, & Confratribus aliorum Ordinum deſeruire poſſunt.

SACRA CONGREGATIO.

SVMMARIVM.

*Eminentiſſimorum Cardinalium dignitas.n.*1.
Eorum S.Congregationes.ibidem.
*De S.Congregatione Rituum.n.*2.
*Ipſa inconſulta Ritus ſuos immutare non poſſunt Regulares.n.*3.
*De Litanijs ab ipſa approbatis.n.*4.
*Quibus declarationibus ipſius fides adhibenda. n.*5.
*De S.Congregatione Concilij.n.*6.
De ipſius declarationibus, earumque auctoritate. numero 7.
*Quid quando fiunt non conſulto Papa.n.*8.
*Quid ſi appareant contraria.n.*9.
*Quæ habentur vt authentica.n.*10.
Quid de non ſufficienter publicatis aut promulgatis. numero 11.
*Sententia Rodriguez circa hoc.n.*12.
*Pro quibus caſibus deſeruiant.n.*13.
*Semper veneranda.n.*14.
*De S.Congregatione Regularium.n.*15.

1 SVNT Eminentiſſimi Domini Cardinales veluti membra, & pars Papatus, cum Summo Pontifice vnum corpus miſticum conſtituentes, & veluti coniudices cum ipſo ad ardua Eccleſiæ negotia pertractanda, iuxta dicta *tom.*2.*cap.*9. & ſupra verbo *Cardinalis*. Id circo Sixtus V. in Bulla *Immenſa æterni* anno Incarnationis Domini 1587. vndecimo Calendas Februarij, qui propterea correſpondet anno Chriſti 1588. edita, in tom.2. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones huius Pontificis *numer.* 74. quindecim Congregationes ipſorum DD. Cardinalium inſtituit pro totius Eccleſiæ negotijs facilius expediendis. Quia tamen ſolum trium earum, ſcilicet Congregationis Rituum, Congregationis Concilij, & Congregationis Regularium notitia ad ipſos Regulares proprius ſpectat, ideo, alijs prætermiſſis, de illis ſolum aliqua in medium proferam, certa quidem pro certis, dubia verò, & opinabilia, pro talibus dumtaxat ſtatuendo, ſub earum SS.Congregationum cenſura, quarum iudicio quidquid dixero, ſubmitto.

2 Et primò, loquendo de Sacra Congregatione Rituum. Ad huius Congregationis Cardinales, pro vt Sixtus in ea Bulla inſtituit, & declarat, hæc ſpectant. *Vt veteres Ritus Sacri, vbiuis locorum, in omnibus Vrbis, Orbiſque Eccleſijs, etiam in Capella noſtra Pontificia in Miſſis, diuinis officiis, Sacramentorum adminiſtratione, cæteriſque ad diuinum cultum pertinentibus à quibuſuis perſonis diligenter obſeruentur, ceremoniæ ſi exoleuerint, reſtituantur, ſi deprauatæ fuerint, reformentur: libros de Sacris Ritibus, in primis Pontificale, Rituale, Ceremoniale, pro vt opus fuerit, reforment, & emendent. Officia diuina de Sanctis Patronis examinent, & Nobis prius conſultis concedant. Diligentem quoq; curam adhibeant circa Sanctorum Canonizationem, feſtorumq; dierum ſolemnitatem, vt omnia ritè, & rectè, & ex Patrum traditione fiant &c.*

3 Ex quo fit, Regulares non poſſe inconſulta hac Sacra Congregatione communes veteres Ritus ſuarum Eccleſiarum immutare, nouos inſtituere, Sanctis officia concedere, aut aliquid ad ipſorum ſolemnitatem ſpectans de nouo efficere. Pro quo vide dicta *tom.*1.*cap.*12.*num.*33.*& ſequentibus, & cap.*21.*n.* 18.*& ſequent.*

4 Non ſolet hæc Sacra Congregatio approbare aliquas Litanias præter ordinarias impreſſas in Breuiario, & eas quæ de Beata Maria recitantur in Eccleſia Lauretana. Similiter, non ſolet paſſim concedere in Officijs ab ipſa approbandis aliud præter lectiones ſecundi nocturni. Ita enim habetur ex declarationibus eiuſdem Congregationis apud Barboſam in *Collectan. Bullar. verbo Congregatio pro Sanct.s Ritibus* 2.

5 Quia tamen quam plures declarationes, decreta, ſeu deciſiones ſub huius Sacræ Congregationis nomine abſque illius auctoritate impreſſæ circumferuntur, & allegantur, multæque ex ipſis alteratæ creduntur, & aliquæ forſan confictæ, ideo eadem Sacra Congregatio iuſſu SS. D. N. Vrbani 8. die 11. Auguſti 1632. præcepit: *Huiuſmodi declarationibus, decretis, ſeu deciſionibus, tam impreſſis, quam imprimendis, ac etiam manuſcriptis, nullam fidem in iudicio, vel extra eſſe adhibendam, ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Congregationis pro*

tempore exiſtentium munita fuerint. Refert hoc decretum Barboſa *ſupra*. Ex eo autem infertur, aliis declarationibus, decretis, ſeu deciſionibus huius Congregationi, quæ prædicto modo munitæ non fuerunt, non eſſe fidem adhibendam, intellige certam,& indubitatam, adminus enim probabilem fidem merentur,ſi à viro fide digno referantur.

6 Loquendo de Sacra Congregatione Concilii, Sixtus 5.in relata Bulla circa facultates ipſius, hæc habet. *Eorum quidem decretorum quæ ad fidei dogmata pertinent interpretationem. Nobis ipſis reſeruamus, Cardinalibus verò Præfectis interpretationi, & executioni Concilij Tridentini, ſi quando in his, quæ de morum reformatione, diſciplina, ac moderatione, & Eccleſiaſticis iudicijs, alijſque huiuſmodi ſtatuta ſunt, dubietas, aut difficultas emerſerit interpretandi facultatem, Nobis tamen conſultis, impartimur*. Circa quæ grauiſſima inter Doctores controuerſia eſt, an declarationes, decreta, ſeu deciſiones huius Sacrę Congregationis ſint ſolum doctrinales, ideſt ſolum habeant eam auctoritatem, quam habent ſententiæ Doctorum Sapientum, an vero ſint etiam deciſiuæ, & authoritatiuæ, ita vt habeant vim legis obligantis in vtroque foro. Quidam enim parum liberales in dictam SacramCongregationem priorem partem ſequuntur,alij benigniores poſteriorem; alii verò rei deciſionem à Sanctiſs. expectandam dicunt, alii denique variis diſtinctionibus vtuntur, ego autem, vt dixi, quid probabilius mihi videatur, explicabo.

7 Et quidem loquendo de prædictis declarationibus, decretis &c. factis ab ea Sacra Congregatione iuſſu Sanctiſſimi, vel ipſo conſulto, indubitata res eſt habere vim Legis, & eſſe deciſiuas,& authoritatiuas. Ratio eſt, quia factæ ſunt auctoritate Papæ, ergo habent eamdem auctoritatem,quam haberent, ſi à Papa immediatè factæ fuiſſent, cum in moralibus idem ſit facere per alium, ac facere per ſe. Salas *de Legibus. Tract.*13.*diſput.*21.*ſect.*12. Peirinis *to.* 1.*de Subdito quæſt.* 1.*de obedientia cap.*25.& alii communiter.

8 Quando verò,non fiunt ab eadem Sacra Congregatione, conſulto Papa, aut ex mandato ipſius, pro vt ſæpe contingit, magna lis eſt inter Doctores. Quam plures enim affirmant habere vim Legis, & eſſe deciſiuas, & diffinitiuas, nec ſolum doctrinales, quam plures etiam id negant, vtriuſque autem partis fautores referunt Diana *par.*1.*Tract.*10.*Reſol.* 29.*& par.*5.*Tract.*2.*reſol.*96.& Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.*1.*cap.*4.*num.*81. Ego tamen affirmatiuam partem probabiliſſimam cenſeo,& ipſi adhærendum credo, cum limitatione tamen, quam ex ipſamet Sacra Congregatione inferius adducam. Ratio eſt primo, quia ipſamet Sacra Congregatio id declarauit,vt patet ex declaratione, quam referunt Garzia *de benefic.in præfat.* Zerola *in prax. Epiſcoporum part.* 1.Salas *de Legibus diſputat.* 21.*ſect.*12.Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Congregatio pro interpretat. Conc. Tridentin.*3. Secundò, quia Sacra Rota huiuſmodi deciſiones veneratur, ad inſtar communis Legis allegat, nec eas in dubium reuocare ſolet, vt patet in vna Auerſana Beneficiorum 3. Iulii 1606. Panormitana Archipresbiteratus 5. Iulii 1620. Nicienſi Parochialis 20. Maii 1624. Tiburtina Parochialis 27. Iunii 1626.& aliis apud Barboſam relatum, & Bonacinam *de Legib. diſputat.* 1. *quæſt.* 1. *punct.*8. *numero* 4. Tertiò, quia licet in dicta Bulla Sixti Quinti non videatur concedi prædictæ Congregationi aliquid niſi ſolum facultatem interpretandi dubia circa ſtatuta in Concilio, & id conſulto Papa, quia tamen, paſſim, & quotidie à multis annis ipſa Congregatio, ſciente, conſentiente, & Romæ præſente Summo Pontifice, nouas edit declarationes, deciſiones, & decreta, cum ſolum in grauioribus dubijs ipſum conſulat, proculdubio credendum eſt, ex tacita, vel expreſſa eiuſdem Summi Pontificis conceſſione id fieri, ac per conſequens omnes prædictas declarationes &c.vim legis Pontificię habere. Rodriguez, *to.* 1. *quæſt. Regular. quæſtione* 11.*art.*1.*&* 2.Garzia *de Beneficijs vt ſupra.* Qui recte ad intentum expendit,quod ex vſu Curiæ ſuper huiuſmodi declarationibus exequendis Papa Breue concedit, & Auditor Cameræ Monitorium,& quòd à Rota recipiuntur abſque vlla controuerſia.

9 Nec obſtat ſi dicatur, aliquas ex iſtis declarationibus eſſe inter ſe contrarias, ac per conſequens fidem non mereri. Dicendum enim inter eas quæ iuſſu Papę eduntur forſan non ita erit,ſed ſiue inter eas, ſiue inter alias, talis contrarietas reperiatur, dicendum,quod etiam in legibus Pontificijs idem contingit, & tamen; non propterea earum auctoritas euacuatur. Quemadmodum ergo lex Pontificia poſterior, ſi eſt contraria priori eam derogare cenſetur, ſic, declaratio poſterior Sacræ Congregationis, ſi eſt contraria, priori, illam derogabit. Sic fermè Bonacina *ſupra* ex Suarez,& Salas quos refer. Quibus adde Merollam *in diſput.Theolog.to.*2.*diſp.*4.*dub.* 12.*numer.*175.

10 Limitatur tamen id quod dixi, de huiuſmodi declarationibus, deciſionibus &c.ſcilicet eſſe auctoritatiuas,& habere vim legis; de illis ſolum loquendo, quæ *in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti; ac Secretarij eiuſdem Congregationis pro tempore exiſtentium munitæ fuerint*. Ita enim declaratum eſt ab eademmet Sacra Congregatione die 2. Auguſti 1631. in decreto authentico per Eminentiſſ. Cardinalem Vbaldinum, Franciſcum Paulutium Sacrę Congregationis Secretarium ſubſcripto, & in Typographia Camerali impreſſo. Cuius etiam meminit Barboſa *loco relato ex Collectan. Bullar.* Vbi etiam ex ſpeciali SS. D. Noſter. Vrbani 8. præcepto, alijs omnibus *Declarationibus tam impreſſis, & imprimendis, quam manuſcriptis nullam fidem eſſe in Iudicio, vel extra à quoquam adhibendam*, decernitur.

11 Limitatur etiam, vt ſolum id teneat verum in declarationibus, deciſionibus &cet. ſuffitienter publicatis, & promulgatis, cum enim ad hoc quod lex obliget neceſſariò requiratur illius promulgatio, vt colligitur ex *capitulo* 1. *de poſtulat. Prælat. §. verum*, ex S. Thoma 1. 2. *quæſtione* 90. *articulo* 4.& aliis Theologis communiter,non eſt credendum Sacram Congregationem velle prædicta obligare,niſi præmiſſa dicta publicatione. Imo propterea, vt credo, præcipit, vt non adhibeatur fides niſi illis, quæ dicto modo ſigillatæ, ſubſcriptæ, & munitæ fuerint, quia illæ ſolum publicantur in Curia, & in locis ordinariè ad id deſignatis. Bonacina *ſupra* alijs relatis.

12 Nec obſtat, quod ait Rodriguez *ſupra articulo* 2. ſcilicet, quod quamuis promulgatio requiratur ad hoc, quod lex aliqua noua obliget, non tamen eſt neceſſaria pro declarationibus legum antiquarum, quia cum declarationes ſint quid acceſſorium legum,ipſis ab initio inſunt,& ita cum illis publicātur. Licet enim hoc ita ſit in rebus claris, & manifeſtis,

tunc,

tales enim declarationes inſunt legibus; ſed non in rebus dubijs, & opinabilibus, in quibus poſſunt eſſe diuerſæ opiniones circa intelligentiam legis, quales ſunt huiuſmodi declarationes, ac proinde pro illis erit neceſſaria noua publicatio, quia ſunt veluti nouę leges. Peirinis *ſupra*. Bonacina *ſupra*. Diana *dicta par. 1. Tract.10. Reſol.29.*

13 Ex quo ſit, quod poſitis prædictis conditionibus in dictis declarationibus, ſcilicet quod ſint authenticæ, & promulgatæ, non ſolum deſeruiunt pro illo caſu ſingulari, pro quo ſunt editæ, ſed generaliter pro omnibus ſimilibus, ita vt Iudices omnes ſiue ſæculares, ſiue Regulares debeant iuxta eas iudicare. Ratio eſt, quia ſunt veluti leges generales, magnæ auctoritatis, Pontificiæ videlicet, ac per conſequens deſeruire debent, tam pro caſu quo editæ ſunt, quam pro ſimilibus. Salas *ſupra*. Garzia *de Beneficijs. ſupra*.

4 Caſu etiam dato, quod aliquæ illarum nec autenticæ ſint, nec publicatæ, quales ſunt plures, quę in in hoc opere afferuntur, ſi tamen conſtet illas à Sacra Congregatione emanaſſe, tantæ quoque auctoritatis ſunt, vt quantumuis fides eis non ſit adhibenda, intellige certa, & indubia, neque in iudicio nec extra, iuxta eiuſdem Sacræ Congregationis declarationem ſuperius adductam; nihilominus magnam inducũt probabilitatem, vt potè ab Eminentiſſimis Viris, pietate, doctrina, rerumque vſu præſtantibus editæ, qui etiam Theologos, & Iuriſperitos, alioſque viros doctiſſimos ad conſilium adhibere ſolent. Vide Suarez *lib.6. de Legib. cap.* 1. *num.6.* & Bonacinam *ſupra*.

15 Loquendo autem de S. Congregatione pro negotijs Regularium, ea inſtituta fuit à Sixto 5. in dicta Bulla pro *Controuerſiis, dubitationibus, conſultationibuſque ipſorum*, vt ait Pontifex. Vbi addit. *Cauſas verò quas inter ipſos Religioſos oriri contigerit, iuxta quarumcumque Religionum inſtituta, eorumque diſpoſitionem Superiores illorum definiant, atque terminent*. Quo denotatur Dominos Cardinales huius Congregationis non debere Religioſorum cauſas definire, ſed remittere Prælatis definiendas, & terminandas. Quare, ſi quid aliud in praxi faciant, credendum eſt eos ex expreſſo, vel tacito Summi Pontificis conſenſu id efficere. Conceditur etiam illis in dicta Bulla facultas decidendi controuerſias inter ipſos Regulares exortas ſine forma iudiciaria, Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Viſitationis Apoſtolicæ decretorum obſeruantiam introducendi, dandi licentiam tranſeundi ad arctiorem Religionem, Apoſtatarum, & Eiectorum cauſas cognoſcendi, Viſitatores nominandi, ac obedientium Subditorum erga Superiores, & beneuolentiam Superiorum erga ſubditos procurandi, *quaſi Religioſorum omnium tutiſſimum perfugium*, vt ait Pontifex. Vide dicta *tom.* 1. *c.9. num.4. & 6.*

CONSECRATIO.

SVMMARIVM.

Conſecratio quid ſit. n.1.
Quomodo differat à benedictione. ibidem.
An pertineat ad Prælatos Regulares. n.2.
Chryſma quid ſit. n.3.
Alia remiſſiuè. n.4.

1 CONSECRATIO propriè dicta eſt Sacra Chryſmatis vnctio. Differt autem à benedictione, quod licet ea largè ſumpta conſecratio etiam dicatur, propriè tamen loquendo conſecratio non eſt, cum non ſit Chriſmatis vnctio, ſed ſacramentale quoddam, ſeu cœremonia Eccleſiæ ad petendum à Deo fœlicia, & bona. Azor. *tom.* 1 *Inſtit. Moral. lib.12. cap.20. quæſt.2.* Tamburinus *de iure Abbat. tom.1. diſp.11. quæſit.1.* Quare, quæ propriè conſecrantur ſunt Epiſcopi, Eccleſiæ, Altaria, Calices, Patenæ. Quæ verò benedicantur, dixi ſupra verbo *benedictio, & benedicere n.1.*

2 Ex quo ſit, Conſecrationem propriè, non pertinere ad Prælatos Regulares quantumuis priuilegiatos, ſed ſolum ad Epiſcopos. Ratio eſt, quia Conſecratio propriè ſit Cryſmatis vnctione, Chryſmate autem non poſſe vti Prælatos Regulares prædictos in aliquarum rerum benedictione, conſtat ex declaratione Sacrę Congregationis, quam retuli ſupra verbo *Altare numer.* 3. & verbo *Benedictione, & benedicere num.8. & 11.* & ex alijs, quæ adduxi ſupra verbo *Calix num.3.* Vnde priuilegia, quæ quoad hoc referuntur à Tamburino, *ſupra diſp. 23. quæſit.2.* his temporibus vacant. An tamen pro aliquo caſu durent dicam verbo *Eccleſia n.5.*

3 Chryſma porrò, cuius vſus in benedictionibus prędictis Prælatis Regularibus interdicitur, & de quo plura Vualdenſi *tom.2. de Sacrament. cap.112. & 113.* eſt vnguentum ex oleo oliuarum, & balſamo confectum. Syluester *in ſumma verbo oleum Sanctum num.1.* Toletus *in ſumma lib.2. cap.24. n.2.* Annuatim debet eſſe confectum, ita vt peccatum ſit ſine neceſſitate veteri vti. *Ca. ſi quis alio de conſecrat. diſt.4.* Syluester, & Toletus *ſup.* Conficitur ſolum in die Cœnæ. *Ca. omni tempore de conſecrat. diſt.* 4. Syluester *Ibid.* Barboſa *de offic. & poteſt Epiſcop. Allegat.* 31. *nu.* 5. Solum ab Epiſcopo. S. Thomas 3. *par. q.72. art.3.* An verò id poſſit à Papa ſimplici Sacerdoti committi diſputant Theologi, de quo aliàs.

4 Vide plura de hac re infra verbo *Eccleſia*.

CONSERVATORES.

1 DE hac materia latè egi *tom.2. c.10.* per totum, vt vix aliquid addendum occurrat.

CONSTITVTIONES.

1 DE hac etiam materia quatenus ſpectat ſpecialiter ad Regulares, ſcilicet de Religionum Conſtitutionibus, & obligatione ad illas obſeruandas latè quoque dixi *to.1. c.8.* Vide etiã 4. tom. verbo *leges Regularium*.

CONVERSI, ET CONVERSÆ.

1 SIMILITER de hac materia ſufficienter ſcripſi *tom.2. cap.* 8. vbi per totum caput egi de Conuerſis, Laicis, Oblatis, Donatis, ſeu Commiſſis Religionum. Pariter etiam de fœminis, quæ inter Moniales Conuerſæ vocantur, dixi *tomo* 1. *cap.* 25.

CREDO.

1 QVANDO debeat in Miſſis ommitti ſcripſi *tom.1. c.21. n.27.* Vide Barboſam *in Collect. Bullarij verbo Credo*.

CRVX QVOAD REGVLARES.

S V M M A R I V M.

Quomodo non inferenda in Parochias pro defunctorum corporibus deferendis.n.1.
An deferenda in proceſſionibus cooperta. ibid.
An Cruces, vel noua inſignia ferenda in proceſſionibus. num.2.
Quomodo ponenda in altari. n.3.
Cruce pectorali qui poſſint vti.n.4.

1 DE Cruce quomodo non inferenda à Regularibus in Parochias pro defunctorum corporibus deferendis, niſi ſub certis conditionibus à Sacra Congregatione deſignatis, dixi, *tom. 1. cap.16.num.18.& tom.2.cap.1.num.* 31. Similiter quomodo Crux non ſit deferenda à Regularibus in proceſſionibus publicis niſi cooperta velo, ſeu panno, dixi eo *cap.10.num.19.* Pro quo extat declaratio Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Crux*, & apud Ioannem Nouarium *in Lucern. Regularium verbo Crux. num:1.* An etiam aliqui Prælati Regulares Cruces benedicere poſſint, dixi ſupra verbo *benedictio, & benedicere*.

2 Ex eiuſdem etiam Sacræ Congregationis declaratione habetur primò, non licere ferre in proceſſionibus Cruces, vel noua inſignia præter ſolitum. Secũdò, Presbyteros alicuius Parochiæ non poſſe Crucem propriam erigere in proceſſionibus, ſed incedere debere ſub Cruce Parochiæ. Tertiò, quod in funeralibus vna tantum Crux deferri debet, & illius Eccleſiæ ad quam corpus defuncti defertur, dummodo non interueniat Capitulum Cathedralis, ſub qua omnes funus aſſociantes incedere debent. Barb. *ſup.* Apud quem, & Nouarium relatum de Cruce erigenda à Patribus Capuccinis.

3 Crux neceſſario debet eſſe in Altari, vt in ipſo celebrari poſſit, ita enim habetur ex Regulis Miſſalium, & Cæremonialium, vſuque Eccleſiæ; licèt hæc obligatio non videatur peccati mortalis, ſecluſo contemptu, cum res non ſit adeo grauis. Suarez 3. *tom.in 3.part.diſp.81.ſect.6.§.Quarto addere.* Bonacina *de Sacram.Euchariſt.diſp.4.quæſt. vlt. punct. 9. num.29.* Notant autem aliqui poſſe poni Crucem in Altari ornatam aliquibus paruis Reliquijs, quamuis ipſæ Reliquiæ alias poni non poſſent, eò quod non ſint approbatæ. Ratio eſt, quia tunc non ponuntur tales Reliquiæ propter ſe, aut vt adorentur, ſed per accidens ad ornatum Crucis. Sanchez *tom. 1. in Decalog. lib.2.cap.43.num.17.* Diana *part.5: Tract.5. Reſol. 35.* referens Caſtrum Palaum.

4 Poſſe Cruce pectorali vti aliquos Abbates ex priuilegijs ipſorum habet Tamburinus *de Iure Abbat. tom.1.diſp.26.quæſit.1.numer.11. & 24.* Nota tamen hæc priuilegia non communicari Prælatis Regularibus aliorum Ordinum, quantumuis communicationem generalem omnium priuilegiorum aliarum Religionum habentibus, propter dicta ſupra verbo *Altare num.3.*& verbo *Baculus num.3.* ſcilicet, hæc priuilegia conceſſa eſſe Abbatibus, quia ipſi habent vſum Inſignium Pontificalium vt Epiſcopi.

DARE, SEV DONARE QVOAD REGVLARES.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè.n.1.
Qualiter donare ſit prohibitum Regularibus à Clemente Octauo adhibita declaratione ſub Sanctiſſimo D.Noſt. Vrbano. ibid.
Quid prohibitum à Clemente VIII. & quibus perſonis.num.2.
Qualiter id prohibitum.n.3.
Bona ex quibus prohibita eſt donatio.n.4.
Prohibita eſt etiam donatio inter ipſos Regulares. numero 5.
Quomodo id intelligendum: ibid.
Erogare ſeu expendere in alicuius honorem etiam ipſis prohibitum.n.6.
Quid ex Declaratione ſub Sanctiſsimo Dom.Noſt. Vrbano.ibid.
Caſus in quibus licet Regularibus munera largiri. numero 7.
An in alijs caſibus id liceat. n.8.
An etiam quando propterea non diſſipantur bona Religionis.num.9.
Quid decernatur in Declaratione ſub SS. Dom. Noſt. Vrbano.num.10.
Quomodo moderata Conſtitutio Clementis octaui. numero 11.
Quæ notanda circa prædictam Declarationem. numero 12.
Qualiter recipientes aliquid à Regularibus teneantur ad reſtitutionem. n.13.
Quomodo id declaratum.ibid.
Pœnæ impoſitæ contra Regulares aliquid donantes: numer.14.
Qualiter illæ intelligendæ.n.15.
Quid ſi Religioſus ſucceſſiue plura modica donauerit. num.16.
De abſolutione à prædictis pœnis.n.17.
Quomodo publicanda Conſtitutio Clementis, & Declaratio ipſius ſub Sanctiſſ.D.N.Vrbano.n.18.
Quibus pœnis afficiantur non publicantes.ibid.
De prohibitione contra dantes aliquid in Curia pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda.n.19.
Conſtitutio Bonifatij 8.ibid.
Confirmatio ipſius à Greg.15.n.20.
Quomodo intelligendæ iſtæ Conſtitutiones.n.21.
Quas perſonas comprehendant.n.22.
Quid intelligatur nomine gratiæ, *vel* iuſtitiæ.*n.23.*
Quid per illud apud Sedem Apoſtolicam.*n.24.*
Quomodo id ampliandum.n.25.
An intelligatur Curia, & domus Papæ.n.26.
Quæ actiones ſint prohibitæ. n.27.
Pactum ſeu promiſſio.n.28.
Receptio promiſſionis. n.29.
Dare quidquam ex pacto ſeu promiſſione. n.30.
Recipere aliquid.n.31.
Quid per paruum *intelligatur.n.32.*
An facere promiſſionem de quacumque re ſit prohibitum.n.33.
An recipere promiſſionem. n.34.
An dare, ſeu recipere. n.35.
An dare ex liberalitate, ex conſuetudine, pro ſalario &c.num.36.
An pro gratia, vel iuſtitia iam obtenta.n.37.
An non ſecuto effectu.n.38.

Pœnæ

Pœnæ contra tranſgreſſores. num. 39.
Quis abſoluat ab illis. ibid.
Cum qua conditione. n. 40.
Gratia ſeu iuſtitia accepta irrita ſunt. n. 41.
Denunciari debent trangreſſores. n. 42.
Actiones probibitæ à Gregorio 13. n. 43.
Pœna contra tranſgreſſores. n. 44.
Quomodo intelligenda. n. 45.

1 DE hac materia prout ſpecialiter ſpectat ad Regulares aliqua dicta ſunt in tomis præcedentibus. Primò enim quod illi nihil donare poſſint, dixi *tom. 1. cap. 6. à num. 46.* præſertim 52. & *tom. 2. cap. 19. à n. 54.* Similiter qualiter nihil poſſit dari aut recipi pro ingreſſu Nouitij in Religionẽ, dixi eo *tom. 1. cap. 9. num. 37. & cap. 24. à n. 30.* Item de donationibus Nouitiorum qualiter aut quomodo faciendæ, eo *cap. 24. à num. 32.* Modo tamen duo præcipuè diſcutienda ſunt, primùm de donationibus Regularium prohibitis à Clemente 8. in Conſtitutione *de largitione munerum*, quæ incipit *Religioſæ* anno 1594. 13. Calend. Iulij edita, quæ habetur in 3. tom. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones Clem. 8. *num.* 28. Et ſi enim ea, vt dixi *tom. 1. c. 6. n. 55.* multis in locis recepta non eſt, vel ſaltem non eo rigore quo verba ipſius ſonant, vt dixi *tom. 2. c. 19. n. 54.* Nihilominus prætermittenda non eſt, tum quia inter magis timoratos eſt in vſu, tum quia videtur innouata in decretis Sacræ Congregationis *de Apoſtatis, & eiectis* ſub SS. D. N. Vrbano, vt dixi dicto *c. 6. n. 55.* Tum præcipuè, quia idem SS. D. N. Vrbanus nuper dum huic tertio tomo Summæ edendo incombebam ſub die 16. menſis Octobris anni 1640. litteris datis in forma Breuis, confirmauit, & approbauit Declarationem quandam prædictæ Conſtitutionis Clem. 8. factam à Congreg. nonnullorum Prælatorum Romanæ Curiæ ab ipſo SS. D. deputata, & coram Eminentiſſimo Cardinali S. Onuphrij habita, in qua præter alia inferius referenda de dicta Conſtitutione Clem. 8. ſic habetur. *Quam in reliquis eius partibus eadem Sanctitas omnino obſeruari iubet, & quatenus opus ſit, innouat, quemcumque prætenſum non vſum, aut prætenſum vſum, ſeu prætenſam conſuetudinem damnando, & irritando.* Modo ergo his temporibus, excluſa quacumque non receptione dictæ Conſtitutionis Clementis, ſeu etiam conſuetudine in contrarium, eidem Conſtitutioni ſtare debent Regulares omnes, iuxta Declarationes tamen dictæ Congregationis, quas ſuis locis inſerimus. Secundum, de quo agetur in præſenti erit de donationibus, & promiſſionibus pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda in Curia, iuxta Conſtitutiones Bonifacij 8. Gregor. 13. & Clementis 8. In quibus etiam ſpecialis mentio fit ipſorum Regularium.

2 Quoad primum ergo Clem. 8. in dicta Conſtitutione verbis relatis dicto *cap. 19. num.* 55. Regularibus perſonis vtriuſq; ſexus omnem, & quamcumque largitionem interdicit. Vnde quoad perſonas quibus interdicitur hæc largitio comprehendit Conſtitutio hæc omnes Religioſos, & Religioſas, non tamen milites Regulares, vt patet ex contextu, & dixi *tom. 2. cap. 5. num.* 20. nec etiam Tertiarios, Pinzocheras, Oblatos, ſeu Oblatas non emittentes tria vota, quia tales re vera Religioſi non ſunt, maximè quoad hæc odioſa. Sorbus *in compend. priuileg. Mendicant. verbo dare in expoſit. huius Bullæ §. & dum dicitur.* Bartholomeus à S. Fauſto *in Theſauro Relig. lib. 8. quæſt.* 205. Nec etiam Nouitios, aut Nouitias, propter eamdem rationem. Idem *quæſt.* 106. Secus dic de eo qui facta profeſſione in vna Religione tranſiuit ad aliam in qua eſt Nouitius. Ille enim verè eſt profeſſus prioris Religionis. Bonacina *in Tract. de largitione munerum punct. 2. nu.* 5. Comprehendit etiam Religioſos, ſiue Religioſas extra clauſtra exiſtentes, quia locus non eximit ab obſeruantia Conſtitutionis Pontificiæ. Sorb. *ſup. §. ſed illæ perſonæ.* Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt.* 207. Quid ſentiendum de Religioſis habentibus beneficia Eccleſiaſtica dixi *to. 2. ca. 18. num.* 33. De Epiſcopis autem Religioſis dicendum non comprehendi hac Conſtitutione, quia ipſi habent tam liberam adminiſtrationem bonorum ſui Epiſcopatus quam alij Epiſcopi non Regulares, iuxta dicta *to. 1. ca. 17. num. 5. & 6.* An verò poſſint teſtari agunt Rodriguez *to. 3. quæſt. Regular. quæſt. 69. art.* 4. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 6. num.* 10. & alij. De quo alibi.

3 Quoad modum etiam largiendi interdicitur prædictis aliquid elargiri, prout ait Pontifex in Bulla, *directè, palam, vel occultè, tam communi, quam particulari, & propriè nomine, etiam ſub quouis Statuti, vel conſuetudinis, ſeu verius corruptelæ, aut alio prætextu, vel quacumque cauſa,* Et infra *non ſolum per ſe ſed etiam per alios.* Vnde fit quod Regulares commodantes, vel mutuantes aliquid animo non repetendi, vel etiã condonantes aliquod debitum, tranſgrediantur hãc Conſtitutionem, quia hoc eſt indirectè donare. Sorbus *ſupra verſ. tertia generalitas.* Regulares autem vendentes aliquam rem etiam infimo prætio, probabile eſt non tranſgredi dictam Conſtitutionem, ac per conſequens quod poſſunt Moniales, verbi gratia, res quas elaborant vendere exiguo, ſeu infimo ſui laboris prætio contentæ, quia non alienant aliquid adquiſitum Monaſterio, quod ſolum videtur prohiberi dicta Conſtitutione, ſed tantum non adquirunt id quod poſſent adquirere. Bonacina *ſupra punct. 1. numero* 5. Diana *part. 1. Tract. 6. de paupert. Religioſ. Reſol.* 6. Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſputat. 9. quæſit.* 2. Vide dicta *tom. 1. cap. 19. num.* 60. An verò poſſint Religioſi ſæcularem volentem illis dare aliquid, rogare vt dent, verbi gratia, conſanguineo ſuo, dixi *to. 1. cap. 6. num.* 47. Vide de hoc Soſam *in explicat. huius Bullæ num.* 73. Fagundez *in 2. Eccleſ. præcept. libro 8. capitulo 7. numero* 18. & Dianam *ſupra Reſolut.* 8.

4 Bona porrò ex quibus largitio hæc prohibetur, vt conſtat ex verbis Bullæ, quæ dicto *tom. 2. cap. 19. numero* 54. retuli, ſunt bona, ſiue communia Monaſteriorum, ſiue particularia Religioſorum, aut quomodocumque eis applicata ſeu appropriata, & quocunque etiam modo ab illis adquiſita. Exiſtimat autem Beia *in reſponſionibus caſ. conſcient. par. 5. caſu* 32. primò, Religioſum de ijs quæ poſſidet facultate Sedis Apoſtolicæ poſſe ad libitum diſponere in licitos, & honeſtos vſus, & de his donare abſque ſuorum Superiorum licentia, præſertim intuitu pietatis, quia Bulla ſolum loquitur de donatione eorum quæ ſunt ſubiecta reuocationi, & diſpoſitioni Prælatorum, qualia non ſunt ea quæ Religioſus poſſidet de Indulto Sedis Apoſtolicæ. Hæc tamen ſolum ſunt vera, quando Papa concederet liberã adminiſtrationẽ independenter à Prælatis Religionis, quod rarò contingit. Quando enim penſionem, vel peculium Religioſo concedit, ſolum illi tribuit vſum illius, non diſpenſando in voto paupertatis, neque in iſta Conſtitutione Pontificia. Secũdò ait Beia, quem ſequitur Diana *ſup. Reſ.* 19. quod ſi ea quæ Religioſus adquirit

dantur ſibi à Prælato ad proprium vſum, ita vt de illis neque Prælato, neque Cõuentui rationem reddat, ſed ſuo commodo, & damno impendat, poteſt tunc totum quod parcè viuendo ſibi detrahit pio fine alijs donare. Nam ſi ea poteſt in vſus corporis conuertere, multo magis in vſus animæ. Vnde infert quod quando Prelati Mendicantium concedunt Magiſtris ſui Ordinis, qui cathedras in publicis Vniuerſitatibus legũt, redditus omnes ipſarum ad vſum propriũ, poſſe illos de ijs quibus parcius, & Religioſius viuendo ſibi ſuperſunt, conſanguineis pauperibus ſubuenire. Hoc tamen non placet Bonacinæ *ſupra punct.* 2. *n.* 4. & ait, quod Beia nimium laxare videatur habenas in hac materia; eo quod cum Religioſo nõ detur libera adminiſtratio illorum bonorum, ſed tantum limitata pro ſui ſuſtentatione, & victu, non poteſt illa in alios vſus expendere, niſi ſeruatis ſeruandis. An verò ſaltem per modum eleemoſynæ iſtæ donationes licitæ ſint, inferius dicetur.

5 Prohibetur etiam in hac Conſtitutione quæcumque largitio ſeu donatio munerum inter ipſos Religioſos, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 6. *num.* 54. Quia tamen huius prohibitionis cauſa aſſignatur à Pontifice, *Ne praua ambitione impulſi pro conſequendis in ſua Religione gradibus, & dignitatibus, alter alterius gratiam, aut beneuolentiam aucupetur*. Ideo probabile eſt, non incurrere pœnas huius Conſtitutionis Religioſos qui alio titulo præter quam dictæ ambitionis alijs Religioſis munera donant. Lex enim fundata in præſumptione ceſſat, quando ceſſat ipſa præſumptio. l. *ceſſante de Appellat.* Diana *ſupra Reſol.* 18. Tamburinus *ſupra diſp.* 9. *quæſit.* 9. poſt Ioannem Valerum *in different. vtriuſque fori verbo munera num.* 82. Requiritur tamen licentia Prælati implicita, vel explicita, generalis, vel ſpecialis, iuxta leges, vel conſuetudines Religionum. Tamburinus *ſup.* Quia verò in eadem Conſtitutione Clementis dicitur licentiã iſtam, quæ requiritur ad largitiones iſtas munerum inter ipſas perſonas Religioſas debere eſse *in ſcriptis*, ideo in Declaratione, de qua ſupra *num.* 1. dixi factam fuiſse à Congregatione Prælatorum ſub SS. D. N. Vrbano, declaratur, quod quando non eſt ſuſpicio ambitionis ſufficiat licentia *etiam oretenus* conceſsa. Quo denotatur quod ſi ſit talis ſuſpicio (intellige rationalis, & cum fundamento) requiratur dicta licentia etiã *in ſcriptis*. Nota etiam ex eodem Clemente ſolum debere eſse *rerum minimarum*, vt in eius Conſtitutione dicitur.

6 Prohibentur etiam Regulares erogare, ſeu expendere pecunias in alicuius honorem illis verbis. *Inſuper prohibemus ne vnquam eiſdem Regularibus liceat vllas pecunias quoquomodo erogare in alicuius etiam benefactoris, aut Protectoris, vel Ordinarij honorem, etiam occaſione tranſitus, vel primi ingreſſus, aut ad beneficiorum acceptorum memoriam, gratique animi teſtificationem, ſeu pro prædictis perſonis quauis auctoritate ſeu dignitate fulgentibus honorificè, lautè, & opiparè excipiendis, ſeu pro quibuſuis conuiuijs eiſdem, aut cuiuis alteri quacumque occaſione, vel cauſa exhibendis, vel pro comeſſationibus, aut compotationibus quibuſuis perſonis tam eiuſdem Ordinis Congregationis, Monaſterij, Domus, aut loci, quam extraneis largiendis, aut pro exhibendis ſpectaculis etiam pijs intra Eccleſiam, Monaſteria, & domos ſacras, ſeu pias, vel extra eas, in quibuſuis publicis aut priuatis, ſacris, aut profanis locis, etiam vbi Sanctorum, & Sanctarum vita, aut res piæ geſtæ etiam in memoriam paſſionis dominicæ populis ſpectanda proponuntur, aut aliàs in prædictis, ſiue in quibuſuis rebus ſuperuacaneis, ad pompam, & oſtentationem, aut ad oblectationem, vel paucorum lucrum, & priuata commoda quomodolibet pertinentibus.* Ex eo autem quod Pontifex addit verba illa *honorificè, lautè, & opiparè*, probabiliter colligitur non interdici Regularibus præbere prandia, ſeu conuiuia moderata, & honeſta, dictis, vel alijs perſonis benemeritis. Soſſa *in expoſitione huius Conſtitutionis num.* 91. Tamburinus *ſupra quæſit.* 3. *num.* 11. & 12. Cui conſonat ſupradicta Declaratio ſub SS. D. N. Vrbano, in qua ſic habetur ad intentum. *Comeſſationes autem, compotationes, & conuiuia in excipiendis præſertim Benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinarijs honorificè, & lautè, de quibus in §. 5. & 6. eiuſdem Conſtitutionis, cenſeri tantummodo prohibita, ſi decentia ſtatus Regularis aduerſentur.* Vbi notanda illa vox *præſertim*; ea namq; denotatur idem dici debere etiam reſpectu aliarum perſonarum ſimilium, cum illa tamen conditione *ſi decedentia* &c.

7 Sunt tamen aliqui caſus in ipſa Conſtitutione contenti, in quibus licita eſt Regularibus largitio ſeu donatio munerum, etiam ſtando in terminis ipſius, (nam quid ſentiendum ſit ſuppoſita Declaratione Congregationis ſub SS. D. N. de qua ſupra, inferius *num.* 10. dicetur.) Primus quando ſit propter cauſam quæ in *Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione, re maturè diſcuſſa, vnanimi conſenſu omnium, Superiorumque permiſſu approbata fuerit*. Vnde non ſufficit ea cauſa quæ ſolum approbata eſt in Capitulo Prouinciali, aut aliquo diſsentiente, aut ſi non adſit pro ipſius approbatione vltra conſenſum Capitularium permiſſio Superiorum. Sorbus *ſupra §. primus caſus eſt*. Bonacina *ſup. punct.* 1. *num.* 7. Secundus, quando ea quæ donantur ſunt *leuiora eſculenta, aut poculenta, ſeu ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuſcula, communi tantum, numquam verò particulari nomine (vbi Superiori de conſenſu Conuentus videbitur) tradenda*. Circa quem, obſerua primo, quod licet per leuiora iſta eſculenta, aut poculenta intelligant aliqui cum Sorbo *ſupra §. Tamen contrarium* & Bartholomeo à S. Fauſto *ſupra quæſt.* 218. ea quæ non attingunt valorem rei, quæ in furto induceret peccatum mortale, v.g. valorem trium Iuliorum, alij verò dicant intelligi ea, quæ intra duos vel tres dies conſumuntur, melius tamen dicitur id relinquendum arbitrio boni viri, habita conſideratione dantis, & recipientis. Ioannes Valerus *ſupra num.* 59. Diana *ſup. Reſolut.* 13. Per ea etiam intelligi poſsunt, & cum eadem licentia, res medicinales leuiores, quæ etiam eſu, aut potu ſumuntur, vt ſunt petræ Bezar, pulueres, liquores &c. Bonacina *ſup. num.* 9. Per *ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuſcula* intelligi poſsunt libelli aliquot deuoti, thecæ Reliquiarum, Imagines, Roſarij, *Agnus Dei*, & ſimilia exigui prætij, quæ dari poterunt ex prædicta licentia. Sorbus *ſupr. §. & aduertendum*. Obſerua ſecundo, probabile eſse caſus prædictos exceptos in hac Conſtitutione extẽdi etiã ad ſimiles: ita vt Religioſi poſſint etiam leuiora alterius generis ex eadem licentia Prælatorũ dare. Diana *ſup. Reſol.* 7. ex Ioanne de Cruce, Soſsa, & Scortia. Obſerua tertiò, hanc licentiam largiendi huiuſmodi leuiora ſufficere quod ſit data ſemel pro ſemper, ne obtundantur aures ſuperiorum. Sorbus *ſup. §. Hæc autem licentia*. Tertius, quando aliquid expenditur *pro diuino cultu* v.g. pro apparatu diei feſti, Euchariſtia exponenda, proceſſionibus &c. Bonacina *ſupra num.* 10. Quartus, quando datur aliquid in eleemoſinam *pro veris Chriſti pauperum indigentijs, ſeruato in hoc*

Chari-

Charitatis ordine, & habita neceſſitatis ratione, & conſilio, & conſenſu Superiorum, ſubleuandis. Eleemoſyna enim eſt opus pium, & aliquando debitum. Tamburinus *dicto quæſit. 3. num. 13. & 14.* ex Riccio, Soſa & aliis. Notat autem Pontifex pro duobus caſibus præcedentibus permitti in illis dictas expenſas ſeu largitiones munerum *aliàs in rebus licitis, & per Capitulum Generale aut Prouinciale non prohibitis, vel taxam ibi forſan præſcriptam non excedentibus.* Quintus eſt, pro hoſpitalitate, præſertim erga pauperes, & peregrinos, iuxta modum in ipſa conſtitutione præſcriptum. Pro quo vide auctores relatos, præſertim Sorbum *à §. vltimus caſus.*

8 Sunt etiam alij caſus non comprehenſi in Bulla, quibus etiam licitè donare poſſunt, accedente licentia ſuperioris, Regulares. Primus, quando non eſt mera donatio, ſed alius contractus, puta venditionis, locationis, mutui, vel commodati, ſeruatis aliàs ſeruandis, ſi talis res alienari non poſſit. Hi enim contractus non ſunt donationes liberales, quæ ſolæ in Bulla prohibentur. Bartholomeus à S. Fauſto *ſupr. quæſt.* 227. Secundus, quando datur aliquid titulo gratitudinis in recompenſationem beneficiorum. Talis enim donatio non eſt gratuita, & liberalis, de qua ſolum eſt ſermo in Bulla, ſed antidoralis, & aliquo modo debita, ſcilicet in recompenſationem beneficiorum, præſertim quia gratitudo iure etiam naturæ eſt debita hominibus *l. ſi non forte ff. de conditionib. indeb. & l. ſi non ſit ff. de peten. hæred.* Vnde non eſt credendum prohiberi à Pontifice. Sorbus *ſup. §. Item alius caſus,* Bartholomeus à S. Fauſto *ſup.* Bonacina *ſup. punct. 3. num. 2.* Nec obſtat quòd in verbis adductis *nu. 6.* expreſsè dicatur *in alicuius etiam benefactoris &c. aut ad beneficiorum acceptorum memoriam, gratique animi teſtificationem.* Reſpondent enim prædicti auctores ibi ſolum id prohiberi erga Superiores, Protectores, Generales &c. Sed quia ibi dicitur *benefactoris* quod eſt nomen commune aliis, ideo commodius credo reſponderi poſſe, iuxta ibi dicta, ſolum prohiberi prædicta, quando non fiunt moderatè, & honeſtè, ſed lautè, opiparè, & honorificè, vt ibi notatur in ſequentibus. Similiter, quia lex gratitudinis poſtulat quod plus reddatur quam ſit acceptum, ex S. Thom. 2. 2. *quæſt. 106. art. 6.* ideo aliquid pluſquam acceperit (moderatum tamen ad arbitrium prudentis viri) poterit Religioſus ex prædicta licentia largiri. Ioannes Valer. *in differ. vtriuſque fori verbo munera num. 97.* Diana *ſupr. Reſol. 16.* alios referentes. Vnde inferunt plures ex relatis auctoribus, poſſe Regulares famulis, medicis, procuratoribus, aduocatis, & ſimilibus fideliter inſeruientibus, dare aliquid vltra ſalarium, vel in recognitionem fidelitatis, vel vt fideliùs agant, vel etiam ad redimendum vexationem, quæ eſſet ſi malè ſe gererent. Idem etiam dicunt de Monialibus dantibus ſuo Confeſſario aliquid vltra aſſignatum ſtipendium. Bartholomæus à S. Fauſto *ſupr.* Tamburinus *ſupr. quæſit. 8.* Semper tamen in his caſibus præſupponenda eſt licentia ſuperiorum. Tertius caſus, in quo Regulares etiam poſſunt dare aliquid, præſuppoſita dicta licentia, eſt quando id datur alicui à quo maiores eleemoſynæ ſperantur. Quia hæc donatio non eſt gratioſa, cum intendat compenſationem, imò taliter dare potius eſt recipere, vel diſponi ad recipiendum, quam dare. Diana *ſupr. Reſol. 15.* Et ſi oppoſitum tueatur Bonacina *ſup. punct. 3. in fine.* Quartus caſus aſſignari poteſt, & frequens valdè, quando ſcilicet Religioſus accipit aliquam pecuniam à ſeculari diſponendam nomine illius inter quoſcumque voluerit. Sed de hoc, quamuis dixerim *tom. 1. cap. 6. num. 39.* probabilius eſſe non poſſe fieri à Religioſo, nihilominus ſatis probabile eſt contrarium, & in praxi ſecurum, ſi fiat de licentia ſuperiorum. Bartholomæus à S. Fauſto *dicto lib. 8. qu. 108.* Tamb. *ſup. qu. 6.*

9 Addunt etiam aliqui, generaliter loquendo licitum eſſe Regularibus aliquid largiri quoties non diſſipantur bona Religionis, nec eſt occaſio ambitionis. Ita Diana *ſup. Reſolut. 33.* ex Granado. Sed quia hæc regula ampla ſatis eſt, & multis periculis expoſita, & ex alia parte quæcumque donatio à Religioſo facta ſit aliqualis diſſipatio bonorum Religioſis; cum quidquid Monachus adquirit ſint bona Religionis, ideo regulis ſupra adductis ſtandum erit, in vi conſtitutionis Clementis.

10 In Declaratione tamen Congregationis ſub Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbano, de qua ſupra *num. 1.* & cui his temporibus ſtare debemus, hæc habentur, quibus tam ea quæ dicta ſunt circa Clementis conſtitutionem, quam quæ dicentur valdè elucidantur. *Congregatio ſpecialiter à SS. D. N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. coram Eminentiſſimo Cardinali S. Onuphrij maiori Pœnitentiario, ac Vrbis Prouicario deputata, authoritate ſibi attributa declarauit, & declarat, munera à Religioſis vtriuſque ſexus tribui poſſe ex cauſis gratitudinis, conciliationis beneuolentiæ, eiuſque conſeruationis erga ipſam Religionem, vel Conuentum, aliiſque cauſis ex ſui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modeſtè tamen, ac diſcretè, & dummodo id non fiat, niſi de Superiorum localium licentia, ac etiam cum conſenſu maioris partis Conuentus, ſi talis conſenſus de iure, vel ex conſtitutionibus, ſeu conſuetudinibus cuiuſque Religionis reſpectiuè, in huiuſmodi caſibus requiratur. Conſenſum verò Conuentus in §. 3. eiuſdem conſtitutionis ad leuiora eſculenta, aut poculenta, ſeu ad deuotionem, & Religioſitatem pertinentia munuſcula largienda &c. requiſitum, intelligi debere de conſenſu aliàs de iure requiſito, & vbi concurrit ambitionis ſuſpicio, qua ceſſante, nec in his requiri licentiam Superiorum in ſcriptis in §. 4. eiuſdem Bullæ requiſitam, ſed ſufficere licentiam oretenus eiſdem conceſſam, declarat.* Hæc ibi.

11 Ex quibus iam patet, qualiter id quod habetur in dicta Conſtitutione Clementis, & quod retuli *num. 7.* de cauſa propter quam concedi debeat Regularibus licentia largiendi munera, ſcilicet quod ſit approbata *in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione,* &c. moderatum, & coarctatum ſit, ita vt ſufficiat licentia Superiorum localium &c. cum conditionibus aſſignatis. Patet etiam, qualiter illud de conſenſu Conuentus requiſito *ad leuiora eſculenta, aut poculenta, ſeu ad deuotionem &c. pertinentia munuſcula* tribuenda, de quo eo *num. 7.* etiam dixi, moderatum quoque ſit, & reſtrictum ſolum ad conſenſum de iure requiſitum, & vbi concurrit ambitionis ſuſpicio. Patet ſimiliter, qualiter id quod dixi *num. 8.* de largitione munerum titulo gratitudinis maximè procedat in vi dictæ declarationis, vt conſtat ex illis verbis *Ex cauſis gratitudinis* &c. Idem dico de eo quod eodem *nu. 8.* dictum manet de largitione munerum illis à quibus maiores eleemoſynæ ſperantur.

12 Circa prædictam tamen Declarationem Congregationis Prælatorum ſub SS. D. N. aliqua expendenda ſunt. Primùm, quod cum in ea concedatur facultas Regularibus munera largiendi ex cauſis *actum virtutis, & meriti continentibus* &c. ſub hac clauſula, cum ampliſſima ſit, comprehendi non ſolum actum Charitatis erga Deum, & proximos, ſed etiam pieta-

tis

tis erga parentes, eleemoſynæ erga pauperes, beneficientiæ erga proximos, & ſimiles, hi enim omnes ſunt actus virtutis. Secundum, quòd illa particula *ex ſui natura* denotari videtur, quod quamuis aliqui ex prædictis actibus aliqua mala circumſtantia, finis &c. vitientur, ſi tamen ex ſua natura, id eſt, ex parte ſui obiecti ſunt actus virtuti, & meriti, liceat munera elargiri ex illis. Tertium, quod illa particula *localium* cum agitur de ſuperioribus, quorum licentia requiritur ad hoc quod Regulares poſſint donare, non eſt limitatiua, ſed potius ampliatiua. Hoc eſt, quod per illam denotatur quod non requiratur ad id licentia Capituli Generalis, aut maiorum Superiorum, ſed ſufficiat *Superiorum localium*. Ita enim accepi à Viro quodam docto qui prædictæ Congregationi affuit, & hanc eſſe ipſius mentem mihi dixit. Quartum, quod illæ clauſulæ *ſi talis conſenſus de iure requiratur*, vel *de conſenſu aliàs de iure requiſito*, appoſitæ maximè videntur ad denotandum hanc largitionem munerum Regularibus permiſſam de ſola licentia *ſuperiorum localium* eſſe ſolum rerum mobilium non prætioſarum. Nam ad largitionem rerum immobilium, ſeu mobilium prætioſarum Eccleſiaſticarum, cum ſit quædam alienatio ipſarum, requiritur de iure conſenſus Capituli, ſeu maioris partis ipſius. *cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienand. in 6. & authentic. hoc iuſ. de ſacr. ſanct. Eccleſ.* & notant communiter Doctores, ſpecialiter Panormitanus *in cap. nulli de reb. Eccleſ. non alienand. & capit. 1. de his quæ fiunt à Prælat. & in capit. tua, & in cap. cum Apoſtolica de reb. Eccleſ. non alienand.* Syluester *in ſumm. verb. alienatio qu. 2. numer. 3.* Quaranta *in ſumm. Bull. verbo alienatio num. 4.* Vide dicta *2. tom. ſumm. cap. 19. num. 62.*

13 Recipientes autem quicumque illi ſint, etiam ſi Cardinales, vel Protectores fuerint, aut in quacumque alia dignitate conſtituti, aliquid à Religioſis in caſibus quibus ipſi dare prohibentur in Bulla Clementis, tenentur ad reſtitutionem rei acceptæ. Ita vt, reſtitutione ipſa realiter non facta, neque in foro conſcientiæ abſolui poſſint. Ita enim decernitur expreſsè in Bulla. Vnde fit, quod abſolutio ante exhibitam actualem reſtitutionem ſoli Papæ reſeruata ſit. Bonacina *ſup. punct. 4. num. 1.* Limita tamen, modo pœnitens moraliter ſatisfacere poſſit, alias abſolui poterit data cautione de reſtitutione facienda, quādo commodè poſſit. Præcepta enim Eccleſiæ benignè interpretari debent. Bonacina *ibid. num. 3.* Tenetur autem ad reſtitutionem ante Iudicis ſententiam, quia hæc reſtitutio non tam eſt pœna, quam obligatio ex natura rei orta, poſito quod Religioſus dare non potuit. Sorbus *ſupr. §. nunc tertiò*. Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt. 225.* Porro, reſtitutio facienda eſt non ipſi Religioſo, qui dedit, ſed Monaſterio, de cuius bonis facta eſt donatio, vel ſi non de eius bonis facta eſt, illi Monaſterio, in quo Religioſus profeſſionem emiſit, vel ſi nomine alicuius Communitatis facta eſt, ipſi Communitati, numquam tamen, nec qui donauit, nec aliqua Communitas Ordinis remittere poteſt hoc debitum, aut recipientem ab onore reſtituendi eximere, aut concedere quod in pauperes id erogetur. Ita enim habetur expreſsè in Bulla. Bartholomæus à S. Fauſto ibid. *quæſt. 226.* Additur autem circa hoc in prædicta declaratione ſub Vrbano. *Reſtitutionem verò receptorum Conuentibus faciendam, de qua in §. 7. ibidem cautum eſt, intelligi debere de Conuentibus, ad quos data, donata, ſeu miſſa de iure pertinent, ſi id commodè fieri poteſt, aliàs Conuentui eiuſdem Religionis viciniori loco, vbi petita ſuit abſolutio, reſtituantur.* Huic ergo diſpoſitioni hoc tempore ſtandum eſt.

14 Pœnæ autem impoſitę contra Religioſum donantem ſunt priuatio eo ipſo dignitatum, graduum, munerum, & officiorum, inhabilitas ad ea, & alia quæcumque, perpetua infamia, priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ abſque vllo ſuperioris decreto, & quod procedi poſſit contra eum tamquam contra furti, & ſimoniæ criminum reum. Ita enim habetur in Bulla. Circa quæ primò obſeruandum, quod per dignitates, gradus &c. intelligitur id quod dixi *tom. 1. ca. 10. nu. 32.* Quidquid alij dicant. Secundò, quod quamuis in Bulla dicatur has pœnas incurri *eo ipſo, & abſque vllo Superioris decreto, aut miniſterio, & ipſo facto*, nihilominus ſatis probabile eſt, iuxta dicta *tom. 1. eo cap. 10. num. 31.* requiri aliquam ſententiam, criminis, aut delicti declaratoriam, prout etiam indicant Sorbus *ſup. §. circa quas*, Bartholomeus à S. Fauſto *ſupra quæſt. 230.* & probabile reputat Bonacina *ſupr. punct. 5. num. 3.* Tertiò, quod circa diſpenſationem in huiuſmodi pœnis videnda ſunt quæ dixi *tom. 1. eo capit. 10. num. 35. & cap. 18. num. 46.* An verò aliqui etiam Confeſſarij poſſint in eis diſpenſare, vide dicta ſupra verbo *Confeſſarius Regularis nu. 8. & 12.* Et nota quod Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt. 232.* dicit, quod per priuilegium Pauli 3. conceſſum Patribus Ieſuitis, de quo egi dicto loco, poſſunt Confeſſarij gaudentes tali priuilegio abſoluere à dictis pœnis, quia in eo priuilegio datur facultas abſoluendi ab omnibus pœnis. Pro quo vide dicta ibidem.

15 Quia autem prædictæ pœnæ rigidiſſimæ ſunt, & pœna debet eſſe proportionata culpæ, ideo ſine dubio non pro quacumque largitione, ſeu donatione munerum, etiam contra Bullam facta, illæ incurrentur. Quare probabile valdè mihi eſt, quod etſi Religioſus donans ſine licentia rem eius valoris, quæ eſt ſufficiens materia in furto ad peccatum mortale, peccet mortaliter contra votum paupertatis, iuxta dicta *tom. 1. cap. 6. num. 57.* non tamen incurret pęnas huius Bullæ, niſi donatio ſit duorum aureorum. Ratio eſt, quia ita declarauit ipſemet Clem. VIII. viuæ vocis oraculo Claudio Aquauiuæ Generali Societat. Ieſu, habetque fundamentum hæc declaratio in ipſo iure, in quo ſumma duorum aureorum dicitur modica *l. ſi oleum 15. fin. iuncta l. ſequ.* vbi Gloſſa *ff. de dolo*, cum Felino *in cap. interfeciſti de homicidio*. Filiuccius *tom. 2. tract. 34. cap. 3. quæſt. 9. num. 65.* & alij quos citat, & ſequitur Diana *ſupr. Reſol. 5.* Adminus videtur ſtandum huic taxæ, vbi legitimus Superior aliud non determinauerit, pro vt in aliquo loco eſt factum. Bon. *ſup. punct. 5. num. 6.*

16 An verò huiuſmodi pœnæ incurrantur à Religioſo, qui non ſemel, ſed ſucceſſiuè plura modica donauit, quæ tandem perueniunt ad dictam quantitatem notabilem, videtur philoſophandum, vt dixi *tom. 1. cap. 6. num. 58.* de quo etiam Bonacina *ſupr. num. 7. & 8.*

17 Maximè tamen notanda, quæ circa abſolutionem à prædictis pœnis ſtatuuntur in Declaratione adducta ſub SS. D. N. Vrbano his verbis. *Inſuper eadem facultate ſibi tributa, omnes qui hucuſque aduerſus ſupradictæ conſtitutionis Capitula hic moderata largiti fuerunt, vel receperunt, à pœnis quibuſcumque in eadem conſtitutione inflictis, & incurſis poſſe, & debere à proprijs Confeſſarijs abſolui in foro conſcientiæ, etiam non facta prius huiuſmodi rerum donatarum, ſeu datarum reſtitutione. Quoad eos vero qui præter modum prædi-*

ctum grauiori Religionis detrimento largiendo, vel recipiendo tranſgreſſi ſunt, ſed ob inopiam reſtituere nequeunt eadem Sanctitas concedit maiori Pœnitentiario, vt de præteritis, vſque ad diem datæ præſentium, in foro conſcientiæ abſoluat, diſpenſet, & condonet, ſeu abſolui, diſpenſari, & condonari mandet, prout in Domino magis expedire iudicauerit.

18 Vult etiam Pontifex Clemens in fine Bullæ quod eius exempla ſeu illorum compendia in libris quorumcumque Statutorum prædictorum Monaſteriorum, Prioratuum, Collegiorum, Domorum, Ordinũ, & Congregationum (quoad Moniales in vernaculũ, & vulgarem cuiuſque regionis verſa) & à loci Ordinario, qui id quamprimum fieri curet, ſubſcripta, inſerantur, & ſaltem quotannis in Capitulis, ſiue Congregationibus cuiuſque earum, alta, & intelligibili voce legantur. Hæc tamen vix obſeruantur, vt notat Ioannes Valerus *ſupra verbo munera num.* 106. forſan quia Pōtifex ſolũ vſus eſt verbo *volumus*, quod nõ ſolet ad culpam obligare. Cæterum, quod attinet ad publicationem dictæ Conſtitutionis Clementis, ipſiuſq; interpretatione hæc præcipiuntur in præfata Declaratione. *Et ne prædictæ Clementis VIII. Conſtitutionis memoria dilabatur, Superiores locales cuiuſcumq; Monaſterij, Conuentus, Domus, ac Collegij Regularis ſub pæna priuationis officij, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo iure incurrenda efficere teneantur, vt in perpetuum ſingulis annis menſe Ianuario non ſolum prædicta Conſtitutio (quam in reliquis eius partibus eadem Sanctitas omnino obſeruari iubet, & quatenus opus ſit innouat, quæcumque prætenſum non vſum, aut prætenſam vſum, ſeu prætenſam conſuetudinem, damnando, & irritando) verum etiam hoc Decretum in aliqua publica Congregatione, vel ſaltem in publica menſa perlegantur. Omnibus tam Eccleſiaſticis perſonis etiam Regularibus, quàm laicis cuiuſcumque ſint Ordinis, conditionis, gradus, ac dignitatis, etiam ſpeciali nota dignis, & qui ſub generali diſpoſitione non comprehenderentur prædictam Clementis Conſtitutionem contra præſentis Decreti tenorem declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.*

19 Circa ſecundum, quod propoſui tractandum ſub hoc verbo *dare*, ſcilicet de prohibitione Pontificia, quæ eſt contra dantes aliquid in Curia pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda. Notandum, Bonifacium 8. in Extrauaganti *Excommunicamus*, quæ habetur inter Extrauagantes communes *in tit. de excommunicat. capit.* 1. quæ etiam extat *in* 1. *tom. Bullar.* Laertij inter Conſtitutiones ipſius Bonifacij *num.* 1. ſic ſtatuiſſe: *Excommunicamus, & anatematizamus ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtra, omnes clericos, Religioſos, & laicos vtriuſq; ſexus, ſiue ſint familiares Curiæ, ſiue alij vndecumque, qui aliquod pacta fecerint ſeu aliquod paruũ, vel magnũ promiſerint, vel promiſſione receperint, aut ex pacto ſiue promiſſione occulta, vel manifeſta facta ſub generalibus, & plenarie nõ expreſſis, ſiue ſit ſub ſpecialibus, & expreſſis apertè verbis, quicquã dederint, aut receperint, magnum vel paruum, vel promiſſionem de quacumque re aut vtilitate propter hoc conſequenda fecerint, vel receperint, pro aliqua iuſtitia, ſiue gratia pro ſe aut pro alio in cauſis, vel iudicijs ſeu alias per litteras Apoſtolicas, & quibuſque modis apud Sedem Apoſtolicam obtinendã. Et hanc ſententiam ad promittentes, & acceptantes dantes, & recipientes, duximus extendendam. Illos quoque qui aliquem ſciuerunt culpabilem in prædictis, & Nobis intra dierum trium ſpatium non reuelerint, vel alicui, per quem ad Nos verbum fideliter perferatur ſimili decernimus ſententiæ ſubiacere. Decernimus etiam vt nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam pro prædictis, vel aliquo prædictorum abſque ſpeciali mandato noſtræ abſolutionis beneficium valeat obtinere, niſi forſan ad Nos habere acceſſum non poſſet in mortis articulo conſtitutus; nec etiam ad abſolutionis gratiam admittatur niſi prius quantum dedit, vel recepit integraliter pauperibus largiatur. Iuſtitiam verò, ſiue gratiam ſit obtentam nullius prorſus eſſe momenti volumus, omnique ſtatuimus carere effectu, & roboris firmitatis. Sed ſcienter vtentes ipſi ſimili ſententia excõmunicationis aſtringimus, & reſeruantes Nobis abſolutionem eorum cum præmiſſis in omnibus ad pœnas ſimiles obligamus.*

20 Quæ Conſtitutio, licet, vt aliqui volunt, reuocata fuerit à Clem. 5. nihilominus poſtea confirmata, & aucta fuit à Gregorio 13. in Bulla ab ipſo ann. 1574. edita, quæ eſt in 2. tom. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones huius Pontificis *num.* 24. vbi poſt relata verba Conſtitutionis Bonifacij ſubdit. *Sed hoc ſcelus ita hodie in mores inductum eſt, vt plerique cupiditate improbi quæſtus, potentiorum ſuffragationibus adnixi, huiuſmodi negotiorum expeditiones hac illac conquirentes turpiſſimè nundinentur; alij alios quos gratia præſtare arbitrantur, donis, pollicitationibus ambiant. Quidam etiam ſe talium operum atque induſtriam, pretio, & muneribus quæſiſſe affingant. Quæ cum peſſima ſint, & Curiæ prædictæ exiſtimationem grauiſſimè offendant, in eos qui talia agunt animaduertendum fore arbitrati, Conſtitutionẽ prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis innouamus, eaſdẽque omnes extendimus ad audentes qualecumq; horum facinorum quæ vt ſcripſimus, dantcſque illis, & alijs ſupradictis auxiliũ conſiliũ, vel fauorem. Quin etiam eos omnes omni beneficio, & officio Eccleſiaſtico, & ſæculari, ſiue temporali, ſiue perpetuo, ipſo iure priuamus, ac priuatos eſſe declaramus, & præterea infamia ſubiectos perpetuò, ac inhabiles ad illa, & alia eſſe volumus. A quibus etiam, prout quæque res erit tales pœnæ exigantur, quæ cæteris ſint exemplo. Illis tamen qui rem adhuc ignotam, compliceſque, ſuatores, et ſocios retexerint impunitas concedatur.*

21 Pro quarum Conſtitutionum declaratione aliqua enodanda ſunt. Primùm, contra quas perſonas ſint factæ, ſeu quas perſonas afficiant, ſecundum, quid in illis nomine *gratiæ*, vel *iuſtitiæ* intelligatur, tertium, quid per *Sedem Apoſtolicam*; quartum, quæ actiones in eis prohibentur, vel præcipiantur; quintum, quas pœnas incurrant tranſgreſſores.

22 Circa primùm, ex verbis Conſtitutionis Bonifacij colligitur, omnes, & quoſcumque ſiue clericos, ſiue laicos, ſiue Regulares, ſiue ſæculares ipſa comprehendi. Dubitatur autem de Dominis Cardinalibus an etiã ipſi hac lege comprehendantur; & licet plures affirmatiuè reſpondeant (Gloſſa in *hac Extrauag. Bonifacij*; Molina *tom.* 1. *de iuſt. tract.* 2. *diſputat.* 92. *§. hac Extrauagans*) eo quod ipſi etiam ſint Clerici, & quia lex generalis omnes ligat *capitulo* 1. *de conſtitut.* præſertim cum ſecundum aliquos, actiones in hac Conſtitutione prohibitæ, lege naturæ vetitæ ſint, nihilominus, licet in hoc attendi debeat ad praxim Curiæ, præcipuè S. Pœnitentiariæ, vt dixi ſupra ver. *Cardinalis num.* 8. ſatis probabile mihi eſt non comprehendi hac lege, tum propter dicta ibidem, tum quia cum Cardinales ſint perſonæ ſpecialiſſima nota dignæ, non cenſentur comprehendi in iis odioſis niſi exprimantur; præſertim quia cum Pontifices in ſuis Conſtitutionibus eos comprehendere intendunt, addere ſolent illa verba *cuiuſcumque dignitatis, gradus vel præeminentia*, quæ in Conſtitutionibus

iſtis

iſtis Bonifacij,& Gregorij non ſunt. Idem etiam non omnino improbabiliter dici poteſt de Epiſcopis(etſi oppoſitum communius, & verius dicatur cum Gloſa *ſupra*) propter fere ſimilem rationem, & quia ipſi *cap.periculoſum,de ſentent.excommunic.in 6.*excluduntur à generalibus ſententijs ſuſpenſionis, & Interdicti niſi exprimantur. Caſu autem admiſſo quo tam Cardinales quam Epiſcopi includerentur ſub hac lege, id ſolum eſſet limitandum ad pœnas illis non indecentes,ſcilicet excommunicationis,nullitatis obtentorum, reſtitutionis &c.non ad alias rigidiores,ſcilicet priuationis beneficiorum &c.infamiæ &c.Nauarrus *in comment.de datis, & promiſſis in 4.to. operum ipſius Romæ* 1588.*num.*11. Naldus *in ſumma verbo Gratia num.*14 Adde, hoc intelligendum eſſe de conſtitutionibus Bonifacij, & Gregorij relatis, non de alia Clem.8.*Pro commiſſa* anno 1592.in 3.to. Bullar.Laertij inter conſtitutiones ipſius *num.*10.vbi pœnas dictarum conſtitutionum extendit ad exercentes ſimiles actiones circa bona pertinentia ad aliquam communitatem,ciuitatem,ſeu locum Status Eccleſiaſtici.Ibi enim vtitur his verbis extenſiuis ad *perſonas etiam ſpeciali nota dignas.* Quibus procul dubio Cardinales,& Epiſcopi denotantur. Naldus *ſupra*. Papa autem nullo modo includitur in his legibus quatenus important aliquid ſupra Ius diuinum, aut naturale,quia ipſe eſt ſupra totum ius poſitiuũ. Bonacina *de legibus diſp.*10.*q.*2.*punct.*8.*§.incidenti* 17. Quod idem dicendum de illo qui exerceret aliquam ex his actionibus cum ipſo Pontifice,vel cum aliquo miniſtro ipſius, Papa expreſsè, vel tacitè conſentiente, quia tunc præſumeretur diſpenſare, aut abrogare illas.Molina *§.Illud enim aduertendum*. Bonacina *ſupra*.

23 Circa ſecundum,nomine *gratiæ* intelligitur quidquid gratioſe à Sede Apoſtolica concedi ſolet, qualia ſunt abſolutiones,diſpenſationes,Indulgentiæ, & ſimilia,ſiue per Breuia,ſiue ſolo verbo, aut quocumque alio modo, vt patet illis verbis Bullæ *per litteras Apoſtolicas,& quibuſcumque modis*. Nau.*ſupra num.*29.Azor.*tom.*3.*Inſtit.moral.lib.*12.*capit.*23.*quæſit.* 6. Nomine verò *Iuſtitiæ* intelligi videtur quidquid à Iudice in cauſis, vel iudicijs effici ſolet, vt ſunt ſententia,liberatio à carcere, abſolutio à pœna, prorogatio, vel negatio termini, dilatio, vel anticipatio ſententiæ,vel quid ſimile etiam ſi arbitrarium ſit Iudici. Propterea enim Pontifex vſus videtur illis verbis *in cauſis,vel iudicijs*,quia hæc, & ſimilia in illis effici ſolent.Nau.*ſup.num.*17.Azor.*ſup.*Farinac.3.*part. crimin.q.*111.*n.* 339.

24 Circa tertium,videlicet quid intelligatur illis verbis Bullæ *apud Sedem Apoſtolicam* Nau.*ſupr.num.*29. Molina etiam *ſup.§.Iam vero.*Naldus in ſumma *verbo verba num.*3.intelligunt per illam Summum Pontificem, non vt Principem temporelem, ſeu quatenus habet iuriſdictionem temporalem in Vrbe, & alijs Ciuitatibus, ſed ſolum vt habet iuriſdictionem Spiritualem à Chriſto acceptam, ac per conſequens etiam intelligunt miniſtros ipſius,nõ prout eſt Princeps temporalis, ſcilicet Gubernatores Vrbis, vel Burgi, Iudices Capitolij, Clericos Cameræ &c.ſed quatenus ſolum habet iuriſdictionem dictam Spiritualem, videlicet Summum Pœnitentiarium, Datarium, Vicarium, Auditores Rotæ, Camerarium &c. Alij verò per *Sedem Apoſtolicam* intelligunt Summum Pontificem vtroque modo conſideratum, & miniſtros ipſius ſecundum vtramque conſiderationem. Azor. *ſup.punct.*7.Bonacina *ſup.num.*4. referens Filiucium, & alios. Quamuis autem vtraque ſententia ſatis probabilis ſit,ad hærendum tamen puto priori, vt pote quæ non ſolum benignior eſt.ſed quia magis conformis proprietati verborum; Sedes enim Apoſtolica propriè, & formaliter ſumpta ſolum importat poteſtatem ſpiritualem qualis fuit in Apoſtolis, non temporalem,verba autem propriè, & formaliter accipienda ſunt. *l. in delictis §. extraneus ff. ad legem Aquiliam*.

25 Nota tamen quod id quod dicitur de Sede Apoſtolica,& miniſtris ipſius etiam intelligendum eſt de alijs qui gratia, fauore, vel potentia valent apud illos, ita vt qui cum iſtis paciſcitur de aliqua re danda,vel dat, & ipſi qui recipiunt,pœnis harum conſtitutionum afficiantur. Nau.*ſup.n.*16.

26 Nomine etiam Sedis Apoſtolicæ intelligi debet Curia & domus ipſius Papæ,ſiue ipſe ſit ibi,ſiue non; hoc enim denotat Gregorius in Conſtitutione relata,dum in ipſius initio dixit: *Ab ipſo Pontificatus noſtri principio quam maximè poſſumus enitimur, atque contendimus, vt domus, & Curia noſtra à ſordibus expurgetur.* Nau.*ſupra num.*29. Molina *ſupra §. deinde*. Non tamen intelliguntur Sedis Apoſtolicæ nomine, quoad præſens ſpectat,Auinio,Ancona, aut alia loca vbi ſunt Legati,aut delegati Papæ, & in quibus ipſe non eſt. Illa enim non ſunt Curia, aut domus Papæ. Nauar.*ſup.num.*29. Molina *ſup.* Multo minus intelliguntur Epiſcopi,Legati,Nuncij Collectores,Inquiſitores,aut alij ſimiles extra Curiam exiſtentes, propter eamdem rationem. Bonacina *ſup.num.*5. Hæc tamen intelligenda ſunt de relatis conſtitutionib. Bonifacij, & Gregorij. Loquendo enim de conſtitutione Clementis 8.quam ſupra num.22.retuli,ea extenditur ad delinquentes in actionibus prohibitis in dictis conſtitutionibus circa bona communitatum ditionis ſtatus Eccleſiaſtici, *non ſolum apud Sedem Apoſtolicam ſed in quibuſuis tribunalibus, & eorum quibuſcumque Iudicibus, etiam laicis Almæ Vrbis, ac tam in Romana Curia, quam extra eam in quibuslibet temporali ditioni Noſtræ mediatè, vel immediatè ſubiectis, Prouincijs, Ciuitatibus, Oppidis, terris, & locis*, vt ait Pontifex. Naldus *in ſumma verbo gratia nu.* 14. *in fine.* Vide etiam pro explicatione huius conſtitutionis Clem.8.Theſaurum *in prax.par.*2.*verbo munera cap.*7.

27 Circa quartum de actionibus,de quibus eſt ſermo in his conſtitutionibus, notandum, præcipuas ipſorum,ſcilicet aliquid dare, promittere, paciſci, recipere,ſeu acceptare promiſſionem pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda apud Sedem Apoſtolicam vetitas eſſe iure diuino, vel naturali, & eſſe prohibitas quia malas, non è contra malas quia prohibitas. Id enim colligitur, tum ex verbis conſtitutionis Gregorij, quibus intentum ipſius declaratur, ſcilicet vt *domus, & Curia noſtra à ſordibus expurgetur*. Peccata enim *ſordes* appellantur S. Scripturæ phraſi Apoc.vlt.v.11. illis verbis *Qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc, & qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc*. Tum etiam ex illis eiuſdem conſtitutionis, *quæ cum peſſima ſint, & Curiæ prædictæ exiſtimationem grauiſſimè offendant*, quæ etiam idẽ denotant. Tum quoque,quia,vel ſunt ſimoniacæ, vel ſaltem contrariæ bono regimini Sedis Apoſtolicæ. Nauarrus *ſup.nu.*4.Molina etiam *ſup.§. Nauarrus ibidem*. Dixi præcipuas ipſarum, quia aliquæ illarum, ſcilicet denunciare intra triduum Sedi Apoſtolicæ delinquentes, & reſtituere accepta non videntur iure naturæ, aut diuino præcepta. Bonacina *ſupr. num.*7.

Ergo

28 Ergo prima actio prohibita in Conſtitutione Bonifacij 8. etiam à Gregorio 13. innouata, eſt pactum, ſeu promiſſio dandi aliquid ſiue paruum, ſiue magnum pro obtinenda aliqua gratia ſeu iuſtitia, ſiue pro ſe, ſiue pro alio apud Sedem Apoſtolicam. Oportet autem ad hoc quod ſic paciſcens, vel promittens incidat in pœnas harum Conſtitutionum quod verè, & ex animo promiſſerit, promiſſio enim ficta non eſt promiſſio niſi ore tenus, ac per conſequens ſic promittens non erit obnoxius quo ad Deum pœnis harum Conſtitutionum. Dixi quoad Deum, quia quoad forum externum, quod non iudicat de occultis, ſed de externis, cenſebitur illis obnoxius. Peccat tamen grauiter ſic faciens, tum quia in re graui decipit proximum, tum quia illum inducit ad peccandum, ſcilicet ad dandum dictam gratiam, vel iuſtitiã propter rem de qua eſt ipſum pactum, vel promiſſio. Bonacina *ſupra n.*8. Credo autem incurri has pœnas etiam ſi promiſſio acceptata non ſit, Pontifex enim, vt patet ex verbis Conſtitutionis Bonifacij diſtinguit promiſſionem à receptione promiſſionis, & vtramque actionem diſtinctè prohibet. Molina *ſupr.* §. *cum omnes*. Etſi oppoſitum teneat Bonacina *ſup. num.*9. Quando etiam hæc promiſſio fieret à promittente animo ſe obligandi ſolùm ex gratitudine, licet Nauarrus *ſupra num.*4. §. *Ad tertium reſpondeo* dicat non incurrere has pœnas, probabilius tamen cenſeo contrarium, quia talis promiſſio ex natura ſua inflectit Iudicem, vel collatorem gratiæ, ſeu iuſtitiæ ad eam concedendam intuitu illius, quod eſt contra intentionem Pontificum in dictis Conſtitutionibus. Molina *ſup. Vnde quod Azor ſup.* §. *ſed meo*. Secus dicendum quãdo promiſſio fieret per verba vrbanitatis ſolum abſque intentione aliqua ſe obligandi, quia talis promiſſio, & talia verba in communi modo loquendi nullam obligationem inducunt, nec multum monent. Molina *dicto* §. *vnde quod*. Bonacina *ſupra num.*10. Qui verò nihil diceret, ſed in depoſitum poneret aliquid tribuendum, incurreret has pœnas, quia vt ait Gloſſa huius Extrauag. Bonifacij *verb. ſub Generalibus*, talis dicit, *quia facta loquuntur*. Non verò incurreret has pœnas, qui ſolum promitteret orare Deum, vel Sanctos pro collatore gratiæ, vel iuſtitiæ, huiuſmodi enim promiſſiones licitæ ſunt, & piæ, nec ſunt prætio æſtimabiles. Nauarrus *ſupra nu.* 23. & 28.

29 Secunda actio prohibita in Conſtitutione Bonifacij, & Gregorij eſt receptio promiſſionis pro gratia, ſeu iuſtitia dicto modo obtinenda. Quod continget non ſolum quãdo collator gratiæ ſeu iuſtitiæ intuitu promiſſionis ſibi factæ eam conferret (Molina *ſup.* §. *His ita*. Bonac. *dicto n.*10.) ſed etiã, vt credo, quando verbis, vel ſignis promiſſionem illi factam acceptaret, hoc enim eſt recipere promiſſionem.

30 Tertia actio probibita in his Bullis eſt dare ex pacto ſeu promiſſione occulta, vel manifeſta, facta ſub generalibus, & plenariè non expreſſis, ſiue ſub ſpecialibus, & expreſſis apertè verbis, aliquod ſiue magnum, ſiue paruum pro gratia, ſeu iuſtitia, vt dictum eſt, obtinenda. Molina *ſup. dicto* §. *His ita*. Quæ explicanda, eſt de promiſſione pro vt ſupra, & de donatione cuiuſcumque rei, ſiue ſit pecunia, ſiue quidquam aliud, cum Pontifices generaliter loquantur. Nauar. *ſupra num.*25.

31 Quarta actio præcedenti correſpondens eſt recipere aliquid ex dicto pacto, & promiſſione, quæ eodem modo ſicut præcedens exponenda eſt, vt credunt relati auctores.

32 Cum autem Pontifices prohibent in his Conſtitutionibus promittere, dare, vel recipere aliquid, ſiue magnum ſiue paruum, pro dicta gratia, ſeu iuſtitia obtinenda notandum, quod illo verbo *ſiue paruum*, non intelligitur res tam parua, quæ ad minus non ſit ſufficiens ad peccatum mortale. Excommunicatio enim, & aliæ pœnæ impoſitæ in his Conſtitutionibus cadere non poſſunt niſi ſupra peccatum mortale, peccatum autem mortale requirit materiam grauem. Vnde dans, vel recipiens rem modicam, quæ non ſit materia peccati mortalis non incurrit dictas pœnas, quamuis intentio dantis, vel accipientis mortifera aliàs ſit. Nauarrus *num.* 20. Molina §. *vtrum verò*, & alij. Quanti autem valoris debeat eſſe talis res, vt incurrantur iſtę pœnæ, licet Bonacina *ſup. num.*13. dicat, ſufficere quod ſit eius valoris quæ ſufficeret in furto ad peccatum mortale. Melius tamen Nauarrus, & Molina *ſupr.* Azor. *ſup.* §. *Tertiò quæritur*, & alij, tenent arbitrio boni viri relinquendum id eſſe, vt penſatis circunſtantijs dantis, & recipientis, videat an valor illius rei ſufficiens ſit ad mouendum animum collatoris gratiæ, vel iuſtitiæ ad ipſam conferendam.

33 Quinta actio in eiſdem Conſtitutionibus prohibita, prout patet ex Conſtitutione Bonifacij 8. eſt facere promiſſionem de quacumque re, aut vtilitate conſequenda propter dictam gratiam, vel iuſtitiam obtinendam. Et ne dicamus iſtam actionem coincidere cum prima, ac per conſequens ſuperfluè poni à Pontifice, dicendum eſt, per primam denotari promiſſionem dandi aliquid quod veniat in manus collatoris, v. g. pecuniam, veſtem &c. Per quintam verò denotari promiſſionem alicuius, quod, etſi non veniat ad manus illius, eſt tamen ipſi vtile, aut commodum. v. g. facere iter pro ipſo, & ſimilia. Indicant hoc Nauarrus *ſup. num.*28. & Bonacina *ſup. n.*11. Loquẽdum autẽ eſt de hac promiſſione ſicut de prima, propter eamdem rationem.

34 Sexta actio pariter in his Conſtitutionibus vetita, eſt receptio huius promiſſionis, quæ quidem intelligenda eſt cum proportione ad ipſam promiſſionem, & loquendum de ea ſicut dixi *ſupr.* de ſecunda actione.

35 Septima actio, ad quam etiam extendunt Pontifices prædictam excõmunicationem eſt, dare, & octaua, eſt recipere aliquid, videlicet pro iuſtitia vel gratia obtinenda. Cum autem huiuſmodi actiones aſſignentur vt diſtinctæ ab alijs ſimilib. ſcilicet tertia, & quarta, de quibus *ſupra* neceſſe eſt dicere, duas illas actiones, ſcilicet tertiam, & quartã importare dare, & recipere ex pacto, & promiſſione, vt ibi dixi, duas verò iſtas, ſcilicet ſeptimam, & octauam importare dare, & recipere ſimpliciter, etiã ſine pacto, aut promiſſione. Nau. *ſup. n.*31. Bonac. *ſupr. n.*14. referens Bocaccium, & Farinacium.

36 Dixi ſemper *pro gratia vel iuſtitia obtinenda*, quia ſi aliquis promittat, det, vel recipiat aliquid etiam ex pacto, & promiſſione, non pro ipſa gratia, & iuſtitia obtinenda, ſed alia iuſta cauſa, non incidet in pœnas harum Conſtitutionum, cum leges non ſint extendendæ vltra propriam verborum ſignificationem, iſtæ autem ſolum dicto modo loquuntur. Bonacina *ſupra*. Hinc primò, non incurret illas qui ob meram liberalitatem, & beneuolentiam ſine vllo reſpectu ad gratiam, vel iuſtitiam obtinendam dederit. Propter rationem dictam. Nauarr. *num.* 36. Azor. *quæſit.*2. Nec qui dat, vel recipit ſportulas, propinas, vel xenia cõſueta in Curia: eo enim ipſo quod

ſunt

obtineant. Tertia eſt, fingere, ſeu mentiri dicendo ſe dediſſe prætium vel munera prædictis gratia valentibus ad obtinendam talem gratiam, vel iuſtitiam. Acceſſoriè etiam prohibitæ ſunt tres, prima eſt, dare prædictis auxilium; ſecunda, dare conſilium, tertia, dare fauorem. Cum autem illæ tres priores ſint principaliter, & per ſe prohibitæ, ideo quælibet ipſarum etiam non ſecuto effectu ſufficiens eſt ad incurrendas pœnas harum conſtitutionum, iuxta dicta *ſupra num.* 38. Molina *§. Atqui tres*, & ſequentibus. E contra vero, quia iſtæ poſteriores ſolum ſunt acceſſoriæ, ideo illis non incurrentur pœnæ prędictæ, niſi effectu ſecuto, ſcilicet ipſa conſecutione gratiæ vel iuſtitiæ, vel ſaltem aliqua alia actione principaliter prohibita, ſcilicet pactione, datione, receptione &c. vt habent. Molina *§. Ad tres*. Azor. *quæſit*. 8. *§. quinta*. Bonacina *ſup. n.* 21.

44 Statuit etiam contra tranſgreſſores Gregorius priuationem officij, & beneficij, & in habilitatem ad illa, & alia. Quæ qualiter intelligenda, & quis poſſit in illis diſpenſare, vide dicta hoc eodem verbo *dare num.* 14. circa Conſtitutionem *de largitione munerum* Clem. 8. cum aliis locis ad quæ ibi remiſſiuè. Quia etiam ſtatuit pœnam infamiæ, nota eam non incurri ante ſententiam Iudicis declaratoriam criminis. Azor. *ſupr. §. ſeptima*. Bon. *num.* 19.

45 Cum autem pœnæ ſpecialiter ſtatutæ à Gregorio ſint ſolum contra audentes, vt patet ex Bulla ipſius, ideo non incurruntur niſi propter dolum, malitiam, vel præſumptionem, ac per conſequens ex ſcientia, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. Secus dicendum de pœnis ſtatutis à Bonifacio, & confirmatis ab eodem Gregorio, iſtæ enim cum non ſtatuantur contra audentes, ſed contra ſimpliciter tranſgreſſores, incurrentur etiam propter ignorantiam craſſam, ſupinam vel affectatam, iuxta dicta *ibidem*. De quo etiam Bonacina *ſup. n.* 22.

DECIMA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Nomine Decimæ quid intelligatur. n. 1.
Quomodo differat ab oblatione. ibid.
Quo iure ſit introducta. ibid.
Quotuplex ſit. ibid.
Regulares ex multis Priuilegijs ab ea ſoluenda exempti ſunt. n. 2.
Alia priuilegia pro alijs Regularibus. n. 3.
Pro Carmelitis. n. 4.
Quæ notanda circa illa. n. 5.
An debeant ampliari, vel reſtringi. n. 6.
An ſint perſonalia, vel realia. n. 7.
An in illis valeat communicatio Priuilegiorum Regularium. n. 8.
Quando perdantur per non vſum. n. 9.
Notabilis Rotæ Deciſio in cauſa Carmelitarum. numero 10.
Quæ habeantur ex ipſa. ibid.
An Regulares eximantur à Decimis ex agris illis acquiſitis, vel ſolum ex noualibus. n. 11.
Qualiter prohibitum ſit illis à Decimarum ſolutione retrahere alios. n. 12.
Quid præcipiatur ipſis in Concilio Lateranenſi. ibidem.
Quomodo intelligendum hoc præceptum. ibid.

1 NOMINE Decimæ intelligitur quota bonorum debita Eccleſię Miniſtris in ipſorum ſubſidium, & ſuſtentationem. Ita habetur ex *cap.* 1. *de Decimis, & Parochia cap. non eſt, capit. tria nobis, & cap. cum ſit in homine eodem tit.* Hoſtienſis *in ſumma de Decimis §.* 1. Bonacina *de præcept. Eccleſ. diſput. vltim. quæſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 1. Differt Decima à primitia, quia primitia denotat primam partem frugum, decima autem aliam partem. Syluester *in ſumm. verbo Decima num.* 1. Et ab oblatione, quia oblatio fit immediatè Deo, licet conſequenter cedat in vſum Miniſtrorum, Decima verò fit immediatè ipſis Miniſtris Eccleſiæ. Syluester *num.* 2. Sotus 9. *de iuſtit. quæſt.* 4. *art.* 1. Eſt de iure naturali, & diuino, quatenus importat aliquam partem indeterminatam, & indefinitam pro Miniſtrorum Eccleſiæ ſuſtentatione. Iure quidem naturali, quia ius naturæ dictat quod ſicut Eccleſiæ Miniſtri plebi Spiritualia præbent, ſic plebs illis pro ſuſtentatione corporalia tribuat. Iure autem diuino. 1. *Corinth.* 19. per totum caput, præſertim *v.* 11. *Si nos vobis Spiritualia ſeminamus, magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus.* Eſt verò de iure poſitiuo Eccleſiaſtico in lege noua, quatenus importat certam partem bonorum, ſcilicet decimam, non octauam, vel duodecimam. In lege autem veteri de iure diuino erat Decima, ſed quia illud præceptum non erat morale, ſed iudiciale, ceſſauit in noua, quatenus importat determinatam partem. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *art.* 1. Sotus *ſup.* Azor. *tom.* 1. *inſtitut. moral. lib.* 7. *cap.* 34. *quæſit.* 4. Cum autem ius exigendi illam ſolum pertineat ad Miniſtros Eccleſiæ, ideo pertinere etiam poterit ad Regulares, quando illi habuerint Parochiam, in qua ſpiritualia adminiſtrauerint. Fagundez *in* 5. *Eccleſ. præcept. lib.* 3. *ca.* 1. *num.* 34. & 35. ex Syluestro, Suarez, & aliis. Porro Decima triplex eſt, alia perſonalis, illa ſcilicet quæ debetur ex induſtria, & opera perſonæ, vt ex venatione, negotiatione &c. alia prædialis, quæ debetur ex fructibus prædiorum, ſcilicet vinea, oliueto &c. mixta verò eſt, quæ partim ex induſtria perſonæ, & partim ex fructibus prædiorum eſt debita, vt ex fætura animalium, lana, lacte &c. Ioannes Beetz *in* 4. *præcept. Decalog. expoſit.* 3. *cap.* 3. Toletus *in ſumma lib.* 6. *cap.* 20. Bonacina *ſup. punct.* 1. Horum porro omnium debetur Decima, ſi adſit conſuetudo illam ſoluendi. Caietan. *in ſumma* verbo *Decima*. Syluester *ſup. nu.* 9. Conſuetudine etiam contraria tolli poteſt hæc obligatio, ea ratione qua eſt introducta lege Eccleſiaſtica, ſcilicet quoad ſolutionem talis, vel talis partis. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæſt.* 49. *artic.* 5. Et etiam ex Papæ diſpenſatione. Miranda *ibid. art.* 6. Suarez *tomo primo de Religione Tractat.* 2. *lib.* 2. *capit.* 14.

2 Quamuis autem Decima ab omnibus ſolui debeat, Regulares tamen, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *numer.* 15. exempti ſunt à ſolutione ipſius, tum iure communi. *cap. quæſt. & cap. Decimas* 16. *quæſt.* 1. quoad aliquas (Fagundez *in* 5. *Eccleſ. præcept. lib.* 2. *ca.* 3. *num.* 7.) tum quoad alias ex priuilegiis Summorum Pontificum multis Ordinibus conceſſis. Specialiter Clem. 4. pro Minoribus. Bonif. 8. pro Religioſis perſonis in communi. Eugenij 4. pro Monialibus S. Claræ, & Fratrib. ac Monialibus Ordinis Prædicatorum. Sixti IV. pro Prædicatoribus, Minoribus, Carmelitis, & Monialibus S. Claræ. Alexandri 6. pro eiſdem Monialib. Leonis 10. pro eiſdem. Clem. 7. pro eiſdem, & Lucij 3. ac

Bon-

Bonifacij 8.pro Fratribus S.Ioannis Ieroſolymitani. Refert hæc priuilegia Caſſarubius *in Compend. verbo Decimæ*. Addit Sorbus ipſius Scholiaſtes ibidem, etiam Pium IV. exemiſſe à ſolutione Decimarum Moniales quorumcumque Ordinum, & Pium V. id ampliaſſe pro omnibus Ordinibus Mendicantibus, licet poſtea Gregor.13. ad ſex Decimas eos obligauerit, & tandem ad tres ſolas id poſtea reſtrinxerit.

3 Deinde Tamburinus *de iure Abbat.tom.1. diſp.15. quæſit.18.à num.8.* Barboſa *de iure Eccleſiaſt. l.3. Titulo de decimis cap.26.à num.21.* & Ioannes Maria Nouarius *in lucern.Regul.verbo Decimæ*. plura alia priuilegia Religionum referunt. Videlicet Sixti 4.pro Canonicis Regularibus Lateranenſibus, Eugenij 4.pro Caſſinenſibus, Leonis 10.pro Camaldulenſibus, Innocent.2.Cæleſtini 2.& Eugen.3.pro Monachis Vallis Vmbroſæ, Martini 5.pro Ciſtercienſibus, Gregor. 10.& Eugen.4.pro Cæleſtinis, Innoc.2.pro Cluniacenſibus, Clem.7.pro Benedictinis Valliſoleti, Vrbani 3.pro Præmonſtratenſibus, Cæleſt.3.pro Monachi montis Virginis, Pij 2.pro Oliueranis, Innocent.4. pro Silueſtrinis, Iulij 2.pro Canonicis Regularibus S. Saluatoris, Greg.13.pro Monachis S.Baſilij, Clem.7. pro Fratribus ſancti Antonij Viennenſis, Gregor.11. pro Prædicatoribus, & Fratribus B.Mariæ de mercede, Iulij 2.pro Minimis, Vrbani 3. pro Cruciferis, Martini 5.pro Carthuſianis, Sixti quarti pro Minoribus, Greg.13.pro Ieſuitis, ac Sixti 4.Leon.10.Clem. 7.Pauli 3.& eiuſdem Gregorii pro Monialib.S.Claræ. Hæc porro priuilegia cum varia, & diuerſa ſint, alia alijs ampliora, alia minus ampla ſunt, vt videre eſt in Bullis horum Pontificum.

4 Pro Carmelitis vero extat notabile illud priuilegium quod *tom.2. capitulo 1. num.* 32. retuli ex Sixto 4.in Mari magno Ordinis confirmante quæ Innoc.4. Clem.4.Innocent.6.& Alex.4.antea conceſſerant, & ipſe Sixtus ampliauit.

5 Circa hæc autem priuilegia animaduertendum primò, ritè, & legitimè à Summis Pontificibus potuiſſe concedi Religionibus, quamuis Gloſſa *in cap. quæſt.16.quæſt.*1.de hoc dubitauerit. Etſi enim ſolutio Decimarum ſit de iure diuino, iuxta modum dictum ſupra *numero* 1. quia tamen illæ ſolui debent Miniſtris Eccleſiæ pro labore quem impendunt in administratione ſpiritualium, & Religioſi etiam hoc munus exercent, rectè potuerunt Pontifices illa remittere Religioſis. Rebuffus *tract.de Decimis quæſt. 13.num.*103.& alij apud Tamburinum *ſupr. num.*30. Præſertim, quia per hoc priuilegium non immutatur generalis ratio, & quaſi adæquatus finis, & per ſe intentus in Decimis, qui eſt diuinus cultus, & ſuſtentatio Miniſtrorum Dei, ac pauperum, ſed immutatur particulare ius applicandi hanc partem Decimarum huic Eccleſiæ, vel illi, his perſonis, vel illis. Suarez *tom.1.de Relig. tractat. 2. libro 1. capit. 14.numero* 13.

6 Secundò, communiter dici huiuſmodi priuilegia cum ſint in præiudicium tertij habentis intentionem fundatam de iure communi, non eſſe amplianda, ſed ſtrictè interpretanda, vt lædant minus quod fieri poſſit. Ita enim deciſum video à S.Rota in vna Valentina coram Cardinali Lancellotto 28.Nouembris 1603.quam refert dictus Tamburinus *ſup. num.*38.& tenet Suarez poſt alios quos refert *tom. 1. de Relig. Tract.2. lib.1.cap.*18.Semper tamen ita eſt hæc reſtrictio facienda, vt verba priuilegij in ſua proprietate ſaluentur. Suarez *ibid.* Imo ſemper cum conſideratione quod Religioſi quibus conceduntur ſunt optimè meriti de Eccleſia Sancta, & vt dixi, cooperatores Miniſtrorum Eccleſiæ in adminiſtratione ſpiritualium.

7 Ex quo etiam inferri videtur tertiò, talia priuilegia eſſe ſolum perſonalia, & non realia, ac per conſequens non tranſire ad colonos, ſeu arrendatarios. Priuilegia enim perſonalia non tranſeunt ad alios, & ita habetur ex pluribus Rotæ deciſionibus, præſertim vna Placentina *Decimarum* coram Blanchetto 17. Decembr. 1584. & ex alia Pampilonenſi *Decimarum* coram Illuſtriſs.D.Coccino 15.Decembr.1615. & aliis apud Tamburin. *ſupr.num.*32. Oppoſitum tamen tuentur. Azor. *tom.1.inſtit.Moral.lib.7.capit.37. quæſt.7.* Henriquez *lib.7.de Indulgent. cap.* 27. Rodriguez *tom.2.quæſt.Regular.quæſt.44.art.*4. Peirinis *tom. 1.Priuileg.Minim.in Conſtitut.2.Iulij 2.num.* 132. & alij apud ipſos. Qui & aſſerunt ita iudicatum fuiſſe in multis Tribunalibus. Crederem ego quoad hoc attendendum eſſe ad priuilegia Religionum, & explicanda iuxta dicta num.præcedenti. Vide Suar. *ſupr. cap.*19.& Portellum *in Dub.Regul.verbo Decimæ nu.* 3. ac declarationes quaſdam S. Congregat. apud Marzillam *fol.*317.

8 Sed quia hic communiter afferri ſolet communicatio priuilegiorum aliarum Religionum, ita vt in hac materia, ſicut in aliis deſeruiat communicatio priuilegiorum, quam aliquæ Religiones habent, obſeruandum quarto, S. Rotam in vna Valentina anni 1603.ſupra relata decidiſſe, priuilegium eximens à ſolutione Decimarum non comprehendi in generali communicatione priuilegiorum vnius Religionis aliis facta, niſi expreſſe fiat mentio talis priuilegij, etiam ſi inter priuilegia communicata adſit aliquod quod non contineat aliud quam exemptionem à ſolutione Decimarum. Cuius deciſionis duplex aſſignatur ratio; prima, quod in conceſſione generali non veniunt ea quæ, vel non concedi ſolent, vel magna cum difficultate conceduntur. Secunda, quod nec conceduntur ea, in quibus agitur de præiudicio tertii, talia enim priuilegia debent ſtrictè interpretari. Sed quamuis multum deferendum ſit huiuſmodi S.Rotæ deciſionibus, & quia à viris ſapientiſſimis, & magna adhibita diligentia, factæ ſunt, nihilominus rationes adductæ non videntur valdè efficaces, non quidem prima quia huiuſmodi priuilegium exemptionis, non rarò ſed ſæpius, nec magna cum difficultate à Sede Apoſtolica concedi ſolet in Religionibus, vt patebit intuenti priuilegia ſupra *nu.23. & 4.* relata. Nec ſecunda, quia doctrina illa intelligi debet quando recta ratio non dictat contrarium, vt quando agitur de cauſa pia, & religioſa maximè concernenti vtilitatem totius Religionis, aut Monaſterii, vt in præſenti. Tunc enim priuilegia quamuis contra ius commune ſint, & in præiudicium tertii ampliari debent. Quia vt bene Iuriſconſultus *in l.ſunt perſonæ ff.de Religioſis, & ſumptibus funer. Summa ratio eſt quæ pro Religioſis facit*. Suarez *de Legib.lib.8.cap.27.num. 7.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. diſputat.1. numero* 13. Quare ſub aliorum cenſura non video rationem ſufficientem, quare in alijs materijs ſubſiſtat communicatio priuilegiorum quæ Religiones habent, non verò in iſta.

9 Quintò notandum, huiuſmodi priuilegia non perdi alicui Monaſterio, etiam per non vſum illorum in ipſo, ſi in alijs Monaſteriis eiuſdem Ordinis cui illa conceſſa ſunt, fuerint in vſu, nam per vſum aliorum Monaſteriorum ius illius Monaſterii præſeruatum

cen-

Digitized by Google

cenſetur, non ſecus ac ius Patronatus, quod per exercitũ vnius ex compatronis alijs reſeruatur. Tamburinus *ſup. n.* 37. ex varijs Rotæ deciſionibus, & Panormitano.

10 Sextò nota, notabilem Rotæ deciſionem coram Illuſtriſs. Domino Coccino 17. Decembris 1627. in cauſa *Decimarum* quam idem Tamburinus *ſupra poſt. numer.* 39. ad longum refert ex qua habetur an ex bonis relictis Monaſterio habenti exemptionem à Decimis, Decima ſolui debeat, quando illa bona tali ſolutioni obonoxia erant. Cum enim Conuentui Carmelitarum Abulenſis Ciuitatis nobiles quidam reliquiſſent quædam prędia ſita in quibuſdam Oppidis, quæ alias ſolita erant Decimas ſoluere Parochiæ Sancti Thomæ eiuſdem Ciuitatis, & aliqui prætenderent etiam eſſe ſoluendas à dictis Religioſis, S.Rota decreuit eos eſſe liberos à tali onere; eo quod tales Decimæ non poſſent prætendi à dicta Parochia neque vt prædiales; cum illa prædia ſita non eſſent intra limites ipſius, nec vt ſacramentales, cum prefatis Religioſis Sacramenta non adminiſtrarent, conſuetudoque eſſet à quadraginta, & amplius annis, eas non ſoluendi. Quod verò nec prædictæ Decimæ etiam vt prædiales exigi poſſent à Parochis illorum Oppidorum vbi ea prædia ſita ſunt, etiã dato quod alias eſſent obnoxia tali oneri, colligitur ex eo quod poſtquam tranſierunt in poſſeſſionem dictorum Religioſorum, ceſſauit ratio quare prius ſoluebantur, ſcilicet adminiſtratio Sacramentorum, vt notatur in illa dicta Deciſſione *§. non obſtat*, & etiam propter conſuetudinem prædictam non ſoluendi illas, à quadraginta, & amplius annis. Accedit etiam priuilegium Sixti 4. in Bulla *Dum attenta &c.* quæ eſt Mare magnum Religionis verbis adductis *tomo* 2. *huius ſummæ capitulo* 1. *numero* 32. Maximè fauet declaratio quædam Sacr. Congregat. apud Marzillam ipſarum Collectorem fol. 317. quæ eſt numero 168. in qua habetur Decimas debitas pro adminiſtranda cura animarum non deberi Mendicantibus.

11 Ex quo ſeptimò infertur Religioſos habentes priuilegia quod eorum bona generaliter immunia ſint à ſolutione prædialium decimarum (prout de Carmelitis dici poteſt, propter priuilegium relatum) exemptos etiam eſſe non ſolum à decimis agri noualis, illius ſcilicet, quem illi ſuis laboribus denuo excolere ceperunt. Eſt enim *nouale* iuxta *cap. quid per nouale de verbo Significat.* Ager ſeu prædium de nouo cultum, de quo non eſt memoria quod fuerit cultus. Layman. *l.* 4. *Tract.* 4. *cap.* 3. *num.* 4. ſed etiam à ſolutione decimarum ex agro illis adquiſito, qui aliàs Parochiæ Decimas ſoluebat, quia priuilegia id ſonant, & accipienda ſunt iuxta proprietatem verborum. Suarez ſupra dicto *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 2. Quare declarationes Sacræ congregationis huic doctrinæ contrariæ, quas afferunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Decimæ*, & Nouar. *in lucern. Regular. verbo Decimæ* intelligendę ſunt de Regularibus non habentibus ſpecialia priuilegia, prout colligitur ex Aldana à Nouario relato. Extenduntur etiam dicta priuilegia ad noualia poſt conceſſa priuilegia culta, & ad prædia tam adquiſita quã adquirenda, propter eamdem rationem. Suar. *ibid. n.* 6. *&* 7. Secus ſi agri non ſint proprii, propter oppoſitam rationem. Licet de ijs bonis, quæ ipſis data ſunt in Emphiteoſim, probabiliter dici poſſit contrarium, cum ea aliquo modo etiam dicantur propria, ſcilicet quoad dominium vtile. De quo Azor. *tomo* 1. *inſtit. Moral. libro* 7. *cap.* 37. *q.* 8. Suarez *ſup. n.* 8. & ſequentibus. Attendendum tamen eſt ad verba priuilegiorum, & propriam ipſorum ſignificationem.

12 Qualiter incidant in excommunicationem Religioſi, qui aliqua in ſermonibus ſuis, vel alibi præſumunt proferre, vt audientes à Decimarum ſolutione retrahant, & quid de ſcienter non facientibus conſcientiam confitentibus de illis ſoluendis, dixi *to.* 1. *c.* 9. *nu.* 26. Adde ex Leon. 10. in Concil. Lateran. quod Fratres Confeſſores tenentur hortari, & admonere, etiam ſub onere conſcientiarum ſuarum, illos, quorum confeſſiones pro tempore audierint, ad ſoluendum Decimas, ſiue aliam ſimilem quotam iure debitam, & abſolutionem denegare recuſantibus illas ſoluere, & ſuper hoc requiſiti id populo prædicare, & perſuadere. De quo Rodriguez *dicto tom.* 2. *quæſt.* 44. *art.* 8. & Miranda *to.* 2. *quæſt.* 49. *art.* 14. Vbi aduertit circa hoc præceptum, ex conceſſione Eugenij quarti, quæ habetur in Compend. priuileg. Mendicant. Caſſarub. *verbo Abſolutio quoad ſæculares* 2. *§.* 2. quod Fratres Minor. (idem de alijs, qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent) non tenentur facere conſcientiam dicto modo confitentibus, niſi quando ab Ordinarijs fuerint requiſiti. Quod ſatis rationi & conſuetudini conforme eſt, vt credo, & ita obſeruandum, etiam ſi dicta conceſſio Eugenij 4. fuerit ſolum viuę vocis oraculum. De Religioſis etiã vſurpantibus Decimas qualiter incidant in excommunicationem, dixi *tom.* 1. *cap.* 9. *n.* 23.

DEFVNCTVS.

SVMMARIVM.

Defunctis ſepultura libera. n. 1.
Quid ſtatutum à S. Congregatione pro Regularib. circa leuanda cadauera Defunctorum. n. 2.
Quid quando aliquis moritur extra ſuam Parochiam, & vult ſepeliri in Eccleſia Regularium. n. 3.
Quomodo id accipiendum. ibid.
De munere Parochorum circa ſepulturam Defunctorum. num. 4.
Cadauer non debet manere inſepultum occaſione controuerſiæ ſepulturæ. n. 5.
Officia mortuorum à quibus facienda tempore ſepulturæ. num. 6.
De alijs ad illam ſpectantibus. ibid.
Decretum Auditoris Cameræ. n. 7.
Alia remiſſiuè. n. 8.

1 CIRCA Defunctorum ſæcularium cadauera ſepelienda, & funetanda, maximè in Eccleſijs Regularium, & ipſorum cadauerum ad Eccleſias aſſociationem, multæ ſuboriri ſolent controuerſiæ, de quibus in pręſenti agere opere pręcium eſt. Et primò, quod attinet ad ſepulturam ipſorum, ex dictis *to.* 2. *cap.* 1. *n.* 31. conſtat, eam debere eſſe liberam pro Eccleſijs Mendicantium. Vnde Defuncti corpus quod præter eius voluntatem non ſine violentia in quadam Eccleſia Cathedrali ſepultum fuit, transferri pręcepit Sacra Congregatio ad Eccleſiam in qua ſepeliri voluit 21. Iulij 1607. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Defunctus.* De hoc etiam 4. to. verbo *Sepultura*.

2 Non poſſe leuari à Regularibus corpora Defunctorum niſi vocato, & expectato proprio ipſorũ Parocho, eoque ibidem pręſente, niſi ipſe alter fieri

conſentiat, aut venire expreſſe renuat, conſtat ex declaratione S. Congregationis dicto *capitulo* 1. *numero* 31. relata, & ex alijs quas referunt Barboſa *ſupra*, & Nouarius *in lucern. Regularium verbo Defunctus numero* 5. Imo numquam Parochum excludendum eſſe, quamuis ad ſepeliendum cadauera ſoli Fratres vocentur, conſtat ex declaratione, S. Congregation. Epiſcopor. & Regulat. quam eodem *capitulo* 1. *numero* 46. retuli. In caſu etiam quo ad Eccleſiam Parochialem tranſlatum fuerit Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, non poſſe leuari corpus defuncti per Capitulum, aut Canonicos, niſi requiſito Parocho dictæ Eccleſiæ, declarauit S. Congreg. apud eũdem Barboſam *ſupra verbo Cadauer.*

3 Pro caſu autem, quo aliquis moriatur extra ſuam Parochiam, & velit ſepeliri in Eccleſia aliqua Regularium, declarauit S. Congregatio Epiſcopor. & Regularium 11. Decembris 1615. in vna Nepeſina Defuncti cadauer deferendum eſſe ad Eccleſiam Parochialem ad benedictionem, ac vltimum *vale* à Parocho recipiendum, niſi Parochus ab ipſis requiſitus id facere renuerit, quia tunc recto tramite, etiam Parocho inuito, ad Eccleſiam Regularium deferri poteſt. Barboſa *ſupra verbo Defunctus*. Nouarius etiam *ſupra num.* 1. ex Aldana ab ipſo relato. Hoc tamen non eſt conſuetudine receptum, nec etiã Romę, vbi ſolum obſeruatur, vt patet ex Statutis Cleri Romani *cap.* 5. quod omnes ad funus vocati ad Eccleſiam Parochialem intra cuius limites cadauer exiſtit conueniant, & inde cum Parocho ad domum Defuncti, & ex ipſa ſub Cruce illius Eccleſiæ, ad quam tumulandum defertur, recto tramite ad ipſam pergunt. Pro quo vide dicta *to.* 1. *capit.* 12. *num.* 41. *circa quartum dubium*, & *to.* 2. *cap.* 1. *num.* 47. ac Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Minim. in Conſtit.* 26. *Leon.* 10. *num.* 10. *num.* 29. [Maximè declarationem Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium 28. Nouembris 1642. vbi declaratur non licere Regularibus expectare per plateas, & vias Parochum & Clerum, ſed debere cum illis coniungi in Eccleſia Parochiali.] Conſonant etiam aliæ declarationes S. Congregationis, quas referunt idem Barboſa *ſupra*, & idem Nouarius etiam *ſupra num.* 2. in quibus decernitur quod Defunctorum corpora poſſunt directè deferri ad Eccleſiam in qua ſepelienda ſunt, non obſtante conſuetudine quod prius deferantur ad Eccleſiam Matricem dummodo Curato ſoluantur iura ſepulturæ, & ſolita emolumenta. Pro caſu etiam quo alicubi obſeruetur, vt prædicta corpora Defunctorum antequam deferantur ad Eccleſiam Regularem, in qua elegerunt ſepulturam, deponantur in Parochiali, declarauit etiam S. Congregatio nihil propterea deberi Eccleſiæ Parrochiali, exceptis iuribus Parochialibus. Barboſa *ſupra*. Nouarius etiam *ſupra nu.* 3. ex Sellio.

4 Pertinet etiam ad Parochum declarare per quam viam duci debeant Defunctorum corpora, etiam quando ad Eccleſias Regularium deferuntur, vocare Præsbiteros quoſcũque, etiam relictis vicinioribus, niſi aliter diſponatur ab hæredibus Defunctorum, & omnia neceſſaria vſque ad ianuam Eccleſię diſponere. Ex declarationibus S. Congr. apud Barboſam *ſup. verbo funerale*, & Nouarium *ſup. n.* 4. ex Aldana, quem refert. Cui etiam conſonant Statuta Cleri Romani *dicto c.* 5. Pręcedit etiam Parrochus in funeralib. Defunctorum Canonicos Collegiatæ, & alios Præsbiteros, nõ autẽ Canonicos Cathedralis. Ex declarationibus S. Cõgr. Idẽ Barb. *ſup. verb. Parochianus, Parochus.*

5 Quia tamen ſæpius contingit, vt occaſione iuris Sepulturæ, controuerſiæ oriantur, declarauit Sacr. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, nullo modo propterea cadauer debere manere inſepultum, ſed ſtatim ſepeliendum. Barboſa *ſupra verbo Cadauer.*

6 Qualiter officia mortuorum facienda ſint à ſolis Regularibus in eorum Eccleſijs dixi *tom.* 1. *cap.* 12. *nu.* 38. *& tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 47. Declaratum tamen eſt à S. Congregatione quod ſi Parrochus fuerit in quaſi poſſeſſione id faciendi, manutenendum in illa. Barboſa *ſupra verbo Parochianus Parochus*. Quia tamen in alijs declarationibus, quas ipſe refert *ibidem verbo officium Defunctorum* 2. dicitur, hoc ſpectare ad Regulares, non obſtante quauis contraria conſuetudine, ideo quo ad hoc, vel attendendum ad poſteriores declarationes, vel ad patriæ conſuetudinem. De Cruce in mortuorum proceſſionibus deferenda, vide dicta verbo *Crux num.* 1. *&* 2. De Miſſis defunctorum dicendis, vel cantandis, & quando, vide *tom.* 1. *cap.* 21. *numer.* 28. & Barboſam *ſupra verbo Officium Defunctorum* 2.

7 Placuit pro materiæ complemento apponere hic decretũ Illuſtriſs. D. Auditoris Cameræ, 6. Iunij 1640. quo ea quæ dixi circa funera Defunctorum à Regularibus ex decretis S. Congregationis obſeruanda, executioni mandari iubentur ſub magnis cenſuris, & pœnis contra inobedientes deſignatis. Eſt autem huiuſmodi.

VNIVERSIS, & ſingulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurarijs, Sacriſtis, Parochialiumque, & Collegiatarum Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Locumtenentibus earum, Plebanis, Viceplebanis, Curatis, vel non Curatis, cæteriſque Presbiteris, necnon Clericis, Notarijs, & Tabellionibus quibuſcumque, illique, vel illis ad quem, vel ad quos, præſentes noſtræ litteræ peruenerint, ſeu quomolibet præſentabuntur ſalutem in Domino, & noſtris huiuſmodi, imò verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis, NOVERITIS ex parte, & ad inſtantiam RR. Fratrum S. Franciſci Minoris, & ſtrictioris Obſeruantiæ, ac quorumcumque eorumdem RR. Fratrum Conuentuum in quibuſuis mundi partibus exiſten. principalium inſtantium decretum Sacræ Congregationis Rituum de, & ſuper declaratione quod officium ſuper Cadaueribus in Eccleſijs Regularium ſpectet ad ipſos Regulares ad ſupplicationem dictorum inſtantium emanatum ſub die 17. Nouembris 1638. Nobis præſentatum fuiſſe ſub infraſcripto tenore videlicet. SACRA Rituum Congregatio, iuxta alias reſoluta reſpondit, officium ſuper Cadaueribus in Eccleſijs Regularium ſpectare, & pertinere ad ipſos Regulares, non autem ad Curatos defunctorum, & ita in poſterum ſeruari mandauit non obſtante contraria conſuetudine. Die 27. Nouembris 1638. C. Epiſcopus Portuen. Cardinalis Pius, Iulius Cincius Secretarius; Loco † ſigilli. Necnon pariter aliud decretum Sac. Congregationis Eminentiſſimorũ DD. Cardinalium negotijs Epiſcoporum prępoſitę ad ſupplicationes pariter eorumdem RR. inſtantium emanat. die 14. Ianuarij 1639. de, & ſuper eo quod defunctorum cadauera ſepelienda ab Ædibus defunctorum ad eorumdem Fratrum Eccleſias recto tramite deferri licitè poſſunt nobis præſentatum pariter fuiſse, ſub infraſcripto tenore videlicet. S. Congregatio Cardinaliũ

ne-

negotijs Epiſcoporum, & Regularium propoſita, cenſuit deſuuctorum Cadauera in Eccleſijs dictorũ Fratrum ſepelienda ab Aedibus Defunctorum ad eorumdem Fratrum Eccleſias recto tramite deferri licitè poſſe, monito tamen prius, & requiſiro, ac expectato proprio Defunctorum Parocho, à quo Benedictionem, & vltimum vale recipere poſſint, quo venire expreſsè recuſante, poſſint ijdem Fratres etiã ipſo inuito dicta Cadauera ad ſuas Eccleſias traſportare. Couſanguinei verò talium defunctorum illis parẽrare in Parochialibus, & alijs Presbyterorum etiam Cathedralibus Eccleſijs compelli nullo modo poſſint. Si quæ vero immemorabilis conſuetudo in contrarium ſuper præmiſſis exiſtere prætendatur, legitimè probetur, interim præſens Dectetum, ad vnguem ſeruetur, prout eadem Sacra Congregatio ſeruari mandauit. Romæ die 14. Iau. 1639. Cardinalis Antonius Barbetinus, C. Fachinettus, Loco † ſigilli. Necnon aliud Decretum Eminentiſſimorum DD. Cardinalium Sacri Concilij Tridẽtini Iterpretũ de, & ſuper declaratione quod quoties Cadauera defunctorum, & alia quæ in huiuſmodi miniſterio adhiberi ſolent ab ipſiſmet Fratribus peragi debeant ad inſtãtiam eorumdẽmet RR. Fratrum pariter editum die 3. Decembris 1639. Nobis pręſeutarum fuiſſe, ſub infraſcripto tenore, videlicet. DIE 3. Decembris 1539. Sacra Congregatio Eminentiſſimorũ Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, cenſuit quoties Cadauera defunctorũ ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, Officia mortuorũ, & reliqua quæ iu huiuſmodi miniſterio adhiberi ſolent, non à Canonicis, ueque à Clero, ſed à Fratribus obiri, & peragi debere. I. B. Cardinalis Pamphilius, Franciſcus Paulutius Sacrę Congregationis Concilij Secretarius. Loco † ſigilli. Necnon aliud Decretum Sacræ Congregationis Rituum ſub die 14. Ianuarij 1640. ad ſupplicationem dictorum RR. inſtantiũ emanatum ſub eo quod electio, & numerus Religioſorum pro aſſociandis Cadaueribus ad libitum hęredum defunctorum ſpectet Nobis præſentatum fuiſſe, ſub infraſcripto tenore, videlicet. SACRA Rituum Congregatio iuxta alias reſoluta reſpondit, electionem, & numerum Religioſorum pro aſſociandis Cadaueribus ad libitum hæredum defunctorum ſpectare, & pertinere, & ita vbique ſeruari debere declarauit. Die 14. Ianuarij 1640. P. Cardinalis Creſcentius, Iulius Cincius Sectetarius, Locus † ſigilli. POST quorum quidem præinſertorum Decretorum præſenratione ex parte, & ad inſtantiam dictorum R R. Fratrum inſtantium coram Nobis infraſcripra die compatitum, & expoſitum extitiſſe, quod licet ex forma præinſertorum Decretorum Officia ſuper Cadaueribus in Eccleſijs ipſorum R R. Fratrum celebranda ad ipſos R R. Fratres ſpectent, & pettineant, non autem ad Curatos defunctorum, ac etiam pariter ijdemmet R R. Fratres inſtantes poſſint, & valcant defunctorum cadauera in ipſorum Eccleſijs ſepelienda ab Aedib. defunctorum ad earũdem Fratrum Eccleſias recto tramite deferre, ſeruata ad hoc ptæinſerti ſecundi Decreti forma. Ac etiam ex ſorma tertij Decreti præinſerti Officia mortuorum, & reliqua, quæ in huiuſmodi miniſterio adhiberi ſoleut non à Canouicis, neque à Clero, ſed à Fratribus prędictis peragi debeant. Ac etiam ex ſorma quarti præinſerti decreti electio, & numerus Religioſorum pro aſſociandis Cadaueribus ad libitum hæredũ defunctorũ ſpectet, & pertineat, pręinſertaque Decreta inuiolabiliter obſeruari, debitæque exequutioni abſque vlla contradictione iu omnibus, & per omnia, ac iuxta eorum tenorem, & ſormam debeant, tamen ad eorum aures deueniſſe aſſertum extitit, quod nonnulli in exequutione præſentium nominan. & cognominan. neſcitur quo iure ducti, qua ratione ſuffulti iactarunt, & iactant ſe velle præfatos RR. inſtantes contra formam præinſetrorum Decretorum, ac iu eorum contemptum de, & ſuper præmiſſis in pattibus moleſtare, & inquietare, & forſan moleſtant: ideo ad Nos vti exequutorem eorumdemmet Decretorum recurſum habuerunt, vt de opportuno iuris remedio prouidere dignaremur. Nos igitur attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam, rationique couſonam Vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet iuſolidum teuore præſentium committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ ſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus ſtatim viſis, ſeu receptis præſenribus, & poſtquam vigore præſentium fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus ex parte Noſtra, imò verius Apoſtolica authoritate, necnon ad omnem inſtantiã, quæ vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet fiet ex parte cuiuſuis Conuẽtus dictorum Fratrũ, moneatis, & requiratis primo, ſecundo, tettio, & peremptorio termino, ac monitione canonica, prout Nos etiam monemus, & tequirimus, omnes, & ſingulos prædictos, & in exequutione præſentiũ nominan. & cognominan. tàm coniunctim, quàm diuiſim, & alias omni meliori modo, quatenus infra ſex dierum ſpatium, quorum duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos pro tertio vltimo, & peremptorio tẽtmino, ac monitione canonica aſſignamus, & vos aſſignetis eiſdem ſub mille ducatorum auri in auro R. Cameræ Apoſtolicæ applican. & pro illis mandari executiui ſuſpenſionis à diuinis, priuationis beneficiorum, inhabilitatis ad illa, & alia imposterum obtinenda, ac in iuris ſubſidium quatenus opus ſit, excommunicationis, alijſque Eccleſiaſticis ſenrentijs, cenſuris, & pœnis, ſi ſecus &c. debeant, & quilibet veſtrum debeat, pręinſertis Decretis in omnibus, & per omnia obtemperaſſe, dictaque præinſerta Decreta fore, & eſſe exequenda, debitæque exequutioni demandanda, ipſoſque in iuris ſubſidium excommunicandos, & declarandos fore, & eſſe ob non paritionem illorum, ac niſi illis paruerint, declarari vidiſſe, ac de omnibus damnis, expenſis, & intereſſe præmiſſorum occaſione quomodolibet paſſis, & factis, & in futurum forſan faciendis, & patiendis integrè ſatisfeciſſe, & in illis ſe condemnari vidiſſe; & quaſcumque ſententias etiam declaratorias, Decreta, ſeu mandata in præmiſſis neceſſaria, & opportuna, aliaque de iure quomodolibet requiſita fieri, ferri, & decerni, & relaxari vidiſse, & audiuiſſe ad fauorem præfatorum RR. inſtantium deducentium in præmiſſis omne ius, omneque remediũ prædicto, & omni alio meliori modo, ſibique ius, & iuſtitiam miniſtrari petentium, ac nobile officium Iudicis, & beneficium iuris implorantium nõ ſolum præmiſso, verum etiam omni alio meliori modo &c. Et inſuper inhibeatis eiſdem, prout Nos tenore præſentium inhibemus, & inhibendo expreſsè præcipimus, & mandamus, ue viſis, & receptis præſentibus ſub pœnis, & cenſuris antedictis, audeant, ſeu præſumãt, aut aliquis ipſorum audeat, ſeu præſumat quidquam cõtra formam præinſertorum decretorum innouare, ſe attentare, aut innouari facere, ſub quouis prætextu, cauſa, ingenio, vel quæſito colore, quod ſi

ſecus factum fuerit id totum reuocare, & in priſtinum ſtatum reducere curabimus iuſtitia mediante. ALIOQVIN prædictos ſic monitos ſi in præmiſſis ſe fore grauatos ſenſerint, modo, & forma præmiſſis peremptoriè citetis,& citari curetis, prout Nos etiã citamus eoſdem quatenus decimaquinta die poſt præſentium exequutionẽ ſi dies ipſa iuridica fuerit, alioquin prima die iuridica ex tunc proxima immediatè ſequente compareant Romæ in iudicio legitimè coram Nobis,vel noſtro in Ciuilibus cauſis. R.P. D. Locumtenente infraſcripto cauſam eorum grauaminis allegaturi, aliaque dicturi, & facturi, prout iuſtitia ſuadebit, & ordo dictauerit rationis &c.

8 [Et ſpecialiter nota intentionem S.Congregationis Regularium eam eſſe vt non ſolum cadauera defunctorum qui ſibi Sepulturam elegerunt in Eccleſijs Regularium,in eiſdem ſepeliãtur, ſed etiã quod caſu quoalibi ſepeliantur reſtituãtur dictis Eccleſijs,prout conſtat infacto ex declaratione eiuſdem S. Congreg. 1. Martij 1641. vbi ſimiliter declarauit quod in caſu quo cadauer ſit ita corruptum, vt non poſſit ab alijs diſcerni, & transferri ad Eccleſiam in qua ſepultura electa erat quod Parochus faciat decretum per quod declaret, non propterea præiudicatum fuiſſe Iuri ſepulturæ, & alijs rationibus dictorum Regularium.] Vide alia verbo *Habitus*, & 4. tomo verbo *Sepulturæ*.

DEGRADATIO.

SVMMARIVM.

Degradatio quid ſit. num.1.
Quotuplex ſit. ibid.
Quomodo differat à cenſuris. n.2.
Quomodo ab Irregularitate. ibid.
Cui competat degradare. n.3.
Cui degradatos reſtituere. n.4.
Degradati quibus priuentur. n.5.
Alia remiſſiuè. n.6.

1 DEGRADATIO propriè, & quatenus à depoſitione diſtinguitur, pro vt colligitur ex *cap. Degradatio de pœnis in 6.* eſt duplex: alia verbalis, alia actualis, ſeu realis Degradatio verbalis eſt ſententia Eccleſiaſtica, qua Eccleſiaſtica perſona verbis priuatur omni officio, beneficio, & priuilegio clericali in perpetuum ſine ſpe illud conſequendi. Degradatio vero actualis, ſeu realis, eſt pœna Eccleſiaſtica, qua Eccleſiaſtica perſona realiter, ac actualiter priuatur omni officio, beneficio, & priuilegio clericali in perpetuum abſque vlla ſpe illud conſequendi, cum quadam ſolemnitate. Syluester *in ſumma verbo Degradatio num.1.* Vnde degradatio verbalis & realis comparantur ſicut ſententia, & executio ſententiæ: nam per illam profertur ſententia; per iſtam vero mandatur executioni, quo ad aliquas actiones. Suarez *tom.5. de cenſur. diſput.30. ſect. 2. num. 2.* Conueniunt in hoc quod non priuant caractere clericali, & conſequenter non impediunt quo minus actus Ordinis facti à degradatis validi ſint, cum caracter ſit ſignum indelebile, licet illi peccent eos exercentes, contra eccleſiæ prohibitionem. Syluester *ſupra num.9.* Suarez *ſupra*. Conueniunt etiam in hoc quod per illas non priuantur degradati illis oneribus, quæ ex ordinatione Eccleſiæ ſequuntur Ordines, vt ſunt obligatio recitandi Officium ſeruandi caſtitatem cum inhabilitate ad matrimonium contrahendum,cum non imponantur ad tollendum onera, ſed honores. Toletus *in Summa lib.1.cap.50.num.1.* Suares *ſupra num.3.* Item conueniunt quod neutra ſit à iure ipſo facto incurrenda, ſed per hominis ſententiam,vt de ſe patet, & conſtat ex vſu eccleſiæ. Suarez *ibid.num.3.* Vtraque etiam reddit hominem infamem, cum non imponantur niſi propter grauiſſimum delictum publicum. Suarez *nu. 5.* De cæremonijs autem quibus fiunt,agitur in dicto *c.Degradatio de pœnis in 6.* Vide Syluestrum *ſupr. num. 1. 2. & 3.* Toletus *ſupra numero 2.* & Laymanum *libr.1. tract.5.par.3.capitulo 5.num.4.& 5.* ac præcipuè Pontificale Romanum. De criminibus quæ merentur degradationem agunt Syluest. *ſupra numero 6.* Bonacina *de Cenſuris diſputat. 4. punct. vnico numero 6.* Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.Allegat.110. num. 10.* & ſequentibus.

2 Differt Degradatio propriè dicta, de qua in præſenti, ab excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto, quia iſtæ ſunt cenſuræ, cum ſint pœnæ medicinales,quæ auferri poſſunt,poſita reſipiſcentia delinquentis. Degradatio verò non eſt talis, ſed purè vindicatiua pœna, & vinculum indiſſolubile, carens ſpe remiſſionis, Suarez *ſup. n. 9.* Bonacina *de cenſur. diſp. 1. quæſt. 1.punct.1.nu.4.* Eſto Cornexo *to.2.in 3.p. S.Tho.Tract.5.de Cenſur.diſp.1.dub.2.* poſt alios degradationem inter cenſuras referat. Differt etiam à depoſitione, quia depoſitio propriè, & prout à Degradatione ſecernitur, non includit priuationem priuilegij clericalis,ſcilicet canonis, & fori, prout eam includit degradatio. Syluester *ſup.num.1.* Sanchez *tom. 1.conſil.mor.lib.3.cap.1.dub.32.num.* 248. Hinc tamen nota, depoſitionem vocari Degradationem verbalem, & Degradationem verbalem vocari depoſitionem *cap.dictum 81.diſt.& cap. 2. de Cleric.excommunicat.miniſtr.* Alderete *de religioſa diſciplina lib.2. cap.27. §.4.num.9.* Ab Irregularitate quoq; differt, quia irregularitas vt talis non eſt pœna, ſed inhabilitas quædam; Degradatio verò eſt pœna. Ab alijs autem priuationibus quæ etiam ſunt pœnæ differt Degradatio, non ſolum quia Degradatio eſt priuatio veluti totalis ab officio,beneficio,& priuilegio Clericorum illæ autem veluti partiales ab officio ſcilicet, beneficio,vel ſimilibus;& quia non fiunt cum ea ſolemnitate qua Degradatio, ſed etiam quia illæ non ſunt pœnæ irremiſſibiles, aut carentes ſpe diſpenſationis ſicut ipſa.

3 Specialiter quod attinet ad Regulares nota, Prælatos Regulares non habere poteſtatem degradandi Degradatione actuali, ſeu reali ſuos ſubditos, nec iure communi,quia ius commune deſignat ſolum ad id munus Epiſcopum *c.degradatio de pœnis in 6.* vel ſaltem eius Vicarium, ex Concil. Trid.*ſeſſ. 13. de Reformat.cap.4.* Et ratio eſſe poteſt, quia ſicut admittere ad Ordines, ſeu Ordinare ſolum ſpectat ad Epiſcopum, ſic, & deijcere ab illis, eo modo quo fieri poteſt talis deiectio, ſolum ſpectabit ad illum. Neque ex priuilegio, quia nullum de hac re quod ego viderim extat, nec denique ex conſuetudine, de qua nihil audiui, Sayrus *de cenſur. libro 5. capit. 20.numer.* 28. Barboſa *ſupra num.* 25. Quare ſi caſus eſſet quod Religioſus committat crimen Degradatione dignũ, vocandus eſt Epiſcopus. Quo ſenſu, & non alio accipiendi ſunt Ioannes de Ligniaco *in capitulo nec in agro de ſtatut. Monach.* & Abbas *in capitulo cum contingat* quos referunt, & ſequuntur Cochiet *de*

iuriſdict.

Digitized by Google

iuriſdict. Ordinar. in exemp. par. 2. quæſtione 45. numero 98. & Barboſa *ſupra numer.* 28. dum dicunt Epiſcopum cognoſcere contra exemptos in omnibus criminibus actualem ſeu ſolemnem Degradationem requirentibus . De verbali autem degradatione loquendo , fieri poſse à Prælatis Regularibus admittit Alderete *ſupra libr. 1. cap. 3. numer. 24. & 25.*

4 Similiter , nec poſsunt dicti Prælati ſubditos degradatos in priſtinum ſtatum reſtituere , ſeu cum illis diſpenſare in hac pœna , caſu quo poſt degradationem Religioſus non eſset tradendus Curiæ ſeculari , vel conſtaret ininſtè eſse condemnatum . Eſt enim ex natura ſua indiſpenſabilis niſi ſolum à Papa . Syluester *ſupra num.* 11. Bonacina *ſupra num.* 4. Nec ex vi quorumcumque priuilegiorum concedentium ſacultatem dictis Prælatis diſpenſandi cum ſuis ſubditis in quibuſcumque pœnis ; de quibus egi *tomo 1. capit. 10. numero 35. & capit. 18. numero 46.* propter eamdem rationem , & etiam , quia vt habetur *cap. vltim. de offic. Vicarij in 6.* in generali conceſſione non veniunt illa quæ non eſset quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus , hoc autem priuilegium , quia eſt de re grauiſſima , & raro contingenti , non eſt credendum à Pontifice concedi niſi illud exprimatur . Suarez *tom. 4. de Relig. Tractat. 8. lib. 2. cap. 21. num. 13. & Tractat. 10. lib. 9. capit. 2. num. 49.*

5 Degradati realiter , aut etiam verbaliter non potiuntur priuilegio canonis , nec fori , ita vt percutiens illos non maneat excommunicatus , & iudicari poſſint apud Iudices ſæculares *cap. nouimus de verb. ſignificat. cap. Degradatio de pœnis in 6.* Syluester *ſupra num. 1. & 8.* Alderete *ſup. lib. 2. cap. 27. §. 4. num. 13.* Vnde cum Authores communiter dicunt per degradationem verbalem non ammittere degradatum priuilegium clericale , intelligendi ſunt de degradatione verbali , quæ eſt idem quod depoſitio , quæ ſcilicet non ordinatur ad actualem , non de illa verbali , & reſpectiua quæ eſt præambula ad degradationem actualem , de qua in præſenti . Alderete *ſupra num. 11. & 13.*

6 Vide alia verbo *Depoſitio* . & 4. tom. verbo *Pœnæ* Eccleſiaſticæ .

DELINQVENS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè . n. 1.

De Regulari intra clauſtra degente , ſed extra illa notoriè delinquente . ibid.

An incarcerari poſſit ab Epiſcopo. n. 2.

Quid facere debeat Prælatus ab Epiſcopo monitus . numero 3.

An ſufficiat mittere ſententiam contra illum datam . num. 4.

Intra quod tempus debeat ipſum punire . n. 5.

Quid ſi Religioſus delinquat intra Eccleſiam . n. 6.

1 DE hac materia non pauca dixi *tom. 1. cap. 11. num. 8. 10. & 11. & cap. 16. num. 26. & 27.* & in hoc tertio tomo verbo *Cauſa iudicialis Regularium* , nunc tamen aliqua addenda ſunt , maximè circa Regularem intra clauſtra degentem , ſed extra illa notoriè , & ſcandaloſè delinquentem . De hoc . n . decernit Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 14.* quod Epiſcopo inſtante à ſuo Superiori intra tempus ab Epiſcopo præfigendum puniri debeat , & Clement. 8. in Bulla *Suſcepti muneris* ſtatuit pœnas in Superiores negligentes illum punire , prout eo *cap. 16. num. 26.* retuli .

2 Quamuis autem , nec Concilium , nec Clemens Papa ſtatuerint prædictum Regularem intra clauſtra degentem , & extra illum delinquentem ab Epiſcopo incarcerari poſſe ; quod etiam declaratum à S. Congregatione refert Alderete *lib. 1. de Religioſ. diſcipl. c. 3. numero* 40. ſed ſolum debere inſtare Prælato pro ipſius punitione ; nihilominus aliqui , quos retuli eo *numero* 27. in 2. & 3. editione , quibus adde Piaſegum in *praxi Epiſcopor. par. 2. cap. 3. numer. 43.* & Nouarium *in lucern. Regular. verbo delinquens num. 5.* autumant id fieri poſſe . Quod intelligo , iuxta dicta ibidem , in caſu quo Epiſcopus timeret fugam Religioſi , aliàs ſecus . Quorſum enim incarcerare debet quem non poteſt punire nec ipſius fugam timet ? Caſu autem quo incarceretur , quamuis ſimiliter , nec ex decreto Concilij , nec ex Clem. 8. habetur Epiſcopum poſſe ſumere informationem ſuper delictum , & eius notorietatem , nihilominus , quia ex declaratione Sacræ Congregationis , quàm referunt Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg. 105. num. 20.* & Nouarius *ſupra num. 9.* habetur id fieri poſſe , admittendum id eſt , dummodo tamen ſtatim , & ſine mora id fiat , & informatio ſtatim ad Superiorem Religioſi remittatur , prout etiam declaratum videtur à S. Congregatione in declaratione , quàm affert idem Nouarius *num. 6.* ſicque indicat Barboſa *ſupra n. 19.* ex Piaſego *ſupra* . Addit idem Nouarius *num. 7.* ex Genuen. *Praxi Curiæ Epiſcop. Neapol. cap. 19.* & rectè , quod ſi Epiſcopus differret capere informationem , & Regularem carceribus vexaret , non euitaret excommunicationem (intellige , impoſitam contra Ordinarios procedentes contra Regulares priuilegiatos , vel in *cap. ſi quis*) idque Neapoli obſeruatum teſtatur .

3 Quamuis etiam ad hoc quod Superior Regularis debeat punire prædictum Regularem , poſſet quantũ eſt ex vi decreti Concilij , & Conſtitutionis Clementis 8. expectare quod ſæpius de ea re moneatur ab Epiſcopo , quia Concilium , & Pontifex vtuntur verbo inſtare *inſtante Epiſcopo* , quod denotat vrgere cum quadam importunitate (Baldus in *l. eos §. Apoſtolos num. 3. C. de appellat* . Alderete *ſupra numer.* 37. ex Rodriguez ab eo relato) idque ſit rationi conſentaneum , cum poſſit contingere quod Epiſcopus deceptus , ſit ſeu non benè informatus de delicto Religioſi , nihilominus Superior Regularis ſtatim ad primam monitionem Epiſcopi debet procedere ad punitionẽ talis Religioſi , non ſolum ne propter eius morã credatur illius delicto conniuere , vt habet idẽ Alderete *ſupr. num.* 38. ſed etiam , quia ita declaratum dicitur à Sacra Congregatione , referentibus Barboſa *ſup. n. 20.* & Nauario etiam *ſup. n. 9.*

4 Cum autem in dictis decreto Concil. Trid. & Cõſtit. Clementis ſtatuatur , vt Prælatus Regularis certiorem faciat Epiſcopum de punitione dicti Religioſi , ideo non ſufficit quod ad illum mittat Prælatus ſententiam , ſeu copiam illius , vel Acta ſuper delictum illius , ſed requiritur quod de punitione ipſa , aut executione ſententiæ illum faciat certiorem . Ita enim declaratum eſt à S. Congregat. referentibus

eiſdem Barboſam, & Nouario *ſupra*. Quod tamen limitandum videtur niſi executio ſententiæ requireret ſucceſſionem temporis, vt ſi Religioſus propter illud delictum damnatus eſſet ad diſciplinam v.g. recipiendam per annum omnibus ſextis feriis, tunc enim ſufficeret certiorem facere Epiſcopum de ſententia,& qualiter incepta eſt adimpleri.

5 Quia tamen Concilium, & Clemens VIII. locis relatis ſtatuunt Prælatum Regularem teneri punire dictum Religioſum intra tempus ab Epiſcopo deſignandum, animaduertendum eſt, quod ſi intra illud tempus non potuerit illum punire, vel ob defectum iuriſdictionis, vel ob aliam cauſam, poſtulare debere ab Epiſcopo termini protogationem, quam debet Epiſcopus concedere, quia terminus competens concedi debet *capitulo primo de dilat. capitulo 2. requiris §. 1. de appellat. capit. legitima de appellat.* alioquin inuenta eſſet ratio, qua breuiſſimo tempore aſſignato, Epiſcopus Religioſum contra exemptionem Religioſorum ſemper punire poſſet. Alderete *ſup.num.* 38.

6 Nota hic aliam declarationem Sacræ Congregationis, quam referunt relati Barboſa, & Nouarius *ſupra* ex qua habetur Concilii deciſionem non ſolum procedere in caſu quo Religioſus extra clauſtra deliquerit, intellige notoriè, & ſcandaloſè, vt dictum eſt, ſed etiam quando deliquerit intra Eccleſiam ſui Monaſterii. Quod, etſi durum videatur, cum Religioſus in Eccleſia ſui Monaſterii exiſtens intra clauſtra exiſtere dicatur, acquieſcendum tamen deciſioni Sacræ Congregationis, ſi de ea authenticè conſtet. Niſi forte dicatur, & congruentius, intelligi de alia Eccleſia ſui Ordinis extra propriam ſui Monaſterij. [Similiter nota Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 17. Auguſti 1635. ordinaſſe Illuſtriſſimo Nuncio Neapolitano ne procederet contra quendam Religioſum ſub prætextu quod extra clauſtra deliquiſſet, quandoquidem Reuerendiſſimus Generalis Ordinis contra ipſum procedere volebat.]

DENVNCIATIO, ET DENVNCIARE pro Regularibus.

SVMMARIVM.

Denunciatio remiſſiuè.n.1.
Denunciatio quid ſit.n.2.
Quotuplex ſit.ibid.
De Euangelica, & iudiciali remiſſiuè.num.3.
Tenentur Regulares denunciare hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos.n.4.
Etiam ſi non poſſint probare delictum. ibid.
An præmittere debeant correctionem fraternam. ibidem.
An hæreticos iam emendatos. ibid.
Quæ ſcientia requiritur delicti ad hanc denunciationem faciendam.ibid.
An pater filium, filius patrem, vir vxorem, & vxor virum teneantur denunciare.ibid.
An idem ſe ipſum.ibid.
Quid de obligatione denunciandi Confeſſarios ſolicitantes ad inhoneſta.n.6.
Quomodo intelligenda quæ dixi tomo 1. Summæ in prima editione.ibid.
Denunciari debent tales Confeſſarij, etiam non diffamati.ibid.
Sub peccato mortali.ibid.
Quando, & quomodo facienda. ibid.
Quid de Confeſſario ſolicitato à fœmina.n.6.
De quibus ſolicitatoribus intelligenda Conſtitutio Gregorij XV.ibid.
An etiam de Sacerdotibus non Confeſſarijs, aut de merè laicis accipienda.ibid.
Edicta, quæ præcipiunt hanc denunciationem licita ſunt.num.7.
Etiam ſi præcipiant illam, non præmiſſa correctione fraterna.ibid.
Qui teneantur ad illam? ibid.
An denunciantes fiant irregulares ſecuta morte denunciati.ibid.
Denunciatio facienda eſt intra terminum præfixum in edictis.n.8.
Quid ſi non fiat intra talem terminum. ibid.
Quid de illo, qui ignorauit edictum tempore quo terminus currebat.ibid.
An ante terminum obligent aliquando talia edicta. ibidem.

1 DE hac materia præter dicta ſupra verbo *Accuſare, & accuſator*, alia addenda maximè quatenus ad Regulares ſpectare poteſt.

2 Denunciatio eſt *criminis manifeſtatio facta Superiori.* Sylueſter *in ſumma verbo Denunciatio num.1.* Sanchez *tom.2.conſil.Moral.lib.6.cap.2. in Prohemio.* Eſt duplex, iuxta dicta *tom. 1. capit. 27. num. 1.* ſcilicet Euangelica, & iudicialis, prior eſt, quæ fit Prælato non vt Iudici, ſed vt Patri, non ad proceſſum formandum, ſed ad correctionem, vel emendam, poſterior eſt, quæ fit Prælato vt Iudici ad formandum proceſſum,& puniendum delinquentem. Addit Sanchez *ſupra* denunciationem canonicam, quæ fit Superiori ad impedienda mala quæ ex peccato procedunt, & alii alias denunciationes adiungunt; ſed illæ coincidunt cum duabus aſſignatis. Sylueſter *ſupra.*

3 Loquendo de denunciatione Euangelica quæ fit Prælato vt Patri aliqua dixi eo *capitulo* 27. & deſeruiunt ea, quæ attuli ſupra verbo *Accuſare, & accuſator*. Solum ergo diſcutienda eſt denunciatio iudicialis, & non ea quæ fit Prælatis Regularibus pro Regularium iudicijs, quia de iſta ſufficienter dixi locis relatis, ſed de ea tantum quæ præcipitur facienda in aliquibus edictis. verb. grat. de hæreticis, ſolicitatoribus ad inhoneſta in Confeſſione, & ſimilibus.

4 Et quidem Regulares omnes quicumque illi ſint teneri denunciare hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos quaſcumque perſonas, conſtat ex dictis ſupra verbo *Accuſator num.7.* ex Conſtitutione Pauli V. & decreto S.Generalis Inquiſitionis Romanæ eo loco adductis, & idem eſt proportionaliter in Regnis Hiſpaniarum vbi ſupremum Tribunal S. Inquiſitionis Hiſpanæ viget,propter edicta ipſius. Tenentur autem ad huiuſmodi denunciationem faciendam, etiam ſi delictum probare non poſſint, propter dicta eo verbo *Accuſator*. ſcilicet, quod in Tribunali S. Inquiſitionis ſeruatur quod denunciator non teneatur probare delictum quod denunciat. An verò teneatur id facere non præmiſſa correctione fraterna quando eſt ſpes emendæ, eſt grauis controuerſia inter Doctores, & duplex opinio: vna affirmatiua; negatiua alia, quarum auctores refert Diana *part.1.Tract.*

4.re-

4.*reſol*.2. Eſto autem vtraque probabilis ſit, in praxi tamen ſequi conuenit opinionem negantem prærequiri talem correctionem fraternam, tum quia vix, aut nullo modo credi debet hæreticum, qui Eccleſiam nõ audit, auditurum monitionem vnius perſonæ, tum quia ita ſolent præcipere DD. Inquiſitores in ſuis edictis, quibus parendum, vt potè viris doctiſſimis, & qui magna diligentia & zelo bonum cõmune Fidei, & Religionis procurant, de quo etiam inferius *num*. 7. Suarez *de fide diſp*. 20. *ſect*. 4. *num*.11. Sanchez *to*. 2. *Conſil. moral. lib*. 6. *cap*. 2. *dub*.5. *num*.6. Ioannes Sancius *in ſelect. diſput*. 11. *num*.56. Hoc tamen inrelligendum eſt de hæreticis pertinacibus, illis ſcilicet, qui erores in fide ex malitia proferunt, non de illis, qui ex aliqua ſimplicitate, vel ignorantia, quales ſunt aliqui Concionatores, id faciunt, iſti enim non ſunt propriè hæretici, cum ad hæreſim pertinacia requiratur, & ita ſeruandus eſt cũ illis ordo Euãgelicus. Sanchez *ſup.n*.7. ex Nauarro, Corduba & alij. De hæretico verò iam emendato, & correcto plures tenent denunciandum non eſſe, alij affirmant quibus aſſentior quando peccatum fuit publicum, vel inde ortum eſt nocumentũ aliquod in alijs, etſi enim talis emendatus ſit, ſatisfacere tamen oportet Reipublicæ propter infamiam, & damnum illatum. Sanchez *ſup.dub*.15. *num*.6. Sanctarellus *in Tract. de hæres cap*.9.*nu*.11. Diana *ſup.Reſolut*.3. Denũciare etiam debent hæreticum nõ ſolum ij qui certo ſciunt illius delictum, ſed etiam illi qui à perſonis fide dignis de eo certificati ſunt. Quia tales verè, & propriè dicuntur habere notitiam delicti. Sanchez *ſupra dub*. 16. *num*.1. ex Nauarro, Rodriguez, & alijs. Secus quando id audierunt à leuibus perſonis, quia hæc notitia nullam generat fidem. Corduba *lib*. 1. *quæſt.q*.43.*dub*. 2.*§.ſexto quando*. Nauarrus *in Man. cap*. 25. *num*. 46. Quamuis autem plurium ſententia ſit non teneri filiũ denunciare patrem aut matrem hæreticos, ſicut nec è contra patrem, aut matrem filium hæreticum quia iure naturæ pater, mater, & filius ſunt veluti vna perſona, itaut bonum & malum vnius in alterum refundatur, quando tamen hæreſis eſſet perniciosa Reipublicæ quia publica, vel in alios ſeminata renerentur id facere, quia bonum commune Reipublicæ proponendum eſt particulari patris, matris, vel filij. Caſtro *libro* 2. *de iuſta hæretic. punit. capitulo vlt*. Suarez *Tract. de fide diſputat*. 20. *ſect*.4. Idem proportionaliter dicendum eſt de vxore reſpectu mariti, aut mariti reſpectu vxoris, propter eamdẽm rationem. Qualiter autem nullus teneatur propalare ſeipſum, dixi ſupra verbo *Accuſator*. In ſuper, licet regulariter nullus teneatur alium denunciare quando ex denunciatione timet ſibi ſaltem probabiliter aliquod malum notabile mortis, infamiæ &c. iuxta dicta *to*.1. *c*.19.*n*.34. nihilominus quãdo ex omiſſione denunciationis ſequeretur malum etiam notabile Reipublicæ, aut Communitati debet fieri denunciatio, proprer rationem aſſignatam. Genuenſis *in prax.c*.18.*n*.8.

5 Loquendo autem de obligatione denunciandi Cõfeſſarios ſolicitantes ad inhoneſta in Confeſſione, præter dicta *to*. 1. *c*. 19. *numero* 35. & quamuis plura ex dictis ſupra hic applicari poſſint, alia tamen iungenda ſunt. De quibus nouiſſimè Hieronymus Trimarchus Ordinis Minimorum Tractatum vnicũ valde doctum ſcripſit. Et primò quidem, licet eo loco aliquorum ſententiam ſequens dixerim in prima editione Romæ anno 1634. & ſecũda Venetiarũ anno 1637. Confeſſarios teneri mouere pœnitentes, quos ſciuerint ab alijs ſolicitatos, *&* eos denunciare *niſi forte* (dixi) *ſolicitati credant Confeſſorem ſolicitantem eſſe fraternè corrigibilem, aut eſſe emendatum*. Cautius tamen, & conformius ad mentem Sacræ Congregationis Generalis Inquiſitionis Romanæ addidi in tertia editione Venetiarum anno 1640. ſequentia: *Et nota, quod in praxi non debent ſolicitati credere Confeſſarios ſolicitantes eſſe fraternè corrigibiles, aut emendatos, cum ſint de hæreſi ſuſpecti, propterea tenentur illos antequamcumque monitionem, ſeu correctionem S. Officio Inquiſitionis denunciare*. Huiuſmodi autem denunciatio facienda eſt etiam ſi Confeſſarij aliàs de tali crimine diſamati non ſint. Hæc enim eſt praxis Sanctæ Inquiſitionis tam in hoc quam in hæreſis caſu, & conformis Conſtitutioni Gregorij 15. quam dicto loco retuli, vbi cum agitur de obligatione denunciandi non apponitur talis conditio. Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap*. 44. *dub. vnic. num*. 8. Diana 4. *par. Tract*.5. *Reſol*. 1. ex alijs quos refert. Eſt quæ ſine dubio peccatum mortale denunciationem omittere, quia eſt tranſgreſſio præcepti in re grauiſſima, & magni ponderis pro Republica Chriſtiana: ſicque ſemper conſuetudine fuit receptum. Sanctarellus *ſup.cap*.45. *dub.vnic. num*.10. Imò, in caſu quo non adeſſet S. Inquiſitionis edictum præcipiens denunciationem, adhuc eſſe faciendam, tenet Diana *ſupr. Reſol*. 3. ex Ioanne Sancio. Fieri porrò debet talis denunciatio, etiam ſi materia ſolicitationis non videatur in genere luxuriæ grauis, ſed leuis, quia quomodocumque ſit ſemper fit grauis iniuria Sacramento, poſito quod pro tali occaſione ſit peccatum mortale. Ioannes Sancius *in Select. diſp*. 11. *num*.22. Similiter, etiam ſi Confeſſarius immediatè poſt ſolicitationem pœniteat, adhuc denunciandum eſſe, tenent Sanctarellus *dicto cap*. 44. *dub. vnico num*.18. & Bonacina *in Tract. var. diſp*.6. *punct*. 3. *num*. 4.

6 Specialiter tamen, circa Conſtitutionem Gregorij 15. de qua ſupra in qua nouiſſimè, & rigidiùs agitur de hoc caſu ſolicitationis, notandum primo, quod licet probabile ſit id, quod dicto *cap*. 19. *num*. 34. dixi, videlicet, Confeſſarium ſolicitatum à fœmina, & illi conſentientem nõ eſſe denunciandum, quia ea Conſtitutio ſolum videtur eſſe contra ſolicitãtes, & in tali caſu Confeſſarius non eſt ſolicitans, ſed ſolicitatus, nihilominus ſatis probabile etiam eſse oppoſitum, propter verba illa Conſtitutionis dictæ, *aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones ſiue tractatus habuerit*. & infra: *ſeu tractantes vt ſupra*. Quibus denotatur non ſolum Confeſsarios ſolicitantes, ſed etiam ſi ſolicitatores non ſint, ſi prædicta egerint, comprehendi in ea Conſtitutione, & eſse denunciãdos. Fagundez *de præcept. Eccleſ. in* 2. *edit. præcept*.2. *lib*.4. *cap*.3. *num*.56. *&* 57. Diana *ſupra Reſol*.42. Notandum ſecundò, quod quamuis ex vi Conſtitutionis dictæ Gregorij XV. debeant denunciari Confeſsarij ſolicitantes ad inhoneſta non ſolum in actu Confeſſionis, aut ante, vel poſt immediatè, ſed etiam *occaſione vel prætextu Confeſſionis huiuſmodi*, vt in ea dicitur, id tamen intelligendum eſt quando paulò poſt Confeſſionem, occaſione vel prætextu ipſius ſequitur ſollicitatio, non verò ſi poſt multum tempus id fiat. Ita enim videtur benignè interpretanda mens Pontificis. Souſa *in opuſc. de confeſſar. ſolicitan. in additionib. num*. 10. Cum autem in dicta Conſtitutione dicatur, *ſiue ante, ſiue poſt immediatè, ſeu occaſione &c. etiam Confeſſione non ſecuta*, ideo denunciandus eſt Confeſsarius, qui fœminam accedentem

Digitized by Google

ad confitendum ſollicitat, etiam dilata Confeſſione in aliud tempus. Diana *ſup. Reſol.* 39. Et qui concubinam eo tempore laſciuè ſeu zeloſè obiurgat, quod cum alio tractet, propter dicta. Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *nu.* 32. Idem habet Diana *Reſolut.* 45. de Confeſſario qui petit à pœnitente domum ſuam vt eò adducat concubinam. Etſi Souſa *ſup. tract.* 1. *capit.* 14. *num.* 8. oppoſitum teneat. Notandum tertiò, quod cum in dicta Conſtitutione ſemper ſit ſermo de Sacerdotibus, & ea committentibus ſub prætextu Confeſſionis, ideo ipſi, ſi talia crimina commiſerint, erunt denunciandi, quamuis aliàs verè Confeſſarij non eſſent. Acugna *tract. de Confeſſ. ſollicit. qu.* 14. *n.* 4. Sancius *in Select. diſp.* 1. *n.* 39. Secus dic de mere laicis, aut non Sacerdotibus, propter oppoſitam rationem Sanctarellus *de hæreſ. c.* 46. *dub. vnic. n.* 9. Vide alia in Trimacho *ſup.*

7 Loquendo autem generaliter de huiuſmodi edictis, quæ à Iudicibus, vel Prælatis promulgari ſolent tam pro prędictis caſibus hæreſis, aut ſuſpicionis hęreſis, & ſpecialiter pro ſollicitatibus in Confeſſione, vel circa eam, quam, pro rebus ſuratis reſtituendis, vel ſimilibus, notandum, quod etſi aliqui dicant eſſe illicita, quia præbent occaſionem peccandi ſaltem ſimplicibus, nihilominus licita eſſe conſtat, tum ex vſu Eccleſiæ, tum quia nullo iure prohibita ſunt. Bañez 2. 2. *quæſt.* 33. *artic.* 8. *dub.* 2. *ad* 7. Sanchez *tom.* 2. *conſil. Moral. lib.* 6. *capit.* 2. *dub.* 26. Imò hæc edicta licita eſſe, etiam quando illis præcipitur denunciare delictum hęreſis, vel ſollicitationis ad inhoneſta in Confeſſione, qui eſt caſus de hæreſi ſuſpectus, non præmiſſa correctione, colligitur, tum quia rariſſimè poteſt adhiberi conueniens remedium per ſolã monitionem, & prudentiam hominis priuati, ob periculum infectionis hęreſis, & aſtutiam hæreticorum, tũ quia finis adæquatus huius denunciationis non eſt ſola emendatio fratris, ſed correctio publica, & ſecuritas aliorum fidelium. Suarez *de fide diſputat.* 3. *numer.* 12. Diana *ſupra Reſol.* 24. Tenentur autem denunciare etiam ij qui iurauerunt id non facturos, tale namque iuramentum pro illo caſu eſt de re illicita, ac per conſequens non obligat. Syluester *in ſumma verbo teſtis quæſtione* 8. Sanchez *ſupra dub.* 21. Tenentur quoque denunciare etiam Clerici vel Religioſi, quantumuis inde timeatur ſequẽda mors hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti; propter dicta ſupra verbo *Accuſator*, & *accuſare* à numer. 18. Dicere poteſt aliquis cum Sanchez *ſup. dub.* 10. tunc requiri proteſtationem, de qua eo loco dixi, ſed tu vide dicta *ibid. num.* 21. Obligantur etiam ad denunciandum ij qui ſolum ſub ſecreto naturali ſciunt delictum, quando illud eſt in damnum tertij, vel Communitatis, in ijs enim caſibus non obligat ius ſecreti naturalis. Caſtr. Palaus *to.* 1. *Tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 10. *n.* 5.

8 Circa terminum tandem qui in huiuſmodi edictis aſſignari ſolet, præter dicta ſupra verbo *Annus à n.* 2. quæ huic etiam propoſito deſeruire poſſunt, dicendum denunciationem debere fieri intra terminum præfixum in edictis. Quod ſi quis ſciens edictum non denunciauit intra terminum illius, non propterea, eo termino tranſacto liber eſt à tali obligatione quia ille terminus non aſſignatur eo fine, vt extinguatur obligatio, ſed vt non differatur Suarez *de cenſuris diſput.* 20. *ſect.* 2. *numero* 15. Acugna *Tract. de Confeſſar. Sollicit. quæſtione* 21. *numer.* 4. Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.* 11. *num.* 59. De eo autem qui ignorauit edictum tempore quo eius terminus currebat, probabile eſt nõ teneri denunciare ſtatim ac habuit notitiam illius, ſed poſſe expectare tantum tempus quantum edictum deſignauerat, cum non ſit peioris conditionis, ac alij. Suarez *ſup. ſect.* 3. *num.* 15. Acugna *ſup.* Portellus *in Dub. Regular. verb. denunciatio n.* 3. Sancius ſupra. Per accidens autem poterit contingere quod quis teneatur denunciare etiam antequam terminus præfixus in edicto finiatur, vt ſi præuideat ſe habiturum impedimentum ad denunciandum tranſacta ea occaſione, ſicut plures dicunt de obligatione Confeſſionis, vel Communionis. Diana *ſup. Reſol.* 29. ex alijs. Nota tandem, quod edicta S. Inquiſitionis, cum illud tribunal ſit perpetuum, ſunt per modum legis, & ita durant vſque ad aliorum promulgationem, ſicut dixi de Bulla cœnæ verbo *Bulla Cœnæ num.* 2. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 4. *num.* 11. Auila *de Cenſur. par.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 5. *concl.* 3. Sancius *in Select. diſp.* 11. *num.* 62. Vnde caſu dato quod Inquiſitores aliquando eſſent negligentes in edictis promulgandis, ex vi priorum deberet fieri denunciatio. Diana *ſup. Reſolut.* 41. Edictum porrò S. Inquiſitionis Rom. attuli *ſup. verbo Accuſator num.* 7. Vide Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 9. *Pauli* 5. *num.* 27. & Trimarcum *ſup.* [Nouiſſimè Cardinalis Lugo *tom.* 2. *de Iuſt. & iure diſp.* 38. *ſect.* 2. *à num.* 17. ſupponit, vt diximus licita eſſe huiuſmodi edicta, & fieri poſſe ab omnibus Prælatis Eccleſiaſticis præcipiendo ſub varijs pœnis, vt qui ſciunt aliquod delictum illud manifeſtent. Deinde notat præcipuè attendendum eſſe in eiuſmodi edictis ad mẽtem Prælatorum illa promulgantium, quod generale eſt omnibus legibus, vt dico 4. *tom. verbo leges Regularium.* Tertiò notat Superiores in huiuſmodi edictis ſemper habere tacitam, vel expreſſam intentionem quod delicta manifeſtentur, ſeruato Iuris Ordine, ſcilicet, correctione fraterna, quando ſeruari debet. De quo etiam aliàs diximus. Alia etiam addit, de quibus nos ſupra verbo *Accuſare, & Accuſatio*, & *hoc verbo Denunciatio*, & infra *verbo Hæreſis, & hæreticus*. Plura etiam apud hunc Authorem de delictis, quę denunciari debent, ac de termino talibus edictis præfixo, de quibus etiam nos egimus.]

DEPOSITIO:

SVMMARIVM.

Quid ſit Depoſitio. n. 1.
Quomodo differat à degradatione, cenſuris, & pœnis. ibid.
Quibus priuetur clericus, vel Religioſus depoſitus. n. 2.
Non priuatur oneribus, & obligationibus. n. 3.
Propter quæ delicta imponenda hæc pœna. n. 4.
Ad quos pertinet in illa diſpenſare. n. 5.

1 DEPOSITIO (quæ etiam verbalis degradatio dici ſolet iuxta dicta ſupra verbo Degradatio *numero* 2.) eſt *perpetua ab Altaris miniſterio, & gradu Eccleſiaſtico remotio ſine ſpe reſtitutionis, & cum retentione priuilegij fori, & Canonis.* Syluester *in Summa verbo Degradatio numer.* 1. Alderete *de Religio. Diſcipl. lib.* 2. *cap.* 27. *§.* 4. *numer.* 7. Vnde, iuxta dicta eo verbo *Degradatio*, differt à degradatione, quia degradatio includit priuationem priuilegij, & Canonis, quam non includit depoſitio propriè de qua in præſenti, & à cenſuris, & alijs pœnis, quia illæ ſunt pœnæ medicinales, & cum ſpe reſtitutionis. Syluester *ibid.* Sanch. *tom.* 1. *Conſil. moral. lib.* 3. *ca.* 1. *dub.* 32. *n.* 248. Ab irregularitate verò differt, quia depoſitio eſt pœna, irregularitas

verò

verò ſecundũ communem rationem irregularitatis pœna non eſt, ſed inhabilitas quædam. Hinc etiam ſpecialiter, quamuis ſæpius confundatur cum ſuſpenſione, ab ea tamen differt, tum quia ſuſpenſio eſt cenſura, non autem depoſitio, tum quia depoſitio eſt ſine ſpe reſtitutionis, quod non conuenit ſuſpenſioni etiam perpetuæ. Etſi enim talis ſit, vt propterea quaſi depoſitio cenſeatur ab aliquibus, nihilominus differt ab ea depoſitio, quia in hac ordinariè loquendo numquam diſpenſatur, licet de plenitudine poteſtatis Papæ id fieri poſſit, in ſuſpenſione autem perpetua diſpenſatio cadit etiam ordinarie. Suarez *de Cenſuris diſputat.* 30. *ſect.* 1. *num.* 1 t. Differunt etiam quia ſuſpenſio non priuat officio, & beneficio quoad titulum, ius, ſeu dominium illorum, ſed quoad vſum, vel fructus, depoſitio verò etiam quoad titulum, ius, ſeu dominium illis priuat. Suarez *dicta ſect.* 1. Cornexo *de Suſpenſione diſput.* 1. *dub.* 1. *num.* 4.

2 Clericus, vel Religioſus depoſitus non ſolùm priuatur functionibus Eccleſiaſticis, ſcilicet, vſu cuiuscumque Ordinis, officij, aut beneficij, vt colligitur ex definitione allata, ſed etiam, ſi celebrat, priuatur quoque laica Communione, niſi ſolum tempore mortis, licet in hoc poſt pœnitentiam peractam diſpenſet Epiſcopus. *capit. accedens diſt.* 50. Alderete *ſupr. n.* 8. Quamuis autem peccet grauiter exercendo actus Ordinis propter Eccleſiæ prohibitionem, nihilominus validi illi ſunt, quando iuriſdictionem non requirunt, prout contingit in abſolutione. Suar. *ſup. num.* 7.

3 Non priuantur ſic depoſiti oneribus, & obligationibus Clericorum, ſcilicet Officij diuini recitandi, caſtitatis &c. iuxta dicta ſupra verbo *Degradatio un.* 1. Suarez *ſup. num.* 9. Graffius *in Deciſ. aureis part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 6. Videtur autem non poſſe tales dicere *Dominus vobiſcum*, quia hoc denotat aliquam dignitatem, quam illi non habent, prout de degradatis dicitur communiter Syluester *ſup. num.* 10. Sanch. *tom.* 2. *Conſil. moral. lib.* 7. *cap.* 2. *dub.* 54. *num.* 4. Licet autem poſſint dicere Officium in choro, non tamen poſſunt Officium facere, quia hoc pertinet ad Hebdomadarium, cuius officio etiam priuantur. Syluester, & Sanchez.

4 Poteſt imponi hæc pœna depoſitionis propter grauia valdè crimina. Toletus *in Summa lib.* 1. *capit.* 50. *num. vltim.* Quæ verò ſint crimina depoſitione digna; ſic reſpondet Sà *in Summa verbo Depoſitio num.* 2. *Depoſitione digna ſunt: ſtuprum, inceſtus, adulterium, & omnia adulterio maiora (quin etiam capit. peruenit d.* 59. *indicat ſufficere fornicationem) item furtum, periurium, homicidium, etiam ſolo conſilio, vel hortatione factum, & omne crimen inducens irregularitatem, denique quiduis enorme Iudicis arbitrio.* Hæc ille. Ex quibus infertur, propter hæc crimina poſſe Prælatos Regulares hac pœna afficere ſuos ſubditos, intellige tamen dummodo ſtatuta propria Religionis id permittant, aut aliud non ſtatuant, Papa approbante. Quo ſenſu accipiendus eſt Alderete *ſupr. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 19. dum dicit Superiorem Regularem poſſe deponere verbaliter ſuos ſubditos, & *num.* 22. & 23. dum ex priuilegijs id ipſis competere aſſerit. Quando autem imponitur hæc pœna, ſolet ſententia his verbis proferri: *Qua propter præfatum N. ab omnibus Ordinibus, & gradibus Eccleſiaſticis deponimus, ipſum perpetuò ab omni Altaris miniſterio remouentes.* argum. *cap. verit. in fin. de dolo, & contumacia.* Alderete *ſup. li.* 2. *cap.* 27. *§.* 4. *n.* 12. ex Menochio, & alijs.

5 Diſpenſare verò in illa pertinet ſolum iure communi ad Papam. Suarez *ſupr. num.* 22. ex Abbate *in cap. Cum in te de re Iudic. num.* 10. & colligitur ex Cornexo *de Suſpenſione diſp.* 5. *dub.* 5. Et ad Epiſcopum, cum delictum non eſt grauius adulterio, *capit. Atſi clerici de iudic.* Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtic. part.* 1. *cap.* 27. *§. Quæres* 2. ex Alterio, Riccio, & alijs. An verò poſſit tolli per priuilegia Religionum concedentia Prælatis earum facultatem diſpenſandi in pœnis; de priuilegijs dixi *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 35. *& cap.* 18. *num.* 46. aut propter aliud priuilegium res eſt valdè dubia, cum hæc pœna dicatur eſſe irremiſſibilis, ſeu ſine ſpe veniæ, vt dictum manet. Maximè, quia iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 14. ex Suarez ibi relato ſecundum ſtylum Curiæ ſub generali clauſula abſoluendi à pœnis non venit depoſitio, ſicut nec irregularitas, aut degradatio. Nihilominus Layman. *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 10. *de Sacrament. pœnitent. §. tertia quæſtio num.* 18. dicit, ex vi priuilegii Pauli 3. conceſſi Confeſſariis Ieſuitarum poſſe diſpenſare in depoſitione lata à Pio quinto in Bulla, quam retuli *tom.* 1. *ca.* 5. *num.* 11. contra Sodomitas, quæ tamen eſt etiam perpetua, imo videtur eſſe degradatio, cum per illam priuentur omni priuilegio clericali, quod per depoſitionem, de qua in præſenti eſt ſermo, non ſit. Quod an ſit probabile aliorum iudicio remitto.

DICTIO.

SVMMARIVM.

Dictionum vtilitas pro Regularibus. n. 1.
Dictiones A, Ab, Ad, ſignificantes terminum, quomodo accipienda. n. 2.
Dictio, abſque, non ſemper ſtat excluſiue. numero 3.
Dictiones, accumulatiuè, & priuatiuè, quid denotant. num. 4.
Dictio, alius, quid importat. n. 5.
Dictio, ante, denotat principium. n. 6.
Dictio, aut, eſt alternatiua. n. 7.
Quæ regula notanda pro alternatiuis. ibid.
Dictio, circa, quomodo accipienda. n. 8.
Dictio, commodè, quid importat. n. 9.
Dictio, competenter, & ſimiles quid ſignificent. numero 10.
Dictio, continuò, iuxta ſubiectam materiam accipienda. num. 11.
Dictio, cum, aliquando ſtat principaliter. n. 12.
Dictio, de, naturalitatem, ſeu originem importat. num. 13.
Dictio, deinde, continuat præcedentia. n. 14.
Dictio, donec, eſt reſtrictiua temporis. n. 15.
Dictio, dummodo, quid importet. n. 16.
Dictio, dumtaxat, & ſimiles non excludunt caſus in quibus eadem ratio militat. n. 17.
Dictio, eo caſu, quo modo accipienda. n. 18.
Dictio, &, aliquando ponitur pro, ſeu, vt diſiunctiua. num. 19.
Dictio, etiam, eſt implicatiua, & amplificatiua. numero 20.
Dictio, ex, quomodo verificanda. n. 21.
Dictio, in, intrinſicitatem importat. n. 22.
Dictio, inſuper, diuerſitatem ſignificat. n. 23.
Dictio, legitimè, idem eſt ac ordine iuris ſeruato. numero 24.

Dictio,

Dictio , multùm , ſeu multa , aliquando contenta eſt duobus.n.25.

Dictio, nullatenus , ſeu nullo modo , quemcumque caſum excludit.num.26.

Dictio , omnimode , vniuerſalitatem denotat. numero 27.

Dictio,omnino,omnia comprehendit. n.28.

Dictio,omnis,eſt vniuerſalis.n.29.

Dictio,per,ſignificat perfectionem.n.30.

Dictio,priuatiuè, quid importet. n.31.

Dictio , prope finem , diuerſimode ſumitur . numero 32.

Dictio , prorſus , excludit omnia , & ſingula . numero 33.

Dictio , qualitercumque , comprehendit maiora expreſſis.num.34.

Dictio , quomodolibet , comprehendit omnia. numero 35.

Dictio , ſemper, vel ſimiles ſumuntur ciuiliter,& humaniter.num.36.

Dictio , ſæpiſſimè , adminus debet verificari in tribus . num.37.

Dictio , ſolus, alios omnes excludit.n.38.

Dictio , ſtatim , vel ſimiles verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo.n.39.

Dictio,tamquam,quos effectus habet.n.40.

Dictio,tantùm,quid importet.n.41.

Dictio , temere , vel ſimiles, excludunt ignorantiam. num.42.

Dictio,vel, ponitur inter diuerſa.n.43.

Dictio, verè, quid importet.n.44.

Dictionis repetitio magnum indicat miſterium . numero 45.

Alia remiſſiuè .n.46.

1 VTILIS valde erit materia hæc pro intelligentia dictionum,quæ in Bullis,Priuilegijs, & alijs Conſtitutionibus Regularium reperiuntur,id circo non prætermittenda.

2 Dictiones *A , Ab, Ad,* ſignantes vltimum terminum à quo, vel ad quem , an intelligendæ incluſiuè , ita vt dies termini includatur in termino , an verò excluſiuè , ita vt non claudatur , licet anceps de eo quæſtio ſit , nihil clarius , aut breuius mihi occurrit dicendum,niſi quod in odioſis ſtant excluſiuè, in fauorabilibus autem incluſiuè , iuxta Regulam iuris 15.*Odia reſtringi , & fauores conuenit ampliari*. Niſi aliud appareat expreſſum in ipſo iure,aut niſi abſurdum aliquod,vel inconueniens inde ſequeretur. De quo ex varijs Rotæ deciſionibus,& Doctoribus Naldus *in Summa in principio.*

3 Dictio *Abſque* non ſemper ſtat excluſiuè , ſed ſæpius incluſiuè , vt in S.Scriptura Cantic.4.*Abſque eo quod intrinſecus latet*, ideſt , cum eis quæ intrinſecus latent.& 2.Corint.11.*Præter illa quæ extrinſecus ſunt*, ideſt ſimul cum illis. Naldus *in ſumma verbo occidere num.* 10.

4 Dictio *Accumulatiuè* denotat rem fieri poſſe cum alio,ita vt detur locus præuentioni , ad differentiam dictionis *priuatiuè*, quæ ex oppoſito importat rem fieri poſſe ab vno ſolo , alio excluſo . Couarrubias *in capit. Alma mater. p.* 1. *§.* 12. *numero* 3. Peirinis *in* 2. *tom. Priuileg. Minim. in Conſtitut.*4. *Gregor. XV. numero* 20.

5 Dictio *Alius* regulariter importat ſimilitudinem, & refert diuerſum in ſubſtantia, ſed idem in qualitate,prout ex Bartolo, Baldo , & Quintiliano Mandoſio habet Rodriguez *tom.*1.*quæſt.Regular.qu.*30.*artic.* 15. Vnde infert quod ſi lex dicat aliquem plectẽdum pœna tali,vel *alia*, per ly *alia* intelligendam eſſe pœnam priori ſimilem . Aliquando verò non denotat qualitatem ſimilem præcedenti, vt patet *Matth.*28. & *Marc.* 15. vbi dicuntur cum Chriſto *crucifixi alij duo latrones* . Sanchez *lib.*3.*de Matrim.diſp.*20.*num.* 3. Ex ſubiecta ergo materia deſumendum eſt . Naldus *ſupra verbo Dictio n.*2.

6 Dictio *Ante* , quando apponitur ad tempus aliquod , denotat principium illis , & non finem , vt ſi dicatur veniam ante Paſcha intelligitur ante inchoatum Paſcha . Naldus *ſupr. num.* 3. ex Baldo , Iaſone , & alijs . Vide dicta ſupra verbo *Annus num.*6.

7 Dictio *Aut* eſt alternatiua . Rodriguez ſupra. Dicitur autem,quod in alternatiuis, ſeu diſiunctiuis, ſufficit alterum verificari.Tuſchus *verbo Dictio concl.* 268. Peirinis *tom.*2. *priuileg. Minim.in Conſtit.*2. *Pauli* 3.*num.*4.Nota etiam , quod vna pars alternatiuæ intelligi debet ſecundum aliam.Vnde ſi pro delicto eſt impoſita pœna amputationis membri , aut *alia* , per ly *alia* non debet intelligi amputatio capitis , quia hæc pœna multum diſtat ab amputatione membri , & alternatiua ſemper præſumitur eſſe inter æqualia, & parum diſtantia. Naldus *ſupra num.*4.

8 Dictio *Circa*,cum additur incertæ quantitati temporis,vel alterius rei , vt cum dicitur circa annos decem plus minuſue,quid importet, vix poteſt generalis regula aſſignari , præter arbitrium Iudicis . Vide tamen. Rebuffum *in ſua praxi beneficiorum titul.de diſpenſat.ratione ætatis verſic.circa.*Garzia *de benefic.par.* 11.*cap.*3. *§.* 1. & Naldum *ſupr.num.* 5. ex varijs Rotæ deciſionibus .

9 Dictio *Commodè* , quæ in Concilio Trident.*ſeſſ.*25. *cap.*3.& in decretis ſummorum Pontificum ponitur cum dicitur, eum ſolum numerum Regularium conſtituendum in Monaſterijs, *qui vel ex redditib.proprijs Monaſteriorum , vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſit* ſuſtentari , denotat victum , & veſtitum , & alia onera neceſſaria , iuxta conſuetudinem loci, & perſonarum in dictis Monaſterijs degentium . Peirinis *tomo primo priuileg. Minim. in Conſtitut. Pyrrhi num.*49.

10 Dictio *Competenter*,ſignificat idem quod *mediocriter*, vel *vt par eſt*, vel *ſufficienter*. Peirinis *ſupra.*

11 Dictio *Continuo* licet ex ſua natura ſignificare videatur ſine vllo temporis interuallo, id tamen intelligi debet magis, vel minus , iuxta ſubiectam materiam.Naldus *ſup.num.*6.ex Decio,& aliis.

12 Dictio *Cum*,quando coniungit nomina collectiua, vel dignitatem , ſemper ſtat principaliter . Tuſchus *verbo Dictio concluſ.*358.*num.* 20.Peir.*tom.* 2.*de Prælat. quæſt.* 1.*cap.*2.*num.*23.

13 Dictio *De*,naturalitatem, ſeu originem importat, vt probat textus *in l.*1 .*ff.ad municip.*Surdus *deciſ.*129. *num.*15.Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 4. *numero* 9. Vbi etiam habet ſub nomine patriæ , ſeu originis non tantum propriam , ſed paternam denotari , vt ſi quis natus eſt Matriti , & pater eius Toleti .

14 Dictio *Deinde*, continuatiua , præcedentium eſt . Sanchez *de Matrim.lib.*3.*diſp.*7.*num.*17.

15 Dictio *Donec* eſt reſtrictiua temporis , habetque naturam ſuſpenſiuam . Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcopi Allegat.*19.*num.*89. ex Caſſaneo , Menochio, & aliis.

16 Dictio *Dummodo*, regulariter non facit conditionem,ſed modum. Rebuffus *de verbor.ſignificat.lib.*156. *verſic.*

Digitized by Google

verſic. dummodo. Quod quidem verificatur quando adijcitur actui perfecto, vt do tibi hoc dummodo hoc facias. Sanchez *ſup. diſp.* 33.*n*.2.

17 Dictio *Dumtaxat*, vel ſimilis alia taxatiua, ſcilicet *tantum*, tantummodo, quamuis excludat omnes caſus præter expreſſos, exponitur enim per affirmatiuam eius cui adiungitur, & negatiuam aliorum (Rodriguez *tomo 3. quæſtion. Regular. quæſtione 5. artic*.2.) non excludit tamen caſus ſimiles, in quibus eadem ſiue vrgentior ratio militat, iuxta dicta *tomo primo cap*.25.*num*.20. Gloſſa *in l. obaſ. C. de præd. Minor. & in l. ſi mora verbo dumtaxat. ff. ſoluto Matrimon*. Rodriguez *ſup*. Sanchez *lib.7. de Matrim. diſp*.31.*nu*.6.*& lib.6. in Decalog. c*.15.*n*.37.

18 Dictio *Eo Caſu*, & ſimiles reſtringere ſolēt diſpoſitionem cui inſeruntur ad tempus, & caſum in illa expreſſum, itaut non admittant extenſionem ad alium. Verum ſi talis dictio apponatur ſine vlla alia dictione taxatiua, v. g. *tantum*, *ſolummodo*, vel alia ſimili, tunc ſecundum ſuam naturam ſtabit demonſtratiuè ſeu declaratiuè, non reſtrictiuè. Ita ex Rotæ deciſionibus Naldus *ſup. n*.18.

19 Dictio *Et*, quamuis ſit copulatiua, ita vt cum in diſpoſitione duo coniunguntur per dictionem *Et*, oporteat vtrumque interuenire *l. ſi quis ita ſtipulatus ff. de verbor. obligat*. Peirinis *tomo 2. de Prælato quæſtione 1. capitulo 2. numero* 21. Nihilominus aliquando ponitur pro *ſeu*, vt diſiunctiua. Pro quo habes exēplum in Conſtit. Gregor. 14. de qua infra verbo *immunitas Eccleſiarum numer*. 11. quod iuxta ſubiectam materiam intelligendum eſt. Tuſchus *verbo dictio concl*. 254.*nu*.3. Rodrigu. *tom. 3. quæſt*.17.*art*.19. Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſtitut. 2. Pauli 3. numero* 4. Quando etiam inſeritur in commiſſione, vel priuilegio, & continet plures cauſas quæ non omnes ſunt neceſſariæ ad operandum aliquem effectum, ſufficit, vt vna illarum quæ effectum operari poſſet illum opererur. v. g. ſi diſpenſetur ieiunium cum ſupplicante dicto nobili, & infirmo, licet non ſit nobilis, ſed infirmus, poteſt facultate illa vti, quia illa cauſa ſufficit. Naldus *ſupra n*.7. ex Nauarro.

20 Dictio *Etiam* eſt implicatiua, & ampliatiua *l. etiam ff. de Minor. Clement. Religioſis de procur*. Vbi Cardin. *numero* 1. & *Clement. 1. de teſtam*. vbi Cardin. *numero* 1. Peirinis *tomo 1. priuil. Minim. in Conſtit. 14. Leonis 10. numero* 4. Vnde vnum caſum exprimit, & alium includit. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat*. 92.*numer*.12. Similiter tam hæc dictio, quàm omnis alia implicatiua quales ſunt *maximè*, *præſertim*, implicant idem eſſe in caſu contrario, quamuis ratio expreſſa deficiat, aut licet in illo militet fortior ratio. Sanchez *l. 2. de Matrim. diſp*. 39.*nu*.6.*& lib.6. diſp*.14.*n*.21.

21 Dictio *Ex* naturalitatem exigit, nec ciuili eſt contenta, vt habet Barboſa *ſupra numer*. 10. ex Pereira *de poteſt. eligendi capit*.13.*numer*.21. Nec verificari ſolum ob domicilium, ſeu beneficium ibi habitum, tenet idem Barboſa *ibid. ex* alijs.

22 Dictio *In* intrinſicitatem importat, id eſt, intus. Bald. *in Rub. ff. ſolut. Matr. n*.7. Bartolus *in l. Gallus §. ille caſu n. 2. ff.* de *liber*. & *poſthum*. quos refert, & ſequitur Barboſa *de Iur. Eccleſiaſt. libro 2. capitulo 3. numero* 118.

23 Dictio *Inſuper* importat diuerſitatem, & ita clauſula poſita in principio, vel ad finem vnius articuli non refertur ad ſequentia, quando in illis adeſt dictio *Inſuper*. Ita Tuſchus *verbo Dictio concl*. 295. & Peirinis *tomo 2. priuileg. Minim. in Conſtitution. 2. Gregorij* 13. *num*. 2. Licet oppoſitum iudicet Naldus *ſupra num*. 9.

24 Dictio *Legitimè* ſignificat idem, ac ordine iuris ſeruato. Peirinis *to.1. Priuileg. Minim. in Conſtit. 1. Sixti 4. num*.1.

25 Dictio *Multum* ſeu *multa* &c. plura ſignificat, & aliquando eſt contenta duobus *l. vbi numerus ff. de teſtibus cap. pluralis locutio, 40. de Regul. iuris in 6*. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 72. num*. 30. 31. *&* 32.

26 Dictio *Nullatenus* cum vniuerſalitatem importet excludit quemcumque caſum. Tuſchus *verbo Dictio concl*. 315. Peirinis *tom. 2. Priuileg. Minim. in Conſtit. 26. Leon. 10. num*. 11. Vnde inferre ſolet nullitatem actus, & tollere omnem potentiam. Barboſa *ſupra Allegat*.19.*num*.75. Idem dic de dictione *nullo modo*. Vnde de vtraque dicunt aliqui excludere omnem diſpenſationem. Gloſſa *in Clem. vt ſi de ætat. & qualit. ver. nullo modo* Rodriguez *tomo 1. quæſt. Regul. quæſt. 78. artic*. 2. Idem videtur dicendum de dictione *penitus*, de qua dicitur importare ipſo iure. Sanchez *de Matrim. lib.8. diſp*.21.*num*.75. *&* 76.

27 Dictio *Omnimodè*, & *plenè* denotat vniuerſalitatem. Gloſſa *in Clem. vn. de for. compet. verſ. omnimodam*. Panormit. *in cap. conqueſtus de for. compet. numer*. 4.

28 Dictio *Omnino*, *indiſtinctè*, ac *omni ex parte* omnia comprehendit. Barboſa *ſup. Allegat*.95.*n*.6. Et omnem excludit diſpenſationem. Gloſſa *in Clem. vt hi de æt. & qualitate*. Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regular. q. 67. art*.5.

29 Dictio *Omnis* eſt vniuerſalis, ac per conſequens nihil excludens, quia qui *omne dicit nihil excludit*. Idem Barboſa *ſupra Allegat*.101.*n*.39.

30 Dictio *Per* ſignificat perfectionem *l. Vrbana in fi. de verb. ſignific*. Naldus *ſup*. & conſonant quæ dixi ſupra verbo *Annus n*.5.

31 Dictio *Priuatiuè* quid importet vide ſupra in dictione *accumulatiuè*.

32 Dictio *Prope finem*, ſeu *prope annum*, vel talem temporis terminum, ſumitur diuerſimodè iuxta naturā, & qualitatem ſubiectæ materię. Naldus *in ſumm. verbo Tempus n*. 8. *&* 11.

33 Dictio *Prorſus* excludit omnia, & ſingula quæ in contrarium exceptari poſſunt. *cap. ſtatutum §. prouiſurus de reſcript. in 6*. Tamburinus de *iure Abbat. to.1. diſp. 18. quæſit. 6. num*. 7. Vide dicta verbo *clauſula num*. 55.

34 Dictio *Qualitercumque* eſt vniuerſalis, & comprehendit maiora expreſſis *cap. ſolitæ verſ. quodcumque ligaueris*, & omnia quæ excogitari poſſunt. *l. etiam ff. ſoluto Matrim*. Barboſa *ſupra Allegat*. 57. *numero* 177.

35 Dictio *Quomodolibet* ex ſui generalitate comprehendit omnia, de quibus ſatis eſt in genere fuiſſe cogitatū, iuxta terminos *l. ſi de certa C. de tranſact*. Naldus *ſup. verbo Clauſula verſ. quomodolibet*.

36 Dictio *Semper*, vel ſimiles, v. g. *continuè*, *ſine intermiſſione*, *quotidie*, *indeſinenter &c*. ſumuntur ciuiliter, & humaniter, ideſt pro omni hora, & tempore, quo id fieri potuit, non pro ſemper metaphyſicè. Naldus *ſupra verbo dictio n*.13.

37 Dictio *Sæpiſſimè*, *plurimùm*, & aliæ ſimiles ſuperlatiuæ ad minus debent verificari in tribus. Naldus *ſupra num*.12.

38 Dictio *Solus* alios omnes excludit præter expreſſum *l. his ſolis C. de reuoc. don*. Rota in vna Noua-

rienſi

rienſi *legitima* coram D.Ghiſletio *1629.n.7.*

39 Dictio *Statim, illicò, incontinenti*, & ſimiles, verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo, maiori, vel minori, vt credo, iuxta varietatem materiæ, & viri prudentis arbitrium. Naldus *in ſumma verb.verba num. 22.*

40 Dictio *Tamquam*, multos, & diuerſos effectus habet in iure, & propterea conſpiciendæ ſunt circumſtantiæ, quo nomine, quo reſpectu, qua contemplatione aliquid fiat. Naldus *dicto verbo Dictio numero 16.*

41 Dictio *Tantum*, vel *tantummodo* quid importet vide ſupra in dictione *Dumtaxat*.

42 Dictio *Temere*, vel ſimiles, quales ſunt *præſumptuoſè, audacter &c.* denotant audaciam, præſumptionem, & temeritatem in operante, & ita non comprehendunt ex ignorantia etiam culpabili operantem, iuxta dicta *tomo primo capit.* 10.*num.* 33. de quo Naldus *ſupra verbo dictio numero* 17. *& verbo verba numero* 21.

43 Dictio *Vel* ponitur inter diuerſa, vt notant DD. *l. ſi qui in princip. ff.de reb.dub.* Sanchez *lib.8.de Matrim. diſp.18.num.2.*

44 Dictio *Verè* importat idem quod *propriè*, vt probat idem Naldus *ſup.verb.Dictio* ex Farinacio.

45 Nota tandem, quod dictionis repetitio, vt communiter dicitur, magnum indicar myſterium, emphaſim ſcilicet, vel energiam ſic loquentis.

46 Vide dicta ſupra verbo *Clauſula*.

DIMISSORIAE.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n.1.

Sunt litteræ Superiorum pro ſubditis ab alijs ordinandis. num.2.

An concedantur à Prælatis Regularibus pro ſubditis ſecularibus.num.3.

Pro ſubditis Regularibus poſſunt illas concedere. numero 4.

Qualiter concedendæ.n.5.

Secretum S. Congregationis pro ea re.ibid.

Quid dicendum de Regularibus in locis nullius Diœceſis. num. 6.

Alia de huiuſmodi Dimiſſorijs remiſſiuè.ibid.

An Nouitijs concedi poſſint. ibid.

Qui Prælati illas concedant.n.7.

Concedere illas eſt actus iuriſdictionis. n.8.

An expirent morte concedentis.n.9.

De pœnis vtentium fictis dimiſſorijs.n.10.

Alia remiſſiuè. n.11.

1 DE hac materia aliqua dicta ſunt *tomo primo capit.* 14. *num.*12.13. *&* 18.*& capit.*18.*num.* 64. *&* 65. nunc verò alia addenda ad Regulares ſpectantia, vel maioris lucis gratia.

2 Dimiſſoriæ ergo, quæ etiam appellantur Reuerendæ, ſunt litteræ quas Superiores ſuis ſubditis concedunt, vt ab alijs ordinari poſſint. Ita eas vocat Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 23. *de reformat. capitulo* 10.& *ſeſſ.* 7. *de reformat. capit.* 10. Vocantur autem *Dimiſſoriæ* quia per eas dimittunt Prælati ſuos ſubditos alijs ad Ordines ſuſcipiendos. Vnde illas concedere poſſunt cuncti Epiſcopi, vel alij Prælati quibus à Sede Apoſtolica id eſt commiſſum. *Capit. cum nullus de tempor. Ordinat. in 6.* Campanile *in Diuerſ. iuris Canon.Rubr.*9. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſc. Alleg.*7. *à n.*1. *vſque ad* 6.

3 Quoad Prælatos Regulares, licet Abbates, & alij exempti olim huiuſmodi litteras dimiſſorias ſuis ſubditis ſæcularibus concedere poſſent, ex dicto *cap. Cum nullus*, vt ibi Antonius Andreas, Ancharanus, & Franchus; hodie tamen poſt Concil.Tridentin. dicta *ſeſſ.*23.*cap.*10. hoc eſt illis prohibitum ſine licentia Epiſcopi cum derogatione omnium priuilegiorum. Tamburinus *de iure Abbat.tom.* 2. *diſput.*2. *quæſit.*26. *num.* 1. Vnde etiam in caſu quo aliquis Abbas, vel Prælatus Regularis habeat Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, contentioſam, & voluntariam in ſæculares, adhuc non poterunt dictas dimiſſorias concedere, ſed hoc pertinet ad Epiſcopum. Henriqu.*in ſumma lib.*10.*cap.*22.*§.*3. Tamburinus *ſup.* ex deciſ.Rotæ in vna Vrbinaten. *Parochialis* 14.Decembr.1592. coram Blanchetto. Limita tamen, niſi huiuſmodi Prælatus eſſet Ordinarius priuatiue ad Epiſcopum, iuſque haberet congregandi Synodum, contra hunc enim non procedere determinationem Concilij defendit Stephanus Gratianus *in diſceptat.for.tom.*2.*ca.* 112. quem ſequuntur Campanile *ſupr.* & Tamburinus etiam *ſupr.num.*2. ex alia deciſione Rotæ in vna Salmantina *Iuriſdictionis* die nona Maij 1594. coram Seraphino.

4 Suis tamen ſubditis Regularibus poſſunt Abbates, & alii Prælati Regulares dictas dimiſſorias concedere. Primò quidem ad tonſuram, & minores Ordines ex relato Concil.Tridentin. *ſeſſ.* 23. *cap.*10. vbi prohibetur Abbatibus, vel exemptis concedere ad ea dictas dimiſſorias, *cuiquam qui Regularis ſibi ſubditus non ſit.* Quo denotatur Regularibus ſubditis concedi poſſe. Deinde de dimiſſoriis ad maiores Ordines etiam id colligitur ex eodem loco Concilii, ſubditur enim: *Nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, litteras dimiſſorias aliquibus Clericis ſecularib. concedant.* Ex eo enim quod negat id pro Clericis ſæcularibus, argumento deducto à contrario ſenſu, ſupponit pro Regularibus id fieri poſſe. Tertiò, ex eodem Concil. dicta *ſeſſ.*23.*cap.*8. vbi dicitur nullum ordinari poſſe, *niſi eius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur.* Verbum enim *Ordinarij ſui* Regularibus applicatum eorum denotat Superiores, qui de illorum moribus teſtificari poſſunt, non verò Epiſcopi qui illos nec agnoſcunt. Quartò, ex priuilegiis Summorum Pontificum, videlicet Ioann. 22.& Sixti 4. pro Carmelitis, prout in Mari magno habetur, & aliorum quæ refert Caſtarubius *in Compendio verb.Ordines ſacri.* Quæ quoad hoc punctum reuocata non ſunt à Concilio. Et præſertim Clem.8. pro Ciſtercienſibus Monaſterii de Alcobaza Regni Portugalliæ, quod referunt Rodriguez *tom.*1. *Quæſt. Regular.quæſt.*18.*art.*5.& Miranda *in Man.tom.*1.*q.*39. *art.*3. Quintò, ex declarat.Sac.Congregat. ſub Clem. 8. de qua poſtea. Ac tandem Sextò, ex praxi, & vſu omnium Religionum, itaut mirum ſit aliquos id in dubium vertiſſe. Vide præter relatos à me *tomo* 1. *cap.*14.*num.*18. Barboſam dicta *Allegat.*7.*numero* 31. & Tamburinum *ſupra quæſit.*25. cum aliis, quos illi referunt.

5 Porrò hæ litteræ dimiſſoriæ dandæ ſunt à Prælatis Regularibus, iuxta modum, & formam præſcriptam in decreto Clem.8.& Sac.Congregat. quod eſt huiuſmodi: *De mandato S.D.N.Clementis diuina Prouidentia Papæ octaui tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcumque Regularium Superioribus, vt de-*

ca-

cætero obſeruent, & obſeruari faciant ea quæ in decreto Sac. Congregationis Concilij Tridentini continentur, cuius tenor eſt talis. Congregatio Concilij cenſuit Superiores Regulares poſſe ſuo ſubdito item Regulari, qui prædictus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diæceſanum, nempe illius Monaſterij, in cuius familia ab ijs ad quos pertinet is Regularis poſitus fuerit, & ſi Diæceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria concesſionem dimiſſoriarum in id tempus quo Epiſcopus Diæceſanus, vel abfuturus, vel nullas habiturus Ordinationes eſſet. Verum cum à Superioribus Regularibus Epiſcopo Diæceſano abſente, vel Ordinationes non habente, litteræ Dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentiæ Diæceſani Epiſcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe. Quod qui non fecerint, officij, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſdem S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrent. In quorum &cet. Datum Romæ die 16. Martij anno 1596. Referunt hoc Decretum præter eos quos retuli *tomo 1. dicto cap. 14. num. 12.* Piaſegus *in praxi noua Epiſcop. par. 1. cap. 1. num. 14.* Campanile *ſupr. Rubr. 12. cap. 13. num. 37.* Barboſa *ſup. num. 18.* Ioannes Maria Nouar. in *lucern. Regular. verbo Dimiſſoria num. 1.* & alii apud ipſos.

6 Quid verò dicendum de Regularibus degentibus in Monaſteriis ſitis in locis nullius Diœceſis, ad quem videlicet Epiſcopum dirigi debeant litteræ dimiſſoriæ, dixi ex declaratione Sacræ Congregationis eo *cap. 14. num. 12.* Similiter qualiter Prælati Regulares poſſint dare litteras dimiſſorias ſuis ſubditis ad aliquos Abbates, vt ab eis recipiant minores Ordines, dixi *ibid. num. 13.* & *cap. 18. num. 65.* vbi de conditionibus ad id requiſitis egi. Præterea de Nouitijs, an Prælati Regulares poſſint illis dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos tribuere, dictum eſt eo *cap. 14. num. 20.* & *cap. 18. num. 6.* Quibus adde, quod etſi ſtando in iure communi non poſſent dicti Prælati dimiſſorias Nouitijs concedere, pro vt aliqui exiſtimant, ex eo quod non habent circa illos omnimodam poteſtatem, ſed eam tantum quæ neceſſaria eſt ad bonum regimen, & finem probationis ipſorum, ad quod non videtur neceſſaria hæc auctoritas, nihilominus ſaltem ex vi priuilegiorum quæ habent Prælati aliquarum Religionum ad concedendum ſuis ſubditis dimiſſorias, poterunt eas Nouitiis concedere, cum illi ſint etiam eorum ſubditi. De quo Tamburinus *ſupra quæſit. 27.* Diana *part. 3. Tractat. 2. Reſolut. 27.*

7 Porrò Prælati, qui dimiſſorias ſubditis Regularibus præbere poſſunt, ſunt Generales pro tota Religione, & Prouinciales pro tota Prouincia, imo etiam inferiores Prælati, ſcilicet Priores, Guardiani &c. ſi conſuetudine id ſit introductum, vel Conſtitutiones Religionum non contradicant. Colligitur primò, ex eo quod Concilium dicta *ſeſs. 23. cap. 8.* hoc remittit Ordinario. Nomen autem Ordinarii quoad Regulares, in præſenti his omnibus Superioribus aptatur, vt dixi. Secundò, ex decreto Sacr. Congregationis relato vbi dicit hoc poſſe facere *Superiores Regulares*. Quo nomine iſti omnes comprehenduntur. Miranda *in Manual. Prælator. tom. 1. quæſt. 39. art. 3.*

8 Concedere autem huiuſmodi dimiſſorias eſt actus iuriſdictionis. Suarez *de Cenſur. tom. 5. diſput. 14. ſect. 1. num. 6.* Vnde conceſſæ ab excommunicato, vel ſuſpēſo declarato inualidæ ſunt. Suar. *ibidem.* Tamb. *ſupra q. 28.* Et ordinatus cum illis incideret in pœnas contra ordinatos ſine dimiſſorijs. Tamburinus *ibid.* poſt alios quos refert.

9 Non expirant huiuſmodi dimiſſoriæ per mortem, vel ceſſationem officij illas concedentis, niſi à ſucceſſoribus reuocentur. Etenim gratia, vel fauor non expirat morte concedentis. *ca. ſi cui nulla de præbend. in 6. cap. ſi ſuper gratiam de offic. Iudic. delegat. eodem ſexto.* Henriquez *in ſumm. lib. 10. capit. 22. § fin.* Tamburinus *ſupr. quæſit. 29.* & alij apud ipſum. Sic etiam declaratum à Sac. Congregatione Epiſcop. & Regul. in Oriens 21. Nouemb. 1600. refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Dimiſſoriæ.*

20 De pœnis quas incurrunt vtentes falſis Dimiſſorijs vide dicta *tom. 1. ſumm. cap. 14. num. 3. 18. & 19.* & dicenda infra verbo *falſarius n. 3.*

11 Vide alia dicenda 4. tom. verbo Ordines Sacri.

DISPENSARE, ET DISPENSATIO inter Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.
Diſpenſatio quid ſit. n. 2.
De poteſtate Prælatorum ad diſpenſandum. n. 3.
Alia remiſſiuè de hac poteſtate. n. 4.
De facultate Confeſſariorum ad diſpenſandum. numero 5.
Quid de diſpenſatione cum inceſtuoſis. n. 6.
Quid in votis Epiſcopis reſeruatis. n. 7.

1 MVLTA ſub hoc titulo comprehendi poſſunt, de quibus partim eſt dictum, & in ſequentibus dicetur. Comprehendūtur enim ea in quibus Prælati Regulares cum ſuis ſubditis, & Confeſſarij cum ſuis pœnitentibus diſpenſare poſſunt. De quibus omnibus agendum remiſſiuè ſaltem, aliqua tamen omni diſpenſationi communia prius ſtatuendo.

2 Diſpenſatio ergo eſt *rigoris iuris per eum ad quem ſpectat miſericors, & canonicè facta relaxatio.* Syluest. *in ſumm. verbo diſpenſatio num. 1.* ex Hoſtienſi. Requirit iuſtam cauſam, itaut ſine illa, nec licita, nec valida ſit, quando ſit ab inferiori in lege Superioris, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 42.* Imo talis diſpenſatio ſine iuſta cauſa data, potius eſt diſſipatio, & taliter diſpenſantes diſſipatores ſunt, non diſpenſatores. Syluester *ibid. num. 2.* ex D. Bernardo. Vnde diſpenſatio impetrata ex falſa cauſa, vel tacita veritate nulla eſt. *cap. 2. de fil. Præsbiter. in 6. cap. ad audientiam 2. de reſcript. & cap. non poteſt de præbend. in 6.* Et illa vtentes non ſunt ſecuri in conſcientia. Bonacina *de legib. diſp. 1. quæſt. 2. punct. 3. num. 13.* poſt plures alios. Cauſæ verò ad diſpenſandum, quamuis variæ ſint, iuxta varia genera diſpenſationum, regulariter tamen ſunt iſtæ: pietas erga Deum, neceſſitas communis, vel priuata, vtilitas communis, vel priuata, qualitas perſonæ cum qua diſpenſatur, & aliæ quæ pro qualitate loci, & temporis arbitrio prudentis fuerint legitimæ iudicatæ. Syluester *ſup. num. 3.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 5. cap. 15. q. 8.* Nota etiam quod diſpenſatio facta à Prælato legislatore, vel ab habente æqualem aucto-

ritatem

ritatem cum ipſo in lege ipſius ſine cauſa, licet ſit aliquo modo illicita,& imprudens, cum per eam eximat partem ab obligatione totius, cum quo debet conformari, valida tamen eſt, quia obligatio legis pendet tam in fieri, quam in conſeruari à legiſlatore,& ita poteſt eam validè tollere, ſicut pro tota Cõmunitate,ſic pro parte ipſius. Sanchez *de Matrimon. lib.8.diſp.17.num.27.& diſp.18.num.3.* Bonacina *ſup. num.1.* Eodem etiam modo, & propter eamdem rationem peccabit vtens hac diſpenſatione, ſicut ipſe diſpenſans, prout tenet Naldus *in Summ.verb.Diſpenſatio num.*7.ex Nauarro. [Caſu verò quo Prælatus diſpenſaret cum ſubdito in aliqua re bona fide ſcilicet, putans cauſam eſſe iuſtam, & ſufficientem cum revera quoad Deum non ſit talis, quamuis aliqui putent non valere diſpenſationem,Prout tenet Philiarcus *de offic.Sacerd.tom.1.par.1.lib.3.ca.*4.nihilominus eam valere tenent probabiliter. Azor.*tom.2.inſtitut. moral.lib.7.cap.29.quæſt.6.* Sanchez *de matrimon.lib.*8. *diſput.17.num.*8.& Tamburinus *de Iure Abbat.tom.3. diſp.4.quæſit.9.num.*8.quia ita piè credendum eſt de facultate à Deo,& Papa conceſſa Prælatis ad diſpenſandum. Si autem Prælato poſtea conſtet de falſitate cauſę propter quam dedit diſpenſationem, debet illam reuocare,& monere ſubditum. De hoc Ludouicus Lopez 1. *part.inſtruct.cap.* 4. Tamburinus *ſupra num.9.*]

Pro hac quoq. facultate Prælatorum Regularium ad diſpenſandum cum ſubditis aliqua animaduertenda ſunt. Primùm, quod etſi diſpenſatio ipſa ſtrictè interpretanda ſit;eo quod ſit abrogatio legis cõmunis,facultas tamen ipſa diſpenſandi, in caſu v.gr. dubio, an poſſit ad hoc, vel illud extendi, amplè eſt interpretanda, retenta propria ſignificatione verborum. Quia eſt beneficium Principis,ſcilicet Eccleſiæ illam concedentis, quod latè interpretandum eſt. Sanchez *lib.8.de Matrimonio diſp.1. & 2.* Portel.*in dubijs Regularium verbo diſpen.num.24.& in additione nu.*14.Secundùm, quod in omnibus in quibus poſſunt Prælati diſpenſare cum ſubditis, poſſunt id facere extra ſuum territorium, & etiam ſi ſubditi ſint abſentes. Ratio eſt, quia etſi iuriſdictio contentioſa, quæ ſcilicet exercetur cum ſtrepitu iudicij non poſſit à Prælato exerceri extra proprium territorium, ne turbet Prælatum alieni territorij, iuriſdictio tamē voluntaria, quæ exercetur circa voluntarios, & volentes,& ſine ſtrepitu iudicij, cum neminem turbet, poteſt exerceri extra territorium proprium. Portell. *in dicta Additione num.*10.ex Suarez,& Sanchez. Tertium, diſpenſationem datam non petenti ſubdito validam eſſe. Ad validitatem enim illius non requiritur poſtulatio.Suarez *de legibus lib.6.cap.13. numer.* 8. Portel.*ſup.num.*11. Quartum, Prælatus diſpenſare potens validè etiam diſpenſat,quamuis Superior ipſius diſpenſationem negauerit. Ex eo enim quod Superior negauerit diſpenſationem non aufert poteſtatem quam habet inferior Prælatus ad illam concedendam.Sanchez *ſupr.diſp.*14.Portel.*ſupr.num.*18. [Quintum quod in caſibus in quibus Prælati poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis poſſunt illos compellere ad recipiendum talem diſpenſationem. Ea enim ſuppoſita,res diſpenſata redditur licita, & honeſta, ac per conſequens materia obedientiæ. Sanchez *lib. 6.in Decalog.cap.3.num.*8.Tamb *tom.3. de Iure Abbatum diſp.4.qu.*13.]

3 Loquendo ergo de facultate Prælatorum ad diſpenſandum, poteſt primò eſſe in ordine ad diſpenſandum in Regula Ordinis, ſecundò,in Conſtitutionibus ſeu Statutis illius; tertiò,in legibus,& præceptis communibus Eccleſiæ, quartò, in irregularitatibus,ac pœnis Eccleſiaſticis; maximè quintò cum illegitimis, ſextò, in inſterſtitijs ad Ordines recipiendos.De quibus omnibus ſigillatim eſt agendum, remiſſiuè ſaltem.

4 Et primò, de facultate Prælatorum Regularium ad diſpenſandum in Regula Religionis, ex dictis *to. 1.cap.7.num.29.& 30.* conſtat qualiter, aut quomodo intelligenda. Similiter, de facultate ipſorum ad diſpenſandum in Conſtitutionibus, ſeu Statutis Religionis, dixi eo *tom.1.cap.8. num.23.& cap.18.num.* 54.Et de facultate diſpenſandi in legibus, & præceptis communibus Eccleſiæ, dixi eo *cap.18.numer.*55. Ac de facultate diſpenſandi in irregularitatibus eo *cap.18.à num.*40. Dicam etiam infra verbo *Irregularitas*. Idem de facultate Prælatorum ad diſpenſandum in pœnis, dixi eo *cap.18.à num.46.* Et cum illegitimis ibidem *à numer.* 60.& dicam in ſequentibus verbo *Illegitimus*. Ac demum quis poſſit diſpenſare in interſtitijs ad Ordines requiſitis dixi eo 1.*tom. ca.* 14.*num.*15.

5 Loquendo autem de facultate Confeſſariorum ad diſpenſandum cum ſuis pœnitentibus, quæ poteſt eſſe,vel in petitione debiti, quando ſunt coniuges,& vnus illorum habuiſſet cum conſanguineo,vel conſanguinea alterius, vel in diſpenſatione votorum, vel in alijs pœnis, ſeu inhabilitatibus, aliqua dicenda ſunt in præſenti remiſſiuè ſaltem ad dicta in ſuperioribus.

6 Et quidem de facultate Confeſſariorum Regularium ad diſpenſandum cum prædictis coniugibus inceſtuoſis,quid ſentiendum dixi *tom.1.cap.19. num.* 25.Quod, & me relato, nouiſſimè ſecutus eſt Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regular.verbo Diſpenſare num.* 5. Sed vide dicta ſupra verbo *affinitas à num.* 4. vbi ea quæ dicto loco ex primo tomo dixi, ampliantur.

7 Quoad facultatem verò eorumdem Confeſſariorum Regularium ad diſpenſandum in votis,quæ Epiſcopis reſeruata ſunt,præter dicta eo *cap.19.num.*22. quæ nouiſſimè etiam,me relato,approbat idem Nouar. *ſup.num.*2.vlterius aduertendum, conceſſionem illam Eugen.4. pro Benedictinis Valliſoletinis, de qua ibi dubitaui an eſſet viuæ vocis oraculum,modo dicendum illam non videri viuæ voci oraculum, ſed Reſcriptum quoddam à Papa ſignatum, ac per conſequens validum his temporibus, cum conditionibus tamen quas eo *num.*22.aſſignaui. Quibus adiungit etiam Pontif.aliam,ſcilicet quod ea gratia valeat *quamdiu fuerint* (intellige prædicti Monachi) *in obſeruantia Regulari*. Quod denotatur quod ſi ipſi,aut alij Regulares qui communicationem priuilegiorum cum illis habent, aliquando à Regulari obſeruantia deſciuerint, non poſſent vti dicto priuilegio. Vide hanc conceſſionem in Bullario Rodriguez in Eugenio 4.*num.*25.

DOS MONIALIVM.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè.n.1.

Qualiter dari poſſit dos pro Monialium ſuſtentatione. num.2.

Taxare dotem Monialium ad quos pertineat. numero 3.

An

An ſit danda ante Profeſſionem.n.4.
Quomodo pecunia implicari debeat. ibid.
Solui debet ære, non in bonis ſtabilibus. n.5.
Quid quando Monialis tranſit de vna Religione ad aliam.num.6.
Dos Monialis durat apud Monaſterium poſt ipſius mortem.num.7.
De dote pro Monialibus ſupernumerariis. n.8.

1 AGERE de dote quæ cauſa Matrimonii dari ſolet, parum, aut nihil ſpectat ad intentum noſtrum, quod eſt de dubijs, & quæſtionibus Regularibus, ideo ſolum de dote, quæ Monaſterijs Monialium pro earum ſuſtentatione datur, agendum nunc eſt.

2 Et quidem dotem licitè dari poſſe pro Monialium ſuſtentatione conſtat ex dictis *tom. 1. cap. 25. num. 5. & 39.* vſu Eccleſiæ, & deciſione Clem. 7. quam refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Moniales num. 31.* & ſupponitur in pluribus declarationibus Sacræ Congregationis, de quibus infra. Et quamuis dicto *num. 5.* dixerim, ſæpius eſſe peccatum auaritiæ quod Monaſteria opulenta hanc dotem exigant, & Naldus *in Summ. verbo Dos num. 15. & verbo Moniales num. 7.* ex alijs quos refert, dicat videri Simoniacum, & ex quadam viſione id confirmet, communiter tamen oppoſitum approbatur. De quo Tamburinus *de iure Abbatiſſar. diſput. 5. quæſit. 3. num. 3.* Illud tamen non prætermittendum, quod abuſus qui in hoc eſſe poſſunt, & forſan alicubi videntur, tolli omnino debent à Prælatis Monialium, ad quos ſpectat, vt modò dicam, taxare hanc dotem.

3 Taxare ergo Monialium dotem quoad quantitatem ipſius pertinet ad Superiores ipſarum, ſicut ad poteſtatem ſæcularem, vel parentes fœminarum miſerabilium ſpectat ordinare de dote pro ipſarū Matrimonio. Rodriguez *tom. 2. Quæſt. Regular. quæſt. 48. artic. 3. & 4.* Miranda *de ſacris Monialib. quæſt. 8. artic. 8.*

4 Cum autem, iuxta decretum Concilij Tridentin. *ſeſſ. 25. de Regularibus cap. 16.* nihil poſſit tribui Monaſterijs ex bonis nouitij, vel nouitiæ ante profeſſionem, quocumque prætextu, à parentibus, propinquis, vel curatoribus ipſorum, ſub pœna excommunicationis dantibus, & recipientibus, de quo dixi eo *tom. 1. cap. 24. à num. 32.* Ideo non licet Monialibus recipere pecunias pro computo dotis ante profeſſionem, ſub prædicta pœna, ſed iuxta dicta eo *ca. 25. num. 38.* ex declaratione Sacr. Congregationis, quam etiam referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Dos numer. 3.* Vbi ſic: *Dos Monialium penes illarum conſanguineos, vel affines relinqui non debet, ſed priuſquam puellæ induantur habitu, actualiter deponatur apud mercatorem, vel penes aliam perſonam fide, & facultatibus idoneam, vt ſtatim, profeſſione emiſſa, in emptionem bonorum ſtabilium, & annuorum redditaum illico implicetur.* Conſonat etiam alia declaratio S. Congregationis, quam idem Barboſa *ibidem.* & Nouarius *num. 2.* referunt. Vnde Monaſterium dotem exceſſiuam recipiens pro ingreſſu nouitię teneri ad reſtitutionem quoad exceſſum, tenet Tambur. *ſupr. quæſit. 5. num. 4.* Sed ſi id detur non ex bonis ipſius nouitiæ, ſed ex bonis conſanguineorum, vel curatorum, & omnino liberaliter, non video cur debeat reſtitui, iuxta dicta eo *cap. 24. num. 32.* Ratione tamen damni emergentis ex dilatione dotis prouenientis (etſi non ratione lucri ceſſantis) poſſe aliquid vltra dotem iure debitam à Monaſterijs recipi, habetur ex Rodrig. *ſupr. art. 7.* & Miranda *etiam ſupr. art. 10. concl. 1. & 2.* licet in hoc cautè procedendum, propter periculum, aut ſuſpicionem auaritiæ. Rodriguez *ibid.* Quamuis autem ex mente Sac. Congregationis, iuxta ſuperius dicta, quibus etiam conſonant ea, quæ dixi *tom. 2. ca. 19. num. 59.* pecunia pro dote accepta ſtatim implicari debeat in bona ſtabilia, quia tamen Gauantus *in Manual. Epiſcop. verbo Monialium alimenta num. 13.* & Tamburinus *ſupr. quæſit. 7. nu. 6.* referunt aliam declarationem Sac. Congregationis, in qua dicitur dotem expendi poſſe in vſus communes Monaſterii neceſſarios, ne dicatur Sac. Congregationem ſibi ipſi fuiſſe contrariam, ideo priorem illam declarationem intelligendam credo regulariter, & communiter, hanc verò poſteriorem, non niſi in caſu raro grauis neceſſitatis Monaſterij.

5 Debet dos ſolui in ære, non in bonis ſtabilibus, iuxta dicta eo *cap. 25. num. 39.* ex declaratione Sacræ Congregationis, quam ibi retuli, quam etiam afferunt relati Barboſa, & Nouarius ex Aldana. Declarauit etiam Sacr. Congregatio apud Gauantum loco relato *num. 12.* pro vt etiam retuli dicto *nu. 39.* quod in dotibus recipiendis nulla debeat fieri differentia, inter indigenas, & aduenas. Inſuper declaratum a Sac. Congreg. apud relatum Tambur. dicto *quæſit. 7. num. 7.* quod in dotis Monialium, & annuarum præſtationum ſolutione valor monetæ attenditur iuxta tempus contractus.

6 Cum Monialis tranſit de vna Religione ad aliam (pro vt iure communi fieri poſſe dixi eo *cap. 25. num. 41.* & *ſupr.* verbo *clauſura num. 14.*) ſatis congruum rationi eſt, vt ſecum deferat dotem, ſi ille tranſitus eſt de licentia, vel conſenſu Religionis, à qua fit tranſitus. Ratio eſt, non ſolum propter dicta *ibidem*, ſed etiam, quia vt habetur *l. ſi is qui 57. ff. de iure dotis* dos eſſe debet vbi onera Matrimonij ſunt. Secundò, quia dos datur pro Monialibus acceſſoriè ad perſonas ipſarum & ſub tacita conditione, dum illæ in illa Religione perſeuerauerint, ſicut dos propter Matrimonium carnale viro tradita habet eamdem conditionem. Baldus *in Nouell. de dote part. 1. num. 10.* Socinus *conſil. 222. num. 3. verſ. ſed in caſu noſtro volunt. 2.* Tapia *authentica ingreſſi verbo ſua cap. 6. num. 10.* Sicque deciſum videtur in vna Barchinonenſi 10. April. 1615. vt refert Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp. 21. qu. 6.* ex Barboſa. Ibi enim inter conditiones neceſſarias pro tranſlatione Monialium, vna eſt, vt dotem à cæteris Monialibus præſtari ſolitam, ſoluat. Dixi, ſi ille tranſitus fiat de licentia, vel conſenſu Religionis, à qua fit tranſitus, quia ſi fiat ſolum ex voluntate Monialis tranſeuntis, & Religionis ad quam tranſit, valdè probabile eſt non debere ferre ſecum dotem, quia cum prior Religio non conſenſerit in hunc tranſitum, non debet priuari dote iam ſibi adquiſita, & Religio poſterior cum volens admittat Monialem, hoc incommodum ſibi imputare debeat. Quo ſenſu accipiendi ſunt Nauarrus, & Rodriguez, quos dicto *num. 41.* retuli, & ſequitur Sanchez *lib. 7. in Decalog. ca. 32. num. 12.* Dixi etiam quando tranſitus eſt ad aliam Religionem, quia ſi ſolum ſit ad aliud Monaſterium eiuſdem Religionis, probabilius videtur non requiri quod Monialis tråſiens deferat ſuam dotem; etenim inter Monaſteria eiuſdem Religionis maior conuenientia eſt, & veluti implicita conuentio, vt ad inuicem admittatur iſte tranſitus, quando fieri oporteat, accedente præſertim voluntate Superioris, quæ omnino neceſſaria eſt pro iis caſibus. Et in hoc ſenſu intelligo id quod Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop.*

Alleg.

Digitized by Google

*Allegat.*102.*num.*26.ex Armendariz *in addit. ad recopilat.leg.Nauarræ lib.*2.*tit.*18.*lib.*7. *de Relig. num.* 100. & 105. refert deciſum de dote relinquenda Monaſterio à quo receditur. Ea verò quæ dixi applicari poſſe credo ad caſum, in quo Monialis ex ſola voluntate Papæ tranſiret de vno loco ad alium, itaut ſi ſit ad eamdem Religionem non requiratur delatio dotis; ſecus verò ſi ſit ad diuerſam, propter fundamenta adducta.

7 Dos Monialis durat apud Monaſterium etiam poſt Monialis mortem, dummodo profeſſionem emiſerit. Ratio eſt, quia licet dos, quæ datur pro carnali matrimonio non maneat apud virum vxore mortua, ſed tranſeat ad hæredes vxoris, de quo Sylueſter *in Summa verbo Dos num.* 22. conſuetudine tamen introductum eſt in fauorem ſtatus Religioſi, quòd dos, quæ datur pro Moniali, ipſa mortua poſt profeſſionem, remaneat apud Monaſterium. Sanchez *lic.*7.*in Decalog. cap.* 9.*num.*23. Dixi dum modo profeſſionem emiſerit, quia ſi tempore nouitiatus obierit, reſtituenda eſt dos hæredibus Monialis, iuxta dicta eo *cap.*25.*num.*39. Imo etiam cum fructibus, ſi quos Monaſterium recepiſſet, deductis inde expenſis victus, & veſtitus, prout declaratum eſt à S. Congregatione, teſtibus Armendariz *ſupr.num.*30. Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Dos*. Nouario *ſupr.numero* 4.

8 Qualiter dos pro Monialibus ſupernumerarijs aſſignanda ſit dixi dicto *c.*25.*nu.*6. ex declaratione Sac. Congreg. quam ibi retuli, & ad verbum refert Tamburinus ſupradicta *diſp.*5.*q.*7.

DVBIA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſſiuè. n.*1.
*Quid & quotuplex ſit dubium.n.*2.
*Quando agere, vel omittere aliquid cum dubio ſit peccatum.n.*3.
*An id liceat cum dubio ſpeculatiuo.n.*4.
Regula illa In dubiis melior eſt conditio poſſidentis *quomodo intelligenda.n.*5.
Quomodo illa In dubiis tutior pars eſt eligenda. *num.*6.
*Quid de Religioſo dubitante de lege, aut præcepto ſuæ Religionis, aut Superioris.n.*7.
*Quid de dubitante an ſit irregularis. num.*8.
*Quid quando dubitat an ſit affectus aliqua cenſura. num.*9.
*Quid quando dubitat an emiſerit, vel adimpleuerit aliquod votum, vel iuramentum.n.*10.
*De Religioſo dubitante an teneatur ieiunare, vel dicere Officium.n.*11.
*De dubitante an compleuerit ætatem ad ieiunandum, vel recipiendum Ordines.n.*12.
*De dubitante an poſt mediam noctem aliquid cibi vel potus ſumpſerit.n.*13.
De dubitante die Iouis an ſit tranſacta media nox. num. 14.
*De dubitante de alterius excommunicatione.n.*15.
*De dubitante de valore profeſſionis. n.*16.
*De dubitante an omiſerit aliquam partem horæ canonicæ. num.*17.
*Alia remiſſiuè.num.*18.

1 De hac materia plura Theologi in materia de conſcientia. Quibus relictis, ea ſolum quæ magis practicabilia ſunt inter Regulares hic apponenda.

2 Eſt autem dubium duplex: aliud proprium, aliud improprium. Dubium proprium eſt motus intellectus indifferens in vtramque partem contradictionis. Quod contingit quando intellectus neutri parti aſſentitur, ſed manet in æquilibrio abſque determinato aſſenſu ad aliquam partem. Dubium vero improprium eſt idem quod opinio, quæ eſt aſſenſus incertus intellectus ad aliquam partem contradictionis, cum formidine tamen oppoſitæ. In præſenti ergo agimus de dubio proprie dicto, quamuis conſequenter etiam de dubio impropriè, ſeu de opinione dicetur. Cornexo *tom.* 1.*in* 1.2. *Tract.*8. *diſp.*4. Rurſus dubium, aliud eſt ſpeculatiuum, aliud practicum: ſpeculatiuum eſt quod de aliqua re in genere v. g. an ſit licita, vel illicita, habetur, v.g. an aliquis contractus ſit, vel non ſit vſurarius; practicum eſt quod eſt de aliqua re in particulari, & hic, & nunc conſiderata, ſcilicet in ordine ad appetitum rectum, & cum omnibus ſuis circumſtantijs, an ſcilicet ſit, vel non ſit licita, vt ſi dubitem de hoc contractu in particulari. Nauarrus *in Man.præludio* 9.*num.* 9. Sanchez *lib.* 1. *in Decalog.cap.*9. *num.* 3. Cornexo *ſupr.dub.*1. Diuiditur etiam vlterius dubium in dubium iuris, quod eſt de lege, præcepto &c. & dubium facti, quod eſt de facto aliquo, voto, videlicet, iuramento, homicidio &c. Cornexo *ſupr.dub.*2. Quo ſuppoſito; ſtatuendæ ſunt aliquæ regulæ generales in hac materia, ex quibus reſolui poſſunt varij caſus conſcientiæ ad Regulares ſpectantes.

3 Prima eſt, agere, vel omittere aliquid cum dubio practico de illa actione, vel omiſſione, an ſit, vel non licita, ſemper eſt peccatum. Primò, ex illo Paul. *ad Rom.*14.*omne quod non eſt ex fide peccatum eſt*, ideſt, quod non eſt ex determinato iudicio de bonitate actus, vel omiſſionis, prout communiter Expoſitores. Secundò, quia ſic operans exponit ſe periculo peccandi, quia agit id de quo dubitat an ſit peccatum. Tertiò, quia omnis actus humanus rectus, & honeſtus debet eſſe prudens, prudentia autem conſiſtit in iudicio intellectus determinantis honeſtatem actus. Cornexo *ſupr.dub.*1.*concl.*1. Layman.*lib.* 1. *Tractat.* 1. *cap.* 5.§.1. *num.* 3. Tale autem peccatum eſt eiuſdem ſpeciei ac illud de quo dubitatur, itaut ſi dubium ſit, an talis actio, vel omiſſio ſic ſacrilegium, ſic agere, vel omittere erit ſacrilegium. Habet enim eamdem malitiam, vt propterea *Eccleſ.*3. dicatur: *qui amat periculum peribit in illo.* Sanchez *ſupra cap.*10.*num.*6. Bonacina *de legib. diſputat.* 2. *quæſtion.* 4. *punct.* 7. *num.* 3. & 7.

4 Secunda, licitum eſt agere, vel omittere aliquid cum dubio tantum ſpeculatiuo, dummodo adſit iudicium practicum de honeſtate actionis, vel omiſſionis. Ratio eſt, quia conſcientia practica eſt, quæ eſt proxima, & immediata regula actuum humanorum, non autem ſpeculatiua, niſi quando cogit ad eamdem conſcientiam practicam formandam. Sanchez *dicto cap.*9.*num.*3.& *ca.*10.*num.*7. Cornexo *ſup. dub.*1. Hinc dubitans ſpeculatiuè de re, quam poſſidet bona fide ſit ſua, poteſt illam retinere, ſi facta ſufficienti diligentia non eſt certus cuius ſit, quia tunc ratione poſſeſſionis poteſt formare iudicium practicum prudens de illa retinenda. Similiter, miles dubitans ſpeculatiuè de iuſtitia belli poteſt licitè præliari, quia ſuppoſito præcepto Principis, poteſt indi-

iudicare prudenter id ſibi licere. Cornexo *ſupra*.

5 Tertia eſt, regula illa communis, ſcilicet *In dubijs melior eſt conditio poſſidentis*, quæ deſumitur ex regulis Iuris *num. 65.* vbi ſic *In pari delicto, vel cauſa potior eſt conditio poſſidentis*, non ſolum eſt vera in materia iuſtitiæ, ſed etiam in materijs aliarum virtutum. Titulus enim poſſeſſionis generalis eſt omnibus virtutibus, & ratio quare poſſeſſio fauet in materia iuſtitiæ, ſcilicet quia tunc certitudo poſſeſſionis ſtat pro poſſidente, etiam procedit in alijs virtutibus. Fauet Suarez *in 3. p. tom. 5. diſp. 40. ſect. 5. num. 16.* præcipuè tamen, & clarius *tom. 2. de Relig. l. 4. de voto capit. 5. n. 7.* Sanchez *ſupra dicto capit. 10. num. 11.* Cornexo *ſupr. dub. 3.* & alij quos refert, & ſequitur Diana *par. 4. Tractat. 2. Reſolut. 2.* Id tamen intelligendum eſt quãdo in reliquis par vtriuſq; eſt cauſa, pro vt colligitur ex regula Iuris illis verbis *In pari &c.* Sanch. *ſup. n. 12.*

6 Quarta eſt, regula illa *In dubijs tutior pars eſt eligẽda* deſumitur ex *capit. iuuenis de ſponſalib. capit. ad audientiam, cap. ſignificaſti 2. cap. petitio tua de homicidio, cap. illud de Clerico excommunicato, & ex capit. ſi quis autẽ diſput. 7. de pœnit.* potius conſilium continet, quàm præceptum. Nauarrus *capit. ſi quis autem à num. 24. et in Man. capit. 27. num. 281.* Suarez *5. tom. in 3. part. diſputat. 40. ſect. 6. num. 9.* Sanchez *dicto capit. 10. num. 25.* Layman *ſupr. §. 2. num. 8.* Excipe tamen caſus illos à iure expreſſos in textibus adductis, in ijs enim Pontifex præcipit ſequendam eſſe tutiorem partem. Sanchez *ibid. numer. 33.* Naldus *in Summa verbo Dubium num. 39.*

7 Ex ijs collige primo Religioſum, qui dubitat an in ſua Religione ſit aliqua lex, vel Conſtitutio, vel aliquod præceptum ſui Superioris aliquid præcipiens, vel prohibens, non teneri obedire poſito enim tali dubio, & quòd non poſſit certiorari de tali lege, aut præcepto, poteſt ratione poſſeſſionis libertatis, quam habet, prudenter iudicare non teneri ad obediendũ. Enriquez *l. 8. de Euch. ca. 45. num. 2. in comment. littera P.* Sanchez *dicto cap. 10. n. 32.* Secus verò eſt quando Regularis certus eſt de lege, aut præcepto, ſed dubitat an res quæ præcipitur ſit licita, nec ne, quia tunc poſſeſſio ſtat ex parte præcipientis, & ita tenetur illi obedire, iuxta dicta *tom. 1. cap. 4. n. 24.* Idem dicit Sanchez *ſup. n. 35.* de eo qui dubitat an lex ſit vſu recepta, abrogata, aut diſpenſata, quia tunc poſſeſſio ſtat ex parte legis, licet oppoſitum probabiliter etiã tueatur Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 2. cap. 19. quæſt. 12.* Conſule Dianam *ſupra reſolut. 14.* Tenetur etiam Religioſus obedire in caſu quo dubitaret rem præceptam excedere Regulam, & limites poteſtatis Superioris, aut Prælatum non eſſe legitimum, aut confirmatum, dummodo ſit in pacifica poſſeſſione, propter eamdem rationẽ, iuxta dicta eo *c. 4. n. 25.* Limitant hoc aliqui, niſi ex eo ſequatur magnum incõmodum in perſona, bonis, aut honore Religioſo ipſi, aut alijs, ratione *.n.* talis nocumenti habet ſufficiens fundamẽtũ ad iudicandum practicè in ſui fauorem, præſertim ratione poſſeſſionis libertatis, & quod lex non obligat niſi ſit ſufficienter promulgata, qualis non eſt ea quæ ſolum ſub dubio proponitur. Cornexo *ſupr. dub. 2.* Layman. *ſupr. §. 2. numer. 12.* poſt Medinam, Aragon., & alios quos referunt. Limitari etiam poteſt in caſu quo non ſolum ſubditus, ſed etiam Prælatus ipſe dubitaret de ſua poteſtate, tunc enim cum non ſit pacifica poſſeſſio poteſtatis ex parte Superioris, poteſt ſauere ſubdito poſſeſſio ſuæ libertatis. Caſtrus Palaus *tom. 1. diſputat. 3. punct. 13. nu. 13.* Diana *part. 4. tractat. 3. Reſolut. 9.* Quid verò ſentiendum non in caſu dubij proprie, prout in præſenti, ſed in caſu quo eſt varietas opinionum inter Superiorem, & ſubditum, dixi eo *capitulo 4. num. 26.* licet oppoſitum tueatur Ioannes Sancius *in elect. diſp. 33.* per totam.

8 Secundò, Religioſum ſpeculatiuè dubitantem an ſit, vel non ſit irregularis ſi poſita ſufficienti diligentia adhuc maneat dubius, poſſe credere ſe non eſſe irregularem, quando dubium eſt de iure, an ſcilicet ſi in eo caſu ſit impoſita irregularitas. Ratio eſt, quia vt habetur ex *cap. Is qui de ſentent. excommunicat. in 6.* nullus eſt irregularis cenſendus, niſi talis irregularitas expreſſa ſit in Iure. A fortiori ergo non erit irregularis cenſendus quando Ius eſt dubium. Azor. *ſupra quæſt. 11.* Quando verò dubium eſt facti ratione homicidij, quia ſcilicet dubitat an verè fuerit homicida, tunc cenſendus eſt irregularis, iuxta dicta *to. 1. cap. 4. num. 30.* quia ſcilicet in *cap. ad audientiam cap. ſignificaſti 2. & capitulo petitio tua de homicidio*, ita decernitur. Azor. *ſupra quæſtione 10.* Cornexo *ſupra dub. 3.* & ſolum quantum ad hoc quod eſt abſtinere à celebratione, & altaris miniſterio, non quo ad alias pœnas, quia illa iura ſolum ſunt ſtatuta in fauorem reuerentiæ altaris. Cornexo *ibidem*. Si verò dubium ſit facti in alijs materijs præterquam homicidij, non debet ſe credere irregularem, quia textus adducti ſolum loquuntur in materia homicidij, quare in alijs materijs ſtandum eſt pro poſſeſſione, præſertim cum inter regulas iuris *num. 11.* habeatur: *Cum iura partiũ ſunt obſcura reo fauendum eſt potius, quam actori*. Sanchez *ſupra num. 48.* Amplia hoc ad dubium de mutilatione, propter eamdem rationem, & quia mutilatio non eſt propriè, ſed impropriè, ac ſecundum quid homicidium. Sanchez *num. 49.* Amplia etiam ad dubium de legitimitate, ita vt dubium habentes circa illam, ſiue illud ſit iuris, ſiue facti, ſi in poſſeſſione talis exiſtat, poſſit ſe gerere vt legitimum, propter rationem adductam de poſſeſſione quæ fauet in dubijs, Layman *ſupra §. 5. numero 39.* Diana *ſupra Reſolut. 6.*

9 Tertiò, Religioſum dubitatem an excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum contraxerit, vel an ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti contra eum lata ſit, ſi facta ſufficiẽti diligentia ad inueniendam veritatem, adhuc maneat dubius, ſiue tale dubium ſit iuris, ſiue facti, non eſſe cenſendum excommunicatum, ſuſpenſum, aut interdictum. Ratio eſt, quia illi fauet poſſeſſio, & nullum Ius eſt determinans in tali dubio cenſendum eſſe aliquem excõmunicatum, ſuſpenſum, vel interdictum, ſicut extare dixi de irregularitate in dubio facti de homicidio. Sanchez *ſup. n. 55.* Diana *ſup. Reſol. 35.* Vnde talis audire poteſt Miſſam, & efficere alia excommunicatis prohibita. Cornexo *ſupr. dub. 2.* Secus eſt quando Religioſus certus eſſet de talibus cẽſuris contra eum latis; dubitaret tamen an cauſa fuerit iuſta, vel ſufficiens, quia tunc ſtat poſſeſſio pro Iudice, ſeu Prælato S. Thom. *quodlibet 4. artic. 14.* Sayrus *de Cenſur. tom. 1. libr. 4. cap. 1. num. 21.* Idem eſt quãdo dubitaret an Iudex vel Prælatus ſeruauerit modũ procedendi iure requiſitum, propter eamdem rationem. Sanchez *ſupra numer. 56.* apud quem alia. Quando verò dubitaret an cenſura ſit lata, vel ferenda, poteſt iudicare eſſe ſolum ferendam, quia odia ſunt ſtringenda. Coninch. *de Sacrament. diſputat. 13. numero 22.* Hurtado *tractat. de cenſur. in comm. diff. 5. numer. 22.*

10 Quartò Religioſum modo prædicto poſt factam

ſufficientem diligentiam dubitantem an emiſſetit aliquod vorum, vel iuramentum non teneri ad illa, quia poſſeſſio ſtat pro ipſius liberrate, etiam in hac materia, & nullum eſt ius talem obligationem illi imponens. Sotus 7. *de Iuſt. q. 3. art. 2. docum. 2. §. ſed eſt hic.* Cornexo *ſup. dub. 2. §. Tertiò colligo.* Si verò ſit certus de voto, vel iuramento, dubius tamen an adimpleuerit, tenetur illud adimplere, quia tunc poſſeſſio ſtat pro ipſo voto, vel iuramento. Sanchez *ſup. n.* 13. Layman. *ſup.* §. 4. *n.* 31. Quid verò dicendum quando dubium eſt non de voto, ſed de materia voti, an ſit bona, vel mala, conſule Suarez *to. 2. de Relig. lib. 4. c. 6. n. 12.* & Dianam *ſup. reſol.* 13.

11 Quintò, Religioſum valetudinarium, vel impeditum dubitantem an teneatur ieiunare, vel dicere horas canonicas, ſi Prælatus illi præcipiat ne ieiunet, aut ne recitet, tenetur obedire ipſi, iuxta dicta *eo cap.* 4. *n.* 28. quod & tenet Cornexo *ſup. dicto dub. 2. §. colligitur quintò,* quia cum præceptũ Prælati ſit certum, & poſſeſſio ſit ex parte ipſius, præferendum eſt alijs præceptis dubijs & incertis.

12 Sextò, qui poſt accurratam inquiſitionem dubitat vtrum expleuerit tempus requiſitum ad obligationẽ præcepti Eccleſiaſtici ieiunandi, non tenetur ieiunare, quia etiam iſte poſſidet ſuam libertatem. Sanchez *lib. 2. de Matrim. diſp.* 41. *num.* 38. Layman. *ſupra* §. 4. *num.* 33. Naldus *in Summ. verbo Dubium num.* 23. Aliter verò loquuntur de eo qui dubitat an compleuerit ætatem ad recipiendum Presbiteratus Ordinem neceſſariam, propter reuerentiam Sacramenti. Idem Sanchez *ibid. num.* 41. Layman. *ibid. num.* 35. Naldus *ibid.*

13 Septimò, de Sacerdote qui dubitat an poſſit celebrare manè, eo quod etiam dubitat an poſt mediam noctem aliquid cibi, vel potus ſumpſerit, quamuis Sanchez *ibid. num.* 40. dicat celebrare non poſſe, probabile tamen eſt quod Layman. *ſupra num.* 36. dicit, ſcilicet poſſe, quia lex Eccleſiaſtica de ieiunio celebrantis non videtur tam rigoroſè explicanda. Quod idem dicit de eo qui dubitat an maſticando aliquid deglutiuerit. Idem ſequitur Diana *par. 3. Tract. 4. Reſol.* 29. Quid verò dicendum quando aliquis manducauit aliquid poſtquam vnum horologium ſonuit pro media nocte, & poſtea ſonuit aliud, inferius dicenda manifeſtabunt.

14 Octauò, dubitans die Iouis an ſit tranſacta media nox, cum dies ſequens ſit dies ieiunij poteſt edere carnes, quia poſſeſſio eſt ex parte libertatis, cui fauẽdum eſt quando non conſtat de præcepto. Naldus *in Summa verbo Dubium n.* 24. Villalobos *in Summa tom. 1. Tract. 1. diff.* 21. *num.* 7. Secus verò ſi hodie eſt dies ieiunij, & dubitatur an ſit media nox, non enim poteſt ſic dubitans comedere, cum poſſeſſio ſit ex parte ieiunij. Naldus & Villalobos *ibid.* Si autem ſint diuerſa horologia in vno loco, & vnum ſonuerit pro media nocte, & aliud non, tunc illa horologia haberi debent veluti opiniones probabiles, & ſequi poſſumus quodlibet, ſi non conſtat euidenter quod errent. Naldus *ſup.* Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.* 53. *num.* 3.

15 Nonò, dubitans de alterius excommunicatione, videlicet an ſit publicus percuſſor Clerici, vel denunciatus, non debet illum vitare, quia faceret illi iniuriam; cum quiſque poſſideat ius, vt illi non negetur communicatio, niſi conſtet legitimè de delicto propter quod debeat eo priuari. Filiucius *to. 1. Tract. 13. cap. 7. n.* 129. Diana *ſup. Reſol.* 35. Propter eamdem rationem dicendum eſt dari debere Eucharistiam peccatori, de quo dubitatur an ſit publicus, vel ſolum occultus. Ochagania *Tractatu 2. de Euchariſt. eff. qu.* 10. *num.* 4.

16 Decimò, Religioſus dubitans de valore profeſſionis à ſe emiſſæ, eſt aſtrictus votis, & tenetur iudicare in fauorem Religionis, tum quia Religio eſt quę poſſidet ipſum, cum profeſſio facta ſit verbis inducentibus obligationem ipſorum, & traditionem Religioſi, tum quia præſumptio fori externi ſtat pro verbis profeſſionis, & ita dum certo non conſtat de contrario ſtandum eſt etiam in foro conſcientiæ huic præſumptioni. Sanchez *de præcept. Decalog. lib. 4. cap.* 2. Diana *ſupra reſol.* 55. Quod extenditur ad caſum dubij metus grauis, quia cum conſtet de profeſſione, & excuſatio dubia ſit, poſſeſſio ſtat pro profeſſione. Sanchez *ibid. cap. 3. num.* 27. Imo generaliter ad omne dubium valoris profeſſionis, propter eamdem cauſam. Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 7. cap. 2. num.* 6. Sanctarellus *variar. reſolut. tom. 1. quæſt. 48. num.* 48. Idem dico quando eſt dubium an Religioſus ratificauerit poſt quinquennium, non vero ante illud expletum, profeſſionem alias inualidam. Cum enim Conciliũ Trid. *ſeſſ. 25. cap.* 19. ſolum aſſignet ſpatium quinquennij ad reclamandum contra inualiditatem profeſſionis, ſupponit pro illo tantum ſpatio nõ debere præſumi ratificatam eſſe profeſſionem, bene tamen illo tranſacto, ac per conſequẽs tunc, & non antea iuuabit Religionẽ poſſeſſio Religioſi. Sanctarell. *in var. reſol. par. 1. q. 48. à n.* 46. Diana *reſol.* 49.

17 Vndecimo, Religioſus verè dubitans an recitauerit aliquam horam, vel omiſerit aliquem pſalmum &c. regulariter loquendo tenetur illa recitare, quia cum obligatio præcepti ſit certa, & adimpletio dubia, poſſeſſio ſtat pro ipſo præcepto, non pro Religioſo, vt colligitur ex Suarez *to. 2. de Relig. de hor. canon. lib. 4. cap. 28. n.* 21. Dixi *verè*, quia ſi non adeſt verum dubium, de quo ſermo eſt præſenti, quod contingit quando intellectus ad neutram partem inclinatur vllo modo, ſed adeſt probabilis coniectura pro aliqua parte, iſti parti adhærendum, quia talis coniectura eſt quaſi opinio probabilis. Dixi etiam *regulariter*, quia ſcrupuloſi non debent facilè credere huiuſmodi dubijs, ſed ſequi benigniorem partem. Homobonus *in conſult. caſ. conſcient. volum. 2. par. 5. reſponſ.* 210. Diana *ſup. reſol.* 68.

18 Quid agendum in caſu de dubio an caſus aliquis ſit reſeruatus, nec ne, dixi ſupra verbo *Caſus reſeruati n.* 14. Quid quando Confeſſarius eſt dubius an habeat, vel non iuriſdictionem, ſupra verbo *Confeſſio nu.* 3. [Religioſus etiam dubitans, An Prælatus diſpenſans cũ eo in aliquo caſu excedat limites ſuæ authoritatis, tenetur, vel ſaltem poteſt eſſe ſecurus, & conformari voluntati Prelati, credendo in dubij cauſa nõ erraſſe. Tamburinus de *Iure Abbat. to. 3. diſp. 4. quæſt. 7. n.* 13. addens cum Sanchez, & Rodriguez ſecus eſſe ſi certus eſſet erraſſe Prælatum, tunc enim acceptando diſpenſationem omnino peccaret.]

D V E L L V M.

S V M M A R I V M.

De duelli materia. n. 1.
Quid ſit duellum. n. 2.
Quando committatur. n. 3.
Quomodo ſit prohibitum. n. 4.
A quibus Summis Pontificibus. n. 5.
Quomodo à Concilio Tridentino. ibid.

De

Digitized by Google

De quo duello loquatur Concilium . n.6.
Qualiter probibitum à Gregorio 13. n. 7.
De cenſuris , & pœnis à Concilio & Gregorio impoſitis . numer. 8.
Quomodo probibitum à Clem. 8. n. 9. & 10.
An pœnæ duelli incurrãtur non ſecuto effectu pugnæ. n . 11.
De excommunicatione quæ incurritur . n. 12.
Qui abſoluere poſſunt ab illa . n. 13.
De pœna carentiæ Eccleſiaſticæ ſepulturæ . n. 14.
De alijs pœnis . n. 15.
Caſus in quibus non incurruntur . n. 16.
Quid de prouocante ad duellum , ſeu illud acceptante ſolum fictè . n. 17.
Quid de Religioſis , vel Clericis duellantibus . n. 18.

1 DVELLI materia quamuis extranea videatur Regularibus, ipſis tamen neceſſaria eſt pro multis caſibus, qui in Confeſſionibus ſæcularium occurrere ſolent, ideo non prætermittenda.

2 Eſt duellum idem quod *duorum bellum*, græcè *monomachia*, ideſt ſingularis pugna, *capit. Monomachiam 2. quæſtione* 5. Ioannes Beetz *in 5. præcept. Decalog. expoſit. 3. capit. 4.* Syluester *in Summa verbo duellum numero* 1. Sumitur autem dupliciter; ſcilicet propriè, & impropriè, duellum impropriè, eſt quodcumque certamen inter duos, ſiue licitum, ſiue illicitum. Propriè verò eſt certamen inter duos vel plures in pari numero priuata auctoritate ex cõdito, ideſt, ex pacto inuicem inito, ſtatuto tempore, & loco cũ periculo vulneris, aut mutilationis, aut mortis. Bonacina *de cenſuris diſp. 2. quæſtione. 6. punct. 2. numero 1.* Hinc bellum non eſt duellum, cum non ſit priuata auctoritate, ſed Principis auctoritate indictum. Nec etiam illi conflictus, qui fiunt inter milites quando Dux vnius exercitus mittit v. g. decem milites cõtra decem alterius, quia hoc etiam fit publica authoritate. Similiter nec quotidiani conflictus, qui fiunt ſubito iræ feruore, vel ex aliqua altercatione, cum non fiant ex condicto, & pacto, ſed veluti caſu. Idem dicendum de conflictibus, qui fiunt inter milites, vel alios ſimiles, qui propter inimicitias quas inter ſe habent cum ſibi obuiant ſe inuitant ad pugnandum, & eo loco pugnant, etiam ſi vnus alij dicat diſtringe enſem, vt pugnemus, quia tunc non eſt certamen cum determinatione loci, & temporis. Idem dico de pugna, quæ ſolet eſſe inter mulieres, vel etiam inter viros ſine inſtrumento periculoſo ad vulnerandum, quia ea non eſt cum periculo occiſionis, mutilationis, aut vulneris. De ijs Filiucius. *Tract. 15. c. 5. numer. 107.* Peregrinus *de duello* præſertim *quæſt. 2.* Bonacina *dicto punct. 2.*

3 Committitur verò duellum primò, quando cauſa pugnandi vnus dicit, veni ad talem locum, ibi te expecto. Nam ibi adeſt pactum cum deſignatione tẽporis, præſentis ſcilicet, & loci. Sanchez *lib. 2. in Decalog. c. 39. num. 28.* Bonacina *ſup. num. 6.* Similiter, quando aliquis iniuria ab alio affectus videns ipſum enſe carere, dicit ei: abi, affer enſem, hic te expecto, vel in tali loco, propter eamdem rationem. Sanchez & Bonacina *ibid.* Similiter, quando aliquem exiſtentem in platea, vel loco publico alius illi diceret; exeamus hinc ad pugnandum, quia hoc eſt verè deſignare locum, & tempus. Idem Sanchez, & Bonacina *ibid.* ex Farinacio, *vol. 1. conſil. 9. in fin.* Aliter tamen dicunt ſentiendum, quando aliquis inimicum ſuum in Eccleſia, aut loco ſibi periculoſo exiſtentẽ, eo quod alter habeat ibi adiutores, dicit, exeamus hinc, non determinando locum, ſed ſolum fugiens Eccleſiæ irreuerentiam, & ſuum periculum, propter oppoſitam rationem. Quamuis autem idem Bonacina *ibid.* dicat cõmitti duellum ab eo qui alterum prouocat ad pugnandum dicens, tecum pugnabo prima vice qua tibi per vrbem obuiam ero, probabilis tamen eſt oppoſita ſententia, quia tunc non deſignatur locus certus, aut tempus certum, quod videtur neceſſarium pro duello, maximè cum materia hæc odioſa ſit, & penalis. Diana *5. part. Tractat. 13. Reſolut. 59.* ex Mancino.

4 Hoc ergo duellum propriè dictum prohibitũ eſt, tum iure naturæ, quia in illo exponitur homo periculo homicidii propria auctoritate facti, quod iure naturæ eſt prohibitum, tum iure diuino, quando fieret ad veritatis indagationem, vel criminis purgationem, vel litis terminationis, prout olim erat in vſu apud Longobardos, vt refert Ioannes de Lignano *in Tractat. de duello*, quia non eſt medium accommodatum ad hunc finem, & eſt tentare Deum contra illud Matth. 4. *Nõ tentabis Dominum Deum tuũ.* Tum iure Canonico, vt patet *de cleric. propugnant. in duello per tot.* & *2. quæſt. 4. cap. conſuluiſti.* Tum denique iure ciuili. *C. de gladiatoribus l. vnica lib.* 11. Ioannes Beetz in *Decalog. circa 5. præcept. expoſit. 3. c. 4.* Syluest. *ſupr. numer. 2.* Azor. *tom. 3. inſtit. moral. l. 2. cap. 5. §. primo quæritur.*

5 Specialiter tamen poſt Iulium 2. Leonem 10. Clem. 7. & Pium 4. qui duellorum vſum, præſertim in ſtatu Eccleſiaſtico, damnarunt, vt videre eſt in Bulla *ea quæ &c.* eiuſdem Pij 4. ann. 1560. edita, in *2. to. Bullar.* inter Bullas ipſius *num.* 21. poſtea Concilium Trident. *ſeſſ. 25. de reformat. c. 19.* Sic habet: *Deteſtabilis duellorum vſus, fabricante Diabolo, introductus, vt cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur. Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine Domini temporales, qui locum Monomachiæ in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint, eo ipſo ſint excõmunicati, ac iuriſdictione, & domino Ciuitatis, Caſtri, aut loci in quo, vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, priuati intelligantur, & ſi feudalia ſint directi dominis ſtatim acquirantur. Qui verò pugnam commiſerint, & qui eorum Patrini vocantur excommunicationis ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ, pœnam incurrant, & vt homicidæ, iuxta ſacros Canones puniri debeant, & ſi in ipſo conflictu deceſſerint perpetuò careant Eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam qui conſilium in cauſa duelli tam in iure quam facto dederint, nec non ſpectatores, excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneantur, nonobſtante quocumque etiam priuilegio ſeu praua conſuetudine, etiam immemorabili.*

6 Circa quæ notandum primò, Concilium dumtaxat videri loqui de duellis publicis, & ſolemnibus, non de priuatis, & ſine ſolemnitate factis. Farinacius *conſ. 9. lib. 1. nu. 10. 13. 18. 19. 21. et 34.* Sanchez *ſup. num. 21.* Layman. *lib. 3. de Iuſtitia Tract. 3. part. 3. capitulo 5. numero 4.* Quamuis Enriquez *lib. 13. de excommunicat. cap. 39. num. 3. in comment. littera y.* dicat, etiam de priuato duello locutum eſſe. Secundò, loqui Concilium de quocumque duello, ſiue de eo quod cauſa veritatis alicuius eruendæ initur, ſiue ob aliam quamcumque cauſam. Loquitur enim de duellis conſuetis, quæ non ſunt ad eruendam dictam

veritatem, cum iam talia non ſint in vſu, ſed ob alias cauſas. Sanchez *ſup. num.* 24. Tertiò, Concilium loqui de bello inter Chriſtianos, ac proinde Principes permittentes in ſuo territorio duellum inter Turcas non comprehendi hac lege, ſicut neque ipſi Turcæ comprehenduntur. Secus verò dicendum ſi duellum fieret inter Chriſtianum, & Turcam. Sanchez *ſup. nu.* 29. Bonacina *ſup. nu.* 10. Quartò, excõmunicationem impoſitam à Concilio non eſſe ſolum ferendam, ſed etiam latam tam contra dominos concedentes locum ad duellum, quam contra alios relatos, ab illis verbis *qui verò pugnant*. Nam verbum *incurrant* latam ſententiam notat. Suarez 5. *to. in* 3. *par. diſp.* 23. *ſect. vlt. n.* 11.

7 Deinde Gregorius 13. in Conſtitut. *Ad tollendam* anno 1582. edita in 2. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius num. 78. & apud Naldum in Summ. verbo *duellum* num. 7. ſic habet: *Statuimus, omnes illos qui ex condicto, ſtatuto tempore, & in loco conuento, monomachiam commiſerint, etiam ſi nulli patrini ſociiue ad id vocati fuerint, nec loci ſecuritas habita, nullaue prouocatoria littera, aut denunciationis Cartulæ præceſſerint, cenſuris, & pœnis omnibus a dicto Concilio propoſitis teneri, perinde ac ſi publico, & conſueto abuſu ſingulare certamen iniiſſent. Volentes etiam locorum dominos ſi certamen ex condicto huiuſmodi permiſerint, aut quantum in ſe fuerint non prohibuerint, omneſque illud fieri mandantes, inſtigantes, auxilium, conſilium, vel fauorem dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrantes, aut ex compoſito ſpectatores, vel ſocios quouis modo ſe ſe præbentes, eiſdem cenſuris, & pœnis ſubiacere, etiam ſi illi qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt, impediti pugnam non commiſerint, ſi per ipſos non ſteterit quominus illa comitatur.*

8 Cenſuras ergo, & pœnas à Concilio impoſitas in caſu duelli publici, vel ſolemnis, etiam ad duella priuata extendit Gregorius, & loquitur de duellis ex quauis cauſa initis, & illa excommunicatio eſt latæ ſententiæ, iuxta dicta. Sanchez *ſup. num.* 20. 24. *&* 26. Comprehenduntur etiam mandantes, inſtigantes, & fauorem dantes, qui tamen non exprimebantur in decreto Concilij. Item ex compoſito, ſpectatores, id eſt, illi qui ex induſtria, & non caſu aliquo duellum aſpiciunt. Filiucius *ſup. n.* 114. Addit Naldus *ſup. n.* 6. eos intelligi, qui ex tractatu ſeu conuentione præhabita cum ipſis pugnaturis ad locum certaminis cauſa illud ſpectandi deſcendunt. Item ſocij, ſeu comitãtes, niſi forte comitentur vt impediant duellum. Bonacina *ſup. n.* 10.

9 Poſt quæ Clemens 8. in Conſtitutione *Illius vices* anno 1592. edita in 3. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num.* 11. & apud Naldum *ſup. num.* 7. Conſtitutiones, & decreta Pij 4. Concilij Tridentini, & Gregorij 13. approbauit, confirmauit, & innouauit, ipſaque declarando, & extentendo, hæc adiunxit: *Ac inſuper auctoritate, & tenore præmiſſis decernimus, & declaramus eaſdem Conſtitutiones, ac decretum locum habeere vbique gentium, & terrarum, inter quaſcumque perſonas etiam armatas, & in caſtris, ſeu propugnaculis militantes, etiam vbi noſtrorum, & S. R. Eccleſiæ, aut Catholicæ fidei hoſtium furor impune graſſatur, vel in dominijs per eos occupatis, & detentis. Idem quoque iuris cenſendum eſſe, ſi publico, & forſan iuſto bello indicto, miles aliquis alterum in aduerſariorum exercitu militantem ſiue alias in hoſtium caſtris, præſidijs, aut terris degentem, priuatas ſimultates, atq; inimicitias publicæ cauſæ intermiſcendo, etiam Ducum permiſſu, ex condicto ad ſingulare certamen deſcendat, aut illum prouocet. Nec non iiſdem pœnis, decreto, & Conſtitutionibus teneri eos inter quos pactiones initæ ſint de dirimendo certamine cum primum alteruter vulneratus fuerit, ſeu ſanguinem effuderit, aut certus ictuum numerus vtrinque illatus fuerit, vel ſi conuenerint, vt non ſinguli cum ſingulis, ſed bini, terni, aut plures hinc inde pugnent, & non ſolum locorum Dominos, ſed etiam Magiſtratus, Præſides, locum tenentes, aut etiam militum Duces & Capitaneos in Caſtris, vel extra ea, in alieno, vel hoſtili ſolo, vel cum militibus exercitus aduerſariorum monomachiam in quocumque caſu per præſentem, & alias Conſtitutiones huiuſmodi prohibito permittentes, vel quantum in ipſis eſt non prohibentes, aut poſt admiſſum crimen veniam, & immunitatem concedentes.*

10 *Præterea pari ratione prohibemus omnia, & ſingula eius generis ſcripta, manifeſta, ſeu fides vulgo appellata, quæ etiam ſine expreſſa prouocatione ad certamen, tamen quaſi præparatoria quædam ad Chartulas, ſeu libellos prouocatorios, & ad duellum, illorumque veluti radices, aut ſemina, vt plurimum laceſſendi aliquem ad pugnam, & ſuſcitandæ ſimultatis atque inimicitiæ materiam, & occaſionem præbent. Dum ſcilicet in illis per modum epiſtolæ, libelli, aut publicæ atteſtationis, & intimationis ſiue per authentica documenta, ſiue per vnius, plurimmue chirographum, ſubſcriptiones, aut relationes, ſub prætextu proprij, vel alieni honoris & famæ, more militari, atque vt vulgo dicitur* cauallereſco, *tuendi, aut lædendi, ſiue ad illatæ propulſataue contumeliæ, aut iniuriæ probationem, ſeu tollendam illius ſuſpicionem rei alicuius geſtæ ad id pertinentis, vel verborum, aut reſponſionum ſeries, & ordo narratur, vel ex ſimili abuſu hac de cauſa aliquid tale adeo firmiter aſſeritur, aut negatur, vt qui contradixerit, is ſiue nominatim ſiue in genere mendacij arguatur, aut mentiri dicatur. Aut ad hunc effectum ex militari etiam conſuetudine quæritur, declaratur, aut reſpondetur, qua mente, aut quo ſenſu quippiam eiuſmodi, quod ad ſuperius expreſſa ſpectet, geſtum, dictumue ſit, vel denique offert ſe quiſquam contra certam vel incertam perſonam, vel generatim contra quemcumque, ad probandum armis, & verificandum etiam inito certamine aliquid ita eſſe, aut fuiſſe, vel non fuiſſe, nec non quaſcumque etiam ſine ſcripto factas talium rerum ſupradicta quo quomodo concernentium, & ob huiuſmodi cauſas in locis publicis, vel priuatis, vbi hominum multitudo conuenire ſoleat, denunciationes, narrationes, declarationes, & teſtificationes. Volentes eos omnes, & ſingulos qui ſuo, vel alieno nomine, ad effectum de quo ſuperius dictum eſt, prædicta, vel his ſimilia, multoque magis ad certandum prouocatoria ſcripta, libellos, epiſtolas, earumue exempla dictauerint, compoſuerint, ſcripſerint, miſerint, detulerint, diuulgauerint, affixerint, exemplauerint, typis impreſſerint, ſubſcripſerint, intimauerint, vel etiam verbo denunciauerint, ſiue atteſtati fuerint, quiue alijs ad ſingulare certamen, publicè, vel occultè ineundum, vel ad prouocandum aliquem ad pugnam, ſiue ad huius generis ſcripta, quæ* Manifeſta, *quæque Chartulæ prouocatoriæ appellantur, ſcribenda, dictanda, mittenda, deferenda, diuulganda, auxilium, conſilium, operam, vel fauorem præſtiterint, ſiue ſuaſerint, aut mandauerint, quiue in præmiſſis, vel eorum aliquo, ſe quomodolibet immiſcuerint; etiam ſi neque pugna aliqua, neque certamen, aut effectus, nec acceſſus aut actus ad pugnam proximus, neque expreſſa, & aperta prouocatio ſubſecuta fuerit, neque ſcriptiones prædictæ, quæ* Manifeſta *dicuntur, in publicum*

pro-

Digitized by Google

prodierint , aut cuiquam intimatæ extiterint , ſi per eos non ſteterit , quo minus publicatio , aut denunciatio fieret. Nihilominus cenſuris , & pœnis omnibus in præſenti , & alijs prædictis Conſtitutionibus , & Decreto contentis ſubiacere , tam ſi ſuperius enumeratis , quam ſi alijs etiam maioribus Eccleſiaſticis , vel mundanis dignitatibus , gradibus , & præeminentijs excellant . Quinimo de nouo etiam per præſentes ex parte omnipotentis Dei Patris , & Filij , & Spiritus Sancti excommunicamus , & anathematizamus , maledicimus , & execramur omnes , & quoſcumque publicè , vel priuatim , palam , vel occultè , in quibuſcumque locis , modis , & formis , ac caſibus , ſub præſenti Noſtra , vel alijs prædictis Conſtitutionibus , ac decreto comprehenſis , ſingulare certamen(quod duellum *vulgo dicitur) ex compoſito ineuntes , nec non id ſcellus ſuadentes , aut prouocantes , opem , conſilium , vel fauorem præſtantes , equos arma , & commeatus præbentes , aut comitantes , vel circa chartulas , ſeu libellos , litteras , nuncios , aut quæcumque alia ſcripta huiuſmodi quomodolibet peccantes , huiuſque delicti ſocios , de induſtria ſpectatores , patri nos , fautores , defenſores , quacumque tam ſuperius expreſſa , quam alia Eccleſiaſtica , vel mundana præfulgeant dignitate . Ita vt ſingulares etiam perſonæ cuiuſlibet Communitatis , Vniuerſitatis , Collegij , aut Reipublicæ , quæ huius criminis participes quoquo modo fuerint , nequaquam excuſentur , ſed ſupradictos omnes , eorumque ſingulos ipſo facto abſque vlla monitione , Iudicis decreto , aut miniſterio , perpetui Anathematicis , excommunicationis maioris , & maledictionis æternæ mucrone perculſos , & damnatos harum ſerie declaramus , & ſi in ipſo conflictu obierint , ſepultura Eccleſiaſtica perpetuò priuatos eſſe volumus . Ipſas verò Ciuitates terras , oppida , vel caſtra , et loca in quorum territorijs id facinus ſcientibus , et tacitè , vel expreſſe permittentibus , aut tolerantibus Dominis , aut Magiſtratibus , vel Senatu , aut populo admiſſum fuerit , Eccleſiaſtico ſuppouimus interdicto , cuius interdicti relaxationem , aut excommunicationis abſolutionem , ab alio , quam à Nobis , aut pro tempore exiſtente Romano Pontifice pœnitentia , et ſatisfactione congruè peracta , niſi in mortis articulo conſtituti , nequeant obtinere , etiam prætextu quarumuis facultatum , et indultorum quibuſuis perſonis tam Eccleſiaſticis cuiuſcumque Ordinis , aut Militiæ , ſtatus , aut gradus , aut conditionis exiſtentibus , quam laicis , etiam Imperiali , Regali , vel alia mundana præeminentia inſignitis per Sedem Apoſtolicam in genere , vel in ſpecie conceſſorum . Quæ omnia , quoad præmiſſa , nolumus cuiquam in aliquo ſuffragari . Pœnis alijs tam ſpiritualibus , quam temporalibus contra eos inflictis , nihilominus in ſuo robore permanſuris .*

11 Circa quæ , prolixitatis vitandæ cauſa , ſolum aliqua animaduertenda ſunt . Primùm, quod licet ſtando in terminis decreti Concilij Tridentini , & Conſtitutionis Gregorij 13. non videatur incurri dictas pœnas à diffidante ad duellum, vel illud acceptante, niſi ſecuto effectu pugnæ, quia excommunicatio lata ob aliquod crimen , non incurritur niſi ſecuto effectu , iuxta dicta ſupra verbo *Caſus reſeruati numer.* 12. idque indicet Gregor. illis verbis: *monomachiam commiſerint* : in tali enim caſu illi monomachiam non commiſerunt , ſed voluerunt committere (Sanchez *ſupra numer.* 28. Bonacina *ſupra num.* 16. Naldus *ſupra num. 6.* Diana *par. 3. tract. 6. Reſol. 1. §. Dico octauo*) Stãdo tamen in terminis Conſtitutionis Clementis 8. incurrere illos dictas pœnas , habent idem Naldus *ſupra* , & alij apud Dianam *parte* 5. *Tractat.* 14. *Reſolut.* 102. Sed id negant Hurtadus de Mendoza 2. 2. *diſput.* 170. *ſect.* 21. §. 190. & ſequentibus , quem idem Diana refert. Naldi tamen & aliorum ſententia probabilior eſt , & conformior verbis Pontificis, & ſtylo Curiæ. Stando etiam in terminis Concilij, & Conſtitutionis Gregorij , incurrent illas , vt credo , omnes illi , de quibus loquitur idẽ Gregorius ab illis verbis : *Volentes etiam locorum Dominos* . Nam clauſula illa *etiam ſi illi qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt impediti pugnam non commiſſerint* , cum ſit clauſula in fine , cuius natura eſt reſpicere omnia præcedentia ad illos referatur. Quamuis Sanchez & Bonacina relati ſolum eam referant ad ſocios , & Nald. *ſupra* ad ſocios , & ex compoſito ſeu condictu ſpectatores .

12 Secundùm , quod licet excommunicatio impoſita à Concilio & Gregorio 13. reſeruata non ſit , nullum enim ibi verbum eſt reſeruationem indicans , impoſita tamen à Clemente 8. reſeruara eſt Papæ, vt patet illis verbis , *Excommunicationis abſolutionem ab alio quam à Nobis , aut pro tempore exiſtente Romano Pontifice &cet. niſi in mortis articulo conſtituti nequeant obtinere etiam prætextu quarumuis faculsatum, & Indultorum quibus vis perſonis tam Eccleſiaſticis cuiuſcumq; Ordinis , aut Militiæ , ſtatus , aut gradus, aut conditionis exiſtentib.* Sanchez *ſupra numer.* 27. Addit tamen Rodriguez *tom.* 1. *Summæ cap.* 73. *num.* 3. etiam fuiſſe reſeruatam à Greg. 13. in dicta Bulla , eo quòd in ipſa extenderit excommunicationem à Pio 4. impoſitam etiam ad duella priuata ; ea enim excommunicatio Pii 4. reſeruata eſt .

13 Nihilominus ab hac excommunicatione abſoluere poſſunt , quando caſus fuerit occultus, Epiſcopi, propter priuilegiũ illis conceſſum à Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 6. quod non eſt derogatum per hanc Conſtitutionem Clementis , cum de illo nulla fiat mentio , prout debebat fieri , vt derogatum cenſeretur . Sanchez *ſup. n.* 27. Bonacina *ſup. n.* 15. Abſolui etiam poteſt hæc excommunicatio virtute Bullæ Cruciatæ in Regnis vbi publicatur , vt volunt Sanchez *ibid.* & Hurtadus de Mendoza *ſup. data ſect.* 21. *num.* 201. De Religioſis autem ait Sanchez , quod nullus Religioſus poteſt virtute ſuorum priuilegiorum concedentium omnes caſus Papæ ab illa abſoluere. Quod non placet Hurtado *ſupr.* loquenti de priuilegiis Societatis , quia illa (inquit) non derogantur niſi de eis fiat expreſſa mentio, quam non fecit Clemens. Sed quid quid de hoc ſit cum ex decretis Sacræ Congregationis de ann. 1602. eiuſdem Clem. 8. iuſſu editis , quæ retuli *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. conſtet nullum Confeſſarium, ſiue ſecularem , ſiue Regularem abſoluere poſſe intra Italiam extra Vrbem à caſu duelli, iuxta decretum (vt ibi dicitur) Sacri Conc. Trid. & Conſtitutionem fælic. recordat. Gregorii 13. incipientem *Ad tollendam* , ideo quo ad hoc ſublata ſunt omnia priuilegia in Contrarium quarumcumque Religionum. [Vnde video Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 14. Septembris 1635. præcepiſſe cuidam Theatino , vt redderet rationem qua authoritate abſoluiſſe quoſdam duellantes.] A caſu autem duelli , & excommunicatione illi annexa iuxta Conſtitutionem Clementis 8. ideſt quo ad illas actiones ſpeciales , quas hic Pontifex in materia duelli prohibuit, quæ aliàs non continebantur in decreto Concilij Trid. & Conſtitutione Gregorij 13. abſoluere poſſunt vbique gentium Ieſuitæ, & qui cõmunicant cum ipſis in priuilegijs , propter priuilegium Pauli 3. quod retuli ſupra verbo *Confeſſarius*

num. 5. Imo etiam ab eodem caſu duelli in terminis Concilij Trid. & Conſtitutionis Gregorij 13. abſoluere poſſunt ſupradicti extra Italiam, & in Vrbe, cum ſolum id prohibeatur in dictis decretis intra Italiam extra Vrbem. Vide Naldum *ſup. verbo duellum num.* 6. *et* 7. & Peirinis *tomo* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitutione prima Iulij* 2. *num.* 64. Et nota, prædicta decreta poſteriora eſſe Conſtitutione Clement. 8. & ita potuiſſe modificare illam. Iuxta hæc intellige Laymani doctrinam, quam ex Filiucio Reginaldo, & Comitolo refert loco relato *n.* 4. *in fine*.

14 Circa pœnam illam à Concilio, & Clem. 8. deſignatam contra duellantes, quod ſcilicet, ſi in ipſo conflictu deceſſerint, perpetuo careant Eccleſiaſtica ſepultura, notandum, quod ſi aliquo tempore poſt peractum duellum obierint, etiam ſi ob vulnus in duello acceptum talis mors ipſis contingerit, non ſunt priuandi dicta Eccleſiaſtica ſepultura. Conciliũ enim, & Pontifex loquuntur de illis, qui in ipſo conflictu, non poſt ipſum, deceſſerint, & cum ſit lex pœnalis extendi non debet, ſed potius reſtringi. Portellus *reſponſionib. Caſ. conſcient. p.* 3. *caſu* 10. *num.* 3. *&* 4. Licet oppoſitum tueantur Homobonus *in reſolut. caſ. Conſcient. tomo* 2. *p.* 7. *reſponſ.* 64. & Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.* 36. *nu.* 8. Nec obſtat ſi dicatur, quod cum iſti moriantur in excõmunicatione priuari debent Eccleſiaſtica ſepultura capit. *in ſacris de ſepulturis*, & Clement. 1. eodem tit. & alijs iuribus. Suarez 5. *tomo in* 3. *p. diſp.* 12. *ſect.* 4. Cornexo *tomo* 2. *in* 3. *p. Tract.* 5. *de excommunicat. diſp.* 10. *§.* 8. Tum quia poſſunt ante mortem abſolui, vel ſaltem poſt mortem quoad hunc effectum, tum quia id procedit ſolum in excommunicatis vitandis, ſcilicet publicis percuſſoribus Clericorum, aut declaratis, nõ in alijs. Suarez & Cornexo *ibid.* Si verò in ipſo duello deceſſerint, etiam ſi ante obitum dederint contritionis ſigna, priuandi ſunt ſepultura Eccleſiaſtica propter decretum Concilij, & Conſtitutionem Clementis. Quibus adde, ita haberi in Rituali Romano Pauli 5. *in Rubrica de exequijs.* Diana 4. *par. Reſolut.* 92. Qui etiam cum dicto Portello, & alijs habet, quod ſi tales decedẽtes in duello ſigna contritionis dederint, poſſit pro illis offerri Sacrificium Miſſæ, eo quod etſi excommunicati decedant, non tamen ſunt excommunicati clericorum percuſſores, aut denunciati, nec certo conſtat obijſſe in peccato mortali cũ ratione contritionis ab illo peccato duelli emundari potuerint. Qualiter autem proſit, vel non proſit ſacrificium Miſſæ excommunicatis, habes infra verbo *Excommunicatio n.* 12.

15 Circa alias pœnas tam à Concilio, quam à Clem. 8. contra delinquentes in caſu duelli aſſignatas, ſatis probabile eſt omnes illas præter interdictum, quia eſt cenſura, requirere ſententiam declaratoriam criminis, iuxta dicta ſæpius præſertim *to.* 1. *c.* 10. *n.* 29. 30. *&* 31. De quo Sanchez *ſup. n.* 32.

16 Sunt etiam aliqui caſus in quibus nec excommunicatio, nec aliqua ex dictis pœnis incurretur ob duellum. Primus eſt, cum publica auctoritate ob honeſtum finem, & non ſpectaculi vel voluptatis cauſa indicitur in bello, vt ſi hoſtes exercitui duellum offerant, idque ab aliquo acceptari ad auertendam ignominiam, animos hoſtium debilitandos, ſuorũque confirmandos, neceſſarium videatur, vel quando ſedandi belli cauſa ob Reipublicæ bonum, vel ſecuritatem ab hoſtibus conſequendam, inſtituitur, neq; enim in his caſibus aliquid contra ius naturę, aut leges Põtificias fieri, vel per Epicheiã exiſtimant plures, ſpecialiter Caietanus *in Summa verbo Duellum*, Nauarrus *in Man. cap.* 15. *num.* 27. Valentia 2. 2. *diſp.* 3. *quæſt.* 17. *punct.* 1. Layman. *ſupra num.* 3. Secundus eſt, cum quis compellitur ſub vitæ periculo moraliter certo acceptare duellum, tunc enim illud acceptare in ſui defenſionem iure naturæ pręſcribitur. Bonacina *ſupra num.* 11. Naldus *ſupra num.* 1. Layman. *ſupra nu.* 2. Addit Bonacina, etiam ad defenſionem rerum propriarum videri eſſe licitum acceptare duellum, quando aliquis eas inuadit, nec aliud adeſt remedium ad eas defendẽdas præter acceptationem, quia tunc non tam eſt duellum, quam iuſta defenſio rerum propriarum. Melius tamen Laymanus *ſup.* dicit, nõ videri hoc conſentaneum homini Chriſtiano, propter ſcandalum, aliaque incommoda, quę plerumque cum duellis coniuncta ſunt. Pro defenſione tamen honoris (in caſu videlicet quòd vir nobilis prouocatus ad duellum, ſi illud non acceptaret reputaretur timidus, nec crederetur id feciſſe ob timorem Dei, quia alias communiter æſtimatur vt homo prauæ conſciẽtiæ, & ita eſſet ſemper deſpectus, & inglorius inter ſimilis qualitatis homines) poſſe illud acceptare, aliquibus forſan probabile videbitur, quibus fauet Hurtadus *ſup. diſp.* 170. *ſect.* 13. *§.* 106. & ſequentibus. Sed oppoſitum in praxi ſemper obſeruandum, nec tale duellum acceptandum. Etſi enim apud vulgares, & improbos (de quibus prudentes parum curare debent) ignominiæ tribuatur talis duelli recuſatio, tamen apud ſapientes, & probos id honori aſcribetur, tum propter honorem Dei, & Eccleſiæ obedientiam, tum propter magnas pœnas etiam temporales, etiam infamiæ, quæ ex duello ſequntur, propter quas non ſolum pij, & prudentes, ſed improbi, & vulgares debent laudare hominem illud recuſantem. Bañez 2. 2. *quæſt.* 40. *artic.* 1. *in fin. & quæſt.* 64. *artic.* 7. *dub.* 3. *in ſolut. ad* 3. Sotus *lib.* 5. *de iuſt. quæſt.* 1. *artic.* 8. *ad finem corporis §. Quod ſi hinc quiſpiam*, & alij quos refert, & ſequitur Sanchez *ſupra num.* 9. vbi etiam *num.* 10. *&* 11. ex eodem Bañez habet qualiter reſpondere debeat talis prouocatus vt fugiat infamiam. Quibus adde, reſpondere poſſe: *Qui duellum ineunt infames in Eccleſia ſunt, & propter hanc cauſam inter alias non admitto illud.* Tertius caſus, in quo licitè (ſecundum probabilem opinionem) acceptari poteſt duellum, eſt quãdo iniquus, Iudex innocentem cogat ad illud acceptandum, vel quod mortem ſubeat. Tunc enim, etſi duellum acceptare non poſſit ad probandum ſui innocentiam, vel veritatem certò comprobandum, poteſt tamen illud aſſumere ad ſui neceſſariam defenſionem. Ioannes Beetx *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 12. ex alijs quos refert. Sed addit Laymanus *ſup. num.* 1. id ſolum eſſe verum ſi ille cum quo ineundum eſt duellum non ſit etiam innocens. De alijs porrò caſibus an licitum id ſit diſputant relati auctores.

17 Nota tamen, quod ſi quis fictè, & non animo pugnandi, ſed ea ſolum intentione vt videatur fortis, & animoſus prouocat ad duellum, ſeu illud acceptat, cum mortali ſecuritate quod nullum damnum inde prouenturum ſit, quia ſperat certò pacem componendam, non videri incurrere in foro conſcientiæ duelli cenſuras, ſicut nec hæreticorum pœnæ (iuxta aliquorum ſententiam, de qua verbo *Irregularitas nu.* 61.) incurrentur ab eo, qui ſolum fictè, & externè hæreſes profert. Naldus *ſupra num.* 2. & Diana 3. *par. Tractat.* 6. *Reſolut.* 1. *in principio* ex Filiucio, & alijs.

18 Nota etiam ſpecialiter pro Religioſis, quòd cum

Cle-

Digitized by Google

Clerici ſponte duellum offerentes, vel oblatom ſuſcipientes, ſiue victores, ſiue victi ſint deponi debeant, iuxta *cap. 1. de Cleric. pugnant. iu duello* (quod intellige de depoſitione ferenda, vt habent Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 156.* Enriquez *lib. 3. de excommunicat. cap. 39. num. 23.*) idem dici debet de Religioſis, propter eamdem rationem. Excipe caſum qoando alii ipſos occidere velleut, quia tunc oon eſt duellum, ſed defenſio iure naturæ debita, iuxta dicta *ſupr.* Vide Sanch. *ſup. num. 18.*

ECCLESIA SEV TEMPLVM.

S V M M A R I V M.

Eccleſia materialis qua, & quotuplex ſit. n. 1.
Ad quem ſpectat illam conſecrare. n. 2.
An ex delegatioue competat ſimplici Sacerdoti. n. 3.
Quid de Eccleſiis Regularium. n. 4.
Quid quando Epiſcopus ab illis requiſitus id facere recuſauerit. n. 5.
De cæmeterij conſecratione. n. 6.
Benedicere ſolemniter Eccleſias Regularium ad quos pertineat. n. 7.
Conſtrui ne aut ædificari poſſint ſine dote competenti. num. 8.
An Epiſcopus primarium lapidem, & Crucem ponat. num. 9.
Celebrare non licet niſi in Eccleſia conſecrata aut benedicta. num. 10.
Celebrare in Eccleſia violata quale peccatum ſit. numero 11.
Polluitur Eccleſia multis caſibus. n. 12.
Quales y ſint. ibid.
Au tunc polluantur etiam cæmeteria, & aliæ partes Eccleſiæ. n. 13.
Quale peccatum requiratur ad iſtam pollutionem. ibidem.
An reconcilietur Eccleſia ſi, vel ſemel in ipſa poſtea celebretur. ibid.
Eccleſia conſecrata quomodo reconcilietur. num. 14.
Quid de priuilegijs Regularium. n. 15.
An Prælati Regulares babeant circa hoc aliquod priuilegium. n. 16.
Declarationes S. Congregationis. n. 17.
Aliæ declarationes pro Eccleſiarum reuerentia. numero 18.

1 ECCLESIA materialis, de qua in præſenti, *eſt locus publicus Epiſcopali authoritate conſtitutus, & conſecratus, ad quem fideles conueniunt ad percipienda fidei ſacramenta.* Syluester *in Summ. verbo Eccleſia 2. num. 1.* Eſt duplex, alia conſecrata, & alia non conſecrata, ſed ſolum benedicta. Quæ licet conueniant in aliquibus, differuot tamen in conſecratione, & benedictione, pollutione, ſen violatione, & reconciliatione. De quibus modo agendum, quia propriora Regularibus.

2 Eccleſiam conſecrare ſpectat iure communi ſolum ad Epiſcopum. *capit. Nemo de conſecrat. diſt. 1.* Imo ad Epiſcopum proprium, non ad alienum. *cap. tua fraternitas de conſecrat. Eccl.* Nec hoc poteſt delegare Epiſcopus oiſi Epiſcopo *c. aqua eod. tit.* vbi expreſsè prohibetur id committi ſimplici Sacerdoti, non obſtante patriæ conſuetudine, quia eſt actus proprius Ordinis Epiſcopalis.

3 Ex delegatione autem Papæ id competere poteſt etiam ſimplici Sacerdoti. Syluester *ſupra verbo Conſecratio numero 2.* Azor. *tomo 1. inſtitut. Moral. libro 10. capitulo 26. quæſtione 10.* De conditionibus autem ad conſecrationem Eccleſiæ requiſitis agitur *capitulo præ mentis. 16. quæſtione 7. capitulo ſi quis Baſilienſis de conſecrat. diſt. 1. capitulo omnes Baſilicæ ibid. & capitulo tua ad conſecrat. Eccleſ.* De quibus Miranda *in Man. Prælat. tomo. 2. quæſtione 39. art. 1. concl. 3.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat. 27. à num. 1.* Declaratum autem eſt à S. Congregatione ſæpius, Eccleſiam poſſe conſecrari omiſſis aliquibus cæremonijs, quæ propter ſitum non poſſunt obſeruari, dummodo Epiſcopus quantum licet ſe conſormet Rubricis, & Regulis Cæremonialis. Barboſa *iu Collect. Bullar. verbo Eccleſia.*

4 Ex quo infertor, ſolum ab Epiſcopo, iuxta dicta poſſe conſecrari Eccleſias Regularium, præſertim, cum de hac re, nullum, quod ſciam extet priuilegium Summorum Pontificum Abbatibus, aut Prælatis Regularibus conceſſum. Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. diſput. 23. quæſit. 7. num. 3.* Imo talis Epiſcopus debet eſſe diæceſanus, vel de licentia ipſius, vt colligitur ex Coocil. Trid. *ſeſſ. 6. de reformat. capit. vltim.* vbi dicitur. *Nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegy prætextu Pontificalia iu alterius Diœceſi exercere niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & iu perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum.* Tamburinus *ſupra quæſit. 8. nu. 1.* Addens propterea non valere amplius priuilegia Monachis conceſſa, quibus poterant abſque Diæceſani licentia Epiſcopos quoſcumque ad eorum Eccleſias conſecrandas vocare.

5 Pro caſu verò quo Epiſcopus Diæceſanus à Regularibus requiſitus eorum Eccleſias conſecrare noluerit, extant aliqua priuilegia Religionibus quibuſdam conceſſa. Primò enim Honorius 4. conceſſit Minoribus, *vt ſi Diæceſani ab ipſis debita humilitate requiſiti noluerint in Eccleſijs eorum primarium lapidem ponere, ac Eccleſias, vel Oratoria, & Altaria ſua conſecrare, vel id facere vltra quatuor menſes diſtulerint, poſſint prædicti fratres per quoſcumque voluerint Epiſcopos, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentes, præmiſſa recipere.* Ita refert Caſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Altare numer. 1.* Similiter Iulius 2. in Bulla *Dudum ad Sacrum* apud Peirinis *to. 1. priuileg. Minim. in conſtitut. 1. eiuſdem* Iulij conceſſit Minimis, vt poſſent omnes, & ſingulas eiuſdem *Ordinis Edcleſias, et Oratoria quæcumque recepta, et recipienda nondum conſecratas, ſeu conſecrata, facta prius requiſitione ab Epiſcopis locorum, eiſdemque recuſantibus vel negligentibus, per quemlibet alium Catholicum Epiſcopum, gratiam, & communionem dictæ Sedis habentem, conſecrari facere.* Quæ priuilegia moderans Leo 10. in Coocilio Lateranenſi pro Mendicantibus ait: *Nec ab alieno Epiſcopo Conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, aut Cæmeterij benedictionem petere, ſeu iu Eccleſiis per eos pro tempore ædificandis primum lapidem per alienum Epiſcopum poni facere poſſint, niſi vbi Ordinarius bis, aut ter cum debitis reuerentiis, & inſtantia requiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit.* Hæc verò reuocata eſſe per Concilium Tridentin. loco relato tenet Peirinis *ſupr. in dicta Conſtitutione Iulij numero 46. & 47.* Licet Rodriguez *tomo 1. quæſtiou. Regul. quæſt. 19. art. 4.* Miranda *ſup.* quos non reijciunt Barboſa *ſup. num. 11.* & Tamburinus *ſup. quæſit. 8. num. 3.* dicant, conceſſionem illam Leonis 10. non eſſe reuocatam à Concilio, quia Concilium ſolum reuocat priuilegia Regularium: illa

Digitized by Google

autem conceſſio non tam eſt priuilegium, quam Ius commune iuxta *cap. 1. de ſupplenda negligentia Prælatorum*. Quia ergo dicti capitis deciſio ſolum procedit in caſu neceſſitatis, ideo ſolum pro illo, ſi daretur, amplectendam cenſeo ſententiam Rodriguez, & Mirandæ, prout in ſimili dixi de caſu neceſſitatis conſecrationis Altarium ſupra verbo *Altare n. 5.* Regulariter autem vix contingere poteſt talis caſus in Religionibus, cum vix neceſſariũ illis poſſit eſſe cõſecrare ſuas Eccleſias, cũ ſufficiat illas benedicere, quod plures Prælati Regulares poſſunt facere, vt dicetur inferius. Peirinis *ſupr. num. 47.*

6 De Cœmeterij conſecratione idem proportionaliter dicendum eſt, cum iuxta dicta ſupra verbo *Cœmeterium numer. 1. & 2.* ſit locus ſacer, & Eccleſiæ adiunctus, ſcilicet, non poſſe fieri niſi ab Epiſcopo, & Epiſcopo Diæceſano, vt ſupponunt auctores relati, qui etiam referunt priuilegium Ioannis 22. pro noſtris Carmelitis, quod habetur in noſtro Mari magno Bulla 30. vbi hæc Pontifex. *Pro parte veſtra fuit nobis humiliter ſupplicatum, vt cum plerumque contingat, quod locorum Ordinarij ſeu Diæceſani in locis, quæ pacifice obtinetis, cœmeteria veſtra benedicere, & conſecrare indebitè contradicunt, prouidere vobis ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati, vt in quibuſcumque locis, quæ nunc obtinetis, & in poſterum iuſto titulo, dante Domino, obtinebitis, ſi locorum ipſorum Ordinarij à vobis ſuper hoc humiliter requiſiti noluerint, aut recuſauerint indebitè cœmeteria veſtra benedicere, ſeu etiam conſecrare, poſſitis huiuſmodi cœmeteria per aliquem Antiſtitem gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem quoties opus fuerit facere benedici, & etiam conſecrari, idemque Antiſtes huiuſmodi cœmeteria authoritate Apoſtolica benedicere, & conſecrare valeat, ſine iuris præiudicio alicui, deuotioni veſtræ tenore præſentium indulgemus*. Quamuis etiam relatus Miranda, conformiter ad doctrinam Rodriguez etiam relati, quos non reijciunt Barboſa, & Tamburinus *ſupra* dicant hoc priuilegium non videri reuocatum à Concilio Tridentino in decreto ſuperius relato, ſed permanere in ſua vi, iuxta moderationem Leonis 10. de qua etiam *ſupra*, eo quod non tam videatur priuilegium, quam ius commune, iuxta dicta ex *cap. 1. de ſupplen. negligent. Prælator.* nihilominus ſolum pro caſu raro neceſſitatis id accipiendum exiſtimo, iuxta dicta etiam ex Peirinis. Nota etiam, quòd Corduba *in annotationibus ad compend. priuileg. Mendicant. verbo benedicere Eccleſiaſtica* refert ſimile priuilegium conceſſiſſe Boniſac. 9. Ordini Prædicatorum.

7 Benedicere autem Eccleſias, ſeu cœmeteria, quãuis etiam proprium munus Epiſcoporum ſit, iuxta dicta ſupra verbo *benedictio num. 5.* vbi etiam an id munus ſimplici Sacerdoti committere poſſint, nihilominus benedicere, etiam ſolemniter, Eccleſias, & cœmeteria Regularium conceſſum eſt pluribus Prælatis ipſorum, & ita hoc priuilegio tam ipſi, quam alij qui cum ipſis communicationem habent priuilegiorum vti poſſunt. Primò enim Iulius 2. in Bulla ſuperius relata pro Minimis conceſſit *quod ipſius ordinis Minimorum Generalis, & Vigles, ac Prouinciales eorumque Vicegerentes, omnes, & ſingulas eiuſdem Ordinis Minimorum Eccleſias, Cœmeteria, Capitula, & Oratoria &c. vbicumque receptas, ſeu recepta, & recipiendas, ſeu recipienda, ſolemni benedictione benedicere poſſent*. Deinde Leo 10. in Bulla *Religionis honeſtas* ann. 1514. edita quæ habetur apud relatum Peirinis *to. 1. Privil. Minimorum Leonis 10. Bulla 18.* conceſſit Generalib. Prouincialibus, Vicarijs, & Cuſtodibus, ac Guardianis Ordinis Minorum de Obſeruantia pro tempore exiſtentibus. *Vt omnia, & ſingula eiuſdem Ordinis, & Obſeruantiæ Eccleſias, cœmeteria, ac Capitula, & Oratoria vbicumque exiſtentia receptas, & recepta, & recipiendas ſeu recipienda &c. ſolemni benedictione* benedicere poſſent. Agunt de ijs priuilegijs Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Benedicere Eccleſiaſtica §. 12. & 14.* Cum autem in vtroque priuilegio habeatur clauſula *eiuſdem Ordinis*, ideo pro comperto eſt non poſſe id facere dictos Prælatos pro Eccleſiis aliorum Ordinum. Quod etiam notat Caſſarubius *ſupr. in fine*. Notat etiam Sorbus *ibidem* ſolemnem benedictionem eſſe illam quæ fit cum illa ſolemnitate *Adiutorium noſtrum &c. ſit nomen Domini &c.* Vide pro illa Pontificale, ſeu Rituale Romanum.

8 Quamuis iure communi Eccleſia conſtrui, aut ædificari non poſſit ſine dote competenti, prout colligitur ex *cap. Nemo de conſecr. diſt. 1.* (Syluester *in Sum. verbo Eccleſia 2. num. 3.*) licet tamen Mendicantibus ædificare ſine dote, ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, vel quia ſic intellecta ſunt eorum priuilegia. Syluester *ibid. num. 4.*

9 Similiter, quamuis iure communi pro ædificatione Eccleſiæ neceſſarium ſit quod Epiſcopus primarium lapidem ponat, & Crucem ibi figat, prout colligitur ex *cap. nemo* relato. (Syluester *ſupr. nu. 3.* Azor. *tom. 2. Inſtitut. Moral. lib. 9. cap. 3. quæſt. 4.* Tamburin. *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 22. quæſt. 9.*) imo id ſpectet ad Epiſcopum Diœceſanum, vt conſtat ex Bulla Leon. in Concil. Lateranenſi, de qua *ſupra num. 5.* niſi forſan in caſu ibi aſſignato: nihilominus ex priuilegio Cæleſtini 5. confirmato ab Eugenio 4. in Bulla *Ad decorem* in Bullario Rodriguez inter Bullas Eugen. *num. 28.* conceſſum eſt Priori S. Spiritus de Sulmona Ordinis Cæleſtinorum vt in ædificandis Capellis, Eccleſiis, aut Hoſpitalibus, primum lapidem, & fundamenta Pontificali more benedicere poſſet. Refert hoc priuilegium Tamburinus relatus, & vocat hunc Priorem totius ordinis Cæleſtinorum Generalem, ac dicit hoc priuilegium eſſe in vſu inter Abbates Regulares.

10 Celebrare non licet iure communi niſi in Eccleſia conſecrata, aut benedicta. Ita enim habetur ex *cap. 1. cap. ſicut. cap. nullus de conſecrat. diſt. 1.* S. Thomas *3. par. quæſt. 83. artic. 3.* Expoſitores ibid. & Canoniſtæ in *cap. vltim. de conſecrat. Eccleſ.* ac Suarez in *3. par. tom. 3. diſp. 81. ſect. 3.*

11 In Eccleſia autem polluta, ſeu violata, Miſſam celebrare, mortalis culpa eſt; quia hæc ipſa pollutio, ſeu violatio Eccleſiæ nihil eſt aliud, quam cenſura quædam, ſeu prohibitio iure Eccleſiaſtico introducta, vt nec Sacrum, nec diuina Officia in ea celebrentur, quando in illa factum eſt aliquid in grauem ipſius irreuerentiam. Et cum hoc præceptum ſit de materia graui, procul dubio obligat ad mortale. Suarez *ſupr. ſect. 4.* Layman. *lib. 5. Tract. 5. cap. 5. num. 6.* Non eſt tamen impoſita aliqua cenſura, aut irregularitas tranſgreſſoribus huius præcepti. Suar. & Layman. *ſupra*.

12 Polluitur autem ſeu violatur Eccleſia, ſiue conſecrata, ſiue benedicta, ita vt indigeat reconciliatione, in multis caſibus. De quibus Syluester *in ſumma ver. conſecratio 2. quæſt. 4. & 5.* Sotus in *4. diſput. 13. quæſt. 2. art. 3.* Nauarrus *in Man. cap. 27. à num. 256.* Suarez *ſupra ſect. 4.* Layman. *ſupra* Barboſa *de poteſt. Epiſcop.*

Alle-

Allegat. 28. Lugo *de Sacr. Euchariſt. diſp.* 29. *ſect.* 2. *à nu.* 52. Primus eſt, quando intra eam commiſſum eſt homicidium voluntarium, & iniurioſum. ex *cap. propoſuiſti de Conſecrat. Eccleſ.* & *cap. ſi motum de conſecrat. diſt.* 1. Dixi *intra eam*, quia ſi homicidium fiat ſupra tectum, vel in parietibus extra illam, vel ſubtus illam, non violatur Eccleſia. Dixi *homicidium*, quia non quælibet percuſſio, aut vulneratio ad id ſufficit, niſi ſequatur mors, aut effundatur multus ſanguis, iuxta dicenda poſtea. Dixi *voluntarium*, quia nec homicidium caſuale, neque factum in amentia, aut ebrietate, quæ ſunt inuoluntaria, ſufficiunt ad hoc. Dixi etiam *iniurioſum*, quia homicidium ſecutum ex pura defenſione non ſufficit. Imo nec ſufficit quod actio iniurioſa ex qua ſequitur mors extra Eccleſiam data ſit, quamuis mors in Eccleſia contingat. E conuerſo tamen ſufficit quod lethale vulnus in Eccleſia inflictum ſit, quamuis mors extra illam ſequatur. Lugo *ſup. num.* 53. Secundus eſt, quando in Eccleſia ſanguis humanus iniurioſè effunditur. *cap. ſi Eccleſia de conſecrat. Eccleſ. cap. Eccleſiis de conſecrat. diſt.* 1. Intelligitur autem non de effuſione naturali, medicinali, licita, aut caſuali, nec de effuſione in quantitate parua, nec de ea quæ non eſt facta in ipſa Eccleſia. Quid verò dicendum quando effuſio ſanguinis orta eſt ex ioco, agit idem Suarez *ſup.* Quid quando ea contigit in gradibus Eccleſiæ, agit Sanchez *de matrimon. libro* 9. *cap.* 15. *num.* 28. Tertius eſt, quando humanum ſemen viri ſiue fœminæ, ſiue fidelis, ſiue infidelis in ea voluntate quoquo modo effunditur. *cap. vnico de conſecrat. Eccleſ. in* 6. & *cap. Eccleſiis de conſecrat. diſt.* 1. Lugo *ſupr. num.* 55. Dixi *voluntariè*, quia non ſufficit quod fiat in ſomnis. Dixi *quoquomodo*, ad denotandum id eſſe, ſiue id fiat per mollitiem, ſiue per fornicationem, adulterium, ſodomiam &c. imo etiam per copulam coniugalem, præterquam ſi hæc ob urgentem neceſſitatem, & probabile periculum incontinentiæ à culpa mortali excuſetur. Quartus caſus eſt, quando in Eccleſia ſepultus eſt aliquis excommunicatus vitandus *cap. conſuluiſti de conſecr. Eccleſ.* Quintus, quando in ea ſepelitur aliquis infidelis, vel non baptizatus, *ca. Eccleſiam* 1. & 2. *diſt.* 1. *de conſecratione*. Quo etiam caſu non ſolum Eccleſia eſt reconcilianda, ſed & parietes eius radendi. Quod etiam intelligitur de pueris, qui ante baptiſmum decedunt, etiam ſi ſint filij fidelium. Sextus caſus addi ſolet, quando Eccleſia per Epiſcopum publicè excommunicatum eſt conſecrata, vel benedicta, argument. dict. *cap. conſuluiſti de conſecratione*. Sed non video vnde ex eo capite colligatur, quia ſolum ibi eſt ſermo de Eccleſia in qua aliquis excommunicatus eſt ſepultus. Laym. *ſupr. num.* 9. Septimus etiam additur, quando parietes Eccleſiæ ſucceſſiuè reparantur, ſed hoc non admittitur à Syluestro *ſup.* §. 4. & 5. & Nauarro etiam *ſupr. num.* 258. niſi quando omnes, aut maior pars eorum ſimul deijciuntur, quod raro fit, vel corruerint, vel quando combuſti ſunt, vel notabiliter decruſtati in toto, vel in maiori parte *capit. Eccleſiis de conſecrat. diſt.* 1. & *capit. ligneis de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.*

13 Pro horum tamen caſuum praxi notandum Religioſis primò, quod in caſibus in quibus violatur Eccleſia violatur etiam cœmeterium illi contiguum, non è contra, iuxta dicta ſupra verbo *Cæmeterium num.* 4. & quod violata Eccleſia, violantur Capellæ ipſius, & è contra, quia Capellæ ſunt partes Eccleſiæ. Sanchez *lib.* 9. *de Matrimon. diſputat.* 15. *num.* 25. Layman. *ſup. num.* 10. Idem dico de Choro, propter eandem rationem. Sanchez *ibid. num.* 33. Secus dicendum de Sacriſtijs, aut alijs cameris, vel cryptis ſubtus, propter oppoſitam rationem. Sanchez *ibid. num.* 31. Naldus *in Summ. verbo Eccleſia num.* 29. Secundò, quod licet ad violationem Eccleſiæ in tribus caſibus prioribus requiratur actio culpabilis, vt dictum eſt, in caſibus verò poſterioribus non eſt neceſſaria culpa, ſed ſufficit factum ipſum. Layman. *ſup. num.* 8. Tertio, quod Eccleſia, vel cœmeteria occultè violata, quamdiù violatio latet non indigent reconciliatione, & poteſt in illis celebrari. Nau. *ſup. num.* 256. Suar. *ſupr. dicta ſect.* 4. §. *Secundò dubitari ſolet*. Requiritur ergo quod res manifeſta ſit, vel per facti euidentiam, aut iuridicam confeſſionem, vel probationem. Sanchez *ibid.* Sà *in Summ. verbo Eccleſia num.* 19. An verò ſi in prædictis caſibus occultis, vel ſemel in Eccleſia celebratur, maneat reconciliata, ita vt non indigeat alia reconciliatione, affirmat Sà *ſupr.* cum alijs, celebratio enim eſt etiam reconciliatio, & conſonant ea quæ dixi ſupra verbo *Calix num.* 8. de Calice non cõſecrato ſi in eo celebretur; negant verò plures alii, cum nullo iure id fundetur. Layman. *ſup. num.* 13. Ego verò licet hanc poſteriorem ſententiam ſecuriorem cenſeam, priorem tamen probabilem iudico, quãdo celebratio fuit bona fide facta, prout etiam tenet Naldus *ſupra verbo Eccleſia num.* 24. aliis relatis. Qui extendit etiam hanc doctrinam ad Calices, & paramenta, ſi cum eis bona fide celebretur. Quartò, ſi violatio Eccleſiæ contingat tempore quo in ea dicitur Miſſa, ſi non eſt inceptus Canon, debet illam Sacerdos relinquere, ſi verò eſt inceptus debet proſequi, quia in hoc ſecundo caſu cenſetur Sacrificium inchoatum. Suar. *ſupr.* & alii communiter.

14 Si Eccleſia quæ violatur erat conſecrata reconciliari non poteſt niſi per Epiſcopum, & cum aqua ab ipſo ſolo cum vino, & cinere benedicta, non per ſimplicem Sacerdotem, niſi ex Papæ commiſſione. Ita enim colligitur ex *cap. Aqua*, & *cap. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ.* Bacconius *in* 4. *diſt.* 11. *art.* 3. Sotus *in* 4. *diſp.* 13. *quæſt.* 2. *artic.* 3. Miranda *in Man. Prælator. tom.* 2. *quæſt.* 39. *art.* 8. *concl.* 2. Idem dicendum de reconciliatione cœmeterij conſecrati, iuxta dicta ſupra verbo *Cæmeterium* vbi duas declarationes Sacræ Congregationis ad intentum retuli. Extat etiam alia in vna Cameracenſi 9. Februarij 1608. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Eccleſia* vbi ſic: *Eccleſiæ conſecratæ, & cæmeterij reconciliatio, non alteri, quam Epiſcopo committenda eſt.*

15 Nihilominus, quia Iulius 2. in Bulla *Dudum ad ſacrum* quam ſupra *num.* 5. retuli, conceſſit Generali, Vigilibus, ac Prouincialibus, eorumque vices gerentibus Ordinis Minimorum, vt poſſent reconciliare ſuas Eccleſias quomodocumque pollutas, quoties opus foret, *aqua tamen prius per aliquem Catholicum Antiſtitem (vt moris eſt) benedicta*, ſimiliter quia Leo 10. in Bulla *Religionis honeſtas* ſupra *num.* 7. relata cõceſſit Generalibus, Prouincialibus, Vicariis, Cuſtodibus, & Guardianis Ordinis Minorum, vt poſſent Eccleſias ſuas, *quoties opus fuerit* (inquit Pontifex) *aqua per vos, præſertim in locis remotis, vbi Epiſcopum aquam benedicentem per duas dietas diſtantem adire non poteritis, benedicta, reconciliare, liberè & licitè*, ideo plures exiſtimare videntur poſſe dictos Prælatos, & alios etiam reſpectiuè, qui cum eis communicant in priuilegiis vti his conceſſionibus iuxta earum tenores in reconciliatione Eccleſiarum etiam conſecratarum. Rodriguez *tomo primo quæſt. Regular. quæſt.* 19. *artic.* 6. Layman. *ſupr. numer.* 12. Antonius Nouarius in

in ſumm. Bullar. tit. de pollut. Eccleſiar. num. 7. Quod eſt ſatis rationi conforme. Primo, quia ad reconciliandum Eccleſiam non conſecratam non requiritur aqua ab Epiſcopo benedicta, ſed ſufficit iure communi aqua luſtralis, ſeu benedicta communis, prout tenent Syluester *ſupra quaſt.* 8. Sotus *ſupra*. Nauarrus *ſupra num.* 256. Suarez etiam *ſupra* Miranda *dicto art.*8. *concl.*1. Auila *de Cenſuris par.* 5. *diſp.*7. *dub.* 4. Barboſa *dicta Allegat.* 28. *num.* 57. & alij contra Toletum *in Summ. lib.* 5. *cap.* 8. *numer.* 9. Cum ergo Pontifices in prædictis priuilegijs ad reconciliationem Eccleſiarum requirant aquam ab Epiſcopo benedictam, credendum eſt loqui de reconciliatione Eccleſiarum conſecratarum. Secundò, quia iure communi poteſt fieri reconciliatio Eccleſiæ non cõſecratæ per ſimplicem Sacerdotem, prout tenent modò relati auctores,& alij quos refert Diana *par.*4. *Reſolut.*91. vt ergo dicatur Pontifices aliquod priuilegium concedere in locis adductis, credendum eſt eos loqui de reconciliatione Eccleſiarum conſecratarum. Iure autem communi poſſe fieri reconciliationem Eccleſiæ non conſecratæ à ſimplici Sacerdote,& per aquam luſtralem communem probant plures ex relatis authoribus ex *cap. ſi Eccleſia de conſecratione* adiuncta Gloſſa ibidem. Pontifex enim ait ibi: *Si Eccleſia non conſecrata cuiuſcumque ſemine fuerit, aut ſanguinis effuſione polluta, aqua protinus exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa ſuſpendantur.* Illud enim *aqua protinus exorcizata lauetur*, ſatis denotat non eſſe expectandum ad id Epiſcopum, aut quod aqua ab ipſo benediceretur, aut benedicta mitteretur. Præſertim, quia ſi intendiſſet Pontifex ad id eſſe neceſſariam Epiſcopi auctoritatem, vel aquam ab ipſo benedictam, illud expreſſiſſet, quemadmodum fecit in *cap. aqua* proxime præcedenti, vbi ſermo erat de reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ.

16 Ex quibus patet, quod ſi Eccleſia aliqua conſecrata Regularium polluatur, reconciliari poterit iuxta tenorem dictorum priuilegiorum per Prælatos relatos, vel alios ſimiles earum Religionum, quæ cum ipſis habent communicationem in priuilegijs. Circa illud autem verbum priuilegij. Iulij 2. ſcilicet *per aliquem Catholicum Antiſtitem* &c. nota videri reuocatum à Concilio Trident. *ſeſſ.* 6. *de Reformat. cap. vlt.* niſi forſan pro caſu neceſſitatis, iuxta dicta ſupra *num.*5. Similiter, circa illud Leon. 10. *per duas dietas*, nota quod dieta continet viginti milliaria, ſeu circiter ſeptem leucas, prout colligitur ex Gloſſa *in ca. nonnulli de reſcript. verbo duas dietas.* Miranda *ſup.* Barboſa *ſup. num.* 65. Si verò Eccleſia quæ polluitur, non fuerit conſecrata, ſed tantum benedicta, reconciliari poteſt per quemcumque Sacerdotem, iuxta dicta. Licet decens ſit id fieri per Prælatos Regularium; imò,& quod de ea re admoneatur Epiſcopus, prout conſuetum eſſe refert Laymanus *ſup. num.* 2. *§. Addendum Tertiò*, niſi caſus eſſet quod Eccleſia pollueretur dum Miſſa incepta eſt, tunc enim poterit ab ipſomet Sacerdote reconciliari, vt habent Suarez *ſup.* & Layman. loco relato. Pro forma autem reconciliationis Eccleſiæ vide Portellum *in dub. Regular. verbo Eccleſia in addition.*

17 Contra dicta tamen obſtare videntur aliquæ declarationes S.Congregationis, quas affert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Eccleſia*. In vna enim Placentina 19. Maij 1607. cui conſonat alia etiam Placentina (niſi forſan ſit eadem) quam affert *verbo Epiſcopus* 19. Maij 1617. habetur, reconciliationem Eccleſiæ pollutæ non poſſe fieri per ſimplicem Sacerdotem ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. In alia etiam Galtillenenſi 24. Septemb. 1605. id conceditur Vicario Generali, attenta abſentia Epiſcopi, & in alia Rothomagenſi 13. Iulij. 1601. dicitur id committi poſſe Abbati ſeu Decano, vel Sacerdoti in dignitate conſtituto, aqua tamen prius per Epiſcopum benedicta. Sed in his declarationibus ſermo videtur eſſe de reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ, & non benedictæ tantum. Nec obſtat, quod in alia Remenſi 9. Maij 1609. conceditur reconciliatio Eccleſiæ non conſecratæ cuidam Archidiacono, & in alia Hydrũtina 15. Decemb. 1632. id videatur committi Vicario Capitulari. Reſpondeo enim, quod licet id poſſit cõpetere ſimplici Sacerdoti, decet tamẽ quod id non faciant niſi Prælati, aut perſonæ in dignitate conſtitutæ,& propterea ipſis tantummodo hoc munus committit S.Congregatio.

18 Pro Eccleſiarum debita reuerentia notanda eſt declaratio Sac. Congregationis apud Dianam 5. *par. in Collect. ipſar. num.*49. vbi habetur. *Gubernator, & Magiſtratus recuſantes contra ſolitum accedere ad Eccleſiam Cathedralem, debitis remedijs cogendi ſunt vt accedant.* Habes etiam declarationes Sac. Congregat. Epiſcopor. & Regular. *in* 1. *tomo Summ. capit.* 21. *num.* 34. pro ijs quæ Regulares in ſuis Eccleſiis facere poſſunt. Item in eodem 1. *tom. capit.* 12. *num.* 21. plures declarationes Sac. Congregationis ad intentum. An & quando Altare execretur, ſeu violetur, execrata, ſeu violata Eccleſia, ſupra verbo *Altare num.* 21. Item pro ijs quæ non licet facere in Eccleſiis ſupra verbo *Cœmeterium num.* 2.

EIECTI REGVLARES AB ORDINE.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè. n. 1.
*Qualiter viuentes in ſæculo debeant eſſe. n.*2.
*An ſint ſuſpenſi ab exercitio Ordinum. n.*3.
An irregulares. ibid.
Promoueri non poſſunt ad ſuperiores Ordines. numero 4.
An caſu quo diſpenſentur à quo Epiſcopo ordinari poſſint. n. 5.
*Quo titulo. n.*6.
*An ſint capaces beneficiorum. n.*7.
In quo habitu debeant incedere. n. 8.
An audiantur circa bona relicta Religioni. numero 9.
*Quid ſi eiecti ſunt propter crimina ſibi falſo impoſita. num.*10.
Quid de Monialibus. n. 11.

1 DE Regularibus eiectis non pauca dicta ſunt *tom.*1. *cap.*23. ſed quia res eſt nouis difficultatibus implicata, alia addenda ſunt, videlicet de iis quæ competunt huiuſmodi eiectis quamdiu extra Religionem viuunt.

2 Et primò, iuxta dicta eo *cap.* 23. *num.* 12. prædicti eiecti tenentur in ſæculo exiſtentes viuere morigeratè,& aptos ſe reddere ad viuendum in Religione, ſi ad eam vocentur à Superioribus. Ratio eſt, quia per profeſſionem quam emiſerunt, obligarunt ſe ad perſeuerandum in Religione vſque ad mortem, nec per eiectionem ſunt ſoluti ab hac obligatione, ſed

ſepa-

ſeparati ad tempus donec corrigantur, propter crimina commiſſa, & ne alijs ſcandalum ſint. Ergo quãtum eſt ex parte ſua debent eſſe parati ad implendum id quod promiſerunt; ſed niſi ſe corrigant, & emendentur, non redduntur apti, vt admittantur, potius reſiſtunt. Ergo. Sotus *7. de iuſt. quæſt. 2. art. 5. in ſolut. ad 3. dub. fin.* Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 3. Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 9. num.* 25. & 3. Bonacina *de clauſura quæſt. 2. punct. 12. §. 2. num.* 1. Fateor quidem Dianam, quem & ſequi videtur Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regular. verb. Eiecti à Religione num.* 3. probabilem vocare oppoſitam ſententiam, quod an ita ſit alij viderint; mihi autem non ſatis probatur, propter rationem adductam, & quia in *cap. fin. de Regular.* innouato à Sac. Congregat. Concilij in decreto quod retuli dicto. *cap. 23. num. 7.* præcipitur Prælatis Religionum, vt tales eiectos quærant & ad Religionem reducant, quando ſalua Ordinis diſciplina admitti poſſunt, ex hoc enim infertur, nullum eijci poſſe tam in perpetuum, vt Religio non debeat illum admittere, ſi eſt correctus, ac proinde corrigi tenere, vt adimpleat quod in profeſſione promiſit. Vnde Naldus *in Summa verbo Religioſus num.* 8. Nauarrum oppoſitum dicentem minus rationabiliter id conſuluiſſe aſſerit. Addit Bonacina relatus poſt Sairum, Sotum, & alios, hos eiectos teneri petere à Religione vt admittantur, quia ad id obligantur ex vi profeſſionis quam fecerunt, & in qua non ſunt diſpenſati.

3 Deinde, cum ex dictis ex Decreto Sac. Congregationis eod. *cap. 23. num.* 18. conſtet taliter eiectos ſuſpenſos eſſe perpetuò ab exercitio Ordinum ſublata Ordinariis facultate cum ipſis diſpenſandi; certum eſt non poſſe Ordines quos habent exercere ſine Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, an autem illos poſſint exercere ſi Prælati Religionis ipſorum habentes priuilegia ad diſpenſandum cum ſubditis in ſuſpenſionibus, vel cẽſuris à S. Apoſtolica impoſitis, (quorũ aliqua adduxi *to. 1. c. 18. n. 36.*) cũ ipſis diſpẽſent, dubię quæſtionis res eſt, & licet videatur id fieri poſſe, cum adhuc perſeuerante eiectione maneant aliquo modo ſubditi Religioni, ſiquidem eos tenetur quærere, aliquando etiam recipere, vt dictum eſt, nihilominus quia per eiectionem excluſi ſunt vt indigni à fauoribus Religionis, ideo credo non poſſe cum illis tales Prælatos diſpenſare; nec priuilegia eſſe ipſis conceſſa in ordine ad tales ſubditos. Vnde à Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium in vna Vliſſiponenſi declaratum eſt, prædictos celebrare non poſſe, niſi præcedente diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ. Nouarius *ſupr. num. 6.* Vide Sanchez *tom. 2. conſil. Moralium lib. 7. cap. 1. dub. 24. num.* 3. Cum autem ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſi illos exerceant, fiant irregulares, vt communiter ſupponunt Doctores, & ex illis Cornexo *tom. 2. in 3. part. S. Th. Tract. 5. de Irregularit. diſp. 6. dub. vnic. in principio,* ideo prædicti, ſi ſuos Ordines exercent, ſiunt irregulares, vt habene Bonacina *ſupr. dicto punct. 12. §. 6. num.* 4. & Nouarius *ſupr. num.* 5. In qua irregularitate diſpenſari non poſſunt à Prælatis ſuarum Religionum, propter dicta; ſed ſolum, vel à Papa, vel ſi delictum fuerit occultum ab Epiſcopo, propter decretum Conc. Trident. *ſeſs. 24. capit. 6.* Sanchez *dicto lib. 6. in Decalog. capit. 9. num.* 39. & loco proximè relato ex 2. *tom. conſil. Moralium*.

4 Nec promoueri poſſunt ad ſuperiores Ordines. Tum quia cui vetita eſt functio Ordinis, vetita etiam eſt illius ſuſceptio, cum Ordines ſuſcipiantur, vt exerceantur (Bonacina *ſupr.*) iſtis autem prohibita eſt functio cuiuſcumque ordinis, vt patet ex verbis Decreti Sac. Congregat. *ſint perpetuo ſuſpenſi ab exercitio Ordinum*. Tum quia, vt dixi eo *cap. 23. numer.* 18. ſunt irregulares quia infames, ſaltem infamia facti, vt potè eiecti non ſolum propter grauia delicta, ſed etiam propter incorrigibilitatem ſine qua eijci non poſſunt, pro vt ex dicto decreto Sac. Congregationis retuli eo etiam *cap. 23. num.* 4. Idem dicendum de huiuſmodi eiectis ſi aliàs non erant in Sacris conſtituti, ſcilicet non poſſe promoueri ad Sacros Ordines, propter dicta.

5 Caſu autem quo prædicti eiecti diſpenſentur in prædictis impedimentis, & aliàs habiles ſint, ita vt Ordines Sacros ſuſcipere poſſint, illos ſuſcipere debent ab Epiſcopo ſuæ originis, cum ſemper ſeruent hoc domicilium. Sanchez loco relato ex 2. *tom. conſil. Moral. num.* 2. referens Nauar. Barb. *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 4. num.* 21. plures alios referens.

6 Ordinari autem debent non titulo Religionis, cum ab ea ſint expulſi, & ab ipſa ſuſtentari non debeant, nec titulo patrimonij proprij, cum illius non ſint capaces ratione voti paupertatis emiſſi, in quo non ſunt diſpenſati. Sanchez *dicto num.* 59. Bonacina *ſup. num.* 4. Sed titulo aliquorum reddituum ab Epiſcopo deſignatorum, qui ſint in proprietate Eccleſiæ, vel Epiſcopi, aſſignati tamen quoad vſum prædictis eiectis. Ita enim videtur arbitrandum ne cogantur mendicare. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 30. art.* 24. Sanchez *ſupr.* ex Nauarro. An verò titulo alicuius Beneficij ordinari poſſint modo dicetur.

7 Non ſunt capaces iſti eiecti Beneficij cui annexum ſit alicuius Ordinis exercitium, cum enim ſuſpenſi maneant ab exercitio Ordinum, incapaces erunt Beneficij cui annexa eſt functio talium Ordinum. Bonacina *ſup.* Beneficij autem, ſiue ſimplicis, ſiue penſionis, quibus annexum non fuerit Ordinum exercitium incapaces non ſunt, & ita ratione illorum ſi ipſis concedantur ab habente facultatem, ordinari poterunt, ſublatis dictis impedimentis.

8 Eiecti à Religione vigore dicti decreti quouſque in ſæculo ſtant ſi in Ordinibus etiam minoribus cõſtituti ſint, tenentur incedere in habitu clericali. Ita enim declarauit Sacra Congregatio 1. Aprilis 1628. apud Nouarium relatum *num.* 7. Eſtque huiuſmodi declaratio ad mentem prædicti decreti, in quo etiam dicitur: *Eiecti quamdiu non redierint ad Religionem in habitu Clericali incedant*. Ex quo collige, Conuerſos ab Ordine expulſos non teneri incedere in habitu Clericali, cum nec in minoribus ſint conſtituti. [Quamuis autem eo *cap. 23. num.* 17. dixerim eiectos non teneri portare habitum Religionis à qua ſunt eiecti cum illo ſint iuridicè priuati in pœnam ſuorum delictorum, imo non debere illum portare, prout ibi ex Suarez retuli; quia hoc cederet in dedecus Religionis; nihilominus caſu dato quod Religio eos eijciens propter aliquam rationabilem cauſam ipſos habitu non priuaret, tenentur ad illum portandum, cum verè Religioſi ſint, nec habitu priuati, & aliàs poſſint extra Religionem viuere cum illo, quemadmodum Epiſcopi è Religionibus aſſumpti extra illas viuunt cum Religionis habito. Ita Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 9. num.* 55. ex Rodriguez & Sayro. & Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 8. quæſt. 8. num.* 10.]

9 Prædicti eiecti à Religione tanquam incorrigibiles non audiuntur ſi velint venire aduerſus renunciationem

tionem

tionem bonorum factam ex cauſa ingreſſus Religionis. Ita enim ex Rotæ quadam deciſione refert Nouarius *ſupr. num.* 14. Eſtque ſatis conforme ijs quæ dixi eo *cap.* 33.*num.* 14. Quibus adde, quod cum prædicta adquiſita ſint Religioni, non debet ipſis priuari illa ex cauſa, præſertim, quod aliàs ex ſuo delicto commodum maximum reportarent eiecti, & idcirco etiam plures eiectionem procurarent.

10 Si aliqui eiecti ſunt à Religione propter crimina falſa, quæ ipſi ſibi impoſuerunt, non ſunt ſecuri in conſcientia extra illam, ſed veri Apoſtatæ. Ratio eſt, quia talis eiectio eſt inuoluntaria, & fraudulenta, vt potè fraudibus, & falſitatibus extorta, & propterea nihil ipſis ſuffragatur. Sanchez *dicto lib.6.in Decal.cap.* 9.*num.*67. Vnde tenentur detegere fraudem, & redire ad Monaſterium. Bonacina *ſupr.§.*1.*num.*13. Secus dicerem, quando commiſerunt crimina eo animo vt eijcerentur, etſi enim intentio illa peccaminoſa valdè fuerit, poſita tamen eiectione, liberi ſunt ſicut alij. Quia tamen iuxta dicta *ſup.num.*2. tenentur extra Religionem morigeratè viuere, vt reducantur ad illam, parum illis prodeſt ſua malitia.

11 Moniales quantumuis incorrigibiles non poſſe eijci à Religione dixi ſupra verbo *Clauſura num.*15. in caſu tamen quo de Papæ licentia eiicerentur, philoſophandum de illis erit reſpectiuè, ac de viris eiectis, quantum ad obligationem votorum, Regulæ, Obſeruantiarum &c. iuxta dicta eo *cap.*23.*à num.*11. [Vide duo decreta Sacræ Congregationis Concilii pro Ordine Minimorum *in Additamentis ad Petrinis decreto* 1.*&* 2. in quorum 1. habetur, quod illi qui detinentur in carceribus vt anno tranſacto eijciantur, ſi incorrigibiles inueniantur; quando ex carceribus fugiunt puniri debent pro fuga, & poſſe ferrea cuſtodia detineri. Quo denotatur non poſſe eiici ante impletum annum carceris. In ſecundò verò conceditur Generali Minimorum vt loco ſex Patrum eligendorum in Capitulis Generalibus de quorum Conſilio poſſunt eijci incorrigibiles, poſſit in Conuentibus immediatè ſibi ſubiectis vltra tres ipſius collegas, loco Prouincialis, & duorum ipſius Collegarum, qui iuxta decretum cuiuſdam Capituli Generalis aſſumendi erant, Procuratorem Generalem, Superiorem Conuentus eiuſque Socium ſeniorem ad id munus aſſumere. Vide dicta *tom.*2.*ca.*12.*n.*8.]

ELECTIO INTER REGVLARES.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſſiuè.n.*1.

Seruari debere in electionibus Regularium formam capit. Quia propter *n.*2.

An in omnibus electionibus. ibid.

*Quid de electionibus quæ fiunt per compromiſſum, & per communem inſpirationem. n.*3.

*Quid quando duo, vel tres ſolum ſunt in aliqua communitate. n.*4.

*Qui & quomodo vocandi ad electionem. n.*5.

Quid ſi aliquis ex electoribus contemptus ſit. numero 6.

*De deſignatione Procuratoris ad eligendum.n.*7.

*De conditionibus eligentium. n.*8.

*Electio Prælati non facienda ante prædeceſſoris ſepulturam.num.*9.

*Qualiter Spiritus Sancti adiutorium inuocandum ſit num.*10.

*De ſecreto ſeruando in electionibus.n.*11.

*De libertate ad ipſas requiſita.n.*12.

*Quo tempore petenda eſt confirmatio. n.*13.

Hymnus Te Deum laudamus *in fine electionis an ſit de eſſentia.n.*14.

*De qualitatibus eligendorum. n.*15.

Alia remiſſiuè.ibid.

1 ETSI de hac materia non pauca dicta ſint *tom.* 1.*Summæ cap.*15.& *tom.*2.*cap.*12.*&* 13. aliqua tamen addenda ex Sac. Congregationis præſertim, & Rotæ deciſionibus, quia res eſt valdè familiaris inter Regulares, & nouis quotidie difficultatibus expoſita.

2 Primò ergo id quod ſuppoſui dicto *tom.*1.*cap.*15. *num.*11.*&* *tom.*2.*cap.*12.*num.*25. ſcilicet, in electionibus Prælatorum Regularium obſeruari debere formam præſcriptam in *cap.Quia propter de elect.* firmatum eſt à Rota in vna Treueren. Abbatiæ S. Maximi coram Illuſtriſs.D.Coccino 20. Nouembris 1624. & in alia Metenſi Monaſterij coram eodem 5. Iunii 1521. prout refert Nouarius *in lucern. Regular. verb. electio numer.*12. Idque ſupponitur in alia Treuerenſi coram eodem Illuſtriſs. Coccino 24. Ianuarii 1625. quam refert ad verbum Tamburin. *de iure Abbat.to.* 1.*diſp.*5.*quæſit.*1.*ſub num.*6. Etſi enim in dicto capite ſolum videatur eſſe ſermo de electione Epiſcoporũ, quia ibi agitur de Eccleſiis viduatis, ſoli autem Epiſcopi ſint ſponſi Eccleſiarum *cap.ſicut* 21.*quæſt.*2. Nihilominus, quia etiam Eccleſiæ Regulares dicuntur viduatę mortuo Prælato *cap.ne pro defectu* & *cap. officij de elect.* ideo Regularium etiam Prælatorum electiones eo capite comprehenduntur. Ita ex antiquoribus Doctoribus ſupponit Baceonius noſter *in* 4.*diſtinc.*7.*artic.*2. *&* ex Recentioribus poſt plures alios Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib.* 1. *cap.* 19. *num.*150. & ſequentibus. Vnde electiones celebratæ contra formam dicti *cap.Quia propter* irritæ ſunt, & nullæ, prout ex ipſo textu habetur, vbi dicitur, *aliàs electio facta non valeat*, & deciſum eſt à Rota. Tamburinus *ſuprà quæſit.*5.*num.*5. Etiam ſi Religio habeat priuilegium in contrarium, ſi per illud non ſit reuocatum expreſsè dictum *cap. quia propter*, quia iſtud caput continet Conſtitutionem Concilii Generalis Lateranenſis ſub. Innocent. 3. cuius decretis numquam cenſetur derogatum per clauſulas generales, niſi fiat expreſsè mentio illorum. Sigiſmundus à Bononia *de elect. & poteſt.Prælat.Regular.dub.*4. Tamburin. *ſupr. num.*7. ex variis etiam Rotæ deciſion. Nec poſſunt Capitula Regularia etiam Generalia, aut Prælati etiam Generales, ſupplere defectus contingentes in electionibus ob non ſeruatam formam dicti capitis, quia vt dixi, continet Conſtitutionem Concilii Generalis, cui ſunt inferiora quæcumque Capitula, & quicumque Prælati Regularium. Sigiſmundus de Bononia *ſupr.* Barboſa *ſup.num.*165. Quod verò prædicta forma obſeruari non debeat in electionibus Definitorum, Diſcretorum, ſeu Sociorum, & ſimilium, ſed tantum in electionibus Prælatorum tenet Iulius Laurius *variar.lucubrat.tom.*1.*tit.*4.*capit.*19. *num.*7. nec contradicit Barboſa *ſupr.num.* 154. Licet in hoc ſeruari debeant iura Religionum, ſicut in noſtra Cõſtitutiones ordinis, & quod decreuit Reuerendiſſim. Pater Theodorus Stratius Generalis in forma celebrandi Capitula, quam attuli *tom.*2.*Summæ cap.*12.*à numer.*55. [Nota tamen quod quamuis vt dictum eſt

in

Digitized by Google

in electione facta per modum ſcrutinij ſeruari debeat forma *cap. Quia propter*. ita vt aliàs electio ſit nulla, & irrita, hoc tamen probabiliter limitandum eſt, vt ſolum ſit verum pro ſoro externo; non pro interno conſcientiæ, ſi tamen quæ de Iure diuino, aut naturali requiruntur ad electionem obſeruata fuerint, qualis eſt liber conſenſus maioris partis eligentium. Ratio eſt quia illę ſolemnitates Iuris poſitiui *capit. Quia propter*. vel ſimiles ſolùm ad inuentæ ſunt ad euitandum ne in electionibus deeſſet præſatus conſenſus, & ita ſi adſit non eſt de defectu illarum ſolemnitatum curandum. Innocentius *in capit. Cum in Iure. & cap. Quod ſicut. de elect.* quem ſequuntur communiter Doctores, ſpecialiter Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 27. art. 30.* Sà *in Summa verbo Electio, num.* 5. Sigiſmundus *ſupra dub. 3.* ex Rotæ deciſione, & aliis DD. Vnde electus contra formam canonicam *d. cap. Quia propter*. Sed ſeruatis conditionibus Iure diuino & naturali requiſitis, ſi confirmatus ſit, poteſt in cõſcientia exercere ſuum officium, nec tenetur illud renunciare. Miranda, & Sigiſmundus *ſupra* ex Innocentio, Bellamera, Panormitano, Syluestro, & aliis.]

3 Cum autem in dicto *cap. Quia propter* non ſolum approbentur electiones per modum ſcrutinij, ſed etiam illæ, quæ fiunt per compromiſſum, & per communem inſpirationem, iuxta dicta *tom. 1. ca. 15. num.* 11. ideo omnes illæ iure communi ſunt validæ, & licitæ inter Regulares, nec reuocatæ à Concilio Tridentino, vt ibi etiam dixi. Quia tamen à Sac. Congregatione declaratum dicitur electionem Prælatorum Regularium ita fieri debere per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis, vt referunt Garzia *de benefic. part. 5. cap. 4.* Caſtellinus *de elect. cap. 7. num. 4. §. Ad quorum*. Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub. 2. num. 7. & dub. 31. num. 14. §. & inſuper* ideo cautè procedendum Regularibus, maxime ſi de hac declaratione authenticè conſtet. Nota tamen quod compromiſſum mixtum ſcrutinio, quod contigit quando compromiſſarij exquirunt vota ſingulorum, & eum eligunt in quem ſanior, & maior pars conſenſerint, legitimum eſt, & Canonicum, pro vt habet Rota ſupta relata in vna Treuerenſi 24. Ianuarii 1625. *§. Quantum attinet*.

4 Cum electio Prælatorum Regularium, iuxta dicta eo *cap. 15. num.* 1. ſpectet ad ipſos Regulares, ſi duo, vel tres ſolum eſſent in aliquo Collegio, ad illos ſpectaret, vt ibi etiam dixi. Adde, quod ſi poſtquam Collegium in duobus ſaltem fuerit conſtitutum ad vnum reducatur, alijs mortuis, priuatis, ſuſpenſis, vel excommunicatis, ad illum deuolueretur ius eligendi, quia vt dixi eo *cap. 15. num. 6.* in tali caſu ille ſolus repræſentaret totum Capitulum, pro vt ex varijs Rotæ deciſionibus, & ex aliis auctoribus afferunt Tamburinus *ſupr. quæſt. 8. numer. 3. 4. & 5.* Barboſa *ſupr. numer. 6.* Non tamen ille poſſet ſe eligere, vt dixi eo nu. 6. nec conuenit quod ipſe procedat ad electionem, iuxta dicta ibidem nu. 8.

5 Ad electionem vocandi ſunt omnes præſentes per ſigna ſolita, ſiue campanæ, ſiue viuæ vocis, & abſentes per litteras, vel nuncium, iuxta Religionum ſtatuta, vel conſuetudines. *cap. in Geneſi, cap. inter cunctas, cap. Quia propter de elect.* Miranda *in Manual. tomo 2. quæſt. 23. artic. 6. concl. 2.* Tamburinus *ſup. quæſit. 3. nu.* 10. Pro tenore autem litterarum citationis vide Sigiſmundum de Bononia ſupra *dub. 9. num. 3. §. litteras autem*. Et nota, quod nuncio, præſertim iurato, creditur an aliquis ex vocalibus abſens ſit vocatus, nec ne. Gloſſa *verbo vocatos in capit. quod ſicut 28. de elect.* Caſtellinus *ſupra cap. 8. num.* 18. Qualiter autem poſt aſſignatum terminum ad eligendum, ſi aliqui non compareant, non ſint amplius expectandi, dixi eo *num.* 8. Quod tamen intellige, ſi ſine incommodo expectari non poſſint, & non ſit aliqua rationabilis cauſa detentionis eorum, pluuia ſcilicet, vel ſimilis, & Præſidens Capituli pro certo haberet eos longè abeſſe, aliàs doloſè facta credi poteſt acceleratio electionis, Sigiſmundus de Bononia *ſupr. dub. 13. numer. 7.* Barboſa *ſupr. numer. 98.* ex Rodriguez, & aliis.

6 Si aliquis ex legitimis electoribus contemptus fuit, ideſt non vocatus ad electionem, poteſt illam irritam facere. *cap. Quod ſicut de elect.* ita vt ſi ipſam tacitè, vel expreſsè non ratificet, electio per ſententiam retractanda eſt, & ea caſſata omnes electores ad eam nouiter celebrandam conuenire debent. Lauorius *dicto Tit. 4. cap. 17. n. 13.* Tamburin. *dicto quæſit. 3. n. 2. & 3.* (Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 2. Martii 1635. annullauit quoddam Capitulum Auguſtinianorum propter prohibitionẽ factam quibuſdam Gremialibus, ne eidem aſſiſterent.] Non tamen talis electio eſt ipſo iure nulla, ſed ſolum contempto poſtulante annullanda *cap. bonæ 2. de elect.* Bacconius noſter *ſup.* Lauorius *ſup. n.* 17. Nec votum ipſius contempti aliis accedens poteſt facere vt electio, quæ aliàs nulla fuit ratificetur. Lauorius *ibid. n.* 22. Barboſa *ſup. n.* 114. Reclamatio etiam contempti facienda eſt ante confirmationem electionis, niſi adſit ignorantia, quia tunc etiam poſt confirmationem reclamare poterit. Lauorius *ibidem nu.* 14. Sigiſmundus de Bononia *ſupr. dub. 10. numer. 4. & 5.* Addit idem Lauorius *num.* 15. ſolum eum qui neglectus eſt, & non alium de contemptu agere poſſe.

7 Iuxta dicta etiam eo *ca. 15. num. 9.* deſignatio Procuratoris ad ferendum ſuffragium in electionibus non eſt contra ius commune, licet in hoc obſeruari debeant ſtatuta, & conſuetudines Religionum. Pro quo extant hæ declarationes Sacr. Congregationis. Prima: *Procuratores legitimè conſtituti cum generali mandato ad eligendum ab ijs qui legitimè impediti ſunt, non excluduntur, dummodo non habeant ſpeciale mandatum de eligenda certa perſona, quia tunc votum non poſſet eſſe ſecretum.* Garzia *de Benefic. part. 5. capit. 4. num.* 200. Sigiſmundus à Bononia *ſupr. dub. 14. num.* 9. Secunda eſt. *Non eſt prohibitum Superioribus Ordinum, quibus id ex Regula conceditur, vt aliquem fratrem idoneum ſuo loco delegent, ſeu mittant ad Capituli Generalis celebrationem, vt ſuo nomine electionem faciat, ſi ex inſtitutis, & decretis ſuæ Religionis, licet Superioribus abſentibus, & legitimè impeditis mittere alium ad Capitulum Generale, qui ſuo loco, & nomine in electione ſuffragium ferat.* Caſtellinus *ſupr. cap. 5. num.* 98. Tamburinus *ſup. quæſit. 4. num.* 9. Vt ergo id fieri poſſit obſeruandæ ſunt conditiones à Sac. Congregatione adductæ, & vlterius quod Rota in vna Calaguritana Beneficii 13. Nouembr. 1620. coram Vbaldo declarauit, videlicet, tria requiri ad hoc vt votum abſentis per Procuratorem poſſit ſuſtineri, primò, quòd ſit in loco vnde euocari poſſit, ſecundò, quod iuſto impedimento detentus ſit, tertiò, quod Procurator habeat mandatum ad iurandum ſuper dicto impedimento. De quibus ex antiquoribus Bacconius ſupra, & ex Recentioribus Iulius Lauorius *ſupr. titul. 4. capit. 17. num.* 30.

34. &

Digitized by Google

tia habentur ex *capit. cupientes §. caterum de elect. in 6.* Syluester *in Summ. verbo electio 1. num. 7.* Miranda *in Man. tom. 2. quæſt. 23. art. 10. concl. 3.* Similiter, electus ipſe tenetur intra menſem à præſentatione conſentire, aliàs priuatus eſt iure electionis, niſi fortè ea ſit electi conditio, quod non poſſit conſentire abſque licentia Superioris, quo caſu tenetur ipſe, vel electores licentiam petere cum ea celeritate, quam patitur abſentia, vel præſentia Superioris, & ſi non habeatur licentia procedent ad aliam electionem. Syluester *ibidem.* Miranda *ibid. concl. 4.* Nota autem quod quoad hæc, & ſimilia videtur ſuffragari poſſe Regularibus communicantibus in priuilegiis cum Minorib. priuilegium Clem. 4. quod *ſupra* attuli, pro vt notat Miranda *ſupr. concluſione tertia*, pro electoribus videlicet Generalium, vel Prouincialium, non aliorum Prælatorum, vt eo loco dixi. Electus etiam qui ſemel electioni de ſe factæ renunciauerit, non eſt amplius ea de re audiendus, *capit. in præſentia de renunciat.* Lauorius *ſupr. cap. 18. numer. 33.* Barboſa *ſupr. num. 147.*

24 Hymnus *Te Deum Laudamus* qui in fine electionis Prælatorum adiungi ſolet, non eſt de eſſentia illarum, in iure communi ſtando. Lauorius *ſupr. cap. 19. num. 103.*

25 De qualitatibus eligendorum in Prælatos dixi eo *cap. 15. num. 25.* & dicam 4. tom. verbo *Prælati*. De Præſide Capitulorum pro electionibus dixi etiam eo *cap. 15. num. 34.* & *tom. 2. cap. 12. à num. 31.* & dicam *to. 4. verb. Præſes Capitulorum.* De confirmatore etiam electionum dixi eo *cap. 15. num. 35. & 36.* & *tom. 2. dicto cap. 12. à num. 39.* De electione etiam, quæ confirmanda eſt, vel non confirmanda eo *cap. 12. à num. 40.* & Bacconius *ſupr.* Quando in electionibus Regularium committatur Simonia dixi eo *cap. 15. à numer. 28.* & dicam 4. tom. verbo *Simonia*. De decreto electionis egi eo *cap. 12. num. 49.* De aliis autem modis creandi Prælatos Regulares, ſcilicet de poſtulatione, & nominatione dixi eodem *cap. 12. à numer. 50.* De quibus omnibus etiam relati authores latè agunt.

EPISCOPVS QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.

De Epiſcopo reſpectu Regularium non exemptorum. numero 2.

Reſpectu Regularium exemptorum. ibid.

Quam auctoritatem habeat circa Monaſteriorum conſtructionem. n. 3.

Quam quantum ad Eccleſias quas recipere poſſunt. ibidem.

Quid caſu quo erigantur aliqua Monaſteria in quibus duodecim Religioſi ſuſtentari non valeant. n. 4.

De auctoritate, quam habet Epiſcopus ſupra diſpoſitionem bonorum nouitiorum. n. 5.

Circa reſtitutionem ipſorum. n. 6.

Circa numerum Monialium. n. 7.

Ad explorandum voluntatem virginis habitum ſuſceptura. n. 8.

Ad declarandum profeſſionem inualidam. n. 9.

Pro caſibus nullitatis. n. 10.

Quid circa clauſuram Monialium. n. 11.

Sacra Congregationis declarationes. ibid.

De approbatione licentiæ excundi extra Monaſterium. num. 12.

De authoritate, quam habet ſupra Regulares in ijs quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. n. 13.

Quoad Monachos Canonicos Eccleſiæ Cathedralis Regularis. n. 14.

Quoad editionem librorum. n. 15.

Circa Imagines, miracula, & Reliquias. numero 16.

Circa obſeruantiam feſtorum. n. 17.

Circa Oratoria in priuatis domibus. n. 18.

Circa Sacerdotes exteros non udmittendos ad celebrandum. ibid.

Circa ſolemnes benedictiones. n. 19.

Quo ad controuerſias circa præcedentiam in proceſſionibus. n. 20.

Circa Regulares extra Monaſteria degentes, & delinquentes. n. 21.

Quid declaratum à S. Congregatione. ibid.

De alijs facultatibus ipſius. n. 22.

An in alijs caſibus præter aſſignatos. n. 23.

De caſibus, in quibus poſſunt contra Regulares per cenſuras procedere. n. 24.

Alia remiſſiuè. n. 25.

1 DE Epiſcopo Regulari, ſeu quod idem eſt de Regularibus ad Epiſcopatum aſſumptis egi *tom. 1. Summ. cap. 17.* per totum. De ijs in quibus Religioſi tenentur obedire Dom. Epiſcopis dixi eo *tom. 1. cap. 11.* Maximè de cauſis Regularium in quibus intromittere ſe poſſunt Epiſcopi, vel Ordinarij egi ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, & verbo *Delinquens Regularis*. De eiſdem etiam plura incidenter tam in 1. quam in 2. & in hoc opere dicta ſunt, & dicentur. Modò autem generaliter, ſaltem remiſſiuè, de ijs agendum in quibus Epiſcopi circa Monaſteria Regularium, aut Regulares ipſos auctoritatem, ſeu iuriſdictionem habeant. Erit autem ſermo non ſolum de Regularibus non exemptis, ſed etiam de exemptis, quales ſunt omnes ferme Religioſi, vt dicetur infra verbo *Exemptio Regularium*.

2 Loquendo ergo de Epiſcopo reſpectu Regularium non exemptorum, ſeu ſibi ſubiectorum, videtur non ſolum poſſe facere circa illos, & eorum Monaſteria ea quæ circa exemptos, ſed etiam ea quæ alij Prælati Regulares circa ſuos ſubditos agere poſſunt. Pro quo notandum, inter huiuſmodi non exemptos alios eſſe, qui ipſi Epiſcopo obedientiam emittunt, prout ſunt aliquæ Moniales, alij verò, qui non emittunt ipſi talem obedientiam, ſed ſolum Abbati, vel Generali. Et quidem circa priores, cum Epiſcopus ſit verus eorum Prælatus, poterit circa illos facere quidquid alij Prælati Regulares circa ſuos ſubditos, iuxta dicta *tom. 1. cap. 11. num. 1.* Circa poſteriores verò, cum ſolum ſubſint Epiſcopo quoad diſciplinam Eccleſiaſticam ſicut alij Clerici, non verò quoad obſeruantias Regulares, quia quoad eas ſolum ſunt ſubditi ſuis Prælatis iuxta dicta eo *ca. 11. num. 4.* ideo ſolum quoad ea quę ſpectant ad diſciplinam Eccleſiaſticam habet authoritatem ſuper illos. Vnde tales, licet quoad diſciplinam Eccleſiaſticam magis teneantur obedire Epiſcopo, quam ſuo Prælato Regulari, quoad obſeruantias verò Regulares magis tenentur obedire ſuo Prælato, quam Epiſcopo, pro vt habent S. Thomas *in 2. diſt. 44. in fine.* Syluest. *in Sum. verbo obedientia q. 8. & q. 10. dicto 2.* Sanch. *lib. 6. in Decalog. c. 1. n. 13.*

3 Lo-

3 Loquendo autem de Epiſcopo in ordine ad Regulares exemptos, haber primò auctoritatem ſupra illos quantum ad hoc quod ſine ipſius conſenſu nequeant de nouo conſtruere Monaſteria, iuxta dicta *tom.1.cap.9.num.34.& 35.* ex Concil. Trident. *ſeſs.25. de Regularib.cap.3.* & litteris SS. D.N. Vrbani, quod etiam ſupponitur à Clem.8. in Cõnſtitutione. *Quoniam ad iuſtitutam* in 3.tom. Bullar. in Clem. 8. nn. *99.* & à S. Congregat. ſub Gregorio 15. in Conſtitutione *Cum alias* in 4. tom. Bullar. inter Conſtitution. ipſius num.31.

4 Habet etiam auctoritatem circa eorumdem Monaſteriorum conſtructionem, ad vocandum, & audiendum Priores, Procuratores, ſeu alios intereſſe habentes aliorum Monaſteriorum illorum locorum, vbi fundari debent noua Monaſteria, ad hoc vt illi conſtet an dicta noua Monaſteria commodè ſuſtentari poſſint ſine aliorum detrimento. Hoc etiam addito, quod ſi ab ipſius ſententia à Sede Apoſtolica appellatum fuerit, tamdiu dictorum Monaſteriorum erectionem ſuſpendere debeat, quouſque à dicta Sede in eadem cauſa pronunciatum fuerit. Ita enim decreuit Clem. 8. in Conſtitut. relata. Quod etiam innouauit Sac. Congregatio ſub Greg. 15. in Conſtitutione etiam relata. Et ampliauit quantum ad hoc, quod non ſolum ad id vocari, audiri, & conſenſum præſtare deberent Priores, & Procuratores aliorum Monaſteriorum in illis locis vbi erigi debent Monaſteria, ſed etiam in alijs per quatuor millia paſſum circumuicinis, niſi aliàs ipſi Epiſcopo conſtiterit Religioſos dicti Monaſterij abſq; detrimento aliorum Religioſorum aliorum Monaſteriorum manu teneri poſſe commodè, & congruè in numero duodecim, & quòd in caſu etiam quo in illis locis nulli alij Regulares reperiantur, prædicta inquiſitio cum locorum incolis, & habitatoribus facienda ſit. Quæ omnia approbata, & innouata fuerunt cum derogatione quorumcumque priuilegiorum à SS. D.N. Vrbano in Conſtitutione *Romanus Pontifex* inter Conſtitutiones ipſius 4.tom. Bullar. num.25. Nota autem quod Conſtitutio relata Clem.8. etiam habet locum circa erigenda Monaſteria Monialium, vt declarauit Sacr. Congregatio 19. Decembris 1620. vt teſtantur Barboſa *de Iure Eccleſiaſtic. lib.2. capit. 12. numer.7.* & Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſput. 33. quæſit.1. num.4.*

5 Similiter habet auctoritatem Epiſcopus in Regulares quantum ad hoc quod non poſſunt recipere Eccleſias à ſæcularibus ſine conſenſu illius. *cap. decimas 16. quæſt.7. cap. Quod autem in fin. cap. Illud. verſic. tum quia, cap. nullus de iure patronat. cap. cum, & plantare in princip. verſic. Eccleſias de priuileg.* Quod eſt intelligendum ſolummodo de receptione Eccleſiarum à laicis, non de receptione iuris patronatus in Eccleſijs. Hoc enim ius poſſunt recipere Regulares à laicis non expectato Epiſcopi conſenſu. Azor. *tom.2. Iuſtit. Moral. lib.6. cap.20. q. 5.* Suarez *tom. 1. de Relig. li. 4. de ſimonia c.28. n.16.*

6 Caſu etiam quo erigantur aliqua Monaſteria de nouo ſine prædicta conditione, ſcilicet quod, vt dictum eſt, in illis duodecim Religioſi ſuſtentari valeant, habet auctoritatem Epiſcopus ſuper illa, ita vt ipſius *viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur*. Ita enim decernitur à Sac. Congregatione Concilij in decretis *de celebrat. Miſſarum* ſub eodem SS. Vrbano, quæ habentur inter Conſtitutiones ipſius 4. tom. Bullar. *numer.43.* Declaratum etiam eſt ab eadem Sacr. Congregat. iuſſu eiuſdem SS. in declarationibus additis eiſdem decretis *dub. vlt.* hoc decretum habere locum etiam extra Italiam. Hæc verò omnimoda iuriſdictio, viſitatio, & correctio, ſolum quod attinet ad diſciplinã Eccleſiaſticam, non quoad obſeruantias Regulares accipienda ſunt, iuxta dicta ſupra *n.2.* & dicenda inferius *n.16.*

7 Habet etiam Epiſcopus authoritatem ſupra diſpoſitionem bonorum faciendam à nouitijs, ita ſcilicet vt nequeat ab ipſis fieri niſi intra duos menſes ante profeſſionem, & cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, iuxta dicta *to.1. cap.24. à num.33.* ex Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regularib. cap.16.* Nomine autem Epiſcopi cui competit dare hanc licentiam intelligi debet non ſolum Epiſcopus conſecratus, ſed etiam confirmatus, quia à tempore confirmationis competunt ipſi omnia quæ ſunt iuriſdictionis, quale eſt hoc. Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 5. num. 65.* Archiepiſcopus quoque in ſua diæceſi ante receptionem palij, propter eamdem rationem. Sanchez *ibid. num.66.* Bartholomeus à S. Fauſto *in theſaur. Religioſ. lib. 5. quæſt.196.* Item Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuis Diæceſibus, propter eamdem etiam rationem. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 99. numer. 6.* Item Capitulum Sede vacante, quia illud ſuccedit in omnem ordinariam iuriſdictionem Epiſcopo cõpetentem. Sanchez *ſup. n.67.* Qui idem etiam extendit ad Vicarium ipſius Capituli, ille enim etiam vocatur Vicarius Epiſcopi. Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt.198.*

8 Item habet authoritatem ad faciendum etiam medijs cenſuris Eccleſiaſticis quod nouitijs profeſſionem facere renuentibus reſtituantur omnia quæ ſua erant. Ita enim habetur ex eodem Concilio dicta *ſeſſ.25. c.16.* Tamburinus de Iure Abbat. *to.1. diſp.15. quæſit.7. n.29.*

9 Item habet auctoritatem circa numerum Monialium in Monaſterijs ſtatuendum, ita ſcilicet, vt tam in Monaſterijs ſibi ſubiectis, quam in exemptis (cum interuentu tamen Superioris Regularis) curare debeat, vt conformiter ad iura antiqua, Concilij Trident. decretum *ſeſs.25. cap.3.* & Conſtitutionem Pij 5. *Circa paſtoralis* is tantum Monialium numerus ſtatuatur, qui vel ex redditibus propriis, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint. Ita enim decreuit Gregorius 13. in Conſtit. *Deo ſacris*, & S. Congregatio Epiſcop. & Regular. in vna Sortonenſi 27. Maij 1603. & eadem S. Congregatio pro Monialibus Regni Portugalliæ 6. Iunij 1615. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.98. numer. 3. & in Collectan. Bullar. verb. numerus.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp.5. quæſit.1. num. 4.* Qui notat *num. 3.* de conſuetudine multorum locorum Conuerſas non haberi in conſideratione ad effectum augendi numerum Monialium. Pro Monialibus autem ſuper numerariis vide dicta *tomo 1. Summ. capit. 25. num. 6.*

10 Habet quoque Epiſcopus, vel eo impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus deputatus auctoritatem explorandi voluntatem virginis, quæ habitum Regularem ſuſceptura eſt, vel profeſſionem emiſſura, an coacta, vel ſeducta ſit &c. iuxta doctrinam Concilii Trid. *ſeſſ.25. cap.17.* & dicta *to.1. Summ. cap. 25. num. 12. & cap. 16. num. 17.* Hoc autem (quod fieri ſolet ante profeſsionem) ſic faciendum ex declarat S. Congreg. Præfigatur huiuſmodi puellis certus dierum numerus 15. vel 20. intra quem de-

clarate

Digitized by Google

clarare debent, vtrum velint profeſſionem emittere vel non, & ſi uoluerint, remittendæ ſunt ad domos conſanguineorum, vel affinium. Campanile *in Diuerſ. Iuris canon. Rubric.* 12. *cap.* 16. *num.* 16. Epiſcopum etiam teneri intra 25. dies poſtquam monitus fuerit hoc examen perficere, ita vt ipſis elapſis amplius de eo non ſe debeat intromittere, deciſum referunt Cãpanile *ſupra numero* 10. & Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarr. lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religioſibus numero* 44. apud quos alia ad intentum. Alias etiam declarationes S. Cõgregationis circa hoc habet Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus quoad Regulares.*

11 Inſuper facultatem habere Epiſcopum declarandi profeſſionem ante 16. annum factam nullam eſſe, ſicque deciſum eſſe, refert Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarr. ſupra numero* 11. Cum autem Concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 19. dicat profeſſi reclamationem faciendam eſſe coram Superiore, & Ordinario, ideò talem declarationem facere non ſpectat ſolum ad Epiſcopum, ſed ſimul cum Superiore Religionis. Si autem intra biennium tales cauſæ non terminentur, quid agendum ſit, dixi ſupra verbo. *Cauſa iudicialis Regularium num.* 9.

12 Idem dico de alijs caſibus nullitatis profeſſionis, puta, propter vim, vel metum, aut quid ſimile, propter decretum eiuſdem Concilij *ſupr.* Talis enim cauſa decidenda eſt coram Epiſcopo, & Superiore Religionis. Vide dicta *to.* 1. *Summ. c.* 2. *n.* 7. *&* 8. Azoriũ *to.* 1. *inſt. Moral. lib.* 12. *c.* 4. *q.* 10. & Miranda *to.* 1. *Man. q.* 30. *art.* 1. cum ſequentibus, ac dicenda 4. *to.* verbo *Profeſſio Regularium.*

13 Pertinet etiam ad Epiſcopũ procurare quòd clauſura Monialium reſtituatur, & conſeruetur; in Monaſterijs quidem ſibi ſubiectis ordinaria, & in alijs Sedis Apoſtolicæ authoritate, iuxta dicta *tomo* 1. *Summ. capit.* 25. *num.* 49. ex decreto Concilij Trident. *ſeſſ.* 25. *capit.* 5. Adde & Conſtitutionem Pij 5. *Circa Paſtoralis officij*, & aliam Gregorij 13. *Deo ſacris.* Quamuis autem ſtando in vi Concilii probabile ſatis videatur hanc facultatem non competere Epiſcopo in ordine ad Moniales Regularibus ſubiectas, ita vt particula illa Concilii in *alijs verò* ſolum ſit intelligenda de aliis Monaſteriis exemptis, non tamen Regularibus ſubiectis, prout colligitur ex *capit. periculoſo §. vlt. de ſtatu Regular. in* 6. cui Concilium non derogat, imo ſe illud innouare proteſtatur, & ex Conſtitutione dicta Pii 5. vbi non ſolum probat dictum c. *Periculoſo* ſed etiam per illud *alijs verò* intelligit, Monaſteria, quæ ad Romanam Eccleſiam mediatè, vel immediatè ſpectant, & ita teneant Nauarr. *Comment.* 4. *numer.* 60. *de Regularib.* Sanchez *libr.* 6. *in Decalog. capit.* 15. *num.* 21. Bonacina *de clauſura quæſt.* 1. *punct.* 6. Nihilominus quia à S. Congregat. ſæpius oppoſitum declaratum dicitur, vt referunt Galletus *in Margarit. caſ. conſcient. verbo Clauſura numero* 1. Barboſa *de offic. et poteſt. Epiſcop. Allegat.* 102. *numer.* 6. *et* 7. 8. 9. *et in Collectan. Bullar. verbo Clauſura.* Gauantus *in Man. verb. Monialium clauſura numero* 47. 58. 59. 60. 61. *et* 62. & conſonet Conſtitutio Gregorii 15. *Inſcrutabili* cum reſolutione S. Congregationis ad nonum dubium circa illam, quæ omnia retuli dicto *capit.* 25. *numer.* 45. *et* 46. (Etſi eam ſuſpẽſam fuiſſe pro Regnis Hiſpaniarum dixerim eo *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35.) ideo huic parti adhærendum. Ex iis autem declarationibus habetur, poſſe Epiſcopũ viſitare clauſuram Monialium nõ ſibi ſubditarum, etiã ſi nunquã aliàs viſitata fuerit, & toties quoties expedire iudicauerit, nec ab ipſis Regularib. poſſe impediri, ac ingredi etiam Monaſterium, & interrogare Moniales de pertinentib. ad dictam clauſuram. Gauantus *ſup.* Barboſa *ſup.* referens Galletum, Zerolam, & Armendariz. Addit Gauãntus *ibid. num.* 56. cui conſonat alia declaratio apud Barboſam *in Collectan. Bullar. ſup.* declaratum eſſe à S. Congregat. Epiſcop. & Regular. poſſe Epiſcopum viſitare clauſuram non ſibi ſubditarum ſine aſſiſtentia Superiorum Monaſterij. Cum tamen in Conſtitut. Pij 5. relata dicatur id faciendum *vna cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum*, ideo qualiter hæc cohæreant alij viderint. Poſſe etiam Epiſcopum ob clauſuram cuſtodiendam in Monaſterijs Monialium Regularibus ſubiectarum excommunicationis latæ ſententiæ pœnam imponere, & ſibi reſeruare, circa aperitionem oſtij clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſum, & colloquia cum Monialibus, & quod dicta excommunicatio liget nedum Regulares accedentes, verum etiam Moniales facta de eis mentione, adeo vt Superior Regularis ab eadem excommunicatione abſoluere nequeat, referunt declaratum à Sac. Congregat. in vna Viterbien. 26. Iunij 1626. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus* 1. & Ioann. Maria Nouarius *in lucern. Regular. verbo Epiſcop. quoad Regulares num.* 7. [Et habetur authenticè *in additamentis ad Peirinis decreto* 5.] Additur autem in loco relato ex Concilio poſſe Epiſcopum prædictam clauſuram procurare, *inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.* Quod auxilium vt præbeatur, hortatur Concilium omnes Chriſtianos Principes, & ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna omnibus, & ſingulis Magiſtratibus ſæcularibus iniungit. Vide Sanchez *ſupra num.* 22.

14 Prædictæ autem clauſuræ Monialium conſeruandæ gratia pertinet etiam ad Epiſcopum approbatio licentiæ exeundi Monaſterium, iuxta dicta *tom.* 1. *Summ. cap.* 25. *num.* 21. De quo etiam Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſput.* 20. *quæſit.* 5. Item facultas concedendi licentiam pro ingreſſu, iuxta modum explicatum *eo cap.* 25. & ſupra verbo *Clauſura num.* 24. *&* 25. Item poſſe prohibere, vel etiam aliquando permittere, acceſſum ad illas alloquendas, iuxta dicta eo *cap.* 25. *num.* 35. *&* 36. De quo Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 102. *num.* 69. & ſequentibus. Etiam ſub pœna excommunicationis ſibi reſeruatæ, vt habent Barboſa, & Nouarius *ſup.* ex declaratione relata S. Congregationis. Pro eis tamen Regularibus, qui huiuſmodi excommunicatione ligantur, vide dicenda infra verbo *Exemptio Regularium num.* 11.

15 Habet etiam Epiſcopus auctoritatem in Regulares quoad illa omnia, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. v. g. Chriſmatis confectionem, Ordinum collationem, & ſimilia. *cap. veniens.* Eraſmus Cochiet. *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. par.* 2. *quæſt.* 45. *num.* 16. *& par.* 4. *quæſt.* 11. Nouarius *ſup. num.* 4. *&* 5. referens S. Congregat. declarationem. Hoc tamen intellige, ſecluſis priuilegijs particularibus Regularium, de quibus ſuo loco.

16 Habet præterea Epiſcopus omnimodam iuriſdictionem in Monachos Eccleſiæ Cathedralis Regularis, quales aliquot ſunt in Sicilia, ſcilicet Panormitana, & Montis Regalis, quoad ea videlicet, quæ non pertinent ad Regularia Inſtituta. *cap. nullus de elect. in* 6. & ibi Ancharan. Ioann. Andreas, Geminianus, & alij. Tamburinus *de iure Abbat. diſput.* 15.

quæſ.7. Idque conſtat ex Bulla quadam Pauli 3.& Rotæ deciſione coram Illuſtriſs. Domino Coccino de anno 1604. vbi agitur de Iuriſdictione Archiepiſcopi Montis Regalis in Monachos eiuſdem Eccleſiæ. Vnde habebit hanc authoritatem ſupra prædictos, monachos in alijs rebus ſpectantibus ad diſciplinam Eccleſiaſticam quemadmodum ſupra clericos alios ſæculares. Hæc enim non ſpectant ad Regularia Inſtituta,iuxta dicta ſupra *nu. 6.* Quæ verò veniant nomine Regularium Inſtitutorum dixi aliquando interrogatus in canſa Eminentiſs. Cardin. de Torres Archiepiſcopi dictæ Eccleſiæ Montis Regalis cum Monachis illius,eſſe ea quæ priuatiuè propria, & peculiaria ſunt Regulariũ inquantum tales ſunt,qualia ſunt ieiunia, ſilentia,abſtinentiæ à carnibus, humilitas in habitu,& lectiſternijs,ſimileſquæ mortificationes, quæ in Regulis, & ſtatutis ipſorum præcipiuntur. *cap.quanto de offic. Iudic. ordin.* Quare quo ad iſta debet Epiſcopus dictos Regulares remittere ſuo Prælato Regulari, vel ſaltem rempore viſitationis adhibere ſecum vnum illius Religionis,vt diſponitur in Extrauaganti *Debent Superioribus ſuis de offic. ordinar.* inter communes *lib. 1.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat.105.n.77.*

17 Habet inſuper Epiſcopus auctoritatẽ ſupra quoſcumque Regulares quoad editionem librorum cum approbatione ipſius. Ex Concil. Trident. *ſeſs. 4. in decr. de edit. librorum* De quo *tom.4.* verbo *Libri* latius dicetur.

18 Item ſuper Imagines inſolitas ponendas, noua miracula admittenda, nouaſue Reliquias recipiendas, iuxta decretum Concilij Trid. *ſeſs. 25. in decr. de Inuocat. & venerat.* Pro quo vide dicenda *tom. 4.* verbo *Reliquiæ Sanctorum.* Sanchez *in Decalog. tom.1. lib.2. cap. 43.* & Fagundez *in quinque præcepta Eccleſ. lib.1. cap. 4.*

19 Item quantum ad non celebrandum in priuatis domibus,aut omnino extra Eccleſiam, & Oratoria ab Epiſcopo deſignanda, iuxta Concilium Trident. *ſeſs. 22. in decret. de obſeruand. & vitand. in celebrat. Miſs.* Quo caſu poſſunt Ordinarij contra Regulares procedere etiam per cenſuras, non obſtantibus ipſorum priuilegijs, vt habetur in fine dicti decreti Concilij. Pro eius tamen intelligentia vide dicta *tom.1. Summ. cap. 21. num. 14. & 15.* & ſupra verbo *Altare num. 13.* ac dicenda infra verbo *Exemptio Regularium.*

20 Item prohibere poteſt Epiſcopus ne Regulares in eorum Eccleſijs Sacerdotes ſæculares exteros ad diuina Officia celebrãda admittant, niſi prius ab ipſo, viſis litteris commendatitijs,ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. Ex declaratione S. Congregat. teſtibus Armendariz *in Additionib. ad recopilat. leg. Nauarr. lib. 2. tit.18. lib.1. Relig. num. 45.* & Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus quoad Regulares.*[Nota tamen ex declaratione Sacræ Congreg. 27.Iulij 1626.quod Ordinarij locorum non poſſunt probibere Regularibus peregrinis ne celebrent ſine eorum licentia in Eccleſiis eorum Ordinum.]

21 Similiter haber auctoritatem in illos circa obſeruationem dierum Feſtorum, quos ipſe Epiſcopus obſeruare præceperit, propter decretum Conc. Trident. *ſeſs.25.cap.12.* quod retuli *to.1. cap.9. num. 46.* iuxta ibid.dicta. Vnde Rodriguez *to.2. quæſt.Regular. q.70. art. 2.* acriter inuehitur in Regulares id non facientes,& Prælatos permittentes. Quæ autem Feſta poſſit Epiſcopus indicere, & quæ poſſint in illis Regulares facere, & an ſint aliqua priuilegia Regulariũ quoad hoc, vide dicenda infra verbo *Feſti dies*, vbi etiam an poſſint cogi ab Epiſcopis ad annunciandũ in ſuis Eccleſijs Feſta, & ieiunia Eccleſiæ, & per cenſuras ad dictorum Feſtorum obſeruantiam.

22 Inſuper habet Epiſcopus authoritatem faciendi in locis exempris ſuæ Diæceſis ſolemnes benedictiones, ac diuina Officia celebrandi. Eraſmus Cochier *dicta quæſt. 45.n.34.& 35.* Barboſa *dicta Allegat.105. n. 66.* Vnde declaratum à S. Congregatione in vna Fanenſi die 11. Aprilis 1601. quod ſi Epiſcopus in die Palmatum vnà cum Capitulo, & clero perſonaliter ad Monaſterium Regularium accedere teneatur, debere ipſum benedicere palmas priuatiuè quoad Abbates. Nouarius *in lucer. verb. Epiſcop. quoad Regulares n. 1.* Item poſſe Epiſcopum etiam in Eccleſiis Regularium cantari facere Miſſas Rogationum per ſuos Canonicos, declaratum quoque eſt eadem S. Congregat. in vna Firmana 25. Ianuarij 1603. Nouarius *ibid.n.40.*

23 Pariter etiam auctoritatem habet Epiſcopus in Regulares quoad componendas à mota omni appellatione cõtrouerſias ortas circa præcedentiam in proceſſionibus, iuxta Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 13.* quod breui manu, ſummariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij fieri debet, vt declaratum à S.Congregatione refert Cãpanile *Rubric.12.c.13.n.* 120. Vide dicta *to.2.Summ.c.1.n.27.* & dicenda tomo 4. verbo *Proceſſio.*

24 Maximè etiam Regulares extra Monaſterium degentes, & delinquentes poſſe ab Epiſcopo viſitari, puniri, & corrigi, conſtar ex ijs quæ dixi *to.1. Summ. capit.11.num.8.* ex decreto Concilij Trid. *ſeſſ. 6. cap. 3.* Quamuis autem ibi dixerim hoc decretum ſolum intelligi de Regularibus degentibus extra Monaſterium ſine licentia ſui Superioris,non de ijs qui degũt cum tali licentia, nam Monachus qui ex licentia ſui prælati degit extra Monaſterium, intra illud cenſetur habitare, vt ex Abbate antiquo, Panormitano, Angelo, Syluestro,Nauarro,& Henriquez tenet Sanchez *tom. 2. Conſil. Moral. lib. 6. cap. 9. dub. 3. numer. 4.* Nihilominus quia graues auctores, videlicet Piaſcgus *in praxi noua Epiſcop. par.2. cap.3. numero 42.* Barboſa dicta *Allegat. 105. numer. 16.* & Nouarius *in lucern. Regular. verbo delinquenſ. numero* 10. referrunt declaratum eſſe à S.Congregatione oppoſitum, ſcilicet, quod Regularis manens extra clauſtrum de licentia ſui Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem Monaſterij, niſi in dicta domo ſit Regularis obſeruantia vt ſaltem viuat ſub Superiore conuentualiter ſi deliquerit, poſſit puniri ab Ordinatio idque ex Rota deciſ. 223.num.5. referat Tamburinus *dicto quæſit.7.num.7.* ideo huic parti ſtandum. Hac tamen limitatione, vt intelligatur de Regulari extra Monaſterium per notabile tempus exiſtente, & ibi habente domicilium etiam de licentia ſui Superioris, non de illo qui ad breue tempus extra Monaſterium in quo habet domicilium exiſtit. Hæc namque videtur mens Concilij. Dicitur enim: *Regularis extra Monaſterium degens*, non dicit *exiſtens.* Degere autem denotat exiſtentiam permanentem, & diuturnam non breuem, aut tranſeuntem. Vide Peirinis *to.1. priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Sixti 4. num. 22.* Imo etiam ſi Regularis maneat per multum tempus de licentia ſui Superioris ſub Regularis obſeruantia in aliquo membro, ſeu grangia ſui Conuentus pro ſeruitio Religionis,& ibi delinquat,nõ ab Epiſcopo,ſed à ſuo Superiori puniri debet, nam talia loca gaudent priuilegijs Monaſteriorum quorum membra ſunt.

capit.

Digitized by Google

*cap.retolentes §.Cæternm de ſtau.Monachor.*Riccius *deciſ.*281.*num.*4.*p.*4.Barboſa *ſup.num.*17. Nouar.*ſup.nu.* 11.*&* 12.

25 Declaratum quoque eſt à S.Congregatione in vna Melitenſi apud Nouarium *ſupr. num.* 34. Epiſcopum poſſe viſitare, & corrigere Regulares degentes extra clauſtra occaſione docendi doctrinam Chriſtianam. Refert etiam idem auctor *ibidem verbo Ieſuitæ numer.* 32. declaratum ab eadem S. Congregatione in vna Liman. ſub 10. Iunij 1591. Ieſuitas doctrinam Chriſtianam extra clauſtra docentes, ſi habeant in illis locis ſuperiores qui curam ipſorum gerant,& apud quos ſe recipiant,iuxta Regulæ inſtitutum viuentes,non poſſe corrigi, aut viſitari ab ordinariis locorum. Idem dic de alijs Regularibus; ſi eædem circumſtantiæ concurrant.

26 De Regulari intra clauſtra degente, & extra eam notoriè delinquente, quomodo ſubijciatur Epiſcopo dixi *tom.*1.*Summ.cap.*16.*nn.*26.*&* 27.& ſupra verbo *Delinquens Regularis à nu.*1. Qualiter etiam Regulares extra Monaſterium degentes ſubijciantur Epiſcopo in cauſis ciuilibus mercedum,& miſerabilium perſonarum,dixi eo *tom.*1.*cap.*11.*num.*10. & *tomo* 2. *cap.*10.*num.*6.*&* 7. & ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium num.* 5. Item quomodo ſubdantur eidem quoad habendum lectionem S.Scripturæ in ſuis monaſterijs *tom.*1.*Sum.cap.*9.*num.*48.Vbi nota, ad iſtam lectionem S.Scripturę non requiri licentiam,ſeu examen Ordinarij, prout deciſum refert Gallet.*in Margarit.caſ.conſcient.verbo legere, & verbo licentia* 3. De ſubiectione Regularium ad Epiſcopos quoad conciones habendas dixi *tom.*1.*Sum.cap.*20. per totum, & *tom.*2.*cap.*1.*num.*17. & ſupra verbo *Concionari*, *& concionator.* Quoad confeſſiones ſæcularium audiendas *tom.*1.*cap.*19.ferè per totum.& *tom.*2.*cap.* 1.*num,* 18.& ſupra verbo *Confeſſarius.* Quoad interdicta, & cenſuras publicanda,& ſeruanda *tom.*1.*cap.*9.*n.*29.& *tom.*2.*c.*1.*n.*21. Quoad accedendum ad proceſſiones *tom.*1.*cap.*9.*nu.*47.Quoad reddendam rationem executionis teſtamentorum *tom.*1. *cap.*9. *num.*9. Quoad quæritandum extra loca vbi habent Conuentus *tom.* 1.*cap.*6.*num.*44.Pro quo vide ibi *nu.*43.& *tom.* 2.*cap.* 1.*num.*4. Quoad Dimiſſorias ſæcularibus concedendas ſupra verbo *Dimiſſoria n.*3. De ſubiectione etiam Regularium curam animarum habentium ad Epiſcopos,in ijs videlicet,quæ ad dictam curam ſpectāt, dixi *tom.*1.*cap.*11.*num.*9.& *tom.*2.*cap.*1.*nu.*28.*& cap.* 18.*num.*9.An poſſint eorum Eccleſiæ parochiales ab ipſis viſitari,dixi *tom.*1.*cap.*11.*num.*7.An in aliquibus caſibus poſſent etiam Epiſcopi abſoluere Regulares à cenſuris, vel cum ipſis diſpenſare in irregularitatibus dixi *tom.* 1.*cap.* 11.*num.* 6. & ſupra verbo *Clerici nu.*16. Qualiter etiam in aliquibus caſibus ad S. Officium Inquiſitionis ſpectantibus,vt ſunt hæreſis, ſolicitationis in confeſſione ad inhoneſta, Aſtrologiæ iudiciariæ, obloquentium contra puriſſimam Virginis Mariæ conceptionem,aut celebrantium,qui non ſunt in gradu ſacerdotii conſtituti, ſeu in debitè colentium ſub prætextu Sanctitatis defunctos non Canonizatos, aut beatificatos, iudicari poſſint ab Ordinariis, dixi ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium num.*14.vbi & caſum monetariorum ad eoſdem Ordinarios ſpectare etiam dixi. De ijs quoque Regularibus qui ſine mandato ſuorum ſuperiorum in ſcriptis extra Conuentus reperti fuerint, vel ſi miſſi ad Vniuerſitates in Conuentibus non in habitant, qualiter Epiſcopo ſubijciantur,dixi *tom.*1.*c.*11.*n.*11.

27 Alios caſus in quibus Regulares Epiſcopo ſubijciantur aſſignant aliqui auctores, præſertim Eraſm. Cochier locis relatis.Barboſa *dicta Alleg.*105. Tamburin. dicto *quæſit.*7. *num.* 54. quos omittendos cenſeo,quia magna egent limitatione,vel coarctatione, & quia eſto quod ſtando in iure communi ſuſtineri poſſint, non tamen poſitis priuilegiis Regularium, quæ in materia hac ampliſſima ſunt, & vniuerſaliſſima,& quia de illis in diſcurſu operis partim dixi,partim alibi Deo dante copioſius dicetur.

28 De caſibus autem in quibus Epiſcopi poſſunt contra Regulares per cenſuras procedere dixi eo *to.* 1.*cap.*11.*nu.*14.*&* 15.& dicam infra verbo *Exemptio Regularium.*

29 Vide dicta ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium,* & dicenda inferius verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium.*

EREMITÆ.

1 De illis ſufficientiam egi *tom.*2.*cap.*7.& ideo pro nunc ſuperſedendum.

EVCHARISTIA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſſiuè.n.*1.
*Qualiter non liceat Regularibus adminiſtrare hoc Sacramentum ſine licentia Parochi.n.*2.
*An idem dicendum de Clericis Sæcularib.n.*3.
*Quid pro articulo mortis.n.*4.
*Quid pro caſu quo Parochus negaret Euchariſtiam ſæcularib.n.*5.
*Quid pro aduenis & peregrinis.n.*6.
*Quid pro extraneis Religioſis.n.*7.
*Quid pro familiaribus ipſorum.n.*8.
*An per modum viatici adminiſtrari illis poſſit Euchariſtia.n.*9.
*An ſit aliquod priuilegium circa hoc.n.*10.
*De adminiſtratione Euchariſtiæ in priuatis Oratorijs. num.*11.
*Ad quos ſpectat adminiſtrare Euchariſtiam Religioſis. num.*12.
*Quomodo accipienda à Sacerdotibus tempore Paſchatis. num.*13.
An ſolus Sacerdos poſſit miniſtrare Euchariſtiam. numero 14.
*An ſolus ipſe ſe poſſit communicare in articulo mortis. num.*15.
*De ieiunio obſeruando à Communionem ſumpturo. n.*16.
*In quibus caſibus liceat Communio non ieiunis. n.*17.
*An Sacerdos non ieiunus poſſit quandoque celebrare. num.*18.
*Quid quando dubitat an ſit ieiunus.n.*19.
*Quando concedenda Euchariſtia incidentibus in amentiam, ſeu phreneſim.n.*20.
*Energumenis an concedenda. n.*21.
*An Sacerdos poſſit dare partem ſuæ Hoſtiæ volenti communicare.n.*22.
*Quando publico peccatori deneganda Euchariſtia. n.*23.
*Quando,vel non exponenda.n.*24.
*Alia remiſſiuè.n.*65.

1 DE hoc venerabiliſſimo Sacramento quatenus ad Regulares ſpectat quædam dixi in duobus Summæ tomis, quæ tamen modò ampliari iure debent, vel pro caſibus crebrius occurrentibus;

2 Primò ergo non licere ſub pœna excommunicationis Papalis Regularibus iure communi adminiſtrare Euchariſtiam ſine licentia Parochi, propter Clement. *Religioſi de priuileg.* vbi id ſtatuitur, bene tamen extra diem Paſchatis ex priuilegijs Summorum Pontificum quibuſdam Religioſis conceſſis, quibus tam ipſi, quam alij qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent vti poſſunt, dixi *to. 1. capit. 9. numer. 31. & capit. 21. numer.* 8. & *to. 2. cap. 1. num.* 20. Quia tamen eo *num.*8. circa eam difficultatem, an ſcilicet qui in Paſchate ſatisfecit Eccleſiæ præcepto Communionem in Parochia ſumendo poſſit alio die eiuſdē Paſchatis apud Regulares Euchariſtiam ſumere dixi cautè procedendum, quia vt refert Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo Euchariſtia nu.* 23. declaratum eſt à S. Congregatione non poſſe id fieri, ideo modò animaduertendum, præfatum Gauantum referre ibi duas declarationes Congregationis ad intentum, alteram de anno 1586. & alteram de anno 1615. Quia ergo in alia declaratione poſteriori videlicet de anno 1619. quam Barboſa *de officio Parochi cap. 20. num. 10. & in Collectan. Bullarij verbo Euchariſtia* refert, ſolum dicitur *fratres non poſſe in die Paſchatis adminiſtrare populo Euchariſtiam ſtante quod in priuilegio Eugenij 4. hoc eis expreſſè interdicitur pro illa die* cum probabile ſatis ſit mentem Summorum Pōtificum prohibentium ne Regulares eo die Euchariſtiam adminiſtrent, ſolum eſſe de Communione formaliter Paſchali, ideſt de ea, quæ de præcepto Eccleſiæ fieri debet, non de alia, prout tenet Suarez *tomo 3. in 3. part. diſput. 72. ſect. 2. §. Cenſeo igitur, & tomo 4. de Relig. Tractat. 10. lib. 9. capit. 3. numero 7.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. regular. quæſt. 56. art. 3.* & alij, ideo probabile etiam ſatis eſt, ſi oppoſitum non conſtet ex aliqua declaratione authentica S. Congregat. eum, quia in Paſchate Communionem in Parochia ſumpſit, poſſe in alio die eiuſdem Paſchatis apud Regulares dictos priuilegiatos communicari, prout nouiſſimè tenet Nouarius *in lucern. Regular. verbo Euchariſtia numero* 11. plures alios referens. Idem etiam videtur dicendum de eo qui intra tempus determinatum ab Eccleſia ſumpturus eſt Euchariſtiam in Partochia pro adimplendo præcepto Eccleſiæ poſſe videlicet antea in alia die eiuſdem Paſchatis communicari apud prædictos Regulares, propter eamdem rationem. Suarez, Rodriguez, & Nouarius relati. Fauent ad hoc Nicolai quinti, & Antonij Cardinalis ac Pœnitentiarij Pauli tertij priuilegia pro Hieronimianis de Guadalupe, quæ refert idem Rodriguez *ibid. §. Reſpondeo ſecundò*. Ad minus tamen conſuetudini legitimæ ſtandum eſt in caſibus prædictis.

3 Nota tamen Clement. *Religioſi de priuileg.* relatam vbi adminiſtratio Euchariſtiæ prohibetur Regularibus ſine licentia Parochi ſpeciali, non comprehendere clericos ſæculares, quia ſolum loquitur de Religioſis. Syluester *in Summ. verb. excommunicatio 7. nu.* 32. Comprehendit autem omnes Religioſos Religionis approbatæ, etiam clericos Militarium. Suarez *tom. 5. in 3. part. diſput. 22. ſect.* 4. Et etiam non ordinatos, Conuerſos, ſeu Moniales, quia omnes iſti clauduntur nomine *Religioſi*. Syluester, & Suarez *ibid.* De Nouitijs autem probabile valdè eſt non comprehendi, quia & ſi illi in fauorabilibus nomine Religioſorum veniant, non tamen in odioſis. Suarez *ibid.* & Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 1. Iulij 2. num.* 83. contra Syluestrum ibid. Nomine etiam *Presbiteri Parochialis* quo vtitur Clementina intelligitur Rector Eccleſiæ parochialis, etiam ſi Sacerdos non ſit, Nauarrus *in Man. cap. 27. num.* 102. Hæc porro excommunicatio quæ in Clementina ponitur eſt ſolum contra præſumentes, vt patet ex verbo *præſumpſerint*, & ita ab ea excuſantur, qui ex ignorantia etiam culpabili id facerent, iuxta ſæpius dicta. Nauarrus *ibid.* Fagundez *in 3. Eccleſ. præcept. lib. 3. cap. 2. num.* 14.

4 In articulo autem mortis abſente Parocho poſſe licitè adminiſtrari hoc Sacramentum à Regularibus cuicumque conſtituto in tali neceſſitate, dixi eo *cap. 21. num.* 8. & tenent Ioannes de Lugo *de Sacr. Euchariſt. diſp. 18. ſect. 2. num.* 53. Hurtadus *de Sacram. Euchariſt. diſp. 11. diff. 6.* & alij. Et meritò ſanè, quia in tali caſu præſumitur conſenſus Parochi, & quamuis is non præſumeretur, præſumitur tamen Eccleſiæ conſenſus.

5 Similiter ſi caſus eſſet quod Parochus negaret Euchariſtiam ſæcularibus Mendicantibus confeſſis, malitioſè, aut ſine rationabili cauſa, aut illam adminiſtrare differet, licet ex priuilegio Sixti 4. pro Minoribus quod refert Caſſarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verbo communicare num. 6.* & pro Carmelitis, quod retuli *to. 1. Summ. cap. 21. nu.* 10. poſſent illam ipſis adminiſtrare, ſtandum tamen eſt limitationi, quam affert idem Caſſarubius *ibid. num.* 10. videlicet, quod poſſet illis à Mendicantibus (& etiam alijs qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habēt, miniſtrari, quando ſcilicet talis negatio ſine legitima cauſa, vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram Notario publico facta doceretur. Ita enim habet Leo 10. in Bulla *Dum intra* in 1. to. Bullar. inter Bullas ipſius num. 22. Miranda *in Man. to. 1. quæſt. 49. art. 1.* Naldus *in Summ. verbo Euchariſtia nu. 15. & verbo Religioſus n.* 33. vbi ſcandalum in hoc fugiendum rectè monet. Addunt ijdem Caſſarubius, & Miranda ſtare poſſe Mendicantes conceſſioni factæ per Sixtum 4. eo quod ipſe Leo 10. viuæ vocis oraculo ita declarauit. Quia tamen omnia viuæ vocis oracula hoc tēpore reuocata ſunt à SS.D.N. iuxta dicta *tom. 1. Summ. cap. 3. num.* 21. ideo cautè procedendum.

6 Poſſe etiam prædictos Regulares miniſtrare Euchariſtiam aduenis, & peregrinis etiam in die Paſchatis, & adimplendum præceptum annuæ cōmunionis, cum in ea re nulla iniuria fiat proprijs Parochis, quia tales aduenæ, & peregrini ab illis abſunt, tenent non ſolum Peirinis, quem dicto *cap. 21. num.* 8. retuli, ſed etiam Sanchez *de Matrim. lib. 3. dub. 23. numer.* 17. Diana *par. 3. Tractat. 2. de dub. Regular. reſolut.* 12. Nouarius *ſupra num.* 4. & alij quos ipſi referunt, eſtque id ſatis probabile, maximè accedente priuilegio Iulij 2. pro Minimis à Peirinis eo loco relato, quo tam ipſi Minimi, quam alij cum ipſis priuilegiorum communionem habentes vti poſſunt.

7 Poſsūt præterea Religioſi extraneis Religioſis miniſtrare Euchariſtiam, etiam tempore Paſchatis, & ad impletionem præcepti Communionis, quando abſunt à loco vbi ſunt ipſorum Prælati. Ratio eſt, quia nec in hoc fit iniuria Parochis, cum illi Religioſi Parochis non ſubdantur, & præſumatur licentia Prælatorum ipſorum, nec contradicat Clementin.

Reli-

Religioſi de priuileg. quia ſolum eſt in fauorem Parochorum & quoad ipſorum ſubditos. Nauarrus *in Manual. capitulo* 27. *num.* 102. Sanchez *ſup.* Fagundez *ſupra*.

8 Poſſe etiam eo tempore Paſchatis plures Religioſos miniſtrare Euchariſtiam ſuis familiaribus, conſtat ex dictis *tom.* 2. *ca.* 16. *num.* 19. Quare declaratio quędam S. Congregat. quam refert Gauantus *in Man. verb. Euchariſtia num.* 24. in qua dicitur famulos ſæculares in monaſterijs degentes ad parochiam in Paſchate ire debere, intelligi poteſt de famulis Regularium non habentium priuilegium quoad hoc. Nota tamen conditiones, quas ex Leone 10. & Concilio Trident. eodem *capit.* 16. *numer.* 15. dixi requiri ad hoc quod prædicti familiares hoc, & ſimilibus vtantur priuilegijs, & quia vna illarum eſt ex dicto Concilio, quod illi intra Rugularium ſepta ac domos reſideant, difficile videtur quod famulus coniugatus qui nocte dormit extra Conuentum illis vtatur, prout Diana *ſupra* tenere videtur, niſi forſan illi ſuffragetur priuilegium de quo *num. ſequenti* dicam. Ex quo conſtat quid dicendum de famulis mercenarijs, qui ſcilicet ſolum ad breue tempus Regularibus inſeruiunt fodiendum, fabricandum &cet. ſi enim iſti manent intra eorum ſepta etiam nocte, & ſub eorum obedientia, illiſque actu inſeruiunt; videtur poſſe Regulares potientes dictis priuilegijs illis adminiſtrare Euchariſtiam, etiam in Paſchate, quia verè ſunt familiares ipſorum pro eo tempore, & in eis reperiuntur conditiones aſſignatæ à Leone Papa & Concilio, ſecus verò ſi aliqua ex dictis conditionibus illis deſſit. Quando tamen iſti non habent Paeochiam, ſed ſunt ex aliena patria, iudicandum de illis ſicut dixi *ſupra numer.* 6. de aduenis, & peregrinis. Sanchez *ſupr. num.* 18. Tamburin. *de iure Abbat. to.* 2. *diſp.* 5. *quæſit.* 3. *n.* 7.

9 Poſſe autem etiam quoſdam Regulares adminiſtrare Euchariſtiam famulis ſuis dictas conditiones habentibus, etiam per modum viatici in articulo mortis, colligi poteſt ex priuilegio Leonis 10. pro Minimis, quod eo *cap.* 16. *num.* 11. retuli, & ita ſupponit Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit. prima Iulij* 2. *§.* 15. *num.* 1t. & Iacobus Mancinus *in Pratic. viſitandi infirmos pract.* 8. *dub.* 2. Addit pro ea re Diana *par.* 5. *Tract.* 3. *reſol.* 52. priuilegium Pij 4. & Pij 5. in Bulla *Ad Immarceſſibilem &c.* to. 2. Bullar. inter Bullas eiuſdem Pij *n.* 31. vbi Theatinis Religioſis idem conceditur, etiam pro mercenarijs famulis, operarijs, & ſeruis eorumdem Congregationis.

10 Plures etiam Regulares, (& alios qui cum ipſis cōmunicationem priuilegiorum habuerint) poſſe miniſtrare Euchariſtiam, etiam per modum viatici, ſæcularibus hoſpitibus infirmantibus, & commorantibus in eorum Monaſterijs, tenet Peirinis *ſupra* §. 37. *numero* 92. propter priuilegium Iulij 2. Minimis conceſſum, & Peregrinus 1. *par. ſui Compend. tit. communicare numer.* 3. propter priuilegium relatum Pij 4. & Pii 5. pro Theatinis Conſule illa maximè hoc poſterius Pii 5. quod eſt ſatis amplum. Et nota, quod ad hoc vt Religioſi vti valeant ipſis non requiritur quod ſint approbati ab Epiſcopis, ſed ſufficit licentia Superiorum, poſitis ipſis priuilegiis. Peirinis *ſup. num.* 93.

11 Poſse etiam aliquos Regulares adminiſtrare Euchariſtiam ſæcularibus in priuatis ipſorum ſæcularium Oratoriis, in quibus licentiam habent audiendi Miſsam, etiam ſi Epiſcopus prohibuerit ne in illis communionem acciperent, tenet Portellus *in Reſponſionib. Moralib. par.* 3. *caſu* 39. cui fauet Diana 4. *par. Tract.* 4. *Reſolut.* 14. ex priuil. Pauli 4. conceſſo Minorib. in Bulla, quam refert Rodriguez in Bullario inter Bullas Pauli 4. num. 3. Quia tamen priuilegium hoc clarum non eſt (vt intuenti illud, & prohemium Bullæ patebit) ſicut nec alia, quæ affert ipſe Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 56. *art.* 3. ideo merito relatus Diana conſulit Regularibus non vti illo ſine conſenſu Epiſcoporum, præſertim cum Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in decr. de obſeruand. in celebrat. Miſsar.* conceſſerit Epiſcopis facultatem prohibendi Regularibus ne celebrent in Oratorijs priuatis ab eiſdem non approbatis, conſequenter enim videtur etiam poſſe illis prohibere ne Euchariſtiam adminiſtrent. Nouarius *ſup. num.* 9. *&* 10. Ex priuilegio tamen Bullæ Cruciatæ videtur id fieri poſſe in locis vbi viget, vt habet Diana relatus, quamuis prudenter etiam conſulat ne id fiat contradicente Epiſcopo. Addit *in* 4. *par. Tract.* 4. *Reſolut.* 81. poſſe in dictis Oratorijs ex vi Bullæ Cruciatæ adminiſtrari Euchariſtiam etiam in Paſchate. Sed vide dicta *ſupr.* verb. *Bulla Cruciatæ num.* 14.

12 Adminiſtrare Euchariſtiam Religioſis ſolum ſpectat ad eorum Prælatos, vel habentes ab ipſis licentiam expreſſam, vel præſumptam. Ratio eſt, quia adminiſtratio Sacramentorum ſolum pertinet ad paſtores ordinarios, vel de cōmiſſione ipſorum, paſtores autem ordinarij Regularium ſunt eorum Prælati. Tamburinus *de iure Abbat. to.* 2. *diſp.* 5. *quæſit.* 1. Quid verò dicendum de Tertiarijs viris, aut fœminis, conſtat ex dictis *tom.* 2. *cap.* 14. *n.* 34.

13 Licet Sacramētum Euchariſtiæ manu alterius accipientes, vt ſunt laici, teneantur in Parochia tempore Paſchatis pro adimpletione præcepti communicare, celebrantes tamen, ſcilicet Sacerdotes, etiam ſæculares, non ita. Sic enim conſuetudine receptum eſt. Naldus *in Summa verbo Euchariſtia nu.* 5. ex Henriquez.

14 Licet etiam regulariter loquendo miniſter Sacramenti Euchariſtiæ debeat eſſe Sacerdos, *cap. peruenit de conſecrat. diſt.* 2. pro vt S. Th. & Theologi cum ipſo docent 3. *par. quæſt.* 82. fere per totam, imo non quilibet Sacerdos, ſed ille qui habet poteſtatem iuriſdictionis, ſiue ordinariam, ſiue delegatam, quia diſpenſatio Sacramentorum pertinet ad paſtorem ſpiritualem. Vaſquez *de Euchariſt. diſput.* 219. *cap.* 2. Layman. *lib.* 5. *Tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 3. Nihilominus tempore neceſſitatis, vt in mortis articulo, poteſt Diaconus illam adminiſtrare, vt habetur ex Concilijs Niceno, Arelaten, & Carthaginen. 4. S. Tho. *ſup. art.* 3. & Expoſitores cum ipſo *ibid.* Rodriguez. *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 56. *art.* 8. Requiritur autem iuſta aliqua cauſa vt hæc facultas Diacono conferatur, & vt ipſa legitimè vtatur. Iura enim prædicta eam requirunt. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 72. *ſect.* 1. Rodriguez *ſup.* Vnde ſi præter Diaconum ſint alij Præsbiteri qui poſſint, & velint id facere, non poteſt committi Diacono, quia iam ceſſat ratio neceſſitatis. Suarez *ibid.* Caſu etiam quòd Euchariſtia ſit de neceſſitate adminiſtranda, & non adſit Sacerdos, vel nolit id facere, Diaconus eam adminiſtrat ex præſumpta voluntate Eccleſiæ, præſertim cum neceſſe non ſit vt in hoc Sacramento ab eius adminiſtratione excludatur, qui ipſum conficere nō poteſt. Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 1. *ar.* 3. Suar. *ſup.* Similiter ſi in aliquo Monaſterio contingat ſolum Prælatum eſſe Sacerdotē, & ipſum nullo modo miniſtrare poſſe Euchariſtiā Religioſo, aut famulo Conuētus morituro,

poteſt id committere Diacono. Rodriguez *ſup.* Si tamen ſine neceſſitate, aut licẽtia illam adminiſtraret, non ſolum peccaret mortaliter contra Eccleſiæ prohibitionem ſed etiam fieret irregularis, quia exerceret actum proprium Ordinis Sacerdotalis, quem non habet, vt tenet Laymanus *ſup. num. 3. §. porro irregularitatem*. Adminiſtrans etiam ex commiſſione, ſi eſt cenſura irretitus etiam efficitur irregularis, quia talis adminiſtratio eſt actus Ordinis Diaconatus, ratione cuius efficitur capax illius. Naldus *in Summa verbo Euchariſtia n.* 18. Inferiori autem clerico, ſcilicet Subdiacono nunquam munus hoc conferri poteſt, Ita enim colligitur ex *cap. peruenit* relato, maximè accedente Eccleſiæ conſuetudine, quę nunquam hoc permiſit. Suarez *ſup.*

15 Nulli niſi ſoli Sacerdoti ſacrificanti licere communicare ſe ipſum plures aſſerunt, alij negant. Sed dicendum, in articulo mortis, ſi non ſit Sacerdos qui Euchariſtiam adminiſtret, probabile eſt quemcumq; fidelem etiam laicum ſeipſum poſſe communicare, ſicut feciſſe fertur celebrem illam Reginam Scotiæ in Anglia morti proximam. Ratio eſt, quia etſi hoc Sacramentum non ſit tam neceſſarium ſicut pœnitẽtia, eſt tamen valdè neceſſarium, præſertim pro articulo mortis, cum iuxta probabiliſſimam plurium opinionem, quam ex S. Tho. 3. *par. quæſt. 79. artic. 3.* ſequitur inter alios Cornexo *ibid. diſp. vnic. dub. 2.* in aliquo caſu poſſit conferre primam gratiam, & cauſare remiſſionem peccati mortalis, & ex alia parte hoc non eſt contra ius diuinum, cum in eo ſtando olim fideles proprijs manibus communicarent ſe ipſos, & ſacras Hoſtias domos ſuas deferrent, vt Hiſtoriæ referunt, & ius humanum *ca. peruenit de conſecrat. diſt. 2.* quod id prohibet, ſicut nec conſuetudo Eccleſiæ non videntur obligare in caſu tam grauis neceſſitatis, vel ſaltem maximæ vtilitatis. Valentia *tom. 4. diſp. 6. q. 10. punct. 1. in fin.* Suarez *to. 3. par. diſp. 72. ſect. 3. in fin.* Diana & alij quos refert *par. 3. tract. 4. Reſol. 47. & par. 5. Tract. 3. Reſol. 47.* Addit Cornexo *Tract. 5. de excommun. diſp. 10. dub. 1.* poſſe id facere ſe communicando in dicto caſu articuli mortis Sacerdotem excommunicatum, etiam non tolleratum, ſiue ex præconſecratis Hoſtijs, ſiue etiã celebrando, præſertim ſi nõ ſe agnoſcat contritum, ſed ſolum attritum. Probabile etiam multis eſt, quemcumque fidelem etiam laicum poſſe alijs in eo caſu extremæ neceſſitatis, & articuli mortis conſtitutis ſimiliter Euchariſtiam adminiſtrare, propter eamdem rationem. Coninchus *de Sacram. quæſt. 82. art. 3. n. 23.* Iacobus Granadus *de Sacram. in 3. par. controu. 6. Tract. 12. diſp. 1. n. 4.* Diana *ſup.* Hæc tamen intelligenda ſunt ſecluſo ſcandalo, quod ſępius erit, vt credo. Layman. *ſup. n. 6.* Extra articulum etiam mortis licitum erit Sacerdoti non potẽti ſacrificare, ſeipſum communicare, rationabili aliqua ſubſiſtente cauſa, & ſcandalo ceſſante, pro vt defendunt Suarez *ſup.* Coninchus *ſup. n. 25.* & alij. Caſu autẽ quo Sacerdos egrotaret, nec eſſet alius qui ei adminiſtraret Euchariſtiam niſi ſolus Diaconus, potius deberet ab ipſo illam accipere, quàm ſibi ipſi miniſtrare, quia in tali caſu Diaconus ex licentia Sacerdotis, vt dictum eſt, id poteſt facere, & Sacerdos non habet cauſam ad id faciendum. Diana *Tract. 3. Reſolut. 48.*

16 Euchariſtiam ſumpturo neceſſarium eſt obſeruaſſe à media nocte præcedenti ieiunium, non ſolum Eccleſiaſticum, ſed etiam naturale, ita vt vel minimum cibi, aut potus ſumpſiſſe communionem impediat, ſub mortali. *ca. ſacramenta de conſecr. diſt. 1. capit. nihil. 7. quæſt. 1.* & alijs iuribus. S. Thom. *3. par. quæſt. 80. art. 8.* & ibi Theologi. Sotus *in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 8.* Lugo *de Sacr. Euchariſt. diſp. 15. ſect. 2.* etiam ſi id fuerit per modum medicinæ, quia intentio Eccleſiæ in hoc præcepto eſt vt propter reuerentiam Sacramenti nihil ante illud ea die in ſtomachũ deueniat. Syluester *in Summ. verbo Euchariſtia 3. qu. 6.* Etiam ſi id quod traijcitur non habeat rationem nutrimenti, vt papyrus, creta lignum. Enriquez *lib. 8. de Euchariſtia capitulo 49.* Naldus *in Summ. verb. Euchariſtia numero 10.* Imo etiam ſi illud poſtea euomatur. Naldus *ibidem* Bonacina *de Euchariſt. diſputat. 4. quæſt. 6. punct. 2. num.* 10. Secus verò quando traijcitur aliquid caſu aliquo, & non ex intentione, aut per modum cibi, aut potus; vt ſi per modum reſpirationis quis attraxerit, & deglutiat aliquid pulueris, vel terræ, vel aliquam pluuiæ guttam, vel aliquam muſcam in os intrantem, aut etiam per modum ſaliuæ vt quando os abluitur, & aliquid aquæ tranſmittitur in ſtomachum, aut quando pręter intentionem reliquiæ cibi, quæ heſterno die dentibus adhæſerunt, traijciuntur. Sotus *ſup.* Suarez *t. 4. in 3. par. diſp. 68. ſect. 4.* Bonacina *ſupra numero 6.* Lugo *ſupra* De tabachi ſumptione noua quæſtio eſt, propter nouum vſum, forſan abuſum, huius ſæculi, an impediat communionem. Aliqui enim reſpondent negatiuè. Diana *5. par. tractat. 13. Reſolut. 1.* Quod mihi non placet, quia tabacbus verè eſt nutrimentum, vt conſtat ex multis experientijs plurium, qui ex ipſo ſolo ſuſtentati ſunt, verè etiam eſt medicina, hoc enim prętextu ſumitur, ſumitur etiam non caſu, ſed ex intentione, & propoſito, vt ſuppono, & quod ſumatur per nares non tollit quo minus talis actio ſit comeſtio, etſi non communis, & ordinaria, ſed extraordinaria, qualis eſſet ſi ægroto edere per os non potenti aliquis liquor daretur per nares, vt inde ad ſtomachum deueniret. Quare credo, quod, ſiue ſumatur in fumo, ſiue in folio, ſiue per os: ſiue per nares, niſi ſit in tam parua quantitate vt moraliter certum ſit, nihil ipſius ſubſtantiæ ad ſtomacbum perueniſſe, impedire communionem. Lege Antonium de Leone *in quæſt. moral. de Chocolate. par. 2. §. 4. à n. 10.* vbi a ſfert duo Concilia Prouincialia Limenſe, & Mexicanum, à S. Congregatione Cardinalium approbata, vbi hæc ſententia confirmatur.

17 Sunt tamen aliqui caſus, in quibus licitum eſt ſumere Euchariſtiam non ieiunis, primus eſt de infirmis, quibus non ieiunis poteſt conferri Euchariſtia per modum Viatici, quando commodè aliter fieri non poteſt. Ita tenet communis vſus Eccleſiæ. Intellige etiam toties quoties ſtatus morbi mutatur eita vt, eſſet, redeatque mortis periculum. Suarez *ſupr. ſect. 5.* Imo etiam ſi non mutetur poſſe infirmum eodem modo communicari in eadem infirmitate poſt octo, vel decem dies poſt præcedens Viaticum propter magnam vtilitatem huius Sacramenti pro illo periculo mortis, tenent Suarez ſupra, & Toletus *in Summa l. 6. capit. 15. numer. 2.* In caſu etiam quo quis v. g. iſto mane ſe communicauit, ſi poſt prandium incidat in periculum mortis poſſe illi iterum dari Euchariſtiam, & ſi plures negent, probabiliter tamen affirmant Hurtadus de Mendoza *de Sacram. diſp. 10. de Euchariſt. diffic. 2.* & alij quos ſequitur Diana *5. par. tractat. 3. reſolut. 33.* Secundus caſus eſt, quãdo ita poſtulat reuerentia huius Sacramenti, vt ſi Sacerdos animaduertat fore, quod alioquin perueniet ad manus hæreticorum, vel aliorum, à quibus iniquè tractabitur. Henriquez *ſupra capitulo 50.* Laymanus

Digitized by Google

manus *l.5. Tract.4. cap. 6. num.* 22. Qui in tali caſu animaduertit deberi cum reuerentia ſumi à Sacercerdore, vel ſi is non adſit, à clerico, vel laico. Tertius eſt, etſi rarus, quando aliquis non ieiunus cogitur communicare, vel celebrare ad vitādum ſcandalum, tunc enim præceprum Eccleſiaſticum cedit naturali conſeruandi famam. Suarez *ſup. ſect.* 5. Layman. *ſup.* Idē dico ſi aliquis cogeretur nō ieiunus ad celebrandum, quando id non eſſet in contemprum Eccleſiæ. Diana *Tract.* 3. *reſolut*. 39. Quartus contingit in celebratione Miſſæ, ſi Sacerdos peracta conſecratione ante communionem moriatur, & non eſt alius, qui ſubſtituatur ad perficiendum ſacrificium, niſi Sacerdos non ieiunus, talis enim ſubſtituendus eſt, quia præceptum perficiendi ſacrificium ſtrictius eſt præcepto ſumendi Euchariſtiam ieiuno ſtomacho, quia illud eſt diuinum, iſtud humanum. Nauarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 86. Vel quando Sacerdos loco vini conſecrauit aquam, & hoc non animaduertit, niſi poſt aquæ ſumptionem. Tunc enim de nouo debet vinum conſecrare, & conſectatum ſumere, propter eamdem rationem. Henriquez *dicto cap.* 5. Vel quando Sacerdos cepta Miſſa recordatur ſe non eſſe ieiunum, nec poteſt omittere Miſſam propter ſcandalum, quod inde otiretur, aut quia eſt iam poſt conſecrationem. Suarez *ſup. ſect.*6. Laymanus *ſupra num.* 21. Quintus contingit Sacerdori etiam poſt ſumptam ablutionem, quando reperit aliquam particulam Hoſtiæ in patena, vel quando adbuc illi reſtant aliquę particulæ adhærentes palato, quia huiuſmodi particularum abſumptio pertinet ad vnum, idemque ſacrificium, & reputatur pro vna communione. Suarez *ſup. ſect.6.* Henriquez *ſup. c.*50. De reliquijs etiam manentibus in vaſe communionis poſtquam diſpenſara eſt Euchariſtia, idem viderur dicēdum, quando fuerunt conſecratæ in eadem Miſſa, propter eamdē rationem, vel quando etiam ſi in alia conſecratæ fuerint non poſſunt reuerenter cuſtodiri, propter reuerentiam tanti Sacramenti. Aliàs autem melius eſt, quod conſeruentur. Bonacina *ſup. nu.*14. ex alijs.

18 An vero Sacerdos non ieiunus poſſit celebrare ad conſecrandūHoſtiam pro communione moribundi, quamuis communis ſententia negatiuè reſpondeat, eo quod maior ratio habenda ſit de reuerētia Sacramenti, quam de communione moribundi, præſertim cum eo caſu non obligetur præcepto communicandi, niſi adſit aliqua Hoſtia conſecrata (Sotus *in 4. diſt.* 12. *q.*1. *art.*8. Nauarrus *in Man. cap.*25. *n.*88. & alij) Nihilominus aliquibus eſt probabile oppoſitum, intellige, ceſſante ſcandalo. Layman. *ſup. n.*21. cui fauent Suarez *ſupra dicta ſect.* 5. Granadus *in* 3. *par. de Sacram. controu.6. Tract.*10. *diſp.*8. *num.*12. & Diana 5. *par. Tract.*3. *Reſol.*35. poſt Maiorem, Zambranum, & Zanardum. Ad communicandum tamen ſeipſum in prędicto articulo mortis conſtitutum poſſe Sacerdotem non ieiunum celebrare, ſi aliunde ſacram Euchariſtiam non haberet, etiam probabiliter tenent Laymanus *ſup. n.*20. & Lugo *de Sacram. Euchariſt. diſp.* 15. *ſect.*4. *n.*69.

19 Quid autem dicendum in caſu, quo Sacerdos dubius ſit an aliquid ſumpſerit poſt mediam noctem, vel quādo poſt quam vnum horologium ſonuit pro media nocte, aliquid comedit ante quam aliud ſonaret, conſtat ex dictis ſupra verbo *Dubia Regularium num.*13.

20 Etiam ijs qui in amentiā ſeu phreneſim inciderint ad miniſtrandam in mortis articulo Euchariſtiam, non ſolum quando ea prius explicitè petierunt, ſed etiam quando implicitè deſideratunt, colligitur ex Concilio Carthaginenſi 4. *cap.*76. & Arauſic. 1. *capit.* 3. vt refertur *canone is qui 26. quæſtione* 6. Ratio eſt, quia tales obligantur hoc præcepto, & tanti Sacramenti receptio vtiliſſima illis eſt pro ſalure animæ; non ergo eis denegari debet. Layman. *libro* 5. *Tractat.* 4. *capit.* 4. *num.* 4. Bonacina *de Euchariſt. diſput.* 4. *quæſtione* 6. *punct.* 1. *numero* 4. & 5. Requiruntur autem ad id tres conditiones. Prima, quod non credatur tales eſſe in ſtatu peccati mortalis, vt ſic enim ſunt indigni Euchariſtiæ receptione. Secunda, quod non ſit ſpes redituros ad vſum rationis. Tunc enim expectandum eſſet, vt maiori cum fructu, deuotione communionem reciperent. Tertia, quod non ſit periculum irreuerentiæ in Sacramentum, puta quod illud eſſent expuituri & cer. cuius rei experientia capi poteſt dando illi prius Hoſtiam non conſecratam. Layman. *ibid.* Vt verò credantur implicire deſideraſſe hoc ſacramentum, ſufficit piè, & catholicè vixiſſe. Granadus *de Sacram. in* 3. *par. controu.6. Tract.* 10. *diſputat.* 5. *numer.* 3. & 4. Lugo *de Sacram. Euchariſt. diſp.* 13. *ſect.* 3. *num.* 24. & 25. Lege Saucium *in Select. diſp.* 38.

21 Energumenis etiam tribui debet Euchariſtia, niſi ſit periculum irreuerentiæ, & habeant vſum rationis, propter rationem adductam. Sotus *in* 4. *diſt.* 12. *q.*1. Layman. *dicto c.*4. *n.*6.

22 Poſſe ſacerdotem celebrantem dare partem ſuæ Hoſtiæ alicui volenti communicare non nulli approbant. Sed tum hoc ſit contra vſum Eccleſiæ & cæremonias Miſſalis nullo modo admittendum eſt, niſi in caſu raro in quo inſignis aliqua perſona communicari vellet, nec eſſet alia Hoſtia, & ſcandalum non eſſet. Quo ſenſu accipiendus Granadus *de Sacram. in* 3. *part. controu.* 6. *Tract.* 13. *diſp.* 13. *num.* 4. Meritò ergo in Conſtitutione Synodali à Sereniſs. Cardinali Infante edita 1623. id prohibitum eſt. Caſu tamen quod eſſet communicandus moribundus, nec alia Hoſtia eſſet, id fieri ſine dubio poſſet, propter dicta in ſuperioribus. Granadus *ibid. n.*3.

23 Publico peccatori, v. g. publico vſurario, vel publicę meretrici antequam de ipſius pœnitentia conſtet, publicè, vel occultè petenti Euchariſtiam, denegari debet, tum quia margaritæ non ſunt mittendæ ante porcos, tum quia talis eſt indignus tanto Sacramento, & Sacerdos cui commiſſa eſt illius diſpenſatio, debet illud prudenter adminiſtrare. Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 67. *ſect.*2. Rodriguez *in Summæ tom.* 1. *capit.* 68. *concl.* 2. *numer.* 2. Occulto autem peccatori, quamuis ſi in occulto petat, denegari etiā debeat, propter dicta, ſecus verò, ſi in publico petat, tum exemplo Chriſti, qui illam non denegauit Iudæ, quem ſciebat peccatorem, tum ad euitandum ſcandalum aliorum, & illius infamiam. Sotus *in 4. diſt.* 12. *quæſt.*1. *art.6.* Nauarrus *in Man. capit.* 21. *num.* 55. & 56. Si tamen ſine ſcandalo & infamia repelli poſſet, repellendus eſt. Suarez *ſupr. diſp.* 67. *ſect.* 4. *in fin.* Quando etiam peccatum occultum eſt cognitum ſolum per Confeſſionem, cum non liceat Confeſſario vti ſcientia Confeſſionis, ne ea reddatur odioſa, denegari non debet communio, niſi Sacerdos bono modo, & ſine offenſione ſigilli excuſari ſe poſſet. Bonacina *de Sacram. diſput.* 1. *quæſt.* 6. *punct.* 4. *num.*4. Si tamen aliquis in vno loco v. g. Romæ ſit publicus peccator, & exiſtens Matriti petit publicè communionem, licet plures dicant poſſe illi negari, quia per ſuum peccatum Romæ publicum amiſit ius ſuæ famę

nihilominus probabile valdè eſt poſſe illi concedi eo modo quo dixi peccatori occulto concedendam eſſe, tum quia in dubio credendus eſt emendatus, tum quia eſto Sacerdoti conſtet emendatum non eſſe, Matriti tamē retinet bonam famam, & ibi eſt occultus peccator. Sotus *ſupra*. Henriquez *de Euchariſt. c.* 57. Quid verò dicendum quando Sacerdos dubitat, an ille qui petit communionem ſit publicus peccator, aut non, habes ſupra verbo *Dubia Regularia numero* 15.

24 Qualiter Euchariſtia exponi non debeat à Regularibus publicè adoranda ſine cauſa ab Ordinario approbata, dixi ex declarationibus S. Congregationis *tom. 2. Summ. c. 1. num.* 26. [Imo etiam video Sacram Cōgregationem Epiſcoporum & Regularium 26. Aprilis 1641. ſtatuiſſe quod Ordinarius procederet, etiam per cenſuras, contra Regulares, qui ſine ipſius licentia Sanctiſſimum Sacramētum exponunt in ſuis & Monialium Eccleſijs.] Vide & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Euchariſtia*. vbi etiam habet ex alia declaratione non eſſe ſingulis diebus exponendam (intellige etiam ab illis, qui id poſſunt facere,) ſed in quibuſdam tantum Solemnitatibus. Qualiter etiam non retinenda in Oratorijs Confraternitatum, dixi ex declarationibus etiam Sac. Congregationis eodem *tom. 2. c. 15. num.* 22. Multo minus poſſe ab illis exponi, conſtat ex alia declaratione apud eumdem Barboſam *ſupra*. Renouandam eſſe ſingulis octo, vel quindecim diebus, habetur ex Clem. 8. in Conſtit. *Sanctiſſimus* in 3. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num.* 34. Naldus *in Summa verbo Euchariſtia num.* 19. Sumenda eſt ſemper à Sacerdote ſiue ſano, ſiue infirmo habente Stolam, ex Concil. Bracarenſi, Rituali Romano Pauli 5. & conſuetudine. Naldus *ſupra verbo Sacerdos num.* 7. Deferendam eſſe (intellige in proceſſionibus) à celebrante proprijs manibus, non obſtante quauis contraria conſuetudine, etiam conſtat ex alia declaratione S. Congregationis apud Barboſam *ſupr.* Vbi etiam ex alijs declarationibus habetur feria quinta in Cœna Domini ſub vnica tantum claue retinenda per Sacerdotem in craſtinum celebraturo aſſeruari debere, & nullo modo apud perſonas laicas, & ſæculares cuiuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis, non obſtante conſuetudine in contrarium, etiam apud Regulares.

25 Vide dicenda 4. to. verbo *Miſſa*.

EXAMEN EXAMINATORES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.
De Examinatoribus Synodalibus. n. 2.
Quales ij debeant eſse. ibid.
De conditionibus ipſorum. ibid.
An Regulares eligi poſſint. ibid.

1 DE examine Confeſſariorum Regularium dixi *tom. 1. Summ. cap. 19. à num. 2. & tomo 2. cap. 1. num.* 18. De examine Concionatorum eo *tom. 1. cap. 20. à num. 1. & tom. 2. cap. 1. num.* 17. & ſupra verbo *Epiſcopus nu.* 22. De examine puellæ ſuſcepturæ habitum Religionis, vel profeſſionem emiſſuræ, dixi eodem *to 1. c. 25. n. 12. & to. 2. c. 1. n. 24.* & ſupra verbo *Epiſcopus n.* 8. De examine autem Regularium ad beneficia Regularia dixi eo *to. 2. c. 18. n. 11.* De examinatoribus autem pro Regularibus Confeſſarijs, Concionatoribus lectoribus publicis, ac promouendis ad Sacros Ordines, iuxta decreta Summorum Pontificum Clem. 8. & Vrbani 8. deſignandis in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, dixi *to. 2. c. 12. n.* 33.

2 Solum hic aliquid dicendum de Examinatoribus ſynodalibus à Concilio Trident. *ſeſſ. 24. cap.* 18. aſſignatis pro prouiſione Eccleſiarum Parochialium, pertinet enim eius rei notitia ſpecialiter ad Regulares. Conſtat namque ex Concilio ibidem huiuſmodi Examinatores debere eſſe Magiſtros, ſeu Doctores, aut Licentiatos in Theologia, aut iure Canonico, vel alios clericos ſeu Regulares etiā ex Ordine Mēdicantium. Vnde ex alijs Ordinibus etiam aſſumi poſſunt. Gauantus *de Synodo par. 1. cap. 31. & in Man. verb. Examinatores numer.* 5. Nouarius *in lucern. Regul. verb. Examinatores numero* 2. Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione in vna Turritana ſub die 10. Martij 1629. in prædictos Examinatores Synodales non poſſe eligi Clericos ſæculares aut Regulares, qui dictis gradibus non ſunt inſigniti, niſi illi viri qualitatis expreſsæ non extent, quo caſu ſunt eligendi, qui ad munus exercendum magis idonei videbuntur, eorumque vota æqualis valoris, & efficaciæ erunt ſicut aliorum. Barboſa *de Offic. & poteſt. Parochi capit. 2. numero* 75. Debent autem iſti Examinatores iurare ad Sancta Dei Euangelia ſe, quacumque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus executuros, pro vt habet idem Concilium vt ſupra illis verbis *Iurentque omnes, &c.* ita vt ſi non iurauerint Concurſus vitietur. Declaratum enim eſt à Sacra Congregatione in vna Biſignanen. ſub 2. Decembris 1628. Concurſus factos non præſtito iuramento ab Examinatoribus Synodalibus fuiſſe nullos. Barboſa *ibid. num. 78. & de Offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat. 58. num.* 48. Vnde iuramentum illud, & ad S. Dei Euangelia pertinet ad formam. Nicolaus Garzia *de benefic. par. 9. cap. 2. num.* 356. Barboſa *ſupra dict. numer.* 48. Cauere autem debent, *ne quidquam prorſus occaſione huius examinis, nec ante nec poſt accipiant, alioquin Simoniæ vitium tam ipſi, quam dantes incurrent, à qua abſolui nequeant niſi dimiſſis beneficijs, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur*. Ita enim habetur eo loco Concilij. Garzia *ſup. à numer.* 368. Franciſcus Leo *in Theſaur. fori Eccleſiaſt. par. 2. capitulo 3. numero* 25. Ita vt nec poſſit Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium etiam minimum pro illis, & ſi ſecus ſtatutum fuerit decretum irritum ſit. Ita enim eſt deciſum, vt refert idem Garzia *dict. cap. 2. num.* 374. In Eccleſijs autem Hiſpaniarum contrarium receptū eſſe teſtatur Petrus Ledeſma *in Summa part. 2. Tract. 7. capitulo 1. Concl. 7. propè finem*. Poſſe autem Epiſcopum aliquid de ſuo præfatis Examinatoribus cōferre, titulo præmij, ſtipendij, ſeu ſuſtentationis, quia Concilium non videtur loqui de Epiſcopo, probabiliter tenent Garzia *ſupra num.* 379. Bonacina *de Simonia quæſt. 7. punct. 2. diff. 1. num.* 6. An verò examinatus poſſit aliquid dare in eleemoſinam Conuētui, vel Monaſterio vnde erat Religioſus ipſius Examinator, intuitu examinis res eſt dubia, & problematicè diſputari poteſt. Idoneitas de qua iudicare debent, pro vt colligitur ex Concilio non ſolum eſt reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum &cet. Sigiſmundus à Bononia *de elect. dub.* 32. Naldus *in Summa verbo Examinatores nu.* 2. id referens deciſum à S. Congregatione. Dicit etiam *num.* 1. Examina-

tores

tores non poſſe aliquem reprobare propter defe-ctum notum in ſola Confeſſione, quod mihi certum eſt, non enim eſt licitus vſus ſcientiæ Confeſſionis pro externa gubernatione, pro vt ſæpe dixi. Alia ad intentum in prædictis Auctotibus reperiet lector.

EXCOMMVNICATIO quoad Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè.n.1.
Quatenus ſpectat ad Regulares.ibid.
De Religioſo minori excommunicatione ligato, quæ illi ſint probibita.n.2.
An eligi poſſit.n.3.
Num priuetur iure eligendi.n.4.
Excommunicatio minor à quo, & in quibus caſibus feratur.n.5.
Ab illa quis abſoluat.n.6.
Excommunicatio maiori excommunicatione quorum Sacramentorum adminiſtratio ſit probibita.n.7.
Quorum Sacramentalium vſus.n.8.
Quomodo peccet Sacramenta recipiendo.n.9.
Quid de illo, qui ipſi Sacramenta miniſtrauerit. numero 10.
De priuatione ſuffragiorum Eccleſiæ.n.11.
Quomodo ea intelligenda.ibid.
An Miſſa pro hæreticis celebrari poſſit.n.12.
Excommunicatus non celebrat, nec actum Ordinis exercet.n.13.
Nec diuina officia ex officio celebrat.n.14.
Priuatim diuinum officium recitat.n.15.
Quomodo id facere poteſt.ibid.
Probibitæ non ſunt illi priuatæ orationes.n.16.
An prohibeatur concionare.n.17.
An exercere Officium lectoris.n.18.
An aſſiſtere Miſſæ, aut Officijs diuinis.n.19.
An alij eum admittere poſſint ad diuina.n.20.
Quid faciendum ſi excommunicatus velit diuinis aſſiſtere.n.21.
Prohibitum eſt alijs cum excommunicato diuinis aſſiſtere.n.22.
An teneatur diebus feſtiuis audire Miſſam.n.23.
An poſſit intrare hæreticorum templa. ibid.
Incapax eſt beneficiorum Eccleſiaſticorum.n.24.
Quid ſi ad illa eligatur.ibid.
An ſit capax penſionis.n.25.
An fructus beneficij, vel penſionis recipere poſſit. numero 26.
Regulares excommunicati quorum Officiorum Ordinis ſint incapaces.n.27.
Quid ſi in excommunicatione ea obtinuerunt. numero 28.
Grauiter peccat qui excommunicato confert aliquod Officium, vel beneficium.n.29.
Quid faciendum pro noua collatione.n.30.
Iure eligendi quomodo priuetur excommunicatus. numero 31.
Suſpenditur ab Officijs.n.32.
Priuatur vſu iuriſdictionis.n.33.
Actus iuriſdictionis ab ipſo facti an valeant. numero 34.
Quomodo ſe gerere debeat ſubditus cum Prælato excommunicato.n.35.
An Prælatus excommunicatus abſoluat.ibid.
Priuatur excommunicatus omni communicatione forenſi.n.36.
An ſaltem actoris munus exercere poſſit.ibid.
An munus patroni, ſeu aduocati.n.37.
An poſſit teſtis eſſe.n.38.
An tabellio.n.39.
An vt reus conueniri poſſit.n.40.
Irritat excommunicatio litteras, & reſcripta Apoſtolica obtenta.n.41.
Priuatur excommunicatus omni ciuili, & politica communicatione.n.42.
In quibus caſibus.ibid.
Cum moderatione tamen Extrauagantis ad Euitanda. *num.43.*
An alij fideles cum excommunicatis communicare poſſint.n.44.
Caſus in quibus poſſunt.n.45.
Quid intelligatur per particulam lex.*n.46.*
Quid per particulam humile.*n.47.*
Quid per particulam res ignorata.*n.48.*
Quid per particulam neceſſe.*n.49.*
An etiam in diuinis communicare poſſit in caſibus prædictis.n.50.
Debita num ſolui debeant excommunicato.n.51.
De excommunicato in excommunicatione per annum perſiſtente.n.52.
Priuatur excommunicatus Eccleſiaſtica ſepultura. numero 53.
Quomodo id intelligend.ibid.
Alia remiſſiuè.n.54.

1 DE hac cenſura plura dixi, tum primo, & ſecundo tomo, Summ. tum in hoc tertio verbo *Abſolutio*, verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bullæ Cruciatæ*, verbo *Caſus reſeruati*, verbo *Cenſuræ*, *verbo Confeſſarius*, & ſparſim per totum opus. Nunc verò applicando materiam excommunicationis ſpecialiter Regularibus, in gratiam ipſorum agam de natura, & effectibus excommunicationis, quatenus ad ipſos regulariter ſpectare poteſt. Cum autem excommunicatio ſit duplex, alia maior, & alia minor, maior quidem illa quæ priuat hominem bonis communibus fidelium, videlicet Sacramentis, ſuffragijs Eccleſiæ, & communicatione humana: minor verò quæ priuat communione paſſiua ſacramentorum. *Cap. ſi celebrat. de Cler. excommunicat. miniſt.* (Toletus *in Summa lib.1.cap.4.& 5.* Cornexo *tom.2. in 3. part. S. Thom. Tract.5. de excommunicat. diſput. 1. dub. 3.*) ideo de vtraque agendum, & primò de excommunicatione minori.

2 Ergo Religioſus minori excommunicatione ligatus non poteſt aliquod Sacramentum v. g. Euchariſtiam, Ordinem &c. ſuſcipere, ita vt ſi illud ſuſcipiat peccet mortaliter. Ita enim colligitur tum ex *d. cap. ſi celebr.* adiuncta communi expoſitione Doctorum; tum ex eo quod violat præceptum Eccleſiæ in materia graui. Ioannes Beetz *in præcept. Decalog. præcept. 3. expoſit. 4. cap. 10. littera B.* Cornexo *ſupr. diſp. 9. dub. 2.* Layman *lib.1. Tract. 5. part. 2. cap. 3. num. 4.* Non tamen propterea incurrit irregularitatem, aut aliam cenſuram *d. cap. ſi celebrat.* Beetz, & Cornexo *ſupr.* Conſequenter etiam miniſtrans illi Sacramenta grauiter quoque peccat, niſi excuſetur ratione ignorantiæ, ſcandali, aut alterius mali vitandi: cooperatur enim peccato illius. Bonacina *de excommunicat. diſp. 2. quæſt. 3. num. 3.* Sacramenta autem quæ recipit validè recipit, quia per excommunicationem minorem non redditur incapax Sacramentorum. Corn. *ſupr.*

Exce-

Excepto Sacramento pœnitentiæ, quia cum peccet mortaliter illud recipiendo, non ſolum ponit obicem gratiæ, ſed etiam ipſum reddit nullum. Cornexo, & Bonacina *ſup.* Secus ſi petat prius abſolutionem cenſuræ, aut ſciat abſolutionem ab illa eſſe ſibi concedendam antequam abſoluatur à peccaris. Bonacina *ſup.* Poſſe autem recipere Sacramenta quando id neceſſe eſſet ad vitãdum ſcandalum, infamiam &c. à fortiori conſtabit ex dicendis infra *num.9.* cum de excommunicato maiori excommunicatione idẽ dicam. Quamuis autem plurium ſententia ſit, talem excommunicatum excommunicatione minori peccare mortaliter, vel ſaltem venialiter in adminiſtratione Sacramentorum, ſi ſine neceſſitate id faciat ex eo quod in d.cap. *Si celebrat.* dicatur; *peccat autem conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta* (Ioannes Beetz *ſupr.* & alij Recentiores) Nihilominus oppoſitum eſt probabilius, aliàs dici deberet quod excommunicatio minor ſicut priuat communicatione paſſiua Sacramentorum, ſic & actiua. Textus autem ille intelligitur de illa collatione Sacramentorum, quæ eſt adiuncta cum receptione, pro vt contingit in Epiſcopo ordinante, qui ſimul celebrat, & ſe communicat, & in Sacerdote etiam celebrante, qui etiam ſe communicat. Nauarrus *in Manual.cap.27.num.24.* Suarez *tom.5.in 3.part.diſp.24.ſect.2.num.7.& 12.* Cornexo *ſup.dub.1.*

3 Religioſus etiam excommunicatione minori ligatus, ſi electus fuerit ſcienter, talis electio eſt irritanda. Ita enim habetur *d.cap.ſi celebrat.* vbi ſic: *Si ſcienter talis electus fuerit, eius electio eſt irritanda, pro eo quod ad ſuſceptionem eorum eligitur, à quorum perceptione à SS. Patribus eſt priuatus.* Vnde ſi ignoranter talis electio facta eſt, ſiue ignorantia ſe teneat ex parte electorum, ſiue ex parte electi, ſiue vtrorumque, valida erit, quia textus dicit *ſi ſcienter*, & ratio, quæ ibi adducitur de omnibus probat. Suarez *dicta ſect. 2.n.18.* Cornexo *ſupr.dub.vltim.* Cum autem dicatur in textu *eſt irritanda*, colligitur non eſſe ipſo iure irritam, ſed annullandam per ſententiam. Ioann. Beetz. *ſup.* Toletus *in Summa lib.1.cap.17.n.2.* Cornexo *ſupr.* Intelligitur etiam communiter textus de electione ad aliquam dignitatem, vel beneficium, ea ſcilicet quibus annexa eſt ſuſceptio alicuius Sacramenti, non ad alia, propter rationem in textu aſſignatam. Suarez *ſupr.n.14.& 15.* Cornexo *ſupr.* Idem dico de collatione ipſorum, tum quia talis collatio eſt virtualis quædam electio, cum ſit acceptio vnius præ multis, tum quia ratio textus æquè in vtroque procedit. Suarez *ſup.num.21.* Cornexo *ſup.* Et de præſentatione, propter eamdem rationem. Layman. *ſup.n.5.* Quæ verò Officia ſint in Religionibus, quæ nomen dignitatis merentur, dixi *tom.2.Summ.cap.13.num.2.* & quæ dicantur beneficia Eccleſiaſtica in illis *tom.1. cap.15.num.32. 33.* & eo *tom.2. cap.18.* Hinc, talem eligentes peccant mortaliter, & ſimiliter ipſe electus, ſi ſe eligi permittat. Tranſgrediuntur enim legem canonicam in materia graui. Bonacina *ſup.n.7.* Peirinis *in tom.2. de Prælato quæſt.2.cap.5.n.24.* Non tamen propterea incurrunt aliquam pœnam, vel cẽſuram, cum non ſit in iure expreſſa, ſecundum Suarez *ſup.n.22.* & alios. Licet Peirinis *ſup.n.26.* probabiliter dicat talem eligentes incurrere pœnam *cap. cum in cunctis §.clerici de elect.*

4 Non tamen Religioſus ſic ligatus excommunicatione minori priuatur iure eligendi, *cap.ſi celebrat.* relato. Vnde poteſt ipſe eligere, præſentare, & vti omni iuriſdictione, quam aliàs habet, audire Miſſam, ſumere pacem, diuinis Officijs intereſſe, frui ſuffragijs, communicare cum alijs, abſoluere alios à peccatis, cenſuris &c. Nauarrus *in Manual.capit.27. num.24.* Bonacina *ſupr.num.7.8.9.& 10.* Peirinis *ſup. num.25.*

5 Hæc porro excommunicatio minor licet ab homine ferri poſſit ſicut, & maior, vſu tamen Eccleſiæ rarò, aut ferè numquam ſic fertur. Nau. *ſup.n.5.* Toletus *ſup.n.3.* Similiter, eſto ſecundum aliquos à iure ſit lata propter aliquos caſus, de quibus Suarez *ſup. ſect.3.* nunc autem ſolum propter vnum incurritur, ſcilicet propter communicationem, aut participationem indebitam cum excommunicato maiori excommunicatione. *cap.nuper de ſentent.excommunicat.* Toletus *ſupr.* Suarez *ſupr. numer.2.* Dixi *indebitam*, quia ſi communicatio ſit inculpabilis, ſcilicet, vel in caſibus iure permiſſis, de quibus *à n.45.* dicetur, aut etiam quando, vel ob ignorantiam, vel ob aliam cauſam ſic communicans non peccat, non incurrit hanc excommunicationem, cum enim ſit pœna non incurritur niſi ſuppoſita culpa. Suarez *ſup.n.3.* Non requiritur autem ad hoc culpa mortalis, ſed ſufficit venialis. Etſi enim ſi communicatio eſt in diuinis tunc ſit mortalis, quando verò in humanis, regulariter ſolum reputatur tranſgreſſio leuis, & venialis, niſi adeſſet contemptus, aut communicatio eſſet cum excommunicato de participantibus, aut in crimine crimino ſo, iuxta dicenda infra *n.44.* Toletus *ſup.* Forſan etiam non ſufficit ad eam incurrendam culpa, quæ ſolum eſt venialis ex defectu aduertentiæ, aut deliberationis, vt putat Suarez *ſup.* quia in tali culpa non reperitur perfecta inobedientia, aut contumacia, quæ ad incurrendam cenſuram eſt neceſſaria. Dixi etiam ſupra *cum excommunicato maiori excommunicatione.* Quia communicans cum excommunicato minori excommunicatione, ſiue in diuinis, ſiue in humanis nullam aliam excommunicationem incurrit, nec excommunicatio minor, vt dicitur, parit aliam. Nauarrus, & Toletus *ſup.* Adde, quod licet olim ad incurrendam excommunicationem minorem ſufficeret communicare cum quocumque excommunicato, reſpectiuè tamen, ſcilicet cum publico publicè, & cum occulto occultè, ex *capit.cum non ab homine de ſentent.excommunicat.* (Cornexo *d.Tract.5. de excommunic.diſp.10.dub.vltim.* Layman. *lib.5.Tractat.5.part.2.cap.3.in princip.*) modò verò poſt Concilium Conſtantienſe, vt teneamus vitare excommunicatum, ac proinde, vt incurratur excommunicatio minor propter communicationem cum ipſo, requiritur, quod talis excommunicatus ſit, vel tam notorius percuſſor Clerici quod nulla tergiuerſatione celari poſſit, aut iuris ſuffragio excuſari, vel ſit à Iudice, vel Superiore ſpecialiter publicatus, vel denunciatus. Ratio eſt, quia ita decretum fuit in dicto Concilio Conſtantienſi confirmato à Martino S. in Extrauag. *Ad euitanda*, quam referunt S. Antonin. *3. par.tit.26.cap.3.* Nauarrus *in Man.cap.27.nu.35.* Sotus *in 4.diſt.22.quæſt.1.art. 4.* Quæ licet poſtea correcta fuerit à Concilio Baſilienſi *ſeſſ.* 20. vbi quicumque notorii excommunicati vitandi dicuntur, hoc tamen Concilium approbatum non eſt quoad hoc, & conſuetudine Eccleſię receptum eſt oppoſitum. Suarez *tom.5.in 3.par.diſp.9.ſect.2.* Cornexo *dub.vlt.* Layman. *ſup.n.1.* Solum ergo hoc tempore excommunicati vitandi, & non tolerati, ſunt, vt dictum eſt, publici clericorum percuſſores, aut publicati, & denunciati, reliqui autem excommunicati dicuntur tolerati, & non vitandi. De quibus plura infra.

Digitized by Google

6 Ab excommunicatione minori inter Regulares contracta ſi lata eſſet ab homine ſolum conditor ipſius abſoluere poſſet, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica n.*12. Bonacina *ſupr. d.q.3.n.*11. Lata tamen à iure, qualis regulariter ferè ſemper eſt, abſoluitur quoad forum externum à quocumque Prælato ordinario ipſius excommunicati. Layman. *ſup.cap.3. n.6.* Quoad forum verò internum non ſolum à quocumque Prælato, qui proprius Sacerdos ſit, *cap.nuper de ſentent.excommunicat.* ſed etiam à quocumq; Confeſſario ipſorum Regularium tolli poteſt, cum iuxta dicta ſupra verbo *Confeſſarius Regularis n.* 11. Confeſſarij pro Regularibus aſſignati poſſint illos abſoluere ab omnibus peccatis, & cenſuris non reſeruatis. An verò id poſſint facere ſimplices Sacerdotes qui nullo modo Confeſſarij ſunt, quamuis probabilis ſit pars affirmatiua, quando ſcilicet hæc excommunicatio incurreretur ſolum propter peccatum veniale, probabilius tamen eſt oppoſitum, iuxta dicta *tom.1. Summ.cap.21.n.*13. De quo Layman. *ſupr.n.6.* Bonacina *ſup. n.*15. Qui etiam *n.* 16. addit ad abſolutionem ipſius ſufficere verba exprimentia abſolutionem, & quod detur ſub conditione quando pœnitens dubitat ſe illam incurriſſe.

7 Religioſus autem, & quicumque alius excommunicatione maiori ligatus non poteſt miniſtrare aliqua Sacramenta. *cap. Apoſtolica, & cap. ſi celebrat. de clerico excommunicat. celebr. & cap. Engeltrudam* 3.*q.*4. Vnde, ea adminiſtrans mortaliter peccat, quia in re valdè graui violat præceptum Eccleſiæ. Cornexo *d. Tract.5.diſp.*10.*§.*1. Layman. *lib.1.Tract.5.par.2.cap. 2.num.*5. Quod intellige, non ſolum de excommunicato non tolerato, ſeu vitando, vt de ſe patet, ſed etiam de tolerato, ſeu non vitando, quantum eſt ex parte ſua, ſi videlicet ſe ingerat in adminiſtratione Sacramentorum, quia Extrauagans *Ad euitanda* adducta nihil ſuffragatur illi, licet, ſi ab illo petantur Sacramenta, poſſit ea adminiſtrare, vt infra dicetur. Suarez *ſup.diſp.*11.*ſect.1.num.1. & ſect.4.num.*10. & ſequentibus. Incurrit etiam irregularitatem ſi illa adminiſtret ex Officio. Suarez dicta *diſp.*11.*ſect.*3. Cornexo *d.§.1.dub.vltimo*. Vide dicenda verbo *Irregularitas num.* 55. Sacramenta tamen ab excommunicato quocumque adminiſtrata valida ſunt, quia Sacramentorum valor ſolum pendet iure diuino ex applicatione veræ materiæ, & formæ. Vaſqu. *Tract.de excommunicat.dub.*3. Bonacina *d.diſp.2.quaſt.2.punct. 2.§.3.num.1. & §.4.num.*1. Excipe Sacramentum pœnitentiæ, adminiſtratum enim ab excommunicato non tolerato, nullum, & irritum eſt ob defectum iuriſdictionis. Vaſquez *ſup.dub.*4. Bonacina *dicto §.4. num.*1. niſi in caſu quo eſſet publicus error facti, & titulus præſumptus, quia tunc Eccleſia ei tribuit iuriſdictionem, iuxta *l.Barbarius ff.de Offic.Prætor.* Laym. *ſupr.* In caſu etiam extremæ neceſſitatis proximi poteſt quilibet excommunicatus, etiam non toleratus, adminiſtrare ei Sacramenta v.g. Baptiſmi, Pœnitentiæ &c. non ſolum validè ſed etiam licitè, pia namque mater Eccleſia ne deficiat ſuis filijs, in neceſſariis, prouidet, vt etiam ſic excommunicatus adminiſtret Sacramenta neceſſaria. Corn. *ſup.dub.*2. Imo etiam tenetur id facere, quia ad id obligatur præcepto charitatis, propter proximi extremam neceſſitatem. Corn. *ibid.* Vbi etiam cum aliis aſſerit, quod ſi tale Sacramentum eſt Baptiſmus debet adminiſtrari ſine cæremonijs, & ſolemnitate, & in ſequentibus tractat an id facere poſſit excommunicatus in præſentia aliorum ſimilium, vel diſſimilium. Poterit quoque prædictus excommunicatus, etiam non toleratus, miniſtrare omnia Sacramenta licitè, imo & validè (excepto Sacramento pœnitentiæ propter dicta) quando id eſſet ſibi neceſſarium ad vitandum mortis periculum, vel infamia, quia lex Eccleſiaſtica id prohibens non obligat cum tanto diſpendio. Cornexo *ſup.n.*1. Niſi adeſſet ſcandalum, aut talis adminiſtratio ex torqueretur in odium, vel contemptum Eccleſiæ, quia tunc lege naturali, & diuina potius deberet pati mortem, quam id facere. Corn. *ibidem*. An verò ſic excommunicatus poſſit adminiſtrare ſibi Euchariſtiam in articulo mortis, vide dicta ſupra verbo *Euchariſtia n.*15.

8 Prædictus etiam Religioſus ſicut, & quicumque alius maiori excommunicatione ligatus, ſiue ſit toleratus ſiue non, grauiter peccat conficiendo Sacramentalia, v.g. aquam benedictam, & faciendo ſimiles benedictiones, ſeu conſecrationes, quia hoc eſt immiſcere ſe diuinis, quod illi eſt prohibitum. Ea tamen valida ſunt, & rata, ſi habeat Ordinem ad ea requiſitum, quia non ſunt actus iuriſdictionis, ſed ſolum Ordinis, nec ab Eccleſia irritata. Suarez dicta *diſp.*11.*ſect.2.num.9. &* 10. Bonacina *ſupr.d.§.4.num. 4. &* 5. Incurrere tamen irregularitatem ea conficiendo inferius dicam.

9 Similiter prædictus Religioſus excommunicatus mortaliter peccat quodcumque Sacramentum ſuſcipiendo: repellitur enim tamquam indignus à participatione illorum, *cap. Cum illorum, & capit. ſi quem de ſentent. excommunicat. & capit. ſi celebrat. de Cleric. excommunicat. miniſtr.* Nauarrus *ca.27.num.*18. Corn. *dicta diſput.*10. *§.*2. Quod intellige etiam de excommunicato quantumuis tolerato, quia in Extrauaganti *Ad euitanda* nullus fauor ipſi conceditur. Suar. *ſupr.diſp.10.ſect.1.num.*4. Corn. *ſupr.* Excuſari tamen poteſt à peccato non ſolum propter ignorantiam, aut inaduertentiam, iuxta dicta verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 11. ſed etiam quando id faceret ad vitandum mortis periculum, vel grauem infamiam, iuxta dicta *ſupr.num.*7. Nulla autem pœna eſt iure impoſita ſic facienti, excepto excommunicato Ordinis Sacramentum ſuſcipiente. De quo alibi. Suar. *ſupr.num.* 5. Corn. *ſup.* Sacramenta autem ab excommunicato ſuſcepta valida ſunt, cum ipſorum valor ſolum pendeat à debita materia, & forma, & ijs poſitis non ſit in poteſtate Eccleſiæ ea irrita reddere. Vgolinus *de excommunicat. maiori Tab. 2.cap.7.* §.2. Layman. *ſupr. cap.2.num.*1. Idem dico de Sacramento pœnitentiæ, propter eamdem rationem. Vnde caſu quo pœnitens excommunicatus, bona fide, aut ignorantia probabili ſolum, confiteatur ſua peccata non manifeſtando excommunicationem, vel Confeſſarius bona etiam fide; aut ignorantia, vel etiam malitia non abſoluat ab excommunicatione, ſed ſolum à peccatis, vel prius à peccatis, quam ab excommunicatione, verum recipitur Sacramentum, & cum gratiæ effectu. Ioannes Beetz *in 3.precept.Decalog.expoſit. 4. cap.*5. Sayrus *de excommunicat.lib.2.cap.2. nu.* 5. Corn. *d.§.2.dub.vltim.* Bonacina *d. quaſt.2. punct.* 2. §. 1. *numero* 1. Licet plures, alij quos refert, & ſequitur Ioannes Sancius *in Select.diſputat.* 32. *numer.* 11. oppoſitum tueantur.

10 Sacerdos proinde, qui adminiſtrat aliquod Sacramentum excommunicato, licet ſi id faciat in caſibus in quibus ipſe excommunicatus ea poteſt licitè ſuſcipere (de quibus *ſup.num.9.*) non peccet, quia cum excommunicatus in tali caſu licitè petat, licitè etiã illi conceditur quod petit. (Suarez *d.diſput.*10. *ſect.* 2.

num.

*num.*4.Cornexo *d.§.2.dub.*1.) in alijs autem caſibus, in quibus licitè non petit ea excommunicatus, peccat mortaliter illi ea adminiſtrans. Diuerſimodè tamen, nam ſi talis excommunicatus eſt toleratus, non peccat adminiſtrans illi Sacramenta ex vi cenſuræ, cum Extrauagans *Ad euitanda* adducta permittat omnem communicationem etiam in diuinis, & in adminiſtratione Sacramẽtorum cum excommunicatis toleratis, peccat tamen regulariter contra ius naturale, & diuinum, ſiquidem dat Sacramenta indigno. Dixi *regulariter*, quia quid faciendum ſit in caſu quo occultus peccator, ſeu excommunicatus peteret publicè Euchariſtiam habes ſupra verbo *Euchariſtia nu.*23. Si verò talis excommunicatus ſit non toleratus, non ſolum peccat Sacerdos illi adminiſtrans Sacramenta contra ius naturale, & diuinum, propter adductam rationem, ſed etiam ex vi cenſuræ, quia communicat in diuinis cum excommunicato vitando, quod eſt prohibitum non ſolum iure antiquo, ſed etiam nouo dictæ Extrauagantis. Suarez *d.diſp.*10.*ſect.*2.Cornexo *d.§.2.dub.* 1. *&* 2. Bonacina *d.punct.*2.*§.*2. Quare licet adminiſtrans Sacramenta dicto excommunicato tolerato nullam incurrat cẽſuram, aut pęnam, quia nulla eſt in Iure expreſſa, nec ille peccet contra ius Eccleſiaſticum, ſed ſolum contra diuinum, aut naturale, vt dictum eſt, nihilominus ea adminiſtrans excommunicato non tolerato, in primis incurrit excommunicationem minorem, ſicut generaliter eam incurrunt omnes, qui communicant cum illo. Deinde incurrit etiam ipſo iure interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, *cap. Epiſcopor. de priuileg. in* 6. vbi etiam habetur qualiter ab eo abſolui poſſit. Suarez, Cornexo, & Bonacina relati. Addendum eſt *ex cap. ſignificauit de ſentent. excommunic.* Clericum participantem cum excommunicato à Papa in diuinis (qualis eſt dans illi Sacramentum) incurrere etiam excommunicationem Papæ reſeruatam. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 11. Sunt tamen aliquæ conditiones ad incurrendam hanc excommunicationem, quas aſſignant Caietanus *in Summa verbo excommunicat. capit.*58. & Nauarrus *in Man. capit.*27. *num.*93. Prima, quod admittens ad participationem diuinorum ſit Clericus. Secunda, quod ſit participatio in diuinis. Tertia, quod ſcienter admittatur. Quarta, quod ſponte. Quinta, quod ſic excommunicatus ſit à Papa. Sexta, quod ſit excommunicatus à Papa per ſententiam ſpecialem, vel generalem, ſi eſt poſtea ſpecialiter denunciatus. Theſaurus *in prax. part.*2. *verbo abſoluens cap.* 7. *§. ſecundò excommunicationem.* Non enim ſatis eſt eſſe ab eo excommunicatum ſententia Canonis generalis, vt ait Graffius *in Deciſ. aur. lib.*4.*cap.*12.*num.*24. nec eſſe publicum clerici percuſſorem, ſi non ſit denunciatus, vt ait Bonac. *ſupr. d.§.*2.*num.*7. ex Coninch.

11 Priuatur etiam prædictus Religioſus, & quilibet alius maiori excommunicatione ligatus communibus Eccleſiæ ſuffragijs, ita vt qui ea ipſi applicauerit mortaliter peccet. *cap. à nobis de ſentent. excommunicat.* S. Thom. *in* 4. *diſt.*18. *quæſt.*2. *art.* 1. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.*1. *art.*1. *&* 4. *§. hoc ſuppoſito.* Sunt autem huiuſmodi ſuffragia communia; quædam auxilia ſpiritualia, quæ à Clericis veluti Eccleſiæ miniſtris offeruntur pro fidelibus, qualia ſunt Sacrificium Miſſæ ea ratione, qua offertur à Sacerdote nomine Eccleſiæ, Horæ Canonicæ, publicæ proceſſiones, Rogationes &c. Sotus *ſupr.* Corn. *d. diſp.*10. *§.* 3. *dub.* 1. Bonacina *d. quæſt.*2. *punct.* 1. *num.*1. Item Indulgentiæ, quæ ex communi Eccleſiæ theſauro fidelibus applicantur. Layman. *d. cap.*2. *num.*2. Iјs ergo omnibus priuatur excommunicatus. Quod intellige non ſolum de excommunicato non tolerato, ſed etiam de tolerato, quia iure antiquo ita ſtatutum erat, & ius nouum Extrauagantis *Ad euitanda* non fauet excommunicato tolerato, quantum ad hæc ſuffragia ſpiritualia, ſed ſolum quoad communicationem in alijs. Sotus *d. art.*4. Suarez *ſup. diſp.*9. *ſect.*2. *à num.*17. Licet oppoſitum probabiliter teneant Henriquez *lib.* 13. *cap.*11. *num.*2. Layman. *ſupr. cap.*4. *num.*8. & alij. Adde, id eſſe verum etiam ſi talis excommunicatus ſit contritus, quia per contritionem non eſt ablata excommunicatio, *d. cap. à nobis.* Suarez *ſupr. ſect.*3. *à num.*2. Corn. *ſupr.* §.3. *dub.*2. Licet etiam oppoſitum teneant Nauarrus *in Man. cap.*27. *num.*18. & alij. Feria autem ſexta in Paraſceue Eccleſia ipſa diſpenſat vt oret Sacerdos nomine ipſius pro omnibus etiam excommunicatis, ad imitationem Chriſti, qui ea die pro omnibus orauit, & pro omnibus applicauit ſuam mortem quo ad ſufficientiam. Sotus *in* 4. *diſt.*11. *quæſt.*2. *art.*7. *ad* 2. *& diſt.*22. *quæſt.*1. *art.*1. Corn. *ſup. dub.*1. Imo ſi de facto talia excommunicato applicantur nihil ei proſunt, quia eo ipſo quod excommunicatus eſt, priuatur communicatione paſſiua ipſorum. Suar. *ſupr. ſect.* 4. *num.*7. Corn. *ſup. dub.*2. Addunt Nauarrus *ſupr. num.* 36. & Bonacina etiam *ſupr. d. punct.* 1. *num.*4. eum qui publica oratione, & vt miniſter Eccleſiæ orat pro excommunicato vitando incurrere excommunicationem minorem, quia communicat cum eo. Non tamen priuatur excommunicatus orationibus priuatis fidelium, etiam Sacerdotum, & in Miſſa, ac in ipſo *memento* Miſſæ, quia illæ non ſunt ſuffragia nomine Eccleſiæ facta, ſed à priuata perſona. Syluester *Summa verb. excommunicatio* 1. §.2. Sotus *ſupra* §. *quomodo autem.* Imo etiam loquendo de Sacrificio Miſſæ pro vt offertur à ſacerdote in perſona Chriſti prodeſt excommunicato, ſi ei applicetur à ſacerdote, quia ſolum redditur incapax fructus Miſſæ pro vt offertur nomine Eccleſiæ. Suarez *d. diſp.*9. *ſect.*4. Corn. *ſup. dub.* 2. Dicunt autem peccare mortaliter ſacerdotem ſic facientem, quia agit contra prohibitionem Eccleſię. Alii verò excuſant ſic offerentem pro excommunicato tolerato. Sayrus *lib.*2. *cap.*4. *num.*6. Henriquez, & Layman. ſupra relati. Sacerdos autem excommunicatus pro ſe offerens, non ſolum grauiſſimè peccat celebrando, ſed etiam ratione obicis, quem ponit, non recipit fructum ſacrificij, niſi ponatur ratione inuincibilis ignorantiæ, vel extremæ neceſſitatis id facere, tunc enim participabit de fructu ſacrificij id quod excommunicatus participare poterit. Suarez *d. diſp.* 9. *ſect.*4. *n.*8.

12 Hic nota, morem quarumdam Religionum, & piarum perſonarum offerentium ſacrificium Miſſæ pro conuerſione hęreticorum laudabilem videri, nec reprehenſione vlla dignum. Etſi enim hæretici excommunicati ſint, ac per conſequens pro ipſis vt tales offerri non poſſit, qui tamen offerunt pro ipſorum conuerſione non tam offerunt pro ipſis, quam pro deſtructione, vt ita dicam, hæreſis, & excommunicationis, quibus ligati ſunt. Quod eſt licitum, & conforme vſui Eccleſiæ, quæ ſæpius in Collectis aliquot orat pro extirpatione hæreticorum. Sic colligo ex Bellarmino *lib.*2. *de Miſſa cap.*6. *in fin.* & Laym. ſupra loco relato.

13 Prohibitum etiam eſt prædicto Religioſo, ſicut, & cuicumque alij excommunicato maiori excommunicatione, Miſſam celebrare, aut actum alicuius Ordinis etiam minoris exercere. *Cap. ſi quis Epiſcopus* 1.

& 2.

Digitized by Google

& 2.11.quæſt.3.cap.Clerici,cap.Latores,cap.illud. & ca. fraternitati tuæ de Clerico excommunicato celebrante. Vgolinus *de excommunicat.mai.Tab.2.cap.*8. Toletus *in Summ.lib.1.ca.13.num.6.* Intellige, etiam ſi ſit toleratus, propter dicta ſuperius. Corn. *Tract.5.de Irregularitate.diſp.6.in principio.* Bonacina *de irregularitate diſp.7.quæſt.3.punct.5.num.*1. Eſtque hoc peccatum mortale, pro vt colligitur non ſolum ex eo quod eſt tranſgreſſio præcepti Eccleſiaſtici in graui materia, ſed etiam ex pœna grauiſſima, quæ in dictis iuribus ponitur. Vgolinus *ibidem.* Excuſari tamen poteſt ab hoc delicto propter ignorantiam inuincibilem, naturalem obliuionem, ſeu inaduertentiam, vel etiam ſi id fiat ad euitandum ſcandalum, vel infamiam, vel magnum damnum, aut tempore extremæ neceſſitatis, iuxta dicta in ſuperioribus, & dicenda inferius. Suarez *ſupr.diſp.11.ſect.* 1. Aliàs tamen ſic faciens efficitur irregularis, pro vt partim colligitur ex iuribus citatis, partim ex toto ferme titulo *de Cleric.excommunicat.celebrante*, accedente præſertim communi Doctorum expoſitione. Toletus *ſupr.* Suarez *diſp.12. ſect.2. à num.* 7. Requiritur tamen ad incurrendam hanc irregularitatem, vt talem actum Ordinis ſolemniter faciat, ideſt, cum illis cæremonijs, & veſtibus, quæ ei competunt ex officio, & Ordine. Syluest. *in Summa verbo Irregularitas num.16.* Corn. *ſupr. §. Secunda conditio.* Vnde, quia ſecundum vſum Eccleſiæ actus minorum Ordinum rarò, vel numquam fiunt à Clericis, ita vt eodem modo non poſſint fieri à laicis (Suarez *ſupra num.10.* Layman. *lib.1.Tract.5.part.5.cap.3.num.4.*) ideo non niſi rarò Clerici in minoribus conſtituti excommunicati hanc irregularitatem contrahent, quando ſcilicet ex vſu alicuius Eccleſiæ peculiares veſtes illis eſſent aſſignatæ, & cum illis exercerent ſuum miniſterium. Suarez *ſup.* In Subdiacono autem non eſt ſic. Eius enim munus, quod eſt cantare Epiſtolam ex vſu Eccleſiæ conceditur laicis in Choro ſine veſtibus, & non Subdiaconis in altari ſine manipulo. Quare ſi ſubdiaconus excommunicatus Epiſtolam canat ſine veſtibus in Choro, aut ſine manipulo in altari, quia tunc non facit actum Ordinis ſolemniter, non efficitur irregularis. Syluester, & Corn. *ſupr.* Bonacina *ſup.num.*4. Qui duo dicunt hoc etiam eſſe verum in Diacono ſi Euangelium canat ſine ſtola, propter eamdem rationem. Quod mihi valdè difficile eſt, quia Diaconi miniſterium regulariter non ſolet in Eccleſia fieri à laicis, aut ſine veſtibus ſacris, & ſtola, quod ſecus contingit in ſubdiacono. Si verò alicubi fuerit conſuetudo canendi etiam Euangelium ſine ſtola, prout Layma. *ſup. num.2.* Supponere videtur, idem dici debet. Addunt etiam, idem eſſe dicendum de Sacerdote excommunicato, qui ſine ſolemnitate baptizat more laicorum, videlicet non incurrere irregularitatem. De quo etiam Syluester *ſupr.* Quando verò Sacerdos excommunicatus efficeret ea, quæ nullo modo ab alijs fieri poſſunt, vt ſunt conſecrare, abſoluere, vngere infirmos, etiam ſi caſu dato ſine vlla ſolemnitate ea faciat, incurret irregularitatem, quia ſunt actus proprij Ordinis ſacerdotalis. Cornexo *ſupr.§.ſed notandum eſt ſecundo.*

14 Similiter prohibitum eſt prædicto Religioſo, ſicut & alii cuilibet maiori excommunicatione ligato diuina Officia ex officio, aut veluti Eccleſiæ miniſtrum celebrare. *cap.ſi quis Epiſcopus* relato, *cap.Clerici, capit. Latores, Caſſ.illud, capit.fraternitati tuæ de Cleric.excommunicat.celebrant.* Eſtque id peccatum mortale, niſi fortè adſint aliquæ cauſæ excuſantes, de quibus ſupra, quia eſt tranſgreſſio præcepti in materia valdè graui. Cum enim excommunicatus ſit veluti membrum abſciſſum ab Eccleſia grauis deformitas eſt ingerere ſe ad publicas functiones nomine Eccleſiæ peragendas. Vgolinus *ſupr.* Cornexo *d.diſp.10.de excommunicat.§.4. dub.*1. Hæc verò Officia diuina ſunt non ſolum ſacrificium Miſſæ, & exercitium cuiuſque Ordinis etiam minoris, vt dictum eſt, ſed etiam omnia, quæ ex inſtitutione Eccleſiæ ſolum à Clericis, vt miniſtris publicis effici poſſunt, vt ſunt Officium Canonicum, & publicum ſeptem horarum, publicæ proceſſiones, ad quas fideles concurrunt, publicæ orationes, ſolemnes cæremoniæ Eccleſiaſticæ, aut ſolemnes benedictiones aquæ, oliuarum, candelarum, ramorum, olei, ſepulturæ, & ſimilium, & conſecrationes Eccleſiarum, Altarium, Chriſmatis, Virginum &c. Nauarrus *in Manual.capit.27. num.36.§. Ad quintum.* Suarez *d.ſect.2.num.*2. Cornexo *ſup.* Si ergo hæc, & ſimilia ab excommunicato fiant, efficitur irregularis, pro vt habetur ex iuribus relatis. Vgolinus, & Syluester *ſupr.* Etiamſi talis excommunicatus ſit occultus, aut toleratus, propter rationem ſæpius adductam, quia ſcilicet illi nullus fauor quoad hoc conceditur. Extrauaganti *Ad euitanda.*

15 Non tamen prohibetur excommunicatus quiſcunque dicere priuatim diuinum Officium, ſeu Horas Canonicas; nullum enim eſt ius id prohibens. Corn. *ſup.* Bonacina *quæſt.2.punct.3.§.2.num.*3. Vnde, ſi ipſe tenebatur ad Officium diuinum recitandum, non excuſatur propter excommunicationem. Aliàs commodum reportaret ex ſuo delicto. Nauarr. *in Manua. cap.25.num.102.* Suarez *d.ſect.2.num.*14. Non tamen debet tunc dicere *Dominus vobiſcum*, ſed *Domine exaudi orationem meam*, propter dicta *tom.1.Summ.cap. 12.num.6.* Addit Nauarrus *in lib.de Orat.cap.7.nu.16.* excommunicatum dicentem *Dominus vobiſcum* fieri irregularem, quia denotat dicere Officium nomine Eccleſiæ, quod eſt prohibitum excommunicato ſub pœna irregularitatis, vt dictum eſt. Cum tamen hæc irregularitas non incurratur niſi propter peccatum mortale, & peccatum mortale requirat grauitatem materiæ, quæ hic non videtur eſſe, ideo probabile eſt valdè non propterea incurri irregularitatem. Bonacina *ſupr.n.6.* Layman. *lib.1.Tract.5.part.2.cap.2.nu.* 6. Nec poteſt ſic excommunicatus dicere Officium diuinum cum ſocio, quia iuxta dicta eo *cap.12.num.* 6. hoc eſt communicare in diuinis cum alijs, quod eſt prohibitum excommunicato. Licet, quia hoc non videatur grauis materia, probabile eſt non eſſe peccatum mortale, ſecluſo contemptu, & ſcandalo. Cornexo *ſup.* ex Couarrub. & Suarez. Probabile etiam eſt excuſari poſſe etiam à veniali Religioſum excommunicatum recitantem priuatè Officium cum ſocio ſibi à Prælato ad eius ſeruitium deputato, quia talis eſt veluti famulus ipſius. Sic colligo ex Vgolino *de Cenſur.Tab.1.cap.13.§.14.num.*1. Suarez *d.ſect.2.num.* 18. & Cornexo *ſupr.* Illud certius, non propterea incurri aliquam irregularitatem. Suarez *ibidem num.19.*

16 Similiter, nec eſt prohibitum excommunicato dicere priuatas orationes, qualis eſt *Aue Maria* quando datur ſignum ad ſalutationem Angelicam, quia licet ſignum ſit publicum, oratio tamen vniuſcuiuſque priuata eſt. Nauarrus *in Manual.cap.27.num.36. §. Ad quintum.* Suar. *dicta ſect.2.num.*16. Secus dicerem de Pſalmo, & orationibus pro defunctis, quæ etiam dato ſigno ſolent dici, maximè in Italia, ea enim dicuntur ab omnibus ſimul, quod eſt prohibitum excom-

communicato, quia eſt communicare in diuinis cum alijs. Licet, quia materia videtur leuis, non credo tunc committi peccatum mortale, propter dicta. Addit Nauarrus *ibid.* licitum eſſe excommunicato benedicere menſam. Quod tamen intelligendum de benedictione ſimplici (vt ipſe ait) ideſt, de priuata benedictione more laicorum, non de illa, quæ fit in refectorio à Religioſis, ea enim ex vſu Religionum appropriata eſt Ordini Sacerdotali, & Officio Hebdomadarij. Vnde non credo dari poſſe ab excõmunicato, propter dicta, aliàs incurret irregularitatem, niſi fortè propter paruitatem materiæ ab ipſa, & peccato mortali excuſetur. Vide dicta ſupra verbo *Benedictio, & benedicere numero* 20. Poteſt tamen excommunicatus vti rebus ſacris vt priuata perſona, & quatenus deſeruiunt priuatæ deuotioni, v.g. Imaginibus, Reliquijs Sanctorum, ſigno Sanctæ Crucis, & ſimilibus. Bonacina ſupra *numero* 9. ex alijs quos refert. Addit ex Vgolino non poſſe vti aqua benedicta, quia eſt quoddam Sacramentale ex inſtitutione Eccleſiæ ſuffragãs fidelibus, excommunicatus autem priuatur Eccleſiæ ſuffragijs, vt dictum eſt ſupra. Sed quamuis propter hunc finem fruendi ſuffragijs Eccleſiæ non poſſit illa vti, propter alios tamen fines pios, & honeſtos poterit ipſa, & alijs Sacramentalibus vti. Suarez *dicta diſp.* 12. *ſect.* 9.

17 Prohibitum etiam eſt præſato excommunicato concionari. Primò quidem ſi ſit vitandus, propter ſcandalum quod inde oriri poſſet. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 4. Cornexo *ſupra dub.* 4. Secundò, etiam ſi ſit toleratus, quia etiã eſt illi prohibitum cum alijs communicare, iuxta dicenda inferius. Suarez *d. ſect.* 2. *numero* 3. Cornexo *ſupra*. Niſi in caſu quo propter audientium vtilitatem, ipſis petentibus, & non eo ſe ingerente id fiat. Suarez *n.* 4. Cornexo *ibid.* An verò cum excommunicatus concionatur incurrat irregularitatem, affirmare videtur Nauarrus *in Man. c.* 27. *n.* 163. *§. octauo infertur*, quando ſolemniter, & ex Officio id faciat. Sed negat Suarez *n.* 4. quia prædicare nõ eſt actus alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictioni, iuxta dicta ſupra verbo *Concionare, & Concionator nu.* 4. *&* 10. Fauent Rodriguez *in Summ. to.* 2. *c.* 24. *concl.* 7. Peirinis *de ſubdito q.* 1. *c.* 22. *§. verum quidem eſt*, & Bonacina *ſupr. §.* 2. *n.* 11.

18 Similiter prohibitum erit prædicto Religioſo excommunicato officium lectoris, ſiue artium, ſiue Theologiæ, aut Sacræ Scripturæ exercere, intromittendo ſe huic muneri, quia vt dictum eſt, prohibita eſt illi communicatio cum aliis. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 5. Si tamen fuerit excommunicatus toleratus, poterit id facere, quando ex vi ſui muneris ad id eſt aſtrictus, nec per alium ſupplere poteſt, quia tunc ratione obedientiæ, & boni communis ad id aſtringitur. Sotus *ſupr.* Bonacina *ſupr. num.* 12. Siue autem ſit toleratus, ſiue non toleratus, non propterea legendo incurrit aliquam irregularitatem, cum talis lectio nõ ſit Officium diuinum, aut munus alicuius Ordinis etiam minoris. Nec, vt credo, peccabit mortaliter, cũ illa cõmunicatio non ſit in Sacris, ſed in humanis.

19 Prohibitum quoque eſt ſic excommunicato aſſiſtere, ſeu intereſſe Miſſæ aut Officiis diuinis, quæ ab aliis celebrantur. *capitulo Epiſcoporum de priuilegijs in* 6. *cap. iſqui & capitulo alma mater de ſentent. excommunicat. in* 6. & alijs iuribus Sylueſter *verbo excommunicatio* 3. *nu.* 1. Vgolinus *Tab.* 2. *cap.* 9. §. 3. *num.* 1. Et hoc ſub mortali peccato, quia ſemper hoc reputatur materia grauis. Syluester, & Vgolinus *ibidem* Cornexo *ſupra dub.* 2. Et hoc, ſiue Miſſa, & Officia celebrentur in Eccleſia ſiue in choro, ſiue in Oratorio, ſiue in alio quocumque loco, ſiue incedendo, & ambulando, pro vt fit in proceſſionibus, quia procedit in ijs caſibus eadem ratio. Vgolinus *ibid. num.* 2. Etiam ſi talis excommunicatus ſit toleratus, & occultus, quia Extrauagans *Ad euitanda* nihil, quoad hoc ipſi fauet. Cornexo *ibid.* Non tamen propterea incurritur irregularitas, cum aſſiſtere Miſſæ, aut diuinis Officijs non ſit actus Ordinis. Cornexo *ibid.* Excipe, quando ipſe excommunicatus non ſolum audit Miſſam, ſed etiam auctoritate ſua in cauſa eſt, vt Miſſa coram eo celebretur, ex *cap. illud de Cleric. excommunicat. celebrant.* accedente communi ſentẽtia Doctorum. De quo Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 244. & Suarez *d. diſp.* 12. *ſect.* 1. *à num. quarto.* Excuſari etiam poterit excommunicatus Miſſæ, & Officijs diuinis aſſiſtens propter ignorantiam inuincibilem, obliuionem, vel inaduertentiam, aut ſi id faciat ad euitandum ſcandalum, infamiam, vel aliud magnum damnum ſicut in ſimili dixi in ſuperioribus. Imo etiam ratione neceſſitatis ſi caſu eſſet, quod aliquis Sacerdos non haberet miniſtrum, qui illi inſeruiret Miſſæ, & peteret ab excommunicato tolerato, vt id miniſterium illi præſtaret, poſſet enim id facere. Suarez *d. ſect.* 1. *nu.* 3. Cornexo *ſup.* Poteſt etiam excommunicatus cum Miſſa, & Officia non celebrantur, ingredi Eccleſiam, orare priuatim in ea ab alijs ſeiunctus. Syluester *ſup.* Nauarrus *ſup. num.* 19. Audire concionem, cum concio non ſit Officium diuinum. Idque colligitur ex *cap. reſponſo de ſent. excommunicat.* Suarez *ſup. ſect.* 2. *num.* 3. Bonacina *d. §.* 2. *nu.* 10. Ex quibus collige, Religioſum excommunicatum non poſſe ingredi chorum cum diuina Officia ibi celebrantur. Secus quando non celebrantur, ad orandum priuatè, ita tamen vt eo tempore Miſſa non celebretur in Eccleſia.

20 Inſuper prohibitum eſt alijs excommunicatum ad Miſſam, & Officia diuina admittere, ſeu coram eo illa celebrare. *cap. ſignificauit, & cap. nuper de ſent. excommunicat. & cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. *& cap. Is qui de ſent. excommunicat. in* 6. Vgolinus *ſupra* *§.* 4. Cornexo *ſup. dub.* 3. Quod limitandum eſt ad ſolum excommunicatum non toleratum, nam cum nullus teneatur vitare alios toleratos propter dictã Extrauagantem *Ad euitanda*, ideo poteſt coram eis celebrare. Cornexo *ſup.* Imo, caſu quo eos ſine cauſa quis induxerit ad aſſiſtendum, etſi peccauerit ratione inductionis ad malum, non tamen ratione communicationis cum illis. Cornexo *ibid.* Admittentes autem excommunicatum nõ toleratum ad prædicta, ſeu coram illo celebrantes peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem minorem, quia participant in diuinis cum excommunicato vitando. *d. c. Is qui*. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. §.* 1. *num.* 10. Imo, etiam ſi tales ad mittentes excommunicatum ſint exempti ab Epiſcopis, quales ſunt Religioſi, incurrunt pœnam interdicti *ex cap. Epiſcoporum* relato. Cornexo, & Bonacina *ibidem* ex aliis. Conſequenter celebrantes cum interdicto fient irregulares. Bonacina ibid.

21 Hinc, ſi excommunicatus vitandus velit intereſſe Miſſæ, ſi ea inchoata non eſt, potius debet Sacerdos illam omittere, quam coram excommunicato celebrare. Si verò Miſſa eſt inchoata, & excommunicatus vitandus ſuperuenit, & vult ei intereſſe, ſiſtendum eſt, & monendus vt diſcedat, vt colligitur ex Clement. *grauis de ſent. excommunicat.* vbi noua etiam excommunicatio Papæ reſeruata imponitur ſi nolue-

Digitized by Google

noluerit patere. Quod ſi hæc admonitio non ſufficiat expellendus eſt, etiam vi, & coactione in defenſionem immunitatis Eccleſiaſticæ, quamuis ſit Sacerdos, vel Religioſus. Neque propterea incurritur excommunicatio *cap. ſi quis. Ex capit. veniens de ſentent. excommunicat.* Hoc autem videtur pertinere ad Oſtiarium. Quod ſi expelli nequeat ſine periculo, omittenda eſt Miſſa etiam inchoata, modò non ſit inchoata conſecratio, quia ſi conſecratio inchoata eſt, perfici debet Miſſa vſque ad ſumptionem ſanguinis incluſiuè, eo quod integritas ſacrificij, quæ eſt de iure diuino, præponderare debet præcepto humano de non participando cum excommunicato, & tunc in Sacriſtia, vel in alio loco perficienda. Sylueſter *in Summ. ver. excommunicatio 5. num. 3.* Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 1. art. 4.* Cornexo *ſup. dub. 2.* Bonacina *d. §. 1. num. 12. & 13.* Layman. *d. c. a. 2. num. 6.* Vbi nota quod conſecratio dicitur cæpta ab illis verbis: *Qui pridie quam pateretur.* Layman. *ſup.* Imo ſecundum alios à principio Canonis ab illis verbis. *Te igitur Clementiſſime Pater.* Sylueſter, Sotus, & Bonac. *ſupr.*

22 Hinc etiam prohibitum eſt omnibus cum excommunicato vitando audire Miſſam, aut aſſiſtere diuinis officiis, hoc enim communiter reputatur communicatio quædam in diuinis cum eo, quæ prohibita eſt, etiam ſub mortali. Cornexo *ſupr. dub. 4.* Bonacina *ſupr. §. 1. num. 9.* Vnde ſic facientes incurrunt excommunicationem minorem. Cornexo *ibidem.* Hinc etiam, ſi inchoata Miſſa modo dicto ſuperius, velit excommunicatus vitandus eam audire, tenentur fideles egredi relicto ſolo Miniſtro cum Sacerdote, vt ei inſeruiat. Corn. *ſup.* Bonacina *ſupr. num. 13.* Si autem talis excommunicatus vitandus Eccleſiam ingrediatur, non vt Miſſam, aut diuina officia audiat, ſed titulo tranſeundi per illam, vel ad eam confugiendi ne capiatur à miniſtris iuſtitiæ, vel etiam vt oret priuatim, & ſeorſum, non tenentur fideles egredi, quia non communicant cum eo in diuinis. Caietanus *verbo excommunicatio maior capit. vltim. in fin.* Vgolinus *ſupr. §. 5. num. 4.* Idem dico, & propter eandem rationem, ſi talis excommunicatus non velit audire eam Miſſam, ſed aliam in alia Capella. Caietanus *ſupr.* Cornexo *ſup.* Hæc verò quæ dicta ſunt de Miſſa intelligi etiam debent de officiis diuinis. Vnde addit Caietanus *ibidem*, quod ſi fideles intereſſent cum tali excommunicato Veſperis, aut vni Miſſæ, aut vni proceſſioni, etiam ſi illi eſſent in capite, & excommunicatus in cauda proceſſionis extenſæ per duo milliaria, vel è contra, dicerentur communicare cum illo.

23 Hinc collige valdè probabile eſſe excommunicatum maiori excommunicatione, ſiue toleratum, ſiue non toleratum non peccare mortaliter contra præceptum Eccleſiaſticum audiendi Miſſam in diebus feſtis, non audiendo illam. Ratio eſt, quia præceptum audiendi Miſſam ſolum cadit ſuper eos, qui non ſunt impediti; excommunicatus autem cum prohibeatur ab Eccleſia aſſiſtere Miſſæ, aut diuinis officiis, vt dictum eſt, impeditus eſt ne illa audiat. Nauarrus *in Man. ca. 21. num. 3.* Suarez *tom. 3. in 3. part. diſputat. 88. ſect. 6.* Quod intellige etiam ſi per ipſum ſtet ne abſoluatur, aut negligens ſit in procuranda abſolutione; ex hoc enim ſolum infertur peccare contra alia præcepta, non contra iſtud de audienda Miſſa, quod ſolum obligat eos qui iure eam poſſunt audire, ſicut infirmus, vel detentus in vinculis, qui non procurat tollere hæc impedimenta non peccat contra idem præceptum audiendi Miſſam Bon. *ſup. d. §. 1. n. 4.*

Collige etiam ex dictis, Religioſum in terris hæreticorum commorantem adeuntem templa ipſorum, & eorum ritibus aſſiſtentem non peccare præciſè propter talem communicationem, cum illi hæretici, vt ſuppono, non ſint excommunicati denunciati. Azor *tom. 1. inſtitut. Moral. lib. 8. cap. 11. quæſt. 1.* Sanchez *in Decal. lib. 2. cap. 9. num. 5.* Adde, tales ritus non eſſe propriè officia diuina, cum non ſint ab Eccleſia inſtituta, ſed potius reprobata. An verò peccet ſic communicans ſaltem ratione ſcandali, periculi peruerſionis, vel hæreſis profeſſionis, latè idem Sanchez *ſupr. cap. 4. à n. 26.*

24 Maximè præterea Religioſus excommunicatus, ſicut & quicumque alius maiori excommunicatione ligatus, ſit incapax, & inhabilis ad quodcumque Eccleſiaſticum beneficium, ita vt collatio talis beneficij ipſi facta irrita ſit, & nulla. *cap. poſtulaſtis, & capit. vltim. de cleric. excommunicat. miniſtrant.* Nauarrus *in Manual. cap. 27. num. 21.* Garzia *de Benefic. part. 7. cap. 13.* Intellige, etiam ſi ſit excommunicatus toleratus, cum nullum priuilegium ei concedatur per Extrauagantem *Ad euitanda.* Cornexo *ſupr. §. 7. dub. 1.* & alii apud Dianam *par. 5. Tract. 9. de excommunicat. Reſol. 99.* Etiam ſi inuincibiliter ignoret ſuam excommunicationem, quia licet ignorantia excuſet à noua culpa non tamen facit habilem aliàs inhabilem. Coninch *de excommunicatione diſput. 14. dub. 9.* Cornexo *ſupr.* Intellige etiam de excommunicato, ſiue à iure, ſiue ab homine, cum iura abſolutè loquantur. Vaſqu. *Tract. de excommunicat. dub. 6.* Bonacina *ſupr. punct. 4. §. 1. num. 1.* ex Rotæ deciſione. Extenditur id ad quodlibet munus, vel dignitatem Eccleſiaſticam, vt ſunt Legati Apoſtolici, Inquiſitoris, Epiſcopalis adminiſtratoris, & Prælati Religionis, quia cum excommunicato prohibitum ſit exercitium cuiuslibet Eccleſiaſtici muneris, vel dignitatis, conſequenter etiam prohibita erit collatio ſeu inſtitutio illius. Prohibito enim exercitio actus cenſetur prohibitum illud omne, per quod peruenitur ad illum actum. Suarez *ſupr. diſp. 13. ſect. 1. num. 4. 5. & 6.* Laymanus *ſupr. num. 7. §. monet verò ex Abbate in cap. vltim. de Cleric. excommunicat.* Extenditur etiam ad dignitatem quamcumq; temporalem, vt Imperatoris, Regis, Ducis &c. propter rationem aſſignatam, & *cap. venerabilem de elect.* Toletus *in Summ. lib. 1. cap. 13. n. 4.* Bonacina *ſup. num. 3.* Excipe quando collatio fit à Papa ſciète illum cui confertur dignitas, vel beneficium eſſe excommunicatum. Tunc enim cenſetur virtualiter cum eo diſpenſare. Cornexo, & Bonacina *ſupra.* Excipe etiam quando aliquis ex teſtamento, vel iure hæreditario adquirit aliquam dignitatem, vel dominium temporale, quia tunc ea tenere poteſt, non obſtante excommunicatione, quamuis ea durante, vſu iuriſdictionis careat, vt infra dicetur. Sayrus *de Cenſuris libr. 2. cap. 5. num. 37.* Cornexo *ſup.* Quod dixi de collatione intelligi etiam debet de electione, poſtulatione, nominatione, præſentatione, & commendatione, imo de impetratione litterarum. Sayrus *d. c. 5.* Corn. *ſup.* Secus dico de acceptatione, validè enim acceptatur beneficium ab excommunicato, ſi tempore collationis, ſeu electionis &c. excommunicatus non erat. Iura enim non irritant acceptationem, ſed electionem, collationem &c. Couarruuias *capit. Alma mater 1. part. §. 7. num. 4.* Bonacina *ſupr. num. 9.* Cornexo *ſupr.* Si verò tempore electionis, præſentationis, nominationis &c. ſic nominatus, electus, aut præſentatus &c. excommunicatus erat, & ante acceptationem abſolutionem impetrauit, licet communiter pro-

Digitized by Google

probabilius, & ſecurius dicatur non poſſe retinere tale beneficium, ſine noua collatione, aut diſpenſatione, quia non eſt aliquis titulus validus ad illud retinendum; cum ea electio, præſentatio &c. inualida fuerit, quia ille electus, præſentatus &c. erat incapax: probabile tamen eſt oppoſitum, in caſu quo præter alias conditiones locis infra à me referendis adductas, concurrat etiam quòd electores, præſentatores &c. permaneant in ſua prima volũtate, ratione enim talis permanentiæ, prior electio, præſentatio &c. videntur ratificari, & approbari, ſuppoſita abſolutione. Vide Henriquez *lib.* 13. *cap.* 13. Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. diſp.* 7. *num.* 12. Bonacina *ſup. num.* 10. & dicta à me *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 52. ac ſupra verbo *Beneficium. num.* 10. vbi conditiones alias ad hoc neceſſarias aſſignaui.

25 Similiter præfatus excommunicatus licet capax videatur penſionis titulo ſæculari, & ob temporale obſequium præſtita, cum talis penſio ſtipendij temporalis rationem ſubeat, quod poteſt excommunicatus recipere; incapax tamen eſt penſionis titulo Clericali ob Spirituale miniſterium datæ, cum enim ipſe præſtare non poſſit tale miniſterium, non videtur capax penſionis, quæ propter illud datur. Auila *de Cenſur. par.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 5. *dub.* 5. Corn. *ſupr.* Layman. *ſupr. num.* 8.

26 Ex quo ſequitur talem excommunicatum qui beneficium, vel penſionem titulo Clericali obtinuit, non poſſe fructus percipere. Nullum enim ius ad illos habet, cum id quod habere poterat ſolum eſſet collatio valida beneficij, vel penſionis, qualis in hoc caſu non eſt. Bonacina *ſup. num.* 5. poſt plures alios. Apud quos etiam an ſaltem poſtea legitimè beneficium obtinens poſſit ſibi fructus antea perceptos retinere, præſertim, ſi beneficij onera per ſe, vel per alium ſuſtinuerit, aut ſi bona fide, credens non eſſe excommunicatum beneficium accepit. De quo etiam Layman. *ſupr. num.* 7. *& lib.* 4. *Tract. de benefic. Eccleſiaſtic. cap.* 15. *num.* 3. Quid verò ſit dicendum de fructibus beneficij ante excommunicationem legitimè poſſeſſi, an ſcilicet excommunicatus ſit ipſis priuatus, agit Suarez *d. diſp.* 13. *ſect.* 2. Corn. *ſupr. §.* 6. *dub.* 1. & Diana *ſupr. Reſol.* 104.

27 Maximè ex dictis ad praxim Regularium ſequitur ea omnia procedere reſpectiuè in ipſis, ita ſcilicet, vt excommunicatione innodati incapaces ſint non ſolum cuiuſcumq; beneficij etiam Regularis, aut penſionis dictæ, ſed etiam Officiorum Religionis, quæ ſunt dignitates, qualia eſſe omnes Prælatias, ſcilicet Generalatus, Prouincialatus, Priotatus, Guardianatus &c. dixi *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 2. Idem dicendum de aliis muneribus Religionis, quæ eſto dignitates propriè non ſint, ſunt tamen veluti Perſonatus, & officia grauiora, videlicet Definitoriatus, Sociatus, Diſcretatus &c. ea enim ordinantur ad electiones faciendas: quare ſicut excommunicatus priuatur iure eligendi, ſic & illis muneribus, quæ ad id ſunt inſtituta. Idem colligitur ex *cap. poſtulatis de Cleric. excommunicat. celebr.* Ratio enim illius etiam procedit in præſenti. Peirinis *tom.* 2. *de Prælat. quæſt.* 2. *cap.* 5. *numer.* 5. Secus verò dicendum de alijs officijs Religionis, ſcilicet Procuratoris, Sacriſtæ, Magiſtri nouitiorum &c. propter oppoſitam rationem, & iuxta dicta in ſimili de illegitimis *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 62. & *tom.* 2. *capit.* 13. *num.* 50. Quia tamen excommunicatus non poteſt licitè communicare cum alijs, iuxta dicenda inferius, ideo peccat acceptando hæc officia, quæ exerceri non poſſunt ſine communicatione cum alijs, niſi ea acceperet ſub certa ſpe non exercendi illa ante abſolutionem. Peirinis *ſup. num.* 8. De gradibus autem Doctoratus, ſeu magiſterij, Licentiatus, ſeu Baccalaureatus, plures exiſtimant excommunicatum non eſſe illorum incapacem. Vgolinus *de excommunicat. tab.* 2. *capit.* 18. *§.* 1. *numer.* 1. & alij quos ſequitur Bonacina *ſupr. quæſt.* 2. *punct.* 7. *numer.* 4. De quo dicam infra verbo *Gradus, & Graduati n.* 2.

28 Qualiter etiam Religioſus non poſſit retinere etiã poſt impetratam abſolutionem ab excommunicatione ea beneficia, dignitates, vel perſonatus Religionis, quorum eſt incapax excommunicatus iuxta dicta, ſi excommunicatione ligatus ea obtinuit, ſed indigere noua collatione, ſeu diſpenſatione in inualiditate primæ, dixi *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 52. & ſupra verbo *Beneficium num.* 10. & tenet Peirinis *ſupr. num.* 6. conformiter ad doctrinam Nauarri *in Man. capit.* 27. *num.* 21. Suarez *ſup. diſp.* 13. *ſect.* 1. *num.* 2. & aliorum & communiter (licet oppoſitum probabile eſſe eodem loco dixerim.) Quare ſi caſus eſſet, quod ſic excommunicato traderetur aliqua ex ſupradictis dignitatibus, beneficijs &c. tenetur ſe excuſare, quantum commodè fieri poteſt, vel ſi neceſſarium fuerit, declarare excommunicationem, ſi talis eſt, vt ex ea non ſequatur infamia, vel ſcandalum. Quod ſi ſequatur, & cogitur acceptare, poteſt id facere ad ea vitanda, intentione tamen obtinendi quam citius diſpenſationem. Suarez *ſupr. num.* 31. Cornexo *ſup. d. §.* 7. *dub.* 1. Bonacina *ſupr. d. §.* 1. *num.* 12. Hinc iure optimo pro electionibus faciendis in Ordine noſtro cautum eſt per Reuerendiſſimum Theodorum Stratium Generalem in Inſtructione pro celebratione Capituli Prouincialis, quam retuli *tom.* 2. *cap.* 12. *in fin.* quod ante electiones abſoluantur Gremiales à cenſuris, & impedimentis &c. Idemque conſulerem faciendum à Prælatis Religionum in prouiſionibus dictorum Officiorum ad inſtar Summi Pontificis, qui idem facit in collationibus ſimilium, iuxta dicta ſupra verbo *Beneficium n.* 9. vbi etiam dictum manet ad quos caſus ſe extendat dicta abſolutio Papæ.

29 Infertur etiam ex dictis grauiter peccare electorem, qui excommunicato conferret aliquod ex prædictis beneficijs, officijs, dignitatibus &c. ſiquidem ea conferret non ſolum indigno, ſed etiam incapaci, vt dictum eſt. Pœna autem conferentis eſt ſuſpenſionis à beneficiorum collatione, recipientis verò annullatio, ſeu irritatio collationis. *capit. poſtulaſtis de Cleric. excommunicat. celebrant.* Suarez *d. ſect.* 1. *num.* 34. Adde, quod ſi prædictus excommunicatus fuerit vitandus, vlterius etiam collator incurret excommunicationem minorem propter participationem cum illo. Cornexo ſupra *d. dub.* 1. *in fin.* Quando verò agitur de electione alicuius excommunicati occulti, tunc ſi ea fit per ſuffragia publica non debet elector eum infamare, & niſi habeat aliam cauſam ad negandum illi ſuffragium non eſt illi negandum, quia actio illa publica per ſcientiam publicam regulanda eſt. Secus ſi ſit electio ſecreta, quia tunc è conuerſo per ſcientiam etiam priuatam, dummodo ſit extra confeſſionem habita, regulari debet. Suarez *ſup. num.* 31. Cornexo *ſup.*

30 Quando etiam huiuſmodi beneficia, dignitates &c. excommunicato collata conferri non poſſunt niſi per electionem, debent iterum per electionem nouam prouideri. Si verò talia fuerint, quæ à Prælatis conferri poſſunt ſine electione, tunc ab eiſdem, vel Superioribus, vel habentibus eamdem auctoritatem iterum debent prouideri. In quo ad diuerſa Religionum

num

Digitized by Google

num ſtatuta attendere oportet. Cum autem in noſtro Ordine propter Conſtitutiones noſtras *par.2. capit. primo §. 9.* Generales habeant eamdẽ authoritatem, quam Capitulum Generale, quibuſdam caſibus ibi relatis exceptis, ideo pro illis occaſionibus deſeruire poteſt. Generaliter etiam loquendo diſpẽſare in incapacitate, quam habet excommunicatus ad retinendum beneficium, dignitatem &cet. tempore excommunicationis obtenta, pertinet ad eum Superiorem, qui prædicta conferre poteſt. Ea enim diſpenſatio eſt quædam virtualis collatio. De quo Suarez *d.ſect. 1. à num.* 34. Peirinis *ſupra num.* 7. & alij apud ipſum Lege & Sanchez *to. 1. conſil. Moral. l. 2. c. 2. dub.* 10.

31 Priuatur etiam prædictus excommunicatus iure eligendi, ita vt in electione beneficiorum, dignitatum &c. vocem actiuam habere non poſſit, iuxta dicta *to. 1. cap.* 15. *num. 5. & to. 2. cap. 12. num. 29. &* 30. vbi multa ad praxim electionum Regularium. Vnde ſi eligat, aut conferat beneficium &c. ſe ingerendo peccat mortaliter, quia iniuriam irrogat Eccleſiæ, cuius ſe quaſi prouiſorem agit, & alijs electoribus, quorum numerum iniuſtè auget. Sanchez *ſupra* ex Caietano & Soto. Electio etiam ab ipſo facta eſt nulla, & irrita *cap. Conſtitutis 1. de appellat. cap. tanta de exceſſib. Prælat.* & alijs iuribus. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 21. Cornexo *ſup. §. 5. dub.* 1. Si tamen eſt excommunicatus ſolum toleratus, & ſe ſolo, vel cum alijs electoribus eligit, electio valida eſt, non ſolum, quia vt dicetur inferius, geſta per excommunicatum toleratum valida ſunt, ſed etiam quia licet Extrauagans *Ad euitanda* nullum intendat fauorem impertiri excommunicatis, hoc tamen quod eſt eligere non tam eſt in fauorem eligẽtis, quam electi, & Eccleſiæ. Suarez *ſup. diſp. 14. ſect. 2. nu. 3. &* 18. Peirinis *ſupra num.* 13. *&* 15. Quod intelligitur etiam in caſu quo alii electores eum ſcientes ad electionem admittant, licet enim poſſint ipſum repellere poſita exceptione, *capitulo exceptionem de except. & cap. 1. eod. in 6.* (Layman. *ſupra d. cap. 2. num.* 13.) ſi tamen eum permittunt, eius acta valida ſunt, quia quamuis quoad ſe ſit priuatus tali facultate, ac per conſequens peccet mortaliter id faciendo, iuxta dicta, quandiu tamen non repellitur, ſed tolerato, Eccleſia ſupplet, ſeu confert ipſi poteſtatem ad talem actum. Suarez *d. num.* 18. Peirinis *d. num.* 13. Solum ergo de excommunicato vitando, ſeu non tolerato procedit id quod dixi de nullitate electionis ab ipſo factæ. Suarez *ibid.* Peirinis *ſupra num.* 14. Et quod dictum eſt *to. 1. cap. 15. num. 6. & tom. 2. cap. 12. num. 29. &* 30. de inhabilibus ad electionem admiſſis quibus conſonat Cornexo *ſupra d. dub.* 1. & Laymanus etiam *ſupra*.

32 Quamuis autem excommunicatus non priuetur propter excommunicationem officio, beneficio, aut dignitate legitimè à ſe iam antea poſſeſſis, quia nullus textus id ſuadet. (Garzia *de benefic. par. 7. capitulo 13. num.* 90. Peirinis *ſupra num.* 11.) ſuſpenditur tamen ab illis, *cap. paſtoralis §. fin. de appellat.* Nauar. *in Summ. capit. 27. num.* 21. Vgolinus *d. Tabul. 2. cap. 11. num.* 2. Cornexo *ſupra d. dub. 1. & §. 6.* in principio, vbi addit illis priuandum eſſe, ſi per multum tempus in excommunicatione perſeueret, iuxta textum *in capit. Cum bona memoriæ de ætat. & qualit. Ordin.*

33 Priuatur etiam omni vſu iuriſdictionis, *cap. Audiuimus 24. quæſt.* 1. vbi propterea habetur quod excommunicatus non poteſt excommunicare *capit. 1. de ſupplend. negligent. Prælator. in 6. capitulo ſi is qui de Offic. delegat. eod. libr. & capit. 1. de Offic. Vicar. eod. libr.* Et colligitur, tum ex eo quod omnis Eccleſiaſtica communicatio eſt illi prohibita, ſine ipſa enim non poteſt exerceri hæc iuriſdictio, tum quia cum ille ſit ſuo modo ſeparatus ab Eccleſia indignus eſt vt illa ius dicat iuriſdictionem exercendo. Vgolinus *ſupra numer.* 1. Cornexo *d. §. 5. dub.* 1. Quod intellige tã de actibus iuriſdictionis externæ, quales ſunt præcipere, leges ferre, cenſuras imponere, iudicare, diſpenſare, licentias, ſeu indulgentias concedere &c. quam de actibus internæ, vt ſunt Sacramentaliter abſoluere, pœnitentias iniungere, &c. iura enim generaliter aliquando loquuntur, & eſto aliquando non ſic loquantur, ratio eorum, ſcilicet, quia excommunicatus eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, in omnibus illis procedit. Suarez *d. diſp. 14. ſect. 1. num.* 2. Cornexo *ſup.* Vnde aliter faciens mortaliter peccat, niſi forte aliquando propter leuitatem materiæ à mortali excuſetur. Suarez *num.* 3. Cornexo *ſup.* Intelligitur etiam tam de excommunicato vitando, quam de tolerato, propter dicta ſæpius de Extrauaganti *Ad euitãda*, quod ſcilicet, nullatenus excommunicatis ipſis ſuffragetur. Suarez, & Cornexo *ſupra*. An Parochus excommunicatus, non toleratus validè aſſiſtat Matrimonio, aut validè conferat licentiam alij Sacerdoti aſſiſtendi, agit Diana *ſupra Reſolut.* 78. 79. *&* 80. vbi etiam licèt id faciat. An etiam excommunicatus poſſit delegare ſuam iuriſdictionem, ſeu conſtituere Cõmiſſarium ad aliquid, dixi ſupr. verb. *Commiſſio, & commiſſarius num.* 7.

34 Licet autem actus iuriſdictionis ab excommunicato vitando facti, ſiue in foro externo, ſiue interno nullius valoris ſint ob defectum iuriſdictionis, & quia ita colligitur ex *cap. Audiuimus 24. quæſt. 1. et cap. ad probandum de re iudicat.* (Vgolinus *d. cap. 11. §. 1. numer.* 2. Suarez *d. ſect. 1. num.* 4.) facti tamen ab excommunicatio tolerato validi ſunt. Quamuis enim vſu iuriſdictionis careat, Eccleſia tamẽ, & Reſpublica propter commune bonum illi tribuit eo caſu iuriſdictionem, nõ quidem ita vt illi liceat exercitium ipſius, ſed tantum vt valeat quod efficit. Colligitur ex *l. Barbarius ff. de Offic. Prætor.* vbi de ſeruo quodam, qui Prętoria dignitate functus eſt dicitur *nihil eorum* (quę ſcilicet geſſerat) *reprobari*, & ratio adiungitur: *cum populus Romanus etiam ſeruo potuiſſet decernere hanc poteſtatem*. & ex *cap. infamis 3. q. 7. §. verumtamen*, vbi de ſententia data à ſeruo dum putaretur liber dicitur *rei iudicatæ firmitatem tenet*. Suar. *ſupra numer. 4. et ſequentibus*. Sanchez *de Matrim. libro 3. diſp. 22. per totam*. Requiruntur autem ad id duæ conditiones. Prima, quod adſit titulus collatus à ſuperiori, quamuis inualidus ſeu impeditus propter excommunicationem, v. g. Iudicis, Prælati, Confeſſarij &c. Secunda, quod adſit communis error, quo ille titulus communiter, & probabiliter exiſtimetur verus. Sanchez *ibid. num. 5. 6. 7. 8. et* 49. Cornexo *ſup. §. 1. dub.* 5.

35 Ex quo ad praxim Regularium aliqua elici poſſunt. Primùm, quod licet Religioſus non teneatur obedire ſuo Superiori excommunicato non tolerato, ſeu vitando, imo quod nec id licite facere poſſit, iuxta dicta *to. 1. cap. 4. num.* 38. niſi forſan ex vrbanitate id faciat, & in re leui; quia tunc non peccabit mortaliter; vt habet Cornexo *d. §. 5. dub.* 1. ſi tamen Pręlatus eſt excommunicatus toleratus illis tenetur ſubditus obedire, cũ ad huc toleretur Eccleſia in ſua

iuriſdictione. Vgolinus *d.cap.*11.*nu.*3.Eſto ipſe Prælatus peccet ea vtens, propter dicta. Secundò, quòd licet Religioſus excommunicatus vitandus non poſſit exercere licitè nec validè officium Confeſſarij ob defectum iuriſdictionis ad validitatem Confeſſionis ex Concil. Trident. requiſitæ, niſi per conſtituto in articulo mortis, quia pro rali articulo conceditur iuriſdictio ab Eccleſia omnibus Sacerdotibns etiam hæreticis, propter magnam huius Sacramenti neceſſitatem (Sayrus *lib.*2.*cap.*2.*num.*18.Cornezo *d.* §. 1 .*dub.*3.)vel etiam quando talis etſi ſit excommunicatus vitandus in vno loco, in eo tamen in quo eſt id ignoratur, & pœnitentes bona fide ad eum accedir, quia tunc Eccleſia ſimiliter iuriſdictionem tribuit, vt validè abſoluat(Cornexo *d.*§.1.*dub.*5. Bonacina *ſup.*§.4.*nu.* 3.)Religioſus tamen excommunicatus toleratus, qui eſt Sacerdos, & aliàs Confeſſarius, validè ſemper abſoluit, propter dicta. Sanchez *ſup. num.*13. Cornexo.*ſup. dub.vlt.*Dixi, qui eſt Sacerdos, quia non Sacerdos nunquam abſoluit validè, etiam in caſu quo communi error æſtimetur vt Sacerdos, quia Eccleſia non poteſt ſupplere iuris diuini impedimenta, quale eſt hoc, ſicut poteſt ſupplere iuriſdictionem. Caietanus *in Summ.verbo Confeſſionis iteratio capit. confeſſio quare ex parte Confeſſoris iteranda.* Sanchez *ſupra num.*27.Idem dic de alijs impedimentis iuris naturalis, vt ſunt defectus vſus rationis, propter eam rationem. Sanchez *ibid. & numer.* 29. Dixi etiam, & aliàs Confeſſarius, quia vt dixi ad hoc vt geſta per excommunicatum valida ſint requiritur titulus collatus à Superiori. Sylueſter *in Summa verbo Confeſſor* 1. *quæſt.* 19.Nauarrus *in Man.cap.*9. *num.* 11.Sanchez *ſupra numer.*49. Cornexo *d. dub.* 5. Adde etiam, licere prædicto excommunicato tolerato abſoluere alios, non ſolum quando ignoranter ab eo poſtulatur Sacramentũ pœnitentiæ, ſed etiam quando ſcienter, vel quia eſt Parochus, vel propter aliam rationabilem cauſam, dummodo àd id nõ ſe offerat ipſe ſed ſit in vtilitatem recipientis. Cum enim in Extrauag. *Ad euitanda* concedatur fidelibus facultas communicandi cum excommunicatis toleratis, etiam in adminiſtratione, aut receptione Sacramentorum, conſequenter etiam conceditur eadem facultas ipſis excommunicatis, vt quando ipſi non ſe offerunt ad hoc, ſed rogantur à fidelibus, vt ea faciant, poſſint id facere. Cornexo *d.*§.1. *dub. vl.per totum*. Bonacina *ſup.* §. 3. *num.* 4. & 5. Hoc tamen intellige quantum eſt ex parte excommunicationis præcisè, enim aliunde eſt in peccato mortali, peccabit mortaliter adminiſtrando Sacramentum ſine puritate conſcientiæ requiſita, propter doctrinam generalem de miniſtro Sacramentorum. Tenetur enim eſſe in gratia, ſaltem medio actu contritionis Cornexo *ſupra*.

36 Priuatur quoque præfatus Religioſus ſicut & quilibet alius maiori excommunicatione innodatus omni communicatione forenſi, ideſt actibus iuridicis Iudicis, actoris, teſtis, patroni &c. Id enim, quod attinet ad actus Iudicis, habetur ex communi conſenſu, accedente inter alia iura *cap. ad probandum de ſentent. & re iudicat.* vbi ſententia lata à multis, quorum vnus erat excõmunicatus, dicitur caſſata, ideſt, caſſa, & irrita nunciata, vt notauit Gloſſa ibi. Cornexo *d.* §. 5. *dub.* 1. Layman.*d.cap.*2.*num.*14. Quoad actus verò actoris, patroni, & teſtis, ex *cap.decernimus de ſent.excommunicat.* in 6. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.*13. *nu.* 7. Layman. *ſupr.* Vnde quoad Iudicem ſpectat, etſi acta ab ipſo dum eſt excommunicatus vitandus valida non ſint, ſiquidem pro eo tempore priuatur vſu iuriſdictionis (Cornexo *ſupra* Bonacina *ſup.quæſt.*2.*punct.*7. *num.* 2.)ita vt teneatur reſtituere damnum illatum reo, quem condemnauit, vel eius hæredibus, prout probabilius eſſe tenet Sanchez *tomo* 1. *Conſil. Moral. libro* 3. *capitulo vnic. dub.* 18. Si tamen eſt excommunicatus toleratut valida ſunt ipſius acta, propter dicta ſupra *numer.* 34. Cornexo *ſupr.dub.* 2.Quod etiam intelligendum eſt, ſi tamen partes velint coram eo cauſam agere, quia iuxta dicta in ſuperioribus *num.*7.17.19. & 20. maximè 31. etſi fideles poſſint cum excommunicato tolerato communicare, ita vt licitè id facere poſſint, non tamen ad id coguntur, ſed poſſunt ei excommunicationem obijcere. Suarez *ſup.diſp.*16.*ſect.*1.*num.*7.Peccat autem ipſe Iudex quantumuis roleratus hoc miniſterium exercendo intellige (iuxta dicta, ſi ad id ſe intromittat) grauiter, vel venialiter iuxta materiæ capacitatem. Sanchez *ibid. num.* 8.9.& 10.Nota tamen quod quamuis ipſe *ſect.* 2. ſatis probabilem eſſe credat ſententiam tenentem, quod excommunicatus validè poſſit eligi, ſeu creari in Iudicem, probabilior tamen eſt oppoſita, quia vt dictum eſt ſuperius excommunicatus in capax eſt cuiuſcunque dignitatis etiam temporalis annexam iuriſdictionẽ habentis propter *cap. venerabilem de elect.* & Doctorum conſenſu Bonacina *d.punct.* 7. *num.* 4. poſt alios quos refert. Eadem autem quæ de Iudice dixi, etiam de arbitro accipienda ſunt, quia arbitrer ad formam Iudicis conſtituitur. *l.*1. *ff.de arbitris.* Suarez *d. ſect.*1.*nu.* 5. Cornexo *d.dub.*1 .Secus verò quando aliquis conſtituitur, non vt verus, atbiter, ſed vt vir prudens de partium conſenſu. Suarez *ibid.* Bonacina *ſup. num.* 2. Vnde arbitramentum ipſius tenet, cum fiat ſine ordine iudicario. Cornexo *ibid.* ex Sayro, & alijs.

37 Quod verò attinet ad actorem excommunicatum, quãuis in cauſa propriæ excommunicationis admitendus ſit, non tamen in alijs caſibus nec, per ſe, nec per alium, nec per modum reconuentionis, propter *cap.decernimus*, relatum, & ideo exceptio excõmunicationis reſpectu illius ſemper admittitur, *cap. exceptionem de exceptionibus & capitulo* 1. *eod. tit.in* 6. Suarez *ſupra ſect.* 3. *numer.* 1. & 2. Sayrus *libro* 2.*cap.* 7. Licer aurem excommunicatus vitandus à Iudice repelli debeat, non tamen toleratus, quia hic licet repelli poſſit exceptione obiecta, ſi tamen non obijcitur talis excepto admitti poteſt, pro vt habetur ex *d. capitulo* 1. *de except. in* 6. Layman. *ſupra* Bonacina *d. punct.* 7. *num.* 9.Geſta etiam per actorem excommunicatum, ſiue roleratum, ſiue non toleratũ, quando admiſſus eſt in iudicio, nec repulſus, valida ſunt, cum ius illa non irritet, imo potuit oppoſitum elici videatur ex *d.c.*1.*de exec.* Laym.*ſup.* Bonac. *nu.*10. Peccat ramen mortaliter vel venialiter iuxta capacitatẽ materię actoris munus exercendo, propter Eccleſiæ prohibitionẽ, & quia, ſe immiſcet hominum communioni, niſi magna neceſſitate cogente id faciat. Suarez *ſup.n.*9.

38 Quoad munus patroni, ſeu aduocati, cum illud ſit excommunicato vetitum non ſolum *d. c. decernimus* ſed etiam ex communi prohibitione communicandi cum alijs, id circo peccat excommunicatus etiam toleratus illud exercendo. Geſta ramen ab ipſo(niſi repulſus fuerit) valida ſunt etiam ſi ſit excommunicatus vitandus, prout in ſimili dixi de actore Cornexo *ſup.*§.9.Layman.*ſup.*Quod idem proportionaliter dicendum de munere procuratoris tutoris ſeu curatoris.

Digitized by Google

toris. Cornexo *ibid.* Bonacina *ſupr. num.* 13. *&* 15. Vbi etiam *n.* 16. non teneri ad reſtitutionem pretij accepti pro exercitio officij aduocati, adde, & procuratoris, tutoris, ſeu curatoris.

38 De teſte etiam dicendum ſicut de patrono, & aduocato, videlicet excommunicatum prohiberi eſſe teſtem ex eod. *cap. decernimus*, & excommuni prohibitione communicandi cum alijs. Excipitur cauſa hæreſis *cap. in fidei fauorem de hæretic. in* 6. Vnde in alijs caſibus peccat excõmunicatus teſtificando niſi ſit toleratus, & non ſe ingerat ad hoc faciendum, ſed id fit in vtilitarem aliorum. Caſu tamen, quod excommunicatus etiam vitandus nõ repellatur, vel à Iudice, vel à parte, validum erit eius teſtimoniũ, pro vt in ſimili dixi de actore, & aduocato. Layman. *ſup.* Bonacina *ſup. n.* 11. *&* 12.

39 De munere tabellionis, cui correſpondet in Religionibus munus Secretarij, ſeu Notarij, dicendũ, etiam eſſe prohibitum excommunicato cuicunque, etiam tolerato, quia illi prohibita eſt communicatio cum alijs ſine qua non poteſt id munus exerceri. Cornexo *d.* §. 9. An vero eius acta valida ſint, tractant Henriquez *lib.* 13. *cap.* 9. Auila *par.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 6. *dub.* 5. Suarez *diſp.* 16. *ſect.* 5. & Cornexo *ſup.*

40 Poſſe autem excommunicatum quemcũque veluti reum in cauſis conueniri, & tunc ſe defendere, procuratorem creare, & alia facere quæ ad ſui defenſionem legitimam neceſſaria ſunt, conforme eſt tum iuri naturali, tum alijs iuribus, præſertim *cap. intelleximus de iudicijs cap. cũ inter priorem de except.* De quo Sylueſter *in Summ. verbo excommunicatio* 3. *num.* 2. *effectu* 12. Toletus *in Summa lib.* 3. *capit.* 13. *num.* 8. Layman. *ſup. num.* 15. Quod maximè procedit quando ipſe eſt reus neceſſarius, ſeu coactus, non quando voluntarius. Cornexo *ſup. d.* §. 9. ex Suario, & Sayro.

41 Excommunicatio præterea, irritat, & anuullat litteras, & reſcripta Apoſtolica ab excommunicato impetrata ſuper alio articulo, quam excommunicationis, ex *cap.* 1. *de reſcript. in ſexto.* Sylueſter *ſupra d. num.* 2. *effect.* 16. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 22. Intelligitur hoc de excommunicato etiam tolerato; quia textus generaliter loquitur, nec Extrauagans *Ad euitanda* aliquem fauorem tribuit excommunicatu quantumuis tolerato. Suarez *diſp.* 17. *ſect.* 1. *num.* 4. Bonacina *ſup. punct. vlt.* Nota autem hoc ſolum procedere in reſcriptis Pontificijs, non in alijs Epiſcopalibus, aut à Prælatis Religionum impetratis, textus enim adductus non probat aliud. Suarez *num.* 3. & Bonacina *ibid.* Hac ergo de cauſa in reſcripris Papalibus præmitti ſolet abſolutio excommunicationis ad valorem eorum; quæ abſolutio quantum valeat dixi ſupra verbo *Beneficium. num.* 9.

42 Maximè etiam priuatur præfatus religioſus, & quilibet alius maiori excommunicatione innodatus, omni ciuili, & politica communicatione fideliũ contenta illo verſu: *os, orare, vale, communio, menſa negatur.* Ex *cap. cum excommunicato* 11. *quæſt.* 3. *cap. nuper, cap. ſi aliquando de ſent. excommunicat. cap.* 2. *de except.* & alijs iuribus. Sylueſter *ſup. d. num.* 2. *effect.* 5. Nauarrus *ſupr. numer.* 19. *&* 20. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 3. Quæ prohibitio intelligenda eſt de actiua, & paſſiua communicatione, ita vt non ſolum excõmunicatus ipſe teneatur aliorum fidelium communicationem vitare, ſed etiam ipſi fideles debeant eius communicationem fugere, iuxta moderationem tamen Extrauag. *Ad euitanda*; de qua ſæpius dixi. Cornexo *ſup.* §. 10. *dub.* 1. Nomine autem fidelium comprehenduntur hoc loco omnes baptizati, etiam aliàs excommunicati, aut hæretici. Layman. *ſup. num.* 16. Per *os* intelliguntur colloquia etiam ſecreta, ſiue per verba, ſiue per ſigna, aut per litteras, vel nuncios, oſcula amplexus, munerum donatio, vel receptio. Nauarrus *ſup. num.* 20. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 13. Per *orare* intelligitur omnis participatio cum excommunicato in Sacramentis, diuinis Officijs, & alijs orationibus, ſiue extra. Nauarrus *ibid.* Toletus *ſup.* Per *vale* ſalutationes, reſalutationes, honoris exhibitiones quales ſunt excommunicato aſſurgere, detegere caput, locum dare in ſedili &c. Suarez *ſupr. diſp.* 15. *ſect.* 1. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. punct.* 6. §. 2. *num.* 4. Quamuis Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 4. Sayrus *ſup. num.* 7. & alij hoc reſtringat ſolum ad ſalutationem verbis factam, non ad alia ſigna honoris. Quorum ſententia ſolum admittenda eſt, quando ea fierent ad vitandum ſcandalum magni damni periculum, vel vt media ad conuerſionem excommunicati. Propterea licitum erit illi dicere *Deus te conuertat*, *Deus te illuminet &c.* Bonacina *ſup. n.* 4. In caſu etiam, quo liceat illi ſcribere, loco ſalutionis debemus dicere, *Spiritum ſanioris conſilij &cet.* Cornexo *ſupra* ex D. Antonino, & alijs. Nota tamen, quòd Diana *ſupra Reſolut.* 116. referens Henriquez, Coninch, Præpoſitum, Filiucium, & alios, tenet probabile eſſe non eſſe prohibitum reſalutare excommunicatum, etiã non toleratum, quia hoc non tam eſt ſalutare, quam ſoluere debitum ipſi, quia ipſe prius ſalutauit. Per verbum *communio* intelligitur primò omnis humanus, & ciuilis contractus, etſi enim tales contractus cum excommunicato initi ſæpius validi ſint (Sylueſter *in Summa verbo excommunicatio* 3. *num.* 7. Toletus ſupra) ſunt tamen illiciti: Sayrus *libro* 2. *capitul.* 13. Intelligitur etiam quæcunque communicatio in ſocietate cooperatione & habitatione. Cornexo *ſupra*. Vnde conſedere, conmanducare, condormire, collaborare, cooperari, ſi hæc fiant formaliter per modum ſocietatis, aut communicationis ſunt prohibita, ſecus verò ſi fiant caſu & aliquu, & materialiter ſolum. Suarez *ſupra diſput.* 15. *ſect.* 1. *numer.* 8. *&* 9. Bonacina *ſupra numer.* 5. Per *menſam* intelligitur communicatio in cibo, & potu, in eadem menſa formaliter; vt contingit in Monaſterijs, & Seminatijs in quibus, licet diuerſæ menſę ſint, diſpoſitæ in eodem refectorio, omnes tamẽ ei loco cenſentur adeſſe per modum ſocietatis. Cornexo *ſupra* Bonacina *ſupr. num.* 6. referens Auilam, Hentiquez, Sayrum, & alios. Vnde rectè infert eum qui ſcit in ſuo refectorio eſſe aliquem notorium percuſſorem clerici, peccare non recedendo. Idemque videtur dicendũ de magiſtro, vel lectore lectionem aliquam legentibus coram multis diſcipulis, ipſiſque audientibus, ſi vnus ipſorum ſit excõmunicatus vitandus. Auila 2. *par. cap.* 6. *diſp.* 11. *dub.* 3. *concl.* 8. Bonacina *ſup. punct.* 3. §. 2. *num.* 12. Licet oppoſitum teneant Suarez *ſuprà diſput.* 12. *ſect.* 2. *num.* 5. & Naldus *in Summa verbo excommunicatio num.* 30. *& verbo legere num.* 7.

43 Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, vt dixi, iuxta moderationem Extrauagantis *Ad euitanda*, de qua ſupra *numero* 5. Ex quibus habetur, quod licet excommunicatus ipſe quicunque ſit, non poſſit in aliquo ex prædictis caſibus cum alijs cõmunicare abſque peccato, alijs tamẽ poterunt cõmunicare cũ illo, ſi ſit toleratus, ideſt ſi nõ ſit, vel tã notorius clerici

percuſſor, quod nulla tergiuerſatione celari poſſit, vel nominatim denunciatus, ſeu publicatus, ſolùm enim hoc duplex genus excommunicatorum euitare tenemur, propterea namque vocantur excommunicati vitandi, ſeu non tolerati. Hoc verò peccatum ex parte ipſius excommunicati cum alijs communicantis, regulariter, & per ſe ſolum erit veniale, quia materia cenſetur leuis. Suarez *d. diſp.* 15. *ſect.* 2. *n.* 4. Cornexo *ſup. dub.* 1. Dixi *regulariter*, quia ſi id fiat ex contemptu clauium Eccleſiæ, tunc ob grauem iniuriam, quæ Eccleſiæ fieret, eſſet mortale, iuxta dicenda inferius. Dixi *per ſe*, non ſolum, quia per accidens ratione neceſſitatis excuſari poteſt excommunicatus cum alijs communicans etiã à veniali, iuxta dicenda inferius, ſed etiam, quia ſi excommunicatus toleratus communicet cum alijs nõ ſe ſe ſponte ingerendo, ſed ab ipſis inuitatus, aut prouocatus excuſari ſimiliter poterit à veniali. Nam cum in dicta Extrauaganti *Ad euitanda* conceſſum ſit fidelibus priuilegium communicandi cum excõmunicatis toleratis, conſequenter etiam dici debet idem priuilegium indirectè concedi ipſis excommunicatis eo caſu. Bonacina *ſup. punct.* 6. *§.* 1. *num.* 1. Layman. *ſup. cap.* 4. *num.* 6.

44 Alij etiam fideles cum excommunicatis vitandis in prædictis caſibus extra diuina communicantes ſolum peccant venialiter, iuxta dicta ſupra *num.* 43. Excipe, vt ibi dixi, quando adeſt contemptus excõmunicationis, aut clauium Eccleſiæ, quia tunc peccarent mortaliter. Nauarrus *ſup. n.* 29. Cornexo *d. dub.* 1. Incurrunt etiam, iuxta ſæpius dicta excommunicationem minorem. Quando autem excommunicatio eſſet poſita etiam contra participantes, tunc communicare cum ſic excommunicato eſſet peccatum mortale, & incurreretur excommunicatio maior. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 17. Toletus *dicto cap.* 17. *num.* 3. Cornexo *ſup.* Nota tamen, quod hæc excommunicatio in participantes non eſt lata à iure, ſed ſolum imponitur ab homine, & per ſententiam ſpecialem nominandos eos, cum quibus communicatio prohibetur, & monitione canonica præmiſſa, *ca. ſtatuimus de ſent. excommunicat. in* 6. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *ar.* 4. Suarez *ſup.* Tollitur etiam ab eodem à quo tollitur principalis. Toletus *ſup. cap.* 16. *num.* 7. Similiter etiam quando communicatio eſſet, vt dicitur, in crimine crimino ſo cum excommunicato, tunc cum illo communicans incurreret etiam excommunicationem maiorem, & peccaret mortaliter, *cap. ſi concubinæ*, *& cap. nuper de ſent. excommunicat.* Sotus *ſup.* Cornexo *ſup.* Bonacina *d. punct.* 6. *§.* 1. *n.* 8. Requiritur autem ad incurrendam hanc excommunicationem, primò, quod talis excommunicatus ſit vitandus, ſecundò, quod communicatio ſit cooperando crimini, vel contumaciæ, propter quam lata eſt contra eum excommunicatio, ſeu propter quam contraxit excommunicationem, poſtquam illam contraxit, vt aliquis præbeat auxilium, fauorem, vel conſilium excommunicato propter retentionem concubinæ, vel non reſtitutionem bonorum ne ea faciat, quæ illi præcipiuntur. Tertiò, vt id faciat ſcienter, ſciens videlicet illum eſſe excommunicatũ propter tale crimen, *cap. nuper* relatum. Nauarrus *d. cap.* 27. *n.* 112. Bonacina *ſup. n.* 9. Adde, nec ſufficere, quod excommunicatus cum quo participatur ſic quomodocunque vitandus, ſed vt ſit nominatim excommunicatus, quia de hoc eſt ſermo in *d. cap. nuper.* Sanchez *lib.* 2 *in decalog. cap.* 10. *n.* 50. Abſolutio etiam ab hac excommunicatione acceſſoria pertinet ad eum ad quem ſpectat abſolutio principalis. Layman. *ſup. cap.* 3. *num.* 1.

45 Sunt tamen aliqui caſus, in quibus ſine aliqua culpa etiam veniali, aut aliqua excommunicationis, etiam minoris, pœna, licitum eſt communicare cum excommunicato, quantumuis vitando, & non tolerato, vt deciditur à Gregorio ſeptimo *in cap. quoniam multos* 11. *quæſt.* 3. quos communiter Doctores in hoc verſiculo comprehendunt: *vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.* Per *vtile* intelligitur vtilitas ſiue ſpiritualis, ſiue corporalis ipſius excommunicati, vel participantis cum illo. Ita quod ea interuenient licitè cũ ipſo communicare poſſumus. Vaſquez *de excommunicat. dub.* 9. Cornexo *ſup. d. §.* 10. *dub.* 2. Vnde non ſolum Concionator habere poteſt concionem coram ipſo, ſed etiam poſſunt fideles eum hortari vt reſipiſcat, & ad meliorem frugem ſe recipiat, etiam ſi alia verba intermiſceantur, vrbaniter ſalutetur, aut ſi ad ipſum ſcribatur, ſalutatione ordinaria in principio epiſtolæ præmiſſa id fiat ordinatè tamen ad ipſius reſipiſcentiam. *cap. cum voluntate de ſent. excommunicat.* Sylueſter *in Summa verbo excommunicatio* 5. *num.* 4. Nauarrus *ſup. cap.* 27. *num.* 26. Bonacina *ſup. §.* 2. *num.* 10. Addit Cornexo ſupra ex Sayro etiam pro vtilitate ſpirituali alicuius tertij poſſe nos communicare cum excommunicato. Addendum, quod quia vt dixit Sylueſter *ſup.* in hoc habenæ laxandæ non ſunt, ideo ad hoc, quod ratione vtilitatis poſſimus cum excommunicato communicare, oportet, quod hæc vtilitas ſiue ſpiritualis, ſiue temporalis noſtra, vel ipſius excõmunicati, ſit notabilis, vt Laymanus *ſup. cap.* 2. *num.* 16. *§. Itaque primo* dixit, ideſt, vt ſit moralis quædam neceſſitas ad melius eſſet, vt ait Suarez *ſup. diſp.* 15. *ſect.* 3. *num.* 10. Addit idem *num.* 11. etiam ipſum excommunicatum ob ſimilem vtilitatem ſuam quæ moralis neceſſitas ad melius eſſe cenſeatur, poſſe cum alijs communicare. De lectore etiam, vel magiſtro, quod propter vtilitatem diſcipuli excommunicati coram eo legere poſſit lectionem Theologiæ, & ipſi reſpõdere ad dubia, tenet Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 4. Sed iure non admittitur hoc ab alijs, niſi intercederet dicta notabilis vtilitas.

46 Per particularium *lex* intelligitur lex matrimonij. Vnde vxor non peccat cohabitando cum marito excommunicato etiam non tolerato, nec communicando cum illo tam in petitione, & redditione debiti, quam in gubernatione domus, cõmuni menſa, familiari colloquio, *cap. quoniam multos* 11. *quæſt.* 3. Sanchez *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 14. *n.* 4. Cornexo *ſup.* Similiter vir non excommunicatus communicare poteſt cum vxore excommunicata, propter æqualitatem mutuæ obligationis inter coniuges ad omnia obſequia. Sanchez *ſup. n.* 16. Cornexo *ſup.* Diana *ſup. Reſolut.* 122. *&* 123. Apud quos alia ad intentum, quæ quia Regularibus minus neceſſaria ſunt, prætermitto.

47 Per particulam *humile* intelligitur quicquid pertinet ad ſubiectionem, ita ſcilicet vt qui alteri ſubijciuntur, vt ſunt filij reſpectu parentum, famuli reſpectu dominorum, &, quod propriùs ad nos ſpectat, ſubditi reſpectu ſuorum Prælatorum, poſſint cum eis quantumuis excommunicatis communicare. *cap. quoniam multos.* Syluester *ſupra verbo excommunicatio* 5. *num.* 4. Bonacina *d. §.* 2. *num.* 25. Sed quod attinet ad Religioſos reſpectu ſuorum Prælatorum, cum iuxta dicta *tomo primo capit.* 4. *num.* 38. ſubditus non teneatur obedire ſuo Prælato excommu-

nicato

nicato vitando, imo nec debeat id facere, niſi forſan ex vrbanitate (quid quid dicat Bonacina *ſupr. numero 26.*) ideo hæc communicatio, quæ permittitur Religioſo cum ſuo Prælato excommunicato vitãdo non eſt in ratione Prælati cum nullum actum Prælatus ipſe exercere poſſit, cum ſit ſuſpenſus ab Officio, ſed ſolum videtur eſſe illa, quæ ratione habitationis vitari moraliter non poteſt. Suarez *ſupra diſputat. 15. ſect. 7. num. 2.* Diana *ſupr. reſolut. 127.* Quo ſenſu accipiendus Cornexo *ſupra §. Reſpondetur. Clericos.* Solum ergo ille qui eſt ſibi ad corporale obſequium deputatus poterit familiariter communicare cum ipſo, & ipſe cum illo, non titulo prælationis, ſed quaſi ſeruitutis, vel neceſſitatis, ſicuti poſſet facere quilibet alius Religioſus eodem modo excommunicatus Suarez *ibidem*. Idem dicendum eſt è contra de Prælato reſpectu Religioſi excommunicati non tolerati, ſcilicet non poſſe communicare cum illo niſi caſu neceſſitatis, vel notabilis vtilitatis, aut quantum ſpectat ad paternalem gubernationem, & regimen ipſius. Graſſius *in decіſ. aur. lib. 4. capitulo 13. numero 9.* Suarez *ſupra numero 5.* Serui autem Religioſorum generaliter loquendo communicare poſſunt cum illis, etiam ſi excommunicati ſint non tolerandi, ex *d. capitulo quoniam multos.* Bonacina *d. §. 2. num. 31.* Quod intellige, etiam ſi ſeruitus fuiſſet poſterior excommunicatione, prout plures probabiliter exiſtimant. Coninch. *diſput. 14. dub. 12. num. 129.* Hurtadus *diſp. 9. de excommunicat. diff. 4. n. 24.* Idem dicendũ è contra quando ipſi ſerui ſunt excommunicati, ius enim quod conceſſit huiuſmodi priuilegium ſeruis reſpectu dominorum ſuorum idem videtur conceſſiſſe dominis reſpectu ſeruorum, quia in correlatiuis diſpoſitum in vno habet locum etiam in alio. Vaſquez *de excommunicat. dub. 9.* Bonacina *ſupra num. 38.* Qui verò intelligantur nomine filiorum, cum dicitur filios poſſe communicare cũ patre excommunicato, latè tractent Auctores relati. Solum aduertendum ad intentum noſtrum, quod cum Magiſter nouitiorũ ſit veluti pater ſpiritualis ipſorũ, quidquid dicitur de communicatione patris excommunicati cum filijs, & è conuerſo, dici etiam debet de Magiſtro nouitiorum, & ipſis nouitijs. Bonac. *ſup. n. 39.*

48 Per particulum *res ignorata* denotatur, à peccato, & excommunicatione, quæ incurritur ob communicationem cum excommunicato vitando, excuſare ignorantiam inuincibilem, vel inaduertentiam iuris, vel facti. Syluester *ſupra verbo excommunicatio 5. nu. 4.* Cornexo *ſupr.* Qualiter autem dubius an alius ſit excommunicatus vitandus non teneatur illum euitare, dixi ſupra verbo *dubia Regularia n. 15.* Vide Nauarrum *ſup. c. 27. n. 27.* Nec ſufficit ad hoc vt euitetur ſcientia quæ per Sacramentum Confeſſionis habetur quia id quod ſola Confeſsione ſcitur cenſetur ignoratum. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſupr. n. 45.* Nec etiã requiritur, quod perſonaliter viderit excommunicatũ publicè denunciari, aut publicè percuſiſse Clericum ſed ſufficit, quod de hoc ſit fama publica, vel id aſſeratur à fide dignis, aut ab ipſomet excommunicato. Syluester *d. n. 4. et 28.* Cornexo *ſupr.* Quem verò ſemel ſcio eſse excommunicatum vitandum ſemper debeo ipſum vitare, donec mihi conſter de ipſius abſolutione, niſi ipſe aliàs ſit, pius, & fide dignus, ac dicat ſe eſse abſolutum, aut non ſeruet excommunicationem. Syluester *ſupra num. 26.* Nauarrus *ſupr. nu. 36.* Cornexo *ſupra*.

49 Per particulam *neceſse* denotatur, neceſſitatem tam ipſius excommunicati, quam aliorum, ſiue extrema ſit, ſiue ſolum grauis, ſiue Spiritualis, ſiue corporalis, excuſare communicantem cum excommunicato vitando à peccato, & excommunicatione incurrenda. Ita enim colligunt ex *d. capit. quoniam* Autores relati. Explicanda porro videtur de neceſſitate notabili ſicut in ſimili dixi circa particulam *vtile*. Vnde quamuis Nauarrus *ſupra num. 27.* eam vocet magnam neceſſitatem, melius tamen Suarez *d. diſputat. 15. ſect. 3. numero 8.* eam appellat alicuius momenti, & grauitatis. Vnde ad noſtrum intentum plures aſſerunt Religioſos poſſe poſtulare eleemoſynas etiam ab excommunicato vitando. Bonacina *ſupra numero 59.* ex Sayro, & Auila. Præſertim cum poſtulare alicui eleemoſynam ſit ſuadere illi opus charitatis, miſericordiæ, vel beneficentiæ, quod non eſt prohibitum cum excommunicato.

50 Quamuis autem contenta in prædicto verſu *vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe* aliqui credant ſolum excuſare à communicatione in politicis, ſeu humanis, non à Communicatione in diuinis (Syluester *ſupra numero 5.* Toletus *ſupra numero 6.*) plures tamen alij ea extẽdunt etiam ad communicationem in diuinis, quia dictum *capitulo quoniam multos* generaliter loquitur. Sã *in Summa verbo excommunicatio numero 44.* Auila *part. 2. capitulo 6. diſputat. 11. dub. 6.* Cornexo *ſupra* Layman *d. capitulo 2. numer. 16. §. deinde*, & alij. Illud tamen certum communicationem in crimine crimino ſo, de qua ſupra *numer. 44.* nullatenus permiſſam eſse, quibuſcunque Layman. *ibid.* & alij.

51 Quamuis etiam aliquorum ſententia ſit excommunicato nõ teneri debitorem ſoluere debitum, ſaltem citra extremam neceſſitatem (Leſſius *lib. 2. capit. 16. dub. 9. numero 77.* Naldus *in Summa verbo excommunicatio numero 32.*) probabilius tamen eſt contrarium, cum nullo iure naturali, aut humano debitor excludatur à ſolutione talis debiti. Etſi enim *capitulo nos Sanctorum, & capitulo iuratos 15. quæſt. 6.* declaretur, eos qui obnoxij erant alicui titulo fidelitatis, aut iuramenti liberari à tali vinculo ſi is inciderit in excommunicationem, & faueat *capitulo grauem de pœnis* ibi tamen non eſt ſermo de debitis realibus pecuniarum &cet. ſed de debitis ſubiectionis, ſeu de debitis ſolis verbis contractis. Toletus *ſupra d. capitulo 13. num. 7.* Auila *part. 2. capit. 6. diſp. 11. dub. 4.* Diana *ſup. Reſolut. 130.*

52 Religioſus quoque, & quicumque alius excommunicatus maiori excommunicatione, in ea per annũ perſeuerans, tanquam ſuſpectus de hęreſi inquiri poteſt ab Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis. Colligitur ex *capit. grauem de pœnis*, & ex Concil. Trid. *ſeſs. 25. capit. 3.* Tol. *ſup. num. 10.* Nal. *in Summ. verbo excommunicatio num. 41.* Quodſi citatus ad ſe purgandum de tali ſuſpicione non ſe purget ab illa, tunc iterum excommunicatur; &, ſi per annum inſordeſcit reputatur vt hæreticus *Cap. cum contumacia de hæretic. in 6.* Toletus *ſupra num. 11.* Naldus vt ſupra. Apud quos alia ad intentum. Huiuſmodi etiam excommunicatus per annum in ſordeſcẽs priuari poteſt beneficijs, quæ obtinet. Abbas, & Doctores *in cap. cum bona de ætat. & qualit.* Toletus *ſupr. num. 9.* Suarez *diſp. 17. ſect. 1. numer. 7.* Habetur etiam *ex capitulo rurſus & ca. quicumque 11. quæſt. 3.* quod ſi excommunicatus intra annum cauſam ſuã purgare contempſerit, poſtea nõ audiatur. Nauarrus *in Man. cap. 27. numer. 13.* Suarez *ſupra*. Qualiter autem per annum inſordeſcens non gaudeat generali abſolutione, quæ in reſcriptis Pontificis præmitti ſolet, dixi ſupra verbo *Benefi-*

cium n. 9. Quid verò tequiratut ad dictam inſordeſcentiam, agit Naldus *ſup. n.40.*

53 Nec ſolum viuens, ſed etiam mortuus punitur ab Eccleſia excommunicatus. Si enim ante abſolutionem obtentam deceſſerit, priuandus eſt Eccleſiaſtica ſepulrura, *cap. ſacris de ſepulturis*, & Clem. 1. *eod. tit.* Er ratio traditur à Pontifice, vt quibus non *communicamus viuis, neque mortuis communicemus.* Cornexo *ſupr. ſ. 8. dub. 1.* Layman. *ſupr. num. 19.* Negatur etiam ipſis ſunebre Eccleſiaſticum Officium, propter eamdem rationem. Cornexo, & Layman. *ibid.* Per Eccleſiaſticam vero ſepulturam intelligitur ſepultura in loco Sacro, ideſt in Eccleſia, vel Cœmeterio, vel alio loco ad ſepulturam, vel diuina Officia peragenda legitima auctoritate deſtinato. Cornexo *ſupr.* Bonacina *ſupr. ſ. 3. num. 3. & 4.* Non autem in loeo proximo Cæmeterio, vel Eccleſiæ, qui non eſt locus Sacer. Cornexo, & Bonacina *ibid.* Caſu ergo quo in loco Sacro ſepultus eſſet excommunicatus extumulari debet, & poni in loco non Sacro. *cap. Sacris de ſepulturis.* Toletus *ſup. d. cap. 13. num. 9.* Cornexo *ſupr.* Qualiter verò hæc intelligantur ſolum de excommunicato vitando, ſeu non tolerato, & quod propter ſic excommunicati ſepulturam in loco Sacro violetur Eccleſia, ita vt indigeat reconciliatione, habes ſupra verb. *Eccleſia num. 12.* De quo etiam authores telati. Nota tamen, quod ſi talis excommunicatus dederit ante mortem ſigna contritionis, non ſolum tunc poteſt abſolui, & poſtea ſepeliri in loco Sacro, vt de ſe patet, quod intellige etiam ſi ſolum abſolutus fuerit à quolibet Sacerdote ob neceſſitatem, *cap. vlt. de ſepulturis* (Vgolinus *Tabul. 2. cap. 9. ſ. 5.* Suarez *ſup. diſp. 12. ſect. 4. num. 3.*) ſed etiam caſu quo ante mortem abſolutus non fuerit, nec per eum ſtetit quo minus abſolurionem conſequeretur, ſed ſigna contririonis dederit, poteſt poſt mortem abſolui, ſepeliri in loco Sacro, & frui ſuffragijs Eccleſiæ. *cap. à nobis 2. cap. ſacris de ſent. excommunicat.* Suarez *ſup.* Laymanus *ſupr.* Vnde declaratum eſt à S. Congregatione apud Barboſam *in Compend. Bullar. verbo excommunicatio*, quod ſi excommunicatus in mortis articulo dixit: *Confeſſione, Madonna Sanctiſſima aiutami*, Eccleſiaſticæ ſepulturę tradi debet. Sepelientes autem excommunicatum vitandum in loco Sacro non ſolum peccant mortaliter, quia communicant in diuinis cum excommunicato, nec ſolum incurrunt excommunicationem minorem, quam generaliter incurrunt omnes communicantes cum excommunicato non tolerato, ſed etiam ſi id ſaciant ſcienter, & ex præſumptione incidunt ipſo ſacto in excommunicarionem maiorem, à qua non poſſunr abſolui niſi prius ad arbitrium Diœceſani eis quibus irrogata eſt iniuria ſatisſactionem exhibuerint competentem. Ita enim habetur Clement. 1. *de ſepult.* Vgolinus *ſupra ſ. 6.* Suarez *ſup. num. 8. & ſequentibus.* Naldus *in Summa verbo excommunicatio num. 29.* Incurrunt etiam pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ſæculares, ſiue Regulares id facere præſumentes, ex *cap. Epiſcoporum de priuilegijs in 6.* Cornexo *ſup.* Vide & Theſaurum *in prax. par. 2. verbo Cenſura ca. 7. & 14.* Quinam autem cenſendi ſint ſepelientes excommunicatum, an videlicet quoquomodo ad id cooperātes &c. agunt Vgolinus, & Suarez relati, Naldus *ſupra, et verbo ſepultura n. 5.* Diana ſupra *Reſolat. 98.*

54 Circa hanc etiam materiam vide dicenda infra verbo *Interdictum*, verbo *Irregularitas.* & 4. to. verbo *Suſpenſio*.

EXEMPTIO REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

De illa remiſſiuè. n. 1.

Quid, & quotuplex ſit. n. 2.

Exemptio Regularium ab Ordinarijs an illis competat iure communi. n. 3.

Saltem ex priuilegijs Summorum Pontificum ea competit ipſis. n. 4.

Qualiter intelligenda, & à quibus Ordinarijs. numero 5.

Per quæ verba denotetur huiuſmodi exemptio. numero 6.

An illis Suſcipimus ſub defenſione, vel ſub protectione. *n. 7.*

An illis Suſcipimus in proprios filios, vel in ius S. Petri. *ibid.*

Quid quando Ordinarij procedunt contra Regulares in caſibus in quibus exempti ſunt. n. 8.

An quando procedunt per cenſuras. ibid.

An Ordinarij poſſint declarare excommunicatos Regulares exemptos. n. 9.

Declaratio S. Congregat. quoad hoc. ibid.

Quid habeatur ex Clementina 1. de priuilegiis. *ibidem.*

An Legati habeant prædictam facultatem. numero 10.

Quid de caſibus in quibus, vel ex decreto Concilij Tridentini, vel ex Conſtitutionibus Apoſtolicis Regulares ſubduntur Orbinarijs. n. 11.

Quid ſi Regulares habeant priuilegium in contrarium. ibidem.

Regulares non obedientes Ordinarijs in caſibus quibus illis ſubduntur à quibus puniendi. n. 12.

Declarationes S. Congreg. quoad hoc. 1. n. 3.

Citati Regulares ab Epiſcopo an teneantur comparere. num. 14.

An oſtendere priuilegium exemptionis. ibid.

Regulares ad tribunalia ſæcularia an aliquo prætextu trahi poſſint. 15.

Non prætextu grauaminis, aut violentiæ, vel etiam defenſionis. n. 16.

Quid de Iudice ſæculari oppoſitum faciente. ibid.

Quid quando Iudex Eccleſiaſticus, vel non adeſt, vel ſi adeſt non vult auxilium ferre. ibid.

Recurrere Regulares ad ſæcularia tribunalia abuſus quorumdam eſt. n. 17.

An liceat illis appellatio ad prædicta tribunalia. numero 18.

Quid de appellationibus tuitiuis. ibid.

Optima Soti doctrina. ibid.

An ſaltem auocatio cauſarum Regularium ad prædicta tribunalia licita ſit. n. 19.

1 DE hac re præter dicta cap. 11. ferè per totum, & ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, & verbo *Clericus*, & verbo *Delinquens Regularis*, & verbo *Epiſcopus*, alia addenda ſunt pro maiori ipſius notitia.

2 Eſt autem exemptio idem, quod liberatio, ſeu eductio alicuius à poteſtate alterius, & exemptus, qui potitur tali exemptione. Sylueſter *in Summ. verb. exemptio num. 1.* Ea verò prout ad Regulares ſpectat eſt duplex, alia ab Ordinariorum iuriſdictione, &

alia

alia à ciuili, ſeu ſæculari poteſtate. De vtraque ergo dicendum.

3 Et de priori loquendo, licet videatur iure communi cõpetere Regularibus, *ca. Quam ſit neceſſariam, & ca. nullam* 18. *queſt.* 2. oppoſitum tamen dicendum eſt, cum conſtet eo *ca. nullam* potius haberi contrarium illis verbis: *Clerici ſingulorum Monaſteriorum ſint in poteſtate Epiſcoporum*. Idemque ſupponitur ferme per totam illam *quæſt.* 2. *ca. hoc tantum*, *ca. Abbas. ca. quidam. ca. qui Religioſis. ca. de Monachis. ca. Cellulas. ca. ſi quis Abbas. ca. Abbates. ca. Monaſteria, ca. Abbatibus, ca. cognouimus ca. viſitandi. ca. non ſemel. ca. ſeruitium*, & alijs iuribus. De quo Campanile *in Diuerſ. iur. canon. Rubric.* 12. *cap.* 13. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 105. *num.* 1. & 2. Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſput.* 15. *quæſit.* 1. & 2. Limitant hoc Syluester *in Summa verbo Epiſcopus quæſt.* 7. Sanchez *to.* 2. *conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 9. *dub.* 1. *num.* 8. dicentes, Regulares iure communi exemptos eſſe à lege Diæceſana Epiſcopi. 11. *quæſt.* 1. *cap.* 1. *et quæſt.* 3. *cap. inter. cætera, et* 18. *quæſt.* 2. *ca. quam ſit. et* 16. *quæſt.* 1. *ca. placuit*, non autem à lege iuriſdictionis, prout ex prædictis iuribus *et ca. obitum diſtin.* 61. *ca. omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7. & alijs colligitur. Limitandum etiam videtur, vt ſcilicet, dicatur monachos iure communi exemptos eſſe ab Ordinariorum, iuriſdictione, quantum ſpectat ad Regulæ obſeruantiam. Ita enim ſupponitur in *d. cap. nullam*, vbi dicitur, ea quæ pertinent *ad diuini cultus reuerentiam, vel vtilitatem Monaſterij* ad Abbatem ſpectare, idque conſtat ex præſenti vſu Eccleſiæ ea: enim Monaſteria, quæ Ordinarijs ſubdita ſunt, ſubdũtur quoad Regularem obſeruantiam ſuis Prælatis, vt dixi ſupra verbo *Epiſcopus* quoad Regulares *num.* 26. *et* 16.

4 Quiquid autem de hoc ſit certum eſt, ſaltem ex priuilegijs Sedis Apoſtolicę omnes ferme Regulares ab Ordinariorum iuriſdictione exemptos eſſe, vt conſtat ex varijs ipſorum priuilegijs, quæ prolixitatis vitandæ cauſa prætermitto, & ſupponunt Authores relati. Specialiter Carmelitæ eam habent à Clemente 4. Ioanne 22. Clemente 6. Sixto 4. & alijs Summis Pontificibus, vt videre eſt in Mari magno Ordinis, Bulla ſcilicet eiuſdẽ Sixti 4. quæ incipit *Dũ attenta*, & extat in Bullario Rodriguez t. 1. in eodem Sixto *num.* 37. & agnoſcit Tamburinus *dicta diſp.* 15. *quæſi.* 4. *num.* 19. Qui etiam refert ibidem exemptionem noſtrorum Patrum Diſcalcearorum, & eo *quæſit.* 4. exemptiones per diuerſos Summos Pontifices conceſſas Ordinibus Baſilianorum, Canonicorũ Regularium, Caſſinenſium, Cluniacenſium, Camaldulenſium, Vallumbroſanorum, Ciſtercienſium, Celeſtinorum, Sylueſtrinorum, Oliuetanorum, Montis Virginis, Præmonſtratenſium, Cartuſianorum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini, Cruciferorum, Seruitarum, Minimorum, Ieſuitarum, Theatinorum, Clericorum Regularium de Somaſcha, Miniſtrantium infirmis, Scholæ pię, Fratrum B. Ioannis Dei, & aliorum. Idem intentum proſequitur Barb. ſupra dicta *Allegat.* 105. & Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regular. verb. exemptio.* Aliorum verò Ordinum Regularium, quos Auctores iſti prætermiſerunt, exemptio, conſtare poteſt, tum ex dictis 2. *to.* tum ex Compendijs ipſorum priuilegiorum.

5 Circa quæ priuilegia, & pro praxi Regularium circa ipſa, aliqua animaduertenda ſunt. Primùm, quod quamuis in ea graui quæſtione qua quæritur, quid nomine Ordinariorum in priuilegijs exemptionis Regularium intelligendum ſit, an ſcilicet ſolus Epiſcopus, vel Archiepiſcopus, & eorum Vicarius, an etiam Legati Papæ, dixerim dicto *cap.* 11. *num.* 18. Legatos à latere non comprehendi, præſertim propter litteras ſuarum Legationum, nunc verò addendum, etiam ſtando in vi iuris communis, poſſe dici non cõprehẽdi dictos Legatos à latere, eo quod *cap. Abbatem de elect. in* 6. *et ca.* 1. *de verbor. ſignificat. etiam in* 6. quoad iuriſdictionem in exemptos parificatur Legatus à latere Papæ, Sanchez *ſupra num.* 19. Quod ſecus videtur dicendum de alijs Legatis, ſeu Nuncijs Apoſtolicis, illi enim Ordinarij ſunt, & nomine Ordinarij comprehenduntur. Syluest. *in Summa verbo exemptio. num.* 1. Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. c.* 25. Vide dicenda infrà *nu.* 10. ex priuilegio Clem. 4. pro Minoribus.

6 Secundum, quia verba, quæ in prædictis priuilegijs legi ſolent varia ſunt, & multiplicia, ideo dicendum, ea, quæ ſufficienter probant hanc exemptionem ab Ordinarijs, quantum colligi poteſt ex *cap. ſi Papa de priuileg. in* 6. in primis eſſe illa, vel illis ſimilia, quæ in Bulla Ioannis 22. ſupra relata pro exemptione Ordinis Carmelitarum leguntur: *A cuiuſcunque Diæceſani, et cuiuſlibet alterius poteſtate, iuriſdictione, et dominio omnino eximimus*. Bacconius *in* 4. *dist.* 25. *quæſt.* 14. *art.* 1. Syluester *ſupra quæſt.* 4. Barboſa de *Offic. et poteſt. Epiſcopi Allegat.* 123. *num.* 11. Deinde illa, eximimus *cum plena libertate*. Syluester *ibid.* Eraſmus Cochier *de Iuriſdictio. Ordinar. in exempt. par.* 1. *quæſt.* 9. Item illa, *Eccleſia, ſeu Religio gaudeat libertate Eccleſiæ Romanæ*. Syluester, & Cochierius *ibid.* Similiter illa, quod Epiſcopus non audeat illic *Cathedram collocare*, ſeu aliquod imperium exercere. Syluester, & Cochierus *ibid.* Sanchez *ſupra num.* 4. Pariter illa (quibus etiam ſimilia in dicto priuilegio Ioannis 22. reperiuntur) *ſoli Romano Pontifici, vel Sedi Apoſtolicæ immediatè, aut ſine medio ſubijcimus, aut ſubiacere volumus*. Syluester, & Sanchez *ſup.* Ac illa, *recipimus in proprios, ſeu ſpeciales ſubiectos*. Syluester, & Sanchez *ſup.* ac Barboſa etiam *ſup. n.* 20.

7 Secus verò dicendum ſi ſolùm dicatur *ſuſcipimus ſub defenſione*, quia hoc non denotat exemptionem ab Ordinarijs. Syluester *ſup.* Idem dici debet de verbis *ſuſcipimus ſub protectione*, quia ita habetur expreſsè *in c. ex parte* 2. *de priuilegijs.* Et ſane rationabiliter, cum protegere idem ſit, quod defendere, & protectio non ſit ſignum ſuperioritatis, cum conſtet milites protegere ciuitatem, & Imperatorem dici Protectorem Eccleſiæ Rom. in Clem. 1. *de iure iurando*. De quo bene Barboſa *ſup. nu.* 26. & Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 15. *quæſit.* 5. *à num.* 15. Verba etiam illa *ſuſcipimus in proprios filios* non probant hanc exemptionem, vt expreſſe habet *cap. ſi Papa* relatum. Syluester *ſup.* Barboſa *num.* 20. Tamburinus *num.* 13. Quando autem illa verba *ſuſcipimus in Ius ſancti Petri*, vel ſimilia, arguant exemptionem ab Ordinarijs, & quando non, ac de concordia *cap. recepimus de priuileg.* & *ca. ſi Papa de priuilegijs in* 6. quæ contraria videntur, docte agit Barboſa *ſup. num.* 15. & ſequentibus, quem ſequitur Tamburinus *ſup. num.* 4. & ſequentibus.

8 Tertiùm, quod ſi in illis rebus, in quibus Regulares exempti ſunt ab Ordinariorum iuriſdictione procedunt contra illos, proceſſus, & omnia geſta prorſus irrita, & inania ſunt, iuxta dicta ſupra verbo *Cauſa Iudicialis Regularium numero* 15. Adde, hoc

etiam intelligi, etiam in caſu, quo id prætenderent facere Ordinarij eo quòd Prælati Regularium eſſent negligentes in eorum punitione, iuxta dicta *ibid. num.* 16. Adde, etiam ſi procedant per cenſuras, quia tales cenſuræ ex defectu iuriſdictionis ſunt nullæ in vtroque foro. Sanchez. *ſup. num.* 28. Maxime, quia priuilegijs plurium Religionum id expreſsè continetur, vt in priuilegio Ioannis 22. relato pro Carmelitis, confirmato per Clem. 6. & Sixtum 4. de quo Bacconius noſter *in 4. diſt.* 25. *quæſt.* 14. *ar.* 4. vbi ſic: *Ita quod nec locorum Ordinarij nec alia quæuis perſona Eccleſiaſtica in Vos, & Ordinem veſtrum, perſonas Eccleſias, Oratorias, domos, & loca prædicta vt potè prius exempta, poſſint excommunicationis, ſuſpenſionis aut interdicti promulgare ſententias.* Et in priuilegio Pauli 3. anno 1549. pro Ieſuitis, quod refert Sanchez *ibid.* Ac in priuilegijs Martini 5. & Eugenij 4. pro Prædicatoribus, & Sixti quarti pro Minoribus, quæ refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo exemptio numero* 15. 16. & 23. Quod etiam intellige, adhuc in caſu dato, quod Ordinarij ignorarent, aut prætenderent ignorare, aut ignoraſſe exemptionem Regularium. Nam auocatio cauſæ cum clauſula irritante hanc vim obtinet, vt acta à Iudice prohibito etiam ignorante ſint ipſo iure nulla, vt ex multis probat Couarrubias *quæſt. pract. cap.* 9. *num.* 7. Atqui in præſenti priuilegia Religionum afferunt clauſulam irritantē, vt videre eſt in dictis priuilegijs Ioann. 22. Clem. 6. & Sixti 4. pro Carmelitis, illis verbis: *Quod ſi forſan quidquam contrarium à quocunque fuerit attentatum, illud omnino irritum ſit, & inane,* & Pauli 3. pro Ieſuitis, *eo ipſo irrita, & nullius roboris ſit.* Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 25. Sanchez *ſupra.*

9 Nec etiam poſſunt præſati Ordinarij declarare excommunicatos Regulares exemptos, etiam in caſu quo illi notoriè in excomunicationem incidiſſent, iuxta dicta eo *c.* 11. *nu.* 15. ex Peirinis. Quod & ſequuntur Diana 3. *par. Tract.* 2. *de dub. Regul. Reſol.* 35. Vulpius *in praxi for. Eccleſiaſtic. cap.* 42. & alij. Et ratio, eſt quia talis declaratio eſt actus iuriſdictionis, cū debeat fieri cognita cauſa iudicialiter, imo & ſæpius citata parte, præſati autem Ordinarij nullam iuriſdictionem exercere poſſunt in exemptos. Poſſunt tamē Ordinarij Religioſum exemptum excommunicatum vitandum, vel quia eſt publicus percuſſor Clerici, vel quia à ſuo Prælato eſt denunciatus vt talis, denunciare illum ſuis ſubditis, ad hoc enim non eſt exercere iuriſdictionem in illum, ſed monere ſuos ſubditos de obligatione, quam habent ſic excommunicatum vitandi. Hoc enim ſenſu accipio declarationem Sacr. Congregat. in vna Liman. 29. Ianuarij 1633. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus.* 1. in qua habetur, Epiſcopum poſſe Regularem exemptum, qui ob notorium delictum in cenſuras incidit, denunciare pro publico excommunicato, vt talis ab omnibus euitetur. Eodem etiam ſenſu accipiendi ſunt Barboſa *ſupra Allegat.* 105. *numer.* 73. & Tamburinus *d. diſp.* 15. *quæſt.* 7. *numer.* 38. dum dicunt poſſe Epiſcopum declarare Regulares exemptos excommunicatos, quando notoriè eſſent tales, prout melius explicat Sanchez *ſupra numero* 29. Imo etiam videtur poſſe Ordinarios declarare excommunicatos Regulares Sacramenta Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis miniſtrantes, aut matrimonia ſolemnizantes, aut excōmunicatos in certis cauſis abſoluentes, iuxt. Clem. 1. *de priuileg.* §. 1. vbi id expreſſe habetur, vt tenet Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſt.* 2. *Sixti* 4. §. 10. *nu.* 13. cum alijs, quos refert. Nec per priuilegia poſteriora Ioannis 22. Clēmentis 6. Sixti 4. Martini 5. Eugenij 4 & Pauli v. relata cenſebitur hoc ius reuocatum, niſi de eo in ipſis expreſſa mentio fiat, quia eſt decretum Concilij Generalis. Vienenſis ſcilicet, cui non derogatur, vt ſæpe dixi, niſi de eo mentio expreſsa fiat.

10 Nec ſolùm Epiſcopi, Archiepiſcopi, aut alij communiter dicta Ordinarij carent poteſtate ferendi cēſuras in Regulares exemptos, ſed etiam Legati, (Legatis à latere exceptis) Delegati, vel Subdelegati Apoſtolici, ex conceſſione Clementis 4. pro Minoribus in Bulla *Exigentibus*, quam refert Rodriguez *in to.* 1. *Bullar. in Clem.* 4. qua gaudent tam ipſi Minores, quam alij Ordines cum ipſis priuilegiorum communionem habentes. Limitat hoc idem Pontifex, niſi prædicti Legati, Delegati &c. in ſuis litteris mentionem facerent huius indulti, & Ordinis Minorum. Addit Nouarius *in lucern. Regular. verbo excommunicare num.* 8. Regulares non comprehendi in excommunicationibus in communi fulminatis etiam à Legatis à latere, niſi ſpecialiter in ipſa nominentur. Refertque Rodriguez *to.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 59. *art.* 5. in quo nihil tale reperio.

11 Cum autem dico Epiſcopos, & alios Ordinarios non poſse cenſuras ferre in Regulares exemptos, non ſolum intelligendum eſt pro caſibus, in quibus ipſi Regulares eiſdem ſubditi non ſunt, vt ex dictis patet, ſed etiam pro illis, in quibus ex Concilio Tridentino, aut alijs Cōſtitutionibus Summorum Pontificum illis ſubijciuntur, de quibus egi ſupra verbo *Epiſcopus.* Niſi expreſsè talis facultas ferendi cenſuras illi concedatur, aut ipſi Regulares non habeant priuilegium incontrarium, quale dixi ſupra *num.* 8. habere Carmelitas, Prædicatores, Minores, Ieſuitas, & alios cum ipſis communionem priuilegiorum habentes. Quod ſic declaratur. Quod, vel ex Concilio Tridentino, vel ex alia Conſtitutione Pontificia conceditur Ordinarijs poteſtas in Regulares exemptos cum facultate procedendi contra illos per cenſuras (prout in eodem Concil. cernitur *ſeſſ.* 22. *in decret. de obſeruand. et vitandum celebratione Miſſæ* quo ad hoc, quod eſt non celebrare in Oratorio priuato, vel omnino extra Eccleſiam, *et ſeſſ.* 25. *cap.* 5. quoad clauſuram Monialium: & *c.* 16. quoad reſtitutionem bonorum Nouitiorum reſipiſcentium à Religione) tunc præſati Ordinarij per dictas cēſuras procedere poſſunt contra Regulares quantumuis exemptos, & priuilegiatos, propter auctoritatem illis conceſſam, cum abrogatione præſertim priuilegiorum. Ita cōmuniter Doctores. Quando verò ipſis Ordinarijs conceditur poteſtas ſuprà Regulares exemptos ſine facultate expreſſa procedendi cōtra illos per cenſuras, prout cernitur in multis caſibus, quos retuli ſupra verbo *Epiſcopus*; tunc, etſi poſſint per cenſuras procedere contra Regulares non habētes priuilegiū in cōtrarium, quia cui iuriſdictio data eſt, ea quoque conceſsa videntur, ſine quibus ea explicari non poteſt. *l.* 2. *ff. de iuriſd. omn. iudic. c. paſtoralis, c. præterea de Offic. delegat.* non tamen poſsunt per cenſuras procedere contra Regulares habentes priuilegium in contrarium. Colligitur clare ex *c.* 1. *de priuileg. in* 6. *verſ. In eos autem*, vbi cum decretum fuiſset Epiſcopum habere iuriſdictionem in exemptos in aliquibus caſibus, ſubdit textus: *In eos autem, quibus ne interdici, ſuſpendi, vel excommunicari à quoquam valeant à Sede Apoſtolica eſt indultum (ſicut ſunt Religioſi*

quam

Digitized by Google

quã plures)in quorum priuilegijs continetur,ne quiſquam Epiſcopus vel Archiepiſcopus Monaſteriorũ ſuorum Monachos pro vlla cauſa,vlloue loco interdicere,ſuſpendere, vel excõmunicare præſumat, ijdem Ordinarij iuriſdictionẽ ſuam quantum ad iſta, vbicunque illi fuerint,penitus exercere non poſſunt. Hæc ibi. Ex quibus elicitur vel à ſimili idem in noſtro propoſito dicendum. Colligo id ſecundò ex declaratione S.Congregationis de anno 1587. quam retuli *tom.1.cap.25.num.35.* & referunt Rodriguez *to.1. quæſt.Regul.q.45.art.2.in fin.* & Suarez *to.4. de Relig.Tract.8.lib.1.cap.10.num.27.* in qua dicitur: *Regulares adeuntes Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non poſſint excommunicari, & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna:* vbi clarè habetur tradita doctrina. Quæ & confirmatur, quia cum Concil.Trident. in aliquibus caſibus, in quibus Regulares ſubijcit Ordinarijs, expreſsè tribuat hanc facultatem procedendi contra illos per cenſuras, in alijs verò non, intelligi datur quòd in iſtis non vult Concilium procedant per cẽſuras contra Regulares priuilegiatos. De quo Henriquez *lib.7. de Indulgen.cap.25.ſub.§.7.* Sanchez *lib.7. de Matrimon. diſp.33. num.23. & lib.6. in Decalog. cap.1.n.14.* Vulpius *in praxi fori Eccleſiaſtic. cap.42.* Nouarius *in lucer. Regul. verbo excommunicare n.5.* & 6. & alij apud ipſos.

12 Vnde infero primò, Regulares dicto modo priuilegiatos non obedientes Ordinarijs in caſibus, quibus illis ſubijciuntur, puniri debere, vel à proprijs Prælatis,vt habetur ex dicta declaratione S.Congregar. vel ab ipſis Ordinarijs, alijs tamen pœnis citra cenſuras. Quaranta *in Summ. Bullar. verbo præcedentia §. an in caſu.* Nouarius *ſup.*

13 Infero ſecundò,declarationes aliquot Sacræ Congregationis, quæ aſſerere videntur Regulares excommunicari poſſe ab Epiſcopis in aliquibus caſibus in quibus illis ſubijciuntur, qualis refertur vna Nebien,ſis 7. Februar.1633. à Nouario *ſup.num.1.* & Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus*, per hæc verba: *Epiſcopus poteſt etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis compellere Regulares in ijs caſibus in quibus in eos iuriſdictio illi tribuitur à Iure communi,et S.Concilio, ac Conſtitutionibus Apoſtolicis*, intelligi debere de Regulatib.non habentibus dictum priuilegium. Quæ explicatio conformis eſt iuri communi in dicto *cap.1. de priuil. in 6.* & menti S. Congregationis, propter declarationem ſuperius adductam.

14 Pro praxi tamen Regulatium circa eorum priuilegia notandm, quòd licet iuxta dicta *tomo primo c.11.num.15.* citati ab Epiſcopo non teneantur comparere, licet decens ſit id facere ad allegandum priuilegium exemptionis, nunquam tamen tenentur coram ipſo exhibere exemptionis priuilegium. Ratio eſt, quia etſi quando exemptio non eſt notoria, teneantur exempti exhibere Ordinarijs intra terminum ab illis præſcriptum priuilegia ſuæ exemptionis,quia ita habetur ex *cap. Cum perſonæ de priuileg. in 6.* & quia cum Ordinarij habeant ſuam intentionem iure communi fundatam, qui ſe exempti eſſe prætendunt debeant exhibere priuilegium exemptionis,vt probent illam (Syluelter *in Summ.verbo exemptio quæſt. 7.* Sanchez *to. 2. Conſil. Moral. lib. 6. cap.9. dub.4.*) quando tamen ea eſt notoria, id non tenentur facere, prout colligi videtur ex Clement. *paſtoralis de ſentent. et re iudicat. §. Notorium*, Et ratio eſt non ſolùm, quia hoc eſſet facere Ordinatium Iudicem in ſua cauſa, quod nòn licet per text. *in l. qui iuriſdictio ff. de iuriſdict.omnium Iudic. et C. ne quis in ſua cauſa.* ſed etiam quia cum dare exemptionem ſolùm ad Papam ſpectet, ideo ſolum ipſe debet de priuilegio exemptionis iudicare. Sylueſter, & Sanchez *ſupra*, & Tamburinus *de iure Abbat. to.1. diſp.15. quæſit.6.num.3.* Quia ergo notiſſimum in orbe eſt Regulares fermè omnes, Mendicantes maximè, & qui cum illis communicationem habent priuilegiorum, exemptos eſſe ab Ordinariorum iuriſdictione, ideo illi non tenentur exhibere priuilegia ſuæ exemptionis coram illis. Sylueſter, & Sanchez *ſup.* Poſſunt ergo caſu quo ab Ordinarijs citentur ſuam exemptionem defendere reſpondendo, ſe illos audire,vel ſe ab illorum iuriſdictione exemptos eſſe, ac proinde ab illa declinare, & tunc recurrere ad Conſeruarorem, vt dictos Ordinarios inhibeat. Sanchez *ſup. dub. 5.* Tamburinus *d. quæſit.6.* Qui etiam habet, quod in caſu dubij circa priuilegia, non pertinet eorum interpretatio ad Ordinarios, propter aliqua priuilegia Religionum. Vide alia 4. to.verbo *Priuilegia Regularium.*

15 Circa exemptionem Regularium à iudicibus ſæcularibus præter dicta ſupra verbo *Clericus à num. 19.* & dicenda inferius verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium.* nunc ſolùm tria tangenda ſunt puncta.Primum,an cauſæ Regularium poſſint per viam violentiæ vt dicitur, vel ſub prætextu violentiæ ad tribunaria ſæcularia deferri, eo ſcilicet fine, vt Principes ſæculares à tali violentia eos defendant. Secundum,an ſaltem per modum appellationis. Tertium verò, an per modum auocationis.

16 Et quoad primum, licet plurium, Canoniſtatum præſertim, ſententia ſit poſſe Magiſtarus, aut Principes ſæculares iudicare de cauſis Eccleſiaſticorum (idem dic de Regularium cauſis) quando ipſi Eccleſiaſtici,vel Regulares grauati, aut violentiam pati à ſuis Superioribus creduntur,ad tollendum videlicet, vel reprimendum dictam violentiam, vel ipſos defendendos, pro vt tenent Salgado *in tract. de poteſt. Regia to. 1. par.1. cap. 1. et ſequent.* Pereira *de manu Regia par.1. cap.4. et quæſt. 7.* Ceuallos *in Tract. ſuper hac materia edito*, & alij non pauci,quibus fauent aliqui Theologi, ſpecialiter Rodriguez *in Summ.tom.1. cap.51.num. 8.* Henriquez *lib. 14.cap. 12. num. 6. et lib.3. cap.16.num. 4. in Gloſſ. littera A.* & alij: tenendum tamen eſt oppoſitum. Primò,quia in Bulla Cœnæ *caſu 14. et 15.* verbis relatis verbo *Bulla Cœnæ nu.* 28. & 40. excommunicatione Papali innodantur ſic facientes. Secundò, Magiſtratus, aut Principes ſæculares nullo alio modo poſſunt tollere dictam violentiam, aut defendere ſic oppreſſos à Iudice Eccleſiaſtico, niſi aduocando ad ſe dictas cauſas, acta, & proceſſum Iudicis ad ſe afferri præcipiendo,eaque examinando, & Superiorem illum Eccleſiaſticum ad eorumdem reſciſſionem compellendo. Hæc autem non competunt, aut competere poſſunt laicæ poteſtati reſpectu Eccleſiaſticæ,ſecluſo Sedis Apoſtolicæ priuilegio, cum ſint actus iuriſdictionis, & Superioris poteſtatis,quam non habent, nec habere poſſunt ſæculares in Eccleſiaſticos, iuxta dicta ſupra verbo *Clericus à num.19.*Et confirmatur,quia tunc defenſio ſiue propria, ſiue alterius cum tertij damno eſt licita quando ſit cum moderamine inculpatę tutelæ,ideſt, quando non eſt alia via ad impediendum illud malum, quod timetur, vt patet in eo qui occidit iniuſtum inuaſorem, non habens aliud remedium ad effugiendum mortem,quam volebat illi inferre, ſed in

hoc

hoc caſu adeſt oppreſſo alia via ad impediendum grauamen illatum, adire ſcilicet Superiorem Eccleſiaſticum illius Prælati, qui violentiam fecit, vt ſi clericus ſit, & grauari ſe putat ab Epiſcopo, ad Archiepiſcopum, & ab Archiepiſcopo ad Primatem, & à Primate ad Papam, pro vt Canones decernunt, vel ſi fuerit Regularis ex Priore, ſeu Guardiano ad Prouincialem, & ab eo ad Generalem, & à Generali ad Protectorem, & ab ipſo ad S. Congregationem, vel ad Papam, iuxta dicta *to.1. cap. 9. num.4.* nullo ergo modo licet adire Iudicem ſæcularem, nec ipſi Iudici ſæculari aſſumere talem cauſam. Accedit, quod Iudex ſæcularis in tali cauſa ſe intromittens vſurpat iuriſdictionem, quam non habet, & ſe facit ſuperiorem Iudicis Eccleſiaſtici, quod omni iure eſt prohibitum. Suarez *contra Reg. Angliæ lib. 4. cap.34. num. 34. & 35.* Azorius *tomo primo inſtit. Moral. lib.5. cap. 12. §. ex dictis & cap. 14. quæſt. 2.* Bonacina *de legib. diſp.1o. quæſt.2. punct.1. §.1. num.1o.* Tollere ergo talem violentiam etiam in caſu quo adſit, non ſpectat ad Iudicem ſæcularem, ſed ad Eccleſiaſticum Superiorem illius, qui eam fecit, pro vt colligitur ex multis decretis 87. *diſt.* Suarez *ſup. num. 35.* Azor *ſup. d. §. ex dictis.* Bonacina *ibid.* Vnde oppoſita ſententia periculoſa, & contra ſacrorum Canonum auctoritatem vocatur à S. Rota in vna Oſcenſ. *Canonicatus* coram D. Pegna die prima Decembris 1595. Quamuis etiam aliqui addant id ſaltem licere quando Iudex Eccleſiaſticus, qui dictam violentiam tollat, vel non adeſt, vel ſi adeſt, id non vult facere, quod ſentire videntur Malderus *par.2. quæſt. 96. ar. 4.* Portellus *in additionibus ad addition. ad Dub. Regular. verbo appellare num.4.* Fauet Souſa *in Bull. Cœnæ cap.15. diſp. 78. num.2.* De quo Diana *prima par. in Tract. de Immunit. Eccleſiaſtica Reſolut.13.* Nihilominus quia nec abſentia, nec mala voluntas Prælati Eccleſiaſtici, tribuere poteſt iuriſdictionem Principi ſeculari in Regulares, aut Eccleſiaſticos, quia talis iuriſdictionis capax non eſt niſi ex commiſſione Prælati Eccleſiaſtici, ideo nec in tali caſu id licitum erit. Solum ergo poſito caſu raro certiſſimæ violentiæ, magnæ, & vrgentis neceſſitatis, ac poſita abſentia, vel dicta mala voluntate Iudicis Eccleſiaſtici ſuperioris illius, qui violentiam facit, videtur (ſub cenſura Sedis Apoſt.) id admitti poſſe: eo enim caſu ſicut licitum eſt ipſi oppreſſo vim ſibi illatam repellere, ſic & ſæculari poteſtatis adiutorio vti, non per modum iuriſdictionis, ſed per modum defenſionis, iuxta rectam rationem faciendam Suar. *ſup. num. 6. & 9.* Azor. *d. q.2.* Layman. *l.4. Tract.9. c.4. num.4.* Dixi autem, certiſſimæ violentiæ, quia ſi res ſit dubia ſemper pro Superiori Eccleſiaſtico præſumendum eſt, ideoque tunc nulla poteſtas laica impedire poteſt ne agat, quod velit in ſubditum, cum vtatur iure ſuo, quod habet in dubijs. Suarez *ſup. num.33.* Diana *par. 3. Tract.1. Reſolut.53. et par.5. Tract.1. Reſolut.13. §. vrget ſecundo.*

17 Vnde infero quoad praxim Regularium, vſum quorumdam male morigeratorum Religioſorum recurrentium ad Principes, ſeu Iudices ſæculares, vt vim ſibi illatam à ſuis Superioribus tollant, peſſimũ eſſe, & contrarium Bullæ Cœnæ, tum propter dicta, tum quia eſto in caſu certiſſimæ violentiæ illis inflictæ, & cum conditionibus aſſignatis id eſſet licitum, iuxta dicta, nihilominus rariſſimè ita contingit, ſemper enim eſt caſus dubius, cuius ſignum eſt, quod Principes illi, & Iudices ſæculares examinant, an ſit facta talis violẽtia, male ergo faciunt tam ipſi recurrentes, quam recurſum acceptantes, ſiquidem priuant Prælatum Regularem iure, quod habet in caſu dubio. Diana *d. Reſol. 53.* contra Portellum, & Hieronimum Rodriguez, quos refert.

18 Quoad ſecundùm de appellatione, qualiter ea omnino illicita ſit Eccleſiaſticis, ſeu Regularibus, ſi fiat ad Principes, ſeu Iudices ſæculares conſtat ex dictis *tom.1. c.9. à num.4.* & ſupra verbo *appellatio n.5.* & ex excommunicatione poſita in Bulla Cœnæ caſu 13. contra appellantes à decretis Sedis Apoſtolicæ, vt retuli verbo *Bulla cœnæ num. 36.* Vnde appellationes quędam, tuitiuæ appellatæ, quæ in aliquibus partib. ſunt in vſu, conceſſæ à Principe ſæculari contra Iudicem Eccleſiaſticum, reprobatæ etiam videntur, non ſolum ex dictis, ſed ex Concil. Trident. *ſeſſ.25. c. 3.* Diana *par. 1. Tract. de Immunit. Eccleſiaſtic. Reſol. 102.* Qualiter etiam eadem doctrina ſit tenenda etiam in caſu quo cauſa deciſa fuit à duobus Iudicibus, vno Eccleſiaſtico, & altero laico, ita vt nec tunc liceat appellatio ad Iudicem laicum, agit idem Diana *par.5. Tract.1. Reſolut.54.* ex Felino, Ambroſino, & Bonacina. Specialiter etiam pro Regularibus qualiter hoc genus appellationis nullatenus eis expediat, nec etiam in caſu raro ſuperius allato, præter dicta locis relatis, optimè habet Sotus *lib.5. de Iuſt. et iure quæſt.6. ar.3.* ſic: *Reſpondetur nihilominus perquam ſanctè e Religionibus abigi appellandi vſum. Nam etſi fortaſſe accidere quandoque poſſit, vt Monachus aliquis iniuria læſus affligatur, tamen ex alia parte talia damna (quæ rariſſimè contingunt) pace, et quiete compenſantur, neruus enim, et decus Religionis in hoc maximè conſiſtit, vt altiſſimo interſe ſilentio omnia veluti inter fratres, quæ ſua eſt profeſſio, planiter tractent, et tranſigant, neque ſe ſæculo prodant. Etenim vbi primùm Religiorum cauſæ Clauſtrorum metas exierint, actum de illis eſt.*

19 Quoad tertiùm de auocatione cauſarum Regularium, & aliorum Eccleſiaſticorum ad tribunalia ſæcularia, dicendum eſt, etiam nullo modo licere, ſicque facientes incidere in excommunicationem Papalem Bullæ Cœnæ caſu 14. verbis relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ num. 38.* Cum autem ibi dicatur, *alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis,* ideo incurrent dictam cenſuram non ſolum auocantes cauſas ſpirituales ad laica tribunalia, ſi auocatio ſit à Iudicibus Sedis Apoſtolicæ, ſed etiam ſi ſit ab alijs Iudicibus Eccleſiaſticis quales ſunt Prælati Regulares. Particula enim illa *alijs*, vniuerſalis eſt. Nec refert, quod dictio *alius* ſit relatiua ſimilium, quia non ſemper ita contingit, ſed iuxta ſubiectæ materiæ qualitatem oppoſitum ſæpe contingit, vt dixi ſupra verbo *dictio nu.5.* Quod maximè verum eſt in præſenti, cum in quolibet Iudice Eccleſiaſtico reuerenda ſit auctoritas Eccleſiæ, quod eſt intentum Summorum Pontificum in dicta Bulla Cœnæ. Filiuccius *to.1. Tract.16. cap.10. num. 250.* Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ nu. 49.* Diana *par.3. Tract.1. Reſol.55.* contra Vgolinum, & alios. Qualiter autem nec huiuſmodi auocatio, de qua in præſenti, nec appellatio de qua ſupra, excuſari poſſit, vel per conſuetudinem etiam immemorabilem, vel per ſimplicem tolerantiam Summorum Pontificum, niſi adſit aliquod verum priuilegium ab ipſis conceſſum, nec reuocatum, dixi ſupra verb. *Clericus nu.19.* vide Alterium *de Cenſuris lib.5. diſp.15. cap.2.* & Duardum *in Bulla Cœnæ ca.15. quæſt.13.*

Digitized by Google

EXTREMA VNCTIO.

SVMMARIVM.

De Regularibus an poſſint miniſtrare hoc Sacramentum, & quibus perſonis.n.1.

Quid de excommunicatione poſita in Clementina Religioſi de priuilegiis.*n.2.*

Notabile priuilegium Patrum Theatinorum.n.1.

Priuilegium Iulij 2.pro Minimis. ibid.

Miniſtrare hoc Sacramentum Religioſis ſpectat ad eorum Prælatos.n.4.

Sacerdotes non vnguntur in palma manus. ibid.

Qualiter adminiſtrandum hoc Sacramentum tempore peſtis.n.5.

Adminiſtratur ſemper in periculo vitæ propter infirmitatem.n.6.

An debeant vngi ſemper omnes quinque ſenſus. numero 7.

An etiam tempore peſtis. ibid.

An vnctio renum, & pedum debeat adhiberi. numero 8.

Miniſter huius Sacramenti vnus tantum an ſit. numero 9.

Vnctiones an ſucceſſiuè fieri debeant.n.10.

An in modum Crucis.n.11.

Quæ quantitas olei ſufficiat pro vnctione.n.12.

De oleo quod eſt materia remota huius Sacramenti. num.13.

An renouari debeat ſingulis annis.ibid.

Forma huius Sacramenti quæ.n.14.

Non omnia verba ipſius pertinent ad ſuſtantiam. ibidem.

Multo magis id dicendum de Pſalmis, & Orationibus. num.15.

Excommunicatus an poſſit adminiſtrare hoc Sacramentum.n.16.

Adminiſtrandum eſt illis qui in amentiam inciderunt. num.17.

Item pueris capacibus Sacramenti pœnitentiæ. ibidem.

Sacerdos moribundus non poteſt ſe inungere. numero 18.

Praxis adminiſtrandi hoc Sacramentum inter Regulares. num.19.

Alia remiſſiuè.n.20.

1 DE hoc Sacramento quatenus ad Regulares ſpecialiter ſpectat, dixi *tom.1.cap.9.num.31. & ca.21.num.10.* non poſſe adminiſtrari ſæcularibus à Religioſis ſine Parochi licentia extra caſum neceſſitatis, ſub pœna excommunicationis Papæ reſeruatę, de qua in Clem. *Religioſi de priuileg.* bene tamen in caſu neceſſitatis, quando Parochi licentia interpretatiuè præſumitur. Addunt aliqui, quod inſtante articulo mortis poſſet Religioſus, & quilibet alius Sacerdos miniſtrare illud ægroto in tali periculo conſtituto, etiam ſi ſciret Parochum id ægrè laturum, cum veriſimile ſit id velle Eccleſiam piam matrem propter fidelium vtilitatem. Naldus *in Summa, verbo Extrema vnctio num.10.* De Tertiarijs Religionum an ſaltem iiſdem adminiſtrati poſſit hoc Sacramentum à Regularibus, dixi *tom.2.cap.14.num.34.* De familiaribus autem, ſeu famulis Regularium, dixi eo *tom.2.ca.16. num.20. & 21.* Qualiter etiam Regulares poſſint pauperibus in Hoſpitalibus ipſorum Religioſorum degentibus hoc Sacramentum miniſtrare, dixi eo *tom.1.cap.21.num.10.* ex Miranda *in Man.tom.1.quæſt.49. art.1.* Nota tamen id eſſe ſolum intelligendum de illis Regularibus, quibus à Sede Apoſtolica eſt hoc conceſſum. Ita enim decernitur in d.Clem. *Religioſi.* Quamuis etiam dicto *num.10.* dixerim Sixtum quartum Carmelitis conceſſiſſe, quod poſſent adminiſtrare hoc Sacramentum, ſicut & Euchariſtiam perſonis eiſdem confeſſis, quando Parochialium Eccleſiarum Rectores difficiles ſe reddunt in exhibitione iſtorum Sacramentorum, illa ſine rationabili cauſa denegando, ſeu malitioſè differendo, (cui conceſſioni ſimilis etiam eſt alia, quam ex eod. Sixto quarto pro Minoribus refert Caſſarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verbo communicare num. 6.*) Nihilominus propter limitationem huius priuilegii factam per Leon.10.in Bulla *Dum intra,* quam retuli ſupra verbo *Euchariſtia nu.5.* ſolum eſt hoc admittendum, quando talis negatio ſine legitima cauſa vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram notario publico facta doceretur. Vide ibi dicta, ac Caſſarubium, & Mirandam eo loco relatos.

2 Nota etiam circa hanc Clementinam *Religioſi de priuileg.* id quod in ſimili dixi ſupra verbo *Euchariſtia num.3.* ſcilicet, excommunicationem in ea poſitam non comprehendere Clericos ſæculares, ſed omnes Religioſos Religionis approbatæ. Quamuis autem ibi dixerim, quod attinet ad adminiſtrationem Euchariſtiæ, comprehendere etiam Religioſos non Ordinatos, Conuerſos, & Moniales, id tamen non poteſt dici in præſenti, dum de Sacramento Extremæ vnctionis eſt ſermo, quia etſi Euchariſtia ab iſtis adminiſtrata vera Euchariſtia ſit, cum Euchariſtiæ Sacramentum non conſiſtat in fieri, ſed in facto eſſe, cæterum Extrema vnctio ab illis miniſtrata non eſt verum Sacramentum, ſed fictum, quia ſolus Sacerdos eſt Miniſter huius Sacramenti, proinde ergo ſolum à Sacerdote incurri poteſt hæc excommunicatio. Suarez *tom.5.in 3.part.diſp.22.ſect.4.num.5.* Alia verò, quæ ibi dixi de Nouitijs, & de Presbytero parochiali, ac de præſumptione requiſita ad incurrendam hanc excommunicationem, etiam applicari poſſunt in præſenti.

3 Pro notabili priuilegio, quod habent ex Pio 4. & Pio 5. Patres Theatini adminiſtrandum hoc Sacramentum etiam mercenarijs famulis, operarijs, & ſeruis Cõgregationis ipſorum, ac quibuſuis hoſpitibus etiam ſæcularibus, qui in locis ſuæ Congregationis reperiri contigerit, conſule Bullam eiuſdem Pij 5. inter Conſtitutiones ipſius *2.tom.Bullar. num.31.* & dicta ſupra verbo *Euchar.num.9.* ac Peregrinum, & Peirin. ibi relatos. Putat etiam Peirinis eo loco *num.93.* poſſe Minimos (idem dicet de aliis cum ipſis communicationem priuilegiorum habentibus) miniſtrare hoc Sacramentum prædictis ſæcularibus, propter priuilegium Iul.2. quo illis concedit facultatem miniſtrandi talibus Euchariſtiam, conceſſo enim maiori cenſetur etiam conceſſum minus. *capit.ex parte 3. de decimis,* & de Regulis Iuris *in 6. numer. 53.* Quod non placet, quia in priuilegiis non valet argumentatio à maiori ad minus, niſi quando minus continetur ſub maiori, vt pars ipſius. Congruentius id probat ex priuilegio Nicolai Franci Nuncii cum poteſtate Legati à latere Sixti 4. quod refert Rodriguez *in Bullario tomo primo in Sixto 4.Bulla 42.* Ibi enim conceditur facultas dandi extremam vnctionem iis qui intra ſepta Monaſterii S. Benedicti

Valli-

Valliſoletani, & quorumdam aliorum, infirmati fuerint.

4 Miniſtrare hoc Sacramentum Religioſis ſpectat ad ipſorum Prælatos, vel de eorum licentia, propter dicta à ſimili de miniſtratione Euchariſtiæ ſupra verbo *Euchariſtia num.7.* De quo Tamburinus *de Iure Abbat.tom.2.diſp.7.quæſit.1.* Nota tamen, quòd Sacerdotes non vnguntur in palma manus, ſed in exteriori parte, quia in palma ſemel vncti fuerunt in Sacerdotalis Ordinis ſuſceptione. Viualdus *de Extrema vnct.§.vbi conferendum num.3.Sà in Summ.verb. extrema vnctio num.16.* Quamuis ſi oppoſitum ſit conſuetudine receptum obſeruari poſſit, cum hæc vnctio ab altera diuerſa ſit. Layman. *li.5.Tract.8.cap.8.num.3.* ex Paludano, & Zambrano.

5 Pro caſibus autem occurrentibus tempore neceſſitatis, in quibus præſertim, iuxta dicta, competit hæc facultas Regularibus, dicendum primo, probabile eſſe tempore peſtis poſſe iungi infirmum non digito, ſed virga oblonga, ſiue lignea, ſiue argentea, aut ex alia materia; nulla enim in hoc irreuerentia fit Sacramento, & talis modus vnctionis excuſabilis eſt propter euitandum mortis periculum. Chapeauilla *de Sacram.Extremæ vnction.quæſt.34.* Siluius *in 3.part.quæſt.32.artic.3.* & alij, quos refert, & ſequitur Diana *3.part.Tract.4.de Sacrament.Reſolut.167.& 5.par.Tract.3.Reſolut.79.* Dixi poſſe, quia cum hoc Sacramentum non ſit de neceſſitate ſalutis, aut de præcepto diuino non tenetur aliquis illud adminiſtrare cum periculo mortis, niſi in caſu quo infirmus nullum aliud Sacramentum ſuſcipere valeret, ad ſubueniendum ipſius neceſſitati ſpirituali quantum fieri poſſet. Suarez *4.tom.in 3.part.diſp.44.ſect.2.nu.2.* Naldus *in Summ.verbo Extrema vnctio nu. 6.* Licet alij id etiam negent cum Hurtado *de Sacramento extremæ vnctionis diſſ.12.in fin.*

6 Quamuis etiam hoc Sacramentum adminiſtrari non debeat niſi cum homo eſt in periculo vitæ propter aliquam infirmitatem, iuxta illud Iacobi 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ* (S. Thomas *in 4.diſt.23.quæſt.2.art.2.* Sotus *ibidem*) tempore tamen peſtis, cum hæc infirmitas fallax ſit, & interdum hominem inopinato occidat, poteſt etiam dari in principio. Suarez *ſupr.ſect.vlt.in fin.* Layman. *lib.5.Tract.8.ca.4.num.4.* Imo, quando adhibito conſilio medicorum dubitatur an homo ſit peſte infectus, poteſt etiam in principio adminiſtrari, propter morbi huius fallaciam, ſed ſub conditione. Chapeauilla *de Sacrament.miniſtr.tempore peſtis capit.5.qu.11.* Naldus *ſup.* In aliis etiam morbis non eſt expectandum extremum periculum vitæ, aut quod naturaliter omnino ſit deſperata ſalus, quia ſalus infirmi, quę etiam eſt effectus ſecundarius huius Sacramenti non cauſatur ab ipſo miraculosè, ſed virtute ordinaria ſupernaturali. Sotus ſupra. Ioan. de la Cruz *in Direct. conſcient.part.2.de Sacram.extrema vnct.dub.3.concluſ.3.* Nald. *ſupr.* Miniſtrari debet, ſi fieri poteſt, quando infirmus vſu rationis gaudet, vt ſe magis ad fructum illius diſponat. Bonacina *diſp.7.de Sacram.extrem.vnctio.quæſt.vnica punct.5.num.7.* poſt plures alios.

7 Similiter, quamuis de neceſſitate huius Sacramenti videatur eſſe, quod vngantur omnes quinque ſenſus, ſcilicet oculi, aures, nares, os, & manus, tum quia ita colligi videtur ex Concilio Florent. *in decr. Eugenij*, tum quia inſtitutum eſt ad remittenda peccata, ſeu reliquias peccatorum, quæ ex omnibus trahunt originem (S.Thom. *ſupr.art.3.* Sotus *ibid.*) nihilominus plures Theologi exiſtimant, caſu, quo infirmus peſte eſſet infectus, ob euitandum periculum contagionis in Sacerdote vngente, ſufficere vnam ſolam vnctionem in vno, vel altero ſenſu magis expoſito, v.g. manu, vel oculo, dicendo formam conſuetam. Ita enim tenent Siluius *in 3.part.quæſt.32. art.7.* Chapeauilla *de Sacrament.cap.5.quæſt.30.* & alij, approbantes paſtorale Mechlinienſe, vbi id habetur, quos refert, & ſequitur Diana *3.part.Tract.4.Reſolut.168. & 5. part.Tract.3.Reſolut.80.* Quid quid tamen ſit de probabilitate huius opinionis, & an eam in praxi poſſit Sacerdos amplecti, illud tutius, & ſecurius, vt in tali caſu ſolum ſub conditione miniſtretur hoc Sacramentum, vngendo videlicet ſenſum magis proximum, & pro ferendo formam virtualiter in ſe complectentem omnes formas partiales dicendo videlicet: *Per hanc Sacram vnctionem indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, & tactum.* Retinendo ſcilicet in mente hanc conditionem, *ſi licitè poſſum*, vel ſimilem. Layman. *ſupr.ca.3.num.3.* Granadus *de Sacrament.in 3.part.controu.8.tract.vnic.diſp.7.num.12.* Idem conſulendum, quando Sacerdos poſt vnam, vel alteram vnctionem videt infirmum expirare. Layman. *ibidem.* Illud probabilius, in talibus caſibus neceſſitatis ſufficere dictas vnctiones quinque ſenſuum fieri in vno organo ſolo ipſorum, ſcilicet in vna manu, in vno oculo, & vna aure &cet. Quia ad ſignificationem Sacramenti hoc ſufficit, & ab obligatione præcepti ſeu conſuetudinis Eccleſiæ, quæ eſt in contrarium, excuſat neceſſitas. Filiucius *tom.1.tract.3.ca.5.num.129.* Naldus *ſupr.num.3.* poſt Suar., & alios.

8 Pariter etiam, quamuis vnctio renum, & pedum debeat etiam adhiberi iuxta varias locorum, & Eccleſiarum conſuetudines, præſertim, quia illius meminit Concilium Florentinum *ſupra*; omitti tamen poteſt vnctio in lumbis tempore neceſſitatis, cum non ſit de eſſentia Sacramenti. Sotus *in 4. diſp.23. quæſt.2.art.2.* Bonacina *ſupr.punct.5.num.18.* Omittitur etiam vnctio in lumbis in fæminis propter honeſtatem. Bonacina *ibid.* Imo & in Religioſis, propter eandem cauſam. Sotus *ſupr.* Naldus *in Summ.verbo extrema vnctio num.4.* Licet in Religione noſtra oppoſitum fiat, propter humilitatis exercitium. Dimitti tamen poteſt vbi ægrotus abſque periculo moueri non poſſet. Nald. *ibidem.*

9 Item quamuis ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ neceſſarium ſit neceſſitate præcepti ad culpam grauem obligante, quod Miniſter huius Sacramenti ſit tantum vnus, quia tamen aliqui credunt id non eſſe neceſſarium, ſed poſſe plures Sacerdotes ſimul illud miniſtrare, ita vt vnus vnum ſenſum vngat partiali forma prolata, & alius alium &c. eo præſertim, quia Iacob. 5. dicitur: *Inducat Presbyteros &c.* in numero plurali (Henriquez *lib.1.cap.27.*) Ideo in caſu neceſſitatis, ſcilicet quando inſtaret mors infirmi, id poteſt admitti. Naldus *ſupr.num.2.* Bonacina *ſupr. punct.4. numer. 7.* Idem dico quando caſus eſſet; quod Sacerdos iniungens, inchoata vnctione, moreretur, tunc enim alius Sacerdos poſſet ſupplere vnctiones alias. Bonacina *ibidem.* Layman. *ſuprà capit.6. numer.3.*

10 Hinc collige, non eſſe de eſſentia huius Sacramenti, quod vnctiones ſucceſſiuè fiant, ſiquidem conſtat ex dictis poſſe in caſu periculi mortis infirmi plures Sacerdotes ſimul eum inungere. Suarez *ſupra diſput.43.ſect.2.num.8.* Nota tamen numquam poſſe adminiſtrari hoc Sacramentum à pluribus, ita vt vnus vngat, & alter verba formæ proferat, quia

hoc

hoc eſt contra vſum Eccleſiæ. Suarez *ibid. numero 3.*

11 Quòd vnctiones fieri debeant in modum Crucis, ſaltem ex neceſſitate præcepti obligantis ad mortale, propter Eccleſiæ vſum, tenent aliqui, ſpecialiter Nugnus *in Additionibus ad 3. par. S.Tho.quaeſt.29.art.6.* Quia tamen id non eſt neceſſarium neceſſitate Sacramenti, vt communiter tenent Doctores, nec de hoc ſit præceptum impoſitum expreſsè, & conſuetudo Eccleſiæ non videtur introducta cum tanto onere, ideo ſaltem in caſu neceſſitatis, quando Sacramentum hoc propter periculum mortis celeriter adminiſtratur, quòd vnctiones ſine Cruce fiant, nihil obſtat. Zambran. *de caſib. occurrentib. tempore mortis cap. 5. num. 12.* Layman. *ſupra cap. 2. num. 7.*

12 Vnam ſolam guttam olei ſufficere in vnaquaq; vnctione pro validitate huius Sacramenti probabile eſſe indicat Diana *ſupra par.3. Tract.4. Reſolul.177.* Alij vero cum Filiuccio *tom. 1. Tract. 3. cap. 4. num. 78.* tenent oppoſitum, quia vnctio ſecundum communem modum loquendi requirit perſuſionem, quæ vna ſola gutta non fit. In caſu tamen neceſſitatis, de qua in præſenti, quando maior quantitas olei non eſſet, ſequi poteſt Sacerdos primam opinionem, applicando tamen formam ſolum ſub conditione.

13 Oleum iſtud infirmorum ab Epiſcopo benedictū, quod eſt materia remota huius Sacramenti, quamuis ex Eccleſiæ vſu renouari debeat ſingulis annis, quia tamen de hac re nullum extat præceptum, ſaltem expreſſum (Henriquez *lib. 3. cap. 8. num. 2. & lib.2.cap.29. num.3.* Naldus *ſup. num.2.*) vel ſi eſt tale præceptum, illud non videtur obligare in caſu vrgentis mortis infirmi; de quo in præſenti eſt ſermo (Zambranus *ſup. cap.5. dub.4. num. 5. et ſequentibus* Bonacina *ſup. punct. 2. num.6.*) ideo in tali caſu poteſt illi adminiſtrari Extrema vnctio cum oleo veteri. Ita etiam declaratum eſt à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, teſte Gauanto *in Man. Epiſcopor. verbo Extrema vnctio num.* 10. Sà *in Summ. verbo Extrema vnctio num.6.* Diana *d. Tract.4. Reſol.176.* Quod etiam eſt dicendum in caſu, quo Epiſcopus non miſiſſet oleum nouum. Zambranus *ſup.n.15.* Layman. *ſup.cap.2.n.4.* Qualiter propterea Clem.8.in Bulla *Exponi nobis*, præceperit Archiepiſcopis, & Epiſcopis, vt Carmelitis oleum pro miniſtranda Extrema vnctione petentibus exhibere debeant, dixi *to.1.cap.3.n.20.*

14 Quamuis etiam ex vſu Eccleſiæ omnia iſta verba dici debeant in forma Extremæ vnctionis, ita vt ſine peccato omitti non poſſint: *Per iſtam ſanctam vnctionem, et ſuam piiſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti per viſum, auditum, etc. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* In caſu tamen neceſſitatis, quādo ſcilicet vrget mors infirmi, omitti poſſunt illa: *In nomine Patris, et Filij, etc.* Quia nec ſunt de neceſſitate, nec de præcepto. Filiucius *to.1. Tract.3. cap.4. n.86.* Bonacina *ſupra punct.3. num.2.* Similiter illa, *ſanctam, et piiſſimam miſericordiam*, quia non videntur pertinere ad ſubſtantiam formæ, cum ſine illis ſenſus ipſius ſit perfectus. Suarez *ſupra diſp.40. ſect.3.* Reginaldus *in Prax tom.2. l.28. cap.9. num.56.*

15 Multo magis idem dicendum de Pſalmis, & Orationibus ab Eccleſia præſcriptis pro adminiſtratione huius Sacramenti, etſi enim ea regulariter omitti non debeant, quia ſunt neceſſaria ex præcepto Eccleſiæ, in caſu tamen inſtantis mortis infirmi, vel periculi contagionis, vt tempore peſtis, immediatè procedi poteſt ad vnctiones, & poſtea illa recitare. Layman. *ſupr. cap. 8. num.1.* ex Zambrano, Naldus *ſupr. n.10.* Secus dicens de veſtibus Sacris; ſine illis enim non licet Sacerdoti miniſtrare hoc Sacramentum. Naldus *ibid.* Bonacina *ſup. punct.6.n.9.* ex Suarez, & alijs.

16 Similiter quamuis iuxta dicta ſupta verbo *Excommunicatio.* excommunicatus maximè non toleratus prohibeatur adminiſtrare Sacramenta, in caſu tamē quo infirmus eſſet in periculo mortis, & nullum aliud Sacramentum poſſet recipere, quia nec illud petierit, nec ſigna contritionis dederit, licitum erit Sacerdoti excommunicato etiam non tolerato adminiſtrare tali infirmo hoc Sacramentum ad ſubueniendum ipſius ſpirituali neceſſitati; contingere namq; poteſt quod ſaltem fit attritus, & ex attrito fiat contritus virtute ſacramenti, iuxta plurium opinionem. Cornexo *to.2. in 3.p.S.Tho. diſp.10.ſ.1. dub.4.* & Diana *5. par. Tract. 3. Reſolut.* 81. Vbi idem dicit de ſuſpenſo, ac ex Ioanne Præpoſito, quem ibi refert, approbat id fieri poſſe etiam caſu quo infirmus ſuſcepiſſet Sacramentum Pænitentiæ, propter magnam vtilitatem huius Sacramenti Extremæ vnctionis.

17 Adminiſtrandum eſt hoc Sacramentum etiam illis qui in amentiam inciderunt, & illud non poſtulatunt, quia ex eo quod chriſtianè vixerint interpretari debemus habere voluntatem illud ſuſcipiendi. Nauarrus *in Man. c.22. n.13.* Filiucius *tomo 1. Tract. 3. cap. 5. n.101.* Granadus *de Sacram. controu.8. tract. vnico diſp.6. num.4.* Item pueris, qui ſunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi nondum ſuſceperint Euchariſtiam, ſunt enim tales capaces effectus huius Sacramenti, quod eſt inſtitutum contra reliquias peccatorum. Layman. *ſup. c.4. n.2.* Sancius *in ſelect. diſp.27.n.6.* & alij apud ipſos. Caſu verò quo dubitetur de capacitate pueri, vngendus eſt ſub conditione. Lugo *de Sacram. Euchariſt. diſp. 13. ſect. 4. n. 41.* Item adultis, qui immediatè poſt Baptiſmum in periculum mortis inciderunt, eſto non peccauerint poſt Baptiſmum; illi enim ſunt capaces effectus huius Sacramenti, quia retinent reliquias peccatorum præteritorum, v. g. prauos habitus, &c. contra quas inſtitutum eſt, & indigent auxilijs, quibus roborentur in illo periculo, quæ etiam præſtat hoc Sacramentum, Sylneſter *in Summ. Verbo Vnctio n.5.* Zambranus *de Caſibus tempor. mortis cap.5. dub.3.* Naldus *ſupra num. 9.* Non tamen adminiſtratur pueris ante vſum rationis, aut perpetuò amentibus, quia non ſunt capaces fructus huius Sacramenti, quod contra peccata inſtitutum eſt. Sylueſter *ſupra.* Layman. *ſup. cap.4.n.3.*

18 Sacerdotem moribundum non poſſe ſe vngere, etiam ſi nullus alius adeſſet, qui id faceret, videtur certum, tum generaliter quia Sacramenta, quæ in vſu conſiſtunt requirunt Miniſtrum à ſuſcipiente diuerſum, tum ſpecialiter, quia verbum illud, *Tibi*, quod eſt in forma huius Sacramenti petere videtur dictam diuerſitatem. Diana *d. 5.p. Tract. 3. Reſol.94.* ex Mercero, quem refert.

19 Circa praxim huius Sacramenti inter Regulares notandum, quod ſi caſus eſſet, quod dum Sacerdos curat reuolui infirmum ad ipſum vngendum, moretetur, non propterea cenſendus eſſet irregularis Sacerdos eum vngens, cum nec talis irregularitas in iure ſit expreſſa, & ſic faciens daret operam rei licitæ.

tæ. Fauet Sotus 5. *de iuſtit. q.1. ar.9. circa medium*, & tenet Bonacina *d. punct.4. n.10.*

20 Vide alia verbo *Interdictum quoad Regulares.*

FALSARIVS.

SVMMARIVM.

Falſarius quis ſit. n.1.
De falſificantib. litteras Apoſtolicas. n.2.
Falſarij quas pœnas incurrant. ibid.
De Religioſo falſificante litteras ſuorum Superiorum. num. 3.
Eſt caſus reſeruabilis inter Regulares. ibid.
Quando, & quomodo. ibid.
De falſificante per artem Alchimiæ. n.4.
De cudente falſam monetam. n.5.
Maximè propter Conſtitutionem Sanctiſs. D. N. Vrbani. ibid.
Cognitio huius delicti pro Regularibus ad quos pertineat. num. 6.
Alia de falſarijs remiſſiuè. n.7.

1 FAlſarius generaliter loqnendo eſt is,qui crimine falſi tenetur, vel illud admittit. Falſi antem crimen eſt peruerſio veritatis eum dolo, & alterius iactura. Syluester *in ſumma verbo Falſarius, num. primo*. Condemnatus autem de hoc crimine in iudicio,quia eſt erimen depoſitione dignum, incurrit infamiam iuris,& per conſequens eſt irregularis ſecundum Theſaurum *in prax. par.2. verbo falſum*, c.1. Sed de hoc infra verbo *Infamia*. Hoc autem crimen multipliciter ad Regulares ſpectare poteſt, videlicet litteras Apoſtolicas,ſeu patentes ſuorum Superiorum ſalſificando, chimicum, vel alchimicum aurum,vel argentum efformando, ſalſam moneram cudendo,ſeu fingendo,aut ſalsè in iudicio teſtificando, ſeu ſalſis Reliqnijs vtendo,de quibus omnibus ſigillatim agendum.

2 Et quidem quod ſalſificantes, ſen falsò ſabricantes litteras Apolicas quaſcunque excommunicationem Papalem Bullæ Cœnæ Domini incurrant, conſtat ex verbis ipſius Bullę in ſexto eaſu relatis ſupra verbo *Bullæ Cœnæ*, *num.*20.Circa, quæ primò norandum, quod in Bullis antiquis, prout paret in ea, quam refert Nauarrus *in Man.ca.* 27.*nu.*62.hic caſus magis extenſus erat, quam in præſenti Bulla Sanctiſ.D.N.Vrbani.Ei ergo ſolum ſtandum eſt. Secundò, quod in *cap. Ad falſariorum de crimin. falſ.* etiam erat prohibitum ſub excommunicatione non reſeruata litteras Apoſtolicas ſalſare, perſe, vel per alios, quæ excommnnicario etiam, ad ſautores, & defenſores ibi extenditur. Clerici etiam ſalſarij deprehenſi omnibus officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis perputuo priuantur, & poſt degradationem ſæculari poteſtati traduntur, ſicut etiam laici de ſalſitate conuicti. Similiter clerici ſalſis litteris vtentes officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis ſpoliari inbentur, & laici execommunicari donec ſatisſaciant. Theſaurus *ſup. cap.* 4. Tertiò, aliud eſſe ſalſificare litteras alind falsò fabricare;ſalſificare enim eſt veras literas Apoſtolicas ab earũ ſincera veritate immutare; fabricare vero, eſt eas confingere. Quamuis ergo in *d. cap. ad falſariorum* ſolum prior actio prohibita eſſet, & ſub pœna excommnnicarionis nulli reſeruata, at in Bulla Cœnæ vtraq; eſt prohibita, & ſub excommunicatione reſeruata. Suarez 5. *tom. in 3. p.S.Tho.diſp.* 21.*ſect.*2. *à n.* 44. Quartò nota circa priorem actionem,quod licet aliqui eredant ſufficere ad illã excõmunicationem incurrendam, quod vel minima immutatio in vna littera, vel puncto fiat (Caietanus in *Summa verbo excommunicatio c.26.in fin.* poſt alios) alij verò contrarium ſentiant cum Nauarro *in Man. c.27.n.62.* probabilius tamen eſt, attendendum eſſe ad mentẽ Pontificis,ſi enim per talem mutationem mutatur ſenſus à Pontifice intentus, ſemper incurretur dicta excommunicatio, etiam ſi mutatio per vnius apicis, aut puncti mutarionem fiat. Si verò non variatur ſenſus à Pontifice intentus, non incurretur cenſura, ſi ſic corrigens commodè non poterat adire Officiales Curiæ, ad quos pertinet talem correctionem facere. Suarez *ſup.à num.* 45.Naldus *in Summa verbo falſum num.*4.Quintò nota, ſub hac excommunicatione Bullæ non comprehendi vtentes litteris ſalſis,ſicut continetur in *d.cap. Ad falſariorum* Nauarrus *ſup.*Naldus *ſup.*Imo *in cap.dura §. Adijcientes de crimin.falſ.* excommunicatio promulgari iubetur in eos,qui apud ſe litteras ſalſas habere cognoſcentes non eas reſignant, aut deſtruunt, intra viginti dies, & eſt Papæ reſeruata. Suarez *ſup.num.*49. Sextò, impetrantes litteras falſas, ſubreptitiè, vel obreptitiè, non comprehendi ſub hac excommunicatione Bullæ Cœnæ, quæ ſolum tangit falſificantes vel ſalsò ſabricantes illas. Nauarrus *ſup.*Suarez *ſup. num.* 50. Incurrunt tamen illas pœnas quas illi qui vtuntur litteris ſalſis, *cap. ad falſariorum*, & carent omni commodo litteratum, *cap.Sedes*, *cap.ex tenore*, *cap. ſuper litteris de reſcriptis*. Suarez *ibid.* Septimò, quod ſalſarij litterarum Epiſcopi, vel Nuncij non comprehendnntur in excommunicatione Bullæ cœnæ, neque in ea, quæ ponitur *cap. Ad falſariorum* relato Nauarrus *ſupra*. Octauò,quod cenſuram Bullæ cœnæ incurrent tales ſalſarij, etiam ſi dictis litteris non vtanrur, aut etiam ſi erroris pænitentes, illas ad priſtinum ſtatum reducere conentur, quia actio ibi prohibita eſt ſalſificatio. Naldus *in Summa verb. Bulla cœnæ n.* 33. Idem dic reſpectiuè de fabricantibus dictas litreras ſalſas.

3 De Religioſo falſificante litteras, ſeu patentes ſuorum ſuperiorum, ſeu de ſalſificanre litteras Ordinariorum loquendo, dicendum eſt nnllam iure communi eſſe latam cenſuram contra ipſum ac proinde ſtandum eſſe Coſtirurionibus particularium Religionum Theſaur. *ſup.c.*5.Qui etiam addit, vrentes falſis litteris, ſeu dimiſſoralibus ad Ordinem ſuſceptionem incurrere ſuſpenſionem ex Pio 2. De quo vide dicta *to.* 1. *c.* 14. *n.* 3. Itali etiam cum falſis dimiſſorijs ordinari, poſt Iudicis declarationem, fori priuilegio priuãtur, & ſæculari iuriſdictioni ſubduntur à Sanctiſs.D.N. Vrbano in Bulla *Secretis* in 4. to. Bull.n.33.ea verò ſolum comprehendere videtur clericos ſæculares,non Regulares.

4 Pro praxi tamen eorumdem Regularinm notandum, inter caſus, quos Clemens 8. in decreto relato *to.*1.*c.*18.*n.* 20. permittit reſeruari poſſe inter Regulares,numerari *falſificationem manus, aut ſigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus*; ex hoc enim infertur falſificare litteras patentes Prælatorum eſſe caſum reſeruabilem in Religionibus. Nomine enim *Officialium Monaſterij, &c.* veniunt non ſolum Superior; Procurator, Sacriſta &c.ſed etiam, maximè iuxta intentionem Pontificis, Prior, ſeu Guardianus, Prouincialis, Generalis, imo Procurator generalis, & Secretarins, ſeu Socius Generalis:hi enim ſunt Officiales Religionis, & conſequenrer Conuen-

tuum

Digitized by Google

tuum, vt contta Portellum *in dub. Regular. verbo falſarius n.3.* habet Peirinis *tom.2.de Prælato q.3.c.2.n.50.* & ante ipſum Suarez 4.*to.de Relig. tract.8.l.2.c.18.n.* 8. Cum autem Pontifex dicat *Monaſterij*, *aut Conuentu* non vero Monaſteriorum,aut Conuentuũ, ideo placet quod idem Portellus habet, ſcilicet ſolùm loqui Papam de Officialibus eius Monaſterij, aut Conuentus, in quo ſalſarius commoratur, non aliorum. Cum autem Pontifex dicat *falſificatio,&c.* ideo coutta Peirinis relatum credo litteras prædictas falſificare, etiam ſi caſu dato falſarius illis non vtatur, caſum eſſe reſeruabilem, quia actio ibi adæquatè prohibita ſolum eſt iſta, iuxta dicta *ſupr. n.* 2. ex Naldo. Sicut ex oppoſito vti litteris ab alio falſificatis non puto eſſe caſum hic comprehenſum,quia hoc nõ eſt falſificare,quod ſolum exprimitur à Pontifice. Bordonus *Reſol. 46. num.* 7. Nec ſimiliter incurrent hunc caſum conſulentes, auxiliantes, ſuadentes,aut ſimiles,quia ſumus in materia odioſa, & reſtringibili, Pontifex autem ſolum loquitur de ſalſificante. Peirinis *ibid.* Imo etiam per falſificationem manus, aut ſigilli non intelligo quamcunque ſabricationem manus, aut ſigilli ad inſtar manus, aut ſigilli Officialium, &c. ſed eam per quam ſalſæ litteræ conſignantur, vt bene Suarez *ſup. n.9. Bordon. ſup. num.*2. Quid verò dicendum de falſificante manum, aut ſigillum Officialium,non in rebus pertinentibus ad Monaſterium, ſed ad perſonas ipſorum Officialium, an ſcilicet peccatum iſtius ſit de quo in præſenti, an non. Quamuis Suarez *num.* 10. & Portellus *num*.8. vtrumque caſum credant comprehendi,quia tamen res eſt odioſa, ac per conſequens reſtringibilis, probabile propterea cenſeo Pontificem loqui de ſalſificante manum, aut ſigillum Monaſterij in rebus ſolum ad ipſum Monaſterium ſpectantibus, ita vt particula *Officialium* ſumatur formaliter, prout Officiales ſunt.

4 De falſificante per artem Alchimiæ dicendum, in Extrauag. *ſpondent. de crim. falſi*, eos,qui chimicum, ſeu alchimicum aurum, vel argentum faciunt, aut fieri mandant, ſequuto effectu, aut ſacienti miniſtrant ſcienter, & præſertim, qui monetam ex auro, vel argento alchimico faciunt, ſeu fabricant,aut fieri mandant,incurrere pœnam infamiæ iuris, & teneri pauperibus erogare tantumdem probæ monetæ, ſeu ponderis metalli. Pro qua primò notandum, quòd ſiue dicatur cum quibuſdam, per huiuſmodi artem poſſe fieri verum aurum, vel argentum ex rebus vilioribus, ſiue etiam cum alijs id eſſe impoſſibile per naturam, & ſtudium humanum, ſiue tertiò cum alijs,quos ſequitur Valentia 2.2.*diſp.6.q.13.punct.*2.(quod videtur probabilius) eſto id fieri poſſit per naturam, eſſe tamen valde difficile, incertum, periculoſum,& Diaboli fraudibus expoſitum: quomodocunque id ſit, meritò contra talem artem prędictam Extrauagantem editam eſſe,ac proinde eam artem eſſe illicitam, & prohibitam. Sanchez *l.2. in decalog. cap. 40. nu.*51. Secundò, pœnam illam reſtitutionis obligare ante omnem ſententiam Iudicis iure naturali, ſi id quod factum eſt non fuit verum aurum,aut argentum, & pro tali erogatum eſt, propter damnum tertij inde ſecutum. Quando autem (caſu dato) fuiſſet verum aurum, vel argentum erogatum non eſſet pro vero, ſed pro alchimico tali quali, non videtur obligare talem pœnam. Quia nullum damnum proximo illatum eſſet. De quo Theſaurus *ſup. c.*2. ex alijs quos refert. Tertiò, quo ad praxim Regularium, merito propter dicta inter illos talem artem prohibitam eſſe varijs pœnis, prout in noſtris Conſtitutionibus *par.3.capit.6.numero* 5. vbi inter proprietarios Alchimiſtæ reponuntur.

5 Circa illud de cudente falſam monetam, præter dicta *to.1.cap.10.n.*23. ex Conſtitutionibus Pij v. & præſertim Sanctiſs. D.N.Vrbani, qui pœnam degradationis contra perſonas quaſcunque Eccleſiaſticas etiam Regulares in tota Italia exiſtentes,*quæ aureas, vel argenteas monetas tondere, fabricare, colorare, vel alias adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare, aut exponere præſumpſerint*,ſtatuit,notandum multis modis falſationem, ſeu falſi crimen circa monetas accidere poſſe. Primò quidem, eas cudendo priuata auctoritate *l.2. & 3. C. de falſa moneta*. Sic enim faciens peccat mortaliter contra Ius Principis, vel Ciuitatis, ad quos ſpectat id facere, & tenetur ad reſtitutionem iacturæ, quam paſſi ſunt Principes, vel Ciuitas in hoc. Syluester in *Summa verbo falſarius n.*7.Layman.*l.3.tract.3.par.1.c.5.nu.*5. contra Nauarrum *in Man.c.*17.*n.*167. Punitur etiam in Italia pęna degradationis, propter Conſtitutionem adductam Vrbani,prout notatur illo verbo *fabricare*. Secundò, falſam monetam cudendo, ſcilicet pondere iniquo, vel materia adulterina, *c.Quanto de iure iurando,& l.3.C.de vet.numiſm. collat.* Syluester *ſupr.numer.*9. Nauarrus *ſupr.* Sic etiam faciens peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem ei cui intulit dãnum, propter dicta,& punitur ex d. Conſtitut. Vrbani,propter illud verbum *alias adulterare* dicta pœna degradationis. Tertiò, de iuſto pondere monetæ detrahendo, abſcindendo, radendo *l. quicunque, ff. ad legem Corneliam de falſ.* Angelus *verbo falſarius,§.*8. Nauarrus *ſup. nu.*168. Qui autem hoc facit ſimiliter peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem ei cui damnum infertur, vt de ſe patet, & comprehenditur in d. Conſtitutione illo verbo *tondere*. Hic tamen nota, quòd tondens priuata auctoritate monetas plus æqui ponderis habentes in ea quantitate qua excedunt; etiam peccat mortaliter,quia vſurpat id quod eſt publicæ auctoritatis. Nauarrus *d. n.*168. Layman. *ſupr.* Licet Angelus *vt ſupra* illos excuſare videatur. Tenetur etiam ad reſtitutionem Principi, vel Ciuitati de materia illa, quam auferunt, quia ea ſpectat ad monetas cudentes, cum ſolum per errorem illam ibi appoſuerint. Syluester *ſup.n.*10. Nauarrus *ſup.* An verò comprehendatur d. Conſtitutione Vrbana, mihi incertum eſt, ad minus tamen mitiori pœna puniri debet. Quartò, adulterinæ materiæ nummos, puta ſtanneos, vel plumbeos tingendo, ſeu colorando, vt appareant aurei, vel argentei. *d. l.Quicunque*. Layman. *ſup.* ex Abbate,& Couarrubia. Sic autem facientem dubium non eſt quin mortaliter peccet, & teneatur ad reſtitutionem illi, quem decepit, ac puniatur d. Conſtit. Vrbani, propter illud verbum *colorare*. Quintò, prædictas falſas monetas pro veris expendendo *cap. Quanto* relato. Vnde ſic faciens peccat mortaliter (intellige ſuppoſita grauitate materiæ) & tenetur ad reſtitutionem ei,cui tales pecunias pro veris dedit, & ſi neſcitur, tenetur dare pauperibus, argum. eorum,quæ habentur *in cap. cum tu de vſuris*. Sylueſter *ſupra n.*7. Nauarrus *num.*167. Punitur quoque d. Conſtitutione Vrbani, vt patet illis verbis, *ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare*. Vbi etiam aliæ pœnæ ſtatuuntur contra detinentes ſcienter huiuſmodi pecunias adulteratas ſeu de loco ad locum transferentes, aut opem præſtantes ad præmiſſa.

7 Dies Feſtos inſtituere non pertinet ad Dominos temporales, Magiſtratus, vel Ciuitates, &c. quia hęc eſt cauſa ſpiritualis, & poteſtatis Eccleſiaſticæ. Suarez *tom.1. de Relig. tract. 2. l. 2. cap. 12. n. 2.* Sanchez *in Conſil. moral. tom. 2. l. 5. cap. 2. dub. 5. num. 7.* Quare ſi præcipiant aliquos dies Feſtos obſeruari ſub aliqua pœna, pęnam à violaturibus exigere poſſunt, ſed ipſi culpam nun incurrent. Sanchez *d. num. 7.* referens S. Antonin. Armillam, Syluestrum, & alios. Solum ergo ad Papam pro tota Eccleſia id ſpectat, quia ille ſolum habet vniuerſalem poteſtatem legislatiuam. Suarez *d. l. 2. cap. 3. nu. 3.* Epiſcopi etiam (idem dico de Abbatibus habentibus iuriſdictionē in ſæculares) id facere poſſunt in ſua Dięceſi. Sic enim habetur, *cap. pronunciandum de conſecrat. diſt. 3. & cap. conqueſtus de ferijs.* Azur *to. 2. inſtit. moral. c. 26. q. 1.* Cum conſenſu tamen populi, prout habetur ex *d. cap. pronunciandum, & cap. conqueſtus,* eo quod agitur de intereſſe populi in hoc. Sanchez *ibid. num. 6.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, Allegat. 105. nu. 36.* Etſi oppoſitum tueatur Naldus *in Summ. verbo Feſtum num. 1.* Vnde declaratum eſt à S. Congregat. in vna Pacen. 20. Aprilis 1602. non poſſe cogi populum ſeruare feſtum nouum. Barbuſa *in Collectan. Bullar. verb. Feſtum.* Item in vna Brundusina 2. Mar. 1602. & Hiſpalenſi 22. Auguſti 1604. Feſta noua de præcepto ſeruanda inſtitui non puſſe inuito pupulo. Barboſa *ibid.* Item in alia Brunduſina 21. Auguſti 1604. Feſta Sanctorum, quæ de præcepto non ſeruantur ſi populus ſponte vuluerit ſeruare, non eſſe prohibend. ſed nullum ſub pæna cogendum, vt illa die ab operibus abſtineat. Barboſa *ibid.* Videtur etiam ad hoc requiri conſenſum Cleri. Ita enim colligitur ex *d. cap. conqueſtus.* Azor. *vt ſupra q. 3.* Suarez *ſup. cap. 11. num. 7.* Requiritur etiam quod Sanctus, de quo Feſtum inſtituitur ſit canonizatus ab Eccleſia, quia *cap. Audiuimus de Reliquijs, & venerat. Sanctor.* negatur cultus Sanctis non canonizatis ab Eccleſia. Azor *ſup. q. 4.* Sanchez *lib. 2. in decalog. cap. 43. n. 9.* Sufficit tamen, quod ſit Sanctus antiquus, de cuius ſanctitate per traditionem, aut vniuerſalem Eccleſiæ conſenſum conſtet, quia hoc æquiualet canonizationi. Sanchez *ibid. num. 11.* Et conſonat decretum S. Congregationis ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano. quod retuli *tom. 1. cap. 12. num. 39.* Volunt etiam aliqui poſſe inſtitui Feſtum de Sancto Beatificato. Sed oppoſitum eſt probabilius; Beatificatus enim ſolum habet cultum valde limitatum ad aliquam Eccleſiam, vel locum. Vnde de ipſo nec ab alijs perſonis, nec alio die, aut modo quam aſſignatur in Bulla, poteſt fieri Officium, iuxta dicta *to. 1. c. 12. n. 37.* Et ita videntur ſupponere Authores relati, & Syluester *in Summa verbo Dominica q. 1.* & Bonac. *de tertio præcep. Decal. diſp. 5. q. vnica punct. 1. n. 2.*

8 Cum autem diebus Feſtis ſolum prohibeantur opera ſeruilia, ea ſcilicet, quæ ſunt propria ſeruorum, aut quæ ab illis ſolum communiter exerceri ſolent, vt ſunt arare, ſuere, &c. non opera libera, quæ ſcilicet ſunt propria liberorū, vt legere, docere, &c. nec opera communia liberis, & ſeruis, vt ſunt iter agere, &c. de quibus Caietanus *2. 2. q. 122. art. 4.* Sotus *2. de iuſt. q. 4. art. 4.* ideo Regularibus, de quibus ſpecialiter in præſenti, licitum erit diebus Feſtis legere, & docere in ſcholis, verbo, & ſcripto, quia hæc ſunt opera libera. Caietanus, & Sotus relati, ac Lopez *in Inſtruct. conſcient. l. 1. cap. 52.* Congregationes, ſeu Capitula facere, propter eamdem rationem. Caietanus *ſupra*, Armilla *verbo Feſtum.* Scribere conſilia ſeu conſulta maximè ad caſus conſcientię, propter eamdē rationem. Bon. *ſup. p. 2. n. 8.* Scribere ſiue litteras, ſiue libros, propter eamdem rationem. Nau. *in Man. cap. 13. num. 14.* Lopez *ſup.* Imo & tranſcribere, ſimiliter propter eamdem rationem, & quia trāſcribere non eſt aliud quam ſcribere. Lopez *ſupra.* Medina *in ſumm. l. 1. cap. 14. §. 8.* Bonacina *d. punct. 2. num. 25.* Adde, etiam ſi id fiat pretio, vel propter lucrum, quia ſpes pretij non mutat naturam operis, nec facit quod opus alias licitum ſit prohibitum, vel è contra. Lopez, Medina & Bonacina relati. Layman. *d. tract. 7. cap. 2. num. 3. & 4.* contra Caietanum, Nauarrum, & alios. Scribere autem, ſeu tranſcribere libros cantus, maximè cum ex pretio, aut propter lucrum fit, vel etiam illuminare libros, aut litteras, opus ſeruile eſſe, & illicitum die Feſto tenet Sanchez *in 2. to. conſil. moral. lib. 5. capit. 2. dub. 9. numer. 6.* ex alijs quos refert. Pingere etiam opus ſeruile eſſe, nec licere Religioſo diebus Feſtis, etiam pro ſuo Conuentu, probabilius eſt, vt tenet cum alijs idem Sanchez *dub. 12.* Bonacina, *ſup.* & alij. Licet oppoſitum non ſit omnino improbabile, maximè ſi non fit prupter lucrum, ſed recreationis gratia ad reficiēdum animum, ſine apparatu, ac magno labore. Layman. *ſup. n. 3.* ex Lopez, & Medina. Impreſſio verò librorū opus ſeruile eſt, & per conſequens prohibitum in Feſtis. Laym. *ibid.*

9 Ratione etiam cultus diuini non ſolum licet die Feſto prædicare, & adminiſtrare Sacramenta, vt per ſe patet, ſed etiam facere ea opera corporalia, in quibus diuinus cultus conſiſtit, vt ſunt baiulare in proceſſionibus Cruces, Imagines, organa, inſtrumēta muſica, &c. Nauarrus, & Lopez relati. Imo etiam facere opera ſeruilia pręparatoria ad cultum diuinum, quando alijs diebus fieri nō potuerunt, vt ſunt ornare, ſeu mundare Templa conficere Hoſtias pro Miſſis celebrandis, &c. Sanchez *ſuprà dubio 22.* ex alijs. An vero talia opera ſeruilia poſſint fieri eiuſdem diebus ratione pietatis, ſcilicet ad ſuſtentandum Monaſterium egens, vel prupter Eccleſiam, aut pium locum, agunt ipſe Sanch. *dub. 23.* Fagund. *in 1. præcept. Eccleſ. l. 1. c. 14. n. 6.* fauetque parti affirmatiuę declaratio Sac. Congreg. inferius afferenda.

10 Quoad priuilegia verò Regularium Rodriguez *tom. 2. q. Regul. q. 70. art. 2.* dicit nullum eſſe, quod viderit, Regularibus *conceſſum priuilegium quo in diebus feſtiuis poſſint in opere ſuorum Monaſteriorum operibus ſeruilibus ſaeculares, & ipſi Religioſi occupari, quapropter, vt id licitè facere, aut permittere poſſint, petere licentiam ab Epiſcopis, & Ordinarijs tenentur, qui ad hæc, & alia minima diſpenſanda habent conſuetudine authoritatem, ſine dicta enim licentia laborantes, & Prælati permittentes laborare in dictis diebus peccato ſunt irretiti, niſi aliqua neceſſitate præſenti, aut imminenti excuſentur.* Hæc ille. Caſarubius autem *in Compendio priuilegiorum Mendicantium, verbo feſtiuitas num. 4.* refert. Eugenium iv. dixiſſe, quod ſæculares laborantes in Feſtis Sanctæ Crucis, & Sanctis Michaelis Septembris, ac SS. Innocentium, ac S. Syluestri, non peccent mortaliter niſi venerint in Dominica. Item *numero 5.* eumdem Eugenium diſpenſaſſe cum barbitonſoribus, vbi eſt conſuetudo, in Sabbatis, & Vigilijs de ſero radere barbas. Sed præterquam hæc ſunt viuæ vocis Oracula, quæ hoc tempore nihil valent, iuxta dicta *to. 1. cap. 3. num. 21.* in poſteriori hoc non video aliquod priuilegium, cum laborare in vigilijs, ac Sabbatis vſq; ad mediam noctem non ſit prohibitum, & quando

adeſt legitima conſuetudo per eam ſublata eſſet lex poſitiua Eccleſiæ. Dolendum tamen eſt ipſos barbitonſores etiam diebus Feſtis, & Dominicis id ſolitos facere, reclamantibus Epiſcopis, & alijs Ordinarijs. Vnde nullatenus Religioſi illis hoc permittere pro ſeipſis poſſunt. Aliud priuilegium ex Eugen. IV. refert Rodrig. *ſupr. art.* 1. quod tamen parum valet, quia ſolum per illud concedit Benedictinis laborare in Feſtis, quæ Eccleſia vniuerſalis non colit, niſi communiter ab omnibus in illis locis colantur, & ſcandalum vitetur.

11 Extat tamen Decretum Sac. Congreg. quod refetunr Quar. *in Sum. Bull. v. dies Feſti.* & Barb. *de Offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 105. *num.* 40. quo declarauit, licere diebus Feſtis date operam rebus ad victum neceſſarijs, ac tempore petituris, præſertim tempore vindemiarum, & meſſium, ac recolectionis fructuum, vel vbi neceſſitas vrgeat, aut ſuadeat pietas. Vide apud illos aliam Declarationem circa nundinas diebus Feſtiuis, & ea, quæ eo tempore licent, aut non, quæ prætermitto, quia parum conducunt ad intentum noſtrum de Regularium inſtructione.

12 Pro illis tamen nota, quòd in caſibus in quibus Epiſcopi poſſunt ſuis ſubditis concedere facultatẽ laborandi diebus Feſtiuis, videtur etiam idem poſſe facere Prælatos Regulares reſpectu ſuorum etiam ſubditorum Regularium, cum ſint veri ipſorum Prę-lati habentes in illos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Azor. *to.* 2. *Inſtit. mor. lib.* 1. *cap.* 28. Port. *in dub. Regul. v. Abb. nu.* 11. bene etiam notans, hanc facultatem non poſſe concedere ſæcularibus ſeruitorib. cum non ſint ipſorum Prælati.

13 Nota etiam, quod ſi aliquis dies Feſtus habeat Indulgentiam annexam lucrandam tali die, ſi contingat Officium illius diei transferri in alium diem, tunc Indulgentia non transfertur. Azor. *tom.* 2. *lib.* 1. *cap. vlt. quæſt.* 8. Portellus *in Dub. Regular. verbo Feſti dies in addition. num.* 1. [Præcipuè quoque notandum quod cum non ſolum ſint prohibita in diebus feſtis opera ſeruilia, ſed etiam alia opera liberorum ſcilicet mercaturam, placitum, iudiciu ad mortem, & iuramentum, vt patet *cap.* 1. *& vlt. de feriis*, vbi Doctores communiter, Summiſtę & Theologi, ideò omiſſis alijs, quæ parum conducunt pro Regularibus ſolùm modo dicendum, illis etiam prohibita videri in diebus feſtis iudicia & proceſſus iudiciales. Quia lex illa canonica generalis eſt, & omnes comprehendit. Vnde proceſſus formatio, cauſæ cognitio, & ſententiæ prolatio in feſtis ſunt prohibita. Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 2. *c.* 30. *n.* 1. Imò irrita etiam ſi partes in eo conueniant *d. c. vlt. de fer.* Suarez *ſupra*. Sanch. *tom.* 2. *conſil. mor. li.* 5. *c.* 2. *dub.* 27. ex aliis. Similiter citati partis ad comparendum, vel reſpondendum, in die feſto. Suar. *ſup. à nu.* 3. Sanchez *ſup. n.* 8. licita tamen prædicta erunt in duobus caſibus, ſcilicet, neceſſitatis, quando id fuerit neceſſarium ad effectum ipſius iudicij, & pietatis *ca. vlt. de fer.* relato. Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. & alij communiter. Extendi videtur titulus iſte pietatis non ſolum ad opera miſericordiæ, ſed etiam ad opera Religionis, & perſonas ac cauſas Religioſas, vt Suar. *ſup. num.* 20. exiſtimar. Ac proinde quãdo pro bono Religionis oportuerit fieri præfata die feſto, videtur poſſe fieri. Illud certius poſſe Prælatos Regulares diebus etiam feſtiuis viſitare Eccleſias & Monaſteria Regularia, ipſoſque Religioſos more Religioſo, & abſque ſtrepitu iudiciali imponere præcepta ſubditis, etiam cum excommunicatione, aut alijs cenſuris abſoluere ipſos, diſpenſare &c. Hæc enim omnia quando fiunt abſq; ſtrepitu iudicij ſunt actus extra iudiciales, ac per conſequens non prohibiti diebus feſtis. Caietan., & Sanch. ſupra poſt alios. Vide dicta hoc *tom.* 3. *verbo Cenſura Eccleſiaſtica. n.* 6.]

FIDEI PROFESSIO.

1 DE hac materia quoad Regulares ſpectat, videlicet, an illi teneantur facere fidei profeſſionem prouiſi de Prælaturis, dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 102. in ſecunda, & tertia editione, & *tom.* 2. *capit.* 13. *num.* 55. An prouiſi de beneficiis Regularibus, eod. *tom.* 2. *cap.* 18. *num.* 38. an Concionatores ſupra verbo *Concionari, & concionator*. An lectores loco relato ex primo tomo. Vide, & Nouarium *in lucern. Regular. verbo fidei profeſſio*, & nota Conſtitutionem *Iniunctum nobis.* Pij IV. cuius memini *d. numer.* 102. vbi præcipit etiam prouiſos de Monaſterijs, & domibus Regularium teneri ad dictam fidei profeſſionem, maximè intelligi de prouiſis à Sede Apoſtolica, quibus Eccleſiæ, ſed Monaſteria Regularium in titulum conferuntur, quod vt credo eſt vſu receptum. Theſaurus *in prax. part.* 2. *verbo fidei profeſſio c.* 1. *§. Aduerte ſecundo.*

FVNERALIA.

1 DE hac quoque materia, prout etiam ad Regulares ſpectat, dixi *tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 38. *&* 41. *circa quartum dubium* & *cap.* 21. *num.* 28. *ac tom.* 2. *capit.* 1. *num.* 31. 46. *&* 47. & ſupra verbo *Crux*, & verbo *Defunctus*, ac dicam infra verbo *Habitus*, & 4. *tom.* verbo *Quarta funeralis*, & verbo *Sepultura*, ideò pro nunc ſuperſedendum.

FVRTVM.

SVMMARIVM.

Furtum quid ſit. n. 1.
Quid de furto, quo Religioſus aliquid ſurripit ſæculari. n. 2
De pœnis talis delicti. ibid.
Quid, quando ſurripit aliquid Conuentui. nu. 3.
Quando ſit caſus reſeruabilis. ibid.
De furto rerum Eccleſiæ, Reliquiarum, &c. n. 4.
Quid ſi illæ ſurripiantur abſque effractione. nu. 5.
Quid de furto rei alteri Religioſo applicatæ. n. 6.
De abſolutione ab hoc peccato. n. 7.

1 FVrtum (quod ſecundum S. Thom. 2. 2. *q.* 66. *artic.* 3. eſt occulta acceptio rei alienæ) multipliciter inter Regulares contingere poteſt, ex parte illius à quo res ſurripitur. Vel enim Religioſus furatur rem alicuius extranei, v. gr. ſæcularis, vel rem Communitatis Monaſterii, vel rem alterius religioſi vſui applicatam. De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

2 Et quidem ſi Religioſus rem alicuius extranei, verb. grat. ſæcularis, furetur, eodem modo ſentiendum, ac ſi vnus ſęcularis alteri ſæculari rem aliquam furatus eſſet; qualitas enim Religioſi non minuit, ſed potius auget malitiam furti. Quoad pœnas verò licet fur ſæcularis varijs pœnis fuſtigationis, furcæ, &c. puniatur, Clericus verò fur, (idem dic de Religioſo fure) iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 9. *numer.* 43. perpetuò deponitur, & aliquando in arctum Mona-

Digitized by Google

Monaſterium detruditur; & multiplicantur pœnæ iuxta quantitatem furti,& conſuetudinem furandi. Alderete de Diſcipl.Regular.lib.2.ca.16.nu.8.& 9.Non tamen propterea eijci poſſe à Religionibus,niſi ſeruatis aliis ſeruandis ex iure nouo decreti Sacr.Congregat.ſub Sanctiſs.D.N.Vrbano, dixi eo loco. Efficitur etiam infamis ipſo iure l. 1.de his qui not. inf. & per conſequens irregularis. Theſaurus in praxi par.2.verbo furtum cap. 1. Quamuis etiam Religioſus fur ſecundum aliquos(Valentia 2. 2.diſp.10.qu. 4.punct.3.col.2.verſ. patet enim Leſſius lib. 2. de iuſtit. capit.41.dub.9.num.79. verſ.7.) ſit etiam proprietarius,eo quòd adquirit aliquid contra rectam voluntatem ſui Superioris,quæ in eo caſu non eſt,nec poteſt eſſe,nihilominus iuxta dicta tom.1.cap.6.nu.33. ex Nauarro, & Sanchez, probabile eſt talem ſolum eſſe furem,non proprietarium, quando id quod furatur tradit Superiori,& vtitur eo ex licentia ipſius. Etſi enim Superior non poſſit talem licentiam concedere; id tamen non prouenit ex obligatione voti paupertatis,ſed ex malitia furti,& ita talis Superior, & fur ſolum peccant furti malitia,quia faciunt contra voluntatem domini illius rei ſublatæ. Sanch.l.7. in dec.c.19.n.55. Limitat tamen,vt id ſolum ſit verũ quando Superior dans licentiam retinendi illam rẽ, nouit illam eſſe furto ſublatam, ſi.n. id non nouit, licentia ipſius eſſet inuoluntaria, & ſurreptitia, ac per conſequẽs non excuſaret religioſum, nec à peccato proprietatis. Quando autem ſurripiens pauca ſucceſſiuè,peccat mortaliter; & an furtũ hoc ſit caſus reſeruabilis inter Regul.conſtabit ex dicendis.

3 Similiter ſi Religioſus ſurripiat rem aliquam Cõmunitatis Monaſterij ſui, vel alieni,reus eſt peccati furti, quia aufert rem alienam contra voluntatem domini.Eſtq; hic caſus reſeruabilis à Superioribus, vt patet ex decreto Clem.8.de Reſeru.caſuum, quod retuli tom.1.cap.18.nu.20. ibi enim inter caſus quorum reſeruatio permittitur Superioribus Regularium eſt vnus; Furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate qua ſit peccatum mortale. Quę autem ſit hæc quantitas ſufficiens ad peccatum mortale,etſi in hoc ad circumſtantias Monaſterii,facultatem ipſius,perſonarum, loci, & temporis,iudicio prudentis, attendendum ſit,dixi tamen tom.1.ca.6. num.57.communiter,& regulariter loquendo, & ſeclusis prædictis circunſtantiis eſſe duos Iulios, vel Regales Hiſpanos. Alii verò credunt eſſe quantitatem quatuor Regalium.Sanch.l.7.in decalog.cap.20. nu.3.Peirinis tomo 2.de Prælato q.3.ca.2.nu.52.& alij apud ipſum. Cum autem Nauarrus, & Corduba à Sanchez relati putent ſufficere vnum argenteum, ideo inter iſtos,& alios, qui credunt exigi quatuor, ne plus æquo, prout his temporibus contingit non raro,laxentur habenæ conſcientiarum,mediã viam me tenuiſſe credo, dum dixi regulariter loquendo ſufficere quantitatem duorum Regalium, prout etiam tenet Quaranta in Summ. verbo Caſus reſeruati nu.9.referens Marium Andriam, quem vocat virum eruditione inſignem,& indicat Medina l.1.ſum. cap. 10.fin.ac Sorbus in Compend.verbo abſolutio Ordinaria quoad fratres, §. hoc fuit dum inſinuare videtur ſufficere duos Carolenos, qui ſunt minus quam duo Regales. Licet ſententiam Sanchez valdè probabilem credam, maximè pro Hiſpania, de qua ipſe loquitur. Illud certiùs, furantem ſucceſſiuè res minimas, tunc committere peccatum mortale; & per conſequens incidere in caſum reſeruabilem, cum peruenerit ad dictam grauem quantitatem, iuxta dicta in ſimili eo.to.1.ca.6.nu.58.Quod limitandum eſt quando iſti actus furandi ſunt aliquo modo vniti,vel ratione loci,vel temporis. Si.n.ſunt omnino diſparati, credo non committi peccatum mortale, nec incurri caſum reſeruatum, aut reſeruabilem, etiam quando peruenitur ad dictam grauem quantitatem,iuxtà ibidem dicta, & Author. ibi citatos. Debent etiam eſſe in intentione vniti illi plures actus furandi,ideſt,quod ſic furans recordetur ſe perueniſſe ad magnam illam quantitatem, habeatque intentionem ad illam perueniendi,alias non erit illi voluntarium illud furtum grauis quantitatis.Nauar.in Man.ca.17.n.139.Quaranta ſup.§.an autem. Peirinis ſupr.Eſt etiam furtum, & caſus reſeruabilis ſurreptio Reliquiarum; licet.n.non ſint nummis æſtimandæ,ſunt tamen res valdè prætioſæ. Quaranta ſupra,§.eſſet etiam. Peirinis ſup.nu.53.Bene animaduertens non ſufficere ad hoc conſenſum Sacriſtæ, qui conſeruat Reliquias; Sacriſta enim non eſt dominus ipſarum,ſed Monaſterium ipſum. Idem dico de furto codicum,aut Concionum, tractatuum, aut ſimilium rerum ſcriptarum, quia etiam iſta ſunt res magnæ æſtimationis,& res tantum valent quantum æſtimantur. l.vnic.Cod.de ſent.quæ pro eo,quod intereſt profer.Quaranta ſupra.Graſſius de Caſibus reſeruatis, lib.3.ca.7.num. 27. Idem dico de furto rerum comeſtibilium notabilis quantitatis, quia etiam illæ ſunt prætio ęſtimabiles,& in ipſis procedit eadem ratio. Graſſius 1.p.deciſ.l.3.cap.5.nu.51.Sanchez l.7. in Decalog.cap.21.nu.33.Bene etiam animaduertens,maiorem horum comeſtibilium quantitatem, prudentis tamen arbitrio,& penſatis circumſtantiis taxandam, requiri, vt ſit materia peccati mortalis(ac per conſequens reſeruabilis) quam in aliis rebus, quia in comeſtibilibus non debent eſſe Prælati ita inuiti,aut rigidi,ſicut in aliis. Præſertim, quia Religioſi comparantur cum ſuis Prælatis, veluti filii cum parentibus, cap. licet de ſepultur.et l.qui in poteſtat.ff. de teſtamentis,et Authentic.ingreſſi,Cod.de Sacroſanct.Eccleſ.Parentes autem non ſolent ægrè ferre, quod filii furentur ipſis res comeſtibiles non magni valoris. Flamma 3.part.Method.cap.9.§.11. Fagund. in 2.Eccleſ.præcept.lib.8.capit.6.num.7. & 8. An autem in ijs comeſtibilibus procedat tradita doctrina de minimis ſucceſſiuè furatis, dixi num.58.relato. Nota tamen, quod quando Conuentus eſt pauper, vel huiuſmodi comeſtibilia caro pretio comparantur, eodem modo philoſophandum de illis eſt quantum ad quantitatem pro peccato mortali,ſeu reſeruabili ſufficientem, & quantum ad minima ſucceſſiue furata,ſicut in aliis rebus.Sanch. ſup.nu.34.Layman. l.3.Tract.3.part.1.c.1.n.5.

4 Circa furtum verò rerum Eccleſiæ, vt puta Calicem,Patenarum,Reliquiarum,&c.notandum,quod ſi quis Religioſus ad illa furandum frangat violẽter muros,portas Eccleſiæ,ſeu Sacriſtiæ,vbi ea ſunt, vltra peccatum mortale reſeruabile, de quo dixi, incurret etiam ipſo facto excommunicationem ex c. conqueſti de ſent.excomm. Silueſt.in Sum.verb.Furtum num.8.Suar.5.tom.in 3.part.diſp.22.ſect.2.num. 11. & 12. vbi de actionibus per quas incurritur hæc excommunicatio. Toletus in Summ.lib.1.cap.35.num. 6.Naldus in Summa verbo Furtum nu.4.Hæc verò excommunicatio ante denunciationẽ factam ab Epiſcopo(vel Pręlato Regulari)non eſt reſeruata.Caietan.verb.excommunicatio capit.21.Toletus ſupr. Debet tamen prius præcedere ſatisfactio. Sayr.de cenſ. lib.3.cap.29.num.15.& 20. Theſaur. in praxi part.2.

*verbo Sacrilegium cap.*3.Si verò tale furtum committens fuerit per Epiſcopum, vel Superiorem denunciatus,non poteſt abſolui niſi à Papa, iuxta textum eiuſdem *cap.conqueſt.*Suarez *ſupr.nu.*14.Layman.*lib.* 4.*Tract.*10.*cap.*7.*nu.*19. Tenentur etiam Prælati eos denunciare. Ita enim præcipitur illis in textu eiuſdem *cap.* Suarez *nu.* 21. Nomine verò Eccleſiarum, de quibus eo *cap.* eſt ſermo intelliguntur Monaſteria,Hoſpitalia,& reliqua ædificia pia. Nauarrus *in Manual.cap.*27.*num.*94. Non verò arca, ſeu ſcrinia, vbi res Eccleſiarum reponuntur, quia iſta non ſunt Eccleſia,nec pars Eccleſiæ. Nauarrus *ibidem.*Suarez *num.*12. Nec ſufficit reſerare portas claue. Nauarrus *ibidem.* Extenditur etiam hæc excommunicatio contra effractores Eccleſiarum, etiam ad incendiarios illarum,propter eamdem rationem. Naldus,& Layman. *ſup.*

5 Qui verò res Sacras abſque effractione furatur excommunicandus venie. *capit. conqueſtus de foro competenti.* Peirinis *ſupr.num.*54.& alijs. Imò etiam videtur fures iſtos de iure eſſe excommunicatos, etiamſi nihil fregerint, ex *Cap. Canonica* 16.*qu.*3. & *Ca.Omnes Eccleſiæ* 17. *quæſt.*4. vbi etiam id extenditur ad conſentientes eis,idemque ſupponi dicto *capit.conqueſti de ſentent. Excommunicat.* Bordonus *tomo* 1.*Reſolutionum*, *Reſolut.*47.*num.*13. Qui propterea miratur Siluestrum, Nauarrum, Rodriquez, Grafium, & alios ſolum referre dictam excommunicationem ad fures rerum ſacrarum, cum effractione aliqua. Vt puto tamen hæc excommunicatio prædictorum Canonum ſolum fuit intellecta de furibus effractoribus, vt notat Gloſſa ibidem. De quo rectè Suarez ſupra à *num.* 5. Cui fauet *d.cap.conqueſtus de foro competent.*& *capit.vltim. de furtis*, vbi pro furibus rerum Sacrarum, qui nihil effregerunt non deſignatur excommunicatio ipſo facto.

6 Loquendo etiam de furto, quo Religioſus rem alterius Religioſi vſui applicatam ſurriperet, eodem modo reſpectiuè, ac de alijs furtis philoſophandum videtur. Vnde tale furtum eſt caſus reſeruabilis,tum quia ita declarauit Clem.8. vt refert Sorbus *in Compend.verb.Abſolutio Ordinar.quoad fratr.§.Hoc fuit*, tum quia ex eo, quod aliqua res ſit applicata vſui alicuius Religioſi non deſinit eſſe Monaſterij. Suarez *tom.*4.*de Relig.Tract.*8.*lib.*2.*cap.*18.*numer.*11. Peirinis *ſupr.num.*51.Idem dic ſi talis Religioſus eſt Generalis, vel Prouincialis,quia etiam bona iſtorum pertinent ad Monaſterium, ſcilicet Religionem. Suarez *ibidem*. Limita tamen iuxta dicta *tomo* 1.*capit.*6.*numer.*35.ſi caſus eſſet, quod aliquis Religioſus, neceſſitate vrgenti, cui alio modo ſubuenire non poteſt, auferret ab alio, quæ haberet ſuperflua,& contra voluntatem ſuorum Superiorum,ceſſante ſcandalo, ſuſpicione, &c.in tali enim caſu debet præſumi voluntas Superioris, quod res ſuperfluæ vni applicentur illi indigenti, ac per conſequens nec tunc erit furtum, nec caſus, de quo in præſenti.

7 Circa abſolutionem verò prædictorum, præter generalia principia, quod ſcilicet fur non eſt abſoluendus niſi reſtituat, & quod caſus reſeruatus non abſoluitur niſi ab eo qui reſeruauit, aut Superiore ipſius, aut ab habente ab ipſo authoritatem, iuxta ſuperius dicta. Notandum, Superiorem audientem confeſſionem Religioſi, qui aliqua furatus eſt Conuentui,cui ille Superior præeſt, poſſe abſoluere illum ſine obligatione reſtituendi,ſicut poteſt illa,quę abſtulit concedere. Idem dico,quando ea abſtulit alij Religioſo, ſi videt ea eſſe parum neceſſaria illi qui illa habebat, vel magis neceſſaria ei, qui illa ſurripuit, penſata ipſorum qualitate, propter eamdem rationem. Caſu verò, quo ſit facienda reſtitutio rei ſublatæ alicui particulari Religioſo, ſufficit quod fiat Communitati,quia tunc ad Prælatum ſpectabit reddere illam ei qui primo habebat, ſi illi eſset neceſsaria,vel applicare alij.Molſeſius *to.*1.*Sum.Tract.* 7.*c.*20.*n.*92.Peirinis *ſup.n.*55.

GABELLA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

*Quid ſit gabella.vectigal.&c.n.*1.
*Quando iuſta ſunt ſolui debent etiam ante Iudicis ſententiam.n.*2.
Quid quando eſt dubium de iuſtitia ipſius.n. 3.
*Quid quando eſt diuerſitas opinionum.n.*4.
Eccleſiaſtici ad illam non tenentur.n. 5.
Nec Regulares.ibid.
Idem de alijs contributionibus, ſeu oneribus. ibid.
*Quid de Clericis prima Tonſura, aut minoribus Ordinibus inſignitis.n.*6.
*Quid de Nouitijs Religionum. n.*7.
*Quid de Religioſis militaribus.n.*8.
*Quid quando aliquis habitum Clericalem, vel Regularē aſſumit animo non perſeuerandi in illo.n.*9.
*De Eremitis,& Tertiarijs remiſſiuè. n.*10.
De famulis, & familia Clericorum, & Regularium.nu. 11.
An idem dicendum de gabella, quæ vocatur Alcauala. *num.*12.
An de illa,quæ vocatur Siſsa.*n.*13.
*An hoc priuilegium tranſeat ad colonos.n.*14.
*Quæ bona Clericorum eo potiantur. n.*15.
*An quæ illis ſunt donata.n.*16.
*Quid de fructibus,ſeu redditibus ipſorum.n.*17.
*Quid quando Eccleſiaſtici habent bona indiuiſim cum laicis.n.*18.
*In quibus caſibus non ſunt exempti à gabellis, & tributis.n.*19.
Quando negotiationem exercent.ibid.
*Quando adquirunt bona affecta onere certo,vel inuariabili.n.*20.
*An quando gabella, vel tributum imponitur æquè principaliter pro ipſis.n.*21.
Non poſſunt cogi à ſæcularibus ad illa ſoluenda. numero 22.
*Quam pœnam incurrant imponentes collectas Eccleſiis. num.*23.
*An quando non deueniunt ad actualem exactionem. num.*24.
Decretum Sacræ Congregationis circa hæc. numero 25.
*Quid agere debeant Diœceſani contra eos, qui onera ab Eccleſiaſticis exigunt.nu.*26.
*Alia remiſſiuè.n.*27.

1 QVid ſit gabella,vectigal,pedagium, teloniũ, portorium,duana,& ſimilia, dixi ſupra verbo *Bulla Cœnæ, num.*17.vbi etiam *numer.*19. de conditionibus an iuſtam gabellam requiſitis, & *numer.*18. qualiter imponentes nouas gabellas præterquam in caſibus ſibi à Iure, ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia,conceſſis,incurrant excommunicationem Bullæ Cœnæ. Similiter qualiter imponentes

ponentes

ponentes collectas, decimas, tallias, & alia onera Eccleſiaſticis etiam incurrãt excommunicationem Bullæ Cęnæ, *ibidem nu. 46. & 47.* Specialiter etiam quoad Regulares eos exemptos eſſe ab huiuſmodi gabellarum,& ſimilium contributionum ſolutione, dixi *to.1.cap.3.n.14.& to.2.c.1.n.32.* Nunc prædicta amplificanda prout ſpecialiter ad Regul. ſpectant.

2 Et primo notandum, quod licet gabellæ, ſeu tributa quęcunque iuſtè impoſita ſolui debeant etiam in conſcientia ab ijs, quibus impoſita ſunt, prout colligitur ex illo *ad Rom.13. v. 7. Reddite ergo omnibus debita,cui tributum,tributum;cui vectigal,vectigal,* &c.(Sotus *l.4.de Iuſt.q.6.art.6.* Nauarr. *in Man.c.17. num.*200.) etiam ante omnem Iudicis ſententiam, quia tributa iſta non ſunt pęnæ, ſed ſunt veluti pręmium,& merces Principum,pro laboee, quem ſuſtinent in conſeruanda,& gubernãda Republica(Sanchez *to.1.conſil. moral. l.2. cap. 4. dub.1.* poſt plures quos refert) ac proinde aliter facientes teneantur ad reſtitutionem (Syluester *in Summa verbo Gabella 3. n.21.& 22.* Nauarrus *ſupra*) quando tamen iniuſtè ſunt impoſita, ſcilicet non ſeruando conditiones requiſitas ad iuſtitiam gabellæ, vel tributi, de quibus dixi ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.19.* non tenentur in conſcientia ad ſolutionem. Ceſſat enim tunc ratio obligationis, ſcilicet iuſtitia gabellæ, vel tributi. Syluester *ſup.num.23.* Sanchez *d.dub.1.num. 11.* cum communi aliorum. Abſtinendum tamen à mendacio, periurio, ſcandalo,& ſimilibus,quia hæc ſunt intrinſicè mala. Syluester *ibid.* Laym. *l.3.Tract. 3.par.1.cap.3.n.5.*

3 Secundò notandum, quod licet plurium ſententia ſit, quod in dubio de iuſtitia tributi, ſeu gabellæ (loquor de dubio negatiuo, non de poſitiuo, ſeu opinione probabili, de quo poſtea) non teneantur ſubditi ad ſolutionem illius, præſertim quando ea non ſunt à tempore antiquo, ſed de nouo impoſita (Sanchez *ſup. dub.6.* alios referens) probabilius tamen eſt oppoſitum. Ratio ſumitur ex generali principio, à quo ſi ſemel receditur, tota ruet boni regiminis ratio, ſcilicet, quod in dubijs præſumendum eſt pro Principe, ſeu Superiori,vel quod idem eſt,in dubijs ſtandum eſt ſententiæ Principis, ſeu Prælati. Confirmatur, quia quando non adeſt moralis certitudo de iniuſtitia cauſæ, præſumendum eſt pro Principe, vel Superiori: ſed quando adeſt dubium de iuſtitia non eſt moralis certitudo de iniuſtitia: ergo &c. Sotus 4. *de Iuſt.quæſt.6.art.4.* Suar. *l.5.de legib.cap.18. n.16.* Vnde exiſtente tali dubio, publica tributa exigentes ex mandato Principis, nõ peccãt,quia præceptum Superioris eos excuſat.*ca.quod culpatur 23.q.1.* Syluester *ſup. nu.20.* Nauarrus *ſupra n.201.* Sanchez *ſup. dub.7.* qui ſecus dicunt quando exiſtente tali dubio tributa exigunt ſponte, nec cõpulſi à Principe, quia tunc exponuntur periculo faciendi contra iuſtitiam ſubditorum, nec excuſantur obedientiæ bono.

4 Similiter tertio notandum,quod licet plurium sẽtentia ſit, quod quando eſt diuerſitas opinionum probabilium circa iuſtitiã gabellæ, vel tributi, quadam opinione affirmante eſſe iuſtam, alia vero negante,non teneantur ij,quibus impoſita ſunt ad ſolutionem (Diana *par.2. Reſol.59.* plures alios referens) nihilominus oppoſitum eſt probabilius, non ſolum propter dicta, ſed etiam quia vt in ſimili dixi de obedientia Regularium erga ſuos Prælatos *to.1.c.4. n.26.* certe eſſet magna confuſio,& deſtructio Cõmunitatis, ſi prætextu opinionis probabilis nollet quis Superiori opinioni etiam probabili innitenti obedire, nec eſſet melior conditio Superioris, quam ſubditi in dubio æquali. Azor, *tom.3.inſtitut.moral.l.5.cap.22.quæſt. 7.* Suarez *de legibus l. 5. c.18.n.30.* Addendum tamen, quod quando rationes contra iuſtitiam gabellæ ſunt vrgentiores, & præſertim ſi iuuantur publicò rumore, & fama vel ſuſpicione virorũ ſapiẽtum,ita exiſtimantium,tunc opinio de iniuſtitia gabellæ erit probabilior, quam contraria de iuſtitia,& ita illam poterunt ſequi ſubditi,& non ſoluere impoſitionẽ. *Suar.ſup.* Laym.*ſup.*

5 His præiactis, certiſſima res eſt Eccleſiaſticos omnes,ac per conſequens Regulares etiam omnes, immunes, & exemptos eſſe à datijs, gabellis, vectigalibus,& alijs quibuſcunque contributionibus, ſeu oneribus tam realibus, quam perſonalibus, & tam impoſitis,quam imponendis.Ita enim colligitur ex Iure canonico multis in locis, ſpecialiter *cap. non minus, & cap.aduerſus de Immunit.Eccleſ.cap. Quamquam de cenſibus in 6.& cap.fin.de vit.& honeſt. Clericorum*,& ex iure ciuili,multis etiam in locis, ſpecialiter *l. Sancimus. C. de Sacroſanct. Eccleſ. & Authent. Item nulla, C. de Epiſcop.* Item ex Concil. Trident. (alia antiquiora Lateranenſ. omittendo) *ſeſſ. 25. cap.20.* Ioannes Beetz *in 7. præcep. Decalog. expoſ. 1. cap. 9.* vbi hæc ab Eccleſiaſticis exigentes rapinam committere, ait. Proſper Auguſtiuus *in additionibus ad Quaran.verbo Vectigal.* Tamburin. *de iure Abbat. tom.1.diſp.15.quæſit.21.n.3.& 4.* Barboſa *de iure Eccleſiaſtic.l.1.c.39.§.5.* poſt plures alios.Fauent etiam ſpecialiter quoad Regulares plura priuilegia ipſis à Sede Apoſtolica conceſſa quorum aliqua pro Carmelitis retuli *to. 2. c. 1. nu. 32.* vbi etiam *n.12.* attuli Bullam Pij 5. in qua inter alia hoc etiam concedit Mendicantibus,& alia pro Caſſinenſibus, & Monachis Vallis Vmbroſæ refert Tamburinus *ſup. num.6.* cum aliquibus etiam Rotæ deciſionibus; plura etiã Caſſarubius *in Compend.priuileg.Mendicant. verb. Decimæ.* Ratio verò generalis huius priuilegij ſumitur *ex cap.2.de Cenſibus*,ex quo habetur,quod tributum ſit ſignum ſubiectionis ſed Eccleſiaſtici non ſunt ſubiecti ſæculari poteſtati,ergo &c.Suarez *in Defenſ. fid.tom.4.ca.18.nu.4.*

6 Extenditur hoc priuilegium Clericorum, & Regularium ad Clericos non coniugatos, prima tonſura, aut minoribus tantum Ordinibus inſignitos. Ita enim colligitur *ex cap.non minus, & capit.aduerſus de immunit.Eccleſiaſt.cap.fin. de vita & honeſt. Cleric.*& alijs iuribus.Tales enim dicuntur perſonæ Eccleſiaſticæ,& ita debent gaudere talium priuilegio. Sanchez *ſup. dub. 49.* Diana *par. 1. tract. de immunit. Eccleſiaſt.Reſolut.35.* poſt plures alios. Quod intellige etiam ſi non habeant conditiones requiſitas à Concilio Trident.*ſeſſ.23.cap.6.* quarum memini ſupra verbo *Clericus num.20.* ſcilicet quod beneficium Eccleſiaſticum habeant, aut Clericalem habitum, & tonſuram deferente alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiant, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi verſentur. Ratio eſt, quia Concilium eo loco ſolum requirit eas conditiones pro fori priuilegio ab huiuſmodi Clericis retinendo,non pro alijs ipſorum priuilegijs, ac proinde reſtringendum eſt ſolum ad dictum priuilegium fori, cum ſit materia odioſa, ſicque declaratum video à Sac. Congreg. apud Comitolũ *in Reſponſionib.mor.l.6.q.20.* & Dianam *ſup. reſolut. 36.* Aliam quoque declarationem Sac.Congreg. Epiſcopor.& Regulat.de anno 1631.

refert Barboſa *d. §. 5. numer. 16.* Apud quos etiam alij auctores huius ſententiæ. Locutus autem ſum de Clericis non coniugatis, prima tonſura, aut minorib. Ordinibus inſignitis, quia Clerici coniugati, etiam cum vnica & virgine, huiuſmodi exemptione à tributis non gaudent *cap. vnico de Clerico coniugat. in 6.* vbi talibus certas conditiones obſeruantibus, ſolum conceditur priuilegium Canonis, & fori, non alia Clericorum priuilegia, & ita notat Gloſſa *ibi verbo in cæteris*. Layman. *lib. 4. tractat. 9. cap. 7. num. 4.* & alij quos citat, & ſequitur Barboſa *ſuprà num. 18.* Qui etiam *num. 19.* oppoſitum reſoluit cum alijs de Clericis Græcis; iſti enim etiam ſi coniugati ſint huiuſmodi priuilegio gaudent. Imo etiam Latinos mortua vxore, quam vnicam, & virginem duxerant, hoc priuilegio, gaudere, tenet Sanchez *ſup. dub. 53.* ex Couarrubia, Panormitano, & alijs, eo quod *d. cap. vnic. de Cleric. coniugat.* ſolum videtur loqui perſeuerante coniugio. Nota etiam, quod tales Clerici non coniugati, prima tonſura, aut minoribus Ordinibus inſigniti, in Hiſpania, attenta quadam lege nouæ Recopilat. & in Luſitania propter Ordinationem etiam quandam Regiã non ſunt immunes à gabellis, niſi beneficium aliquod obtineant. Quæ leges validæ erunt ſi approbationem à Summo Pontifice tacitam, vel expreſſam obtineant. De quo Barboſa *ſup. n. 17. & de Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 13. num. 2. 3. 4. & 5.* ex pluribus alijs Auctorib. [Maximè nota quod cum dico Clericos in minoribus nõ coniugatos gaudere hoc priuilegio immunitatis, id intelligendum niſi conſuetudine aliqua ex tacito Summi Pontificis conſenſu alicubi oppoſitum habeatur. Ita Lugo *de Iuſt. et iure tom. 2. diſputat. 36. ſect. 107. num. 103.* afferens rationem huius limitationis propter magnã multitudinem iſtorum Clericorum qui ad hunc finem non ſoluendi Gabellas Clericarum accipiunt ſine animo attendendi ad Ordines ſacros, propter quam cauſam dicit hanc conſuetudinem, ſi approbata eſt à Summo Pontifice validam eſſe.]

7 Extenditur etiam hoc priuilegium immunitatis à gabellis ad Nouitios Religionum, iuxta dicta *to. 1. c. 24. n. 4.* quia etiam ipſi ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, ac per conſequens comprehenduntur in illis iuris Capitibus, & priuilegijs Religionum ſuperiùs relatis, in quibus eximuntur à gabellis Eccleſiaſtici. Accedit, quod in fauorabilibus nomine Religioſorum veniunt. Accedit etiam, quod, iuxta dicta verbo *Clericus n. 32.* ſicut Religioſi profeſſi cõparantur quoad ad hæc priuilegia Clericis conſtitutis in Sacris, ita Nouitij Clericis in minoribus; hos autem Clericos in minoribus conſtat exemptos eſſe à gabellis, ergo, & Nouitios. Molina, Sanchez, & Diana, quos dicto loco retuli. Vide Hieron. Rod. *in Comp. Qu. Reg. Reſ. 137. n. 9.* & Villal. *p. 2. Summ. Tract. 8. diff. 14.* Vide & dicta de illis ſupra verbo *Clericus nu. 22.*

8 Extenditur quoque ad Religioſos Militares, ideſt, non ſolum ad illos, qui inter eos Clerici ſunt, Hiſpanè *Freiles*, quia de ijs cum ſint verè, & ſimpliciter Religioſi, tam certum eſt immunes eſſe à gabellis, quam de alijs Religioſis, ſed etiam ad eos qui inter ipſos ſunt milites inter ſæculares viuentes, quales ſunt Commendatores S. Iacobi, & S. Ioannis, Alcantaræ, Calatrauæ &c. tria vota Religionis emittentes, quia tales ſunt non ſolum perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed etiam veri Religioſi, iuxta dicta *to. 2. c. 5. n. 6. et 14.* imo etiam ad alios; quia duo tantum vota emittunt, quia etſi tales non ſint veri Religioſi, ſunt tamen perſonæ Eccleſiaſticæ, cum Dei cultui ſpeciali modo, & ſub Regula approbata dicati viuant, iuxta ibidem dicta. Vnde omnes illos gaudere hoc priuilegio immunitatis à gabellis, dixi *eo. cap. 5. n. 40.* vbi etiam Auctores id aſſerentes retuli. Nota, tamen in Hiſpania propter *l. 9. tit. 18. l. 9. nouæ recopilat.* limitati hoc ad fructus ſuarum Commendarum, non quoad alia. Bobadilla *in polit. tom. 1. l. 2. c. 18. num. 264.* Sanchez *ſup. dub. 58.* & in Luſitania ad aliquos illorum propter Ordinat. Regi. *l. 2. tit. 11. §. vlt.* ſi habuerint Præceptoriã militarem, vulgo *Commendam*. Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico l. 1. cap. 39. §. 5. nu. 26.* Quod, & ad alios trahendum eſſe tenet Molina *de Iuſt. to. 3. diſp. 663. nu. 6.*

9 Extendi etiam poſſe videtur hoc priuilegium ad illos, qui habitum Clericalem, vel etiam Regularem, ſuſceperunt non animo perſeuerandi in eo ſtatu, niſi ſolum pro aliquo tempore, quia ſaltem pro illo tempore ſunt verè Clerici, & verè Regulares, & ita debent gaudere talium priuilegio. Tamburinus *ſup. n. 22.* Secus dic, quando habitum talem aſſumpſerunt ſine vlla intentione peragendi ea quæ ſunt propria illius ſtatus, neque ad tempus ſed ſolum in fraudem harum gabellarum arg. text. *in l. qui ſub prætextu, C. de Sacroſanct. Eccleſia*. Proſper Auguſt. *ſup. §. eandem limita.* Vide declarationes aliquas Sac. Congregat. apud Dianam 5. *par. in Collect.* ipſarum.

10 An hoc priuilegium extendi debeat ad Eremitas dixi *to. 2. cap. 7. nu. 7.* De quo etiam Rodriguez *to. 3. qu. Regular. q. 74. art. 11.* An ad Tertiarios, vel Tertiarias dixi eo *tom. 2. cap. 14. num. 35.* & agit Rodriguez *ſupra*.

11 Extendunt plures idem priuilegium ad famulos, & familiam Clericorum *l. 2. C. de Epiſcop. & Cleric.* De quo Riccius, Carolus de Graſſis, Carauita, Grilenzon, & alij apud Barboſam *d. §. 5. nu. 20. et 21.* Quod ipſe recipit *n. 22.* ſaltẽ quoad mancipia, & ſeruos illorum, quia iſti ſunt in ipſorum dominio veluti bona ipſorum, & etiam quando onera, & tributa impoſita dictis famulis redundarent in damnum ipſorum Clericorum. Sanchez autem *ſup. dub. 54.* generaliter de famulis Clericorum id ſupponit. Vnde declaratum eſt à Sac. Congreg. in vna Regienſi 14. Februarij 1581. & in vna Turritana 18. Maij 1603. familiares Epiſcopi fori priuilegio gaudere. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Familia, familiaris*. Vbi etiam aliæ declarationes quibus deciditur, licere Epiſcopo familiam ſuam armatam augere dummodo circa numerum, & qualitatem prudenter, & moderatè ſe gerat. Pro quo etiam Diana 5. *p. in Collect. declarat. Sac. Congreg.* plures refert. Quæ omnia conſequenter dici debent de Regularibus, propter dicta, & quia ipſi nomine Clericorum veniunt, præſertim quia familiares Regulariũ dicuntur de corpore ipſorum, ac per conſequens debent gaudere ipſorũ priuilegijs, prout ex Hermann Stamm. *de Seruit. perſ. l. 2. c. 7. n. 6.* Alzedo *in prax. Epiſc. c. 12. n. 77. p. 1.* Gratiano *in forenſ. diſceptat. to. 2. c. 340. et 341.* ac Graſſis *de effect. Cleric. effect. 1. à n. 128.* firmat Nouarius in *Lucern. Reg. v. Familiares n. 2.* An verò idem ſit dicendum de famulis familiarum ipſorũ Clericorum, vel Regularium, concurrentibus præſertim prædictis rationibus, conſule à ſimili Mandoſium *in Reg. Cancellar. 3. q. 16.* Sanch. *2. to. conſil. Mor. l. 7. c. 1. dub. 20. n. 24.* & Dianam *4. p. Tract. 4. Miſcell. reſol. 145.* dum loquuntur de famulis familiarum Epiſcoporum, Salicetum, Odoardum, & alios apud eumdem Sanch. & Nouatium *ſuprà n. 3. & 4.*

12 Extendi-

12 Extenditur etiam hoc priuilegium immunitatis à gabellis Clericorum, & Regularium ad eam, quæ Hiſpanè vocatur *Alcauala*, etſi enim aliqui dixerint huic gabellę ſoluendę adſtrictos eſſe etiam Eccleſiaſticos, oppoſitum tamen eſt veriſſimum, non ſolum quia iura relata in ſuperioribus vniuerſaliſſima sũt, ſed etiam quia ita ſtatuitur *l.11.tit.3.l.1.et lib.6. tit. 19.l.9.noua recopilat.* Ioſeph. Angles *in florib. Quæſt. Theol.2.p.vbi de reſtit.defraudantium gabellas*, Sanch. *tom.1.conſ.Mor.li.2.cap.4.dub.*50. & alij apud ipſum. Quod intellige, etiã quando propria bona, aut proprios fructus vendunt, iuxta dicenda infra.

13 Idem dicendum de alia gabella in Hiſpania vocata *Siſa*, Latinè *Aſſiſium*, quę ſolet imponi ob communem Reipublicæ neceſſitatem in carnibus, vino, oleo &c. propter eaſdem rationes: & quia coguntur Eccleſiaſtici, prædicta cariùs emere, vel aliũde emere, quod vtrumq; eſt contra ipſorum immunitatem. Azor. *to.2.inſtit.Mor.li.9.cap.11.§.In dubium vocatur*, Portellus *in additionib.ad Dub. Regul. verbo Tributum numer.*8. Hieronymus Rodriguez *in Compend. Quæſt. Regular.reſolut.63.num.*32. Meritò ergo multis in locis vſu receptum eſt, vt Eccleſiaſtici talem gabellam non ſoluant, vel ſi ſoluunt intra annum, ad exitum anni Reſpublica, vel Princeps damnum reſarcit. Azorius *ſupr.* An verò talis gabella licita ſit, etiam reſpectu laicorum, eo quod fit de rebus, quæ pertinent ad vſum, & quod per eam grauentur non ſolum ciues, ſed etiam exteri, agunt Azor. *ſupra*, Sanchez *d. cap.4.dub.*45. poſt alios. In caſu autem quo ſæcularis habens in ſua familia aliquem Clericum, filium v.g. emens carnes, vinum, &c. pro ſua familia, an ſcilicet debeat integrè aſſiſium, an verò non debeat eam partem, quam Clericus conſumit, licet hoc poſterius ſatis probabile videatur, & conſonum immunitati Eccleſiaſticorum; oppoſitum verò tenet Sanch. *ſup.dub.*54.

14 Cum autem hoc priuilegium exemptionis Clericorum, & Regularium à gabellis ſint realia, vt conſtat ex iuribus relatis, vbi non ſolum perſonę, ſed etiam bona exempta dicuntur, ideò tranſeunt ad colonos, ſeu arrendatarios bonorum ipſorum, ita vt illi etiam, quoad illa bona, quorum ſunt coloni, vel arrendatarij, & quatenus ad ipſos Clericos, vel Regulares ſpectant, immunes ſint à gabellis, & tributis. Colligitur id primò non ſolum ex iuribus relatis, ſed etiam ex Pio 5. in Bulla *Dum ad Vberes, &c. to.2.Bull.inter Bullas Pii 5.nu.*11. vbi nominantur expreſsè *Laboratores, Coloni, Arrendatarij, Locatarij, & Aſſictuarij* bonorum Mendicantium. Quam Bullam reuocatam non fuiſſe à Gregor. 13. in Bulla *In tanta*, dixi *tom.1.cap.3.nu.*14. Maximè id infertur ex dictis *tom.2.ca.1.à num.*14. vbi oſtendi ſolum reuocaſſe Gregor. 13. per illam ſuam Bullam ea quæ Pius 5. conceſſerat Regularibus contraria Concil. Trident. decretis. Hæc verò bonorum Regularium immunitas à gabellis non eſt contraria ipſi Concilio, ſed potius conformis, iuxta adducta ſuperius ex eodem Concilio *ſeſſ.25.capit.*20. Colligitur ſecundò ex declaratione Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium in vna Oppiden. ſub die 18. Septembr. 1618. vbi declaratum eſt colonos, aſſictuarios, vel partiarios bonorum Eccleſiaſticorum gaudere exẽptione Collectarum tam ordinariarum, quam extraordinariarum pro portione colonica. Cui etiam fauet declaratio Congreg. ſuper controuerſijs iuriſdictionalibus in vna Agrigentina 14. Febr. 1628. & vt ait Lugo *to.2.de iuſt.et iur.diſp.36.ſect.7.nu.*107. hoc eſt certius quando in ipſo contractu aſſituationis, ſeu locationis expreſſum eſt quod coloni retineant hãc exemptionem iuxta doctrinam Menoc. & Maſcambruni, & quando fructus non ſunt ſeparati à ſolo Eccleſiaſtico communi iuxta deciſionem factam Pan. & doctrinam Caroli de Graſ. *de effec.Cler.eff.3.n.90.* Tertiò, ex deciſione Cardinalium Millini. Cãporei, & Lancellotti, & S. Suſannæ pro Paulo 5. in cauſa quadam Mediol. Tamb. *de Iure Abb.to.1.diſp.15.qu.21.n.9.* Barb. *d.§.5.n.30.*& 31. ex alijs pluribus, vbi etiam in ſequentibus diſputat, an redditus, quod iſti conductores, & coloni bonorum Eccleſiaſticorum percipiunt, gaudeant eadẽ libertate. Maximè *n.62.* an tranſeat hoc priuilegiũ ad emphyteutas bonorũ Eccleſiaſticorum. De quo Diana *p.3.Trac.1.Reſ.24.*

15 Nomine porrò bonorum dictorum Clericorum, & Regularium, quæ exẽpta eſſe diximus à gabellis, & tributis, non ſolum intelliguntur bona Eccleſiaſtica, ſed etiam quæcunq; ipſorum bona quantumuis laicalia, ſeu patrimonialia, iura.n. generaliter loquuntur, & omnia illa bona dici poſſunt patrimoniũ Chriſti, quatenus ſunt eorum, qui ſpecialiter Chriſti obſequio dicati ſunt, præſertim, quia cum ſoluere tributum ſit proprium ſubditorum, cum Eccleſiaſtici non ſubdantur ſæculari poteſtati, immunes erunt etiam quoad iſta à tributis ab eadẽ impoſitis. Suar. *in Defenſ.Fidei l.4.c.23.& 24.* Layman. *l.4.Trac.9.c.6.nu.9.* poſt plures alios.

16 Idem dico de bonis, quæ data, ſeu donata ſunt Eccleſiaſticis perſonis; propter eamdem rationem, ſcilicet, quia iura generaliter loquuntur. Vnde mirandum quod in Regno Neapolitano oppoſitum habeatur, niſi ſit ex beneplacito Sedis Apoſtol. Duard. *in Bull.Cænæ li.2.Can.18.qu.6.* Diana *part.1.Tract.de immunit.Eccleſiaſt.Reſol.*42.

17 Idem etiam dicendum de fructibus, prouentibus, ſeu redditib. bonorum Clericorum, ſeu Regularium, ſi ab ipſis vendantur, ſiue ad groſſum, ſiue minutum (vt dicitur), quod.ſ. liberi etiam ſint à prædictis gabellis. Cum.n. generaliter loquendo omnia bona ipſorum, vt dictum eſt, habeant hanc exemptionem, non eſt cur id negetur prædictis fructibus, redditibus, ſeu prouentibus, ex eo quod vendantur, cum talis venditio ipſorum non ſit negotiatio ipſis prohibita, vt benè Bertachin. *de Gabellis part.*7. Silueſter *in Sum.v.excommun.9.nu.46.*& alij, quos referunt, & ſequuntur Tamburin. *ſup.nu.*16.& Barboſa etiam *ſupr. nu.*34. Vide dicenda infra *n.*19. vbi explicabo quando venditio talium erit negotiatio.

18 Idem quoq; dicendum pro caſu quo Eccleſiaſtici, vel Regulares haberent aliqua bona in communi, & indiuiſo cum laicis, ſcilicet adhuc tunc portionem illam bonorum, quæ dictis Eccleſiaſticis, vel regularibus competit, immunem eſſe ab impoſitionibus, propter eandem rationem, Molſeſius *in Summ. Theolog.moral.part.2.Tract.12.cap.22.nu.*170. Tamburinus *d.qu.21.num.*24. Licet quoad hoc ſtandum eſſe conſuetudini declaratum eſt à Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium, teſte Barb. *d.§.5.n.61.*

19 Sunt tamen aliqui caſus, in quibus Clerici, & Regulares immunes nõ ſunt à gabellis, & tributis. Primus eſt, quando negotiationem exercent; tũc enim licitè ab eis dicta tributa exigi poſſunt, ex illis quæ vendunt, & emunt. Ita enim colligitur *ex cap. Quamquam de Cenſib.in 6.*& ex Clement. fin. *de Cenſib.* Silueſter *ſupra*, Bonacina *diſputat.2.de reſtitut. quæſtion.9. punct.2.num.*2. Comitolus *in Reſponſionib. Moral.libr. 1. quæſtione* 53. & alij communiter. *Tunc autem* dicun-

dicuntur negotiationem exercere, quando aliquid emunt, vel contractu oneroſo adquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant. Suar. *to.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 23. *ſect.* 4. *n.* 2. Adde, tunc propriè negotiationẽ faciunt, quando aliquid emunt, vt immutatum cariùs vendant. Silueſt. *ſup.* Mol. *de Contract. diſp.* 342. *n.* 1. Tolet. *in Sum. li.* 1. *c.* 38. *n.* 13. Diana 5. *part. Tract.* 1. *Reſolut.* 27. Vnde non dicuntur negotiationem exercere quando aliquid emunt ad ſuæ ſamiliæ ſuſtentationem, & poſtea data occaſione lucri, illud cum lucro vendunt, cum tunc non emerint ad vendendum. Silueſter, Suarez, Bonac. *ſup.* Nec qui vendunt redditus propriorum beneficiorum, vt dictum eſt. Nec qui extrahunt fructus ſuos, ſiue ſuorum beneficiorum, ſiue bonorum patrimonialium, ex vno loco ad alium, vt ibi cariùs vendant. Souſa *in Bull. Cœnæ c.* 19. *diſp.* 92. *conſ.* 1. *n.* 4. Diana *ſup. d. Reſolut.* 27. Nec etiam dicentur negotiatores, qui emunt animalia, vt illa paſcãt in proprijs prædijs, & cum pinguia facta fuerint, illa vendunt. Vel cum emunt materiam aliquã ex qua artefacta conficiant, illaque vendant. Tunc enim non vendunt rem immutatam, ſed induſtrioſè mutatam. Molina *d. diſp.* 342. *n.* 14. Bon. *ſup. n.* 6. *&* 7. Dummodo id fiat ad ſubueniendum proprijs neceſſitatibus, nec propterea ſe ſubtrahant à Clericali, vel Religioſo officio, & artificium illud ſit honeſtum. Silueſter *in Sum. ver. Clericus* 3. *n.* 2. Proſper Auguſtinus *ſupr. §. Difficultas verſatur*. Multo minus dicuntur negotiationem exercere, ſi ſemel id faciant, cum enim negotiatio ſit nomen verbale, requirit frequentiam. Sanchez *tom.* 1. *Conſil. Moral. lib.* 2. *ca.* 4. *dub.* 51. *n.* 7. Barboſa ſupra. In caſibus autem, in quibus licita eſt illis negotiatio, (de quibus Tambur. *ſupr. nu.* 18. & ego tomo 4. verbo *Mercatura*. & verbo *Negotiatio*, & de quibus plures extant S. Congregat. declarationes apud eundem Barboſam *d. l.* 1. *de iure Eccleſiaſt. cap.* 40. *nu.* 127.) etiam videntur eſſe immunes a gabellis. Barboſa *d. c.* 39. *§.* 5. *nu.* 67. *&* 68. ex alijs. Vide declarationem Sacr. Congreg. apud Dianam 5. *part. in Collect. ipſar. num.* 44. An vero ad hoc, quod Clerici, & Regulares negotiatores teneantur ſoluere gabellas de his, quæ emunt, & vendunt, neceſſaria ſit trina monitio, de qua agitur in *cap. fin. de vit. & honeſt. Clericor.* quæſtio dubia eſt, cui affirmatiuè reſpondent Barboſa *ſup. nu.* 65. *lib.* 1. *cap.* 39. *§.* 5. & plures alii apud ipſum, & Dianam *part.* 1. *Tract. de Immunit. Eccleſiaſt. Reſolut.* 46. Probabilius tamen eſt oppoſitum, ſcilicet quod quamuis ad hoc quod dicti Eccleſiaſtici gabellas ſoluant ex bonis, & facultatibus ſuis neceſſaria ſit dicta trina monitio *in d. cap. fin.* expreſſa ad ſoluendum tamen illas ex illis bonis cum quibus negotiantur non requiratur dicta trina monitio, cum id abſolutè habeatur *d. cap. quamquam de cenſib.* & d. Clement. *fin.* De quo relatus Sanchez *d. cap.* 4. *dub.* 51. & plures alij, quos ipſe, & Diana *ſupra* referunt. Illud certius, tales Eccleſiaſticos negotiatores non poſſe cogi ad ſolutionẽ talis gabellæ, niſi à Iudice Eccleſiaſtico, non ſæculari; cum illi, non iſti ſubdantur. Sanch. *ſup. dub.* 52. Barboſa *ſup. n.* 69. ex alijs. Imò in caſu dubij ad Clericus negotietur ſtandum eſt ipſius iuramento, niſi contrarium probetur. Sanch. *ibid.* Bonacina *ſup. nu.* 2. Vide Maſcardum *de Probationibus concl.* 953. *num.* 11. An verò poſſint cogi tunc ad iurandum, dixi *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 25.

20 Secundus caſus, in quo tam Clerici, quam Regulares non ſunt exempti à gabellis, eſt quãdo adquirunt aliqua bona effecta onere certo, vel inuariabili ſoluendi illas, tunc enim res tranſit cum ſuo onere, *cap. paſtoralis, & cap. cum non ſit de Decimis, cap.* 1. *de Cenſibus*, & alijs. Idque conſtat ex declaratione Sac. Congregat. Eminentiſſimorum DD. Cardinalium controuerſijs iuriſdictionalibus Præpoſitorum, de qua infra *num.* 25. Syluester *in Summa, verbo Immunitas* 1. *num.* 19. Proſper Auguſtin. *ſup. §. eandem limita*, Bonacina *ſup. num.* 2. Tamburinus *ſup. n.* 7. Hoc tamen intelligendum ſolum in caſu quo talia bona affecta eſſent tali onere per ſe, & ratione ipſorum v. g. ex præcedenti pacto feudali, cenſuali, emphyteutico &c. tunc enim tranſeunt cum ſuo onere, non verò quando eſſent illo affecta per accidens ratione perſonæ, quæ illa poſſidebat, quia tunc mutata perſona mutatur ſtatus rei. Sanchez *ſup. dub.* 57. per totum. Layman. *ſup. d. num.* 9. [Addit tamen Lugo *ſupra nu.* 110. contra Dianam etiam bona præfata Eccleſiaſticorum eſſe ſubiecta impoſitionibus quando illa erant primitus affecta hoc onere, quamuis id non eſſet certum, determinatum, & inuariabile, ſed interminatum, & variabile. Sed oppoſitum videtur deciſum à Sacra Congregatione in decreto adducendo infra *nu.* 25. vbi deciditur bona per Eccleſiaſticos poſſeſſa gaudere exemptionibus à quibuſcũque impoſitionibus, & oneribus quæ non ſint copulatiuè certa, realia, & inuariabilia. Ergo ab oneribus incertis & variabilibus exempta ſunt.]

21 Tertius eſt, quando gabella, vel tributum imponuntur æquè principaliter propter vtilitatem, vel commoditatem tam Eccleſiaſticorum, quam laicorum, v. g. pro reparatione agerum, ne flumen vicinos Eccleſiaſticorum, & laicorum agros inunder, vel pro reficienda via per quam eſt eundum ad domos, vel prædia ipſorum, vel pro communi damno, ſeu periculo imminenti vitando, vt pro expellendis hoſtibus vaſtantibus territorium, vel peſte infectis, ne inficiant ciuitatem, vel pro communi cuſtodia vinearum, pratorum, agrorum &c. Id enim, & recta ratio ſuadet, nec iura contradicunt. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 115. Tamburinus *ſup. d. num.* 7. Barboſa *ſup. num.* 37. & ſequentibus. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in conſtitut.* 2. *Iulij* 2. *num.* 141. Non tamen tenentur ad contributiones pro ijs, quæ primo, & principaliter ad Communitatem ſpectant, & non niſi ſecundariò ad Eccleſiaſticos, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 11. *num.* 26. de cuſtodia Regni, reparatione pontium, turrium &c. aliàs enim nimis anguſtum, & coarctatum eſſet Eccleſiaſticorum priuilegium, quoad publica onera. Tamburinus *ſup.* idem dico de gabella poſita pro primo introitu Regis in Ciuitatem, quia hæc neceſſitas tantum indirectè, ac remotè tangit Eccleſiaſticos. Diana 3. *p. Tract.* 1. *Reſolut.* 11. ex alijs. Excipe ſi caſus eſſet, quod facultates laicorum ad huiuſmodi neceſſitates non ſufficerent, tunc enim poſset imponi aliqua contributio ſuper bona Eccleſiaſticorum, interueniente tamen conſenſu Pontificis, vel in caſu vrgenti, Epiſcopi pro Clericis, & Prælatorum Regularium pro Religioſis exemptis. Martha *de Iuriſdictione par.* 4. *centur.* 1. *caſ.* 1. aſſerens decretum Clem. 8. ann. 1600. pro cauſa inter Clerum, & Populum Piſanum. Peirinis *ſupra*. Diana *p.* 1. *in Tract. de Parlamento Reſolut.* 22. & *par.* 5. *Tractat.* 1. *Reſolut.* 11. vbi dicit id etiam eſſe intelligendum, quando neceſſitas publica concernit æquè principaliter Clericos, ac laicos. Tamburinus *ſupra*, & plures alij apud ipſos. [Nota tamen Cardinalem de Lugo, qui nouiſſimè de hac re ſcripſit *tom.* 2. *de iuſt. & iur. diſput.* 36. *ſect.* 8.

latè

Digitized by Google

latè contendere, vt diximus, Eccleſiaſticos non debere ſoluere gabellas aut ſimiles impoſitiones, propter reparationem pontium, murorum, fortium, & aliorum eiuſdem generis, quę directè reſpiciunt cōmunem vtilitatem, aliàs immunitas Eccleſiaſtica ferè ad nihilum valeret, cum communiter gabellæ pro huiuſmodi neceſſitatibus imponi ſoleant. Secundò dicit non obſtare leges ciuiles, ſi quæ ſunt in contrarium, cum eæ non poſſint immunitati Eccleſiaſticę derogare. Ad quod addendum quod cum ex legibus Canonicis, decretis Summor. Pontificum, & Conciliorum, de quibus dixi *ſup. verb. Bulla Cœnæ* & *ver. Clericus*, & dicam infra verbo Immunitas Eccleſiaſtica conſtet oppoſitum, cenſeri debet Eccleſiam correxiſſe, prout poterat, iura ciuilia quoad hoc. Tertiò ait refellendum eſſe omnino quod aliqui dicunt in eiuſmodi contributione ad has communes neceſſitates non requiri quod laicorum bona non ſufficiant, vt Eccleſiaſtici contribuere debeant: quia iuxta mentem Conciliorum, & vſum Curiæ id exigitur. Sed nos iam diximus etiam ſi facultates laicorum ad huiuſmodi neceſſitates non ſufficerent, adhuc requiri ad impoſitionem talium onerum ſupra Eccleſiaſticos conſenſum Pontificis, Epiſcopi &c. Circa gabellam autē aut impoſitiones quæ poni ſolent pro vtilitate immediata & directa Eccleſiaſticorum, ad quam obligari poſſe Eccleſiaſticos diximus, notat idem Lugo adhuc pro hoc caſu requiri conſenſum Pontificis vt obligentur Eccleſiaſtici, niſi ipſi Eccleſiaſtici vltro ſe, ad ſubueniendum tali neceſſitati, aſtringant. Sed quia oppoſitum tenet communis ſententia Doctorum, quorum plurimos affert Sanch. *d. c. 4. dub.* 55. *nu.* 7. & Diana *tom.* 2. *reſol.* 4. & 132. ideò non videtur reijciendum.]

22 Notant autem communiter Doctores, iuxta dicta *ſup.* nec in prædictis caſibus, in quibus gabella debet ſolui ab Eccleſiaſticis, poſſe cogi à Iudicibus ſæcularibus ad eam ſoluendam, cum non habeant vim coactiuam ſuper illos, ſed ſolum à ſuis Superioribus. Bonacina *ſup. n.* 3. Peirinis *ſup.* Addit Bonacina *ibid.* poſſe tunc Principem ſæcularem facere executionem in bonis, quibus eſt annexum onus ſoluendi tributum, illa enim non ſunt exempta.

23 Notandum etiam, quod contra laicos imponentes tallias, vel collectas Eccleſijs (intellige in caſibus non permiſſis) impoſita eſt excommunicatio in Concil. Lateranen. & refertur *cap. non minus & cap. aduerſus de Immunitat. Eccleſ.* Præſertim Boniſacius 8. *in cap. Quamquam de Cenſib. in* 6. contra exigentes, vel extorquentes per ſe, vel per alios ſuo nomine, vel alieno, pedagia, vel guidagia ab Eccleſiaſticis, ſi fuerint perſonæ ſingulares, excommunicationem, ſi verò Communitas, vel Collegium, interdictum, impoſuit. Prohibentur autem hæc, quatenus ſunt onera, tributa, non quatenus ſunt præmium iuſtum pro aliquo labore: nam pedagium, verb. grat. eſt tributum, quod exigitur ſolum ratione trāſitus, ſi tamen per flumen tranſeundum eſt in nauicula, exigere aliquid pro illo non tranſitu, non eſt contra hanc legem. Similiter guidagium dicitur, quod ſoluitur pro ducatu, ſeu oſtenſione itineris, quod tunc eſt tributum, quando homo non vult ducem viæ, neque illum accipit, & ſoluere cogitur, ſi autem Eccleſiaſticus huiuſmodi ducem conducat, illi debetur ſtipendium. Caietanus *in Summa verbo excommunicatio, c.* 39. Suar. *to.* 5. *in* 3. *par. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 21. Maximè tamen in *Bulla Cœnæ nu.* 18. verbis relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 46. excommunicatio etiam ſtatuitur contra eos, qui prędictis onera abſque Summi Pontificis licentia imponunt Eccleſiaſticis, eaque exigunt, aut impoſita etiam à ſpontè dantibus recipiunt, & contra eos, qui in prę-miſſis, auxilium, conſilium, vel fauorem præſtant. Differt autem hæc excommunicatio ab alia impoſita à Boniſacio 8. Primò, quod excommunicatio Bullæ Cœnæ eſt Papæ reſeruata, non vero illa Bonifacij. Secundò, quòd ea quæ ponitur in Bulla Cœnę comprehendit copulatiuè imponentes dicta onera Eccleſiaſticis, & ab illis ea exigentes, vt patet in illis verbis Bullæ *Imponūt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt*, ea verò, quæ ponitur à Boniſacio non eſt contra imponentes dicta onera Eccleſiaſticis, ſed contra ea ab ipſis exigentes. Vnde fit quod ſi Exactores gabellarum ſolum laicis, & non Eccleſiaſticis impoſitarum, exigant illas ab Eccleſiaſticis, non incurrent excommunicationem Bullæ Cęnæ, ſed Boniſacii. Tertiò, quod excommunicatio Bullæ Cęnæ incurritur etiam à recipientibus dictas gabellas ab Eccleſiaſticis ſpontè eas dantibus, non ſic autem excommunicatio dicta Bonifacij 8. vt patet ex contextu *d. cap. Quamquam*. De ijs Caietanus *in Summ. verbo Excommunicatio ca.* 39. Bonacina *ſup. num.* 10. & ſequentibus. Peirinis *ſup. num.* 138. & ſequentibus, & alij. Nota tamen, ea dici in præſenti dari ſpontè, non quæ abſoluta, & omnino libera voluntate donantur, ſed quæ dantur præcisè propter impoſitionem, ſeu exactionem communem. Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 99. Naldus *in Summa, verbo Bulla Cœnæ num.* 57. Quartò, differunt prædictæ excommunicationes, quod illa quæ eſt in Bulla Cęnæ extenditur ad auxiliantes, conſiliantes, fauentes &c. non autem illa Bonifacij, vt patet ex textu.

24 Nota etiam, quod imponentes dictas gabellas Eccleſiaſticis quamuis non deueniant ad actualem exactionem illarum incurrunt excommunicationem Bullæ Cœnæ, non quidem illam *num.* 18. vt dictum eſt, ſed aliam *num.* 15. verbis relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 40. Ibi enim excommunicantur qui Statuta, Ordinationes &c. fecerint, contra libertatem Eccleſiaſticam, in quo includitur etiam impoſitio dictarum gabellarum, cum ea ſit contra libertatem Eccleſiaſticam. Tamburinus *ſup. num.* 13.

25 Pro dictis autem maximè notanda declaratio nuper à Sac. Congreg. DD. Cardinalium controuerſijs, iuriſdictionalibus Præpoſitorum de anno 1640. apud Typographiam Cameralem typis impreſſa, in qua ſic: *Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium controuerſijs iuriſdictionalibus Præpoſitorum, aliàs cenſuit bona per Eccleſiaſticos poſſeſſa gaudere exemptionibus à quibuſcunque impoſitionibus, & oneribus, quæ non ſint copulatiuè certa, realia, & inuariabilia, iuxta deciſionem in Brundiſina* Gabella *coram bon. mem. Penna, & concordan. nec non ab impoſitionibus Cameralibus, etiam comprehenſiuis Eccleſiaſticorum quando Eccleſiaſtici libertatem ea non ſoluendi praſcripſerint, iuxta decretum anno* 1600. *tempore fel. mem. Clementis* 8. *editum.*

26 Qualiter Diœceſani teneantur publicare excommunicatos, vel interdictos eos qui pedagia, vel guidagia ab Eccleſiaſticis exigunt, vel extorquent, habetur ex Clement. vlt. *de Cenſibus*. Vide Barboſam *ſupra num.* 13.

27 Vide dicenda verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium.*

GENE-

GENERALES REGVLARIVM.

1 DE ipſis adeo plura in pręcedentibus, maximè primo, & ſecundo tomo dixi, vt illis remiſſiuè ſolum hoc loco relatis, ſufficienter ſatisfieri poſſit huic materię. Teneri obedire Papę ex vi etiam voti obedientię, dixi *tom.* 1. *cap.* 4. *num.* 33. Plures illorum eo ipſo quo ſunt electi, eſſe à Sede Apoſtolica confirmatos, eodem *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 35. Non poſſe eximere ab obedientia ſui Prælati immediati aliquem Religioſum eodem 1. *tomo cap.* 18. *num.* 23. Nec fundare aliquam Prouinciam de nouo, aut fundatam diuidere, ſine Sedis Apoſtolicę licentia *ibidem num.* 24. Teneri Legibus, & Conſtitutionibus ſuorum Ordinum, quo ad vim directiuam, & aliquo modo quoad coactiuam, eodem *tomo* 1. *cap.* 8. *num.* 21. De caſibus. & cenſuris, à quibus abſoluere poſsunt ſuos ſubditos, eodem *tomo* 1. *cap.* 18. *à num.* 36. Quam doctrinam nouiſſimè recipit Ioannes Maria Nouarius *in Lucern. Regularium, verbo Generalis, & Generalatus num.* 14. Pro ea tamen, quod attinet ad priuilegium Gregorij 14. pro Clericis Miniſtrantibus infirmis, vide dicta ſupra verbo *Abortus num.* 8. An poſſint dare licentiam ſuis ſubditis ad legendum libros prohibitos eodem *cap.* 18. *num.* 96. Quam etiam doctrinam approbat Diana *part.* 5. *Tract.* 13. *Reſolut.* 49. Quas pęnas, vel cenſuras incurrant dando ſuis ſubditis gradus, officia &c. propter fauores extraneorum, eodem *cap.* 18. *num.* 82. Eos eſse ſuprema capita Religionum *tomo* 2. *cap.* 13. *num.* 10. Eorum dignitatem aſſimilari quodam modo Patriarchali, *ibidem.* Quomodo creandi *ibidem*. Quæ conditiones pro ipſis, *ibidem num.* 11. Habere ſupremam auctoritatem in Religionem *ibidem num.* 12. Inferiorem tamen, & dependentem à Capitulis Generalibus, *ibidem*. Poſse officia, & beneficia Religionum diſpenſare, *ibidem num.* 13. Dignioribus, & melioribus, *ibidem*. An condere Leges, & Decreta, *ibidem num.* 14. An mortaliter peccantes teneantur confiteri circumſtantiam Generalatus, *ibidem num.* 15. An poſſint diſpenſare cum illegitimis, eo *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. Pro quo etiam vide dicenda infra verbo *Illegitimi Regulares*. De Abbatibus Generalibus dixi hoc 3. *tomo verbo Abbas*. Quę poſſint benedicere, verbo *Benedicere, & Benedictio*. Quę poſſint conſecrare, verbo *Conſecrare, & Conſecratio*. An adminiſtrare bona Monaſteriorum, verbo *Adminiſtrator, & Adminiſtrare*. Quæ ętas pro illis requiratur verbo *Aetas*. An geſtare poſſint baculum paſtoralem, verbo *Baculus*. Quomodo poſſint applicare bona ſpiritualia ſuorum ſubditorum extraneis, verbo *Bona* Vide & dicenda infra verbo *Gradus, & Graduati Regulares*, & tomo 4. verbo *Prælatus*, vbi plura ad illos ſpectantia.

GRADVS, ET GRADVATI Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Tres huiuſmodi gradus. num. 2.
Quibus conditionibus recipiendi. num. 3.
Priuilegium Innocentij 8. *pro Ordine Prædicatorum, num.* 4.
Bonifacij noni pro eiſdem. num. 5.
Sanctiſſimi D. N. Vrbani pro Carmelitis. num. 6.
Suſcipientes gradum an teneantur facere fidei profeſſionem. num. 7.

1 DE hac etiam materia aliqua dixi in præcedentibus, videlicet, quid ſint gradus, *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 6. Poſſe tribui Religioſis, eodem *cap.* 13. *num.* 42. maximè ſtudentibus linguarum Hebraicæ, Græcæ &c. *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 85. Graduatos etiam in Theologia, vel Doctores, debere ab Epiſcopis approbationem obtinere ad audiendas Confeſſiones, eodem *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 6. Teneri ſequi chorum *d. cap.* 18. *num.* 70. & *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 42. Non poſſe vti aliquo gradus ſui priuilegio niſi actu legant, vel prædicent *ibidem*. Quomodo id accipiendum *ibidem*. Inepti, & Idiotæ qualiter peccent hos gradus ambiendo, vel obtinendo, *ibidem*. An Confeſſores aperturi Breuia S. Pœnitentiariæ debeant eſſe graduati *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 38. Quomodo ambientes hos gradus medijs fauoribus extraneorum incidant in pœnas à Summis Pontificibus deſignatas, *cap.* 10. *num.* 17. Qui verò quando litteræ pro eis impetrandis datæ non eſſent, vel eſſent interceptæ *cap.* 15. *num.* 27. Qualiter prohibitum Superioribus concedere illos propter dictos fauores, *cap.* 18. *num.* 82. Quomodo graduati Examinatores præferendi ſint non graduatis, *hoc* 3. *tomo verbo Examinatores num.* 2.

2 Nunc addendum primo, tres eſſe huiuſmodi gradus ſecundum vſum plurium Vniuerſitatum, & Religionum, ſcilicet Baccalaureatum, Licentiam, ſeu Præſentatum, Doctoratum, ſeu Magiſterium. Nauarrus *de finibus humanorum actuum num.* 45. Naldus *in Summa verbo Doctor num.* 2. qui eos vocant *Minernales* Laureas, ſeu Coronas. Baccalaureatus, qui, vt puto, dictus eſt à *Baccalia* lauri ſpecie à baccarum fertilitatem dicta, de qua Plinius l. 15. *ca.* 30. eſt infimus gradus ſcholarium, quoad Magiſterium aſcenditur. Licentiatus eſt gradus illius, qui poſt examen non recepit inſignia, ſeu gradum Doctorat. Naldus *in Summa verbo Doctor. numer.* 2. referens Decium, *cap. cum te, num.* 21. Doctoratus, ſiue Magiſterium ſolum differunt penes hoc, quod Magiſterium eſt in Theologia, vel artibus, & Doctoratus in Iure, vel Medicina, ſecundum vſum toti mundo celeberrimæ Salmantinæ Vniuerſitatis, & aliorũ apud Gloſſam *in Clem. cum ſit de Magiſtris verbo Doctoratus*. Silueſter *in Summa verbo Doctor. num.* 1. Eſt autem Doctoratus, ſiue Magiſterium authoritas, ſeu facultas ad docendum conceſſa à publica Vniuerſitate ob ſufficientiam perſonæ. Gloſſa *in Clem. cum ſit* relata. Cum autem non ſint dignitates propriè, neque beneficia huiuſmodi gradus, ideo conferri poſſunt Excommunicato, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio n.* 27. Naldus *ſup. num.* 1. apud quem alia.

3 Addendum ſecundo, huiuſmodi gradus recipi non poſſe à Regularibus, ſiue in Vniuerſitatibus, ſiue extra illas, niſi iuxta conditiones aſſignatas in Conſtitutionibus Religionum, ſub pœnis in ipſis taxatis. Extant etiam quoad hoc priuilegia Martini 5. & Eugenij 4. pro Minoribus, & conſequenter pro alijs qui eorum fruuntur priuilegijs, quæ refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Gradus Scholaſtici num.* 1. 2. 3. *&* 4. Primò enim dictus Martinus 5. præcepit in virtute S. Obedientiæ vniuerſis Cancellarijs, Rectoribus, Decanis, magiſtris, & Doctoribus ſtudiorũ, ac vniuerſitatib. eorũdem, ne fratrib. Minoribus Magiſteriũ conferrent, niſi

Digitized by Google

niſi curſum per Conſtitutiones Apoſtolicas, & Ordinis inſtituta perfeciſſent, & idonei eſſent, ſub pęnis priuationis gradus, & honoris Magiſterij, Lecturarum, & aliorum actuum, ſeu gratiarum Magiſtralium ipſo facto incurrendis, & inhabilitatis ad ea tam concedentibus, quam ſuſcipientibus dictum gradum. Caſſarubius *ſup.nu.*1. Item quoad gradum Baccalaureatus conceſſit idem Pontifex, quod ſi aliqui prædictorũ Fratrum eum adepti fuerint contra Conſtitutiones Apoſtolicas, & Inſtituta prædicti Ordinis, & illius prætextu libros Sententiarum publicè, & actualiter legerint, à lectura eiuſmodi ceſſent, aliàs à Superioribus per cenſuram Eccleſiaſticam arceantur. Caſſarubius *ſup.num.*2. Item contra eos, qui ex dicto Ordine gradum Magiſterij obtinuerint non ſeruatis conditionibus ad id requiſitis, ſtatuit idem Pontifex, confirmante etiam Eugenio 4. nullatenus gaudere poſſe beneficijs, & priuilegijs talis gradus, nec haberi, aut reputari pro Magiſtris, nec ſe pro talibus gerere, & nominare poſſe. Præcipiens etiam Capitulis, & Superioribus dicti Ordinis ſub pęna Excommunicationis, vt prædicta facerent inuiolabiliter obſeruari. Caſſarubius *ſupr. num.*3. Quo priuilegio, vt dixi, poſſunt vti aliæ Religiones communicantes in priuilegijs cum minoribus, imo & debent eo vti, vt indigni, & ambitioſi, qui illegitimè ad dictos gradus in Religionibus aſcenderunt, ab eis remoueantur. [Contra quos pro Fratribus S. Mariæ de Mercede Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 28. Septembris 1635. notabile edidit decretum de talibus videlicet repellendis à gradibus indignè ſuſceptis, & priuilegijs ipſorum. Quod iure optimo in alijs etiam Religionibus obſeruari debet. Maximè quia vt declarauit S. Coogregatio Concilij in vna Capuana 20. Martij 1623. Doctor ignatus habetur ac ſi non eſſet Doctor. Ex priuilegio etiam Innocentij VIII. quod refert Rodriguez *tom.2.quæſt. Regular. quæſt.74. art.3.* Religioſi Ordinis Prædicatorum Prouinciæ Hiſpaniæ præſumentes accipere quemcumque gradum in Theologia, niſi ad illum per Capitulũ dictæ Prouinciæ fuerint expoſiti, erit irritum totum quod faciunt. Rodriguez *ibi.* Sanchez *tom.2.in Decalog. lib. 6.cap.14. num. 49.*]

4 Ex conceſſione autem Innocentij 8. pro Fratribus Ordinis Prædicatorum Congregationis Hiſpaniæ habetur, quod ad euitandas magnas expenſas, quæ in ſuſcipiẽdis gradibus in Vniuerſitate Salmãtina fiunt, Regens domus S.Stephani Salmantinæ, & in eius abſentia Prior eiuſdem Conuentus, poſſint ferre quoſcũque gradus Fratribus eiuſdem Congregationis per eandem Congregationem expoſitis, & ad miſsis per Capitulum, vel Magiſtrum Generalem dicti Ordinis, dummodo ſic graduandi peregerint curſus ſuos. Caſſarubius *ſupr. num. 7.*

5 Item Bonifacius nonus conceſsit Magiſtro Generali Ordinis Prædicatorum pro tempore exiſtenti, quod in quolibet Capitulo Generali dicti Ordinis pro tempore celebrando vni ex Fratribus dicti Ordinis in Theologica facultate prouecto, qui per Generalẽ, & Diffinitores dicti Capituli, vel aliquos Magiſtros ad hoc aſſumendos diligenti examine, ſufficiens, & idoneus inuentus fuerit, Magiſterij honorem, & docendi licentiam, ſeruatis conditionibus Concilij Vienen. & alijs ſolemnitatibus in talibus conſuetis auctoritate Apoſtolica elargiri poſsit. Sibique intra dictum Ordinem, & extra, omnibus gratijs, priuilegijs, libertatibus, & Indulgentijs, tam à Sede Apoſtolica, quam ab Ordine prædictis Fratribus eiuſdem Ordinis in eadem Theologia Pariſien. Magiſtratibus conceſſis, perinde vti, & gaudere valeat, ac ſi in Pariſicoſi ſtudio huiuſmodi Magiſterium recepiſſet. Hæc ad verbum Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Generalis Ordinis numero* 5. referens Bullam, quam tamen videre non potui. Circa quæ nota, quod licet illa particula *Sibique &c.* videatur poſſe referri ad Generalem ipſum, commodiùs tamen refertur ad ipſum Fratrem Magiſtrum conſtitutum. Circa conditiones Concil. Viennen. quæ in hoc priuilegio referuntur, vide Clement. *cum ſit nimis de Magiſtris*, & nota ex Gloſſa *ibidem verbo Inſignia Doctoratus*, talia inſignia eſſe cathedram, birretum, & apud alios librum, annulum, oſculum. Nota etiam ex eadem Clemen. quod conferens gradum Magiſterii, etiam ſi ſit Epiſcopus, non præmiſſo à Doctorando iuramento, quod in ſolemnitate ſua non expendet vltra ſummam trium millium Turonenſium argenteorum, eſt ſuſpenſus per ſex menſes à collatione Magiſterii. Hoc tamen non videtur neceſsarium quando Regulares conferunt hos gradus ſuis Religioſis, quia tunc non fiunt tales expenſæ, ac per conſequens ceſſat finis huius Clementinæ. Siluester *in Summa verbo Doctor. numero* 7. Notat etiam Gloſſa *ibidem verbo Sequentes, & verbo Suſpenſum*, quod ſi ſic ſuſpenſus conferat Doctoratum, valida erit collatio, ſi ſuſpenſio eſt occulta, non autem ſi ſit publica, & quod violans hanc ſuſpenſionem non fit irregularis. Vide dicenda 4. *tom. verbo Suſpenſio.* Notat inſuper collationem Doctoratus non imprimere Caracterem, ſed eſſe quandam authorizationem, & declarationem, qua declaratur, doctorandum eſſe dignum ad officium doctrinæ, & ei concedi facultatem ad docendum.

6 Extant etiam litteræ in forma Breuis à Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbano 8. die 26. Auguſti 1634. emanatæ, quibus de Conſilio Eminentiſſim. Cardinal. negotiis Regularium Præpoſitorum, concedit Generali Carmelitarum pro tempore exiſtenti, ac Fratribus Prouinciarum Hiſpaniæ, & Luſitaniæ, ab eodem Generali poſt curſus, lecturas, & exercitia litteraria ſecundum Ordinem requiſita expleta, in Magiſtros creatis, quod poſſint gradum Magiſterii, ſeu Doctoratus in Theologia ſuſcipere in Collegio Carmelitan. Sanctæ Thereſiæ Salmantino à Superiori eiuſdem Collegii cum rigoroſo examine, & approbatione Regentum, & aliorum Magiſtrorum, ſeruatis aliàs ſeruandis ſecundum Regularia Inſtituta.

7 Suſcipientes gradum aliquem tenentur fidei profeſſionem facere, ſub pœnis quoad id permittentes, ſi Antiſtites fuerint, interdicti ab Eccleſiæ ingreſſu; ſi verò inferiores alii, excommunicationis latæ ſententiæ, priuationis, inhabilitatis &c. dignitatum, beneficiorum, &cet. Quo ad ipſos verò promotos irritationis, & inualiditatis graduum ſuſceptorum. Ita enim habetur ex Conſtitutione Pij 4. *In Sacroſancta tomo ſecundo Bullar.* inter Conſtitutiones ipſius *numero* 88. & notat Naldus *ſuprà numero* 2. Quæ Conſtitutiò obligat Generales, & alios gradus conferentes, & eos recipientes, niſi ea conſuetudine legitima recepta non ſit, iuxta dicta à ſimili de eadem fidei profeſſione *tomo primo capitulo* 18. *numero* 102. in poſterioribus editionibus, *et tom.2.cap.*13.*num.*55.

GRA-

GRATIA PRO REGVLARIBVS.

SVMMARIVM.

Gratia in præſenti quomodo ſumitur.n.1.
Gratia determinata quoad tempus, locum, & cet. numer.2.
Gratia vniuerſaliter ſumpta.n.3.
Gratia quando finiatur in primo actu.n.4.
Gratia quando trahitur ad ſocium.n.5.
Quando expiret morte concedentis. n.6.
Gratia facienda expirat morte concedentis. n.7.
Gratia facta an etiam expiret morte concedentis. numero 8.
Quid de gratia facta vſque ad beneplacitum concedentis.num.9.
Quid de gratia cum alijs limitationibus facta. ibidem.
Quoad praxim Regularium de gratijs factis à Superioribus.num.10.
Quid de pœnis ab ipſis impoſitis.n.11.
De gratia concedi ſolita. n.12.
An ſit neceſſaria ſcriptura pro gratia.n.13.
Dare, vel promittere pro gratia qualiter ſit prohibitum remiſſiuè, n.14.

1 GRaria, prout ad præſens attinet, non ſumitur ſicut apud Theologos pro dono ſupernaturali, ſeu ſupra debitum naturæ à Deo homini conceſſo, ſed pro conceſſione gratioſa, ſeu liberali alicuius rei à Principe, Prælato, ſeu Superiori facta. Quo ſenſu vtilis valdè eſt Regularibus notitia huius materiæ, pro intelligentia videlicet, priuilegiorum, commiſſionum, facultatum, licentiarum &c. à Sede Apoſtolica, ſeu Prælatis Ordinis impetratorum. Eſt autem duplex gratia, alia facta, alia facienda, de quibus poſtea dicetur. Rurſus gratia alia eſt abſoluta, vniuerſalis, & indefinita, alia verò limitata, coarctata, vel conditionata. De ſingulis ergo per regulas generales diſcurrendum eſt.

2 Prima ſit. Gratia quæcunque ſiue à Papa, ſiue à Principe, ſiue à Prælato Religionis obtenta determinationem aliquam, ſiue conditionem quo ad tempus, v.g. locum, vel perſonam continens, iuxta illam limitanda eſt, & extra illam non trahenda, quia gratia non valet, niſi iuxta intentionem concedentis; & habens talem gratiam non habet facultatem ad vtendum illa, niſi iuxta modum illi præſcriptum Suarez *de legib. lib.8. cap.28. num.3.* Naldus *in Sum. verb. Gratia, num.2.*

3 Secunda ſit. Gratia à prædictis vniuerſaliter, & ſine vlla reſtrictione conceſſa, accipi debet etiam vniuerſaliter, & ſine vlla reſtrictione, iuxta poteſtatem concedentis. Ratio eſt, tum, quia, vt dicitur *Indulgentiæ tantum valent quantum ſonant*, tum etiam, quia iuxta communem regulam, vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Suarez *dict. l. 8. de legibus capit.26. numero 2.* Limitari tamen debet hæc regula tum iuxta poteſtatem concedentis, vt dixi, tum iuxta intentionem ipſius, ideſt, niſi aliud conſtet de mente concedentis, vt Suarez *ibidem*. Tum iuxta aliam regulam iuris communis, quæ eſt 81. inter Regulas iuris, ſcilicet, *In generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus.*

4 Tertia regula ſit Gratia vniuerſaliter à prædictis conceſſa non finitur primo actu, niſi ex circunſtantijs, vel forma conceſſionis colligatur oppoſitum. Vnde habens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, eligendi confeſſarium &c. non perdit eam gratiam pro prima vice, quo ipſa vtatur. Nauarrus *in cap. Placuit de pœnit. diſt. 6. à num. 167.* Azor. *tom.1. Inſtit. Moral. l.5. cap.23. q.5.* Qui hoc intelligunt ſolum in fauorabilibus, non in odioſis, vel pœnalibus, aut quæ ſunt in detrimentum aliorum.

5 Quarta regula. Gratia conceſſa alicui trahitur ad Socium quando eſſet inutilis ſi ad Socium non traheretur, vt ſi alicui concederetur gratia celebrandi in loco interdicto, cenſetur etiam extendi ad miniſtrum, qui illi inſeruiat, quia ſine ipſo non poreſt celebrare. Azor. *ſupra quæſt.7.*

6 Difficilius dubium eſt an gratia expiret morte concedentis. Pro quo ſupponendum quod gratia, vt cæpi dicere, eſt duplex: alia quæ vocatur *Facta*, alia quæ vocatur *Facienda*. Gratia *Facta* dicitur illa, quæ data eſt directè, & abſolutè alicui in fauorem ipſius, vt ſi Prælatus concedat alicui Religioſo in gratiam ipſius facultatem eligendi Confeſſarium, ſuſcipiendi Ordines &c. vel vt diſpenſet cum aliquo in irregularitate, illegitimitate &c. Gratia verò *Facienda* eſt, quæ non conceditur directè; & abſolutè, ei in cuius fauorem datur, ſed alij mandatur, vt eam ipſi conferat, vt ſi Prælatus in fauorem alicuius Religioſi habentis caſum reſeruatum concedat facultatem alicui Confeſſario, vt poſſit eum abſoluere à tali caſu. Sanchez. 8. *de Matrim. diſp. 28. num.48.* Layman *l.1. tract.4. c.23. num.18.* Naldus *in Summa verbo Gratia, num.4.* Bordon. *reſol. 39. nu. 62.*

7 Sit ergo quinta regula. Gratia facienda ab aliquo ex prædictis conceſſa, ceſſat morte concedentis. Ratio eſt, tum quia gratia facienda non eſt perfecta in ſe ipſa, ſed indigens executione alterius ab illo, in cuius fauorem fuit conceſſa, ac proinde ceſſare debet morte concedentis, tum quia ita habetur expreſſè in cap. *ſi cui nulla de præbend. in 6.* vbi gratia cuidam collata ad conferendum beneficia certæ perſonæ non in ſui fauorem, ſed eius cui conferenda erant, quæ eſt gratia facienda, dicitur expirare morte concedentis. Gloſſa ibidem. Silueſter *in Summ. Verbo gratia num.3.* Nauarrus *de priuil. conſ. 1. num. 1.* Sanchez *ſupr. num.64.* Hoc tamen intellige ſi res ſit integra, ideſt, ſi nondum eſt inchoata executio gratię, ſi enim inchoata erat non ceſſat morte concedentis. Silueſter, & Sanch. *ſup.* Bordon. *ſup.*

8 Sexta regula ſit. Gratia facta à prædictis vniuerſaliter, indefinitè, & ſine vlla determinatione, aut limitatione conceſſa, durat etiam poſt mortem, vel ceſſationem officij concedentis, etiam re integra *cap. ſi cui nulla de prebend. in 6.* relato. *cap. ſi ſup. gratia de offic. Iudic. delegat. in 6.* Ratio eſt, non ſolum quia gratia facta eſt perfecta in ſe ipſa, ſed quia gratia ſic conceſſa eſt quædam donatio, donatio autem nõ ceſſat ob mortem, vel ceſſationem officii, donantis. Silueſter, Nauarrus, & Sanchez *ſup.* Suarez *d. lib.8. de legib. cap. 31. num. 17.* Bonacina *de legib. diſp.1. quæſt. 3. punct.8. §. 1. num. 19.* Intellige hoc, etiã ſi gratia non acceptetur, niſi poſt morte cõcedẽtis, aut non ſit poſita in executione niſi poſt mortem ipſius, propter eadẽ rationem. Sanch. *ſup. n.43.*

9 Dixi gratia facta *vniuerſaliter, indefinitè, & ſine vlla determinatione, aut limitatione conceſſa*, quia ſi talis gratia, quantumuis *Facta* conceſſa fuit vſq; ad beneplacitum cõcedentis, vel ad arbitrium ipſius, ſeu donec voluerit, finitur morte ipſius, quia per mortẽ

definit

definit beneplacitum, voluntas, arbitrium, aut velle hominis. *cap. ſi gratioſè de reſcript. in 6.* Sanchez *ſupra num.* 49. & ſequentibua. Nauarrus *ſup. conſil.* 2. Bonacina *ſupra* Naldus *ſup.num.* 2. Secus dicendum de graria conceſſa ad beneplacitum Sedis, Officij, vel Dignitatis, quando enim talis Sedes, Dignitas, vel Officium fuerint perpetua, vt ſunt Sedes Apoſtolica, Officia, & Dignitates Religionum, quæ reputantur eadem in ſucceſſore, tunc gratia ad beneplacitum ipſorum conceſſa erit perpetua, niſi à ſucceſſore reuocetur. *cap. ſi gratioſè* relato. Sanchez *ſupra*. Naldus *ſupra num. 6.* Secus ſimiliter dicendum de gratia conceſſa à dicente *donec voluero, donec reuocauero, donec aliud decreuero*. Hæc enim non finitur morte concedentis, quia illa verba important actum contrarium reuocatiuum gratiæ conceſſæ, qui actus cùm poſt mortem haberi non poſſit, ſi in vita habitus non eſt, durabit gratia in perpetuum, donec à ſucceſſore reuocetur. Angelus *in Summ. verbo voluntas num.* 1. Nauarrus *ſupra.* Sanchez *ſupra num.* 25. Qui etiam *num.* 35. benè addit idem eſſe dicendum ſi gratia concedatur à dicente *donec aliquid fecero*, ſi enim dum ſuperſtes fuit id non fecit, cum poſt mortem id facere non poſſit, gratia erit perpetua. De quo Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 5. *cap.* 23. *§. Quares quid dicendum.*

10 Ex dictis autem quoad praxim Regularium infert Silueſter *ſupra num.* 5. quod ſi Prælatus aliquis habens à Papa auctoritatem ad diſpenſandum cũ Religioſo illegitimo ad prælaturas, diſpẽſauit cum illo, ſed antequam in Prælatum eligeretur mortuus eſt diſpenſans, durat illa diſpenſatio, quia eſt gratia facta, *cap. ſi cui, & cap. ſi ſuper* relatis. Infert ſecundò Sanchez *d. diſput.* 28. *num.* 85. licentias omnes conceſſas à Superioribus quibuſcunque, quando non ad certum, & limitatum vſum temporaneum, vel ad certum tempus, ſed abſolutè conceſſæ ſunt, eſſe perpetuas, donec ab eodem concedente, aut eius ſucceſſore, aut Superiori reuocentur, quia ſunt gratiæ factæ. Infert tertiò Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut. Pyrrhi §.* 5. *& 6. num.* 14. *&* 15. quod ſi Generalis, vel Prouincialis alicui fratri commiſerit particulariter, & expreſsè diſpenſationem alicuius caſus, vel aliquam gratiam, non erit neceſſarium ab alio Generali, vel Prouinciali, poſtquam concedens officio functus fuerit, priuatus, vel mortuus eam petere, propter rationem aſſignatam, quia ſcilicet talis gratia eſt gratia facta, & ſine limitatione conceſſa. Idem dicito de gratijs factis à Viſitatoribus, vel Commiſſarijs tempore viſitationis, quia, quamuis eorum auctoritas expiret citius, & parum duret, iuxta dicta verbo *Commiſſio, & Commiſſarius*, hoc tamen non tollit quominus ſi pro eo tempore gratias aliquas quas poſſunt concedere concedant, illę durent, ſicut aliæ conceſſæ à Superioribus Ordinariis. Peirinis *ſupra num.* 16. quod intellige, niſi Religionum ſtatuta aliter diſponant.

11 Nota tamen primò, quòd quamuis gratię factę illimitatè à Superioribus conceſſę, ſint perpetuę, non tamen pęnę ab ipſis impoſitę, eę enim ceſſant morte ipſorum, vel cum ab officiis ceſſant, iuxta illud de Regulis iuris *Odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari*, præſertim cùm pro gratiis factis extent iura expreſſa. *cap. ſi cui, & cap. ſi ſuper* relata, de pœnis verò text. *in l. fin. ff. de pœnis* dicat, quod ſi aliquis Magiſtratus interdicit alicui ob ſuum delictum ne exerceat certam artem, tollitur hæc prohibitio ipſo facto, finito Magiſtratu, vel per mortem ipſius. Nauarrus *in cap. placuit de pœnit. diſt.* 6. *num.* 165. Graſſius *prima par. deciſ. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 27. *&* 28. Peirinis *ſup. num.* 18. Hoc tamen intellige quando pœnæ ſolum ſunt poſitæ per modum præcepti; vt ſi Prælatus præcipiat alicui propter aliquam cauſam ne exeat à Conuentu, ne vadat ad Eccleſiam, quod dicat culpam in Refectorio &c. non de pœnis impoſitis per modum ſententiæ. Nauarrus *ibidem*, Peirinis *ſupra* referens Innocentium, & Panormitanum. Nota etiam ſecundò, hæc, quæ dixi de perpetuitate gratiarum factarum à Superioribus, procedere ſolum ſtando in iure communi; quare ſi aliqua Religio habeat Statuta in contrarium illis ſtandum eſt. Peirinis *ſup. numer.* 15. Nota tertiò, quod licet prædictæ gratiæ poſſint à ſucceſſoribus, vel etiam à Superioribus eorum, qui illas conceſſerunt reuocari, quia aliàs præiudicium illatum eſſet illis contra ius, quod habent (Rodriguez *tom.* 1. *quaſt. Regul. quaſt.* 17. *art.* 11.) non debet tamen id fieri ſine rationabili cauſa, iuxta Regulam iuris 16. *Decet conceſſum à Principe beneficium eſſe manſurum*. Aliàs ſic faciens peccabit, licet non mortaliter, niſi quando ex odio, vel mala voluntate id fecerit, vel ex eo ſequatur aliquod ſcandalum. Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 37. *numer.* 10. Peirinis *ſupra num.* 17.

12 Gratiam concedi ſolitam petenti non ſine iniuria denegari, tenet Naldus *ſup. num.* 12. Limita tamen, niſi adſit rationabilis cauſa denegandi.

13 Ad eſſentiam, & valorem gratiæ non eſt neceſſaria ſcriptura, prout colligitur ex Clement. *Dudum*, & ex *cap. conſtitutionis* 25. *quaſt.* 2. & etiam ex eo quod gratia eſt quædam donatio, ad cuius eſſentiam, & valorem non requiritur ſcriptura. Silueſter *in Summ. verb. Priuilegium quaſt.* 14. Graſſius 1. *par. deciſ. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 51. Vnde fas eſt in foro conſcientiæ ea vti ante expeditionem litterarum. Sà *in Summa verbo Gratia num.* 21. Sanchez *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 29. *num.* 4. Naldus *in Summa verbo Gratia num.* 15. Ad probationem autem gratiæ (intellige ſi publicè non fuit conceſſa) requiritur ſcriptura. Silueſter, & Graſſius *ſupra*. De quo Maſcardus *de Probat. concl.* 845. *à num.* 21. De gratia autem à Sede Apoſtolica conceſſa dicit primo Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo Gratia cap.* 1. quod quàndo ea eſt conceſſa per viuæ vocis oraculum, neque pro foro conſcientiæ valet, propter Bullas Gregorij 15. & Vrbani 8. Sed ibi tantum reuocantur priuilegia, vel gratiæ conceſſa per viuæ vocis oracula, non autem concedenda, vt poſtea vir doctus à me monitus cognouit. Dicit ſecundò ex Sanchez *ſupra num.* 10. nec commiſſionem ſine litteris valere. Idem dicit tertiò de caſibus in quibus ipſe Papa inhibet ſub cenſuris, & pœnis vſum gratiæ ante litteras expeditas, de quibus agit in ſequentibus.

14 Qualiter ſub grauiſſimis pęnis prohibitum ſit dare, vel promittere &c. aliquid pro gratia à Sede Apoſtolica obtinenda, dixi ſupra verbo *Dare, ſeu donare.*

HABITVS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè num. 1.

Habitum Religioſi dimittentes excommunicantur, num. 2.

Habitus

Habitus vnius Religionis non portandus ab alia. numero 3.

Ludibrioſè tractantes habitum Religioſum qualiter peccant. num. 4.

Te ſæcularibus in habitu Religioſo ſepeliri volentibus. num. 5.

Sixti 4. priuilegium. num. 5. & 6.

Priuilegium pro Prædicatoribus, & Minoribus. numero 7.

An ſæculares cum habitu Religioſo ſepulti aliquas Indulgentias conſequantur. num. 8. & 9.

Quomodo intelligendæ ſint huiuſmodi conceſſiones. num. 10. & 11.

De Indulgentia conceſſa oſculantibus habitum S. Dominici. num. 12.

An tales Indulgentiæ ſint reuocatæ. num. 13.

De priuilegio habitus, ſeu Scapularis Carmelitarum. numero 14.

1 DE obligationibus Regularium quoad habitum Religioſum portandum egi *tom. 1. cap.* 13. per totum. Nunc ſpecialiter pro maiori rei notitia habenda de ipſius priuilegijs agendum.

2 Primùm habitus Religioſi priuilegium eſt, quod illum temere dimittentes ſunt excommunicati excommunicatione maiori non reſeruata *in cap. 2. ne Clerici, vel Monachi in 6.* de qua copioſè egi eo *cap.* 13. *à num. 2.* vbi etiam *num. 6.* qualiter etiam in lecto, & tempore ſomni geſtari debeat. Qualiter etiam vt reclamatio Profeſſi audiatur debeat fieri cum habitu proprio Ordinis, dixi eo *tom. 1. cap. 2. num.* 8. Qualiter ſimiliter Religioſi Cardinales, ſeu Epiſcopi facti, vel extra Religionem aſſumpti, illum portare debeant, dixi eo *tom. 1. cap. 17. num. 9.*

3 Secundùm eſt, quod habitus proprius vnius Religionis non poſſit geſtari à Religioſis alterius Ordinis ſub pęna excommunicationis, prout dixi eo *cap. 13. num.* 12. de geſtantibus habitum Carmelitarum, & Minimorum. Id etiam prohibuit Gregorius *9.* ſub cenſuris ferendis monitione præmiſſa contra mulieres deferentes habitum S. Claræ. Caſſarub. *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Habitus num.* 3. Similem ferme prohibitionem fecerunt pro Minoribus contra geſtantes eorum habitum Innocent. 4. & Clem. 4. Caſſarub. *ibid. num.* 4. & 5. Item Cæleſtinus 5. pro Monachis ſuæ Congregationis, concedens, vt habitum ſimilem portantes, ab Ordinario ad illum deponendum per cenſuras Eccleſiaſticas compelli poſſint, quod ipſe Ordinarius ſub ſuſpenſionis pęna ipſo facto incurrenda exequi teneatur. Rodriguez. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 76. art. 4.*

4 Tertiùm eſt, quod ſæculares ludibrioſè, ſeu ignominioſè vtentes habitu Religioſo, peccant mortaliter, & grauiter puniri poſſunt, vt in *Auth. de ſanc. Epiſcop. §. vlt. Colla. 9.* Silueſter *in Summa verbo habitus num. 6.* Idem dic de mimis, ſeu hiſtrionibus tali habitu vtentibus in vituperoſis. Silueſter, & Rodriguez *ſupra*.

5 Quartum eſt, quod fideles ſæculares in habitu Religioſo ſepeliri volentes poſſint id facere, etiam contradicentibus Parochis. Ita enim conceſſit Sixtus 4. pro Minoribus in Bulla *Apoſtolicæ manſuetudinis*, apud Rodriguez *ſup. art.* 8. Caſſarubium *ſup. num.* 8. & Conferrium *in Collect. litterarum Apoſtolicarum in Sixto 4. Bulla* 7. vbi etiam inhibentur Prælati, & Rectores Eccleſiarum ſub pęna excommunicationis canonica monitione, præmiſſa incurrẽda, & ſoli Papæ reſeruata, ne taliter ſepeliri volẽtes, quouis modo impedimentum afferãt, ſed permittant illos patenter ad Eccleſias, & locum ſepulturę in habitu huiuſmodi deferri, iure Eccleſiarum ſemper ſaluo. Quo etiam priuilegio vt poſſunt Carmelitę, & alij cum Minoribus communicationem priuilegiorum habentes, iuxta dicta *to. 2. cap. 1. num.* 52. & fauet vſus, qui eſt in Hiſpania, ſepeliendi fideles cum Carmelitarum habitu.

6 Volens autem idem Sixtus 4. quod hoc priuilegium omnino obſeruaretur, ſtatuit, vt illi, qui ordinauerint, quod eorum corpora cum habitu Fratrum Minorum ſepelirentur, ne ex illorum corporum delatione ad alia loca prædictis Fratrib. iniuria irrogaretur, tales apud Fratres prædictos ſepeliri debere, etiam ſi alibi ſuam elegiſſent ſepulturam, niſi fiat de aſſenſu, & licentia Fratrum domus loci, in quo tales deceſſerint. Rodriguez *ſup. art.* 8. Caſſarub. *ſupra num. 9.* Eadem conceſſit idem Sixtus 4. pro Carmelitis, vt patet ex Mari magno ipſorum. Vbi etiam habetur non poſse illos, qui cum Carmelitarum habitu ſepeliri voluerint, etiam ſi alibi ſuam elegiſsent ſepulturam, in loco per eos electo cum habitu prædicto quomodolibet ſepeliri, aut ad ſepeliendum portari abſque Fratrum domus, vel loci in quo tales deceſserint expreſsa licẽtia, & aſsenſu, contradictoreſque ipſe Sixtus excommunicauit. Conſonatque ferè ſimilis conceſſio eiuſdem Sixti 4. pro Prædicatoribus, & Minoribus in Bulla aurea, de qua poſtea. Hæc tamen reuocata ſunt à Leone decimo in Conc. Lateranenſi in Bulla *Dum intra mentis*. vbi dicitur: *Volentes quoque ſepeliri habitu eorumdem Fratrum* (ideſt Mendicantiũ) *in clauſtro non degentes, ſed in proprijs domibus habitantes, in eorum vltima voluntate ſepulturam ſibi eligere poſſint*. Rodriguez *ſupra num.* 10. Caſsarub. *ſupra num.* 10. Tales ergo cum habitu ſepeliri volentes poſsunt eligere ſepulturam in quacunque Eccleſia voluerint. Bordon. *Reſol. 35. num. 69.*

7 Illud verò reuocatum non eſt, ſed manet in ſuo vigore, quod conceſſit idem Pontifex Prædicatoribus, & Minoribus in Bulla *aurea* vocata apud relatum Conferrium *ſupra in Sixto 4. num.* 3. Rodriguez *ſup. art. 9.* & Caſsarub. *ſup. num.* 11. per hæc verba. *Cum autem nonnulli ad Ordines prædictos Prædicatorum, & Minorum ſpecialiter gerentes deuotionis affectum eorum cadauera cum habitu Fratrum Prædicatorum, vel Minorum, ſeu Fratrum, vel Sororum de pœnitentia vtriuſque Ordinum prædictorum, ſepeliri, mandent, & perſepè antequam moriantur habitum huiuſmodi eis poſtulant exhiberi, decernimus habitum huiuſmodi per Priorem domus Ordinis Prædicatorum, aut Guardianum domus Ordinis Minorum loci, in quo tales decedere continget, vel per Superiorem Prælatum ipſorum Ordinum, domorum, ſeu Prioratus, & Guardianiæ, vel cui illi duxerint committendum dumtaxat, & non per alium, quauis auctoritate, vel prælatione fungentem exhiberi debere*: Et infra: *Illorum ſic indutorum cadauera diſcooperta, nullo pallio, vel tegumento ſuper impoſito cum habitu huiuſmodi ad ſepulturam deferri poſſe, Ordinariorum etiam ſub cenſuris prohibitione locorum qualibet in contrarium edita non obſtante, quas quoad hoc modificamus*. Quo etiam priuilegio Carmelitæ, & alij cum Prædicatoribus, & Minoribus priuilegiorum communionem habentes vt poſsunt, licet cauendum ſit à nouitatibus, quæ non niſi ſcandala, & rumores parturire poſſunt.

8 Quin-

8 Quintum Religioſi habitus priuilegium eſt, quod ſeculares cum eo decedentes Indulgentias varias à Summis Pontificibus conceſsas conſequuntur. Primò enim pro deferentibus Zonam Fratrum S. Auguſtini datam ab aliquo Prælato eiuſdẽ Ordinis refertur Leonem 10. conceſſiſſe Indulgentias prædictorum Fratrum. Caſsarubius *in Comp. priuil. Mendicant. verbo Indulgentiæ, quas poſſunt lucrari ſæculares ratione habitus prædictorum Fratrum num.* 10. & Rodriquez *ſupra art.* 10. Non vidi tamen hoc priuilegium, ac proinde non mihi conſtat an extendatur etiam ad decedentes cum tali zona, etiam ſi in vita non eam geſtauerint. Idem dico de extenſione præfatę conceſſionis ab eodem Leone 10. factæ ad deferentes chordam S. Franciſci, quam refert idem Caſſarubius *ſupra numer.* 11. Clariora ergo ſunt primò, priuilegium Clem. 4. & Nicolai 3. concedentium morientibus cum habitu Fratrum Minorum, & cum eo eligentibus ſepeliri remiſſionem tertiæ partis omnium peccatorum. Caſſarubius *ſupra nu.* 1. *&* 2. Rodriguez *d. art.* 10. Ad idem eſt priuilegiũ Vrbani 5. concedentis ſimiliter Indulgentiam remiſſionis tertiæ partis (aliàs quartæ partis) peccatorum morientibus cum præfato habitu Fratrum Minorum. Caſſarubius *ſupra num.* 3. Rodriquez *ſupra*. Referuntur etiam ab eiſdem authoribus conceſſiones aliæ Leonis 10. Prima, qua confirmauit prædictas gratias conceſſas pro habitu S. Franciſci, & explicauit eam Indulgentiam fore plenariam, ſecũda qua, illa extendit ad morientes, & ſepeliendos cum habitu Sororum tertiæ Regulæ eiuſdem S. Franciſci ſub obedientia Generalis, & Prouincialis degentium, tertia, qua declarauit ſufficere prædictum habitum petere, ac ſuper ſe vſque ad mortem habere; ac in eo ſepeliri, etiam ſi ante mortem non induatur. Quia tamen hæ conceſſiones ſunt viuæ vocis oraculo factæ, vt notat idem Caſſarub. *ſup. num.* 6. 7. *&* 8. & Bordon. *ſupra num* 68. ideo earum auctoritas ceſſat hoc tempore, niſi poſtea per Bullam confirmatæ fuerint (quod mihi non conſtat) propter reuocationem conceſſionum viuæ vocis oraculorum factam à Gregorio 15. & nouiſſimè à Sanctiſs. D. N. Vrbano 8. iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 21. Quod etiam dico de alia conceſſione Alexandri 6. pro mulieribus ſuſcipientibus ante mortem, vel poſt mortem, habitum S. Claræ, quam refert idem Caſſarubius *ibidem num.* 5.

9 Extat tamen alia conceſſio per Bullam facta eiuſdem Leonis 10. & Adriani 6. pro Fratribus Ordinis Sanctiſs. Trinitatis, quam refert idem Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Communicatio priuileg. num.* 39. ex qua ad propoſitum habetur, omnes, & ſingulos Chriſti fideles verò pœnitentes, & confeſſos, qui in habitu dicti Ordinis deceſſerint, aut qui ſcapularium eiuſdem de manu alicuius illius Prælati, etiam ſine vllius voti emiſſione, ſuſceptum detulerint, conſequi omnes, & ſingulas Indulgentias, & peccatorum remiſſiones Fratribus dicti Ordinis conceſſas. Hanc verò conceſſionem, ſicut & præcedentes communicari Carmelitis, & geſtãtibus habitum ipſorum, conſtat reſpectiuè ex dictis *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 17. & *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 52. 61. *&* 62. propter Bullas Leonis 10. & Clem. 7. ibi relatas. Nam in Bulla Leonis 10. omnia priuilegia, & Indulgentiæ conceſſa, ac concedendæ Mendicãtibus fiunt illis communia: in Bulla autem Clem. 7. omnia etiam priuilegia, & Indulgentiæ (citra plenarias) quibuſcunque Ordinibus, ſiue Mendicantibus, ſiue non Mendicantibus conceſſa, & concedenda, noſtro Ordini communia fiunt. Quod idem dico de alijs Religionibus habentibus ſimilem communicationem priuilegiorum, & Indulgentiarum cum illis, quibus dictæ conceſſiones factæ ſunt, iuxta dicta locis relatis.

10 Addit Rodriguez *ſupr. art.* 10. non haberi in huiuſmodi conceſſionibus eſſe neceſſarium, quòd ſuſcipientes dictum habitum dent eleemoſinam pro conſequenda Indulgentia, imò quod ſi id fieret, talis Indulgentia reuocata eſſet per Conſtitutionem Pij 5. reuocantis omnes Indulgentias ratione quarum aliqua eleemoſina tribuitur, quam Conſtitutionem refert noſter Reuerendiſſ. Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Fratribus Carmelit. cap.* 17. *num.* 1. Quod quidem veriſſimum eſt. Cæterum dãtes eleemoſinam pro habitu ipſo Religioſo ad induendum eo moribundum, prout in Hiſpaniæ partibus ſæpiſſimè contingit, non cenſentur dare eam pro ea Indulgentia concedenda, ſicut dantes pecuniam pro imagine, corona, vel medallia, quibus eſt annexa Indulgentia, non cenſentur illam dare pro ipſa Indulgentia. Huiuſmodi autem eleemoſyna excedere non debet pretium habitus pro quo datur, aliàs intelligi daretur concedi pro ipſa Indulgentia.

11 Notandum etiam ad conſequendas prædictas Indulgentias, videri non ſufficere, quod cadauer induatur dicto habitu Religioſo, ſed neceſſarium eſſe, quod homo viuus, etſi moribundus, eo indutus moriatur, aut decedat, prout colligitur ex verbis Pontificum in priuilegijs relatis. Ad quod ſufficere videtur, quod ipſe habitus ponatur ſuper lectum hominis agonizantis, prout in Hiſpaniæ partibus obſeruatur.

12 Sextum habitus Religioſi priuilegium eſt, quod ipſum obſculantes conſequantur Indulgentias. Etenim Ioannes 23. conceſſit omnibus Chriſti fidelibus oſculantibus habitum Ordinis S. Dominici quinque annos, & totidem quadragenas de iniunctis pœnitentijs. Caſſarubius *ſupr. verbo Indulgentiæ quas poſſunt lucrari ſæculares ratione habitus Fratrum num.* 9. Rodriguez *ſupra art.* 11. Qui etiam animaduertunt eamdem Indulgentiam lucrari oſculantes habitum aliorum Mendicantium, ratione communicationis priuilegiorum.

13 Pro prædictis tamen Indulgentijs id maximè notandum, eas non eſſe reuocatas per reuocationem generalem Indulgentiarum factam à Paulo 5. in Bulla *Romanus Pontifex*, quam retuli *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 19. non ſolum quia omnes illę (ea excepta quæ eſt pro oſculantibus habitum Religioſum) videntur eſſe conceſſæ pro mortuis, ſeu morientibus, aut decedentibus, ac per conſequens non comprehendi in dicta reuocatione generali Pauli 5. iuxta ibi dicta, ſed præſertim, quia licet omnes ille conceſsę ſint intuitu Religionum, vt proinde dici poſſint Indulgentiæ Religionum, ac propterea ſupra dixerim poſſe quoad illas deſeruire communicationem priuilegiorum, & Indulgentiarum, quam plures Religiones habent, nihilominus ſimpliciter, & abſolutè loquendo illæ conceſsæ fuerunt pro ſęcularibus, vel pro omnibus fidelibus, ac proinde non cenſentur reuocatæ per reuocationem Pauli 5. in qua ſolum reuocantur eæ Indulgentiæ, quæ pro fratribus conceſſæ ſunt, non quæ pro ſæcularibus, aut pro omnibus fidelibus vniuerſaliter. Quod maximè eſt tenendum, cum materia hæc Indulgentiarũ fauo-

fauorabilis valde ſit, & nulli præiudicium afferens, ac proinde amplianda quantum ſeruata proprietate verborum fieri poſſit. Vide dicenda infra in verbo *Indulgentia*.

14 Septimum, & ſingulariſſimum habitus Religioſi priuilegium eſt id, quo Ordo Carmelitarum fruitur de ſpeciali protectione Deiparæ Sanctiſſimæ, fratrum, Confratrum, & Sororum animas, vt à Purgatorij pęnis liberentur, adiuuando, Sabbatho poſt ipſorum mortem, iuxta diplomata Summorum Pontificum, Ioann. 22. Alexand. 5. Clement. 7. Gregorij 13. & decreta SS. Congregationum Inquiſitionis, & Rituum, de quo aliquid dixi eo *tom. 1. cap. 37. num. 17. & tom. 2. cap. 15. num.* 35. Quia tamen de hac re nouiſſimè Reuerendiſs. Pater Theodorus Stratius Generalis Ordinis *in ſua Inſtructione pro Carmelit.* Romæ hoc anno 1640. typis edita, doctiſſimè egit, & in noſtris Annalibus latius diſcutietur, nunc ab ea ſuperſedendum, & ad prædictam Inſtructionem pro ipſius notitia lectores remittendi.

HÆREDITAS QVOAD Regulares.

1 POſſe Religioſos (quibuſdam exceptis) ſuccedere vt hæredes in bonis temporalibus, quæ ad illos ſpectant, vel ipſis legantur, conſtat ex dictis non ſolum *tom. 1. cap. 6. num.* 45. ſed pręcipuè *tom. 2. cap.* 19. ferè per totum, vbi etiam ſpecialiter de bonis, ſiue mobilibus, ſiue immobilibus, in quibus iure hęreditatis, ſeu legati ſuccedere poſſunt, & qualiter illa poſſidere, aut alienare, cum quibus & dicendis 4. *tom.* verbo *Legata Regularib.* ſufficienter huic materiæ, prout ad Regulares ſpecialiter ſpectat, ſatisfactum videtur.

[Sed notandum Monaſterium non ſuccedere titulo hæredis in bona Nouitiorum ante profeſſionem decedentium è vita ab inteſtato. Quia ante profeſſionem non cenſentur ſimpliciter Religioſi, ac per conſequens nec tranſtuliſſe bona ſua in Religionem. Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 3. numer.* 92. Portellus *in reſponſionib. moral. tom. 2. caſu 69. num.* 2. limita niſi fecerint donationem Monaſterio de ſuis bonis iuxta conditiones aſſignatas à Concilio Tridentino, De quibus *tom. 1. cap. 24. à num. 32. & tom. 4. verbo Nouitij & Nouitiæ Religionum num. 32. & ſequentib.* De quo Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 3. quæſt.* 3. Sanchez *ſupra num.* 97. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſputat. 6. quæſit.* 10. *num.* 9. Vnde ſi Nouitius moriatur intra bimeſtre ante profeſſionem facta renunciatione iuxta formam præſcriptā à Concilio Tridentino in fauorem Monaſterij, bona illa reddenda ſunt hæredibus non Monaſterio. Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Nouitius §. Et hinc inde*. Tamburinus *ſupra*. Si tamen fecerit teſtamentum, hæredes vocati in illo veniunt. Tamburinus ſupra ex Suarez, & Peyrinis. Vide dicta *tom. 1. et 4. loc. relat.*

Notandum etiam Religioſos, (quibuſdam, vt dixi, exceptis) capaces eſſe ſucceſſionis hæreditatis, ſiue ab inteſtato, ſiue ex teſtamento, ſiue bonorum mobilium, ſiue immobilium prout nos in locis relatis ſupponimus, & latè probant Sanchez *dicto lib. 7. in Decalog. cap.* 25. Lugo *de iuſtit. et iure tom. 1. diſp. 3. ſect.* 5. & Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 11. quæſit.* 4.

Nouitij etiam cuiuſcumque Ordinis ſint inſtitui poſſunt hæredes, & ſuccedere in paterna hæreditate ex teſtamento, vel ab inteſtato; eſto Religiones aliquæ quarum ſunt Nouitij id non poſſunt. In huiuſmodi enim odioſis nomine Religioſorum nō veniunt Nouitij. Corduba *in Regul. S. Franciſci cap. 6. quæſt.* 11. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 6. quæſit. 27. nu.* 33. poſt Sanchez, & Peyrinis.

HÆRESIS, ET HÆRETICVS.

SVMMARIVM.

De hac materia, quæ dicta ſint in ſuperioribus, remiſſiuè. num. 1.

Quæ requirantur ad hoc, quod quis hæreticus dici poſſit. num. 2.

De dubio in fide an ſit hæreticus. ibidem.

Suſpecti de hæreſi qui dicantur. num. 3.

Suſpicio quotuplex. ibidem.

Quæ delicta præbeant ſuſpicionem hæreſis. num. 4.

Non omnes ſunt ſuſpecti eodem gradu ſuſpicionis. numero 5.

An omnes illi denunciari debeant. ibidem.

De pœnis hæreticorum. num. 6.

De pœnis credentium hæreticorum. num. 7.

De pœnis receptatorum hæreticorum. num. 8.

De pœnis fautorum hæreticorum. num. 9.

De pœnis defenſorum hæreticorum. num. 10.

De pœnis ſuſpectorum. num. 11.

De abſolutione ab excommunicatione. num. 12.

Quibus competat. ibidem.

De abſolutione credentium fautorum, receptatorum, defenſorum &c. num. 13.

De Irregularitate quam illi incurrunt remiſſiuè. numero 14.

1 DE hæreſis caſu qualiter antiquitus iudicare poterant Superiores aliqui Regulares, Carmelitæ præſertim, propter priuilegium Clem. 7. licet hoc tempore propter Conſtitutionem quandam Pauli 5. id fieri non poſſit, dixi *tom. 1. cap. 18. num.* 18. vbi etiam qualiter Regulares hæretici, aut de hæreſi ſuſpecti debeant Dominis Inquiſitoribus denunciari, ex edicto eiuſdem S. Inquiſitionis, & qualiter ex decreto Pij 5. Religioſi ad S. Officium recurrentes intra quinquennium moleſtari non poſſint à ſuis Superioribus. Similiter quomodo pœnitentiati à Sancto Officio inhabiles ſint ad officia Religionum, dixi eo *tom. 1. capit. 15. num.* 39. Qualiter etiam propter nullum priuilegium Regularium abſolui poſſint à caſu hæreſis, dixi eo *capit. 18. num.* 38. Item qualiter Religioſi omnes teneantur denunciare Dominis Inquiſitoribus nulla expectata licentia, aut conſenſu ſuorum Superiorum, hæreticos quoſcunque, ſeu de hæreſi ſuſpectos, dixi ſupra verbo *Accuſare, et Accuſator num.* 7. vbi etiam retuli edictum Sanct. Inquiſitionis, quo id præcipitur. De alijs circunſtantijs ſpectantibus ad huiuſmodi denunciatores, videlicet an teneantur denunciare hæreticos non præmiſſa aliqua correctione fraterna, & an pater filium, ſeu filius patrem, vir vxorem, aut vxor virum, an iam emendatos, vel quando ex denunciatione timetur aliquod malum, dixi ſupra verbo *Denunciator, & Denunciare.* De excommunicatione autem in Bulla Cœnæ fulminata contra omnes, & ſingulos hæreticos quo-

cunque

cunque nomine cenſeantur, dixi verbo *Bulla Cœnæ num. 6.* Alia etiam ad intentum ſparſim per totum opus dicta ſunt, ac dicentur. Nunc verò ſpecialiter pro praxi Regularium duo diſcutienda: primum, qui nā ſint cenſendi hęretici, aut de hęreſi ſuſpecti, vt teneātur denūciari, ſecundū, quas pęnas incurrant.

2 Et quod attinet ad primum, quemadmodum iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.8.* & verbo *Bulla Cruciatæ num. 33.* ad hoc quod aliquis incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ contra hæreticos impoſitam, duo requiruntur, ita vt vnum ſine altero non ſufficiat, ſcilicet, quod mente diſcredat, & quod ſigno aliquo externo ſuū prodat errorum, eo quod etſi peccatum hæreſis in ſola mente, aut actu interiori conſumetur, Eccleſia tamen, quę non iudicat de occultis, non punit hoc delictum excommunicatione, aut alia pœna fori externi, niſi aliquo ſigno externo manifeſtetur (Sotus *in 4. diſt.22.quæſt. 2. art.2. column.3. verſic. hoc autem ſuppoſito, & art. 3. poſt 5. concluſ. caſ.1.* Bannez 2. 2. *quæſt.* 11. *art.4. dub. 2. concl.*1. poſt Caietanum *in Summa verbo Hæreſis*, & alios communiter) ſic etiam ad hoc quod teneamur denunciare hæreticum, oportet quod ipſe errorem ſigno aliquo externo manifeſtauerit, alias nec nobis innoteſcere poterit, nec Eccleſia de ipſo iudicabit. Deinde, quia de ratione hæreſis eſt, quod ſit error in fide hominis baptizati, ideo Cathecumenus hæreſim proferens hæreticus non eſt cenſendus, cum fidem ſolemniter in Baptiſmo profeſſus non fuerit. Aragon. 2.2.*quæſt.*11.*art.2.dub.3.* Toletus *in Summ. lib.4. cap. 3. num.* 2. ideoque talis denunciandus non venit, præſertim, cum nec excōmunicationis capax ſit, nec Eccleſiæ, iuriſdictioni ſubiectus, cuius membrum factus nō eſt per Baptiſmi ſuſceptionem. Sanchez *lib.2. in Decalog. cap. 7. num. 34.* Secus dicendum de fictè baptizato ſi hæreſim proferat, quia iſte in foro externo reputatur hæreticus. Pariter, quia de ratione hæreſis eſt, quod ſit error voluntarius, quia ſicut aſſenſus fidei oritur ex pio voluntatis effectu, ita etiam hæreſis oritur ex impia voluntatis electione, ideo ſi conſtat aliquem inuoluntariè protuliſſe aliquem errorem, v.g. quia erat in ſomno, vel ebrietate, ſicut nec tunc putandus eſt hæreticus (Petrus Ledeſma *2.tom. Summ.Tract.1. c.6. poſt 10. concluſ. diff.*5. Sanchez *ſup.* c.8. *num.*24.) ſic nec denunciandus erit. Similiter, quia ad rationem hæreſis requiritur pertinacia, quæ conſiſtit in hoc, vt quis ſciens, & prudens teneat aliquid contra Eccleſiam Catholicam, ideſt, quod ſciens Eccleſiam Catholicam aliquid docere, ipſe contrarium profiteatur (Valentia 2.2.*diſp.*1.*quæſt.*11.*punct.*1.*in 4.difficult.* ex Caietano, & Cano) ideo ad hoc quod teneatur quis denunciare hæreticum, oportet exiſtimare eum errare cum tali pertinacia. Item quia dubius in fide cenſetur hęreticus *cap.* 1. *de hæretic.* maximè cum moraliter loquendo cum dubitatione intellectus ſoleat eſſe coniunctum iudicium, quo iudicatur res fidei non eſſe certas (Caietan. 2.2.*quæſt.*11. *art.2. notab.*1. Azor. *tom.*1. *inſtit. moral. lib.8. cap.9. quæſt.* 5.) ideo talis in fide dubius cum dicta pertinacia, qua ſuum dubium externe manifeſtauit, etiā debet denunciari.

3 Suſpecti autem de hæreſi, quos etiam denunciandos eſſe præcipitur in edicto S. Inquiſit. quod retuli ſupra v. *Accuſare, & Accuſator, n.7.* ſunt illi, quorum delicta ſunt ſigna, vel indicia hæreſis. Diſtinguitur autem in hac materia triplex ſuſpicio, ſcilicet leuis, ſeu modica, grauis, ſeu vehemens, & violenta. Prima eſt, quę procedit ex indicijs, quæ aliquando, ſed raro concludunt. Secunda, quæ procedit ex indicijs efficacibus, quæ tamen aliquando deficiunt. Tertia, quæ moraliter æquiualet ſufficienti probationi. Suarez *de fide Tract.1.diſp.24.ſect.2.nu.*1. Sanctarellus *de hæreſ.cap.*41.*dub.*3. Vide, & Eimericum *in Director. Inquiſit.p.2.quæſt.* 55. Peñam ipſius Commentatorem *ibidem.* Menochium *de præſumptionibus lib.5.præſump.6.num.*15.

4 Hi igitur ſuſpecti de hæreſi ſunt primò ſolicitantes quaſcunque perſonas in Confeſſione, vel ante, aut poſt ipſam; occaſione ipſius ad inhoneſta, vel cum eis inhoneſta gerentes, iuxta dicta maximè ex Conſtitutione Gregorij 15.*to.*1.*c.* 19. *nu.* 33. & 34. præſertim in 3. editione Veneta, ac ſupra verbo *Denunciatio, ac Denunciator num.* 4. Secundò, qui non ordinati Miſſas celebrant, aut Confeſſiones audiunt de quibus egi *tom.1.cap.10.num.22.* Tertiò, Regulares Matrimonium contrahentes, ſiue puplicè, ſiue ſecretè. Quartò, Apoſtatæ à fide, tranſeuntes videlicet ad Iudæos, Sarracenos, Idolatras, vel Hæreticos, etiam ſi id faciant nō animo relinquendi fidem Catholicam, ſed ex libidine, deſperatione &c. Quintò, Schiſmatici, ij ſcilicet qui ab vnitate Eccleſiæ diuiſi Rom. Pont. ſubeſſe renuunt, de quib. egi ſupra ver. *Bull.Cœnæ n.9.* Sextò, ſortilegi, diuinatores, magi, incātatores, & pactum cum Dæmone habentes, vel ipſum inuocantes, ij pręſertim, qui Sacramentis, Sacramentalibus, vel rebus ab Eccleſia benedictis ad id vtuntur. Septimò, blaſphemi, ſiue maledici, qui verba hæreſim, vel ſignificationem infidelitatis continentia proferunt. Octauò, credentes hæreticorum, illi ſcilicet, qui quamuis nullum errorem in mente habeant, verbis tamen, vel factis profitentur ſe credere; quod hæretici credunt. Nonò, receptores, ſeu receptatores hæreticorum, ij ſcilicet, qui hæreticos recipiunt, vel hoſpitantur non vt amicos, conſanguineos, proximos &c. ſed vt hæreticos. Decimò, defenſores hæreticorum, qui ſcilicet eos defendunt non vt amicos, proximos, aut conſanguineos &c. ſed vt hæreticos, ne ſcilicet denuncientur, accuſentur, capiantur, puniantur &c. Vndecimò, fautores hæreticorum, ij ſcilicet, qui ipſis fauent nō prædictis titulis proximi, amici, aut conſanguinei, ſed hęreſis. Duodecimò, legentes, retinentes, vel typis mandantes libros hæreticorum. Tertiòdecimò, diffamati, ſeu male opinati in Ciuitate, Villa Vicina, Monaſterio &c. de hæreſi. Quartodecimò, in excōmuncatione per annum perſeuerantes, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio n.* 52. Quintodecimò, officiū S. Inquiſitionis impedientes. Decimoſextò, fidelium conſortia vitantes, aut occultas conuenticula facientes, aut cū hæreticis familiariter conuerſantes. Decimoſeptimo, peccata ſua raro, aut nunquam confitentes. Decimooctauò, diuina Officia nunquam audientes. Decimononò, carnes aut cibos prohibitos diebus vetitis comedentes. Vigeſimò, numquam, aut rariſſimè ieiunantes. Vigeſimoprimò Aſtrologiam iudiciariam exercentes, aut libros de ea re tractantes, retinentes, iuxta dicta ex Conſtitutionibus Sixti 5. & Sanct. D.N. Vrb. 8. *to.* 1.*c.*10.*n.* 27. Vigeſimoſecundo, facilè, & ſæpè carnaliter cognoſcentes conſanguineas, affines, commatres, &c. Vigeſimotertiò, horrenda iuramenta proferentes, aut frequenter deierantes. Vigeſimoquartò, teſtes recuſantes ſe examini in caſu hæreſis ſubiicere. Vigeſimoquintò, primo de ſe, vel alijs hæreſim confeſſi, id poſtea negantes. Vigeſimoſextò, duas ducen-

tes vxores priori viuentes. Vigeſimoſeptimò, fideles cum hæreticis matrimonium contrahentes. Vigeſimooctauò, Officiales, & Domini temporales negligentes in puniendis, fugandis, requirendis, & capiendis hæreticis. Vigeſimononò, hæreticorum conciones audientes. Trigeſimò, eos ſepeliente. Trigeſimoprimò, falſas cęremonias, aut ritus obſeruantes, vt ſunt, reliquias Mahumeti, aut hæreticorũ venerantes, carnu porcina, aut vino noo vtentes. De quibus omnibus, & aliis conſimilibus Eimericus *in 2.par.Director.Inquiſit.* præſertim *à quæſt.* 55. Peña ipſius Commentator *ibid.* Menochius *de Præſumptionibus lib.5.Præſumpt.6.* Ricciullus *de Iure Perſonarum lib.5.c.11.* Farinacius *de hæreſ. præſertim à quæſt.* 181. Suarez *de fide Tract.1.diſp.24.ſect.2.num.1.* Naldus *in Summa verbo Hæreſis à num.3.* Sanctarellus *in Tract.de hæreſ.ca.41. dub.3.* & Peirinis *tom.2. priuileg. Min.in conſt.9.Pauli 5.§.2.*

5 Circa quæ primò notandum non omnes prædictos eſſe ſuſpectos de hæreſi eodem gradu ſuſpicionis, ſed alios ſolum leui, alios vehemẽti, alios etiam violenta ſuſpicione, qui vero tales ſint, cum res potius ad forum externum, quam ad internum ſpectet, ad pręfatos auctores remitto diſcutiendum. Secundò, quod etſi quantum eſt ex vi edictis S. Inquiſitionis, quod retuli ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator nu.* 7. omnes prædicti etiam leui ſuſpicione de hęreſi ſuſpecti, denũciari debeant ad S. Officium, vel locorum Ordinarios reſpectiuè, vt ibi notatur. Dicitur enim ibi denunciari debere *omnes, & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos*, particula enim *quomodolibet*, cum ſit vniuerſalis ad quoſcũque etiam leui ſuſpicione ſuſpectos extendi videtur; ſeruari tamen in hoc debent, tum regulæ charitatis, & iuſtitiæ, tum dicta ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare*, & verbo *Denunciator, et Denunciare.* Tertiò, quod prædicti hæretici, aut ſuſpecti denunciari debent, quamuis ſtrictiſſimo ſecreto (excepto quod eſt Confeſſionis Sacramentalis) cognoſcantur; quia talis denunciatio fit propter bonum commune, quod pręponi debet cuicunque iuri priuato orto ex ſecreto humano, & nõ ſacro, aut Religioſo, quale eſt ſecretum Confeſſionis. Suar. *ſup.diſp.* 20.*ſect.4.n.*17. Sanctarellus *in Tract.de hæreſ.c.9.dub. vnic. num.* 10. Quod amplia etiam ſi id ſcientes iurando promiſerint non reuelare, quia tale iuramẽtum eſſet de re iniqua, ac per conſequens obligare non poteſt. S.Thom.2.2.*quæſt.* 70. *art.* 1. *ad* 2. Silueſter *in Summ.verb.Denunciatio in fin.* Suarez *ſup.* Amplia, etiam ſi talis hæreticus dixiſſet alicui: Manifeſto hoc tibi ſub confeſſione, nam hæc confeſſio non eſt Sacramentalis, nec ille habet animum confitendi. Sotus *de ſigillo memb.7.q.7.concluſ.*4. Sanctarellus *ſupra*, ex alijs. Quartò, quod tales denunciari debent, etiam ſi ſolus denuncians id nouerit, propter neceſſitatem huius denunciationis pro bono communi, & ſpecialem malitiam criminis hæreſis Suar. *ſup. à num.*7. Sanctarellus *ſup.num.*2. Qualiter autem Eccleſiaſtici, aut Regulares non debeant abſtinere ab accuſatione, ſeu denunciatione prædictorum ob metum irregularitatis, collige ex dictis ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator, num.*19.20.*&* 21.

6 De pœnis autem hæreticorum loquendo, prima eſt excommunicatio latæ ſententiæ impoſita *capit. Achatius* 24. *quæſt.* 1. & *capit. Ad abolendam*, *& capit. excommunicamus de hæretic. & capit. nouerit de ſent.excommunicat.* quæ quamuis ijs locis non ſit reſeruata (Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.*1.) in Bulla tamen Cęnæ reſeruata eſt, vt patet ex dictis verbo *Bulla Cœnæ num.*52. Suarez *ſupra diſp.* 21. *ſect.4. num.*3. Secunda eſt infamia iuris *ca.alieni* 2.*q.7. & ca. infames 6. quæſt.* 1. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.*26. *à num.*1. qui putat cum alijs ad incurrendam hanc pœnam requiri ſententiam Iudicis, ſaltem declaratoriam criminis. Tertia eſt irregularitas, prout ex multis iuribus probat Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap.*25. *dub.* 1. De quo dicam verbo *Irregularitas à num.*61. Quarta eſt priuatio omnium officiorum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum, & inhabilitas ad illa. *cap. Ad abolendam de hæret. cap. vt commiſſi de hæretic. in 6.* Suarez *ſupra ſect.*5. *à num.*16. Theſaurus *in praxi par.*2. *verbo Hæreſis cap.*1. Incurrunt etiam hæretici alias pęnas temporales, ſcilicet priuationem officiorum laicalium, inhabilitatem ad illa, confiſcationem bonorum, priuationem patriæ poteſtatis in filios, & ſimiles, quas omitto, quia parum, aut nihil pertinent ad Regulares, & de illis agunt latè Auctores relati. Solum pro Regularibus aduertendum, Sacerdotem, qui ſemel publicè, vel ſecretè abiurauit de hæreſi formali, etiam ſi ei generalis abſolutio conceſſa fuerit, inhabilem ſemper remanere ad Confeſſiones ſæcularium audiendas, ex decreto Pauli 4. quod ex Maiolo *lib.5.c.46.n.3.&* 6. refert Theſaurus *ſupra*.

7 Pœnæ autem credentium hæreticorum ſunt etiã excommunicatio. *cap.excommunicamus* 1.*§. credentes de hæret.in 6.* Sanctarellus *ſup.cap.*11.*dub.*4. *num.* 32. Incurrunt etiam excommunicationem Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ, vt patet ex verbis ipſius ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.6.* Layman. *lib.*2. *Tract.* 1. *cap.*14 *num.*5. Item ſi in excommunicatione per ãnnum permanſerint, ipſo iure ſunt infames, nec ad publica officia admittuntur, ex Authent. *credentes, C. de hæretic.* & *ex cap. excommunicamus* relato. Sanctarellus *ibid.* ex alijs. Sunt etiam priuandi omni officio, & beneficio Eccleſiaſtico. Eimericus *in Director. Inquiſit. par.*2. *quæſt.*27. *nu.*2. *&* 3.

8 Pœnæ receptorum, ſeu receptatorum hæreticorum ſunt etiam excommunicatio, non ſolum iure antiquo, *cap. ſicut. cap. excommunicamus* 1.*§. credentes de hæretic. cap. nouerit de ſentent. excommunicat. cap. quicunque, §. hæretici de hæreticis in 6.* & in litteris Nicolai 3. & Pauli 4. ſed etiam in Bulla Cœnæ excommunicatione Papæ reſeruata, vt conſtat ex verbis illius ſupra verb. *Bulla Cœnæ n.6.* Et ſi per annum inſorduerint, ipſo iure ſunt infames, & à publicis officijs reijciuntur, & habentur pro hæreticis, &, ſi fuerint Clerici, omni officio, & beneficio per ſententiam Iudicis priuandi ſunt. Sanctarellus *ſup. cap.* 12. *dub. vnic. num.* 8. *&* 9. Conſequenter fiunt Irregulares. Theſaurus *ſup. cap.* 2. ex Sanchez, & Suarez. De quo verbo *Irregularitas num.* 61. *&* 62.

9 Pęnæ quoque fautorum hæreticorum ſunt etiam excommunicatio, tum iure antiquo *cap. excommunicamus, & cap. nouerit* relatis, & in Conſtitutionibus Martini 5. & Pauli 4. Tum etiam iure nouo, & Papæ reſeruata in Bulla Cęnæ, vt patet ex verbis ipſius Bullæ ſup. verbo *Bulla Cœnæ num.* 6. Suarez *ſup. diſp.*24. *ſect.* 1. *num.*11. Sanctarellus *ſup. cap.*11. *dub.* 1. *num.* 20. vbi etiam quod tales ſi in excommunicatione per annum permanſerint, ipſo iure ſunt infames, & inhabiles ad publica officia, &, ſi fuerint Clerici, omni officio, ac beneficio priuandi ſunt, & quandoq; habentur vt hæretici; conſequẽter etiam erunt irregulares, iuxta dicta. De quo etiam verbo *Irregularitas n.*61. *&* 62.

De

10 De pœnis defenſorum hæreticorum idem proportionaliter dicendum videtur, ac de fautoribus, cum etiam illi fautores videantur. Pro quibus vide Auctores relatos, maximè Eimericum *in Director. Inquiſitor.* ad Peñam *in Commentarijs*. Pro pęnis autem, quas incurrunt filij hæreticorum, ac credentiũ, fautorum, receptorum, & defenſorum eorumdem, vide Theſaurum *ſup. cap.* 3. Præſertim, an incurrant irregularitatem, & quis in ea diſpenſet dicam verbo *Irregularitas num. 61. & 62.* An hæretici, credentes, fautores, &c. gaudeant Immunitate Eccleſiaſtica loci Sacri, dicam verbo *Immunitas Eccleſiarum, num.* 14. An priuentur Eccleſiaſtica ſepultura 4. *tom. verb. Sepultura*.

11 De ſuſpectorum pęnis, ſi fuerint verè hæretici, aut receptatores, fautores, credentes, vel defenſores ipſorum, iam conſtat ex dictis, ſi vero tales non fuerint ſed quoad Deum innocentes, nullas pęnas in foro conſcientiæ incurrunt. Suarez *ſup. ſect. 2. num.* 2. Violenter autem ſuſpecti abſoluuntur pro foro externo. Peña *in Director. fol.* 486. Portellus *in reſponſ. caſ. Moral. cap.* 28. *num.* 9. Et quia ſunt infames ratione violentæ ſuſpicionis, conſequenter fient irregulares. Sanchez *ſup. lib. 2. cap.* 15. *num.* 10. Quare ſi auferatur infamia, & ſuſpicio purgetur, tolletur etiam irregularitas. Henriquez *lib. 14. cap. 4. num.* 6. Sanctarellus *ſup. cap. 25. dub. 1. num.* 9. Suſpecti autem de leui, vel vehementi puniuntur pęna minori, quam ordinaria. Suarez *ſup. num.* 4. Qualiter autem tales ſi Regulares fuerint, & pęnitentiati à S. Officio inhabiles ſint ad officia, & gradus Religionum, conſtat ex dictis ex decreto Sanctiſs. D. N. Vrbani *tomo* 1. *cap.* 15. *num.* 39.

12 Quoad abſolutionem ab excommunicatione, quàm incurrunt hæretici, ſi ſermo ſit de foro externo, & iudiciali ſolum ſpectare videtur ad Papam, vel Inquiſitores, vel illos quibus ipſi hanc facultatem delegauerint, cum illi ſoli ſint Iudices in hac cauſa. Quoad forum verò internum conſcientiæ (excepto articulo mortis, de quo dixi verbo *Bulla Cœnæ num.* 52. & 53. & verbo *Bulla Cruciata num.* 33.) quamuis hæc facultas conceſſa ſit Epiſcopis a Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. reuocata tamen eſt per Bullam Cęnæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 55. De DD. Inquiſitoribus poſſe vti hac facultate in foro conſcientiæ, & Sacramentali, tenent Bannez 2. 2. *quæſt.* 11. *art.* 4. *dub.* 2. & plures, quos refert, & ſequitur Diana *par.* 1. *Tract. de abſolut. ab hæreſ. Reſolut.* 3. loquens præcipuè de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, & dicens, poſse ipſos etiam ſi Sacerdotes non ſint, eam facultatem delegare. Sanchez verò *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 12. *à num.* 3. Garzia *de beneficijs par.* 11. *cap.* 10. *num.* 121. & Suarez *d. diſp.* 21. *ſect.* 4. *num.* 15. multum dubitant de hac facultate, cum illam non habeant dicti Domini Inquiſitores ex vi ſui muneris, quia ſolum ſunt Iudices pro foro exteriori, & priuilegium Clem. 7. quod referri ſolet quoad hoc, ſolum fuit conceſsum Inquiſitoribus Ordinis Prædicatorum, maximè Lombardiæ, & eſto alijs Inquiſitoribus ſit communicatum, ſolum ex eo habetur poſse abſoluere ab hæreſi extraiudicialiter, ideſt ſine integra forma Iudicij, cum Notario ſcilicet, & vno ad minus teſte (Peña 3. *par. Director. Comment.* 12. *in addit. num.* 61.) imò, & reuocatum videtur quotannis per Bullam Cænæ, ſicut & Epiſcoporum priuilegium. Accedit declaratio S. Congregationis, quam referunt Suarez *ſup. num.* 17. & Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap.* 5. *dub.* 7. *à num.* 31. Vnde non poſse id facere tenent Farinacius *de hæreſ. quæſt.* 192. §. 4. *num.* 52. & 54. Sanctarellus *ſupra*, poſt alios. Apud quos etiã an ſit modus alius, quo poſſint abſoluere hæreticos occultos ad ſe venientes. Non poſſe etiam abſolui prædictos hæreticos ex vi Bullæ Cruciatæ, conſtat ex dictis verbo *Bulla Cruciata num.* 33. nec his temporibus eſſe aliquod priuilegium pro Prælatis Regularibus ad abſoluendum ſuos ſubditos ab hæreſi, dixi *tom.* 1. *ca.* 18. *num.* 38. Solum ergo ad Papam, vel ipſius Pœnitentiarios ſpectar abſolutio ab hæreſi, & ita ab illis procuranda eſt, vel per litteras. Interim autem quomodo talis hæreticus ſe gerere debeat, maximè ſi neceſse ſit communicare, aut celebrare, dixi verbo *Caſus reſeruati num.* 24.

13 De abſolutione etiam credentium, fautorum, receptatorum, & defenſorum hæreticorum, etiam ſi hæretici tales non fuerint, proportionaliter loquendum eſt. Cum enim ipſorum abſolutio reſeruetur quotannis cum reuocatione omnium priuilegiorum Papæ in Bulla Cœnæ, ideo neque Epiſcopi ex vi Concilij Tridentini, neque Prælati Regulares ex vi ſuorum priuilegiorum poſſunt illam dare. Quod etiam videtur dicendum de DD. Inquiſitoribus quantum ad abſolutionem Sacramentalem, propter eamdem rationem. Quando verò prædicti verè hæretici non fuerint abſolui poterunt per Bullam Cruciatæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 33. cum in illa concedantur omnes caſus Bullę Cęnæ, & ſolum excipiatur caſus hęreſis. Idem dicendum de Iubilæis, in quibus ſimilis conceſſio data fuerit.

14 Circa Irregularitatem autem, & cœteras pœnas, quas prædicti hæretici, fautores &c. incurrunt, earumque diſpenſationem, nihil occurrit dicendum præter dicta in genere de illis *tomo* 1. *cap.* 8. *num.* 33. & *cap.* 10. *num.* 30. 31. & 35. & *cap.* 18. *num.* 46. & dicenda infra verbo *Irregularitas*, & 4. *to.* verbo *Pœna Eccleſiaſtica*.

H O M I C I D I V M.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè, num. 1.
Quid, & quotuplex ſit, num. 2.
Homicidij caſus reſeruabilis eſt inter Regulares, numero 3.
Qualiter occidere ſeipſum ſit illicitum, num. 4.
Quid de mutilatione propriorum membrorum, ibidem.
Carnem affligere mortificationibus, & pœnitentijs an ſit illicitum, num. 5.
An acceptare occaſionem Martyrij, ibidem.
Occidere aliquem publica auctoritate quando licitum, num. 6.
An id liceat Regularibus, num. 7.
Occidere priuata authoritate nulli liceat, num. 8.
Secus in defenſionem ſui cum moderamine, &c. num. 9.
Quid de defenſione aliorum, vel aliarum rerum, ibidem.
Quid in defenſionem innocentis, num. 10.

1 DE hac materia etſi non valdè neceſſaria pro Regularibus videatur, aliqua dicenda ſunt quatenus conducit ad intelligentiam materiæ Irregularitatis, & ſpecierum illius, quæ illis magis neceſſaria eſt, & de qua infra, & plurium caſuum conſcientiæ, qui accidere poſſunt.

2 Homicidium, ſeu hominis cæſio, vnde eius ethymologia deriuatur, in cõmuni loquendo dupliciter

ſumitur. Primò largè pro quacunque hominis cæſione, ſiue iuſta, ſiue iniuſta. Secundò, propriè pro cæſione iniuſta hominis. S.Thom. 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 8. *ad* 3. *& de malo quæſt.* 13. *art.* 4. *ad* 11. Siueſter *in Summa verbo Homicidium num.* 1. Deinde homicidiũ propriè eſt duplex, aliud quod vocatur voluntariũ, aliud quod caſuale, voluntarium eſt, quod volitum, ſeu intentum ab agente. Caſuale verò, quod non eſt volitum, aut intentum, ſed caſu, & fortuito contingens. Vtrumque autem ſubdiuiditur: etenim homicidium voluntarium aliud eſt voluntarium ſimpliciter, abſolutè, & directè, illud ſcilicet, quod intenditur expreſsè ab agente; vt, cum Petrus occidit Ioannem intentione expreſsa cum occidẽdi, aliud eſt voluntarium ſecundum quid, & indirectè, quod licet non intendatur directè, & expreſsè, eſt tamen volitum in cauſa ex qua infallibiliter ſequitur, vt cũ quis dat alteri veneuum mortiferum, vel grauiter eum ferit in capite; vel in corde. Talis enim etſi in actu ſignato, & expreſsè non intendat mortem alterius, in actu tamen exercito illam intendere cenſetur, vt benè Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſp.* 44. *ſect.* 1. *num.* 5. & Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *par. Tract.* 5. *de Irregularit. q.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 1. Similiter homicidium caſuale aliud eſt omnino, & ſimpliciter caſuale, aliud nõ ſimpliciter, nec omnino caſuale. Primum eſt, quod nullo modo eſt volitum directè, nec indirectè in ſe, neque in cauſa, vt homicidium commiſsum in ebrietate, quod nullo modo ante ipſam fuit præuiſum, vel ſi fuit præuiſum adhibita eſt ſufficiens diligentia ne ſequeretur, auferendo arma, quibus accidere poſſet, vel adhibendo cuſtodes, vt illud impedirent &c. Secundum eſt, quod aliquo modo eſt volitum in ſua cauſa, vt homicidium commiſſum in ebrietate, & ante ipſam præuiſum, nec facta fuit ſufficiens diligentia ad ipſum præcauendum. Cornexo *ſup. diſp.* 3. *ante primum dubium.* Bonacina *de Cenſuris diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 7. *num.* 1. Diuidi etiam poteſt in homicidium factum cauſa defenſionis, & aliud non ita, ſimiliter in homicidium factum publica auctoritate, & in illud, quod priuata auctoritate committitur, de quibus relati auctores, & Nauarrus *Man. cap.* 27. *num.* 239.

3 Eſt etiam notandum, quod inter caſus reſeruabiles pro Regularibus vnus eſt *Occiſio, aut vulneratio ſeu grauis percuſſio cuiuſcunque perſonæ*, iuxta dicta ex decret. Clement. 8. *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 20. Vbi nomine occiſionis, &c. ſolum videtur intelligenda, cum materia hæc ſit odioſa, occiſio voluntaria, & doloſa, non caſualis, fortuita, aut cauſa defenſionis facta. Longus *de Caſib. reſeruat. par.* 2. *caſ.* 10. *num.* 3. *&* 4. Graſſius *de Caſ. reſeruat. lib.* 3. *cap.* 9. *à num.* 18. Idem dico de caſu quo Magiſter Nouitiorum, vel Prælatus immoderatè corrigentes ſubditum, occaſionem dederunt illius morti, licet præter intentionem ipſorum, propter eandem rationem. Graſſius *ſup. num.* 26. Molſeſius *part.* 1. *Summ. tit.* 7. *cap.* 20. *num.* 121. Nomine etiam vulnerationis intelligi etiã videtur ſola grauis vulneratio, non leuis, quæ facilè, & quam citò ſanatur. Etenim ex doctrina Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *de pænit. cap.* 7. ſolum atrociora, & grauiora crimina decet reſeruari. Graſſius *ſup. num.* 30. Longus *ſup. num.* 7. Quid autem intelligatur per percuſſionem grauem habes ſupra verbo *Clericus num.* 11. *&* 13. Cum verò dicatur *cuiuſcunque perſonæ* meritò tali nomine denotatur quicunque homo, ſiue Eccleſiaſticus, ſiue ſæcularis, ſiue Chriſtianus, ſiue infidelis. Peirinis *tom.* 2. *de Prælato quæſt.* 3. *cap.* 2. *§.* 1. *numer.* 58. Bordon. *Reſolut.* 49. *numero* 6.

4 Sit ergo prima regula. Occidere ſe ipſum ſemper eſt illicitum, ſeu peccatum. 23. *quæſt.* 5. *cap. non eſt noſtrum, cap. tu dixiſti, cap. ſi non licet, & in l. liber homo, ff. ad legem Aquiliam.* Ratio eſt, quia homo non eſt Dominus ſuæ vitæ; Deus enim eſt, qui tale dominium ſolus habet, vel Reſpublica cuius homo eſt pars. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 5. præſertim *ad* 3. Expoſitores *ibidem.* Ioannes Beetz *lib.* 5. *in Decalog. expoſit.* 3. *cap.* 2. Sotus *de iuſtitia lib.* 5. *quæſt.* 1. *art.* 5. Etiam ſi id fiat deſiderio beatitudinis, ad vitandas miſerias huius vitæ, vel fugiendum peccatum, propter eamdem rationem. Silueſter *in Summ. verbo homicidium* 1. *num.* 4. Excipe caſum, quo ex certo inſtinctu Spiritu Sancti homo ad id moueretur, prout contigit in Sanſone, S. Apollonia, & alijs, S. Auguſt. 1. *de Ciuit. cap.* 20. relatus *d. cap. ſi non licet.* S. Thom. *ſup. ad* 4. Idem dic de membri mutilatione, ſeu abciſſione, illicitam ſcilicet ſemper eſſe extra caſum neceſſitatis totius corporis, ſcilicet ſanitatem, propter rationem adductam. S. Thom. *ſupra art.* 5. Layman *lib.* 3. *Tract.* 3. *par.* 3. *cap.* 1. *num.* 1. Vnde ſe ipſum caſtrare propter ſeruandam caſtitatem, prout dicitur feciſſe Origenem, vt ſecuriùs per domos prædicarer mulieribus, etiam eſt illicitum, cum homo non ſit Dominus ſuorum membrorum, ſed ſolus Deus, aut etiam Reſpublica Guido noſter *in Summ. de hæreſ. in hæreſ.* 37. *Valleſijor.* Silueſter *ſupra.* Multo magis id videtur dicendum de ijs qui ſe caſtrant, vt viles ſit cantui, propter eamdem rationem. Layman. *ſupra num.* 2. contra Salonem. An verò propterea incurratur irregularitas, dicam verbo *irregul. n.* 75. In caſu tamen vrgentis neceſſitatis, ad mortẽ videlicet fugiendam, quãdo alio modo effugi non poteſt, niſi abſciſſione mẽbri, id fieret licitè, quia tunc prudenter anteponitur vita totius hominis vnius membri abſciſſioni, vel mutilationi. Toletus *in ſumm. li.* 5. *cap.* 6. *§. ſecundo obmaius.* Naldus *in ſum. v. Occidere n.* 10. Addens non teneri aliquẽ ex pręcepto ad id faciendũ, cũ nõ teneatur vitam cũ tanto dolore, & diſpendio conſeruare.

5 Pro praxi tamen virorum ſpiritualium, & Religioſorum, nota primò, quod carnem moderatè affligere mortificationibus, pœnitentiis, ieiuniis, ſtudiis, &c. quãdo ex auſteritates ſumuntur eo animo, vt caro ſpiritui pareat, in cultũ, & obſequiũ Dei, vel alicuius virtutis finẽ, dummodo naturæ neceſſaria cõcedantur, nec per hoc impediatur quis ab adimpletione ſui officii, etiã ſi inde vitæ breuitas ſequatur, licitũ eſt, & honeſtũ, quia homo non tenetur vt diutius viuat à prędictis abſtinere, quin potius obligatur ad opera virtutum exercenda. Azor. *to.* 3. *Inſ. Moral. li.* 2. *c.* 3. *q.* 13. Sanc. *to.* 2. *conſ. Moral. li.* 5. *c.* 1. *dub.* 33. *n.* 11. Secus eſſet ſi ea fierent intentione abreuiãdi vitam, quia hoc eſſet illicitum, cum ſit quodammodo ſeipſũ occidere. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *art.* 1. Azor. *ſup.* Sanc. *n.* 9. Quid vero ſentiendũ de Carthuſianorum abſtinentia à carnibus, etiã cum periculo vitæ dixi *to.* 1. *c.* 8. *n.* 19. Secundò nota, quod non obſtante præcepto conſeruandi vitam, licitè etiã poteſt quilibet, maximè religioſus, Martyrij occaſionẽ acceptare, vel nõ recuſare, propter Euãgelij prędicationem, vel non cõmittendum aliquod peccatum; honor. n. & gloria Dei, quæ eſt in fidei Chriſtianæ defenſione, & in non committendo peccato, iure anteponi debet periculo perdendi vitã. Toletus *ſup. n.* 5. Poteſt etiam licitè quis exponere vitã propter Reipubl. vtilitatẽ, quia Reipubl. vtilitas prępõderat

bo-

bono particulari vitæ alicuius.Sotus *ſup.art.7.*Idem dicunt aliqui licere ob amici liberationem, ſeu bonum proximi. De quo Sotus *art. 6.*& 8.& Toletus *ſup.nu.6.*Nota tertiò,quod ſe perimens, in loco Sacro ſepeliri non poteſt.*cap.Placuit 23.quæſt.5.*& *cap.quibus 13.quæſt.2.*De quo,& qualiter intelligendum, commodius dicam 4.tom.verb. *Sepultura.*[Pro praxi etiam Religioſorum nota, non peccare eum qui deſiderio maioris perfectionis, & ſecuritatis ſaluris animæ ſuæ ad Religionem ingreditur, licet credat propterea abbreuiandam ſibi vitam. Primò quidē, quia vita Religioſa propter regulatum viuendi modum,quietem tum animæ,tum corporis, continentiam,& alias virtutes magis prodeſt,quàm obeſt ad vitam prolongandam. Secundò, quia eſto propter vitam Religioſam vitæ abbreuiatio ſequatur; nihilominus quia non intenditur,vt ſuppono,ſed ſolum permittitur ab eo qui vitam Religioſam amplectitur non adhibendo omnia media ad eam arcendam, quæ aliàs applicare poſſet, quod eſt licitum, maximè propter tam egregios fines qui in ſtatu religioſo reperiuntur. Tertiò,quia cum Romæ annis præteritis quidam Medicus dixiſſet teneri ſub peccato mortali quendam iuuenem nobilem minus firmæ valetudinis è Religione, in qua Nouitius erat, egredi, iuſſu Vrbani VIII.congregati ſunt aliqui Theologi ad id decidendum, qui tamen illius Medici ſententiam reiecerunt, & Nouitium in ſua ſancta intentione reliquerunt. De hoc latè & doctè Cardinalis Lugo *tom.1.de iuſt.et iure diſput.10.ſect.1.à num.33.*]

6 Secunda regula eſt. Occidere alium publica auctoritate licitum,& honeſtum eſt. Colligitur ex S. Scriptura ad Rom.13.*Si malum feceris,time, non.n. ſine cauſa gladium portat*(intellige Princeps, Dux, Magiſtratus,Iudex &c.*Dei enim Miniſter eſt.* Et ratio eſt, quia Princeps,Dux,Magiſtratus &c.ſunt caput Reipublicæ, ac per conſequens illi prouidere debent,etiam cum morte alicuius particularis ciuis,cum ea fuerit neceſſaria ad Reipublicæ bonum. S.Th.2.2.*q.64.art.2.*Sotus *ſup.art.3.*Non tamen hoc fieri poteſt ad libitum,& ſine cauſa,quia illa nō ſubſiſtente, potius debet Princeps, &c.conſeruare vitam ſubditorum.Layman. *ſup.ca.2.aſſert.1.* Seruari etiam debet iuris ordo;ſcilicet,quod citetur, audiatur, fiat proceſſus,&c.Tolet.*ſup. num.*12. Hinc iuſtè occiduntur banniti etiam à priuata perſona,quia hoc fit publica auctoritate, iuxta dicta ſupra verbo *Bannitus nu.9.*cum conditionibus deſignatis *ibid.num.* 10. & 11. Hinc etiam in bello iuſto licitè homines occiduntur,quia hoc etiam fit auctoritate publica facientis iuſtum bellum. Vide dicta verbo *Bellum*.

7 Hic etiam pro Regularibus notandum, quod ipſis, ſicut nec alijs Eccleſiaſticis nullatenus licitum eſt occidere aliquem etiam publica authoritate, *c. Epiſcopum diſt. 45.* & *cap. ſententiam, & cap. Clericis ne Cleric. vel Monach.* & *in tit. de Cleric. percuſsor.* Et ratio ſumitur ex indecentia, quę eſt in eo,quod Eccleſiaſtici, qui ſpecialiter repræſentant Chriſtum, qui cum percuteretur non repercutiebat 1. *Pet.2.* percuſsores ſint.S.Thom.2.2. *quæſt. 64.art.* 1. Sotus *ſupra art.* 4. Bannez, & alij Expoſitores S. Thom. etiam *art.* 4. Vide etiam dicta ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare*, verbo *Bannitus*, & verbo *Bellum*. Eccleſiaſtici autem, ſeu Regulares habentes temporalem iuriſdictionem benè poſsunt inſtituere Iudices, qui in cauſa ſanguinis iudicare poſſint. S. Thom. *ſupra in ſolut.ad* 3.Bannez *ibidem,§.dubitatur*

ſecundo. An verò alia agere, vel dicere poſsunt circa punitionem malefactorum,dicam verbo *Irregularitas num.23.*

8 Tertia Regula. Occidere alium quantumuis ſceleratum auctoritate priuata nulli licet. Cum enim occiſio hominis tantum liceat in quantum ordinatur ad bonum totius Communitatis, ideo ad illum ſolum pertinet cui commiſsa eſt cura ſeruandæ Communitatis, ideſt, ad Principem, ſeu Magiſtratum, non ad alios, ſicut proſcindere putridum membrum pertinet ad medicum cui totius corporis ſalus commiſsa eſt,non aliis. S. Thom. *ſupra art.* 3.Bannez, & alii Expoſitores *ibid.* Silueſter *in Summa verbo Homicidium 1. num.* 5. Limitatur in tyranno,etſi enim tyrannum,qui alias eſt legitimus Princeps,ſed tyrannicè gubernat, nullus licitè occidere poſſit, prout habetur ex Concil. Conſtantienſi *ſeſſ.* 15.tyrannum tamen,qui nullum habet titulum, ſed per vim, & arma occupat Regnum, vel Ciuitatem non ſuam, licitè occidit quilibet priuatus, quando aliter non poteſt Reſpublica liberari,& ſit ſpes probabilis liberationis. Quia cum Reſpublica gerat bellum iuſtum contra talem tyrannum quilibet ciuis tanquam miles ipſius Reipublicæ poterit illum interficere.Bannez *ſupra.*Toletus *ſupra nu.*10.An vero Eccleſiaſticus, ſeu Religioſus id poſſit facere eo caſu,conſule dicta ſupra verbo *Bellum.*

9 Quarta. Occidere in defenſionem ſui aggreſſorem iniuſtè occidere volentem licitum eſt, ſi fiat cum moderamine inculpatæ tutelæ, tum quia vi vim repellere licet,*l. ſcientiam, §. qui cum, ff. ad l. Aquiliam. cap. ſignificaſti 2. de homicid. cap. ſi vero 1. de ſent. excommunic.* & alijs iuribus. Tum quia ſecundum ordinem charitatis propria vita præferri poteſt alienæ. S. Thom. *ſup. art. 7.* Ioannes Beetz *in 5. præcept. Decalog.expoſit.3.cap.2.* Sotus *ſupra art.*8.Idem dico de occiſione alterius in defenſionem ſuorum membrorum, quia mutilatio, ſeu abſciſſio membrorum æquiparantur morti, cum ea ſint partes vitæ, & ad vitam neceſſaria.Cornexo *tom.2.in 3.par.Tract.5.de Irregularit.quæſt.6.diſp.4.dub.1.§.Quæres* 7.Bonacina *de Irreg.diſp.7.quæſt.4.punct.6.nu.* 4. Idem etiam dicendum de occiſione alterius pro defenſione honoris in graui materia, ſeu ad fugiendam grauem infamiam, quia honor æquiparatur vitæ. Cornexo *ſupra.§.Quæres vlt.* Bonacina *ſup. num.* 10. Quod tamen limitandum eſt in Clericis, & Religioſis, quia ipſorum honor pręcipuè conſiſtit in exercitio virtutum, Charitatis præſertim, humilitatis, & patientiæ. Toletus *ſupra cap. 3.numer.* 2. Layman. *ſupra cap. 3. num.* 2. Idem quoque dicunt de occiſione alterius in defenſionem, propriorum bonorum.Cornexo,& Bonacina *ſupra*. Limitari tamen primò debet ſolum in bonis,ſeu facultatibus magni momenti neceſſarijs ad vitam, & quæ alio modo recuperari non poſſent. Layman. *ſupra num.* 4. Limitatur etiam in Eccleſiaſticis, & Religioſis, iſti enim potius debent bonorum iacturam pati, quam occidere, & ſatius eſt poſt tunicam relinquere pallium, quam pro rebus tranſitorijs tam acriter in alium exardeſcere.Toletus *ſupra num.16.* ex Panormitano *in capit. ſuſcepimus de homicid.* Nota etiam, quod tunc aliquis occidendo dicitur ſeruare moderamen inculpatæ tutelæ, quando ſpectatis circunſtantiis,loci,temporis,& perſonarum, nullum aliud medium ſupereſt ad euitandum illud damnum, quod iniuſtus aggreſſor infligere vult,niſi illum occidere. Bonacina *ſupr.num.*2.Layman.*ſupr.num.*1.

Quare ad intentum noſtrum ſi Religioſus inuaſus poſſit effugere illud damnum fugiendo, clamando, aut alio modo ſe defendendo, non poterit licitè occidere inuaſorem. Cornexo *ſupra §. Quæres quarto.* & ſequentibus. Bonacina *ſup.* Fagundez *in 5. præcep. Decalog. lib. 5. cap. 7. nu. 9.* ex aliis. Limitat tamen hoc Cornexo quando talis fuga ſolum afferret ignominiam particulari religioſo, ſecus ſi illam afferret toti Ordini. Dixi ſi Religioſus inuaſus poſſit effugere illud damnum fugiendo, quia ſi ob infirmitatem, craſſitiem, vel aliud impedimentum fugere non poſſit, licitè occidet inuaſorem. Fagundez *ſup. n. 11.* Nota etiam, quod licet plurium ſententia ſit poſſe in caſibus relatis inuaſom occidere inuaſorem, etiã ſi talis inuaſor credatur eſſe in peccato mortali. Cornexo *ſupra §. Quares ſecundo*, ex Caietano, Soto, & aliis) conſuli tamen debet Religioſus, qui in ſtatu gratiæ eſſe conicctutaliter ſuſpicari poteſt, præſertim ſi vel per actum contritionis ſe diſpoſitum credat, vt propter bonum Charitatis potius ſe permittat interfici, quam ipſe occidat inuaſorem in peccato mortali exiſtentem. Toletus. *ſup. §. Quartus eſt.* Fagondez *ſup. c. 6. nu. 10.*

10 An etiam liceat occidere inuaſorem in defenſionem innocentis, maximè Eccleſiaſticis, & Religioſis, conſtat ex dictis ſupra verbo *Bellum nu. 14.* & 15. De caſibus in quibus propter homicidium incurritur irregularitas, & quis poſſit in ea diſpenſare, dicam verbo *Irregularitas*. Pro aliis autem pœnis homicidij, præter dicta *tom. 1. cap. 9. num. 44.* vide Theſ. *in prax. part. 2. verbo Homicidium.*

HORÆ CANONICÆ.

1 DE illis plura dixi *tom. 1. cap. 12.* & aliqua ſupra verbo *Breuiarium* plura quoque dicam 4. tom. verbo *Officium diuinum*, & propterea nunc ſuperſedendum.

HOSPITALARII REGVLARES.

1 DE illis ſcripſi ad ſufficientiam *tom. 2. capit. 6.* & ideo pro nunc omittendi.

IEIVNIVM.

SVMMARIVM.

Aliqua ſpectantia ad hanc materiam remiſſiuè. numero 1.

Ieiunij definitio. num. 2.

Ritus ab Eccleſia pro ieiunio requiſitus qualis. nu. 3.

Vnam ſolam petit refectionem. n. 4.

De ientaculo, ſeu refectiuncula. ibidem.

Refectio quo diei tempore facienda. nu. 5.

Quando obligat præceptum ieiunij. n. 6.

Quid de ieiunio Regulæ, vel Conſtitutionum Regularium. ibidem.

An Regulares teneantur ad ieiunia indicta per Synodos, vota, ſeu promiſſiones populorum. n. 7.

Qui excuſentur à ieiunio Eccleſiaſtico. n. 8.

De priuilegijs Regularium quoad hoc. nu. 9.

Diſpenſatio legitima excuſat à ieiunio. n. 10.

Qui poſſint diſpenſare. ibidem.

An diſpenſatus ad eſum carnium, vel lacticiniorum diſpenſetur in ieiunio. numero 11.

Quid dicendum de ieiuniis ex voto, iuramento, vel pœnitentia. num. 12.

Regulares an poſſint denunciare in ſuis Eccleſiis ieiunia. num. 13.

1 DE Ieiunio quatenus ad Regulares ſpectat, dixi *tom. 1. cap. 7. num. 26.* ad ieiunia Regulæ teneri iuuenes Religioſos, etiam ante vigeſimumprimum annum. Quanta porrò ſit hæc obligatio petendum eſt ex ijs, quæ dixi *eo cap. 7.* præſertim *à num. 11.* Qualiter etiam, aut quomodo teneantur Regulares ad obſeruanda ieiunia indicta in Conſtitutionibus Synodalibus, vel promiſſa à populis, dixi eo *tom. 1. cap. 11. num. 13.* Similiter de ieiunio requiſito ante Euchariſtiæ ſumptionem, dixi ſupra verbo *Euchariſtia à num. 16.* Nunc alia addenda pro maiori luce huius materiæ, præſertim prout ad eoſdem Regulares proprius ſpectare videbitur.

2 Eſt autem ieiunium (iuxta Panormitan. *in Rubric. de obſeruan. ieiun.* relatum à Siluestro *in Summa verbo ieiunium numer. 1.*) ſic dictum à quodam inteſtino ſic vocato, eo quod vt in plurimum vacuum ſit, & exinanitum. Eſt verò triplex, ſcilicet: metaphoricum, vel Spirituale, naturale, & Eccleſiaſticum. Metaphoricum, & Spirituale eſt idem, quod abſtinentia à vitijs, & peccatis. Naturale eſt abſtinentia à quocunque cibo, & potu, etiam per modum medicinæ, de quo dixi ſupra verbo *Euchariſtia*. Eccleſiaſticum verò, de quo in præſenti eſt *abſtinentia voluntaria à cibo, iuxta præſcriptum Eccleſiæ, vel receptam conſuetudinem*. Bellarminus *tomo quarto libr. 2. de bonis operibus*. Toletus *in Summa libro 6. cap. primo.* Dicitur *abſtinentia voluntaria* non ſolum quia eſt actus virtutis, qui debet eſſe liber, & voluntarios, ſed etiam quia ad ſatisfaciendum præcepto ieionij requiritur voluntas, ſeu intentio ſaltem implicita illi ſatisfaciendi. Toletus *ſupra num. 3.* Bonacina *de præceptis Eccleſ. diſputat. 7. quæſt. 1. punct. 1. numer. 5.* Dicitur *à cibo*, quia potus aquæ, vel etiam vini, non frangit ieiunium. S. Thom. 2. 2. *quæſt. 147. artic. 6. ad 2.* Caietanus *ibidem*. Quod intellige, etiam ſi vinum ſumatur, vt dicitur, in fraudem ieiunij, ideſt ad ſedandam ſtomachi inediam, & famem. Ratio eſt, quia lex non attendit intentionem obſeruantis, ſed ipſum actum, cùm ergo hic actus ſcilicet vinum bibere non ſit contra præceptum ieiunij, intentio illa non faciet ipſum eſſe contra præceptum. Nauarrus *in Manual. cap. 21. num. 13.* Sanchez *tom. 2. conſil. Moral. lib. 5. capit. 1. dub. 23.* Potus autem lactis, & iuris, aut ſimilium, ieiunium frangit, quia huiuſmodi liquida ſunt verè cibus. Toletus, & Sanchez *ſupra*. Idem videtur dicendum de potu vulgo *Chocolate*, licet aliqui apud Dianam *4. part. Tractat. 4. Miſcellan. Reſolut. 194.* oppoſitum exiſtiment pro Hiſpania, vbi pro potu viuali aliquando ſumitur. Dicitur etiam *à cibo*, quia ea quę ſumuntur per modum medicinæ, etiam ſi aliàs nutriant, non frangunt ieiunium. Nauarrus, & Toletus *ſupr.* Dicitur *iuxta præſcriptum Eccleſiæ, vel receptæ conſuetudinis*, tum quia de ieiunio datur præceptum Eccleſiæ, *capit. non liceat*, & *capit. non oportet*, & *capit. Placuit de conſecrat. d. 3.* & *capit. Quadrageſima de conſecrat. d. 5.* ita approbante toto populo Chriſtiano (Nauarrus *ſup. numero 31.* Sanchez *ſupra dub. primo*) cum quia in ieiunio Eccleſiaſtico ſeruari debet ritus ab Eccleſia, & conſuetudine introductus. Toletus *ſup.* Bonacina *ſup. num. 6.*

3 Conſiſtit autem hic ritus ab Eccleſia, & conſuetudi

Digitized by Google

tudine in ieiunio introductus , primò , in eo , quod abſtineamus à quibuſdam cibis, ſcilicet carnibus , ouis , & lacticinijs in ieiunijs quadrageſimalibus , in alijs verò diebus ieiuniorum, iure communi carnibus quidem neceſſariò ouis verò, & lacticinijs, iuxta Regionis, & Patriæ conſuetudinem. Vbi verò non eſt talis conſuetudo pro vna , vel altera parte , prout contingere poteſt in Indijs , & locis nouiter conuerſis ad fidem, licitè poſſet introduci , quod in ieiunijs extra quadrageſimam edantur oua & lacticinia . Ratio primæ partis , quæ eſt de ieiuniis quadrageſimalibus , ſumitur ex *ca. Denique diſt.* 4. & ex Synodo Cōſtantinopolitana in Trullo celebrata *can.* 56. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 8. *ad* 3. Silueſter *in Summ. verb. Ieiunium n.* 15. Azor. *to.* 1. *Inſtit. Mor. lib.* 7. c. 10. *quæſt.* 1. Ratio ſecundæ , quæ eſt de aliis diebus ieiuniorum extra quadrageſimam , ſumitur etiam ex eodem *c. deniq.* vbi ſolum pro diebus Quadrageſimæ exigitur abſtinentia à carnibus, ouis , & lacticiniis. S. Thom. Silueſter, & Azor. relati . Ratio verò tertiæ quæ eſt de locis vbi non eſt aliqua conſuetudo , ſumitur ex eo , quod cum hæc prohibitio in ieiuniis extra Quadrageſimā fundetur in conſuetudine, ſanè vbi talis conſuetudo non erit , poterunt fideles ieiunare edendo oua, & lacticinia . Silueſter *ſup.* Nauarrus *ſup. n.* 15. Toletus *ſup. cap.* 2. *num.* 2. Sanchez *ſup. dub.* 2 n. Nota autem primò , quod per ieiunia Quadrageſimalia , in quibus dixi prohiberi eſum carnium, ouorum, & lacticiniorum, intelliguntur etiam Dominicæ Quadrageſimæ, prout colligitur *ex d. c. denique, & cap. Quadrageſima, & c.* 56. ſextæ Synodi relatis accedente vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine . Caietanus 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 6. *&* 8. Corduba *in Summ. q.* 168. Sanchez *ſup. dub.* 19. Nota ſecundo, hæc omnia intelligi debere ſecluſo priuilegio Bullæ Cruciatæ, quale autem ſit id priuilegium quoad iſta, dixi ſuprà verbo *Bulla Cruciatæ n.* 16.

4 Secundo conſiſtit ritus ieiunii Eccleſiaſtici in eo, quod in illo tantum vna refectio , ſeu comeſtio fiat. Ita enim Eccleſiæ conſuetudo obtinuit , eſto nullus textus pro eo afferri poſſit S. Thom. *ſupra artic.* 6. & Theologi communiter. Non tamē propterea tollitur quo minus ſumi poſſit aliquid per modum medicinæ, iuxta dicta , vel in parua quantitate ratione officij , vt contingit in pincernis Principum ad faciendum credentiam , vel ratione vrbanitatis , vt ſi aliquis poſt prandium finitum inuitetur ab amico ad modicum cibi guſtandum , vel propter aliquas cauſas ſimiles honeſtas, de quibus Sanchez *ſup. dub.* 22. Bon. *ſup. punct.* 3. *n.* 4. & Layman. *lib.* 4. *Tract.* 8. *c.* 1. *nu.* 7. Similiter nec tollitur quo minus ſi aliquis ob aliquod negotium prandium interrupit, poſſit, abſoluto negotio, aliqua etiam mora temporis prudētis arbitrio iudicanda interiecta, prandium perficere, ſi animo continuandi illud diſceſſit . Talis enim intentio facit , quod duplex illa refectio cenſeatur moraliter vna . Caietanus *verb. Ieiunium* , Azor. *ſupra cap.* 9. *quæſt.* 1. Layman. *ſup. num.* 6. Similiter , nec tollitur ientaculum , ſeu refectiūcula nocturna, vulgo *Collatio* . Ita enim conſuetudine ferè vniuerſali introductum eſt . Caietanus , Azor. & alij communiter. Quamuis autem circa quantitatem, vel qualitatē cibi, quo edi poteſt in hac refectiūcula varietas ſit opinionū, & aliquę tam laxæ, vt verendum ſit ne ieiuniū Eccleſiaſticū , vel omnino de medio tollant, vel rem de ſolo nomine faciant, ea tamen amplectenda eſt, vt in hac re attendi debeat ad conſuetudinem legitimam inter probos, & timoratos Regionum . Cum enim hæc refectiūcula conſuetudine introducta ſit , conſuetudine etiam (qualis eſt ea , quæ repetitur non inter parum timoratos, quia hęc potiꝰ eſt corruptela, ſeu abuſus) ſed inter probos, & timoratos , quoad modum menſurari debet . Toletus *ſup. c.* 2. *n.* 4. Bon. *ſup. n.* 2. Credo tamen regulariter loquendo non debere in ea excedi in quantitate tres, aut quatuor vncias, nec in qualitate eſſe ex alio cibo, quam ex pane, fructibus, herbis oleribus ; talis enim eſt vſus inter Regulares, & morigeratos. Vſus autem Hiſpaniæ , quod in priuilegio Natiuitatis Domini plus ſolito collatio fiat , ex fructibus , electuarijs, licet à Nau. *ſup. n.* 14. reprobetur, approbatur tamen à viris doctiſſimis, ſpecialiter Med. *l.* 1. *Sum.* c. 14. *§.* 10. Sanch. *ſup. dub.* 26. ex alijs.

5 Tertio conſiſtit ritus ieiunijs Eccleſiaſtici in eo, quod illa vnica refectio , quam dixi de ſubſtantia ipſius , fiat tempore Eccleſiæ conſuetudine determinato, ſcilicet circa meridiem eſto antiquitus tribus horis poſt meridiem fieret, *c. ſolent de conſecrat. diſt.* 1. Ita ut aliter ſine cauſa rationabili facientes peccent. Silueſter *in Summ. verb. Ieiunium n.* 12. *&* 13. Nauarrus *ſup. nu.* 27. Licet autem aliqui dicant hoc peccatum eſſe mortale (Sanchez *ſup. dub.* 28. plures referens) credo tamen non eſſe niſi veniale. Toletus *ſup. n.* 5. Bonacina *ſupr. punct.* 4. poſt Leſſium, & alios, Id certius , quod cauſa rationabili ſubſiſtente , puta itineris faciendi, vel alia pia cauſa, nullum ſi peccatum anticipare hoc tempus, quia hoc modo, & non alio intellecta eſt obligatio huius præcepti. Caietanus 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 7. Nauarrus , & Toletus *ſupra.* Idem dicendum , ſi ex rationabili etiam cauſa, puta ſtudij, itineris &c. collatio nocturna fiat mane , & prandium nocte , propter eamdem rationem . Toletus *ſup.* Sà *in Summa verb. Ieiunium n.* 8.

6 Obligat hoc præceptū Ieiunij Eccleſiaſtici omnes , & ſingulos fideles annum vigeſimum primum complentes , iuxta dicta ſupra verbo *Aetas num.* 8. & verbo *Annus num.* 9. Ratio eſt , quia etſi ante illam ætatem obligari poſſint fideles ieiunandum . Primo , ratione voti , ſi illud emiſerunt . Secundo , ratione pœnitentiæ ipſis impoſitæ , ſi à Confeſſario imponatur . Tertiò , ratione Regulæ , ſi Regulares fuerint, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 7. *num.* 26, & ſupra verbo *Aetas num.* 8. relato ; imo etiam pro ſalute ſpirituali , ratione præcepti naturalis , & diuini , ſi ita neceſſarium fuerit ad reprimendas carnis tentationes , vel etiam pro ſalute corporali, ſi ita etiam neceſſariam ad illam fuerit (Toletus *ſup. c.* 3.) præcepto tamē Eccleſiaſtico ieiunij nullus obligatur ante dictum annum vigeſimumprimum explerū . Ita enim habetur ex generali Eccleſię conſuetudine communiter recepta . S. Tho. 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 4. *ad* 3. Caietanus , & alij Expoſitores *ibidem* . Qualiter autem Regulares poſſint ex vi Regulæ obligari ad ieiunia etiam Eccleſiaſtica , dixi verbo *Aetas num.* 8. relato . Vbi etiam , & verbo *Annus num.* 9. relato , quid dicendum ſi aliquis expleat dictum vigeſimumprimum annū ipſo die Ieiunij. Ex quo ſequitur, quod ſi aliquis adimplet dictū vigeſimumprimum annum in dimidio Quadrageſimæ , tenetur ieiunare illam medietatē, vel illud, quod illi ſuperſit, etiam ſi vnus tantum dies ſit, quia præceptum hoc eſt de ſingulis diebus poſt illum annum vigeſimumprimum expletum. Sanchez *ſupr. dub.* 2. Qui etiam addit ex Angles , & aliis , nec obligari fideles ante vigeſimumprimum annum expletum ad ieiunia inſtituta per Synodalia præcepta, aut ex voto Ciuitatis, quia illa

vincula nõ habent maiorem vim, quam præceptum generale Eccleſiæ.

7 Specialiter pro Regularibus notandum, quod licet, iuxta dicta tom.1.cap.11.num.13. illi teneantur ad ieiunia indicta per Conſtitutiones Synodales, vel per vota, ſeu promiſſiones populorum in quibus ſunt, propter rationem ibi, & ſupra verbo Feſti dies quòd Regulares aſſignatam, & iuxta modum obligationis ibi præſcriptum, quod idem dico de ieionijs introductis per conſuetudines generales dictorum populorum, propter eamdem rationem, & quia conſuetudo generalis omnes generaliter obligat (Azor. tom.1. Inſtit. Moral.lib.7.cap.19.q.2. Bonacina ſup. punct.6.num.5. Fagundez in 4. præcept.Eccleſ. lib.1. cap. 7. num.3. Nòuarius in Lucerna Regularium verbo Ieiunium num. 2. & 3. ex alijs) Ieinnijs tamen inrroductis per conſuetudines non generales, ſed tantum particulares populorum, v.g. conſuetudines laycorum ſolom, vel ſolum Clericorum ſæcularium, non tenentur, quia cum ſint homines diuerſi ſtatus habentes diuerſos modos abſtinentiæ, non eſt cur conſuetudo vnius ſtatus obliget alium. Sylueſt. in Sum.verbo Ieiuninm qu.2. Azor.& Bon.relati.

8 Excuſantur autem à Ieinnij Eccleſiaſtici præcepto. Primò, infirmi, vel valetudinarij, qui conſilio medici, vel Superioris non poſſunt abſque notabili damno ieiunare. Secundò, ſenes, quibus inedia, vel vna tantum tefectio notabilem afferunt virium debiliratem, qnod alijs in ſexageſimo, alijs, & magis regularirer, in ſeptuageſimo, alijs & ſi raro quandoque vltra octuageſimum annum contingit. Siquidẽ pius Doctor Nauarrus ſup. nu.16. teſtatur ſe octuageſimum annum agentem potuiſſe ieiunare. Tertiò, pauperes, qui non poſſunt habere ſimul vnum prandium ſufficiens ad ieiunandum pro ea die, qua illud habere non poſſunt. Quartò, laborantes corporaliter, quibus vna tantum refectio ſufficiens nõ eſt pro ſupportanda abſtinentia Ieiunij. Quintò, laborantes etiam ſpiritualiter, vt ſunt Concionatores in tota Quadrageſima, continui Confeſſarij &c. De qnibus omnibus Silueſter ſupra q.9. Caietanus ſup.& in Summ.verbo Ieiunium. Nauarrus ſup. à num. 16. Toletus ſup.cap.4.& Diana part.1.Tract.9. [Cæterum in gratiam ſenum notanda eſt doctrina, quam afferunt Angles in florib.& ieiunio quæſt.6.dub.6. Sanchez Supra dub. 4.nu.7. quam etiam dicit eſſe quorundam recentiorum, & eam ſequitur Portellus in reſponſionib. moral. tom. 2. caſu 98. quod ſi ſenex in ætate inqua regulariter vna tantum refectio notabilem affert virium debilitatem, quam ego credo, vt dixi eſſe 70. annorum, haberent nihilominus talem, tamque robuſtam complexionem, vt ieiunium nihil eis noceret probabile eſſe adhuc non teneri lege ieiunij. Ratio eſt à ſimili de obligatione puerorum ad ieiunium dumtaxat pro 21. anno, etiam dato quod ante illam ętatem habeant perfectum robur, & vires ad ieiunium.]

9 Specialiter pro Regularibus aliquod impedimẽtum habentibus ad ieiunandum, extant plura priuilegia apud Caſſarubium in Comp. priuilegior. Mendic. verbo Ieiunium, & Rodriguez to.2. quæſt.Regul.q.100. art.2.& 3. quæ omitto, quia partim ſunt ius commune, & ita nullam gratiam nouam cõcedunt, partim vero viuæ vocis oracula, quæ hoc tẽpore, iuxta ſępios dicta inualida ſunt, niſi de nouo confirmẽtur.

10 Excuſantur etiam à præcepto Ieiunii, illi cum quibus legitimè diſpenſatum eſt ab authoritatem habente, cum hoc præceptum ſit humanum, ac per conſequens diſpenſabile. Vnde Papa pro tota Eccleſia diſpenſare poteſt, cum ipſe ſit ſupra ius Eccleſiaſticum. Caietanus d. art. 4. Nauarrus ſup. nu. 21. Epiſcopus etiam in ſua Diœceſi diſpenſare poteſt cum vno, vel altero, quia non eſt credibile Summum Pontificem velle, qnod pro vnoquoque caſu in parriculari occurrenti ipſius diſpenſatio expectaretur. Sotus libr.1.de iuſtit. quæſtione vltima artic. vltim. Nauarrus ſupr. Idem dicunt plures de Parochis, quod ſaltem eſt admittendum, quando Epiſcopus abeſt, & ſit conſuetudo ſic faciendi. Caietanus in Summa verbo Ieiunium capit.3.in fin. Nauarrus ſupr. Bonacina ſup.punct.vlt.num.17. Maximè id verum eſt de Prælatis Regularium, Generalibus ſcilicet, Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, &c. propter dicta tom.1.ca.18.num.55. De quo etiam Fagundez in 4.Eccleſ.præcept.lib.1.cap.9.num. 5. Tamburinus de iure Abbat.tom.2.diſp.12.quæſit.5. Idem quoque dicendum de facultare præueniendi horam in die ieiunij, comedendi carnes, oua, lacticinia, &c. propter eamdem rationem. Sanchez ſup.dub.5.concl. 10. ex Silueſtro, & Caietano. Semper tamen requiritur cauſa pro tali diſpenſatione, prout ſupponunt authores relati. Ea aũt ſubſiſtente, minus bene, & minus prudenter faciunt Prælati qui ſubditos recurrentes ad illos pro diſpenſatione nollunt eos conſolari, ſed remittunt illos ipſorum conſcientijs. Caiet. d.art.4. Nau.ſup.n.22. Caſu autem, quod cauſa non videatur ſufficiens Prælato pro diſpenſatione, poteſt miſcere aliquam commutationem diſpenſationi, iniungendo ſcilicet aliqoas orationes, vel pia opera. Sanchez ſup.concl.13. ex Caietano, & Nauar. relatis, qui etiam dub.6. agit de cauſis ſufficientibus ad hanc diſpenſationem. Declarare autẽ qualis cauſa ſit ſufficiens, vel dubia pro hac re, pertinet etiam ad medicum. Silueſter ſup.q.7.in fin. Sanchez ſup.vlt.concl. In caſibus autem, in quibua Prælati Regular. diſpenſate poſſunt in prædictis cũ ſuis ſubditis, poſſunt etiam ſecum diſpenſare, ne peioris conditionis ſint, quam ſubditi. Fagundez ſup.num. 6. ex Silueſtro, Soto, Azorio, & alijs.

11 Pro praxi autem huinſmodi diſpenſationis nota primò, quod licer probabile ſit diſpenſarom ad edendum carnes non teneri ieiunare, quia abſtinentia à carnibus videtur eſſe de ſubſtantia ieiunij Eccleſiaſtici (Caietanus ſup.art.8. Henriquez lib.7.de Indulgent.c.13. Toletua ſup. cap. 3. num. 2. Sanchez ſup. dub. 29. Diana ſup. Reſolut. 25.) probabilius tamen eſt id ſolum eſſe verum, quando aliquis eſt diſpenſatus ad edendum carnes propter infirmitatẽ, vel debilitatem, tunc enim conſequenter eſt diſpẽſatos à ieiunio, quia eſt eadem ratio diſpenſationis, ſecus vero, quando eſt diſpenſatus ad eſum carnium ob damnum, quod recipit manducando piſces, tunc enim obligatur ad ieiunium, tum quia cum hoc priuilegium ſit contra ius commune ſtrictè explicandum eſt, tum quia cum præceptum Eccleſiæ in toto ſeruari non poteſt, ſaltem in parte ſeruari deber. Valentia 2. 2. diſp.9.quæſt.2.punct.5. Leſſius de Iuſt.& Iure, lib.4.cap.2.dub.6.num.45. ad quem ſenſum reduci poſſunt plures auctorea quos affert Victorellus in Additionibus ad Toletum loco relato. Diſpenſatus autem ad oua, & lacticinia, proculdubio tenetur ad ieiunium, cum conſter ex dictis cum eſu ipſorum ſtare poſſe ieiuniom. Toletus d. cap.3. n.2. Naldus in Summ.verb.Ieiunium n.3. Secundò nota, quod licet ſecundum aliqoos (Nauarrum tom. 1. conſil. de obſeruat. ieiunij conſil. 5. Medina in Inſtruct.

Confeſſor.

*Confeſſ.lib.1.cap.*14.)diſpenſati in diebus ieiuniorum ad manducandum carnes, oua, vel lacticinia non poſſunt illis diebus edere piſces, probabilius tamen eſt contrarium,quando cum carnibus,ouis, & lacticinijs,piſces non nocent,vel quia ex ſe ſunt boni,vel quia tam parum de ipſis editur, vt nocere non poſſint,vel quia ſolum eduntur ad excitandum appetitum. Azor.*tom.*1.*Inſtit.Moral.lib.7.capit.*10.*quæſt.*5. Diana *ſupr.Reſolut.*26.poſt plures alios,quos refert. Caſu etiam quo ſic diſpenſatis noceant piſces, peccabunt quidem contra temperantiam eis veſcentes, ſed non contra præceptum ieiunij, cum ſupponantur legitimè diſpenſati. Azor. & Diana poſt alios. Nota tertiò,quod licet diſpenſati in lacticinio, aut ouis non cenſeantur diſpenſati in carnibus, quia maius quid eſt edere carnes,quam edere oua, & lacticinia(Toletus *ſup.cap.3.num.*2.)diſpenſati tamen ad oua,poſſunt comedere lacticinia,& diſpenſati ad lacticinia, poſſunt comedere oua, quia hæc omnia videntur eſſe eiuſdem rationis ad intentum. Azor. *ſup.q.*4.Medina *ſup.*Quamuis Bonacina *ſup.punct.*2. *num.*4.oppoſitum credat.

12 Quæ dicta ſunt de ieiunio Eccleſiaſtico intelligenda etiam ſunt de ieiunijs ex voto, ſeu iuramento, vel ex pœnitentia iniuncta, niſi aliter ex intentione vouentis, aut iurantis, vel Confeſſarij habeatur. Ratio eſt, quia votum,iuramentum,ſeu pœnitentia iniuncta à Confeſſario ſunt quædam lex priuata,quam ipſemet vouens,vel iurans ſibi,vel quam Confeſſarius imponit ad inſtar legis Eccleſiaſticæ de eadem re,ergo per illam menſurari debet. Sotus *lib.7.de iuſtit.qu.2.art.*1.*§.Quæſtionis ſolutio*. Sanchez *lib.4.in Decalog.cap.*11.*num.*31.*&* 54. Ex quo collige ieiunia Religionum,ſiue ex Regula, ſiue ex Conſtitutionibus, aut conſuetudinibus inſtituta, intelligenda etiam eſſe ad inſtar ieiunij Eccleſiaſtici, niſi aliter ex lege ipſa, vel conſuetudine conſtet.

13 Poſſe Regulares ieiunia Eccleſiæ in ſuis Eccleſiis denunciare,conſtat ex declaratione Sacr.Congreg. relata *tom.*1.*cap.*12.*num.*41. & nouiſſimè refert Nonarius *in Lucerna Regularium verbo Ieiunium. numero* 1.

ILLEGITIMI REGVLARES.

SVMMARIVM.

*De illegitimis Regularibus, remiſſiuè.n.*1.
*Illegitimorum quot ſunt genera.n.*2.
Filij profeſſorum illegitimi.n. 3.
*Quid de filijs Nouitiorum, habentium votum ſimplex, aut Clericorum in minoribus.n.*4.
Quid de filijs genitis ex Matrimonio clandeſtino. numero 5.
*Quid de genitis ex Sacerdote coniugato. n.*6.
*Illegitimi ſunt Irregulares.n.*7.
*Inhabiles ad dignitates, & prælatias Religionum. num.*8.
An ad gradus. ibid.
*Item ad quæcunque beneficia.n.*9.
*An ad habitum, & profeſſionem.n.*10.
Quid de incapacitate ad bona ſuorum parentum. numero 11.
*An filij ex Matrimon.nullo ob impedimentum occultum. ſint illegitimi.num.*12.
*Quando illegitimi legitimantur per ſubſequens Matrimonium.num.*13.
*Quando ex diſpenſatione Papæ.n.*14.
An à Principe ſæculari.ibid.
*Quid de filijs expoſitis an ſint illegitimi.n.*15.
An in dubio aliquis habendus ſit vt legitimus. numero 16.
An in hoc credendum parentibus. ibid.
*Illegitimus factus profeſſus, an indigeat diſpenſatione. num.*17.
Quid ex priuilegijs Religionum. ibidem.
*De diſpenſatione Regularium illegitimorum ad beneficia.num.*18.
*De legitimatione familiarium Regularium. num.*19.
*Alia remiſſiuè.nu.*20.

1 DE Illegitimis Regularibus nonnulla dixi tomis prioribus, videlicet per Profeſſionem tolli eorum irregularitatem,quæ eſt ex defectu natalium, ad Ordines, non tamen ad dignitates,& officia,*tom.*1.*cap.3.nu.*2.Item Illegitimos non poſſe eligi in Prælatos, eodem *tom.*1.*cap.*15.*nu.*25. *&* 38.*& cap.*18.*nu.*7.*&* 8.A quo poſſunt diſpenſari, eo *ca.*18.*nu.*60.61.*&* 63.& *tom.*2.*c.*12.*nu.*21. Quando cenſentur diſpenſati,eo *ca.*18.*nu.*61. *&* 63. Quorum officiorum ſunt incapaces *ibid.num.* 62. & *tom.* 2.*cap.*13.*num.*50.ac *cap.*18.*num.*34. An ſint capaces habitus,& Profeſſionis Regularis, eo *tom.*1.*cap.*24. *num.*21.An illegitima eligi poſſit in Abbatiſſam,ſeu Prioriſſam,eo *tom.*1.*cap.*26.*num.*6.Nunc alia addenda,vel pro materiæ complemento.

2 Illegitimi, ideſt, non ex legitimo Matrimonio nati, licet iure antiquo variè diſtinguerentur, erant enim alij naturales,alij ſpurij,alij nothi, alij manſeres, alij neſarij, alij adulterini &c. hodie tamen præſertim ex iure Canonico, & ad noſtrum intentum, in duo tantum genera diuiduntur, ſcilicet in naturales,& in ſpurios, vulgo *Baſtardos*. Naturales ſunt illi, qui geniti ſunt à parentibus, qui tempore conceptionis,vel natiuitatis matrimonio coniungi poterant; ſpurij verò è contra, illi, qui geniti ſunt à parentibus, inter quos matrimonium dicto tempore eſſe non poterat,vt qui nati ſunt ex conſanguineis, vel aliàs coniugatis, Religioſis, ſeu promotis ad ſacros Ordines.Sanchez *tom.*2.*conſil. Moral. lib.*4.*cap.* 3.*dub.*1.Sanctarellus *Var.qu.*24.*nu.*2.& 3.

3 Vnde infertur primò,quod ſi vterque coniux, vel alter ſolum poſt matrimonium ratum ritè contractum ante conſumationem illius ad Religionem tranſeat, & in ea profiteatur, ſi poſtea ſe cognoſcant,& filium generent,talis filius eſt ſpurius, quia per profeſſionem Matrimonium eſt diſſolutum, & amplius inter eos Matrimonium eſſe non poteſt. Sayrus *lib.6.de Cenſur.cap.*10.*num.* 40. Cornexo *tom.* 2.*in* 3.*part.tract.*5.*de Irregularit.diſputat.*15.*dub.*1. Si autem prædicti tempore nouitiatus coniungantur, filii ex tali copula nati erunt legitimi, cum adhuc perſeueret Matrimonium validum parentum.

4 Infertur ſecundò, quod filii geniti ex Religioſo, vel Religioſa nouitiis intra annum probationis, ſi nullum aliud impedimentum adſit, ſunt naturales, quia eo tempore parentes contrahere poterant. Sanchez *ſupra dub.3.concl.*2. Vnde conſequenter per ſubſequens matrimonium legitimantur, iuxta dicenda inferius. Peirinis *tom.2.de Prælato qu.2.cap.*5. *§.9.num.*114. Idem dico de filiis genitis ex parentibus habentibus votum ſimplex caſtitatis, quia tale votum non dirimit matrimonium. Leſſius *lib.2.de iuſtit.cap.*19.*dub.6.num.* 57. Sanctarellus *ſupr. qu.*21. *num.* 1. Quod etiam dicendum generaliter de filiis genitis

genitis ex parentibus ſolum habentibus impedimentum aliquod impediens, non dirimens Matrimnninm. Sanchez *ſupr. dub.*2. Ac de filijs genitis à Clerico in minoribus conſtituto cum ſoluta, etiam ſi haberet beneficium Eccleſiaſticum, quia tales cõtrahere poſſunt. Syluest. *in Summa verbo Legitimus q.*8. Sanchez *ſup. dub.*3.

5 Infertur tertiò, quod filii geniti ex Matrimonio clandeſtino poſt Concilium Tridentinum ſunt illegitimi, quia tale matrimonium poſt Concilium eſt inualidum. Suarez *tom.*5. *in* 3. *par. diſp.*50. *ſect.* 1. *n.*9. Cornexo *ſupr.* Secus dicendum de filiis genitis ex matrimonio coram Parocho, & teſtibus celebrato, prætermiſſis tamen publicis denunciationibus à Concilio requiſitis, quia tale matrimonium validũ eſt, quamuis cum peccato celebratum. Suarez *ſup. nu.* 10. Quid verò dicendum de filiis genitis ex matrimonio clandeſtino valido, ſi daretur, agunt Peitinis *ſupra n.*108. ex aliis.

6 Infertur quartò, quod quando maritus de licentia vxoris fit Sacerdos, & poſtea accedit ad ipſam filius ex tali concubitu genitus eſt illegitimus, & ſpurius, quia non ſolum eſt ex ſacrilego concubitu natus, ſed etiam genitus eo tempore, quo matrimonium contrahere non poterant parentes, ratione voti ſolemnis emiſſi, *cap. litteras de fil. preſbyterorum*. Toletus *in Summa lib.* 1. *capit.* 58. Et ſi oppoſitum teneat cum aliis Sanctarellus *ſupr. q.*21. *num.* 2.

7 Hi ergo omnes illegitimi quicunque illi ſint, & quantumuis occulti Irregulares ſunt, & per conſequẽs inhabiles ad Ordines ſuſcipiendos, *ca.*1. *&* 2. *de fil. Presbyterorum*, & *cap.*1. *eodem tit. in* 6. & aliis iuribus. Baccnuius *in* 4. *diſt.*25. *q.*6. Nauarr. *in Man. cap.*27. *n.*201. Cornexo *ſupra*. Prohibuit autem Eccleſia illegitimos Ordinari, quia plerumque ſunt vitioſi, & male educati, & quia timetur ne paterna ſcelera ſequantur, ac ob reuerentiam, ac honorem ſacrorum Ordinum. Sayrus *ſup. nu.* 36. Auila *de Cenſur. par.* 7. *diſp.* 3. *dub.*6. & alii communiter. Vnde illegitimus Ordines ſuſcipiens ſine diſpenſatione peccat mortaliter, & eſt ſuſpenſus ab executione illorum. Sayrus *ſup. nu.*37. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo Illegitimus cap.* 1. apud quod etiam de pęnis Epiſcopi ordinantis illum.

8 Inhabiles etiam ſunt ad dignitates, Prælatias, & Perſonatus Religionum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.*18. *nu.*7. & *to.*2. *cap.*12. *nu.*21. *&* *cap.*13. *nu.* 50. Quando autem aliquis in ſæculo diſpenſatus, cenſeatur etiã diſpenſatus pro prædictis dignitatibus &c. dixi eo *tom.*1. *cap.* 18. *num.* 61. Quæ etiam officia Religionum illis nominibus intelligantur, aut non, dixi eo loco *num.* 62. & *tom.*2. *cap.*13. *num.* 50. vbi etiam, quando tales illegitimi cenſendi ſint à Prælatis diſpenſati. An autem idem dicendum ſit de Abbatiſſis, ſeu Prioriſsis Monialium, vt illegitimæ ad ea munera aſſumi non poſſint, conſtat ex dictis *tom.*1. *cap.*26. *n.*6.

Nec etiam poſſunt Regulares illegitimi habere gradus Bachalaureatus, Præſentatus, ſeu Licentiatus, Magiſterii, ſeu Doctoratus, de quibus egi ſupra verbo *Gradus*, *&* *Graduati Regulares num.* 2. ſine diſpenſatione. Naldus *in Summa, verbo Doctor. num.*1. Bordonus *Reſolutione* 12. *num.* 33. Qui quamuis ſolum loquantur, de gradu Doctoratus, eſt tamen eadem ratio de alijs. Fundamentum Bordoni eſt, quia huiuſmodi gradus (Doctoratus præſertim) ſunt dignitates, ex eo enim ſequitur illegitimos non eſſe capaces illorum, iuxta dicta ſuperius. Cœterum hæc probatio inefficax eſt, etſi enim Doctoratus dignitas ſit largo modo, & impropriè, quia id colligitur ex *cap. quanto de Magiſtris*, & ita teneant *ibid.* Abbas, Ioannes Ananias, Felinus, & alij, & colligitur ex Gloſſ. *in l. Iulia, ff. ad l. Iuliam, de vi pub.* & expreſsè teneant Syluester *in Summa verbo Doctor. q.*1. & Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo Medici cap.*1. ex alijs, nihilominus propriè, & rigoroſè loquẽdo Doctoratus (multò minus alij gradus) dignitates non ſunt, vt rectè Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſp.* 16. *ſect.*2. *num.*4. & dixi *ſup.* loco relato. Ratio eſt, non ſolum quia in Bullis, & decretis Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum ſæpè ſæpius ponuntur vt diſtincta gradus, & dignitates, cum loquuntur de pęnis, quas incurrunt tranſgreſſores ipſorum; ſed etiam, quia iuxta dicta *tom.*2. *cap.*13. *num.*2. dignitas eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, iſti autem gradus nullam iuriſdictionem important. Etſi Doctor actu legens habere dicatur iuriſdictionem ordinariam ſuper ſchulares, vt ex variis iuribus probat Syluester ſupra. Ratio ergo quare prædictorum graduum non ſint capaces illegitimi eſt, quia iuxta dicta eo *cap.*13. *nu.*6. huiuſmodi gradus ſunt veluti perſonatus in Religione, cum importent præeminentiam, ſeu præcedentiam ſine iuriſdictione, quod eſſe de ratione perſonatus, dixi eo loco *n.*2. Ex quo infertur illegitimos non eſſe illorum capaces ante diſpenſationem, ſiquidem iuxta dicta *ſupra* non ſunt capaces perſonatuum. Accedit quod Sixtus quintus in Bulla *Cum de omnibus in* 2. *tom. Bullarij num.*71. illegitimos incapaces eſse graduum honorum, & dignitatum ſui Ordinis, declarauit. Neque obſtat, quod ipſe Sixtus in alia Bulla *Ad Romanum*, vbi priorem moderatus, declarauit etiam *appellatione dignitatum, bonorum, graduum, debere intelligi Præpoſitatus, Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Cuſtodiatus, Prouincialium, ac Generalium Superiorum officia, & alia his ſimilia cum bonore, & ſuperiorate coniuncta*. Quia, vt ipſemet Pontifex ibidem etiam declarat, hoc ſolum intelligitur de illegitimis, qui ex *ſacrilegio, vel inceſtu geniti* non ſunt. Quia ergo ex ſacrilegio, vel inceſtu geniti fuerunt incapaces erũt Religione dictorum gradum, etiam ex iure dictæ Sixtinæ.

9 Inhabiles etiam ſunt prædicti Illegitimi ad quæcunque beneficia, ſiue ſæcularia, ſiue Regularia, iuxta dicta *tom.*2. *cap.*18. *n.* 34. & *ſup. verbo Beneficium*, *&* *Beneficiati*.

10 Inhabiles etiam erant prædicti Illegitimi ad habitum, & profeſſionem Regularem ex vi Conſtitutionis Sixti 5. *Cum de omnibus*, quam retuli *ſup. & to.* 1. *c.*24. *n.*21. Quia tamen hæc Conſtitutio moderata fuit per Gregorium 14. & Clem. 8. iuxta ibidem dicta, ideo quoad hoc attendendum eſt ad particularia iura Religionum. An verò licitè admittantur ad Religiones, dixi eo loco, & de eo conſulendæ ſunt Religionum Conſtitutiones.

11 De incapacitate porrò quam Illegitimi habent ad bona ſuorum parentum hæreditanda, vel obtinenda, quia parum inſtituto noſtro, quod præcipuè eſt de Regularium inſtructione, quo ad forum conſcientiæ deſeruit, agere prætermittimus. Videatur Molina *to.*1. *diſp.*166. Sanchez *cap.*4. relato. Theſaurus *ſup. cap.*3.

12 Nota tamen primo, pro his, quæ dicta ſunt, quod filii nati ex matrimonio nullo ob aliquod impedimentũ dirimens occultum, ſi tamen illud matrimo-

nium

nium in facie Eccleſiæ contractum fuerit, ſunt legitimi, & capaces omnium prædictorum. Ratio eſt, quia iure canonico tales habentur pro legitimi, vt conſtat ex *capit. ex tenore qui filij ſint legitimi*, vbi cum quidam coniugatus viuente vxore contraxiſſet cum alia, & ex ea ignorante primum viri Matrimonium genuiſſet filium, talis vocatur legitimus. Suarez *tom. 5. in 3. par. diſput.* 50. *ſect.* 1. *numer.* 6. Cornexo *d. dub.* 1. Ex quo rectè colligunt id procedere non ſolum quando vterque coniux bona fide contraxit, ſed etiam quando hęc bona fides in altero tantum fuit, nam in caſu illius *cap. ex tenore* ſola mater bonam fidem habuiſſe dicitur. Adde, quod cum eſt dubium de bona fide parentum, ſemper præſumitur eos bona fide contraxiſſe, dum non probantur mala id feciſſe. Couarrub. *par. 2. de Matr. c. 8. §. 1. nu.* 4. Peirinis *ſup. num.* 106. In caſu etiam dubij de validitate Matrimonij, quoad vſque à Iudice feratur ſententia de nullitate ipſius, filij ex eo geniti cenſentur legitimi, & eſſe in bona fide. Per regulam in *ca. ſi virgo.* 34. *q.* 2. & *c. cum inter qui filij ſint legitimi*. Couarrubias *ſup. num.* 6. Sayrus *ſup. num.* 33. Peirinis *ſup. num.* 109. & 110.

13 Nota ſecundò, quod, filij illegitimi legitimantur per ſubſequens Matrimonium. *c. Conqueſtus, & cap. tanta, qui filij ſint legitimi*. Suarez *d. ſect.* 1. *numer.* 2. Garzia *de Benefic. par.* 7. *cap.* 2. *num.* 28. & fiunt habiles ad omnia, etiam ad Cardinalarum, & Papatum. Theſaur. *ſup. c.* 2. ex Vgolino, & alijs. Etiam ſi Matrimonium illud contrahatur ab infirmo prope mortem, cum tale matrimonium ſit verum, ac per conſequens gaudere debeat priuilegio dicti *ca. conqueſtus, & tanta* Couarruu. *ſup. §.* 2. *n.* 10. Sayrus *ſup. cap.* 10. *n.* 22. Etiam ſi tale Matrimonium ſolum ſit ratum, propter eamdem rationem. Sa *in Summa verb. Filius nu.* 17. Modò tamen tempore generationis parentes ſint habiles ad contrahendum inter ſe, nam ſi aliquis eorum fuerit Matrimonio copulatus, vel aliud ſimile impedimentum dirimens interceſſerit etiam ſi poſtea ablato impedimento Matrimonium contrahant, filij prius habiti erunt illegitimi. Ita enim habetur *d. c. tanta*. Suarez *ſup.* Peirinis *num.* 114. apud quos alia. Vnde infertur quod filii ſpurii nũquam legitimantur per ſubſequens Matrimonium, quia ſpurii, vt dictum eſt, ſunt illi, qui generantur à parentibus, qui tempore generationis contrahere non poterant. Garzia *ſup. nu.* 33. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 20. §. 3. Addunt plures id eſſe verum etiã ſi ſpureitatis cauſa ab altero, vel ambobus coniugibus ignoretur. Suarez *ſup. n.* 5. Alii verò oppoſitum probabile exiſtimant. Peirinis *ſup. n.* 117. Solum ergo filii naturales ſunt illi, qui per ſubſequens Matrimonium parentum legitimantur. Solum enim ipſorum parentes tempore copulæ contrahere poterant. Sanch. *z ſup. dub.* 3. Sic autem legitimari habiles redduntur ad omnia ſicut legitimi, ſcilicet ad Ordines, dignitates, &c. etiam Epiſcopalem. Sayrus *ſup. n.* 3. Henriquez *ſup. §.* 2.

14 Nota tertiò, quòd filii illegitimi, etiam ſpurii, habiti ex inceſtu, vel alio impedimento irritante, legitimantur etiam per ſubſequens Matrimonium celebratum cum diſpenſatione Papæ cum clauſula illa *Prolem ſuſceptam, ſi qua eſt, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo*. Hanc enim vim habent verba Papæ. Garzia *ſupra numer.* 40. Sanctarellus *variar. quæſtione* 22. *numero* 11. Legitimari etiam poſſunt à Papa, & à Principe ſæculari, licet diuerſimodè nam à Papa legitimari poſſunt, quoad inhabilitates iure Canonico introductas, & in aliquibus caſibus, etiam quoad inhabilitates ad ſęcularia, & iure ciuili impoſitas, à ſæculari verò Principe non niſi quoad inhabilitates ſeculares, de quo & alijs concernentibus Molina *to.* 1. *de iuſt. Tract.* 2. *diſp.* 171. & 173. & Theſ. *ſupr.* Vnde collige, quod legitimatus à Principe ſi intret Religionem non cenſetur diſpenſatus ad officia Ordinis, quia Princeps non poteſt tollere impedimenta canonica Portellus *in dub. Regular. verbo. Illegitimus, num.* 5. Diana 3. *par. tract.* 2. *Reſolut.* 102.

15 Nota quartò, quod filij expoſiti, quorum parentes, etiam facta ſufficienti diligentiam omnino ignorãtur, licet à pluribus inter illegitimos cenſeantur, quia vt in plurimum tales ex turpi conceptione ſunt nati, & in obſcuri inſpici ſoleat, quod eſt veriſimilius, iuxta regulam Iuris (Bonacina *de Cenſuris diſp.* 7. *quæſt.* 2. *punct.* 3. *num.* 10. poſt alios, quos refert) valdè tamen probabile eſt, eos eſſe legitimos cenſendos, quia experientia compertum eſt oppoſitum ſæpè contingere, ſcilicet quod legitimè vxorati, propter aliquas cauſas, paupertatem præcipuè, ſuos filios legitimos exponant. Quapropter in rędubia pars benignior eſt amplectẽda. Quam tenent Sa *ſup. v. Filius nu.* 8. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar.* 2. *tom. in Conſtit.* 44. *Gregor.* 13. *Scholio* 1. aliis relatis, & Cornexo *ſupra* ex Bulla quadam Gregorij 14. ann. 1591. quam tamen non vidi. Diana *par.* 2. *Tract.* 15. *Reſolut.* 22. & *par.* 4. *Tract.* 2. *Reſolut.* 58. Suarez etiam *ſup. ſect.* 4. *num.* 4. Licet enim oppoſitam ſententiam dicat ſecuram, & conſulendam, iſtam verò probabilem etiam in praxi putat. Quare ad intentum Regularium cenſeo, quod ſi tales expoſiti ad Religionem admittantur, capaces ſunt abſque vlla diſpenſatione omnium officiorum Religionis, prout expreſsè tenet Peirinis *ſup. n.* 36. plures alios referens.

16 Nota quintò, quòd iuxta dicta ſupra verbo *dubia Regularium num.* 8. qui dubitat an ſit legitimus poteſt ſe habere pro legitimo, quia ſiue tale dubiũ ſit iuris, ſiue facti, poteſt in ſui fauorem iudicare; propter ibidem dicta; quod etiam tenet Cornexo *ſup.* Vnde etiam caſu, quod ſit dubium an aliquis ſit naturalis, vel ſpurius, debet potius exiſtimari naturalis, quam ſpurius, tũ quia ſemper debet capi præſumptio, quæ excludat delictum *l. Merito, ff. pro Socio*: tum quia magis pręſumendum eſt honeſtum poſſibile, quam inhoneſtum, & turpe. *cap. eſtote de regul. iur.* tum quia illud eſt magis præſumendum quod filio eſt magis fauorabile. *l. Miles, §. Defuncto, ff. de adult.* Peirinis *ſup. num.* 123. Vnde etiam filius non tenetur credere matri aſſeueranti etiam cum iuramento, ac etiam in caſu mortis eum eſſe illegitimum. Ratio eſt non ſolum quia poteſt dubitare an mater id dicat ex odio, leuitate, aut falſa imaginatione, ſed etiam quod id non ſit certum, quia licet ea poſſit eſſe certa de adulterio non tamen, quod conceperit ex adultero, ſi circa idem tempus ſimul cognoſcebatur à marito. Sotus *lib.* 4. *de iuſtitia qu.* 7. *art.* 2. *ad ſecundum*. Nauarr. *in Man. c.* 27. *n.* 201. Suar. *ſupra ſect.* 4. *num.* 5. Niſi quando teſtimonio matris adduntur aliæ circunſtantiæ, quæ rem faciant moraliter certam, vt quando additur etiam teſtimonium patris, & conſtat illum abfuiſſe, nec potuiſſe ipſum generare, vel aliæ ſimiles. Sotus *ſupra* Suarez *ſup. num.* 7. Bonacina *ſupra punct.* 3. *numer.* 5. Diana 4. *par. Reſolut.* 59. Multò minus tenetur quis credere famæ, vel rumori ſpatio de ſua illegitimitate,

quia

quia hæc non inducunt ſufficientem probationem, & ideo præualet poſſeſſio cum titulo Matrimonij, & quod à parentibus, vt legitimus ſemper tractatus fuerit. Suarez, & Diana *ſup.* ex alijs.

17 Circa diſpenſationem autem in illegitimitate, ſeu irregularitate, quæ illam comitatur, quatenus ſpectat ad Regulares. Nota ſextò, quod illegitimus factus Religioſus profeſſus, non indiget noua diſpenſatione ad Ordines ſuſcipiendos, per profeſſionem namque in Religione approbata tollitur irregularitas, quæ eſt ex defectu natalium, quoad hoc, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 3. *num.* 2. Vbi etiam alia ad intentum. Quia tamen, vt ibi dixi, per profeſſionem non legitimatur quoad Prælaturas Religionum, ideo ad illas obtinendas requiritur diſpenſatio, iuxta dicta eodem *tom.* 1. *capit.* 15. *num.* 25. *&* 38. & *capit.* 18. *numer.* 7. De quo etiam Sanctarellus *ſupra quæſt.* 40. Qualiter autem, & à quibus poſſint prædicti illegitimi diſpenſari, & de alijs circunſtantijs huiuſmodi diſpenſationis, ac de officijs quorum capaces ſunt ſine dicta diſpenſatione, dictum eſt eo *capit.* 18. *numer.* 60. & ſequentibus, & *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. *&* *cap.* 13. *num.* 50. Quibus addendum eſt, Portellum in *Dub. Regular. verbo Illegitimus num.* 9. *& in Reſponſionib. moralib. par.* 3. *caſu* 24. *num.* 2. afferre priuilegium quoddam conceſſum Religioſis S. Ioannis Euangeliſtę in Portugallia, in quo habetur, vt admiſſus ad Profeſſionem inter illos, ſi habet defectum natalium ipſo facto ſit diſpenſatus non ſolum ad Ordines, ſed etiã ad omnia ſolita gubernari per Fratres illius Ordinis Prioratus, Rectorias, &c. quo priuilegio gaudere dicit Fratres Minores, idemque diceret de alijs Religionibus habentibus generalem cõmunicationem priuilegiorum omniũ Religionum, quales ſumus Carmelitæ iuxta dict. *to.* 1. *c.* 3. *n.* 17. Sed quamuis ipſe aſſerat prædictum priuilegium eſſe in praxi apud prędictos Religioſos, quia tamen nõ mihi conſtat an ſit viuæ vocis oraculo conceſſum, ac per conſequens reuocatum his temporibus, iuxta ſæpiùs dicta, vel eſto, quod tale non ſit, quia reuocatum etiam videtur per reuocationem generalem ſimilium priuilegiorum factam per Sixtum 5. in duabus Conſtitutionibus, de quibus *to.* 1. *c.* 18. *n.* 69. dixi, pręſertim in ſecunda, vbi expreſsè etiam nominantur illi, qui *eo ipſo per ingreſſum Religionis* legitimati erant, & moderatis per Gregorium 14. in Bulla *Circumſpecta*, de qua eo loco dixi. Ideo non audeo dicere poſſe nos, aut aliquos alios Religioſos tali priuilegio vti. Idem dico de alio priuilegio pro Fratribus Hieronymianis, quod refert idem Portellus loco relato *ex Dub. Reg. n.* 10. Et de alio Eugenij 4. inſerto in alio Iulij 2. pro Congregatione Monachorum Caſſinenſium, quod refert Tamburinus *de Iure Abbatum, tom.* 1. *in fine*. In quo dictis Monachis conceditur, quod qui defectum natalium patiuntur, huiuſmodi defectu nõ obſtante ad Prælaturas in eorum Monaſterijs liberè valeant prouideri. Solum ergo propter priuilegium eiuſdem Gregorij 14. pro Clericis Regularibus Miniſtris Infirmorum, quod retuli eo *nu.* 60. poſſunt illi, & qui communicant cum illis in priuilegiis diſpenſari à ſuis Superioribus. Vide Peirinis, Dianam ibi relatos, ac Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 5. *quæſt.* 14. *num.* 10. Idem dico de Clericis Regularibus de Somaſcha propter priuilegium Clementis 8. in 3. tom. Bullar. inter Conſtitutiones huius Pontificis *n.* 22. Ibi enim Pontifex ipſis concedit quod poſſunt in defectu natalium diſpenſari à Præpoſito generali cum voto Conſiliariorum à Capitulo generali deputatorum, ad dignitates, & officia Ordinis. An autem Religioſus illegitimus præfici poſſit in ea Religione, in qua eius pater Prælatus fuit, dixi probabilem eſſe partem affirmatiuam eo *num.* 60. etſi oppoſitum ſatis probabiliter defendant Sigiſmundus à Bononia *de elect. d.* 75. & Peirin. loco relato ex *tom.* 2. *de Prælato num.* 137. & ſequentibus. Vide aliquas declarationes S. Congregationis ad intẽtum apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Illegitimus, & verbo Filius illegitimus*. [Ac Sigiſmundum *ſupra dub.* 76. vbi alia priuilegia ad hoc intentum de diſpenſatione Regularium illegitimorum affert quæ tamen nos omittimus.]

18 Circa diſpenſationem verò Regularium illegitimorum ad beneficia, dicendum, quod ſi ea ſint ſæcularia, indigent Papæ diſpenſatione, ſicut & collatione ab ipſo facienda, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 2. *nu.* 17. *& tom.* 2. *cap.* 18. *num.* 1. Si verò fuerint Regularia, Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 13. *art.* 6. dicit Generalem Ordinis S. Hieronymi habere priuilegium ad eam dandam ex Paulo 3. & Eugenio 4. dummodo tale beneficium non ſit perpetuum. In iure etiam communi ſtando, *cap.* 1. *de fil. Presb. in* 6. licet ad beneficia curam animarum habentia non poſſit Illegitimus ab alio, quam à Papa diſpenſari; benè tamen ad beneficia, quibus cura non imminet animarum. Cornexo *ſup. dub.* 2. Bonacina *d. punct.* 3. *num.* 15. Ex quo colligi videtur etiam Prælatum Regularem, qui iuriſdictione quaſi Epiſcopali fruitur, poſſe diſpenſare cum ſuo ſubdito Regulari ad beneficium Regulare curam animarum non habẽs. Addunt aliqui poſſe Epiſcopum diſpenſare ſuper illegitimitate ex delicto occulto proueniente, iuxta Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. (Auila *de Cenſur. par.* 7. *diſput.* 3. *dub.* 7. & probabile cenſet Cornexo *ſupra*) Quod ſi eſſet verum, etiam poſſent Prælati aliqui Regulares id facere cum ſuis ſubditis, propter priuilegium Pij 5. quod retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 31. & refertur à Confectio *in Collectan. Litterar. Apoſtolicar. & priuileg. Regular. Mendicant. in Pio* 5. *num.* 10. vbi facultas conceſſa Epiſcopis à Concil. Trident. eo loco, conceditur etiam Prælatis Dominicanorum pro ſuis ſubditis immediate tamen per ipſos Prælatos exercenda, prout indicat Peirinis loco relato *num.* 143. Verumtamen, quia probabilius eſt facultatem à Concilio eo loco Epiſcopis tributam ſolum eſſe reſpectu irregularitatum, ſeu ſuſpenſionum ex delicto occulto ipſorum irregularium, vel ſuſpenſorum prouenientibus, non ex delicto occulto aliorum, prout contingit in illegitimitate (Rodriguez *ſup. art.* 6. Suarez *ſup. ſect.* 5. *n.* 5. Bonac. *ſup.*) ideo oppoſitum eſt probabilius.

Quamuis etiam Bordonus ſupra *num.* 37. indicare videatur Prælatos Regulares poſſe diſpenſare cum illegitimis ad obtinendos gradus, etiam iure communi, propter *cap.* 1. *de filijs Presbyterorum in* 6. nihilominus dicendum eſt contrarium. Et ſi enim in eo capite concedatur Epiſcopo facultas diſpenſandi cum illegitimis in beneficio ſimplici, cui cura animarum non imminet, quod etiam videatur dicendum de Prælatis Regularibus, cum ipſi habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem; non tamen propterea poteſt Epiſcopus in perſonatu, vel dignitate, etiam ſine cura, diſpenſare, vt expreſsè habet gloſſa ibi *verbo Beneficium*, & ſequuntur Henriquez, Auila, Azor. Garzia, & alij quos refert, & etiã

ſequitur

ſequitur Barboſa *de Officio, & poteſtate Epiſcop. Allegat.45.numer.29.* Quod potiori ratione dicendum eſt de Prælatis Regularibus. Præſertim cum iſti gradus perſonatus quidam ſint, vt dictum eſt. Solum ergo ex priuilegiis adductis id facere poſſunt.

19 An poſſint familiares Regularium legitimari à Prælatis ipſorum ad obtinenda beneficia, vide dicta *tom.2.capit.16.numero 26.* ex Rodriguez, & aliis.

20 Alia pro hac materia, vide infra verbo *Irregularitas*.

IMMVNITAS ECCLESIARVM.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè. num.1.
In quo conſiſtat Immunitas Eccleſiarum. ibidem.
Hoc priuilegio gaudent Eccleſiæ conſecratæ. numero 2.
Item benedicta, & alia loca Sacra. ibidem.
Quid de aliis locis illis adiunctis. ibidem.
De Sacerdote portante Sanctiſſimum Sacramentum. ibidem.
Monaſteria, & domus Regularium gaudent eodem priuilegio. num.3.
Quid de priuatis Oratoriis. num.4.
Omnes fideles baptizati gaudere poſſunt hac Immunitate. num.5.
Quid de Hæreticis, Iudæis, Paganis, Cathecumenis, Excommunicatis &c. ibidem.
Quid de Religioſis, & Clericis. num.6.
In quibus caſibus ſuffragetur hæc Immunitas Eccleſiaſtica. num.7.
Excluduntur ab illa latrones publici. n.8.
Viarum graſſatores &c. num.9.
Depopulatores agrorum. num.10.
Homicidæ in Eccleſiis. num.11.
Quomodo id intelligendum. ibidem.
An committentes alia crimina in Eccleſiis potiantur hac Immunit. ibid.
Priuantur illa Proditores. num.12.
Item rei criminis aſſaſſinij. nu.13.
Et rei criminis hæreſis. num.14.
Ac rei criminis læſæ Maieſtatis. num.15.
Criminoſi quibus ſuffragatur hæc immunitas. numero 16.
De Apoſtatis Regularibus quid dicendum. nu.17.
Effectus huius immunitatis. nu.18.
An in Eccleſia exiſtens poſſit priuari armis. numero 19.
Quis reus potiatur hac immunitate. nu. ibid.
De culpa, & pœnis extrahentium reos. num.20.
Quæ pœnæ illis ſint impoſitæ. nu.21.
Praxis Regularium circa reos ad eorum Eccleſias confugientes. num.22.
An teneantur illis de victu prouidere. num.23.
Quid de bannitis. num.24.
Quid de reis, qui gaudere non poſſunt immunitate Eccleſiaſtica. num.2.
Ex Conſtitutione Greg.14. num.25.26.27.
Iudices ſæculares in quibus caſibus poſſunt extrahere reos. num.28.
Quo pacto id faciendum. ibidem.
Contra Miniſtros Curiæ violentiam aliquam exercentes. num.29.

1 DE hac re nonnulla cæpi dicere *tom.1. capit.18. numero 83.* & ſupra verbo *Bannitus numero 8.* In præſenti verò pro materiæ, etiam Regularibus neceſſariæ, complemento plura dicenda, præſertim primò, quibus locis Sacris, ſeu Eccleſiis competat ius hoc Immunitatis. Secundò, qui delinquentes illa gaudeant. Tertiò in quibus caſibus. Quartò, quos effectus pariat. Quintò, quam culpam, aut pœnam incurrant illam violantes. Sextò, magis ad praxim Regularium, quomodo ſe gerere debeant ipſi cum malefactoribus ad ſuas Eccleſias, uel loca confugientibus, maximè ſi à Iudicibus ſæcularibus requirantur. Supponitur autem pro dicendis hanc Immunitatem in eo conſiſtere, ut Eccleſia, ſeu loca Sacra ſint tanquam aſylum quoddam ad ſe confugientium, ita vt delinquentes, qui ad illa confugiunt, ex eis extrahi per vim non poſſint. Hoc enim priuilegium competit Eccleſiis, ſeu locis Sacris iure Eccleſiaſtico 17. *qu.4. ca. miror. cap. Reum, ca. Frater. ca. ad Epiſcopus, cap. nullus. cap. Si quis contumax. cap. metuentes, cap. diffinimut, cap. id conſtituimus, & cap. Inter alia de Immunit. Eccleſ.* Maximè ex Conſtitutione Gregor.14. *Cum alias,* quam retuli dicto *num.83.* & de qua poſtea ſæpius. Iure etiam ciuili ex *C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt.* Eſtque ſatis conforme iuri diuino veteris legis, quo non ſolum inſtitutæ erant Ciuitates refugij pro delinquentibus, ſed etiam ipſum templum Salomonicum eo priuilegio frui videbatur, prout colligitur probabiliter ex Exodi 21. & 3. *Reg.1.* De quibus ex antiquioribus Bacconius *in 4. diſtinct.12. art.1.* & ex Neotherius, Couarrub. *Reſolut. capit.20. numer.2.* Rodriguez *tom.2. qu. Regular. quæſt.50. artic.1.* Suarez *tom.1. de Relig. Tractat.2. lib.3. capit.8. num.9.* & ſeq. Layman. *lib.4. Tract.9. cap.3. num.1.* Bordon. *Reſolut.1.* & alij.

2 Ergo ad primum dicendum hoc priuilegio gaudere primo Eccleſiam conſecratam; ea enim eſt locus Sacerrimus. Silueſter *in Summa verbo immunitas 1. num.2. & verbo immunitas 3. numero 1.* Sanchez *tomo 2. conſil. Moral. lib.6. capit.1. dub.7. numero 2.* Deinde Eccleſia etiam non conſecrata, ſed benedicta, quia etiam illa eſt locus Religioſus, Deo Sacer, & perpetuò dicatus. Bacconius *in 4. diſt.13. artic.1.* Suarez *ſupra cap.9. numero 1.* Bonacina *de legib. diſput.3. qu.7. de immunitat. Eccleſiar. §.2. numero 1.* Item Eccleſia non conſecrata, nec benedicta, ſi obſequiis diuinis dedicata ſit, & in ea diuina Officia celebrentur, ex *cap. Eccleſiæ de immunit. Eccleſiar.* Suarez *ſup. numero 2.* Bonacina *ſupra numero 2.* Addunt plures id eſſe, quando Eccleſia auctoritate Epiſcopi eſt fundata, quod etſi verum ſit in Eccleſiis ſæcularibus, & ſæpius in Regularibus, in iſtis tamen non ſemper, cum conſtet ex dictis ſupra verbo *Eccleſia nu.5. & 9.* aliquos eorum poſſe ex priuilegiis in aliquibus caſibus ponere primarium lapidem in Eccleſiis, & eas benedicere. Quare priuilegiũ hoc extendi videtur ad dictas Eccleſias, cum loca Sacra ſint Deo in perpetuum dicata, & *nullis temerariis artibus prophananda, c. pen. de immun. Eccleſiarum.* Sic colligo ex Layman. *ſupr. nu.2.* Competit etiam hoc priuilegium dictis Eccleſiis etiam ſi in illis Officia diuina celebrata adhuc non fuerint. Silueſter dicto verbo *immunitas 1. num.2.* Sanchez *ſupra*. Interdictæ quoque, vel etiam violatæ Eccleſiæ iſtud obtinent Immunitatis priuilegium, quia pollutio, aut Interdictum Eccleſiæ non tollit immunitatẽ ab ipſa, nec operantur pluſquam Canones præſcribunt.

Suarez

Digitized by Google

Suarez *ſup.num.*9. Layman *ſup.num.*2.Item dirutæ,& deſtructæ,etiam ſine auctoritate Superioris, ſi adſit refectionis ſpes, quia non propterea perdunt ſuum priuilegium. Bonacina *ſup. n.*4. Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. lib.* 2. *cap.*3. *num.*62. poſt alios, quos refert, Cœmeterium quoque, ſiue coniunctum, ſiue ſeparatum, obtinet idem priuilegium, iuxta dicta ſupra verbo *Cœmeterium num.*3. Item atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens, *ca. ſi quis contumax* 17. *q.*4. Layman *ſupr. num.* 2. Barboſa *ſupra num.* 64. Item fores, & ianua ipſius Eccleſiæ, ſi à delinquentibus tangantur,eo quod erant clauſa. Sanchez *ſupr.* Barboſa *ſup. num.* 65. Imo ſcalæ Eccleſiæ, ex declaratione S. Congregationis, prout ex Farinacio refert idem Barboſa *num.* 66. Extenditur idem priuilegium ad fines, ſeu confinia Eccleſiæ, vſque ad quadraginta paſſus,ſi fuerit Eccleſia Baſilica, ideſt Matrix,ſeu Metropolis. Si autem fuerit Eccleſia minor vſque ad triginta paſſus, *ca. ſicut antiquitus*, *ca. diffiniunt, & ca. quiſquis* 17. *q.*4. Syluester *ſup. dicto verbo Immunitas* 3. *num.* 1. Sanchez *ſupr.* vbi tamen conſuetudo non fuerit in contrarium. Sanchez *ſupra*. Bonacina *num.* 5. Declaratum tamen video à S. Congregatione Immunitatis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Immunitas*, quod capanna Eccleſiæ intra triginta paſſus ab ea diſtans, quæ ſolummodo ſeruit pro vſu Eccleſię,gaudeat Immunitate. Item hac Immunitate gaudent domus Parochorum,ſeu Clericorum intra dictos triginta,vel quadraginta paſſus poſitæ.*d.cap.quiſquis*. Nauarrus *in Manual.cap.*25.*num.*18.Sanchez *ſupra*. Addit Bonacina *numer.*6. id eſſe verum etiam ſi tales domos inhabitent laici, nam priuilegium Immunitatis directè conceſſum eſt locis. Gaudent quoque eodem priuilegio Hoſpitalia, & Oratoria auctoritate Epiſcopi conſtructa.Siluester *ſupra.*Nauarrus *ſupra numer.*17.& 18.Barboſa *ſupr. numer.*67.& 68.Item palatium Epiſcopi, etiam ſi ſeparatum ſit ab Eccleſia.*capit.id conſtituimus* 17.*quæſt.*4.Siluester *ſupr.*Nauarrus *d.num.*18. Licet non leuis controuerſia ſit an id ſolum intelligatur de palatio Epiſcopi intra prędictos paſſus,an etiam extra illos. De qua Sanchez *ſupr.*Bonacina *num.*8. Barboſa *num.*70. ex varijs auctoribus. Gaudere etiam eodem priuilegio Cardinalium palatia,etſi non ex iure ſcripto, ſed ex conſuetudine teſtantur Nauarrus,& Sanchez *ſupr.*Obſerua tamen hoc tempore non eſſe hanc conſuetudinem in Vrbe Romana,vt conſulatur bono publico,licet forſan alibi conſeruetur. Diana *part.*1.*Tractat.de immunit.Eccleſiar.Reſolut.*37. Barboſa *ſup. nu.* 71. Palatia tamen Regum & Imperatoris hac immunitate potiri, ſupponunt Nauarrus, & Sanchez relati. De Sacerdote portante Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod gaudeat hac immunitate, itaut delinquens illum tangens, vel illi appropinquans non poſſit capi, ſupponunt etiam piè ſatis, & probabiliter valdè plures Doctores, & ita credo obſeruandum, tum propter reuerentiam tanti Sacramenti, tum quia illud dignius eſt quocunque Templo, Baſilica, aut Eccleſia. Bacconius *ſupra* doctè, & piè de ea re ſcribens. Siluester, & Nau. *ſup.*Suar.*ſupr.num.*10.Layman.*ſupra num.*4.Licet oppoſitum tueatur Bonacina *ſupra numero* 11. ex alijs.

3 Specialiter quoad Regulares ſpectat gaudent hac immunitate non ſolum eorum Eccleſiæ, vt dictum, ſed etiam Monaſteria,ſeu domus illorum, ita enim ſupponitur in Conſtitutione Gregorii 14.relata, & colligitur ex dictis, eſtque in conſuetudine receptum. Siluester *ſupra* Portellus *in dub. Regular. verbo Eccleſiæ Immunitas*. Nomine etiam Monaſterij intelligitur non ſolum dormitorium(Nauarrus *ſupr. num.*17.)ſed etiam totus circuitus, & habitatio illius,& etiam horti, ſeu viridaria, Quia totum hoc eſt locus ſacer. Sanchez *ſupra* Bonacina *ſupra num.* 7.Quamuis Barboſa *ſupra num.*73.contradicat.Vnde ſi quis confugiens ad Monaſterium ſe proijciat intra muros eorum gaudebit hac immunitate,propter eamdem rationem. Barboſa *num.*74.& 75.ex Gambacurta,& aliis. Bene etiam addens *numer.*76. ex eodem Gambacurta domos, ſeu villas quas Religioſi habent recreationis gratia (intellige ſeparata ab Eccleſijs eorum)non gaudere illa.

4 Nec gaudent hac immunitate priuata Oratoria, quæ in priuatis domibus reperiuntur, quia ea non ſunt Eccleſiæ. Sanchez *ſupra*, contra Henriqu. Nec capellæ priuatorum Prælatorum, prout ex aliquibus declarationibus Sac.Congregat.Epiſcop.& Regular.tenet Barboſa *ſupra numero* 68.*& in Collectan. Bullar.verbo immunitas*. Nec ſtatuæ Principum, aut domus Magnatum. Nauarrus *ſupra nu.* 18.

5 Circa ſecundum de delinquentibus, qui gaudent hac immunitate, certum eſt omnes fideles baptizatos gaudere illa, cum iura ſuperius adducta ſine diſtinctione loquantur,& vbi ius non diſtinguit,nec nos diſtinguere debeamus. Nauarrus *ſupra numero* 19.Suar.*ſupra cap.*10.*num.*1.Hæretici etiam, quamuis quoad ipſum crimen hæreſis ea non potiantur, iuxta dicenda, quoad alia tamen crimina probabilius eſt oppoſitum,quia etſi indigni ſint hoc fauore, pia tamen mater Eccleſia in adductis iuribus generaliter loquitur de omnibus, & eos non excludit. Syluester *verbo Immunitas* 3.*quæſt.*3.Suarez *ſup.num.* 13. Diana *ſup. Reſolut.*29. Benè addens propterea, quod in locis vbi hæretici impunè habitant,poſſunt propter alia crimina potiri hac immunitate. De Iudæis autem, Paganis, aut Saracenis inter opiniones contrarias,quarum vna aſſerit gaudere, alia verò negat, probabilior videtur media diſtinguens. Vel enim tales cum confugiunt ad Eccleſias petunt Baptiſmum,vel non,ſi ſecundum, nō gaudent, ſi primum,gaudent,tum quia par eſt,quod Eccleſia defendat eos, qui eam matrem habere deſiderant, tum quia ita colligitur ex *l.* 1. *C.de his qui ad Eccleſiam confugiunt*, & ex declaratione S. Congregationis,quam refert Barboſa *ſupra num.*44. & Diana *to.* 5. *in Collectan. nu.*39. Vnde hanc ſententiam tenent Suarez *ſup. num.*11.Bonacina *ſup.§.*3.*nu.*5. Layman. *ſupra num.*12, Supponitur autem eos non fictè, aut ſimulatè petere debere Baptiſmum, vt Eccleſia eos tueatur, quod ex circunſtantijs colligi debet. De Cathecumenis,licet nihil videam à Doctoribus deciſum, credo gaudere etiam hac immunitate, quia ſunt fideles, etſi non baptizati, & deſiderant eſſe in Eccleſia,etiam quoad numerum,ac per conſequens æquum eſt,vt ipſa eos defendat,præſertim cum iura illos non excludant. Demum, de excommunicatis, ſuſpenſis, & interdictis dicendum eſt gaudere Immunitate Eccleſiaſtica cum nullus textus eos excludat ab hoc communi priuilegio fidelium.Sylueſter *ſupra verbo Immunitas* 3.*q.*3. Nauarrus *ſupra num.*19.& alij.

6 De Religioſis quid ſentiendum quoad hoc dixi *to.*1.*c.*18. *n.*83. ſed maioris claritatis gratia addendum modo de illis,ac de Clericis,de quibus eadem eſt ratio,primò,quod in illis raris caſibus,in quibus

tam

tam Religioſi, quam Clerici ſæculares à laica poteſtate poſſunt capi, ſine dubio gaudere debent Immunitate Eccleſiaſtica reſpectu Iudicum laicorum. Ratio eſt, non ſolum, quia iura concedentia hanc immunitatem fidelibus indiſtinctè, & vniuerſaliter loquuntur, ſed etiam quia aliàs eſſent peioris conditionis, quam laici, & præſertim, quia pro illis caſibus reputantur veluti laici. Nauarrus *ſup. num.* 22. Suarez *ſup. d. cap.* 10. *num.* 7. In prædictis autem caſibus, & in quibuſcunque alijs in quibus laici gaudent illa debent etiam prædicti Clerici ſæculares, & Religioſi ſtando in rigore iuris, illa gaudere reſpectu ſuorum Superiorum reſpectiuè, licet ex conſuetudine rationabili oppoſitum habeatur. Prima pars conſtat non ſolum quia iura indefinitè, & vniuerſaliter loquuntur, & quia aliàs Eccleſiaſtici eſſent peioris conditionis, quam laici, ſed quia Eccleſia multo magis tueri debet domeſticos ſuos, quales ſunt Eccleſiaſtici, quam alios quoſcunque. Couarrubias *variar. Reſolut. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 16. Zerola *in praxi part.* 1. *§. immunitas Eccleſiaſtica ver.* 8. & alij plures quos referunt, & ſequuntur Diana *ſup. reſolut.* 24. & Barboſa *ſup. num.* 137. & ſequentibus. Adde declarationem S. Congregat. Epiſcop. & Regular. de anno 1617. quam refert idem Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Immunitas*, vbi dicitur; *Immunitate Eccleſiaſtica gaudere debent Clerici, qui poſt delicta patrata ad Eccleſias confugiunt extra caſus in Bulla Gregorij* 14. *comprehenſos, cum in hoc caſu Abbatis opinio communiter ſit reprobata.* Item aliam, quam refert Diana 5. *part. in Collect. harum declarationum*, in qua deciditur, non poſse extrahi Clericos, præterquam in caſibus degradatione dignis, & ſi oppoſitum fiat, debere reſtitui. Secunda verò pars, ſcilicet quod oppoſitũ obſeruetur ex rationabili conſuetudine, etiam conſtat, non tantum ex vniuerſali praxi Eccleſiæ, ſed etiam quia Immunitas Eccleſiæ non debet præiudicare Prælatis ipſius, & præcipuè, quia cum Clerici ſæpius maneant in Eccleſiis, vel iuxta eas, Religioſi ferè ſemper in Monaſteriis, & Moniales ſemper, ſi talia loca gauderent hac immunitate pro ipſis, vix poſſent puniri à ſuis Superioribus, & ſic ipſorum delicta impunita manerent. Rodriquez *tom.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 50. *artic.* 4. Suarez *ſupr. numero* 6. Layman. *ſupra num.* 11. & alii. Dicendum tertiò, id etiam eſſe verum, quando delinquunt in locis Sacris extra Eccleſiam, & cœmeterium, ſcilicet quod in rigore iuris gaudere tunc poſſent immunitate, licet non ex conſuetudine. Ratio primæ partis eſt, quia licet textus *in capit. fin. de Immunit. Eccleſiarum*, & Gregor. 14. in Conſtitutione relata decernant, quod committentes homicidia, & mutilationes membrorum in Eccleſijs, vel cœmeteriis non potiantur Immunitate Eccleſiaſtica, non tamen decernunt, quod committentes illa, vel alia crimina in aliis locis ſacris, verb. grat. domibus annexis Eccleſiis, clauſtris, dormitorijs, illa non potiantur, ac proinde Eccleſiaſtici, ſiue Clerici ſæculares, ſiue Religioſi extra Eccleſias, vel cœmeteria in locis Sacris ea crimina perpetrantes immunitate gaudere poterunt. Ratio verò ſecundæ ſumitur ex vſu, & praxi Eccleſiæ, iuxta dicta, eo *num.* 83. quæ hoc modo intelligi debent. Gambacurta *lib.* 4. *cap.* 11. Diana *ſupr. Reſolut.* 25.

7 Circa tertium de caſibus, in quibus Immunitas Eccleſiaſtica fidelibus ſuffragatur, dicendum eſt, generaliter loquendo eſſe omnes caſus, & cauſas, ſiue ciuiles, ſiue criminales, præter inferius adducendos ex iure communi, & Conſtitutione Gregorij 14. relata. Ratio eſt, quia cum iura vniuerſaliter, & indefinitè loquantur, illis ſtandum erit, niſi in caſibus, in quibus ipſum ius, aut Summus Pontifex oppoſitum declarauerit. Bonacina *ſupra §.* 4. *num.* 1. ex communi Doctorum. Omnes itaque, & quicunque delinquentes, ſiue rei, dicta immunitate potiuntur præter ſequentes. In quorum tamen enumeratione, non tam ad locorum conſuetudines, quæ variæ poſſunt eſſe, quam ad ius commune, & præſertim ad Conſtitutionem relatam Greg. 14. attendam.

8 Primi ſunt *latrones publici*. Iſti enim ab hoc priuilegio excluduntur expreſsè, *cap. inter alia de Immunitat. Eccleſ.* & in Conſtitutione allata Gregorij 14. Siluester *ſupra verbo Immunitas* 3. *quæſt.* 2. & alij cõmuniter. Publici autem latrones dicuntur illi, qui ſunt publici tales propter notorietatem iuris, vt ſi in iudicio hoc crimen aliquando confeſſi ſunt, vel propter ipſum damnati, aut propter notorietatem facti, vt ſi in publicis vijs deprædantur, vel pro latronibus communiter habentur. Ludouicus Correa *in repetit. d. cap.* 3. *num.* 27. Barboſa *ſup. de iur. Eccleſiaſtic. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 79. & 80. Vnde à contrario, latrones, qui non ſunt publici, nec notorietate iuris, nec notorietate facti immunitate hac potiri debẽt. Bacconius in 4. *diſt.* 13. *art.* 1. Sotus *lib.* 5. *de iuſt. q.* 31 *art.* 3. *verſ. porrò autem*. Sanchez *ſup. dub.* 8. *num.* 14. Bonacina *ſup. num.* 5. Vnde declaratum video à S. Congregat. Immunitatis 18. Martii 1631. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Immunitas*, quod immunitate Eccleſiaſtica gaudet furans in Eccleſia.

9 Item *Viarum graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur*. Ita enim habetur in citata Conſtitutione Gregorii 14. Bonacina *ſup.* Vbi nota primò, quod per vnicam graſſationem non priuantur Eccleſiaſtica Immunitate, verbum enim *Graſſari* frequentationem denotat; prout ex Deciano, Ambroſinò, & Farinacio affert Barboſa loco relato *de iure Eccleſiaſtico num.* 84. Nota etiam ſecundò, quod qui itinera priuata, vel occultas ſtratas obſident, non videntur priuari Immunitate Eccleſiaſtica, ſiquidem Pontifex ſolum excludit eos, *qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident*, iuxta *l.* 1. *C. quando liceat vni.* Bonacina *ſupra*.

10 Item *Depopulatores agrorum*, ideſt, qui alienos agros diripiunt, ſegetes, ſeu fructus ſurripiunt, ſeu agros, aut vineas vaſtant, *l.* 1. *C. quando liceat*. Ambroſin. *de Immunit. Eccleſ. cap.* 4. Tales enim exprimuntur in dicta Conſtitutione Gregorii. Pro quo nota, quod licet in dicto *cap. inter alia* ſolum fieret mentio *depopulatoris nocturni*. in Conſtitutione tamen Gregorii ſermo eſt de quolibet depopulatore, ſiue nocturno, ſiue diurno. Bonacina *ſup. num.* 6. Barboſa *ſup. num.* 87.

11 *Qui uè homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumuè cœmeterijs committere non verentur.* Iſti enim priuantur hoc priuilegio expreſsè non ſolum *ca. Immunitatem de Immunit. Eccleſ.* ſed etiam in dicta Conſtitutione Gregorij. Et ratio diſpoſitionis eſt, quia par non eſt, vt Immunitate Eccleſiæ fruatur, qui in illa deliquit, iuxta *capit. fruſtra de vſur.* & *d. cap. Immunitatem*. Silueſter *verbo immunitas* 3. *quæſt.* 2. Nauarrus *ſupr. num.* 20. Pro quo nota primò, id eſſe verum, ſiue hæc delicta commiſſa ſint ſub ſpe immunitatis Eccleſiæ, ſiue ſine illa. Pontifex enim indiſtinctè loquitur, nec videtur reſpicere animum delinquentis, ſed factum ipſum Eccleſiæ iniurioſum.

ſum. Nauarrus *d.num.*20. Suarez *ſupr.cap.* 11. *num.*6. Nota ſecundò, id etiam eſſe verum pro caſu quo quis in vna Eccleſia commiſerit illa crimina, & confugerit ad aliam, quia adhuc verum eſt iſtum perpetraſſe illud delictum in Eccleſia. Couarrubias *lib.* 2. *variar.cap.*20. *num.*15. Sanchez *ſupra num.*16. Nota tertiò, id etiam eſſe verum, quando quis extra Eccleſiam exiſtens aliquem in Eccleſia exiſtentem plumbea pila, ſagitta, aut lapide in eum miſſis, mutilat, vel occidit, quia iſte etiam dicitur in Eccleſia occidere, vel mutilare. Couarrubias *ſupr.* Suar. *ſupr. num.*7. Idem dico quando è contra aliquis intra Eccleſiam exiſtens alium extra exiſtentem occideret, vel mutilaret, propter eamdem rationem. Silueſter *ſupr.qu.*6. Nauarrus *ſupr.num.* 21. Licet oppoſitum teneat Bonacina *ſup.num.*8. Nota quartò, quod licet Suarez ſupra velit idem eſſe dicendum de eo, qui intra Eccleſiam exiſtens mandauit occidere, vel mutilare alium extra Eccleſiam exiſtentem; credo tamen probabilius eſſe contrarium, quia mandare occidere, ſeu mutilare non eſt verè occidere, vel mutilare, de quo ſolum loquitur Pontifex. Præſertim quia cenſura impoſita contra aliquid facientes non extenditur ad mandantes, niſi exprimantur, ergo ſimiliter priuatio immunitatis impoſita contra occidentes, uel mutilantes, non extenditur ad mandantes. Bonacina *ſup.* ex Deciano, & Ambroſino. Quintò nota, quod licet aliqui velint dictam deciſionem procedere etiam in caſu, quo quis ea delicta committat propè Eccleſiam, vel cœmeterium, maximè ſi præſumptio ſit id feciſſe, ut breui tempore poſſet confugere ad Eccleſiam (Couarrubias dicto *num.*15. Sanchez *ſupr. num.*20.) probabilius tamen credo oppoſitum, quia cum nec in *cap.immunitatem* adducto, nec in Conſtitutione Gregorij fiat mentio, niſi ſolum de illis, qui hæc crimina committunt in ipſis Eccleſijs, uel cœmeteriis, non eſt cur id extendatur ad illos, qui uel extra Eccleſiam, vel cęmeterium quacunque intentione id fecerint, ea crimina patrauerint. Suarez *ſupr.num.*9. Layman. *ſup.num.*7. Diana *ſupr.Reſolut.*3. & alii apud ipſum. Sextò nota, quod licet Pontifex Gregorius in dicta Conſtitutione dixerit, quod qui *homicidia, & mutilationes membrorum* in Eccleſia, vel cęmeterio committere non verentur, vtendo coniunctione illa *&*, quod etiam habetur ex dicto *cap.immunitatem*, qua denotari uidetur utrumque requiri, vt quis priuetur hoc priuilegio, veriſſimum tamen eſt contrarium, ſcilicet ſufficere unum, uel alterum, ſcilicet occidere, uel mutilare, tum quia talis eſt vt credo praxis totius Eccleſiæ, tum quia aliàs dici deberet, quod occidens, & non mutilans, prout fieri poteſt, non priuaretur immunitate, quod eſt abſurdum. Nec nouum eſt dictionem & aliquando ſumi diſiunctiuè, iuxta dicta ſupra verbo *dictio num.* 19. Bonacina *ſupr.num.*10. Septimò nota, quod committens talia crimina in aliis locis Sacris, quæ non ſunt Eccleſia, vel cœmeterium, non priuatur hac immunitate. Si quidem *d.cap.immunitatem*, & Gregorius expreſsè ſolum loquuntur de ea committente in Eccleſijs, vel cœmeteriis, & cum ſimus in pœnalibus, & odioſis non eſt facienda extenſio ex identitate, vel maioritate rationis. Farinacius *conſil.* 76. *numer.* 14. *lib.* 1. Barboſa *ſupr.num.*117. Maximè nota, quod licet plurium ſententia ſit deciſionem *d.capit.immunitatem*, & Gregorij 14. procedere etiam in aliis delictis grauibus extra homicidium, & mutilationem, ita vt ea committentes in Eccleſijs, & cœmeteriis non gaudeant Immunitate Eccleſiaſtica (Nauarrus *d.num.*20. Suarez *ſupr.num.*6. Portellus *in Dub.Regular. verbo Eccleſiæ Immunitas num.*15. & alij) nihilominus contrarium dicendum eſt poſt dictam Conſtitutionem Gregorij, itaut committentes quodcunque aliud crimen præter homicidia, & mutilationes in Eccleſijs &c. non priuentur illa. Ratio eſt, quia vt dixi, priuatio hæc immunitatis non eſt extendenda vltra caſus in Bulla contentos, tum quia ſumus in odioſis, & pœnalibus, tum quia Pontifex in ea ponit formam obſeruandam in extractione delinquentium ex locis Sacris cum particula taxatiua *tantum*, dicit enim ad vnam *tantum formam reducimus, & moderamur &c.* ergo non eſt trahenda ad alios caſus quoſcunque. Riccius *part.*5. *Collectan.* 1792. Bonacina *ſup. num.*12. Diana *ſup.Reſolut.*2. ex Farinacio, & alijs apud ipſos. Fauent litteræ quædam Sedis Apoſtolicæ, quas refert idem Diana *Reſolut.*1. & declaratio Sacr. Congregat. Immunitatis, quam retuli *ſup.* vbi habetur, quod furans in Eccleſia gaudet immunitate ipſius.

12 Priuantur etiam hoc priuilegio immunitatis, *qui proditorie proximum ſuum occiderint*. Hi enim exprimuntur in dicta Conſtitutione Gregorij. Dicuntur autem homicidæ proditores, qui occidunt hominem omnino incautum, & nihil tale cogitantem, aut cogitare debentem. Vnde ſi quis occidat aliquem cum quo amicitiam, vel ſocietatem ſimulabat, occiſor proditorius eſt. Sanchez *ſupr.num.*26. Bonacina *ſup.num.*14. Diana *ſupr. Reſolut.*5. Quare declaratum meritò eſt à Sacr. Congregatione apud Franciſcum Leonem *in Theſaur. for. Eccleſiaſt.part.*1. *cap.*13. *num.*25. & Barboſam *in Collectan.Bullar.verb. immunitas*, matrem occidentem filium infantem non gaudere immunitate. Item apud eumdem Barboſam *ibidem*, nec gaudere ea immunitate eum, qui committit homicidium veneno, aut mulierem, quæ malis medicamentis procurat abortum. Ex declarationibus Sacr. Congregat. apud Dianam 5. *part.in Collectan.illarum.* Iſti enim occidunt omnino incautos, & nihil cogitantes, aut cogitare debentes. Fauet etiam alia declaratio Sacr. Congregat. apud eumdem Barboſam loco relato *de iure Eccleſiaſtico num.* 92. Licet oppoſitum tueatur ipſe Diana *part.* 3. *Reſolut.*72. Qui verò occiderit ſuum inimicum etiam à tergo, aut dormientem, vel ex inſidijs, non eſt occiſor proditorius, quia talis occiſus præuidere poterat, & debebat ſe occidendum. Bonacina *ſup.num.* 14. ex Farinacio, Ambroſino, & aliis. Addit Diana *ſupr.* ita declaratum eſſe à Clemente 8. in quodam Breui Archiepiſcopo Panormitano directo. Quare ius commune *cap.*1. *de homicidio*, vbi oppoſitum habetur, correctum videtur à Gregorio 14. in Conſtitutione relata, & Clem.8. in dicto Breui. Diana *ſup. Reſolut.*1. Attentans autem occidere proditoriè aliquem, ſed re vera non occidens, etiam ſi vulneret, aut percutiat, non priuatur hoc priuilegio, quia verba Gregorij, ſcilicet *Occiderint*, præſertim in materia pœnali, & odioſa requirunt actum conſummatum cum effectu. Peregrinus *de Immunit. Eccleſiaſt.cap.*7. *num.*13. Diana *ſup.Reſolut.*4.

13 Item priuantur eodem priuilegio rei criminis aſſaſinij, ita enim habetur expreſsè ex dicta Conſtitutione Gregorii. Sunt autem aſſaſſinii propriè in præſenti illi, qui pecunia, prætio, aut promiſſione occidunt homines incautos, vel occidere ipſos faciunt. Naldus *in Summa verbo Eccleſia circa hanc Conſtitutionem* Gregorij ex Farin. & alijs. Vnde non ſolum

ipſi

ipſi occidentes, ſed etiam mandantes priuantur hoc priuilegio, quia in Conſtitutione dicta priuantur illo tei criminis aſſaſſinii, & tam occideutes, quam mandantes, occiſionem ſunt rei huius criminis. Ambroſinus *de immunit. c. 7.* Theſaur. *in prax. par. 2. verbo Aſſaſſinum. cap.* 1. Idem dico de attentantibus committere hoc ſcelus, etiam effectu occiſionis nõ ſecuto, quia etiam iſti dicuntur rei criminis aſſaſſinii. Diana *ſupra Reſolut.* 18. Theſaurus *ſupra*. Idem videtur dicendum de mediatoribus, ſeu complicibus; eo quod ipſi etiam dici poſſint rei aſſaſſinii, & ita id ſequitur Peregrinus *Trac. de Imm. Eccleſiaſt. c. 7. n. 36.* Licet oppoſitum tueatur Diana *4. par. Reſol.* 33. Non dicitur autem reus aſſaſſinii, qui ſine prætio, aut promiſſione alium occidit, vt gratum faciat alteri, nec qui illum occidit ſpe ſuccedendi in bona ipſius, nec qui accipit prætium pro itineri faciendo ad occidendum, quia iſti non dicuntur occidere ob prætium. Ambroſinus *ſup.* Bonacina *ſup. nu.* 18. Imo requiri ad hoc promiſſionem præmii determinati, non vagam, & incertam, tenent plures. Ambroſinus, & Bonacina *ibid.* Barboſa *ſup. num.* 97. Illud certius, quod qui occidit prætio, vel promiſſione &c. inimicum, non eſt aſſaſſinus, quia iſte non cenſetur occidere incautum. Ambroſinus, & Bonacina *ibid.* ac Diana loco relato ex *1. par. Reſolut.* 18. *& 4. par. Reſolut.* 109. Similiter, qui accepit pecuniam ſolum pro vulnerando, percutiendo &cet. & non pro occidendo, non eſt aſſaſſinus. Ambroſinus *ſupra* Riccius *part. 1. deciſione* 112. Diana *dict. Reſolution.* 18.

14 Priuantur etiam eadem immunitate rei criminis hæreſis. Ita enim habetur in dicta Conſtitutione Gregorii. Cum autem ſuſpecti de hæreſi, eſto hæretici non ſint, nihilominus ſunt rei criminis hæreſis, cum vt tales inquirantur, ideo etiam tales ſuſpecti priuati ſunt hac immunitate. Farinacius *Tract. de Immunit. cap. 13. n.* 175. Ambroſinus *ſupra*, *cap.* 8. Diana loco relato ex *1. par. Reſolut.* 38. Qui verò ſint, aut dicantur de hæreſi ſuſpecti habes ſupra verbo *Hæreſis n.* 4.

15 Tandem in dicta Conſtitutione Gregorii priuãtur eadem immunitate rei criminis *Læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiusmet Principis*. Cum autem dicatur *in perſonam ipſius Principis*, ideo qui crimen aliquod etiam læſæ Maieſtatis committeret contra Fiſcalem, Conſiliarium, Miniſtrum, ſtatuam, aut imaginem. Principis, gaudere poterit dicta immunitate. Farinacius *ſupra à num.* 190. Peregrinus *ſupra cap.* 10. Diana *ſupra Reſolut. 7. et* 20. Requiri autem videtur, quod id crimen ſit commiſſum à proprio ſubdito. Ambroſinus *ſupra capitulo* 9. Bonacina *ſupra numero* 22. An vero etiam requiratur, quod crimen ſit contra Principem ſupremum nullum recognoſcentem Superiorem, an ſufficiat, quod ſit contra Principem ſuperiorem recognoſcentem, agunt Peregrinus *ſupra cap.* 9. & Diana *ſupra Reſolut.* 6.

16 Cum autem in dicta Conſtitutione Pontifex, vt dictum eſt, ſtatuat formam in extrahendis delinquentibus ex Eccleſiis, & locis Sacris, ac decernat ſolum committentibus præſata delicta non ſuffragari immunitatem Eccleſiaſticam, reuocetque omnia, & ſingula priuilegia à Summis Pontificibus prædeceſſoribus aliquibus Principibus, ſeu Magiſtratibus conceſſa, auferatque facultatem aliter iudicandi, ac contra aliter facientes quouis prætextu cenſuras, & pœnas imponat, prout legenti conſtabit, itaut per eam conſuetudinibus, & iuri communi derogetur, ideo non ſolum portantes arma prohibita, iuxta dicta ſupra verbo *Arma nu.* 7. ſed etiam omnes debitores, maximè debito ciuili, (ita declarante S. Congregat. in vna Cotronenſi 21 Iulij 1617. & in vna Beneuentana 10. Maij 1619.) etiam ſalliti, ſeu decocti (licet iſtos cum fraudulenti ſunt non eſſe multo tempore in Eccleſia tolerandos, nec poſſe bona in creditorum præiudicium ad eam deſerre declarauerit etiam S. Congregatio apud Dianam *p. 5. in Collect. iſtar. Declarat.*) adulteri, raptores virginum, monetarij, ſimoniaci, ſodomitæ, frangentes carceres, banniti, condemnati ad triremes, vel aliud opus publicum, ac quicunque alij rei, ſeu delinquẽtes, præter contentos in dicta Conſtitutione potiri poſſunt Eccleſiaſtica Immunitate; cum exceptio regulæ firmet illam in contrarium. De quo Bonacina *ſup. §. 4. num. 2. 3.* & 4. Diana *ſup. Reſolut.* 1. & 39. maximè *par. 5. Tract. 1. Reſolut.* 2. & Barboſa *ſupra à num.* 121. Idem dicit Bonacina *num.* 3. de blaſphemis, & Barboſa *num.* 125. de ſortiarijs, ſeu maleficis. Sed quia tales ſolent eſſe ſuſpecti de hæreſi, ideo quando tales fuerint, non gaudebunt. Quare declaratio quædam Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ad Archiepiſc. Ianuen. quam refert idem Barboſa *num.* 132. in qua de ſtrigia inſerentibus in Eccleſia dicitur gaudere immunitate hac, intelligi debet in caſu quo abſit talis ſuſpicio hæreſis.

17 Hinc ſpecialiter ad praxim Regularium, de apoſtatis à Religione dicendum, ſcilicet ipſos gaudere poſſe Immunitate Eccleſiaſtica, cum non excipiantur in Bulla Gregorij 14. & ita tenent Farinacius *de Immunit. cap. 13. num.* 169. Duardus *in Bulla Cœnæ lib. 2. can.* 15. & Diana *ſup. Reſolut.* 23. Animaduertunt tamen, id eſſe intelligendum, reſpectu Eccleſiarum, quæ non ſunt ſui Ordinis, non verò Eccleſiarum Ordinis à quo apoſtatarunt.

18 Circa quartum de effectibus immunitatis dicendum eſt, primum eorum eſſe, ne capi poſſit in Eccleſia delinquens ad eam confugiens, prout in iuribus relatis, & Conſtitutione Gregorij ſupponitur. Secũdum, ne ipſi prohibeantur, quę ſunt ad vitam neceſſaria, ſcilicet cibus, potus, veſtitus &c. *l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt.* Tertium, ne bonis ſuis, quæ ad Eccleſiam detulit, expolietur, *ca. definiuit.* 17. *qu.* 4. [In quo tamen video Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 14. Nouẽbris 1636. præcepiſſe bona poſita in loco immuni in præiudicium creditorum deponi debere in loco non immuni. Et die 9. Martij 1635. præcepiſſe Vicario Generali Mediolanenſi ne talia bona tenerẽtur in loco immuni in præiudicium creditorum. Item 12. Decembris 1642. præcepiſſe vt ex quadam Eccleſia extraherentur bona eo tranſportata in fraudem creditoris, conſignanda tamẽ Iudici competenti.] Quartum, ne dum in Eccleſia exiſtit damnari queat ad mortem, vel ad pœnam ſaltem corporalem, vt ſunt exilium, triremes, ſeruitutem &c. *ca. id conſtituimus 17. quæſt. 4. cap. inter alia de Immunit. Eccleſ.* Quintum, vt delinquens per vim, aut dolum extractus, reſtituatur Eccleſiæ, *cap. ſicut antiquitus, & cap. miror 17. quæſt.* 4. Dixi per vim, aut dolum, quia ſi extractus eſt precibus, blanditiis, aut promiſſionibus, non fuit inuitus. Sextum, quod proceſſus iudicii, & omnia acta contra talem

reum ſunt prorſus irrita,& nulla. De his Silueſter *in Summa verbo Immunitas 3.quæſt.4.* & 11. Suarez *ſup. cap.12.* Bonacina *ſup.§.5.* Layman. *ſupra num.13.* & alij.

19 Ex quo collige, reum in Eccleſia exiſtentem non poſſe priuari ſuis armis, iuxta dicta ſupra verbo *Arma n.7.* nec poſſe ſatellites ab eo auferre rem aliquã, etiam furto acceptam, tum propter dicta, tum quia nullus actus iuriſdictionis exerceri in ipſum poteſt, dum in Eccleſia manet, à poteſtate laica. Peregrinus *de Immunit. Eccleſ. cap.13. num.5. & cap.12. nu. 8.* Diana *ſup. Reſolut.* 8. Nec caſu quo per vim ab Eccleſia, ſiue à ſatellitibus, ſiue ab alijs extractus fuerit, poſſe Iudices aduerſus eum procedere, quia ſic extractus habet ius vt reſtituatur Eccleſię, ac per conſequens, quod nihil contra ipſum agatur Farinacius *ſupra cap.20.num.324.* Peregrinus *ſupra c.14. num.10.* Genuenſis *in praxi cap.17. num.5.* ſic iudicatum in Curia Archiepiſcopi Neapolitani anno 1598. referens. Nec caſu quo extractus fuit ab Eccleſia, cuius immunitate gaudebat, ſub promiſſione illi facta à Iudice, quod non puniretur, debet, aut poteſt puniri, quia ipſi fides ſeruari debet, vel ad Eccleſiam remitti, propter ius, quod habet ad ipſius immunitatem. Nauarrus *d. cap.25. nu.22.* Sanchez *ſupr. dub.* 12. Caſu verò, quo quis captus eſſet extra locum Sacrum, ſi per illum ducatur ad carcerem, vel ſupplicium, non propterea gaudebit immunitate Eccleſiaſtica, talis enim non eſt ingreſſus liber in locum illum Sacrum, nec dicitur captus in loco Sacro. Bonacina *ſup.§.2. num.10.* ex multis alijs. Quãdo verò quis cum ipſo ſatellite intrat in Eccleſiam gaudere immunitate ipſius, tenet Diana *par.3. Tract.1. Reſolut. 36.* alios pro ſe referens. [Nota etiam declaratum eſſe à Congregatione ſuper controuerſijs iuriſdictionalibus 13. Ianuarij 1652. quod contra auferentes arma à confugientibus ad Eccleſiam procedendum eſſet vti contra violatores immunitatis Eccleſiaſticæ.]

20 Circa quintum de culpa, & pœnis extrahentium reos ab Eccleſijs, præterquam in caſibus iure permiſſis, de quibus ſupra, dicendum hanc culpam eſſe mortalem. Primò, ſacrilegij, propter irreuerentiã, quæ infertur loco Sacro, in cuius honorem hæc immunitas introducta eſt. Secundò, iniuſtitiæ, quia eo ipſo quo reus eſt in Eccleſia, & gaudet ipſius immunitate, habet ius, ne extrahatur ex illa. Suarez *ſupra cap.13.num.4.& 9.* Bonacina *ſup.§.6.num.1.* Vnde conſequẽter extrahens tenetur ad reſtitutionem damni illati reo ſic extracto, quia ex peccato contra iuſtitiam commutatiuam, quale eſt hoc, oritur obligatio reſtitutionis. Suarez *num.15.* Valentia *tomo 3.diſp.6.qu.15. punct.1.* Vel eius hæredibus, propter eandem rationem. Medina *in Summa lib.1.cap. 16. & cap.9.* & alij quos refert, & ſequitur Sanchez *tom.1. conſil.Moral. lib.3.cap.vnic. dub.17.* vbi oppoſitum etiam probabile vocat.

21 Pœnæ autem ſic extrahentium, de quibus Bacconius *ſupra artic.* 3. ſunt. Prima, ex iure ciuili, ſcilicet criminis capitalis, & læſæ Maieſtatis, *l. fideli, & l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſias confugiunt*, licet hæc pœna non videatur iam eſſe in vſu. Bonacina *ſupra numer.* 5. Secunda ex iure Canonico, ſoluendi nongentos ſolidos Epiſcopo, & iudicio ipſius mulctari pœnitentia publica, *cap. ſi quis contumax 17. quæſt.* 4. & ſoluendi triginta libras argenti, *cap. quiſquis 17. quæſt.* 4. Suarez *ſupra numer.* 7. Quam pœnã etſi aliqui credant per conſuetudinem abrogatam eſſe, Concilium tamen Tridentin. *ſeſſ.25.c.20.* & Gregor. 14. in dicta Conſtitutione eam innouare videntur. Bonacina *ſupra*. Tertia eſt, pœna excommunicationis ferendæ in multis Canonibus *17.q.4.* Farinacius *de Immunitate Eccleſiaſtica nu.* 312. Silueſter *in Summ. verbo Immunitas 3. quæſt.* 8. In Conſtitutione tamen Gregorij adducta videtur impoſita excommunicatio latæ ſententiæ. Dicitur enim in ea contra tranſgreſſores. *Si quis quacunque dignitate, & authoritate præditus præmiſſorũ, aut alio quouis prætextu, quidquam præter, aut contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſura, & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, Iuris, & Immunitatis Eccleſiaſticæ violatores per Sacros Canones, & Conciliorum generalium, noſtrorumque prædeceſſorum Conſtitutiones ſunt promulgatæ.* Farinacius *ſupra num.*311. Theſaurus *in praxi par. 2. verbo Immunitas cap.* 1. & inclinat Naldus *in Summa verb. Caſus reſeruatus nu.* 1. Quamuis autem hæc excommunicatio ſecundum aliquorum opinionem quos referunt, & ſequuntur Bonacina *ſupra num.* 8. Naldus *ſupra*, & Diana *par.1. Tract.1. Reſolut.*41. non ſit reſeruata Papæ, oppoſitum tamen eſt certum. Primò, ex decreto S. Pęnitentiariæ facto verbo cum Paulo 5. quod refert Peregrinus *de immunit. cap. 15. num.*16. Secundò, ex declaratione Sacræ Congregationis de anno 1617. quam refert Barboſa *ſup.* 167. Tertiò, ex ſtylo Curiæ, & decreto S. Congregationis Immunitatis de ann. 1631. prout refert Theſaur. *ſupra*, qui propterea rem hanc eſſe certam dicit. [Quarto ex alia declaratione quam vidi Sacræ Congregat. Immunitatis in vna Licienſi 13. Iulij 1638.] Vnde Farinacius *ſup.c.20.n.*315. acriter inuehitur in oppoſitum exiſtimantes. Caſu verò, quo hæc excommunicatio non eſſet Papæ reſeruata reſpectu Epiſcoporum, certiſſimum tamen eſt reſeruatam eſſe pro Confeſſarijs ſæcularibus, ſiue Regularibus, prout fatentur etiam Bonacina, & Diana relati, propter decretum S. Congregationis ſub Clemente 8. quod retuli *tom.1.c.19.n.*15. vbi inter caſus quorum abſolutio negatur dictis Confeſſarijs cum abrogatione omnium priuilegiorum, vnus eſt iſte *Violationis Immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorij 14. quæ incipit.* Cum alias. Hæc verò excommunicatio incurritur quoque ab attentantibus extrahere, etiam effectu non ſecuto, vt patet ex verbis Conſtitutionis Gregorij: *Contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerint.* Farinacius *ſupra numer.* 322. Peregrinus *ſupra capit. 14. numer.*7. Diana *ſupra Reſolut.* 15. Incurrens autem dictam excommunicationem abſoluendus non eſt donec reſtituat reum loco Sacro. [Ita enim colligo ex declaratione Sacræ Congregationis Immunitatis Eccleſiaſticæ 11. Auguſt. 1638.] Farinacius *ſupra numer.* 311. Theſaurus *ſupra*. Apud quem etiam de alijs pœnis, quas incurrunt ſic extrahentes reum è loco Sacro in caſibus non permiſſis.

22 Circa ſextum de praxi obſeruanda, præſertim à Regularibus circa huiuſmodi reos ad eorum loca Sacra confugientibus, diſtinguendum eſt vel enim tales rei gaudent Immunitate Eccleſiaſtica, eo quod ipſorum delicta non ſint ex ſuperius relatis, & contentis in Conſtitutione Gregorii, vel non gaudent illa, quia commiſerũt aliquod ex prædictis delictis ibi contentis, & relatis, ſi primum defendi debent

bent

Digitized by Google

bent à Regularibus contra Miniſtros iuſtitiæ ſæcularis eos extrahere volentes, abſcondendo ipſos, ianuas claudendo, & abſtrahendo de manibus prædictorum Miniſtrorum, ac illis intimando cenſuras, & pœnas contra violatores Eccleſiaſticæ Immunitatis in Iure, & dicta Conſtitutione Gregorij impoſitas. Suar. *ſupra n.*4. poſt Couarrubiam, & alios. Non tamen licet id facere armis, cum Eccleſia non ſit defendenda more caſtrorum, & Eccleſiaſticis perſonis id prohibitum ſit ſine ſpeciali diſpenſatione, quæ in hoc caſu non conceditur, nec regulariter neceſſaria eſt, ſed cenſuris, intellige, ſi ibi adſit Epiſcopus, vel alius ſuperior potens illas imponere ſæcularibus. *ca. miror.* 17. *quæſt.*4. Sanchez *ſupra dub.* 7. Layman. *ſup.num.*14. Si autem armis id fiat, morſq; aut mutilatio inde ſequatur, irregularitas incurretur. Theſaur. *ſup.* Pro quo vide dicta verbo *Bellum*. Poſſunt tamen interdum Paſtores Eccleſiæ vti auxilio laicorum ad Eccleſiam defendendam, ſi tamen ſine ſcandalo id fieri poſſit, & grauis neceſſitas id expoſtulet, quia licitum eſt vim vi repellere, ſeruato tamen moderamine, & regulis prudentiæ. Suarez *ſup. n.*5. Bonacina §.5. *n.*1. Eccleſiaſtici porrò, ſeu Regulares tradentes reum Curiæ ſæculari in prædictis caſibus, in quibus frui poteſt Eccleſiaſtica Immunitate, ſi inde mors, aut mutilatio ipſius ſequatur, incurrent irregularitatem, quia conſentiunt cooperari morti, vel mutilationi ipſius. Sorbus *in additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Eccleſia Fratrum.* Rodriguez *to.*2. *quæſt. Regular. quæſt.*50. *art.* 3. An effugiant hanc Irregularitatem Eccleſiaſtici, ſeu Regulares, qui tradunt reum curiæ ſæculari præmiſſa cautione, & proteſtatione impunitatis circa corpus ipſius, probabilius eſt eam incurrere, cum talis proteſtatio ſit contraria facto, nec iuta pro hoc caſu excuſent ſic facientes præmiſſa proteſtatione, præſertim cum grauiter peccent. Bonacina *de Irregularit. diſp.*7. *quæſt.*4. *punct.*1. *nu.*19. Theſaurus *ſup.* An verò etiam incurrant irregularitatem non defendentes reum, ſed permittentes eum extrahi. Theſaurus reſpondet negatiuè. Sed oppoſitum probabilius cenſeo loquendo de Prælatis, eo quod ipſi ex iuſtitia, & ex officio teneantur tueri Immunitatem Eccleſiarum. Vide dicenda verbo *Irregularitas numero* 71.

23 Prædictis etiam reis ad Eccleſias confugientibus teneantur Regulares, ſiue Clerici illarum Eccleſiarum de victu prouidere, ſi aliàs ipſi non habent proprium, vel ſi habent eo vti non poſſunt, tum ex illa regula Charitatis, *ſi non paviſti occidiſti*, tum ne cogantur tradere ſe Curiæ ſæculari cōtra Eccleſiæ Immunitatem, tum ex *l. præſenti, C. de ijs, qui ad Eccleſ. confugiunt*, tum à ſimili de cuſtode carceris, qui prouidet captiuis, *C. de Epiſcop. audient. vt iudices*, Gloſſa *in ca. Diffiniuit* 17. *quæſt.*4. Quando autem ſua poterit habere tenetur ad reſtitutionē, prout ex S. Thoma infert Silueſter *in Summa verbo Immunitas* 3. *n.* 5. Vide Sorbum, & Rodriguez *ſup.* aſſerentes non eſſe id prohibitum Regularibus, ſed poſſe id facere non obſtante excommunicatione quadam Sixti 5. pro Regno Neapolitano, quia hæc (inquiunt) per Conſtitutionem prędictam Gregorij Decimiquarti ſublata eſt.

24 Hic tamen aduertendum, quod licet banniti, qui non commiſerint ea delicta expreſſa à Gregorio 14. in dicta Conſtitutione gaudere poſſint Immunitate Eccleſiaſtica, iuxta dicta *num.*16. & ſupra verbo *Bannitus num.* 8. nihilominus circa eorum receptionem, detentionem, & traditionem, obſeruari debent, quæ ex præſcripto Sacræ Congregationis Concilij in litteris ad Epiſcopos, & Nuncios mitti ſolitis, dixi eo verbo *Bannitus nu.* 2. & 8.

25 Loquendo autem de reis, qui commiſerunt delicta expreſſa in Conſtitutione Gregorij 14. vt propterea gaudere non poſſint Immunitate Eccleſiaſtica, tenentur Prælati eos conſignare Curiæ ſæculari, quando ab ipſa fuerint requiſiti, ſi prædicta delicta, aut eorum aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, prout Pontifex his verbis declarauit: *Sed vniuerſis, & ſingulis Venerabilib. Fratribus noſtris Primat. Archiep. Epiſc. cæteriſq; Eccleſiarum, & Monaſteriorum tam ſæcularibus, quam cuiuſuis Ordinis Regularibus diſtrictè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt laicos in caſibus prædictis delinquentes ad eorum Eccleſias, Monaſteria, domos, & alia loca ſupradicta Sacra, ſeu Religioſa reſpectiuè confugientes, & in eis ſe recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumue aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, quando à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus à Miniſtris officialibus Curiæ, abſque Irregularit. nota, aut alicuius cenſuræ Eccleſiaſtic. incurſu, tradi, & conſignari curent, & faciant, et quilibet eorum curet, et faciat.*

26 Sed antequam delinquens Curiæ ſæculari tradatur obſeruare debent Regulares, & quicunque alii id quod idem Pontifex ijs verbis præcipit. *Ne autem Curiæ ſæcularis prædictæ Miniſtri facultate illos per ſe, et propria auctoritate extrahendi, et abducendi ſibi olim, vt præfertur, attributa, et per præſentes reuocata abutantur, volumus dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia ſæcularis, eiuſque Iudices, & Officiales ab Eccleſiis, Monaſterijs, lociſque Sacris prædictis laicum aliquem, vt ſupra, delinquentem, in nullo ex caſibus prædictis ſine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, & cum interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos ſolos, & non alios Epiſcopis inferiores, etiam ſi alij Ordinarij ſint, aut nullius Diœceſis, aut Conſeruatores ab hac Sede ſpecialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat. Occurrente autem caſu in loco exempto, & nullius Diœceſis, tunc ad Epiſcop. viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios; capere, extrahere, aut incarcerare non poſſint, niſi eo caſu, quo ipſe Epiſcopus, et dicta perſona Eccleſiaſtica requiſitæ illos in delictis ſuperius expreſſis culpabiles tradere capturæ, carcerationiuè interuenire, et aſſiſtere recuſauerint: tuncque reuerentiæ Eccleſiæ locis Sacris debitæ memores prædictos delinquentes minori quoad id fieri poterit cum ſcandalo, et tumultu, extrahere curent.*

27 Quodque *delinquentes laici prædicti poſtquam vt præfertur ab Eccleſiis, lociſuè Sacris extracti, et capti fuerint ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, et inibi ſub tuto, ac firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis (ſi opus fuerit) per Curiam ſæcularem detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæque ſæculari prædictæ conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo Deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint, tuncque demum de mandato Epiſcopi per Iudicem Eccleſiaſticum Curiæ ſæculari, quacunque appellatione poſtpoſita, conſignentur.* Conſonat circa hoc declaratio S. Congregat. apud Dianam 5. *par. in Collectione iſtarum declarationum.*

28 Circa quæ primò notandum, ex illis haberi, Iudicibus ſæcularibus nullatenus licere extrahere reos à

loco Sacro ſine prædicta licentia, etiam in caſibus in quibus illi non gaudent dicta immunitate. Peregrinus *de immunitat. capit.* 14. *numero* 6. Diana *part.* 4. *Tractat.* 1. *Reſolutio.* 42. Secundò, nomine Officialis Epiſcopi in hoc loco intelligi Vicarium generalem ipſius, prout ex Clement. 2. *de reſcript.* Gloſſa, & Sanchez affert Bonacina *ſupra* §. 7. *numero* 2. Tertiò, quod licet ad hoc, quod Epiſcopus, ſeu ab ipſo deputatus tradat reum Curiæ ſæculari, debeat cognoſcere an ille commiſerit aliquod ex delictis expreſſis in Conſtitutione Gregorij non teneatur ſtare proceſſui facto à Curia ſæculari, quia poteſt illum habere ſuſpectum, vtpore factum in cauſa propria ipſius contendentis (Naldus *in Summa verbo Eccleſia numero* 32. Bonacina *ſupra numero* 3.) poteſt tamen illi ſtare, ſi prudenter credat legitimè eſſe factum, & ſe poſſe vti illo ad ſuam conſcientiam informandam. Naldus *ibidem*. Regulariter autem loquendo Epiſcopus debet nouas probationes facere. Bonacina *ſupra* ex aliis. Imo hæ probationes debent eſſe certæ, nec fundatæ ſolum in coniecturis, & præſumptionibus, ſummariè tamen, & quam citius fieri poteſt, expediendæ, prout ex declaratione Sacr. Congregationis, refert Naldus *ſupra*. Vide Dianam 3. *part. Tractat.* 1. *Reſolution.* 38. & *tom.* 5. *in Collectan. declarat Sacr. Congregat. numero* 41. vbi affert vnam Cremonenſem circa qualitatem ſententiæ requiſitæ ad extrahendum reum. Nota quartò, quod etiam in dubio an reus in loco Sacro, vel prophano captus ſit, ſpectat ad Epiſcopum, & non ad alios Prælatos Regulares id decidere, prout ex Peregrino, Correa, & aliis affert Barboſa *ſupra numero* 156. & 157. Nota quintò, nullum Epiſcopum, vel Prelatum poſſe dare licentiam extrahendi reum inuitum ex loco Sacro extra caſus prædictos, aliàs incurrerent in cenſuras poſitas in Conſtitut. Gregorii, prout ex Farinacio, & Caſtropalao tenet Theſaurus *ſupra*. Vnde conſequenter incurrent irregularitatem ſi contingat propterea mors, aut mutilatio rei, iuxta dicta *ſup. num.* 22.

29 Quia tamen reis ad Eccleſiam confugientibus, & Regularibus non permittentibus eos tradi Curiæ ſæculari, ſolent aliquando Miniſtri talis Curiæ fores Eccleſiarum, vel Monaſteriorum infringere, aut in illis aliquam violentiam exercere, notanda ſunt priuilegia aliqua Religionum quoad hoc, & pœnæ, quas hæc facientes incurrunt, quæ referunt Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicantium, verbo Eccleſia Fratrum numero tertio*, & Rodriguez *ſupra artic.* 2. ac ea quæ dixi *tomo* 2. *capit.* 19. *numero* 51. [Nota tandem ex praxi Curiæ non dari abſolutionem ſaltim in foro exteriori Iudici laico, qui extraxit reum ab Eccleſia, & pœna capitis condemnauit, prout ſeruatum à Sacta Congregatione Immunitatis Eccleſiaſticæ in vna Neapolitana 20. Iunij 1630. & 16. Septembris 1625. Declarauit etiam Congregatio ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus 7. Septembris 1638. quod Breuia Pœnitentiariæ non ſuffragantur in foro exteriori, ſed in foro conſcientiæ, præuia tamen ſatisfactione in materia violationis libertatis, ac iuriſdictionis Eccleſiaſticæ.

IMNVNITAS ECCLESIASTICA Regularium.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.
Immunes ſunt Regulares ab oneribus perſonalibus ſordidis. num. 2.
Item ab oneribus perſonalibus indifferentibus. n. 3.
Et ab oneribus perſonalibus ciuilibus, & honeſtis. numero 4.
Item à muneribus patrimonialibus. n. 5.
Quid in caſu magnæ neceſſitatis laicorum. n. 6.
An poſſint cogi ad hoſpitandum milites. n. 7.
Quid declaratum à S. Congreg. ibid.
Quid tempore belli. ibid.
Quid per ſtatuta, ſeu ordinationes Magiſtratuum. n. 8.

1 DE Regularium Immunitate Eccleſiaſtica, quo ad forum laicale, per quam ipſis competit ne conueniri queant coram laicis iudicibus, dixi ſupra verbo *Clericus*, & verbo *Exemptio Regularium*. De immunitate ipſorum à ſolutione decimarum ſupra verbo *Decimæ*. Qualiter exempti ſint à iuriſdictione Epiſcoporum, & in quibus caſibus eiſdem ſubiecti, ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, & verbo *Epiſcopus*, & verbo *Exemptio Regularium*. De immunitate ipſorum à gabellis, & ſimilibus contributionibus ſupra verbo *Gabella quoad Regulares*, ac de immunitate Eccleſiarum ipſorum ſupra verbo *Immunitas Eccleſiarum*. Nunc verò ſpecialiter agendum de Immunitate eorumdem Regularium ab oneribus, ſiue realibus, ſiue perſonalibus, ſiue mixtis, quæ ſæcularibus imponi ſolent, ſiue ea ſordida, aut ſeruilia, indifferentia, vel etiam honeſta ſint. Onus autem reale eſt id, quod bonis ipſorum imponitur, perſonale, quod perſonis, mixtum quod partim bonis, partim perſonis. Rurſus hæc ſunt alia honeſta, vt munus legationis, alia indifferentia, vt munus tutelæ, alia ſordida, aut ſeruilia, vt foſſas facere, cloacas, vel vias purgare &c. De quibus Bacconius *in* 4. *diſt.* 12. *art.* 2.

2 Et vt à certioribus incipiamus, dicendum, Regulares, ac Eccleſiaſticos omnes immunes eſſe ab oneribus perſonalibus ſordidis, ſeu ſeruitiis laicalibus, qualia ſunt foſſas facere, cloacas, aut vias purgare, onera proprio corpore ferre, in cophino ad conſtructione murorum ſeruire. Hoc conſtat, non ſolum ex indecentia talium actuum, ſed etiam ex *l.* 2. *C. de Epiſc. & Cleric. ea. generaliter, et cap. Placet* 16. *qu.* 1. *& cap. non minus de immunit. Eccleſiar.* Baccon. *ſupra*. Azor. *tom.* 3. *inſtitut. moral. lib.* 5. *capit.* 19. *quaſt.* 12. Imponentes autem illis talia onera ſi commoniti deſiſtere noluerint, & fautores eorum excommunicationi ſubiacent, à qua non abſoluuntur, donec ſatisfactionem fecerint *dict. cap. non minus*. Theſaurus *in prax. part.* 2. *verbo immunitas capit.* 2. Incurrunt enim excommunicationem latæ ſententiæ in Bulla Cœnæ poſitam contra imponentes onera perſonis Eccleſiaſticis, vt patet ex verbis ipſius ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 46. Theſaurus *ſupra*. Extenditur etiam hoc priuilegium ad ſeruos, & mancipia ipſorum, propter *cap. placet, & cap. iuxta ſanctionem* 16. *qu.* 1. Azor. *ſupra*. Notans per mancipia intelligi ſeruos, qui ſunt ſub dominio Eccleſiarum, vel Eccleſiaſticorum, non illos, qui ſunt famuli mercede conductitij.

Digitized by Google

3 Immunes etiam ſunt à muneribus, ſeu oneribus perſonalibus indifferentibus, qualia ſunt munus tutelæ, militiæ, cuſtodiæ murorum, curæ pupillorum, & adultorum furioſorum, mutorum, & ſurdorum, & aliarum perſonarum, quibus tutores, vel curatores à legibus dantur. *l. 2. C. de Epiſcop. & Cleric. & ca. generaliter* relato. Et cogentes illos ad iſta incidunt in excommunicationem poſitam *in cap. non minus de Immunitate Eccleſiarum*, de qua ſupra, vbi eſt ſermo de expeditionibus. Theſaurus *ſup. cap.* 3. vbi etiam de alijs pœnis contra iſtos poſitis. An verò eſto non poſſint Regulares ad iſta cogi, poſſint ſaltem ea ſponte ſuſcipere ex licentia Prælatorum, dixi *tomo 1. cap. 9. num.* 17. loquens de tutela. Pro quo vide Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 14. num.* 21. & ſequentibus, ac Barboſam *de Iure Eccleſiaſt. lib. 1. capit. 39. §. 5. numero* 72. & ſequentibus. [Tempore autem neceſſitatis (intellige grauis) ciuitatis, teneri nihilominus ad cuſtodiam murorum ipſius, ex *capit. Peruenit. de immunit. Eccleſ.* Cum nulla maior pietas ſit, quam patriam defendere. *ca. Fortitudo* 23. *q.* 3. tenet Tamburinus de Iure Abbatum *tom. 3. diſp. 12. quæſit. 5. n. 7.*]

4 Immunes etiam ſunt à muneribus perſonalibus ciuilibus, & honeſtis, vt à munere legationis, decurionatus, Iudicis &c. *C. de Epiſcop. & Cleric. cap. Sacerdotib. & cap. ſed nec procurationes ne Cleric. vel Monach.* Azor. & Theſaur. *ſupr.* animaduertens imponentes iſta Eccleſiaſticis non incurrere in ſententiã excommunicationis *cap. non minus*, quia ibi eſt ſermo de imponentibus onera, hæc autem non ſunt onera, ſed honores. Verumtamen, quia onera ſequuntur honores, & ipſa impoſitio honorũ eſt quædam vis, & coactio contraria libertati Eccleſiaſticę; ideo credi poteſt ſic facientes comprehendi dicta excommunicatione *cap. non minus*.

5 Immunes quoque ſunt à muneribus patrimonialibus, ſiue realibus, ſiue perſonalibus, ſiue mixtis, quæ ſubeuntur ratione patrimoniorum rerum, aut bonorum, aut perſonarum, habita ratione ad bona, propter Iura, & fundamenta adducta ſupra verbo *Gabella quoad Regulares*, vbi etiam de pœnis ea imponentibus. De quo ex antiquioribus Bacconius *ſupra*, & ex modernis Theſaurus *ſup. cap.* 4. Conſtat etiam ex declarat. S. Congregat. apud Dianam *tom. 5. in Collect. ipſarum num.* 43. non teneri ad ſolutionem onerum impoſitorum pro phyſico, chirurgo, & ludimagiſtro.

6 Sunt tamen circa hæc aliqua animaduertenda, primò iuxta dicta eo verbo *Gabella quoad Regulares num.* 22. quod in caſu magnæ neceſſitatis laicorum, cum vires ipſorum non ſufficerent, tenerẽtur etiam Eccleſiaſtici, & Regulares, onera prædicta, ſiue realia, ſiue perſonalia, ſiue mixta ſubire, dummodo ea non repugnent ſtatui ipſorum, & ita ordinetur ab Epiſcopo reſpectu Clericorum ſæcularium, & à Prælatis Regularibus reſpectu ipſorum, nec adſit tempus recurrendi pro licentia ad Sedem Apoſtolicam. Ita enim colligitur ex *ca. Placet 16. q. 1.* verbo illo *niſi quam ſi aduentitia neceſſitatis ſarcina*, & *cap. peruenit, et cap. non minus de Immunit. Eccleſiarum*. De quo Innocentius, Abbas, Ioannes Andreas, Hoſtienſis, & Butrius *ibidem*. Layman. *lib. 4. Tract. 9. cap. 6. num.* 7. Theſaurus *ſupra cap.* 3. Qualis autem debeat eſſe hæc Epiſcopi licentia agunt Suarez *in defenſ. fidei libr. 4. capit. 25. numero* 17. Caſtrus Palaus *tomo 2. Tract. 12. diſput. vnic. punct. 6. num.* 7. & Diana 5. *part. Tract. 1. Reſolut.* 11. Vbi etiam quando facultates laicorum cenſeantur non ſufficere. Nota ſecundò, quod imponentes Eccleſiaſticis, ſeu Regularibus aliqua ex prædictis oneribus per leges, vel ſtatuta, præter alias pœnas, & cenſuras, de quibus 4. to. verbo *Statutum* dicetur, incurrunt etiam excommunicationem latam in Bullæ Cœnæ verbis relatis verbo *Bulla Cœnæ numer.* 40. ibi enim excommunicantur omnes, & quicunque facientes Statuta, Ordinationes, & Conſtitutiones, Pragmaticas, ſeu quęuis alia decreta &c. vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur. Theſaur. *ſup.*

7 Ex dictis autem modò, & ſupra verbo *Gabella quoad Regulares* elicitur deciſio aliquotum caſuum circa Immunitatem hanc Regularium, & aliorum Eccleſiaſticorum. Primò, non poſſe illos cogi ad hoſpitandum milites, prout ex *l. 1. C. de Epiſcop. & Cleric.* colligunt communiter Doctores, & ratio eſt, quia vel hoc eſt impoſitio, vel gabella, à quibus ſunt immunes, iuxta dicta ſupra verbo *Gabella quod Regulares*, niſi in caſibus ibi expreſſis, vel eſt munus, aut onus indifferens, à quibus ſimiliter ſunt immunes, niſi in caſu magnæ neceſſitatis, & cum conditionibus ſupra poſitis. De quo Piaſecus *in prax. Epiſcopor. par. 2. cap. 4. num. 56. verſ. neque tenentur.* Molfeſius *in Summa Theolog. Moral. par. 2. Tract. 12. cap. 22. numero* 166. Vnde extat declaratio Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium apud Dianam 4. *par. Tractat. 1. Reſolution.* 32. nec poſſe hoſpitari milites in domibus Eccleſiaſticorum ſæcularibus locatis, cum hoc indirectè præiudicium ſit Eccleſiaſticorum. In Regno etiam Neapolitano obſeruatur, quod caſu, quo Regularis, vel Eccleſiaſticus eſſet in aliqua domo vbi eſſent laici, v. g. parentes, vel fratres, tales laici non coguntur hoſpitare milites, nè Eccleſiaſticus inde ſuſtineat incommodum, ſed contribuunt in pecunia. Molfeſius *ibidem*. Barboſa *ſupra nu.* 71. Imo nec hanc contributionem admittunt Riccius, & Carolus de Graſſis ab eodem Diana relati. Secundò, nec poſſe obligari ad vendendum triticum, vel aliam rem, ratione neceſſitatis populi, propter eamdem rationem, & iura generaliter eos eximentia ab huiuſmodi vexationibus *cap. non minus, cap. aduerſus de Immunitate Eccleſiarum, cap. quamquam de cenſibus in 6.* niſi cum conſenſu Superioris Eccleſiaſtici, aut niſi fames, aut neceſſitas eſſet valde magna, & periculum eſſet in mora, propter diſtantiam talis Superioris. Diana *par. 1. Tract. 2. Reſolut. 8. & par. 4. Tract. 1. Reſolut.* 87. Tertiò nec poſſe compelli ad reparationem propriarum Eccleſiarum, quia etſi ipſi ad hoc teneantur, non tamen propterea conceſſa eſt facultas laicis ad cogendum illos ad id faciendum. Diana *par. 3. Tractat. 1. Reſolut.* 8. Quartò, nec poſſe cogi tempore belli ad cuſtodias murorum, vigilias, & ſimilia, propter dicta ſupra. Excipe tamen caſum, quo bellum eſſet contra infideles, ſeu hæreticos, aut ipſorum fautores, tunc enim ſi aliter Regnum, Ciuitas, aut caſtrum defendi non poſſent, tenerentur Eccleſiaſtici ad prædicta, & expenſas faciendas, concurrente videlicet conſenſu Prælatorum, immo, & Summi Pontificis, ſi fieri poſſet, & non eſſet periculum in mora, iuxta dicta ſupra. Tum, quia tunc ageretur de cauſa fidei, quæ eſt priuilegiatiſſima, & anteponi debet cunctis aliorum priuilegijs, tum quia, *quod omnes tangit ab omnibus debet approbari*, iuxta Regulam 29. *in* 6. tum quia recta ratio, aut ius naturæ id præſcribit. De quo Abbas *in capit. non minus de Immunitate Eccleſiarum*,

Henricus *Gandauenſis quodlib.9.quaſt.31. in fin.* Layman. *ſupra dicto num.7.*

8 Quia tamen, quando huiuſmodi imponuntur Eccleſiaſticis, imponi ſolent per ſtatuta, ordinationes, aut decreta Magiſtratuum, Principum, vel Ciuitatum, ideo de alijs, quæ ad hanc materiam ſpectant commodius agetur, ſi Deus dederit 4. tomo, verbo *Statutum*.

INCESTVS.

1 DE hac materia prout ad Regulares pertinere ſolet, ſcilicet quantum ad facultatem diſpenſandi cum coniugibus inceſtuoſis ad petitionem, vel redditionem debiti, dixi ſupra in verbo *Affinitas*.

INDVLGENTIA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

Aliquã de Indulgentijs remiſſiuè.nu.1.
Quid ſit Indulgentia.num.2.
Quotuplex eſt Indulgentia.num.3.
Ad quos ſpectat illam concedere. num.4.
Quid de Prælatis Regularibus. ibidem.
Indulgentiæ non ſolum pro viuis, ſed etiam pro mortuis concedi poſſunt.num.5.
Mortuis tamen ſolum per modum ſuffragij. ibidem.
In quo differat indulgentia pro viuis ab indulgentia pro mortuis.ibid.
Indulgentiæ Regularibus conceſſa in multiplici differentia ſunt.num.6.
Quid de indulgentijs conceſſis pro Eccleſiis Regularium. num.7.
An reuocata ſint.num.8.
An illis detur communicatio priuilegiorum Regularium. ibidem.
An nomine Eccleſiæ intelligatur etiam cæmeterium. ibidem.
Indulgentiæ perſonis Regularibus viuentibus conceſſa reuocata ſunt à Paulo 5.nouis alijs conceſſis.nu.9.
Quomodo eas lucrentur Religioſi.ibidem.
Quid de indulgentijs pro Regularibus in articulo mortis conſtitutis.nu.10.
Quid de Indulgentiis pro Regularibus defunctis. numero 11.
Quid de conceſſis pro ſæcularibus defunctis.nu.12.
Quid de conceſſis pro ſæcularibus viuentibus. nu.13.
De Indulgentiis conceſſis exhibentibus manus adiutrices.num.14.
De priuilegio Vrbani 5.num.15.
De indulgentijs pro Tertiarijs.num.16.
De indulgentiis pro Confratribus.num.17.
De indulgentiis communibus ſæcularibus, & Regularibus.num.18.
De conceſſis per Sanctiſs.D. N. Vrbanum.num.19.
An ſimul, & ſemel eodem actu poſſint plures Indulgentias obtinere.ibidem.
An ſæpius eadem Indulgentia, ibidem.
De indulgentijs pro pulſatione ſalutationis Angelicæ, num. 20.
De Indulgentijs ad pulſationem orationis pro defunctis, ibidem.
Quid de Indulgentijs Stationum, num. 21.
Quomodo intelligantur, ibidem.
Quid de indulgentijs Stationum pro viſitantibus aliquas Eccleſias, num. 22.
Religioſi publicantes Indulgentias pro quæſtu, quas pœnas incurrant, num.23.
Quid de Religioſis indulgentiam plenariam concedentibus, num. 24.
De indulgentijs Sanctæ Mariæ de Populo, & alij remiſſiuè, num. 25.

INDVLGENTIA QVOAD Regulares.

1 ETſi aliqua de hac re dixerim in ſuperioribus, præſertim *to.1.c.3.n.19. & c.11.n.23.& c.20. n.9. & 17.* ac ſupra verbo *Habitus Regularis à num.8.* plura tamen in præſentia addenda, præcipuè, prout ad ipſos Regulares proprius ſpectare poteſt, præmiſſis tamen aliquot principijs generalibus huius materiæ.

2 Primum. Indulgentia eſt *Remiſſio, ſeu relaxatio pœnæ temporalis debitæ propter peccata actualia iam dimiſſa, extra Sacramentum per applicationem à Prælato factam theſauri Eccleſiæ.* Sotus *in 4.diſt.21.q. 1. art. 2.* Corduba *de indulgentijs q.1.* Valentia *tom.4.diſp.7.q. 20.punct.1.* Noſter Hieronymus Gratianus *in Tract. de Iubilæo par.1.c.4.* Dicitur *remiſſio, ſeu relaxatio pœnæ temporalis*, quia pœna temporalis, quam homo debet propter peccatum non tollitur per Indulgẽtiam ab homine lucrante eam per modum ſatisfactionis ipſius, aut alterius priuati, ſed illi remittitur, & relaxatur. Dicitur *pœna*, quia per Indulgentiam non remittitur culpa, ſiue mortalis, ſiue venialis, aliàs eſſet Sacramentum. Illæ ergo Indulgentiæ, quę vocari ſolent à culpa, & à pœna, de quibus mentio fit in *Clement.1.de priuileg.* tales appellantur, vel quia ſimul cum illis cõceditur facultas abſoluendi à culpa per Sacramentum pœnitentiæ, vel quia continẽt Indulgentiam plenariam. Dicitur etiam *pœna temporalis*, quia pœna æterna ſupponitur remiſſa ſimul cum culpa mortali, qua carere debet lucrans Indulgentiam, aliàs indignus eſſet remiſſione, quæ fit per Indulgentiam, cum eſſet Dei inimicus. Dicitur quoque *debita propter peccata actualia* ad denotandum Indulgentiam non eſſe pro pœna debita peccato originali, ea enim remittitur per Baptiſmum cũ ipſo originali. Dicitur præterea *iam dimiſſa*, vt oſtẽdatur non poſſe remitti pœnam, non ablata culpa in qua fundatur. Addidi autem *extra Sacramentum*, tũ quia Sacramenta diuerſo modo tollunt hanc pęnã, quam Indulgentia. Sacramenta enim tollunt illam ex opere operato, & immediatè ex inſtitutione Chriſti, Indulgentia vero, non niſi per applicationẽ meritorum, & ſatisfactionum Chriſti, & aliorum Sanctorum, quæ in theſauro Eccleſiæ reſeruantur. Vnde dicitur *per applicationem à Prælato factam* ad denotandum huiuſmodi applicationem fieri debere à Prælato Eccleſiæ, ad quem Theſauri diſtributio ſpectat, non à priuata perſona. Ac tandem dicitur *theſauri Eccleſiæ*, quia ſicut in Republica rectè ordinata eſt aliquis theſaurus, id eſt aceruus, & copia pecuniæ diſtribuenda ciuibus à Principe, ita in acceptatione diuina reſeruatur infinitus cumulus meritorum, & ſatisfactionum Chriſti, & etiam quorundam Sanctorum, quibus ipſæ non erant neceſſariæ, ſed ſuperabundantes, qui cumulus *theſaurus Eccleſiæ* appellatur, & ex quo ſummus Eccleſiæ Prælatus, ſcilicet Pontifex indulgentias fidelibus concedit. Vide pro his Sotum, Cordubam, & Valentiam relatos,

Silue-

Silueſtrum *in Summa verbo Indulgentia*. Graſium *de Indulgentijs*. Gratianum *ſupra cap. 4. & 5.* Bonacinam *diſp. 6. de Sacramentis q. 1. de Indulgentijs punct. 1.* poſt plures alios.

3 Secundum eſt. Indulgentiam diuidi primo *in plenariam*, ſeu totalem, quæ etiam *plenior*, & *pleniſſima* dici ſolet, & in non *plenariam* ſeu partialem. Illa prior eſt, per quam remittitur tota pœna temporalis debita pro culpa iam dimiſſa, poſterior verò, qua non remittitur niſi ſolum pars ipſius, media ſcilicet, tertias, ſeptem annorum, vel vnius anni &c. iuxta tenorem conceſſionis. Deinde hæc Indulgentia temporalis, partialis, ſeu non plenaria, aliquando vocatur *Septena*, id eſt Indulgentia, per quam remittitur pœna correſpondens pœnitentiæ ſeptem annorum olim per canones inflictę: aliquãdo *quadragena*, id eſt Indulgentia, qua remittitur pęna correſpondens pœnitentiæ, olim per eoſdem Cannnes impoſitæ quadraginta dierum: aliquando verò *carena*, id eſt Indulgentia per quam remittitur pęna correſpõdens pœnitentiæ olim per eoſdem Canones impoſitæ, quæ vocabatur *carena* à carendo, quia ſcilicet is, cui iungebatur, carebat quadraginta dies cibo, & potu, ſolum pane, & aqua vtens, & vlterius ſeptem annis pœnitentiam agebat: aliquando verò eſt, & vocatur Indulgentia *de pœnitentijs iniunctis*, & tunc eſt idem, quod Indulgentia, per quam remittitur tanta pœna, quanta remitteretur per pœnitentias taxatas à Confeſſarijs, & à Sacris Canonibus pro illis peccatis impoſitas. De his Sotus *ſup. q. 2. art. 1.* Nauar. *de Iubilæo, & Indulgent. notab. 9.* Valentia *ſupra punct. 3.* Gratianus *ſupra cap. 5.* Layman. *lib. 5. Tractat. 7. capit. 3.* Bonacina *ſupra punct. 2.*

4 Tertium eſt. Indulgentiam concedere ſpectat primario ſolum ad Summum Pontificem, alijs verò Pręlatis, non niſi quatenus ipſis cõceditur ab eodẽ. Ratio eſt, tum quia ſoli Petro, & eius ſucceſſoribus dictum eſt Ioann. 21. *paſce oues meas*, tum quia quemadmodum diſtributio theſauri publici ſolum ſpectat ad ſupremum Principem, & ad alios non niſi quatenus ipſis conceditur ab illo, ſic etiam diſtributio theſauri Eccleſiæ, quæ contingit in conceſſione Indulgentiarum, ſolum ad Papam, qui eſt ſupremus Eccleſiæ paſtor, ſpectare primario poteſt, & ad alios Prælatos ex conceſſione ipſius. S. Tho. *in addition. ad 3. par. q. 26. art. 3.* Nuñus, & alij Expoſitores *ibid.* Sotus *d. q. 1. art. 4.* Huiuſmodi autem Prælati Indulgẽtias concedentes ex Papæ facultate ſunt Epiſcopi, quibus *capit. cum ex eo de pœnitent. & remiſſionibus* conceſſum eſt, vt poſſent in dedicatione Eccleſiæ vnum annum Indulgentiæ, & alijs occaſionibus ſolum quadraginta dies concedere. Bonacina *ſup. punct. 3. ex alijs*. An verò id etiam competat Cardinalib. in Eccleſijs ſuorum titulorum, dixi ſupra verbo *Cardinalis nu. 1.* De Legatis id etiam admittunt aliqui ſaltem ex conſuetudine. Silueſter *ſup. num. 11.* Layman. *ſup. ca. 4. num. 3.* De Abbatibus, & Prælati Religionum certum eſt iure ordinario non competere ipſis hanc facultatem *cap. accedentibus de exceſſib. Prælatorum*. Sylueſter *ſupra* Corduba *ſup. q. 10.* An verò aliquibus ipſorum id competat ex Papæ priuilegio, cum quæſtio ſit de facto, ex ipſorum priuilegijs deſumi debet. Et quidem vt cõſtat ex Caſſarubio *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentia plenaria quoad Fratres nu. 16.* Leo. 10. conceſſit Prouincialibus Minorum, vt in ſuis viſitationibus concedere poſſent Indulgentiam plenariam ſuis ſubditis. Sed quia hæc conceſſio fuit viuę vocis oraculum, ideo his temporibus non valet, ſicut nec alia ſimilis Gregorij 13. quo Ieſuitis, ſi talis fuit, prout habet Perinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 14. Leon. 10. num. 12.* ex Peregrino ab eo relato. Idem dico de conceſſione Clem. 7. pro Minimis, quam refert idem Perinis *ibidem in Conſtit. 9. Clem. 7.* quia etiam fuit viuæ vocis oraculum. An verò aliqui Abbates Regulares hanc poteſtatem habeant, tractat Tamburinus *de iure Abbat. tomo 2. d. 9. quæſit. 1.* Poſſe autem Prælatos prędictos Regulares applicare alijs bona opera ſuorum ſubditorum, nec tamen propterea dici poſſe concedere Indulgentias, conſtat ex dictis ſupra verbo *Bona num.* 8. An vero etiam poſſint communicare aliquas Indulgentias ſęcularibus dicetur infra *num.* 15.

5 Quartum eſt. Indulgentias non ſolum poſſe concedi viuis, ſed etiam mortuis, hoc enim certum eſt, tum ex praxi Eccleſiæ, tum ex definitione Leonis 10. contra Lutherum apud Caietanum *3. p. q. 48. art. 5.* Differt autem in multis Indulgentia viuis conceſſa ab ea, quæ conceditur defunctis. Primò quidem, quia cum conceſſio Indulgentiæ ſit actus iuriſdictionis, & iuriſdictio non ſit niſi circa ſubditos, ſoli autem viui ſint ſubditi iuriſdictioni Eccleſiæ, non vero defuncti, quia iam ſunt extra Eccleſiæ forum, hinc eſt quod Indulgentia viuorũ detur per modum iudicialis abſolutionis, ſeu remiſſionis pœnæ temporalis, ita vt Papa eam concedens verè remittat talem pœnam, & ab ea abſoluat lucrantem Indulgentiam, Indulgentia verò defunctis conceſſa non detur per modum iudicialis abſolutionis, ſeu remiſſionis ita ut Pontifex eam concedẽs verè abſoluat defunctum à tali pœna, vel ipſi illam remittat, ſed ſolum per modum ſuffragii, quatenus ſcilicet Pontifex de theſauro Eccleſiæ applicat materia, & ſatisfactiones Christi, vnde fiat ſolutio Deo pro tali pœna. Quod declaratur exẽplo hominis detenti in carcere propter debita, hic enim poteſt à carcere liberari dupliciter: primò, iudicialiter à Iudice habente iuriſdictionem ſuper illum, ſi abſoluat eum à tali debito. Secundò modo, per modum auxilii, ſeu ſuffragij, videlicet, ſi alius pro ipſo ſoluat creditori. Sic ergo in propoſito. Primò modo liberantur à reatu pœnæ temporalis viui per indulgẽtias. Secundò verò modo defuncti. Gratianus *ſup. c. 15.* Valentia *ſup. punct. 1.* Toletus *in Summ. l. 6. c. 26. & 27.* Bon. *ſup. punct. 6.* Eſto aliter hoc explicet Lugo *de Sacram. pœnit. diſp. 27. ſect. 5.* Secundò differunt quod licet lucrans Indulgentiam viuorum pro ſeipſo neceſſario debeat eſſe in gratia, ſaltem, quando adimplet vltimam partem operis iniuncti (Naldus *verbo Indulgent. n. 8.*) quia ipſe eſt, qui recipit effectum Indulgentiæ, qui eſt remiſſio pœnę, quem non poteſt recipere, niſi ſit in gratia, vt dictum eſt. Lucrans vero illam pro defuncto non eſt neceſſarium, quod ſit in gratia, ſed ſolum quod exhibeat opus à Papa præſcriptum pro tali Indulgentia, eo quod ipſe nõ recipit effectum talis Indulgẽtiæ, ſed anima illa Purgatorij pro qua id opus efficitur, & quę eſt in gratia. Rodrig. *to. 2. q. 96. art. 4.* Gratianus *ſup.* Naldus *ſup. nu. 7.* Layman. *ſup. c. 7. nu. 1.* Tertiò differunt, quod licet Indulgẽtia pro viuis ſemper, & infallibiliter habeat ſuũ effectũ poſitis omnibus requiſitis, ſcilicet cauſa proportionata, & quod adimpleantur ea omnia, quę concedens illam requirit Indulgentia tamẽ pro defunctis nõ habet ſemper, & infallibiliter

Digitized by Google

illū, ſed depēdenter à libertate Dei. Ratio eſt ex dictis, quia cum Indulgentia mortuorum non ſit per modum abſolutiones, ſeu remiſſionis, ſed per modum ſuffragii Deo oblati ea intentione, vt propter illud commutet pœnam ab ipſis debitam, cum liberum ſit Deo admittere talem commutationem, vel non, nec ad id obligatus ſit, vel ex natura rei, vel ex vi alicuius promiſſionis, ideo poteſt acceptare, & non acceptare, & proinde non habet ſemper, & infallibiliter ſuum effectum, ſed iuxta beneplacitum Dei, attentis tamen meritis illorum pro quibus applicatur, dum erant in vita, iuxta doctrinam Sancti Auguſtini *in lib. de cura pro mortuis habenda*, quæ habetur *cap. non æſtimemus* 13. *q.* 2. Idque confirmat communis exiſtimatio fidelium, qui etiam ſi Indulgentiam pro vno defuncto applicauerint, v. g. vnam Miſsam in altari priuilegiato, nihilominus non propterea ceſsant ab alijs Miſſis, & ſuffragijs pro eo applicandis. Corduba *de indulgentijs q.* 13. *& ſequentibus.* Henriquez *lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 4. Rodriquez *ſupra art.* 3. Layman. *ſup. num.* 3. *&* 4. Bonacina *ſupra punct.* 6. *num.* 14. Licet oppoſitum probabiliter teneant Sotus, Suarez, Valentia, & alij à prædictis relati,

6 His poſitis, Indulgentię Regularibus conceſsę ſunt in multiplici differentia; aliæ enim ſunt conceſsæ eorum Eccleſijs, vel illas viſitantibus, aut in eis orātibus &c. aliæ ſunt conceſsæ perſonis ipſarum Regularium. Quæ etiam ſunt in multiplici differentia; aliquæ enim conceſsæ ſunt pro illis opera in vita exercentibus, v. g. recitantibus, ieiunantibus &c. alię verò pro ipſis in articulo mortis conſtituris, & aliæ pro ipſis iam defunctis. Præterea; aliæ Indulgentiæ conceſsæ ſunt eiſdem Regularibus, non pro ſeipſis, ſed ipſorum intuitu pro ſæcularibus defunctis aut viuentibus. Item aliæ pro Congregationibus virum aut fœminarum eorumdem ordinibus coniunctis, videlicet, pro Tertiariis, Confratribus &c. aliæ denique conceſsæ ſunt vniuerſaliter, tam pro ſæcularibus, quam pro Regularibus. De quibus omnibus ſigillatim aliquid dicendum in præſenti.

7 Et primò loquendo de Indulgentiis conceſſis pro Eccleſiis, & locis Regularibus, ſeu pro ea viſitantibus, vel in eis orantibus &c. illæ quidem variæ, & diuerſæ ſunt, vt patet ex Compendiis priuilegiorum ſingulorum Ordinum, & ſpecialiter ex Caſsarub. *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo indulgentia quoad ſæculares primò, ſecundò, tertiò, & quartò.* Confettio *in Collect. priuilegior. Mendicant.* Portello *in Dub. Regular. verbo indulgentia num.* 4. vbi afferunt plures Indulgentias à Summis Pontificibus conceſsas viſitantibus certis diebus Eccleſias quatuor Ordinum Mendicantium, & aliquorum non Mendicantium, ac ex Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Minim. in Conſtitutione* 2. *&* 7. *Leonis* 10. *&* 3. *Clem.* 7. *& in* 2. *tom. in Conſtit.* 2. *Pauli* 5. *&* 3. *Vrbani* 8. vbi affert aliquas Indulgentias conceſsas viſitantibus Eccleſias Ordinis Minimorum. Specialiter de Indulgentiis pro viſitantibus Eccleſias Carmelitarum, extat Bulla Sixti 4. quæ incipit *Dum attenta*, & habetur apud Rodriguez *in Bullario tomo* 1. *in Sixto* 4. *Bulla* 38. quas etiam refert Caſsarubius *ſupra verbo Indulgentia quoad ſæculares primo num.* 32. 33. 34. *&* 35. & confirmantur à Gregorio 13. in Bulla *Vt laudes*, quam refert noſter Reuerendiſſimus Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Fratribus Carmelit. cap.* 16. quas etiam permiſit Paulus 5. publicari, vt patet in Summario earum apud eumdem Reuerendiſs. Stratium *ſupra.*

8 Circa quas Indulgentias viſitantibus Eccleſias Regularium conceſsas, aliqua animaduertenda ſunt. Primò, eas non eſse reuocatas à Paulo 5. in Bulla *Romanum Pontifex*, quam retuli *tom.* 1. *cap.* 3. *numero* 19. quia, vt ibidem dixi ex declaratione S. Congregationis, quam etiam refert idem noſter Stratius *ſupra cap.* 1. in ea Bulla ſolum reuocantur Indulgentiæ perſonales Regularibus conceſsæ, non autem locales, quales ſunt iſtæ. Secundo, quòd quamuis inter Regulares, præſertim Mendicantes, ſit ampliſſima communicatio priuilegiorum, & gratiarum, iuxta dicta ſæpius, præſertim *tomo* 1. *cap.* 3. *num.* 17. *& tomo* 2. *cap.* 1. *num.* 52. maximè cum Carmelitæ ex conceſſione Leonis 10. & Clemen. 7. habeamus communicationem, etiam Indulgentiarum aliorum Ordinum, iuxta dicta ſupra verbo *Habitus Regularis num.* 9. nihilominus in huiuſmodi Indulgentijs Eccleſiarum non dari talem communicationem tenet Peirinis *tomo* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Leonis* 10. *numer.* 2. refertque pro ea Caſsarubium ſupra verbo *Indulgentia quoad ſæculares tertio numer.* 12. & Bullam quamdam Sixti 4. qua id declarauit. Sed Caſsarubius tenet contrarium, vt legenti patebit, & de Bulla illa Sixti 4. dicit nullibi eam potuiſse reperire. Adde quod cum poſt Sixtum 4. Leo. 10. & Clemens 7. ampliſſimam communicationem Indulgentiarum aliorum Ordinum Carmelitis conceſserunt, non video cur ipſi, & alii ſimiliter, qui ſimilia habuerint priuilegia non gaudeant hac etiam communicatione Indulgentiarum Eccleſiis conceſsarum. Quod maximè eſt verum pro Fratribus Prædicatoribus, & eorum Eccleſiis, quibus idem Pontifex Motu proprio, vt videre eſt apud eumdem Caſsarubium ſupra verbo *Communicatio priuilegiorum numer.* 20. communicauit omnes gratias, & Indulgentias Eccleſiarum Ordinum aliorum Mendicantium. Limitari tamen hoc debet ad eas Indulgentias, quæ in genere conceſsæ ſunt Eccleſiis Regularium, itaut ſolum illæ communicentur aliis Eccleſiis Regularium habentium priuilegium communicationis cum illis, non ad illas, quæ ſpecialiter pro aliqua Eccleſia in particulari conceſsæ ſunt, iuxta dicta *tomo* 2. *capit.* 1. *numer.* 52. aliàs eſset magna confuſio Indulgentiarum, & vileſceret deuotio fidelium erga ipſas. Pro quo vide declarationem Leonis 10. circa Indulgentias Sanctæ Marię de populo, quam retuli *tomo* 1. *cap.* 20. *num.* 9. Limitari etiam debet ad Indulgentias non plenarias, propter dicenda inferius *numer.* 21. Nota tertiò, quod quando Indulgentia conceſsa eſt pro viſitantibus aliquam Eccleſiam in particulari, ea diruta, ſiue per partes diruatur, & per partes ædificetur, ſiue etiam tota diruatur, & alia de nouo ſtatim ædificetur in eodem loco, ſemper conſeruat eamdem Indulgentiam, quia talis Eccleſia cenſetur morali æſtimatione eſſe eadem. Stratius *ſup. cap.* 1. *num.* 9. Layman. *ſup. cap.* 3. *num.* 5. Si verò ædificetur in alio loco, probabilius eſt ammittere Indulgentiam, cum in eo caſu non maneat eadem numero, neque quoad ſolum, neque quoad ſitum. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *par. diſp.* 52. *ſect.* 1. *num.* 9. Stratius *ſupr.* Qui rectè etiam animaduertit *num.* 10. hanc difficultatem non eſſe de Indulgentijs cōceſſis Eccleſijs Carmelitarum (idem dic de aliis habentibus Indulgentias eodem modo) quia illæ non limitantur ad hanc vel illam determinatam Eccleſiam in hoc, vel in illo loco, ſed ad omnes Eccleſias, ac proinde ſiue fiat in eodē ſiue in diuerſo loco ſemper retinent eaſdē In-

dul-

dulgentias. Vide Dianam 5. *part. tract.* 12. *Reſol.* 20. Nota quartò, quod nomine Eccleſię, in qua eſt conceſſa Indulgentia pro viſitātibus, intelligitur etiam cœmeterium; eſt enim hæc materia valdè fauorabilis, ac per conſequens latè explicanda; Suarez *ſup. numer.* 7. Layman. *ſup. numer.* 4. Nota quintò, quod ad hoc, quod viſitantes Eccleſiam, in qua eſt Indulgentia conſequantur illam, non eſt neceſsè, quod actualiter, & expreſsè id intendant, aut ſciant eſſe in eo loco talem Indulgentiam, ſed ſufficit, quod habitualiter, implicitè, vel interpretatiuè id intendant, & quod ſint in ſtatu gratiæ, ac exerceant opus à concedente illam iniunctum. Gratianus *ſupr. in dialogo.* Salas *diſp.* 17. *de legib. cap.* 5. *in fine.* Layman. *ſup. cap.* 6. *num.* 5. Portellus *in additionibus ad dub. Regular. verbo Indulgentia num.* 7.

9 Loquendo autem de Indulgentijs perſonis Regularium viuentibus conceſſis, certum eſt id, quod dixi *tom.* 1. *capit.* 3. *numer.* 19. ſcilicet eas omnes, quæ antiquitus illis conceſſæ erant, reuocatas fuiſſe à Paulo 5. in dicta Bulla *Romanus Pontifex*, vbi etiam nouas alias ipſis Regularibus conceſſit, prout etiam tenet Diana 4. *part. Tractat.* 4. *Reſolut.* 20. & notauit idem noſter Stratius *dicto cap.* 1. *numer.* 2. Quomodo autem id factum ſit, & quales ſint huiuſmodi Indulgentiæ conſtabit ex ipſa Bulla in 3. *tom. Bull. numero* 21. *alias* 16. Declarauit autem idem Paulus 5. vt teſtatur Peregrinus 1. *part. ſui Compend. tit. Indulgentia numero* 7. poſſe frui eiſdem Indulgentiis Religioſos extra proprias domos commorātes ad breue tempus, ſeu in itinere, viſitando Altaria Eccleſiarum illorum locorum. Item declarauit idem Paulus Congregationi Fulienſi, infirmos, & decrepitos, qui non poſſunt Eccleſiam adire, poſſe eas conſequi in lectulo ſuo, dummodo agant aliquod opus pium arbitrio Confeſſarii. Peregrinus *ſupra*. Circa Indulgentias autem Stationum, quas in ea Bulla concedit Pontifex Religioſis intra clauſtra viuentibus, ſi ſuam Eccleſiam viſitauerint, & ibi orauerint, notat Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 8. *Pauli* 5. *§.* 1. *numero* 3. id non intelligi pro ſingulis diebus totius anni, ſed ſolum pro diebus Stationum. Credit etiam *ibidem numero* 4. in iſtis indulgentiis Stationum comprehendi etiam plenarias conceſſas dictis diebus Eccleſiis, in quibus ſunt tales Stationes, non obſtante quod ſecundum ſtylum, & praxim Curiæ, ac regulam Cancellariæ Indulgentiæ plenariæ non cenſeantur conceſſæ, niſi exprimantur. De quo tamen infra *num.* 21.

10 Similiter loquendo de Indulgentiis pro Regularibus in articulo mortis conſtitutis, pium, & probabile eſſe, dixi eo loco, illas reuocatas non fuiſſe per generalem reuocationem à Paulo 5. factam, namque ſpeciali nota digna ſunt non cenſentur tacitè eſſe ſublata. Alphonſus Leo 1. *part. de Iubil. quæſt.* 6. *nu.* 243. qui id colligit ex quadam declaratione Sanctiſs. D. N. Vrbani 8. facta Illuſtriſsim. D. Coccino Vicegerenti Pœnitentiariæ ann. 1625. quòd anno Iubilęi non ſuſpenduntur Indulgentiæ conceſſæ pro articulo mortis. Peirinis *ſupr. §.* 19. *numero* 10. Nouarius *in Lucern. Regular. verbo Indulgentiæ numer.* 2. me relato. Vnde infer primò, Carmelitas gaudere poſſe Indulgentia plenaria illis conceſſa pro eo articulo ab Eugenio quarto in Bull. *Romani Pontificis*, quæ habetur in noſtris Conſtitutionibus poſt Regulam, ſi tamen conditionem illam annui ieiunij &c. ab eodem Pontifice expreſſam ſeruauerint. De qua idem Reuerendiſſimus Stratius *ſupra cap.* 10. & ego *tomo* 1. *capit.* 7. *num.* 5. Infer ſecundò poſſe etiam Minores in dicto articulo conſtitutos frui Indulgētia plenaria illis conceſſa à Martino quinto Eugen. 4. Nicolao 5. Calixto 3. Pio 2. ac Sixto 4. vt refert Caſſarubius *verbo indulgentia quod Fratres numero* 1. itaut poſſint tunc Confeſſorem eligere, qui eis poſſit concedere Indulgentiam plenariam, & quod ſi occurrerit caſus quod non poſſint Confeſſorem eligere, ſeu habere tunc, etiam conſequantur prædictam Indulgentiam. Peirinis *ſupra dict. numer.* 10. Infer tertiò, Auguſtinienſes poſſe lucrari Indulgentiam plenariam eo articulo per Confeſſarios idoneos, & Regulares ab ipſis de licentia Superiorum electos, ex conceſſione Iulij ſecundi apud Caſſarubium *ſupra num.* 23.

11 Pariter etiam loquendo de Indulgentiis pro Regularibus defunctis conceſſis, quòd non cenſeantur reuocatæ per dictam reuocationem generalem Indulgentiarum, dixi eodem *tomo primo capit.* 3. *num.* 19. & ſequitur Nouarius *ſupra*. De quo idem Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 4. *Clem.* 8. *num.* 2. vbi etiam propterea notat poſſe Mendicantes, non obſtante dicta reuocatione Pauli 5. frui Indulto Clem. 8. quod refert Rodriguez *in Bullar. tomo* 2. *in Conſtitution.* 8. *eiuſdem Clementis, & in* 3. *tom. quæſt. Regular. in principio* pro Fratribus Minoribus Prouinciæ Sanct. Gabrielis Hiſpaniarum, in quo ſic habetur. *Ac de Omnipotentis Dei miſericordia, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, concedimus, vt decedente aliquo dicti Ordinis Religioſo, vel alicuius Religioſi parentibus, vel altero ipſorum, aut perſona, quam ipſi Religioſi Fratrem appellant, & in quolibet loco dictæ Prouinciæ ad eorum receptaculum, & ſubuentionem paratam habent, ab aliquo, ſeu aliquibus eius Conuentus, in quo Religioſi parentes, vel alter ipſorum deceſſerit, vel perſona præfata in Fratrem deſcripta fuerit, Miſſam Defunctorum pro anima ipſius defuncti, quæ Deo in charitate coniuncta ab hac luce migrauerit celebrante, ſeu celebrantibus, anima ipſa de theſauro Eccleſiæ indulgentiam conſequatur, itaut Dom. Noſt. Ieſu Chriſti, ac B. Virginis Mariæ, et Sanctorum omnium meritis ſibi ſuffragantibus à Purgatorii pœnis liberetur.* Omitto alias Indulgentias Regularibus conceſsas pro Defunctis à Leone 10. quas refert Caſſarubius *verbo indulgentiæ quoad Fratres primo numero* 14. & 15. & *verbo indulgentiæ non plenariæ apud Fratres numero* 7. & 8. quia illæ conceſſæ ſunt per viuæ vocis oracula, quæ ijs temporibus, niſi de nouo confirmentur, aut per Bullam confirmatæ poſtea ſint, nullius ſunt valoris, ut ſæpe dixi. Aliam etiam magnam Indulgentiam Clementis 7. pro Defunctis conceſſam Minoribus, quam refert Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo indulgentia quoad Fratres primo*, non refero, quia mihi non conſtat an ſit etiam viuæ vocis oraculo conceſsa, an non.

12 Pari ratione dicendum eſt de aliis Indulgentiis Regularibus conceſſis, non pro ſeipſis, ſed ipſorum intuitu pro ſæcularibus defunctis, illas ſcilicet, non eſse reuocatas generali illa reuocatione à Paulo quinto facta, tum quia, vt dictum eſt, Indulgentiæ pro defunctis non ſunt reuocatæ, tum quia eſto reuocatæ eſsent illæ, quæ pro eiſdem Regularibus defunctis conceſsæ erant, non eſt tamen cur idem dicatur de conceſſis ipſis Regularibus pro defunctis ſæcularibus; cum intentio Pauli quinti in illa reuocatione ſolùm videatur eſse reuocare Indulgentias Regularibus pro ſeipſis conceſsas. Vnde

de Indulgentia illa Clem. 8. ſupra relara pro parentibus Religioſorum, & pto illis, quos eos recipiunr, qui in Hiſpaniæ partibus *Fratres* vocantur, oon eſt reuocata. Aliam quoque Indulgentiam Calixti 3. pro parentibus Religioſotum referuut Caſarubius *ſupra verbo indulgentiæ pro ſacularibus octauo numero primo*. Rodriguez *tom.3. quaſt.Regular.quaſt.* 27. *artic.* 1. & Peirinis *in dicta Conſtitut. Clem.*8.*numero* 4. Sed eſt viuæ vocis oraculum, ut notar Caſarubius, qui propterea. Os eam notat, ae per conſequens hoc tempore, ut dictum eſt, nullius valoris, niſi per Bullam confirmata ſit, vel de nouo confirmetur. Aliam ſimilitet Leonis 10. pro Sacerdoribus Congregationis S. Iuſtinæ Ordinis Sancti Benedicti ad liberandum animas defunctorum intra tertium gradum conſanguineorum, refert Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo indulgentia quoad Fratres* §. Leo. 10. ſed neſcio qualis ſit hæc indulgentia, & an etiam viuæ vocis oraculo conceſſa.

13 Similiter dicendum, eas indulgentias, quæ conceſſæ ſunt Regularibus, non pro ſeipſis, ſed ipſorum intuitu pro ſæcularibus viuentibus, reuocatas non eſse à Paulo 5. propter rationem adductam, quia ſcilicet illæ non cenſentur conceſſæ pro Regularibus. Vnde indulgentiæ illæ conceſſæ audientibus conciones Mendicantium, de quibus egi ſupra verbo *Concionari, & Concionator num.*14.nullo modo reuocatæ ſunt,vt ibidem dixi,& ſupponuntDiana 4.*part.Tract.*4. *Reſolut.* 22.*in fin.*ac Nouarius *ſupr. num.*5.poſt Hieron.Rodriguez,& Portellum. Addunt autem iſti auctores debere Concionatores expreſsè concedere has indulgentias nomine Pontificum, alias auditores illas non lucrarentur. Quod tamen moderamine eget. Vt enim eo loco dixi, aliquæ ex dictis Indulgentiis conceſſæ ſunt ſimpliciter audientibus dictos Concionatores, aliæ verò non ita, ſed conceditur eiſdem Concionatoribus, vt eas concedere poſſint. Quamuis ergo hæ poſteriores egeant illa expreſſa conceſſione à Concionaroribus facta,non tamen illæ priores, præſertim, quod iuxta dicta ſupra ad conſequutionem indulgentiæ non requiritur voluntas expreſſa eam lucrandi, ſed ſolum, quod in gratia exiſtens efficiat homo opus iniunctum. Pariter etiam indulgentiæ conceſſæ progeſtantibus habitum Religioſorum, de quibus egi ſupra verbo *Habitus Regularis à nu.*8. non ſunt reuocatæ, propter eamdem rationem. Idem dico de indulgentia Vrbani 6. conceſſa pro eis, qui Carmelitas appellauerint Fratres *Beatiſſimæ Mariæ Genitricis Dei*. Hæc enim nullo modo reuocata eſt per Paulum 5. propter eamdem rationem. De quo doctiſſimè noſter Reuerendiſſim. Stratius *ſupra capit.* 20. Idem ſimiliter dicendum de pluribus indulgentiis à Sixto 5.conceſſis in Bulla *Reddituri* in Bullario Rodriguez *numero* 25. noſtris Patribus Diſcalceatis Carmelitis pro ſæcularibus,& ſpecialiter pro ſalutantibus alios illis verbis *Laudetur Ieſus Chriſtus*, vel reſpondentibus *in ſæcula*, vel *Amen*, aut *ſemper*, propter eamdem rationem. Portel.*in dub.Regular. verbo indulgentia in Addit.numero* 3.

14 Hic autem notandum, quod licet plures Summi Pontifices intuitu Religioſorum Ordinum plures quoque, & varias indulgentias conceſserint eleemoſynas, opera charitatis, ſeu pietatis, vel manus adiutrices illis exhibentibus,vt conſtat pro Carmelitis ex Sixto 4.in Bul.*Dum attenta*,& ex Greg.13.in Bulla *Ad laudes*,quas *ſupra numero* 7.retuli, & de illis, & aliјs Religioſis ex diuerſis Summis Pontificibus relatis in Compendiјs priuilegiorum ipſorum Ordinum, ſpecialiter apud Caſſarubium *in Compen. priuileg. Mendicantium verbo indulgentia quoad ſæculares quarto per totum*. Nihilominus,quia Pius 5.in Bulla *Etſi Dominici gregis* anno 1567.edita inter Conſtitutiones ipſius 2. tom. Bullar. *numero* 30. reuocauit omnes indulgentias pro quibus conſequendis manus adiutrices porrigendæ ſunt, verbis relatis à noſtro Stratio *ſupra capit.*22.Ideò tales indulgentiæ hoc tempore inualidæ ſunt, vt etiam notarunt Nauarrus *tom.* 2. *conſil. libro quinto de pænitent. & remiſſionibus conſil.* 2. *numero* 7. & Stratius *ſupra capit.*17. Quia verò Gregorius 13. in Bulla *Vt Laudes* confirmans indulgentias conceſſas viſitantibus Carmelitarum Eccleſias, confirmauit etiam illas, quæ clauſulam contiuebant prædictas manus adiutrices porrigendi, commutando tamen illas manus adiutrices, ſeu eleemoſynas in alia pia opera,quæ ex verbis ipſius Pontificis tetuli *tom.* 2. *capit.* 15.*numero* 39.Ideo ea opera facientes, & viſitando prædictas Eccleſias lucrantur dictas Indulgentias. Strarius *d.capit.*17. Quamuis autem mihi non conſtet an ſimilem commutationem fecerit hic Pontifex,aut alius pro porrigenribus dictas eleemoſynas, aut manus adiutrices Eccleſijs aliorum Ordinum; credo tamen, quod Mendicantes, & alii, qui cum noſtro Ordine communicationem priuilegiorum, & gratiarum habent, poſſunt etiam gaudere hac gratia, & commutatione, propter dicta *ſup.n.*8.

15 Notandum etiam Vrbanum 5.conceſſiſſe Generalibus, & Prouincialibus Minorum,vt poſſent Benefactoribus Ordinis communicare ſuffragia, indulgentias, Orationes, & bona ſpiritualia, vt refert Caſſarubius *ſupra verbo indulgentia quoad ſæculares* 4.*numero* 6.Quo priuilegio dixi gaudere Mendicantes ſupra verbo *Bona numero* 2. Illud autem non eſse reuocatum per Paulum 5. conſtat, tum ex dictis, ſcilicet quia eſto conceſſum ſit intuitu Regularium, re vera tamen non pro ipſis, ſed pro ſæcularibus eſt conceſſum, tum etiam,quia Paulus 5. ſolum reuocauit indulgentias Regularibus conceſſas, facultas autem communicandi indulgentias, quæ in hoc priuilegio conceditur,non eſt indulgentia,& ex diuerſis non fit illatio, *capit.ad Audientiam de decimis*. Peregrinus 1. *part. ſui Compend.verbo Viſitatores*. Peirinis *tomo primo priuileg. Minimorum in Conſtitut.*14. *Leonis* 10. *numero* 12. Poſſunt autem dicti Prælati communicare ſuis benefactotibus indulgentias(intellige ſui Ordinis)multipliciter. Primò quidem præcipiendo ſuis ſubditis, vt pro illis indulgentias lucrentur. Quod fieri poteſt ſuppoſita ſententia Suarez *ſupra diſputatione* 52. *ſect.* 7. *numero* 6. Bouacinæ *ſupra punct.*6. *numero* 12. & aliorum aſſerentium poſse vnum hominem viuentem pro alio etiam viuente lucrari indulgentias, ſi Pontifex id concedat, prout contingere videtur in hoc caſu. Secundò, vniendo,& aggregando prædictos benefactores cum ſuis Religioſis, ac ita faciendo, quod quemadmodum Religioſi dictas indulgentias conſequuntur faciendo opus à Papa præſcriptum, ita & illi benefactores, ſi illud fecerint. Quo caſu Prælati nihilominus non dicuntur concedere Indulgentias, ſed ſolum Papa. Hoc enim modo intelligunt hoc priuilegium. Suarez *ſupra diſputatione* 55.*ſect.* 5. *numero* 13.& Peirinis *tomo* 2. *de Prælato quaſt.* 3. *capit.* 6. *numero* 9. qui etiam addit id fieri poſse

poſſe applicando fructum dictarum Indulgẽtiarum eo modo, quo applicantur Defunctis. Quod tamen coincidere videtur cum primo modo aſſignato. Vide alia ad intentum ſupra verbo *Bona*.

16 Loquendo etiam de Indulgentijs Regularium intuitu conceſſis Congregationibus virorum, ſeu fœminarum, qui Tertiarij, vel Tertiariæ appellantur, quatenus ipſis Congregationibus fuerunt conceſſæ procuIdubio reuocatæ non ſunt per dictam Bullam Pauli 5. cum in ea ſolum reuocentur, quæ pro ipſorum Regularium perſonis conceſſæ erant, non aliæ. Quæ verò ſint conſtabit ex Compendijs priuilegiorum ſingulorũ Ordinum. Dixi, quatenus ipſis Congregationibus Tertiariorum, & Tertiariarum conceſſæ fuerunt, quia loquendo de illis Indulgentijs, quas participant ratione Religionum quarum ſunt Tertiarij, & Tertiariæ, de quibus ex Sixto 4. & alijs Pontificibus dixi *to.2. cap.14. num.26.* cum iſtæ ſint ad inſtar Indulgentiarum talium Religionum, & acceſſorium ſequatur principale, ideo conſequenter reuocatæ cenſeri debent per dictam Conſtitutionem Pauli 5. & conceſſæ illis eæ, quas idem Pontifex Religioſis concedit.

17 Loquendo ſimiliter de Indulgentijs cõceſſis confratribus, ſeu confraternitatibus Regularium idem dici debet, ſcilicet reuocatas non eſse per dictam Bullam Pauli 5. propter rationem adductam, ſcilicet quia in ea ſolum reuocatæ fuerunt eæ, quæ pro ipſis Regularibus conceſsæ erant. Nihilominus ab ipſo Paulo quinto reuocatæ etiam ſunt, & ad nouã formam redactæ, iuxta dicta *tom.2. cap.15.num.61.* Quod & animaduertit Naldus *in Summa verbo Indulgentia num.* 17. vbi etiam animaduertit, poſtea eumdem Pontificem Indulgentias conceſsas confraternitati Sacri Roſarij in priſtinum ſtatum reſtituiſse, prout ſimiliter notaui eo *num. 61.* Quæ verò ſint tales Indulgentiæ ex prædictarum Confraternitatum Summarijs conſtare poterit, quas autem idẽ Pontifex Confraternitati Scapularis Carmelitarum conceſſit eodem *cap.15.n.40.& 41.* adduxi, vbi etiã *n.42.* notaui forſan probabile eſse Indulgentias eiſdem confratribus Defunctis, vel in articulo mortis conſtitutis conceſsas, reuocatas non eſse, propter dicta in ſuperioribus.

18 Ex quo iam patet qualiter reuocatæ non ſint pro Regularibus in dicta Bulla Pauli 5. Indulgentiæ cõmunes eiſdem Regularibus, & ſæcularibus, quales ſunt illæ, quæ medallijs, imaginibus, Coronis, vel certas orationes dicentibus, vel aliquam Eccleſiam certo die viſitantibus concedi ſolent. Peirinis *ſupr. in Conſtitutione 8. Pauli 5.num.11.* Quia tamen circa iſtas Indulgentias nonnullę difficultates inter ipſos Regulares oriri ſolent, incongruum non erit aliquid circa eas dicere.

19 Et primò, circa medallias notandum, quòd licet Sanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus eas Indulgentias, quæ olim, à ſuis prædeceſsoribus medallijs ſancti Caroli, & quinque Sanctorum conceſsæ erant, amplius ipſe non concedat, non tamen reuocauit à ſuis prædeceſsoribus conceſsas, ac propterea manent in ſua vi. Concedit etiam ipſe D. Vrbanus varias Indulgentias ordinarias, & extra ordinarias (quas benedictiones vocant) diuerſis medallijs, & imaginibus Sanctorum, ſed vult, vt audio, quod dictæ benedictiones non poſſint dari, niſi ſimul cum ipſis medallijs, vel imaginibus. Nota ſecundò, ſecundum probabiliſſimam opinionem quorumdam, quod habens diuerſas medallias diuerſa benedictiones à diuerſis Pontificibus habentes, poteſt eodem actu, ſeu oratione iniuncta diuerſas illas Indulgentias conſequi. Ratio eſt, quia priuilegium priuilegio non aufertur, & quia non eſt maior ratio cur Indulgentia vnius medalliæ, potius quam alterius obtineatur, eo actu, vel oratione. Ergo vel omnium, vel nullius, quod eſſet abſurdum. Henriquez *lib.7.de Indulgent.c.17.n.5.* Sa *in Summa verbo Indulgentia numer.* 18. Naldus *in Summa verbo Indulgentiæ. nu.* 5. Licet oppoſitum tueatur Suarez *ſupra diſp.52.ſect.8.num.*10. Coninch. *diſp. 12. de Indulgent.dub. 9.* & alij. Nota etiam tertiò, habentes tales medallias conſequi poſſe, ſæpius etiam in die, Indulgentias ipſarum, efficiendo opus præſcriptum non ſolum quando Pontifex dixit *toties quoties &c.* ſed etiam quando non determinauit tempus, cum non ſit ratio reſtringendi conceſſionem ad vnam vicem. Nauarrus *de Indulgent. notab.* 31. *n.* 37. Suar. *ſup.diſp.57.ſect.1.num.17.* loquentes de viſitantibus Eccleſias, quibus conceſſa eſt Indulgentia, propter eamdem rationem. Bonacina *ſup. diſput. 6.quæſt.1. punct.5.num.32.* Layman. *ſup.cap. 3. num.* 3. & *cap. 8. num.* 8. Lugo *d.diſp.27.ſect.6.num.95.* Id tamen animaduertendum cum Nauarro, & Suarez, non eſſe in intelligendum de tot vicibus, vt indulgentia irriſoria reddatur, cum non niſi prudenter, & rationabiliter à Papa credi debeat conceſſa.

20 Pro recitantibus ter *Aue Maria* cum tribus illis Antiphonis *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbũ caro &c.* ad tria ſigna campanę poſt Solis occaſum, conceſſam eſſe Indulgentiam plenariam ab Adriano ſexto, refert Rodriguez *tomo 2. quæſt. Regular. quæſt. 77. art.* 12. Diana *par. 4. Reſolut.* 24. ex alijs. Cœterum in Cęremoniali noſtro *lib. 1. 2. par. Rubric. 9. num. 6.* hæc adduntur iuxta Romanæ Eccleſiæ vſum omnibus vtilia. *Pulſatio ſalutationis Angelica poſt occaſum Solis per tres iuſtus ter ſactus efficitur. Similiter in aurora, & etiam in meridie, ſecundum ritum Patriæ fiat. Ad cuius pulſationem Fratres, etiam tempore Paſchali genuflectant (exceptis Dominicis dieb. à primis veſperis, in quibus non genuflectent, ſed ſtabunt) & tres hos verſus* Angelus Domini &cet. Ecce Ancilla Domini &cet. Et verbum caro ſactum eſt &cet. *dicant, terque* Aue Maria *cum oratione* Gratiam tuam; & fidelium animæ, *vt in exercitio quotidiano in officio Beatæ Mariæ Virginis ordinatur, quibus precibus Indulgentiam plenariam Paulus Papa 3. conceſſit. Item Gregor. 13. præcepit in omnibus Eccleſijs, etiam Regularium, pulſationem ad orationem pro Defunctis, ſeu poſt ſalutationem Angelicam hora competenti, noctu fieri, Indulgentias tunc pro Defunctis orantibus concedens. Quare dimidia, vna, aut duabus horis poſt ſalutationem Angelicam, ſecundum varias conſuetudines Parochiarum fieri poteſt.* Hæc ibi.

21 Circa Indulgentias Stationum notandum primò, quod licet olim plures Summi Pontifices eas multis Religioſis conceſſerint, viſitando ſolum certas Capellas, Altaria, vel loca in ſuis Eccleſijs aut domibus, prout refert Caſarubius *ſupra verbo Indulgentiæ ſtationum quod Fratres* per totum, & Rodrig. *tom. 2.quæſt.Regul.qu.88.art.2.* modo tamen ſtandum eſt Bullę Pauli 5. relati, vbi reuocatis alijs Indulgentiis, ſolum quoad Stationes Regularibus concedit, quod Religioſi *intra clauſtra viuentes, qui ſuam Eccleſiam deuotè viſitauerint, ac vt præfertur* (ſcilicet pro Chriſtianorum Principum concordia, hęreſis extirpatione, Romani Pontificis ſalute, & ſanctæ Matris

Eccleſiæ

Digitized by Google

Eccleſiæ exaltatione) *orauerint, conſequantur eaſdem Indulgentias quas viſitantes Eccleſias Vrbis, & extra eam diebus Stationum conſequuntur in omnibus diebus perinde, ac ſi ipſas Vrbis Eccleſias perſonaliter viſitarent*. Quod vt dixi ſuperius intelligitur pro ipſis diebus Stationum. Nota ſecundò, quòd per Indulgentias Stationum duo poſſunt intelligi. Primò, Indulgentiæ ſolum, quæ pro tali Statione à Sancto Gregorio Papa earum inſtitutore conceſſæ ſunt, ſcilicet ſeptem annorum, prout habent *D. Thom. in 4. d.20.* Turrecremata *in cap. menſuram de pœnitent. d. 1.* & alij communiter. Secundò, non ſolum iſtæ Indulgentiæ, quæ pro Stationibus ſunt conceſſæ à Sancto Gregorio, ſed plures aliæ ab aliis Pontificis conceſſæ viſitantibus dictas Eccleſias, vel in ipſis orantibus, quæ plures ſunt, & maximæ, prout conſtat ex Summario earumdem Eccleſiarum, ſpecialiter, quæ pro ſeptem Eccleſijs principalibus, ſcilicet S. Ioannis Lateranenſis, Sancti Petri in Vaticano, Sancti Pauli, Sanctæ Mariæ Maioris, Sancti Laurentij extra muros, Sancti Sebaſtiani, Sanctæ Crucis in Ieruſalem, vt refert Caſsarubius *in Compend. verbo Indulgentia ſeptem Eccleſiarum*, & Rodriquez *ſupra tom. 2. quæſt. 89. 90. & 91.* Cum autem Paulus 5. verbis adductis dixerit *conſequantur eaſdem Indulgentias, quas viſitantes Eccleſias Vrbis, & extra eam diebus Stationum conſequuntur &c.* ideo videtur dicendum tales Religioſos ſuas Eccleſias viſitantes non ſolum conſequi eas Indulgentias, quæ pro Stationibus à Sancto Gregorio conceſsæ ſunt, ſed etiam omnes alias, quę ab aliis Pontificibus conceſſæ fuerint pro illas viſitantibus, & in eis orantibus. Ita de ſimili conceſſione Clementis 7. pro Confratribus noſtris habet noſter Stratius *ſup. c. 21. n. 10.* Cum autem inter Indulgentias conceſsas dictis Eccleſiis, aliæ ſint totales, & plenariæ, aliæ partiales, & non plenariæ: rurſus aliæ pro viuis, aliæ pro defunctis, inquiri poteſt an Religioſi viſitantes ſuas eccleſias diebus Stationum omnes illas conſequantur. Et licet aliqui probabiliter affirmatiuè reſpõdeant, eo quod Pontif. illas poſſit concedere, & verba quibus voluntatẽ ſuam ſignificat cum indeffinita ſint, & vniuerſalia, late videantur explicanda, maximè in materia iſta fauorabili, & quæ nulli tertio præiudicium affert. Nihilominus probabilius eſt contrarium, quia *vt ſupra numero* 2. dixi, iuxta ſtylum Curiæ, & Regulam Cancellariæ Apoſtolicæ Indulgentiæ plenariæ, eo quod difficilè conceduntur, non intelliguntur conceſsæ, niſi expreſsè exprimantur. Suarez *ſupra diſp. 52. ſect. 8. numero* 12. Moſſeſius *part. 1. Summ. Tract. 7. cap. 26. num. 92.* Caſsarubius *ſupra verbo indulgent. Stationum §. aduertendum eſt etiam.* Quod maxime videtur dicendum de Indulgentiis plenariis pro defunctis, quia illas difficilius Pontifices concedunt & ita non intelliguntur conceſsæ, niſi exprimantur, prout tenent S. Thom. in *4. d. 45. qu. 2. art. 3.* Nauarr. *in Comment. de indulgent. notab. 22. numero 2.* Suarez *ſupr.* Stratius *ſupra num.* 13. & 14. Solum ergo Indulgentias non plenarias, & pro viuis lucrantur Religioſi prædicti ſuas Eccleſias in prædictis dieb. Stationum viſitantes.

22 Idem, quod dixi de Indulgentiis Stationum à religioſis prædictis diebus conſequendis, etiam applicari debet proportionaliter ad ſingulos Chriſti fideles Ordinis noſtri deuotis, iuxta conceſſionem Clement. 7. & moderationem Greg. 13. in fauorem Ordinis noſtri. De quo idem Reuerendiſſimus Stratius ſupra dicto *ca. 21.*

23 Religioſi publicantes Indulgentias ob quæſtum, ideſt, ob eleemoſynas ratione illarum acquirendas, ſententiam excommunicationis incurrunt Papæ reſeruatam, & Epiſcopi, quantumuis Cardinalatus honore præfulgeant, ſi id egerint, aut attentauerint ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum ſunt ſuſpenſi, donec ſatisfactione præmiſſa, à Sede Apoſtolica diſpenſentur. Ita enim habetur ex Pio 5. in Bulla *Quam plenum* in 2. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *numero 99.* Theſaurus *in praxi part. 2. verbo indulgentia cap. 2.* Tales etiam Indulgentiæ inualidæ ſunt, ex eodem Pio 5. in Bulla *Etſi dominici* ſupra relata. Secus videtur dicendum de Indulgentiis, pro quibus conſequendis ſolum dicitur dandam eſſe aliquam eleemoſynam indeterminatis pauperibus, nam hoc ſolet fieri in Iubilæis. Theſaurus *ſupra*. Qui etiam ibidem agit, an hanc cenſuram incurrat, qui mandauerit publicare prædictas Indulgentias, ob quæſtum, ſi non fuerint publicatæ.

24 Item Religioſi indulgentiam plenariam alicui concedentes incurrunt excommunicationem Papę reſeruatam, eoſque locorum Ordinarii, poſtquam de hoc eis conſtiterit, excommunicatos debent declarare, donec de abſolutione eis fuerit fides facta, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis. Ita enim habetur in Clement. prima *de priuileg.* vbi hoc quod eſt concedere indulgentiam plenariam vocatur *abſoluere à culpa, et à pœna.* Suarez *de Cenſuris diſput. 22. ſect. 4. numero* 19. Theſaur. *ſupra cap. 1.* qui etiam animaduertunt cum Siluestro *in Summa verbo Excommunicatio 7. num. 41.* incurrere Religioſos hanc cenſuram, etiam ſi non abſoluant ſacramentaliter. Religioſi autem hanc indulgentiam plenariam concedentes non incurrunt excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ imponitur contra vſurpantes iuriſdictionem Sedis Apoſtolicæ, quia ea ſolum ponitur contra vſurpantes iuriſdictionem Ordinariam, non verò delegatam, præſertim in foro interno. Theſaurus *ſupra*.

25 Qualiter excommunicentur Religioſi prædicantes, vel dicentes, indulgentias Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de populo ad ſæculares extendi habes *tomo primo cap. 20. num. 9.* Qualiter etiam peccent prędicantes Indulgentias non approbatas ab Ordinario, falſas, aut indiſcretas habes ex dictis *ibidem numero* 17. De Indulgentia Bullæ Sabbatinæ, & diligentiis pro ea obtinenda, dixi *tom. 2. cap. 15. num. 43.* De indulgentiis pro defunctis conceſſis Altaribus priuilegiatis, dixi ſupra verbo *Altare num.* 19. De aliis verò ad hanc materiam ſpectantibus dicam verbo *Iubilæum*.

INFAMIA.

SVMMARIVM.

Infamia quid, & quotuplex ſit, num. 1.
Infamia iuris propter quæ crimina ſit impoſita, num. 2.
An debeant eſſe notoria, num. 3.
De infamia per ignominioſam artis profeſſionem, numero 4.
An incurratur propter quodcumque crimen ſi ſit notorium, num. 5.
An incurratur dolo non interueniente, num. 6.
An per ſententiam diffinitiuam Iudicis, num. 7.
An in caſu tranſactionis, num. 8.

Quid

Quid dicendum de infamia facti, num. 9.
De diuiſione infamiæ in legalem, et Canonicam, num. 10.
De diuiſione infamia propter delictum proprium, et alienum, num. 11.
Infamiæ effectus qui ſint, num. 12.
Maximè quoad Regulares quoad repulſam ab officijs Religionum, ibidem.
Repellitur infamis ab actibus legitimis, et publicis muneribus, num. 13.
Tenentur infames in conſcientia abſtinere ab ijs, à quibus repelluntur, num. 14.
Infamia irregularitatem inducit, num. 15.
Quibus modis tollatur infamia, num. 16.
Regulares an poſſint diſpenſari in ipſa à ſuis Prælatis, num. 17.
Ad quos caſus extendi poſſint priuilegia Religionum, numero 18.
De priuilegio quodam Eugenij 4. num. 19.

1 INfamia ex parte illorum apud quos quis eſt infamatus, eſt *rumor, opinio, ſeu exiſtimatio praua de vita, moribus, aut qualitate alicuius*, ex parte verò ipſius infamis eſt *læſa dignitatis qualitas, legibus, aut moribus reprobata*, argumento à contrario de ſama, quæ eſt *dignitatis illæſæ, ſtatus, legibus, ac moribus comprobatus. l. cognitionem, ff. de varijs*, & aliis iuribus. Michael de Bononia *in 4. diſt. 25. quæſt. 5. art.* 1. Silueſter *in Summa verbo Infamia num.* 1. Laymanus *lib. 1. Tract. 5. part. 5. cap. 4. num.* 1. Quamuis autem plures dicant infamiam eſſe triplicem, ſcilicet, iuris facti, & canonicam, (Sanc. *tom. 5. conſil. Moral. li. 6. cap. 3. dub. 4. num.* 1. Naldus *in Summa verbo Infamia num.* 1.) Nihilominus coniungendo infamiam Canonicam cum infamia iuris, antiqua, & celebris diuiſio infamiæ eſt in infamiam iuris, & infamiam facti. Infamia iuris eſt ea, quæ incurritur per delictum, cui à iure, ſiue canonico, ſiue ciuili impoſita eſt infamiæ pœna. Silueſter *ſup. num.* 2. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 65. num.* 1. Siue per Iudicis ſententiam diffinitiuam, qua aliquis de graui aliquo crimine damnatur. Toletus *ibidem*. Suarez *tom. 5. de cenſuris diſp. 48. ſect. 1. num.* 6. Siue etiam ex confeſſione rei in iudicio. Sayrus *de cenſur. lib. 7. cap. 9. num.* 3. Naldus *ſupra verbo infamia nu.* 1. Bonacina *de Cenſuris diſp. 7. quæſt. 3. punct. 1. num. 2. §. tertio contingit*, & alii apud ipſum. Licet oppoſitum teneant Silueſter *ſup. num.* 12. cum aliis. Infamia verò facti eſt, quæ oritur ex graui aliquo delicto, propter quod ex ipſo facto ſine aliquo actu iudiciario delinquens apud bonos, & graues viros male audit, ſiniſtraue opinio de ipſo diuulgatur. Toletus, & Suarez *ſupra* Cornexo *tom. 2. in 3. par. S. Thom. tract. 5. de irregular. diſp. 8. dub. vnico.* Deinde infamia iuris, alia eſt legalis, alia Canonica, illa quidem eſt, quæ per leges Ciuiles eſt introducta, iſta verò, quæ per leges Canonicas. Toletus *ſupra*. Suarez *ſupra num.* 4. Rurius infamia ex delicto, alia eſt propter delictum proprium, alia propter delictum alienum, ſcilicet parentum, auorum &c. Layman. *ſupra*. Pro quibus infamiæ ſpeciebus, ſeu modis aliqua animaduertenda ſunt.

2 Et primò, quoad infamiam iuris, illam ſcilicet, quæ vt dixi in iure eſt impoſita pro aliquo delicto, nota primò, crimina propter quæ in iure canonico, vel ciuili eſt impoſita infamia eſſe crimen lenocinii, crimen militis propter quod repulſam paſſus eſt ab exercitu, Matrimonium cum duabus, vſuram, crimen læſæ maieſtatis, hoſtilem perſecutionem Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, periurium, pugnam publicam cum feris, duellum, ioculatoriæ, & hiſtrionicæ artis periculoſum exercitium, adulterium deprehenſum, ſodomiam voluntariam, raptum mulierum, Apoſtaſiam à fide, hæreſim, eiuſque fauorem, ſimoniam, proſtitutionem propriæ filiæ, vel neptis, Matrimonium cum meretrice, vili, abiecta, vel repudiata. De quibus ex diuerſis iuribus agunt Michael de Bononia *ſupra art.* 2. Sayrus *d. l. 7. cap.* 11. Sanchez *ſup. dicto cap. 3. dub.* 6. Bonacina, & Layman. *ſupra*. Alia crimina propter quæ incurritur infamia congerunt Azor. *tom. 2. lib. 6. cap. 7. quæſt.* 3. Cornexo *ſupra §. ex quibus in foro*, & Barboſa *de offic. et poteſtate Epiſcopi Allegat. 43. à num.* 25. & habentur ex *cap. conſtituimus, et cap. omnes 3. q. 5. cap. infames 3. q. 7. et cap. infamis 6. quæſt.* 1. Sed ibi, vt puto, ſolum eſt ſermo, ſaltem quoad plura crimina ex illis, de infamia facti, non iuris.

3 Nota ſecundo, quod quando hæc delicta propter quę infamia iuris incurritur non ſunt notoria maiori parti viciniæ, loci, Collegii, Monaſterii &c. in quo quis degit, non inferunt infamiam, quemadmodum enim ſama oritur ex publica boni nominis notitia, ita infamia ex publica mali nominis notitia oriti debet, & ſi ea non adſit delinquens non cenſetur infamis. Nauarrus *in Man. cap. 27. num.* 248. Bonacina *ſupra* ex aliis. Addit Nauarrus ex D. Antonino id eſſe verum etiam ſi tale delictum probari poſſit, aut ſit ſama de eo, aut ſit confeſſum extraiudicialiter. Vnde tali delicto occulto ſtante non licet alteri illud publicare, ſeu reum infamare, quia adhuc retinet ſamam ſuam. Suarez *num.* 15. Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica par. 1. cap. 33. §. Aduertendum* 5. Adde, quod etiam ſi delictum ſit publicum, nihilominus probabile valde eſſe ante ſententiam Iudicis ſaltem declaratoriam criminis non incurri in conſcientia hanc pœnam infamiæ, propter dicta *tom. 1. cap. 10. num.* 31. eò præſertim, quoniam eſtò in rigore iuris oppoſitum eſſet dicendum, conſuetudine tamen, vt credo, id quod dixi eſt receptum. Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 8. cap. 13. §. ſed verius eſt*. Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 26. num. 1. & 2.* Peirinis *to. 2. de Prælato quæſt. 2. cap. 5. §. 4. num.* 50. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat. 43. num.* 14. poſt alios quos referunt. Rectè etiam notant plures ex illis, quod in tali caſu publicitatis, criminis propter quod in iure impoſita eſt pęna infamiæ, etiam ſi nō incurratur infamia iuris ante declarationem Iudicis, incurritur tamen infamia facti, quæ per contrarium actum aboletur, & de qua poſtea. Si tamen caſus eſſet, quod Iudex declararet delinquētem commiſiſſe illud crimen, etiam ſi non condemnet eum, incurretur infamia; tunc enim adſunt omnia requiſita ad talem pęnam incurrendam. Azor. & Sanchez *ſupra*. Poſita etiam ſententia declaratoria criminis, actus antea geſti à die commiſſi criminis irritantur. Suarez, & Theſaurus *ſupra*.

4 Tertiò nota, ad hanc infamiam iuris reduci eam, quæ incurritur per ignominioſam profeſſionem alicuius artis vilis, quæ reddat hominem vilem, & indignum, quales ſunt non ſolum hiſtriones, & ioculatores, vt dictum eſt, ſed etiam mimi, gladiatores, citharedi, macellarii, tabernarii, aleatores, &c. Maiolus *lib. 3. cap. 1. num. 5. & ſequentibus*. Bonacina *ſupra num.* 12. ex pluribus aliis. Circa quod notandum primò, nullum officium quamuis vile, & abiectum, aut mechanicum inducere hanc irregularitatem, niſi id ſit iure ciuili, vel canonico expreſſum, vel ſaltem includat culpam grauem publicam,

quia

quia tunc inducet infamiam facti. Suarez *ſupra dicta diſp.48.ſect.3.in fine.* Cornexo *ſupra §.reſpondeo affirmatiuè.* Secundò, hanc infamiam non tranſire ad filios. Suarez, & Cornexo *ibidem.*

5 Maximè quartò nota, quod licet plurium ſententia ſit incurri prædictam infamiam iuris propter quodcunque crimen enorme, ſi ſit notorium (Sayrus *d.l.7.cap.12.* Theſaurus *ſup. §. ſecundo modo*) oppoſitum tamen eſt probabilius, ſcilicet non incurri dictam infamiam iuris propter quodcunque delictum quantumuis enorme, & depoſitione dignum, ac notorium, niſi alias illud à iure habeat talem pęnam. Ratio ſumitur ex *cap.is qui de ſent.excommunic. in 6.* vbi diffinitur, quod nulla irregularitas incurritur, niſi in iure ſit expreſſa. Cum autem infamia iuris inducat irregularitatem, vt poſtea dicetur, ſanè ſi ea non ſit in iure determinata, nõ incurretur propter delictum quantumuis enorme, aut publicum. Suarez *ſupra num. 11.* Peirinis *ſupra.* Layman. *ſupra num. 11.* Incurretur tamen tunc infamia facti propter criminis publicitatem, ea enim oritur apud bonos, & graues viros propter delictum enorme, & publicum, vt dictum eſt. Peirinis, & Layman. *ſupra.*

6 Quintò nota circa eamdem infamiam iuris, quæ in iure habetur, incurri etiam dolo non interueniente, vt ex culpa lata, aut ex ignorantia culpabili, niſi lex expreſsè requirat dolum, ſeu præſumptionem, nec euitari etiam ex cauſa intrinſeca minuente culpam, vt ob minorem ætatem, vel ob non plenam malitiam, vt probat Theſaurus *ſup. §. Aduertendum 3.& aduertendum 4.* ex variis Doctoribus, & iuribus.

7 Circa ſententiam diffinitiuam iudicis, per quam vt dixi, incurritur etiam iuris infamia, nota primo id maximè eſſe verum, quando quis damnatus eſt ad publicam pęnam ex cauſa famoſa, *cap.infames 3. quæſt.7.§.porrò, l. aut damnum in principio, ff. de pœnis.* Molina *tract.4.diſp.9. numer. 19.* Theſaurus *ſupra §. quinto modo.* Qui per talem pęnam intelligit omnem pęnam corporalem præter pecuniariam, vt damnationem ad opus metalli, relegationem, fuſtigationem, damnationem ad triremes (eſto oppoſitum probabile eſſe dicat Diana *4.part. Tract. 2. Reſolut. 83.*), ad perpetuum carcerem, ad bannum, vel pœnam capitalem. Secundò (quod notent Regulares) id etiam eſſe verum, quando quis damnatur ad depoſitionem ab officio, vel beneficio, vel depoſitionem, aut degradationem. Sanchez *tom. 2. conſilior. moral.l.6.cap.3.dub.6. num. 16.* Theſaurus *ſup. §. Secundo depoſito.* Intelligitur autem hoc, quando quis damnatur ad hęc ob dolum, fraudem &c. Sanchez *ibidem, et num.14.* Theſaur. *ibidem.* Tertiò id etiam eſſe verum, quando quis eſſet damnatus ad publicam, vel ſolemnem pęnitentiam agendam, iuxta modum tamen explicandum infra verbo *Irregularitas num.38.* Zerola *in praxi cap.45.num. 5.* Maiolus *lib.3.cap. 2.* Theſaurus *ſup.* Quartò id quoque eſſe verum, etiam ſi quis condemnatus eſſet ad prædicta ex indicijs indubitatis, talis enim ſententia trahit etiam pœnarum executionem. Menochius *lib. 1.præſumption.q. 96.* Theſaur. *ſupra §. Amplia prædictam,* rectè etiam dicens *§. ſequente,* ex Vgolino, & Molina id eſſe intelligendum, quando non eſt ab ea ſententia appellatum.

8 Circa confeſſionem illam rei in iudicio per quã, vt dixi, incurritur infamia iuris, nota, idem etiam videri dicendum in caſu tranſactionis, quando ſcilicet aliquis paciſcitur ſuper crimine, pro quo ſi fuiſſet condemnatus incurreret infamiam, nè pro illo accuſetur, intelligitur enim fateri crimen, qui ſuper eo paciſcitur. *l.1.& l.Athletas, §. fi. & l.quoniã intelligitur, ff.de his, qui not.inf.* Laymanus *ſup.§. Alia vero crimina.* Theſaurus *ſupra §. quarto modo,* & in ſequentibus.

9 Circa infamiam facti notandum, quod cum ea oriatur ex graui aliquo delicto propter quod delinquens apud bonos, & graues viros male audit, ideo non ſufficit ad illam incurrendam, quod tales viri ſint leues, fatui, vel malæ opinionis, *cap. ſunt plurimi 6.q.1.* Silueſter. *ſup.num.3.* Suarez *ſupra num. 19.* Requiritur etiam, quod tales viri boni, & graues ſint tota, vel maior pars loci, Communitatis, Conuentus &c. iuxta dicta *ſup.num.3.* de infamia iuris. Sotus *in relect.de tegend. ſecreto memb.2. quæſt.6.* Nauarrus *ſupra num.255.& cap.inter verba corollar. 48. nu. 584.* Vnde non ſufficit rumor ſparſus, & creditus apud aliquos. Sanchez *tom. 2. conſil.moral.lib.6.cap. 3.dub.4.num.2.& 5.* Sà *in Summa verbo infamia num. 1.* Nec etiam ſufficit teſtimonium vnius quantumuis exiſtimati probi, aut fide digni, aſſerentis illud crimen eſſe ab aliquo commiſſum, quia talis poteſt fallere, vel ſaltem falli. Peirinis *ſupra num.52.* Excipe, ſi perſona aliqua publica de qua nullus dolus præſumeretur, efficeret aliquam actionem, per quã denoraret aliquem grauiter peccaſſe, vt ſi pater in ſuo teſtamento filium, quem hæredem conſtituit, turpibus verbis infamaret, vt dicẽdo eum eſſe proditorem, nequam, vel huiuſmodi. *l.ea quæ pater, C. ex quibus cauſ. infam.irrogat.& l.2.tit.6. par. 2.* Silueſter *ſupra.* Laymanus *ſupra num.4.* Aut cum Rex, vel Iudex non per modum ſententiæ, ſed caſtigationis, vituperio afficeret poſtulantem dicendo illi, *tu calumniaris,* vel *bene faceres ſi ad meliorem frugem te cõuerteres, C.eod.tit.l.verbum, l.interlocutio.* Silueſter *ſup. dub.5.num. 3.* Vel propter crimen repellerent aliquẽ à teſtificando *cap. teſtimonium de teſtibus.* Silueſter *ſupra.* Armilla, Tabiena, & Angelus *verbo Infamia.* Seu cum aliquem damnarent ad reſtituendum rem ablatam, vel eum mitterent in carcerem. Silueſter *ſup.* Sanchez *ſup. num. 4.* Hoc vero graue delictum publicum, propter quod infamia facti incurritur, non eſt idem in omnibus, ſed reſpectiuè ad perſonas, ita ut crimen, quod in ſæculari non cauſat infamiam, ſcilicet fornicatio, in Religioſo cauſabit illam. Molina *tract.4.diſp.7.num.6.*

10 Circa diuiſionem illam infamiæ in legalem, vel Canonicam, notandum; quod quicunque afficitur infamia à iure ciuili, afficitur quoque etiam infamia à iure Canonico expreſsè, vel implicitè ius ciuile admittente. *cap.omnes vero 6.q.1.& 2.quæſt.3.§. hinc colligitur.* Maiolus *de irregularit.lib.3.cap. 1. num. 3.* Garzias *par.7.de benef.cap.8. num. 11.* Excipe, niſi infamiam à iure ciuili introductam Canones ſpeciatim abſtulerint, ſicut *in cap. vlt. de ſecundis nupt.* ablata eſt infamia decreta mulieri intra annum viduitatis ad ſecundas nuptias tranſeunti. *Auth. C. de ſecund.nupt.* Layman. *ſup. num.2.*

11 Circa diuiſionem autem aliam infamiæ in eam, quę incurritur ex delicto proprio, & ex alieno, notandum, quod filij eorum, qui crimen læſæ maieſtatis, ac perduellionis commiſerunt, ſunt infames, *l. quiſquis C. ad l.Iuliam, maieſt.* Similiter filij, & nepotes eorum, qui Romanæ Eccleſiæ Cardinales hoſtiliter perſequuntur, *cap. fœlicis de pœnis in 6.* Cornexo *ſup.§.Reſpondeo affirmatiuè.* Bonacina *ſupra num.13.* Idem dicunt plures de filijs hęreticorum, credentium,

Digitized by Google

tium, fautorum, ſeu receptatorum, vel defenſorum ipſorum, propter dictam *l. quiſquis*, quia illi ſunt etiā rei læſæ maieſtatis diuinæ. Ita plures apud Sanchez *l. 2. in Decalogum cap.* 28. *num.* 4. Contrarium tamen videtur probabilius, quia nullibi in eos eſt ſtatuta hæc pœna, neque in pœnalibus arguendum eſt à maioritate rationis. Menoch. *conſ.* 808. *num.* 44. Suarez dicta *diſp.* 48. *ſect.* 3. *num.* 1. Sanchez *ſupra num.* 5. Excipe filios prædictorum vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per maternam, ſi parentes ipſorum defuncti fuerint impęnitentes. *cap. quicunque §. hæretici de hæret. in 6. cap. ſtatutum.* 2. *eodem titulo in 6.* Sanchez *ſupra num.* 7. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo hæreſis ca.* 3. Vbi cum eodem Sanchez, & alijs limitat hoc, vt non procedat in filijs ante hæreſim genitis, nec in illis Regionibus, in quibus palam, & impunè hæreſes graſſantur, & quādo delictum paternum eſt notorium iure, vel facto. Addit Cornexo *ſup. §. Reſpondeo affirmatiuè* filios meretricis notoriæ etiam coniugatæ eſſe quoque infames.

12 Ex infamia autem, ſiue iuris, ſiue facti, hi effectus oriuntur. Primus, quod repellunt infames à dignitatibus Eccleſiaſticis, ſiue ſæcularibus, ita vt eas conſequi iure nequeant, *cap. inter dilectos de exceſſibus Prælator. l. vnic. de infamibus, & l. 2. C. de dignitatibus lib.* 12. & ex Regula 87. iuris in 6. vbi dicitur *Infamibus portæ non pateant dignitatum.* Silueſter *ſupra num.* 4. *&* 15. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 5. *q.* 20. Diuerſo tamen modo id competit infamiæ iuris, ac infamiæ facti, etenim infamia iuris non ſolum repellit à dignitatibus obtinendis, ſed etiam à receptis (intellige, ſuppoſita ſententia declaratoria, iuxta dicta ſupra) infamia vero facti impedit collationem dignitatum, ſed non priuat obtentis. Molina *Tract.* 4. *diſp.* 11. Sanchez *tom.* 2. *conſil. moral. l.* 6 *cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 7. & ſequentibus. Layman. *ſupra num.* 5. Collatio etiam beneficij, ſeu dignitatis facta infami infamia iuris, eſt nulla, & irrita, ex dicta regula iuris *Infamibus* &c. & *cap. cum in cunctis de elect.* Sanchez *ſupra num.* 10. Layman. *ſupra* Quod etiam dicunt de infami infamia facti ijdem Sanchez, & Layman, ac Bonacina *ſupra num.* 11. contra Garziam *de benefic. par.* 7. *cap.* 8. & alios. Ex quo ad intentum Regularium collige, dictos infames repellendos eſſe ab officijs Religionum, quæ dignitates ſunt, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 25. Idem de gradibus Magiſterij, ſeu Doctoratus, quia Doctoratus dignitas quædam ſit, ex Abbate, Felino, & aliis tenet Theſaur. *in praxi par.* 2. *verbo Medici cap.* 1. *§. de pœna.* Sed vide dicta verbo *Illegitimi Regular. num.* 8. Item Moniales infames, ſiue infamia iuris, ſiue facti, à munere Abbatiſſarum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 7. de quo Portellus *in dub. Regular. verbo Abbatiſſa*, & Tamburinus *de iure Abbatiſſarum diſp.* 28. *quæſit.* 15.

13 Secundus effectus vtriuſque infamiæ eſt, quod repellat hominem ab actibus legitimis, & publicis muneribus, itaut non poſſit eſſe Iudex 3. *quæſt.* 7. *cap. infamis*, quia hoc dignitatem dicit. Bene tamen arbiter, quia hic nullam dignitatem habet, ſed meram, & ſimplicem cognitionem. Nec accuſator, aut poſtulator, *l. qui accuſare, ff. de accuſ. & l.* 1. *ff. de poſtulat.* Nec teſtis in cauſa criminali, vel grauiori, quibuſdam caſibus exceptis, *capit. teſtimonium de teſtibus, & cap. Inquiſitionis, §. penultim. de accuſat.* Nec procurator, *cap. deputati de iudic. & cap. infamibus de regul. iur. in* 6. Idem dico de munere aſſeſſoris, & patroni. De quibus Silueſter *ſupra num.* 4. & 15. Sanch. *ſupr. num.* 11. & 12. Layman. *ſupra num.* 7. An verò poſſint eſſe tabelliones, vel tutores ad iuriſperitos id remittimus. Id ad noſtrum inſtitutum Regularium adijciendum, tales infames in Religionib. non poſſe eligere, quia eligere etiam eſt actus legitimus, prout ex Suarez, Sigiſmundo de Bononia, & alijs tenet Peirinis *ſup. nu.* 55. Nec poſſe munus Concionatoris exercere, iuxta dicta *tomo* 1. *capit.* 20. *numer.* 14. [Addit tamen Sigiſmundus de Bononia *de elec. dub.* 86. *num.* 8. & 9. infames infamia facti poſſe eligere, & eſſe ſcrutatores, ſeu compromiſſarios in electionibus.]

14 Tenentur etiam infames in conſcientia abſtinere ab his rebus à quibus repelluntur, niſi prius ſe per aliquod remedium ab infamia liberauerint. Lex enim qua prohibentur ea, eſt iuſta, ac per conſequens in conſcientia ſeruanda; quandoque verò ſolum veniale id erit, iuxta quantitatem materiæ, & circunſtantiarum. Sanch. *ſup. nu.* 18.

15 Tertius, & maximè huc pertinens infamiæ effectus eſt, quod ea, ſeu iuris, ſeu facti ſit, irregularitatem inducit, quæ eſt communis ſententia Doctorum, ex *capit. infames* 6. *quæſt.* 1. *capit. qui in aliquo diſt.* 51. *capit. omnipotens de accuſat. & Regula iuris* 87. *Infamibus.* Puros enim, & immaculatos, non infamatos in Clerum, ſeu ſortem Domini, & ſacrum eius miniſterium adoptari conuenit. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 204. Cornexo *dicta diſp.* 8. *dub.* 1. Diuerſo tamen modo id competit infamiæ iuris, quam infamiæ facti, nam infamia iuris facit hominem inhabilem ad Ordinem ſuſcipiendos, & ſuſceptos exercendos. Infamia autem facti, niſi crimen tale ſit, quod impediat exercitium ſuſceptorum, & inducat peculiarem irregularitatem, quale eſt homicidium, non impedit exercitium illorum. Bonacina *ſupra num.* 4. & 5. ex Azor., Toleto, Suarez, & aliis. Vnde merito irregularitas, quæ oritur ex infamia iuris eſt ſimpliciter irregularitas, quæ verò oritur ea infamia facti, non niſi ſecundum quid Garzia *de benefic. part.* 7. *cap.* 8. *num.* 64. Tamburinus *ſupra d. quæſit.* 20. *num.* 5.

16 Tollitur autem infamia, ita vt nullum effectum iuridicum deinceps habeat. Primò, ſi ſit infamia iuris Canonici, per diſpenſationem Papæ, quia ipſe eſt ſupra ius Canonicum. Nauarrus *ſupra.* Bonacina *ſupr. num.* 6. Si autem ſit incurſa propter crimen ſuper quod poteſt Epiſcopus diſpenſare, quale eſt adulterium, & minora *cap. at ſi Clerici, §. de adulter. de Iudic.* poterit etiam in ea infamia Epiſcopus diſpenſare. Nauarrus *ſupra.* Toletus *in Summa d. l.* 1. *cap.* 62. *num.* 5. In infamia autem iuris ciuilis diſpenſat Imperator, Rex, & Princeps temporalis cum ſuis ſubditis *l.* 1. *C. de ſent. paſſ. & reſtit. l.* 1. *§. pen. ff. de poſtulat.* Sayrus *lib.* 7. *de cenſur. capit.* 15. *num.* 15. Theſaurus *part.* 1. *cap.* 34. Papa etiam, vt Princeps temporalis ſupremus cum ſuis ſubditis. Silueſter *ſupra num.* 11. Toletus *ſupra num.* 4. Imo cum omnibus, ſiue ſibi temporaliter ſubiectis, ſiue nulli; ſiue Clericis, ſiue ſibi pro Clericatu neceſſariis, propter Eccleſiæ vtilitatem, vt patet *cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi.* Toletus *ſupra.* Sanchez *ſupra dub.* 6. *num.* 25. Ablata autem infamia iuris conſequenter tollitur irregularitas, quæ in ea fundatur, ita vt non egeat noua diſpenſatione. Sanchez *ſup. num.* 27. Theſaurus *ſup.* Bon. *ſup. nu.* 6. Infamia porro facti tollitur primò per purgationem canonicam. Tabiena, & Armilla *in Summa verbo infamia nu.* 10. Secundò per contraria facta, & vitæ emendam publicā. *c. omnes* 6.

quæſt.

quaeſt. 1. Quia omnis res per quaſcunq; cauſas componitur per eaſdem diſſoluitur. *cap.* 1. *de regulis iuris, & cap. teſtimonium de teſtibus*. Nauarrus *dicto num.* 204. Cornexo *ſupra §. dico primo*. Addunt aliqui hanc vitæ emendationem comprobari per triennium. Layman. *ſupra num.* 10. & ſupponit Theſaurus *dicto cap.* 33. *§. Secundo modo*. Alij verò Authores non meminerunt huius triennalis emendationis, nec videtur ſemper neceſſaria. Addit etiam Sanch. *d. dub.* 5. *num.* 19. ex aliis quos refert, tolli infamiam facti per diſpenſationem Principis ſæcularis in ſæcularibus, & Eccleſiaſtici in Eccleſiaſticis. Verumtamen Toletus *ſupra numer.* 3. *§. primo infamia*, ait quod infamia facti non poteſt tolli per Papam, nec per vllam poteſtatem terrenam, non enim poteſt effici, vt qui propter delictum proprium male audit, & infamatus eſt apud alios, bene audiat, bonaque opinio de illo concipiatur. Intellige, niſi poſita pęnitentia, & vitæ emendatione. Addunt alii tolli hanc infamiam per migrationem in longinquam regionem. Naldus *in Summa verbo Infamia numero* 1. Sed intelligendum etiam eſt, ſuppoſita vitæ emendatione. Omnis etiam infamia facti tollitur per Baptiſmum, quia Baptiſmus eſt quędam regeneratio, & retractatio vitæ præteritæ, per quam tollitur omne peccatum, & omnis pęna pro ipſo debita. Silueſter *Summa verbo Baptiſmus* 6. *quaeſt.* 1. Bonacina *ſup. num.* 6. Dixi infamia facti, quia infamia iuris ciuilis non tollitur, ſaltem omnis, vt bene Suarez *d. diſp.* 48. *ſect.* 2. *num.* 12. & Cornexo *ſupra §. reſpondeo negatiuè*. Ablata autem quomodocumque infamia facti, aufert etiam irregularitas in ea fundata, propter dicta ſupra de infamia iuris. Laym. *ſupr. numer.* 10. & 11. Cornexo *ſup. §. Dico primo*.

17 Circa Regulares autem an poſſint à ſuis Prælatis diſpenſari in infamia, & per conſequens in irregularitate, quæ illam conſequitur, dicendum primò, quod attinet ad infamiam facti, cum ea non tollatur per diſpenſationem, ſed per emendationem, aut purgationem canonicam, vt dictum eſt, & hæc purgatio canonica non ſit iam in vſu ideo ſolum per vitæ emendationem auferri poteſt, qua poſita, etiã irregularitas, vt dictum eſt, tollitur. Addendum vero, caſu Prælatus quo videret aliquẽ ſibi ſubditũ eſſe iniuſtè diffamatum de aliquo graui delicto poſſe, & teneri declarare coram aliis Religioſis rumorem ſparſum contra talem Religioſum falſum eſſe, & ſine ſufficienti fundamento. Quo & infamia illa facti, & irregularitas ex ea orta tolletur. Peirinis *ſupra d. num.* 52. Loquendo autem de infamia iuris, & irregularitate, quæ ex illa naſcitur, dicendum eſt, de iure communi non poſſe diſpenſari à Prælatis regularibus, ſed à Papa, vel Principibus, vt dictum eſt. Rodriguez *tom.* 1. *q. Regular. q.* 24. *art.* 6. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 8. *art.* 5. Quia tamen, vt dixi, Epiſcopus poteſt diſpenſare in infamia iuris canonici orta ex illis delictis, ſuper quæ habet auctoritatem, ideo vt credo, etiam Prælati Regulares id poſſunt iure communi facere, propter dicta *tomo* 1. *capit.* 10. *numer.* 35. & iuxta modum ibi aſſignatum. Theſaurus *ſupra d. cap.* 34. *§. Secundo infamia*. Quia etiam aliquarum Religionum Prælati habent priuilegia diſpenſandi cum ſuis ſubditis in infamia, ideo ex vi talium priuilegiorum, & iuxta tenorem ipſorum id poterunt facere prædicti Prælati, & qui cum eis communicant in priuilegiis. Naldus *in Summa verbo Infamia numero* 1. Peirinis *tomo* 1. *de ſubdito capit.* 27. *§. quod licet habeat*. Hæc autẽ priuilegia in primis videntur eſſe illa, quibus prędictis Prælatis conceditur facultas diſpenſandi cũ ſuis ſubditis in omni irregularitate, exceptis tribus illis homicidii voluntarii, mutilationis membrorum, & bigamiæ, quorum aliqua retuli *tomo* 1. *cap.* 18. *numc.* 40. Infamia enim verè Irregularitas quædam eſt, maximè amplè ſumendo irregularitas nomen, prout decet in materia fauorabili, iuxta Regulam in 6. *Odia reſtringi &c.* Præſertim, quia quoties alicui conceditur facultas diſpenſandi ſuper Irregularitate ex aliquo delicto incurſa, conſequenter indirectè concedi videtur etiam facultas diſpenſandi ſuper infamia iuris ex eodem delicto incurſa, prout tenet Theſaurus *in praxi ſup. d. §.* 2. *infamia* ex Gloſſa, Imola, Abbate, & aliis. Sed quidquid de hoc ſit, ex priuilegio Gregorii 14. pro Clericis miniſtrantibus infirmis, quod retuli eo *tomo* 1. *cap.* 10. *num.* 35. & *cap.* 18. *num.* 35. Generalis ipſorum, ac per conſequens Carmelitarum, & aliorum, qui cum dictis Clericis communicant in priuilegiis, poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis in infamiæ macula. Idem video conceſſiſſe Pium 5. in Bulla *Ad immarceſſibilem* in 2. tom. Bullar. *num.* 33. Præpoſitis Regularium Theatinorum pro venientibus ad eorum Religionem in die profeſſionis, vel alia anteriori. Vnde non videtur ad iam Profeſſos id extendi. Vide Bordon. *Reſol.* 11 *num.* 50.

18 Notandum tamen primò circa hæc priuilegia ad diſpenſandum cum infamibus, quod cum ea conceſſa ſint à Papa, non videntur extendenda quoad infamiam ex iure ciuili ortam, niſi ad caſus, in quibus ipſe poteſt id facere, iuxta dicta *ſupra numer.* 16. Secundò, quod licet vniuerſalia videantur iſta priuilegia, limitari tamen debent, vt non procedant in illis caſibus, in quibus eſſet ſcandaloſum cum infamibus diſpenſare, iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 16. *num.* 32. vt bene Rodriguez, & Miranda ſupra relati, ac Portell. *in Dub. Regular. verb. diſpenſare num.* 6.

19 Nota etiam Eugenium 4. in Bulla *Prouenit.* in 1. tom. Bullar. in hoc Pontifice *num.* 12. conceſſiſſe Eremitis Congregationis B. Petri de Piſis, quod Sacerdotes ipſius Congregationis poſſent cum eis diſpenſare *ſuper irregularitate quoquomodo, et ex quauis cauſa contracta, et infamiæ maculam* abolere, quod priuilegium ſatis magnum videtur, ſi ſumatur prout iacet, & ferè nullius ponderis, ſi animaduertatur, quod ea, quæ Pontifex ibi ſubdit pro fine huius conceſſionis, ſcilicet, *vt diuinis officijs, et obſequio Miſſæ intereſſe poſſunt*, non ſint prohibita irregularibus, aut infamibus. Niſi dicatur per ea denotari miniſterium aliquod, ſeu Ordinum exercitium in Choro, & Altari, quod alias irregularibus eſt prohibitum. Aliorum ergo iudicio rem remitto. Hoc autem priuilegium quodcunque id ſit communicari Minimis conſtat ex Bulla Sixti 4. apud Peirinis *tomo* 1. *priuileg. Minim. in Sixto* 4. *Conſtitut.* 1. vt notat *ibi numero* 10.

INTERDICTVM QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De interdicto quoad Regulares, Tertiarios, Confratres etc. vel alias perſonas illis coniunctas remiſſiuè, numero 1.

Interdicti definitio, num. 2.

Quotuplex ſit, num. 1.

Cum

Cum interdicitur locus an interdicantur perſonæ, numero 4.
Qui comprehendantur interdicto generali, vel perſonali, ibidem.
Interdicto populo an interdicantur Regulares, vel Eccleſiaſtici, num. 5.
An Eccleſia ipſorum, ibidem.
Cauſa finalis interdicti, num. 6.
Cauſa efficiens, ſeu qui poteſt interdicere, num. 7.
Cauſa materialis, ſeu qui poſſint interdici, num. 8.
Regulares à quibus interdici poſſint, num. 9.
Effectus interdicti, qui ſint, num. 10.
Priuatio Sacramentorum qualiter ſit effectus interdicti, num. 11.
An Baptiſmus prohibeatur per interdictum, num. 12.
An Confirmatio, num. 13.
An conficere Chryſma, num. 14.
Quid de Sacramento Pœnitentiæ ſentiendum, numero 15.
Quid de Sacramento Euchariſtiæ, num. 16.
Quid de Extrema Vnctione, num. 17.
Quid de Sacramento Ord. num. 18.
Quid de Matrimonio, num. 19.
De priuatione diuinorum Officiorum, num. 20.
Quæ per diuina Officia intelligantur, ibidem.
An Regulares, vel Eccleſiaſtici interdicti ad Officium Canonicum teneantur, num. 21.
Qualiter liceat Miſſa, & Officia celebrare tempore Interdicti ex cap. Alma Mater, *num. 22.*
Conceſſio capitis Alma Mater *pro quibus perſonis ſit, num. 23.*
Per verba Submiſſa voce, *quid intelligatur, numero 24.*
Per verba Interdictis excluſis, *quid num. 25.*
Verba illa Campanis non pulſatis, *quomodo accipienda, num. 26.*
De feſtiuitatibus quibus conceditur ſolemnis celebratio tempore Interdicti, num. 27.
Quid ex priuilegijs quarumdam Religionum. num. 28.
Declarationes S. Congregat. circa hoc, num. 29.
De priuilegio Leonis Decimi, num. 30.
Iulij 2. pro Auguſtinianis, num. 31.
Quæ obſeruanda à Regularibus tempore Interdicti, numero 32.
De priuatione ſepulturæ Eccleſiaſticæ, num. 33.
Quomodo intelligendus ſit effectus Interdicti, numero 34.
Speciales alij effectus Interdicti, quoad Regulares, numero 35.
De Interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ, num. 36.
De culpa, & pœnis violantium Interdictum, numero 37.
Quæ prohibeantur Regularibus tempore Interdicti, numero 38.
Sub quibus pœnis, ibidem.
Pœnæ laicorum violantium Interdictum, num. 39.
De relaxatione, vel abſolutione Interdicti, numero 40.
De auctoritate Prælatorum Regularium, quoad hoc, numero 41.
Alia de Interdicto remiſſiuè, num. 42. & 43.

1 DE Interdicto quatenus ad Regulares, vel alias perſonas illis coniunctas, ſcilicet Tertiarios, Confratres, familiares, & Procuratores eorum ſpectat, dixi *tomo 1. capit. 9. num. 29. & capit. 21. numero 19. & 20. & tomo 2. capit. 1. numero 21. & capit. 14. numero 36. & capit. 15. numero 36. & cap. 16. num. 12. 23. & 27. & capit. 17. num. 6.* aliqua etiam in hoc 3. tom. dicta ſunt, præſertim verbo *Bulla Cruciata num. 14. & 15.* verbo *Cenſura Eccleſiaſtica*, & verbo *Ceſſatio à diuinis*. Alia nihilominus pro materiæ complemento adiungenda ſunt, ſupponẽdo præſertim generalia aliqua principia ipſius.

2 Primò ergo interdictum ſic definitur: *Interdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica Sacramentorum quorumdam vſum, diuina Officia, & ſepulturam Eccleſiaſticam, ſecundum ſe ipſa prohibens.* Ita habetur ex *cap. non eſt nobis de ſponſalibus, cap. quod in te de pœnit. & remiſſionibus.* Silueſter *in Summa verbo Interdictum primo num. 2.* Sotus in *4. d. 22. quæſt. 3. art. 1.* Dicitur *Cenſura*, quia eſt vera cenſura cum alijs duabus, ſcilicet, excommunicatione, & ſuſpenſione in hoc cõueniens, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num. 1.* Dicitur *Eccleſiaſtica*, quia eſt pœna fori Eccleſiaſtici, non ſæcularis. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 51. num. 1.* Dicitur *prohibens vſum aliquorum Sacramentorum diuina Officia, ſepultura &c.* quia iſti ſunt effectus interdicti, vt infra dicetur. Dicitur *ſecundum ſe*, ad denotandum differentiam, quæ eſt inter Interdictum, & excommunicationem, ac ſuſpenſionem. Pro quo ſupponendum prædicta bona conſiderari tripliciter primò, vt pertinent ad fidelium communicationẽ: ſecundò, vt ſunt actus alicuius Ordinis, vel officij; tertiò, ſecundum ſe, vel prout ſunt quædam bona Eccleſiæ. Primo modò prohibentur per excommunicationem, ſecundo modo per ſuſpenſionem, ac tertio per interdictum. Toletus *ſupra*. Cornexo *tom. 2. in 3. part. in tractat. de excommunicat. diſputat. 1. dub. 1.*

3 Diuiditur autem Interdictum in locale, perſonale, & mixtum. Interdictum locale eſt, quo tantum locus interdicitur, ne in eo exerceantur prædicta. Perſonale, cum non locus, ſed perſona ipſa interdicitur, ne illi iſta concedantur. Mixtum vero eſt, quo locus ipſe, & perſona interdicuntur. Deinde Interdictum locale quoddam eſt generale, illud ſcilicet, quo tota Prouincia, vel tota Ciuitas interdicitur, & aliud ſpeciale, ſeu particulare, illud ſcilicet, quo interdicitur vna, vel plures Eccleſiæ, non omnes, alicuius Ciuitatis, Oppidi &c. Rurſus etiam perſonale quoddam eſt generale, cum ſcilicet omnes habitatores Ciuitatis alicuius, vel Regni interdicuntur, & aliud particulare, ſeu ſpeciale, cum ſcilicet vna perſona, vel aliquæ determinatæ, non omnes, interdicuntur. Similiter Interdictum in genere duplex eſt, ſcilicet à iure, & ab homine, ſicut in ſimili dixi de cenſura ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica numero 1.* Item aliud totale, quod omnes Interdicti effectus habet, & aliud partiale, quod non omnes. De his autem diuiſionibus agunt Silueſter *in Summa ſupra numero 6. 7. & 8.* Nauarrus *in Man. capit. 27. numero 166.* Toletus *ſupra numero 3. 4. & 5.* Layman. l. 1. *Tract. 5. part. 4. capit. 1.* Cornexo *tomo 2. in 3. in Tract. de Interdicto diſp. 1. dub. 1. & 2.* & alij.

4 Circa quas diuiſiones primò animaduertendum, quod cum interdicitur locus aliquis, vel Eccleſia tantum, niſi aliud exprimantur, non cenſentur interdictæ perſonæ illius loci, vel Eccleſiæ. Vnde licet non poſſint tales perſonæ illis bonis, quæ dixi prohiberi per Interdictum, vti in tali loco, vel Eccleſia, poſſunt tamen vti eiſdem in alio loco, vel Eccleſia. Silueſter *ſupra numero 6.* Nauarrus *ſupra numero 167.* Cornexo

ſupra dub. 1. Modo tamen ipſi non dederint cauſam culpabilem talis Interdicti, vt habetur *capit. ſi ſententia de ſentent. excommunicat. in 6.* & notant ijdem auctores, & Toletus *ſupra numero* 3. Secundo è contra etiam animaduertendum, quod cum interdicitur perſona tantum, ſeu etiam perſonæ aliquæ alicuius loci, vel Eccleſiæ, licet illæ non poſſint vllo loco vti prædictis bonis, ſed quocunque perrexerint ferant ſecum Interdictum, in populo tamen illo, vel Eccleſia poſſunt alij non interdicti, ſiue exteri, ſiue naturales illis vti Nauarrus *ſupra*. Toletus *ſupra numero* 4. Tertiò nota, quod quando Interdictum eſt generale perſonale, licet illi, qui ſunt de illo populo, Communitate, aut Eccleſia quamdiu tales ſunt, non poſſint vllibi perfrui dictis bonis ſi tamen ſe transferant ad alium locum, itaut omnino domicilium mutent, deſinunt eſſe interdicti, atque ita dictis bonis perfrui poterunt. Ratio eſt, quia Interdictum generale perſonale cadit ſupra ſingulos, vt faciunt illam Communitatem, ceſſante ergo hac ratione ceſſabit Interdictũ. Cornexo ſupra *dub.* 2. Bon. *diſp.* 5. *de Interdicto punct.* 1. *nu.* 16. E contra verò quando Interdictum eſt perſonale ſpeciale, cum illud cadat ſupra ſingulos, vt ſingulares perſonas, & non vt partes Cõmunitatis, ideo quocumque pergant, ſecum, ferunt ſuam ſententiam, nec deſinunt eſſe interdicti. Cornexo *ſup.* Idem dicendum de illis, qui fuerunt cauſa Interdicti generalis perſonalis, quia iſti cenſentur, veluti interdicti ſpecialiter, vt dicetur inferius. Bonacina *ſup.* Nota quartò, quod interdicto populo, aut Communitatem aliqua manent etiam interdicti illi, qui de nouo fiunt partes illius populi, ſeu Communitatis, non enim debent membra à capite diſcordare. Cornexo, & Bonacina *ſup.* Nota quintò, quod interdicto populo Ciuitatis intelliguntur etiam interdicti, qui habitant in ſuburbijs, quando illi ſunt de tali populo quia tunc ſunt partes illius, ſecus quando tales non ſunt Vgolinus *tab.* 5. *c.* 20. *§.* 5. *ad fin.* Suar. 5. *to. diſp.* 32. *ſect.* 2. *n.* 15. Bon. *ſup. n.* 15. & alij. Vnde conſequenter hoſpites, & exteri, etiam per multum tempus ibi habitantes, quales ſunt ſcholaſtici in locis Vniuerſitatum, non comprehenduntur dicto Interdicto. Suarez *ſup.* Bon. *ſup. nu.* 17. Interdicta autem per Interdictum locale generale Ciuitate intelliguntur etiam interdicta ſuburbia ipſius, etiam ſi pertineant ad alium Principem. Ita enim habetur expreſsè ex *cap. ſi Ciuitas de ſent. excommunicat. in 6.* & ratione textus, ſcilicet, quia alias paruipenderetur Interdictum illud, ſi populus poſſet interdicta Ciuitate ad ſuburbia confugere. Syluester *ſup. verbo Interdictum* 2. *n.* 5. Cornexo *d. dub.* 1.

5 Maximè pro Regularibus notandum, quod interdicto populo, nõ intelliguntur interdicti Regulares ſicut neque Clerici. Ratio eſt, quia populus abſolutè prolatus ſolum accipitur pro laicis. Nauarrus *ſupra d. num.* 167. Suarez *num.* 14. ex alijs. Interdicto autem Clero videtur interdici quoque Religioſos, vt tenet Nauarrus *ibid. ex c. ſi ſententia.* Rodriguez *to.* 2. *quæſt.* 108. *artic.* 3. Couarrubiam *in capit. Alma mater par.* 2. *§.* 1. *numer.* 8. & alij. Et cohærent ea, quæ dixi de ſuſpenſione ex Suarez, & Cornexo *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. Maximè quia in *cap. ſi ſententia de ſent. excommunicat. in 6.* tota Communitas Ciuitatis, vel Oppidi diſtinguitur in duas partes, ſcilicet Clerum & populum; ex hoc enim inferri videtur, quod Religioſi cum non comprehendantur ſub populo, comprehendantur ſub Clero. Nihilominus plures tenent contrarium, quia etſi in fauorabilibus Cleri, aut Clerici nomine veniant Regulares, non autem in odioſis. Siluester *in Summa verbo Interdictum* 2. *num.* 17. *& verbo Clericus numer.* 1. Portellus *in dub. Regular. verbo Interdictum num.* 5. Bonacina *ſupra num.* 11. Diana *par.* 5. *Tract.* 10. *Reſolut.* 80. & alij apud ipſos. Mihi tamen videtur attendendum in hoc tum ad circunſtantias, tum præcipuè ad verba decreti interdicentis. Si enim dicatur interdicimus *Clericos*, credo cum authoribus ſecundæ ſententiæ non comprehendi Religioſos propter fundamentum adductum. Si autem dicatur interdicimus *Clerum*, credo comprehendi, quia in communi modo loquendi, quando in vna Ciuitate ſunt Clerici ſæculares, & Religioſi omnes iſti comprehenduntur nomine Cleri. Quo ſenſu accipiendum id quod dixi *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. Addendum eſt cum Diana *ſupra*, quod ſi eſſet aliquis Religioſus, qui haberet beneficium ſæculare inter Clericos ſæculares, tunc nomine Cleri ſine dubio comprehẽderetur. Addendum item cum eodem Diana, quod ſi per interdictũ interdicantur omnes perſonæ Eccleſiaſticæ, tali nomine veniunt omnes Religioſi, quia nomen hoc latius patet, & comprehendit etiã Religioſos. Hæc autem dicta ſunt loquendo de interdicto generali perſonali, quia loquendo de interdicto generali locali ab Epiſcopo poſito, certum eſt, quod interdicta Ciuitate, vel Oppido intelliguntur etiam interdictæ Eccleſię Regularium in ea Ciuitate, vel Oppido exiſtentes, non obſtante earum exemptione; non ſolum propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. *&* 22. ſed etiam propter rationem adductam in *d. cap. ſi Ciuitas*, ſcilicet, quia alias vilipenderetur interdictum, cum poſſent Ciues illius populi ad Eccleſias exemptas confugere. Bonacina *ſupra num.* 21. Cornexo *ſupra dub.* 1. *in fine*. Dixi loquendo de interdicto generali locali ab Epiſcopo poſito, quia ſi ſermo ſit de interdicto locali ſpeciali ab eodem Epiſcopo poſito, quo videlicet, interdiceret aliquam, vel aliquas Eccleſias, illud non comprehenderet Eccleſias Regulares, quia Epiſcopus non habet directam iuriſdictionem in Eccleſias exemptas, nec cap. *ſi Ciuitas*, aut Concilium Tridentinum loquuntur, niſi in caſu interdicti generalis localis. Bonacina *ſupra num.* 21. ex Suarez, Auila, & aliis quos refert. Vide infra *num.* 9. Quando autem ex interdicto generali interdictæ cenſentur Eccleſiæ Regularium, nota, quod interdictis Eccleſiis intelliguntur etiam interdicta Cappellæ, & Cœmeteria ipſis contigua, ex *dicto ca. ſi Ciuitas*, & quia illa cenſentur vnum corpus cum Eccleſiis, & acceſſorium ſequitur principale. Secus dicendum, quando ea non fuerint contigua Eccleſiis. Nauarrus *ſup. d. num.* 167. & plures alii apud Bonacinam *ſupra num.* 22.

6 Loquendo de cauſis Interdicti, quod attinet ad finalem, dicendum eſt conſequenter ad dicta ſupra verbo *Ceſſatio à diuinis num.* 2. ex Soto ibi relato, eſſe reſipiſcentiam, ſeu emendationem illius, cuius cauſa poſitum eſt. Vnde etiam conſequenter ad dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica numer.* 10. non poteſt ferri ob meram voluntatem Superioris; ſed propter peccatum aliquod, externum, mortale, & proportionatum tali pœnæ, & quod ſit inobedientiæ, ſeu contumaciæ, hoc enim reputatur cauſa materialis, veluti proxima interdicti. Toletus *ſupr. cap.* 52. *num.* 1. Addunt aliqui probabiliter, quod quemadmodum excommunicatio leuis, ſcilicet

minor,

Digitized by Google

minor, poteſt imponi propter peccatum veniale, *cap. 1. de ſentent. excommunicat. in 6.* ſic etiam Interdictum leue (intellige perſonale) quo videlicet aliquis priuaretur communione, vel ingreſſu Eccleſiæ ad breue tempus, poteſt imponi pro veniali. Sà *in Summa verbo Interdictum numer. 7.* Henriquez *libr. 13. capit. 50. numer. 2.* & alijs Nota tamen ex Extrauaganti *Prouidè de ſentent. excommunicat.* non poſſe imponi propter debitum pecuniarum interdictum locale generale ſine Papæ licentia. Nauarrus *ſupra numer. 168.* Toletus *ſupra*. Quamuis autem ibi tantum ſit ſermo de Interdicto locali generali, nihilominus id etiam extendunt probabiliter ad Interdictum generale perſonale, propter ſimilitudinem rationis, ſcilicet euitandum periculum animarum, Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1.* & Auila *par. 5. diſput. 3. dub. 3.* Particulare verò Interdictum locale proptet debitum pecuniarum admittunt Nauarrus, & Tolerus *ſupra*, dummodo Eccleſia, quę interdicitut non ſit Parochia. Particulare etiam perſonale admittunt idem Toletus, & eius Additionator ex Auila. Similiter, iuxta dicta eo loco, licet excommunicatio ferri non poſſit, niſi propter peccatum proprium, quia eſt grauiſſima pœna, & priuat grauiſſimis bonis, Interdictum verò generale, quia non eſt tam grauis pœna, nec priuat tot bonis quot excommunicatio, ferri poteſt propter peccatum aliorum, præſertim Iudicis, Principis &c. Toletus. *ſup.* Cornexo *diſp. 8. de Cenſuris dub. 1. & 2.* Dixi *Interdictum generale*, quia Interdictum ſpeciale imponi non poteſt, niſi propter peccatum propriũ, illud enim eſt propriè pœna, ac per conſequens ſupponit culpam propriam. Suar. *ſup. diſp. 36. ſect. 2. n. 7.* Reginaldus *l. 32. Tract. 3. c. 26. n. 18.* Quod autem Interdictum generale ferat ut ſolũ propter peccatum alienum, ſit propter duo. Primò, quia Interdictum eſt ſignũ mæſtitiæ, & triſtitiæ Eccleſiæ, propter inobedientiam aliquorum, & ita oportet, vt alij filij Eccleſiæ cum ipſa etiam lugeant. Secundò, vt ſic excitentut omnes magis cõtra eum, qui dedit cauſam Interdicto. Toletus *ſup. n. 2.* Nec eſt inconueniens innocentes per accidens affligi, tum propter dicta tum quia ſunt partes populi, vel Communitatis in qua ſunt delinquentes, tum quia reſpectu ipſorum Interdictũ non habet rationem pęnæ (cum non ſupponat proptiam culpam) ſed cuiuſdam pœnalitatis. Layman. *ſupra numer. 3.* Cauſa verò formalis interdicti ſunt illa veıba, vel ſimilia: *Interdicimus talem*; vel *talem populum, Ciuitatem, Clerum &c.* Toletus *ſupra*. Addens debere fieri in ſcriptis, *capit. cum medicinalis de ſentent. excommunicat. in 6.* & eum admonitione trina illius cuius cauſa imponitur, *capit. reprehenſibili de appellat.* ſi eſt ab homine. Pro quo vide dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num. 7.*

7 Circa cauſam efficientem Interdicti collige ex dictis eo verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num. 2.* cauſam ipſius pro tota Eccleſia eſſe Papam; Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarcas reſpectu ſibi ſubditorum, ac generalitet omnes, qui poſſunt excommunicare, & ſuſpendere. Nauartus *d. num. 168.* Cornexo *de Interdicto diſp. 3.* Adde, poſſe Epiſcopum ferre Interdictum, etiam ſine conſenſu Capituli, quia licet oppoſitum habeatur *in capit. quæ ſunt de his, quæ ſiunt à maiori*, conſuetudine tamen huic iuri derogatum eſt. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra punct. 2. num. 2.* Adde etiam, quod licet Prælati Religionum, ſcilicet Generales, Prouinciales, & Priores vel ſimiles poſſint Interdictum perſonale ponere, cum verè habeant iuriſdictionem, etiam in foro externo, reſpectu ſuorum ſubditorum, non tamen poſſunnt ponere Interdictum locale, vel quia iuriſdictio ipſorum potius eſt in perſonas, quam in loca, vel quia eſto ſit etiam in loca, talem iuriſdictionem per non vſum perdiderunt. Cornexo *ſupra*, ex Soto, & Suarez. Excipe Abbates, & alios Superiores Regulares, qui inſtar Epiſcoporum habẽt territorium, & iuriſdictionem Epiſcopalem in illud, & ſæculares in eo commorantes. Iſti enim, cum habeant iuriſdictionem ordinariam, poſſunt ſicut Epiſcopi Interdictum ponere tam locale, quam perſonale. Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1.* Rodriguez *to. 2. quæſt. Regular. q. 107. art. 2.* Tamburinus *de Iure Abbat. to. 2. diſp. 15. quæſit. 1. n. 3.*

8 Circa cauſam materialem remotam Interdicti, ſeu eos, qui poſſunt Interdici, communis conſenſus Doctorum tenet, eſſe omnes illos, qui poſſunt excommunicari, maior etenim cenſura eſt excommunicatio, quam Interdictum. Nauarrus *ſupra num. 168.* Tolerus *ſupra num. 1.* Imo aliqua, quæ excommunicari nequeunt, interdici poſſunt, vt ſunt, Vniuerſitates, Collegia, Eccleſia &c. Nauarrus, & Toletus *ibidem*, Epiſcopos autem interdici non poſſe, niſi exprimantur, habetur ex *ea. quia periculoſum de ſentent. excommunicat. in 6.* Suarez *ſupra diſp. 36. ſect. 2. num. 6.* & alij. De paruulis ante vſum rationis, ſeu amentibus, quamuis certum ſit interdici non poſſe interdicto particulari, quia illud, vt dictum eſt, non imponitur, niſi propter peccatum proprium, cuius iſti non ſunt capaces (Suarez *ſupra num. 7.*) loquendo verò de Interdicto perſonali generali, Nauar. *ſup.* putat eos ligari tali Interdicto, eo quod illud, vt dictum eſt, poteſt poni propter peccatum alienum, Sed melius Suarez ſupra ex Silueſtro, & Corduba reſpondet negatiuè. Ratio eſt, quia Interdictum eſt priuatio quædam moralis diuinorum Officiorum, priuatio autem ſupponit capacitatem in eo qui priuatur, cum ergo prædicti non ſint moraliter, & humano modo capaces diuinorum Officiorum, nec etiam erunt capaces Interdicti perſonalis generalis. Dixi *perſonalis*, quia Interdicti localis generalis poſſunt dici capaces, quatenus tempore talis Interdicti priuantut iſti ſi decedant Eccleſiaſtica ſepultura. Interdictum enim locale non afficit directè perſonas; ſed locum.

9 Specialiter quoad Regulares certum eſt primò, illos poſſe à Papa interdici, tam Interdicto perſonali, quam locali, tam particulari, quam generali, ſubduntur enim Papæ quoad hoc ſicut alij fideles. Secundò certum, Regulares exemptos non poſſe ab Ordinarijs Interdicto perſonali, ſiue particulari, ſiue generali interdici. Interdicere enim hoc modo eſt actus iuriſdictionis, quam non habent Ordinarij in Regulares exemptos, iuxta dicta ſupra verb. *Exemptio num. 4.* Maximè id eſt verum, propter priuilegia à Sede Apoſtolica pluribus Religioſis conceſſa, quibus tam ipſi, quam qui cum eis communicationem priuilegiorum habẽt, frui poſſunt. Primò enim id habetur ex priuilegijs Honorij 3. & Vrbani 4. pro Ciſtertienſibus, & Gregorij 9. pro Congregatione Montis Oliueti, & ex Mari magno Seruitarum, prout referunt Rodriguez *tom. 2. q. Regul. q. 108. art. 3.* Miranda *in Man. Prælator. tom. 2. quæſt. 38. artic. 12. concluſ. 3.* & Tamburinus *de Iure Abbat. tomo 2. diſputat. 15. dub. 2.* Item ex priuilegijs Ioann. 22. Clem. 6. & Sixti 4. pro Carmelitis, Martini quinti

& Eugeuii 4. pro Prædicatoribus, ac Sixti 4. pro Minoribus, quæ retuli ſupra verbo *Exemptio Regularium numero* 8. Aduertunt autem iidem Rodriguez, Miranda, & Tamburinus, quod quando aliquis Religioſus habet aliquod beneficium (intellige ſæculare) in diœceſi alicuius Epiſcopi, poſſet ille ſpecialiter interdici ab Epiſcopo ex *capit. cum Capella de priuilegijs*. Adde, nec à Legatis (excipe Legatos à latere) Delegatis, aut Subdelegatis Sedis Apoſtolicæ poſſunt interdici Minores, & qui cum eis communicant in priuilegiis, propter priuilegium Clementis 4. quod referunt Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Exemptio num. 9.* Tertiò etiam certum videtur Eccleſias Regularium non poſſe interdici ab Ordinariis Interdicto particulari, ſeu ſpeciali, propter dicta ſupra *num.* 5. ex Suarez, Auila, & Bonacina. Quibus accedit priuilegium Leonis 10. conceſſum Minoribus, & per cōſequens aliis, qui cum ipſis habent priuilegiorum communicationem, quod referunt, Caſſarubius *ſup. verb. Interdictum* 1. *n.* 15. & Rodrig. *d. q.* 108. *art.* 2. ex quo priuilegio habetur non poſſe ab aliquo Iudice quacunque dignitate fulgente interdici Eccleſias Minorum, niſi tota Ciuitas, vel Oppidum, vbi eæ Eccleſiæ exiſtunt, interdicantur. Quartò etiã eſt certum, quod quando generali Interdicto locali interdicitur aliqua Ciuitas, vel Oppidum tenentur Regulares omnes ſeruare, & publicare dicta Interdicta propter dicta ex Concil. Trident. *to.* 1. *cap.* 9. *n.* 29. *& cap.* 21. *n.* 19. *& to.* 2. *cap.* 1. *num.* 21. vbi etiam alia ad inuentum. Plura quoque in ſequentibus. Illud in præſenti animaduertendum, quod Iulius 2. conceſſit Minoribus, quod ſi contingat aliquam Ciuitatem, vel Oppidum, cum duobus, vel tribus milliaribus circumuicinis (infra quæ milliaria domus Fratrum prædictorum exiſtunt) Eccleſiaſtico Interdicto ſupponi, Fratres huiuſmodi (niſi cauſã Interdicto dederint, vel eis ſpecialiter ex cauſa legitima interdictum fuerit) huiuſmodi Interdictum ſeruare nullatenus teneautur, ſi aliàs domus ipſorum Fratrum de iure Interdicto talis oppidi non cõprehendantur. Caſsarubius ſupra verbo *Interdictum* 1. *n.* 12. Rodrig. *d. q.* 108. *art.* 1. An verò hæc conceſſio priuilegium aliquod ſupra ius commune contineat, & eſto contineat, an renocatum ſit per Concil. Tridẽtinum, alij viderint.

10 Circa effectus Interdicti nota, quod quamuis iure antiquo quam plures eſsent, nunc autem poſt Bonifacium 8. Martinum 5. & Eugenium 4. Interdicti totalis ſolum ſunt tres. Primus, priuatio quorumdam Sacramentorum. Secundus, priuatio Officiorum diuinorum. Tertius, priuatio Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Ita enim colligitur, ex *cap. Alma mater, cap. ſi Ciuitas de ſentent. excommunicat. in 6. capit. Quod in te de pœnitent. & remiſſion.* & alijs iuribus. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 171. Cornexo *diſp.* 2. *de effectibus Interdicti in princip.* Dixi totalis Interdicti, quia effectus partialis Interdicti non ſint determinati, ſed poſſunt limitari ab eo, qui illud imponit, ad vnum, vel duos effectus tantum, ad vnam, vel aliquas actiones, vt ſi aliquis interdicatur ſolum ab officio Sacerdotis, ab officio Confeſsarij, ab ingreſſu Eccleſiæ &cet. non enim eſt Interdictum ſicut excommunicatio, quæ non poteſt poni ſolum quoad vnum effectum, & non quoad alios, poteſt enim poni Interdictum cum limitatione, & reſtrictione ad vnum, vel duos effectus vel duas actiones, &c. licet quando abſolutè ponitur, quoad omnes tres effectus aſſignatos intelligi debeat. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra punct.* 3. *nu.* 1. ex alijs.

11 Loquendo autem de primo effectu Interdicti; ſcilicet priuatione quorumdam Sacramentorum, ſic intelligi debet, quod tempore cuiuſcunque Interdicti, ſiue localis, ſiue perſonalis, ſiue generalis, ſiue particularis, non poſſint recipi, aut adminiſtrari Sacramenta Euchariſtiæ, Extremæ vnctionis, vel Ordinis, nec contrahi Matrimonium, bene tamen poſſint recipi, & adminiſtrari Sacramenta Baptiſmi, Confirmationis, & Pœnitentiæ. Ratio huius deſumitur ex eo, quod *cap. ſi ſententia de ſentent. Excommunicat. in 6.* & *cap. Alma mater eod. tit.* generaliter dicitur tempore Interdicti non competere Sacramẽtorum receptionem, caſibus expreſſis à iure dumtaxat exceptis. Solum ergo tempore interdicti adminiſtrari, & recipi poſſunt illa Sacramenta, quæ iure ſunt expreſſa. Sed iure non ſunt expreſſa alia niſi Sacramentum Baptiſmi, Confirmationis, & Pœnitentiæ, *cap. non eſt vobis de ſponſalibus, cap. reſponſo de ſentent. excommunicat. cap. quoniam, & cap. Alma mater eodem tit. in 6.* Solum ergo ea adminiſtrari, & recipi poſſunt tempore cuiuſcunque interdicti. Suarez *ſup. diſp.* 33. *ſect.* 1. Cornexo *d. diſp.* 2. *de effectibus Interdicti* §. 1. Bonacina *ſupr. punct.* 3. Quia tamen hæc habent aliquas exceptiones, ideo de ſingulis ſpecialiter eſt dicendum.

12 Et primò de Baptiſmo quo ad receptionem illius dicendum eſt intelligi generaliter non ſolum de Baptiſmo paruulorum, ſed etiam adultorum, nec ſolum quando infirmi ſunt, ſed etiam quãdo ſani, quia *cap. quoniam* relatum in quo eſt ſermo de Baptiſmo, generaliter loquitur de omnibus. Bacconius *in* 4. *diſt.* 11. *art.* 4 Suarez dicta *ſect.* 1. *nu.* 2. Cornexo *d.* §. 1. *dub.* 1. Quoad adminiſtrationem verò Baptiſmi limitandum eſt, vt Baptiſmus, etſi à perſona interdicta generali Interdicto etiam perſonali adminiſtrari poſſit, ſi ipſe cauſam non dedit Interdicto, quia hoc interdictum æquiparatur locali, non tamen à perſona interdicta ſpeciali Interdicto perſonali (niſi in caſu neceſſitatis) quia hoc Interdictũ æquiparatur excommunicationi, quæ priuat Sacramentorum adminiſtratione, niſi in caſu neceſſitatis, *cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6.* Suarez *ſup. num.* 6. Cornexo *ſupra*. Quando vero tali tempore Interdicti adminiſtratur Baptiſmus, adminiſtrari poteſt (imo & debet) cum ſolemnitatibus conſuetis, quia illæ ſunt quaſi acceſſorium ad Baptiſmum, & conceſſo principali, conceduntur etiam acceſſoria. Sairus *lib.* 5. *cap.* 7. Cornexo *ſupra*. Illæ tamen quatenus ad diuinum Officium ſpectant fieri debent cum moderatione præſcripta in *cap. Alma mater*, de quo poſtea. Suarez *ſupra n.* 2. Layman. *ſup. cap.* 2. *num.* 1.

13 Quoad Confirmationem idem omnino, & eodem modo dicendum eſt, ac de Baptiſmo, tum quia in iure quo ad hoc negotium æquiparantur *cap. reſponſo, & cap. quoniam* relatis, tum quia hoc Sacramentum eſt veluti quoddam complementum Baptiſmi. Bacconius *ſupra*. Suarez *ſupra à num.* 7. Cornexo *ſup. dub.* 2. Illud tamen addendum, perſonam interdictam Interdicto perſonali, generali, vel particulari, ſi cauſam dedit Interdicto prohiberi recipere hoc Sacramentum, niſi prius ſatisfecerit, vel cautionem dederit ſatisfaciendi, tum propter indignitatem ipſius, tum à ſimili de Sacramento Pœnitentiæ, de quo idem dicitur *in cap. Alma mater*. Suarez *ſupra num.* 9. & 10. Cornexo *ſupra*.

Com

14 Cum autem liceat eo Interdicti tempore adminiſtrare dicta Sacramenta, conſequenter etiam licebit conficere Chriſma in die Cœnæ Domini, quod pro illorum adminiſtratione eſt neceſſarium, cum moderatione tamen præſcripta *in cap. Alma mater*, de qua infra. Bacconius *ſupra*. Siluеſter *ſupra verbo interdictum* 5.*n*.9. Bonac. *d*.§.1.*n*.2.

15 Quoad Sacramentum Pœnitentiæ dicendum, quod licet iure antiquo *cap. quod in te de pœnit. et remiſſ.* ſolum concederetur tempore interdicti ægrotis, iure tamen nouo ex *capit. Alma mater*, conceditur etiam ſanis, exceptis excommunicatis citra mortis articulum, & ijs, qui cauſam dederint Interdicto, aut auxilium, vel fauorem, niſi prius ſatisfaciant, aut cautionem de danda ſatisfactione tribuant. Cornexo *ſupra dub*.3. Layman. *d. capit*.2.*num*.1. Vnde Religioſi, ſeu Monachi obligati ad confeſſionem faciendam ſingulis menſibus, tempore etiam Interdicti ad id obligantur. Naldus *in Summa verbo interdictum numero* 9. Sed nota primò, per excommunicatos, quibus non conceditur Sacramentum Pœnitentiæ tempore Interdicti, intelligi, vel excommunicatos ob delictum, propter quod impoſitum eſt Interdictum, vt Silueſter *ſupra*. Tabiena verbo *interdictum* 5.*num*.5. & Armilla verbo *interdictum numero* 45. exiſtimant; vel excommunicatos excommunicatione reſeruata; vel eſt ſermo de abſolutione ſolemni, & publica, alijs enim excommunicatis non eſt cur negetur Sacramentum Pœnitentiæ. Suarez *ſupra num*.16. Cornexo *ſupra*, contra Vgolinum, & Sayrum. Nota ſecundò, quod etſi perſonę interdictæ Interdicto perſonali particulari adminiſtrari non poſſit Sacramentum Pœnitentiæ, validè, aut licitè, niſi prius ſatisfecerit, vt *in dicto capit. Alma mater* præſcribitur, quia de tali perſona idem iudicium eſt, ac de excommunicato, quando tamen ſolum eſt interdicta Interdicto generali perſonali, & nullam culpam dedit Interdicto, adminiſtrari ei poteſt Sacramentum Pœnitentiæ, non ſolum validè, ſed etiam licitè, quia hoc Interdictum comparatur generali locali, de quo id conceditur *in d. ca. Alma mater*. Suarez *ſup. num*.17. Cornexo *ſupra*. Nota tertiò, Confeſſarium potentem adminiſtrare tale Sacramentum eſſe omne illum, qui alias habet iuriſdictionem ad id faciendum, dummodo ſpecialiter interdictus non ſit (extra caſum neceſſitatis intellige) vel ſi generaliter interdictus eſt, dummodo cauſam non dederit Interdicto, propter dicta ſupra de Baptiſmo. Suarez *ſupra num*.19. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra* §.3. *num*. 2. An verò etiam ſpecialiter interdictus poſſit validè ſaltem, extra caſum neceſſitatis illud adminiſtrare, dubius in hoc manet Suarez *ſup. num*.20. Sed affirmatiuè reſpondent Bonacina, & Cornexo ſupra, quamuis oppoſitum probabile cenſeat. Diana autem 4.*part. Tract*.10. *Reſol*. 62. cum Cornexo ſentit contra Philippum Fabrum, quem ibi refert.

16 Quoad Sacramentum Eucharistiæ certa res eſt tempore Interdicti localis non poſſe adminiſtrari, niſi conſtitutis in mortis articulo, vel periculo, *cap. permittimus de ſentent. excommunicat. cap. quod in te de pœnit. & remiſſ. & cap. Alma mater*, relato. Silueſt. *ſupra d. num*.9. Toletus *d. cap*.53. *num*.4. Cornexo *ſupra dub*. 4. Deferri etiam debet tunc cum ſolita ſolemnitate luminum, campanellæ, & comitantium recitantium priuatas orationes, quia quoties aliquid permittitur, intelligitur permitti ſecundum quod ius diſponit. Silueſter *ſupra*. Sayrus *d. capit*.7. *numer*.26. Interdictis etiam perſonaliter licet etiam adminiſtrari debeat hoc Sacramentum in dicto articulo mortis, præcedere tamen debet ſatisfactio expreſſa *in cap. Alma mater*, ſi cauſam dederunt Interdicto, aut ſi fuerint interdicti particulariter. Suar. *d. ſect*.1. *numero* 22. & 23. Bonacina *ſupr*. §.2. *numero* 10. In alio autem tempore etiam Paſcharis, non licet ſic interdictis accipere Euchariſtiam, etiam ſub prætextu adimplendæ annuæ communionis, cum tunc illud præceptum non obliget, quia prohibitio iuris antiqui non communicandi tempore Interdicti præterquam in articulo mortis nõ eſt moderata per *capit. Alma mater*. Silueſter *verbo Interdictum* 5. *num*.7. Sotus *in* 4. *diſt*. 22. *quæſt*. 3. *artic*. 1. & alij, quos ſequitur. Bonacina *ſupr. num*.11. contra Suarez, Coninchium, & Filiucium. Quamuis autem tempore Interdicti generalis, ſiue localis, ſiue perſonalis, liceat, iuxta dicenda infra ex *cap. Alma mater*, omnibus Sacerdotibus celebrare modo ibi dicendo, ac per conſequens communicari, non tamen licet illis extra dictum articulum, ſeu periculum mortis communicari, modo ſæcularium, nam iure antiquo id non licebat, cum ſolum Euchariſtia daretur morituris, nec iure nouo *capit. Alma mater* id licet, cum ſolùm id permittatur Sacerdotibus celebrantibus. Couarrubias *in cap. Alma mater*. Nauarrus *ſupra nu*. 178. Cornexo *ſupra*. Contra, Silueſtrum, Angelum, Filiucium, & alios. Dicunt tamen id licere Regularibus ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ. Suarez *ſupra num*.33. Layman. *ſupr. dicto cap*.2. *num*.1. Tamburinus *ſup. d. diſput*.16. *quæſit*.6. *numero* 3. Sed ego non video aliud priuilegium, quo ad hoc Regularibus conceſſum, niſi quoddam Iulij 3. pro Minoribus Prouinciarum Caſtellæ, & Legionis, quod refert Caſsarub. *verbo Communicare numero* 8. quo illis conceditur accipere Sacramentum Euchariſtię tempore Interdicti coram quibuſuis perſonis ſæcularibus, vel Regularibus facultatem diuina officia audiendi habentibus. Hoc autem priuilegium viuæ vocis oraculum eſt, & non autenticũ, vt conſtat ex ipſo Caſſarubio, qui propterea notat illud littera O parua, quod eſt ſignum talis, & ita nihil videtur hoc tempore valere, propter dicta ſæpius de huiuſmodi viuæ vocis oraculis, maximè non authenticis. Caſibus autem quibus licet tempore Interdicti adminiſtrare hoc Sacramentum, adminiſtrari poteſt ab ijs, qui aliàs ius habent ad illud, adminiſtrandum, niſi ſint interdicti ſpecialiter (excipe caſum neceſſitatis) aut ſi generaliter, cauſam tamen dederunt Interdicto, iuxta dicta ſupra de Baptiſmo, Confirmatione, & Pęnitentia. Suarez *ſupra num*. 24. Bonacina *ſupra numer*.9.

17 Circa Sacramentum extremę vnctionis, certa res eſt illud non poſſe adminiſtrari alicui tempore Interdicti particularis, aut generalis, niſi adſit ſpeciale priuilegium, etiam in mortis periculo, cum neq; illud ſit de neceſſitate ſalutis, nec vllus textus id cõcedat, ſed potius id prohibeatur *c. quod ĩ te de pœn. et remiſſionib*. Nauarrus *ſup. n*. 179. Toletus *ſup. n*.4. Cornexo *ſupra dub*.5. An verò aliquibus, Religioſis, præſertim, ſit conceſſum hoc priuilegium mihi non conſtat. Caſu verò quo id concedatur, aut conceſſum ſit, loquendum eſt de adminiſtrãte ipſum ſicut dixi ſupra de miniſtro aliorũ Sacramentorũ tempore Interdicti. An vero in caſu quo eo tempore interdicti infirmus non poſſet recipere Sacramentũ pęnitẽtiæ, poſſit illi adminiſtrari vnctio propter euitãdũ periculum animæ ipſius, maximè cũ hoc Sacramentum

mentum credatur facere de attrito contritum, probabiliter affirmant Layman. *ſupra* & Diana 4. *part. Tract.* 10. *Reſol.* 77. ex aliis.

18 De Sacramento ordinis pariter dicendũ eſt adminiſtrari non poſſe tempore interdicti, nam cura generaliter prohibeant pro eo tempore adminiſtrationem Sacramẽtorum, exceptis aliquibus, & inter ea non numeretur ordo, non eſt fundamentum ad aſſerendum illud poſſe tunc adminiſtrari: Nauarr. *d. n.* 179. Cornexo *ſup. dub.* 6. In caſu autem neceſſitatis Miniſtrorũ Eccleſiæ licitum eſſet id facere, propter talem neceſſitatem ſupplendã, quia quoties aliquid conceditur, cenſetur etiam conceſſum id, ſine illud non poteſt executioni mandari, ne conceſſio illa ſit inutilis, ſed ius concedit pro tẽpore interdicti Miſſam, & aliqua Sacramenta, quę ſolum ab ordinatis miniſtrari poſſunt: ergo &c. Cornexo, & Laym. *ſup.* De miniſtris autem huius Sacramenti, ſi illi fuerint interdicti loquendum ſicut dixi de aliis Sacramentis. Nota etiam, quod quando interdictum eſſet tãtum locale, aut perſonale generale, poſſent Clerici, vel religioſi, imo etiam laici illius loci, in alio non interdicto ſuſcipere ordines, ſi tali interdicto causã non dediſſent, propter dicta à ſimili ſupra. Imo etiã Abbates habentes facultatem dandi primam tonſuram, & minores Ordines ſuis ſubditis regularibus, poſsent id facere tempore dicti interdicti localis, ſi ſubditi interdicti non eſsent, aut non dediſsent cauſam interdicto. Tamburinus *ſupra quæſit.* 5. *num.* 2.

19 . Demum circa Matrimonii Sacramentum, quãuis plurium ſententia ſit poſse interdicti tempore celebrari, prout tenent Nauarr. *ſup.* Toletus *ſup. n.* 5. Auila, Sanch. Henriq. & alii, quos refert, & ſequitur Diana *ſup. reſol.* 83. eo quod credant Sacramẽta prohibita tempore interdicti ſolum eſſe ea, quorũ adminiſtratio conceditur miniſtris Eccleſiæ: cum tamen iura generaliter loquantur prohibendo Sacramenta dicto tempore, exceptis aliquibus, in quibus non numeratur Matrim. & ex Clem. *exiui, §. porro de verb. ſignif.* habeatur, quod vbi aliquid generaliter prohibetur, id, quod expreſſe non excipitur, intelligitur denegatum, ideo dicendum Matrim. non poſſe licitè eo tẽpore celebrari, prout poſt Suar. Filliucium, & Reginald. tenent Corn. *ſup. dub.* 7. & Bonac. *ſup. n.* 8. Illud certius, ſponſalia non prohiberi eo tẽpore, cum illa non ſint Sacramentum. Cornexo, & Bon. *ibid.* Benedictiones etiam nuptiales, licet ſint etiam eo tempore prohibitæ, eo quod ſunt Officia diuina, quæ à ſolo Sacerdote præſtantur cum precibus ab Eccleſia præſcriptis, ſi tamen fiant ſuper cõiuges non interdictos, qui habeant priuilegia aſſiſtendi diuinis Officijs, & cum moderatione, *c. Alma mater*, de qua infra, licitè fieri poſſunt. De quo Sanch. *l.* 7. *de matr. diſp.* 8. Bon. *ſup. n.* 9. poſt alios.

20 Cæterum loquendo de ſecũdo effectu Interdicti, qui eſt priuatio Officiorum diuinorum, notandum primò, nomine Officii intelligi illud, quod ex modo, quo fit, eſt deputatum alicui ordini Clericali, ſeu quod fit in Eccleſia Dei ſolum à Miniſtro eccleſiaſtico, ſeu à perſona Eccleſiaſtica conſecrata, vel deputata ad illud Officium. Huiuſmodi ſunt Miſſa, Horæ canonicæ dictæ in choro publicè, & nomine Eccleſiæ, deinde annexa Horis Canonicis, ſcilicet Officium Beatæ Virginis, & Defunctorum, Officiũ Hebdomadarii, publicæ orationes, quæ ab Eccleſia inſtitutæ ſunt, vt à Clericis dicantur, quales ſunt Litaniæ dictæ proceſſionaliter, cum Cruce, & ſuperpelliceis, item Sacramentalia, ſeu benedictiones, aut cæremoniæ ſacræ, videlicet benedictio nuptiarum, Eccleſiarum, Vaſorum Sacrorum, Corporalium, Ornamentorum, Candelarum in die Purificationis, Ramorũ in Dominica in palmis, aquæ luſtralis, fontis Baptiſmalis, collatio primę tonſuræ, infuſio aquæ luſtralis per Eccleſiam &c. E contra vero non dicũtur Officia diuina, ac per conſequens non prohibẽtur per interdictum illa, quæ non ſunt deputata alicui Ordini Clericali, ſeu quæ non fiunt ſolum à Miniſtro Eccleſiaſtico ad id deputato; cuiuſmodi ſunt benedictio menſæ, fructuum, itinerantium, & habitus, *Aue Maria*, quæ dicitur ſtatis horis diei, concio, lectio etiam Sacræ Scripturæ, adoratio Crucis priuata, receptio aquæ benedictæ, & quæcunque priuatæ orationes, etiam Litaniæ ipſę ſine Cruce, aut ſuperpelliceis cantatæ, & actus quicumq; iuriſdictionis. De quibus omnibus Silu. *ſup. v. Interdictum* 5. *nu.* 5. *&* 6. Nau. *ſup. n.* 171. *et* 176. Sà *in Sum. v. interdictum n.* 14. Suar. *ſup. diſp.* 34. *ſect.* 3. Portel. *in Dub. Regul. v. interdictum à n.* 24. Bon. *ſup. punct.* 4. ex aliis multis.

21 Circa quæ, & magis ad praxim Regularium, primò notandum; nullum interdictum quãtumuis perſonale, & particulare prohibere, quo minus Religioſi, vel Clerici, qui alias tenentur diuinum officium recitare, ad illud nõ teneantur, tenentur enim ſicut prius ad illud recitandum, iuxta dicta à ſimili ſupra verbo *Excommun. n.* 15. priuatim tamen, ita vt ab aliis, excommunicatis ſcilicet, vel interdictis, ſeu non priuilegiatis non audiantur. *ca. quod in te de pœnit. et remiſſionibus.* Nauar. *ſup. nu.* 175. Laym. *ſup. nu.* 2. Vnde etiam illud recitare poſſunt duo, aut tres ſimul in domo, camera, aut agro, modo non audiantur à prędictis, quia talis oratio pro priuata habetur. Nauar. *ſup.* Suar. *ſup. à n.* 10. Sunt etiam quo ad hoc conceſſiones quædam Leon. 10. quas refert Caſarubius *in Comp. priuil. Mendic. ver. interdictum n.* 18. quas omitto, quia, & viuæ vocis oraculo factæ ſunt, & parum, aut nihil priuilegii continent. Addit Nau. *ſup.* poſſe Clericũ (idem dic de religioſo) ſine ſocio dicere idẽ officiũ in Eccleſia, vel Capella, etiã ianuis apertis, ſi tamen ita ſubmiſſe dicat, vt à nemine audiatur, dũmodo illa Eccleſia ſpecialiter interdicta non ſit.

22 Nota etiam ſecundò, quod licet iure antiquo ſolum eſſet permiſſum tempore interdicti celebrare ſemel in hebdomada, & priuatim, vnam Miſſam ad renouandum Sanctiſſimum Sacramentum, modo tamen poſt Bonifacium 8. *in d. ca. Alma mater*, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 19. licitum eſt Miſſam, & diuina Officia quotidie celebrare, iuxta prę̨ſcriptũ talis capitis, quod ſic habet. *Singulis diebus in Eccleſijs, ac Monaſterijs Miſſa celebrentur, et alia Officia diuina, ſicut prius* (intellige ante interdictum) *ſubmiſſa tamen voce, ianuis clauſis, excommunicatis, et interdictis excluſis, et campanis etiam non pulſatis.* Silu. *verbo Interdictum* 5. *num.* 2. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 5. Corn. *ſup. §.* 2. *dub.* 7. ex communi Doctorum. Intelligitur autem hæc conceſſio pro tempore ſolum Interdicti localis generalis. Silueſter *ſupra.* Naldus *in Summa verbo Interdictum num.* 6. Nam tempore Interdicti localis ſpecialis ſeruatur ius antiquum, vt non poſſint in loco ſpecialiter interdicto ſingulis diebus celebrari Sacra, & officia, niſi ſemel in hebdomada vnum Sacrum *cap. permittimus de ſentent. excommunicat. in* 6. Nauarrus *ſupra num.* 173. Toletus *ſupra dicto cap.* 53. *numero primo.* Niſi neceſſitas infirmorum oppoſitum poſtularet. Nauarrus *ibidem*, ex Hoſtienſi. Similiter pro tempore Interdicti perſonalis, ſiue generalis, ſiue particularis, perſonæ aliquo ex õs mo-

dis

dis interdictæ nô poſſunt vllibi celebrare dicto modo Miſſas, aut Officia diuina, nec illis intereſſe, *cap. ſi Ciuitas, cap. ſi ſententia de ſent. excommunicat. in 6.* Suarez *d. diſp. 34. ſect. 2. num. 2.* Bonacina *ſup. punct. 4. num. 6.* ex communi Doctorum. Nomine autem illo *Eccleſijs* in prædicta conceſſione *cap. Alma mater*, cum materia hæc fauorabilis ſit, intelliguntur omnia loca Sacra, etiam Hoſpitalia, & priuara Oratoria ab Epiſcopo ad Miſſam, & diuina Officia celebranda. Suarez *diſp. 34. ſect. 1. num. 8. & 9.* Diana *ſupra Reſolut. 60.* poſt alios, quos refert.

23 Rurſus conceſſio hæc *cap. Alma mater* eſt reſpectu omnium perſonarum Eccleſiaſticarum, ſiue illi Clerici ſint, ſiue Religioſi, ſiue profeſſi, ſiue Nouitij, aut etiam Moniales. Intentum enim Bonifacij 8. in in *d. cap. Alma mater.* illud videtur fuiſſe, vt tempore Interdicti officia diuina peragantur ab ijs, à quibus prius, & ab ijs ad quod prius id minus ſpectabat. Bacconius *ſupra.* Nauarrus *ſupra num. 174.* Bonacina *ſupra numer. 18.* Quod & extenditur non ſolum ad Clericos prima tonſura initiatos habentes conditiones Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. cap. 6.* ſed etiam ad Clericos coniugatos cum virgine vnica, ſi alicuius Eccleſiæ ſeruitio ex mandato Epiſcopi addicti fuerint, propter eamdem rationem. Sotus *in 4. d. 22. quæſt. 3. art. 1.* Auila *par. 5. diſp. 4. ſect. 2. dub. 4.* Laici autem non habentes priuilegium non admittuntur ad Miſſas, vel diuina officia, quamuis ſeruetur dicta moderatio *cap. Alma mater*, hoc enim fine ibi præcipitur, vt celebrentur prædicta *ianuis clauſis.* Auila, Layman. & Bonacina *ſupra*. Laici autem habentes priuilegia (quale eſt illud Bullæ Cruciatæ, de quo verbo *Bulla Cruciata nu. 14.* dixi) & à fortiori Eccleſiaſticæ perſonæ, pro quibus conceſſio hæc *cap. Alma mater*, facta eſt, non ſolum poſſunt tunc audire Miſſam, ſed etiam tenent illam audire diebus feſtis, quia præceptum audiendi Miſſam obligat omnes, qui id poſſunt facere, ſeu qui non habent impedimentum ad id faciendum, iuxta dicta eo verbo *Bulla Cruciata num. 14.* Bonacina *ſupra numer. 19. & 20.* ex Nauarro, Soto, Henriquez, Nuño, & Toleto. Licet oppoſitum tueatur, quoad laicos, Cornexo *d. dub. vnic.* ex Cano, Victoria, & Auila, eo quod nullus cogitur vti priuilegio ſibi conceſſo *argum. Regular. 69. ff. & Regul. 61. in 6. quod ob gratiam alicuius conceditur non eſt in eius diſpendium retorquendum.* Prædicti autem, ſiue laici, ſiue Eccleſiaſti priuilegiati ad audiendum Miſſam, & officia diuina tempore Interdicti, poſſunt ſecum deferre eos, qui ſunt de ſua familia, qui tamen non dederunt cauſam Interdicto, aut non fuerint aſſumpti in fraudem ob iſtam cauſam. *cap. licet de priuil. in 6.* Silueſter *ſup.* Nauarr. *ſupra num. 180.* Quod non valet in familiaribus Collegii, ex eodem *capit. licet.* Silueſter, & Nauarrus *ibid.* Qui verò nomine familiæ veniant agit Bonacina *ſupra num. 21.* ex aliis.

24 Per verba illa *Submiſſa voce*, quæ in dicto *cap. Alma mater* habentur, denoratur Miſſam, & Officia non poſſe celebrari ab Eccleſiaſticis ea voce, vt extra Eccleſiam audiri poſſint, quin potius ea cautela, vt extra illam exiſtentes ipſa non audiant. Qua poſita, ſi illi per curioſitatem ea audiant, ipſi Eccleſiaſtici excuſantur. Silueſter *ſupra num. 8.* Nauarrus *ſup. num. 174.*

25 Cum dicatur *interdictis excluſis*, ideo tales interdicti expelli debent, quod ſi expelli non poſſint, ceſſare debent Eccleſiaſtici à celebratione etiam Miſſæ, iuxta modum aſſignatum ſupra verbo *Excommunicatio nu. 21.* pro caſu quo excommunicatus vitandus veller aſſiſtere Miſſæ. Auila *part. 5. diſp. 1. dub. 1.* Layman. *ſupra.* Intelligitur autem hoc in caſu Interdicti generalis localis, de quo eſt ſermo *in dicto cap. Alma mater.* Suarez *d. diſp. 34. ſect. 2. num. 1.* In caſu verò quo perſona interdicta vellet aſſiſtere Miſſæ, nec per vim cogi poſſit ad exeundum, Suarez *ſupra num. 10.* etſi cum formidine, probabile eſſe credit, quod Sacerdos poſſit proſequi Miſſam, quia tam dictum *capit. Alma mater*, quam alia iura loquuntur ſolum pro tempore Interdicti localis. Sed oppoſitum credo verum, quia prædictum *cap. Alma mater* (idem dico de aliis iuribus) etſi quoad locum celebrandi officia diuina loquatur de Interdicto locali, quo ad perſonas tamen quas prohibet admitti illo verbo *Interdictis*, proculdubio loquitur de perſonaliter interdictis. Philippus Faber *de Cenſuris in 4. ſentent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 5. cap. 2. nu. 113.* Limitari tamen hoc debet quando tales interdicti ſunt nominatim denunciati, iuxta Extrauagantem *Ad euitanda*, & dicta ſupra verbo *Excommunicatio num. 20. & 21.* Pro quo notandum, quod quamuis ad euitandam perſonam aliquam ſpecialiter interdictam ſit neceſſarium, quod illa fuerit nominatim denunciata, ad euitandum verò perſonam Interdicto perſonali generali interdictam non requiritur, quod ea in particulari ſit nominatim denunciata, ſed ſufficit, quod illa Vniuerſitas, vel populus proprio nomine ſint denunciata, vix enim alio modo Communitas denunciari poteſt. Bonacina *ſupra punct. 7. num. 23.* Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica part. 2. verbo Cenſura cap. 14. §. Declara quarto*, & alij contra aliquos oppoſitum ſentientes. Illud certius, quod in eo caſu alij non interdicti non tenerentur exire ab Eccleſia, aut relinquere Miſſam, propterea quod illi aſſiſteret interdictus; non enim eſt prohibitum ab Eccleſia communicare cum interdicto, vt cum excommunicato. Caietanus *Summa verbo Interdictum.* Suarez *ſupra numero 4. & 5.* Naldus *in Summa verbo Interdictum numero 2.* Layman. *ſupra*. Vnde ſimiliter caſu quo è contrario Sacerdos interdictus celebraret, etſi cooperari ad eius celebrationem peccatum graue eſſet ex natura rei ſuppoſita cenſura Interdicti, nihilominus poſſet perſona non interdicta eius Miſſam audire, non ſolum quando talis Sacerdos non eſſet nominatim denunciatus interdictus, vt de ſe patet ex Extrauagant. *Ad euitanda*, ſed etiam ſi eſſet nominatim denunciatus, quia audire Miſſam alicuius non eſt cooperari ipſi, & aliàs non eſt prohibitum communicare cum interdicto. Suar. *ſupra num. 5.* Diana *ſupra Reſolut. 63.* ex Turriano, Merceto, & Filiuccio.

26 Ex illo autem prædicti capitis *Alma mater, campanis non pulſatis.* colligitur, campanarum etiam paruarum pulſationem, intellige pro celebratione Miſſæ, & diuinorum officiorum, imo etiam pro eleuatione *Hoſtiæ*, vel ad *Sanctus*, prohibitam eſſe, non tamen pro conuocatione populi ad alia, quæ non ſunt diuina Officia; vt ſunt Concio, Salutatio Angelica, oſtenſio Reliquiarum, & alia de quib. ſupra. Pro quo vide Silueſt. *ſupra q. 5.* Nauarrum *ſup. num. 177.* Henriqu. *lib. 13. cap. 46.* Bonacina *dicto punct. 4. num. 7.* vbi etiam *num. 8.* ex Suare z, Auila, & aliis ait, adhiberi poſſe tempore Interdicti tabulam cum matraca, vel tubam, quod tamen intellige, iuxta Patriæ conſuetudinem.

27 Maximè tertiò, notandum in prædicto capite *Alma mater*, iuxta dicta *tomo primo capit. 21. numer. 19.*

concedi vt in quatuor anni præcipuis Feſtiuitatibus, videlicet, Natiuitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, & Aſſumptione Beatæ Mariæ Virginis (quibus ex conceſſione Martini quinti, & Eugenij quarti acceſſit feſtum Corporis Chriſti cum octaua) licitum ſit Sacrificium Miſſæ, & alia diuina Officia ſine vlla alia limitatione celebrare, niſi vt qui propria culpa interdicto cauſam dederunt ad Altare non appropinquent, intellige, vel oblationis accipiendæ, vel S. Euchariſtię ſumendæ cauſa, ſicut explicat Suarez *d. diſp. 34. ſect. 1. num.* 37. Sumuntur autem tres illæ priores feſtiuitates, ſcilicet Natalis, Paſchæ, & Pentecoſtes ſolum pro primis diebus ipſarum. Nauarrus *ſupra num.* 182. Suarez *num.* 38. Naldus *ſupra num.* 8. Licet oppoſitum probabiliter tenent Bonacina *d. punct. 4. num.* 4. poſt Sotum, Auilam, Hurtadum, & alios, quos ſequitur Diana *ſupra Reſolut.* 61. Computantur etiam tales Feſtiuitates iuxta Eccleſiæ morem, ſcilicet à primis Veſperis, vſque ad ſecundas, adiuncto Completorio. Bacconius *ſupra*. Bonacina *num.* 15. Diana *ſupra* poſt plures alios.

28 Extenditur etiam probabiliter hoc priuilegium ſolemniter celebrandi diuina, dummodo interdicto cauſam non dederint, aut eſſent ſpecialiter interdicti, nominatim interdictis, & excommunicatis excluſis, ad Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Mendicantibus pro feſtis Sanctorum Ordinis, iuxta dicta *tom. 1. cap.* 21. *num.* 19. ex priuilegio Leonis 10. pro eiſdem Benedictinis, & *tom. 2. cap. 1. num.* 21. ex priuilegio Pij 5. pro Mendicantibus. Probabile enim eſt priuilegia illa non eſſe contraria decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. propter dicta illis locis. Et ita tenent Medina *in Summa*. Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Interdictum* 3. *§. ſed alijs Doctoribus*. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 48. *§.* 1. Sayrus *de Cenſuris lib. 5. cap. 13. num. 24. & 25.* Rodriguez *in Bullam Cruciatæ* §. 5. *numer.* 15. Miranda *tomo 2. Manual. quæſt. 37. artic.* 12. Cruz *de ſtatu Regular. libr. 2. capit. 7. dub.* 2. Peirinis *tomo 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Sixti 4. num.* 51. & alij.

29 Nec obſtant aliquæ declarationes S. Congregationis, quas referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Priuilegium, et de poteſt. et offic. Epiſcopi Alleg.* 105. *num.* 44. Tamburinus *d. diſp. 16. quæſit.* 4. & Nouarius *in Lucern. Regular. verbo Interdictum*, quibus id negatur, & dicitur priuilegia Regularium ſublata eſſe per Concilium Tridentinum, vt enim dixi eo *tom. 2. cap. 1. num.* 21. de talibus declarationibus S. Congregationis (quod ego ſciam) non conſtat authenticè, & eadem S. Congregatio Concilij, iuxta dicta ſupra verbo *Sacra Congregatio num.* 10. declarauit, huiuſmodi declarationibus non authenticis non eſſe fidem adhibendam. Deinde, quia dato, quod de eis authenticè conſtaret, per illas tamẽ ſolum declaratur reuocata eſſe quoad hoc priuilegia Regularibus conceſſa ante Concil. Tridentinum. Cum autem Clemens 8. poſt ipſum Concilium, iuxta dicta eo *nu.* 21. idem priuilegium conceſſerit Minoribus, ideo tam ipſi, quam alii, qui cum ipſis habent communicationem priuilegiorum, eo vt poſſunt. Tamburinus *ſupra*. Nota etiam priuilegium illud Pii quinti eſſe poſt Concilium.

30 Additur etiam in eodem priuilegio Leonis 10. id etiam fieri poſſe in quibuſdam aliis Feſtiuitatibus, & occaſionibus, de quibus dixi dicto *num.* 19. & agit Sorbus *ſupra §. tertiodecimo ſuſpenditur*, & ſequentibus, ſupponens etiam non eſſe reuocatum hoc priuilegium per Concilium Tridentinum, quod etiam facit Peirinis *ſupra num.* 52. Quia verò vna ex illis feſtiuitatibus eſt feſtiuitas Conceptionis Beatiſſimæ Virginis, notandum etiam eumdem Leon. 10. conceſſiſſe, quod tempore interdicti, in quibuſuis Hiſpaniæ Eccleſiis à primis veſperis diei Conceptionis vſque ad illius totalem octauam incluſiuè, Miſſas, & alia diuina Officia apertis ianuis, pulſatis campanis, atque alta voce (excommunicatis duntaxat, & nominatim interdictis expulſis) celebrari poſſe; & quod ſinguli Chriſtifideles non excommunicati, nec nominatim interdicti ad Miſſas, & alia Officia admitti tunc poſſent. Sic refert hoc priuilegium Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Conceptio Virginis num.* 11. & Suar. *ſupra nu.* 42. dicit, non eſſe derogatum per decretum Concilii. Quale vero ſit Officium illud Conceptionis pro quo conceditur hoc priuilegium agunt Portellus *in Dub. Regular. verbo Interdictum in Addit. à num.* 2. & Villalobos in *Summa tom. 1. Tractat. 19. diffic.* 6.

31 Extat, & aliud priuilegium Iulij 2. pro Auguſtinianis, quo ipſis conceſſit, vt quæ Ordini ſuo pro tempore generalis interdicti ſunt conceſſa, ea omnia in ſpeciali interdicto, etiam conceſſa intelligantur. Referunt hoc priuilegium Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo interdictum 1. num.* 14. Sorbus *ſupra §. decimo Iulius* 2. Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Sixti* 4. *num.* 54. Tamburinus *ſupra à quæſit. 4. in fine*. Qui omnes dicunt hoc priuilegium magnum eſſe, nam quando ſecundum ius commune ſuſpenditur interdictum in aliquibus Feſtiuitatibus, prout fit in c. *Alma mater*, iuxta dicta ſupra *num.* 27. non ſuſpenditur pro Eccleſiis ſpecialiter interdictis, nec poſſunt in eis fieri ea, quę ibi permittuntur, at verò ſecundum hoc priuilegium id conceditur. Alia priuilegia pro Regularibus tempore interdicti, & Ceſſationis à diuinis refert Portellus *ſup. verbo Interdictum à nu.* 65. quæ prætermitto, quia plura ex illis relata ſunt tum ſupra, tum *tom. 1. cap. 21. num. 19. & 20.* alia verò ſunt mihi incerta.

32 Pro praxi tamen horum priuilegiorum quoad Regulares, & quomodo ſe gerere debeant tempore interdicti, vide Sorbum *ſup. §. primò ſtatim*, Mirandam, & Ioannem de la Cruz *ſupra*. Tria tamen illis præcipuè animaduertenda cenſeo. Primum, an priuilegia quibus vti volunt, ſint ſolo viuæ vocis oraculo cõceſſa, quale eſt illud Nicolai Franci de quindecim perſonis tempore interdicti admittendis, quod immeritò in medium producunt Peitinis, & Tamburinus relati. Talia enim priuilegia his temporibus vacant, propter ſæpius dicta. Secundum, an interdictum, quod ponitur, ſit ab habente facultatem reuocandi priuilegia ipſorum, & ea reuocante. Tertium, quod eo *cap. 21. num.* 20. notaui, ſcilicet, an ex vſu talium priuilegiorum poſſint ſequi ſcandala, rumores, aut ſimilia, propter ſingularitatẽ &c. De priuilegiis autem Tertiariorum pro tempore interdicti, dixi *tom. 2. c. 14. n.* 36. Confratrum, *ca.* 15. *num. 36. & 37.* Familiarium Religioſorum *cap. 16. num. 12. 23. & 27.* Procuratorum ipſorum, *cap. 17. num. 6. 7. & 8.*

33 Loquendo autem de tertio effectu interdicti, qui eſt priuatio ſepulturæ Eccleſiaſticæ, intelligendus eſt reſpectu cuiuſcumque interdicti generalis, vel particularis, localis, vel perſonalis. Etenim quando

Inter-

Interdictum eſt perſonale particulare, perſona ſic interdicta, quæcunque illa ſit, ſiue Clericus, ſiue Religioſus, ſiue ſæcularis omnino carere debet Eccleſiaſtica ſepultura. Clement. 1. *de ſepulturis*, & *cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6.* Suarez *ſupra diſp.* 35. *ſect.* 3. *num.* 1. Cornexo *ſupra* §. 3. Quando etiam Interdictum eſt perſonale generale, in primis ij, qui cauſam Interdicto dederunt, cum illi cenſeantur veluti ſpecialiter interdicti, priuari etiam debent dicta ſepultura. Suarez, & Cornexo *ſupra*. Deinde etiam illi, qui cauſam non dederunt; quia etiam illi ſunt, & dicuntur interdicti, quia ſunt pars populi interdicti, ac per conſequens debent in eis habere locum omnes effectus Interdicti, inter quos vnus eſt iſte Clement. 1. *de ſepulturis c. ſi Ciuitas de ſent. excommunicat. cap. ſi ſententia eodem titulo in 6.* Bonacina *ſup. punct.* 5. *nu.* 1. Vnde etiam infantes, & amentes priuantur ſepultura eo tempore, propter idem fundamentum, & quia quamuis illi ob defectum rationis non ſint capaces aliorũ effectum Interdicti, iuxta dicta *ſupra num.* 8. benè tamen iſtius, qui in ſola paſſione conſiſtit. Bon. *ſup. num.* 9. Corn. *ſupr.* Tempore etiam Interdicti localis, ſiue generalis, ſiue particularis, etſi fideles poſſint in locis non interdictis ſepultura Eccleſiaſtica frui, nõ poteſt tamẽ cõcedi dicta ſepultura in Eccleſia, vel Eccleſijs interdictis aliquibus laicis quantumuis innocentibus, aut non interdictis infantibus, aut amentibus. Huiuſmodi enim Interdictum non fertur directè in perſonas, ſed in locum, prohibendo, ne in illo aliquis ſepeliatur. *capit. quod in te de pœnit. & remiſſ. capit. ſi Ciuitas de ſententia excommunicat. in 6.* Siluester *ſupra verb. Interdictum* 5. *quæſt.* 8. Cornexo *ſupra*. Layman. *ſupra numero* 3. Dixi *aliquibus laicis*, quia Eccleſiaſtici, ſiue Clerici ſint, ſiue Religioſi, qui cauſam Interdicto non dederunt, nec interdicti fuerunt, ſed Interdictum obſeruarunt, ſepeliri tunc poſſunt in loco Sacro quantumuis interdicto, modo id fiat ſine ſolemnitate, & abſque pulſatione campanarum. *capit. quod in te* relato. Siluester *ſupra*. Sotus *in* 4. *d.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. Imo poſt capit. *Alma mater* poſſunt tempore Interdicti generalis localis ſepeliri cum diuino Officio, & Miſſa, iuxta moderationem ibi factam, cum ibi concedatur, quod tempore Interdicti præfati celebrari poſſint diuina Officia, cum dicta moderatione. Henriquez *libr.* 13. *capitulo* 44. Suarez *diſput.* 35. *ſect.* 1. Non oportet tamen quod ſepeliantur in loco interdicto, ſi ad locum non interdictum commodè ferri poſſunt, vt ait Laymanus *ſupra* ex Sylueſtro, & Suarez.

34 Circa hunc tamen effectum priuationis ſepulturę pro tempore Interdicti, nota primò, nomine ſepulturæ Eccleſiaſticæ intelligi ſepulturam in loco ab Epiſcopo (vel etiam Prælato Regulari) conſecrato, vel benedicto ſiue Eccleſia ſiue cœmeterium ſit, vbi diuina peraguntur. Bonacina *d. puncto* 5. *numer.* 1. ex Sayro, Suarez, & alijs Nota ſecundò, nulli quantumuis perſonaliter, & ſpecialiter interdicto negari deberi ſepulturam, niſi nominatim denunciatus fuerit. Etenim propter extrauagantem *Ad euitanda* nullum cenſura effectum euitare tenemur, niſi nominatim denunciatum. Verum quidem eſt, quod pro Interdicto perſonali particulari requiritur denunciatio ſpecialis ſub nomine taliter interdicti; pro Interdictò tamen generali perſonali ſufficit denunciatio nominatim, non ſub nomine ſingulorum de populo, ſed ſub nomine Ciuitatis, vel populi, iuxta dicta *ſupra num.* 25. cum moraliter impoſſibile ſit omnia membra vnius Communitatis nominatim alio modo denunciare. Bonacina *ſupra numer.* 10. Layman. *ſupra num.* 4. ex aliis. Licet oppoſitum tueatur Cornexo *ſupra*, quem ſequi videtur Diana *ſupra Reſolut.* 66. Pariter etiam idem dici debet de Interdicto locali, niſi enim denunciatum ſit non obligat. Nauarrus *ſupra num.* 187. Toletus *ſupra lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 2. Tertiò nota, nullibi legi corpora defunctorum non perſonaliter interdictorum, & denunciatorum, ſi in loco interdicto illegitimè ſepulta ſint, exhumanda eſſe, ſed viceuerſa, corpora, quæ tempore localis Interdicti in loco nõ Sacro ſepulta fuerunt, ſublato Interdicto exhumanda, & ad Sacrum locum transferenda, ſicut ex communi docet Nauarr. *num.* 176. Henriquez *cap.* 44. *num.* 5. Auila *part.* 5. *diſp.* 4. Nota quartò, quod quamuis Cornexo *ſupra*, poſt Suarez, Filiucium, Coninch, & alios, tueatur probabiliter hanc carentiam ſepulturę tempore Interdicti, etiam procedere in Feſtiuitatibus, in quibus *in capit. Alma mater* permittitur celebratio diuinorum (idem diceret de illis, qui habent priuilegium aſſiſtendi diuinis tempore Interdicti) eo quod priuatio ſepulturæ diuerſum quid ſit à celebratione diuinorum, nihilominus Sotus, Nauarrus, Henriquez, & alij quos refert, & ſequitur Diana *ſupra Reſolut.* 67. oppoſitum etiam ſatis probabiliter docent, eo quod priuatio ſepulturæ videatur introducta per Interdictum ratione Officii diuini annexi, conceſſo ergo Officio, conceditur etiam ſepultura. Nota quintò, hæc quæ dicta ſunt de priuatione ſepulturæ (idem dico de aliis, quibus priuat Interdictum) intelligenda eſſe ſecluſis ſpecialibus priuilegiis, quale eſt illud Bullæ Cruciatæ, de quo ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 14. & 15. Specialiter pro priuilegiis Regularium circa ſepulturam tempore Interdicti, vide dicta *tomo* 1. *cap.* 21. *nu.* 19. Caſſarubium *in Compendio verbo Interdictum*, & Surbum *ibidem*.

35 Præter iſtos autem communes effectus Interdicti eſt alius ſpecialis, qui maximè ad Regulares ſpectare poteſt, quòd ſcilicet ille, qui perſonaliter interdictus eſt eligi non poteſt ad Prælaturas, ſeu Dignitates, iuxta dicta *tom.* 1. *ca.* 15. *num.* 25. Azor. *tom.* 2. *Inſtitut. Moral. lib.* 6. *cap.* 7. *quæſt.* 2. Sà *in Summa verbo Interdictum num.* 18. Idem dico de eo, qui Interdictum non ſeruauit; *capit.* 1. *de poſtulat. Prælat. cap. tanta de exceſſib. Prælat.* Siluester *in Summa verbo Electio* 1. *numero* 15. Peirinis *tom.* 2. *de Prælat. quæſt.* 2. *capit.* 5. §. 2. *numero* 40. Similiter perſonaliter interdictus, iuxta dicta eo *capit.* 15. *numero* 5. eligere non valet, ita vt electio ab ipſo facta caſſa ſit, vel caſſanda. *capit. cum inter R. de elect.* Sà *ſupra*. Peirinis *ſupra numero* 39. Vide dicenda inferius *numero* 37.

36 Eſt etiam alia ſpecies Interdicti perſonalis, quæ vocatur *ab ingreſſu Eccleſiæ*, eo quod priuat à tali ingreſſu in Eccleſiam, de qua ſæpius in iure fit mentio, præſertim *capit. ſacro de ſentent. excommunicat. capit.* 1. *eodem titulo in* 6. *cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Differt autem ab alio interdicto perſonali ſimpliciter dicto in hoc, quod interdictum perſonale ſimpliciter dictum priuat participatione diuinorum in omni loco, hoc verò ſolum in Eccleſia, itaut ſolum in illa non poſſit interdictus celebrare, aut audire Miſſam, aut diuina Officia, non autem extra illam in domo, agro, Oratorio priuato &c. *capit. is cui de ſentent. excommunicatione in ſexto*.

Na-

Interdictum. Nauarr. *ſupra*. Oppoſitum tamen tenent alij Doctores, quod maximè eſt verum, ſi per violentiam, fraudes, aut mendacia, Officiis diuinis in loco Interdicto ſe ingerant, vel Clericis iubentibus, vt exeant, non obtemperent, aut ſi Clericos inducant, ut coram ipſis diuina celebrent. De quo Sotus, & Nauarrus *ſupra*. Auila *part. 5. diſputat. 5. dub. 2.* Layman. *capit. 3. num. 2.* & Diana *ſupra Reſolut.* 68. Illud certius, quod licet laici, propter violationem Interdicti nullam pœnam irregularitatis incurrant, cum in iure talis irregularitas non ſit expreſſa, nihilominus Dominus temporalis, qui compellit Clericum in loco interdicto publicè, ac ſolemniter celebrare Diuina, vel pulſu campanæ, aut voce præconis facit populum conuocari ad audienda diuina, vel impedit ne excommunicati, vel interdicti ab Eccleſia exeant, dum in ea Miſſarum ſolemnia celebrantur, poſteaquam à celebrantibus moniti fuerunt, & ipſi denique excommunicati, aut interdicti, ſi iuſſi exire, remanere præſumpſerint, excommunicationem Papæ reſeruatam incurrunt. Clem. 2. *de ſentent. excommunicat.* Nauarr. *ſupra numer.* 104. Layman. *ſupra capit. 3. in fine*. Cornexo *dict. dub. vnic. in fine*.

40 Circa relaxationem, vel abſolutionem Interdicti, cum ex dictis de alijs cenſuris colligi poſſit quid de ipſo dicendum, breuiter dico. Quando eſt ad tempus, vel ſub conditione, ſolo tranſcurſu temporis, uel conditionis ceſſat, quando vero abſolutè, aut ſine limitatione eſt poſitum, non tollitur, niſi per abſolutionem, vel relaxationem ſacram ab eo, qui illud poſuit, vel ab ipſius Superiore, vel ab alio ab ipſis facultatem delegatam habente. Quamuis etiam nullus confeſſarius poſſit tollere Interdictum locale generale, ſeu ſpeciale, quia hoc ſpectat ad forum contentioſum, nec etiam Interdictum generale perſonale, propter eamdem rationem; poterit tamen abſoluere ab Interdicto perſonali particulari, ſiue à iure, ſiue ab homine, ſi illud reſeruatum non fuerit, ſicut & ab alijs cenſuris non reſeruatis. Imò etiam, ſi fuerit reſeruatum, quando pœnitens habuerit priuilegium, vt abſoluatur ab omnibus cenſuris, etiam reſeruatis, quale eſt Bulla Cruciatæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 30. De quibus omnibus Vgolinus *de Interdicto Tabul. 5. capit.* 23. Suarez *diſputatione* 38. Auila *ſupra diſputatione* 6. Cornexo *ſupra diſputatione* 4. Layman. *ſupra capit.* 5. Bonacina *ſupra puncto vltim.* ex aliis quos referunt.

41 Quoad Prælatos Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum, dicendum, ipſos poſſe abſoluere ſuos ſubditos ab Interdicto perſonali particulari, etiam quando illud reſeruatum fuerit, ſi habeant priuilegia abſoluendi à cenſuris reſeruatis, prout de pluribus ipſorum dixi *tom. 1. capit. 18. à num. 36.* Cum eadem ratio ſit de hac, ac de aliis cenſuris. Ab Interdicto tamen locali, ſiue perſonali generali non abſoluunt, niſi habeant territorium, & ſubditos ſæculares, veluti Epiſcopi habent.

42 De caſibus, quibus in iure incurritur Interdictum, agunt Suarez *ſupra diſput.* 37. Filliucius *Tract. 18. cap. 6. qu. 3.* Bonacina *ſupra punct.* 8. & alij apud ipſos.

43 Vide dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ*, verbo *Ceſſatio à diuinis*, & dicenda infra verbo *Irregularitas*.

INTERSTITIA.

SVMMARIVM.

Interſtitia, quæ dicantur. n. 1.
Ad quem pertinet diſpenſatio in illis. ibidem.
An hæc facultas tranſeat ad Capitulum, ſeu Vicarium Sede Vacante. n. 2.
Ordinatus ſine diſpenſatione in interſtitiis, an incurrat aliquam pœnam. num. 3.
An illam incurrat Epiſcopus ordinans ſubditum non diſpenſatum in interſtitijs. n. 4.
Quantum debet eſſe interſtitium pro ſingulis Ordinibus. num. 5.
Alia remiſſiuè. n. 6.

1 INterſtitia vocantur illa tempora, quæ iuxta Concilij Tridentini decretum intercedere debent inter vnum, & alterum Ordinem recipiendum, vt ſcilicet gradatim aſcendatur ad Sacros Ordines, & promouendus non aſcendat ad ſuperiorem, donec per aliquod tempus ſe exercuerit in inferiori, de quibus iuxta doctrinam Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. cap. 11. 12. 13.* & 14. dixi *tom. 1. capit. 14. à num.* 14. Quibus addendum ſpecialiter quoad Regulares. Quod licet iuxta dicta ibi *num.* 15. diſpenſare in interſtitijs ſpectet ad Epiſcopum Ordinantem, non verò ad Prælatum Regularem, niſi exorare Epiſcopum, vt id faciat, iuxta declarationem Sacr. Congregationis, quam ibi retuli, & referunt Henriquez *in Summa lib. 10. capit. 23. §. 4. in comment. littera I.* Piaſegus *in prax. part. 1. cap. 1. num.* 50. Riccius *in prax. for. Eccleſiaſt. deciſ. 561. in 1. edit. & in 2. Reſolut.* 483. Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcopi Allegat. 18. num.* 10. Tamburin. *de iure Abbat. tom. 2. diſputat. 2. qu.* 22. & alii apud ipſos, nihilominus ex declaratione quoque Sacr. Congregationis habetur, Dominos Epiſcopos debere ſe conformare cum ſupplicatione Superiorum Regularium quoad hoc, cum ipſi ſciant vtilitatem, uel neceſſitatem ſuorum Monaſteriorum. Molfetius *in Summa Tract. 1. capit. 1. num.* 56. Barboſa *ſupra*. Ad hoc autem, quod Epiſcopus cenſeatur diſpenſare, ſufficit, quod ſciens ordinandum non impleuiſſe tempus deſignatum à Concilio pro interſtitio ipſum ordinet, quia omne canonicum impedimentum, cuius diſpenſatio ad Epiſcopum pertinet cenſetur ſublatũ, ſi illud ſciens Epiſcopus ordinauerit. Prout ex Abbate, Felino, Menochio, & aliis reſoluit Barboſa *ſupra numero* 7. Non poſſe autem Epiſcopum Ordinatorem, cum non Diœceſano diſpenſare in interſtitijs, niſi in dimiſſoriis hoc ipſi concedatur, habetur etiam ex alia declaratione Sacr. Congregat. apud præfatum Piaſegum *ſupra numer.* 11. & Barboſam *ſupra numer.* 9. ex alijs.

2 Interſtitiorum remittendorum facultas conceſſa Epiſcopis tranſit etiam in Capitulum, ſeu eius Vicarium Sede vacante, prout ex declaratione Sacræ Congregationis referunt Quaranta *in Summa verbo Capitulum Sede vacante quæſt. 10 §. & refertur.* Armendariz *in Addition. ad recopilat. leg. Nauarra libro primo tit. 18. libr. 7. de Epiſcop. numer.* 57. Barboſa *ſupr. numero 6. & in Collectan. Bullar. verbo Interſtitia.*

3 Ordinatus ſine diſpenſatione in interſtitijs, etiam ſi grauiter peccet, quia facit contra decretum Concilij

cilij in materia graui (Bonacina *de Cenſur. diſputat. 3. punct. 5. §. 8. nu. 3.*) non tamen incurrit cenſuram ſuſpenſionis, vt putant Suarez *tom. 5. diſp. 31. ſect. 1. numer. 43.* Bonacina *ſupra, & de Sacrament. diſput. 8. qu. vnic. punc. 5. num. 35.* Diana *4. part. Tract. 4. Reſol. 209.* & Theſaurus *in prax. part. 2. verbo ordines capit. 15. §. recipiens ordines* alijs relatis. Verumtamen non eſt id tam certum, ſicut hi Doctores ſupponere videntur, etſi enim Concilium Tridentinum nullam cenſuram, aut pœnam contra ſic facientes poſuerit, nihilominus cum Pius 2. in Bulla *Cum ex Sacrorum*, quam retuli *d. capit. 14. num. 2.* pœnam ſuſpenſionis ſtatuerit contra eos, *qui abſque diſpenſatione* Canonica *ad aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoueri*, & poſſit dici per illam diſpenſationem canonicam intelligi diſpenſationem in quocunque impedimento canonico ad Ordines recipiendos, inter quæ vnum eſt ex Concilio nondum elapſum eſſe tempus ab ipſo requiſitum inter vnum, & alium ordinem (præſertim cum Clem. 8. in Bulla *d. capit. 14. num. 1.* relata hanc Pij 2. Bullam confirmauerit, moderando tamen pœnas, quas Sixtus 5. in alia etiam Bulla eo loco relata poſuerat) ideo res hęc mihi dubia eſt. Vide Henriquez *in Summa lib. 6. cap. 10.* Nota etiam, quod recipiens Ordines Sacros eadem die incurrit ſuſpenſionem, quæ habetur cap. *litteras de temp. Ordin.* Suarez *ſupra numer. 41.* Theſaurus *ſupra §. recipiens autem duos.* De quo *verbo Irregularitas numer. 48.* Hanc tamen ſuſpenſionem non incurrit recipiens Sacerdotium, & Epiſcopalem Ordinationem eadem die, cum non ſit in iure impoſita. Suarez *numer. 40.* Cornexo *Tractat. de irregularit. diſput. 7. dub. 1.* Theſaurus *ſupra §. recipiens Sacerdotium.*

4 Epiſcopum ordinantem ſubditum non ſeruatis interſtitijs, nullam pœnam incurrere, reſoluit Barboſa *ſupra* ex Nauarro, & Riccio. Epiſcopum verò conferentem duos Ordines Sacros eadem die, vel etiam duobus continuato ieiunio ſuſpenſionem incurrere, colligitur ex *d. cap. litteras*, Layman. *libro 5. Tract. 9. cap. 10.* Theſaurus *ſupra §. Epiſcopus.* Sed de hac ſuſpenſione alibi dicetur.

5 Inter primam tonſuram, & minores ordines ſeruari debere interſtitium ſaltem vnius diei, tenent Innocentius, Ioannes Andreas, Butrius, & Panormitanus *in capit. de eo de tempor. ordinat.* Alij verò tenent contrarium, ratione conſuetudinis. Sà *in Summa verbo Ordo numero 17.* Bonacina *ſupra numero 36.* Verius tamen eſt, etiam ſecluſa conſuetudine, non eſſe neceſſarium interſtitium aliquod inter tonſuram, & minores ordines ex iure communi, aut Concilio. Theſaurus *ſupra §. Nota primò*, ex alijs quos refert. Inter ipſos autem minores ordines ſeruari debent Interſtitia temporum, ideſt quod dentur in diuerſis anni temporibus à iure pro ordinationibus faciendis deſignatis, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, iuxta dicta eo *capit. 14. numero 14. & 16.* ex Concilio Tridentino. Inter vltimum etiam ordinem minorem, & Subdiaconatum debet obſeruari interſtitium vnius anni, iuxta dicta eo *capit. 14. numero 15.* etiam ex doctrina Concilij, niſi vel Epiſcopus diſpenſet, iuxta dicta ibi *numero 16.* & doctrinam etiam eiuſdem Concilij, vel ſit conſuetudo ſic faciendi, prout habent Nauarrus *in Manual. capit. 25. numero 71.* Suarez *ſupra numero 41.* Sà *ſupra*, & alij. Secluſa enim hac conſuetudine, aut non interueniente Epiſcopi diſpenſatione, ſuſcipiens ſimul ordines minores, & Subdiaconatum celebrare non permittitur in Subdiaconatu. *capit. 2. de eo qui Ordin. furtiuè ſuſcepit.* Nauarrus, & Suarez *ſupra.* An verò hæc pœna importet ſuſpenſionem, an irregularitatem, diffident Doctores, de quo Theſaurus *ſupra §. recipiens primam.* Vide dicenda infra verbo *Irregularitas numero 48.* Interſtitium autem inter Subdiaconatum, & Diaconatum debere eſſe vnius anni, & alterius inter Diaconatum, & Presbyteratum, conſtat ex dictis eo *cap. 14. nu. 15.* ex doctrina Concilij.

6 Vide dicta ſupra verbo *Dimiſſoriæ*, & dicenda 4. *tom. verbo Ordo.* Et nota facultatem à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano 8. conceſſam Auguſtinianis Diſcalceatis in Philippinis, & Indiis Occidentalibus degentibus. In Appendice Bullarij *numero 18. alias 128.*

IRREGVLARITAS.

SVMMARIVM.

Materia hæc neceſſaria pro Regularibus. n. 1.
Irregularitatis deffinitio. n. 2.
Quotuplex ſit irregularitas. n. 3.
De cauſis irregularitatis. n. 4.
De effectibus irregularitatis. n. 5.
Quoad praxim Regularium quæ ſint prohibita illis per irregularitatem. n. 6.
Quæ non ſunt prohibita. n. 7.
De irregularitate quadam remiſſiuè. n. 8.
De irregularitate ex defectu animæ. n. 9.
Ex defectu ſcientiæ. n. 10.
Ex defectu Fidei. n. 11.
Ex defectu corporis. n. 12.
An Hermaphroditus ſit irregularis. n. 13.
Quid de fœmina in virum conuerſa. n. 14.
Qui defectus corporis irregularitatem inducant. numero 15.
De irregularitate ex defectu legitimitatis. n. 16.
Ex defectu ætatis. n. 17.
Ex ſeruitute. n. 18.
Ex eo, quod alicui muneri aliquis ſit obligatus. numero 19.
Ex bigamia. n. 20.
Propter homicidium iniuſtè factum. n. 21.
Quid requiritur ad incurrendam hanc irregularitatem. num. 22.
Eam incurrunt Iudices. n. 23.
Aſſeſſores. n. 24.
Accelerantes mortem. n. 25.
Conſultores in cauſa mortis. n. 26.
Quid de Regularibus Concionatoribus & Confeſſarijs. num. 27.
Quando accuſator, ſeu denunciator illam incurrat. num. 28.
Quid de Aduocato. n. 29.
Quid de teſtibus. n. 30.
De Tabellionibus, ſeu ſcribis. n. 31.
De Satellitibus, & Miniſtris iuſtitiæ. n. 32.
Quæ differentia ſit inter Eccleſiaſticos, et laicos. numero 33.
De militibus in bello. n. 34.
Quomodo tollatur hæc irregularitas. n. 35.
De irregularitate, quæ prouenit ex paupertate. numero 36.
Ea quæ prouenit ex infamia. n. 37.
Ex pænitentia publica. n. 38.

Ex

Digitized by Google

Ex reiteratione Baptiſmi.n.39.& 40.

Cur impoſita hæc irregularitas. n.41.

An incurratur per reiterationem aliorum Sacramentorum,num.42.

An eam incurrat rebaptizans ſub conditione. numero 43.

Quomodo tollatur,n.44.

An eam incurrat baptizatus ab Hæretico.n.45.

An baptizatus in ægritudine.n.46.

De irregularitate propter indebitam ſuſceptionem Ordinum.n.47.

In quibus caſibus incurratur hæc irregularitas, num.48. 49.50.51.52.

An eam quis ſuſcipit Ordines furtiuè. n.53.

A coniugato qui recipit illos conſtante Matrimonio. num.54.

De ea, quæ incurritur ob exercitium Ordinis tempore cenſuræ.num.55.

Quando incurratur hæc irregularitas.n.56.

An ab illo qui tempore cenſuræ facit coram ſe celebrari. num.57.

A quibus tollatur hæc irregularitas.n.58.

De ea, quæ incurritur ob exercitium Ordinis, quem quis non habet.n.59.

Quomodo tollatur hæc irregularitas.n.60.

De ea,quæ incurritur propter hæreſim.n.61.

Quid de Apoſtatis, Schiſmaticis, & filiis Hæreticorum.ibidem.

Quis diſpenſat in hac irregularitate. n.62.et 63.

De irregularitate quam contrahunt ſuſpecti de hæreſi. num.64.

De ea, quæ incurritur propter homicidium. numero 65.

An propter homicidium factum cauſa defenſionis. ibidem.

Quomodo id intelligendum.n.66.

An quando non ſeruatur moderamen. n.67.

Quæ culpa ad id requiritur.n.68.

A quibus tollatur hæc irregularitas. n.69.

De ea, quæ incurritur propter homicidium voluntarium.n.70.

Quomodo id intelligendum.n.71.

Quis diſpenſat in hac irregularitate.n.72.

De priuilegio Pauli 3. pro Benedictinis.ibidem.

De ea, quæ incurritur propter mutilationem. numero 73.

Quid intelligatur per mutilationem.n.74.

An eam incurrat, qui mutilat ſibi membrum. numero 75.

Quomodo tollatur hæc irregularitas.n.76.

De irregularitate propter homicidium caſuale. numero 77.

Quomodo intelligenda.n.78.

Regula pro iſta irregularitate. n.79.80.et 81.

Quæ diligentia requiritur, vt ea non incurratur. numero 82.

Quomodo tollatur.n.83.

De aliis irregularitatibus.n.84.et 85.

Quæ obſeruanda in diſpenſatione in irregularitate. num.86.

1 MAteria hæc etſi latiſſimè, valdè neceſſaria eſt pro Regularibus, & ideo accuratè tractanda, quoad ea præcipuè, quæ ad ipſos ſpectant, præſupponendo prius principia generalia ipſius.

2 Eſt autem Irregularitas, quantum ad ethimologiam nominis, idem quod priuatio Regulæ ab *in*, ideſt, ſine, & *regula*. Vgolinus *tract. de irregularit. cap. 1. §. 1. numer. 2.* Silueſter *in Summa verbo irregularitas nu. 1.* Definitur antem ſic: *Impedimentum Canonicum directè impediens ſuſceptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, & eorum vſum.* Silueſter *ſupra*. Nauarr. *in Manual. cap. 27. num. 191.* Toletus *in Summa lib. 1. ca. 57.* & alii communiter. Dicitur *impedimentum*, vt notetur Irregularitatem eſse quamdam moralem inhabilitatem, & ineptitudinem ad prædicta, abſtrahentem ab hoc, quod ſit, uel non ſit pœna, qualis eſt cenſura. Cornexo *qu. 5. de irregularit. diſp. 1. dub. 1.* Layman *lib. 1. Tract. 5. p. 5. cap. 1. num. 1.* Dicitur *Canonicum* ad denotandum non eſse iure diuino, aut ciuili, ſed ſolum canonico introductam. Vnde excluditur impedimentum, quod habent fœmina, vel non baptizatus ad Ordines, quia illud non eſt ex iure canonico, ſed diuino. Toletus *ſupra num. 2.* Cornexo *ſupr.* Dicitur *Directè*, vt diſtinguatur ab excommunicatione, quæ non priuat prædictis, niſi quatenus quædam communicationes ſunt; & à ſuſpenſione, quæ ſolum priuat directè vſu Ordinum. Layman. *ſupra.* Bonacina *de cenſur. diſp. 7. de irregularit. qu. 1. punct. 1. num. 1.* Denique per hoc quod dicitur indefinitè, & vniuerſaliter impediens ſuſceptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, & eorum vſum, differt ab Interdicto, quod non ſemper impedit vſum Ordinum, Irregularitas verò ſemper. Bonacina *ſupra*. Adde præterea cum Nauarro *ſupra*, ſolam Irregularitatem impedire receptionem, & vſum Ordinum, prout Ordines ſunt, non verò excommunicationē, ſuſpenſionem, aut Interdictum, iuxta dicta *ſupra* verbo *interdictum num. 2.*

3 Diuiditur communiter Irregularitas in eam, quę procedit ex defectu, & eam quæ procedit ex delicto. Toletus *ſupr. num. 3.* Bonacina *num. 6.* Diuiditur etiam in totalem, & partialem. Totalis eſt illa, quæ priuat omni Ordine ſuſcipiendo, & omni vſu ſuſcepti, partialis verò, quæ non omni Ordinis miniſterio, ſed aliquo tantum priuat. Layman. *ſupr. num. 7.* Harum quoq; Irregularitatum plures ſpecies ſunt, de quibus inferius, vbi etiam conſtabit in quibus conueniant, & in quibus differant. Solùm hic nota, irregularitatem non poſſe diuidi, ſicut cenſuram in Irregularitatem à iure, & ab homine. Certum enim eſt irregularitatem ſolum eſse à iure, non autem ab homine. Etenim ex *capit. is qui de ſentent. excommunicat. in 6.* habetur nullam incurri Irregularitatem niſi in iure ſit expreſsa. Sotus *in 4. diſtinct. 22. artic. 1. qu. 3.* Cornexo *ſupra diſputatione 2. dub. 2.*

4 Quoad cauſas Irregularitatis ſpectat dicendum, cauſam finalem ipſius eſse reuerentiam Eccleſiaſticorum Ordinum, ſeu functionis eorumdem. Suarez *tom. 5. in 3. part. diſp. 40. ſect. 3. num. 1.* Bonacina *ſupra num. 2.* Cauſam verò efficientem eſse ſolum ius Canonicum, cum enim *d. cap. is qui* pro regula generali ſtatuatur nullam eſse Irregularitatem, niſi ſit in iure (intellige Canonico, de quo ibi eſt ſermo) expreſſa, proculdubio rectè ſequitur, accedente etiam vſu Eccleſiæ, cauſam efficientem Irregularitatis ſolum eſse ius Canonicum. Suarez *ſupra ſect. 4.* Cornexo *ſupra*. Cauſa verò materialis remota, ſeu potius ſubiectum Irregularitatis eſt omnis ille, qui eſt capax Ordinis. Cum enim Irregularitas ſit impedimentum ad recipiendum, vel exercendum Ordines, ideo oportet, quod ſolus ille qui eſt capax Ordinis, ſit etiam capax Irregularitatis. Quare viri omnes tam Clerici, quam laici, dummodo ſint *Baptizati* capaces erunt Irregularitatis, non autem fœminæ, aut non baptizati, quia illi, & non iſti ſunt capaces

paces

pacea Ordinis. Cornexo *ſupra diſp. 4. dub.* 1. Bonacina *ſupra punct.* 2. *num.* 8. Qui rectè etiam addunt ab hac regula excludi Summum Pontificem, cum enim ipſe iuri canonico ſubditus non ſit, ſed potius ſupra ipſum, ideò nullius irregularitatis eſt capax. De cauſa autem materiali proxima, ſeu de actu illo, propter quem incurritur ea Irregularitas, quæ eſt ex delicto, conſequenter ad dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica numer.* 10. dicendum eſt talem actum debere eſſe peccatum mortale, externum, & conſumatum, propter ibi dicta. Similiter, quòd ignorantia tam peccati quam ipſius irregularitatis quæ eſt pœna ipſius, excuſare poſſit ab illa, conſtat ex dictis à ſimili de Cenſuris dicto loco, & docet Nauarrus *in Manual. cap.* 23. *num.* 47. & fauet *cap.* 27. *num.* 274. ac tenet Sanchez *lib. 9. de Matrim. diſp.* 32. *num.* 21. Coninch *de Sacrament. diſp.* 18. *dub.* 4. *num.* 19. & 31. & alij, quos refert, & ſequitur Diana 4. *par. Tract.* 2. *Reſolut.* 36. & 85. cum Bonacina *de cenſuris diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *num.* 13. 14. & ſequentibus. Secus dicendum de Irregularitate, quæ incurritur ob defectum, hæc enim incurritur etiam cum omnimoda ipſius ignorantia, vt ſupponunt communiter Doctores. Pariter etiam quòd metus grauis, & cadens in virum conſtantem excuſare poſſit ab Irregularitate ex delicto contracta, conſtat etiam à ſimili ex dictis eo loco de cenſuris. De ijs vero, quæ requiruntur ad incurrendam eam Irregularitatem, quæ dicitur ex defectu conſtabit ex dicendis. Loquendo tandem de cauſa formali irregularitatis, quamuis certum ſit ad eam non requiri certam aliquam verborum formam, cum conſtet in iure diuerſis verbis irregularitatem imponi, requiruntur tamen ea verba, quibus, vel ipſum nomen irregularitatis exprimatur, vel proprius eius effectus, qui eſt inhabilitas ad ordines ſuſcipiendos, vel exercendos, vel ſaltem ex antecedentibus, & conſequentibus id colligi poſſit. Suarez *ſupra d. diſp.* 40. *ſect.* 8. Cornexo *ſupra diſp. 3. dub. vnico.* Adde tamen, quod ſi verba penſatis penſandis ambigua ſint, & indifferentia ad irregularitatem, & ſuſpenſionem, cum ex prædicto *cap. is qui de ſentent. excommunicat. in 6.* habeatur nullam incurri irregularitatem, niſi ſit in iure expreſſa, videtur colligi potius ea explicanda eſſe de ſuſpenſione, quam de irregularitate. Cornexo *ibidem*. Adde etiam, quoties verba iuris non ſignificant pœnã ipſo facto latam, ſed ferendam à Iudice, proculdubio etiam non poſſe denotare irregularitatem, ſed ſuſpenſionem, vel aliam pœnam. Ratio eſt, quia irregularitas, vt dixi, non imponitur ab homine, ſed ab ipſo iure. Suarez *ſupra numer.* 2. Cornexo *ſupra*.

5 Quoad effectus Irregularitatis, primus, & principalis eorum eſt, impedire receptionem Ordinum *cap. curandum, & cap. ſi cuius vxorem d.* 34. & *cap. vlt. de tempor. Ordinat.* Hoc verò impedimentum non eſt tale, quod irritet Ordinem ſuſceptum cum Irregularitate, Eccleſia enim non poteſt impedire valorem, quem habet iure diuino Sacramentum; ſed eſt tale, quod propter illud grauiter mortaliter peccet Irregularis ſuſcipiendo Sacramentum. Suarez *d. diſp.* 40. *ſect.* 2. & Cornexo *ſupra diſp.* 5. *dub.* 2. Vnde conſequenter, licet per talem Ordinis ſuſceptionẽ caracterem recipiat, ſed non gratiam. Graſſius 1. *p. deciſ. lib.* 4. *cap.* 27. *num.* 2. Nec propterea incurrit nouam Irregularitatem, cum ea non ſit in iure expreſſa. Nauarrus *ſupra num.* 194. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 9. *quæſt.* 1. *punct.* 2. *in fine*. Extenditur etiam hoc ad ſuſceptionem Ordinum minorum, quia vel ſunt vera Sacramenta, prout putant, & communiter tenent Theologi cum S. Thoma, de quo alibi, vel eſto Sacramenta non eſſent, ſunt tamen inchoatio, & diſpoſitio ad Sacramentum Ordinis. Suarez *ſupra*. Quamuis autem verior ſententia ſit, etiam impedire irregularitatem ſuſceptionem primæ tonſuræ, eo quod ipſa etiam intelligatur nomine Ordinis, *cap. dum contingit de ætate, & qualitate*, vel eſto Ordinis nomine non veniat, quia eſt inchoatio, & diſpoſitio ad illos, & conſtituit hominem in ſtatu Clericali, ac capacem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & beneficiorum Eccleſiaſticorum (Suarez *ſupra*. Auila *de Cenſur. par. 7. diſp. 2. dub. 6.* Cornexo *ſupra*) nihilominus non eſt improbabilis ſententia contraria, poſito quòd prima tonſura non ſit Ordo, quia cum hic agatur de pœnis Irregularitatis, & pœnarum materia cum ſit odioſa, non debeat ampliari, ſed reſtringi, ideo ſequi videtur in præſenti nomine ordinis non venire primam tonſuram. Diana 4. *part. Tract.* 2. *Reſolut.* 88. Secundus effectus irregularitatis eſt impedire vſum Ordinum iam ſuſceptorum. Intelligitur autem diuerſimode: nam quando irregularitas eſt totalis impedit omnem, executionem Ordinum ſuſceptorum; quando verò eſt partialis, prohibet ſolum illum actum cui ponit impedimẽtum, iuxta dicenda inferius. Nauarrus *ſupra numero* 200. Cornexo *ſup.* Bonacina *d. diſp. 7. punct. 4. num.* 2. Hinc eſt, quod irregularis exercens ordines aliàs ſuſceptos peccat mortaliter, quamuis nullam propterea nouam aliam irregularitatem incurrat, propter dicta ſupra. Cornexo *ſupra*. Tertius effectus irregularitatis eſt facere hominem incapacem beneficij Eccleſiaſtici, itaut collatio illius ipſi facta nulla, & irrita ſit, nec poſſit fructus beneficij percipere, propter dicta ſupra verbo *Beneficium num.* 7. Circa quæ notandum primò, Irregularitatem ſuperuenientem non priuare Beneficiarium beneficio ante irregularitatem obtento, cum nullus textus id ſuadeat. Nauarrus *ſupra num.* 251. Auila *ſupra* Cornexo *ſupra dub.* 2. Vnde conſequenter Beneficiarius, qui in irregularitatem incidit, licet ſtatim debeat quærere diſpenſationem, vel beneficium dimittere, interim tamen poteſt illud retinere, & fructus percipere, ſi muneri ſuo ſatisfaciat per ſe, vel per alium; illudque reſignare, ſi ei placuerit in fauorem alterius, ſicut antea, cum adhuc retineat titulum, & Ius beneficij. Bonacina *ſup. num. 9. & 10.* ex Suarez, Filiucio, & Coninch. Debet tamen beneficio priuari per ſententiam, iuxta *cap. ex litteris de exemptionis Prælatorum* Cornexo *ſupra*. Layman. *ſupra num.* 2. Secundò nota, quòd licet ſententia affirmans collationem beneficij factam irregulari irritam eſſe, nec illum poſſe percipere fructus, communis ſit, & per conſequens in praxi tenenda, quam docent Nauarrus, Auila, & Cornexo ſupra, poſt plures alios (pro quo vide Dianam *ſupra Reſolut.* 37. cum aliis quos refert) nihilominus probabile eſt oppoſitum, ſcilicet talem collationem illicitam ſolum eſſe, & irritandam, quemadmodum poſt Silueſtrum putant Cornexo, Layman. & alij. Tertiò nota, quòd licet cõmunis etiam ſententia ſit irregularem, cui facta eſt collatio beneficii, non poſſe illud retinere, aut percipere fructus, niſi prius obtineat diſpenſationem in irregularitate, & ea obtenta, curet beneficium de nouo ſibi prouideri ab eo ad quem ſpectat prouiſio prout tenent Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſup. num.* 6. poſt Auilam, Henriquez, Couarrubiam, & alios; eo quod talis collatio in principio fuerit nulla. Nihilominus

minus probabile etiam eſt ſufficere, quòd de nouo impetret diſpenſationem in Irregularitate, & intruſione, ſine noua alia collatione, propter dicta *to. 2. cap.* 13. *num.* 52. & ſupra verbo *Beneficium num.* 10. cum conditionibus tamen ibi aſſignatis, prout etiã tenet Layman. *ſupra num.* 3. Nota etiam quartò, quòd cum dicitur Irregularem eſſe incapacem beneficij, intelligitur de illo beneficio, quod habet annexum aliquem actum incompoſſibilem cum dicta irregularitate. Vnde quando irregularitas eſt partialis, & ſolum priuat determinatè aliqua functione, & non omnibus, prout eſt in caſu de quo fit mentio *cap. 2. de Clerico ægrotant.* poterit talis Irregularis obtinere illud beneficium, cui non eſt annexa talis functio. Suarez *dicta diſp.* 40. *ſect.* 2. *num.* 38. Cornexo *ſupra*. Quartus effectus irregularitatis numerari poteſt, quòd reddat ſubiectum incapax iuriſdictionis ordinariæ, cum iuriſdictio ordinaria ſolum detur propter beneficium; officium, aut titulum ſpiritualem ordinatum ad functiones Ordinis, quorum incapax eſt irregularis. Cornexo *ſupra dub.* 3. Bonacina *ſupra nu.* 12. ex Suarez, Filincio, & alijs. Notans etiam irregularem non eſſe incapacem iuriſdictionis delegatæ, cum iſta non fundetur in beneficio, officio, aut titulo ſpirituali, nec dirigatur ſemper ad exercitium Ordinum.

6 Ex dictis autem colligi poteſt, quoad praxim regularium, quæ ſint illa, quæ illis prohibita ſunt, ſi in irregularitatem inciderint, & quæ non ſint prohibita. Primò enim, ſi ipſi ordinati non fuerint, prohibitum illis erit ante diſpenſationem obtentam Ordines maiores, minores, vel primam tonſuram, iuxta dicta, ſuſcipere. Secundò etiam, ſi ordinati fuerint, Ordines quoſcumque, ſiue maiores, ſiue minores exercere. Intellige, quoad minores ea ratione, qua à Clericis ſolum exerceri poſſunt, iuxta dicta verbo *Excommunicatio num.* 13. Similiter prohibitum eſt illis Sacramentaliter abſoluere à peccatis, aut miniſtrare ex officio aliquod Sacramentum, quia iſta ſunt actus Ordinis Sacerdotalis. Item facere officium Hebdomadarij, dicere *Dominus vobiſcum*, & benedicere aquam, oliuas, oleum, nuptias, & ſimilia, ſeu conſecrare Eccleſias, Altaria, ornamenta &c. quia hæc etiam ſunt actus Ordinis, vel Ordini annexa. Item obtinere Prælaturas in Religione, vt ſunt Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, & ſimilia, quia etiam veniunt in præſenti nomine beneficij Eccleſiaſtici, iuxta dicto *tomo* 1. *cap.* 15. *num.* 32. & ſupra verbo *Beneficium num.* 3. Vnde ſicut irregularis incapax eſt recipiendi quæcunque beneficia, ita etiam & iſta. Idem dico de Commiſſariatibus Generalibus, vel Prouincialibus, quæ aliquo modo ſunt Prælaturæ, iuxta dicta ſupra verbo *Commiſſio Commiſſarius num.* 8. videlicet, quando habent annexam iuriſdictionem ordinariam, aut quando dantur propter functiones aliquas ordinis, vt puta abſoluere Sacramentaliter, & ſimilia, non autem ſi dentur propter aliquas functiones ſolum ad forum externum pertinentes, vt ſunt formare proceſſus, Iudicare &c. De his & aliis concernentibus Nauarrus *lib.* 5. *conſil.* 3. *de homicidio numero.* 4. Suarez *d. ſect.* 2. *per totam.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 2. Auila *ſupra dub.* 6. Cornexo *ſupra dub.* 2. 3. *&* 4. Bonacina *ſup. punct.* 4. fere per totum. Layman. *ſupra num.* 2. Peirinis *tomo* 2. *de Prælato quæſt.* 2. *cap.* 5. *§.* 3. *à num.* 43.

7 E contra verò poteſt Religioſus Irregularis, ſicut & quicunque alius etiam Irregularis, exercere omnes actus quantumuis Sacros, & Ordinum minorum, qui per laicos exerceri poſsunt, quatenus ſcilicet per illos exerceri poſsunt, ſine ſolemnitate vlla videlicet; quia actus, qui per laicos exerceri poſsunt non ſunt actus ordinis. Vnde conſequenter poteſt ingredi Eccleſiam, aſſiſtere officiis diuinis; audire Miſsam. Imò, & illi inſeruire, eo modo, quo laicus id facere poteſt, lucrari indulgentias, ſi alias ſit in gratia, & particeps eſse ſuffragiorum Eccleſiæ. Item dicere officium canonicum, imo illud tenetur dicere, ſi aliàs ſecluſa irregularitate ad id tenebatur, propter dicta verbo *Excommunicatio num.* 15. Poteſt etiam illud, aut quodcunque aliud officium in Choro, aut Eccleſia cantando dicere, dummodo id non faciat eo modo quo à Clericis ſolum id effici poteſt. Item recipere omnia Sacramenta, ordine excepto, cum irregularitas non priuet vſu paſſiuo aliorum Sacramentorum, quam ordinis. Circa Pœnitentiæ verò Sacramentum, nota poſse abſolui à peccato, propter quod incurſa eſt irregularitas, illa manente, quia irregularitas non priuat vſu paſſiuo Sacramenti Pœnitentiæ, nec peccatum habet connexionem cum irregularitate, ſed ſicut irregularitas poteſt tolli per diſpenſationem ipſo manente, ſic è contra ipſum poteſt tolli per abſolutionem, irregularitate manente, cum non propterea reſeruatum cenſeatur ex eo quod irregularitas reſeruata ſit. Poteſt etiam in caſu neceſſitatis Baptiſmum ſine ſolemnitate miniſtrare, quia id etiam facere poteſt laicus. Imo & Sacramentum Pœnitentiæ in neceſſitatis articulo, ſi aliàs ſit Sacerdos, propter dicta, & ſi fuerit Parochus, aſſiſtere Matrimonio, quia hoc non eſt actus ordinis, ſed iuriſdictionis. Item iuxta opinionem probabilem aliquorum, quam retuli ſupra verbo *Electio num.* 8. eligere, ſeu habere vocem actiuam in electionibus, quia hoc non eſt actus Ordinis, ſed veluti iuriſdictionis. Poteſt etiam ab Epiſcopo munus Confeſſarij validè obtinere, quia hoc ſolum importat iuriſdictionem delegatam acquirere, quod non prohibetur per Irregularitatem, vt dictum eſt. Licet autem hanc facultatem non poſſit licitè exercere in Sacramentali foro, quia hoc importat actum Ordinis Sacerdotalis, validè tamen vti poteſt illa, ſicut etiam valida erit conſecratio ab illo facta. Similiter, ſi Prælatus fuerit, poteſt exercere omnes actus, qui ſunt meræ iuriſdictionis, quales ſunt abſoluere à cenſuris extra Sacramentum, imponere illas, diſpenſare, committere aliis facultatem abſoluendi etiam ſacramentaliter, & ſimilia. De his, & concernentibus Nauarrus, Suarez, Henriquez, Auila, Cornexo, Bonacina, Layman. & Peirinis relati.

8 An & quando dubius de Irregularitate cenſeri debeat Irregularis, ſiue dubium ſit iuris, ſiue facti, habes ſupra verbo *Dubia Regularia num.* 8. De modis autem quibus tollitur Irregularitas, quem triplicem eſse communiter aſtruunt Doctores, ſcilicet per Baptiſmum, per Profeſſionem in Relig. & per diſpenſationem, quibus etiam meritò alii addunt quartum, ſcilicet per ceſsationem cauſæ, commodiùs agetur, dum de ſingulis ſpeciebus irregularitatis dicetur, quia non omnes illæ omnibus ijs modis indiſcriminatim auferri poſsunt, ſed iuxta particulares naturas ipſarum. Vide Sayrum *lib.* 7. *capit.* 13. Maiolum *lib.* 5. *cap.* 51. & Toletum *in Summa libr.* 1. *cap.* 89.

9 Nunc iam ſpecialiter agendum de ſpeciebus irregularitatis, & primò de illis, quæ incurruntur propter defectum inculpabilem, quæ ſolent appellari,

ex

Digitized by Google

ex defectū. Inter quas prima vocatur ex defectu animæ. Triplex autem eſt animæ defectus irregularitatem inducens, ſcilicet defectus vſus rationis, defectus ſcientiæ, ſeu litteraturę, & defectus fidei. De defectu vſus rationis id conſtat, tum ex iure humano, propter dicenda, tum ex iure diuino, & naturali, quia qui non poteſt Ordines rectè exercere, inhabilis eſt ad eos ſuſcipiendos, ac per conſequens irregularis, carens autem vſu rationis, non poteſt Ordines rectè exercere, vt de ſe patet. Cornexo *ſupra diſp. 3. dub. vnic.* Bonacina *ſupr. punct. 1. num. 1.* In hac autem irregularitate, cum ſit iure naturali introducta, nec Papa diſpenſat, ac per conſequens nec Epiſcopus, aut Prælati Religionum propter quęcunque priuilegia Papæ, nec tollitur per Baptiſmum, aut caſu dato, per Profeſſionem Religionis, benè tamen per ceſſationem cauſæ, ſcilicet ſi certò adueniat vſus rationis, vt conſtabit ex dicendis.

10 De defectu ſcientię, ſeu litteraturæ, id etiam conſtat ex *capit. Illiteratos diſt.* 36. & Concil. Tridentin. *ſeſſ. 22. cap. 2. & ſeſſ. 23. cap.* 4. 11. 13. & 14. vbi ſcientia quæ requiritur ad ſingulos Ordines exprimitur, Nauarrus *ſupra numer.* 205. Toletus *ſupra capit. 64. numer. 6.* Imo quando iſte defectus talis eſt, vt quis ignoret neceſſaria ad vſum Ordinum, non ſolum inducit inhabilitatem ad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam ad vſum ſuſceptorum, ſiue mala fide, ſiue etiam bona ſurrepti ſint, cum hęc Irregularitas non ſit inducta propter culpam, ſed propter defectum. Suarez *ſupra diſp. 51. ſect.* 1. Cornexo *ſupra.* Cum autem inducta ſit iure diuino, & naturali præſcribente non eſſe admittendos ad aliquod munus, qui illud exercere neſciunt, ideo nec Papam poſse in eo diſpenſare quantum ad id quod de iure diuino, aut naturali importat, tenent Maiolus *lib. 1. ca.* 32. Suar. *ſupra num.* 11. & alii, quod multo magis de Epiſcopis, aut Prælatis Religionum propter Papæ priuilegia, dici debet. Solum ergo per ceſſationem ignorantiæ tolli poterit. Suarez *num.* 10. Et etiam à Papa ſi permitteret, quod aliquis ordinaretur ſcientia debita carens, dummodo Ordinibus non vteretur donec illam adquireret. Suarez *num.* 11. Cornexo *ſupra.* Non tolli autem per Baptiſmum, aut Profeſſionem Religionis omnes communiter ſupponunt. Quid vero ſentiendum de Regulari linguam Latinam non callenti, an poſſit ab Epiſcopo ordinari, dixi *tom. 1. cap. 14. num.* 24.

11 De defectu autem fidei id quoque conſtat, ſi animaduertamus, per eum non intelligi illum defectū fidei, quem habet non baptizatus, hic enim propriè irregularitas non eſt, quia irregularitas eſt priuatio capacitatis Ordinis, ac proinde ſupponit ſubiectum capax, quale non eſt homo ante Baptiſmum, iuxta dicta *ſupra num.* 4. Cornexo *ſupra diſp. 4. dub. 1.* Per fidei ergo defectum intelligitur eſse Neophytum. Neophyti enim ſunt irregulares *d. 48. ca. 1.* & 2. Sayr. *lib. 6. cap.* 13. Maiolus *lib. 1. cap.* 31. Neophyti autem vocantur illi, qui nouiter in adulta ætate conuerſi ſunt ad fidem ex Iudaiſmo, Mahumetiſmo, vel Gentiliſmo. Nauarrus *ſupra num.* 205. Toletus *ſupra cap. 64. nu.* 5. Poſtquam verò per aliquam temporis moram inſtructi bene fuerint in fide arbitrio Epiſcopi non ſunt irregulares, *cap. cum te de Reſcrip.* Nauarrus, & Toletus *ſupra.* Cum vero hæc irregularitas iure Eccleſiaſtico introducta ſit, fundato in illo Paul. 1. Timoth. 3. de Epiſcopo: *Non Neophytum, ne in ſuperbiam elatus &c.* non ſolum tolletur per ceſsationem cauſæ, ſcilicet nouitatis in fidei ſuſceptione, vt dictum eſt, ſed etiam ex Papæ diſpenſatione. Bonacina *quæſtio. 2. puncto 1. num. 6.* ex aliis. Quod idem dico de priuilegiis plurium Religionum, quorum aliqua adduxi *tomo 1. cap. 17. numero* 40. quibus Papa concedit quibuſdam Prælatis ipſarum facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis in omnibus irregularitatibus exceptis illis, quæ oriuntur ex homicidio voluntario, mutilatione membrorum, & bigamia, nulla enim ratio eſt cur ab generali conceſſione excipiatur hæc Irregularitas. Non verò tolli per Baptiſmum, aut Profeſſionem Religioſam pro comperto eſt. Vide 4. *tomo* verbo *Neophytus.*

12 Secunda ſpecies Irregularitatis eſt, quæ oritur ex defectu corporis, qui vel impedit vſum, & exercitium congruum Ordinis, qualis eſt carentiam viſus, & luminis oculi ſiniſtri, qui dicitur oculus canonicalis, ita vt non poſſit commodè per oculum dextrum legi Canon Miſſæ ſine indecora faciei conuerſione, nodus in lingua, itaut verba integra proferri non poſſint, cæcitas aut ſurditas totali, carentia brachij, vel manus, ſeu digiti pollicis, aut indicis, amentia, furia phreneſis, morbus caducus, eſſe arreptitium, vel Dæmoniacum, aut ita abſtemium, vt vinum guſtare non poſſit ſine periculo vomitus &c. vel quia notabilem gignit deformitatem, aut horrorem, qualis eſt regulariter naſci amputatio, carentiam alicuius oculi, vel inſignis macula in illo, lepra, aurium abſciſſio, quæ nullo modo celari poteſt, paruitas ſtaturæ, vel gibboſitas nimiū deformis, morbus gallicus foris apparens &c. Ita enim colligitur, tum ex indecentia, quæ eſt, quòd tales defectus patientes aſſumantur ad Ordines, vel ſi aſſumpti ſunt, illos exerceant, tum ex varijs iuribus præſertim *d.* 55. per plures canones, & *tit. de corpor. vitiat. & de Cleric. ægrotant.* per plura capita. Nauarrus *ſupra nu.* 198. 199. & 200. Sayrus *lib. 6. cap.* 7. Toletus *lib. 1. cap.* 63. Cornexo *ſup. diſp.* 12. & 13. & alij communiter Iudicare autem de huiuſmodi defectibus quando res eſt dubia, an impediant vſum congruum Ordinum, vel notabilem generent deformitatem, licet communiter dicatur pertinere ad Epiſcopum *argum. cap. 2. de corp. vitiat.* hoc tamen intelligi debet de non exemptis, exempti enim & Regulares quoad hoc ſubduntur Prælatis, à quibus Dimiſſorias ad Ordines accipere poſſunt. Siquidem illi habent ſupra ipſos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Ita contra Siluestrum, & Nauarrum tenent Suar. *ſup. diſp. 51. ſect. 2. n.* 16. Auila *ſup. diſp. 3. dub.* 2. Layman. *ſup. cap. 7. num. 6.* & probabile cenſet Cornexo *d. diſp.* 12. aduertunt tamen nihilominus Suarez, & Layman. in poteſtate Epiſcopi Ordines conferentis eſse admittere, & recipere tale arbitriū. Hæc porrò Irregularitas cum non tollatur per Baptiſmum, aut Profeſſionem, cum ex nullo iure id conſtet, neceſsè eſt, quòd tollatur, vel per ceſsationem defectus in quo fundatur, quando conſtat certo ceſsaſse, vel per Papæ diſpenſationem, prout cōmuniter Doctores ſupponunt. Conſequenter etiam hæc diſpenſatio dari poteſt quoad Regulares, propter priuilegia Summorum Pontificum Prælatis aliquarum Religionum conceſsa ad diſpenſandum cum ſuis ſubditis, in omnibus irregularitatibus, tribus illis exceptis, homicidij voluntarij, mutilationis membrorum, & bigamię, quorum priuilegiorum aliqua retuli *to. 1. c. 18. n.* 40. Vide Bordon. *Reſol. 11. d. n.* 7. Aduertenda tamen circa hęc ſunt duo illa, quæ ſimiliter aduerti ſupra verbo *Infamia n.* 18. Scilicet, non obſtante vniuerſalitate horum priuilegiorum

non

non poſse Prælatos dictarum Religionum diſpenſare cum ſuis ſubditis in huiuſmodi Irregularitate, quę ex defectu corporis prooccedit, quādo ex eo ſequatur aliquod ſcandalum, prout etiā tenet Laym. *ſup. ca. 9. n. 7.* Nec in caſu quo Papa non ſoleat talem diſpenſationem concedere, propter ibi dicta. De quo etiam Roſella *in Summa verbo Vitatus n.* 1. Maiolus *lib.* 1. *de Irregularitate cap.* 18. Auila *par. 7. diſp. 3. dub.* 3. Laym. *ſup.* Nota etiam quod Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minor. in Conſtit. 2. Iulij* 2. *num.* 118. referens Crucem *lib. 1. de ſtatu Relig. c. 6. dub.* 17. *concl.* 2. aſſerit Prælatos Regulares (intellige habētes priuilegia relata) poſſe diſpenſare cum ſubditis habentibus mēbrum abſciſſum, etiam ſua culpa, & manifeſtum, vt ſi careant oculo dextro, vel digito, qui nō ſit pollex, quia in his diſpenſat Epiſcopus. Limitari tamen hæc debent, iuxta modo dicta, & dicenda infra *n. 76.*

13 Ad hanc ſpeciem irregularitatis reducitur illa, qua affecti ſunt hermaphroditi, ideſt habentes vtrumque ſexum maſculi, & fœminæ. Hi enim ſicut alij monſtruoſi Irregulares omnino ſunt. Nam ſi æquè polleāt vtroque ſexu, vel fœmininus prævaleat, omnino incapaces Ordinum ſunt, cum non ſint viri, ſed fœminæ, vel neutrum. Nauarrus *ſup. nu.* 203. Sayrus *lib. 6. cap.* 8. Cornexo *ſupra diſp.* 12. Si vero in ipſis prævaleat maſculinus ſexus, licet abſolutè tales capaces Ordinū ſint, quia ſunt verè viri, qui tamen indecens omnino eſt, quod ad Altaris miniſterium aſſumantur tali monſtra, maximè ſi defectus publicus ſit; ideo admitti non poſſunt ad Ordines Sacros, niſi ex Papæ diſpenſatione. Nau. *Sayr.* & Corn. *ſup.* ac Bonacina *ſup. punct. 2. n.* 13. Quam vt credo, numquam cōceſſit, ac per conſequens nec comprehendi in generali priuilegio Prælatorum Religionū, de quib. ſupr. An verò tales hermaphroditi admitti poſſint ad Religiones, dixi *to.* 1. *c.* 2. *n.* 20. & tractat Bonacina ſup. ex Nauarr. Vgolin. Henriq. & alijs.

14 Similiter de fœmina in virum conuerſa (quem caſum ſæpius contigiſſe hiſtoriæ narrant) idem dicendum eſt, abſolutè ſcilicet eſſe capacem Ordinum, cum re vera talis perſona maſculus ſit Cornexo, & Bonacina ſupra ex Suarez, Filiucio, & alijs. Non tamen vllatenus admitti debere ad illos, propter maximam indecentiam, quæ eſſet, quod in Altari miniſtret is qui aliquando fœmina fuit. Victorellus in *Additionibus ad Toletum lib.* 1. *cap.* 63. ex Maiolo. Quoad diſpenſationem verò idem dicendum, ac de hermaphroditis.

15 Nota tandem, quod alius quicunque defectus corporis, qui neque vſum congruum Ordinum impediat, nec deformitatem notabile generet, nullo modo Irregulatitatem inducunt. Non enim eſt fundamentum aliquod ad id aſſerendum, Sot. *in 4. d.* 25. *q.* 3. *art.* 3. Toletus *d. cap. 63. num.* 4. Auila *ſup. diſp. 3. dub.* 1. & alij communiter.

16 Tertia ſpecies Irregularitatis, quæ etiam ex defectu procedit, eſt illegitimitas, ſeu defectus natalium. Illegitimi enim ſunt Irregulares, iuxta dicta verbo *Illegitimi*, vbi etiam qualiter illa per profeſſionem in Religione approbata tollatur quoad Ordines ſuſcipiendos, & non quoad officia Religionum, niſi per Papæ diſpenſationem, vel per priuilegia ipſius aliquibus Religionibus conceſſa, iuxta modum tamen ibi aſſignatum. Supponitur autem huiuſmodi defectum non tolli curſu temporis, vel per Baptiſmum. Vide Sayrum *ſup. cap.* 11. & Bonacina *ſupra punct. 3. à numer.* 14. Ac nota ex Riccio *in praxi aurea Reſ.* 311. quod non reijcit Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib. 1. c. 42. n.* 191. Irregularitatem hanc illegitimitatis per Profeſſionem ablatam, Profeſſione illa annullata, reuiuiſcere.

17 Quarta ſpecies Irregularitatis eſt ex defectu ætatis, qui enim ætatem à iure requiſitam ad ſingulos Ordines non habet, irregularis eſt ad illos recipiendos *cap. 1. diſt.* 50. & *cap. vlt. de tempor. Ordinat.* Nauarrus *ſup. num.* 202. Toletus *ſup. c. a.* 61. *num.* 1. Cornexo *ſupra diſp.* 16. Quæ vero ſit hæc ætas dixi *tom.* 1. *capit.* 14. *numer.* 1. & ſupra verbo *Aetas numer. 6.* Tollitur autem Irregularitas dupliciter, ſcilicet primò adueniente ętate, ſecundò ex Papę diſpenſatione. Nauarrus *ſupra.* Graſſius *prima par. deciſ. lib.* 4. *cap.* 27. *num.* 22. Supponitur autem hanc irregularitatem non tolli, neque per Baptiſmum, neque per Profeſſionem Religioſam, cum nullum fundamentum ſit ad id [...]erendum. Per priuilegia autem Prælatorum Religionum, de quibus ſupra, quamuis videatur tolli poſſe, cœterum, quia ea abrogata ſunt à Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. (Nauarr. ſupra) & eſto aliqua poſt idem Concilium cum eadem vniuerſalitate conceſſa ſint, quale eſt illud Gregorij 14. pro Clericis Miniſtrātibus infirmis, quod retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 35. Quia tamen Clemens Octauus in Bulla *Romanum Pontificem*, quam etiam retuli dicto *cap.* 14. *num.* 1. moderans Conſtitutionem quandam Sixti 5. quam ibidem retuli, punctum hoc reduxit ad terminos Concil. Trident. & Conſtitut. Pij 2. ideo prædicta priuilegia quo ad hoc nihil ſuffragantur, niſi forſan aliquod illorum poſtea conceſſum ſit cum reuocatione Concilij Trident. quod mihi non conſtat. Bordon. *ſupra numer.* 25. De quodam autem viuæ vocis oraculo Pij 5. quid ſentiendum ſit, dixi eo *cap.* 14. *num.* 1. Regulares ergo ante legitimam ętatem Ordines ſuſcipientes ſuſpenſionem incurrunt, iuxta dicta eo loco *numero* 2. & ſi in illis ante legitimam ætatem ſe exerceant, fiunt nouo titulo Irregulares, ob violationem ſuſpenſionis per exercitium Ordinis Sac. Cornexo *ſupra diſputat.* 16. Bonacina *ſupra punct. 4. numer.* 1. Addit Cornexo tolli hanc Irregularitatem virtute Bullæ Cruciatæ. Sed tu conſule dicta verbo *Bulla Cruciata n. 30.*

18 Quinta ſpecies Irregulatitatis etiam ex defectu procedens oritur ex ſeruitute, ſerui enim Irregulares ſunt, prout habetur ex *diſt.* 54. per totam, & in *tit. de ſeru. non ordinan.* Bacconius *in 4. diſt. 25. quaſt.* 5. Silueſter *in Summa verbo Ordo quarto q.* 2. Nauarrus *ſupra nu.* 240. Sayrus *ſupra cap.* 14. Inducta autem eſt hæc Irregularitas ab Eccleſia, tum quia per ſeruitutem, veluti obſcuraretur dignitas Sacerdotalis, tum quia cum ſerui non ſint ſui iuris, ſed Dominorum, non poſſunt congruè addicti eſſe Eccleſiæ obſequijs. Cornexo *ſupra diſputat. 14. dub.* 1. Bonacina *ſupra punct. 4. numer.* 2. Si vero ſciente, aut conſentiente Domino ſeruus ordinaretur, liber remaneret. *cap. ſi ſeruus 2. dicto* 14. Nauarrus *ſupra.* Toletus *ſupra capit.* 59. Si autem abſque Domini conſenſu ordinaretur in minoribus, ſeruus remaneret, ſecus ſi Maioribus initiaretur. Tūc enim adquireret libertatē ſoluendo Domino pretium, vel tradendo alium ſeruum in ſui locum alioquin adhuc compellitur inſeruire in ijs rebus quę non dedecent ſtatum Clericalem. De quo Nauarrus, Toletus, Sayr. Cornexo, & Bonacina relati. Epiſcopus præterea qui ſeruum, Domino contradicente, ordinaret, non ſolum peccaret mortaliter propter damnum ipſi illatum, ſed etiā teneretur ad reſtitutionem duplicati pretij.

c.ſi ſeruus abſente Domino. Toletus *ſup.* Layman. *ſup.c.8.n.1.* Tollitur autem hæc Irregularitas, primò, ceſſante ſeruitute. *c.nulli d.54.* & *c.1.de ſeru.nõ ordinand.* Toletus, & Cornexo *ſup.* Secundò, ex ſolius Papæ diſpenſatione, non Epiſcopi, cum cõſtet ex dictis puniri Epiſcopum ordinãtẽ ſeruum. Tol. *ſup.* Corn. *ſup. d.4.* Vnde nec per priuilegia Superiorũ Religionum de quibus, ſupra dixi tolli poſſe credo hanc Irregularitatem, etiam caſu dato, quod ſeruus validè profeſſionem emiſiſſet manẽte ſeruitute. Videtur enim ſpeciali nota digna cum nunquam aut rariſſime in ea diſpenſetur, ac per conſequens non comprehendi in generali conceſſione diſpensãdi in omni Irregularitate, iuxta dicta etiam ſuperius. Quid vero dicẽdum de profeſſione Religionis, an ſcilicet per ipſam tollatur hæc Irregularitas, videtur conſequenter ad dicta *to.1.c.2.nu.21.* & *c.24.nu.* [illegible] dicendum, quod in caſu quo profeſſio ſerui valida ſit per eam tollatur huiuſmodi Irregularitate, cũ pet ipſa iam non ſit ſub iure ſui Domini, ſed Religionis. Supponitur autem per Baptiſmum non tolli cum conſtet ſaltem multis regionibus ſeruum infidelem adhuc poſt Baptiſmum remanere ſeruum.

19 Ad hanc ſpeciem Irregularitatis, reducitur ea, quam contrahunt alij, qui etſi veri ſerui, aut mancipia non ſint nihilominus quia alijs vel certo alicui muneri addicti, ſeu obligati ſunt, ita ut Eccleſiæ obſequijs inſiſtere commodè non valeant, ab Ordinibus arcentur, dum tales perſeuerant. Huiuſmodi ſunt, non ſolum coniugati, vt dicetur in Tractatu de Matrimonio, ſed etiam obligati ad ratiocinia, ex *c.vnic.de obligat.ad ratiocinia.* & *c.3.diſt.54.* Dicuntur autem obligati ad ratiocinia illi, qui habent adminiſtrationem publicam, vel priuatã cum obligatione reddendæ rationis illius, cuiuſmodi ſunt Tutores Procuratores, Curiales, Iudices, Milites, & ſimiles. De quibus Sylueſter *ſup.v.Ordo quarto q.2.* & *3.* Toletus *c.60.* Sayr. *ſupr.* Corn. *dub.2.3.* & *4.* & alij. Hinc huiuſmodi ratiocinijs obligati à profeſſione regulari arcentur per Bullam Sixti 5. de qua, & moderatione ipſius per Clem.8. facta dixi *to.1.ca.24.nu.17.*

20 Sexta ſpecies Irregularitatis, quæ ex defectu, Sacramenti ſcilicet, procedit, eſt bigamia, de qua latè ſupra verbo *Bigamia* dictum eſt.

21 Septima ſpecies Irregularitatis etiam ex defectu eſt illa, quę incurritur propter homicidium, ſeu mutilationẽ iuſtè factam, vel cooperationẽ ad ipſam. Eccleſia enim videns occiſurem, ſeu mutilatorẽ alterius etiam iuſtè, aut ad illa cooperantem non pręſeferre lenitatem, & ſimilitudinem Chriſti Domini, qui continetur in Euchariſtia, ad quem Ordines referunt, illum irregularem eſſe voluit, ob defectũ ſcilicet talis lenitatis, & manſuetudinis, prout ex multis iuribus paſſim referunt Doctores, ſpecialiter, ex antiquiorib. Michael de Bon. *in 4.diſt.25.q.2.art.1.* & ex modernis Nau. *ſup.n.212.* & Corn. *ſup.diſp.11.n.1.*

22 Notandum tamen primò, ad incurrendam hanc irregularitatem requiri, vt occidens, vel mutilans, ſeu cooperans &c. ſit baptizatus, quia iura ſolum loquuntur de baptizatis *can.ſi quis Viduã diſt.50.* Nau. *ſup.n.209.* Suar. *ſup.diſp.47.ſect.1.n.1.* Secundò requiritur, vt eam incurrens ſit doli capax, tum ex Clem. *ſi furioſus de homicidio*; tum quia actus irregularitatẽ inducens debet eſſe humanus, ac per conſequens elicitus doli capace. Bon. *ſupr.q.4.p.1.n.2.* Tertiò requiritur ad incurrendam hanc irregularitatem, vt cooperatio ad mortem, ſeu mutilationem non ſit multũ remota, aut per accidens. Ita ex Doctoribus *in c.Tua nos de homicid.* Vnde qui ex officio vendit funem, aut gladium quo reus ſuſpenditur, aut iugulatur, non erit Irregularis. Corn. *ſupra.* Laym. *lib.3.de Iuſt.Tract.3.p.3.c.7.n.2.* Secus verò ſi hæc, vel alia ſimilia inſtrumenta venderet determinatè ad talem effectum, ſic enim intelligo Nau. *ſup.n.217.* Quartò requiritur, vt mors, ſeu mutilatio re ipſa ſequatur, quia propter intentionem præciſè id faciendi non incurritur Irregularitas. Suar. *ſup.nu.3.* Corn. *ſup.* ex Nauarro, & Sayr. Quintò requiritur, vt talis occiſio, ſeu mutilatio ſit alicuius hominis viui, nec ſufficeret quod ſit hominis mortui, quia iura loquũtur de occiſione, vel mutilatione veri hominis, qui ſolũ eſt homo viuus. Bon. *ſup.n.1.* ex Nau. Reginaldo, & alijs. Sufficit autẽ occiſio, ſeu mutilatio cuiuſcunque hominis etiã infidelis, prout ex Sayro *lib.6.cap.15.num.8.* & alijs habetur.

23 Ex his infero primò, quemlibet Iudicem Summ. Pontifice inferiorem ferentem ſententiam mortis, vel mutilationis, eſſe irregularem, Ita enim ex multis iuribus probant Doctores, ſpecialiter Nau. *ſup.n.212.* Suar. *ſup.n.1.* Non tamen eſt irregularis Princeps, vel dominus temporalis, qui dedit officiũ tali Iudici, ex *c.vlt.ne Clerici, vel Monac.in 6.* Suar. *ſup.n.5.* Corn. *ſup.* Idẽ dico de Epiſcopis, Abbatibus, & alijs Prælatis Regularibus, qui ratione iuriſdictionis tẽporalis, quam habent, creant tales Iudices, ex *d.c.vlt.ne Clerici, vel Monachi.* Molina *Tract.3.diſp.8.num.2.* Laym. *ſup.n.4.* Etiam ſi tales Iudices creent pro caſu particulari. Corn. & Laym. *ſupra* contra Henriquez. Etiam ſi illis dicant in genere quod, iuſtitiã faciant. Bacconius *in 4.diſt.25.q.7.art.1.* Dummodo illis nõ pręcipiant, vt reum aliquem in particulari occidãt, aut mutilent. Corn. & Laym. *ſup.* ex Nau. *lib.5.conſil.16.de homicid.* Addit Laym. poſſe prędictos Eccleſiaſticos ſententiam mortis latam à prędictis Iudicibus commutare in alia. Quod admittendum ſi illa pœna in quam commutatur non ſit pœna mortis, aut mutilationis. Illud certum, quod tradentes reũ Curiæ ſeculari, prout faciunt Domini Inquiſitores intercedẽtes pro eo, vt miſericorditer tractetur, nõ incurrunt Irregularitatem, etiam ſi Curia ſecularis reum morti condemnet. Tales enim mortis ſententiam non pronunciant, nec exequuntur, ſed ſæculari Curiæ id munus relinquunt, vt ibi eius cauſa peragatur. Medina *in Summ.lib.1.c.11.§.16.* Henriquez *l.14.c.12.n.5.in cõmentar.littera O,* & alij. Addit Corn. *ſup.* Dominos Inquiſitores tradẽtes hæreticum brachio ſæculari præciſè, & determinatè, vt comburatur, etiam ſi inſtent Iudici ſæculari ne differat executionem, non manere Irregulares, ex priuilegijs Pauli 4. & Pij 5. quæ non vidi.

24 Infero ſecundò, idem proportionaliter dicẽdum eſſe de Aſſeſſore, propter eamdem rationem, & quia ille eſt quaſi Iudex. Ita Authores relati.

25 Inſero tertiò, idem eſſe dicendum de accelerante mortem, ſeu mutilationem dicto, vel facto. Verè enim talis eſt cauſa talis mortis, vel accelerationis, prout ex Nauarro, Auila, Sayro. Maiolo, Reginaldo, & alijs affert Bon. *ſup.n.4.* Quod tamen intelligi videtur, dummodo talis acceleratio notabilis ſit. Si enim parua fuerit, excuſabilis eſt, prout eam excuſant Henriquez, Auila, & alij cirati. Imo Layman. *ſup.n.2.* ex Soto *lib.5.de iuſtitia q.1.art.9.§.His præhabitis* ridet ſcrupulum cuiuſdam Confeſſarij, qui reum ad ſupplicium commitans, quod aſinum in quo vehebatur pupugiſſet, putaret ſe eſse Irregularem. Vide Molinam *Tract.tertio diſp.74.num.4.*

26 Inſe-

26 Infero quartò, idem quoque dicendum de Conſultore in cauſa mortis, vel mutilationis, quando conſulit in caſu particulari imminenti, vt ſi interrogetur aliquis à Iudice quid agendum cum tali malefactore, & ille reſpondeat eſſe ſuſpendendum. Syluester *in Summa verbo Homicidium* 1.*q*.8. Toletus *in Summa lib.* 1.*cap.* 85.*num.* 6. Quod intellige, ſi talis reſponſio inſluat in homicidium, prout continget, quando Iudex non erat firmiter paratus ad damnandum reum. Sayrus *lib.* 6.*cap.* 18. Bonacina *ſup. nu.* 6. Si verò talis interrogetur in genere de delicto, vel malefactore, quamuis dicat tale delictum, vel talem malefactorem eſſe dignum morte ſecundum leges, non incurrit Irregularitatem, quia illa reſponſio eſt ſolum ſpeculatiua, & in genere, non practica, & in particulari. Toletus *ibidem*, ex S. Antonino, & alij. Cornexo *ſup.* Idem dico, quando interrogatur de malefactore in particulari, ſed ipſe reſpōdet ſolum in genere malefactores illius generis eſſe morte afficiendos ſecundum leges. Propter eamdem rationem, & quia ſic dicens non ſuadet occiſionem, ſed ſolum oſtendit rei veritatem. Molina *Tract.* 3.*diſp.* 74. Cornexo *ſup.* Layman. *ſup. num.* 4. Quod ſi Iudex inſter interrogando, quid de hoc particulari reo in tali caſu agendum ſit, reſpondere ſolum poteſt, vt conſulat alios, ius inſpiciat, faciat ius, vel ſimilia, Cornexo, & Bonacina *ſupra*. Quæ omnia maximè notanda ſunt, non ſolum pro Prælatis iuriſdictionem tempotalē habentibus, ſed etiam pro Confeſſarijs.

27 Pro quibus addendum vltriùs, non ſolum ipſos, ſicut etiam & Concionatores, poſſe ſine periculo Irregularitatis conſulere Principibus, vt condant legem prohibentem certa delicta ſub pœna mortis, ſeruent leges, purgent Rempublicam &c. (Cornex. *ſupra*) ſed etiam poſſe dictos Confeſſarios non abſoluere Iudicem nolentem occidere reum, quem ſecundum legem occidere tenetur, & eum qui non vult denunciare delinquentem, prout tenetur, dummodo non moueant directè ad dicendum. Item obligare pœnitentem reum ad confitendum delictum dignum morte, de quo iuridicè interrogatur. Hoc enim totum non eſt eſſe cauſam mortis, ſed facere ſuum officium, & intimare pœnitentibus id, quod tenetur facere. Molina, Sayrus, & Cornexo *ſup.* Layman. *num.* 5. Diana *ſup. Reſol.* 99.

28 Infero quintò, idem etiam eſſe dicendum de accuſatore, ſeu denunciatore delinquentis in cauſa ſanguinis, eſſe ſcilicet Irregularem ſecuta morte, vel mutilatione. Etenim etiam iſti ſunt cooperatores, prout communiter tradunt Doctores relati. Excipe eum, qui detulit ad Iudicem crimen, quod non erat dignū mutilatione, vel occiſione, nec credebat inde ſecuturam, ſed iudex ex malitia, ignorantia, vel cauſa, occiſioni, vel mutilationi tradidit reum. Bonacina *ſup. nu.* 10. ex Nauarro, & Auila. Qui tamen accuſator, vel denunciator, maximè Eccleſiaſtica persona, ſeu Regularis, excuſetur ab Irregularitate, latè dixi ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator à num.* 18.

29 Infero ſextò, idem dicendum ſimiliter de Aduocato accuſatoris, ſeu denunciatoris, eſſe ſcilicet Irregularem, ſecuta morte, ſeu mutilatione rei, non ſolum quia iura generaliter loquūtur de quibuſcunque cooperantibus in cauſa ſanguinis, ſed etiā quia ille practicè docet, & adiuuat accuſatorem. Suarez *ſupra ſect.* 4. *num.* 3. ex D. Antonino. & alij. Excipit Cornexo *ſupra*. Aduocatum accuſatoris, quando ratione alicuius præcepti, vel propter metum grauem cogitur patrocinari ipſi, propter dicenda à ſimili de teſte *num. ſequenti*. Excipiunt etiam Coninchus, Præpoſitus, & Ioannes de Cruce infra referendi eūdem Aduocatum accuſatoris, quando eſt illi neceſſarius, iuxta ibidem dicenda. An verò ibidem dici debeat de Aduocato accuſatoris quando deficit in probatione, & propterea punitur pœna tallionis, quæ ſit mors, vel mutilatio, agunt Suarez *ſup. à num.* 5. & Cornexo *ſup.*

30 Infero ſeptimò, idem pariter dicendum de teſte teſtimonio proferente in cauſa ſanguinis, propter iura, & fundamenta relata, & Authorum communem ſententiam. Nota tamen, quod ſi aliquis leuia, ſeu valdè remota dedit ſigna, v. g. alicuius, qui poſtea à Iudice ſuſpenſus eſt, non manet irregularis. Ita enim habetur ex *capit. tua nos de homicid.* Bonacina *ſupra num.* 5. ex Couarrubia, Sayro, & alijs. Nota etiam, quod quando teſtis cogitur ad teſtificandum, vel ex præcepto naturali, vel poſitiuo ſuperioris, aut metu graui aliquo illi incuſſo, ſatis probabile eſſe excuſari ab Irregularitate, cum id non faciat ſponte, ſed inuitus ad euitandum peccatum, vel malum, quod ipſi tunc imminet. Coninch. *de Sacrament. diſp.* 18.*dub.* 10.*num.* 56. Præpoſitus *in* 3.*par. quæſt.* 5.*de Irregularit. dub.* 13.*nu.* 105. Cornexo *ſup.* Præmitti tamen debet proteſtatio, de qua ſupra verbo *Accuſator & Accuſare num.* 18. 19. & 20. Saltem ad melius eſſe. Coninch. *ſup.* Similiter in caſu quo accuſator, ſiue laicus, ſiue Eccleſiaſticus accuſare poteſt in cauſa ſanguinis, iuxta dicta ibidem, ſatis probabile etiam eſt, poſſe teſtem teſtificari, facta eadem proteſtatione. Etſi enim in iure, ſolum hoc concedatur accuſatori, quia tamen eſſet inutile hoc priuilegium, niſi ipſe etiam teſtis poſſet id facere, quia timore irregularitatis retraheretur à teſtificando, ideo etiam illi cenſetur conceſſum idē priuilegium Coninch. *ſupra n.* 95. Præpoſitus *ſup. n.* 104. Ioannes de la Cruce *in Director. p.* 2. *de Irregularitate dub.* 6.*concluſ.* 5.

31 Infero octauo, etiam tabellionem formantem proceſſum, ſcribentem, vel legentem ſententiam in cauſa ſanguinis, ea ſecuta, effici Irregularem, prout etiam ex eiſdem iuribus, fundamētis, & Auctoribus elicitur, licet famulus tranſcribens ſententiam iam dictatam à tabellione, vel Iudice, excuſetur ab aliquibus apud Bon. *d. n.* 5.

32 Infero tandem ſatellites, & miniſtros iuſtitiæ capientes, detinentes, vel cuſtodientes reum, ſecuta morte, vel mutilatione, irregulares manere, propter eadem fundamenta, & Authores relatos, ſpecialiter Nauarrum *ſup. num.* 217. Layman. *ſup. num.* 1. Bonacina *ſup. num.* 8. Idem dic de commitantibus ex officio Iudicem deferentem reum ad mortē, vel ipſum reum ſic delatum. Nauarrus *ibidem*. Secus dic de aſſiſtentibus, ſi enim talis aſſiſtentia eſt ſine vlla cooperatione, non inducit Irregularitatem, licet Clericis in Sacris (idem de Religioſis) id prohibitum ſit, ſaltem ſub veniali ceſſante ſcandalo. *ca. ſententiam ſanguinis, ne Cleric. vel Monach.* & *cap. ex litteris de exceſſib. Prælat.* Nauarrus *ſup. n.* 214. Suarez *d. ſect.* 4. *numer.* 10. poſt Angelum, Syluestrum, & Maiolum.

33 Notandum præterea circa hanc ſpeciem irregularitatis, iuxta dicta ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare numero* 18. quod hæc eſt differentia in præſenti de Clericis, ſeu Religioſis, & laicis, quod laici aliqua ex prædictis facientes ſolum

incurrunt Irregularitatem huius ſpeciei, ſcilicet defectus lenitatis, cum non faciant contra vllam Eccleſiæ prohibitionem, Clerici autem, ſeu Religioſi è contra, cum faciant contra Eccleſiæ præceptum illis prohibens, ne ſe immiſceant in cauſa ſanguinis, *c.ſent.ſanguinis* relato,incurrunt Irregularitatem ex delicto. Toletus *d. lib.1.cap.85.nu.6.* Bonacina *ſupra numer.* 35. ex Molina, & alijs. Licet inter eos controuerſia ſit, an Clerici in minoribus æquiparari debeant quo ad hoc laicis, an vero alijs Clericis.

34 Ad hanc ſpeciem Irregularitatis, quæ eſt ex defectu lenitatis,reducitur ea,quam contrahunt milites in bello iuſto,de qua ſpecialiter, prout ſpectat ad Regulares,latè egi ſupra verbo *Bellum*.

35 Tollere hanc Irregularitatem ex defectu lenitatis ſeu in illa diſpenſare, cum non tollatur per Baptiſmum, eo quod, iuxta dicta ſupra *num.* 22. ipſa potius ſupponat eſſe baptizatos eos, qui illam incurrunt, nec per Profeſſionem in Religione; quia nullum eſt fundamentum ad id afferendum, iure communi ſolum pertinet ad Papam, quia nulli id committitur in iure, niſi, ipſi. Cornexo *ſupra dub.* 3.ex Sayro. Nec competit id Epiſcopo ex Concil. Trident.*ſeſſ.24.cap.6.de Reformat.* quia ibi ſolum eſt ſermo de Irregularitatibus ex delicto prouenientibus. Nauarrus *ſupra num.218.in fine.*Cornexo *ſupra.* Niſi reſpectu Clericorum, propter dicta ſupra verbo *Bellum numero* 22. Quoad Regulares autem vide dicta eo *numero* 32. Ea enim huic intentoꝛ deſeruiunt.

36 Octaua ſpecies Irregularitatis ex ijs quæ oriuntur ex defectu inculpabili, prouenit ex paupertate, ſeu defectu bonorum temporalium, carentes enim titulo, vel patrimonio ordinari non poſſunt, propter decretum Concil.Trident.*ſeſſ.21. cap. 2. de Reformat.* de qua pauca dicenda, cum parum ſpectet ad Regulares, ſiquidem ipſi, iuxta dicta *to.1.ca.14. nu.* 10. ſine tali titulo, vel patrimonio ordinari poſſunt, ad titulum videlicet paupertatis, quam profitentur. Quod attinet autem ad ſæculares alibi dicetur, præſertim 4.*tom.verb.Ordo, & verb.ſuſpenſio.* Interim videatur Suarez *ſupra diſp.* 51. *ſect.*3 *.in fin.*& Cornexo *ſup.diſp.vlt.*

37 Loquendo autem de Irregularitatibus, quæ prouentunt ex delicto,prima earum ſpecies eſt ea, quæ oritur ex infamia, de qua nihil in præſenti, cum de ea latè actum ſit ſupra verbo *Infamia*.

38 Secunda, quæ aſſignari ſolet, veluti præcedenti annexa eſt quæ oritur ex pœnitentia publica, & ſolemni, talis enim pœnitentia infamiam ingerit, Maiolus *lib.3.de Irregularit.cap.2. & 3.* Nota tamen triplicem eſſe poſſe pœnitentiam,ſcilicet ſecretam, ſeu priuatam, vel Sacramentalem,publicam,& Solemnem. Loquendo de prima, certum eſt nullam inducere Irregularitatem, ſicut nec infamiam. Bonacina *d.diſp.7.quæſt.3.punct.2.n.2.* De publica dicendum, quod ſi talis eſt quòd per illam generetur infamia,quia propter ipſam habetur notitia de graui delicto pœnitentis, tunc inducet Irregularitatem, ſecus verò quando talis notitia ex illa non habetur, Suarez *ſup. diſp.42.ſect.2.nu.4.* De Solemni vero, quæ olim erat in vſu *cap. ex pœnitentibus d.* 50.& alijs iuribus (Toletus *in Summa lib. 1. cap. 64.numer.7.*) ſimiliter dicendum, quod ſi modo in vſu poneretur, & ex ea ſequeretur infamia, prout ferè neceſſario videtur dicendum, proculdubio ex ea oriretur Irregularitas,ratione infamiæ, Genuenſis *in prax.c.45.* Theſaurus *in praxi par. 1. verbo Infamia capit.* 33. §. *Tertio pœnitentia.* Si vero in caſu raro talis infamia non ſequeretur, nec etiam induceret Irregularitaté, cum talis Irregularitas non ſit in iure expreſſa.Auila *diſp.4.dub.6.*& ex eo Additionator, Toleti ad *lib. 1.ca.62.* Tollitur autem hæc Irregularitas caſu quo incurratur, eiſdem modis, quibus infamia in qua fundatur. De quo ſupra verbo *Infamia à num.16.* vide Theſaurum *ſupra*.

39 Tertia ſpecies Irregularitatis ex delicto prouenit ex rebaptizatione, ſeu iteratione Baptiſmi, ſiue publica, ſiue occulta. Primò enim, qui ſcienter bis aut pluries Baptiſmum ſuſcepit,eſt Irregularis,*c.eos de conſecrat. d.* 4.*cap. confirmandum d.* 50.*cap. Afros d.* 98.*cap. qui in qualibet.* 1. *quæſt.* 7. Nauarr.*in Man. cap.* 27.*num.* 246. Toletus *in Summa lib. 1.cap.* 70. *numer.* 1.Dixi *ſcienter*, quia ſi quis in infantia,ebrietate, ſomno &c.rebaptizetur, non ſit Irregularis, ob defectum vſus rationis, Etiam ſi poſtea ratam habeat illam rebaptizationem, cum Irregularitas nõ ſit impoſita huic ratihabitioni,ſed rebaptizationi, voluntariæ, Sayrus *lib.7.cap.* 8. Cornexo *ſupra diſp.* 5. *dub.* 1. poſt alios plures. Dixi etiam *ſcienter*, quia ſi quis ex ignotantia iuris,vel facti permitteret ſe repabtizari,non incurreret dictã irregularitatem. Huiuſmodi enim irregularitas prouenit ex delicto, à delicto autem excuſat ignorantia, iuris, vel facti. Sotus *in 4. d. 3. quæſt. vnic. art. 9.* Cornexo *ſup.* Bonacina *ſupra diſp. 7. q. 3. punct. 3. num.* 3. alijs relatis,Quomodo autem huic doctrinæ non opponatur *capit. Qui bis dicto 4. de conſecrat.* quod contrarium videtur eſſe, lege Cornexo *ſupra*, & Layman. *lib. 1. Tract. 5. par. 5. cap. 3. numer.* 2. Dixi etiam *ſiue publica, ſiue occulta*, quia plura ex iuribus relatis ſine vlla diſtinctione loquuntur, Sotus, & Com.ſupra ex alijs.

40 Secundò,qui aliquem bis,aut pluries baptizant, ſunt etiam irregulares, ſaltem quoad Ordines ſuperiores non ſuſcipiendos, *c. 2. de Apoſtat.* Vbi eſt ſermo de Acolytho miniſtrante Sacerdoti rebaptizanti. Vnde à fortiori dicendum eſſe de ipſo Sacerdote rebaptizante habetur ex Eccleſiæ conſuetudine, & communi Doctorum. Auila *par. 7. diſp. 7. dub.* 1.Cornexo *ſupra.* Intelligitur autem hæc concluſio ſatis probabiliter, quando crimen eſt publicum, quia in illo *capit. 2. de Apoſtat.* ſolum eſt ſermo de caſu publico, Suar.*tom. 3.in 3. par. diſp.* 31.*ſect. 6.* Toletus *ſupra numero* 3. Layman. *ſupra numer.* 1. contra plures oppoſitum ſentientes. Extenditur hæc Irregularitas etiam ad Acolythum miniſtrantem tali rebaptizationi, ſi delictum eius ſit publicum, propter *dicto cap. 2. de Apoſtat.* Layman. *ſupra*, ex alijs. Quamuis autem id extendant aliqui ad parentes, compatres, & alios cooperantes ad rebaptizationem, probabilius tamen eſt oppoſitum, cum *d.cap.2.de Apoſtat.*ſolum loquatur de Acolytho, & odia ſint reſtringenda. Bonacina *ſupra numer.* 1.

41 Impoſita eſt hæc Irregularitas ab Eccleſia propter ſpecialem irreuerentiam, quæ ſit Chriſto, & Sacramento Baptiſmi, cum, per illud commoriamur, & ſepeliamur ipſi,& qui illud reiterant,eumdem Chriſtum,velnti iterum crucifigant *ad Hebr. 6. ver.* 6. Cornexo *ſupra.* Vnde ſic facientes pœna etiam capitis puniuntur *l. 2.C. ne ſanc.baptiſm.* Cornexo *ibid.* Inter ſuſpectos quoque de hæreſi Anabaptiſtarũ,& Nouatianorum illos recenſet Theſaurus *in praxi par. 2. verbo Baptiſma capitulo* 1. *numero* 1.

Item

Item Cletici deponuntur, & laici debent excommunicari. Theſaurus *ibidem* ex alijs. Nota autem hanc Irregularitatem, & pœnas non effugere illum, qui rebaptizaret, aut rebaptizaretur per vim, aut metum, ſi haberetur intentio baptixandi, vel recipiẽdi baptiſmum, quia nulla vis, aut metus poteſt cogere aliquem ad talem intentionem habendam. Si autem deeſt talis intentio, rebaptizatio erit ficta, & quoad Deum non incurrentur proptet ipſam tales pœnæ. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 7.

42 Quamuis autem ſecundum ſententiam Nauarri *ſupra numer.* 247. & aliorum, etiam per iterationem aliorum Sacramentorum characterem imprimentium, ſcilicet Confirmationis, & Ordinis incurratur, Irregularitas, nihilominus probabilius eſt contratium, cum iura ſolum loquantur de Baptiſmo, & Irregularitas nunquam incurratur niſi in iure exprimatur. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 8. Auila *par.* 7. *diſp.* 7. *dub.* 5. Cornex. *ſup.* Qui etiam addit idem eſſe de iterãtibus alia Sacramenta, vt ſi quis Hoſtiam conſecratã reconſecrare intentaret, talis enim, etſi graniter peccaret, non tamen contraheret Irregularitatem.

43 Similiter quamuis plurium ſententia ſit eum, qui temere, & ſine dubio probabili rebaptizat aliquem ſub conditione ſi non eſt baptizatus, incurrere etiã dictam Irregularitatem, prout tenent Sayrus, & alij, quos ipſe refert; probabilius tamen eſt oppoſitum, quia ille re vera non habet intentionem rebaptizandi, cum ſolum habeat illam pro caſu, quo non ſit baptizatus, ergo non incurrit Irregularitatem quæ ſolum poſita eſt pro verè rebaptixante ex intentione. Nauarrus *ſupra nu.* 246. Bonacina *ſupra num.* 4. ex alijs.

44 Hæc porrò Irregulatitas quam rebaptizans, & rebaptizatus incurrunt, non ſolum tollitur à Papa, quia ipſe eſt ſupra totum ius commune, ſed etiam ab Epiſcopo in caſu occulto, iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. cum illa ſit ex delicto. Toletus *ſupra num.* 1. & alij relati. Non poteſt tamen tolli per Baptiſmum, quia ſi loquamur de ea quam incurrit, qui permittit ſe rebaptixari ea ſupponit Baptiſmũ, ſimiliter, quia neutra incurritur, niſi à baptizatis, vt ſupponunt Auila *ſupra dub.* 2. & Additionator Toleti *ſupra ad §. Quarto*. Per profeſſionem autem in Religionibus non tollitur, cum non ſit fundamentum ad id aſſerendum. Credo tamen priuilegia quarumdam Religionum, de quibus dixi *to.* 1. *c.* 18. *nu.* 40. ad id ſufficere cum hæc Irregularitas non ſit ex illis, quæ in dictis priuilegijs excludunrut. Addit Cornexo. *ſupra* tolli etiam ex vi Bullæ Cruciatæ; eo quod, vt ipſe putat per illam diſpenſari poſſunt eæ Irregularitates, quæ ſunt ex delicto, & veluti cenſuræ qualis iſta videtur. Pro quo vide dicta ſupra verbo *Bula Cruciata num.* 30.

45 Huic ſpeciei Irregularitatis annexa eſt illa quam incurrit, qui ab hæretico ſe baptizari ſinit in adulta ætate. *cap. ſi in qualibet* 1. *quæſt.* 7. Secus ſi in infantili ætate baptixetur *cap. placuit*, & *cap. qui apud* 1. *quæſt.* 4. Toletus *ſupra §. Sexto qui*. Bonacina *ſupra numero* 13. ex Suarez, Filiucio, & Reginaldo. Excuſantur tamen illi adulti, qui vel ex ignorantia, vel neceſſitate id faciunt, vt colligi poteſt ex iuribus adductis. Cornexo *ſupra dub.* 2. Layman. *ſupra numer.* 3. Tollitur autem ſicut præcedens, propter eadem fundamenta.

46 Similiter annexa eſt prædictæ Irregularitati ea, quam incurrit ille, qui in ęgritudine propter mortis periculum baptizatur d. 57. c. 1. eo quod non præſumitur in eo perfecta, & voluntaria fides. Toletus, & Cornexo *ſupra*. Ordinari tamen poteſt, ſi paucitas adſit miniſtrorum, & ſi poſtea eius fides probabilis fuerit. Toletus *ibidem* Layman. *ſupra numer.* 4. Exiſtimat autem Maiolus *lib.* 3. *capit.* 10. quem alij ſequuntur, hanc Irregularitatem probabiliter extendi poſſe ad eos, qui vi, aut metu, aut alia neceſſitate compulſi baprizantur. Quoad diſpenſationem applicari poteſt reſpectiuè doctrina proximè adducta in præcedentibus, eo excepto, quod cum hæc Irregularitas non ſit neceſſario ex delicto, ſed ex præſumptione ipſius, ideo non videtur tunc ſpectare etiam in caſu occulto ad Epiſcopum, cum ex Concilio loco relato ſolum concedatur ſimilis facultas pro Irregularitatibus ortis ex delicto.

47 Pro quarta ſpecie Irregularitatis ex delicto aſſignari ſolet ea, quæ incurritur propter indebitam ſuſceptionem Ordinum, & quia varij modi eam incurrendi aſſignati ſolent, ideo expediendi. Et primò, licet probabilis valde ſententia teneat ligatum maiori excommunicatione recipiendo Ordines Sacros effici irregularem (*ca.* 1. *de eo, qui furt. Ord. ſuſcep.* & *cap. cum illorum de ſent. excommunicat.* Syluester. *ſupra verbo Irregularitas num.* 4. Nauarrus *ſupra num.* 241. Toletus *ſupra cap.* 71. *nu.* 1.) Sed oppoſitum cẽſetur probabilius, cum talis Irregularitas expreſſa non ſit in iure, & textus in contrarium explicantur de ſuſpenſione ſimili Iregularitati. Bonacina *ſupra punct.* 4. *n.* 1. Hurtadus *diſp.* 2. *de cenſuris difficult.* 1. *numer.* 3. Diana *ſupra Reſol.* 55. Idem dicendum de excommunicato recipiente Ordines minores, aut primam tonſuram, proptet eadem fundamenta. Nauarr. *de ſentent. excommunicat. conſ.* 28. Naldus *in Summa verbo Irregularis num.* 18. Idem etiam dicendum de ſuſpenſo, aut interdicto, propter eadem fundamenta cum Suarez, Filiucio, & Sayro, quos refert, & ſequitur Bonacina *ſup. num.* 2. contra Silueſtrum, Couarrubiam, Reginaldum, & alios probabiliter oppoſitum tenentes. Illud certius, excommunicatum excommunicatione minori, etſi peccet recipiendo Ordines quoſcunque non tamẽ propterea incurrere Irregularitatem, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicat. num.* 2. & notant Nauarrus *d. num.* 241. & Toletus *ſupra*.

48 Secundò, alij volunt ſuſcipientem eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu, vel duos Sacros Ordines, incurrere Iregularitatem ex *cap.* 2. & 3. *de eo, qui furtiu. Ordin. ſuſcep.* & *cap. litteras de temp. Ordinat.* (Nauarrus *ſupra nu.* 241. Toletus *ſupra cap.* 71. Auila *par.* 7. *diſp.* 9. *ſect.* 1. Cornexo *ſupra dub.* 1. & alij) ſed communius ex ijs textibus alij authores ſolum ſupenſionem inſerunt, non Irregularitatem, cum ibi non exprimatur. Suarez *ſupra diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 40. & 41. Layman. *lib.* 5. *Tract.* 9. *cap.* 10. *num.* 10. conformiter ad declarationem quamdam Sacræ Congregationis, quam referunt.

49 Tertiò, alij dicunt Irregularem ſuſcipientem Ordines incurrere nouam irregularitatem. Sed non eſt verum, vt probat Suarez *dicta diſp.* 42. *ſect.* 3. *num.* 2. & 3. contra Archidiaconum, & Maiolum. De quo etiam dixi *ſupra num.* 5.

50 Quartò, alij etiam dicunt irregularitatem contrahere illum, qui recipit Ordines non ſuſcepto Sacramento Confirmationis. Sed neque hoc eſt verum, cum nullo textu probetur. Sotus *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 1. *artic.* 4. *diſputatione* 9. *dub.* 3. *ſect.* 1. Imo talem excuſari à peccato mortali, ſi non ex contemptu id fecerit, poſt Nauarrum, & alios tenent

Auila *ſupra*, & Naldus *verbo Ordo num.* 8.

51 Quinto, cenſetur ab aliquibus irregularis, qui exiſtens in peccato mortali publico, & manifeſto Ordines ſuſcipit. Sed hic caſus reducitur ad infamiam facti, de qua ſupra verbo *Infamia*, & textus qui adduci ſolent in contrarium potius indicant depoſitionem, vel ſuſpenſionem. Suar. *d. ſect.* 3. *n.* 7.

52 Sextò, ſimiliter cenſetur ab aliquibus Irregularis, qui ordinatur ab Epiſcopo non ordinato, vel non Sacerdote, vel ab Epiſcopo diuerſi idiomatis, Græcus videlicet à Latino, vel Latinus à Græco, vel ab Epiſcopo ab Eccleſia non tolerato, Hæretico videlicet, vel Schiſmatico, vel aliqua cenſura, aut Irregularitate affecto. Sed de is, ſicut etiam an ſit Irregularis, aut ſolum ſuſpenſus, qui Ordines ſuſcepit ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renuntiauit, vel ante legitimam ętatem, vel ab Epiſcopo alieno ſine licẽtia proprij, aut extra tempora, vel non ſeruatis interſtitijs, aut per ſaltum, præter dicta *tom.* 1. *cap.* 14. & ſupra verbo *Dimiſſoriæ*, & verbo *Interſtitia*, vide dicenda 4. *tom.* verbo *Ordines Sacri*, & verbo *Suſpenſio*. Caſus ergo in quibus certò, vel ſaltem magis probabiliter incurritur Irregularitas propter debitam ſuſceptionem Ordinum afferendi ſunt.

53 Primus eſt: cum quis ſuſcipit Ordines furtiue, hoc eſt non verè examinatus, neque admiſſus ab Epiſcopo, ſed examine vel probatione alterius vtẽs. *cap.* 1. *& vlt. de eo qui furtiue Ordines ſuſcip.* Cornexo *ſupra diſp.* 1. *dub.* 1. Hurtadus *diſp.* 2. *de Irregularit. diff.* 1. *numer.* 3. Diana *ſupra Reſolut.* 55. Cum autem in *d. cap.* 1. ſolum ſit ſermo de Diacono qui furtiuè ſuſcepit Ordines, & de illo dicatur non poſſe aſcendere ad Sacerdotium ſine diſpenſatione, quod indicat Irregularitatem, & in *cap. vlt.* vbi eſt ſermo generaliter de omnibus, dicatur ſic ordinatos in ſuſceptis Ordinibus miniſtrate non poſſe, ideo forſan ſolum ſuſcipiens Diaconatum furtiuè eſt Irregularis, alios verò Ordines hoc modo ſuſcipiens, ſolum ſuſpenſus, vt indicant Bonacina *ſup. n.* 6. Diana *ſup.* & Naldus *verbo Irregularis num.* 21. Sed quidquid de hoc ſit, in hac Irregularitate, non ſolum diſpenſat Papa, vt de ſe patet, propter ſæpius dicta, ſed etiam Epiſcopus, niſi in caſu, quo interminata fuerit ab illo, vel aliquo ipſius miniſtro excommunicatio contra ſe ingerentes furtiuè ad Ordines ſuſcipiendos; tunc enim diſpenſari non poteſt ab illos, niſi forſan talis Religionem ingrediatur, & condignam pœnitentiam agat, ibique laudabiliter aliquo tempore vixerit, prout ex pręd ictis iuribus habetur. Coninch. *de Sacrament. diſp.* 18. *dub.* 5. *n.* 43. Cornexo, & Hurtadus *ſup.* Videtur etiam poſſe Epiſcopum in ea diſpenſare, quod caſus eſt occultus, propter decretum Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 6. ſæpius relatũ. Laym. *lib.* 1. *Tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 3. *num.* 1. Bonacina *ſup. num.* 7. Imo à Prælatis quarumdam Religionum habẽtium priuilegia, quæ retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 40. Quod maximè erit vtile his temporibus cum Epiſcopi ralem excommunicationem imponant, prout in Pontificalibus deſignatur. Conſtat verò ex dictis quomodo, & quibus conditionibus, tolli etiam poſſit per Profeſſionem in Religionem. Nam quod non tollatur per Baptiſmum pro comperto eſt. Diſpenſari etiam poſſe ex vi Bullę Cruciatę tenet Cornexo *ſup.* Sed attende ad dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.* 30. Pro caſu verò, quo Epiſcopus non ſolum dictam excommunicationem impoſuerit, ſed etiam declarauerit ſe non habere intentionem ordinandi ad Ordines furtiuè accedentea (quod raro continget) quid ſentiendum ſit, maximè iuxta praxim pœnitentiariæ Romanæ; vide Theſaur. *in prax. par.* 2. *verbo Ordines cap.* 7.

54 Secundus caſus, in quo incurritur Irregularitas propter indebitam Ordinum ſuſceptionem eſt de coniugatos, qui recipit illos conſtante matrimonio, etiam nondum conſumato, præterquam in caſibus à iure permiſſis, Extrauag. *antia, concertat. de vot.* Sayrus *lib.* 4. *cap.* 14. *numer.* 28. Cornexo *ſupr.* Theſaur. *ſupra capit.* 3. Aduertens ex Sanchez ad incurrendam hanc Irregularitatem requiri dolum, ſeu ſcientiam, quia textus loquitur de præſumentibus, neque procedere, ſi Matrimonium fuit irritum, Tollitur autem hæc Irregularitas non ſolum à Papa, vt de ſe patet, ſed etiam poſt ſolutum Matrimoniũ, ab Epiſcopo Diœceſano, ſi taliter promotus in aliqua Religione profiteatur, vt paret ex eadem Extrauag. Cornexo, & Theſaur. *ſupra*. Credo etiam tolli poſſe ſoluto Matrimonio ab Epiſcopo ſi caſus fuerit occultus, cum ſit ex delicto, iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. & priuilegia quarumdam Religionum de quibus *tom.* 1. *ca.* 18. *nu.* 40. egi. Non poſſe autem tolli per Baptiſmum certum eſt, cum Ordinatio ſupponat illum.

55 Quiuta ſpecies Irregularitatis ex delicto contrahitur ob exercitium Ordinum tempore cenſuræ. Excommunicatus enim maiori excommunicatione, ſuſpenſus, vel Interdictus, etiam toleratus, & occultus, ſolemniter, vel ex officio, niſi excuſetur ratione neceſſitatis, vel ſcandali vitandi, ignorantiæ, inaduertentiæ, vel obliuionis, actus Ordinum exercens ſit Irregularis. *cap. ſi quis Epiſcopus in Concilio* 11. *qu.* 3. & toto titulo *de Clerico excommunicat. miniſtr.* & *cap.* 1. *de ſentent. & re iudic. in* 6. & *capit. is cui de ſentent. excommunicat. in* 6. Maiol. *lib.* 3. *capit.* 18. Suarez *d. diſputat.* 42. *ſect.* 4. Sayrus *lib.* 4. *capit.* 16. Toletus *lib.* 1. *capit.* 72. & alij communiter. Prout etiam dixi de excommunicatione verbo *Excommunicatio numer.* 7. *&* 23. & de Interdicto, verbo *Interdictum numer.* 37. & dicam de ſuſpenſione 4. *tomo* verbo *Suſpenſio*. Dixi etiam toleratus, & occultus propter dicta eo verbo *Excommunicatio numero* 7. Dixi *Solemniter, & ex officio*, propter adducta eo verbo *Excommunicatio num.* 13. Similiter dixi, niſi excuſetur ratione neceſſiratis, vel ſcandali vitandi, ignorantiæ, &c. propter ea, quæ adduxi verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 11. & verbo *Excommunicatio num.* 7.

56 Circa quæ notandum primò excommunicatum excommunicatione minori non effici irregularem per exercitium alicuius Ordinis cum id nullo iure habeatur. Toletus *ſupra* Bonacina *ſupra punct.* 5. *num.* 1. Secundò, quod in illa controuerſia, quæ eſt inter Doctores, an ſcilicet cenſuris prædictis effectus ſit irregularis, non ſolum exercendo actus maioris Ordinum, ſed etiam minorum, alijs in rigore iuris affirmantibus cum Suarez, Vgolino, Reginaldo, & Graſſio, alijs verò ſtando in vſu Eccleſiæ negantibus cum Nauarro, Auila, & Toleto, placet dicere, ſaltem in caſu raro, veram eſſe priorem ſententiam, iuxta dicta eo verbo *Excommunicatio. num.* 13. In vno tamen caſu ob exercitium Ordinis minoris in cenſura contracta ob Simoniam in Ordine incurri Irregularitatem; propter Bullam Sixti, contra malè promotos, quæ incipit *Sanctum, & ſalutare* nota Sayrus *lib.* 4. *cap.* 17. *in fin. & capit.* 16. *numer.* 11. & ex eo Theſaurus *in praxi par.* 2. *ver. Cenſura capitulo* 11. Nota tertiò, Clericum

ſuſpen·

ſuſpenſum, vel interdictum, non fieri irregularem exercendo alia, quæ ſibi prohibita per ſuſpenſionem vel interdictum, talis enim non dicitur violare cenſuram per exercitium Ordinis Sacri. Vgolinus *de Cenſur. Tab.* 1. *capit.* 14. Bonacina *ſupra numer.* 8. Quæ vero prohibita ſint excommunicato, & quæ permiſſa dixi ſupra verbo *Excommunicatio numero* 13. *& ſequentibus*. Quæ etiam prohibita, ſeu permiſſa interdicto, dixi etiam verbo *Interdictum numero* 10. *& ſequentibus*. Quæ verò ſuſpenſo, dixi *tomo* 1. *capit.* 14. *numero* 7. & per quam ſuſpenſionem dicam *tomo* 4. verbo *Suſpenſio*. Interim nota quartò, maximè pro Regularibus, quòd præceptum ſimplex Superioris, vel Confeſſarij præcipientium ne Religioſus, verb. grat. celebret, aut audiat confeſſiones, cum non includant cenſuram ſuſpenſionis, non infert Irregularitatem in tranſgrediente, cum talis non violet cenſuram. Toletus *d. capit.* 72. *numero* 6. Theſaurus *ſupra capit.* 15. ex Rodriguez, & Sayro. Nota quintò, quod qui irretitus eſt multis cenſuris diuerſæ rationis verb. grat. excommunicatione, & ſuſpenſione, plures etiam irregularitates incurrit ordines exercendo. Garzia *de benef. p.* 8. *cap.* 3. *num.* 80. *&* 82. Bonacina *ſupra numero* 10. Secus dico de irretito multis cenſuris eiuſdem rationis, ſcilicet multis excommunicationibus. Theſaurus *ſupr. num.* 11. Addit ex Sanchez *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 24. *num.* 7. ſæpius celebrantem cum excommunicatione, quamuis ſemper peccet mortaliter, ſolum tamen incurrere vnã Irregularitatem reſultantem ex omnibus illis cauſis illius. Sed de hoc alibi.

57 Huic irregularitatis ſpeciei ex vſu Ordinum tempore cenſuræ, ſimilis eſt illa, quam incurrunt Clerici excommunicati ſuſpenſi, aut interdicti etiã occulti, qui autoritatiuè, ſeu præceptiuè faciunt coram ſe celebrari, iuxta *cap. illud Cleric. excommunicat.* vbi licet id non exprimatur, com muni tamen conſenſu Doctorum, & conſuetudine id habetur. Syluester verbo *Irregularitas nu.* 15. *dicto* 4. Nauarrus *ſup. num.* 244. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 5. *& lib.* 7. *cap.* 9. *n.* 18. Layman. *dicto c.* 3. *n.* 4. *§. illud*. Theſaurus *ſup. cap.* 11. *&* 15.

58 Tolluntur hæ irregularitates primò ex Papæ diſpenſatione, *cap.* 1. *de ſentent. excommunicat. in* 6. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 9. *nu.* 30. Secundò, quando caſus eſt occultus, ideſt quando etſi conſtet aliquem publicè exercuiſſe Ordines, non tamen conſtat id feciſſe cenſura irretitum, ab Epiſcopo, propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *c.* 6. ſæpius relatum. Bonacina *ſupra num.* 11. ex Sayro, Nauarro, Reginaldo, & alijs. Tertiò quoad Regulares, à Prælatis Regularibus habentibus priuilegia, de quibus dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 40. An verò tollantur ex vi Bullæ Cruciatæ, dixi verbo *Bulla Cruciata num.* 30. Supponitur autem vt certum non tolli per Baptiſmum, cum non contrahatur, niſi à baptizatis, nec per Profeſſionem Religioſam, cum non ſit fundamentum ad id aſſerendum. Pro alijs autem pœnis depoſitionis, & infamiæ, quæ incurruntur propter exercitium Ordinum tempore cenſuræ, quando delictum eſt publicum, vide Theſaurum *ſupr. cap.* 11.

59 Sexta ſpecies Irregularitatis ex delicto contrahitur à Clerico (idem dic de Religioſo, cum quoad præſens nomine Clerici veniat) qui exercet ſerio ſcienter, & ſolemniter ſeu ex officio Ordinem, quem non habet. Ex *cap.* 1. *&* 2. *de Cleric. non ordinat. miniſtr.* Syluester *ſupra quæſt.* 14. Nauarrus *ſupra numer.* 242. Toletus *dicto capit.* 72. *numer.* 1. Cornexo *dicto diſputat.* 7. *dub.* 2. Dixi à Clerico &cet. quia etſi valde probabilis ſententia ſit etiam laicos actus Ordinis, quem non habent exercentes eſſe irregulares, prout tenent S. Antoninus, Silueſter, Sotus, Nauarrus, Suarez, Auila, Valentia, & alij. Tenendum tamen eſt oppoſitum tanquam benignius in materia odioſa, quia nõ eſt id expreſſum pro laico, ſicut pro Clerico in iuribus relatis, & toto eo titulo, qui eſt de Clerico non ordinato miniſtrante. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 10. *nu.* 6. Cornexo *dicta diſp.* 7. *dub.* 2. Laym. *capit.* 3. *num.* 3. referens Couarrubiam, Angelum, Sà Roſellam, Henriquez, & Armillam. Dixi *Serio*, quia id faciens per iocum, vel repræſentationem, prout contingit in comædiis non eſſet irregularis. Bonacina *ſupra punct.* 6. *num.* 1. ex Nauarro, Filiucio, Reginaldo, & aliis. Dixi *Scienter*, quia ſi quis ex ignorantia etiam craſſa, id faciat, non erit irregularis. Nauarrus *conſil.* 70. *de ſentent. excommunicat.* Cornexo, & Bon. *ſupra* Dixi *Solemniter*, ſeu *ex officio*, ideſt, eo modo quo ſecundum Eccleſiæ inſtitutionem, ſeu conſuetudinem ſolum fieri poteſt ab Ordinatis, quia ſi quis eos Ordines exercear non eo modo, vt ſi non Subdiacon. canat Epiſtolam ſine manipulo, prout ſæpius fit inter Regulares, aut Diaconus Euangelium ſine ſtola, vbi fuerit talis conſuetudo iuxta dicta ſupra verb. *Excommunicatio num.* 13. non erit irregularis. Cornexo *ſupra*. Layman. *ſupra num.* 2. ex multis aliis. An verò id etiam ſit verum de exercente actus Ordinum minorum, quamuis plures negent, probabilius eſt contrarium, etſi non vniuerſaliter, pro caſib. tamen de quibus dixi eo *num.* 13. prout rectè Toletus *ſupra*, ex Panormitano. Qui porrò cenſeantur actus Ordinis, vide Authores relatos, & dicta eo *num.* 13. & nota quod per actus Ordinum nõ ſolum intelliguntur ij qui de iure diuino annexi ſunt illis; ſed & illi, qui annexi illis ſunt ex inſtitutione Eccleſiæ, tanquam actus Ordinis, & non iuriſdictionis, vt ſunt multę benedictiones, & conſecrationes, quę ab Epiſcopis, vel Sacerdotibus fiunt. Theſaurus *ſupra cap.* 32. ex alijs.

60 Tollitur hæc Irregularitas eiſdem modis quibus *ſupr. num.* 58. dixi tolli eam, quæ incurritur propter exercitium Ordinum tempore cenſuræ. Adde, poſſe Epiſcopum ſtando in iure communi, & ſecluſo priuilegio Concilii eo loco relato diſpenſare cum Clerico cõmittente hoc delictum, vt miniſtret in Ordinibus ſuſceptis, non vero, vt aſcendat ad alios, ex *d. cap.* 2. *de Cleric. non ordin. miniſtr.* cum conditionibus tamen ibi aſſignatis. Toletus, Cornexo, & Theſaurus *ſupra*, apud quem de pœnis delicti, maximè de Miſſam celebrante, vel Confeſſiones audiente non conſtituto in Sacerdotio, de quo dixi *tom.* 1. *capitulo* 10. *numero* 22. *& capitulo* 14. *numer.* 9.

61 Septima ſpecies Irregularit. ex delicto incurritur propter hæreſim, hæretici enim ſunt irregulares, *cap. Presbyt. d.* 50. *cap.* 1. *cap. qui in qualibet*, *cap. Saluberrimum* 1. *quæſt.* 7. *& cap.* 2. *de hæretic. in* 6. Silueſter *ſup. quæſt.* 5. Nauarrus *ſupra num.* 205. Suarez *ſupra diſp.* 43. *ſect.* 1. Circa quod primò notandum, intelligi de hæretico externo, nam mere internus, non ſubiacet pœnis Eccleſiaſticis, iuxta dicta ſupra verbo *Hæreſis*, *& Hæreticus numer.* 2. Suarez *ſupra num.* 3. Bonacina *ſupra punct.* 7. *num.* 1. Intelligitur autem de hæretico externo quantumuis occulto. Ita enim ſupponitur in conceſſione quadam Clem. 7.

quæ refertur in *Director. Inquiſitor.* & in id inclinant aliqui ex textibus relatis, & maior pars Doctorum, Maiolus *lib. 5. de Irregularit. capit. 46.* Suarez *ſupra numer. 4.* Sanchea *in Decalog. lib. 2. cap. 25. numer. 2.* Eſto aliqui teneant ſolum id eſſe verum de hæretico non ſolum externo, ſed etiam publico, aut notorio, propter infamiam quam incurrit. Sayrus *lib. 7. capit. 12. num. 16.* Cornexo *ſupra diſp. 8. dub. vnic. in fine* Layman. *ſupra cap. 4. num. 12.* & alij apud ipſos. Idem porro, quod dixi de hæretico, ſcilicet, ſi eſt externus quantumuis occultus eſſe, irregularem, intelligitur etiam de Apoſtata à fide quia iuxta dicta ſupra verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia nu. 2.* talis eſt verè hæreticus, & ita incurrit omnes pœnas hæreticorum. Suar. *ſup. ſect. 2.* Toletus *lib. 1. cap. 69. n. 1.* Sanchez *ſupra num. 2.* Idem quoque dico de fautoribus, receptatoribus eorum, & conſilium, auxilium, fauorem ipſis præbentibus, quia illi æquiparantur cum prædictis *cap. 2. de hæretic. in 6.* Nauarrus *ſupra.* Maiolus *ſupra.* Sanchez etiam *ſupra numer. 7.* etſi Hurtadus *diſp. 2. de irregulari. diff. 3. num. 9.* contradicat. Illi autem qui de hæreſi ſuſpecti ſunt, te vera tamen hæreſim interius non habent, quales ſunt Schiſmatici, qui hæreſim non habent adiunctam, & illi, qui hæreſim exterius profitentur, interius tamen rectè ſentiunt, ac illi, qui pactum ineunt cum Demone, aut ipſum colunt ſine hæreſi, & ſimiles alij de hæreſi ſuſpecti, cum verè hæretici non ſint, non ſunt ex hoc capite irregulares. Suarez *ſup.* Sanchea *ſup. n. 10. & 11.* Bonacina *ſup. nu. 2. 4. & 7.* Dixi *ex hoc capite*, quia ſi crimen illorum eſt notorium, præſertim ſi abiurarunt de hæreſi, tunc ratione infamiæ erunt irregulares. Henriquez *lib. 14. de Irregularit. cap. 4. num. 6.* Sanchea *ſupra num. 10. 11. & 12.* Bonacina *ſupra, & num. 5.* Vide dicta verbo *Hæreſis numer. 11.* & Dianam *ſupra Reſol. 47.* Fictè quoque apoſtatans à fide, vel fictè adorans idolum irregularis eſt, ex Concilio Ancyrano *cap. 1. & 2.* & refertur *cap. Presbyteros d. 50.* Maiolus *ſupra cap. 34.* Suarez *ſupra numer. 2.* Sanchez *ſupra num. 6.* licet oppoſitum probabile putet Diana *ſupra Reſolut. 49.* referens Azorium, & Filiucium. Similiter filii prædictorum hæreticorum, Apoſtatarum, fautorum, receptatorum &cet. vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per maternam ſunt irregulares. *capit. 2. de hæret. in 6. capit. ſtatutum 2. eodem tit. in 6.* Nauarrus, & Maiolus *ſupra.* Sanchez *ſupra capit. 28. num. 7.* Intellige tamen ſi prædicti parentes mortui fuerint impœnitentes. *capit. ſtatutum.* Toletus *ſupra num. 3.* Teſaurus *in praxi par. 2. verbo hæreſis cap. 3.* &, ſi delictum eorum fuit notorium, *capit. ſtatutum* relato Sayrus *de Cenſuris libr. 6. capit. 10. numer. 40.* Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. libr. 8. capit. 13. quæſt. 8.* Hoc tamen non procedit in filiis iſtorum in Regionibus in quibus palam, & impune hæretici viuunt. Henriquez *libro 14. capit. 5. numer. 4.* Sà *in Summa verbo Hæreſis numero 4.* Pro alijs iſtorum pœnis, vide Theſaurum *ſupra.* Vide & dicta ſupra verbo *Infamia numer. 11.*

62 In Irregularitate autem iſta quam incurrunt Hæretici, & Apoſtatæ, fautores, receptatores, & defenſores ipſorum, quod eſt publica, ſolus Papa iure communi diſpenſat, vt de ſe patet apud omnes. Quando verò eſt occulta plures aſſerunt probabiliter ſatis diſpenſari etiam ab Epiſcopis, propter priuilegium illis conceſſum in Trident. *ſeſſ. 24. c. 6.* Henriquez *ſup. c. 5. nu. 2.* Viualdus *in Candelabro in penult. edit. 2. par. de Irregularit. num. 70. & 89.* Sanchez *ſup. cap. 25. nu. 18.* & Additionator Toleti *ad lib. 1. cap. 69.* referens Sà, Comitolum, Sayrum, & Maiolum. Oppoſitum tamen ſecurius tenent Suarez *d. diſp. 43. ſect. 1. in fine.* Bonacina *d. punct. 7. num. 12.* Eo quod cum priuilegium Epiſcopis conceſſum dicto loco ad abſoluendum ab hæreſi ſit reuocatum per Bullã Cœnæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ nu. 55.* conſequenter etiam reuocatum cenſeri debet priuilegium diſpenſandi in Irregularitate, propter hæreſim, quia *cap. cum illorum de ſent. excommunicat.* cui negatur poteſtas abſoluendi, negatur etiam poteſtas diſpenſandi, quæ quid maius eſt. Sed quia reſponderi poteſt cum Sanchez loco relato in hoc caſu non eſſe maiorem facultatem diſpenſandi, quam abſoluendi, eo quod excommunicatio pro hæreſi externa occulta eſt certiſſima, non autem Irregularitas, vt dixi *num. præcedenti*, ideo dixi ſatis probabile eſſe poſſe Epiſcopum in hac Irregularitate in caſu occulto diſpenſare, prout etiam probabile cẽſet Bon. *ſup. n. 14.* Adde, poſſe Epiſcopum etiam in caſu publico diſpenſare cum prædictis quoad vſum Ordinum ſuſceptorum, quia textus allati *numero præcedenti* id permittunt. Azor. *ſupra cap. 11. q. 13.* Suarez *d. ſect. 1. nu. 6.* Sanchea *ſup. num. 14.* Qui duo id limitant, niſi quoad vſum Sacerdotij in Sacrificio Altaris, quia cum hoc ſit res grauiſſima videtur Pontifici reſeruata. Quod idem dicunt de Epiſcopo hæretico quoad vſum Pontificalium, maximè cum Epiſcoporum cauſæ in materia hæreſis ſint Papæ reſeruatæ. *cap. Inquiſitores de hæretic. in 6.* De Inquiſitoribus autem, quod non poſſint in hac irregularitate propter hæreſim, apoſtaſiam &c. diſpenſare, probabilius eſſe cenſent Suarez *ſupra numer. 5.* Sanchea *ſupra nu. 19.* & Additionator Toleti *ſupra*, eo quod conceſſio Clem. 7. de qua ſupra *in præcedent. num.* in qua id ipſis concedebatur, vel reuocata eſt per Pium 5. vt Pegna *in Director. Inquiſit. 3. part. quæſt. 126. comment. 175.* putat, vel ſolum fuit perſonalis, & non perpetua, nec vſu recepta. Cæterum de Prælatis Regularibus habentibus priuilegia ad diſpenſandum cum ſubditis in omnibus Irregularitatibus exceptis illis tribus de homicidio voluntario, mutilatione, & bigamia, de quibus egi *to. 1. ca. 18. num. 40.* probabile eſt id poſſe facere quando caſus eſt occultus, cum hæc irregularitas non ſit ex illis tribus, & ita ſupponere videtur Layman. *libr. 1. Tract. 5. par. 5. ca. 4. in fine.* Nec obſtat, quod illi nequeant abſoluere ab excommunicatione, propter hoc delictum incurſa, iuxta dicta eo *c. 18. n. 38.* quia diuerſa ratio eſt excommunicatione hac, cum illa ſit certiſſima, ac de Irregularitate, iuxta dicta ſupra de Epiſcopis loquendo hoc eodem numero. Dixi quando caſus eſt occultus, quia quando eſt notorius ſemper cenſetur Papæ reſeruatus, nec cõprehenſus in conceſſione generali, propter ſpecialitatem illius, prout communiter ſupponunt Doctores. Supponitur autem hanc Irregularitatem, nec publicam, nec ſecretam tolli poſſe per Profeſſionẽ Religionis, cum nullum ſit fundamentum ad id aſſerendum. Multominus dici poteſt tolli per Baptiſmum, cum potius ipſa ſupponat Baptiſmum.

63 Irregularitas porrò, quæ contrahitur à filijs Hæreticorum, Apoſtatarum, fautorum, receptatorum &cet. ſolum tollitur per Papæ diſpenſationem, non ab Epiſcopo, nec ab Inquiſitoribus, vt putat Sanchez *ſup. ca. 28. nu. 8. & 9.* eo quod Irregularitas hæc non eſt ex delicto, ſed ex indecentia. Toletus

autem

Digitized by Google

autem *ſupra nu.*2. vocat eam ex delicto, at per conſequens dicit diſpenſari poſſe ab Epiſcopis, quando fuerit occultum præfatos eſſe filios Hæreticorum &c. propter decretum Concilij ſupra adductum. Quidquid de hoc ſit, probabile mihi eſt in caſu tali occulto tolli poſſe inter Regulares ab habentibus priuilegia, de quibus dixi numero præcedenti. Non verò, quando caſus fuerit publicus, propter ibidem dicta. Nota etiam prædictos filios Hæreticorum &c. poſſe miniſtrare in Ordinibus ſuſceptis ante parentum delictum, quia *cap.2. de hæreticis in 6.* vbi eſt ſermo de illis, ſolum ſtatuit ne promoueantur in poſterum, Sanchez *ſupra num.*10. Theſaurus *ſup. cap.* 3. vbi etiam alia de ipſis.

64 Qualiter tollatur Irregularitas, quam contrahunt ſuſpecti de hæreſi dixi ſupra verbo *Hæreſis num.*11.

65 Octaua Ittegulatitatis ſpecies, ipſaque ampliſſima eſt, quæ cootrahitut propter homicidium, ſeu mutilationem membrorum iniuſtè facta. Poſitis autem diuiſionibus homicidij, de quibus egi ſupra verbo *Homicidium*. ac dictis *ſupra* verbo *Accuſare, & Accuſator*, verbo *Bannitus*, & verbo *Bellum*, quæ ad hoc intentum deſeruire poſſunt, dicendum primo. Occidens, vel mutilans aliquem, ob defenſionem ſui cum moderamine inculpatæ tutelæ, nullam incurrit Irregularitatem. Ita enim habetur ex definitione Eccleſiæ in Clem. *ſi furioſus de homicidio*, & quia tunc non ſponte, ſed de neceſſitate iuſtæ defenſionis, id facit homo. Ita communiter Doctores, ſpecialiter ex antiquioribus Bacconius *in 4. diſt.*25. *quæſt.*7. *art.* 2. Michael de Bononia *ibid. quæſt.* 2. *art.* 2. & ex recentioribus Toletus *ſupra cap.*80. Cornexo *ſupra diſp.* 4. *dub.*1. Quid autem ſit moderamen inculpatæ tutelæ, & quando ſeruetur, dixi ſupra verbo *Homicidium nu.*9. & conſtabit ex dicendis. Idem dicitur probabiliter ſatis de occiſione, ſeu mutilatione alterius in defenſionem ſuorum membrorum, ſeu honoris in graui materia ad fugiendam grauem infamiam, & in defenſionem propriorum bonorũ, cum ea neceſſaria ſunt ad vitam, nec facilè poſſent recuperari. Ratio eſt, non ſolum, quia tale homicidium eſt inculpatum, vt conſtat ex dictis verb. *Homicidium num.*9. ſed etiam, quia id videtur conforme menti dictæ Clementinæ *ſi furioſus*, cum prædicta bona neceſſaria ſint ad vitam, & tunc homo non operetur ſponte, ſed inuitus, & coactus ad defenſionem ſuæ innocentiæ. Suarez *ſup. diſp.*46. *ſect.*2. Sayrus *lib.*6. *cap.*17. Cornexo *ſupra*. Diana *ſupra Reſolut.* 4. & alij contra Nauarrum, Toletum, & alios probabiliſſimè oppoſitum tenentes. Nota tamen quoad Eccleſiaſticos, & Regulares, limitationes aliquas eo *num.* 9. relatas. Idem quoque ſatis probabiliter dicitur de occiſione, ſeu mutilatione alterius in defenſionem proximi, maximè ſi ille ſit Reipublicæ neceſſarius, non ſolum propter dicta verbo *Bellum num.*15. ſed etiam quia fundamenta adducta etiam procedunt in hoc caſu. Suarez *ſupra ſect.*3. Cornexo *ſupra*. Bonacina *quæſt.*4. *punct.*6. *num.*11. Diana *Reſol.* 5. poſt Couarrubiam, & alios, contra Silueſtrum, Nauarrũ, Toletum, & alios oppoſitum etiam valde probabiliter tenentes. Refert etiam Peirinis *tom.*1. *priuilegiorum Minim. in Conſtitut.*2. *Iuly* 2. *num.* 113. declaratum eſſe à S. Congregatione homicidium factum ad defenſionem patris (addit ipſe ex D. Antonino, *ſeu Prælati*) cum moderamine &c. non inducere irregularitatem.

66 Sed notandum primò traditam doctrinam intelligi debere quando aliquis iniuſtè inuaditur ab alio, ſi enim inuaſio eſt iuſta, qualis contingit, cum ſatellites, ſeu miniſtri iuſtitiæ publica auctoritate aliquem capere volunt ad puniendum, tunc inuaſus ſi aliquem ipſorum occidat irregularis efficitur. Cornex *ſupra*. Bonacina *ſupra nu.*1. Addunt aliqui procedere etiam eandem doctrinam, quando aliquis credit ſe inuadendum, etiam ante inuaſionem, itaut etiam tunc poſſit occidi inuaſor. Cornexo *ſupra*, ex Soto, Sayro, & Auila. Hoc tamen non admitterem, niſi magna indicia inuaſionis præcederẽt, non enim propter indicia leuia tam graue damnum inferri debet proximo.

67 Dicendum ſecundò. Occidens, vel mutilans aliquem, ob defenſionem cuiuſcunque non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, ideſt, quando penſatis omnibus circũſtantijs poterat alio modo euitare malum, quod imminebat, eſt irregularis. Habetur tum ex *d. Clement. ſi furioſus* à contrario ſenſu, tum ex iuribus communiter loquentibus de occiſione, & mutilatione, quorum plura infra afferentur, tum etiam ex Concil. Trident. *ſeſſ.*14. *cap.*7. vbi loquens de homicidio facto, vt quis ſe a morte defenderet, dicit committendam eſſe diſpenſationem ipſius Ordinario, quo ſupponitur loqui de homicidio facto ſine tali moderamine, nam factum cum ipſo certum eſt ex dicta Clementina non inducere irregularitatem. Toletus *ſupra num.* 7. Cornexo *ſupra dub.* 2.

68 Circa quod notandum primò, quod quando exceſſus in modo defenſionis ſolum fuit culpa venialis non incurritur irregularitas; ea enim non incurritur, niſi propter culpam mortalem, iuxta dicta *ſup. num.*4. Cornexo *ibidem*. Peirinis *ſupra num.*114. Secundò, quòd non ex eo, quod quis occidat ſuum inuaſorem ex odio, ira, aut mala voluntate, dici debet non ſeruare moderamen inculpatæ tutelæ, ſi aliàs non poteſt alio modo euitare damnum imminens, nam etſi talis actio interna ſit peccaminoſa, actio tamen externa excuſatur à culpa homicidij, tum iure naturæ, quod præſcribit defenſionem, tum ex *d. Clementin. ſi furioſus*. Molina *tom.*4. *Tract.*3. *diſp.*72. Cornexo *dicto dub.* 1. Idem dico etiã ſi dederit cauſam inuaſori, quia adhuc non amiſit ius moderatæ defenſionis. Bonacina *ſupra num.*3. ex alijs. Vnde probabiliter ſatis excuſatur ab irregularitate adulter, qui maritũ aggreſſorem, cauſa defenſionis cum moderamine &c. occidit. Clem. enim *Si furioſus* generaliter, & ſine vlla diſtinctione loquitur. Sotus *lib.* 5. *de Iuſtitia quæſt.*1. *art.*9. Hurtadus *diſp.*2. *de irregularit. difficult.*10. *num.*36. & alij multi quos refert, & ſequitur, Diana *ſupra Reſol.* 2. vide tamen Naldum verbo *Irregularis num.*2.

69 Hæc porrò irregularitas non ſolum tollitur ex Papæ diſpenſatione, vt de ſe patet, ſed etiam ab Epiſcopo in caſu occulto, ob decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.*24. *cap.*6. ſæpius relatum. Etſi enim ibi excludatur ea irregularitas, quæ eſt ex homicidio voluntario, hoc tamen, quod fit cauſa defenſionis etiam ſi ſit peccaminoſum quãdo exceditur in modo defenſionis, non cenſetur voluntarium, ſed caſuale. Nauarrus *in Manual. cap.*27. *num.*239. Toletus *d. cap.*80. *num.*9. Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.*22. Quando etiam caſus fuerit publicus diſpenſatio dicitur cõmittenda Epiſcopo in eodem Concilio loco adducto *ſupra* ex *ſeſſ.*14. *cap.*7. Bonacina *ſupra punct. vlt. num.* 9. Cornexo *d. dub.* 2. Prælati etiam Regulares habentes priuilegia diſpenſandi cum ſubditis in omni irregularitate exceptis illis tribus homicidij volun-

voluntarij, bigamiæ,& mutilationis, de quibus dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 40. etiam diſpenſant in hac irregularitate, cum iſtud homicidium non cenſeatur voluntarium, vt dixi. Peirinis *ſupra num.* 116. Non tamen tollitur per Baptiſmum ſi propriè loquendũ eſt, quia omnis irregularitas ex delicto conſurgens non afficit niſi Baptizatos. Suarez *diſp.* 41. *ſect.* 1. *nu.* 2. Bonacina *quæſt.* 5. *punct.* 2. *num.* 1. Nec per Profeſſionem Religionis, cum non ſit fundamentum ad id aſſerendum.

70 Dicendum tertiò. Occidens aliquem iniuſtè, & voluntariè, vel aliquo modo ad id cooperans, mandato, conſilio, vel fauore, efficitur irregularis. Ita enim habetur ex multis iuribus ſpecialiter *diſt.* 50. *& cap.* 1. *& ſequent. de homicidio, ac c. fin. de temp. ordinat.* ac in Conc. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *et ſeſſ.* 24. *c.* 6. Couarrub. *in Clement. Si furioſus.* Maiolus *lib.* 5. *ca.* 48. & alij Doctores infra referendi.

71 Pro quo nota primò, ſermonem eſſe in præſenti tam de homicidio voluntario ſimpliciter, quod eſt illud, quod eſt volitum in ſeipſo, quam de homicidio voluntario ſecundum quid, quod eſt illud quod eſt volitum in cauſa ex qua infallibiliter ſequitur, vt ſi quis det venenum mortiferum alii. De quo *ſupra* verbo *Homicidium num.* 2. Suarez *ſupra diſp.* 44. *ſect.* 1. *num.* 4. Cornexo *Tract.* 5. *de Irregularitate diſp.* 1. *dub.* 1. Nota ſecundò, requiri ad hanc irregularitatem, quod effectus ipſe mortis ſit ſecutus, aliàs non incurretur, cum ſolum ſit impoſita pro homicidio, quod non contingit niſi ſecuta morte. Nauarrus *ſupra num.* 223. Suarez *ſupra ſect.* 2. contra Maiolum *ſupra*. Nota tertiò, id eſſe verum, ſiue occiſus ſit fidelis, vel infidelis adultus, vel infans &c. quia iura indiſtinctè loquuntur. Cornexo *ſupra*. Quoad cooperantem per mandatum, nota quartò, quod ſi ille expreſsè, vel tacitè reuocauit mandatum, & talis reuocatio peruenit ad aures mandatarij, etiam ſi iſte occidat, non erit mandans irregularis; ſecus verò ſi non peruenit ad aures ipſius. Quia in primo caſu cenſetur cauſa homicidij ſolus mandatarius, non in ſecundo. Nauarrus *ſupra num.* 233. Cornexo *ſupra dub.* 2. Quoad cooperantem per conſilium. Nota quintò, quod licet aliqui putent idem eſſe dicendum de conſiliante ſicut modo dixi de mandante (Petrus Nauarra *lib.* 3. *de reſtitutione cap.* 4. Præpoſitus *in tertiam partem quæſt.* 5. *de Irregularit. dub.* 8. & alij) nihilominus oppoſitum eſt probabilius, & ratio eſt, quia in mandato agitur res ipſius mandantis, & ideo pendet ſolum ab ipſo, ac propterea ſi reuocetur, ſufficienter reuocatur influxus in rem mandatam. In conſilio autem, cum agatur de re ipſius conſulti, etiam ſi conſilians reuocet illud, adhuc cenſetur permanere in conſiliato, ac per conſequens influere in rem de qua fuit conſilium. Auila *par.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 4. Cornexo *ſupra dub.* 2. Bonacina *ſupra quæſt.* 4. *punct.* 8. *num.* 20. Si tamen reuocato conſilio bona fide credat conſulens id ſufficere, non erit irregularis etiam ſecuto homicidio, ſecus verò, ſi id non credat, tunc enim debet etiam monere occidendum, vt ſibi caueat. Cornexo *ſup.* Diana *ſupra Reſolut.* 14. ex alijs quos referunt. Hinc ſimiliter, qui fęminæ ſuaſit abortum, & poſtea quantum potuit fecit, vt illam dimoueret a conſilio dato, probabiliter excuſatur ab Irregularitate. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. Diana *Reſolut.* 15. Quoad cooperantem per auxilium, ſeu fauorem, nota ſexto talem eſſe illum, qui vel inſtrumenta præſtando occiſionis, vel occiſorem aſſociando, vel vulnus aliquod infligendo, vel alio ſimili modo influit in occiſionem. De quo, & varijs caſibus circa illud Bonacina *ſupra punct.* 8. *à num.* 28. ex Vgolino, Molina, Filiucio, Azorio, Reginaldo, & aliis. Nota tamen, quod non impediens homicidium, ſi ad id non tenetur ex officio, aut iuſtitia, ſed ſolum ex charitate, non incurrit irregularitatem, ſecus verò ſi ex iuſtitia, aut ex officio ad id tenetur, prout eſt Princeps reſpectu ſubditorum, Prælatus Regularis reſpectu Regularium &c. Ratio eſt, quia in priori caſu non cenſetur cauſa moralis homicidii, aut influere in illud, ſecus vero in poſteriori. Nauarrus *ſupra num.* 4. Etſi Hurtadus *diſp.* 2. *de irregularit. diff.* 9. *num.* 34. ex Vaſquez in manuſcripto dicat, quòd etiam is qui tenetur ex iuſtitia impedire mortem excuſetur ab irregularitate. Idem quod dixi de Prælato intellige etiam reſpectu cuſtodis infirmorum, ita vt ipſe, ſi dimiſit infirmum v.g. furioſum, & freneticum ſine debita cuſtodia, & infirmus ſe occidit, irregularitatem contrahat. Ioan. Beetz *in* 5. *præcept. Decalog. expoſit.* 3. *cap.* 4. Nota etiam, quod per ratihabitione homicidij ſuo nomine factum, non cenſetur aliquis irregularis, cum enim illa ratihabitio ſit poſterior homicidio, non poteſt in illud influere, ac per conſequens nec inducere irregularitatem. Toletus *ſupra num.* 1. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. Cornexo *ſup. dub.* 2. Naldus *ſup. n.* 4. contra Nauarrum, & alios. Idem dicendum de conſentiente in homicidium præſens, quod nullo modo fit in gratiam conſentientis; ſecus verò, ſi in gratiam ipſius fiat, quia in priori caſu non cenſetur ad illud cooperari, bene tamen in poſteriori, ſi exteriùs non repugnet. *ſupra ſect.* 3. *nu.* 21. *&* 22. Cornexo *ſupra*, etſi oppoſitum teneat Hurtadus *ſupra*.

72 In hac porrò irregularitate, licet quidam dixerint, nec Papam poſſe diſpenſare, eo quod introducta ſit iure diuino *Exod.* 21. *&* 1. *Paralip.* 22. *&* 28. veritas tamen eſt Papam poſſe in ea diſpenſare, quia ſolum eſt introducta iure humano, & ita patet ex vſu Eccleſiæ. Suarez *ſupra ſect.* 4. Toletus *ſupra cap.* 88. *num.* 1. Solus tamen Papa in ea diſpenſat, imo & difficilè, propter criminis enormitatẽ, prout colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *& ſeſſ.* 14. *cap.* 7. Suarez *ſupra*. Cornexo *ſupra dub.* 4. Deinde non tollitur per Baptiſmum, cum ſolum à iam baptizatis incurratur, prout ex iuribus relatis colligitur, præſertim ex *ca. ſi quis viduam d.* 50. Toletus *ſupra num.* 2. Cornexo *ſupra*. Nec etiam per Profeſſionem Religionis, cum nullo fundamento id aſſeratur. Nec ab Epiſcopis propter decretum Conc. Tridentin. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. quia ibi expreſsè excipitur diſpenſatio in homicidio voluntario. Ita ſupponunt authores relati, & Bonacina *ſupra punct. vlt. num.* 2. Nec propter priuilegia Regularibus conceſſa, quæ excludunt hunc caſum. An verò per alia priuilegia id fieri poſſit, vide dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 44. & hoc 3. *tom.* verbo *Abortus nu.* 14. Maximè tamen notandum circa hoc, Priuilegium quoddam per Bullam Pauli 3. conceſſum Generali, Abbatibus, Prioribus, & Præſidentibus Ordinis, & Congregationis Sancti Benedicti Vallisſoleti, de quo ſæpius in ſuperioribus dixi, & quod refert Rodriguez in Bullario inter Bullas eiuſdem Pauli 3. *num.* 12. vbi ſic habetur, *Nos igitur, qui ſingulorum ſalutem paterno zelamus affectu huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis, quod ſtante immemorabili conſuetudine huiuſmodi, etiam de cætero perpetuis futuris temporibus ſingulis annis prima die Lunæ Quadrageſimæ huiuſmodi,*

iuſmodi, omnes, & ſingulas vtriuſque ſexus perſonas Ordinis, & Congregationis prædictorum Religioſas, ac eidem Ordini, & Congregationi oblatas, ſeu donatas, necnon Eremitas ſub cura veſtra exiſtentes intra ſepta veſtrorum, ſeu ipſorum pro tempore abſoluendorum Monaſteriorum, ſeu aliorum Regularium locorum, ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, ſententijs, cenſuris, & pœnis per eos pro tempore quomodolibet incurſis, etiam in caſibus dictæ Sedi quomodolibet reſeruatis, exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi, abſoluere, & cum eis ſuper quibuſuis Irregularitatibus per eos pro tempore quauis occaſione, vel cauſa contractis, diſpenſare, prout hactenus, vt præfertur, conſueuiſtis, dicta Authoritate valeatis, plenam, & liberam, eadem Authoritate tenore præſentium concedimus facultatem. Circa quod priuilegium notandum, quod quamuis iuxta ea, quæ ſupra verbo *Bigamus, & Bigamia num.* 5. dixi, in generali conceſſione facultatis diſpenſandi in omni Irregularitate non veniat ea, quæ eſt ex homicidio voluntario, aut mutilatione, ſicut neque ea, quæ eſt ex bigamia, eo quod cum iſtæ irregularitates ſint ſpeciali nota dignæ non comprehenduntur in conceſſione generali, niſi exprimantur, nihilominus circumſtantiæ huius conceſſionis, ſcilicet quod ſit pro perſonis Religioſis, & ſolum pro vna die anni, ſcilicet pro prima die Lunæ Quadrageſimæ, & quod in ea dicatur *ſuper quibuſuis irregularitatibus per eos pro tempore quauis occaſione, vel cauſa contractis*, quæ ſunt verba vniuerſaliſſima, probabiliter ſuadent ea vti poſſe prædictos Prælatos, & alios aliarum Religionum, quæ communicationem priuilegiorum cum ipſis habent, prout etiam tenet Portellus *in dubijs Regularium verbo Diſpenſare in additione*. Apud quem alia ad intentum. [Quia tamen priuilegium hoc Pauli III. pro Congregatione Benedictinorum Valliſoleti, videtur valde fauorabile tum ipſi, tum alijs Religionibus, quæ per communicationem ipſo frui poſſint, ideo notanda aliqua in ipſo quæ animaduertunt præfatus Portell. *in dub. Regular. verb. diſpenſare in additionib.* & Tamburinus *de Iure Abbatũ diſp. 4. quæſit.* 12. *n.* 10. & 11. Primo hoc videri maximum & inſolitum priuilegium; quia licet excipiat Bullæ Cœnæ caſus, tamen in multis alijs inſolitum eſt, pro pœnis ſcilicet abſoluẽdis, & irregularitatibus diſpenſandis. Quod vt melius intelligatur aduertũt Secundò quod conceditur Reformatori generali, Abbatibus, Prioribus, & præſidentibus Prædicti Ordinis, & conſequenter alijs Prælatis aliorum Ordinũ cum illis communicantibus qui reſpondent prædictis officijs & Dignitatib. Ordinis S. Benedicti Valliſoleti. Tertiò aduertunt quod Prælati poſſunt facultatem prædictam abſoluẽdi & diſpenſandi à Papa eis conceſſam alicui Confeſſario delegare: quia habens priuilegiũ Papæ, habet etiam facultatẽ in eo conceſſam Ordinariam, vt docet Sanch. *li. 2. de matr. diſp.* 40. *n.* 14. Quartò aduertunt, quod cõceditur ſupradictis Prælatis Ordinis Benedictinoſam Valliſoleti, vt poſſint ſubditos vtriuſque ſexus Monachos & Moniales ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, exceptis caſibus Bullæ Cœnæ, abſoluere & in prædictis irregularitatibus diſpenſare; & quod idẽ poſſint erga Oblatas perſonas, & Donatas viuentes intra Monaſteria, vel in alijs locis Regularibus ſubiectis eiſdẽ Abbatibus, & Prælatis Valliſoletanis, nempe Oratorijs, Grancijs, & ſimilibus: quia hæc ſunt loca Regularia illis ſubiecta. Quinto aduertunt, quod Summus Pontifex concedit in illo priuilegio quod prædicti Prælati poſſint omnes illos abſoluere ab omnibus cenſuris & pœnis, inter quas venit quæcũque inhabilitas ad Officia Ordinis, & priuatio officiorum; ſed hoc in foro conſcientiæ: hæc enim duo intelliguntur nomine pœnæ Eccleſiaſticæ. Aduertunt. Sexto quod cõceditur prædictis Abbatibus vt diſpenſẽt cum ſubditis in omni irregularitate quauis occaſione, vel cauſa contracta; & non limitatur in ſupradicto priuilegio ſi ſit homicidij voluntarij, neque caſualis; neq; limitat, ſi ſit occultum delictũ, vel publicum, neque etiam excipit bigamiam, ſed abſolutè & in communi ait: *Quauis occaſione & cauſa contracta*. Vnde cum talis conceſſio ſit tam ampla & generalis, & Summus Pontifex illã poſſit concedere, nec ab alio ſucceſſore hoc priuilegium reuocatum inueniatur in ſpeciali; videtur poſſe illos Prælatus ea vti ſicut iacet, ſine limitatione iuxta illud vulgatum in lege: *Cum lex, nec Princeps diſtinguit neque nos debemus diſtinguere*. ibi enim non diſtinguit vt faciant hoc in foro Sacramentali confeſſionis vel conſcientiæ. Vnde manifeſtè concludi poteſt quod Prælati Valliſoletani, & cum eis communicantes prima feria ſecundæ Dominicæ Quadrageſimæ poſſunt pœnas & irregularitates diſpenſare extra Sacramentum Pœnitentiæ: quæ quidem conceſſio, eſt pro ſingulis annis, non autem pro ſemel in vita. Poſtremo aduertunt quod ſupradicti Prælati vtentes prædicta diſpenſatione debent con dignam ſatisfactionem iniungere. Hæc omnia prædicti Portellus, & Tamburinus, quibus etiam fauent Hieronymus Rodriguez *in Compendio Reſolut.* 52. *n.* 25. Bordonus *in ſuis Reſolutionibus, Reſolut.* 13. *n.* 14. 16. & 23. Quæ an probabiliter ſuſtineri poſſint in practica, aliorum iudicio, remitto. Vnum tantum animaduerſione dignum in hoc priuilegio quod ab alijs animaduerſum non eſt, videlicet illud ſolùm concedi à Summo Pontifice, vt patet ex ipſa Bulla, ſtante immemorabili conſuetudine, quam habebant prædicti Prælati faciendi id quod per iſtud priuilegium ipſis conceditur. Ex quo videtur ſequi quod Religiones quæ non habent talem conſuetudinem non poſſint vti præfato priuilegio. Sed quia nec hoc cõcludit, cum plures Religiones habeant latiſſimam & ampliſſimam communicationem priuilegiorum aliarum Religionum, ideo etiam quoad hoc doctiorum iudicio me ſubmitto.]

73 Dico quartò. Mutilans iniuſtè, & voluntariè incurrit hanc eandem irregularitatem. Ratio eſt, quia homicidium, vel mutilatio in iure æquiparantur. *ca. 1. de Cleric. pugnant. in duello cap. vlt. de homicidio in ſexto, et Clem. eod. tit.* adiuncta Gloſſa *ibidem*. Cornexo *ſup. diſp. 2. dub. vnic.* Layman. *lib. 3. Tract. 3. par. 3. cap.* 11.

74 Nomine autem mutilationis intelligitur omnimoda truncatio membri, non ſola debilitatio, qua membrum inutile reddatur, itaut qui claudum aliquem reddit, aut cæcum, non eruendo oculum, non incurrit hanc irregularitatem. Molina *to. 4. de iuſtit. Tract. 3. diſp.* 68. Sayrus *lib. 6. de cenſuris cap.* 15. Cornexo *ſupra*, ex Panormitano, Soto, Nauarro, & alijs. Multo minus illam incurrit, qui alterum vulnerat, etiam cum multo ſanguine. Caietan. 2. 2. *quæſt.* 65. *art.* 1. Nauarrus *ſupra num.* 223. Nec qui alterum deformat, nullo enim iure habetur, quod talis ſit irregularis. Suarez *d. diſp. 44. ſeſſ. 2. num.* 12. Cornexo *ſupra*. Naldus *ſupra num.* 5. Qui verò membrum aliquod aridum, & mortuum facit, etiam ſi illud non abſcindat, irregularitatem iſtam contrahit. Ratio

eſt,

Digitized by Google

eſt,quia quamuis in eo caſu abſciſſio exterius facta non appareat,tamē re vera facta eſt,cum iuxta doctr inam Philoſophorum membrum mortuum non ſit continuum,ſed contiguum alijs membris. Suar. *num.* 11. Cornexo *ſupra*. Qui etiam propterea addunt,quod qui poſtea hoc membrū aridum abſcinderer irregularitarem non incurreret, ſicur nec incurrerer eam,qui mutilaret cadauer. Nomine autē membri inrelligunt plures cōpartem corporis, quæ haber diſtinctum officium ab alijs, vt eſt ocnlus ad videndum, naſus ad odorandum, auris ad audiendum, lingua ad loquendum, manus ad palpandum &c. Couarrub. *in Clement. ſi furioſus par.*3. Auila *par.* 7. *diſp.*5. *ſect.*1. Molina *ſup.diſp.*69. & alij plures. Sed quamuis hæc opinio probabilis ſir, vel propter authoriratem Doctorum, qui illam tenent, mihi probabilior apparet affirmans nomine membri in pręſenri,quoad incurrēdam irregularitatem (quidquid ſit de conſideratione phyſica illius) intelligi eam partem organicā corporis,quæ ſiue per ſe, ſiue cum alia coniuncta, ſpecialem cooperarionē habet,itaut digiti, auricula, reſtes, mammilla fœminarum &c. membra ſiut. Ratio eſt,qnia hoc eſt conformius iuribus, qnæ de hoc loquuntur, vel enim ſolum mutilationis meminerunr, vel ſi membri ſaciunt mentionem uomine membri partem norabilem corporis humani intelligunt. Caietan. *ſupra*. Sotus *lib.*5. *de iuſt.quaſt.*2.*art.*1. Suarcz *d.ſect.*2.*n.*8. Qui rectè addit hæc intelligenda dummodo pars illa corporis ſir norabilis,ideſt,talis,vt carentia illius reddar corpus humanum mutilum, ſeu imperfectum. Laym. *ſupra d.cap.*11. *num.*2.

75 Maximè notandum etiam mutilantem ſibi aliquod membrum, vel ad id cooperantem modo dicto,excepra cauſa neceſſitatis ob ægrirudinem,eſſe irregularem. Inra enim abſolurè de mutilanre loquuntur,vt conſtat ex *can.qui partem diſt.*55.*& ca.ſignificauit de corpore vitiat.* Molina *Tract.*3. *diſput.*69. Suarez *dicta diſp.*44. *ſect.*2. *nu.* 10 Cornexo *d. diſp.*2. *dub.vnic.* Layman. *dicto cap.*11. *num.*3. Quod intellige, etiam ſi tale membrum ſit occultum, nec impediat vſum Ordinis, nec norabilem afferat deformitarem. Nauarr. *ſupra num.* 198. Bonacina *ſupra quaſt.*2. *punct.*2. *num.*29. Diana *ſupra Reſolut.* 60. ex aliis communiter. Inrellige ſimilirer, etiam ſi caſus ſit occultus. Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.* 12. Bonacina *ſupra nu.*35. erſi oppoſitum tueantur Vgolinus, Nauarrus, Reginaldus,& alii. Requiritur tamen, quod propria culpa id fiar,vt ex indignarione, impatientia &c. Nauarrus *ſupra num.*198. Toletus *ſupra cap.* 63. *num.*7. Idem dico de illo, qui ſibi virilia, aut teſticulos amputauit,vel amputari permiſit,etiam zelo caſtitaris, quia etiam ſic ſaciens peccauit. *can. ſi quis abſcidit diſt.*55. *& cap. ſignificauit*, relato. Tolet. *ſupra*. Bonacina *ſupra num.*34. Qui eriam idem aſſerit de illis,qui ſe caſtrant,vt vtiliores ſint cātui,quia peccant ſic ſaciendo, iuxta ea,quæ dixi ſupra verbo *Homicidium num.*4. Sayrus *lib.*7. *cap.*9. *num.*28. Theſaurus *in prax. verb. Membrorum mutilatio cap.*1. Sed excuſanrur ab Irregularitate, qui in infanrili ætate parentum iuſſu id permittunt, cum eo rempore capaces non ſinr peccati. An verò idem dicendum de eo, qui in culpa ſuit vt mēbrum aliquod ipſi abſciuderetur,vel quia deprehenſus in adulterio à marito, vel quia à Iudice ſic ſuit damnatus, quamuia communior ſententia id affirmer cum Molina ſupr. *diſp.* 70.*n.*18. Sayro *lib.* 6. *cap.*7. *n.*15. & aliis probabilis ramen eſt contraria,eo quod iura imponentia hanc irregularitatem ſolum loqui vidētur de eo qui propria culpa ſeipſum mutilat. Hurtadus *ſupra difficult.* 14. *num.* 52. Turrianus *de Cenſuris lib.*9. *diſp.*62. *dub.* 4. quibus ſauet Suarez *diſp.*51. *ſect.*2. *n.*8.

76 Hæc porrò Irregulariras non ſolum tollitur diſpenſatione Ponrificis,vt de ſe paret, ſed etiam quādo caſus ſuerit occultus ab Epiſcopis, propter priuilegium illis conceſſum in Concilio Trideut. *ſeſſ.* 24. *cap.*6. eo quod ibi concedatur ipſis priuilegium diſpenſandi in omnibus Irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus,ea ſolum excepta, quæ oritur ex homicidio voluntario. Mutilatio autem proprie loquendo non eſt homicidium,maximè in materia fauorabili,qualis eſt dictum Priuilegium. Accedenre etiam declaratione S. Congregarionis quā refert Suarez *diſp.*44. *ſect.*4. quæ habernr apud Garz. *de benefic. par.*7. *cap.*11. *num.*32. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo homicidia, & homicidium.* De hoc Cornexo *d. diſp.*2. *dub. vnico.* Diana *ſupra Reſolut.*71. poſt plures alios contra Sanchez *in Decalog. tomo* 1. *lib.*1. *cap.*10. *num.*49. qui cirat Henriquez, & Medinam. Conſequenter etiam poſſunr illi Prælati Regulares, qui communicanr in priuilegijs cum Dominicanis ex priuilegio Pij 5. quod retuli *tom.*1. *cap.* 18. *num.*31. diſpenſare per ſeipſos cum ſuis ſubditia in foro conſcientię tantum, quando caſus fuerir occultus. Peirinis *ſupr. num.*117. ex Rodriguez,& Miranda. Adde Portellum *in Dub. Regular. verbo Diſpenſare num.*7. Suppono aurem non poſſe Prælaros Regulares concedere talem diſpenſationem ex vi Priuilegiorum, quæ retuli eo *cap.* 18. *num.*40. quia ibi expreſsè excluditur hæc irregularitas. Certum etiā eſt non tolli per Baptiſmum, quia à non Baptizaris non contrahirur, proprer ſæpiùs dicta, neque per Profeſſionem Religionis, cum nullum ſit fundamētum ad id aſſerendum.

77 Dicendum quintò. Ex homicidio, ſeu mutilatione caſuali culpabili,& cooperatione ad ipſa modo ſuperius dicto incurritur etiam irregularitas. Ita enim colligitur ex *cap. ſignificaſti* 1. *& cap. dilectus de homicidio,& ex ca. Clericus* cum alijs *d.*50. & Concil. Trid. *ſeſſ.*14. *cap.*7. & alijs iuribus. S.Tho.2.2. *q.*64. *art.* 8. & Expoſitores *ibidem*, ac omnes Summiſtæ verbo *Homicidium*,& verbo *Irregularitas*.

78 Pro quo, ſuppoſita diuiſioue homicidij caſualis, de qua dixi verbo *Homicidium nu.*2. notandum, tantum eſſe hic ſermonem de homicidio (intellige etiā pro ſemper idem de mutilarione) caſuali,quod aliquo modo eſt volitum in ſua cauſa,quia fuit præuiſum, & quia non fuir adhibita diligentia ſufficiens ne ſequeretur, non vero eſſe ſermonem de homicidio mere caſuali, & fortuito, quod vel nullo modo fuit præuiſum, vel ſi fuir præuiſum adhibita tamen ſuit diligentia ſufficiens ne ſequeretur. Hoc enim poſtremnm homicidium certum eſt nullam inducere irrregularitatem. Sumitur ex *cap. lator. cap. ex litteris* 1. *&* 2. *cap. ſignificaſti* 1. *ca. exhibita de homicid.* & eriam ex declararione S. Congregationis apud Barboſam *in collect. Bullar. verbo Homicidium*, ac ex rarione,quia eſt omnino inuoluntarium; ac per cōſequens inculpabile; homicidium autem cauſuale, quod hanc Irregularitatem inducir debet eſſe peccatum,vt haber S. Thomas *ſupra*. Panormitan. *cap. ad aures de atat. & qualit.* Toletus *ſup. c.*82. *n.*1. Imo, & mortale, iuxta dicta *ſup. num.*68. prout & tenent Sotus *lib.*5. *de Iuſtit. qu.*1. *art.*9. Nauarrus *ſupra num.* 252. Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *num.*7. Cornexo *ſupra diſput.*3. *dub.*4. & alij. Vnde communiter Do-

ctores

ctores ſupponunt hanc Irregularitatem ex homicidio caſuali (ſicut & illam, quæ eſt ex homicidio voluntario) non incurri propter homicidium commiſſum ab amente, furioſo, vel puero ante vſum rationis, eo quod tale homicidium peccatum nõ eſt. Bonacina *ſupra punct. 7. num. 34. & 5.* ex aliis multis. Adde, quod neque per huiuſmodi homicidium omnino caſuale, & fortuitum incurretur Irregularitas, etiam in caſu quo homo illud committẽs daret operam rei illicitæ, & ex illa ſequeretur; quia ſiue tale opus ex quo ſequitur homicidium ſit licitum, ſiue illicitum, ſi tamen illud non eſt præuiſum, vel ſi præuiſum, facta eſt ſufficiens diligentia, ne ſequatur, proculdubio voluntarium non erit, nec peccatum homicidii, ac per conſequens non inducet hanc Irregularitatem. Sotus *ſupra.* Auila *par. 7. diſp. 6. ſect. 1. dub. 1.* Sayrus *lib. 7. cap. 5. num. 13.* Layman. *d. lib. 3. Tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 1.* Cornexo *ſup. dub. 2. in prima concluſ.* Excipe tamen caſum, quo illud opus non ſolum eſſet illicitum, ſed etiã prohibitum quia periculoſum homicidii quod ex illa ſequi ſæpius ſoleat, tunc enim exercens tale opus cenſetur etiam velle indirectè tale homicidium, etiamſi faciat diligentiam ad illud euitandum, diligentia enim, quæ adhibetur non immutat naturam illius operis, nec facit, quod illud non ſit periculoſum homicidii, ac per conſequens conſenſus in illud eſt etiam conſenſus indirectus in homicidium. Ita etiam colligitur ex *cap. vlt. de homicid. in 6.* & ex *cap. Tua nos, & cap. ſicut de homicid.* Sotus *ſupr.* Nauarrus *ſupra num. 237.* Suarez *ſupra diſp. 45. ſect. 6. nu. 9.* Cornexo *ſupra in 2. concluſ.*

79 Ex his autem, & Authoribus relatis colligi poſſunt tres regulæ valde neceſſariæ pro intelligentia huiuſmodi Irregularitatis, ex quibus etiam colligi poteſt deciſio plurium caſuum conſciẽtiæ, quorum multi ſpecialiter ad Regulares ſpectare poſſunt. Prima eſt, dans operam rei licitæ ex qua caſu, & fortuito, ſecutum eſt homicidium, ſi non præuidit tale homicidium, vel ſi præuidit, adhibuit tamen diligẽtiam, ne ſequeretur, non eſt irregularis. Exempla porrò ſunt in Prælato, vel Magiſtro Nouitiorum moderatè verberante ſubditum, ex quo contigit, quod incideret in morbum, & moreretur. In Religioſo pulſante campanam pro Miſſa, vel Choro, ex qua pulſatione contigit, vt tintinnabulum caderet in via, & occideret prætereuntem *cap. litter. 2. de homicid. cap. Ioannes eodem titulo.* In Religioſo infirmatio, ſeu habente curam infirmi moribundi, qui bona fide, nec contra præceptum medici ipſi dat aliquid cibi, vel potus, vel ipſum in aliud latus cautè euoluit, ex quo ſequitur acceleratio mortis. Idem dico de medico, ſeu chirurgo ſæculari, qui iuxta regulas artis medetur infirmo, qui caſu moritur.

80 Secunda regula eſt Dans operam etiam rei illicitæ, ſeu prohibitæ, dummodo non ſit prohibita propter periculum homicidij, quod ex illa ſequi ſoleat, etiam ſi ſequatur homicidium, ſi vel illud non fuit præuiſum, vel ſi præuiſum, adhibita fuit diligentia, ne ſequeretur, non incurrit Irregularitatem. Exempla ſunt in Religioſo ſonante campanam etiã contra præceptum ſui Superioris, ſi inde cõtingat, quod cadat tintinnabulum in via, & occidat aliquem. Et in Religioſo equitante cõtra Regulam ſui Ordinis, vel præceptum ſui Superioris, ſi inde cõtingat, quod equus rupto freno, vel alio modo occidat puerum. Item in Religioſo vacante venationi ſibi, & alijs Eccleſiaſticis prohibitæ, iuxta dicta *tom. 1. cap. 9. nu. 20.* quando venatio eſt illis prohibita, non propter periculum homicidii, ſed propter decentiam ſtatus. Item in Religioſo perito medicinæ, qui contra prohibitionem Eccleſiæ medetur alicui infirmo citra inciſionem, & aduſtionem, iuxta dicta eo *capit. 9. num. 15.*

81 Tertia regula eſt. Dans operam rei illicitæ periculoſæ, homicidij, ex qua videlicet illud ſequi ſolet, etiam ſi diligentiam adhibeat ne illud ſequatur, ipſo tamen ſecuto Irregularitatem incurrit. Exempla ſunt in exercente torneamenta, vel mittente bombardam, ſagittam, aut lanceam ad arcem, vel exercente Chirurgiam inciſione, vel aduſtione, iuxta dicta *tom. 1. cap. 9. num. 15.* aut incumbente venationi Aprorum, Vrſorum, Leonum, ſeu ferarum, quæ dentibus, aut vnguibus vitæ periculum afferre ſolent, vel adeo grauiter verberante ſubditum, vt inde ſecuta ſit mors illius. *cap. Presbyterum de homicid.* ac in ludente, vel in ſaltante incautè, & immoderatè cum fœmina prægnante, ſi inde ſequatur abortus. *cap. ſicut ex litterarum de homicid.* Item in dante potionem purgatiuam infirmo ſine conſilio medici (quod idem cenſeo de habente curam infirmi, ſeu infirmario, ſi notabiliter, & grauiter negligens fuerit circa medicamenta, & alia illi neceſſaria, ex Reginaldo *tom. 2. lib. 30. Tract. 2.*) Idem dico de parentibus, ſeu nutricibus tempore ſomni infantes ſecum in lecto habentibus, ſi eos ſuffocari contingat. *cap. quæſitam de pænitentijs, & remiſſionibus.* Idem quoque aſſerendum in caſu, quo aliquis præcepit alicui, vt percuteret alium, expreſsè etiam præcipiens, ne illum lethaliter vulneraret, ipſe tamen ipſum interfecit. *cap. vlt. de homicid.* Nec contra hoc obſtat Declaratio quædam S. Congregat. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Irregularitas*, in qua dicitur, Irregularitatem non incurrit mandans aliquẽ baculo verberari, eo expreſſo ne occideret, ſi mandatarius armis percuſſerit, & occiderit. Ibi enim mandans non dabat operam rei illicitæ periculoſæ homicidij, ſaltem proximè, ſicut nos loquimur in præſenti. Similiter idem aſſerendum in caſu, quo aliquis mandaret alicui, vt occideret Petrum, ipſe vero occidit Ioannem. Etſi in tali caſu non incurreret irregularitatem ex homicidio voluntario, vt habetur ex declaratione quadam Sacræ Congregationis apud eundem Barboſam *ſup. verbo Homicidium.* Pariter idem dicendum de illo, qui conſilium dedit alicui, vt intraret duellum, ſeu iret ad bellum iniuſtum, vel tranſiret per flumen periculoſum, aut per locum in quo nouerat adeſſe inimicos ipſius inſidias illi tendentes.

82 Diligentia porrò, quæ iuxta primam, & ſecundam regulam adductam adhibenda neceſſariò eſt, ne ex homicidio caſuali incurratur irregularitas, non eſt illa, quam adhibent prudentiſſimi, & accuratiſſimi, cuius omiſſio leuiſſima culpa appellari ſolet, nec eſt ea, quam prudentiores, & diligentiores etiam adhibere ſolent, & cuius omiſſio leuis culpa appellatur, ſed eſt ea, quam vir prudens, & diligens, ac circumſpectus, conſiderata rei qualitate, ac circumſtantijs adhibere ſolet. Cornexo *ſupra dub. 1.* & alij.

83 Hæc autem Irregularitas non ſolum tollitur diſpenſatione Pontificis, vt per ſe patet, ſed etiam diſpenſatione Epiſcopi, quando caſus eſt occultus, iuxta decretum Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 6.* Imo etiam à Prælatis Regularibus habentibus ea priuilegia, quæ retuli *to. 1. c. 18. n. 40.* De quo Sayrus

lib. 7.

lib.7.cap.7. Portellus *in Dub.Regular.verbo Diſpenſare num.9.* Peirinis *tomo 1.Priuilegior.Minim.in Conſtit.2.Iulij 2.num.112.* referens Llamas, Capeauilam, & alios. Quod verò hæc Irregularitas non tollatur propriè loquendo per Baptiſmum, nec per Profeſſionem Religionis conſtat ex dictis à ſimili de Irregularitate ex homicidio voluntario *ſupra numero 72.*

84 Præter dictas autem Irregularitates, aſſignantur quoque aliæ etiam ex delicto prouenientes à quibuſdam. Prima, propter Apoſtaſiam à Religione. Secunda propter Apoſtaſiam à Clericatu. Tertia, propter excommunicatum, qui præcipit coram ſe celebrare. Quarta, propter egreſſum Religioſi extra clauſtrum ad audiendas leges, vel medicinã. Quinta, propter crimen Sodomiæ. Sexta, propter crimen Simoniæ. Septima, proprer celebrationem in Altari propria authoritate erecto. Octaua, propter Sacerdotem, qui Miſſam pro aliquo homine viuo celebrat, vt mortem illi Deus inferat. Nona, propter eum, qui corpus, & ſanguinem Chriſti conficit, prætermiſſo titu, quem Eccleſia celebrare præcipit. Decima, propter eum, qui Altaria denudat, aut lugubri ornatu veſtit ſolum ob animi ſui triſtitiam. Vndecima, propter Epiſcopum, qui abutitur poteſtate ordinandi conferendo Ordines per ſaltum, quando vult. Duodecima, propter Cardinalem in Papam indebitè electum à paucioribus, quã à duabus partibus. Decimatertia, propter Clericum, qui in vita, vel morte fauet raptoribus. Decimaquarta, propter Sacerdotem, qui excommunicatum nominatim ſciẽter ad Eccleſiaſticam ſepulturam admittit. Decimaquinta, propter ſacrilegum. Decimaſexta, propter concumbentem cum Mouiali. Decimaſeptima, propter Clericum periurum. Decimaoctaua, propter habentem conſuetudinẽ pattandi aliquod mortale peccatum. Decimanona, propter blaſphemum.

85 Sed quod attinet ad primam, ex dictis *tom.1.cap.16.num.12.* conſtat quid ſentiendum. De ſecunda cum nullus textus id cõuincat, & nulla Irregularitas ſit, quæ in iure non exprimatur, non eſt fundamentum ad eam introducendam. De tertia aliquid dixi ſupra verbo *Excommunicatio num 19.* Pro quarta, vide dicta *tom.1.cap.9.num.3.* Pro quinta, vide etiam dicta *tom.1.cap.5.n.11.12.13.* & *cap.10.num.8.* nec credas Irregularitatem propterea incurri, niſi textus id exprimens afferatur. Idem dico de ſexta, & omnibus alijs adductis, quia vel nullus textus pro illis caſibus adducitur, vel ſi adducitur, ſolum is loquitur de aliqua cenſura, vel depoſitione, non de irregularitate, vel tandem ſi aliqua irregularitas in his caſibus incurritur, ea eſt non precisè ratione delictorum, ſed ratione infamiæ, quando ipſa fuerint notoria, iuxta dicta ſupra verbo *Infamia nu.3. & 9.* Vide Suar. *ſup. diſp.43.ſect.4. & 5.* Filiucium *Tract.20.c.8. & 9.* Reginaldum *lib.30. Tract.2.* Bonacina *ſup. diſp.7.q.3. punct.7.*

86 Cum irregularitas non tollatur per abſolutionem, ſed per diſpenſationem, ideo pro ipſa obſeruanda ſunt, quæ dixi *tom.1.cap.18.à num.42.* & ſupra verbo *Diſpenſatio*. Diſpenſans etiam in illis debet ſemper imponere pœnitentiã condignam, vt patet ex praxi Eccleſiæ, Bullis Pontificijs, Breuibus S.Pœnitentiariæ, ac decretis Rotę. Portellus *in Dub.Regular.verbo Irregularitas num.37.in Addit.* Quia ergo illæ ſolent diſpenſari à Prælatis Regularibus in viſitationibus, vel alijs Solemnitatibus, iuxta dicta eo *c.18.nu.93.* adeo vt iuxta ſententiam Nauarri *in Man.cap.26.n.13.* & Vincentij Candidi *to.1.Diſquiſit.Moral.Diſqu.3.art.40.nu.3.* Religioſi ſic diſpenſari non teneantur quærere aliam diſpenſationem, ſed ſolum confiteri peccata, ob quæ illas incurrerunt, ideo tunc imponere debent aliquam pœnitentiam ipſis diſpenſatis, licet Portellus *ſupra n.38.* dicat ſufficere eam, quæ ibi interuenit in genuflexione, & recognitione culparum &c. Sed id quod dixi ad minus eſt ſecurius, propter praxim Eccleſiæ adductam. Quod autem ad diſpenſandum nõ requirantur in iure determinata verba, ſed ſufficiant ea, quibus voluntas diſpenſantis ſignificetur, habet idem Portellus ex communi aliorum ſententia *ſupra n.34.*

IVBILAEVM.

SVMMARIVM.

Iubilaeum quid, & quotuplex ſit. num.1.
In quo conueniat, & in quo differat. n.2.
Iubilæi anni Sancti circumſtantiæ. n.3.
An anno Iubilæi Religioſi Romam venire poſſint ſine licentia. num.4.
Quid de alijs circumſtantijs Iubilæi. ibidem.
De ſuſpenſione Indulgentiarum. n.5.
De ſuſpenſione priuilegiorum ad abſoluendum &c. numer.6.
Quid in illo intelligatur pro verè pœnitentibus, & confeſſis. n.7.
De facultate eligendi Confeſſarium. n.8.
De Iubilæis communibus extra annum Sanctum. numer.9.
De Indulgentia plenaria in illis conceſſa. n.10.
De viſitatione Eccleſiarum. n.11.
De Ieiunio. n.12.
De Oratione. n.13.
De Eleemoſyna. n.14.
De illa clauſula Confeſſis, Communicantis *n.15.*
De Confeſſario approbato ab Ordinario. n.16.
De Caſibus reſeruatis. n.17.
De commutatione Votorum. n.18.
De duabus hebdomadibus pro Iubilæo lucrando. numero 19.
Per quæ opera conſequi poſſit Iubilaeum. n.20.
An bis, ſeu pluries. ibidem.
De clauſula De pœnitentijs iniunctis. *n.21.*

1 IVbilæi nomen deſumptum eſt ab *Iobel* hebraica voce ſignificante *remiſſionem*, ſeu *initium*, iuxta S.Hieronymum. S.Iſidorum, & Gloſſam interlinealem, vel *plenariam requiem*, iuxta S. Gregorium, de quo noſter Hieronymus Gratianus *in Tract. de Iubilæo anni Sancti par.1.cap.1.* Deſumptum etiam eſt ab vſu antiquo hebræorum, quo anno quinquageſimo iubebantur ab agricultura vacare, debita remittere, poſſeſſiones antiquis Dominis reſtituere, & ſeruos liberare. *Leuit.25. & 27.* Quia ergo annus ille remiſſionis *Iubilæus* vocabatur, ideo Eccleſia cum remiſſionem peccatorum ſolemniter indulget, eo nomine Iubilæi vtitur. Rutilius Benzonius *de anno Iubilæi lib.1.cap.4. & 5.* Hieronymus Gratianus *ſup. cap.3.* Omiſſis autem varijs Iubilæi acceptionibus, de quibus idem Gratianus *ſupra cap.2. & 3.* in præſenti ſumitur ex vſu Eccleſiæ primò, pro ſolemniſſimo illo, quo ſpecialibus cæremoniis Bonifac.8. ante annos 300. ſtatuit centeſimo quoque anno Romæ

celebrari

celebrari *Extrauag. 1. de pœnit. & remiſſ.* (eſto prius eſſet in vſu Eccleſiæ) & poſtea Clem. 6. ad annum quinquageſimum in Extrauag. *Vnigenitus &c.* Gregor. 11. ad 33. prout colligitur ex Bulla Alexand. 6. & Paulus 2. ac poſteriores Pontifices ad annum vigeſimum quintum reduxerunt. Secundò, pro alia pleniſſima Indulgentia, quæ cum alijs gratijs, & facultatibus Apoſtolica benignitate concedi ſolet. Benzon. *ſup. lib. 4. cap. 2.* Henriq. *lib. 7. cap. 10.* Gratianus *ſup. cap. 5. & 6.* Definiri autem poteſt Iubilæum communiter ſumptum, & ab vtroque abſtrahens hoc modo. *Eſt Indulgentia plenaria à Summo Pontifice conceſſa viſitantibus certas Eccleſias, ac certa pia opera facientibus, cum facultatibus circa abſolutionem à caſibus reſeruatis, & cõmutationem in votis.* Ita colligo ex Gratiano *ſupra*, & alijs communiter. Vnde Iubilæum, & Indulgentia plenaria ſe habent ſicut includens, & incluſum. Omne enim Iubilæum plenariam Indulgentiam includit, etſi addat prædictas facultates. Indulgentia autem plenaria poteſt dari ſine Iubilæo, & ſine prædictis facultatibus, vt patet in ea, quæ conceditur medalijs, imaginibus &c. Sotus *in 4. d. 21. quæſt. 2. art. 1.* Corduba *lib. 5. de Indulgent. quæſt. 9.* Bonacina *diſp. 6. de Indulgent. q. 1. punct. 2. num. 5.*

2 Conueniunt autem hæc duo Iubilæa. Primò, in eo, quod vtrumque à Papa ſolum conceditur. Secundò, quod per vtrumque Indulgentiam plenariam conſequuntur fideles. Tertiò, quod vtroque concedit etiam Pontifex gratias, & facultates aliquas ad abſoluendum à reſeruatis, commutandum vota &c. Differunt autẽ primò in eo, quod licet per vtrumque plenaria Indulgentia concedatur, certius tamen eſt eam conſequi fideles per Iubilæum anni Sancti, quam per alia, tum quia illud maiora opera, & magis proportionata requirit, tum quia propter vniuerſaliſſimam cauſam, videlicet, fidelium, & totius populi Chriſtiani ſalutem, prout patet ex Bulla Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, de qua infra, cõceditur. Secundò, nam Iubilæum anni Sancti per totum integrum annum durat, alia verò non niſi per vnam, aut duas hebdomadas. Tertiò, quia illud tẽpore determinato, ſcilicet anno centeſimo, quinquageſimo, vel vigeſimoquinto, ſolum conceditur. Alia verò, iuxta occurrentes neceſſitates, ſæpius ad Papæ beneplacitum. Quartò, in Iubilæo anni Sancti aliæ indulgentiæ plenariæ ſuſpenduntur, non verò in communibus, & ordinarijs iubilæis. Quintò, in illo anni Sancti iubilæo, populi concurſus ad almam Vrbem maximus eſt, aperit Papa portam Sanctam, fiuntque aliæ cæremoniæ, quæ in communibus iubilæis non contingunt. Gratian. *ſup. cap. 5.* De vtroque ergo de Iubilæo aliqua dicenda.

3 Primò ergo, circumſtantiæ iubilæi anni Sancti, ſpecialiter ſequendo Bullas indictionis eiuſdem à Sanctiſſimo Domino N. Vrbano Octauo editas, quę habentur in 4. tom. Bullarii inter Bullas ipſius num. 16. pro iubilæo anni 1625. quibus ſimiles reperiuntur in Bullis Gregorii 13. & Clementis 8. quas referunt Nauarrus, Benzonius, Gratianus, & alii, qui de iubilæo ſcripſerunt, ſunt iſtæ. Prima, conuocatio, & inuitatio omnium fidelium pro celebratione dicti iubilæi ad Almam Vrbem. Secunda, conceſſio indulgentiæ pleniſſimæ omnium peccatorum Chriſtifidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, viſitantibus quatuor præcipuas Vrbis Eccleſias, ſcilicet, Lateranenſem, Sancti Petri, Sancti Pauli, necnon Sanctæ Marię Maioris, ſemel ſaltem in die per triginta cõtinuos, aut interpollatos dies, ſi incolæ Vrbis fuerint, ſi verò peregrini, aut exteri per quindecim ſaltem, & orantibus pro ipſorũ fidelium, ac totius populi Chriſtiani ſalute. Ita tamẽ, vt ij, qui hac de cauſa Romam venire aggreſſi fuerint, vel eo ſe contulerint, ſi in via, aut in Vrbe, morbo, vel legitima cauſa impediti, aut morte præuenti pręmiſſa exequi nõ poſſent, verè tamen pœnitentes, & confeſſi prædictæ Indulgentiæ participes eſſent. Tertia eſt, Prælatis præcipere vt omnes moneant, & inſtituant ad pia opera peragẽda pro huiuſmodi iubilæi conſecutione, ac Principes hortari, vt ad dicta pia opera, & pręcipuè ad peregrinis ſubueniendum ardentius ſe gerant. Quarta eſt, ſuſpenſio pro eo anno omnium aliarum indulgentiarum, ac facultatum abſoluendi à caſibus reſeruatis quibuſcunque conceſſarum. Quinta eſt, conceſſio eiuſdem iubilęi pro Sanctimonialibus, Anachoretis, Eremitis, alijſque Chriſtifidelibus carceratis, & infirmis Romam venire impeditis, verè pœnitentibus, & confeſſis, pia opera ab Ordinarijs locorum deſignanda facientibus. Sexta, pro eiſdem facultas eligendi Confeſſarium, qui eos abſoluat ab omnibus peccatis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, aut contentis in Bulla Cœnæ Domini, de quibus omnibus aliquid dicendum.

4 Circa primam quidem, prout ſpecialiter ad Regulares ſpectat, illud aduertendum, non obſtante tali conuocatione, & inuitatione à Pontifice facta omnium fidelium, vt Romam veniant pro lucrando iubilæo, nihilominus ipſos venire non poſſe ſine licentia ſuorum Prælatorum, non enim credi debet Pontificem illam concedere indepẽdenter ab ipſis, cum id eſſet in magnum detrimentum diſciplinæ Regularis. Circa ſecundam, qualiter per Indulgentiam pleniſſimam intelligatur idem quod plenaria, ſeu plenior dixi ſupra verbo *indulgentia num. 3.* Qualiter aut viſitatio Eccleſiarum faciẽda ſit, dicam infra cum de iubilæis, quæ cõmuniter concedi ſolent, ſermo erit. Circa tertiam verò de præcepto Prælatorum, vt moneant, & inſtituant fideles ad pia opera præſtanda pro lucrando iubilæo poteſt dici illud non obligare ad culpam ſaltem mortalem, quia nec verba, quibus vtitur Pontifex, nec materia de qua eſt ſermo, aliud exigere videtur. Multo magis id dici debet de exhortatione illa ad Principes, propter eamdem, imo & maiorem rationem.

5 Circa quartam verò circunſtantiam Iubilæi anni Sancti, ſuſpenſionem videlicet indulgentiarum, primò dicendum eſt, per eam non ſuſpendi indulgentias conceſſas pro defunctis, ſiue Regularibus, ſiue ſæcularibus, iuxta dicta *tom. 1. cap. 3. num. 19.* & ſupra verbo *indulgentia quoad Regulares num. 11.* prout & tenent Nauarrus *in Comment. de indulgent. notab. 25. num. 3.* Alphonſus Leo *de iubilæo p. 1. quæſt. 6. numer. 246.* Nec Altaria priuilegiata, iuxta dicta probabiliter ſupra verbo *Altare num. 19.* Nec conceſſas pro conſtitutis in articulo mortis, iuxta dicta etiam probabiliter dicto loco ex primo tomo Summæ, & ſupra verbo *indulgentia quoad Regulares numer. 10.* etſi oppoſitum tueantur Layman. *lib. 5. Tractat. 7. cap. 8. num. 3.* Angelus Boſſius *in diſceptat. de ſuſpenſ. indulgent. tempore iubilæi num. 20.* ex Nauarro, & Benzono. Nec Bullam Cruciatæ pro locis in quibus publicatur, aut indulgentias per illam conceſſas, eo quod illa conceduntur per modum contractus, ſcilicet dantibus eleemoſynam in Bulla deſignatam. Pontifex autem in dicta ſuſpenſione non facit mentionem conceſſorum per modum contractus.

Digitized by Google

tractus. Diana *p. 1. Tract. 11. Reſol. 97.* referens declarationes Clem. 8. ac Vrbani 8. & afferens pro hac ſententia Portellum, Bonacinam, Salas, Leonem, Zerolam, Villalobos, Henriquez, Rodriguez, & alios, maximè Sanchez *lib. 8. de Matrimon. diſp. 33. num. 8. & 10.* Qui benè addit, quod priuilegia per modum contractus conceſſa non reuocantur per ſolam generalem reuocationem, & quando ex iuſta cauſa reuocantur, expreſsè debet fieri compenſatio equalis. Nec etiam ſuſpenduntur Indulgentię plenarię conceſſæ Eccleſijs Vrbis Romæ, etiam illis, quæ ſunt extra muros. Nam cauſa ſuſpendendi indulgẽtias pro anno iubilęi, ſcilicet, vt fideles omnes Romam conueniant, non militat in Eccleſiis Vrbis. Nauarr. *ſupra notab. 33. num. 4.* Filiucius *tom. 1. Tract. 16. cap. 10. num. 252.* Gratianus *ſup. cap. 13.* Angelus Boſſius *ſupra num. 30. & 31.* Nec etiam ſuſpendi indulgentias non plenarias, ſed ſolum plenarias, eo quod per id ſufficienter ſaluatur finis ſuſpenſionis factæ in iubilæo, vt ſcilicet Romam conueniant fideles, probabiliter ſatis tenent Filiucius *to. 1. Tract. 8. cap. 10. num. 251.* Alphonſus Leo *de iubilæo par. 1. quæſt. 6. num. 226.* Gratianus *ſupra*, & indicat Layman. *ſupra num. 2.* Solum ergo ſuſpenduntur omnes indulgentiæ plenariæ conceſſæ extra Vrbis Eccleſias, & Bullã Cruciatæ, viuis non exiſtentibus in articulo mortis, etiam ſi tales ſint Moniales, carceri perpetuo, vel triremibus addicti. Layman. *ſupra num. 3.* Boſſius *ſupra n. 18.* Et contra eas publicantes, vel nunciantes publicè, vel ſecretè imponit Pontifex excommunicationem ipſo facto incurrendam, præter alias pœna arbitrio Ordinariorum infligendas, vt patet ex verbis Bullæ. Nauarrus *ſup. notab. 33.* Benzon. *lib. 4. cap. 8. dub. 6.*

De ſuſpenſione vero priuilegiorum, ſeu Indulto-
6 rum abſoluendi à caſibus reſeruatis dicendum primò, intelligi debere ſolum de prædictis facultatibus à Sede Apoſtolica conceſſis occaſione indulgentiarum, ſeu cauſa illas conſequendi. Non vero de illis, quæ conceſſa ſunt ob alios fines, prout ſunt, quæ cõceduntur Epiſcopis in Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 6.* & Regularibus in eorum priuilegiis. Layman. *ſup. nu. 4.* Angelus Boſſius *ſupra num. 42.* & ſequentibus. Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſp. 20. ſect. 8. num. 145.* Quibus fauent, iuxta anteriores Bullas Gregorii 13. & Clementis 8. Nauarr. *ſupra notab. 33.* Benzon. *d. c. 8. dub. 3. & 5.* Dicendum ſecundò, nec etiam ſuſpendi facultates conceſſas aliquibus ad abſoluendum à caſibus Epiſcopalibus, quia ſolum in Bulla eſt ſermo de facultatibus abſoluendi à caſibus Sedi Apoſtolicę reſeruatis. Gratianus *ſup.* Quod autem nec ſuſpendantur facultates conceſſæ in Bulla Cruciatæ, conſtat etiam ex dictis nu. præced.

7 Quomodo autem quinta circumſtantia Iubilæi anni Sancti, ſcilicet pro *verè pœnitentibus, & confeſſis*, intelligenda ſit, conſtabit ex dicendis infra circa ſimilem clauſulam, quæ in iubilæis communibus apponi ſolet.

8 Circa ſextam vero de facultate eligendi Confeſſarium, cum ſit etiam clauſula communis pro aliis iubilæis, inferius dicetur. Solum animaduertendum, quodquamuis in illa conceſſa prædictis Sanctimonialibus, Anachoretis, Eremitis, & carceratis, vt abſolui poſſint à Confeſſariis ab ipſis electis ab omnibus, & quibuſuis peccatis, & criminibus, etiam in Bulla Cœnæ cõpræhenſis non exprimantur cenſuræ pro talibus criminibus impoſitæ, nihilominus cenſeri etiam debent compræhenſæ, quia conceſſa facultate abſoluendi à culpa Papæ reſeruata habente cenſuram, cenſetur etiam conceſſa facultas abſoluẽdi ab ipſa cenſura, vt habet Suarez *4. to. 3. p. diſp. 29. ſect. 2. num. 11.*

9 Loquendo tamen de alijs Iubilæis communibus extra annum Sanctum à Sede Apoſtolica concedi ſolitis, plura in illis animaduertenda ſunt diſcuſſione digna. Scilicet, quod per illa conceditur Indulgentia plenaria viſitantibus vnam, vel aliquas Eccleſias, vel aſſiſtentibus alicui proceſſioni, ieiunantibus certis diebus vnius, vel alterius hebdomadæ, dantibus aliquam eleemoſynam, & orantibus pro Eccleſiæ exaltatione, hæreſum extirpatione, pace inter Principes Chriſtianos, vel alijs ſimilibus Eccleſiæ neceſſitatibus, confeſſis tamen, & communicatis; illis etiam conceditur, quod poſſint eligere Confeſſarium approbatum ab Ordinario, qui eos abſoluat à caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & quod talis Confeſſarius poſſit eorum vota aliquibus exceptis in alia pia opera commutare. De quibus omnibus ſigillatim agendum.

10 Et primò, quod attinet ad Indulgentiam illam plenariam prædicta facientibus conceſſa, nota primò, ex communi doctrina tradita ſupra verbo *Indulgentia num. 2. & 5.* ad eam conſequendam requiri ſtatum gratiæ, pro eo ſcilicet tempore quo indulgentia applicatur. Homo enim in peccato mortali exiſtens non eſt capax remiſſionis pœnæ temporalis, quæ per indulgentiam confertur. Suarez *4. to. m 3. par. diſp. 52. ſect. 2. num. 7.* Bonacina *de indulgent. diſp. 6. quæſt. 1. punct. 5. num. 10.* Nota tamen ſecundò, ex ijs, quæ cæpi dicere eodem *num. 5.* ſufficere quod homo exiſtat in gratia, dum facit vltimum opus præſcriptum, etiam ſi precedẽtia in ſtatu peccati mortalis præſtiterit, tum quia incredibile videtur, quod qui in tempore iubilęi anni Sancti per triginta dies Vrbis Eccleſias viſitat, non lucretur iubilæum, propterea quod vna die in peccato mortali ipſas viſitauerit, tum etiam quia ſtatus gratiæ non requiritur præciſè propter opus præſcriptum à Põtifice, ſed propter conſecutionem ipſius iubilęi, aut Indulgentiæ. Opus enim illud ſolum eſt conditio quædam pro applicatione indulgẽtiæ, non vero neceſſariò ſatisfactorium in actu ſecundo. Suarez, & Bonacina *ſupra* Naldus *in Summa verbo indulgentia n. 8.* ex Henriquez. Imo cum ipſum opus vltimum ſucceſſiuè ſit, quamuis cõtingat ſine gratia inchoari, ſi tamen in gratia conſumetur per contritionem &c. ſufficiens erit pro indulgentia. Suarez *d. num. 7.* Toletus *in Summ. lib. 6. c. 27. n. 2.* ex D. Antonino, Silueſtro, & Soto. Nota etiam tertiò, nec eſſe neceſſarium, quod ea opera, quæ fiunt pro conſequendo iubilæo, vel indulgentia ſint in indiuiduo bona moraliter. Sed ſufficere, quod materialiter, vt ſic dicam, ſeu ex ſuo genere bona ſint, ita vt qui viſitando Eccleſiam, ieiunando, orando &c. propter appoſitionẽ alicuius malæ circunſtantiæ, finis videlicet &c. peccat, non propterea perdit indulgentiam, vel iubilęũ. Ratio eſt, non ſolum, quia ad implenda præcepta Dei, & Eccleſię ſufficiunt opera bona ex genere ſuo, etiam ſi in indiuiduo ſint peccata, vt patet in eo, qui dat eleemoſynam, aut audit Miſſam ex prauo fine, ſed etiam, quia Pontifex concedens indulgentiam ſolum deſignat opera ex ſe bona ex natura ſua conducentia ad finem indulgentiæ conſequendæ. Corduba *ſup. lib. 5. quæſt. 21.* Henriquez *lib. 7. c. 9.* Suar. *ſup. ſect. 6.* Ludouicus à Cruce *de expoſit. Bullæ Cruciat. diſp. 1. cap. 8. dub. 5.* Semper tamen debent fieri illa opera

opera ex intentione ſaltem virtuali lucrandi Indulgentiam,& ſaciendi id, quod Pontifex per illam intendit.Suar.*ibid.* Ludou.à Cruce *ibid. n.*14.

11 Circa viſitationem Eccleſiæ,vel Eccleſiarum nota primò, quòd ſi in ea, uel eis ſint aliæ indulgentiæ poterunt ſimul,& ſemel obtineri,ſi pro eiſdem operibus ſint conceſſæ , iuxta dicta ſupra verbo *indulgentia n.*19.de lucrantibus eodem actu plures indulgentias diuerſis medallijs conceſſas. Gratian.*ſupr.in Dialogo.*Nota ſecundò, nomine Eccleſiæ viſitandæ , etiam venire Cœmeterium , iuxta dicta *ibid.num.* 8. Quomodo autem viſitari poſſint Eccleſię,aut quinque Altaria in illis , ſi boc præſcribatur in Iubilæis , dixi ſupra verbo *Bulla Cruciatæ n.*18.

12 Circa ieiunium notandum,illud eſſe neceſſarium, etiam pro adoleſcentibus ante vigeſimumprimum annum,etſi enim ante id tempus ad Eccleſiaſticum ieionij præceptum non teneantur , tenentur tamen ad ieiunandum ſi volunt conſequi Iubilæum , quia illud non conceditur niſi ſub hoc onere . Naldus *in ſumma verba ieiunium num.*6.Layman.*ſup.num.*12.ex aliis . Nota ſecundò,hoc ieiunium pro Iubilæo debere eſſe illud , quod iuxta Patriæ conſuetudinem eo tempore obſeruatur,itaut ſi eo tempore, & loco in diebus ieiunij lacticinia eduntur , etiam edi poſſint pro Iubilæi ieiunio,ſecus ſi non edantur , prout contingit in Quadrageſima. Ita enim prudenter interpretanda videtur mens Pontificis.Bonac. *ſup.nu.*16.ex Henriquez,Medina,& aliis, ac Lugo *de Sacra. Pœnit.diſp.*27.*ſect.*7.*num.*108.

13 Circa orationem nota,quod licet conſulendi ſint fideles, ut longam , & deuotam orationem faciant , ſufficiet tamen quæcunque, etiam breuis , iuxta intentionem tamen Pontificis.Filiucius *tom.*1. *trac.*8. *cap.*6. *num.* 164. & 165. Boſſius *in Tractat.de Iubilæo ſect.*4.*cap.*17.Non ſufficere autem orationem mentalem,ſed requiri externam , tenent Rodriguez *in Bulla Cruciata* §.7.*num.*2.& Ludouicus à Cruce *ſupr. dicto cap.*8.*dub.*13.*num.*6. Sed oppoſitum probabile cenſet Diana 5. *part. tract.*12. *reſolut.*44.ex Aegidio Trullenc.& ſauet Lugo *ſupra ſect.*6.*num.* 86. *&* *ſect.* 7.*numer.*111. Mihi tamen ad verba Bullæ attendendum videbitur , & in dubio priorem ſeotentiam ſequendam .

14 Circa eleemoſynam nota , quod ſi in Iubilæo dicitur eam debere dari iuxta cuiuſque facultatem , tunc maiorem dandam eſse à diuite , quam à paupere.Si verò id non dicatur,ſed ſimpliciter dandam eſſe eleemoſynam , vel dandam iuxta cuiuſque deuotionem , tunc ſufficere etiam modicam eleemoſynam.Suarez *ſupra diſp.*52. *ſect.* 8. *num.*5.Sà *in ſumma verbo indulgentia num.*4. Lugo *ſupra numero* 114. Sufficit etiam , quod hæc eleemoſyna per famulum detur.Suarez *ſupra ſect.*7.*num.*2. Imo caſu , quo famulus talem eleemoſynam ab hero ſibi traditam non det pauperi,credo non perdere herum fructum Iubilæi , quia quantum eſt de ſe iam ipſe dedit eleemoſynam . Sà *in ſumma ſupra.* Licet oppoſitum tueantur plures quos ſequi videtur Diana *par.*5. *tract.* 12.*reſolut.*31.Vbi pro Religioſis notat , quod ſi illorum Prælati non vellent dare hanc eleemoſynam , poſſent illi ſurripere aliquid de bonis Monaſterii pro illa facienda . Securius tamen eſt petere commutationem in aliud pium opus.Diana *ibidem.* Vel quod Conuentus det pro ipſis. Lugo *ſupra à numero* 116.

15 Circa illam clauſulam *Confeſſis, & Communicatis* , quæ in Iubilæis apponi ſolet notandum , quod licet ex natura rei ad conſecutionem Iubilæi , vel indulgentię ſufficiat,quod homo ſit in ſtatu gratiæ,ſiue id ſit per contritionem , ſiue per confeſſionem , ſeu alio modo , cum quomodocumq; homo ſit in gratia,ſit amicus Dei,& capax fructus indulgentiæ, ſcilicet remiſſionis pœnæ temporalis propter peccata remiſſa debitæ , ac proinde quoties in forma indulgentiæ nihil de confeſſione , vel contritione exprimitur,ſed ſimpliciter conceditur *ieiunantibus* , *orantibus* &c.tunc ſtatus gratiæ quomodocunq; obtentus ſit ad id ſufficiet.(Suarez *d.diſp.*52.*ſect.* 3. *num.*1. Bonacina *ſup.punc.*5. *num.*5. noſter Reuerendiſsim. Theodorus Stratius *in inſtruct. pro Fratribus Carmel. cap.*4.*num.*6.)Nihilominus Summi Pontifices Iubilæa , vel indulgentias concedentes ad ſecuriùs , & certiùs tollendum obicem peccari adbibere ſolent clauſulas iſtas *verè pœnitentibus* , *& confeſſis*, ſeu *confeſſis* , *& contritis* , vel *confeſſis* , *& communicatis* . Et quidem ſi illæ apponantur à Pontificibus, vt conditiones , ſeu vt partes operis iniuncti ad lucrandam indulgentiam,tunc ſine dubio neceſsaria ſunt, ſicuti ieiunium,eleemoſyna,& oratio,quæ ſimiliter apponi ſolent . Bellarm.in *lib.*1. *de indulgent.cap.*13.*qu.*3.Ludouic. à Cruce *de expoſit. Bullæ Cruciatæ diſput.* 1.*cap.*8.*dub.*7.*numer.*2. Quando verò non ponuntur prædicto modo , ſed ſimpliciter dicitur concedi indulgentiam *verè pœnitentibus* , *contritis* , *& confeſſis* , *communicatis*, *&c.*(quod ex verbis Bullæ deſumendum eſt)tunc , etſi plures probabiliter teneant ſufficere , quod homo ſit in gratia Dei , vel quia poſt confeſſionem prius factam non peccauit mortaliter,uel quia ſi peccauit, contritus eſt , & habet propoſitum confitendi ſuo tempore,prout tenent Tol. *lib.*6.*ca.*27.*num.*2. ex Siluestro,Armilla,& Panormitano,& ſequuntur Suarez *ſupr.num.*13.Ludouicus à Cruce *ſupr.num.*5.Lugo *de Sacrament. Pœnitent.diſp.* 27.*ſect.*6.*num.*94.ex alijs quos referunt,eo quod illa verba ſolum adhibita eſſe à Pontifice credant ad tollendum obicem indulgentiæ , ſcilicet peccatum mortale , quod tamen per ſolam contritionem ſine confeſſione actuali,aut communione tollitur; nihilominus non ſolum ſecurior, ſed etiam probabilior eſt oppoſita ſententia, ſcilicet requiri actualem cõfeſſionem,uel communionem illis verbis. Ratio eſt, quia indulgentiæ tantum valent quantum ſonant , & explicandæ ſunt , prout in Bullis exprimuntur , præſertim quia dictio , *&* in prædictis clauſulis poſita regulariter eſt copulatiua, & ſolum raro diſiunctiua , iuxta dicta ſupra verbo *Dictio num.*19.Adde , credẽdum eſſe Pontifices ſollicitos de vtilitate ſpirituali fidelium , appónere ſolitos eſſe illas clauſulas,ut ſecurius obtineatur indulgentia. Nauarr.*de indulgent.notab.*18.Graffius *de indulgent.ca.* 5.*num.* 5. Acoſt.*in Bull.Cruciat.quæſt.*14. & noſter Stratius *ſup. num.*2.Illud tamen certius eſt,quod etiam poſita illa clauſula *Confeſſis* &c.ſi Pontifices aliud non exprimant , non teneri ad confeſſionem illum , qui ſola peccata venialia poſt vltimam confeſſionem commiſit.Confeſſio enim ſimpliciter dicta ex vſu,& ſenſu Eccleſiæ ſolum ſupponit pro confeſſione mortalium , ac proinde quando imponitur ab Eccleſia non intelligitur niſi de illis ſolum. Henriquez *libr.*7. *cap.*12.Suarez *ſupra num.* 5.Lugo *d.diſp.*27. *ſect.*7.*numer.*100.& alij communiter.Etſi oppoſitum teneat Stratius *ſupra numer.* 4. & inclinet Ioannes Sancius *in ſelect. diſput.* 13. *numero* 2. Similiter certum eſt , quod quando requiritur communio , ad illam non ſufficit poſt peccatum mortale hominem

eſſe contritum ; ſed requiritur actualis confeſſio, propter doctrinam Concilij Tridentini *ſeſ.13.capit.11.* Idem Stratius *ſup.nu.3.* Caſu verò, quo duo Iubilæa requirentia confeſſionem, & communionem occurrerent duobus diebus immediatis vno poſt alium, ſufficeret vna confeſſio, & communio, ſi homo eſſet in gratia. Diana *p.4.trac.4.reſol.166.*

16 Loquendo de Confeſſario approbato ab Ordinario eligendo virtute Iubilæi, præter dicta *tom.1.cap.19.nu.19.* & ſupra verbo *Bulla Cruciatæ, nu.20.* & verbo *Clauſula num.23.* quæ huic intento deſeruiunt, nota ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo iubilæum*, nomine Ordinarii intelligi debere Ordinarium loci, ideſt, vt puto, loci illius, pro quo promulgatur Iubilæum, ſeu indulgentia; licet oppoſitum eliciatur ex alia declaratione S. Congregat. quam referunt Suarez *4.tom.de Pœnit.diſputat.28.ſect.6.* & Portellus *in Dub.Regular.verbo Confeſſoris approbatio in addit.nu.4.* Quid verò dicendum de Confeſſario Regulari approbato ab Ordinario, ſed non à Prælato Regulari, vel ab illo ſuſpenſo, conſule dicta ſupra verbo *Confeſſarius numer.2.* & Dianam *5.part.tractat.12.reſolut.49.* Nota etiam facultatem iſtam eligendi Confeſſarium, qui abſoluere poſſit à caſibus reſeruatis non ſuffragari Regularibus, iuxta dicta *tomo primo capit.19.numero 29.* & ſupra verbo *Bulla Cruciatæ numero 29.* quod & nouiſſimè tenet multis aliis relatis Ioannes Maria Nouatius *in Lucerna Regularium verbo Iubilæum.*

17 Loquendo autem de caſibus reſeruatis abſoluendis à Confeſſario virtute Iubilæi eligendo, præter dicta ſupra verbo *Caſus reſeruati*, præſertim *num.28.* vbi dixi in generali conceſſione caſuum reſeruatorum non comprehendi caſus Bullæ Cœnæ, ſi non exprimantur, nec in generali conceſſione caſuum Bullæ cœnæ, caſum hæreſis, niſi etiam exprimatur, vlterius notandum, hoc priuilegiũ etiam ſuffragari ijs, qui incidunt in caſus reſeruatos ob ſpem ipſius Iubilæi. Sanch. *lib.4.in Decalog.cap.54.nu.18.* Sanctar. *de Iubil.c.8.dub.10.* Gratian. *ſup.in Dialogo.* Dian. *part.tract.11.reſolut.16.* Similiter notandum, quod ſi quis habens caſus reſeruatos, & confitens Confeſſario à ſe electo virtute Iubilæi oblitus eſt alicuius reſeruati, cenſetur abſolutus ab illo, itaut poſtea cum ipſius recordatur abſolui poſſit à quolibet Confeſſario, ac ſi tale peccatum reſeruatum non fuiſſet. Cenſetur enim abſolutus à Confeſſario in quantum potuit, ſi quidem ille etiam in quantum potuit omnia reſeruata confeſſus eſt. Nauarrus *in cap. cum conſideret, §.cautus de pœnit.diſt.5.* & *in Man. cap.26. num.13.* Toletus *in Summa lib.6.cap.27.in fine.* Lugo *de Sacrament.Pœnitent.diſp.20.ſect.7.nu.99.* Addit etiam hoc quoque verificari etiam ſi tale peccatum habuerit cenſuram. Addunt alii id etiam eſſe verum, etiam ſi talis confeſſio inualida fuerit, prout indicant Silueſ. verbo *Confeſſio primo quæſt.19.* Caietan. *verbo Caſuum reſeruatio*, & fauent Suarez *tom.4.de pœnit.diſput.31.numer.9.* ac Diana *ſupra reſolut.18.* Nihilominus oppoſitum eſt tenendum quando Confeſſio non ſolum fuit informis (ſi talis dari poteſt) ſed etiam inualida, tunc enim abſolutio data eſt omnino nulla, & nullius valoris, vt habet idem Suarez *ſupra numer.22.* Ledeſma *in ſumma tom.1. tractat. de pœnitent.ca.13.concluſ.2.* Villalobos *in ſumma tom.1. Tractat.27. clauſula 9.§.2.num.16.* Nota etiam, quod ſi quis bona fide, & intentione lucrandi iubilæum confeſſus eſt, & abſolutus à reſeruatis, & poſtea mutet voluntatem, & iubilæum non conſequatur, quia non adimplet alia requiſita, oon tenetur iterum quærere abſolutionem à reſeruatis, talis enim abſolutio rata, & valida fuit, nec data ſub conditione tali. Nau. *lib.5.conſil.19.de pœnitent.edit.2.* Sanchez *dicto ca.54.num.44.* Candidus *tom.2.Diſquiſit.Moral. diſquiſit.24.artic.69.dubit.45.* Lugo *ſupra num.100.* Imo ſi in tali confeſſione oblitus eſt pœnitens alicuius caſus reſeruati, non manet amplius reſeruatus, ſed poteſt à quocunque confeſſario ab illo poſtea abſolui, propter rationem ſuperius adductam. Sanchez *ibidem numero 45.* Portellus *in Additionibus ad dub. Regular. verbo Iubilæum numero 19.* Diana *part.3.tractat.4.reſolut.145.* Candidus *ſupra dubitat.48.* Idem dic de abſolutione à cenſuris, propter eamdem rationem. Diana *ibidem.* Candidus *ſupra*, ex multis aliis. Vbi etiam an talis pœnitens peccet non lucrando Iubilæum.

18 Pro commutatione verò votorum qualiter intelligenda, vide dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata num.34.35.* & *36.* ea enim huic intento deſeruire poſſunt, ac dicenda *4.tom.* verbo *Votum*. Nota tamen primò, quòd ſi pœnitens tempore Iubilæi habens intentionem illud lucrandi petijt commutationem alicuius voti, & poſtea illud non lucretur, noo propterea reuiuiſcet illud votum, propter rationem ſupra adductam, quia ſcilicet talis commutatio rata, & valida fuit, nec data ſub conditione aliqua. Henriq. *lib.7.de indulgentiis c.11.n.4.* & *libr.6.de pœnitent.cap.16.num.6.* Rodriguez *tom.1.ſum.cap.184.numer.15.* & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *ſupra num.49.* Qui propterea *num.53.* addit poſſe Confeſſarium tempore Iubilæi commutare vota ſub conditione adimplendi requiſita pro Iubilæo. Si tamen pœnitens oblitus eſt petere commutationem alicuius voti, vel Confeſſarius oblitus eſt illud commutare, non propterea tranſacto Iubilæo verè non comparato, cenſetur commutatum, cum neque in principio commutatum fuerit, nec poſtea ſubſiſtat priuilegium. Sanch. *ſup.nu.51.* Portellus *ſupr.* Si verò illud lucratus fuit, probabile ſatis eſt poſſe virtute priuilegij Iubilæi eo tranſacto tale votum commutari, nam priuilegium illud non videtur alligatum tempori quo durat Iubilæum. Portel. *ibid.num.18.* Diana *par.5.tract.12.reſolut.40.* Addit *Candidus ſupra dubit.51.* eum qui lucratus eſt Iubilæum poſſe illo tranſacto voti commutationem obtinere, quam tempore Iubilæi obtinere noluit. An verò priuilegium commutandi vota extendatur etiam ad commutanda iuramenta promiſſoria Deo facta circa eamdem materiam, uel etiam ad vota iurata, collige ex ijs, quæ dixi ſupra verbo *Bulla Cruciata n.35.* Non poſſe autem per illud commutari vota peregrinationis in Hieroſolymam, ad limina Apoſtolorum, & S. Iacobum in Compoſtella, eo quod iſta cum ſint ſpecialiter reſeruata, ſunt ſpeciali nota digna, & non continentur in generali conceſſione, meritò tenent Suar. *de Relig.to.2.li.6.de voto c.25.n.4.* Sanch. *tomo 1. in Decalog.lib.4.cap.40.num.16.* & alij communiter. Licet contrarium non carere probabilitate, dicat Diana *5.part.tract.12.reſolut.58.* quod non admitto, propter Curiæ praxim, & ſtylum.

19 Circa duas illas hebdomadas, quę regulariter deſignari ſolent pro conſecutione Iubilæi, notandum, quod licet verba Bullæ requirere videantur, quod omnia opera per illam præſcripta adimpleantur in una, uel altera ex illis, non partem in una, & partem in altera, nihilominus, rationabili, aut neceſſaria

ſubſi-

Digitized by Google

ſubſiſtente cauſa, valdè probabile eſt fieri poſſe, ita vt pars illorum fiant in vna hebdomada, v.gr.ieiunarè, orare, & alia pars in altera, ſcilicet confiteri, communicari &c.Ita enim piè interpretanda videtur mens Pontificis.Rodriguez *tom.1.Summæ c.184. n.3.*Layman.*ſupra nu.*10.Diana *par.3. Tract.4.Reſolut.*153.*et part.5.Tract.*12.*reſol.*24.Imo ex ſola pœnitentis voluntate id fieri poſſe declaratum refert à Patribus S.Pœnitentiariæ Romanæ. Naldus *ſupra verbo indulgentia num.*14. Qui etiam in aliquo die, Sabbato videlicet ante Dominicam in qua incipit prima hebdomada pro lucrando Iubilæo deſignata, confeſſus eſt intentione lucrandi illud, ſatisfacit ipſi.Ita enim praxis Eccleſiæ obſeruat,& rationabiliter ſatis propter multitudinem confitētium. Laymanus *ſupra num.6.*& fauet Diana in ſimili poſt plures alios, quos refert *parte 2.Tract.15.& 1.Miſcell. Reſolut.*28. Similiter, qui tempore Iubilæi habuit ignorantiam ipſius inuincibilem poterit illo tranſacto illud lucrari inter duas hebdomadas à die notitiæ,illius. Diana *part.3.Tractat.4.Reſolut.*151.Habes etiam apud ipſum ibidem *Reſolut.*147. quid faciendum quando,die,quo finiebatur Iubilæum, acceſſit pœnitens cum caſibus reſeruatis ad Confeſſarium, qui propter anguſtiam temporis cogitur differre Confeſſionem poſt tranſactum Iubilæum. Pro quo vide etiam Henriquez *lib.7.de indulgent.cap.*11. *§.ſi quis,* & Portellum *in Dub.Regular.verbo indulgentia num.* 7. Item quid faciendum cum eo qui noluit lucrari Iubilæum, ſed in vltima die mutat propoſitum,habes apud eundem Dianam *ſupra Reſol.* 152. Maximè pro Regularibus non potentibus ob aliquod impedimentum Iubilæum lucrari, vide aliquas conceſſiones in Rodriguez *tom.2.q.87.art.*2.& Portello *ſup.num.*8.

20 Præter dicta etiam alia animaduerſione digna ſunt.Primò,per opera alias de præcepto,uel obligatoria ſatisfieri poſse operibus iniunctis à Pontifice pro conſecutione Iubilæi, ſi vtrumque intendat ea faciens,& niſi aliud in Bulla exprimatur. Conſtat enim ex vſu,& praxi Eccleſiæ, quod ſi promulgatio Iubilæi fiat in Quadrageſima, uel quatuor anni Tēporibus,aut Vigilijs Sanctorum, per ieiunia talium dierum adimpleantur ea, quæ per Iubilæum requiruntur,ex quo idem videtur dicendum de alijs operibus per illud iniunctis. Henriquez *de indulgent.lib.7.cap.*10. Comitolus *libr.1.qu.*38.Gratianus *ſupra in Dialogo.*Sanctarellus *de Iubilæo cap.4.dub.10.et capit.7.dub.*1.& alij plures. Secundò, quòd ille,qui minimum aliquid, ſeu leuem partem operis iniuncti reſpectiuè ad illud prætermiſit, probabile valdè eſse non propterea priuari fructu Iubilæi. Ratio eſt,tum quia parum pro nihilo habetur, tum quia id credēdum ex benignitate Pontificis concedentis illud. Suarez *d.diſp.52.ſect.5.num.*4.Diana *par.5.Tract.12. Reſolut.*23.ex alijs.Tertiò,poſſe aliquem bis,ſeu pluries conſequi indulgentiam, ſeu Iubilæum, ſi opera iniuncta bis,ſeu pluries exerceat,cum moderatione tamen adiuncta ſupra verbo *indulgentia num.*19. Vnde qui vna hebdomada Iubilæum conſecutus eſt, poterit illud etiam in alia hebdomada deſignata lucrari,repetendo opera præſcripta. Quia beneficium Principis latè interpretandum eſt quantum verba patiuntur. Henriquez *ſupr.cap.*11.Rodriguez *in Summa cap.*184.*nu.* 14.Benzonius *ſupra lib.5.cap.15.dub.*23.Diana *part.2.tract.17.reſolut.* 49.*et part.5.tractat.12.reſolut.*28. poſt alios quos refert.Etſi id certum non ſit propterea, quod Filiucius *tom.primo* *tract.8.cap.*10.*num.*261.*et num.*278.refert Clem.8.& Sac.Congregat. Cardinalium declaraſſe ſemel tantum ſumi poſſe Iubilæum, tam in anno Sancto, quam in alijs.

21 Demum circa clauſulam illam *de pœnitentiis iniunctis*, quæ apponitur in aliquibus conceſſionibus indulgentiæ, vel Iubilæi notandum, iuxta dicta ſupra verbo *indulgentia quoad Regulares nu.* 3. per eam denotari remitti tantam pœnam quanta remitteretur per pœnitentias taxatas à Confeſsariis, & à Sacris Canonibus pro talibus peccatis, Pro quo vide Nauar.*de indulgent.notab.11.à nu.9.* Reginald.*lib.7.numer.*150. & 151. Ex quo communiter inferunt Theologi eum qui lucratus eſt indulgentiam aliquam, habentem præcipuè prædictam clauſulam, liberum manere ab onere adimplendi pœnitentias à Confeſsario illi impoſitas. Cæterum hæc doctrina ſolum videtur intelligenda de pœnitentiis ſatisfactorijs, quæ ad purgationem & caſtigationem præteritorum criminum ſolent iniungi,non de illis, quæ ſimul ſunt præſeruatiuæ, & à recidiuo coercitiuæ, vitæque nouæ remedium, qualis eſset confeſſio menſtrua, lectio ſpiritualis per aliquod tempus, ieiunium,& diſciplina pro homine luxurioſo ad abolendum veterem peccandi conſuetudinem, & continendum pœnitentem in propoſito emendationis vitæ.Gratianus *ſup.in Dialogo*. Naldus *in Sum.verbo indulgentia n.*15.Noſter Stratius *ſup.n.*7.Apud quos alia ad intentum.Conſulit tamen Tolet.*ſupr.c.*23.*in fine*. implendas nihilominus eſse pœnitentias ad augmentum gratiæ, quod non adquiritur præcisè per indulgentiam. Addo ego, etiam ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ, cuius pars ſaltem integralis eſt ſatisfactio à Confeſsario impoſita. De quo Bonac.*de Sacram.diſp.5.q.5.ſect.3.punc.4. nu.*10. ex aliis quos refert. Vnde paret qualiter moderanda ſit doctrina Dianæ *5.p.tract.12.reſolut.*39.dum ex Fauſto,& Hieronymo Rodriguez tenet, quod ſi alicui eſset impoſita pęnitentia ieiunandi, aut ſumendi diſciplinam 40.dies, uel per vnum annum, ſi iſte lucratur indulgentiam 40.dierum, uel vnius anni, liber maneat à tali pœnitentia.

IVDEX, ET IVDICIVM Regularium.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n.1.
Iudex quid et quotuplex ſit.n.2.
Iudicium quid,et quotuplex.n.3.
Regulares quibus modis procedere poſſint. n.4.
De modo procedendi per inquiſitionem generalem. n.5.
Per inquiſitionem ſpecialem.n.6.
Via denunciationis.n.7.
Via accuſationis.n.8.
De reo.num.9.
De ſententia.num.10.
De appellatione.n.11.
De recuſatione.n.12.
Praxis recuſationis.n.13.
De tortura.num.14.
De Iuramento.num.15.
An Iudex Regularis munera accipere poſſit. n.16.
An procedere poſſit contra reum non citatum. n.17.
An ſine appellatione.n.18.
An iudicare contra veritatem quam nouit.n.19.
Quam opinionem ſequi debeat.n.20.

An Regularis poſſit eſſe Iudex in cauſa ſæculari. num. 21. & 22.

De conditionibus Iudicis Regularis. n. 23.

De Apicibus iuris. ibidem.

1 DE hac materia ex profeſſo egi *tom. 1. ca. 27.* per totum, plura etiam ad illam ſpectantia dixi ſupra verbo *Accuſatio*, verbo *Appellatio*, verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, verbo *Commiſſio*, & *Commiſſarius*, & verbo *Denunciatio*, alia tamen addenda ſunt pro rei ſatis communis inter regulares pleniori notitia, ſuppoſitis prius generalibus principiis ad Iudicis, vel Iudicij naturam ſpectantibus.

2 Iudex ergo *eſt perſona publica ius dicens populo ſecundum legis præſcriptum, vel loci conſuetudinem. capit. forus de verborum ſignific.* Silueſt. *in Summa verbo Iudex num. 1.* Eſt autem triplex, ſcilicet ordinarius, delegatus, & arbiter. Ordinarius eſt, qui ex officio vniuerſitati cauſarum præeſt. Delegatus cui vices ſuas Ordinarius commiſit, Arbiter verò, qui ex litigantium conſenſu eligitur. S. Th. 2. 2. *q. 67. art.* 10. Silueſter *ſupra, & verbo Arbiter num.* 1. Differunt autem *Arbiter, et arbitrator* in hoc, quod *Arbiter* ſit quaſi Iudex, & eligatur à partibus, vt procedat iuris ordine ſeruato, & ſecundum ius, *Arbitrator* verò eligitur vt amicabilis compoſitor, vt procedat extra iudicium, & partes componat. Silueſter *dicto verbo arbiter quæſt. 2.* & 3. Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 13. à numer.* 52. apud quos, & alios Summiſtas plura ad intentum. Vt aliquis pubes in Iudicem ordinarium, vel delegatum à Principe eligatur non requiritur ætas determinata, cęterum ab inferiori eligi non poteſt, niſi vigeſimum annum compleuerit, prætterquam ſi partes ſcienter conſentiant in eum, qui annum ſaltem decimumoctauum tranſcenderit. *capit. cum vigeſimum de offic. iudicis delegat. l. quidam conſulebat, ff. de ſentent. et re iudicat.* Arbiter verò ne quidem ex partium conſenſu conſtitui poteſt, niſi annum vigeſimum exegerit. *l. cum lege, ff. de arbitris.* Laym. *li. 3. de iuſtit. Tract. 6. cap. 2. nu. 1.* In cauſis ciuilibus non procedit iudex, niſi poſtulatus, imo, & tunc debet procurare, ut partes ad concordiam reuocentur. *ca. 1. de mutu. petitionib. l. quidam, ff. de reb. credit.* In criminalibus autem procedit, uel ad inſtantiam partis, accuſatoris ſcilicet, vel denunciatoris, vel ex officio per viam inquiſitionis, iuxta dicta eo *cap. 27. num. 1.* Clarus *lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 3.* Leſſius *de iuſt. lib. 2. c. 29. d. 12.* Qualiter inſamis poſſit, vel non poſſit iudicis munus exercere, dixi ſupra verbo *Infamia n. 13.* Similiter an irregularis à iudicis munere excludatur, conſtat ex dictis ver. *irregularitas n. 5. & 6.*

3 Iudicium deinde eſt *actus Iudicis in quantum eſt iudex*, ſeu eſt *determinatio recta ſecundum ius cap. forus de verborum ſignificat. l. nemo, C. de ſentent. et interlocut. omn. iudic.* Silueſter *verbo iudicium numer. 1.* ex S. Thom. Diuiditur primò in Eccleſiaſticum, & ſæculare, Eccleſiaſticum eſt, quod ſpectat ad res, & perſonas Eccleſiaſticas, verb. grat. de Beneficiis, Matrimonio, Decimis &c. Sæculare verò, quod ad ſæculares, quale eſt de re non Eccleſiaſtica, ſed prophana. Secundò, ex parte materiæ, aliud enim eſt iudicium petitoriũ, illud ſcilicet, in quo de rei proprietate agitur, aliud verò poſſeſſorium, in quo de ſola poſſeſſione. Tertiò, ex parte formæ, aliud enim eſt iudicium ordinarium, & ſolemne, in quo iuris ordo, & forma ſeruatur, aliud verò extraordinarium, ſeu ſummariũ, in quo ſimpliciter, de plano, & ſine ſtrepitu, ac figura iudicij agitur. Quartò, ex parte finis. Aliud enim eſt ciuile, in quo agitur de commodo, ſiue vtili alicuius, aliud verò criminale, in quo de crimine ad vindictam, punitionem &c. De ijs Sylu. *locis relat.* Layman. *ſup. c. 1.* & alij.

4 His poſitis, prout ſpecialiter ſpectat ad Regulares, cum ipſi poſſint, iuxta dicta eo *ca. 27. n. 1.* procedere contra ſuos ſubditos via accuſationis, denunciationis, & inquiſitionis, rurſus via inquiſitionis generalis, & ſpecialis, de ſingulis dicendum.

5 Et primò, quòd attinet ad modum procedendi Prælatorum Regularium cum ſibi ſubditis via inquiſitionis generalis, præter dicta eo *cap. 27. num. 2.* & 3. notandum, quod licet iuxta dicta etiam eo *tom. 1. cap. 18. num. 15.* teneantur ſubditos corrigere, & punire, & ſæpius id non facientes peccent mortaliter; nihilominus ſæpius quoque excuſantur, quando videlicet prudenter timent ex eo rumores, ſcandala, ſeditiones, recurſus ad tribunalia extranea, & ſimilia. Tunc enim propter euitandum hæc damna, quæ toti Communitati pręiudicium afferunt excuſari poſſunt à punitione ſubditorum. Caiet. 2. 2. *qu. 62. art. 3. ad 3.* Sanch. *tomo 1. Conſil. Moral. lib. 3. c. vnic. dub. 19.* In aliis autem caſibus omnino tenentur eos corrigere, punire &c. adeo vt aliqui putent etiam cum periculo vitæ id teneri facere. Saltem loquendo de correctione fraterna, vt habet idem Sanchez *tomo 2. Conſiliorum Moralium lib. 6. cap. 2. dub. 4. nu. 3.* & Pertinis *tom. 2. de Prælato q. 1. cap. 7. num.* 19. plures alios referens. Prius tamen quam contra ſubditum procedat tenetur Prælatus omnia media tentare, ut ſine iudiciali ſtrepitu corrigatur, admonendo videlicet illum leniter, & ſi hoc non profuerit, minari ipſi, quod eius uitam explorabit, uel coram aliquibus ipſum corrigere. Sotus *de detegendo ſecreta membr. 2. quæſt. 4. concluſ. 7.* Notandum ſecundò, quòd delicta Religioſorum, quæ inquirenda ſunt à Prælatis, regulariter ſunt omnia, & quæcunque peccata mortalia. *ca. illi 6. qu. 1.* Silueſter *in Summa verbo Inquiſitio 2. dicto 9.* Armilla *verbo Inquiſitio num. 12. & 13.* Naldus *in Summa verbo Iudex num.* 19. Imo peccata publica publicè corripienda ſunt, iuxta illud primæ ad Timoth. 1. *Peccantem coram omnibus argue.* Sotus *ſupra concluſ. 1.* Nauarrus *capit. inter verba Coroll.* 56. [De peccatis occultis cognitis tamen Prælato Regulari, quod non poſſint ab ipſo puniri, latè agit Portellus *in reſponſionib. moral. tom. 2. caſu* 58. & conſonant dicta *tom. 1. cap. 27. num. 6.* Excipit tamen ipſe Portel. ibidem crimina atrocia, & quę ſunt contra communitatem. Sed conſule dicta eo *ca. 27. n. 9.* & Lugo *tom. 2. de iuſt. et iure, diſp. 37. ſect. 14. à num.* 163. vbi de culpis, de quibus Iudex Regularis contra Religioſos procedere poteſt.] Peccata autem ſolum per Confeſſionem ſacramentalem cognita, aut diuulgata ſolum propter notitiam habitam in Confeſſione, aut forſan, quia inuenta ſunt in ſchedula, quam faceret religioſus pro Confeſſione facienda, nullo modo inquiri poſſunt, aut puniri à Prælato Regulari, illa enim pertinent ad confeſſionem Sacramentalem, ac per conſequens affecta cenſentur onere venerandi ſigilli Confeſſionis. Fagundex *in præcept. 2. Eccleſ. libro 6. capit. 4. numero 28. & capit. 5. numero 16.* Diana *3. part. Tractat. 4. Reſolution.* 112. & *5. part. Tractat. 11. Reſolution.* 27. ex aliis multis.

6 Deinde, loquendo de modo procedendi Iudicis Regularis via inquiſitionis ſpecialis, præter dicta eo *capit. 27. à num. 4. vſque ad* 18. vlterius notandum id, quod eo loco dixi, ſcilicet Iudicem Regularem non

poſſe

poſſe procedere contra aliquem per ſpecialem inquiſitionem, niſi infamia, ſiue clamoroſa inſinuatio, vel indicia manifeſta, aut ſemiplena probatio præcedant, adeo eſſe verum, vt aliqui putent eſſe de iure naturali, & diuino, vt tenet Nauarra *lib.1. de reſtitut.cap.4.n.*159. Licet autem ſolum ſit de iure humano. *cap. qualiter ſecundo, & cap. inquiſitionis, & ca. cum oporteat de accuſat. & cap. licet Heli de Simon.* etſi conſonum ſatis iuri naturali, & diuino, vt habent Sotus *de ſecreto memb.2.q.6.dub.2.* & Nauar. *ca. inter verb. Corol.*50. nihilominus id ſemper obſeruari debet inter Regulares, vbi agitur de graui pœna ipſis infligenda. Quia ius commune id requirit, nec eſt textus, qui Religioſos excipiat. Siluester *ver. inquiſitio 1. quæſt. 3. dicto* 2. Nauar. *ſupra Coroll.*62. Etenim licet *ca. qualiter* 2. relatum excipere videatur Regulares, hoc ſolum debet intelligi, quatenus cum illis nō debent obſeruari accidentalia, & ſubtilitates iudicij. Panorm. *ibi n.*10. Felinus *ibi num.*21. Vnde Caiet. *2.2.q.33.artic.7.ad* 5. & Portellus *in dub. Regul. verbo Correctio Fratrum n.*13. aiunt, quòd etiam ſi duo, aut tres iurēt aliquem Religioſum commiſiſſe aliquod delictum, ſi tamen nulla eſt infamia, non eſſe procedendum contra illum iudicialiter. Imo oppoſitum facientes exponunt ſe periculo incurrendi excommunicationem latam cōtra iniicientes manus in Monachos. Sanchez 2. *tom. Conſiliorum Moralium lib.6.cap.3.dub.*25. ex D. Antonino, Siluestro, & Armilla. Amplia, iuxta dicta eo *c.27.n.*12. quòd etiam ſi Religioſus ſit diffamatus, vel conuictus de uno crimine, non poteſt inquiri de alijs, de quibus non eſt diffamatus. Sotus *ſup. dub.5. & lib.5. de iuſtitia qu. 6. art.*2. Nau. *cap. inter verba Corollar.*51. Nec conuictus de vno crimine poteſt de ſocijs occultis, quorum nulla eſt infamia inquiri, ſaltem regulariter loquendo, iuxta dicta *eo num.12. cap. cum Monaſterium de confeſſ. cap. veniens de teſtibus. ca. nemini 15.q.3. l. fin. C. de accuſat. l. repetit. ff. de quæſtor.* Nauar. *in Man. c.18. num.39. & ca.25.n.26.* Nec ſtatim quod denuncians, vel accuſans dicit eſſe infamiam de delicto debet Prælatus procedere via inquiſitionis ſpecialis, ſed debet inquirere apud quos ſit hæc infamia, & vnde ortum habuerit, vt ſi videat eſſe apud paucos, & leues, & ex leui fundamento, præcipuè de perſona, quæ fuerit claræ, & bonæ famæ, non ſic procedat. Sanchez 2. *tom. conſil. moral. lib.6.c.8.dub.1.nu.*5. Notandum tamen, quod ſi Iudex infamiæ, aut probatione infamię prętermiſſa ad inquiſitionem ſpecialem proceſſerit, nihilominus valebit proceſſus, & ex eo reus poterit condemnari, dummodo Iudicem non recuſauerit. Bou. *in direc. fori iudicialis p.2.c.5. in fine*, ex Nauarro, & Leſſio. Nihilominus ſaltem videtur neceſſarium, etiam ad ſubſtātiam iudicii, quod præcedant aliqua indicia, ſaltem leuia, delicti, propter dicta ex doctrina S. Th. *d.c.27.n.6.*

7 Similiter etiam loquendo de modo procedendi Iudicis Regularis via denunciationis, præter dicta eo *cap.27.à num.*19. & verbo *Accuſator, et Accuſare*, & verbo *Denunciator, et Denunciare*, nota, quod quādo ſubdito conſtat certo, & euidenter Prælatum nullum remedium adhibiturum, vel quia negligens eſt in puniendo, uel amicus delinquentis, non obligatur ad denunciandum delicta, quia tunc ceſſat finis obligationis, & ad opus inutile nullus tenetur. Sanchez 2. *tom. Conſil. Moral. lib.6.cap.2.dub.*17. ex D. Antonino, & Siluestro. Portellus *in dub. Regular. verbo Correctio Fratrum num.*9. Secus verò, quando eſt dubium de hoc, quia in dubio præſumendum eſt pro Prælato, & illi obediendum. Sanchez *ibid.* Portellus *ibid.*

8 Pariter etiam loquendo de modo procedendi Iudicis Regularis via accuſationis, præter dicta etiam eo *cap.27.à num.*22. vlterius notandum, quod licet Iudex non poſſit aliquem condemnare, ſi accuſator non adſit, quando proceditur hac via accuſationis, *cap. ſi legitimus de accuſat. et l. illicitas, ff. de offic. præſid.* D. Thom. *2.2. quæſt. 67. art.* 3. Caietanus *ibidem.* Sotus *li.5. de iuſtit. quæſt.4. artic.*3. Non tamen hoc eſt neceſſarium pro Prælatis Regularibus in delictis minoris momenti, quæ tanquam Patres caſtigant, vt habet idem Sotus *ſupra.* & Sanchez *lib.2. Conſiliorum Moralium lib.6.cap.1.dub.20.num.*4. Nota ſecundò, quòd licet in cauſa priuata, uel propria non teneatur quis accuſare, vel denunciare delinquentem, verumtamen vbi crimen in commune damnum corporale, vel ſpirituale redundat, & aliter perfectè remedium adhiberi non poteſt, quia neceſſe eſt, vt non tantum damno obuietur, ſed etiam vt reus puniatur ad arcendum alios, tunc tenetur is, qui crimen tale probare poteſt, accuſare, vel denunciare. D. Thomas *2.2. quæſt.68. artic.*1. Caietan. *ibidem.* Sotus *ſupra quæſt.5. artic.1. & libr. de ſecreto membro 2.q.5. concl.*1. In criminibus autem non pernicioſis in futurum nemo accuſare obligatus eſt ex *l. vnica, Cod. vt nemo inuitus.* Layman. *lib.3. Tract.6.cap.3.num.6.* Circa conditiones autem neceſſarias pro Iudice etiam Regulari aliqua notanda. Primò, neceſſarium non eſſe quod Iudex Regularis ſit in ſtatu gratiæ, prout aliqui quos refert Vualdenſis noſter *tom.2.ca.3.* & Sotus *in 4. diſtinct.1. qu.5. art.*5. malè exiſtimarunt. Neque enim id requiritur ad ualorem ſententiæ, cum Iudicis iuriſdictio, à qua pendet ſententiæ valor non deſtruatur per peccatum mortale; neque ad hoc quod ſententia licitè proferatur, cum per ſe loquēdo ad hoc ſufficiat ſeruare leges iuſtitiæ. Sotus *3. de iuſt. qu.4. art.2. ad* 3. Lugo *to.2. de iuſt. et iure diſp.37. ſect.2.n.4. et* 5. Dixi *per ſe loquendo*; quia per accidens ſcilicet ratione ſcādali, poterit eſſe peccatum etiam graue Iudicem Regularem in peccato notorio exiſtentem proferre ſententiam contra aliquem eodem vel ſimili peccato infectum. Tunc enim ſubditi dicere illi poſſent illud ad *Rom.2. eadem agis quæ iudicas*; & propterea ad iram & impatientiam contra illum incitari. Lugo eo *n.*5. Requiritur tamen pro Iudice, præſertim Regulari, ne ſit innodatus excommunicatione maiori: quia iuxta dicta *tom.3. v. Excomm. quoad Regulares. num.*36. excommunicatus non poteſt eſſe Iudex, ita ut excommunicatus, ſiue toleratus, ſiue non toleratus peccet exercendo munus Iudicis, niſi in caſu quo ſi eſſet excōmunicatus toleratus partes vellent coram ipſo agere. Excommunicatum autem non toleratum, ſeu quod idem eſt, vitandum nō ſolum illicitè, ſed etiam inualidè proferre ſentētiam, dixi eodem *nu.*36. eo quod priuetur vſu iuriſdictionis, iuxta dicta *ibid. n.*33. An autem excommunicatus poſſit eligi ſeu creari in Iudicem, dixi eo *nu.*36. Porro de grauitate peccati quod committit Iudex excommunicatus toleratus ſententiam proferendo, quamuis Suar. Leſſ. & Con. dicant eſſe peccatum mortale; & Enriq. Barthol. à Ledeſma, Sanch. Auila, Nauarrus, & Diana, dicant eſſe ſolùm veniale. Lugo verò *ſupra numer.* 11. dicat vtramque ſententiam eſſe probabilem; nos autem conſequenter ad dicta eo *numero* 36. exiſtimamus id eſſe penſandum ex grauitate, vel leuitate materiæ, ita vt quemadmo-

dum in alijs materijs ratio peccati mortalis, vel venialis ex grauitate,vel leuitate materiæ deſumitur, ita in præſenti:ac proinde quando ſententia lata ſit circa materiam grauem à Iudice excommunicato, ſit peccatum mortale ; ſi verò fuerit circa materiam minoris ponderis,ſolùm ſit veniale. An etiam requiratur quod Iudex non ſit irregularis,collige ex ijs,quæ dixi eodem *tom.3.verbo irregularitas, numer.* 5.9.& 7. Quod autem ſuſpenſus ab officio ſeu iuriſdictione non poſſit exercere munus Iudicis,conſtat ex ijs quæ diximus *tom. 4. verbo ſuſpenſio quoad Regulares,num.5.& ſequent.*

Maximè etiam & pro praxi Regularium notandum poſſe Prælatum Regularem, & ſæpius teneri, non acceptare accuſationem contra aliquos Religioſos,ſed alia via ſatisfacere parti læſæ, ſeu procedere ad remedium, quando ſcilicet credat ex accuſatione ſequutura eſſe aliqua mala bono communi Religionis noxia, verb.grat.ſeditiones, aut turbationes Monaſteriorum, malam famam, ſeu infamiam Religioſorum,& ſimilia. Ratio eſt, tum quia bonum commune ſemper debet præponi bono particulari. Tum quia eſto quod lex obliget ad acceptandam accuſationem accuſatoris, per Epicheiam tamen credi,aut exiſtimari poteſt in ijs caſibus non obligare. Arragonius *de iuſtit.& iur.q.63.art.3.in explicat.artic.* Sairus *in Claui Regia lib.12. in fin.* Fagundez *in d.præcept.decal.cap.47.num.*14.Lugo *tom.2.de iuſtit.& iur.diſp.37.ſect.7.num.* 74. Quod maximè & principaliter procedit in Prælatis ſupremis, quales ſunt Generales:quia in illis maximè reſidet hæc authoritas. Caiet.2.2.*qu.62.art.3.ad* 3.Sotus *de ſigillo memb.2.q.5.conc.*5.Sanch.*li.3.conſil.cap.vnic.dub.*19. Addit Lugo *ſupra*,poſſe in aliqua Religione lege,vel ordinatione communi prohiberi vbi id ad bonum commune neceſſarium iudicaretur,ne Prælati inferiores cauſas accuſationis proſequantur, niſi conſulto Generali. Addo ego etiam prohiberi poſſe ne eas acceptent,niſi Generali conſulto.]

9 Circa reum nota,quod iuxta dicta eo *c.27.nu.*12. quotieſcunq; Iudex iuridicè interrogat reum de aliquo delicto tenetur reus fateri veritatem. Tũ quia tenetur obedire in re iuſta qualis eſt iſta. Tum quia alias daretur bellum iuſtum ex vtraq; parte, quod implicat. D.Th.2.2.*q.69.art.*1. & ibi eius Expoſitores. Sot.*de ſec.memb.2.q.7.concl.*1.Nau.*in Man.ca.25.n.36.* Imo etiam in caſu,quo reus, vel teſtis ignoret, vel dubitet an Iudex iuridicè interroget,tenetur veritatem fateri. Quia iuxta dicta *tom.1.c.4.n.24.*non ſolum Religioſus tenetur obedire ſuo Prælato quãdo certò ſcit illum iuſta præcipere, ſed etiam quando de eo dubitat. Palud.in *4.d.19.qu.4.*Silu.verb.*Inquiſitio 1.q.3.d.3.* Licet oppoſitum probabiliter teneatur Sanchez, cum aliquibus limitationibus *2.to. Conſ.Mor.li.6.c.3.d.*31. cui fauent Corn. & Layman. quorum ſimilem doctrinam retuli ſupra ver. *Dubia Regular.nu.*7. Nota etiam, quod licet regulariter loquendo mentiri in iudicio circa materiam principalem,de qua reus interrogatur,ſit peccatum mortale,vt colligitur ex S.Th.2.2.*q.69.art.*1.Caiet. & aliis. Expoſitoribus *ibid.* mentiri tamen abſque iuramento in re accidentali ad ſubſtantiam iudicij, ratione leuitatis materiæ poteſt eſſe ſolum veniale; ſicut de mendacio in Confeſſione ſacramentali cõmuniter dicitur. Sotus *li.de ſecr.memb.2.q.7.& lib.5. de iuſt.q.6.art.*2.Med.*li.1.Sum.c.14.§.*35. Nota ſimiliter,non poſſe incarcerari reum, niſi ſaltẽ per ſummariam informationem conſtet ipſum commiſiſſe delictum,aliàs ipſi fieret iniuria. Sanch.*ſup.c.4.d.*5. ex aliis. Limita tamen,niſi eius fuga timeatur,iuxta dicta eo *c.27.n.*12. An verò poſſit licitè à carcere fugere Religioſus,habes *tom 1.c.16.n.9.* & 10. ex quo etiam colligi poteſt quid dicendum de conſulentibus Religioſo fugere è carcere. De quo Silueſter, & Angelus *in Sum.ver.Fugere n.*1. Cord.*in Sum.qu.*195. [Nota tamen quod quamuis,iuxta dicta ſuperius & loco allegato ex *ca.27.1.to.Summæ*,reus iuridicè interrogatus teneatur ſemper fateri veritatem ; idq. ſit ſententia non ſolùm S.Thomæ, & eius expoſitorum,ſed etiam communis inter Theologos: nihilominus oppoſita ſententia in cauſis capitalibus, vel ſimilibus probabilis videtur, eo quod lex humana non niſi raro, & propter magnum Reipublicę damnum vitãdum obliget in cauſis, in quibus imminet periculum mortis,vel ſimilia,& quia ita tenent Nauar. Rodriguez, Vega, Villalobos, Diana, & alij quos refert & ſequitur Lugo *tom.2. de iuſt. & iure diſp.40. ſect.1.n.15.* dicens hanc ſententiam eſſe valdè probabilem, & in praxi omnino ſecuram præſertim in cauſis capitalibus;ideo ipſis aſſentiri poſſumus,niſi in caſibus in quibus negatio veritatis eſſet in damnum æquale tertij,prout contingeret ſi reo nõ confitente delictum quod commiſit,eius accuſator dãnari deberet ad pœnam tallionis,& ſimilibus. Hoc colligo ex Sanch.*li.3.in decal.c.7.n.*11.]

10 Circa ſententiam à Iudice Regulari proferẽdam, præter dicta eo *c.27.num.*13.15.16.& 18.nota,quod ſententia eſt *diffinitio iudicialis controuerſiis finem imponens à competenti Iudice pronunciata l.1.ff.de ſent. et re iudic.& c.2.eod.tit.* Eſt autem duplex,alia interlocutoria,alia diffinitiua. Prior eſt,quæ datur non ſuper cauſa principali,ſed ſuper aliis quæſtionibus intermedijs. Poſterior verò,qua principalis quæſtio,& cauſa definitur. Deinde ſententia,alia iuſta,alia iniuſta,ſententia iuſta, quæ datur à competenti Iudice ob cauſam ſufficientem ſeruato ordine iuris ad bonum,& iuſtum finem. Iniuſta verò,quæ aliquem defectum patitur. Rurſus hæc multiplex eſt, iuxta qualitatem talis defectus, alia enim eſt ſolum in iuſta ob defectum intentionis,& tunc in vtroque foro eſt valida, alia verò iniuſta ob aliquem defectũ ſubſtantialem,& hæc ſi de iniuſtitia hac conſtat, inualida eſt. Alia verò eſt iniuſta ſolum ob defectũ accidentalem,& non neceſſarium, quæ valida erit. De ijs Summiſtę communiter ver.*Sententia,& v.iudiciũ*, ac Thomas de Ieſu *de viſit.Regul.Tract.3.c.*15.

11 Loquendo de appellatione à ſententia Iudicis regularis,præter dicta *tom.1.c.9.à n.4.*& ſupra ver.*Appellatio,et Appellare*,verbo *Denunciator,& Denunciare*,nota primo, ab arbitris compromiſſariis appellari non poſſe ſi partium conſenſu delecti fuerint, ſicut habetur *in l.1.C.de arbitris.*S.Th.2.2.*q.69.art.3. ad* 2.Alderete *de Relig.diſcipl.li.2.c.28.num.*22. & 23. Layman.*lib.3.Tract.6.c.6.n.*2. Quid vero dicendum de arbitris iuris, qui à iure dantur pro caſu recuſationis Iudicis infra habetur *num.*13. Nota ſecundò, probabile eſſe, quod quando de ſententia Iudicis inferioris dubitatur an ſit iuſta, vel lata ſecundum probabiliorem ſententiam, licita ſit appellatio ſpe obtinendæ æquioris ſententiæ. Ratio eſt,quia finis tunc eſt licitus, & ſententia non eſt clara, nec certum,quod ſit iuſta. Sotus *5.de iuſt.q.9.art.*3. Sanchez *to.2.conſ.mor.li.6.ca.4.d.*2. Limita tamen,dummodo talis appellatio non ſit à correctione Regulari, iuxta dicta locis relatis. Nota etiam,quod cõuictus teſtibus ſimul & confeſſus appellare non poteſt *l. a.*

Cod.

Digitized by Google

C.quorum appel.non recipiend. Couarruuias *lib.practic. capit.*23.*num.* 5. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. Trac.*3.*cap.*17.*num.*9.& alij communiter. Idem dico de confeſſo tantum. *cap. cum ſpeciali de appellat. & cap. Romana de appellat.in* 6. Couarrub. *ibid.* Sanchez *ſupra dub.*4.Thomas de Ieſu *ſupra num.* 10.Vide alia infra *num.* 18.

12 Similiter quia iuxta dicta *to.*1.*cap.*9. *num.* 8. licitum eſt in aliquo caſu ſaltem raro recuſare Prælatum Regularium,videlicet quando conſtat certo,& euidenter inique ſe gerere, aut velle gerere contra bonam famam, & opinionem alicuius Religioſi. Ideò notandnm hoc procedete in quocumq; Iudice Regulari,ſiue Prouinciali,ſiue Generali &c. quia *ca. ſi quis contra Clericum de foro competenti, & cap.*2.*requiris,& cap.cum ſpeciali de appellat.*generaliter conceditur de omnibus Graffius *ſecunda part. deciſ. aurear.lib.*3.*cap.*4.*nu.*6. Peirinis *tomo* 1.*de ſubdito capit.* 19.Notandum ſecnndò,quòd recuſationis cauſa eſt ſuſpicio, quod Iudex Regularis ſe gerat, aut velit gerere iniquè contra ſubditum. Peirinis *ſupra* §.1. Thomas de Ieſu.*ſup.num.*13.Cauſæ verò ſuſpicionis ſunt multæ, præſertim inimicitia grauis inter Iudicem, & iudicandum, vel magna coniunctio Iudicis cum parte contraria,vel inimico iudicandi, vt ſi eſt eius conſanguineus,commenſalis,compatriota &c. De quibus & aliis agunt Doctores in dicta capita ſcribentes,& Silneſter *in Summa verbo Recuſare.* Peirinis *ſupr.*§.2.Naldus verbo *Iudex num.*17.Bouetius *ſupra part.*3.*cap.*1.

13 Praxis tamen recuſationis inter Regulares talis eſt.Primò enim cauſa ſuſpicionis debet aſſignari in ſcriptis coram Iudice recuſato. Quod ſi euidenter fruſtatoria, & ſolum ad fugiendum iudicium inducta appareat,non tenetur eam Iudex acceptare, ſed poteſt illam ſpernere.Quando verò rationabilis apparet,debet ſe à Iudicis munere ſubtrahere. Si tamen cauſa dubia fuerit, debent eligi arbitri à partibns,vel ſi Iudex procedat ex officio ab ipſo, & teo, itaut ambo duos arbitros eligant, vel vterque ſuum arbitrum,qui de cauſa ſuſpicionis cognoſcant. Arbitri porrò electi debēt aſſignare illis, qui ipſos elegerunt,terminum ad probandum legitimitatem cauſæ ſuſpiciones,teſtes examinare, & alia facere, quæ ad hunc articulum pertinent. Quibus peractis, ſi nō poſſunt concordare circa cauſam ſuſpicionis, debent aduocare tertium arbitrum,vt quod duo ex ipſis decreuerint robur obtineat firmitatis. Cauſa verò ſuſpicionis intra competentem terminum nō probata, Iudex debet ſua iuriſdictione vti. Si verò fuerint legitima probata debet recuſatus ſi eſt delegatus omnino abſtinere à cauſæ cognitione, ſi verò eſt ordinarius, vel illam alteri perſonæ idoneæ committere,uel ad Superiorem tranſmittere. Habetur hæc praxis recuſationis ex relatis iuribus, & ex *c.legitima de appellat.in* 6.Vbi Doctores communiter,ſpecialiter Panorm.*ibid.* Quibus iunge Sanch. *d.tomo* 2.*Conſiliorum Moralium lib.*6.*ca.*8. *dub.*3. Portellum *in Dub.Regul.ſub verbo Appellare in verbo Exceptio contra Iudicem à num.*13.Peitinis *ſupr.*§.1. Bonetium etiam *ſupra cap.*1.de quo etiam latius 4.tomo verbo *Recuſatio*. Nota tamen, quod ab huiuſmodi arbitris, qui arbitri iutis vocantur, appellari poteſt ad Sedem Apnſtolicam,vt expreſsè habetur. *capit.ab arbitris de offic. & poteſtat. iudic. delegat.in* 6. Portellus *ſupra d.verbo Appellare numer.*12. Peirinis *ſupra*. Notandum præterea, quod in caſibus in quibus appellatio denegatur,etiam denegari debet re-

cuſatio; vtraq; enim eſt quædam defenſio reis conceſſa propter eamdem vtilitatem, ſcilicet innocentiæ defenſionem.*c.ſuper eo de appel.* Alderete *de diſcipl.Relig.lib.*2.*c.*28.*num.*33.ex alijs.

14 Pro tortura, quæ in aliquibus grauibus caſib.applicari poteſt Religioſis,præter dicta eo *ca.*27. *num.* 18.*& capit.*18.*num.*17.Notandum,Religioſum eſſe mitius torquendum, quam laicum, tum propter metum excommunicationis, ſi excedatur in torturæ modo;tum propter reuerentiam ſtatus Religioſi. Silueſter verbo *Inquiſitio* 2.*dicto* 9.Armilla verbo *Inquiſitio numer.* 12. Bouerius *ſupra part.*2.*capit.* 36. Circa modum torturæ,præter dicta dictis locis, nota, quod ſtando in iure nequit Prælatus torquere Religioſum per miniſtros laicos, ſed per alium Religioſum, aliàs tam Prælatus, quam miniſter laicus eſſent excommunicati, niſi in caſu quo non inueniretur Religioſus peritus in arte torquendi. *cap.vniuerſit. de ſentent. excommunicat.* Silueſter verbo *Excommunicatio* 6.§.6. *d.*11. Nauarr.*in Man.cap.* 27.*nu.* 86.Conſuetudine tamen oppoſitum habetur,vt habet ipſe Nauarr.*ibidem*, & Sanchez 2.*tom.Conſil.Moral.lib.*6.*cap.*8.*dub.*2.*num.*15.Vbi nota, etiam iuxta dicta ſupra verbo *Appellare*, *& Appellatio num.*17. appellationem à ſententia torturæ tenere, & ſuſpendere effectum.Sanchez *ſupr.dub.*2.*num.*16. Notandum præterea,maximè pro Regularibus, qui,vt dixi mitius torqueri debent, quòd licet tanto grauiora tormenta inferri poſſint quanto maiora contra reum indicia habentur,nihilominus regulariter ab illis tormentis abſtinendum eſt, quibus moraliter loquendo reus reſiſtere non poſſit, talis enim confeſſio omnino inuoluntaria, & nulla cenſeri debet,nec proptet ipſam condemnari. Layman.*lib.*3. *Trac.*6.*c.*5.*nu.*11.Vide Thom. de Ieſu *ſupra c.*13.

15 Pro iuramento autem quod petitur à Regularibus, quando ipſorum Prælati procedunt modis aſſignatis ad cognoſcendum de ipſorum delictis, vide verbo *Iuramentum*, vbi etiam qualiter iuramentum falſum, ſeu periurium in iudicijs Regularibus ſit caſus reſeruabilis inter illos. Dicetur etiam 4. tomo verbo *Teſtis*,vbi multa tam de teſtibus, quam de iuramento, quo aſtringi poſsnnt ad dicendam veritatem.

16 Præterea circa Iudicem Regularem animaduertendum primò, in ipſo maximè procedere id quod dixi *to.*1.*c.*18.*nu.*68.ſcilicet, cauere debere à munerum receptione etiam liberaliter conceſsorum, nō ſolum propter dicta ſupra verbo *Dare, ſeu Donare nu.*5.ex Conſtitutione Clem.8. nouiſſimè approbata,& explicata iuſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani,ſed etiam propter *cap.Romana*, & Concilium Tridentinum eo *num.*68.relata.De quo Thomas de Ieſu *de Viſitat.Regular.tract.*1.*ca.*21.*per totum*. Quibus adde, Iudicem Eccleſiaſticum (ac per conſequens Regularem) aliquid recipientem,etiam gratis oblatum teneti ad reſtitutionem, etiam ſi pars quæ donauit illud remittat.*cap.Statutum de reſcript. in* 6.Silueſter *in Summa verbo iudex* 1.*quæſt.* 8. Caiet. *verbo Iudicis peccata in fin.* Sanchez *dicto tomo primo conſil.moral.lib.*3.*capit.vnic.dub.*2. Poteſt tamen aliquid donari Iudici cauſa redimendæ vexationis, ſi eſt periculum iniuſtitiæ. Tunc enim licet ipſe Iudex iniuſtè recipiat, pars tamen iniuſtè vexata licitè donat, quia iure naturæ id permittitur titulo defenſionis, & iura humana non loquuntur pro hoc caſu. Corduba *lib.* 1. *quæſt.qu.* 32. Bannez 2.2.*quæſt.* 62.*artic.*5.*dub.*4.Sanchez *ſupra dub.* 2. Excipienda

V 4 etiam

etiam videntur parua eſculenta, & poculenta, & etiam veniȩ,ſeu eulogiæ,ideſt,munuſcula parua data humanitatis,vel vrbanitatis gratia.Gloſſa *in cap. 1.de decimis in 6.in princip.* Siluester *ſupra*. Peirinis *tom.1.priuil.Minim.Conſtit.14.Leon.10.nu.7.*Quod intellige ceſſante ambitione, & cum licentia requiſita,de quibus eo *n.5.*dixi.

17 Secundò nota, quod licet ſecundum plurium ſententiam poſſit Iudex præſertim ſupremus, ſeu Princeps quando crimen eſt notorium, & liquidò, ac certò conſtat reum nullam habere defenſionem, contra eum procedere non citatum, neq. auditum, prout tenent Panorm. *cap. cauſam de reſcript.& cap. cum olim de ſentent.& re iudicat.* Silueſt.*in Sum.verbo Citatio q.7.*Sanchez *d.cap.vnic.dub.4.*poſt alios quos refert,qui etiam hoc admittit ex Nauarro, quando ex citatione partis timeretur graue ſcandalum. Nihilominus Prælatus Religioſorum nullo modo poteſt,ſaltem regulariter loquendo, procedere contra reum Regularem non citatum,vel non auditum, ex *l.illicitas, ff.de offic.Prætor.& cap.iudicet 3. qu.7.*non ſolum quia regulariter loquendo reus Regularis, vel nõ eſt credendus de facili commiſiſse delictum, uel ſaltem habere pro ſe magnam excuſationem, ſed etiam quia cum Eccleſiaſticis mitius, & benignius debent Iudices procedere propter dignitatẽ ſtatus ipſorum. Dixi *Regulariter*,quia in aliquo raro caſu, quando & delicti notorietas, & inconuenientia, quæ poſſunt naſci id ſuadeant, non video cur Prælati Religionum,præſertim ſupremi,quales ſunt Generales, qui ſunt veluti Principes in Religionibus,non poſſint prædictam ſententiam ſequi. Rodriguez *tom.2.qu.Regul.q.18.art.1.*

18 Tertiò, quòd licèt ſecundum ſententiam Couarrubię *in q.practic.c.23.n.6.*Sanch.*ſup.eo ca.vnico dub.10.*& Boerij *ſup.par.3.cap.2.*poſſit Princeps appellationem tollere vbi litis alicuius etiam grauis definitionem committit Iudici in re peritiſſimo, & integerrimo, quia lites non ſunt futuræ immortales, & Reipublicæ conuenit eas cito definiri *c.fin. de dolo,et contum.* Nihilominus Prælatus Regularis regulariter loquendo non poteſt id facere. Id enim res valdè dura videtur pro Religioſis, & contra intentionem Summorum Pontificum, propter dicta *to.1.c.9.n.4.* Bouetius *ſupra*. Qui tamen rectè addit *ca.4.*quod ſi in aliqua Religione fuerit ſtatutum vt in iudiciis,quæ in ea agitantur nulla appellatio admittenda ſit,tale ſtatutum validum erit,pręſertim ſi totius Religionis conſenſu factum fuerit. Cum enim ius appellandi liberum ſit, poterit Religio ipſi renunciare.Quomodo autem intelligenda ſit clauſula illa *Omni appellatione poſtpoſita*, uel ſimilis,quæ in aliquibus Bullis, ſeu Reſcripris Summorum Pontificum, vel aliorum Superiorum habetur, dixi ſupra verbo *Clauſula n.10.*

19 Quartò nota,quòd licet in celebri illa quæſtione an ſcilicet Iudex poſſit iudicare contra veritatem quam nouit, propter ea, quæ in proceſſu apparent, ideſt,an poſſit condemnare reum,quem ipſe ſcit eſſe ionocentem, propterea quod in proceſſu probatur nocens, communior ſit pars affirmatiua, quando non poteſt medium inuenire, quo ſe poſſit à iudicando excuſare; eo quod Iudex ſit perſona publica, ac proinde ſecundum ſcientiam publicam, & non priuatam iudicare debet, prout tenent S.Th.2.2.*q.67.art.2.*Caiet.*ibid.*Sotus *li.5.de iuſt.qu.4.artic.2.* Cor *d.lib.1.qu.q.37.*& alii plnres.Quia tamen oppoſita ſententia non ſolum eſt valde probabilis, prout ex Leſſio,Petro Nauarra, Sà, & aliis tenent Bon.*de leg.diſp.10.q.2.p.2.nu.2.*& Corn.*tom.1.in 1.2.S.Thom. Tract.8.circa q.19.diſp.3.dub.6.*quia lege naturali, & diuina quilibet tenetur defendere innocentem, ſed etiam eſt benignior,& conformior pietati, ac menti Pontificum,qui ſæpius Regularibus conceſserũt, vt dixi eo *c.17.n.26.*vt cum illis procedatur *ſola veritate rei inſpecta*,ideo à Iudice Regulari amplectendam eſse cenſeo. Imo in hoc caſu,ſi abſque ſcandalo id fieri poſſit,licitè faciet ſi occultè ianuas carceris illi aperiri permittat.Sotus *lib.5.de iuſt.q.4. art.1.* Cord.*lib.1.qu.37.*Naldus *in Sum. verbo iudex num.6.* Vide etiam Dian.5 *part.Tract.4.Reſol.22.*vbi de varijs remediis, quæ adhibere debet Iudex in eo caſu. In caſu verò contrario, quo Iudex Regularis ſciat reum eſse nocentem,ſed probatur in proceſſu innocens,melius,vt credo,faciet ipſum abſoluendo, quã damnando, quia in iudicio, præſertim Regulari, pietati potius, & benignitati, quam rigori iuſtitiæ attendendum eſt. Cornexo *ſupra.*

20 Quintò nota, quod licet in illa etiam difficultate an.ſ.Iudex poſſit ſecũdum opinionem probabilem probabiliori relicta iudicare, variæ ſint Doctorum ſententiæ,quibuſdam aſserentibus teneri ſequi opinionem probabiliorem,prout tenent Sotus, Valentia, Bann.& Rodrig.quos refert,& ſequitur Sanc.*to.1.in Decal.li.1.c.9.nu.47.* aliis dicentibus poſse ſequi opinionem minus probabilem, prout tenent Medina,Aragon,Salon,Ledeſma,Sayrus,& Salas,& alii apud eumdem Sanch.quod & probabile eſse, tenet Diana *p.2.Tract.13.Reſol.3.*poſt plures alios, & abſolutè probabilius iudicat. Corn.*ſup.*Nihilominus quoad praxim Regularium, cum vtraque opinio ex prædictis ſatis probabilis ſit, aliquæ regulæ cœteris paribus præ oculis habendæ à Iudice Regulari hic ſtatuendæ ſunt.Prima,præferenda eſt ab illa opinio, quę fuerit benignior,& magis pia,& conformior religioſæ perfectioni. *l.ſemper in dub.ff.de reg.iur. l.ſunt perſonæ,ff.de relig.*Nau.*in Man.c.27.n.287.*Corn.*ſupr.* Secunda,eligenda eſt ea opinio,quæ fauet Religioſo priuato contra Fiſcum, cum Fiſcus fundatur in delicto priuati.Nau.& Corn.*ſup.*Tertia,eligenda eſt illa,quæ ſoluit potius,quam ea,quæ ligat, cum iuxta regulam iuris *odia reſtringi,fauores conuenit ampliari*. Silueſt.*in Summa verbo opinio q.2.*Corn.*ſup.* Quarta, præferri debet ea, quæ eſt humanior, & ſecundum æquitatem,illi,quæ eſt ſecundum rigorem iuris.Silueſter, & Corn.*ſup.* Quinta,inclinare debet in fauorem rei, potius quam actoris, quia iura omnia potius reo,quam actori fauent.Corn.*ſup.*Pro quo,& aliis caſibus ad hæc ſpectantibus,vide Ioan.Sancium *in pract.diſp.44.præſertim n.50.*

21 Sextò notandum, pro cauſis, ſeu iudicijs ſæcularibus Regulares non poſse ad illas aſsumi, vt Iudices,etiam arbitros,iuxta dicta *to.1.c.9.n.14.* niſi cõcurrente duplici illa conditione ibi aſſignata, .ſ. licentia Superioris, & vtilitate Monaſterij de quo latè Sanch.*li.6.in Decal.c.13.d n.55.* Notandum tamẽ, non propterea prohibitum eſse Religioſis eſse arbitratores, etiam nõ concurrẽte vtilitate Monaſterij. Cum enim arbitratoris munus abſq; iudicij ſtrepitu exerceatur,ac opus pietatis ſit, Religioſoſque deceat lites componere,& diſsenſiones euitare, nõ videtur exigi ad illud Monaſterij vtilitas.Etſi licentia requiratur,cum Religioſi non habeant velle,aut nolle.Silu.*in Sum.v.Arbiter q.16.n.14.*Tab.*q.7.n.10.* Armil.*nu.12.*Sanch. *ſup.nu.61.& 62.*

22 Multo minus aſsumi poſſunt Religioſi ad munus

Iudicis

Digitized by Google

Iudicis laici exercendum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ impoſitæ in *ea. Clericis ne Cler. vel Monach.* contra aliter facere præſumentes, niſi moniti ſe emendent. Ea verò excommunicatio nulli eſt reſeruata, neque incurritur ſi in cauſa ciuili ſibi ſemel, aut iterum delegata à ſæculari poteſtate iudicent, ſed ſolum quando ſunt Iudices, ſeu Officiales Principum ſæcularium cum auctoritate ordinaria. De quo ex pluribus alijs Doctoribus Theſaurus *in praxi par. 2. verbo Iudex cap. 2.*

23 Demum de conditionibus Iudicis Regularis rectè Bouerius *ſupra par. 1. cap. 2. & 3.* ex Patribus, & Doctoribus. Inter eas autem maximè neceſſariȩ iſtȩ videntur. Prima, quod ſit in legibus ſaltem canonicis peritus. Secunda, veri, recti, & æqui amator. Tertia, quòd cum timore Dei, & charitate, virtutibus quoque prudentiæ, humilitatis, & beneuolentiæ erga proximos polleat. Quæ vero ſint apices iuris, ſeu ea ad quæ non tenētur Iudices Regulares, iuxta dicta *tom. 1. cap. 27. num. 26.* habet Portellus *ſup. verbo Correctio Fratrum num.* 50. poſt alios.

IVRAMENTVM QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè, num. 1.
Iuramentum quid ſit. num. 2.
Quando Iuramentum per creaturas ſit verum Iuramentum. num. 3.
Forma iurandi inter Regulares. num. 4.
Quotuplex ſit Iuramentum. num. 5.
Iuramenti conditiones. num. 6.
Qualiter prohibitum, vel permiſſum Iuramentum Regularibus, num. 7.
Quando cogi poſſint ad iurandum. num. 8.
An poſſint fictè iurare. num. 9.
A Iudicibus ſæcularibus cogi non poſſunt. num. 10.
An aliquando iurare poſſint amphibologicè, numero 10. & 11.
De malitia iuramenti aſſertorij falſi. num. 12.
Qualiter ſit caſus reſeruabilis inter Regulares. num. 13.
De pœnis periurij. num. 14.
Iuramentum promiſſorium quando obliget. num. 15.
Etiam factum in vtilitatem tertij. num. 16.
Tacitæ conditiones in iuramento promiſſorio imbibitæ, num. 17.
Quando iuramentum promiſſorium Regularium illos obliget. num. 18.
An iuramentum de re contraria Regulæ, vel Conſtitutionibus. num. 19.
An de dando aliquid alicui extraneo. num. 20.
De iuramento comminatorio. num. 21.
De execratio. num. 22.
An poſſint Prælati ſubditos obligare ad iurandum coram ſe. num. 23.
Quot modis tollatur obligatio iuramenti. num. 24.
Abbatiſſæ. ſeu Prioriſſæ, quid poſſint circa iuramenta Monialium. num. 25.
Iuramenta Regularium in vtilitatem tertij emiſſa quomodo poſſint tolli. num. 26.
An poſſint commutari ab ipſis, qui illa emiſerunt. nu. 27.
De iuramentis quibus ius tertio adquiſitum eſt, an ab alio quam à Papa tolli poſſint. num. 28.
De iuramentis factis à Regularibus ante Profeſſionem, num. 29.
Alia remiſſiuè. num. 30.

1 De hac materia aliqua ſparſim in præcedentibus dixi, nihilominus pro ipſius complemento plura alia dicenda præmiſſis tamē aliquibus principijs generalibus Iuramenti.

2 Iuramentum ergo eſt *inuocatio diuini Numinis in teſtimonium.* S. Thom. 2. 2. *q.* 89. *art.* 1. & Expoſitores *ibidem.* Dicitur *inuocatio diuini Numinis*, quia iurans quantum eſt in ſe vult, & cupit Deum, vt teſtem manifeſtare id, quod ipſe Iuramento confirmat. Valentia 2. 2. *diſp. 6. quæſt. 7. punct.* 1. Sanchez *l.b. 3. in Decalog. cap. 1. num.* 1. Vnde differt ab oratione, quia etſi per illam Deus inuocetur, ſed non vt teſtis. Sanchez *ibidem.* Bonacina *de iuramento diſp. 4. quæſt. 1. punct. 1. num.* 2. Similiter concionatores, & alij afferentes S. Scripturæ loca in teſtimonium eorum, quæ dicunt, non iurant, quia etſi afferant Dei teſtimonia non tamen fit hoc inuocando ipſum, ſed ea referentes. Sanchez, & Bonacina *ſupra.* Dicitur etiam *Inuocatio* abſtrahendo ab externa, vel interna: ad verum namque Iuramentum quoad Deum ſufficit inuocatio interna, ſicut ad votum etiam ſufficit promiſſio interna. Azor. 1. *part. Inſtitut. Moral. lib. 11. cap. 2. quæſt. 4.* Suarez *tom. 2. de Relig. Tract. de iuramento lib. 1. cap. 1. num. 4.* Ledeſma 2. *tom. Summa Tract. 11. cap. 1. dub.* 2. Similiter dicitur *Inuocatio* abſtrahendo ab expreſſa, qualis contingit cum quis dicit *Iuro per Deum per Chriſtum* &c. & à tacita, quæ contingit, vel quando quis animo iurandi tangit crucem, Euangelia pectus &c. (Sotus *lib. 8. de iuſt. quæſt. 1. art.* 1. Rodriguez *tom. 1. Summa in edit. cap. 191. num.* 2. Bonacina *ſupra num. 3.*) vel etiam quando quis iurat per creaturam, prout modo dicam. Sayrus *in clau. Reg. lib. 5. cap.* 1. Layman *lib. 4. Tract. 3. cap. 1. num.* 5. Dicitur quoque Iuramentum *inuocatio diuini Numinis*, quia ſi quis iuraret per Iouem, Bachum, Diabolum &c. vel aliquem falſum Deum, quamuis ſi loco id faceret, Iuramentum non eſſet, nec peccatum, ſi tamen ſerio, & ex intentione, grauiſſimum eſſet peccatum blaſphemiæ, vel Idolatriæ, cum Deitas falſo Deo aſcriberetur. Bonacina *ſupra num.* 2. Layman. *ſupra num.* 2. Dicitur etiam *inuocatio diuini Numinis*, quia etſi aliquando contingat iurare per creaturas, tale tamen iuramentum prout præcisè illas reſpicit Iuramentum non eſt. Pro quo notandum tripliciter poſſe iurari per creaturas. Primò, conſtituendo in illis finem iuramenti, ſeu afferendo illas tanquam infallibiles teſtes veritatis. Secundò, non conſtituēdo in illis finem Iuramenti, ſed referendo eas in Deum cuius numen in ipſis relucet, ſeu quod idem eſt, prout ſunt creaturæ Dei. Tertiò, adducendo illas in teſtes non prout ſunt aliquid Dei, aut prout in eum referuntur, ſed ſecundum dignitatem, quam habent. Iurare primo modo eſt blaſphemia, & ſpecies idololatriæ, vt dixi Iurare ſecundo modo, eſt verum iuramentum, quia eſt iurare implicite, & virtualiter per Deum; & eſt actus licitus, ſi conditiones pro iuramento requiſitas habeat. Iurare autem tertio modo non eſt propriè iuramentum. Nauarrus *in Man. cap. 12. num.* 5. Sanchez *ſupra cap. 2. num.* 9. Bonacina *ſupra num.* 4. Animaduertunt autem communiter Doctores, eò grauius eſſe iuramentū per creaturas, quo ipſæ perfectiores ſunt. Vnde magis eſt iurare per Beatiſſimam Virginem, quam per alios Sanctos, magis per iſtos, quam per Cœlum, & magis per Cœlum, quam per terram &c. Toletus *in Summa lib. 4. cap.* 20. Layman. *ſupra num. 6.*

3 Vt autem ſciatur quando iuramentum per creaturas ſit verum iuramentum, vel quando non, maximè

xime;notandum, pluta conſideranda eſſe iu tali iuramenro pet creaturas. Primum quidem quoad Deum, & conſcientiam, iotentionem, & voluntatem iurandi;ipſa enim taliter eſt neceſſaria ad iuramentum,vt ab ipſa præcipuè,imò eſſentialitet ratio iuramenti petenda ſit, itaut quomodocunque per creaturas iuretur, ſi inteutio iurandi adſit, verum ſit iuramentum, è contra tamen,ſi hæc intentio deſit, quomodocunque creaturæ io teſtimoniom adducantur, verum iuramentum ibi non ſit. Nauarrus,& Bonacina *ſupra*. Quoad homines tamen, ſeu forum cxternum,attendenda eſt primò Patriæ conſuetudo. Si enim talis modus iorandi pro vero iuramento in Patria habeatur, tunc verum iuramentum cenſeri debet. Valentia *ſupra punct.* 2. Sanchez *ſupra num.* 1. Secundò, attendi debet,ſi illud iuramentum fiat pet creaturas, io quibus ſpecialiori modo reluceat bonitas Dei. Tunc enim per illas iurans verum iuramenrum cenſetur iurare, quia cenſetur iurare pet Deum, qui in illis ſpecialiter relucer, accipiendo videlicer continens pro conrento, creaturas pro Creatore,ſignum pro ſignato. Silueſter verbo *iuramentum primo quæſt.* 4. Nauarrus *ſupra* Sanchez *ſupra num.* 10. Tertio, attendi etiam debet ſi in tali iuramento per creatutas ponatur nomen Dei ſaltem in obliquo, vt ſi dicatur; *per aerem Dei; ignem Dei* &c. tunc enim ſic iurans verum iuramentum emittere cenſerur, vtpote iurans per Deum, vel creaturas,vt teferuntur ad ipſum. Silueſter *ſupra.* Rodrig. *ſupra num.* 1. Sayrus *in Claui Regia lib.* 5. *cap.* 1. & alij communiter.

4 Ex quo iam maximè ad praxim Regularium colligi poteſt, quæ formæ iurandi cenſeri debeant propria iurameura. Primò enim illæ, *per meam veritatem, per meam fidem, per meam conſcientiam*, & ſimilia, non cenſenrur iuramenta, quia in communi modo ſentiendi ſolum afferuntur iita vt puræ creaturæ ſine ordine ad Deum. Nauarrus *ſup.* Sà *in ſumma verbo iuramentum num.* 1. Ledeſma *in Summa tom.* 2. *Tract.* 11. *cap.* 1. *dub.* 1. Idem dico de his locutionibus *fide boni Sacerdotis, boni Religioſi* &c. vel *ſicut Chriſtianus, Sacerdos, Religioſus* &c. propter idem fundamentum. Sanchez *ſupra num.* 16. Bonacina *ſup. num.* 5. Iurare autem *per animam, per habitum B. Virginis. S. Petri, Dominici, Franciſci &c. per veſtes Sacras per manus conſecratas, per reliquias, aut templa Sanctorum* &c. Iuramenta cenſentur, propter regulam traditam, quia ſcilicet, cum in eis ſpecialiori modo reluceat Dei perfectio, iurans pet ipſa cenſetur iurare per Deum. Suarez *ſupra cap.* 13. Sanchez *ſup. num.* 29. Bonacina *ſupra num.* 5. Portel. *in dub. Regular. verbo iuramentum in addit. num.* 1.

5 Eſt autem quadruplex iuramentum, ſcilicet, *aſſertorium, promiſſorium, comminatorium, & execratorium. Aſſertorium* eſt quo negatur, vel affirmatur aliquid, vt ſi dicatur, *iuro per Deum, quod Petrus occidit Ioann. Promiſſorium* illud quo vtimur ad aliquid futurum affirmandum, vel negandum; vt ſi dicamus, *iuro per Deum, quod craſtina die ieiunabo. Comminatorium* eſt, quo promittitur alicui malum aliquod per modum pœnæ vt ſi herus dicat ſeruo, *Per Deum, quod te caſtigabo. Execratorium* vero eſt in quo, ſiue aſſerendo aliquid affirmatur, vel negatur, ſibi apponendo pœnam; vt ſi quis dicat: *Deus me deſtruat, niſi hoc ita eſt*, aut *niſi hoc faciam*. Idem eſt cum dicitur. *Per vitam meam, per filios, per vxorem* &c. Idem enim eſt, ac dicere, *Deus me vita priuet, filios, vel vxorem* &c. niſi hoc ita eſt. Toletus *ſupra num.* 3. Deinde iuramentum aliud verbis, vt patet in relatis, aliud nutu, vel ſigno ſit, vt tangendo pectus, Euangelia &c. Item aliud abſolutum, aliud conditionatum. Præterea aliud ſolemne, quod ſcilicet fit coram Notario, vel iudice, aliud vero ſimplex, quod ſine vlla ſolemnitate fit. Deinde iuxta diuerſitatem iurantium diuerſitas eſt iuramentorum. Epiſcopi enim, & Presbyteri iurant tangendo pectus ſuum, Cardinales in conſpectu Euangeliorum, Reges vero, & Principes ſupremi per teſtationem fidei. De quibus, & alijs iuramenti diuiſionibus agunt Valentia *ſupra punct.* 2. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 42. *dub.* 2. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 2. Naldus *in Summa verbo iuramentum num.* 1. & alij.

6 Quamuis autem iuramentum, ſeu iurare ſit licitum, prout colligitur ex Deuteronom. 6. illis verbis *Per nomen eius iurabis.* Et Deuteron. 10. *Iurabiſque in nomine illius*, alijſque S. Scripturæ locis, & SS. teſtimonijs (de quibus Guido noſter Carmelita *contra hæres in error. Valdenſium cap.* 2. & Valentia *ſupra punct.* 3.) & quia eſt actus bonus à virtute Religionis elicitus, cum pertineat ad cultum Dei, eo quod homo iurando agnoſcat, & proteſtetur infallibilem veritatem, & auctoritatem ipſius (S. Thom. 2. 2. *q.* 89. *art.* 4. & Expoſitores *ibidem*) nihilo minus quia non eſt ſicut bonum quoddam per ſe appetendum, ſed inſtar medicinæ, tanquam quoddam imbecillitatis humanæ remedium, ad confirmandum aliquã veritatem (S. Aug. *de ſerm. in monte, & lib.* 1. *cap.* 30. S. Thom. *ſup. art.* 5. Guido *ſupra*) Ideo tres conditiones requiſitæ ſunt ad iuramentum, vt licitè fiat. Hæ ſunt *veritas, iuſtitia, et iudicium*, quæ habentur. Hierem. 4. ibi *iurabis, Viuit Dominus in iuſtitia, et iudicio, in veritate.* Guido *ſupra.* Veritas in eo conſiſtit, quod iurans prudenter arbitretur eſſe verum id quod iureiurando dicit. S. Thom. *ſup. art.* 7. *ad primum.* Caiet. & alij *ibidem* Iuſtitia in eo conſiſtit, vt iuramentum non fiat de re illicita. Materia enim illius debet eſſe licita, & honeſta. S. Thom. *ſup. art.* 3. *ad* 2. Caiet. & alij Expoſitores *ibidem*. Iudicium vero conſiſtit in hoc, quod fiat cum neceſſitate, & reuerentia. Ita vt ſi illud deſit, ſaltem ſit peccatum veniale, propter irreuerentiam, quæ Deo fit. Leſſius *de iuram. dub.* 3. Bonacina *ſupra punct.* 3. *num.* 8. Requiruntur etiam aliæ circunſtantiæ ad iuramentum ex iure poſitiuo. Prima eſt, vt iuraturus in iudiciali cauſarum foro ſit ieiunus. *cap. honeſtum* 22. *q.* 5. *et cap.* 1. *de teſtibus* licet hæc de ſolo conſilio ſit. Azor. *tomo* 1. *inſtit. Moral. lib.* 11. *capit.* 11. *qu.* 9. Valentia *ſupr. punct.* 3. Secunda eſt, vt non fiat prædictum iotamẽtum iudiciale in diebus feſtis, niſi pro bono pacis, aut piæ cauſæ, *cap.* 1. *de ferijs.* S. Thom. *ſup. art.* 10. Sotus *lib.* 8. *de iuſt. q.* 1. *art.* 10. Tertia, vt tale ioramentum iudiciale non fiat à perſonis quibus id prohibetur, quales ſunt periuri, *cap. paruuli* 22. *q.* 5. & pueri ante pubertatem, *eod. can. paruuli*, & *cap. pueri ibidem* S. Thom. *ſup. art.* 10. Sotus *ſup.* Silueſt. verb. *iuramentum ſecundo quæſt.* 3. Valentia *ſup.*

7 Quod attinet vero ad Eccleſiaſticos, & Regulares noſtros prohibitum etiam eſt Sacerdotibus iurare in iudicio ex leui cauſa, *cap. ſi quis Presbyter* 2. *q.* 5. *cap.* 4. Bacco *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 13. *art.* 3. Cuius rationem reddit S. Thom. *ſup. art.* 10. quod dictum hominis tunc confirmatione iuramenti indiget quando de eius veracitate dubitatur, dedecet autem dubitare de veritate Sacerdotis, in leui cauſa maximè. Cæterum in graui cauſa poſſunt iurare quando defectu probationis aliquis læditur, vel rem ſuam perdit, vel pro fide, vel pro pace, obedientia, indẽnitate

Eccle-

Eccleſiæ, vel quando ab infamiæ nota ſe purgare coguntur, vel dum ab excõmunicatione abſoluuntur, *cap. ſignificaſti de elect. can. de Siracuſana diſt. 28. c. Ad reprimendam de offic. ordinar.* Baccon. *ſup.* Silueſt. *verbo iuramentum* 2. *q.* 3. Azor. *ſup. c.* 11. *q.* 6. Sanchez *ſup. c.* 3. *n.* 7. Et generaliter loquendo poſſunt iurare pro aliqua neceſſitate, vel magna vtilitate, præcipuè pro ſpiritualibus negotiis. Silueſter *ſup.* ex S. Thom. Similiter ſi in cauſa propria litigant poſſunt iurare de calumnia. Silueſt. *ſup.* Azor. *d. c.* 11. In ijs autem caſibus poſſe Sacerdotes iurare in manu laici, etiam ſine licentia Superiorum, tenent idem Silueſt. *ſup. n.* 8. ex Panorm. & aliis. Afferuntque *c. ex reſcripto, & c. peruenit de iureiur.* Sed præterquam hi textus parum, aut nihil probant ad intentum, vt intuenti patebit, quod attinet ad regulares, illi nequeunt hoc facere ſine licentia ſuorum Superiorum. Etenim iuxta dicta *to.* 1. *c.* 9. *n.* 16. non poſſunt licitè religioſi eſſe teſtes coram laicis ſine licentia ſuorum Prælatorum, propter dicta eo loco, & quia ipſi ſunt mortui mundo, nec habent velle, aut nolle. Idq; tenent idem Silueſt. *ſup. verbo teſtis q.* 1. & idem Sanch. *lib.* 6. *in Decal. c.* 13. *n.* 103. Prælati autem, qui hanc licentiam concedere poſſunt, non ſolum ſunt Supremi, videlicet, Generales, & Prouinciales, ſed etiam Conuentuales, & immediati, Priores videlicet, Guardiani &c. Rodriguez *to.* 2. *q.* 10. *ar.* 4. & 5. Portellus *in dub. Regular. verbo Abbas nu.* 10. Generaliter etiam loquendo de Eccleſiaſticis, quòd quando examinantur, vel denũciant in foro ſæculari debeant iuramentum prius præſtare in tribunali Epiſcopi, habetur ex declaratione quadam S. Congreg. apud Dianam 5. *p. in Collect. ipſar. n.* 45. In tribus etiam caſibus communiter accipitur non poſſe Eccleſiaſticos iurare abſq; ſuorum Prælatorum licentia. Primus, quãdo iurant coram laico tanquam ſuo Superiori, *c. nullus* 2. 2. *q.* 6. Secundus, quando iurant de calumnia. *cap. nos* 22. *q.* 7. Tertius, in actu teſtificandi. Silueſter *d. verbo iuramentum* 2. *q.* 3. Sanchez *d. n.* 8. Bona. *ſup. punct.* 10. *n.* 1.

8 Cogi etiam poſſunt à ſuis Superioribus Eccleſiaſtici, & Regulares ad iurandum etiam coram iudice laico. Primò, quando veritas aliter haberi nõ poteſt, iuxta dicta *to.* 1. *c.* 11. *nu.* 24. Secundò, generaliter in cauſis grauibus, *c. ego N. de iureiur. c. Quoties de purgat. canon. c. venerab. de excom.* Laym. *ſup. c.* 2. *n.* 2. Tertiò, in caſu, quo iurare cadat ſub præcepto, videlicet, quando eſt neceſſarium ad ſubueniendũ proximo.

9 Caſu autem, quo regulares à ſuis Superioribus iubeantur, ſeu cogantur iurare, animaduertant ſcrupuloſi, teneri ad iurandum, non fictè, ſed cum intentione iurandi, aliàs peccare poterunt, tum mortaliter, ſi id ſit in damnum graue tertij (Portellus *ſupra nume.* 19.) tum ſaltem venialiter, propter fictionem, & quia alios decipiunt.

10 A iudicibus autem, vel Principibus ſęcularibus cogi non poſſunt regulares ad iurandum, ſiue in ciuilibus, ſiue in criminalibus, non ſolum propter exẽptionem, & immunitatem Eccleſiaſticam ipſorum, ſed etiam propter priuilegia plura illis conceſſa, de quibus Rodriguez *to.* 2. *q. Regular. q.* 10. *art.* 2. Specialiter Eugenii 4. pro Caſſinenſibus *in Bulla* 7. *n.* 17. & *Bulla* 9. *n.* 13. apud eumdem Rodriguez *in Bullar.* inter Bullas eiuſdem Eugenii. Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Min. in Conſti.* 2. *Iul.* 2. *n.* 149. Quo non obſtante, iuxta dicta *to.* 1. *c.* 11. *nu.* 25. poſſunt emptores gabellarum exigere à regularibus iuràmenta, quod res, v. g. triticum &c. quas per duanam tranſeunt nomine dictorum regularium, ſint ipſorum, & ad ipſorũ vſus deputatæ, & tenentur dicti regulares ad mentem dictorum exigentium iuramenta iurare ſine aliqua æquiuocatione. Ratio eſt, quia licet abſolutè non poſſint iudices, maximè ſæculares, compellere ad iurandum regulares, ſuppoſito tamen, quod velint iſti res illas, quas dicunt eſſe ad vſum proprium ſine ſolutione gabellę relaxari, æquitas iuſtitiæ poſtulat, vt poſſint ad iurandũ compelli. Ita Silueſt. Sanch. eo loco relati, & Peirin. *ſupra num.* 150. Idem dicendum in caſu, quo Religioſi coguntur ab vrbis cuſtodibus iurare an veniant ex loco peſte infecto. Tenentur enim iurare, & ad mentem cuſtodum, propter eamdem rationem. Silueſt. verb. *Iuramentum* 3. *q.* 2. Sanch. *lib.* 3. *cap.* 6. *nu.* 35. Candidus *to.* 2. *Diſquiſit. Moral. Diſq.* 26. *art.* 3. *dubit.* 8. Quando tamen adeo celeriter tranſierunt locum peſte infectum, vt certi ſint, quòd nihil eos, vel res ipſorum peſtis attigerit, aut potuerit attingere, poſſunt iurare ſe illhac non tranſiuiſse intelligendo mente, itaut aliquid mali ex loci peſtilentia contraxerint, quia hæc debet eſse recta ipſorum cuſtodum intentio. Silueſt. *ſup.* Nauarr. *d. c.* 12. *n.* 19. Toletus *lib.* 4. *c.* 21. *n.* 6. Idem dicendum quando veniunt ex aliqua Ciuitate, quæ putatur infecta peſte, verè tamen non eſt infecta, propter idem fundamentum. Silueſt. Nauarr. & Tolet. *ſupra* Item, quando portant aliquid, ex quo iure non debeant gabellam ſoluere, vel quia ea eſt iniuſta, vel quia ab ea ſunt ipſi immunes, & interrogantur à cuſtodibus eo fine, vt gabellam ſoluant, an portẽt aliquid. Poſſunt enim iurare ſe nihil portare, intelligendo mente, ex quo gabellam debeant. Silueſter verbo *Mendacium q. vlt.* Sanchez *ſupr. num.* 32. Fagundez *in* 2. Eccleſ. *præcept. lib.* 8. *c.* 7. *n.* 8. Candidus *ſupra dubit.* 9.

11 Qualiter autem non poſsint cogi ad iurandum in cauſa ſanguinis ad condemnandum aliquem, cõſtat ex dictis *d. c.* 11. *n.* 24. Caſu vero dato, quòd Princeps, vel Iudex ſæcularis per vim, aut metum cogeret Regulares ad teſtificandum, ſeu iurandum contra aliquem in cauſa ſanguinis, poſſunt amphibologia, vel æquiuocatione vti, iurando ſe neſcire tale delictum, mente tamen intelligendo, itaut dicere debeant, etiam ſi illud ſciant. Cum enim talis Iudex vel Princeps non poſſint iuridicè Regulares in tali caſu ad iurandum, vel teſtificandum cogere, proculdubio poterunt ſimili modo reſpondendi vti, iuxta communem ſententiam de reo, ſeu teſte non iuridicè interrogato de aliquo delicto. Silueſter verbo *Mendacium q. vlt.* Sotus *lib.* 5. *de iuſt. q.* 6. *art.* 2. Nauarr. *can. humanæ* 22. *q.* 5. *in q.* 1. *nu.* 9. Sayr. *in Clau. Regia lib.* 4. *c.* 5. *n.* 24. & *lib.* 12. *c.* 17. *n.* 29. Vnde ſimiliter Religioſus interrogatus à miniſtris iuſtitiæ an latro tranſierit per illum locum vbi eſt, poteſt amphibologicè reſpondere etiam ſub iuramento, dicendo; non tranſiuit hac, intendens per locum proprium, & indiuiduum, quem pede, aut manu tangit. Silueſt. *in Summ. verbo Mendacium q.* 6. Candid. *ſupra.* An verò poſſint Regulares in eo caſu teſtificari, ſeu iurare, etiam ad condemnandum aliquem in cauſa ſanguinis, vtendo tamen proteſtatione, ſaltem ſecundum opinionem probabilem aliquorum, vide dicta ſupra verbo *Irregularitas num.* 30.

12 Circa iuramentum aſſertorium, quando eſt falſum, ideſt, quando per ipſum affirmatur, vel negatur res aliter, quam homo in corde credit, notandũ illud ſemper eſſe peccatum mortale, etiam ſi ſit in materia leuiſſima. Ratio eſt, quia afferre Deum in teſtem mendacij in quacunque materia quantumuis leuiſſima eſt grauiſſima iniuria ipſius, quia de-

notatur

noratur ipſum ignarum eſse,vel improbum. Caiet. *in Summ. verbo periurium c.* 1. Sotus *octauo de iuſt. q.* 2. *art.* 3. *concl.* 2. Sanctarell. *Tract. de blaſphemia c.* 4. *dub.* 2. *n.* 8. Diana 5. *p. Tract.* 5. *Reſolut.* 4. poſt plures alios, quos refert. Nec excuſat à mortali quicunque finis quantumuis ſanctus, ac neceſſarius, quia mentiri,& Deum vt falſum teſtem afferre ita eſt intrinſecè malum, vt nunquam honeſtari valeat. Caiet. & Sotus *ibid.* Toletus *lib.* 4. *c.* 21. *nu.* 3. Idem dico, ſi quis rem ſibi dubiam, ac incertam iurer vt certam, vel indubiam, quia etiam tunc mentitur, & Deum, vt falſum teſtem affert. Sanchez *ſupra dub.* 8. Bonacina *ſup. punct.* 3. *num.* 6. Portell. *ſupra num.* 6. Vno tamen caſu excuſatur homo, ſcilicet cum inaduertenter iurat falſum non animaduertens id falſum eſſe. Tūc enim, vel nullum eſt peccarum, ſi nulla adſit aduertentia falſitaris, vel ſolum erit veniale, ſi tantum fuerit imperfecta aduertentia. Toletus *ſupra* Sanch. *d. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. Vide dicenda *num. ſequenti.*

13 Specialiter quoad Regulares ſpectat, noraudum ex Decrero Clementis 8. approbaro a S. Congreg. ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano, quod retuli *tom.* 1. *c.* 18. *n.* 20. inter caſus, quos ipſis permittit reſeruari poſſe pro ſuis ſubditis recenſeri *Iuramentum falſum in iudicio Regulari, ſeu legitimo.* Circa quem caſum notandum, nomine iudicij Regularis intelligi illud quod fit apud perſonas Regulares. Peirinis *tom.* 2. *de Prælat. qu.* 3. *c.* 2. *nu.* 42. Er quamuis ipſe hoc extendat ad iudicium ſactum apud perſonas, quæ quomodolibet habent iuriſdictionem in regulares, vt ſunt Protectores, Nuntij, & Inquiſitores, nihilominus credo, quod cum hæc mareria reſeruationis caſuum ſit odioſa, & reſtringibilis, reſtringi debeat ad iudiciū factum ſolum apud Prælatos regulares, vt ſunt Priores, Generales &c. aliorum enim iudicia non ſunt Regularia ſimpliciter, cum iudices ipſi ſæculares ſint. Illud certius, quod ſi regularis iurarer falſum coram iudice ſæculari, etiam eo caſu, quo eſſet cōpetens, tale iuramentum non comprehenderetur ſub hoc caſu. Peirin. *ſupra.* Requiritur etiam ad hoc, quod comprehendatur, quod iudicium illud ſit legitimum. Quod runc contingit, quando Iudex eſt competens, iuridicè interrogans, & iuris ordine ſeruato. Fagundez *ſupra d. c.* 7. *nu.* 3. Longus *de caſib. reſeru. caſu* 8. *n.* 3. *&* 4. Deinde vt iuramentum falſum Religioſi in dicto iudicio comprehendi cenſeatur ſub caſu reſeruaro, requiritur, quòd ipſe ſciat ſe falſum iurare, itaur ſi bona fide puret ſe iurare verum, quod tamen à parte rei eſt falſum, ſicut nullo modo peccat, ita nec incidit in caſum reſeruatum. Tolet. *ſup. d. c.* 21. *n.* 2. Fagundez *ſup. n.* 1. Addit idem Fagundez, quòd è contra ſi Religioſus putat ſe iurare falſum, & à parte rei verū iuret, lętaliter peccat, & caſum incurrit reſeruatum. Sed licet tunc mortaliter peccet contra conſcientiam erroneam, credo tamē non incurrere caſum reſeruarum, quia cum reſeruatio ſit odioſa, reſtringenda eſt, & ita in præſenti ſolū accipienda, quando à parre rei id quod iuratur eſt falſum. Suarez *to.* 4. *de Relig. tract.* 1. *lib.* 2. *c.* 18. *n.* 7. Peirin. *ſup.* Addunt idem Fagundez *n.* 4. & Peirin. *n.* 44. ex aliis quos referunt, poſſe reum etiam in iudicio legitimo interrogatum de delicto proprio negare veritatem vtendo amphibologia modo dicto *ſup. n.* 10. *&* 11. quando grauis pęna mortis, perpetui carceris, triremium, exilij, vel infamiæ timeretur, abſq; eo quòd propterea incurreret in caſum reſeruatum de iuramēto falſo in iudicio regulari eo quod nemo aduerſus ſeipſum teneatur arma miniſtrare idque conforme ſit iuri naturæ, quod præſcribit conſeruationem propriam. Sed oppoſita ſententia omnino tenenda eſt cum S. Thom. 2. 2. *q.* 69. *art.* 1. vbi Caiet. Aragon. & alii. De quo etiam Sotus *lib. de ſecr. memb.* 2. *q.* 7. *concl.* 1. Nauarr. *in Man. c.* 25. *n.* 36. Sanchez 2. *to. conſ. Moral. lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 29. & alii communiter. Ratio eſt non ſolum, quia ratione obedientiæ tenetur ſubditus parere Superioribus iuſta præcipientibus, ſed etiam quia aliàs daretur bellum ex vtraque parte iuſtum, cum conſtet iudicem iuridicè tunc interrogare. Vide quæ dixi *to.* 1. *c.* 27. *n.* 12. Nota tamē, iuxta dicta à ſimili ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare nu.* 16. probabile eſſe, quod caſu, quod Superior ex ignorauria veritatis, quam ſi ſciret non peteret iuramentum à ſubdito, ſi illud petit, poſſe ſubditum tuta conſcientia iurare æquiuocè, & amphibologicè, non incurrendo in caſum iſtum reſeruabilem. V. g. Superiur vult ſcire, an aliquis religioſus allocutus fuerit cum aliqua fœmina credens, quod cum ipſa de illicitis locutus fuerit, ſi re vera non illicitos ſermones cum illa habuit. poteſt dicto modo iurare, quia tunc non iurat contra intentionem Superioris. Toletus *d. c.* 21. *n.* 6. Peirin. *d. nu.* 44. Similiter probabile eſt, quod ſubditus eadem amphibologia iurare poteſt non eſſe patratum crimen, quod re vera patratum eſt, ſed abſque peccato mortali illud perpetrantis, propter eamdem rationem. Fagundez *ſupra num.* 9. Peirinis *ſupra.*

14 Pro pœnis, quas periuri incurrunt, præter eas, quę in peculiaribus Conſtitutionibus Religionum deſignantur, & dicta *tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 42. vide Theſaurum *in praxi par.* 2. *verbo Periurium cap.* 1.

15 Loquendo autem de iuramento promiſſorio, illud obligat ad ſui implerionem, ex genere ſuo ſub mortali, quia res grauiſſima eſt reddere verum teſtimonium diuinum. Sanchez *d. lib.* 3. *de iuran. c.* 9. *nu.* 3. Excipe quādo materia promiſſa eſt illicita, ſeu peccaminoſa, tunc enim nullam obligationem inducit. *c. quanto de iureiur. reg.* 58. *in* 6. *c. ſi vero, c. cum contingat de iureiur, c. quamuis de pactis in* 6. Implicat enim contradictionem, vt aliquis obligetur ad patrandū rem illicitam. Suarez *de iuram. lib.* 2. *c.* 15. Layman. *ſup. c.* 6. *n.* 1. Imo tale iuramentum de re illicita, ſi ea ſit peccatum mortale, ſine dubio erit etiam mortale, ſi vero ſit ſolum veniale, licet aliqui dicant tunc etiam eſſe mortale, probabile ramen valde eſt ſolū eſſe veniale, vt tenent Dian. 4. *p. trac.* 4. *reſol.* 160. ex pluribus quos refert. Excipe etiam quando materia promiſſa eſt indifferens, v. g. leuare feſtucam, vel aliquid ſimile. Talis enim materia potius eſt aliquid vanum, & otioſum, quam cedens in laudem Dei. Caiet. 2. 2. *q.* 89. *art.* 7. cum S. Tho. *ibi.* Nauarr. *in Man. c.* 12. *n.* 17. Quod tamen intellige niſi illa res ſic indifferens ad finem bonum referatur, vt ſi religioſus iuret non accedere ad talem domum propter periculum peccati. Tūc enim eſſet bona, & materia iuramenti. Nauar. *ſup.* Leſſius *lib.* 2. *c.* 42. Excipe tertiò, quando res promiſſa eſt impoſſibilis, tūc enim obligare non poteſt tale iuramentum, cum nulla lex ad impoſſibile obliget. Iuramentum autem eſt quędam lex priuata, quam ſibi homo imponit. Imo iurans rem impoſſibilem, mortaliter videtur peccare cum non poſſit voluntatem illam adimplendi habere. Silueſt. verbo *Iuramentum quarto q.* 18. Fagundez *in* 2. *precept. Decalogi lib.* 2. *c.* 6. *n.* 24. Excipe etiā, quando res promiſſa per iuramentum eſt contraria diuinis conſilijs, aut impeditiua maioris boni, tunc enim obligare non poteſt, quia non pertinet ad di-

uini

uini numinis reuetentiam, vt fiat opus minus bonũ impeditiuum maioris, aut contrarium diuinis conſilijs. S.Tho. 2.2. *q.89.art.7.* Nauar. *ſup.n.16.* Layman. *ſup.n.5.* Imo tunc peccare ſaltem venialiter ſic iurãtem, eo quod faciat aliquam irreuerentiam Deo, ipſum adducendo, in teſtem contra ſua conſilia, cõmunis eſt ſententia, prout ex Suarez, Valentia, Sayt, Reginaldo, & aliis tenet Bonac. *ſup. punct.3.n.9.* Dixi autem iuramẽtum promiſſorium ex genere ſuo obligare ad ſui impletionem ex mortali, quia ratione paruitatis materiæ, quæ promiſſa eſt, poteſt excuſari à mortali illam non implens, probabiliter tenent Azor. *to.1.inſtit. Moral.lib.5.c. 7. q.2.& lib.11.c. 5.q.1.* Suar. *de iuram.lib.3.c.16.* & alii plures, quos refert, & ſequitur Diana *ſup. reſol.* 70. Licet Valentia, Leſſius, Reginald. & alii, quos etiam refert, & ſequitur Bonacina *ſupra punct.14.num.2.* ſatis etiam probabiliter oppoſitum ſentiant.

16 Nec ſolum iuramentum promiſſorium in honorem Dei ſactum obligat ad ſui adimpletionem, ſed etiam ſactum in vtilitatem aliorum hominum, eſt enim recepta iuris canonici regula, ex *c.Quamuis de pactis in 6.&* c. *cum contingat de iureiur.* quod *iuramẽtum homini præſtitum ſeruandum eſt quotieſcunque ſine peccato, ſine ſalutis diſpendio ſeruari poteſt.* Ad id enim obligatione tum fidelitatis ratione promiſſionis, tum religionis ratione iuramenti, obligatur homo. Silueſt. verb. *Iuramentum 4.q.20.* Molina *to. 1. trac.2. diſp.149.* Layman. *ſupra n.6.* Cum autem in Regula iuris adducta ſolum excipiatur ab obligatione adimplendi iuramentum factum homini de re illicita, ſeu peccaminoſa, ideo iuramentum illi factum de re indifferenti, vel etiam minus bona, aut impeditiua maioris boni, etiam obligabit, quando ſcilicet cedit in vtilitatem ipſius. Ratio ſumitur ex differẽtia, quę eſt inter iuramentum Deo præſtitum, & homini factum. Quia Deus indifferentia, & maius bonum impedientia non vult in ſuum obſequium impleri, & ideo iuramentum de illis Deo factum non obligat; homo autem indifferentia, & maius bonum impedientia vult, ſi in ipſius vtilitatem cedere poſſint. Hinc autem prouenit, quòd iuramẽtum de his homini pręſtitum obliget, non autem Deo. Suar. *ſup. lib.2.c.12.* Leſſius *lib.2.de iuſt.c. 42.* In iuramto ergo promiſſorio facto homini, id tantum ſpectandum eſt, an res illa iuramento promiſſa, poſſit abſq; peccato mortali, aut veniali adimpleri. *cap. quamuis de pact.in 6.& c.cum contingat de iureiur.* Molina *to.1.de iuſt.diſp.149.* Sanch. *d.l.3.c.9.nu.* 19. An verò ad iuramentum requiratur voluntas, ſiue intentio adimplendi illud, an autem ſufficiat ſola inſẽtio promittendi, etiam ſi deſit voluntas ſe obligandi, collige à ſimili ex his, quæ dixi de profeſſione ficta *tom. 1.ca. 2.num.27.* De quo latè Sanchez *ſupra cap.* 10. Suarez *lib.2.cap.7.* Bonacina *ſupra punct.7.*

17 In omni autem iuramento promiſſorio quędam tacitæ conditiones includuntur, itaut ipſis non ſubſiſtentibus obligatio ipſius tu at. Prima eſt, *ſi potuero*, quia ad impoſſibile nemo obligatur. c. *quærelam, c.Quinta vallis de iureiur.* Secunda, *Saluo iure, & auctoritate Superioris*, ſi videlicet ille iuramẽtum ſibi præiudicans irritare, commutare, aut in eo diſpenſare non velit. *c.venientes, c.ad noſtram 3.de iureiur. & cap. non eſt de voto.* Qui autem ſint Superiores, qui id facere poſſunt infra dicetur. Tertia, *niſi is in cuius gratiam, & vtilitatem iuratum eſt obligationem remittat.* Quilibet enim cedere poteſt iuri ſuo, & ita ſi is in cuius fauorem factum eſt iuramentum iuri ſuo cedat, ceſſat obligatio etiam quoad Deum. Quarta *ſi res in eodem ſtatu permanſerint*, ſiue quod idem eſt, *ſi notabiliter mutatæ non fuerint ex c.veniens & c. breui, & c. quemadmodum de iureiur.* De his Abbas *in cap. quemadmodum de iureiur.* Silueſt. verb. *Iuramentum 3. q.1.* Tolet. *ſup.c.22.* Suarez *lib.2.de iuram.c.34.* Portellus *ſup. à num.* 33. Layman. *ſupra num.* 4. Bonacina *ſupra punct.16.& 17.*

18 Ex his iam ad intentum Regulatium elici poſſunt multa ad ipſos ſpectantia in hac materia. Primò, iuramentum promiſſorium ab ipſis factum de re aliqua probibita iure naturali, diuino, vel Eccleſiaſtico illos non obligare. Tale enim iuramentum eſt de re illicita. Bonac. *ſup. punct. 4.in fine.* Portellus *ſup. n. 26.* Idem dicendum de iuramento ab ipſis facto faciendi aliquid prohibitum lege ciuili, quando eos obligat, & iuxta modum quo eos obligat, iuxta dicta *to.1.c.11.à nu.* 16. Tunc enim erit de re illicita. Silue. verbo *Iuram.4.q.16.* Laym. *ſup.c.6.num.* 7. Si tamen Pręlatus pręciperet ſubdito ne ipſo inconſulto aliquid promitteret, vel iuraret, & ipſe iuraret aliquid, vel promitteret, ſi res, quam promitteret, uel iuraret, licita eſſet, obligaretur eo iuramento. Ratio eſt, quia etſi ea promiſſio, uel iuramentum illicita ſint, res tamen promiſſa, vel iurata bona eſt, ac per conſequens obligatur iurans ad illam. Molina *tomo 1.de iuſt.diſput.149.& diſput.153. & tom.2. diſp.271.* Suarez *d.lib.2.ca.24.à num.4.* Iuramentum porrò de obſeruandis iniquis ſtatutis contrariis iuribus Eccleſiaſticis obligatoria non ſunt. ex *cap. 1.de iureiur. in 6.* & ex Greg.13.in Conſtit. *Inter Apoſtolicas.* Theſaur. *in prax.p.2.verbo iuramentum capit.1.* Vnde declaratum eſt à Sacr.Congregat. apud Barboſam *in Collect. Bullar.verb.iuramentum*, non teneri Epiſcopum in ingreſſu ſui Epiſcopatus iurare ſtatuta Sacris Canonibus, & Sac.Concilij decretis, Apoſtoliciſue Conſtitutionibus contraria, niſi à Sede Apoſtolica fuerint confirmata. Idem dico de iuramento, quo Regulares, vel alii Eccleſiaſtici iurarent fidelitatem Principi temporali, ſeu laico, recognoſcendo eum in caput Eccleſiæ. Tale enim iuramentum iniquiſſimum eſt, vtpotè hæreticale, & ſchiſmaticum. Suarez *de defenſ. fidei Catholic. tit.de forma iuram.* Theſaur. *ſupra.* Iuramentum autem, quo voluntariè iurarent Principi laico fidelitatem, non vt Superiori ſuo, ſed veluti comparti Reipublicæ per modum contractus, ſi in aliquo territorio morari vellint, propter ſecuritatem videlicet Status, ſeu Reipublicæ, non videtur illicitum; cum nihil contrarium contineat immunitati Eccleſiaſticæ. Suar. *ſup.lib. 6. c.1.* Salas *de legib.diſp.96.Tract.14.nu. 96. in fine.* Theſaur. *ſup.* Principi autem infideli, ſeu tyranno nullatenus ſe obligare poſſunt in iis, quæ ſunt contraria fidei Catholicæ, aut legitimo Principi. De quo Ioan. Molanus *in lib.de fide, & iuram.* Layman. *lib.2.Tractat.3. cap. 13. numer. 5. §. Secundo reſolues.* iuramentum autem, quod emittunt Profeſſionem Fidei facientes, de qua, quatenus ad Regulares ſpectat, dixi ſupra verbo *Fidei profeſſio*, abſque dubio obligat Regulares, quando talem Fidei Profeſſionem emittunt. Eſt enim de re iuſtiſſima, & maximè ſpectanti ad Religionem. De quo Tamburinus *de iure Abbatum tom.1.diſp.8.quæſito 3.* vbi *num.14.* habet ex Reciulio *in Tractat. de iure perſonarum extra gremium Eccl.exiſtentium lib.1.cap.13. num.* 29. quòd quando pro præſtando iuramento fidelitatis perſonæ Religioſæ arctantur, etiam ſi Moniales ſint, teneri ad perſonaliter comparendum.

19 Spe-

19 Specialiter etiam loquendo de iuramento promiſſorio facto à regularibus de re aliqua contraria ſuæ Regulæ, vel Conſtitutionibus ſuarum religionũ ſi talis regula, vel Conſtitutio illos obliget ad culpa (pro quo vide dicta *to.* 1. *c.* 7. & 8.) tunc proculdubio non obligantur tali iuramento, quia eſt de re illeicita. Fagundez *in 2. præcep. Decalog. lib. 2. c. 34. n. 14.* Si tamen talis regula, vel Conſtitutio, ſaltem pro illa re per iuramentum promiſſa non obligat ad culpam, erit indifferens ad bonam, vel malam, ac per conſequens, iuxta dicta ſuperius, ſi iuramentum fuit factum homini, obligare poterit, ſecus verò ſi fuit factum Deo. Notandum autem, quòd vt cognoſcatur an talis Regula, vel Conſtitutio obliget ad culpam, vel non, attendendum etiam eſt, an ea ſint in vſu, vel an in deſuetudinem abierint, aut non ſint communiter inter timoratos recepta, vt habent Portellus *ſupr. nu.* 32. & Diana *p. 3. tract. 6. Miſcellan. reſol.* 39. ex pluribus aliis. Hinc collige iuramentum factum à Religioſo de non denunciando crimine alterius non obligare illum, quoties præcepto Superioris obligatur ad illud denunciandum. Tunc enim materia illius iuramenti reddita eſt illicita, ac per conſequens non poteſt ad illam obligari. Bonacina *ſup. punct. 4. nu.* 3. ex Sanchez, & Suarez. Idem dico de iuramento facto contra votum, aut contra prius iuramentum, aut contra aliquam promiſſionem validam. Propter eamdem rationem. Bonacina *ſupra punct. 6. num.* 1.

28 Similiter etiam loquendo de iuramentis promiſſoriis regularium, quibus promitterent ſe aliquid daturos alicui extraneo, cum ipſi non habeant velle, aut nolle, nec poſſint aliquid dare contra voluntatem ſuorum Superiorum, ideo talia iuramenta non obligant, neque adimpleri debent, niſi prius habita tali licentia. Obligantur tamen quantum in ipſis eſt procurare, vt Prelatus illam concedat. *l. Inter ſtipulantes, ff. de verborum obligat. et inſtituta de inutili ſtipulat. §. verſ. auice, et ex l. quoties quis.* Fagundez *in 2. præcept. Decalog. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 4. ex aliis, quos refert Ex quo collige, religioſum, qui promiſit vſurario ſoluere vſuras, aut latroni, qui illum volebat occidere dare aliquam quantitatem pecuniæ, cum teneatur ad ea ſoluenda; eo quod talis ſolutio ex parte Religioſi peccatum non ſit (Portell. *nu.* 26.) conſequenter etiam teneri ad procurandum, quòd Prelatus det illi facultatem ad id faciendum, vel procurare talis Iuramenti diſpenſationem, iuxta dicenda inferius *num.* 28.

22 Loquendo autem de iuramento comminatorio cum illud coincidat cum promiſſorio (Toletus *ſup. c. 22. n. 5.*) dicendum eodem modo obligare, vel non obligare, ſicut de iuramento promiſſorio eſt dictũ. Solum eſt animaduertendum iuramenta Prælatorũ, ſeu Superiorum Regularium, quibus iurant ſuos ſubditos punituros, regulariter non obligare, quia vt in plurimum fiunt non ex motiuo virtutis, ſed ex impulſu iræ, vel vindictæ. Similiter non obligabunt quoties ſubditi, vel emendati fuerint, vel miſericordiam petierint. Propter dicta de iuramẽto promiſſorio, quod ſcilicet non obliget quando res notabiliter mutantur. Obligare tamen poterunt, ſi talis punitio conueniens fuerit bono Relig. Tolet. *ſupra* Sayr. *in Clau. reg. l. 5. cap. 5. num.* 13. Portell. *ſupra num.* 29. & alij.

22 Præterea de iuramento execratorio loquendo, cum illud coincidat cum aſſertorio, quando fuerit de re præſenti, aut præterita, & cum promiſſorio, ſeu comminatorio quando fuerit de re futura, ideo quæ de ipſis dicta ſunt eidem applicari debent.

23 Notandum tamen Prælatos regulares poſſe cogere ſuos ſubditos ad iurandum coram ſe de re aliqua facienda, vel omittenda, quando cauſa rationabilis ſubſtiterit. Si enim cogere poſſunt illos ad eadem mediis cenſuris, & præceptis obedientiæ, non eſt ratio cur non poſſint etiam id facere medio iuramento, vtrumque enim pertinet ad iuriſdictionẽ ſpiritualem, quam ſuper illos habent. Rodriguez *to. 2. q. Regular. q. 4. ar.* 5. Tamburinus *de iure Abbat. to. 2. diſp. 20. quæſito 3. n.* 1. Sic etiam à ſimili declaratum video à S. Congreg. apud Barboſ. *in Collect. Bullar. verbo iuramentum* poſſe Epiſcopum cogere Canonicos ad iurandum de fideliter punctando in Choro. Imo in aliquibus Religionibus præceptum obediẽtiæ habet vim iuramenti, prout in noſtra Carmelitarum tempore viſitationis, prout colligitur *ex parte 2. Conſtitution. c. 6. nu.* 2. vbi præceptum obedientiæ eſt pro iuramento, ita quod ſi quis ſcienter veritatẽ celat, incurrit pœnam periurij. Sic etiam in multis Religionibus tempore Capituli, uel alia occaſione, obligantur Religioſi ex vi iuramenti ad ſeruandum ſecretum. Hoc tamen iuramentum non obligat ſub mortali, niſi quando res, quæ detegitur eſt materia grauis. Si enim leuis fuerit ſolum ſub veniali obligabit, iuxta dicta ſuperius *n.* 15. Portel. *ſup. n.* 30.

24 Tollitur obligatio iuramenti promiſſorii inter Regulares, quando illud factum fuit Deo, à ſuis Superioribus tribus modis, ſcilicet irritatione, diſpẽſatione, ſeu relaxatione (hæ enim duæ voces idem in propoſito ſignificant) & commutatione, iuxta dicta *to. 1. c. 18. num.* 53. Talia enim Iuramenta ſunt quaſi vota. De quo præter Authores ibi relatos vide Portell. *ſup. n. 42. & ſeqq.* & Laym. *d. tract. 3. de iuran. d.* 11. An poſſint etiam Iuramenta à Regularib. facta Sanctis irritari, diſpenſari, ſeu commutari commutari à ſuis Superioribus, conſtat ex dictis eo *nu.* 53. Quæ verò ſint hæc Iuramenta, quæ irritari, diſpenſari, & commutari poſſunt à Superioribus Regularium, & de circunſtantijs ſeruandis in vſu talis facultatis, vide dicta eo *c. 18. à num. 47. & ſeqq.* dum ſermo eſt de irritatione, diſpenſatione, & commutatione votorum. Cum enim hæc Iuramenta facta Deo, vt dixi, ſint veluti vota, ideo, quæ de votis eo loco dicta ſunt, talibus iuramentis applicari debẽt.

25 Conſequenter etiam, cum iuxta dicta eodem *to. 1. c. 26. n.* 15. Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monialium nõ poſſint earum vota diſpenſare, aut commutare ob defectum iuriſdictionis ſpiritualis, bene tamen irritare, propter poteſtatem dominatiuam, quam ſuper illas habent, idem ſimiliter videtur dicendum de huiuſmodi Iuramentis ipſarum Deo factis, ita ſcilicet, vt ea nec diſpenſari, nec commutari poſſint à ſuis Superioriſſis, bene tamen irritari, propter eãdem rationem.

26 Cœterum loquendo de irritatione, diſpenſatione ſeu commutatione Iuramentorum Regularium, quæ ab ipſis emiſſa ſunt in vtilitatem tertiæ perſonæ, conſequenter ad dicta eo *c. 18. nu.* 53. dicendum eſt, quod ea quæ emiſſa ſunt à Religioſis in vtilitatem tertij in ijs, quæ ſunt ſui iuris, & in quibus non ſubijciuntur Superioribus Religionis, prout continget in caſu quo de licentia Papæ haberent liberã adminiſtrationem aliquorum bonorũ, vel aliquod Beneficium extra Religionem, aut viuerent omnino extra illam, non cadit irritatio, diſpenſatio, aut commutatio à ſuis Superioribus facta, tum propter

ibi

ibi dicta, tum quia quoad prædicta non ſunt ſubditi dictis Prælatis. Loquendo autem de Iuramentis in vtilitatem tertij emiſſis in alijs rebus, in quibus Religioſi ſubduntur Prælatis Religionis, dixi eo loco cadere poſſe in illa irritationem, diſpenſationē, & commutationem ab ipſis facta, propter ibi dicta. De quo etiam Candidus *ſup. diſquiſ.26.art.*15. Nunc addendum id eſſe intelligendum, quando prædicta Iuramenta emiſsa ſunt ſine licentia explicita, vel ſaltem implicita dictorum Superiorum. Tunc enim vel non obligant cum Religioſus omni voluntate careat, & nihil firmum efficere poſſit abſque ſui Superioris conſenſu, vel eſto obligent, ſaltem ſubdi debent poteſtati ipſorum Superiorum, ſicut & ipſi Iuramenta emittentes ſubduntur. Sic colligo ex Soto *lib.8.de iuſt.q.1.art.9.ad finem corporis*, Ledeſ. *2.to. Summæ.Tract.*11.*cap.4.dub.*1. Sanchez *d.lib.* 3. *in Decalog.c.*20.*num.*3. Layman. *d. tract.*3.*c.*11.*n.*2. Quando autem emiſſa ſunt cum conſenſu, licentia, ſiue voluntate Superiorum, tunc vtique in eis non cadit Irritatio, diſpenſatio, ſeu commutatio ab ipſis facta. Firmitas enim contractuum inter homines requiſita petit, vt Superiore legitimo conſentiente non poſſit illos retractare, alias nullus auderet cum Religioſis contrahere, quod in graue ipſorum damnum reſultaret. Sic etiam colligo ex Suarez *to.2.de Relig.tract.de voto lib.6.c.*8.*n.*3. & eod. Sanchez *lib.4. in Decalog.c.*22.*n.* 23. Limita tamen vt *eod.n.*53.*d.c.*18. dixi, quando talia Iuramenta ab illo tertio in cuius vtilitatem emiſſa ſunt fuerunt acceptata. Ratio eſt, quia ante acceptationem nullam inducunt obligationem iuſtitiæ, nec conferunt parti ius, ſiue actionem, licet Iudex Eccleſiaſticus poſſit cogere ad ipſorum impletionem. Layman.*d.c.*11.*num.6.* ex aliis. Limita ſecundò, quando talia Iuramenta promiſſoria non ſunt emiſsa principaliter in hominis vtilitatem, ſed in honorem Dei, vt ſi quis iuramento promiſerit Deo ſe daturum aliquid Petro pauperi, tunc enim iudicanda ſunt, ac ſi ſoli Deo præſtita eſsent, quia quod principaliter intēditur ſemper eſt ſpectandum. *l.rogaſti in princ. l.ſi quis nec cauſam, ff.ſi cert. petat.* ac per conſequens quoad irritationē, diſpenſationem, & commutationem ſubiici debent poteſtati Prælatorum, ſicut alia Iuramenta Deo facta. Sanchez *d.l.*3.*cap.*20.*num.*9. & *l.* 4.*cap.*41.*num.*7. loquens de voto ſimili.

27 Specialiter quoque circa commutationem eorumdem Iuramentorum in vtilitatem tertii emiſſorum, quando ab ipſo acceptata ſunt, & in vtilitatem ipſius principaliter à iurante fuerunt emiſsa, aduertendum eſt, non poſse ab ipſo iurante propria authoritate in melius commutari. Etſi enim in votis Deo factis id fieri poſſit, vt dixi *d. to.*1.*c.*18.*n.*48. & de Iuramentis Deo ſolum factis id etiam affirmari debeat, prout colligitur ex c. *peruenit 2.de iureiur.* & tenent Tolet. *ſup. c.*23. *nu.* 2. Sà *in Summ.verb. Iuramentum n.*34. Sanch. *d.l.*3.*c.*19.*n.*9. & alii. Secus tamen dicendum eſt de prędictis Iuramentis in vtilitatem tertii emiſſis. Eo quod homini non ſemper eſt gratius id quod melius, Deo autem è contra. Tolet. *ſup.* Bonacina *ſup. punct.*17.*num.*10.

28 Ex iis collige Iuramenta à Religioſis in vtilitatē tertii principaliter emiſſa, ab eo acceptata, & de licentia Prælatorum facta ſolum à Papa ob commune bonum regulariter relaxari, diſpenſari, aut commutari poſse. Cum per talia Iuramenta ius ſit tertio adquiſitum, quod ſolus Papa propter bonum commune auferre poteſt. Sotus 8.*de iuſt. q.* 1. *art.*9. Portell. *ſup. nu.* 48. Dixi *Regulariter*, quia quando eſt turpitudo ex parte illius tertii, vt contingit in caſu, quo quis iurando promiſit latroni volenti eum occidere aliquam quantitatem pecuniæ ne id faceret, aut vſurario ſoluere vſuras; vel quando Iuramentum eſt vi, metu, aut fraude extortū, & generaliter quando iurans paſſus eſt iniuriam ab eo in cuius vtilitatem emiſſum eſt Iuramentum, tunc Epiſcopus poteſt in eo diſpenſare, cum ſolum tunc agatur de reuerentia diuino nomini ſeruanda, in quo poſſunt Prælati Eccleſiæ vti ſua poteſtate nomine Dei. Toletus *ſup.* Sanchez *ſup.c.*21.*à num.*6. Portell. *ſup.n.*50. Quamuis autem idem Portell. eo loco dicat hanc poteſtatem non competere Prælatis Regularibus reſpectu ſuorum ſubditorum, oppoſitum tamen colligo ex eodem Sanchez *n.*29.& 30.& ex eo, quòd dicti Prælati habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuos ſubditos. Id verò, quod addunt Tolet. *ſup.* Bonacina *nu.*8. & alij etiam id poſſe facere Epiſcopos in pœnam illius cui factum eſt iuramentū, ſicut & poſſunt alia pœna ipſum mulctare propter ipſius culpas, non procedet in Prælatis Regularibus niſi illi habeant iuriſdictionem non ſolum in Regulares, ſed etiam in extraneos, quibus factum eſt iuramentum.

29 Qualiter iuramenta facta à regularibus ante profeſſionem in Religione commutentur in illam, dixi *to.*1.*nu.* 7. Quod & tenet Diana 3.*p. tract.Miſcellan. reſol.*65. loquens de Iuramentis tam realibus, quam perſonalibus Deo, & non homini præſtitis. Commutari etiam poſse à Confeſsariis aliqua Iuramenta, ſeu etiam vota iurata ex vi Bullæ Cruciatæ, vbi Iubilæi concedentis authoritatem ad commutanda vota, conſtat ex dictis ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.*35. An verò ſecluſa Bulla Cruciatæ, aut Iubilæo id fieri poſſit ex aliquibus priuilegiis eorumdem Regularium, conſule dicta ſupra verbo *Confeſſarius, &c.num.*15.

30 Alia verò, quę in materia hac deſiderari poſsunt habebis Deo dante *in* 4. *tom.* verbo *Votum.*

IVS PATRONATVS.

De hac re ſufficienter dixi 2.*tom.cap.*11.& ideo pro nunc ſuperſedendum.

Hæc de hoc Tertio Tomo ad Laudem Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Dei Genitricis Mariæ Patriarchæ Eliæ, & aliorum Sanctorum.

F I N I S.

Digitized by Google

SVMMA QVAESTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad Regulares vtriuſque ſexus valde ſpectantibus.

TOMVS QVARTVS.

LAICI FRATRES.

De illis dictum eſt *tom.2.cap.8.* per totum, & ideo ad eum locum remittendus Lector.

LECTIO QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. nu.1.

De lectione Sacr. Scripturæ habenda in Monaſterijs, & Conuentibus propter decretum Concilij Tridentini. num.2.

De legente lectionem Sacræ Scripturæ in peccato mortali. numero 3.

De lectione Sacræ Scripturæ, vel caſuum conſcientiæ propter decretum Clementis VIII. & Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani.n.4.

De lectione linguarum in Studiis Regularium. n.5.

Decretum Sacræ Congregationis de propaganda fide circa hoc.n.6.

Quomodo vacari poſſit à prædictis lectionibus. numero 7.

Legendæ Conſtitutiones de qualitate eligendorum ante quamcumque electionem.n.8.

Decreta de Celebratione Miſsarum, *de* Apoſtatis & eiectis, *& litteræ pertinentes ad ſanctam Inquiſitionem, ac Conſtitutiones de* Largitione munerum *quando legenda.n.9.*

An excuſentur Prælati in hoc negligentes. n.10.

Quid de pœnis contra tales negligentes appoſitis. numero 11.

De librorum prohibitorum lectione. n.12.

De lectionibus Sanctorum pro Officio Diuino.n.13.

1 LICET de hac materia ſparſim in præcedentibus tomis dictum ſit, hic tamen magis amplianda eſt, & explicanda.

2 Primò ergo, lectionem Sacræ Scripturæ habendam eſſe in Monaſterijs Monachorũ, & Conuentibus aliorum Regularium ex Conc. Trident. *ſeſſ.5.c.1.* conſtat ex dictis *tom.1.c.9.nu.48.* De quo etiam Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſcop. allegat. 56.num.16.* & Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regularium verbo lectio numer.1.* poſt Franciſcum Leonem, Campanile, & Piaſegum, quos referunt. Notanda autem ſunt verba Concilij. *In Monaſterijs quoque Monachorum vbi commodè fieri queat etiam lectio Sacræ Scripturæ habeatur. Qua in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, in hoc, vt Sedis Apoſtolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant. In Conuentibus verò aliorum Regularium, in quib. Studia commodè vigere poſſunt. Sacræ Scripturæ lectio ſimiliter habeatur. Quæ lectio à Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus aſſignetur dignioribus Magiſtris.* Circa quæ notandum diuerſimodè loqui Concilium de Monaſteriis Monachorum, ac de Conuentibus Regularium. In illis enim præcipit haberi talem lectionem *vbi commodè queat*. In iſtis autem ſolùm id præcipit pro illis Conuentibus, *in quibus Studia vigere poſſunt.* Quo denotatur Monachos teneri habere talem lectionem in ſuis Monaſterijs, ſolùm quando *commodè* id fieri *queat*, alios verò Regulares, Mendicantes videlicet &c. non generaliter quãdo commodè id fieri poteſt, ſed ſolùm in Conuentibus, *in quibus Studia vigere poſſunt*. Similiter loquendo de Monaſterijs Monachorum dicit, Epiſcopos poſſe eos cogere ad id faciendum, quod non dicit de Conuentibus aliorum Regularium. Quo

denotatur in Conuentibus Mendicantium non poſſe Epiſcopos in hoc ſe intromittere. Etſi oppoſitum ſentiat Rodriguez *tomo 2. Quæſt. Regul. quæſt. 130. articul. 2.* propter illud verbum *ſimiliter habeatur*. Illud tamen ſolùm denotat habendam eſſe talem lectionem, non verò quod Epiſcopi in eo ſe debeant intromittere. Deciſum etiam refertur reſpectu Carthuſianorum ſtrictionis clauſuræ, illos quoque ad id teneri. Nonarius *ſupra verbo Abbas numero 7.* ex Aldana *in Compend. Canonicar. reſolut. l. 1. titul. 3. numero 16.* Qualiter autem ſatisfiat huic decreto ſi habeatur lectio Theologiæ ſcholaſticæ, vel moralis (ſpectata videlicet practica, & acceptatione talis decreti) dixi eo *numero* 48. ex Rodriguez, & Peirinis ibi relatis. Quibus adde Megalam *part. 2. lib. 2. capit. 27. numero* 14. & Naldum *in ſumma verbo legere numero* 2. Opportuna autem remedia quibus Epiſcopi poſſunt ad id cogere Abbates eſt excommunicatio; eo quod ibi deputantur tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, qui hoc modo poſſunt contra Regulares procedere. Rodriguez & Peirin. *ſupra*. Porrò ad habendam talem lectionem non requiri licentiam, ſeu examen Ordinarij dixi ex declaratione Sacr. Congregat. *tom. 3. verbo Epiſcopus numero* 26. De quo etiam Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. diſputatione 2. quæſit.* 5. De tempore autem & hora, & ſuper qua materia legenda ſit Sacr. Scriptura declaratum video à Sacr. Congregat. apud Barboſ. *in Collectan. Bullar. verb. lector S. Scripturæ*, remitti arbitrio Ordinarij. Quod intellige reſpectiuè, ideſt reſpectu illius lectionis ſuper qua ipſe, iuxta dicta, authoritatem habet.

3 Circa prædictam etiam lectionem Sac. Scripturæ animaduertenda eſt notabilis doctrina Nauarri *in Manuali capit. 25. numero* 55. & Nald. *ſupra numer.* 1. ex S. Thoma, & Antonino, quòd ſcilicet legens Sac. Scripturam mortali peccato notorio infectus, peccet mortaliter, quia ſcilicet tali peccato notorio impedit effectum S. Scripturæ.

4 Quamuis autem ex vi decreti Concilij haberi debeat prædicta lectio Sacr. Scripturæ in Monaſterijs Monachorum, & Conuentibus Regularium, vt dictum eſt, nihilominus Clem. 8. *in Decretis pro Reformatione Regularium* innouatis, & confirmatis à Sacr. Congregatione Concilij ſub Sanctiſs. Domin. Noſt. Vrbano, pro vt retuli *tomo primo capit. 10. numero* 20. hæc ſtatuit moderando, vel explicando, vt puto, Concilij decretum. *Lectio Sacr. Scripturæ, vel caſuum conſcientiæ bis in hebdomada præſcriptis diebus in ſingulis Monaſterijs, & Conuentibus habeatur, ad quam fratres omnes conueniant, eaque abſoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam ſeſe vtiliter exerceant.* Huic ergo decreto ſtare debent cuncti Regulares, ſiue Monachi, ſiue alij.

5 Tenentur etiam Regulares omnes habere lectionem Hebraicæ, Grecæ, & Latinæ linguæ in omnibus ſtudijs ipſorum, & in maioribus, & celebrioribus etiam Arabicæ, propter decretum non ſolùm Concilij Viennenſis, ſed etiam Pauli V. in Conſtitut. *Apoſtolicæ* cuius verba retuli *tomo primo capit.* 18. *numero* 85. De qua Paſicgus *in prax. nou. Epiſcop. p. 2. capit. 3. numero* 41. & Peirinis *tomo primo priuileg. Minim. in Conſtitut. 2. Iulij 2. numero* 19. Cum autem huius decreti materia grauiſſima ſit, cum ſit de re maximè neceſſaria pro Eccleſia Dei, ſcilicet propagatione ipſius, prædicatione Euangelij in exteris nationibus, & conuerſione infidelium, quæ ſine tali linguarum notitia obtineri non poſſunt, non video quomodo excuſentur Superiores Regularium in hoc negligentes. Præſertim, quia pœna indignationis Papæ à Paulo V. in prædicta Conſtitutione impoſita arguit peccatum mortale, iuxta Naldum *in ſumma verbo clauſula 9. indignationem, & verbo pœna numero* 13. De quo Theſaurus *in praxi part. 1. capit.* 42. Quia tamen poſt prædictum Paulum V. Sacr. Congregatio de Propaganda Fide decretum edidit, pro vt eo loco retuli, in quo, etſi nouo præcepto Regulares ad id faciendum non conſtrixerit, modum tamen, & formam faciendi deſignauit, & ampliauit, ac Generalibus intimauit, ideo hìc illud placuit apponere in pijſſimæ cauſæ gratiam.

Decretum S. Congregationis de propaganda Fide habitæ die XI. Aprilis 1625.

6 *Quoniam impoſſibile eſt ſine linguarum notitia fidem Catholicam in exteris propagare nationibus; hanc verò notitiam in Religioſorum familias introducere difficillimum eſt ſine præcipua Generalium, & aliorum Superiorum cura, & diligentia. Sacra de propaganda fide Congregatio Religioſorum Generales omnes, ac alios Superiores in Domino obteſtatũ. vt ſecum cogitantes, quot hæreſibus, & erroribus pleræque terrarum Orbis nationes laborent, & in quantis ignorantiæ tenebris populi pænè innumerabiles verſentur, quia non habent qui eos inſtruant, & in via ſalutis opportunè dirigant, omnibus modis velint ſtudia linguarum à Sacro Viennenſi Concilio, & à felic. recordat. Pauli V. Conſtitutione præcepta, & aliarum etiam, quæ magis ex vſu eſſe videntur, vt Illyricæ, & Grecæ vulgaris, in ijs Monaſterijs, & Conuentibus erigere, & inſtituere, & erecta, & inſtituta conſeruare, in quibus Religioſi artibus, et Theologiæ operam nauant. Quæ quidem ſtudia ex ſententia eiuſdem Sacr. Congregat. Generales, et alij Superiores facilè inſtituent, ſi in modò, forma, et ordine ipſorum conſtituendis infraſcripta obſeruare præcipuis mandauerint decretis. Primò, vt ſi non in quolibet, ſaltem in pluribus ex prædictis Monaſterijs, et Conuentibus certus Religioſorum magis idoneorum numerus linguarum ſtudijs addicatur ſub aliquo Religioſo, vbi ſtudijs Præfectus non extiterit, qui ſtudiorum huiuſmodi promouendorum curam, et ſolicitudinem habeat, qui vt muneri ſuo ſeriùs incumbat, iiſdem priuilegijs, quibus Magiſtri, et ſtudioſi fruatur. Secundò, vt certa regulæ, et Conſtitutiones, quibus numerus, et ſpecies linguarum, tempora lectionum, ſtudij, repetitionumque, ac alia huiuſmodi a Magiſtris, et ſtudioſis diligenter obſeruanda præſcribantur, quarum Conſtitutionum obſeruandarum cura prædicto Religioſo, vel ſtudij Præfecto committi poterit, qui, ſi ſuo deerit officio pro modo culpæ in Capitulis Prouincialibus, et Generalibus grauiter puniatur, in quibus etiam præſens decretum publicè legetur. Tertiò denique, vt præmia, et pœnæ, præſertim Magiſtris, et ſtudioſis proponantur, quæ vehementius eorum animos mouere poſſint ad linguas alacriùs, et diligentiùs addiſcendas. Et Sacr. Congregat. cum ob Inſtitutorum, et Religionum diuerſitatem ea definire viſum non fuerit, Generalium, et aliorum Superiorum prudentiæ, et iudicio committenda eſſe cenſuit, quos etiam nouo præcepto ad hæc ſtudia inſtituenda, et conſeruanda conſtringere noluit, ſed eos tantùm admonere in diſtricto Dei iudicio rationem eſſe reddituros, ſi Decretum hoc, quod pro diuinæ Maieſtatis gloria, et ſalute animarum promulgatur*

gatur

gatur obſeruare contempſerint, vel neglexerint.

7 Circa prædictas autem lectiones Sacræ Scripturæ, caſuum conſcientiæ, linguarum, &c. animaduertenda eſt declaratio quædam Sac. Congregationis, quam referunt Garzia *de Beneſ. p. 5. cap. 4. num.* 157. Galettus *in margarita caſuum conſcientiæ verbo legere ſecundò*, ac Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo lector S. Scripturæ*, & alibi, poſſe vacari à lectione S. Scripturæ tribus menſibus, ſcilicet Iulij, Auguſti, & Septembris, hæc enim applicari poſſe videntur prædictis lectionibus pro Regularibus à Sede Apoſtolica præceptis.

8 Tenentur etiam Regulares omnes antequam deueniant ad Superiorum, & Officialium electionem, prælegere Conſtitutiones de qualitate, & requiſitis eligendorum. Ita enim habetur in decretis Clem. VIII. *pro Reformatione Regularium* ſupra relatis. Nouarius *ſup. num.* 3.

9 Qualiter teneantur legere decreta Sacr. Congregationis Concilii *de celebratione Miſſarum* feria ſecũda poſt primam Dominicam Aduentus, & feria 6. poſt Octauam Corporis Chriſti ſub magnis pœnis Superioribus in hoc negligentibus infligendis, dixi *tom. 1. capit.* 10. *numero* 25. Video tamen Sacr. Congregationem Regularium 21. Martii 1638. prorogaſſe dictum terminum pro Superioribus Eremitarum Ordinis Sancti Auguſtini ad decem dies immediatè ſequentes. Et die 16. Aprilis eiuſdem anni prorogaſſe eundem terminum pro Canonicis Regularibus Lateranenſib. ad vnum menſem immediate ſequentem. Peirinis *in Additament. decret.* 14. Dixi etiam eo loco qualiter, & ſub quibus pœnis legi debeant decreta Sacr. Congregat. *de Apoſtatis, & eiectis* cum decretis Clem. VIII. *pro Reformat. Regularium*. Similiter qualiter ex decreto Sacr. Congregat. Inquiſitionis ſub Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbano legi debeant feria 6. poſt Octauam Aſſumptionis Beatæ Mariæ, & in omnibus Capitulis &c. litteræ Apoſtolicę ad Sanc. Officium Inquiſitionis pertinentes, dixi eodem *tom. 1. capit.* 18. *numero* 100. Quibus iunge eandem Sacr. Congregationem S. Inquiſitionis annuente Sanctiſs. Dom. Noſtr. Vrbano die 11. Febr. 1633. extendiſſe tempus legendi prædictas Conſtitutiones Apoſtolicas ad Sanctum Officium ſpectantes per totum reſiduum menſis Auguſti, & hanc gratiam omnibus Regularibus ſuffragari voluiſſe. Peirinis *in Additamentis decreto* 13. Pariter quoque qualiter ex nouiſſimo decreto Sanctiſs. D. Noſt. Vrbani legi debeat à Regularibus Conſtitutio Clem. VIII. *de Largitione munerum* cum declaratione eiuſdem Sanctiſſimi iuſſu facta, dixi *tertio tomo verbo Dare, ſeu Donare num.* 18. Quid dicendum de lectione Decreti Sac. Congregationis *de Propaganda fide* pro inſtitutione ſtudii linguarum, quòd adduxi *ſupra nu.* 6. conſtat ex ipſo.

10 Nota tamen Dianam *part. 5. tractat. 14. Reſolut.* 15. ex Peirinis *tom. 3. Priuilegior. Minimor. capit.* 12. *numero* 4. videri excuſare Prælatos illos, qui ex negligentia, vel inconſideratione prætermittunt legere, vel legi facere præfixis diebus dicta decreta. Cęterum, etſi hoc præcipuè verum ſit quoad forum interius, quoad exterius tamen non excuſantur, quin potius ſæpiùs vidi præfatos coactos fuiſſe ad ſubeundas pœnas in dictis decretis deſignatas, & diſpenſationem in ipſis Romæ à Sede Apoſtolica poſtulaſſe. [Specialiter die 3. Auguſti 1635. eadem Sac. Congregatio abſolutionem dedit cuidam Priori qui neglexit facere legere decretum *de celebratione Miſſarum*. Quo denotatur eandem Sacr. Congregationem exiſtimaſſe incurriſſe in pœnas illius.] Verum quidem eſt excuſabiles eſſe etiam quoad forum externum, quoties propter aliquam rationabilem cauſam, etiam non multum vrgentem, aut propter aliquod impedimentum alicuius momenti id fecerunt. Quia cum pœnæ impoſitæ in dictis decretis valdè graues ſint non debent cenſeri incurſæ, niſi propter malitiam, dolum, negligentiam notabilem, aut dilationem ſine cauſa factam, & ita præſumendum de benignitate Sacr. Congregationum eas imponentium. Vide Homobonum *part. 2. reſponſ.* 104. Bordon. *Reſolut. 26. numero* 32. Illud certum, quòd caſu quo omittatur ipſorum lectio die præfixa, non propterea ceſſat ipſius òbligatio, ſed adimpleri debet quamprimùm fieri poſſit. Non enim ponitur terminus talium dierum ad finiendam obligationem, ſed ne differatur. *l. Celſus ff. de recept. arbitr. capit. cum dilecti 9. prætterea de dolo, & contum*. Peirinis *ſupra* fauent dicta à ſimili 3. *tomo* verbo *Denunciatio num.* 8. de termino præfixo in edictis ad denunciandum aliguos.

11 Nota etiam Theſaurum *in praxi Eeeleſiaſtic. part. 2. verbo legenda à Regularibus capitul. primo numero* 4. aſſerere nullam pœnam appoſitam eſſe contra omittentes legere decreta Sacr. Congregationis *de Apoſtatis, & eiectis*, ex eo ſane, quòd pœnæ in prædictis decretis Sacr. Congregat. appoſitæ non videantur referri ad omittentes ea legere bis in anno, vt ibi præcipitur, ſed ad alia, quæ in prædictis decretis obſeruari mandantur. Cæterum oppoſitum video hic Romæ practicari, & conformius contextui ipſorum decretorum. Etenim §. 9. vbi pœnæ deſignantur ſic dicitur: *Si quis verò ipſorum aduerſus ea quæ ſuperiùs præſcripta ſunt, vel eorum aliquid quoquo modo facere, vel moliri præſumpſerit, ipſo facto pœnam incurrat priuationis, &c.* verbum enim illud *ſuperiùs*, non ſolum reſpicit alia, quæ in eiſdem decretis ſtatuuntur, ſed etiam id quod in §. immediatè præcedenti ſtatutum erat de obligatione legendi prædicta decreta bis in anno, &c. Vide dicta 3. *tom.* verbo *clauſula nu.* 3. & 4.

12 An Regulares poſſint libros prohibitos legere, dixi *tomo 1. ca. 18. num. 96.* & dicam infra verbo *libri num.* 30.

13 Quæ lectiones Sanctorum pro Officio diuino approbatæ ſint à Sacr. Congregatione Rituum, & alia ad eas pertinentia, habes ex variis Sacr. Congregationis declarationibus apud Barboſam in *Collectan. Bullar. verbo lectio*, & Nouarium *ſup.*

LEGATA REGVLARIBVS relicta.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.
Legatum quid ſit. n. 2.
Qui legare poſſint. n. 3.
Regulares nequeunt legare. n. 4.
Quibus legari poſſit. n. 5.
An Minoribus de Obſeruantia, & Capuccinis. numero 6.
De legatis factis aliquibus domibus Religioſorum. numero 7.
Quæ bona legari poſſint. num. 8.

Regulares an capaces ſint quod ipſis legetur. numero 9.
Quot modis fieri poſſunt legata. n. 10.
Quid de legato ad tempus determinatum. n. 11.
Quid de facto ad tempus indeterminatum. n. 12.
De legato conditionato. n. 13.
Quando legatum conditionatum adimpleri debeat etiam non adimpleta conditione. n. 14.
Quid quando conditio eſt turpis. n. 15.
Quid quando eſt contraria ſtatui Religioſo. numero 16.
De legato facto puellæ ſi nupſerit, aut ſi Religionem intrauerit. n. 17.
De legato relicto pro virginibus maritandis. numero 18.
De legato relicto ſub modo. n. 18.
De legato relicto ſub modo poſſibili, & honeſto. numero 20.
De legato relicto ſub onere Miſſarum. n. 21.
De legato relicto Monialibus ſub onere recipiendi aliquam. n. 22.
An non adimplentes onera legatorum ipſis priuentur. num. 23.
Legatum relictum ſub modo impoſſibili, vel turpi an valeat. num. 24.
De legato relicto ex cauſa. n. 25.
De legato ex demonſtratione. n. 26.
De legato incerto. n. 27.
De Regularibus procurantibus ſibi aliqua legari. numero 28.
An legata Regularibus gaudeant priuilegijs piarum cauſarum. n. 29.
Quomodo reuocari poſſint. n. 30.
Quomodo, & à quibus commutari. n. 31.
An Epiſcopi id facere poſſint. n. 32.
In quibus caſibus. n. 33.
An tunc requiratur conſenſus hæredis, & legatarij. num. 34.
An Prælati Regulares commutare poſſint legata ipſorum Monaſterijs. n. 35.
Quid de legatis pro celebratione Miſſarum. numero 36.
An animæ Purgatorii patiantur ob dilationem exequutionis legatorum. n. 37.
Qualiter peccent differentes adimplere legata. numero 38.
Regulares an poſſint eſſe exequutores teſtamentorum. num. 39.
Quid ſi ipſis committatur aliqua eleemoſyna diſtribuenda in pauperes. n. 40.
Alia remiſſiuè. n. 41.

1 DE hac materia nonnulla dicta ſunt *tomo 2. capit. 19. à numero 45.* plura tamen de ipſa dicenda, maximè quia *tertio tomo* verbo *hæreditas*, hæreditatis materiam ſimul cum illa ad hunc locum remiſerim. Multa enim, quæ de legatis Regularibus relictis dicam, hæreditati quoque applicari poſſunt, quando ipſos hæredes eſſe contigerit.

2 Eſt ergo legatum, iuxta dicta eo *capit. 19. numero 45.* donatio quædam à defuncto relicta, & ab hærede præſtanda. Silueſter in *Summ. verbo legatum 1. numero primo.* In qua definitione particula *donatio* habet locum generis, particula *quædam* locum differentiæ; denotat enim quod legatum debet eſſe alicuius rei particularis, nam ſi eſt omnium bonorum potius eſt hæreditas quam legatum. Per particulam etiam illam *à defuncto relicta* differt etiam legatum primò à donatione inter viuos; ea quippe in vita donantis habet ſuum effectum, non autem legatum niſi poſt mortem. Secundò etiam à donatione cauſa mortis, quia hæc etiam fit in vita donantis ob ipſius mortis periculum, licet non firmetur, nec robur accipiat niſi ſecuta morte, vt contingit in caſu, quo quis donet alicui aliquam rem eo pacto vt res ſit donatarij poſt mortem donantis, ſi verò donator ſuperſtes maneat, ſit ipſius donatoris. Dicitur etiam *ab hærede præſtanda*, vt clarius diſtinguatur ab hæreditate, hæc enim non præſtatur niſi à teſtatore. Layman. *l. 3. de inſtit. Tractat. 5. capit. 10. numero 1.* Non differt autem legatum à fideicommiſſo niſi verbis ſolum *leg. 1. ff. de legat. 1.* Si enim legatum in forma verbo ad legatarium dirigitur, ut ſi dicat legator *lego Petro, do Petro, etc.* uocatur legatum. Si verò dicat legator *iubeo hæredi*, vel *rogo hæredem vt det talem rem Petro*, vocatur fideicommiſſum. Silueſter *ſupr. num. 1.* & *2.* Layman. *ſup.* De varijs autem modis, ſeu ſpeciebus legati, infra dicetur.

3 Legare poſſunt omnes & ſoli illi, qui teſtari poſſunt *l. 2. ff. de legat. 1.* & ratio eſt, quia legatum non relinquitur niſi in teſtamento, vel codicillo *l. Diui §. Codicillos, ff. de iur. codicillor.* Silueſter *ſupra ver. legatum 2. num. 1.* Layman *ſupr. n. 2.* Lugo *de contractib. diſp. 24. ſect. 9. n. 237.*

4 Ex quo collige ad intentum Regularium, quòd cum ipſi iuxta dicta *tomo primo capit. 9. numero 19. et tom. 2. capit. 13. numero 54.* non poſſint teſtari, nec etiam poterunt legare. Vnde etſi, iuxta eo loco dicta, poſſint facere aliquam ſchedulam qua rogent Prælatum, vt det alicui ea, quæ ipſi habent, ſicut talis ſchedula non habet rationem teſtamenti, nec codicilli, ſic neque ea quæ per ipſam donari deſiderant ſunt propriè legata. Idem dic in caſu quo alicui Religioſo donatum ſit aliquid cum facultate diſponendi de eo tempore mortis, talis enim diſpoſitio non eſset teſtamentum, nec codicillus, ſed quædam deſignatio perſonæ, cui illa res detur. Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 8. numer. 8.* Quando autem, iuxta ibidem dicta, ex Papæ licentia Religioſus teſtamentum conderet, conſequenter etiam poſset legare.

5 Quamuis autem regulariter loquendo ſolùm legati poſſit ijs, qui inſtitui poſſunt hæredes, *Inſtitut. de legat. §. legari.* Silueſter *ſupr. num. 2.* Layman. *ſupra num. 2.* Vnde conſequenter legari poſſit omnibus, & quibuſcumque Religioſis habentibus bona ſtabilia in communi, quia illi inſtitui poſſunt hæredes, iuxta dicta *tom. 2. cap. 19. num. 44.* De quo nouiſſimè Lugo *de iuſt. et iure tom. 1. diſp. 3. ſect. 5. num. 101.* Excipiendi tamen ſunt à dicta regula filij ſpurij, qui etſi hæredes inſtitui non poſſint, capaces tamen ſunt legatorum. Silueſter, & Layman. *ſupra* Molina *tomo 1. Tract. 2. diſp. 195. §. ſpurius.*

6 Ad intentum etiam noſtrum Regularium, & iuxta dicta *tom. 2. cap. 19. num. 45.* excipiendi etiam ſecundò ſunt Minores de Obſeruantia, & Capuccini, ij enim, etſi incapaces ſint bonorum ſtabilium, iuxta dicta eo *tom. 2. cap. 1. num. 2.* & hæreditatis, iuxta dicta eo *cap. 19. num. 44.* nihilominus legati ipſis poteſt, iuxta *cap. exiit de verbor. ſignificat. in 6. §. Ad hæc quia fratrib.* & Extrauag. 1. *de priuileg. §. porro vt circa*, & dicta eo *capit. 1. num. 6.* Limitari tamen hoc debet, primò iuxta Clement. *Exiui de verbor. ſignificat. verſ. nec licet eis*. dummodo tale legatum non ſit tantæ quantitatis, vt præſumatur fieri in fraudem, ideſt

Digitized by Google

ideſt relinqui hæreditatem ſub nomine legati. De quo Rodrigu. *tom.2.quæſt.Regular.qu.*126.*art.*1.Sorbus *in Compend.priuileg. Mendicant. verbo legata verſ. Sed ſi quæras.*Sanchez *d.lib.7.cap.26.à num.*11.& Lugo *ſupr.* Cum antem Pontifex non irritet valorem talis legati, nec liberet hæredes à ſolutione ipſius, poterunt tunc fratres ex quantitate legata accipere quod iuxta præſentem neceſſitatem illis fuerit neceſſarium, reſiduum verò in alijs occaſionibus, ſi talis neceſſitas ſuperuenerit, prout ijdem authores tenent. Iudicare verò de exceſſu legati pertinet ad Miniſtros, & Cuſtodes penſatis circunſtantiis perſonarum, temporum, &c.*ca.exiit §.Inſuper nec vtenſilia de verbor.ſignificat.in* 6.Sanchez *ſup.num.*3.Limitari etiam debet tradita doctrina ſecundò, iuxta eamdem Clement.*Exiui verſ.Cumque annui redditus*, ita vt legatum annui redditus recipere non poſſint. Corduba *in Regul.D.Franciſci capit.*6.*qu.*11.*punct.* 3. Sanchez *ſup. num.*34.Quo tamen non obſtante, legati eis poſſe annuos redditus non perpetuos, ſed ad modicum tempus, ſcilicet citra decennium, tenent communiter Doctores, eo quòd tale legatum cenſeatur vnum ſolùm, ſoluendum tamen ſucceſſiuè per illud tempus. Silueſt.*ſupr.q.*3.*dict.*1.Corduba *ſup.*Portellus *in dub.Regular.verb.legatum numer.*2. & Lugo *ſupra nu.*102.Imo quando tale legatum etiam perpetuum fuerit non pro ipſorum fratrum victu, ſed pro luminibus, aut ornamentis Eccleſiæ, pro vino, vel tritico ad Miſſas dicendas, pro libris ad ſtudia, pro infirmariis, vel ſimilibus, validum eſt, & poteſt ab ipſis recipi: ſolùm enim illis eſt prohibitum id legatum quod mendicitati ipſorum quoad alimenta repugnet. Nauarrus *l.*3.*conſil.tit.de teſtam in* 1.*edit.conſil.*13.*num.*3.*in* 2.*conſil.*9.*num.*9. Cord. *ſupr.* Sà *in ſumm.verb.Religio num.*57. Portellus *ſupr.num.* 3.*& 7.& verb.hæreditas num.*5.Diana 3.*p.Tractat.*2. *Reſolut.*33.& Lugo *ſupr. num.*103. & alij communiter. Limita tertiò traditam doctrinam de capacitate Minorum ad legata, niſi ea fuerint alicuius domus, ſeu habitationis ſeparatæ ab eorum monaſteriis, quia talis poſſeſſio ipſis interdicta eſt *capit.*1.*de Religioſis domibus, & cap.*1.*de exceſſib.Prælator.in* 6. Corduba *ſupr.punct.*2.*dub.*1. Layman *ſupra numer.*3. Qui ſecus dicit cum Sanchez de legato domus ipſis contiguæ, & pro augmento monaſterii neceſſariæ. Limita quartò, niſi tale legatum ſit ad aliquem finem repugnantem eorum profeſſioni, vt ſi illis legetur vinea vt eam excolant, uel retineant, aut fructus ex ea pro vino quotidiano colligant, ſeu alijs locent, aut pro vſu ſuperfluo. Ita enim colligitur ex *d.cap.exiit §.Ad hæc quia fratribus.* Sanchez *ſupra d num.*17.Layman. *ſupra num.*4.apud quos ſimul cum Corduba, Rodriguez, Sorbo, & aliis Seraphicæ Religionis Scriptoribus plura ad intentum. Vnde in iis caſibus ſimilia legata ſunt nulla, & caduca, nec conuertenda in alios vſus. Quod ſecus dicendum quando res legata non repugnat paupertati Minorum, ſed ſolùm modus ipſis adiectus, tunc enim conuertenda eſt in alios vſus, iuxta dicenda inferiùs *num.* 24. [Pro dictis autem & dicendis infra præſertim *n.* 21. circa huiuſmodi legata facta Fratribus Minoribus extat Rotæ deciſio coram Merlino in vna Romana Computorum 10. Aprilis 1630. & decretum Sacræ Congregationis Fabricæ S. Petri facto verbo cum Vrbano VIII. die 14.Februarii 1633.quæ refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*3.*diſputa.*11. *quæſit.*1.vbi pura circa validitatem huiuſmodi legatorum, modum ſoluendi, & recipiendi illa, & an, quomodo, & quando ad ipſam fabricam id ſpectet.]

7 Ex quibus etiam colligi poteſt quid dicendum ſit de legatis factis aliquibus domibus Religioſorum, quibus propter ſpecialia Statuta ipſorum prohibetur bona ſtabilia poſſidere, aut retinere, quales ſunt aliquæ domus RR. PP. Diſcalceatorum noſtri Ordinis, iuxta dicta *tom.*2.*cap.*1.*num.*2.& 7. (de quo Thomas de Ieſu *ſupra cap.non dicatis*)& domus Profeſſæ PP.Ieſuitarum, iuxta dicta eo *tom.*2.*capit.*19. *num.*44.& 45.iſtis enim legari non poſſunt dicta bona ſtabilia, ita vt ea retineant, ſecus, vt vendant, vel aliud de ipſis faciant, iuxta ipſorum Conſtitutiones. De quo præter dicta eo *num.*44.& 45.agunt latè Molina *tom.*1.*de iuſt.diſp.*195.*verſ.à regula propoſita.*Sanchez *ſupra cap.*27.*per totum.* Layman *ſupra nu.* 5.& 6.Aliqua etiam, quæ inferiùs dicentur eiſdem applicari poſſunt.

8 Legari poſſunt non ſolum res, quæ actu ſunt teſtatoris, ſed etiam quæ ſunt futuræ. Item iura, & actiones, & ſeruitutes ipſis debitæ. Item res alienæ, quæ tamen emi poſſunt ab hærede, & generaliter omnia, quæ ſub teſtatoris poteſtate cadunt. *Inſtitut. de legat.Inſtit.*& aliis iuribus. Silueſter *ſupra verb.legatum* 3.*num.*1.& 2, Molina *diſputat.* 196. Layman *ſup.num.*7.

9 Prædicta autem Regularibus, quibus per ſpecialia eorum Inſtituta aliquid ſpecialiter non prohibetur, applicando, dicendum, non ſolùm ipſorum monaſteria, ſed etiam ipſos Religioſos in particulari capaces eſſe, vt ipſis aliqua legentur. Quippe regula certiſſima eſt ijs omnibus poſſe legari, qui poſſunt hæredes inſtitui. *Inſtit.de legat.§.legari*, certum autem eſt eos omnes poſſe, vt hæredes inſtitui, *l.final.§.hoc etiam Cod. de Epiſcop. & Clericis.* Nauarr. *Comment.*2. *de Regularib. num.*43. Molina *to.*1.*de iuſt. diſputat.*40.& 154.Rodriguez *tom.*2.*quæſt.Regular.qu.* 77.*artic.*1. Minores etiam de Obſeruantia, & Capuccini licet hæredes inſtitui non poſſint, propter dicta, capaces tamen ſunt etiam in particulari, vt ipſis legetur, in illis ſcilicet caſibus, in quibus Communitas eorum capax eſt vt ipſi legetur. Colligitur ex Extrauag. 1.*de priuileg.verſ.porro vt circa*, & ex eo quòd cum legatum, iuxta dicta *numero* 2.non ſit aliud, quàm donatio quædam à defuncto relicta &c. ſicut quilibet illorum eſt capax, quod ipſi donetur, ſic & quòd ipſi legetur. Rodriguez *tomo* 2.*quæſt.Regul.qu.*125.*artic.*6.Sanchez *d.l.*7.*capit.*26. *numero* 10. Imo Nouitii dictorum minorum, ſeu Capuccinorum capaces ſunt non ſolum legati, ſed etiam hæreditatis, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato. Sola enim profeſſione redduntur incapaces, vt fiant hæredes. Corduba *ſupra d.qu.*11.*punct.*1. Cum verò dico Religioſos etiam in particulari capaces eſſe, quòd ipſis legetur, non eſt ita intelligendum, quòd ea, quæ ipſis legantur ſibi adquirant. Etenim, iuxta dicta eo *capit.*19. *numero* 46.*& tomo primo capit.* 6. *nu.*50.quidquid acquirunt, monaſterio adquirunt. Vnde legatum relictum ſubdito, poteſt conuertere Prælatus in vſus communes monaſterii. Portellus *ſupra verb. legatum numero* 15. Hinc etiam legatum annuum relictum moniali pro ſe, & vna famula adquiritur monaſterio quoad partem monialis, licet non quoad partem famulæ, niſi quando monaſterium famulas permittit. Nauarrus *comment.*2.*de Regularib.num.*38.Rodriguez *tom.*3.*q. Regular.q.*16. *artic.*5.Quid verò dicendum de legato relicto Religioſo ea conditione, vt ad ipſum, non autē ad Conuentū ſpectet, maximè ſi teſtator vlterius procedat

dicendo ſe velle, vt dominium illius rei pertineat ad Religioſum, & quod ſi ſecus fiat pertineat ad extraneum, habes ex dictis *d.tom.1.capit.6. num.34.* Vide & Dianam *3.part.tract.2. reſolut.34.* [Specialiter etiam circa legata relicta particularibus Religioſis nota primò, quod Prælatus poteſt ea repudiare, ſeu non acceptare, ex rationabili videlicet cauſa, & conformiter ad dicta, iuxta probabilem ſententiam de facultate Prelati cum Monaſterio ad non acceptandum, ſeu repudiandum hæreditatem vel legatum illi relicta *tom.2.capit.13.num.60.* Ratio eſt, quia acceptatio talis legati pendet à voluntate ſuperioris, cum iuxta dicta *tom.1.cap.6. num.37.* Religioſus acceptans donationem, ſeu legatum abſq; licentia ſui ſuperioris peccet contra paupertatem. Ergo poteſt Prælatus illud repudiare. Sanchez *lib.7. in Decalog.cap.12.num.42.* ex alijs, loquens de repudiatione hæreditatis Monacho delatæ. Vnde non placet Bordonus *reſolut.27. num. 48.* oppoſitum tenens. Secundò, è contrario Religioſum non poſſe repudiare hæreditatem, aut legatum, ſibi delata, ſine licentia Superiorum. Tum quia non habet velle, aut nolle. Tum quia talis repudiatio eſſet quidam contractus nociuus Monaſterio, qui non eſt validus. Sanchez *ſupra num.37.* Bordonus *ſupra num.49. & reſolut.44.num.60.*]

10 Vt autem habeatur notitia plurium caſuum, qui in materia legatorum accidere poſſunt Regularibus, notandum ex Molina *tom.1.de iuſtit.tract.2.diſp. 205. vſque ad 211.* Lugo dicta *ſect.9.§.1.* & alijs, legata illis facta fieri poſſe multis modis. Primò quidem, purè, & abſolutè, vt ſi legans dicat *lego tali Monaſterio centum ſcuta*. Secundò, ad tempus determinatum, vt ſi dicat *lego Monaſterio centum ſcuta ad Paſcha proximè futurum.* Tertiò, ad tempus indeterminatum, vt ſi dicat, *lego Monaſterio centum ad tempus quo veniant naues ex India*. Quartò, ſub conditione contingenti, vt ſi leget illa centum Monaſterio, *ſi fabricauerit Eccleſiam, Clauſtrum, &c.* Quintò, ſub modo, id eſt, ſub onere aliquid faciendi, fabricandi ſcilicet Eccleſiam, Clauſtrum &c. Sextò, ſub cauſa, ideſt ſub motiuo, propter quod mouetur teſtator ad legatum, vt ſi dicat, *lego centum tali Monaſterio, quia in ipſo eſt bona obſeruantia Religionis*. Septimò, ſub demonſtratione, demonſtrando ſcilicet rem legatam, vt ſi dicat, *lego monaſterio vineam meam, quam emi à Petro*. Octauò, non ſpecificando Monaſterium cui res legatur, vt ſi dicat, *lego monaſterio Carmelitarum Neapolis*. De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

11 Et quidem quando legatum fit primo modo, ſcilicet purè, & abſolutè, mortuo teſtatore, & poſt aditam hæreditatem ab hærede legatum cedit Monaſterio recta via, ut dicitur, unà cum fructibus ipſius, pro vt ex variis iuribus teneur Silueſter *ſupra verbo legatum 1.num.2.* & *15.* Molina *ſupra diſp. 194.* Layman. *ſup.nu.10.* An verò etiam debeatur ante hæreditatem aditam dicetur infra *n.29.*

11 Similiter quando legatum fit ſecundo modo, eo quòd tale legatum eſt ſimile præcedenti, licet ante præfixum tempus peti non poſſit, eo tamen adimpleto cedit Monaſterio poſt mortem teſtatoris. Silueſter *ſupra num.2.* Molina *diſp.181. & diſp. 205.* ex varijs etiam iuribus, quæ referunt. [Quod non ſolum intelligendum de legato relicto Religioſo iam profeſſo, ſed de illo quod relinquitur alicui ſæculari, qui poſtea Religionem ingreditur, & in ea profitetur. Non enim per talem profeſſionem extinguitur, ſed Monaſterio potius adquiritur. Rodriguez *tomo 3. quæſt.Regular.qu.16.art.5.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom.3.diſp.11.q.4. n.13.*]

12 Quando vero legatum fit tertio modo eſt veluti conditionale, *l.dies incertus ff.de cond.& demonſtrat.* & ita loquendum de illo, ac de legato quarto modo facto. Silueſter, Molina, & Layman. *ſup.*

13 De legato autem conditionali quarto modo facto illud certum regulariter loquendo, quòd ante conditionis euentum non cedit legatario. Silueſter *ſupra.* Molina *d.diſput.205.in 1.concl.* Layman. *ſupra numero 11.* Vnde etiam conſequenter, ſi tale legatum conditionale factum fuerit Religioſo in particulari, eo mortuo, non cedit eius hæredi, ſcilicet Monaſterio, ſed expirat cum ipſo. *l.vnica §.Sin autem*. Layman. *ibidem*. Excipe tamen quando illud factum fuerit ratione pietatis, vel dignitatis perſonæ, non intuitu, ſeu fauore perſonæ ipſius Religioſi, vt ſi aliquis leget alicui Religioſo, nō quia amicus, aut conſanguineus legantis, ſed ob deuotionem erga Religionem, vel propter ipſius dignitatem, quia ſcilicet erat Prior, Abbas &c. tunc enim valdè probabile eſt non expirare cum ipſo, ſed cedere Monaſterio, vel ſucceſſori. Idem Layman. *ibidem*. Vide Silueſter *ſupra verbo legatum 2. quæſt.5.* & Mirandam *in Manual. tomo primo quæſt. 32. artic.7.*

14 Sunt etiam alii caſus, in quibus legatum conditionatum factum Religioſis validum eſt, & cedit ipſis, etiam non adimpleta conditione, ſed ipſa habetur pro non adiecta. Primus eſt, quando conditio illa eſt impoſſibilis, pro vt ex variis etiam iuribus probat Molina *ſupra diſputat.206.in ſecunda concluſione*. Et iuxta modum quo loquuntur Theologi de conditionibus impoſſibilibus appoſitis matrimonio, vel ſponſalibus. De quo Cornexo *tom.2.in 3.p. tractat.6.de matrimon.diſputat.3.dub.vlt.* ex aliis. Vnde ſi aliquis leget aliquid alicui Monaſterio ea conditione, quòd ſepeliatur in Eccleſia ipſius, accidat autem, vt ipſe ſe occiderit, moriatur excommunicatus, uel habeat aliquod impedimentum propter quod ſepeliri non poſſit in Eccleſia, tunc legatum cedit Religioſis, tum quia conditio illa eſt impoſſibilis, quæ non vitiat legatum, *l.obtinuit ff.de condit.et demonſtrat.* tum quia non per ipſos, ſed per legantem ipſum ſtat quominus adimpleatur conditio. Silueſter *ſup.verbo legatum 1.n.10.*

15 Secundus eſt, cum conditio eſt turpis, vt ſi alicui perſonæ Religioſæ legetur aliquid ea conditione, vt fornicetur, mentiatur, &c. Tale enim legatum valet, & conditio quia eſt turpis habetur pro non adiecta, nec vitiat illud, ſed vitiatur, *l.1.l.Si qui ita.l. quæ ſub conditione.l.conditiones quæ, & leg.conditiones contra ff.de conditionib.inſtit. & l.3.tit. 4.part.6.* Sanchez *7.in Decalog.cap.17.nu.12.* Iuxta modum etiam quo Theologi loquuntur de conditionibus turpib. adiectis Matrimonio, vel ſponſalibus. De quo etiam Cornexo *ſupra* ex aliis. Propterea etiam *tom.1.ca. 6.nu.34.* dixi legatum relictum Religioſo ſub conditione quod eſſet proprium illius independenter à Superiori eſſe validum, & talem conditionem, vt potè turpem, quia contraria voto paupertatis, haberi pro non adiecta.

16 Tertius eſt, cum conditio, eſto non ſit impoſſibilis, nec turpis, eſt tamen contraria ſtatui religioſo, uel ab ipſo retardans. Vnde legatum factum alicui ea conditione, ut matrimonium contrahat, ſi ipſe Religionem ingrediatur, validum

eſt,

eſt, & cedit ipſi legatario. Ita enim colligitur ex *Authentic. de Sanctiſs. Epiſcop. §. Sed & hoc & Auth. niſi rogati Cod. ad Trebellian. & capit. in præſentia de probat.* Colligitur etiam ex declarat. Sacr. Congreg. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo legatum*, vbi habetur, *legatum factum puellæ ad effectum nubendi, ſi ipſa Monialis effecta fuerit, dicti legati ſolutioni locus eſt.* Ratio autem harum deciſionum petenda eſt ex ijs, quæ dixi *tom. 2. cap. 19. num. 28.* Ex eo præcipuè, quia teſtator non præſumitur voluiſſe Religionem excludere, ſed potius præſumitur fore, vt idem diſpoſiturus eſſet ſi Religionis meminiſſet, cum Religioſa vita ſit perfectior quàm matrimonialis. Et ita hanc partem tenent non ſolum auctores ibi relati, ſed etiam Silueſter *verbo hæreditas 4. §. vlt. & verbo legatum 1. numer. 13.* Molina *ſupra diſput. 207.* Couarrub. *1. variar. cap. 19. numer. 11.* Portellus *ſupr. verbo legatum num. 10.* Bonacina *de Contractibus diſp. 3. qu. 1. punct. 4. num. 10.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 83. num. 27.* & alii apud ipſos. Limita tamen, pro vt dixi eo *num. 28.* vt non teneat hæc doctrina pro caſu, quo conſtaret expreſsè de contraria voluntate teſtatoris. Tunc enim non eſt locus præſumptioni contrariæ, præſertim cum conditio illa nuptiarum bonis motibus non contradicat. Molina *tom. 1. de iuſt. diſp. 190. §. hæc verò, & diſp. 207. ad fin. in ſolut. ad 1.* Sanchez *d. l. 7. cap. 16. a numer. 12.* Layman. *ſupr. num. 12.* [Nota tamen quod ſi Moniali relinqueretur aliquod legatum ſub cōditione quod ipſa debeat egredi è Monaſterio, tale legatum eſſet ipſi ſoluendum, etiam ſi non egrediatur. Vnde declarauit Sacr. Congregatio Epiſcoporum & Regularium in vna Camerinenſi menſis Martij 1634. ſolui debere cuidam Moniali legatum ſexaginta ſcutorum etiam ſi ratione ſui ſtatus aſſiſtere non potuiſſet cuidam proceſſioni cum veſte alba, ſicut legatum requirebat.]

17 De legato etiam facto puellæ hoc pacto: *Si nupſerit lego ei centum, ſi verò Religionem intrauerit quinquaginta*, eodem modo philoſophantur plures, dicentes, ſi Religionem intrauerit ei deberi centum, propter iura relata, & præſumptionem in fauorem Religionis. Silueſter *ſupra.* Naldus *in ſumm. verb. legatum numero 43.* Bonacina *ſupra* Diana *par. prima Tractat. 2. Reſolut. 125. & part. 2. Tractat. 16. Reſolut. 50.* ex multis alijs. Limita tamen, vt dixi, niſi teſtator expreſsè manifeſtauerit ſuam voluntatem eſſe quòd detur minus illi puellæ, ſi Religionem ingreſſa fuerit, quàm ſi nupſerit, quia tunc non erit locus præſumptioni in contrarium, & quia potuit id prudenter facere, eo quòd maior diuitiarum copia puellæ neceſſaria eſſe ſolet pro Matrimonio, quam pro ingreſſu in Monaſterium. Molina *dict. diſputat. 207. in 2. concluſ.* Gutierrez *in quæſt. canon. libr. 1. quæſt. 32.* Nald. *ſupra.*. De legato autem facto alicui ſub conditione ne Religionem ingrediatur, abſolutè dicendum eſt valere, & conditionem illam haberi pro non adiecta, cum bonis moribus repugnare, vt potè à Religioſo ſtatu directè auocans. Diana *dict. reſolut. 125. & p. 3. reſolutio. 57.* Layman. *ſupra numero 14.* ex Medina ab ipſo relato.

18 Addunt aliqui traditam doctrinam etiam procedere in legato relicto Virginibus maritandis, ita videlicet, vt poſſit dari ingredientibus Religionem, tum quia qui Religionem ingreditur Matrimonium ſpirituale iuit, quod eſt perfectius quam corporale; tum quia Authenticę relatæ id etiam conuincere videntur. Baſilius Pontius *de Matrimon. libro 3. capit. 7. numero 11.* Ochagauia *de Sacrament. tractat. primo de Matrimon. quæſt. 15. numero 17.* Diana *p. 5. Tractat. 14. Reſolut. 35.* & alii apud ipſos. Sed oppoſitum videtur verius, nam mens teſtatoris clara, & expreſſa videtur eſse quòd legatum illud ſolum detur fœminis maritandis, non aliis, nec Authenticæ relatæ loquuntur in hoc caſu de legato relicto indefinitè pro fœminis maritandis, ſed ſolùm pro particulari legato relicto certæ perſonæ, non incertæ. Cum autem exorbiteut à iure communi poſtulante conditiones impleri non in ficta, ſed in vera, & ſpecifica forma (*l. qui hæredit. ff. de condit. & demonſtrat.*) idcirco non debent extendi ad alium caſum. Vide Sanchez *lib. 1. de Matrimon. diſputat. 33. numero 32.* Bonacina *dict. punct. 4. numero 10.* Barboſam *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat. 83.* Lugo *ſupra ſect. 11. numero 293.* & plures apud ipſos. Illud certius, quòd legatum relictum vxori à viro ſub conditione ſeruandi viduitatem, debeatur ipſi ſi Religionem ingrediatur, quia pleniùs videtur hoc modo impleta teſtatoris intentio, quæ eſt ne Matrimonium carnale ineat. Bald. *l. fin. princ. Codic. de Epiſcop. & Clericis*, & ex eo Sanchez *7. in decalog. capit. 26. numero 4.* De legato autem pro Moniali relicto an poſſit applicari fœminæ Tertiariæ habenti conditiones requiſitas à Sac. Congregatione, quas retuli *tomo 2. capit. 14.* probabile eſſe cenſet Diana *part. 1. Tractat. 2. Reſolut. 85.* & aliquoties ita contigiſse refert. Quod ad minus admitti poteſt, accedente conſenſu Epiſcopi, iuxta dicenda *infra num. 33.*

19 Pro legato autem quinto modo Regularibus facto, ſcilicet ſub modo, ideſt ſub onere aliquid faciendi, verb. grat. fabricandi Eccleſiam, Clauſtrum, &c. notandum primò, modum aliquando exprimi per verba conditionalia, vt ſi legetur Religioſo aliquid hac conditione vt dicat Miſſam pro legatore, tunc enim ex communi ſenſu omnium eſt idem, ac dicere cum onere, ut dicat Miſſam, &c. Vnde (quidquid ſit de verbis, quibus legator vtitur) vt cognoſcatur an conditionem, vel modum importent, attendi debet ad intentionem ipſius, & quando res fuerit dubia exiſtimandum verba potius conditionem, quàm modum importare. Ex *l. à teſtatore ff. de condit. & demonſtrat.* Molina *ſupra diſp. 208.* Bonacina *d. punct. 4. numer. 1.* ex aliis. Secundò notandum, modum proprie in hoc diſtingui à conditione in legatis, quòd conditio ſuſpendit illa vſque ad aduentum ipſius, modus autem non ſuſpendit. Quod eſt dicere legatum conditionale non eſt validum niſi adimpleta conditione, legatum autem quod ſit cum modo, valet ante executionem modi. Silueſter *verbo conditio numero 1. & 3.* Molina *dic. diſputat. 208.* Vnde, licet legatum ſub conditione non poſſit peti, aut poſſideri à legatario, non impleta conditione, legatum autem ſub modo poteſt peti, & poſſideri ab ipſo, exhibita cautione de modo obſeruando. Silueſter *dict. numero 3.* Molina *ſupra.* Hinc infert Sanchez *d. l. 7. in Decalog. capit. 26. numer. 8.* Legatum relictum Religioſo ea conditione, vt partem illius diuidat inter pauperes, re vera eſse modale, & ſolùm quoad verba conditionatum, ſi quidem ſupponit illud eſse Religioſo adquiſitum ante prædictam diuiſionem inter pauperes, quod denotat non fuiſse conditionatum, aliàs adquiſitum non eſset ante conditionis poſitionem, *l. cedere diem de verb. ſignific.*

20 His poſitis dicendum ptimò, legatum factum Religioſis ſub modo poſſibili, & honeſto validum eſt,& obligat illos ad adimpletionem ipſius, tam in foro externo,quàm in interno,ſub reatu culpę mortalis,vel venialis,iuxta capacitatem materiæ,& pręiudicium tertij. Ratio eſt, quia poſita acceptatione talis legati interuenit quidam contractus inter teſtatorem, & legatarium, vt ſcilicet legatarius teneatur adimplete ex iuſtitia onus ſibi impoſitum. Ita communiter Doctotes.

21 Ex quo collige, legata relicta Regularibus ſub onere Miſſarum, vel Anniuerſariorum non ſolùm eſſe valida, eum ſint ſub modo honeſto, & poſſibili, ſed etiam obligari ipſos ad impletionem talis oneris. Pro quo vide dicta *tomo primo capit.*21. & dicenda infra verbo *Miſſa*. An autem Minores de Obſeruantia,& Capuccini poſſint acceptare ſimilia legata non leuis controuerſia eſt. Aliqui enim,inter quos eſt Rodriguez *tom.2. quaeſt. Regular. quaeſt.*126. *artic.*4.cui fauent Angelus *verbo legatum* 1 *.numer.*5. Siluester *verbo legatum ſecundò quaeſt.* 3. & Paludan. apud ipſum, tenent acceptari poſse ab ipſis, eo quòd non repugnant paupertati ipſorum, quia nihil aliud important niſi obligationem ſoluendi ſtipendium debitum pto Sacrificijs celebrandis. Sed tamen contrarium eſt tenendum. Talia enim legata ſunt annui redditus perpetui, qui iuxta dicta ſupta *uumero 6.* ex Clementina *Exiui* repugnant paupertati ipſorum,pro vt etiam tenent Nauarrus *libr. 3.conſilior.tit.de teſtamentis in prima edit. conſil.* 14. *à numero* 3.Azor.*tomo primo Inſtitut. moral. lib.*12.*cap.* 23.*quaeſt.vltim.*& ex ipſis Fratribus Corduba *in Reg. D.Ftanciſci capit.6.quaeſt.*11.*punct.*4.*notab.* 2. & Sorbus *in Compend.priuileg.Mendicant.verbo legata in annotationib.§.ex quibus colliges*. Addendum eſt, talia legata prorſus nulla, & inutilia eſſe,pro vt colligitur ex dicta Clem.*Exiui §. Cumque annui redditus*, vbi Pontifex ait,annuos redditus paupertati, & mendicitati Fratrum Minorum repugnare. Sanchez *dict. libro 7.capit.26.numero* 49.referens ex Corduba duo decreta Capitulorum Generalium ad intentum. Pro caſibus autem, in quibus pædicta legata dictis Fratribus non repugnant,iuxta dicta *ſupra numer.6.* ſcilicet,quando non fuerint perpetua, ſed ad modicum tempus citra decennium, vel non pro ipſorum ſuſtentatione,ſed pro aliis rebus,vt ibi dixi,quomodu cogere poſſint hæredem, vt ſoluat illis legata, quorum ſunt capaces agunt Corduba, & Sorbus relati,Sanchez *d.cap.26.à num.*58. & Portell.*ſupr.verb. legatum uum.*8.

22 Collige ſecundò legatum relictum Monaſterio Monialium ſub modo, vel onere recipiendi ad habitum aliquam Monialem, etſi ab aliquibus, vt ſimoniacum reputetur,nihilominus dicendum, licitum, & validum eſſe, ac poſſe à prædicto Monaſterio acceptari,omnino enim ſimile eſt legatis Anniuerſariorum pro Miſſis celebrandis, ſicut enim in iſtis pecunia non datur in pretium Miſſarum,ſed vt ſtipendium debitum pro ſuſtentatione Sacerdotũ, ac per conſequens in eis non interuenit Simonia, ſic neque in illo interueniet, cum pecunia per illud legata non detur in pretium recipiendæ Monialis, ſed vt dos illius,vel pro ipſius ſuſtentatione.Sanch. *d.c.26.n.6.*ex pluribus,quos refert.

23 Collige tertiò, Religioſos non adimplentes onera legatorum, non propterea priuatos eſſe eo facto ipſis legatis, aut reddi nulla, aut irrita. Ratio patet,tum ex natura modi, qui non ſuſpendit contractum, ad differentiam conditionis, quæ illum ſuſpendit,vt dictum eſt *ſupra numero* 19.tum ex *l.1.et 2.Codic.de donat.*Bonacina *ſupra numero* 4.Conceditur tamen repetitio contra eos, ſi onera impoſita per legata non adimpleant, *l. 1. Codic.de donat. quæ cum mod.l.cum te Codic.de pact.*Etſi enim modus non ſuſpendat diſpoſitionem,reſoluit tamen illam.Naldus *ſupra numero* 47.Vnde tunc per ſententiam Superioris legitimi poſſunt obligari ad adimpletionem oneris iniuncti,vel reuocari talia legata. Limita hoc primò in legatis relictis eiſdem Religioſis ad pias cauſas. Etenim legata ad pias cauſas, hoc habent priuilegium ex *capit.verum de condit. apposit.* vt facta ſub modo,etiam eo non obſeruato, reuocari non poſſint,niſi hoc expreſſerit teſtarot. Quia in dubio præſumendum eſt ea feciſse principaliter propter Deum.Abbas *in eo capit.verum.*Molina *dict. diſput.*208.Azor.*tom. 3.inſtitut.moral.libr.4. capit.* 24. Laym. *ſupr.numero* 9.Nota autem legatum ad cauſam piam vocari illud quod fit intuitu Dei, ſalutis animæ, pietatis, cultus Dei, &c.non id quod fit intuitu amicitiæ,conſanguinitatis, &c.De quo Tiraquellus *in Tract.de priuileg. pia cauſa*. Silueſt. *verbo legatum 4.num.*1. & 2. Sanchez *lib.1.de Matrimon.diſputat.*4.Sanctarellus *variar.reſolut. quaeſt.* 68.Limita ſecundò etiam in legatis eiſdem Religioſis relictis ad cauſas non pias, quando ex circumſtantiis, vel verbis teſtatoris colligi prudenter poteſt mentem ipſius non fuiſſe quod legatum reuocetur à legatario,ſi onus illi iniunctum non adimpleuerit,ſed tantùm obligare illum ad ipſius adimpletionem. Pro quo maximè aduertendum, quòd ſi tale onus impoſitum fuit, vt cauſa finalis, & principalis legati, tunc exiſtimari debet mentem teſtatoris fuiſſe, quòd ſi non adimpletur,reuocetur legatum. Hæc enim eſt natura cauſæ finalis principalis, vt ea non ſubſiſtente diſpoſitio non ſubſiſtat.Secus dicendum ſi tale onus ſolùm fuit cauſa impulſiua, propter oppoſitam rationem. Abbas, & Molina *ſupra*. Azor. *ſupr.*Layman.*numero 9.*Cum quibus etiam animaduerte, quòd in caſu non adimpletionis oneris, ſi id fiat ſolùm propter culpam Prælati, non propterea reuocari poteſt legatum, etiam ſi expreſsè teſtator declarauerit ſuam mentem, dicendo, quòd ſi non adimpleatur, reuocetur, vel deuoluatur ad aliam perſonam,vel Monaſterium. Ratio eſt,quia ſolus Prælatus non poteſt nocere Eccleſiæ, quoad acquiſita,quamuis poſſit quoad acquirenda. Nota etiam quòd in caſu quo dubitatur an modus fuerit appoſitus tanquam cauſa finàlis,vel impulſiua, iudicandum eſse fuiſſe appoſitũ ſolùm vt cauſam impulſiuam, ac per conſequens legatum valere, etiamſi non adimpleatur, quia in dubijs præſumendum eſt pro validitate actus,præſertim in fauorabilibus, niſi aliud obſtet.Bonacina *ſupra num.6.*ex Rebello,Gomez,& aliis.

24 Dicendum ſecundò,legatum relictum Regularibus ſub modo impoſſibili, vel turpi,etſi modus habeatur pro non adiecto, legatum ipſum valet, & conuertendum auctoritate Superioris in alium vſũ poſſibilem,& honeſtum. *l.legatum ff.de vſufructu legato.* Corduba *in Regul.D.Franciſci capit. 6. quaeſt.*11. *punct.*2.Rodriguez *tom.2.quaeſt.Regular.qu.*126.*artic.* 1. Sorbus *in Annotat. ad Compend. Priuileg. Mendicant. verbo legata §. Sed eſt aduertendum*. Ex quo infero primò cum iſtis Authoribus legata aliqua facta Minoribus de Obſeruantia, vel Capuccinis cum modo aliquo repugnanti ipſorum paupertati

iuxta

iuxta declarationes Summorum Pontificum, cum talis modus ipſis impoſſibilis, & turpis ſit, habendum eſſe pro non adiecto, & legatum in alios vſus conuertendum. Idem dicendum de legatis factis alijs Religioſis ſub modo impoſſibili, aut turpi, vt ſi eſſet ad ludendum, expendendum in vſus prophanos, aut ſuperfluos, vel quid ſimile, propter eamdem rationem. Iu his autem caſibus commutatio iſta legati fieri debet de conſenſu Prælati Religionis, cui res eſt legata, & hæredis, ſeu executoris teſtamenti, &, ſi ipſi diſcordent, accedere debet authoritas Ordinarii. Ad hos enim, & non alios poteſt hoc ſpectare. Sorbus *ſupr. §. Sed dices.* Sanchez *l. 7. in Decalog. cap. 26. num.* 24. Infero ſecundò, quòd ſi alicui Religioni relictum eſſet aliquod legatum cũ modo ædificandi Eccleſiam, vt Monaſterium in certo loco, ſi ibi ædificari non poſſit, ædificari debere in alio, commutatione prædicto modo facta. Layman. *ſupra num.* 11. ex Miranda, Portellus etiam *ſupra* ex Rodriquez. Barboſa *d. Allegat.* 83. *num.* 10. ex aliis. Idem dicens *num.* 11. de legato facto pro conſtruendo Monaſterio in loco campeſtri.

25 Cæterum loquendo de legato ſexto modo relicto Regularibus, ſcilicet ex cauſa præſenti, vel præterita, ſi ea ſubſiſtat, non eſt dubium quin ſubſiſtat etiam legatum. Si verò non ſubſiſtat, vt ſi alicui Monaſterio relinquatur aliquod legatum, eo quod exiſtimetur pauper, cum tamen ſit diues, vel alicui Religioſo legerut aliquid eo quod exiſtimetur doctus, aut quia fecit aliquod obſequium teſtatori, ſit autem indoctus, nec præſtitit tale obſequium, tunc ſi teſtator expreſſit ſuam mentem, quòd non ſubſiſtente ea cauſa legatum non valeret, proculdubio inualidum eſſet in vtroque foro. Eſt enim tale legatum diſpoſitio quædam veluti ſub conditione de præſenti, vel præterito, diſpoſitio autem conditionata inualida eſt, conditione non ſubſiſtente, iuxta dicta *ſupra numero* 19. Si autem teſtator non expreſſit ſuam mentem, attendendum eſt ad circunſtantias, vt ex illis colligi poſſit an fuerit actualiter, vel habitualiter talis, quòd ea conditione non ſubſiſtente voluerit legatum non valere, an verò quod adhuc ea non ſubſiſtente, nihilominus voluerit validum eſſe. De quo Silueſter *verbo Pactum quæſtione 4. in fine.* Nauarrus *in Man. capit.* 18. *numero* 6. Medina *de Reſtitutione quæſtione* 24. Molina *ſupra diſputatione* 29. Qui etiam ibidem *§. Quoad ad legata* ait, quòd quando conſtat de voluntate teſtatoris fuiſſe, vt cauſa non ſubſiſtente legatum nou valeret, inualidum eſſe iure ciuili. *l. cum tale §. falſam 1. ff. de conditionibus & demonſtrat. l. 1. C. de falſa cauſa adiecta legato. & l. ſi cum te C. de pactis.* At quando res eſt dubia, valere *§. Longe Inſtitutione de legat. l. demonſtrat. falſa §. Quod autem, & l. Cum tale §. falſam 1. ff. de condit. & demonſtrat. l. legaui §. vlt. ff. de liberat. l. ſi ſit §. 1. ff. de leg.* & alus iuribus. Dixi ex cauſa præſenti, vel præterita, quia cum legatum ſit ob cauſam futuram, poterit eſſe legatum modale, vt putat Molina *ea diſputatione* 209. vel ſaltem conditionale, vt colligitur ex Soto in 4. *diſtinct. 29. quæſtione 2. artic. 1.* & Ludouico Lopez *in 2. part. inſtruct. in mat. de Matrimon. capit.* 42. & tunc iudicandum eſt de illo iuxta dicta iu ſuperioribus, vel ſaltem denotare credulitarem teſtatoris, vt colligitur ex Sanchez 5. *de Matrimon. diſp. 19. num.* 3.

26 De legato autem ſeptimo modo Regulatibus relicto, ſcilicet ex demonſtratione, dicendum, quòd ſi talis demonſtratio habeat vim conditionis, modi, aut cauſæ, de illa Philoſophandum eſt iuxta dicta de ſimilibus legatis. Si autem habeat ſolùm rationem demonſtrationis, quamuis teſtator erret iu aliqua qualitate ipſius, vt ſi dicat: Lego tali Monaſterio vineam quam emi mille ſcutis, cum tameu re vera nou empſiſſet niſi octingentis, nihilominus validum eſt legatum, quia error in qualitate non vitiat diſpoſitionem. Silueſter *verbo legatum 1. numero 16. & legatum 2. numero 15. & verbo conditio numero* 7. Bonacina *ſupra numero* 8. Error tamen in ſubſtantia legati, vt ſi quis dicat: Lego tali Religioſo vineam, quam habeo, vel lego illi pecuniam quam mihi debet Petrus, ſi non ſit ita, non valet legatum, quia error in ſubſtantia facit actum omnino inuoluntarium, ac per conſequens legatum nullum. Silueſter *d. numero* 7. Bonacina *ſupra* Idem ceuſeo ſi quis dicat: *Lego centum tali Religioſo filio meo, aut fratri meo*, ſi re vera talis nou eſt filius nec frater legantis; propter eamdem rationem. Silueſter *d. numero* 7. Molina *ſupr. diſputatione* 211. etſi oppoſitum reneat Sà *verbo legatum numero* 13. Adde, etiam ſi ſit talis error circa ſubſtantiam legati, ſi tamen ex circunſtantiis conſtat de voluntate teſtatoris, illi ſtaudum eſse *l. ſi ſic ff. de leg.* Silueſter *d. numero* 7. Naldus *verbo legatum numero* 46. In dubio tamen iudicandum eſt valere legatum, iuxta dicta de legato ex cauſa. Molina *ſupra.*

27 Pro legatis autem octauo modo Regularibus relictis notandum, quòd licet ſæpius legatum reddatur uullum, & vitietur ratione incertitudinis. *l. ſi de duobus cum ſequentibus de reb. dub.* Menochius *conſilio 474. numero* 5. Naldus *in ſumma verbo incertitudo.* Layman. *l. 3. de iuſt. Tract. 5. capit. 11. numero* 7. & 8. hoc tameu procedit in legatis non piis, in legatis enim piis, qualia ſunt magna ex parte ea, quæ relinquuntur Regularibus, oppoſitum contingir, & talia legata valida ſunt. Naldus *verbo legatum numero* 10. Layman. *ſupra.* Nota etiam quòd quando legatum ſit Eccleſiæ ſimpliciter, uon expreſſo nomine proprio Eccleſiæ, debetur Parochiali. Sà *in Summa verbo legatum numero* 27. Naldus *ſupra* & colligitur ex Panormit. *in capit. indicant. de teſtament.* Vel potius Cathedrali ſi ibi ſit, cum ea ſit potior, & dignior. Pro vt colligo ex Angelo *verbo legatum 1. numero* 7. Armilla *verbo legatum numero* 6. Tabiena *verbo legatum 1. numero* 7. Silueſt. *verbo legatum 2. numero* 8. Quod ſi teſtator habet duas Parochias, vel domicilium in duabus Diœceſibus, debetur illi Eccleſiæ, vel Diœceſi vbi recipit Sacramenta. Naldus *ſupra numero* 9. Magis tamen ad intentum noſtrum, ſi legatum aliquod relinquatur Eccleſiæ verb. gra. Carmelitarum, & in eo loco ſint plures Eccleſiæ eiuſdem Ordinis, iudicandum eſt in fauorem pauperioris Eccleſiæ, quia reſpectu illius eſſe illud legarum magis pium. Sic colligo ex Authentica modò referenda, Panormitano, & Silueſtro tereiatis, Naldo *d. numero* 10. Sauchez *tomo 2. Conſil. moral. l. 4. capit. 2. dub.* 8. & Diana 3. *part. Tractat. 5. reſolut.* 58. Quando verò æquè pauperes ſuut, pertinet ad Epiſcopum loci diſtributio talis legati. Iidem Authores. Notanda autem eſt ad præſens Authentic. *de Eccleſiaſt. titul. capit.* 6. ex qua plura ad intentum elici poſſunt. Sic autem habet. *Si quis in nomine magni Dei, et Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti hæreditatem, aut legatum reliqueret, iubemus Eccleſiam loci illius in qua teſtator domicilium habuerit accipere, etc. Si quis autem vnum ſanctorum hæredem ſcripſerit, aut legatum ei relinquerit, et non ſpecialiter nominauerit*

locum,

locum , in quo eſt venerabilis domus , inueniantur autem in eodem loco , aut Ciuitate plura Oratoria eiuſdem Sancti , illi magis domui , quæ pauperior eſt, præbeatur . Si autem non eſt in Ciuitate Baſilica nominati ſancti , inueniatur autem in Territorio eius illi detur . Si autem neque in Territorio eius reperiatur huiuſmodi domus , tunc Eccleſiæ Ciuitatis in qua teſtator domicilium habuerit, præbeatur . Vide Mirandam *tom.1.Man.Prælat.quæſt.32.art.* 8. & Lugo *ſupra §.2. num.250.& 254.*

28 Hic notandum , quòd in Clement. 1. *de priuileg. §. quibus etiam* præcipitur Religioſis in virtute S. Obedientiæ, & ſub interminatione maledictionis æternæ. *Ne cum confectionibus teſtamentorum interuerunt à reſtitutionibus debitis , aut legatis Matricibus Eccleſijs faciendis retrahant teſtatores . Nec legata , vel debita , aut male ablata incerta ſibi , aut alijs ſingularibus ſui Ordinis fratribus , vel Conuentibus in aliorum præiudicium fieri , ſeu arrogari procurent .* Et infra : *Si qui verò præmiſſa , vel aliquod de præmiſſis attentare præſumpſerint per duos menſes ſubiaceant pœnis illis , quæ ſecundum eorum Regulam , vel ſtatuta pro grauibus criminibus , ſeu culpis eis conſueuerunt imponi . Super quibus abſque manifeſta neceſſitate cum eis non valeat diſpenſari . Cæterum Prælati eorum , niſi de his quæ occaſione præmiſſorum exceſſuum ad eos quoquo modo peruenerint , Eccleſijs , aut perſonis Eccleſiaſticis damnificatis , vel læſis ſatisfactionem plenariam exhibuerunt intra menſem , poſtquam ſuper hoc fuerint requiſiti , ſuſpenſionis ſententiam vſque ad ſatisfactionem debitam eo ipſo incurrant.* Circa quæ , prout ſpecialiter ſpectant ad materiam legatorum , notanda primò verba illa , *ne cum confectionibus Teſtamentorum intererunt* , quibus denotatur , quòd ſi id fecerint Religioſi in aliis occaſionibus , etſi tunc poſſint peccare (de quo infra) ſed non contra iſtam prohibitionem , nec ſub pœnis in ea deſignatis. Notandum ſecundò, verbum illud *retrahant* , quod denotat prohibitionem hanc ſolùm eſſe contra eos , qui poſtquam viderint in teſtatore propoſitum , legandi dictis Eccleſijs , eos ab hoc intento auertere procurant. Silueſter *verbo Religio 6. numero 15. dicto* 4. Naldus *verbo legatum numero* 11. Imo nec tunc facient contra hanc prohibitionem , ſi bono zelo , & conſulentes animæ teſtatoris , & non ex odio aduerſus dictas Eccleſias , aut ex auaritia id fecerint. Sanchez *tom. 1. conſil. moral. l. 2. ca. 1. dub. 49. numero* 18. Forſan etiam ideſt verum ſolum quando id factum fuit iniuſtè , vel quando aliis erant debita talia legata , vel quando dolo , & fraudibus , ſeu mendaciis , vel metu , aut precibus importunis , non autem quando id fecerunt obſequiis , aut modeſtis precibus. Theſaurus *in praxi parte 2. verbo Religioſi cap.* 10. ex Genuenſi etiam *in praxi capit. 91. numero* 10. Illud certius , tam in hoc quam in aliis caſibus generaliter loquendo , dummodo id non fiat vi , vel fraudibus , non eſſe obligationem reſtitutionis , cum nec Clementina, nec ius naturale id exigat. Sanchez *ſupra* ex Silueſtro , Armilla , & Roſella. Circa verbum *præſumpſerint* nota , ex eo colligi dictas pœnas non incurri niſi adſit temeritas , vel malitia , iuxta dicta *tom. 1. cap. 10. numero* 33. Circa verbum illud *ſubiaceant* nota , ſignificari in hoc caſu pœnam ferendam , quia eſt ibi ſermo de pęnis , quæ infliguntur Religioſo propter culpas, quæ tales eſſe ſolent. Theſaur. *ſupra* Circa pęnas porrò Prælatis deſignatas nota , intelligendas eſſe quando Religioſi iniuſtè prædicta egerint , iuxta dicta. Idem Theſaurus *ſupra* ex aliis. Quomodo autem pęna illa ſuſpenſionis intelligi debeat , ex dicendis infra verbo *Suſpenſio* colligetur.

29 Cum autem legata Regularibus relicta magna ex parte , vt dictum eſt, ſint ad cauſas pias , ideo quando talia fuerint , priuilegiis piarum cauſarum potiri debent. Et quoad præſens attinet , talia legata Regularibus ad pias cauſas, gaudebunt eodem priuilegio, ac gaudent relicta Eccleſiæ. Nam Eccleſia priuilegiatur propter animam, & propter Deum quæ etiam procedunt in pia cauſa. Panormit. *in cap. relatum. 1. de teſtam.* Silueſter *verbo legatum 4. num. 6.* Sà *in Summa verbo legatum numero* 48. Deinde à talibus legatis non poteſt detrahi falcidia, ideſt, pars illa bonorum , quæ *Inſtitut. de l. falcidia & C. ac ff. ad l. falcidiam* (de qua Molina *ſupra diſput. 213.*) conceditur hæredi, vt detrahere poſſit de legatis. Authentic. *Similiter Cod. ad leg. falcidiam*; Silueſter *ſupra & verbo legitima portio num. 9.* ex Baldo , & Panorm. Molina *dict. diſputat. 213. §. ſecundus quando*, Sà *ſupr. numer.* 23. etſi cum aliquibus limitationibus. Bonac. de *Contractib. diſput. 3. qu. vltim. punct. vltim. num.* 30. 31. & 32. Item nec detrahi debet Trebellianica , illa ſcilicet pars , quæ hoc nomine vocatur (de qua etiam idem Molina *diſp. 181. ex inſtit. de fid. commiſſ. hæreditat. l. 1. & ſequent. Cod. ad Senat. conſ. Trebellian. & capit. Raynutius , & capit. Reinaldus de teſtament.*) Silueſter *dic. numer. 6. & verbo legitima portio numero* 12. ex Bartholo , & Baldo . Molina, & Sà *ſupra* ac Naldus *verb. legatum numero* 14. Præterea , quamuis ad teſtamentum requiratur ſolemnitas in multis (de qua poſt plures alios Sanchez *tom. 2. conſil. mor. lib. 4. capit. 1. à dub. 2.*) in ordine tamen ad legata pia, ſatis eſt ſi fiat coram duobus, vel tribus teſtibus , & cum ſolemnitate iure gentium requiſita , etiam ſi Ius ciuile maiorem requirat. Ita enim habetur ex *cap. relatum 1. de teſtam. & capit. cum eſſes.* Silueſt. *dict. verb. legatum 4. num. 9. & verbo teſtamentum 1. numer.* 5. Nauarr. *in Man. cap. 17. numer.* 117. Couarrub. *in d. cap. relatum.* Sanchez *ſupra dub.* 7. Bonacina *ſup. q. 1. punct. 3. numero* 14. Hinc ſimiliter, teſtamento vitiato, non vitiantur legata ad pias cauſas. Panormit. *capit. Indicante de teſtament.* & fauet Molina *ſupra diſputation. 175. §. intelligendum præterea , & diſputat. 209. §. Iam ſupra dictum eſt* , ac Sà *ſupra numero* 15. Addit Panormit. *ſupra* etiamſi teſtamentum fiat ſine inſtitutione hæredis valere pro legatis ad pias cauſas. Quod abſolutè ſequitur Sà *ſupra numero* 51. Limita, quando legator voluit mori inteſtatus , prout in dubio exiſtimandum eſt pro tali caſu *capit. Indicante* relato . Silueſter *dict. verbo legatum 4. numero* 8. Deberi etiam legata ad pias cauſas etiam ante aditam hæreditatem , & hæreditate non adita , eo quòd talis præſumatur eſſe voluntas teſtatoris , tenent poſt alios Sà *ſupra numero* 27. Naldus *ſupra numero* 8. Vlteriùs , licet legatum pro tali anno , vel tempore teneatur ſolui in fine anni ex *l. Qui, hoc anno de verborum obligat.* in cauſa tamen pia debetur in principio , ex *l. ſi ita fuerit ff. de manu. teſt.* Diana 3. *part. tractat. 6. Reſolut.* 29. ex Tiraquello , Riccio , & alijs . Addit Sà *ſupra numero* 20. id eſſe verum , niſi aliud appareat voluiſſe legantem . Pariter etiam , licet regulariter quando legatum efficitur genericè debeat intelligi de minori re, aut ſumma; in cauſa tamẽ pia, niſi obſtet teſtatoris paupertas, intelligi debet de re magna, vel ſumma magna,

ex

ex leg. *Titia §. finali ff. de auro, & argento*. Diana *ſupra* poſt plures alios. Vnde legato calice intelligitur argenteus, & legata planeta intelligitur ſerica. Sà *ſupra num.* 45. Naldus *ſupra num.* 16.

30 Legata reuocari poſſunt tum expreſſa, tum ex præſumpta teſtatoris voluntate, prout ex multis iuribus, caſibus etiam particularibus relatis, affert Molina *ſupra diſp.* 212. ex altero Molina, Antonio Gomez, & aliis Doctoribus.

31 Quando legata ſunt pro vſu prophano poteſt Princeps non habens Superiorem in temporalibus conuertere, ſeu commutare in alium prophanum, vel pium. Sà *ſupra numero* 2. Naldus *ſupra numero* 39. Bonacina *d. diſputat.* 3. *quæſtione vlt. punct. vlt. numero* 33. Iuſta tamen cauſa interueniente, vt puta, publica neceſſitate &c. Aliàs id non poſſet facere, cum vltimæ voluntatis adimpletio in ſpecifica forma ſit de iure naturæ. Bonacina *ſupra*. Sanchez *tom. 2. conſil. moral. libro* 4. *capit.* 2. *dub.* 1. Papa autem etiam poteſt legata omnia pia in alia conuertere. Clement. *Quia contingit de Religioſ. domib. ibi, ſalua quidem Sedis Apoſtolica auctoritate*. Gloſſa *ibidem* Silueſter *ſupra dict. verbo legatum* 4. *numero* 12. Henriquez *lib.* 7. *capit.* 37. & plures apud Barboſam *de offic. et poteſt. Epiſcopi. Allegat.* 83. *numero* 1. Ex cauſa etiam rationabili, quia hæc facultas non conuenit Papæ, vt Domino, ſed vt boni communis, & cauſarum piarum diſpenſatori. Couarrub. *libro 3. variar. capit. 6. numer.* 7. Sanchez *ſupra* ex aliis, contra alios oppoſitum tenentes. Idem dici poteſt probabiliter de Legato à latere, propter verba adducta Clement. *quia contingit*, & quia ipſe fungitur authoritate Apoſtolica.

32 Loquendo autem de Epiſcopis, etiam ſi probabilis ſententia multorum aſſerat, poſſe ipſos commutare ex rationabili cauſa pia legata, conſentiente hærede, ſi propterea grauatur, & loco pio cui fuerunt relicta, prout ex Angelo, Silueſtro, Armilla, Tabiena, Sà, Henriquez, & aliis tenet Bonacina *ſupra* probabilius tamen eſt, quòd quando legata pia ad certum vſum deſtinata in ſpecifica forma adimpleri poſſunt, Epiſcopi nequeant ea in alium vſum conuertere. Ratio eſt, non ſolum quia in *d. Clement. quia contingit* (quam Concil. Trident. *ſeſſ. 7. capit. vlt. & ſeſſ. 25. capit.* 8. confirmat) hoc Sedi Apoſtolicæ reſeruatur, ſed etiam quia *capit. tua de teſtam.* & in eodem Trident. *ſeſſ.* 22. *capit.* 8. vocantur Epiſcopi executores piarum voluntatum; executores autem alicuius diſpoſitionis eam alterare non poſſunt. Accedit quod *l.* 1. & *l. legatum ff. de adimplend. legat.* dicitur hoc ad Principem ſpectare. Item, quia *capit. vltima voluntas* 13. *quæſtione* 2. dicitur: *Vltima voluntas defunctis modis omnibus conſeruari debet*. & addit Gloſſa *vltima voluntas Defuncti pro lege ſeruanda eſt*. In lege autem ſolùm Princeps diſpenſat. Naldus *ſupra numero* 12. & 39. dicens ſic de facto obſeruari vidiſſe Mediolani. Molina *ſupra diſputat.* 249. Sanchez *dub.* 2. ex multis aliis. Addens *dub.* 3. ex eodem Molina, & alijs, nec poſſe Epiſcopum legatum ad certum vſum pium deſtinatum quod impleri poteſt, in alium vſum magis pium conuertere, propter fundamenta adducta. Licet oppoſitum teneant alii, quos ibi refert.

33 Sunt tamen aliqui caſus, in quibus licet Epiſcopis commutare pia legata Defunctorum, eo quòd per epicheiam in illis præſumatur eã eſſe rationabilẽ voluntatem ipſorum. Primus eſt, iuxta dicta *ſup. n.* quãdo legatũ adimpleri non poteſt, vel de iure, quia eſt de re illicita, vel de facto, propter impoſſibilitatẽ. Nota tamen, id intelligi quando legatum eſt tale ſolùm quoad modum, vel circumſtantiam, quale eſſet ſi quis legaſſet aliquid ad Miſſas dicendas in domibus priuatis, vel locis interdictis, tale enim legatum validum eſſet, ſed commutandum in alium pium vſum. v. g. quod tales Miſſæ dicerentur in loco non prohibito. Quando autem legatum eſſet quoad ſubſtantiam de re prohibita, vt ſi aliquis legaret aliquid pro duello committendo, tunc legatum eſt inutile, & caducum, accedit hæredi, nec poteſt commutari in pium vſum. Sanchez *ſupra dub.* 4. ex Angelo, Silueſtro, Armilla, Tabiena, & Roſella. Secundus caſus eſt, quando pecunia legata ad aliquem pium vſum non ſufficeret, quia tunc in alium per Epiſcopum conuerti poteſt. Riccius *in collect. deciſ. part. 3. collect.* 558. & ex eo, & alijs Barboſa *num.* 7. Imò in hoc caſu poſſe id facere hæredem etiam ſine conſenſu Epiſcopi tenet Bonacina *ſupr.* ex Cardinali Tuſco. Tertius eſt è contra, quando legatum pro certa neceſſitate Eccleſiæ eſt ſuperfluum, vt ſi eſſet inſtitutum pro pingenda Eccleſia, ea autem minaretur ruinam, aut ſi eſſet pro fabrica, aut ornamentis, quibus tamen non egeret, aut pro Capella conſecranda in Eccleſia, quæ haberet ſufficientes. In his enim, & ſimilibus caſibus tale legatum in aliam Eccleſiæ neceſſitatem per Epiſcopum conuerti poſſet. Riccius *ſupra par. 4. Collect.* 1270. Barboſa *ſupra num.* 12. & 13. Bonacina *ſupra* Layman *lib. 13. de iuſt. tract. 5. cap.* 11. *num.* 11. Adde, quòd generaliter loquendo, quando adeſt neceſſitas commutandi pia legata, nec poteſt adiri Summus Pontifex, tunc Epiſcopus id facere poteſt, ſicut in ſimili caſu abſolutiones, & diſpenſationes aliquæ Papæ reſeruatæ eidem Epiſcopo committuntur. Moneta *de commutat, vltim. volunt, cap.* 5. Barboſa *ſupra numero* 16. Pro aliis autem caſibus vide Marcum Antoniũ Genuenſem *in praxi Archiepiſc. cap.* 19. Riccium *d. collect.* 1270. Monetam *d. cap.* 5. Sanchez *ſupra dub.* 7. Barboſam ea *Allegat.* 83. & Gauantum *in Man. Epiſcopor. verb. commutatio vltim. volunt.*

34 Notandum tamen, quòd licet plurium ſententia ſit, quòd in his caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt legata pia commutare, requiratur etiam conſenſus hæredis, & legatarij, ſicque colligatur ex *l. legato, ff. de vſu fruct. legato*, pro vt ex multis alijs tenet Sanchez *ſupra dub.* 5. ſicque procul dubio obſeruari debeat in rebus magni momenti, & quando cauſa ad commutandum non eſt ita manifeſta, in rebus tamen non multi momenti, & ſubſiſtente cauſa euidenter rationabili, credo poſſe Epiſcopum ſe ipſo ſolo id facere, prout tenet Felinus *capit. cum acceſſiſſent, de Conſtitut.* & fauet Naldus *ſupra num.* 12. *in fin.* & Barboſa *ſupra num.* 6.

35 An poſſint Prælati Regulares commutare legata pia ipſorum Monaſterijs relicta in alium pium vſum dixi *tomo 1. cap. 18. numero 94. & tomo 2. cap. 19. num.* 47. Etſi autem pro hac re non ſit ſolidum aliquod priuilegium Regularibus à Summis Pontificibus conceſſum, quia ea quæ adducuntur ſunt viuæ vocis oracula, quæ hoc tempore reuocata ſunt, vt dixi *tomo 1. capit. 3. num.* 21. aliqui tamen Authores ſunt qui iure communi poſitis aliquibus conditionibus id concedunt Prædictis Prælatis. Pro quo vide Cordubam *in Summ. quæſtione* 170. & Naldum *ſupra numero* 12.

36 Notandum etiam, plures quoque Authores do-

cere

Digitized by Google

cere poſſe Epiſcopum, redditus alicuius Capellæ pro Miſſis celebrandis deputatos in paramentorũ emptionem, vel reparationem ipſius Capellæ (intellige quando non eſſet alia pecunia cum qua id fieri poſſet) pro vna vice tantum commutare. Hi ſunt Riccius *d. collect.* 558. Naldus *ſupra numero* 12. Barboſa *ſupra numero* 14. & fauet Sanchez *ſupra dub.* 7. poſt alios quos refert, ac probabile cenſet Lugo *ſupra ſect.* 13. *nu.* 310. Quorum ſententia ſuſtineri poſſet à Regularibus, qui in ſuis Eccleſijs ſimiles Capellas habere ſolent, niſi obuiaret decretum S. Congregationis *de Celebratione Miſſarum*, de quo infra verbo *Miſſa*. [Nota etiam pro eiſdem Regularibus probabile etiam eſſe quod quando legatum relictum eſt pro fabrica alicuius Eccleſiæ poſſit commutari (intellige ab Epiſcopo) in ornamenta & alia cultui Diuino neceſsaria. Prout tenet Lugo *ſupr. numero* 304. ex Sanch. & alijs.]

37 Quamuis autem quorumdam opinio ſit animas in Purgatorio exiſtentes puniri ob dilationem, ſeu non executionem legatorum ab ipſis relictorum, prout indicat Angelus *in Summ. verbo executor num.* 23. referens ex Minorum Chronicis quemdam in Purgatorio detentum ob non ſoluta ipſius debita: cui conſonat reuelatio quædam apud S. Brigittam *lib. 6. ca. 66.* & alia quam affert noller Ioannes Beetz *in 4. praecept. Decalogi expoſit.* 1. *cap.* 8. diſtinguendum tamen eſt inter legata ab ipſis derelicta, alia enim ſunt, ad quæ tenebantur, quia erant debita aliquibus, & præcipiunt dari ipſis, alia, quæ leguntur ad eleemoſynas faciendas pauperibus, vel ad ſuffragia, verb. grat. Miſsas, Anniuerſaria, &c. pro ipſis celebranda. Loquendo de legatis primo modo, eorum dilatio nihil nocet defunctis, nec eorum adimpletio per ſe prodeſt. Ratio primę partis eſt, quia cum ipſi quantum eſt in ſe fecerint, vt alia debita ſoluerentur, ſi non ſoluuntur, etſi executores peccent, nõ tamen propterea debent ipſi teſtatores puniri, cum nullus puniatur propter peccatum alterius. Sotus *in 4. d. 45. quæſtione 2. art.* 3. Bellarm. *tom. 2. Controuerſ. l. 2. de Purgatorio capit.* 16. Suarez *tomo 4. in 3. parte diſput. 48. ſect. 8. num.* 19. Sanchez *tomo 2. Conſil. moral. l. 4. capit. 1. dub.* 53. Ratio ſecundæ partis eſt, quia exiſtentibus in Purgatorio non proſunt niſi ſuffragia, & opera ſatisfactoria; reſtitutio autem debitorum præciſè conſiderata, & prout diſtincta à voluntate illius pro quo fit, nec eſt ſuffragium, nec opus ſatisfactorium. Suarez *ſupra num.* 21. Lugo *de ſacr. Pœnit. diſp. 26. ſect. 3. num.* 32. Dixi ex profeſſo, quòd talium legatorum adimpletio per ſe non proſit Defunctis, quia per accidens poteſt illis prodeſse, quatenus is qui legata etiam debita recipit, vel alii excitantur ad orandum, & ſatisfaciendum pro ipſis. S. Thom. *quod l. 6. artic.* 13. Nauarrus *in Man. capit.* 17. *numero* 68. Suarez *ſupra numer.* 18. *&* 21. concludens *& in hunc modum poſſunt explicari prædictæ reuelationes, ſi admittendæ ſunt*. Loquendo autem de legatis pro eleemoſynis, ſeu ſuffragiis faciendis deſtinatis, cum ipſorum executio proſit defunctis, etſi non per modum meriti, quia meritum pendet ex voluntate, & intentione illa præcipientis, per modum tamen ſatisfactionis, quia ſunt expiatoria pro pœna temporali, ideo illorum dilatio valde nocet defunctis, & facit illos in Purgatorio detineri. S. Thom. *ſup.* Silueſter *verbo Teſtamentum* 2. *q.* 9. Sotus *ſupra artic.* 4. Sanchez *ſupra* Lugo *ſupra num.* 31.

38 Hinc collige, differentes ſoluere debita Defunctorum, ſeu legata ipſorum, peccare mortaliter, primò, contra fidelitatem debitam ſuo muneri, executoris videlicet, vel teſtamentarij; ſecundò contra iuſtitiam illorum, ad quos ea pertinent; & tertiò, contra Religionem ſi ſint deſtinata ad cultum Dei, vel Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum augmentum. Silueſter *ſupra* Nauarrus *ſupra capit. 25. numero* 65. Petrus Nauarra *l. 3. de reſtitut. capit.* 4. Excipe, niſi differant, vt rebus defunctorum meliùs venditis, copioſiores elargiantur eleemoſynæ, & maiora pro eis ſuffragia fiant, ita tamen, vt augumẽtum iſtud ſit valdè magnum, & dilatio breuis, vt propterea arbitrio boni viri melius ſit tardare. S. Thom. *d. quod lib. 6. art.* 14. Silueſter, & Sanchez *ſupra* ex alijs. Tenentur autem ea exequi, prędicta, aut alia cauſa rationabili non ſubſiſtente, quam primùm fieri poſſit, à tempore mortis Teſtatoris. Ab eo enim tempore ſunt debita legatario, & non facientes excommunicari poſsunt. Fauent iura *l. 6. titul.* 10. *parte 6. & l. nulli. C. de Epiſcop. & Cleric. &* 13. *quæſtione 2. cap. qui oblationes*, & ſequentibus. Silueſter, & Sanchez *ſupra*. Terminus autem ſex menſium pro legatis piis exequendis, & vnius anni pro non piis deſignatus iure ciuili *Authent. de Eccleſiaſt. titul. l. Si autem legatum, et Authent. de har. et fals. §. ſi quis vero* ſolùm eſt ad incurrendas pęnas, non pro foro conſcientiæ, aut pro foro Eccleſiaſtico. Petrus Nauarra, & Sanchez *ſupra* Naldu. *ſupra numero* 17. Lugo *ſupra ſect.* 11. *numero* 296. Quæ verò ſint iſtæ pœnæ moroſis executoribus à iure deſignatæ, & qualiter ſpectet ad Epiſcopum de ea re iudicare, vt potè de iure exequutorem piarum voluntatum, habet in Silueſtro *ſupra numero* 10. 11. *et* 12. Couarub. *in cap. nos quidem, et cap. Si hæredes de teſtam.* Molina *diſput.* 251. Layman. *ſupra numero* 12. *et* 13. ac aliis. Nota etiam R. Fabricam Sancti Petri de Vrbe plura habere priuilegia à Sede Apoſtolica ſibi conceſsa ad recognoſcendum an legata pia Defunctorum adimpleta ſint, eaque ſibi applicanda, aliaque ad inuentum concernentia. De quibus ex variis Diplomatibus Summorum Pontificum, & declarationibus circa illas Quaranta *in Summ. Bullar. verbo fabrica S. Petri*, & Naldus *ſupra num.* 18.

39 Religioſos (exceptis Minoribus) poſse de licentia ſuorum Prælatorum eſse executores Teſtamentorum, ac per conſequens legatorum piorum habes *tomo 1. capit. 9. numero* 9. vbi etiam alia ad inuentum. Nunc adde conſormiter addicta eo *tomo 1. capit. 6.* 39. quòd caſu quo Religioſus eſset executor legati inter pauperes, aut ad cauſas pias diſtribuendi, ſi ipſe, aut Monaſterium ipſius verè pauperes eſsent, aut cauſa pia in eis ſubſiſteret, poſſet partem illius legati, ſibi, aut ſuo Monaſterio applicare, niſi aliud conſtaret de mente teſtatoris. Nulla enim ratio oppoſitum ſuadet, & ex alia parte Charitas bene ordinata incipit à ſe ipſo. Sanchez *l. 6. in Decalog. capit.* 11. *à numero* 59. Barboſa *dicta Allegat.* 83. *à numero* 21. Layman. *d. capit.* 11. *numero* 6. Qui tamen id non admittit in caſu quo teſtator nouiſset paupertatem illius Religioſi, aut Monaſterii, tunc enim pręſumi deberet, quòd aliquam partem illius legati ei expreſsè legaſset, & quòd ſi non legauit noluiſse quod eam ſibi acciperet. Sed hanc limitationem reiiciunt Ioannes Sancius in *Select. diſputatione* 14. *numero* 18. Diana *tomo 4. Tract. 8. reſolut.* 38. & Lugo *ſupra ſect.* 11. *numero* 283. probabiliter putantes etiam pro tali caſu poſse Religioſum applicare ſibi partem illius legati, propter dicta.

40 Collige etiam ex dictis poſſe Religioſum eam eleemoſyuam quam poſtulauit ad diſtribuendam inter pauperes, ſi eas non pro paupere nominatim determinato, ſed pro pauperibus indefinitè accepit diſtribuendas, ſibi, vel Monaſterio applicare quo ad partem illarum, ſi verè pauperes ſint, quia dantis illas intentio ſolùm eſt, vt veris pauperibus diſtribuantur. Nauarrus, & Rodriguez à me relati eo *capit. 6. numero* 39. Sanchez *ſupra l.7.capit.30.numero 6.& 7.* Fagundez *in 7.præcept.Decalog.l.7.capit.7. numero* 11. Qui etiam idem dicunt quando eam eleemoſynam, accepit ad dandum vni pauperi non nominatim determinato, ſed vagè ſumpto.

41 Vide alia infra verbo *Miſſa*, & verbo *Suffragia*.

LEGES REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè num.1.
Legis ethymologia num. 2.
Legis definitio num. 3.
Leges Regularium non promulgatæ non obligant, numero 4.
Lex contraria bono communi vim obligandi non habet, num.5.
Ad quos ſpectat condere leges, num.6.
Lex debet eſse rationi conformis, num.7.
Debet eſse iuſta, num.8.
Item poſſibilis, num.9.
Neceſsaria, vel vtilis num. 10.
Manifeſta, & non obſcura, num.11.
Pro bono communi inſtituta, num.12.
Legis diuiſio, num.13.
Modus allegandi ius Canonicum, num.14.
Modus allegandi ius Ciuile, num.15.
Lex non acceptata, ſeu non recepta an obliget, numero 16.
Quomodo id intelligendum, num.17.
Quando ſuſpendatur lex per ſupplicationē factam legiſlatori, num.18.
Quid de litterarum Apoſtolicarum ſupplicatione, numero 19.
An requiratur ad legem quòd ſit ſcripta, numero 20.
Materia legis humanæ quæ ſit, num.21.
Actus interni an præcipi, vel prohiberi poſſint, numero 22.
Lex humana regulariter ſolum reſpicit futura, numero 23.
De decreto Sacræ Congregationis de Apoſtatis, & eiectis, *num. 24.*
An lex obliget cum periculo mortis, vel magni nocumenti, num.25.
Quid de Carthuſianorum lege quoad abſtinentiam à carnibus, num.26.
Conſtitutiones ſynodales an obligent Regulares, numero 27.
An leges ciuiles, num. 28.
Quæ leges ciuiles illos obligent, num.29.
Quæ illos non obligent, num. 30.
Interpretatio legis quibus competit, num.31.
Lex interpretanda eſt iuxta verborum proprietatem, numero 32.
An iuxta propriam ſignificationem naturalem, vel ciuilem, num.33.
Lex fauorabilis quæ dicatur, num.34.
Lex generaliter loquens generaliter eſt accipienda, numero 35.
Mens legiſlatoris attendi debet pro legis interpretatione num. 36.
Item prohæmium, ſeu præfatio legis num.37.
Item ſupplicatio illius pro quo fit, num.38.
Item ratio legis, num. 39.
Lex dubia quomodo interpretanda, num.40.
Lex ſic interpretari debet, vt nullum ipſius verbum credatur otioſum, num.41.
Lex pœnalis quomodo interpretanda, num.42.
Quid de lege, in qua aliquid fuit poſitum ſolùm per modum exempli, num.43.
De interpretatione legis fauorabilis, num.44.
De interpretatione legis prohibitiuæ, num.45.
Quid quando lex præſcribit formam rei faciendæ, numero 46.
Quid quando lex vtitur verbo non poteſt, *numero 47.*
An omiſſio cuiuslibet partis formæ præſcriptæ per legem irritet factum, num.48.
Quomodo obligare poſſit lex humana, num.49.
De pœnis per illam impoſitis, numero 50.
Quomodo adimpleatur lex, num. 51.
De intentione ad illius adimpletionem requiſita, numero 52.
Lex qualibet ceſſat derogatione, ſeu abrogatione, numero 53.
Conſuetudine contraria, num. 54.
Quæ conditiones ad hanc conſuetudinem requirantur, num. 55.
Quid quando lex irritat conſuetudinem futuram, numero 56.
Conſuetudo quando, inducere poſſit legem, numero 57.
Tollitur legis obligatio per diſpenſationem, numero 58.
An per ceſſationem cauſæ, num. 59.
An per epicheiam, num.60.
Quid quando fundatur in præſumptione, num.61.
Alia remiſſiuè, num.62.

1 ETſi de hac materia ſufficienter dictum videatur *tomo 1. capit. 8.* vbi de obligationibus Regularium ratione Conſtitutionum, ſeu Statutorum Religionis egi, præſertim cum plura de ipſa ſparſim in præcedentibus tomis dixerim, alia tamen addenda ſunt in præſenti pro ipſius complemento; ſupponendo primò more noſtro principia aliqua generalia ad leges ſpectantia, & ea Regularibus ipſis applicando.

2 Et primò, ethimologia nominis *lex* iuxta Ciceronem *l. 1. de legibus* & authorem *quæſt. noui teſtam.* ſub nomine S. Auguſt. *quæſtione* 15. ſumitur ab *electione*, ſeu *delectu*. Iuxta Sanctum Iſidorum 2. *Ethimolog.capit.10.* ſumitur *à legendo*, eò quod ſcripto ferri ſoleat, vt legatur. Iuxta S. Thom. 1.2. *quæſtione 90. artic.1. à ligando*. De quo Sotus *l.1.de iuſt. quæſtione 1.art.1.* Azor. *tom.1.Inſtit.moral.l.5.cap.1.* Suarez *l.1.de legib.cap. 1.* & alij.

3 Quoad definitionem verò ipſius communiùs recipitur ea, quam tradit S. Thom. *ſupra art. 4. lex eſt ordinatio rationis promulgata ad bonum commune, ab eo, qui curam habet Communitatis*. Dicitur *ordinatio rationis* non ſolùm quia debet eſse conformis rationi, iuxta dicenda, ſed etiam, quia eſsentialiter in actu intellectus conſiſtit, pro vt Thomiſtæ cō-

muniter

Digitized by Google

ſolùm de poſſibilitate phyſica, vt de ſe patet, ſed etiam de morali, id eſt, quòd non ſit nimium difficilis, qualis eſſet inter Regulares lex, ſeu Conſtitutio de ieiunanda tota Quadrageſima in pane, & aqua, aut alia ſimilis. Debet enim eſſe lex iuxta S. Iſidorum relatum *ſecundùm naturam, & ſecundùm conſuetudinem patria, loco, temporique conueniens*, ideſt accõmodata fragilitati humanæ patriæ, honeſto vſui, loco, & tempori. Sotus 1. *de iuſt. q.* 5. *art.* 3. Miranda *in Man. Prælator. quæſt.* 25. *art.* 9. Vaſquez *ſup.* Suarez *eo cap.* 9. Granadus *ſup. Tract.* 3. *part.* 1. *diſputat.* 8. *Sect.* 1. Hinc collige, leges, & Conſtitutiones Regulares continentes magnas, & nimis difficiles corporis afflictiones, aut diuturnas vigilias &c. non ſolùm non obligare illos ex eo quòd non concernant Regulam, quam profeſſi ſunt, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 5. ſed etiam ex eo quod ob nimiam difficultatem ſint de re moraliter impoſſibili. Secus verò dicendum, iuxta dicta eo *ca.* 8. *num.* 7. pro caſibus particularibus, tempore ſcilicet belli, peſtis, ſamis, hæreſis &c. tunc enim ob publicam neceſſitatem poſſent ad illas obligari.

10 Quarta conditio legis humanę eſt, quòd ſit *neceſſaria, & vtilis*, coniunctiuè, pro vt ex eodem S. Iſidoro approbat S. Thom. *ſupra*, quem ſequuntur Vaſquez, Miranda, & Granadus relati, ſeu diſiunctiuè, ideſt *neceſſaria*, vel ſaltem *vtilis*, pro vt eam explicant Valentia *tom.* 2. *diſp.* 7. *quaſt.* 5. *punct.* 3. & Layman *l.* 1. *tract.* 4. *cap.* 1. *num.* 4. Quomodocumque autem ſumatur hæc conditio importat quòd lex nõ ſit inutilis, aut ſuperuacanea Communitati, ſed cõueniens, congrua, & proficiens ad remouendum malum, ſcilicet abuſum, & introducendum bonum, ſcilicet actus honeſtos contrarios.

11 Quinta conditio ab eodem S. Iſidoro, & D. Tho. dicta *art.* 3. pro lege aſſignata eſt *ne aliquid per ob ſcuritatem incautum contineat*, ideſt, quòd ſit manifeſta, & perſpicua, ita vt intelligi poſſit mens legislatoris. Quę conditio, pro vt importat, quòd non ſit tam obſcura lex, vt nullo modo percipi poſſit, pertinet ſicut præcedentes ad ſubſtantiam legis, aliàs enim non poſſet ſciri à ſubditis. Quatenus verò importat quod ſit clara, & manifeſta, pertinet ſolùm ad perfectionem. Vaſquez, & Granad. *ſupr.*

12 Sexta conditio ab eiſdem etiam Patribus deſignata pro lege eſt, quod ſit *pro communi ciuium vtilitate conſcripta*. ideſt, quòd fiat pro bono communi, non particulari. De qua ſupra num. 3.

13 Diuiditur autem lex in *æternam*, quæ eſt ſumma ratio boni communis, totius mundi in Deo exiſtens, per quam cuncta gubernantur, bona præcipiendo, & mala prohibendo. Sic colligo ex D. Auguſtino *lib.* 1. *de lib. arbitr. capit.* 6. *&* S. Thom. *ſupra quæſtione* 91. *artic.* 1. & in *naturalem*, quæ eſt dictamen rationis, ſeu intellectus, quod dicat aliquid ita eſſe bonum, vt ſit diſſentaneum naturæ intellectuali illud non amplecti, & aliud ita malum, vt ſit etiam diſſentaneum, eidem naturæ illud non reſpuere. Eſt enim lex naturalis participatio quædam legis æternæ, & de qua *Pſal.* 4. dicitur: *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine*. S. Tho. *ſupra artic.* 2. Silueſter *verbo lex quæſtione* 1. Et in *diuinam*, quæ eſt illa, quæ à Deo hominibus datur, qualis fuit Moſayca in lege veteri, & Euangelica in lege noua. Silueſter *ſupra* Toletus etiam *ſupra numero* 2. *§. lex diuina*. Et in *humanam* quæ eſt illa, quæ per homines inſtituitur authoritate ſibi à Deo commiſſa. Quæ poſtea diuiditur in *Eccleſiaſticam*, qualis eſt Canonica, & Pontificia, ſub qua etiam leges Regulares comprehenduntur, & in *ſæcularem*, qualis eſt ciuilis. De quibus communiter Doctores.

14 Antequam autem de Regularium legibus alia dicamus opere pretium erit pro tyronibus obiter animaduertere modum allegandi Ius Canonicum, & ius Ciuile. Et quidem ius Canonicum, cum diuidatur in *Decretum*, *Decretalia*, *Sextum Decretalium*, *Clementinas*, *& Extrauagantes*; Decretum verò diuidatur in diſtinctiones, Cauſas, & Tractatum de Conſecratione, ſicut Decretalia in titulos, & capita, idcirco diuerſimodè allegatur. Quoad primam quidem partem Decreti ſic, *capit.* vel *cap.* ſeu *capit. Acutius diſtinct.* 26. ideſt, canon, ſeu capitulum, quod incipit *Acutius in diſtinct.* 26. Quoad ſecundam ſic, 16. *quæſtione* 7. *capit.* ſeu *capit.* vel *cap. decimas*, ideſt canon, ſeu capitulum, quod incipit *decimas* in 16. *cauſa quæſtione* 7. Excepta tertia quæſtione trigeſimæ tertiæ cauſæ, quæ eſt *de Pœnitentia*. quia enim diuiditur in diſtinctiones, & iſtæ in canones, ſeu capitula, ideo allegatur ſic *de Pœnitentia diſtinct.* 3. *c.* ſeu *c.* aut *c. ſepties*, ideſt canon, ſeu capitulum, quod incipit *ſepties*, in dicta quæſtione de Pœnitentia *diſtinct.* 3. Quoad tertiam verò partem allegatur ſic Decretum, *de Conſecrat. d.* 1. *cap.* vel *cap.* ſeu *cap. vaſa*. ideſt canon, ſeu capitulum, quod incipit *vaſa in diſtinctione prima de Conſecrat.* Decretalia autem allegantur ſic: *cap. quia propter de elect.* ideſt: capitulum, quod incipit *quia propter*. in titulo *de electione*. Quo etiam modo allegatur ſextus decretalium, excepto quod additur *in* 6. Item Clementinæ allegantur ſic: Clement. *Exiui de verbor. ſignificat.* ideſt Clementina, quæ incipit *Exiui* in titulo *de verborum ſignificatione*. Additur aliquando *§. cum enim*, ideſt paragraphus, qui incipit *cum enim*. Quo etiam modo allegantur Extrauagantes, vt cum dicitur extrauagantes. *Ex debito de elect.* ideſt Extrauagans, quæ incipit. *Ex debito* in titulo *de electione*. Quæ ſimiliter allegari ſolent hoc modo: Extrauag. *Ambitioſæ de reb. Eccl. non alienan. inter commun.* ideſt Extrauagans, quæ incipit *Ambitioſæ*, quæ eſt de rebus Eccleſiæ non alienandis inter Extrauagantes communes. Nota etiam Decretalia quandoque allegari cum particula *extra* ad denotandum ea eſſe extra Decretum, ſed melius omittitur, vt ſuperflua, & quia allegatio quanto breuior tanto melior. Silueſter *ſupra verb. lex num.* 2. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. l.* 5. *cap.* 29.

15 Ius quoque ciuile, cum diuidatur in tres principales partes, ſcilicet in primam, quæ dicitur *Digeſtum*, quod diuiditur in Digeſtum vetus, Infortiatum, & Digeſtum nouum, & in ſecundam, quæ dicitur *Codex*, quæ diuiditur in nouem libros, in quibus ſunt Conſtitutiones, & Reſcripta Imperatorum, ac in tertiam, quæ dicitur *Volumen*, in quo ſunt quatuor opera, ſcilicet Inſtituta, tres libri Codicis, ſcilicet decimus, vndecimus, & duodecimus (nam alij nouem priores ſunt in Codice) & Authenticum, ac liber feudorum, diuerſimode etiam allegatur, ſeptem ſcilicet modis. Primò ſic *leg. Si quis ex argentarijs §.* 1. *ff. de edend.* ideſt lex, quæ incipit, *Si quis ex argentarijs in §.* 1. in titulo *de edendo*. Secundò ſic. *l. minimè Cod. de Epiſcop. audient.* ideſt lege cuius initium eſt *minimè* in Codice, & titul. *de Epiſcopali audientia*. Tertiò ſic. *leg. cum ſcimus cap. de agricol. & cenſit. libro* 11. Quæ allegatio intelligenda eſt ſicut præcedentes, eo excepto

quod

Digitized by Google

quod per illod *lib.* 11. denotatur eam legem non eſſe in nouem libris Codicis, ſed in *Volumine*, vt dictũ eſt. Quartò ſic. *Authentic. ſtatuimus C. de Epiſcop. & Cleric.* ideſt Authentica, quæ incipit *ſtatuimus* in Codice *de Epiſcopis, & Clericis*. Quintò ſic: *Authent. de lenon. §. ſancimus*, ideſt de Authentica *de lenonibus* §. qui incipit *ſancimus*. Sextò ſic: *In lib. feud. de probib. ſeu. alien. cap. vel l. quoniam.* hoc eſt, in capite, vel lege, quæ incipit *quoniam* in lib. ſeudorum, in titulo de *probibita ſeudi alienatione.* Septimò ſic: *Inſtit. de diui. §. item ea*. Hoc eſt, in Inſtitutis, vel Inſtitutionibus Iuſtiniani Imperatoris titulo *de rerum diuiſione*. §. qui incipit *item ea.* Siluester *ſupra*. Azor. *ſupra cap.* 30.

16 Ad intentum autem noſtrum tedeundo, cum leges Regularium ſint humanæ, ideo plura, quæ legi humanæ conueniunt, ipſis adaptari poſſunt. Inter quæ primum locum tenet, quòd ſicut lex humana non acceptata, ſeu per non vſum, aut deſuetudinem non recepta non obligat, ſic neque leges, ſeu Conſtitutiones Regularium obligant ipſos, ſi receptæ, aut acceptatæ non ſunt. Ratio huius eſt, quia etſi Princeps, ſeu legislator etiam humanus habeat poteſtatem obligandi ſubditos quantumuis renuentes ad legum obſeruantiam, alioquin maior poteſtas eſſet in populos, quam in Principe, & Princeps ſubderetur populo: nihilominus, quia quando lex non acceptatur à populo, (vel propter benignitatem, quę in Principe præſumitur, vel quia iam talis lex cenſetur inutilis, aut non neceſſaria, quin potius populo oneroſa) creditur non eſſe in eo voluntatem obligandi ſubditos, ideo etiam creditur illos non obligari tali lege, ſed potiùs leges humanas fieri ſub hac tacita conditione, ſi à populo acceptentur. Nauarrus *lib.* 1. *conſil. tit. de conſtit. conſil.* 1. *q.* 5. *& in Man. c.* 23. *num.* 41. Rodriguez *to.* 1. *quæſt. Regular. q.* 6. *art.* 10. Tolet. *lib.* 8. *c.* 18. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. lib.* 5. *cap.* 4. *q.* 1. Miranda *ſupra art.* 21. Valentia ſupra *diſp.* 7. *q.* 5. *punct.* 5. Naldus *in Summ. verb. lex num.* 9. Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 18. *num.* 1. & alij plures ſatis conformiter ad *cap. in iſtis. diſt.* 4. & ad *l. de quibus ff. de legib.* Hoc tamen intelligendum eſt quando lex non acceptatur, aor per non vſum, ſeu deſuetudinem non recipitur à tota Communitate, cum ea ſit pro qua lex imponitur. Aut à maiori parte, quia in ſimilibus rebus moralibus, quod à maiori parte Communitatis fit, cenſetur fieri à tota Communitate. Non, ſi ſolùm à minori, quia à minori parte Communitatis geſta nota tribuontur toti. Azor. *ſup. quæſt.* 3. Nauarr. & Rodriguez etiam *ſupra*. Idem dico, ſi omnes Superiores tales leges non ſeruant. Propter eamdem rationem, & quia illi ſuot executores legum ſuorum Superiorum. Rodriguez *ibidem*. Vnde tota, vel maiori parte alicuius religionis, vel etiam omuibus Superioribus ipſius non ſeruantibus aliquam legem, alii non tenentur ad ipſios obſeruantiam. Cum enim lex pro Communitate impoſita ſit, non videtnt legislator velle obligare ad illam, quando maior pars, vel maiores, vel Superiores omues ipſius eam non acceptant, aut non obſeruant. Nauarrus, & Rodrig. *ſup.* E contra verò maiori parte Communitatis, vel omnibus Superioribus, ſen maioribus ipſius legem obſeruantibus peccant alii eam non obſeruantes. Propter rationẽ oppoſitam. Azor. & Rodriguez *ſupr.* Ad hoc autem quod lex non recepta à tota, vel maiori parte Communitatis, aut omnibus Superioribus, aut maioribus ipſius non obliget, requiritur quòd adſit rationabilis, & iuſta cauſa ad noo acceptandum illam. Tali enim cauſa non ſubſiſtente tenentur omnes obedire legibus ſibi impoſitis, & peccant eas transgredientes, quia tunc non præſumitur in legislatore voluntas eos non obligandi, ſed potius contraria. Rodriguez, & Miranda *ſup.* Bonacina *diſput.* 1. *q.* 1. *punct.* 4. *num.* 39. poſt alios. Quod multo magis procedit in Prælatis, quia ipſi ex vi ſui muneris debent eſſe executores legum ſuorum Superiorum, eas obſeruando, & faciendo quòd obſeruentur à ſubditis. Valentia *ſupr.* Quamuis autem plurium ſententia ſit requiri etiam conſenſum ſaltem tacitum, vel ſcientiam legislatoris ad hoc quòd lex ab ipſo impoſita, & à ſubditis non acceptata illos non obliget (prout tenent Siluester *verbo lex quæſt.* 6. Rodriguez *ſup. art.* 11. Miranda *ſup. concl.* 3. Reginald. *in praxi to.* 1 *lib.* 13. *c.* 16. *num.* 162. & alii non paoci) nihilominus ſatis probabile eſt nihil horum requiri, nam eo ipſo quòd leges humanæ ea tacita conditione, vt dixi, conduntur, vt ſi non acceptantur modo dicto, non obligent, ſufficit quòd conditio non acceptandi illas ſubſiſtat, ſiue adſit in legislatore conſenſus, aut ſcientia, ſiue non adſit. Azor. *ſup. quæſt.* 2. Bonacina *ſupr. nu.* 45. Additionator Toleti *ad lib.* 8. *cap.* 18. Diana *part.* 1. *tract.* 10. *Reſolut.* 4. poſt alios, quos referunt.

17 Sunt tamen pro huiuſmodi legis non acceptatione aliqua animaduertenda. Primò, quòd cum aliquando lex acceptetur ſecuodùm vnam partem, non ſecundùm aliam, aut ſecundùm ſe totam, & aliquando quoad diſpoſitionem principalem, non quoad pœnam aliquando etiam in vna Prouincia, ſeu Communitate, non in alia, ideo hæc regula generaliter attendi debet, quòd ſcilicet, etſi talis lex non obliget vbi, & ſecundùm ea in quibus acceptata non eſt propter dicta, obliget tamen vbi, & quoad ea, quę acceptata fuerit, propter oppoſitam rationem. Nauarrus *in Man. ca.* 23. *num.* 62. Notandum ſecundò, legem, quæ antea non fuit acceptata poſſe ſubſequenti tempore acceptari, & obligationem inducere: cum per illam non acceptationem, non fuerit extincta, ſed quodammodo ſuſpenſa. Suarez *de legib. lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 13. Bonacina *ſupra num.* 37. Imo debet acceptari, ſi ceſſat ratio ob quam primitus acceptata non fuit, cum lex perſeneret ſemper, & perpetuò quantum eſt ex ſe. Tertiò nota, quòd in dubio de acceptatione legis, an ſcilicet ea ſit acceptata, vel vſu recepta, an non, communem, & ſecuriorem ſententiam tenere præſumi debere eſſe acceptatam, eo quòd poſſeſſio, & præſumptio ſtat ex parte ipſius, & ita in ſauorẽ ipſius debeat iudicari, adeo vt qui eam in ſui ſauorem allegat habeat intẽtionẽ pro ſe ſundatam, & ille contra quem allegatur debeat probare eam non eſſe receptam. Rodrig. *ſup. art.* 11. Bonacina *ſupra num.* 44. Naldus *ſup. num.* 28. Layman. *lib.* 1. *tract.* 4. *c.* 3. *num.* 6. & Sanchez quem retuli *to.* 3. *verbo dubia Regularium num.* 7. Nihilominus, vt eo loco dixi, oppoſitum etiam eſt probabile quia potius poſſeſſio ſtare videtur pro ſubditis; & quia in odioſis benignior pars eſt eligenda. Caſtrus Palaus *to.* 1. *diſp.* 3. *punct.* 7. *num.* 4. & alii quos refert, & ſequitur Diana *ſupr. reſol.* 3. *&* 4. *part. tract.* 3. *reſol.* 14. Maximè quartò notandum, quòd licet plurium ſententia ſit requiri determinatum tempus, annorum videlicet decem in lege Ciuili, & quadraginta in Canonica, ad hoc quòd illa per non vſum, deſuetudinem, vel vſum contrarium non acceptata, ſeu non recepta dici poſſit, probabilem tamen valde eſſe, & in praxi ſecurum, noo requiri ad hoc deter-

minatum tempus, ſed ſufficere illud,quo iuxta prudentis arbitrium, iudicari poſſit talem legem ex cauſa rationabili vſu receptam non eſſe à tota, vel maiori parte Communitatis,cum nec ex natura rei, neque ex iure aliquo ſcripto tale determinatum tẽpus requiratur. Ita Suarez *d. cap. 16. num. 12.* ex Henrico,& Felino. Diana *d. tract.10. Reſolut. 7.* & alij apud ipſum. Secus verò dicendum de abrogatione legis iam receptæ per contrariam conſuetudinem, vt dicetur inferiùs. Hic etiam notandum, quòd ſi caſus legis per multos forſan annos, etiam centum, vel mille, non occurrerit, vt ſi aliqua lex prohibeat aliquid facere Regularibus tempore Interdicti,& contingat Interdictum non poni toto illo tempore, non propterea dicenda eſt talis lex vſu non recepta. Rodriguez *ſupra art.12.* Bonacina *ſupra num.48.*

18 Deinde, quemadmodum lex humana ſuſpenditur quoad executionem,quando ex rationabili cauſa à tota Communitate cui eſt poſita, vel maiori parte,aut Superioribus omnibus, ſeu maioribus ipſius ſupplicatur legiſlator pro moderatione ipſius, ita vt interim dum non reſpondet, poſſint ſubditi, quibus eſt impoſita contra ipſam agere,ſaltẽ quando obſeruantia ipſius notabilem mutationem, vel occaſionem ſcandali afferret: eo quòd talis præſumitur rationabilis voluntas legiſlatoris, & præſertim,quia ſi in tali caſu prędicti poſſunt talem legem omnino non acceptare, vt dictum eſt, multo magis poterunt ad tempus eam ſuſpendere(prout indicat Suarez *ſupra n.6. & 8.*& tenent Bonac. *ſup.n.41. 42 & 43.*& Diana *ſupra Reſol.6.*poſt Salas, Malderum, Granadum, & Villalobos ab ipſo relatos ita pariter de legibus, ſeu Conſtitutionibus Regularium philoſophandum eſt, propter eamdem rationem.

19 Adde,quòd eſto,quòd Regulares non poſſent interpoſita ſupplicatione ſuſpendere executionem litterarum Apoſtolicarum pro ipſis editarum, quæ continent leges,& Conſtitutiones vniuerſales,qualis fuit illa Clem.8. *de Largitione munerum*, prout tenent Rodriguez *ſupra art.7.* Miranda etiam *ſupra q. 26. art. 8.* Naldus *ſupra nu. 19.* poſſe tamen Reſcripta,& litteras particulares,quæ à Summo Pontifice emanant pro particularibus negotiis, & perſonis, ex cauſa rationabili ſuſpendere, obedientia erga illas, & humili ſupplicatione cum prædictæ cauſæ aſſignatione præmiſſis, ſatis clarè colligitur, ex *cap. ſi quando de reſcript.* Gloſſa, Felino,Baldo,& Innocentio, quos ſequuntur iidem Rodriguez, Miranda, & Naldus. Si autem hoc poſſunt facere Regulares cum litteris Papalibus,multò magis id facere poterunt eum litteris ſuorum Superiorum. Vnde Rodriguez *d. art.7. §. Reſpondeo dicendo* addit ad intentum. *Infertur ſecundò, quòd Prouinciales, & Guardiani litteras à ſuis Superioribus recipientes, quibus aliquid ſub eadem pœna* (ſcilicet excommunicationis latæ ſententiæ) *præcipitur faciendum, poſſunt iuſta interueniente cauſa, id ipſum facere, dilatando ipſarum litterarum executionem, donec ipſi Superiores informati reſpondeant,quid ſuper ea re ſit agendum.* Declaratio tamen quædam S. Congregationis in vna Oriolenſi, quam refert Barboſa *in Collect. Bullar. verbo Conſtitutio*, quæ contraria dictis apparet, exponi poteſt iuxta limitationes adductas.

20 Similiter quemadmodum lex humana ad ſui ſubſtantiã non exigit quòd ſit ſcripta,ſed ſufficit quòd voce tenus, aut aliquo ſigno publicè promulgetur, *ca.inſtitutionis 25.q.2.* prout ex Suarez, Molina, Reginaldo, Salas, Valentia, & aliis affert Bonacina *ſupra nu.49.* ita de legib. ſeu Conſtitutionib. Regularium cenſendum erit. Verum quidem eſt, quòd ex conſuetudine, & praxi Religionum, ac pro foro externo, & vt lex perpetuò maneat inuiolata, in ſcriptis dari debet, prout etiam ſupponunt plures ex Auctoribus relatis.

21 Cum materia legis humanæ,ideſt illud,quod per ipſam præſcribitur,vel prohibetur debeat eſſe actio humana, bona, vel mala bona quidem, vt præcipiatur,mala verò,vt prohibeatur. (S.Thom.1.2. *q. 96. art.2. & 3.* & Expoſitores ibidem) ideo idem etiam dicendum de lege Regulari, iuxta dicta *to. 1. cap.4. num.2. & cap.8. n.19. et 20.* Quemadmodum etiam legiſlator humanus non poteſt præcipere omnes actus virtutum, non ſolùm collectiuè, ſed neque diuiſiuè, cum non poſſit cogere homines ad ingrediendum Religionem, paupertatem voluntariam vouendam,vel cœlibatum tenendum(Molina *Tract. 5. de Iuriſdict.diſp.72.* Layman. *ſupra cap.4.n. 2.*) ideo etiam nec legiſlator Regularis poteſt præcipere omnes actus virtutum, ſed ſolùm eos, qui Regulam explicitè, vel implicitè concernunt, iuxta dicta eo *cap.4. n.9. & 10. & cap. 8. n.4.* Vbi propterea *num.5.* dixi leges,& Conſtitutiones Regularium non debere continere peculiares aſperitates, corporis afflictiones, vigilias, aut diuturnas orationes, non concernentes prædicto modo Regulam. An verò ſaltem pro profeſſuris in poſterum Religionẽ, aut ob publicam neceſſitatem v. g. bellum,peſtem, famem, hæreſim,&c. tales leges condi poſſint, dixi eo *cap. 8. n.6. & 7.* Probabilius etiam eſt non poſſe legiſlatorem humanum,ac per conſequens,nec Regularem prohibere omnes actus vitioſos, ſeu omnia peccata, ſiue mortalia,ſiue venialia. Ratio eſt, quia talis lex ob ſui magnam difficultatem non videtur accommodata naturæ humanæ, ſed potius nimis oneroſa,præſertim ſi in ea comprehenderentur peccata illa venialia,quæ ex ſurreptione appetitus, vel imperfecta aduertentia committuntur, & quæ vix perfectiſſimi homines euitant. S.Thom.1. *2. q.96.art.2.* Expoſitores ibidem,& Suarez *d.l.4.de legib.c.11.n.3. & lib.3.cap.12.n.12.*

22 De actibus porrò internis loquendo, dicendum, quòd cum legiſlator humanus non poſſit prohibere actus merè internos ſecundùm ſe conſideratos,quia non poteſt præcipere,aut prohibere niſi illa,de quibus iudicare poteſt, quales non ſunt actus merè interni, pro vt colligitur ex *ca.1.15. q.6. & cap. ſicut, et cap. tua nos de ſimonia* (S.Tho.1.2.*q.91. art.4.* Expoſitores ibid. Caietanus *Tract. de poteſt. Papæ, et Concil. cap. 19.* Nauarrus *in ca. cogitationis de pœnit. diſt.1. et in Man. cap. 23. n.38. et cap. 27. n.56.* & alij communiter)ſic nec legiſlator regularis,iuxta dicta eo *cap. 4. n. 5.* Dixi *ſecundum ſe conſideratos*, quia ſicut legiſlator humanus poteſt præcipere, aut prohibere actus internos,quatenus ſunt modi actus externorum,vel aliquid neceſſarium pro illis: ſic enim Eccleſia pręcipiens recitationem Officij diuini pręcipit etiam modum attentionis, & præcipiẽs Confeſſionem annuam,præcipit dolorem de peccatis (Sotus *l.10. de iuſt.q.5. art.5.* Peirin. *to. 1. de ſubdito q.1. de Obedientia cap.6.* Layman. *ſupra cap.4. num.4.* & alij plures) idem quoque de legiſlatore Regulari dicendum eſt, iuxta dicta eo *nu. 5.* Vnde etiam poſſunt præcipere ſubditis,vt orent, ieiunent, aut celebrent,cum tali,vel tali intentione, ſcilicet pro tali perſona,vel neceſſitate,quia talis intẽtio eſt modus

Digitized by Google

horum actuum. Non tamen propterea videtur poſſe legiſlatorem humanum etiam Regularém obligare ſubditos ad habendam internam diſpoſitionẽ accidentalem,ſeu non pertinentem ad ſubſtantiam moralem operis præcepti, v.g. vt ieiunia,& orationes fiant in ſtatu gratię,aut quòd recipiatur Euchariſtia in gratia, quia hoc eſt contra vſum Eccleſiæ, quæ nunquam tale præceptum fecit etiam in tempore magnæ neceſſitatis, & videtur excedere poteſtatem ipſius, cum ſit de re occultiſſima, & multis periculis expoſita. Suarez *d. l.4. cap.13. num.16. & 17.* Laym. *ſupr. n. 13.* Quando autem Regula Religionis præceperit aliquos actus internos,vt orationem mentalem, meditationem &c. pro vt in Carmelitarum Regula præcipitur ibi *In lege Domini meditantes,&c.*poſſunt etiam per legem præcipi à Pręlatis Regularibus. Eo enim ipſo quo in Regula cõtinentur,includuntur in voto profeſſionis,& ita poſſunt per legem præſcribi, Suarez *ſupra c.13. in fine*. Layman. *d. num.13.*

23 Lex humana regulariter loquendo ſolùm reſpicit vt materiam futura,nõ verò præterita. Ita enim habetur ex *cap. cognoſcentes de Conſtitut.* ibi: *Quoties nouum quid ſtatuitur, ita ſolet futuris formam imponere,vt diſpendijs præterita non commendet*, & *cap. quoniam eod.tit.* ibi *leges*, *& conſtitutiones futuris certum ſit dare formam negotijs,non ad præterita facta trahi*; & *l.leges C. de legib.* Panormit. *in d.cap.cognoſcentes.* Silueſter *in Summa verbo lex q. 23.* & communiter Iuriſtæ,& Summiſtæ. Idem dico de præſentibus, quæ habent cum præteritis connexionem, lex enim, ſicut & præceptũ ſolùm eſt pro actibus futuris. Theſaurus *in praxi verbo Religioſi c.13.* ex Rotæ deciſ. & Bartolo in *l.cum lex ff. de legib.* Amplia,quòd etiam ſi lex noua antiquioris declaratoria nouam pœnam addat,non extenditur reſpectu pœnæ ad præterita. Silueſter *ibi* ex Panormitano *in cap. Quoniam Simoniaca de Simon.* Rodriguez *ſupra d.q.6. art.17.* Miranda *d.q.25. art.20.* Vnde infert Rodriguez Conſtitutionem Clem. 8. prohibentem largitionem munerum Regularibus, quatenus addit pœnas ſupra ius commune antiquum,non reſpicere largitiones pręteritas. Idem dici poteſt de pœnis eiuſdem Conſtitutionis, pro vt nuper innouatæ iuſſu SS. D. N. Vrbani VIII. iuxta dicta *to.3. verbo dare, ſeu donare nu. 18.* pro illis locis in quibus prædicta Conſtitutio recepta non erat, vel conſuetudine legitima abrogata. Dixi *regulariter loquendo*, quia lex declaratoria etiam extenditur ad pręterita,illa enim nihil de nouo inducit. Authentic. *de filijs ante dot.inſtrum.nat. collat.3. & l.hæredes §.1. ff. de teſtam.* Rodriguez, & Miranda *ſupra* ac Suarez *de legib.l.3.cap.14.num.2.& 3.* Dixi etiam *regulariter loquendo*, quia ſi legiſlator expreſsè declaret ſe velle comprehendere præterita ad illa extendetur, nõ quidem quoad obligationem in conſciẽtia, ſeu culpam,quia impoſſibile eſt quòd actus præteritus factus ſine culpa fiat cum illa, propter legẽ poſtea latam. Sed quoad pœnam,ſi actus præteriti fuerunt peccaminoſi,ſeu habeant tractum ſucceſſiuum peccaminoſum. Vel ſaltem quoad irritationem illorum propter rationabilem cauſam, Suarez *d.c.14.à n.8.* Hæc autem ſi Regularium Conſtitutionib. ſeu legib. applicentur, pro plurium caſuum ſolutione deſeruient.

24 Specialiter hinc collige, decretum S. Congregationis *de Apoſtatis,& eiectis*,quod retuli *to.1.cap.23. num.8. & 3. tomo* verbo *Eiecti Regulares num.3.* in ea parte qua ſtatuit eiectos à Religione ſuſpenſos eſſe perpetuò ab executione Ordinum,ſublata Ordinarijs facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi &c.intelligi ſolùm de illis, qui poſt tale decretum, quod fuit datum 21. Septemb.1624. expulſi fuerint, quia in eo non eſt aliquod verbum quo denotetur extendi ad præterita. Theſaur. *ſupr.*

25 Lex humana regulariter, & per ſe loquendo non obligat ad ſui obſeruationem cum periculo mortis, aut magni alicuius nocumenti temporalis. Ratio eſt, quia talis lex eſſet nimium difficilis, & parum accommodata fragilitati humanæ,quod eſt contra rationem humanæ legis,vt dictum eſt *num.9.* Sotus *1. de iuſt.q.6. art.4.* Azor. *to.1. Inſtit. moral. lib.1.cap. 11. quæſt. 1.* Valentia *ſupra diſp.7. q.5. punct. 6. q.4.* Sayrus *in Claui Regia lib. 3. capit. 7.* Sanchez *libr. 1. in Decalog. cap. 18. &* alij. Dixi *regulariter*, quia quando obſeruantia legis eſſet neceſſaria pro conſeruatione Communitatis, pro vt contingit in caſu legis præcipientis militibus pro Republica pugnare, vel Parrochis, vt miniſtrent Sacramenta fidelibus, vel permaneant in aliquo loco, tempore peſtis, hæreſis &c. tunc lex illa obligat, etiam cum vitæ periculo. Habet enim legiſlator facultatem exponendi vitam ſuorum ſubditorum pro conſeruatione Communitatis. Azor, & Valentia *ſupra*. Dixi *per ſe*, quia per accidens,ratione videlicet pręcepti alicuius diuini, ſeu naturalis tunc obligantis, poteſt etiam lex obligare etiam cum diſcrimine vitæ. Primò, ratione ſcandali, ſi enim aliqui ſcandalizarentur, & declinarent ad hæreſim exiſtimantes aliquem eſſe hæreticum; eo quòd manducaret carnes die Veneris, teneretur tunc abſtinere ab illis etiam cum mortis periculo,ad tollendum illud ſcãdalum. Secundo, ratione contemptus,ſi enim hæreticus cogeret aliquem ad manducandum carnes, aut ad non ieiunandum in Quadrageſima, ob contemptum Religionis, vel poteſtatis Eccleſiaſticæ, teneretur ille obſeruare legem Eccleſiaſticam ieiunij, & abſtinentiæ à carnibus, etiam cum prædicto mortis periculo. Suarez *ſupr.l.3. c.30. n.7.* Valentia, & Sanchez *ſupr.*

26 Ex quo ad intentum Regularium collige primò, iuxta dicta *tom.1. cap.8. num.19.* Carthuſianos, etſi laudabiliter ſatis abſtineant ab eſu carnium, etiam cum periculo mortis, nihilominus ad id non teneri, niſi caſu quo ſcandalum eſſet illas comedere. Vt enim dictum eſt,quamuis nulla lex humana per ſe obliget cum periculo mortis, per accidens tamen ratione ſcandali poteſt obligare. Collige ſecundò, iuxta dicta eod. *tom.1. cap.4. num.19. & 20.* poſſe fieri leges, ſeu Conſtitutiones obligantes Regulares etiam cum periculo mortis ad miniſtrandum infirmis tempore peſtis, vel prædicandum, diſputandum, & defendendum Eccleſiam contra hæreticos, hæreſi graſſante, quia ſcilicet, licet regulariter loquendo leges non obligent cum tanto diſcrimine, quando tamen ipſarum obſeruantia pro conſeruatione Communitatis neceſſaria fuerit, prout in iſtis caſibus contingit, obligare poterunt. Collige etiam iuxta dicta *tom. 3.* verbo *Excommunicatio quoad Regulares num. 7.* quòd licet Religioſus excommunicatus maiori excommunicatione non poſſit miniſtrare aliqua Sacramenta, nihilominus poſſit id facere, quando eſſet ſibi neceſſarium ad euitandum mortis periculum, vel infamiam. Quia lex Eccleſiaſtica id prohibens nõ obligat cum tãto diſpendio. At verò,ſi adeſſet ſcandalum, aut talis adminiſtratio extorqueretur in odiũ,

Digitized by Google

vel contemptum Eccleſiæ, nullatenus id efficere poſſet, etiam cum tali periculo mortis, vel infamiæ. Præceptum enim naturale, & diuinum vitandi ſcandalum, vel contemptum auctoritatis Eccleſiæ, tunc illum obligaret.

27 Obligantur Regulares non ſolum legibus, & Cõſtitutionibus ſuarum Religionum, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 8. præſertim. *num.* 3. ſed etiam, iuxta dicta ibidem *cap.* 11. *num.* 13: Conſtitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obſeruantiæ Regulari non derogantibus, vt de ieiunijs ſeruandis, celebrandis aliquibus feſtis, & alijs huiuſmodi; non quidem debito obedientiæ, cum Religioſi (loquor de exemptis) ſubditi non ſint Epiſcopis, aut ipſorum iuriſdictioni ſubiecti, ſed debito, & iure naturali, quo ſicut partes, & membra illius populi tenentur ſe toti corpori conformare. Ita enim ex Vaſquez 1. 2. *diſputat.* 167. & Sanchez *l.* 4. *in Decalog. cap.* 15. *numer.* 21. dixi eo loco. Quod etiam tenent Villalobos *in Summ. tom.* 1. *Tract.* 1. *dub.* 31. & Becanus *in Summa Theolog. p.* 2. *Tractat.* 3. *cap.* 6. *q.* 11. pro quo notandum, valde probabile eſſe hanc obligationem obediendi Regulares exemptos legibus Synodalibus, ſecluſo ſcandalo, aut conſuetudine in contrarium, non eſſe ad aliquam culpam, ſeu pœnam, ſed ſolùm eſſe ex quadam decentia, & honeſtate, iuxta modum quo *tom.* 2. *c.* 17. *num.* 8. cum multis Theologis dixi, Regulares ex Ordinibus aſſumptos ad Epiſcopatum, vel alias dignitates extra Religionem, obligari ad Regulam, & Conſtitutiones ſuorum Ordinum. Cum enim ſtatus Religioſus ex natura ſua ſit diuerſus, & difformis à ſtatu ſæcularium, habens ſua propria onera, & grauamina, non videtur obligari ad onera, & grauamina ſæcularium, qualia ſunt iſta, quæ per leges Synodales imponuntur, niſi ſolùm ex obligatione præbendi bonum exemplum ſæcularibus, ſeu ex decentia, & honeſtate; quia cum turpis ſit pars, quæ à toto diſcordat, indecens, & in honeſtum videtur, quòd dum ſæculares ex lege Synodali aliquid faciunt, non conformentur ipſis Regulares, non verò ita, vt peccent eas tranſgredientes. Suarez *de legib. l.* 4. *cap.* 20. *num.* 10. ex Paludano, & Antonino ab eo relatis. Diana *par.* 1. *Tract.* 10. *Reſolut.* 11. ex Salas, Granado, Baſilio de Leone, Lorca, Zanardo, Ilamas, & Portello. Hoc tamen, vt dixi, intelligi debet de Religioſis exemptis, quales, ſunt ferre omnes, iuxta dicta *tomo* 3. verbo *exemptio Regularium*. Religioſi enim non exempti, cum ſubiecti ſint Epiſcoporum iuriſdictioni, procul dubio ex debito obedientiæ tenentur parere dictis Conſtitutionibus Synodalibus, ita vt peccent ipſas tranſgredientes. Suarez *ſupra numer.* 7. Addendum tamen, etiam dato quòd Regulares exempti tenerentur in conſcientia ad dictas Conſtitutiones Synodales id ſolum eſſet quoad vim directiuam, non quoad coactiuam; cum ipſi tatione exemptioni puniri non poſſint ab Epiſcopis, aut per cenſuras compelli, niſi in caſib. à iure, vel Concilio Tridentino expreſſis, iuxta dicta eo *tomo* 3. verbo *Exemptio Regularium num.* 8. *et ſequentib.*

28 Obligantur etiam Regulares, ſicut & alij Eccleſiaſtici, legibus ciuilibus; quæ non ſunt contrariæ libertatis Eccleſiaſticæ, ſed ad bonam Republicæ adminiſtrationem institutæ, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 11. *n.* 16. vbi etiam dixi hanc obligationem eſſe ſolùm quo ad vim directiuam, non quoad coactiuam, ideſt obligati ipſos in conſcientia ad iſtas leges obſeruandas, non tamen propterea cogi poſſe, aut puniri à Principibus ſæcularibus, ſed ſolùm à ſuis Prælatis, iuxta dicta ibid. *numer.* 17. Quamuis autem controuerſia ſit inter Doctores, an hæc obligatio Eccleſiaſticorum ad ſeruandas leges ciuiles, quæ libertati Eccleſiaſticæ non repugnant, proueniat directè ex poteſtate legislatrice ciuili, pro vt contendunt Victoria *Relect. prima de poteſtate Eccleſiæ qu. vlt.* Sotus *lib.* 1. *de iuſt. q.* 6. *art.* 7. Medina 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. *dub. vlt.* Lorca 1. 2. *tract. de legib. diſput.* 25. *membr.* 4. & alii: vel ſolùm indirectè, ideſt, non ex vi poteſtatis ciuilis, ſed ex vi legis naturalis, eo quod rationi naturali conueniens eſt, quòd Eccleſiaſtici, qui etiam ſunt ciues, ac membra Reipub. ſicut laici, ea præſtent, quæ ad communem Reipub. gubernationem neceſſaria ſunt, pro vt dixi eo *num.* 16. & tenent Azor, *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 12. *qu.* 3. Bellarmin. *in Apolog. contra Regem Angliæ*. Layman. *ſupra cap.* 13. *num.* 6. Diana *ſupra Reſolut.* 12. *&* alii. Sine dubio tamen hæc ſecunda ſententia probabilior eſt, vt potè conformior Sacris canonib. præſertim *in cap. Eccleſia de Conſtitut.* & Concilio Lateranenſi ſub Leone 10. *ſeſſ.* 9. vbi decernitur, quòd laicis non competit habere aliquam poteſtatem in Eccleſiaſticas perſonas. Addendum etiam, Regulares, & alios Eccleſiaſticos tranſgredientes prædictas leges ciuiles non contrarias Eccleſiaſticæ libertati, peccare illas tranſgredientes, mortaliter, vel venialiter, iuxta capacitatem materiæ, & alias circunſtantias. Ita enim communiter ſupponunt Authores, & ratio eſt, quia lex naturalis, per quam, vt dixi, ad id obligantur, obligat moraliter, vel venialiter eodem modo. Accedit, quòd ius Canonicum *can.* 1. *can. ſi in adiutorium. ca. quoniam. ca. de capitulis diſt.* 10. *ca. cum ad verum. diſt.* 96. *& ca.* 1. *de noui operis inſtitut.* ſupponit Eccleſiaſticas perſonas ſubiici legibus ciuilib. non repugnantibus earum libertati ſicut ſubduntur laici. Quemadmodum ergo laici illas tranſgredientes peccant mortaliter, vel venialiter, iuxta capacitatem materiæ, & alias circunſtantias, ſic de Eccleſiaſticis philoſophandum eſt. Vnde non videtur admittendus Bonacina *ſupra diſput.* 1. *q.* 1. *punct.* 6. *num.* 33. dum ait: non grauiter peccare Clericos prædictas leges tranſgrediendo. Poſito enim præcepto naturali quo obligantur ad illas, & accedente conſenſu Iuris Canonici adducto, peccare poterunt grauiter illas tranſgrediendo, ſicut & laici.

29 Quæ verò ſint iſtæ Leges ciuiles, quibus obligantur Regulares, & alii Eccleſiaſtici, dixi eo *numero* 17. eſſe illas, quæ taxant pretia rerum, prohibent venationem certo tempore, aut extractionem tritici, vel grani extra regnum, ſeu quæ præcipiunt occiſionem locuſtarum, & aliorum animalium, quæ demoliuntur meſſes, & vineas. Idem dico de legibus prohibentibus arma portare, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *arma num.* 5. Portel[illegible] *in dub. Regular. verbo lex numer.* 2. Idem ſimiliter dicendum de lege præſcribente valorem monetæ, aut pretium quo vendi debeat triticum, vel alia quælibet res. Ita vt Eccleſiaſtici expendentes pecuniam vltra taxam, ſeu valorem à Principe præſcriptum, vel vendentes res vltra pretium conſtitutum, peccent contra iuſtitiam, & per conſequens teneantur ad reſtitutionem. Bonacina *ſupra numer.* 30. *&* 31. ex Molina, Salas, Sayro, & aliis.

30 E contra tamen leges ciuiles quibus Regulares, & alij Eccleſiaſtici, parere non debent, vt pote contrarijs libertati Eccleſiaſticæ, ſunt primò illæ, quibus obligantur ad gabellas, & impoſitiones aliquas ſoluendas, iuxta dicta *tertio tomo* verb. *Gabella*. Similiter illæ, per quas aſtringerentur ad onera, ſeu munera perſonalia, ſiue realia, ſordida, indifferentia, ſeu etiam honeſta, iuxta dicta eo 3. *tomo* verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, niſi adſint conditiones eo loco adductæ. Vnde declaratum eſt à S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium 2. Auguſti 1619. apud Dianam 5. *par. in declarationib. Sacrarum Congregationum num.* 43. non teneri Clericos (idem dic de Regularibus) ad ſolutionem onerum impoſitorum pro Phiſico, Chirurgò, & ludi magiſtro. Item ibidem *num.* 48. refertur alia declaratio Sacr. Congregationis Immunitatis pro ſeptima Decembris 1632. in qua habetur Eccleſiæ molendina oon comprehendi ſub prohibitione facta à laicis ne aſportetur frumentum ad molendinum. Tertio, illæ, per quas prohiberetur ne aliqua bona transferrentur in Eccleſias ſine licentia Principis. De quo Ioannes Valerus *in differentijs vtriuſq. fori verbo Bona. differentia* 3. Diana 1. *par. tract.* 2. *Reſolut.* 104. Idem dicendum de legibus, ſeu ſtatutis, per quæ prohiberetur ne bona immobilia tradantur, vel alienentur perſonis Eccleſiaſticis. De quo noſter Epiſcopus Bouius in *reſponſionib. ad Magiſtrum Paulum par.* 3. Duardus *in Bulla Cœna l.* 2. *cap.* 15. *q.* 19. Comitol. *in Tract. apologetico cap.* 1. & alij apud Dianam *ſupra reſolut.* 58. Idem dico generaliter de legibus, ſeu ſtatutis, quibus Regularibus prohiberetur id quod iure naturali, & diuino illis eſt permiſſum, pro vt colligitur ex *cap. eos qui de immunit. Eccleſiaſt. in* 6. vbi id facientes excommunicantur. Filiucius *tom.* 1. *Tractat.* 16. *cap.* 10. *quæſt.* 8. Ricius *in praxi tom.* 3. *reſolut.* 207. Diana *ſupra dicta Reſolut.* 58. 59. *&* 60. Imo etiam idem quoque dicendum, prout inſinuaui *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 16. de Legib. ſeu ſtatutis, quæ de Eccleſiaſticis bonis, aut perſonis ſpectatim decernunt, præcipiendo, vetando &c. tametſi Eccleſiæ fauorem, aut patrocinium continere videantur. Sicuti habetur expreſsè *in cap.* 1. *d.* 96. *& cap. Eccleſia de Conſtitut.* Ratio eſt, quia eiuſmodi legibus prætenditur directa laicorum Principum iuriſdictio ſuper Eccleſiaſtica (ſi quidem leges ferre iuriſdictionis actus eſt) talis autem vſurpatio poteſtatis libertati Eccleſiaſticæ repugnat. Quare maius Eccleſiæ præiudicium infertur, quam commodum afferri poſſit, huiuſmodi legibus, ac propterea ipſis oon ſtandum. Angelus *in Summ. verbo lex num.* 5. Suarez *l.* 3. *de legib. cap.* 34. *num.* 13. Layman. *ſupra dicto cap.* 13. *num.* 2. Video etiam declaratum à S. Congregatione Immunitatis ſeptima Decembris 1632. apud prædictum Dianam *in declarationib. SS. Congregationum num.* 42. poſſe laicos cogi ad decl[illegible]ndum quòd Statutum, ſiue edictum generale ab ipſis editum, ſeu publicatum non comprehendat Eccleſiam, ſeu Eccleſiaſticos. Sed de his plura infra verbo *Statuta*.

31 Circa interpretationem Legum, ſeu Conſtitutionum Regularium animaduertendum eſt, licitum eſſe eas interpretari, non ſolùm generali interpretatione, quæ competit ipſi legiſlatori, & (quo ad noſtrum intentum) Prelatis ſupremis Religionum, pro vt colligitur ex *lege* 9. *& ſequent. C. de legib. cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi cap. inter alia de ſent. excommunicat.* Sed etiam priuata, particulari & doctrinali interpretatione, pro vt colligitur ex vſu, & praxi communi Doctorum, qua conſtat leges omnes humanas, etiam Concilij Tridentini, explicari, ſaltem obiter, à Doctoribus. De quo Suarez *lib.* 6. *de leg. cap.* 1. Bonacina *ſupra diſput.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 8. *num.* 2. *&* 3. Idcirco regulæ aliquæ aſſignandæ ſunt maximè neceſſariæ pro Regularibus Conſtitutionibus, ſeu legibus, earumque interpretatione.

32 Prima eſt, Lex omnis, ſeu Conſtitutio interpretanda eſt propriè, ſeu iuxta verborum proprietateo, niſi ratio, vel neceſſitas cogat. Ita enim colligitur ex *l. non aliter ff. de legatis* 3. & alijs Iuribus, & ex ratione, ſcilicet, quòd homines regulariter loquuntur iuxta proprietatem verborum. Abbas *in cap. Ad audientiam num.* 2. *de decim.* Nauarr. *in c. inter verba diſt.* 1. *de pœnitent. n.* 10. Suar. *d. l.* 6. *cap.* 1. *nu.* 7. Excipe primò, quando de mente legiſlatoris certior coniectura eſt, eum loquutum non fuiſſe iuxta verborum proprietatem *d. l. non aliter. et in l. cum pater §. Dulciſſimis ff. de leg.* 2. Siluester *verbo lex q.* 16. *et* 20. Layman. *ſupra cap.* 18. *n.* 6. Excipe ſecundò, ſi ſignificatio propria verborum abſurditatem contineat. *l.* 18. *et ſequent. ff. de legib.* Silueſter, & Layman. *ſupra.* Excipe tertiò, ſi lex ſecundùm propriam verborum acceptionem derogaret antiquioribus Iuribus, tunc enim trahenda potius eſt ad ſignificationem impropriam, eo quòd correctio iurium inuehenda non eſt, niſi neceſſitas cogat. Abbas *in cap. cauſam quæ num.* 1. *de reſcript.* Gutierrez *lib.* 3. *pract. quæſt.* 15. *n.* 34. Sanch. *l.* 1. *de Matrim. diſp.* 17. *n.* 6. Excipe quartò, ſi recepta legis conſuetudo eam aliter explicet. *Optima enim legum interpres eſt conſuetudo*; prout habetur *l.* 37. *ff. de legib.* Silueſter *d. quæſt.* 16. Layman. *ſupra*.

33 Ceterum cum duplex ſit ſignificatio propria verborum, vna naturalis, illa ſcilicet, quæ competit ipſis ex primaria inſtitutione hominum (non enim dicitur talis quia ſit à natura, cum conſtet omnia verba ſignificare ad placitum) & alia ciuilis, ſeu iuridica, illa ſcilicet, qua Iuriſtæ vti ſolent, vt patet in hoc verbo *mors*, quod iuxta priorem ſignificationem ſignificat ſeparationem animæ à corpore, & iuxta poſteriorem ſignificat profeſſionem Religionis, & in hoc verbo *filius*, quod iuxta priorem ſignificat filium naturaliter genitum, iuxta poſteriorem verò etiam adoptatum. (Salas de *legib. diſp.* 21. *ſect.* 13. Suarez *d. l.* 6. *cap.* 1. *n.* 9.) idcirco animaduertendum eſt, quòd licet regulariter loquendo, præſertim in materia odioſa, lex non debeat extendi vltra propriam ſignificationem naturalem, quia nulla eſt ratio extendendi legem vltra hanc ſignificationem, præſertim cum odia, vt ſæpe dixi, potius debeant reſtringi quam ampliari, in materia tamen fauorabili extendi debet etiam ad ſignificationem ciuilē, propter oppoſitam rationem. Suarez *ſupra cap.* 2. Laym. *ſup. cap.* 18. *num.* 8.

34 Pro quo etiam valde notandum, eam legem dici fauorabilem, quæ primariò prodeſt aliquibus, quamuis alijs ſecundariò noceat. E contra verò illa eſt odioſa, quæ primariò pœnam continet, etiam ſi alijs ſecundariò proſit. Quando verò res dubia fuerit, ita vt id cognoſci non poſſit attendi debet ad primarium finem legiſlatoris, ita vt ſi ille ſit fauorabilis, lex etiam fauorabilis ſit, ſi autem ſit odioſus, lex odioſa cenſeatur. Couarrubias *lib.* 1. *Variar. cap.* 11. *num.* 5. Sanchez *lib.* 1. *de matrim. diſp.* 4.

num.

Digitized by Google

num. 4. Bonacina *d. punct.* 8. *num.* 13. Ex quo collige, legem illam, quæ immediatè, & principaliter reſpicit vtilitatem publicam, cum illa proſit multis, eſſe dicendam fauorabilem. Nauarrus *lib.* 1. *conſil. de Conſtit. conſil.* 3. *num.* 6. Miranda *ſupra q.* 25. *art.* 26. *concl.* 12. Addit idem Miranda *ibidem* ex eodem Nauarro *libr.* 5. *conſil. de pænit. & remiſſ. conſil.* 19. *numer.* 4. legem, per quam reditur ad ius antiquum, eſſe fauorabilem, quia res facile reuertitur ad ſuam priſtinam, & antiquam naturam. *ca. ab exordio diſt.* 35. *et l. ſi vnus §. pactus ff. de pactis.* Quod tamen vniuerſaliter acceptum mihi non placet. Si enim lex vetus odioſa ſimpliciter erat, neſcio quo pacto lex quæ ad illam redit poſſit eſſe fauorabilis.

35 Secunda regula eſt, lex, ſeu Conſtitutio generaliter loquens generaliter etiam accipienda eſt, ita vt omnes, & omnia comprehendat *l.* 1. *ff. de legatis præſtandis. l. proſpexit ff. qui, et à quibus manumiſſi.* Vnde illa vox Bartholi *in l. de pretio ff. de publiciana. Vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.* Quia ergo enunciatio indefinita æquiualet vniuerſali (maximè cum negatiua eſt, quia negatio, iuxta Dialecticos, eſt malignantis naturæ, & omnia euertit,) ideo quod dixi de generali loquutione, intelligendum etiam eſt de indefinita. Suarez *ſupra lib.* 6. *capit.* 2. *num.* 3. Layman. *ſupra numero* 7. Quia tamen in generali conceſſione non veniunt ea, quæ non eſſet quis veroſimiliter conceſſurus, iuxta communem regulam, quam ſæpius adduxi, ita ſimiliter in generali prohibitione, vel præcepto non veniunt ea, quæ Princeps nun eſset in ſpecie veroſimiliter præcepturus, cum lex ab ipſius voluntate pendeat. Suarez *dicto lib.* 6. *cap.* 5. & 6. Bonacin. *ſup. num.* 8. Sanctarellus *Variar. reſolut. q.* 16. *num.* 16. Vide quæ infra dicam de Epicheia.

36 Tertia regula, in legis, ſeu Conſtitutionis interpretatione, maximè attendendum eſt ad mentem, ſeu intentionem legislatoris, ſeu, quod idem eſt, ad rationem legis, vel propter quam condidit illam. *l.* 17. *ff. de legibus. l. Seire §. aliud. ff. de excuſat. ca. humanæ aures* 22. *quæſt.* 5. *cap. fin. de Regul. Iuris in* 6. & alijs iuribus. Ratio etiam eſt, quia mens, ratio, & intentio legislatoris eſt veluti ſpiritus, & anima Legis, & ita ab ipſa maximè Legis obligatio deſumi debet. Vnde *l. His ſolis cap. de reuocand. donat.* habetur id tacitè videri ineſse in quo eadem ratio reperitur. Nauarr. *lib.* 3. *conſil. de decim. conſ.* 2. *numer.* 1. Miranda *ſupra concl.* 4. ex multis aliis. Nota tamen, mentem, ſeu intentionem legislatoris attendendam pro explicatione legis, duplicem eſse, ſcilicet intrinſecam, & extrinſecam. Mens, ſeu intentio intrinſeca eſt ſubſtantia quam prohibet, ſeu præcipit, mens verò, ſeu intentio extrinſeca eſt finis, & animus, quem habuit in condenda lege. Vt in lege ieiunii, mens, ſeu intentio intrinſeca erit, abſtinentia à cibis &cet. mens verò, ſeu intentio extrinſeca, eſt mortificatio carnis &c.

37 Quarta regula, ad legis, ſeu Conſtitutionis explicationem maximè etiã attendi debet ad prohœmium, & præfationem, quibus legislator in ea condenda vtitur, ea enim, vt in plurimum cauſam finalem legis continent. *l. fin. ff. de hæred. inſtit. l. Titia §. idem reſpondit ff. de verb. obligat. & l. item quia §. ſi. ff. de pactis.* Miranda *ſupra concluſ.* 5. ex Bartholo, Baldo, Panormitano, & aliis Iuriſtis. Granadus *ſupra Tract.* 3. *par.* 2. *diſp.* 14. *ſect.* 1. *nu.* 4.

38 Quinta Regula, ad legis, Conſtitutionis, decreti, ſeu præcepti, quæ ad ſupplicationem aliquorum fiunt, interpretationem attendendum etiam eſt ad ſupplicationem, illiuſque verba, & intentionem. Credendum enim eſt legislatorem voluiſſe ſupplicationi ſe conformare. *cap. Inter dilectos §. cæteris de fid. inſtrument. cap. Intelligentia de verbor. ſignificat.* & aliis Iuribus, Patribus, & Doctoribus apud Mirandam *ſupra concl.* 6.

39 Sexta eſt, ad interpretationem legis attendi etiã debet ratio, quam Legislator in ipſa lege appoſuit. Voluntas enim illius, quæ maximè attendi debet, vt dixi, in interpretatione legis, debet eſſe conformis, & accomoda ſuæ rationi. Bonacina *ſupra numer.* 21. §. *Tertiò poſſumus.* Granadus *ſupra.*

40 Septima eſt, ſi adhuc lex dubia eſt, tunc facienda eſt interpretatio per alias leges, ſi fieri poteſt, quia iura debent iuribus concordare. Vt in *cap. cum expediat de elect. lib.* 6. Si verò per alia iura apparere non poteſt intellectus, tunc recurrendum eſt ad conſuetudinem Communitatis. Vt *l. minime, & l. ſi de interpretat. ff. de legib. & in cap. cum dilectus de conſuetud.* Si verò non apparet de conſuetudine loci recurrendum eſt ad ſimilia, vt in *l. non poſſunt ff. de legib.* Ita Siluester *verbo lex q.* 16.

41 Octaua, quælibet lex, ſiue Conſtitutio ita interpretari debet, vt nullum ipſius verbum credatur otioſum, aut inutile, ſed aliquid operari. *Cap. in his de priuileg. & cap. Si Ciuitas de ſentent. excommunicat. in* 6. Miranda *ſupra concl.* 7. Nald. *verbo lex. num.* 24.

42 Præſertim circa interpretationem legis pœnalis, illius ſcilicet, in qua tranſgreſſoribus pœna aliqua apponitur, animaduertendum, ipſam, & quamcumque aliam odioſam in dubio ſtrictè interpretãdam eſſe, ſicut conſtat ex *l.* 42. *ff. de pænis. & cap. pœnæ de pænit. d.* 1. maximè ex Regulis iuris in 6. inter quas Regula 15. ſic habet: *Odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari* & 49. ſic *In pænis benignior eſt interpretatio facienda.* Nauarrus *in capit interpretatione dicto* 1. *de pænit.* Sayrus *in clau. Regia lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 6. Vnde extendi non debet vltra caſus, vel perſonas expreſſas propter paritatem rationis. quia cum Legis pœna pendeat à libera voluntate legislatoris qui poteſt vnum crimen, & vnam perſonam aliqua pœna punire, non verò alia, aut alias perſonas, ita exiſtimandum eſt feciſse. Sayrus *dicto cap.* 8. *num.* 9. Naldus *in Summa verbo Obligatio numer.* 14. *& ver. Sacerdos num.* 5. Layman. *ſupr num.* 9. *§. deinde dixi.* Bonacina *ſupra numero* 23. Portellus *in dub. Regular. verbo lex numero* 13. Adde, id quoque eſse verum, etiam ſi eadem, vel maior ratio procedat in caſu, vel perſona, de quibus Lex non loquitur, quam in illis de quibus loquitur. Quia non obſtãte prędicta eadem vel maiori ratione potuit legislator pro ſua libertate, vel propter alias rationes ipſius animum mouentes, ſolùm pro illis caſibus, & perſonis, de quibus loquitur, pœnam illam apponere. Præſertim, cum ſæpius in Iure apponatur pro minoribus delictis pœna, quæ non ponitur pro maioribus, Comunicans enim cum quocũque excommunicato non tollerato incurit excommunicationem minorem, quam non incurrit communicans cum hæretico dogmatizante nõ denunciato. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt.* 47. *art.* 1. Miranda *ſupra Concl.* 10. Layman. *ſupra.* Portellus *ſupra* referens Caſtrum. Excipe tamen caſum, in quo, ex pru-

dentia, ſeu probitate legiſlatoris, æquitate, materia, vel circunſtantijs Legis, præſertim ex eo quòd conſtet legiſlatorem habuiſſe vnam ſolam rationem adæquatam ad eam condendam, quæ in alijs caſibus,& perſonis omnino,& eodem modo procederet (maximè ſi talis ratio fuerit expreſſa in ipſa Lege) præſumi datur, legiſlatorem ad eos caſus, & perſonas legem extendi voluiſſe, tunc enim ad ea extenderetur. Ita enim colligitur non ſolùm ex ijs quæ dixi circa tertiam, & ſextam regulam, ſed etiam ex ea,quam tradit Bonifac. 8. in Regulis iuris *Regul.*88. dicens: *Certum eſt quod is committit in legem, qui Legis verba complectens contra Legis nititur voluntatem*. In tali autem caſu talis præſumitur voluntas legiſlatoris. Suarez *lib.6. de legibus cap.3. à num. 16.* ex varijs iuribus. Layman. *ſupra num. 9.* Granadus *d. diſp.14. num.6. & 7.* Quo etiam ſenſu, & non alio accipiendi ſunt innumeri alij Doctores aſſerentes, Legem etiam pœnalem extendendam eſſe ad caſus,vel perſonas ſimiles, quando ad eſt eadem ratio Legis. Quales ſunt Silueſter *verbo lex qu.18.* Sanchez *l.3. de Matrim. diſp. 42. num. 4.* Naldus *verbo lex num. 4.* Sanctarel. *Variarum reſolut. qu. 20. numer. 13. et qu.54. numer. 6.* & plures alii apud ipſos.

43 Nota etiam,quòd quando caſus,crimen,vel perſona in Lege expreſſa ſolùm poſita fuerunt à legiſlatore gratia exempli, ſeu exemplariter, tunc Lex extendi debet ad caſus, crimina, & perſonas, ad quæ verba Legis extendi poſſunt, iuxta proprietatem verborum, Lex enim illa generalis eſt, & ſolùm gratia exempli ad vnum determinata. Silueſt. *ſupra q.20.* Naldus *d.num.4.* Bonacina *d. num.23.* ex aliis.

44 Circa interpretationem verò Legis fauorabilis, dicendum eſt, eam explicandam eſſe vt extendatur non ſolùm ad caſus, & perſonas in ea expreſſos, vel expreſſas, ſed etiam ad alios, vel alias, quando ex circunſtantiis præſumitur eam fuiſſe voluntatem legiſlatoris, iuxta modum dictum de Legibus pœnalib. & odioſis. Eſt enim eadem ratio, imò efficacius procedens in præſenti, cum iuxta regulas ſuperius adductas, fauores ampliari debeant. Suar. *ſupra cap.4.num.1.* Layman. & Granadus *ſupra*. Propter quod, vt credo, etiam in caſu dubio de voluntate legiſlatoris ampliari debet Lex fauorabilis, vt vel ſic habeat aliquid ſpeciale, quod non habet Lex odioſa, ſeu pœnalis.

45 Circa intelligentiam tamen legis prohibitiuæ, quales plures ſunt in legibus, & Conſtitutionibus Regularium,aliqua valde neceſſaria animaduertenda ſuot. Primum, ſi lex Eccleſiaſtica, ſeu Regularis prohibeat actum ſimpliciter, nullum verbum adhibens ex quo denoretur annullatio vel irritatio illius, vt ſi dicatur *non fiat*, vel *non debet fieri* hoc aut illud,etiam ſi tranſgreſſores talis legis incurrant pœnam, & culpam ipſius, actus tamen prohibitus validus erit. Valde enim diuerſa ſunt prohibitio, & irritatio, nec vnum ex altero conſequens, maximè in materia odioſa,qualis eſt iſta. Vnde tritum illud, *Multa illicitè fiunt, quæ tamen facta tenent* deſumptum ex *cap. Ad Apoſtolic. de Regularib.* vbi ſic ad verbum: *Multa fieri prohibentur, quæ ſi facta fuerint, obtinent roboris firmitatem*. Gloſſa *in cap. penult. de ſpon. impuber.* Suarez *ſupra l.5. cap. 29. num. 1.* Portellus *in dub. Regularium verbo lex numer. 9.* De quo etiam Peirinis *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap.1. nu.170.* Adde, hoc maximè eſſe verum quando lex ponit pœnam tranſgreſſoribus, prout ex communi ſententia Doctorum circa *l. non dubium C. de legibus* dicit Sanchez *lib. 5. in Decalog. capit. 4. num.6.* Si verò lex prohibeat actum cum conditione irritante illum, inualidus eſt in vtroque foro. Tum ex Regula iuris *in 6. num. 64.* vbi ſic: *Quæ contra ius fiunt, debent pro infectis haberi*. Cui conſonat *c. non ſolum de Regular. in 6.* Tum etiam quia in legiſlatore eſt facultas ad id faciendum,vt ſupponitur. Bonacina *ſupra diſput.1. q.1. punct.7. §.5. num.2.* Portellus *ſupra numer.10.* Ex quo collige cum eodem Portello, quòd ſi in aliqua Religione ſit Statutum prohibẽs ne aliqui ad ipſam recipiantur niſi cum aliquibus conditionibus, aliàs receptio,aut profeſſio ſit inualida, ſi aliqui recipiantur ſine aliqua ex prædictis conditionibus, receptio, ſeu profeſſio inualida erit. Secus dic ſi tantum prohibeatur talis receptio,aut profeſſio ſine irritatione actus, propter dicta. Vide Peirinis *ſupra à num. 168.*

46 Similiter, quando lex prohibens actum præſcribit formam ſubſtantialem rei faciendæ, tunc omiſſio illius irritat ipſam, ſicut enim in naturalibus res non ſubſiſtit ſine ſua forma ſubſtantiali, ita neque in moralib. Suarez *ſupra l. 5. cap. 31.* Bonacina *ſupra num. 24.* Portellus *ſupra num. 11.* Dixi *formam ſubſtantialem*, quia ſi lex præſcribat ſolùm formam accidentalem actui,ea deficiente valebit actus. Sicut etiam in naturalibus res ſubſiſtit ſine accidenti ſibi debito. Suarez *d. cap.31.* Vbi *num. 2.* ponit exemplum in forma pro electionib. deſignara *in cap. Quia propter de elect.* Peirinis *ſupra num. 184.* Portellus *ſupra num.12.* Cenſetur autem legiſlator formam,ſeu ſolemnitatem ſubſtantialem actui præſcribere, non ſolùm quando apponit illam cum clauſula irritante, vt de ſe patet, ſed etiam quando de nouo, aut à principio dat, ſeu delegat facultatem ad aliquem actum ſub tali modo, aut forma faciendum alicui aliàs non habenti poteſtatem ad talem actum, vt patet in formis Sacramentorum, quæ primitus à Chriſto inſtitutæ ſunt, & formis Sacramentalium primitus etiam ab Eccleſia inſtitutis. Colligitur ex *cap. Cum dilecta de Reſcript. cap. Venerabili de offic. delegat. & cap. vlt. de reſtit. ſpoliat.* Ratio quoque eſt, quia cum in tali caſu poteſtas limitetur iuxta formam præſcriptam ab eo qui poteſtatem de nouo confert, ideo actus in quo illa forma non ſeruatur, excedit poteſtatem facientis, & per conſequens eſt nullus,ac proinde forma illa cenſetur ſubſtantialis. Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 37.* Maximè Suarez *d. cap.31. num.9* Layman. *ſupra cap.16. num.7.* Portellus ſupra num. 12. Ex quo collige, rectè me dixiſſe *tom. 3. verbo Abſolutio num. 9.* abſolutionem datam non ſatisfacta parte ab eo cui delegata eſt cum limitatione dandi illam præmiſſa tali ſatisfactione, inualidam eſſe, ob defectum videlicet poteſtatis. Nauarrus, & Suarez *ſupra* Bonacina *d.punct. 7. §.5. num. 17.* Collige etiam ſecundò, Commiſſarios Regulares à Generalibus, vel Prouincialibus deſtinatos ad aliquas cauſas peragendas, ſi excedant formam illis præſcriptam, actus illos eſſe irritos, & nullos, eo quòd excedant poteſtatem illis conceſſam. Suarez, & Bonacina *ſupra*. E contra verò, forma, ſeu ſolemnitas per legiſlatorem præſcripta erit ſolùm accidentalis quando datur iis, qui aliàs primitus habebant facultatem ad faciendum eum actum ſecundùm ſubſtantiam, niſi addatur clauſula irritans. Suarez *ſup. n.10.* ex variis iuribus,& Doctoribus. Laym. *ſup. n.8.* Portellus *ſupra nu. 12.*

[Adde

Adde, quod quando requiritur iuriſdictio in agente ad ſaciendum aliquem actum, ſi talis iuriſdictio deſit, actus erit nullus. Vt patet in Sacerdote non approbato ad audiendas confeſſiones. Portellus *in reſponſionib. moral. tom. 2. caſu* 64.]

47 Quæri autem ſoler, an quando legislator non ſolum prohibet actum, ſed etiam addit non poſſe fieri per verbum *non poteſt, non poſſit*, aut ſimile, an tunc cenſeatur apponere formam ſubſtanrialem, vel quod idem eſt, an talis actus irritus ſit, & nullus. Et quamuis plures affirmatiuè reſpondeant, nihilominus probabilius eſt contrarium, ſcilicet non ſemper clauſulam *non poteſt etc.* reddere actum nullum, ſeu irritum, nec ſemper ſignificare negationem potentiæ ad actum faciendum, ſed quandoque negationem iuris ad illum licitè ſaciendum, iuxta commune iuris axioma *Id poſſumus quod iure poſſumus l. filius ff. de condit. inſtit.* Præter dicta ergo to. 3. verbo *clauſula num.* 47. ad materiam, & circunſtantias tum legis, tum communis acceptionis, & conſuetudinis, & præſertim ipſius actus prohibiti attendendum eſt, vt inde colligatur mens legislatoris. Si enim actus ex natura ſua pendeat ſolùm à poreſtate Superioris, ſeu legislatoris, dum præcipit illum ſub clauſula illa *non poteſt*, vel ſimili, cenſetur auferre poteſtatem, ita vt actus aliter ſactus validus non ſit. Quando verò è contra actus non pendet à poteſtate Superioris, vel legislatoris, ſed aliàs poterat fieri ab inſeriori, tunc per prohibitionem illius cum clauſula illa *non poteſt &c.* non cenſetur auferri ſacultas quam habet, ac per conſequens nec reddi actus inualidus. Couarrubias *in capit. Quamuis pactum* 2. *p. §.* 4. Silueſter *verbo Conſilium quæſt.* 4. Suarez *ſupra à num.* 13. Sà *in Summ. verbo lex num.* 3. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. qu.* 45. *art.* 2. & alij quos refert, & ſequitur Bonacina *d. numero* 17.

48 Nota tamen, quòd licet plures exiſtiment quòd cum forma ſeu ſolemnitas per legem præſcripta eſt ſubſtantialis omiſſio cuiuslibet partis ipſius etiam minimæ efficiat actum irritum, nihilominus probabilius eſt contrarium, niſi quando ommiſſio eſſet rei notabilis, & grauis moraliter, eo quòd in moralibus parum pro nihilo reputetur Bonacina *ſup. nu.* 21. referens Molinam, Sa, & alios.

49 Circa obligationem, quam ad ſui obſeruantiam inducit lex humana, ac per conſequens Conſtitutio, ſeu Statutum Regularium, dicendum primò, quòd cum lex humana, ſiue ciuilis, ſiue Canonica obligare poſſit ſubditos in conſcientia ad culpam, prout contra Hæreticos id negantes probant Bellarm. de *Summo Pontifice cap.* 15. Sotus *p. de iuſt. q.* 6. *art.* 4. & alij Doctores communiter; ideo idem dicendum eſt de legibus, ſeu Conſtitutionibus Regularium, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 3. & ſequentibus. Vbi etiam *à num.* 8. quando id contingat, ſcilicet, quando legislator vtitur verbo *præcipimus, mandamus, ſtatuimus etc.* vel ſimili. De quo etiam Granadus *Controu. 7. de legib. Tract. 3. par. 1. diſput. 2. ſect.* 4. Quod autem Conſtitutiones, ſeu Statuta Regularium non ſemper obligent ad culpam, ſcilicet quando vel legislator id expreſſit, vel communis acceptio Religionis ita illas intellexit, dixi eo *capit.* 8. *num.* 8. Similiter quando Conſtitutio, ſeu lex pœnalis Regularium obliget illos non ſolùm ad pœnam, ſed etiam ad culpam mortalem, vel venialem dixi eod. *numer.* 8. & ſequentibus. Vbi etiam quòd leuis materia ſolùm poſſit inducere culpam venialem, grauis verò mortalem. Et quid de Conſtitutionibus, ſeu legibus Regularium, quæ imponi ſolent ſub pœnis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, maledictionis æternæ, indignationis Dei, maledictionis Dei, obteſtationis diuini iudicij, vel illis verbis *in virtute S. Obedientiæ, virtute Spiritus Sancti, virtute voti, aut iuramenti &c.* Quid etiam dicendum de lege, ſeu Conſtitutione aliquid diſponente ſub pœna indignationis Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, dixi tom. 3. verbo *clauſula num.* 35.

50 Circa pœnas autem, quæ in huiuſmodi legibus pœnalibus imponuntur, & modum quo incurruntur, remittendus eſt lector ad ea, quæ in præcedentibus tomis dicta ſunt, præſertim quòd pœna excõmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti &c. impoſitæ ipſo ſacto incurrantur in conſcientia ante omnem Iudicis ſententiam dixi *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 29. vbi etiam quid ſentiendum de illis quando non ponuntur inſligendæ ipſo facto. De pœnis etiam priuationis officiorum, graduum, vel dignitatum, ſeu inhabilitatis ad illa, priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & ſimilium, an incurrantur ipſo ſacto, & ante declarationem Iudicis dixi eo *cap.* 10. *num.* 30. *&* 31. *& cap.* 8. *num.* 33. Similiter quid ſentiendum de huiuſmodi pœnis quando imponuntur ſolùm contra præſumentes, & non ſimpliciter delinquentes, dixi eo *cap.* 10. *num.* 33. Vbi etiam in ſequentibus numeris egi de illis qui poſſunt in huiuſmodi pœnis diſpenſare. De hac etiam materia pœnarum, præſertim prout ad Regulares ſpectat, plura inſerius verbo *Pœna*.

51 Circa adimpletionem legis, ſeu præcepti, ſpecialiter etiam prout ad eoſdem Regulares ſpectat, notandum primò, quòd cum illa ſunt negatiua, ideſt prohibitiua, ſolum per omiſſionem actus adimplentur. Vnde ſi Religioſo iubeatur ne exeat à Conuentu, adimplebit hoc præceptum per omiſſionem exeundi, præciſo quocunque alio. Nihil enim aliud ea lege, ſeu præcepto præſcribitur. Suarez *l. 3. de legibus cap.* 29. *num.* 1. Quando verò lex, ſeu præceptum affirmatiua ſunt, ideſt, quando per illa præcipitur aliquis actus, neceſſario requiritur ad adimpletionem talis legis, & præcepti talis actus. Is enim eſt, qui per talem legem, aut præceptum efficiendus intimatur. Non tamen requiritur quòd ille ſit bonus ex fine, ſed quantumuis ratione circunſtantiæ finis ſit malus, vel peccatum, erit adimpletiuus præcepti humani. Ratio eſt, quia legislator humanus ſolùm præcipit actum ſecundùm ſubſtantiam, ſeu materialiter, v.g. auditionem Miſſæ, abſtinentiam à cibis, ſolutionem decimarum &c. non tamen finem, quem intendit per illum actum v.g. cultum Dei per auditionem Miſſæ, macerationem carnis per abſtinentiam, ſuſtentationem Clericorum per ſolutionem decimarum, cum nihil tale exprimat in ipſa lege, vel præcepto. Vt propterea commune axioma Doctorum ſit, finem præcepti non cadere ſub præcepto. S. Thomas 1. 2. *q.* 100. *art.* 9. *&* 10. Sotus *lib. 2. de Iuſt. qu. 3. art.* 9. *& lib.* 10. *q.* 5. *art.* 5. Nauarrus *in Man. cap.* 21. *numer.* 7. Sanchez *in præcepta Decalogi lib.* 1. *capit.* 14. *numer.* 1. Nec etiam videtur id cadere poſſe ſub legem humanam, cum non poſſit per illam præcipi actus internus, qualis eſt intentio finis boni, nec id conducat ad finem legislatoris humani, qui eſt exterior gubernatio. Sotus *d. art. 9. concluſ.* 2. Suarez *ſupra d. capit.* 29. *numer.* 9. Vnde quando in lege

Digitized by Google

exprimitur finis illius,non exprimitur per modum, obiecti, ſeu materiæ legis, ſed per modum rationis ſeu motiui condendi illam. Suarez *ibid.* Bonacina *ſupra d. q.* 1. *punct.* 9. *num.* 3. *in fin.* De modo autem rei, quæ per legem præcipitur, diſtinguendum eſt, aut enim talis modus eſt intrinſecus ipſi,eò ſcilicet quòd ſine illo ſubſiſtere non poſſit, qualis eſt attentio pro Oratione, aſſiſtentia humana pro auditione Miſſæ,aut eſt extrinſecus,quia ſcilicet res ſine illo ſubſiſtere valet, qualis eſt deuotio pro Communione &c. Loquendo de modo intrinſeco, non poteſt lex impleri quoad ſubſtantiam ſine illo, quia includitur in ipſa ſubſtantia actus implendi. Loquendo verò de modo extrinſeco, poteſt lex ſine illo adimpleri, propter oppoſitam rationem. Sanchez *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 1. *et* 2. Similiter poteſt quis legem adimplere per actum, ad quem ex lege, vel obligatione aliàs tenetur, niſi oppoſitum conſtet ex mente legiſlatoris. Ratio primæ partis eſt, quia certũ eſt vno ieiunio adimpleri poſſe præceptum Vigiliæ alicuius Sancti,& præceptum Quatuor temporum, & vna recitatione horarum adimpleri obligationem Ordinis Sacri, & Beneficij Eccleſiaſtici. Ratio verò ſecundæ,quia in poteſtate legiſlatoris eſt exprimere ſe velle actum aliàs non præceptum. Sanchez *ſupra num.* 5. Bonacina *ſupra num.* 4. Poteſt etiam quis eodem tempore per diuerſos actus ſatisfacere pluribus legibus, ſi vnus actus illorum alios non impediat.Sicut poteſt quis, ex communi Doctorum opinione, ſimul recitare Officium,& audire Sacrum. Ratio eſt, quia lex, vt ſuppono, ſolum præcipit quòd fiat actus, non determinando quòd fiat diuerſo tempore ab alio, in quo alius actus eſt faciendus, ſi ergo mutuò non ſe impediant,fieri poterunt ſimul. Azor *to.*1.*Inſtit.moral.l.*7. *cap.* 5. *quæſt.* 3. *&* *l.*10.*c.*12. *quæſt.*10. Sotus *in* 4. *diſt.*13. *q.*2. *art.*1.

52 Pro intentione autem requiſita ad impletionem legis, vel præcepti, nota, ex dictis conſtare neceſſarium nõ eſſe quòd ſit alicuius finis boni ipſius operantis, quantumuis enim prauum aliquem finem intendat quis, ſi faciat quod lex præcipit, illam adimplet. Vnde Religioſus ad Chorum vadens, vel Miſſam celebrans ex quocunque prauo fine,ſatisfacit legi, vel præcepto hos actus præcipienti. Requiritur tamen intentio, ſeu actus humanus, & liber, quo quis velit facere opus præſcriptum à lege, quia lex præcipit opera humano modo præſtanda, opus autem,quod non fit ex prædicta intentione illud faciendi,non fit humano modo. Azor *ſupra cap.* 2.*quæſt.*6. Sanchez *ſupra cap.*13. *num.* 2. Ex quo colligitur,ebrium,vel dormientem, aut qui non eſt ſui compos, etiam ſi audiret Miſſam,recitaret &c. non ſatisfacere legi,aut præcepto, quia non faceret hos actus humano modo. Sotus *l.*2.*de iuſt.q.*3.*art.*9.Medina 1.2.*qu.* 100. *artic.* 9. Non tamen requiritur ad adimpletionem legis,ſeu præcepti voluntas,ſeu intentio ſaltem expreſſa ſatisfaciendi ipſi legi, ſeu præcepto, ita vt qui immemor legis, aut præcepti rem præceptam facit,adimplet legem, ſeu præceptum. Ratio eſt, quia licet lex præcipiat opus, ſeu actum fieri, non tamen præcipit fieri cum intentione adimplendi illam, nec videtur præcipi poſſe hæc intentio,cum ſit actus merè internus, de quo Eccleſia non iudicat. Azor *ſup.* Sanchez *ſup. num.*9. poſt Suarez, Vazquez, Valentia, & Rodriguez quos refert. Dixi *ſaltem expreſſa*, quia voluntas, ſeu intentio virtualis ſatisfaciendi incluſa adminus in generali propoſito ſeruandi omnia mandata,videtur neceſſaria,cum ſine illa talis adimpletio non videatur voluntaria. Sic colligo ex Silueſtro *in Summa verbo hora q.*11. *dict.*5. *nu.*14. ex Paludano, quem ipſe refert, Ludouico Lopez *lib.*1. *de contractib. cap.*53. & Ledeſma *in Summa de Euchariſt. cap.* 27. *poſt.*10. *concluſ.* Addunt plures, nec etiam requiri hanc intentionem virtualem ſatisfaciendi legi,ita vt qui audit Miſſam,vel recitat officium cum intentione expreſſa non ſatisfaciendi præcepto Miſſæ, aut recitationis Officij, adhuc ſatisfaciat dictis legibus, vel præceptis. Ratio eſt, quia quemadmodum præcepto negatiuo ſufficienter ſatisfit per omiſſionem actus vetiti, etiam ſi adſit voluntas expreſſa non ſatisfaciendi, ita ſimiliter videtur dicendum de præcepto affirmatiuo, ita ſcilicet, vt ipſi ſufficienter ſatisfiat efficiendo ſolùm opus iniunctum,etiam ſi adſit voluntas expreſſa non ſatisfaciendi. Sanchez *ſup.n.*13. Bonacina *ſupra punct.*10. *num.*19. alios referentes. Oppoſitum tamen credo probabilius, & verius, tum ex *l.non omnes ff. ſi certum petatur*, vbi dicitur actum agentium non operari vltra intentionem eorum, tum etiam, quia aliàs talis actus videtur omnino inuoluntarius reſpectu adimpletionis præcepti,ſeu legis;ac per conſequens non adimpletiuus ipſius, eo quòd lex actus voluntarios præcipiat. Azor *ſupra* cum Medina, Nauarro, & Ledeſma,ac alijs pluribus,quos refert Sanchez *ſupra num.*12. Ex quibus, ſi Regularibus applicantur, conſtare poterit, quæ, & qualis intentio in ipſis requiratur pro adimpletione legum, & præceptorũ ſuæ Religionis.

53 Quamuis autem legis obligatio, ſeu lex ipſa non ceſſet per mortem aut ceſſationem ab officio legiſlatoris, eo quod lex natura ſua eſt perpetua: in eo enim diſtinguitur à præcepto, ſeu mandato, quod iſtud eſt temporale, & ceſſat morte, vel amotione præcipientis (Silueſter *in ſumma verbo Mandatum q.*3. Vaſquez 1. 2. *diſput.* 151. *cap.* 3.) nihilominus lex quælibet ceſſat primò,derogatione, ſeu abrogatione ipſius facta ab habente auctoritatem. Circa quod aliqua animaduertenda ſunt. Primò, legem derogari cum pars eius detrahitur, abrogari verò eum prorſus tollitur, iuxta *l. derogatur. ff. de verbor. ſignific.* Sanchez *lib.*8. *de matrim. diſp.*1. Layman. *ſupra cap.*21. *num.*1. Secundò, legem ammittere vim obligandi per poſteriorem contrariam. Quia poſterior voluntas Principis,ſeu legiſlatoris præfertur priori. Silueſt.*verbo lex.quæſito* 26.& alii communiter,Amplia, etiam ſi in poſteriori lege nulla prioris fiat mentio *cap.* 1. *de Conſtitut. in* 6. Gloſſa *ibi verbo reuocare, & verbo noſcatur*. Habetur etiam hoc ex *l. ſed. & poſterior ff. de legibus*. Suarez *lib.*6. *de legibus cap.*27. *num.* 3. Excipiuntur tamen Decreta Concilii Generalis, quibus poſteriori contraria lege, aut priuilegio derogatum non cenſetur, niſi clauſula derogatoria expreſsè adiiciatur, ſicuti colligitur ex *cap. ex parte cap.vlt. de Capellis Monachorum*, & docent Felinus *in cap. nonulli de reſcript.* Nauarr. *cap.*27. *num.* 265. Couar. *in epit. p.*2. *cap.*8. *§.*9. *n.*7. Sanch *l.*3.*de matrim.diſp.*26.*n.*6.Tertiò maximè notandum,derogationẽ, ſeu abrogationẽ antiquioris legis admittendam nõ eſſe, niſi quatenus poſteriori contrarietur. Tum quia correctio,ſeu mutatio legis eſt quid odioſum,ac per conſequẽs reſtringendum, & non niſi quando exprimitur admittendum.Tum etiã quia lex antiqua eſt in ſua poſſeſſione,ac proinde non debet ipſa expoliari niſi quãdo res eſt certa. Suarez *ſupra n.*4. ex multis iuribus, & authoribus,

Por-

Digitized by Google

Portellus, *in dubijs Regular. verbo lex num.* 14.*&* 15. Addens bene, doctrinam hanc Statutis, ſeu Conſtitutionibus Religioſorum applicari poſſe. Quartò etiam nota, legem poſteriorem generaliter loquentem non derogare legi priori pro caſu ſpeciali ſolùm loquenti, iuxta dicta *to.* 3. verbo *Altare num.*4. Ratio eſt, quia lex generalis non extenditur ad ea, quę ſpecialiter prouiſa ſunt. Sanchez *l.*2.*de matrim. diſp.*24.*num.* 6.*& lib.*7.*in Decalog.cap.*7.*n.*34. Naldus *in Summ. verbo lex nu.* 18. Theſaurus *in prax. par.* 2. *verbo munera ca.*10.*n.*6. Adde, hoc eſse verum etiam ſi in lege noua adſit clauſula *non obſtante alia contraria*. Hæc enim intelligitur de lege omnino contraria, & quæ non poſſit vllo modo ſubſiſtere. Sanchez, & Naldus *ſupra*.

54 Secundò tollitur lex, & eius obligatio per conſuetudinem contrariam. Habet enim conſuetudo vim legis, ac per conſequens quemadmodum lex poſterior, vt dictum eſt, abrogat priorem, ita & conſuetudo. De quo dixi *to.* 1. *cap.* 8. *num.* 24. & de eo noſter Ioannes Beetz *de decem pracep. Decalog. circa* 2. *præcepti expoſit.* 1. *cap.* 2. *& circa* 3. *præcept. expoſit.* 2. *cap.* 2. Eſt autem conſuetudo *ius quoddam moribus conſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cum deficit lex.* Ita enim habetur ex D. Iſidoro *lib.* 5. *ethimolog. capit.* 3. relato in *ca. Conſuetudo diſt.* 1. Dixi autem eo *numero* 24. huiuſmodi conſuetudinem ſi eſt contra legem præſcribere quadraginta annorum ſpatio; ſi verò eſt pręter legem decem annorum. Eſt autem ſermo de legibus Eccleſiaſticis, quales ſunt Conſtitutiones, ſeu Statuta Religioſorum. Loquendo enim de ciuilibus, ad præſcribendum contra illas ſufficit tempus decem annorum, quia ad talem præſcriptionem ſufficit longum tempus. *lib. vlt. C. de præſcript. longi temp.* pro vt ex Suarez, Molina, Azor, Reginaldo, & alijs tenet Bonacina *d. quæſt.* 1. *punct. vlt.* §. 3. *num.* 31. Ad hoc verò quòd conſuetudo legem Eccleſiaſticam abrogare poſſit requiri ſpatium 40. annorum tenet communis ſententia Doctorum, eo quòd contra iura Eccleſiaſtica non præſcribatur niſi ſpatio 40. annorum *capit. de Quarta, & capit. ad aures de præſcript.* Leges autem Eccleſiaſticæ ſint quędam iura Eccleſiæ. Sairus *in Claui Regia libr.* 3. *capit.* 11. *numero.* 8. Suarez *de legib.* 7. *capit.* 18. *numer.* 12. Layman. *ſupra capit.* 24. *num.* 6. ex communi Doctorum. Eſto Sotus 1. *de Iuſt. quæſt.* 7. *art.* 2. Medina 1.2. *quæſt.*97. *art.* 3. quos refert, & ſequitur Granadus *ſupra Controu.*7. *diſp.*16. *ſect.* 1. *nu.* 9. & alii, affirment hoc negotium relinqui arbitrio prudentis.

55 Notandum autem, quòd ad conſuetudinem introducendam plures conditiones requiruntur. Prima, quòd id, quod per conſuetudinem introducitur ſit rationabile, ita vt poſſit eſse materia legis. *cap. fin. de conſuetud.* Silueſter *verbo conſuetudo num.* 6. Sayrus *ſupra dicto lib.* 3. *capit.* 11. *numer.* 6. Vnde id, quod irrationabile fuerit, non conſuetudo, ſed corruptela dicetur. Naldus *in Summa verbo conſuetudo numero* 4. Vnde etiam id, quod eſt contra præceptum naturale, aut diuinum, aut circa materiam inutilem, ſeu contra commune bonum, cum non poſſint eſse rationabilia, nec materia legis, ita neque conſuetudinis. Suarez *d. lib.* 7. *capit.* 6. *à num.* 14. Naldus *ſupra*. Layman. *ſupra num.* 4. Secunda, vt conſuetudo inducatur per actus voluntarios. Cum enim conſuetudo habeat vim legis, debet ſicut illa eſse voluntaria. Bonacina *ſupra num.* 12. ex Suarez, Azor. Reginaldo, Salas, & aliis. Vnde infert Granadus *ſupra ſect.* 2. *numero.* 14. (quod ad Regulares ſpectare poterit) quod ſi alicubi eſſet introducta conſuetudo celebrãdi feſtum alicuius Sancti, eo quod exiſtimaretur ibi eſſe ſepultum, ſi conſtaret poſtea ibi ſepultum non eſſe, ceſſaret conſuetudo. Tertia, vt inducatur ab his, qui legem ſeruare tenentur. Inducitur enim per actus contrarios legi, quales non ſunt niſi illi, qui fiunt ab illis, qui legem ſeruare tenentur. Bonacina *ſupra nu.* 13. ex alijs. Quarta eſt, vt conſuetudo ſit vniuerſalis, ita vt maior Communitatis pars illam inducat. Sola enim ea maior Communitatis pars repræſentat totam Communitatem, non minor. *lib. de quibus ff. de legib.* S. Thu. 12. *quæſt.* 97. *artic.* 3. Suarez *dicto lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 7. *& cap.* 9. vbi per totum agit de Communitate illa, quæ poteſt inducere conſuetudinem. Quinta, vt ſit longæua iuxta de tempore, quo conſuetudo præſcribit. De quo præter authores relatos Sairus *ſupra num.* 8. Sexta, quòd introducatur per frequentiam actuum publicorum. Tum vt omnes de Communitate, vel maior pars ipſius poſſint conuenire in illam, tum vt poſſit eſſe nota Principi, cuius conſenſus, vt dicetur, ad eam deſideratur, Sylueſter *ſupra quæſt.* 4. Suarez *ſupra cap.* 10. Septima, quòd adſit conſenſus ſaltem tacitus Principis, vel legislatoris. Layman. *ſupr. num.* 2. Bonacina *ſup. n.* 35. ex communi aliorum.

56 Ex quo collige, quòd cum Lex habeat clauſulam irritantem conſuetudinem futuram, conſuetudo adueniens non abrogat talem legem. Tunc enim non præſumitur conſenſus tacitus Principis, vel legislatoris, & Lex reſiſtit tali conſuetudini. *argum. cap.* 1. *de conſuetud. in* 6. *& cap. de præſcript.* Naldus *ſupra numer.* 4. Diana *par.* 5. *Tract.* 1. *Reſol.* 21. §. *ſed reſpondetur* loquens de conſuetudine contra Legem Immunitatis Eccleſiaſticæ. Layman. *ſupra num.*7. approbans propterea ex Innocentio, & Abbate hanc Regulam *Conſuetudo contra Legem non valet, ſi Lex reſiſtit*. Excipe, niſi quando poſt factam Legem ſubeſt noua ratio quæ non ſuberat tempore Legis damnantis conſuetudinem, vt propterea pręſumatur conſenſus tacitus, vel expreſſus legislatoris, vel ipſius ſucceſſoris, præſertim ſi talem conſuetudinem non reprimat. Quia tunc per illum conſenſum cenſetur obrogata Lex, & à conſuetudine victa. Quo ſenſu accipiendi ſunt Silueſter *ſup. q.* 6. *nu.* 10. ex Panormitano, Sotus *lib.* 1. *de iuſt. q.* 7. *art.* 2. Sayrus *in Claui reg. lib.* 3. *cap.* 11. *numer.* 10. §. *Cæterum* ex Medina, & alijs. Quæ omnia maximè aduertenda ſunt Regularibus, vt ſciant an, & quando pręrenſæ conſuetudines aliquorum contra Concilium Trident. & decreta Summorum Pontificum ea abrogare poſſint, aut non.

57 Quia verò de conſuetudine Legem abrogante hic eſt ſermo, ideo etiam obiter alia de conſuetudine non abrogante Legem, ſed potius nouam Legem inducente, quæ dicitur conſuetudo pręter ius dicenda ſunt. Primò, conſuetudo à Principe approbata vim habet Legis non ſcriptæ. Ioannes Sancius *in Selectis diſp.*26. *num.* 12. ex communi. Secundò, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 8. *numer.* 24. ad eam inducendam ſufficere decennium, quia ad id ſufficit longum tempus, in iure autem iuxta dicta *ſupra num.* 54. decennium eſt longum tempus. Sylueſter *ſupra numer.* 6. Sayrus *ſupra num.* 8. & plures alij apud Bonacin. *ſupr. num.* 32. Tertiò, hanc conſuetudinem non introduci niſi per actus factos ex intentione obligandi, ſeu per modum præcepti, aut obligationis.

Digitized by Google

nis. Aliàs non poteſt habere vim Legis, quæ hoc modo etiam introduci debet. Molina *tom. 1. tract. 2. de iuſt. diſp. 77.* Suarez *d. lib. 7. cap. 14. num. 6.* Vnde infer, plures conſuetudines, etiam inter Regulares receptas, v. g. recitandi tales Orationes, ieiunandi, aut abſtinendi à carnibus, ſeu lacticinijs certis diebus, aut faciendi tales, vel tales cæremonias, quando hæc in Regulis, vel Conſtitutionibus non habētur, non obligare illos in conſcientia, quia non ſunt introducta hac intentione. Bellarminus *l. 4. de Rom. Pontiſic. c. 18.* Suar. *ſup.* Laym. *ſup. n. 2.* In dubio autem de hac intentione præſumendum eſt, niſi adſint ſufficientes coniecturæ in contrarium, ſolùm ob deuotionem introductas eſſe, quia in dubijs fauet conditio poſſidentis ſuam libertatem, & nemo præſumitur ſibi onus poſuiſſe niſi conſtet de ipſius voluntate. Bonacina *ſupra numer. 21.* ex alijs. Quartò, de hac conſuetudine dicendum ſicut de ea, quæ abrogat legem, & propter idem fundamentum, debere eſſe rationabilem, vniuerſalem, voluntariam, & per frequentiam actuum publicorum introductam. Quintò quemadmodum conſuetudo abrogat Legem, ſic etiam abrogatur per Legem ſubſequentem. Non enim eſt minoris efficaciæ lex ad abrogandam conſuetudinem, quam conſuetudo ad abrogandam Legem. Sayrus *in Clau. Reg. lib. 3. c. 11. num. 10.* Suarez *d. l. 7. ca. 20.* ex varijs iuribus. Maximè ſi addatur in Lege verbum illud *non obſtante contraria conſuetudine &c.* per illud enim ſatis exprimitur intentio legiſlatoris.

59 Tollitur quartò legis obligatio per ceſſationem cauſæ adæquatę motiuæ illius. Sumitur ex *capit. Cum ceſſante de appellat.* vbi dicitur: *Ceſſante cauſa ceſſat effectus*, & colligitur ex eo quia, cum res *per quas cauſa naſcitur per eas diſſoluatur*, vt habetur de *Regulis iuris in 6.* cum obligatio Legis inducatur per talem cauſam adæquatam, ceſſante illa ceſſabit & Lex. Syluester *verbo lex quæſito 9.* Caſtro *lib. 1. de lege pœnali cap. 5.* Medina *in 1. 2. q. 90. art. 2. ad 4.* Amplia, non ſolùm quando iſta totalis, & adæquata cauſa motiua, qua legiſlator, inductus eſt ad ferendam Legem, non ſolùm non habet vim, ſed potius militat contraria, ita vt eſſet contra bonum commune ſeruare Legem, vel ea eſſet inutilis, aut iniqua, quod eſt ceſſare contrariè rationem Legis, ſed etiam quando prædicta ratio motiua non habet vim, licet adhuc non ſit contra bonum commune ſeruare Legem, nec ea eſſet inutilis vel iniqua, quod eſt ceſſare negatiuè. Ratio eſt, quia cum ratio adæquata Legis ſit anima illius, procul dubio, illa quomodocunque ceſſante, ceſſabit lex, ſicut, quomodocūque ceſſante anima equi, ceſſabit equus. Granad. *ſup. diſp. 15. ſect. 1. & 2.* referens Tiraquellum, Gerſonem, Caſtrum, Salam, Nauarrum, Henriquez, & Valentiam. Adde, quòd etiam ſi, ſecundùm plurium valdè probabilem ſententiam, ſolùm ſit hoc verum, quando dicta ratio adæquata legis ceſſat in generali pro omnibus caſibus, & ſubditis, non verò quando ceſſat in particulari caſu pro particulari perſona, pro vt tenent Sotus *1. de iuſt. q. 6. art. 8.* Suarez *lib. 6. de legib. ca. 7.* Salas *in 1. 2. q. 96. Tract. 14. diſp. 11. Sect. 3.* & alii fere communiter; nihilominus etiam eſt probabile oppoſitum, eo quòd rationes adductæ non ſolum probant intentum pro caſu quo ratio adæquata motiua legis ceſſat in generali, ſed etiam quando ceſſat in particulari caſu, & perſona. Et confirmatur efficaciter, quia lex diuina correctionis fraternæ deſinit obligare etiam in caſibus particularibus, in quibus ceſſat adæquata ratio illius, vt eſt communis conſenſus Doctorum. Cur ergo de lege humana idem non dicetur? Granadus dicta *ſect. 2.* referens prædictos authores, Diana *par. 1. Tract. 10. Reſolut. 18.* alios etiam referens. Loquor autem ſemper pro caſu, vel caſibus, in quibus ceſſat ratio adæquata, ſeu totalis legis. Si enim ceſſet tantum partialis cauſa motiua legis, ſi alia, vel aliæ maneant, non propterea ceſſat obligatio legis, quia adhuc perſtat aliqua ratio, quæ induxit legiſlatorem ad concedendam Legem, ac per conſequens adhuc cenſętur velle ſubditos obligare. Vnde licet lex ieiunii poſita ſit, v. g. Regularibus, ad macerationem carnis, quia tamen hæc non eſt adæquata ratio talis legis, cum etiam poſita ſit ob exercitium meriti, vel ſatisfactionis &c. ideo licet Religioſus edomitas habeat paſſiones carnis, tenetur tamen ieiunare, quia adhuc perſtant alię rationes motiuæ talis legis. Bonacina *ſupra dicto qu. 1. punct. vlt. §. 2. num. 1.* Layman. *ſupra cap. 21. num. 3.* Nota tamen, quòd ad hoc quod aliquis credat ceſſare adæquatam rationem legis, & per conſequens ad illam non obligari, ſufficit quòd innitatur rationibus probabilibus, ſicut idem ſufficit in præcepto correctionis fraternæ, vt quis non teneatur corrigere. Talis enim verè habet opinionem probabilem, & oppoſitum eſſet multorum ſcrupulorum cauſa. Indicant hoc Silueſter *verbo ieiunium q. 8.* & Nauarrus *in Man. cap. 23. num. 43.* & expreſsè docet Granadus *ſupr. ſect. 3. num. 24.* In caſu verò dubii oppoſitum tenent communiter Doctores, quia in tali caſu poſseſſio ſtat pro lege. Bonacina *ſup.* licet oppoſitum indicet Sal. in 1. 2. to. 2. *Tract. 8. diſp. vnic. ſect. 25. num. 259.* Vide dicta *tom. 3. verbo dubia Regularium num. 7.*

60 Ceſsat quintò obligatio legis in iis caſibus, in quibus per *Epicheiam* latinè *æquitatem* cenſetur legiſlator eos comprehēdere noluiſse, etiam ſi verba legis ad ipſos extendi videantur. Ratio eſt, qui lex non excedit voluntatem legiſlator. *l. non dubium.* Cum ergo per Epicheiam cenſeatur voluntatem legiſlatoris ad eos caſus nō extendi, propterea enim vocatur ab Ariſtotele *correctio*, ſeu *emendatio Legis*, ceſſabit per ipſam obligatio illius. Sayrus *in Clau. Reg. lib. 12. cap. 9. numer. 4.* Leſſius *de iuſt. l. 2. cap. 47. dub. 9.* & alij communiter. Hic porro caſus ſunt non ſolùm illi, in quibus ſuper venientem aliquam circunſtantiam, materia legis redditur iniqua, bono communi contraria, aut ſuperans poteſtatem legiſlatoris, quia tunc certum eſt dictis Legem non obligare, ſed etiam illi, qui ex circunſtantiis non iudicantur à legiſlatore intenti, ſed potius præſumitur quòd ſi eos præuidiſset, illos excepiſſet. Sayrus. Leſſius *ſupra* Suarez *lib. 6. de legib. cap. 7.* Hinc colligit Portellus *in dub. Regular. verbo lex numer. 5.* ex Bartholo, Rodriguez, & aliis, poſse Legem Superioris obuiari ab inferiori agendo contra ipſam, quando ad venit de nouo cauſa, quam Superior non præuidit, intellige, & præſumitur, quòd ſi eam præuidiſset, talem legem non feciſset, vel quādo lex eſt contra mores patriæ, & Superior id non aduertit. Addit etiam ex eodem Rodriguez, poſſe Prælatum inferiorem impedire facultatem alicui Religioſo à Prælato Superiori conceſsam, quando aduenit prædicta noua cauſa ab eo conſiderata, maximè quando vrget neceſſitas, nec poteſt adiri Superior. Quæ omnia maximè Regularibus notanda ſunt. Nota etiam, excuſari ſubditum à legis obliga-

Digitized by Google

obligatione nou ſolùm quando certò ſcit caſum aliquem non compræhendi ſub Lege, ſed etiam quando probabilib. rationibus id exiſtimat, propter dicta *ſupra numer.* 59. à ſimili. Bonacina *ſupra numer.* 10. ex Salas, Suarez, & alijs. In caſu verò dubij an liceat vti Epicheia conſule dicta *3.to.verb. Dubia Regular. præſertim à numer. 6.* Bonacina *ſupra* Ioannem Sancium *in ſelect. diſputat.* 43. & Dianam *par. 4. Tractat. 3. Reſolut.* 22. *&* 23. & alios ab ipſis relatos.

61 Ceſſat vltimò obligatio Legis, ſaltem quoad forum conſcientiæ quando eo fundata eſt in præſumptione alicuius facti, vel defectus, vel delicti, & ipſa præſumptio ceſſat, eo quòd de contraria veritate conſtat. Exemplum ſit, iuxta dicta *tom. 3. verb. accuſare, & accuſator numer.* 16. præcipit Superior ſuis ſubditis ex ſuſpicione quam habet quòd aliquis Religioſus commiſit peccatum contra caſtitatem, vt ſibi reuelent ſi aliquis exiuit ſine ſocio è Conuentu. Eſt autem aliquis qui ſcit alium exiſſe ſine ſocio, ſed ipſi conſtat eum non commiſiſſe tale delictum. Hic ergo nō tenetur reuelare illum. Eſt & aliud exemplum commune in Iure *c. veniens* 2. *cap. Is qui fidem de ſponſalib.* vbi Pontifex declarat, eum, qui poſt ſponſalia de futuro cum aliqua fœmina, eam cognouit, cenſeri contrahere verum Matrimonium cum illa, quia præſumitur ad eam acceſſiſſe animo maritali. Quo tamen non obſtante, ſi talis homo ſciat hanc iuris præſumptionem falſam fuiſſe, quia non acceſſit ad fœminam illam animo maritali, non tenebitur lege Matrimonii, ſed poterit aliam ducere. Ratio verò eſt, quia in talibus, vel ſimilibus caſibus ceſsat finis, & fundamentum Legis, ſcilicet preſumptio, quæ cedit veritati contrariæ. *argum. cap. ſuper hoc de renunciat.* Silueſter *verbo lex qu. 9. §. ſecundò quando*, Couarrub. *in Epitom. par. 1. decret. cap. 4. §. 1.* Layman. *ſupra dicto capit. 21. numer.* 4. & plures, quos ſequitur Diana *par. 1. Tractat.* 10. *Reſolut.* 27. Loquor autem de lege fundata ſolùm, & adæquatè *in præſumptione alicuius facti, delicti, vel defectus*, vt dixi: ſi enim ea fundetur in præſumptione periculi, vel occaſionis talis facti, delicti &cet. aut ſcandali, vel alicuius rei ſimilis, etiam ſi factum, vel delictum ceſset, non propterea ceſsat lex. Bonacina *ſupra diſputat. 1. quæſt. 1. punct. 7. §. 3. numero* 10. Granadus *ſupra dicta diſputat. 15. ſect. 2. numero* 17. Quo ſenſu accipiendi ſunt Suarez *lib. 3. de legib. capit.* 23. & alii, quos ſequitur. Portellus *in dub. Regular. verbo lex numer. 9. & in addit. numero* 4. aliquas diſtinctiones minus claras aſſerentes. Declaratur exemplis ſpecialiter ad Regulares ſpectantibus. Præcipit Concilium, vt profeſſio facta ante ſexdecim ætatis annos ſit nulla, ob defectū videlicet ſufficientis iudicij ad eam faciendam. Hęc autem Lex ſemper obligat, etiam in caſu quo aliquis ante dictam ętatem habuiſset perfectum iudicium, eo quòd ea non fundatur præciſè, & adæquatè in præſumptione talis defectus, ſed in præſumptione etiam periculi, ſeu potentiæ illius. Bonacina *ſupra*. Similiter præcipit Religio aliqua ne Religioſus exiens è Conuentu ſeparetur, à ſuo ſocio, aut ne ingrediatur talem, vel talem domum, ob periculum videlicet peccandi contra caſtitatem: ſi aliquis ſeparetur, vel talem domum ingrediatur, etiam ſi contra caſtitatem non peccet, talem legem tranſgredietur, eo quod ipſa non fundatur præciſè in præſumptione talis delicti, ſed in præſumptione periculi, vel occaſionis ipſius, ſcandali &c. Portellus *dict. nu.* 4. Aliud exemplum addit Diana *ſupra* de Religioſo dante aliquid alteri Religioſo contra Conſtitutionē Clementis VIII. *de largitione munerum*, de quo aliquid dixi *tomo 3. verbo dare num.* 5.

62 Alia ad hanc materiam de legibus ſpectantia dabimus verbo *Pœna*, & verbo *Statuta*.

LEGITIMA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Legitima quid ſit, quibus, aut quomodo debita. numero 2.
Quæ Monaſteria ſuccedant in ipſam. num. 3.
Quando debeatur. num. 4.
Anteponitur pia cauſæ. num. 5.
Non licet parentibus repellere filios Religioſos ab ipſa. num. 6.
Adire hæreditatem quibus competat. num. 7.
Alia remiſſiuè. num. 8.

1 DE hac materia non nulla dicta ſunt *tomo* 2. *capit.* 19. præſertim *numer.* 25. Concernunt etiam dicta ſupra verbo *legata Regularibus relicta.* Alia tamen in præſenti addenda.

2 Legitima, quæ etiam legitima portio appellatur, eſt *pars hæreditatis aliquibus à lege decreta*. Propterea enim legitima vocari videtur. Sylueſter in *Summa verbo legitima portio in principio*. Azor. *tomo 2. inſtit. moral. lib. 2. capit. 27. quæſt.* 1. Vocatur autem legitima *C. de in offic. teſtament. l. omni modo*. Debita pars, *l. ſcimus. C. eodem*. Debitum ſimpliciter, in *Authent. de trien. & ſemiſſ. §. 1.* Angelus in *Summa verbo legitima portio in princip.* Sylueſter *ſupra quæſt.* 1. Debetur iure naturæ filiis, & ipſis mortuis, nepotibus ex eis legitimè natis, iuxta Angelum, & Sylueſtrum. *ibid.* Licet Nauarrus in *Man. c. 26. numer.* 38. & Naldus in *Summa verbo legitima num.* 2. id ſolum intelligant quo ad filios pauperes, debiles, infirmos, & inhabiles, ad ſe ſuſtentandum. De quo, & de legibus Aragoniæ, & Nauarræ, quæ permittunt exhæredari poſſe filios, aliàs dicetur. Interim videantur Nauarrus, & Naldus relati. Azor. *ſupra quæſt. 5. & 6.* ac Lugo *de Contractib. diſputat. 24. ſect. 8. §.* 2. Hæc autem portio, quæ legitima vocatur, etſi iure Cæſareo ſolùm eſset quarta pars bonorum teſtatoris diuidenda æqualiter inter deſcendentes. *l. Papinianus §. Quoniam, & §. quanta ff. de in officios. teſtam. & ex l. cum quæritur, & l. parentibus. C. eodem. titul. & ex §. vlt. inſtit. eodem tit.* poſtea verò de iure Authenticor. in *Authent. de trien. & ſemiſſ. §. 1. & 2. & Authentic. nouiſſim. & Authentic. Vnde ſi pater C. de in offic. teſtam.* habetur, quòd ſi teſtator habuerit quatuor, aut pauciores filios, tertia pars bonorum ipſius inter ipſos diuideretur, ſi verò plures eſſent quam quatuor diuideretur dimidium bonorum illius. Molina *de iuſt. tomo primo tractat. 2. diſputat.* 158. Sà *in ſumma verbo legitima numero* 1. Layman. *lib. 3. de iuſt. tractat. 5. capit. 5. numer.* 10. Qualiter vero aliter accidat in Regnis Caſtellæ, & Luſitaniæ habent idem Mollina *ibid.* & Azor. *ſupra quæſt.* 4. Similiter, quæ ſit legitima debita parentibus, ſeu aſcēdentibus ex bonis deſcendentium, habent communiter Doctores. De quo Sylueſter *ſupra numer. 17. &* 18. Layman. *ſupra* maximè verò Molina *ſupra diſputat.* 159. & Lugo *ſupra*

Quid-

Digitized by Google

Quidquid verò hæc pars *legitima* appellat, iuxta diuerſa Regna, & Prouincias importet, in iure communi ſtando, non poteſt illi imponi grauamen aliquod per legata, aut fidei commiſſa (ſed per debita tantum) nec dilatio, conditio, aut modus, & ſi apponantur habentur pro non adiectis *leg. omnino modo*, & ſequentibus. Angelus, Syueſt. Naldus, & Layman. *ſupra* ac Molina etiam *ſupra diſputat.* 177.

3 Ad intentum porrò Regularium dicendum eſt, Monaſteria illa Regularium, quæ capacia ſunt hæreditatis ſuſcipiendæ (de quibus dixi, *tom. 2. cap. 1. à numer. 2. & capit. 19. per totum*) ſuccedere in legitimam debitam profeſſis, iuxta dicta eo *cap. 19. num.* 25. ſiue ea legitima debita ſit ipſius titulo deſcendentium, vt quia ſunt filii &c. vel titulo aſcendentium, vt quia ſunt parentes &c. Ratio eſt, quia legitima nihil aliud eſt quam *pars quadam hæreditatis*, cum ergo dicta Monaſteria capacia ſint ſuccedendi in hæreditatem, ſuccedent etiam in legitimã debitam profeſſis. Fauent dicta eo *cap. 19. num.* 13. Item *l. vlt. §. hoc etiam C. de Epiſcop. & Cleric.* & alia iura, de quibus Leſſius *de iure lib. 2. cap. 41. dub.* 10. & Layman. *dicto capit. 5. numer. 6.* Nota etiam, quòd licet Minores de Obſeruantia, & Capuccini capaces non ſint legitimæ hæreditariæ, ſicut nec hæreditatis ſuſcipiendæ, propter dicta eo *cap. 19. numer. 44. & ſupra verbo legata Regularibus relicta numer.* 6. Minores tamen Conuentuales in legitimam Fratrũ ſuccedere poſſunt, pro vt ex Clem. 5. Sixti 4. Leon. 10. & Pauli 3. conceſſionibus probat Rodriquez *to. 2. Quæſt. Regul. q. 128. art.* 1.

4 Hæc porrò legitima profeſſorum, ſiue competat ipſius titulo deſcendentium, ſiue titulo aſcendentium, licet non debeatur Monaſterijs niſi poſt mortem illorum, quibus ſuccedunt, iuxta dicta eo *cap. 19. num. 25. & 39.* De quo, & Rodriquez *to. 2. quæſt. Regul. q. 80. ar.* 2. Nihilominus à tempore profeſſionis tranſire dici debet in Monaſteria quoad dominium, quia tranſit in illa acceſſoriè, ſeu per conſequentiam eo ipſo quòd perſonæ profeſſorum in ipſo transferuntur. *Authent. ingreſſi C. de Sacroſ. Eccleſ. Authentic. de Monach. §. Illud.* Leſſius *ſupra n.* 84. Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 12. à num.* 21. poſt plures quos refert. An verò etiam tranſeat quoad poſſeſſionem, & quæ ſit talis poſſeſſio, & pro aliis ipſius conditionibus, vide eumdem Sanchez *ibidem & à num.* 29.

5 Anteponitur legitima piæ cauſæ, ita vt ante ipſam ſolui debeat, iuxta illud commune ex D. Auguſtino relatum: *Qui filiis ex hæreditatis Eccleſiam inſtituere, alium quærat conſultorem.* Sanchez *d. l. 7. cap. 2. num.* 52.

6 Non licet parentibus filios Religioſos à portione legitima repellere, vt probatur *l. de notis C. de Epiſcop. & Cleric. in cap. vnic. 18. quæſt. 1. et capit. non liceat parentibus 19. quæſt.* 1. Sorbus *in Additionib. ad Compend. priuil. Mendicant. verb. hæreditas §. Circa autem.* Portellus *in dub. Regular. verb. hæreditas n.* 8. Nec perditur talis legitima Monaſterio etiam ſi Religioſus in hæreſim inciderit. Ratio eſt, quia cum Monaſterio ſit adquiſita, ſaltem quoad ius habendi illam, non poterit ipſa priuari propter delictum Religioſi, cum iam non ſit ipſius, ſed monaſterii. Sanchez *d. l. 7. c. 12. n.* 54.

7 Adite hæreditatem, ſiue legitimam non competit Monacho, aut Religioſo profeſſo, ſed Monaſterio ipſi. Ratio eſt, quia per profeſſionem omnia iura Monachi, ſeu Religioſi, omniſque eius voluntas tranſlata ſunt in monaſterium. *Can. Nollo. et Can. non dicatis 12. quæſt. 1. capit. ſi Religioſus de elect. in ſexto.* Molina *tom. 1. de iuſt, diſputatione* 140. *columna 8. §. non ſolum bona.* Rodriguez *tom. 2. quæſtione Regular. quæſt. 77. artic.* 1. Sanchez *dicto lib. 7. capit. 12. numero* 36. Vnde Monacho, ſeu Religioſo ignorante, aut etiam contradicente, integrum eſt Monaſterio adire hæreditatem, ſeu legitimã, eò quod ipſi Monaſterio defertur immediatè, quamuis ex Monachi perſona. Molina, & Rodriguez *ſupra*. Sanchez *numero* 40. plura in ſequentib. circa id adiungens.

8 Vide præter dicta *tom. 2. eo cap.* 19. & ſupra verbo *Legata Regularibus relicta*, dicenda inferius verbo *Nouitius*.

LIBRI.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.
Decretum Concilij Lateranenſis circa impreſſionem librorum n. 2.
Decretum Concilij Tridentini de eadem re. numero 3.
Decretum Indicis. n. 4.
Quomodo ea intelligenda. n. 5.
Specialiter quo ad Regulares. n. 6.
De quibus libris intelligendum. n. 7.
De priuilegio Clementis VII. n. 8.
Imprimi nihil poteſt pertinens ad Sacros Ritus & cet. numero 9.
Quid de approbatione Inquiſitorum. n. 10.
Per nomen Authoris quid intelligatur. n. 11.
Decretum Sanctæ Inquiſitionis pro degentibus Romæ, vel in Statu ſedis Apoſtolicæ. n. 12.
De prohibitione imprimendi libros de materia Auxiliorum. n. 13.
De prohibitione imprimendi libros continentes geſta, miracula &c. defunctorum. n. 14.
De librorum prohibitione. n. 15.
Quas pœnas incurrant legentes libros prohibitos. numero 16.
Qui libri ſint damnati. n. 17.
De legentib., retinentibus, aut imprimentibus libros hæreticorum n. 18.
Quando tales incurrant excommunicationem. numero 19.
Quid requiratur ad illam incurrendam. n. 20.
De audientibus eos libros legere. n. 21.
Qui libri cenſeantur de Religione tractare. numero 22.
Qui hæreſim continere. n. 23.
Quid de retinentibus illos. n. 24.
Quid de imprimentibus. n. 25.
De pœnis contra tales. n. 26.
Quid de defendentibus dictos libros. n. 27.
De licentia ad illos legendum. n. 28.
De ſpeciali prohibitione librorum Aſtrologiæ, Nigromantiæ &c. n. 29.
De priuilegijs Regularium circa hoc. n. 30.
De ſcribentibus libellos famoſos, aut litteras ſine ſubſcriptione. n. 31.
De prædictis ſi ſint contra Religiones. n. 32.

1 DE hac materia duo præcipuè pro Regularibus neceſſaria tractanda Sunt. Primum, de librorum editione,& ijs quæ pro ipſa requiruntur; ſecundum, de librorum prohibitione, aliiſque ipſam concernentibus.

2 Circa primum, extat decretum Concilii Lateranenſis ſub Leone 10. *ſeſſ.*10. *&* habetur in Bulla eiuſdem Leon.inter Conſtitutiones ipſius *nu.* 12. *in primo to. Bullarij* vbi ſic: *Statuimus,& ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus nullus librum aliquem, ſeu aliam quamcumque Scripturam, tam in Vrbe noſtra, quam alijs quibuſcunque Ciuitatibus, & Diœceſibus imprimere, ſeu imprimi facere præſumat, niſi prius in Vrbe per Vicarium noſtrum,& S.Palatij Magiſtrum, in alijs verò Ciuitatibus, & Diœceſibus per Epiſcopum, vel alium habentem peritiam ſcientiæ libri, ſeu Scripturæ huiuſmodi imprimendæ ab eodem Epiſcopo ad id deputandum, ac Inquiſitorem hæreticæ prauitatis, Ciuitatis, ſiue Diœceſibus in quibus librorum impreſſio huiuſmodi fieret, diligenter examinetur, & per eorum manu propria ſubſcriptionem, ſub excommunicationis ſententia gratis, & ſine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem ſecus præſumpſerint, vltra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam combuſtionem, ac centum ducatorum fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe ſine ſpe remiſſionis ſolutionem, ac anni continui exercitij impreſſionis ſuſpenſionem, excommunicationis ſententia innodatus exiſtat, ac demum ingraueſcente contumacia, taliter per Epiſcopum ſuum, vel Vicarium noſtrum reſpectiuè per omnia iuris remedia caſtigetur, quòd alij eius exemplo ſimilia minimè attentare præſumant*. Hæc ibi.

3 In Concilio autem Trid. *ſeſſ.*4. ſic habetur: *Nulli que liceat imprimere, vel imprimi facere quoſuis libros de rebus Sacris ſine nomine Authoris, neque illos in futurum vendere, aut apud ſe retinere niſi primùm examinati, probatique fuerint ab Ordinario ſub pœna anathematis, & pecuniæ in canone Concilij nouiſſimi Lateranenſis appoſita. Et,ſi Regulares fuerint, vltra examinationem, & probationem huiuſmodi, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam ſuarum Ordinationum. Qui autem ſcripto eos communicant, vel euulgant, niſi antea examinati, probatique fuerint, eiſdem pœnis ſubiaceant, quibus impreſſores. Et, qui eos habuerint, vel legerint, niſi prodiderint, Authores, pro Authoribus habeantur. Ipſa verò huiuſmodi librorum probatio in ſcriptis detur, atque ideo in fronte libri, vel ſcripti, vel impreſſi authenticè appareat. Idque totum, hoc eſt & probatio & examen, gratis fiat, vt probanda probentur, & reprobentur improbanda*. Hæc Concilium.

4 Aliqua etiam Statuta ſunt circa librorũ impreſſionem in Indice librorum prohibitorum authoritate Pij 4. primum edito, poſtea à Sixto 5. aucto, & à Clem. 8. recognito, & publicato, vbi Regula 10. ſic: *In librorum, aliarumue Scripturarum impreſſione ſeruetur, quod in Concilio Lateranenſi ſub Leone 10. ſeſſ. 10. ſtatutum eſt. Quare ſi in Alma Vrbe Roma liber aliquis ſit imprimendus per Vicarium Summi Pontificis, & S. Palatij Magiſtrum, vel perſonas à Sanctiſſ. D. N. deputandas prius examinetur, in alijs verò locis ad Epiſcopum, vel alium habentem ſcientiam libri, vel Scripturæ imprimendæ ab eodem Epiſcopo deputandum, ac Inquiſitorem hæreticæ prauitatis, eius Ciuitatis, vel Diœceſis, in qua impreſſio fiet, eius approbatio, & examen pertineat, & per eorum manum propria ſubſcriptione, gratis, & ſine dilatione imponendam, ſub pœnis, & Cenſuris in eodem decreto contentis approbetur. Hac lege, & conditione addita, vt exemplum libri imprimendi authenticum, & manu Authoris ſubſcriptum, apud examinatorem remaneat. Eos verò qui libellos manu ſcriptos vulgant niſi ante examinati, probatique fuerint, iiſdem pœnis ſubijci debere indicarunt Patres deputati, quibus Impreſſores. Et qui eos habuerint, & legerint, niſi Authores prodiderint, pro Authoribus habeantur. Ipſa verò huiuſmodi librorum probatio in ſcriptis detur, et in fronte libri, vel Scripti, vel impreſſi authenticè appareat, probatioque, & examen, ac cætera gratis fiant*. Hęc ibi. Alia etiam piè ſtatuta ſunt in Concilijs Salisburgenſi, & Mediolanenſi, vt habent Azotius *to.1. Inſtit.mor.l.*8. *cap.*17.& Gauantus *in Man.Epiſcopor. verbo librorum editio*.

5 Circa quæ notandum primò, quòd licet decretum Concilij Lateranenſis, & Leonis 10. cum pœnis in ipſo contentis à principio receptum nõ fuerit vt habent Caietanus *verb. excommunicatio in fin.* Nauarrus *in Man.cap.*27.*num.* 111. *&* 148. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 23. *ſect.* 7. *num.*1.& alij, nihilominus. Concilio Trident. ſupra relato, partim inouatum fuit, & ex toto confirmatum in Regula Indicis adducta. Filiucius *tractat.* 14. *numer.* 83. Theſaur. *in prax. par.* 2. *verbo libri capit.* 3. Nota 2. excommunicationem poſitam in Concilio Lateranenſi, Tridentino, & indice nulli reſeruatam eſſe, cum eis locis nulla mentio fiat reſeruationis. Toletus in Summa *lib.* 1. *capit.* 41. Peirinis *tom.* 2. *de Priuileg. quaſt.* 3. *capit.* 9. *numer.* 2. Qua propter neſcio quo fundamento Graffius *in Decis, aureis par.*1.*lib.*4.*cap.* 24.*n.*9.& Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſc. Allegat.* 90. *num.*13.ex Cathec. Neapolitan. *l.*5. *cap.* 16. *num.* 20. aſſerunt eſſe reſeruatam Epiſcopo. Ab ipſa ergo abſoluere poſſunt quicunque Confeſſarij ordinarij ſuos pænitentes, & Prælati Regulares ſuos ſubditos, iuxta dicta ſæpius, præſertim *tom.*1.*capit.*18.*num.*28. Quòd verò pœnæ illæ, præter excommunicationem, non obligent ante ſententiam declaratoriam, collige ex dictis eo *tom.*1.*cap.*8. *num.* 33. *& cap.* 10. *à numer.* 30. De quo etiam Theſaurus *ſupra*. Tertiò nota, quòd licet excommunicatio prædicta ex vi Concilii Tridentini, ſolum afficiat illos, qui libros de rebus Sacris ſine nomine Authoris imprimunt, vendunt, aut retinent, niſi priùs examinati, probatique fuerint &c.(Peirin. *ſup.* ex Suarez etiam *ſupra*) nihilominus in Regula Indicis adducta generaliter ſermo eſt, ſiue liber ſit de rebus Sacris, ſiue etiam de prophanis, ſiue cum nomine, ſiue ſine illo. Quartò nota, quòd ex declaratione S. Congregationis apud Quarantam *ſup.n.* 7. habetur etiam, quòd verba, quæ libris Muſicalibus apponuntur, in primi etiam non poſſunt abſque prædicta licentia.

6 Specialiter etiam quoad Regulares notandum, quòd quamuis illi, iuxta decretum Concilii Tridentini adductum, vltra examinationem, & probationem prædictam teneantur à ſuis Superioribus impetrare licentiam pro libris imprimendis, ſi tamen id non facerent, etiam ſi ſuarum Conſtitutionum pœnas incurrent, non propterea inciderent in excommunicationem à Concilio poſitam. Ea enim ſolum impoſita videtur contra imprimentes libros &c. ſine licentia Ordinis, & ſine nominis proprij appoſitione. Suarez, & Peirinis *ſup.* Standum ergo eſt, quod Regulares, ſpecialibus eorum Conſtitutionibus, ſicut in Ordine noſtro Conſtitutioni, quæ habetur in Capitulo generali Cremonenſi *cap.*10.*n.* 32. vbi ſic: *Non audebit quiſquam in poſterum librum, ſeu*

ſeu opuſculum aliquod prælo tradere ſine licentia Prioris Generalis, ſub pœna priuationis loci, vocis, & gradus. Ab vnaquaque autem Prouincia deputentur quatuor examinatores, & reuiſores operum, & librorum imprimendorum, qui Priori Generali de opere reuiſo ſententiam ſuam ſignificabunt. Concluſiones verò de licentia Reuerendorum Magiſtrorum Prouincialis, & Regentium Collegij imprimi poterunt pro diſputationibus incundis. Qua Conſtitutione decreto Concilij ſufficienter ſatisfit.

7 Specialis quoque notandum quoad Regulares, quòd licet ex decreto Concil. Trid. habeatur, communicantes, vel euulgantes libros manuſcriptos ſine prędicta approbatione incidant in eaſdem pœnas, in quas incidunt impreſſores. Nihilominus id reſtringi debet, primò, ad librum conſummatum, & integrum, qualis eſt ille qui imprimi ſolet, cum ſimus in materia pœnali, & odioſa. Suarez *ſupra n.* 3. Portellus *in Dub. Regular. verb. librorum prohibitio num. 6.* Peirinis *ſupr. num.* 3. Non tamen requiritur quòd liber iſte ſit magnus, ſufficit enim quòd paruus ſit, vel exiguus. Etenim in Regula illa Indicis adducta, vocatur *libellus*. Adde etiam, ſub huius decreti deciſione comprehendi lectiones, annotationes, diſputationes, conciones, nec non Tractatus pertinentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conſcientiarum ſtimulatarum fratrum, & cætera huiuſmodi, quæ ſibi inuicem communicare ſolent Regulares. Ita enim declarauit Sacra Congreg. vt teſtãtur Sorbus *in addit. ad Compend. priuileg. Mendicant. v. imprimere libros §. tertio circa*. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. q.* 104. *art.* 1. Naldus *in Summa v. legere n.* 4. Barboſa *ſup.* & alii. Quia tamen ex huiuſmodi declaratione varia fuit exorta inter Religioſos perturbatio, ideo eademmet Sacra Congreg. referente Cardinali Alciato, declarauit, ſupradicta eſſe intelligenda tantum, quando communicarentur, vt typis mandarentur. Sorbus, & Rodriguez *ſup.* Adde, ſi communicarentur per modum librorum, ideſt, ea communicatione, quæ æquiualeret impreſſioni, non communicatione priuata. Suarez *ſup.* Theſaurus *ſup. cap.* 4.

8 Similiter quoad eoſdem Regulares ſpectat notãdum, quòd licet ex conceſſione Clem. 7. quam refert Caſtarub. *in Compend. v. Imprimere libros* poſſent Minores de obſeruantia (& alii qui cum ipſis priuilegiorum communicationem habent) imprimi facere ſine Ordinarii, & Inquiſitoris reuiſione, illa, quæ ad eorum Ordinem ſpectant, hæc tamen conceſſio his temporibus ceſſat, non ſolum quia fuit viuę vocis oraculo, & non authentico facta, ſed quia contraria Concil. Trid. & Regulæ Indicis adductæ. Sorbus, & Rodriguez *ſupr.*

9 Noteni etiam iidem Regulares decretum S. Cõgreg. apud Gauantum *ſup. n.* 5. vbi præcipitur, quòd nihil imprimatur quod ad formandum Sacros ritus pertineat, in conſulta Sacra Rituum Congregat. Ex quo inferi videtur non poſſe Regulares imprimere Ceremonialia, ſine conſultatione præmiſſa eiuſdem Congreg. Rituum.

10 Quamuis autem ex decreto Concilii Lateranenſis, & Regula Indicis adductis habeatur non poſſe libros imprimi ſine examine, & approbatione Inquiſitorum, hoc tamen in multis partibus non obſeruatur. Vſu tamen in illis receptum eſt, vt Principes, & Magiſtratus ſeculares id faciant Conſuetudini ergo legitimæ quoad hoc ſtandum. Nauarrus *ſupra num.* 148. Suarez *ſupra numer.* 1. An autem Regulares, ſeu Eccleſiaſtici comprehendantur Statuto Laicorum prohibent impreſſionem librorum ſine ipſorum licentia, agit Diana 4. *par. tract.* 1. *Reſol.* 60.

11 Quamuis etiam ex Conc. Trid. decreto habeatur imprimi non poſſe libros ſine nomine Authoris, nihilominus per nomen Authoris intelligi poteſt nomen Collegij, Conuentus, Ciuitas, vel Communitatis. Iſti enim Authores appellari poſſunt; cum in Iure perſona ficta cenſeantur, & ſi delinquunt puniri poſſint. Azor. *ſup. q.* 3. Theſaur. *ſupr. cap.* 5.

12 Pro degentibus autem in Statu Sedis Apoſtolicæ extat hoc decretum S. Congregationis Inquiſitionis die 18. Septemb. 1625. editum in 4. *tom. Bullar. num.* 50. inter Conſtitutiones SS. D. N. Vrbani 8. *Sanctiſſ. Dominus Noſter pro debito ſui paſtoralis officij corrigere volens abuſus nonnullorũ in Statu Sedis Apoſtolicæ mediatè vel immediate ſubiectos exiſtentium, qui libros à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum, & Inquiſitorum loci vbi degunt approbatione, imprimendos tranſmittunt: ſtatuit, & decreuit, vt in poſterum nemo in ſtatu prædicto degens, cuiuſuis conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis exiſtat, libros de quauis materia tractantes, & vbicunque compoſitos audeat alio deferre, vel mittere imprimendos ſine expreſſam ſcriptis approbatione Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Cardinalis Sanctiſſimi Domini Noſtri Vicarij, & Magiſtri Sacri palatij ſi in Vrbe, ſi verò extra Vrbem exiſtat, ſiue Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſiue ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda. Libros autem, quos contra præſentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio ſuæ Sanctitatis infligendas, abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſſe prohibitis, haberi vult, & mandat, contrariis quibuſcunque non obſtantibus &c.* Notat autem Theſaurus *ſup. ca.* 3. circa hoc decretum, quòd cum loquatur de degentibus in ſtatu Eccleſiæ, intelligi debeat non de illis, qui obiter per tranſitum, aut ad breue tempus ibi exiſtunt, quia degere ſignificat habitare, vt *§. penult. inſtit. de vſu, & hab.* De quo & Sanchez *lib. 3. de Matrim. diſp. 23. n. 12.* Aduertendum tamen, quòd in prohemio ipſius decreti non videtur eſſe ſermo de degentibus, ſed de exiſtentibus, vt patet illo verb. *nonnullorum exiſtentium &c.* Quia tamen in ſequentibus bis ſermo eſt de degentibus, ideo prædictæ expoſitioni ſtandum eſt, maximè cum materia ſit pœnalis.

13 Qualiter prohibitum ſit imprimere libros de materia Auxiliorum tractantes ſine ſpeciali licentia Summi Pontificis dixi *to.* 1. *c.* 10. *n.* 24. Nota etiam, quòd decreta Pauli V. & Sanctiſſiuui D. N. Vrbani eo loco relata confirmata nouiſſimè ſunt ab eodem Sanctiſſimo die 1. Auguſti 1641. in Congregatione Generali Sanctæ Inquiſitionis occaſione accepta ex quodam libro Cornelij Ianſenii Epiſcopi Iprenſis cui titulus *Auguſtinus*, qui liber multas in Belgio excitauit tragædias inter Patres Dominicanos, & Ieſuitas. Proinde in eodem decreto prohibitum eſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne quis prædictum librum, & Scripturas occaſione ipſius editas retinere aut legere poſſit. Inſuper ſub pœnis excommunicationis ipſo facto incurrendæ, Interdicti Eccleſiaſtici, reſpectiuè, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ pœnis infligendis, etiam corporalibus mandatur omnibus, & ſingulis cuiuſuis Religionis, Ordinis, Congregationis, Inſtituti, Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ, Regularibus, & aliis quibuſcumque tam Eccleſiaſticis,

quàm

Digitized by Google

ſæcularibus perſonis cuiuſque ſtatus, conditionis, gradus, Ordinis, & Dignitatis, Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali dignitate ſuffultis, Collegijs, & Vniuerſitatibus, *ne impoſterum audeant imprimere, nec quo quomodo in lucem edere libros, Tractatus, Compoſitiones ex profeſſo, vel incidenter, etiam ſub prætextu commentandi Diuum Thomam, ſeu in Philoſoph. agendi de concurſu cauſæ primæ cum ſecundæ, & præſertim defendendi, aut impugnandi librum dicti Cornelij Ianſenij, cui titulus* Auguſtinus, *vel Theſes Patrum Societatis Ieſu, aliiſque Scripturas prohibitas, aut alia quauis occaſione, vel modo de materia Auxiliorum Diuinorum, ſeu de gratia, & libero arbitrio tractantes ſine expreſſe, & ſpeciali licentia à Sanctitate ſua in Congregatione Sancti Officij obtinenda, donec aliud in hac materia à Sede Apoſtolica fuerit ordinatum. Abſolutionem verò à prædicta excommunicatione, nec non Interdicti ſuſpenſionem, & relaxationem Sanctitati ſuæ. & Sacræ Congregationi reſeruauit. Non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs etiam Sanctæ Cruciatæ, Iubilei, etiam generalis, & facultatibus Miſſionariorum, ac alijs à Sancta Sede emanatis, ſeu emanandis, quibus omnibus in hac parte Sanctitas ſua derogat. Voluitque Sanctitas ſua hæc omnia ſuum plenarium ſortiri effectum, omneſque contra facientes, vt ſupra ligare, nec quemquam excuſari poſſe ſub prætextu quòd decreta Pauli V. & Sanctitatis ſuæ aliàs emanata non fuerint in Prouincijs intimata, vel vſu recepta, irritum quoque & inane quidquid ſecus ſuper ijs à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernit. Contrarijs, quibuſcunque non obſtantibus.*

14 Similiter qualiter ex decretis Sacræ Congregationis etiam prohibitum ſit imprimere libros continẽtes geſta miracula reuelationes vel hominum, qui Sanctitatis, ſiue Martyrij fama celebres, è vita migrarunt ſine recognitione Sedis Apoſtolicæ, dixi eo *tom. 1. cap. 12. num. 39.* & latè dicam infra verbo *Sanctorum cultus.*

15 Circa ſecundum de librorum prohibitione, duplex eſt generalis in Eccleſiam prætermiſſis particularibus, quæ fieri ſolent ab Inquiſituribus, & Epiſcopis. Prima, quæ vocatur *Indicis* ex Bulla Pij 4. quæ incipit: *Dominici gregis*, & habetur in 2. *tom. Bullar.* inter Conſtitutiones ipſius *num.* 77. vbi hæc *Qui hæreticorum libros, vel cuiuſuis Authoris ſcripta propter hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem damnata, atque prohibita legerit, habuerit ve, ipſo iure in excommunicationis pœnam incidat, eamque ob cauſam, in eum tamquam de hæreſi ſuſpectum inquiri, & procedi liceat, præter alias pœnas ſuper hoc ab Apoſtolica Sede, Sacriſque Canonibus conſtitutas. Qui autem libros alia de cauſa prohibitos legerit, habuerit ve, præter peccati mortalis reatum, Epiſcoporum arbitrio ſeuerè ſe nouerit puniendum. Non obſtantibus &cet.* Quaranta *in Summa Bullar. verbo libri prohibiti.* Secunda, ex Bullæ Cænæ Domini, in qua, prout conſtat ex verbis ipſius, quæ ſub SS. D. N. Vrbano anno 1627. lecta eſt, quæ habetur 4. *tom.* Bullarij inter Conſtitutiones eiuſdem *numer.* 62. excommunicantur excommunicatione Papæ reſeruata *eorumdem* (ſcilicet hæreticorum) *libros hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine authoritate noſtra, & Sedis Apoſtolicæ ſcienter legentes, aut retinentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendentes ex quauis cauſa publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore.* Ex quo collige, prohibitionem in Bulla Cænæ contentam diuerſam eſſe ab ea, quæ à Pio 4. imponitur, iſta enim ſolum eſt contra legentes, vel habentes libros, ſeu ſcripta, ſiue hæreticorum, ſiue quorumcumque aliorum authorum *propter hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem damnata, atque prohibita*, illa verò eſt contra legentes, retinentes, aut imprimentes, vel defendentes libros hæreticorum *hæreſim continentes, vel de Religione tractantes*, ſiue tales libri ſint prohibiti, aut damnati, ſiue non. Ita enim patet ex verbis relatis. Beccanus 2. 2. *Tract.* 15. *de fide q.* 8. *num.* 4.

16 Ergo legentes, vel habentes libros, ſeu ſcripta hæreticorum, vel quorumcumque Authorum, ſi tales libri, vel ſcripta damnata aut prohibita ſint propter *hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem*, incurrunt excommunicationem Indicis latam à Pio 4. verbis relatis. Filiucius *tract.* 16. *cap.* 2. *num.* 42. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 2. *quæſt.* 5. *punct.* 4. *numer.* 1. Hæc autem excommunicatio nulli eſt reſeruata, vt patet etiam ex verbis relatis. Suarez de *fid. diſputat.* 20. *ſect.* 2. *num.* 29. Filiucius *ſupra*. Layman. *lib.* 2. *tractat. de fide capit.* 15. *numer.* 8. *§. Inter has*. Ac per conſequens ab ea abſoluere poſſunt Confeſſarij omnes ſuos pænitentes, & omnes Prælati Regulares ſuos ſubditos, iuxta doctrinam ſæpius traditam. Bonacina *ſupr.* Neque procedit contra legentem librum vel ſcripta alicuius Catholici Authoris, in quibus reperitur hæreſis, ſeu error, ſi tales libri, aut ſcripta non ſint damnata, aut prohibita. Quia Pontifex ſulùm loquitur quando ea damnata, vel prohibita ſunt Theſaur. *in praxi par.* 2. *verb. libri c.* 2. Imo etiam ſi damnata, aut prohibita ſint, non *propter hæreſim*, aut *falſi dogmatis ſuſpicionem*, ſed alio titulo, ſcilicet obſcænitatem &cet. non propterea incurretur dicta excommunicatio, quia ea ſolum ponitur propter libros, aut ſcripta damnata, ſeu prohibita hoc modo, Bonac. *ſup.* Theſaur. *ſup.* Etſi habentes, vel legentes illa peccent mortaliter, & puniri poſſint ab Epiſcopo, vt patet ex verbis Pij 4. relatis. Tenentur etiam prędictos libros (idem dico de alijs libris hæreticorum, de quibus Bulla Cœnæ) Inquiſitoribus conſignare, qui eos habuerunt nec ſufficit eos propria authoritate comburere, aut corrigere propter Conſtitutionem Iulij 3. Pro vt communiter tenent Doctores ſpecialiter Azor. *to.* 1. *lib.* 8. *cap.* 16. *q.* 11. Sanchez *de præcept. decalog. lib.* 2. *capit.* 10. *numer.* 56. Suarez *de fide diſputat.* 20. *ſect.* 2. *numer.* 23. Licet plures alij dicant, ſufficere eos comburere, quos referont Fagundez *in* 1. *præcept. decal. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 33. & Diana *par.* 1. *tract.* 11. *Reſol.* 37.

17 In Prædicto autem Indice Pij 4. & aliorum Pontificium ſucceſſorum damnantur in Regula prima libri omnes, quos ante annum 1515. aut Summi Pontifices, aut Concilia Oecumenica damnarunt. In Regula ſecunda, omnes libri hæreſiarcharum, cuiuſcunque tituli, aut argumenti. In eadem Regula ſecunda, libri hæreticorum, qui de Religione ex profeſſo tractant. Permittuntur tamen illi, qui de Religione non tractant, ſi à Theologis Catholicis iuſſu Epiſcoporum, & Inquiſitorum examinati, & approbati fuerint. Permittũtur etiam ibidem libri Catholicè conſcripti, tam ab illis, qui poſtea in hæreſim lapſi ſunt, quàm ab illis qui poſt lapſum ad Eccleſiæ gremium rediere, approbati à facultate Theologica alicuius Vniuerſitatis Catholicæ, vel ab Inquiſitione generali. Deinde in Regula tertia agitur de verſionibus Scriptorum Eccleſiaſticorũ ab Authoribus damnatis editis. Item in 4. agitur

de

de Biblijs vulgaribus non permittendis, niſi cum certis conditionibus; vbi ſpecialiter quoad Regulares additur, ipſos non poſse ea legere, aut emere, niſi facultate à Prælatis ſuis habita. Præterea in Regula quinta agitur de libris, qui hæreticorum opera prodeunt, in quibus nulla, aut pauca de ſuo apponunt, ſed aliorum dicta colligunt, cuiuſmodi ſunt Lexica Concordantiæ, Apophtegmata, Indices, & huiuſmodi, & de his dicitur, quòd permittantur, ſublatis, aut emendatis illis, quæ expurgatione indigent, Epiſcopi, & Inquiſitoris, ac Theologorum conſilio. In Reg. 6. agitur de controuerſiis inter Catholicos, & hereticos vulgari idiomate conſcriptis. In ſeptima prohibentur libri, qui res laſciuas, ſeu obſcænas tractant; licet de libris antiquis ab Ethnicis conſcriptis, propter ſermonis elegantiam, & proprietatem permitti ſtatuat, non tamen pueris. In Regula octaua ſtatuitur, quòd libri, quorum principale argumentum bonum eſt, in quib. tamen obiter aliqua inſerta ſunt, quæ ad hæreſim, ſeu impietatem, diuinationem, ſeu ſuperſtitionem ſpectant, à Catholicis Theologis, Inquiſitionis generalis authoritate expurgati concedi poſſunt. Idemque iudicium dicitur habendum de Prologis, Summariis, ſeu Annotationibus, quæ à damnatis Authoribus appoſitæ ſunt. In Regula autem nona damnantur libri omnes, ſcripta Geomantiæ, auſpiciorum, Aſtrologiæ iudiciariæ &c. de quibus infra *num.* 29. ex Sixti 5. Conſtitutione dicetur. Vide præfatum Indicē, & obſeruationes circa ipſum factas, & circa libros Hebræorum Conſtitutionem Clem. 8. ſub anno 1592. pridie Cal. Martii. Vide etiam Azor. *to.* 1. *Inſtitut. moral. l.* 8. *cap.* 16. *q.* 14. *&* 15. Filiucium *ſupra n.* 43. *&* 44. Layman. *ſup. nu.* 8.

18 Legentes autem ſcienter, retinentes, aut imprimentes libros hæreticorum *de Religione tractantes*, aut *hæreſim continentes* incidunt in excommunicationem Bullę Cœnæ verbis ſupra relatis, & pro cōmuniter ſupponunt Authores ſpecialiter Azor. *ſupr. dicto cap.* 16. Suarez *ſup. dicto ſect.* 2. Sanchez *ſupra d. capite* 10. *num.* 20. Filiucius *ſupra num.* 45. Quis porro ab hac excommunicatione abſoluere poſſit, vide dicta *tom.* 3. *verbo Bulla Cœnæ à numer.* 52. *& verbo Bulla Cruciatæ à numer.* 22. Non incurritur hæc excommunicatio ab eo, qui prædictos libros bona fide, aut ex ignorantia ſaltem quæ non ſit affectata) legerit, quia in Bulla dicitur *ſcienter legentes &c.* Azor. *ſupra quæſt.* 1. Diana *par.* 3. *Tract.* 6. *reſolut.* 6. Excuſat etiam ab ac excommunicatione paruitas materiæ, ea enim excuſat à mortali peccato, ſine quo non incurritur excommunicatio maior. Azor. *ſupra quæſt.* 3. Sanchez *ſupra num.* 31. ex Sayro, Rodriguez, Viualdo, & alijs. Quæ verò ſit in hac parte paruitas materiæ, quamuis aliqui dicant eſſe pauca verba, alij decem lineas, alij (non rectè) vnam paginam, mihi tamen videtur dicendum, quòd quemadmodum in materia furti illa dicitur parua materia, in qua ſpectatis circumſtantijs non infertur nocumentum graue illi cui res aufertur, ſic in præſenti ea dicetur parua materia, per cuius lectionem, inſpectis circumſtantijs libri, legentis &c. non timetur graue periculum peruerſionis ipſi legenti. Ita Beccanus *ſup. num.* 8. Vide Suarez *dicta ſect.* 2. *nu.* 20. Layman. *ſup. n.* 5. & Dianam *p.* 1. *Tract.* 11. *Reſol.* 30. maxime *p.* 5. *tract.* 5. *Reſol.* 42.

19 Item non incurritur hæc excommunicatio ab eo, qui legit libros aliorum infidelium, ſcilicet Gentilium, Hæbreorum, & Mahometanorum, quia iſti non ſunt hæretici, & textus ſolum loquitur de hæreticis. Vgolinus *de caſibus Papæ reſeruatis* 2. *p. cap.* 1. Sanchez *ſupr. n.* 22. Portell. *in dub. Regular. verb. libri in addit. n.* 5. Fagundez *ſup. nu.* 5. Circa lectionem tamen librorum Hebræorum conſule Conſtitutionē Clem. 8. *ſup. n.* 17. relatam. Idem quod dixi de legente libros infidelium dici etiam debet de legente libros Cathecumenorum, qui à fide defecerunt, quia iſti non ſubſunt Eccleſiæ iuriſdictioni, cum intra ipſam ingreſſi non fuerint per portam quæ eſt Baptiſmus. Sanchez, & Fagundez *ſup.* Idem dicito de legentibus libros ſolummodò cōtinentes Græcorum, ſeu Armenorum ritus toleratos, quoniam tales non ſunt hæretici. Azor. *ſup. q.* 8. Sanchez *ſupr. n.* 27. Quod ſi Authores talium librorum ſint hæretici, & ipſi libri hæreſim contineant, pro vt ſæpius contingit, comprehendentur dicta prohibitione. Suarez *dicta ſect.* 2. *numer.* 12. Idem etiam dicendum de legente libros Catholicorum, in quibus inſertæ ſunt hæreſes hæreticorum, quia tales libri non ſunt hæreticorum. Nauarrus *in Man. capit.* 27. *numero* 56. Azor. *ſupra quæſt.* 2. Etiam ſi principaliter legantur intentione ſciendi errores hæreticorum, propter eamdem rationem, & quia non punitur in hac excommunicatione affectus ſciendi hæreſes, ſed factum ipſum legendi libros hereticorum. Nauarr. & Azor. *ſup.* Idem dic de legente libros Catholicorum elucidatos per breues annotationes, ſeu ſcolia hereticorum, quia iſte talis non dicitur legere hereticorum libros. Nauarr. *ſup.* Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 11. Dixi *per breues annotationes &c.* quia ſi plures, vel copioſę eæ eſſent, continerentque hæreſim, vel de Religione tractarent, compræhenderentur hac prohibitione. Suarez *ibid.* Licet oppoſitum tueantur propter adductam rationem Sanchez *ſupra numero* 25. Bonacina *ſupra numero* 6. Diana *ſupra reſolut.* 32. An verò legentes tales libros Catholicorum elucidatos per annotationes, ſeu ſcholia Hæreticorum incidunt in excommunicarionem Indicis, conſule dicta *ſupra numer.* 17. ex Regula quinta eiuſdem Indicis.

20 Ad incurrendam tamen illam, ſufficit quòd liber ſit Auctoris hæretici, etiam ſi damnatus non ſit ab Eccleſia. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 2. *num.* 11. Fagundez *ſupra numer.* 7. Etiam ſi ſit ex hæreticis antiquis, vt puta Arrij, Pelagij &c. quia tales ſunt verè hæretici Layman. *l.* 2. *tractatu par. cap.* 15. *numer.* 1. Excipe libros Tertulliani, & Origenis, qui etſi inter hæreticos numerentur, propter eruditionem tamen, & qui nullum iam ab illis periculum in fide timeretur, ab Eccleſia tolerantur. Azor. *ſup. quæſt.* 16. Layman. *ſup.* Etiam ſi talis liber paruus ſit, quia liber paruus etiam eſt liber, *argument. l. Scapham nauis de euict.* Naldus *in Summ. verb. Bulla Cœnæ num.* 8. Etiam ſi non ſit typis excuſſus, quia liber manuſcriptus eſt verè liber. Sanchez *ſupra num.* 28. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 2. *num.* 10. Sanctarellus *de hæreſ. cap.* 13. *num.* 6. Incurritur etiam hæc cenſura etiam ſi legens non intelligat ſenſum, vt ſi liber ſit Græcè deſcriptus, & legens non intelligat hoc idioma, iuxta Naldum *ſupra num.* 10. & Bonacina *ſ num.* 14. Licet Fagundez etiam *ſup. num.* 30. ex Suarez, Sanchez, Sanctarello oppoſitum teneat, quòd eſt probabilius, eo quòd finis prohibitionis videtur eſſe ne legens imbibat hæreſim, qui ceſſat in hoc caſu. Non tamen propterea excuſatur ab hac cenſura Catholicus in fide firmus legens prædictos libros, eo quòd non timeat aliquam peruerſionem, aut periculum erroris

Etſi

Digitized by Google

Etſi enim ceſſante fine adæquato legis probabile ſit ceſſare obligationem legis etiam in particulari, iuxta dicta *ſupr. verbo leges Regularium num. 59.* quia tamen finis huius legis adæquatus non eſt ſolùm dictum periculum peruerſionis, ſed etiam ne Catholici communicent cum hæreticis eorum ſcripta legendo (pro vt colligo ex Suarez *ſupra num. 18.*) ideo talis non excuſatur. Naldus *ſupr. numer. 12.* Legens autem ſchedulam, chartam, litteram miſſiuam, concionem, vel quid ſimile hæretici hæreſim continens, vel de Religione tractans, non per modum tractatus, aut libri concinnatum, excuſatur ab hac cenſura, quia iſta non ſunt libri, de quibus tantum loquitur Bulla. Sanchez *ſupra numero 29.* Portell. *ſupra num. 7.* Fagundez *ſupr. numer. 11.* Licet oppoſitum probabiliter tueantur Vgolinus *ſupr.* Layman. *ſupra num. 3.* Diana *ſupr. Reſolut. 34.* ex Megala, quem refert. Secus dicendum de legente prohemium, præfationem, Indicem, epiſtolam dedicatoriam, vel ſimilia reperta in prædictis libris hæreticis, quia iſta ſunt partes notabiles illorum. Vgolinus *ſupra.* Sanchez *ſupra numero 3.* Sanctarellus *ſupra num. 2.* Portellus *ſupra.* Quid verò dicendum pro Regionibus Germaniæ, Galliæ, & Angliæ, & ſimilibus, vbi hæreſes graſſantur, & Bulla Cœnæ dicitur non eſſe recepta, conſule dictos Authores, & dicta *to. 3. ver. Bulla Cœnæ num. 61.* Maximè Tannerum *4. to. diſp. 6. qu. 10. dub. 5. à num. 97.* vbi reſolutionem quandam cuiuſdam grauis Authoris pro caſibus in dictis Regionibus crebrò occurrentibus adducit.

21 De audientibus legere dictos libros, diſtinguendum eſt; vel enim tales nullo modo fuerunt cauſa quòd alij illos legerent, & iſti non incurrunt hanc cenſuram, quia tantùm impoſita eſt contra legentes. Azor. *ſupra quaſt. 4.* Graffius *ſupr. numer. 45.* Naldus *ſupra numero 14.* vel fuerunt cauſa, vt alij eos libros legerent, authoritate, vel mandato, vt ſi herus præcipiat ſeruo, vt legat librum hęretici &c. & tales incurrunt illam, quia moraliter loquendo, quæ fiunt mandato alterius, ab ipſo fieri dicuntur. Azor, Graffius, & Naldus relati, ac Layman. *ſupra numero 6.* Si verò ſolùm fuerunt cauſa quòd alij legerent ſuadendo, monendo, petendo, conſulendo, tunc non incurrent illam, cum ea non imponatur niſi legentibus, & tales non ſunt legentes. Vgolinus *ſupr.* Sanchez *ſupr. numero 48.* Fagundez *ſupra numero 27.* Excipe, niſi id fecerint animo audiendi per illos ea, quæ legunt, quia tunc moraliter loquendo cenſentur legentes. Layman. *ſupra nu. 6.*

22 Illi porrò libri cenſeri debent de Religione tractare, vt propterea illos legens dictam excommunicationem incurrat, qui de Sacra Scriptura, Theologia, cultu Dei, ac Sanctorum, Papa, Epiſcopis, Cardinalibus, Clericis, Monachis, moribus Chriſtianis, & ſimilibus tractant, non qui de Hiſtoria, Cronographia, Arithmetica, Medicina, artibus liberalibus, vel ſimilibus. Illa enim, & non iſta ad Chriſtianam Religionem, formaliter vt talem, ſpectare videntur. Suarez *ſupr. d. ſec. 2. num. 10.* Vgolinus *ſupra.* Sanchez *d. cap. 10. num. 21.*

23 Vt autem dicantur libri hæreticorum hæreſim continere ſufficit quòd vel vnam ſolam hæreſim contineant, cum de illis verificentur verba Bullæ, ſcilicet *hæreſim continentes*. Suarez *numero 16.* Sanchez *ſupr. num. 34.* Fagundez *ſupra num. 15.* Nec ſufficit illam delere, propter eamdem rationem. Suarez *ſupra*. Sanchez *ſupra numero 35.* Similiter, vt dicantur de Religione tractare, non requiritur quòd ex profeſſo de ea tractent, ſed quòd ita notabiliter de ea agant, vt arbitrio prudentis dici poſſint tractare de Religione, pro vt dicitur in Bulla. Sanchez *ſupra num. 34.*

24 Incurrunt etiam dictam cenſuram prædictos libros retinentes, ſiue apud ſe, ſiue apud alios, etiam animo impugnandi, aut pro breui tempore. Licet in hoc, ſi negligentia ſit leuis, excuſari poſſint à peccato mortali, pro vt Suarez *ſupra numero 22.* Fagundez *ſupra numero 33.* & alij Authores communiter ſupponunt. Qui autem eos comburerent, licet peccarent, quia, vt dictum eſt *ſupra numero 16.* tenentur eos tradere inquiſitoribus non tamen incurrerent cenſuram hanc, quæ ſolùm impoſita eſt contra retinentes. Suarez *ſupra.* Diana *ſupra reſolut. 37.* Addit Naldus *in Summ. verbo liber numero 5.* nec Aromatarios, vel ſimiles Apothecarios, qui ſolent pro inuoluendis obſonijs, quæ habent venalia, chartas aliquas habere, poſſe ad hoc retinere libros prohibitos. Subdit etiam. *Qui autem daret amico librum hæretici, & hæreſim continentem, vt eius nomine apud ſe illum retineret, non videtur incurrere cenſuram Bullæ Cœnæ, eo quia non tenet illum niſi ciuiliter, & non naturaliter, qualiter Bulla ipſa videtur requirere, conſiderans nempè factum merum, & naturalem.*

25 Incurrunt ſimiliter eamdem cenſuram imprimentes dictos libros. Per quos intelliguntur ij omnes, qui ad libri impreſſionem cooperantur, vt ſunt qui illos Typographo imprimendos tradunt, Typographus ipſe, Compoſitores, &cet. Layman. *ſupra numero 7.* ex Sanchez, Sayro, Graffio, & Vgolino.

26 Pro pœnis autem, quas incurrunt prædicti legentes, vel retinentes libros prædictos hæreticorum, & an, & qualiter ſint ſuſpecti de hæreſi, vide Souſam *in Bullam Cœnæ cap. 2. diſp. 16.* Merolam *in diſp. Theolog. tom. 1. diſp. 1. capit. 2. difficult. 6.* & alios apud Dianam *par. 4. trac. 7. reſolut. 6.* Parum enim ad noſtrum inſtitutum hæc referunt, cum ſolùm forum conſcientiæ præcipuè inſtruere intendamus.

27 Incurrunt quoq; eamdem cenſuram libros præfatos defendentes, vt patet ex textu relato. Ij porrò dicentur defendentes, qui ſcilicet affirmauerint non eſſe prauos, ſed bonos, aut vtiles Reipublicæ, aut non eſſe ſubijciendos igni, vel qui impediuerint ne ab Inquiſitoribus inueniantur, comburantur &cet. Toletus *lib. 1. cap. 19. num. 9.* Vgolinus *ſup. par. 2. cap. 1.* Cum autem in Bulla dicatur *quomodolibet defendentes ex qualibet cauſa*, ideo etiam comprehendi videntur qui illos defenderent prætextu diſputationis, pro vt Sanchez *d. cap. 10. num. 58.* Bonacina *ſupr. numer. 17.* Licet oppoſitum inſinuet Suarez de Fide *diſput. 20. ſect. 2. num. 25.* Illi tamen qui laudarent ſtylum, vel ingenium hæretici Scriptoris illorum, non comprehenderentur, cum illi non dicerentur defendentes libros. Bonac. *ſup.*

28 Cum etiam in Bulla dicatur *ſine authoritate noſtra, & Sedis Apoſtolicæ*, ideo nullus niſi Papa poteſt concedere licentiam legendi prædictos libros hæreticorum *hæreſim continentes, vel de Religione tractantes.* Vnde nec Epiſcopi poſſunt hanc facultatem concedere. Nauarr. *lib. 1. conſilior. titulo de conſtit. conſil. 1. quaſt. 36.* Niſi in caſu magnæ neceſſitatis, in quo non poſſet Pontifex adiri, quia tunc præſumitur concedere Epiſcopis hanc authoritatem. Sanchez *ſupra numero 43.* Inquiſitores etiam nequeunt concedere hanc facultatem, niſi id expreſsè ſit ipſis conceſſum, propter eamdem rationem. Az. *d. cap.*

Digitized by Google

*d.cap.16.quæſt.12.*Graffius 1.*part.deciſion.lib.4. capit.* 18.*numero 46.* Nec ipſi poſſunt eos legere , niſi ab Apoſtolica Sede, ſeu per Sacram Congregationem Inquiſitionis adſit facultas, ſtantib.Conſtitut.Iul.3. Pauli 4. & Pij 4. quas refert Pena *in fin. Director.Inquiſit.* quibus expreſsè reuocantur omnes , & quæcunque facultates legendi libros damnatos conceſſæ quibuſcumque perſonis cuiuſcunque ſtatus , Ordinis,& conditionis, etiam ſi Epiſcopali,vel Archiepiſcopali , vel alia maiori dignitate Eccleſiaſtica , ſeu ſæculari præminentia fulgeant. Azor.*ſupr.qu.*13. Sanchez *ſupra* Barboſ. *de offic. et poteſtat.Epiſcopi allegat.*90.*num.*8. Licet oppoſitum tueantur Graffius *ſupra numero* 45. Naldus *ſupra verbo Bulla Cænæ numero* 11. In Vrbe etiam concedere ſolet hanc facultatem ſpecialibus perſonis Reuerendiſs. Magiſter Sacri Palatij.Barboſ. *ſupr. numero* 6. Video tamen in ea quæ de facto conceditur excipi plures libros , & ſpecialiter eos , qui immediatè tractant contra fidem. Competit tamen Dominis Inquiſitoribus generalibus , & Epiſcopis concedere facultatem legendi libros prohibitos per Indicem tantummodo.Bonacina *ſupra* ex Reginaldo . Licet hæc facultas limitata videatur à Sac. Congreg.Sancti Officii, quæ, teſte Naldo *verbo liber n.*10. declarauit : *Epiſcopos , et Inquiſitores non habere auctoritatem concedendi facultatem tenendi , aut legendi libros hæreſiarcharum, aut hæreticorum, qui ex profeſſo tractent de Religione ; nec alios , qui ad præſcriptum Indicis omnino damnati ſunt, et prohibiti . Poſſent tamen eos ijdem Superiores retinere ad effectum iudicandi an poſſint aliquam recipere correctionem, aliàs autem eſſent ignibus tradendi. Quo ad libros autem vulgari ſermone conſcriptos continentes Controuerſias inter Catholicos, et hæreticos noſtri temporis facienda erit relatio Authorum ipſorummet librorum, ac eorum, qui requirunt licentias eos legendi , expectando conceſſionem ab Vrbe .*

29 Libri etiam omnes , opera , & tractatus Aſtrologiæ iudiciariæ, Geomantiæ, Hidromantię, Piromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Negromantiæ, artis Magicæ, aut in quibus ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, execrabiles incantationes , ac ſuperſtitiones continentur , non ſolum prohibita ſunt in Indice , iuxta dicta *ſupra num.* 17. ſed etiam à Sixto 5. in Bulla *Cæli, et terra* inter Conſtitutiones ipſius *nu.* 17. Statuit autem idem Sixtus prędictos libros à nemine legi, aut retineri poſſe, ſed Epiſcopis , & Ordinarijs locorum, vel Inquiſitoribus præſentari, & cōſignari debere . Item quod ſcienter legentes, aut retinentes illos ab Inquiſitoribus puniri debeant . Quam Conſtitutionem confirmat,& innouat SS.D. N.Vrbanus in alia quæ incipit *Scrutabilis* , vbi alias pœnas hoc delictum concernentes imponit. Nota tamen, quòd ſi in prædictis libris , vel tractatib.non contineatur hæreſis, cenſura quæ incurretur ab illos legentibus, vel retinentibus ſolùm erit ea, quę in Indice ponitur, de qua ſupra *nu.*16. dixi non eſſe reſeruatam . Si autem in illis contineatur hæreſis, pro vt ſæpius continget, cenſura, quæ incurretur, erit reſeruata, quia eſt illa, de qua in Bulla Cœnæ . Theſaur. *in praxi parte ſecunda verbo ſuperſtitio capit.* 1. ex aliis . Quod intellige, ſi tales libri ſint hæreticorum, quia ſolùm de illis loquitur Bulla .

30 Specialiter quoad Regulares notandum , quòd licet, iuxta dicta *tom.1.cap.*18. *num.*96. varia priuilegia conceſſa ſint Regularibus circa librorum prohibitorum lectionem , de quibus Rodriguez , Peregrinus,& Peirinis eo loco relati, ac Portellus *in Dub. Regularium verb.librorum prohibitio , numer.*1.2. & 3. Nihilominus ea , quibus conceditur facultas legendi, retinendi , vel imprimendi libros hæreticorum hæreſim continentes , vel de Religione tractantes reuocata cenſeri debent per Bullam Cœnæ , pro vt ibi dixi , & ſequi videtur Portellus *ſupra numero* 3. Quid verò ſentiendum de lectione , vel retentione aliorum librorum, de quibus non fit ſermo in Bulla Cęnæ, ſed in Indice, vel ſpecialibus prohibitionibus Inquiſitorum, vel Epiſcoporum, eo loco dixi . *De quo, et conſulendus inſignis Author* Diana 5.*par. Tract.* 13.*reſol.*49.

31 Circa ſcribentes libellos famoſos, ſeu litteras infamatorias alicuius, notandum , quòd libellus famoſus eſt ſcriptura , vel ſignum infamiam continens alicuius de crimine occulto illud publicans . Sic ferme Syluester *in Summ.verbo libellus numero* 4. Bonacina de *Contractib. diſputat.* 2. *quæſt.*4. *punct.* 9. *numero* 1. ex Molina, Finello, & aliis. Dixi, vel *ſignum* &c. quia non ſolùm ſcripturæ , ſed etiam quodcunque aliud ſignum, verb.grat. figura, imago, cornua &cet. contra aliquem modo dicto factum , etiam venit nomine libelli famoſi . Molina *Tractat.*4. *de Iuſtit.diſputat.*35.*numero* 4. Portellus *in dub.Regular. verbo libellus famoſus numero* 2. Dixi *de crimine occulto* , quia ſi crimen fuerit publicum , illud quomodolibet publicans non erit reus libelli famoſi . Bonacina *ſupra numero* 3. Portellus *ſupra numero* 5. Dixi quoque *illud publicans* , quia ſi quis alicui ſcribat litteras infamatorias ipſius ad quem ſcribit , non dicetur reus libelli famoſi , quia tales litteræ non publicantur,& poteſt cui mittuntur , illas celare . Bonacina *ſupra numero* 2. Portellus *ſupra numero* 3. De ijs autem , qui ſcribunt litteras tacito ſuo nomine ad Prælatum, vel Iudicem , eaſue ponunt in aliquo loco, vt ab eis videantur, in menſa verb.grat. continentes defectum occultum alicuius, volunt aliqui eſſe reos huius criminis. Sed quamuis hæ litteræ largo modo dici poſſint libellus famoſus , propter caput *Inquiſitionis* §. *ad hæc de accuſat.* ſtrictè tamen non ſunt tales, nec eas ſcribentes rei huius criminis , niſi fiant animo publicandi illum defectum , prout colligo ex definitione tradita . Bonacina *ſupra numero* 5. ex aliis . An verò , & quando peccent illas ſcribentes , & an ex illis poſſit Prælatus procedere ad inquiſitionem illius delicti, dixi *tomo primo capit.*8.*numero* 31. & *capit.*27.*numero* 4. Libellorum autem iſtorum Authores pœna capitis puniuntur *leg.*1.*Cod.de libell.famoſ.* Item verberantur,& excommunicari decernuntur . 5.*quæſt.*1. per varios canones. Sunt etiam infames *leg.ob carmen ff.de teſtib.capit.ſi teſtes* 4.*quæſt.*3. vbi etiam aliæ pœnæ contra ipſos ſtatuuntur. Sayrus *in Clau.Reg.libro* 12. *capit.* 4. *numero* 10. Theſaurus *in prax.part.*2.*verbo libelli famoſi capit.* 1. Extenduntur autem prædictæ pœnæ non ſolùm ad conficientes dictos libellos , ſed ad alios circa eandem materiam delinquentes , tum ex prædictis Iuribus , tum maximè ex Conſtitutionibus Pij 5. in ea, quæ incipit *Romani Pontificis* inter Conſtit.ipſius nu.147.& Greg.13. in ea, quæ incipit *Ea eſt rerum* inter Conſtitutiones eiuſdem *n.*4. Sayr. *ſup.* Portel.*ſupr.nu.*13. Licet illæ ſolùm videantur eſſe pro Roma,& Statu Eccleſiaſtico. Portel.*ibid.*

32 Specialiter pro Regularibus notandum , quòd quicunque libellos famoſos in vulgari , vel latino ſermone , nec non cantilenas , vel rithmos, edere , vel detinere , vel publicare præſumunt in infamiam Status Ordinis Prædicatorum , vel Minorum

ſunt

Digitized by Google

ſunt excommunicati excommunicatione Papæ reſeruata ab Alexandro 4. in priuilegio *Ex alto*, & in alio *Non ſine multa*. Caietanus *in Summ. verb. Excommunicatio cap.* 81. Sayrus *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 9. poſt Salonem, Medinam, & alios. Communiter autem ſupponunt hi Authores hoc priuilegium extendi ad alias Religiones habentes communicationem cum Prædicatoribus, & Minoribus; ſed non contrahi hanc excommunicationem ab eo, qui contra aliquem Religioſum priuatum prædicta fecerit. Quia ea priuilegia ſolùm loquuntur de facientibus illa contra Statum eorum Religioſorum, non contra vnum, aut alterum.

LICENTIA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De licentia pro Regularibus in particularibus materijs. num. 1.
De licentia explicita. n. 2.
Licentia debet eſſe voluntaria, & non coacta. n. 3.
Item legitima. n. 4.
Quid de licentia ſpeciali. n. 5.
De Superiori an teneatur petere licentiam, quam poteſt præſtare ſubdito. n. 6.
Licentia inter Regulares gratis concedenda. n. 7.
Licentia præcedere debet actum, qui ex illa fit. n. 8.
An requiratur ad licentiam quòd fiat in ſcriptis. numero 9.
An licentia indeterminatè conceſſa proſint poſtulanti. num. 10.
Conceſſa aliqua licentia quæ etiam alia conceſſa cenſeantur. num. 11.
Reuocatio licentiæ quando contingat. n. 12.
A quo fieri debet talis reuocatio. n. 13.
Quando expirat morte concedentis. n. 14.
Ratihabitio de præſenti æquiualet licentiæ. numero 15.
Quid de licentijs conceſſis à Papa, Nuncijs, vel Legatis. num. 16.
Alia remiſſiuè. num. 17.

1 De licentia, quæ requiritur pro Regularibus, vt tenere, donare, vel recipere aliquid poſſint, dixi *tomo* 1. *cap.* 6. *numer.* 55. & 56. Specialiter de licentia, quæ requiritur, vt aliquid donare poſſint, maximè ſtando in Conſtitut. Clem. 8. *de largitione munerum* pro vt innouata, & declarata eſt ſub SS. Dom. Noſt. Vrbano, dixi *tom.* 3. *verbo dare, ſeu donare*. Item de licentia requiſita pro Religioſo eunte de vna Prouincia ad aliam, vel de vno Conuentu ad alium, dixi eodem *tomo primo capit.* 10. *numero* 14. *& capit.* 11. *numero* 11. Similiter de licentia requiſita pro Religioſis Romam venientibus, dixi eo *capit.* 10. *numero* 15. & 16. Pariter de licentia neceſſaria pro erectione nouorum locorum, ſeu mutatione antiquorum, dixi eodem *tomo primo capit.* 9. *numer.* 34. 35. & 36. & *tomo* 2. *cap.* 1. *num.* 45. & dicam infra verbo *Monaſteria Regularium*. De licentia quoque requiſita, vt Regularis poſſit extra clauſtra degere, dixi *tomo primo capit.* 16. *numero* 23. 24. & 25. Similiter de licentia Monialib. requiſita pro egreſſu è Monaſterijs ipſarum, dixi *tomo primo capit.* 25. *à numero* 20. & *tom.* 3. *verbo Clauſura*. Item de licentia requiſita pro ingreſſu in Monaſteria monialium, dixi eo *capit.* 25. *numero* 35. & 36. & *tom.* 2. *capit.* 2. *num.* 22. & *tomo* 3. *verbo Clauſura*. De quibus etiam infrà verbo *Moniales*. Pariter etiam de licentia Regularibus requiſita ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, dixi eo *tomo primo capit.* 19. *à numero* 2. *& tom.* 2. *capit.* 1. *numer.* 18. *& tomo* 3. *verbo Confeſſarius*. Ac de licentia pro concionatoribus, *tomo primo capit.* 20. *à num.* 2. *& tom.* 2. *cap.* 1. *numer.* 17. *& tom.* 3. *verbo Concionator*. Item de licentia ad exeundum extra Monaſterium, *tom.* 1. *cap.* 16. *numer.* 5. De licentia ad exercendum munus teſtamentariorum, eo *tomo* 1. *cap.* 9. *num.* 9. Ad comparendum in iudicio, *ibid. num.* 11. Ad exercendum munus Iudicum, *ibid. nu.* 14. Vt poſſint eſſe fideiuſſores, *ibid. num.* 18. Ad habendum arma, *ibid. num.* 17. Ad baptizandum, *ibidem numero* 31. Ad eundum extra mare, *ibidem num.* 32. Ad accedendum ad Curias Principum, *ibidem num.* 33. De licentia porrò Mendicantibus requiſita ad mendicandum, dixi *eod. tom.* 2. *capit.* 1. *numero* 4. Quibus in locis Summorum Pontificum, & Sacr. Congregationum circa prædicta decreta, & declarationes adduxi, ex quibus plura Barboſa *in Collect. Bullar. verbo licentia*, Gauantus in *Man. Epiſcop. verbo licentia*, Ioannes Maria Nouarius in *Lucern. Regular. verbo etiam licentia*. Alia ergo in præſenti addenda, vel pro materiæ complemento, aliquas regulas aſſignando circa licentias in communi ſumptas, & ſtando in iure cõmuni, ſeclusis particularibus ſtatutis Religionum.

2 Prima ſit. Quamuis plurium Doctorum ſententia ſit, quòd quoties pro aliquo actu requiritur licentia ea debeat eſſe explicita, ita vt hæc ſit differentia quando actus requirit conſenſum, ac quando requirit licentiam, quòd quando requirit licentiam, ea debeat eſſe explicita, pro vt tenent plures Iuriſtę relati à Sanchez *lib.* 3. *de matrimonio diſp.* 35. *num.* 16. & ſequitur Naldus *in Summa verbo conſenſus numero* 10. *& verbo licentia num.* 1. ex Rotæ deciſione. Nihilominus probabilius eſt contrarium, ſcilicet, quòd etiam ſi pro aliquo actu requiratur licentia, ſufficiat tacita, ſeu implicita, nullum enim fundamentum eſt ad contrarium afferendum. Silueſter *in Sum. verb. teſtamentum* 2. *q.* 2. *dicto* 3. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 11. *num.* 11. Portellus *in dub. regular. verb. licentia num.* 2. Fauent ea, quæ dixi *tomo primo ca.* 6. *num.* 55. Idque maximè tenendum in rebus modicis, ſcientia enim, & patientia in ijs, quæ ſunt modici præiudicij operatur conſenſum, vt habetur ex Abbate *cap. nunc de præſumpt. numero* 3. Filiucius *tomo* 1. *Tractat.* 8. *part.* 1. *cap.* 9. *numer.* 219. Excipe quando licentia expreſſa, ſeu explicita, requiritur in lege, vel Statuto, tunc enim non ſufficit tacita, ſeu implicita, iuxta ibidem dicta. Portellus *ſupra*. Nota autem, quòd licentia, expreſſa vocatur ea quæ exprimitur à Superiori, verbo, epiſtola, manu, nutu &c. licentia verò tacita, ſeu implicita eſt ea, quæ ex ſcientia, & tolerantia Superioris prudenter præſumitur, etſi ab eo nullo modo exprimatur. Portellus ſupr. Vide dicta eo *cap.* 6. *num.* 56.

3 Secunda regula eſt. Quando pro actu aliquo requiritur licentia, ea debet eſſe voluntaria, & non coacta, vel precibus importunis, fauoribus, aut metu extorta. Ratio eſt, quia aliàs ea non eſſet licentia, ſed violentia, pro vt habet Diuus Bernardus *de Conſiderat. ad Eugenium*. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 19. *numero* 16. Vide dicta eo *capit.* 6. *numero* 56. Adde, idem eſſe dicendum, iuxta ibidem dicta, de licentia impetrata dolo, aut mendaciis. Tunc enim non adeſt conſenſus Superioris, quia nihil magis eſt

contrariu*m* confeſsui, quam error. *l.ſi per errorem, ff.de iuriſdict.omn.iudic.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.*32.*numer.*133. Quod intellige, quando error eſt circa ſubſtantiam, vt ſi Religioſus peteret aliquam licentiam à ſuo Superiori fingens ſe eſſe aliquem, qui re vera talis non ſit. Error enim circa ſubſtantiam variat diſpoſitionem, iuxta communem Doctorum in materia de Matrimonio, Teſtamentis &c. Barboſa *ſupr.* Aut circa cauſam finalem, & adæquatè motiuam, illam ſcilicet, quæ ſi non ſubſiſteret nullo modo concederetur licentia. Tiraquell. *in Tract.ceſſante cauſa limitat.* 1.*à num.*1. Sanch. *lib.*3.*de matrimon.diſp.*39.*num.* 14. Barboſa *ſupra* ex aliis. Nota tamen in hoc attendendum eſſe ad mentem concedentium licentiam, ea namque ſæpius talis eſt, vt cum ſæpius etiam ſe decipi agnoſcant, nihilominus velint licentias ab ipſis conceſſas validas eſſe. Sanchez *ſupra*. Idem dic, de licentia impetrata precibus importunis, etiam ſi caſus eſſet, quòd ſi illæ non eſſent, licentia non concederetur.

4 Tertia eſt. Vbi requiritur licentia, intelligitur de legitima. Idem enim eſt non eſſe, ac legitimum non eſſe. Naldus *ſupra verbo licentia numero* 1. Vide etiam dicta eo *nume.* 56. Nota tamen, quòd licentia legitima ea dicitur, non ſolùm, quæ conceditur ob legitimam cauſam, iuxta dicta, ſed & quæ conceditur à legitimo Superiori. Solus enim legitimus Superior legitimam licentiam præſtare poteſt. Idque ſupponitur à Sacr. Congregat. dum iuxta dicta *tomo* 2. *capit. primo numero* 4. agit de licentia requiſita Mendicantibus ad mendicandum. Propterea etiam declarauit Sacr. Congregatio 8. Nouembr. 1619. à laicis non poſſe concedi dictam licentiam. Gauantus *ſupra num.* 5.

5 Quarta eſt. Vbi licentia ſpecialis ad actum aliquem requiritur, ſufficit quòd æquiualeat ſpeciali. Exemplum ſit de licentia Parochi pro miniſtrandis Sacramentis per Religioſos eius parochianis, quæ à Clem. *Religioſi de priuileg.* requiritur ſpecialis, & Caietan. *verbo Excommunicat. capit.*64. ait; ſufficere licentiam æquiualentem ſpeciali, & hoc, inquit ipſe, ſemper eſt verum quandocunque ex verbis licentiæ communiter intelligitur, concedentem dare hanc licentiam, etiam ſi non nominarentur illa Sacramenta in ſpecie. Naldus *ſupr.numer.*2. Barboſa *ſupra numero,*127. referens id decisum à Sacr. Congregatione ex Armeudatiz, Bonacina, & alij.

6 Quinta ſit. Licentia Superioris in actu gerendo per ſubditum non obligat Superiorem volentem eumdem actum præſtare ad petendam eam ab alio Superiori. Exemplum ſit: Religioſus Superior volens exire ad ſtudia litterarum, non tenetur à ſuperioribus ſuis eam petere licentiam, quam à ſe tenentur obtinere ſui ſubditi proficiſci volentes ad talia ſtudia. Idem de ſubdito Religioſo inſtituto executore, qui tenetur petere licentiam à ſuperiori, ſed ſuperior non tenetur, ſi ipſe executor inſtituatur. Silu. *teſtam.*2.*quaſt.*2. *dicto.* Naldus *ſupra num.*5.

7 Sexta. Licentiæ omnes inter Regulares gratia concedi debent; quia oppoſitum redolet vitium proprietatis in Prælatis, & quandoque vitium Simoniæ, ſi materia ipſa hoc expoſtulet. Vnde licentias audiendi confeſſiones, concionandi, miniſtrandi Sacramenta gratis dari debere declaratum eſt à S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium 16. Iulij 1591. teſte Gauanto *ſupra nu.*3. Idem etiam videtur dicendum de licentijs, quibus diſpenſatur in aliquo præcepto Eccleſiaſtico. Vnde id declarauit eadem Sacra Congreg. 15. Iun. 1619. de licentia laborandi die feſto. Gauantus *ſup.n.*2.

8 Septima. Licentia ad aliquid faciendum præcedere debet actum, qui ex illa fit: requiritur enim ex parte cauſæ illius, ſcilicet facultatis ad eum faciendum. Fauent *cap.auditis de elect.* adiuncto *capit. Quapropter eod.tit.* & *l.vniuerſa C.de precib.imperat.* Gonzalez *ad regul.*8.*Cancellar.gloſ.*47.*num.*46. Barb. *ſupra num.*129. ex aliis.

9 Octaua. Quamuis ad rationem licentiæ non requiratur, quòd fiat in ſcriptis, iuxta dicta *tomo* 3. *verbo Gratia num.* 13. cum ſcriptura non requiratur niſi tantum ad faciliorem probationem, non ad ſubſtantiam gratiæ *l.contrahitur ff. de pignorib.* (Barboſa *ſup.n.*128.) nihilominus cum lex, Statutum, vel Conſtitutio hanc ſolemnitatem requiſierint, obſeruari debet, vt putè quia licita, & honeſta, & ob bonum finem inducta ſit, ſcilicet, vt maturiùs, & rariùs ea licentia concedatur. Sanchez *lib.*6.*in Decalog.cap.*16.*num.*31. Suarez *tom.*4.*de Relig.tractat.*8.*li.*1.*cap.*11.*num.*15.*in fin.* Etſi etiam aliqui velint hoc ſolùm eſſe pro foro externo tantùm, non pro foro conſcientiæ (Soſſa *in explicat.Conſtitut.Clem. VIII.de largit.muner.numero* 98. Homobonus, & Bellochius relati à Diana *part.* 3. *tractat.* 2. *de dub.Regular. Reſolut.*129.) nihilominus contrarium eſt tenendum, non ſolùm propter dicta, quia ſcilicet talis conditio eſt licita, honeſta, rationabilis, & prudenter appoſita, ſed etiam, quia vbi lege, vel partium conuentione contractus ſcriptura indiget, ea deficiente eſt irritus. *l.contractus* 16. *Codic. de fid.inſtrument.* Ex hoc autem ſequitur talem licentiam, ſi in ſcriptis non detur, eſſe irritam, ac per conſequens peccare, qui illa vtitur. Ita ſupponunt Suarez, & Sanchez relati, Nauarrus, Confettius, & Llamas ab eodem Sanchez adducti. Vide dicta *tom.*3. *verb.Clauſura numer.*25. Erit ergo omiſſio huius ſolemnitatis peccatum mortale, quando grauitas materiæ, & aliæ circunſtantiæ id poſtulauerint, prout ſupponunt iidem Authores, vel ſolùm venialis, ſi materiæ leuitas, vel aliæ circunſtantiæ id exegerint. In caſibus etiam, in quibus repentina neceſſitas occurrerit faciendi aliquid ad quod requiratur prædicta licentia in ſcriptis, ſi propter abſentiam ſuperioris eſſet periculum in mora eam expectando, poſſet id fieri ſine tali licentia, ſic enim, vel per Epicheiam credendum eſt velle prudentem legiſlatorem. Nauarr. *comment.*4.*de Regular.num.*60. Azor. *tom.*1.*Inſtit. moral.lib.*13.*cap.*8.*q.*8. Rodrigu. *tom.*1.*quaſt. Regular.qu.*46.*art.*2.*in fin.*

10 Nona. Licentiæ indeterminatè conceſſæ alicui, proſunt etiam ipſi poſtulanti. Quod eſt dicere; ſi aliquis Religioſus petat à ſuo Prælato facultatem verb. grat. ad abſoluendum à caſibus reſeruatis, illamque petat indeterminatè pro aliquo ſubdito ipſius Prælati, Prælatuſque eam concedat, cenſetur etiam conceſſa pro ipſo poſtulante, ita vt ea vti poſſit. Ratio eſt, quia in generali ſermone comprehenditur etiam perſona loquentis quando loquens concipit verba in perſona alterius, vt patet ex *leg. Paulus reſpondit §.fin.ff.de pignorib.* Villalob. *in Summ. tom.*1.*trac.*9.*diffic.*66.*num.*4.

11 Decima. Conceſſa alicui licentia ad aliquod opus faciendũ, intelliguntur illi cõceſſa omnia neceſſaria pro illo fine comparando. Habetur in *cap.Præterea*

de

Digitized by Google

de offic.delegati,vbi ſic.*Ex eo quòd cauſa tibi committitur, ſuper omnibus, quæ ad cauſam ipſam ſpectare noſcuntur, plenariam recipis poteſtatem.* Idem habetur in *l.2.ff.de iuriſdict.omn.iud.*Patitur hoc dictum hanc exceptionem, vt ſcilicet vtatur is cui tale conceditur omnibus mediis ad id neceſſariis, dummodo aliquod medium non ſit ſpecialiter interdictum. Exemplum. Conceditur aliquando Epiſcopo, ut procedat contra Religioſum in aliquo caſu tanquam delegatus Papæ;ſi illi non conceditur expreſsè, vt ad illum finem ualeat fulminare cenſuras, has non poterit publicare contra Religioſum,quia ſpecialiter eſt prohibitum cuicunque Iudici Eccleſiaſtico ponere cenſuras contra Religioſos, niſi ipſis ſpecialiter concedatur. Ita Portellus *ſupra in additionib.num.2.* Pro exemplo autem adducto vide dicta *tomo primo capit.11. numer. 14.*& *tom.3.verbo Exemptio Regularium à num.8.* Intelligitur autem prædicta regula non ſolùm de ijs, quæ omnino, & ſimpliciter neceſſaria ſunt, ſed de illis, quæ ſecundum decentiam neceſſariò moraliter requiruntur. Vnde licentia conceſſa alicui Religioſo ad inuiſendum Moniales, conceſsa etiam cenſetur pro ſocio ipſius Religioſi, propter rationem adductam. Naldus *ſupra verbo licentia numer. 3.* ex Rodriguez quem refert. Fauent quæ dixi *tom. 3. verbo Clauſura num.27.* circa ſocium Confeſsarij miniſtraturi Sacramenta Monialibus infirmis, ex declaratione Sac.Congreg. ibi adducta.

12 Vndecima. Licentia conceſsa alieni ad aliquid faciendum non cenſetur reuocata à concedente, donec talis renocatio intimata ſit per certum nuncium,aut litteras,illi,cui conceſsa eſt licentia, ita vt ipſa poſſit vti,& facta per ipſum teneant. Latè probat Sanchez *lib.3.de matrim.diſputat.36. num.9.* & ex ipſo Portell.*ſupra numero 1.*Barb.*ſupra n.131.*& Naldus *ſupra n.6.*ex aliis etiam,quos referunt, quæ valde vtilia erunt pro multis licentiis, quæ Regularib. conceduntur à ſuis Superioribus.

13 Duodecima. Licentiarum conceſsarum reuocatio fit non ſolùm à concedente illas, cum iuxta Regulam Iuris, *Per eaſdem cauſas res naſcitur, & diſſoluitur*; ſed etiam à ſucceſsore illius, cum habeat æqualem authoritatem, & à Superioribus, cum habeant eamdem,uel maiorem. Quando verò licentia ab inferiori Prælato conceſsa confirmata eſt à ſuperiori Prælato, Nuncio, uel Papa, tunc non poteſt reuocari ab inferiori Prælato. Quia inferior non habet authoritatem ſupra ſuperiorem. Portell. *in Reſponſ.moralib.part.3.caſ.34.* loquens de licentia quadam conceſsa à quodam Prælato,& confirmata à Nuncio.

14 Tertia decima. Licentiæ continentes aliquam gratiam, ſi talis gratia ſit gratia facta non expirat morte concedentis,uel ceſsatione officii ipſius, ſecus verò ſi talis gratia ſit ſolùm facienda, iuxta dicta *tom.3.verbo gratia num.7. & 8.ex cap.ſi cui nulla, de præbend.in 6.& cap.ſi ſuper gratia de offic. Iud. delegat.*Quod præter Authores ibi relatos tenent Naldus *ſupra num.6.*Portellus *ſupra* loco relato *ex dub. Regular.verbo licentia in principio.* Barboſa *ſupra numero 132.*Hinc collige, licentias conceſsas Regularibus à ſuis Superioribus ad abſoluendum à reſeruatis,ad edendas carnes diebus prohibitis, & ſimiles,non ceſsare morte concedentium, vel ceſsatione officiorum ipſorum, quia tales licentiæ continent gratiam factam. Portellus *ſupra numero 1.*& 3. & Sanchez. Collige ſecundò,licentiam conceſsam alicui Religioſo, ſeu Dimiſſorias ad Ordinum ſuſceptionem non ceſſare morte,vel ceſſatione officij concedentis: non ſolùm propterea quòd continent gratiam factam, ſed etiam quia ita declarauit Sacr. Congregatio Epiſcoporum,& Regular.anno 1600. vt refert Naldus *ſupr.verbo Ordo nu.12.* De quo Barboſa *ſupra num.132.*& Fagundez *in 2.Eccleſ. præcep. lib.8.cap.8.num.16.*ex alijs quos referunt, qui idem dicit *n.13.*de facultate conceſſa alicui ad eligendum Confeſſarium.

15 Quartadecima. Ratihabitio de præſenti æquiualet licentiæ. Quod eſt dicere, quoties ſubditus facit aliquid ſub ſpe ratihabitionis Prælati de præſenti, ideſt, prudenter credens quòd Prælatus de præſenti vult,ſeu gaudet,uel approbat, quòd id fiat, dicitur habere ſufficientem licentiam ad operandum. Ratio eſt, quia,ut habetur de Regulis iuris in 6.*Ratihabitio comparatur mandato.* Quemadmodum ergo operans ex mandato dicitur operari ex licentia, ſic & operans ex ſpe ratihabitionis. Ioannes Sancius *in Select.diſputation.44.numero 3.*ex Sanchez, Soto, Nauarro,Ledeſma,& aliis.Conſonant,quæ dixi *tom.1.capit.6.num.55.* Secus dicendum de ratihabitione de futuro,quia illa non æquiualet licentiæ,iuxta dicta eo *num.55.*

16 Idem porrò proportionaliter dicendum de licentijs gratiam continentibus conceſſis à Papa,vel eius Legatis,Nunciis, &c.Ita vt licet eæ, quæ continent gratiam faciendam, ceſſent morte &c.illæ verò, quæ continent gratiam factam, durent etiam poſt ipſorum mortem &c. Silueſt. *in Summ.verbo delegatus quæſt.15.*Portell.*in Reſponſionib.moral.part.3.caſ.34.*

17 Alia ad hanc materiam ſpectantia vide *in 3.tom. verb.Commiſſio,& Commiſſarius*,verbo *Diſpenſatio*, & verbo *Gratia*, ac dicenda infra verbo *Viſitator Regularis.*

LITANIAE.

SVMMARIVM.

De illis agere ſpectat ad Regulares.n.1.
Litaniæ quid & quot ſiat.num.2.
Conſtitutio Clementis VIII. circa illarum prohibitionem.n.3.
Quomodo intelligenda.n.4.
De litanijs nominis Ieſu.n.5.
Declarationes S.Congregationis.n.6.
Recitari debent in die Sancti Marci, & tribus dieb. ante Aſcenſionem.n.7.
Alia remiſſiuè.n.8.

1 DE illis agere ſpecialiter ſpectare videtur ad regulares,cum ad cultum diuinum,cui ipſi maximè incumbere debent,pertineant.

2 Litaniæ Græce interpretantur Latinè *Supplicationes*, ſiue *preces*. Earum vſus antiquiſſimus eſt in Eccleſia,ut conſtat ex Concilio 1.Aurelian. *cap.29.* & *cap.Rogationes de conſecr.3.& capit.1. de conſecrat. diſtinc.2.*& Concil.Gerauden.*capit.3.* Bracharenſi 2. *cap.9.*Toletan.5.*cap.1.*Tolet.6. *cap.2.*Moguntin. 1. tempore Caroli Magni *capit.32. & 33.*Diuo Auguſtino *ſer.173.de tempore*,Baſil.*ep.63.*Soc.*li.6. hiſt.c.8.* Soz.*l.8.c.8.*Nicep.*l.14.c.3.*Vnde earum Author non fuit S.Gregorius Papa, etſi talis vocetur, quia pro varijs locis,& neceſſitatibus eas induxerit. De his

Dorantus *libro 2. de Ritibus capit.* 10. Suarez *tom. 2. de Relig. libro 1. de Orat. vocali cap. vltim. in fin.* Aliæ dicuntur *Maiores*, illæ ſcilicet, quæ die S. Marci dicuntur, aliæ *Minores*, quæ in tribus diebus ante Aſcenſionem. Licet Suarez *ſupra numer.* 26. has poſteriores *Maiores* vocet, priores verò *Minores*. Video etiam in Paulo Diacono *de geſtis Rom. Pont. libr.* 8. *capit.* 4. mentionem fieri cuiuſdam Litaniæ *ſeptiformis*, propterea ſic dictæ, quòd D. Gregorius Dominum deprecaturus in ſeptem partes diuiſit populum.

3 Quamuis autem earum vſus licitus valdè ſit, nihilominus, quia in abuſum declinauerat, ideo Clemens VIII. anno 1601. in Conſtitut. *Sanctiſſimus* in 3. *tom. Bullar. in Appendic. numero* 4. aliàs 122. hanc edidit Conſtitutionem. *Sanctiſſimus Dominus Noſter Clemens Papa VIII. Quoniam multi hoc tempore priuati etiam homines prætextu alendæ deuotionis, nouas quotidie Litanias euulgant, vt iam propè innumerabiles formæ Litaniarum circumferantur, & in nonnullis ineptæ ſententiæ, in aliis (quod grauius eſt) periculoſa, & errorem ſapientes inueniantur, pro ſolicitudine ſua paſtorali prouidere volens, vt animarum deuotio, Deique, ac Sanctorum inuocatio ſine vllius detrimenti ſpiritualis periculo foueatur, præcipit, & mandat, vt, retentis antiquiſſimis, et communibus Litaniis, quæ in Breuiariis, Miſſalibus, Pontificalibus, ac Ritualibus continentur, nec non Litaniis de Beat. Virgine, quæ in ſacra Aede Lauretana decantari ſolent: quicunque alias Litanias edere, vel etiam editis in Eccleſiis, ſiue Oratoriis, ſiue Proceſſionibus vti voluerint, eas ad Congregationem Sacrorum Rituum recognoſcendas, etſi opus fuerit, corrigendas, mittere teneantur, neque ſine licentia, et approbatione prædictæ Congregationis, eas in publicum edere, aut publicè recitare præſumant, ſub pœnis (vltra peccatum) arbitrio Ordinarii, et Inquiſitoris ſeuerè infligendis.* Quaranta *in Summa Bullar. verbo Litania*.

4 Circa quam Conſtitutionem nota primò, per illam non prohiberi ſcribere, aut habere apud ſe Litanias aliquas pias, & deuotas pro vſu particulari. Verbum enim illud *euulgant*, & illud *circumferantur*, ac illud *eas in publicum edere*, manifeſtè denotant ſolùm prohiberi publicam editionem Litaniarum, qualis eſſet, ſi typis mandarentur, uel etiam ſolùm in ſcriptis, ſi publicarentur. Nota etiam ſecundò, neque etiam prohiberi priuatam recitationem aliarum Litaniarum prærerdictas, vt conſtat ex illo verbo *publicè recitare præſumant*. Nota tertiò, quòd etſi ad hoc quòd aliæ Litaniæ publicentur, vel publicè recitentur requiratur approbatio Sacræ Congregationis Rituum, vt patet ex ipſo contextu; nihilominus eadem Sacr. Congregatio, vt patet ex vna Alexandrina 15. Maij 1608. quam refert Barboſa *in Collectaneis Bullarii verbo Litaniæ*, non approbat alias. Nota quartò, quòd etiam ad hoc quòd poſſint priuatim recitari aliæ Litaniæ præter dictas, præcipit eadem Sac. Congregatio ſecunda die Martij 1602. apud eumdem Barboſam, quod reuideantur. Quia tamen nec ibi, nec in Conſtitutione Clementis expreſsè prohibentur, ideo, ut dixi poſſunt priuatim recitari.

5 Præſertim quintò, circa Litanias nominis Ieſu notandum, quòd Sixtus V. in Bulla *Reddituri* in Bullario Rodriguez *tomo* 2. inter Bullas Sixti *numero* 25. concedit trecentos annos Indulgentiæ recitantibus Litanias nominis Ieſu ad inſtantiam Reuerendorum Patrum Diſcalceatorum noſtri Ordinis. Ex quo videtur colligi, prædictas Litanias nominis Ieſu cenſeri approbatas à Sede Apoſtolica, ac per conſequens non includi in prohibitione generali Clementis 8. & Sacræ Congregationis Rituum, quia ſolùm videntur loqui de Litaniis à Sede Apoſtolica aliàs non approbatis.

6 Declaratum etiam eſt ab eadem Sacra Congregatione 25. Septemb. 1627. apud Gauantum *in Manuali Epiſcoporum verbo Litaniæ*, quod quando Litaniæ Maiores, ideſt, quæ dicuntur die Sancti Marci Euangeliſtæ venerint in die Paſchatis, transferri debeant ad feriam tertiam ſequentem. Item declaratum eſt ab eadem Sacra Congregatione 22. Martij 1631. apud eumdem Gauantum *ſupr.* non licere addere Sanctorum nomina Litaniis, quæ habentur in Breuiario, licet ſint Patroni locorum.

7 Teneri eos, qui ad Officium diuinum obligantur, recitare in die S. Marci, & tribus diebus ante Aſcenſionem Domini Litanias, dixi *tomo* 1. *capit.* 12. *numer.* 23. ex Suarez, & Bonacina ibi relatis, quod etiam tenent Tannerus *in* 2. 2. *diſputat.* 5. *qu.* 1. *dub.* 5. *numer.* 148. Caſtrus Palaus *tom.* 2. *diſputat.* 2. *punct.* 2. *nu.* 13. & alij, eo quòd ex communi ſententia Theologorum, & vſu Eccleſiæ cenſeantur pars Officii illorum dierum, vt propterea, qui illas in Proceſſionibus non recitauerint, priuatim recitare teneantur. Vbi nota, quòd licet celebris Author Pater Diana *in* 2. *parte tractat.* 12. *reſolut.* 42. oppoſitum probabile eſſe putet ex aliis, quos refert nihilominus *part.* 4. *tractat.* 4. *reſolut.* 227. noſtram ſententiam tutiorem, & veriorem appellat. Vide Bonacinam *trac. de horis Canonicis diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 1. *num.* 13. & 14. vbi alia ad intentum.

8 Vide alia dicenda verbo *Officium diuinum*.

LITTERAE Apoſtolicæ.

SVMMARIVM.

Litteræ Apoſtolicæ, quæ dicantur. n. 1.

Breuia S. Pœnitentiariæ inter ipſas numerantur. numero 2.

Quæ dicantur ſubreptitiæ, obreptitiæ, falſæ, aut falſificatæ. num. 3.

Pœna impetrantium Litteras Apoſtolicas ſubreptitiè, vel obreptitiè. n. 4.

Quando contingat ſurreptio, vel obreptio. n. 5.

De falſificantibus litteras Apoſtolicas. n. 6.

Religioſi non poſſunt impetrare aliqua contra ſuæ Religionis ſtatuta. n. 7.

Quid faciendum ſi ea impetrent. n. 8.

Tenor aliquarum litterarum Apoſtolicarum, ſeu Sacræ Pœnitentiariæ. n. 9.

Tenor pro diſpenſatione in voto Caſtitatis. numero 10.

Pro diſpenſatione in Affinitate. n. 11.

In impedimento occulto ex fornicatione. n. 12.

Animaduertenda circa tales litteras. n. 13.

Quid quando diriguntur Magiſtro in Theologiæ. numero 14.

De priuilegio Greg. XIII. pro Ieſuitis. n. 15.

An communicetur aliis Religionibus. n. 16.

Quid intelligatur nomine Doctoris. n. 17.

Quid Confeſſoris ex approbatis ab Ordinario. numero 18.

A quo aperiri poſſint. n. 19.

Modus exequendi tales litteras. n. 20.

Quid

*Quid quando remittuntur alicui cum conſilio aliorum. num.*21.
*Per ſtimulos carnis, quid intelligatur.n.*22.
Per Oratoris examinationem, quid intelligatur. numero 23.
De monitis, ſeu conſiliis dandis à Confeſſario. numero 24.
Quid intelligatur per illa verba à mutatione propoſiti.*num.*25.
*Circa pænitentias iniungendas.n.*26.
*Circa alia opera pænitentiæ.n.*27.
*Quando impedimentum cenſeatur occultum.n.*28.
*An imponenda ſit pænitentia vtrique coniugi.n.*29.
*Quid de experientia,cohabitatione,&c.n.*30.
Quid de illis verbis Muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata.*n.*31.
*Poſt diſpenſationem factam quid agendum.n.*32.
*De laniatione, ſeu reſtitutione Litterarum.n.*33.
*Diſpenſationes gratis facienda.n.*34.
*Quibus verbis danda diſpenſationes. n.*35.
*De diſpenſationibus in foro externo.n.*36.
*De aliis remiſſiuè.n.*37.

1 Litteræ Apoſtolicæ appellantur illæ, quæ expediuntur in Curia Romana per Papam,& ipſius officiales P... nomine. Graffius t.*part.deciſ.libr.*4. *in explicat. ..a Cæna cap.*6.*num.*88.Filiucius *tom.*1. *tractat.*t.6.*cap.*8.*num.*184.Ex quibus aliæ ſunt, quæ cum Bulla plumbea pendente circa magna negotia expediuntur, quæ generali vocabulo vocantur *Bullæ*. Aliæ vero, quæ expediuntur pro paruis negotijs cum ſigillo cereo per annulum Piſcatoris, quo Sanctus Petrus vſus fuiſſe creditur, & vocantur *Breuia*. Aliæ, quæ vocantur *ſignaturæ*, quæ ſunt ſupplicationes, ſeu petitiones in ſcriptis Papæ, uel eius Miniſtris porrectæ, quibus Papa ſubſcribit per *fiat*, vel ſimile verbum,non tamen ornatæ ſigillo.Rebuffus *in prax.beneficior.in tit.de Bulla, & tit.de Breu. & tit.de ſignatura.*Petrus Gregorius *in ſyntagmat. libro* 17.*capit.*15.Graffius *ſupra numero* 9.& 91.Aliæ præterea Litteræ Apoſtolicæ ſunt, quæ vocantur *mandata Apoſtolica*. Eſt autem *mandatum Apoſtolicum* omne reſcriptum,per quod SummusPontifex mandat,& iubet alicui de beneficio prouideri. Petrus Gregorius *ſupra capit.*11.Azor.*tom.*2. *Inſtitut.moral. lib.*6. *cap.* 32. apud quos,poſt Sraphileum, Gomezium,Rebuffum,& alios plura de iis mandatis Apoſtolicis, & de variis modis, quibus concedi ſolent, quæ omitto, quia parum ad intentum Regularium deſeruiunt. Solùm ergo de iis,quæ ſpecialiùs ad ipſos ſpectant hic tractandum,maximè,quod attinet ad impetrationem priuilegiorum,indultorum, ſeu aliarum gratiarum,quę per dictas Litteras Apoſtolicas obtinere ſolent, & ad Breuia,ſeu diſpenſationes Sedis Apoſtolicæ, quæ ipſis committi ſolent pro executione.

2 Et primò notandum Breuia Summi Pœnitentiarii,ſeu Pœnitentiariæ, quæ ſæpius ipſis Regularibus committuntur, etiam vocari quoad intentum noſtrum Litteras Apoſtolicas, quia expediuntur in Curia per prædictum ſummum Pœnitentiarium,qui etiam eſt Papæ officialis. Et ira ſuppoſuit Petr.Gregorius *d.c.*15.*n.*13.& docet Filiucius *Tract.*t.6.*num.* 184.*in Tabella excommunic.ex Iulio III.*

3 Secundò nota, Litteras Apoſtolicas alias poſſe eſſe ſubreptitias,alias obreptitias,alias falſas, alias verò falſificatas. Litteræ ſubreptitiæ illæ dicuntur, quæ impetrantur exprimendo falſitatem, ſeu tacendo veritatem,ſeu illa,quæ ius,& ſtylus Curiæ exprimi iubent. Obreptitiæ verò illæ, quæ impetrantur ſupplicato Papa ſic inuolutè ſub inuolucro verbotum,vt non perceperit veritatem. Falſæ autem, quæ nunquam à Papa conceſſæ ſunt,ſed aliquis priuatus illas finxit. Falſificatæ tandem ſunt illæ, quæ verè à Papa emanarunt, ſed ab aliquo priuato alteratæ,vel immutatæ ſunt.Graffius *ſupr.nu.*88. ex Iaſ. *in l.*2.*num.*1.*C.Si cont.ius,vel vtilit. public.*Layman.*li.* 1.*Tract.*4.*cap.*23.*nu.*4.

4 His poſitis,quod attinet ad impetrationem prædictarum litterarum Apoſtolicarum, dicendum primò. Religioſus, vel quicunque alius impetrans ſubreptitiè,vel obreptitiè litteras Apoſtolicas,peccat mortaliter,quia decipit Papam in re graui. Imo tales litteræ ipſo iure irritæ ſunt,& inualidæ,vt conſtat ex *cap. Ad aures.cap.Conſtitutus. cap.ſuper Litteris de Reſcript.& cap.vltim.de fil.Presbyteror.in* 6. Graffius *dict.num.*89.Layman. *ſupra cap.*22.*nu.*17.Etiam ſi ſurreptio, vel obreptio per ignorantiam, & bonam fidem contingat, quia hoc non eſt pœna, ſed prouenit ex defectu voluntatis, uel intentionis Papæ.Sanchez *l.*8.*de Matrim.diſp.*21.*num.*19. Layman. *ſupra numer.*18. Theſaut.*in prax. part.*2.*verbo gratia cap.*8.*§.*5.*Amplia quod ſurreptio*. Hoc tamen intelligi ſolùm debet in litteris Apoſtolicis gratiam continentibus. Si enim iuſtitiam continerant,idest, ſi ſint ad lites forenſes, non ſunt ipſo iure irritæ, ſed irritandæ à parte, ſeu aduerſario contra quos obtentæ ſunt, per exceptionem allegatæ ſurreptionis, vel obreptionis,pro vt colligitur ex cap.*Si autem, & cap.Plerunque de Reſcript.*Sanch.*ſupr. num.*3.Garzia *de benef.part.*8.*cap.*3.*num.*1.Layman.*d.nu.*17. Quando verò, aut quomodo ſanetur tale vitium habet Theſaurus. *ſupr.§.Amplia quod ſi gratia, & §.limita etiam.* Talis tamen impetrans litteras Apoſtolicas ſubreptitiè,vel obreptitiè, non propterea incidit in excommunicationem Bullæ Cœnæ Papæ reſeruatam,de qua dixi *tom.*3.*verbo Bulla Cæna nu.*20.Quia ea ſolùm eſt impoſita contra falſificantes litteras Apoſtolicas; iſte verò non falſificat illas, ſed impetrat modo illo doloſo, & fraudulento. Nau.*in Man. cap.*27.*num.*62.Graffius *d.n.*89.Tolet.*in Summa libr.* 1.*cap.*22.*nu.*4.*§.Tertiò impetrantes.* Incurrere tamen videtur pœnas taxatas in *capit.Ad falſarior. in fin.de crimine falſi*, pro vt dixi *tomo* 3. *verbo Falſarius num.* 2.ex Suarez ibi relato. Quod, & ſequitur Alterius *lib.*5.*diſp.*7.*capit.*5.*in princip.tomo* 1.Ibi enim diſtingui videntur falſificantes litteras ab impetrantibus litteras falſas, ex hoc enim denotari videtur hos poſteriores eſſe illos, qui litteras Apoſtolicas ſurreptitiè, vel obreptitiè impetrant. Licet Filiucius *ſupra num.*185.oppoſitum ſentiat. An verò incidant etiam in pœnas Bullæ Pii 5. quæ incipit *Cum ſicut* vide Theſaur. *ſupra §. ex Bulla*. Illud certius quòd ſubripientes expeditionem litterarum Apoſtolicarum gratuitam faciendo in eis exprimi impetrantem habere illas qualitates, ob quas ſolent litteræ Apoſtolicę talibus gratis concedi,vt eſſe Commenſalem, aut Nepotem Cardinalis, aut Abbreuiatorem, & Scriptorem litterarum Apoſtolicarum, incurrunt excommunicationem, ex Bulla Innocentii 8.Conſtit.7.vel 11.quæ incipit: *Cum ſicut*,& Leonis 10.Conſtitut.27.quæ incipit: *Inhærendo*. Filiucius *tract.*t5.*num.*95.& 99. Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſcopi allegat.*50.*num.*118. ex aliis. Contra hos etiam extat Ordinatio SS.D.N.Vrbani, pro vt refert Theſaur. *ſupra §.hodie.*

5 Maximè notandum pro huiuſmodi ſubreptione, vel obreptione Litterarum Apoſtolicarum, tunc ſolùm contingere, quando aliquid reticetur veri, vel exprimitur falſi, ita vt ſi ſecus eſſet, Papa, prudentum iudicio, non conceſſiſſet illam gratiam, uel non eodem modo, aut etiam quando iura, aut ſtylus curiæ talem circunſtantiam exprimi volunt tanquam conditionem ſine qua non. In his enim caſibus ſolùm præſumitur conceſſionem irritam eſſe, quippe inuoluntariè conceſſam proptur errorem. Sanchez *dicta diſp.* 21. *num.* 13. & ſequentibus, Layman. *ſupra num.* 18. *et* 19. ex aliis.

6 Dicendum ſecundò, falſificantes, ſeu falsò fabricantes Litteras Apoſtolicas excommunicationem Papalem incurrunt Bullæ Cœnæ Domini, pro vt conſtat ex verbis ipſius 3. *tom.* verbo *Bulla Cœnæ nu.* 20. relatis. Pro quo vide dicta eod. 3. *tom.* verbo *Falſarius num.* 2.

7 Dicendum 3. Quamuis ex vi priuilegiorum à Summis Pontificibus Regularibus aliquibus conceſſorum, præſertim Vrbani 4. pro Præmonſtratenſibus, Clem. 7. pro Ciſtercienſib. Leonis 10. pro Eremitis S. Auguſtini, Sixti 4. & Iulij 2. pro Hieronimianis, maximè eiuſdem Leonis 10. pro Minoribus, quæ referunt Caſſarubius *in Compend. priuilegiorum Mendicant. verbo exempti fratres num.* 9. 10. & 11. Rodriguez *tomo* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 64. *artic.* 1. *et qu.* 103. *artic.* 2. & Portellus *in Dub. Regular. verbo impetrare indulta abſque licentia num.* 1. non poſſint impetrare indulta aliqua à Sede Apoſtolica contra ſuæ Religionis Regulam, vel Statuta ſine licentia ſuorum Prælatorum, & talia indulta ſint nulla, pro vt habent Rodriguez, & Portellus. Nihilominus attendendum eſt ad prædicta indulta. Si enim illa derogent talibus conceſſionibus Statutis, Regulis, vel Priuilegiis valida erunt. Sin autem non derogent illis, manebunt in ſua vi. Portellus *ſupra. num.* 2. Addit Rodriguez eo *artic.* 1. quòd cum Pontifex concedit tale indultum ex motu proprio, & certa ſcientia cenſetur derogare prædictis omnibus. Sed quidquid de hoc ſit, ſaltem quando indultum non conceditur niſi ad inſtantiam partis non derogabit prædictis. Maximè quia cum de iure ſit *L. quoties Cod. de precib. imper. offer.* quòd contra ius alterius nihil admittatur, & de iure Religionis ſit quòd propter obedientiæ votum Religioſi ſubditi ſint voluntati ſuorum Prælatorum, non eſt cenſendum derogari huic iuri à Pontificibus, niſi id exprimat. Rodriguez *d. art.* 2.

8 Caſu ergo, quo talia indulta impetrata fuerint ab aliquibus Regularibus contra Regulam, aut Statuta ſuarum Religionum, ſine ſcitu, & aſſenſu ſuorum Superiorum (quod maxime contingit in quibuſdam ambitioſis, qui variis, & exquiſitis viis gradus magiſterii, & alias immunitates ſibi indebitè quærunt) poſſunt, imo ſæpius debent, prædicti Superiores, debita reuerentia dictis Apoſtolicis indultis exhibita, pro illorum moderatione ad Sanctiſſimum ſupplicationem facere, & interim illa ſuſpendere, iuxta dicta ſupra verbo *Leges Regularium num.* 19. Certi enim eſſe debent Summos Pontifices, vt potè Regularis obſeruantiæ egregios zelatores, nihil voluiſſe contra Regulam, & Conſtitutiones Religionum, aut quod ſcandalum, vel perturbationem inter Religioſos generare poſſit, pro vt ſolent prædicta indulta. Caſu etiam quòd viuæ vocis oraculo aliqui Religioſi impetrent gratiam aliquam à Sede Apoſtolica, notent Prælati aliud viuæ vocis oraculum Leonis X. quod refert Caſſarubius *in Compend. verb. oracula viuæ vocis num.* 3. quo Minoribus fratribus conceſſit, quòd Generalis in Generali Capitulo, & Prouinciales in Prouinciali de conſenſu eorumdem, vel maioris partis declarare poſſint, & valeant vtrum abuſu alicuius conceſſionis viuæ vocis oraculo factæ abſtinere debeat: poſtquam quidem declarationem tam Fratres, quam Moniales, ac ſi conceſſio huiuſmodi per ſuam Sanctitatem ſuſpenſa, vel reuocata fuiſſet, conceſſione eadem in poſterum non vtantur. Notent etiam huiuſmodi viuæ vocis oraculum reuocatum non cenſeri per reuocationes factas à Gregorio XV. & Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbano, quia limitare, reſtringere, declarare, ſeu etiam tollere priuilegia à ſubditis competit Prælatis, tum ex vi ſui officii, tum ex multis priuilegiis, de quibus dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 56. Aliam rationem pro hoc aſſignat Bordonus *reſolut.* 31. *num.* 2. de qua infra verbo *Oracula viuæ vocis*. [Illæ tamen gratiæ quæ non ſunt contrariæ Regulæ vel Conſtitutionibus Religionum poſſunt impetrari à Papa etiam ſine ſuperiorum licentia. Quia Papa eſt ſupremus Religioſorum Prælatus. Et ad impetrandum ab illo Procuratorem conſtituere: quia quod quis poteſt per ſe, poteſt & per alium. *reg. poteſt quis. de reg. iuris in* 6. Ita Nicol. Mulis *in ſuo Repertor. verbo Religioſus, §. Religioſus non poteſt conſentire electioni*. Tambutinus *de Iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 9. *qu.* 10. *num.* 2.]

9 Circa ſecundum de Litteris Apoſtolicis, ſeu Breuibus Papæ, ſeu Pœnitentiariæ Regularibus quandoque deſtinatis, notandum, diuerſi tenoris eſſe. Aliquando enim, videlicet pro diſpenſando voto Religionis, talia ſolent eſſe. *N. Cardinalis &c. Diſcreto viro Confeſſori Magiſtro in Theologia, vel decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario per latorem præſentium ad infraſcripta ſpecialiter eligendo ſalutem in Domino. Pro parte latoris nobis oblata petitio continebat, quòd ipſe alias graui morbo laborans ſe Religionem ingreſſurum ſimpliciter vouit, cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, lator prædictus ob ſtimulos carnis, quos ſentit, continenter viuere poſſe non ſperet; pro ſuæ conſcientiæ quiete cupit votum huiuſmodi ad effectum contrahendi Matrimonium, in alia pœnitentiæ, & pietatis opera per Sedem Apoſtolicam commutari. Quare ſupplicari fecit humiliter ſibi ſuper id de opportuno remedio miſericorditer prouideri. Nos igitur, qui Pœnitentiariæ D. Papæ curam gerimus, eiuſmodi ſupplicationibus inclinati, authoritate Apoſtolica ſpecialiter nobis commiſſa, diſcretioni tuæ committimus, quatenus ſi ita eſſe, ac latorem ſtimulis carnis adeo agitatum, vt maximè dubites continere non poſse, ac propterea de eius incontinentia probabiliter timendum, per diligentem Oratoris examinationem, ac poſt monita, & conſilia opportuna illi præſtita, inueneris: eumdem à mutatione propoſiti abſoluas hac vice in forma Eccleſiæ conſueta; iniuncta ei pœnitentia ſalutari, ſibique votum prædictum ad hoc, vt Matrimonium legitimè contrahere poſſit, in frequentiam Sacramentalis Confeſſionis peccatorum ſuorum, ſingulis ſcilicet menſibus, ſemel, aut quoties tibi videbitur, & in alia pœnitentiæ opera perpetua per te iniungenda, inter quæ ſint etiam aliqua Religionis, quæ quotidie facere teneatur, ad eum finem, vt ea implens meminiſſe ſemper poſſit obligationis, qua huiuſmodi voto adſtringebatur, pro vt ſecundum Deum ipſius animæ ſaluti expedire iudicaueris, diſpenſando commutes, in foro conſcientiæ tantum. Dat. Romæ &c.*

10 Forma verò pro diſpenſatione in voto ſimplici caſtitatis talis ſolet eſſe. *Qaatenus ſi ita eſſe, ac Oratorem ſtimulis carnis adeo agitari, vt maximè dubites continere poſſe, & propterea de illius incontinentia probabiliter timeadum, per diligentem Oratoris examinatioaem, ac poſt monita, & conſilia opportuna illi præſtita inueneris, eumdem à mutatione propoſiti abſolnas hac vice &c.* Et infra ſubiungitur. *Et cam eodem, vt Matrimonium ſic contrahere, & in eodem poſt modum permanere, & debitum coniugale exigere licitè valeat, miſericorditer diſpenſet, in foro conſcientiæ tantum. Ita quod ſi coniugi ſaperuixerit maneat poſtea calebs, & in ea caſtitate, vt pote eodem voto vt prius, obligatus. Qaòd ſi iterum contraxerit, & conſummauerit Matrimonium, aut vnquam extra Matrimonium fornicatus fuerit, ſciat ſe coatra huiuſmodi votum acturum. Dat. Roma &c.*

11 Similiter, quando diſpenſatio eſt pro affinitate ex fornicatione occulta ad ineundum matrimoniũ, tenor talis eſſe ſolet. *Diſcretioni tuæ committimus, quatenus ſi ita eſt, dictum latorem à præmiſſis abſoluas hac vice in forma Eccleſia conſueta, iniuncta eidem pro modo culpæ pœnitentia ſalutari, & alijs, quæ de iure fuerint iniungenda, dummodo impedimentum inde proueniens occultum ſit: cum eodem latore, quòd, præmiſſis non obſtantibus, Matrimonium cum dicta ſorore, & vterque inter ſe ſeruata forma Tridentini contrahere, & in eo poſt modum remanere licitè valeant, iure diſpenſet. Prolem ſuſcipiendam exinde legitimam anunciando in foro conſcientiæ tantum. Ita quod huiuſmodi abſolutio, & diſpenſatio latori in foro iudiciario nullatenus ſuffragetur: nullis ſuper his teſtibus adhibitis, aut litteris datis, ſeu proceſſibus confectis, ſed præſentibus lacératis, quas laniare tenearis, neque latori reſtituas. Quod ſi reſtituas, nihil illi præſentes Litteræ ſuffragentur. Dat. Rom.*

12 Pariter etiam quando diſpenſatio datur in matrimonio inito cum impedimento affinitatis occulto ex fornicatione, talis tenoris eſſe ſolet forma. *Diſcretioni tuæ committimus, iniuncta eorum cuilibet pro tam enormi libidinis exceſſu graui pœnitentia ſalutari, ac Confeſſione Sacramentali peccatorum ſuorum, ſingulis ſcilicet menſibus, vel quoties animarum ſuarum ſaluti expedire iudicaueris, & alijs, quæ de iure fuerint iniungenda, quodque diligenter experiantur an ſine ſcandalo poſſint ſeparari. Quod ſi fieri poteſt fiat omnino. Quod ſi fieri non poſſit, experiantur ſaltem an cohabitantes tanquam frater, & ſoror continenter viuere valeant. Quod ſi neutrum fieri valeat, & ex cohabitatione incontinentiam, ex ſeparatione verò ſcandala oriri poſſe tibi viſum fuerit, cum ipſis latoribus (muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata, ſed ita caute, vt ſi illa adhuc ignara ſit, latoris delictum nuſquam detegatur) diſpenſa, vt Matrimonium inter ſe ſecretò contrahere valeant, prolem ſuſceptam, ſi quæ ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo in foro conſcientiæ tantum. Dat. Rom.*

13 Circa quas, & alias formas diſpenſationum, quæ pro diuerſitate materiarum à Sede Apoſtolica emanare ſolent, quarum aliquas referunt Sanchez *l. 8. de Matrim. diſput.* 34. & Portellus *in dub. Regular. verbo Confeſſor aperiens Litteras Papæ*, aliqua animaduertenda, maximè pro praxi Regularium, quibus quandoque contingit eas executioni mandare. Primum, circa perſonam cui committitur, ſeu delegatur executio talis diſpenſationis; ſecundum, circa modum, quem in illa ſeruare debet; tertium, circa ea, quæ talem executionem facienda ſunt.

14 Et quidem quoad primum cum petitur in forma quòd ſit Magiſter in Theologia, denotatur debere eſſe Doctorem in hac facultate. Idem enim eſt eſſe Magiſtrum, & Doctorem iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Gradus numero* 2. Sanchez *ſupra numero* 5. Portellus *ſupra numero* 1. Nec ſufficit quoad Regulares eſſe Magiſtrum pro ſua Religione tantùm, niſi verè ad Magiſterij, ſeu Doctoratus gradum in aliqua Academia promoti fuerint. Quia in talibus Litteris Pontificis videtur requiri, quòd perſona cui committuntur exequendæ, habeat hanc qualitatem, ſcilicet publicum alicuius Academiæ Teſtimoniũ. Sanchez *ſupra numero* 9. Portellus *num.* 3. Pro quo notandum, quadruplicis generis Magiſtros in Theologia reperiri in Religionibus. Alij enim ſunt, qui lauream Magiſterii, ſeu Doctoratus in aliqua approbata Vniuerſitate ſuſceperunt, de quibus certum eſt exequi poſſe executionem talium Litterarum. Alij ſunt, qui prædicta etiam lauream in aliquo Collegio ſui Ordinis habente facultatem à Sede Apoſtolica ad id faciendum ſuſceperunt, pro vt erunt illi, qui in noſtro S. Thereſiæ Salmanticenſi Collegio eam ſuſceperint, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Gradus num.* 6. ex conceſſione, & priuilegio SS. D. N. Vrbani ibi relatis. De quibus etiam idem affirmandum, cum ſint veri Doctores in Theologia authoritate Apoſtolica creari. Alii item ſunt, qui prædictam quoque lauream Doctoratus accipiunt ab aliquo Superiori v. g. Generali Ordinum ex ſpeciali priuilegio Sedis Apoſtolicæ, quale idem Sanctiſſimus conceſſit Reuerendiſs. Theodoro Stratio Ordinis noſtri Generali Litteris datis die 7. Nouemb. 1633. in eis enim habetur, vt tempore viſitationis Ordinis poſset ad Magiſterii in Theologia gradus promouere aliquos Religionis alumnos idoneos repertos, illiſque Magiſterii, & Doctoratus inſigna auctoritate Apoſtolica conferre. Et de his etiam loquendo certum quoque eſt poſse prædictas Litteras aperire, & exequi. Sunt enim veri Magiſtri, & Doctores in Theologia, & vt in ipſis Litteris habetur *omnibus, & ſingulis honoribus, priuilegijs, fauoribus, prærogatiuis, præeminentijs, antelationibus, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratijs, & indultis, quibus alii quicunque in eiſdem artibus, & Theologia huiuſmodi Magiſtri etiam in publicis ſtudiorum generalium Vniuerſitatibus ad huiuſmodi gradus promoti de iure, vſu, conſuetudine, aut aliàs quomodolibet vtantur, fruuntur, & gaudeat, vti, frui, & gaudere poſſunt.* Idemque videtur dicendum de Magiſtro creato ex vi priuilegii Bonifaci Noni pro Generali Ord. Prędicarorum. De quo *to.* 3. *Gradus, & Graduati num.* 5. Alii verò ſunt, qui nullo ex prædictis modis lauream Doctoratus, ſeu Magiſterii ſuſceperunt, ſed ſolùm propter litterarum exercitia ab eis præſtita Magiſtri in Ordinibus creantur ab eorum Superioribus cum aliquibus priuilegiis, iuxta varia Ordinum inſtituta, quales in Ordine noſtro ſunt ii, qui ex conceſſione facta per eumdem Sanctiſſimum ſub die octaua Octobris *1639.* eidem Reuerendiſs. Stratio, ex Prouinciis Italiæ, & Inſularum adiacentium Romam veniunt, & coram Eminentiſſimo Cardinali Protectore Ordinis, ab eodem Reuerendiſs. & aliis examinati & approbati in Magiſtros Ordinis creantur. Hi verò ſunt, de quibus dixi non poſse exequi talium Litterarum Apoſtolicarum diſpenſationem, non enim ſunt veri, aut ſimpliciter Doctores, ſeu Magiſtri in Theologia, ſed ſolùm ſecundum quid, & cum addito, ſcilicet in eorum Ordinibus. Idem quoque dicendum de aliis, qui Licentiati,

Digitized by Google

centiati, Præſentati, ſeu Bachalaurei nominantur, cum non ſint veri Doctores, aut Magiſtri, etiam ſi caſu dato viri doctiſſimi aliàs ſint, aut etiam publicè in aliqua Academia ius Canonicum, vel Theologiam doceant, aut communi errore Doctores appellentur, propter eamdem rationem. Sanchez *ſupra num.7.8.9.& 10.*Filiucius *Tract.10.part.2.capit. 10. num.* 352. Qui tamen prædictam lauream obtinuerunt, etiam ſi aliàs indocti ſint, validè diſpenſant, quia habent qualitates requiſitas. Bonacina *de legibus.diſp.1. q. 2. punct. 2. numero 3.* Portellus *ſupra num.* 4.

15 Extat tamen priuilegium Gregorii 13. conceſſum Generali Aquæ viuæ, & Presbyteris Societatis Ieſu anno 1582. inter Conſtitutiones eiuſdem Gregorii *num.*75. vbi eidem Claudio Aquæ viuæ Generali hæc dicit: *Exponi nobis nuper feciſti, quòd alias quond. Alexander Frumentus tunc officij S. Pænitentiariæ Regens dilectis filijs Presbyteris Societatis Ieſu cui præeſſe dignoſceris, etiamſi nullo Magiſterij in S. Theologia, & Doctoratus in iure Canonico gradibus inſigniti eſſent, aliàs tamen idoneis, & approbatis ipſius Societatis Confeſſarijs, vt quaſcunque obſignatas etiam Magiſtris in Theologia, vel iure Canonico Doctoribus directas in foro conſcientiæ eiuſdem Sacræ pænitentiariæ Litteras aperire, & abſolutionis beneficium, iuxta illarum diſpoſitionem impendere poſſent, & valerent, verbo tenus conceſſit; eaque facultate ipſi Presbyteri hactenus vſi ſunt. Cum itaque ipſius Societatis Religioſi ad huiuſmodi gradus niſi pro neceſſitate ſcholarum ſuarum promoueri non ſoleant: pænitentes etiam ad ipſos Presbyteros cum ſuis Litteris abſolutionum in dies recurrant, & importunè obſecrent, opportunè etiam eos iuuari conuenit. Nos ideirco tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, Presbyteris Societatis huiuſmodi per te, vel tibi ſubordinatos illius Superiores de tua licentia deſignandis, et ab Ordinarijs locorum approbatis, vel approbandis, etiam ſi Magiſterij, vel Doctoratus, aut alijs gradibus inſigniti non ſint, Litteras huiuſmodi aperiendi, Confeſſionibuſque fidelium ad ipſos recurrentium auditis, et impoſita ſalutari in illis expreſſa, vel de iure iniungenda pænitentia, abſoluendi, ac in foro conſcientiæ quaſcunque ſibi verbo, vel ſcriptis commiſſas abſolutiones, diſpenſationes, et pænitentiarum iniunctiones, excipiendi, et exequendi licentiam, et facultatem tenore præſentium concedimus, et impartimur. Non obſtantib. etc.*

16 Sed licet plures ſentire videantur hoc priuilegiũ communicari poſſe alijs Religionibus habentibus generalem communicationem priuilegiorum cum Societate, nihilominus aliqua animaduertenda ſunt. Primò, quòd cum illud ſolùm conceſſum ſit Generali Claudio Aquæ viuæ, non autem aliis ſucceſſoribus ipſius, non video qualiter alij Generales Societatis, & multo minùs per dictam communicationem Generales aliarum Religionũ eo vti poſſint. Conceſſio enim, ſeu priuilegium alicui Generali perſonaliter conceſſum non tranſit ad ſucceſſores. Quia iuxta regulam iuris in *6. num.* 7. priuilegiũ perſonale perſonam ſequitur, & extinguitur cum perſona. Tranſiret autem, ſi Pontifex dicere *vel Generali pro tempore exiſtenti*, quod non reperitur in hoc priuilegio, vt intuenti conſtare poterit. Secundò, eſto quòd alii Generales eiuſdem Societatis eo vti poſſent, difficile etiam eſt, quod id communicetur alijs Generalibus illorum Ordinum, in quibus Magiſtri, ſeu Doctores in Theologia reperiuntur. Vt enim dixi *tom.1.cap.19.numero* 38. cum titulus quare Pontifex hoc concedit Patribus Societatis, vt patet ex contextu, ſit eo quòd inter ipſos non ſint niſi raro aliqui Magiſtri, vel Doctores, ſanè aliæ Religiones, in quibus tales gradus reperiuntur non poterunt vti eo priuilegio; cum in illis ceſſet præfatus titulus. Vt enim etiam dixi *tom.2.cap. 1. num.* 52. communicatio priuilegiorum inter Religiones ſolùm eſt quando in illis militat eadẽ ratio, vel ſaltem ſimilis, aut æquiualens, propter quam Pontifex illud conceſſit. Tertiò, reſpectu illorum quibus valet, vel valere poſſit hæc conceſſio expendendũ eſt verbũ illud *in foro conſcientiæ*, quod denotatur nullatenus in foro exteriori valere poſſe tales diſpenſationes, & abſolutiones. Imò videtur requiri quòd dentur in ipſo actu Sacramentalis Confeſſionis. Ad hoc enim denotandum videtur Pontifex vſus illis verbis *Confeſſionibus auditis &c.* Quartò, quòd etiam caſu quo id fiat, Prouinciales non poſſunt dare hanc commiſſionem niſi ex delegatione Generalis, & ſolùm Confeſſariis approbatis cum alijs conditionibus in conditione expreſſis, aliàs irritum erit, & inane quidquid contra geſtum fuerit. Debent autem prædicti Confeſſarij eſſe viri valdè docti, alias pro negotio erunt inepti, pro vt habent Rodrigu. *tom.1.quæſt.Regular.qu.63.art.*8. Portellus *ſupra num.* 15. & nouiſſimè Paſqualigus in *Deciſ.moral.deciſion.* 414.

17 Circa illam clauſulam *Decretorum Doctori*, vel *in Iure can.* notandum, quòd Doctor in iure Cæſareo non comprehenditur illa, tum quia ſunt diuerſa, tum quia ad iuris Cæſarei Doctores non ſpectat tam proximè notitia neceſſaria pro huiuſmodi diſpenſationibus. Filiucius *ſupra* Portellus *ſupra numero* 2.

18 Circa illam *Confeſſori ex approbatis ab ordinario* videnda ſunt quæ dixi *tomo primo cap.19.*& *tomo 3.* verbo *Bulla Cruciatæ num.*20.& eodem *tom.3.* verbo *Clauſula num.*23. Ex illis enim conſtare poterit quis dici poſſit Confeſſor approbatus pro iſto caſu. Pro quo etiam vide Sanchez *ſup.à n.13.*Filiucium *ſupra* Bonac. *ſup.n.*2.

19 An verò ſi prædictæ litteræ aperiantur à non habente prædictas qualitates ſuo effectu fruſtrentur, aut priuentur, à nonnullis ambigitur. Et verior eſt pars negatiua, quia illæ ſolùm exiguntur pro executuro diſpenſationem, non pro aperturo litteras. Sanchez *ſupra num.*12. Naldus *in Summ. verbo litteræ num.*8. Peccabit tamen prædictas litteras aperiens, ſi illis qualitatibus præditus non ſit, quia Papa, vel ſummus Pœnitentiarius ſolùm id committit illas habenti. Naldus *ibid.* Caſu etiam quòd aperiantur ab vno Confeſſario, & ille nolit diſpenſationem concedere, poteſt Orator alium adire, & ab eo ipſam obtinere. Ratio eſt, quia huiuſmodi litteræ conceſſæ intelliguntur conformiter ad formam, & naturam Confeſſionis Sacramentalis, in qua nullo iure conſtringitur pœnitens quin variare poſſit, cum non teneatur acquieſcere opinioni vnius Confeſſarij, quoties alium inuenire poteſt habentem aliam opinionem probabilem. Naldus, & Bonacina *ſupra* cum Sanchez, & alijs contra Nauarrum *l.1. conſil. de Offic. Delegat. conſil.*8. Imò ipſe Confeſſarius, qui in principio noluit dictam diſpenſationem concedere, poteſt, mutata ſententia, id poſtea facere, cum ſapientis ſit mutare conſilium ex iuxta cauſa. Bonacina *ſupra* alijs relatis.

20 Circa modum autem in huiuſmodi Litterarum executione ſeruandum nota primò, quòd licet prædictæ diſpenſationes, & quæcunque aliæ, in iure cõ-

muni

Digitized by Google

muni ſtando, dari poſſint extra Sacramentum Confeſſionis, cum nullo iure oppoſitum habeatur (Sanchez *ſupra num.*30. Garzia *de Benefic. parti* 1.*cap.*10. *§.*1.*num.* 139.) nihilominus obſeruandum eſſe modum à Papa, vel Summo Pœnitentiario quoad hoc deſignatum. Aliàs irritum erit quod geſtum fuerit. Facultas enim Delegati exerceri non poteſt, niſi iuxta voluntatem delegantis, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Abſolutio num.* 6. Illud autem ſatis probabile eſt, quòd etiam ſi talis facultas detur tantum pro foro conſcientiæ, quemadmodum in formis adductis conceditur, nihilominus niſi aliud in prædictis Litteris exprimatur, poſſe dari etiam extra Sacramentum pœnitentiæ, iuxta dicto *tom.* 1.*cap.*18.*num.*45. *&* 3. *tom. eo* verbo *Abſolutio num.* 6. Verbum enim illud *in foro conſcientiæ tantum*, ſolùm denotat illam diſpenſationem, non prodeſſe ſuſcipienti quoad Eccleſiam, ſed duntaxat quoad Deum, & ſalutem animæ, prout eo loco dixi. Pro quo vide Sanchez, & Rodriguez ibi relatos. Portellum *ſupra num.* 9. & ante ipſos Nauarrum *l.* 5. *conſilior. in* 2. *edit. de priuileg. conſil.* 11.*num.*2. *&* in *Man.cap.*27.*num.*41. Ceſſat tamen difficultas de facto in Breuibus, quæ à S. Pœnitentiaria expediuntur pro ſimilibus diſpenſationibus: in illis enim apponi ſolet *in ipſo actu Sacramentalis confeſſionis tantùm, nec aliter, nec alio modo*. Filliucius *ſupra num.* 155. Theſaur. *in prax. par.* 1. *cap.* 22. *§. ſecunda differentia*. Idem dicendum, ſi in eiſdem formis dicatur *in foro Pœnitentiæ*, iuxta dicta eo verbo *Abſolutio num.*6.

21 Secundò nota, quòd cum huiuſmodi commiſſiones remittuntur alicui, Generali videlicet, cum conſilio, & conſenſu aliquorum v. g. Definitorum, non poterit ille, v. g. Generalis tale munus exequi non præmiſſo tali conſilio, & conſenſu. Nam, vt ait Panormitanus *cap. ex parte de Conſtitut.* Si mandator ex forma mandati voluit requiri conſilium, non tenet actus niſi requiratur. Ita etiam habetur *ex cap. cum in veteri de elect.* Rodrig. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 103. *art.* 1. Nec ſufficit, quòd requiratur, ſed debet expectari reſponſum conſiliariorum, ita vt ante ipſum præſtitum non valeat actus. Prout etiam habetur ex *d. cap. cum in veteri.* Rodriguez *ibidem* ex eod. Panormitano. Poteſt tamen id per litteras peti. Cũ per id ſufficienter ſatisfiat intentioni dantis commiſſionem. Rodriguez *ibidem* ex eodem etiam Panormitano. Quando verò exigitur ſolùm conſilium etiam ſi adſit diſſenſus conſiliariorum, factum tenet, quia diuerſum quid eſt conſilium, & conſenſus, & vnum non includit aliud. ¶ Pro quo nota neminem Regulariter obſtringi ſequi conſilium ſibi datum. *cap.* 1. *et Monach. et cap. in veteri de elect.* Panor. *ibidem*. Silueſter *in Summa verbo Conſilium quæſt.* 1. Sigiſmundus *ſupra num.* 1.

22 Specialiter circa *ſtimulos carnis*, qui pro cauſa diſpenſandi allegantur in forma pro diſpenſando voto Religionis, notandum, per eos non intelligi quaſcunque tentationes carnis, nec quocuis periculum lapſus in illas, nec timor vnius, vel alterius lapſus, ſed requiritur magnum periculum frequentis lapſus, ita vt ea perſona dici queat viuere incontinenter. Hoc patet ex verbis clauſulæ ibi *continenter viuere poſſe non ſperat, ac propter etc.* quæ ſonant habitum viuendi incontinenter. Et conſequenter periculum vnius, vel alterius lapſus non eſt iuſta cauſa in hoc diſpenſandi. Sufficiet tamen ad diſpenſandum, ſi hoc grande periculum frequentis lapſus proueniat, vel ex fragilitate complexionis, vel ex prauo habitu acquiſito. Filiucius *ſupra numer.* 353. Portellus *ſupra num.* 6. Bonacina *ſupra num.*4.

23 Circa illa etiam verba *per diligentem Oratoris examinationem* nota, Confeſſarium teneri examinare diligenter iſtam cauſam de veritate precum, in ſecreto, abſque teſtibus, quia agitur ſolùm de foro conſcientiæ. Neque tenetur à pœnitente exigere iuramentum, quia ad conſcientiæ forum id non permittitur. Sed debet ipſum in Deo obteſtari, vt vera loquatur. Sanchez *ſupra à num.* 21. Portellus *ſupra* num. 7. Si verò rem iam nouit antea ex Confeſſione, vel aliunde, quia erat notoria, non indiget nouo examine, quia id erit inutile. Conſtat autem quod ad opus inutile nullus obligatur. Bonacina *ſupra num.* 5. Ommiſſio autem huius examinis diſpenſationem irritam reddit, quia non ſeruatur in ea forma ſubſtantialis pro diſpenſatione requiſita illis verbis: *Si ita eſſe inueneris &c.* Bonacina *ſupra §. dixi* ex Reginaldo, Sanchez, Salas, & Gutierrez. Quod intellige, etiam ſi re vera à parte rei preces ipſæ in re ſint veræ. Propter eamdem rationem, & quia ita colligitur ex *l. eum qui duobus* 51. *§. filius familias ff. de acquirend. hæredit.* Sanchez *ſupra numer.* 26. Portell. *ſup. num.* 7. Vide & Filiucium *ſupra num.* 354. An vero requiratur ad validitatem diſpenſationis, vt cauſa ſit vera quãdo litteræ Romam mittuntur pro ipſa obtinenda, vel ſufficiat quòd ſit vera ſolùm, quando Summus Pontifex, vel Maior Pœnitentiarius diſpenſationem committit, aut quando ea de facto confertur, agit Vincentius Candidus *to.* 2. *Diſquiſit. moralium diſquiſit.* 28. *art.* 4. *dub.* 6. *& ſequentib.* ex alijs.

24 Circa monita illa, & conſilia danda à Confeſſario pœnitenti nota, ea debere eſse, vt veritatem integrè, & ſincerè declaret, ne diſpenſatio irrita ſit. Attamen ſi Confeſſor ea omittat ſeruando reliqua, diſpenſatio valida erit, quia non videtur hoc pertinere ad ſubſtantiam diſpenſationis, ſed eſse quandam inſtructionem eius, quod facere tenetur. Sanchez *ſupra numer.* 27. Bonacina *ſupra §. ſecundò his verbis.* Portellus *ſupra numer.*8.

25 Similiter circa verba illa *eumdem à mutatione propoſiti abſoluas &c.* Notandum, iuxta probabilem opinionem hunc facere ſenſum, ſcilicet quod pœnitentem abſoluat Confeſsarius à culpa commiſsa ab ipſo, ſi tranſgreſsus eſt votum Religionis, vel caſtitatis emiſsum, caſu videlicet, quòd pœnitens voluerit Confeſſionem facere. Quia ibi non eſt aliquod verbum, *ſi, dummodo*, aut ſimile quo denotetur talem Confeſſionem præmittendam eſſe, vt cõditionem neceſſariam pro diſpenſatione facienda. Nec mutatio propoſiti de non ſoluendo votum, petita diſpenſatione eſt peccatum. Quo etiam ſenſu intelligi debet illud *iniuncta ei pœnitentia ſalutari*. Si fermè Sanchez *ſupra. numer.* 28. *&* 30. *Salas de legibus diſp.* 20. *ſect.* 16. *num.* 98. & alij. Addit tamen Bonacina *ſup. num.* 8. ſequens Reginaldum *l.* 31. *num.* 216. In praxi tamen conſulerem ſententiam Reginaldi aſſerentis Confeſſionem neceſſariam eſse. Ratio eſt, tum quia, quamuis non apponantur verba indicantia Confeſſionem: tamen ex antecedentibus ſatis apparet hanc eſse Summi Pontificis intentionem, cum Reſcriptum concedatur, vt pœnitens electo Confeſsario approbato, obtineat ab ipſo diſpẽſationem. Tum quia ſic vſu, & praxi receptum videtur.

26 Maximè tamen circa pœnitentias iniungendas de Confeſſione facienda ſingulis menſibus &c. nota

primò,

Digitized by Google

primò, teneri Confeſſorem iniungere aliquas Confeſſiones ſtatis temporibus faciendas, & aliqua pęnitentiæ opera perpetua, quorum aliqua ſint quotidie exercenda. Id enim clarè innuitur in dictis Litteris. Secundò, eo non obſtante, committitur arbitrio Confeſſoris quantitas aliorum operum pęnitentiæ, & pietatis, præter illa, quæ quotidie facienda iubetur imponere. Tertiò, circa Confeſſionem ſingulis menſibus iniunctam, relinquitur arbitrio Confeſſoris, vt poſſit eſſe bimeſtris, attento ſtatu pęnitentis occupati, diſtracti, & ſimiliter impediti, tali enim oneri fortè ſuccumber cum periculo animæ. Patet ex verbis clauſulæ de Confeſſione menſtrua cum dicitur: *Aut quoties tibi videbitur*. Portell. *ſupra numero* 10. Bonacina *ſupra numero* 9. ex Sanchez, Salas, & Reginaldo. Quod verò attinet ad obligationem pęnitentis in hac Confeſſione menſtrua facienda, nota quartò, ſatisfacere tali pęnitentiæ ſi confiteatur quouis die cuiuſuis menſis. Vt ſi, v. g. pro menſe Decembri confiteatur prima die Decembris, pro menſe vero Ianuarij confiteatur vltima die ſequentis Ianuarij. Portellus *ſupr.* Bonacina *ſupra numero* 11. ex eiſdem Authoribus. Si verò talis pęnitens ommittat Confeſſionem in aliquo mēſe (quid quid ſit de peccato omiſſionis) non tenebitur in conſcientia illam omiſſam, Confeſſionem ſupplere menſe ſequenti: quia luit onus præcedentis menſis, ſicut dicitur de diuino Officio omiſſio in vno die. Neque tempore Quadrageſimæ in illo menſe in quo confitetur, vt Eccleſiæ ſatisfaciat, tenebitur ad hanc menſtruam Confeſſionem iniunctam: quia ſummus Pęnitentiarius nouit fore, vt in aliquo illorum menſium incidat Eccleſiæ præceptum, & tamen ad duplicem Confeſſionem non obligat. Neque ſi iſte pęnitens aliàs ex voto, vel ex pęnitentia iniuncta ab alio Confeſſore tenetur confiteri ſingulis menſibus, per has menſtruas Confeſſiones non ſatisfaceret huic præcepto de quo loquimur pro iſta diſpenſatione. Sic tenent probabiliter Salas, & Portell. *ſup.* Licet Bonacina *ſup. num.* 13. oppoſitum credat probabilius, quia mens Papę, aut Summi Pęnitentiarij videtur eſſe imponere opera aliàs non debita.

27 Pariter etiam circa alia opera pęnitentiæ iuſſa impoui nota, ſufficere, vt in quauis hebdomada vna die qua poterat veſci carnibus ab illis abſtineat: vel vna die ſingulis hebdomadis ieiunet, vna die cicilio vtatur, vel flagellis carnem verberet, vel quoduis horum operum faciat vna die in quauis hebdomada. Quod ſi viderit Confeſſarius hoc graue fore pęnitenti debili, poterit iubere, vt quoduis illorum operum faciat non ſingulis hebdomadis, ſed vna die in duabus, vel tribus hebdomadis. In particulari verò de operibus Religionis, quæ iubentur imponi quotidie pro diſpenſando voto Religionis, vt ea quotidie exequens recordetur voti quo tenebatur, videtur ſufficere quòd quotidie ei iniungantur, vel Litaniæ, vel Pſalmi pœnitentiales, vel quinquies oratio Dominica cum oratione Angelica. Quando verò diſpenſandum eſt votum caſtitatis, iubet ſummus Pęnitentiarius, vt imponantur aliqua opera pietatis quotidie implenda, vt meminerit prioris voti. Quæ opera pietatis poſſunt eſſe quæcunque opera miſericordiæ, vel recitare quinquies orationem Dominicam, & Angelicam pro animabus Purgatorij, vel pro viuis in peccato exiſtentibus, vel ſimilia. Ita fermè Portellus *ſupr. num.* 11. ex Sanchez etiam *ſupra num.* 41.

28 Circa particulam illam in forma diſpenſationis Matrimonij, ſcilicet *dummodo impedimentum inde prouenens occultum* ſit, notandum, hic occultum ſumi, vt diſtinguitur contra publicum. Quare licet ab aliquibus tale impedimentum ſciatur, ac proinde probari poſſit, dicitur occultum; & tunc ſolùm non dicetur occultum, ſed publicum, quando eſt publicum non ſolùm in Ciuitate, ſed etiam in maiori parte Viciniæ, Collegij, Monaſterij, vel Parochiæ, dummodo ſaltem decem perſonæ inueniantur in quauis dictarum communitatum, in quibus id publicum eſt. Ita Sanchez *ſupra num.* 55. Filiucius *ſupra num.* 360. Bonacina *ſupra num.* 7. poſt Salas, Reginaldum, & Suarez, quos refert. Dicetur adhuc hoc impedimentum occultum, ſi copula ipſa ſit publica in ratione copulæ, non verò ſit publica in ratione impedimenti, ideſt, ſi ſciatur copula, at non ſciatur illud eſſe impedimentum dirimens Matrimonium. Neq. enim verè dicetur delictum publicum ſi tantum actus illius materialiter ſit publicus, niſi ſit publicus formaliter, ideſt, quatenus eſt delictum. Quia qualitas adiuncta verbo debet intelligi ſecundum qualitatem eius *l. in delictis §. 1. ff. de noxalibus*. Nauarrus *in Manual. capit.* 27. *numero* 255. Sanchez *ſupra numero* 56. Bonacina *ſupra*. Si tamen hoc impedimentum iam ſit deductum ad forum contentioſum, non dicitur occultum; quia iam ſpectat ad forum externum, in quo caſu Papa non vult, ut diſpenſatio concedatur. Reginaldus *ſupra numer.* 219. Portellus *ſupr. numero* 13. & alii communiter. Quod intellige, niſi pœnitens deductus ad forum externum fuit ibi abſolutus, quia in tali caſu crimen dicetur occultum. Suarez *de cenſur. diſputat.* 41. *ſect.* 2. Sayr. *in Theſauro tomo primo libro* 4. *capit.* 17. *numero* 23. Portellus *ſupra numero* 14. Etiam ſi falſis teſtibus ſe defenderit: quia hoc non tollit quin crimen maneat occultum, cum non amiſerit famam, per ſententiam enim illam recuperauit. Sanchez *ſupra numero* 57. Bonacina, & Portellus *ſupra*. Dummodo contra ipſum non fuerit ſaltem ſemiplena probatio, quia crimen poſitum in foro externo cum ſemiplena probatione, etiam ſi abſoluatur, cum ex illo oriatur infamia, iam non poteſt dici occultum. Suarez *ſupra num.* 6. Bonacina, & Portellus *ſupra* contra Sanchez etiam *ſupra nu.* 58. Placet etiam quod idem Bonacina ibidem aduertit contra eumdem Sanch. quòd ſi delictum eſt plenè vel ſemiplenè probatū, etiam ſi nondum ſit intimatum reo cenſeri publicum, tum quia tunc adeſt infamia ipſius, tum quia, quę iudicialiter fiunt coram Iudice perſonam publicam ſuſtinente, publica dici debent:

29 Circa illa verba pro diſpenſatione Matrimonij irriti iterum celebrandi, ſcilicet *Confeſſione Sacramentali ſingulis menſibus etc.* notandum, illam imponendam eſſe vtrique coniugi, ſi vterque peccauit, ſi verò vnus tantum peccauit, illi tantum erit iniungenda. Portell. *ſup. num.* 15.

30 Illa quoque, experiantur ſaltem, an *ſine ſcandalo poſſint ſeparari*, & illa, *an cohabitantes tanquam frater et ſoror continenter viuere valeant*, ſic accipienda, quòd ſi talis Confeſſarius ex præcedenti experientia, vel ex ijs, quę cognouit in examine, intelligat illa non poſſe moraliter fieri, non erit neceſſarium illa de nouo experiri velle, quia credendum non eſt velle Eccleſiam fieri experientiam fruſtraneam, & quia fruſtra expectatur euentus, cuius nullus eſt effectus. *cap. cum contingit de Offic. Delegat.* Bonacina *ſupra numero* 14. ex Sanchez, Reginaldo, & alijs. Eò

vel

vel maximè, ſi ſit periculum incontinentiæ eam experientiam præmittendo. Portellus *ſapr. numer.* 16. Adhiberi tamen debet quando moraliter loquendo, aut attentis circunſtantijs, prudenter iudicatur eſse effectum habitura. Sanchez *ſup. num.* 60.

31 Præterea illa eiuſdem formæ diſpenſationis pro Matrimonio irrito, ſcilicet *cum ipſis latoribus, muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata etc.* credit Sanchez *ſupra num.* 60. quem ſequitur Bonacina *ſup. num.* 15. hanc conditionem non eſse de eſsentia diſpenſationis, ſed inſeruire quaſi inſtructionem confeſsarij, vt contractus Matrimonij ſequentis ſit certior. Dat cauſam præcipuè, quia ſæpius hæ fruſtrarentur diſpenſationes, ſi id eſset neceſsarium. Sæpe enim continget non poſse detegi nullitatem abſq; periculo detegendi delictum, & maximè ſi impedimentum ſit ex parte ſęminæ, cuius delictum ſi viro detegatur, erit cauſa multorum iurgiorum, ac periculorum: & ſic Doctores multi conſulunt peti hāc diſpenſationem, occultè tacita nullitate prioris cōſenſus. Ego tamen cum Portello *ſupra num.* 17. cui fauet Gutierrez *de Matrim. cap.* 128. *num.* 22. credo, quod ſi Matrimonium fuit nullum, quia ſęmina v. g. ante illud habuit copulam cū fratre præſentis mariti, tunc, vt hoc Matrimonium denuo ineatur, non eſt manifeſtandum delictum huic viro putato marito, quod delictum fuit cauſa impedimenti. At credo omnino quod dicendum eſt viro ſaltem remotè, & quaſi conditionaliter, vt ſi fortè antea Matrimonium fuerit nullum, denuò conſentiat. Si enim hoc ſaltem modo non conſentiat denuò, non iterabitur verè, neque contrahetur Matrimonium. Eo modo quo profeſsus nulliter ob occultum impedimentum ignoratum non ratificat profeſſionem per quemcunque actum externum, niſi illi conſtet de impedimento ſaltem in confuſo, & dicat ſe denuò conſentire ſaltem ad cautelam, iuxta dicta *tom. par. cap.* 2. *num.* 9. Quando etiam Matrimonium eſt irritum ex parte mariti procedi debet eodem modo, præſertim cum tunc non ſit tantum periculum.

32 Circa tertium, de ijs, quę facere tenetur talis Cōfeſsarius poſt diſpenſationem factam, quæ videlicet ponuntur in forma pro diſpenſatione in affinitate ex fornicatione ad ineundum Matrimonium, & pro reiterando Matrimonio nulliter initio propter impedimentum occultum affinitatis, quorum primū eſt de prole legitima nuncianda, vel decernenda in foro conſcientiæ tantum, vide Sanchez latè non ſolùm *ſupra à num.* 45. *vſque ad* 54. ſed etiam in locis, ad quæ ibi ſe remittit. Nota tamen, præcipuè quoad Regulares noſtros, quòd filius ſic legitimatus non erit irregularis, ſed habilis ad Ordines, & Beneficia Eccleſiaſtica. Bonacina *ſupra numero* 18. ex Regioaldo.

33 Circa ſecundum verò, quod in litteris pro diſpēſatione in affinitate, & fornicatione occulta ad ineundum Matrimonium ponitur, videlicet, *nullis ſuper his teſtibus adhibitis, aut Litteris datis, ſeu proceſſibus confectis, ſed præſentibus laniatis, quas laniare tenearis, neque latori reſtituas. Quòd ſi reſtituas, nihil illi præſentes Litteræ ſuffragentur.* Nota, quòd ſi prædictæ litteræ facta diſpenſatione reſtituantur parti, & nihilominus ab ipſo, vel ab alio comburantur, dilanientur, aut omnino ammittantur ſine recuperandi ſpe, valebit ex tunc diſpenſatio; quia hæc ſolùm creditur mens ſummi Pœnitentiarij, vt eæ litteræ nō proſint, dum apud partem manſerint. Sanchez *ſupr. num.* 42. Bonacina *ſupra num.* 16. Imo etiam ſi maneant apud pęnitentem ſemper, diſpenſatio tamen in foro conſcientiæ valebit, quia mens Pœnitentiarij ſolùm eſt, vt illæ non ſuffragentur pro foro externo, vel litigioſo, ſecus pro foro interno. Portellus *ſupra num.* 12. Bonacina *ſupra* ex Molina, Salas, Reginaldo, & alijs. Vide & Filiucium *ſupra num.* 357.

34 Notandum præterea huiuſmodi diſpenſationes S. Pænitentiariæ omnino gratis faciendas eſse, propterea enim in Litteris ipſis apponi ſolet clauſula *gratis, vbique.* Salas *ſupra num.* 99. Bonacina *ſupra num.* 17. Vnde neque ipſe ſummus Pęnitentiarius quidquam etiam ſponte datum recipere poteſt, vt poſt Nauarrum *l. 4. conſil. de ſponſ. conſil.* 50. *num.* 3. oſtendunt Sanchez *ſupra num.* 64. Salas, & Bonacina *ſupra.* Similiter, nec ob laboris ſtipendium aliquid etiam ſponte oblatum accipi poteſt à Commiſsario, ſeu executore illarum, non ſolum quia nullus eum cogit ad obeundum hoc munus, cum voluntariè, & ſponte illud aſsumat, ſed etiam quia in ipſis litteris apponi ſolet hæc clauſula valde prægnans: *Depoſita per te omni ſpe cuiuſcunque muneris, aut præmij etiam ſponte oblati.* Adde etiam, quia aliàs daretur magna occaſio multis Simonijs ſub ſpecie, aut colore debiti ſtipendij palliatis. Naldus *in Summa verbo diſpenſatio. num.* 22. Vnde à S. Congregatione ſub Gregorio 13. declaratum video apud Garziam *de Benefic. par. 8. cap.* 1. *num.* 102. & Barboſam *in Collect. Bullar. verbo diſpenſatio,* ſic, *Pro Litteris abſolutionum, & diſpenſationum in foro conſcientiæ tantum nihil à quocumque accipi poteſt.* Vide alia in eodem Garzia *ſupra à dicto numer.* 102. *& ſequentibus.*

35 Nota tandem, quòd pro talibus diſpenſationibus dandis, non eſt neceſſaria certa verborum forma, cum nullo iure præſcribatur talis forma, pro vt ex Suartz, Sanchez, Sà, & alijs oſtendit Bonacina *ſupra num.* 19.

36 Locuti autem ſumus in hac materia de diſpenſationibus in foro interno conſcientiæ dandis, ea enim quæ pertinent ad diſpenſationes in foro externo, cum parum conducant ad intentum Regularium, alijs remittimus. Vide Sanchez *ſupr. diſp.* 35. Zerolam *in prax. Epiſcop. 2. par. verb. Delegatus* §. 2. *& verbo diſpenſatio* §. 2. Marcum Antonium Genuenſem *in praxi Neapolit. cap.* 25. *num.* 13. Garziam de benefic. *par.* 8. *cap.* 1. & alios apud ipſos.

37 Pro alijs etiam ad diſpenſationis materiam neceſsarijs, vide dicto *tom.* 3. verbo *Commiſſio, & Commiſſarius* verbo *Diſpenſatio,* & verbo *Gratia,* ac dicta *ſupra* verbo *Licentia quoad Regulares, & dicenda* infra verbo *Mandatum.*

LVDVS QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè, num. 1.
Ludus quid ſit, num. 2.
Qui ludus Religioſis, & Eccleſiaſticis prohibitus, numero 3.
Quid de ludo laicis prohibito, num. 4.
Eccleſiaſtici Aleatores quibus pœnis puniantur, num. 5.
Eorum electio confirmari non debet, num. 6.
De damnis, & incommodis ludi, num. 7.
De alijs ludis Clericis, & Religioſis prohibitis, numero 8.
De ludis ipſis conceſſis, num. 9.
Regulares an poſſint ludere pro pecunia, num. 10.
An peccent ſic facientes contra votum paupertatis. n. 11.

De

De licentia ad ludendum, num. 12.
An poſſint ludere rem aliquam ſpiritualem, num. 13.
Alia remiſſiuè, num. 14.

1 DE hac materia nonnulla dixi *tom. 1. cap. 6. num. 50. et 51. et cap. 9. num. 40. & tom. 2. cap. 5. num. 3. & 28.* Nunc autem alia addenda, maximè pro vt ad ipſos Regulares pertinere poteſt præmiſſis prius principijs aliquot ipſius.

2 Eſt autem ludus *Contractus quidam, quo ludentes res ſuas periculo exponunt propter ſpem acquirendi res alterius.* Ita communiter Doctores, ſpecialiter Sayrus *in Claui regia l. 11. cap. 12. num. 1. §. Quia vero.* Bonacina *de Contract. diſp. 2. q. 3. punct. 1. num. 1.* Non eſt illicitus ex natura ſua. Poteſt enim eſſe actus virtutis, ſcilicet Eutrapeliæ, ſi fiat cum debitis circunſtātijs, & ob finem honeſtum, ſcilicet honeſtam recreationem. S. Thom. 2. 2. q. 168. *art.* 2. poſt Ariſt. 2. & 4. *Ethicorum.* expoſitores Sancti Thomæ ibidem, Leſſius *de Iuſtitia, & iure l. 2. cap. 26. dubitatione* 1. Poteſt tamen fieri illicitus ex multis circunſtantijs. Primò, ex affectu ad malum, vt ſi ludens velit omittere Sacrum in die feſto, vel ſit paratus ad faciendum graue aliquod damnum ob amorem ludi. Secundò, quando admiſcentur facta, aut dicta praua, vt blaſphemiæ, conuitia &c. Tertiò, quando intercedunt fraudes contra leges ludi. Leges autem ludi ſunt illæ, quæ ſeruantur in eo loco, in quo luditur, niſi ludentes cunſtituerint ludere iuxta morem alterius Regionis, aut alia pacta inierint. Quartò, quando alter dolo, aut vi, aut metu pertrahitur ad ludum. Quintò, quando interuenit irreuerentia contra Deum. Sextò, ratione periculi alicuius notabilis nocumenti. Septimò, quando ludus exercetur cum eo, qui non poteſt pecuniam ludo exponere, donare, vel alienare. Octauò, quando adeſt prohibitio ludi. De quibus Azor *tom. 3. Inſtit. Moral. lib. 5. cap. 27. quæſt. 3.* Sayr. *l. 11. cap. 12. num. 3. et 4.* Sanchez *tom. 1. conſil. Moral. lib. 1. cap. 8. dub. 24.* Bonacina *ſupra num. 4.* & ſequentibus. Et Lugo *de Contractibus diſput. 31. ſect. 1. num. 1. et ſect. 2. per totam.*

3 Hinc ad intentum Regularium animaduerte, iuxta dicta *tom. 1. cap. 9. num. 40.* ludum alearum eſſe ipſis, ſicut, & alijs Eccleſiaſticis prohibitum *can. 41. Apoſtol.* qui refertur *diſtinct. 35. cap. inter dilectos de exceſſibus Prælat. & cap. Clerici 2. de vita, & honeſtate Clericorum* ſumpto ex Concilio Lateranenſi, & in Concilio Trident. *ſeſſ. 22. de Reformat. cap. 1.* Item *l. alearum C. de Religios. & ſumptib. funer. Authent.* de *Sanct. Epiſcop. §. Interdicimus,* & alijs Iurib. Leſſius *ſupra* Toletus *in Summa lib. 5. cap. 27. num. 3.* Azor *to. 3. l. 5. cap. 26. quæſt. 8.* & communiter omnes. Nomine autem ludi alearum intelligitur ille, qui magis fortuna quam arte regitur, ſeu in quo prævaler magis fortuna quam ars, qualis eſt ludus cartarum, & taxillorum. Nauarrus *in Man. cap. 20. num. 7.* Leſſius, Sayrus, & Toletus *ſupra* Peirinis *tom. 1. de Prælato q. 2. cap. 2. §. 5. num. 93.* Eſt etiam talis prohibitio ſub peccato mortali, pro vt colligitur ex Iuribus relatis, maximè ex *d. cap. inter dilectos* vbi Clericus ob aleæ vſum iubetur deponi, dipoſitio enim cum ſit grauis pœna non imponitur niſi propter peccatum mortale. Idem colligitur ex alijs pœnis Clericis aleatoribus impoſitis, de quibus infra. Accedente maximè Concilio Tridentino loco relato, quod eas confirmat, non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus. Sayrus *ſupra.*

4 Circa hanc verò prohibitionem animaduertendum primo, quod licet etiam laicis prohibiti ſint ludi alearum, pro vt patet ex multis Iuribus relatis (Toletus, & Leſſius *ſupra* Sanchez *dub. 25.*) nihilominus ipſi regulariter loquendo non peccant mortaliter ſic ludentes, niſi ratione alicuius circunſtantiæ mortaliter prauæ. Ratio eſt, quia leges contrariæ quoad illos cenſentur conſuetudine abrogatæ. Nauarrus *ſupra num. 11.* Sayrus, Leſſius, & Sanchez *ſupra.* Nota ſecundò, nec etiam Eccleſiaſticos ipſos, aut Religioſos (ſi non adſit particularis prohibitio ſuarum Conſtitutionum, aut ſuorum Superiorum ad mortale obligans) peccare mortaliter quando citra ſcandalum, ſemel, vel iterum dictis ludis ludunt, recreationis gratia, & rem paruæ quantitatis. Iura enim relata prohibentia ludum alearum præſertim attendere videntur ad decentiam, & honeſtatem Eccleſiaſticorum, quæ non læditur grauiter ludo talibus circunſtantiis veſtito. Caietanus. 2. 2. *qu. qu. 168. artic. 3. dub. 3.* Nauarr. *ſupra numer. 7.* Leſſius, & Sanchez *ſupra* poſt Angelum, Palanios, Alcozer, & alios & ſpecialiter quoad Religioſos Medina *lib. 1. Summ. cap. 14. §. 28.* Ludouicus Beia *in Reſponſionib. moral. 1. part. caſ. 61.* Portellus *in dub. Regular. verbo ludus num. 1. & 2.* In caſu etiam raro quando prædictæ, & aliæ circunſtantiæ occurrerint, vt prudentis arbitrio iudicetur legem de non ludendo nō obligare dictos Eccleſiaſticos, aut Regulares, tunc ludentes etiam prædictis ludis alearum nec venialiter peccabunt. Alcozer *lib. de ludo cap. 11.* Graffius *in Deciſ. aur. lib. 2. cap. 121. num. 9.* Laym. *lib. 3. Tract. 4. ſect. 5. capit. 21. num. 2.* Dixi autem ſemel, vel iterum, quia Eccleſiaſtici, vel Regulares frequenter vacantes huiuſmodi ludis, etiam ſi ſcandalum abſit, peccant mortaliter, pro vt ſententia communis Doctorum tenet, quidquid dicat Megala *in 1. part. lib. 5. cap. 14. num. 8.* Quid vero requiratur, vt ludus dicatur frequens, aut ludens ipſe conſuetudinarius agit Bordonus *Reſolut. 33. num. 3.* & dicit ſufficere quòd fiat ſemel in hebdomada. Nota tertiò, non ſolùm eſſe prohibitum Eccleſiaſticis, & Religioſis ludere dicto ludo alearum, ſed etiam eidem aſſiſtere, vel illum aſpicere. *dicto cap. Clerici 2. de vita, & honeſtat. Clericor. & Authentic. de Sanct. Epiſcop.* Nauarrus *ſupra num. 14.* Toletus *ſupra.* Licet hæc prohibitio tantùm videatur ſub veniali, niſi adſit ſcandalum complacentia in ludo prohibito ſub mortali, cooperatio ad illum, vel omiſſio correctionis ludētium, quia materia non videtur tam grauis. Sanchez *ſupra dub. 29.* ex Silueſtro, Angelo, & Caietano. Nota quartò, pro Religioſis, quòd cum ipſis arctiorem vitæ rationem quam Eccleſiaſtici ſæculares ex Inſtituto gerant, ideo multo magis in decens eſt illis ludus prædictus alearum ſiue chartarum, ſiue taxillorum, quam aliis Eccleſiaſticis, vt bene Layman. *ſupra* & ideo etiam in aliquibus caſibus, in quibus Eccleſiaſtici ſæculares, vel non peccant, aut ſolùm venialiter, prædictis ludis ludendo, peccare poſſunt ipſi, imò & mortaliter, quod ex circunſtantijs penſari debet. Preſertim ex loco, tempore, circunſtantibus, colludentibus, grauitate rei quæ luditur, & maioris, vel minoris auſteritatis Religionis illius Religioſi, qui ludit. De quibus Portellus *ſupra numer. 3.*

5 Specialiter etiam notandum, quòd Eccleſiaſtici aleatores, ſcilicet publici luſores alearum, id eſt, (pro vt habet Theſaur. *in praxi part. 2. verbo ludus cap. 4.* ex Rotæ deciſione, & Menochio,) qui indifferenter, ſeu cum diuerſis, & ad longum tempus, & de notabili

bili quantitate, ac frequenter ludunt;itemque aleatorum ſuſceptores, ſunt perſonæ viles, & infames. Ita enim colligitur ea dicto *capit.inter dilectos*. Molina *de Iuſt.tract.2.diſp.159.in fin.§. nihilominus*. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 43. *num.* 11. Peitinis *ſupra d. numero* 93. poſt Rebuffum,Maſcardum,Menochium, & alios quos referunt. Sunt autem infames infamia facti, ea illis ſcilicet, qui, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Infamia num.* 1. *&* 9. propter crimen quod committunt malè audiunt apud omnes.Garzia *de Benefic.par.7. cap.* 8. *num.* 39. Theſaur. *ſupra*. Ac proinde ceſſat regulariter per triennalem conſtantem vitam bonam, iuxta dicta eo verbo *Infamia num.* 16. Theſaur. *ibidem*. Vnde conſequenter, perſeuerante hac infamia non poſſunt ad Ordines promoueri, iuxta dicta eo loco *num.* 15. & verbo *Irregularitas num.*37. Maiolus *lib.3.de Irregularit.capit.1.num.* 7. Theſaurus *ſupra*. Vnde etiam conſequenter in habiles ſunt ad Beneficia, ita vt collatio Beneficiorum illis facta ſit omnino irrita, pro vt habet deciſio Rotæ in vna Pampilonenſi *Parochialis* 21. Maij 1574. coram Cardinali Aldobrandino poſtea Papa Clemente 8. quam referunt Garzia *ſupra numero* 40. Barboſa *ſupra* vbi dicitur, quòd Clericus aleator indignus eſt cui Beneficium conferri debeat,&, ſi eſt publicus, eſt ipſo iure nulla collatio, ſi occultus, venit irritanda, nec eſt ratione conſuetudinis excuſandus. Reginaldus *in praxi lib.* 30.*num.*199.& alij apud Auctores relatos. Quia ergo,iuxta dicta tom. 3. verbo *Beneficium,& Beneficiati numero* 3. nomine Beneficij Eccleſiaſtici veniunt etiam Officia Religionum, videlicet Generalatus, Prouincialatus, Prioratus &c. ideo *tom.* 2. *cap.* 12. *num.*46.ex Caſtellino *de Elect.canonic.cap.4.num.*58. retuli electionem Religioſi publicè aleatoris eſſe ipſo iure nullam. Quibus conſonant ea,quæ dixi eo verbo *Beneficium,& beneficiati, num.*7. Nota tamen, quòd cum, iuxta dicta eo *tom.* 3. *verbo Irregularitas num.* 5. probabilis ſit illorum ſententia qui dicunt electionem Beneficij factam irregulari non eſſe ipſo iure nullam, aut irritam, ſed irritandam, pro vt tenent Anthores eo loco relati,& Garzia *ſupra num.* 47. referens Rotæ etiam deciſionem, Nauarrum, Ludouicum Lopez, Rodriguez, & alios, ideo quoad præſens attinet ſuſtineri poteſt quòd electio publici aleatoris ad Beneficium, vel Officium in Religione non ſit ipſo iure irrita, ſed ſolùm irritanda, pro vt etiam tenet Theſaut. *ſupra*.

6 Quomodocunque autem ſit, talis electio confirmanda non eſt,vt loco relato ex 2.tom.dixi,nec admittenda inſtitutio,aut præſentatio,ſeu nominatio illius. Garzia *ſupra num.* 59. Theſaur. *ſupra* ex alijs. Vbi etiam quòd talis Eccleſiaſticus, aut Regularis aleator debeat ab officio, ſeu beneficio deponi,ſaltem ſi monitus non deſiſtat. Vide Naldum in Summa verbo *ludus num.* 4.

7 Pro damnis autem,& incommodis maximis,quę ex ludo ſequuntur, vt propterea valde deteſtabilis ſit Regularibus, vide Hoſtienſem in Summa *de exceſſib.Prælator. §. Clericus num.*4. S. Antonium 2.*par. tit.1.cap.* 23. *§.* 6. Peraldum *in Summa tom.* 2. *tit. de Auar. capit.*15. Peirinis *ſupra num.* 94. 95.*&* 96.poſt alios.

8 Sunt etiam alii ludi Clericis,& maximè Religioſis in iure prohibiti,ſcilicet ludus omnis,qui fit cum armis *cap. continebatur de homicid. & capit. Clerici de vita, & honeſtate Clericorum.* Silueſter *in Summa verbo ludus quæſt.*2.Sanchez *dicto dub.*28.*in fine*. Idem dico de haſtiludiis.Barboſa *de iure Eccleſiaſtico l.1.cap.*40. *num.*46.ex variis iuribus.Item omnis ludus Hiſtrionalis.*can. donare. diſt.* 86. *cap. cum decorem de vit. & honeſt. Clericor.* Silueſter, & Sanchez *ibidem* Barboſa *ſupra numer.*63. ex variis etiam iuribus, & Doctoribus.An verò poſſint aſſiſtere comædiis, dixi *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 7. Similiter omnis ludus ſaltationis, choreizationis, & huiuſmodi. *cap. pro dilectione de conſecrat.diſt.*2. Silueſter, & Sanchez *ibidem*. Notat autem Silueſter poſt Angelum *in Summa verbo ludus num.* 2. id intelligi quando ea fiunt in publico, ſecus verò, ſi fierent in ſecreto, aut cum aliquibus domeſticis. Qualiter etiam nec illis aſſiſtere liceat talibus ludis, habet idem Barboſa *ſupra num.* 61. ex variis etiam iuribus,& Doctoribus. An verò aſſiſtere poſſint agitationibus taurorum, ſeu aliarum ferarum,habes ea dictis *tom.* 1.*cap.* 10.*num.* 7. relato. Similiter interdictus eſt illis ludis omnis Larualis. *cap.cum decorem* iam relato,quoad Clericos quidem ſæculares, quia dedecet illos fictam perſonam repræſentare, quoad Regulares verò, non ſolùm propter hoc,ſed etiam quia iuxta dicto *tom.* 1.*cap.9. nu.* 1.*& cap.13.à num.*2. prohibitum eſt illis ſub excommunicationis ſententia habitum ſuæ Religionis dimittere. Silueſter, & Sanchez relati.Barboſa *ſupra num.*64.Bonacina *ſupra à num.*17. poſt Angelum, & Salonium. Aſſerit autem Bonacina,aliter facientes peccare mortaliter,niſi fortè raro,breui tempore,& ſine ſcandalo id fiat.

9 Sunt tamen plures ludi permiſſi, tempore, & loco,ac aliis circumſtantiis debitis,tum Clericis,tum Religioſis, niſi obſtent ipſorum particularia Statuta,ſcilicet ludi trochi,pilæ,globorum,damarum, & ſimilium.Hi enim iucundi ſunt,animum ſubleuant, corpus exercent,& in eis non præualet ſors, ſed induſtria. Peyrinis *ſupra num.*97. *et* 99.Idem dicendum de ludo ſcachorum,latrunculorum, ſeu calculorum,hiſpanè *Axedrez*, quia ſola induſtria innititur. Sayrus *ſupra num.*5. Sanchez *d.dub.*28.*num.*2. Comitolus *l.1.Reſponſ.moral.qu.* 92. Peitinis *ſupra num.*101.ex multis aliis. Licet oppoſitum inſinuent Caietanus 2.2.*q.168.art.3.ad dub.*3. Nauarr.*in Man. cap.19.nu.3.§.neque ex eo.*Lopez *in Inſtruct.conſcient. par.2.cap.31.concluſ.*1.& alii,eo quòd propter vehementem aduertentiam, quæ ad illum requiritur, potius animum vexet,quàm ſubleuet. Sed ea hoc ſolùm probatur maiori moderatione vtendum eſſe hoc ludo, quam aliis relatis, & ipſum non multum conuenire viris litteratis, aut ſtudioſis, quibus potius ceſſatio,& quies, quam nouus meditationis labor magis conuenit; pro vt ex Ioanne Baptiſta Fino approbat Barboſa *ſupra numero* 69. De ludo autem tabularum cum taxillis, quem *sbaraglinum* Itali vocant, loquendo, quamuis videatur Clericis, & Religioſis prohibitus,quia verè eſt ludus aleæ, cum magis innitatur ſorti, aut caſui, quam induſtriæ, vt habet idem Nauarrus *ſup.num.*7.nihilominus,quia valdè vſitatus eſt in Aulis,& Palatiis Principum Eccleſiaſticorum, & aliquibus Religionibus, ideo, conſuetudine approbante, dici poteſt permiſſus. Peirinis *ſup.num.*98.Pro his tamen,& aliis ludis,Eccleſiaſticis,& Regularibus permiſſis,notandum,eos non debere niſi in caſu raro ludere cum laicis, pro vt ex Gloſſa 2.*in capit. continebatur de homicid.* & ex Hoſtien.ibi,probat Graſſius *in Deciſ.aur.par.2.l.* 3. *c.* 8.*num.*11.*&* 12. Barboſa *ſupra num.* 70. ex Abbate, Coſta,Viualdo, Belleto, & Farinacio. Adde Bordonum *ſupra num.*4.

10 Maximè pro Regularibus notandum, iuxta dicta *tom. 1. cap. 6. num.* 50. non poſſe ludere quocunque ludo etiam ipſis permiſſo pro pecunia, vel re pretio æſtimabili, & ſic facientes, peccare contra votum paupertatis, quia hoc eſſet res, quas habent in vſus non neceſſarios, aut vtiles, expendere, vel iacturæ illicitæ exponere, quod vtrunque eſt contra paupertatem Religioſam, quæ ſolùm permittit illis ea, quæ habent, ad vſus neceſſarios, vel vtiles. Bonacina *ſupra num. 9.* Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 2. *diſput.* 21. *quæſit.* 12. *num.* 1. Honeſtæ tamen recreationis cauſa moderatam aliquam quantitatem de licentia Superiorum, niſi Regula, vel Conſtitutiones contradicant, vt ibidem dixi, ludere poſſunt, quia tunc talis vſus cenſetur vtilis, & honeſtus. Bonacina *ibidem*. Tamburinus. *ſupra*. Hæc autem non ſolùm procedunt de Religioſis ludentibus cum extraneis, ſed etiam de ludentibua cum alijs Religioſis einſdē Ordinis, quia procedit proportionaliter eadem ratio, quando quidem etiam cum talibus ludentes expendunt ſuas res in vſus non neceſſarios, aut vtiles, quod eſt, contra votum paupertatis, niſi, vt dictum eſt, adſit licentia ſaltem tacita Superiorum, & ludus ſit ob recreationem honeſtam, & quantitas, quæ luditur, parua ſit. Si vero quæratur quanta ſit illa ſumma, quam Religioſus de licentia ſui Prælati ludere poſſit. Portellus *ſupra num.* 2. ſic reſpondet. *Ego credo illum poſſe ludere illam quantitatem, quam extra ludum licitè donare, vel alienare poteſt iuxta ſuam Regulam, & Conſtitutiones. Hæc enim regula certa eſt, & generalis. Si enim v.g. tres regales donare poteſt, iuxta ſuam Regulam, & Conſtitutiones, vel quid ſimile, minus aut maius: idem etiam poterit alienare ludendo, parum enim intereſt ſi potens donare, vel alienare, donet, aut alienet, gratis, vel per ludum ſibi aliàs licitum.* Nauarrus autem *ſupra num.* 12. addit poſse Religioſum qui eſt in ſtudijs, aut negotijs impenſis ſui Abbatis, de ijs, quæ ipſi dantur in anno pro expenſis faciendis ludere quatuor, aut quinque de centum, modò id fiat honeſtæ recreationis gratia. Quia ad hoc videtur habere licentiam tacitam ſui Prelati. Idem ſequitur Sanchez *l. 7. in Decalog. c 9. num. 79.* referens Valentiam, Leſſium, Graſſium, Salonem, & alios. Idem ſequitur etiam Tamburinus *ſupra num.* 3. Qui tamen id limitant, niſi talis ludus ſit prohibitus, aut indecens Religioſo, vt eſt ludus aleę, chartarum, taxillorum &c. vel prohibitus per Regulam, aut Conſtitutiones, aut niſi in eodem anno eamdē pecuniæ, quantitatem in aliam recreationem inſumpſerit. Subiungit etiam Azor. *tom.* 3. *l.* 5. *cap.* 25. *q.* 8. poſse talem Regularem extra Conuentum exiſtentem de licentia ſui ſuperioris, ex ijs, quæ ſibi mittuntur ad congruam ſuſtentationem, ſi aliquid modicum ſibi ſubtrahat parcè viuendo, illud exponere ludo, gratia reficiendi animum, propter eamdem rationem.

11 Ludentes tamen Religioſi notabilem ſummam pecuniæ, vel alterius rei pretio eſtimabilis, peccant contra votum paupertatis. Ratio eſt, quia hoc eſt expendere res, quas habent in vſus non neceſſarios, nec vtiles; quod eſt contra tale votum. Medina *l.* 1. *Summ. cap.* 14. Sanchez *l. 7. in Decalog. cap. 19. num.* 80. Neque Prælati poſsunt ad hoc licentiam concedere, quia cum non ſint domini, ſed tantùm prudentes adminiſtratores bonorum Conuentus, ſicut non poſsunt ipſi in proprios vſus niſi neceſsarios, vel vtiles ea expendere, ita neque poſsunt ſubditis facultatem concedere, vt in alios quam in prædictos vſus ea expendant. Ledeſma *tom.* 2. *Summæ tract.* 31. *c. 1. post 10. conclusionem*. Sanchez *ſupra*. Tamburin. *ſupra num.* 8. Vnde conſequenter addunt cum Alcozer *lib. de ludo c. 39. paulo poſt principium* lucrantem à Religioſo notabilem quantitatem teneri ad reſtitutionem, etiam ſi Religioſus habuerit licentiam ſui Prælati, cum nec ille potuerit illam ludere, nec Prælatus talem facultatem concedere. Pro quo videantur dicta *tom. 1. cap. 6. num.* 51. vbi etiam de aliis caſibus, in quibus lucrans aliquid à Religioſo tenetur ad reſtitutionem. Quid verò ſentiendum de Religioſis Ordinum militarium quoad hoc punctū, dixi *tom. 2. cap. 5. num. 3. & 28.*

12 Licet autem aliqui putent Religioſum obtinentem generalem licentiam à ſuo Superiore donandi, aut expendendi aliquam quantitatem, poſse eā ludo exponere (quod probabile eſse cenſet Diana *3. p. tract. 2. dub. 98.*) verumtamen tenendum eſt contrarium, niſi horum Theologorū placitum intelligatur de parua, aut moderata quantitate, & de ludo aliàs honeſto, nec prohibito ipſi Religioſo; eo quòd licentia illa non extendatur, nec extendi poſſit, niſi ad vſus licitos, & honeſtos. Sanchez *ſupra num.* 81. ex Sayro, & Rodriguez, ab ipſo relatis. Quibus adde Sanctarellum *in tract. de Apoſta. c. 6. dub. 2. num.* 12.

13 Similiter, licet aliqui putent Religioſos ludentes pro re aliqua ſpirituali, videlicet pro Orationibus, vel Pſalmis, aut precibus dicendis à victo pro victore, non rectè facere, pro vt tenent Lopez 2. *part. Inſtruct. conſcient. cap. 32. in fin.* Peirin. *ſupra num.* 103. & Vega ab ipſo relatus; oppoſitum tamen eſt verius tum quia talis eſt vſus plurium piorum, tum quia in eo nulla eſt irreuerentia erga res Sacras, cum potius ſit ſignum deuotionis, & pietatis erga illas, Deum, & Sanctos, & ſi quæ eſt irreuerentia in eo quòd prædicta dicantur ſine deuotione, aut reuerentia, id eſt per accidens, cum poſſint, & debeant deuote, & reuerenter recitari. Nauarrus *ſupra numer.* 7. *§. dixi* Bonacina *ſupra num.* 8. Lugo *ſupra ſect. 1. nu.* 5. poſt Rebellum, & alios. Poſse etiam Religioſum v.g. ludere ludo aliàs licito cum ſæculari hoc pacto, vt ſcilicet, ſi ſæcularis vincat, teneatur Religioſus dicere Roſarium, aut Miſsam pro illo, ſi verò vincatur, teneatur ſoluere Religioſo aliquid v.g. gallinam &c. in hoc enim nulla eſt irreuerentia, propter dicta, nec ſpecies Simoniæ, cum non interueniat ratio pretij, pro vt ad Simoniam exigitur; tenent Rodriguez in *addit. ad Summ. tom. 3. cap. 228. concl. 9.* Portellus *ſupra num.* 4. Id verò negat Lugo *ſupra*, propter periculum Simoniæ, quæ interuenire videtur in eo contractu.

14 Alia ad hanc materiam ſpectantia, vt potè non propria Regularibus, nec illis ſpecialiori modo neceſsaria, hic omittenda, & remittendus lector ad Auctores relatos.

MANDATVM QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Mandati acceptiones, num. 1.
Ethimologia, & definitio, num. 2.
Non extenditur ad illicita, num. 3.
Nec quando eſt generale, ad ea, quæ requirunt ſpeciale Mandatum, num. 4.
Quæ requirant ſpeciale Mandatum, ibid.
Mandatum de re illicita inualidum eſt, num. 5.
Mandatum ad vnguem obſeruandum, num. 6.

Fines

Digitized by Google

Fines Mandati attendendi. num. 7.
Non ſeruans formam mandati nihil valide facit. numero 8.
Quid quando mandatum datur abſque vlla forma expreſſa. num. 9.
Quibus modis finiatur mandatum.num.10.
Quando finiatur morte mandatoris. num.11.
Finitur morte mandatarij. num.12.
In alijs caſibus quomodo ſecundum iura finiatur, numero 13.
Quid de viſitationibus, Commiſſionibus, ſeu Procurationibus Regularium, num.14.
De mandante committi aliquod delictum, num.15.
Religioſus ſine licentia non dat, nec recipit Mandatum, num. 16.
Quid quando ſunt diuerſa mandata, num.17.
De mandatis Apoſtolicis, num.18.
Alia remiſſiuè. num. 19.

1 MAndatum pro vt ad Regulares ſpectare poteſt, omiſſis varijs acceptionibus ipſius, de quibus Felinus *in cap.cam te de reſcript.* dupliciter ſumitur. Primò, pro præcepto Superioris. Secundò, pro commiſſione, delegatione, ſeu impoſitione alicuius negotij. Sicut ſimiliter, & verbum *Mando* aliquando ſumitur pro *præcipio*, *iubeo*, aliquando verò pro *committo*, ſeu *delego*. Et quidem de mandato, priori modo ſumpto dicta ſunt in præcedentibus, maximè *tomo 1.capit.* 4. De mandato autem poſteriori modo, etſi aliqua dicta ſint tertio tomo verbo *Commiſſio*, *& Commiſſarius*, alia tamen in præſenti addenda, regulas præſertim generales aliquas adducendo, ex quibus plura dubia ad eoſdem Regulares ſæpius ſpectantia, præſertim circa commiſſiones, procurationes, delegationes, & viſitationes, quas alijs committunt, quæ ſunt quædam mandata, decidi poterunt.

2 Primò ergo *Mandatum* prout in preſenti quantum ad nominis Ethimologiam, eſt idem quod manu datum, quia ſcilicet antiqui in mandatis dandis, & accipiendis manus ſibi inuicem dare conſueuerant. Siluester *in Summa verbo Mandatum numero* 1. Azor. *tomo 3. Inſtitut. moral. libro 9. de mandato capit.* 1. Definitur autem ſic. *Mandatum eſt officium ab eo qui gratis ſuſcepit, exequendum.* Accurſius *in Annotat. ad princip. titul. ff. mandati.* Siluester, & Azor. *ſupra.* Molina *de Contractibus diſputat.* 548. *numero* 1. Bonacina *de Contractibus diſputat. 1. quæſtione 2.punct. 6. numero 9.* Layman *lib.3. tractat. 4. capit. 26. numero* 1. Dicitur *officium* quia eſt obſequium, ſeu miniſterium quoddam. Siluester *ſupra* Dicitur *gratis*, quia ſi data pecunia, vel alio modo datur, non mandatum, ſed locatio, aut conductio, aut quid ſimile dicitur. *l.part.ff. mandati.* Siluester, Molina, & Layman relati, poſt Angelum *in Summa verbo mandatum numero* 1. Qui autem dat tale mandatum dicitur mandans, ſeu mandator, & qui recipit illud adimplendum dicitur mandatarius. Siluester, & Molina *ſupra.* Omiſſis quoque varijs diuiſionibus mandati (de quibus ex *l. 1. & 2. ff. mandat. inſtitut. eodem tit.* junctis gloſſis vtrobique, & *l. 20. titul.12.par.5.* Azor. *ſupra capit.1.& 2.* Molina *ſupra diſputat.549.*) quia illæ non multum nobis ſunt neceſſariæ, præcipua diuiſio illius eſt, iuxta communem Doctorum in mandatum generale, & ſpeciale; mandatum generale eſt, quod datur ad omnia negotia mandantis; ſpeciale verò, quod ad quædam tantum. Azor. *ſupra capit.* 2. Valet autem tantum mandatum generale quod omnia, quantum ſpeciale quoad quædam. Siluester *ſupra quæſt* 2. Layman. *ſupra numero* 5.

3 His poſitis, prima regula eſt. Mandatum quantumuis generale non extenditur ad illicita, ſed ad licita duntaxat. *l.lucius §.pro inſante ff.ad municip. l. ſi pater ff. quæ in fraud. credit. & l. 3. §. ſi procurator ff. quod quiſque iur.* Molina *ſupra diſput.* 550. *num.* 1. Bonacina *ſupra num.* 10.

4 Secunda. Mandatum etiam quantumcunque generale non extenditur ad ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum. Ita enim habetur expreſsè *in capit. qui ad agendum de procuratoribus in* 6. & maximè *ex capit. qui generaliter eod. tit. etiam in* 6. Ea verò, quæ requirunt mandatum ſpeciale ſunt *iuramentum deferre, tranſigere, vel paciſci.* Hæc enim ſunt verba *d.capit. qui ad agendum.* Barboſa *de clauſul. clauſul.* 35. *in impreſſ. Ludun. à numero 16. & in Romana clauſul.* 17. *à numero* 7. Layman. *ſupra* ex alijs. Excipitur autem ibidem *niſi ei* (ſcilicet mandatario) *bonorum vel cauſæ adminiſtratio liberè ſit conceſſa.* ideſt, niſi generale mandatum fiat cum poteſtate plena, ac libera. Hæc enim clauſula inducit mandatum ſpeciale. Garzia *de Benefic. parte 5.capit. 8. numero* 72. ex Rotæ deciſione, & pluribus Doctoribus. Nota tamen ſpecialiter quoad Regulares, quod licet in commiſſione, ſeu mandato ponatur dicta clauſula cum *plena poteſtate*, ſeu *libera poteſtate*, illa tamen vniuerſalitas ſolùm intelligi debet in ordine ad finem commiſſionis, ſeu mandati, non ad alia, quæ ad talem finem non ſpectant. Et ita cum aliquis à Generali, vel Prouinciali mittitur Viſitator ad aliquam Prouinciam, vel Conuentum, & in commiſſione, ſeu mandato ponitur dicta clauſula, ſolùm intelligi debet in concernentibus dictam viſitationem, non in alijs ad eam non ſpectantibus. Portellus *in dub. Regular. verbo Commiſſarius Prouinciæ numero* 1. Similiter nota, quòd etiam ſi in commiſſione, vel mandato Regularibus facto à ſuis Superioribus ponatur iſta clauſula *etiam ſi requirerent ſpeciale mandatum*, adhuc tamen talis commiſſio non debet extendi niſi ad ſimilia, ſeu inferiora expreſſis, non autem ad maiora. Vt aduertunt Barboſa *in cap.2. de officio Vicarii in 6. numero* 8. & Peirinis *in Formulario littera P. capit.* 8. *numero* 6. Niſi forte Superior dans talem commiſſionem adiungit verba iſta, *etiam ſi maiora eſſent expreſſis*, nam ſic tolleretur omnis difficultas. Peirinis *ibidem numero* 7. Ad contrahendum etiam Matrimonium requiritur ſpeciale mandatum *cap. fin. de procurator. in* 6. Naldus *in Summa verbo mandatum numero* 6. Qui id etiam extendit *numero* 7. ad ſponſalia, cum ſint via ad Matrimonium. Extenditur etiam ad profeſſionem in Religione, licet enim ea, iuxta dicta *tomo 1.capit.2. numero* 29. facta per Procuratorem valida ſit, requiritur tamen ad id ſpeciale mandatum, vel quia ipſe eſt quoddam pactum inter profitentem, & Religionem, vel quia eſt quoddam Matrimonium ſpirituale. Rodriguez *tomo 3.quæſtione Regular.quæſt. 17.artic.* 13. Sanchez *l.5.in Decalogum capit. 3.numero* 8. Similiter id extenditur ad collationem Beneficiorum. Etenim Vicarius Epiſcopi non confert Beneficia, ſi ad id non habeat ſpeciale mandatum, ex *capit. fin.de offic. Vicarii in* 6. Garzia *ſupra numero* 80. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 54.numero* 60. apud quos plura in ſequentibus de ijs, quæ Vicarius prædictus facere non poteſt ſine ſpeciali mandato.

Digitized by Google

5 Tertia regula. Mandatum de re illicita inualidum eſt. *l. ſi remanerandi §. ſi paſſus ff. mandati, & ff. illud quoque inſtitut. eod.* Silueſter *ſupra quaeſt. 2.* Azor. *ſupra capit.* 4. Molina *ſupra numer.* 2. Layman. *ſupra numero* 4. Imò ſi mandatarius exequatur illicitum mandatum tenetur ad reſtitutionem damni illati tertio, quia fuit cauſa illius. Molina *ibidem*. Naldus *ſupra numero 6.* ex Lopez, & Petro Nauarro. Et pœnam meretur, quamuis ea in delictis grauioribus ſit mitior, & in leuioribus ſit nulla, ſi mandatarius ſit ſubditus mandantis. Layman. *d. num.* 4. ex Gomez, & Molina.

6 Quarta. Mandatum ad vnguem obſeruandum eſt. *l. diligenter ff. mandati.* Sanchez *l. 2. de Matrimon. diſputat. 11. numero* 17. Naldus *ſupra*. Aliàs mandatarius cenſetur vti ſimplex priuatus. Naldus *ibidem*. Animaduertenda tamen eſt intentio mandantis. Si enim mandans iuſſit mandatario vendere equum 100. ſcutis, ſi ipſe vendidit 120. non dicetur exceſſiſſe, quia intentio mandantis præſumitur fuiſſe, vt ſi fieri poſſet, etiam pluris venderetur. Layman. *ſupra num.* 2. Bonacina *ſupra num.* 12.

7 Quinta ad idem. Fines mandati diligenter ſeruandi ſunt. *l. ſi procurator C. de procurat.* Sanchez *l. 3. de Matrim. diſpatat. 33. numero* 1. Vnde ſi excedantur, non erit ratum, quod fiet. Azor *ſupra cap. 6. quaeſtione* 4. Tunc autem ſeruantur fines mandati, quando fit illud quod eſt de natura actus mandati. Azor. *ſupra quaeſt.* 5. Naldus *ſupra numero* 7. Nota autem, quòd mandatum extenditur ad vicina, & præparatoria ipſi mandato, etiam in his, quæ ſunt ſtricti iuris. Azor, & Naldus *ibidem*.

8 Sexta etiam ad idem. Mandatarius non ſeruans formam mandati nihil validè facit. Quia geſta contra formã mandati nulla ſunt, non ſolùm quando fit expreſsè contra formam, ſed etiam quando fit præter, & citra formam. Quia quando ad actum datur certa forma paria ſunt agere contra, præter, & citra illam. *capit. ſi eat de elect. in 6. capit. prudentiam de offic. delegat. & l. diligenter* ſupra relata. Gloſſa *in capit. ſi cat de elect. in 6.* Panormitanus *in capit. fin. de reſtit. ſpol.* Silueſt. *ſupra quaeſt.* 7. Bonacina *ſupra num.* 12. Hoc tamen limitarem, iuxta dicta *ſupra verbo leges Regularium num. 46. & 48.* quãdo ea forma eſt ſubſtantialis, ſecus verò quando eſt accidentalis.

9 Septima. Quando mandatum datur abſque vlla forma expreſſa, tunc mandatarius tenetur exequi negotium prudenter, & rationabiliter, quia iſta præſumi debet intentio mandantis, & propterea rata debet habere ſic geſta à mandatario. *l. praeterea. C. mandatis.* Azor. *ſupra cap. 6. q.* 3. Molina *ſupra diſp. 552. nu. 3.*

10 Octaua. Mandatum quodlibet finitur multis modis. Primò quidem reuocatione mandãtis. *l. ſi procuratorem §. mandati ff. mandati.* Azor. *ſupra cap.* 7. Layman. *ſupra numero* 6. Bonacina *ſupra num.* 21. Nota tamen non eſſe liberum mandatori reuocare mandatum quando lis eſt conteſtata, vel iudicium, aut negotium ceptum, niſi ex cauſa iuſta, & prius cognita, maximè ſi intereſt mandatario, vt ad finem perducatur. Secus verò quando lis non eſt conteſtata, ſeu quando res eſt integra, aut non cepta *l. poſt litem, & l. ante litem ff. de procurat. l. ſi procuratorem §. mandati ff. mandati.* Azor. Layman. & Bonacina *ſupra*. Nota etiam, quòd id quod agit procurator, ſeu mandatarius poſt reuocationem mandati non cognitam ipſi mandatario, ſed bona fide, eſt validum *l. ſi mandati ff. mandati, & inſtitut. de mandato §. rectè.* Gloſſa *in Clem. 1. de renunciat. in verbo quomodolibet.* Azor. *ſupra* Bonacina *ſupra numero* 22. Excipitur caſus Matrimonij, quod conſtat non validè celebrari poſt reuocationem mandati, etiamſi procurator ignoret mandati reuocationẽm, propter *cap. procurator de procurat. in 6.* Bonacina *ſupra* poſt alios.

11 Secundò, regulariter loquendo mandatum finitur morte mandatoris, ſi res adhuc ſit integra. *cap. gratum de offic. Iudic. delegat. l. inter cauſas ff. manda. & l. et quia ff. de iuris dict. omn. iudic. et leg. vltim. ff. de ſolut.* Angelus in *Summa verbo mandatum*. Silueſter. *ſupra quaeſt.* 3. Azor. *ſupra*. Dixi *regulariter*, quia ſunt aliqui caſus, in quibus mandatum durat, etiam poſt mortem mandatoris. Primus eſt, ſi mandatum ſit in gratiam mandatarij. *l. ſi cum fundum, ff. de pact.* Azor. *ſupra* Sà *in Summ. verbo mandatum numero* 2. Bonacina *ſupra num.* 24. intellige de gratia facta, & non facienda tantum, iuxta dicta *tomo 3. verbo gratia numero* 8. & *ſupra verbo licentia quoad Regulares numero* 14. Secundus, ſi tale mandatum fuerit per modum legis, aut Conſtitutionis. Lex enim, & Conſtitutio ex natura ſua ſunt perpetua. Silueſter, & Sà *ſupra*. Tertius, ſi mandatum contineat aliquid, quod omnino poſt mortem mandatoris adimpleri debet, vt ſi ſit de tali, vt tali ſepultura ipſi danda, legati ſolutione &c. *l. ſi verò §. vlt. ff. mandati.* Azor, & Bonacina *ſupra*. Quartus, ſi mandatum datum eſt nomine officij, ſeu dignitatis mandatoris, officium enim, & dignitas non extinguitur, ſed tantùm perſona, *cap. ſi gratioſè de reſcript. in 6.* & iuxta dicta *tomo 3. verbo Commiſſio, et Commiſſarius num. 2. & 4.* vbi alia ad intentum. Azor. *ſupra* Sanchez *de Matrim. lib. 8. diſp. 28. num.* 49. Quintus eſt, quando mãdatum eſt ad piam cauſam, gratia talis piæ cauſæ, & quia ita præſumitur mandatorem voluiſſe. Couarrub. *l. 1. cap. 14. num.* 16. Leſſius *de iuſt. l. 2. cap. 18. dub. 6. num.* 46. Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. l. 2. cap. 15. num.* 44. Sextus, quando eſt gratia, & fauore dotis. *l. ſi ego ff. de iur. dot.* vel gratia libertatis. *l. ſi pater ff. de manumiſſ. vindict.* vel cauſa liberandi debitorem. *l. eius qui ff. de reb. cred. et l. ſi quis ſeruo ff. de ſolut. et inſtit at. de mandato §. rectè.* Azor. *ſupra* Layman. *ſupra num.* 6. Bonacina *ſupra num.* 25. apud quos, & Naldum *ſupra num.* 12. alia ad intentum. Dixi etiam *ſi res adhuc ſit integra*, ſi enim integra non eſt, ſed inchoata poteſt cogi mandatarius, etiam mortuo datore, ad illam perficiendam. *Inſtitut. de mandato §. item ſi adhuc* Bonacina *ſupra numero* 22. Layman. *ſupra numero* 6. Qui, & addit, ſicut dixi ſupra de mandatario, cui nota non eſt reuocatio mandatoris, quòd ſi mandatario nota non fuerit mors mandatoris, & bona fide executus fuerit mandatum, competit ei actio talis mandati, ne iuſta, & probabilis ignorantia ipſi damnum afferat.

12 Tertiò, etiam finitur mandatum morte mandatarij *l. ſi quis alicui §. morte ff. mandat. et inſtitut. de mandat. §. rectè.* Azor, & Layman. *ſupra*. Vide dicta 3. *tomo verbo Commiſſarius numero* 5. vbi etiam de modo, quo id intelligi debet.

13 Quartò finitur mandatum in aliis caſibus, de quibus in Iure id habetur, videlicet finita, & completa die, ad quam fuerat mandatum conſtitutum. *l. qui mandatum §. non ideo ff. mandati, capit. cum olim 1. de Offic. iud. deleg. capit. ſi quem de procurat. capit. ſignificantis de appellat.* Deinde, ſi quis alius rem demandatam idoneè geſſerit. *l. ſi procuratorem §.*

man-

mandati ff.mandati. Item mutatione ſtatus.*l.ſi cum*, *& l.cum quis ff.de ſolut.* Ac demum ſurore mandatoris.*l.qui ſeruum ff.de adquir.hæred. & l.ſi quis alicui ff. eodem.* De quibus Azor. *ſupra.*

14 Ex ijs autem, & dictis *tom.3.* verbo *Commiſſio*, & *Commiſſarius*, & verbo *Gratia*, ac ſupra verbo *Licentia quoad Regulares*, ac dicendis infra verbo *Procurator Regularium*, verbo *Vicarius Religionum*, & verbo *Viſitator Regularis* colligere poſſunt ipſi Regulares quando, & quomodo viſitationes, commiſſiones, delegationes, & procurationes, quæ inter ipſos ſunt, finiantur, ſeu terminentur. Sunt etenim iſta quædam mandata, ac per conſequens philoſophandum de illis eſt ſicut dictum eſt de mandatis. Specialiter etiam loquendo de procuratoribus cauſarum, ſeu litium, quæ ab ipſis Regularibus conſtitui ſolent, dicendum eſt, quòd ſi tales conſtituti fuerint à Conuentu, ſeu Monaſterio, tunc mortuo, aſſumpto, vel amoto Prælato, non cenſetur reuocatum mandatum, ſeu procuratoria dictis procuratoribus data, cum Conuentus, ſeu Monaſterium idem perſeueret. Si verò tales conſtituti ſunt ab ipſo Prælato ſolùm, ipſo mortuo, aſſumpto, vel amoto, ceſſat illorum auctoritas. Propter oppoſitam rationem. Naldus *ſupra numer.15. et verbo Prælatus num.2.* ex Rotæ deciſionibus. Et ita audio Romæ practicatum. Si tamen tales Procuratores conſtituti ſint à Prælato nomine Dignitatis, ſeu Officii in illis Religionibus, in quibus id facere poſſunt ſine Conuentu, aut Monaſterio, dicendum videtur non ceſſare authoritatem talium procuratorum propter amotionem, aſſumptionem, vel mortem Prælati, propter dicta ſuperiùs, quia ſcilicet Dignitas, & Officium talis Prælati non ceſſat, ſed manere cenſetur eadem in ſucceſſore.

15 Nona regula. Mandans aliquod delictum, & mandatarius illud exequens, eadem pœna puniuntur, quia vterque eſt cauſa principalis illius. Couarrub. *in Clement. ſi furioſus part.2.§.2. numero 1.* Molina *ſupra diſput.550.numer.4.* Naldus *ſupr. numer.10.* & merito quidem, quia mandans, & mandatarius Iuriſdictione cenſentur vna, eademque perſona. *capit. qui per alium de regul.iuris in 6. l.1. §. deieciſſe Digeſt.de vi, & vi arm.* Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcopi Allegat.51 num.12.* & 13. vbi alia ad intentum. Limita tamen hanc doctrinam, vt non teneat verum, quando ex Legis, ſeu Statuti pœnam imponentis verbis colligitur contrarium. Si enim ille qui committit homicidium, manu, vel gladio verb.grat. imponit aliquam pœnam, tunc ſane qui commiſerit tale delictum per mandatarium non videtur ea comprehendi. Angelus *ſupra numero 1.* Siueſt. *ſupr.num.4.* Naldus *ſupra.* Limita 2. in pœnis ſpiritualibus, cenſuris verb. grat. iuxta dicta enim *tom.3.* verbo *Clericus num.* 8. de quo & Auila *de Cenſur.part.2.capit.5.diſputat.3.dub.2.* cenſura, quæ imponitur contra aliquid facientes non afficit ſemper mandantes, niſi aliunde id conſtet, vt ibi dixi. Imo quando res eſt dubia, an illos comprehendat, credendum eſt non comprehendere. Diana *5.part. trac.9.reſolut.57.* De mandante autem homicidium an incurrat irregularitatem, dixi *3.tom.* verbo *Irregularitas nu.70.* & 71.

16 Decima regula eſt, & ſpecialius ad Regulares ſpectans. Nullus Religioſus facere poteſt mandatum, vel illud recipere ſine licentia expreſſa, vel implicita ſui Prælati. Fauent multa, quæ adduxi *tom.1. cap.9.* & fundatur in illo principio, quòd ſcilicet Religioſus non habet velle, aut nolle, *capit. Religioſus de teſtam. in 6. capit. quorumdam de elect. in 6. capit. Religioſi de ſepult. in 6. can. non dicatis 12. qu. 1.* Azor. *ſupra cap.3.*

17 Item pro eiſdem Regularibus, cum ſæpius inter ipſos dubitetur ob varietatem mandatorum, commiſſionum, vel procurationum, cui ex illis attendendum ſit, notandæ ſunt aliquæ regulæ. Prima. Mandatum poſterius non derogat priori, niſi de eo mentionem faciat. Silueſt. *ſupra quæſt.2.* Sà *ſupr. numero primo.* Probat Silueſter ex *capit. graue de offic. Iudicis Ordinarii.* Sed illud caput parum ad intentum conuincit. Probari tamen id poteſt ex eo quòd cum per prius mandatum ius mandatario adquiſitum fuerit ad exercendum negotium, quod mandatur, non debet cenſeri huic iuri derogari niſi id exprimatur. Caſu ergo quòd poſt primum mandatum aliud ſimile mandans effecerit, obſeruari debet quod *capit. paſtoralis de reſcript.* decidit Innocentius 3. in ſimili caſu per hæc verba: *Niſi poſteriores prioribus, vel è conuerſo duxerint deferendum, ſimul vtrique cognoſcant, & ſi forte nequiuerint ſimul in vnam ſententiam concordare (quamuis plures ſint ex vna parte quam ex altera) per arbitros communiter electos à partibus huiuſmodi concertatio ſopiatur.* Secunda regula eſt. Speciale mandatum derogat generali, etiamſi de eo non faciat mentionem. *capit. paſtoralis* relato. *capit. ſtuduiſti de offic. legati, & leg. in toto ff. de Regul. Iuris.* Gloſſa *in dict. caput paſtoralis verbo per ſpeciale.* Silueſt. *ſupra.* Sunt tamen aliqui caſus, in quibus ſpeciale mandatum non derogat generali. Primus, quando generale eſt effectum ſpeciale, *cap. ex parte de offic. de legati.* Secundus. In priuilegiis. *cap. cum ordinem de reſcriptis.* Tertius. Quando res non eſt integra. Quartus. In legatis. *l.4. ff. de ſupellect. legat.* Silueſt. & Sà *ſupra.* Azor. *ſupr. cap.6.*

18 Circa mandata Apoſtolica vide dicta ſupra verbo *Litteræ Apoſtolicæ*, & Azor. *tom.2. Inſtitutionum moralium lib.6.c.31.* & 32.

19 Alia etiam ad hanc materiam ſpectantia vide infra verbo *Procurator Regularium*, verbo *Vicarius Religionum*, & verbo *Viſitator Regularis.*

MANTELLETVM.

1 MAntelletum (ſicut, & Mozzetta, biretum clericale, & pileum) vna eſt ex veſtibus proprijs Prælatis, quibus Prælati Eccleſiaſtici non ſolùm ſæculares, ſed quandoque etiam Regulares ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ, vtuntur, iuxta dicta *tomo tertio* verbo *Abbas numero 13.* vbi etiam quomodo competat illud deferre quibuſdam Abbatibus Monachorum, non autem aliis Prælatis etiam Generalibus Mendicantium, aut aliorum Ordinum, niſi forte ad id habuerint eiuſdem Sedis Apoſtolicæ priuilegium. Qui autem habeant illud, præter dicta eo loco, conſule Barboſam *de Iure Eccleſiaſtico libro primo capit.17. numero 56. & 57.* Tamburinum *de Iure Abbat. tomo primo diſputat.20. quæſit.2.* & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucern. Regular. verbo Mantelletum.* Debet autem eſſe eiuſdem coloris, ac habitus Religionis profeſſæ, pro vt in ſimili dixi de Epiſcopis ex Regularibus Ordinibus aſſumptis *tomo primo capit.17. numero 9.* Tamburinus *ſupr. numero 5.* Addens aliquando ex diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, & Sacræ

Congregationis oppoſitum conceſſum fuiſſe Abbati S.Petri de monte Metenſis Diœceſi ann. 1607. Vide alia infra verbo *Mitra*, & verbo *Mozzetta*.

MATRIMONIVM.

1 DE hac materia pro vt ad Regulares ſpectat non pauca dicta ſunt in præcedentibus, ita vt illa ſolùm remiſſiuè referre ſufficere videatur pro præſenti. Primò ergo, Religioſos Profeſſos omnino incapaces eſſe Matrimonij contrahendi, & de pœnis id facientium, dixi *tom.1. capit. 2. numer. 12. & cap. 5. num.* 1. Specialirer de Irregularitate, quam tales incurrunt, dixi *num.12.& capit.5.num. 2. & 3. tomo verbo Bigamus, & Bigamia num.* 3. Quomodo etiam per profeſſionem votorum ſolemnium, non ſolùm diſſoluantur ſponſalia de futuro, ſed etiam Matrimonium, ratum non conſumatum præcedens, dixi eo *tom. 1. capit. 3. num.* 3. vbi etiam & *cap. 2. num.* 31. quid dicendum ſit de ſponſa cognita per vim, aut metum, & de Matrimonio conſumato inter infideles, ac de profeſſione facta à coniugatis de conſenſu vtriuſque coniugis. Similiter ſpecialiter quoad milites Regulares quomodo per vota, quæ faciunt milites. S. Ioannis diſſoluatur Matrimonium ratum non conſumatum præcedens, & dirimatur ſubſequens, licet aliter de votis aliorum militum Regularium aſſerendum ſit, haberur ex dictis *tom. 2. capit. 5. num. 7.* & 8. Per profeſſionem autem vototum ſimplicium Societatis non diſſolui Matrimonium ratum, dixi *tomo 1. capit. 3. numer.* 3. & conſtat ex declaratione S.Congregationis, quam referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Matrimonium*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lutern. Regular. verbo Matrimonium*. Nota etiam, ex declaratione quoque S. Congregationis, quam referunt ijdem Authores ibidem, haberi, quòd Matrimonium reputatur ratum, & non conſumatum ad effectum vt vnus ex contrahentibus alio contradicente poſſit ingredi Religionem, ſi poſt illud contractum coram Parrocho, & teſtibus copula non interceſſerit, licet antea pluries, etiam cum promiſſione de contrahendo, adfuiſſet fornicatio. Qualiter etiam Religioſis prohibitum ſit ſolemnizare Matrimonia ſine Parrochi licentia ſub pœna excommunicationis, dixi eodem *tomo 1. cap. 9. numer. 31. & capit. 21. num.* 9. De priuilegijs autem aliquibus Religioſis quo ad hoc conceſſis pro partibus Indiarum, dixi eo *num.* 31. Idem videtur dicendum de benedictione ſponſorum, ſeu nuptiarum. De qua etiam extant aliquæ declarationes S. Congregationis apud eumdem Barboſam *ſupra verbo Nuptiæ*. Qualiter quoque aſſiſtere Matrimonio Sacerdotem non ſit actus Ordinis, dixi *tomo 3. verbo Irregularitas num.* 7. An poſſit celebrari tempore Interdicti, dixi eodem 3. *tomo verbo Interdictum, num.* 19. De pœnis contrahentium cum Monialibus, dixi *tomo 1. capit. 25. num.* 15. De affinitate, quæ vnum eſt ex impedimentis Matrimonij, & aliis eam concernentibus, dixi *tomo 3. verbo affinitas*. De bigamiæ Irregularitate, quæ ratione Matrimonij ſæpius contrahitur, dixi eodem *tomo 3. verbo Bigamus, & Bigamia*. An Confeſſores aliqui Regulares poſſint cum coniugibus inceſtuoſis ad petitionem debiti diſpenſare, dixi *tomo 1. capit. 19. numero 25. & tomo 3. verbo Affinitas à numero* 4. Similiter an poſſint Confeſſarii aliqui Regulares diſpenſare cum coniugibus, qui voto facto de caſtitate contraxerunt, ad petitionem debiti, dixi eo *capit. 19. numero 26.* & dicam infra *verbo votum*. De modo exequendi Litteras Papæ, vel Sacræ Pœnitentiariæ, quibus datur facultas Confeſsariis Regularibus ad diſpenſandum in aliquibus impedimentis Matrimonii, dixi ſupra verbo *Littera Apoſtolica*. An legata aliqua relicta pro maritandis fœminis applicari poſſint illis, ſi Religionem ingrediantur, dixi etiam ſupra verbo *Legata Regularibus relicta numero* 17. & 18. Matrimonium celebrari poſse per Procuratorem, & ad id requiri ſpeciale mandatum dixi etiam *ſupra verbo Mandatum numero* 4. Alia etiam, in ſequentibus.

MATVTINVM.

SVMMARIVM.

An poſſit dici ſeparatum à Laudibus. num. 1.
An ante miſſam. num. 2.
Qua hora recitandum. num. 3.
Declarationes Sac. Congregationis. num. 4.
Alia remiſſiuè. num. 5.

1 DE Matutino, quod eſt vna ex Horis Canonicis, dixi *tomo 1. capit. 12. numero 16.* poſſe extra chorum dici ſeparatim à laudibus. Quod intellige, etiam ſi nulla adſit cauſa ad id faciendum, cum olim in Eccleſia ita fieret, & noctè Natalis Domini ſic quoque fiat. Sanchez *in Conſil. moral. tomo 2. libro 7. capit. 2. dub.* 20. ex Nauarro, Toleto, & aliis. Quibus adde Oliuerium Bonartium *de Horis Canonic. l. 2. capit. 17. numero* 3. Quamuis autem Sanchez ibidem contendat non eſse neceſsarium cum ſeparantur Matutinum, & Laudes dicere Orationem diei, oppoſitum tamen probabilius cenſeo, vt eo loco dixi cum Nauarro, & aliis, quia talis ſeparatio ſupponit eſse duas Horas diſtinctas, vel ſaltem reputari, vt tales, & ideo tunc debent finiri ſicut & aliæ horæ. Bonartius *ſupra numero* 4. Diana 5. *part. Tract.* 14. *Reſolut.* 48. ex aliis.

2 Iuxta dicta etiam eodem *tomo 1. capit. 21. numero* 3. dicere Miſsam ante Matutinum non eſt peccatum mortale, imò etiam nec veniale, ſi fiat ex legitima cauſa, ſecus verò ſi ſine illa. Sic etiam Sanchez *ſupra dub.* 38. ex Soto, Bartolomæo à Ledeſma, Medina, & aliis.

3 Circa horam autem recitandi Matutinum dixi eo *capit. 12. numero* 15. ex Suarez ibi relato, poſse recitari Matutinum diei ſequentis non ſolùm poſt occaſum Solis, ſed etiam ante illum dictis Veſperis, & Completorio quinque horis poſt meridiem diei antecedentis, ſiue in hyeme, ſiue in æſtate. Poſtea tamen vidi perdoctum, & multis mihi titulis colendiſſimum Patrem Dianam 4. *parte tractat. 4. reſolut.* 9. dixiſse ex Martino Ledeſma *in 2. 4. quæſtione 16. artic. 5. dub.* 1. & Sanchez *ſupra dub.* 37. probabile eſse poſse recitari hora ſecunda finita poſt meridiem, quo ſenſu intelligit Fabrum, & Molſeſium, dicentes poſse recitari hora 20. diei. Sed aliqua aduertenda. Primò. Secundum Horologium, Italiæ horam vigeſimam, aliquando, ſcilicet in æſtate, contingere quatuor horis poſt meridiem, aliquando, ſcilicet in hyeme vna circiter hora poſt meridiē, & aliquando, ſcilicet æquinoctiorum tempore, duabus horis etiā

poſt

poſt meridiem. Et quidem quando hora 20. contingit quatuor horis poſt meridiem, pro vt in æſtate, tunc credo probabilem eſſe hanc ſententiam, quia iam Sol verſus occidens declinare videtur, noctemque approximari. Quando verò vigeſima hora contingit vna ſolùm hora poſt meridiem, vt in hyeme, non video quomodo ſit probabilis hæc ſententia, cum vix illa hora legitima ſit pro Veſperis dicendis. Cæterum quando vigeſima hora contingit ſecunda poſt meridiem, vel circiter animaduertendum ſecundò, Ledeſmam, & Sanchez relatos ſolùm dicere recitantem Matutinum eo tempore ſatisfacere præcepto, & Eccleſiæ, nec peccare mortaliter, quo denotant ſaltem venialiter peccare ſic facientem, pro vt expreſsè tenet Sanchez *ibidem numer.6.* niſi legitima cauſa excuſetur. Animaduerto tertiò, Ledeſmam relatum à Diana loqui de perſonis priuatis priuatim recitantibus, quo denotat, quòd Eccleſiæ, & Monaſteria quoad hoc debent conformari ſuis Legibus, & conſuetudinibus. Quartò, quòd recitare Matutinum diei ſequentis ante dictas aliquas horas v. g. Veſperas, vel completorium diei præcedentis, licet iuxta dicta eo *numero* 15. illicitum ſit, excuſari tamen poſſe, ſi id fiat ex rationabili cauſa, qualis ſolet eſſe in Religioſis ſtudentibus, qui propter commoditatem ſtudendi ſolent horas Canonicas temporibus non debitis perſoluere. Sanchez *ſupra num. 5. & dub. 36. num. 3.* Diana *ſupra.*

4 Quia tamen Leges, & conſuetudines circa horam recitandi Matutinum variæ in Religionibus, & Religionibus ſunt, ideo pro ipſis variæ quoque declarationes à S. Congregatione editæ ſunt, quas referunt Barboſa in *Collectan. Bullar. verbo Matutinum*, & Ioan. Maria Nou. *in Lucerna Regular. verbo Matutinum*, quas etiam hic referam, quia vtiles erunt perſonis Regularibus. Prima eſt. *Matutinum, ſiue matutina horæ præſtanda ſunt nocturno tempore, ſi adſit conſuetudo; ſenes verò, & alii legitimè impediti, ſi intereſſe non poſſint, lucrantur diſtributiones quotidianas.* Secunda eſt. *Matutinum, quod ſecundum Regulam Ordinis recitari debet media nocte, vt ex cauſa recitari poſſit hora octaua noctis conceditur.* Tertia eſt. *Matutinum, quod recitari ſolebat à Canonicis vna hora poſt ortum Solis non eſt ante ortum Solis inchoandum.* Quarta eſt. *Matutinum, quod media nocte à Clero Cathedralis Eccleſiæ recitari conſueuerat, vt in futurum albeſcente die cantari poſſit ex cauſis narratis conceditur.* Quinta eſt. *Matutinum Defunctorum in feſto omnium Sanctorum ad veſperam recitandum non eſt, ſed ipſamet die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum poſt Laudes diei recitari debet.* Sexta eſt. *Matutinum, quod recitabatur media nocte, vt poſſit recitari hora prima noctis, ob aeris intemperiem, & aduerſam valetudinem Monialium conceditur Monialibus S. Catherinæ Senenſis in Indijs occidentalibus.*

5 Vide alia dicenda circa hanc, & alias Horas Canonicas infra verbo *Miſſa*, verbo *Officium diuinum*, verbo *Ritus*, & verbo *Suffragia.*

MENDICANTES. Regulares.

SVMMARIVM.

De ipſis remiſſiuè. num. 1.
Mendicantium Ordines quot ſunt. num. 2.
Qui fruantur ipſorum priuilegijs. num. 3.
An aliæ Religiones præter relatas. num. 4.
De Mendicantibus qui tractent. num. 5.

QVamuis de Regularibus mendicantibus quàm plurima dicta ſint in precedentibus, imò omnia ferme, quæ in his quatuor tomis dicuntur ad ipſos applicari debeant, præſertim, quæ ſecundo tomo *cap.* 1. de ipſis dixi, vbi multa de titulo Mendicantium, numero ipſorum, bonis, quorum ſunt capaces, mendicitate qua vti poſſunt, priuilegijs, & facultatibus, quibus fruuntur, in præſenti tamen ſpecialiter numerari oportet eos Ordines, qui, vel inter Mendicantes recenſentur, vel Mendicantium priuilegijs (quoad plura ſaltem) fruuntur.

2 Ergo præter Mendicantes à Iure, ſcilicet Prædicatores, Minores, Auguſtinianos, & Carmelitas, hi enim à Iure Canonico, & hoc ordine numerantur, iuxta dicta eo *tom. 2. cap. 1. num.* 1. numerari etiam oportet, & Mendicantes ex priuilegio, ſeu Conſtitutionibus Summorum Pontificum, ſcilicet Seruitas, Minimos, Ieſuatos Sancti Hieronymi, & Ieſuitas, iuxta dicta etiam ibidem. Inter hos autem referuntur à Nouaria *in Lucer. Regularium verbo Mendicantes num. 6.* RR. PP. Diſcalceati noſtri Ordinis Carmelitarum, propter Conſtitutionem Clementis 8. *Romanum Pontificem* inter Conſtitutiones ipſius *numero* 101. Sed in ea Conſtitutione aliquid amplius vult Pontifex; declarat enim motu proprio, & ex certa ſcientia eorum Ordinem *vnum eſſe ex quatuor Mendicantibus, Ordinem ſcilicet Carmelitarum.* Quo denotat ipſos non ex priuilegio, ſed à iure inter Mendicantes reputari debere. Referri tamen poſſunt inter Mendicantes, ex priuilegio Religioſi SS. Trinitatis Diſcalciati, propter Conſtitutionem Pauli 5. *Eccleſiæ Catholicæ* inter Conſtitutiones ipſius *numero* 60. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib. 1. cap. 41. num.* 215. Nauarius *ſupra.*

3 Sunt etiam plures alij Regulares, qui de priuilegijs Mendicantium (pluribus ſaltem) ex ſpeciali Summorum Pontificum Indulto participant, quos breuiter placet referre, relatis etiam Conſtitutionibus, ſeu Bullis Pontificum, in quibus id ipſis conceditur, iuxta Barboſam *ſupra à num.* 218. & Nouarium etiam *ſupra à num.* 8. Hi ſunt Canonici Regulares Lateranenſes, ex Pio 5. in Conſtit. 41. incipit *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio* 17. Kal. Septembris 1567. Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis *ibidem*. Canonici Regulares S. Saluatoris Bononien. ex Iulio 2. in Conſtitut. 30. *Inter cæteros.* 4. Non Aprilis 1512. Canonici ſæculares S. Georgij in Alga, ex Pio 5. Conſtitut. 92. *Ex incumbenti nobis.* Item Monachi Caſſinenſes, ex Iulio 2. in Conſtitut. *Super Cathedram* in Bullario tom. 1. pag. 402. Vallis vmbroſæ, ex Pio 5. in d. Conſtit. 41. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio.* Camaldulen. ex Gregorio 14. Conſtitut. *Ex iniuncto nobis* 24. Septemb. 1591. Ciſterciens. Congregationis Italiæ Regularis Obſeruantiæ, ex Gregorio 14. Conſtitut. 16. *Romanus Pontifex* 28. Iunij 1592. Ciſtercienſes Reformati Congregationis B. Mariæ Fulienſis, ex Sixto 5. Conſtitu. 70. *Super ſpecula* Idibus Nouemb. 1587. ex Paulo 5. Conſt. *Diuina diſponente clementia* 5. Idib. Iulij 1606. & in alia *In ſupereminenti* 21. Nouembris 1607. Cæleſtini, ex SS. D. N. Vrbano 8. Conſtitut. 24. *Sacroſancti.* 14. Auguſti 1624. Silueſtrini, ex Paulo 5. in Conſt. ſub die 23. Nouembris 1616. Monachis montis Virginis,

An aliquoties in anno.n.41.
An in hebdomada.n.42.
De Capellaniis Religioſorum.nu.43.
Quid determinatum à S.Congregatione.ibidem.
Miſſa dicenda tempore quo promiſſa ſunt.n.44.
Loco,quo promiſſa ſunt.n.45.
Et eædem,quæ promiſſæ ſunt. n.46.
Quibus diebus dici poſſint Miſſæ Votiuæ , ſeu de Requiem.*num.47.*
Sacræ Congregationis declarationes.n.48.
An Regulares obligentur ad dicendas duas Miſſas certis diebus.num.49.
De anticipatione Miſſarum.n.50.
Decretum S.Congregationis.n.51.
Quo tempore datum.n.52.
Quomodo intelligendum.n.53.
An viuens Miſſam, & Officium Defunctorum pro ſe dici facere poſſit.num.54.
De Ritu, ſeu modo celebrandi Miſſas.n.55.
De Miſſa ficta.n.56.
De Vaſis, & veſtibus Sacris. n.57.
Ceremoniæ quomodo obſeruanda.n.58.
An ſint præcepta.num.59.
De lumine ad Miſſam requiſito.n.60.
De Miſſali.num.61.
De Cruce.num.62.
De Miniſtro. num.63.
Capite cooperto celebrandum non eſt ſine licentia Sedis Apoſtolicæ.n.64.
Calceatum debere eſſe celebrantem. n.65.
Preces præſcriptæ ante Miſſam dum Sacris veſtibus paratur ſacerdos qualiter obligent. n.66.
Quid animaduertendum pro benedictione populi. numero 67.
De modo ſupplendi defectus in Miſſa. n.68.

1 QVamuis plura de hac materia ſparſim per quatuor tomos Summæ dicta ſint, ſpecialiter *tom.1.cap.21.* vbi de Sacerdotibus Regularibus ex profeſſo egi, nihilominus, quia altiſſimum hoc Sacrificium pretioſiſſima gēma totius Eccleſiæ eſt, pluraque pro ipſo dignè peragendo requiſita ſunt, vt propterea à Summis Pontificibus, & Sacris Congregationibus multa quoque pro eo celebrando ſtatuta fuerint, maior etiam pars Regularium huic miniſterio vacent, ideo operę pretium erit ea, quæ ad praxim ipſius ſpectant,hic diſcutere, alia, quæ ad ſolam ſpeculationem,Theologis relinquendo. Duo ergo præſertim,& accuratiùs propter plurium conſcientiarum inſtructionem,diſcutienda. Alterum, de valore, effectu,& applicatione huius Sacrificii,ſtipendioque, quod pro ipſo celebrando recipere Sacerdotes poſſunt. Alterum verò,de Ritibus, modo, & circumſtantijs pro ipſius celebratione requiſitis.

2 Et quidem circa primum, vt clariùs procedamus, ſupponendum, nomine miſſæ duo accipi poſſe, ſeu, quod idem eſt, duo in miſſæ ſacrificio reperiri. Alterum, Orationes, Preces, Cæremonias, aliaſque pias actiones, quæ in diſcurſu miſſæ à Sacerdote fiunt, vel dicuntur. Alterum verò, Immolationem ipſam, vel actionem, in qua ſubſtantialiter, & eſſentialiter poſita eſt eſſentia Sacrificii, quæ iuxta probabiliorem Theologorum ſententiam,eſt actio conſecratiua, ſeu conſecratio ipſa conuerſiua ſubſtantiæ panis, & vini in ſubſtantiam Corporis,& Sanguinis Chriſti. Cum enim per illam Corpus à Sanguine Chriſti ſeparetur myſticè, ideo etiam per illam myſticè mactatur Chriſtus, ac per conſequens offertur,& immolatur Deo. S.Thom.*in 4.diſt.45.qu.2.art.3* Siluest.*in Summ. verbo miſſa num. 1.* Toletus *in Summ.lib.2.cap.8.numer. 1.* Bonacina *de Sacrific.miſſa diſputat.4.quæſt.vltim.punct. 4. numer.7.* Fagundez *in 1.Eccleſ. præcept.libr.3. cap. 6. num.2.* & alij.

3 Et quidem loquendo de miſſa primo modo ſumpta,ſcilicet pro Precibus,Orationibus,& alijs pijs actionibus, quæ in ipſa exercentur, certum eſt eam eſſe finiti,& determinati valoris. Ratio eſt,quia ſanctitas, vel dignitas Sacerdotis, à qua ſumitur talis valor,finita eſt,& limitata, ergo etiam ipſe valor finitus,& limitatus erit. Corduba *lib.1.quæſt.93.* Ioannes de la Cruce *in Director. conſcient. de ſacrific. miſſæ dub.6.* Quod non ſolùm eſt verum loquendo de illis actionibus,ſeu Orationibus, quatenus procedunt à Sacerdote, vt eſt priuata quædam perſona, vt de ſe patet, ſed etiam, vt eſt publicus Eccleſiæ Miniſter ad id munus ab ipſa conſtitutus,cum ſanctitas, vel dignitas ipſius adhuc iſto modo conſiderati finita etiam ſit,& limitata.

4 Loquendo autem de miſſa ſecundo modo, ſcilicet pro Immolatione ipſa,Sacrificio,aut actione,in qua eſſentialiter conſiſtit, inter varias Theologorum ſententias,illa eſt mihi probabilior, quæ aſſerit eſſe infinitum,& indeterminatum. Ratio eſt, quia valor, & dignitas cuiuſcunque oblationis ex duplici præcipuè capite mendicari debet,ſcilicet,ex parte rei oblatæ per ipſam, vel (ſaltem principaliùs) ex dignitate perſonæ offerentis illam oblationem, iuxta illud Genes.4. v. 4. *Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius.* Vbi Doctores ponderant ad vtrumq. reſpexiſſe Deum, licet prius *ad Abel*,quàm *ad munera* ipſius,eo quòd valor talis oblationis, vel ex vtroque, uel principaliter ex Abelis dignitate pendebat. Cum ergo res oblata in Sacrificio miſſæ,& principalis offerens, ſcilicet Chriſtus ſit res infiniti valoris, & dignitatis, quippe ratione Vnionis Hypoſtaticæ humanitatis cum Verbo Diuino infiniti valoris, & dignitatis eſt, procul dubio ipſum etiam Sacrificium erit infinitæ dignitatis, & valoris. Confirmo à ſimili de Oblatione, ſeu Sacrificio cruento Crucis, ex eo enim fuit infiniti valoris, & dignitatis,quia tam res oblata,quam perſona principaliter offerens, ſcilicet ipſe Chriſtus, talis erat. Sed ſacrificium incruentum altaris eſt idem eſſentialiter cum ſacrificio Crucis, non ſolùm ex parte rei oblatæ, ſed etiam ex parte principalis offerentis,ſcilicet ipſius Chriſti, pro vt docet Concilium Tridentin. *ſeſs. 22.capit.2.* dicens: *Vna enim, eademque eſt Hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum Miniſterio, qui ſe ipſum tunc in Cruce obtulit, ſola offerendi ratione diuerſa,* & tenent Henriquez *lib.9. de Miſſa capit.19.§.1.* Suarez *tom.3.in 3.part.diſputation.76.ſect. 1.§.dico primo.* Fagundez *dict.capit. 6.numero 9.* Ergo erit infinitæ dignitatis,& valoris,ſicut & cruentum. Ita Siluest.*ſupra quæſt. 9.* Caietanus *3. part. quæſt.79. artic.5.& tomo tertio opuſcul.tractat. 3. quæſt.1.cap.2.* Cord.*ſupra* Ruard. Tap. *artic. 16. contra Lutherum* Petrus Sotus *de Inſtit. Sacerdot. lect. 7.* Petrus Nauarra *lib. 2. de reſtit. capit. 2. numero 269.* Bartholomeus de Angelo *Dialog. 5. de Miſſa §. 742.* Vaſquez *in 3. tomo 3. diſput. 230. capit.3.* Fabius Incarnatus *2.p. ſpeculi.* Theodorus Peltanus *de Purgatorio capit. 3. 4. & 5.* Dominicus Montagnolus *in diſputat.de valore,& effectu Miſſæ cap.3.4.& 5.* Ioann. de la Cruce *dicto dub.6. concluſ.1.* & innumeri alii.

Quibns fauent ex Scholaſticis antiquiotibus Ordinis noſtri non ſolùm Ioannes Baccouius,& Michael de Bononia infra referendi, ſed & Ioanues Beetz, noſtri etiam Otdinis *in 7. pracept. Decalogi fol. mihi* 195. Quomodo autem iutelligenda ſit hæc infinitas,ex dicendis conſtabir.

5 Nec obſtat ſi dicatur. Quamuis ex adducto fundamento ptobetur Miſſæ ſacrificium ea ratione, qua à Chtiſto offertur, eſſe infiniti valoris, quia tamen offertur ab ipſo medio Sacerdote,vt ipſius Miniſtro,cuius dignitas non eſt infinita, id circo tale Sacrificium limitatur, ita vt non ſit niſi finiti valoris. Falſum enim eſt,quòd valor, aut dignitas cauſæ ptincipalis minuatur, aue limitetur ab inſtrumento,vt conſtat non ſolùm in naturalibus,ſed maximè in moralibus: ſi quidem euidens eſt eleemoſynam, ſeu quodcunque aliud opus ſactum ab aliquo per ſamulum,vel miniſtrum non perdere ſuum valorem,aut limitari ex malitia talis famuli,vel miniſtri. Quod etiam contiugit in Sactamentis, cum conſtet ipſorum valorem, aut virtutem non perdi, aut limitari ex prauitate, aut malitia miniſtrantis illa.Ioannes de Cruce *ſupra*. Si autem inſtes. Ergo etiam Sacramẽta dici debent valoris infiuiti, ſi quidem ad illorum effectus concurrit etiam Chriſtus iuxta communiorem Theologorum ſententiam. Reſpondeo; diuetſimodè concurrere Chriſtum cum Sacramentis, ac cum Sacetdote immolante, ſeu Sacrificante,cum illis enim ſolùm concurrit,vt cauſa vniuerſalis, cum Sacerdote aurem etiam, vt cauſa particularis, ſeipſum illo mediante immolans, & ſacrificans, ac proinde tali Immolationi, ſeu Sacrificio infinitam dignitatem, aut valorem conſerens. Adde: quemadmodum Sacrificium Miſſæ modo aſſignato eſt infiniti valoris, & dignitatis, non quoad efficaciam, cum nunquam effectum infinitum producat,ſed ſolùm quoad ſufficientiam quia quantum eſt ex ſe infiuitum effectum produceret, ſi infinita diſpoſitio eſſet ex parte illius pro quo offertur,& pro infinitis hominibus,ſi illi infiniti eſſent,applicari poſſet, iuxta dicenda inferius;ita ſimiliter Sacramentum, verbi gratia Baptiſmi, aut Pœnitentiæ, dici poteſt quoad ſufficientiam, & extenſiuè infiniti valoris, & dignitatis, non quia aliquem effectum infinitum producat, ſed quia applicari poteſt infinitis hominibus ſi tot eſſent, remittere infinita peccata,ſi tot commiſſa fuiſſent,& dare infinitam gratiam, ſi infinita diſpoſitio eſſet ex parte ſuſcipientis illud.

6 Ex quo iam conſtat quid dicendum ſit de effectu Sactificij Miſſæ.Suppouimus aurem valorem, & effectum diſtingui ſicut actum primum,& ſecundum eſto communiter à Theologis confundantur. Dominicus Montagnolus *in diſput.de Valore miſſæ capit. 2. fundam.*10. Paulus Fraxinellus *in Diſput.de Obligationibus Sacerd.ad miſſ.ſect. 3.prænot. 3. §. 5.* Loquendo enim de Miſſa primo modo, ſcilicet pro Otationibus, Cæremonijs &c. certum eſt habere effectum finitum, & determinatum, cum valor, & dignitas illius iſto modo ſumpta finita ſint, & determinata,vt pote à finita dignitate, & ſanctitate procedens. Loquendo verò de Miſſa ſecundo modo, ſcilicet, pro Sactificio, & Oblatione &c. quamuis hoc modo ſit infinitæ dignitatis, & valoris, vt dictum eſt, nihilominus, quia non eſt talis quo ad efficaciam,ſed ſolum quoad ſufficientiam, vt habent Martinus Ledeſma 2. 4. *quæſt.* 16. *artic.* 14. Canus 12.*de locis capit.* 12. *ad* 10. Vaſquez *ſupra d. diſput.* 230.*capit.* 1. *&* 2. Ludouicus Beia *in Reſponſ. caſ. conſcientiæ congregat.* 4. *caſ.* 3. ideo non producit effectum infinitum actu, aut intenſiuè; alias non eſſet neceſſarium quod fideles pro ipſorum animabus celebrari ſacerent niſi ſolùm vnicam Miſſam. Nihilominus poteſt dici infinitus in potentia, & extenſiuè, quatenus infinitis applicari poſſet, ſi tot eſſent, & infinito modo ſi infinita deuotio, & diſpoſitio eſſet ex parte illorum,vt infra dicetur. Vnde Corduba, & Nauarra *ſupra* valorem Miſſæ pro eius effectu vſurpantes vocant infiuitum ſyncathematicè. Idem etiam Corduba, & Bonacina *dict. punct.* 4. vocant infinitum extenſiuè, pront etiam Suarez *ſupra diſput.* 79. *ſect.* 12. *in prima concluſ.*

7 Pro huiuſmodi autem effectu, ſeu fructu Miſsæ notandum primò, quòd licet is, qui correſpondet Miſsæ quoad Orationes, Preces, Cæremonias &c. ſit ex opere operantis, quia commenſuratur merito, bonitati, & diſpoſitioni Sacerdotis, & Eccleſiæ offerentis, at verò, qui correſpondet Miſſæ ſecundo modo, quatenus ſcilicet includit Oblationem, eſt ex opere operato, quia eſt ex inſtitutione Chriſti ſupra omne meritum, & diſpoſitionem Sacerdotis offerentis, ita vt, ipſo etiam in peccato mortali exiſtente, adhuc miſsa habet hunc fructum. Miranda *tomo* 1. *Man. Prælator.quæſt.*41. *artic.* 6. Bonacina *ſupra numero* 7. Secundò, huiuſmodi effectum, ſeu fructum miſsæ diuidi in generalem, ſpecialem,& ſpecialiſſimum, quem aliqui medium vocant. Primus eſt,qui ex intentione Chriſti, & Eccleſiæ applicatur omnibus fidelibus. Secundus eſt, qui applicatur ipſi Sacerdoti offerenti. Tertius eſt, qui applicatur illi, pro quo ſpecialiter Sacerdos offert Sacrificium. Angelus *in ſumma verbo miſsa numero* 52. Nauarrus *in man.cap.*25.*num.*92. Azor.*tom.* 1.*inſtit.Moral.l.* 10. *capit.*20. §.*Quod vt intelligamus.* Bonacina *ſup.n.*2. Paulus Fraxinellus *in d.diſ.de Obligationibus Sacerdot. ad miſſ. ſect. 3.prænot.*3. ex innumeris aliis. Tertiò nota, huiuſmodi effectum, ſeu fructum Sacrificii generaliter loquendo triplicem eſse, ſcilicet collationem gratiæ, & remiſſionem peccatorum venialium, ac proinde vocari propitiatorium; remiſſionem pœnæ temporalis, quem vocant ſatisfactorium; & impetrationem omnium bonorum ſiue ſpiritualium, ſiue temporalium, vocatum impetratorium. De quibus, & quomodo ex vi ipſius cauſentur, communiter Doctores, ſpecialiter Azor. *ſupra capit.* 20. Suarez *ſupra diſputat.* 79. *fere per totam*. Bonacina *ſupra punct.*3. & alii. Quartò nota, etiam generaliter loquendo huiuſmodi fructum, ſeu effectum miſsæ applicari omnibus pro quibus offertur, magis, vel minus iuxta quantitatem deuotionis ipſorum.Ita enim colligitur primò ex verbis Eccleſiæ in Canone miſsæ: *Quorum fides tibi cognita eſt,& nota deuotio; pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt etc.* Secundò, ex ſimilitudine paſſionis Chriſti,de cuius fructu participant fideles, magis,vel minus iuxta quantitatem fidei, deuotionis &c. Tertiò,ex ſimilitudine Sacramentorum, ea enim producunt maiorem, vel minorem effectum, iuxta quantitatem maiorem, vel minorem diſpoſitionis recipientium illa. Quartò, ex aureis S.Thomæ verbis 3.*parte.quæſt.*79.*artic.* 5. vbi ſic: *Quamuis ergo hæc Oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna, tamen ſit ſatisfactoria illis pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, iuxta quantitatem ſuæ deuotionis, & non pro tota pœna.* Conſonat ſibi *in* 4.*diſt.*12.*qu.*2.*argum.*2. *quæſt.* 3. *& diſtinct.* 45.*q.*1.

45.*qu.1.artic.2.qa.3.* Et ita ex mente ipſius idem ſequuntur Silueſter,& Caietanus *ſupra* relati. Quibus adde Sà *in Summ.verbo Miſſa num.*42. Paulum Gryſaldum *in Deciſionibus fidei verbo Miſſa* 22. Beiam. *ſupra* Lugum *de Euchariſtia diſp.*19. *ſect.*10.*num.*200. Ioannem de Cruce *ſupr.concl.* 2. Maximè verò Vaſquez,qui *diſput.*231.*cap.*7.*num.*49.& 50.ex S.Thom. Caietano,Soto, & Corduba dicit deuotionem hanc non eſſe quamcumque, ſed eam, quam erga hoc Sacrificium habent,vel habuerunt. Quod vltimum præcipuè intellige loquendo de defunctis. Pro quo vide dicta *tomo* 3. verbo *Indulgentia quoad Regulares numero* 5.Nota quintò, quod ad hoc, vt applicetur fructus, ſeu effectus huius Sacrificij alicui requiritur ex parte ipſius alia diſpoſitio veluti habitualis præter deuotionem modo aſſignatam. Et enim quoad effectum ſatisfactorium requiritur ſtatus gratiæ. Cum enim nunquam remittatur alicui pœna temporalis niſi prius ei remiſſa ſit æterna, ideo ſolus iuſtus eſt capax remiſſionis pœnæ temporalis,ſeu huius effectus ſatisfactorij. Vaſquez *ſupr.dict. capit.*7.*num.*44.ex S.Thom.Soto,& aliis. Quoad alios autem effectus non requiritur, cum conſtet offerri *pro omnibus Orthodoxis*, vt dicitur in Canone Miſſæ,ideſt,pro omnibus fidelibus, inter quos multi ſunt in peccato mortali. Bonacina *ſupra punct.* 5.*numer.*1.ex Suarez, Miranda, Bellarmino, & aliis. Excipiunt communiter Theologi excommunicatos maiori excommunicatione, eo quòd Eccleſia priuet illos ſuffragiis communibus ipſius. De hoc tamen aliquid dixi tomo 3. verbo *Excommunicatio quoad Regulares numero* 11.& 12.& an id licitè fiat offerendo ſacrificium in perſona Chriſti pro ipſis, agunt Lugo *ſupra dict. ſect.*10.*à numero* 185.& Layman. *de Sacrificio miſſa. Tractat.* 5.*capit.*2.*numero* 7. Deinde requiritur ſtatus viæ. Non enim prodeſt vllo modo hoc Sacrificium damnatis. Fagundez *ſupra capit.*11. *numero* 6. poſt Bellarmin.Azor, Enriquez, & alios. Nec Beatis, niſi quatenus per ipſum coluntur, honorantur, & inuocantur,ex quo illis reſultat gaudium quoddam accidentale, quod eſt impropriè pro illis offerri. Bonacina *ſupra numero* 7.Lugo *ſupra numero* 192. Layman. *ſupra num.* 4. Animabus autem Purgatorii prodeſt maximè quoad effectum ſatisfactorium. Illæ enim ſunt in ſtatu gratiæ, & ſunt illæ, de quibus dicitur in Ordinatione Sacerdotum: *Accipe poteſtatem offerendi in Eccleſia Sacrificium, pro viuis,& mortuis &cet.* Et ita definitur in Concil.Tridentin. *ſeſſ.*2.*can.* 3.*& capit.* 2.habeturq.ex traditione Patrum. De quo multa Azor. *tomo primo Inſtitut.moral.lib.*10.*cap.*22. *quaſt.* 8. Enriquez *lib.*9.*de miſſa capit.* 16. Bellarminus *libro* 2. *de miſſa capit.* 7.& Fagundez *d.capit.* 11.*num.*3. Non tamen requiritur Baptiſmus, cum probabilior ſententia ſit (contra aliquos oppoſitum aſſerentes) offerri poſſe pro Cathecumenis, cum illi habeant fidem, poſſint eſſe in gratia, & aliquo modo pertineant ad Eccleſiam, faueantque illis tum vſus Eccleſiæ, tum plurium Patrum teſtimonia. De quibus Enriquez *ſupra capit.* 15. Layman. *ſupra numero* 8.Lugo *ſupra dict. ſect.* 10. Idem dico de Fide,quod ſcilicet, nec ea requiratur ex parte illius, cui applicatur fructus huius Sacrificij. Poteſt enim offerri pro Infidelibus, Paganis, Turcis, & Iudæis, vt conuertantur ad fidem, prout etiam ex variis fundamentis, & Authoribus: imò, & vſu Eccleſiæ contra Sotum, & Vaſquez probat Layman. *ſupra numero* 9.& 10.Fagundez *ſupra cap.*12. *à numero* 21. Ioannes de Cruce *ſupra dub.*5.*concluſion.*2.& alij.

8 Ex quo etiam ad celebrem illam quæſtionem, in qua quæritur, vtrum Sacrificium Miſſæ pluribus applicatum æquè proſit cuilibet, ac ſi pro ipſo ſolo applicaretur. Dicendum etenim eſt,quòd licet illud ſumptum primo modo, ſcilicet pro Orationibus, Cæremoniis &cet. applicatum pluribus non æquè proſit cuilibet,ac ſi pro ipſo ſolo applicaretur, cum valor,& effectus ipſius iſto modo accepti finitus ſit, & limitatus,omne autem finitum ſi diuidatur inter plures minus participatur à quolibet, quam ſi ſoli ipſi communicaretur. (Vaſquez *ſupra diſputat.*231. *cap.*3.*num.*18.& 19.Ioannes de Cruce *ſupra §. ex dictis patet*) nihilominus ſumptum ſecundo modo, ſcilicet pro eo, in quo eſſentialiter ratio ſacrificii conſiſtit dicendum eſt contrarium, ſcilicet quòd pluribus applicatum à Sacerdote, tantum prodeſt cuilibet quantum ſingulis, ita vt nihil detrimenti accipiat ille, pro quo Miſsa celebratur, ſi pro aliis etiam dicto ſecundo modo applicetur. Colligitur primò ex *Canone* 23. *non mediocriter de conſecr.diſt.*5. vbi ex D. Hieronimo (eſto ea ſaltem omnia in ipſo non reperiantur) ſic habetur; *Cum igitur pro cunctis animabus Pſalmus, vel Miſſa dicitur, nihil minus quàm ſi pro vno quolibet ipſorum diceretur, accipitur.* Colligitur ſecundò, ex infinitate valoris Miſsæ,quemadmodum enim ſi in mari eſset aqua infinita,quantumuis infiniti homines ex eo aquam haurirent, poſſent omnes quantum vellent aquæ haurire ſine detrimento aliorum, & abſque eo quòd mare euacuaretur. Infinitum enim inexhauribile eſt, & finiri non poteſt. Ita ſimiliter de Sacrificio Miſsæ dicto modo ſumptæ affirmari debet, ita vt iuxta cuiuſcunque deuotionem proſit omnibus æquè, ac ſingulis. Colligitur tertiò, exemplo paſſionis, & meritorum Chriſti, ex eo enim, quòd valor illorum infinitus eſt, poſſunt pluribus applicari ſine detrimento alicuius, & pluribus applicata, æquè proſunt vnicuique, ac ſi pro illo ſolo applicarentur. Quod idem dicendum videtur de Sacrificio Miſsæ, cum iuxta dicta Sacrificium Miſsæ, & Crucis non differant eſſentialiter. Imò, vt bene Angelus *ſupra* ait, *Miſſa reſpectu operis operati nihil aliud eſt quam applicatio meriti paſſionis Chriſti, quod per tale Sacrificium immediatè applicatur illi pro quo dicitur, & ideo licet multis dictum meritum paſſionis Chriſti applicetur, nihilominus quilibet non minus habebit, quàm ſi ſolùm ſibi fuiſſet applicatum.* Colligitur quartò, ex ſimilitudine Sacramentorum, ſi enim Baptiſmus, vel Pœnitentia pluribus (etiam infinitis ſi fieri poſset) applicentur, ſinguli eorum, qui abſoluuntur, vel baptizantur tantum fructum recipiunt, ac ſi ſoli ipſi eſsent. Ergo idem de fructu Miſsæ dicendum erit. Quintò ex dictis,ſi enim fructus huius Sacrificii commenſuratur deuotioni recipientis ipſum, cum deuotio vnius pro quo offertur non impediat deuotionem aliorum, pro quibus etiam offertur,procul dubio rectè ſequitur prodeſse omnibus ſine detrimento aliorum, ac ſi pro vnoquoque illorum ſolùm offerretur. Tandem à ſimili animæ rationalis, quæ communicatur omnibus membris corporis humani, ac ſi ſingulis, & ſine detrimento aliorum; & luminis corporei; & vocis externæ, quę etiam hoc modo communicantur. Et ita hanc ſententiam tenent Angelus, & Caietanus *ſupra*. Neque eſt ipſe Caietanus primus Auctor huius ſententiæ, vt aliqui putant, cum

ante

Digitized by Google

ante ipſum per ducentos circiter annos, eandem tenuerit noſter Ioannes de Baccone *in 4. diſtinct. 20. quæſtione 3. artic. 2.* & noſter etiam Michael de Bononia *ibidem dubitat. 2. & 3.* referens etiam Guidonem. Item noſter Ioannes Beetz *in decem præcept. Decalog. circa 7. præcept. expoſit. 2. capit. 4.* Ex Recentionibus quoque illam ſequuntur Aragon. 2. 2. *quæſtione 85. artic. 3.* Petrus Sotus, & Petrus Nauarra *ſupra*. Vaſquez etiam *ſupra diſput. 231. capit. 3.* Viguerius *de Inſtitutionibus. Theolog. capit. 16.* aſſerens ita etiam ſenſiſſe Sorbonenſem Vniuerſitatem. Ioannes Baptiſta Corradus *in Reſponſ. Caſ. conſcient. reſponſ. 266.* Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtitut. 5. Iulii 2. numero 15.* Dominicus Montagnolus *ſupra* & plures alii apud ipſos. Licet autem non omnes eodem modo eam explicent, ſed variis diſtinctionibus vtantur, nihilominus, vt Vaſquez *ibidem* ex Caietano, Corduba, & aliis refert, intelligitur hęc ſententia de Sacrificio quouis modo pro pluribus oblato.

9 Hoc autem maximè verum eſt loquendo de iis, qui aliquo modo ad Sacrificium cooperantur, vt propterea offerentes dici poſſint, prout ſunt, non ſolùm, qui Miſſæ Sacrificio deſeruiunt, ſed etiam, qui pro illo offerendo ſtipendia Sacerdoti præſtant, aut rogant celebrari. Imò & circunſtantes, qui adſtant, cum illud offertur. De iis enim omnibus præcipue verum eſt, quòd Sacrificium Miſſæ quantum ad oblationem, æquè proſit omnibus iuxta vniuſcuiuſque deuotionem, vt dictum manet, ac ſi pro vno quoque ſolùm offeretur. Tum propter rationes adductas, tum quia ex oppoſito ſequeretur quòd Miſſæ valor diminuatur, ex eo quòd plures adſtent ipſius celebrationi, aut quòd plures Miniſtri, vel in Altari, vel in Choro Miſſæ deſeruiant. Quod eſt contra Eccleſiæ intentionem, quæ potius deſiderat, vt plures adſtent Miſſarum miniſterio, & celebrationi. Tum præterea, quia ſi aliqui iuxta Crucem Chriſti cum eo offerrent Patri æterno Sanguinem illum nihil conſequerentur minus de fructu ipſius quam ſi vnus ſolus id faceret, idem autem Sanguis Chriſti eſt, qui offertur in Altari, ac qui oblatus fuit in Cruce. Tum denique quia id videtur conformius non ſolùm inſtitutioni Chriſti, ſed etiam naturæ Sacrificii, quæ poſtulare videtur tam in lege veteri, quam in lege noua, aut Euangelica, vt propter multitudinem offerentium non perdant ſinguli de fructu ipſius. Suarez *d. diſputat. 79. ſect. 12. in prima concluſione.* Vaſquez *d. diſput. 231. capit. 7. numero 49.* Beia *ſupra*. Toletus *ſupra cap. 7. num. 1. in fine.* Bonacina *dicto puncto 4. numer. 6.* Layman. *ſupra cap. 1. aſſertione 5.* ex Conincho, & Comitolo. Vide ad intentum Angelum *in Summa verbo miſſa num. 52.* & Armillam *verbo miſſa numer. 32.*

10 Non tamen propterea (vt ad aliud quæſitum reſpondeamus) poſſunt Sacerdotes plura ſtipendia pro vna miſsa ſuſcipere. Primò, quia aliàs priuarent offerentes talia ſtipendia fructu aliquo miſsæ, quem ipſi intendunt. Etſi enim, vt dictum eſt, fructus ex opere operato correſpondens ipſi Sacrificio, vt tale, non minuatur ex eo quòd miſsa pro pluribus applicetur, fructus tamen ex opere operantis correſpondens Orationibus, Precibus, Ceremoniis, & aliis piis actionibus, quæ in miſsa fiunt, cum ſit finitus, & limitatus, procul dubio minuitur pro pluribus applicatus, quia in ipſos diuiditur. Dantes autem ſtipendia pro miſsa omnem fructum ipſius, tam qui eſt ex opere operato, quàm qui eſt ex opere operantis, petunt ſibi applicari. Appellatione enim rei ſimpliciter venit res tota, & non pars tantum, vt habent Doctores communiter *in c. fin. de verbor. ſignificat.* & nemo præſumitur iuri ſuo renuntiare, niſi hoc exprimat *l. Vxore §. legauerat. ff. ſi ſeruitus vendicetur. l. prædiis §. balnea de leg.* Secundò ad idem, quia ſic facientes ſunt infideles promiſſioni factæ illis, qui talia ſtipendia dederunt, cum enim mens illorum ſit, vt tota miſsa quantum ad totum eius valorem ſiue ex opere operato, ſiue ex opere operantis, ipſis applicetur, quia quilibet præſumitur velle, maximè in ſpiritualibus, totum commodum quod poteſt, & omni meliori modo quo poteſt, proculdubio Sacerdotes, qui hoc ſcientes accipiunt talia ſtipendia, virtualiter ſaltem promittere videntur totum valorem miſsæ pro illis applicare, ac per conſequens aliter facientes infideles ſunt promiſſis. Tertiò, quia oppoſita ſententia ſcandalum generat in Eccleſia, quia propter illam retardantur fideles ab oblatione ſtipendiorum pro Miſſis, cum videant fructum ipſorum etiam inter alios diſtribui, & quia id attribuunt improbæ cupiditati, ſeu auaritiæ Sacerdotum. Quartò, & præcipuè, ex Decretis *de celebratione Miſſarum* Sacræ Congregationis Concilii Sanctiſs. D. Noſt. Vrbani auctoritate editis 21. Iunii 1625. quæ habentur *in 4. tom. Bullarii* inter Conſtitutiones Vrbani *numero 43.* & quæ retuli *tomo 1. cap. 21. numero 5. 6. & 7.* Etenim in prohæmio ipſorum oppoſita ſententia *teterrimus abuſus, et Chriſtiana Republica conuellendus, atque eradicandus* appellatur. & in §. 2. verbis adductis eo *num. 5.* expreſsè præcipit S. Congregatio *ſub obteſtatione diuini Iudicii, vt abſolutè tot miſſæ celebrentur, quo ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, ita vt alioquin ii, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quin imo grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.* Item in declarationibus eiuſdem Sacræ Congregationis ad dubia facta ſuper eiſdem Decretis *in reſponſ. ad 4.* ſic habetur. *Sacerdotes, quibus diebus tenentur miſsas celebrare ratione Beneficii, ſeu Capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.* Vnde hanc ſententiam tenent communiter Doctores, non ſolùm, qui poſt prædicta Decreta ſcripſerunt, ſed, & qui ante illa, quorum aliqui contrariam cenſuræ nota incurrunt. Etenim noſter antiquus Doctor Ioan. de Baccone *in 4. diſt. 20. q. 3. art. 1.* eam vocat errorē. Antonius Honcala *in opuſcul. de valore miſsæ art. 11. in fin.* iniquam, & impiam appellat. Scandalum generare ait Angles *in flor. Theolog. quæſt. 4. de valore miſsæ artic. 2.* Falſiſſimam eſſe, & valde dignam quòd à Summo Pontifice cenſuretur, dicit Villalobos *in Summa tom. 1. Tract. 8. de miſſa diffic. 16. num. 1.* Vnde opuſculum Dominici Montagnoli, vbi ſolus, quem viderim, contrariam ſententiam tenet, prohibitum eſt à S. Congregatione Indicis. Vide alia contra ipſam in Fraxinello *ſup. ſect. 4. concl. 1. §. 1.*

11 Nec excuſantur Sacerdotes plura ſtipendia pro vna Miſſa ſuſcipientes, vel numerum Miſſarum ad ratam ſtipendiorum minuentes, propterea quòd illa parua, exigua, & incongrua ſint; ideſt, minora quam lege, vel conſuetudine taxata ſunt. Tum quia eſto talia eſſent, nihilominus eo ipſo, quòd ſunt à Sacerdotibus acceptata, tenentur ſaltem, iuxta dicta ſupra, ratione fidelitatis, & promiſſionis conformiter ad mentē dantis, nō acceptare alia pro eadē miſſa, ſed integram dicere pro dāte

exiguum

Digitized by Google

exiguum ſtipendium. Tum præcipuè, quia ita declarauit Sacta Congregatio in Decretis adductis §. 2. illis verbis eo numer. 5. telatis, plura ſtipendia quantumcunque in congrua, & exigua. Et clariùs in reſponſio ne ad 3. dubium. Cum enim illud eſſet an cum Ordinarius præſcripſerit eleemoſynam congruam, iuxta qualitatem locis perſonarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes ſtipendium minus congruo teneantur Miſſas illas ab offerente præſcriptas celebrare; reſpondit Sac. Congregatio: Teneri. Bonacina ſupra quæſt. vltim. punct. 7. §. 2. num. 8. ex alijs, Diana part. 2. Tract. 14. Reſolut. 7. & part. 5. tract. 13. reſolut. 52. Ludouicus à Cruce in Expoſit. Bullæ cap. 3. dub. 19. num. 31. Lugo ſupr. diſput. 21. ſect. 2. num. 26. Quare licet Rodriguez, Corduba, Suarez, Vaſquez, Angles, Peirinis, Fernandez, Filiucius, Scorzia, & Fraxinellus, quos referunt Diana, & Lugo oppoſitum tenuerint, modò tamen ſtandum eſt Decretis Sacr. Congregationis, vt ijdem Authores fatentur. Illis tamen ſecluſis, (videlicet ſi ab eadem Sacr. Congregatione, vel Summo Pontifice reuocentur, vel alio modo obligare deſinant) & promiſſione non interueniente, ſuſtineri poteſt contraria ſententia in caſu, quo propter paupertatem cogeretur Sacerdos accipere tali ſtipendia exigua, & minora quam iure debita erant, cum tunc non violaretur virtus fidelitatis, ſi quidem ea ſupponit promiſſionem; nec virtus iuſtitiæ, quia cum iniuria fiat Sacerdoti non dando illi ſtipendium integrum iure debitum, poteſt damnum ſibi illatum reſarcire meliori modo quo poteſt. Suarez ſup. diſputat. 86. ſect. 4. Molfeſius tomo primo Tractat. 3. capit. 17. numero 89. Naldus verbo Miſſa numero primo. Peirinis tomo 3. priuileg. capit. 1. numero 26. Layman. ſupra num. 1. §. cæterum.

12 Hic obiter notandum pro dictis, & dicendis, promiſſionem de celebranda Miſſa pro aliquo obligantem in conſcientia non eſſe tantum ſimplicem animi declarationem, & propoſiti, quod tunc quis habet ſine intentione aliqua ſe obligandi, hæc enim promiſſio nec eſt vera promiſſio, nec inducit obligationem rigoroſam, ſed tantum ex quadam decentia. Promiſſio ergo in conſcientia obligans eſt illa, quæ eſt cum intentione explicita, ſeu implicita ſe obligandi. Suarez dict. diſput. 86. in principio. Peirinis ſupra num. 28. Quæ autem requirantur ad veram promiſſionem, & quomodo intentio obligationis in illa includatur, cæpi dicere tom. 1. capit. 2. num. 27. Nota ſecundò pro præſenti materia, quòd quamuis promiſſio de dicendo Miſſam pro aliquo obliget in conſcientia, nihilominus plures Theologos probabiliter ſatis tenere liberaliter promittentem alicui vnam Miſſam non peccare niſi tantum venialiter eam non dicendo; quia omiſſio illius Miſſæ ex liberalitate promiſſæ non eſt in genere damnorum ſpiritualium tale quòd poſſit conſtituere peccatum mortale. Sanchez lib. 1. de matrimon. diſputat. 5. num. 25. Portellus in Dub. Regular. verbo Miſſa nu. 10. Diana part. 2. tract. 17. reſolut. 9. poſt Rodriguez, & Malderum, contra Petrum Nauarra, & Bonacin. Nota etiam, nos loqui de promiſſione omnino liberali tantum, non de alia, quæ ſit ex ſtipendio, vel alia obligatione etiam ex gratitudine. Sanchez, & Diana ſupra, ac Trimarchus apud Peirinis ſupra.

13 Nec etiam excuſantur Sacerdotes plura ſtipendia pro vna Miſſa ſuſcipientes propter paupertatem. Probatur, tum ex Decretis Sacræ Congregationis adductis. Si enim verba relata expendantur, & contextus ipſorum, maximè verba illa prohemij ſcilicet, vt Sacerdos pro neceſſaria ſua ſuſtentatione nouis ſe oneribus obſtringere compellatur, inſpiciantur, facilè cognoſcetur non ſolùm hanc eſſe mentē eiuſdem Congregationis, ſed hunc fuiſſe finem edendi dicta Decreta. Tum quia Chriſtus, aut Eccleſia non inſtituit Miſſas ad alendos pauperes Sacerdotes, imo Eccleſia ſanxit, vt nullus pauper ordinaretur, cap. non liceat cap. Epiſcopus cap. tuis, & capit. cum ſecundum de præbend. & in Concil. Trident. ſeſ. 21. capit. 2. vbi pro Sacerdotum ordinatione, Beneficium, aut patrimonium petitur. Imo etiam ca. Clericus victum diſt. 61. decernitur, quòd Sacerdos in paupertatem incidens aliqua arte, ſiue agricultura ſibi victum quærat. Tum quia eſto quòd Sacerdotes poſſint pro miniſterio Altaris ſubſidium corporalis alimēti accipere, vt colligitur ex Paulo 1. Corinth. 9. irrationabile tamen prorſus eſt, vt pro ſemihoræ labore, qualis eſt ille, qui in Miſſis dicendis exhibetur, totum diei alimentum exigant. Tum denique, quia paupertas Sacerdotis non dat illi ius ad recipiendum vltra iuſtum ſtipendium taxatum, ſicut nec in aliis rebus paupertas vendentis auget pretium rei, quæ venditur. Nauarrus ſupra Corduba lib. 1. quæſt. 4. dub. 2. Naldus verbo Miſſa numero 3. Fraxinellus ſupra ſect. 4. concl. 1. §. 3. Bonacina d. §. 2. & alij innumeri Scriptores, præſertim ex Patribus Ieſuitis, contra plures etiam, quos modò referam.

14 Nec ſimiliter excuſantur Sacerdotes plura ſtipendia pro vna Miſſa accipientes, eo quod ſecundum plurium Theologorum ſententiam iuſtum ſtipendium Miſſæ ſumendum eſt non ex taxatione facta, lege, aut conſuetudine, ſed in ordine ad congruam Sacerdotis ſuſtentationem, ita vt iuſtum ſtipendium Miſſæ illud ſit, quod eſt neceſſarium pro qualibet die ad prædictam congruam ſuſtentationem. Pro hac enim ſententia ſunt Aragon. de iuſtit. & iure qu. 85. art. 3. Canus lib. 12. de locis ca. 12. ad 10. Petrus Nauarra lib. 2. de reſtitutione cap. 2. num. 433. & fauent Dominicus Sotus in 4. diſt. 13. qu. 2. artic. 1. & alter Sotus lectione 7. relata; tenentque Ludouicus de Beia in lib. reſponſion. ad caſus conſcientiæ congregatione 4. caſu 3. Nunus in 3. part. qu. 83. art. 1. dub. 10. Fernandez in Exam. Theolog. mor. part. 3. capit. 5. §. 8. Paulus Griſaldus in Deciſionibus fidei ver. Miſſa 22. Franciſcus Samarinus in 3. part. Theſauri Sacerdotalis tit. de virtute, & vtilitate Miſſæ fol. 43. & probabile putant Alfonſus Vega mihi lib. 1. Summ. cap. 160. et lib. 2. cap. 474. et lib. 5. caſu 190. Ledeſma in Summ. part. 1. de Sacram. Euchariſt. cap. 18. Ioannes de la Cruce ſup. dub. 7. concl. 2. Molfeſius ſupr. cap. 16. & alii. Horum enim opinio, & ſententia, eſto ante Decreta Sacr. Congregationis probabiliter ſuſtineri poſſet, poſt illa tamen non poteſt in praxi teneri, pro vt notant Diana d. tract. 14. reſolut. 8. & Lugo ſupra. Et meritò ſanè, quia videtur damnata ſaltem virtualiter in dictis Decretis, dum eam Eminentiſſimi Cardinales vocant, vt dixi, teterrimum abuſum, & ipſam practicantes, ex auctoritate Papæ ſibi ſpecialiter attributa dicunt, non ſatisfacere ſuæ obligationi, peccare grauiter, et teneri ad reſtitutionem. De quo Bordonus reſolut. 25. num. 13. Nec volunt ijdem Eminentiſſimi, vt dicta Decreta contra hūc ſenſum interpretari poſſint. Quin, vt audio, quendam aliàs doctum, qui id tentauerat, prohibuerunt id facere grauibus pœnis, & cenſuris, Summo Pontifice etiam annuente. An verò ſecluſis dictis Decretis Sacr. Congregationis ea ſuſtineri poſſit, & quibus limitationibus, dicam infra.

15 Si-

Digitized by Google

15 Similiter nec Regulares excuſantur propter aliqua priuilegia illis antiquibus conceſſa. Quale eſt illud, quod Iulius 2. pro vt refert Sorbus in *Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicantium verbo Miſſa* 3. conceſſit Minimis, videlicet, quòd Generalis ipſorum poſſet propter Miſſarum multitudinem in Conuentibus repertam diſpenſare cum ipſis, quòd dicendo nouem, vel ſeptem Collectas ſatisfaciant pro nouem, vel ſeptem Miſſis. Quale etiam eſt illud, quod ex compendio Ordinis D. Hieronymi in Hiſpania *verbo Capellania §. 3.* refert Portellus *in dubiis regularium verbo Miſſa num. 2.* Et aliud Leon. 10. pro Minoribus quod affert Caſarubius *in Compend. verbo Miſſa 3. numer. 14.* Aliud etiam, quod vidi eiuſdem Leonis pro Prouincia Bœthica Carmelitana. Item aliud Nicolai Franci Sixti 4. Legati pro Benedictinis Valliſoletanis, quod refert Rodriguez in Bullario in Sixto 4. Bulla 44. & de quo plura Fraxinellus *ſupra ſect. 6. in 22. argumento*. Hæc enim omnia, & alia quæcunque priuilegia vacant his temporibus, vt notant idem Fraxinellus *ſupra numero 13. & in 21. argumento num. 4.* Lugo *ſupra num. 28.* & Bordonus *d. reſolut. 25. num. 19.* propter Decreta adducta. In illis enim §. 3. vt etiam dixi eo *cap. 21. num. 5.* ſic dicitur. *Id verò, vt deinceps obſeruetur exactiùs, Sacra Congregatio eadem auctoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibusvis perſonis, Eccleſijs, ac locis pijs, tam ſæcularibus quam Regularibus cuiuſcunque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, quamcumq. ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarum miſſarum, vel Anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, ſeu Orationibus, pluribus miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.* Quia verò per illam particulam *in futurum &c.* denotari videbatur non reuocari dicta priuilegia quoad onera ſuſcepta de præterito, ideo poſtea eadem Sacr. Congregatio *in reſponſione ad ſextum dubium*, quod erat *An verba in futurum ſuſcipiendis intelligenda ſint de oneribus ſuſcipiendis poſt priuilegium*, reſpondit. *Ita eſſe intelligenda*. Quo declaratur, eam reuocationem priuilegiorum eſſe etiam quosd onera ſuſcepta ante Decretum, ſi ſuſcepta ſunt poſt priuilegium. Bordonus *ſupra*. Vnde colligi poteſt prædicta priuilegia reuocata non eſſe quoad onera ſuſcepta ante ipſorum priuilegiorum conceſſionem. Nec etiam reuocata erunt ea priuilegia (ſi quæ habuerint Regulares) quæ non habuerint eam qualitatem, quam S. Congregatio aſſignat, ſcilicet, *vt certarum miſſarum, vel Anniuerſariorum & cet.* prout in verbis adductis habetur.

16 Nec ſimiliter excuſantur Sacerdotes plura ſtipendia pro vna Miſſa recipientes, eo quod verb. gr. in ea Eccleſia, in qua degunt, eſt aliqua Imago Beatæ Virginis. verb. grat. magnæ deuotionis, & concurſus populi, pro vt contingit in celebri noſtro Conuentu Carmelitarum Neapolis, & alijs ſimilibus. Tum quia Decreta Sacræ Congregation. adducta generaliter loquuntur. Tum quia eadem eſt ratio in hoc caſu, ac in aliis. Quod enim dicitur, ſcilicet, quòd Eccleſiæ cultus, & deuotio, ac fidelium concurſus, ſi id non fiat, diminuentur, parum vrget reſpectu grauis iniuriæ, quæ fit illis, qui ſtipendia offerunt pro Miſſis pro ſe dicendis. Verum quidem eſt, quod ſi tacitus conſenſus fidelium talia ſtipendia tribuentium ſit, vt illis Miſſis ſatisfaciant dicti Sacerdotes eo modo quo potuerint, tunc poterunt plura illa ſtipendia recipere pro vna Miſſa, cum ex Regula Iuris *ſcienti, & volenti nulla fiat iniuria*. Nota autem quòd huiuſmodi conſenſus tacitus raró contingere ſolet, prout ex Nauarra, & Megala notat Fraxinellus ſupra dicta *ſect. 4. concluſione 4. §. 8. num. 5.* Nam perſonæ prudentes talia ſtipendia dantes exiſtimant prædictos Sacerdotes, ſi per ſe ipſos omnes Miſſas celebrare non poſſunt, per alios Sacerdotes ſatisfacere. Simplices autem, & vulgares de ipſorum Sacerdotum obligationib. non cogitant, vel eas ignorant, vel eorum numerum non aduertunt. Et ita raró, vt dixi, talis conſenſus tacitus reperietur.

17 An verò præfati Sacerdotes, aut Regulares poſſint ſaltem accipere duo ſtipendia pro vna Miſſa applicando vni partem ſolitam, ſcilicet fructum illum, quem *ſupra numero* 7. dixi applicari ei pro quo ſpecialiter offertur Miſſa, & alii partem, quæ correſpondet ipſi Sacerdoti, ideſt fructum illum, quem eo loco dixi ipſi correſpondere, non leuis difficultas eſt. Conſiſtit autem in duobus, primò, an ſit in poteſtate celebrantis applicare alii prædictum fructum. Secundò, an ratione talis applicationis accipere poſſit aliud ſtipendium. Et quidem quoad primum, licet valdè probabilis ſit pars negatiua, quam tenent Suarez *ſupra diſp. 79. ſect. 9. in fin.* & Bonacina *ſupr. punct. 8. numer. 16.* Fraxinellus *d. ſect. 3. prænot. 3. d num. 4.* Lugo *ſupra num. 33.* poſt alios, quia ea pars fructus ita videtur propria celebranti, vt nullatenus alii applicabilis ſit. Nihilominus probabilior mihi eſt pars affirmatiua. Cum enim fructus Miſſæ, qui competit Sacerdoti ſit eiuſdem rationis cum illo, qui competit ei pro quo ſpecialiter offertur, non video cur vterq. applicari non poſſit alii à celebrante, præſertim, ſi talis fructus non ſit gradus aliquis ſanctitatis, nec remiſſio culpæ. Et ſic credi debeat inſtitutum à Chriſto hoc ſacrificium, vt quemadmodum quis ſua bona opera ſatisfactoria quantũuis perſonalia aliis applicare poteſt, ſic & huiuſmodi fructum quantumuis etiam perſonalem, cum vtrunque opus Charitatis ſit, quam Deus ſemper commendat, maximè in Euchariſtia, quæ tota Charitas eſt. Nauarrus *d. capit. 25. num. 92.* & 111. *§. ſecundo ſequitur*, vbi dicit ſe ſolitum fuiſſe id facere, Nauarra *lib. 2. cap. 2. num. 256.* Nunus *dic. qu. 83. artic. 1.* Naldus *verbo miſſa num. 12.* & alii, quos refert, & ſequitur Diana *ſupra reſolut. 14. & part. 5. tractat. 14. reſolut. 45.* Quamuis autem Miranda *in manual. tomo 1. diſputat. 42. art. 4. concl. 1. et art. 17. concluſ. 1.* cum Suarez, & aliis, ſolum id concedat de fructu, qui correſpondet celebranti ex opere operantis, ratio tamen adducta id etiam probat de fructu ex opere operato. Naldus *ſupra*. Bordonus *ſupra numer. 15.* ex Nauarra, Henrico, Molſeſſio, Filiucio, & aliis. Quoad ſecundum verò, licet probabiliter ſuſtineri poſſet celebrantem pro applicatione talis fructus ſibi debiti ſtipendium accipere poſſe, pro vt tenent Molſeſſius, *in Summ. tom. 1. tract. 3. cap. 15. numer. 40.* Bartholomæus ab Angelis in *Exam. Confeſſar. dialog. 5. §. 507.* & Bartholomæus à Sancto Fauſto *in Tractat. de Euchariſt. lib. 2. qu. 58.* & 158. verumtamen, tum quia incertum valdè eſt non ſolùm quòd Sacerdos poſſit applicare illum, ſed etiam qualis, aut quantus ſit ille fructus correſpondens celebranti, quibuſdam aſſerentibus cum Filiucio *tomo 1. tractat. 5. capit. 6. numero 181.* ſolum eſſe tertiam partem illius, qui applicatur pro eo pro quo offertur Miſsa, aliis verò maiorem eſse quaſi diuinando aſſerentibus, & quia, qui dat ſtipendium, valorem certum, & non dubium intendit ſibi applicari, ideo ſuſtinenda eſt pars negatiua,

gatiua, quam tenet Rodriguez *in Summ. tom. 2. capit. 48. num. 2.* Naldus *ſupr.* Peirinis *ſupra num.* 25. Bonacina *ſupr. punct. 8. num.* 15. referens ita determinaſſe Congregationem Pœnitentiariæ Mediolanenſis, & alij. Quod maximè procedit poſt Decreta Sac. Congregationis adducta illis verbis: *Tot miſſæ celebrentur quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerunt.* Ex eo enim ſequi videtur non poſſe accipi ſtipendium pro applicatione fructus correſpõdentis celebranti. Et ita in terminis dictorum Decretorum id tenent Megallius *variar. Reſol. tom. 2. Reſolut.* 179. Fraxinellus *ſect. 3. prænot. 3. §. 2. num. 9.* Lugo *ſupra numero* 33. dicens de hoc iam non eſſe dubium, & Diana *d. Reſol. 45.* Licet videam Bartholomæum à Sancto Fauſto, & Bordonum *ſupra* oppoſitum tenere, non obſtantibus dictis Decretis. Vellem propterea, vt eadem Sacr. Congregatio circa hoc ſuam mentem clariùs exprimeret.

18 Exiſtimat etiam Bordonus *ſupr. numero* 17. poſſe Sacerdotem accipere duplex ſtipendium pro vna Miſſa, vnum quidem ratione applicationis fructus illius, qui communiter contingit ei pro quo miſſa dicitur, & alterum pro applicatione Indulgentiæ, verb. grat. Altaris priuilegiati, cui eſt conceſſa liberatio animæ à pœnis purgatorij. Sed hæc ſententia non ſolùm eſt ſingularis, cum nullum alium pro ſe patronum habeat, ſed, & contra communem ſenſum fidelium, qui quando petunt pro aliquo defuncto dici aliquam miſſam cum Indulgentia Altaris verb. grat. priuilegiati, petunt applicationem tum Indulgentiæ, tum fructus, qui communiter in alijs miſſis applicatur, imò, & contra intentionem Pontificum concedentium tales Indulgentias, qui hoc ſine dubio intendunt. Quare non video quomodo ſuſtineri poſſit, maximè poſt Decreta Sacræ Congregationis adducta generaliter prohibentia recipi plura ſtipendia pro vna miſſa. Quæ tamen dicta ſint ſine præiudicio dicti Bordoni, viri ſanè docti, & pij.

19 Timeant ergo Regulares quicunque illi ſint, & quocunque prætextu ducantur, plura ſtipendia, aut pluſquam vnum pro vna miſſa accipere contra præceptum Sacræ Congregationis relatum, attendentes illud Eccleſiaſtici 34. v. 21. *Immolantis ex iniquo oblatio eſt maculata.* Et infra v. 23. & 24. *Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine Sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert Sacrificium ex ſubſtantia pauperum, quaſi qui victimat filium in conſpectu patris.*

Hæc enim omnia defraudatoribus ſtipendiorum Miſsarum applicari iure poſſunt. Si enim miſſæ illæ celebrandæ, erant pro impetratione boni ſpiritualis, vel temporalis, eo defraudantur fideles, ſi verò pro animabus Purgatorii, Dei viſione ad tempus carere coguntur, & interim acerbiſſimis doloribus cruciatæ iuſtiſſimè ad Deum pœnas debitas contra Sacerdotes, quorum culpa ſic affliguntur, poſtulare poterunt. Maximè verò talium Sacerdotum iniquitas in eo apparebit, ſi vijs, aut modis exquiſitis huiuſmodi ſtipendiis quæritandis, veluti nundinentur. Quod quantum piaculum ſit, Ambroſius Caterinus *in Tractatu de veritate incruenti Sacrificii* ſic expreſſit, *Eſt abuſus eorum, qui Iudam imitantur vendentes Chriſtum, & paciſcentes pro miſſis, ac numero miſſarum. Sunt enim Sacerdotes pauperes, qui tanquam venale exponunt ſanctiſſimum Sacrificium, vt inde ſibi comparent victum, ſicuti qui ex qualibet profana mercimonia ſibi contrahunt, vt viuant. O væ infælix, et æternum huiuſmodi ſacrilegium.* Nec prætermittam, quod noſter Beatus Cyrillus Montis Carmeli Eremita *in ſuo Oraculo Angelico* in Bibliotheca Vaticana reperto *ca.* 11. ſic de quibuſdam Regularibus hoc crimen perpetrantibus ænigmaticè ſcripſit, dicens. *Fallaces, ingenioſi, mediis linguis ſantes eum viduis, exponentes Sacrificia mercaturæ, offer ſacrificium præbe teſtimonium, & plaga vltra non erit. Hoc fingent filii nequam, ſeductores, aſtuti, vt augeant ſtereora, et erigant cacumina. Febres ſanabunt. Eorum mors vita iſtorum, ad querulas voces tibicinum ſalient lætabundi, vt agni in paſcuis.* Quod eſt dicere, pro vt Abbas Ioachimus eius Scholiaſtes ibidem exponit, futuros quoſdam Regulares, qui talibus aſtutijs, & artibus ſimilibus huiuſmodi ſtipendiorum pro celebrandis ſacrificijs iniquæ mercaturæ, ſeu negotiationi vacaturi ſunt. Forſan tales modò in Eccleſia iam non ſunt. Quis enim de aliquibus id credet? Perierunt forſan inter eos Regularium Ordines, quos Summi Pontifices, & Concilia præteritis temporibus exterminio tradiderunt. Vnde de illis poſtea ſubdit Cyrillus: *Verum tamen ſpiritus vehemens latens in cornibus repentè perflabit, et quadros abſcindet de montibus.* Id eſt, pro vt idem Ioachimus exponit, quòd ab Eccleſia extinguentur ſic facientes. Legatur Fraxinellus *ſupr. ſect. 5. in Corollar.* Vbi iſtorum abuſum vocat ex Azorio *Sordidam lucri cupiditatem*, ex Nauarra *Planam iniquitatem*, ex Rodriguez *Ignorantiam, et paucum Dei timorem*, ipſoſque id facientes ex Marco Antonio Genuenſi *Necatores pauperum, infideles, fures, ſacrilegos.* Vide Ioannem Sancium *in ſelect. diſp. 44. nu. 13. §. ex his infertur.*

20 Tales ergo, qui pluribus huiuſmodi miſſarum oneribus obligatos ſe cernunt, nec vllo modo ſupereſt illis facultas pro ipſis ſatisfaciendi, quia nec ſtipendia accepta reſtituere poſſunt, eo quòd in alios vſus expenderint, nec alijs Miſſis in futurum eis ſatisfacere queunt, quia Capellanijs, Anniuerſarijs, & alijs obligationibus perpetuò adſtricti ſunt, nec denique à Sede Apoſtolica, vel Sacra Congregatione prædictorum onerum reſtrictionem obtinere poſſunt, vt præfatis obligationibus, vtcunque (ſaltem quoad poſſunt) ſatisfaciant, facere poſſunt, & debent ea, quæ inferiùs *nu. 29.* dicemus pro illis, qui graui neceſſitate cogente, & Decretis S. Congregationis adductis à Sede Apoſtolica derogatis, vel quoquomodo non obligantibus, plura ſtipendia pro vna miſſa dicenda ſuſceperint.

21 Interim tamen animaduertendum aliquos caſus eſſe, in quibus ſine præiudicio Decretorum Sacr. Congregationis licitè poſſunt Sacerdotes plura ſtipendia pro vna miſſa accipere. Primus, quando id fiat de partium, ſcilicet eorum, qui ſtipendia præbent, conſenſu. Tum quia ſcienti, & volenti nulla fit iniuria, tum quia ceſſant omnes illi fines, quibus Sacra Congregatio mota fuit ad condendum dicta Decreta, vt ea intuenti conſtabit. Nauarrus *d. num.* 92. Filiucius *ſupra numero* 188. Bonacina *ſup. punct. 7. §. 2. num.* 4. Bordonus *ſupra numer.* 14. poſt Suarez, Poſſeuinum, Graffium, & alios. Notant tamen Bonacina, & Bordonus ex Poſſeuino hunc conſenſum dare non poſſe hæredes, legatarios, aut alienæ voluntatis executores, cum iſti non ſint domini, ſed miniſtri. Solùm ergo eum præſtare poterunt ij, pro quibus miſſa debet offerri. Secundus eſt, cum ſacerdos habens onus celebrandi aliquam miſſam ex ſtipendio accepto, offerenti aliud ſtipendium, ob metum tranſgrediendi præceptum Sacræ Congregatio-

gationis, dicit: *Non poſſum pro te offerre hanc miſſam, orabo tamen in memento*, vel *addam pro te vnam Collectam.* Tunc enim ſi offerens ſtipendium conſentiat, poterit accipere illud, & facere debet pro vt promiſit. Vt enim S.Thom. *in 4.diſt.45.q.2.art.3.q.2. ad 2.* ait: *Cum pro vno miſſa dicitur, non eſt inconueniens, vt pro aliis etiam orationes fiant*. Bonacina *ſup.* Tertius eſt ſecundum probabilem opinionem aliquorum, cum ſacerdos ratione ſtipendij prius accepti, Beneficij, Præbendæ, Capellaniæ &c. non eſt obligatus applicare ſacrificium pro aliquo, ſed ſolum celebrare tali die, in tali loco, Eccleſia, Capella &c. tunc enim poteſt nouum ſtipendium accipere pro applicatione miſsæ, cum obligationes iſtæ diuerſæ ſint, & vna non impediat aliam. Et ita tenent Suarez, Vaſquez, Alſonſus de Leone, Fraxinellus, Homobonus, Bartholomæus à ſancto Fauſto, Turrianus, & Ludouicus à Cruce, quos citat, & ſequitur Lugo *ſupr. ſect.1. num.* 21. Imò Turrianus addit oppoſitum eſse improbabile, & contra praxim receptam. Dixi autem ſecundum probabilem opinionem aliquorum, quia poſt Decreta Sacr.Congregationis res videtur dubia, propter verba relata ex ipſa ſupra *num.* 10. Propter quæ Diana *ſup.d.Tract.* 14. *reſolut.*80. *in* 2. *part.* ſequens Gauantum in oppoſitum inclinat, innixus dictis verbis Sacr.Congregat. Cui conſonat alia etiam declaratio, quam poſtea referam. Cæterum Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ compoſit.diſp.3.dub.19.numer.*21. ac Lugo *ſupra* dicunt, mentem Sacr.Congregationis ſolùm eſse, ne ſacerdotes accipiant plura ſtipendia pro applicatione miſsæ, non tamen prohibere ne poſſint accipere vnum pro obligatione celebrandi tali tempore, loco &c. cum hæc ſit prætio æſtimabilis, & aliud in ſui ſuſtentationem pro applicatione miſsæ. Vide eumdem Lugo *ibidem*. Nota tamen quòd ad hoc, vt cognoſcatur an ſtipendium detur pro applicatione ſacrificii, an verò ſolùm pro obligatione celebrandi tali loco, aut tempore, pro cultu Eccleſiæ, commoditate populi &c. (quod maximè neceſſarium eſt pro Regularibus, quibus ſimilis caſus ſæpius contingit) attendendum eſt ad circunſtantias perſonarum, verba quibus vtitur teſtator, vel inſtitutor, labor extrinſecus requiſitus, & ſimilia. Alfonſus Leo *tract.de Iubilæo part.3.q.20.numer.*27. Lugo *ſupra numero* 23. Imò notanda declaratio quædam Sacr.Congregat. in vna Aretina 28. Aprilis 1629. quam refert Barboſa *in Collectan.Bull.verbo miſſarum eleemoſyna* 3. Vbi ſic. *Miſſa vnica ſatisfacere non poteſt Sacerdos duabus obligationibus duplicem eleemoſynam recipiens, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit quid non teneatur ſacrificium applicare*. Quartus caſus, in quo licitè ſacerdotes accipere poſsunt plura ſtipendia pro vna miſsa eſt, ſi ſint in extrema neceſſitate conſtituti, quia in tali caſu omnia ſunt communia. Filiucius *ſupra*. Sed animaduerte, adhuc in eo caſu teneri prædictos ſacerdotes aliis viis, & modis aſſignandis infra à *num.* 29. ſupplere eam partem valoris miſsæ, qua priuant eos pro quibus offerunt ſimul cum aliis. [Addi ſolent ex Antonino, Paludano, & Silueſtro alii caſus, in quibus dicunt licere pro vna miſsa plura ſtipendia accipere. Primus, ſi ſacerdos aliis ſuffragiis, vt orationibus, ieiuniis, vel aliis piis operibus iuuaret illos, quibus miſsas promiſit; ſic enim compenſaret damnum, quod illis inferret non dicendo miſsas pro ſingulis. Secundus, ſi magno affectu, & deuotione pro multis ſimul offerat: quia ſic etiam compenſaret præfatum damnum.

Sed præterquam ij caſus etiam comprehenſi videntur in decretis Sacr.Congregationis relatis, in quibus præcipitur generaliter ne plura ſtipendia pro vna miſſa accipiantur; vlterius etiam reijciuntur: Tum quia fructus miſſę, quos petit, qui poſtulat pro ſe dici, ſunt excellentiores, quam fructus ſuffragiorum, piorum operum deuotionis &c. cum illi ſint ex opere operato, quodammodo infiniti valoris (vt dictum eſt) & infallibiles ex diuina promiſſione; iſti verò ſolum ſint ex opere operantis, finiti valoris, & fallibiles: Tum etiam quia ſtante promiſſione de miſſa celebranda, cum omnia iura clament ſtandum eſſe promiſſis, non eſt in poteſtate promittentis facere hanc commutationem. Ita fermè Marchinus *ſupra num.* 5. & 6. Addit tamen ipſe alium caſum, videlicet, quando diuerſi fructus miſſæ applicantur diuerſis perſonis, vt cum vni applicatur à ſacerdote miſſa de Spiritu Sancto, vel de B. Virgine ad aliquod beneficium à Deo impetrandum, & alteri verb. grat. defuncto applicatur eadem miſſa in ſatisfactionem peccatorum. Tunc enim exiſtimare videtur, ſaltem ſecluſis decretis Sacræ Congregationis, poſſe ſacerdotem duo ſtipendia pro illa miſſa recipere, dicitque id ſeruari in praxi à multis valdè doctis, & timoratis Religioſis. Sed in primis ipſe Marchinus dubitat an hoc ſit contrarium decretis Sacræ Congregationis relati, & dicit hanc opinionem *olim ſatis probabilem extitiſſe*, quo denotat his temporibus ſuſtineri non poſſe. Deinde contra eam militant quæ adduximus *ſupra num.* 10. videlicet dantes ſtipendia pro miſſa omnem, & totum fructum ipſius poſtulare. Illud tamen fatendum, quod ſi ex verbis, aut circumſtantiis colligi poſſit poſtulantem miſſam eam non poſtulare niſi pro determinato aliquo fructu ipſius, non pro toto, tunc promittens illam non tenebitur, niſi iuxta intentionem poſtulantis; ac proinde tunc ſuſtineri poſse præfatam opinionem niſi illi obuient decreta Sacrę Congregationis relata. Pro qua doctrina valdè iuuat celebris textus *in l. Quidquid adſtringendæ. ff. de verbor.oblig.* vbi ſic: *Quidquid adſtringendæ obligationis cauſa dictum eſt, id niſi palam verbis exprimatur, omiſſum eſſe intelligendum eſt, aut certè ſecundum promiſſorem interpretamur; quia ſtipulatori liberum fuit verba latè concipere*.]

22 Cum etiam in prædictis Decretis Sacræ Congregationis ſolùm prohibeatur accipere plura ſtipendia pro vna miſſa, non verò illam pro pluribus ſine ſtipendio gratis, aut alio modo applicare; ideo ſacerdos obligatus ex ſtipendio accepto ad celebrandum pro aliquo, poteſt, innitendo ſententię illi probabiliſſimæ de valore infinito ſaltem extenſiuè miſſæ (de qua ſupra dictum eſt *num.*4. & 8.) Et quæ nullo modo à Sacra Congregatione reprobata eſt, prædictam miſſam pro alijs etiam (ſaltem ſub conditione veritatis prædictæ ſententiæ) applicare, ſi ab illis id poſtuletur, vel ipſe velit, aut teneatur illos hoc ſuffragio ex charitate, gratitudine, vel alia virtute adiuuare. Quod maximè notandum pro Regularibus, quia ipſi ſæpius in Conuentibus pauperibus tenentur pro aliquibus propter ſtipendia accepta ſemper celebrare, & tamen ſæpiùs occurrunt cauſæ, propter quas debeant etiam pro aliis, ſaltem ex charitate, vel ex conſtitutionibus Ordinum, aut præceptis ſuperiorum offerre, vt contingit ſi moriantur, aut in graui aliqua neceſſitate conſtituti ſint eorum parentes, conſanguinei, fratres eiuſdem Religionis, amici, Protectores, Patroni, Benefacto-

tes &c. Tunc enim offerre poſſunt pro illis modo dicto, etiam ſi pro aliis ex ſtipendiis acceptis ſimul offerant. Hurtadus *de Sacrific. Miſſæ diſput. 4. diffic.* 15. ex Aegidio Coninch.

23 Aliqui etiam volunt pro Miſſa cantata, ſeu ſolemni, pro vt in diebus feſtiuis celebrari ſolet, poſſe accipi duplex, vel ſaltem maius ſtipendium. Ita enim ſequitur Homobonus *in Exam. Eccleſ. part.* 1. *Tract. 4. cap.* 13. *qu.* 120. & Fraxinellus *ſup. ſect. 4. concl.* 1. §. *num.* 9. & indicat Bonacina *ſupra punct.* 8. *num.* 14. Sicque determinatum dicitur à Congregatione Pœnitentiariæ Mediolanenſis. [Imò Marchinus *dic. ca.* 16. *nu.* 2. Non ſolùm dicit hoc approbatum eſse à Synodo Diœceſana Mediolanenſi, ſed & ſtatutum in Synodo Cremonenſi, & practicari Florentiæ.] Cęterum Diana *dicto Tractat.* 14. *Reſolut.* 9. putat hanc ſententiam damnatam eſſe à Sacra Congregatione in Decretis adductis. Mihi tamen ſub diſtinctione videtur reſpondendum. Aliud enim eſt quòd propter Miſſam cantatam, vel ſolemnem, duplicatum, aut triplicatum ſtipendium accipi poſſit, quàm pro Miſſa recitata, aliud verò, quòd dicens vnam miſſam cantatam, vel ſolemnem ſatisfaciat obligationi quam habebat dicendi duas, vel tres miſſas, propter duo, aut tria ſtipendia. Primum quidem eſt verum, & conforme vſui Eccleſiarum, quę pro dicenda miſſa cantata, vel ſolemni plus duplo, aut triplo accipiunt, quam pro vna Miſsa recitata. Et ratio eſt, quia, vt ait Fraxinellus relatus, quo magis detinetur Sacerdos in miniſterio Miſsæ, maius ſtipendium pro ſua ſuſtentatione recipere poteſt. Poſterius verò eſt falſum, iuxta decretum Sacræ Congregationis relatum *ſupra numero* 10. Ibi enim indiſtinctè dicitur Miſsas celebrandas eſse ad præſcriptum eleemoſynæ.

24 Loquendo etiam ex natura rei, & ſecluſis decretis adductis Sac. Congregationis, ideſt, ſi illa à Sede Apoſtolica abrogentur, vel in ipſis à Papa diſpenſatum fuerit, aut quomodolibet eorum obligatio ceſſet, ſatis probabile eſt, Sacerdotes pauperes (idē dico de Monaſteriis regularium pauperum) in graui, etiam citra extremam, neceſſitate conſtitutos, qui alio modo decenter viuere non poſſunt, poſse, ſecluſa promiſſione in contrarium, pro ſtricta ſui ſuſtentatione, tot ſtipendia Miſsarum accipere, quot ad dictam ſuſtentationem neceſsaria erunt, innitendo ſententiæ Doctorum aſserentium valorem Miſsæ quantum ad fructum ex opere operato eſse infinitum extenſiuè ſeu ſyncathegorematicè, ita vt pluribus applicatum ſingulis proſit, ac ſi pro ipſis ſolùm offerretur, iuxta dicta *ſupra à numer.* 8. & procurando aliis viis, & modis ſatisſacere illi parti fructus Miſsæ ex opere operantis, in quo defraudant eos pro quibus hoc modo celebrant. Hæc concluſio eſt de mente Doctorum, quos *ſupra num.* 14. retuli, & quorum ſententiam ibi dixi, eſto ante Decreta prædicta probabiliter ſuſtineri potuiſse, non autem in praxi poſt illa. Ex eo enim ſequitur, quòd ſecluſis talibus Decretis, vel quomodolibet, vt dictum eſt, non obligantibus, probabiliter ſuſtineri poſſit. Ratio eſt, quia pro Sacerdotibus in tali graue neceſſitate, & cum prædictis circumſtantiis conſtitutis, iuſtum ſtipendium Miſsę non eſt illud quod lex poſitiua, aut conſuetudo taxauit, ſed illud quod lex naturæ, imo etiam diuinum, iuxta illud Pauli 1. *Corinth. 9. verſic.* 13. vbi ſic: *neſcitis quoniam qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt edunt, & qui Altari deſeruiunt, cum Altari participant?* Illud videlicet, quod pro ſtricta ſuſtentatione Sacerdotum neceſsarium eſt.

25 Dixi *qui alio modo decenti viuere non poſſunt*, quia aliàs nullo modo ſunt excuſabiles plura ſtipendia pro vna Miſsa ratione grauis neceſſitatis accipiendo, cum alio modo decenti, & honeſto huic neceſſitati ſuccurrere poſſint ſine aliorum diſpendio. Vega *in Summa dicto libro* 1. *caſu* 160. & alii. Quod notent Regulares in prædicta neceſſitate conſtituti, cum legendo, docendo, prædicando, ſcribendo, immo etiam pingendo, aut aliam honeſtam artem intra clauſtra monaſteriorum exercendo, eidem neceſſitati cum fidelium exemplo ſubuenire poſſint.

26 Dixi etiam *ſecluſa promiſſione in contrarium*, quia Sacerdos etiam pauper, & in tali graui neceſſitate conſtitutus, qui explicitè, vel implicitè promiſit danti ſtipendium pro Miſſa pro illo ſolum illam offerre, peccabit ad minus contra fidelitatem alia ſtipendia ab aliis pro eadem Miſsa ſuſcipiens, iuxta dicta *ſupra num.* 10. & 11. & ita ſupponunt plures ex Authoribus relatis, ſpecialiter Syluеſter *ſup. dict. dub. 9. §. quantum ad tertium*, Armilla verbo *Miſſa num.* 33. Beia *dict. caſu 3. §. ne tamen*, Vega *dict. lib. 1. caſu* 160.

27 Dixi etiam *pro ſtricta ſui ſuſtentatione*, pro vt ſupponunt Beia *ſupra §. reſpondetur.* Nunus *in 3. part. qu. 83. art. 1. dub.* 10. Ledeſma *in Summ. p. 1. de Euchariſtia cap.* 18. & alii, quia prorſus abſurdum eſt pro ſplendido victu, ſeu veſtitu, ampla habitatione, & ſimilibus ſuperfluitatibus hoc artificio vti in aliorum præiudicium. Pro quo piiſſimus Doctor Nauarrus *dicto cap.* 25. *numer.* 92. hæc habet contra Sacerdotes illa facientes. *Qualibet pitantia dari ſolita communiter ſufficit pani, & vino emendis, quibus ſolis, quinimo paucioribus, multi laici, etiam coniugati, ſuſtentantur tota die laborantes.* Quæ, & ſi aliquatenus rigidiora videantur, clarè tamen condemnant ſuperfluitatem pauperum Sacerdotum, & Regularium in cibo, potu, veſtitu, habitatione, lectiſterniis & cet. ex Miſsarum ſtipendiis comparatam.

28 Dixi etiam *procurando alijs viis, & modis ſatisfacere illi parti fructus ex opere operantis, in quo defraudant eos, pro quibus Miſſas dicto modo offerunt*, quia cum ex vi acceptationis ſtipendij Miſsæ teneantur, iuxta dicta *ſupr. num.* 10. totam pro illo offerre, qui ſtipendium dedit, etiam quantum ad fructum ex opere operantis: ſi hoc non faciunt, iniuriam illi irrogant, ac per conſequens tenentur ad reſarciendum ipſam in quantum potuerint.

29 Modi autem, quibus hoc facere poſsunt, ſunt iſti. Primus, offerendo pro illis in aliis Miſſis (ſaltem conditionatè), & applicando ipſis eam partem fructus, quam ſine aliorum detrimento applicare poſſunt, ſupponendo magnam probabilitatem illius ſententiæ, quòd ſcilicet Miſsa pro pluribus applicata tantum valet omnibus quantum ad fructum ex opere operato, quantum ſingulis, ſi pro ipſis ſolùm applicaretur. Tali enim fructu ex opere operato ſufficienter compenſabunt defectum fructus ex opere operantis. Angelus *ſupra numero* 52. Syluеſtr. *ſupr. dub.* 10. Tabiena *in Summ. verbo reſtitutio numer.* 33. Armilla *verbo Miſſa numero* 35. & fauet Ioannes de Cruce *ſupra dub.* 8. Secundus eſt, applicando illis eam partem fructus, quæ ipſis Sacerdotibus celebrantibus correſpondet, innitendo ſententiæ illi, quam ſupra *num.* 17. diximus eſse probabilem. Et ita hoc admittunt Filiucius ibi relatus, & Peirinis loco relato ex *tom. 3. priuilegiorum cap. 1. nn.* 25. & 29.

Ter-

Digitized by Google

Tertius eſt, applicando etiam pro illis opera ſua ſatisfactoria ieiuniorum, orationum, diſciplinarum &c. Cum certum ſit in Theologia huiuſmodi opera ſatisfactoria ab homine iuſto facta prodeſſe alijs, ſi ipſis ea applicentur. Conſtat hoc etiam in præſenti materia ex Leone 10. qui, vt teſtatur Caſarubius *in Compendio priuilegiorum Mendicantium verbo Miſſa 3. quoad modum num.* 11. idem conceſſit Minoribus. Idque ſupponunt communiter Doctores, ſpecialiter Angelus, Silueſter, Tabiena, & Armilla *ſupr.* ac Peirinis *ſupra num.* 29. Quartus eſt, quando prædictæ Miſſæ fuerint pro defunctis, per acquiſitionem Indulgentiarum illarum, quę pro defunctis applicari poſſunt, quales ſunt plures, quæ certis medaliis, coronis, & imaginibus, verb. gratia, quinque Sanctorum, S. Caroli, aut ſimilibus, à Summis Pontificibus conceſſæ ſunt. Inter quas illæ, quæ Coronis D.N. Ieſu Chriſti vocatis, & quæ à RR. PP. Eremitis Camaldulenſibus diſtribui ſolent, iure numerari debent. Eæ enim omnes (quę paucæ non ſunt) applicari poſſunt pro defunctis, iuxta conceſſionem Sixti Quinti ann. 1586. vt vidi in Summario illarum Indulgentiariarium, dum hæc ſcribebã ab ipſis mihi cum aliquibus dictis Coronis donato, non ſine ſpeciali (vt credo) Dei prouidentia, vt hæc illo loco pro animabus Purgatorii iuuandis ſcribere poſſem. Lucrando autem dictas Indulgentias pro defunctis, eaſque ipſis applicando compenſare poterunt prædictum defectum. Quintus eſt, audiendo Miſſas, & maximè illis miniſtrando, & fructum ipſarum pro illis, quib. debitores ſunt, applicando. Fieri enim poſſe huiuſmodi applicationem pro aliis tenent expreſsè. Miranda *ſupr. art.* 4. & 17. & Naldus *ſupra numer.* 14. Eſt autem tantæ efficaciæ applicatio hæc Miſſæ pro aliis, vt iuxta aliquos auctores, quos, ſuppreſſo nomine, refert Sà *in Summa verbo Miſſa num.* 42. vtilius ſit audire Miſſam deuotè, quam eam pro ſe diei facere. Sextus modus dictæ compenſationis eſt, per maiorem deuotionem, ſeu affectum Sacerdotis dicentis Miſſam erga illos, quibus debitor eſt alicuius fructus ſpiritualis. Sylueſter, & Armilla *ſupra*. Hæc ferè omnia conſuluit Reuerendiſs. ſimulque doctiſſimus Theodorus Stratius noſtri Ordinis Generalis quibuſdam Sacerdotibus, qui multis ſtipendiis Miſſarum, quæ indebitè receperant, alio modo ſatisfacere non poterant.

30 Loquendo de aliis, quæ in prædictis Decretis Sacræ Congregationis præcipiuntur, conſtat ex dictis *tom. 1. ca. 21. num. 6.* propter Decretum eiuſdem Sac. Congregationis non poſſe modò poſt illud Abbates, & Generales Religionum miſſas quaſcunque poſt Concilium Tridentinum quòmodolibet impoſitas, aut in limine fundationis Eccleſiæ, aut Capellæ ante ipſum Concilium, ad minorem numerum reducere, ſed hoc pertinere ad Sedem Apoſtolicam. Excipe, vt ibi dixi, miſſas, quæ ante Concilium Tridentinum, & non in limine fundationis Eccleſiæ, ſeu Capellæ, ſed alio modo impoſitæ erant. Vbi etiam de conditionibus, quibus id fieri debet. Quarum praxis prout ad Religioſos ſpectat talis eſt, attendendo ad verba Concilij Tridentini *ſeſ. 25. cap. 4.* vbi ſic. *Facultatem dat Epiſcopis, vt in Synodo Diœceſana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, vt in ſuis Capitulis Generalibus, re diligenter perſpecta, poſſint pro ſua conſcientia in prædictis Eccleſiis, quas hac prouiſione indigere cognouerint, ſtatuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire, ita tamen, vt eorum ſemper defunctorum commemoratio fiat, qui pro ſuarum animarum ſalute legata ea ad pios vſus reliquerunt*. Vnde huiuſmodi reductio Miſſarum ante Concilium, & non in limine fundationis Eccleſiæ, ſeu Capellę, ſed alio modo impoſitarum, fieri debet in Capitulis Generalibus, prout Concilium loquitur, id eſt, non in Prouincialibus, aut à ſolis Generalibus. Et ſi enim plures aſſerant Epiſcopos extra Synodos id facere poſſe, prout tenent poſt Nauarrum *in Manual. capit. 25. num.* 138. *ad fin.* Rodriguez, Henriquez, Miranda, Riccius, Molfeſius, & Barboſa *de Offic. et poteſt. Epiſcopi allegat. 29. num.* 15. eo quòd quoad illos Concilium non ſtatuit nouum ius, ſed iubet obſeruari antiquum, idque ſit ex conſuetudine receptum in aliquibus Epiſcopatibus; Prælati tamen Regulares, cum pro illis ſtatuat Concilium ius nouum, & ſtatuat formam quomodo ſit facienda reductio, nec ſit conſuetudo in contrarium, non poterunt id facere, niſi in dictis Capitulis Generalibus. Moneta *de Commutat. vltim. volunt. capit. 5. num.* 372. Barboſa *ſupra numero* 15. Diana *dicto Tract. 14. Reſolut.* 3. & 4. ex aliis. Tales autem Prælati debent eſſe Generales, vt conſtat ex verbis Concilii relatis, non Prouinciales, vt exiſtimare viſus eſt Peirinis *ſupr. numero 29. ad fin.* Debent etiam cautè, & cum timore lædendi ſuas conſcientias id facere, propter illa verba Concilij *re diligenter perſpecta, pro ſua conſcientia &c.* Barboſa *ſupra numero* 3. Et præſuppoſita iuſta cauſa. Quia voluntates teſtatorum abſque illa violari non poſſunt. Fraxinellus *ſupr. ſection. 7. §.* 5. Barboſa *ſupr. num.* 3. ex Rodriguez, Molina, Bonacina, Riccio, & alijs. Iuſta autem cauſa eſt, tum ſtipendij, ſeu ſalarii recepti diminutio, aut diſtractio: tum augmentum ſtipendij currentis: tum minor numerus Sacerdotum: tum extenuatio redditũum monaſterii: tum maiores expenſæ neceſſariæ ad victum, & veſtitum, habito ſemper reſpectu ad vires legati. Vnde diligenter inueſtigandum eſt, quo tempore onus fundatum ſit, quibus modis, quorum ſtipendium, & quot miſſis. Debent autem antiquiora præferri aliis. Fraxinellus *ſupra*. Barboſa *ſup.* Bordonus *ſupra numer.* 21. Quamuis autem quoad hoc regula generalis aſſignari non poſſit, niſi conſcientia facientium tales reductiones, prudenter tamen in Ordine noſtro *parte 1. Conſtitutionum cap. 3. num.* 33. ſic ſtatutum eſt. *Statuimus propter multitudinem Miſſarum, quibus fieri ſatis haud quaquam poteſt, vt ſingulo menſe Fratres in quocunque Conuentu duas Miſſas ſolemnes cantent, vnam pro viuis, alteram pro defunctis, & ſingulis diebus commemorationem faciant, & orent pro ijs, à quibus eleemoſynas acceperunt*. Obſeruent tamen iuniores huiuſmodi ſupplementum nihil iuuare pro Miſſis receptis poſt Concilium, aut ante illud in limine fundationis: ſed pro Miſſis receptis ante ipſum Concilium, & non in limine fundationis, vt dictum eſt. Circa verba autem illa Concilii *eorum ſemper defunctorum commemoratio fiat etc.* & noſtrarum Conſtitutionum *commemorationem faciant, & orent &c.* Notandum eſt ex declaratione Sacr. Congregationis ſufficere quòd fiat, vel in *Memento*, vel in Collectis. Moneta *ſup. nu.* 366. Fraxinel. *ſupr.* Vgolinus *de Offic. Epiſcopi capit.* 61. Barboſa *ſup. num.* 11.

31 Pro praxi etiam huiuſmodi reductionis Miſſarum notandum primò, praxim Sacræ Congregationis Romanæ Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium eſſe non reducere miſſas, quæ proueniunt ex Legatis conuentionalibus, illis ſcilicet, in quibus inter-

Digitized by Google

intercedit conuentio inter legantem,& legatarium, ſed ſolum eas, quæ proueniunt ex legatis ſimplicibus,in quibus non interuenit dicta conuentio. Quæ verò talia dici poſſiut,habet Bordonus *ſupra d. num.* 40. Nota etiam ſecundò, quòd ſi Epiſcopo concedatur priuilegium à Sede Apoſtolica reducendi onera miſſarum ſuæ Diœceſis, tale priuilegium extenditur ad onera miſſarum Regularium,ita vt poſſit etiam ea reducere,ſi verba priuilegij non reſtringaut illud ad onera ſolùm Clericorum ſæcularium. Ratio eſt, quia etiam oncra huiuſmodi ſpiritualia commiſſa Religioſis ex propria vocabuli ſignificatione dicuntur onera diæceſis Epiſcopi habentis priuilegium, ergo illud extenditur etiam ad Religioſos. Bordonus *ſupra num.* 33. Conſonant ea,quę dixi *tom.* 1.*cap.* 11.*num.*6. Nota tertiò, SS. D. N. Vrbanum approbando Conſtitutiones Fratrum conuentualium Minorum illis indulſiſſe, vt ipſi in primo eorum capitulo, ſeu Congregatione capitulari in omnibus eorum conuentibus miſſas reducere, & pro qualibet miſſa quotidiana annuam eleemoſynam ſexaginta ſcutorum aſſignare poſſent. Quod poſtea confirmauit idem SS. Litteris datis ſub forma Breuis die 6.Auguſti 1639.apud Peirinis *in Additamentis Conſtitut. nouiſs.* 27.ſ Nota quarto eundem Vrbanum 8. litteris datis Romæ 13. Iulij 1626. quas refert Peytinis *ſupra Conſtitutione* 5. reduxiſſe onera miſſarum conuentus Ianuenſis ad rationem ſcutorum quinquaginta monetæ Romanę pro qualibet Miſſa quotidiana perpetua. Quamuis autem Marchinus *ſupra cap.* 20. *num.* 7. dicat hoc priuilegio alias eiuſdem Ordinis domos, & aliorum Ordinum Familias perfrui poſſe: immerito tamen hoc dicit, non ſolum,quia ſecundum praxim Religionũ gratiæ conceſſæ per Breuia particularia à Summo Pontifice,vel Sede Apoſtolica alicui domui,vel conuentui non ſolet communicari alijs neque eiuſdem, neque diuerſæ Religionis domibus,aliàs magna cõfuſſio, & abſurda inde ſequerentur; ſed etiam quia Pontifex in dictis litteris non concedit facultatem reducendi talia onera miſſarum, ſed ipſe ea reducit de conſilio Dominorum Cardinalium Congregationis Concilii. Si autem hoc factum Pontificis communicaretur aliis Religionibus habentibus cõmunicationem cùm Minimis, proculdubio non eſſet ipſis neceſſarium recurrere pro talium onerum reductione ad Sedem Apoſtolicam, ſed vti hac reductione vel innumeris aliis, quæ quotidie fiunt ab eadem Sede, quod eſt abſudum,& contra quotidianam experientiam, qua conſtat omnes Religiones ſolitas eſſe recurrere ad Sacram Congregationem ſingulis vicibus pro ſimilibus reductionibus. Similiter ſi talis gratia ſuffragari poſſet aliis Religionibus etiam dici poſset quod cum Sacra Congregatio concedit facultatem alicui Religioni faciendi v. g. aliquam alienationem vendendi videlicet aliquam vineam,vel domum, poſsent aliæ Religiones propter communicationem priuilegiorum vti ipſa, quod eſt abſurdum. Vnde mirum eſt P. Dianam *par.6.tract.6.reſolut.*11. ſequi hanc ſententiam Marchini, quod etiam facit Ludouicus Caſpenſis Cæſarauguſtanus Capuccinus *in Curſ. Theolog. tract.*23. *diſp.*3. *num.*106.]

32 Quamuis autem dicto *cap.* 21. *n.*6. *ex primo tom. Summæ* dixerim huiuſmodi reductionem non poſſe fieri aliorum Suffragiorum, ſed tantum miſſarum, propter declarationem Sac. Congregationis,quam ibi adduxi ex Sorbo, ex quo ſequi videbatur, idem dicendum eſſe de Anniuerſarijs, & Officijs pro defunctis. Nihilominus, quia plures Authores referunt oppoſitum etiam declaraſſe S. Congregationẽ ad inſtantiam Archiepiſcopi Neapolitani die 26. Nouembris 1583. & faueat illud verbum *Legata*, quod affert Concilium loco relato, quod eſt quid commune tam ad miſſas,quam ad Anniuerſaria,ſeu Officia defunctorum, ideo dicendum etiam in iſtis fieri poſse prædictam reductionem. Barboſa *ſupra n.*4. Diana *ſupra Reſolut.* 5. ex Garcia,Piacecio,Quaranta, Galeto, Riccio,& alijs.

33 Notandum etiam pro Regularibus, quòd miſsæ impoſitæ in fundatione alicuius Beneficij Regularis ipſorum, etiam ſi id fuerit poſt Concilium, reduci non poſsunt,cum Concilium ſolùm loquatur de reductione relictorum in vltima voluntate. Ita enim colligitur ex Declaratione Sacræ Congregationis, quam referunt Naldus *ſupra n.*8. Barboſa *ſupr. n.* 13. ex Galeto, Poſeuino, & aliis.

34 Notent etiam non poſse reducere miſsas particulares votiuas,vel pro defunctis, quæ iuſtis ſtipendijs ſigillatim à particularibus perſonis petuntur, niſi adſit conſenſus earum, quia Concilium,vt dixi, ſolùm videtur loqui de miſſis relictis in vltimis voluntatibus, Fraxinellus *ſupr.* Barboſa *ſupra num.* 14. Bordonus *ſupr.* Notandum tamen quòd ſi caſus eſſet,quod aliquis ſęcularis commendaſset alicui monaſterio v.g. centum miſsas,eæque celebratæ eſsent, nihilominus pro recuperando ſtipendio ipſarum aliquas expenſas fecerit monaſterium, eo quòd qui ipſas commendauerat nolebat illud ſoluere, ſi poſtea idem ſæcularis alias miſsas eidem monaſterio commendaſset, poſset monaſterium compenſare damnum ſibi illatum diminuendo in his centum miſſis id quod conſumpſerat in ſtipendio aliarum recuperando. Ratio eſt, quia ſicut Sacerdos accepto ſtipendio tenetur ratione iuſtitiæ miſsas celebrare,ita etiam commendam miſsas tenetur ratione iuſtitiæ in vtroque foro ſtipendiũ tribuere. Cum autem in obligationibus Iuſtitiæ detur compenſatio, ita & in præſenti. Peirinis *ſupra nu.*27. Conformiter ad doctrinam Suarez, Henriquez,& Petri Nauarra, quos refert.

35 Circa communem illam quæſtionem, an ſcilicet poſſint Sacerdotes accipere miſsam celebrandam cum certa eleemoſyna, & poſtea aliis Sacerdotibus eam miſsam committere,retenta ſibi parte eleemoſynæ, quamuis plurium ſententia ſit, quòd id fieri poſſit, modò Sacerdotibus celebrantibus tanta tradatur eleemoſyna quanta communiter taxata eſt, pro vt ex Suarez, Nauarro, Reginaldo, Fraxinello, Enriquez,& alijs tenent Bonacina *ſupr. punct.*8. *n.*8. Modo tamen poſt Decreta Sacræ Congregationis adducta verbis à me relatis *to.*1. *Sum.* eo *cap.*21. *n.*7. ſuſtineri id non poteſt,prout notant Diana *ſupr. Reſolut.*10. Lugo *dicta ſect.* 2. *n.* 29. & Bordonus *ſupra n.* 27. Licet hic Auctor *num.* 28. videatur dicere ſolùm eſse hoc peccatum veniale,non mortale, quod ſatis dubium videtur, propter grauitatem materiæ. Melius addit Lugo *ibid. nu.* 32. quòd ſi aliqui Sacerdotes omnino ſponte,& liberè,nec vi aliqua,aliquo-ue metu,aut alio modo coacti, contenti ſint parte ſtipendij, poſſint Sacerdotes alij, qui maius ſtipendium receperunt eas ipſis committere, retenta ſibi alia parte ſtipẽdij, cum in hoc caſu nulla fiat iniuria dictis Sacerdotibus, & S.Congregatio non videatur id prohibere; ſicut neque quod aliquis Sacerdos abſque vllo ſtipendio celebret miſsã pro alio,qui eam

ſuſcepit celebrandam pro ſtipendio. Cauendum tamen eſt periculum auaritiæ, & damnabilis lucri, pro vt Sacra Congregatio præcipit. Quo ſenſu accipiendi ſunt Diana *ſupr. Reſolut.* 13. ex Ioanne de Cruce, Homobono, & aliis, quos refert. An verò adminiſtratores Eccleſiarum poſſint retinere ſibi aliquam partem eleemoſynæ pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium, inſeruientium, paramentorum, luminum, vini, Hoſtiæ, & ſimilium, conſtat ex reſponſione Sacræ Congregationis, quam dicto loco retuli. Licet, vt audio, nec id obſeruetur in aliquibus Vrbis Eccleſiis, neſcio quo fundamento. Nota etiam eamdem Sacram Congregationem ad dubium aliud circa prædicta Decreta, quod erat; an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemoſyna maior ſolita pro celebratione miſſæ debeant dare eamdem integram eleemoſynam iis, quibus miſſas celebrandas committunt, an verò ſatis ſit, vt dent celebrantibus eleemoſynam conſuetam; reſpondiſſe: *Debere abſolutè integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ſibi retinere poſſe*. Nota ſimiliter circa Capellanos dicentes per alios miſſas, ad quas tenentur, declarationes Sacræ Congregationis, quas referro infra *nu.* 43. [Ex præſata autem reſponſione Sacræ Congregationis ſequitur ſolutio cuiuſdam caſus, quem nouiſſimè proponit Portellus *in Reſponſionib. Moral. to.* 2. *caſu* 51. Petrus in ſuo teſtamento bona ſua reliquit Franciſco cum onere inſtituendi vnam capellaniam perpetuam cum ſalario 65. ſcutorum aſſignandorum capellano. Franciſcus autem inſtituit illam capellaniam aſſignans pro capellani ſalario ſolùm 45. ſcuta. Quæritur an id fieri potuiſſet. Reſpondendum enim eſt negatiuè cum ipſo Portello. Tum propter declarationem Sacræ Congregationis relatam. Tum quia hæres non ſatis fecit intentioni Petri defuncti, quæ fuit vt capellanus haberet pro ſalario 65. ſcuta. Tum à ſimili de beneficio, cuius collator non poteſt diminuere fructus illius.]

36 De obligatione quam habent Regulares ſub pœna Interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda, & à Sacra Congregatione verbis relatis eo loco ipſis impoſita, inueſtiendi pecunias, & bona mobilia ipſis relicta cum onere perpetuo miſſarum in bona immobilia fructifera dixi *ibidem*. Vbi etiam ex decreto eiuſdem Sacræ Congregationis; *Quod ſi eadem bona immobilia deinceps alienari contigerit, eorum dem pretium ſub eadem pœna deponi, & in alijs bonis ſtabilibus etiam fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione, conuerti debeat.* Ibi etiam habes præcepta eiuſdem Sacræ Congregationis, quibus Regularibus præcipitur: *Ne in poſterum prædicta onera perpetua ſuſcipiant miſſarum ſine Generalis, vel Prouincialis conſenſu, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda ſub pœna priuationis officiorum, quæ tunc obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac paſſiuè abſque alia declaratione.*

37 Circa quæ aliqua animaduertenda ſunt. Primùm, quòd cum Sacra Congregatio ſolùm loquatur de oneribus perpetuis miſſarum celebrãdarum, ideo Regulares recipientes onus celebrandi miſſas per triginta, quadraginta, aut quinquaginta annos, non tenentur ex vi præſentium Decretorum pecuniam, ſeu bona mobilia, quæ pro tali onere receperunt inueſtiri facere in bonis immobilibus fructiferis, nec aliter facientes, incidere in prædictam pœnam Interdicti &c. Tale enim onus non eſt perpetuum, ſed temporale, argument. *l. Iuris perit. ff. de excuſat.* Bordonus *ſupr. num.* 36. Dixi ex vi præſentium Decretorum, quia ex aliis capitibus ad hæc poſſunt obligari, præſertim cum alias non poſſint eſſe ſecuri, quòd prædicta onera à ſuis ſucceſſoribus adimpleantur. Secundum, quòd cum Sacra Congregatio præcipiat, vt prædicta pecunia, aut bona mobilia inueſtiantur in bonis immobilibus fructiferis inueſtiri non poterunt in bonis mobilibus quãtumuis pretioſis, nec in immobilibus non fructiferis. Intentum enim Sacræ Congregationis eſt, vt ex fructibus talium bonorum inueſtitorum ſuſtentari poſſint Sacerdotes in futurum celebraturi tales miſſas, ad quod neceſſaria eſt dicta implicatio. Emenda ergo eſt noua proprietas, quæ actu fructificet, vt ex fructibus ali poſſint Sacerdotes celebraturi. Hoc enim importat propriè verbum *inueſtire*, quo vtitur Sacra Congregatio, & per conſequens hæc eſt mens ipſius. Sufficit autem reficere, ſeu renouare aliquam proprietatem monaſterii, domum v. g. eam reddendo fructiferam, ita vt ex eius locatione actu percipiantur annui fructus, vel vineam, ita vt ex ipſa etiam fructus percipiantur. Hoc enim etiam eſt quoddam genus inueſtitionis, ſeu implicationis in bonis immobilibus fructiferis. Bordonus *ſupra num.* 34. An autem ſufficiat inueſtire talem pecuniam ſuper aliqua bona immobilia monaſterij exempta à ſimili onere, aſſignando illa, vt ſubſtent eidem, tractant Peirinis *in formulario littera A. cap.* 11. *num.* 2. & Bordonus *ſupra*. Tenenda tamen eſt pars negatiua, pro vt in ſimili caſu eiuſdem controuerſiæ deciſum audiui inter Canonicos Baſilicæ Sancti Petri, conſulente viro quodam doctiſſimo, quem ipſi ad dubii deciſionem vocauerant. Inueſtire enim aliquam pecuniam in bonis immobilibus fructiferis, tum ex proprietate verborum, tum ex mente Sacræ Congregationis, vt dixi, importat adquirere de nouo aliquam proprietatem, ſeu poſſeſſionem nouos fructus, aut redditus fructificantem. Bordonus *ſupr.* Qui rectè etiam ibidem contra aliquos apud Peirinis *ſupr.* dicit non poſſe ex illa pecunia extingui annuum cenſum Monaſterii, quia extinctio cenſus non eſt implicatio, ſeu inueſtitio pecuniæ, ſed æris alieni ſolutio. Si tamen talis cenſus impoſitus eſſet ſuper aliquod bonum ſtabile fructiferum monaſterii, tunc extinctio illius eſſet quædam virtualis inueſtitio talis pecuniæ in bono ſtabili fructifero nouos fructus fructificante, cum per illam accreſcerent monaſterio illi fructus, qui in ſolutione redditũm cenſus expendebantur, & per conſequens ſaluaretur intentio S. Congregationis. Quo ſenſu, & non alio accipiendus eſt Peirinis relatus, & Martha *in Deciſionibus voto* 243. *num.* 3. & 5. quem ibi refert. [Ac Marchinus *ſupra tract.* 3. *cap.* 15. *dub.* 4. *circa decreta Sacræ Congregationis relata*. Quamuis autem ipſe Marchinus *ibidem dub.* 3. dicat talem pecuniam inueſtiendam pro onere miſſarum non poſſe collocari in emptione alicuius cenſus alteriuſue annui redditus; eo quod cenſus propriè nõ eſt bonum ſtabile, & facile pereat. Nihilominus oppoſitum exiſtimo verius, & conforme praxi Eccleſiæ, quæ cenſus bona ſtabilia, & fructifera cenſet; eſto non multum ſecura propter humanas varietates quod ſolùm probat non debere fieri huiuſmodi inueſtituram in emendo cenſu, niſi in caſu quo alia bona fructifera ſecuriora emi non poſſint, aut ille cenſus moraliter loquendo ſit ſecurus.]

Ter-

Tertium, eſt quòd quando capitale huiuſmodi, vel aliud quodcumque pro celebratione Miſſarum ſine culpa Monaſterij deperijt, non tenentur Religioſi ad eas celebrandas; tum quia non obligantur ad celebrandum niſi prupter ſtipendium, quod tunc non eſſet: tum quia intentio teſlatoris talis præſumenda eſt: tum denique à ſimili de Beneficio, quod datur propter officium. Quando enim perit Beneficium, ceſſat & officium. Fraxinellus *ſupra ſect.* 4. *concluſ.* 4. §. 27. ex Perez de Lara *de Anniuerſ. & Capellan. lib.* 1. *capit.* 25. *num.* 8. & 9. & Oncala *in opuſculo de valore miſſæ artic.* 17. *propoſitione* 1. quos etiam ſequitur Bordonus *ſupr. num.* 31. Dixi *ſine culpa monaſterii*, quia ea ſubſiſtente, manebit obligarum ad celebrandas tales Miſſas, quia iniuſtum eſt quòd qui illas inſtituerunt patiantur aliquod damnum propter culpam monaſterij. Bordonus *ibidem*. Si verò prędicti fructus vſu temporis etiam ſine culpa Conuentus valdè diminutus fuerit, & expenſæ quoad victum, & veſtitum maiores, non propterea licet Religioſis propria auctoritate numerum Miſſarum diminuere, ſed recurrendum eſt ad Sacram Congregationem, vel ad Generales Religionum pro illarum reductione reſpectiuè, & iuxta ipſarum qualitatem, & dicta *ſupra num.* 30. & 31. Tum quia propter hanc cauſam in impoſitione huiuſmodi perpetuarum Miſſarum aſſignatur maius ſtipendium quam pro Miſſis quotidianis. Tum quia Concilium Tridentinum *ſeſſione* 25. *capit.* 4. pro huiuſmodi caſu conceſſit Epiſcopis, & Generalibus dictam facultatem reducendi miſſas ad minorem numerum. Tum denique ex declaratione Sacræ Congregationis *in Reſponſione ad primum dubium* circa prædicta Decreta *de celebratione miſſarum*. Fraxinellus *ſupr. ſect.* 4. *concl.* 4. §. 24. *& ſection.* 6. *in* 15. *argumento, & ſect.* 7. §. 5. & 10. Licet in hoc caſu (ſicut in alio ſimili, qui contingere poteſt, ſi ab habente auctoritatem augeatur ſtipendium miſſarum) valdè probabile ſit, quod Marcus Antonius Genuenſis *Tractatu de Eccleſ. tricenar.* 9. *quæſt.* 179. reſoluit, & poſt ipſum Diana *ſupra Reſolut.* 17. adeundum eſſe hæredem teſtatoris, vt conueniens ſtipendium adiungat, data capacitate hæreditatis. Idem dicendum, & propter eadem fundamenta in caſu, quo bonum illud ſtabile in quo inueſtita fuit prædicta pecunia verb. grat. vinea, vel domus ſic deteriorata fuerit, vt in eius renouatione monaſterium notabilem expenſam fecerit. Pertinet enim ſulùm ad Sedem Apoſtolicam talium miſſarum reſtrictio. Bordonus *ſupr. num.* 30. ex Homobono, Riccio, Barboſa, & aliis. [Addendum, ſatis probabile eſse onus celebrandarum Miſſarum non incipere à die acceptatæ, aut depoſitatæ pecuniæ pro ipſis celebrandis, ſed à die implicationis, ſeu inueſtituræ. Ratio eſt, quia ſolùm ab hoc tempore incipit dicta pecunia eſse fructuoſa, aut afferre vtilitatem Eccleſiæ. Marchinus *ſupra dub.* 5. Nec obſtat interim priuari animas defunctorum, qui eam legatum, miſsarum ſuffragiis. Quia cum hoc non proueniat ex negligentia Eccleſiæ acceptantis illa legata, vt ſuppono, ſed ex difficultate, ſeu impoſſibilitate inueniendi bona fructifera, in quibus implicari poſſit ea pecunia, non propterea obligari poterit Eccleſia ad celebrandas miſsas ſine fructu, aut ſtipendio. Vnde potius id imputari debet hæredibus teſtatoris, qui ſi prædium, vel aliam rem immobilem Eccleſiæ pro onere miſsæ legatæ tradidiſſent, vtique Eccleſia ſuæ obligationi ſatisfeciſset, vt inquit Marchinus *ſupra*.] Quis verò poſſit abſoluere tranſgreſsores prædictorum Decretorum à cenſura illa interdicti ab ingreſsu in Eccleſiam, & diſpenſare in pœnis illis priuationis, inhabilitatis &c. quæ in eis ponuntur, præſertim cum nulli reſeruatæ videantur, vide dicta *tomo primo capit.* 10. *à numero* 34. *& capit.* 18. *à num.* 36.

38 Deinde, Sacerdotes negligentes in celebrandis Miſſis, ad quas tenentur, peccant mortaliter, propter notabile damnum ſpirituale, ſeu temporale, quod afferunt ſic faciendo, illis, pro quibus tenentur eas miſsas dicere. Silueſter *verbo miſſa* 1. *quæſt.* 10. *in fine*. Petrus Nauarra *libro* 2. *capit.* 2. Bonacina *ſupra punct.* 7. §. 5. *numero primo*. Fraxinellus *ſupra ſect.* 4. *concluſ.* 5. & alii communiter. Addit Bonacina *ſupra numero* 2. ex eodem Petro Nauarra, Rodriguez, & alijs, fieri poſse, vt Sacerdos qui miſſæ celebrationem diſtulit obligandus ſit ad reſtitutionem ſtipendij accepti, vt ſi acceperit eleemoſynam pro impetranda infirmi valetudine, & ipſe celebrationem miſsæ diſtulit ad tempus, quo infirmus obierat. Quamuis enim illud Sacrificium prodeſse poſſit defuncto quoad ſatisfactionem, nihilominus non prodeſt illi quo ad impetrationem, quam intendit, quando tradidit eleemoſynam. Sed quamuis horum doctrinam veram eſse in pluribus caſibus exiſtimem, attendendum tamen credo ſæpius ad piam intentionem largientis ſtipendium, qua ſæpius contentus erit, vt ſi miſsa pro vno effectu non ſit illi neceſsaria, pro alio ipſi vtili applicetur. Qualiter autem Sacerdotes poſſint, aut non, plura ſtipendia pro miſſis dicendis recipere, ſic declarauit eadem Sacra Congregatio in Decretis adductis §. 6. *Eleemoſynas verò manuales, & quotidianas pro miſſis celebrandis, ita demum ijdem accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis ita ſatisfecerint, vt noua quoque onera ſuſcipere valeant, alioquin omnino abſtineant ab huiuſmodi eleemoſynis etiam ſponte oblatis in futurum recipiendis, & capſulas auferant ab Eccleſiis cum inſcripsione illa* Eleemoſyna pro miſſis, *vel alia ſimili, ſub iiſdem pœnis ipſo facto incurrendis, ne fideles hac ratione fruſtrentur.* Cum autem circa hoc Decretum aliquot dubia eidem Sacr. Congreg. propoſita fuiſsent, videlicet: *An hoc Decretum prohibeat abſolutè quo minus accipiant nouas eleemoſynas ij, qui acceptis non ſatisfecerunt?* Et: *Quid ſi congruo tempore poſſint omnibus ſatisfacere?* Et: *Quid ſi offerens eleemoſynas audito impedimento, conſentiat, vt Sacerdos miſſam celebret cum primum poterit?* Et: *An pœna interdicti, & aliæ appoſitæ in eodem Decreto afficiant tã eos, qui accipiunt eleemoſynas contra formam ibi præſcriptam, quàm eos, qui non auferunt capſulas ab Eccleſiis, vt ibidem præcipitur?* Et: *An in hoc Decreto comprehendantur illæ capſulæ, quæ apponi ſolent in Eccleſiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur* (Caſse de morti)? Et: *An adminiſtratores Eccleſiæ magnæ deuotionis, & concurſus, poſſint eleemoſynas pro miſſis celebrandis accipere, ſi iiſdem miſſis non niſi poſt longum tempus ſatisfacere valeant, ne aliàs cultus Eccleſiæ, & deuotio, ac concurſus fidelium, vt aiunt, minuantur.* Reſpondit ad primum. *Non prohibere abſolutè, ac propterea, etſi oneribus iam ſuſceptis non ſatisfecerint, poſſe tamen noua etiam onera ſuſcipere Miſſarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus poſſint omnibus ſatisfacere.* Ad ſecundum. *Quamuis onera ſuſcepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, ſi tamen tribuens eleemoſynam pro aliarum miſſarum celebratione id ſciat, &*

Digitized by Google

conſentiat, vt illa tunc demum celebrentur, cum ſuſceptis oneribus ſatisfactum fuerit, Decretum non prohibere quo minus eo caſu eleemoſyna accipiatur pro iiſdem Miſſis iuxta benefactoris conſenſum celebrandis. Ad tertium. *Has pœnas non habere locum niſi in ſuſcipientibus onera perpetua Miſſarum celebrandarum ſine licentia Epiſcopi, vel eius Generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.* Ad quartum. *Comprehendi.* Ad quintum. *Non poſſe, niſi de conſenſu eorum, qui eleemoſynas tribuunt, vt ſupra in reſponſione ad duodecimum*, ideſt, ad ſecundum ex ijs dubijs, quæ modò retulimus.

39 Circa quæ nota, dubium quotidianum eſſe, quid intelligat Sacra Congregatio verbo illo *modicum tempus*. Et quidem Ledeſma *in Summa tom.1.cap.18. concluſ.17.* Villalobos *in Sum.part.1.Tract.8.dub.18. num.2.* Diana *dicto Tract.14.reſol.25.* tenent, tempus longum, ad quod Sacerdotes differentes ſatisfacere Miſſis, peccant mortaliter, eſſe quinquaginta, aut ſexaginta dies. Sed iſti Authores non faciunt mentionem huius Decreti Sacræ Congregationis. Cæterum Lugo *ſupra dicta ſect.2.nu.34.* qui ipſum Decretum refert, dicit cum prædictis, per *modicum tempus* intelligi illud quo quinquaginta, vel ſexaginta Miſſæ dici poſſent. Theſaurus autem in *Praxi parte ſecunda verbo miſſarum onera cap.1.in fine* exiſtimat, ſpatium octo, vel decem dierum, & non vltra intelligi per *modicum tempus* à Sacr. Congregatione. Ego verò prudentis arbitrio id relinquendum iure cenſeo, penſatis circumſtantijs loci, temporis, miſſarũ dicendarum, & Sacerdotum, qui illas dicere debent, prout ipſe Theſaurus ibidem *ex l.ſi ita quis ff.de ver. oblig.* & Menochio *ibid. affert.* Qui rectè notat quod ſi Miſſa ſit dicenda pro aliqua neceſſitate, quæ moram non admittat v.g. pro præſenti infirmitate, tribulatione, expeditione alicuius litis, vel negotij inſtantis, tunc nullo modo differri poſſit.

40 Quamuis autem numerus Miſſarum, ad quas Sacerdotes, aut Regulares tenentur, integrè adimpleri debeat, nihilominus, quemadmodum Capellanus ægrotans per breue tempus non tenetur Miſſas illorum dierum per alios celebrare, quia ita prudenter exiſtimatur fuiſſe intentionem pij Inſtitutoris Capellaniæ, & prout tenent Graſſius *tom.2.conſiliorum lib.3.de præbendis.conſilio primo difficultat.2.* Barboſa *de offic.& poteſtate Epiſcopi part.2.allegat.24.numero 31.* Fraxinellus *ſupr.ſect.4.concluſ.4.§.13.* Peirinis *tomo 3.priuileg. minim. in additam. ad Conſtitut. Pyrrhi cap.1.num.24.* & alii apud ipſos (quod intelligo, niſi in fundatione Capellaniæ oppoſitum determinaretur, vt etiam tenent Fraxinellus *ibidem.* Ioann. de Cruce *ſupr.dub.8.concl.1.* ex Rodriguez, Sà, & aliis, ac Lugo *dicta ſect.2.num.48.*) ſic quoque de Regularibus obligatis particulariter ad dicendas aliquas Miſſas ratione alicuius Capellaniæ dicendum eſt; quòd ſi per prædictum breue tempus ægrotent, non teneantur per alios illas dicere, niſi hòc fuerit in inſtitutione Capellaniæ determinatum. Procedit enim eadem ratio in illis, ac in aliis Capellanis. Dixi *particulariter*, quia ſi inſtitutio Capellaniæ non eſt pro aliquo Religioſo in particulari, Priore verb.gr. Regente, Lectore & cet. ſed pro toto Conuentu, prout regulariter contingit, tunc Miſſæ prætermiſſæ ab vno Sacerdote ægrotante ſuppleri debent per alios. Dixi etiam *ratione alicuius Capellaniæ*, quia obligati ad Miſſas manuales tenentur ſingulas, prout promiſſæ fuerunt, celebrare. Peirinis *ſupra*. Breue autem tempus infirmitatis exiſtimat Ioannes de Cruce *ſupra* eſſe duos, aut tres dies. Cæterum Molfeſius, Graſſius, Fraxinellus, Barboſa, & Homobonus, quos refert Diana *ſupra Reſolut.27.* exiſtimant eſſe ſpatium octo, vel decem dierum. Bonacina verò *ſupra punct.8.num.17.§.ſed mihi* exiſtimare videtur eſſe quindecim dierum, quod mihi ſatis rationabile videtur, ſicut nimis latum, quod Petrus Nauarra *de Reſtitutione lib.2.cap.2.* Peirinis *ſupra*, & Lugo *ſupra num.49.* putant, extendi id poſſe etiam ad duos menſes. Video etiam in Concilio Prouinciali Mediolanenſi 7. apud Gauantum *in man. Epiſc. verb. miſſa nu.29.* id extendi ad infirmitatem vnius menſis, accedente Epiſcopi iudicio.

41 Similiter, quemadmodum, iuxta probabilem opinionem aliquorum, Capellanus obligatus ad dicendum Miſſam verb.grat. quotidie pro aliquo, poteſt in anno quater, vel ſexies celebrare pro ſe ipſo, vel ſibi valde coniuncto, verb.grat. vel quia è vita diſceſſit, vel quia in aliqua valdè graui neceſſitate eſt conſtitutus, prout tenent Naldus *ſupra num.7.* Fraxinellus *ſupra ſectione 4.concl.4.§.3.nu.2.* & Diana etiam *ſupra reſolut.28.* ſic ſimiliter de Religioſo ſpecialiter deputato ad adimplendum onus annuũ alicuius Capellaniæ dicendum eſt. Procedit enim in vtroque eadem ratio, ſcilicet virtualis voluntas pij Inſtitutoris Capellaniæ, qui ſi de eo caſu grauis valdè neceſſitatis interrogaretur, id non negaret. Peirinis *ſupra num.23.* Secus eſſet ſi obligatio dicendi tales Miſſas non eſſet ſpecialiter pro eo Religioſo, ſed pro toto Conuentu, quia tunc, vt dictum eſt, talis defectus ſuppleri deberet per alios Sacerdotes.

42 Pariter etiam quemadmodum, iuxta plurium opinionem, & conſuetudinem, Capellanus quotidie obligatus ad celebrandum poteſt ſemel in hebdomada à celebrando vacare, iuxta *c.ſignificatum de præbend.* propter honeſtatem, & debitam deuotionem, prout tenent Naldus *ſupr.num.6.* Peirinis *ſupr. num.23.* & Diana *ſupr.Reſolut.28.* & indicat Bonacina *ſupr.punct.7.§.2.num.16.& 17.* ita pariter de Religioſo Capellano dicendum eſt, procedit enim in vtroque eadem ratio. Animaduertenda tamen aliqua ſunt in præſenti, ne plus æquo habenæ conſcientiarum laxentur. Primum, id ſolùm procedere poſſe quando particulariter, & ſpecialiter inſtituitur Sacerdos Capellanus (quod raró continget inter Religioſos). Si enim non inſtituitur ipſe hoc modo, ſed Monaſterium, vel Eccleſia, tunc tales miſſæ ſupplendæ ſunt per alios, vt dictum eſt, cum tunc non fuerit electa perſona Sacerdotis, ſed habita ſolùm ratio miſſæ celebrandæ in tali Eccleſia, vel Monaſterio. Silueſter in *Summa verbo miſſa 1.dub.7.§.5.* Fraxinellus *ſupra ſectione 4.concluſ.4.§.1.* Barboſa *de offic.et poteſt.Epiſcop. Allegat.24.num.28.& 31.* Peirinis, & Diana *ſupra*. Idem dico, ſi in inſtitutione Capellaniæ explicetur quòd Capellanus per ſe, vel per alium celebret, ſi enim ita ſit, defectus vnius Capellani ſuppleri debet per alium. Sà *in Summ. verbo miſſa num.46.* Fraxinellus *ſupr.§.2.* Peirinis, Barboſa, & Diana *ſup.* Secundùm, quòd huiuſmodi ratio, propter quam Capellanus poteſt vnam miſſam in Hebdomada prætermittere, non eſt, voluptatis, curioſitatis, itineris, aut alicuius impedimenti gratia, ſed ſolùm, vt peccatum in Sacrificio propter malam diſpoſitionem, vel indeuotionem euitet. Conſuetudo enim apud Capellanos aliquos omittendi Miſſæ celebrationem ſemel in hebdomada ſolum originem ducit ex dicto *c.ſignificatum*, in quo Pontifex determinauit quemdam Sacerdotem,

tem, cui commiſsa eſt præbenda vnius Eccleſiæ teneri celebrare quantum frequentius poſset, *ſalua* (inquit) *honeſtate ſua, & debita deuotione*, ideſt, ſine peccato mortali, vt explicat Gloſsa *ibid. Salua honeſtate*. Vnde ceſsante huiuſmodi cauſa, ſcilicet peccati, indeuotionis, aut indiſpoſitionis, celebrare tenetur dictus Capellanus per ſe, vel per alium, prout etiam determinatum dicitur in Concilio 4. Prouinciali Mediolanenſi, & in Synodo Diœceſana Mediolanenſi 3. Bonacina *ſupra*. Fraxinellus *ſupr. §.3.* Naldus *ſupra num. 7.* Vnde multo minus licebit tali Sacerdoti celebrare eo die pro alio, accipere ſtipendiũ ab illo, aut in alio loco. Quia ratio propter quam poteſt omittere talem celebrationem etiam procedit celebrando pro alio, aut in alio loco. Fraxinellus, Bonacina, Peirinis, & Naldus *ſupr.* Tertium, rariùs contingere poſſe hunc caſum inter Regulares, cum ipſi ſtrictiori obligatione adſtricti ſint ad procurandum diſpoſitionem, & debitam deuotionem pro quotidiana celebratione, & quia præcepto ſuæ Religionis (maximè in pauperibus Conuentibus) obligantur ad quotidie celebrandum.

43 Quia tamen hic agimus de Capellanijs Religioſorum, aliqua pro ipſis animaduertẽda ſunt, eiſdem Religioſis neceſſaria. Primum, quòd iuxta dicta *tom. 2. cap. 11. num. 19.* huiuſmodi Capellaniæ ſunt Beneficia Eccleſiaſtica, vel quaſi, cum habeant ſpirituale annexum. Vt ex Sacris Canonibus explicat Paulus Fuſchus *de viſitatione, & reg. Eccleſiarum lib. 2. cap. 11. num. 2.* & ex ipſo Fraxinellus *ſupra sect. 7. §. 2. num. 6.* Et communiter dicuntur Beneficia ſimplicia, quandoquidem eis cura animarum non eſt annexa. Fuſchus, & Fraxinellus *ſupr.* Fagundez *de primo Eccleſiæ præcepto l. 3. cap. 9. num. 3.* Secundum, quòd licet ad inſtitutionem prædictarum Capellaniarum, ſi ſeruentur conditiones ſuperiùs à Sacra Congregatione deſignatæ, non requiratur licentia Sedis Apoſtolicæ, quando tamen Oratorium, ſeu Capella Eccleſiæ, in quibus fundantur tales Capellaniæ, alicui venduntur (prout ſæpiùs inter Regulares contingere ſolet) requiritur eiuſdem Sedis Apoſtolicæ licentia, iuxta dicta *to. 2. c. 19. n. 56.* eo quòd talis venditio ſit alienatio quædam boni ſtabilis, iuxta *ibidem* dicta. De modo autem, quo Capellæ dari debeant ſæcularibus à Regularibus, agit Portellus *in Dub. Regularium verbo Capellæ Monaſteriorum*, ex Rodriguez *in to. 4. addition. ad Summam verbo Procurator concluſione ſexta*, & dicit, quòd cæteri Religioſi, qui habent dominium rerum ſuarum temporalium, ſi donaturi ſunt aliquam Capellam ſuæ Eccleſiæ alicui ſæculari debent id facere pulſata campana, & de conſenſu maioris partis Capituli cum cæteris circunſtantijs requiſitis ad debitè alienandum bona Eccleſiæ, cum enim ſint domini rerum ſuarum, debet expectari illorum conſenſus. At ſi aliqua Capella Minorum donanda ſit ſæculari, vel Clerico, non requiritur pulſatio campanæ, neque conſenſus Capituli, neque Diffinitorii, ſed ſufficit quòd donet ſolus Syndicus Conuentus, qui eſt Procurarator Papæ, & dominus illius Capellæ in nomine Papæ. Debet tamen interuenire licentia Prouincialis: & non ſufficiet licentia Guardiani. Sed quia plures Religiones habent priuilegia faciendi alienationes ſine prædicta ſolemnitate, iuxta dicta *to. 2. cap. 19. n. 62.* ideo ipſa conſulenda ſunt, præſertim quia, vt ibidem dixi, Decretum Sacræ Congregationis, quod *tom. 1. cap. 10. n. 2. & tom. 3. verbo Alienatio nu. 4.* retuli, ſolùm videtur reuocare priuilegia Regularium, quantum adhoc, quod eſt facere alienationes ſine conſenſu eiuſdem S. Congregationis, non quantum ad alia, quæ pertinent ad ipſarum ſolemnitatem, vt eo numero 62. dixi. Tertium, plures extare Sacræ Congregationis declarationes circa Capellanias, quas refert ex varijs Auctoribus Barboſa, *in Collectan. Bullar. verbo Capella, & verbo Capellania, & verbo Capellanus*. Ex quibus, quæ magis ad intentum Regularium deſeruire poſſunt, ſunt ſequentes: Prima eſt. *Capellam obtinentem compellere non poteſt Epiſcopus, vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur, quod Capellanus celebret. Nam iſtis oneribus Miſſarum rite per ſubſtitutum ſatisfit*. Pro qua S. Congregationis declaratione plures extant Rotæ deciſiones apud eumdem Barboſam *de Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 24. num. 29.* Secunda. *Capellæ fundatio ſi eſſet ſub verbis teſtatoris quòd Capellanus deberet celebrare diuina Officia noctù diuque, ſicut cæteri Capellani faciunt, non inde infertur neceſſe, vt Capellanus debeat eſſe Presbyter*. Tertia. *Capellas, & Altaria in Regularium Eccleſijs etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructa, viſitare non poteſt Epiſcopus*. Pro quo vide dicta *to. 2. cap. 15. num. 27.* Quarta. *Capellaniam habens non tenetur ad Sacerdotium, niſi in fundatione cautum ſit, vt Capellanus per ſe ipſum miſſas celebret, ſed debet curare, vt per alium miſſæ in illa celebrentur, neque erit ſatisfactum oneri, ſi miſſæ in alia Eccleſia celebratæ erant. Nec perſonalem reſidentiam requirit, niſi aliter in fundatione cautum eſſet*. Quinta. *Capellania inſtituta à teſtatore cum his verbis*. Vt beneficiatus ipſius Capellæ omni die, ſeu ſaltem quinquies in Hebdomada celebrare teneatur, & ſi negligens fuerit ipſe Beneficiatus incurrat pœnam duorum ſolidorum, *non cenſetur requirere perſonalem reſidentiam, nec exigit, vt perſonaliter miſſam dicat*. Sexta. *Capellani ſæculares Monialium poſſunt ex gratia celebrare miſſas occurrentes de Sanctis ipſius Ordinis, cuius eſt Monaſterium, etiam ſi ipſi non ſint eius Regulam profeſſi*. Pro qua declaratione vide dicta *to. 1. cap. 25. num. 43.* Septima. *Capellanus per ſe ipſum tenetur diuinis inſeruire, poſita inſtitutione Capellæ infraſcripti tenoris, videlicet*: Qui quidem Capellanus teneatur, & obligatus ſit qualibet Hebdomada dicere in ipſa Eccleſia pro remiſſione peccatorum teſtatoris duas Miſſas, & deſeruire Eccleſiæ in diuinis. Octaua. *Capellanus ad nutum amouibilis cum obligatione vnius miſſæ qualibet Hebdomada cum ſtipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos poteſt demandare celebrationem dictarum miſſarum alteri cum eleemoſyna conſueta, iuxta morem regionis, retenta ſibi parte dicti ſtipendij debiti Capellano*. Nona. *Capellani amouibiles, qui ſunt nominati, vel electi ab hæredibus teſtatorum ad celebrandas miſſas cum aſſignatione certi redditus, iuxta diſpoſitionem teſtatorum poſſunt aſſignare certam mercedem iuxta morem Regionis Sacerdoti pro miſſis celebrandis, & pro ſe aliam partem retinere*. Decima. *Capellani ad nutum operariorum amouibiles, à quibus ſalarium recipiunt nullo onere applicationis ſacrificij adiuncto, & ſalarium ipſum ex eleemoſynis cum onere miſſarum à fidelibus oblatis non proueniat, neque certo vſui aliàs deſtinatam exiſtat, poſſunt de conſenſu dictorum operariorum vltra ſalarium conſtitutum vnam eleemoſynam recipere*. Ex octaua autem, & nona declaratione moderatum videtur quoad Capellanos id quod dixi *ſupra numero 35.* ſcilicet, non poſſe Sacerdotes partem aliquam ſtipẽdij ſibi pro miſſis oblati pro ſe reſeruare.

De illis enim Capellanis, de quibus ibi eſt ſermo, oppoſitum decernitur,& conſuuat Ioannes de Cruce *ſupra dub.*8.

44 Tenentur etiam Sacerdotes omnes ſatisfacere miſſis tempore quo promiſerunt id facere. Ad id enim obligantur ratione fidelitatis,& promiſſionis factæ. Imo hæc obligatio videtur ſub mortali, cum materia ſit grauis, niſi adſit rationabilis cauſa oppoſitum ſuadens. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 24. *num.* 28. ex Rodriguez, Enriquez, Azor, & alijs. Capellanus autem obligatus ad dicendum miſſam, quinquies v.g. in Hebdomada, ſatisfaciet celebrando tantùm diebus ferialibus, cum ſic faciens ſatisfaciat inſtitutioni fundatoris. Bonacina *dicto puncto* 7. §. 5. Fraxinellus *ſupra ſect.*4.§. 19. Niſi oppoſitum conſtet ex mente fundatoris. Vt ſi Capellania ſit inſtituta in aliquo loco, vbi ratione boni publici, v.g. commoditatis populi, credatur intentionem eius fuiſſe, vt diebus feſtis illæ miſſæ dicantur. Bonacina, & Fraxinellus *ſupr.* ex Congregatione Pœnitentiariæ Mediolanenſis. Obligatus autem ad celebrandum pro aliquo omnibus diebus totius anni, non tenentur in die Natiuitatis Domini tres illas miſſas pro fundatore illarum miſſarum offerre. Quia talis inſtitutio nihil aliud imponit, niſi quod Sacerdos quotidie pro Inſtitutore celebret. Fraxinellus *ſupra num.* 21. Similiter taliter obligatus ad dicendum miſſam quotidie pro aliquo, ſatisfaciet in die Commemorationis ſolemnis omnium Defunctorum, ſcilicet, die ſecunda Nouembris, dicendo miſſam pro omnibus Defunctis in generali. Hæc enim videtur eſſe intentio Eccleſiæ in inſtitutione illius Solemnitatis. Fraxinel. *ſupr. num.* 22. Vnde credo ſufficienter ſatisfacere illa die prædictæ obligationi, vel etiam ſtipendio accepto pro aliquo in particulari, offerendo miſsam pro omnibus Defunctis in communi, & quantum fieri poteſt pro illo particulari, applicando circa illum particulariter ſuam intentionem. Similiter ille obligatus ad dicendum miſsam quotidie, non cenſetur obligatus ad eam dicendam Feria ſexta Hebdomadæ Sanctæ. Cum ea die Miſsa non celebretur. Idem dico de feria quinta, & ſabbato eiuſdem hebdomadæ, ſi iuxta conſuetudinem Eccleſiarum Sacerdotes particulares (vt contingit in Ordine noſtro) his diebus non celebrent. Lugo *d. ſect.*2. *num.*46. An verò liceat miſsas anticipare, ſeu dicere ante tempus, quo eſt obligatus Sacerdos ad eas dicendum, dicam infra. Alia circa tempus celebrandi miſsas, ſcilicet, an ante lucem, & poſt meridiem, habes ex dictis *to.*1. *cap.*21. *num.*2. vbi etiam *numer.* 17. qualiter Regularibus licitum ſit quacunque hora debita celebrare, etiam antequam Rector Parrochialis Eccleſiæ celebrauerit, & *num.*18. de celebratione in triduo ante Paſcha.

45 Tenentur etiam celebrare Sacerdotes in loco illo, Eccleſia ſcilicet, Oratorio, Capella, vel Altari, in quo promiſerunt celebrare, vel in quo inſtituta eſt Capellania. Ad id enim obligantur ratione fidelitatis, & promiſſionis factæ. Silueſter *verbo miſſa* 1. *quæſt.* 10. *in fine*. Nauarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 135. & plures, quos refert, & ſequitur Barboſa *ſupra num.* 33. Immo aliter faciens videtur regulariter loquendo peccare mortaliter, quia in re magni momenti infideliter agit frangendo promiſsum. Diana *ſupra Reſolut.* 29. ex Nauarro, Rodriguez, Azorio, Graffio, Homobono, & alijs. Intellige tamen, niſi adſit iuſta, & rationabilis cauſa in contrarium. Bonacina *ſupr.* §. 4. *num.*2. ex multis alijs. Qualis eſt, ſi Eccleſia, Capella, Oratorium, vel Altare impedita ſint violatione, euerſione, inundatione, vel alio modo. Fraxinellus *ſupr. dicta concluſ.*4. §.2. Riccius *in praxi deciſ.* 405. *in* 1. *edit. & reſolut.* 342. *in* 2. Vel ſi Sacerdos tales miſſas dicturus ob aliquam vrgentem cauſam ex eo loco diſcederet, & obligatus eſſet ad illas dicendas. Fagundez *ſupr. cap.*9. *num.*2. An autem in tali caſu Sacerdos liber maneat pro illa die à ſua obligatione, an verò debeat alibi celebrare, dubium eſt. In quo dicendum, quòd quando teſtator intendit principaliter ſolùm quòd celebraretur in tali loco, vel Altari, propter cultum, qui inde reſultabat Sancto illi, cui dedicatum eſt, ceſſare obligationem, quia alligatur ad illum locum. Sicut qui vouit ieiunare in vigilia talis Sancti, ſi eo die non poſſit, non debet alio die ieiunare. Si verò teſtator intendit fructum Sacrificij pro anima ſua, vel cultum Dei, aut quid ſimile, non ceſſat obligatio, ſed debet Sacerdos in alio Altari, vel Eccleſia celebrare. Fraxinellus *ſupra*. Lugo *ſupra num.* 42. poſt Naldum *ſupra n.* 34. In dubio autem præſumitur intentionem teſtatoris poſteriori potius quam priori modo ſe habuiſſe. Primò, quia præſumitur voluiſſe obligare ad id quod ſibi erat vtilius. Secundò, quia in *cap. nos quidem de teſtament.* præſcribitur, quòd ſi non poſſit Monaſterium conſtrui in loco à teſtatore deſignato, debeat in alio ædificari. Quo denotatur attendendum eſſe in eiuſmodi caſibus ad voluntatem, quæ vtilior fuerit teſtatori. Lugo *ſupra*. Quamuis oppoſitum ſentiat Naldus *etiam ſupra*. Quando autem deſignatum eſt Altare priuilegiatum pro dicenda miſſa in eo, non ſatisfacit obligationi ſuæ Sacerdos, ſi in Altari alio non priuilegiato eam dicat, etiam ſi habeat calculum, coronam, vel medalliam cui conceſſa ſit Indulgentia liberationis animæ è Purgatorio. Non ſolùm quia Indulgentia pro defunctis quæ applicatur Altari ſolet eſſe magis certa, & authentica quam quæ applicatur calculo, coronis &c. ſed etiam quia teſtator volens miſſam in Altari priuilegiato nō videtur ſolùm voluiſſe Indulgentiæ applicationem, ſed Miſſam cui applicata ſit talis Indulgentia à Papa. Diana *ſupr. Reſolut.* 39. Lugo *ſupra n.* 39. Etſi oppoſitum placeat Fraxinello *dicta ſect.*4. *concl.*4. §. 9. *n.*2. Megalio *variar. reſolut. to.*2. *Reſolut.* 187. *nu.* 20. & nouiſſimè Paſqualigo *in Deciſ. mor. deciſ.* 427. & 428. Putat autem ipſe Diana *ibidem* ex alijs, quos refert (quibus adde Naldum *d. num.* 34.) Sacerdotem celebrantem in alio loco (idem dico de tempore) præter deſignatum ſibi à teſtatore non teneri ad reſtitutionem, cum tantum miſſæ circunſtantias, non verò ſubſtantiam prætermittat. Quod tamen intellige, niſi aliquod ſuffragium illi pro quo dicebat miſſam ſubtraxerit, prout continget in caſu, quo non diceret miſſam in Altari priuilegiato, ſicut debebat facere, & ſimilibus.

46 Tenentur quoque Sacerdotes celebrare eas miſſas, quas promiſerunt, ſiue de Beatiſſima Virgine, ſiue de Sanctis, ſiue de *Requiem*, ſiue votiuas &c. Ratio eſt, quia ex virtute fidelitatis tenentur omnes promiſſionem de re iuſta, & honeſta adimplere, qualis eſt hæc, cum ſpeciales miſsæ Orationes vtiles ſint ad finem, & deuotionem petentium illas, & ita rationabiliter ab ipſis petantur. Bonacina *ſupra punct.*7. §.3. *num.*4. ex Angelo, Armilla, & Bartholomæo ab Angelo. Quibus adde Laym. *ſupra num.* 15. & Fagundez *dict. capit.* 9. *num.*6. In

Feſtis

Feſtis tamen duplicibus, aut Dominicis, ac per conſequens in illis diebus, in quibus Feſta duplicia celebrari non poſſunt, ſcilicet, infra octauam Epiphaniæ, Paſchæ, & Pentecoſtes, & vigiliis Natiuitatis, & Pentecoſtes, ac in feria quarta cinerum, & maiori Hebdomada, prædictæ Miſſæ omitti debent, & ſolùm dici occurrentes conformes Officio, quod recitatur, iuxta dicta *to.1. cap.21. num.25.* non ſolùm propter Rubricas Miſſalium, quæ id præcipiunt, ſed quia omnes miſſæ ſunt æqualis valoris quantum ad fructum ex opere operato, vt docet S. Thomas *in 4. diſt.45. q.2. ar.3. q.1. ad* 5. & licet quantum ad Preces, & Orationes, vna ſit maioris valoris accidentalis, quam alia (prout communiter tenent Theologi de miſſa de *Requiem*, quòd ſcilicet magis proſit defunctis quam aliæ, quia eius Preces ad animarum liberationem directè funduntur) hoc tamen ſuppleri poteſt, tum ex maiori deuotione Sacerdotis, quam erga Myſterium, Feſtum, vel Sanctum de quo celebrat, pro ſupplendo tali defectu, debet habere, tum ex interceſſione ipſius Sancti, de quo miſſam dicit, & cuius ſuffragium in ea imploratur. Silueſter *verbo miſſa quæſt.8. §.5.* Enriq. *lib.9. de miſſa cap. 23. num.6.* Sà *verbo miſſa num.48.* & alii, quos referunt, & ſequuntur Fagundez *ſupr.* & Diana etiam *ſupra Reſol.31.* Colligitur id etiam ex Decreto Sacr. Congregationis, quod referunt Gauantus *in Theſauro Sacrorum Rituum par.1. tit.4. §. non eſt duplex*, & Barboſa *de Offic. Parrochi cap.11.* pro die 28. Auguſti 1627. in quo dicitur miſſas votiuas, & de *Requiem* prohiberi illis diebus, quibus prohibetur fieri de Feſto duplici, ſcilicet illis, qui ſupra aſſignati ſunt. Nec obſtat promiſſio facta in contrarium de dicendis talibus miſſis. Ea enim intelligi debet ciuili modo, & moraliter, quatenus ſcilicet non ſit contraria Ritui, & ordini Eccleſiæ. Fraxinellus *ſupra ſect. 4. concl.4. §.4. num.10.* Diana *ſupra*. Hæc porrò obligatio non dicendi prædictis diebus dictas miſſas votiuas, aut de *Requiem*, ſecluſo ſcandalo, non videtur eſſe niſi tantum ſub veniali peccato, iuxta dicta eo *num.25.* Peirinis autem loco relato ex *3. to. Priuileg. minim. num.15.* ex Fagundez, & aliis, quos refert, inſinuare videtur id nullum eſſe peccatum. Sed immeritò ſanè, vel propter declarationem S. Congregationis adductam. Niſi ſit in caſibus deſignatis ab eadem S. Congregat. in declarationibus, de quibus *infra*.

47 Quamuis autem idem videatur dicendum de Feſtis ſemiduplicibus, & ſimplicibus, ita vt etiam his diebus ſatisfaciat Sacerdos miſſis occurrentibus, etiam ſi ex vi promiſſionis ad alias teneatur, propter eamdem rationem, & quia, vt ait Panormitanus *in cap. quidam de celebr. miſſar.* Miſſa celebrari debet de eo de quo ſit officium, & ita tenet Bonacina *ſupr. dicto puncto 7. §.3. num.* 4. ex pluribus aliis quos refert, quibus iunge Ledeſmam *in Summa to.1. cap.24. de Euchariſtia*, Ioannem de Cruce *ſupr. de ſacriſ. miſſæ quæſt.4. dub.2. concl.2.* & Villalobos *in Summa to.1. tractat.8. difficult.* 91. Nihilominus oppoſitum licitè fieri poteſt, dicendo iſtis diebus miſſas votiuas, vel de *Requiem*, iuxta promiſſionem factam, & ob rationabilem cauſam, ſcilicet deuotionem petentium illas. Ita enim colligitur ex relato *cap. Quidam de celebrat. miſſar.* & ex declaratione Sacræ Congregationis adducta, & aliis adducendis infra, ac ex conſuetudine Eccleſiæ. Layman. *ſupra dicto num.15.* Imo, vt credo, Sacerdos obligatus ex promiſſione, aut alio pacto ad dicendum tales miſſas votiuas, ſeu de *Requiem*, in Feſtis, ſemiduplicibus, ſimplicibus, &c. tenetur illas dicere iſtis diebus. Ratio eſt, quia talis promiſſio eſt de re licita, & honeſta, & cui aliàs Rubricæ miſſalis, & conſuetudo Eccleſiæ non contradicunt, cum potius id permittant, non ergo eſt vnde excuſetur Sacerdos à tali obligatione. Pro his autem, & aliis concernentibus vide dicta eo *cap.21. à n.21.* & ſequentibus. Quia tamen prędicta maximè confirmantur ex declarationibus Sacræ Congregationis, quæ circa ea referunt, ideo, quæ magis ad intentum Regularium deſeruire poſſunt, hic adducendæ.

48 Prima. *Miſſæ duæ celebrandæ ſunt in Eccleſia, in qua ex legato relicto præcipitur, vt ſingulis ſabbatis celebretur miſſa de Beata Maria, ſi in ſabbato occurrat Feſtum ſolemne alterius Sancti.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo miſſa* 1. Secunda. *Miſſæ votiuæ à teſtatoribus relictæ non ſunt acceptandæ de cætero, niſi in illis diebus, in quibus ſecundum regulas miſſalis celebrari poſſunt. De miſſis verò iam acceptatis petenda eſt à Sanctiſſimo diſpenſatio pro transferendo in dies, in quibus liceat.* Barboſa *ſupr.* Tertia. *Miſſam peculiarem de Roſario celebrandi quando onus in legato pio imponitur, tunc loco miſſæ de Roſario celebratur miſſa votiua Beatæ Virginis de tempore.* Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo miſſa num.* 3. Barboſa *ſupra*. Quarta. *Miſſa Conuentualis in Quadrageſima. Aduentu, Quatuor temporibus, & ſimilibus, etiam quod in dictis diebus occurrat Feſtum duplex non eſt omittenda, ſed vtraque miſſa, nempe de Sancto, & de Feria eſt celebranda.* Gauantus *ſupra verbo miſſa Conuentualis num. 7. &* 8. Barboſa *ſupra*. Quinta. *Miſſa Conuentualis de Feria nunquam eſt omittenda, etiam quòd occurrat Feſtum duplex, vel ſemiduplex, non obſtante contraria conſuetudine.* Gauantus *ſupra par.3. tit.11.* Barboſa *ſupra*. Sexta. *Miſſa Conuentualis non poteſt omitti pro miſſa votiua, vel defunctorum.* Gauantus *in theſauro tit. 4. de miſſis votiuis §. ex quibus*. Barboſa *ſupra verbo miſſa Conuentualis* 4. Septima. *Miſſa Defunctorum non eſt prætermittenda ſi ea legato relicta ordinetur, vt celebretur ſingulis diebus, quæ de præcepto non ſeruantur, licet ſit Feſtum duplex, quod de præcepto non ſeruatur, quo caſu duæ miſſæ ſunt celebrandæ, vna de feſto, altera defunctorum, vt benè lucrari poſſit eleemoſyna relicta.* Barboſa *ſupra verbo miſſa defunctorum* 5. Octaua. *Miſſæ defunctorum non ſunt celebrandæ, & cantandæ in diebus ſolemnibus.* Barboſa *ſupr.* Nona. *Miſſa celebrata in Altari priuilegiato pro defunctis non ſuffragatur, nec indulto ſatisfit, niſi ſit de* Requiem, *licet in indulto non exprimatur.* Gauantus *ſupr. tit.5. §. Sacra*, Barboſa *ſupr.* Diana *4. par. Tract. 4. Reſolut.* 233. Decima. *Miſſa pro Defunctis Ritu de* Requiem *celebrari poteſt in Dominicis, & Feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, vbi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum miſſa.* Gauantus *ſupr. tit.5. §. niſi in die.* Barboſa *ſupr.* Vndecima. *Miſſa de* Requiem *in Altari priuilegiato non poteſt dici in die Feſto duplici, & de præcepto, qui incidit in diem aſſignatum pro dicto Altari priuilegiato.* Gauantus *d. tit.5. §. Sacra*. Barboſa, & Diana *ſupr.* Vide pro his Altaribus priuilegiatis dicta *tertio to. verbo Altare num.* 19. Duodecima. *Miſſæ de* Requiem *tollerari poſſunt in Feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatorum implenda.* Gauantus *ſup. tit.5. §. Sacra tamen*. Barboſa *ſupr.* Animaduertit autem Gauantus non dixiſſe Sacram Congregationem id licere ad arbitrium viuorum, ſed pro implenda voluntate defunctorum. Decima tertia.

Miſſæ Defunctorum certo die dicendæ eo impedito transferantur in ſequentem. Gauantus *d. tit.* 5. §. *Anniuerſario.* Barboſa *ſupra.* Decima quarta. *Miſſæ de Requiem non poſſunt dici in illis diebus, quibus prohibetur fieri de feſto duplici, nimirum infra octauam Epiphaniæ, Paſchatis, Pentecoſtes, in hebdomada maiori, Feria quarta Cinerum, & in Vigiliis Natiuitatis Domini, & Pentecoſtes.* Gauantus *ſupra in Rubric. de Miſſis votiuis tit.* 4. §. *non eſt duplex.* Barboſa *ſup.* Apud quem etiam *verbo Miſſæ propriæ* 6. de Miſſis proprijs aliquorum Sanctorum, præſertim Ordinis Carmelitarum, & alia ad intentum.

49 Circa Regulares tamen ſpecialiter notandum, quòd eorum Eccleſiæ videntur obligatæ ad cantandum duas Miſſas in Feriis Quadrageſimæ, quatuor temporum, Rogationum, & Vigiliarum, etiam ſi duplex, vel ſemiduplex Feſtum, vel octaua in eis occurrat. Vnam videlicet de Feſto, alteram de Feria &c. Declarationes enim S. Congregationis adductæ, in quibus id præcipi videtur generales quoad omnes Eccleſias Orbis ſunt. Verum quidem eſt, quòd ſi in talibus declarationibus ſolùm eſſet ſermo de Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis, illis non comprehenderentur Eccleſiæ Regulares, quæ propriè loquendo ſolòm dicuntur Conuentuales, & nõ niſi impropriè, & ſolùm quoad fauorabilia Collegiatæ. De quo Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. q.* 43. *art.* 12. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. in Innocentio* 4. *Bulla* 7. *ſcholio* 1. Gauantus *ſupra par.* 3. *tit.* 11. *num.* 12. Peirinis *ſupra num.* 19. Notandum etiam, probabile eſſe ſufficere, quòd in Eccleſiis Regularium vna dictarum Miſſarum cantetur, & alia recitetur. Quia nec Decreta S. Congregationis aliud petunt, nec id eſt in praxi receptum. Peirinis *ſupra nu.* 17. Vide alia circa hoc infra verbo *Officium diuinum.*

50 Circa anticipationem Miſſarum iam dixi *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 7. licere anticipare illas, ideſt, dicere illas ante tempus præfixum à teſtatore, vel inſtitutore, niſi contrarium expreſsè declaretur ab illo. Quia generaliter loquendo anticipata ſolutio nullo modo præiudicat, ſed prodeſt creditori. Cenedo *de quæſtionib. Canonic. q.* 38. Fagundez *ſupr. cap.* 9. *num.* 1. & 2. Diana *ſupr. Reſolut.* 16. ex Ledeſma, Riccio, & alijs. Vnde Sacerdos obligatus ad dicendum quindecim Miſſas v. g. ſingulis menſibus, poteſt hoc menſe dicere triginta pro præſenti, & ſequenti. Petrus Nauarra *ſupra l.* 2. *cap.* 2. *quæſt.* 9. *n.* 366. Rodriguez *in Summa cap.* 252. *titulo miſſa concluſ.* 8. Cenedo, & Fagundez relati. Secus dicendum, quando deſignatio temporis pro miſſis dicendis facta eſt à teſtatore propter aliquam rationabilem cauſam: vt ſi inſtituit miſſam Feria 6. in honorem Paſſionis Domini, & ſabbato pro B. Virgine, aut propter aliquem decorem Capellæ, vel Altaris, commoditatem populi audientis illas, vel ſimilia. Cenedo, & Fagundez relati. Lugo *ſupra num.* 43. & 44. Aduertens bene in omiſſione huius circumſtantiæ temporis non facilè committi peccatum morale, quòd intellige, niſi cauſa talis inſtitutionis grauis ſit, & magni ponderis.

51 Anticipare autem miſſas, ipſas applicando pro illis, qui poſtea daturi ſunt eleemoſynas, prohibitum eſt à S. Congregatione ſub Paulo V. iuxta dicta eo *num.* 7. cuius Decreti copia miſſa ad Illuſtriſs. Nuncium Hiſpaniarum talis eſt. *Superioribus diebus ſignificatum fuit S. D. N. paucis ab hinc annis in Hiſpania nouam conſuetudinẽ recentiorum aliquot Theologorum opinione nixam ſenſim receptam in dies magis inualuiſſe, vt Sacerdotes Miſſas celebrantes eius valorem generalem applicent his, qui poſtea Miſſæ celebrationem poſtulaturi, ac pro eo eleemoſynam præbituri ſunt, tametſi antequam Miſſæ Sacrificium perageretur, neque à Sacerdote illud rogaſſent, neque ei hac de cauſa præſtitiſſent eleemoſynam. Quam rem, cum Sanctitas ſua ad ſacram Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum pro materiæ grauitate examinandam reieciſſet, in ipſa Congregatione primùm de ea actum fuit diligentiſſimè, ac deinde relatum ad Sanctitatem ſuam, quæ ex eiuſdem Congregat. ſententia huiuſmodi conſuetudinem tanquam pluribus nominibus periculoſam, fidelium ſcandalis, & offenſionibus obnoxiam, atque à vetuſto Eccleſiæ more nimirum abhorrentem exploſit, ac improbauit, atque Amplitudini tuæ litteras dari (quod facimus) mandauit, vt omnibus illius Regni Archiepiſcopis, atque Epiſcopis, in quorum Diœceſibus huiuſmodi applicatio in vſum inducta fuerit, per litteras, aut aliàs ſcripto iniungat, vt talem vſum aboleant, ac prohibeant, excommunicationis atque alijs, quas opportunas, & neceſſarias exiſtimauerint, pœnis. Idemque præcipiat Generalibus, & Capitulis Ordinum, quos in iſtis Regnis nunc nouerit commorari, vt ſcilicet, & ipſi Regularibus ſibi ſubditis tales applicationes, eiſdem pœnis propoſitis, interdicant. Quæ omnia pro ſua pietate, & Sanctiſſimi Domini Noſtri iuſſu obſequendi ſtudio Amplitudinem tuam ſedulo effecturam ſperantes Omnipotentem Deum rogamus, vt eam quotidie cæleſtis ſuæ gratiæ donis velit augere. Romæ* 15. *Nouembr.* 1605.

52 Referunt hoc Decretum Cenedus *ſupra quæſt.* 38. *num.* 6. Fraxinell. *ſupra ſect.* 3. §. 5. *prænotione.* 5. Barboſa *ſupra num.* 12. & alij plures. Quamuis autem Barboſa, Diana *ſupra Reſolut.* 15. & alii dicant illud emanaſſe à Clemente 8. veritas tamen eſt eius publicationem, ſeu epiſtolam, in qua mittebatur ad Illuſtriſſimum Nuncium Hiſpaniarum non fuiſſe factam niſi à Paulo 5. eius ſucceſſore, vt notant Soſſa *in Libello de non fundandis nouis Conuentib. in Regno Caſtellæ.* Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo Miſſa n.* 33. & Fraxinellus *ſupr.* eo quod decima quinta dies Nouembris anni 1605. quando id factum fuit, Pontifex erat Paulus 5. Cauſa autem diuerſitatis in citando Summo Pontifice à dictis Auctoribus, poteſt eſſe, quòd opinio de Miſſis anticipatis delata fuit ex Hiſpania Clementi 8. qui eam Sacr. Congregationi Concilii commiſit, vbi pro ea decidenda ſumma adhibita fuit diligentia, vt in ea epiſtola refertur, & forſan Decretum ſub Clemente ipſo factum fuit, licet poſtea tempore Pauli 5. promulgatum, & ideo vtrique attributum. Fraxinellus *ſupra.* Cum autem eius publicatio non niſi per dictam epiſtolam ad Nuncium facta fuerit, ideo ceſſat dubium, quod circa illud habet Naldus *ſupra num.* 2. eo quòd nec in Bullario, nec in eius Compendio repetiatur. Non enim epiſtolæ huiuſmodi in eis locis reperiuntur, ſed reſeruantur in Archiuio, & Secretaria S. Congregationis. Notat autem Fagundez *ſupr. d. cap.* 9. *n.* 10. huiuſmodi Decretum non eſſe in vſu receptum in Hiſpania. Sed hoc mihi valde dubium eſt, cum nihil vnquam de tali non receptione in Hiſpania audiuerim, nec facilè de ea conſtare poterit, præſertim cum in ea Regione ob magnam populi deuotionem, & multitudinem miſſarum, quæ in ipſa eſt, rariſſimè inueniantur Sacerdotes, quibus deſint ſtipendia pro miſſis celebrandis, ac proinde qui cogantur dicta anticipatione vti.

Maxi-

53 Maximè circa verba illa eiuſdem Decreti, *eius valorem generalem applicent* &c. non leue mihi dubium occurrit circa ipſius intelligentiam, cùm enim valor Miſſæ qui applicatur pro offerente ſtipendium non ſit generalis, cum iſte applicetur pro omnibus fidelibus, ſed ſpecialis, prout communiter tenent Theologi, quæ eſt cauſa quare Sacra Congregatio eum appellauit generalem? Videtur enim ex eo colligi quòd ſi aliquis anticipatè diceret Miſſam offerendo fructum ſpecialem illius pro eo, qui primò daturus eſt eleemoſynam, non contrauenirет Decreto prædicto Sacræ Congregationis. Quia tamen dici poteſt Sacram Congregationem per fructum generalem intelligere ſpecialem, ſed eum vocare generalem, quia ſcilicet generaliter applicatur ab omnibus Sacerdotibus pro illis à quibus ſtipendium accepere, ideo huic parti adhærendum. Notandum tamen, quòd, etſi ſecluſo tali decreto Sacræ Congregationis, ſuſtineri poſſit ſpeculatiuè loquendo ſententia in eo reprobata, quando ſcilicet Sacerdos non habens eleemoſynam offerret Miſſam pro eo, qui primò eam ſibi tradiderit, non quidem ſuſpendendo effectum Sacrificij, quia hoc non eſt in poteſtate ipſius, ſicut neque poteſt fructus Sacramentorum iſto modo ſuſpendere, ſed verè applicando tunc talē fructum, prout tenent Enriquez *lib. 9. de Miſſa cap.* 21. Petrus Nauarra *lib. 2. de reſtitutione cap. 2. num.* 373. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 85. *art.* 3. Rodriguez *in Summa verbo Miſſa cap.* 252. Naldus *ſupr. num.* 2. Bonacina *etiam ſupr. puncto* 7. §. 5. *nu.* 3. ex alijs, quos refert, & ex deciſione Congregationis Pœnitentiariæ Mediolanenſis, quibus etiam fauet Vaſquez *ſupra diſp.* 234. *c.* 3. *n.* 23. Nihilominus in praxi id fieri non debet, non ſolum propter Decretum Sacræ Congregat. relatum, ſed eò quòd talis anticipatio lucri auiditatem ſapiat, & negotiationem; vſui Eccleſiæ non conſonet, intentioni Miſſam ſtipendio petentis repugnet (qui miſſam præſenti ſuæ neceſſitati, vel deuotioni exquirit), & reuerentiæ tanti Sacrificij, Sacerdotum perfectioni, & fidelium deſiderio, ac expectationi aduerſetur. Fraxinellos *ſupra ſect.* 3. *prænotione* 5. §. 5. *num.* 4. Bonacina *ſup.* ex Suarez, Reginaldo, Nugno, & alijs. Vide Ioannem Lugo *de Sacram. Pœnit. diſput.* 13. *ſect.* 5. *à n.* 137.

54 Poteſt autem quilibet etiam viuens ſibi Officiū defunctorum, & Miſſam pro defunctis celebrari facere, & optimum conſilium eſt id facere, ne forte poſtea hæredes, vt frequenter fit, & pigri ſint, & negligenter ſe gerant in huiuſmodi Suffragijs faciendis cum tanto diſpendio & detrimento animarum ſuorum defunctorum. Primò, quia credi par eſt ita inſtitutum eſſe à Chriſto hoc Sacrificium, & ab Eccleſia tale Officium mortuorum, vt prodeſſe poſſent ei cui applicantur pro quacunque neceſſitate, & occaſione, in qua futurus ſit capax effectus illorum, ita vt interim non maneat ſuſpenſus, ſed veluti reſeruatus in acceptatione diuina, ad modum quo Theologi dicunt merita mortificata per peccatum, manere in Dei acceptatione retribuenda, dum homo capax illorum fuerit. Vnde hoc non eſt ſimpliciter loquendo applicare illa pro viuis, ſed applicare pro mortuis, ſi quidē applicatur viuis pro tempore quo mortui fuerint. Secundò, quia ita geſſiſſe inſignes viros pietate, doctrina conſtat ex hiſtoriis. Si quidem de Alberto Magno id refert Ferdinandus del Caſtello *in Hiſtor. gener. S. Dominici par.* 2. *lib.* 3. *c.* 46. & de Henrrico Comite de Ratenec Epiſcopo Ratiſponenſi Vuiguleus Hundus *in Hiſtor.* Quod etiam imitati ſunt plures alij, ex Doctorum conſilio, noſtris temporib. pietate, & deuotione inſignes. Tertiò, quia id fauet non ſolùm pietati, & deuotioni, ſed etiam humilitati, & memoriæ mortis, quæ tam vtilia ſunt hominibus. Ac denique quartò, quia id videtur colligi ex celebri illo D. Gregorij *lib. 4. Decalog. capit.* 58. quod etſi aliqui ſolùm accommodent Miſſis viuorum, rectè etiam accomodari poteſt Miſſis, & Officijs defunctorum: *Tutior eſt via, vt bonum, quod quiſque poſt mortem ſuam ſperat agi per alios, agat ipſe, dum viuit per ſe. Beatius quippe eſt liberum exire, quàm poſt vincula libertatem quærere.* Zerola 2. *par. verbo Miſſa*, referens Nauarrum, Lucas Pinellus *de Miſſa par. 2. capit. 7. quæſt. 3. verbo Miſſa*, approbans hunc vſum, quem dicit vigere in Lotharingia. Bartholomæus à S. Fauſto *de Eucbariſt. lib. 2. quæſt.* 148. Homobonus *in Exam. Eccleſiaſt. par. 1. Tractat. 3. capit. 14. quæſt.* 127. Petrinus ſupra loco relato *ex 3. tom. Priuileg. Minim. capit. 1. numer.* 21. Barboſa *in Collectan. Doctor. ad Concil. Trid. ſeſſ. 22. capit. 3. numer.* 8. & Fagundez *ſupra capit.* 10. *numer.* 13. Limitant tamen aliqui, dummodò non dicantur eæ Orationes, quæ ſupponunt aliquem diſceſſiſſe è vita, verb. grat. Oratio *Inclina Domine & cet.* in qua dicitur, *quem de hoc ſæculo migrare iuſſiſti*, ne mendacium committatur. Sed hanc limitationem non admittunt Fauſtus, & Fagundez, quia etiam in Miſſis defunctis quando dicuntur pro ijs, qui multo ante tempore deceſſerunt, dicimus in Oratione Offertorij *Domine Ieſu Chriſte Rex gloriæ, libera animas omnium fidelium defunctorum de pœnis Inferni, & de profundo lacu: libera, eas de ore leonis; ne abſorbeat eas tartarus, ne cadant in obſcurum &c.* In qua oratione à Deo poſtulat Eccleſia ne animæ illorum defunctorum ad pœnas Purgatorij detrudantur, dum dicit *Ne cadant in obſcurum, ne abſorbeat eas tartarus*; cum tamen illæ iam in eodem igne ſint vel fuerint; & tamen nullum mendacium committitur: quia ne committatur, ſufficit quòd Eccleſia repræſentet illas animas Chriſto, ac ſi tunc è vita eſſent diſceſſuræ, eaſque conſideret quaſi adhuc agonizantes, & pro ijs oret, vt à Purgatorij ignis pœnis liberentur, vt docet Henriq. *lib. 9. de Miſſa capit. 16. numer. 3. fine.* Sic etiam in caſu præſenti, vt veritas ſalua, & illibata perſiſtat, ſufficit ſi Eccleſia, & Sacerdos oret pro viuo, & repræſentet eum Chriſto Domino, ac ſi iam vitam cū morte commutauerit, & poſt ipſius mortem. Ex quibus ſoluuntur, quæ Fraxinellus *ſupra ſect. 3. prænot. 4. §. 3. num.* 4. & Diana 5. *par. Tractat. 13. miſcellan. Reſolut.* 2. poſt Layman. & alios afferunt contra hanc doctrinam.

55 Circa Rituū, ſeu modum celebrandi Miſſas plura dici poſſunt. Conſiſtit autem hic Ritus in tempore, loco, vaſis, veſtibus Sacris, cæremoniis, & miniſtris. Et primò loquendo de tempore celebrandi Miſſam, conſtat ex dictis *tom. 1. capit. 21. num.* 2. eſſe tempus ab Aurora vſque ad meridiem vbi, etiam de particularibus priuilegiis Religionum. Declarauit autem Sacra Congregatio apud Barboſam *in Collectaneis Bullarij verbo Miſſa* 1. Miſſas priuatas celebrari poſſe etiam com Horæ Canonicæ in Choro cantantur, non tamen in Altari maiori, Inſuper, teſte Alcozer *in ſuo Cæremoniali*, & Gauanto *in Theſauro Rituum tit. 15. §. ſi propter*, declaratum etiam eſt è S. Congregatione, Miſſam de Feſto, ſeu Dominica non poſt ſextam, ſed poſt tertiam cantari

debete,

debere ita,vt ptæſtet diffetre tempus dicendi tertiā, quam cautare prædictas Miſsas poſt ſexiam. Circa locum etiam,in quo celebrari debeant Miſsæ, conſtat ex dictis eo *cap.* 21.*num.*14. 15. & 16. & 3. *tom. verbo Eccleſia* ſolùm eſse Eccleſiam, Oratorium, aut ſimilia loca conſecrata, aut benedicta, vbi etiā de priuilegiis Regularium,quæ circa hoc ſunt.Qualiter etiam Miſsæ celebtari non debeant niſi in Altari,& quid de ptiuilegiis Regularium circa hoc,vide dicta *tom.3.verb.Altare*.

56 Quamuis autem eo *cap.* 21. *num.*16.ex communi ſenteutia dixerim, non licete propter quamcūque neceſſitatem celebrare ſupra mare, ſeu flumen in naui, propter peticulum effuſionis Sanguinis ex motu nauis, id tamen intelligitur loqueudo de Miſsa communi, & ordinaria, quæ fit cum conſecratione Corpotis, & Sanguinis Chriſti, non tamē de Miſsa vulgò *ſicca* appellara in qua Introitus, Epiſtola, Euangelium, & aliæ Orationes, conſecratione prætermiſsa, dicuntur, prout habetut in noſtro Cæremoniali *l.* 2. *Rubrica* 55. & docent Henriquez *lib.6.de Miſſa cap.*27.*nu.*3. Fagundea *ſupr. cap.* 10. *n.* 14. ex Azor.*tom.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 7.*c.* 7.*q.* 6. Quomodo autem ea dici poſſit ſiue in mari ſiue in tetra, lege Henrtiquez *d. capit.* 27. & Portellum *in Reſponſion. par.* 3.*caſ.* 26. Id quoque habetur loco relato ex noitro Cæremoniali, vbi etiam in fine illius Rubricæ ſic dicitur *Hoc etiam modo miſsa ſicca coram infirmis dici poterit ſi pro deuotione illam audire volunt, cum miſsa cum conſecratione in eorum domibus non celebrari*. Addit idem Fagundea *ibidem numero* 15. loquendo etiam de Miſsa communi, & ordinaria, viuæ vocis oraculo Clementis 8.Pauli 5.conceſsum eſse Patribus Societatis, vt in Indiarum Orientalium nauigatione Miſsam celebrare poſsent, ſereno Cælo, & tranquillo mari in nauibus onerariis Luſitaniæ, idque vſu introductum eſſe.Sed de his viuæ vocis oraculis ſæpius dixi Iuualida eſſe poſt reuocationem factam illorum à Gregorio 15. & Sanctiſs. D. N. Vrbano, uiſi de nouo confirmata fuerint. Audio etiam idem fieri ſolitum in nauibus alijs Regis Catholici ob nauigantium deuotionem, & ptæcipuè ſi neceſsum eſt communicare aliquos motti ptoximos. Caſu tamen, quo id fteri liceat, ſaciendum non eſt niſi cum maxima cautela, & prudenti circumſpectione, vt par eſt, &, vt oportet ad reuerentiam tam admirabilis Sacrificij. Quod fiori etiam poteſt circa omnes periculum effuſionis Sanguinis, ſi adſit alius Sacerdos, qui conſecratum Calicem manu firmet, ne cadat. Fagundea *ſupra*. De hac verò controuerſia latè, & doctè Lugo *de Eucbariſt. diſput.* 20. *ſect.* 3.poſt Granadum, & alios. Quibus adde Paſqualigum in *Deciſ.moral.deciſ.*181.

57 De uaſis autem Sacris, in quibus celebrari debet, dicam infra verbo *Vaſa Sacra*, & dixi tertio tomo *verbo Calix*. De veſtibus etiam, paramentis, tum Sacerdotum, tum Altarium, dicam etiam infra verbo *Paramenta Sacra*, & verbo *Veſtes Sacræ*.

58 Quoad Cæremonias attinet, certum eſt, prout colligitur ex Concil.Trident.*ſeſſ.*7.*can.*13.& *ſeſſ.*22. *in Decr. de obſeruand. & vitand. in celebrat. Miſſ.* & Bullis Summ. Pontific. quæ in ptincipio Miſſalium ponuntur, eas obſeruari debere, quæ in prædictis Miſsalibus aſſignantur. Licet autem omittere aliquam grauem Cæremoniam ex malitia, vel culpabili negligentia ſit peccatum mortale,cum ſit trāſgreſſio præcepti in re graui, prout excommnl ſententia affert Ioannes de Cruce *ſupra quæſt.* 4. *dub.* 1. *concl.* 2. omittere tamen vnam vel alteram, vel etiam aliquas Cæremonias, non ex contemptu, & ceſsante ſcandalo, ſolùm peccatum veniale, non autem mortale communiter æſtimatur. Filiucius *tom.*1.*tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 140. Poſſeuinus *de Officio Curati cap.*2.*num.*16.Ioannes de Cruce *ſupra concl.* 3. Diana *par.* 5. *Tractat.* 5. *reſolut.* 45. Vnde quædam declarationes Sacræ Congregationis, quas refert Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Miſſale*, quæ contra hoc eſſe videntur, intelligendæ ſunt iuxta dicta, & contra illos, qui ſui Miſſalis Cęremonias ſperuunt, vel alias adiungunt de nouo. Lugo *ſup. diſp.*20. *ſect.*4. *numer.* 104. Circa illas autem notandum etiam, plures facere aſſerere, Miſsam dicendam eſse cum A,B,C,D.A,ideſt *altè*,B,ideſt *breuiter*; C,ideſt *clarè*;D.ideſt, *deuotè*. Sà *in Summa verbo Miſſa nu.*50.Gauantus *ſup.par.*3.*tit.*11.*num.* 13. Quibus etiam aſsentiot, dummodo Sacerdotes cohærere faciant illud *breuiter* cum illo *deuotè*, præſertim ſi cum eodem Gauanto addamus alteram litteram, ſcilicet E,idem *Exactè*, aut *Exquiſitè*, Vnde nota ibidem cum Scortia *lib.*2.*ca.*19. illud *breuiter* denotare, nō vltra mediam horam. Alia circa huiuſmodi Cęremonias,ſeu Ritus Miſsæ tractat relatus Gauātus Author in bac matetia verſatiſſimus.

59 Illud tamen animaduertendum, nullatenus admittendum eſse quod Fagundea *ſupra dicto l.* 3. *cap.* 21.*numero* 32.inquit ſcilicet. Regulas Miſsalis non obligare, niſi rantum illas, quæ continent eſsentiam, aut quaſi eſsentiam Sactificij, reliquas verò non eſse pręcepta ſed inſtructiones quaſdam. Quod etiam refert, uec impugnat Diana *ſupra reſolut.*41. & ſauet Peirinis etiam ſupra loco relato ex 3. *tom. priuileg. Minim.cap.*1.*num.*15. Si enim Bullæ Pontificiæ, declarationes Sacrę Congregationis relatæ, imò ipſæ Rubticæ Miſsalis attentè legantur, procul dubio pro comperto erit eas vera eſse præcepta, & non tantum inſtructiones, aut conſilia, ac per conſequens obligare ad culpam, ſaltem venialem, iuxta dicta. Verum quidem eſt id quod notauit Suarez *to.*3.*diſp.*85.*ſect.*1.§. *ad primam confirmationem*,& ex eo Fagundez ſup.*n.*8.ſcilicet quod Regulæ Miſsalis, quæ ſunt de *ſupplendis defectibus Miſſæ* ad peccatum non obligant, quia illæ ſolùm ſunt doctrinales quædam inſtructiones circa facienda in talibus caſibus, neque approbantut à Pontificibus,niſi ſolùm veluti bonæ, & probabiles opiniones. Sed non propterea idem dici debet de alijs Regulis,ſeu Rubricis Miſsalis.

60 Inter Cæremonias autem ad Miſsas neceſsarias vna eſt,quòd ſine lumine celebrari non poſſit, *capit. fin.de celebrat.Miſſ.*Idque ſub morrali, vt ex eodem *capit.*colligitur. Sotus *in quarto diſt.* 13.*quæſt.*13. *art.* 4.Toletus *in Summa lib.*2.*cap.*7.*numer.*6.& alij communiter. Quamuis autem ex conſuetudine ſatis rationabili duę candelæ requitantur;in neceſſitare tamen pro Eccleſijs pauperibus vna tantum ſufficiet. Bonacina *ſupra puncto nono numer.*30.ex Azorio Toleto, Grafio, & alii. Similiter quamuis ex Eccleſiæ conſuetudine,immo, & multorum Patrum auctoritate, tale lumen debeat eſse ex cerea ignito, vt rectè Henrtiquez *l.9.de miſſa cap.*26.*num.*4.& *cap.* 29.*nu.*7.in caſu tamen grauis neceſſitatis licere puto, ſaltem ſine peccato mortali, cum lumine olei celebrare, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, vt docent Ioannes de Cruce *ſup.quæſt.*3.*dub.*5.*concluſ.*1.

& Diana

Digitized by Google

& Diana *dicto tractatu* 14.*reſolut*.67.*&* 45. poſt Suarez, Fagundez, & alios. Imo, & forſan ſine veniali, ſi neceſſitas grauis valde ſit, vt colligo ex Vazquez *ſupr.diſp*.233.*cap*.3. *num*. 25. Bonacina *ſupra* & Layman.*ſupr.cap*. 6. *num*. 17. §. *tertiò licet*. Ex ſeuo autem, ſeu inferiori materia id non licere tenet Vaſquez *ibi*, etſi Bonacina, & Layman.contrarium dicant. Sanè res indecens videtur, & ita non ſine valde graui cauſa admitti poteſt. Certus autem numerus ſuperſtitioſus candelarum in celebratione Miſſarum prohibitus eſt à Concilio Tridentino *ſeſſ*. 22. *in Decreto de obſeruand. in celebrat. Miſſ*. Vaſquez *ſupra numer*. 26. Quot autem candelæ ponendæ in Altari, Abbate celebrante, dixi *tomo* 3. *verb. Abbas n*.15.

61 Ex dictis etiam patet deciſio dubij quod aliqui mouent, an ſcilicet aliquando liceat celebrare ſine Miſſali. Etſi enim regulariter loquendo id nullo pacto liceat, propter Eccleſiæ præceptum, & conſuetudinem, & ad euitandum periculum lapſus in memoria, prout communiter Doctores tenent, ſpecialiter Nauarrus *in Manuali cap*. 25. *num*. 84. Azor.*to*. 1. *Inſtitutionum moralium lib*. 10. *capit*. 29. *quæſt*. 5. Henriquez *l.9.de Miſſa cap*.26. *nu*.4. & alij, quos refert, & ſequitur Fagundez *ſup.ca*.21.*n*.23. Nihilominus, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, & cum Sacerdos conſtanter credit non lapſurum in memoria, ſi adſit rationabilis cauſa id ſuadens, poterit ſine Miſſali celebrare. Vaſquez *ſupra* Diana *ſupra reſolut*. 46. poſt Layman. Villalobos, & Ledeſmam. Quod & probabile cenſet Lugo *dicta diſputatione* 20. *ſect*. 2. *num*.78.

62 De Cruce qualiter neceſſaria ſit pro Altari, in quo celebratur, & an ſine illa celebrari poſſit, habes ex dictis *to*.3.*verb.Crux.n*.3.

63 Loquendo autem de miniſtro, quamuis antiquitus nullus Sacerdos celebrare poſſet niſi duobus præſentibus miniſtris, vt colligitur ex *can. hoc quoque de conſecrat. diſt*. 1. & quia cum Sacerdos dicat *Dominus vobiſcum*, & *Orate fratres* videatur cum duobus loqui, nihilominus conſuetudine receptum eſt vt ſolus vnus miniſter adſit Miſsæ. Toletus *lib*. 2. *capit*. 2. *numer*. 6. Azor. *ſupra quæſt*. 1. Fagundez *capit*.21. *num*. 1. Is autem debet eſse vir, & non fœmina. *capit. inhibendum de cohabit. cleric. & mulier. & can. Sacratas diſt*. 13. Toletus *ſupra*. Bonacina *ſupra num*.32. ex Suarez, Henriquez, Reginaldo, & alijs. Vnde peccatum mortale eſt fœmina Sacerdoti in Miſsa miniſtrare, ita vt expediat magis Sacerdotem dicere Miſsam ſine miniſtro (intellige in caſu magnæ neceſſitatis iuxta dicenda) quam fœminam aliquam ad id muneris adhibere. Sotus *in* 4.*diſt*.13.*quæſt*.2.*art*.5. Azor.*ſupr.q*.2. Bonacina *num*. 33. ex alijs. Licet oppoſitum ſequatur Nunus *in* 3. *part.to*.1.*quæſt*.83.*art*.6.*dub*.1. quem non impugnat Diana *ſupra reſolut*.44. Permittitur tamen Monialibus reſpondere Sacerdoti ex choro, & remotè, ex Eccleſiæ conſuetudine. Bonacina *dicto numero* 32. Fagundez *numer*.2. Quod admittit Lugo *ſupra ſect*.4.*num*.103. etiam ſi nullus vir reſpondeat in Altari, ſed ſolùm deſeruiat, & ſequi videtur Archangelus Romanus *de Priuileg. lib*. 3. *verbo miſſa* In caſu etiam magnæ neceſſitatis, videlicet quando eſſet dies Feſtus, nec eſſet ex populo qui ſciret miniſtrare, vel dandum eſset moribundo Viaticum &c. licitum erit Sacerdoti ſine miniſtro celebrare, prout docent Azor.*ſupra qu*.3. Zerola *in praxi* 2.*par. verbo Miſſa*. Diana *ſupra Reſolut*.43. referens Villalobos, Pitigianum, Siluium, & alios. Conſulerem tamen in tali caſu neceſſitatis, vt Sacerdos Sacrum facturus neſcientem aliquem doceret præeundo etiam in ipſo Altari, & reſponſiones proferret cum eodem, vt admittit additionator Toleti *ſupra* §. *vt poteſt* ex Suarez. De Sacerdote etiam recluſo, quòd poſſit celebrare ſi miniſtro tenet Archangelus *ſupra* ex Graffio. Quod ſanè mihi dubium.

64 Sacerdotem celebrare non poſſe niſi capite diſcoperto habetur ex *can. nullus Epiſcopus de conſecrat. diſt*. 1. Notant tamen Doctores Epiſcopum, vel etiam Ordinis Prælatum, ob cauſam v. g. infirmitatis, vel nimiæ frigiditatis, licentiam dare poſſe Sacerdoti celebrandi capite cooperto pileolo, præſertim vſque ad conſecrationem, ſicut videre eſt in Azorio *ſupr.cap*.18.*quæſt*.16. Sà *verbo Miſſa n*.17. Fagundez *dicto capit*. 21. *num*. 33. Immo ſi cauſa ad id faciendum euidens ſit, nec adeſſet ſcandalum, dummodo Sacerdos pileum tollat cum Hoſtiam, vel Calicem eleuat, id fieri poſſe ſine alia licentia, admittit idem Fagundez ex Henriqu. Angelo, Nauarro, & alijs. Quod & tenent Layman. dicto *cap*.6. *n*. 16. Quia tamen facultatem concedere ad hoc eſt his temporibus Summo Pontifici reſeruatum, propter declarationes quaſdam Sacræ Congregationis, quas refert Gauantus *in Rubricas Miſſalis tom*. 1. *par*. 2. *tit*. 2. & ex eo Diana *ſupra reſolut*. 58. ex quibus vidi vnam pro Archiepiſcopo Vrbinate, in qua Sacra Congregatio decernit *non poſſe illum vti tali pileolo ſine licentia Sedis Apoſtolicæ*; idque conſtat ex Miſſali reformato iuſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Octaui, in cuius principio habetur ſimilis declaratio cum derogatione cuiuſcunque conſuetudinis in contrarium, ideo ita eſt tenendũ. Lugo *dicta ſect*.4.*n*.102.

65 Sacerdotem etiam celebrantem calceatum eſſe debere ob maiorem honeſtatem, ac decorem, communis ſententia Doctorum tenet. Notandum tamen, id non eſſe ſub obligatione peccati mortalis, imo, vt credo, nec venialis, ſi neceſſitas ad ſic faciẽdum id poſtulet, & ſcandalum ceſſet. Layman.*ſupr. num*.15. Lugo *ſupr.num*.102.

66 Mortiferè peccare Sacerdotem, ſi dum Sacris veſtibus induitur, Preces omnes ab Eccleſia præſcriptas non recitat, ait Nauarr. *cap*. 25. & ex eo Azor. *d.cap*.29.*quæſt*.5. Sed alij id negant, dum nullus adeſt contemptus. Henriq. *lib*. 9. *cap*. 24. Rodriguez *in Summa c*.246. Additionator Toleti *ſupra*, & alij. Dicendum ergo eſt, ſolùm eſſe obligationem ad id faciendum ſub veniali, quia communiter tale præceptum receptum non eſt ſub maiori obligatione, niſi adſit contemptus. Diana *ſupr.reſolutione* 41. ex Homobono, Layman. Vega, Scortia, & alij. Idem dicendum de Hymno *Te Deum*, & alijs Orationibus dicendis à Sacerdote poſt Miſſæ celebrationem. Fagundez *ſupr.num*.9.

67 Qualiter ſe gerere debeat Sacerdos Miſſam dicens quoad benedictionem populi, ſi celebrat præſente Epiſcopo in loco ſuæ iuriſdictionis dixi *tomo* 3. *verbo Benedictio, & benedicere num*.2. quod multò magis procedit ſi celebrat coram Cardinali. De quo etiam Layman.*ſupr.num*. 18. Alia ad intentum habentur infra verbo *Officium diuinum*, verbo *Ritus Sacri*, verbo *Suffragia*, verbo *Vaſa Sacra*, & verbo *Veſtes Sacræ*. Vide & dicta tom. 3. verbo *Euchariſtia quoad Regulares*.

68 De modo ſupplendi defectus in Miſſa occurrentes,

tes, cum de eo habeatur inter Rubricas Miſſalium, nunc ſuper ſedendum. Interim videndi Suarez ſupra *dicto diſp.* 85.*ſect.* 1. Bartholomæus à S. Angelo *Dialogo* 5. & Bonacina *ſupra diſp. 4. q.vlt. punct.* 10. poſt alios.

M I T R A.

S V M M A R I V M.

Mitra quid quotuplex, & qualis figuræ. n. 1.
Quibus conceditur. n. 2.
An alijs Abbatibus. n. 3.
Quomodo hæc priuilegia intelligenda. n. 4.

1 Mitra, ſeu Apex ex Auguſt. 2. *Ciu.* 15. ſeu *Sertum cum gemmis* ex Ennodio de Mitra Sancti Ambroſij, ſeu *Crorna Sacerdotalis* ex Ammiano Marcell. *lib.* 29. ſeu *Corona gloriæ* ex Euſebio Cæſarienſi *lib.* 10. *Hiſt. capit.* 4. ſeu *Pileum* generis neutrius; vel *Galea*, vel *Tiara* ex Iſidoro *lib.* 19. *Orig. capit.* 21. ſeu *Inſula* ex Hugone Victorino *lib. de Sacr. capit.* 55. ſeu *Cidaris* ex Alcuino *de ſingul. veſtibus*, ſeu *Phrygium* ex Niceph. *lib.* 14. *capit.* 34. quod impoſuit capiti Sancti Siluestri Conſtantinus; ſeu *Lorum* ex Balſamone apud Buleng. *de veſt. Pontif. libr.* 1. *capitulo* 6. ſeu *Auriphrygium circulare* ab Innocent. III. *in ſerm. de S. Silueſtro* (ijs enim nominibus appellatur) ab Apoſtolis ortum habet. Ex Baron. *An.* 34. *numero* 298. Et inter Epiſcopi inſignia enumeratur ad ornandum illius caput, & eludiendum Epiſcopum. Gauantus *in Theſauro ſacrorum Rituum par.* 2. *titulo* 1. *de præpa rat. Sacerdotis celebraturi §. Mitra ſeu Apex*. Tamburinus *de iure Abbat. tomo* 1. *diſputatione* 20. *quæſit.* 1. *numero* 3. Imponitur etiam Abbati in ipſius benedictione. Tamburinus *ſupra diſputat.* 11. *quæſit.* 14. *numero* 35. Significat, prout dixi *tomo* 3. *verbo Abbas num.* 12. Spineam Chriſti Coronam, vel ſecundum quoſdam, propter duo cornua, quæ habet, vtrumque teſtamentum, cuius ſcientiam habere debet Prælatus. *Ca. Epiſcopus* 23. *q.* 1. Barboſa *de Iure Ecclesiaſtico lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 56. Ipſius ſpecies ſunt tres, vna, quæ prætioſa dicitur, quia gemmis, & lapidibus pretioſis, vel laminis aureis, aut argentis contexta eſſe ſolet; altera aurifrigiata, ſine gemmis, & ſine laminis aureis, vel argenteis, ſed vel aliquibus paruis margaritis compoſita, vel ex ſerico albo auro intermixto, vel ex tela aurea ſimplici ſine laminis, & margaritis; tertia, quæ ſimplex vocatur, ſine auro ex ſimplici ſerico Damaſceno, vel alio, aut etiam linea, ex tela alba confecta, rubeis lacinijs, ſeu francijs, & vittis pendentibus. Ex Cæremon. Epiſcop. *lib.* 1. *cap.* 17. Caſtald. *in praxi cæremon. lib.* 1 *ſect.* 5. *capit.* 4. *numer.* 5. Barboſa *ſupra numer.* 54. Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Mitra num.* 2. Pro varijs figuris Mitrarum antiquarum, præſertim S. Silueſtri Papæ, quæ Romæ aſſeruatur in antiquiſſima Eccleſia S. Martini in Montibus noſtri Carmelitarum Ordinis, & S. Auguſtini, quæ Valentiæ viſitur, & S. Iſidori, quæ Bononiæ dicitur eſse, conſule Gauantum *ſupra §. pars Mitra*. Sunt autem Baculus Paſtoralis, & Mitra correlatiua, ita vt cui vnum conceditur, & aliud conceſsum credatur, prout ex duplici declaratione Sac. Congregationis dixi *tom.* 3. *verb. Baculus nu.* 2.

2 Quamuis autem Mitra inter inſignia Pontificalia numeretur, ita vt propria Epiſcoporum ſit, nihilominus à Sacra Congregatione conceſſa eſt pluribus Abbatibus, ſeu Præpoſitis Monachorũ, prout ex varijs eiuſdem Sacræ Cogregationis declarationibus refert Barboſa *in Collectaneis Bullary verbo Mitræ, & Baculi vſus*. Videlicet Abbati S. Adrianæ Mechlinen. diœceſis, & ſucceſſoribus ſuis, Abbati Auburgen. Argentin. diœceſis. Abbati de Bello loco Ordinis Præmonſtrantem. Abbati de Bello podio eiuſdem Ordinis, Abbati Engelbergh. Monaſterij Conſtantien. diœceſis pro ſe, & ſucceſſoribus. Abbati S. Luciæ in Plano Melatij Regni Siciliæ Capellano Regio, & Referendario Apoſtol. Abbati Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ Regalis oppidi Perpiniani Elnen. diœceſis. abbati Monaſterij S. Mariæ Bonæ Spei Ordinis Præmonſtraten. Abbati Monaſterij S. Mariæ Oppidi de Amerio Ordinis S. Benedicti. Abbati Monaſterij S. Mariæ de Calmoſiaco Canonicorum Regularium Tullen. ſeu nullius diœceſis. abbati Oliuenſi Ordinis Ciſtercien. abbati Monaſterii Sancti Petri Meten. diœceſis. abbati Præmiten. Ordinis Ciſtercien. Ponaſmien. diœceſis. Generali Congregationis Monachorum S. Hieronymi in Italia. Correctori, ſeu viſitatori hoſpitalis Neapolis. Præpoſito Monaſterii Ciuitatis Vitemiſchi diœceſis Vilnen. fratrum Ordinis Beatorum Martyrum de Pœnitentia. Præpoſito Monaſterii Monialium Gotieſconicn. Pragen diœceſis, cum benedictione ſacrorum Vaſorum, & Paramentorum. Præpoſito Collegiatæ Praten. &c.

3 Prætetea etiam ex ſpecialibus Sedis apoſtolicæ Priuilegiis habent vſum Mitræ, & aliorum Pontificalium abbates Canonicorum Regularium Lateranenſium, vt videre eſt in *libro Priuilegiorum illius Ordinis* Mediolani impreſſo de anno 1606. & Congregationis S. Saluatoris Bononien. per Innocentium VIII. vt patet ex Conſtitution. eiuſd. Pontiſ. ſub dat. Romæ apud S. Petrum pridie Idus Nouembris 1489. Item Caſſinenſes, aliàs Sanctæ Iuſtinæ de Padua, per Eugenium IV. ſuo dat. Florentię 7. Kal. Iunii 1442. Camaldulenſes per Leonem X. Vallumbroſani, Ciſtercieneſ, Celeſtini, Montis Oliueti, Montis Virginis, & Præmonſtratenſes, vt videre eſt partim apud Rodriguez *in Collect. priuilegiorum Regular. in Eugen.* 4. *Bulla* 18. & pręſertim apud Tamburinum *ſupra d. diſp.* 20. *quæſit.* 1. *nu.* 13. & ſequentibus, & Barboſam loco relato ex *lib.* 1. *Iuris Eccleſiaſtici c.* 9. *num.* 55.

4 Circa hæc tamen priuilegia animaduertendum primò, iuxta dicta *tom.* 3. *verbo Altare num.* 3. & verbo *Baculus numer.* 3. non communicari Prælatis aliis Regularibus, etiam Mendicantium quantumuis habentibus communicationem generalem omnium priuilegiorum aliis Religionibus conceſſorum, quia ſcilicet hæc priuilegia conceſſa ſunt prædictis abbatibus, quia ipſi habent vſum Pontificalium, quod aliis Prælatis Regularibus non competit. Secundò, quòd ex tribus Mitris ſuperius relatis abbates illa tantum vti debent, & non alterius ſpeciei, quæ eis à Sede apoſtolica eſt conceſſa, ſcilicet ſimplici. Ille enim cui ex priuilegio conceditur vſus Mitræ auriphrygiatæ, & pretioſæ, reputatur dignior illo cui vſus Mitræ ſimplicis conceſſus eſt. Ita Mich. Leon. Eſtenſis *in Speculo Sacrar. Cæremon. verbo Abbas §. Abbatis veſtes, & inſigma verſ. Mitra Abbatis* Ioannes Maria Nouarrius *in Lucerna Regularium verbo Mitra numer.* 4.

Ab-

Digitized by Google

Abbates autem exempti quando interſunt Prouincialibus Concilijs, & Epiſcopalibus Synodis poſſunt vti Mitris aurifriagiatis, ſed non habentibus gemmas, vel laminas aureas, vel argenteas: ſi verò non ſunt exempti vti debent ſimplicibus albis, & planis, ideſt nō aurifrigiatis; ſed in aliis locis exempris vti poſſunt Mitris, prout indulta conceſsa à Sede Apoſtolica eis permittunt. Declaratum etiam eſt à Sacra Congretione Abbatem vnicam tantum Mitra vti poſse celebrando. Gauantus *in Manuali Epiſcoporum verbo Abbas num.* 7. Nouarius *ſupra numero* 1. Tertiò, non licere prædictis Abbatibus, Mitram, aut alia Pontificalia inſignia deferre præter quam in locis ſuæ iuriſdictionis, & dignitatis, ſicut nec Archiepiſcopo licet Crucem facere ante ſe deferre, aut pallium geſtare in aliena Prouincia. *capit. vt lit. pendent. capi. antiqua de priuil. Clement. Archiep. de priuil. capit. ad honorem. cap. ex tuar. de authorit. & vſu palij.* Idque conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis. Tamburinus *ſupra diſputat.* 21. *quæſit.* 3. *numer.* 1. Nec licet ipſis ea inſignia deferre dum adeſt Epiſcopus, tunc enim ea demittere debent. Tamburinus *ſupra numero* 2. *&* 3. Vbi etiam in ſequentibus, qualiter in hoc attendendum ſit ad priuilegiorum tenorem. Barboſa *ſupra numer.* 54. Qualiter etiam Abbas inſignia, Pontificalia deferens præcedat non habentem, & an poſſit ea deferre in Eccleſia exempta, quando vſus eorum fuit ſimpliciter conceſsus, & an extra Monaſteria ſine licentia Ordinarij, conſule Pacianum *de Probationibus l.* 2. *capit.* 28. & ex eo Barboſam *ſupra numero* 58. *&* 59. & dicta à ſimili de Baculo 3. tomo verbo *Baculus*, ac dicenda infra verbo *Mozzetta*.

M O N A C H I.

1 DE ijs plura dixi *tomo* 2. *capit.* 2. per totum, illiſque applicari poſsunt omnia ferme, quæ in quatuor iſtis tomis Summæ dicta ſunt, & dicentur, maximè quæ 3. to. verbo *Abbas*, & verbo *Abbatia*, & id circo nunc ſuperſedendum.

M O N A S T E R I A.
Regularium.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè, num. 1.

Licentia, quæ pro Monaſteriorum constructione requiſita ſit, num. 2.

Quæ notanda circa Decreta pro constructione Monaſteriorum, num. 3.

An requiratur licentia Papæ pro Monaſteriorum constructione, num. 4.

De conſenſu Religionum ad fundationem Monaſteriorum requiſito, num. 5.

Quid de Hoſpitiis Religioſorum, num. 6.

Quid ſi Religioſi ſint cauſa rationabili contradicant, numero 7.

De Decreto non recipiendi Conuentus niſi in eis poſſint Religioſi duodecim ſuſtentari, num. 8.

Solemnitates requiſitæ an debeant obſeruari in erectione Monaſteriorum inchoatorum, num. 9.

An in Monaſterijs Monialium, num. 10.

Quid de excommunicatione impoſita contra tranſgreſſores, num. 11.

Quid per omnimodam iuriſdictionem Epiſcoporum intelligatur, num. 12.

Monaſteria virorum, & mulierum ſimul an ſint modò permiſſa, num. 13.

Quis numerus Religioſorum in Monaſterijs conſtituendus num. 14.

Præceptum Sac. Congregationis Concilij, num. 15.

De Monaſterijs Recollectis, num. 16.

De constructione, ſeu ornatu Eccleſiarum ex Decreto Sac. Congregationis Apoſtolicæ viſitationis, numero 17.

De modeſtia, & humilitate à Regularibus ſeruanda in constructione Monaſteriorum, num. 18.

Priuilegia Regularium circa constructionem Monaſteriorum, num. 19.

Quomodo in praxi recipiantur. num. 20.

Alia quorumdam Regularium priuilegia, num. 21.

Monaſteria Regularium quibus priuilegijs gaudeant, numero 22.

Sæculares an erigere poſſint ædificia circa Monaſteria Regularium, num. 23.

Monaſteriorum inuaſores quibus pœnis puniantur, numero 24.

Monaſteria gaudent immunitate Eccleſiaſtica, numero 25.

An Prælati Regulares poſſint facere aliquid contra huiuſmodi immunitatem, num. 26.

Priuilegia Fundatorum, ſeu Fundatricum, num. 27.

De Patronis monaſteriorum, num. 28.

An ad fundationem monaſteriorum requiratur licentia Principis ſæcularis, num. 29.

Monaſterijs poteſt quilibet res ſuas donare, num. 30.

Alia monaſteriorum priuilegia, num. 31.

Mutatio, ſeu translatio monaſteriorum, an, & quomodo liceat, num. 32.

Decreta Summorum Pontificum an etiam intelligantur de translatione monaſteriorum, num. 33.

De augmento, ſeu extenſione ipſorum, num. 34.

Quid de mutatione ipſorum intra eamdem Ciuitatem, numero 35.

Quid de Religioſis vitam hereniticam ducentibus, numero 36.

Quorumdam Regularium priuilegia, num. 37.

Quomodo practicanda, num. 38.

De vnione monaſteriorum priuilegia, num. 39.

Priuilegium Pij 2. *num.* 40.

Priuilegium Innocentij 8. *num.* 41.

Monaſteria quomodo non deſerenda, nu. 42.

Priuilegia quædam circa hoc, num. 43.

Monaſteria derelicta in triplici differentia, nu. 44.

Non conuertenda in vſus prophanos, num. 45.

An pro recuperatione Conuentuum ab hæreticis occupatorum requirantur conditiones à Summis Pontificibus poſitæ, num. 46.

De bonis monaſteriorum deſertorum, num. 47.

An requirant Prælatorum reſidentiam, num. 48.

De prohibitione ingrediendi fœminis monaſteria Religioſorum, num. 49.

QVamuis de hac materia nonnulla dicta ſint in præcedentibus tomis, maximè *tom.* 1. *ca.* 9. *num.* 34. 35. *&* 36. & *tom.* 2. *cap.* 19. ferme per totum, & de clauſura pro ipſis neceſſaria *tomo* 1. *cap.* 16. *numero* 1. & ſequentibus, *& tomo* 3. *verbo Clauſura*, alia tamen in præſenti adiungenda pro maiori explicatione, vel ampliatione materiæ, quinque præcipuè. Primum, de fundatione, ſeu constructione Monaſteriorum. Secundum, de ipſorum priui-

priuilegijs. Tertium, de eorumdem tranſlatione, mutatione. Quartum, de ipſorum vnione. Quintum, de illorum dimiſſione, deſertione, ſeu deſtructione. Sumitur autem in præſenti pro eodem Monaſterio, & Conuentu, etſi Graſſius *de Caſibus reſeruatis caſu 2.nu.16. & 17.* ea diſtinguat in eo quòd Monaſterium referatur ad loca vbi manent Monachi, Conuentus ad loca Fratrum.

2 Quoad primum ergo, conſtat ex dictis *tomo* 1. loco relato ex *capit. 9.* quòd licet antiquitus licentia ad noua monaſteria ædificanda à ſolo Papa concedenda eſſet (intellige mendicantibus, iuxta dicenda inferius) licet ex priuilegijs Religionum multæ illarum poſſent id facere de ſola Ordinarii licentia; his tamen temporibus propter Decreta & Conſtitutiones, tum Concilii Tridentini, tum Summorum Pontificum, præſertim Clementis VIII. Gregorij XV. & Sanctiſſimi D.N. Vrbani VIII. & Sacræ Congregationis Concilij, in erigendis, ſeu conſtruẽdis monaſteriis, haberi debet primò licentia Epiſcopi, in cuius Diœceſi erigenda ſunt, prout præcipit Concilium Tridentinum *ſeſſ.25. de Regular.cap.* 3. Deinde ipſi Epiſcopi facere debent id quod præcipit Clemens VIII. in conſtitutione, quæ incipit: *Quoniam ad inſtituta*, de qua dicto *cap.9. num.* 35. dixi, videlicet. *Locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad nouos Conuentus cuiuſque Mendicantium Ordinis in Ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ Iuriſdictioni ſubiectis erigendos, impertiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuum Prioribus, ſeu Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa, ſeruatis ſeruandis, cognita, conſtiterit, in eiſdem Ciuitatibus, & Locis nouos huiuſmodi erigendos Conuentus, ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe.* Similiter debet obſeruari Decretum Sacræ Congregationis ſub Gregorio XV. quo cauetur ne aliqua monaſteria de nouo erigantur, *niſi in eis ſaltem duodecim fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant, ac Priores, ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum, Conuentuum, ſeu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, ſeu Inſtitutorum huiuſmodi, non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis per quatuor millia paſſuum circumuicinis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſerint, vel aliàs Ordinarijs locorum conſtiterit Religioſos Monaſterij, Conuentus, ſeu Domini Regularis ſic erigendi, ſeu erigendæ abſque detrimento Religioſorum in monaſterijs, ſeu Domibus antea in Ciuitatibus, ſeu locis huiuſmodi erectis, degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manu teneri, & ali poſſe. Si verò noui Cõuentus, Domus, Congregatio, vel Societas huiuſmodi inſtituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur, Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant, an locorum incolæ, & habitatores (quorum, & conſenſum requirant, ac adhibeant) huiuſmodi duodecim Religioſos in Conuentibus, vt præmittitur, inſtituendi, commodè alere, & manu tenere valeant.* Demum pro obſeruantia prædicti Decreti Gregorii XV. præſertim quoad prædictum numerum duodecim fratrum, *in decretis de Celebratione miſſarum* à Sacra Congregatione Concilii editis, ſic præcipitur. *Deinceps verò monaſterium, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religioſorum, ſeu Regularium nullibi recipiatur, niſi præter alia ad id requiſita in ſingulis eiuſmodi locis duodecim ſaltem Fratres, aut monachi, ſeu Religioſi degere, et ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis detractis omnibus, vt ſupra detrahendis, competenter ſuſtentari valeant ad præſcriptũ decreti fel. rec. Gregorij XV. hac de re editi. Alioquin monaſteria, & loca huiuſmodi poſt hac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, vt ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, et actu non inhabitauerint, Ordinarii loci viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur.* Hæc autem omnia innouantur à Sanctiſſimo D.N. Vrbano in conſtitutione *Romanus Pontifex*, de qua infra, præcipiturque omnibus Regularibus ipſorum obſeruantia non obſtantibus quibuſcunque licentiis, ſeu facultatibus illis à Prædeceſſoribus, Pontificibus conceſſas.

3 Circa quæ animaduertendum primò, meritò Concilium, Summos Pontifices, & Sacram Congregationem pro fundatione, ſeu erectione nouorum monaſteriorum, conſenſum Epiſcopi, ſeu Ordinarii poſtulaſſe, quia ille requiſitus eſt ex iure communi. *can. quidam et ſequentibus* 18. *qu.*2. Campanile *in Diuerſ. Iur.Can. Rubric.* 12. *cap.*13. *num.* 80. *et* 81. miranda *in manuali tomo* 1. *qu.*33. *art.*1. *qu.*3. Tamburinus de *Iure Abbatiſſarum diſput.*33. *quæſt.*1. *num.*2. Imò omnia monaſteria Epiſcopo eſſent ſubiecta de iure communi, ſi non obſtarent priuilegio Religioſorum. *cap. qui vere* 16. *qu.*1. *cap. cum dilectus de Relig. domibus*, & aliis iuribus. Tamburin. *ſupra num.*1. ex Nauarro, & Rodrigu. Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione, licentiam ad conſtructionem monaſteriorum dari non poſſe à Vicario Capitulari Sede vacante. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo monaſteria* 1. Nouarius *in Lucerna Regularium verb. monaſteria num.* 2. Similiter declaratum eſt ab eadem Sacra Congregatione, nec Vicarium generalem Epiſcopi poſſe concedere hanc licentiam niſi ad id faciendum habeat ſpeciale mandatum. Sellius in *Selectis* Canonici cap.90. Nouarius ſupra.

4 Secundo maximè notandum, quòd cum in *capit. vnic. de exceſſib. Prælat. in 6.* confirmato in *Clem. cupientes de pænis. & capit. vnico de Religioſ. domib. in 6.* habeatur Religioſos Mendicantes non poſſe accipere noua loca ſine Summi Pontificis authoritate (quam Diſpoſitionem non deſtruit Concil. Triden. ſed vltra illam indixit ne acciperentur talia noua loca ſine conſenſu Ordinarij) ideo plures Doctores tenent, poſt Concilium Trident. præter prædictam Ordinarii licentiam, requiri etiam ad hoc quòd Religioſi noua Monaſteria recipiant Sedis Apoſtolicæ facultatem. Campanile *ſupra num.*80. Barb. de *Iure Eccl.l.*2. *cap.*12. *num.*11. Tamburinus *ſupra dicto quæſt.*1. *num.*6. *& tom.*3. *de iure Abbat. diſp.*5. *quæſt.*1. *nu.* 3. Iſti tamen Doctores animaduertiſſe non videntur, primò, in cap. illo *vnic. de Religioſ. domib.* ſolùm id prohiberi non quatuor Mendicantibus de iure, ſcilicet Prædicatoribus, Minoribus, Eremitis S. Auguſtini, & Carmelitis, cum iſti expreſsè à dicta prohibitione excludantur eo capite, ſed quibuſdam aliis Mendicantibus poſt Concilium Lateranenſe inſtitutis, quos Gregorius X. qui eſt Author illius capitis cum Concilio Lugdunenſi, extingui iubet. Prout rectè noſter Thomas de Ieſu *ſupra Regul. Carmelitar. part.*3. *capit.*2. *gloſs.* 2. *§. extendenda tamen*, & Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſp.*23. *ſect.*4. *num.*19. *& ſect.* 5. *num.*33. Deinde, quòd licet in *d. cap. vnic. de exceſſibus Prælatorum* habeatur talis prohibitio, eam tamen non eſſe pro omnibus Religioſis, ſed ſolùm pro Mendicantibus. Vt rectè etiam notant Nauarrus *in man. cap.* 27. *num.* 144. & Suarez *dicto numero* 33. Solùm ergo Mendicantes, & non alii Religioſi quicumque prohibentur noua loca recipere ſine

Papæ

Papæ licentia. Sed adhuc de Mendicantibus loquendo, probabiliſſimum eſt, quòd ſtando in terminis Concilii Trident. non requiratur talis licentia Papæ pro illis, qui ex priuilegiis Summorum Pontificum ante dictum Concilium habuerunt facultatem fundandi Monaſteria ſine prædicta Papæ licentia. Quales ſunt Carmelitæ ex Sixto IIII. & Minimi ex Iulio II. prout refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Aedificare numer.* 18. *&* 20. Ratio eſt, quia Concilium non derogat talibus priuilegiis, ſed ſolùm præcipit quòd non erigantur talia Monaſteria ſine Epiſcopi diœceſani licentia. Et ita ſupponunt Nauarrus *ſupra*, & Suarez *dicto numer.* 33. & tenet Rodriguez *tomo* 2. *quaſt. Regular. quaſt.* 49. *art.* 3. Thomas de Ieſu *ſupra §. pro cuius*, & Sorbus *in annotationib. ad Compendium priuilegiorum Mendicantium circa §.* 20, Nec obſtat declaratio quædam Sacræ Congregationis, quam referunt Thomas de Ieſu *ſupra*. Zerola *in praxi Epiſcoporum par.* 1. *verbo Monachi* §. 1. *&* 2. Campanile *ſupra numer.* 80. & Barboſa *in Declarationibus, & remiſſ. ad capit.* 3. *vigeſimæ quintæ ſeſſionis Concilij* per hæc verba: *Monachi non poſſunt ædificare Monaſteria in Parochia, in qua ea non habent ſine cognitione, & licentia Papæ.* Nam, præter quam quòd de hac declaratione autenticè non conſtat, & ea videtur ſolùm fuiſse non pro Mendicantibus, ſed ſolum pro Monachis, & pro aliqua cauſa particulari, prout patet ex verbis, ipſius vlterius dici poteſt cum Thoma de Ieſu *ſupra §. Quari tamen*, eam ſolùm intelligi attento communi iure, ſeclusis priuilegiis. Quia etiam Iura allata non loquuntur de Monachis, ſed mendicantibus, ideo probabilius forſan dici poteſt S. Congregationem quoad præſens nouum ius pro monachis condidiſſe. Dixi autem *ſtando in terminis Concilij. Trident.* quia ſtando in terminis conſtitutionis Sanctiſſimi D. N. Vrbani, quam retuli *dicto capit.* 9. *num.* 34. & quæ habetur *in* 4. *tomo Bullar.* inter Conſtitutiones eiuſdem Vrbani *numero* 25. oppoſitum videtur dicendum reſpectu omnium, quorumcunque Regularium. In ea enim non ſolùm reuocat omnes, & quaſcumque licentias, & facultates Religionibus quibuſcunque conceſsas ad erigendum noua monaſteria abſque conditionibus requiſitis ex Cõcilii, & Summorum Pontificum prædeceſsorum Decretis, ſed etiam hæc addit. *Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Inſtitutorum Regularijũ Superioribus quocumq. nomine nuncupatis, ceteriſque perſonis, ad quos ſpectat, in virtute Sanctæ obedientiæ, ac ſub priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, nec non officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, nec non etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis interdicimus, & prohibemus, ne licentiarum, ſeu facultatum, per Nos, vt præfertur, reuocatarum, & annullatarum, ſiue alio quouis prætextu, vel cauſa etiam quantumuis priuilegiata, noua Monaſteria, Collegia, Domos, Conuentus, & alia loca Regularia huiuſmodi, niſi de expreſſa Ordinariorum licentia, ac ſeruata in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum, & Concilij Trident. nec non Conſtitutionibus fel. rec. Clem. VIII. quæ incipit*, Quoniam ad inſtitutam *ſub dat. Romæ apud S. Marcum ſub Annulo Piſcatoris die* 23. *Iulij* 1603. *ac Decretorum de mandato eiuſdem Clementis, nec non ſim. me. Gregorij XV. Pontif. prædeceſſorum deſuper editorum forma, recipere, erigere, fundare, ſeu alias quomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſolbuere audeant, ſeu præſumant.* Quibus verbis ſi expendantur illa *ſeruanda in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum & cet. forma & cet.* manifeſtè colligi videtur Pontificem velle in fundatione talium Monaſteriorum habendam eſſe Papæ licentiam. Per illa enim verba *Sacrorum Canonum, & cet.* vt notauit Collector Conſtitutionum eiuſdẽ Vrbani in *principio dictæ Conſtitutionis* denotatur *capit.* 1. *de exceſſibus Prælat. in* 6. & cet. in quo, etſi non reſpectu aliarum Religionum; ſaltem reſpectu mendicantium expreſsè habetur, vt dictum eſt, requiri talem Papæ licentiam ad noua loca Regularia erigenda. Addit idem Collector cum multis alijs idem etiam haberi in *capit. vnic. de Religioſ. domibus in* 6. Sed, vt dixi, ibi ſolùm eſt ſermo de quibuſdam Religioſis Mendicantibus inſtitutis poſt Concilium Lateranenſe, quos idem Gregorius iſti extingui iubet, non de Prædicatoribus, Minoribus, Auguſtinianis, & carmelitis, quos ibi expreſsè excludit, Verum quidem eſt probabiliter ſuſtineri poſſe oppoſitum reſpectu Religionum habentium priuilegia ante concilium fundandi Monaſteria ſine prædicta Papę licentia, quia Pontifex Vrbanus ſolùm videtur loqui in eo cõſtitutione de illis Religioſis, qui facultates, ſeu licentias ad fundanda monaſteria non ſeruata debita forma obtinuerunt poſt Concilium Trid. & Clemenẽ VIII. quales ſunt noſtri Patres diſcalceati ex Paulo V. monachi congregationis B. Mariæ Fulienſis ex eodem Paulo V. & Superiores congregationis clericorum Regular. Sancti Pauli decollati ex eodem etiam Paulo V. quos refert Barboſa *ſup. nu.* 12. 13. *&* 14. Non de illis, qui ante Concilium, priuilegia, & indulta ad id obtinuerunt, quales ſunt Carmelitæ, & minimi ſuperius relati, ſicque video practicari apud multos. In eo tamen aliorum iudicio me remitto. Illud certius, quòd loquendo de monaſterijs monialium illa abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ indulto erigi minimè valent, nec in eis erectis abſque Ordinarij licentia celebrari poteſt, prout determinauit Sacra Epiſcoporum, & Regularium congregatio in anno 1615. de menſe Aprilis in vna Vicentina. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Monaſteria Monialium* 2. Nouarius *ſupra*.

5 Præſertim tertio circa conditionem illam à Clemente VIII. aſſignatam de non fundandis monaſteriis niſi *vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuum Prioribus, ſeu Procuratoribus & cet.* notandum, conſtitutionem hanc locum etiam habere circa erigenda monaſteria non ſolum virorum, ſed etiam monialium, vt declarauit Sacra congregatio concilii decima nona Decembris 1620. vt referunt Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico lib.* 2. *capit.* 12. *numer.* 7. & Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſputatione* 33. *quæſito* 1. *numero* 4. Vnde inferunt ipſi poſt Rodriguez, & Sellium, non licere Ordinariis licentiam dare ędificandi dicta monaſteria niſi vocatis prius, & auditis Prælatis conuentualibus locorum vbi ædificanda ſunt, & & aliis intereſſe habentibus. Non tamen videntur comprehendi dicta monaſteria monialium in eo quod addit Sac. congregatio ſub Gregorio XV. ſcilicet, quòd non erigantur de nouo monaſteria, niſi in eis ſaltem duodecim Religioſi inhabitare, & ſuſtentari valeant, & quòd etiam vocentur, & audiantur Priores, ſeu Procuratores aliorum locorum per quatuor millia paſſuum circumuicinorũ, quia ibi ſolùm videtur ſermonem eſſe de monaſterijs

rijs

Digitized by Google

rijs vitorum, vt patet ex illis verbis, *Fratres, Monachi, Religioſi &cet.* Declaratio autem illa Sacræ Congregationis adducta anterior eſt ad Decretum prædictum ſub Gregorio XV.

6 Similiter quartò notandum, quòd licet in prædictis Conſtitutionibus, præſertim in ea, quæ edita eſt à Sanctiſſimo D. N. Vrbano generaliter videatur eſſe ſermo de omnibus, & quibuſcumque domibus habitationibus Religioſorum, vt patet ex illis verbis, *noua Monaſteria, Collegia, Domus, Conuentus, & alia loca Regularia huiuſmodi &c.* nihilominus Hoſpitia Religioſorum non videntur illis comprehendi, prout ex Riccio *in Praxi deciſione* 652. & Bariola *verbo Regulares pag.* 264. tenent Peirinis *tomo 3. priuileg. Minim. in Conſtitutione 3. aliàs 13. Vrbani VIII.* Bordonus *in Reſolutionibus reſolutione* 41. *numer.* 6. Quibus iunge Tamburinum *de Iure Abbat. tomo 3. diſputat. 5. quæſit. 1. numer.* 10. Quod intellige, quando Religioſi in illo Hoſpitio exiſtentes campanas non pulſarent, eleemoſynas non quæritarent, Miſſas non reciperent, aut Eccleſiam, in qua publice celebraretur, non haberent. Ex talibus enim Hoſpitijs nullum præiudicium, aut detrimentum Religioſis alijs infertur, ac per conſequens ceſſat finis propter quem prædictæ Conſtitutiones, ſeu Decreta edita fuerunt. Vnde etiam probabiliter infert idem Peirinis *in Formulario littera Z. cap. 3. in appendice 5. nu. 4.* quòd quando aliqua Religio vellet intrare in aliquem locum, Vrbem ſcilicet, aut Oppidum, cum obligatione non quærendi eleemoſynas (adde etiam nec faciendi aliquid ex quo aliquod detrimentum alijs Religioſis obueniret) non eſſet neceſſarium citare alias Religiones intereſſe habẽtes, nam ceſſaret finis dictarum Conſtitutionum. *capit. cum ceſſante de Appellat.* [Vnde video declaraſſe Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 31. Ianuarij 1642. poſſe Fratres Reformatos S. Bernardi fundare Monaſterium ſine conſenſu aliorum Regularium eiuſdem loci, dummodo haberet redditus ſufficientes pro ſuſtentatione duodecim Religioſorum ſine queſtuatione.]

7 Præterea quintò circa illa verba Decreti Sacræ Congregationis ſub Gregorio XV. *vel aliàs Ordinarijs Locorum conſtiterit Religioſos Monaſterij, Conuentus ſeu Domus regularis ſic erigendi, ſeu erigendæ abſq; detrimẽto Religioſorum in Monaſteriis, ſeu domibus antea in Ciuitatibus, ſeu Locis huiuſmodi erectis, degentium, ibi in nu. duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali poſſe*, nota, colligi debere ex ipſius, quòd ſi prædicti Priores ſeu Procuratores Monaſteriorum aliorum erectioni noui Monaſterij alterius religionis gratis vel (quod abſit) ex mala voluntate, contradixerint poſſit, nihilominus Ordinarius concedere licentiam conſtruendi tale monaſterium. Nec hoc arbitramentum ſublatum eſt per Conſtitutionem Vrbani, prout Peirinis *ſupr.* loco relato *ex 3. to. priuileg. Minim.* autumnat eo quòd Vrbanus in ea Conſtitutione confirmet aliam Clementis, qua nõ erat tale arbitramentum. Nam etiam confirmat aliam poſteriorem Gregorii XV. in qua eſt. Vnde potius debeat dicere contrarium Peirinis.

8 Sextò nota, Decretum illud Sacræ Congregationis Concilii, de quo ſupra *numero* 2. & quod eſt vnum ex Decretis *de Celebratione Miſſarum*, ſcilicet, de non recipiendis Conuentibus niſi in eis duodecim Fratres degere valeant, aliàs Ordinarii viſitationi, & iuriſdictioni ſubderentur, comprehendere etiam eas Religiones, quæ onera Miſſarum non recipiunt, vt ſunt Religiones Capuccinorum, & Societatis Ieſu, & habere etiam locum extra Italiam. Ita enim reſpondit eadem Sacra Congregatio *ad 17. & 18. dubium* circa ea Decreta *de Celebratione Miſſarum.* Nouarius *ſupra n.* 11. 12. & 13.

9 Nota ſeptimò, ſolemnitates requiſitas à Summis Pontificibus, & Sacra Congregatione in prædictis Conſtitutionibus, & Decretis, obſeruari etiam debere in erectione quoque Monaſteriorum, quæ incepta fuerunt ædificari tempore Conſtitutionis Sanctiſſimi D. N. Vrbani, vt patet ex verbis illis relatis ſupra *num. 4. ſeu incepta finire abſoluere.* Et ita practicatum eſt ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, in caſu fundationis cuiuſdam Monaſterij RR. PP. Diſcalceatorum noſtri Ordinis contradicentibus PP. Dominicanis, & Auguſtinianis, apud Peirinis *in Formulario littera Z. cap.* 3. Vbi etiam notat, quòd receptionis Conuentus ſignum eſt plantatio Crucis. Vnde qui plantaret Crucem in aliquo loco, aut Miſſam, & Officia celebraret, non ſeruatis dictis conditionibus, in pœnas in eiuſdem Conſtitutionibus, & Decretis deſignatas incideret. Quid verò dicendum de Religioſis relinquentibus aliquod Monaſterium, & poſt aliquod tempus illud reſumere volentibus, an ſcilicet teneantur obſeruare dictas conditiones, conſtabit ex dicendis infra.

10 Nota octauo, quòd circa Monaſteriorum Monialium erectionem habetur hæc declaratio Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium in facti contigentia. *Monaſteria Monialium non erigantur niſi Ordinarijs locorum conſentientibus, & niſi in ijs dumtaxat locis, quæ muro vnita ſunt, & in quibus adeſt Presbyterorum ſæcularium, vel Regularium copia, ad audiendas earum Confeſſiones, niſi in facultatibus habeant Moniales vt Confeſſarium aliunde aſcitum ſuſtentare valerent.* Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico* loco relato. *numero 10. & in Collectan. Bullarij verbo Monaſteria Monialium* 2. Nouarius *ſupra numero 6.* Alia circa Monialium Monaſteria ex declarationibus eiuſdem Sacræ Congregationis, & Gauanto *in Manuali Epiſcop.* retuli *tom. 1. capit. 25. numer.* 43. Quia etiam Concilium Trident. *ſeſſ. 25. capit.* 5. Monaſteria monialium extra Vrbis mænia, vel Oppidi conſtituta ad noua, vel antiqua Monaſteria intra Vrbes, vel Oppida frequentia iubet reduci, ideo conſequenter præcipere videtur ne extra mænia, aut extra Vrbes, & Oppida ædificari poſſint, eſto prius ex Gregorio Papa in *ca. luminoſo. 18. quæſt. 2.* in ſolitudinibus condi permitterentur. Vgolinus *de poteſtate Epiſc. ca. 21. in principio.* Hieronymus Venero *in Examine Epiſcop. l. 6. c. 21. n. 13.* Tambur. *ſupr. quæſit.* 2.

11 Nota nonò, excommunicationem illam à Sanctiſſimo D. N. Vrbano in prædicta Conſtitutione poſitam contra Regulares noua loca erigentes non ſeruatis Decretis Concilij, Clementis, & Gregorij reſeruatam non eſſe, ac per conſequens, iuxta ſæpius dicta, poſſe quemlibet Prælatum Regularem ſuos ſubditos, & quemlibet Confeſſarium approbatum ſuos pœnitentes ab ea abſoluere. Qui autem poſſit diſpenſare in pœnis illis, quas ibi ponit, priuationis, Officiorum, inhabilitatis &c. conſule dicta *to. 1. c. 10. n. 35. & c. 18. à num.* 46.

12 Quid verò importetur per verba illa Decreti Sacræ Congregationis inter Decreta *de Celebratione Miſſarum*, vbi de Conuentibus, ſeu Monaſterijs in

futu-

futurum erigendis, in quibus duodecim ſaltem Fratres competenter ſuſtentari non valeant, dicitur: *Ordinarii Loci viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur*, conſtat ex dictis *tom. 3. verbo Epiſcopus quoad Regulares numero 6. & 16.*

13 His poſitis circa explicationem dictarum conſtitutionum, & Decretorum, vlterius circa præſentem materiam animaduertendum, quod, etſi olim, ad imitationem Eſſenorum, qui iuxta Philonem *in lib. de vita contemplatiua*, ſimul viri cum fœminis conuiuebant, vel ſaltem ſimul Deo laudes, & cantica canebant, ſimul monachi, & moniales conuiuerent, aut ad Eccleſiam, & chorum pro pſallendis diuinis laudibus ſimul conuenirent; nihilominus hoc iam eſt prohibitum multis iuribus, ſpecialiter *can. diffinimus cum ſeqq. 18. qu. 2.* & in Concilio Romano ſub Innocentio Papa *cap. 27. & capit. pernicioſam 25. qu. 2.* & in Nicæna Synodo 2. *cap. 20.* & aliis. Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo monaſteria numer. 1. 2. 3.* & 4. Barboſa ſupra loco relato *de Iure Eccleſiaſtico num. 20.* Tamburin. *ſupra quæſit. 3.* Nota tamen, quòd talia monaſteria mixta ex viris, & fœminis non ſolùm antiquitus erant in vſu, ſed etiam his temporibus, præſertim in Diœceſibus Leodicenſi, & Harmacenſi, aliiſque partibus Germaniæ, vt colligitur ex Cochiero *de Iuriſdictione Ordinarii in exemptos qu. 3.*

14 Ex Decreto etiam Concilij Trident. *ſeſſ. 25. cap. 3.* confirmato à Clemente VIII. & à Sacra Congregatione Concilii ſub Sanctiſſimo Dom. Noſt. Vrbano, & à Paulo V. in Bulla *Sanctiſſimus* anno 1605. edita, & conformiter ad Decreta antiqua *in capit. vnico §. ſane de ſtatu Regularium in 6.* & conſtitutionem Pij V. quæ incipit *Circa Paſtoralis*, & Concilia Arelatenſe, & Maguntinum, iuxta dicta *tomo primo capit. 10.* ſic habetur: *In prædictis autem Monaſteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex redditibus propriis monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari.* Quod Decretum obligare ad culpam mortalem, vt pote de re grauiſſima, tenent Sanchez *lib. 7. in Decal. cap. 23. numer. 3.* Thomas de Ieſu *in cap. non dicatis part. 4. capit. 6.* & Peirinis *tomo primo de Subdito qu. 2. cap. 2. §. 2.* Qui tamen cum eodem Sanchez ait, poſſe excuſari Prælatos Regularium plures Religioſos contra prædictum Decretum in conuentibus conſtituentes, ſi iuſta cauſa ducti id faciant, ſcilicet ne monaſteria numero Religioſorum ſufficienti deſtituantur, ita vt miniſteriis ex ſuo Inſtituto debitis ſatisfacere non poſſint. Quomodo autem id intelligendum quantum ad monaſteria monialium dixi eodem *tomo primo capit. 25.* ex varijs Sacræ Congregationis declarationibus, & dicam infra verbo *moniales*. Illud notandum, quòd cum à Sacr. Congregatione quæſitum fuiſſet, *an Nouitii ad habitum Regularem admiſſi, poſſint admitti ad profeſſionem in monaſteriis, in quibus, habita, vt ſupra, præfixione numeri, commodè ali non poſſunt?* Eadem Sacr. Congregatio, prout patet ex declarationibus ipſius circa Decreta *de Celebratione Miſſarum* reſpondit, *eſſe admittendos ad profeſſionem, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio monaſterio eiuſdem Religionis eſſe collocandos, vbi commodè ali poſſint.* Item etiam addendum, quòd quamuis Iure antiquo dicti *capit. vnico §. ſane* profeſſio monialium receptarum in monaſteriis non mendicantium vltra numerum earum, quæ ex redditibus monaſteriorum, & conſuetis eleemoſynis abſque penuria ſuſtentari valerent, eſſet irrita, vt ex Gloſſa, Dominico, Franco, Silueſtro, Azorio, & aliis probat Sanchez *numero 2.* at hodie id Decretum quoad hoc locum non habet, quia conſuetudine abrogatum eſt, cum compertum ſit plures ſæpe admitti, nec vnquam noſtris temporibus propterea auditum ſit in controuerſiam verti valorem profeſſionis, aut illam irritari. Sanchez *ſupra num. 4.* Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcop. allegat. 98. numero 9.*

15 Pro huius etiam Decreti obſeruantia à Sac. Congregatione Concilii in Decretis *de Celebratione miſſarum* ſæpiùs relatis, ſic habetur: *Inhærentes Summorum Pontificum, ac Sacri Tridentini Concilii Decretis hac de re editis, Sanctiſſimi Domini Noſtri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & ſingulis Generalibus, Prouincialibus, Commiſſariis, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Guardianis, Vicariis, & quibuſcumque aliis Superioribus Monaſteriorum, Conuentuum, ac Domorum Regularium bona immobilia poſſidentium, vel non poſſidentium cuiuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti exiſtentium intra fines Italiæ, & Inſularum adiacentium, vt ſinguli, ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus ſui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, redditus, & prouentus omnes, conſuetas item eleemoſynas, et obuentiones tam communes monaſteriorum, Conuentuum, et domorum eiuſdem Prouinciæ, quàm etiam ſingularibus perſonis Religioſis aſſignatas, ſeu permiſſas in communem vſum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligenter, et maturè recognoſcant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præſtationes, grandines, ſterilitates, aliaue cuiuslibet generis onera conſueuerunt abſorbere, eaque omnia ſcripto fideliter exarata idem Superior, cuius intereſt, in proximo Capitulo, ſeu Congregatione Generali, vel Prouinciali coram tribus Iudicibus ab ipſomet Capitulo, ſeu Congregatione deligendis proponat, qui computatis huiuſmodi redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus vniuerſis, & oneribus, vt ſupra detractis, ſedulo examinent quot Religioſi homines, connumeratis etiam laicis, aliſque neceſſarijs ſeruientibus, in vno quoque Monaſterio, Conuentu, & domo Regulari, iuxta Regionis, & proprii Inſtituti morem, victum, & veſtitum, & medicinalia in communi habentes, competenter valeant ſuſtentari. Tum eorundem bonorum, redditum, eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Capitulo, ſeu Congregationi exhibeant, vt in illo, diligenter omnibus diſcuſſis, cuiuſque familiæ monaſterij Conuentus, ac domus Regularis in ſingula quaque Prouincia certus earum tantum perſonarum numerus Patrum Capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus, vt ſuperiùs, ſufficienter ali poſſint. Ne verò Superiores, qui id præſtare debent ſeriùs, aut remiſſiùs, quam par eſt, ſuo muneri ſatisfaciant, mandat Sacra Congregatio, vt infra annum poſt primum Capitulum Generale, vel Prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter geſta in authenticam formam redacta ad Sacram ipſam Congregationem Concilij ſinguli mittant, numerumque familiæ ſingulorum Conuentuum, monaſteriorum, & Domorum huiuſmodi Regularium Capituli, ſeu Congregationis Generalis, vel Prouincialis ſententia, & auctoritate præfinitum, ijdem*

Superiores tam Generales , & Prouinciales omnes , quam locales perpetuò ſeruare omnino teneantur , nec poſſint illum quoquomodo augere , etiam prætextu augmenti redituum abſque Sacræ ipſius Congregationis licentia . Superiores autem huiuſmodi , qui prædicta omnia in præfixo termino non præſtiterint , vel numerum , vt ſupra præſcriptum quouis modo augere præſumpſerint , priuationis omnium Officiorum , quæ tunc temporis obtinebunt , vociſque actiuæ , ac paſſiuæ , & ad omnia ſuæ Religionis Officia , & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipſo incurrere , atque alijs etiam grauioribus à Sede Apoſtolica infligendis pœnis, Sacra Congregatio ſubiacere voluit , & declarauit . Cohæret hoc Decretum cum alio ferme ſimili à Paulo V. in Bulla ſuperius relata , & quæ habetur in 3.tom. Bullarij inter Conſtitutiones Pauli *numer. 9.* aliàs 7. editum. Quod etiam referunt Quaranta *in Compendio Bullarii verbo monaſteria , & Conuentus ,* Caſtellinus *de Electione in additionibus pagin.* 502. ac Barboſa *ſupra num.* 5. Neſcio tamen an prædictum Decretum , prout par erat ab omnibus Religioſis etiam in Italia, & Inſulis adiacentibus , pro quibus editum eſt, executioni mandetur.

16 Pro reformatione etiam Sacrarum Religionum , ſeu Monaſteriorum tuenda optimè deſeruiunt, quæ Pius V. in Bulla *Iniunctum nobis* , in Bullario Rodriguez *tomo 2. in Pio V. Bulla* 29. decreuit , quæ , etſi ſolùm pro Ordine Minorum ſtatuta ſint , aliarum tamen Religionum reformationi valdè vtilia erunt. *Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuò decernimus, atque ſtatuimus , quòd in qualibet Prouincia dicti Ordinis duæ adminus , domus , & loca Recollecta eſſe debeant . Et præfata Monaſteria Recollecta nullatenus ab huiuſmodi recollectione ſeparari poſſint : & fratres in illis degentes (etiam ſi velint) niſi de miniſtri Generalis ipſius Ordinis , vel Prouincialis , & Diſcretorum Conuentuum dictorum locorum Recollectorum pro tempore exiſtentium conſilio , ad alia loca non Recollecta transferri nequeant , niſi eiſdem ſuperioribus , vt aliter fiat, viſum fuerit expedire .* Inferius autem pro prædicti priuilegij executione Epiſcopum Conchẽſem, & Auditorem Cameræ, ac Officialem Toletanum Commiſſarios, conſtituit. Agunt de hoc priuilegio ipſe Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. qu. 49. art. vltimo,* & Portellus *in dubiis Regularium verbo monaſterium in addit. n. 4.*

17 Circa conſtructionem , ſeu ornatum monaſteriorum , ſeu Eccleſiarum exijt Romæ noua Diſpoſitio ex mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani anno 1625. trigeſima die menſis Iunij à Sacra Congregatione Apoſtolicæ Viſitationis , quam refert Naldus *in Summa verbo monaſteria* huius tenoris . *De mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. viua vocis oraculo ei facto , præcipit omnibus , & ſingulis Superioribus Regularium Mendicantium , & non mendicantium quocumque nomine nuncupatis, cuiuſuis gradus, conditionis, dignitatis, Ordinis, Congregationis, Inſtituti, Societatis , Monaſterij , ſeu Religioſæ domus, Hoſpitalium , vel locorum piorum exiſtant , tam virorum, quàm mulierum, etiam ſi ſpeciali denominatione egerent , ne vlli cui eorum liceat quouis ædificium de nouo conſtruere in eorum Eccleſijs, Monaſteriis , ſeu Domibus , nec Sacella , aut noua Altaria erigere , neque vllam inſolitam imaginem, quæ deuotionem, ac pietatem non præſeferat , in eiſdem Eccleſiis , Sacellis , ſeu Altaribus ponere : niſi iuxta præſcriptum Sac. Concilij Tridentini , ac exhibito prius eidem Congregationi exemplari , ſeu , vt vulgò dicitur* il modello, *cum dimenſionibus ipſius fabricæ conſtruendæ , præuia etiam , ſi opus fuerit , loci viſione . Item nec feneſtras in viam publicam proſpicientes, efficere poſſint , niſi ad lumen tantum , nullo autem modo ad proſpectum . Quæ omnia, & ſingula ſub pœnis priuationis Officiorum , ac vocis actiuæ , & paſſiuæ eo ipſo incurrendis, aliiſque eiuſdem Congregationis arbitrio, inuiolabiliter obſeruari mandat, quibuſcumque contrariis non obſtantibus .*

18 De modeſtia autem , & humilitate ſeruanda à Regularibus in ædificiis monaſteriorum , non pauca ex Sanctis Patribus , & Doctoribus dixi *in lib. de Reformatione Regularium* , præſertim *capit. 16. & 17.* de quo etiam Peirinis *tomo. 1. de Subdito qu. 2. cap. 2.* §. 2. vbi etiam non immeritò inuehitur contra illos , qui nimia auiditate noua monaſteria adquirere, aut ſibi ædificari procurant . De qualitate etiam, ſitu, & aliis circunſtantiis locorum pro monaſteriis extruendis accipiendorum, maximè pro Carmelitis, qui ex vi ſuæ Regulæ tenentur curare quòd ea ſint ad Religionis *obſeruantiam apta, & commoda* agit Thomas de Ieſu *ſup. à §. circa ſecundam verò.*

19 Maximè etiam animaduertendum , plura priuilegia conceſſa eſſe Regularibus circa monaſteriorum erectionem . Primò enim Clemens IV. prohibuit omnibus mendicantibus , ac quibuſcumque aliis Ordinibus in paupertate fundatis , ne poſſent ædificare monaſteria infra ſpatium 300. cannarum ab Eccleſiis fratrum Minorum , menſurandarum per aerem etiam , vbi aliàs rectè menſurari loci diſpoſitio non permitteret . Caſſarubius *in Compend. priuileg. mendicant. verbo Aedificare numero* 1. Portellus *in Dub. Regular. verbo monaſterium num.* 1. Idem Clemens conſimile priuilegium conceſſit Fratribus Ordinis Prædicatorum . Caſarubius *ſupra numero* 5. Ioannes de Cruce *de priuileg. Regular. lib. 2. capit. 9. concluſ.* 3. Licet poſtea Iulius 2. declarauerit hoc non debere nocere fratribus minoribus , ac proinde prædictum priuilegium 300. Cannarum de nouo illis conceſſit . Caſſarubius *ſupra numero* 9. Ioannes de Cruce *ſupra* . Campanile *ſupr. numero* 81. Inſuper idem Clemens IV. conceſſit carmelitis noſtris , ne aliqui Religioſi Ordinis Mendicantium Eccleſias , ſeu quæuis loca ædificare, ſeu conſtruere , aut per alios conſtructa , ſeu ædificata recipere , aut in habitare , iuxta loca prædicti Ordinis infra ſpatium centum quadraginta cannarum menſurandarum etiam per aera , (vbi aliàs rectè non permitteret loci diſpoſitio menſurari) quo quomodo præſumerent , decernens quidquid ſecus actum fuiſſet irritum , & inane . Caſarubius *ſupra numero* 16. & conſtat ex mari Magno Carmelitarum *Bulla* 32. Quod priuilegium confirmauit , & approbauit Sixtus IV. in eodem mari magno *numero* 23. prohibitionem illam extendens non ſolùm ad mendicantes , prout Clemens fecerat , ſed etiam ad quoſcumque alios Religioſos, & Eccleſiaſticas perſonas . Caſſarubius *ſupra numero* 19. Item ex conceſſione Vrbani IV. apud Compendium Ciſtercien. *verbo Aedificare §. fina.* nulla ædificia conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatiis , & locis Ordinis Ciſtercien. ſub excommunicationis pœna . Barboſa *ſupra numero* 73. Ex priuilegio etiam Innocentii IV. pro Carthuſienſibus ſtatutum eſt , ne infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionis ipſorum , alicui Religioſo liceret quodlibet ædificium conſtruere, vel poſſeſſiones adquirere. Caſar. *ſupra numer.* 20. Item Minimi ex priuilegio Iulij 2. apud

Pei-

Peirinis *tom.1.priuilegiorum minimorum in Conſtitutione 7.Iulii* 2. habuerunt facultatem fundandi Monaſteria etiam non diſtantia ab alijs aliorum Ordinum per centum, & quadraginta cannas. Ieſuitæ etiam ex priuilegio Gregorij XIII. habent facultatem erigendi domos etiam intra centum quadraginta cannas à Conuentibus aliarum Religionum. Sorbus *in annotationibus ad Compend. priuileg. mendicantium verb. ædificare §. confirmata eſt*. Portellus *ſupra num.* 3. Barboſa *ſupra num.* 77. Agunt etiam de huiuſmodi priuilegiis Confettius *in Collect. Litterar. Apoſtolicar. præſertim in Clem. IV. & Iulio* 2. maximè verò *in Summar. mater. priuileg. mendicantium tit.* 18. *capit.* 1. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. qu. 49. artic.* 5. Miranda *in manuali tomo* 1. *qu.* 33. *artic.* 4. & Hieronymus Rodriguez *in Compend. quæſt. Regul. Reſol.* 55.

20 Circa quæ animaduertendum, quòd quamuis prædicta priuilegia videantur inutilia his temporibus, ſi quidem propter Decreta adducta, præſertim Sacræ Congregationis ſub Gregorio XV. nulla monaſteria de nouo erigi poſſunt, niſi ex conſenſu Priorum, ſeu Procuratorum aliorum monaſteriorum eiuſdem Ciuitatis, vel Oppidi vbi erigi debent, & etiam aliorum per quatuor millia paſſuum circumuicinorum locorum, quod eſt maius ſpatium, quam illud, quod conceditur per dicta priuilegia, nihilominus quia vtilia eſſe poterunt non ſolùm ſi præfata Decreta abrogatione, diſpenſatione, vel alio quocumque modo deſinant obligare, ſed etiam in caſu arbitramenti faciendi ab Epiſcopo, iuxta Decretum Sacr. Congregationis ſub Gregorio XV. & dicta *ſupr. num.* 7. ideo notandum. Primò, nomine cannarum intelligi menſuram octo palmarum in longitudine, quæ eſt menſura ordinaria in Italia, ſicut eſt quatuor palmorum menſura Hiſpanica. Miranda *ſupra concluſ.* 1. Barboſa *ſupra num.* 75. Notandum ſecundò, quòd quamuis, vt teſtantur Sorbus *in Annotationibus ad Compendium priuilegiorum mendicantium verb. ædificare §.* 1. & Peirinis *tomo primo priuileg. minim. in Conſtitut. 7. Iulii 2. §. 1. numero* 1. talia priuilegia non ſint in vſu Neapoli, & aliis Ciuitatibus magnis, cum multa Regularium Monaſteria viciniſſimè reperiantur ædificata, idque aſſerat Sorbus ſæpius deciſum à Sede Apoſtolica. Nihilominus, vt experientia Romæ didici, quando Regulares reclamant prædicta priuilegia oſtendentes, de ea re audiuntur. [Vnde cum Neapoli vellent Presbyteri ſæculares Sancti Caroli Borromæi transferre ſuam Eccleſiam prope Eccleſiam Dominicanorũ, Minorum, & Theatinorum, prohibiti ſunt id facere à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium 16. Februarij 1643. intra ſpatium 140. cannarum.] Tertiò nota, in his etiam priuilegijs reperiri communicationem priuilegiorum, quam habent Religiones, præſertim Mendicantes inter ſe ipſas, vt ſupponit Campanile *ſupra num.* 81. Imo etiam, iuxta dicta *tom. 2. capit. 1. numer.* 57. ex Corduba, & Portello ibidem relatis, ſi aliqua Religio ex Mendicantibus velit fundare Monaſterium circa monaſterium alterius Religionis ex eiſdem mendicantibus, poteſt hæc Religio defendere ſe contra illam priuilegio conceſſo à Summis Pontificibus de non fundando monaſterio alterius Ordinis iuxta monaſterium ipſius intra ſpatium tot cannarum, etiam ſi caſus eſſet quòd illud priuilegium primò eſſet conceſſum illi alteri Religioni, & ſibi ſolùm per communicationem.

Ratio eſt, quia per communicationem fiunt priuilegia propria Religionis, cui communicantur, & tam independentia ab alia, ac ſi ipſi eſſent ſpecialiter conceſſa. Et ita notant Confettius *ſupra d. tit.* 18. *numer.* 1. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 49. artic.* 5. propterea animaduertentes priuilegium illud Iulij 2. de 300. cannis communicari omnibus Mendicantibus. In praxi tamen illorum hoc obſeruatur, vt iuxta Regulam illam. *Qui prior eſt tempore eſt prior in Iure*, prælatio detur monaſterio prius erecto, ita vt quod de nouo conſtruendum eſt ſemper diſtare debeat ab antiquiori, prout notant Confettius, & Campanile *ſupra*. Pro quo vide dicenda infra verbo *priuilegia Regularium numero* 24. Illud tamen priuilegium Gregorii XIII. pro Patribus Ieſuitis, quod retuli ſupra *numer.* 19. dicitur ſingulariter eſſe ipſis conceſſum, ita vt aliis communicari non poſſit, prout notant Portellus, & Barboſa eo loco relati. Quod tamen mihi non conſtat, nec quo fundamento id dicatur, cum potius videam in Bulla *Saluatoris*, quæ eſt eiuſdem Gregorii XIII. in 2. tom. Bullarii inter Conſtitutiones ipſius *num.* 39. prædictum priuilegium, quod à Pio IV. erat ipſis conceſſum, ab eodem Gregorio confirmari ſine dicta reſtrictione, quòd aliis Religioſis communicari non poſſit. Quod idem dico de illo priuilegio Iulii 2. pro Minimis relato. Vide aliud priuilegium SS. D. N. Vrbani pro Monachis de Monferrato, quod refert Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 3. diſp. 5. qu.* 3.

21 Demum notandum particulare priuilegium cõceſſum Eremitis S. Auguſtini à Iulio 2. in Conſtitutione *Etſi* apud Peirinis *tom. 1. priuil. minim. in conſtit.* 11. huius Pontificis, per quod illis concedit facultatem ad recipiendum noua loca, & Eccleſias, etiam Parochiales, ac cuiuſcumque Ordinis abſque Sedis Apoſtolicæ licentia. Quod eſt magnum priuilegiũ. Nec video illud reuocatum, ſeruatis ſeruandis ex Decretis ſuperiùs adductis Concilii Tridentini, Clementis VIII. Gregor. XV. & Sanctiſſimi Dom. Noſt. Vrbani. Nota quoque idem priuilegium quoad receptionem Eccleſiarum Parochialium conceſſam fuiſſe Carmelitis prius à Sixto IV. in mari magno Ordinis *nu.* 40. Caſsarubius *in Compendio priuilegior. mendic. verbo ædificare n.* 18.

22 Circa ſecundum, quod dixi agendum ſub hoc verbo *monaſteria Regularium*, ſcilicet de ipſorum priuilegiis, notandum, inter ipſa primo loco numerari debere, quòd, etſi omnia monaſteria de Iure communi ſubiecta ſint Epiſcopo in cuius diœceſi ſunt ſita, ita vt Epiſcopi veluti Generales monachorum, quoſdam ad profeſſionem admittere, alios repellere potuiſſent. *cap. qui vere 16. qu. 1. capit. monaſteria il primo 18. quæſt. 2. capit. viduitatis 27. quæſt.* 1. Silueſt. *in Summa verbo Religio. 3. §.* 4. Nauarrus *in capit. non dicatis 12. qu. 2. numero 63. verſic. addo* 2. Rodriguez *quæſt. Regular. tomo 2. quæſt. 63. artic. 1. &* 3. Campanile *in Diuerſ. iuris Canon. rubr. 12. capit. 13. numero* 1. Vbi ſubdit ex aliis Doctoribus, quòd propterea Epiſcopi de ipſo iure communi intentionem fundatam tam in ciuilibus, quam in criminalib. contra Abbates, & Regulares habent, ita vt omnia monaſteria Epiſcopo cenſeantur ſubiecta niſi probentur exempta. *cap. cum dilectus de Religioſis domibus*. Barb. *loco relato de Iure Eccleſiaſtico lib. 2. capit. 12. numero* 22. Ex priuilegiis verò ſpecialibus Summorum Pontificum, quorum plura retuli *tomo tertio verbo exemptio Regularium nu. 4. & ſequentibus* omnia ferè Regularium Monaſteria ſunt ab Ordinariorum

poteſtate exempta, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem, & conſequenter monaſteria his temporibus habent iuriſdictionem pleno iure quaſi Epiſcopalem. Nauarrus *ſupra*. Campanile *ſupra num.* 2. Eraſmus Cochi. *de Iuriſdictione Ordinarii in exemptos part.* 1. *qu.* 17. *num.* 9. *&* 25. Barboſa *ſupr. num.* 23. Imo etiam illa monaſteria, quæ Epiſcopi iuriſdictioni ſunt ſubiecta, non ſubduntur illi quoad Regularem obſeruantiam. Campanile *ſupr. num.* 1. Vide dicta 3. *tom. verbo Epiſcopus quoad Regulares num.* 2. 6. *&* 16. *& verbo Exemptio Regularium num.* 3. vbi multa in ſequentibus de huiuſmodi exemptione. Neque quoad legem diœceſanam in aliquibus exactionibus, iuxta dicta *eo verbo Exemptio Regularium num.* 3. ſed ſolùm quoad legem iuriſdictionis, quæ conſiſtit in viſitatione, correctione &cet. Barboſa *ſupr. numero* 55.

23 Notandum etiam, ſæculares prohiberi erigere excelſas domos, & ædificia prope Monaſteria Religioſorum, vel monialium, taliter quòd ab ipſis videantur Religioſi, vel Moniales. Imo nec Religioſis degentibus prope monaſterium aliorum Religioſorum licitum eſt ſua in altum prætendere ædificia, vel ianuas aperire, ex quibus poſſint proſpicere interióra Clauſtra Conuentus, non obſtante regula vulgari iuri, quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur ſuo priuilegio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu habet, patiturq. damnum, ſeu læſionem ab habente ſimile priuilegium. Ita Barboſa *ſup. num.* 79. ex vtroque Rodriguez, & Portello. Quibus adde Tambur. *tom.* 3. *de Iure Abbatum diſp.* 5. *quæſito* 2. *num.* 4. Notat autem idem Portellus *in Dubiis Regularium verbo Monaſterium numer.* 12. ſe audiuiſſe à quodam Iudice Supremi Senatus mandaſſe Regem Catholicum (pie ſane) dirui, vel claudi ianuam ſæcularis domus, ex qua Religioſi Tertiarij eiuſdem Vrbis intra Conuentum videbantur, & inquietabantur. An verò pro conſtructione monaſteriorum, ſeu Eccleſiarum, aut reædificatione ipſorum, poſſint compelli ſæculares vicini ad vendendum propria, tractat dictus Tamburinus *ſup.* [Communis enim Doctorum ſententia fatetur quod pro conſtruenda Eccleſia, ſeu amplianda cogi poteſt quilibet ad propriam domum vendendam, ſeu proprium ſolum. Tamburinus *ſupra dicto quæſito* 2. ex Afflicto, Surdo, Franciſco, Marco, Coſta, & aliis. Amplia, vt Eccleſia poſſit cogere vicinos ad vendendum prædia vrbana pro ſui ampliatione, vt fatentur præter citatos Doctores Martha *de iuriſdictione part.* 4. *centur.* 2. *caſu* 71. Rebell. *de oblig. iuſtit. libro* 9. *quæſt.* 18. *numero* 43. Molina *de iuſtitia tractat.* 2. *diſputat.* 341. Marcus Antonius Genuenſis *pract. Eccleſ. quæſt.* 241. Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib.* 25. *nu.* 259. Tamaurin. *ſupra num.* 2.]

24 Extat etiam priuilegium Clementis IIII. pro fratribus Minoribus, quo etiam gaudent alii Religioſi cum ipſis communicationem priuilegiorum habentes. Hoc verò priuilegio inhibuit, vt nullus Eccleſias, aut monaſteria, ſeu loca Fratrum auſu temerario præſumeret infringere, aut in illis violentiam damnabilem exercere. Ac voluit quòd illi, qui ſecus facere præſumpſerint, ſententiam excommunicationis incurrerent ipſo facto; à qua non poſſent abſolui niſi per Sedem Apoſtolicam, aut per Conſeruatores eidem Ordini deputatos. Caſſarubius *in Compendio priuilegiorum Mendicantium verb. Monaſteria numero* 7. Similia priuilegia pro Fratribus Prædicatoribus ex Clem. IIII. & Bonifacio IX. habentur apud Confettium *in Collectan. litter. Apoſtolic. in Clem. IV. Bulla* 6. *& in Boniſac. IX. Bulla* 1. Subdit autem Caſſarubius *ſupra & verb. Abſolutio quoad Sæculares* 2. *numero* 15. Leonem X. poſtea conceſſiſſe, quòd infringentes, vel aliquam violentiam in Eccleſijs, vel locis fratrum Minorum facientes ab excommunicatione propter hoc incurſa poſſent à Prælatis dicti Ordinis in foro conſcientiæ abſolui, licet antea non poſſent huiuſmodi delinquentes abſolui niſi à Papa, vel à Conſeruatoribus dicti Ordinis. Nota autem hoc priuilegium viuæ vocis oraculo conceſſum eſſe, & ita de illo iudicandum, ſicut de ſimilibus oraculis, vt pote his temporibus reuocatis, ſæpius dixi. Quod, & notat Bordonus *in ſuis Reſolutionibus, reſolutione* 1. *numero primo*. Animaduerte etiam, quòd ſi hoc factum fuerit violando immunitatem Eccleſiarum quoad receptionem reorum in ipſis, talis caſus reſeruatus cenſebitur pro quibuſcumque Confeſſariis propter Decretum Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII, quod retuli *tomo primo capit.* 19. *numero* 15. & dicta 3. *tomo, verb. Immunitas Eccleſiarum numero* 21. Quod etiam animaduertit Bordonus *ſupra*. Licet non bene dicat hanc facultatem ablatam fuiſſe Prælatis Regularib. per dictum Decretum, cum verè illud ſolum loquatur de confeſſarijs.

25 Inter monaſteriorum priuilegia illud etiam præcipuè numerari debet, quod retuli *tom.* 3. *verbo Immunitas Eccleſiarum numero* 2. & 3. vbi dixi, monaſteria, ſeu Domos Regularium gaudere immunitate Eccleſiaſtica, ita vt rei ad ea confugientes extrahi non poſſint, niſi in aliquibus caſibus, & pro aliquibus criminibus, iuxta formam deſignatam à Gregorio XIV. in conſtitutione *Cum aliàs*, de qua eo loco dixi. Vbi etiam nomine monaſterij intelligi dixi non ſolùm dormitorium, ſed etiam totum circuitum Monaſterij, hortos, & viridaria ipſius. Nunc verò addendum, nomine monaſterij in præſenti venire omnia loca, quæ continentur intra, vel infra Clauſtra, ſepta, ſeu ambitum totius fabricæ, & habitationis, vt ſunt ipſa Clauſtra, Dormitoria, Cellæ, Refectorium, Capitulum, Nouitiatus, Horti, Areæ, & loca pro famulis, hoſpitibus, & habitationes animalium, Gymnaſia, & ſimilia, ad quæ Religioſi accedere poſſunt ſine licentia Superioris regulariter loquendo. Ratio eſt, quia omnia iſta ſunt partes Monaſterij, & ita conceſſiſſe Seruitis Innocentium VIII. refert Peregrinus *de Immunitate Eccleſiarum capit.* 4. *numero* 50. & Bordonus *ſupra numero* 4. ex Rodriguez, & Portello. Quamuis autem eo loco dixerim, domos, ſeu villas, quas Religioſi habent recreationis gratia ſeparata ab Eccleſijs non gaudere hoc priuilegio; nihilominus oppoſitum probabiliter docent prædicti Peregrinus, Portellus, & Bordonus *numero* 5. loquentes de grangijs Religioſorum. Tum ex dicta conſtitutione Gregorij XIV. vbi illud ſupponit concedi locis Sacris, ſeu Religioſis, qualia ſunt prædictæ grangiæ. Tum etiam ex priuilegio Eugenij IIII. pro Ciſtercienſibus, quod refert Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 75. Quod maximè dicendum eſt, ſi in prædictis locis aliqui Religioſi commorentur: tunc enim planè dici poterunt talia loca Religioſa. Si autem in illis Religioſi aliqui non commorentur, erunt prædicta loca ſicut vineæ, prædia, & domus aliæ, quas ſæcularibus conducere ſolent ipſi Religioſi. De domo etiam noua, ſeu habitatione recenti contigua Eccleſia, &

cepta

Digitized by Google

cepta fabricari pro ipſa, gaudere etiam hoc priuilegio tenet idem Bordonus *ſupra num.* 7. Tum quia fabrica incepta pro finita habetur in fauorabilibus, arg.eorum, quæ habet Gloſſa *verſ.ante conſumationem capit.7. de Regul. & in cap.cum in cunctis de elect.* Tum quia in hoc comparatur Eccleſiæ,quæ ſufficit, vt ſit cepta ſabricari.

29 Illud certius, Superiores Regulares non poſſe condere ſtatuta,quibus præcipiant abſolutè, ne aliqui rei,quibus immunitas Eccleſiaſtica ſuffragatur, ad ſua monaſteria confugientes,recipiantur. Tale enim ſtatutum eſt contra ius commune, quod reis concedit hoc confugium, ac per conſequens erit nullum; ſi quidem Superiores Regulares nihil poſſunt ſtatuere contra ius commune. Bordonus *ſupra numer.*21. Idque ſupponitur non ſolùm in conſtitutione Gregorij XIV.relata, & litteris Sacr.Congregationis, quas retuli *tom.3.verbo Bannitus num.*3.& 8.Quare ſtatuta aliqua Religionum, quale eſt illud, quod pro Ordine noſtro habetur *part.1.conſtitutionum cap.9.num.6.*illis verbis: *Item maleſactoribus,& ſceleratis ad domos noſtras confugientibus metu pænæ nullo modo aditus pateſiat.* Et infra: *Nec omnino vltra tres dies vllo pacto poſſint manere in Conuentu ſub pæna priuationis ab officio ipſi Priori infligenda*; intelligenda ſunt de illis reis, aut facinoroſis, quibus non ſuffragatur immunitas Eccleſiaſtica iuxta dictam conſtitutionem Gregorij, vel qui confugiunt ad Eccleſias, ſeu monaſteria animo manendi, hoſpitandi, aut commorandi ibi, vel forſan ſe occultandi,vt iterum ad ſimilia committenda exire poſſint,iuxta dicta eo verbo *Bannitus* loco relato. Vnde in prædictis noſtris conſtitutionibus loco relato hoc inſinuatur, ſimulque modus, quo ideſt faciendum ſine præiudicio Regularis obſeruantiæ, illis verbis. *Et ſi forſe ob aliquam cauſam omnino introducendi eſſent, Prior aſſignabit eis locum à Fratribus totaliter ſeparatum: nec Frater aliquis loquatur, vel comedat, ſeu bibat cum eis ſub pæna carceris.* Nota etiam,non poſſe Regulares renunciare huic immunitati ſuarum Eccleſiarum, aut monaſteriorum, tum quia illa eſt ius commune adquiſitum Eccleſijs, & locis Sacris, ſuper quod non cadit renunciatio,quia eſt ſpecies quædam alienationis (Gloſſa in *capit.vltim.*16. *quæſt.* 6. Silueſter *in Summa verbo Alienatio nu.*18.)tum quia quamuis eſſet priuilegium, eſt priuilegium bonum publicum Eccleſiæ reſpiciens,& ita non poſſunt illi renunciare. *capit.ſi diligenti de foro compet.& in l.2.§. ſed quia veremur Cod. de iure iuran. propt.calumn. & in l.ius publicum ff.de pact.*Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*1.*diſp.*16.*q.*15.Peirinis *tom.*1.*priuilegiorum minimorum in Conſtitutione 2.Iulii* 2.§.3.*num.* 10. Addunt Peregrinus *ſupra cap.2.num.*4.& 17.& Bordonus *ſupra*, facientes talia ſtatuta incurrere excommunicationem Bullæ Cœnæ, & aliorum iurium impoſitam contra eos, qui ſtatuta aliqua contra immunitatem Eccleſiaſticam condunt.

27 Inter priuilegia quoque monaſteriorum iure etiam recenſeri debent ea, quæ ipſis Fundatoribus, ipſorum monaſteriorum erectorum intuitu, conceſſa ſunt:quale eſt illud,quod conceſſit Fundatricibus monaſteriorum minimorum Iulius 2. in Bulla *Dudum* apud Peirinis *tomo primo priuilegiorum minimorum in Conſtitutione* 1. *Iulii* 2. quòd ſcilicet, ipſæ cum liberis ſuis,omnibus,ac ſingulis einſdem Ordinis Minimorum priuilegijs,gratijs,immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, indultis, conceſſionibus,& Indulgentijs, vti, potiri, & gaudere, liberè, ac licitè valerent. Quo priuilegio etiam gaudere poſſunt aliæ Religiones, quæ cum minimis communicationem priuilegiorum habent. Notat autem idem Peirinis ſuper dictam Bullam Iulij 2. *num.* 52. & 53.hoc priuilegium hodie vacare per Concilium Tridentinum *ſeſſ.24.de Reformatione capit.*11.quantum ad ea, quæ perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione excitare poſſunt. Similiter gaudent Fundatores, & Fundatrices monaſteriorum Ordinis eiuſdem minimorum, & per conſequens etiam aliorum, qui cum ipſis priuilegiorum communionem habent, gratia illis ab eodem Iulio 2.in Bulla *Aliàs venerabilem* apud eundem Peirinis ſupra *Conſtitutione* 4.conceſſa, ſcilicet, quòd omnium, & ſingulorum ipſorum ieiuniorum,orationum, & Sacrificiorum, ac quorumcumque aliorum in toto huiuſmodi Ordine Minimorum de cætero faciendorum, & recitandorum, participes forent, & illis communicata ſint, & eſſe debeant. Quomodo autem hæc applicatio bonorum ſpiritualium intelligenda ſit, habes ex dictis *tomo tertio verbo Bona Regularium.* Magnam quoque gratiam illis conceſſit idem Iulius 2.dicta Bulla *Dudum* §.39.ſcilicet, quòd ipſi, & vtriuſque ſexus liberi plenariam omnium peccatorum ſuorum veniam, & indulgentiam conſequerentur. *Ac quinquies Orationem Dominicam,& toties Salutationem Angelicam recitando, omnes, ac ſingulas Indulgentias, quas diebus Indulgentiarum omnium Eccleſiarum Vrbis, & extra illius muros pro ſtationibus deputatarum conſequuntur Eccleſias Vrbis, & extra muros huiuſmodi viſitantes, plenè, ac integrè conſequantur,& conſequi poſſint, ac ſi Indulgentiarum huiuſmodi diebus Eccleſias Vrbis, & extra muros huiuſmodi,& earum quamlibet perſonaliter viſitarent.* Pro qua Indulgentia,& an his temporibus in ſua vi permaneat,conſule dicta *tom.3.verbo Indulgentia quoad Regulares.*

28 Cum autem conſtet ex dictis *tom.2.cap.*11.poſſe, & de facto dari Patronos Monaſteriorum Regularium, ſi tamen habeant conditiones illas ad Patronos requiſitas, de quibus dixi eo *capit.*11. *numero* 2. ſcilicet, quòd Monaſterium fundauerint, vel conſtruxerint,vel dotauerint: ideo, etiam quando monaſterium eſt fundatum, ſi tamen egens ſit,nec habeat ſufficientia pro ſuſtentatione, poteſt eligere alium Patronum, illum ſcilicet, qui illud monaſterium de nouo conſtruxerit,vel dotauerit,poſitis tamen conditionibus eo *capit.*11.aſſignatis.Ratio eſt, quia per hoc quod conſtruat de nouo, vel dotet monaſterium ſufficienter facit id quod requiritur ad rationem Patroni.Rodrig.*to.2. quæſtionum Regul. qu.49.art.7.*Peirinis *ſupra in Conſtitutione Iul.2.§.27. num.*83.& 84.ex alijs.

29 Monaſteria ædificari poſſunt de nouo ſine licentia,etiam Principis ſæcularis, etiam ſi ſtatuerit non ædificanda ſine ipſius facultate obtenta. Tale enim ſtatutum contrarium eſt Eccleſiaſticæ libertati, prout probat *cap.vltim.de Eccleſia ædificat.*& ex Doctoribus noſter Epiſcopus Bouius *in ſuis Reſponſionibus.*Duardus *in Bulla Cœna can.5.q.* 19.*à numer.*68. Bonacina *de Cenſuris in Bulla Cœnæ diſp.1.q.16.ſect.2. punct.*2.& Barboſa *dicto l.2.de iure Eccleſiaſtico cap.2. num.*2.& 3.& *cap.3.nu.*196.poſt alios. De quo etiam infra verbo *Statuta.*

30 Monaſterijs poteſt quilibet ſuas res donare. *l.generali,& Iubemus l.2.C.de Sacroſanc.Eccleſia*, & omnium ſuorum bonorum donationem facere. *capit.*

in præſentia de probat. Tranſferreque dominium in ipſa nudo pacto, ſeu nuda promiſſione, ita vt vendicare poſſint rem ſibi conceſſam ſine traditione. *leg. finali C. de Sacroſ. Eccleſ. cap. ex litteris de conſuet.* De quibus, & aliis concernentibus Molina *de inſtit. tractatu 2. diſput. 3.* & 230. Rebellus *de Obligation. iuſtitiæ part. 2. lib.* 18. *qu.* 7. Barboſa *dicto l. 2. de Iure Eccleſiaſtico cap. 3. à num.* 180. vbi etiam alia ad intentum. Qualiter etiam capacia ſint legatis eiſdem derelictis, dixi ſupra verbo *Legata Regularibus relicta num.* 5. 6. & 7.

31 Sunt etiam plura alia priuilegia monaſteriorum, quæ ſaltem remiſſiuè tangenda ſunt. Et primò quidem, immunia eſſe à gabellis, collectis, ſeu oneribus impoſitis à Principibus ſæcularibus, conſtat ex dictis *tom. 3. verbo Clericus*, verbo *Gabella quoad Regulares*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*. Deinde, immunia etiam eſſe à decimis ſoluendis, præſertim in multis caſibus, conſtat etiam ex dictis eo *3. tomo verbo Decimæ quoad Regulares*. Qualiter etiam alienari non poſſint eorum bona (quod etiam inter priuilegia ipſorum recenſetur) conſtat ex dictis eodem etiam *3. tomo verbo Alienatio, & alienare*; vbi etiam me remitto ad alia, quæ de hac materia dixi *tomo primo* & 2. Quorum bonorum, ſeu iurium ſint capacia Monaſteria Regularium dixi *tomo 2. cap.* 19. Conueniunt etiam ipſis priuilegia Eccleſiarum, & piorum locorum, ſcilicet priuilegium fiſci, militum, alimentorum, dotis, minorum, imperii, & ſimilibus, de quibus Barboſa *dicto libr. 2. cap.* 13.

32 Circa tertium de mutatione, ſeu tranſlatione monaſteriorum notandum, quòd iure communi *capit. vnico de exceſſibus Prælat. in 6.* nullatenus licet mendicantibus monaſteria mutare ſine Sedis Apoſtolicæ licentia, excepto ſi mutatio ſit ad Eremos, & in Clementina *Cupientes de pœnis* idem ſtatuitur ſub pœna excommunicationis. Idem etiam ſtatuitur in *capit. vnico de Religioſ. domibus in 6.* reſpectu eorum Mendicantium, qui eo loco extingui dicuntur, iuxta dicta ſupra *num.* 4. Suarez *5. tom. in 3. parte diſputat. 23. ſect. 5. numer.* 33. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. qu. 49. artic. 4.* Miranda *in manuali tomo. 1. qu. 33. artic.* 2. & Theſaurus *in praxi part. 2. verbo Religioſi capit.* 1. Vbi nota, hanc prohibitionem non comprehendere omnes Religioſos, ſed tantum mendicantes. Nauarrus *in manual. cap. 27. num.* 144. Suarez *ſupra*. Deinde, ſolùm eſt quoad monaſteria recepta ab ipſis eo tempore, ſcilicet Bonifacij VIII. qui eſt Author illius capitis, & Clem. V. qui eſt Author illius Clementinæ, non ad recipienda in poſterum. Dicitur enim ibi: *Hactenus recepta mutare*. Suarez *ſupra num.* 34. ex Gloſſa, & Nauarro, Thomas de Ieſu *ſupra §. præterea*. Nihilominus plura priuilegia conceſſa ſunt regularibus pro huiuſmodi mutatione, ſeu tranſlatione monaſteriorum. Primò enim id conceſſiſſe videtur Minoribus Sixtus IV. in Bulla *Regimini* apud Rodriguez *in Bullario in eodem Sixto IV. Bulla* 14. §. 35. Prædicatoribus idem Sixtus IIII. in Bulla etiam *Regimini* apud eundem Rodriguez *ſupra in Sixto IV. Bulla* 33. §. 34. & Minimis Iulius 2. in Conſtitutione *Virtute* §. 27. apud Peirinis *tomo primo priuilegiorum minimorum in Iulio 2. num.* 2. Secundò, & clarius, Pius 2. Benedictinis Valliſoletanis in Bulla apud eundem Rodriguez *in Bullario in Pio 2. Bulla* 6. illis verbis: *Ac alia monaſteria in locis eorundem temporalium dominorum, vel ſterilibus, & in aquoſis exiſtentia, ſi ſecundum Deum hoc expedire videritis, de dictis Oppidis, ſiue locis ad alia loca, vel Oppida transferendi*. Item Sixtus V. ſub anno 1587. pro 7. Kal. Decembris conceſſit, quòd *Abbas Generalis Congregationis S. Benedicti Regnorum Portugalliæ, qui pro tempore fuerit, cum conſilio, & aſſenſu Capituli Generalis, monaſteria dictæ Congregationis, quæ in locis incommodis, & minus populoſis reperiuntur, ad commodiora loca, vbi monachorum doctrina, & vita exemplo populo Chriſtiano magis vtilis futura ſit, & fructuoſa, propria auctoritate, Ordinariorum locorum, vel cuiuſuis alterius licentia minimè requiſita cum eorum monachis, & ſuppellectilibus, paramentis, & ornamentis, alijſque rebus neceſſarijs transferre, & mutare, ac fructus, redditus, & prouentus eorundem monaſteriorum, ſeu cuiuslibet eorum, vel illorum partem Generalis, & Capituli prædictorum arbitrio, alij, ſeu alijs einſdem Congregationis Monaſterijs magis indigentibus perpetuò, vel ad tempus, etiam renitentibus Abbatibus monaſteriorum eorundem, & quibuſuis alijs perſonis, applicare, & aſſignare. Prouiſo tamen quòd animarum cura perſonarum ſæcularium incumbens Abbatibus, & Conuentibus monaſteriorum transferendorum huiuſmodi in Eccleſijs eorum nullatenus negligatur, ſed per monachos dictæ Congregationis Regulares, vel Presbyteros ſæculares idoneos, & ab Ordinarijs approbatos, laudabiliter exerceatur, liberè, ac licitè valeant, plenam, & liberam Apoſtolica Auctoritate eorundem tenore præſentium licentiam concedimus, & facultatem. Non obſtantibus &c.* Referunt hoc priuilegium non ſolùm Rodriguez, & Miranda relati, ſed etiam alter Rodriguez *in Compendio quæſt. Regular. Reſolut.* 55. & Portellus *in Dub. Regular. verbo monaſteria num.* 7. Extat etiam conceſſio Leonis X. pro Eccleſijs Fratrum Minorum, & Monialium S. Claræ transferendis, ſeu mutandis de vno loco in alium, quam refert Caſſatubius *in Compendio verbo Eccleſiæ fratrum num.* 15. *& verbo Aedificare num.* 14. quam tamen omitto, quia fuit viuæ vocis Oraculum, quod cum ſimilibus hoc tempore vacat, niſi per Bullam aliam confirmatum ſit, prout ſæpius dixi.

33 Circa hæc tamen priuilegia graue dubium eſt an his temporibus pro prædicta mutatione, ſeu tranſlatione Monaſteriorum permaneant in ſuo vigore, an verò reuocata cenſeantur, ita vt etiam pro mutatione, ſeu tranſlatione monaſteriorum requirantur ſolemnitates adductæ ſuperiùs ex Clemen. VIII. Gregorio XV. & Sanctiſſimo D. N. Vrbano, præſertim cum omnia priuilegia quoad hæc Regularibus conceſſa reuocentur in illis, vt dictum. In quo; inter extremas aliquorum ſententias, quorum aliqui parum liberales in Regulares dicunt ea priuilegia derogata eſſe, ac proinde etiam pro mutatione monaſteriorum requiri dictas ſolemnitates; alij verò liberaliores in eoſdem id negant; diſtinguendum videtur, vel *n.* loquuntur de mutatione, ſeu tranſlatione huiuſmodi monaſteriorum ex vna Ciuitate, vel Oppido ad alia, vel de vno loco ad alium intra eandem Ciuitatem, vel Oppidum. Rurſus, aut hæc mutatio, ſeu tranſlatio eſt cum damno, ſeu præiudicio aliorum monaſteriorum, eò quòd proximius ad illa accedatur, vel non.

Et quidem loquendo de mutatione, ſeu tranſlatione monaſteriorum ex vna Ciuitate, vel Oppido ad alia, certum puto requiri ad illam prædictas ſolemnitates in prædictis Conſtitutionibus, & Decretis deſignatas. Ratio eſt, quia id videtur colligi ex prædictis Conſtitutionibus, quia in illis eſt ſermo de nouorum Conuentuum erectione, vt patet ex

verbis

Digitized by Google

verbis ipſarum,quando autem monaſterium transfertur, ſeu mutatur de vna Ciuitate, vel Oppido ad alia,propriſſimè dicitur erigi nouum monaſterium, imò de nouo erigi ibi. Accedit, quòd in iſta mutatione, ſeu translatione monaſteriorum procedit ratio motiua, propter quam Pontifices prædictas conſtitutiones ediderunt,ſcilicet euitare damnum, ſeu præiudicium aliorum monaſteriorum, ad quæ proximè accedit monaſterium de nouo erigendum. Et in hoc ſenſu accipiendi ſunt Cherubinus *in Compend.Bullarii in conſtitutione 99. Clem. VIII. Scholio* 1. & Theſaurus *ſupra* relatus. & Laurentius de Franchis *in ſuis controuerſ.qu.*1. *pagin.*109. Et quoad hunc modum mutationis, ſeu translationis reuocata, cenſeo prædicta priuilegia per dictas conſtitutiones, maximè per eam, quæ eſt SS.Dom.Noſt.Vrbani,iuxta dicta *ſupra numer.*4. Vide Riſcium *in Deciſ. Cur.Neapolit.deciſ.*168.*p.*4. Loquendo autem de mutatione, ſeu translatione monaſterij ex vno loco ad alium intra eandem ciuitatem, vel Oppidum, ex qua nullum nouum præiudicium fit aliis,credo non requiri ad ipſam prædictas ſolemnitates, nec pro ipſa eſſe reuocata priuilegia prædicta. Ratio eſt, non ſolùm, quia in prædictis conſtitutionibus, & Decretis nullum eſt verbum denotans illis comprehendi mutationem, ſeu translationem iſtam, de qua loquimur(cum tamen de illa expreſſa mentio fieri deberet,quia ſæpiùs circa ipſam multæ lites, & controuerſiæ Romæ apud Sacram Congregationē tractantur) ſed etiam, quia in ea non militat ratio motiua prædictarum conſtitutionum, quæ eſt, vt dixi, cauere, ne per nouas fundationes Conuentuum Eccleſiis antiquis aliquod præiudicium fiat, cum iam ſupponatur Regulares dicti monaſterii, quod mutatur,ſeu transfertur,habuiſse ius ad commorandum, permanendum, & quærendum eleemoſynas in dicta Ciuitate,vel Oppido. Et ita hanc partem tuentur Rodriguez *dicta quaſt.*49. *art.* 9. dicens ex Geminiano,& Baptiſta de Salis ita deciſum Bononiæ in caſu ſimili circa prohibitionem factam à Bonifacio VIII. *in capit.vnic.de exceſſib.Prælat.in* 6. de non mutandis monaſteriis à Regularibus, Miranda *ſupra dicto art.*2. Diana 3. *part. tractat.*2.*Reſolut.*136. & clariùs Peirinis *tom.* 5. *Priuileg. Minim.in conſtitut.*6.*Gregorii XV.& tom.*3.*capit.*11.*numero* 18. (Pro quo maximè facit declaratio Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium 13. Septembris 1641. pro Patribus Capuccinis. Declarauit enim mutationem ſitus Conuentus nō eſſe nouam erectionem,nec ſubiacere conſtitutionibus Apoſtolicis, ſuper erectione nouorum locorum.) Si tamen contingeret, quòd ex tali mutatione, ſeu translatione monaſterij de vno loco ad alium etiam intra eandem Ciuitatem,vel Oppidum, alijs Monaſterijs aliquod præiudicium fieret, ſaltem per accidens, ſcilicet ratione maioris propinquitatis,aut alterius cauſæ; tunc credo non poſſe fieri ſine ſolemnitatibus requiſitis in præfatis conſtitutionibus, & Decretis, & per illa reuocari priuilegia adducta. Tunc enim militat ratio motiua illorum Decretorum, & conſtitutionum. Et hoc puto ſenſiſſe Cherubinum, & Theſaurum relatos,ac alios Auctores.

34 Illud etiam certius, Monaſteria ſemel cum legitima licentia poſſeſſa, augeri, ſeu extendi poſſe intra terminos priores: eo quòd talis extenſio, ſeu augmentatio Monaſterij eſt de actibus iam permiſſis ſuppoſita legitima acquiſitione illius, *argument.leg.ab ea parte ff.de probat.* Et quia ille, cui eſt prohibitum acquirere nouum ius, non dicitur venire contra prohibitionem, ſi augmentet priſtinum.*capit. final. de conceſſ. prabend. in* 6. & aliis iuribus. Lapus *conſilio* 188. Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio* 9.§.86. Rodriguez *dicto artic.*9. ex Geminiano.

35 Notandum tamen, quòd quamuis admitteretur,veram eſſe ſententiam illorum, qui, iuxta dicta *ſupra numero* 4. dicunt ad nouam erectionem Monaſteriorum requiri his temporibus Sedis Apoſtolicæ licentiam, nihilominus hoc non procedere in prędicta mutatione Monaſteriorum ex vno loco ad alium,Maximè intra eandem Ciuitatem, vel Oppidum, ſi talia Monaſteria poſt Bonifacium VIII. ſeu Clementem V. adquiſierunt. Ratio eſt, quia licet in *capit. vnico de exceſſib. Prælat. in* 6. confirmato in Clementina *Cupientes de pænis*, talis licentia Sedi Apoſtolicæ ab his Pontificibus pro mutatione monaſteriorum requiratur,id tamen intelligitur ſolùm de mutatione eorum Monaſteriorum,quæ tempore dictarum conſtitutionum Mendicantes Religioſi habebant,non aliorum, quæ poſtea acquiſierunt. Dicitur enim in illis *Hactenus recepta mutare*. Et ita tenent Silueſter, & Rodriguez ſupra ex Geminiano, qui refert ita deciſum Bononiæ in ſimili cauſa Fratrum Minorum.

36 Notandum etiam, id maximè procedere in Religioſis, qui vitam eremiticam, ſeu ſolitariam ducunt in Eremo, ſiue locis vbi non eſt hominum habitatio de propinquo, iſti enim ſine licentia Papæ poſſunt loca ſua non ſolùm mutare,ſed etiam ſimilia de nouo adquirere. Ita enim habet Bonif.VIII. expreſsè in dicto *cap. vnico de exceſſib. Prælat.in* 6. & notat ibi Gloſſa.

37 Maximè etiam notandum, Religioſos Minores, Prædicatores, & Minimos mutantes Monaſteria de vno loco ad alium, habere hoc priuilegium ex Sixto IV.& Iulio 2. in Bullis *ſupra numero* 32. relatis. *Ad hæc liceat fratribus veſtri Ordinis, cum de prioribus locis ſuis ad alia loca ſe transferunt, tam ædificia, quam omnem ædificiorum materiam locorum, quæ dimittunt, (dedicatis Eccleſiis dumtaxat exceptis) quàm libros, Calices, paramenta, ſecum ad alia loca transferre, ac ædificia ipſa cum ſolo, & alia ad eadem loca pertinentia (præter Eccleſias) per perſonas adhoc à Sede Apoſtolica deputatas vendere, ipſorumque pretium in aliorum locorum, ad quæ dicti Fratres ſe transferunt, ædificationem, ſeu aliàs in illorum vtilitatem conuertere, ſecundum quod eis melius videbitur expedire.* Addit infra. *Et ne aliqui Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, aut alii Eccleſiarum Prælati, ſeu quæuis alia perſona Eccleſiaſtica, ſeu ſæcularis prædicta loca, ſeu bona occupare, accipere, vel vſurpare, aut quoquomodo ſibi vendicare præſumant abſque dictæ Sedis licentia ſpeciali diſtrictiùs inhibemus.* Benedictini etiam Luſitaniæ habent priuilegium Sixti V. quod retuli *ſupra numer.* 4. Imo & Minores ex Clem. 4. (vt refert Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Ædificare numero* 2.) habent ſimile priuilegium illi,quod ex Sixto IV. retulimus.

38 Pro quorum priuilegiorum praxi notandum primò, illis vti poſſe non ſolùm præfatas Religiones, quibus conceſſa ſunt, ſed etiam alias, quæ cum ipſis habent communicationem priuilegiorum. Confettius *in Summar.mater.priuileg.tit.*18.*cap.*3. Miranda *ſupr.d.qu.*33.*artic.*2. Secundò, huiuſmodi muta-

tionem,ſeu translationem monaſteriorum tripliciter poſſe contingere. Primò quidem, adquirendo nouum Monaſterium, & non derelinquendo antiquum. Secundò, deſerendo antiquum, & non adquirendo nouum. Tertiò, adquirendo nouum, & deſerendo antiquum. Ex quibus primus modus mutationis potius eſt adquiſitio monaſterij, quàm mutatio, & ideo de illo intelliguntur ea, quæ dicta ſupra ſunt *à num.* 2. circa monaſteriorum erectionem. Secundus etiam, potius eſt derelictio, aut deſertio monaſterii, quam mutatio, & ita de illo intelligenda ſunt ea, quæ infra dicemus. Tertius autem eſt propriè mutatio, de qua in præſenti, & ad quam deſeruiunt priuilegia adducta. Tertiò nota, quòd ex vi illorum, quæ ſunt Sixti IV. & Iulij 2. pro Prædicatoribus, Minoribus, & Minimis, poſſunt tam ipſi, quam alij, qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent, omnia bona mobilia, etiam pretioſa, & materiam ipſam, ædificiorum Conuentus, ſcilicet ligna, lapides &c. quæ in antiquo monaſterio erant, ad nouum transferre, abſque eo quòd Ordinarij in eis ſe poſſint ingerere, vt patet ex prædictis priuilegiis. Confertius *ſupra*. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Iulii* 2. *§.* 27. *num.* 77. Eccleſias verò integras relinquere debent, nec vllo modo prophanare, aut ad vſus profanos laicorum applicare. Tum ex regula Iuris in 6. *ſemel Deo dicatum non eſt ad vſus humanos vlteriùs transferendum*. Tum ex *capit. ligna de conſecrat. diſt.* 1. Vbi ſic. *Ligna Eccleſiæ dicata non debent ad aliud opus adiungi, niſi ad aliam Eccleſiam, vel igni ſunt comburenda, vel ad profectum in monaſterio Fratribus, in laicorum verò vſum non debent admitti*. De quo Portellus *in Dubijs Regularium verbo Eccleſiæ reconciliatio, in fine numero* 5. Imo ſi in talibus Eccleſiis ſit cura animarum proculdubio faciẽdum eſt id, quod Sixtus V. in priuilegio relato *d. numer.* 32. dixit de non negligenda tali cura. Et etiamſi in illis cura animarum non ſit, fieri oportet id, quod Leo X. viuæ vocis oraculo ſtatuit pro Fratribus Minoribus apud Caſſarubium *ſupra verbo monaſteria numer.* 8. ſcilicet, ea aliquando viſitare cum tempus opportunum fuerit, & in eis etiam aliquando celebrare. Maximè, quia in *capit. ſi quis vult.* 16. *qu.* 7. expreſsè determinatur, quòd quando monaſterium aliquod in alium locum transfertur, dimitti debet Presbyter in priori loco ad miniſteria Eccleſiæ. Additur autem in prædictis priuilegiis, ſolum, ſeu fundum Conuentus, qui derelinquitur, vendi poſſe per perſonas à Sede Apoſtolica deputatas, dummodo ipſorum pretium in Fratrum vtilitatem conuertatur. Quamuis autem per perſonas iſtas à Sede Apoſtolica deputatas intelligendas credam, quoad fratres Minores, ipſorum Sindicos, prout habet idem Caſſarubius *ſupra dicto verbo Aedificare*, & quoad alios putet Peirinis *ſupra* intelligi Conſeruatores Religionum, puto tamen priuilegia hæc his temporibus quoad hoc vacare, quia non ſolùm ex Extrauaganti *Ambitioſæ*, Pauli II. & aliorum Pontificum conſtitutionibus, ſed maximè ex Decreto Sacr. Congregationis Concilii ſub Sanctiſſimo D. Noſt. Vrbano, quæ retuli *tom.* 1. *cap.* 10. *à numer.* 1. *& tom.* 2. *cap.* 19. *à num.* 54. *& tom.* 3. *verbo Alienatio, & alienare* prohibita eſt Regularibus omnibus quæcumque alienatio bonorum immobilium, & etiam mobilium pretioſorum cum reuocatione omnium, & quorumcumque ipſorum priuilegiorum. Quod potiori ratione dicendum de Eccleſiis ipſis derelictis, tum propter eandem rationem, tum quia ita etiam declaratur in prædictis priuilegiis. Quod intellige contra Peirinis relatum, ſiue eæ ſint conſecratæ, ſiue tantum benedictæ, propter eandem rationem. Quid verò de illis agendum ſit, inferius conſtabit, cum de dimiſſione, ſeu derelictione, aut deſtructione Monaſteriorum dicemus. An autem per translationem ammittant Monaſteria ſua priuilegia, agit Tamb. *de Iure Abbat. to.* 3. *diſp.* 5. *qu.* 6.

39 Circa quartum de vnione monaſteriorum, extat primò priuilegium Ioannis XXIII. conceſſum Abbati Ciſtercienſi Cabilonenſis Diœceſis, eiuſque Coabbatibus vniuerſis in Capitulo Generali quandocumque congregandis, quod refert Rodriguez in *Bullario tomo primo in Ioanne XXIII. Bulla* 1. per hæc verba. *Hinc eſt quòd nos volentes veſtræ paci, & tranquillitati conſulere, veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt quæcumque monaſteria dicti Ordinis, tam monachorum, quàm etiam Monialium, & quorum facultates, fructus, redditus, & prouentus non ſufficiunt ad ſuſtentationem tot Regularium perſonarum in eiſdem monaſteriis pro tempore degentium, quot in eis pro augmento diuini cultus, ac Miſſis, & alijs diuinis Officijs celebrandis, ſecundum eiuſdem Ordinis ſtatuta, & præmiſſarum, ac Regularium Cæremoniarum obſeruantiam requiruntur, alijs monaſterijs Religionis, & Ordinis prædictorum pro commodiori ſuſtentatione degentium in eiſdem, & quando pro ſtatu, & quiete huiuſmodi perſonarum id noueritis expedire (ſuper quibus veſtras conſcientias oneramus) cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, vnum videlicet alteri monachorum, & aliud alteri monialium, monaſteriis, eiuſdem Ordinis monaſteria, cuiuſcumque taxæ, ſeu annui valoris fuerint, (& quæ cum eorum iuribus, & pertinentijs ſuis vniuerſis præſentibus haberi volumus pro expreſſis) Authoritate Apoſtolica annectere, & vnire; ita quòd cedentibus, vel decedentibus huiuſmodi monaſteriorum Abbatibus, vel Abbatiſſis, ſeu Prioribus, vel Priorißis (ſi monaſteria ipſa per Priores, aut Prioriſſas fuerint ſolita gubernari) aut ea quomodolibet dimittentibus, liceat alijs Abbatibus, & Abbatiſſis, aut Prioriſſis, quorum monaſterijs alijs ſic vacantia venient vnienda, corporalem poſſeſſionem huiuſmodi vacantium monaſteriorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum authoritate propria apprehendere, & perpetuò retinere, ac fructus, redditus, & prouentus dictorum Monaſteriorum vniendorum in ſuos vſus, ac pro ſuſtentatione huiuſmodi perſonarum degentium in eiſdem liberè conuertere, Diœceſani loci, aut cuiuſcumque alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita, liberè, & licitè valeatis, deuotioni veſtræ de ſpecialis dono gratiæ concedimus per præſentes. Non obſtantibus* &c. Hæc ibi ad litteram.

40 Secundò extat priuilegium Pij II. pro Priore, & Conuentu Benedictinorum Valliſoleti, quod retuli *ſupra numer.* 32. in quo cum pro parte ipſorum petitio iſta propoſita eſſet, quòd *in nonnullis domibus eiuſdem Ordinis diuerſarum Diœceſ. præfato monaſterio quoad obſeruantiam ſubiectis, propter inopiam reddituum vltra tres, vel quatuor Religioſi nequeunt commodè ſuſtentari, quo fit, vt in eiſdem domibus Regularis obſeruantia ad plenum, vt decet, obſeruari non poſſit*, Pontifex concedit ſequentia. *Nos itaque de præmiſſis certam notitiam non habentes huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis, de quorum prouidentia, & circumſpectione plenam in Domino fiduciam obtinemus, ſi eſt ita, duo, vel tria Monaſteria,*

ſiue

Digitized by Google

ſiue domos dicti Ordinis, in quibus, propter exiguitatem fructuum, reddituum, & prouentuum tres, vel quatuor Monachi ſuſtentari nequeunt, Abbatum, & Conuentuum dictorum Monaſteriorum expreſſo ad id interueniente conſenſu, vniendi, annectendi, & incorporandi; ac in aliquo ipſorum Monaſteriorum, ſine domorum, Monachos, vſque ad numerum duodecim conſtituendi, & deputandi. Et infra paucis interiectis. *Nec non fructus, redditus, & prouentus prædictorum omnium Monaſteriorum, vt præmittitur, vniendorum, quos pro expreſſis haberi volumus, pro ſuſtentatione Monachorum in magis accommodis domibus, & Monaſteriis commorantium deputandi plenam, & liberam tenore præſentium concedimus facultatem.* Non obſtantibus &c.

41 Tertiò Innocentius VIII. conceſſit fratribus Prędicatoribus quòd Conuentus non valens ſuſtentare octo Religioſos poſſit alteri incorporari per Vicarium Congregationis, ſeu Prouincialem (quod idē eſt) cum Diffinitoribus, dum tamen ſine ſcandalo fiat, & in Eccleſia loci incorporati non ceſſet cultus diuinus. Refert hoc priuilegium Ioannes de Cruce *de Priuilegiis Regularium l. 2. cap. 9. dub. 2.* & tam ipſe, quam Peirinis, qui *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitutione 2. Iulii 2. num.* 80. priora duo alia priuilegia referunt, ſupponunt illis vti poſſe Religiones alias habentes communicationem priuilegiorum cum iſtis. Quod intellige, ſeruatis conditionibus in eiſdem priuilegiis deſignatis. Alia autem circa huiuſmodi priuilegia, & præſentem materiam habet Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſp. 8. per totam.* Quibus adde, *SS.* D. N. Vrbanum 8. facultatem quoque conceſſiſſe Generalibus Minorum Conuenttualium, & Minimorum ſupprimendi, & extinguendi Conuentus tenues, & pauperes, & eorum bona, & onera in alios Conuentus transferendi. Vt videre eſt in Peirinis *tom. 3. priuileg. Minim. cap. 12. in Conſtit. D. N. Vrbani* 14. *aliàs* 24. *& in nouiſſ. Conſtit. eiuſd. Vrban. num.* 15. [Nota autem quod ex Doctrina Riccii *in praxi deciſ.* 292. & Rodriquez *to. 3. quæſt. Regular. quæſt. vlt. artic.* 1. quod ſequitur Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 15. quæſt. 1. num.* 4. habetur Prælatos Regulares poſſe ex iuſta cauſa monaſteria & Eccleſias ſibi pleno iure ſubiecta vnire, ſtando etiam in iure communi eo quod habeant ſuper illa iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Quibus fauent, tum alii Doctores. Tum maximè declarationes quædam Sacræ Congregationis, quas referunt. Hoc etiam dicit de diſiunctione idem Tamburinus *ſupra quæſt.* 7. ex aliis Doctoribus. Sed quod attinet ad talem vnionem attendendum potius eſt ad priuilegia vel conſuetudinem. Quoad diſiunctionem verò cum ſit quædam alienatio, videnda quæ diximus de alienatione bonorum Regularium in præcedentibus tomis.]

42 Circa quintum de dimiſſione, ſeu derelictione monaſteriorum, conſtat ex dictis *to. 1. cap.* [illegible] *num.* 36. deſeri non poſſe à regularibus, in iure communi ſtando, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ex *cap. vnico de Religioſ. domib. in 6. & ex cap.* etiam *vnico de exceſſibus Prælatorum etiam in 6.* adiuncta Clementina *Cupientes de pœnis.* Silueſter *in Summa verbo Caſus q. 1. caſu* 8. Rodriquez *tom. 1. quæſt. regular. q. 23. art. 6.* Ioānes de Cruce *ſupra dub. 1. concl. 1.* Notandum tamen prohibitionem illam *cap. vnic. de Religioſis domibus* ſolùm eſſe iuxta dicta *ſupra num.* 4. pro illis Religioſis mendicantibus, quos Pontifex eo capite extinxit, non pro aliis quatuor Mendicantibus, aut aliis Religioſis. Similiter prohibitio illa *cap. vnic. de exceſſibus Prælat.* & Clement. *Cupientes*, ſolùm eſt, iuxta dicta etiam *ſupra.* pro Mendicantibus, non pro aliis Religioſis non Mendicantibus. Nauarrus *in Man. cap. 27. num.* 144. Rurſus ſolùm pro Conuentibus, aut monaſteriis, quæ habebant tempore Bonifacii VIII. & Clem. V. iuxta dicta *ſupra*, non pro aliis Conuentibus, aut monaſteriis, quæ poſtea adquiſierunt. Nauarrus *ſupr.* Regulares ergo non Mendicantes nullo iure communi prædicto prohibentur monaſteria deſerere, nec mendicantes niſi ea, quæ illis temporibus poſſidebant.

43 Nihilominus extat priuilegium Sixti IIII. pro Vicario Generali minorum, quod refert Confettius *in Collect. Litter. Apoſtolic. in Sixto IIII. Bulla* 12. & de quo Rodriguez *ſupra*, quo ſcilicet illi conceſſit, vt ea loca, quæ Fratribus ſuæ curæ commiſſis minus commoda eſſe cognouerit, vel aliàs oneroſa, in manibus Ordinariorum locorum liberè, & licite deſerere poſſit, facultatem conceſſit, prout ſibi viſum fuerit expedire, onerando tamen in hoc ipſius conſcientiam, non obſtantibus Conſtitutione Bonifacij VIII. & alijs quibuſcumque. Simile etiam priuilegium (forſan idem) pro Generali fratrum minorum de Obſeruantia refert Caſſarubius dicto *verbo Aedificare num.* 8. Notat autem Confetrius ſupra *in Summar. mater. priuileg. titul. 18. capit.* 3. hoc priuilegium communicari, Generalibus aliorum Ordinum, intellige, habentium communicationem priuilegiorum cum Minoribus. Obſeruat etiam Rodriguez *ſupra*, nec Prouinciam ſolam, nec Prouinciales poſſe vti hoc priuilegio, nec alio modo, quam deſerendo dicta loca in manibus Ordinariorum.

44 Præcipuè notandum, huiuſmodi monaſteria, ſeu loca Regularia derelicta, eſſe in triplici differentia; alia enim ſunt, quæ à Communitatibus, Vrbibus ſcilicet, vel Oppidis ipſis conceſſa fuerunt. Alia verò, quæ ipſi ex eleemoſynis acquiſitis, vel propriis redditibus conſtruxerunt. Alia denique, quę ſunt Iuris patronatus alicuius Patroni iure fundationis, conſtructionis, vel dotationis, iuxta dicta *tomo 2. capit. 11. numer.* 2. Et quidem ſi fuerint primo modo, proculdubio videtur procedere doctrinam traditam, ſcilicet, quòd cum deſeruntur deſeri debeant in manibus Ordinariorum, ad illos enim pertinet iure communi cura Eccleſiarum, & locorum piorum. Si autem fuerint ſecundo modo oppoſitum videtur dicendum, loquendo de illis religionibus, quæ capaces ſunt dominii bonorum in communi, ſcilicet ea non debere deſeri in manibus Ordinariorum, ſed poſſe illa Regulares, quorum ſunt, vendere, alienare, commutare, &c. ſeruatis tamen ſeruandis, ſcilicet licentia Sedis Apoſtolicæ &c. cum ſint bona Eccleſiaſtica immobilia, quæ ſine eius aſſenſu alienari nō poſſunt. Nullo enim iure habetur, quòd dicti Religioſi teneantur illa, quæ ſunt ſua, & ab ipſis iuſtè adquiſita ordinario tradere. Etſi oppoſitum tenere videantur miranda *dict. quæſtione 34. artic. 3. concluſ.* 2. & Barboſa *dicto l. 2. de iure Eccleſiaſtic. cap. 12. numero* 67. Vnde quoad iſta priuilegium adductum videtur inutile, ac per conſequens ſtandum in iure communi de illis non deſerendis à mendicantibus niſi ex Papæ licentia; loquendo videlicet iuxta dicta, de monaſteriis, quæ habebant tempore Boniſac. 8. & Clementis 5. non de aliis, quæ poſtea adquiſierunt. Si verò fuerint

mona-

Digitized by Google

Monaſteria,ſeu loca tertio modo, diſtinguendum eſt, vel enim tales Fundatores, ſeu Patroni in contractu fundationis, ſeu patronatus retinuerunt ſibi dominium illorum, in caſu quo Religioſi illa relinquerent; vel non. Si primum, proculdubio pertinent ad ipſos talia Monaſteria, ſeu loca derelicta; lege quidem naturæ, propter contractum factum, & lege poſitiua,propter *cap. Antigonus de pact.* Peirinis *dicto tomo* 1 *in Conſtitutione* 2.*Iulii* 2. *numero* 82. Quod etiam eſt verum quando contractus factus fuit à prædeceſſoribus, quia Prælati ſucceſſores tenentur ex contractu prædeceſſorum. Prout ex Abbate, Baldo, Cardinali, & Decio tenent Rodriguez dicta *quæſtione 49. artic.* 7. & Miranda *ſupra quæſtione* 34.*artic.*2.*concluſ.* 1. Idem dic, quando tales Patroni non abdicarunt à ſe dominium Monaſteriorum, ſed illud abſolutè ſibi retinuerunt. Portellus *in dub. Regularium verbo monaſterium numero* 8. Si ſecundum, videtur eodem modo dicendum ac de locis, ſeu Monaſterijs adquiſitis ſecundo modo. Id tamen animaduertendum pro fratribus Minoribus, quòd cum ipſi bona in communi non poſſideant ſicut aliæ Religiones poſſident, ideo huiuſmodi Monaſteria, ſeu loca Regularia ab illis, vel eleemoſynis, vel à Patronis conceſſa tranſeunt in dominium, & proprietatem Sedis Apoſtolicæ, & ita vti poſſe illos priuilegio adducto prædicta Monaſteria in manibus Ordinariorum deſerendo. Si quidem ipſamet Sedes Apoſtolica hoc illis concedit in eodem priuilegio. Rodriguez *ſupra dicto art.* 7.*§.quantum autem*. Quod intellige tantùm, quantum ad Eccleſias,& Oratoria,& Cæmeterium,nam quantùm ad dormitoria, officinas, ſeu alia loca Monaſterij ea pertinent ad Patronos, ſeu fundatores. Prout expreſſe habet Nicolaus III. in *capit. exiit de verbor. ſignificat.* Rodriguez *ſupra*. Miranda *ſupra dicto q.*34.*art.*2. *concl.*2.

45 Præcipuè etiam,iuxta dicta *ſupr. num.* 38. notandum,huiuſmodi Monaſteria,ſeu loca Regularia derelicta non eſſe in habitacula ſæcularium, vel laicorum conuertenda, nec à ſæcularibus gubernanda, aut commutanda,vel vendenda. *cap. nemini* cum ſequenti 16.*quæſt.*7. *cap.quæ ſemel* 19. *q.* 3. Nec etiam Clericis ſæcularibus debent concedi.*cap.peruenit ad me* 18.*q.*2.Hieronimus Rodriguez *in Compendio quæſtione Regular.reſolut.*55. *num.*7. Miranda *ſupra quæſt.* 33.*art.*1.*concluſ.*1.Barboſa *ſupra num.* 59. Qui etiam aſſerunt quòd in caſu magnæ alicuius neceſſitatis, & rationabili exiſtente cauſa, de licentia,conſenſu, & auctoritate Epiſcopi diœceſani, bene poſſit Monaſterium deſtrui, & deſeri, atque cum opus fuerit in profanos vſus commutari. Quibus conſonat declaratio S.Congregat. quam refert Naldus *in Summ. verbo Eccleſia num.*23.in qua habetur,quòd Ordinarij arbitrio relinquitur quando Eccleſiæ dirutæ conuerti poſſint in priuatas domos,aut loca publica,in vſus tamen non ſordidos,& an pecunia ex ipſis ruinis comparata ſit conuertenda in bona ſtabilia Eccleſiæ, vel eroganda in alios pios vſus. Apud eundem etiam Naldum *ibidem* ex Praxi Curiæ Archiepiſcop.Neapol.habes, quòd Eccleſia diruta, & prophanata deſeruire poſſit pro magazzeno vini, ſeu cella vinaria, non autem pro vſu hiſtrionum, aut pro coquina, propter indecentiam, quæ in hoc eſt. Regulariter autem loquendo ligna, & lapides Eccleſiæ dirutæ non debent ad aliud applicari niſi ad aliam Eccleſiam, vel profectum Fratrum in monaſterio,nullatenus verò in laicorum vſum. Ita enim habetur *cap.ligna de conſecrat.diſtinct.* 1. Silueſter *in Summa verbo benedictio quæſtione* 7. ex Palud. In caſu etiā quo pro monaſterijs defuerint Regulares,Clerici ſæculares in eis poterunt conſtitui.*ca.inter quatuor de Religioſ. domib.*Barboſa *ſupra numero* 61. Eccleſiæ autem dirutæ locum non poſſe alienari ſine ſolemnitate conſueta declarauit S. Congregatio, teſte Naldo *ſupra num.*22.

46 Præterea notandum, quòd ſi Regulares ſua loca, vel monaſteria deſeruerunt per vim,aut metum iniuſtè illatum, prout contigit in deſertione monaſteriorum noſtræ, & quarundam aliarum Religionum in partibus hæreticorum, Anglia ſcilicet, Scotia,Hibernia, Saxonia, & ſimilibus,quòd ad ipſa recuperanda non videantur requiri ſolemnitates adductæ in ſuperioribus ex Decretis Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum confirmatis à Sanctiſſimo D. N. Vrbano in Conſtitutione relata ſupra *numero* 4. Ratio eſt, quia Decreta illa, & Conſtitutiones,vt ex ipſis conſtat,ſolùm loquuntur de noua erectione monaſteriorum Regularium, non autem de recuperatione eorum, quæ iniuſtè per vim,aut metum ab ipſis ablata fuerunt. Præſertim, quia illa ſemper manſerunt in dominio Religionum, cum per iniuſtam illam ablationem ſolum priuati fuerint poſſeſſione illorum, non dominio. Rodriguez *dicta quæſtione 49. artic.*9.Miranda *dicta quæſtione* 33. *artic.* 5. *concluſ.* 1. Quando verò Regulares ſponte dimiſerunt aliqua monaſteria, an ſi poſtea illa velint occupare, neceſſe ſit obſerre prædictas ſolemnitates, dubiæ quæſtionis eſt, & parti affirmatiuæ fauent Cherubinus *in Compend. Bullar. in Clem. VIII. Conſtitut.* 99. & Peirinis *tom.* 2. *priuilegia Minim. in Conſtitut.* 6. *Gregorii XV. numero* 2. eo quod in iſta reaſumptione monaſteriorum militet eadem ratio, ac in noua erectione. Negatiuæ verò Rodriguez dicto *artic.* 9. Miranda *ſupra*. Ego vero, iuxta dicta *ſupra numero* 33. dicendum puto, quòd ſi ex huiuſmodi recuperatione monaſterij nouum detrimentum contingat alijs monaſterijs, ſeu Eccleſijs, aut proculdubio neceſſarium videtur obſeruare illas, quia militat eadem ratio, & intentio Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum. Si verò,vel nullum nocumentum prædictis Eccleſijs, vel Monaſterijs inferatur, vel illud non eſt nouum, ſed antiquum, tunc non videtur requiri, quia ex vi prioris fundationis ſuperatum videtur iam hoc inconueniens, & adquiſitum ius Regularibus illorum Monaſteriorum.

47 Quòd bona Monaſteriorum deſertorum, quæ erant Regularium, ad ipſos pertineant, conſtat, tum ex iure communi, cum nulla ratio ſit, vt ipſis priuentur, tum ex dictis ſupra cum de mutatione Monaſteriorum ageremus. Qualiter etiam bona monaſteriorum quarumdam monialium deſtitutorum applicari debeant Religioſis earundem Religion[illegible] ex priuilegijs Sedis Apoſtolicæ, conſtat ex dictis *tom.*2.*cap.*19. *numer.* 50.

48 Prædicta quoque monaſteria à Regularibus deſerta non requirere Prælatorum reſidentiam, conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis, quam ex Garzia, & Armendariz, refert Barboſa *in Collectaneis, Bullarii verbo Monaſteria monialium* 1. Ibi enim habetur, quòd monaſteria, quæ cura, & Conuentu carent, non requirant aliquam reſidentiam. Similiter, ſi Religioſus aliquis in talibus monaſteriis deſertis pro illis adminiſtrandis, quòd non teneatur rationem reddere.

Ordina-

Ordinario,colligitur,tum ex dictis 3. *to. verbo Adminiſtratio,& adminiſtrare num.* 2. tum ex alia declaratione Sacræ Congregationis,quam ex eodem Armendatiz refert Barboſa *ſupra*.

49 Qualiter prohibitum ſit viris Religioſis introducere, vel ingredi permittere in ipſorum Monaſteria fœminas quaſcunque, conſtat ex dictis *tomo 1.capit.* 10.*à num. 9.* De quo etiam, prærer Aurhores ibi relatos, Filiucius *Tract.*15. *num.* 118. *&* 119. & Theſaurus *in prax.par. 2. verbo clauſura cap.*3. Maximè verò circa abſolutionem à ſuſpenſione à diuinis nõ reſeruata, quam cõtra tranſgreſſores impoſuit Pius 5.in Conſtitutione eo *num. 9.* relata, & ab excommunicatione Papę reſeruata,quam Gregor.13.contra eoſdem impoſuit in Conſtitutione etiam eodẽ loco adducta, conſule priuilegia Religionum, & quæ pro noſtra adduxi eodem *tomo* 1.*cap.*18. *à num.* 33. Sicut pro diſpenſatione in pœnis priuationum, inhabilitatum &c.dicta eo *cap.*18.*num.*46. & dicenda infra verbo *pœna Eccleſiaſtica*, præſertim *num.* 8. *&* 17. De quibus etiam, & aliis hanc materiam cõcernentibus latè, & doctè Vincentius Candidus *to.* 5. *diſquiſ. diſquiſ.* 5. *art.*2.

MONETARII.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Sanctiſſimi D. N. Vrbani contra Monetarios, num. 1.
*Actiones ibi prohibitæ, num.*2.
*Quomodo eæ intelligendæ, num.*3.
*De gradatione delinquentium,num.*4.
*De pœna triremium. num.*5.
Nomine Italiæ an veniant Inſulæ adiacentes, numero 6.
An Monetariorum crimen ſit reſeruatum, numero 7.
*An gaudeant immunitate Eccleſiæ,num.*8.
De valore monetæ Sac.Congregationis declaratio,numero 9.

1 DE Monetatiorum crimine, & de pœnis ipſorum aliqua dixi *tomo* 1. *cap.* 10.*num.*23.*& tomo 3.verbo Falſarium à num.*5. alia tamen in præſenti addenda,maximè eum Conſtitutio Sanctiſſimi D. N.Vrbani,quam eo loco retuli,etiam ad Regulares extendatur. Ea verò quantum ad præſens ſic habet. *Cum itaque fælic. rec. Pius Papa V. prædeceſſor noſter attendens, quòd licet monetarum aurearum tonſoribus de iure vltimi ſupplicii eſſet inflicta pœna, argenteas tamen monetas tondentibus ſatis minos erat impoſitu,omnes eos,qui argenteas tonderent, vltimi ſupplicij, & eadem,qua aureurum tonſores eatenus puniti fuerant, et de iure puniri debebant, pœna, puniendos eſſe ſtatuerit,prout in cedulu motus proprij manu einſdem Pij prædeceſſoris ſubſcriptu pleniùs continetur. Nos motu proprio,ac excerta ſcientia, meruque deliberatione noſtris, uc de Apoſtolica poteſtatis plenitudine, hac noſtru perpetuo valitura Conſtitutione,ſtatutum,voluntatem, et mandatum Pii prædeceſſoris præfati tenore præſentium upprobamus,cunfirmamus, et innouamus. Ac ud omnes,et ſingulus perſonus Eeeleſiaſticas,etiam quomodolibet exemptus,tàm ſæculares,quàm euinſuis Ordinis, Congregutionis,Societatis,et Inſtituti,etiam de neceſſicate exprimendi, nec non militarum quarumeumque etiam Hoſpitalis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Regulares, non ſolùm in ſtatu Eccleſiaſtico mediatè,vel immediatè Nobis, et Sedi Apoſtolicæ ſubiecto, ſed etiam in omnibus,et ſingulis Prouinciis,Regnis,Ciuitatibus,Terris,Oppidis, Caſtris,et locis in Italia dumtaxut exiſtentibus,qui uureas, vel argenteas monetas tondere, fabrieare, colorare, vel aliàs adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulterutus ſcienter erogare,aut exponere præſumpſerint,extendimus,& ampliamus. Volentes, vt eulpabiles in præmiſſis reperti, prænia degradutione, Curiæ ſæculari puniendi tradautur. Pecuniius verò ſic,vt præfertur,adulteratas ſcienter detinentibus, ſeu de loco ad locum truusferentibus, aut materiam, inſtrumentu, ſiue opem ad præmiſſa præſtantibus, pœnam triremium per deeennium imponimus. Et eognitionem eauſurum huiuſmodi, quoad perſonus Eccleſiaſticus præfatas tàm ſaeulares,quam Regulares in Prouincijs Nobis, & Sedi præfutæ ſubiectis, ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales in eiſdem Prouincijs de latere Legutos,& Prolegatos pro tempore exiſtentes,in aliis verò omnibus, & ſingulis Prouineijs, Regnis, Ciuitatibus, Oppidis, Caſtris, & locis tam ſub noſtra, & dictæ Sedis, quàm euiuſuis alterius Principis ditione,in Italia tantùm comprehenſis, priuatiuè quoad omnes etium Superiores Religioſorum, ipſiſque Superioribus penitus excluſis, ad Ordinarios locorum ſpectare etiam volumus. Mandantes, propterea Venerabilibus noſtris Patriarchis,Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ſingulis videlicet in ſuis Ciuitatibus, & Diœceſibus, et quoad loca intra fines alieuius Diœceſis, non tamen de Diœceſi exiſtentia, ipſarum Diœceſum, intra quarum fines eadem loca extiterint, quo verò ad ea, quæ extra fines alicuius Diœceſis conſiſtunt, vieinioribus eorundem locorum Ordinarijs, quatenus ad inſtantiam cuiuſuis fiſci, vel etiam cuiuſuis denunciatoris, cuuſarum huiuſmodi eognitiones ſuſcipientes, prauia etiam uuoeatione à quibuſuis aliis, in cauſis ipſis, modo præmiſſo procedant, omnibus iuris, et facti remedijs opportunis,inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit,brachij ſæcularis auxilio.Inhibentes etc.*

2 Circa quam Conſtitutionem notandum. Primò, ſex præcipue actiones in illa prohibitas eſſe. Prima eſt,*aureas, vel argenteas monetas tondere*. Secunda, eas *fabricare*. Tertia,eas *colorare*. Quarta, eas *adulterare*. Quinta,eas quomodolibet adulteratas *ſcienter erogare*.Sexta,illas *exponere*. De prima iam dixi loco relato ex 3.*tom.* quid ſit *tondere* monetam,ſcilicet de iuſto pondere ipſius aliquid detrahere, vel abſcindere,& qualiter ſic faciens peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem. Vbi etiam quid dicendum ſit de tondẽte priuata auctoritate monetas plus æqui ponderis habentes, in ea quantitate qua excedunt. Vbi nota, quòd etſi talis propriè falſarius non ſit, quia falſarius non eſt niſi qui veritatem dolo aliquo mutat,quod non facit ſic tondens, vt habet Naldus *in Summa verbo falſum numer. 6.* ex Petro de Nauarra,quem refert;nihilominus punibilis eſt,etſi mitiori pœna,vt ibi dixi,quàm ea, quæ in prædicta Conſtitutione decernitur. De ſecunda etiam,quæ eſt *fabricare*,iam dixi eo loco hanc actionẽ committere illos, qui priuata authotitate monetam cudunt, & ſic facientes peccare mortaliter, & teneri ad reſtitutionem iacturæ, quam patiuntur Principes, vel Ciuitates, ad quos pertinet illas fabricate. Quod intellige, etiam ſi bonam,& inſtam monetam cudant, propter eamdem rationem; & quia cum non ſit Principis auctoritate facta, non habet verum valorem monetæ, ſed ſolùm valorem auri,vel argenti,ex quo facta eſt. Vide Chapeauille *de Caſib.reſeruat.caſu* 16.*q.*1. *difficult.* 1. *et* 4. Notant autem Guidius *l.* 3. *de Mineralib. titul.9.de Monetu q.* 71.*num.*104.& Petrinis 3.*to. priuileg.Minim. in Conſt.* 12.*aliàs*

Digitized by Google

12.*aliàs* 22.*Vrbani cap.*12 *num.* 2. quòd qui incepiſſet fabricare falſam monetam, deinde pœnitens ex libera ſua volnntate nnn perfecit, ſed deſtruxit id quod cęperat facere, his pœnis non teneiur, quia leges pœnales non habent locum niſi ſecuto effectu. Dixi autem ad Principem, vel Ciuitatem pertinere ſolum fabricare monetam, quia ita habetur ex variis Legibus & Anthoribus, vt affert Barboſa *de offic. et poteſt. Epiſcopi Allegat.* 51 *num.* 55. De tertia etiam actione, quæ eſt *colorare* monetas, eas ſcilicet pingendo, vt appareant aureæ, vel argenteæ, etiam dixi eo loco eſſe peccatum mortale obligans ad teſtituiionem. De qnn etiam vide Barboſam *ſupra.* De 4. quæ eſt *adulterio* monetæ, etiam dixi loco relato. Pio qua nnta, qnòd adulterare monetam, tribus modis contingere poteſt, ſcilicet circa ſubſtantiam, circa pondus, & circa fotmam. Quo ad ſubſtantiam namqne falſa moneta dicitur quando ſubſtituitur, ant permiſcetut vnum metallum pro alio. *l.Paulus ff.de ſolut.* Circa pondus autem, quando minus prn maiori ponitur *l.1.ff.de contraben.empt.* Circa formam verò, cum quis cudit monetam bonam, hoc eſt veri, & iuſti ponderis, ac valoris, ſine tamen poteſtate id faciendi, aut imprimendo characterẽ, aut formam alienam abſque conſenſn eius cuius erat *l.ſine uomine, et l. qui uomine ff. ad leg. Cornel. de falſis.* Guidius *ſupra tit.9.de moneta num.* 93. Barbnſa *ſupra num.* 57. De quinta etiam, qnæ eſt prædictas mnnetas falſas, ſeu adnlteratas *ſcienter erogare*, etiã dixi loco relato eſſe peccatum mnrtale ad reſtitutinnem obligaus. Vbi nota, quòd cum Pontifex poſuerit illam particulam, *ſcienter* denotare voluit pœnas huiuſmodi Conſtitutionis non eſſe applicãdas ei, qui ignoranter id fecerit. Credo tamen, quòd ſi talis ignnrantia eſſet craſſa, aut affectata illum nõ excuſaret. Talis enim ignorantia æquiualet malitiæ. Peirinis *ſupra numero* 3. Barboſa *ſupra num.* 66. Probabitur autem ignorautia prædictas moneias erogantis, primò, monſtrando perſouam à qua illas habuit. Secundò, ſi fuerit perſona bonæ opinionis, & famæ. Tertiò, iuramento diceniis ſe habuiſſe talem ignoraniiam. De quibus Farinacius *in praxi criminali par.*5.*q.*115. Decian. *Tract.crimin.l.*7.*cap.*25. Guidius *ſupra q.*74. & alii. De 6. actione, quæ eit exponere tales monetas nihil occurrit dicendum, quia videtur cnincidere cum quinta, vel ſaltem parum ab ipſa differre.

3 Noiandum etiam circa eamdem Conſtitutionẽ, eam, & pœnas ipſius non eſſe extendendas ad exercentes prædictas actiones circa falſas monetas, cum tales non dicantur falſarij monetæ, intellige veræ, & vſualis. Barboſa *ſupra num.*62. ex Menochio, Surdo, & Deciann. Similiter nec videri extendendas ad exercentes tales actiones circa mnnetas reprobatas à Principe quantumuis aliàs bonas, quia illæ ſolùm videntur intelligendæ de illas exercentibus circa moneiam vſualem, & quæ expendi poteſt. Barboſa *ſupra num.*61. ex aliis. De qun eiiam Franciſcus Curtius *de Monetis tomo* 12.*numero* 20. Guidius *ſupr. q.*78.*num.*115.

4 Circa illud, quod additur in dicta Conſtitutione, ſcilicet *volentes, vt culpabiles in præmiſſis reperti, præuia degradatione, Curia ſæculari puniendi tradantur;* notandum quoad Regulares, quod ſi ad illos ſpectei huiuſmodi cauſæ cogniiio, proui extra Iialiam ſpectare poteſt, circa talem degradationem, quæ, qualis, & quomodo ſit facienda, animaduertere debent quæ dixi 3. *tomo verbo Degradatio.*

5 Circa illud etiam eiuſdem Conſtitutionis: *Pecunias vero ſic, vt præfertur, adulteratas, ſcienter detinentibus, ſeu de loco ad locum transferentibus, aut materiã, inſtrumenta, ſiue opem ad præmiſſa præſtantibus, pœnam triremium per decennium imponimus*, ſimiliter notanda pro eiſdem Regularibus, quando ad illns extra Italiam huius cauſæ cognitio ſpectauerit, quæ *tom.* 1.*cap.*16.*num.* 32. de Regularibus ad triremes damnatis, qualiter ſcilicet talis pœna licitè in aliquibus caſibus ipſis infligi poſſit, & an ibi exiſtentes veiberari, & quid quando redeunt ad Religionem an maneant irregulares, & an diſpenſari poſſint in irregularitate. Notandum etiam huiuſmodi damnatos ad triremes priuati poſſe, & etiam debere, habitu, pro eo rempore, quo ſunt in illis, vel etiam in carceribus ſæcularium, vt ad ttiremes miitantur. Tum quia ſunt indigni habitu pto eo tempore, tum ad vitandum ſcandalum, & dedecus Religionis. Bordonus *in Reſolutionibus Reſolut.* 35. *num.* 28. Vide dicenda infra verbo *Triremium pœna.*

6 Similiter notandum, quòd cum prædicta Conſtitutio, vt patet ex verbis ipſius iam relatis, ſolùm ſic pro Italia, ideo iuxta opinionem illnrum, qui dicunt nnmine Italiæ non venire Inſulas Siciliæ Sardiniæ, & Cotſicæ (quam tueri videtur Diana *part.*3. *Tract.* 17. *Reſolut.* 30. ex Gambarupta *de Caſibus reſeruat.cap.*3.*num.*8. & ſequitur Peirinis *ſupra numero* 8. dicens ſic practicari in Sicilia, & maximè in Diœceſi Catanenſi) pnteruni Prælati Regulares in prædictis Inſulis, ſicut in aliis Orbis terrę partibus ſiius ſubditos hoc crimen perpetrantes punire ſecundũ ſuarum Religionum iura, iuxta dicta eo loco ex 3. *tom.* In Italia verò non ſolùm prohibentur id facere ſed etiam impedire, mnleſtare, ant perturbare Iudices in dicta Conſtitutione à Papa deſignaios, ſub pęnis excommnnicationis latæ ſententiæ, & priuationis Beneficiorum, & Officiorum obtentorum, ac inhabilitatis ad alia iu futnrum, vociſque actiuæ, & paſſiuæ. Quin etiam præcipiinr ipſis Snperioribus Regularibus, vt quoties ad id fuerint requiſiii Religioſos ipſos, etiam ſi Superiores alicuius loci Regularis actu fuerint, ipſis Legatis, Prolegatis, & Ordinarijs, vel alijs quibus ijdem Legati, Prolegati, & Ordinatij mandauerint, conſignent, cum ſcripturis, & actis, ſi quæ facta fuiſſe reperiantur.

7 Qnia etiam crimen Monetariorum aliqui recenſent inter caſus, reſeruatos Epiſcopis, ſaltem ex conſuetudine; ideo notandum id quod dixi 3.*tomo verb.Caſus Reſeruati num.* 3. quòd ſcilicet qn ando de hac conſuetudine non conſtat, non eſſe habendum pro reſeruato, niſi Epiſcopi eum ſpecialiter, & expreſsè reſetuent.

8 Præterea in hunc caſum incidentes gaudere Immnnitate Eccleſiaſtica, eo quòd non includatur in caſibus, quos tali Immunitate priuauit Gregorius 14. in Conſtitutione, quam retuli *tertio tomo verbo Immunitas Eccleſiarum num.* 1. conſtat ex dictis *ibidem numer.* 16. & tenent Peregrinus *de Immunitate capit.*10.*numero* 9. & Diana *par.*1.*Tractatu* 1.*Reſolut.* 7. An verò Regulares perpetrantes hoc crimen potiri poſſint eadem Immunitate Eccleſiaſtica, conſtat ex dictis eo loco *numero* 6. & *tomo* 1. *capit.* 18. *num.* 83.

9 Pro valore autem Monetæ notanda declaraiio S. Congregaiionis Epiſcoporum, & Regularium, quam refert Barboſa *in Collectan.Bullar.verb. Moneta* his verbis: *Moneta in valore regulariter attenditur tempus contractus, etiam in annuis præſtationibus.*

MO-

MONIALES.

SVMMARIVM.

De Monialibus remiſſiuè.
De Monialium Obedientia num.2.
De paupertate.num.3.
De caſtimonia.num.4.
De numero ipſarum in Monaſteriis collocando. numero 5.
An duæ, vel plures ſorores poſſint in vno Monaſterio cõſtitui.num.6.
De dote Monialium. num.7.
De ipſarum receptione.num.8.
De ætate pro ipſis requiſita. num.9.
Non cogendæ ad habitum ſub pœnis &c. num.10.
An aliquando cogi poſſint fœminæ ad Religionem ſuſcipiendam.num.11.
De excommunicatione contra impedientes earum receptionem. num.12.
De ætate recipiendarum. num. 13.
De profeſſione Monialis dubitantis an ſit Baptizata. numero 14.
De examine Monialium.num.15.
De obligatione ipſarum ad Officium diuinum. numero 16.
Communicatio cum extraneis illis prohibita, numero 17.
Decretum Sac. Congregationis prohibens acceſſum Regularium ad Monaſteria Monialium.num. 18.
Aliud ſimile Decretum.num.19.
Quomodo intelligenda.num.20.
Quos Religioſos comprehendat. num.21.
Quas Moniales.num.22.
Quæ licentia requiritur ad colloquendum cum ipſis, numero 23.
De pœnis contra tranſgreſſores. num.24.
Maledictiones contra perturbantes illas in obſeruantia Caſtitatis, & aliis bonis ipſarum. num.25.
An Regulares alloquentes moniales incidant in excommunicationem poſitam ab Epiſcopo. num. 26.
Scribere ad illas an ſit prohibitum. num.27.
De regimine, & adminiſtratione bonorum ipſarum, numero 28.
An gaudeant priuilegio fori. num.29.
De ipſarum abſolutione. num.30.
Declarationes Sac. Congregationis circa illas, numero 31.
Alia remiſſiue. num.32.

1 DE illis multa dicta ſunt in præcedentibus tomis, præſertim *tomo 1.cap.25.* per totum, & *capit.26.* de Abbatiſſis, ſeu Prælatiſſis ipſarum. Item *tomo 2.cap.1.num.8.19.22.23.& cap.5. num.51.* præſertim etiam 3. tom. verbo *Abbatiſſa*, verbo *Clauſura*, verbo *Dos monialium*, & aliis locis ſparſim. Nihilominus plura alia de ipſis addenda, ea precipuè, de quibus particulares extant Sacræ Congregationis declarationes, vel pro maiori materiæ complemento.

2 Et primò, loquendo de Monialium obedientia qualis ſit reſpectu Epiſcoporum, ſi illis ſint ſubiectæ & reſpectu Prælatorum Regularium, ſi illis ſubijciãtur, & reſpectu Vicariorum, quos ſolent habere, ac ſuarum Priotiſſarum, vel Abbatiſſarum, & quanta ſit hæc obligatio, conſtat ex dictis *d.cap.25.à num.1. vſque ad 4.* Reliqua etiam, quæ ad ipſarum obedientiam ſpectant, quatenus ea eſt communis viris, & fœminis Religioſis, conſtant ex dictis eo *to. 1. cap.4.* per totum, vbi de obedientia Religioſorum latè egi. Specialiter etiam, & ſub quanta obligatione tenentur obedire ſuis Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, & an iſtæ poſſint illis aliquid præcipere *in virtute S. obedientiæ*, vel *S.Spiritus*, & circa quam materiam, & an ſub cenſura, habes ex dictis eo *c.26. à nu.8. vſque ad 11.* De obedientia autem ipſarum ad Regulas, conſtitutiones, & Statuta ſuorum Ordinum, iam dixi eo *cap.25.n.1.* ſimilem eſſe illi, quam obſeruare debent alij Religioſi, exceptis, quæ ipſorum ſexui, & fragilitati repugnant.

3 De modo paupertatis pro Monialibus requiſito, & magis conuenienti, dixi eo *cap.25.num.7.* Quibus etiam applicari poſſunt ea quæ dixi de voto paupertatis Religioſorum in communi eo *tom.1.cap.6.* Scio aliquos, qui poſt me ſcripſerunt laxiùs de ea re loquutos fuiſſe, neſcio tamen an veritati, mentique Sac.Concil.Tridentini, Summorumque, Pontificum Decretis, ea cohæreant.

4 Circa Monialium caſtitatem, præter dicta *tomo 1.cap.5.* de Religioſorum caſtitate, quia etiam illis applicari poſſunt, deſeruiunt quoque ea, quæ dicto *cap.25.à nu.16.& tom.3.* verbo *Clauſura* dixi de prohibitione, quam habent non egrediendi è ſuis monaſteriis, nec ad illa admittendi quaſcunque perſonas. Ea enim ob caſtitatem exactiùs ab ipſis obſeruandam ab Eccleſia ſtatuta ſunt. Quibus addendum primò, peccatum carnis commiſſum cum moniali non ſolùm eſſe ſacrilegium, quia eſt contra cultum, & ſanctitatem perſonæ Deo Sacræ, vt colligitur ex S.Thom.2.2.*q.*114.*art.*1. Angelo, Silueſtro, Caietano, & aliis Summiſtis *verbo Sacrilegium*. ſed etiam eſſe peccatum trium criminum malitia aliquo modo vitiatum, nempe ſacrilegio relato, adulterio ſpirituali, quia ſponſa Chriſti corrumpitur, & veluti inceſtu etiam ſpirituali, quia cũ Monialis ſit ſponſa Dei, qui eſt pater noſter, per conſequens eſt veluti conſanguinea vel affinis noſtra. Gloſſa *in c.incidimus 27.q.1.* Rodr.*to. 2.q.Reg.q.30.art.*1. Homobonus *de Caſibus reſeruatis p.2.c.5.ſect.*1. Addi etiam poteſt tale crimen habere ſtrupi malitiam, ſi Monialis virgo erat, & malitiam raptus, propter iniuriam illatam Prælato ipſius. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.11.qu.1.num.4.* Punitur propterea tale ſacrilegium committens excommunicationis pœna, & expulſione à Chriſtianorum conſortio *canone virginibus, & cap.impudicas 27.q.1.* Pœna etiam depoſitionis ab Ordine, & ammiſſionis Beneficiorum, & aliis pœnis *cap.ſi quis Epiſcopus 27. qu.1.* & 6. Synodo in Trullo *capit.* 4. Punitur etiam iure ciuili pena mortis *l.ſacrilegio ff.ad l.Iuliam pet.l.aut fact.c. §.locus ff.de pœnis.* Communiter tamen video ſimiles delinquentes ad triremes damnari. De ijs, & alijs pœnis huius delicti Graffius *in Deciſionib. aureis libr.2.cap.46.* Homobonus *ſupr.* Tamburinus *ſupra qu.2.* ex aliis. Ipſæ autem Moniales ſe violari permittentes, eſto multis pœnis, ſicut & violatores ipſi ab antiquis Conciliis puniantur, regulariter tamen hac pena plectuntur, vt perpetuo carceri mancipentur. *cap.impudicas* relato. Marſilius *in l.1. C.de raptu virg. numer.* 57. Tamburin. *ſupr.qu.*3. Quas autem pœnas incurrant contrahentes cum Monialibus, ipſæque Moniales contrahentes, dixi eo *capit.* 25. *numer.*15. Addendum ſecundò, quòd caſu quo Epiſcopus, vel Superior Regularis reſeruet ſibi caſum committentium aliquas obſcænitates, vel alia crimina cum

Mo-

Monialibus, aliiſque honeſtis fœminis in Monaſterio exiſtentibus, hunc caſum incurrere. Primò, illos, qui Monialium pudicitiam veibis tantum attentarunt, ex cap. *ſi quis non dicam de pœnit. diſt. 1. & l. item apud Labeonem §. ſi quis virgines ff. de iniur.* Secundò, illas oſculantes, vel impudicis manibus tangentes. Tertiò, per litteras, vel nuncios, vel ſigna, aut nutus ad turpia ſollicitantes. Quartò, cum illis de obſcænis loquentes. Quintò, hæc vel ſimilia cum Nouitijs, puellis educandis, nuptis, ſeu viduis in Monaſterio exiſtentibus molientes. De quibus Homobonus *ſupra* Tamburinus *quæſit.* 1. ex Azorio, & Henriquez.

5 Pro numero Monialium in ipſarum Monaſteriis deſignando, iam dixi eo *capite* 25. *num.* 6. ex iure Canonico, Concilio Triden. & Conſtitutione Pii 5. (vt antiquiora iura ommittamus) non poſſe recipi plures Moniales, quàm, quæ ex redditibus, vel conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint. Vbi etiam quid dicendum ex declaratione Sac. Congregationis de Monialibus ſupernumerariis. Ad quem verò pertineat huiuſmodi numerum deſignare, ſic habetur ex declaratione quadam Sac. Congregationis in vna Tortonenſi apud Barboſam *de iure Eccleſiaſtico l. 1. cap. 44. numer.* 28. *Præfixio fiat ab Ordinario duntaxat in Monaſterijs ſibi ſubiectis, in cæteris verò, quæ Regularibus ſubdita ſunt, fiat eadem præfixio ab Ordinario, cum interuentu tamen Superioris Regularis.* Pro Regno etiam Portugalliæ, petente Catholico Rege, à Sac. Congreg. ſtatutum eſt vlteriùs, vt in iis Monaſteriis, quæ regularibus ſubiecta ſunt, Superiores regulares numeri præfixioni aſſiſtant, & quòd ſupra numerum præfixum, nulla deinceps admittatur Monialis abſque expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ. Barboſa *ſupr. num.* 29.

6 Declaratum etiam video à Sac. Congregatione ad Archiepiſcopum Bracharenſem ſub die 26. Auguſti 1616. ſequentia. *Non poſſunt vltra duas ſorores in eodem Monaſterio habitum Regularem ſuſcipere, & profeſſionem emittere abſque Sac. Congregationis licentia, & ſi hac licentia obtenta, tertia ſoror ad habitum admittatur, voce actiua, & paſſiua tandiù careat quouſque altera ex eiſdem duabus ſororibus vitam cum morte commutauerit, dotemque duplicatam ſoluat, quatenus intra; triplicatam verò; ſi ſupra numerum exiſtat. Talique caſu adimpleri debent conditiones in licentijs expreſſis pro Monialibus ſupra numerarijs concedi ſolitis. Vbi autem laudabilis conſuetudo inoleuit, vel Pontificia Conſtitutione cautum, quòd nec duæ ſorores in eodem Monaſterio habitum ſuſcipiant, prout Florentiæ, & alibi, ita obſeruatur.* Barboſa *ſupr. num.* 24. & conſonat Gauantus *in Manuali Epiſcoporum verbo Moniales nu.* 10. Circa quæ, præter dicta eo *cap.* 25. *numer.* 6. vide etiam Campanile *in Diuerſ. Iur. can. rub. 12. capit. 16. num.* 14. Gauantum *ſupra ver. Monialium Nouitiarum alimenta,* & Tamburinum *ſupra diſput. 5. quæſit.* 4. Vbi etiam habetur Epiſtola eiuſdem Sacræ Congregationis ad Cardinalem Bendraminum, ex qua aliquot caſus, qui occurrere poſſunt circa præſentem difficultatem, decidi poterunt. Notandum etiam, quòd mortua aliqua Moniali intra numerum præfixum, ad reliquas Moniales ſpectat, capitulariter, votiſque ſecretis, eam puellam, quæ eis viſa fuerit, ad locum huiuſmodi intra numerum vacantem, admittere. Barboſa *ſupra num.* 33. Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Moniales num.* 23. Qui etiam dicit ita declaraſſe S. Congregationem. Notandum præterea circa hunc numerum Monialium, quòd de conſuetudine aliquorum locorum Conuerſæ nō habentur in conſideratione ad augendum talem numerum. Tamburinus *ſupra diſput. 5. quæſit. 1. num.* 3. Licet oppoſitum videam declaratum à Sac. Cōgreg. apud eumdem Gauant. *ſupra verbo Monialium numerus num.* 3.

7 De dote Monialium, & quomodo licitè dari poſſit, dixi non ſolùm eo *cap.* 25. *num.* 5. ſed etiam latius 3. *tom.* verbo *Dos Monialium*. Præter dotem autem nihil accipi poſse ex bonis Nouitiæ dixi eo *cap.* 25. *num.* 39. Niſi ſolùm, vt ibi dixi, pro victu, & veſtitu Nouitiæ. Et conſonat declaratio Sacræ Congregationis apud Barboſam *ſupra num.* 25. ex qua habetur à tempore ſuſcepti habitus vſque ad profeſſionem teneri conſanguineos, vel parentes eiuſdem, ei victum, & veſtitum ſubminiſtrare, quamuis dos in depoſito exiſtat. Habetur etiam ex alia declaratione S. Congreg. apud eumdem Barboſam *ſupra num.* 27. non licere Epiſcopis cum Nouitiæ veſtiuntur, vel profeſſionem emittunt, à propinquis, vel ab alio quocumque donatum, comeſtibilia, & linea, etiam parui valoris accipere. Hinc conſequenter propinæ dandæ Superioribus in habitu, & profeſſione Monialium ſunt prohibitæ, ſicut, & conuiuia in foreſteriis Monialium, non verò eleemoſynæ pro Sacriſtiis & infirmariis. Ita enim habetur ex alia declaratione Sacræ Congregationis, quam refert Gauantus *ſupra verbo Monialium profeſſio numer.* 23. Cui etiam conſonat illa, quam ſupra *num.* 5. dixi factam eſse ad inſtantiam Regis Catholici pro Regno Portugalliæ. Cum enim poſtularetur, vt abuſus Monaſteriorum illius Regni circa propinam dandam Superioribus quotieſcunque aliqua puella indueretur habitu monaſtico, tolleretur, præcepit S. Congregatio ſic. *Propinarum abuſus ne dum tollatur, ſed etiam grauiſſimarum pœnarum, etiam cenſurarum, comminatione, prohibeatur. Pro ea tamen die, qua ad habitum Monachalem admittentur puellæ, aliquid eſculenti, vel poculenti modici valoris, & pro eiuſdem diei vſu duntaxat, elargiri, vetitum non cenſeatur.* Addit autem Barboſa loco relato ex *l.* 1. *de iure Eccleſiaſtico num.* 32. Sanctiſſimum declaraſſe prædictum Decretū dicendo. *Eleemoſynas, quæ per pactum Sacriſtij, & infirmarijs Monaſteriorum Monialium dari ſolent, non comprehendi in Decreta, quo propinarum ſolutio per Moniales dum ad habitum, vel ad profeſſionem admittuntur, fieri ſolita, interdicitur.* Quia verò in taxatione harum expenſarum exceſſus poteſt contingere, ideo ad id deſeruit declaratio S. Congregat. quam refert Campanile *ſupra num.* 13. in qua dicitur. *Sumptus à Monialibus in profeſſione, & velo ſumendo faciendi taxentur ab Ordinario, & deſtinentur pro rebus neceſſarijs.* Vbi nomine *Ordinarij*, quo Sac. Congreg. vtitur intelligendus etiam venit Prælatus Regularis in ordine ad receptionem Monialium ſibi ſubditarum. Vide etiam quæ dixi eo *tomo 1. cap. 24. à num.* 32. circa donationes Nouitiorum ante profeſſionem ex Cōcilio Trident. *ſeſſ. 25. de Regularibus cap.* 16. Ea enim excommunicatio à Concilio impoſita etiam intelligenda eſt circa Nouitias Moniales. Pertinet quoque ad Epiſcopum, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, cogere Regulares, vt Nouitiis ante profeſſionem obeuntibus reſtituantur omnia, quæ ſua erant, iuxta dicta ex eodem Concilio *tom.* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares num.* 8. (Circa id tamen quod diximus de propinis prohibitis in Regno Portugalliæ, notādum quod Portellus Author illius nationis *in reſponſionib. moral. tomo 2. caſu* 103. ait, quod non obſtante

ſtante

obſtante dicta prohibitione, & quod per D. Acarambonum Collectorem illius Regni anno 1616. die 8. Lulii publicata fuerit, non tamen fuit recepta nec eſt in vſu & praxi illius Regni, cui fauet etiam Villalobos *in Summa tomo* 2. *tract.* 2. *difficult.* 19. *numer.*15.]

8 Circa Monialium receptionem, præter Conſtitutiones, & Statuta particularia Religionum, Decreta quoque ſpecialia Diœceſis Mediolanenſis, quæ refert Gauantus *ſupra verbo Monialium profeſſio*, notandum etiam eſt, Moniales legere neſcientes, neque ad profeſſionem, neque ad Chorum admitti debere. Ita enim declarauit S. Congregatio, vt refert Barboſa *ſupra num.*26. & ex ipſo Nouarius *in Lucerna Regular. numero* 2. Hoc tamen non videtur neceſſarium pro Conuerſarum receptione.

9 De Monialium recipiendarum conditione quoad ætatem, dixi eo *cap.*25.*numer.* 11. An non ſolùm virgo, ſed etiam vidua conſecrari poſſit velo poſſit velo proprio virginum, dixi eo loco *numer.* 9. *&* 10. Quibus addendum, Monialem viduam conſecrari poſſe benedictione viduali, ex Nauarro *l.* 3. *conſil. de Regularibus conſil.* 4. & Miranda *de Sacris Monialibus q.*7.*art.* 8. *concluſ.* 2. Vbi addit modum benedicendi viduas dicens. Si benedicenda, & conſecranda publicè vidua eſt, quæ in facie Eccleſiæ viro nupſit, & poſt modum eo mortuo, Monialis eſt effecta, in tali caſu benedicenda eſt benedictione viduali publicè, de qua benedictione non habetur ſpecialis Rubrica in Pontificali Romano, ſed illa, qua benedicuntur virgines adaptatur illi, mutatis nominibus ſignificantibus virginitatem in nomina ſignificātia viduitatem, & caſtitatem. Idem dicendum eſt de muliere corrupta, quæ nunquam viro nupſit, iudicialiter tamen habetur eam fuiſſe corruptam, nec id ipſa negat, quin verò fatetur; & hæc etiam debet benedici publicè benedictione viduali. Tamburinus *ſupra diſput.*27.*quæſito* 3.*in fine.* Quomodo autem conſecrari, vel non conſecrati poſſit monialis aliquo modo corrupta, vel quæ contra caſtitatem peccauit, præter dicta eo *numero* 10. videndi ſunt ex iis, qui poſt me ſcripſerunt Tamburinus *dicta diſput.*27.*ferre per totam*, & Theſaurus *in praxi par.*2.*verbo Monialis cap.*3.

10 Qualiter puellæ cogi non poſſint ad habitum, vel profeſſionem monialium, conſtat ex dictis eo *cap.*25.*num.*8.*&* 12. & etiam *cap.* 24. *num.* 29. Quia tamen Concilium Triden. *ſeſſ.*25. *cap.* 18. ſic habet. *Anathemati ſubijcit omnes, & ſingulas perſonas cuiuſcunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, ſeculares, vel Regulares, atque etiam qualibet dignitate fulgentes, ſi quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præter quam in caſibus in iure expreſſis, ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque Religionis, vel ad emittendam profeſſionem. Quique, conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem omittere, quoquomodo eidem actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint.* Ideo aliqua animaduerſione digna ſunt. Primò, quòd hæc excommunicatio eſt latæ ſententię, Theſaurus *in praxi par.* 2.*verbo Monialis cap.*1. ex Toleto, & aliis communiter. Secundò, quòd non videtur incurri ab Imperatoribus, Regibus, vel magnis Principibus, cum illi non exprimantur, prout videbatur neceſſarium, cū ſint perſonæ ſpeciali nota dignę. Sanchez *in Decalog. l.*4.*cap.*4.*num.*2. Et ſi oppoſitum indicet Suarez *tom.* 5.*in* 3.*par. diſput.*23. *ſect.*7.*num.* 8. Tertiò, quòd non eſt reſeruata, cum nihil de reſeruatione in Concilio dicatur. Theſaurus *ſupra* §. *limita quarto*, ex Suarez, Toleto, & Sayro. Quartò, quòd, iuxta dicta eo *capit.* 24. *numero* 29. hæc excommunicatio à Concilio impoſita non incurritur à cogentibus pueros, ſeu viros ad Religionem, cum Concilium ſolùm loquatur de fœminis. Quinto, eamdem excommunicationem incurrere cogentes fœminas non ſolùm ad habitum ſuſcipiendum, vel profeſſionem emittendam, ſed etiam ad ingrediendum monaſterium ſæculari habitu retento, ad educationem v.g. Ratio eſt, quia Concilium ſicut expreſſit ſuſceptionem habitus, & profeſſionem, ſic etiam expreſſit ingreſſum monaſterij, per quem, vt diſtinctum ab aliis duobus, non potuit aliud intelligere niſi hunc ingreſſum, præſertim, cum loquatur alternatiuè de his tribus caſibus, in alternatiuis autem iuxta Regulam iuris *in* 6. ſatis eſt alterius partis veritas. Ledeſma *in Additionib. Summæ tit.*2.*Tract. de ſtatibus cap.*5. *concl.* 8. Filiucius *tomo* 1 *tract.*14.*cap.*6.*num.*89. Tamburinus *ſupra diſput.* 1. *quæſito* 4. poſt Dianam, & alios, quibus iunge theſaurum *ſupra* §. *Amplia ſecundo.* Et ſi Sanchez *ſupra num.*12. cum Rodriguez *tomo* 2. *Summæ capit.*8. *num.* 9. id probabiliter limitet, ita vt non incurratur hæc excommunicatio, niſi quando cogitur puella ad talem ingreſſum animo principali, vt poſtea puella habitum ſumat, & profeſſionem emittat. Non videntur autem incurrere hanc excommunicationem parentes, qui cogerent puellas impuberes ad ingrediendum monaſterium, vt in eis ſub Regulari diſciplina viuant. Ratio eſt, quia huiuſmodi oblatio puellarum impuberem permiſſa eſt parentibus iure communi, prout colligitur à contrario ſenſu ex *cap.*2.*de reg. & ex cap. puella* 20.*q.* 2. & expreſsè deciditur in Concilio Vuormatienſi *cap.*22. & habetur *cap. Addidiſtis* 20. *quæſtio.*1. & in Concilio Tolet.10.*cap.*16. Item *cap.*1.20.*qu.*2. Idem habetur *l. regia* 4.*&* 5.*tit.* 7. *p.* 1. & docent D. Antoninus, Palud. & Silueſter, quos refert, & ſequitur Sanchez dicto *l.*4.*cap.*18.*num.*8. Nec hoc eſt reuocatum in Concilio Tridentino, aut alio loco, vt ipſe Sanchez *ibidem num.*33. & Portellus *in Dubijs Regularium verbo Clauſura Monialium in Additionibus mihi num.* 9. ac Tamburinus *ſupra dicto quæſito* 4. tenent. Cum autem parentes ex iure communi nō reuocato habeant facultatem offerendi filias impuberes Religioni, à fortiori poterunt illas ad id cogere. Portellus *ſupra* Tamburinus *ſupr. & diſp.*2.*quæſit.* 4. Dixi autem non incurrere, hanc excommunicationem parentes offerentes etiam cogendo dictas puellas impuberes Religioni, quia ſecus eſt dicendum de offerentibus, aut cogentibus puellas puberes, ideſt, duodecimum annum vel circiter habentes, cum textus adducti ſolùm loquantur de impuberibus, & de puberibus maximè procedat deciſio Concilii. Portell. & Tamburin. relati. Alia verò, quæ ſpectant ad huiuſmodi oblationem puellarum, habes apud Suarez *tomo* 3.*de Religione l.*5.*cap.*9. & Sanchez *dicto cap.*18. per totum. Qui porrò dicantur cogere puellas ad habitum, profeſſionem, vel ingreſſum monaſterij, latè habent idem Sanchez *ſupra dicto cap.* 4. fermè per totum, Theſaur. *ſupra* §. *amplia primò* ex Rotæ deciſione, Portellus *ſupra verbo Moniales num.* 9. ex declaratione Sacr. Congregationis apud Marzillam, & *in Addit.* à *num.*6. De quo etiam infra verbo *Profeſſio Regularis* dicetur. Nec etiam incurrent

hanc

Digitized by Google

hanc cenſuram cogentes fœminas ad emittendum in ſæculo votum Religionis, qoia io Decreto Concilij ſolùm eſt ſermo de cogentibus ad ingrediendum, vel habitum ſuſcipiendum, vel profitendum, & cum ſit pœnale non debet extendi. Sanchez *dicto cap.4.num.*13. Theſaur. *ſupr. §. limita tertiò*, referens Suarez, & Fillucium. Qualiter etiam præbentes conſilium, auxilium, vel fauorem ad talem coactionem incurrant eamdem cenſuram, habetur ex eodem Tridentino loco relato. De quo etiam, & qualiter id intelligatur, dummodo ſequator effectus coactionis, agunt Sanchez *dicto l.4.cap.4. à numer.* 18. & Portellus *verbo Monialis in additionibus, num.*17. Vbi etiam quinam intelligendi præſentiam, conſenſum, vel auctoritatem tali violentiæ præſtare.

11 Caſus autem, in quibus ex Iure habetur fœminas cogi poſſe ad Religionem, vel ingreſſum Monaſterij, præter adductum de puellis impuberibus oblatis Religioni, vel Monaſterio, ſunt. Primus, quando fœmina publicè, vel priuatim fecit votum Religionis, de quo conſtat *cap. licet de voto*. Secondus, ſi fœmina poſt duos menſes coniugata nolit conſumare Matrimonium de Religione deliberans; vel quando conſcia de diſpoſitione Iuris *cap. quidam, & cap. placet de conuerſ. coniug.* (quibus capitibus definitur quòd coniux non poteſt altero coniuge inuito Religionem ingredi, & ingreſſus tenetur ad inſtantiam alterius coniugis egredi) conſcia inqoam fœmina de hac diſpoſitione conſentit, vt vir in Religionem ingrediatur, in eaque profeſſionem emittar, ſi de illa remanente in ſæculo habeatur ſuſpicio, quòd non ſeruabit votum continentiæ coi ſe adſtrinxit ad hoc vt alter poſſet Religionem ingredi, poteſt ad intrandum compelli, iuxta *cap. ſignificauit de conuerſ. coniug.* à contrario ſenſu. Tertius, ſi poſt quinquennium dicat profeſſionem ſuam fuiſſe nullam, Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 19. De quo infra verbo *Profeſſio Regularis*. Quartus, ob crimen, vt ſi damnata ad carcerem perpetuum offerat Papa, vt ſit Monialis, & liberetur à carcere, tnoc enim debet cogi, ſicut de adultera, cui pœna remittitur, dummodo ſit Monialis, & illa acceptauit. Authentic. *Sed hodie C. ad l. Iuliam de adult.* In his ergo caſibus non incurritur dicta excommunicatio Concilij. Leſſius *l.2. de iuſtitia cap.*41. *dub.3.num.*27. *& dub.4.num.*42. Portellus *dicto verbo Moniales num.*7. Peirinis *tom.*1. *de Subdito quaſt.*1. *capit.* 29. *§. noto* 3. Theſaur. *ſupr. §. limita primò.*

12 Incurrunt etiam prædictam excommunicationē latæ ſententiæ, & non reſeruatam, vt dixi, ex eodem Concilio *cap.*18. relato, illi, *qui Sanctarum Virginum vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquommodo ſine iuſta cauſa impedierint*. Nomine autem voti non intelligitur votum ſimplex, ſeu priuatum ſactum in ſæculo, ſed votum ſolemne ſactum in Religione. Sanchez *dicto l. 4. cap. 4. numer.* 14. ex Suarez, Portellus *verbo Moniales in addit. numero* 15. Addit Sanchez *numer.* 15. nec comprehendi impedientes primum Religionis ingreſſum. Sed oppoſitum tenet Suarez, & ex eo Portellus *ſupra numero* 16. Cum autem Concilium dicat *ſine iuſta cauſa*, ideo ſi pater dicat filiæ noo poſſe illam eſſe Monialem, quia caret dote, vel quia eſt ioſirma, vel propter alias rationabiles cauſas, non incurret illam. Rodrig. *tom.3. quaſt. Regular. q.*14. *art.*3. Portellus *dicto num.* 16.

13 Circa ætatē puellarum ad habitum, & nouitiatū admittendarum, dixi eo *cap.*25. *num.* 11. cantè procedendum, propter varietatem declarationum Sac. Congreg. quæ in hoc puncto à D.D. reſeruntur, quibuſdam aſſerentibus, puellas minores duodecim annorum recipi non poſſe, alijs verò negantibus. Nunc verò addendum, partem negatiuam, ſcilicet puellas admitti non poſſe, niſi poſt doodecimum annum, communiorem eſſe, & magis conformem, tum Decreto Concilij Trid. *ſeſſ.*25. *cap.*17. tum menti Sac. Congregationis, prout reſerunt Naldus *in Summa verbo Habitus num. 6.* Bartholomeus de Vechis *in Praxi Nouitiorum diſput. 2. dub. 6. num. 16.* & Tamburin. *ſupra diſp.4. quæſito* 2. latè. Vide alia infra verbo *Nouitij, & Nouitiæ.*

24 Monialis dubitans an fuiſſet Baptizata, quæ ad cautelam ſe iterum fecit Baptizari, ſi antea profeſſionem emiſerat, profeſſio tenet, ita vt exire non poſſit. Sed tamen debet iterum nouitiatum facere anno integro, & poſtea profiteri. Portellus. *ſup. verb. Moniales numero* 5. ex declaratione Sac. Congregat.

15 De examine Monialium faciendo ab Epiſcopo, vel eius Vicario ante profeſſionem, & an etiam ante habitus ſuſceptionem facienda ſit, & qualiter, egi dicto *cap.*25. *num.*12. *& cap.* 26. *num.* 17. *& 3. tomo* verbo *Epiſcopus quoad Regulares num.* 10. An autem ſuſpenſio, quam Concilium Tridentinum *ſeſſ.*25. *ca.* 17. ſtatuit contra Præſectam Mooaſterij, quæ ante profeſſionem Nouitiæ per menſem non monet Epiſcopum, ſit ſolum pœna, non autem cenſura, quæ ipſo facto ante declarationem incurratur, dicam infra verbo *Suſpenſio quoad regulares numer.* 3.

16 De obligatione Monialium ad diceodum Officium diuinum in choro, & priuatè, & qualiter in *Confiteor* nihil mutare poſſint, nec dicere *tibi mater, vobis ſorores*, ſed *tibi Pater, & vobis fratres*, dixi eo *ca.* 15. *num.*13. *&* 43. Vbi etiam de Capellanis Monialium, de quibus debent dicere miſſam. Pro quo etiā vide dicta ſupra verbo *miſſa num.*43. Vlteriùs notandum, teneri etiam moniales celebrare facere miſſam Conuentualem. *capit. cum creatura de celebrat. Miſſar. & cap. dolentes eodem titul.* Sunt enim earom Eccleſiæ, vel Collegiales, vel ſaltem Conuentuales. Angelus. *in Summ. verbo miſſa §.* 33. Corduba *in Annotationibus ad Compend. priuileg. fratrum verbo moniales*. An verò talis miſſa conuentualis monialiuoi ſit neceſſatiò applicanda generaliter pro viuis, & defunctis, reſpondeo negatioè, niſi ex ſtatotis particularium Religionum ad id obligentur, prout dicitur de Religione minorum. Cum conſtet ad id nou obligari iure diuino, aut Canonico communi. Si autem viuunt ex eleemoſynis fideliuoi, & non ex proprijs redditibus, ſaltem ex gratitudine ad id videntur obligatæ, vt ſatisfaciant benefactoribus. Corduba *ſupr.* Portellus *verbo miſſa num.*7.

17 Circa commonicationem extraneorum cum monialibus, conſtat ex iure antiquo prohibitum eſſe accedere ad monaſteria ipſorum. *capit. monaſteria de vit. et honeſt. Cleric. cap. periculoſo de ſtat. Regular. in 6.* & in Concil. Matiſcon. 1. *capit.* 2. Vnde nec Epiſcopis extra propriam Diœceſim id licet, vt habet Gratianus *tom.2. diſput. forenſ. cap.*392. & conſtat ex quadam Epiſtola Sac. Congregationis ad Archiepiſcop. Barens. quam reſerunt Antonius Nooarios *in Summ. Bullar. verb. Clauſura, et acceſſus num.* 10. & Tamburin. *ſupra diſp.*25. *quæſit.*2. Nec Subcollectori, vt conſtat ex alia declaratione Sac. Congregat. quā reſerunt Seſſius *in Select. Canonic. cap.* 18. *num.* 51. & Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. moniales alloqui, etc.* Specialiter Religioſis id etiam eſt prohibitum, *cap.*

diſſinimi-

Digitized by Google

diffinivimus 18. *qu.* 2. Inſuper, præter particulares prohibitiones, quas ſpeciales Religiones habent circa hoc, ſicut noſtra in *parte* 3. *Conſtit. cap.* 12. *numer.* 24. & Franciſcana apud Mirandam *de Sacr. Monialib. q.* 4. *art.* 2. & alia, quæ ad intentum dixi eo *cap.* 25. *numer.* 34. 35. *&* 36. Specialiter, prout eo *num.* 36. *&* 40. dixi, extat Decretum S. Congregationis ſub Sixto 5. quo illis prohibetur ſub varijs pœnis accedere ad Monialium Monaſteria, exceptis Prædicatoribus, Capellanis, & Confeſſarijs quibus, cum certis conditionibus, id permittitur. Item, & Decretum aliud Sacr. Congregat. ſub Sanctiſſimo D. N. Vrbano, quo moderatum eſt illud prius. Quia tamen prædicta Decreta ab aliquibus deſiderantur, ideo hic ponenda, & plura pro ipſorum explicatione dicenda.

18 Primò ergo Decretum S. Congregationis de anno 1590. huius tenoris eſt. *Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Cardinales Sacræ Regul. Congregat. Præfecti, ad occurrendum ſcandalis, quæ contingere poſſunt, alijſque iuſtis, & rationabilibus cauſis animum piè mouentibus, de ſpeciali, & expreſſo mandato S. D. N. D. Sixti diuina prouidentia Papæ quinti, viuæ vocis oraculo eis facto, decreuerunt, & mandauerunt, nulli poſt hac Religioſo cuiuſcunque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat, (Superiore, cui Monaſterij, ſeu domus cura incumbit, Viſitatore, vel Viſitatoribus, Confeſſarioque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur dumtaxat exceptis) licere abſque licentia expreſſa eiuſdem Sac. Congregationis accedere ad Monaſteria, ſeu domus quarumcumque monialium, vel ſororum, ſiue ſui, ſiue alterius cuiuſuis Ordinis, ad colloquendum, ſiue tractandum cum eis. Quòd ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos Religioſos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum monialium, ſeu ſororum Eccleſiis, ſiue Oratorijs exterioribus, ſiue extra clauſtra exiſtentibus, mitti contigerit, prohibuerunt, ne dicti Religioſi, vllo quæſito colore, moniales, ſorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſuram degentes alloqui poſſint. Confeſſarijs autem ſimiliter interdixerunt, ne in ædibus Monaſterij, ſeu domus, vel Monaſterio, ſeu à omni monialium, aut ſororum contiguis, pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel aliàs ſecum retineant, neue extra tempora generalium Confeſſionum, quibus, ſoli tantùm Confeſſario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum, videlicet cum ſua habitatio, aut virorum domus, vel Monaſterium, in quo degit à monialium, ſeu ſororum Monaſterio, vel domo nimium diſtat, niſi tamen, et eo caſu contrarium ſpecialiter conſtitutum ſit, ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum ſumant. Quæ omnia, et ſingula ſub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, et paſsiuæ ipſo facto incurrendis, alijſque eiuſdem Congregationis arbitrio, præceperunt inuiolabiliter obſeruari. Iniungentes cunctis RR. PP. Generalibus, Prouincialibus, et alijs quorumuis Monaſticorum, et Mendicantium, ac non Mendicantium Ordinum, et Congregationum Superioribus, ad quos ſpectat, quatenus infra terminum vnius menſis, à die quo præſens Decretum ipſis notificatum fuerit, computandi, debeant eiuſdem Decreti copiam cum huiuſmodi præcepto, omnibus ſuorum Ordinum, et Religionum Monaſterijs, domibus, et Conuentibus intimare, et notificare, et intimaſſe, et notificaſſe, ne vllam aliquando deſuper ignorantiam in futurum allegare, aut prætendere, quoquomodo poſsint. Romæ nonis Maij 1590.* Referunt hoc Decretum Quaranta in *Summa Bullar. verbo Monaſteria monialium*, Naldus in *Summa verbo moniales*, Bonacina *de Clauſura quæſt.* 3. *punct.* 4. *num.* 3. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minimor. in Conſtitut.* 6. *Pii* 5. *numer.* 6. & Bordonus *in ſuis Reſolut. Reſolut.* 7. *numer.* 72. De quo etiam nouiſſimè Candidus *tom.* 4. *diſquiſ.* 5. *art.* 1. *dubit.* 8. *& ſequentib.*

19 Decretum verò Sacr. Congregationis ſub SS. D. N. Vrbano tale eſt. *Cum aliàs de anno* 1590. *per Sacram Cardinal. negotijs Regularium Præfectorum Congreg. de mandato fel. rec. Sixti Papæ* 5. *circa acceſſum Regularium cuiuſcunque Ordinis ad monialium Monaſteria fuerit decretum, quòd nulli Religioſo cuiuſcunque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat (Superiore cui Monaſterij, ſeu domus cura incumbit, Viſitatore, vel Viſitatoribus, Confeſſarioque, ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) liceat abſque licentia expreſſa eiuſdem Sacræ Congregationis accedere ad Monaſteria, ſeu domus quarumcunque monialium, vel ſororum, ſiue ſui, ſiue alterius cuiuſuis Ordinis, ad colloquendum, ſiue tractandum cum eis. Quòd ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos Religioſos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum monialium, ſeu ſororum Eccleſiis, ſiue Oratorijs exterioribus, ſiue extra clauſtra exiſtentibus mitti contigerit, ne dicti Religioſi vllo quæſito colore, moniales, ſorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſuram degentes alloqui poſſint, ſub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrendis, alijſque, eiuſdem Sacræ Congregat. arbitrio, fueritque, poſtmodum declaratum, etiam equites S. Ioannis Ieroſolymitani ſub eodem Decreto comprehendi, & quoſcunque contrafacientes ab alio, quam ab Apoſtolica Sede, aut à Sacra Congregatione abſolui, & rehabilitari non poſſe, Ampliſſimi eiuſdem Sacræ Congregationis Patres Decreta huiuſmodi innouanda, & inuiolabiliter obſeruanda ſtatuerunt. Verum quia experientia compertum eſt, interdum ob pias, & rationabiles cauſas, eaſque, ita ferente caſu, repentinas, vt ab eadem Sacra Congregatione licentiam expectari ſummè incommodum, vel inutile ſit Regularibus ſupradictis, colloquendi cum monialibus ſibi attinentibus, neceſsitatem obuenire, facto verbo cum Sanctiſsimo Domino Noſtro Vrbano Octauo, & de Sanctitatis ſuæ expreſſo ordine, & mandato, facultatem tribuerunt in poſterum locorum Ordinarijs, vt quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire licentiam concedere poſsint per quatuor vices ad ſummum quolibet anno cuicunque Regulari, vt moniales ſibi in primo, & ſecundo tantum conſanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui poſſit. Id verò non aliter, quam ſeruata ad vnguem forma infraſcripta. Vt id nullo modo liceat diebus feſtiuis, aut in Aduentu, Quadrageſima, feria ſexta, Sabbato, & Vigilijs, prædictaque, licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere, conſignetur Confeſſario ordinario Monaſterij, qui penes ſe retinere debeat, iſque aſſociet, & præſens ſit, & auſcultatrices de more, non autem aliæ aſſiſtant, prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in ſcriptis concedatur, in libriſque cancellariæ eiuſdem Ordinarii annotetur. Quòd ſi prædicti locorum Ordinarii per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam ſeruata forma ſupradicta, licentias conceſſerint, vel permiſerint, ſciant, ſe intentionis S. D. N. & Sacræ Congregationis tranſgreſſores, iudiciumque reformident. Regulares autem pœnis in ſupradicto Decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent eo ipſo ſe nouerint eſſe addictos, & arbitrio*

Sacræ Congregationis ſeueriùs puniendos. Romæ 12. Kal. Decembr. 1623. Oct. Card. Bandinus. Laurentius Campegius Secr. Referunt hoc Decretum Naldus *ſupra* Bonacina *num.* 4. Peirinis *num.* 7. & Bordonus *num.* 90.

20 Circa hæc Decreta animaduertendum primò, illa obligare ad mortale, prout colligitur ex grauitate materiæ, verbis ipſorum, & pœnis in illis contentis. Bonacina *d.num.*4. Naldus *ſupra num.*17. Pro quo maximè facit quòd Sacta Congregatio id declarauit anno 1606. prout retuli *eo cap.*25. *n.*36. Secundò, etiam ſi vna vice ſolùm fiat contra ipſa, Cum Sacra Congregatio non prohibeat frequẽtationem, ſed acceſſum, qui vel per vnicam vicem contingit. Bonacina *num.*5. Bordonus *num.*83. Tertiò, requiri ad incurrendas eas pęnas vltra acceſſum ad Monaſteria, locutionem cum Monialibus. Ille enim acceſſus intelligendus venit ſecuto effectu locutionis, ſicut in ſimili dixi de caſibus reſetuatis *tom.*3. verbo *Caſus reſeruati Regularium num.* 12. & dicam infra de ſcribentibus ad moniales. Bordonus *ſupra num.*79. Vnde audiens monialem loquentem, ſi ipſe non loquatur, nou iucurrit illas. Diana *par.*3. *Tractat.* 2. *dub.* 48. *§. nota primò*. Secus dic de loquente cum ipſa præſente per interpretem, quia talis in communi hominum æſtimatione cenſetur cum ipſa loqui, ſicut confeſſionem faciens per interpretem cenſetur cum Confeſſario loqui. Graffius *de Caſibus reſeruat. l.* 2. *cap.* 5. *num.* 34. Idem de eo qui loquitur cum moniali, quæ eſt intra clauſuram ex domo aliqua propinqua illi, tenet contra Graffium Diana *ſupra §. nota ſeptimò* ex Henriquez *l.*13. *cap.*26. *num.*2. Alloquens autem cum moniali exiſtenti extra ſuum Monaſterium ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè, non incurrit illas, cum iſte non acceſſerit ad Munaſterium ad loquendum &c. Bordonus *ſupra n.*77. Maximè etiam eſt notandum, quòd cum pęnæ poſitæ in prædictis Decretis ſint graues, vt pote, quia non ſolùm priuant Officijs, ſed etiam cum ſint priuatiuæ vocis, actiuæ, & paſſiuæ reddant tranſgreſſores illegibiles, & impoſtulabiles actiuè, & paſſiue, ideo ad illas incurrendas requiri videtur peccatum mortale, prout ex D. Antonino, Angelo, Silueſtro, Tabiena, Soto, Nauarro, Caietano, & alijs tenet Naldus *ſup. nu.*17. Ideo ſi quis Religioſus colloquatur caſu aliquo cum monialibus per breue tempus, de re aliqua honeſta, vel indifferenti, propter aliquod negotium occurrens, vrbanitatem, pietatem, inſtructionem conſcientiæ, vel ſimilia, ſicut non peccabit mortaliter, ſic neque incurret dictas pœnas. Præſertim, cum in Decreto illo ſub Sixto 5. illis verbis: *Ad occurrendum ſcandalis, quæ contingere ſolent*, videatur aſſignari finis illius. Longus *de Caſib. reſeruat. par.* 2. *caſ.*3. Peirinis *ſup. n.*36. Diana *ſupr. Reſol.* 104 Bord. *ſupra n.*82.

21 Circa Religioſos, quibus prohibetur talis acceſſus, nota, eſſe generaliter loquendo, omnes, & quoſcunque, præter expreſſos in ipſis Decretis. Vnde etiam nomine Religioſi, ſeu Regularis in eis veniunt equites Sancti Ioannis Ieroſolimitani, prout declarauit S. Congregatio, & habetur in Decreto adducto ſub Vrbano 8. Quaranta *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 7. De alijs autem militibus Regularibus S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ &c. non ſic dictum. Eſto enim verè Religioſi ſint, iuxta dicta *tom.*2. *cap.* 5. *num.* 6. quia tamen, iuxta ibidem dicta *num.* 18. non comprehenduntur nomine Religioſorum in odioſis, nec de illis aliquid eſt declaratum à S. Congregatione, ideo nec comprehenduntur dictis Decretis.

22 Circa Moniales verò, de quibus in eis eſt ſermo, dicendum eſt, eſſe omnes, & ſingulas, quorumque Ordinum, ſiue eiuſdem, ex quo eſt Religioſus, qui cum ipſis loquitur, ſiue alterius, ſiue exemptas, ſiue non exemptas. Decreta enim generaliter de omnibus loquuntur. Campanile *in Diuerſ. iur. rubr.* 12. *cap.*16. *num.*45. Sellius *in Selectis Canonicis cap.*30. *num.*12. Quòd ſi quæ Moniales ſint quæ clauſuram non ſeruant, prout aliquæ reperiuntur in Gallijs, iſtæ non comprehenduntur dictis Decretis. Ita enim declarauit Sac. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium Generali Capuccinorum, teſte Naldo *ſupra num.* 17. Abbatiſſas quoque non comprehendi, eo quòd ipſæ in odioſis non veniant nomine Munialium, iuxta dicta *tom.* 3. *verbo Abbas n.*6. tenet Diana *par.*3. *tract.*2. *Reſolut.*48. *§. nota tertiò*. Licet Bordonus *ſupra num.* 70. ſequatur Graffium oppoſitum tenentem. Comprehenduntur autem Nouitiæ. Etſi enim illæ non comprehenderentur ſi tantum eſſet prohibitio de nõ alloquendis monialibus, quia monialium nomine in his odioſis non comprehenduntur Nouitiæ, vt habent Graffius *tom.*1. *conſilio* 22. *de excommunicatione num.* 26. Diana *ſupra §. nota* 9. & Bordonus *ſupra*; nihilominus, quia in Decretis adductis non ſolùm prohibetur Regulares alloqui moniales, ſed etiam *ſorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſuram degentes*; ideo neceſſariò etiam comprehenduntur Nouitiæ. Quamuis autem ex prædictis verbis elici videatur comprehendi etiam Regulares loquentes cum puellis, vel mulieribus ſæcularibus ibi degentibus, quia illæ etiam ſunt perſonæ intra clauſuram exiſtentes; quia tamen oppoſitum eſt deciſum à S. Congreg. vt refert Sellius *in Selectis cap.*18. *num.* 40. & Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo moniales alloqui* &c. ideo videtur ipſi ſtandum. Licet tales Religioſi debitè puniri debeant à ſuis Superioribus, vt in dicta declaratione habetur.

23 De licentia porrò requiſita pro Regularibus ad accedendum ad Monaſteria monialium ad colloquendum cum ipſis, quamuis ex vi Decreti S. Congregationis ſub Sixto 5. deberet eſſe eiuſdem Sacr. Congregationis; ex Decreto tamen eiuſdem ſub SS.D. N. Vrbano ſufficit licentia ab Ordinario conceſſa, non pro ſemper, ſed tantùm per quatuor vices ad ſummum quolibet anno, ad colloquendum moniales in primo, & ſecundo gradu conſanguinitatis coniunctas. Idque, non pro diebus Feſtiuis, Aduentu, Quadrageſima, feria ſexta, & Sabbato, & Vigilijs, cum alijs conditionibus in prædicto Decreto deſignatis. Intẽr quas vna eſt, quòd dicta *licentia pro die, & hora certa, & in ſcriptis concedatur, in libriſque Cancellariæ eiuſdem Ordinarij annotetur*. Prout patet ex verbis Decreti. Circa quæ notandum primò, quòd, vt patet ex illis verbis dicti Decreti ſub SS.D. N. Vrbano, *& ab alio, ad quem ſpectat eam concedere*, pro Regularibus adeuntibus ad colloquendum cum monialibus Prælatis Regularibus ſubiectis, requiritur præter dictam licentiam ab Ordinario obtentam licentia quoque Prælatorum Regularium. Conſonat etiam declaratio eiuſdem Sacræ Congregationis de anno 1595. apud Sellium ſupra. *cap.*31. *num.*14. & Gauantum *in Manuali Epiſcoporum verbo Monialium colloquia num.* 2. 3. *et* 21. in qua dicitur: Licentiam prædictam alloquendi Moniales Regularibus ſubiectas concedendam

dendam

Digitized by Google

dendam eſſe ab Epiſcopo, ſiue eius Vicario generali, & à Superiore Regulari, cui moniales ipſæ ſubiectæ ſunt, coniunctim, ita vt Epiſcopus, ſiue eius Vicarius primo loco ſubſcribat. Non tamen licet Superiori Regulari alterare licentiam ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario conceſſam, vt patet ex declaratione quadam S. Congregationis in vna Verulenſi 29. Ianuarij 1633. quam refert Barboſa in *Collectaneis Bullarij verbo Moniales* 1. his verbis. *Monialium Regularibus ſubiectarum Superiores ſubſcribentes poſt Epiſcopum, vel eius Vicarium licentias eorum, qui ad colloquutoria accedunt, vel Clauſuram ingrediuntur, non poſſunt quid excludere, addere, vel adimere, ex illis, quæ Epiſcopus ipſe, aut Vicarius pro cura, & bono regimine clauſuræ, & licentijs præſcribit, & apponit.* Secundo notandum, quòd cum ex declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Man. Epiſcop. verbo Monialium colloqutio num.* 7. *&* 8. patres, & filij Monialium poſſint eas colloqui ſine licentia, præterquam in diebus prohibitis, ideo ſi contingeret Religioſum aliquem habere filiam monialem, & illi, quorum matres moniales factæ ſunt, poſſent eas alloqui ſine prædicta Ordinarij licentia. Tamburinus *ſupra diſput.* 26. *quæſit.* 1. *num.* 4. Nota etiam, quòd nomine dierum feſtiuorum veniunt Dominicæ, & Feſta ex præcepto, & non alia. Sub nomine Aduentus venit Romanus, non Ambroſianus. *arg. cap.* 1. *de Conſtit. in* 6. Papa enim præſumitur ignorare conſuetudines, & ſtatuta particularium locorum. Similiter Quadrageſima computanda eſt à die Cinerum. Neque ſub nomine Vigiliæ veniunt Quatuor tempora, nam inter ſe multum differunt, vt videre eſt in Rubricis Breuiariorum. Bordonus *ſupra num.* 90. Licentia quoque conceſſa alicui Religioſo ad colloquendum cum moniali extēdi etiam videtur ad ſocium ipſius. Ratio eſſe poteſt, quia de connexis idem eſt iudicium. *cap. tranſlato de Conſtit.* Riccius *par.* 1. *prax. deciſ.* 745. Idem affirmat Peirinis *tom.* 3. *priuil. ſui Ordinis Additam ad Conſtitutionem Pij* 5. *cap.* 6. *num.* 1. vbi ait quod licentia Papæ viſitandi Sacroſanctum Domini Sepulchrum Ieroſolymis alicui conceſſa extenditur ad ſocium à Superiore aſſignandum. Idemque approbat Tamburinus *dicta diſput.* 26. *quæſit.* 3. *num.* 2. Prædicta autem licentia impetrata ab Ordinario ſolùm valet pro vna vice, niſi oppoſitum in ea declaretur, aut ex mente concedentis eliciatur. Colligitur *ex capit. Non poteſt §. Illud autem de præb. in* 6. Tiraquell. in *l. Boues §. Hoc ſermone de verb. ſign. num.* 73. Diana *d. Tractat.* 2. *Reſolut.* 48. *§. nota decimo.* Riccius 1. *par. deciſ.* 649. Vbi obiter nota pro Regularibus quandam regulam, quæ poteſt ſeruire ad multa in Religionibus, ſcilicet, quòd ſimplex ſermo regulariter verificatur in prima vice, per *l. Boues §. Hoc ſermone ff. de verbor. ſignif.* Quare ſi concedat Prælatus licentiam alicui eundi foras, eligendi confeſſarium, ſeu, vt poſſit abſolui à reſeruatis, ingrediendi hortum, non eundi ad matutinum &c. intelligitur pro vna vice. Peirinis *ſupra num.* 2. Vide Tiraquell. ſupr. *num.* 22. Felinum *in cap. Innouamus de tregua, & pace num.* 5. & Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. q.* 6. *art.* 1. Et nota quòd aliquando tales licentiæ poſſunt pro multis vicibus deſeruire, ſi ex verbis concedentis, ſeu poſtulantis, aut alijs circunſtantijs id colligatur.

24 Loquendo de pœnis illis priuationis officiorum, vocis actiuæ, & paſſiuæ &c. inflictis per dicta Decreta Regularibus tranſgreſſoribus ipſorum, an ſcilicet incurrantur ante aliquam declarationem, & quis poſſit in illis diſpenſare, & alijs concernentibus, collige ex dictis *tomo* 1. *cap.* 10. *à num.* 30. & *ca.* 18. *à num.* 46. Nota etiam, quòd præter dictas pœnas nulla alia iure communi inflicta eſt contra Regulares accedentes ad Moniales. Graſſius in *prax. l.* 1. *cap.* 6. *num.* 47. Nec obſtat quòd frequentantes Clerici Monaſteria monialium mandantur ſuſpendi, niſi deſiſtant, & laici excommunicari. *cap. Monaſteria de vita, & honeſt. Cleric.* Tum quia hæ pœnæ ſunt ferendæ, & non latæ. Tum quia in illo textu fit mētio de Clericis, quo nomine non veniunt in odioſis Religioſi, vt docet in terminis Sanchez *l.* 6. *in Decalog. cap.* 16. *num.* 106. Notandum præterea, quòd licet prædictæ pœnæ ex vi Decreti ſub Sixto 5. reſeruatæ non eſſent, ex Decreto tamen ſub Vrbano conſtat Sacram Congregationem eas Sedi Apoſtolicæ reſeruaſſe, vt patet ex illis verbis, *quoſcunque contrafacientes ab alio quàm ab Apoſtolica Sede, aut à Sac. Congregatione abſolui, & rehabilitari non poſſe.* Quod non animaduertentes quidam Recentiorea dixerūt prædictas pœnas nulli eſſe reſeruatas.

25 Inter pœnas etiam iſtas, quando caſus fuerit (quod abſit) quòd Religioſi cum Monialibus turpia loquerētur, eas à propoſito caſtitatis, quam promiſerunt abducere conantes, recenſeri videntur maledictiones illæ horribiles, quas Epiſcopus moniales conſecrans talibus infligit his verbis, prout & Naldus *ſupra num.* 21. refert. *Authoritate Omnipotentis Dei, & B. Petri, & Pauli Apoſtol. eius, firmiter, & ſub interminatione Anathem. inhibemus, ne quis præſentes Virgines, ſeu Sanctimoniales à Diuino ſeruitio, cui ſub vexillo caſtitatis ſubiectæ ſunt, abducat, nullus earum bona ſurripiat, ſed ea cum quiete poſſideant. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, maledictus ſit in domo, & extra domum; maledictus in Ciuitate, & in agro; maledictus vigilando, & dormiendo; maledictus manducando, & bibendo; maledictus ambulando, & ſedendo: maledicta ſit caro eius, & oſſa; à planta pedis vſque ad verticem non habeat ſanitatem. Veniat ſuper illam maledictio hominis, quam per Moyſen in Lege filijs iniquitatis Dominus permiſit. Deleatur nomen eius de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribatur. Fiat pars, & hæreditas eius cum Cain fratricida, cum Dathan, & Abiron, cum Anania, & Saphira, cum Simone mago, & Iuda proditore, & cum eis qui dixerunt Deo, recede à nobis, ſemitam viarum tuarum nolumus. Pereat in die Iudicii, deuoret eum ignis perpetuus cum Diabolo, et Angelis eius, niſi reſtituerit, et ad emendationem venerit. Fiat, fiat.*

26 Maximè notandum, quòd Regulares alloquentes ſine licentia Epiſcopi moniales, prout dixi ex declaratione Sac. Gongregationis dicto *cap.* 25. *nu.* 35. incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edito propoſuit, niſi regulares illi haberent ex priuilegio, quòd non poſſint excommunicari, & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna. Qui regulares ſic excommunicati non poſſunt abſolui à ſuis Superioribus, ſed ab Epiſcopo, qui ſibi hanc abſolutionem reſeruauit. Referunt hanc declarationem Quaranta *in Summa Bullarii verbo Monaſteria monialium*, Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtitutione* 6. *Pij* 5. *num.* 37. Tamburin. *ſupra diſp.* 25. *quæſit.* 9. *num.* 1. Pro quo etiam vide dicta *to.* 3. *verbo Exemptio Regularium numer.* 8.

[Vide etiam aliam declarationem Sacræ Congregationis Epiſcoporũ & Regularium pro 9. Maij 1642.] Extendunt id etiam ad Regulares adeuntes monaſteria monialium exemptarum à juriſdictione Epiſcopi Gratianus *Diſceptat. forenſ. cap.* 393. Barboſa *de Offic. et poteſt. Epiſcopi allegat.* 102. *numer.* 74. & Diana *d. Tract.* 2. *reſolut.* 48. §. *nota octauò, et par.* 5. *tract.* 9. *Reſolut.* 71. apud quos alia. Quibus adde declarationem S. Congregationis, quam referunt Sellius *in Select. cap.* 18. *num.* 41. & Tamburinus *d. diſp.* 25. *quæſit.* 4. *num.* 6. Vbi ſic. *Regulares cuiuſcunque Ordinis exiſtant quotieſcunque abſque S. Congregationis licentia alloqui Moniales reperti fuerint, carcerentur, eorumque Superioribus, iuxta Sac. Concilij Decretum puniendi conſignentur, qui Superiores deinde Sac. Congregationis, ac Ordinarium de executione certiores reddant.* Imò etiam tales Regulares puniri poſſe immediatè à Diœceſano Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, prout dixi eo *cap.* 25. *num.* 36. conſtat ex declaratione Sacr. Congregationis ad Conſtitutionem Gregorii 15. quam ibi, & *num.* 46. retuli, & ita obſeruant Bariola *verſ. Regulares pag.* 267. & Bordonus *ſupra num.* 86. Nota tamen huiuſmodi Conſtitutionem Gregorii, ac per conſequens declarationem ipſius ſuſpenſam eſſe pro Regnis Hiſpaniarum, prout dixi eo *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. Nota etiam, quòd quamuis ipſi Religioſi cum Monialibus loquentes puniri poſſint ab Epiſcopis, non tamen Moniales ipſæ ſi ſint exemptæ. Vt conſtat non ſolùm ex earum exemptione, ſed etiam ex declaratione Sac. Congregat. ſub die 8. Auguſti 1621. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Moniales alloqui* &c. Extat tamen alia declaratio Sacræ Congregationis de anno 1633. quam referunt idem Barboſa in dictis *Collectan. Bullar. verbo moniales* 1. & Tamburin. *ſupr. diſput.* 25. *quæſit.* 8. *ad* 9. Vbi ſic. *Moniales Regularibus ſubiectæ alloquentes cum Regularibus etiam eiuſdem Ordinis licentiam legitimam non habentibus incurrunt pœnas, et cenſuras à Concilijs Prouincialibus, vel Edictis Epiſcopalibus in ſimilibus appoſitas.* Quod intellige iuxta aliam declarationem eiuſdem Sacr. Congregationis ſuperiùs adductam, ſi tales moniales non ſint ex illis Religionibus, quæ habent priuilegium, vt non afficiantur cenſuris poſitis ab Epiſcopis. Certa enim ſententia Doctorum eſt regulares habentes priuilegia ne ab Ordinariis cenſuris affici poſſint, non comprehendi illorum cenſuris. Bonacina *de Clauſura quæſt.* 3. *puncto* 4. *num.* 8. ex Quaranta, Rodriguez, Sanchez, & Barboſa, contra Graffium. Quibus adde Dianam dicta *Reſolut.* 48. §. *nota* 8. & Bordonum *ſupra num.* 70.

27 Qualiter ſcribere epiſtolas ad moniales non ſit ex ſe peccatum, ceſſante mala circunſtantia, aut ſpeciali prohibitione, conſtat ex dictis eo *capit.* 25. *num.* 37. De quo etiam Candidus *tom.* 4. *diſquiſ. diſquiſ.* 5. *art.* 1. *dubit.* 15. Tales etiam litteras ſcribentes non comprehendi in Decreto Sac. Congregat. ſub Sixto 5. confirmato ſub D. N. Vrbano 8. habetur ex declaratione eiuſdem Sac. Congregationis, quam referunt Sellius *in Selectis cap.* 18. *numero* 40. Barboſa *in Collectan. Bullarij verbo Moniales alloqui &c.* Tamburin. *ſupra diſputat.* 25. *quæſit.* 4. *numero* 5. Licet in eadem declaratione habeatur tales religioſos, & Moniales debitè corrigendos, ac puniendos eſſe à ſuis Superioribus. Caſu etiam quo cenſuris prohibitum eſſet ſcribere ad moniales, ſi accideret quòd aliquis epiſtolam ſcriberet ad monialem, & ea non perueniret ad manus ipſius, quia detenta ab aliquo, vel perdita fuit &c. etiam ſi contra obedientiam peccauerit ſic faciendo, non tamen incurret tales cenſuras. Illæ enim non incurruntur niſi ſecuto effectu, vt dixi ſupra, & tenet Sanchez *l.* 6. *in Decalog. cap.* 16. *num.* 117. ex Nauarro, & Rodriguez.

28 De ijs porrò, quæ ſpectant ad regimen monialium, adminiſtrationem bonorum ipſarum, & alijs concernentibus, dixi non ſolum 3. *tom. verb. Adminiſtrator, & adminiſtrare,* ſed etiam *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 44. & ſequentibus; maximè iuxta Conſtitutionem Greg. 15. & declarationes Sacræ Congregationis circa illam. De quibus relati Auctores, præſertim Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo monialium cura in temporalibus.* Tambur. *ſupra diſput.* 32. *quæſ.* 13. Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Moniales.*

29 Qualiter etiam tam ipſæ moniales, quàm ipſarum bona, gaudeant priuilegio fori, conſtat ex dictis *tom.* 3. *verbo Exemptio Regularium,* verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium,* & aliis locis ibi relatis. Quid verò de Conuerſis, ſeu Oblatis ipſarum dicendum ſit, habes ex dictis *to.* 2. *cap.* 8. Vbi etiam *cap.* 14. quid dicendum de Tertiarijs, ſeu Pinzocheris, & *cap.* 16. quid de familiaribus. Quibus addendum, homines illos, qui aſſumpto habitu Religioſo, adhibentur ad ſeruitia, & obſequia monialium ad petẽdum pro ipſis eleemoſynas gaudere etiam priuilegio fori, vt tenent Bonacina *in Bullam Cœnæ diſp.* 1. *q.* 16. *ſect.* 1. *puncto* 3. *n.* 18. & Diana 4. *par. tract.* 1. *reſolut.* 31.

30 Circa abſolutionem monialium, præſertim à caſibus reſeruatis, præter dicta eo *cap.* 25. *n.* 42. Vide quæ dixi *to.* 3. verbo *Abſolutio,* verbo *Bulla Cruciatæ,* verbo *Caſus reſeruati,* verbo *Cenſura Eccleſiaſtica,* verbo *Confeſſarius Regularis,* & verbo *Confeſſio.* Ea enim omnia, quæ ibi dicta ſunt, Monialibus applicari poſſunt.

31 Præter dicta etiam notandæ ſunt aliquæ declarationes Sacr. Congregationis, quæ pro monialium regimine, vita, & honeſtate prodierunt. Prima. *Præcedentia inter Moniales à die profeſſionis, non autem ſuſceptionis habitus Regularis deſumi debet. Quatenus verò duæ inſimul eodem inſtanti profeſſionem emitterent, quæ prius ad habitum admiſſa fuerit, præcedere debet. Et ſi eodem tempore ad habitum admiſſæ fuerint, data etiam profeſſionis paritate, quæ prius in Capitulo acceptata fuerit præcedat.* Gauantus *in Man. verbo monialium communes leges num.* 3. Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. l.* 1. *cap.* 44. *num.* 56. Secunda. *Ordinarij prohibere debent ne moniales monaſteriorum tam eis quam Superioribus Regularibus ſubditorum, in bacchanalibus, vel in alijs temporibus recreationis vtantur habitu virorum, nec cuiuſuis ſpeciei armis ſe cingant.* Gauantus *ſupra num.* 16. Nouarius *in Lucerna Regularium verbo moniales numer.* 17. Tertia. *Item prohibeant Monialibus cibum externis parare, aut eſculenta vendere, exceptis tamen rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus, & conſanguineis duntaxat.* Gauantus *ſupra numer.* 32. Nouarius *ſupra numer.* 12. Quarta. *Facultas diſponendi de cellis ſuis poſt obitum nulli monialium concedatur, ſed eæ dum vacauerint, Superiorum arbitrio alijs monialibus in Ordine ſenioribus diſtribuantur.* Barboſa *ſupra numero* 59. Quinta. *Curandum itidem eſt, vt moniales*

in re-

in refectorio communi comendant, & in loco etiam communi laborent. Barboſa *ſupra nu.* 60. Soxta. *Nec permittatur in Eeleſiis Monialium à perſonis ſacularibus cantus ſimplex, vel ſiguratus.* Barboſa *ſupra num.*61. Septimà. *Bene tamen inter ipſaſmet.* Barboſa *ibid.* Octaua. *Nec etiam permittatur acceſſus ſacularium ad monaſteria huiuſmodi ſub pratextu docendi moniales ſonum cymbalorum, vel alterius inſtrumenti, aut etiam muſicam, vel cantum etiam ad crates.* Barboſa. *ſupra num.*62. Nona. *Nec vllo modo permittatur acceſſus Hæbræorum ad earum monaſteria ad loquendum cum illis.* Gauantus *ſupr. verbo Hæbrei num.*22. Decima. *Nec etiam in eorum infirmaria ſacrificium Miſſæ celebrari permittatur.* Barboſa *ſupra n.*64. Vndecima. *Nec debent moniales appellari cum titulo* Dominæ, *ſed* Sotoris. Barboſa *ſupr. num.*65. Nouarius *ſupra num.* 1. Duodecima. *Tollatur abuſus ſecedendi in cellam, veſtiendi veſtes lugubres in morte parentum.* Gauantus *d. verb. monialium communes leges num.*25.

32 Vide alia dicenda infra verbo *Nouitij, & Nouitiæ*, & verbo *Profeſſio Regularium*, & verbo *Sepulturæ*.

MOZZETA.

SVMMARIVM.

*Qui vtantur ipſa. num.*1.
*An hæc priuilegia aliis communicentur. n.*2.
*Alia remiſſiuè. n.*3.

1 MOzzeta, quæ eſt vna ex veſtibus prælatitijs, Epiſcopis præſertim cõuenientibus, vtuntur etiam Abbates Generales quorundam Ordinum Monachorum ex priuilegio Summorum Pontificum. Vt Abbas Montis Caſſini, Abbas Sanctiſſimæ Trinitatis Cauen. Ordinis Caſſinen. aliàs Sanctæ Iuſtitiæ de Padua, Abbas Sancti Michaelis de Valuanere Ordinis Vallis vmbroſæ, Abbas Generalis Cæleſtinorum, ex Conſtitutione Pauli 5. incipit: *Ex iniuncto*, ſub Dat. 5. Decembris 1606. & Abbas Generalis Montis Virginis. Sunt & alij quãplurimi Abbates tam Regulares, quam ſæculares in Hiſpania, Germania, & Gallia, qui hunc habitum geſtant. Poſſunt autem extra ſua monaſteria etiam coram Epiſcopo deferre Mozzetam, vt reſpondit S. Congregatio ſub die 9. Decembris 1617. Epiſcopo Vercellenſi. Et iterum Cardinali Creſcentio referente, inhærẽdo dicto Decreto cenſuit die 30. Martii 1621. Abbatem S. Andreæ Congregationis Lateranen. Ciuitatis Vercellenſis poſſe vbique, etiam præſente Epiſcopo, deferre Mozzetam, eidemque Pontificaliter celebranti, iuxta antiquam conſuetudinem, ſede, ſeu cathedra cum duobus gradibus vti licere. De his Michael Leo Eſtenſis. *in Specul. Sacror. rit. verbo. Abbatis veſtes, & inſignia.* Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.*1. *diſp.*20. *quæſito* 2. Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico lib.*1. *cap.* 17. *n.*56. & 57.

2 Circa quæ nota primò, prædicta priuilegia non communicari aliis Abbatibus, ſeu Prælatis Regularibus, præter illos, quibus conceſſa ſunt, non obſtante generali communicatione priuilegiorum, iuxta dicta *tom.*3. verbo *Abbas num.*13. & ſupra verbo *Mantelletum*. Secundò nota, nec iis quibus conceſſa ſunt talia priuilegia competere poſſe niſi iuxta illorum tenorem. Propterea enim, non obſtantibus declarationibus S. Congregationis adductis, declaratum fuit à S. Congregatione Epiſcoporum, & Regulariũ, Abbatem S. Saluatoris Montis Amiatid non poſse vti præfata Mozzeta extra Clauſtra. Barboſa *ſupr. num.*59. Tertiò, huiuſmodi Mozzetam in Regularibus debere eſse coloris habitus ſuæ Religionis, ex Rituali Romano Clem. 8. prout dixi *to.* 1. *cap.* 17. *num.*9. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*6. *num.* 22. Quartò, quòd cum Epiſcopo non liceat deferre Mozzetam, ſeu Rochettum diſcoopertum, etiam in propria ciuitate, præſente Legato à latere, iuxta declarationem aliã S. Congregationis, quam refert idem Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Mozzeta*, idem quoque potiori ratione dici debere de Abbatibus, cum ſint inferiores dignitate Epiſcopis. Quintò nota, Sanctiſſimum D.N. Vrbanum in Bulla *In ſuprema* inter conſtitutiones ipſius in 4. to. Bullar. num. 12. conformiter ad Decretum S. Congregationis Regularium præcepiſse, vt Fratres Minores *Recollecti* nuncupati Galliæ aſsumerent Mozzettam longiorem, illam ſcilicet, quæ Epiſcoporum, aut Prælatorum propria non eſt, ſed talium Religioſorum habitui conueniens.

3 Vide dicta *to.*3. verbo *Abbas*, & *ſupra* verbo *Mantelletum*, & verbo *Mitra*.

NEGOTIATIO QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſſiuè. num.*1.
*Negotiatio quid, & quotuplex. n.*2.
*Quibus prohibita, vel permiſſa. n.*3.
*Qualis negotiatio Eccleſiaſticis prohibita. n.*4.
*Quæ verò conceſſa. n.*5.
*Monaſterijs Regularium, quæ permiſſa, & quæ conceſſa. num.*6.
Decretem Sac. Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ quomodo intelligendum. n. 7.
*Sacræ Congregationis Reſponſa circa negotiationem Eccleſiaſticorum. n.*8.
*Aliæ Reſponſiones eiuſdem. n.*9.
*Bona ex illicita negotiatione adquiſita ſpolia ſunt a Cameræ Apoſtolicæ. n.*10.
*Quæ ſint talia bona. n.*11.

1 DE negotiatione prohibita Clericis, & Regularibus aliqua dixi *to.*1. *cap.*9. *nu.*39. & *to.*2. *cap.*4. *nu.*8. & *to.*3. *verbo Gabella quoad Regulares n.* 19. quæ tamen cum aliis hanc materiam concernentibus, vt potè non mediocriter ipſis neceſſariam, hoc loco amplianda ſunt; maximè ex pluribus declarationibus S. Congregationis, quæ de ea re adduci ſolent.

2 Et primò dicendum, quòd cum negotium dicatur quaſi negans otium *capit. forus de verbo Signiſ.* (Angelus, & Silueſt. *in Summa verbo Negotium*) ita negotiatio erit talis actio, per quam otium excluditur. Eſt autem negotiatio, iuxta dicta eo *num.*39. triplex, ſcilicet oeconomica, politica, & lucratiua. Rurſus lucratiua negotiatio (de qua in præſenti) eſt duplex, alia propria, alia minus propria, ſeu nõ propria. Prior, iuxta dicta eo *num.* 19. eſt, in qua comparatur res vt integra, & immutata cariùs vẽdatur. Ita enim habetur ex Chriſoſtomo, ſeu Authore Imperfecti *Hom.* 38. *ad cap.*31. *Mathæi, & cap. eiiciens diſt.*88.

*diſt.*88. Poſterior verò eſt, in qua res comparatur, vt poſtea mutata, & melior effecta cariùs vendatur, vt ſi ex lana empta panni conficiantur, & vendantur, vel ex hordeo ceruicia; aut porci, boues, ſeu equi emantur, vt saginentur, & cariùs vendantur. Ioannes Medina *de Reſtitutione q.*30. Proſper Auguſtinus *in Additionibus ad Quarantam in Summa Bullar. verbo vectigal.* Laym. *l.*3. *Tract.*4. *cap.*17.*§.*7.*n.*39. *&* 40. Lugo *de Contract. lib. diſp.*26. *ſect.* 3.*n.*21. [Pro quo nota maximè iunare ad negotiationis naturã cognoſcendam intentionem agentis. Et ſi enim Clericus emat aliquid ad ſuum vſum & poſtea mutato conſilio illum maiori pretio vendat, non erit negotiator, aut debitor gabellæ, prout tradit idem Lugo *ſupra diſput.* 36. *ſect.* 10. *num.* 170. conformiter ad *l. vnicam. C. de impon. lucrat. deſcript. lib.* 10. Sanchez, quem refert.]

3 Secundò dicendum, quòd licet laicis licita ſit quæcunque negotiatio, prauis circuſtantiis ſecluſis, eò quòd indifferens ea ſit ad bonum, vel malum, & poſſit bene, vel male geri, vt notat S. Thom. 2.2.*q.* 77. *art.* 4. & probat Medina de *Reſtitut. ſup.* Nihilominus clericis, & maximè Regularibus, prohibita eſt negotiatio lucratiua, vt patet ex multis iuribus eis locis relatis. Imò hæc prohibitio ſine dubio eſt ſub mortali ex genere ſuo, prout colligitur ex pœnis grauiſſimis, quas Eccleſia in illis contra tranſgreſſores imponit. Etenim *cap. ſecundum ne Clerici vel Monachi* excommunicatio ferenda contra eos ſic imponitur: *Sub interminatione anathematis prohibemus ne Monachi vel Clerici, cauſa lucri negotientur.* Et in *cap. ſed nec eod. tit.* pœna etiam depoſitionis contra tales ſta tui videtur. Clariùs in *ca. conſequens diſtinct.* 88. vbi Gelaſius Papa contra negotiatores Eccleſiaſticos ſic habet. *Proinde huiuſmodi, aut ab indignis poſt hac quæſtibus nouerint abſtinendum, & ab omni cuiuſlibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum, aut in quocunque gradu ſint poſiti, mox à Clericalibus officiis abſtinere cogantur, quoniam domus Dei domus Orationis, & eſſe debet, & dici, ne per officia negotiationis potius ſit latronum ſpelunca.* Idem etiam habetur ex *ca. Clerici*, & *ca. Canonum* 14. *q.* 3. Huiuſmodi autem pœnas, quamuis non ſint latæ ſententiæ, ſed ferendæ, prout eo loco dixi, arguere tamen peccatum mortale in tranſgreſſoribus, (ſaltem quãdo ad eum terminum peruenerint, vt digni ſint quòd illis applicentur, vt habet Naldus *in Summa verbo Cenſura num.* 4.) communis ſententia DD. eſt. Silueſt. *in Summa verbo Clericus* 3. *qu.* 3. ex Archidiac. & Paludan. Leſſius *de iuſtitia, & iure l.*2.*cap.* 21. *dubit.*1. *num.*4. Naldus *ſupra verbo Clericus num.* 36. ex Molina, & aliis. Adde ex dictis eo verbo *Gabella quoad Regulares numer.* 19. quòd quamuis aliàs clerici, & Regulares immunes ſint à gabellis, & tributis, quando tamen negotiationem exercent non ſunt immunes ab illis. Propter iura eo loco relata, & *cap. vlt. de vita, & honeſt. Cleric.* & quia dignum eſt Eccleſiaſticos, qui cum laicis ſimilem vitam gerunt, eiſdem oneribus ſubiaceant. *cap. recolentes de ſtatu Monach.* An verò talium ſolutionem teneantur non præmiſſa trina monitione, de qua agitur in dicto *cap. vltimo de vita, et honeſt. Clericor. et cap. quamquam de cenſibus in* 6. & an ſit ſolùm de bonis, quibus negotiantur, an etiam de aliis, quæ habent, dixi eo loco. De quo, præter Authores ibi relatos, lege Theſaurum *in praxi par.*2. *verb. Negotiatio cap.* 1. An etiam tales priuentur priuilegio canonis, vel fori, habes ex dictis eo *tom.*3. verbo *Clericus num.*10. *et* 21. Quid verò dicendum de bonis per illicitam negotiationem adquiſitis, poſt mortem eorum, qui ea adquiſierunt, dicetur infra. Ratio autem cur Eccleſia negotiationem clericis tam ſeuerè prohibuit, eſt, tum quia valde indecens eſt clericos lucris captandis incumbere, tum quia valde occupat animum, & à ſpiritualibus auocat, tum quia plena eſt periculis periurii, fraudum, & iniuſtitiæ. De quo inter alios noſter Ioannes Beetz *de decem præcept. Decal. circa* 7. *præcept. expoſit.* 1. *cap.* 14.

4 Circa huiuſmodi autem negotiationem Eccleſiaſticis prohibitam notandum primò, nomine emptionis, ſeu venditionis lucratiuæ prohibitæ ipſis, comprehendi etiam permutationem, ſeu commutationem, conſtat enim campſores propter permutationem pecuniæ vocari negotiatores. Leſſius *ſupra num.*4. Lugo *ſupra num.*21. Nota 2. per Clericos, & Regulares, quibus hæc negotiatio lucratiua interdicta eſt, quoad clericos intelligi in Sacris conſtitutos, non in minoribus ſolùm. Medina, & Leſſius ſupra. Licet Naldus dicto *verbo Clericus num.* 36. & Proſper Auguſtin. *ſupr.* id extendant etiam ad Beneficiarios. Quoad Regulares autem, omnes comprehenduntur, etiam Conuerſi. Silueſt. Medina, & Leſſius. Nota tertiò ex dictis eo *numero* 19. quòd cum clericus, ſiue regularis non dicantur negotiatores propter vnum, vel alterum actum, ſed propter, frequentiam illorum, cum negotiatio ſit nomen verbale, quod requirit frequentiam, ideo non fient digni prædictis pœnis, niſi propter frequentiam actuum. Limitat tamen hoc Theſaurus *ſupra*, ita quidem, vt quoad illud negotium, ſeu actum, in quo negotiantur, priuentur priuilegio immunitatis à gabellis, etiam ſi non adſit frequentia, ſeu conſuetudo. An autem quolibet actu negotiationis lucratiuæ illis prohibitæ peccent mortaliter dicti Eccleſiaſtici, & Regulares, reſpondendum eſt negatiuè, prout ex Cenedo, Graſſis, & Salas tenet Diana *par.* 1. *tract.* 8. *reſolut.* 72. Tunc ergo ſolùm erit peccatum mortale, vel cum propterea digni facti fuerint, vt dictum eſt, vt excommunicentur, vel ſuſpendantur, vel niſi tam grauis fuerit negotiatio, & talibus circumſtantijs veſtita, vt prudenter iudicetur eam eſſe peccatum mortale. Nota quartò, conſequenter etiam ad dicta eo *num.*39. probabile valde eſſe dictas pœnas non incurri à prædictis Eccleſiaſticis, ſeu Regularibus, non per ſe, & immediatè, ſed per interpoſitas perſonas, ſeu per alios negotiationem exercentibus, prout ex Medina, Leſſio, Aragonio, & alijs tenet Diana ſupra. Licet quoad Religioſos vix poſſit id excuſari à peccato proprietatis contra votum paupertatis, iuxta dicta eo *num.* 39. Imò etiam generaliter de Eccleſiaſticis omnibus, vt notat Leſſius ſupra, & Layman. *ſupra num.*40. nec id admittendum, niſi iuſta aliqua cauſa interueniente. Non enim id decens eſt, aut expediens ſtatui ipſorum, ſed multis periculis expoſitum. Lugo *ſupra num.*36. Portellus *in Reſponſionib. par.* 3. *caſu* 47. Vbi alia ad intentum. Maximè nota quintò, negotiationem lucratiuam iuribus prædictis prohibitam Eccleſiaſticis, & Regularibus ſolùm videri eſſe negotiationem illam propriè dictam, in qua, ſcilicet, res comparatur vt immutata cariùs vendatur, non illam quæ minus propriè, ſeu impropriè vocatur negotiatio, in qua, ſcilicet, res emitur, ſeu comparatur, vt mutata, & alterata cariùs vendatur. Hæc enim negotiatio propriùs dicitur artificium, ſeu induſtria,

quam

quam negotiatio. Et videtur Clericis permiſſa. *cap. Clerici officia de vita, & honeſt. Cleric. & 91. diſt. ca. Clericus, & de conſecrat. d. 5. ca. nunquam*, vbi conceditur Clericis, quòd de ſuo artificio viuant. Ioannes Beetz *ſupr.* Silueſt. *ſupra qu. 2. & verbo excommunicatio 9. num. 21. §. primo vero*. Medina *ſupra*. Molina *de Contractibus Tractatu ſecundo diſp.* 342. Filiucius *Tract.* 43. *capit.* 4. *qu.* 15. Lugo *ſupra num.* 27. Diana 5. *par. tractat.* 1. *Reſolut.* 27. ex pluribus alijs. Addendum tamen, huiuſmodi negotiationem impropriè dictam minus decentem eſſe ſtatui Eccleſiaſtico, & præſertim Religioſo, ac per conſequens exerceri non poſſe ab Eccleſiaſticis, & Regularibus niſi rationabili aliqua cauſa ſubſiſtente, puta neceſſitatis ſubleuandæ cauſa &c. Filiucius, & Layman. *ſupra*. Propter quod 21. *qu.* 3. *cap.* 1. 2. & 3. prohibentur Eccleſiaſtici conducere aliena prædia, vel ſimiles res fructiferas, vt fructus vendant, & ita quæſtum faciant. Proſper Auguſtinus *ſupra*. Leſſius *ſupr. num.* 6. Quod limita, niſi id faciant cauſa neceſſitatis ſubleuandæ, vel ſi ſuccederent conductori. Silueſt. *d. q.* 2. Proſper Auguſtin. *ſupr.* Naldus *d. num.* 36. Limita etiam reſpectu bonorum laicorum. Declaratum enim eſt à Sacra Congregatione ſolam conductionem bonorum laicorum, non autem Eccleſiaſticorum, eſſe prohibitam Eccleſiaſticis. Naldus *ſupr.* Vnde eadem S. Congregatio, teſte Barboſa *de Iure Eccleſiaſtic. l.* 1. *cap.* 40. *num.* 125. reſcripſit Nuncio Neapolitano, Clericos accipientes à locis piis terrena in affictum (ideſt, in conductioné) moleſtari non debere prætextu illicitæ negotiationis. Quod etiam conſtabit ex alia declaratione S. Congregat. de qua infra *n.* 8.

5 Ex quibus collige primò, poſſe Eccleſiaſticos, & Regulares comparare rem aliquam, vt ſit materia ex qua aliam conficiant, quam vendant, quia id non eſt negotiari, vt expreſsè Chryſoſtomus *ſup.* docet. Sic olim Religioſi ſportas, ſtoreas, & ſimilia faciebant, vt venderent, & ex pretio ſe ſuſtentarent, & Apoſtolus artem ſcenofactoriam faciebat. Leſſius *ſupra num.* 5. Layman. *ſupra d. num.* 40. Et conſonant ea, quæ dixi eo *num.* 19. Collige 2. poſſe etiam vendere fructus ſuorum prædiorum, eaque excolere, & animalia pro ipſis neceſſaria emere, vendereque, prout etiam ex dictis eo loco habetur. Et conſonat declaratio S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Negotiatio*. Silueſt. *d. verbo excommunicatio 9. num. 21. §. ſecundo nota, & §. tertio nota*. Filiucius *ſupra*. Collige tertiò, poſse ex ſuis fundis lapides, vel metalla cedere, vel eruere, ſiue ea mutare in aliam ſpeciem; greges in illis alere, vt ex fœtu, lacte, & lana pecuniam conficiant. Hæc enim omnia non ſunt propriè negotiatio ſed artificium, imo artificium honeſtum, ſi fiant, vt eo loco dixi, propter ſuſtentationem neceſsariam, vel aliquam cauſam honeſtam, nec propterea deſinr à Clericali, vel Religioſo officio. Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.* 128. Medina, Molina, Filiucius, & Leſſius *ſupra*. Vide Stephanum Gratianum *in Diſceptationib. forenſ. cap.* 57. *num.* 27. Collige quartò, poſse etiam pecunias aureas, quas habent, permutare pro argenteis cum lucro, quia nec hoc eſt propria negotiatio. Lugo *ſupra diſp.* 28. *ſect.* 2. *num.* 30. Qui ſecus dicit, quando pecunias illas aureas ab aliis acceperunt ad emendum pro illis aliquid, & ſibi eas reſeruant, vt poſtea maiori valore permutent, rem commiſsam pecunia argentea exequendo.

6 Quamuis autem dicto *capit.* 9. *num.* 39. ex primo tomo Summæ dixerim, licere Monaſteriis Regularium aliquam apothecam habere pro vtilitate ipſorum, in qua per ſæculares vendantur, & emantur aliqua, quæ ipſis neceſſaria ſunt, vt ſi monaſteria habeant aliquod pharmacopolium, in quo medicamenta pro ipſis neceſſaria reſeruantur, & ne corrumpantur venduntur, & emuntur per aliquem ſæcularem ibi aſſiſtentem; eo quòd id etiam videatur, artificium honeſtum, & nó propria negotiatio, præſertim cum non fiat per ipſos met Religioſos, ſed per ſæculares ad id munus deſtinatos. nihilominus pro Vrbe Roma, & eius diſtrictu poſtquam id ſcripſeram, exiit Decretum Sacræ Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ die 29. Auguſti 1637. in Typographia Reu. Cam. Apoſtolicæ impreſſum, & in Vrbe publicatum, in quo præter alia hæc ad intentum. *Statuit, decreuit, atque inhibendo mandauit omnibus tam Superioribus quorumcunque Ordinum, vel Congregationum, Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium in Vrbe, eiuſque diſtrictu exiſtentium, quam particularibus Religioſis, & Eccleſiaſticis quibuſcunque, ne in poſterum, ſiue Religionis nomine, ſiue particulari audeant, & præſumant per ſe, vel alios exercere in ſuis Conuentibus, aut aut alibi in quocunque loco vllam venalem artem, ſiue aromatariam, piſtoriam, lanificium, textrinum, aut aliam quamlibet, præterquam pro ſuis Religioſorum, aut alumnorum vſibus, nec vllo modo ſæcularibus, aut alijs Religioſis, & Eccleſiaſticis, pharmaca, panem, carnes, aut alia quilibet opificia quomodocunque elaborata, & ornata vendere, etiam prætextu amicitiæ, & familiaritatis, abſque ſpeciali licentia in ſcriptis obtinenda, etiam ab ijs Religioſis, quibus ex particulari ſuæ Religionis inſtituto id aliàs liceret. Si quis verò ipſorum aliquid contra hoc Decretum quoquomodo facere, vel moliri præſumpſerit, ipſo facto pœnam ſuſpenſionis à diuinis, priuationis omnium officiorum quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vociſque actiuè, ac paſſiuè abſque alia declaratione incurrat. Et nihilominus contra eos Generalis Theſaurarius procedat tanquam contra illicitos negotiatores, confiſcando omnia lucra, & capitale ad dictas artes, et opificia ſpectantia. Non obſtantibus &c.*

7 Circa quæ notandum, vt dixi, prædictum Decretum ſolùm eſſe pro Roma, & eius diſtrictu. Vnde in aliis partibus ſtandum erit iuri communi, abſtinendum tamen ſemper, præſertim Religioſis, ab ijs, quæ in aliis ſcandalum, vel auaritiæ, ſeu cupiditatis notam generare poſſunt. Imo ab iis, quæ ipſorum ſtatum non deceant. Vnde quamuis Barboſa *de Iure Eccleſiaſtic. l.* 1. *cap.* 40. *num.* 128. ex Abbate, Carolo de Graſſis, & aliis approbet Clericos poſſe vendere panem coctum, & ad minutum, ex frumento collecto in proprijs prædijs, id tamen, quod attinet ad Religioſos, admitti non debet: ita vt id faciant in proprijs Monaſteriis, ſecus per alios, & in domibus ſæcularium. Idem, & potiori ratione, dic de venditione vini proprii, non enim licet monaſterium facere tabernam. Layman. *d. n.* 40. ex Rebello, quem refert.

8 Magis verò in ſpecie, & in particulari, quæ licita, vel quę prohibita ſint Eccleſiaſticis, & Regularibus, ex varijs declarationibus S. Congregationis, quas hic adiiciam, conſtare poterit. Primò enim, cum Capitulum, Presbyteri, & Clerus Ciuitatis, & Diœceſis Caputaquenſis ad S. Congregationẽ hæc dubia propoſuerit. Primũ. *An liceat eis terras patrimoniales,*

& beneficiales per laicos colere? Secundum. *Pro neceſſario culturæ vſu an poſſint emere boues, & alia animalia, & fætus illorum vendere?* Tertium. *An ij, qui ex proprijs bonis habent quercus, & caſtaneas, quarum fructibus ſues veſcuntur poſſint ſues emere, eoſuè alere, & pro ſua, & familiæ ſuſtentatione vendere?* Quartum. *An Clerici pauperes ad ſuam, ſuæque familiæ ſuſtentationem poſſint terras Eccleſiæ conducere?* Quintum. *An ijdem Clerici cum folijs ſuarum arborum poſſint in proprijs ædibus arti ſericæ operam dare, vel idem opus dare ad medietatem, ſeu ad quartum, & fructus inde percipiendos vendere abſque reatu illicitè negociationis?* Sextum. *An poſſint locare boues, oues, & animalia quæ habent ex ſucceſſione, vel alijs debitis, vel ex decimis, eorumque fructus vendere?* Septimum. *An liceat ex oliuis, vineis, quercubus, & alijs arboribus exiſtentibus in terris patrimonialibus, & beneficialibus, et aliis obtentis vendere oleum, vinum, glandes, et alios fructus ad ſuſtentationem ſuæ familiæ, item, et granum, et frumentum huiuſmodi ex bonis patrimonialibus, aut beneficialibus?* Reſpondit eadem Sac. Congregatio. Ad primum. *Licere Clericis agros beneficiorum, et bonorum patrimonialium laicorum opera colere abſque metu illicitè negociationis.* Ad ſecundum. *Poſſe ſimiliter Clericos pro culturæ vſu boues, & alia animalia emere, illorumque fætus iuſto pretio, & honeſta ratione vendere, nec ob id prohibitæ negotiationis prætextu vexari poſſe, aut debere.* Ad tertium. *Item, & poſſe Clericos habentes in propriis bonis quercus, & caſtaneas, ſues emere, eoſque alere pro ſua familiæ ſuſtentatione, dummodo tamen in emendis, alendis, diſtrahendiſue nihil ſordidum, aut indecens Ordini Clericali exequantur.* Ad quartum. *Licere Clericis folia arborum in propriis bonis exiſtentium alicui laico concedere eo pacto adiecto, vt lucrum ex bombicibus inter vtrumque diuidatur. Et pariter eiſdem licere earumdem arborum folius per ſe ipſos abſque officii eorum detrimento arti ſericæ operam dare, pro ſua, & familiæ ſuſtentatione dummodo tamen in artificio huiuſmodi perſonas non ſuſpectas adhibeant, & quoad hoc Epiſcopi licentia, quæ gratis ſit concedenda, obtineatur.* Ad quintum. *Clericos pauperes, ad ſuam, ſuæque familiæ ſuſtentationem poſſe terras Eccleſiæ conducere abſque reatu illicitè negotiationis, bona verò laicorum non poſſe niſi ex mera præciſa neceſſitate.* Ad ſextum. *Poſſe retinere, & locare bones, et oues, ac alia animalia, quæ habent ex ſucceſſione, vel ex decimis, nec non fructus illorum vendere abſque reatu illicitè negociationis.* Ad ſeptimum. *Eoſdem poſſe vendere granum, hordeum, & alios fructus recollectos ex bonis patrimonialibus, vel Eccleſiaſticis, pro ſua, & ſuorum ſuſtentatione.* Refert has declarationes, eaſque vidiſſe teſtatur Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Clericus*, & præcipue *de Iure Eccleſiaſtic. l. 1. capit. 40. numero 127.*

9 Inſuper, cum à Sacerdotibus, & Beneficiarijs Diœceſis Alexan. & Vgenin. S. Congregationi hæc dubia proponerentur. Primum. *An Sacerdotes, & Clerici beneficiati poſſint operas ſuorum boum, quos pro laborandis prædiis ſuis patrimonialibus, ſeu beneficialibus, aut ad eos quoquomodo ſpectantibus, retinent, dum ſibi vacant, aliis locare pro certa mercede abſque periculo ſpolii, & pœnarum Clericis negotiatoribus impoſitarum?* Secundum. *An poſſint boues, quos emerint, vel in ſuis prædiis natos educauerint, & inſtruerint, concedere vt vulgo dicitur à giouatico, pro certa tritici quantitate quolibet anno perſoluenda?* Tertium. *An poſſint oues centum, vel ſaltem quinquaginta ſimili ratione concedere pro certa caſeorum quantitate, pro eorum, & ſuæ familiæ vſu?* Quartum. *An in ſuis molendinis pro tritico, & piſtrinis pro oleo, poſtquam ſuum triticum, & oliuas moluerint, alienum triticum, & alienas oliuas certa mercede conſtituta molere poſſint, ſuppoſitis infraſcriptis, quòd id ab immemorabili tempore ſemper fuit factum, & obſeruatum; quòd ſingulis annis non expedit pro ſolo ſeruitio proprio triginta, vel quadraginta ducatos impendere in conficiendis piſtrinis, nam ſiunt ex iuncis, & aliis materijs, quæ menſibus quinque, aut ſex corrumpuntur, & in vno equo, & quatuor perſonis inſeruientibus ipſis piſtrinis: et quòd molititia oliuarum durat per quatuor, quinque, vel ſex menſes, iuxta annorum fertilitatem?* Quintum. *An poſſint aſſumere onus colligendi, aut faciendi à ſua familia colligere oliuas pro certa olei portione domino oliueti reddenda, ſuppoſita in hoc immemorabili conſuetudine?* Sextum, & vltimum. *An poſſint in bonis amicorum, et propinquorum operas diurnas præſtare, vt illi eaſdem in prædys proprijs reſtituant?* Ad dubia propoſita reſponſum fuit, vt ſequitur. Ad primum. *Affirmatiuè, ſi tot iuga boum retineantur, quot ſunt pro prædiis neceſſaria, vel ſi vltra neceſſitatem boues illi nati ſint ex vaccis, quæ pro neceſſitate culturæ prædiorum, vel alio licito modo tenentur.* Ad ſecundum. *Quoad boues emptos negatiuè, quo verò ad boues proprios affirmatiuè.* Ad tertium. *Affirmatiuè, ſi oues propriæ fuerint, et non emptæ ad illum effectum, et ſi emptæ, contractus fiat ad comparandum neceſſaria ad victum, et non ad lucrum.* Ad quartum. *Affirmatiuè, duobus concurrentibus, videlicet, modò ob hanc cauſam non ſe ſubtrahant ab iis, in quibus ex officio Clericali incumbere debent, et dummodo non ad lucrum, ſed ad neceſſaria vita comparanda pro ſe, et ſua familia. Non enim huiuſmodi artificium ſordidum videtur, aut inhoneſtum in illis partibus, cum per vnum equum, & quatuor famulos, ſeu operarios fiat, & non per ipſos Clericos.* Ad quintum. *Negatiuè, niſi proprii reditus ſibi ſuæque familiæ non ſufficiant, nam hoc caſu ad comparandum victum etiam aliena prædia conducere licet.* Ad ſextum. *Si opera non ſint ſordida, & inhoneſta, poſſunt fieri huiuſmodi commutationes.* Barboſa *ſupra n. 127. ex alijs.*

10 Bona autem Clerici, vel Religioſi ex illeita negotiatione, aut contra Sacros Canones adquiſita, quòd pertineant ad Cameram Apoſtolicam tanquam ſpolia ipſius, dixi *to. 1. cap. 10. num. 5.* ex Bulla Pij 4. ibi adducta. De quo Nauarrus *in Comment. de ſpolijs*. Azor. *tom. 2. Inſtit. moral. l. 8. cap. 2. q. 1. & 2.* Eaque deberi in foro conſcientiæ ante omnem ſententiam, tenent Azor. *ſupra quæſt. 2.* Filiucius *tract. 43. cap. 4. num. 22.* & Theſaur. *ſupra.* Licet oppoſitum tueantur Nauarrus *conſil. 10. de Teſtamen.* & Molina *tom. 1. de iuſt. Tract. 2. diſput. 147. §. poſtea verò*. Quibus fauet Proſper Auguſtinus *ſupra* & Naldus *in Summa verbo Clericus num. 7.* ex Vgolino. Eo quod id videatur eſſe diſpoſitum ab Eccleſia in pœnam, ad quam nullus tenetur ante condemnationem. Ad minus tamen in hoc attendendum videtur ad patriæ conſuetudinem, iuxta dicta eo *num. 5. vbi, & in cap. 16.* eiuſdem primi tomi *num. 21. & 22.* alia ad intentum. Conſequenter etiam ad dicta, ij, qui tenent huiuſmodi bona pertinere ad Cameram Apoſtolicam in foro conſcientiæ, & ante quamcunque ſententiam, vel petitionem Commiſſarii, dicere etiam debent, non poſſe monaſteria ſuccedere in illis, ſi Religioſus, qui ea adquiſiuit, moriatur, prout expreſsè tenet Azor. *ſupr. q. 3.*

Qui

Qui verò dicunt ad id requiri ſententiam declaratoriam, conſequenter etiam dicere debent, poſſe Monaſterium in illis ſuccedere. Item, quoad Eccleſiaſticos ſæculares ſpectat, qui tenent priorem ſententiam conſequenter quoque dicere debent, quòd in morte non poſſint diſponere de illis, etiam ſi habuerint licentiam teſtandi à Papa, prout ex dicta Bulla colligi videtur, ita vt nec diſpoſitio valeat, nec hæredes, aut legatarij ea retinere poſſint, etiam ante omnem ſententiam. Theſaurus *ſupr.* ex Azor, & Filiucio. Qui vero poſteriorē ſententiam ſequuntur, oppoſitum tenent, prout colligitur ex Nauarro, Molina, & Naldo relatis. Quibus etiam iungi poteſt Rodriguez *tom.* 2. *Summ. c.* 1. *concl.* 4. loquimur autem de bonis adquiſitis ex negotiatione ſolùm illicita, quia prohibita à iure, non de prohibita iure naturæ, quia iniuſta, qualis eſſet ſi Eccleſiaſticus, vel Regularis negotiationem exerceret vendendo aliquid vltra iuſtum pretium, decipiendo, falſificādo &c. Quia de bonis hoc modo adquiſitis loquendo, certum eſt ante quamcumque ſententiam non poſſe Monaſterium in illis ſuccedere, nec Clericos ſæculares de ipſis teſtari. Nauarr. & Rodriguez *ſup.* Vide dicta to. 1. *c.* 6. *n.* 40.

11 Quæ verò ſint bona iſta ex illicita negotiatione adquiſita, quæ iure ſpolij Cameræ Apoſtolicæ poſt mortem illi adquirentis pertineant, præter dicta ſupra, conſtat etiam ex declarationib. Sac. Congregationis, quas referunt Aldana *in Compendio Canonicarum Reſolutionum l.* 2. *tit.* 20. *num.* 3. & Barboſ. *in Collectan. Bullar. verbo Clericus*. Vbi ſic. *Clerici beneficiati poſſunt opera ſuorum boum, & quos pro laborandis prædijs ſuis patrimonialibus, ſeu beneficialibus, aut ad eos quoquomodo ſpectantibus retinent, dum ſibi vacant alijs locare pro certa mercede abſque periculo ſpolij, & pœnarum Clericis negotiatoribus impoſitarum, dummodo tot iuga boum retineantur, quot ſunt pro prædijs neceſſaria, vel ſi vltra neceſſitatem, boues illi nati ſint ex vaccis, quæ pro neceſſitate culturæ prædiorum, vel alio licito modo tenentur. Item poſſunt boues proprios, quos ſcilicet in ſuis prædijs natos educauerint, & inſtruxerint, concedere pro certa tritici quantitate quolibet anno perſoluenda, ſecus quoad boues emptos. Item poſſunt oues centum, vel ſaltem quinquaginta ſimili modo concedere pro certa caſeorum quantitate, pro eorum, & ſuæ familiæ vſu, ſi oues propriæ fuerint, & non emptæ ad illum effectum cauſa lucri comparandi, ſecus ſi cauſa acquirendi neceſſaria ad victum.*

NEOPHITVS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

Neophitus quis dicatur. n. 1.
Admitti ne poſſit in Religionibus. n. 2.
Quid propter ipſarum priuilegia. n. 3.
Quomodo ea accipienda. n. 4.
Quid de particularibus ſtatutis Religionum. n. 5.
An illa inualida ſint. n. 6.
An Neophiti admitti poſſint ad ordines ſacros. n. 7.
An aſſumi ad officia Religionis. n. 8.
Quid ſtando in iure communi. n. 9.
Quid ſecundum iura particularia Religionum. numero 10.
Quomodo intelligenda. n. 11.
Quæ ſtatuta poſſint facere circa illos Religiones. numero 12.
De abiurantibus in officio Sanctæ Inquiſitionis, vel ab ipſo pœnitentiatis. n. 13.

1 NEophitus deducitur à verbo *neos*, quod eſt nouum, & *phitos* quod eſt fides, ideſt *nouus in fide*. Turrecremiata *in Summ.* 48. *diſtinct. num.* 2. Campanile *in Diuerſ. iur. Canonic. Rub.* 11. *cap.* 7. *nu.* 2. Tripliciter autem ſumitur, primò, propriè, & rigorosè, pro eo qui in adulta ætate nouiter, ſeu de recenti conuerſus eſt ad fidem ex reprobata Religione Maurorum, Hebræorum &c. Secundò, minus propriè pro eo qui conuerſus eſt ad fidem à pluribus annis, vel à multo tempore. Tertiò, impropriſſimè, iniuriosè, & vulgariter, pro alijs, ſeu deſcendentibus iſtorum. Turrecremata *ſup.* Nauarrus *in Man. cap.* 27. *nu.* 205. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. capit.* 28. *num.* 11. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæſt.* 19. *art.* 7. Barboſa *de Epiſcopali munere titulo ſecundo Gloſſa* 17. *à numer.* 1. Candidus *tom. diſquiſ.* 4. *artic.* 12. *dub.* 11. De quibus omnibus in præſenti. Pertinet autem hęc materia ſpecialiter ad Regulares, quia inter ipſos ſæpius controuertitur, primò, an tales ad Religionem admitti poſſint, ſecundò, an ad Ordines Sacros, tertiò an ad dignitates, & officia Religionum, de quibus ſigillatim dicendum.

2 Et quidem loquendo de iure communi, ſecluſis particularibus Conſtitutionibus, aut Decretis Sūmorum Pontificum, vel particularium Religionum, Neophitos quoſcunque, ſiue primo modo, qui tales propriè ſunt, ſiue ſecundo, aut tertio, qui non niſi impropriè, impropriſſimè, imo, & iniuriosè, & vulgariter Neophiti appellantur, admitti poſſe in Religionibus, nec propter hunc defectum eijci poſſe, conſtat non ſolùm ex dictis *tom. pr. capit.* 24. *numer.* 25. vbi de Neophitis tertio modo; ſed etiam ex eo quòd nullus textus id prohibeat, quin potius oppoſitum colligi videatur ex *capit. cum te de reſcriptis*, & ex eo quòd cum Religio ſit ſtatus perfectionis, Eccleſia potius deſiderat, vt ad eam veniant fideles, quàm ipſo tanto bono priuare.

3 Dixi, ſecluſis particularibus Conſtitutionibus, & Decretis Summorum Pontificum, quia Alexand. 6. anno 1495. approbauit Conſtit. Hieronimianorum de non recipiendis ſine licentia Cap. Gen. ad Ordinem ipſorum Neophitis, aut deſcendentibus intra quartum gradum ex nouiter à Iudaiſmo conuerſis ad fidem: quod etiam confirmatum dicitur à Pio IV. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. q.* 14. *art.* 14. Item Paulus 4. in Bulla *Cum ex Apoſtolatus* in Bullario Rodriguez inter Bullas huius Pontificis *n.* 2. confirmans quæ Clemens 7. aliàs ordinauerat, (licet Iulius 3. ea reuocaſſet) proprio motu ſtatuit, & mandauit, quòd de cętero nullus ſæcularis qui Iudęus, ſeu hæreticus fuerit ſeu à Iudæis, & hæreticis, quorum parentes, ſeu progenitores paterni, ſeu materni viuentes, ſeu defuncti vſque quartam generationem incluſiuè hæretici declarati, &, vt tales condemnati, ac illi, ſeu eorum corpora, & oſſa, vel ſtatuæ igni traditæ fuerint, originem trahat, ſeu ex deſcendentibus prædictorum Iudæorum, ſeu hæreticorum vſque ad quartam generationem incluſiuè fuerit, vel ſit in totius Ordinis fratrum. S. Franciſci dicti Ordinis fratrem in quibuſcunque locis, & mundi partibus, vbi Religio, & ordo fratrum Minorum huiuſmodi fuerit, aliquo modo ſub quouis prætextu, & quæſito colore recipi, & admitti poſſit ſub magnis pœnis in ea Conſtitutione deſignatis.

Referunt,

Referunt, & explicant illam Nauarr. *lib. 1. Conſilior. in prima editione tit. de Iudæis toto conſilio primo, & in ſecunda titulo de hæreticis toto conſilio* 22. Auila *de Cenſuris par. 7. diſputat. 4. dub.* 3. idem Rodriguez *dicta quæſt. 14. art. 1. & 2.* Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. quæſt. 19. art. 7. & tom. 2. quæſt. 1. art. 1.* Et quamuis Auila dicat ſe accepiſſe à quibuſdam viris doctis eam non eſſe vſu receptam, nihilominus Portellus *in Dubijs Regular. verbo Nouitius in additionibus numer.* 22. dicit contrarium teſtari praxim Franciſcanam. Similiter Gregorius 13. in Bulla, quam referunt Rodriguez *ſupra qu. 14. art. 1.* & Portellus *ſupr. num.* 20. extendit prædictam Bullam Pauli 4. ad deſcendentes à Sarracenis vſque ad quartum gradum. Item Pius 4. in Bulla *Qui libenter* in Bullario Rodriquez inter Bullas huius Pontificis *n.* 4. pro Congregatione S. Benedicti Valliſoletani Hiſpaniarum confirmauit Conſtitutionem quamdam eiuſdem Congregationis, in qua ſtatutum erat, quòd nullus, qui aliquando per Sanctæ Inquiſitionis officium inquiſitus, aut punitus, ac confeſſus fuiſſet, ſeu eſſet, aut in quarto gradu, vel infra ipſum quartum gradum, ſeu vſque ad illum de eorumdem Maurorum, Turcarum, vel Hebræorum genere ex vtroque, vel altero parente originē, & deſcendentiam habuiſſet, ſeu haberet, in aliquo ex eiſdem Monaſterijs dictorum Regnorum in Monachum recipi, vel admitti poſſe. Portellus *ſupra n.* 21. Præſertim Gregorius 13. in Bulla *Muneris noſtri*, quæ habetur apud Peirinis in 2. *tom. priuileg. Minim.* inter Conſtitutiones eiuſdem Gregorij *num.* 3. ſic decernit pro Minim. Religione. *Quo verò ad illos, qui ex Iudæis, ex eo quòd poſt Baptiſma ab eis ſuſceptum iterum à fide Catholica receſſerint, per ſententiam in foro Eccleſiaſtico latam damnatis, Mahumetanis item, & hæreticis ſimiliter damnatis viuis, vel defunctis, vel quorum oſſa, vel ſtatuæ combuſta ſunt, originem ducunt per lineam paternam, vel maternam vſque ad quartam generationem incluſiuè, in Ordinem ipſum recipi, & admitti non poſſe.* Portellus *ſupra nu.* 22. Peirinis etiam *ſupra & tom. 2. de Prælato q. 2. cap. 5. §. 6. num.* 87.

4 Circa quas Pontificias Conſtitutiones nota primò, quòd licet illæ factæ ſint in fauorem dictarum Religionum, ac per conſequens ſint quaſi priuilegia ipſarum, nihilominus quia ſunt odioſæ, & pœnales non communicati ſaltem de facto alijs Religionibus habentibus communicationem priuilegiorum cum prædictis, propter dicta *tom. 2. cap. 1. n.* 52. Portellus *ſupr. num. 21. & 22.* Nota 2. circa filios hæreticorum, vel punitorum à Sancto Officio, vel ſimilium, valde probabile videri, quòd ſi illi geniti ſunt antequam parentes eorum contraherent dictos defectus, non comprehendantur dictis Conſtitutionibus, ſed quòd poſſint, eis non obſtantibus, ad præfatas Religiones admitti. Prout à ſimili de alijs hæreticorum pœnis, quòd ſcilicet eas non cōtrahant filij ex ipſis geniti ante parentum hæreſim, latè probat Sanchez *l. 2. in Decalog. cap. 27. à num.* 4. ex varijs fundamentis, & auctoribus. Ratio eſt, quia ex pluribus iuribus habetur non imputari filijs crimina patris ſi antea nati ſunt. Prout colligitur ex Concil. Tolet. 15. *capit.* 1. & refertur 1. *quæſt. 4. ca. non imputatur.* D. Auguſtino *Epiſt.* 75. *ca. non imputatur, ca. iam itaque* 1. *quæſt. 4. lib. 2. C. de libertis.* Miranda *in Man. Prælat. tom. 2. quæſt. 1. art.* 2. poſt plures alios. Etiam ſi alij, quos ibi refert, & ſequitur Portellus *ſupra n.* 23. oppoſitum teneant. Nota tertiò, quòd quamuis in dictis Conſtitutionibus non excludantur ab habitu Religionis ſuſcipiendo, illi qui fuerint ſuſpecti de hæreſi tamen ſunt, tum in Conſtitutione Sixti 5. quam retuli *tom. 1. capit. 34. numer.* 12. etſi cum limitationibus ibi adductis; tum in noſtro Ordine, & Ieſuitarum, propter Conſtitutiones, & ordinationes infra referendas. Quod idem credo de alijs Religionibus. Nota quartò prædicta non debere extendi ad collaterales, fratres ſcilicet, vel patruos, quia Conſtitutiones ſolùm loquūtur de deſcendentibus, & pœnales ſunt. Rodriquez *d. q. 14. art. 6.* Peirinis *ſupr. d. §. 6. num.* 89. Quinto nec extendi ad Moniales, propter eamdem rationem, &, quia in odioſis lex loquens de viris non extenditur ad fœminas. Rodriguez *ſupr. art.* 13.

5 Dixi etiam ſuperius omnes prædictos Neophitos, ſiue primi, ſiue ſecundi, aut tertij generis poſſe recipi ad habitum, & Religionem, niſi obſtent particularia ſtatuta, ſeu Conſtitutiones Religionis, quia plures ex illis habent ſtatuta id prohibentia. Primò enim Carmelitis noſtris in *prima parte Conſtitutionum capit. 13. numer. 1. & 2.* ſub varijs pœnis præcipitur ne recipiant ad Ordinem deſcendentes ex genere Hebræorum, vel Sarracenorum, & quod antequam recipiantur Nouitij de hoc inter alia interrogentur. Subijciturque; *eis proteſtando, quòd ſi aliquem horum defectum patiantur, non tenebuntur, ſed habita certa cognitione expellantur.* In Ordinationib. etiam PP. Ieſuitarum *cap. 2. Examinis* interrogantur Nouitii an receſſerint à gremio Eccleſiæ, fidem abnegando, vel errores contra ipſam incurrendo, vt propterea damnati ſint, vel, vt ſuſpecti de hæreſi declarati, vel ſchiſmatici. Item Hieronymiani Hiſpaniæ, vt habetur ex Compendio priuilegiorum eorum, & refert Sorbus infra citandus, id obſeruant, vt deſcendentes in quocunque gradu, etiam vltra quartum, à Iudæis, & Sarracenis non recipiantur ad Ordinem, & Priores illos recipientes grauiter puniantur. Similiter quoque Decretum audio haberi à Patribus Capuccinis.

6 Quamuis autem plures DD. teneant prædicta Statuta inualida eſſe; eo quòd ſint contra ius commune, prout tenent Nauarr. latè *lib. 3. conſiliorum tit. de Regular. conſil.* 5. Sorbus *in Annotationibus ad Compend. priuileg. Mendic. verbo Nouitius* 9. *ſed circa* referens Caietanum, & Paſſarellum, Miranda *tom. 1. Man. Prælat. quæſt. 19. artic. 1. §. ſecundo præmiſſo, & tom. 2. quæſt. 1. art.* 1. & Peirinis *ſupr.* loco relato ex *tom. 2. de Prælato num.* 84. Nihilominus probabilius eſt contrarium, non ſolùm ſi prædicta Statuta auctoritate confirmata fuerint, vt eſt certum apud omnes, ſed, etiam ſi ab ipſo non fuerint confirmata, ſed tātùm facta in Capitulis à legitimis legiſlatoribus. Ratio eſt, quia cum liberum ſit, & gratuitum Religioni admittere vel non admittere aliquos ad ipſam, liberum etiam erit ipſi, rationabili ſubſiſtente cauſa, vt in præſenti ſubſiſtit, non admittere illos, qui talē defectum habuerint. Præſertim, ſi tales admittere ignominioſum ſit Religioni, prout contingit, præſertim in Hiſpanię partibus; hęc enim Natio ob ſpecialem deuotionem erga Catholicam Religionem valde exoſos habet habentes prędictos defectus. Vnde talia Statuta, ſaltem quatenus prohibitiua, & non irritatiua, valida eſſe tenent Rodriquez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 10. art.* 2. Suarez *tom. 4. de Relig. Tract. 10. lib. 2. cap.* 2. Portellus *ſupra verbo Nouitius num.* 30. in fine, & Vecchius *de*

Noui-

Nouitiat. diſp. 4. dubio 1. Neque obſtat quòd talia Statuta dicantur eſſe contra ius commune. Non enim ſunt contraria iuri communi poſitiuè, ſed tantum negatiuè. Hoc eſt, ius commune non præcipere quòd tales recipiantur, aut quòd non poſſint excludi ab aliqua Religione, ſed tantum permittere quòd recipiantur ad Religionem, & ita non recipere illos, aut prohibere ne recipiantur non eſt contra, ſed præter ius commune. Poſſe autem Religiones hoc modo condere Leges, ſeu Statuta certum eſt, & indubitatum, cum iuxta ſubiectam materiam recipiendorum ad ipſas, fere omnes habeāt particularia Statuta ſupra, vel præter ius commune. Verb. grat. quòd non recipiantur qui fuerint ex alia religione etiā intra Nouitiatus annū eiecti, prout noſtra loco ſuperiùs relato ex Conſtitutionibus, & Patrum Ieſuitarum *in 2. par. Examinis ſupra numero* 5. Imo addendum, poſſe etiam religiones condere Statuta, quibus irritetur Profeſſio habentium tales defectus, propter rationem adductam, & præſertim quia cum ad profeſſionis validitatem non ſolùm requiratur voluntas, ſeu conſenſus profitentis, ſed etiam religionis acceptantis, ſanè ſi Religio non acceptauerit Profeſſionem alicuius habentis tales defectus, Profeſſio illa valida non erit. Vnde ſi Nouitij interrogati an habeant prædictos, vel ſimiles defectus, pro teſtatione facta quòd ſi illos habuerint Profeſſio illorum irritabitur, & ipſi ab Ordine eijcientur, ſi illos celauerint, profeſſio irrita erit, & eijci poterunt, iuxta dicta *tom. 1. cap. 2. num.* 23. *& cap. 24. num.* 26. & docet Nauarrus ſupra dicto *conſil. 5. num.* 1. etiam ſi credat talia Statuta inualida eſſe. Adde tamen, quòd ſi tales defectus fuerint omnino occulti, & ipſos reuelare cedat in ignominiam propriam, vel aliorum, probabile eſſe non teneri Nouitios ipſos propalare. Quia præceptum conſeruandæ famæ eſt de iure naturæ. *ca. quis aliquando. §. amplius horum de pænit. diſt.* 1. Vnde in tali caſu celare debent tales defectus omnino occultos non reſpondendo, vel ſi coguntur reſpondere, vti amphibologia, iuxta dicta à ſimili 3. *tom. verbo Iuramentum quoad Regulares numer.* 11. Vide Portellum *in Reſponſionibus moralibus p. 1. caſu* 8.

7 Circa ſecūdam difficultatem de admiſſione prędictorum Neophytorum ad Ordines Sacros, diſtinguendum eſt. Si enim tales fuerint Neophyti propriè, & primo modo, cum illi ſint irregulares, iuxta dicta *to. 3. verbo Irregularitas num.* 11. certum erit non poſſe, perſeuerante tali irregularitate, ad Ordines aſſumi. Quomodo autem ea tollatur, eo loco dixi. Loquendo autem de Neophitis ſecundo, & tertio modo, certum etiam eſt, quòd ſtando in iure communi habiles ſint ad Ordines ſuſcipiendos, cum non ſint irregulares. Dixi iure communi, nam loquendo de Ordine Hieronym. id eſt prohibitum propter particulare Statutum ipſorū confirmatum ab Alexandro 6. in Bulla, quam refert Rodriguez dict. *tom. 1. q. 14. art.* 14. reſpectu Neophytorum, aut deſcendentium intra quartum gradum à Iudæis nouiter conuerſis. Item pro Ordine Minorum id videtur prohibitum illis, quos recipi non poſſe ſtatuit Gregorius 13. Bulla ſupra *numero* 3. relata, & docet Portellus *dicto verbo Nouitius in additionib. numer.* 22. Idemque ex Pio 5. in Bulla *Paſtoralis officij* pro Ordine Minorum habet Sorbus *ſupr. §. & per Conſtitutionem*, reſpectu illorum, qui ex hæreticis damnatis, & non conuerſis, vel quorum ſtatuæ combuſtæ fuerint, originem ducunt per lineā paternam vſque ad ſecundam generationem, & per lineam maternam vſque ad primam. Excipe autem filios hereticorum, iſti enim, iuxta dicta *tom. 3. verbo Irregularitas numer.* 61. ſunt irregulares, ac per conſequens, tali irregularitate perſeuerante, admitti nequeunt ad Ordinum ſuſceptionem. Portellus *ſupr. numer.* 24. Non tamen debent excipi deſcendentes ex Iudæis, vel Mauris, ſi ipſi ante rationis vſum baptizati ſunt, cum iura ſolùm filios hæreticorum excipiant. Nauarr. *in Man. cap. 27. numer.* 205. Sanchez *lib. 2. in Decalog. capit. 28. numer.* 11. Portellus *ſupr. num.* 25. An verò prædicti ſint infames, & per conſequens irregulares, ita vt propterea etiam ad Ordines aſſumi non poſſint, conſule dicta *tom.* 3. verbo *Infamia numer. 2. &* 11. Notanda eſt etiam declaratio quædam S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ſub die 20. Martij 1594. quam refert Barboſa *lib. 1. Iuris Eccleſiaſtici cap. 33. num.* 103. ex qua habetur, deſcendentes è Neophitis, ſeu nouis Chriſtianis etiam in primo gradu impediri nō debere quominus ad Sacerdotium aſcendere valeant.

8 Circa tertiam difficultatem, an huiuſmodi Neophiti in Religionibus aſſumi poſſint ad Officia, & Dignitates ipſarum, diſtinguendum etiam eſt. Si enim fuerint Neophyti primo modo, & qui tales proprie dicuntur iuxta dicta cum tales ſint irregulares, proculdubio, irregularitate preſeuerante, non poſſunt habere ea Officia ſeu Dignitates in Religionibus, quorum, ſeu quarum irregulares ſunt incapaces. De quibus dixi *tom.* 3. verbo *Irregularitas n.* 6. Poterunt tamen habere ea Officia, quorum irregulares non ſunt incapaces, de quibus etiam dixi eo loco *num. 5. &* 6. Accedit etiam *capit. quoniam. cap. ſunt Neophitus diſtinc.* 48. vbi huiuſmodi Neophiti excluduntur à Dignitatibus. Cuius prohibitionis duplicem cauſam aſſignat Gratianus *in principio dictæ diſtinctionis*, ſcilicet ne incidant in ſuperbiam putantes fidem Chriſtianum ipſius indigere; & propter eorum inexperientiam. Maiolus *de Irregularit. lib. 1. cap. 31. numer.* 1. Henriquez *lib. 14. cap. 4. §.* 7. Peirinis *ſupra num.* 82. ex alijs. Quia tamen huiuſmodi irregularitas non eſt talis, vt à ſolo Papa tolli poſſit, ſed pertineat etiam ad Epiſcopum, quando iudicio ipſius tales Neophiti ſunt ſufficientes in moribus, & Chriſtiana diſciplina inſtructi, vt iam quaſi veterani Chriſtiani cenſeri poſſint, prout ex *cap. 1. diſt.* 57. Couarrub. *Clementina ſi furioſus prima par. §. 2. num. 8. concluſ.* 3. & Auila *de Cenſur. par. 7. diſput. 4. dub.* 4. tenet Sanchez *libr. 2. in Decal. capit. 27. numer.* 12. ſiue id ſit per modum diſpenſationis, prout Henriquez ſupra tenet, ſiue per ceſſationem rationis prohibitionis, prout indicat idem Sanchez, & ſequi videtur Barboſa *de Epiſcopali munere tit. 2. Gloſ. 17. num. 6. &* 7. Ideo in tali caſu, & talibus circunſtantijs, videtur Prælatos Regulares poſſe idem facere cum ſuis ſubditis, Neophytis. Si quidem habent iuriſdictionem quaſi Epiſcoporum ſuper illos.

9 Cæterum loquendo de Neophitis ſecūdo, & tertio modo, quos impropriè, ſeu impropriſſimè tales vocari dixi, certa res eſt, quòd ſtando in iure communi habiles ſint ad quaſcumque Dignitates, ſeu Officia Religionum. Summitur ex *capit. eam te de reſcriptis*. vbi Pontifex præcipit, vt quemdam de gente Iudæorum in Canonicum reciperent, Et ex facto etiam Clem. 8. qui, vt refert Barboſa *ſupra num.*

Digitized by Google

num.9. Alexandrum de Franciſcis in Hebraiſmo natum ad Epiſcopatum Forolibienſem aſſumpſit. Nouiſſimè etiam hoc anno 1641. die 2. Auguſti cum quidam Religioſus, qui in Africa ex parentibus infidelibus natus, ſed infans captus, & Panormi baptizatus erat, quæreret à Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, an poſſet conſequi ſuæ Religionis gradus, reſque cum aliquibus Theologis, (ex quibus vnus, & minimus ego fui) communicata eſſet, eadem Sac. Congregatio, Eminentiſs. Cardinali Caetano referente, annuit, vt concurrentibus in eo alijs neceſſarijs ad omnes gradus, & Dignitates ſuę Religionis aſſumi valeret. Vide ad intentum Rodriguez dicta *q.14.art.1.* & Miranda *to.2. Manual. Prælat. q.1. ar.1.*

10 Dixi *ſtando in iure communi*, quia ſecundum iura particularium Religionum plures ex illis admitti non poſſunt ad Prælatias, ſeu Dignitates illarum. Primò enim Hieronymiani, propter Bullam Alexandri 6. quam *ſupra numer.* 3. retuli, qua approbatur Statutum eiuſdem Religionis, non poſſunt ad Dignitates, & Officia promouere Neophitos, ſeu deſcendentes intra quartum gradum ex Iudæis nouiter conuerſis. Similiter Minores ex Bulla Pauli 4. quam etiam ſupr. eodem *n.3.* retuli, illos, quos eo loco dixi admittere non poſſe ad Religionem, nec etiam admittere poſſunt ad Generalatum Prouincialatum, Commiſſariatum, Guardianatum, aut munus Prædicatoris, & talis electio, ſeu aſſumptio irrita, & nulla eſt. Prout ex ipſa Bulla conſtat. Item Benedictinis Congregationis Valliſoletanæ ex Pio 4. in Bulla eo loco adducta eos etiam, quos, vt ex ea dixi, nō poſſunt ad Ordinem recipere, nec etiam in Abbatem, Priorem, Adminiſtratorem, vel Officialem cuiuslibet Monaſterij aſſumere poſſunt. De his omnibus, & alijs concernentibus Rodriguez *ſupr. d. q.* 14. *art.* 1. & 14. Miranda *in Man. Prælator. tom.1. quæſt.1. art.* 1. Portellus *in Dub. Regular. verbo Electio num.* 11. & *verbo Nouitius, in Additionib. num.* 20. & 21.

11 Circa quæ Pontificum Decreta nota primò, rectè, & prudenter ab ipſis edita fuiſſe, non obſtante iure communi contrarium permittente, propter rationabiles, valde cauſas, quæ ſunt in eo quòd prędicti non admittantur ad dicta Officia, & Dignitates Religionum. Quarum etiam aliquas ipſimet Pontifices aſſignant, & ſunt quies, & tranquillitas Religioſorum, quæ ſępius à prædictis perturbatur propter ipſorum vitia ſuperbiam præſertim; & auertere ignominiam Religionum, quę ſaltem in aliquibus Regionibus ſolet eſſe, ſi tales ad prædicta cernantur aſſumpti. Corduba *l.1. q.54.* quem refert, & ſequitur Rodriguez dicta *q.14. ar.1.* Miranda *art.1.* Nota ſecundò quòd iuxta dicta in præcedentibus *num.* 4. ea non extenduntur ad alias Religiones, propter fundamentum, & Authores ibi adductos. Quibus etiam adde, huiuſmodi conceſſiones potius debere dici Statuta particularia illarum Regionum, quam priuilegia ipſarum, ac per cōſequens nō includuntur in vniuerſali communicatione priuilegiorum quam plures Religiones habent. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 17. *quæſit.* 6. Nec etiam extenduntur ad Moniales, ita vt ſimiles defectus penitentes non poſſint aſſumi ad munus Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum, vt notat Rodriguez dicta *q.14. art.13.* Nec etiam extenduntur ad collaterales prędictorum, aut ad eos, qui geniti fuerunt antequam parentes eorum eos defectus contraxerint, propter dicta ſupra. Caſu etiam quo in aliqua Religione Statutum eſſet de prædictis non recipiēdis, ad ipſam, ſi tamen cautum non eſſet, quod tales recepti, aut recipiendis ad Officia, & Dignitates ipſius eſſent inhabiles, prout in noſtro Ordine contingit, capaces illorum eſſent, cum ius commune, aut illa Religio illos non faciat incapaces.

12 Maximè notandum, quòd quamuis Suarez *tom. 5. in 3. p. diſput. 43. ſect. 3. num. 8. & tom. 4. de Relig. Tract.* 10. *lib.* 2. *capit.* 2. *num.* 6. Rodriguez *dict. tom.* 1. *quæſt.* 14. *art.* 1. Miranda *dicto art.* 1. & Peirinis *ſupr. num.* 84. poſt Nauarrum, & alios, aſſerant Religiones non poſſe ſine Papæ authoritate facere ſimilia Statuta, quibus tales ſecundo, vel tertio modo appellati Neophiti excludantur ab Officijs, vel Dignitatibus Religionum, eò quod tales iure communi Canonico habiles ſunt ad prædicta, & Religiones ſine Papæ authoritate nihil poſſunt contra ius commune ſtatuere. Nihilominus probabile valde mihi eſt id poſſe facere, ſaltem pro illis Regionibus, in quibus indecorum, & ignominioſum eſt Religionibus, quòd tales Officia, & Dignitates obtineant, qualem eſſe Hiſpaniam propter ſpecialem pietatem, & deuotionem illius nationis erga Religionem Chriſtianam, dixi *ſup. n.6.* & maximè ſi talia Statuta non comprehendant Religioſos iam profeſſos in Religionibus, ſed eos, qui in poſterum profeſſuri ſunt. Ratio eſt, quia quælibet Religio poteſt ea Statuta, ſeu leges condere, quæ ad bonum regimen illarum ſpectauerint, dummodo ea Regulam Religionis, iuxta dicta *to.1. ca.8. n.* 4. concernant. Statuere autem, quòd prædicti non aſſumantur ad præfata Officia, ſeu Dignitates, in illis præſertim Regionibus, in quibus id eſt indecorum, & ignominioſum Religioni, proculdubio ad bonum regimen ipſius ſpectat, Regulamque concernit. Nec hoc eſt contrarium poſitiuè iuri communi Canonico, quia, vt dixi à ſimili ſupra *n.6.* Ius Canonicum non præcipit, quòd tales ad præmiſſa aſſumātur, ſed ſolùm eos non excludit. Vnde talia Statuta Religionum id prohibentia non ſunt contraria poſitiuè iuri Canonico, ſed tantum negatiuè, vt in ſimili loco relato dixi. Accedit nō congruè dici poſſe talia Statuta non ſolùm contraria non eſſe iuri communi, præſertim Canonico ſed etiam illi conformia. Quod colligo manifeſtè ex Pio 4. in Bulla *Prouiſionis noſtræ* apud Rodriguez in Bullario in eodem Pio *n.3.* vbi confirmans Bullam Pauli 4. prohibentis ne deſcendentes à Mauris, Iudæis, & Hæreticis admitterentur ad Officia in ordine Minorum, ſubiungit Pontifex: *Nos conſiderantes non ſolum eos, qui orthodoxæ fidei contemptores exiſtunt à Sacris Canonibus pœnis grauiſſimis plecti verum etiam eos, & eorum deſcendentes à Dignitatibus, Beneficijs, & Officiis Eccleſiaſticis arceri &c.* Canones autem, propter quos Pontifex id dicere potuit, ſunt *cap. conſtitut.* 17. *q.4.* & *cap. ſtatutum 2. de hæret. in 6.* Etenim *d. cap. conſtituit* decernitur eis, qui ſunt ex Iudæis *officia publica* non eſſe danda, & *cap. ſtatutum 2. de hæret. in 6.* filij hęreticorum vſque ad ſecundam generationem ad Beneficia Eccleſiaſtica, ſeu officium publicum non admittuntur.

13 Si autem quæras, quid ſentiendum de ijs, qui in S. Inquiſitionis Officio abiurarunt, ſiue de leui, ſiue de vehementi, ideſt iurarunt de non redeundo ad illud delictum, an ſcilicet iſti comprehendantur in dictis Statutis, quibus cauetur ne hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti admittantur ad Religiones,

vel

vel Officia ipſorum. Reſpondeo, attendendum eſſe, tum ad formam abiurationis ab ipſis factam, tum ad formam abſolutionis illis à DD. Inquiſitoribus præſtitam. Ex illis enim conſtabit an ea abiuratio fuerit ſolùm propter hæreſis ſuſpicionē, an propter hæreſim ipſam, & an propterea incapaces ſint ad prædicta. Quod etiam ſaciendum, vt cognoſcatur an inciderint tales pœnitentiati à S. Inquiſitione in inhabilitatem ad gradus, & Officia Religionum, quam dixi incurrere ex Decreto eiuſdem S. Inquiſitionis *tom.* 1. huius Summæ *cap.* 15. *num.* 39. Notandum etiam eſt, an propter pœnitentiam à S. Inquiſitione impoſitam, incurrerint infamiam, ſi enim ita fuerit ratione talis infamiæ, erunt irregulares, ac per conſequens incapaces ad plura Officia Religionum, iuxta dicta *to.* 3. *verbo Infamia*.

NOTARIVS REGVLARIS.

S V M M A R I V M.

Notarius quis dicatur. n. 1.
De priuilegio Ordini Prædicatorum conceſſo. numero 2.
Qui Prælati poſſint illos creare. n. 3. *&* 4.
De Fratribus ad id munus conſtituendis. n. 5.
De ipſorum munere. n. 6.
An poſſint ſumere informationes pro Nouitijs. n. 7.
De executione Pontificij Priuilegij. n. 8.
De alijs ſpectantibus ad prædictos Notarios. n. 9.
Quæ Monaſteria frui poſſint priuilegio Pij V. numero 10.
An, & quando Notarij debeant ſubſcribere. numero 11.
De alijs ad Notarios ſpectantibus. n. 12.

1 NOtarius, qui & tabellio, & actuarius dicitur, eſt perſona habens publicum officium ſcribendi inſtrumenta ad faciendam fidem. Angelus, & Silueſter *verbo Tabellio num.* 1. Creantur non ſolùm à Papa, & Imperatore, ſed etiam à Regibus, & Principibus non recognoſcentibus Superiorem. Innocentius *cap. cum P. de fid. inſtrum.* Angelus, & Silueſter *ſupra numer.* 1. Poſſunt etiam Prælati Regulares ipſos etiam inſtituere intra Ordinem pro cauſis particularibus ſuarum Religionum, cum ſint iudices in illis, ad quos id ſpectat, & ita conſuetudine obſeruatur, vocanturque Secretarii. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. q.* 8. *art.* 1. Alderete de *Religioſa diſciplina lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 3. *&* 4. ex Speculatore, Ioanne Andrea, Abbate, Imola, & Felino. Poſſe etiam aliquos Superiores Regulares conſtituere in Notarios Publicos aliquē, vel aliquos fratres ſui Ordinis pro intimandis extra ordinem mandatis, & priuilegiis Apoſtolicis ex priuilegio Iulii Tertii, & Pii 5. dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 95. vbi etiam aliqua ad idem intentum concernentia. Quæ pro maiori luce huius materiæ amplianda ſunt, explicando primò, quæ ſint Religiones, quibus id competit: ſecundò, quibus Prælatis ipſarum Religionum; tertiò, qui fratres ad id munus conſtitui poſſint; quartò, quod ſit munus prædictorum fratrum in Notarios inſtitutorum; ac denique quintò, de aliis ad ipſos ſpectantibus, de quibus ſigillatim agendum.

2 Et quoad primum, licet hoc priuilegium ſolùm Ordini Prædicatorum conceſſum ſit, eo tamen vti poſſunt tam ipſi quam alii Mendicantes, & quicunque cum ipſis communicanionem priuilegiorum habent, & ita ſupponunt Authores, qui de illo loquuntur, ſpecialiter Rodriguez *ſup.* Portellus *in Dub. Regular. verb. Notarius*, & Archangelus Romanus *de priuileg. lib.* 3. *verbo Notarius*. Licet autem, vt loco relato animaduerti ex Cherubino collectore Bullar. *in Pio V. Bulla* 124. Iulius 3. hoc priuilegium 27. Februarii 1554. conceſſerit, quia tamē à Pio 5. plenius id eſt conceſſum, ideo ipſius Bullæ ſtandum, quam referunt Confettius *in Collectan. litter. Apoſtolic. in Pio* 5. *n.* 8. Rodriguez loco relato, & Cherubinus *d. n.* 124. inter Bullas Pii 5.

3 Circa ſecundum, conſtat ex dictis eo *numer.* 95. quòd iſti Notarii creati non poſſunt niſi ſolùm à Generalibus, & Prouincialibus, non autem à Prælatis immediatis, ſcilicet Prioribus, Guardianis &c. quidquid aliqui dicant. Ratio eſt quia in dicta Bulla Pii 5. ſolum prædicti numerantur. Dicitur enim *Modernis, & pro tempore exiſtentibus dicti Ordinis Magiſtro Generali, Vicarijs, & Prouincialibus, tam citra quam vltra, ac aliàs vbilibet conſtitutis. Quod in vnaquaque eorum Prouincia, vnum, duos tres, quatuor, vel quinque, aut plures eis beneuiſos, dicti Ordinis Religioſos, ſeu fratres, probatos tamen, ac fide, & doctrina idoneos, & ab ipſis approbatos in Notarios creare, conſtituere, & deputare.* Vnde, etſi non apponat Pontifex dictionem taxatiuam, & aliquando contingat vtile eſſe Religionibus, vt Prælati immediati talem facultatem habeant quia tamen priuilegia explicari non debent vltra id quod ſonant, & præſertim quia cum creare Notarios prędictos ſit ex grauioribus rebus Religionis; ideo Pōtifex meritò ſolùm ad Generales, vel Prouinciales propter maiorem auctoritatem, & prudentiam, quæ ipſis præſumitur, ſpectare voluiſſe dici debet, & ad alios non extendi. Sicque ſupponit Portellus *ſupr. num.* 1.

4 Nota tamen, quod quemadmodum creare Notarios perpetuos ſolùm pertinēt ad prædictos Principes ſupremos; creare autem Notarios pro cauſis particularibus pertinet etiam ad quoſcunque iudices etiam inferiores, ſic etiam licet creare Notarios, ſeu Actuarios pro cauſis particularibus Religionum ſpectet ad inferiores, & immediatos Prælatos cum ex vſu illarum id habeatur, vt dictum eſt, ad creandum autem Notarios perpetuos, pro cauſis præſertim extra Religionem exequendis, deſiderabatur auctoritas Pontificia, quæ meritò propterea ſolùm Generalibus, & Prouincialibus à Pio 5. conceſſa eſt. Rodriguez *d. art.* 1. Portellus *ſup. num.* 1. *&* 2. Extendit autē hanc facultatem Pontifex ad Vicarios, intellige Gener., eò quod in verbis relatis poſt Generalem, & ante Prouinciales nominentur.

5 Circa tertium de fratribus ad id munus conſtituendis, conſtat ex verbis allatis, eos debere eſſe *probatos fide, & doctrina idoneos, ac ab ipſis* Prælatis ad id munus *approbatos*. Vnde licet tales non debeant eſſe Doctores, ſeu Magiſtri, quia nullo iure id cauetur, tenentur tamen habere ſcientiam artis Notariæ, aliàs imputabitur ſibi damnum, quod imperitia ſua cauſarunt. Bart. *in l. fin. C. de tabell.* Angelus *ſupra num.* 6. Silueſter *ſupra q.* 2. & conſonat valde Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 10. Debent etiam ab eis accipere iuramentum fidelitatis, ſcilicet, quod fideliter exequantur ſuum officium. Silueſter *ſupr.* Alderete *ſupr. numer.* 8. *&* 9. Portellus *ſupr. num.* 2. Formam autem huius iuramenti faciendi, & litterarum pro fide facienda, quod tales

ad

ad prædictum munus aſſumpti fuerint, habes apud Peirinis *tom. 2. Priuilegiorum Minim. in Conſtitutione nona Pij 5. num. 9. & in Formulario littera N. cap. 1.* Pro formula autem inueſtituræ vide Alderete *ſupr. num. 9.*

6 Circa quartum de munere prædictorum Notariorum hæc habet Pontifex in prædicta Bulla. *Qui ſic creati, conſtitati, & deputati ſine aliquo reſpectu, & omni ceſſante recuſatione, liberè, quoties requiſiti fuerint omnia, & ſingula mandata, priuilegia, Conſtitutiones gratias, & indulta Apoſtolica, aliaque tam vniuerſalia quam particularia dicto Ordini, ac quibuſuis alijs, quæ de Obſeruantia ſunt tantum locis, domibus, Conuentibus, Monaſterijs, & Eccleſijs tam virorum quam mulierum, &, ſeu eiuſdem Ordinis Magiſtro Generali, Prouincialibus Vicarijs, Prioribus, & alijs Superioribus fratribus, ac Abbatiſſis, Prioriſſis, Monialibus, & alijs perſonis ſub Regula dictorum Fratrum degentibus, & quæ ſunt Obſeruantiæ tantum, in genere, vel in ſpecie, vt ad vniuerſam, ſiue priuatam vtilitatem conceſſa, & emanata Reſcripta Apoſtolica eiſdem Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, & Dominis, alijſque perſonis Eccleſiaſticis, & ſecularibus quibuſcunq; vbi, & quoties opus fuerit, ac ad id requiſiti fuerint, notificare, & intimare. Ac eoſdem, iuxta mandatarum, conceſſionum, indultorum, priuilegiorum, & reſcriptorum, huiuſmodi formam, continentiam, & tenorem, monere, & requirere, aliaque omnia, & ſingula circa ea requiſita, & opportuna facere, agere, exercere, & exequi, ac de eiſdem omnibus, & ſingulis, publicos, & publica, actas & inſtrumenta coram teſtibus adhoc requiſitis conficere, & ſtipulari, ac in notam redigere, vt exinde, ſemel vel pluries, prout ad id requiſiti fuerint, vnum, vel plures, ac plura, publicos, & publica, actus, & inſtrumenta, quibus eadem prorſus fides adhibeatur in iudicio, & extra, ac vbique ac, ſi per alios quoſcunque publicos, & authenticos rogatos Notarios ſtipulata, confecta, & publicata, & authenticata fuiſſent, conficere, & debitis ſignis, & characteribus ſubſcribere, publicare, & authenticare liberè, et licite poſſint, et valeant, Apoſtolica authoritate tenore præſentium licentiam, et facultatem impartimur, concedimus, et indulgemus. Eiſdemque actis, notis, inſtrumentis, et ſcripturis per dictos Religioſos, vt præfertur, Notarios deputatos, ſtipulatis, confectis, et, vt præfertur, authenticatis, plenam, et indubitatam fidem vbique tam in iudicio quam extra adhibere, ac eoſdem ſic intimatos, monitos, et requiſitos eis aſſicere, et arctari debere volumus, ſtatuimus, et ordinamus.*

7 Cum autem Pontifex ſolùm concedat facultatem creandi dictos Notarios pro intimandis mandatis, priuilegijs, Reſcriptis Apoſtolicis &cet. mirum eſt quoſdam ſine ſufficienti fundamento id extendere ad ſumendas informationes pro Nouitijs, fabricandos proceſſus inter Fratres, & teſtimoniũ ferendum pro vita, aut morte alicuius &cet. Priuilegia enim tantum valent quantum ſonant, nec extendi debent vltra proprietatem verborum. Illa autem quæ aſſignantur fieri poſſunt alios Notarios deſignatos à Prælatis, iuxta dicta ſuperiùs, & *to. 1. eo cap. 18. n. 95.*

8 Pro executione autem huius priuilegii ſubiungit Pontifex. *Mandantes propterea in virtute S. Obedientiæ, & indignationis noſtræ ac ſuſpenſionis à diuinis, quoad Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quoad alios verò inferiores ſub maioris excommunicationis latæ ſententiæ pœnis, locorum Ordinarijs, et alijs quibuſuis perſonis cuiuſcunque ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis exiſtentibus, et quacunque etiam dictæ Sedis auctoritate facultate, ſeu poteſtate etiam Legati de latere ac Cardinalatus honore fungentibus, ne ipſos Notarios, vt præfertur, deputatos, et electos, ſiue eorum aliquem in executione ſupradictorum omnium quouis modo impediant, ſeu impedire, aut perturbare audeant, vel præſumant.*

9 Circa quintum de alijs ſpectantibus ad prędictos Notarios notandum, tam pro illis, quos diximus intra Ordinem creari poſſe à Prælatis omnibus ad cauſas particulares Religioſorum, quàm pro alijs, quos aliqui illorum ex vi dicti Priuilegij creare poſſunt pro cauſis extra Ordinem. Primò, congruum eſſe ad hoc munus aſſumi eos, qui in ſæculo Notarij, vel Tabelliones erant. *argument. cap. vt officium §. verum de hæreticis in 6.* Alderete *ſupra num. 7.* Secundò, huiuſmodi Notarios omnino neceſſarios eſſe in actis publicis, vt illis fides adhibeatur, prout habetur ex *capit. Quoniam de probation.* Alderete *ſupr. num. 5.* Vnde male faciunt Prælati, qui in re graui faciunt proceſſum per ſeipſos abſque Notorio: eſt enim de iure communi, quòd ſcribat Notarius, & proinde videtur de ſubſtantia iuris, in qua Prælati non poſſunt diſpenſare. De quo multa Rodriguez *tom. 2. q. 13. art. 2. et in Additionib. ſummæ cap. 58. num. 9.* & Portellus *ſupra num. 6.* Tertiò, quòd in cauſis criminalibus, & grauibus numquam ſine ſcriptura procedere debent iſti Notarij. *ca. legum 2. q. 1. ca. quiſquis cum ſequenti 2. q. 8. ca. ſi quis cum clerico 11. quæſt. 1.* Optime Sanct. Thomas *2. 2. q. 68. art. 2.* Alderete *ſupr. num. 2.* Peirinis *tom. 3. priuilegiorum Minim. cap. 6. num. 18.* Quartò, quòd huiuſmodi Notarij, in actibus extra iudicialibus, & extra iudicij proceſſum, valent pro duobus teſtibus. Ita Gloſſa *capit. vt officium de hæreticis in 6. ad §. verum quia in fine*, & Gloſsa *in ca. quoniam contra de probat. verbo duos viros.* Portellus *dicto verbo Notarius in additione numer. 1.* Quintò, remoueri poſse ab officio Notariorum à ſuis Prælatis. Pendent enim ab ipſis ſicut in fieri, ſic, & in eſse, & in conſeruari. Idque conſtat ex Concil. Trident. dicto *cap. 10. ſeſſ. 22.* Quod decretum extendi etiam ad Prælatos inferiores quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes declarauit S. Congregatio apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Notarius.* Pro conditionibus autem requiſitis ad validitatem inſtrumentorum, &, vt ipſis fides adhibeatur, vide Angelum *ſupr. nu. 7.* & Siluestrum etiam *ſup. q. 9.* Sextò, quòd quamuis multa apud Authores, Summiſtas præſertim, reperiantur circa ſalarium Notariorum, plures etiam extent Sacræ Congregationis declarationes apud Barboſa *ſupr. verb. Cancellaria, & Cancellarius Epiſcopi*; illa tamen ceſsare inter Religioſos, à quibus hoc munus ex obedientia ſolum, non autem ex pretio obiri debet.

10 Specialiter pro prædictis Notariis ex vi prædicti priuilegii Pii 5. creandis, notandum eſt id, quod dixi *d. c. 18. n. 95.* ſcilicet, ipſummet Pontificem declaraſse eo priuilegio vti non poſse, niſi Monaſteria, quæ ſunt de Obſeruantia, & Religioſos, qui etiam ſint Obſeruantiæ. Ex quo collige, quòd Monaſteria, ſiue Religioſi, qui omnino non ſunt de Obſeruantia dicto priuilegio vti non poſsunt. Pro quo vide dicta *to. 1. c. 3. n. 17.* ex Miranda ibi relato.

11 Specialiter etiam pro alijs Notariis ad particulares cauſas Religioſorum deſignatis notandum primò, illos vltra ſubſcriptionem teſtium, debere etiam proprio nomine ſubſcribere. Rodriguez di-

cto

ĉto *cap.* 58. Portellus *ſupr.n.* 3. Addit Rodriguez debere ſubſcribere ad ſingulorum teſtium, vel reorum ſeu accuſarorum dicta, nec ſufficere ſi ſubſcribat in fine proceſſus. Quod, & mihi placet, & eſt conformc vſui noſtræ Religionis. Licet Peirinis *ſupra* oppoſitum teneat. Notandum ſecundò quòd etiam in iudicio ſæculari danda eſt fides libris ratiocinii factis per Notarios Monachos, vel Mnniales Notarias. Sic enim vſus obtinuit, & refert Valaſcus Luſitanus *l.* 1. *conſultationum* ſe ita vidiſſe iudicatum in facti contingentia. Portell. *ſupr.nu.* 5.

12 Quòd officium Notariorum poſſint exercere Regulares in quibuſcunque cauſis Sanctæ Inquiſitionis conſtat ex dictis *to. p. cap.* 9. *num.* 13. Similiter quòd Regulares exercere non debeant munus Tabellionis (intellige pro cauſis ſecularium) licet, quòd qui in ſeculo Tabelliones erant, poſſint poſt profeſſionem ſignare inſtrumenta, quæ in ſæculo fecerant, conſtat ex dictis eodem loco. Alia verò, quæ ad ipſos ſpectant, præſertim circa fidelitatem, quam ſeruare debeur, pœnas quas incurrunt aliter facientes, abreuiaturas, quibus vtuntur, & alia concementia, habes apud Doctores, præſertim Naldum *in Summa verb. Notarius*, & Lugo *de Contr actib. diſp.* 41. *ſect.* 2.

NOTORIVM.

SVMMARIVM.

Materiæ huius notitia Regularibus neceſſaria. numero 1.
Notorium quid, & quotuplex. n. 2.
Manifeſtum, publicum, famoſum, & Notorium quomodo diſtinguantur. n. 3.
Ad notorium iuris quid requiratur. n. 4.
Ad notorium facti quid. n. 5.
Notorium poteſt fieri occultum. n. 6.
Ad notorium quid attendendum. n. 7.
Notorius Clerici percuſſor quis cenſendus. n. 8.
Quomodo vox Notorium *accipienda in priuilegijs Regularium. n.* 9.
Quomodo in Statutis Religionum. n. 10.
Quæ notanda circa modum concedendi diſpenſationes. num. 11.

1 HVius rei notitia valde neceſſaria eſt Regularibus, quia ſæpius in Bullis, ſeu Diplomaribus Summorum Pontificum, Priuilegijs, & Conſtitutionibus Religionum hæc vox reperitur, & ideo de ipſa agendum.

2 Noto primò, quòd *notorium* dicitur à verbo *Noto*, quod eſt idem ac *demonſtro*, quod contingit quando aliquid quod eſt obſcurum, ſeu intricatum, manifeſtatur. Silueſter *in Summa verbo Notorium in principio*. Vnde notorium eſt illud, quod ita clarè, & euidenter conſtat, vt nullo modo negari poſſit. Sanchez 2. *tom. Conſil. mor. lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 3. ex Soto, Corduba, & aliis. Eſt autem duplex. Vnum Iuris, & alterum facti. Notorium Iuris, eſt quod conſtat per iuridicam ſententiam, vel per confeſſionem rei in iudicio. Nauarrus *in Man. capit.* 25. *num.* 73. Maſcardus *de probationibus verbo Notorium concluſ.* 1107. Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *p. Tractat.* 5. *de ſuſpenſ. diſput.* 4. *dub.* 1. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. Tractat.* 2. *capit.* 4. Theſaur. *in praxi par.* 1. *cap.* 21. Notorium facti dicitur illud, quod eſt publicum euidentia facti, ideſt, ita ſe exhibens omnium oculis, vel conſpectui maioris, vel ſaltem magnæ partis, alicuius loci, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. Nauarrus, & Cornexo *ſupra* Maſcardus *ſupr. concl.* 1106. Theſaur. *ſupr.* ex aliis. Hoc autem notorium facti adhuc eſt triplex, facti ſcilicet tranſeuntis, vt ſi quis publicè in refectorio coram fratribus alapam alicui dediſſet. Aliud eſt notorium facti interpolati, vt ſi quis notoriè domū meretricis frequentaſſet. Aliud eſt notorium facti permanentis, vt ſi quis notoriè vulnerauit aliquem ī facie, ita vt permaneat vulnerati cicatrix. Speculator *l.* 3. *rubric. de notorio crim.* §. 8. *à n.* 1. Maſcard. *ſupr.* Farinacius *in praxi q.* 21. *à n.* 8.

3 Noto ſecundò, quòd quamuis huiuſmodi voces *manifeſtum, publicum, famoſum*, & *notorium* inter ſe confundi ſoleant, re vera tamen à notorio diſtinguuntur. Nauarrus *in Man. capit.* 25. *numer.* 73. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſputat.* 9. *ſect.* 2. *num.* 11. id colligens ex *capit. Tua nos, & capit. vlt. de cohabit. Cleric.* Manifeſtum enim dicitur illud, quod facile probari poteſt per multos, licet non per tot, vt dicatur notorium. Angelus *verbo Manifeſtum in princip.* Silueſter *ibidem*. Sanchez *ſupra numero* 16. Deinde publicum, ſeu famoſum (quod idem eſt) dicitur illud, quod fama publica proclamatum eſt. Sotus *de ſecreto memb.* 2. Sanchez *ſupra numero* 1. Notorium verò, vt dixi, eſt illud, quod adeo clarè, & euidenter conſtat, vt negari non poſſit. Vnde fit poſſe aliquid eſſe manifeſtum, quia dicto modo probari poteſt, & publicum, ita famoſum, quia publica fama diuulgatum, non verò notorium, quia non conſtat clarè, & euidenter modo dicto.

4 Noto tertiò, quòd quamuis plurium ſententia ſit ad notorium Iuris ſufficere quòd res ſi plenè per teſtes in iudicio probata, etiam ſi reus crimen non confiteatur, nec iudex ſententiam de illo proferat, prout colligitur ex Toleto *in Summ. l.* 5. *cap.* 36. §. *Ille dicitur*, Leſſi. *de Iuſt. l.* 2. *c.* 11. *dubitat.* 13. *n.* 73. & aliis; hoc tamen ſolùm eſt admittendum quando probationes tam claræ, & manifeſtæ fuerint, vt neque coloratè poſſint impugnari, quia, vt dixi, notorium eſt illud, quod adeo euidens eſt, & clarum, vt negari non poſſit. Maſcardus *ſupr. numer.* 26. & 29. Theſaurus *ſupr.* §. *notorium Iuris*. Apud quem etiam quæ ſententia Iudicis ſit ea, quæ facit notorium.

5 Notò quartò circa notorium facti, quod quamuis ad iudicandum quodnam ſit tale, maxime conducat arbitrium boni Iudicis, ſeu viri (Suarez *ſupra* addens nullam aliam certiorem regulam quoad hoc dari poſſe) regulariter tamen hæc attendenda. Scilicet: notitia hominum non paucorum, videlicet maioris, vel ſaltem magnæ partis loci, viciniæ, Conuentus &c. Locus in quo res contingit, vt ſi fuit publicus, in quem ſoleat conuenire Communitas. Et tempus, quo contingit, ſcilicet, dies; quia quod nocte fit ſecretum cenſetur. Panormitatus *in cap. veſtra de cohabit. clericor.* Silueſter *d. verbo notorium. q.* 1. Maſcardus *ſupr. d. concl.* 1106. *numer.* 18. Attendendum etiam maximè eſt ad qualitatem perſonarum coram quibus res contigit, an ſcilicet arbitrio prudentis iudicari poſſit manifeſtaturos, vel non manifeſtaturos rem geſtam. Suarez, & Theſaur. *ſupra*. Attendendum item ad maiorem, vel minorem numerum perſonarum in ea Communitate exiſtentium, vt ex Farinacio *par.* 1. *praxi q.* 21.

Digitized by Google

q.21 num. 45. habet Peirinis *in Formulario littera P. cap.17.num.* 2. Minor enim numerus Fratrum ſuffiſciet in paruo Conuentu ad faciendum notorium, quàm in magno.

6 Noto quintò, quòd id, quod eſt aliquando notorium poteſt effici occultum, ſcilicet, ſi omnes illi qui id nouerint moriantur. Sanchez *ſupra num.* 14. ex Corduba. An vero notorium in aliquo loco poſſit cenſeri occultum in alio, dicam infra verbo *Occultum*.

7 Noto ſextò, quòd quando agitur de delicto notorio non eſt attendendum ad factum ipſum materialiter, vt ita dicam, notorium, ſed formaliter in ratione delicti, iuxta dicta à ſimili *3.to.*verbo *Irregularitas num.* 58. Vnde etiam ſi notorium ſit aliquem Sacerdotem celebraſſe, ſi tamen notorium non eſt illum celebraſſe cenſura irretitum, irregularitas illa non cenſebitur notoria. Nauarrus *ſupra dict. cap. 27. num. 255.in fine*. Theſaurus *ſupr.§. Aduertendum* 2. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 39. n.26.*ex multis alijs. Similiter, ſi notorium ſit aliquem ingreſſum fuiſſe in clauſuram Monialium, non tamen eſt notorium, an ingreſſus fuerit ſine licentia non cenſebitur talis ingreſſus in ratione culpabilis notorius. Sanchez *de Matrim.l.* 8. *diſp. 34.n.56.*poſt alios.

8 Ex quibus iam ad praxim Regularium colligi poteſt deciſio aliquorum dubiorum, quæ inter ipſos oriri ſolent. Primò enim, cum iuxta dicta *to.*3. verbo *Excommunicatio quoad Regulares num.* 5. communicans cum percuſſore Clerici non incurrat excommunicationem minorem, niſi, iuxta ibidem dicta ex Extrauaganti *Ad euitanda*, quando talis Clerici percuſſor tam notorius eſt, vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, aut iuris ſuffragio excuſari, ideo etiam ſi caſus eſſet quòd aliquis publicè diffamatus eſſet de manifeſta Clerici percuſſione, ſi factum ipſum notorium non eſſet, non teneretur aliquis illum euitare, quia ex vi talis Extrauagantis ſolùm tenemur vitare notorios percuſſores Clericorum, & cum ſimus in materia odioſa, non debet id ampliari ad publicum, famoſum, ſeu manifeſtum percuſſorem, qui propriè notorius non ſit. Suarez *5.tom.in 3.p.diſput.9.ſect.2. numer.* 11. addunt aliqui debere eſſe notorium notorietate facti, nec ſufficere eſſe notorium notorietate Iuris, quia dicta Extrauagans ſolum loquitur de percuſſore notorio notorietate facti. Suarez *ſupra* Bonacina *de Cenſur. diſp.2.q.2.punct.1.§.1.num.* 3. Layman.*lib.1.Tract.5. par. 5.cap. 4. num. 2. §.ſecundum*, ex Couarrubia, & Auila.

9 Secundò colligi poteſt, quòd quando in aliquibus priuilegijs Regularium conceditur facultas diſpenſandi, abſoluendi &cet. in aliquibus caſibus, dummodo notorij non ſint, tunc etiam ſi tales caſus aliàs manifeſti, publici ſeu famoſi fuerint, poterit dari talis diſpẽſatio, abſolutio &c. quia cum materia priuilegiorum ſit fauorabilis, extendi debet quantum proprietas verborum permiſerit. Vnde ſi priuilegium quoddam Martini 5. quo conceſſit Priori Sancti Benedicti Valliſoletani facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis in omni irregularitate, etiam in occiſione, dummodo notorium delictum non ſit, modo ſubſiſteret, poſſet dictus Prælatus, & alij habentes communicationem cum ipſo, vti eo priuilegio, etiã in caſu homicidij manifeſti, publici, ſeu famoſi, propter dicta. Idque ſupponit Portellus *in Reſolutionibus parte 3. caſu 13. numer.5.* Dixi ſi ſubſiſteret, quia iuxta dicta *tom.*3.verbo *Abortus nu.* 14. tale priuilegium, cum fuerit viuæ vocis oraculum, his temporibus vacat, Vtilis tamen eſt hæc doctrina, ſi illud confirmatum per Bullam fuerit, aut de nouo confirmetur.

10 Collige tertiò, quod quando in Statutis, vel Conſtitutionibus Religionum aliquæ pœnæ ponuntur contra cõmittentes aliquod delictum, ſi illud fuerit notorium; non incurrentur dictæ pœnæ, ſi illud fuerit tantum manifeſtum, publicum, aut famoſum, propter dicta. Similiter, quando in illis fit mentio de manifeſto, ex ſubiecta materia, & loquendi vſu deſumendum eſt in quo ſenſu accipiatur. Panorm. *cap.Cum olim. de verbor.ſignifi.* Angelus, & Silueſter *verbo Manifeſtum*. In dubio autem, maximè in materia iſta pœnali, accipi debet, prout diſtinctum à notorio. Sanchez *ſupr, num.*17.ex Angelo, Silueſtro, & aliis.

11 Demum collige quartò, ex notitia prædictarum vocum *Manifeſtum*, *Publicum*, *Famoſum*, *& Notorium* haberi etiam poſſe notitiam circa modum concedendi diſpenſationes, quæ à Sede Apoſtolica committi ſolent Confeſſariis Regularibus, iuxta dicta ſupra verbo *Litteræ Apoſtolicæ à n.9.*in caſibus occultis. Et etiam cognoſci quando ex delicto aliquo oriatur infamia, iuxta dicta *3.to. v. Infamia nu.* 3. vel Irregularitas. iuxta *ibid.* dicta. Et quomodo procedendum à Iudicibus Regularibus in ſimilibus caſibus, iuxta dicta eodem 3. *tom.* verbo *Iudex Regularis*. Pro quibus etiam vide alia dicenda infra verbo *Occultum*.

NOVITII, ET NOVITIÆ Religionum.

SVMMARIVM.

De ipſis remiſſiuè. n. 1.
Nouitij, in quibus Conuentibus recipiendi. numero 2.
Quomodo Breue SS. D. N. Vrbani intelligendum. numero 3.
Gratia faciendi nouam profeſſionem illis, qui eam non emiſerunt in Conuentibus approbatis à Sede Apoſtolica, quibus ſuffragetur. n.4.
Quid debeant prius facere. n.5.
Quid de illis, qui è Religionibus exierunt ob Nouitiatum non habitum in Conuentibus approbatis. numero 6.
Intentio Summorum Pontificum in Decretis de hac re, qualis. n. 7.
De pœnis in illis deſignatis. n.8.
Quando cenſendus Conuentus approbatus pro Nouitiatu. n.9.
De receptione Nouitiarum. n. 10.
De qualitatibus Nouitiorum. n. 11.
Quid de illegitimis. n. 12.
Quid de viris maioribus ſexdecim annis. n. 13.
De conditionibus Nouitiorum ex Clemente 8.et SS.D.N. Vrbano n. 14.
Quomodo intelligendæ. n.15.
Decreta interdicentia profeſſionem an cenſeri debeant illam irritantia. n. 16.
Decretum Sac.Congregationis de propaganda fide.*numero 17.*
De alijs conditionibus Nouitiorum. n.18.
De conditionibus Nouitiarum. n. 19.
De informationibus pro Nouitiis. n. 20.

Pro

Digitized by Google

Pro quibus ſint neceſſaria.num.21.
Quomodo faciendæ. num.22.
Quid in caſu quo certo conſtaret de qualitate recipiendorum. num.23.
An recipi debeant informationes pro receptione Nouitiarum . num.24.
De diſpoſitione bonorum Nouitiorum , ſeu Nouitiarum . num.25.
De deciſione Concilij Tridentini.n.26.
Qui Nouitij ipſa comprehendantur . num.27.
De licentia requiſita à Concilio ad valorem talis diſpoſitionis.num.28.
De bimeſtri à Concilio petito.num.29.
Teſtamentum , ſeu Codicillus an compeehendantur diſpoſitione Concilij.num. 30.
Quid de reſignatione beneficij Nouitij.n.31.
Quando ratificetur renunciatio.n.32.
Nihil accipiendum de bonis Nouitij ante profeſſionem , excepto &c.num.33.
De priuilegijs Nouitiorum. n.34.
De excommunicatione impoſita contra impedientes ingredi volentes Religionem. n.35.
De facultate abſoluendi Nouitios. n.36.
De votis nouitiorum.n.37.
De diſpenſatione , & commutatione ipſorum . numero 38.
Quid de voto arctioris Religionis. num.39.
Nouitij,quibus confiteri poſſunt.n.40.
Poſſunt eligere ſepulturam.n.41.
An poſſint munus Confeſſarij exercere.n.42.
An priuilegia nouitiorum competant illis antequam habitum ſuſcipiant.n.43.
De obligationibus , & oneribus ipſorum . numero 44.
De aliis ad ipſos ſpectantibus.n.45.

1 DE Nouitiis Religioſorum plura ex profeſſo dixi *tom.1.cap.*24.per totum. De nouitiis autem Monialium eo *tomo primo capit.* 25. Et de vtriſque ſparſim per totam hanc Summam. De illis tamen aliqua in præſenti diſcutienda, quæ ampliatione egeur, propter noua præſertim SS. Congregationum Decreta,& declarationes, quæ de ipſis in dies exeunt. Videlicet primò de loco in quo recipi poſſunt. Secundò,de qualitatibus ipſorum. Tertiò,de informationibus pro ipſorum receptione faciendis. Quartò,de diſpoſitione bonorum ipſorum. Quintò,de eorumdem priuilegiis. Ac ſextò, de illorum obligationibus.

2 Et quidem quoad primum, loquendo de nouitiis Religioſorum, quamuis in iure communi ſtando poſſint in quolibet Conuentu, ſeu Monaſterio recipi, niſi obſtent particularia Statuta Religionum; imo ius recipiendi illos, ad Prælatos,& Conuentum pertineant, iuxta dicta eodem *tomo primo capit.* 18. *numero* 66. de quo etiam Nauarrus *Conſil.* 9.*de Conſtitut.numero* 12. Miranda *in Manual. tomo* 1. *quæſt.*15.*artic.*1.*concluſ.*2. Vechius *de Nouit. diſputat.* 7.*dub.*2. maximè Tamburinus *de Iure Abbat. tom.*3. *diſputat.*6.*quæſit.* 1. nihilominus conſtat ex dictis eo *capit.* 24. *numero* 23. propter Decretum Clem. 8. innouatum à Sacra Congregatione Concilii ſub Sanctiſsim. Domino Noſtro Vrbano, non poſſe Religiones (quibuſdam exceptis) intra Italiæ, & Inſularum adiacentium fines in nouitios aliquos recipere, niſi in connentibus auctoritate Apoſtolica approbatis, receptioneſque, & profeſſiones aliter factas, irritas omnino eſſe, & tranſgreſſores varias pœnas incurrere. Item poſtea, propter Motum proprium, ſeu Breue SS.Dom.Noſt.Vrbani eo *capit.*24. *numero* 24. relatum, haberi, vt ij, qui in conuentibus non approbatis nouitiatum iam pridem non fecerant, de nouo admitti poſſe ad profeſſionem ſine nouo nouitiatu, etiam in eadem antiquitate, & iure, ſicut prius erant. Conſtat etiam ex dictis eodem, *numero* 24. quòd cum Sacr. Congregat. cerneret plures Regulares ab Ordinariis locorum habitus,& profeſſionis relaxationem poſtulare, ſub prętextu quòd nouitiarum non geſtiſsent in conuentibus à Sede Apoſtolica deſignatis, ipſique ordinarii facile prædictam relaxationem illis ſæpius concederent, hoic malo obuiare intendens ad Archiepiſcopum Saceren ſem in Sardinia ſcripſit, quatenus impoſterum à talium Religioſorum relaxatione ceſſaret, niſi iuxta diſpoſitionem Sacrorum Canonum, Concilii Tridentini, & aliorum Decretorum Sedis Apoſtolicæ. Imo quòd eos, quibus licentiam conceſſiſset exeundi à Religione, ad eam reuocare quam primùm curaret. Similes etiam litteras ab eadem Sacr.Congregatione ſcriptas ad Epiſcopum Caſalenſem refert Peirinis *tomo tertio Priuil. Minim. capit.* 12. *in Addit.ad Conſtitutionem* 7. *vel* 17. *Vrbani* 8.*numer.* 3.& alias ad Vicarium Capitularem Brixiæ refert Bordonus *Reſolut.* 8. *numero* 24. Quia tamen hæc forſan ad notitiam aliorum Ordinariorum non peruenerant, ideo Sac. Congregatio Concilii ſub anno 1636. iuxta dicta *tomo* 2.*capit.*8.*numero* 25. ſtatuit, quòd ſi aliqui contra formam prædictorum Decretorum recepti, & profeſſi è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam reſpectiuè illos eiicere voluerint, annuente Sanctiſſimo, tam ipſi profeſſi, quam Superiores reſpectiuè teneantur iura, quæ ſibi fauere viſa fuerint, prius deducere coram eadem Sacra Congregatione, quæ ex ſpeciali etiam ſuæ Sanctitatis facultate ſuper hoc conceſsa prouidebit. Inhibendo propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iuriſdictionem exercentibus, ac quibuſcunque Iudicibus Ordinariis, & Delegatis, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditoribus, & Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sediſque Apoſtolicæ Nunciis, ne in poſterum in hoc quoquomodo ſe ingerant abſque ſpeciali eiuſdem Sanctitatis commiſſione ſub pœna ipſo facto incurrenda, quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Primates Interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos excommunicationis latæ ſententiæ, quo verò ad nuncios, & ad Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis ſuæ Sanctitatis,& pœnarum arbitrio eiuſdem imponendarum. Item ibidem pro maiori cautela, contra delinquentes ſtatuit, ac decreuit, quòd ſi ijdem, vt ſupra, recepti, & profeſſi, iuribus ſuis minimè deductis coram Sacr.Congregat.Concilii, & ſine illius expreſsa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere auſi fuerint, ipſi recepti, & profeſſi tanquam Apoſtatæ puniantur, & pro talibus habeantur, nec non contra eoſdem iuxta formam Decreti *de Regularibus Apoſtatis, et eiectis* eiuſdem Sanctitatis ſuæ iuſſu ab eadem Sacr. Congregatione ſub die 21. Septembris 1624. editi procedatur, & ſuperiores, qui eiecerint pœnam ſuſpenſionis à diuinis, nec non priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabi-

habilitatis ad ea in poſterum obtinendi, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto abſque alia declaratione incurrant. Extat etiam aliud Decretum eiuſdem Sacr. Congregat. eodem ann. 1636. ſubſcriptum ab Eminentiſs. Cardinali Veroſpio, & Illuſtriſs. D. Paulucio Secretario apud Nouarium *in Luceru. Regularium* in fine, in quo ſtatuitur, prædictis, qui habitum, & profeſſionem in locis non deſignatis non habuerunt, audiri non poſſe tranſacto quinquennio.

3 Circa quæ, præter dicta eiſdem locis, alia vlteriùs notanda propter plures, & quotidianas difficultates, quæ circa illa oriri ſolent in Italia, & in Inſulis adiacentibus, vbi prædicta Decreta ſuum robur habent. Primò quidem, iuxta dicta eo *numero* 24. intentionem Sanctiſſimi in eo Breui, ſeu Moto proprio, eam proculdubio fuiſſe, vt prædicti Religioſi, qui Nouitiatum in Conuentibus non deſignatis egerant, non egrederentur, aut eijcerentur à Religionibus, ſed potius profeſſionem ratificarent. Huc enim colligitur, tum ex ipſo Breui, ſeu Motu proprio in principio, vbi pro ratione ipſius concedendi ait Pontifex, vt *in vocatione, qua vocauit eos Dominus permaneant*. Tum quia præcipit Superioribus, vt prædictos Religioſos *ad profeſſionem denuo emittendam admittant*. Tum quia, vt ad id eos alliciat, poſt ratificatam profeſſionem præcipit reſtitui ad priora iura, & habilitates, quas primò habebant, ac ſi prior profeſſio fuiſſet valida. Tum denique, quia propterea Sacr. Congregat. in Decreto, & litteris relatis, prohibet facilem egreſſum dictorum Religioſorum. Bordonus *ſupra numero* 23. 45. & 50. *§. quinta ratio* contra quemdam Iuriſconſultum ab ipſo relatum. Nec obſtat, quòd talium profeſſiones fuerint irritæ, & nullæ, vt conſtat ex Decretis adductis. Ex eo enim quod irritæ fuerint, ſolùm ſequitur teneri eos, qui ita profeſſi ſunt, etiamſi id omnino occultum fuerit, profeſſionem denuo facere, vt illis conceditur in prædicto Breoi, aut Motu proprio, vel ſi nollint id facere, cauſam proſequi in iudicio, iuxta formam, de qua poſtea. Quod ſi non fecerint, grauiſſimè peccabunt, tum illudentes alijs, ſi defectus fuerit occultus, tum ſiue ſit occultus, ſiue manifeſtus, vtentes iuribus, priuilegiis, commodis, & facultatibus proprijs verè profeſſorum, in grauiſſimum, ſuarum, & aliorum conſcientiarum, detrimentum. Cuius etiam peccati rei erunt Superiores id permitientes. Bonacina *de Clauſura qu.2.punc. 1 n.difficult.1.num.2. per totum.* Bordonus *ſupra num.* 44. Quæ autem ſint illa, quorum capaces, vel incapaces ſunt huiuſmodi nulliter profeſſi, habebis infra verbo *Profeſſio Regularium*.

4 Secundò nota, prædictam gratiam faciendi nouam profeſſionem conceſſam à Sanctiſſimo præfatis Religioſis, qui ſuum nouitiatum in locis non deſignatis à Sede Apoſtolica non fecerunt, non ſolùm ſuffragari illis, qui in Religione permanſerunt, ſed, & illis quoque, qui poſt dictum Breue è Religionibus exierunt, & deinde ad illam reuerſi denuò profeſſionem expreſſam emiſerunt. Ita enim declaratum eſt à Sacra Congregatione 15. Maij 1638. ad inſtantiam Reuerendiſs. noſtri Generalis Theodori Stratij, qui pro ſuæ Religionis zelo id dubium Sacræ Congregationi propoſuit.

5 Tertiò nota, quòd nolentes vti dicta gratia à Sanctiſſimo illis facta de renouanda profeſſione propterea quod ſuum nouitiatum in Locis non deſignatis peregerint, his temporibus poſt Decretum Sacr. Congregationis de anno 1636. ſupra relato, nullo modo licitè exire poſſunt à Religionibus, niſi, prout in ipſo Decreto habetur, prius deduxerint coram eadem Sacr. Congregatione ſua iura, & intra quinquennium. Nec poſſunt alij Ordinarij in hoc ſe intromittere ſub pœnis in eiſdem Decretis contentis. Ante ipſorum tamen editionem, etſi poſſent à Religionibus exire ob defectum prærequiſiti nouitiatus, ſed non alio modo, niſi cauſa deducta etiam intra quinquennium à profeſſione ab ipſis facta coram Ordinario, & Prælato Religionis, iuxta diſpoſitionem Concilii Tridentini *ſeſſion.*25. *de Regular. capit.*19. vbi ſic. *Quicunque Regularis prætendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe Religionem; aut etiam dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, veliquc habitum dimittere, quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non audiatur niſi intra quinquennium tantum à die profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario.* Colligitur hoc primò ex litteris eiuſdem Sacr. Congregationis ad Archiepiſcopum Sacerenſem ſuperiùs relatis, in quibus illi præcipitur, vt nullum Religioſum ad ſæculum, vel ad habitum ſæcularem in poſterum relaxaret, niſi iuxta diſpoſitionem Sacrorum Canonum, Concilij Tridentini, & aliorum Decretorum Sedis Apoſtolicæ. Imò quòd eos, quibus licentiam conceſſiſſet exeundi à Religione, ad eam reuocare quam primum curaret. Secundò, ex litteris eiuſdem Sacr. Congregationis ad Epiſcopum Caſſallenſem ſuperius etiam relatis, vbi non ſolùm habetur id quod in litteris præcedentibus, ſed etiam expreſſe dicitur, talem declarationem de nullitate profeſſionis ob defectum Nouitiatus habiti in loco non deſignato à Sede Apoſtolica fieri non poſſe niſi ſeruatis ſeruandis conformiter ad diſpoſitionem Sacrorum Canonum, & Decretorum Apoſtolicorum, ac maximè Concilij Trident. Tertiò ex litteris etiam relatis eiuſdem Sacræ Congregationis ad Vicarium Capitularem Brixienſem, vbi non ſolum idem habetur, ſed etiam reprehenditur ille Vicarius, eò quod contrarium fecerit. Ratio etiam eſt, quia cum Concilium eo loco formam præſcripſerit, quam ſeruare debent illi, qui ſub prætextu inualidæ profeſſionis à Religionibus exire prætendunt, vt patet ex illa particula *quicunque*, quæ vniuerſaliſſima eſt, loquaturque de omnibus, & quibuſcunque cauſis propter quas prætendi poſſit inualiditas profeſſionis. (loquor de illis, quæ important impedimentum temporale, & non perpetuum), vt patet ex illis verbis *aut quid ſimile*, & *quacunque de cauſa*, proculdubio dicendum eſt, non potuiſſe Ordinarios locorum concedere licentiam prædictis Religioſis exeundi à Religione, & multò minus ipſos Religioſos ex ſe ipſis id potuiſſe facere, niſi conformiter ad dictum Decretum. De quo Iſtè dictus Bordonus tota illa *reſolut.*8. & 23. contra prædictum Iuriſconſultum. Vide, & Sanchez *libro* 7. *de matrimon. diſputat.* 37. *qu.*4. (Video etiam Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 15. Septembris 1634. in vna Panormitana præcepiſſe, ne Ordinarij tranſacto quinquennio ſe introducerent in cauſis nullitatis profeſſionis ſine facultate Sedis Apoſtolicæ.) Quales autem debeant eſſe hic loci Ordinarius, & Superior, coram quibus facienda erat reclamatio, & qualiter computandum illud quinquennium, conſtabit ex dicendis infra verbo *Profeſſio Regularium*.

6 Ex quo colligi videtur, Regulares, qui poſt

præ-

Digitized by Google

prædictum Breue, aut Motum proprium SS. D. N. Vrbani, ſiue etiam antea, è Religionibus exierunt ſub prætextu nullitatis profeſſionis, ob defectum Nouitiatus non habiti in locis deſignatis à Sede Apoſtolica, ſiue id fecerint propria auctoritate, ſiue etiam Ordinarij, non ſeruatis tamen omnibus conditionibus à Concilio in prædicto Decreto requiſitis, ſecuros in conſcientia non eſſe, ſed teneri ad Religionem regredi, ob non ſeruatam formam à Concilio. Nihilominùs quia poteſt dici præſatum Decretum Concilii, ſicut, & alia, & litteras Sac. Congregationis ſuperius relata ſolùm loqui pro foro externo, non pro foro interno, ideo probabiliter ſatis dici poteſt contrarium, eò præſertim, quòd cum talium profeſſiones irritas, & nullas declarauerit Clem. 8. *ad quemcunque effectum*, vt patet ex verbis ipſius relatis dicto *cap. 24. numer.* 23. nullam propter illas obligationem manendi in Religionibus in foro conſcientiæ, ſcandalo, & alijs circumſtantijs extrinſecis ſublatis, contrahere potuerunt. Vt habet à ſimili Sanchez *lib. 2. de Matrimon. diſp. 39. num.* 11. & 16. *lib. 4. diſp.* 15. *num. 5. & libro 7. diſp. 37. numero* 11. poſt Sotum, Nauarrum, Angles, Henriquez, Rodriguez, & alios, & in terminis huius difficultatis tenet Bordonus *ſupr. num.* 58. & 62. Quo autem pacto id intelligendum, & an contra illud obſtet, quòd plures ſaltem illorum profeſſionem tacitam feciſſe credantur, conſtabit ex dicendis infra verbo *Profeſſio Regularium*.

7 Quartò nota, quòd iuxta dicta *tomo* 2. *capit.* 8. *numero* 26. (quod etiam ſequitur relatus Bordonus *d. reſolut.* 8. *numero* 19.) intentio Summorum Pontificum eſſe videtur in dictis Decretis, vt Nouitiatus habeatur in locis deſignatis à Sede Apoſtolica, non verò quòd in illis ſolùm ad habitum recipiantur Nouitij, aut profeſſionem emittant. Propter ibi dicta, & quia hoc eſt conforme fini intento ab ipſis in eiſdem Decretis, qui eſt recta Nouitiorum educatio.

8 Quintò, circa pœnas in prædictis Decretis deſignatas, an ſcilicet ipſo facto ante omnem declarationem incurrantur, & quis poſſit in illis diſpenſare, philoſophandum eſt iuxta doctrinam generalem de ſimilibus pœnis, quam tradidi *tom. 1. ca.* 10. *à num.* 30. *& cap.* 18. *à num.* 46.

9 Sextò pro praxi Regularium nota, quòd ſi in aliquibus Monaſteriis conſtet nouitiatum fuiſſe à tempore Clementis 8. qui primus tale Decretum de non habendo Nouitiatu niſi in locis deſignatis à Sede Apoſtolica edidit, continuatum ſub bona fide, quòd talis nouitiatus approbatus fuerit, etiam ſi authenticè non conſtet de tali approbatione, credendum eſt illam factam fuiſſe, licet ob in curiam Religioſorum perditam. Peirinis *tomo tertio priuileg. Minim. cap.* 12. *in Conſtitutione* 7. *alias* 17. *Vrbani* 8. *nu.* 1. Vide alia ſpecialiter pro Religione Clericorum Regularium Minorum, propter Breuia quædam Clem. 8. & SS. D. N. Vrbani pro illis apud Nouarium *in Lucerna Regularium* ad finem.

10 Loquendo autem de receptione fœminarum in Nouitias, cum prædicta Decreta Clementis, & Vrbani non loquantur de ipſis, ſed de viris tantum, ſtandum eſt Iuri communi, quo cuiliber Conuentui, ſeu Monaſterio cum Prælato immediato (niſi obſtent particularia ſtatuta Religionum) permittitur eas recipere. De quo Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp. 4. quæſit.* 1. Cum autem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monialium veræ Prælatæ non ſint ob defectum capacitatis iuriſdictionis, ideo, iuxta dicta *tomo primo capit.* 26. *num.* 17. ipſæ non poſſunt recipere Nouitias, ſed hoc ſpectat ad veros Prælatos ipſorum Monaſteriorum. Circa modum verò eas recipiendi obſeruari debet is, qui præſcriptus ſit in particularibus ſtatutis Religionum. Declaratum autem eſt à Sac. Congregatione, teſte Gauanto *in Manuali Epiſcoporum verb. Monialium receptio numer.* 30. ſuffragia ſecreta Monialium debere maiorem capituli partem excedere, ad hoc vt receptio locum habeat. Ex qua declaratione habetur, tum Moniales recipi non poſſe niſi per ſuffragia ſecreta Monaſterij; tum talia ſuffragia affirmatiua debere excedere maiorem partem capituli. Tamburinus *ſupra num.* 4. & 5. Declaratum etiam eſt à Sac. Congregatione, teſte eodem Gauanto ſupra *nn.* 34. eum qui præbet habitum moniali non propterea ingredi poſſe ſepta Monaſterii. Inſuper declaratum etiam eſt ab eadem Sacr. Congregatione, eodem quoque Gauanto *ibid. nn.* 39. teſte, Monialem Nouitiam collocandum eſſe in loco ſeparato, intellige à profeſſis.

11 Circa ſecundum de qualitatibus Nouitiorum, præter illas, quas ſpecialia ſtatuta Religionum decernunt, præcipuè animaduertendum, quòd Sixtus 5. in Bulla *Cum de omnibus* ſub anno 1587. iuxta dicta *tomo primo cap.* 24. *num.* 12. declarauit verbis ibidem relatis, criminoſos, vel de crimine ſuſpectos, & obligatos debitis, ſeu ratiociniis, recipi non poſſe in Nouitios. Circa quos, præter dicta eo *capit.* 24. *numero* 16. & 17. nota primò, quòd licet idem Pontifex in ea conſtitutione prædictos ad profeſſionem inhabiles fecerit, illam irritam, & nullam declarando, his tamen temporibus, iuxta dicta ibidem *numero* 15. ſtandum eſt conſtitutioni Clementis 8. eo loco relatæ, in qua nullitatem profeſſionis illorum abſtulit, ſaluis tamen pœnis contra eos recipientes inflictis ab eodem Sixto, quas eo loco retuli. Secundò notandum, quòd cum Sixtus eo loco expreſſè loquatur da iuuenibus maioribus ſexdecim annis, vt patet ex illis verbis: *Iuuenes, aut viros adultos maiores ſexdecim annis*; ideo ſi caſus eſſet, quòd aliqui iuuenes non maiores ſexdecim annis criminoſi eſſent, aut debitis, & ratiocinijs obnoxij, excluſi non eſſent ex vi dictæ conſtitutionis ab habitu Religionis. Et ita id tenet Sanchez *lib. 7. de matrimon. diſputat.* 37. *quæſt.* 4. *numero* 10. Nota tertiò, *per criminoſos* intelligi, prout patet ex verbis Sixti eo *numero* 12. relatis eos, qui aliqua crimina, *qualia ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia ſimilia, aut grauiora* commiſerunt. Vnde qui minora crimina, aut etiam forſan illa ſine ſcandalo, uota, aut infamia perpetrarunt, non videntur à Religionibus arceri. Porrellus *in Dub. Regular. verbo nouitii qualitates*. Vide alia circa illos eo *capit.* 24. *numero* 16. Suarez *tom. 3. de Relig. libro* 5. *capit.* 7. Sanchez 4. *in Decalog. capit.* 16. *numero* 39. Vechium *de Nouit. diſputat.* 2. *dub.* 12. & Peirinis *tom. 2. de. Prælat. qu. 3. capit. 1. numero* 7. Nota quartò, per *ſuſpectos* criminum intelligere Papam, prout etiam patet ex verbis eo *num.* 12. relatis, eos *qui propterea damnati ſunt, aut ne damnentur formidant*. Portellus *ſup. num.* 16. Circa obligatos autem, ſeu grauatos debitis, aut ratiociniis, vide dicta eo *cap.* 24. *num.* 17.

12 Declarauit etiam idem Pontifex Sixtus in eadem Conſtitutione, illegitimos recipi non poſſe ad habitum, & profeſſionem, eorumque profeſſionem innalidam, irritam, & caſſam eſſe. Quia tamen, iuxta dicta eo *capit.* 24. *numero* 21. Gregorius 14. & Cle-

Clemens 8. id moderati fuerunt, ideo tali moderationi his temporibus ſtandum. Animaduertendum tamen primò, quod ad hoc, quòd huiuſmodi defectus illegitimitatis impediat ſuſceptionem habitus, non requiritur, quòd illum habens ſit maior ſexdecim annis, quia hanc conditionem ſolùm poſuit Sixtus pro criminoſis, obligatis debitis &c. non pro illegitimis. Sanchez *dicto numero* 10. Nota ſecundò, non omnes illegitimos prohiberi à Sixto 5. ad habitum recipi. Etenim, vt patet ex d. Conſtitutione ſolùm in ea excludit illegitimos ex ſacrilegio, vel inceſtu intra tertium gradum conſanguinitatis, vel affinitatis, & ad habitum Clericorum, alios verò illegitimos recipi poſſe concedit, etſi ſub certis conditionibus ibi deſignatis. Peirinis *ſupra num.* 4. Imò idem Pontifex in alia conſtitutione *Ad Romanum* declarauit illegitimè natos ex ijs parentibus, inter quos tempore, quo ipſi geniti ſunt matrimonium conſiſtere poterat, ſequuto poſtea matrimonio legitimos effectos, ſub dicta conſtitutione minimè comprehendi.

13 Statuit etiam idem Pontifex in eadem conſtitutione *Cum de omnibus*, non poſſe recipi prædictos viros maiores ſexdecim annis, niſi conſtet ipſos, non humana aliqua ratione, ſed tantum deuotionis, & pietatis feruore vitam Religioſam ſpontè, & ex animo elegiſſe. Sed notat Portellus ſupra *numer.* 21. ex Rodriguez. hanc vltimam conditionem non poni à Sixto tanquam obligatoriam, ſed tanquam de conſilio, & ad maiorem perfectionem. Quod, etſi certum non ſit, probabilitate tamen non caret.

14 Præter dictas conditiones, ſeu qualitates pro recipiendis Nouitijs à Sixto 5. aſſignatas, poſtea Clemens 8. in Decretis *pro Reformatione Regularium* à Sacr. Congregatione ſub Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbano approbatis, & innouatis, dum ſermo eſt de inſtitutionibus *ſuper receptione, & educatione Nouitiorum* ſic habetur. *Quod attinet ad Nouitiorum recipiendorum formam, vltra diligentem perquiſitionem, quæ habenda erit de vniuſ cuiuſque Natalibus, corporis habitudine, moribus, & vita ante acta, ac præcipuè eorum, qui ſextum decimum ætatis ſuæ annum excedent, an criminoſi, an ære alieno grauati, vel reddendæ alicuius adminiſtrationis rationi obnoxij ſint, iuxta formam Conſtitutionis felic. recordat. Sixti 5. & moderationum ſubſequutarum. Illud etiam Superiores, ad quos ſpectabit, ſedulò perquirant, vt, quibus in Monaſterijs, & Conuentibus ex Apoſtolica facultate Nouitiatus fuerint inſtituti, in ijs ad Religionem nullus in poſterum admittatur, qui, & ex honeſtis parentibus natus non ſit, & conditiones Sacris Canonibus, Summorum Pontificum Conſtitutionibus præſcriptas non habeat, iuxta Decretum ſuper forma recipiendi Nouitijs die 19. Maij 1602. editam. Quiſque recipiendus in aliquo Ordine Regulari, etiam Mendicantium, in ea ſit ætate conſtitutus, quam eius Ordinis, in quo recipiatur, Regularia inſtituta, & ordinationes requirunt. Eam verò litterarum ſcientiam calleat, aut illius addiſcendæ ſpem indubiam præſeferat, vt minores, & ſuis temporibus maiores Ordines, iuxta Decreta Sacri Concilij Tridentini ſuſcipere valeat. Sed ſi quis annum vigeſimum quintum excedens ad habitum regularem admitti poſtulauerit, & talis eruditionis expers inuentus fuerit, in Converſorum tantùm, quibus litterarum ſcientia non eſt neceſſaria, numerum referatur. Ipſi autem Conuerſi non recipiantur ante vigeſimum ætatis ſuæ annum, & niſi ſaltem præcipua doctrinæ Chriſtianæ capita nouerint. Demum Superiores diligenter exquirant quo ſpiritu, qua mente, ad Religionem, & Regularis vitæ genus elegerint, quem ſibi finem propoſuerint: num zelo melioris frugis, ac perfectioris vitæ, &, vt Deo liberiùs famulari poſſint, an potius leuitate, vel humano aliquo effectu, aut ingratitudine animi ducantur, & an eorum parentes ope, & ſubſidio ipſorum indigentes deſtituantur.*

15 Circa quæ nota primò, ea ſolùm videri inſtituta eſſe pro Nouitiatibus à Sede Apoſtolica approbatis, quales ſunt in Italia, & Inſulis adiacentibus, prout colligitur, tum ex titulo horum Decretorum, tum ex illis verbis *quibus in Monaſterijs, & Conuentibus ex Apoſtolica facultate nouitiatus fuerint inſtituti*. Secundò, circa ætatem ibi aſſignatam pro recipiendis Nouitijs, ſiue Choriſtis, ſiue Conuerſis. Vide dicta *tomo* 3. verbo *Aetas*. Tertiò, illa verba, *Superiores diligenter exquirant quo ſpiritu, qua mente, &c.* videri explicari poſſe ſicut, & alia ſimilia. Sixti 5. de quibus ſupra *nu.* 13. Quartò, circa illa, *an eorum parentes &c.* notari debere ea, quæ dixi *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 13. *& ca.* 24. *n.* 40.

16 Maximè notandum tam pro huiuſmodi Decretis, quam pro alijs quibuſcumque Religionum Statutis, in quibus ordinatur, ne ad habitum, ſeu profeſſionem admittantur, niſi qui tales, vel tales conditiones habuerint, quòd talium admiſſio ad habitum, ſeu profeſſionem nunquam debeat cenſeri irrita, aut nulla, niſi prædictis Decretis, ſeu Statutis id expreſsè declaretur. Primò, à ſimili de matrimonio contracto contra interdictum, ſeu prohibitionem ſine Decreto irritante, vt colligitur ex *capit.* 2. *de matrim. in fine*. Valet enim argumentum à matrimonio carnali ad ſpirituale *cap. viduas autem. capit. hæ vero. capit. quæ Chriſto* 27. *qu.* 1. in quibus locis profeſſio dicitur matrimonium ſpirituale. Siueſt. *in Summa verbo Matrimonium* 7. *quæſt.* 1. *dicto* 3. Sanchez *libr.* 7. *de Matrimon. diſputat.* 2. *numer.* 10. & 11. Secundò, ex declarationibus Sacr. Congregationis, quas referunt Armendariz *in addit. ad recopilat. leg. Nauarr. libro* 2. *titul.* 18. *libro* 7. *de Relig.* & Barboſa *de Offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat.* 101. *numero* 15. *& in Collectan. Bullar. verbo profeſſio Regularis* 2. Ex quibus habetur, profeſſiones emiſſas in Ordinibus Sanctiſſ. Trinitatis, & Minimorum contra ſtatuta ipſorum ſine clauſula annullante, ſeu irritante, validas eſſe. Miranda *in Manual. Prælator. parte prima quæſt.* 24. *artic.* 2. *concluſ.* 2. Bordonus *ſupra numer.* 8. Quæ dixerim præcipuè propter prohibitionem factam à Clem. 8. in Decretis relatis de non recipiendis Conuerſis ad habitum, vel profeſſionem ante 20. & 21. annum ætatis. Cum enim ibi non ponatur clauſula irritans, ideo ſæpius reſpondi talium receptionem, & profeſſionem validam eſſe. Quid autem dicendum caſu quo talia Statuta fierent cum clauſula, *non poteſt*, aut *non poſſunt*, collige ex ijs, quæ dixi ſupra verbo *Leges Regularium numero* 47.

17 Hìc etiam repetendum Decretum S. Congregationis *de propagandu fide*, quod retuli dicto *cap.* 24. *num.* 44. illud enim vtiliſſimum eſt pro Eccleſiæ Sanctæ dilatatione, & Religionum honore. In eo namque admonentur Generales omnes, annuente SS. Do.n. Noſtr. Vrbano, vt præter ſtudia linguarum aliàs à Sacr. Congregatione Regularibus indicta, ſpeciali ſub Decreto præcipere velint, vt in Nouitiorum receptionibus in poſterum faciendis, aliqui ſemper ex varijs nationibus, & linguis, pro modulo tamen ſuarum Religionum, vna cum aliis, qui hactenus recipi conſueuerunt, ad habitum aſſumātur,

Digitized by Google

tur, qui peracto ſtudiorum curſu, & in ſimplici Sacerdotio conſtituti, & Epiſcopali dignitate ornati, ad eorum Prouincias propagandas fidei gratia mitti poſſint.

18 De aliis qualitatibus, ſeu conditionibus pro nouitijs requiſitis dixi *tom.1.ca.2.*& 24. Etenim, quòd ſexus virilis requiſitus ſit pro ipſis inter viros Religioſos recipiendis, dixi eo *ca.2.n.20.* vbi etiam quid dicendum de hermaphroditis. Similiter, qualiter ſeruitus impediat ingreſſum in Religionem, dixi eo *c.2.n.21.*& *ca.24.n.20.* De morbo, ſenectute, aut impotentia ad ſeruandam Regulam, & de dementia, dixi eo *c.2.n.22.23.*& 24. Similiter quòd furioſi, aut mente capti admitti non poſſint ad Religionem eo *cap.24.num.18.* vbi etiam *num.* 19. quid de coniugatis ſentiendum ſit. De quibus etiam omnibus alia dicentur infra verbo *Profeſſio Regularis.*

19 Loquendo de conditionibus, ſeu qualitatibus requiſitis pro fœminis in nouitias inter Moniales recipiendis, cum prædicta Decreta, & conſtitutiones Sixti quinti, & Clementis 8. solùm ſint pro viris, ideo quoad illas ſtandum eſt particularibus ſtatutis Religionum, & dictis *tom.1.cap.25.*& *26.*& ſupra verbo *moniales.*

20 Circa tertium de informationibus pro nouitijs recipiendis conſtat ex dictis eo *cap.24. numer.*12. & 13. quod licet Sixtus 5. in dicta conſtitutione *Cum de omnibus*, & in alia *Ad Romanum Pontificem* formam dederit pro illis faciendis, poſtea tamen Gregorius 14. in Bulla *Circumſpecta* prædictas conſtitutiones Sixti 5. moderatus fuit. Quæ moderatione, & priuilegiis adductis ibidem *num.*14. his temporibus Religioſi vtuntur. Quia tamen ea ſupponunt quoad multa dictas conſtitutiones Sixti 5. ideo aliqua de illis dicendum.

21 Et primò quidem, ſtando in vi dictarum conſtitutionum, dictæ informationes non ſunt neceſſariæ ad receptiones Religioſorum tranſeuntium de vna Religione ad aliam, quia in illis ſolum eſt ſermo de ſæcularibus volentibus fieri Religioſi. Rodriguez *tom.3. quæſt. Regular. quæſt.*10. *artic.*13. Vechius *de nouit.diſputat.6.dub.6.* Portellus *ſupra verbo nouitii informationes numero* 8. Secundò, nec ſunt neceſſariæ pro recipiendo eiecto, ſiue expulſo à Religione, à qua fuit eiectus. Quia Pontifex loquitur de purè ſæcularibus, & de primo ingreſſu ad Religionem. Portellus *ſup. numero* 9. Quæ verò obſeruare debeat Religio pro receptione ſuorum eiectorum, conſule dicta *tomo primo capit.* 23. præſertim *numero* 7. Tertiò, nec videntur faciendæ pro ingreſſu ad Religionem illorum, qui ſub prætextu nouitiatus habiti in locis non deſignatis à Sede Apoſtolica pro Italia, & Inſulis adiacentibus (iuxta dicta ſupra) ab ea receſſerunt, maximè, ſi in habitu clericali vixerunt, quia dicta conſtitutio loquitur de merè ſecularibus. Bordonus *dicta reſolut.8.numero 64.* Secus dicens, ſi in habitu ſæculari per multum tempus vixerunt, cum potuerint fieri criminoſi, & obnoxii debitis ratiociniis. Quartò, nec eſſe neceſſarias pro receptione iuuenum, qui non ſunt maiores ſexdecim annis, communiter tenent Doctores, eo quòd Pontifex in dicta conſtitutione *Cum de omnibus* id exprimat illis verbis, *maiores ſexdecim annis.* (Suarez *tomo 3.de Relig.libr.5.capit.* 10. *numero* 11. Rodrigu. *ſupra* Miranda *tomo primo Manual.quæſt.*21.*artic.*1.*concluſ.*3. & alii). Cæterum licet id verum ſit ex vi conſtitutionis Sixti, nihilominus ſtando in Decretis Clementis 8. approbatis à Sac. Congregat. ſub Sanctiſs. D. Noſt. Vrbano, de quibus *ſupra num.*14. fieri etiam debent etiam de his, qui dictum 16. annum non excedunt. Quod colligitur ex verbis illis ibi adductis *præcipuè eorum, qui 16. ætatis ſuæ annum excedent, an criminoſi &c et.* vbi particula illa *præcipuè*, exprimit caſum minus dubium. Barboſa *de dict.dict.*220.*num.*1.*& dict.*168.*num.*1. Rodriguez *tom.1.quæſt.Regular. quæſt.*100.*artic.*2.*verſ.Circa quam.* Menochius *de arbitr.lib.*2 *caſu* 416.*num.*19. Petrinis *ſupr.dict. capit.*1. *num.*10. Cum autem iuxta dicta ſupra *num.*15. prædicta Decreta ſolùm ſint pro nouitiatibus in Italia, & Inſulis adiacentibus à Sede Apoſtolica approbatis, ideo in aliis locis ſtandum erit conſtitutioni Sixtinæ. Quintò nota, prædictas informationes debere eſſe iuridicas, nimirum factas per duos, aut tres teſtes iuratos, qui iurent talem recipiendum in nouitium à ſe bene cognitum, non habere aliquem ex impedimentis contentis in præfatis conſtitutionibus. Ratio eſt, quia alias non facerent fidem, aut probarent intentum. *capit.tuis*, *& capit.nuper de teſtibus.* Suarez *ſupra* Miranda *ſupra artic.3.concluſ.*4 Vechius *ſupra dub.*2. Non ſufficit autem quòd teſtes generaliter dicant ſe neſcire in nouitios recipiendos eſſe comprehenſos in dictis conſtitutionibus; hæc enim negatio nihil probat. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.3.diſput.6.quæſito 4.numer.*4. Poſſunt autem tales informationes, ſtando in dicta conſtitutione Sixti fieri, ſiue per Iudices Eccleſiaſticos, ſiue per ſæculares, ſiue ad inſtantiam Religionis, ſiue ad inſtantiam recipiendi in nouitium. Pontifex enim solùm vult quod fiant, non determinando modum, vt patet ex illis verbis *accurata informatione, & fide digna relatione compertum &cet.* Rodriguez *ſup.art.*2. Miranda *ſupr.art.3. concluſione* 1. Vechius *ſupra.dub.*2. Portellus *ſupra verbo Nouitii informationes numer.*3. Nota ſextò, quòd, iuxta dicta eo *cap.24.num.*15. licet omiſſio harum informationum irritam redderet profeſſionem propter dictam conſtitutionem Sixti 5. quia tamen Clem. 8. illam reduxit ad terminos iuris communis, ſaluis ſemper pœnis contra tranſgreſſores inflictis, ideo licet profeſſio ſequuta ſine illis valida ſit, Prælati tamen illam dantes incident in pœnas à Sixto quinto poſitas, quas eo *num.*15. retuli. In Conuentibus etiam deſignatis à Sede Apoſtolica incident in pœnas, quas Clem.8. in Decretis relatis impoſuit. Probabile autem eſt, iuxta dicta eo *num.*15. quòd prædictas pœnas euadent recipientes ſine dictis informationibus nouitios, qui re vera carent defectibus deſignatis in Conſtitutione Sixti 5. eò quòd illa solùm videatur ligare Prælatos recipientes nouitios ligatos à parte rei talibus impedimentis: ſicut etiam euadent illas illi Prælati, qui bona fide receperunt nouitios à parte rei habentes tales defectus, qui tamen per informationes factas comperti non apparuerunt. De quo Rodriguez *tom.3.q.*54.*artic.*4. Portellus *ſupra num.*6. Vechius *ſupr.diſp.7.dub.*5. Diana *p.3.tract.2.reſolut.*83.& alij.

22 Faciendæ porro ſunt prædictæ informationes in vi dictæ Conſtitutionis Sixti quinti de illis, quæ idē Pontifex ibidem aſſignat, ſcilicet, quod nec aliquorum criminum, qualia ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia ſimilia, aut grauiora, rei, vel ſuſpecti exiſtant, vt propterea damnati ſint, aut ne damnentur formident, neque ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum grauati, vel reddendis ratiociniis ita obnoxij, vt ex huiuſmodi cauſa, lis, vel moleſtia eis iam illata, vel timendum, ſit,

Digitized by Google

quòd inferatur; niſi denique conſtet ipſos non humana aliqua ratione, ſed tantùm deuotionis, & pietatis feruore vitam Religioſam ſponte, & ex animo elegiſſe. Faciendæ etiam ſunt in Conuentibus à Sede Apoſtolica pro Italia, & Inſulis adiacentibus deſignatis de illis, quæ Clemens 8. in Decretis adductis *num.* 14. requirit. Inſuper faciendæ ſunt de legitimitate, vel illegitimitate recipiendorum, non ſolùm pro prædictis Conuentibus à Sede Apoſtolica deputatis, propter illa verba Decretorum Clem. 8. *De vniuſcuiuſque natalibus*, ſed etiam generaliter pro tota Eccleſia. Etſi enim Gregorius 14. anno 1591. in Conſtitut. *Circumſpecta*, moderando conſtitutiones Sixti V. fecerit habiles ad Religionem quoſcunque illegitimos, etiam illos, quos Sixtus excluſerat, vt retuli ſupra *num.* 12. addit tamen: *Ita tamen, vt eum de recipiendis quomodocunque illegitimè natis, ad habitum, & profeſſionem Ordinum quorumcunque agetur, ij, ad quos huiuſmodi receptio ſpectat, præter alia, de quibus ex dictarum Conſtitutionum præcepto circa eos, eorumque etiam legitimos diſquirere debent, diligenter eorum vitam, & mores inquirant, & ita demum recipiant, ſi tamen bonam indolem, & virtutis ſpecimen præſeferant, ac tot eis merita ſuffragentur, vt Natalium ſuppleant defectum, eorumque receptio Religionis commodo, & vtilitati profutura videatur. Et ſuper hoc ipſo ij, ad quos, vt dictum eſt, pertinet huiuſmodi receptio, matura deliberatione habita, ita cenſuerint, & indicauerint.* Subiungit Pontifex. *Dummodo tamen filius illegitimus in Religione, in qua pater, ſiue antè, ſiue poſt natiuitatem dicti filij profeſſus fuerit, ipſo patre viuente non admittatur. quod prohibemus.* Ad minus ergo fieri debent prædictæ informationes de legitimitate recipiendorum ad hoc quod conſtet an in illis reperiantur conditiones aſſignatæ à Gregorio. Nota etiam obiter, quòd quamuis ipſe prohibuerit verbis aſſignatis quòd illegitimus non admittatur in Religione, in qua eius pater profeſſus eſt, non tamen propterea irrita erit ipſius profeſſio, cum Pontifex ſolùm poſuerit verba prohibitiua, non tamen clauſulam irritantem. Rodriguez *tom.* 3. *qo.* 10. *art.* 5. Miranda *tom.* 1. *q.* 19. *art.* 3. *concluſ.* 3. Bordonus *ſupra reſol.* 12. *n.* 18. & 19.

23 Si autem quæras an etiam in caſu, quo certò, & euidenter conſtat eum, qui recipi vult ad Religionem, carere prædictis defectibus, eò ſcilicet, quia inter Religioſos, vel apud illos enutritus eſt, neceſſariæ ſint prædictæ informationes. Reſpondeo, ſatis mihi probabile eſſe eas tunc non requiri, nec in foro conſcientiæ, nec in foro externo. Ratio eſt, non ſolùm, quia in prædicto caſu ceſſat adæquatè finis Conſtitutionum præcipientium fieri tales informationes, ſed etiam quia, quæ clara ſunt examinatione non indigent. *cap. manifeſta* 2. *qo.* 1. Et in notoriis iuris ordinem non ſeruare ordo eſt. *cap. ad noſtram* 3. *de iure iurando. cap. quoniam de fil. Præsbyt.* Vechius *ſupra diſp.* 6. *dub.* 1. *no.* 6. Nec diſſentit Diana *d. trac.* 2. *reſolut.* 82.

24 Cum verò in huiuſmodi Pontificijs Conſtitutionibus, ſeu Decretis requirentibus prædictas informationes ſolùm ſit ſermo de nouitiis viris, non de fœminis in Moniales recipiendis, ideò pro iſtis obſeruari tantùm debent ſtatuta, & conſuetudines particularium Religionum, iuxta dicta *tomo primo cap.* 25. *numero* 52. Quibus conſonat declaratio quædam Sacr. Congregationis, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Monialis* vbi ſic: *Moniales illegitimo thoro procreatæ conſtitutione felic. recordat. Sixti V. contra Regulares illegitimos edita non comprehenduntur, quò minus ad officium, aut dignitatem Abbatiſſæ, vel Priorissæ, aliaue Monaſterij munia eligi poſſint.*

[Quod verò præfatæ informationes non omnino requirantur pro illis qui ex remotiſſimis partibus ad religionem petunt admitti, ſed ſufficere pro illis quod diligentia aliqua adhibeatur ad dignoſcendum an habeant aliquod impedimentum conſtat ex dictis *tomo primo capit.* 24. *numero* 12. ex Bulla Sixti V. ibi relata. Hæc verò diligentia ſufficiens videtur ſi ingreſſurus Religionem iuret ſe illud non habere, aut quod illi cum quibus conuerſatus eſt id teſtificentur pro tempore quo illum agnouerunt. Bartholomæus de Vecchijs *in prax. nouitior. diſput.* 6. *dub.* 5. *numero* 3. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſputation.* 6. *quæſit.* 5. *numero* 6. Vide & Rodriguez *tomo tertio quæſt. Regul. q.* 10. *art.* 13.]

25 Circa quartum de diſpoſitione bonorum nouitiorum, ſeu nouitiarum, præter dicta *tomo primo capit.* 24. *à numero* 32. alia addenda pro maiori diſcuſſione materiæ. Occaſio autem ſumitur ex Concilio Tridentin. *ſeſs.* 24. *de Regular. capit.* 16. vbi de illis ſic dicitur: *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij fiat, intra duos menſes proximos ante profeſſionem, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione, aliter verò facta, etiamſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione, etiam iurata, ſit irrita, & nullius effectus.*

26 Circa quam Concilij deciſionem nota primò, illa comprehendi tam nouitios, quàm nouitias, vt patet, tum ea contextu, tum ex *cap.* 15. præcedenti. Non tamen comprehenduntur puellæ, quæ educationis, & ſolius inſtitutionis gratia in Monaſterio recipiuntur, quia nec ſunt nouitiæ, nec de illis agit Concilium. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 2. Sanchez *l.* 7. *in decal. cap.* 5. *num.* 5. Ita etiam refert declaratum à Sac. Congregat. Barboſa *in prædict. locum Concilii num.* 1.

27 Quòd etiam non comprehendantur nouitii Societatis Ieſu, colligi videtur ex eodem Decreto Concilij; vel ad minus ex conſuetudine, & conſtitutionibus huius Religionis à Sede Apoſtolica approbatis id habetur. De quo Rodriguez *tom.* 2. *q.* 47. *art. vlt.* Molina *tom.* 1. *de iuſtitia diſp.* 139. Leſſius *libr.* 2. *de iuſtitia cap.* 41. *dub.* 4. *num.* 41. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 99. *numer.* 32. An verò comprehendantur ſoli actu nouitij, aut nouitiæ, an etiam illi, vel illæ, qui tales eſſe volunt, dixi eo *cap.* 24. *numer.* 34. vbi etiam quòd deciſio Concilij procedit de omnibus nouitiis, ſiue maioribus, ſiue minorib. 16. annis.

28 Circa licentiam, quæ ex Concilio requiritur ad validitatem diſpoſitionis bonorum nouitij, ſeu nouitiæ, iam dixi eo *numero* 35. debere eſse datam ab Epiſcopo, vel eius Vicario. Adde Capitulum Sede vacante poſse illam concedere, quia ſuccedit in omnem ordinariam iuriſdictionem Epiſcopis competentem. Sanchez *ſupra numero* 67. Vechius *de nouit. diſputat.* 8. *dubio* 9. *numero* 2. Idem dico de Abbatibus, & alijs Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubiectis, propter eamdem rationem. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcopi allegat.* 99. *numero* 6. ex Sanchez, & Vechio relatis. Prælati autē Regulares in Monaſteriis exemptis, & ſibi ſubiectis eam licentiam concedere

cedere

cedere non poſſunt, quia Concilium Epiſcopi licentiam petit. Rodriguez *tom.2.quæſt.Regul.qu.47.artic.* 14. Sanchez *ſupra num.* 74. Barboſa *ſupra num.* 7. Similiter id, quod dicit Concilium de Vicario Epiſcopi, intelligendum eſt de Vicario generali, nón de Vicario Foraneo, niſi expreſſam facultatem ad hoc habeat. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſput.* 4. *quæſit.* 10.*num.*3.ex Sanchez, Vecchio, & Bartholomeo à S.Fauſto. Renunciationem autem factam ſine prædicta licentia, irritam eſſe, & nullam, habetur non ſolùm ex ipſo Concilio verbis relatis, ſed ex Rotæ deciſione in vna Romana *fidei Commiſſi* 1624. coram Domino Pitouano. Tamburinus *ſupra*. Non tamen requiri quòd talis licentia ſit in ſcriptis, cum Concilium id non petat, nec ſatis eſſe fuiſſe petitam, ſi non fuit obtenta, & ſufficere eam tacitè eſſe habitam ex ratihabitione de præſenti, tradit Barboſa *ſupra numero* 10.ex Sanchez, & Vecchio relatis.

29 Circa bimeſtre illud à Concilio petitum ad hoc quod renunciatio valida ſit notandum primò, non requiri, vt talis renunciatio fiat integro bimeſtri ante profeſſionem, ſed ſatis eſſe, vt toto eo bimeſtri fiat, quamuis immediatè ante profeſſionem. Propter dictionem illam *intra*, qua vtitur Concilium. Sanchez *ſupra numero* 80. Bartholomeus à S.Fauſto *in Theſauro Relig.lib.* 5.*quæſt.*192. Secundò, hoc bimeſtre computandum eſſe de momento ad momentum, & ſecundum quod occurrit menſis in Kalendario. Sanchez *ſupra numer.*81. Vechius *ſupra dub.*9. *num.*5. Tertiò, quod renunciatio facta ſolùm per diem ante dictum bimeſtre non valet, prout deciſum eſſe à Sacr. Congregat. referunt Aldana *in Compendio Canonicarum reſolutionum lib.*4.*tit.*3.*numer.*8.& Tamburinus *ſupra num.*5. Quartò, quod ſi contingat profeſſionem differri ex quacunq; cauſa, dummodo renũciatio facta ſit intra bimeſtre antequam profeſſio facienda erat, valida erit, quia cum lex ea, quæ frequentius contingunt ſpectet (*l.nam ad ea ff. de legib.*) & profeſſio, attento iure, & frequentiùs, fiat completis ætate debita, & anno nouitiatus, Decretum hoc petens renunciationem fieri bimeſtri ante profeſſionem, intelligendum eſt de bimeſtri proximo tempori, quo regulariter profeſſio fieri debet. Item, quia in hac renunciatione ſaluatur omnino mens Tridentini, quæ fuit ne temerè feruore vocationis ductus Nouitius renunciet, ſed quando debita maturitate expertus eſt decem menſibus Religionis auſteritates. Sanchez *ſupr.num.*82.& ex ipſo Barboſa *ſupra numero* 1. & Tamburinus *numer.*7. Fauentque deciſiones factæ de hac re, quas referunt Armendariz *in Additionib. ad recopilat.leg.Nauarræ l.*2.*tit.*18.*lib.*7.*de Relig.numero* 18.& *ſequentibus*, Aldana, & Vechius *ſupra*. Quintò, quòd ſi poſt lapſum annum probationis, profeſſione tamen non emiſſa, fiat renũciatio per duos menſes ante profeſſionem, adhuc valida erit. Sic enim etiam refert deciſum Aldana *ſupra numero* 12. & ex eo Tamburinus *ſupr.* Sextò, quod cum Nouitij, & Nouitiæ ſecundum præſentem ſtatum ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, ac per conſequens legib. laicalibus non ſubiectæ, ideo quoad prædictas renunciationes ſubiecti non ſunt formæ præſcriptæ per laicalia Statuta. Ita enim declaratum dicitur à Sac.Congregatione, teſte Aldana *ſupra numero* 11. & à Rota in vna Parmenſi *tranſactionis* 1627. coram Domino Duran. Tamburinus *ſupra num.*7.

30 Non comprehendi dicta diſpoſitione Concilij teſtamentum, codicillum, & quamcunque aliam voluntatem reuocabilem, nec etiam donationes, & eleemoſynas parui momenti, aut ea, quæ dari ſolent pro ſuſtentatione Nouitij, vel nouitiæ tempore nouitiatus, & alia huiuſmodi, conſtat ex dictis eo *capit.*24. *numero* 35. Comprehenduntur tamen omnes diſpoſitiones, ſeu contractus irreuocabiles, quibus nouitij, ſeu nouitiæ priuant ſe ſuis bonis, ita vt propterea impediantur ab egreſſu à Religione, quam inchoauerant, & cogantur in ipſa profiteri, eò quòd ſuis bonis ſe ſpoliauerint; hoc enim eſt contra intentionem Concilij volentis conſulere libertati illorum, iuxta dicta eo *capit.* 24. *à numer.* 33. Vnde comprehenduntur ſub dicta diſpoſitione donationes inter viuos à nouitiis factæ, renunciationes officiorum publicorum, fidei iuſſiones, & liberationes, quibus ſuos tutores, aut Curatores à reddendis ratiocinationibus eximerent. Quia hęc omnia ſunt contra intentionem Concilii, cum propterea cogi poſſint ad non egrediendum è Religione. De his Sanchez *dicto capit.* 5. *per totum*. Vechius *ſupr. diſputation.*8. Barboſa *dicta allegat.*99. Tamburin.*dicto quæſito* 10.& alii plures. [Maximè etiam circa dicta eo *cap.*24.*numer.*34. ſcilicet, in hac deciſione Concilii non comprehendi niſi ſolùm actu nouitios, non verò illos, qui nouitii eſſe volunt, & intuitu Religionis ſuis bonis renunciant, notanda eſt declaratio Sacr. Congregationis quam referunt Menoch. *in addit.ad libr.*2. *de arbitr.iud.caſ.*436.*num.* 3.& Tamburinus *de Iure Abbat.diſputation.*6.*quæſit.* 10.*numero* 6. Cum enim quæſitum eſſet à Sacr.Congregatione quid ſentiendum in caſu quodam cuiuſdam Annæ de Cagnolis, quæ poſtquam donationem fecit partis ſuorum bonorum ingreſſa eſt poſtea in Monaſterium, ibique profeſſionem emiſit, Sacra Congregatio cenſuit *Decretum Concilii Tridentini capit.* 16. *ſeſſ. de Regularib.non habere locum in renunciatione facta ante ſuſceptionem habitus*. Et ita conformiter ad hanc deciſionem, tenent præfatam ſententiam non ſolùm Paſſarellus, Sanchez, & Portellus, quos eo loco retuli ſed etiam Vega, Garcia, Gratianus, Azorius, Naldus, Villalobos, & alij, quos refert, & ſequitur præfatus Tamburinus ſupra.]

31 Specialiter etiam quoad nouitios viros, dicendum, prædictam Conciliarem diſpoſitionem habere quoq. locum in reſignatione beneficii Eccleſiaſtici, ita vt illud renunciari non poſſit à nouitio, niſi cum ſolemnitatibus adductis à Concilio. Ratio eſt, tum quia Decretum Concilii vniuerſaliter loquitur de renunciatione bonorum nouitii, Beneficia autem Eccleſiaſtica ſunt etiam quædam bona: tum etiam, quia finis Concilii in hac quoque renunciatione locum habet ſicut in renunciatione bonorum temporalium, non enim minus auſertur libertas nouitii egrediendi à Religione, ſi Beneficio ſuo renunciauerit, quam ſi aliis bonis temporalibus. Az. *tom.*2.*Inſtitut.Moral.lib.*7.*cap.*20.*quæſt.*6. Suarez *tom.* 3.*de Religione libr.*5.*capit.*16. *numero* 12. Sanchez *ſupra à num.* 36. & plures alii, quos refert Barboſa *ſupra à numero* 19. quorum aliqui dicunt pluries ita deciſum eſſe. Etſi ipſe Barboſa ſequatur Nicolaum Garziam *de Beneficiis parte* 11.*cap.*9.*à numero* 12. oppoſitam ſententiam tenentem. Apud quos etiam aliæ.

32 Quamuis autem, iuxta dicta eo *capit.*24.*num.*36. donationes, ſeu renunciationes à nouitiis factæ cum ſolemnitate petita à Concilio non ſortiantur

ſuum effectum, niſi realiter ſequuta profeſſione, imo & valida profeſſione, vt ibi etiam dixi, caſu tamen quod profeſſio nulla ſit, & inualidè emiſſa, ſi poſtea ratificetur, ſtatim cenſetur ratificata renunciatio, & reualidata. Riccius *in deciſionibus Curiæ Archiepiſc. Neapolit. deciſ.* 146. *parte* 4. Tamburin. *ſupra quæſtio* 12 *num.* 2. Quod etiam pro pluribus caſibus admittit Sanchez *ſupra num.* 56. Pro caſu etiam quòd profeſſio inualida eſſet ex eo ſolùm quòd annus Nouitiatus peractus non ſit in Conuentibus à Sede Apoſtolica deſignatis pro Italia, & Inſulis adiacentibus, iuxta dicta ſupra à *num.* 2. ratificata, ſeu reualidata tali profeſſione, etiam ratificari cenſetur renunciatio facta cum ſolemnitatibus à Concilio requiſitis. Ita enim clarè colligi poteſt ex Motu proprio, ſeu Breui Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbani eo loco relato, vbi concedens Prælatis, ſeu Superioribus Generalibus Ordinum, vt prædictos, qui Nouitiatum in locis aſſignatis non peregerunt, ſubindeque, profeſſionem inualidam emiſerunt, ad profeſſionem de nouo emittendã admitterent, quæ illis in vtroq; foro ſuffragetur, eoſque reſtituerent ad priſtinum ſtatum, ſubiungit Pontifex: *Nec non omnes actus, ſeu contractus, quos contraxerunt, & legitimè contraxiſſent, vel cum laicis, & alijs monaſterijs, ſeu alterius religionis viris, ſi nullum aliud vitium paterentur, vel defectum, niſi ex eo ſolùm quia initi, aut contracti ſunt inualidè ab ijs, qui contra dictam Conſtitutionem in domibus non deſignatis, ſeu ab eadem Sede non approbatis profeſſi ſunt, authoritate noſtra prædicta confirment, & approbent, ac validos omnino declarent, ſuper quibus omnibus, & ſingulis plenam, & amplam facultatem dicta authoritate tenore præſentium tribuimus, & impertimur.* Bordonus *dicta reſolution.* 8. *numero* 31. & 40.

33 Conſequenter etiam ad dictam deciſionem Concilii, in eodem cap. ſic etiam ſubiungitur: *Sed neque ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu Nouitij, vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocunque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monaſterio aliquid ex bonis eiuſdem tribuatur: ne hac occaſione diſcedere nequeat, quòd totam, vel maiorem partem ſubſtantiæ ſuæ monaſterium poſſideat: nec facilè ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit: quin potius præcipit Sancta Synodus ſub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, &, vt abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur, quæ ſua erant, quod vt rectè fiat, Epiſcopus etiam per cenſuras Eccleſiaſticas ſi opus fuerit compellat.* Circa quod Decretum, præter dicta eo *cap.* 24. *num.* 32. notanda declaratio quædam Sacr. Congregationis, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullarii verbo Nouitius*, in qua dicitur; *Nouitij patrem non potuiſſe dare iuramentum Altari monaſterii vbi filius erat in nouitiatu*, intelligi debere (caſu quòd hæc declaratio ſit authentica) quando talis donatio fuit ex bonis ipſius Nouitij, iuxta dicta eo *num.* 32. Nota etiam, quòd donationes factæ Deo, & Sanctis non prohiberi videantur dicto Decreto Concilii, vt tenent Rodriguez *dicta quæſt.* 47. *artic.* 5. Sanchez *ſupra num.* 28. Barboſa *ſupr. num.* 29. Quamuis Vechius contrarium ſentiat. De facultate porrò Epiſcopis à Concilio eo loco tributa compellendi ad reſtitutionem bonorum Nouitiarum aliquid dixi *tom.* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares num.* 8.

34 Circa 5. quod tractandum dixi in hac materia de Nouitiis, ſcilicet de eorum priuilegiis, conſtat ex dictis eo *cap.* 24. *num.* 4. gaudere priuilegio fori. Pro quo etiam vide Sanchez *tomo.* 2. *conſil. moral. libro* 6. *capit.* 9. *dub.* 5 *numero* 32. & 33. & Tamburinum dicta *diſputat.* 6. *quæſit.* 27. ac dicenda infra verbo *Prælatus Regularis numero* 9. Qualiter etiam gaudeant priuilegio immunitatis à gabellis conſtat ex dictis 3. *tomo* verbo *Gabella quoad Regulares num.* 7. Vbi etiam *numero* 9. quid dicendum ſi habitum Regularem ſuſceperunt ſolùm in fraudem gabellarum. Item quòd gaudeant priuilegio Canonis, ita vt eos percutientes excommunicationem Papalem incurrãt, dixi eo *capit.* 24. *num.* 4. & *capit.* 3. *eiuſdem primi tomi Summæ numero* 16. & *tomo tertio verbo Clericus num.* 6. Quòd verò poſſint diſpenſari à Prælatis circa obſeruantias Regulares, imò in aliquo caſu particulari circa obſeruantiam præceptorum Eccleſiæ, dixi eo *cap.* 24. *numero* 5. An poſſint ad Ordines promoueri *ibid. numero* 6. Quod poſſint vti priuilegio Bullæ Cruciatæ, etiam in caſibus, in quibus Religioſi profeſſi eo vti non poſſunt, dixi *ibid. numero* 7. Qualiter etiam poſſint abſolui à caſibus reſeruatis, & diſpenſari in irregularitatibus, ſaltem loquendo de Nouitiis aliquarum Religionum, & propter ipſarum priuilegia, dixi *ibidem numero* 8. 9. & 10. De peccato autem, quod committunt impedientes vi, vel fraude quòd aliquis Nouitius non profiteatur, vel quòd ſæcularis non aſſumat habitum Religionis (quod etiam videtur pertinere ad priuilegia Nouitiorum) etiam dixi eo *capit.* 24. *numero* 28. Aliqua tamen addenda ſunt circa huiuſmodi priuilegia.

35 Et primò nota, quòd licet impedientes fœminas volentes fieri Religioſas incidant in excommunicationem poſitam à Concilio Tridentin. *ſeſs.* 25. *cap.* 18. impedientes autem viros ne Religioſi fiant, non afficiuntur dicta excommunicatione, cum Concilium de illis non loquatur. Azor. *tomo* 2. *libr.* 2. *capit.* 21. *quæſt.* 15. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſputat.* 23. *ſect.* 7. Ledeſma *de ſtat. Relig. in comm. capit.* 5. *concluſ.* 8. Nihilominus ex priuilegio Eugenij 4. pro Monachis S. Benedicti, quod refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo nouitius numero* 28. & Iulii 2. pro Monachis Oliuetanis, quod refert Peirinis *tomo primo priuileg. Minimor. in Iulio* 2. *Conſtitut.* 10. (quo etiam gaudere poſſunt aliæ Religiones habentes communicationem priuilegiorum cum iſtis) prohibetur ne aliqui cuiuſcunque ſtatus, gradus, vel conditionis exiſtant perſonas aliquas, quæ de iure communi Religionem ingredi non prohibentur ex ſæculo fugientes, & ad Religionem venire cupientes, verberibus, aut violentijs quibuſcunque impedire, vel prohibere, aut è Monaſteriis euellere, aut extrahere iniuriam illis irrogando, aut eos moleſtando audeant, vel præſumant ſub pœna excommunicationis Papæ reſeruata. Addit tamen Pontifex. *Dum tamen cum hoc præſens ſtatutum fuerit eis ad notitiam deductum, non deſtiterint à præmiſſis*. Ex quo colligitur excommunicationem iſtam ante monitionem eſſe comminatoriam, poſt monitionem eſſe latæ ſententiæ. Peirinis *ſupra num.* 2. Nota etiam, eamdem quoque excommunicationem incurrere iniuriam irrogantes, ſeu moleſtantes recipientes dictos Nouitios. Ita enim habetur in eodem priuilegio. Nota tertiò, Papam ibi ſolùm excommunicare impedientes talem ingreſſum, facta iniuria, vi, & moleſtia. Vnde qui precibus importunis, vel conſilio impediret, non incurreret. Portellus *in dub. Regular. in additionib. verbo nouitius numero* 2. Peirinis 3. *tom. priuileg. Minim. capit.* 3. *in additio-*

Digitized by Google

ditionibus ad Conſtitutiones Iulii 2. numero 2. Addunt etiam, quòd, qui Nouitium iam habitu indutum, vel ſtatim induendum ad Conuentum pergentem dicta precum importunitate retardaret, & ad ſæcularium domum reduceret, in eaque conuiuiis, laſciuijs, alijſq. dæmoniacis voluptatibus detineret quouſque à propoſito diuerteretur, dictam cenſuram incurreret. Quia verè hoc non fit ſine iniuria, & violentia Nouitij, & Religionis; non enim minus violentant praui excitati affectus, quàm verbera. Vnde inferunt quàm grauiter peccent parentes, vel conſaguinei dicto modo impedientes ingreſſum in Religionem. Hinc ſæpius euidenter ſunt à Deo puniti in hac vita. Non quartò, quòd talis impeditio, ſeu moleſtatio debet eſſe cum effectu, ita vt Nouitius omnino, & de facto abſtrahatur, vel impediatur neque ſufficit attentatio. Nam verba intelliguntur cum effectu. Gloſſ. *in capit. Perpetuo de elect. in 6.* vbi Io. Andr. *ibidem numero 7.* & Nauartus *l. 5. conſ. de ſent. excom. conſil. 30. numer.* 3. Peirinis *ſupra nume.* 42. Fauent quæ dixi *tom.* 3. verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 10. Nota quintò, quòd quando tales impedientes, & moleſtantes eò peruenerint, vt Nouitium à Monaſterio rapiant, capite puniuntur. Farinac. *de hæreſi q.* 183. *§.6. num.* 85. Campanile *in diuerſorio iuris rubrica* 12. *cap.* 16. *num.* 83.

36 Deinde circa facultatem abſoluendi Nouitios, præter dicta eo *capit.* 24. loco relato, nota, valde probabile eſſe, generaliter loquendo Nouitios poſſe abſolui ab omnibus caſibus etiam reſeruatis, à quibus poſſunt abſolui profeſſi virtute priuilegiorum Ordinum. Ratio eſt, quia Nouitij etiam ſi in odioſis non habeantur pro Religioſis, in fauorabilibus tamen pro talibus habentur, ac per conſequens eiſdem priuilegijs, ac alij Religioſi profeſſi potiri poſſunt, maximè in rebus concernentibus eorum conſcientias. De quo Sanchez *l.6. in Decalog. cap. 10. in fine, & l.4. cap. 39. num.* 11. poſt Molinam, Henriquez, & Azor. Quibus iunge Bonacinam *de voto diſput. 4. q. 2. punct. 7. §. 4. num.* 28. ex Reginaldo, Viualdo, & aliis. Portellum *verbo Nouitii abſolutio numero* 33. & 35. & *in Additione num.* 18. Dianam *p. 3. tract. 2. reſolut.* 73. poſt Suarez, & alios, Bordonum *reſolut. 3. num.* 11. & 30. Nec obſtat viuæ vocis oraculum Clementis 8. quos refert Sobus *in Additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium verbo Abſolutio extraordinaria quod fratres §. quoad §. tertium, et verbo Nouitius ſub titulo de Nouitiorum abſolutione, et diſpenſatione*, quo declarauit Pontifex, quòd ſi quis Nouitius ante, vel poſt ſuſceptum habitum aliquem caſum Sedi Apoſtolicæ reſeruatum habuerit, non obſtantibus priuilegijs Religionum debeat mitti ad eos, ad quos talis abſolutio ſpectat. Quia hoc ſolùm eſt declaratum pro Nouitiis Ordinis Capuccinorum, non pro aliis, quod ſciam. Nota tamen doctrinam traditam ſolùm videri intelligi quoad priuilegia concedentia facultatem abſoluendi, quando illa non ſunt limitata præciſè, & determinatè pro profeſſis, quia cum Nouitii profeſſi non ſint, non poſſunt venire profeſſorum nomine. Secus verò quando ea ſunt in generali pro ſubditis, pro Religioſis, pro Fratribus &c. quia iſtorum nomine veniunt etiam nouitii. An verò ſic abſoluti à caſibus reſeruatis, ſi ex Ordine diſcedant, incidant in cenſuras, quibus antea irretiti erant, conſequenter ad dicta eo *cap. 24. num.* 8. & 9. dico, quòd ſi abſoluti (idem dico de diſpenſatis in irregularibus) abſoluti, vel diſpenſati ſunt ex vi aliquorum priuilegiorum concedentium talem abſolutionem, vel diſpenſationem ſolùm cum illa conditione, quòd ſi ex Ordine exierint, vel illum non intrauerint, talis abſolutio, vel diſpenſatio illis non ſuffragetur, aut quòd iterùm incidant in eaſdem cenſuras &c. proculdubio ita tenendum eſt. Quando verò abſoluti, vel diſpenſati ſunt ex vi priuilegiorum abſolutè, & ſine limitatione concedentium talem facultatem, tunc non video quomodo etiam ſi recedant debeant incidere in eaſdem cenſuras, ſeu caſu reſeruatos. Bonacina *ſupra* Diana *p. 3. Tract. 2. de dubiis regularium reſolut.* 44. Etſi Sorbus *ſupr. dicto tit. de Nouitiorum abſolutione, & diſpenſatione* ex Siluestro, & Tabiena oppoſitum teneat.

37 Circa vota Nouitiorum iam dixi *tom. 1. capit.* 18. *num.* 47. ex Suarez ibi relato, quòd licet Prælati Religionum non poſſint directè irritare vota Nouitiorum, eò quòd in illis deficit ſubiectio ex voto obedientiæ, in quo fundatur hæc directa irritatio, indirectè tamen irritare poſſe illa vota, quæ gubernationi, & conuenienti Ordinis regimini obuiant. Hæc verò indirecta irritatio conſiſtit in ſuſpenſione prædictorum votorum. Cum enim habeant poteſtatem in Nouitios, quoad illa, quæ ſpectant ad experientiã morum ipſorum, proculdubio ſuſpendere poſſunt ea vota, quæ impediunt dictam probationem. Sanchez *l. 4. in decal. cap. 33. num.* 32. Bonacina *de Voto diſpat. 4. qu. 2. p. 7. §. 2. num.* 32. Fagundez *in 2. præcept. decalog. capit. 36. num.* 1. Candidus *tom. 2. diſquiſit. moral. diſq. 25. art. 2. dub. 6.* Bordonus *reſolut. 14. num.* 44. Adde, etiam magiſtrum nouitiorum poſſe id facere. Vt enim habetur ex Decretis Clem. 8. *pro inſtitutione Nouitiorum*, Magiſter nouitiorum habet plenam, & abſolutam poteſtatem circa ipſorum inſtitutionem, ac nouitiatus regimen. Ergo poteſt impedire ea quæ contraria ſunt. Vechius *ſupra diſp. 10. dub.* 5. Candidus *ſupra dub.* 7. Bordonus *ſupra*. Hæc tamen intellige de votis perſonalibus, vota enim realia non impediunt regulariter loquendo exercitia probationis. Vechius, Bonacina, Candidus, & Bordonus relati. Vnde conſequenter talia vota perſonalia iſto modo irritata reuiuiſcunt per receſſionem à Religione, ita vt ex ea exeat nouitius, ad illa obligetur, cum ſolùm cenſeantur irritata quatenus impediebant obſeruantiam regularē. Sanchez *ſupra num.* 39. cum Lopez, Leſſio, & Suarez. Quibus adde Vechium, & Bordonum. Nota etiam, quòd ſi nouitius intendat vouere dependenter à voluntate Superioris, aut Magiſtri, in eo caſu faciliùs poterunt irritare tale votum, quia quoad illud ſe ſubiecit voluntati ipſorum. Suarez *l. 6. de voto cap. 7. num.* 11. Sanchez *ſupra num.* 28. Vechius *ſupra dub.* 6. Fagundez *ſupra num.* 3.

38 Circa diſpenſationem autem, & commutationē votorum nouitiorum, licet plures negent poſſe dari à Prælatis Religionum, probabilius tamen eſt oppoſitum. Ratio eſt, quia licet non habeant poteſtatem dominatiuam ſuper illos, ac propterea non poſſint illorum vota, vt dictum eſt, directè irritare, habent tamen poteſtatem iuriſdictionis ſuper illos, ſimilem illi, quam habent Epiſcopi ſupra aduenas exiſtentes in ſua Diœceſi, ipſi quoque nouitii in fauorabilibus, vt dictum eſt, cenſentur veluti profeſſi. Poſſunt ergo Prælati ſuper illos eam iuriſdictionem exercere, quam circa profeſſos. Cum autem conſtet ex dictis *tomo 1. cap. 18. num. 48. et 49.* quòd Prælati Regulares poſſunt diſpenſare, & commutare vota ſuorum ſubditorum, quæ Epiſcopi commutant,

Digitized by Google

tant,& diſpenſant, idem etiam dici debet reſpectu Nouitiorum. Henriquez *l.7.cap.22.numer.7.* Bonacina *ſupra §.4.numero* 27. Vechius *dicto dub.6.* Diana *p.3.tract.2.reſolut.*71. poſt Rodriguez, Leſſium, Sanchez,& alios. Refert etiam Sorbus *in Compendio verbo Nouitius §. eſt tandem* Priuilegium Leonis 10. pro Camaldulenſibus, Iulii 2. pro Oliuetanis, Eugenij 4. pro Auguſtinianis, & Alexandri 4. pro Carthuſienſibus, quæ tamen non vidi. Nota tamen hanc poteſtatem commutandi, & diſpenſandi vota Nouitiorum non competere, Magiſtro Nouitiorum iure ordinario, eum non habeat ſupra illos poteſtatem iuriſdictionis, nec ſit eorum Prælatus propriè loquendo. Nec obſtat, quòd, vt dixi ex Clemente 8. habet ſuper illos plenam,& abſolutam poteſtatem. Hoc enim intelligitur quoad educationem, & inſtitutionem, non quoad iuriſdictionem. Bordonus *ſupra num.* 47. Nota etiam vota prædicta nouitiorum poſſe commutari in onera nouitiatus. Leſſius *tom.1.de iuſtitia l.2.cap.40.dub.16.num.* 107. Fagundez *in 2.præcep.decalogi lib.2.c.48.in fine.* Quod intellige, quando prædicta onera æquiualeant votis. Quę aũt ſint vota, quæ Prælati Religionum diſpenſant, vel commutant, dixi eo *cap.*18. loco relato, & copioſius dicam infra verbo *Votum quoad Regulares.*

39 Specialiter quoad votum arctioris Religionis, præter dicta eo *cap.18. num.* 50. qualiter diſpenſari poſſit à Prælatis quibuſdam Regularium cum illi qui ad Religionem veniunt, habetur ex priuilegio Eugenii 4. pro Monachis Caſſinenſibus apud Rodriq. *in Bullario in Eugenio* 4.*n.*11. quo tam ipſi quam alii, qui cũ ipſis communicationem priuilegiorum habẽt, vti poſſint, his verb. *Liceat inſuper præfatis Præſidẽti, Viſitatoribus, Abbatib., Prioribus, Rectorib. præfatæ Congregationis, præſentibus, & futuris, perſonas volentes eorum Congregationi ſociari, quæ Religionem, locum, vel Ordinem alium quemcunque etiam arctiorem ingredi vouiſſent, tali voto non obſtante ad probationem, profeſſionemque recipere, eaſque auctoritate Apoſtolica ab ipſo voto abſoluere, & cum ipſis diſpenſare, dummodo in tali Religione, ſeu Ordine, de quo vouiſſent, profeſſionẽ non emiſerint. Quod ſi tamen ante profeſſionem emiſſam ab ipſa receſſerint Congregatione, huiuſmodi diſpenſatio nullius ſit roboris, vel momenti.* Refert etiam hoc priuilegiom Catarubius *in Compendio priuilegiorum Mẽdicantium verbo diſpenſatio num.* 28. item Sorbus *ſupra §. eſt tandem*, & Portellus etiam ſupra ſub titulo *Nouitij abſolutio &c. num.*31. Simile priuilegium aliis Religionibus conceſſum referunt, quæ tamen videre non potui.

40 Inter priuilegia etiam Nouitiorum illud referri poteſt, quòd poſſint ſua peccata confiteri Religioſo ſolùm approbato à Prælato Religionis, & non ab Epiſcopo, quia, vt dixi, nouitii in ſauorabilibus ſunt ſimiles Religioſis profeſſis, qui iuxta dicta *tomo* 1. poſſunt peccata ſua confiteri approbaris ſolùm à ſuis Prælatis. Bordonus *Reſolut.34.nu.*39. Vbi etiam ait, quòd itinerantes gaudeant priuilegio profeſſorum eligendi Confeſſarium quemcumque etiam non approbatum, ſed ſimplicem, aut extraneum, ſi careant copia Sacerdotis ſui Ordinis. Huiuſmodi autem nouitiorum Confeſſarius qualis ſit habetur ſic ex Decretis Clementis 8. *de Inſtr. Nouitiorum*, pro nouitiatibus videlicet, vt dixi, à Sede Apoſtolica in Italia,& Inſulis adiacentibus deputatis. *Ipſi autem Magiſtro ſoli Nouitiorum Confeſſiones audiendi cura committatur. Liceat tamen Superiori etiam locali, ſi ita expedire iudicauerit, vel per ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum, ſemel, aut bis in anno eorumdem Nouitiorum confeſſiones audire.* Vnde ex vi ſui officii puto poſſe audire confeſſiones Nouitiorum ſine alia noua commiſſione. Bordonus *Reſolut.2.quæſt.8. num.*15. Secus dicens de Submagiſtro, ſeu ſocio magiſtri, quia hæc facultas ſoli Magiſtro committitur. Quamuis autem dicto *cap.24.num.7.* vt probabilius ſuſtinuerim, non poſſe nouitios validè confiteri alicui confeſſori tantum ab Epiſcopo approbato, propter ibi dicta; nihilominus valdè probabile etiam eſt contrarium, quia nouitii ante profeſſionem ſunt ſimpliciter ſæculares, licet fauoribus Religionis fruantur, & Decretum Clementis 8. adductum non irritet confeſſionem factam alii præter quam Magiſtro nouitiorum. Rodriguez *tom.1.q.Regular.qu.27.artic.*11. Portellus *ſupra num.*36. Molfeſi. *in Summa part.1.tractat.7.capit.14.numer.*81. Diana *parte 1.tractat.6.Reſolut.*27. referens Homobonum, Enriquez,& alios. Idem quoque dicendum de confeſſionibus nouitiorum factis aliis Religioſis approbatis à Prælatis Religionum ſolùm pro ſuis Fratribus, in caſu videlicet quòd in Religione non ſit Statutum annullans confeſſiones factas aliis prætetquam aſſignatis, nec illud obliget ſub culpa mortali ad ſui obſeruantiam. Ioannes de Cruce *de Voto obedientiæ l.1.cap.6.dub.10.§.ex dictis patet.* Bordonus *ſupr. Reſolut.4.num.*11.& 12.

41 Gaudent etiam Nouitii priuilegio eligendi ſepulturam. Ratio eſt, quia etſi id ſit prohibitum Religioſis *cap. finali de ſepult. in* 6. Nouitij autem in huiuſmodi odioſis non comprehenduntur, & habent velle,& nolle. Sanchez *l.6.in decal.cap.14.num.* 10. ex Franco, Armilla, & Tabiena. Caſu autem quo decedant abſque ſepulturæ electione, licet quidam dicant ſepeliendos eſſe in Eccleſia, in qua, ſi ſæculares forent, ſepelirentur, eò quod non ſunt ſimpliciter Religioſi. Oppoſitum tamen habetur, tum ex conſuetudine, qua conſtat ſepeliri in Monaſterio vbi ſunt nouitij, tum ex priuilegijs Religionum. Rodriguez *tomo 3.quæſt.Regular.q.60.art.* 2. Sanchez *ſupra num.* 11. ex Silueſtro, Tabiena, & Armilla. Sepeliri autem debent expenſis Monaſterij, ſi non habeant patrimonium, tum ex obligatione charitatis, tum, & iuſtitiæ, cum tales nouitij ſint membra Religionis. Sanchez *ſupra num.*12. Si verò patrimonium habent, quamois Rodriguez *ſupr. art. vlt.* dicat ſepeliendos eſſe ex proprijs expenſis, ita vt ſi Monaſterium eas fecerit, repetere poſſit ab hæredibus, credo tamen conſuetudini eſſe ſtandum, & attendendum ad circunſtantias loci, & quantitatis expenſarum. Sanchez *dicto numero* 12. Nota etiam, facultatem iſtam nouitiorum ad eligendum ſepulturam competere etiam illis adhuc in caſu, quo cum habitu, & licentia Superiorum infirmi morerentur in domibus ſuorum conſanguineorum. Villalobos *in ſumma tomo 2.tract.31.difficult.*2. Diana 5. *par.tract.3.reſolut.* 109. [De nouitio autem qui mortuus eſt in domo patris ſui, vbi erat cum licentia Prælati, quod non deberet ſepeliri in Monaſterio, eo quod ante mortem declarauerit ſe nolle eſſe Religioſum, benè reſoluit Portellus *in reſponſ. moral. tomo 2. caſu 69.*]

42 Poſſunt etiam nouitij Sacerdotes,& aliàs idonei, ſtando in iure communi, & ſecluſis particularibus Statutis Religionum, fieri Confeſſarii, & audire aliorum confeſſiones. Nulla enim prohibitio in contrarium extat. Bordonus *dicta Reſolut. 4. numero* 26. Caſu etiam quòd Parochi, vel Confeſſarii ingre-

dian-

Digitized by Google

diantur Religionem, non perdunt iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, quam habent ad audiendum confeſſiones ſæcularium. Bordonus *Reſol.* 36. *num.* 87. Quod maximè eſt verum, de Parocho, cum iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 24. *num.* 37. nouitij ſint capaces habendi beneficium ſæculare, & illud quod habent non debet prouideri ante tranſactum tempus nouitiatus, ſed debet curari, vt per alium ſeruiatur. Facta verò profeſſione, licet ceſſet facultas ordinaria, quam habebat nouitius Parochus ad audiendas confeſſiones, quia iuxta dicta eo *tomo* 1. *cap.* 2. *num.* 17. per profeſſionem vacant quæcunque beneficia ante habita, ac per conſequens talis facultas, quæ in beneficio fundabatur, non tamen ceſſat facultas delegata, quam habuit nouitius dum erat in ſæculo ad audiendas confeſſiones, cum ea non ſit annexa ſtatui clericorum ſæcularium, aut repugnans ſtatui Religioſo. Bordonus *ſupr. num.* 88.

43 Generaliter etiam loquendo, quòd priuilegia nouitiorum competant etiam illis, qui nondum habitu religioſo ſunt induti, ſed breui tempore induendi, tenent Vechius *ſupra diſp.* 9. *dub.* 1. Diana *par.* 3. *tract.* 2. *de dubiis regularium reſolut.* 46. & Peirinis *tom.* 3. *priuil. Minim. cap.* 3. *in Additamentis ad Conſtitutiones Iulii* 2. *num.* 3. plura ex Iuriſtis, ſpecialiter Gonzalez in *Regulam* 8. *Cancellariæ gloſ.* 5. §. 7. adducens. Verumtamen, ne plus æquo conſcientiarum habenæ laxentur, diſtinguendum eſt de priuilegijs nouitiorum: alia enim ſunt conceſſa volentibus ingredi religionem, quale eſt illud Eugenij 4. pro Benedictinis quod ſupra *nu.* 39. retuli, & alia, quæ in Compendiis Priuilegiorum Ordinum reperiuntur. Et quidem iſtis, vel ſimilibus, proculdubio frui poſſunt illi, qui & ſi habitum Religionis non induerunt, indui tamē illo volunt, & breui tempore induendi ſunt. Alia verò priuilgia ſunt conceſſa pro nouitiis qui ordinem ſunt ingreſſi, & habitum induti, & his non video quomodo vti poſſint illi, qui actu nouitii non ſunt, aut actu habitu Ordinis non ſunt induti. Bene verum eſt, quòd ſi prædicti de proximo induendi, ſint iam actu ſub obedientia, & iuriſdictione Prælatorū Ordinum, prout ſæpiſſimè in Religionibus contingit, poſſunt dici perſonæ Eccleſiaſticæ, & quodammodo Religioſi, ac per conſequens frui priuilegiis, quæ iure communi competunt perſonis Eccleſiaſticis, ſeu religioſis, qualia ſunt priuilegium Fori, & Canonis.

44 Circa vltimum de obligationibus nouitiorum conſtat ex dictis dicto *cap.* 24. *num.* 2. non teneri ex obligatione culpæ ad præcepta communia regulæ, Conſtitutionum, & Superiorum religionis, cum actu religioſi non ſint, licet ex graui decentia ad prædicta obligentur, cum aliquo modo ſubditi religioni ſint, & participent de bonis ſpiritualibus ipſius. Inſuper, quòd iuxta *ibidem* dicta, quantùm ad ea, quæ ſpectant ad bonum regimen, & finem probationis ipſorum, teneantur in conſcientia obedire ſuis Superioribus. Nunc addendum, non teneri ſimpliciter ad vota eſſentialia religionis, cum illa non vouerint, ſed tantum ſint in probatione ad experiendum an velint, vel non, illa vouere. Vnde conſequenter proprium aliquod, habentes non ſunt dicendi proprietarij. Bordonus *reſolut.* 43. *numer.* 2. *&* 18. ex Gratio. Hinc etiam ſi nouitius habeat rem cum ſoluta, vel nouitia cum ſoluto, talis circunſtantia nouitiatus non eſt de neceſſitate confitenda, vt mutans ſpeciem, quia re vera illam non mutat. Confitenda tamen eſt, iuxta ſententiam illorum, qui dicunt circunſtantias notabiliter aggrauantes confitenda tamen eſt, iuxta ſententiam illorum, qui dicunt circunſtantias notabiliter aggrauantes confitendas eſſe. Llamas *in Summa parte* 3. *cap.* 8. §. 14. Diana *part.* 1. *tract.* 7. *reſolut.* 7. Similiter, nec conſtringantur præceptis, & cenſuris communibus Religionis, propter fundamentum adductum. Naldus *in Summa verbo Nouitius num.* 7. Probabile etiam eſt, iuxta dicta eo *cap.* 24. *num.* 7. quòd nec comprehendantur caſibus reſeruatis à Superioribus, propter idem quoque fundamentum. Naldus *ibidem*. Ioannes de Cruce *de voto obedientiæ l.* 1. *c.* 6. *dub.* 10. *concluſ.* 2. Homobonus *de Caſib. reſeruatis par.* 1. *c.* 32. Diana *dicto tract.* 6. *reſolut.* 27. Vnde conſequenter caſu quo incidant in caſus reſeruatos, poſſunt iuxta probabilem ſententiam, abſolui à Confeſſario ſeculari. Molfeſius *in Summa tom.* 1. *tract.* 7. *c.* 14. Miranda *in Manuali tom.* 2. *quæſtione* 34. *artic.* 16. Diana *p.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 4 *&* *p.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 5. poſt alios, quos refert. Caſu autem quo committant aliquod delictum propter quod à iure, vel à Papa impoſita eſt cenſura, vel pœna, poteſt Prælatus declarare illos incurriſſe in talem cenſuram, aut pœnam, quia eſt legitimus Iudex illorum ad puniendum illos pœnis condignis cum ſint ſub ipſius poteſtate, & non ſub Iudice ſæculari, iuxta dicta eo *c.* 24. *num.* 4. De quo etiam Sanchez *l.* 6. *in Decal. cap.* 10. *num.* 11. *et* 17. Quamuis oppoſitum colligatur ex Vechio *ſupra diſp.* 11. & Diana *p.* 3. *tract. reſolut.* 34. Non obligari ad officium diuinum (intellige, niſi aliàs ſint in Sacris conſtituti) conſtat ex dictis *to.* 1. *c.* 12. *num.* 5. Nec etiam comprehendi nouitias ſub lege de non alloquendo Moniales, conſtat ex dictis ſupra verbo *Moniales num.* 22. & tenet Naldus *ſupr.* Quod verò nec ipſæ obligentur ad clauſuram, dixi *tom.* 1. *c.* 25. *num.* 17. Similiter quòd nouitii, ſi Bullam Cruciatæ habeant, poſſint iuxta priuilegium ipſius, ouis, & lacticiniis veſci, etiam temporibus prohibitis, dixi *tom.* 3. verbo *Bulla Cruciata num.* 16. [Poſſunt etiam nouitii Regulares tranſigere, pacem facere & accuſare tam in iniuria ſibi, quam ſuis illata ſtando quidem in iure communi, & niſi obſtent iura particularia Religionum. Quia quoad hæc non ſunt mortui mundo, ſed ſunt ſui iuris. Sanchez *6. in Decal. cap.* 12. *num.* 34. Vechius *in pra. Nouitiorum diſp.* 13. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 6. *quæſt.* 27. *num.* 34.]

45 Alia, quæ ad nouitios ſpectant dabimus infra verbo *Profeſſio Regularis*, & verbo *Vota Regularia*.

O B E D I E N T I A Regularis.

1 QVia de hac materia non ſolùm latè egi *tom.* 1. *c.* 4. quoad obligationem, quam habent religioſi ad obediendum ſuis Superioribus, ſed, & *c.* 11. eiuſdem primi tomi, quoad obligationē, qua tenentur obedire Dominis Epiſcopis, & Principibus ſæcularibus, & *c.* 18. eiuſdem primi tomi dum agerem de Prælatis regularium, multa quoque dicta ſint circa obedientiam illis debitam (de quo etiā infra verbo *Prælatus Regular.*) item *c.* 25. *&* 26. eiuſdem primi tomi plura quoque dixerim de obligatione, quam habent Moniales ad obediendum ſuis Superioribus, tomo etiam 3. verbo *Epiſcopus quoad regulares*, plura etiam de iis in quibus Regulares tenentur obedire eiſdem Epiſcopis; ſparſim quoque per totum hoc opus plura de hac materia tacta ſint, ideo ad ea loca lector remittendus.

Digitized by Google

OBLATI, SEV Commiſſi.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè, num. 1.
Varij, & diuerſi ſunt, num. 2.
Tenentur ad aliquod genus obedientiæ, num. 3.
Ad quid teneantur, vt fruantur priuilegio fori, numero 4.
Priuilegia, & exemptiones ipſorum quomodo limitanda, num. 5.
Priuilegia ipſorum, quæ ſint, num. 6.
An fruantur priuilegio Canonis, num. 7.
An, & quomodo priuilegio Fori, num. 8.
De priuilegijs ipſorum ratione Religionum, quarum ſunt Oblati, num. 9.
Quomodo ea accipienda, num. 10.
De quibus Oblatis, num. 11.

1 DE ijs non pauca *tom. 2. cap.* 8. alia tamen in præſenti addenda, præſertim quod ſpectat ad obligationes, quas habent, & ad priuilegia, quibus frui poſſunt. Eſt autem ſermo in præſenti de Oblatis, Donatis, ſeu Commiſſis, qui tria vota Religionis non emittunt. Qui enim illa emittunt, prout contingit in aliquibus Religionibus, verè religioſi ſunt, ac proinde philoſophandum de illis eſt ſicut de Conuerſis, & laicis Religionum, de quibus eodem *cap.* 8. etiam dixi.

2 Quoad priores ergo ſpectat, cum illi varij, ſeu diuerſi ſint; non enim illorum vniformis eſt modus, nec certa regula, aliquando enim ſe, & ſua offerunt Religioni; aliquando ſe, & non ſua; aliquando ſua, & non ſe; aliquando bona omnia, aliquando eorum partem, vt colligitur ex *cap. priuilegia verſ. ſuos de priuileg.* & bene aduertunt Abb. *conſ.* 102. *num. 1. par.* 2. Boer. *deciſ.* 20. *num.* 7. Card. Tuſc. *practicar. concl. lit. O. concl.* 16. *n.* 10. & Couarrub. in c. *Alma mater. de ſent. excom. l. 6. in 2. p. relectionis.* ideo ipſorum obligationes pendandæ ſunt ex oblatione quam fecerint, & ex Statutis earum Religionum, quibus eam fecerunt. Certum enim eſt illos non teneri ad obſeruantiam trium votorum eſſentialium Religionis, cum ipſi Religioſi non ſint, nec quoad obſeruantiam Regulæ, & Conſtitutionum Ordinum, niſi quatenus in ipſis aliquid ſpecialiter pro illis præſcribitur. Hinc, iuxta dicto eo *cap.* 8. *num.* 9. 12. *et* 14. poſſunt habere proprium, & iuxta dicta ibidem *num.* 10. poſſunt vxores habere.

3 Tenentur nihilominus ad aliquod genus obedientiæ, proportionatum videlicet, ipſorum ſtatui, & deuotioni, prout colligitur ex Decretis Sac. Congregationis, & Concilij Tridentini adducendis. Hinc matrimoniū contrahere non debent niſi de licentia ſuperiorum, prout colligitur ex declaratione S. Congr., quam eo *cap. 8. nu.* 8. retuli. Similiter, nec poſſunt ad Sacros Ordines promoueri niſi de licentia Superiorum, prout colligitur etiam ex alia declaratione Sac. Congregationis Regularium, quam refert Peirinis *in Formulario littera O. cap. 6. numer.* 5. vbi etiam refert aliam declarationem, in qua habetur, Superiores, de quorum licentia ad Ordines promoueri poſſunt, debere eſſe Generalem Ordinis, vel Prouincialem. An autem prædicti Superiores poſſint tribuere dimiſſorias huiuſmodi Oblatis, dicam infra verbo *Ordines Sacri*.

4 Specialiter etiam adhoc quòd Oblati priuilegio fori, ac exemptione à vectigalibus gaudeant, obligati ſunt offerre Religioni in forma Iuris valida perpetuò, irreuocabiliter, plenè, & cum effectu ſeipſos, & bona ſua omnia præſentia, & futura, nulla prorſus quantumuis minima eorum portione, neq. proprietatē neq. in vſufructū ſibi reſeruata, & habitū aliqualiter mutaſſe, ita vt ſi omnia prædicta ſimul nō cōcurrāt, neq. fori priuilegio, neque immunitate à ſecularib. exactionibus frui poſſint. Ita enim habetur ex declarationibus Sacræ Congregationis, quas eo *cap.* 8. *num.* 8. ex Aldana, & Barboſa retuli, & quas etiam referunt idem Barboſa *Iure Eccleſiaſtico l. 1. cap.* 39. *§. 2. num.* 44. *et* 45. & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Oblati.* Quibus ſimilem etiam aliam refert Peirinis *tom. 3. priuilegiorum Minim. cap. 3. in Additamentis ad Conſtitutiones Iulij 2. numer.* 34. Has verò conditiones ſic explicat Antonius de Marinis *Reſolutionum quotidianarum c.* 114. *num.* 7. & ex eo Diana *par. 4. tract. 1. Reſolut.* 31. Scilicet, quòd alicui Religioni probatæ eorum perſonam per legitimam, & expreſſam dedicationem obtulerint, & dicauerint, nulla bonorum reſeruatione, aut eorum vſusfructus facta, ita vt in oblationis inſtanti omnia ad Monaſterium transferantur, & quòd in eorum domibus, & cum vxoribus non commorentur, ſed perpetuò ſtent, & ſeruiant Religioni, ac quod modo debito Religionis portent habitum à ſæcularibus euidenter diſtinctum.

5 Similiter, quia iuxta dicta eodem *cap.* 8. *num.* 13. ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 11. priuilegia, & exemptiones Oblatis conceſſa, vel concedenda limitantur ſolùm ad eos, qui intra ſepta Monaſteriorum, & ſub eorum obedientia viuunt; ideo ad hoc quòd prædicti Oblati priuilegijs quibuſcunq; fruantur, obligantur ad prædicta. Vnde à Sacra Congregatione declaratum eſt, teſte eodem Barboſa *ſupra nu.* 44. dum ageretur de Oblatis Religionis S. Ioannis Hieroſolymitani, quòd non inſeruiens actu militiæ, nec inſeruiens in eius domo, nec ſub illius obedientia, non debet eius priuilegio gaudere. Martha *de Iuriſdictione par. 4. caſu* 113. *num.* 37. Barboſa *ſupra* & fauet Naldus *in Summa verbo Oblatio num.* 6. Quomodo autem id limitandum inferiùs dicetur.

6 Circa ſecundum de priuilegijs horum Oblatorum, diſtinguendum eſt de illis, quæ competunt ipſis quatenus perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt; & de illis, quæ competunt ipſis ratione Religionum, quarum ſunt Oblati.

7 Inter priora autem, quòd attinet ad priuilegium Canonis iam dixi eo *cap. 8. num.* 6. ipſo potiri Oblatos, qui ſe, & ſua Monaſterio tradiderunt, & in ipſo viuunt, habitu aliqualiter mutato, non tamen illos, qui in domo ſua manent, prout ex Hoſtienſi, & Rodriguez eodem loco dixi, & indicat Eraſmus Cochier *in Tractatu de iuriſdictione Ordin. in Exemptos p. 1. q. 19. num.* 3. ex Abbate, & Alberto Trotio.

8 Similiter quoad priuilegium fori, & immunitatis à gabellis, conſtat etiam ex dictis eo *cap. 8. num.* 8. & ex declarationibus Sacræ Congregationis ibi relatis, & ex alia, quam ſupra retuli, potiri ipſo dictos Oblatos, dum tamen conditiones ibi à Sac. Congregatione deſignatas obſeruent. Similiter conſtat ex alia declaratione, quam eo *num.* 8. retuli ex Aldana, & Barboſa, quos etiam ſequitur Nouarius *ſupra* quod huiuſmodi Oblati etiam quoad delicta ante oblationem commiſſa fori priuilegio gaudent, & a iuriſdictione Iudicis laici liberati ſunt, punirique debent à Iudice Eccleſiaſtico, ſi modo abſque fraude,

de, ideſt non animo effugiendi ſæcularis Iudicis punitionem, ſe, & ſua obtulerint. Quòd ſi fraus ſubſit, poſſunt à Iudice laico puniri pœna confiſcationis bonorum, & alia pecuniaria, ſed non corporali, illique remanent ſubiecti quoad cauſam, & bona, ſed non quoad perſonam. Debet tamen Iudex Eccleſiaſticus, ſi delicti qualitas id expoſcat, tradere tales in fraudem oblatos Iudici ſæculari corporaliter puniendos. Pro ijs autem vide Tuſcum, & Martham relatos, ac Peregrinum *variar. l. 6. num.* 71. Requiritur etiam iuxta dicta eo *capit.* 8. *numero* 13. ex Concilio Trident. ad hoc quòd prædicti oblati dictis priuilegijs fruantur, vt actu ſeruiant Monaſterijs, & intra ſepta eorum, & ſub eorum obedientia viuant. Quod etiam ſequitur Naldus *ſupra*, ex alijs, quos vocat *doctiſſimos*. Referunt etiam Barboſa dicto *num.* 45. & Nouarius *ſupra*, quòd cum propoſitum eſſet à Sac. Congregatione. Primò, an iuriſdictio, quæ vigore Concilij Trident. *cap.* 11. *ſeſſ.* 24. competit ordinario in oblatos carentes qualitatibus expreſſis *ibidem* in verſ. *exceptis*, intelligatur tributa ordinario in oblatos cumulatiuè, vel priuatiuè ad Superiores Regulares? Secundò, an iuriſdictio ex eodem Concilij Decreto tributa fuerit Ordinario in criminalibus tantùm, an verò etiam in ciuilibus? Reſpondit ad primum. In Oblatos carentes qualitatibus expreſſis in verſ. *exceptis* tributam eſſe Ordinario iuriſdictionem cumulatiuè, non priuatiuè, ad Superiores Regulares. Ad ſecundum. Huiuſmodi iuriſdictionem Ordinario tributam eſſe in criminalibus tantum, non autem in ciuilibus. Ex quo collige, poſſe Prælatos Regulares Oblatos ſuæ Religionis, etiam ſi in eorum Monaſterijs, aut ſub eorum obedientia non degant punire, ſiue in ciuilibus ſiue in criminalibus. Ad hoc etiam quòd fruantur dictis priuilegijs videtur requiri quòd actu tranſtulerint ſe, & omnia ſua in Religionem, quia in ſimili non dicitur quis eſſe de numero militum, aut etiã ſcholarium priuſquam ſit inter eos numeratus. *l. ex eo tempore ff. de milit. teſtam. l. miles ff. ex quibus cauſis maiores.* Rebuffus *de priuileg. ſcholar. priuil.* 141. Eraſmus Cochier *ſupra*. Caſu tamen quo per oblatum non ſteterit quo minus ſe, ſuaque Religioni tradiderit, & proximè id facturus, probabile eſt potiri poſſe dictis priuilegiis. Quia cingendus habetur pro cincto *l. penult. ff. de teſt. militar.* & quæ proximè inſtant ineſſe videntur *l. Lecta verſ. dicebam. ff. ſi certum petat.* pariaque ſunt aliquid factum, vel proximè fieri deſtinatum *l. veſtimentum. ff. de auro, & argento.* Hinc pro liberto, abſoluto, cancellato, bannito, condemnato facto, perdito, completo habetur, quod tale decernendum eſt. Tiraquell. *de legib. connub. l.* 16. *gloſ.* 2. Cochier *ſupra numero* 4. & 5. Peirinis loco relato ex 3. *tom. priuileg. Minim.*

9 De priuilegiis autem, quæ competunt huiuſmodi oblatis ratione Religionum, quibus addicti ſunt, ſufficienter dixi eo *capit.* 8. *à numero* 30. Quibus adde priuilegium Eugenij 4. pro Benedictinis, quod habetur in Bulla ipſius Eugenij apud Rodriguez *in Bullario in eodem Eugenio num.* 11. vbi concedit Præſidentibus, Viſitatoribus, Abbatibus, Prioribus, & Rectoribus eiuſdem Religionis, vt cum Commiſſis ſuis, quandiu in Monaſteriis, aut ſub obedientia eorum vixerint, ſuper omnibus votis, excepto duntaxat voto Religionis, diſpenſare valerent. Quo priuilegio tam prædicti Benedictini, quàm alii, qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent, vti poſſunt. Vide etiam priuilegium Innocent. 8. pro Scultis quod extat in Mari magno ipſorum *Centur. 3. Annal. l. 4. cap. 6.*

10 Circa quæ, & ſimilia priuilegia, præter dicta eo *cap.* 8. *num.* 32. vlterius animaduertendum id, quod in ſimili de priuilegiis familiarium Religioſorum dixi eo *tomo* 2. *cap.* 16. *num.* 14. quòd ſcilicet, licet Concilium eo *cap.* 11. *ſeſſ.* 24. relato, decreuerit priuilegia oblatorum ſolùm ſuffragari illis oblatis, qui actu ſeruiunt Monaſteriis, & intra eorum ſepta ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt, ita vt alii quicunque oblati ordinariis ſubditi exiſtant; nihilominus, prout eo loco ex Rodriquez dixi, probabile eſt Concilium non loqui de quibuſcunque priuilegiis, ſed de illis tantum, quæ perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere cognoſcuntur, vt idem Concilium in principio illius capitis dicit. Quare illa priuilegia oblatorum Regularium, quæ nihil horum parturire poſſunt, qualia erunt Indulgentiæ, diſpenſationes, & ſimiles remiſſiones peccatorum non videntur modificata à Concilio, ſed relicta in ſua vi, iuxta tenorem ipſorum. Imò etiam ad hoc quòd oblati gaudeant priuilegio Eccleſiaſticæ ſepulturæ tempore Interdicti, non videntur requiri omnes illæ conditiones à Concilio requiſitæ. Etenim iure communi in *cap. vt priuilegia de priuilegiis* expreſsè habetur, eos oblatos, qui vel adhuc manentes in ſæculo ordini ſunt oblati, mutato habitu ſæculari, vel eos, qui bona ſua dederunt inter viuos retento ſibi quandiù in hoc ſæculo vixerint vſufructu, ſepeliri poſſe apud ipſorum Regularium, vel aliorum non interdictas Eccleſias, in quibus elegerint ſepulturam. Barboſa *ſupr. num.* 44. ex alijs. Hoc enim priuilegium iuris communis non videtur derogatum à Concilio loco relato, licet deroget alia priuilegia particularia.

11 Hæc porrò, quæ de Oblatis dicta ſunt, intelligenda veniunt reſpectu illorum, qui in ætate adulta, ſe, ſuaque Religioni obtulerunt, non de pueris, aut puellis impuberibus à parentibus Religionibus oblatis, de quibus dixi ſupra verbo *Moniales numer.* 10. Pro quibus video Concilij Aquiſgranenſis Conſtitutionem circa modum quo offerendi ſunt apud Tamburinum *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſputat.* 2. *quæſit.* 13. *num.* 36. videlicet. *Puerum pater, aut mater tempore oblationis offerant Altari, & petitionem pro eo coram laicis teſtibus faciant, quam tempore intelligibili ipſe puer confirmet.*

OBLATIO FACTA Regularibus.

SVMMARIVM.

Oblationum nomine, quæ veniant. num. 1.
Regulares poſſunt recipere oblationes ſibi factas, numero 2.
Oblationes factæ Imaginibus ad quos ſpectet. num. 3.
Oblationes factæ Cappellis ad quos. num. 4.
Quid ſi factæ ſint ad certum finem. num. 5.
An alienari poſſint. num. 6.
De oblationibus ratione miniſterii Altaris. num. 7.
De oblationibus ratione Parochiæ. num. 8.
Laici illas detinentes quas pœnas incurrant. num. 9.
Plures perſonæ prohibitæ ſunt oblationes facere ad Altare, num. 10.
Quid de admittentibus excommunicatos ad illas. nu. 11.

Quo-

Quomodo facienda ad Altare. num. 12.

1 QVamuis ex vſu,& conſuetudine plurium, oblationis nomine ſolùm veniant illæ, quæ inter Miſſarum ſolemnia Altari offeruntur, quia tamen in iure nomine oblationum veniunt etiam omnia, quæ Deo,& Eccleſiæ à pijs, ac fidelibus Chriſtianis offeruntur, ſiue res ſint immobiles, vt prædia, domus, vineæ, oppida; ſiue mobiles, vt animalia, fructus, pecunia, ornamenta,& ſimilia; ſiue teſtamento legentur, aut alio modo donentur. *cap. qui oblationes ca. Clerici* 13.q.2. nam cum aliquid homini donatur, dicitur donatio, cum verò Deo, & Eccleſiæ donatur, dicitur oblatio in Iure. (*Sotus de Iuſt.l.9.q.* 3.*art.* 1. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral.l.*7.*cap.*38. *q.*9. Fagundez *in* 5. *Eccleſiæ præceptum lib.*4.*cap.*1. *numero* 5.)ideo in præſenti nomine oblationum intelligo (quoad Regulares ſpectat) quidquid ipſis à fidelibus offertur, vel donatur, ſiue ad cultum Dei, ſiue pro ipſorum ſuſtentatione. Poſſunt autem huiuſmodi oblationes dari Religioſis tripliciter, primò, omnino ſpontaneæ, vel liberaliter ad ipſorum neceſſitates ſubleuandas, ſecundò, ratione miniſterij Altaris, tertiò, ratione Parochiæ, ſi ipſi illam habeant. De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

2 Et quoad primum certa res eſt Regulares omnes recipere poſſe oblationes ſibi à pijs fidelibus factas. Et quidem quoad Mendicautes id conſtat ex dictis *tomo* 1. *cap.* 6. *num.*43.*&* 44. & *tom.*2. *cap.* 1. *numero* 4. 5. 35. *&* 48. Generaliter etiam de omnibus Religioſis id conſtat clarè ex *cap.* 1. *de ſtatu Monachor.* vbi expreſsè dicitur, quòd Monachis ſeruientibus Monaſterio debeat proficere quidquid à fidelibus offerri contigerit. Vnde Epiſcopos, aut alios Ordinarios non poſſe ſe intromittere in prædictis oblationibus Regularibus factis habetur etiã expreſsè ex dicto *cap.*1. & ex *cap. nimis iniqua de exceſſib.Prælat.* vbi Gloſſa, & DD. communiter. Riccius *in deciſ.Curiæ Neapolit.parte* 4.*deciſ.*170. Ioannes de Cruce *de Statu Religionis l.*2.*cap.*9.*concluſ.*4. Nouarius *in Lucerna Regularium verb. Oblationes numero* 2. Imò etiam ex priuilegio Bonifacij 8. pro Ciſtercienſibus, quod extat apud Rodriguez *in Bullario in eodem Bonifacio* 8. *Bulla* 9.(quo tam ipſi quàm alii Regulares, cum ipſis communicationem priuilegiorum habentes vti poſſunt) habetur, quòd neque in caſu, quo Prælati Eccleſiarum in Eccleſijs Monaſteriorum Solemnia celebrent, poſſunt dictas oblationes ſibi vendicare, ſed eas debere relinquere pro Fratrum vſibus. Rodriguez *tomo* 3. *quaſt.Regular. q.* 20.*art.*1. Ioannes de Cruce *ſupra*. Vnde licet in illa quæſtione, qua quæritur cuius ſint oblationes in Miſſa factæ Epiſcopo celebranti in loco exempto, aliqui generaliter teneant eſſe Rectoris Eccleſiæ, alii eſſe Epiſcopi, & alij dicant eſſe attendendum quoad hoc ad conſuetudinem (de quo inter alios Eraſmus Cochier *de Iuriſdictione Ordinarij in exemptos parte* 4.*q.* 18. & Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcopi Allegat.*80.*nu.* 11.12. *&* 13.)quoad Regulares tamen attendendum eſt ad prædictum priuilegiũ, prout iidem Auctores ſupponunt ex Mariano Socino *Tractatu de Oblationibus l.*18.*numero* 60. per caput *porro de priuileg.* Idque ſatis conforme eſt iuri communi, quia, etſi Diœceſano permiſſum ſit, vt celebret in loco exempto, iuxta Clem. *Archiepiſcopo de priuileg.* at verò de oblationibus nihil diſpoſitum reperitur. Vnde ſit locus axiomati quod *omiſſum remaneat in diſpoſitione iuris communis l. commodiſſimè.* *ff. de liber. & poſt.* Poſſunt etiam iidem Regulares prædictas oblationes etiam tempore celebrationis Miſſæ recipere, dummodo à perambulationibus per Eccleſiam, ac ſimilibus exorſionibus abſtineãt, prout declaratum dixi à Sac. Congregatione *tom.* 1.*cap.*12.*numer.*41. Imò etiam poſſe inter Miſſarum Solemnia prædictas oblationes recipere vertendo ſe ad populum in medio Altaris,& generalem confeſſionem faciendo, non autem Eccleſiam circueundo, deciſum refertur ab Aldana *in Compend. Reſolutionum Canonicarum l.*1.*cap.*13.*numero* 3. & Nouario *ſupr.* Qualiter etiam poſſint recipere triticum, vuas, ligna, & ſimilia antequam Parochus recipiat ſuas primitias, conſtat etiam ex declaratione S. Congregationis eo *capit.* 12. *numero* 41. relata. Similiter quòd in eorum Eccleſiis poſſint recipere mulieres ad purificationem poſt partum, ac per conſequens oblationes, quas ipſæ deferre ſolent, conſtat etiam ex declaratione eo loco relata. De quo etiam *tom.* 3. *verbo benedictio, & Benedicere num.*17. Vnde infert Ioannes de la Cruce *ſupra* non poſse Parochos ſibi poſtulare candelas, aut alia oblata in Eccleſiis Religioſorum à mulieribus, puerperis ſuos filios Domino præſentantibus. Caſu etiam quòd aliquæ domus Religioſorum in commendam, ſeu præceptoriam alicui datæ ſint, oblationes factæ dictis domibus, ſeu Eccleſiis ipſarum, pertinent ad Regulares ipſos, prout colligo ex Rodriguez *tom.* 1. *quæſtion.Regular.q.*34.*art.*7.& ex alio Rodriguez *in Compend.quæſtion. Regular.reſolut.*15.*num.*18.

3 Ex quo collige, oblationes factas Imaginibus exiſtentibus intra Eccleſias Regulares pertinere ad ipſos,& nullo modo ad Ordinarios. Ratio eſt, quia communis ſententia tenet oblationes factas Imaginibus, quæ ſunt in Parochia pertinere ad Parochum, prout ex Rotæ deciſionibus, & declaratione Sacr. Congregationis refert Barboſa *ſupra num.*14. *& de iure Eccleſiaſtico lib.*3. *capit.*23. *num.*29. Eſtque iuri communi conforme *capit. Paſtoralis de his quæ fiunt, & cap. Dilectus de offic. Ordinarij, et cap. hanc* 10. *qu.*1. De quo etiam Azor. *tom.*1. *inſtitutionum moralium lib.*7.*cap.*38.*q.*13. Riccius *ſupra*. Naldus *in ſumma verbo Oblatio num.* 2. Cum autem Regulares ſint quaſi Parochi, & Rectores ſuarum Eccleſiarum, ideo ad illos, & non ad Ordinarios ſpectare debent oblationes factæ Imaginibus ibi exiſtentibus. Bordonus *Reſolut.*7.*num.*106. Idem dico de oblationib. factis Imaginib. poſitis extra Eccleſias regularium in parietibus Monaſterii, vel horti. Bordonus *ſupra* ex Naldo.

4 Collige ſecundò, oblationes factas Capellæ ſitæ in Eccleſia Regularium, in qua capella eſt aliqua confraternitas, pertinere ad ipſos Regulares, non autem ad Confratres, quia tales oblationes pertinent ad rectorem Eccleſiæ, & non ad Confraternitatem, prout deciſum refert Riccius *collect. par.*4. *collect.*99.*et* 1113. Naldus *ſupra num.* 3. Bordonus *ſupra*. Addens tamen Mediolani ſeruari oppoſitum, ea tamen conditione, vt dictæ oblationes cedant in vtilitatem Altaris dictæ Capellæ. Ab aliis verò audio oppoſitum. Sed quidquid de hoc ſit, id, quod dixi eſt conformius Iuri.

5 Notandum, quòd ſi dictæ oblationes factæ ſint à fidelibus ad certum finem, pro Miſſis ſcilicet, fabrica, ornatu Altaris, vel Capellæ &c. tunc voluntas offerentium adimpleri debet, prout ex deciſione Rotæ affert idem Barboſa *dicta allegat.*80.*num.*15.*et dicto cap.*23.*num.*30. De quo etiam Riccius ſupra dicta

Digitized by Google

cta *deciſione* 170. & Bonacina *in Tract. de legib. diſp. vlt. q. 5. punct. vlt.* In dubio tamen, & quando non conſtat quod ex facta ſint ad aliquem certum, & determinatum finem, cedere poſſunt in vtilitatem ipſorum Religioſorum. Barboſa *ſupra*.

6 Qualiter huiuſmodi oblationes Sacræ factæ Imaginibus alienari poſſint, ſi non ſint pretioſæ, aureæ ſcilicet, vel argenteæ magni valoris, dixi *tom. 2. cap. 19. num. 57.* ex Riccio, & Bonacina, & tenet Diana *parte 4. tract. 4. reſolut. 223. §. nota quartò*. Qualiter etiam oblationes factæ Sanctis ab Eccleſia non Canonizatis, aut Beatificatis, recipi, collocari, aut aſſeruari poſſint, à Regularibus habes ex dictis *tom. 1. cap. 12. num. 39.* Vide, & dicenda infra verbo *Sanctorum cultus*.

7 Circa ſecundum de oblationibus ratione miniſterii Altaris, quòd ſcilicet recipi poſſint à Regularibus, conſtat ex dictis non ſolùm ſupra verbo *Miſſa à num. 10.* ſed etiam *tomo 1. cap. 21. num. 4.* vbi dixi poſſe Sacerdotes Regulares ſtipendia pro Miſſis recipere, Patribus Ieſuitis, & quibuſdam aliis Religioſis exceptis. Similiter poſſe Confeſſarios Regulares à pœnitentibus eleemoſynas ſpontaneè oblatas recipere, conſtat etiam ex dictis eo *tomo 1. cap. 19. num. 39.* vbi etiam an liceat illis iniungere pœnitentibus Miſſas à ſe dicendas. De quo præter Authores ibi relatos Silueſter *in Summa verbo Decima q. 2. dicto* 4. poſt Angelum, & alios. Quòd autem etiã poſſint recipere mercedem pro Concionibus, & à quo ea danda, conſtat ex dictis *tomo 3. verbo Concionari et Concionator Regularis num. 12.*

8 Circa tertium de oblationibus ſacris factis Eccleſiis Regularium ratione Parochiæ, ex dictis *ſupra tom. 2. cap. 18.* & *tom. 3. verbo Beneficium, & Beneficiati* conſtat eas pertinere ad Regulares eodem modo, quo ſi fierent Eccleſiæ ſæculari pertinerent ad Parochum, ſeu Rectorem illius. Subeunt enim Religioſi vicem Parochorum. Suarez *de Relig. tom. 1. l. 1. cap. 7. num. 4.*

9 Aliqua tamen animaduertenda circa huiuſmodi oblationes. Primò quidem, quòd laici illas detinentes, ſeu vſurpantes in excommunicationem latæ ſententiæ incidunt ex *cap. hanc 10. quæſt. 1.* De quo Graffius *l. 4. cap. 24. num. 10.* Suarez *ſupra lib. 1. cap. 5.* Theſaurus *in Praxi par. 2. verbo Oblatio cap. 1.* Similiter ex Concil. Trident. *ſeſſ. 22. cap. 11.* quicunque illas vſurpant, ſeu impediunt ne ab iis, ad quos pertinent, recipiantur, etiam excommunicantur. De quo Azor *tomo 1. l. 7. cap. 38. q. 16.* & Theſaur. *ſupra*. Videntur etiam excommunicari in Bulla Cœnæ caſu 17. De quo Filiucius *tractatu 16. numero 220.* & Theſaur. *ſupr.* ex aliis. Hinc laici nullo modo recipere debent à Clericis oblationes, quia ſolùm Eccleſiaſticis ſunt debitæ. Riccius *ſupra Reſolut. 265.* Quod limitat niſi fuerit conſuetudo in contrarium, prout eſt in tota Italia, per quam in feſto Purificationis B. Virg. laici recipiunt oblationes candelarum benedictarum à Sacerdotibus. Non tamen debent Eccleſiaſtici huiuſmodi candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed iuxta laudabilem, & obſeruatam ab Eccleſia vniuerſali conſuetudine in Eccleſia populus eas recipere tenetur, vt cenſuit Sacra Congregatio negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita in vna Foglinen. de ann. 1581. apud Barboſam *ſupra d. capit. 23. num. 7.* Licet oppoſitum videam hic Romæ eſſe in vſu, vt dixi *tom. 3.* verbo *Benedictio, & Benedicere numero 15.*

10 Nota ſecundò, plura genera hominum peccatorum eſſe, quibus iure prohibitum eſt oblationes facere ad Altare ad Offertorium Miſſæ. Hi ſunt primò diſſidentes fratres. *cap. oblationes diſt. 90.* Secundò, pauperes opprimentes. *eod. cap. oblationes.* Tertiò, Sacrilegi. *cap. de viro 12. q. 2.* Quartò, extrahentes ſeruos ab Eccleſia, ad quam confugerant. *cap. miror. 17. q. 4.* Quintò, raptores. *capit. ſuper. de raptoribus.* Sextò, vſurarii. *capit. quia in omnibus de vſur.* Septimò, pœnitentes. *cap. eos quos de conſecr. at. diſt. 4.* De his omnibus Gloſſa *in cap. oblationes d. 90.* Angelus *in Summa verbo oblatio numero 3.* Silueſter *verbo decima q. 2.* dicto 6. Azor. dicto *cap. 38.* Suarez *ſupra cap. 6. num. 9.* Idem dic de matricida, ex *cap. latorem 33. q. 2.* & de his, qui rebaptizantur ex *cap. eos quos, de conſecrat. d. 4.* Suarez *ſupra*. Idem limitet de publica meretrice tenent Sanctus Thomas 2. 2. *q. 86.* art. 3. Gloſſa *ſupra* Suarez *num.* 8. Naldus *in Summa verbo oblatio num.* 5. & alii, propter ſcandalum, & ne videantur Eccleſiaſtici tali turpitudini conniuere. Licet, ceſſante dicto ſcandalo, aliter fieri poſſet. Suarez *ibidem* Barboſa *d. cap. 23. num.* 20. Nota tamen prædictos peccatores non prohiberi facere dictas oblationes ad Offertorium Miſſæ, niſi ſint publicè tales, & nolint emendari. Silueſter *ſupra* ex Raymundo. Imò nec quando ſunt tales publicè, aut manifeſtè, prohibentur facere eleemoſynas Eccleſiis, aut Religioſis. Naldus *ſupra*. Niſi eas faciant ex rebus contra iuſtitiam adquiſitis *cap. ſuper de raptoribus*. Pro quo etiam notandum, quòd licet alii peccatores etiam publici, præter aſſignatos, non prohibeantur in iure facere dictas oblationes ad Altares, nec prohibitio illa, cum ſit pœnalis, ad alios extendi debeat (Gloſſa, Angelus, & Silueſter *ſupra*) ſi tamen fuerit ſcandalum, ſicut dixi eſſe in caſu meretricis, aut oblationes facere voluerint de rebus contra iuſtitiam adquiſitis, admitti non debent. Suarez *ſupra num. 6. &* 8. Notent præterea Regulares, quòd tam ipſi quam alii Præsbyteri Eccleſiaſtici accipientes oblationes à manifeſtis raptoribus, priuantur Eccleſiaſtico beneficio, *cap. ſuper de raptoribus* relato. Theſaur. in *Praxi par. 2. verbo Incendarij cap. 2.* Similiter, accipientes oblationes ab vſurariis manifeſtis, manent ſuſpenſi ab executione ſui officii, donec ad arbitrium Epiſcopi ſatisfaciant, *cap. quia in omnib. de vſur.* Suarez *de cenſur. diſp. 31. ſect.* 2. Bonacina *de cenſur. diſp. 3. punct. 5. §. 1. num. 19.* ex Henriquez, Filiucio, & aliis.

11 Maximè tamen notandum Religioſis, quòd ſcienter admittentes excommunicatos à Papa, vt ab homine, ad oblationes prædictas in Altari faciendas, incurrunt eamdem maiorem, excommunicationẽ, ſi tales erant à Papa denunciati nominatim *cap. ſignificauit 18. de ſent. excomm.* Theſaurus *in praxi par. 2. verb. Oblatio cap. 4.* ex aliis. Similiter recipientes oblationes prædictas ad Altare inter Miſſarum Solemnia à quibuslibet excommunicatis maiori excommunicatione, vel interdictis non toleratis, incurrunt Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitrium eius cuius ſententiam contempſerit ſatisfecerit competenter, ex *cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6.* Theſaurus *ſupra*. Quomodo autem, ſecundum plures, liceat Religioſis poſtulare eleemoſynas ab excommunicatis etiã vitandis, dixi *tom. 3.* verbo *Excommunicatio quoad regulares numer. 49.* Quod intellige, etiam ſi illas dent, vt oretur pro ipſis, oratione ſcilicet priuata tantũ, cuius ſunt capaces. Theſaur. *ſupra* ex aliis. An verò liceat recipere eleemoſynam ab ipſis excommunicatis

Digitized by Google

catis vitandis pro Miſſis dicendis pro illis reſpondendum eſt negatiuè cum eodem Theſauro, & DD. communiter *in cap. cum voluntate de ſent. excom.* conformiter etiam ad dicta *tomo 3. verbo excommunicatio quoad Regulares numer. 11.*

12 Cum oblationes fiunt ad Altare, non Patena, ſed Crux, aut Sacra Imago offerentibus fidelibus ad oſculum præberi debet. Naldus *ſupra num. 5.* Pro quo, & alijs concernentibus modum faciendi iſtas oblationes, conſule Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Oblationes*, vbi nonnulla ex Conciliis Mediolanenſibus.

O C C V L T V M.

S V M M A R I V M.

Vtilis hac materia pro Regularibus. num. 1.

Occulum quotuplex ſit. num. 2.

De occulto, quod opponitur contra probabile. num. 3.

De occulto, quod diſtinguitur à notorio. num. 4.

De occulto, quod opponitur publico, ſeu famoſo, numero 5.

Facultates conceſſa Regularibus ad abſoluendum, ſeu diſpenſandum in caſibus occultis, ad quos caſus extendantur. num. 6.

De facultatibus conceſſis à Sacra Pœnitentiaria pro caſibus occultis. num. 7.

Quando Regulares vti poſſunt dictis facultatibus, numero 8.

Quid ſi caſus ſunt materialiter publici, licet in ratione delicti occulti. num. 9.

Quid de caſibus alicubi publicis, in loco tamen vbi abſolutio, vel diſpenſatio conceditur, occultis. num. 10.

Quid de caſibus ad forum contentioſum reductis, numero 11.

Quid quando delictum ſocij reductum eſt ad forum contentioſum. num. 12.

Quid quando reus non eſt abſolutus, num. 13.

Quid quando caſus, qui erant occulti, ſiunt publici, numero 14.

1 Contingit ſæpius, vt in priuilegiis ab Eccleſia Regularibus conceſſis, ipſis tribuatur facultas abſoluendi, diſpenſandi &c. in caſibus ſolùm occultis, prout contingit in priuilegio conceſſo Epiſcopis à Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. cap. 6.* quod etiam conceſſum eſſe Prælatis Ordinis Prædicatorum, ac per conſequens aliis communicationem priuilegiorum cum ipſis habẽtibus, dixi *tom. 1. cap. 18. numer. 31.* Idem dico de aliis ſimilibus priuilegiis, & litteris S. Pœnitentiariæ, quæ committi ſolent Religioſis pro caſibus occultis. Idcirco vtile valde illis erit ſcire quando caſus aliquis ſit, vel dicatur occultus, vt poſſint dicta facultate vti.

2 Pro quo primò notandum, quòd occultum dicitur dupliciter, primò per ſe, & eſt illud, quod nihil habet ex natura ſua vndè poſſit cognoſci ab hominibus, vt eſt actus interior nullo ſigno externo manifeſtatus. Secundò, per accidens, & eſt illud, quod ex natura ſua poteſt cognoſci ab hominibus, ſed de facto non cognoſcitur, quia defuit, qui illud cognoſceret, vt eſt actus externè factus, quem tamen nullus vidit, nec audiuit, quia nullus erat in loco, quo factus eſt. Caietanus, & Aragon. 2.2. *quæſt. 11. art. 3.* Rurſus hoc occultum per accidens ſumitur tripliciter, primò, vt diſtinguitur contra probabile, & eſt illud, quod, etſi externè factum fuerit, nihilominus idoneis teſtibus probari nequit. Secundo modo, vt diſtinguitur contra publicum famoſum, & eſt illud, quod licet probari poſſit, non tamen laborat infamia. Tertio modo largiùs, vt diſtinguitur contra notorium, & eſt illud, quod, etſi probari poſſit, & fama publica proclamatum ſit, nihilominus non eſt tam clarum, & manifeſtum, quòd tergiuerſatione celari non poſſit, quod eſt non eſſe notorium facti, vel iuris. Pro quo vide dicta ſupra verbo *Notorium num. 3.* vbi habes quid ſit publicum, famoſum, & notorium. Vide & Sanchez *tomo 3. conſil. Moral. l. 6. cap. 3. dub. 3. num. 15.* ex Soto, Caſtro, Corduba, & aliis. Eſt autem in præſenti ſermo ſolum de occulto per accidens, nam quod eſt per ſe occultum, cum ſit actus merè internus, ac per conſequens nec directè cadat ſub iuriſdictione Eccleſiæ, non eſt de facto reſeruabile ab ipſa, nec pœna aliqua Eccleſiaſtica mulctatur, ac proinde non cadit ſub facultate abſoluendi, & diſpenſandi in caſibus occultis.

3 Et quidem de occulto primo modo, eo ſcilicet, quod diſtinguitur contra probabile, ſeu quod non eſt probabile, quia ſcilicet, etſi externè factum fuerit nihilominus idoneis teſtibus probari nequit, certũ eſt, illud cadere ſub prædicta facultate abſoluendi, vel diſpenſandi in caſibus occultis. Tale enim eſt verè, & ſimpliciter occultum, cum re vera manifeſtatum, publicatum, aut notorium non ſit. *cap. veſtra de cohabitatione Cleric.* Ita etiam ſupponunt cõmuniter Auctores referendi inferiùs, præſertim Garzia *de Beneficijs p. 7. ca. 11. numero 46.* Ex quo colligo, poſſe Prælatos Regulares ex vi dictæ facultatis conceſſæ Epiſcopis, & ſibi communicatæ (ſi communicationem habeãt in priuilegiis cum Dominicanis) & ex vi quorumcunque priuilegiorum, quæ habuerint ad abſoluendum, ſeu diſpenſandum in caſibus occultis, vti illis cum ſuis ſubditis, etiam ſi caſus illi ſint externi, & ab vno vel duobus ſciantur. Tales enim caſus dicuntur improbabiles.

4 Cæterum, loquendo de occulto tertio modo, ſcilicet, prout diſtinguitur à notorio, certum etiam videtur non cadere ſub prædicta facultate. Ratio eſt, quia tale occultum cum aliàs non ſolùm ſit probabile, ſed etiam publicum, & famoſum, non poteſt dici ſimpliciter occultum, ſed ſolùm largo modo, & ſecundum quid quatenus opponitur notorio, ſeu quatenus non eſt notorium. Ac per conſequens nomine occulti non veniet in prædictis priuilegiis. Et ita ſupponere videntur Authores referendi.

5 Loquendo autem de occulto ſecundo modo, quod ſcilicet non eſt publicum, aut ſamoſum, licet probari poſſit, quamuis Garzia *ſupr.* referens Graſſium dicat illud non appellari occultum in præſenti in ordine ad facultatem abſoluendi, & diſpenſandi conceſſam Epiſcopis pro caſibus occultis à Concilio, & ad id afferat quaſdam declarationes Sacræ Congregationis, nihilominus dum de talibus declarationibus authenticè non conſtat, probabilius cenſeo oppoſitum. Ita vt credam, quòd in prædicta facultate, caſus occulti nomine intelligatur id, quod, etſi probari poſſit per teſtes idoneos, de facto tamen non eſt probatum, publicatum, aut diffamatum. Ratio eſt, quia ipſum Concilium ſatis clarè id denotare videtur. Cum enim dixiſſet *Liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus* ex delicto occulto prouenientibus diſpenſare, id limitat dicens: *exceptis deductis ad forum contentioſum.* Ex hoc enim manifeſtè ſequitur, ea, quæ non ſunt

dedu-

Digitized by Google

deducta ad forum contentioſum, etiamſi deduci poſſint, quia ſunt probabilia, cadere ſub prædicta facultate. Et ita tenent communiter DD. ſpecialiter Nauarrus *in Manual.cap.27.num.* 255. Suarez *to.5.de Cenſur.diſputat.*41.*ſect.*2.*num.*6. Sairus *de Cenſur, lib.4.cap.17.num.*21.& *lib.7.cap.*13.*num.*12. Bonacina *de Cenſur.diſput.*1.*qu.*3.*punc.*2.*num.*1.*§.quarto delicta*, & plurimi aliis, quos refert, & ſequitur Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.alleg.*39.*n.*24.

6 Idem etiam dicendum de quibuſcunque alijs facultatibus conceſſis Regularibus ad abſoluendum, & diſpenſandum in caſibus occultis, extendi ſcilicet illas ad caſus occultos, qui quamuis probari poſſint, de facto tamen probati, aut publicati, aut famoſi non ſunt. Tum à ſimili de prædicta facultate Epiſcopis conceſſa; tum quia tales caſus, etiam ſi probari poſſint, interim tamen dum non probantur, neque ad iudicium deferuntur, occulti cenſentur. Sanctarellus *var.reſolut.q.*71.*num.*13. Theſaur. *in praxi parte* 1.c.21.poſt Nauarrum, Suarez, Sà, Sayr., Molinam, Viualdum, & Sanchez.

7 Idem quoque dicendum de facultatibus conceſſis à Sacra Pœnitentiaria, conformiter ad dicta *ſupr. Verbo Litteræ Apoſtolicæ numero* 28. ita ſcilicet, vt cùm ab illa conceditur facultas abſoluendi, ſeu diſpenſandi in caſibus occultis, ea extendatur ad caſus illos, qui etſi probari poſſint per teſtes idoneos, de facto tamen, vt dixi, probati, publicati, aut diffamati non ſunt. Sanchez *libro* 8. *de matrimonio diſput.*34.*num.*55. Garcia *ſupra*. Licet Theſaurus ſupra videatur dicere non ſic practicari in Sacra Pœnitentiaria.

8 Vnde colligo, poſſe Regulares vti prædictis facultatibus in caſibus notis aliquibus perſonis, tribus, ſcilicet, vel quatuor, aut etiam pluribus, reſpectiuè ad loca, in quibus nota ſunt, dummodo tamen talium notitia non faciat caſus illos publicos, ſeu famoſos. Ratio eſt, quia poſſunt illis vti in caſibus, qui publici, famoſi, aut notorii non fuerint, quamuis ergo plures perſonæ illos nouerint, ſi tamen eorum notitia non faciat caſus publicos, famoſos, aut notorios, dicentur occulti ſecundo modo, ac per conſequens comprehendentur dictis facultatibus. Auila *de Cenſuris p.*7.*diſp.*10.*dub.*6.*concl.*2. Sanctarellus *ſup.* Fagundez *in* 2. *Eccleſiæ præcept. li.*8.*c.*8.*n.*24. Theſ. *ſupr.*

9 Imo etiam poterunt vti prædictis facultatibus in caſibus, in quibus actus externus eſt materialiter publicus, ſed non in ratione delicti, ſeu quod idem eſt, malitia ipſius publica non eſt, iuxta dicta ſupra verbo *Litteræ Apoſtolicæ eo numero* 28. ex Nauarro, Sanchez, & Bonacina. Vnde ad praxim Regularium, ſi ipſi habeant facultatem diſpenſandi in irregularitate occulta contracta à celebrante excommunicato, poterunt illa vti etiam in caſu quo celebratio ſit publica, non verò excommunicatio. Viualdus *in Candelabro aureo de excommunicatione, num.*41. Fagundez *ſupra n.*25. Bonacina *ſupra*. Vide dicta ſupra verbo *notorium n.*7.

10 Probabiliter etiam idem dici poteſt in caſu quo delictum ſit alicubi publicum, aut in iudicio probatum, in loco tamen vbi abſolutio, vel diſpenſatio conceditur, eſt occultum; nec eſt ſpes quòd ibi publicetur, eo quòd patratum ſit in loco remotiſſimo. Quia reſpectu illius loci vbi abſolutio, ſeu diſpenſatio conceditur, talis caſus cenſetur occultus de præſenti, & de futuro. Sanchez *tom.*1.*in Decalogum lib.*2.*cap.*11.*num.*60. Auila *de Cenſuris part.*2.*cap.*7.*diſp.*1.*dub.*11.*concluſ.*3. Fagundez *ſupra numero* 28. Barboſa *ſupra numero* 26. Licet oppoſitum teneat Suarez 4. *tom. de pœnit. diſputat.*30.*ſect.*2. *numero* 2. & Theſaurus *ſupra §. aduertendum tertiò*, dicens ita obſeruare Sacram Pœnitentiariam. Quod proinde eſt tenendum pro caſu, in quo timor probabilis ſit quòd publicari poſſit in loco vbi conceditur abſolutio, aut diſpenſatio.

11 Idem quoque affirmandum conſequenter ad dicta ſupra dicto verbo *Litteræ Apoſtolicæ eo numero* 28. etiam quando tale delictum deductum fuit ad forum externum, & reus ab eo abſolutus, quantumuis falſis teſtibus ſe defenderit; cum adhuc crimen maneat occultum. Vide alia eo loco, & præter Auctores ibi relatos Viualdum *in Candelabro aureo, de excommunicatione, numero* 42. Garziam *ſupra num.*48. Barboſam *ſupra à num.*32. & Fagundez *ſupra numero* 26.

12 Similiter idem dicendum, quando delictum ſocii delatum eſt ad forum contentioſum, nam etiam in hoc caſu delictum alterius poteſt eſſe occultum. Bonacina *ſupra numero* 2. ex Nauarro, & Sanchez.

13 Quando tamen delictum eſt deductum ad forum externum, & reus non eſt abſolutus, ſiue fuerit punitus, ſiue non punitus, non poſſunt Regulares vti prædictis facultatibus, non ſolùm quia Concilium expreſsè excludit hunc caſum, ſed etiam, quia ille iam non eſt occultus, ſed publicus, nam quæ in iudicium adducuntur non ſunt occulta, ſed publica. Suarez loco relato ex 5. *tomo de cenſur. diſt. ſect.*2. *numero* 5. Garzia *ſupra numero* 50. Bonacin. *de cenſur. diſp.*7.*q.*5.*punct.*1.*numero* 6. poſt Gutierez, Rodriguez, & alios, contra Sanchez, Auilam, Henriqu. & Reginaldum.

14 Si autem caſus ſit, quòd poſt quam Regulares conceſſerint dictam abſolutionem, ſeu diſpenſationem in caſibus occultis, fiant publici, vel deducti ad forum externum, tunc abſolutio, ſeu diſpenſatio data proderit ſolùm in foro interiori. Niſi forſan Iudex, prout poteſt, talem abſolutionem, ſeu diſpenſationem pro foro etiam externo acceptare velit, iuxta dicta *tom.*3. verbo *Abſolutio n.*7. ex Laymano ibi relato.

O F F I C I A Religionum.

S V M M A R I V M.

*De illis remiſſiuè. n.*1.

*Munia, ſeu Officia Religionum triplicis generis ſunt. num.*2.

*Nomine Officiorum, quæ intelligantur in Bullis, & Conſtitutionibus Pontificijs. num.*3.

Quorum officiorum Religionum ſint incapaces illegitimi. num. 4.

*Quid de officio prædicatoris generalis, & gradus lectoratus. num.*5.

*Quid de officio parochi. n.*6.

De procuratione officiorum an liceat Regularibus. numero 7.

*Prælatia vix poſſunt appeti, aut procurari ſine peccato. num.*8.

*Alia officia, quæ non ſunt Prælaturæ an poſſint procurari. num.*9.

*De Conſtitutionibus Summorum Pontificum prohibentium recurſum ad extraneos pro conſequendis officijs. num.*10.

Quæ ſunt ex Motu proprio ſunt maioris firmitatis. numero 11.

Quos Religioſos comprehendant. n. 12.

An etiam complices, & fautores. n. 13.

Quæ prohibeantur in dictis Conſtitutionibus. numero 14.

De largitione munerum in ipſis prohibita. numero 15.

Perſona extranea extra Ordinem, quæ cenſeantur. numero 16.

Quomodo prohibeantur Prælati dare Officia intuitu fauorum extraneorum. n. 17.

An aliquando id poſſint facere. n. 18.

Quid quando timent notabile aliquod damnum. numero 19.

Quæ gratia prohibeantur concedi intuitu talium fauorum. n. 20.

Qualiter prohibitum Religioſis pro ſe, vel alijs vota, ſeu ſuffragia procurare. n. 21.

1 QVamuis de hac re non pauca dixerim *tom. 2. cap.* 13. alia tamen in præſenti addenda, vel pro maiori ampliatione materiæ.

2 Suppono autem ex dictis eo loco, munia, ſeu officia Religionum generaliter loquendo ad tria genera reduci poſſe. Alia enim ſunt dignitates, illa, ſcilicet, quæ includunt adminiſtrationem cum iuriſdictione, qualia ſunt Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, Abbatiatus, Guardianatus &c. quæ important iuriſdictionem ordinariam; & muneta Commiſſariorum, Viſitatorum, Vicariorum, & Præſidentium Capitulorum Generalium, ſeu Prouincialium, quæ important delegatam. Alia verò ſunt perſonatus, illa ſcilicet, quæ important præeminentiam, ſeu præcedentiam ſine iuriſdictione; qualia ſunt officium Procuratoris Generalis in Ordine noſtro, & officia Diffinitorum, Aſſiſtentium, Sociorum, vel Conſultorum Generalium, vel Prouincialium. Alia verò ſunt, quæ ſpecialiter, & propriùs vocantur officia, ea ſcilicet, quæ important adminiſtrationem ſine præeminentia, aut iuriſdictione. qualia ſunt eſſe Sacriſtam, Procuratorem Conuentus, Syndicum, & ſimilia. De quibus præter dicta eo loco lege Portellum *in Dub. Regular. verbo officia ordinis in Additionibus,* & Bordonum *Reſol.* 12. *à numero* 24. Vnde conſequenter ad dicta *tomo tertio* verbo *Falſarius numero* 3. Officialium nomine veniunt quicunque Religioſi, qui habent aliquod officium Superioritatis, vt Generalis, Prouincialis, Cuſtos, Prior, Guardianus &c. ſiue honoris, vt Definitor, Socius, Aſſiſtens &cet. aut oneris, & laboris, vt Procurator, Syndicus, Celerarius, Sacriſta, Depoſitarius &cet. Portellus *ſupra verbo Falſarius numero* 3. Bordonus *Reſolution.* 46. *numero* 5. ex Graſſio, & Coriolano. De his ergo officijs aliqua dicenda in præſenti, præſertim primò, quæ ex illis veniant nomine officiorum in Bullis, Conſtitutionibus, ſeu Decretis Summorum Pontificum. Secundò, quorum ſint capaces illegitimi. Tertiò, an, & quomodo liceat Religioſis illa procurare.

3 Et quoad primum, diſtinguendum eſt, vel enim officia ponuntur, vt diſtincta à dignitatibus, perſonatibus, honoribus &cet. prout ſæpius in prædictis Bullis, Conſtitutionibus, & Decretis Pontificijs contingit, & tunc officiorum nomine ſolùm venient ea, quæ dignitates, perſonatus honores &cet. non fuerint. Etenim iuxta dicta ſupra verbo *Leges Regularium num.* 32. verba legis ſecundùm proprietatem accipienda ſunt. *leg. non aliter ff. de legatis* 3. Quando ergo in prædictis locis officia ponuntur, vt diſtincta dignitatibus, honoribus &c. accipi debent, vt talia. Cùm autem officium, vt diſtinguitur à dignitate, & perſonatu, importet ſolùm adminiſtrationem ſine præeminentia, aut iuriſdictione, iuxta dicta *tom. 2. cap.* 13. *num.* 2. ideo officiorum nomine in prædictis locis ſolùm veniet officia tertij generis. Quando autem officia non ponuntur, vt diſtincta à dignitatibus, perſonatibus, honoribus &cet. prout ſæpius etiam contingit in prædictis Bullis, Conſtitutionibus, & Decretis Pontificijs, tunc officiorum nomine venient etiam dignitates, honores &cet. ac per conſequens veniens triplex genus officiorum ſupra deſignatum. Quod intelligo etiam quoad pœnas priuationis officiorum &cet. quæ in prædictis Pontificijs reſcriptis apponi ſolent, iuxta dicta *tom. 1. cap.* 10. *nu.* 32. Quæ ſententia rigida non videbitur, prout eam vocat perdoctus Pater Diana *4. part. trac. 4. reſolut.* 224. ſi ea, quæ eo loco dixi, rectè expendantur.

4 Circa ſecundum, conſequenter ad dicta *to. primo capit.* 18. *num.* 7. & *tom. 2. cap.* 12. *num.* 21. & *capit.* 13. *num.* 50. & 3. *tomo* verbo *Illegitimi Regulares numero* 8. illegitimi incapaces ſunt eorum officiorum, quæ ſunt dignitates, & perſonatus, non autem eorum officiorum, ſeu adminiſtrationum, quæ dignitates, & perſonatus non ſunt, quæ Sixtus 5. in Conſtitut. infra referenda vocat *officia oneris.* Vnde iuxta dicta eo *capit.* 18. *numero* 62. & eo *capit.* 13. *numer.* 50. poſſunt eſſe Procuratores Conuentuum, Sacriſtæ, & Magiſtri Nouitiorum. Nec admittendus Bordonus *dicta Reſolut.* 12. *numero* 34. cum ait, Magiſtrum Nouitiorum illegitimum egere diſpenſatione, quia habet regimen animarum, & poteſtatem ſuper illos. Cum enim officium Magiſtri Nouitiorum non importet iuriſdictionem ſupra illos in foro externo, cum non ſit eorum Prælatus propriè loquendo, nec importet aliquam præeminentiam in Religione, ſed merum miniſterium ad educationem, & inſtructionem Nouitiorum, non eſt dignitas, aut perſonatus, ac per conſequens poterit ab illegitimis exerceri. Et ita tenent non ſolùm Rodriguez, & Miranda ab ipſo relati, ſed Silueſter *in Summa verbo Prælatus qu.* 3. & Portellus *ſupra verbo illegitimus num.* 8. Poſſunt quoque eſſe Confeſſores etiam monialium dummodo iuriſdictionem aliquam in foro externo ſuper illas non habeant, propter rationem adductam. Silueſter, & Portellus *ſupra.* Item poſſunt eſſe Concionatores, Regentes, & Lectores artium, aut Theologiæ, propter rationem allatam, quia ſcilicet iſta munia non ſunt dignitates, aut perſonatus. Bordonus *ſupra numero* 25. Vnde Sixtus Quintus in Conſtitutione *ad Romanum Pontificem* in 2. *tom. Bullar. num.* 71. declarauit, illegitimos non arceri à Religionibus ab his officiis. Quamuis autem exceperit illegitimos à ſacrilegio, vel inceſtu, quia tamen hæc conſtitutio moderata eſt à Greg. 14. in conſtitutione *Circumſpecta tom. 2. Bullar. num.* 3. & ad terminos Iuris communis redacta, ideo huic moderationi, & reductioni ſtandum.

5 Nota tamen, quòd officia Prædicatoris Generalis, quæ in aliquibus Religionibus eſſe ſolent in vſu, cum includant præeminentiam quamdam ſuper alios, videntur dici poſſe perſonatus, ac per conſequens obtineri non poſſe ab illegitimis ſine diſpenſatione. Idem dico de gradu lectoratus, qui etiam

in

Digitized by Google

404

in aliquibus Religionibus (prout in noſtris la partibus Italiæ) non eſt officium, ſed gradus, & importat præeminentiam, ac per conſequens etiam videtur dicendus perſonatus, nec obtineri poſſe ab illegitimis ſine diſpenſatione, iuxta dicta *tom. 3. verbo illegitimi regulares num.* 8. Idem dicit Portellus *ſup. verb. Officia Ordinis in additione num.* 1. de officio lectoria iubilari.

6 Non poſſe Regulares illegitimos ſine diſpenſatione obtinere officium Parochi, quia tale officium eſt verè Beneficium; conſtat ex dictis dicto *tertio to.* verbo *Beneficium, & Beneficiati num.* 8. & verbo *illegitimi regulares num.* 9. & *tom.* 2. *ca.* 18. *num.* 34. & docet Bordonus *ſup.* §. 35.

7 Circa tertium, an, & quomodo liceat Religioſis officia ſuæ Religionis procurare, in primis notanda, quæ de ambitione Regularibus ſugienda dixi *in libro de reformatione regularium*, & in hac Summa *to.* 3. verbo *Ambitio*.

8 Diſtinguendum autem videtur de officiis, quæ ſunt Prælaturæ, curam ſcilicet animarum habentibus, & de aliis, quæ talem curam non important. Et quidem quoad priora, iam dixi eo verbo *Ambitio numero* 4. quomodo vix ſit caſus, in quo licitè, & honeſtè Religioſus appetere, aut procurare poſſit Prælatias, niſi quando ex præcepto Charitatis ad id teneretur, quando ſcilicet electores, vel qui Prælatias procedere debent, parati ſunt eligere aliquem poſitiuè indignum, aut perniciosum communitati. Tunc enim propter bonum commune charitas Chriſti vrget, vt dignus Prælatia ſe offerat electoribus. In aliis autem caſibus, in quibus neceſſitas non vrget, peccatum mortale eſſe appetere Prælaturas, colligitur ex eo quod temerarium eſt magno periculo ſalutis animæ ſe exponere abſque vrgenti neceſſitate. Prælaturas autem appetere, ſeu procurare, eſt magno ſe ſalutis periculo exponere, ob multitudinem ſcilicet, & grauitatem obligationum, quas ſecum afferunt. Sotus *lib.* 10. *de iuſtit. q.* 2. *art.* 1. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 10. *quæſt.* 3. *punct.* 2. Ledeſma *de ſtatu Epiſcopor. cap.* 3. *dub.* 2. Peirinis *tomo* 2. *de Prælato q.* 1. *cap.* 6. plura in ſequentibus ad intentum ex Patribus, & Philoſophis adducens. Hinc Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 10. *quæſit.* 1. *num.* 2. *&* 3. ait: *Nihil Monacho eſt in hac vita periculoſius quam Officium, vel Prælaturam expetere, nam qui ambitioſè exquirendo tale onus deſiderat, non religioſus Monachus, ſed mundanus homo eſt appellandus.* Appetere autem aliquem huiuſmodi Prælatias, non abſolutè, ſed conditionatè, ſcilicet ſi Deo, & Superioribus, aut etiam electoribus placuerit, & cum cognitione propriæ infirmitatis, & animo Dei Eccleſiæ inſeruiendi, ita vt prodeſſe, & non præeſſe deſideretur, licitum, & laudabile videtur, cum hoc non ſit ſe ingerere, ſed de Deo humiliter offerre. Caietanus *in Summa verb. Beneficia Eccleſiaſtica* §. *Beneficium*, Conradus 1. *part. caſuum q.* 252. §. *quarta eſt*. Peirinis *ſupr. num.* 12.

9 Loquendo autem de aliis officiis Religionum, quæ Prælaturæ non ſunt, aut curam animarum non important, ſed præeminentiam tantùm, illis applicari poſſunt, ea quæ dixi dicto verbo *Ambitio num.* 6. quòd ſcilicet non ſit ambitioſus qui gaudet, vel delectatur de honore ſibi oblato, vel etiam appetit illum. Primò, ſi id faciat propter honorem, & gloriam Dei. Secundò, ſi propter vtilitatem proximorum. Tertiò, etiamſi gaudeat, aut lætetur de illo, vel appetat illum ea ratione quia ſibi eſt debitum. Quemadmodum enim licitè poteſt quis delectari, ſeu etiam appetere quòd res ſibi debita, pecunia v. g. vel aliqua alia res non ſibi denegetur ſic, & de huiuſmodi honoribus dicendum eſt.

10 Quia tamen, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 10. *numer.* 17. & *capit.* 15. *numero* 27. & *capit.* 18. *numero* 82. plures Bullæ editæ ſunt à Summis Pontificibus, quib. multarum Religionum Regularibus prohibitum eſt recurrere ad extraneorum fauores pro conſequendis officiis, gradibus, & honoribus in ipſorum Religionibus; & illorum Prælatis, ne ipſa conferant dictorum extraneorum intuitu: quarum plures retuli locis telaris, ſimileſque refert Tamburinus ſupra, circa quas non paucæ, nec leues oriri ſolent difficultates, (inter timoratos præſertim, apud quos eæ ſunt in vſu) ideo operæ pretium duxi nonnulla pro ipſorum explicatione dicere. Quia verò ipſæ variæ ſunt, nec eiuſdem tenoris, ideo ea præcipuè tangam, in quib. omnes, vel ipſarum plures conueniunt.

11 Et primò, cum illæ ſint ex Motu proprio, certa ſcientia, & plenitudine poteſtatis, quę denotant Papam in eis edendis non ex inſtantia ab aliis ipſis facta, ſed ex ſua ſcientia, & poteſtate abſoluta, ita diſpoſuiſſe, ſunt maioris authoritatis, & firmitatis, nec de ſurreptione, aut obreptione calumniari poſſunt. De quo inter alios Gloſſa *in capit. quia diuerſitatem de conceſſ. præbend.* Abbas *in cap. ea quæ de ſent. et re iudic.* Graſſius *tom.* 2. *conſil. moral. lib.* 1. *de offic. delegat. conſil.* 2. & alij.

12 Deinde, illi, quibus in prædictis Bullis prohibetur prędictus recurſus ad extraneos pro conſequendis prædictis officiis &cet. ſunt profeſſi illarum Religionum. Nouitij enim, iuxta dicta ſupra verbo *Nouitii, & Nouitia numero* 44. non comprehenduntur in huiuſmodi legibus odioſis. Portellus *ſupra num.* 20. Nec etiam comprehenduntur in iſtis Moniales, ſed ſolùm Religioſi viri. Neque enim vidi aliquam de Monialibus loquentem, nec nomen maſculinum in odioſis extenditur ad fœminas. Portellus *numero* 19. Peirinis *tom.* 3. *priuileg. Minim. in Additamentis ad Conſt. Pauli* 5. *cap.* 10. *num.* 3. Similiter nec comprehenduntur Tertiarii, aut Oblati, cum iſti religioſi non ſint, & Bullæ prædictæ ſolùm de Religioſis loquantur.

13 Comprehendi etiam ſolent in aliquibus huiuſmodi Bullis, prout videre eſt in ea, quæ pro Carmelitis edidit Clemens 8. & quam retuli dicto *capit.* 10. *num.* 17. etiam *complices, & fautores*, ita vt etiam illi incurrant eaſdem pœnas, quam incurrunt Religioſi prædictos fauores procurantes. Per quos intellige, conſulentes, præcipientes, adiuuantes, cooperantes &c.

14 Porrò id, quod prohibetur in dictis Bullis, eſt recurrere ad fauores extraneorum &cet. ſeu procurare illos pro conſequendis dictis officiis, dignitatibus &cet. Per quæ intelligitur quæcunque actio facta à Religioſis ſiue verbis, ſiue epiſtolis, ſiue precibus, ſiue muneribus datis ad conſequendum dictos fauores. Portellus *ſupra num.* 35. Addit tamen (quod, & ſequitur Peirinis *ſup. numero* 8.) id intelligi quando procurant tales fauores pro ſe, non quando pro aliis Religioſis, quia ſumus in pœnalibus, in quibus non eſt facienda extenſio. In hoc tamen attendi debet ad verba Bullæ, quæ diuerſa eſſe ſolent, & videndum an ea etiam extendatur ad procurantes fauores pro aliis. Qualis eſt ea, quam Clemens 8. fecit pro Ordine noſtro, & quam retuli *tomo primo cap.* 1. *numer.* 17. ea namque extenditur etiam ad *compli-*

Digitized by Google

ces, et fautores. Addont etiam, quòd ſi extraneus obtulit ſauores Religioſo, ipſo non rogante, neque acceptante, imo potius recuſante, ſi poſtea contingat, quòd intetceſſione ipſius conſeratur Religioſo aliqood officium, hic caſus non comptehendatur dicta prohibitione, ſed poſſit illud officium acceptare. Sed licet hoc verum ſit quoad Bullas, de quibus hi Autbores loquuntur. Quoad eam tamen, quam pto Carmelitis edidit Clemens 8. comprehendi videntur etiam hi, qui acceptant aliqua officia mediis ſanoribus obtenta, etiam ſi ea ſpontè oblata, & minimè procurata ſint. Dicitur enim, *aut etiam ſponte oblatis, et minime conquiſitis vſi fuerint*, quæ verba ſi attendatur ad contextum Bullæ, ad officia referuntur. Illud autem cum eiſdem Authotibus admittendum, quòd ſi extraneus obtulit Fratri rogaturum pro illo ad obtinendum officium &cet. & Religioſus taceat, nihil omnino loquens, comprehendatur in dictis Bullis, nam tunc intrat Regula illa 43. intet regulas Iuris *Qui tacet conſentire videtur*. Procedit enim hæc regula, vt habet Gloſſa *ibidem*, vbi agitur de commodo, & honore tacentis, ptout contingit in præſenti. Qualiter autem non incurrat pœnas harum Bullarum Religioſus, qui pro conſeqnendo aliquo officio ſuæ Religionis impetrauit aliquas literas ab extraneo aliquo, & illas poſtea non dedit, vel ipſæ interceptæ ſunt, ita vt ad manus Prælati officium daturi non peruenerint, conſtat ex dictis *tom.1.cap.15.num.27.* & conſonant ea, quæ in ſimili dixi *tom.3.* verbo *Caſus reſeruati Regularium num.12.*

15 Circa munerum largitiones pro conſequendis officiis &cet. quæ in aliquibus Bullis prohibentur expreſsè, & in ea quæ eſt pro Carmelitis implicitè illis verbis, *aliiſque viis directè, vel indirectè, palam, vel occultè* &cet. præter dicta *tertio tomo* verbo *Dare, ſeu Donare quoad Regulares à numero 1.* notandum cum prædictis Authoribus, primò, quod id eſt intelligendum, quando ea munera dantur extraneo, vt impetret à Prælato aliquod officium, non quando dantur Prælato, vt illud conferat. Eſto enim Religioſus id faciens incidere poſſit in pœnas aliàs grauiores, etiam Simoniæ, iuxta dicta *tom.1.ca.15.num.28.* non tamen in illas, quæ his Bullis deſignantur. Secondò, incurrere Religioſus pœnas harum Bullarum quando dederit talia munera extraneo intentione impetrandi officium à Prælato religionis, medio fauore illius. Tertiò, non incurrere illas qui talia munera dederit extraneo pro obtinenda confirmatione alicuius electionis legitimè factæ, à Prælato, iniuſtè, & ſine caoſa eam negante: quia hoc non eſt obtinere mediis moneribus collationem gratioſam officii, quod ſolùm videtur prohiberi his Bullis, ſed obtinere confirmationem iure debitam. An verò incurrat pœnas Simoniæ, aliquid inſinuaui eo *capit.15.numero 36.* Vide dicenda infra verbo *Simonia*. Quartò, nec incurrere dictas pœnas, qui parua munera non ſufficientia pro materia peccati mortalis, aut pro inductione illius extranei ad procurandum pro ipſo dictum officium, dedit. Quia licet intentio dandi illa poſſit eſſe peccatum mortale, actus tamen externus donandi, propter paruitatem materiæ, non meretur tam graues pœnas. Pro quo vide à ſimili dicto *tomo 3.* verbo *Caſus reſeruati num.10.*

16 Circa perſonas autem extraneas, ad quarum fauores prohibentur Religioſi recurrere pro obtinendis officiis &c. licet diuerſimodè in prædictis Bullis nominentur, & ita diuerſimodè etiam de illis iudicari debeat; nihilominus ſi ſolùm nominentur perſonæ exiſtentes extra Ordinem, probabiliter credo cum Peirinis *ſupr. numero 3.* & *4.* contra Portellum *ſupra numero 18.* non comprehendi Moniales Ordinis, aut Epiſcopos, ſeu Cardinales ex Ordine aſſumptos, non enim ſunt ſimpliciter extra Ordinem. Præſertim, quia cum lex ſit pœnalis, & odioſa, reſtringi debet quantum fieri poteſt. Idem non improbabiliter dici poteſt cum eodem Peitinis *num. 5.* de Cardinalibus Protectoribus, propter eamdem rationem, & præſertim, quia, iuxta dicta *tom.2.ca.9.num. 5.* ipſi ſunt aliquo modo veluti Superiores Religionum, quibus præficiuntur, & veluti ipſarum Prælati, ſaltem ſpectato modo, qoo circa illas de facto ſe gerunt. Vide Homobonum *tom. 2. exam. tract. 9. cap. 5. qu. 10.* Si autem, prout in Bulla pto Carmelitis contingit, nominentur perſonæ de gremio Ordinis non exiſtentes, cum nec Domini Protectores, nec Epiſcopi ex Ordine aſſumpti, aut Moniales ſint de gremio otdinis, eo quòd gremium Ordinis importare videtur eos, qui ſunt de ipſius Capitulis, quod non competit prædictis, non videtur ipſis applicari poſſe ea, quæ diximus. Licet ſi aliqui contrarium dixerint aſſerentes idem importare extra gremium ordinis, & extra ordinem, non multum contradicam.

17 Habetur etiam in prædictis Bullis prohibitio erga Prælatos Religionum, ne prædicta Officia Religioſis conferant propter fauores extraneorum, iuxta dicta *tomo primo capit. 18. num. 82.* Sed præter ibi dicta, notandum ex prædictis Authoribus. Primò, quoad Prælatos attendendum eſſe ad verba Bullæ. In eis autem, qoas vidi, tam pro noſtro quam pto aliis Ordinibus, omnes Prælati, ſiue infimi, ſiue ſupremi Religionum comprehenduntur. Secondò, nomine Prælatorum non venire Definitores, Socios, Aſſiſtentes &cet. quia iſti non ſunt Prælati nec eorum munia ſunt Prælatiæ, aut dignitates, ſed petſonatus, iuxta dicta ſupra *numero 2.* Verum quidem eſt, qoòd in Bulla Clem. 8. pro Ordine noſtro non ſolùm prohibetur id Prælatis, ſed etiam aliis Fratribus, ac per conſequens etiam iſti comprehenduntur. Tertiò, quoad ea quæ prohibentur facere propter dictos fauores attendi debere ad verba Bullarum. In alijs enim plura, & in alijs pauciora continentur. In eis verò, quas videre potui, ſolùm eſt ſermo de officijs intra Religionem. Quare ſi Prælatus ad inſtantiam alicuius extranei officium aliquod extra ordinem alicui Religioſo concederet, non incidet in pœnas dictarum Bullarum. Quartò, quod ſi Prælatus inferior, aut etiam quilibet alius Frater ad inſtantiam extranei petat à Prælato Superiori officium pro aliquo Religioſo, & obtineat illud, non propterea talis petens incurret pœnas harum Bullarum; quia illæ ſolùm prohibent dare tale officium propter dictos ſauores; non intercedere, & intercedere non eſt dare. Quintò, quod ſi Prælatus intuitu alicuius ſæcularis amici ſui nihil tamen ab ipſo poſtulantis daret alicui Religioſo amico, vel conſanguineo dicti ſæcularis aliquod officium, non tranſgrederetur dictas Bullas, quia illæ ſolùm prohibent ne dent dicta officia ad inſtātiam, requiſitionem, ſeu etiam contemplationem extranei petentis, ſeu ſauorem ſuum interponentis. Generaliter etiam loquendo attendendum eſt ad verba dictarum Bullarum, & cum ſimus in materia odioſa, & aliquoties neceſſarium ſit Prælatis religionū beneuolos habere ſæculares pro negotiis ipſarū,

ſtrictè

Digitized by Google

ſtrictè interpretanda ſunt, quantum proprietas ipſorum permiſerit. Pro quo vide præfatum Peſimis ſup. num. 2.

18 Maximè ex ipſo, & relato Portello ſupra numero 29. notandum ſextò (quod eſt valdè conſolatorium pro Prælatis) quòd ſi ipſi conferant aliquod officium ad inſtantiam alicuius extranei alicui Religioſo digniori, vel ſaltem æquè digno, principaliter propter dignitatem, & capacitatem ipſius; licet ſecundariò propter preces illius extranei, probabile eſt non incurrere pœnas harum Bullarum. Primò, quia ita videtur expreſſum in capit. tuam de ætat. & qualit. vbi habetur non committi Simoniam ſi rogante aliquo pro eligendo, elector det officium, non habito reſpectu ad preces illicitas ſibi exhibitas. Quia non magis debet hæc lex obligare, quam ea quæ imponit pœnas Simoniæ. Secundò, quia lex harum Bullarum videtur fundari in præſumptione, qua præſumitur indignos eſſe illos, qui fauores pro obtinendis officiis procurant. Ceſſante ergo hac præſumptione ceſſabit, & lex, iuxta dicta ſupra verbo Leges Regularium numero 61. Sicque video conſuli, & practicari à viris doctiſſimis. Notent tamen Prælati, ne ſe ipſos decipiant, dando talia officia principaliter propter inſtantiam ſibi factam, & non propter idoneitatem illius cui dantur. Teſte enim D. Gregorio 1. part. paſtoral. cap. 9. Sæpe mens de ſe ipſa mentitur, & fingit ſe de bono opere amare quod non amat &cet. Quod pro aliis ſimilibus caſibus obſeruandum eſt.

19 Notandum etiam, quòd ſi caſus eſſet (ſaltem rarus) quòd ſi Prælatus non conferret Officium religioſo ad inſtantiam alicuius extranei, ille, qui præponens eſt Princeps, vel magnæ authoritatis, indignaretur contra Prælatum, & Religionem, propter quod prudéter timeatur notabile aliquod malum illaturum Prælato ipſi, aut Religioni, vel impediturum aliquod bonum: tunc poſita capacitate Religioſi pro quo facta eſt inſtantia, poterit ipſi cōferri tale officium, tum ad redimendam iniuſtam vexationem, tum quia leges Eccleſiaſticæ non cenſentur obligare cum tanto diſpendio.

20 Cum autem in prædictis Bullis diuerſitas ſit circa ea, quæ prohibentur Prælati concedere ſubditis ad inſtantiam extraneorum, cum in quibuſdam ſolùm ſit ſermo de officijs, dignitatibus &cet. in alijs prohibeatur etiam quodcunque genus gratiæ; aliæ etiam, prout noſtra illa Clementis 8. extendantur ad remiſſionem pœnarum, ideo generalis regula alia tradi non poteſt, niſi quòd ad ſingularum verba attendi debet in particularibus Religionibus. Quid autem intelligatur in ipſis per dignitates, honores, officia &cet. conſtat ex dictis tum ſupra, tum tom. 2. cap. 13. relato. Quomodo etiam incurrantur cenſuræ, & pœnæ in eiſdem contra tranſgreſſores aſſignatæ, maximè an prædictæ pœnæ incurrantur ante quamcumque declarationem, & quis poſſit abſoluere, ſeu diſpenſare, vide dicta tom. 1. cap. 10. à num. 29. & c. 18. à n. 30.

21 Qualiter prohibitum ſit Religioſis vota, ſeu ſuffragia pro ſe, ſiue pro aliis in Capitulis procurate, & de pœnis contra oppoſitum facientes, ex Decretis Summorum Pontificum inflictis, & quo pacto ea intelligenda, habes ex dictis tomo 1. ca. 15. num. 24.

OFFICIVM Diuinum.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. n. 1.
Tenentur ad illud omnes Eccleſiæ Regulares. numero 2.
Qualiter peccent Prælati negligentes in ſequela Chori. num. 3.
Communitates Regularium quomodo teneantur ad diuinum officium. n. 4.
Quid de ſingulis Religioſis. n. 5.
Officium diuinum quid importet. n. 6.
Quid de Officijs particularibus propter obligationem aliquorum Conuentuum. n. 7.
Quid de Conuentibus paruis. n. 8.
De modo officiandi diuinum officium. n. 9.
De loco, in quo dici debet. n. 10.
Animaduertenda pro Religioſis ſcrupuloſis. numero 11.
De Oratione Sacroſanctæ, ac Indiuiduæ Trinitati &c. num. 12.
Quomodo intelligenda hac conceſſio. n. 13.
De alijs ſpectantibus ad Officium diuinum remiſſiuè. numero 14.
De officijs proprijs Sanctorum, ſeu Beatorum. numero 15.

1 De hac materia plura dicta ſunt tom. 1. capit. 12. & tom. 3. verbo Breuiarium, & verbo Feſti dies, & ſupra verbo Miſſa. Nihilominus alia addenda pro ipſius complemento, ea præſertim, quæ ſpectant ad officium diuinum publicum, & in Choro dicendum.

2 Et iuxta dicta eo capit. 12. num. 9. & capit. 24. num. 13. certum eſt teneri omnes Eccleſias Regulares, ſiue Fratrum, ſiue Monialium pſallere quotidie in Choro Officium diuinum horis debitis, et deuotè. Ita enim habetur non ſolùm ex antiquiſſima Eccleſiæ traditione, & Regulis, ſeu Statutis fere omnium Religionum, ſed etiam ex Clementin. 1. (non quidem de Regularibus, vt dicto numer. 9. per errorem habetur) ſed de Celebrat. miſſarum. Sumiturque ex antiquiſſimo vſu Religioſorum Sancti Marci Euangeliſtæ, prout ex Philone approbat Vualdenſis noſter tom. 3. tit. 3. capit. 122. numer. 4. & 5. Quòd autem hęc obligatio ſit ſub mortali, eodem etiam loco dixi, & colligitur ex dicta Clementina, vbi contradictores compeſcendi dicuntur per cenſuram Eccleſiaſticam. Cenſura enim Eccleſiaſtica, maximè in materia graui, qualis eſt iſta, peccatum mortale ſupponit. Similiter, quòd hoc præceptum præſertim obliget Prælatos, dixi eodem loco, & capit. 18. eiuſdem primi tomi num. 69. Prout etiam illis præcipitur in dicta Clementina: omni negligentia, et incuria penitus relegata, vt ibi dicitur. Rudriguez tomo primo qu. Regular. q. 42. artic. 1. Miranda tom. 1. man. prælat. q. 37. art. 5.

3 Hinc collige, Prelatos negligentes notabiliter, & abſque legitima cauſa, in frequentatione Chori, peccare mortaliter: non ſolùm, quia ratione ſcandali, & mali exempli in cauſa ſunt quòd ſubditi idem faciant, ſed etiam, quia vix poterit, ipſis abſentibus, Officium diuinum, prout decet, in Choro celebrari. Suarez tom. 2. de Relig. libro 4. de Hor. Canonic. cap. 10. numer. 8. Filiucius tom. 2. tractat. 23.

*cap.4.num.*135. Bartholomæus à Sancto Fauſto *de horis Canonicis lib.*2.*qu.*18. Vnde tales Prælati deponi debent à ſuis officiis. Tum ex particularibus Statutis, & conſtitutionibus Religionum, ſpecialiter ex noſtris *p.*2.*cap.*3.*numer.*1. vbi in hoc negligentes iubentur grauiter puniri. Tum ex iure communi *ca. Si quis Prasbyter. diſt.*92. vbi Clericus Eccleſiæ deputatus choro adeſſe negligens deponi iubetur. Bartholomæus à S. Fauſto *in Theſauro, l.*6.*qu.*179. Peirinis *tom.*2.*de pralato q.*1.*c.*4.*n.*123.

4 Obligantur etiam eodem præcepto, & ſub mortali, pſallendi quotidie in choro diuinum Officium Communitates ipſæ Religioſorum, ſeu Religioſarum; vel, quod idem eſt, Religioſi, aut Religioſæ perſonæ collectiuè ſumptæ. Ratio eſt, quia hoc præceptum obligat Eccleſias ipſas; Eccleſia autem ſupponit pro perſonis Eccleſiaſticis in ea exiſtentibus collectiuè ſumptis. Bonacina *de Horis Canonicis diſp.* 2.*q.*1.*punct.*1.*num.*9. Diana 3.*part.tract.*2.*Reſolut.*18. Bordonus *Reſolut.*30.*num.*5.

5 Non tamen teneutur dicto præcepto regulariter loquendo Religioſi ipſi, aut Religioſæ in particulari diſtributiuè, aut diuiſiuè ſumptæ, propter oppoſitum fundamentum, ſcilicet, quia hoc modo ſumpti non repræſentant totam Eccleſiam Regularem, cui immediatè eſt poſitum hoc præceptum. Bonacina, Diana, & Bordonus relati, ex Suarez *tomo* 2.*de Religione libro* 4 *cap.*10.*numero* 5. & Raphaele de la Torre in 2.2.*D.Thom. tomo primo controuerſ.* 10. *de Horis Canonicis diſputat.*1.*numero* 6. Dixi, *regulariter loquendo*, quia in caſu quo ſingulorum abſentia in cauſa eſſet quòd Officium diuinum in choro, vel non celebraretur, vel non eo modo quo debet celebrari, ſingulos in particulari obligaret hoc præceptum. Bonacina *dicto numero* 9. *& diſputat.* 1.*qu.*2.*punct.*2. *numer.*8.*§.Dixi.* Bordonus *ſuprà.* Quo etiam caſu teneretur Prælatus diſtrictè præcipere ſubditis, vt chorum ſequantur. Bonacina, & Bordonus *ibidem.* An verò extra talem caſum, Religioſi, qui ex conſuetudine non veniunt ad chorum peccent mortaliter, variant DD. Etenim Peregrinus *in Comment. ad Conſtitutiones ſui Ordinis p.* 1. *littera B.* tenet partem affirmatiuam, negatiuam verò Diana *ſupra.* Ego autem, licet priorem ſententiam probabiliorem credam ratione ſcandali, aut mali exempli, quod ferè ſemper accidit, ſi Religioſus conſuetus ſit ſine legitimo impedimento ad chorum non venire; poſteriori verò adhærendum puto, ſecluſo tali ſcandalo, etiam ſi adſit conſuetudo: quia iuxta dicta *tomo primo capit.*8.*numero* 18. ex S. Thom. & Caietano, conſuetudo tranſgrediendi leges non obligantes ad mortale non inducit peccatum mortale per ſe loquendo. Quid verò dicendum ſit de obligatione Religioſorum ad ſequelam chori, propter Decreta Summorum Pontificum Clement. 8. & Vrbani 8. habes *tomo* 1.*capit.*10.*numero* 20. Quid etiam propter obligationem Regulæ, & conſtitutionum, vnaquæque Religio habebit in hoc particularia iura. Quantùm verò obligent Regulę, & conſtitutiones Religionum habes ex dictis *tomo primo cap.*7. & 8. Illud certum Canonicos, & alios Beneficiarios ſtrictiùs obligari ad chorum, quàm Regulares, quia illi, & non iſti obligantur ex iuſtitia, ſcilicet, ratione beneficii, quod illis datum eſt ob publicam recitationem diuini Officii. Suarez *ſupra num.*16. Bonacina *dicto num.*8.

6 Officium porrò diuinum, ad quod dico teneri Eccleſias omnes Regulares, & totam Communitatem Religioſorum, vel Religioſarum in eis exiſtentem, & præcipuè Prælatos ipſarum, non ſolùm includit ſeptem horas Canonicas, ſed etiam Officium Beatæ Virginis, officium mortuorum pro ſecunda die Nouembris, Litanias in die Sancti Marci, & in tribus diebus ante Aſcenſionem, Pſalmos Graduales, & Pœnitentiales, & officium defunctorum pro diebus, quibus iuxta rubricas Breuiarii debent dici. Ratio eſt, quia officium diuinum importat laudes, & preces ab Eccleſia inſtitutas ad orandum, & laudandum Deum certis, ac definitis horis, hæc enim eſt definitio officii diuini, & competit prædictis. Peirinis *ſupra numero* 124. ex pluribus Doct. De quo etiam Candidus 4.*part. diſquiſit.* 4. *articul.* 24. *dubitat.* 19. *& ſequentib.* Quando autem, & quibus diebus obligent prædicta, habes ex dictis *tomo* 1. *eo cap.*12. relato.

7 Idem dico de officiis diuinis, quæ in aliquibus Monaſteriis dicuntur in choro ex obligatione fundationis ipſorum, teſtamenti, pacti, legati, eleemoſynæ, Capellaniæ &cet. qualia ſunt aliqua officia mortuorum, Veſperæ B. Virginis, Sanctorum &cet. ea enim dicere ſpectat ad totam Communitatem, collectiuè; ad Superiores autem, vt præcipiant ſubditis, vt illis ſatisfaciant, propter dicta à ſimili. Addit Bordonus *ſupra numero* 9. etiam ſpectare ad ſingulos Religioſos diuiſiuè, ita vt ſinguli peccent mortaliter ea omittentes. Sed hoc non admitto, niſi id habeatur in prædictum onerum inſtitutione. Ex conſuetudine enim Eccleſiarum Regularium, habetur, quòd dummodo in choro adſit numerus competens Religioſorum, ipſi ſatisfaciant huiuſmodi obligationibus. Imò in rigore loquendo, niſi, vt dixi, id exprimatur in iſtarum obligationum inſtitutione, aut habeatur ex voluntate Inſtitutoris, cum quatuor Canonici, vel Eccleſiaſtici conſtituāt Chorum, vt habent Macignus *Tractat. de Horis Canonicis capit.*56.*num.*24. & Diana 2.*part. Tractat.*12. *Reſolut.*31. videtur dicendum, quatuor Religioſos ſufficere in choro pro talium onerum adimpletione. Caſu autem quo non adimpleantur, tenent Monaſteria ad reſtitutionem prouentum, quæ ex illis officiis ipſis contingunt (etſi oppoſitum tueatur idem Bordonus) certum omninò eſt, cum ex communi ſententia Doctorum, de qua inter alios Sotus 4.*de Iuſtitia qu.*7.*artic.*3. & Sairus *in Claui regia, lib.*10.*Tract.*2.*cap.*1. ex violatione iuſtitiæ commutatiuæ, ſeu contractus, aut ratione damni tertio illati, oritur obligatio reſtituendi. Quæ omnia interueniunt in præſenti, ſiquidem prædicta officia debita ſunt ex iuſtitia commutatiua ratione contractus initi inter ipſorum Inſtitutorem, & Monaſteria, & in omiſſione illorum damnum ſpirituale illi infertur. Sicut ex communi ſententia Doctorum idem dicitur de non adimplentibus obligationes Miſſarum, Anniuerſariorum, Legatorum &c.

8 Hæc porrò omnia etiam applicari debent ad conuentus paruos. Etſi enim tales ſint, & in ipſis forſan prędictus numerus quaternarius Religioſorū quandoque non reperiatur, hoc tamen non tollit quominus, iuxtà eorum poſſibilitatem, ſatisfacere teneantur obligationibus prædictis, ſaltem ratione pacti, aut promiſſionis, quibus illas acceptarunt. Etſi oppoſitum etiam in fine & idem Bordonus.

9 Circa modum autem officiandi, ſeu dicendi officium diuinum in Choro, nota primò, illud non debere dici tranſcurrendo, ſyncopando, extranea, vana, aut profana intermiſcendo colloquia, prout ex-

expreſsè in dicta Clementina prima *de Celebrat. Miſſarum* cauetur. Imò id eſſe quandoque peccatum mortale dixi eo *cap.*12.*numero* 12. Pſalmi etiam debēt deuotè, prout etiam in eadem Clementina præcipitur, conformiter etiam ad *cap. Dolentes de celebratione miſſarum*. De qua deuotione, ſeu attentione requiſita dixi *capit.*12. relato *num.*11. Dici etiam debet debitis, & ſtatutis temporibus, prout in eadem Clemeotina præcipitur, adiuncta conſuetudine Eccleſiæ, ita vt ſine magna cauſa oppoſitum facere, graoe peccatum ſit, iuxta dicta eo *capit.* 12. *numero* 15. Præueniri tamen poteſt, cum timetur impedimentum non recitandi illud tempore debito. Naldus *in Summ. verbo officium diuinum numer.*3. poſt Canum, quem refert. Notandum tamen, quòd licet ſemel, vel iterum poſſint Prælati Regulares diſpenſare, vt Officium aliis temporibus, quàm ſtatutis ex conſuetudine Eccleſiæ dicatur in Choro, non tamen poſſunt in perpetuum id facere, etiam cauſa iuſta interueniente. Ratio eſt, quia contrarium præcipitur in dicta Clementina prima *de Celebrat. Miſſar.* quæ eſt Concilii genetalis Viennenſis, in præceptis autem Concilii generalis, licet poſſint Epiſcopi, ac per conſequens etiam Prælati Regulares pro aliquo caſu diſpeoſare, ſed non pro ſemper, quacunque etiam data cauſa. Sanchez *tom.*2.*Conſil. moral. lib.*7.*cap.*2.*dub.*42.*num.*6. ex Armilla, Tabiena, & Nauarro.

10 Dici præterea debet Officium diuinum in choro, vel Eccleſia. Ita enim colligitur ex dicta Clementina, & ex *capit. vltim. diſtinct.*92. accedente traditione, & conſuetudine Eccleſiæ. De quo Nauarr. *de oratione tractat.*5.*numer.*3. Bellarminus *lib. de bonis operibus cap.*18. Reginaldus *lib.* 18. *numero* 178. Cauſa tamen rationabili ſuppoſita, ſcilicet, conſtructione Eccleſiæ, vel Capellæ, vel ad euitandum magnum frigus, aut magnam aliquam temporis intemperiem, dici poteſt in ſacriſtia, vel alio loco proximo Eccleſiæ. Bonacina *ſupra diſp.*1. *q.*3. *punct.*5. *numero* 3. & 4. ex Macigno, & Suarez. Declaratum etiam dicitur à Sacr. Congregatione apud Barbuſam *in Collectaneis Bullarii verbo officia propria*, Officium diuinum recitari poſſe extra chorum in ſacriſtia diebus ferialibus arbitrio Epiſcopi, non verò in feſtiuis, non obſtante contraria conſuetudine. Curandum tamen ſemper, vt eo loco dicatur, quòd percipi poſſit à fidelibus in Eccleſia exiſteotibus. Officium enim diuioum publicom, de quo loquimur io præſenti, non ſolùm dicitur propter vtilitatem dicentium, ſed etiam audientiom. Propterea enim, vt credo, Romæ deciſum audio, non potuiſſe Canonicos quoſdam ſatisfacere ſuæ obligationi in Sacriſtia, quæ non habebat feneſtram verſus Altare maius.

11 Pro Religioſis autem maximè ſcrupuloſioribus in choro celebrantibus diuinum Officium aliqua animaduertenda. Primò, qui ſubmiſſa voce recitat ſuos verſiculos, & audit ſocios canentes aliam partem, ſatisfacit obligationi Officij; quia talis verè recitat Officium cum aliis. Suarez *dict. libr.* 4. *capit.*12. Sanchez *ſupra dub.*14. Candidus *tomo* 2. *Diſquiſit. moral. diſquiſit.*25. *artic.* 24. *dub.*3. Secus eſſet ſi tantum audiret alios, & ipſe nec cantaret, nec recitaret ſuam partem; quia præceptum Eccleſiæ eſt de recitando, aut cantando Officio, non de illo audiendo. Bonacina *dict. quæſt.*3. *punct.*2. *numero* 15. Secundò, qui ſuam partem recitat, ſed aliam, quam alter Chorus recitat, attendens ad illam, ex aliquo accidenti, ſurditate, vel impedimento, non percipit, ſatisfacit Officio, quia verè recitat cum aliis. Sà *in Summ. verbo Horæ Canonicæ numero nono*. Tertiò, qui in choro aliquid omittit culpabiliter, aut inculpabiliter, non debet omiſſum repetere durante Officio in choro, ſed potius debet illud reſeruare poſt expletum officium.

Ratio eſt, quia iuſtam habet cauſam differendi, cum chorus ſemper proſequatur officium. Bonacina *dict. quæſt.*3. *punct.*4. poſt Nauarrum, Suarez, Filiucium, & alios, quos refert. Imo ſi talis pars, quæ omittitur eſt parua, prætermitti poteſt, quia cum materia ſit leuis, ex leui cauſa omitti poteſt. Idem Bonac. *ſupra puncto* 2. §. 1. *numero* 23. ex eiſdem Auctoribus. Vnde infertur, idem eſſe dicendum de Religioſo ſerò ad chorum venientem, ſi non multùm in choro proceſſum eſt. Candidus *ſupra art.*26. *dubit.*2. poſt alios. Quartò, probabile ſatis eſſe, quòd ceoſeatur integrè recitare ille, qui dum dicitur diuioum Officium in choro, occupatur occupatione neceſſaria ad ipſum diuinum Officium, vt præuidendo lectionem, quam eſt cantaturus, vel mittitur ad thurificandum altare &c. nec teneri repetere ea, quæ interim ab aliis dicuntur in choro. Ratio eſt, quia cum chorus reputetur vnum corpus, quod vnus dixit dictum cenſetur ab alio, qui detentus eſt occupatione neceſſaria ad ipſum chorum. Nauarrus *in capit. quando numero* 36. & 37. Sanchez *ſupra dubio* 15. Limitandum tamen hoc eſt, quando hi ante Officium diuinum non potuerunt, vel non debuerunt præuenire talem occupationem quia hoc ipſis non incumbebat, & propter neceſſitatem repente occurrentem hæc faciunt. Tunc enim non tenentur ſupplere. Nauarrus, & Sanchez *ſupra*. Quintò, probabile quoque eſſe, quòd qui organis choro reſpondet, non tenetur recitare eam partem, quam organum pulſat. Ratio eſt, quia Eccleſia accipit ſonum illum organorum, vt partem diuini Officii. Nauarrus *ſup. cap.*21. *num.*15. Sanchez *ſupr. dub.*16. & in idem propendit Sotus 10. *de Iuſtitia qu.*5. *artic.*3. Sextò, probabiliter etiam dici, quòd qui cantant in choro non teneantur dicere verſum, qui organis pulſatur. Ratio eſt, quia ſonus ille organorum accipitur ab Eccleſia loco vocum, &, vt pars diuini Officii. Sanchez *ſupra* ex aliis. Laudabiliter tamen, & ſecurior eſt vſus noſtræ, & aliarum Religionum, quòd verſus, qui organis pulſatur, dicatur à duobus in medio chori. Septimò notat Ioannes Sancius *in Selectis diſputat.*15. *nu.* 2. §. *Perpendendum* (quod tam pro recitante priuatè, quàm in choro intelligi poteſt) infirmum, etſi valentem conuerſari cum amicis ſe inuiſentibus, non ob id conſtringendum eſſe ad Officium diuinum recitandum; quia amicis confabulari, potius animi diuerſionem, quā attentionem importat; Officium verò diuinum attentionem neceſſariò petit.

12 Præcipuè octauò notandum, Leonem 10. viuæ vocis oraculò conceſſiſſe, quòd quicunque dixerit poſt quamlibet horam diei infraſcriptam Orationem, & in fine illius vnum *Pater noſter*, & *Aue Maria* pro fœlici ſtatu ſuæ Sanctitatis, & Eccleſiæ Sanctæ Dei, conſequatur plenariam remiſſionem omnium defectuum in illa hora humana fragilitate commiſſorom. Oratio. *Sacroſanctæ, ac indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Ieſu Chriſti Domini noſtri humanitati, & Beatiſſimæ, ac glorioſiſſimæ Virginis Mariæ fœcunditati, ſiue integritati, & omnium Sanctorum Vniuerſitati, ſit ſempiterna laus, honor, virtus, & gloria*

ab *omni Creatura, aobi quæ remiſſio peccatorum per infinita ſæcula ſæculorum. Amen. Et Beata Viſcera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni patris Filium, & beata vbera quæ lactauerunt Chriſtum Dominum. Pater noſter, et Aue Maria.* Caſſarubius in *Compendio Priuileg. Mendicant. verbo Officium Diuinum 2. numer.* 5. Addens *num.* 6. quod idem Leo ampliando prædictam gratiam conceſſit, quòd non ſolùm ſufficiat dicere ſupra ſcriptam orationem *Sacroſanctæ etc.* pro ſupplemento vnius horæ, quando dicitur per ſe ſola, ſed etiam omnium horarum, quæ dicuntur ſemel, ſeu vno contextu, licet aliquis paruus interuallus inter vnam, & aliam fiat.

13 Circa quam conceſſionem aliqua notanda ſunt. Primò eam videri factam pro omnibus recitantibus Officium, non pro Regularibus tantùm. Nauarrus *in capit. quando de conſecrat. diſtinct. 1. notabil.* 19. Toletus in Summa *lib. 2. cap.* 13. Rodriguez *tomo 1. quæſtionum Regular. quæſt. 42. artic.* 3. Secundò, quòd quamuis illa ſit viuæ vocis oraculo conceſſa, nihilominus non propterea reuocata cenſetur hoc tempore, quo viuæ vocis oracula reuocata ſunt à Summis Pontificibus Gregorio X V. & Vrbano 8. Ratio eſt, quia per iſtas reuocationes non reuocarunt hi Pontifices omnes conceſſiones, & gratias viuæ vocis oraculo factas, ſed illas tantùm, quæ fuerunt conceſſæ *Superioribus, et perſonis cuiuſcunque ordinis, Congregationis, Instituti, et Societatis, vel ipſis ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, et Societatibus*, vt patet ex verbis ipſorum, & docet noſter Strattius *in Inſtruct. pro Carmelit. capit.* 20. *numero* 8. & 9. Hæc autem conceſſio eſt pro omnibus recitantibus Officium in tota Eccleſia, vt dixi. Tertiò, quòd talis Oratio applicari debet pro fęlici ſtatu Summi Pontificis, & Sanctæ Eccleſiæ, vt patet ex dicta conceſſione, quod tamen aliqui non animaduertunt. Quartò, quòd defectus humana fragilitate commiſſi in recitatione Officij, quorum remiſſio à Papa conceditur recitantibus dictam Orationem, non ſunt illa peccata mortalia, quæ in tali recitatione committi poſſunt, non recitando verb. grat. integrè, vel attentè, ita vt ab onere repetendi talis Officii liberetur ſic recitans. Hoc enim eſſet maximum, & extraordinarium priuilegium, ac ſpeciali nota dignum. Solùm ergo ſunt illi defectus, qui vel per nullam culpam, ſed ſolùm per venialem committi poſſunt in tali recitatione, ita vt ab onere iterum repetendi recitata cum ipſis, excuſetur recitans. Addunt aliqui etiam remitti talia venialia ex vi talis Orationis ad modum Sacramentalis. Quod tamen dubium valde eſt, & abſque ſufficienti fundamento dictum. Quartò, probabile eſſe valere iſtam conceſſionem, etiam ſi talis Oratio ab vno ſolo, Hebdomadario ſcilicet, aliorum nomine, dicatur. Ita enim piè interpretari poteſt intentio Pontificis in re maximè fauorabili. Bordonus *ſupra numero* 28.

14 An Prælati diſpenſare poſſint, vt in Choro pro aliquo caſu recitetur officium non contentum in Breuiario, vide dicta 3 *tomo* verbo *Breuiarium numero* 5. Vbi etiam, & *tomo primo* eo *capit.* 12. & 21. alia ad intentum. Item eodem *tertio tomo* verbo *Defunctus* præſertim *num.* 6. & 7. alia, quæ pertinent ad officium Defunctorum. Qualiter etiam excommunicatus maiori excommunicatione non poſſe diuina Officia ex officio exercere, aut illis aſſiſtere, licet ea teneatur priuatim dicere, babes ex dictis eo 3. *tomo* verbo *Excommunicatio quoad Regulares numero* 14. & 9. Qualiter quoque diuina Officia per interdictum prohibeantur, habes etiam ex dictis eo *tom.* 3. verbo *Interdictum quoad Regulares à numero* 20. Similiter, quæ diuina Officia prohibeantur Religioſo irregulari, dixi eodem *tertio tomo* verbo *Irregularitas num.* 6. & 7.

15 De Officiis autem propriis Sanctorum, ſeu Beatorum, quæ tam in Choro quam extra, recitari poſſunt, præter dicta eo *cap.* 12. & 21. vide Decreta Sac. Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo officia propria* 3. (licet iis diebus videam hoc opus à Sact. Congregatione Indicis prohibitum) & Nouarium *in Lucern. Regular. verb. officium*. Notandum etiam eſt Sac. Congregationem apud eundem Barboſam eo libro *verbo Pœna* mulctaſſe pœna priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ quemdam Priorem, qui recitauit in Choro Officium quoddam non approbatum. Quod notandum eſt pro Regularibus.

OLEVM SANCTVM
Quoad Regulares.

SVMMARIVM.

Oleum Sanctum eſt triplex. num. 1.
De Chriſmate. num. 2.
De Oleo Cathecumenorum. num. 3.
De Oleo infirmorum. num. 4.
An poſſit miſceri cum alio non benedicto. num. 5.

1 OLeum Sanctum in die Cœnæ Domini per Epiſcopum conſecratum eſt triplex. Primum, & principale dicitur Sanctum *Chryſma*, quod de Oleo, & balſamo conficitur, quo benedicuntur fontes Baptiſmales, Calices, & Patenæ, Eccleſiæ, & Altaria, & pueri baptizati in vertice, & in fronte, & Epiſcopi quando conſecrantur in manibus, & in capite, & omnes fideles cum Chryſmantur. Quod quidem oleum annuatim conſecrandum eſt, & innouandum *capit. ſi quis de alio de conſecrat. diſtinct.* 4. Secundum eſt, Oleum Cathecumenorum, quod dicitur Oleum benedictum, ſiue Sanctum, quo inunguntur baptizandi inter ſcapulas, & in pectore; & manus ſacerdotis cum ordinatur, & Principes, ac Reges in brachio, & humero, & Eccleſia, ac altare ante Chryſmationem. Tertium eſt, Oleum infirmorum, quo inunguntur infirmi in extrema vnctione. *vt de Sac. vn. capit. vnico*. Angelus, Silueſter, & alii Summiſtæ *verbo Oleum Sanctum*, Barboſa *de Offic. et poteſtat. Epiſcopi Allegat.* 31. *numero* 1. Candidus *tomo tertio diſquiſit. diſquiſ.* 3. *art.* 2. *dub.* 15. De illis aliqua, quatenus ad Regulares ſpectare poſſunt, dicendum.

2 Et quidem loquendo de primo Oleo, ſcilicet Chryſmate, conſtat ex dictis *tomo* 3. verbo *Conſecratio numero* 3. quid ſit, quando, & à quo confici debeat, & qualiter peccent, qui veteri Chriſmate, id eſt, qui non ſit illius anni, vtuntur. Pro quo etiam extant declarationes S. Congregationis apud Barboſ. *in Collectan. Bullar. verbo Olea Sacra*. Qualiter etiam eo vti non poſſint Abbates, aut Prælati Regulares in aliquarum rerum benedictione, aut conſecratione, dixi eodem 3. *tomo* verbo *Altare numero* 3. & 4. & verbo *Benedictio*, & *benedicere numero* 8. & 11. & eo verbo *Conſecratio numero* 2. ex variis etiam eiuſdem Sacræ Congregationis declarationibus.

3 Loquendo autem de ſecundo Oleo, Cathecumeno-

menorum appellato, illud ſolum pro Regularibus animaduertendum, quòd quando curam animarũ cum Baptiſterio habuerint, prædictum Oleum illis ſit neceſſarium, ſicut etiam Chryſma pro vnctione Baptizandorum modo dicto. Idem dico de tertio Oleo, ſcilicet infirmorum, pro Sacra vnctione extrema danda infirmis moribundis. Vnde illis concedendum eſt ab Epiſcopis, vel Ordinarijs, prout ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert Barboſa in *dictis Collectaneis* loco relato colligitur. Omnes etiam quantumuis exempti ſubijciuntur Epiſcopis quantùm ad petitionem talium Oleorũ, *cap. veniens de præſcript.* vbi Abbas *notatione* 2. Rebuffus *in praxi beneficiorum parte* 1. *tit. de Clericis num.* 22. Eraſmus Cochier *de iuriſdictione Ordinarij in exẽptos par.* 2. *q.* 45. *num.* 16. Debent etiam talia Olea Sacra illis gratis omnino tribui, ita vt neque liberè oblatum pro illis aliquid accipere poſſint. Ita enim colligitur ex declaratione Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam refert Gauantus *in Manuali Epiſcopor. verbo Olea Sacra*. Quare tollenda eſt conſuetudo aliquorum, qui nolunt diſtribuere illa, niſi oua, aut aliquid aliud ipſis tribuatur. Fuſcus *de Viſitat. l.* 1. *capit.* 6. *numer.* 13. quem referunt Vgolinus *de poteſtate Epiſcopi cap.* 4. *§.* 3. *numera* 2. & Barboſa *dicta Allegat.* 31. *num.* 21.

4 Specialiter etiam quòd tertium Oleum, ſcilicet infirmorum, concedi debeat ab Epiſcopis omnibus Regularibus pro vſu ſuorum Monaſteriorum, colligitur non ſolùm ex eo quòd Prælati Regulares ſint veluti Parochi ſuorum Religioſorum, ac per conſequens ipſis, ſicut & aliis Parochis tribuendum, ſed etiam ex declaratione Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam referunt idem Gauantus *ſupra*, & Aldana *in Compendio Canonicarum reſolutionum l.* 1. *tit.* 8. *num.* 10. & ex ipſo Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Oleum Sanctum num.* 1. Specialiter quod Carmelitis tribui debeat iſtud oleum, habetur ex Clemente 8. in Bulla *Exponi nobis* in 3. *tom.* Bullarij *num.* 57. vbi præcipit Dominis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, vt prædictum Oleum, ipſis petentibus, promptè ac liberaliter exhiberi faciant, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *numer.* 20. De quo etiam Nouarius *ſupr.* Vbi etiam cum prædicto Barboſa *in dictis collectaneis* quòd fratres Cruciferi oleum Sanctum recipiunt à quocunque Epiſcopo ex conceſſione Vrbani 3. in Bulla *Cum anteceſſor* in 1. *tom.* Bullar. in iſto Papa *numer.* 1. Quo priuilegio vti etiã poſſunt aliæ Religiones cum ipſis communicationem priuilegiorum habentes. Imò etiam in iure communi ſtando, & ſecluſo omni priuilegio, ſi Epiſcopus proprius abſit, vel Sedes eo tempore, vacet, proximus Epiſcopus adiri poterit ad hoc Oleum habendum, prout ex Gloſſa, & Vgolino tenet Barboſa *dicta Allegat.* 31. *numer.* 19.

5 Nota prædictum Oleum infirmorum, quando timetur non futurum ſufficiens pro illo anno, aut propter aliam rationabilem cauſam, miſceri poſſe cum alio non benedicto, & ex illo augeri, modò ea pars, quæ additur, ſit minoris quantitatis, quàm Oleum conſecratum, totumque reddi conſecratũ, ſeu benedictum. Ratio eſt, quia magis dignum attrahit ad ſe minus dignum. *cap. quod in dubiis de conſecrat. Eccleſiæ.* Poſſeuinus *de officio Curati cap.* 9. *num.* 2. Naldus *in Summa verbo extrema vnctio num.* 2. Barboſa *d. alleg.* 31. *num.* 17. *&* 18. Candidus 3. *tom. loco relato dubit.* 16. 17. *&* 18. De quo à ſimili idem dixi de aqua Benedicta 3. tom. verbo *Benedictio, & Benedicere num.* 20. Sicque, cum mihi propoſitum eſſet de mandato S. Congregationis retroactis diebus, reſpondi fieri poſſe in quadam grauiſſima Eccleſia Hiſpaniæ.

OPINIO REGVLARIBVS Tenenda.

SVMMARIVM.

Quid de hac materia tractandum. num. 1.
Opinio quid, et quotuplex. num. 2.
Sententia vnius Doctoris an efficiat opinionem probabilem. num. 3.
Conſilium eſt ſequi opinionem tutiorem, et probabiliorem. num. 4.
Regulariter autem loquendo obligatorium non eſt, numero 5.
Ex duabus opinionibus æquè probabilibus qualibet amplecti poteſt. num. 6.
Opinio iam antiquata amplectenda non eſt. num. 7.
In materia, aut forma Sacramentorum non licet ſequi opinionem minus probabilem. num. 8.
Quid in materia obedientiæ Religioſorum erga ſuos Prælatas, num. 9.
Opinio abrogata, vel reprobata Decreto Superiorum amplectenda non eſt. num. 10.
Caſus practicabiles à Religioſis in materia opinionum probabilium. num. 11.

1 IN hac materia, quia latiſſima, ſolùm aliqua dicenda, quæ magis ad praxim, & caſus fere quotidianos Regularium conducere poſſunt, ſuppoſitis priùs aliquibus ad opinionis, naturam ſpectantibus.

2 Eſt autem opinio, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Dubia Regularium numer.* 2. idem quod aſſenſus incertus intellectus ad aliquam partem contradictionis cum formidine oppoſitæ. Per quod differt à dubio propriè dicto, iſtud enim eſt motus intellectus indifferens in vtramque partem contradictionis. De quo Sairus *in Claui regia l.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. Cornexo *tomo* 1. *in* 1. 2. *tract.* 8. *diſp.* 4. Diuiditur in probabilem, & improbabilem. Opinio probabilis eſt, quæ innitur rationi, ſeu fundamento alicuius momenti, ita tamen, vt pro oppoſita parte nihil conuincens ſit. Sanchez *tomo* 1. *in Decalog. l.* 1. *cap.* 9 *num.* 6. Portellus *in Dub. Regular. verbo opinio eligenda num.* 1. Improbabilis verò, ea, quæ debili fundamento, ſeu rationi innititur. Vnde in rigore loquendo potiùs debet dici ſententia falſa, quàm opinio. Portellus *ſupra.* Quare ſi daremus, quod aliqua opinio falſo fundamento, aut nullius ponderis nitatur, dicetur improbabilis, etiam ſi plures Authores pro ſe habeat. Ioannes Sancius *in Select. diſp.* 48. *num.* 48. Rurſus opinio probabilis, alia eſt probabilior, ea ſcilicet quæ innititur pluribus, aut melioribus fundamentis, ſeu rationibus; alia minus probabilis, quæ innititur paucioribus, aut debilioribus. Rurſus opinio alia eſt tuta, & ſecura, ea ſcilicet, quæ aliquo modo vitat peccatum alia verò tutior, ſeu ſecurior, ea videlicet, quæ magis, & ſecurius vitat illud. Non eſt autem idem opinio probabilis, aut probabilior quod tuta, aut tutior cum prior dicatur talis reſpectu fundamentum, quibus innititur, poſterior verò ex eo quod peccatum vitet. De his Sanchez *ſupra numera* 5. Portellus *ſupra numero* 1. *et* 2. Bordonus *reſolut.* 19. *numero* 4. & plures alij.

3 Ex quo collige, authuritatem vnius Doctoris pij, probi, & docti, qui rem ex profeſſo diſcuſſit, poſſe efficere vnam opinionem probabilem. Ratio eſt, quia auctoritas talis Doctoris non eſt leue, aut leuiſſimum fundamentum, ſed alicuius ponderis. Sanchez *dicto cap. 9. num.* 7. poſt Angelum, Silueſtrum, Nauarrum, Valentiam, & Sà. Quibus iunge Dianam *4. p. Tract. 4. Reſolut.* 30. poſt Merollam, Aluicium, & alios, quos refert. Et Zachariam Paſqualigum *in Deciſ. moral. de opin. elect. deciſ.* 2. poſt Sairum, Vazquez, Caſtrum Palaum, & alios, & *deciſ.* 360. *& ſequentibus*. Dixi *Doctoris pij, & probi*, quia attendendum eſt an ſit homo, qui volens mundo Placere, aut populi applauſum quærere, nouas, & laxiores ſententias euulgat: talis enim non eſt pius, & probus. Dixi etiam *docti*, quia Doctori non eſt credendum propter dignitatem, ſed propter doctrinam. Dixi quoque *qui rem ex profeſſo diſcuſſit*, quia qui rem caſualiter, incidenter, aut negligenter diſcuſſit, non eſt fide dignus. Adde, quòd quando Doctor ſingularis talem opinionem ducens habet dictas conditiones, præponi etiam poteſt ipſius opinio aliorum plurium contrariæ opinioni, propter fundamentum adductum. Villalobos *in Summa tomo 1. tract. 51. difficult. 7. num.* 3. Caſtrus Palaus *in Opere morali tom.* 1. *diſp. 2. punct. 1. numer.* 12. Diana *ſupra*. Paſqualigus *ſupra*.

4 His poſitis dicendum primò. Religioſi maximè conſulendi ſunt ſequi ſemper opinionem tutiorem, & probabiliorem, relicta minus tuta, aut probabili. Ratio eſt, quia in dubijs tutior pars eſt eligenda, iuxta *capit. iuuenis de ſponſal.* & certum teneri debet relicto incerto, iuxta *cap. ſi quis de pænit. diſt.* 7. quæ, etſi conſilia ſint, vt habent Antoninus *1. p. tit. 3. cap.* 10. §. 11. & Nauarrus *d. cap. ſi quis*, amplectenda tamen videntur Religioſis, qui viam perfectionis ſectantur. Quo ſenſu accipiendus eſt Peregrin. 3. *p. tract. 2. Reſolut. 3. & in Addit. ad Conſtitut. ſui Ordinis par. 3. q. 6.* Specialiter proinde ad faciendum bonam electionem in opinionibus prudenter eligendis aliquas regulas aſſignant Sairus *ſupra capit.* 6. ex Azorio, & Filiucio, Peirinis *tomo 3. priuileg. Minim. cap.* 1. *in Addit. ad Conſtitut. Pyrri num.* 10. ex alijs.

5 Nihilominus dicendum ſecundò, regulariter loquendo poſſe Religioſos, ſiue in operando ſiue in conſulendo alijs, vti opinione etiam minus probabili, aut minus tuta, relicta tutiori, aut probabiliori, etiam propria. Ratio eſt, quia operans ſecundum opinionem probabilem non poteſt iudicari temerarius, neque imprudens, habet enim pro ſe fundamentum alicuius momenti: ergo ſic faciens non peccat. Secundò, quia licet opinio tutior ſit perfectior, & ſecurior, nemo tamen tenetur ſequi quod perfectius eſt, & quod ſecurius, dummodo ſequatur perfectum, ac tutum. Ergo &c. Tertiò, quia cum omnimoda certitudo in rebus agendis haberi nequeat, ſufficit, vt operemur cum certitudine probabili, & non requiritur omnimoda certitudo. Opinio autem minus probabilis, & minus tuta eſt aliàs ſufficiens ad bene operandum moraliter: eſſet enim onus intolerabile, & multis ſcrupulis oppoſitum, ſi opiniones probabiliores ſemper inueſtigare teneremur. Ergo &c. Ita ferè Sanchez *ſupra num. 13. &* 14. ex Mercado, Medina, Vazquez, Valentia, Gutierrez, Suarez, Henriquez, Azor, Banez, Nauarro, Aragon, Lopez, Ledeſma, Salas, Sairo, & Leſſio, quos refert. Item Diana *part. 2. tract. 13. Reſolut. 1. & part. 4. tract. 4. Reſolut.* 4. ex Laymano, Baſilio Pontio, Maldero, Filiucio, Tannero, Barboſa, Garzia, Villalobos, Ioanne Sancio, Lorca, Martinez, Aluarez, Sanctagello, altero Barboſa, Portello, & Merolla, quos refert. Ita etiam Paſqualigus *ſupra* poſt innumeros alios. Ita quoque Cornexo *ſupr. diſp. 3. dub. 6.* poſt Salonem, & alios.

6 Ex quo collige, multò magis poſſe Religioſos ex duabus opinionibus æque probabilius ſequi quamlibet, non ſolùm quia tunc non operarentur temerè, aut imprudenter, ſed etiam quia ſi tales opiniones ſunt æquè probabiles, erunt quoque æquè conſonæ rationi, ac per conſequens æquè amplectendæ. Cornexo *ſupra dub.* 4. ex D. Antonino, Adriano, & Nauarro. Paſqualigus *ſupra deciſ.* 14. ex alijs.

7 Dixi autem ſupra *regulariter loquendo* poſſe Religioſos ſequi opinionem minus probabilem, & tutā relicta probabiliori, & tutiori, quia ſunt aliqui caſus, in quibus id non licet. Primus eſt, quando illa eſt iam antiquata, ita vt in praxi oppoſita recepta ſit. Tunc enim talis ſententia, vel non eſt iam opinio, vel ſaltem improbabilis cenſeri debet Sanchez *ſupra num.* 11. Sairus *cap. 5. num.* 21. *&* 22.

8 Secundus eſt, quando agitur de materia, aut forma Sacramentorum, tunc enim etiam ſi ſint de eis variæ opiniones, illis relictis, ſtandum eſt illi, quam vſus, & conſuetudo Eccleſiæ approbat, ſaltem ad euitandum damnum proximi, quod illi eueniret, ſi materia illa, vel forma, quam talis opinio dicit eſſe ſufficientem, re vera à Chriſto vt ſufficiens inſtituta non eſſet. Sairus *ſupra capit. 7. num. 6.* Naldus *in ſumma verbo opinio in fine.* Ioannes Sancius *ſupr. diſp. 27. num.* 15. Diana *d. tract. 13. Reſolut. 2. et par. 4. Reſolut.* 4. Vnde grauiter peccaret qui Baptizaret paruulum *in nomine Ieſu*, aut *in nomine genitoris, geniti, et procedentis*, non exprimendo nomina *Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*, quamuis faceret conformiter ad probabiles opiniones antiquas. Et ſimiliter circa materiam eiuſdem Sacramenti peccaret, qui Baptizaret in lixiuio, omiſſa aqua pura. Sairus *ſupra*. Cornexo *dub. 6.* Qui rectè addit oppoſitum eſſe dicendum in caſu neceſſitatis. Tunc enim poſſet Sacerdos vti dicta materia, & forma dubia, ſaltem ſub conditione, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Baptiſmus num. 6. et* 12. Imò etiam quando dubietas ex parte materiæ non eſt ex parte Miniſtri, ſed ex parte recipientis Sacramentum, licitè poterit illud adminiſtrari, iuxta opinionem etiam minus probabilem, aut ſecuram. Vt in caſu communi, quo pœnitens accedere vellet ad Sacramentum Pœnitentiæ cum attritione cognita, quia tunc Miniſter non faceret contra Charitatem proximi illi conferendo abſolutionem, ſi quidem ipſe voluntariè accedere vult illo modo. Vazquez 1. 2. *diſp. 63. cap. 3. num.* 10. Sairus *ſupra num.* 7. Sanchez *ſupra num.* 34. Similiter in caſu quo varietas opinionum non eſſet circa materiam, aut formam Sacramentorum, ſed circa iuriſdictionem Confeſſarij, licitè poterit ipſe vti opinione minus probabili, & tuta, probabiliori, & tutiori relicta, iuxta dicta tom. 3. verbo *Confeſſio num.* 3. Quia tunc re vera nullo periculo inualiditatis exponitur Sacramentum, tum quia eo ipſo quòd Confeſſarius ſequitur opinionem probabilem datur communis error in populo, & Eccleſia pia mater propter bonum animarum dat illi iuriſdictionem, iuxta *l. Barbarius ff. de offic. Prætor.* Tunc etiam quia regulariter loquendo in confeſſione ſemper pœnitens confitetur aliquod peccatum veniale ſuper quod quilibet Sacerdos habet iuriſdictionem, & abſoluendo ab illo directè, cum ſine

mortali

mortali auferri non poſſit, indirectè etiam abſoluet à mortali, poſita tali opinione probabili. Sanchez *ſupr. numero* 35. Leſſius 2. *de iuſt. cap.* 29. *dub.* 8. *num.* 68. Diana locis relatis ex Caſtro Palao, Granado, Maldero, & alijs.

9 Tertius caſus, in quo non licet Religioſis ſequi opinionem probabilem, eſt in materia obedientiæ, quando ſcilicet Superior præcipit aliquid inferiori; tunc enim ioſerior tenetur obedire Superiori præcipienti ſecundom opinionem probabilem, etiam ſi inferior probabilem aliam habeat quòd non poſſit præcipere. Ratio eſt, qoia aliàs iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 4. *num.* 26. ex Corduba, & Valentia eſſet confuſio, & deſtructio Communitatis, ſi prætextu opinionis probabilis nollet quis Superiori obedire. Tum etiam quia aliàs cogeodi eſſent Superiores ad non præcipiendom, niſi ex certa, & euidenti notitia honeſtatis rei, quæ præcipitur, quod eſt ſupra humanã facultatem. Et ita hanc ſeotentiam, vt probabiliorẽ ſequitur Diana *dicto tract.* 2. *reſol.* 10. *& dicto tractat.* 4. ex multis Auctoribus coutra Ioannem Sancium *in Select. diſp.* 33. & Caſtrum Palaum *in Opere Morali tom.* 1. *diſp.* 2. *puncto* 6. *num.* 5. Addit Layman. *l.* 1. *trac.* 1. *cap.* 5. *§.* 2. *numer.* 11. ex Corduba, & Vaſquez, & Miranda, quòd Superiori præcipienti ſecundùm opinionem probabilem ſubditus teneatur obedire, etiam contra probabiliorem proptiam, magiſque tutam. Tum quia in dubio inter Superiorem, & ſubditum, præſumptio eſt pro Superiori. *argument. cap. quid culpatur* 23. *quæſt.* 1. Tunc etiam quia ſi ſubditus agere poteſt aliqoid licitè ſecundum ſententiam probabilem etiam cootra propriam probabiliorem ac tutiorem, ergo præcipiente Superiore ſecundum probabilem, tenetur ſubditus obedire, etiam contra propriam probabiliorem, ac tutiorem. Quia, vt dixi eo *cap.* 4. *numer.* 24. quoties ſubditos poteſt habere iodiciom prudentiale quòd res, quæ illi præcipitur ſit licita, & honeſta, tenetor obedire. In caſu autem præſenti poteſt habere hoc iudicium. Rectè ergo Bordonus *dicta reſolut.* 19. *num.* 5. inquit, quòd Superior poteſt cogere ſubditum ad ſequendum ſuam opinionem, & is tenetur obedire, & operati ſecundum illam, modò ſit circa materiam intra obiectũ ſuæ poteſtatis.

10 Quartus caſus, ipſeqoe valde generalis, in quo non licet Religioſis ſequi opinionem aliàs probabilem, aut tutam, ſed tutiorem, & probabiliorem, eſt, quando talis opinio abrogata, vel reprobata eſt per Decretum Superiorum. Tunc enim talis opinio deſinit eſſe probabilis. Sairus *dicto cap.* 5. *num.* 21. Fraxinellus *de Sacerdotum obligationibus ſection.* 6. *obiect.* 14. *num.* 7. Declaratur hoc exemplis in materia celebrationis Miſſarum. Opinio probabilis antiquitùs erat pluriom Theologorum, quòd Sacerdos pauper poterat accipere ad ſui congruam ſuſtentationem plura ſtipendia pro vna Miſſa. Poſt Decretum tamen Sacræ Congregationis, iuxta dicta ſupra verbo *Miſſa num.* 14. talis opinio oon poteſt in praxi modo ſuſtineri, ac per conſequens ceſſauit iam eius probabilitas, vt bene Fraxinellus relatus. Similiter, iuxta dicta eodem verbo *Miſſa num.* 35. licet etiam antiquitus probabilis ſentẽtia eſſet quòd Sacerdotes poſſent accipere Miſſam celebrandam cum certa eleemoſyna, & poſtea alijs Sacerdotibus eam Miſſam committere, retenta ſibi parte eleemoſynæ, modò tamen poſt Decreta S. Congregationis in contrariom, quæ eo loco retuli, probabilis iam non eſt, ac per conſeqoens modò teneri non poteſt, prout eo loco dixi ex Diana, Lugo, & Bordono. Niſi forte caſu aliquo dato de quo *ibid.* Idem quoque dico de opinione aſſerente Regulares poſſe vti priuilegio Bullæ Cruciatæ etiam contra volũtatem ſuorum Superiorum, & quoad caſus ab eiſdem reſeruatos, iuxta dicta ex eiſdem Diana, & Lugo *tom.* 3. *verbo Bulla Cruciatæ num.* 29. Ac tandem idem dici poteſt de alijs caſibus ſimilibus, de quibus ſæpius dixi in diſcurſu huius Summæ. Animaduertendum tamen, quòd ſi non obſtante tali Decreto, eo, & rationibus, quæ pro ipſo ſunt perpenſis, aliqui Doctores ex ſufficientibus fundamentis antiquam ſententiam docuerint, dictum Decretum probabiliter explicando, haberi debet vt probabilis. Sanchez *ſupra n.* 11. referens Vaſquez, & Sairum.

11 Cum autem præter hoc caſus, vt dixi, regulariter loquendo poſſint Religioſi opinionem minus probabilem, aut tutam ſequi, probabiliori, & tutiori relicta, ideo aliqua pro ipſorum praxi ex dictis colligi poſſunt. Primò, quoad Prælatos Regulares, ipſos poſſe vti facultate diſpenſandi, abſoluendi, & commutandi circa ſuos ſubditos, iuxta ſententias probabiles (etiam probabilioribus in contrarium relictis) id aſſerentes, de quibus dixi præſertim *tom.* 1. *cap.* 18. Quod idem dico de ſimilibus facultatibus ipſorum, de quibus ſparſim per totam hanc Summam dixi. Secundò, quoad Confeſſarios, poſſe confeſſorem abſoluere pœnitentem ſequendo opinionem minus probabilem pœnitentis, depoſita opinione propria probabiliori. Vt ſi Confeſſarius credat contractum hunc eſſe prohibitum, & pœnitens iudicet eſſe licitum, & vult contractum inire: vel circa circunſtantias non mutantes ſpeciem confitendas, & ſic de cæteris. Nauarr. *in Manuali cap.* 26. *num.* 4. Layman. *ſupra num.* 10. ex Soto, Victoria, Medina, & alijs. Imò teneri Confeſſarium tunc abſoluere pœnitentem, quia talis pœnitens ſequendo dictam opinionem non peccat, ac per conſequens ſufficienter diſpoſitus accedit. Henriquez *l.* 6. *de pænit. cap.* 16. *num.* 50. Layman. *ſupra*. Portellus *ſupra num.* 8. ex Suarez, Ledeſma, & alijs. Tertiò, quoad Sacerdotes Regulares, illos poſſe celebrare in Altari portatili propter priuilegia, quæ aliqui ipſorum habent non obſtante quòd plures Doctores dicant ea reuocata eſſe per Concilium Tridentioom, iuxta dicta *tom.* 3. *verbo Altare num.* 13. & ſequentibus. Quartò, Portellus *ſupra num.* 3. affert alium caſum ad intentum de Confeſſario cogitatione, vel opere peccante, cum filia ſpirituali, cui abſolutionis Sacramentũ vel Baptiſmum contulit, quòd ſcilicet, iuxta opinionem probabilem non teneatur talem circunſtãtiam confiteri. [Quinto idem Portellus *in reſponſionib. Moral. tomo* 2. *caſu* 40. benè ait, quod in caſu quo Religioſus cõmiſit, aliquod crimen propter quod ſont opiniones diuerſæ, an incurrerit aliquam pœnam, v.g. excommunicationem, inhabilitatem &c. poſſe iudicem Regularem noo infligere illi talem pœnam; immo non poſſe eam ipſi infligere. Quod quidem verum exiſtimo non ſolum quia Religioſi pro eliuiores eſſe debeot in partem benigniorem, quàm in rigidiorem; ſed etiam quia eo ipſo quod ſunt opiniones diuerſæ circa illam pœnam, non conſtat tale delictum eam promereri, ac proinde non debet ſic delinquenti applicari. Vide Sairum *in Claui Regia lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 22. *in additionibus nou.* ac Lugo *tom.* 2. *de iuſt. & iure, diſput.* 37. *ſect.* 10.] Alia denique plura exempla ad inteotum adduci poſſent, de quibus in diſcurſu huius ſummæ.

ORA-

Digitized by Google

ORACVLA VIVÆ VOCIS.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè. num. 1.

Conſtitutio Gregorij XV. reuocatoria ipſorum. numero 2.

Conſtitutio Sanctiſſimi Dom. N. Vrbani de eadem re. numero 3.

Animaduertenda circa has Conſtitutiones. numero 4.

Per illas quæ viuæ vocis Oracula reuocata cenſeantur. num. 5.

An illa, quæ ſortita ſunt ſuum effectum. numero 6.

An illa, quæ poſtea per Bullam, vel Breue confirmata fuerunt. num. 7.

Quid ſi priuilegium per Bullam vni Religioni conceſſum, alteri viuæ vocis Oraculo communicetur. numero 8.

Viuæ vocis Oracula quæ, & qualia ſint. n. 9.

1 DE ijs plura dixi non ſolùm per totum huius Summæ diſcurſum, ſed ſpecialiter *tom. 1. cap. 3. num. 21.* Alia nihilominus addenda, relatis peiùs conſtitutionibus Gregorij 15. & Sanctiſs. Dom. N. Vrbani, quibus, iuxta dicta eo loco, reuocata fuerunt.

2 Igitur Gregorius 15. in Conſtitutione *Romanus Pontifex* quam eo loco retuli, ſic ad intentum. *Itaque motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione, noſtra, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnia, & ſingula indulta, facultates, priuilegia, gratias, & conceſſiones quaſcunque ſpirituales, & Eccleſiaſticas, tam ad forum interius, quàm ad exterius ſpectantia, ac tam ad ſupplicationem partium, quàm motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus à Sede Apoſtolica, quæ tamen viuæ vocis oraculo hactenus quandocunque, & qualitercunque, ex quauis etiam de neceſſitate exprimenda cauſa, quibuſuis Collegijs, Capitulis, Ordinibus, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Societatibus, etiam Societati Ieſu, ac Congregationibus quibuslibet, ſiue eorum, & earum reſpectiuè Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Prouincialibus, quocunque nomine nuncupatis Superioribus, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediatè ſubditis, cuiuſcunque dignitatis, præeminentiæ, aut quouis priuilegio munitis, non tamen ad ſupplicationem Regum conceſſas; in ijs videlicet, quæ non ſunt ſortita effectum, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac reuocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annichilata, viribuſque, & effectu vacua perpetuò fore, et eſſe, neque in poſterum cuiquam ſubrogari poſſe, etiam ſi expreſſa, & ſpecifica mentio, etiam de verbo ad verbum, de ijs facienda eſſet, decernimus, et declaramus, firmis tamen, et in ſuo robore permanentibus omnibus indultis, & alijs conceſſionibus prædictis viuæ vocis oraculo S. R. E. Cardinalibus ad ipſorum, vel aliorum quorumcunque fauorem, propria S. R. E. Cardinalium manu firmatis, pro ipſis, vel alijs factis, & de quibus ijdem S. R. E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerint, decernentes &c.* Et infra *Non obſtantibus &c.*

3 Poſtea verò SS. D. N. Vrban. ſub anno 1631. die 20. Decembbris in Conſtitutione *Aliàs fœlicis*, quę ad verbum habetur apud Peirinis *tom. 3. Priuileg. Minim. cap. 12. in additam. ad Conſtitut. Vrban. Conſtit. 38. aliàs 13.* & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucern. Regular. verbo Oracula viuæ vocis* ſic ad intentum. *Cum autem experientia rerum magiſtra compertũ ſit, conceſſiones, & gratias viuæ vocis oraculo, etiam à S. R. E. Cardinalibus obtentas, & ipſorum manu firmatas, ſæpe ab his, in quorum fauorem emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, et perperam indiſciplinæ Eccleſiaſticæ detrimentum executione demandari; idcirco, quantùm cum Domino poſſumus, his, et alijs malis occurrere volentes; motu proprio, et ex certa ſcientia, ac matura deliberatione, Noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, et de conſilio non nullorum venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, quibus negotium huiuſmodi maturè diſcutiendum commiſimus, omnia, et ſingula priuilegia, facultates, licentias, et gratias quaſcunque per Summos Pontifices prædeceſſores noſtros ac per Nos viuæ vocis oraculo, et S. R. E. prædictæ Cardinalium quorumcunque manu firmata, quibuſcunque Generalibus, Prouincialibus, cæteriſque Superioribus, et perſonis cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Inſtituti, et Societatis, ſiue ſæcularibus, ſiue Regularibus; vel etiam ipſis Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, et Societatibus, etiam Societati Ieſu, aut eius Clericis, ſeu Presbyteris, alijſque perſonis prædictis, quacunque de cauſa, etiam de neceſſitate exprimenda, occaſione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, contemplatione, ſeu ad inſtantiam Imperatoris, Regum, & Principum quorumcunque, aut aliàs quomodolibet conceſſa, illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac de cætero reuocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annullata, viribuſque, & effectu vacua eſſe, nullique prorſus deinceps ſuffragari poſſe, nec debere, declaramus. Præterea, vt præſentes litteræ omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabunt, quanto citius innoteſcant, omnibus, & ſingulis Generalibus, & alijs quocunque nomine nuncupatis Superioribus quorumcunque Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Ieſu, & inſtitutorum, ſub excommunicationis, ac priuationis officiorum, & dignitatum, nec non vocis actiuæ, & paſſiuæ pœnis ipſo facto incurrendis, præcipimus, & mandamus, vt infra tres menſes proximos à die publicationis præſentium computandos, omnes, & ſingulos Prouinciales eorumdem ſuorum Ordinum, Congregationum, ſocietatum, etiam ſocietatis Ieſu, & Inſtitutorum, de eiſdem præſentibus litteris certiores faciant, earumdemque præſentium exemplaria illis tranſmittant. Qui quidem Prouinciales, ſub eiſdem pœnis, teneantur ſingulis ſuperioribus Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, & Locorum Regularium præcipere, vt eaſdem præſentes ſubditis ſuis, vt moris eſt, publicent. Decernentes præſentes litteras, etiam ex eo quòd quicunque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu alio quopiam defectu, notari, impugnari, inualidari, redargui, in ius, vel controuerſiã vocari, aut ad viam, & terminos iuris reduci, ſiue aduerſus illas quodcunque iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere. Sicque per quoſcunque iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ſublata eis, & eorum cuilibes, quauis, aliter iudicandi, & interpretandi, facultate, & auctoritate, iudicari, et definiri debere. Ac irritum et inane, ſi quid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obſtantibus præinſertis litteris huiuſmodi, ac Conſtitutio-*

nibus

Digitized by Google

nibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & quatenus opus ſit, etiã Regula noſtra, de non tollendo iure quæſito Priuilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis eiſdẽ Cardinalibus, ac Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, & Societatibus, eorũque Superioribus, quocunq; nomine nuncupatis, ſub quibuſcunque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, illorum omnium tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

4 Circa quæ animadoertendum primò, quòd Oraculum viuæ vocis eſt conceſſio, ſeu gratia à Summis Pontificibus oretenus facta ſine ſcriptura. Portellus *in Dubiis Regularium verbo Viuæ vocis Oracula numero* 1. Bordonus *Reſolut.* 31. *quæſtione* 1. Vnde non ſolùm conceſſiones factæ per Bullam, aut Breue non dicuntur Oracula viuæ vocis, ſed etiam illæ quæ fiunt per ſignaturam Papæ, quando ſcilicet ipſe alicui petitioni propria manu ſubſcribit, vel ſolùm ſcribendo *fiat*, quia tales conceſſiones non fiunt oretenus, ſed etiam manu. Quamuis autem Oracula viuæ vocis probari non poſſint in forma authentica, niſi ſaltem duo teſtes idoneis id conceſſum eſſe affirment, nihilominus Leo. 10. etiam viuæ vocis Oraculo conceſſit Minoribus, quòd tuta conſcientia poſſent vti omnibus conceſſis à Sede Apoſtolica, prout in libris Ordinis reperiuntur, ac ſi omnia fuiſſent ſpecificè expreſſa, & pro maiori conſcientiarum ſecuritate omnia de nouo conceſſit. Et quòd non ſint minoris efficaciæ, & valoris, quam ſi per Bullam, aut Breue ad perpetuam rei memoriam eſſent conceſſa. Caſarubius *in Compendio Priuilegiorum Mendicantium verbo Oracula viuæ vocis numero* 1. & 2. Rodriguez *tomo* 1. *quæſtione Regular. quæſtione* 7. *artic.* 5. & *tomo* 3. *quæſt.* 22. *art.* 1. & 2. Portellus *ſupra numero* 2. Imò etiam, ſtando in iure communi, viuæ vocis Oracula habent eamdem vim, ſaltem in foro conſcientiæ, ac aliæ Conſtitutiones Papales, prout colligitur ex *cap. inſtitutionis* 25. *quæſtione* 2. & Clementina *Dudum* §. *Nos etiam de Sepultur.* vbi Gloſ. *verſ. verba* De quo Anguianus *Tractat. de leg. l.* 1. *cont.* 9. *à numero* 9. Addit Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 17. *Iulii* 2. §. 1. *numero* 1. hoc intelligendum eſſe tam in iudicio, quam extra illud, ex Conſtitutione 22. Iulii 2. apud Rodriguez in Bullario *pag.* 277. *num.* 1. Sed ibi non videtur hoc concedi à Pontifice Eremitis S. Auguſtini, pro quibus edita eſt illa Bulla, ſed ſolùm, quòd omnes conceſſiones, ſiue in forma Breuis, ſiue per ſupplicationem ſola ſignatura factæ, habeant tam in iudicio quam, extra illud eamdem efficaciam, quam ſi plumbeo ſigillo obſignatæ eſſent. Vnde nihil ibi de viuæ vocis Oraculis. Quod etiam colligo ex Rodriguez *tomo* 1. *Quæſtionum Regularium quæſtione* 7. *artic.* 5. & *quæſtione* 8. *artic.* 16. vbi agit de huiuſmodi priuilegio Eremitarum Sancti Auguſtini. Id tamen quod idem Iulius 2. conceſſit eiſdem PP. Eremitanis apud eumdem Rodriguez immediatè poſt prædictam Bullam, ſcilicet communicationem priuilegiorum aliorum Ordinum Mendicantium factam eidem Ordini Eremitarum S. Auguſtini, ad ea etiam extendi, quæ viuæ vocis Oraculo ab illis impetrata ſunt, manet in ſua vi, & communicari poteſt alijs Ordinibus Mendicantibus. Nota etiam id, quod dicto *capit.* 3. *numero* 21. dixi, quòd reuocatis alijs priuilegijs non cenſeantur viuæ vocis Oracula reuocata niſi expreſsè ſpecificentur. Videntur enim ſpeciali nota digna. Portellus *ſupra numero* 3. ex Henriq. Refert etiam pro eo Peirinis *ſupra numero* 2. Sà *in Summa verbo gratia numero* 13. quatenus eo loco habet, quòd per Conſtitutiones etiam habentes, clauſulam generalem *non obſtantibus &c.* non reuocentur priuilegia, conſuetudines, aut viuæ vocis Oracula, niſi exprimantur, aut nominentur.

5 Specialiter etiam circa reuocationem Oraculorum viuæ vocis factam à Summis Pontificibus Gregorio, & Vrbano nota primò, per eam non videri reuocata ea viuæ vocis Oracula, quæ conceſſa ſunt generaliter omnibus fidelibus, aut omnibus Eccleſiaſticis &c. iuxta dicta *ſupra* verbo *Officium diuinum numero* 13. ex noſtro Reuerendiſs. Theodoro Stratio, vt enim patet ex Conſtitutionibus relatis ſolùm reuocantur ea, quæ conceſſa ſunt aliquibus Religionibus, Communitatibus &c. Prælatis, ſeu perſonis particularibus. Secundò, iuxta dicta eo *numero* 21. nec reuocari ea viuæ vocis Oracula, quæ non continent aliquam gratiam, priuilegium, aut indultum, ſed ſunt meræ declarationes, aut explicationes. Quod poſtea ſequutus eſt Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Priuilegia numero* 5. & Bordonus *ſupra numero* 7. Qui etiam *numero* 2. 3. & 4. dicit nec reuocata eſſe illa viuæ vocis Oracula, quæ continent gratiam omnino fauorabilem, & nulli præiudicialem. Sed licet hoc probabilitatis ſpeciem præſeferat, quia tamen Conſtitutiones Gregorij, & Vrban. relatæ vniuerſaliſſimè loquuntur, & ita, vt credo, iuxta praxim Curiæ intellectæ ſunt, præſertim, quia aliàs ſequi videretur inutilem ferme eſſe reuocationem per ipſas factam; cum omnia ferme viuæ vocis Oracula Religionibus, aut Religioſis conceſſa, concernant, ſaltem Regulariter loquendo, forum conſcientiæ, nec alijs præiudicium afferant; ideo oppoſitum dicendum. Probabile tamen eſt, quòd ipſe eo *numero* 4. poſt Peirinis loco relato ex 3. *tomo priuileg. Minim. numero* 1. tenet, ſcilicet, quòd ſub iſta reuocatione non cadunt viuæ vocis Oracula concedentia indulgentias, non ſolùm quia illæ videntur ſpeciali nota dignæ, ſed etiam quia non nominantur, nec venire commodè poſſunt nomine priuilegiorum, aut gratiarum, ſed ſunt omnino diuerſa, & à diuerſis non fit illatio, præſertim in odioſis, qualis eſt hæc Conſtitutio, cum ſit reuocatoria tot priuilegiorum. Dixi autem ſolùm probabile id eſſe, quia cum Pontifex Gregorius reuocet *omnes gratias, & conceſſiones quaſcunque ſpirituales, & Eccleſiaſticas, tam ad forum interius, quàm ad exterius ſpectantes*; ſimiliter Vrbanus reuocet etiam, omnes, & quaſcunque gratias &c. per viuæ vocis Oraculum conceſſas, & nomine *gratiæ* quo vterque vtitur, & *conceſſionis*, quo vtitur Gregorius, iure intelligenda veniant etiam Indulgentiæ, ideo ipſæ etiam reuocatæ videntur, prout ſuppoſui d. verbo *Indulgentia quoad Regulares nu.* 11. & 12. Vtrumque ergo probabilitate gaudet.

6 Specialiter etiam tertiò notandum circa dictam Conſtitutionem Vrbani, quòd iuxta dicta eo

num.

num. 21. probabile ſit, quod non cenſcantur reuocatæ per ipſam conceſſiones factæ per viuæ vocis Oracula, quæ ſunt ſortita ſuum effectum, licet effectus habeat tractum ſucceſſiuum pro futuro tempore. Vnde ſi aliquis Religioſus habuit gratiam ante hanc Conſtitutionem à Pontifice, ſolo viuæ vocis Oraculo quòd eſſet Magiſter, Præſentatus, aut quid ſimile, non cenſeatur reuocata per illas. Quod poſtea ſequuti ſunt Peirinis *ſupra numero* 4. & Nouarius *ſupra verbo Priuilegia numero* 6. Fauetque maximè declaratio Sac. Congregar. Epiſcoporum, & Regularium, quam eo loco indicaui, & refert Caſtellinus *de elect. capit.* 5. *numero* 37. Ex ea enim conſtat, quòd cum pro parte Dominici de Molina Ordinis Prædicatorum, & Procuratoris omnium Religioſorum, Prouinciæ Bœticæ petitum fuerit à Sac. Congregatione quòd declararet, an ſtante Conſtitutione Gregorij 15. reuocatoria Oraculorum viuæ vocis, gratiæ, & priuilegia viuæ vocis Oraculo facto Magiſtris Generalibus, Vicarijs Generalibus, & Procuratoribus generalibus, conceſſa eorum Ordinibus, quæ ſortita fuerunt effectum ante reuocationem, licet effectus habeant tractum ſucceſſiuum, vel aliàs reſpiciant particulares perſonas, vt ſunt Præſentaturæ, vel Magiſteria, non obſtante prædicta reuocatione maneant in ſuo robore, & valida cenſeantur, vti in dicta reuocatoria Conſtitutione non comprehenſa, vel aliqua indigeant reualidatione tam in temporalibus, quàm ſpiritualibus; eadem Sacra Congregatio reſpondit, *Prædictas gratias, & priuilegia, in dicta reuocatoria Conſtitutione non comprehendi, nullaque reualidatione indigere, proindeque validas, & valida ſare, & eſſe, eiſdemque ſecurè vti poſſe cenſuit, prout aliàs ſuit reſponſum.* Hæc autem declaratio, etſi ſolùm pro Conſtitutione Gregorii data ſit, applicari etiam poteſt Conſtirutioni Vrbanæ. Nota tamen, quòd ſi aliquis Religioſus haberet per aliquod viuæ vocis Oraculum ſibi conceſſum facultatem verb. gra. diſpenſandi, vel abſoluendi quemlibet ad ſe venientem in caſibus reſeruatis, & talem facultatem nondum exercuit, reuocatam cenſeri per dictas Conſtitutiones, quia illa non eſt ſortita ſuum effectum, neque habet tractum ſucceſſiuum per vnicum ſolùm actum, prout illum habent gratiæ relatæ in declaratione Sac. Congregationis, ſed per plures independentes ab inuicem. Quod dixerim contra aliquos, qui non rectè percepiſſe videntur id quod loco relato dixi.

7 Dubium tamen eſt, an per dictas Conſtitutiones reuocata etiam ſint viuæ vocis Oracula, quæ, etſi primitus verbo tenus conceſſa ſunt, poſtea tamen per Bullam, vel Breue fuerunt confirmata. Ad quod Bordonus *ſupra numero* 4. & 5. affirmatiuè reſpondet. Probabilius tamen credo contrarium cum Peirinis loco relato ex 3. *tomo priuileg. Minim. numero* 1. Quod intelligo non ſolùm quando prædicta viuæ vocis Oracula nominatim, & expreſsè referuntur in dicta Bulla, ſeu Breui, ſed etiam quando in genere, aut in communi ſub nomine viuæ vocis Oraculi innouantur, aut confirmantur ex certa ſcientia, ſeu cum illa clauſula. *Quorum tenores ac ſi de verbo ad verbum &c.* quia iam prædicta viuæ vocis Oracula deſinunt eſse talia, & fiunt veluti conceſsa per dictas Bullas, Breuia, ſeu Reſcripta Papæ. Vnde infert idem Author viuæ vocis Oracula conceſsa Religionibus Mendicantibus ante Pium 5. non reuocari per dictas Conſtitutiones, quia ipſe Pius 5. in Bulla *Ipſi Mendicantium*, quam retuli *tomo* 2. *cap.* 1. *numero* 12. confirmat omnia priuilegia etiam viuæ vocis Oraculo conceſsa Mendicantibus &c. Idemque dicit de viuæ vocis Oraculis conceſſis ante Gregoriũ XIII. propter aliam Bullam ipſius, in quibus pro Minimorum Ordine illa confirmat, quæ in practicari poſſint, aut conformia ſint menti Pontificum docti videbunt. Vide ad hoc intentum Bullam Pauli V. quæ incipit *Decet Romanum*, conceſsam Patribus noſtris Diſcalceatis, & quæ habetur inter priuilegia ipſorum in Paulo V. Bulla 4. [An autem per dictas Conſtitutiones reuocentur eæ conſuetudines quæ fundatæ ſunt in ſuo principio in aliquo viuæ vocis oraculo, tractat Portellus *in reſponſionibus Moral. tomo* 2. *caſu* 13. *numero* 18. Et quamuis ipſe teneat partem affirmatiuam nihilominus probabilis etiam eſt pars negatiua, tum propter vim conſuetudinis quæ poteſt inducere, & abrogare legem: tũ quia dici poteſt quod eſse tales conſuetudines quatenus fundatæ in viuę vocis Oraculis abrogatæ ſint per dictas Conſtitutiones, non tamen quatenus ſunt conſuetudines legitimæ, & rationales habentes conditiones ad illas requiſitas, de quib. dixi *ſupra verbo leges Regularium numero* 55. Et ita hanc partem tenet vir quidam doctus, quem ipſe Portellus *ſupr.* refert.]

8 Quartò nota, quòd ſi priuilegium per Bullam vni Religioni conceſsum, viuæ vocis Oraculo alteri communicetur, probabile ſatis eſse tale viuæ vocis Oraculum non reuocari per dictas Conſtitutiones. Nam verè non eſt ſimpliciter viuæ vocis Oraculum, ſed priuilegium Bullatum. Turrianus *par.* 2. *ſelectarum diſputationum diſput.* 16. *dub.* 5. quem referunt, & ſequuntur Peirinis *ſupra num.* 2. Bordonus *ſupra numero* 6.

9 Quæ autem, & qualia ſint huiuſmodi viuæ vocis Oracula Religionibus conceſsa, ex Compendiis priuilegiorum ipſarum conſtare poterit. Plura ipſorum habet Caſsarubius *in Compendio Priuilegiorum Mendicantium.* vbi ea quæ ſunt authentica notat. O magno, quæ vero authentica non ſunt ò paruo. Plura quoque ipſorum refert Rodriquez *in ſuo Bullario* circa ſingulos Pontifices, qui illa conceſserunt.

ORATORIA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

Oratorium quid, & quotuplex. num. 1.
De Oratorijs publicis ipſorumque priuilegijs. num. 2.
Oratoria priuata qualiter permiſſa, num. 3.
Quæ Oratoria gaudeant immunitate Eccleſiaſtica numero 4.
Eorum bona an alienari poſſint. ibid.
In quibus oratoriis miniſtrari poſſit Euchariſtia. num. 5.
Quæ alia in ipſis fieri poſſint. ibid.
De Oratoriis priuatis in Domibus Regularium. num. 6.

1 ORatorium propriè eſt locus aptus ad orandum. Angelus *in Summa verbo Eccleſia numero* 3. Siluester, & alii Summiſtæ *in Summa verba Oratorium.* Eſt duplex, aliud publicum, & aliud priuatum, rurſus priuatum, aliud, quod pro domibus ſæcularium conſtruitur, aliud, quod in domibus Regularium. De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

2 Et

Digitized by Google

2 Et quidem loquendo de publicis Oratorijs, præſertim vbi Miſſa eſt celebranda, illa quidem primò ſunt auctoritate Epiſcopi, non ſecus ac Eccleſiæ ipſæ, conſtruenda. *cap. quidam 18. quæſtio.2. cap. nemo de conſecrat. diſt.1. Authent. vt nullus fabr. Orat.* Item ab eodem antea deſignanda. Concil. Trident. *ſeſſ. 22. in Decreto de obſeruandis, et euitan. in celebr. Miſſa.* Similiter ad Dei tantummodò cultum dedicanda. *cap. Oratorium, et cap. in Oratorio diſt.* 42. Rodericus Cuna *in Comment. ad dicto cap. Oratorium*. Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib.2. cap.* 8. *num.* 7. Pariter etiam ab eodem Epiſcopo benedicenda, ſeu conſecranda, iuxta dicta *tomo 3. verbo Eccleſia, ſeu templum.* Vbi etiam an quoad hoc ſint aliqua priuilegia inter Regulares. Si ea pollui, vel violari contingat, reconciliari, & benedici poſſunt, ſicut, & Eccleſiæ. Barboſa *ſupr. numero* 8. Qualiter porrò id faciendum, & de priuilegijs Regularium quoad illud, habetur eodem verbo *Eccleſia, ſeu templum*. Præterea, iuxta dicta eodem *tertio tomo* verbo *Immunitas Eccleſiarum numer.* 2. huiuſmodi Oratoria Eccleſiaſtica gaudent immunitate. De quo Riccius *in Praxi part.* 4. *Reſolut.* 427. Auctoritate demum Epiſcopi præſumitur Oratorium à principio erectum, quando haberet Altare lapideum ſtabile, & non portatile, vt per Decianum *in tract. crimin. l. 6. cap. 25. num.19.* Farinac. *de Immun. Eccleſ. num.267.* affert Barboſa *ſupra num.* 10.

3 Loquendo etiam de Oratorijs in priuatis domibus ſæcularium, vnicuique fidelium illa in domo ſua habere permittitur, *cap. vnicuique de Conſecrat. diſt.* 1. Angelus, & Silueſt. *ſupra verbo Oratorium*. Sed Oratoria huiuſmodi non debent eſſe in forma Eccleſiæ. Ijdem Angelus, & Silueſter. Nec ſunt tamquam Eccleſiæ conſecranda. Barboſa *ſupra num.* 3. Nec in eis habendæ campanæ. *cap. patentibus de priuileg.* Silueſter. & Barboſa *ibidem*. Nec in eis Miſſa eſt celebranda, dicto *cap. vnicuique* cum ſequentibus. Angelus, Silueſter, & Barboſa. Niſi de licentia Epiſcopi, *cap. Clericos de conſecrat. diſt.* 1. Angelus, & Silueſter *ſupra*. Imo contra oppoſitum facientes quantumuis Regulares procedere poſſunt Epiſcopi, etiam per cenſuras, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares num.* 19. His autem temporibus ad hoc quòd Miſſa dici poſſit in oratorijs priuatis non ſufficit licentia Epiſcopi, ſed requiritur Sedis Apoſtolicæ licentia, prout ſæpius declarauit Sacra Congregatio, ſpecialiter in Epiſtola eiuſdem ad Archiepiſcopum Bononienſem, quam referunt Naldus *in Summa verbo Miſſa numer.* 31. & Paſqualigus *in deciſ. Moral. deciſ.* 165. in qua grauiſſimè repræhenditur vſus in contrariũ, & ipſi intimatur, vt facultates antea conceſſas, irritas, & nullas eſſe declaret, ac denotatur idem quoque intimatum fuiſſe cæteris Archiepiſcopis, & Epiſcopis. Nota autem, quòd oratoria, quæ penitus ſeiuncta ſunt à domibus priuatorum ciuium, & ad quæ non patet ingreſſus per eaſdem domos, ſed potiùs per viam publicam, & communem, concurrentibus cæteris requiſitis, non comprehenduntur in prædicto Decreto, ſed arbitrio ordinarij, poterunt declarari habilia, & apta ad diuina in ipſis celebranda abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ, facultate, prout aliàs cenſuerunt conſulti patres Doctiſſimi, eodem Naldo ſupra referente. De quo etiam Paſqualigus *ſupra Deciſ.* 173. Caſu etiam quo Sedes Apoſtolica prædictam facultatem celebrandi in priuatis iſtis oratoriis conceſſerit exceptis Feſtis Solemnioribus, celebrari in ipſis non poteſt, iuxta dicta *tom. 1. cap. 21. numer.* 31. in Natali Domini, Epiphania, Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione, Aſſumptione Beatæ Mariæ Virginis, feſto SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum, vt cenſuit Sacra Congregatio apud Barboſam *ſupra numer.* 6. Iure etiam communi *cap. ſi quis de conſecr. diſt.* 1. qui habent oratoria in agro non poſſunt ibi audire Miſſas in Paſcha, Natali Domini Epiphania, Aſcenſione, Pentecoſte, Natali S. Ioannis Baptiſtæ, & ſimilibus diebus. Limitatio porrò illa facta à Sac. Congregatione pro diebus Natalis Domini, Paſchæ, & Pentecoſtes, probabiliter ſanè intelligenda venit ſolùm pro primis diebus harum Feſtiuitatum, quia reſtrictio indulti, ſeu gratiæ ſapit odium, & ſic ſtrictè interpretanda. Naldus *ſupra verbo Interdictum num.* 8. Quibus fauent ea quæ probabilia eſſe dixi ex Soto, Auila, Bonacina, Hurtado, & Diana *tomo* 3. verbo *Interdictum quoad Regulares num.* 27. Qua autem moderatione, & pro quibus Miſſis huiuſmodi oratoria concedi debeant, habet Gauantus *in Comment. in Rubric. Miſſal. p. 1. tit. 20. § in iis autem.*

4 Quamuis autem oratoria publica, vt dictum eſt, gaudeant immunitate Eccleſiaſtica, ſed non iſta priuata oratoria, iuxta dicta *tomo* 3. verbo *Immunitas Eccleſiarum*, & ita declaratum dicitur à Sac. Congregatione Immunitatis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Oratorium*. Deinde, quamuis ſimiliter oratoria publica gaudeant ſolemnitate requiſita ad alienationem rerum Eccleſiæ, ita vt ſine illa alienari non poſſint eorum bona, non autem oratoria priuata. Licet etiam oratoria publica quoad effectum furti, copulæ pollutionis &c. nomine loci Sacri, aut Eccleſiæ veniant, ſed non oratoria priuata, cum illa, & non iſta, authoritate Epiſcopi fundentur, & iſta, & non illa ad nutum fundatoris ad prophanos vſus reduci poſſint. De quibus, & aliis differentiis inter vtraque oratoria. Silueſter *in Summa verbo loca Religioſa*, præſertim *q.* 2. Acuna *ſupra* Barboſ. *ſupra dicto cap.* 8. *à num.* 12. & aliis.

5 An in huiuſmodi priuatis Oratoriis poſſint Regulares, cum ibi celebrant, miniſtrare Euchariſtiam, habes ex dictis *3. tom.* verbo *Euchariſtia num.* 11. Vbi etiam an virtute Bullę Cruciatę id fieri poſſit. Quæ autem fieri poſſint in eiſdem priuatis Oratoriis virtute eiuſdem Bullę Cruciatę, maximè tempore Interdicti, dixi eodem *3. tom.* verbo *Bulla Cruciata num.* 14. De quo etiam Diana *5. part. Tract.* 10. *Reſolut.* 76. ex Ludouico de Cruce, & aliis. Maximè notandum pro iſtis Oratoriis, quòd licet, iuxta dicta ſupra in illis non poſſit celebrari ſine facultate obtenta à Sede Apoſtolica, & hoc limitarè, ſcilicet exceptis Feſtis Solemnioribus ibi aſſignatis, ſtando tamen in vi priuilegii Bullæ Cruciatæ non videtur requiri talis approbatio Sedis Apoſtolicæ, nec habet locum talis limitatio. Eo quòd in dicta Bullæ Pontifex abſolutè, & ſine vlla limitatione concedit, quòd illam habens poſſit audire, aut celebrare Miſſam in Oratorio priuato ab Epiſcopo deſignato, & viſitato, etiam tempore Interdicti, hoc eſt omni tempore anni, præterquam in die Paſchatis, vt ibi dicitur. Sic colligo ex Aegidio Trullench. *in Expoſit. Bulla Cruciata libro 1. §. 3. dub.* 4. & Diana *part. 4. Tractat. 4. Reſolut.* 76. Quibus fauet Rodriguez *in Addition. ad Bull. Cruciat. §. 5. numero* 1. Illud tamen non placet, quod idem Diana *5. part. Tractat.* 12.

Reſo-

Digitized by Google

*Reſolut.*43.ex relato Trullench. approbat, quòd ſcilicet viſitans in domo ſua Oratorium priuatum, lucretur Indulgentiam Bullæ Cruciatæ conceſſam viſitantibus vnam Eccleſiam. Nomine enim Eccleſiæ quo vtitur Bulla non veniunt, nec venire poſſunt hæc priuata Oratoria, cum ſine dote, aut licentia Epiſcopi fundentur, ſine illa prophanentur, nec gaudeant alijs priuilegijs Eccleſiæ, iuxta dicta ſupra. Fagundez *in* 2.*præcept.Eccleſ.l.*4.*capit.*4.7. *numer.*36. Barboſa, *ſupra num.*11.*&* 16.ex alijs.

6 Loquendo autem de Oratoriis priuatis in domibus Regularium, cum conſtet ex *d.ca. vnicuique de Conſecrat. diſt.* 1. vnicuique licere in domo ſua Oratorium erigere, non eſt aliqua ratio cur id non ſit permiſſum omnibus Regularibus in ſuis domibus. Idque ſupponitur in aliquibus ipſorum priuilegijs, quæ retuli *tom.*1.*cap.*21.*nu.*14.*&* 15. De quo etiam Azor *tom.* 1.*inſt. moral.l.*10.*cap.*26. *q.*9. Fagundez *in primum Eccleſ.præcept.l.*3.*capit.* 13.*num.*17.*&* 18. An verò in illis celebrari poſſit propter aliqua priuilegia Religionum, habes ex dictis *tom.*3.verbo *Altare num.* 13. 14. *&* 15. De quo etiam Paſqualigus *ſupra Deciſ.*174.*& ſequentibus*. Addit Gauantus *ſupra* §. *Addam ex Scorsia cap.*13.*l.*2. quòd in Oratoriis, quæ ſunt in domibus Religioſorum priuilegia Societatis Ieſu participantium, iuxta conceſſionem Gregor.13. ſi ea deputentur ad Miſſam celebrandam à Prouinciali, poterunt ibi Sacerdotes alii non Regulares celebrare. De quo etiam Paſqualigus *ſupra Deciſ.*180.

ORDINES SACRI.

SVMMARIVM.

*De illis remiſſiuè, num.*1.
*Ordo quid, & quotuplex. num.*2.
*De materia, & forma Ordinis, num.*3.
*De ſubiecto capaci illius. num.*4.
De Miniſtro ipſius. num. 5.
An Aliquibus Regularibus competat miniſtrare Ordines. num. 6.
*An ligati cenſura poſſint illud miniſtrare. num.*7.
*Quo in loco conferri poſſint Ordines. num.*8.
*Quo tempore. num.*9.
*Quibus poſſint Abbates Ordines, vel Tonſuram conferre. num.*10.
Regulares ſubduntur Epiſcopis quoad collationem Ordinum. num. 11.
Prælati Regulares debent dimiſſorias concedere, numero 12.
An Regulares ordinandi neceſſariò examinari debeant. num. 13.
An poſſint Prælati exempti concedere dimiſſorias ſuis ſubditis ſæcularibus ibid.
De ætate ad Ordines requiſita. num. 14.
*De irregularitate defectu legitimæ ætatis. num.*15.
*De interſtitijs ad Ordines neceſſarijs. num.*16.
Religioſi ordinantur ſine titulo beneficii, aut patrimonii. num. 17.
De Religioſo inualidè profeſſo, & Ordines ſuſcipiente. ibidem.
Quid de Religioſo ordinato cum dubio de ſua profeſſione, ſi reuertatur ad ſæculum. num. 18.
Ordinari non poſſunt Regulares extra tempora. num. 19.
*De irregularitate propter ſuſceptionem furtiuam Ordinum. num.*20.
Quid quando Epiſcopus declarauit ſe non habere intentionem ordinandi accedentes furtiuè, excommunicatos &c. ibid.
Probatio de vita, & moribus in ordinandis &c. qualiter requirantur. num. 21.

1 DE illis, prout ſpecialiter ad Regulares ſpectare poſſunt, non pauca dixi *tom.*1.*cap.* 14.& *tom.*3.verbo *Dimiſſoria*, & verbo *Interſtitia*: plura quoque ſparſim per totam hanc ſummam. Nihilominus alia nunc addenda pro maiori materiæ complemento, præſuppoſitis primò generalibus principijs ipſius.

2 Et primò quidem dari Sacramentum Ordinis res eſt certa de fide, vt ex Concilio Florentino *in Inſtructione Armanorum*, & ex Tridentino *ſeſſ.*23.*ca.* 2. docent communiter DD. ſpecialiter Bellarminus *de Sacramento Ordinis*, Ledeſma *in Summa prima parte de Sacrament. Ordinis capit.* 1. Valentia *tom.* 4. *diſputat.* 9. *quæſt.* 1. *puncto.* 2. Fuit inſtitutum à Chriſto in vltima Cœna Lucæ 22. illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*. Ibi enim contulit Chriſtus Apoſtolis authoritatem Sacerdotalem, in qua omnes Ordines formaliter, vel eminenter continentur. Valentia *ſupra punct.* 4. Enriquez *libr.* 10. *capit.* 3. Eſt autem ordo *Sacramentum, quo ſpiritualis poteſtas traditur ad conficiendum Corpus, & Sanguinem Chriſti*. Quæ definitio accomodatur ſingulis Ordinibus ſi quidem in Ordine Sacerdotali confertur talis immediata poteſtas, in alijs verò mediata. Sotus *in* 4.*diſtinct.*14.*quæſt.*1.*artic.*1. Bonacina *de Sacramento Ordinis diſputat.* 8. *quæſt. vnica punct.*1.*numero* 1. Candidus 4.*part.diſquiſ.*4.*art.* 1. *dubit.*1. Sunt autem Ordines ſeptem, ſcilicet, Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolytatus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. Ita enim colligitur ex Concilio *ſupra capit.*2. & ex S. Thoma *in Additionibus ad* 3.*p.q.*37.*artic.*3. Vbi Nunnus, & alij ipſius Expoſitores. De quo etiam inter antiquiores Doctores noſter Ioannes Bacco *in* 4.*diſt.*25. *quæſt.* 1. & noſter Guido *in l. contra hæreſes de hæreſibus Valdenſium capit.* 14. Ex quibus quatuor priores vocantur Ordines minores, & non Sacri, tres autem poſteriores maiores, & Sacri, per antonomaſiam ſcilicet, & quia propinquius ad Eucharistiam accedunt, Sanchez *tom.* 1.*opuſc.moral.lib.*7.*capit.*1. *dub.* 1. *numer.*6. Sunt autem omnes hi ſeptem Ordines vera Sacramenta, characterem imprimentia, ac gratiam conferentia. Eſto plures Theologi id negent de quatuor minoribus Ordinibus. Probatur, tum ex Concilio Florentino *in Decreto Eugenii*. Poſtquam enim dixit, ordinem eſſe ſextum Sacramentum, continuò ponit exempla de Ordine Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, & addit idem de aliis ordinibus intelligendum. Tum ex Tridentin. *ſeſſ.*23.*cap.* 2. vbi hos omnes numerat inter ordines. Et poſtea *cap.*3. abſolutè dicit ordinem eſſe Sacramentum. Tum etiam, quia per omnes illos traditur poteſtas, ſiue proximè, ſiue remotè, ad conficiendum Corpus, & Sanguinem Chriſti. Vualdenſis noſter *de Sacramentis capit.* 116. Bellarminus *de Ordine capit.* 8. Sanchez *ſupra dub.* 7. ex multis alijs. Quamuis autem plurium ſententia ſit Epiſcopatum non eſſe ordinem, aut Sacramentum propriè, nec gratiam conferre, prout tenent Silueſter *in ſumma verbo Ordo primò quæſt.*1.*dub.*3. Sotus *l.*10. *de iuſtit.*& *quæſt.* 1.*artic.*2 *&* in 4.*diſt.*24. *quæſt.*2. *art.*3. Bonacina *ſupra num.*3. ex pluribus etiam aliis.

Pro-

Digitized by Google

Probabilius tamen eſt oppoſitum, ſcilicet Epiſcopatum, Ordinem, & Sacramentum eſſe, characterem imprimere, gratiamque conferre. Primò ex cap. 1. diſt. 32. vbi quartò loco numeratur Subdiaconatus, quia nimirum Epiſcopatus eſt primus Ordo, vt notat Gloſ. ibidem. Item ex Concilio Trid. ſeſſ. 23. capit. 4. de Sacramento Ordinis, vbi videtur conſtitui diſtinctus Ordo à Sacerdotio, vt obſeruant Nauarrus, & Valentia infra. Deinde, quoniam Epiſcopatus ordinatur etiam ad conficiendum Corpus Chriſti, quod eſt de eſſentia Sacramenti Ordinis, ordinatur enim ad conſecrandum vaſa Sacra ſine quibus confici non poteſt, & ad ordinandos Sacerdotes, & alios Miniſtros neceſſarios ad Euchariſtiæ celebrationem. Bacco, & Vualdenſis ſupra. Nauarr. in Manuali capit. 22. numero 18. Valentia ſupra quæſt. 1. puncto 2. in fine. Martinus Fornarius de Ordine capit. 1. §. 4. & Sanchez ſupra dub. 9. poſt plures alios. Illud certum, primam Tonſuram Sacramentum Ordinis non eſſe, iuxta dicta tomo 3. verbo Irregularitas numero quinto quia ipſa ſolùm eſt inchoatio quædam, & diſpoſitio ad Ordines. Sanchez ſupra quæſt. 6. poſt D. Thomam, & alios communiter. Certum etiam, omnes ſeptem ordines dicendos eſse vnum Sacramentum Ordinis, & quia ad vnum finem omnes diriguntur, ſcilicet Euchariſtiam perficiendam, & quia ex omnibus illis integratur vnum Sacramentum completum. Bonacina ſupra puncto 2. numero 2. ex Valentia, Henriquez, & alijs. Epiſcopatus etiam dici poteſt vnum Sacramentum genere, ſed non ſpecie cum Sacerdotio, & comprehendi ſub illo, vt habet Bellarminus ſupra capit. 5. Vel meliùs dicendum eum Sanchez ſupra ex Durando, Angles, & alijs, quòd ſicut conſecratio panis, & vini conſtituunt vnum Sacramentum tamquam partes eius integrales heterogeneæ, ſic conſecratio ſimplicis Sacerdotis, & magni Sacerdotis, qualis eſt Epiſcopus (propterea enim Eccleſia in officio Sancti Epiſcopi canit illud Capitulum Ecce Sacerdos magnus) eſt vnum Sacramentum perfectum, & conſummatum. Vnde infertur rectè dici poſse characterem per Epiſcopatū impreſsum eſse augmentum quoddam characteris Sacerdotalis ipſum neceſsariò ſupponens, & perficiens, & cum eo integrum characterem perfecti Sacerdotii conſtituens Coninch. de Sacramento Ordinis dubio octauo Sanchez ſupra Candidus ſupra dubitatione tertia quinta & 6.

3 Quoad materiam, & formam huius Sacramenti dicendū quòd ſicut materia remota illius eſt res illa, quæ traditur ſuſcipienti ipſum; ſic quoque materia proxima eſt traditio talis materiæ remotæ, ſeu inſtrumentorum quibus ſignificatur poteſtas, quæ ſingulis traditur. Forma verò ſunt illa verba, quæ in traditione huiuſmodi materiæ proferuntur à Miniſtro, & quæ habentur in pontificali Bellarminus de Ordine capit. 9. Henriquez lib. 10. capit. 6. et 7. Fornarius ſupra capit. 2. Bonacina ſupra punct. 3. & alii communiter. Nota tamen primò quòd licet contactus materiæ ſit de eſſentia huius Sacramenta, quia ſignificatur per verba formæ, prout habent Siluester in Summa verbo Ordo 1. et verbo Ordo 2. quæſt. 5. Sotus in 4. diſt. 24. quæſt. 1. art. 2. & alii plures; nihilominus non eſt neceſſarium tangere illam ambabus manibus, ſed ſat eſt vna manu id facere. Siluester dicto verbo Ordo 1. Sanchez ſupra dub. 1. numero 3. poſt Paludanum, Henriquez, & alios. Similiter non eſt neceſſarium, vt ſimul ſint mathematicè loquendo, contactus materiæ, & prolatio formæ, ſed quòd ſint ſimul moraliter, iuxta doctrinam communem Sacramentorum. Sotus dicto artic. 2. Fornatius dicto cap. 2. num. 4. Addit Sanchez ſupra num. 4. ex Silueſtro, Angelo, Tabiena, & alijs, quibus iunge Nunnum in Addit. ad 3. p. tomo 2. qu. 24. artic. 5. difficult. 2. & Dianam 2. p. tractat. 16. Reſolut. 3. Non eſſe neceſſarium in conſecratiune Sacerdotis tangere immediatè Calicem, & Patenam & Hoſtiam ſuper illam poſitam, ſed ſat eſt tangere quomodocuuque, & modicum quid rei, quæ nullum intermedium diſcontinuans habeat ad illa. Tum quia ibi iam verificatur corporalis tactus, & receptio, tum etiam quia ſicut tangens Calicem cenſetur tangere vinum, quod eſt intus, nec oportet immediatè vinum tangere, ita tangens Patenam cenſetur tangere Hoſtiam, nec eſt opus immediatè illam tangere; non enim minus, ſed æquè eſt materia vinum, & Hoſtia. Addunt aliqui probabile eſſe, nec eſſe neceſſarium, vt ordinandi tangant phyſicè materiam ſed ſufficere quòd manuum extenſione oſtendant ſe eam ab Ordinante acceptare. Sic enim ex Soto, Victoria, Henriquez, Reginaldo, Molfeſio, & Vaſquez tenet Diana ſupra. Sed, vt notat ex Coninch de Sacramentis diſput. 20. dub. 7. numer. 71. concluſ. 6. cito hoc intelligatur de neceſſitate Sacramenti, ſaltem tamen ex præcepto Eccleſiæ oppoſitum eſt neceſſarium. Et ita tutius eſse, & conformius vſui Eccleſiæ tenet Fornarius ſupra num. 4. Tertiò nota, quòd Epiſcopus, qui profert formam debet ipſemet tradere materiam tangendam. Suarez tom. 5. in 3. p. diſput. 42. ſect. 3. num. 12. Fornarius ſupra. Bonacina dicto puncto 3. num. 15. Specialiter an pro conſecratione Sacerdotis neceſsarium ſit neceſſitate Sacramenti, quòd Calix cum vino ſit, affirmant plures cum Ledeſma de Sacramento Ordinis capit. 3. difficultate 3. & Ioanne de la Cruce in Directorio conſcientiæ par. 2. de Sacramento Ordinis dub. 2. concluſ. 1. Sed negat Diana par. 3. tractat. 4. reſolut. 186. ex Filiuccio, Homobono, Bonacina, & Henriquez. Res quidem dubia, & ſaltem conſulendum quod Villalobos in Summa tomo primo tractat. 11. difficult. 4. numero 1. ex Doctoribus ſalmanticenſis Academiæ approbat, ſcilicet, reiterandum eſse Sacramentum ſub conditione, ſi aliquis eo modo ordinatus ſit.

4 Loquendo autem de ſubiecto capaci Ordinis, dicendum, fœminam non eſse capacem illius, &, ſi forte ordinetur, non recipere characterem, vt probat Toletus in Summa l. 1. cap. 57. num. 2. ex Theologis, & Iuriſtis. Neque hermaphroditum, niſi vigeat in eo virilis ſexus, iuxta dicta tom. 3. verbo Irregularitas numer. 13. ex Nauarro, Sairo, & Cornexo. Eſset enim contra Chriſti Domini inſtitutionem, vt probant Valentia diſput. 9. quæſt. 4. puncto 1. Henriquez l. 10. cap. 16. Suarez tomo 5. diſputat. 51. ſect. 2. ex D. Thomà, & ex alijs contra errorem Cataphrygarum. De quo Gloſsa in ca. Diaconiſſam 27. quæſt. 1. Siluester verbo Ord. 4. Sotus diſtinct. 25. qu. 1. art. 2. & Valentia ſupra. Qualiter etiam talis hermaphroditus, in quo præualet maſculinus ſexus admitti non debeat ad Ordines, vt potè irregularis, dixi eo loco ex eiſdem Authoribus. Similiter neque maſculus eſt capax Ordinis, niſi fuerit

fuerit antea baptizatus, vt patet ex *cap. veniens de presbyt. non bapt.* Fornarius *ſupra cap. 3. numer. 2.* ex D.Tho. & communi ſententia. Non Confirmatum autem capacem eſſe Ordinis conſtat ex dictis 3. *tomo* eo verbo *Irregularitas nu.* 50. De quo Nauarrus *in Manuali cap. 22. numer.* 9. Henriqu. *l.* 10. *cap.* 14. Quicunque autem baptizatus, etiam infans, capax eſt Ordinis. Ratio eſt, quia in *cap. vnico de ijs, qui per ſaltum ordinantur*, habetur illos non eſſe Ordinandos qui ante diſcretionis annos acceperunt minores Ordines, quod etiam dicendum videtur etiam ſi maiores Ordines ſuſcepiſſent. Fornarius *ſupra num.* 8. ex Toleto, Azorio, & Henriquez, Bonacina *ſupr. punct.* 5. *num.* 1. ex Valentia, Coninch, Soto, & alijs. Vbi *num.* 3. ex alijs notat hanc differentiam inter pueros vſu rationis carentes, & inter amentes, quòd pueris validè conferri poſſunt Ordines, etiam ſi illos nunquam expetierint. Illis verò qui poſt vſum rationis inciderunt in amentiam non validè conferuntur Ordines, ſi illos nullo modo prius expetierunt, cenſentur enim habitualiter nolle ordines ſuſcipere. Adde etiam, quòd in adulto cum ordinatur, requiritur intentio. Quare ſi quis inuitus ordinetur non recipit characterem, vt cum Palud. Aſten. Sylu. Tabiena, & Arm. docent Henriquez *ſupr.* Tolet. *l.* 2. *ca.* 16. *num.* 2. & Fornarius *ſupra numero* 7.

5 Quod attinet verò ad Miniſtrum Sacramenti ordinis, certa res eſt quemcunque, & ſolùm Epiſcopum conſecratum eſſe ordinarium Miniſtrum illius. Ita enim habetur ex Concilio Toletano 8. *q.* 7. Conſtantienſi *ſeſſ.* 8. Florentino *in Decreto Eugenij*, & Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. *& cap.* 7. De quo S. Thomas *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 1. Henriq. *ſupra cap.* 23. Fornarius *ſupr. cap.* 5. Barboſa *de Officio, & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 3. *num.* 3. Sanchez *ſupr. dub.* 18. ex communi doctrina. Apud quem, & alios, an ex commiſſione Papæ poſſit committi ſimplici Sacerdoti conferre primam Tonſuram, & minores ordines.

6 Specialiter quod attinet ad Regulares, Abbatibus conceditur iure communi *ca. quoniam diſt.* 69. *& cap. cum contingat de ætat. & qualit.* facultas conferendi aliquos minores ordines, & in *cap. Abbates de priuileg. in* 6. facultas conferendi primam Tonſuram. Quod totum etiam habetur ex aliquibus ipſorum priuilegiis, de quibus Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *l.* 2. *cap.* 29. Similéque priuilegium pro Priore S. Ioannis Ieroſolymitani referunt Moſeſſius *in Summa Theolog. moral. tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. & Barboſa *ſupra numer.* 5. Hæc verò priuilegia neque per viam communicationis extenduntur ad alios Prælatos, quia nunquam fuerunt hoc modo intellecta, iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 18. *numer.* 64. ex eodem Suarez. Nec etiam extenduntur ad Abbates Commendatarios, ſed ſolùm ad illos, qui habent Abbatias in titulum, quia priuilegia Abbatibus, & Prælatis Regularibus conceſſa non extenduntur ad Commendatarios, vt probat Tamburinus *de iure Abbatum tom.* 1. *diſput.* 16. *quæſit.* 4. *& tomo* 2. *diſp.* 2. *quæſit.* 1. Nec etiam poſsunt prædicti Abbates hanc poteſtatem ordinandi alijs delegare, quia ea quæ ſunt Ordinis delegari non poſsunt, ſicut ea, quæ ſunt iuriſdictionis. Tamburinus *d. diſput.* 2. *quæſito* 4. Conſtat etiam ex dictis eo *cap.* 18. *numer.* 65. ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. prædictos Abbates non poſse Tonſuram, aut minores Ordines conferre niſi ſuis ſubditis Regularibus. Licet, prout etiam conſtat ex dictis *eod. num.* 65. & *cap.* 14. *eiuſdem* 1. *tom. num.* 13. ex declarationibus Sacræ Congregationis, Abbates habentes ius baculum deferendi, & mitram, poſtquam Sacerdotalem Ordinem, & munus Benedictionis ſuſceperint, poſſint Tonſuras, & Ordines minores ſæcularibus Epiſcopi iuriſdictionis ſubditis conferre, ſi modò ipſius Epiſcopi conſenſus accedat, & à dicto Epiſcopo quiſque litteras dimiſſorias impetrauerit; ita vt ſatis non ſit id generatim ab Epiſcopo conceſſum eſſe, ſed hac conceſſione ſemper opus ſit ſingulis &c. Poſſunt item ipſi Abbates eoſdem Ordines conferre alijs Regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales Superiorum ſuorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi habuerint, ac præterea alijs ſæcularibus, qui aliorum Epiſcoporum iuriſdictioni ſubditi ſint, dummodo Superiorum ſuorum dimiſſorias attulerint, ac ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci, in quo Ordines huiuſmodi cupiunt ſuſcipere. De quo præter Authores eo loco relatos agunt Azor. *to.* 1 *Inſtit. moral. l.* 12. *cap.* 20. *q.* 7. Sorbus *in Annotationibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Ordines Sacri numer.* 5. Fornarius *d. cap.* 5. & Tamburinus *ſupra quæſito* 7. referens etiam ſtatutum Concilij Mediolanen. ſub S. Carolo Borromeo. Vnde deciſio quædam Rotæ ſub Seraphino *numer.* 985. quam in contrarium afferunt Campanile *in diuerſor. Iuris Rubrica* 6. *cap.* 2. *num.* 6. Barboſa *ſupra num.* 12. & Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Ordo num.* 2. intelligi debet de Abbatibus ordinantibus ſæculares ſine conſenſu Epiſcopi Diœceſani, vt habent Ioannes Baptiſta Tiber. *cap.* 7. *Inſtruct. pro Ordinand. qu.* 48. *in fin.* & Tamburinus *ſupra*. Quod idem cenſeo dicendum ad aliam declarationem S.Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam in contrarium referunt idem Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico l.* 1. *cap.* 33. *num.* 16. & Nouarius *ſupra*. Forſan etiam id deciſum à S.Congregatione pro caſu particulari, eo quòd aliqua ex conditionibus aſſignatis pro Abbatibus ſupra, in tali caſu deerat. Caſu autem quo contra prædictas declarationes Abbates prædicti aliquos ordinarent, validam eſse talem ordinationem, licet ſic ordinati ſuſpenſi maneant ab exercitio Ordinum ſuſceptorum, & Ordinatores ab exercitio Pontificalium, tenet Tamburinus *ſupr. quæſit.* 8. *& 9.* & Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. q.* 18. *art.* 1. ac Suarez *d. cap.* 29. *numer.* 20. *&* 21. Quibus etiam ſauet Sanchez *ſupra dub.* 19. *num.* 17. Oppoſitum tamen habetur ex declaratione Sac. Congregationis Epiſcop. & Regular. relata, vbi declaratur quemdam Thomam promotum ab Abbate de Corropoli eſse malè promotum, & indigere alia promotione. Ad hoc autem quòd prædictam Tonſuram, aut minores ordines ſuis ſubditis Regularibus concedant Abbates, neceſsarium non eſt quòd ipſi ſint benedicti. Ita enim habetur ex declaratione S.Congregationis ſub anno 1619. quam referunt Barboſa *in collectan. Bullar. verbo Ordo*, & Nouarius *ſupr. num.* 3. & ex multis priuilegijs ipſorum, quæ refert Tamburinus *d. diſp.* 2. *quæſito* 3. Quamuis autem nomine Regularis ſubditi, cui ſoli permittit Concilium Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. conferri poſse Tonſuram, vel minores ordines ab Abbatibus, communiter intelligant Doctores Regularem profeſsum, quia iſte ſolùm eſt ſimpliciter ſubditus. (Tamburinus *ſupra quæſit.* 10. ex Henriq. Mirāda, Vechio, & alijs) ni-

bilomi-

hilominus probabile videtur etiam intelligi poſſe nouitium, ita vt etiam reſpectu illius poſſint dicti Abbates id facere. Gaudent enim nouitij priuilegiis Religioſorum, & ſunt aliquo modo partes Religionum, ac ſubditi Abbatibus. Suarez *ſupr. n.* 12. Sanchez *ſupra n.* 14. *&* 15. Peirinis *tom.* 2. *de Prælato q.* 3. *cap.* 7. *nu.* 22. Non tamen expedit id facere, quia exire poſſunt ex Religionibus, & fraus fieri, quæ præcauenda eſt *cap.* 1. *de ſeru. non ordinand.* Ioann. Andreas *in cap. Abbates de priuileg. in* 6. Rebuffus *in prax. beneficiorum titulo de Clericis à quibus, & quibus, & quomodo creari debent n.* 17. *&* 18. Campanile *ſupra n.* 8. Sanchez *ſupr. n.* 15.

7 Abbates porrò, qui prædictos Ordines conferre poſſunt, id etiam validè efficiunt, etiamſi excommunicati, hæretici, ſuſpenſi, & interdicti ſint. Tales enim validè Sacramenta adminiſtrant, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Excommunicatio quoad Regulares num.* 7. Sotus *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *artic.* 1. Henriq. *in Summ. l.* 10. *cap.* 21. *in princip.* Fornarius *d. cap.* 5. *numero* 3. Licet ſic facientes irregularitatem incurrant, propterea quòd actum Ordinis, qualis eſt ordinare, tempore cenſuræ exercuerint, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Irregularitas num.* 55. Similiter, ſi prædicti fuerint notorii, ſeu vitandi, qui recipiunt tales Ordines ab ipſis ſoſpenduntur ab illorum executione. Nauarrus *in Manuali cap.* 25. *num.* 69. Fornarius *ſupr.* Bonacina *de cenſuris diſp.* 3. *puncto* 5. *§.* 1. *num.* 7. Theſaur. *in praxi par.* 2. *verbo Ordo cap.* 21 *num.* 1. ex aliis.

8 Locus aotem, in quo tales Ordines conferre poſſunt, eſt proprium Monaſterium tantùm. Ita enim habetur ex dicto *cap. quoniam diſt.* 69. *& cap. cum contingat. de ætate & qualit.* Tamburin. *ſupra quæſit.* 13. Sanchez *ſupra num.* 13. Si tamen Abbas rogetur à Prælato alterius Monaſterii exempti, poteſt etiam ibi tales Ordines ſuis ſubditis Regularibus conferre. Sanchez *ſupr.* ex Angelo, Silueſtro, Tabiena, & Armilla.

9 Quoad tempus autem conferendi Tonſuram, & minores Ordines, dicendum, Tonſuram conferri poſſe qualibet die, quia ita conſuetudine Eccleſiæ habetur. Bonacina *ſupra punct.* 6. *num.* 1. Minores autem Ordines in ſex anni temporibus, nimirum in quatuor temporibus, & in ſabbato ante Dominicam de Paſſione, & in ſabbato Sancto. Ex *cap.* 3. *de tempor. Ordin.* Quibus temporibus tam minores quã maiores Ordines conferri poſſunt. Minores autem etiam Dominicis, & aliis Feſtiuis tantùm diebus ab Epiſcopis conferri poſſunt, vt dicitur in dicto *cap.* 3. *de tempor. ordin.* Idem autem dicendum de Abbatibus affirmat Ioan. Andr. allegans Hoſtien. *in cap. Cum contingat num.* 8. *de ætat. & qualit.* & ex ijs Tambur. *ſupr. quæſit.* 13. Immo ſecundum Ioan. Andr. & Hoſtien. videtur quòd potius his diebus, quam quatuor temporibus ordinare debeant, ne Epiſcopate videantur, id eſt Ordinationes generales tenere. Ita etiam Silu. *verbo Ordo* 2. *q.* 6. Hi autem dies feſtiui debent eſſe de præcepto. Viualdus *in Candelabr. aur. par.* 1. *tit. de Sacramento Ordin. num.* 35. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi par.* 2. *Allegat.* 11. *num.* 22. & alij. Et ſatis erit, ſi ſolemnitas diei feſti ſit in ſua Religione, vel Monaſterio, licet apud alios non celebretur, vt de Epiſcopo docent Henriquez *in Summa l.* 9. *cap.* 28. §. 1. Barboſa, & Tamburinus *ſupra*.

10 Nota demum circa prædictos Abbates, præter dicta *to.* 2. *cap.* 2. *num.* 37. quòd quamuis, iuxta dicta *ſupra & tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 65. ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. ipſi non poſſint conferre Tonſuram, aut minores Ordines niſi ſuis ſubditis Regularibus *non obſtantibus,* (vt inquit Concilium) *quibuſcunque priuilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus etiam immemorabilibus,* nihilominus Sanchez dicto *dub.* 19. probabilius eſſe credit non reuocaſſe Concilium priuilegia conceſſa Abbatibus, quæ habentur in Iure, tum quia priuilegium, quod habetur *ca. quoniam diſt.* 69. eſt ſeptimæ Synodi generalis, cui non derogatur, niſi expreſsè nominetur, vt colligitur ex *cap. ex parte, & cap. vlt. de capellis Monach. cap. eam de ætat. & qualit. cap. nonnulli de reſcript.* tum quia priuilegia Abbatum quoad hoc inſerta ſunt in corpore Iuris *cap. cum contingat de ætat. & qualit. cap. Abbates de priuileg. in* 6. At in generali priuilegiorum reuocatione non comprehenduntur inſerta in corpore Iuris.

11 Excepta autem hac facultate Abbatum ad conferendum Tonſuram, & minores Ordines ſuis ſubditis Regularibus, certum eſt Regulares ſubditos eſſe Epiſcopis quoad Ordinum collationem, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares numer.* 15. Vnde priuilegium Innocentii 8. pro quibuſdam Abbatibus Ciſtercienſibus, quod retuli eo *cap.* 2. *num.* 37. conferendi ſuis ſubditis Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines, reuocatum eſt à Concilio Trident. vt eo loco dixi, præſertim, quia, iuxta plurium ſententiam, quos refert, & ſequitur Sanchez *ſupra dub.* 18. *num.* 10. nec ipſe Papa poteſt committere Sacerdoti non Epiſcopo facultatem concedendi Ordioes Sacros. Vnde etiam dixi *tom.* 1. *cap.* 14. *num.* 22. quòd excommunicatio, quam ſolet ponere Epiſcopus ante ordinationem contra eos, qui ordinantur habentes aliquod impedimẽtum occultum, afficiat omnes, etiam Regulares, & quòd abſolutiones, & diſpenſationes, quas ſolent dare Epiſcopi Ordinantes Ordinatis ad cautelam, proſit etiam Regularibus exemptis.

12 Debent tamen Prælati Regulares dimiſſorias dare ſuis ſubditis, quos volunt ab Epiſcopis ordinari, iuxta dicta eo *cap.* 14. *n.* 12. & *to.* 3. verbo *Dimiſſoria,* vbi etiam de modo, quo prædictæ dimiſsoriæ dandæ ſunt iuxta Decretum S. Congreg. ſub Clemente 8. quod illis locis retuli. licet Portellus *in Dubiis Regularium verbo Ordines Sacri n.* 1. dicat illud in Hiſpania non fuiſse in praxi receptum.

13 Nota autem circa hoc Decretum, quòd licet in illo denotetur quod Epiſcopus Ordines collaturus Regulari debeat illum quoad doctrinam examinare, hoc tamen non obſtante, poteſt, ſi vult, illum non examinare, non ſolùm, quando notoriè litteratus fuerit, ſed etiam ſi id ſibi non conſtet, conformando ſuam conſcientiam cum conſcientia Prælati atteſtantis de illius ſufficientia. Prout bene Villalobos 1. *tom. Summæ tract.* 11. *difficult.* 14. *num.* 5. Portellus *ſupra in additione numer.* 1. Peirinis *tomo* 2. *de Prælato qu.* 3 *cap.* 7. *numer.* 3. poſt alios. Poſse etiam Abbates, & alios Prælatos exemptos habentes Diœceſim cum iuriſdictione Epiſcopali, concedere huiuſmodi dimiſsorias etiam ſuis ſubditis ſæcularibus, dixi eodem verbo *Dimiſſoria num.* 3. & ſequitur Theſaurus *ſupra cap.* 20. *in fine, & cap.* 21. *§. aduerte tertiò.* De quo etiam Sanchez *ſupr. dub.* 21. Et fauet valde declaratio Sacræ Congregationis pro Priore quodam Carthuſianorum, quam refert Nouarius *ſupra d num.* 5. Per eam enim Sac. Congregatio cenſuit reuocandam, & tollendam eſse,

Digitized by Google

prout reuocauit ſuſpenſionem, per quam prædicto Priori prohibitum fuit ſub die 21. Februarij 1631. concedere litteras dimiſſoriales ad Ordinationes ſubditis proprijs ſecularibus. Credo etiam probabile eſſe poſſe Prælatos dare dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos Oblatis, ſeu Commiſſis ſuorum Ordinum tria vota non emittentibus, aliàs capacibus, & habilibus. Sunt enim illi aliquo modo ipſis ſubditi, Religionum membra, & ſub earum obedientia degentes, & multis Religioſorum priuilegijs fruentes, iuxta dicta *to.2. cap.8.* & *ſupra* verbo *Oblati, ſeu Commiſſi.*

14 Qualiter etiam his temporibus poſt Concilium Tridentinum nullum priuilegium Regulares habeant, quo poſſint ante legitimam ætatem ab eodem Concilio præſcriptam Ordines ſuſcipere, conſtat ex dictis eo *cap.* 14. *num.* 1. & latè tenet Portellus *ſupra dicto verbo Ordines Sacri numer.* 1. *& verbo Priuilegium num.*64. ac Bordonus *Reſolut.* 21. *numer.* 22. Quæ verò ſit hæc ætas pro Ordinibus ſuſcipiendis, dixi ex eodem Concilio 3. *to.* verbo *Ætas n.6.* Pro quo etiam vide dicta eodem *tom.* 3. verbo *Annus* præſertim *num.6.* De pœna autem ſuſpenſionis, quam incurrunt ordinati ante legitimam ætatem, & de irregularitate, quam etiam incurrunt, ſi cum dicta ſuſpenſione celebrant, & qui poſſint in huiuſmodi pœnis diſpenſare, dixi eo *cap.* 14. *à num.2. vſque ad* 8. *& num.* 21. De quo etiam Cornexo *tom.* 2. *in 3. p. Tractat.* 5. *de Suſpenſ. diſput.* 4. *dub.* 1. *caſ.* 3. Portellus *ſupra num.* 14. & Bordonus *Reſolut.* 11. *à num.* 26.

15 Nota autem, quòd, cum iuxta dicta *to.*3. verbo *Irregularitas num.*17. defectus legitimæ ætatis inducat irregularitatem, ideo Religioſus ordinatus ante legitimam ætatem duplex impedimétum habet ad non celebrandum in ordine ſic ſuſcepto, primum, ratione ſuſpenſionis, quam incurrit ſuſcipiendo illum ante legitimam ætatem, ſecundum, ratione irregularitatis prouenientis ex defectu ætatis. Vnde licet abſoluatur à prædicta ſuſpenſione, non propterea celebrare poteſt ante aduentum legitimæ ætatis, quia remanet in illo impedimentum Irregularitatis, quod dixi. Suarez *to.* 5. *de Cenſuris diſp.* 29. *ſect.* 3. *in fine.* Portellus *ſupra n.*12. E contra verò, iuxta dicta eo *cap.* 14. *n.*2. etiam ſi propter aduentum legitimæ ætatis tollatur impedimentum Irregularitatis, non tamen tollitur ſuſpenſio, ſeu impedimentum ex illa proueniens, etiam ſuperueniente ætate, ſed indiget abſolutione, ſeu diſpenſatione. Vide alia dicto *num.*17.

16 Similiter qualiter Ordines recipi non poſſint à Regularibus, niſi ſeruatis interſtitiis, & ad quos pertineat diſpenſatio in illis, conſtat ex dictis eo *ca.*14. *à n.*14. & *to.*3. verbo *Interſtitia* præſertim *n.*1. An verò ſint aliqua priuilegia quoad hoc, vide, præter dicta illis locis, dicenda infra *num.*19.

17 Religioſos debere ordinari ſine titulo beneficii, aut patrimonii, ſed ſolùm titulo paupertatis profeſſæ, conſtat ex dictis dicto *cap.* 14. *num.*10. ex Decreto Concilii Trid. Vbi etiam propterea dixi, quòd Regularis, qui ſcit ſuam profeſſionem irritam eſſe, ſi ordinatur, peccat mortaliter, & incurrit pœnas, quam ſæculares Clerici incurrunt ſi ordinantur ſine beneficio, aut patrimonio, quia re vera talis Regularis ſæcularis eſt, & ita ſi ordinatur ordinari debet ad titulum prædictum beneficij, ſeu patrimonij. Portellus, & Diana eo loco relati. Item Bonacina *de Clauſur.q.2. punct.*10. *diff.*5. *num.*4. & idem Diana *4. p. Tract. 2. Reſolut.*82. Quibus adde Hieronymum Rodriguez *in Compend. Quæſt. Regular. Reſolut.* 106. *num.*25. & Bordonum *Reſolut.*8. *n.*32. Incurrit etiam ſuſpenſionem poſitam à Pio 2. in Bulla *Cum ex Sacrorum Ordinum*, quam retuli eo *ca.*14. *num.*2. quia ibi imponitur hæc cenſura cōtra recipientes Sacros Ordines abſque legitimis dimiſſorijs, iſte autem non ordinatur cum legitimis dimiſſorijs, quia non ſunt conceſſæ à legitimo Superiori Regulari, qui nō eſt verè Prælatus reſpectu inualidè profeſſi. Bonacina, Diana, & Bordonus *ſupra*. Vnde conſequenter incurrit & irregularitatem, ſi cum dicta ſuſpenſione celebrauerit, ſublatis quibuſcunque priuilegiis, & ſolùm à Papa diſpenſabilem, quam ſtatuit Pius 5. in Bulla *Romanus Pontifex*, quæ habetur in 2. *to. Bullarij* inter Conſtitutiones ipſius *num.* 75. quam etiā retuli eo *cap.*14. *num.*20. Ratio eſt, quia hæc Conſtitutio Pii 5. non ſolùm procedit contra illos, qui nullo modo profeſſionem emiſerunt, ſed, & contra illos etiam, qui irritam, aut inualidam. Ita enim habetur non ſolùm ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Garzia *de Benef. par.* 2. *cap.* 5. *nu.*11. ſed etiam, & maximè ex Rota in vna Vrgelenſi *Canonicatus* 3. Martii 1595. coram Blanchetto, quam refert idem Garzia *ibid.* & poſt ipſum Sanctarellus *variar. Reſolut.* q.49. *num.*10. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 19. *num.* 5. & Theſaur. *in Praxi par.*2. *verbo Ordo cap.*11. Procedit etiam contra ordinatos cum dubio de validitate profeſſionis, ſi verè reperiatur nulla, vel irrita. Ita enim habetur ex dicta Rotæ deciſione. Garzia, & Theſaur. *ſupra*. Non tamen procedit contra eum, qui putabat bona fide ſuam profeſſionem validam eſſe, aut ſciens nullam eſſe, propter iuſtam cauſam, Superioribus volentibus eum promoueri, non eſt auſus detegere nullitatem, ratione ſcandali, aut damni grauis imminentis, & non poterat effugere ſine ſcandalo. Theſaurus *ſupra* ex Sanchez, & Nauarro. Quibus adde Bonacinam, Dianam, & Bordonum *ſupra*. Quomodo autem conſulendum ſit ſic inualidè profeſsio, vide eumdem Sanchez *l.* 7. *de Matrimon. diſp.* 37. *num.* 43. Quomodo etiam conſulendi ſint Domini Epiſcopi, vt ad euitandum prædictum inconueniens quòd nulliter profeſſi Ordines vt veri profeſſi recipiant, faciant iurare Regulares ante quam illis Ordines conferant, quòd ſunt legitimè profeſſi, vel ſaltem ratificaſſe profeſſionem, habetur ex praxi Eminentiſs. Cardinal. Friderici Borromæi, & Synodo Mediolanenſi, referentibus Gauāto *in Man. Epiſcopor. verbo Ordines maiores num.* 28. & Diana *ſupra*.

18 Quoad praxim tamen Regularium collige ex dictis, Religioſos reclamantes contra ſuam profeſſionem, ſi in Religione exiſtentes ſuſceperunt Ordines Sacros, cum ſcientia, aut dubio de inualiditate ſuæ profeſſionis, ſi reuertantur ad ſæculum, indigere diſpenſatione Papæ, vt in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare poſſint. An verò talium Sacrorum Ordinum ſuſceptio in inualidè profeſſis ſit cenſenda profeſſio tacita, dicam infra verbo *Profeſſio Regularis num.*4.

19 Quòd Regulares modò poſt Concilium Tridentinum ordinari non poſſint extra tempora, ideſt extra dies *ſupra num.* 9. deſignatos, conſtat ex dictis eo *cap.* 14. *num.* 19. Vbi etiam quid de priuilegio Gregorij 13. pro Religioſis Societatis ſentiendum ſit, dixi. Nota tamen oppoſitum tenere Rodriguez *tom.* 3. *quæſtionum Regularium quæſt.* 23. *art.* 5.

Vil-

Villalobos *in Summa tom.1. tract.1. difficult.12. &* 13. Ioannem à Cruce *l. 2. cap. 8. dub. 1.* Homobonum *de exam. Eccleſ. to.1. tract.2. cap.1.q.3.* & alios, quos ſequitur Diana *parte 3. tract.2. reſolut. 31.* Nota etiam, Portellum *ſupra num. 4.* aſſerere ſe vidiſſe priuilegium Clementis 8. prò Patribus Congregationis S. Ioannis Euangeliſtæ in Portugallia, quo illis conceſſit anno 1596. die 23. Nouembris, quòd poſſent ordinari extra tempora, & per quemcunque Epiſcopum tribus Dominicis, vel Feſtis continuis, vel interpollatis, non ſeruatis interſtitijs à Concilio Trident. deſignatis, & quoad Ordines minores, vt poſſent concedi quatuor diebus Feſtiuis, vel feriatis, continuis, vel interpollatis. Circa quod priuilegium (cui etiam innititur Diana *ſupr.*) dicit Peirinis *tom.2. de Prælato quæſt.3.cap.7. num.11.* ſemper ſe habuiſse ſuſpecta priuilegia vltramontana. Quod an rectè dictum ſit alij viderint. Mihi enim ſolùm videtur dicendum, non conſtare quale fuerit tale priuilegium, & an viuæ vocis oraculo ſolùm conceſſum. Nota etiam Barboſam *de Officio, & poteſtate Epiſcopi allegat. 4. num.65.* aſserere Pium 4. in Bulla *Circumſpecta* ſub anno 1561. conceſſiſse Religioni Sancti Ioannis Hieroſolimitani, quòd fratres Capellani dicti Hoſpitalis poſsent à quocunque Catholico Antiſtite ſub Romanæ Sedis obedientia cōſtituto Sacros Ordines, etiam extra tempora à Iure ſtatuta, tribus diebus Feſtiuis ſuſcipere. Sed cum hæc conceſſio facta ſit ante Concilium, & per conſequens reuocata, iuxta dicta, videndum eſt an confirmationes priuilegiorum huius Religionis factæ, vt idem Barboſa notat, per Pium 5. Sixtum 5. Gregorium 13. & 14. ac Clementem 8. contineant clauſulam communem, videlicet, *dummodo contraria non ſint Decretis Concilij Tridentini &c.* ſi enim talia fuerint, tale priuilegium modò non ſubſiſtet. De alio Sanctiſſimi D. N. Vrbani 8. conceſso fratribus Minoribus in Indiis, vt ſcilicet poſſint ordinari etiā extra tempora, & non ſeruatis interſtitiis, agit telatus Peirinis *in Formulario littera O. cap.6. num. 2.* & dicit, poſse etiam vti illo alios Mendicantes in Indiis habitantes.

20 De Irregularitate portò, quam incurrit ſuſcipiens Ordines furtiuè, hoc eſt non verè examinatus, neque admiſsus ab Epiſcopo, ſed examine, vel admiſſione alterius vtens, dixi 3. *tom.* verbo *Irregularitas num. 53.* Quid verò dicendum pro caſu quo Epiſcopus declarauerit ſe non habere intentionem ordinandi accedentes furtiuè, excommunicatos, irregulares &c. vel ſimiles, licet variè ſentiant Doctores, quibuſdam aſserentibus tales pro non ordinatis haberi debere ob defectum intentionis Epiſcopi, (prout cenſent Nauarrus *conſilio 1. de eo qui furtiuè,* Rebuffus *de beneficiis par.2. tit. de Cleric. male promot. gloſ.4. num.19.* & alii,) pluribus quoque aliis oppoſitum tenentibus ſatis probabiliter cum Eenriquez *l. 14. cap. 6. num. 5. & l.2. cap.8. num. 5.* Sanchez *de Matrimon. l. 7. diſput. 18. num. 11. & 16.* Layman. *de Sacramentis in communi cap.4. num. 6.* & aliis, (eo quòd non obſtante tali proteſtatione Epiſcopus ſemper cenſetur habere, ac retinere practicam, & abſolutam intentionem ordinandi hominem præſentem, non verò conditionatam, ſi quidem appoſitio talis conditionis conformis non eſt Eccleſiaſticæ conſuetudini, imò ſacrilegio obnoxia,) dicendum videtur, quòd ſaltem quando id contingit in receptione Presbyteratus, tum in ipſius inualiditate grauiſſimum immineat periculum, animarum ſalutem concernens, qui tali modo Preſbyteratum ſuſceperit iterum ſub conditione ad illum debet ſe facere promoueri, prout tenet in praxi Sacra Pœnitentiaria Romana, teſte Theſauro Pœnitentiario Apoſtolico *ſupra cap. 7.* & docent Granadus *3. par. de Sacramentis controuerſia 9. tractat.5. diſp.6. n.2.* & Diana *5. par. tract.14. reſol.64. & tract. 13. reſolut. 47.*

21 Probatio de vita, & moribus tum iure diuino, tum ex Concilio Trid. pro ſuſcepturis Ordines requiſita etiam procedit in Religioſis, propter eamdem, vel maiorem rationem. Portellus *ſupra in Additione num.3.* Subiungens propterea, quòd ſi Prælatus Religionis det licentiam, vt Ordines ſuſcipiat aliquis Religioſus vitæ culpatæ peccabit mortaliter, ſiue culpæ ſint cognitæ in ſæculo, ſiue ſolùm intra Ordinem.

PARAMENTA SACRA.

SVMMARIVM.

Ipſorum diuiſio. num.1.
Quæ, aut qualia debeant eſſe. n.2.
Notanda circa illa. n.3.
Alia remiſſiuè. n.4.

1 Paramenta, ſeu ornamenta Sacra, alia ſunt, quę pertinent ad ornatum Sacerdotis, vel Miniſtrorum Altaris, alia verò quæ ſpectant ad ornatum ipſius Altaris. De prioribus dicam infra verbo *Vaſa Sacra,* & verbo *Veſtes Sacræ.* De poſterioribus autem modò eſt dicendum.

2 Sunt autem huiuſmodi ornamenta, ſeu paramēta, primò, linteum, ſeu mappa linea extenſa ſuper menſam Altaris. Etſi verò deceat totum Altare eo cooperiri, ac veſtiri; tamen non in omnibus Eccleſijs id obſeruatur, vt notant Scortia *de Sacrificio Miſſæ lib. 2. cap. 14. num. 8.* & Layman. *de Sacrificio Miſſæ Tract.5. cap.6. num. 11.* Secundò, duæ aliæ mappæ, ſeu ſyndones lineæ, vel vna duplicata. Ita enim habetur tum ex *cap. ſi per negligentiam de Conſecrat. diſt. 2.* vbi quatuor lintea Altaris numerantur includendo ipſum Corporale. Tum ex Rubricis Miſſalium, præſertim Romani. Tum quia ita audio præcipi obſeruari hic Romæ à Viſitatoribus Apoſtolicis pro omnibus Eccleſiæ Vrbis à Sanctiſſimo deſignatis. Vnde tuta conſcientia non poteſt aliter fieri, vt habet Gauantus *in Commentarijs in Rubricas Miſſalis p. 1. tit. 20. §. tribus mappis.* Quare quod Silueſter *in Summa verbo Corporalia in princip. & verbo Miſſa numer. 2.* Suarez *3. tomo in 3. p. diſput. 81. ſect. 6.* Sà *verbo Miſſa numero 7.* & alij dicunt, ſufficere pauciores, ſolùm eſt admittendum, quando legitima conſuetudine id fuerit introductum. Debent autem huiuſmodi mappæ benedici. Quamquam non adeo neceſſe eſt vt ſint benedictæ, quin etiam aliquando ex neceſſitate poſſint adhiberi mappæ laicorum non benedictæ. Silueſt. *verbo Benedictio q. 5.* Suarez *ſupra.* Bonacina *de Sacrament. diſput.4. q. vlt. punct.9. num. 24.* Quæ deinde ſicuti prius vſibus prophanis applicari poterunt. Layman. *ſupra* ex Sa, & Azorio. A quo autem benedici poſſint, & an à Prælatis Regularibus, habes ex dictis *tom. 3.* verbo *Benedictio, & Benedicere.* Tertiò, Corporalia repræſentantia Syndonem, qua Chriſtus inuolutus, & quod proximè

Digitized by Google

mappis imponitur. Debent eſſe ex lino, vel cana-pe, ſaltim ex ea parte, qua continent Calicem, & Hoſtiam, in ora enim illorum, & extremitatibus nõ prohibentur auro, & ſerico ornari, vt notant Suarez *ſupra*. Fagundez *in 1. Eccleſiæ præceptum l. 3. cap. 22. num. 11.* Debent etiam eſſe ab Epiſcopo benedicta. *cap. conſulto de Conſecrat. diſt. 1.* An verò poſſint ab Abbatibus, vel prælatis Regularibus conſecrari, habes ex dictis loco relato ex 3. *tom.* Hic tamen obſerua adhibentem Corporalia immunda peccare, & quidem grauiter, ſi valde notabiliter ſint immunda, facit enim contra reuerentiam tanto Sacramento debitam, in re, quæ proximè attingit Corpus Chriſti. Ita Bonacina *ſupra numer. 23.* ex Sà, Suarez, Reginaldo, & alijs multis. Fauetque valde *cap. relinqui de cuſtodia Euchariſtiæ* illis verbis: *Nimis videtur abſurdum in Sacris ſordes negligere, quæ dedecerent etiam in prophanis.* Quartò, Palla, quæ, etſi varias habeat ſignificationes (de quo Fagundez *ſupra cap. 21. num. 31.* & Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico lib. 3. capit. 2. num. 16.*) communiter ſumitur pro ea, quæ Calici ſuperponitur, & pars quædam corporalis eſſe cenſetur, ſicuti colligitur ex antiqua conſuetudine, ſecundùm quam Corporale etiam Calicem cooperiebat, vt præter alios notauit Scortia *l. 3. cap.* 5. Quare linea eſſe debet, non ſerica, vel auro elaborata, parte ſaltem interiori, qua Calicem tangit. Fagundez *ſupra*. Layman, *d. num. 11.* Item benedicta ab Epiſcopo, vel alio habente priuilegium Sedis Apoſtolicæ. Iidem Authores ex *cap. conſulto diſt. 1. de Conſecrat.* & S. Tho. *3. p. q. 83. art. 3. ad 7. & 8.* Quintò, pallium vulgò *pallioto*, & hiſpanè *frontal.* Non ſolet autem benedici ſeparatim ab aliis ornamentis, nec eſt ita neceſſarium, vt ſine illo celebrari non poſſit. Etenim ſi Altare eſt ornatum auro, argento, vel lapide pretioſo, aliud pallium non requiritur. Gauantus *ſup. §. pallium quoque.*

3 Circa hæc verò ornamenta, ſeu paramenta, nota primò, poſſe fieri ex materia etiam prophana, vel etiam ex mulierum veſtibus, non ſolùm propter viuæ vocis oraculum Sixti 4. pro Minoribus, quod refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Ornamenta Eccleſiaſtica num. 7.* ſed etiam iure communi, quia per benedictionem ſanctificantur, & ex prophanis fiunt Sancta, & Sacra. Barboſa dicto *cap. 2. num. 33.* Secundò, quòd execrantur, vel amittunt benedictionem, ita vt noua indigeant, quando ita rumpuntur, vt apta non ſint ad vſum, ad quem fuerant deſtinata, aut nõ amplius priorem retinent figuram. Barboſa *ſupr. d num. 36.* ex Armilla, Angelo, & alijs. Tertiò, quòd quando fuerint vetuſtate conſumpta incendio dari debent, & cineres in Baptiſterio, vel alio abdito loco condi. *ca. Altaris de Conſecr. diſt. 1. cap. ad hæc de Religioſis domibus, cap. quæ ſemel, de regul. iuris.* Silueſter *verbo Benedictio q. 7.* Galganetus *de Iure public. l. 3. tit. 67. num. 3.* Non tamen debent, in vſus prophanos conuerti, iuxta dicta *ſupra* verbo *Monaſteria Regularium num. 38. & 45.* & qui id faceret horrendum cõmitteret ſacrilegium, vt alter Balthaſar. S. Tho. *22. q. 88. art. 11.* Silueſter *ſupra*. Fagundez *d. cap. 21. numer. 18.* Quartò, prædicta vendi non poſſe, aut etiam pignorari abſque ſacrilegio, niſi propter magnam neceſſitatem Eccleſiæ, pauperum, captiuorum &c. & tunc non niſi alijs Eccleſiis, vel ſi laicis, non ad vſus prophanos, ſed ad Sacros, & pios. Azor. *tomo 3. Inſtit. moral. l. 7. cap. 6. qu. 4.* Nauarrus *in Man. capit. 17. num. 285.* Fagundez *ſupra num. 19.* Non tamen propterea ſi ſine tali neceſſitate venderentur Simonia committeretur, cum non vendantur, vt ſupponimus, quatenus Sacra ſunt, ſed ratione materiæ. Sotus *9. de iuſt. qu. 7. artic. 1. concluſ. 2. §. ad quæſtionem.* Sanchez *tom. 1. Conſil. moral. l. 2. cap. 3. dub. 15. §. quartò dico.* Si autem prædicta fuerint pretioſa alienari nõ poſſunt ſine Sedis Apoſtolicæ licẽtia, cum conſtet ex dictis *to. 1. cap. 19. & to. 2. ca. 19. & to. 3.* verbo *Alienare, ſeu alienatio*, bona mobilia pretioſa Eccleſiaſtica alienari non poſſe ſine prædicta facultate.

4 Alia ad intentum vide infra verbo *Prophanatio Sacrorum*, verbo *Vaſa Sacra*, & verbo *Veſtes Sacræ.*

PAROCHVS, ET PAROCHIA Regularis.

SVMMARIVM.

Parochus, & Parochia quid ſit, num. 1.
An Regulares aſſumi poſſint ad munus Parochorum. num. 2.
An ſaltem ad Parochias Regulares. n. 3.
A quibus prouidendi, & examinandi. n. 4.
An ſubſint viſitationi, & correctioni Epiſcopi. numer. 5.
An remoti à Parochia poſſint munus Confeſſarii exercere. num. 6.
De aliis ad ipſos ſpectantibus. n. 7.
Declarationes S. Congregationis circa illos. n. 8.

1 PArochus Regularis eſt ille Religioſus, qui curam animarum in aliqua Eccleſia ex officio exercet. Parrochia etiam Regularis eſt illa Eccleſia Regularium, cui talis cura eſt annexa. De quibus plura ſparſim per totam hãc Summam, & aliqua ſaltem remiſſiuè hoc loco.

2 Primò ergo, cum ex dictis *to. 1. cap. 2. num. 17. & to. 2. cap. 18. num. 1.* conſtet, Regulares non poſſe obtinere beneficia ſecularia ſine Papæ diſpenſatione, ideo non poſſunt ad Parrochias, quæ Regularibus non ſunt ſubiectæ, ſine dicta diſpenſatione promoueri. Quid verò de Nouitiis ſentiendum dixi eo *nu. 17.* & *cap. 24.* eiuſdem primi tomi *num. 37.* & præcipuè eo *tom. 2. cap. 2. num. 21. 22. 23.* Quid etiam de Regularibus Militiarum, dixi *3. tom. v. Beneficium, & beneficiati numer. 11.* In caſu tamen neceſſitatis, puta tempore peſtis, admitti etiam poſſunt Regulares ad ſeruitium Parochiæ ſecularis, prout accidiſſe Mediolani anno 1630. refert Bordonus *Reſolut. 7. num. 46.*

3 Deinde etiam, cum iuxta dicta *tom. 2. cap. 18. numer. 2.* Regulares ſint capaces beneficiorum Regularium, ideo etiam Parochiarum Regularium capaces ſunt. Quod conſtat tum ex dictis locis relatis, tum ex *ca. Monachos*, & *ca. in Parochia 16. qu. 1.* Tum quia ipſi ſint coadiutores parrochorum. Tum præcipuè, ex vſu Eccleſiæ, præſertim in Vrbe, in qua conſtat plures Religioſos officium parochorum in ſuis Eccleſiis exercere. Nauarrus *Conſil. 7. de priuil. num. 14.* Bordonus *ſupra num. 36.* Quales autem debeant eſſe Religioſi iſti quibus parrochiæ Regulares concedi poſſunt, dixi dicto *cap. 18. n. 3. 4. & 5.* An verò talia beneficia dicenda ſint ſolùm manualia, dixi *ibidem num. 6.*

4 De iis, ad quos pertinet illorum prouiſio, & de exa-

Digitized by Google

examine ad id requiſito, & quomodo non per concurſum, dixi eo loco *num.* 7.8. *&* 11. Adde, nomine Superiorum, ad quos ſpectat ipſorum prouiſio, intelligi videtur illos, qui poſſunt ipſis licentiam dare ad audiendum confeſſiones ſæcularium. Bordonus *ſupra n.* 37. Adde etiam, quòd quando Eccleſia Parochialis Regularis eſt in loco nullius Diœceſis examinandi ſunt ab Abbate, vel Prælato, qui habet iura Epiſcopalia in illo loco. Ita enim deciſum refert Barboſa *ad c.* 11. *ſeſſ.* 25. *Concilij n.* 30.

5 Quomodo etiam prædicti Parochi ſubſint viſitationi, & correctioni Epiſcopi, dixi etiam eo loco *num.* 9. & ſequentibus. De quo etiam Sellius *in Select. cap.* 112. Aldana *l.* 2. *tit.* 8. Barboſa *ſupra n.* 12. *&* 14. Vnde tenentur obſeruare ordinationes factas ab Epiſcopis in ſuis viſitationibus. Sellius *ibid.* ex vna Camerienſi 20. Maij 1621. Et non excedere taxas ab ipſis poſitas in ſalario. Barboſa *ſupra n.* 16. *&* 23. ex Sellio, & vna Limanenſ. 18. ſeptemb. 1625. Et accedere ad proceſſiones cum alijs Clericis. Bordonus *ſupra num.* 43. ex Barboſa, & Aldana.

6 Circa remotionem ipſorum, præter dicta *capit.* 18. *à num.* 17. illud addendum, quòd ſi à ſuis Superioribus amoueantur à cura, adhuc poſſe excipere confeſſiones ſæcularium ex vi approbationis factæ ab Epiſcopo tenet Peirinis *tom.* 3. *priuileg. Minim. cap.* 4. *num.* 22. ex Riccio. Negat verò Bordonus *ſupra num.* 47. Ego autem attendendum puto ad modum, quo remouentur, & ad qualitatem approbationis Epiſcopi, an ſcilicet fuerit perpetua, vel ſolùm temporalis. Generaliter enim Parrochum, qui habuit beneficium, & de facto non habet indigere approbatione Epiſcopi ad audiendas confeſſiones tenet Lugo *de Sacram. pœnit. diſp.* 21. *ſect.* 1. *num.* 8. ex alijs.

7 De obligationibus prædictorum Parrochorum, ſalario ipſorum, vacatione talium beneficiorum, vnione ipſorum cum Eccleſijs Regularium, & quid quando ad Ordinem reuertuntur, latè habes dicto *cap.* 18. per totum. De quibus etiam Authores relati. De his quoque, in quibus prædicta beneficia Regularia cum ſæcularibus conueniunt, & in quibus ab ipſis differant, ac de alijs hanc materiam concernentibus, latè 3. *tom.* verbo *Beneficium, & Beneficiati.*

8 Plures etiam declarationes Sacrarum Congregationum ad Parrochos, Parrochias, & Parrochianos ſpectantes, quæ etiam Parrochis, & Parrochijs Regularibus adaptari poſſunt, habes apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Parochia, verbo Parochialis, & verbo Parochianus, & Parochus.* Nota tamen hæc Collectanea ſuſpenſa eſſe à Sac. Congregatione ob incertitudinem, vt creditur, plurium declarationum Sacrarum Congregationum, quæ in eis habentur. De priuilegiis Regularium quoad huiuſmodi Parrochias vide Caſarubium *in Compend. verb. Parochia*, & Portellum *in Dub. Regular. verbo Parochus frater.*

PAVPERTAS Religioſa.

1 De hac materia copioſè dixi *tomo* 1. *capit.* 6. & ideo ad eum locum remittendus eſt lector.

POENA ECCLESIASTICA.

SVMMARIV

Pœna quid, & quotuplex. num. 1.
Alia eſt cenſura, alia non cenſura. n. 2.
Aliæ diuiſiones pœnarum ibidem.
De pœnis, quæ ſunt cenſuræ. n. 3.
De Irregularitate. n. 4.
Quando cognoſcuntur pœnæ eſſe latæ ſententiæ, vel ſolùm ferendæ. n. 5.
Imponuntur ſolùm pro actibus externis. n. 6.
Quales debeant eſſe actus iſti. ibid.
Propter quam culpam imponi poſſint. n. 7.
Quando incurrantur in foro conſcientiæ. n. 8.
De alijs pœnis remiſſiuè. n. 9.
De pœna priuationis vocis actiuæ. n. 10.
De pœna priuationis vocis paſſiuæ. n. 11.
De pœna priuationis loci. n. 12.
De pœna priuationis beneficiorum. n. 13.
De alijs pœnis remiſſiuè. n. 14.
De pœna maledictionis. n. 15.
De pœna indignationis Dei, Sanctorum, & Summi Pontificis. n. 16.
De diſpenſatione in pœnis. n. 17.
An in ipſis diſpenſent Prælati. n. 18.

1 Poena eſt *id quod pro culpa infertur*. Deriuatur enim à puniendo, & ſolùm culpa eſt id, quod punitur. Silueſter *in Summa verbo pœna num.* 1. Diuiditur autem in legalem, ſeu ciuilem, & in Canonicam, ſeu Eccleſiaſticam. Prior eſt illa, quæ à Iure ciuili, ſeu ſæculari imponitur; poſterior verò illa, quæ à Iure Canonico, ſeu Prælato Eccleſiaſtico ſtatuitur. Angelus, Silueſter, & alii Summiſtæ verbo *Pœna*. De hac ergo poſteriori in præſenti, ea præſertim, quæ in Bullis, & Decretis Summorum Pontificum, Sacrarum Congregationum, Conſtitutionum, & Statutorum Religionum imponi ſolet contra Regulares transgreſſores.

2 Diuiditur autem pœna, primò, in pœnam quæ eſt cenſura, qualis eſt excommunicatio, ſuſpenſio &c. & in eam, quæ non eſt cenſura, prout eſt irregularitas, priuatio vocis, officiorum &c. Secundò, in pęnam latæ ſententiæ, in pœnam ferendam. Tertiò, in varias pœnas, ſcilicet depoſitionem, vel degradationem, infamiam, actuum factorum irritationem, & in priuationem vocis actiuæ, vocis paſſiuæ, loci, beneficiorum, dignitatum, officiorum, graduum, honorum. Item in inhabilitatem ad prædicta, ac in pœnas maledictionis, ſeu indignationis Dei, & Sanctorum, vel Summi Pontificis, obteſtationis diuini Iudicij &c. De quibus omnibus, quia ſpecialiter poni ſolent contra Regulares, ſigillatim eſt dicendum.

3 Loquendo autem de pœnis, quæ ſunt cenſuræ, ſeu quod idem eſt, de cenſuris ipſis, certum eſt incurri à Regularibus, ſi tranſgrediantur leges in quibus poſitæ ſunt, dummodò, peccatum talis tranſgreſſionis ſit externum, & conſummatum, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 10. Imò, & mortale, iuxta ibidem dicta, niſi forſan talis cenſura fuerit leuis, vt excommunicatio minor, ſuſpenſio leuis &c. iuxta *ibidem* etiam dicta. An verò excuſet ab illis incurrendis ignorantia,

dixi *ibidem num.* 11. Item ſi tales cenſuræ fuerint latæ ſententiæ ſuum effectum ſortiuntur ex ipſo Iure ante omnem Iudicis ſententiam, ſeu miniſterium, ita vt eo ipſo quo aliquis tranſgreditur leges imponentes tales cenſuras, etiam in foro conſcientiæ illas incurrat, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 29. Si verò non fuerint latæ ſententiæ, ſed ferendæ, non incurrentur eo ipſo niſi poſt ſententiam Iudicis, ſaltem declaratoriam, iuxta dicta *eo num.* 29. Quando autem cenſuræ ſint latæ ſententiæ, & quando ferendæ, dixi eo *num.* 29. & conſtabit ex dicendis infra *num.* 5.

4 Idem quod dixi de cenſuris dicendum etiam eſt de ea irregularitate, quæ eſt pœna alicuius delicti, eam ſcilicet incurri ipſo facto, & antę omnem ſententiam à quocunque tranſgreſſore legis iuris Canonici, vbi ea ſolùm imponitur, dum tamen tale delictum ſit peccatum mortale, externum, & conſummatum, iuxta dicta 3. *to.* verbo *Irregularitas n.* 4. vbi etiam an ignorantia excuſare poſſit ab illa.

5 Circa pœnas verò latæ ſententiæ, ſeu ferendæ ſententiæ, notandum, tunc cognoſci quales ſint, non ſolùm quando expreſsè tales vocantur, ſed etiam ex regulis ſequentibus. Prima, quotieſcunque pœna ponitur cum excluſione ſententiæ cuiuſuis, vt ſi dicatur, *ipſo iure facto, abſque aliqua declaratione, ſententia* &c. vel per verba præſentis temporis, & indicatiui modi, vt *priuamus, inhabilitamus &c.* vel cum dictionibus, quæ omnem dilationem, vel temporis ſpatium excludunt, vt *ſtatim, confeſtim, ex tunc, continuò, illicò, protinus, mox, ſubitò &c.* vel quando fertur per verba imperatiui modi, vt *ſubiaceat, incurrat, incidat &c.* talis pœna eſt latæ ſententiæ. Cum excludat ſententiam, quæ non niſi futuro tempore, & interiecto ſpatio ferri poteſt. Secunda eſt è contrario, quotieſcunqe pœna ponitur ſolùm verbis comminatorijs v. gr. *ſub pœna, ſub interminatione, & ſub interpoſitione &c.* vel per verba futuri temporis, vt ſunt, *priuabitur, damnabitur &c.* talis pœna ſolùm eſt ferenda; quia ſignificat actionem futuram. De his Tiraquellus *in Commentar. legis ſi vnquam C. de reuocand. donationib.* Caſtro *de lege pœnali l.* 2. *capit.* 1. Sairus *in Claui Regia l.* 3. *cap.* 8. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 1. ex Suarez, Filiucio, Coninch, & alijs. Etſi aliquas limitationes adducant, quas omitto, quia parum conducunt ad intentum Regularium. Supponunt autem communiter DD. quòd quotieſcunque verba, quibus imponitur pœna ſint ambigua, ita vt tam latæ ſententiæ quam ferendæ ſignificationem importare poſſint, accipienda ſint ſolùm pro ferenda, quia in materia pœnali benigniorem partem ſequi debemus. *c. odia de Regulis Iuris in* 6. Sayrus *ſupra n.* 22. Bonacina *ſupr.* Theſaur. *in Praxi p.* 1. *c.* 3. ex alijs.

6 Notandum ſecundò, prædictas pęnas imponi de facto non poſſe ab Eccleſia, aut Prælatis Regularibus pro actibus internis preciſè, quia Eccleſia non iudicat de occultis internis, ſed ea ſoli Deo reſeruat. *ca. conſuluiſti* 2. *q.* 5. *ca. erubeſcant* 32. *diſt.* Sanchez *l.* 2. *in Decalog. cap.* 8. *numer.* 1. Salas *de legibus diſp.* 9. *ſect.* 2. Dixi *præciſe*, quia tales pœnæ imponi poſſunt ab Eccleſia pro actu interno, non prout interno, ſed prout coniuncto cum externo. Theſaur. *ſupr. cap.* 5. ex Sayro, Salas, Azor, & alijs. Actus porrò externus ille cenſetur in præſenti, qui eſt per ſe ſenſibilis, & de facto ſentiretur ab alio ſi adeſſet in illa circumſtantia loci, in qua fit. Theſaur. *ſupra* ex Suarez, Sanchez, & Layman. Addit etiam *cap.* 8. 9. *&* 10. talem actum externum debere eſſe conſummatum, & prædictas pœnas non extendi ex identitate rationis de caſu ad caſum, neque ad cooperantes. De quibus à ſimili aliqua dixi *to.* 3. verbo *Cenſura Eccleſiaſtica n.* 10. & verbo *Caſus reſeruati Regularium num.* 13. & verbo *Bulla Cœnæ num.* 3. De quibus etiam Naldus *in Summa verbo pœna num.* 10. *&* 21. *&* 29.

7 Notandum tertiò, quòd quando prædictæ pœnæ graues fuerint, ſupponunt culpam mortalem, & ſine illa non incurrentur, quia aliàs lex eſſet iniqua, ſiquidem pro culpa leui grauem pœnam imponeret. Sayrus *ſupra cap.* 7. *num.* 25. poſt Caſtrum, Sotum, Medinam, Valentiam, & alios. Quod intelligo non ſolùm in pœnis latæ ſententiæ, ſed etiam ferendæ, propter eamdem rationem. Sayrus *ſupr. §. adducunt autem*. Et conſonant ea, quæ dixi *to.* 1. *cap.* 8. *num.* 13. Fallit autem hæc regula in Conſtitutionibus Religionum, quæ ad culpam non obligant, ſed ſolùm ad pœnam, quales ſunt noſtrę, iuxta dicta eo *cap.* 8. *num.* 8. In illis enim impoſitio grauis pœnæ, verb. gr. priuationis officij, inhabilitatis &c. non arguit, aut ſupponit culpam, cum legiſlator hanc eſſe mentem ſuam declarauerit, licet indirectè obligare etiam dicantur ad culpam, iuxta dicta eo *cap.* 8. *num.* 10.

8 Specialiter quartò circa pęnas iſtas latæ ſententiæ, quæ non ſunt cenſuræ, neque irregularitates, quòd attinet ad illas, quæ, vt in plurimum Regularibus tranſgreſſoribus aliquarum legum imponuntur (quidquid ſit de alijs, de quibus alibi) notandum, iuxta dicta eo *cap.* 8. *num.* 33. *et cap.* 10. *numero* 31. eas non incurri in foro conſcientię etiam, quando ponuntur illis verbis *ipſo facto, ipſo iure*, aut *eo ipſo*, vel ſimilibus, niſi præmiſſa declaratione Superioris. Imò etiam, iuxta ibid, dicta, etiam ſi tales pęnæ ponantur illis verbis *abſque vlla declaratione, abſque vlla ſententia, ante declarationem, ſententiam etc.* probabile eſt non incurri in foro conſcientiæ, niſi præmiſſa declaratione, ſententia, aut publicatione delicti, non ſolùm loquendo de pęnis non purè priuatiuis, in quibus exequendis aliqua actio hominis requiritur, vt ſunt priuationes vocis, officii, ſed etiam in pure priuatiuis, in quibus nulla talis actio requiritur, vt ſunt inhabilitas, incapacitas &c. Ita vt verba illa *abſque declaratione &c.* ſolum importent declarationem pænæ, non tamen criminis, aut delicti. Ratio eſt, quia ita videntur communiter acceptæ leges tales pænas imponentes, eſtque hic vſus ſatis conformis tum benignitati, quæ ſupponitur in Superioribus Eccleſiaſticis tales pænas imponentibus, tum iuri naturæ, quod præſcribere videtur, quòd nullus ſe ipſum puniat pæna tam graui. Quod præter auctores ibi relatos tenent Naldus *in Summa verbo Monaſteria num.* 1. *& verbo Religioſus num.* 37. & Diana 3. *p. Tractat.* 2. *de dub. Regular. Reſolut.* 66. & fauet *par.* 2. *Tractat.* 17. *Reſolut.* 67. poſt alios. fauet etiam Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſput.* 19. *quæſit.* 3. Idquoque probabile cenſet Theſaurus *in Praxi par.* 1. *cap.* 28. *quæſt.* 4. *& cap.* 5. *§. limita primò*, vbi plures alios refert. Illud certius, quod quando reus non poteſt tales pænas ſuſtinere ſine infamia notabili, non tenetur id per ſe ipſum facere, tum quia ius ad propriam famam conſeruandam præponderat iuri humano tales pænas imponenti, tum quia lex humana cum tam graui detrimento non obli-

obligat. Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Ingredi Monaſteria §. Idem dicendum* poſt Nauarrum, Sotum, & Cordubam; Bonacina *de legib. diſp. 1. q. 1. punct. 7. §. 2. numer.* 10. Quomodo autem non propterea ſequatur illa verba *ipſo facto* &c. *ante omnem declarationem* &cet. in his pœnis latæ ſententiæ fruſtraneè poni, eo quòd ſequuta ſententia declaratoria retrotrahatur, habent Leſſius 2. *de Iuſtitia cap. 29. numer. 64.* Sanchez *in Decal. lib. 2. cap. 22.* Theſaurus *ſupr. cap. 6.* & Candidus *tom. 4. diſquiſ. 4. art. 29. dubit. 20.*

9 Loquendo autem ſpecialiter de alijs pœnis in particulari relatis *ſupra num. 2.* quod attinet ad depoſitionem, degradationem, & infamiam, ſufficienter dixi *tom. 3.* verbo *Depoſitio*, verbo *Degradatio*, & verbo *Infamia*. De pœna irritationis actuum geſtorum, aliqua etiam dixi ſupra verbo *Leges Regularium*, & plura habent Leſſius *ſupr. cap. 17.* Salas *de legib. diſput. 16.* Bonacina *ſupra §. 5.* & Theſaurus *ſupr. ca. 35.* latè ex alijs. Solùm ergo de alijs agendum eſt.

10 Et primo quidem pœna priuationis vocis actiuæ importat inhabilitatem ad ferendum ſuffragium in Capitulo ad quamcumque electionem Prælati, aut actum collegialiter faciendum, v. g. receptionem nouitij &c. Nauarrus *l. 1. conſil. tit. de elect. conſ. 6.* Portellus *in dub. Regular. verbo vox actiua, & paſſiua num. 1.* Quamuis autem, iuxta dicta, generaliter loquendo dicendum probabiliter eſſet eam nō obligare in conſcientia ante declarationem delicti, etiam ſi ſit latæ ſententiæ, prout præter Authores relatos tenent Granad. 1. 2. *controu. 7. Tract. 3.* Caſtellinus *de Elect. canonic. prælud. 1. §. 6. num. 20.* Peirinis *tom. 1. de ſubdito q. 2. cap. 2. §. 11.* & alij multi, nihilominus quando ea lata eſt ſolùm pro vna vice, ſeu pro vno actu, ſeu quoad hanc numero electionem, vt ſi aliqua lex dicat, *qui hoc fecerit priuatus ſit voce actiua in tali electione*, obligare etiam in foro conſcientiæ ante quamcunque declarationem tenet Theſaurus *ſupr. cap. 29.* dicitque eſſe omnium ſententiam. Sed credo hoc non eſſe in praxi receptum, nec video communem ſententiam pro ipſo, aut eſſe certum, niſi quando lex clarius id exprimit. Pro eo autem quod ſubdit, ſcilicet, quòd ſi quis priuatus voce actiua propter delictum occultum eligat, ſecuta poſtea declaratione criminis, talis electio erit caſſa eo ipſo, ſi tali ſuffragio nitebatur, conſule dicta *tom. 1. c. 15. num. 6. & tom. 2. cap. 12. nu. 29.*

11 Pœna priuationis vocis paſſiuæ importat, quòd ipſam incurrens eligi non poſſit, aut poſtulari in Capitulo ad quamcumque dignitatem, vel officiū honoris, & præeminentiæ, non tamen ad munera oneroſa, & pœnalia. Nauarrus *ſupr.* Rodriguez *to. 2. quæſt. Regular. quæſt. 56. art. 1.* Naldus *in Summa verbo Moniales numero 17.* Addens, hanc pœnam ſimul cum priuatione vocis actiuæ ſupponere peccatum mortale ex communi ſententia DD. Addit Theſaurus *ſupra*, hanc pœnam, quando eſt latæ ſententiæ pro vno actu ſolùm, obligare ante omnem declarationem. Sed de hoc cenſeo idem, quod dixi de priuatione vocis actiuæ. Nota etiam, quòd ſi quando in aliqua lege, vel Conſtitutione inferatur pœna priuationis vocis non determinando, an paſſiuæ, vel actiuæ, vel vtriuſque, licet Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 29. num.* 105. eam intelligere videatur de vtraque voce; Diana tamen *5. p. Tractat. 13. Reſolut. 90.* ex Garzia, & Caſtropalao eam intelligit de ſola voce actiua, quæ propriè, & abſolutè *vox* dicitur, & verba indeterminatè ſumpta accipienda ſunt in famoſiori ſignificato. [Nota etiam quod pœna priuationis electionis niſi aliud exprimatur importat idem quod pœna priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ, ita vt tali pœna affectus nec eligi, nec eligere poſſit. Sigiſmundus de Bonacina *de elect. dub. 94.* ex alijs. Addens ex Nauarro & Sairo, ſic priuatus poſſe licitè vices Priorum ſeu Guardianorum ſuſtinere, & alia officia exercere quæ per collationem, ſeu delegationem, non autem ex vi electionis actiuæ ſeu paſſiuæ obtinentur.]

12 Pœna priuationis loci, quæ maximè eſt in vſu in quibuſdam Religionibus, importat carentiam eius loci, qui Religioſo eſt debitus ratione ſuæ profeſſionis. Vnde de ſic priuato in noſtris Conſtitutionibus *par. 5. capit. 7. numer. 6.* dicitur: *vltimum locum teneat in Choro, Capitulo, & refectorio iuxta nouitios, & etiam vbicunque Fratres fuerint congregati*. Specialia ergo iura Religionum conſulenda ſunt. Quomodo etiam aſſignari debeat præcedentia Religioſorum quoad locum dicam infra verbo *Præcedentia Regularium*.

13 Pęna priuationis beneficiorum quoad Regulares ſpectat, intelligitur de beneficijs Regularibus, de quibus dixi *to. 2. cap. 18. & to. 3.* verbo *Beneficium, & beneficiati*, & ſupra verbo *Parrochus, & Parrochia Regularis*. Dubitari autem poteſt an etiam intelligatur de Prælaturis Regularium, puta Generalatu, Prouincialatu, Prioratu &c. quæ dixi eo verbo *Beneficium, & Beneficiati num. 3.* beneficia etiam vocari. In quo negatiua pars eſt mihi probabilis, quia materia odioſa, & pęnalis reſtringi debet. Et ita video ſenſiſſe de Superioritatibus Mendicantium Filiucium *Tract. 45. cap. 13. num. 23.*

14 Quid importent pęnæ illæ priuationis dignitatum, officiorum, graduum, & honorum, ac inhabilitatis ad illa, habes ex illis, quæ dixi *tom. 2. c. 13. et to. 3.* verbo *Gradus, et graduati*, ac ſupra verbo *Officia Ordinis*.

15 Pęna maledictionis, quæ ſæpius ponitur in Iure, Concilijs, & Decretis, ſeu Conſtitutionibus Apoſtolicis quamuis videatur importare idem quod excommunicatio, communiter tamen intelligitur de pęna æterna, quæ debetur pro peccato mortali, atque ideo ſignificat præceptum illud obligare ſub mortali. Ita DD. in *cap. Romana §. Procuratores de cenſuris in 6.* Alterius *to. 1. diſp. 22. l. 5. ca. 8.* Theſaurus *ſupra cap. 42.*

16 De pęnis Indignationis Dei, & SS. quid importent, & qualiter ſupponant peccatum mortale, dixi *tom. 3.* verbo *Clauſula numer. 34. et 35.* De pęna autem indignationis Papæ dicit Decius *in cap. prudentiam de offic. deleg.* importare priuationem beneficiorum. Sed credo ſolùm importare pęnam arbitrariam à Papa imponendam. Similiter pęnam obteſtationis diuini Iudicij apponi ſolitam peccato mortali (intellige, ſoli) tenet Naldus *ſupra verbo pæna num. 13.*

17 Pro diſpenſatione autem in huiuſmodi pęnis quatenus ad Regulares ſpectat, & an ea dari poſſit à Prælatis Regularibus, vide dicta *tom. 1. capit. 10. num. 35. & 36. & cap. 18. num. 46.* Vide etiam Portellum *in Dub. Regular. verbo Diſpenſare numer. 10.* Ioannem de Cruce *de ſtatu Religionis lib. 1. ca. 6. dub. 13. & 15.* Bordonum *Reſolut. 10. à num. 24.* & alios apud ipſos. Nota tamen pœnas inhabilitationum, ſeu illas quæ important inhabilitatem non tolli per abſolutio-

Digitized by Google

abſolutionem ſed per diſpenſationem inſtar irregularitatum. Suarez *de Relig.tom.1.tract. 3.lib. 4. cap.61.num. 3.& tom.4.tract.8.lib.2.cap.21.num. 13. & 14.* Sigiſmundus *ſupra dub.* 97.]Nota etiam priuilegium Pauli 3. pro Benedictinis, quod retuli *to. 3.* verbo *Irregularitas numer.* 32. Maximè circa dicta illis locis, ſcilicet Prælatos Regulares poſſe diſpenſare cum ſuis ſubditis iure cõmuni, & ſecluſo quocunque priuilegio in omnibus pęnis contractis propter delicta minora adulterio, ſi tales pęnæ Papæ reſeruatæ non ſint, propter *cap.etſi Cleric.de iudicijs,* videndi ſunt Ioannes de la Cruce *dicto dub.* 15. *concl.* 6. [Sigiſmundus *ſupra dub.* 98. vbi etiam an id poſſit fieri pęnitentia non peracta quod locis relatis diximus eſſe neceſſarium ad dandã huiuſmodi diſpenſationem.]& Theſaurus *ſupr.cap.*23.vbi plura huic intento neceſſaria.

18 An etiam Prælati Regulares diſpenſare poſſint in pęnis per ſuas Conſtitutiones taxatis, vide dicta *to. 1.c.8.n.23.& c.18.n.54.*

POENITENTIA.

1 VIde dicta *tom.* 3. verbo *Confeſſio*, & verbo *Confeſſarius.*

PORTIO CANONICA.

1 VIde dicta *to.*3. verbo *Canonica portio*, & infra verbo *Quarta funeralis.*

PRÆCEDENTIA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De qua præcedentia hic agatur. n.1.
Controuerſiæ de præcedentia ab Epiſcopis dirimendæ. num. 2.
Clerus ſæcularis præcedit Regularem. n. 3.
In præcedentijs quæ attendenda. n. 4.
Declaratio Sedis Apoſtolicæ maximè attendenda. numero 5.
De Conſtitutione Gregorij XIII. n. 6.
Præcedentia quæ Romæ obſeruatur inter Regulares in proceſſionibus. ibid.
Mendicantes præcedunt non Mendicantes. numero 7.
Monachi præcedunt Mendicantes. n.8.
Præcedentia Regularium vnius Ordinis inter ipſos quomodo habenda. n. 9.
De alijs ad id ſpectantibus remiſſiuè. n.10.

1 NOn loquor in præſenti de iure præcedentiæ inter Religiones ratione inſtitutionis, vel confirmationis Pontificiæ ipſarum, res enim eſt potius ad hiſtoriam ſpectans,& fuſius alibi tractanda; ſed de pręcedentia, quæ competit ipſis Regularibus, & etiam Confraternitatibus, ſiue cum alijs Regularibus,ſiue cum Religioſis eiuſdem Religionis ex Conſtitutionibus, priuilegiis, & Decretis Sedis Apoſtolicæ.

2 Et primò ex dictis *tom.* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares numer.* 23. ad Epiſcopum ſpectat propter Decretum Concilii Tridentini *ſeſſ.*25.*cap.*13. componere controuerſias ortas circa præcedentiã Regularium in proceſſionib., omni appellatione poſt poſita, breui manu, ſummatiè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, prout declaratum à Sac.Congregatione eo loco dixi. De quo etiam Nouarius in *Lucerna Regularium verbo præcedentia num.* 1.& 2.poſt Armendariz, Leonem, & alios. Intelligitur etiam hæc facultas quoad proceſſiones, quæ fiunt in tumulandis corporibus Defunctorum. Barboſa *de Offic. et poteſt. Epiſcopi allegat.*78.*nu.*29. Hæc autem Conciliaris diſpoſitio, cum ſolùm facta ſit ad tollenda ſcandala, non tollit appellationem quoad effectum deuolutiuum,ſed ſolùm quoad ſuſpenſiuum. Barboſa, & Nouarius *ſupr.* Bordonus *Reſolut.*7.*num.*139.

3 Deinde præcedentia non debetur Regularibus ſupra Clerum ſæcularem, cum potiùs Clerus ſæcularis potiatur præcedentia ſupra Regulares, etiam in ipſorum Regularium Eccleſijs, & Monaſterijs, ex vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine, vt declarauit ſępiùs Sacra Congregatio, & nouiter plura de hoc Vulpius *in Praxi fori Eccleſ.cap.*34.& Nouarius *ſupr. num.* 4. *et* 5.

4 In præcedentijs autem iudicandis attendenda ſunt tria,ſcilicet prioritas in inſtitutione, & approbatione, prout ex Rotæ deciſionibus, & Caſſaneo *in Catalogo gloriæ mundi parte* 4. *conſiderat.* 52. habet Barboſa *ſupra numer.* 56. Secundò, conſuetudo locorum, etiam ſi iuri repugnet, prout etiam ex varijs Rotæ deciſionibus, & Riccio *in ſuis Deciſionibus* habet idem Barboſa *ſupra numer.* 27. 36. & 37. Adde Naldum *in Summa verbo præcedentia numer.* 1. & conſonat Conſtitutio Gregorii 13. de qua infra. Tertiò, tempus fundationis Monaſterij in locis, ita vt illi Regulares debeant præcedere, qui priùs in loco Monaſterium habuerunt. Ita enim habetur non ſolùm ex Conſtitutione relata Gregorii 13.ſed ex pluribus declarationibus Sac. Congregationis apud eundem Barboſam *de Iure Eccleſiaſtico lib.* 1. *capit.* 43. *numer.* 182. Etiam ſi prioritas ſit tantum vnius diei, vel horæ. Idem Barboſa *dicta Allegat.* 78.*num.*33. & 34.Caſu autem quo plures Conuentus pręcederent ſub vna Cruce, vt olim faciebant Patres capuccini cum aliis fratribus Minoribus, ſi aliquis illorum incipiat erigere Crucem debet habere ſuam pręcedentiam non à loci antiquitate, ſed à tempore erectionis Crucis. Ita enim habetur ex quadam declaratione Sac. Congregationis, quam dicit eſſe authenticam,& apud ſe haberi manu Cardinalis, & Secretarii ſubſcriptam, Bordonus *ſupra num.* 138. Cum enim caſus eſſet quòd Patres Capuccini priùs incederent ſub Cruce fratrum Minorum Mediolani, & poſtea cęperint erigere Crucem, lite orta, & quæſtione inter ipſos, an quia antiquiores erant in eadem Vrbe, præcedere deberent alios; an verò ſolùm habere præcedentiam à tempore erectionis Crucis, Sac. Congregatio reſpondit, Cardinali Milino referente, *Capuccinos cedere debere digniorem locum ijs Regularibus, qui ſub propria Cruce, et in proprio loco in proceſſionibus incedebant antequam ipſi propriam Crucem deferrent.* Refert etiam hanc eandem declarationem Nouarius *ſupra numero* 14. Supponit autem idem obſeruare debere prędictos Patres Capuccinos cum omnibus aliis, Regularibus, qui ſub propria Cruce in eo loco incedebant, antequam ipſi propria Cruce vterentur. Vide Vulpium *ſupra.* [Nota autem Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 11. Iulii 1636. ordinaſſe quod Auguſtiniani Diſcalceatis Ciuitatis Neapolis, qui prius incedebant

bant in proceſſionibus ſub Cruce Calceatorum, non poſſent in die Corporis Chriſti in proceſſione ſub Cruce ſeparata incedere.]

5 Maximè autem attendenda in præcedentiis Regulatium eſt declaratio facta à Sede Apoſtolica circa eam rem. Vnde Canonici Regulares habent præcedentiam ſupra Monachos, etiam nigros, vt poſt longam diſcuſſionem decreuit Pius 4. in Bulla *Sedes Apoſtolica* anno 1564. Nauarrus *tom. 4. de Regular. à numer.* 4. Tamburinus latè *tom. 1. de Iure Abbat. diſpu.* 25. *quæſt.* 1. Deinde Monachi præcedentiā habent ſupra Mendicantes ex declaratione Sacræ Congregationis apud relatum Nouarium *numer.* 11. De quo etiam idem Tamburinus *ſupra quæſit.* 8. *numer.* 2. Inter ipſos quoque Monachos præcedentia debetur Cœleſtinis ſupra Oliuetanos, ex declaratione etiam Sacræ Congregationis, & determinatione Rotæ apud eumdem Nouarium *ſupra numer.* 15. De quo ſimiliter Tamburinus *ſupr. à num.* 7. Vbi etiam agit de præcedentia Oliuetanorum ſupra Monachos Montis Virginis. Inter Mendicantes etiam, prout habetur ex Bulla Pij 5. quæ incipit *Diuina*, Prædicatores præcedere debent ſuper alios Mendicantes, Tamburinus *ſupr. numer.* 5. Nouarius *ſupr. numer.* 16. Quod etſi derogatum videatur à Gregorio 13. in Bulla modò referenda, vt tenet Campanile *in Diuerſor. Iuris Canonici Rub.* 12. *cap.* 13. *num.* 121. confirmatum tamen videtur à Clemente VIII. pro Regnis Aragoniæ, Valentiæ, & Cataloniæ in Bulla *Inter cætera in* 3. *tom. Bullar. numer.* 13. Quoad alios autem Mendicantes, & Confraternitates ita ſtatuit Gregorius 13. in Bulla *Expoſcit*. die 15. Iulij 1583. in Bullario Laertij *tom.* 2. in ipſo Gregorio *numero* 84. prout etiam referunt Quaranta *in Summa Bullarij verbo præcedentia*, Naldus *ſupra numero* 4. Confettius *in Collectan. litterar. Apoſtolicar. in Gregorio* 13. *numer.* 8. *De nobis attributa poteſtatis plenitudine volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus; quòd quicunque ex dictis fratribus Mendicantibus inter ſe de præcedentia huiuſmodi contendentibus aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & cauſæ præmiſſorum occaſione ortæ iam ſint, ſeu oriri contingerit in futurum, qui in quaſi poſſeſſione præcedentiæ, ac iuris præcedendi ſunt, ij, quibuſcumque reclamationibus, proteſtationibus, appellationibus, & alijs ſubterfugijs prorſus remotis, et ceſſantibus, et poſtpoſitis) in proceſſionibus tam publicis, quam priuatis præcedere debeant. Quando verò non probetur, aut non conſtet de quaſi poſſeſſione præcedentiæ huiuſmodi, inter fratres quidem Mendicantes, ij, qui antiquiores in loco controuerſiæ, inter Confratres verò inter ſe litigantes, ij, qui prius ſaccis vſi ſint, in proceſſionibus tam publicis, quam priuatis præcedere debeant, ita vt ſi contingerit noua Monaſteria, aut Domus alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monaſteria, aut domus prius erecta, aut instituta ſint, ille Ordo, qui prius Monaſterium, ſeu domum in loco habuerit præcedat.*

6 Circa hanc verò Gregorij Conſtitutionem nota primò, quòd licet Portellus *in Dubijs Regular. verbo proceſſiones numero* 9. dicere videatur eam non eſſe vbique receptam, ac proinde ſtandum eſſe conſuetudini, nihilominus ex pluribus declarationibus Sac. Congregationis, quas referunt Barboſa loco relato *ex lib. Iuris Eccleſiaſtici numero* 182. & 183. & Nouarius *ſupra num.* 6. habetur, eam vbique obſeruari debere. Imò ex alijs, quas refert ipſe Nouarius *numer.* 18. elicitur, eam eſſe in viridi obſeruantia. Video etiam SS. D. N. Vrbanum 8. litteris datis in forma Breuis 18. Decembr. 1637. *in Additamentis ad Petrinis Conſtit.* 17. approbaſſe plures litteras Sac. Cōgregationis ad diuerſos Epiſcopos circa præcedentiam Regularium, maximèque dictam Conſtitutionem Gregorij. Nota ſecundò, quòd cum poſt dictam Conſtitutionem aliæ complures ortæ fuiſſent lites circa præcedentiam iſtam, ideo die 26. Auguſti 1593. Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, ad tollendas omnes lites, & cōtrouerſias, quæ inter Regulares plerumque ſolent oriri ſuper eorum præcedentia in proceſſionibus, cæteriſque actibus, tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obſeruandum cenſuit, quod in hac alma Vrbe omnium Magiſtra ſeruatur. Et die 30. Auguſti eiuſdem anni 1593. Dominus Cardinalis Alexandrinus retulit ſupra ſcriptam Congregationis ſententiam Sanctiſſimo placuiſſe, & iuxta eam in caſibus occurrentibus ſemper reſcribi, ſi opportunum fore videbitur generalem Conſtitutionem deſuper fieri mandaſſe, illa Gregoriana, aliiſque contrariis quibuſcunque non obſtantibus. Quarum declarationum meminerunt Compendium Camaldulenſium, Campanile *ſupra* & Barboſa dicta *Allegat.* 78. *numero* 35. Præcedentia autem, quæ Romæ obſeruatur inter Regulares in proceſſionibus talis eſt; prout ex Rinaldo Bottigliero Decano Mandatoriorum Tribunalis Eminentiſſimi D. Cardinalis Vicarij per teſtimonium authenticum ab ipſo acceptum habeo. Poſt pueros *Litterati orfani*, & vocatos incedunt primò, fratres Reformati S. Auguſtini. Secundò Sanctæ Mariæ dicti de miracoli 3. Capuccini 4. Sancti Ioannis Collauite, ſeu Fratres de Beato Ioanne de Deo. 5. Sancti Adriani Ordinis Beatæ Mariæ de mercede. 6. Sanctorum Ioannis, & Pauli Ordinis S. Hieronymi. 7. Sancti Honuphrij. 8. S. Hieronymi Congregationis B. Petri de Piſis. 9. Minimi. 10. Minores 11. Auguſtiniani. 12. Carmelitæ 13. SS. Clementis, Pancratii, & Ambroſii ad Nemus. 14. Seruitæ. 15. Prædicatores. 16. Monachi S. Alexii. 17. Canonici Regulares S. Petri ad Vincula, & S. Laurentii extra muros. 18. Oliuetani. 19. Cœleſtini. 20. Ciſtertienſes. 21. Vallis vmbroſani. 22. Camaldulenſes S. Gregorii, 23. Caſſinenſes. 24. Canonici Regulares S. Mariæ de Pace Congregationis Lateranenſis, & Canonici Regulares S. Saluatoris in Lauro. Nota tertiò, quòd id quod dicitur in dicta Bulla Gregorii de maiori antiquitate Monaſterii attendenda in huiuſmodi præcedentiis intelligi debet de habitatione formali, & non ſimplici, perſunctoria, ſeu hoſpitali, cum verba in dubio ſint, accipienda in ſenſu formali, & proprio. Naldus *verbo Præcedentia num.* 4.

7 Mendicantes autem præcedentiam habere ſupra non Mendicantes conſtat ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ, pluribusque Sedis Apoſtolicæ quoad hoc declarationibus, ſpecialiter pro præcedentia Carmelitarum ſuper fratres S. Mariæ de Mercede extat Decretum Sacræ Viſitationis Apoſtolicæ de anno 1600. ſub die 27. Aprilis, & Rotæ deciſio eodem anno ſub die 10. Martii, quod confirmat Clemens 8. in Bulla *Decet Romanum* in 3. tom. Bullarii *numer.* 95. de quo Tamburinus *dicta diſput.* 25. *quæſito* 8. *num.* 3. vbi poſt alia ſic. *Demum quòd Ordo Carmelitarum præcedat fratres S. Mariæ de Mercede cēſuit Rota in Oriolem. præcedentiæ 10. Maij 1600. Coram Litta.*

Litta. eſt deciſ. 26. par. 2. Recent. ea ſcilicet ratione, quia Ordo Carmelitarum inſtitutus fuit ante Concilium generale, de quo in capit. nemini de Relig. domib. vt probatur in capit. fin. §. ſane ad Prædicator. eod. tit. in 6. & approbatus per Honorium tertium anno ſalutis 1225. Ordo autem Beatæ Mariæ de Mercede inſtitutus fuit poſt dictum Concilium generale, & approbatus à Gregorio 9. Pontificatus ſui anno 8. qui Pontifex creatus fuit poſt dictum Honorium, & ideo Rota vbi ſupra decreuit præcedentiam deberi dicto Ordini Carmelitarum, vti priori in tempore, iuxta adnotata per Doctor. in leg. honores ff. de decur. & in leg. fin. vbi Bar. C. de Tyron. leg. 12. cum alijs per Caſſaneum in Cathalog. glor. mund. parte 4. conſiderat. 52. verſ. quinto ergo, & per Tobiam Nonium conſ. 71. numero 35. Nauar. conſ. 5. de ſtatu Monach. Et iuxta hanc doctrinam ſæpius tam à Sac. Rituum Congreg. quam à Rota in hac materia deciſum fuiſſe teſtatur eadem Rota in vna Salernitana præcedentiæ 2. Iunij 1625. coram bo. mem. Buratto, vbi plures concordantes in additionibus refert D. Ioann. Franciſc. Florentill. Nobilis Interamnen. & in Romana Curia Aduocatus, qui de ſe multa, & grauia in dies pollicetur. Hæc Tamburinus. Quæ annotanda duxi propter aliqua, quæ in Conſtitutionibus huius Sacri Ordinis B. Mariæ de Mercede in Tractatu, qui dicitur *De initio, ac fundatione &c.* à Franciſco Zumel edito in *§. Tandem Ordo* incongruè de Carmelitarum Ordine habentur. Quibus iunge, quæ in noſtris Annalibus Deo duce dabimus, ſcilicet, ante dictos Pontifices Ordinem Carmelitarum ab Alexandro 3. & Innocentio 3. cõfirmatũ fuiſſe. Adde etiam, S. Congregationem declaraſſe Carmelitanos in omni loco præcedere debere fratribus Sanctę Mariæ de Mercede. Barboſa loco relato *de Iure Eccleſiaſtico num.* 187. Nouatius *ſupr. nu. 9. &* 10.

8 Quamuis autem, iuxta dicta ſuperiùs, Monachi præcedere debeant Mendicantes, nihilominus cum eſſet orta controuerſia inter Regulares Ordinis Silueſtrinorum ex vna parte, & Regulares Ordinum Mendicantium in Diœceſi Nucerina commorantes, ex altera, de, & ſuper quæſtuatione, & præcedentia in proceſſionibus, Sac. Epiſcoporum Congregatio ſub die 24. Ianuarij 1617. dictos Silueſtrinos tanquam poſtremos in dicta Diœceſi cõmorantes, aut à quæſtuatione in poſterum abſtinere, aut in proceſſionibus vltimum locum iuxta diſpoſitionem Gregorij 13. obtinere debere, cenſuit. Die vero 19. Maij eiuſdem anni, eo quòd à quæſtuando ſe abſtinuiſſe S. Congregationi expoſuerũt Sac. Eadem Congregatio præcedentiam eiſdem Silueſtrinis dandam decreuit. Barboſa loco relato *de Iure Eccleſiaſtico num.* 185. Nouarius *ſupra num.* 21. & 22.

9 Loquendo de pręcedentia Regularium in ordine ad Religioſos eiuſdem Ordinis, in primis id obſeruandum eſt, vt Prælatus Monaſterij prȩcedat omnes alios, qui eius Monaſterij Prȩlati non fuerint. Conſtat enim ex ijs, quæ habentur *in l. 1. de Dignit. lib.* 12. quòd illi qui ſunt in dignitate præferuntur aliis, qui dignitate non præfulgent. Prælati autem Regularis Officium dignitas eſt, iuxta dicta ſupra verbo *Officia Religionum numer.* 2. & 3. Ex præcedentiis etiam, ſedibus vnicuique debitis ſingulorum dignitas oſtenditur, vt colligitur ex *capit. olim. de conſuet.* & tradunt Gloſſ. & Baldus *in l. decernimus 2. not. C. de Sacroſ. Eccleſ.* Tiraquell. *de Primogenitis in præfatione numero* 13. & alii. Vnde à Sac. Rota deciſum eſt Parochum in vna Eccleſia præferendum Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Eccleſiam perſonaliter ex antiqua conſuetudine accedentibus, quodque maior minori in eius domo credere teneatur. Gonzalez *ad Regul. 8. Cancell. gloſ. 6. n. 101. & ſequent.* Barboſa *dicta Allegat. 78. n.* 38. Inter alios autem Religioſos (niſi obſtent ſtatuta Ordinum, quibus ex ſpeciali priuilegio aliud ordinetur) præcedentia ſumenda eſt à puncto profeſſionis emiſſæ, ſicut ab eo tempore ius ſeſſionis in Choro, & refectorio adquiritur. Bordonus *Reſolut. 29. nu.* 84. Quod ſi contingat aliquos ſimul omnino profeſſione emiſiſſe, tunc qui prius ad habitum admiſſus eſt, præcedentiam habere debet, & ſimul recepti ſunt, ille præcedet, qui prius in Capitulo acceptatus fuit. Ita enim quoad Moniales decreuit S. Congregatio in vna Paduana de anno 1608. prout refert Nouarius *ſupr. nu.* 20. Caſu autem quo aliquis propter culpam à loco deijceretur, prout contingeret ſi à Religione eijciatur, tunc præcedentiam ammittet, etiam ad Ordinem reuerſus. Naldus *ſup. num.* 5. Profeſſos autem etiam Conuerſos debere præcedere Nouitijs quantumuis Choriſtis habetur ex Decreto S. Congregat. Regularium pro Ordine Cappucinorum approbato à SS. D. N. Vrbano litteris datis 7. Maij 1631. quæ habentur *in Additionibus ad Peirin. Conſtitutione* 9. (Quia tamen aliquando contingit inter Regulares quod ratificet aliquis ſuam profeſſionem, quam prius fecerat, ideo notandum licet regulariter loquendo præcedentia in Religione ſupra alios Religioſos non competat tali profeſſo, niſi à tempore ratificationis profeſſionis ſi talis profeſſio cum primum facta fuit, fuit inualida. Qui tamen bona fide etſi inualidè profeſſus eſt; poteſt retinere locum licite, quem obtinuit vigore inualidæ profeſſionis. Ratio eſt, quia licet profeſſio irrita nõ incipiat eſſe valida niſi à tempore ratificationis, vt docet Nauarrus *lib. 3. conſil. de Regular. conſ. 28. n. 3.* tamen bona fides quæ operatur quod Nouitius non admittat quod putabat eſſe ſuum dabit etiam prædictum locum præfato Nouitio. De qua re videatur Tiraquellus *in tractat. de cauſ. ceſſ. limit. 12. nu.* 16. et expreſſius Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. quæſt. 3. capit. 1. n.* 152. Nauarrus *loco citato num.* 4. Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 17. art. 3. in fine.* Bartholomeus de Vechijs *in praxi Nouitiorum diſp. 14. dub. 2. n.* 2. Rota coram Seraphino *deciſ. 1361. n.* 5. Graffius *tom. 1. conſilior. lib. 3. de Regular. conſ. 6. num.* 18. & Tamburinus *de Iure Abbatum to. 3. diſp. 6. quæſt. 17. num.* 10.)

10 De alijs ſpectantibus ad præcedentiam inter Minores Conuentuales, & Obſeruantes, ſeu ſtrictioris Obſeruantiæ, Vide Barboſam, & Nouarium relatos, ac Caſſarubium *in Compend. verbo profeſſiones*. Item pro præcedentia Abbatum cum Canonicis, Vicariis Epiſcopi, aliis Prælatis, ſeu ſæcularibus perſonis, ac inter ſe ipſos, vide Tamburinum *dicta diſp. 25. quæſit.* 2. 3. 4. 5. & 6. & nouiſſimè Paſqualigum *deciſ.* 405.

PRÆCEPTVM.

1 VIde pro hac materia dicta *tom. 1. cap.* 4. vbi de Obedientia Regularium ſatis dixi.

PRÆDICATORES VERBI DEI.

1 DE illis plura dicta ſuot non ſolùm ſparſim per totam Summam, ſed ſpecialiter *tom. 1. cap.* 20. & *tom.* 3. verbo *Concionari*; *& Concionator Regularis*.

PRÆLATVS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè. n. 1.
De ipſorum electione. n.2.
De qualitatibus eligendorum in Prælatos.n.3.
Bigami eligi non poſſunt.n.4.
Nec publici aleatores. n.5.
Nec publici vſurarij.n.6.
Nec ebrioſi. n.7.
Quid de Neophitis.n.8.
De facultate Prælatorum circa Nouitios.n.9.
De facultate ipſorum quoad abſoluendum à peccatis, ſeu cenſuris. n.10.
Quid quando ſubditi habent legitimum impedimentum veniendi ad Sedem Apoſtolicam.n.11.
De facultate diſpenſandi in Irregularitatibus. numero 12.
In obſeruantijs Regulæ. n.13.
In legibus, ſeu Conſtitutionibus Religionum. numero 14.
In pœnis taxatis per ipſas.n.15.
Quid de pœnis impoſitis à Prælatis, vt ab homine. numero 16.
De authoritate Prælatorum ſupra contractus factos, vel faciendos à ſubditis.n.17.
Circa adminiſtrationem bonorum Monaſterij. numero 18.
An facultates, quas concedere poſſunt ſubditis, poſſint ſibi etiam dare.n.19.
De obligationibus ipſorum remiſſiuè.n.20.

1 DE Prælatis Regularibus plurima quoque dicta ſunt in præcedentibus, præſertim *tom. 1. cap.*18.De illis tamen in præſenti,vel remiſſiuè agendum,aliqua etiam addendo pro materiæ neceſſitate.

2 Et primò quidem, quod attinet ad Prælatorum Regularium electionem, præter dicta *tomo 1. capit.* 15. & *to.3. Electio quoad Regulares* notandum, quòd licet eo *capit.* 15.*numer.* 11. dixerim, electiones per modum compromiſſi, & per modum inſpirationis iure communi licitas, eſſevideo tamen Sac.Cōgregationem apud Garziam *de Beneficijs par. 5.capit. 4.numero* 204. videri declaraſſe ſolùm electionem per viam ſcrutinii vtendam eſſe io electione Regularium. De quo Sigiſmundus de Bononia *de Electio ne dubio* 2. *numero* 7. Bordonus *Reſolut. 26. numero* 75. Quod intellige, iuxta dicta eo verbo *Electio inter Regulares numer.*3. ſi conſtat authenticè de prædicta declaratione.Si enim de ipſa non conſtet, conſuetudo Religioonum obſeruari poteſt. Layman. *in Quæſtionib. Canonic. de Prælatorum Eccleſiaſticorum electione quæſtione* 79. Vnde iuxta dicta *ibidem numero* 2.ſeruari debet in electionibus Prælatorum Regularium forma electionis deſignata à Cōcilio Lateranenſi in *capit. quia propter de electione*. Nota tamen neceſſario in electionibus aliotum officialium, iuxta *ibid.* etiam dicta. Ad eorum namqoe electionem, in iure communi ſtaodo, & ſecluſis particularibus Statutis Religionum,ſufficit quomodocunque haberi conſenſum maioris pattis Capitularium communiter congregatorum. Siluester *in Summa verbo electio 2. quæſt.* 1. Laymanus *ſupra quæſt.*78. Imo etiam quando electores ſunt pauci, non teneri formam præſcriptam in prædicto *capit. quia propter* obſeruare, ſed alio modo commodiori ſuffragia dare poſſe, tenet Layman. *dicta quæſt.* 79.ex Gofrido, & Abbate. Quod valdè notaodum eſt pro noſtra Religione, in qua aliquando electiones Priorum ſolent fieri non ſetuata forma prædicta, quando ſcilicet fiunt à diffinitorio Capituli Prouincialis, in quo pauci,ſcilicet quinque, aut ſex ſolùm, ſolent aſſiſtere. [Sed adhuc tunc conſultius & ſecurius eſt ſeruare formam dicti *capit. Quia propter*. Imo forſan neceſſarium, eo quòd cum de Iure cōmuni electio Priorum ſpectet ad Monaſterium iuxta dicta *tom. 1. cap.* 15. *n.* 1. de quo latè Sigiſmuudus *ſupr. dub.* 114. ex Rotæ deciſſionibus & alijs Doctoribus, & electio ſi fieret à Monaſterio deberet fieri iuxta formam præſati *capit. Quia propter*.ideo quando deuoluitur ad Capitulum, vel diffinitorium debet etiam fieri ſeruata eadem forma. Nam id Conſtitut. ſtatuentes, cum ſiot correctoriæ Iuris communis ſolùm ſunt interpretandæ vt corrigant illud in quantum ſonant,ſcilicet quantum ad electores, non quantum ad formam electionis. Etenim ſtatutum correctorium tantum corrigit quantum loquitur.*l. Si verò §.de viro.ff.ſolut.matrim.* Sigiſmundus *ſupra dub.* 7. ex Rotæ deciſionibus, & multis doctoribus.]

3 Circa qualitates eligendorum in prælatos conſtat ex dictis *tom. 1.cap.* 15.*num.*23.& *cap.* 18.*num.* 5. 6. 7. 8. & 9.eos debere eſſe expreſsè profeſſos, bonæ notæ, & famæ; ſeu non infames, liberos à ceoſura, vel pœna Eccleſiaſtica eos inhabilitante; legitimè natos, debitæ ætatis, ſufficientis litteraturæ, Sacerdotio decoratos &cet. Nunc addendum circa litteraturam, quòd ſæpiùs excuſari poſſunt Superiores Prælati Religionum præficientes in Conuentibus exiguis, & remotis Prælatos minus doctos, eò quod non ſint alij peritiores, qui illud munus exerceant. Prout in ſimili habet Lugo *de Sacram. pœnit. diſput.* 21. *ſect.4.numer.* 74. Addens tamen deberi prędictos indoctos,de ſua inſufficientia,& obligatione, quam habent comparandi ſibi litteraturā neceſſariam ad ſuum miniſterium obeundum, admoneri. Generaliter etiam circa Prælatos animaduertendum, eos debere prædictos eſſe ea habilitate corporali, quæ eſt neceſſaria ad exerceudum munus Prælatiæ. Leſſius 2. *de Iuſtit.cap.* 34. *dub.* 25. Peirinis *tom.2. de Prælato q.* 2. *cap.* 4. *num.* 2.ex alijs. Vode cæci,omnino ſurdi, phthyſi laborantes, continuo podagroſi, paralytici, morbo comitiali, ſeu caduco ſubiecti, leproſi, furioſi, lunatici, energumeni, fatui, muti, & ſimiles, omnino ineligibiles ſunt, quia ſunt inhabiles ad exercendum propria munera Prælatiæ. Garzia *de Beneficijs par.7. cap.* 12. Sigiſmundus à Bonon. *de Elect. part.* 2. *dub.* 88. & 89.Peirin.*d.cap.*4.Qui id ex alijs extendit ad valetudinarios,illos ſcilicet, qui malo corporis habitu, & affectu ſemper malè habent, valde ſenes, & præpingues. Sed animaduertendum, an tales impotentes omnino ſint ad munia prælatiæ exercenda, ſi enim tales fuerint,proculdubio arceri debent à Pręlaturis, ſecus verò ſi ſolùm aliquo modo impediti.

Simi-

Similiter, quod dicit hic Author de morbo Gallico laborantibus, & carentibus naſo, barba, ſeu capillis ex Venere, quòd etiam inhabiles ſint ad Prælaturas, intelligi etiam debet quando tales valde deformes, abominabiles, aut notoriè infames fuerint. Illud admittendum, quod ex Caietano 2. 2. *quaſt.* 185. *art.* 4. refert, ſcilicet, quòd illæ cauſæ, quæ obligant Prælatum ad renunciandum Prælatiam (de quibus infra verbo *Renunciatio*) obligant multò magis electores, ne eligant illas habentem, & ipſum ad non acceptandum munus Prælatiæ. Notat etiam, quòd quando poſt acceptam Prælatiam adueniat Prælato aliquod ex prædictis impedimentis, non propterea eſt inuitus remouendus, ſed ei addendus Coadiutor, iuxta *capit. penult. & vlt. de Cleric. ægrot. & capit. ſcripſit mihi, & ca. quamuis triſte 7. quaſt.* 1. Vſus tamen Religionum, (vt credo) eſt, quòd tales cogantur renunciare. Notandum etiam, quòd, cum, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Irregularitas numero* 5. vnus ex effectibus irregularitatis ſit facere incapacem beneficij Eccleſiaſtici, & Prælaturæ Religionum, iuxta dicta eodem *to.* 3. verbo *Beneficium & Beneficiati numero* 3. ſint quædam Beneficia, ideo illi defectus corporales, qui iuxta dicta eo verbo *Irregularitas numero* 12. inducunt irregularitatem, inducent etiam incapacitatem ad Prælaturas. Eò præſertim, quia cum Prælatus debeat eſſe Sacerdos, ideo qui Sacerdotio fungi nequit, neque etiam Prælatia. Quæ autem ſint hæ Prælatiæ quarum incapaces ſunt dicti Irregulares, dixi eo verbo *Irregularitas num.* 6.

4 Eligi etiam nequeunt ad Prælaturas Religioſi bigami, ſiue bigamia vera, ſiue ficta, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Bigamus, & bigamia*. Vbi etiam quid importent tales bigamiæ, & à quibus Superioribus diſpenſari poſſint. Ratio eſt, non ſolùm, quia bigami ſunt Irregulares, qui iuxta dicta incapaces ſunt harum Prælatiarum, ſed, & propter dicta eodē verbo *n.* 13.

5 Publici etiam aleatores ineligibiles ſunt ad Prælaturas Regulares. Ratio eſt, non ſolum propter dicta *tom.* 2. *capit.* 12. *numero* 46. ſed etiam quia id habetur ex *cap. inter dilectos de exceſſibus Prælator.* iuncta Gloſſa *verbo aleatorem*, maximè cum tales ſint infames, ac per conſequens irregulares. De quo Riccius 2. *par. prax. Reſolut.* 119. *numero* 2. Campanile *in Diuerſ. iur. Rubric.* 4. *numero* 32. Peirinis *ſupra capit.* 5. §. 5. ex alijs iuribus, & Authoribus. An autem talium electio eo ipſo irrita ſit, an ſolùm irritanda, & qui ſint publici aleatores, habes ex dictis *ſupra* verbo *Ludus quoad Regulares numero* 5.

6 Idem dicendum de publicis, ſeu notorijs vſuratijs (ſi tales quandoque, fuerint reperti Regulares) iuxta dicta *eo numero* 46. Id enim etiam habetur ex *dicto capitulo cum inter dilectos*, & ex eo quòd etiam tales ſunt infames. Prout ex Vgolino, Maiolo, & alijs tenet Theſaurus *in praxi parte* 2. *verbo vſura capit.* 4. vbi plura ad intentum.

7 Idem quoque dicendum de ebrioſis, vino deditis, ſeu ſe inebriare conſuetis. Quia etiam illi ſunt infames, & viles; *vilibus autem perſonis portæ dignitatis patere non debent. capit. inter dilectos* relato Sigiſmundus de Bononia *de Elect. dub.* 89. *nu.* 8. Peirinis *ſupr.* ex alijs Iuribus, & Doctoribus. Apud quem etiam alia ad intentum.

8 Quid vero dicendum de Neophytis, vulgò *Chriſtianis nouis*, & illis qui abiurarunt coram S. Officio Inquiſitionis, ac de Pœnitentiatis ab eodem S. Officio, ac ſimilibus, habes ex dictis *ſupra* verbo *Neophytus Regularis*.

9 Pertinet ad Prælatos Regulares Nouitios recipere, & profeſſare ſeruatis tamen ſeruandis; tum ex ſtatutis particularibus Religionum, tum præcipuè ex Decretis Summorum Pontificum Clementis 8. & Sanctiſſimi D.N. Vrbani, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 18. *numero* 66. vbi etiam an hoc munus ſolum ſpectet ad Prælatos, an verò etiam ad Conuentum. Num autem quando maiores Prælati, ſcilicet Generales, & Prouinciales id munus exercent, teneantur adhibere conſilium ſuorum Aſſiſtentium, vel Sociorum, & qualis debeat eſſe talis ipſorum aſſenſus, colligi poteſt, tum ex prædictis Statutis Religionum, tum præcipuè ex Conſtitutionibus Sixti 5. & Gregorij 14. De quo Suarez 3. *tomo de Religione l.* 5. *capit.* 10. Rodriguez 3. *tom. quaſt. Regular. q.* 10. *art.* 2. Sorbus *in Additionib. ad Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Nouitius*, & Peirin. *tom.* 2. *de Prælato quaſt.* 3. *capit.* 1. De conditionibus autem, & qualitatibus recipiendorum in Nouitios, & ad profeſſionem, habes ſupra verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionum*. Habent etiam ſupra illos poteſtatem temporalem ad puniendum quæcumque ipſorum delicta, ita vt propter delicta Nouitiatus tempore commiſſa puniri non poſſint niſi à Prælatis Religionum, iuxta dicta *tom.* 1. *ca.* 24. *n.* 4. & *tom.* 3. *ver. Clericus num.* 22. Quod intellige, etiam propter delictum ante Religionis ingreſſum commiſſum, ſaltem ſi non in fraudem ingreſſi ſunt Religionem, prout eo loco dixi. Quod verò ibidem etiam dixi, ſcilicet, ſi poſt commiſſum delictum in Nouitiatu, reuerſi ſunt ad ſæculum habitu dimiſſo, adhuc puniri debere ſolùm à Prælatis Regularibus, intelligendum ita eſt, quòd ſi ab ipſis Prælatis puniri non poſſint, Iudices ſæculares eos punire debeant, quia delictum impunitum manere non debet. Prout ex Farinacio tenet Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. capit.* 10. *numero* 14. Vecchius *de Nouitiatu diſputatione* 11. *dub.* 11. *num.* 6. & Peirinis *ſupra quaſt.* 3. *capit.* 1. §. 7. Notandum etiam, poſſe Prælatos Regulares punire Nouitios pœnæ quoque carceris pro tranſgreſſionibus commiſſis contra Regulam, imò ſi delictum tale fuerit, quòd requirat torturam, poſſunt ab ipſis torqueri, ſicut & alij profeſſi. Sunt enim veri iudices ipſorum pro illo tempore. Nauarrus *in Conſil. de foro competenti conſ.* 5. *numero* 3. Sanchez *ſupra numero* 12. Vechius *ſupra numero* 3. An autem poſſint abſolui à Prælatis à cenſuris, & diſpenſari in irregularitatibus, ſaltem loquendo de Nouitijs aliquarum Religionum propter ipſarum priuilegia, dixi eo *capit.* 24. *numero* 8. 9. & 10. Similiter an abſolui poſſint à Prælatis à caſibus reſeruatis, præter dicta eo *capit.* 24. vide quæ dixi ſupra verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionum numero* 36. Similiter de facultate, quam habent circa vota ipſorum Nouitiorum ad ea commutanda, vel diſpenſanda, dixi eo verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionum numer.* 34. & 36.

10 Pertinet etiam ad Prælatos Regulares abſoluere ſuos ſubditos à peccatis, & cenſuris, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 18. *numer.* 25. poteſtate quidem ordinaria, & ab ipſis delegabili, iuxta ibidem dicta. Competit enim ipſis hæc poteſtas iure ordinario, & ex officio, dependenter tamen à Summo Pontifice, ad quem ſpectat approbare Religiones *cap. ne nimia de Relig. domib. c. Religionum. eodem tit. in* 6. Megala

gala *lib. 1. de Penit. capit. 7. numer.* 3. Bordonus *Reſolut.* 2. *numer.* 3. & ſequentibus. Vbi etiam quid dicendum de Vicarijs, ſeu Vice gerentibus Prælatorum. Extenditur etiam hæc facultas reſpectu aliquorum Prælatorum Regularium habentium ad id priuilegia ad abſolutionem etiam à caſibus, & cenſuris Papæ reſeruatis, iuxta dicta eo *ca.* 18. *à numer.* 31. Licet quoad priuilegium illud Gregor. 14. pro Clericis Regularibus miniſtrantibus infirmis, de quo eo loco *nu.* 35. dixi animaduertere oporteat id quod 3. *tom.* verbo *Abortus num.* 8. *&* 19. notaui. Maximè etiam animaduertendum pro praxi talis abſolutionis, an præfata priuilegia ſint reuocata, quoad caſus particulares per poſteriores Bullas, Conſtitutiones, aut Decreta Sedis Apoſtolicæ, quia tunc talia priuilegia inualida ſunt. Quando verò cenſeantur reuocata, & quibus verbis, dixi eo *capit.* 18. *num.* 41. & clarius 3. *tom.* verbo *Clauſula nu.* 46. De quo etiam Portellus *in Dub. Regular. verbo Prælati poteſtas num.* 28. An verò dicta priuilegia extendantur etiam ad abſolutionem caſuum reſeruatorum DD. Inquiſitoribus, qui incurruntur non denunciando eos, quos ipſi in ſuis Edictis denunciari præcipiunt, tractant Portellus *in Dub. Regular. verbo ſolicitare fœminas in confeſſione*, & Bordonus *Reſolut.* 3. Et quamuis probabilis ſit ſententia affirmatiua, quam tenent idem Portellus *ſupr.* Freitas *in Additionibus ad tractat. de confeſſor. ſollicit.* & Acuna *q.* 21. *numer.* 31. quos refert, nec impugnat Diana *par.* 1. *Tractat.* 5. *Reſolut.* 8. nihilominus attendendum eſt tum ad verba priuilegij, an ſcilicet illa in proprietate ſermonis talem extenſionem admittant, tum ad ipſa Edicta, an ſcilicet in illis reuocentur, vel non dicta priuilegia Regularium. Non poſſe autem extendi ea priuilegia ad caſus hæreſis, vel alios reſeruatos ſingulis annis in Bulla Cœnæ, dixi eo *cap.* 18. *num.* 38. & *tom.* 3. verbo *Bulla Cœnæ num.* 54. Quod, præter Auctores ibi relatos tenent etiam Naldus *in Summa verbo Nouitius numer.* 7. Sigiſmundus *de Elect. dub.* 69. *numer.* 13. Vechius *diſputat.* 9. *dub.* 6. & alij plures. Probabile etiam eſt prædicta priuilegia, & ſi ſimpliciter, & indiſtinctè loquantur, nec determinentur ſolùm ad forum interius conſcientiæ, deſeruire etiam poſſe pro foro externo. Eo enim ipſo quo ſimpliciter loquuntur, abſolutè ſunt intelligenda pro vtroque foro, præſertim quia Principis beneficium latiſſimè eſt interpretandum. *cap. cum olim de verbor. ſignificat. beneficium ff. de Conſti. Princip.* Bordonus *dicta Reſolut.* 3. *nu.* 19. referens Rodriguez, Conſettium, Nauarrum, Portellum, Vechium, Beiam, & alios.

11 Secluſis etiam prædictis particularibus priuilegijs Prælatorum Regularium probabile etiam eſt potiri poſſe priuilegio quo potiuntur Epiſcopi ad abſoluendum etiam in caſibus Papæ reſeruatis ſubditos, qui ob legitimum impedimentum accedere non poſſunt ad Sedem Apoſtolicam; ita tamen, vt ſi illud impedimentum, non eſt perpetuum, teneantur illo ceſſante coram eadem Sede comparere. Imo abſolui debeant ſub præcepto, & iuramento ſic comparendi, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Clericus numer.* 14. 15. *&* 16. Ratio eſt, quia Prælati Regulares habent poteſtatem quaſi Epiſcopalem ſupra ſuos ſubditos, & tale priuilegium non videtur conceſſum Epiſcopis præcisè, vt talibus, ſed quatenus Prælati ſunt, & propter bonum ſpirituale ſubditorum, quæ ratio etiam procedit in præſenti. Bordonus *ſupra numer.* 35. *&* 36. ex Panormitano, Toleto, Megala, & alijs. Inde inferens, quòd ſi Monialis incideret in excommunicationem Papæ reſeruatam, nec Religio haberet priuilegium abſoluendum à tali excommunicatione, poſſet abſolui à Prælato ſuo, etiam ſine onere comparendi, quia clauſura eſt impedimentum perpetuum pro Monialibus.

12 Habent etiam aliqui Prælati Regulares priuilegia diſpenſandi cum ſuis ſubditis in aliquibus irregularitatibus, & poſitis quibuſdam conditionibus, iuxta dicta eo *cap.* 18. *à num.* 40. *vſque ad* 45. & *tom.* 3. verbo *Bellum*, verbo *Bigamus*, *& bigamia*, verbo *Homicidium*, verbo *Illegitimus*, verbo *Infamia*, & verbo *Irregularitas*. De qua etiam materia ſpecialiter Ioannes de Cruce *in Epitome de ſtatu Relig. lib.* 1. *capit.* 6. *dub.* 16. 17. 18. *&* 19. Portellus *in Dub. Regular. verbo Irregularitas, & verbo Prælati poteſtas ad diſpenſandum*, Sigiſmundus *de Elect. dubio* 71. Megala *lib.* 7. *de cenſ. capit.* 3. Bordonus *ſupra Reſolut.* 11.

13 Habent quoque Prælati Regulares facultatem diſpenſandi cū ſibi ſubditis in Obſeruantijs Regulę iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 7. *num.* 29. & *capit.* 18. *numer.* 54. Cauſas autem huiuſmodi diſpenſationis dandæ aſſignaui eo *numer.* 29. De Prælatis autem, quibus hæc poteſtas conuenit, dixi eo *nu.* 54. Suppono autem, vt ibidem dixi, quòd in Religionibus non ſit ablata hæc facultas diſpenſandi in Regulæ Obſeruantijs Prælatis ipſarum. Non enim poſſunt alio modo ſuper Regulam diſpenſare, niſi quantum illis à Regula ipſa, Iure, vel priuilegio permittitur, cum diſpenſatio ſit iuris relaxatio. Prælati autem Regulares non poſſunt ſuam Regulam relaxare. Angelus *in Summa verbo diſpenſatio nu.* 7. Silueſt. *in Summa verbo Diſpenſatio n.* 14. Peirinis *tom.* 1. *de Subdito q.* 1. §. 5.

14 Similiter diſpenſant Prælati Regulares in legibus, Conſtitutionibus, ſeu ſtatutis ſuarum Religionum, iuxta modum ſibi conceſſum in prædictis Conſtitutionibus. Et quia hæc facultas diuerſa eſt in diuerſis Religionibus. Ideo ſolum, quæ pro Ordine noſtro ſtatuta ſunt *par.* 2. *Conſtitutionum capit.* 1. *numer.* 11. pro Generali Ordinis hic ponam. *Sciat Reuerendiſſimus Pater Ordinis quòd habet quidem plenam poteſtatem diſpenſandi in his Conſtitutionibus, non tamen ſine iuſta, & legitima cauſa. Non eſt autem cenſendum eum diſpenſare, niſi id ipſe in litteris patentibus expreſſe dicat. Quòd ſi ab eo emanauerint contra has Conſtitutiones aliquæ litteræ ſine expreſſa earum derogatione, illæ habendæ ſunt tanquam ſubreptitiæ, & nullæ, ac ſi nunquam fuiſſent datæ.* Solùm ergo modo præſcripto poſſunt Generales Ordinis noſtri in Conſtitutionibus diſpenſare. Stando etiam in iure communi, licet, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 8. *numero* 23. non poſſint Prælati Religionum diſpenſare in legibus, Conſtitutionibus, ſeu ſtatutis ipſarum, eo quòd inferiores non poſſunt in legibus latis à ſuis Superioribus diſpenſare; Conſtitutiones autem Religionum factæ ſint à tota Religione, vel Prouincia, quæ ſunt Superiores Generali, & Prouinciali, iuxta ibidem dicta. Nihilominus in caſibus leuibus, & frequentibus, in quibus recurrere ad Superiores, vel Capitulum, eſſet durum, & aſperum, poſſunt in prædictis Conſtitutionibus diſpenſare, quia pro illis caſibus, præſumitur licentia interpretatiua ad id faciendum, iuxta ibidem dicta. Semper tamen ad talem diſpenſationem dandam requiritur

iuſta

Digitized by Google

iuſta cauſa ita, vt ſine illa, nec licita, nec valida ſit diſpenſatio, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Diſpenſare, & diſpenſatio inter Regulares num.* 2. Peccant ergo Prælati ſine iuſta cauſa in Conſtitutionibus Ordinum diſpenſantes, & ſubditi ſine illa diſpenſationem petentes. Suarez *de Legibus l.* 6. *capit.* 13. *numer.* 14. *&* 16. Portellus *in Dub. Regular. verbo diſpenſare numer.* 12. Si tamen diſpenſatio bona fide data eſt ab exiſtimante ſubſtinere cauſam iuſtam, adhuc illa non ſubſiſtente, valida probabiliter reputatur. Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. diſputat.* 17. *numero* 8. Azor. *tomo* 1. *Inſtit. moral. lib.* 7. *capit.* 29. *quæſt.* 9. Diana *par.* 1. *tractat.* 10. *Reſolut.* 33. Exiſtente etiam dubio de iuſtificatione cauſæ, probabile quoque eſt poſſe dari diſpenſationem, quia in benigniorem partem eſt in eo dubio inclinandum. Sanchez *tomo* 1. *in præcept. Decalogi lib.* 4. *capit.* 44. Diana 4. *p. tractat.* 3. *Reſolut.* 44. ex Silueſtro, & alijs. E contra etiam quando ſub eſt cauſa rationabilis ad diſpenſandum, peccant Prælati non diſpenſantes, Saltem ſi ex malitia id faciant, quia poteſtas ad diſpenſandum eſt in bonum, & ædificationem ſubditorum, & ita ſi bonum, & ædificatio ſubditorum diſpenſationem exigat, tribuenda eſt. Silueſter *ſupra quæſt.* 1. Miranda *tom.* 2. *Man. Prælator. quæſt.* 30. *art.* 6. *concluſ.* 2. Sà *in Summa verbo Diſpenſatio num.* 2. Quod limita, niſi talis diſpenſatio contraria ſit bono commoni Religionis, quia tale bonum commune præferri debet bono priuati. Rodriguez *tom.* 2. *Quæſt. Regular. quæſt.* 46. *art.* 4. Peirinis *ſupra* Quid verò ſit dicendum, ſi ſubditus habet iuſtam cauſam diſpenſationis, & non adeſt Prælatus, qui illam tribuat, vel ex mala voluntate eam non vult concedere, habes ex dictis *tom.* 1. *cap.* 7. *n.* 29.

15 In pœnis quoque taxatis per Conſtitutiones, ſeu ſtatuta Religionum, poſſunt diſpenſare prælati illas remittendo. Primò, quidem, quando talium pœnarum relaxatio non eſt reſeruata. Generaliter enim loquendo Prælati Ordinari poſſunt omnia, in quibus ſpecialiter non ſunt prohibiti. *capit. nuper de ſent. excommunicat.* Rodrigoez *tom.* 1. *Quæſtione Regular. quæſt.* 22. *art.* 8. Miranda *tom.* 2. *Man. quæſt.* 30. *art.* 11. *concluſ.* 1. Secundò, ſi hoc ipſis concedatur in eiſdem Conſtitutionibus, & ſtatutis, prout in noſtra Religione, in qua *p.* 1. *Conſtitutionum capit.* 2. *num.* 10. Prioribus conceditur pœnam leuem, & mediam remittere, pœnam verò granem Prouincialibus. Tertiò, id facere poſſunt rationabili ſubſiſtente cauſa, ioxta dicta eo *capit.* 18. *num.* 56. Iuſtæ autem cauſæ ſont poeritia, ſenectus, doli defectus, conſuetudo, qoando ex pœnæ diminutione ſpetatur emenda delinquētis, quando poſt commiſſum delictum magnum aliquod interuallum tranſijt, ſpontanea criminis confeſſio abſque incuſſione metus, & quæuis alia circunſtantia, quæ delictum minuat, imò, & merita delinquentis. Sanchea *lib.* 6. *Conſiliorum moral. capit.* 1. *dubio* 21. *numer.* 11. Peirinis *in Formulario littera P. capit.* 16. *num.* 8.

16 In pœnis autem taxatis, ſeu poſitis ſpecialiter à Prælatis Ordinarijs, vt ab homine, non poſſunt Prælati diſpenſare illas remittendo, non ſolùm loquendo de Prælatis inferioribus reſpectu pœnarum impoſitarum à Superioribus, cum inferior nihil poſſit contra voluntatem ſui Superioris. *capit. inferior. diſt.* 21. *Clem. ne Romani de elect.* ſed etiam loquendo de Prælatis ſuperioribus, Generalibus videlicet, reſpectu pœnarum impoſitarum à Prælatis inferioribus, ſcilicet Prouincialibus. Ita enim colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de Reformat. capit.* 1. Et ex eo quòd aliàs facilè ſubditi contemnerent ſuos Prælatos Ordinarios. Rodriguez, & Miranda *ſupr.* ac Portellus *in Dub. Regular. verbo Prælatus nu.* 12. Extenditur hæc doctrina ad pęnas non ſolùm temporales, ſed etiam perpetuas. Ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Barbuſa in eum locum Concilij. Limita tamen, quòd in caſu quo Prælatus imponens pœnas iam eſt mortuus, vel functus ſuo officio, vel quando ſubditus legitimè appellauit, tunc Prælatus ſuperior poteſt remittere pœnas impoſitas à Prælato inferiori, cum tunc non contemnatur auctoritas Prælati Ordinarij. Rodriguez, Miranda, & Portellus relati. Limitari etiam poteſt in caſu valde vrgentis rationis, ſeu cauſæ ad id faciendum, tunc enim videtur poſſe Prælatum ſuperiorem remitrere pœnas impoſitas à Prælato inferiori. Miranda *ſupr.* Quid autem poſſint Prælati Regulares circa pœnas impoſitas à Sūmis Pontificibus, dixi *to.* 1. *cap.* 18. *n.* 46. & *ſup.* verbo *Pœna Eccleſiaſtica*.

17 Habent etiam Pręlati Regulares auctoritatē ſupra contractus emptionis, venditionis, commutationis, vel ſimilium, cum quibuſcunque perſonis celebratos à ſuis ſubditis. Non ſolùm quia tales contractus abſque voluntate Prælatorum facti illiciti ſunt, & peccaminoſi, cum Religioſi nec velle, nec nolle habeant. *cap. non dicatis* 12. *q.* 1. *cap. ſi Religioſus de elect. in* 6. *cap. final. de ſepult. in* 6. *capit.* 2. *de teſtam. in* 6. & ſint mortui mundo *cap. placuit.* 2. 16. *q.* 1. ſed etiam quia Prælati poſſunt illos irritare, ita vt poſt talem irritationem nulla ratione teneantur ad ipſos, ſicut neque ad vota à Prælatis irritata. Sanchez *l.* 7. *in Decalog. capit.* 31. *num.* 39. ex Nauarro, Azor. Rebello, & Leſſio. Addens, nullam exigi cauſam ad hanc irritationem faciendam, ſicut neque ad irritationem votorum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *numer.* 47. Si tamen tales contractus initi ſint ex conſenſu taciro, vel expreſſo Prælatorum, non poſſunt ab ipſis, aut ipſorum ſucceſſoribus irritari. Oritur enim ex talibus contractibus obligatio non ſolùm naturalis, illa ſcilicet, quæ eſt in foro conſcientiæ ex vinculo legis naturalis, ſed etiam ciuilis, illa ſcilicet, ad quam implendam datur actio in foro externo. Rodriguez *tom.* 3. *Quæſtionum Regularium quæſt.* 26. *art.* 1. Sanchez *ſupr. numer.* 40. 41. Portellus *in Dub. Regular. verbo pactum numer.* 1. Ex contractibus autem celebratis a Religioſis abſque prædicta Prælatorum licentia antequam irritentur ſolùm oritur in ipſis obligatio prædictæ naturalis, non ciuilis. Ratio primæ partis eſt à ſimili de votis factis à Religioſis, illa enim ex lege naturali valida ſunt antequam irritentur. Ratio verò ſecundæ partis eſt, quia Religioſus comparatur ſeruo, qui ſine Domini licentia contrahens non obligatur ciuiliter. *l. naturaliter* 13. *ff. de condit. indeb.* Sanchez *ſupra* ex Abbate, Silueſtro. Azorio, Leſſio, & alijs. Licet alij, quos ſequitur Molina *tom.* 1. *de iuſtitia diſputatione* 140. *verſ. potius diſtinguerem*, & Peirinis *tom.* 2. *de Prælato quæſt.* 3. *capit.* 5. *numer.* 4. probabiliter teneant ex contractu inito à Religioſo abſque licentia ſui Prælati nollam obligationem oriri, nec naturalem, nec ciuilem, ſed prorſus manere liberum. In omnium tamen ſcientia, contrahendo Religioſus dedit aliquod damnum ſocio, ſi tenetur illud reſtituere, curando ſcilicet, quantum ip-

ſius

ſius ſtatus patitur, obtinere aliquod, quo, relicto à Prælato ſuæ liberæ diſpoſitioni, parti iniuſtè læſæ ſatisfaciat. Molina *ſupra* Sanchez *ſupra numero* 38. Peirinis *ſupra num.* 6. Monaſterium autem non tenetur ad tale damnum reſarciendum, niſi quando vel in illud conſenſit, vel inde aliquam vtilitatem accepit, vel ſi Religioſus ſic contrahens erat adminiſtrator Monaſterii, & id petebat tale munus adminiſtratoris. Silueſter *verbo Religio* 8.*q*.3. Leſſius *li.* 2.*de iuſt.cap*.41.*dub*.11.*nu*.90. Sanchez *ſupra num*.9. & 10. Peirinis *ſupra num*.11.*& ſequent.* An verò Monaſterium teneatur ad debita contracta à Religioſo propter delictum ipſius, habes ex dictis *tom.*1.*ca.*2.*num*.18. Et generaliter pro contractibus Religioſorum vide Ioannem de Lugo *tom*.1. *de iuſt. diſput*.3. *ſect*.10. præſertim *num*.221.& 222. [Ex quibus obiter collige ad quid teneatur fideiuſſor, qui acceſſit contractui celebrato à Religioſo. Dico enim primò, ſi talis contractus, eſt celebratus à Religioſo de licentia Prælati, maximè ſi id conſtet fideiuſſori, tenebitur, ſicut quilibet alius fideiuſſor in alio quocumque contractu; non enim eſt aliqua ratio, quare liberetur fideiuſſor in hoc caſu ab obligatione fideiuſſoris. In hoc conueniunt communiter Doctores. Si autem talis contractus non eſt celebratus cum tali licentia, diſtinguendum eſt, vel enim fideiuſſor ſe obligauit ad ſuſtinendum contractum, licet Prælatus velit conſentire, vel non. Si primum, proculdubio tenebitur ad fideiuſſionem, etiam ſi Prælatus non conſentiat. Quia in eo caſu procedunt rationes communes propter quas obligantur omnes fideiuſſores ad contractus, nec eſt aliqua ratio, quæ eum excuſet. Lugo *de iuſt.& iure tom*.1.*diſp*.3.*ſect*.10.*num.* 224. Idem dico quando ſe obligauit vt principalis debitor, quia tunc fecit debitum principalis debitoris ſuum propriom abſtrahendo à licentia quacumque. Sanchez *lib*.7.*in Decalog.cap*. 31. *num*.47. ex Nauarro, Mandoſo, & aliis. An verò adhuc requiratur quod renunciauerit priuilegio *Authentic.de fideiuſ.in princ.& Authentic.præſente.Cod.de fideiuſ.* quod eſt vt prius excutiantur bona principalis debitoris, quàm fideiuſſor conueniri poſſit, tractant Molina *tom*.2.*de iuſt.diſp*.545.*§.Quando fideiuſſor.* & Sanchez *ſup.* Si verò fideiuſsor accedens contractui celebrato ſine licentia Prælati ſolùm quantum ad ſecuritatem debiti, tunc iuxta ſententiam ſuperius relatam negantem Religioſum naturaliter obligari vllo contractui, nec fideiuſſor obligatus manebit, quia vbi principalis nihil debet, nec fideiuſſor debet. Iuxta ſententiam tamen aliam aſſerentem Religioſum obligari illo contractu naturaliter fideiuſſor obligabitur naturaliter, imo & ciuiliter, ad obligationem enim ciuilem fideiuſſoris capacia ſufficit obligatio naturalis in debitore principali. *l.naturaliter.* 13. *ff.de condit,indebit.* Sanchez *ſupra num*. 42. ex Nauarro & Azorio. Lugo *ſupr.numer*.225. apud quos alia.]

18 De poteſtate, quam habent Prælati Regulares ad adminiſtrandum bona Monaſterii, dixi *tom*.1.*capit.* 18. relato *num*,13.& *tom*.3.*verbo Adminiſtratio*, *& Adminiſtrator.* Similiter de poteſtate, quam habent ad corrigendum, & puniendum ſubditos, dixi eo *cap*.18.*num*.15.*& ſequentibus*, & *cap*.27.*eiuſdem* 1.*to.* & 3.*tom.verbo Iudex*, *& Iudicium Regularium*. Pariter etiam de poteſtate, quam habent ad reſeruandum ſibi caſus, & quos caſus, dixi eod.*cap*.18.*num.* 19.*& ſequentib*.& 3.*tom.verb. Caſus reſeruati Regularium.* Inſuper de poteſtate, quam habent circa vota ſubditorum, dixi eo *cap*.18.*num*.47.*& ſequentibus.* Et etiam *ſupra verbo Nouitii*, *& Nouitia Regularium* à *num*.37. De poteſtate porrò, quam habent circa iuramenta, ſeu vota iurata ſubditorum, dixi eo *cap.* 18.*num*.53.& *tom*.3.*verbo iuramentum quoad Regulares.* An poſſint diſpenſare in præceptis Eccleſiaſticis; habes eodem *cap*.18.*num*.55. An benedicere, ſeu conſecrare Calices, Aras, Patenas, & ornamenta Sacra, ac Eccleſias, *ibidem.num*.57.58.*&* 59. *&* 3. *tomo verbo Altare verbo Benedictio*, *& benedicere*, *verbo Calix*, *verbo Cæmeterium*, *verbo Conſecratio*, *verbo Eccleſia*, *ſeu Templum*, & *infra verbo Vaſa Sacra*, *& verbo Veſtes Sacræ.* An poſſint Tonſuram, aut minores Ordines ſubditis conferre, eo *capit*.18.*num*.64. & 65. & ſupra *verbo Ordines Sacri*. De facultate quoque, quam habent, ad inſtituendas Confraternitates ſuorum Ordinum, eod.*capit*.18.*num*.88. & præſertim *tomo* 2.*capit*.15. An poſſint condere leges, eo *capit*.18. *numer*. 90. Quomodo poſſint mutare ſuos ſubditos ex vno loco ad alium, eo *capit*. 18. *num*.91. An commutare legata, ibidem *numer*. 94. & ſupra *verbo legata Regularibus relicta* à *numer*. 35. An conſtituere Notarios, eo *cap*.18.*num*.95.& ſupra *verbo notarius Regularis*. An concedere licentiam ſuis ſubditis legendi libros prohibitos, eo *cap*.18.*num*.96.& ſupr. *verbo Libri numer*. 30. Qualiter Carmelitarum Generales inſtituere poſſint Prouinciales titulares, eo *cap*.18.*num*.98.

19 Nota, quòd quamuis ex doctrina communi Doctorum ſæpius dixerim poſſe Prælatos vti illis facultatibus, ſeu licentiis, quas ſuis ſubditis conferre poſſunt, ne ſint peioris conditionis quàm ipſi ſubditi: hæc tamen doctrina limitanda eſt ſolùm ad eas facultates, ſeu licentias, quæ tempore quo durant ipſorum Prælatiæ executioni mandari poſſunt, vt ſunt facultates ad exeundum foras, & exercenda aliqua munia, quæ etiam à ſubditis exerceri poſſunt. Non verò ad eas facultates, ſeu licentias quæ exerceri debent finito tempore prælatiæ. Etſi enim, iuxta dicta *tom*.3.verbo *Gratia pro Regularib.num*.8. 10.& 11. gratiæ factæ durent in ſubditis, etiam poſt finitum tempus prælatiæ concedentis, ac proinde Prælatus poſſit concedere ſubdito facultatem aliquam, quæ duret etiam finita ſua Prælatia, verb.gr. facultatem abſoluendi à reſeruatis, dandi, accipiendi &c. has tamen facultates exequendas poſt tempus ſuæ prælatiæ non poteſt Prælatus ſibi communicare, quia pro tunc non eſt capax accipiendi illas à ſe ipſo, quia dantur per modum delegationis, ſeu commiſſionis, quæ requirunt diſtinctionem realem inter dantem, & accipientem. De quo Lugo *de Sacram.pænit.diſput*.19.*ſect*.2.*num*.42.43.& 44. Addens *num*.45.& ſequentibus id fieri poſſe mediatè, & indirectè duobus modis. Primò, ſi Prælatus daret alii facultatem abſoluendi à reſeruatis, verb.grat. cum poteſtate ſubdelegandi: tunc enim ſicut ille poſset aliis ſubdelegare eam facultatem, ſic poſſet ipſi, qui dederat, finita prælatura. Secundò, ſi Prælatus, verb. grat. Prouincialis, daret facultatem omnibus Religioſis alicuius Conuentus ad aliquid faciendum, tunc finito Prouincialatu, ſi ipſe fieret habitator illius Conuentus, poſſet vti eadem facultate.

20 De obligationibus autem Prælatorum Regularium plura eodem *capit*. 18. & ſparſim per totam Summam.

Digitized by Google

PRÆSES Capitulorum.

SVMMARIVM.

De Præſide Capitulorum remiſſiuè.n.1.
Præſes Capituli quis ſit.n.2.
Eſt Iudex ſuper acta Capituli.n.3.
Debet notificare tempus electionis.n.4.
Non poteſt facere contra libertatem eligentium. numero 5.
An poſſit facere contra ſecretum electionis. numero 6.
Quid debeat facere quando eligitur indignus. numero 7.
Non decet Præſidem eligi ad aliquod officium. numero 8.
An poſſit diſpenſare cum illegitimis.n.9.
An illegitimi poſſint eſſe Præſides.ibid.
De præſide pro electionibus Abbatiſſarum remiſſiuè. num.10.

1 DE Præſide Capitulorum Regularium aliqua dixi *tom.1.cap.15.num.34.* & *tom.2. capit.12. à num.31.* & conducunt dicta illis capitibus, & quæ dixi *tertio tom.verbo Commiſſio, ſeu Commiſſarius Regularis,* & *verb.Electio inter Regulares*, & dicenda infra verbo *Vicarius Regularis.* Aliqua tamen addenda pro complemento materiæ ſere quotidianæ inter Regulares.

2 Præſes ergo Capituli ille dicitur cui de iure, conſuetudine, vel ſaltem ex commiſſione competit præſidere electionibus, quæ fiunt in ipſis capitulis. Caſtellinus *de Electione canonica capit.13.numer.7.* ex aliis. Qui porro ij ſint, quibus competit tale munus, & particularibus Statutis Religionum ſumi debet. In noſtra autem, iuxta noſtras conſtitutiones *p.4.cap.3.num.1.* vacante officio Generalatus, Prior Prouincialis illius Prouinciæ, in qua capitulum generale erat aſſignatum, Præſidens eſt pro capitulo generali; & pro capitulo Prouinciali, ſi generalis non adeſt, hoc munus exercet cui ipſe generalis idem commiſerit, vel ſi id non fecerit, primus Deffinitor præcedentis Capituli, iuxta eaſdem conſtitutiones *par.4.cap.11.num.1.*

3 Præſes Capituli eſt veluti Iudex habens ius ſuper acta Capituli ad eum finem, vt omnia legitimè fiant. *capit.quamuis ad finem de elect. in 6.* Bordonus *reſolut.26.num.2.*ex Nauarro. Vnde poteſt recuſari, ſi probabiliter timeatur, quòd ſit timorem cadentem in virum conſtantem incuſſurus, vel electionem violentaturus. Peirinis *in Formulario litteræ P.cap.8.num.10.*ex Panormitano, Hoſtienſi, & aliis. A maiori tamen parte Capituli; quia ipſa eſt quæ totum capitulum repræſentat. *cap.1.de his quæ fiunt à maiori parte capituli.* Peirinis *ſupra.* Pro tempore ipſius capituli præcedere debet omnes de capitulo tam in capitulo ipſo, quam in refectorio, proceſſionibus, & aliis omnibus locis. Eſt enim caput pro eo tempore. Peirinis *ſupra num.3.*

4 Debet in aliqua parte diei præcedentis diem electionis notificare in loco communi per ſe, vel per alium, videlicet, quòd die ſequenti tali hora facienda ſit electio. Caſtellinus *ſupr. numer.5.*ex Silueſtro.

5 Cum munus ipſius, iuxta dicta *tom.2.cap.12.*relato *numer.35.*ſit, vt electiones omnino liberè fiant, ideo nullatenus poteſt præcipere ſcrutatoribus, vt non recipiant hæc, vel illa vota. Conſtat enim ex declaratione Sacr. Congregationis, quam referunt Caſtellinus *ſupra cap.4.num.66.* Riccius *in Praxi fori Eccleſiaſtici Reſolut.29.p.4.* & Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Præſidentes*, quòd cum à Sac. Congregatione quæreretur, an in electione Superiorum Regularium Præſidens Capituli poſſit præcipere ſcrutatoribus ſub præcepto Sanctæ Obedientiæ, & pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne recipiant ſuffragia oretenus tradi ſolita pro aliquibus vltra certum numerum electioni inſufficientem, ſed eo completo dicant electoribus ad aures, (vt ſeruari dicitur), vt dent aliis eorum vota; & an electio hòc modo celebrata ſit valida: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, hanc eligendi rationem, quæ libertati electionis, ac naturali conſenſui aduerſatur, omnino improbauit, cenſuitque electiones hactenus celebratas, ſi ſcrutatores præcepto Superioris obtemperantes ſingulorum eligentium vota non receperint, pro canonicis non haberi.*

6 Quamuis autem, iuxta dicta eo *cap.12.num.34.* Præſidis etiam munus ſit curare, vt electio omnino ſecretè fiat, nihilominus in caſu, quo aliqui ex electoribus ex fraude, vel mala intentione, ad impediendum videlicet, illam, aliquam malignitatem fecerint, plura videlicet ſuffragia dando, vel quid ſimile: poterit Præſes ad præcludendum viam tali malignitati, &, vt fiat electio legitimè præcipere ſcrutatoribus, vt aperiant votum eorum, de quibus eſt talis ſuſpicio, & manifeſtent illos, vt puniantur. Hoc enim totum pertinet ad Præſidis munus, quod, vt dixi, eſt eſſe Iudex in cauſa electionis, & eſt conforme menti Concilij, quod, etſi *ſeſ.25.capit.16.* præcipiat, vt electiones per vota ſecreta fiant, ita vt eligentium nomina nunquam publicentur, hoc tamen ideo præcipit, vt ibi dicitur, *quo omnia rectè, & ſine vlla fraude fiant.* Ex quo colligit Portellus *in Reſponſionibus moralibus part.2.caſu 4. num. 2.* quòd ſi contingeret quod Præſes Capituli nollet publicare electionem legitimè factam, poſsent ſcrutatores declarare electionem legitimè eſſe factam, &, ſi neceſſitas poſtularet, nomina eligentium reuelare.

7 Si Præſes, qui præeſt electioni, videt eſſe electum indignum, non poterit electionem ſupprimere, tacendo illam, ſed debet eam publicare, & electum indignum (etiam ſi ad eum ſpectet confirmatio) non confirmare, ſed de illius inſufficientia ſummariè per teſtes inquirere, probataquè indignitate, & illo audito, ipſum eiicere ab electione. Sin autem ſpectet ad alium Superiorem confirmatio electionis, ad ipſum mittere debet proceſſum de electi indignitate ne confirmetur. Prima pars, quòd ſcilicet, teneatur electionem publicare expreſsè præcipitur *capit.quia propter de electione*, vbi facto ſcrutinio iubentur ſtatim vota publicari. Secunda verò colligitur ex *cap.indemnitatibus in 6. & capit.venerabilem, & capit.nihil eſt de elect.* vbi præcipitur, quòd publicato ſcrutinio, ſi electus non eſt cognitus, Prælatus ſummariè inquirat de ſufficientia electi, & ſi indignum inuenerit, repellat. Quòd verò debeat illum audire, ex eo colligitur, quia aliàs ſi taliter indignus electus ſub ſilentio omitteretur, & procederetur ad aliam electionem, in rigore ferretur ſententia contra aliquem in auditum, & condemnaretur aliquis non citatus in materia graui, quod non eſt admittendum. Portellus *in Dub.Regular.verbo elect. in additione ad additionem n.5.*

8 Non decere Præſidem Capituli in eo eligi ad

aliquod

aliquod officium dixi eo *capit.* 12. *numero* 27. ex Miranda,& Caſtellino. Nunc addendum, nec poſſe poſtulare ſe ipſum in caſu quo Prælati Religionum crearentur per poſtulationem, de qua dixi eo *capit.* 12. *num.* 50. & 51. Ratio eſt, non ſolum ea, quam ibi adduxi pro electione, ſed etiam, quia iuxta dicta eo *tom.* 2. *cap.* 11. *num.* 25. ex *cap. per noſtras de iur. patron.* patroni non poſſunt præſentare ſeipſos ad beneficia, ex eo enim ſequitur neque Præſidem Capituli, qui eſt quaſi Patronus ipſius, poſſit ſe poſtulare. Præſertim, quia talis poſtulatio quantumuis facta etiã ab aliis Gremialibus, præſumeretur potius coacta, quàm libera. Cum credi poſſet timorem reuerentialem, & metum cauſam fuiſſe quòd Gremiales Præſidem poſtularent. Burdonus *Reſolut.* 26. *num.* 72. ex Nauarro, & Rodriguez.

9 Poſſe Præſides Capitulorum Generalium, vel Prouincialium vti facultate, quam habent Generalis, ſeu Prouincialis ex Gregorio 14. in Bulla, quam retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 60. & *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. ad diſpenſandum cum illegitimis ad officia Religionis ſimul cum ipſis Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, probabile videtur; cum prædicti Præſides ſint Vicarii, & Commiſſarii ipſorum Generalium, vel Prouincialium, ac proinde habeant eorum vices. Bordonus *Reſolut.* 12. *num.* 61. Nota etiam obiter, quòd illegitimi non poſſunt eſſe Præſides Capitulorum, ſi non diſpenſentur. Prædictis enim officiũ, cum ſit Commiſſarius, vel Vicariatus Generalis, vel Prouincialis, dignitas quædam eſt, ac per conſequens ipſius incapax illegitimus, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 62. & *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 50.

10 De Præſide pro electionibus Abbatiſſarum dixi *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 46. ex declarationibus Sacr. Congregationis, quod & recipit Nouarius *ver. Præſidentia.* Vide & dicta *tom.* 3. *verbo Abbatiſſa, ſeu prioriſſa num.* 4. Et circa id, quod debet facere Præſes ante ipſas, & alia concernentia Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſput.* 28.

PRIVILEGIA Regularium.

SVMMARIVM.

De hac materia qua tractanda. n. 1.
Quid, & quotuplex priuilegium. n. 2.
Quomodo differat à diſpenſatione. n. 3.
Priuilegium reale, & perſonale quomodo differant. num. 4.
Priuilegia conceſſa Regularibus extenduntur ad Prælatos. num. 5.
An ad valorem priuilegij requiratur ſcriptura. numero 6.
Auguſtinianorum priuilegia quo priuilegio fruantur. num. 7.
Notanda circa interpretationem priuilegiorum. numero 8.
Quando priuilegium latè explicari debeat. n. 9.
Quid ex priuilegijs Religionum. n. 10.
Ad quem ſpectat interpretatio priuilegiorum. numero 11.
Extranei illa explicare prohibentur. n. 11.
Facultas prælatorum ad limitandum, ſeu reſtringendum priuilegia. n. 13.
Quomodo ceſſent priuilegia. n. 14.
Quid de ceſſatione per non vſum. n. 15.
Quid de ceſſatione per contrarium vſum. n. 16.
Priuilegia aliquot Regularium circa hoc. numero 17.
Quomodo priuilegia amittantur per abuſum. numero 18.
Quomodo per reuocationem ipſorum. n. 19.
Quæ notanda circa hoc. n. 20.
Quid de reuocatione generali priuilegiorum. numero 21.
Quid pro Regnis Hiſpaniæ. n. 22.
Priuilegia deperdita quomodo reuiuiſcant. numero 23.
Notanda circa communicationem priuilegiorum Regularium. num. 24.
De particularibus priuilegijs Religionum. numero 25.
Patrum Seruitarum. num. 26.

1 DE hac materia, quamuis latiſſima ſit, duo ſolùm explicare intendo, alterum erit de natura, diuiſionibus, & proprietatibus priuilegij, maximè, prout ad Regulares ſpectat. Alterum, ſaltem remiſſiuè de particularibus ipſorum priuilegijs.

2 Quoad primum ergo. Priuilegium eſt veluti lex in alicuius fauorem data. *capit. priuilegia diſtinct.* 3. Thom. 1. 2. *qu.* 96. *artic.* 1. Silueſter in *Summa verb. priuilegium num.* 1. Seu *priuata lex.* Thomas Vualdenſis *in Doctrin. fidei tom.* 1. *lib.* 2. *art.* 3. *ca.* 42. Diuiditur primò in priuilegium reale, & perſonale. Priuilegium reale eſt, quod proximè, ac directè alicui rei, loco, muneri, vel officio verb. grat. domui, Eccleſiæ, Generalatui, Prouincialatui &cet. conceditur. Perſonale verò eſt, quod proximè ac directè perſonæ confertur, ratione ſui. Et ſi enim omne priuilegium finaliter, & vltimatè, vt ita loquar, dirigatur in gratiam hominis, nihilominus quando cadit immediatè ſupra hominem dicitur perſonale. Deinde, vtrumque aliud eſt generale, quod ſcilicet omnibus locis &cet. vel perſonis conceditur, aliud particulare, quod ſcilicet tantùm alicui, vel aliquibus. Item priuilegium, aliud eſt odioſum, aliud fauorabile. Fauorabile eſt, quod purè fauorem continet illius cui conceditur, & nulli alteri nocet, nec præiudicium affert Iuri, quale eſt priuilegium audiendi Miſſam tempore Interdicti. Odioſum eſt illud, quod ita alicui fauorem aliquem concedit, vt tamen alteri noceat, vel eſt contra ius aliquòd, quale eſt priuilegium de non ſoluendis Decimis. Præterea, aliud dicitur gratioſum, aliud remuneratorium. Gratioſum eſt illud, quod gratis conceditur, nulla habita ratione meritorum illius cui conceditur, vel aliorum. Remuneratorium dicitur illud, quod conceditur alicui, ratione meritorũ ipſius, vel alterius. Pariter etiam priuilegium, aliud eſt contra ius, ver. grat. priuilegium de non ieiunando diebus præſcriptis ab Eccleſia. Aliud præter ius, ſeu vltra ius, vt poteſtas abſoluendi, vel diſpenſandi in caſibus particularibus. Similiter priuilegium aliud eſt inſertum in corpore Iuris, aliud extra illud. Item, aliud eſt conuentionale, quod ſcilicet conceditur interueniente pacto, ſeu conuentione. Aliud abſolutum, & purum, quod ſine tali pacto, aut conuentione conceditur. De his priuilegii diuiſionibus Summiſtæ *verbo priuilegium*, Suarez *lib.* 8. *de legib. capit.* 3. & *ſequentibus*, Bonacina *de legib. diſputat. prima quæſt.* 3. *punct.* 1. Layman. *lib.* 1. *Tractat.* 4. *c.* 23. Archangelus Romanus *de priu. lib.* 3. *c.* 2. & alij.

3 Priuilegium differt primò à diſpenſatione in hoc quòd

quòd priuilegium ſolet aliquando concedi ſine cauſa, ſed diſpenſatio eſt *prouida Iuris relaxatio, ſeu moderatio, vtilitate, ſiue neceſſitate penſata*. Ita Panormit. *in capit. cum in cunctis 1. de elect.* & Ioannes de Cruce *in Epitome de ſtatu Religion. lib. 2. cap. 1. concluſ. 2.* Differt 2. quòd diſpenſatio regulariter eſt ad vnum, vel paucos actus, & ad breue tempus: priuilegium autem regulariter eſt ad plures actus, & pro multo tempore. Layman. *ſupra numero* 5. ex Salas, & Suarez.

4 His poſitis, circa priuilegium reale, & perſonale Regularium id primò animaduertendum, hoc præcipuè diſcrimen inter vtrumque verſari, quòd priuilegium perſonale corruit extincta perſona cui conceſſum fuit. Priuilegium verò reale perſeuerat etiam extincta perſona. Azor. *tomo primo inſtitut. moral lib. 5. capit. 22. quæſit. 6.* Suarez *d. cap. 3. num. 3.* Vnde priuilegium conceſſum alicui officio Religionis, verb. grat. Generalatui, vel Prouincialatui, vel quod idem eſt priuilegium conceſſum alicui Religioſo ratione officii, quod habet, non ceſſat in ipſo, ſed tranſit ad ſucceſſores, iuxta dicta *tom. 3. verbo Commiſſio, & Commiſſarius Regularium nume. 3.* De quo & Fagundez *in 6. precept. Decalogi lib. 6. capit. 12. numer.* 35. Similiter ſi immunitas aliqua Monaſterio, vel Eccleſiæ concedatur, ea gaudere poterunt omnes, qui temporis ſucceſſu monaſterium, vel Eccleſiam poſſidebunt, donec omnino deſtructa ſint ſine ſpe refectionis. Nam ſi ſpes refectionis ſit, perdurat priuilegium, & cenſetur adhærere ſolo. *argum. leg. Aede Sacra ff. de contrahend. emptio. & argum. capit. & hoc diximus 16. quæſt. 7.* iuncta Gloſſa *in capit. Abbate de verbor. ſignificat.* Gloſſa *in capit. paſtoralis 7. quæſt. 1.* & alia Gloſ. *reg. 7. in 6.* Layman. *ſupra numero* 2. Et conſonant, quæ dixi *tomo tertio verbo indulgentia quoad Regulares numer.* 8. In dubio autem an priuilegium ſit reale, an verò perſonale, præter dicta à ſimili eodem *3. tomo verbo Commiſſio, & Commiſſarius Regularium numer.* 4. dicendum, quòd quando priuilegium eſt fauorabile, ſeu purum beneficium, iudicandum eſt reale. Ratio eſt, tum quia beneficium Principis late explicandum eſt. *leg. vltim. ff. de conſtit. principum*. Tum quia beneficium à Principe conceſſum decet eſſe manſurum. *de Reg. iuris in 6.* Quando verò priuilegium eſt odioſum, quia eſt contra Ius commune, vel præiudicat tertio, in dubio iudicandum videtur tanquam perſonale, quia odia ſunt reſtringenda. Suarez *ſupra numer.* 18. & 19. Bonacina *ſupra num.* 7. Portellus *in Dub. Regular. verbo priuilegium numer.* 5. Diana 4. *part. Tractat.* 3. *reſolution.* 51. Per accidens tamen, ſcilicet rationis poſſeſſionis, vel maioris probabilitatis in alterutram partem, poterit etiam priuilegium odioſum in dubio pro reali reputari, quia in dubijs melior eſt conditio poſſidentis. Suarez, & Bonacina relati.

5 Secundò, priuilegia, ſiue realia, ſiue perſonalia, conceſſa Religioſis, vt ſic, extenduntur etiam ad Prælatos ipſorum, etiam ſi de ipſis nulla facta ſit expreſſa mentio in dictis priuilegijs. Tum quia Principis beneficium latè explicandum eſt ex lege relata, & *capit. cum olim de verborum ſignificat.* Priuilegium autem fauorabile eſt verè, & propriè beneficium. Ergo latè explicandum. Tum etiam, quia priuilegium non ſolum cenſetur conceſſum perſonis, quæ in ipſo ſunt expreſſæ, ſed etiam ijs, quæ propter vocis ſignificationem in eo comprehenduntur. At in fauorabilibus, & materia proportionabili Abbas comprehenditur appellatione Monachorum; cum per promotionem ad Abbatiam non deſinat eſſe Monachus, ſicut Rector per Rectoratum non deſinit eſſe ſcholaris, aut eſt peioris conditionis quam eſſe. Rodriguez *tom. 3. quæſtionum Regular. quæ. 51. artic. 1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. primo diſp. 16. q. 3.*

6 Tertiò, iuxta dicta *tom. 3.* verbo *Gratia pro Regularibus numer.* 13. ad valorem cuiuſcunque priuilegii non requiritur ſcriptura, ſeu Bulla. Licet pro foro externo, vt probetur, ſcriptura requiratur. De quo etiam Ioannes de Cruce *ſupra dub. 2.* Nota autem id quod eo *numer.* 13. dixi, ſcilicet, quòd propter reuocationem oraculorum viuę vocis à Sede Apoſtolica Regularibus conceſſorum, priuilegia Regularibus conceſſa ſine ſcriptura his temporibus inualida ſunt, niſi aliquo modo poſtea per ſcripturam ſint confirmata, iuxta dicta ſupra verbo *Oracula viuæ vocis*. Si tamen in futurum poſt prædictam reuocationem oraculorum viuę vocis à Gregorio 15. & SS. D. N. Vrbano factam, priuilegia aliqua viuæ vocis oraculo concedantur, valida erunt pro foro conſcientiæ, iuxta dicta.

7 Quartò, priuilegia quæcunque Auguſtinianorum, & eorum, qui cum ipſis communicant in priuilegijs, ſiue facta in forma Breuis, ſiue per ſupplicationem cum ſola Signatura *Placuit*, eamdem omnino habent efficaciam, etiam in iudicio, ac ſi plumbeo ſigillo ſignata eſſent. Ita enim conceſſit eiſdem Auguſtinianis Iulius 2. *Bulla* 22. in Bullario Rodriguez, vbi ſic dicitur. *Præterea, vt omnia firmiſſima ſint, quæ vobis Apoſtolica Sedes elargita eſt, proprio, & motu, & ſcientia, atque de plenitudine poteſtatis, volumus, ſtatuimus, decernimus, vt hæc noſtra conceſſio, & quæcunque alia, vel tibi, vel tuo Ordini facta, ſiue per ſe ſiue, per communicationem, quam fecimus cum alijs Ordinibus, et Congregationibus, eamdem omnino vim atque efficaciam perpetuò habeant, tam in iudicio, quam extra iudicium, ac ſi plumbeo ſigillo obſignata eſſent. Quod intelligi volumus, tam de his, quæ in forma Breuis, quam de his, quæ per ſupplicationes expedita ſunt, in quibus placuit, vt ſola ſignatura ſufficeret. Quamobrem tam omnia præmiſſa, quam quæcunque alia fuerunt tuo ordini, vt cumque conceſſa, ſiue ipſa exemplaria, ſiue eorum tranſumpta oſtendantur, Prælati alicuius, aut publici notarij manu ſignata, aut etiam Generalis Ordinis ſigillo firmata, eodem motu, ſcientia, et poteſtate decernimus, mandamusquè, eamdem omnino, et vim eſſe, et fidem adhiberi, ac ſi plumbi ſignum haberent.* Caſſarub. *in Compend. Priuilegiorum Mendicantium verbo Priuilegia fratrum num.* 18. *et* 19. Ioannes de Cruce *ſupr. Dub. 2. concl. 3.* Addit idem Caſſarub. *num.* 20. eamdem conceſſionem feciſſe eiſdem Auguſtinianis Leonem decimum.

8 Circa interpretationem priuilegii, præter dicta ſupra verbo *Leges Regularium à numer.* 31. alia quoque animaduertenda. Primò, quòd quando in verbis ipſorum nulla eſt ambiguitas, vel dubietas, in illis non habet locum interpretatio. *leg. ille, aut ille ff. de legat. 3.* Azor. *ſupra dicto lib. 5. capit. 23.* Tamburinus *dicta diſputat. 16. quæſit. 5.* Quando verò verba priuilegii ſunt obſcura, diſtinguendum eſt. Priuilegium enim fauorabile latè explicandum, & pleniſſimè interpretandum, quantum rationabiliter iudicatum fuerit, ſeruata verborum proprietate, vt habetur expreſſe in *l. beneficium ff. de conſtit. princip. et cap. quia circa de priuileg. et cap. dilecti de donation. et*

cap.

Digitized by Google

capit.olim de verbor. ſignificat. Si verò Priuilegium eſt odioſum, ſtrictè explicandum eſt, ſeruata verborum proprietate. Princeps etenim in odioſis cenſetur ſolùm denotare voluiſſe quatenus per verba expreſsè declarauit. *l.quod auſus ff.de emancip.liber.* Vnde ſi priuilegium eſt contra Ius commune, ſtrictè interpretandum eſt, vt quam minimum Iuri communi deroget, vt colligitur ex *l.quoties Cod.de prec.Imper. offerend.l.ſi quando C.de in offic.teſtam. cap. 1. & 2. de fil.Presbyt.capit.quod dilectio de conſanguin. & affinit.* Et ratio eſt, quia priuilegium quod eſt contra Ius commune continet diſpenſationem Iuris communis, diſpenſatio autem eſt odioſa, & per conſequens ſtrictè explicanda. Gloſſa, & alij communiter in *dicto capit. olim de verborum ſignificat.* Silueſter *verbo Priuilegium quaſt.3.* Nauarrus *in Manual. capit.12.numer.79.* Azor. *dict.capit.23.quaſt.2.* Suarez *de legib. lib. 8.capit.27.numer.5.* Bonacina *dict.quaſt. 3. punct.7.§. 1 numer.4.5.& 8.* Naldus *in Summ.verbo priuilegium numer.1.* Portellus *in Dub.Regular.verbo priuilegij extenſio numer.44.* & alii. Similiter, ſi priuilegium in alterius præiudicium cedat, ſtrictè etiam eſt interpretandum, vt colligitur ex *leg.2.§.merito. ff.ne quid in loco publico.* Tum quia Princeps non cenſetur velle alterum priuare iure ſuo, aut alteri damnum inferre, niſi quatenus verbis expreſſit. Tum quia in priuilegio ſemper ſubintelligitur clauſula *Salua Iuſtitia*, vt docet Ioan. Andr. quem citat Panormitan. *in capit. certificari numer.9. de ſepultur.* Salas *de legib. diſputat. 17. ſect. 8.* Bonacina *ſupra numero 13.* Naldus *ſupra* Tamburinus *dict. quæſito 5.* Idem dicendum de priuilegio, quod præbet occaſionem peccandi, ſeu ſcandali, quale eſſet, ſi alicui Religioſo concederetur aliquid contra Regularem obſeruantiam, vel quietem Religionis. *argument.capit.quod dilectio de conſanguinitat.& affinitat.in fin.* Non enim præſumendum eſt Principem, multò minus Papam, velle alicui concedere gratiam contrariam reformationi, aut quieti Religionum. Naldus *ſupra*, Bonacina *ſupr.num.11.* Layman *ſupr.num.6.* Non eſt tamen ita ſtrictè interpretandum priuilegium, vt nihil operetur, ſed debet intelligi, vt aliquid conducat, &, vt potius valeat quàm pereat. Nam iuſta Principis voluntas nunquam fruſtrari, aut inefficax reddi debet. *capit.in his de priuileg.* Tamburinus *ſupra* referens Silueſt. Nauar. Azor. Suarez, & Salas.

9 Specialiter tamen quoad Regulares ſpectat animaduertendum, eſſe caſus aliquos, in quibus priuilegium quantumuis contrarium Iuri communi latè explicari debeat. Primum eſt, ſi datum ſit in fauorem cauſæ publicæ, piæ, & religioſæ, qualis eſt cauſa Religionum. Qua de re Silueſter *dic. quaſt.3.* Tiraquellus *de priuilegijs piæ cauſæ priuileg. 162.* Suarez *capit.27.numer.7.* vbi ait: *Priuilegium exemptionis Clericorum à Iuriſdictione Principum temporalium, vel Religioſorum à iuriſdictione Ordinariorum amplè interpretandum eſſe in Religionis fauorem. Summa enim ratio eſt, quæ pro Religione facit, vt dicitur in leg. ſunt perſonæ ff.de Religioſ.& ſumpt. fun.* Accedit, quòd eiuſmodi priuilegia non vni perſonæ, ſed toti Communitati in perpetuum conceſſa æquentur legibus publico Iuris corpori inſertis, quæ latam interpretationem habent, ſicuti notauit Sanchez *de Matrimon.libr. 8. diſputat.1.* Henriqu. *lib.7. capit. 22. num.3.* Coniuch. *3.p.tom.2.diſputat.33. dub.2. numer. 16.* Layman. *ſupra num. 5.* Secundus eſt, quoties priuilegium ex vna parte derogans Iuri communi, ex alia cenſetur eſſe neceſſarium communi bono Reipublicæ. Nam tunc poteſt hæc ratio illi præponderare, & ea ratione priuilegium ampliari contra commune Ius. Et ſic ſolent ampliari priuilegia militum, & ſimilia. Quod etiam procedit in priuilegiis Religioſorum. Ratio autem clara eſt, quia cum hæc priuilegia habeãt miſtionem odij, & fauoris reſpectu diuerſorum, neceſſe eſt, vt in effectu fauoris, vel odij illud vincat, quod ſecundum rectam prudentiam maioris ponderis fuerit. Item quia prudenter coniectamus hanc fuiſſe tunc mentem Principis concedentis priuilegium: in qua coniectura ferè tota hæc interpretatio priuilegiorum nititur. Suarez *ſupr.numero 7.* Tertius eſt, quando priuilegium eſt conceſſum motu proprio, nam tunc, etiam ſi ſit contra Ius commune, ampliatur, & in ordine ad interpretationem cenſetur ſimpliciter fauorabile, iuxta *capit. ſi motu proprio de præben. in 6.* & tradunt Iuriſtæ. Abb. cum Ioan. Andr. *in capit. cum in cunctis §.cum verò de elect.numero 8.* Felin. *in capit. ex parte de reſcript.numer.13 limitat.6.* Alex.de Neuo *in capit. Qui circa de conſanguinitat. & affinitat. numer. 10.* Rebuſ. *in concordat.tit. forma mandati verb. motu proprio.* Anton.Gabr. *libr.10.concluſ.2.numer. 61.* & ſequentibus, vbi plures refert. Ratio verò eſt, quia hæc extenſio videtur pertinere ad fauorem, & honorem ipſius Principis. Nam quod motu proprio concedit, cenſetur proprium beneficium eius, & ex certa ſcientia fieri, vt in dubio extendatur potiùs, quam reſtringatur. Suarez *ſupra numero 8.* Portellus *ſupra numero 45.* Layman. *ſupra.* Quartus eſt, in priuilegijs, quæ in Iure communi continentur, nam illa iam non cenſentur ius priuatum, ſed commune, & ideo per regulas Iuris communis iudicanda ſunt. Suarez *ſupra.*

10 Quoad hoc etiam priuilegia aliqua Regularibus conceſſa ſunt, ex quibus habetur, quòd priuilegia dubia ipſorum, dubietate orta ex ambiguitate verborum, & ex Iuriſtarum interpretatione, in fauorem Regularium ſint intelligenda. Ita enim conceſſit Camaldulenſibus Leo.10.& Iulius 2. Congregationi Montis Oliueti, vt habetur *in Compendio Societatis verbo priuilegia §.4.* & Alexand. 6. Benedictinis Caſſinenſib. vt habetur *in iſtorum Compendio conceſſione 49.* Ioannes de Cruce *ſupra capit. 2. concluſ.3. §.1. regula.* Tamburinus *ſupra quæſit.6. numer.4.* dicens idem conceſſiſſe Iulium 2. Congregationi Vallis vmbroſæ.

11 Circa eum verò, ad quem ſpectat priuilegia interpretari nota, quòd licet interpretatio priuilegiorum Sedis Apoſtolicæ ſpectet ad eum, qui illa conceſſit, ſcilicet Papam. *capit. cum veniſſent de iudic. & capit.inter alia de ſentent. excommunicat. & leg. ſi imperialis maieſtas. l.leges Sacratiſſimæ Cod. de legib.l.non ambigitur ff.eodem* Silueſter *ſupra quaſt.3.* Barboſa *in dict.capit.cum veniſſent.* Tamburinus *ſupra numer.1.* Hoc tamen intelligendum eſt de interpretatione iudiciali, quæ de iure ad ſolùm Summum Pontificem ſpectat, de qua principali, & iuridica interpretatione iudiciali intelligi debent (iuxta dicta *tom.1. capit.18.numer.76.*) verba apposita in Conſtitutionibus Summorum Pontificum, quando dicitur, quòd *Nemini liceat ipſas aliter interpretari*, vel quòd ſit ſublata poteſtas aliter deffiniendi, interpretandi, & determinandi; non autem de interpretatione, & declaratione doctrinali, & magiſtrali, quæ benè fieri poteſt à Prælatis Religionum, iuxta ibidem dicta. Interpretationi autem huiuſmodi ab ipſis factæ poſſunt eorum ſubditi tuta conſcientia

ſtare, iuxta dicta etiam eo *cap.18.num.56.* Rodriguez *tom.1.quæſtion.Regular.qu.11.artic.1.* Miranda *in Manuali Prælator.tom.2.qu.44.artic.2.* Ioannes de Cruce *ſupra capit.2.dub.primo concluſ.2. & dub.2. concluſ. 2.* Peirin.*tom.1. priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione 13.Iuly a.§.1.numero primo.* Tamburin. *ſupra dict. quæſit.6.*

12 Extant etiam plura priuilegia Regularibus conceſſa, quibus prohibetur interpretatio (intellige iuridica) priuilegiorum Religionum Archiepiſcopis, Epiſcopis, aut aliis Eccleſiarum Prælatis. Ita enim conceſſit Clem.4.Prædicatoribus, & Minoribus. Caſarub. *in Compend. Priuilegiorum Mendicantium verbo priuilegia fratrum num.5.* Et Paulus 3. Ieſuitis. Sanchez *to.1.Conſiliorum moralium libro 6. capit.9.dub.1. numero 34.* Vide alia apud Enriquez *lib. 7. de Indulgentiis capit.25.numero 6.* & Rodriguez *ſupra*. Extat etiam priuilegium Iulij 2. conceſſum Thomæ de Vio Caietano Generali Prædicatorum apud Peirinis relatum, in quo ipſi concedit facultatem declarandi priuilegia à Sede Apoſtolica eidem Ordini conceſſa, & concedenda, *quoad ſerenitatem conſcientiarum ſubditorum dumtaxat*, inquit Pontifex. Quod priuilegium Peirinis, & Tamburinus relati intelligunt de facultate interpretandi etiam iuridicè, & non tantùm de facultate interpretandi doctrinaliter, cum ad hanc non requiratur auctoritas Apoſtolica. Supponere etiam videntur, hoc priuilegium, etſi ſolùm dicto Thomæ Caietano ſit conceſſum, extendi etiam ad alios Generales eiuſdem Ordinis, ac per conſequens etiam aliorum Ordinum habentium communicationem cum Ordine Prædicatorum.

13 Qualiter etiam poſſint Prælati Regulares non ſolùm interpretari, ſed etiam limitare, reſtringere, imo etiam tollere ſuis ſubditis vſum quorumcumque priuilegiorum, etiam à Sede Apoſtolica emanantium, ita vt nequeant talibus priuilegiis vti, dixi *tomo primo cap.18.num.56.* Tum ex conceſſione Leonis 10. facta Minoribus, & Auguſtinianis, & Clementis 4. Ciſtercienſibus, & Gregorii 13. Societati Ieſu. Tum etiam ex ratione, quia nullo modo credendum eſt velle Summos Pontifices regularis obſeruantiæ maximos Zelatores, vt fratres priuilegiis eorumdem Ordinibus conceſſis vti poſſint contra voluntatem ſuorum Superiorum. De quo, præter authores ibi relatos, vide etiam Rodriguez *tomo 1. quæſt.Regularium qu.9.artic.2.* & Tamburin. *ſupr.quæſit.9.*

14 Ceſſant primò priuilegia Regularium ſi fuerint conditionata, ceſſante conditione: nam mens concedentis illa ſolùm fuit dependenter ab illa conditione. Suarez *ſupra capit 29. numero 5.* Portellus *ſup. verbo Ceſſatio priuilegii numero 49.* Layman. *ſupra numero 17.* Ceſſant ſecundò, ſi conceſſa fuerint pro tempore determinato, elapſo illo tempore. Suarez *ſupr. numero 4.* Portellus, & Layman. *ſupra.* Ceſſant tertiò, ceſſante cauſa totali, propter quam conceſſa ſunt, vt ſi Monaſterio conceſſa fuerit exemptio à ſoluendis Decimis propter illius conſtructionem, ceſſat tale priuilegium quando iam plenè conſtructum fuerit. *cap.cum ceſſante de appellat.* vbi dicitur, quòd *ceſſante cauſa ceſſat effectus*. Layman. *ſupra*. Tamburinus *ſupra quæſit.10.num.3.* Nota autem pro Regularibus hunc modum defitionis priuilegii non habere locum in priuilegio, quod non derogat Iuri, ſiue communi, ſiue alterius tertii, ſed eſt mera gratia, & beneficium Principis. Quia, vt tale priuilegium rite, & licitè concedatur, vel non requirit cauſam, (vt aliqui volunt) vel licet illam requirat, vt honeſtè, & prudenter concedatur, poſtquam ſemel facta eſt conceſſio, iam non ampliùs requiritur talis cauſa, quia ſolùm fuit neceſſaria reſpectu voluntatis Principis, vt honeſtè moueretur, & ideo beneficium permanet, etiam ſi cauſa ceſſauerit. Decet enim beneficium Principis eſſe manſurum, vt in Regula Iuris dicitur. Quod maximè locum habet in beneficio mero, & fauorabili, quod ſine conditione, & abſolutè fit. Sicut eleemoſyna facta pauperi rata manet, etiam ſi deſinat eſſe pauper; & donatio facta amico ſemper durat, etiam ſi amicitia ceſſet. Suarez *ſupra capit.30.per totum*, vbi multa. Ceſſant quartò, quando important gratiam faciendam, morte concedentis, ſi res ſit integra, & non ſit inchoata executio priuilegii, iuxta dicta *tomo tertio* verbo *Gratia pro Regularibus num. 7.* Vbi etiam *numero 8.* quòd ſecus dicendum ſit de priuilegiis, quæ continent gratiam factam. De quo, præter Auctores ibi relatos, Ioannes de Cruce *ſupra capit.3.de Ceſſatione priuilegii dub.primo concluſione 3.* An autem ceſſent morte concedentis, gratiæ, ſeu priuilegia conceſſa ad beneplacitum, arbitrium, ſeu voluntatem concedentis, Sedis, Officii, Dignitatis &c. dixi eo loco *numero 9.* Ceſſant quintò, per renunciationem ipſorum; quilibet enim poteſt priuilegio, & fauori ſuo renunciare. *capit. ſi terra, et capit. accedentibus de priuileg. capit. ad Apoſtolic. de Regular. leg. ſi quis in conſcribendo Cod. de pact.* DD. ibidem. Silueſter *in Summa verbo priuilegium qu. 10. dicto 8.* Suarez *ſupra capit.33.* Bonacina *dicta quæſt. 3. punct. 8.§. 4.* apud quos alia. Nota autem quoad Regulares id præcipuè eſſe verum in priuilegiis priuatis perſonis conceſſis: priuilegia namque Communitati Religioſorum conceſſa renunciari non poſſunt à particularibus Religioſis, quia renunciatio eſt abdicatio illius, quod cuique proprium eſt, at priuilegium totius ordinis non eſt proprium vnius Monachi, neque vnius Prouinciæ, & proinde illi renunciare non poſſunt. Portellus *ſupra verbo priuileg.ceſſatio numero 52.* ex Rodriguez, Ioannes de Cruce *ſupra capit.3.dub.2.concluſ.5.* ex Silueſtro, & Armilla. Addit Portellus, poſſe Capitulum generale renunciare priuilegiis ſui Ordinis. Cui fauet *capit. ſi terra* relatum, vbi id videtur haberi. Verumtamen ſatis probabile eſt, nec Capitulum generale poſſe renunciare priuilegiis ſuæ Religioni conceſſis, niſi illa non ſint ipſi vtilia, aut ſint indifferentia, iuxta *capit. eum acceſſiſſent de conſtitut. capit. pro illorum de præbend.* Et ratio eſſe poteſt, quia renunciatio priuilegiorum videtur quædam alienatio bonorum, quæ prohibita eſt Regularibus, iuxta dicta *tom. primo cap.10. & tom.2.capit. 19.à numer. 54. & tom. 3.verbo Alienare, ſeu alienatio.* Priuilegia enim ſunt quædam bona Religionis. Ceſſant ſextò, quotieſcunque ſubreptitiè, vel obreptitiè impetrata ſunt. De quo, præter dicta ſupra verbo *Leges Regularium num.4.* agit Miranda *2.tom.Man. Prælat. qu.43.art.2. concluſ.1.* An autem perdant Religioſi non viuendo Regulariter ſua priuilegia, habet idem Miranda *ſupra art.3.*

15 Ceſſant ſeptimò, & præcipuè, priuilegia Regularium per non vſum ipſorum. Ita enim ſupponunt Doctores *in capit.cum acceſſiſſent de conſtit. & in leg. falſo Cod. de diuerſ. reſcript. et in leg. prima ff. de nundin.* Pro quo nota primò, aliud eſſe non vſum priuilegii, aliud contrarium vſum priuilegii. Non vſus

Digitized by Google

vſus priuilegij eſt omiſſio priuilegij affirmatiui con-cedentis talem vſum, ſeu, quod idem eſt, ſolùm op-ponitur priuilegio affirmatiuo concedenti aliquem vſum, quale eſt verb.grat. priuilegium comedendi carnes die prohibito, vel audiendi diuina in loco interdicto, aut eligendi Confeſſorem &cet. Contra-rius vſus priuilegii opponitur negationi, ſeu omiſ-ſioni conceſſæ per priuilegium, ſeu quod idem eſt, opponitur ſolùm priuilegio negatiuo, quod ſcilicet dat facultatem non faciendi aliquid, videlicet non ſoluendi Decimas, non accedendi ad proceſſiones &c. Suarez *ſup.c.34.num.3.& cap.35.num.*1. Bonacin. *ſupra puncto* 8. §. 5. & 6. Portellus *ſupra numero* 56. Modò ergo ſolùm loquimur de non vſu priuilegii, dicturi poſtea de vſu contrario priuilegii. Nota etiam ſecundò, quòd cum dicimus priuilegia Re-gularium amitti per non vſum, intelligendum ſo-lùm id eſt de priuilegiis, quibus conceditur facultas ad aliquid faciendum, quod in aliorum grauamen cedit, vt eſt priuilegium imponendi tributum, vel exigendi Decimas &cet. non autem de priuilegiis, quæ concedunt facultatem aliquid faciendi, quod non cedit in aliorum grauamen, qualia ſunt ea, quæ adduxi, & ſimilia, etiam ſi talis non vſus per lon-giſſimum tempus duret. Ratio primæ partis eſt, quia ex non vſu priuilegiorum primo modo poteſt naſci præſcriptio ex parte illorum, in quorum præ-iudicium cedunt, ac per conſequens ratione talis præſcriptionis ceſſabunt dicta priuilegia. Ratio ve-rò ſecundæ partis eſt, quia nullo iure habetur huiuſ-modi priuilegia per non vſum quantumuis longiſ-ſimum amitti. Non enim amittuntur via præſcri-ptionis, cum nemo ſit qui contra huiuſmodi priui-legia non oneroſa præſcribere poſſit. Neque via tacitæ renunciationis, quia quiſque liberam facul-tatem habet priuilegio vtendi, vel etiam non vten-di. Hanc enim regulam tradit Abbas *in capit. Io-annes de Clerico coniug. in fine*. Cum lex non neceſſi-tat ad agendum, ſed ſolùm dat facultatem ad agen-dum, non tollitur per non vſum. Eadem verò ra-tio eſt de priuilegio, quod etiam liberum vſum ha-bet. Suarez *dicto capit.* 34. *numero* 16. & 17. Bonacina *dicto §.* 5. Layman. *dicto capit.* 23. *numero* 21. & 22. Tamburinus *ſupra quæſit.* 14. Apud quos alia, quæ, quia parum ſpectant ad Regulares, omitto. Illud tamen tertiò pro eiſdem animaduertendum, quòd cum per non vſum priuilegii affirmatiui, per quod conceditur facultas faciendi aliquid in aliorum dã-num vergens, ceſſet, eò quòd ſit indicium renuncia-tionis illius, vt communiter ſupponunt Doctores; ideo ad hoc quòd per talem non vſum ceſſet priui-legium requiruntur tria. Primò, vt oblata fuerit occaſio vtendi illo, & non ſit factum: quod vocari ſolet non vſus priuatiuus, ad differentiam non vſus negatiui, qui tunc contingit quando quis non vſus eſt priuilegio, quia non eſt data occaſio, ſeu oppor-tunitas eo vtendi. Secundò, vt detur ſcientia talis priuilegii. Tertiò, vt detur potentia tunc faciendi: id eſt, quòd non detur tunc impedimentum. Si enim hæ tres conditiones non concurrant, talis non vſus non dicetur voluntarius, ac proinde non pote-rit eſſe indicium renunciationis, quæ debet eſſe vo-luntaria. Declaratur hoc exemplo. Habet aliquis Conuentus priuilegium exigendi Decimas ab ali-quo populo in aliqua occaſione verb.grat. tempore belli: non occurrit talis occaſio per longiſſimum tempus, vel non adeſt ſcientia talis priuilegii, vel eſt aliquod impedimentum ad illius executionem, tunc, etiam ſi longiſſimum tempus pertranſeat, non ceſſat priuilegium. Corduba *in annotationibus ad Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Abſolutio quo-ad ſæculares primo quoad* §. 19. Suarez *ſupra numero* 3. & 4. Portellus *ſupra num.* 57. Naldus *ſupra numero* 6. & 9. Bonacina *ſupra numer.* 5. Tamburin. *ſupra*. Io-annes de Cruce *dicto l.2. capit. 3. dub.2. concluſion.* 4. Peirinis *tomo 1. priuilegior. Minimor. in Conſtitut.* 15. *Iulij 2. numero primo*. Archangelus Romanus *ſupra libro 2. capit.* 14. Quartò etiam animaduertendum, quòd adhuc poſitis dictis conditionibus, ad hoc quòd currat præſcriptio non vſus priuilegiorum Religionis, requiritur illud temporis ſpatium, quod ad præſcriptionem bonorum Religionis: cum pri-uilegia etiam ſint quædam bona ipſius. Cum ergo licet ad præſcriptionem priuilegij conceſſi priuatæ perſonæ requiratur decennium, vt ex Barth. *in l. fal-ſo. Cod. de diuerſ. reſcript. & in l.1. ff. de nundinis*, & aliis DD. communiter tradunt Suarez *ſupra numero* 19. Naldus *ſupra numero* 9. & Ioannes de la Cruce *ſupra concluſion.* 3. & ad præſcriptionem contra Eccleſias, ſeu Monaſteria requiratur tempus 30. vel 40. potius annorum. *capit. accedentibus de priuilegiis, capit. de quarta, & capit. illud de præſcriptionib.* (Suarez *ſupra numero* 20. & Salas *de legibus diſputation.* 17. *ſectio.* 13. *numero* 64.) ideo ad præſcriptionem per non vſum contra religionum priuilegia requiritur idem tem-pus. Corduba, & Peirinis *ſupra*. Portellus etiam *ſupra numero* 58. Sunt etiam aliquæ Religiones, in quibus, & aliis, quæ potiuntur per communicatio-nem ipſarum priuilegijs, non currit dicta præſcrip-tio, ac per conſequens per non vſum priuilegio-rum non perdunt illa, niſi per ſpatium ſexaginta annorum. Ita enim conceſſit Eugenius 4. Benedi-ctinis in Bulla *Etſi ex debito* in Bullario Rodriguez *tomo primo* in eodem Eugenio Bulla 7. Refert etiam Tamburin. *dicto quæſito* 4. hoc idem priuilegium ex-tenſum fuiſſe à Iulio 2. ad Congregationem Vallis Vmbroſæ. Idem etiam Eugenius 4. in alia Bulla *Ex Apoſtolicæ* conceſſit Benedictinis Monaſterii S. Pauli extra muros Vrbis apud eumdem Rodriguez dicto primo tomo Bullarij *in eodem Eugenio numero* 17. quòd contra bona prædicti Monaſterij non cur-rat præſcriptio niſi per ſpatium centum annorum. Quod priuilegium, licet ſpecialiter conceſſum ſit dicto Monaſterio, eo quòd illud ſit ſpeciale mem-brum Apoſtolicæ Sedis, & propria Romani Pontifi-cis Sedes, vt inquit Pontifex in ea Bulla, nihilomi-nus ad alias Religiones habentes communicatio-nem cum Benedictinis extenſum eſſe, tenent Rodri-quez *tomo tertio qu. Regularium qu.* 35. *art.* 2. Ioannes de Cruce *ſupr. concl.* 2. Portellus, & Tamburinus *ſu-pra*, & alij.

16 Octauò etiam, & præcipuè, amitti priuilegia Regularium per contrarium vſum, colligitur, tum ex eo quòd per talem contrarium vſum præſumun-tur renunciare dictis priuilegijs, tum ex *capit. cum acceſſiſſent de conſtitut. capit. accedentibus de priuilegiis*, & alijs iuribus. Tum quia lex ceſſat per actus con-trarios, ergo etiam ceſſare videtur priuilegium. Sil-ueſt. *ſupra qu.* 10. *dicto* 3. & 10. Suarez *ſupra capit.* 35. *numer.* 2. Bonacina *ſupra §. 6. numer.* 2. ex aliis. No-ta tamen primò, id eſſe intelligendum de priuile-gijs negatiuis, illis enim ſolùm opponitur vſus con-trarius, iuxta dicta ſupra. Bonacina *ſupra num.* 1. Deinde ſecundò de priuilegijs, quæ aliis ſunt one-roſa, v.g. exemptionis à Decimis, à iuriſdictione or-dinarii, &c. Alia n. nulli præiudicantia, v.g. priuilegiũ

nou ieiunandi per actum contrarium non tollitur. Layman. *ſupra numero* 23. Tertiò, ad id etiam requiri ſcientiam, ſeu notitiam priuilegii: nam ſine illa non contingit renunciatio voluntaria priuilegij, ratione cuius bic vſus contrarius eſt cauſa amiſſionis illius. Bonacina *dict. numero* 2. ex Salas, Suarez, & aliis. Quartò, quòd ſi priuilegiarus actum contrarium exercens non habuir animum priuilegiū ſimplieiter renunciandi, ſed ſolùm quoad illum actum, in conſcientiæ ſoro priuilegium non amittit. Imò neque in externo ſoro amittere debet, ſi conſtet, vel ex indiciis colligi poſſit, animum ſimpliciter renunciandi defuiſſe. Niſi inſuper etiam legitimæ præſcriptionis tempus cum ptiuilegiati taciturnitate decurrerit. Suarez *ſupra num.* 25. Layman. *ſupra numero* 23. *§. Caterum*. Si verò priuilegiatus fecit contra priuilegium intentionem non renunciandi, intentionem autem ſuam nequeat in ſoro externo probare, tenetur rationem ſcandali vitandi ſe gerere, ac ſi re ipſa renunciaſſet. Præciſo verò ſcandalo, non teuerut, ſed poteſt ſibi conſulere, quia ſententia materialirer iniuſta contra rei veritatem non obligat in conſcienria præciſo ſcandalo. Bonacina *ſupra numero* 5. ex Suarez. Optimum autem conſilium eſt, quòd ſi priuilegiarius aliquid, quod videtur contrarium priuilegio, facit, illud faciat præmiſſa proteſtatione non præiudicandi priuilegio. Talis namque proteſtatio excludit voluntatem renunciandi priuilegio, & oſtendit talem actum non eſſe formaliter priuilegio contrarium, eum priuilegiarius illum non faciat vti obligatus, ſeu animo ſubeundi obligationem, quæ per priuilegium ablata fuerat. Salas *dicta ſect.* 13. *numero* 63. Tamburinus *dicto quæſito* 14. *numero* 8. Nota quintò, quòd priuilegia conceſſa principaliter in fauorem Eccleſiæ, alteriuſue Communitatis, qualia ſunt regulariter priuilegia Religionum, non poſſunt tolli per renunciationem particularium perſonarum. Verbi gratia Prælati, Clerici, aut alicuius particularis. Abbas *in capit. cum acceſſiſſent. numero primo de conſtitut.* Layman. *ſupra*. Et ratio eſt, quia contrarius vſus, per quem tollitut priuilegium, debet eſſe illius cuius eſt priuilegium. Rodriguez *tomo tertio quaſtion.* 51. *articul.* 5. Suarez *ſupra numero* 6. Vnde colliges, quòd ſi Prior, vel Guardianus non obligatus ire ad proceſſiones, nihilominus vadit bis, & ſæpe, per hunc contrarium vſum non perditur priuilegium Ordinis, aut Conuentus. Ille enim contrarius vſus non eſt factus à Religione, & ſaltem ſucceſſot reelamans, reſtiturionem obtinebit antequam accreſcat præſcriptio contra illud Monaſterium. Portellus *ſupr. numero* 60. Suppono autem 6. priuilegia etiam amitti per viam præſcriptionis per vſum contrarium. Vnde de rali præſcriptione, & tempote ad illam requiſito philoſophandum eſt ſicut dixi ſupra de amiſſione priuilegiorum per non vſum. De quo etiam Suarez *ſupr. num.* 21.

17 Notanda etiam bic ſunt aliqua priuilegia Regularium, quibus ea, quæ dixi circa non amiſſionem priuilegiorum eorum per non vſum, vel vſum contrarium, magis elucidantur. Primò enim Nicolaus Quartus conceſſit Carthuſienſibus, vt poſſint vti priuilegiis eis conceſſis, etiam ſi propter ſimplicitatem, & Iuris ignorantiam vſi non fuiſſent illis retroactis temporibus, dummodò eis non ſit per præſcriptionem, vel aliàs legitimè derogatum. Caſſarubius *in Compend. Priuilegiorum fratrum poſt maner.* 32. Similiter Eugenius 4. in Bulla *Etſi quaslibet* in Bullario Rodriguez in eodem Eugenio *Bull.* 11. poſt plura priuilegia Benedictinis conceſſa hæc habet. *Adijcientes etiam quòd ſi quandoque contigerit per aliquem, aut plures actus contra huiuſmodi, aut quacunque alia priuilegia, indulta, gratias, immunitates, & ordinationes præfatæ Congregationi conceſſa, aut ipſorum aliquid, à quocunque cuiuſcunque conditionis, dignitatis, gradus, ſeu ſtatus exiſtat, ex negligentia, vel ignorantia præſentium, vel futurorum, quibus hæc conceduntur, aut alia quauis cauſa, propter quam fuerit aliter attentatum, vel pro tempore obſeruatum, ignoranter, vel ſcienter, nullum tamen præiudicium decretis, priuilegijs, indultis, gratijs, immunitatibus, ordinationibus huiuſmodi volumus generari: ſed in ſuo vigore, ac robore permanere.* Fere ſimilia, etſi non tam vniuerſaliter eiſdem Benedictinis conceſſit idem Eugenius in alia Bulla *Regularem vitam* apud eumdem Rodriguez *ſupra num.* 9. De quo etiam Naldus *ſupra num.* 9. Ioannes de Cruce *ſupr. dub.* 3. *concluſ.* 2. Diana 3. *part. Tract.* 2. *Reſolut.* 88. & Tamburin. *ſupra num.* 11.

18 Nonò ſimiliter amitti priuilegia Regularium per abuſum illorum colligitur ex *capit. vbi diſtinct.* 74. *capit. priuilegium quaſt.* 3. *capit. licet de Regularibus. capit. vt priuilegia de priuileg. capit. contingit* 2. *de ſentent. excommunicat. capit.* 1. & 7. *de poſtulat. præbend. & capit. recolentes de ſtatu Monachor.* Suarez dicto *lib.* 8. *capit.* 36. *numero primo*. Salas *diſputat.* 17. *ſection.* 13. & alij. Hic autem abuſus multipliciter contingere poteſt, primò, vtendo priuilegio conceſſo vltra limites priuilegij, vt ſi quis vtatur priuilegio ceſſante cauſa priuilegij, aut eo loco, vel tempore, vel circa perſonam, vel circa res, quibus priuilegium non eſt conceſſum. Secundò, faciendo aliquid iniquum ſpe, vel occaſione, ſeu licentia arrepta à priuilegio: vt ſi liberiùs delinquat ſpe impunitatis concepta occaſione priuilegij. Tertiò, faciendo contra finem priuilegij, vt ſi Canonicus dum abeſt cauſa ſtudiorum prætextu priuilegij, neglecto ſtudio, inutiliter tempus conterat, vaniſque occupationibus detineatur: vel quod idem eſt, & magis ad intentum noſtrum, ſi Monaſterium habens ius percipiendi Decimas ratione cultus diuini conſeruandi, illas expenderet in vanos vſus. Suarez *ſupra numero* 3. Bonacina *§.* 7. *numero* 4. Tamburin. *ſupra numero* 12. & 13. Licet autem regulariter loquendo priuilegia dicantur amitti per abuſum, quatenus ſcilicet mereantur illis priuari, qui ipſis abutuntur, prout colligitur ex iuribus relatis, ſpecialiter et ex dicto *capit. vbi*, in quo Simplicius Papa dicit *priuilegium meretur amittere, qui conceſſa ſibi abutitur poteſtate*, aliquando tamen amittuntur ipſo facto, tum ex Iuris diſpoſitione, quo pacto verb. grat. in *capit. vltim. de immunitate Eccl.* ſtatuitur, eos, qui in Eccleſia, vel Cœmeterio delinquunt, Eccleſiaſtica immunitate non gaudere. Tum ex natura ipſorum priuilegiorum, vt ſi in illis dicatur, quod qui ipſis abuſus fuerit ipſa perdat. De quo Suarez *dicto capit.* 36. Bonacina *dicto* §. 7. Layman. *ſupr. num.* 14. An autem quando ipſo facto ammittuntur adhuc requiratur ſententia declaratoria, ſaltem criminis, ſeu abuſus, collige ex dictis ſupr. verb. *Pæna Eccleſiaſtica num.* 8. ex Authoribus relatis.

19 Maximè decimò, amitti priuilegia Regularium per reuocationem ipſorum, communis ſententia Doctorum eſt *leg. iudicium ff. de iudiciis*. Syluester *dicto verbo priuilegium qu.* 10. *dicto* 7. Ioannes de

Cruce

Cruce *ſupra dub. 4. concluſ.* 1. Duobus autem modis renocari poſſuut: primò, expreſsè. Tunc autem expreſsè renocantur, cum per verba expreſſa, & clara v. g. *Reuocamus, annullamus,* vel aliis ſimilibus, id fit. Hæc autem reuocatio expreſſa poteſt eſse, vel ſpecialis, vel generalis, ſpecialis eſt quando per eam reuocatut aliquod priuilegium ſpeciale in particulari; generalis verò erit, cum non ſpecificatur aliquod priuilegium ſpeciale, quod reuocetur; ſed in genere, & in communi dicitur reuocari omnia priuilegia & indulta in contrarium, pront faciunt Summi Pontifices per hæc verba. *Non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs &c.* Suarez *ſupra ca.* 38. *num.* 1. Bonacina *d. q. 3. punct. 8. §. 3. num.* 11. Portellus *ſupra verbo priuilegij ceſſatio per renunciationem num. 66.* Reuocatio tacita priuilegij eſt illa, quæ non fit expreſſis verbis, ſed per actum contrarium omnino priuilegio factum à concedente; per quem actum priuilegium ſubſiſtere non poſſit. Vt ſi concedens Religioſis exemptionem à tributis iuberet poſtea ab illis exigi ipſa. Tunc enim per hunc actum contrarium clarè innuit ſe tollere priuilegium, cum voluntas alicuins non ſolùm verbis, ſed etiam ſactis demonſtretur. Portellus *ſupra num.* 68. Bonacina *ſupra numer.* 14. ex Felino, Suarez, Salas, & alijs. Requiritur tamen, vt concedens, vel reuocans priuilegium habeat notitiam illius, aliàs non cenſebitur illud tollere, vt de ſe paret, & ſupponunt dicti Auctores, & Layman. *ſupra num.* 27. Circa quæ, quia maximè neceſſaria Regnlaribus, aliqna animaduertenda.

20 Et primò quidem generaliter loquendo circa reuocationem priuilegiorum nota primò, priuilegia conceſsa Regularibus reuocari non poſse niſi ab ijs, qui ipſorum Regularium Superiores fueriut. Quod dixerim propter priuilegia ab Imperatore, Regibns, vel Principibus conceſſa eiſdem Regularibus. Ea enim poſtquam ab ipſis acceptata fuerint, reuocari ab illis non poſſunt, quia poſtquam acceptata ſunt tranſeunt in contractum, quo ius adquiritur ad illa. Suarez *ſupra cap.* 37. *num.* 2. Diana *par.* 3. *tract.* 1. *reſolut.* 57. §. *non tamen & part.* 5. *Tracta.* 1. *reſolut.* 14. §. *ſed hæc doctrina.* Layman. *ſupra num.* 25. §. *dixi autem.* Limitant tamen id aliqui, niſi tanta rerum mntatio ſnperueniret, vt prinilegium cenſeatur grauiter perniciosum Reipublicæ. Suarez *ſupra num.* 3. Bonacina *ſupra num.* 4. ex aliis. Secundò nota, nec à Superioribus Regularium, qui ipſis priuilegia conceſſerunt, reuocari poſse, niſi non ſolùm illa, quæ gratioſè data ſnnt. Quæ enim etiam ſubditis data ſunt per contractum oneroſum, ſeu lucratinum, vel in præmium, ſeu remunerationem meritorum, aut cum adiuncto onere, reuocari non poſſunt. Quia hæc obligatio naſcitur ex naturali iuſtitia, quæ etiã obligat Superiores reſpectu ſuorum inferiorum. Suarez *ſupra num.* 5. *&* 6. Salas *ſupra diſp.* 17. *ſect.* 4. Bonacina *ſupra num.* 2. ex his, & aliis DD. Intellige tamen, niſi adſit grauis cauſa ad bonum publicum ſpectans, & tunc cum aliqua compenſatione iuris ablati. Layman. *ſupra* ex aliis DD. Conſonantque, quæ 3. *tom.* verbo *Bulla Cœna num.* 61. & verbo *Bulla Cruciata numer.* 22. & verbo *Iubilaum num.* 5. ex aliis dixi. Quæ maximè animaduertenda ſunt pro priuilegiis Regularibus conceſſis, ea enim, magna ſaltem ex parte, illia conceſſa ſunt in præmium laborum, quos paſſi ſunt, & quotidie patinntur pro Sanctæ Romanæ Eccleſiæ defenſione, & augmento, ac animarum ſalute, prout, & ipſi Summi Pontifices, qui talia priuilegia conceſseru‸t, ſæpius teſtantur. Peirinis *tomo* 1. *Priuilegiorum Minimor. in Conſtitut.* 26. *Leonis* 10. *num.* 2. *&* 3. *tomo cap.* 4. *in Additamentis ad Conſtitutiones einſdem Leonis num.* 24. Tertiò nota, quòd, vt reuocatio priuilegii facta per legem habeat ſuum effectum, requiritur publicatio reuocationis. Sicut enim lex non obligat ante publicationem, ita reuocatio priuilegii facta per legem non habet ſuũ effectum antequam publicetur. Suarez *ſupra capit,* 40. *num.* 1. Bonacina *ſupra num.* 20. Imò etiam requiritur quòd talis reuocatio quantumuis facta in Curia peruenire poſſit ad notitiam priuilegiatorum. Ita enim videtur neceſſarium ad conuenientem ordinem gubernii, & ad vitanda plura incommoda, quæ ſequi poſsunt. Suarez *ſupra num.* 3. Portellus *ſupra num.* 1. Non tamen opus eſt, vt talis lex priuilegiatis ſingulis innoteſcat: ſatis enim eſt ſi legitima promulgatio facta ſit, ita vt in publicam notitiam deuenire poſſit; quod contingit regulariter poſt duos menſes extra Curiam. Tunc enim ſi aliqui adhuc ignorent, per accidens id cenſeri debet. Layman. *ſupra num.* 28. poſt Salas, & alios. Nec etiam requiritur quòd talis promulgatio reuocationis in ſingulis Diœceſibus fiat, prout tenent Sotus 1. *de Iuſtit. q. 1. artic.* 4. & Medina 1. 2. *q.* 90. *artic.* 4. *poſt* 5. *concluſionem.* Quia Eccleſiæ praxis eſt in contrariũ, eum conſtet quotidie fieri leges Pontificias reuocantes priuilegia Religionum Romæ tantùm promulgatas. Suarez *ſupra num.* 2. Portellus *ſupra num.* 40. Facta verò legitima publicatione, ita vt eius notitia ad Ordines, Communitates, vel Monaſteria priuilegiata peruenire poſſit, ſtatim manet reuocatum priuilegium, ita vt acta per illud non valeant, etiam ſi ignoranter, aut ſine culpa fiant. Quia leges communes non attendunt id quod eſt per accidens qualis eſt dicta ignorantia; ſed id quod eſt per ſe, & morale. Suarez *num.* 4. Bonacina *num.* 20. Excipe actus publicos ſactos cum errore communi, & titulo colorato, nam iſti validi ſunt, non in vi ſolius priuilegii, ſed adminiculo iuris ſuſtinẽtis ſimiles actus factos titulo publicè reputato, ac tolerato, iuxta *l. Barbarius ff. de off. prat.* Ita DD. citati. Loquendo autem de reuocatione priuilegij facta ab homine non per legem, ſed priuatim, dicendum eſt, eam non habere effectum, nec irritare geſta per dictum priuilegium antequam priuilegiato ſpecialiter intimetur, ſeu ad eius notitiam perueniat. Ratio colligitur ex differentia, quæ eſt inter reuocationem priuilegii factam per legem, & eam, quæ fit ab homine, & priuatim, nam reuocatio priuilegii facta per legem haber definitum modum, quo per ſe poſſit, ac debeat publicari, & diuulgari, vt in aliorum notitiam poſſit peruenire, illa ſcilicet, quam aſſignauimus, & ideo illa notitia pnblica per ſe ſufficit, & particularis ignorantia, quæ per accidens eſt, non conſideratur. At verò reuocatio ab homine, & priuata, non habet per ſe alium modum promulgationis, neque illum poſtulat, & ideo per ſe expectat ſingulorum intimationem. Silueſter *in Summa verbo gratia quæſt.* 2. Armilla *q.* 6. Corduba *in quæſt. l. 4. q. 36. concluſ.* 3. quæ refert, & ſequitur Suarez *ſupra num.* 5. *&* 6. Vide priuilegium Gregorii 13. conceſsum Ieſuitis, vt ſcilicet nulla derogatio ſub qualibet, ampliſſima forma præiudicet priuilegiis dictæ Societatis conceſſis, ſi non fuerit intimata, & dictis Patribus inſinuata, quod refert Diana *p. 3. tract. 2. reſolut.* 68. iuxta praxim communem, ſolum videtur intelligendum de reuocatione priuilegiorum non facta per legem, ſed ab homine. Aliqui etiam DD. ſuſtinent reuocationem

tionem priuilegij non operari ſuum effectum, niſi reuocatio per litteras, aut per nuncium ad hoc deſtinatum perueniat ad notitiam priuilegiatı, & conſequenter ad reuocationem priuilegii non ſufficere vt priuilegiatus alio modo cognoſcat reuocationem, niſi forte reuocans velit quamcunque reuocationis notitiam ſufficere. Prout ex Sanchez, Azot.& aliis ſequitur Bonacina *d.num.20.§. dixi*. Quod tamen negat Suarez *ſupra num.7*. Nota 4.quòd in caſu dubio, priuilegium non præſumitur reuocatum, niſi de reuocatione conſtet. Sanctarellus *tomo 1. variar.reſolution.quæſt.16.num.11*. Diana *p.4.reſolut.51. §.notandum*.

21 Loquendo ſecundò de reuocatione generali priuilegiorum, quæ fit illis verbis. *Non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis &c.* vel ſimilibus, dicendum eſt per illam reuocari generaliter omnia priuilegia regulariter loquendo, quia genus de ſe comprehendit ſpecies. Suarez *ſup.cap.38.numer.1*. Dico autem *regulariter*, primò, propter priuilegia in Iure contenta, quæ aliquid ſpecialius requirunt. Nam eo ipſo quòd in corpore iuris inſeruntur, non tantùm priuilegia, ſed etiam leges publicæ cenſentur, & ideo non derogantur per generalem clauſulam reuocatoriam priuilegiorum, in poſteriori Reſcriptò poſitam, niſi addatur etiam clauſula derogatoria legum, ſeu Canonum. Suarez *ſupr.* Layman. *ſupra numero 26.* Portellus *ſupra num.67*. Ratio etiam huius eſt, quia cum correctio iuris vitanda, & non facile præſumenda ſit, ideo Ius generale poſterius nõ tollit prius ſpeciale, ſi ob ſpecialem aliquam rationem exceptum videri poſſit. Layman. *ſupra* ex Nauarro, & Rodriguez. Accedit quòd Princeps iura omnia etiam ſpecialia, quæ in corpore Iuris continentur, noſſe creditur *cap. 1. de conſtit.in 6.* Quare credendum eſt, ſi eiuſmodi Ius ſpeciale per generalem derogationem tollere vellet, eius ſpecialem mentionem facturum. Sic Ciſtertienſes Monachi *ex capit. cum Ordinem de reſcript.* id Ius obtinent, vt nullo Reſcripto Papali contra eorum priuilegia impetrato teneantur, niſi in eo ſpecialis mentio Ordinis fiat. Layman. *ſupr.* Secundò dixi *Regulariter* propter priuilegia, quæ in ſuo tenore continent, vt reuocari non poſſint niſi fiat expreſſa eorum mentio de verbo ad verbum, vel aliquid ſimile. De quibus Caſſarub. *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo priuilegia fratrum §. prima quæſtio*. Miranda *ſupra q.45. art.6.* Ioannes de Cruce *ſupra dub.4. concl.2.* Vbi ait ex Mandoſſo quòd priuilegia Regularium non reuocantur per generalem, reuocationem omnium priuilegiorum. Quia tum iſta ob merita concedantur non reuocantur, licet in reuocationibus verba generalia, & geminata ponantur. Talia autem priuilegia reuocata cenſentur, ſi in reuocatione contineatur hic modus loquendi: *Reuocamus priuilegia quamuis conceſſa ſint ſub hac forma, vt non cenſeantur reuocata, niſi illorum fiat expreſſa mentio, aut niſi recitentur de verbo ad verbum.* Imò etiam ſufficienter reuocantur per hanc verborum formam, *Non obſtante priuilegio ſub quacunque forma conceſſo*. Et ratio clara eſt, quia non eſt cogendus Pontifex, vt de verbo ad verbum talia priuilegia referat, quæ fortaſſe ſcire non poteſt, neque eſt priuandus poteſtate reuocandi illa, quando oportuerit; ergo ſatis eſt, vt per alia verba generalia, quæ priora comprehendant, ſufficienter explicet ſuam mentem. Silueſter *verbo Priuilegium q.10. dicto 6.* Suarez *ſupra numero 2.* Bonacina *ſupra numer.11.* Naldus *ſupra num.5.* Tertiò dixi *Regulariter* propter priuilegia conceſſa per modum contractus, quæ non reuocantur per clauſulam generalem etiam expreſſam, niſi ſaltem in genere reuocentur priuilegia, etiam ſi per modum contractus fuerint conceſſa. Quia cum talia priuilegia iure ordinario ſint irreuocabilia, & neceſſaria ſit grauis cauſa, vt iuſtè reuocentur, non præſumuntur reuocari, niſi prædicto ſaltem modo ſufficienter exprimantur. Item, quia talis reuocatio eſt in præiudicium tertii in iure acquiſito, & iuſtitiæ, tale autem præiudicium non præſumitur, niſi exprimatur, Suarez *ſupra numero 3.* Bonacina *ſupra* ex Molina, Azor. Salas, & aliis. Nota tamen Sanctiſſimum D.N. Vrbanum litteris datis ſub 5. Nouembris 1631. occaſione accepta quòd multæ Religiones haberent priuilegia quod in Conſtitutionibus generalibus à Sede Apoſtolica editis, vel edendis non comprehenderentur niſi de eis ſpecialis, ſpecifica, indiuidua ſeu expreſſa mentio fieret, declarauit, quòd Conſtitutiones Apoſtolicæ editæ in concernentibus fidẽ Catholicam, & S. Inquiſitionis Officium; at Conſtitutiones, diſpoſitiones, & ordinationes edendæ tam per ipſum, quàm per Romanos Pontifices ſucceſſores tam circa prædictam materiam, quam ſuper quacunque alia re, negotio, ſeu materia, comprehendant omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos, niſi ſpecialiter, & expreſsè excipiantur, etiã ſi ipſi forent magis ſpeciali nota, & expreſſione digni, eiſque priuilegia, gratiæ, & indulta à Sede Apoſtolica præfata etiam ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, et cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſq; efficacioribus, & inſolitis clauſulis, et irritantibus, & aliis Decretis, etiam motu, ſcientia, ac de poteſtatis plenitudine ſimilibus, & conſiſtorialiter, etiam contemplatione, vel adinſtantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, tam per viam meræ conceſſionis, quàm communicationis, & aliàs quomodolibet conceſſa reſpectiuè ſint. Vnde iam his tẽporibus ceſſant multa, quæ de priuilegiis Regularium habentibus ſimiles clauſulas ſcribunt Caſſarubius, Corduba, Rodriguez, Miranda, Sorbus, Portellus, Ioannes de Cruce, & alii. An per Bullam Cœnæ reuocentur priuileg a Regularium, dixi *tom.3.* verbo *Bulla Cœnæ numer.54.* An per Bullam Cruciatæ, eodem *tertio tom.* verbo *Bulla Cruciatæ à numero 38.*

22 Specialiter loquendo de reuocatione priuilegiorum Regularium in Regnis Hiſpaniarum commorantium, de qua dixi *tom.1.capit.10.numero 26.* factam fuiſſe à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano, & intimatam à Catholico Rege Prouincialibus religioſorum per litteras ad illos miſſas, conſtat ex dictis eo loco, per eam reuocata eſſe quæcunque priuilegia quibuſcunque Religioſis quorumcunque Ordinum, tam per Sedem Apoſtolicam, quam per Nuncios dictorum Regnorum, quam per illorum Superiores ex quacunque cauſa, et ſub quibuſcunque verborum formis, & expreſſionibus quomodolibet conceſsa, per quæ ijdem Religioſi ab eorum Prælatorum obedientia eximuntur, & è Monaſteriis, & Regularibus domibus ad eorum libitum, ac cum ſociis ſibi bene viſis, & iam deſtinatis, etiam Superiorum ſuorum non petita licentia egrediuntur, abſque eo quòd iidem Superiores tam huiuſmodi ingreſſum, quam ſæcularium perſonarum quibuſuis horis ad eorum cellas acceſſum, atque ingreſſum impedire poſſint. Eas quoque, per quas de vno ad aliud Monaſterium, ſeu Regularem domum,

Digitized by Google

mum, etiam ipſis Supetiotibus inuitis tranſeunt, nec Choro,& aliis ſpiritualibus exercitijs,minuſque refectorio cum alijs interſint. Habetur hæc Conſtitutio non ſolùm loco relato eo *numero* 26.ſed etiam apud Peirinis *in* 3. *tomo priuilegiorum Minimorum*, *cap.*12.*Conſtit.*15. *aliàs* 25. De ea etiam agit Portellus *in Reſponſionibus Moral.part.*2.*caſu* 31. Qui notant primò, quòd in illa ſolùm eſt ſermo de Religioſis viris, non de fœminis, non ſolùm quia contextus verborum id requirere videtur, ſed etiam quia cum illa ſit odioſa, & in odioſis nomen maſculinum non comprehendat fœminas, ideo ad illas non extenditur.Secundò, dictam Conſtitutionem non obligare extra Regna Hiſpaniarum, nec Religioſos extra illam exiſtentes, etiam ſi ſubditi ſint Regis Catholici,ſed ſolùm commorantes in prædictis Regnis. Tertiò, non reuocari priuilegia, ſeu exemptiones conceſſa per Capitula Generalia, aut Prouincialia Lectoribus,ſtudentibus,Magiſtris,vel ſimilibus.Idẽ dico de exemptionibus conceſſis eiſdem per Conſtitutiones,aut Statuta Religionum; quia,vt patet ex verbis ipſius Conſtitutionis, ſolùm reuocantur eæ exempriones, quæ Religioſis conceduntur tam ab ipſorum Superioribus, quam à Sede Apoſtolica, & illius Nuntijs. Probabile etiam credo cum ipſis, non reuocari eas exemptiones, quæ conceduntur aliquibus Religioſis ex cauſa ſpectante ad bonum commune, qualis eſt occupario publica. Verba enim illa *ex quacunque cauſa* ſolùm videtur intelligenda de cauſa priuata,ſeu priuati commodi,non de illa,quæ tangit bonum commune Religionis, vel Eccleſiæ. Audio etiam quemdam Illuſtriſſimum Dominum Nuntium Hiſpaniarum declaraſſe non reuocari per hanc Conſtitutionem priuilegia, ſeu exemptiones conceſſas aliquibus Officijs, puta Regentibus,Procuratoribus &c.quia ſolùm videtut ibi reuocari exemptiones conceſſas perſonis.

23 Priuilegia autem Regularium quomodocunque deperdita de nouo reuiuiſcunt non ſolùm quando de nouo conceduntur, vt per ſe patet, ſed etiam quando confirmantur ex certa ſcientia, iuxta dicta *tomo* 3. verbo *Clauſula numero* 29. Pro quo notandum,quod duobus modis ſolent confirmari priuilegia à Summis Pontificibus. Primò, in forma communi,ideſt in confuſo ſicut iacent,ſine examine, & hæc dicitur confirmatio in forma communi. Secundò modo ex certa ſcientia, quando ſcilicet ſupponit Papa habere ſe notitiam claram illorum, vt ſi antequam confirmet, ponit tenorem priuilegij,vel ſi in confirmatione dicat ſe confirmare. *Ex certa ſcientia*,vel ſi dicat: *Confirmo ex plenitudine poteſtatis*. Per hæc enim verba ſignificat Papa ſe velle operari quidquid poteſt, videlicet ſupra Ius,& contra Ius. Quando ergo priuilegium confirmatur ſolùm in forma communi, talis confirmatio nullum ius nouum confert, neque dat valorem priuilegio, quod erat antea inualidum. Et ita non eſt conceſſio priuilegii, ſed ſola roboratio pro ſtatu in quo erat. *capit. quia diuerſitatis de conceſſione præbendæ*, & aliis iuribus. Confirmatio autem ex certa ſcientia habet vim nouæ conceſſionis talis priuilegii, vel priuilegiorum.Ita Gloſſa *in d.cap.quia diuerſitatis*,*& in cap.* 1.*de tranſact.* Et ratio redditur,quia talis confirmatio ex certa ſcientia habet vim confirmandi actum nullum,reddendo illum de inualido validum,ſeu de priuilegio nullo facere validum. Rodriguez *tomo* 1. *quæſtione Regular.q.* 8.*artic.* 2. *&* 3. Naldus *ſupra numero* 14.Suarez *dicto lib.*8.*capit.* 18. *&* 19. Portellus loco relato *de Dub.Regularium à num.*26. Ioannes de Cruce *ſupra dub.*2.*concl.* 6. Limita tamen, dummodo Papa confirmans ex certa ſcientia non ponat aliquam clauſulam, per quam dicat ſe nolle confirmare priuilegia,aliàs nulla;vt ſi v.g. dicat: *Quatenus ſunt in vſu*, vel *Dummodo ſub aliquibus reuocationibus comprehenſa non ſint*, aut *Non ſint contraria Concilio Trident.&c.* Tunc enim non confirmantur talia priuilegia,ita vt de nouo concedantur. Suarez *d. capit.* 18.*numero* 16.*&* 17. Portellus *ſupra numero* 29. Referens in ſequentibus varias priuilegiorum Minorũ confirmationes. Quomodo autem intelligi debeat clauſula illa communis, quæ poni ſolet in confirmationibus priuilegiorum, ſcilicet *Quatenus ſunt in vſu*,habes ex dictis *tomo* 2.*capit.*15.*numer.*17.Et nota cum Peirinis *tomo* 1. *de Subdito quæſtione* 4. *capit.* 10.*§. vnico* quòd vt priuilegium aliquod dicatur eſſe in vſu, ſufficit quòd ſit in vſu apud doctiores, & peritiores. Similiter quomodo intelligenda illa clauſula *Quatenus Concilii Trident.Decretis non aduerſentur &c.*dixi eo *cap.*15. *num.*18.*& cap.* 1. *eiuſdem* 5. *tom. num.*58.De clauſula *Et Sacris Canonibus &c.* dixi 3.*tomo* verbo *Clauſula num.*27.De clauſula *Inuocato ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis*,ac de clauſulis *motu proprio*, *Appellatione remota*, *Supplentes omnes defectus*, & ſimilibus apponi ſolitis in confirmationibus priuilegiorum, dixi eo verbo *Clauſula* per totum, & de illis agit Miranda poſt alios *d. tomo* 2. *quæſtione* 45.fere per totam.

24 Circa communicationem Priuilegiorum Religionum inter ſeipſas,quod attinet ad Mendicantes egi dicto *tomo* 2. *cap.* 1. *à numero* 52. Quod attinet verò ad alias Religiones,agunt Rodrig.*tomo* 1.*quæſtione Regular.quæſt.* 55. Miranda *ſupra quæſtione* 46. Ioannes de Cruce *ſupra lib.*2. *cap. quarto*. Tamburinus *ſupra diſp.*17. *quæſit.* 1. Archangelus Romanus *ſupra lib.*2.*cap.*3. *& ſequentibus*. Quamuis autem eo *numero* 52. dixerim Religiones communicare in priuilegiis, nihilominus ſecus dicendum dixi, de pœnis, & cenſuris impoſitis vni Religioni; illas ſcilicet non communicari aliis. An autem priuilegia vni domui, vel Conuentui conceſsa, aliis domibus, vel monaſteriis conceſsa exiſtimari debeant, dixi etiam eo *num.* 52. De priuilegiis vni Religioſo conceſſis an aliis communicentur, dixi *num.* 53. Quid verò dicendum, quando priuilegium vni Religioſo conceſſum inutile eſſet, ſi aliis non communicetur, dixi, *num.* 54. priuilegiorum communicationem intelligendam eſſe reſpectiuè, ad Religionem cui communicantur,dixi *num.*55.Quomodo hæc communicatio priuilegiorum non ſit admittenda in illis, quæ repugnant obſeruantiæ Religioſæ, dixi eo *numer.* 56. Et per communicationem priuilegiorũ fieri priuilegia, propria illius Religionis cui communicantur, ita vt per illa poſſit ſe defendere contra eam cui primo erant conceſſa, dixi eo loco *num.* 57.Vnde iuxta ibidem dicta, & ſupra verbo *Monaſteria Regularium numero* 20. ſi aliqua Religio ex Mendicantibus velit fundare Monaſterium circa Monaſterium alterius Religionis ex eiſdem Mendicantibus,poteſt hæc Religio defendere ſe contra illam priuilegio conceſſo à Summis Pontificibus de non fundando Monaſterio alterius Ordinis iuxta Monaſterium ipſius intra ſpatium tot cannarum, etiam ſi caſus eſſet quòd illud priuilegium primò conceſſum eſſet illi alteri Religioni,& ſibi ſolùm per communicationem. Quare regula illa quòd priuilegiatus non poteſt vti ſuo priuilegio contra pariter priui-

priuilegiatum,quæ elicitur ex §.*ſed hac præſenti Authent.de Sanctis Epiſcopis l.verum §. vlt. cum l. ſequenti ff. de minor.* præter alius caſus, in quibus locum non haber, vnus etiam eſt, quando priuilegiatus agit de damno virandu,tunc enim vritur ſuo priuilegio contra æquè priuilegiatum agente de lucro captando, pront contingit in præſenti. Naldus *ſupra num.* 13. ex Deciano, & Rotæ deciſione. Vide Rudriguez *tomo* 1. *Quæſtionum Regularium quæſtione* 55. *art.*21. & maximè *quæſt.*9.*artic.*11.& Purtellus *in Dub.Regularium verbo Priuilegii communicatio numero* 24. & 25. ex eudem Rodrig.& Corduba. Maximè etiam notandum,quòd in communicarionem priuilegiorum,iuxta dicta *tomo* 1.*capit.*3. *numero* 17. ex Silueſtro,non ram vſus, quam ius vrendi deber attendi, ita vt Religiones habentes priuilegium communicariunis puſſint vti priuilegio conceſſo alteri Religioni,quo ipſa propter aliquam cauſam non vritur. Quod enim à Papa impetratur per viam communicationis eſt ius vtendi prinilegio, non tamen vſus; cum iſte non in iure, ſed in facto conſiſtat. Vnde ſi Religio cui primò conceſſum eſt priuilegium, illud perdat propter aliquam cauſam, vel etiam prupter reuocatiunem parricularem pro illa rollatur, diminuatur,vel alteretur, nun hæc eueniunt in ſecunda Religiune, cui per communicationem ſactum eſt proprium. Ioannes de Cruce *d.cap.*4. *concluſ.* 3. Portellus *ſupra numer.* 22. & ſauet Fagundez *in* 5. *Eccleſ. præcept.lib.*3.*cap.* 3. *numero* 12. maxime verò Suarez *d.lib.*8.*cap.*16. *num.* 17. & Sanchez *Conſil. moral.lib.*6. *cap.*9.*dub.*9.*num.*2.Similiter è contra,ſi priuilegium communicatum reuocerur, vel reſtringatur in Religione, cui per communicationem competit, hæc mutatio, vel alteratio non continget in illa Religione,cui primò conceſſum eſt. Suarez *ſupra numer.* 16.Portellus *ſupra.* Aucto verò priuilegio quoad primam Religionem cui conceſſum eſt, nun cenſetur auctum quuad aliam cui communicatur, niſi illa communicatio extendatur etiam ad priuilegia côcedenda. Ratio eſt,quia niſi hæc additiu habeatur in dicta communicatione priuilegiorum, ſolùm illa extendi poterit ad priuilegia cunceſſa, non ad concedenda,quale reputatur tale augumentum. Suarez *ſupra* Quid verò dicendum de priuilegiis *ad inſtar*, illis ſcilicer, quæ cunceduntur vni Religioni ad ſimilitudinem illorum, quæ alteri conceſſa ſunt, quæ ſunt eadem, ac priuilegia per cummunicationem, vel ſaltem parum differunt ab ipſis, agunt Rodriguez *dicta quæſt.*55.*art.*19. Suarez *dicto lib.*8.*cap.*15. Barboſa *de Clauſulis vſu frequentibus Clauſula* 5. & Tamburin. *ſupra diſp.*17.*quæſit.*5. ex aliis.

25 Quoad ſecundum vero, quod de hac re tractare propoſui, ſcilicet de particularibus priuilegijs Religionum,ex dictis *tomo* 2.*cap.* 1. conſtat quid dicendum de priuilegiis Mendicantium. Ex dictis etiam ibidem *cap.*2.conſtar etiam quid etiam ſentiendum de aliquibus priuilegijs monachorum. De priuilegijs autem Canunicorum Regularium dixi ibidem *cap.* 3. De priuilegiis Clericorum regnlarium *cap.*4. De priuilegiis regularium militiarum *cap.*5. Hoſpitaliorum *cap.* 6. Eremitarum *cap.* 7. Conuerſorum, ſeu Oblatorum *cap.* 8. Dominorum Cardinalium Protectorum *cap.*9. Iudicum Cunſeruatorum *capit.* 10.Patronorum *cap.*11.Terriariorum *cap.* 14. Confratrum *cap.* 15. Familiarium, ſeu ſeruitorum Religioſorum *cap.* 16. Procuratorum ipſorum *capit.*17. Specialirer etiam de priuilegiis, quæ competunt Religioſis ratione profeſſionis dixi *tom.*1.*cap.*3.Circa Officium diuinum *cap.* 12. Circa habitum religioſum *capit.* 13. & præſertim *tomo* 3.verb.*Habitus Regularis.* Circa ſuſceptionem Ordinum *cap.* 14. & *ſupra* verb. *Ordines Sacri*. De priuilegiis aſſumprorum extra Ordinem *cap.* 17. Prælaturum,ſeu Superiorum Regularium *cap.*18.& 3. *tomo* verbo *Abbas.* Confeſſariorum Regularium *cap.*19.& *tomo* 3.verbo *Confeſſarius Regularis*. Circa quud etiam ſpeciale Priuilegium Vrbani 6. pro Seruitis video in Annalibus ipſorum *Centuria* 2.*l.*3.*cap.* 9. Concionatorum Regularium *capit.* 20. & *tomo* 3. verbo *Concionari,& Concionator Regularis*. Sacerdorum regularium *cap.* 21.Pro tranſeuntibus ex vna religione ad aliam *cap.* 22.Pro Nouitiis *capit.* 24. & ſupra verbo *Nouitii, & Nouitiæ Religionum*.Pro monialibus *cap.* 25. Pro Abbatiſſis Monialium *cap.* 26. & *tomo* 3. verbo *Abbatiſſa,ſeu Prioriſſa*. Specialiter quoque de priuilegiis, quæ habent regulares ad benedicendum, ſeu conſecrandum egi 3.*tomo* verbo *Benedictio, & Benedicere.* verb. *Calix.*& verbo *Conſecratio*, & verbo *Cæmeteriū.* Quoad Decimas non ſoluendas eodem 3. *tom.* verbo *Decima quoad Regulares*. Quoad adminiſtrationē Euchariſtiæ *eodem tertio tomo* verb. *Euchariſtia quoad Regulares*. Quuad extremam vnctionem eo 3. *tomo* verbo *Extrema vnctio*. De priuilegiis exemptiunis verbo *Exemptio Regularium*. Circa obſeruationem feſtorum verbo *Feſti dies quoad Regulares*. Quuad nun ſoluendas gabellas verbo *Gabella quoad Regulares.* Pru gradibus conſerendis verb. *Gradus, & Graduati Regulares*. Quibus adde, quòd priuilegium, quod eodem loco *num.* 5.retuli Bunifacii 9.pro Generali Prædicatorum, vidi nuper etiam conceſſum eſse ab eodem Bonifacio Generali Ordinis Seruitarum. Vide *Annal. huius Ordinis Centur.* 2.*lib.*4.*cap.*5. De priuilegiis immunitatis Eccleſiarum ver.*Immunitas Eccleſiarum*. Purſonarum regularium verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium.* Quoad Indulgētias regularium verbo *Interdictum quoad Regulares*. Pro quo eriam video notabile Priuilegium Hunorii 4. pro Ordine Seruitarum in Annalibus eius Ordinis *l.*5.*cap.* 6. *Centur.* 1. Quoad diſpenſandum in Irregulariratibus verbo *Illegitimi Regulares*,& verbo *Irregularitas*. De aliis tandem regularium priuilegiis ſparſim per roram hanc Summam dico. Alia, quæ ſpectant ad priuilegia regularium, maximè ex declarationibus Sacrarum Congregationum circa illa, habes apud Barboſam *in Collectaneic Bullarii verbo priuilegium*, & Ioannem Mariam nouarinm *in Lucerna Regularum verbo Priuilegia.*

26 Vnum tandem notandum, quòd, cnm dum tres romos huius Summæ ſcriberem videre non potuiſſem priuilegia S.Ordinis Seruitarum,ea idcirco ſuis locis non retuli.Quia tamen modo à Reu.adm.Procuratore Generali eiuſdem Ordinis Annales ipſius accepi,in quibus plura priuilegia eiſdem conceſſa à Sede Apoſtolica reperi,idcirco in hoc quarto tomo ipſorum aliqua reſero, idem facturus in aliis tribus romis,ſi iterum typis mandari contingat.Nunc verò ſolùm animaduertendum duxi ex prædictis Annalibus elici poſse priuilegia huic Ordini conceſsa fuiſse ab Ardingo Florentino Epiſcopo, Raynerio, Petro, & Guilielmo Cardinalibus, Innocentio 4. Alexandro 4. Clemente 4. Summis Pontificibus. Rudulpho Cardinali,Honorio 4.Nicolao 4.Bonifacio 8. Benedicto 11. etiam Summis Pontificibus, Caietano Vrſino, & Benedicto, Egidio, Autonio Cardinalibus Clemente 6. Innocenrio 6. Gregorio 11. Vrbano 6. Boniſacio 9. Ioanne 23. martino 5. maxi-

Digitized by Google

maximè ab Innocentio 8. qui Bullam eidem Ordini conceſſit, quæ iure optimo *Mare Magnum* appellatur.

PROCESSIO QVOAD Regulares.

S V M M A R I V M.

Proceſſiones Regularium quot ſint, num. 1.
Qui ad proceſſiones publicas, & quomodo cogi poſſunt, num. 2.
Qui ſint exempti ab ipſis, num. 3.
Indicere proceſſiones ad quem ſpectat, num. 4.
Componere controuerſias de præcedentia in ipſis, numero 5.
De campanis pulſandis, & Reliquiis deferendis in proceſſionibus, num. 6.
De proceſſionibus mortuorum, num. 7.
Proceſſiones Monaſteriorum quomodo faciendæ, numero 8.
Declaratio Sacræ Congregationis circa hoc num. 9.
De proceſſionibus Confraternitatum, num. 10.
De proceſſionibus Sanctiſſimi Corporis Christi, numero 11.
Alia ad ipſa ſpectantia ibidem.

1 PRoceſſiones, ad quas Regulares accedere ſolent, vel ſunt proceſſiones communes Ciuitatis, vel Oppidi vbi morantur, vel ſunt proceſſiones mortuorum, ad aſſociandum videlicet ipſorum cadauera, vel ſunt proceſſiones priuatæ Monaſteriorum. De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

2 Et quoad primum conſtat ex dictis *tomo 1. capit. 9. numer.* 47. & *tom. 2. capit. 1. numero* 50. Regulares omnes, etiam Monachos, ad publicas proceſſiones vocatos accedere compelli poſſe, iis tantùm exceptis, qui ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt. Ita enim habetur expreſsè ex Concilio Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 13. nihilominus non poſſe ad id compelli per cenſuras, colligitur ex dictis eod. 1. *tomo cap.* 11. *num.* 14. & 15. & 3. *tom.* verbo *Exemptio Regularium numero* 11. Non ſolùm loquendo de illis Regularibus, qui, iuxta dicta eo verbo *Exemptio Regularium numer.* 8. & 11. habent priuilegium ne Ordinarii poſſint contra illos per cenſuras procedere, ſed etiam de aliis, qui non habent talia priuilegia. Ratio eſt, quam adduxi eo *cap.* 11. *numero* 14. & eo verbo *Exemptio Regularium num.* 11. quia quoties Concilium voluit dare hanc auctoritatem Epiſcopis procedendi per cenſuras contra religioſos exemptos id explicuit, vt in *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. contra dantes, aut recipientes aliquid pro ingreſsu Nouitiorum, & *cap.* 5. *einſdem ſeſſionis* pro reſtituenda, & conſeruanda clauſura Sãctimonialium, & *ſeſſ.* 22. in Decreto *de obſeruandis, & vitandis in celebratione miſſæ*. Ergo ſignum eſt, in aliis locis, & caſibus, in quibus non explicuit talem auctoritatem, concedi Epiſcopis ſupra Religioſos exemptos, noluiſſe illam habere. De quo præter Henriquez, Sanchez, Vulpium, & Nouarium eo loco relatos, videndi ſunt Scortia *in Bullas Pontificias Theorematec* 393. Peirinis *in priuilegia minimor. tomo 1. Conſtitut. 2. Sixti 4. numero* 60. Portellus *in additionibus ad dubia Regularium verbo Epiſcopus numero 5. & verbo proceſſiones in addit. num.* 1. Villalobos *in Summa tom. 2. tract. 35. difficul. 5. numero* 17. quos refert, & ſequitur Diana *par. 3. tract. 2. Reſolut.* 76. Neque obſtat quod dicitur, ſcilicet Sacram Congregationem declaraſſe contrarium, prout referunt Sorbus *in Annotat. ad Compend. priuileg. mendicant. verbo proceſſiones*, & Barboſa *de iure Eccleſiaſtica lib. 1. ca.* 43. *numero* 163. & 164. Tum quia, eodem Barboſa teſte *in Remiſſionibus ad Concilium Trident loco relato* ex Quaranta *in Summa Bullarii verbo Præcedentia*, pluries declaratum eſt à Sacra Congregatione non poſſe Epiſcopum per cenſuras cogere Regulares ad dictas proceſſiones. Tum quia ad minus, vt Diana *ſupra* ait, authenticè non conſtat de eiuſmodi declaratione, & iuxta dicta *tomo* 3. verbo *Sacra Congregatio*, eadem S. Congregatio declarauit fidem non eſſe adhibendam declarationibus non authenticis. Interim ergo, dum de aliqua declaratione eiuſdem S. Congregationis anthenticè non conſtiterit, ſtandum erit rationi adductæ. Eſto autem Regulares compelli non poſſint ad prædictas proceſſiones per cenſuras, compelli ſaltem poſſunt aliis pœnis, iuxta *c. 1. de priuileg. in 6.* nimirum deponendo Superiores, & cõtradictores in carcerando, à Monaſterio amouendo, priuando prædicatione verbi Dei, ſeu etiam pœnis pecuniariis, Stephanus Gratianus *Deciſ.* 332. *num.* 15. Peirinis *ſupr.* Confraternitates etiam laicorum ad dictas proceſſiones cogi poſſe ab Epiſcopo tenere videtur idem Barboſa *in loco relato ſuper Concilium*, ex eodem Gratiano, licet meliùs dicat oppoſitum *de Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 78. *num.* 24. De quo vide, quæ dixi *tomo 2. cap. 15. num.* 24.

3 Quomodo autem Regulares Monaſterii vltra medium milliare à Ciuitate diſtantis non poſſint ab Epiſcopo compelli accedere ad proceſſiones, dixi ex declaratione S. Congreg. eo *cap.* 11. *num.* 47. Quod etiam ſequitur Portellus dicto *verbo proceſſiones in additione num.* 2. ex Rodriquez. Quomodo etiã vocari debeant Regulares ad proceſſiones, & quæ ſint proceſſiones publicæ, ad quas compelli poſſunt dixi eodem *num.* 47. *tomo cap. 1. numer.* 50. Regulares etiam, qui ex priuilegio eis conceſſo poſſunt non ire ad proceſſiones prædictas, non poſſe ad id cogi, etiam ſi ſæpiùs gratis acceſſiſſent, cum ex hoc nullũ ius adquiratur contra illos, dixi eo *num.* 47. & tenent Portellus dicto *verbo proceſſiones num.* 6. & Barboſa loco relato *de iure Eccleſiaſtico n.* 176. ac Nouarius *in Lucerna Reg. v. proceſſiones x.* 19. dixi autem eo *n.* 47. Reuerendos Patres Diſcalceatos noſtros exemptos eſſe ab hoc onere accedendi ad proceſſiones. Quod etiam priuilegium aliis quoque Religionibus conceſſum eſſe conſtat ex eodem Barboſa loco relato *de iure Eccleſiaſtico à num.* 170. & Nouario loco relato *à numero* 9. Nota tamen primò, regulares accedentes ad proceſſiones teneri accedere in numero decenti, debito, & conſueto, prout ex declaratione S. Congr. refert Barboſa *ſup. n.* 165. & Nou. *ſupra n.* 3. Nota 2. Sorbum *ſupra* referre S. Congregationem delarataſſe regulares ſic accedentes ad proceſſiones tenere in illis cantare, quod tamen obſeruari nõ video, niſi in ſolis proceſſionibus Litaniarum. Tertiò nota, regulares cogi non poſſe ad accedendum ad proceſſiones in eo loco, in quo conſuetudine fruerentur non accecendi. Ita enim declaratum vidiſſe à S. Congregatione refert Campanile *in Diuerſor. iuris rubrica* 12. *cap.* 13. *num.* 18. Quartò nota SS. D. N. Vrbanum litteris datis in forma Breuis 17. Nouembr. 1638. confirmaſſe Decretum Sacræ congregationis Rituum, in quo habebatur quod Monachi Caſſinenſes non ſunt vllo modo cogendi accedere,

dere, niſi ad proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti.

4 Indicere autem proceſſiones pertinet ad Epiſcopos, ſiue Ordinarios, cum hoc ſit de iuribus Epiſcopalibus. Innocentius *in cap. Cum inter num. 2. de ſententia, & re iudicata*, Campanile *ſupra* Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 362. in prima editione, & reſolut. 308. numero 7. in 2.* Barboſa *dicta Allegatione 78. num. 3.* Quare quod Portellus *ſupra dicto verbo proceſſiones numer. 7.* poſt Rodriquez *in additione ad Summam tomo 4. cap. 105. numer. 1. ad finem* tenere videtur, videlicet, quòd Priores, vel Archipresbyteri in Vrbibus, vel Oppidis vbi non reſident Epiſcopi non poſſunt compellere Religioſos ad proceſſiones intelligendum eſt, ſi tales non ſint Ordinarij locorũ, vel proceſſiones illæ ſint inſolitæ, neque pro cauſa publica, ſed tantùm ex leui cauſa. Eraſmus Cochier *de Iuriſdictione Ordinarii in exempt. p. 2. q. 45. num. 109.* Vbi etiam an talis ſit cenſenda, quæ pro introitu nouo Epiſcopi, vel Legati inſtituitur. Dirigere etiã proceſſiones, vel decernere Eccleſias quò pergere debent, pertinet etiam ad Ordinarios cum conſilio Capituli. Ita enim deciſum referunt Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici par. 4. cap. 2. numero 145.* Armendariz *in Additionibus ad recopilationem legum Nauarræ lib. 1. tit. 14. capit. 28. §. 31. de proceſſionibus nu. 1. & 2.* & ex illis Barb. *ſupra nu. 4.* Subdens *num. 5.* ex eodem Armendariz, abſente Epiſcopo id facere poſſe Vicarium generalem.

5 Pertinet etiam, iuxta dicta *tomo 3. verbo Epiſcopus quoad Regulares numero 23.* ad Epiſcopum, ſeu Ordinarium, componere, amota omni appellatione, controuerſias ortas circa præcedentiam in proceſſionibus, iuxta Concilium Trident. *ſeſſ. 25. cap. 13.* Quod breui manu, ſummariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij fieri debet, vt declaratum à Sac. Congregatione refert Campanile *numero 120.* & dixi eo loco. De quo, & aliis ad intentum, Franciſcus Leo *ſupra par. 1. capit. 8. numero 18.* Campanile *d. num. 120. & 121.* & Barboſa *ſupra num. 26. & 27.* Maximè tunc attendendum eſt ad ea, quæ dixi ſupra verbo *Præcedentia quoad Regulares*. Optimus etiam modus componendi controuerſias circa pręcedentiam ex improuiſo ortas tempore proceſſionum eſt, vt controuertentes, ſi de iure eorum non poſſit incontinenti conſtare, eijciantur ex illis, ſalua eorum iuſtitia. Rodriguez *tomo 3. quæſtione Regular. q. 37. art. 3.* Peirinis *tomo 1. priuilegiorum Minimor. in Conſtitutione 2. Sixti 4. num. 58.*

6 In his proceſſionibus pulſantur campanæ ad excitandam populi deuotionem. Solitum etiam eſſe geſtare aliquas Sanctorum Reliquias, præter quam in proceſſione Corporis Chriſti, habet Campanile *ſupra numero 119.* ex Sà *in verbo proceſſio*. Sed neque id obſeruatur in proceſſionibus Litaniarum, & alijs ſimilibus. Conſuetudini ergo ſtandum. Quid autem dicendum de Cruce, & alijs Inſignijs deferendis à Regularibus in proceſſionibus dixi 3. *tomo* verbo *Crux quoad Regulares num. 1. & 2.*

7 Circa ſecundum de Proceſſionibus mortuorum, ſeu de aſſociatione cadauerum, iam dixi *tom. 2. cap. 1. num. 31. & 46.* qualiter ſe gerere debeant Regulares in efferendis, ſeu leuandis Defunctorum corporibus, ex declarationibus Sacrarum Congregationum. Qualiter etiam officia mortuorum fieri non debeant à Rectoribus Parochialium Eccleſiarum in Regularium Eccleſijs contra ipſorum voluntatem, & quomodo libera ſepultura ibidem habenda ſit, & non ſepelienda corpora Defunctorum, ad quæ aſſocianda vocati fuerint, ſine ipſis, dixi eo *cap. num. 47.* Vbi etiam de loco, ad quem accedere debent Regulares ad dictas proceſſiones vocati. De quibus etiam, & aliis concernentibus latè egi *tom. 3.* verbo *Defunctus*, aliqua etiam dixi *tom. 1. capit. 12. num. 41.* & alia adiungam infra verbo *Sepultura quoad Regulares*. De candelis porrò, quæ in talibus proceſſionibus mortuorum Fratribus diſtribuuntur, quomodo ex eis nulla debeatur canonica portio, ac quomodo diuidendæ inter Parochos, & alios miniſtros Eccleſiarum, dixi eo *cap. 1. num. 48.* De Cruce quomodo deferenda, vel inferenda a Regularibus pro corporibus Defunctorum deferendis, & aliis etiam concernentibus dixi eodem *3. tomo* verbo *Crux quoad Regulares*.

8 Circa tertium de proceſſionibus priuatis Monaſteriorum, ſeu Eccleſiarum Regularium, certum eſt eas facere non poſſe ſine licentia Epiſcopi, præterquam intra Eccleſiam, eiuſque, & Monaſterij ambitum; eo quòd non habeant territorium. Quod fuiſſe etiam non ſemel reſolutum teſtatur Zerola *in Praxi Epiſcoporum par. 1. verbo proceſſiones §. 4.* & ſic obſeruari vidiſſe refert Campanile *capit. 13. relato num. 118.* exploſa ſententia Iacobi de Graffis *conſil. 20. de regularibus* opinantis illis licere per triginta paſſus extra ambitum proceſſiones facere, per text. *in cap. ſicut antiquitus 17. q. 4.* Ex eo enim quòd ibi decernatur, quòd Eccleſiæ potiantur priuilegio immunitatis per 30. aut 40. paſſus, non ſequitur quòd iuriſdictio Monaſterii ad illud ſpatium extendatur, cum potius Abbatis territorium tantùm dicatur ipſius Monaſterium. Campanile *ibidem* ex Zabarella, & aliis. Et ideo Sacra Congregat. iuxta dicta *tomo 1. capit. 12. numero 41.* cenſuit, non licere Regularibus huiuſmodi proceſſiones, facere extra Eccleſias, & ambitum illarum. Barboſa *d. Allegat. 78. num. 7.* [Conſonat & alia declaratio Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium 27. Septembris 1641. ex qua habetur Regulares non poſſe cum ipſorum proceſſionibus ingredi limites alterius Parochiæ ſine licentia Parochi.] Intelligendum tamẽ, niſi adſit conſuetudo in contrarium. Vnde circa proceſſiones Roſarii refert Feſtus *in Conſtitut. ſui ordinis part. 1. cap. 23.* declarationem Sacr. Congregat. qua declaratur, poſſe dictam proceſſionem fieri per totam Ciuitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſeruata, in quatuor Feſtiuitatibus Beatę Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis. Peirinis *tom. 2. priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione 7. Pij 5. §. 10. num. 13.* [Video etiam Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 18. Maij 1640. & 14. Februarij 1642. declaraſſe Regulares habentes conſuetudinem legitimam faciendi proceſſiones extra proprium ambitum, poſſe illam continuare, ſine licentia ordinarii.] Hanc verò conſuetudinem eſſe in Luſitania refert Portellus *ſupr. verbo Proceſſiones num. 18.* Sicque vidi obſeruari in aliquibus locis Hiſpanię. Conſuetudini ergo locorum ſtandum eſt, præſertim cum Ius commune *cap. certum eſt quidem de conſecrat. diſt. 1.* non omnino contradicat. Portellus *ſupra* Villalobos *in Summa tom. 2. tract. 35. difficultat. 5. num. 9.* Hieronimus Rodriguez *in Compend. quæſtionum Regularium reſolut. 118. num. 10.* Idem dico ſi Religio, vel Conuentus habeat circa hoc particulare priuilegium. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. diſp. 15. quæſit. 7. num. 39.* Nouarius *in Lucerna regular. verbo proceſſiones in fine.*

9 Hæc

Digitized by Google

9 Hæc verò maximè conſtabunt ex alia declaratione Sac. Congreg. quam refert vterque Nouarius, vnus *in Summa Bullarij tit. de proceſſionibus Regular.* & alter *ſupra*, his verbis. *Sacra Congregatio, ad tollendas difficultates, quæ quotidie oriuntur circa proceſſiones fiendas, tam per Regulares, quam per Confraternitates in Eccleſijs Regularium, inhærendo Decretis aliàs in ſimilibus factis, & ſignanter in Cæſaraguſtana 17. Martij 1627. cenſuit in proceſſionibus fiendis tam per Regulares quam Confraternitates laicorum ita in poſterum ſeruari debere, vt in Eccleſijs habentium Clauſtrum, proceſſiones fieri non poſſint niſi intra Clauſtra, & non extra, in Eccleſijs verò carentibus Clauſtris fieri poſſint intra ambitum, hoc eſt, prope muros Eccleſiæ, ſiue exeundo à ianua Eccleſiæ, & per aliam intrando, ſiue per eamdem, & prope muros Eccleſiæ. Extra verò ambitum Eccleſiæ non licere neque Regularibus, neque Confraternitatibus facere proceſſiones, niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochi, exceptis tamen illis Eccleſijs, quæ habent in hoc ſpeciale priuilegium faciendi proceſſiones per alia loca quibus per hoc Decretum Sacra Congregatio non intendit præiudicari.*

10 Ex qua declaratione conſtat idem, quod diximus de proceſſionibus Regularium, intelligendum etiã eſſe de proceſſionibus Confraternitatum, iuxta dicta *tom. 2. capit. 15. numer.* 25. Quibus adde inſignem Confraternitatem Beatiſs. Mariæ Virginis de Monte Carmelo in antiquiſſima Sancti Martini de Montibus Eccleſia fundatam, nouiſſimè his annis, ſub auſpicijs Eminentiſſimi D. Cardinalis Antonii Barberini eiuſdem Confraternitatis Protectoris, fieri ſolitam, non ſolùm, vt olim, per vicinas plateas, ſed & per medium totius Vrbis, maximo cum applauſu & concurſu Principum, & Dominorum Prælatorum qui in valde copioſo numero in ea incedunt cum habitu, & Inſigniis Confraternitatis.

11 Specialiter etiam, licet proceſſiones in Sanctiſſimi Corporis Chriſti feſtiuitate in propriis Regularium Eccleſiis fieri nequeant, quia tantùm in Cathedrali Sacramentum in illius feſtiuitate publicè adorandum proponitur, vt declarauit S. Congregatio in vna *Aretina* 11. Decembris 1613. & in *Gaballicen. Inſula* 28. Auguſti 1615. & ſub die 18. Februarii 1617. (Barboſa *d. capit. 43. numer.* 124. Nouarius *ſupr. numero* 20.) Ceſſaret tamen hoc quoties in priuilegium aliqua Religio id haberet, vel eſſet conſuetudo ita faciendi, qualis eſt in Hiſpaniæ partibus. Prout etiam colligitur ex declaratione S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium in vna *Muxitan.* 27. Iunii 1615. reſpectu Regularium S. Dominici, quam referunt ijdem Authores. Imò etiam ex alia declaratione Sac. Congregationis, quam iidem Authores referunt, habetur, quòd quamuis prædicti Patres Dominicani facere poſſint dictam proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti in Dominica infra octauam Corporis Chriſti per vicos, plateas, & loca ciuitatis; non poſſe tamen variare loca ab ipſis ſemel electa, per quæ perſonaliter prima vice ire ceperunt, iuxta litteras quaſdam Clementis 8. Nota etiam Proceſſiones eiuſdem SS. Sacramenti concedi omnibus in quacunque die infra octauam. Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo Proceſſio numer.* 31. ex Gregorio 13. Item Euchariſtiam non debere deferri in humeris, ſed in manibus Sacerdotis celebrantis, iuxta dicta *tom. 1. capit. 10. numero* 19. Gauantus *ſupra à numero* 32. ex declarationibus Sac. Congregationis. Apud quem etiam *numer.* 45. quòd Regulares in proceſſionibus non debeant, ingredi Eccleſias Monialium ſibi ſubiectarum, ex declaratione Sac. Congregationis Epiſcopor. & Regular. Alia apud illum Authorem, & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Proceſſiones.*

PROCVRATORES RELIGIONVM.

SVMMARIVM.

De Procuratoribus remiſſiuè, num. 1.

An Religioſi poſſint gerere munus Procuratoris pro ſæcularibus num. 2.

De Procuratoribus Regularibus pro ipſorum negotijs, numero 3.

Procuratores Generales aliqui habent locum in Capella Pontificia, num. 4.

Priuilegium Bonifacij IX. pro Procuratoribus Generalibus, num. 5.

Alia remiſſiuè, num. 6.

1 DE Syndicis, ſeu Procuratoribus ſæcularibus Monaſteriorum, ſeu Conuentuum, eorumque priuilegiis latè egi *tomo ſecundo capit.* 17. Nunc ſolùm agendum de Procuratoribus, ſeu Religioſis munus Procuratorum exercentibus. Et de illis duo tractanda, alterum quatenus ſæcularia negotia gerunt, ſeu procurant, alterum verò quatenus negotia propria Religionis, vel Monaſterii.

2 Et quoad primum, ex dictis *tomo 1. capit. 9. numero* 12. conſtat Religioſum non poſſe gerere officium Procuratoris pro ſæcularibus perſonis, niſi duplici concurrente conditione, ſcilicet vtilitate Monaſterii, ſaltem indirecta, & licentia Superioris. Ita enim habetur *capit. Monachi, c l. 2. 16. quæſt. 1. & capit. 2. de poſtulando, & Clem. Religioſus.* Silueſter, & Sayrus eo loco relati. Rodriguez *tom. 3. quæſt. 41. art.* 2. Sanchez *libr. 6. in Decalog. cap. 13. num.* 1. Concurrente autem duplici illa conditione, & non aliter, poterit Religioſus procurare tum coram Iudice ſæculari, quam coram Eccleſiaſtico in cauſa ciuili. Silueſter *verbo Aduocatus q.* 6. Peirinis *tomo 2. de Prælato quæſt. 3. cap. 5. numer.* 16. poſt alios. In cauſa autem criminali procurare non poterit coram Iudice ſæculari, ſed tantùm coram Eccleſiaſtico. *capit. 1. & cap. finali de poſtulando.* Sanchez *ſupra numer.* 4. ex alijs. In cauſis etiam miſerabilium perſonarum, pro illis ſcilicet tuendis, videtur Religioſum de licentia ſui Prælati, etiam ſi inde vtilitas aliqua Monaſterio non contingat, munus Procuratoris obire. Eſt enim Eccleſiæ proprium tales perſonas præſidio deſtitutas tueri. Nauarrus *Commentario 2. de Regularibus numero* 66. Sayrus *in Claui regia, lib. 12. cap. 22. numero* 5. Nouarius *in Lucerna Regular. verb. Procurator. num.* 4. Dicens ita cenſuiſſe Sac. Congregationem. Comprehenduntur autem hac prohibitione non ſolùm Monachi, ſed etiam Regulares omnes, quia quamuis textus ea *cap.* loquatur de Monachis, idem tamen dicendum eſt de quibuſcunque veris Religioſis. Et conſtat ex eo *cap. 2. de poſtulando*, vbi conſultus Pontifex an ea prohibitio Monachis facta comprehendat quoque Monachos Regulares qui laxiori regulæ inſeruiunt (vt dicitur *cap. quod Dei timorem de ſtatu Regular.*) reſpondet comprehendere, ex dicta *Clem. Religioſus*, quæ in ea prohibitione verbo *Religioſus* vſa eſt. Et ratio eſt, quia ea prohibitio non habuit reſpectum ad Ordinem Monachorum, ſed ad Religionem. Non tamen comprehenduntur nouitii,

tii, quia non ſunt veri Religioſi quoad hæc odip[illegible]. Sanchez *num.* 1. *&* 2. poſt alios. Quomodo autem intelligenda ſit vtilitas illa, vel neceſſitas Monaſterii, habet idem Silueſter *ſupra q.* 7. & Peirinis *num.* 17. Circa licentia verò iſtam notat Sanchez *ſupra num* 5. debere eſſe non ſolùm petitam, ſed etiam obtentam. Id enim colligitur ex iuribus relatis. Notat ſecundò Peirinis *ſupra* quòd ſuperior ipſe poteſt abſque alicuius licentia munus Procuratoris ſuſcipere. Sicut enim poteſt ſubditis illam dare, ſic & per ſe accipere. De quo etiam Nauarrus *ſupr. nu.* 64. Azor. *tomo* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 11. *q.* 9. De Superiore autem, qui poteſt hanc licentiam concedere, dicendum eſt, poſſe eſſe Prælatum immediatum Religionis, niſi particularia ſtatuta Religionum aliud poſcant. Textus enim adducti non aliud petunt, iuxta dicta *dicto c.* 9. *n.* 9. Quod & tenet idem Sanchez *ſupra num.* 8. An verò poſſit talis Religioſus Procurator ſubſtituere alium Procuratorem, tractant Sanchez *ſupra à num.* 13. & Peirinis *dicto num.* 17. Maximè verò, an ſi Religioſus abſque Superioris licentia Procurator conſtituatur, valeat actus Procuratoris titulo geſtus, latè tractat ipſe Sanchez *à num.* 39.

3 Quoad ſecundum verò de Procuratoribus Regularibus pro ipſorum Regularium negotiis gerendis conſtitutis nota, quòd alii ſunt pro vno Conuentu, Monaſterio, ſeu etiam Prouincia deſignati, alii verò pro tota Religione, qui communiter Procuratores generales nuncupantur. Et quidem loquendo de Procuratoribus Conuentuum, ſeu Monaſteriorum, conſtat ex dictis *tomo* 2. *cap.* 13. *num.* 43. talium Procuratorum munus officium eſſe, non dignitatem, aut perſonatum, cum meram adminiſtrationem ſine iuriſdictione, aut præminentia importet, in quo ratio officii conſiſtit. Vnde propterea, iuxta dicta eo *cap.* 13. *num.* 50. poteſt illegitimis concedi etiam ſine diſpenſatione. Loquendo autem ad munere Procuratorum generalium, cum è conuerſo præeminentiam importet, erit dignitas, ſi illi adiuncta ſit iuriſdictio in aliquos ſubditos, vel ſaltẽ perſonatus, iuxta dicta eo *cap.* 13. *n.* 25. Vnde etiam conſequenter, iuxta dicta eo *nu.* 50. nõ poteſt conferri ſine diſpenſatione illegitimis. Ex quo etiam conſtat, quid dicendum de Procuratoribus Prouinciarum, talium enim munus, ſi iuriſdictionem, aut præeminentiam importet, erit dignitas, vel perſonatus, ac per conſequens illegitimis conferri non poterit ante diſpenſationem. Si vero ſolam adminiſtrationem importet, erit ſolùm officium, ac per conſequens illegitimis conferri poterit ſine vlla diſpenſatione. Penſanda ergo ſunt particularium Religionum iura ad id cognoſcendum.

4 Habent prædicti Procuratores generales Mendicantium, & quorumdam aliorum, locum in Capella Pontificia poſt Epiſcopos, & Generales Ordinum. Et quoad Procuratores Generales Ordinis Minorũ præcedentia datur Procuratori generali obſeruantium reſpectu Procuratoris fratrum Conuentualiũ, vt declarauit Sac. Congregatio de anno 1602. ſub die 25. Ianuarii in vna Romana Barboſa *de iure Eccleſiaſt. vniuerſ. l.* 1. *c.* 43. *num.* 194. *&* in *Collectam. Bullar. verb. Procurator.* Nouar. *in Lucern. verb. Præcedent. numero* 18.

5 Maximè tamen circa inſtitutionem, depoſitionẽ & authoritatem magnam, quam habent Procuratores generales Ordinum in Romana Curia exiſtentes, extat priuilegium Bonafacij 9. conceſſum Generali ordinis Prædicatorum, ac ipſius ſucceſſoribus. Quo etiam gaudent aliæ Religiones communicationem priuilegiorum cum Patribus Dominicanis habentes. Cuius priuilegii, prout habetur apud Confettium *in Collectione priuilegiorum in Bonifacio nono num.* 2. talis eſt tenor. *Nos tuis deuotis in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt tu, & ſucceſſores tui Magiſtri dicti Ordinis, qui fuerit pro tempore, aliquem ex fratribus huiuſmodi ad hoc idoneum in dictis Ordinis Procuratorem deputare, & inſtituere, & inſtitutum ab ipſo officio ammouere, & alium loco eius ponere, ſemel, & pluries, & toties quoties tibi, & ſucceſſoribus tuis videbitur, & placebit, qui ipſo facto omnium Prouinciarũ, Conuentuum, Monaſteriorum, Hoſpitalium, & locorum ipſorum Ordinis, & perſonarum eorumdem, ac aliorum prædictorum & ipſi Ordini ſubditorum, cenſeatur, & ſit verus Procurator, cuiuſque procurationis officium, vacãte Magiſterio ipſius Ordinis, nullatenus expiret, donec ſuper hoc per Magiſtrum proximè ſuccedentem aliter ordinetur. Dictuſque Procurator poſſit, & valeat cauſas quaſcunque tam ciuiles, quam criminales, Eccleſiaſticas, ſiue mundanas, quas voluerit, aſſumere, pro dicto Ordine, locis, & ipſorum locorum Conuentibus, & officialibus, ac perſonis prædictis, & ipſorum quolibet, ac etiam nomine, & pro eis tam coniunctim, quam diuiſim, per ſe, vel aliũ, ſeu alios, tam in Romana Curia, quam extra, contra quaſcunque perſonas, Collegia, & Vniuerſitates mouere, proſequi, defendere, & agere, & appellare in iudicio, & extra tam in prima, quam in ſecunda, & tertia inſtantys, etiam in his, in quibus requiritur ſpeciale mandatum, toties, quoties, ſemper, & quandocumque ſibi videbitur, & placebit, ſecundum poteſtatem per te, vel ſucceſſores tuos huiuſmodi ſibi traditam, vel tradendam, perinde ac ſi ab Ordine, & locis, officialibus, & perſonis prædictis ſibi data eſſet omnimoda poteſtas cum pleno, libero, et generali, et ſpeciali mandato ad cauſas antedictas, ſibi, et ſucceſſoribus tuis Magiſtris huiuſmodi de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, et ex certa ſcientia, tenore præſentium indulgemus.* Refert etiam Sorbus *in Annotationibus ad Cõpendium priuilegiorum Mendicantium verbo Procuratores fratrum*, idem priuilegium conceſſiſſe Martinum 5. eiſdem Dominicanis, & Bonifacium 8. Auguſtinianis.

6 Alia ad intentum habes ſupra verbo *Mandatum quoad Regulares*.

PROCESSIO FIDEI.

1 DE hac materia dixi, ſaltem remiſſiuè, *tom.* 3. verbo *Fidei profeſſio.*

PROFESSIO REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De profeſſione Regularium remiſſiuè, num. 1.
Quid, et quotuplex, num. 2.
Notanda circa profeſſionem tacitam, num. 3.
An inducatur propter ſuſceptionem Ordinis Sacri, numero 4.
Quæ conditiones ad illam requirantur, num. 5.
Non inducitur niſi per actus approbatos à Religione, numero 6.
Quid de illis qui Nouitiatum geſſerunt in locis non approbatis, num. 7.
Redditur nulla propter eaſdem cauſas ſicut expreſſa, numero 8.
Propter defectum, anni integri Nouitiatus, numero 9.

Propter

Digitized by Google

Propter defectum anni continui. num. 10.
Qualis continuitas Nouitiatus requiratur. ibidem.
Propter defectum ætatis ſexdecim annorum. numero 11.
Quid de priuilegio Pij V. pro Ordine Prædicatorum. num. 12.
Propter defectum authoritatis in recipiente ad profeſſionem. num. 13.
Propter defectum ſexus conuenientis. n. 14.
Propter ſeruitutem, ſeu ligamen Matrimonij. numero 15.
Propter coactionem. n. 16.
Propter defectum vſus rationis. n. 17.
Propter defectum occultum ſuper quo proteſtatum eſt quòd ſi illum celaret Nouitius, Profeſſio ipſius irrita eſſet. num. 18.
De alijs cauſis remiſſiuè. n. 19.
Impedimenta ad profeſſionem alia perpetua, alia temporalia. num. 20.
De ratificatione profeſſionis inualidæ. ibid.
De quinquennio requiſito ad reclamandum. numera 21.
Quomodo intelligendum. ibid.
De circumſtantijs ipſius. n. 22.
Profeſſio inualida non validatur præcisè propter curſum temporis. n. 23.
Quid faciet Religioſus inualidè profeſſus ſed non potens probare inualiditatem. n. 24.
Bona profeſſorum propria, quæ non profeſſis conuenire non poſſunt. n. 25.
Quando profeſſio inualida obligat vt votum ſimplex. num. 26.

1 DE hac etiam materia non pauca dixi *tom.* 1. *cap.* 2.3. *&* 24. ac *ſupra* verbo *Nouitij*, *& Nouitiæ Religionum*. Alia tamen addenda in præſenti, maximè conformiter ad noua Decreta, & declarationes Sacrarum Congregationum.

2 Primò ergo, profeſſio propriiſſimè eſt promiſſio obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis. Silueſter *in Summa verbo profeſſio, & verbo Religio* 3. *in principio* ex S.Thoma 2.2. *q.* 188. *art.* 7. Eſt autem, iuxta dicta dicto *cap.* 2. *num.* 5. duplex. Scilicet expreſſa, & tacita. Expreſſa eſt illa, quæ fit verbo, vel ſcripto; tacita verò, quæ fit ſine verbo, vel ſcripto. Noſter Ioannes Bacco *in* 4. *diſt.* 3. *q.* 4. *art.* 3. Silueſter *dicto verbo Religio* 3. *q.* 1. *&* 19. Sanchez *libr.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 1. Fiebat autem profeſſio tacita antiquitus varijs modis, qui ad duos referri poſſint, ſcilicet, per exercitium actuum profeſſorum, ſeu qui proprij profeſſorum ſunt. *cap. vidua de Regularib.* Per delationem habitus profeſſorum. *cap. ad noſtram de Regularib. & cap. conſtitutionem eiuſdem tituli in* 6. De quibus, ac de conditionibus iure antiquo requiſitis ad talem profeſſionem tacitam, agunt Angelus, & alij Summiſtæ *verbo Nouitius*. Silueſter *ſupra*. Azor. *tomo* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 4. *qu.* 3. Corduba *in expoſit. Regulæ S. Franciſci q.* 12. *cap.* 2. Sanchez *ſupr. à num.* 20. Laym. *l.* 4. *de ſtatu Relig. cap.* 5. *num.* 1. De quibus, & nos infra.

3 Circa quam profeſſionem tacitam nota primò, illam ſublatam non eſſe per Concilium Trident., ſed in ſuo priſtino valore manere, dummodo in ea obſeruentur duæ conditiones ab eod. Concilio *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 15. *&* 16. aſſignatæ. Scilicet, quòd ea non valeat ante expletum integrum Nouitiatus annum, & decimum ſextum profitentis. Azor. *ſupra q.* 6. Nauarr. *conſil.* 28. *num.* 5. *de Regularibus in* 2. *editione*, Sorbus *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Nouitius verſ. quid autem dicendum*, Layman. *ſupr.* Sanctarellus *variarum qu.* 48. *num.* 51. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſput.* 6. *quæſit.* 13. *num.* 10. Idque conſtat manifeſtè non ſolùm ex Sixto 5. in declaratione ſuæ Conſtitutionis *de Illegitimis* apertè ſupponente tacitam profeſſionem his temporibus validam eſſe poſſe, vt bene Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 8. ſed etiam ex declaratione Sacræ Congregationis, quam referunt idem Suarez, & Armendariz *in Additionib. ad Recopilat. leg. Nauarræ. lib.* 7. *tit.* 18. *de Relig. num.* 6. *&* 8. *lib.* 2. quos ſequuntur Barboſa *in Collectaneis Bullarij verbo Profeſſio Regularis*, & Nouarius *in Lucerna Regularium verbo profeſſio num.* 24. Id quoque à Sacra Rota ſæpius determinatum eſt, præſertim in vna Vlixbonenſis *Profeſſionis* 10. Decembris 1621. coram Domino Merlino, & in alia Metenſi *Profeſſionis* coram Domino Carrillo 2. Iunii 1621. Specialiter etiam quoad Moniales id video etiam deciſum à S. Congregatione, prout referunt Vecchius *in praxi Nouitiorum diſp.* 14. *dub.* 7. *num.* 4. & Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſput.* 6. *quæſit.* 1. *num.* 9. his verbis. *Moniales, quæ eius Ordinis ſunt, qui requirit profeſſionem, ſi tacitam profeſſionem emiſerint, etſi palam, & expreſsè id faciendum non fuit, cogendæ non ſunt, vt expreſsè profiteantur. Etenim ſingula Monaſteria liberum habent tacitè, vel expreſsè profitendi.* (Video etiam Sacram Congregationem Concilii in vna Canenſi 14. Decembris 1624. declaraſſe profeſſum inualidè expreſsè ob defectum anni approbationis cenſeri tacitè profeſſum, & potiri priuilegiis Religionis, intellige, poſt expletum probationis annum.) Sublatæ tamen ſunt eæ tacitæ profeſſiones, quæ antiquitus inducebantur ſtatim delato habitu profeſſorum diſtincto patenter à nouitiorum habitu, cum exercitio actuum profeſſorum, vel altero horum concurrente cum tridui perſeuerantia, etiam ante expletum 16. annum. Quia Concilium loco relato requirit integrum annum Nouitiatus, & 16. annum expletum. Sed poſſent habere locum ij textus quando tranſacto integro nouitiatus anno, expleriſque ſexdecim annis, quis indueretur habitu profeſſorum diſtincto patenter à nouitiorum habitu; vel vnà cum alijs profeſſis exerceret actum iure, vel conſuetudine ſolis profeſſis cōpetentem. Azor. *ſupra q.* 6. Sanchez *ſupra num.* 37. Vecchius *ſupra dub.* 8. Peirinis *to.* 1. *de ſubdito qu.* 1. *cap.* 26. *§.* 3. Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico lib.* 1. *cap.* 42. *n.* 162. *&* 163.

4 Nota ſecundò, vltra prædictos modos profeſſionis tacitæ non incongruè etiam aſſignari poſſe aliū, qui eſt per receptionem Sacrorum Ordinum. Ex ſuſceptione enim Ordinum profeſſio tacita inducitur, vt cenſuit S.Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum in vna Beneuentana 30. Decembris 1619. in hæc verba: *Cum frater Andreas Ponſettus in Religione per octennium permanſiſſet abſque eo quòd profeſſionem emiſiſſet, dicto autem tempore, Patre Magiſtro Curiario inſtante, Sacras Ordines ſuſcepiſſet, petijt facultatem habitum dimittendi ſibi concedi. Sacra autem Congregatio reſpondit quòd ſuſceptio Ordinum profeſſionem tacitam inducit.* Barboſa *ſupr. nu.* 167. *& in Collectaneis Bullar. verbo Profeſſio Regularis*. Nouarius *in Lucerna verbo profeſſio num.* 23. Et ſanè ita videtur dicendum, cum ſuſce-

ptio Sacrorum Ordinum ad titulum paupertatis profeſſæ qualiter eos ſuſcipere poſſunt Religioſi, actus proprius profeſſorum ſit. Fauetque conceſſio Iulij 2. pro Auguſtinianis, in qua habetur, quòd quicunque nouitius, qui promoueretur ad Sacros Ordines, haberetur pro profeſſo. Caſſarub. *in Compend. priuilegior. Mendicantium verbo Nouitius nu.* 24. Corduba *ibid. in Annotationib.*

5 Notandum tertiò, aliquas etiam conditiones, præter duas aſſignatas à Concilio, requiri adhoc quòd his temporibus profeſsio tacita inducatur, eo quòd illæ ante Concilium requirebantur, & ab ipſo non ſunt ſublatæ. Prima eſt, vt actus, per quem tacita profeſſio induci debet, fiat authoritate, & conſenſu eius, cuius eſt in eam Religionem admittere. Ratio eſt, quia nec profeſſio expreſſa poteſt abſque dicto conſenſu firma eſse, ergo à fortiori nec tacita. Eadem enim, & par eſt ratio taciti, & expreſſi, nec tacitum plus operari poteſt, quam expreſsum, vt tradunt omnes ſcribentes *l. cum quid ff. ſi certum petatur*. Secunda conditio eſt, vt ſpontanea, & non coacta voluntate fiant ea, per quæ profeſſio tacita eſt inducenda. Habetur expreſsè *cap. vidua, de Regular.* Et conſtat ex ratione tradita. Si enim ad profeſſionem expreſsam id requiritur, requiretur etiam ad tacitam. Tertia eſt, vt ea *ſcienter* fiant, nempe, vt ijs actibus vtens norit eos ad ſolos profeſsos pertinere. Quia cum hæc profeſſio tacita præſumatur ex tacito vtentis conſenſu quo vult ijs ſignis profiteri, data ignorantia ceſsat eius conſenſus præſumptio. Imò, & requiritur ijs vtentem noſse per illos induci tacitam profeſſionem. Quippe eius rei ignorantia efficiet deeſse conſenſum tacitè profitendi. Quarta conditio eſt, vt ijs actibus vtens verum profitendi animum habeat. Cum enim profeſſio expreſsa conſenſu non exiſtente ſit irrita, à fortiori idem dicendum erit de tacita. Nec ſatis erit ſe habere negatiuè, nempe, nec habendo animum profitendi, nec non profitendi, ſed poſitiuus profitendi per eos actus animus deſideratur. Quia ij actus eatenus profeſſionem tacitam inducunt, quatenus internum profitendi animum indicunt. At in habenti ſe negatiuè nullus eſt internus profitendi conſenſus. Vltima eſt, vt ijs profeſſorum actibus vtens ſit conſtitutus in legitima ætate iure petita ad profeſſionis expreſsæ valorem. Quæ eſt ante Concilium pubertas completa, ex *capit. conſtitutionem de Regular. in 6.* & poſt illud ætas 16. annorum, iuxta dicta. Agunt de huiuſmodi conditionibus Angelus, & Silueſter relati, Roſella, Tabiena, & Armilla *verbo Nouitius*. Nauarrus *Commentario 4. de Regularib. à num.* 73. Rodriguez *tom. 3. quæſtionum Regularium qu.* 17. *art.* 1. Azor. *dicto cap.4. & cap.2.* Sanchez *ſupra à num.* 14. Portellus *in Dub. Regular. verbo Profeſſio Nouitij numero* 4. Addit Vecchius *ſupr. dicto dub.* 8. ſpecialiter quod attinet ad profeſſionem tacitam, quæ inducitur propter delationem habitus, eam non induci niſi habitus intra Monaſterium deferatur. Barboſa *ſupra num.* 158. ex Rotæ deciſione, Menochio, & Azorio.

6 Ex prima autem conditione pro profeſſione tacita aſſignata, ſcilicet, quòd ea non inducatur niſi per actus approbatos ab eo ad quem intereſt ad Religionem admittere, infertur primò, quòd ſi in aliqua Religione eſſet ſtatutum, vel conſuetudo præſcripta, vt liberum ſit nouitios ante profeſſionem expreſſam expellere, nulla tacita profeſſio valeret in illa Religione, quia eſſet diſſenſus ex parte admittentis. Item quia ea libertate gaudet nouitius ad exeundum qua Conuentus ad expellendum. Atque idem eſt dicendum, ſi conſtaret de expreſſa, vel tacita Conuentus voluntate non admittendi niſi expreſsè profeſſos, vt vtrumque bene docent Nauarrus *l. 3. conſil. tit. de Regularib. in 1. editione conſil. 30. n. 3. in 2. conſil. 20. n. 3.* & Sanchez ex illo *ſupra num.* 40.

7 Infertur ſecundò, nulliter profeſſus in Italia, & Inſulis adiacentibus ob defectum Nouitiatus non habiti in locis deſignatis à Sede Apoſtolica, iuxta dicta ſupra verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionum* ex Decretis Clem. 8. ibi adductis, nullatenus etiam cenſeri debere tacitè profeſsos, etiam ſi Sacros Ordines ſuſcepiſsent. Vt enim dictum eſt, tacita profeſſio non inducitur niſi per actus approbatos ab eo, qui authoritatem habet admittendi ad Religionem. Conſtat autem Summum Pontificem, ad quem principaliter ſpectat ad Religionem admittere, non approbaſse aliquos actus ipſorum pro profeſſione tacita, cum potius, vt conſtat ex eiſdem Decretis, admiſsionem ad Religionem, & profeſſionem in illa facta, in prædictis Conuentibus, omnino reprobauerit. Ad quod accedit, quòd cum profeſſio expreſsa illorum inualida ſit, multò magis id dici debet de profeſſione tacita, cum iuxta dicta ſupra *num.* 5. eadem ratio ſit taciti, & expreſſi; nec tacitum plus operari poſſit quam expreſſum. Præſertim, quia cum profeſſio tacita eatenus vim habeat quatenus inde vera profeſſio præſumitur, quoties ex aliquo defectu profeſſio expreſſa, quæ vera eſt, nequit valere, à fortiori nec tacita, quæ eſt præſumpta, valere poterit. Sanchez *ſupra num.* 14. ex Nauarro.

8 Infertur tertiò ex ratione adducta, quòd ex omnibus cauſis, propter quas profeſſio expreſſa redditur nulla, ex eiſdem etiam nulla quoque reddatur tacita. Sanchez *ſupra num.* 18. *& lib. 7. de Matrim. diſp. 37. num.* 34. Quamuis autem huiuſmodi cauſas *dicto cap.* 2. *&* 24. eiuſdem primi tomi retulerimus, operæ pretium nihilominus videtur illas magis in præſenti declarare.

9 Prima ergo cauſa, propter quam profeſſio quæcunque ſiue tacita, ſiue expreſſa, his temporibus poſt Concilium Trident. irrita eſt, & nulla, eſt defectus anni integri Nouitiatus, iuxta dicta ſupra, & *dicto cap. 2. numer.* 10. ex Decreto eiuſdem Concilij ibi relato. Vnde profeſſio aliter facta neque ad Religionem in genere, nec in ſpecie, nec in foro conſcientiæ obligat. Prout ex ipſo Concilio, & declarationibus Sacræ Congregationis conſtat. Vecchius *in Praxi Nouitiorum diſput.* 13. *dub.* 2. Garzia *de Benefic. p.* 11. *capit. 9. numero* 6. Diana 3. *part. tractat. 2. Reſolut.* 57. Nouarius *ſupra numer.* 5. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſputat. 6. quæſit.* 11. Quamuis autem, iuxta dicta *tomo* 3. verbo *Annus numer.* 8. ſæpiùs ad hoc quòd annus dicatur completus ſufficiat quòd ſit inchoata dies vltima illius anni, fallit tamen hæc regula in anno Nouitiatus. Video enim apud Barboſam *in Collectan. Bullarij verbo Profeſſio Regularis*, & Nouarium *ſupra verbo Annus numero 4. &* 5. Sacr. Congregationem declaraſſe, profeſſionem emiſsam à Regulari non completo anni curriculo, etiam per duas horas, & emiſsam in anno Biſextili, non expectato lapſu illius diei, qui eo anno additur, eſse inualidam. Cui conſonant dicta eo *numer.* 10. De quibus, & alijs

Digitized by Google

alijs ad hoc intentum ſpectantibus, Naldus *in Summa verbo Profeſſio num.* 7. Portellus *in Dub. Regular. verb. Profeſſio num.* 13. & Theſaur. *in Praxi p.2. verbo Profeſſio cap.* 1. An verò idem dici debeat de Nouitijs Ordinum Militarium, dixi eo *num.* 10. & *tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 17.

10 Quòd hic annus pro Nouitiatu requiſitus debeat eſſe continuus, conſtat ex dictis eo *cap.* 2. *num.* 11. & *cap.* 24. *num.* 22. Quibus addendum, quod licet Decretum Concilij de vno anno Nouitiatus habendo ante profeſſionem, intelligi debeat de anno continuo, quia quoties in decreto aliquo, ſeu lege præſcribitur aliquod tempus id neceſſe debeat eſſe continuum, prout ex pluribus probant Sanchez dicto *libro* 5. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 31. Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 3. & Bonacina *de Clauſura q.* 2. *punct.* 10. *difficult.* 2. §. 2. *num.* 3. eò præſertim, quia prædictus annus præſcribitur, vt nouitius integrè, & perfectè Religionis aſperitates experiatur, inter quas non infimum locum tenet eas ſine intermiſſione perferre, ſicut multò difficilius eſt continua quadraginta ieiunia perferre, quam interpolata. Nihilominus annus probationis in Nouitiatu non interrumpitur, ſi ex mala valetudine, Nouitius, præcedente licentia Superioris, extra Monaſterium permaneat, vt deciſum teſtantur ex Vecchio, Barboſa loco relato *de Iure Eccleſiaſtico num.* 126. & Nouarius *d. verbo Annus num.* 8. & probant Gratianus *Diſcept. foreuſ. cap.* 166. *numer.* 14. Mendez *in Diuerſ. iur. argument. cap.* 15. *lib.* 2. Tamburinus *ſupra quæſito* 7. *num.* 16. Armendar. etiam *in addit. ad recopil. leg. Nauarr. lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. num.* 13. ac Suarez *ſupra cap.* 4. *num.* 13. declaratum referunt à Sacr. Congregat. Nouitiam, durante probationis anno, curandæ valetudinis gratia, de licentia Superiorum, è monaſterio exeuntem, & poſtea regredientem, eodem tempore profeſſionem emittere poſſe, ac ſi nunquam exiſſet. De quo etiam Barboſa *ſupra num.* 27. & Nouarius *ſupra num.* 9. Et ratio huius eſſe poteſt, quia licet de ratione nouitiatus videatur eſſe quòd peragatur intra Clauſtrum monaſterij veluti formaliter, id eſt, quòd extra illud non exeat nouitius ſine obedientia Superioris; non tamen videtur talis permanentia materialiter ſumpta eſſe de ſubſtantia nouitiatus. Suarez *dicto numer.* 13. approbans ex Nauarro quòd ſi Nouitius de mandato Prælati per magnam partem anni extra monaſterium verſetur, etiam in Curia Principis tractans negotium Religionis, ſemper cenſeatur eſſe in probatione ſine interruptione, & poſſit ſuo tempore profeſſionem emittere, quia non eſt de ratione anni probationis manere ſemper intra ſepta monaſterij, ſed ad probationem ſufficit manere ſub obedientia ſui Superioris vbicunque nouitius fuerit. An verò hæc doctrina etiam verificetur pro nouitiatibus Italiæ, & Inſularum adiacentium, conſule dicta *capit.* 24. *num.* 22. *in* 1. *tomo*. Nec etiam interrumpi nouitiatum, ſi nouitius retento habitu, perterritus ſeueritate, vel iracundia, vel minis, ſeu odio Superioris, aut magiſtri, monaſterio abditè exeat, cauſa ſe celandi, dummodo habeat animum redeundi, tenent Tamburinus *ſupra num.* 18. Barboſa *ſupra num.* 128. ex Vecchio, & alijs. Pro his tamen, & ſimilibus caſibus maximè aduertendæ ſunt circunſtantiæ egreſſus, ſcilicet an ſint tales, ex quibus præſumi poſſit factum fuiſſe animo deſerendi Religionem; ſi enim tales fuerint, vt ex illis præſumi poſſit nouitium ſic egredientem egredi animo non redeundi, ſeu ſe conſtituendi extra obedientiam Prælati, tunc proculdubio interrumpetur nouitiatus. Secus verò ſi non adſit, aut præſumatur talis animus. Suarez *dicto cap.* 14. *num.* 14. Vecchius *ſupra diſp.* 11. *dub.* 3. *num.* 15. Barboſa *d. num.* 128. An autem hæc continuitas nouitiatus debeat eſſe vſque ad profeſſionem intrinſecè, vt ſic dicam, vel ſufficiat annum ipſum eſſe integrum, etiam ſi proximè non ſequatur profeſſio, & conſequenter, ſi expleto anno probationis nouitius nolit profiteri, ſed è Monaſterio egrediatur, & poſtea iterum redeat, an prior annus probationis ſufficiat ad profeſſionem emittendam? Priorem partem tenent Suarez *ſupr. cap.* 15. *num.* 10. Vecchius *d. diſp.* 11. *dub.* 3. *num.* 1. Poſteriorem verò Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. qu.* 15. *art.* 10. *ad finem*, Layman. *ſupra num.* 2. & Bonacina *ſupra num.* 4. poſt S. Antoninum, Angelum, Silueſtrum, & alios. Quibus adhæreo, pro caſu tamen quo conditio perſonæ, aut Religionis non eſt ita immutata, vt nouitius propter illam diſcontinuationem non cenſeatur difficultates Religionis moraliter exploraſſe. Præſertim, cum iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 24. *num.* 41. ex declaratione Sacr. Congregationis, quam communiter Auctores referunt, non obſtante, quòd in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. ſic habeatur; *Finito tempore Nouitiatus Superiores, Nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è Monaſterio eos ejiciant;* nihilominus Superior Prælatus poteſt ex cauſa profeſſionem differre. Sanchez *ſupra cap.* 4. *num.* 21. & 34. Theſaurus *ſupra* §. *limita ſecundò*. Cui doctrinæ maximè fauet declaratio quædam Sac. Congregationis, quam refert Barboſa *in Collectan. verbo Profeſſus*, in qua deciditur, poſſe profiteri in Religione illum, qui cum eſſet duodecim annorum, & permanſerit per annum integrum in nouitiatu, poſtmodum habitu retento commoratus fuit domi ſuæ vſque ad tempus ſexdecim annorum, quo reuerſus fuit ad Religionem, & petijt profeſſionem. Vide Dianam 3. *p. Tract.* 2. *Reſolut.* 128. [Pro caſu tamen qui ſæpius inter Regulares contingere ſolet, ſcilicet, quòd cum aliquis Nouitius Nouitiatum in totum vel in partem iuxta morem Conuerſorum peregerit, poſtea verò in profeſſione ad Clericatum admittatur, vel aliquando etiam è contra; notandum eſt valde probabile eſſe talem profeſſionem eſſe talem profeſſionem eſſe validam, & illum nouitiatum ſufficientem fuiſſe pro tali profeſſione facienda. Quia ad probationis annum legitimè implendum ſatis eſt quòd nouitius vno integro anno obedientia Prælati exiſtitat. Ita Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 3. *diſput.* 6. *quæſit.* 17. *num.* 8. cui fauent plures Authores aſſerentes non teneri nouitium omnes aſperitates Regulæ experiri in ſpecie, ſed ſatis eſt ſi probet in genere perſeuerando ſub dicta obedientia Prælati per annum. Ita Suarez *to.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 14. *n.* 15. Rodriguez *to.* 3. *quæſt. Regul. q.* 5. *ar.* 10. Sanchez *in præcepta decalogi. cap.* 4. *lib.* 5. *n.* 52. & Bartholomæus à S. Fauſto *in Theſauro Religioſorum lib.* 5. *q.* 249. *n.* 3. Laurentius de Peirinis *tom.* 2. *de Prælato quæſt.* 3. *cap.* 1. *n.* 66.]

11 Secunda cauſa, propter quam quæcunque profeſſio, ſiue expreſſa, ſiue tacita, redditur nulla his temporibus, eſt defectus ætatis 16. annorum, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 2. *numer.* 10. & *cap.* 24. *numer.* 22. vbi alia ad intentum. De quo etiam 3. *tomo* verbo *Ætas numer.* 5. & verbo *Annus num.* 9. Debet autem

eſſe, iuxta dicta eo *num.* 5. 16. annorum completorum, De quo etiam Diana 3. *p. Tract.* 2. *Reſolut.* 57. Theſaurus *ſupr. cap.* 2. Vnde practicanda venit opinio Riceij *in Praxi fori Eccleſ. reſol.* 656. *in* 1. *edit. aliàs reſolut.* 549. quatenus poſt Galletum *in Margarit. caſ. conſcient. in verbo profiteri* exiſtimat nullam eſſe profeſſionem, ſi deficiat vna dies ante dictum 16. annum completum. Nouarius *dicto verbo Profeſſio num.* 14. Licet oppoſitum teneant Campanile *in diuerſor. Iuris Canonici rubr.* 12. *cap.* 11. *numer.* 1. & Barboſa *ſupr. num.* 139. exiſtimantes profeſſionem factam in vltima die anni 16. validam eſſe. Valida autem eſt profeſſio poſt 16. annum facta, ſed ante 18. vel vigeſimum requiſitum à ſtatuto Ordinis Minimorum, vel SS. Trinitatis non annullante, aut irritante factam, quia profeſsio non redditur nulla ex eo quòd ſimpliciter prohibita ſit, prout in dictis ſtatutis Rodriguez *tom.* 3. *quæſtion. Regularium q.* 17. *art.* 20. Miranda *tom.* 1. *Manual. q.* 24. *art.* 2. *concl.* 2. Peirinis *de Subdito Relig. tom.* 1. *cap.* 26. §. 3. Sanchez *ſupra capit.* 4. *numer.* 4. Sicque referunt à S. Congregatione decisum Amendariz *in addition. ad recopilat. leg. Nauar. d. l.* 7. *de Relig. n.* 14. Barboſa *ſupra n.* 141. & Nouar. *ſupra n.* 16. & 17.

12 His tamen non obſtantibus profeſſiones factas à Nouitiis Ordinis Prædicatorum, & aliorum communicantium cum ipſis in priuilegiis, quando ſunt in articulo mortis conſtituti, ante 16. annum, validas eſſe, conſtat ex dictis *tom.* 1. *cap.* 24. *num.* 42. & *cap.* 25. *num.* 39. ex Priuilegio Pij 5. vbi etiam alia ad intentum. De quo & Diana 5. *p. Tract.* 3. *Reſolut.* 139. Ad quod etiam deſeruit declaratio quædam S. Congregationis, quam refert Barboſa *ſupra num.* 138.

13 Tertia etiam cauſa, propter quam quæcunque profeſſio redditur nulla, eſt defectus auctoritatis, ſeu poteſtatis in acceptante ad illam, iuxta dicta dicto *cap.* 2. *num.* 25. vbi & alia ad intentum. De quibus etiam Reginaldus *in Praxi lib.* 18. *num.* 385. Vecchius *ſupra diſp.* 13. *dub.* 2. Tamburinus *ſupra quæſit.* 14. Nota autem, quòd quamuis hoc ſolùm videatur eſſe neceſſarium pro profeſſione expreſsa, illa enim debet fieri in manus Prælati facultatem habêtis ad eam admittendam; ſed etiam modo requiritur pro profeſsione tacita; ſi quidem, iuxta dicta ſupra *num.* 5. inter conditiones ad illam requiſitas vna eſt, vt actus per quem inducitur, authoritate, & conſenſu eius, cuius eſt ad Religionem admittere, fiat, ſeu, quod idem eſt, iuxta dicta etiam *ſupr.* vt admiſſio ad illam ſit conſentiente Prælato, vel Religione. Layman. *ſupra n.* 3. & 5.

14 Quarta eſt, defectus ſexus conuenientis Monaſterio, in quo fit profeſſio, iuxta dicta *dicto cap.* 2. *nu.* 20. Quid verò dicendum de fœmina, quæ fingens ſe eſse virum profeſſa eſt in Conuentu virorum, agunt Comitolus *lib.* 2. *Reſponſ. moral. qu.* 28. & Portellus *ſupr. n.* 23. apud quem etiam *in additione ad additionem ad dictum verbum profeſſio* latè de quodam caſu fœmine cuiuſdam, quæ poſt profeſſionem inter Moniales, in maſculum erupit. De quo etiam dixi *tertio to. verbo Irregularitas n.* 14.

15 Quinta eſt, defectus libertatis, ſeu, quod idem eſt, ſeruilis conditio. De qua dixi *dicto cap.* 2. *num.* 21. & *cap.* 24. *num.* 20. De qua etiam, præter Auctores ibi relatos, agunt Azor. *tom.* 1. *Inſtitutio. moralium lib.* 12. *cap.* 1. *qu.* 3. Vecchius *ſupra diſput.* 2. *dub.* 2. Tamburinus *ſupra diſput.* 6. *quæſit.* 3. *num.* 6. Barboſa *dicto cap.* 42. *numer.* 2. & ſequentibus ex multis aliis. Ad hunc libertatis defectum reducitur etiam Matrimonii ligamen, etenim qui Matrimonium conſumarunt nequeunt validè Religionem profiteri, niſi de conſenſu alterius coniugis, iuxta dicta eo *cap.* 24. *num.* 31. & *cap.* 2. *num.* 31. vbi etiam alia ad intentum. Quid verò dicendum de Matrimonio etiam conſummato infidelium, aut rato tantum etiam fidelium, habes ex dictis eod. *to.* 1. *cap.* 3. *nu.* 3. De quibus etiam omnibus Reginaldus *in Praxi lib.* 18. *num.* 377. & *lib.* 30. *n.* 68. Bartholomeus à Sancto Fauſto *in Theſauro Relig. l.* 1. *q.* 286. & *l.* 5. *q.* 81. Vecchius *ſupra diſput.* 14. *dub.* 1. Cornexo *tractatu de Matrim. diſput.* 6. Portellus *ſupra à num.* 27. Barboſa *ſupra num.* 7. & ſequentibus, ac Tamburinus *ſupra à num.* 4.

16 Sexta eſt, coactio. Debet enim eſſe voluntarius Religionis ingreſsus, alioquin is qui cogitur fieri Religioſus non tenetur Regulam obſeruare; nec valida eſt profeſſio, niſi poſtea conſenſiſset. *ca. præſens* 20. *q.* 3. *cap.* 1. *de Regularibus. cap.* 1. *de iis, quæ vi.* Bonacina *ſupra difficult.* 2. §. 1. *num.* 3. Layman. *ſupra num.* 6. Nota tamen, vim, & metum, debere eſſe grauem. Tum quia in Iure non habetur ratio metus leuis, tum quia metus leuis non irritat carnale Matrimonium, ergo neque ſpirituale, ideſt, profeſſionem. Bonacina, & Laymanus relati, ac Theſaurus *in Praxi par.* 2. *verb. Moniales capit.* 1. §. *Amplia* 1. ex Rotæ deciſione. Eſt autem metus grauis primò, metus mortis; ſecundò, mutilationis; tertiò, attrocis cruciatus; quartò, longi carceris; quintò, diuturni exilii; ſextò, ſeruitutis; ſeptimò, ſtupri in viro, vel fœmina; octauò, amiſſionis honorifici ſtatus (hæc omnia habentur §. *quod metus cauſa*, & *C. eodem*, & *in* 1. *decretal. eod. titulo*) nonò, amiſſionis omnium bonorum, vel certè notabilis partis; nam ſine his non poteſt homo commodè, & honoratè viuere, Decimò, infamiæ iuris, vel etiam facti, quæ difficulter poſſit abſtergi. Fama enim præfertur opibus, iuxta illud Prouerb. 22. *Melius eſt nomen bonum, quam diuitiæ multæ.* Vndecimò, excommunicationis iniuſtæ, ſecus ſi iuſta ſit. Hæc enim facilè poteſt caueri ſublata contumacia. Duodecimò, etiam metus grauis dicitur, ſi hæc mala liberis propriis timeantur, quia pro affectu naturæ parentes magis in liberis terrentur, vt habetur *in l. iſti quidem* 8. *in fine* §. *quod metus cauſa*. Leſſius *de Iuſtitia lib.* 2. *cap.* 17. *numer.* 35. Quamuis autem non leuis controuerſia ſit an metus reuerentialis cenſendus ſit grauis, ita vt annullet profeſſionem. Quibuſdam affirmantibus cum Nauarro, Rodriguez, & aliis, quos refert Sanchez *l.* 4. *de matrim. diſp.* 6. *nu.* 17. quibus iunge Dianam 3. *p. Tractat.* 2. *Reſol.* 92. Aliis verò negantibus cum eodem Sanchez ibidem *num.* 18. Soto, Henrriquez, & aliis, quos refert. Nihilominus iſtis adhærendum videtur, dicendo quòd metus reuerentialis ſolus non ſufficiat, niſi ſit coniunctus cum timore incurrendæ grauis, ac diuturnæ offenſionis, cum aſperitate vultus, verborum, & tractationis, & maximè timore ſubtractionis rei neceſſariæ, ſeu congruæ ſuſtentationis, ſeu eiectionis de domo, vel grauibus minis, aut importunis, & inculcatis precibus. Prout ex variis iuribus, & Doctoribus probant idem Sanchez *ſupr. diſp.* 7. *à num.* 5. *vſque ad* 8. & *tom.* 1. *in Decalog. l.* 4. *num.* 8. Leſſius, Layman, & Theſaur. *ſupra* ex notabili deciſione Rotæ, & aliis Doctoribus Vide alia quoad Monialium coactionem ſupra verbo *Moniales num.* [illegible]

Septima

Digitized by Google

17 Septima eſt, defectus vſus rationis, ſiue per dementiam, ſiue per furiam, aut quid ſimile, iuxta dicta *dicto cap. 2. num. 24. & cap. 24. nu. 18.* Habentes enim talem defectum carent libertate requiſita ad Religionem. De quo Siluester, Azor. Sanchez, & Bonacina ijs locis relati.

18 Octaua eſt, ille defectus occultus, ſuper quo proteſtatum eſt Nouitio, quòd ſi illum haberet, & celaret, profeſſio inualida eſſet, iuxta dicta *eo cap. 2. num. 23. & cap. 24. num. 26.* Quod intellige, etiam ſi talis defectus non ſit contrarius ſubſtantiæ Religionis. Etſi enim, iuxta dicta eo *num. 23.* defectus non repugnans ſubſtantiæ Religionis, qualis eſt morbus Gallicus, morbus caducus, commiſiſſe aliquod delictum, originem trahere à parentibus infidelibus, & infamibus, aut quid ſimile, non irritet profeſſionem: ſi tamen habenti illum proteſtatum eſt de nullitate profeſſionis, ſi illum celaret, profeſſio nulla erit illo celato. De quo præter Auctores eo loco relatos, Miranda *in Manuali to. 1. q. 30. art. 4. concluſ. 1.* Suarez *to. 4. de Relig. l. a. cap. primo num. 29.* Vecchius *in Praxi diſp. 14. dub. 15. & diſput. 4. dub. 1.* Diana *4. par. Tract. 4. Reſolut. 188.* Bordonus *Reſolut. 8. nu. 10.* & Theſaurus *in Praxi par. 2. verbo profeſſio. ca. 3.* Pro quo etiam vide dicta ſupr. verbo *Neophytus Regularis*. Nota autem, quòd quamuis circa huiuſmodi proteſtationem, & modum quo facienda ſit, diſſentiant Doctores, illud tamen videtur certius eam ſufficere, quæ de facto intimata ſit tacitè, vel expreſsè Nouitio profeſſuro. De quo Vecchius, & Theſau. *ſupra*.

19 De alijs porrò cauſis, quæ irritare poſſunt profeſſionem, quales ſunt appoſitio conditionis contrariæ ſubſtantiæ Religionis, & fictio, ſeu animus non promittendi, dixi eo *cap. 2. num. a 6. & 27.* Item an conditiones deſignatæ à Sixto quinto pro informationibus Nouitiorum ſint ita de ſubſtantia profeſſionis, vt defectus illarum irritet ipſam, habes ex dictis eo *cap. 24. num. 12. & ſequentibus*, & ſupra verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionis num. 21.* Similiter an defectus Nouitiatus habiti in locis non approbatis à Sede Apoſtolica pro Italia, & Inſulis adiacentibus profeſſionem annulet, dixi ſupra dicto verbo *Nouitij, & Nouitia n. 3.*

20 Pro prædictis autem caſibus, in quibus profeſſio eſt nulla propter dicta impedimenta, aliqua animaduertenda ſunt. Primo, aliqua impedimenta ex ipſis eſſe perpetua. Alia verò ſolùm temporalia. Perpetua dicuntur illa, quæ perpetuò, & inſeparabiliter perſonæ inhærent, nec ab ipſa auferri poſſunt, ſed eam ſemper, & pro ſemper inhabilem ad profeſſionem faciunt; qualia ſunt ſexus virilis ad profitendum inter Moniales, & ſexus fœmineus ad profitendum inter viros. Huius generis erant impedimenta illegitimorum, criminoſorum, & obnoxiorum debitis, & ratiociniis, iuxta diſpoſitionem Conſtitutionis *Cum de omnibus* Sixti 5. quam retuli *tom. 1. capit. 24. num. 12. & 15.* Licet, vt ibidem dixi, moderata ſit his temporibus à Clemente 8. Huius etiam generis ſunt impedimenta aliqua, per particulares Conſtitutiones Religionum poſita, per quæ inhabiles omninò redduntur ad profeſſionem. Temporalia verò dicuntur illa, quæ, etſi inhabilitent ad profeſſionem, ſed non perpetuò, quia poſſunt poſtea amoueri, vt defectus ætatis, defectus conſenſus. Sanchez *l. 7. de Matrim. diſp. 37. nu. 30.* Bordonus *ſupra num. 4.* Ex quo fit profeſſionem factam cum prioribus impedimentis nunquam ratificari poſſe, ſeu, quod idem eſt, de nouo fieri, ita vt valida ſit, cum ſemper perſeuerent ipſa impedimenta; bene tamen factam cum poſterioribus impedimentis, propter oppoſitam rationem. Et ita ſupponunt Sanchez, & Bordonus relati, aliique communiter. Qualiter autem ad ratificandum profeſſionem factam cum aliquo ex prædictis impedimentis temporaneis non requiratur teiteratio Nouitiatus, ſed ſufficiat quòd ſuppleantur ea, quæ primò defuerunt, dixi dicto *cap. 2. num. 9.* De quo etiam Leſſius *lib. 2. de Iuſt. cap. 41. num. 66.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 7. cap. 1. num. 8.* Vechius *ſupr. diſput. 14. dub. 5.* Bonacina *ſupra d. punct. 10. diff. 1. nu. 5.* Quod intellige, quando Nouitiatus fuit integer, & validus. Si enim inualidus, & irritus fuit, reiterari debet. Ita enim declaratum ſæpe eſt à Sac. Congregatione *circa ſeſſ. 25. cap. 15. Concilii Trident.* Suarez, & Vecchius ſupra poſt Nauarrum *Conſilio 26. de Regularib. num. 17. & 19.* & alibi, ac Rodrig. *p. 2. Summ. cap. 5. num. 2.* Licet oppoſitum probabiliter etiam tueantur Leſſius, & Bonacina relati, ac Portellus *verbo Nouitii anuus num. 52.* Peirinis *to. 1. de Prælato q. 3. cap. 1. §. 5. num. 147.* Bordonus *ſupra n. 76. & 77.* poſt Azorium, Sanchez, & alios, pro aliquibus ſaltem caſibus, & præcipuè, quando per talem Nouitiatum ſufficienter expertus fuerit Nouitius auſteritates Ordinis. De modo autem repetendi talem annum probationis, & an neceſſarium ſit non ſolùm habitum Nouitiorum ſuſcipere, ſed & modum viuendi ipſorum obſeruare, agit Suarez *ſupra n. 9. et ſequentibus*. Quando autem cenſeatur Religioſus ratificare profeſſionem aliàs inualidam, dixi eo *num. 9.* De quo etiam Leſſius *ſupra*, & Bonacina *d. diff. 5. num. 1.* Similiter, qualiter ad ratificationem talis profeſſionis inualidæ ob defectum aliquem temporalem, probabile ſit non requiri nouum conſenſum Religionis, dixi eo *cap. 2. num. 7.* De quo etiam Peirinis *ſupra num. 146.* Tamburinus *ſupra quæſit. 23.* Bordonus *ſupra num. 74.* poſt Azorium, Sanchez, Rodriguez, Suarez, & Vecchium. Quod intellige, pro caſu quo Religio tempore profeſſionis inualidę verum conſenſum haboerit. Si enim antea non conſenſit, ſed potius reſtitit, neceſſarium videtur quòd de nouo habeatur conſenſus illius. Idem Bordonus *dicto n. 74. & num. 60.* Illud certius, in ratificatione profeſſionis inualidæ opus non eſſe iteratione Cæremoniarum, quæ ex conſuetudine, vel Conſtitutionibus Religionis adhiberi ſolent. Tum quia non ſunt de ſubſtantia. Tum quia neque iterantur benedictiones in Matrimonio antea inualidè celebrato, tum quia iſtæ antea adhibitæ fuerunt. Peirinis *ſupra n. 151.* Bonacina *ſupra num. 4.* ex Nauarro, Azorio, & Sanchez.

21 Secundò animaduertendum, quòd pro nulliter profeſſis Concilium Trid. *ſeſſ. 25. de Regularib. ca. 19.* hæc ſtatuit. *Quicunque Regularis prætendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licent a Superiorum, non audiatur niſi intra quinquennium tantùm à die profeſſionis, & tunc non aliter niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario. Quòd ſi ante habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quacunque cauſa admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tanquam Apoſtata puniatur. Interim verò nullo priuilegio ſuæ Religionis iuuetur.* Circa quod Decretum, præter dicta *dicto cap. 2. num. 7.*

num.7. & 8. & *tom. 3.* verbo *Cauſa Iudicialis Regularium num. 9.* & verbo *Epiſcopus quoad Regulares num. 11. & 12.* & ſupr. verbo *Nouitij, & nouitiæ Religionum*, vlterius animaduertendum, iuxta dicta loco immediatè relato, diſpoſitionem iſtam Concilij non ſolùm habere locum in impedimentis ibi expreſſis, ſcilicet vis, metus, & defectus ætatis, ſed etiam in alijs ſimilibus. Tum quia illa ponuntur exempli gratia, non autem ad excludenda alia, cum exempla regulam non reſtringant. *l. damni infecti ff. de damn. inf.* Tum quia hoc indicat illa particula *aut quid ſimile*. Item illa *quacunque de cauſa* in ſupradicto capite expreſſa, aliter eſſent ſuperfluæ, quod dicere magnum abſurdum eſt; in Iure enim neque vna ſyllaba ſuperfluere debet. Gloſſa *verſic. tanquam cap. ſolitæ de maior.* Tum quia terminus *quicunque* propter eius generalitatem comprehendit caſus etiam diſſimiles, vt habet Gloſſa *verb. quamuis initio Clem. 1. de ſent. & re iud.* Bordonus *Reſolut. 23. num. 3.* ex Sanchez, & alijs. Procedit autem hæc diſpoſitio Concilij ſolùm de reclamantibus de nullitate profeſſionis propter impedimenta temporalia, non propter impedimenta perpetua. Qui enim cum impedimento perpetuo profeſſi ſunt, etiam elapſo quinquennio audiri poſſunt. Ratio eſt, tum quia quod fauore alicuius introductum eſt in ipſius damnum retorqueri non debet, *l. quod fauore C. de leg. & Regul. quod in gratiam de Reg. iur. in 6.* Si autem Religioſus laborans perpetuo impedimento dirimente profeſſionem è Religione exire non poſſet, Religio detrimentum pateretur, quia cogeretur retinere perpetuò inhabilem, quod videtur contra Concilij mentem, cum hoc Decretum in fauorem Religionis ediderit. Tum quia Concilium denegat audiri poſt quinquennium, quia præſumit Religioſum conſenſiſſe; hæc autem ratio ceſſat in habente perpetuum impedimentum, cum ipſius conſenſus validus eſſe non poſſit. Tum quia ſequeretur mulierem, quæ mentito ſexu profeſſionem in Monaſterio emiſit, cogi in eodem Monaſterio remanere. Quod eſt abſurdum. Nauarrus *l. 3. conſil tit. de Regularib. in 1. edit. conſil. 5. num. 12. & conſil. 25. numer. 2. & vlt. & in 2. conſil. 26. numer. 2. & conſil. 48. numero 2. & fin.* Sanchez *l. 7. de Matrim. diſput. 37. numer. 32. & 33.* Suarez *tom. 3. de Relig. l. 7. cap. 4. numer. 7. 8. & 9.* Sanctarellus *dicta qu. 48. numer. 36.* Bonacina *dicto punct. 10. difficult. 4. num. 7.* Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 104. numer. 20.* Theſaurus *in Praxi par. 2. verb. Profeſſio capit. 1. §. amplia ſecundò*. Idem dico de habentibus impedimentum temporale durans etiam poſt quinquennium, ſi illud irritet profeſſionem, vt ſi profeſſi ſunt ex metu, vel cum defectu ætatis, & hæc etiam durent poſt quinquennium. Quia cum Tridentini Decretum fundetur in præſumptione ratificationis profeſſionis irritæ, cum talis ratificatio eo tempore eſſe non poſſit, (quia, vt diximus, ea impedimenta, quæ inualidant profeſſionem expreſſam, inualidant etiam tacitam) ceſſat præſumptio Concilij. Sanchez *ſupr. n. 34.* Portellus *ſupra verbo Profeſſionis nulla reclamatio num. 52.* Cum etiam eo *cap. 2. numero 7.* dixerim, non obſtante taxatione quinquennii à Concilio facta, audiri poſſe reclamantes poſt illud, ſi legitimas cauſas allegauerint ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare, ideo probabiliter ſatis, non reclamantem intra quinquennium, vel quia fuit impeditus, vel quia ignorauit iuſta ignorantia ſuam profeſſionem eſſe irritam, poſse reclamare, etiam poſt quinquennium, reſoluunt non ſolum Nauarrus eo loco relatus, ſed etiam Azor. *to. 1. l. 12. cap. 4. qu. vlt.* Sanctarellus *dicta qu. 48. num. 3.* Diana *3. p. Tractat. 2. Reſolut. 53. & 62.* Paſqualigus *deciſ. 432.* & maximè Suarez *dicto cap. 4. num. 6.* Propterea ſubdens, quòd licet Concilium dicat, quinquennium eſse computandum à die profeſſionis, intelligendum eſt per ſe; per accidens verò, interueniente ignorantia probabili, computandum eſse à die quo cœpit quis habere ſcientiam de nullitate profeſſionis. Quod confirmatur, quia Concilium voluit concedere quinquennii tempus habile ad ratificandum profeſſionem, ſed quandiu ignoratur nullitas profeſſionis non poteſt ratificari, ergo non debet tempus illud in hoc quinquennio computari. Suarez *ſupra*. Vide tamen circa hoc aliquas declarationes Sac. Congregat. quas referunt Barboſa *in prædictum locum Concilij*, & Sanctarellus *ſupra*. Attende etiam ad praxim, & ſtylum Curiæ, qui talis eſt, vt quoties elapſo quinquennio quis vult dicere de nullitate adit Pontificem, vel Sacram Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem, & allegato iuſto impedimento non reclamandi intra tale tempus, illiſque ſummariè cognitis, impetrat talem facultatem, per viam ſaltem extraordinariam reſtitutionis in integrum. Portellus *ſupra verbo Profeſſionis nulla reclamatio num. 45.* Nouarius *in Lucerna verbo Reclamare n. 5.* Nota autem tale impedimentum, vel ignorantiam reclamandi intra quinquennium, minime probari iuramento ipſius reclamantis. Sanchez dicta *diſp. 37. num. 14.* Rodriguez *in addit. ad Summ. cap. 65. num. 6.* Nouarius *ſupra num. 6.* Comprehenduntur quoque ſub iſto Decreto milites S. Ioannis Hieroſolymitani, prout conſtat ex declaratione S. Congregat. quam referunt Barboſa *ſuper illud*, & Suarez *ſupra n. 10.*

22 Circa circunſtantias autem prædicti quinquennii ad reclamandum nota, quòd illud in profeſſione expreſsa incipit per ſe, vt dixi à die, quo quis illam emiſit, in tacita verò, à die, quo fecerit actus ſolummodò profeſſis proprios, quibus inducitur. Barboſa *dicta Allegat. 104. num. 16.* ex Miranda, Azorio, & Bonacina, quos etiam ſequitur Nouarius *ſupra num. 2.* & *3.* [Si autem quæras an dies ipſa profeſſionis, computetur in quinquennii ſpatio, Reſpondeo affirmatiuè, eo quod tempus in materia Iuris alteri contraria debet eſse completum, & computandum non ſolùm à die in diem ſed à momento in momentum. *l. 3. §. Minorem. ff. de minorit.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſp. 6. quæſit. 25. num. 6.* conformiter ad doctrinam Sairi, Sanctarelli, Bonacinæ, & aliorum, quos refert.

Vnde ſolus Ordinarius non poteſt proceſsum talis nullitatis facere ſine dicto Prelato Regulari. Portellus *in Reſponſionib. Moral. tom. 2. caſu 14. q. 2. & caſu 93.* vbi agit de quodam Ordinario, qui excommunicauerat Prælatum cuiuſdam Religionis, eo quod nollet tradere illi quendam Religioſum propter crimina ab ipſo commiſsa in carcere detentum, qui prætendebat ſe nulliter profeſsum.] Quoad eos autem coram quibus facienda eſt huiuſmodi reclamatio de nullitate, nota ex declaratione Sac. Congregationis, quam referunt Barboſa *ſuper illud cap. Concilij, & in Collectaniis Bullarij verbo Profeſſio Regularis*, Tamburinus *ſupra quæſit. 26.* ac Nouarius *ſupra verbo Profeſſio*, eam fieri debere coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius Monaſterii,

rij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi Monaſterium exiſtit. Si autem huiuſmodi cauſæ intra biennium non determinentur, ad Iudices Superiores trahi poſſunt, iuxta Decretum eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *capit.* 20. Niſi aſſignentur cauſæ legitimæ, propter quas non ſunt definitæ. Ita enim habetur ex declarationibus Sacræ Congregationis, quas ex Armendariz, Leone, Riccio, & Barboſa retuli 3. *tom.* verbo *Cauſa iudicialis Regularium num.* 9. Quomodo autem facienda ſit huiuſmodi reclamatio cum habitu, dixi eo *cap.* 2. *num.* 8. De quo etiam Diana *ſupra dicta Reſolut.* 53. & Tamburin. *ſupra nu.* 2. [Notat autem idem Tamburinus *quæſit.* 25. *num.* 10. reclamantem ſcienter contra profeſſionem validam, & reſiliendo propterea à Religione cenſeri debere, vt Apoſtatam quia iniuſtè & illegitimè recedit à Religione, in qua validè profeſſus eſt.]

23 Nota quartò, profeſſionem quomodocunque inualidam non validari preciſè propter curſum temporis, ſi de nouo non ratificetur. Ita enim habetur expreſsè ex Regula Iuris in 6: *Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non ſubſiſtit.* Confirmatur à ſimili de matrimonio, quod enim à principio ſemel nullum fuit, non incipit eſſe validum ſolùm propter fluxum temporis. Suarez *ſupra cap.* 1. *num.* 3. Peirinis *ſupra num.* 143. Tamburinus *ſupra quæſit.* 17. *num.* 1. Deinde, profeſſionem quomodocunque inualidam, ex vi ſua nullam inducere obligationem in profeſſo ad vota, Regulam, Conſtitutiones &c. Ratio eſt, quia obligatio hæc ſolùm eſt effectus profeſſionis validæ. Bonacina *ſupra difficult. prima num.* 1. ex Nauarro, Enriquez, Sanchez, & aliis. Dixi ex vi ſua; quia ratione alterius circunſtantiæ fieri poteſt, vt obligetur ad illa profeſſus, vt ſi ſcandalum præbeat, Regulam, aut vota coram aliis non ſeruando. Quilibet enim tenetur ſcandali occaſionem præcauere. Ita relati Authores. Quamuis autem iidem Authores, & alii, ſpecialiter Leſſius *lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 63. & Layman. *lib.* 4. *Tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 7. ſupponentes prædictum Religioſum inualidè profeſſum cogi non poſſe ad ratificandum profeſſionem, (prout eſt certum, ſi quidem profeſſio debet eſſe actus omnino liber, & abſque vlla coactione) conſequenter etiam, & ſatis probabiliter ſupponant, quòd ſi nolit ſpontaneè ratificare profeſſionem inualidam, poſſit intra quinquennium auctoritate propria dimittere habitum, fugere è Religione, & ducere vxorem, ſecluſo tamen ſcandalo, vel aliis circunſtantiis extrinſecis: imò, & Prælatum id ſcientem poſſe illum occultè dimittere. Hæc tamen limitanda ſunt primò, quando inualidè profeſſus eſt certus de inualiditate ſuæ profeſſionis, quando enim dubius eſt de illa tenetur iudicare in fauorem Religionis, quæ poſſidet ipſum, iuxta dicta *tomo* 3. verbo *Dubia Regularium numer.* 16. & tenent Sanchez *dicta diſput.* 37. *numero* 12. & Suarez *ſupra cap.* 2. *num.* 6. Secundò, id etiam limitari debet pro caſu quo ille non poſſit probare coram Eccleſia inualiditatem ſuæ profeſſionis, ſi enim illam probare poteſt, debet vti remedio à Concilio deſignato, ſcilicet reclamando coram Ordinario, & Superiore ſuo. Licet enim hoc Decretum probabiliter ſatis intelligatur ab Auctoribus relatis ſolùm pro foro externo, non pro interno, aut foro conſcientiæ; probabilius tamen eſt oppoſitum, non ſolùm propter pœnas, quas Concilium aſſignat, ſcilicet quod habeatur vt Apoſtata, & quòd nullo Religionis ſuæ priuilegio fruatur, quæ pœnæ, cum ſint graues nimis, ſupponere videntur culpam in foro conſcientiæ, ſed etiam quia actus illi per ſe ſe videntur pernicioſi bono communi, atque contra ius Religionis, vel ſaltem contra iuſtitiam legalem, quia quando aliquis habet ius ad rem, vel in re, quam alius poſſidet, præſertim iuſtè, non poteſt ſua auctoritate illam vſurpare, ſed debet vti auctoritate Iudicis, quando commodè poteſt. Quia oppoſitum eſt contra bonum ordinem Republicæ, & non per accidens, ſed per ſe inferre poteſt ſcandalum, & perturbationem. Ita Suarez *ſupra cap.* 3. *num.* 11. Idem quoque videtur dicendum etiam poſt expletum quinquennium, in caſu ſcilicet quo illi permittatur reclamare, ſaltem per viam extraordinariam reſtitutionis in integrum. Quia ratio tradita etiam probat pro eo tempore. Caſu tamen quo talis reclamatio non ſit tunc poſſibilis, probabile eſt quod Authores ſupra relati tenent, ſcilicet, quòd, cum Decretum Concilij fundetur in præſumptione, qua ſupponitur in foro externo profeſſionem illam inualidam, ſaltem tacitè ratificatam fuiſſe à profeſſo, ideo ſi inualidè profeſſus certò ſciat nunquam eam ratificaſſe, ac per conſequens Iuris præſumptionem falſam eſſe, in conſcientia obligatus non eſt ad manendum in Religione, ſed per ſe loquendo, ſi graue ſcandalum, aliudue maius incommodum ſecutum non ſit, dimiſſo habitu occultè fugere, atque vxorem ducere non prohibetur, aut à Prælato, occultè dimitti, ſcandalo ceſſante. Quemadmodum, iuxta plurium ſententiam, Iudex, qui alioquin contra allegata, & probata abſoluere non poteſt, ſi tamen publicè conuinctum reum certò ſciat innocentem eſſe, poteſt ei occultè fugiendi aditum patefacere, modò ſcandalum abſit. Ita Layman. *ſupra* ex relatis Authoribus. Vide & Sanctarellum dicta *quæſt.* 48. *à num.* 18.

24 Caſu verò, quo prædictus Religioſus inualidè profeſſus non poſſit inualiditatem ſuæ profeſſionis in foro externo probare, nec è Religione exire, aut occultè dimitti propter ſcandalum, quod inde ſequetur, vel aliam impoſſibilitatem, tenetur ſuam profeſſionem ratificare, ſeu inualidare, iuxta dicta *cap.* 2. *relato num.* 7. Ratio eſt, quia, licet abſolutè, per ſe, & ex natura rei nullus poſſit cogi ad Religionem profitendam, cum iugum Religionis ſit valde oneroſum, ijs præſertim, qui illud ſponte non recipiunt; nihilominus per accidens, ſcilicet ad maiora vitanda incommoda, & propter commune bonum, ad id obligari poteſt, qualiter contingit in propoſito. Primò, propter dicta eo *num.* 7. ſcilicet ad vitandam fictionem, & deceptionem non ſolùm Religionis, ſed & totius Eccleſiæ. Cum enim illa eum habeat pro vero profeſſo, ipſe etiam verum profeſſum eſſe procurare debet. Secundò, ad vitanda grauia pericula, quibus ſe exponit manendo in Religione non ratificata profeſſione. Nam quæ propria ſunt profeſſorum, & profeſſionem ſupponunt, ita vt ſolis profeſſis conuenire poſſint, cum ipſorum præiudicio exequi, & ſubire cogetur, ita vt ſine ſcandalo ea recuſare non poſſit. Rodriguez 2. *tom. Summæ cap.* 92. *concl.* 5. Suarez *ſupra cap.* 2. *nu.* 7. *&* 9. Bonacina *dicta difficult.* 1. *n.* 2. Vecchius *ſupra diſp.* 14. *dub.* 2. Bordonus *ſupra Reſolut.* 8. poſt alios.

25 Bona autem profeſſorum propria, & quæ non profeſſis nullatenus conueniunt, ſed peccent illa vſurpando, ſunt. Primò, alijs bonis, redditibus, ſeu eleemoſynis Religionis. Licet in hoc excuſari poſſint tales ficté profeſſi, ſi obſequia, quæ ipſi præſtant Religioni, ipſis æquiualeant. Secundò, habere locum, & præcedentiam inter profeſſos. Tertiò, poſſe confiteri ſua peccata Sacerdoti approbato ſolùm à Superiore Regulari, & non ab Epiſcopo, ſeu Ordinario. Quartò, frui priuilegijs Religionis, quæ ſolùm veris profeſſis conceſſa ſunt, Neque obſtat, ea etiam, iuxta dicta ſupra *verbo Nouitij, & Nouitia Religionum à num.* 34. extendi quoque poſſe ad Nouitios. Nam iſti ficté profeſſi non ſunt Nouitij, cum non ſint in probatione, nec, vt tales à Religione habeantur; nec veri profeſſi, vt ſupponitur, ſed ſolùm falſi, intruſi, & ſuppoſititij profeſſi contra voluntatem Eccleſiæ, & Religionis. Verum quidem eſt poſſe dici frui prædictos illis priuilegijs, quæ Religioni conceſſa fuerint pro ſuis commenſalibus, & domeſticis. Sed iſta pauca ſunt. Quintò, diſponere de bonis ſuis iuxta Concilium Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. Sextò, ſpecialiter, ſi fuerint Choriſtæ, vel Choro deſignati, habere vocem actiuam, & paſſiuam in electionibus. Septimò, ordinari ad titulum paupertatis profeſſæ, & non alicuius beneficij, aut patrimonij, Octauò, ordinari per dimiſſorias conceſſas à Prælatis Regularibus. Nono, admitti ad gradus, & honores Religionis. Decimò, eligi ad officia, & dignitates Religionis. De quibus omnibus Sanchez *dicta diſp.* 37. *num.* 37. 42. & 43. ex Nauarro, & Rodriguez; Peirinis *ſupra num.* 141. Bordonus *ſupr. num.* 31. & ſequentibus. Apud quos alia ad intentum. Vide aduertentiam pro Dominis Epiſcopis conferentibus Ordines Regularibus, quã retuli ſupra verbo *Ordines Sacri n.* 17.

26 Pro caſibus, in quibus profeſſio inualida obligat, ſaltem vt votum ſimplex, ad promiſſa, vide dicta *tom.* 1. relato *cap.* 2. *n.* 28. cum Auctoribus, quos ibi refero. Alia quoque ad intentum habebis infra verbo *Vota Regularium*.

PROFANATIO SACRORVM.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Profanatio Sacrorum eſt ſacrilegium. n. 2.
Quando liceat. n. 3.

1 DE hac re aliqua dixi ſupra verbo *Monaſteria Regularium num.* 38. & 45. & verbo *Paramenta Eccleſiaſtica*, & dicam infra verbo *Vaſa Sacra*, & verbo *Veſtes Sacra*. Alia quoque in præſenti dicenda, conformiter ad declarationes aliquas Sacr. Congregat. quæ circunferuntur, Ex quibus aliqua pro Regularibus vtilia haberi poſſunt.

2 Primò ergo nota, quòd prophanare Sacra eſt ſacrilegium, vt potè, quia eſt contra reuerentiam debitam rebus Sacris. Nald. *in Summa verbo Sacrilegium numer.* 2. Vnde ex Abbate infert, quòd ſacrilegium etiam ſit, ſi res aliena, inuito, vel ignaro ipſius domino effecta Sacra, poſtea deſecraretur, quia potius in hoc caſu eſſet ei ſatisfaciendum de ſuo intereſſe, relinquendo ipſam durare Sacram.

3 Secundò nota, quòd cum, iuxta præſcriptum Concilij Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reformatione.* Epiſcopis liceat aliquando Eccleſias aliquas dirutas in profanos vſus non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertere, ideo Prælati Regulares, qui habuerint iuriſdictionem Epiſcopalem in populum, id etiam facere poterunt. Quod qualiter ſit itelligendum, habetur ex declarationibus Sac. Congregationis, quas refert Barboſa *in locum Concilij relatum, & in Collectanis Bullarij verbo Profanare*. Ex declaratione etiam Sac. Congregationis apud Nouarium *in Lucerna Regularium verbo Profanatio num.* 1. conceditur ex cauſa profanatio Clericis Regularibus Societatis Ieſu. Item ex declaratione etiam S. Congregationis, quam refert idem Nouarius *ibidem n.* 2. conceſſa fuit profanatio domorum, in quibus Moniales habitarunt, & diuina officia recitarunt, ac Miſſas celebrari fecerunt.

PROTECTORES ORDINVM.

1 DE illis ad ſufficientiam dictum eſt *to.* 2. *ca.* 9. *per totum, & to.* 3. *verbo Cardinales*, & ideo pro nunc ſuperſedendum.

QVARTA FVNERALIS.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè, num. 1.
Quarta funeralis quid ſit. n. 2.
Ad illam an teneantur Religioſi præcipuè Mendicantes. num. 3.
Priuilegia ipſorum moderata à Concilio Tridentino. numero 4.
Quomodo intelligendum. n. 5.
De priuilegijs Mendicantium ex Pio V. n. 6.
Quæ Monaſteria eam ſoluat. n. 7.
De quibus rebus. ibidem.
Quid de monaſterijs monialium. n. 8.
An debeatur ex ijs, quæ alio die, præter quam in die ſepultura afferuntur. n. 9.
Caſus, in quibus non debetur. n. 10.
Pœna, quas incurrunt Ordinarij cogentes Regulares ad illius ſolutionem quando non debetur. n. 11.

1 DE hac etiam materia nonnulla dixi *to.* 1. *c.* 3. *num.* 13. & *to.* 2. *cap.* 1. *num.* 29. & 30. Deſeruiunt etiam ad intentum dicta *tom.* 3. verbo *Canonica portio*. Alia tamen addenda pro materiæ ampliori notitia.

2 Quarta funeralis eſt quarta pars illorum bonorum, quæ parochiani relinquunt, vel offerunt ratione funeris cum extra Parochiam propriam ſepeliuntur. Clem. *Dudum de ſepultur.* Ioannes de Cruce *de ſtatu Religionis l.* 2. *capit.* 9. *dub.* 5. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſput.* 15. *quæſito* 17. *numer.* 1. Vocatur etiam quarta parrochialis *capit.* 1. & *cap. relatum de ſepultur, & in cap.* 2. *eod. tit. in* 6. & *dicta Clem. Dudum §. verum*, & vtrobique Doctores *de Sepultur.* ex eo ſcilicet, quòd debita ſit Parrocho propter Sacramenta, quæ miniſtrat ſuis parrochianis, id eſt: propter onus, quod in eorum adminiſtratione ſubit. *capit. primo cap. relatum cap. de his de ſepultur.* Tamburinus *ſupra numero* 2.

3 Etſi autem Religioſi omnes, etiam Mendicantes,

tes,

tes, teneantur iure communi ſoluere quartam funeralem: ita enim habetur in Clem. citata, vbi etiam reuocantur conſuetudines, & priuilegia illuc vſque conceſſa, & conuentiones, ſtatuta, & pacta, ac per conſequens hoc tempore Religioſi non habentes aliquod priuilegium ad illam teneantur, prout notat Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico lib. 3. capit. 24. n. 13. & 14.* Nihilominus plures Religioſi habẽt talia priuilegia, & ita nec ipſi, nec illi, qui cum illis communicant in priuilegijs eam ſoluere tenentur. Hi ſunt Carmelitæ, propter priuilegium Nicolai 5. quod retuli ad verbum 3. *tom.* verbo *Canonica portio numer. 7.* & quod eſt copioſius, & melius, vt habent Caſarubius, Rodriguez, & Miranda eo loco relati. Deinde Benedictinis Congregationis S. Iuſtinæ, ex Eugenio 4. in Bullario Rodriguez *Bulla* 12. & apud Tambur. *ſupr. n. 6.* Qui etiam refert hoc priuilegium communicari Vallis Vmbroſæ, & Cæleſtinis. Prædicatores etiam, Minores, & Carmelitæ habent ſimile priuilegium à Sixto 4. vt patet ex Miranda *tom. 2. q. 48. art. 6.* & Ioanne de Cruce *ſupr.* Similiter noſtri Patres Diſcalceati poſt contradictorium iudicium à ſolutione prædictæ quartę exempti ſunt per Clementem 8. in Bulla *Quod ſemel* in Bullario Rodriguez in eodem Clemente *Bulla* 26. Ioannes de Cruce *ſupr.*

4 Hæc verò priuilegia, & alia à prædictis Authoribus relata, & ante Concilium Tridentinum conceſſa, quatenus modeeata ſunt ab eodem Concilio *ſeſſ. 25. capit. 13.* vbi ſic habetur. *Decernit S. Synodus, vt quibuſcunque in locis iam ante annos quadraginta, quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Eccleſiæ ſolita eſſet perſolui, ac poſtea fuerit ex quocunque priuilegio, alijs Monaſterijs, Hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis pijs conceſſa, eadem poſt hac integro iure, & eadem portione, qua antea ſolebat, Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſiæ perſoluatur, non obſtantibus conceſſionibus, gratijs, priuilegijs, etiam Mari magno nuncupatis, aut alijs quibuſcunque.*

5 Ex hoc autem Concilij Decreto inferuntur aliqua ad intentum. Primum, ea Monaſteria, quæ 40. annis ante Concilium ſolita erant ſoluere dictã quartam, teneri etiam nunc ad eam, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs. Ita enim habetur expreſsè in dicto Decreto. Secundum, quòd illa Monaſteria fundata ante Concilium, quæ ſolita non erant per 40. annos ſoluere dictam quartam, hodie non teneantur ad illam. Quia ita etiam habetur in Decreto Concilii adducto. Tertium, quòd Monaſteria fundata ante Concilium citra 40. annos non teneantur ad illam; quia Concilium ſolùm loquitur de Monaſteriis fundatis ante Cõcilium ante quadraginta annos, non citra. Quartum, quòd Monaſteria fundata poſt Concilium, aut in poſterum fundanda, non teneantur ſoluere dictam quartam, quia nullo modo comprehenduntur in Decreto Concilii. Quod ſolùm loquitur de fundatis ante ipſum, & quæ ſolita erant illam ſoluere, quod non poteſt competere Monaſteriis fundatis, aut fundãdis, poſt Concilium. Rodrig. *tom. 1. quæſt. Regular. q. 39. ar. 2.* Miranda *in Manuali to. 2. q. 48. art. 7.* Ioannes de Cruce *ſupra*, Portellus *in Dubijs Regular. verb. Canonica portio n. 1.* & ſequentibus. Naldus *in Summ. verb. Sepultura n. 1.*

6 Id verò ita obſeruandum eſſe colligitur primò pro Mendicãtibus ex Bulla Pii 5. *Etſi Mendicantium*, paucis annis poſt ipſum Concilium edita, de qua dicit *tom. 2. cap. 1. numer. 12.* Ibi enim ſic habetur ad intentum. *Quartam autem funeralium, de qua ſeſſ. 25. cap. 13. nequaquam ſoluere teneantur Monaſteria, quæ à 40. annis citra fundata exiſtunt. Poſtquam Concilium ipſum loquitur tantùm de Monaſterijs ante annos 40. fundatis, quæ ipſam quartam ſoluere conſueuerant.* Hæc autem Conſtitutio Pij quinti reuocata non eſt à Gregorio 13. per aliam Conſtitutionem, quæ incipit *In tanta*, quia iuxta dicta *eo capit. 1. numer. 16.* ſolùm Gregorius reuocauit præfatam Conſtitutionem Pij 5. quatenus per ipſam conceditur aliquid contrarium Decretis Concilij Tridentini, non tamen quatenus ipſa declarantur, prout infertur ex Rotæ deciſione in Vna Litienſi, de qua infra, & præter Authores à me eo loco relatos, tenet etiam Ioannes de Cruce *ſupra.* Similia habentur in alia Bulla eiuſdem Pii 5. *Ad hoc nos Deus* in 2. to. Bullarij Laertii *ſub numer. 41.* Colligitur ſecundò ex declaratione Sac. Congregationis, quam ex Rodriguez retuli loco relato ex primo tomo Summæ, qui eam authenticam monſtrat ex *q. 39. art. 2.* Tertiò, ex alia declaratione Sac. Congregationis pro Ordine Minimorum, quam ex Quaranta in *Summa Bullarij verbo Priuilegia regularium* eo etiam loco retuli. Quartò etiam, ex Paulo 5. in Bulla *Decet Romanum* pro Carmelitis, quam ibidem etiam retuli. Quintò ex Rotæ deciſione in vna Litienſi *Quartæ funeralium* coram Domino Coccino, quam referunt Barboſa *ſupra numer. 14.* & Tamburinus *ſupra num. 7.* Aliam etiam refert Caſſarubius *in Compend. Priuilegiorum Mendicantium verbo Canonica portio in fine.*

7 Illa autem Monaſteria, quæ quartam funeralem ſoluere tenentur, quia ſcilicet 40. annis ante Concilium illam ſoluere ſolita erant, licet ſtando in iure communi eam ſoluere debeant de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis ſepelitur, prout ex d. Clement. *Dudum*, & aliis capitibus Tituli *de Sepulturis* inferunt Silueſter *in Summa verbo Canonica portio quaſt. 9.* Molina *de Iuſt. Tractat. 2. diſputat. 215.* Barboſa *ſupra numer. 51.* his tamen temporibus, Mendicantes, & qui ipſorum priuilegiis fruuntur, non tenentur illam ſoluere, niſi de his tantum, quæ cum corpore defuncti deferri ſolent, vino ſcilicet, tritico, pane, cereis &cet. Portellus *ſupra numer. 5.* Ita enim pro Mendicantibus declarauit Pius 5. Bulla relata, vbi poſt verba adducta ſic habet. *Et vbi ſolui conſueuit id tantum ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus diferri contingerit tempore, quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur, non autem de Miſſis, ſeu legatis, vel alijs, Fratribus ipſis, ſeu Monialibus huiuſmodi, relictis, aut aliàs quomodolibet donatis, ſolui debet; ſicque intelligi Decretum quoad quartam huiuſmodi ſoluendam debere decernimus. Vbi verò non eſt conſuetudo ſoluendi quartam huiuſmodi, de nullo ſupra ſcriptorum ſolui debere declaramus. Nec ad quartam, ſeu aliam partem omnium eorum, quæ etiam pro ornamento Eccleſiæ, palliorum, planetarum, cortinarum, & pannorum & aliorum quæ dictis Eccleſijs relinqui, vel dari contingerit, etiam ſi pro victu Fratrum, aut aliàs relinquantur, aliquid contribuere teneantur.* Similia habentur in alia Bulla eiuſdem Pii 5. *Ad hoc nos*, quam ſupra retuli. Ita etiam habet vſus, vt ex Cardin. *in Clement. Dudum de Sepult. §. verum* notant Couar. *cap. vlt. de teſtam. num. 6. & 7.* Molina, Rodriguez, & Ioannes de Cruce *ſupra*, ac Miranda etiam *ſupra art. 6.* Per quem vſum, vt credo, moderatum eſt priuilegium illud Nicolai quinti

pro

Digitized by Google

pro Catm., per ipſum enim eximebantur à ſolutione omnimoda funeralium, non obſtante Clementina *Dudum*, & alijs Conſtitutionibus. Rodriguez *ſupra*. Cum autem dico de cereis deberi dictam quartam, intelligi id debet de cereis, qui circa Crucem, vel cadauer deferri ſolent, maximè in Italia. Barboſa *ſupr.num.*41.ex alijs. Qualiter autem eorum diuiſio facienda ſit cum Parochis in Vrbe, habes ex SS. D. N. Vrbani declaratione apud eumdem Barboſam *numer.* 42. De quo etiam dixi *tom.* 2.*capit.* 1.*num.* 48. Non de candelis, quas in manibus portant Religioſi in huiuſmodi funeribus, iuxta dicta eo *n.*48.ex priuilegio Sixti 4. pro Minoribus. De quo idem Barboſa *ſupr.n.*39. Idem quoque *n.*40. referens declaratum à S.Congregatione de candelis, aut cereis Confraternitatum ſæcularium, aut locorum piorum aſſociantium funera.

8 Nota ſupradicta etiam habere locum in Monaſterijs Monialium. Quia Pius quintus in vtraque Conſtitutione relata ipſarum expreſsè meminit. Portellus *ſupr.n.*8. Etſi Nouarius *in Lucerna Regularum verbo Quarta n.* 1. oppoſitum teneat, niſi vbi adſit conſuetudo in contrarium.

9 Ex dictis autem infertur nõ deberi dictam quartam ex ijs, quæ alio die, præterquam in die ſepulturæ afferuntur, cum illa non poſſint dici deferri cum corpore Defuncti. Et ita tenent Rodriguez, Molina, & Miranda *ſupr.* poſt Panormitanum, & ſauet Azor.*tom.* 2. *Inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 13.§.*funeralia*. Non tamen, Barboſam *ſupra numer.* 38. *& in Collectan. Bullar. verbo Quarta* referre declarationem S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quæ aliquo modo huic doctrinæ contrariatur. Propterea cautè procedendum, ſi de dicta declaratione authenticè conſtet.

10 Sunt etiam plures caſus, in quibus generaliter loquendo, ſecundum Doctores, non debetur dicta quarta à Monaſterijs, ſeu Eccleſijs. Primus, quando adeſt conſuetudo illam non ſoluendi, iuxta dicta *ſupra & 3. tom. verbo Canonica portio numer.* 8. Secundus, quando adeſt etiam priuilegium non ſoluendi illam, vt dictum eſt. Tertius, quando aliquid legatur in vſus priuilegiatos, de quibus *in cap. fin. de teſtam.* ſcilicet, prout ibi dicitur, *de his, quæ in ornamentis, vel pro eis, ſeu fabrica, luminaribus, anniuerſario, ſeptimo, vigeſimo, trigeſimo die, ſiue alys ad perpetuum cultum diuinum legantur Eccleſijs &cet.* Quartus, quando Eccleſiæ aliquid inter viuos donatur, ſeu quando legator in vita ſoluit legatum. Quintus, quando poſt electionem ſepulturæ Religioſus effectus eſt in illo Monaſterio. Sextus, quando quis legat Eccleſiæ, in qua non ſepelitur. Septimus, quando aliquis ſepelitur in Eccleſia contra voluntatem Religioſorum illius. Octauus, quando Eccleſia Parochialis eſt interdicta culpa Parochi. Nonus, quando quis elegit ſepulturam in aliqua Eccleſia, ſed poſtea reuocauit eam electionem, & ſepelitur in alia. Decimus, quando, etſi elegerit, de facto tamen non ſepelitur in illa Eccleſia ex aliquo caſu. Vndecimus, cum legatur pro incertis malè ablatis. Duodecimus, quando legatur Eccleſiæ Parrochiali quantum illi debebatur ratione quartæ. Tertius decimus, quando tempore teſtamenti, & legati non elegit ſepulturam, ſed poſtea tempore mortis, & hoc non in fraudem Parochiæ. Quartus decimus, cum ille non potuit accipere per longum tempus Sacramenta, aut diuina à ſua Parochia. Quintus decimus, quando & depoſitio funeris in aliqua Eccleſia ad tempus ſolum. De his caſibus, eorumque explicatione, & limitatione, communiter Summiſtæ *verbo Canonica portio*, ſpecialiter Angelus *ibid.num.* 14. Silueſt. *ſupra* Molina *d.diſput.*215. Azor.*ſupra cap.* 12. *&* 13. Rodriguez *d.q.* 39. Miranda *d. q.* 48. Portellus *dicto verbo Canonica portio, & in Additionibus ad illud, ac in Reſponſionib. moral. par.* 2. *caſu* 25. Barboſa *ſupra num.* 45. 46. 47. *&* 52. Adde; nec deberi ex legatis particularibus Religioſis, quia Iura ſolùm loquuntur delegatis Eccleſiis. Silueſter *ſupr.q.*6. Miranda *ſup.ar.*3. pro Complemento Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regulatium 19. Iulii 1641 pro PP. Conuentualibus declaraſſe Quartã funeralem deberi proprio Parocho defuncti, quando ſibi elegerit ſepulturam in Eccleſia Regulari; ſi tamen defunctus mortuus ſit extra propriam Parochiam, quartam deberi Parocho, in cuius Parochia mortuus eſt. Item 28. Martii 1642. non deberè Quartam eo quod corpus defuncti dum ad ſepulturam ferretur tranſierit per aliam Parochiam.]

11 Pro pœnis, quas incurrunt Ordinarii cogentes Regulares ad ſolutionem quartæ quando eam non debent, & qualiter tunc non teneantur coram ipſis comparere, vide Rodriguez *ſupra art.*9. Mirand.*art.* 14.& Portellum *num.* 11. An poſſint renunciare illis, ſeu pacta facere circa ipſius ſolutionem, videantur Silueſt.*ſupr.q.*2. Rodrig.*ſupr.art.* 8. Miranda *ſupr.art.*12. Portellus *ſupr.nu.* 9. *&* 10. alter Rodrig. *in Compend. quæſt. Regular. Reſol.* 18. & Barboſa *ſupra numer.*34. *&* 35. An dicta quarta debeatur ex ijs, quæ Confraternitatibus relinquuntur, tractãt Azor. *cap.*12.*q.*11. Miranda *ſupra ar.*3. & maximè Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.*75.*numer.*43. & ſequentibus.

QVÆSTVARII REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

*Quæ de ipſis alibi dicta. n.*1.

Qui quæſtuarij prohibiti ſunt à Concilio. numero 2.

*Licentia ad quæſtuandum quando oſtendenda Ordinarijs. n.*3.

*An poſſint ipſam limitare. n.*4.

*De Conuerſis quæſtuarijs Monialium. n.*5.

De publicantibus indulgentias ob quæſtum. numero 6.

1 QVæ de hac materia ſparſim per totam Summam dixi, hic vel remiſſiuè repetenda pro ipſius complemento.

2 Primò ergo, quamuis iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 20. *numer.* 17. quæſtores, vel quæſtuarij omnino aboliti ſunt à Concilio Trident. *ſeſſ.* 5. *capit.* 2. *& ſeſſ.* 21. *capit.* 9. iuxta dicta tamen *tom.* 2. *capit.* 1. *numero* 4. talium quæſtorum, ſeu quæſtariorum nomine non veniunt Religioſi pauperes, Mendicantes præſertim, propter declarationem Pij 5. & Sac.Congregationis, quam eo loco retuli. De quo etiam, præter Authores ibi relato, Nauarrus *conſil.* 33. *de Pœnit.* Vgolinus *de Poteſtate Epiſcopi.c.*8. §. 4. *n.*6.& Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 109. *n.* 7.

3 Quamuis etiam, iuxta dicta eo *numer.* 4. licentiam ad quæſtuandum, quam Regulares habent à ſuis Superioribus, teneantur oſtendere ordinarijs, id

tamen

Digitized by Google

tamen intelligendum videtur ſolùm quandò extra loca vbi Monaſteria exiſtunt quæritare voluerint. Ita enim colligo ex declaratione Sac. Congregationis authentica apud Barboſam *ſupr. nu.* 10. & Peirinis *tom. tertio priuileg. Minim. cap. 2. numer.* 41. quæ ſic habet. *Sac. Congregatio cenſuit fratres Ordinum Mendicantium nequaquam poſſe ab Epiſcopis prohiberi quominus per ſe ipſos in Diœceſibus vbi habent Conuentus, eleemoſynas quærant, ſed tantùm ſi extra loca vbi Monaſteria exiſtant, quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere.* Quod etiam tenet Nouarius *in Lucerna Regularium. verbo Quæſtuarij num.* 4. [Et conſtat ex alia declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium 28. Nouembris 1642. quam vidi. Item ex alia Vercellenſi 18. Maij 1640.]

4 Regulares prohiberi poſſe per Epiſcopum ab immoderata exactione eleemoſynæ, vel ne exigant eleemoſynas pro Conuẽtu extra Diœceſim exiſtente, & ne exigant niſi, quorum licentias confirmauerit prius Epiſcopus, ex praxi ſuarum partium referunt Marc. Anton. Genuen. *in Praxi Archiepiſc. Neapolit. cap. 59. num.* 11. & Campanile *in Diuerſ. iur. Canon. rub. 12. cap. 13. num.* 134. Cæterum animaduertenda eſt Dominis Ordinarijs declaratio Sac. Congregationis adducta, quæ ſolùm eis, permittere videtur facultatem videndi licentiam ſuorum Superiorum, quando extra loca vbi Monaſteria habent, quæritare voluerint Regulares. Animaduertendum quoque illis eſt, quod dicto *capit.* 1. *num.* 5. dixi. Maximè etiam priuilegia Summorum Pontificum, quibus grauiter, & per cenſuras procedunt contra eos, qui impediunt Mendicantes ab eleemoſynis quærendis, vt patet apud Caſſarub. *in Compend. priuilegior. Mendicantium verbo Eleemoſyna n. 7. 8. 9. & 13.*

5 Qualiter, aut quando Conuerſæ Monialium mitti poſſint ad quæritandum, ſeu quærendum eleemoſynas, conſtat ex declarationibus Sac. Congregationis, quas retuli *dicto tom. 2. capit.* 8. *numer.* 29. quas etiam referunt Aldana *in Compendio Canon. l. 2. tit.* 10. Nouarius *in Lucerna regularium verbo Conuerſa n. 4. 5. & 6.*

6 Quòd Religioſi publicantes Indulgentias ob quæſtum, id eſt, ob eleemoſynas ratione illarum acquirendas, ſententiam excommunicationis incurrant Papæ reſeruatam, & Epiſcopi, quantumuis Cardinalatus honore præfulgeant, ſi id egerint, aut attentauerint, ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum ſint ſuſpenſi, donec ſatisfactione præmiſſa à Sede Apoſtolica diſpenſentur, conſtat ex dictis ex Bulla Pij 5. *tom.* 3. verbo *Indulgentia quoad Regulares n.* 23. [Quod quæſtuantes ſub eodem titulo cœrceri debeant ita vt qui de nouo quæſtuare volunt non impediant eos qui ab antiquo ſolebant ſub eo titulo quæſtuare, habetur ex declaratione Sac. Congregationis Epiſcoporum & Regularium 8. Maij 1643.]

RATIFICATIO PROFESSIONIS.

Vide dicta ſupra verb. *Profeſſio regularis*.

RECONCILIATIO ECCLESIARVM.

Vide dicta 3. *tom.* verbo *Cæmeterium*, & verbo *Eccleſia*.

RECVRSVS REGVLARIVM AD Sedem Apoſtolicam.

SVMMARIVM.

De recurſu Regularium ad extraneos remiſſiuè. numer. 1.
Recurſus via appellationis ad Sedem Apoſtolicam quando licitus. n. 2.
An requiratur licentia Prælati Regularis pro acceſſu ad Sedem Apoſtolicam titulo appellationis. n. 3.
Quid ſi Prælatus illam neget. n. 4.
Quid quando ſine cauſa rationabili petitur. n. 5.
Venientes ad Sedem Apoſtolicam ſub illius protectione ſunt. n. 6.

1 De recurſu Regularium ad extraneos pro fauoribus ipſorum impetrandis ad obtinendum aliquam gratiam, officium, vel gradum in Religionibus, latè dixi ſupra verbo *Officia Religionum à numero* 10. & locis ibi relatis. De recurſu etiam eorumdem Regularium ad tribunalia extra ſuam Religionem titulo appellationis, ſeu querelæ contra ſuos Prælatos, dixi *tom.* 3. verbo *Appellare, & Appellatio*. De recurſu etiam ad eoſdem titulo violentiæ, ſeu vis illatæ, dixi eodem 3. *tom.* verbo *Exemptio Regularium numero* 15. 16. & 17. Nunc autem ſpecialiter agendum de recurſu ipſorum ad Sedem Apoſtolicam, maximè via appellationis.

2 Et quidem talem recurſum via appellationis ad Sedem Apoſtolicam licitum eſſe Religioſis in caſu videlicet raro, & graui, in quo non ſub dubio, ſed euidenter conſtaret eos notabiliter grauari à ſuis Superioribus in ſama, aut honore, conſtat ex dictis *tom.* 1. *capit. 9. numer.* 4. & 7. ac 3. *tom.* verbo *Appellare, & Appellatio numer.* 4. Conſtat etiam ex dictis ijs locis, quod licet hæc appellatio facienda ſit regulariter loquendo, gradatim, modo aſſignato eo *cap. 9. num.* 4. ſcilicet à Prælato immediato ad Prouincialem; à Prouinciali ad Generalem; à Generali ad Protectorem, & a Protectore ad Sanctiſſimum, vel Sac. Congregationem eius vices habentem: nihilominus, iuxta dicta eo *num.* 7. in aliquo caſu, ſcilicet, quando à ſuis Superioribus non ſperant remedium contra iniuriam ſibi illatum, poſſunt Religioſi immediatè à ſuo Superiore appellare ad Sedem Apoſtolicam *cap. ad Romanum el. 1. & 2. 2. q. 6. ca. ſi duobus. capit. dilecti filij el. 3. de appell.* locis habetur quòd omnes ad Sedem Apoſtolicam appellare poſſunt. Ratio eſt, quia Papa eſt principalis, vniuerſalis, & immediatus Superior Regularium. Vnde illorum eſt Prior, Prouincialis, & Generalis. Sotus *lib. 8. de Iuſt. q. 5. art.* 1. Peirinis *to. 3. Priuilegior. Minim. cap. 4. nu.* 14. Scofra *de inualiditate profeſſ. dub.* 25. & 26. Bordonus *Reſolut. 32. nu.* 26. poſt Rodrig. Nauar. & alios.

3 In caſu etiam prædicti grauaminis, ſeu grauis iniuriæ illatæ Religioſo, ſi ipſe appellet ad Prælatum Superiorem, vel Sedem Apoſtolicam, & Prælatus inferior nolit ipſi concedere licentiam ad illos accedendi, licitè poteſt ſine illa id facere. Ratio eſt quia Decretum Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. capit.* 4. in quo prohibetur Regularibus accedere ad ſuos Superiores ſine licentia, non intelligitur pro iſto caſu, eo quòd, iuxta dicta *tom. 1. capit. 16. numer.* 9. ex Nauarro, & Sayro, non eſt credendum Concilium

Digitized by Google

cilium loqui de Religioſis à ſuo Superiore iniquè, & contra ius grauatis, prout etiam tenet Bordonus *ſupr. num.* 5, ex Rodrig. Azor, Sanchez, & Barboſa. Similiter Decreta Summorum Pontificum Clementis 8. & Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, quæ retuli eodem *tom.* 1. *capit.* 10. *nnmer.* 16. (& idem dico de Conſtitutione Sixti 5. & declaratione Sac. Congregationis, quam eo loco *numer.* 15. retuli) vbi prohibetnr acceſſus Regularium ad Romam ſine licentia Generalis, vel Protectoris ſub pœna priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, excludunt hunc caſum. Loquuntur enim de acceſſu ſine grauamine, aut alio prætextu, quam liberandi ſe à grauamine illicitè illato. Peirinis *ſupr. nn.* 15. *&* 17. Bordonus *ſup. num.* 28. Idem dico de ſtatutis Religionum, ſi quæ ſint quoad hoc. Tum propter dicta. Tum etiam, quia Iuri communi contraria eſſe non poſſunt. *cap. quod ſuper his de maior. & obed. cap. inſtitutionis* 25. *q.* 2. Peirinis *ſupr. numer.* 15. Ratio etiam generalis eſſe poteſt, quia licentia formalis, & expreſſa neceſſaria non eſt in iis, quæ aliàs ſunt conceſſa, qualis eſt prædictus recurſus; præſertim cum in illo includatur tacita licentia ad talem acceſſum. Bordonus *ſupr.* poſt alios. Quod maxime eſt verum ſi talis licentia fuerit petita. Quia licentia rationabiliter petita habetur pro obtenta, licet negetur; maximè quando expreſsè non requiritur, vt obtineatur. *arg. capit. licet* 18. *de Regul.* Ad minus tamen non incurretur pœna illa priuationis vocis &c. quia ea ſolum infligitur contra præſumentes, vt patet ex verbis ipſius. Pœna autem, quæ requirit præſumptionem non incurritur ab eo qui legem illam tranſgreditur ob legitimam cauſam, & non ex temeritate, prout dixi *to.* 1. *capit.* 10. *numer.* 33. & me relato ſequitur Peirinis *dicto nnmer.* 17. Caſu tamen quo Religioſus iniuſtè, & certo grauiter grauatus æquè benè poſſet conſulere ſuæ famæ ſequendo appellationem, vel habendo recorſum ad ſuos Superiores, vel Sedem Apoſtolicam per nuncios, litteras, vel procuratores, tunc, vt credo, illicitè id faceret, incurreret dictam pœnam perſonaliter adeundo non obtenta legitima licentia, quia intentum Concilij, Summorum Pontificum, & aliorum ſtatutorum id videtur eſſe, vt impediatur inutilis vagatio Religioſorum, qualis eſſet in dicto caſu.

4 In caſu etiam prædicti legitimi recurſus ob legitimam appellationem ad Sedem Apoſtolicam factam, ſi Prælatus ſubdito petenti licentiam adeundi Romam, nec potenti per alios appellationem ſequi, talem licentiam negaret, ſine dubio grauiter peccaret. Tum propter dicta. Tum quia in tali caſu eſt iure debita ſubdito talis licentia. Non tamen propterea incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ in ipſa ponitur *nnm.* 9. & cuius verba retuli 3. *tom.* verbo *Bulla Cœnæ numer.* 27. Ea enim excommunicatio ſolùm ponitur contra eos, qui ſua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent, venientes ad Sedem Apoſtolicam, non verò volentes venire, quia in pœnalibus verba accipienda ſunt formaliter, & ſtrictè. Bordonus *ſupra numer.* 33. Videtur tamen incurrere illam, quæ 13. caſu in eadem Bulla ponitur verbis relatis loco adducto *numer.* 36. ſcilicet. *Qui ve aliàs quibuſcumque perſonis in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotijs proſequendis, ſeu gratijs, vel litteris impetrandis ad Romam Curiam accedant, aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas vel litteras à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut Notarios, ſeu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præſumunt.* Megala *de Cenſuris l.* 3. *cap.* 10. *q.* 1. *nn.* 8. Sed neque hoc admittit Bordonus *ſupr. num.* 34. dicens, quòd verba illa ſolùm videntur comprehendere impedientes eos, qui recurrunt ad Sedem Apoſtolicam, vt eneruent litteras, gratias, & alia, quibus poteſt tueri illa iniuſta appellatio, de qua eſt ſermo in dicto caſu 13. *num.* 2. non verò eos, qui impediunt quouis modo recurrentes ad Sedem Apoſtolicam. Vel dici poteſt, & meliùs, illis verbis *prohibere, ſtatuere, ſeu mandare*, ſolùm denotari actiones poſitiuas, non verò negationem concedendi dictam licentiam.

5 Dixi autem hæc ſolùm procedere in caſu legitimi recurſus ob legitimam appellationem, quia ſi Prælatus, ſubdito volenti ad Sedem Apoſtolicam recurrere ſine cauſa rationabili legitimæ appellationis, vel ſimili, licentiam negaret, rectè faceret; nam eam negare debet quando irrationabiliter petitur, prout ſupponunt Authores relati, & fauet Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. capit.* 8. *dub.* 2. *numer.* 23. *&* 24.

6 Notandum etiam, quòd in Iure communi ſtando, & ſecluſis alijs circunſtantijs, venientes ad Curiam Sedis Apoſtolicæ, & in ea manentes, & reuertentes, cum rebus ſuis dicuntur eſſe ſub protectione Sedis Apoſtolicæ. *cap. vnic. de Cleric. peregrinant.* Gloſſa *ibid.* ex alijs iuribus. Alterius *de Cenſur. l.* 5. *diſput.* 10. *capit.* 2. Theſaur. *in Prax. p.* 2. *verbo Curia ea.* 3. (Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium quendam Religioſum ex Minoribus voce priuatum propterea quod proceſſerat contra quendam alium qui recurrerat ad Sedem Apoſtolicam ad vſum talis vocis rehabilitauit 9. Martij 1635. & die 1. Martij 1641. declarauit Generalem non potuiſſe priuare voce actiua & paſſiua quoſdam Religioſos ſui Ordinis qui ad Sacram Congregationem recurſum habuerant, quin potius in integrum reſtituendos eſſe.

Notandum præterea quod non obſtante maxima authoritate quam in Curia habet D. Auditor Cameræ, nihilominus prohibitus eſt de ordine Sanctiſſimi à Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium 20. Martij 1643. iogerere ſe in Regularium cauſis, etiam in gradu appellationis.]

RECVSATIO IVDICIS. Regularis.

SVMMARIVM.

Quando licita, aut illicita ſit. n. 1.
Quid ſit recuſatio. n. 2.
Ipſius effectus. n. 3.
Regulanda eſt ſecundum Ius Canonicum. n. 4.
Recuſatio an facienda in ſcriptis. n. 5.
Quando opponi debeat. n. 6.
Non in viſitatione generali Prælatorum Regularium. num. 7.
Arbitri quales ſint futuri. n. 8.

Licet

1 Licet iuxta dicta *tom. 1. cap. 9. num.* 8. illicita, & abominabilis ſit, regulariter loquendo, recuſatio Prælati Regularis, qui tamen iuxta ibidem dicta, & *tom.* 3. verbo *Iudex, & Iudicium Regularium numero* 12. licita eſt aliquando, in caſu ſcilicet raro, videlicet, quando conſtat certò, & euidenter iniquè ſe gerere, aut velle gerere contra bonam famam, & opinionem alicuius Religioſi; ideo eo *nu.* 12. & 13. *ſequenti* non nulla dixi circa cauſas, & praxim recuſationis. Quibus addenda alia pro maiori notitia materiæ.

2 Primò, quòd recuſatio eſt, Iudicis, vel Audientiæ, cauſa ſuſpicionis propoſita declaratio, *l. apertiſſimi, C. de Iudic. ca. quia ſuſpecti* 3. *q.* 5. *ca. ſuſpicionis de officio deleg.* Sic deffinit eam Speculator 1. *p. tit. de Recuſat. initio*, quem ſequitur Sanchez *l.* 6. *Conſilior. moral. cap.* 8. *dub.* 3. *num.* 2.

3 Secundò, quòd effectus recuſationis eſt, quòd pendente illa non poteſt Iudex ad aliquem actum procedere in ea cauſa, &, ſi procedit, proceſſus eſt nullus. Suſpenditur enim eius iuriſdictio. Sanchez *ſupra num.* 3. ex Batt. & communi Doctorum, Notans cum Franco, quòd non priuatur Iudex fundamentaliter iuriſdictione, quia etiam poſt recuſationem, & approbationem cauſæ ſoſpicionis, poſſet Iudex de conſenſu partis recuſantis in ea cauſa procedere, vel alteri delegare, vt dicitur *cap. iudex de offic. deleg. in* 6. Quin etiam eo ipſo quòd quis poſt propoſitam recuſationem litigat coram Iudice recuſato, videtur per hoc renunciare recuſationi, Sanchez *ibid.* ex Panormit. & Matanta.

4 Tertiò, quòd recuſatio Prælati Religionis regulanda, eſt ſecundum Ius Canonicũ, ſicut & recuſatio Iudicis Eccleſiaſtici cum hæc res canonica, & Eccleſiaſtica ſit. Sanchez *ſupra numero* 7. poſt aſſignatas differentias, quæ ſunt inter recuſationem factam ſecundum Ius Canonicum, & ſecundum Ius Ciuile.

5 Quartò, quòd licet loco relato *numer.* 3. dixerim cauſas ſuſpicionis debere aſſignari à recuſante in ſcriptis coram Iudice recuſato; nihilominus probabile eſt non eſſe neceſſe niſi ſolùm ad melius eſſe recuſationem fieri in ſcriptis, cum ius id non exprimat. *capit. cum ſpeciali de appell.* Portell. *in Reſolutionib. p.* 1. *caſu.* 22. *num.* 6. Peirinis *in formulario littera R. cap.* 2. *nu.* 1.

6 Quintò, quod licet recuſatio opponi debeat non tantùm ante litem conteſtatam, verùm etiam debeat eſſe prima exceptio, quæ opponi debet ante omnes dilatorias, quia ſi opponitur alia dilatoria cenſetur prouocari Iudex, vt ſuper ea prononciet, & ſic inducitur conſenſus in iudicem; nihilominus quando de nouo ſuperuenit cauſa, poteſt in quacunque parte litis opponi. Poteſt etiam recuſari, quando de nouo cognoſcitur cauſa, licet ea non emergat de nouo. Sanchez *ſupra num.* 19. Ioſephus à S. Maria *in Tribunal. Religioſ. tract.* 4. *cap.* 20. *§.* 3. Peirinis *ſupr. nu.* 2. Quibus adde Naldum *in Summa verb. Iudex n.* 17. (poſt Farinacium, quem refert) & Paſqualigum *in Decis. moral. Decis.* 350. & *ſequentib.*

7 Non tamen propterea poſſunt Moniales, aut Fratres vnius Conuentus recuſare Prouincialem, aut Viſitatorem, eumque impedire (quamtomque ſuſpectus ſit) ne viſitet ex officio ſuum Conuentum viſitatione generali, & ordinaria, ſi ſola inquiſitione generali vult viſitare. Ratio eſt, quia per inquiſitionem generalem præcisè non inquiritur crimen, aut defectus alicuius particularis, nec formantur proceſſus. Sed ſolùm procedit Prælatus in illa ex officio, inquirendo in generali de vitijs, & virtutibus Religioſorum id ipſorum correctionẽ, ac per conſequens ceſſat periculum euidentis grauaminis, propter quod ſolùm poteſt recuſari Prælatus. Portellus *ſupr. numer.* 1. & *caſu* 21. *numer.* 3. 4. & 5. Peirin. *ſupra numer.* 3. *in fine*. Et fauent Nauarrus *lib.* 5. *conſil. tit. de accuſat. inquiſit. conſil.* 3. & dicta à me *tom.* 1. *capit.* 27. *numer.* 2. Fauet etiam Decretum Pauli 5. tranſmiſſum ad Epiſcopum Portugalenſem, quod referunt Portellus *numer.* 3. *relato*, & Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 73. *numer.* 38. vbi dicitur, Epiſcopum, vel alium Viſitatorem non poſſe recuſari. Licet enim ibi ſolùm ſit ſermo de Epiſcopo, vel Viſitatoribus ſæcularibus, quia tamen Prælati, & Viſitatores Regulares ſunt quaſi Epiſcopi in hoc, & de æquipollentibus idem eſt iudicium *l. fin. ff. mandat.* & *capit. ſi quando de reſcript.* & *capit. dudum de elect.* 2. ideo, quæ dicuntur de Epiſcopo Viſitatore applicati poſſunt Prælato Regulari, etiam Viſitatori. Portell. *ſupr.* Dixi, ſi ſola inquiſitione generali vult viſitare. Si enim via inquiſitionis ſpecialis, aut denunciationis vult procedere, tunc poterit recuſari, quia tunc eſſe poterit euidens ſuſpicio grauaminis. Portellus, & Peirinis relati. Et à ſimili de Epiſcopo Viſitante id tenent Piaſegus *in Praxi par.* 2. *cap.* 3. Armendariz *tit.* 6. *de viſit. lib.* 5. *§.* 2. *num.* 7. quos refert, & ſequitur Barb. *ſupra.*

8 Sextò, quod attinet ad arbitros, quos eo *nu.* 13. dixi aſſignari debere quando cauſa ſuſpicionis ad recuſandum eſt dubia, nota, tales poſſe eſſe Religioſos alterius Religionis, cum nullo iure oppoſitum habeatur, quinimo iſte ſit ſtilus Religionum, & colligi poſſit ex c. *paſtoralis de offic. Iud. Ordinar.* Peirin. *ſup. num.* 4. Imo etiam ſæculares probos, & bonæ famæ, vt credo, propter eamdem rationem. Quæ tamen intellige, ceſſante ſcandalo, aut ſi Conſtitutiones Religionum non contradicant. An verò in caſu quo eſſent plures Viſitatores ſimul poſſit vnus eſſe iudex arbiter in cauſa recuſationis alterius, agit Paſqualigus *ſupra deciſ.* 356. & *ſequentib.*

REFORMATI REGVLARES.

SVMMARIVM.

De illis vbi actum. n. 1.
Qui dicantur Reformati. n. 2.
Prælati Regulares tenentur procurare Monaſteriorum Reformationem. n. 3.
Indultum notabile Pij 2. *pro Carmelit. Reformatis & Reformandis. n.* 4.
Item Pauli 2. *pro eiſdem. n.* 5.
An ea communicentur alijs Religionibus. numero 6.
De tranſitu Religioſorum Reformatorum ad non reformatos. n. 7.

1 De ipſis, & de ijs quæ ad ipſorum reformationem ſpectant egi in ſpeciali libro *de Reformatione Regular.* quibus alia addenda pro materiæ explicatione.

2 Et primò, Reformati Regulares illi dici poſſunt, qui, iuxta Regulæ quam profeſſi ſunt, præſcriptum, vitam inſtituunt. Vnde illi, qui non iuxta Regulæ ſuæ præſcriptum, ſed ſecundùm vſum viuont,

non

non Reformati dici debent. Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuilegiorum Mendicantium verbo Reformatio §. notandum* ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 45. *cupit.* 1. Si autem tales non reformati, ex conceſſione, vel mitigatione. Sedis Apoſtolicæ ſic viuant, non propterea deſinunt eſſe filij illius Religionis, & Regulæ. Imo contrarium aſſerentes excommunicati ſolent à Summis Pontificibus, vt patet ex Conſtitutionibus Vrbanis fratrum Minorum Congregationis S. Franciſei anni Domini 1628. Tales verò Reformati Regulares non ſolùm ſunt in noſtro Carmelitarum Ordine, ſed etiam inter Ciſtercienſes, Camaldulenſes, Prædicatores, Minores. Auguſtinianos, Trinitarios ac fratres S. Mariæ de Mercede, & alios. Quorum aliqui ſub eodem Generali, ac non reformari viuunt; alij ſub diuerſis Prælatis. Quidam ſub eiſdem Conſtirutionibus, alij ſub diuerſis. Alij etiam diſcalceati; alij calceati incedunt, iuxta diuerſitatem Religionum. De quibus Caſſarub. *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Reformutio*. Sorbus *ibidem* & Rodriguez *tom.* 3. *quæſtion. Regular. quæſtion.* 47. *art.* 4.

3 Omnes autem Prælatos Ordinum Mendicantium teneri debitè reformare Monaſteria ſibi ſubditu tam Fratrum, quam Monialium habetur ex Bulla Sixti 4. quam refert Caſarub. *ſupra numer.* 1. [Adeò autem deſideratur hoc à Sede Apoſtolica, vt quandoque videam Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium ſtatuiſſe differri poſſe celebrationem cuiuſdam Capituli Prouincialis ad effectum introducendæ Reformationis, & quod interim gubernaret aliquis à Generali deſignatus, prout pro Auguſtinianis Decreuit 7. Iunij 1641.] Quia tamen ipſorum reformatio præſertim cõſiſtit in vita communi perfectè tenenda, iuxta Concil. Trident. loco relato, iuxta dicta *tom.* 1. *cup.* 6. *numer.* 60. & *cap.* 7. *num.* 19. *ac præſertim cap.* 18. *num.* 14. Superiores peccant mortaliter, ſi cum poſſunt, non cogunt ſubditos ad vitam communem reſtituendam. Naldum *in Summu verbo Religioſus num.* 5. ex D. Antonino, Valentia, & alijs, hæc etiam ſubiungens. *De Religioſis autem vtriuſque ſexus, qui cum habere poſſint ſufficientem, imo, & abundantem victum, & veſtitum ex redditibus, vel eleemosynis conſuetis adhuc tamen reſiſtere volunt Superioribus, qui eis vitam communem iniungunt, iuxta præſcriptum Sacrorum Canonum, ac Concilij Trident. dicendum eſt profectò, quòd ſint in malo ſtatu ſalutis ſuæ. Ratio eſt, quia volunt diſponere de legatis, vel eleemosynis propinquorum ſecundùm voluntatem ſuam, contra votum obedientiæ, & paupertatis, & quia ſic viuentes ex ſua propria voluntate conuincuntur contemptui habere æquipollenter perfectionem ipſum. Nec eos inuatu licentia ſic viuendi à Superioribus obtenta, quia apertè conſtat illam eſſe conſenſum, & voluntatem extortam; eo quòd ſuperiores ob vitandas inferiorum aſſiduas querimonias, permittunt eis, quæ nolentes coguntur velle, & in conſcientia actus geſtus ob metum etiam iuſto minorem, modò ſit cauſa illius actus, inficitur.*

4 Extat etiam circa hoc notabile Indultum Pij 2. pro Generali, Prouincialibus, & Prioribus noſtri Ordinis in Mari Magno Ordin. apud Rodriguez *in Bullario in Sixto* 4. *Bulla* 37. Ipſa autem Pij 2. Bulla eſt apud ipſum *numer.* 26. apud nos autem *num.* 33. In qua non ſolùm prædictis Superioribus Ordinis reformationem iniungit, ſed etiam ad id præſtandum auxilium, & brachium Prælatorum, & Principum extra Religionem exhibet, & Fratribus reformationi reſiſtentibus excommunicationem infligit, his verbis. *Diſcretioni veſtræ præſentium tenore committimus, & mandamus, quatenus, iuxta conceſſam vobis à Domino gratiam, & Officiorum veſtrorum exigentiã, omnes et ſingulos dicti Ordinis profeſſores, iuxta Sanctorum Patrum, & veſtra Regularia inſtituta in vita, & moribus reformare, ac Regulari diſciplinæ ſubdere, & ad meliorem vitam reducere procuretis. Ita quòd per veſtræ laudabilis diligentiæ ſtudium in dicto veſtro Ordine Regularis diſciplina, & vitæ caſtimonia laudabiliter obſeruentur; ac in eo deuotæ ſollicitudinis ſtudio benedicatur Altiſſimus, & odor bonæ famæ perſonarum illius vtiliter diffundatur. Et ne, quòd abſit, peruerſorum eorumdem priuatas, qui paterna, & proficua veſtræ correctionis monita ſubire recuſant, in ſua profeſſionis traſgreſſione damnabiliter perſeueret, aut ſatore Zizania, & hoſte humani generis procurante, in deteriùs prolabatur, & eorum impunitas trahi poſſit ab alijs in exemplum. Vniuerſos, & ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & cæteros locorum Ordinarios, nec non Duces Marchiones, Comites, Barones, Seneſcallos, Iudiciarios, Poteſtates, Capitaneos, cæteroſque Dominos temporales, & eorum loca tenentes, Vniuerſitateſque, & Communitates Ciuitatum, Terrarum, Caſtrorum, & aliorum quorumcumque Locorum, rogamus, requirimus, & hortamur attentè; ſubditis verò noſtri iniungimus, & mandamus, quatenus pro tam ſaluberrimo operis complemento vobis efficacis fauoris, & adiumenti præſidio quoties opportunum fuerit, & pro veſtri parte fuerint requiſiti aſſiſtant, & fauores præbeant opportunos, ita quòd vos, & veſtrum quilibet quoſcunque incorrigibiles, diſcolas, & delinquentes ipſius veſtri Ordinis profeſſores punire corrigere & iuxta ſuam profeſſionem vitam ducere compellere valeatis. Cæterum vt optata ipſius Ordinis, illiuſque domorum, & perſonarum reformatio abſque alicuius impedimenti, aut obſtaculi machinatione ſuccedat, vniuerſis, & ſingulis tam profeſſoribus prædictis, quàm alijs quibuſcumque Eccleſiaſticis, & ſæcularibus perſonis cuiuſcunque dignitatis gradus ſtatus, Ordinis, vel conditionis exiſtunt, diſtrictius inhibemus, ne reformationi domorum, aut perſonarum Ordinis antedicti quouis quæſito colore ſe opponere, aut illam impedire præſumant, ſub excommunicationis pœna, quam ſi ſecus fecerint, eos & eorum quemlibet incurrere volumus ipſo facto, & à qua donec à præmiſſis reſipuerint cum effectu, abſolui nequeant, præterquam in mortis articulo conſtituti, non obſtantibus &c.*

5 Deinde Paulus II. in alia Bulla in eodem Mari magno immediatè proxima ſequenti, prædictam Pij, non ſolum quoad dictam excommunicationem contra impedientes reformationem confirmauit, ſed etiam qualiter Priores Conuentuum reformatorum ab ipſis Fratribus Reformatis ſolùm eligi, & à Capitulis confirmari deberent; item quòd nec ammoueri poſſent dicti Fratres Reformati, aut alij eiſdem adiungi ſine ipſorum conſenſu; inſuper quomodo prędicti Conuentus à ſolo Prouinciali viſitari poſſent cum Socio eiuſdem Reformationis, non maiorem taxam, quam pro alijs Conuentibus poſtulando, ac de Priore talium Conuentuum qualiter promittere debeat Regulę obſeruantiã, & quòd aliàs deponendus ſit, & alia ad intentum, ſic ſtatuit, & ordinauit. *Sanè pro parte dilecti filij Ioannis Soreth Ordinis fratrum Glorioſiſſimæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli nobis nuper exhibitæ*

petitio

Digitized by Google

petitio continebat, quòd olim, ne in ipſo Ordine ſciſſuram aliquam pullulare contingeret, & , vt Fratribus dicti Ordinis ſub arctiori obſeruantia Regulæ etiam per fel. recor. Eugenium Papam 4. prædeceſſorem noſtrum mitigatæ Altiſſimo famulantibus fauor debitus impenderetur, & , vt quietiùs, abiecto omni timore humano id efficere poſſent, & in vnitate fraternæ charitatis in præmiſſa obedientia permanerent, in quibuſdam generalibus, & prouincialibus in ipſo Ordine celebratis Capitulis, promouente dicto Generali, inter cætera ſtatutum extitit, vt Priores Prouinciales extra prouinciale Capitulum non poſſent pro libito eiſdem præficere Priores, vel etiam amouere ſine eorum conſenſu, ſed quos elegiſſent confirmare, Fratres etiam eorum abſque Prioris, & Fratrum aſſenſu extra ponere, ſiue alios, præter eorum conſenſum, ipſorum adiungere nequirent conſortio; quod quidem Statutum, & nonnulla tunc expreſſa per piæ memoriæ Calixtum 3. confirmata ſunt; nec non per Pium 2. Romanos Pontifices ſimiliter prædeceſſores noſtros, etiam deſuper adiectum, ne quis ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna reformationem Conuentuum dicti Ordinis impediret, aut ſe illi opponeret, & quouis quæſito colore, à qua quidem ſententia abſolutionem, niſi reſipuerit Sedis Apoſtolicæ duntaxat, præterquam in mortis articulo, reſeruauit. Quare pro parte dicti Generalis nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt Statuto, alijſque præmiſſis pro eorum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adijcere, ne aliàs ſuper ijs opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dicti Ordinis ſtatum proſperum, & tranquillum paterno zelamur affectu, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Statutum prædictum ratum habentes, & gratum, illud, prout in litteris Calixti, & Pij prædeceſſorum huiuſmodi continetur auctoritate Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus, ac plenum robur obtinere decernimus. Adijcientes nihilominus ad præmiſſa, quòd nullus Prouincialis Conuentus dicti Ordinis reformatos poſſit per Vicarium viſitare, niſi talem Conuentus ipſe requirat, ſed perſonaliter teneatur eos viſitare cum Socio, qui fuerit perſeuerans in vita conſimili. Item quòd pro communibus expenſis Ordinis Conuentus hactenus reformati, aut etiam, qui in poſterum reformabuntur, vltra ſummam, conſuetam, quam antea perſoluebant, taxari, vel compelli non poſſint. Volenteſque, & diſtrictiùs iniungentes, quòd omnis Prior tam in Conuentibus reformatis prædictis, quam de cætero reformandis promittat tam confirmanti, quam Conuentui, in quo recipietur, fideliter obſeruare, & obſeruari facere Regulam, ſaltem ſecundùm ipſius Eugenij prædeceſſoris mitigationem, vt præmiſſum eſt. Si verò in hoc deſes, ſeu negligens notabiliter repertus fuerit, Prior Generalis, ſeu Prouincialis teneatur eum abſoluere ſub pœnis, & cenſuris contra impedientes reformationem, vt ſupra dicitur, latis, Cæterum, vt Prouinciales ad plantandum in dicti Ordinis Conuentibus, ſuiſque Prouincijs, conſouendamque Regularem obſeruantiam per ampliùs animentur, volumus, vt Conuentus, quos iam reformarunt, aut in poſterum reformabunt, ſub eorum obedientia, ſeruatis præmiſſis conditionibus, reſeruare debeant, nec Vicarius cuiuſcumque hoc impedire præſumat. Non obſtantibus &c.

6 Has porrò Pontificias conceſſiones pro Reformatis Regularibus vtiles valde communicari credo etiam alijs Religionibus cõmunicationem priuilegiorum habentibus cum Carmelitis. Sunt etenim priuilegia quædam, & fauores pro communi bono Religionis, & ita comprehenduntur ſub gratijs, & priuilegijs, in quibus Religiones communicant. Idem dico de alio priuilegio Leonis decimi, quod refert Caſſarubius *ſupr. nu.* 3. quo ſtatuit, & in virtute obedientiæ præcepit, quòd de cætero nullæ nouæ Reformationes in Ordine fratrum Minorum introducantur, aut fiant abſque Miniſtri Generalis, aut Prouincialium Miniſtrorum Reformatorum in ſuis Prouincijs reſpectiuè expreſſo aſſenſu. Ita tamen quòd dictæ Reformationes Miniſtro Generali, & Prouincialibus Reformatis per omnia, iuxta Regulam ſubijciantur. Rodrig. *ſupr. art.* 1.

7 Circa tranſitum Religioſorum Reformatorum ad non reformatos videnda ſunt primò dicta *tom. 1. cap. 22. per totum*, & dicenda infra verbo *Tranſeuntes Regulares*. Attendendum etiam eſt an prædicti Reformati ſint ſub eodem Prælato, Generali videlicet, ſeu Prouinciali, quia tunc faciliùs admitti poteſt talis tranſitus, de licentia tamen Prælati, & legitima cauſa ſubſiſtente. Secus verò quando tales Reformati, & non reformati ſunt ſub diuerſis Generalibus, vt contingit in ordine Minorum. Tunc enim talis tranſitus regulari debet ſicut tranſitus ex Religione ſtrictiori ad laxiorem, quia iuxta dicta eo *capit. 22. numer.* 16. licet tales Religiones cenſeantur vnæ ratione Regulæ, & Fundatoris, tamen ſimpliciter ſunt diuerſæ, & habent diuerſas auſteritates, vel adminus diuerſum modum viuendi. Maximè attendendum an authoritate Pontificia prohibitus ſit talis tranſitus, ita vt ſoli ipſi reſeruetur. Si enim talis fuerit, non poterunt Prælati Religionis licentiam pro tali tranſitu concedere. Quia ergo Sanctiſſimus D. N. Vrbanus in Litteris ſub forma Breuis die 8. Ianuarij ann. 1636. approbans Conſtitutiones pro Reformatis noſtræ Religionis ait: *Eos, qui ſemel eas profeſſi fuerint, ab earum obſeruantia nequaquam diſcedere, nec ad quamcunque aliam Congregationem, niſi de ſpeciali noſtra licentia tranſire poſſe, ſed iuxta eas ſemper viuere teneri*, ideo de illis hoc tenendum.

REGVLARES, SEV RELIGIOSI.

DE illis per totam hanc Summam, ſcripſi, vt propterea neceſſe non ſit modò aliquid ſpecialiter dicere.

RELIQVIÆ SANCTORVM.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè. n. 1.
Reliquiæ quæ dicantur. n. 2.
An liceat illas vendere, emere, ſeu alienare. numero 3.
An exponere venerandas propter lucrum. n. 4.
De furantibus Reliquias, eorumque pœnis. n. 5.
De extrahentibus illas, eorumque pœnis, ex Paulo 5. num. 6.
Qualiter, aut quomodo exponi debeant venerandæ. numero 7.
Quid quando ab antiquo in veneratione ſunt. n. 8.
Ad cultum priuatum Reliquiarum quæ ſufficiant. numero 9.
An liceat eas tangere vel ſecum geſtare. n. 10.
Non poſſunt radi oſſa Reliquiarum, vt dentur infirmis. num. 11.

Modus

Digitized by Google

Modus obſeruandus ab Epiſcopo in earum approbatione. num. 12.

Alia remiſſiuè. n. 13.

1 Nonnulla ad ipſas ſpectantia in ſuperioribus dixi, videlicet *primo tom. capit.* 12. *numer.* 33. *&* 35. qualiter de Sancto, cuius inſignis Reliquia habetur, fieri poſſit Officium, & dici Miſſa, & quæ cenſenda ſit inſignis Reliquia. Deinde *tom.* 3. verbo *Alienare &cet. numer.* 14. an Reliquiæ Sanctorum alienari poſſint. Item eod. 3. *tom.* verbo *Furtum numer.* 4. *&* 5. an, & quando furans, ſeu ſurripiẽs Reliquias excommunicationem incurrat. Nunc alia addenda, vel pro materiæ complemento.

2 Primò ergo iuxta Siluestrum *in Summa verbo Reliquiæ num.* 1. Reliquiæ in propoſito dicuntur ea, quę nobis de Sanctorum humanitate remanſerunt; vt totum corpus, & propriæ particulæ eius. Cæterum communi etiam vſu Reliquiæ nomen ad alia applicari conſtat: veſtes ſcilicet, calceos, vel alia, quæ ipſorum Sanctorum fuerunt. Azor. *tom.* 1. *cap.* 8. *q.* 1. Sanchez *l.* 2. *in Decalog. c.* 43. *nu.* 2. Layman. *l.* 4. *Tract.* 7. *cap. vlt. q.* 4.

3 Reliquias ſanctorum vendere, ſeu emere peccatum ſimoniæ eſt probibitum *l. nemo Cod. de Sacroſanct. Eccleſia. cap. cum ex eo de reliq.* Sanchez *ſupr. num.* 2. Bonacina *de Simonia quæſt.* 4. *numer.* 3. Theſaur. *in Prax. par.* 2. *verbo Reliquiæ cap.* 1. *§.* 1. Excipe tamen niſi Reliquię eſſent apud infideles; quia tunc emi poſſent, eo quod tali pretio non Sacrum ipſarum Reliquiarum, ſed vexatio infidelium redimeretur. Sanchez *ſupr.* ex Philiarco, & Vgolino. Excipe etiam, ſi Reliquiæ continerentur in vaſis aureis, vel argenteis, & tunc venderentur ratione illorum, ita vt nullo modo augeatur pretium ratione ipſarum Reliquiarum, quia talia vaſa pretio æſtimabilia ſunt. Bonacina *ſupr.* poſt Siluestrum, Suarez, Filiucium, & alios. Nulla tamen adeſt pœna latæ ſententiæ in dictis iuribus, niſi, quando Reliquiæ, ſeu corpora ſunt alicuius loci Eccleſiaſtici: nam tunc incurrunt vendentes, ſeu aliter alienantes, & recipientes excommunicationem latam in Extrauag. *Ambitioſæ de rebus Eccl. non alienan.* Quia ſunt res mobiles pretioſæ. Genuenſis *in Praxi cap.* 56. *numer.* 4. *&* 6. Theſaur. *ſupra*. Quod tamen limita, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Alienare dicto numer.* 14. vt ſolùm intelligatur de Reliquijs muro clauſis, vel inſignibus, aut ipſarum partibus notabilibus, vel perpetuæ traditis ſepulturæ. Plures etiam cenſent probabile eſſe contrarium, eo quòd dicta Extrauagans ſolùm videatur loqui de bonis temporalibus prætio æſtimabilibus. Bonacina *de Alienatione bonor. Eccleſiaſtic. punct.* 2. *nu.* 31. Bordonus *Reſolut.* 27. *n.* 62. ex alijs. Sed Stylus Curiæ ijs aduerſatur, vt dixi *d. nu.* 14.

4 Illas exponere venerandas, prout contingit aliquando inter Regulares, propter lucrum oblationum inde prouenientium, peccatum quoque eſſe ſimoniæ, plures tenent; ex *d. capit. cum ex eo*. Et ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *in princip. in decret. de inuocat. venerat. & reliq. Sanctor.* De quo Azor. *ſup. q.* 6. Graffis 2. *p. Deciſ. l.* 2. *c.* 14. *n.* 7. & alij. Hoc autem limitant aliqui dicentes eſſe ſimoniam quando tales Reliquiæ exponuntur in publico ob quæſtum, ſi talis quæſtus temporalis ſit principale intentum illius oſtenſionis, vel expoſitionis; ſecus, ſi principale intentum ſit cultus Sanctorum in gloriam Dei, & lucrum temporale ſit minus intentum. Armilla *in Summa verbo Reliquiæ num.* 1. & Tabiena *ibid.* Nauar. *Summa latina capit.* 17. *numer.* 169. & alij. Ad eum modum quo Clericus vadens, ad Chorum principaliter propter lucrum temporale eſt ſimoniacus. Secus, ſi lucrum illud eſt ibi cauſa minus principalis, ſeu conditio ſine qua non. Et hęc limitatio clara, & ſecura eſt. Portellus *in Dub. Regular. verbo Reliquiæ Sanctorum numer.* 3. Limitant etiam alij dicentes probabiliter, quòd etiam ſi in iſta Reliquiarum expoſitione principale intentum ſit lucrum temporale, non ſit ſimonia niſi quando illud lucrum ſperatur, vt pretium oſtenſionis. Tunc enim eſt quædam quaſi venditio. Si verò tale lucrum non ita ſperatur, vt prætium, ſed tanquam ſuſtentatio congrua ibi laborantis, non erit ſimonia. Quia *cap. cum ex eo* citatum, & Tridentin. loco relato quando prohibent Reliquias venales oſtendere, intelliguntur, quando quæſtus, ſeu oblationes deducuntur in pretium ſub pacto, vt ſi diceretur: *propone Reliquias in publico, reddemus tantùm*, vel quando proponens Reliquias, principaliter lucrum pretenderet tamquam prætium oſtenſionis ipſarum. Sotus *l.* 9. *de iuſt. quæſt.* 6. *art.* 2. *ad fin. corpor.* Sanchez *ſupra*. Et fauent Portellus *ſupra* ac Peirinis *tom.* 3. *priuileg. Minim. capit.* 4. *numer.* 2. Nota hic etiam, quòd antiquę Reliquię Sanctorum nõ poſſunt extra capſam oſtendi, ex *capit. cum ex eo* relato. Rationem reddit Abbas ibi, quia cum oſtenduntur extra capſam oſſa nuda, multorum deuotio tepeſcit, & datur detractoribus cauſa obloquendi. Angelus, Silueſter, & alij Summiſtæ *verb. Reliquiæ*.

5 Quamuis autem non liceat Reliquias furtiuè ſubtrahere, etiam, vt honorabilius collocentur, eſt enim ablatio rei Sacræ inuito domino, & conſequenter furtum ſacrilegum (Sayrus *in Claui regia l.* 4. *cap.* 7.) nec paruitas materiæ excuſet à mortali, nam hic non ſpectatur ſola rei quantitas, ſed dignitas, & æſtimatio moralis (Summiſtæ *verbo Reliquiæ*. Sanchez *ſupr. num.* 23. Layman. *ſupr. num.* 17.) nihilominus, iuxta dicta 3. *tom.* verbo *Furtum numer.* 4. *&* 5. Reliquias furans, ſeu ſurripiens abſque effractione loci, non incidit ipſo facto iure communi in aliquam cenſuram, ſecus verò ſi id fiat cum aliqua effractione. Item ex *can. corpora de conſecr. diſt.* 1. Sanctorum corpora perpetuæ ſepulturæ tradita non poſſunt erui, & transferri ſine licentia Papę, aut Epiſcopi, aut Synodi, aut Capituli Canonicorum, excepta neceſſitate incendij; vel reparationis, vel mutationis Altaris. Sayrus *ſupr.* Sanchez *ſupra numer.* 25. Layman. *ſupra numer.* 17. Si autem perpetuæ ſepulturæ traditæ non ſunt, nihil obſtat eas transferri ad alium locum Religioſum, non petita licentia Prælati. Layman. *ſupr.* ex Antonino, Silueſtro, Armilla, & alijs. Similiter Edicto Vicarij Vrbis Romæ edito de mandato Pauli 5. anno 1613. die 24. Auguſti, cautum eſt, ne quis audeat, vel præſumat, vel poſſit intrare in aliquam ex Cryptis, Catacumbis, vel Cœmeterijs intra, vel extra Vrbem Romanam, neque ab illis extrahere Reliquias etiam in minima particula, neque ad id præſtare auxilium, vel fauorem, ſub pœna triremiũ, & alijs arbitrio Vicarij ipſo facto incurrendis, & excommunicationis latæ ſententiæ. Extenduntur dictæ pœnæ, & cenſuræ ad omnes, ad quorum inſtantiam fiet extractio, aut attentata fuerit, & ad complices, & ad recipientes ſcienter Reliquies illicitè extractas, vt ſupra. Abſolutio etiam dictarum

pœna-

pœnarum Papæ reſeruatur. Regulares autem vltra dictas pœnas incurrunt ipſo facto priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatem ad dignitates, & gubernationes ſuæ Religionis, & diſpenſatio, vel babilitatio Papæ reſeruatur. Bonacina *de Cenſuris in particulari diſput.* 2. *quæſt.* 3. *puncto* 13. §. *incidens*. Theſaur. *ſupra num.* 2. Notat autem idem Bonacina hoc Edictum ligare etiam extraneos Romam venientes, & eſſe perpetuum, quia ſcilicet editum eſt per modum legis, & ſtatuti.

6 Ex Breui etiam eiuſdem Pauli 5. promulgato Edicto eiuſdem, Cardinalis Millini Vicarii Vrbis anno 1614. die 16. Maii ſtatutum eſt, vt nullus vigore licentiarum à Papa viuæ vocis oraculo ante duos menſes proximos conceſſarum, poſſit Reliquias extrabere de Eccleſiis, Monaſteriis, locis piis, Cœmeteriis, vel Cryptis, intra, vel extra Vrbem, aliàs incurrant excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam. Eamque extendit contra eos, qui curam habent, ſeu gubernationem dictarum Eccleſiarum, vel locorum, ſi permiſerint, ſeu conſenſerint extractioni. Theſaur. *ſupra num.* 3. Inſuper ex eodem Edicto Cardinalis Millini Vicarii de mandato eiuſdem Pauli 5. prohibitum eſt, ne quis ſæcularis, aut Regularis fidem vllam, aut teſtimoniũ, ſeu inſtrumentum, ſeu ſcripturam publicam, vel priuatam faciat extractionis, donationis, conſignationis, translationis, aut alterius contractus, aut ſcripturæ, vbi fiat mentio Reliquiarum, niſi cum licentia in ſcriptis eiuſdem Vicarii Vrbis, non ſuffragante quacunque Sedis Apoſtolicæ licentia aliter emanata, & tranſgreſſoribus ibidem ſtatutæ ſunt pœnæ, ſcilicet dominis officiorum pœna priuationis officiorum, notariis autem, & ſubſtitutis pœna 500. ſcutorum. Et bas pœnas decernit incurri ipſo facto. Religioſis autem ſub pœna priuationis vocis actiuę, & paſſiuæ in perpetuum, & exilii ab omni ſtatu Eccleſiæ Romanæ. Theſaur. *ſupra num.* 4. Pro extractione etiam Reliquiarum pro Prouincia Mediolanenſi extat prohibitio Gregorii 13. quam refert Barboſa *de offic. de poteſt. Epiſcopi Allegat.* 50. *num.* 158. Quam tamen moderatam eſſe à Sixto 5. & Sac. Congregatione refert Gauantus *in Man. verbo Reliquiæ Sanctorum num.* 36.

7 Etſi de fide ſit Sanctorum Reliquias venerandas eſſe, prout ex dicto *cap. cum eo*, & Concilii Tridentini Decreto colligitur, de quo inter alios Vualdenſis noſter *tomo* 3. *titul.* 23. *capit.* 164. nihilominus ad publicum ipſarum cultum, qualis contingit cum exponuntur publicè, requiritur, quòd ab Eccleſia approbatæ fuerint. Diuerſimodè tamen hæc approbatio requiritur. Si enim fuerint Sancti non canonizati, ſolùm à Papa probari debent, quia ita habetur *cap. cum ex eo* relato, & quia ſolius Papæ eſt Sanctos Canonizare, ſi verò fuerint Sancti canonizati, ſed nouiter inuentæ, approbari poſſunt ab Epiſcopo. Ita enim colligitur ex Concilio Tridentino *in Decreto* relato. Sanchez *ſupra numer.* 10. Azor. *ſupra quæſt.* 8. Suarez *tomo* 1. *in* 3. *par. diſput.* 55. *ſect.* 2. *verſic. ſed quæret aliquis*, Fagundez *de primo Eccleſiæ præcepto l.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. Nomine autem Sancti Canonizati non ſolùm intelligitur ille qui in canone Miſſę (à quo forſan huiuſmodi appellatio deriuatur) inſcriptus eſt., aut per Bullam Canonizatus eſt, ſed qui per antiquam traditionem, ſeu Eccleſiæ conſuetudinem, vt Sanctus habetur. Azor. *d. quæſt.* 8. Sanchez *ſupra numer.* 11. Barboſa *de Offic. et poteſt. Epiſcopi Allegat.* 97. *num.* 11. Aſſerens declarationem Sac. Congregationis de qua infra. Cui etiam conſonat Decretum S. Inquiſitionis, quod retuli *tomo* 1. *cap.* 12. *num.* 39. Tales ſunt omnes Sancti, qui in Martyrologio Romano leguntur. Portellus *ſupra num.* 10. Quid verò dicendum de Sanctis ſolùm Beatificatis habes infra verbo *Sanctorum cultus*.

8 Pro praxi autem Regularium notandum, quòd, licet ipſi nequeant exponere Sanctorum Reliquias ſine prædicta Epiſcopi approbatione, prout ex declaratione Sac. Congregationis apud Sellium *in Selectis Canonicis cap.* 3. *num.* 11. & Nouarium *in Lucerna regularium verbo Reliquiæ num.* 3. colligitur, quando tamen in aliqua Regularium Eccleſia fuerint aliquæ Reliquiæ, quæ ab antiquis temporibus in veneratione fuerunt, tales exponi publicè poſſunt. Declaratum enim eſt à Sac. Congregatione, quòd Reliquiæ antiquæ babendæ ſunt in illa veneratione, quam hactenus habuerunt. Barboſa *dicto num.* 11. & in locum Concilij relatum. Naldus *in Summa verbo Reliquiæ Sanctorum num.* 1. Similiter, ſtante dubio de veritate Reliquiarum, non ſunt contemnendæ, aut in ignem v. g. abiiciendæ, ſed loco decenti aſſeruandæ; non permixtæ, aut ad venerationem expoſitæ cum aliis Sanctorum Reliquiis. Naldus *ſupra* Layman. *ſupra num.* 16. Fagundez *ſupra à numer.* 10. poſt alios.

9 Loquendo autem de priuato cultu Reliquiarum, ad illum non eſt neceſſaria Papæ, aut Epiſcopi approbatio, ſed ſufficit priuatum teſtimonium vnius perſonæ fide dignæ, aut alia ratio, vel coniectura, quæ ad prudentem aſſenſum ſufficiat. Suarez *dicta ſect.* 2. Sanchez *ſupra numero* 13. Fagundez *ſupra numero* 6. Vnde conſequenter ad dicta *tomo* 1. *capit.* 12. *numero* 40. licitum eſt eas habere, & venerari, etiam aliis videntibus, modò ſcandalum abſit. Id enim habet praxis Eccleſiæ, mox enim ac Martyres defuncti erant, currebant fideles ad Reliquias rapiendas; & ſimiliter quando moriuntur homines clari ſanctitate, multi deuotè oſculantur manus, & pedes illorum, & de veſtibus eorum pro Reliquiis ſeruant, nec id vnquam prohibitum fuit. Præterea, ſi licet honorare viuentes, quos credimus Sanctos, cur non mortuos? Peirinis *tom.* 1. *priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione tertia Leonis* 10. *numero* 3. Et ratio eſt, quia cultus publicus qui negatur Reliquiis non approbatis non ex eo dicitur publicus, quia exhibetur illi publicè coram aliis, ſed quia illi exhibetur nomine totius Eccleſiæ tanquam ab illa inſtitutus. Portellus *ſupra num.* 11.

10 Licitum eſt ſiue clericis, ſiue laicis Sacras Reliquias cum reuerentia tangere, aut decenter incluſas deuotionis gratia ſecum habere, vel è collo geſtare. Silueſt. *ſupr. qu.* 4. Nauarrus *cap.* 11. *num.* 35. Azor. *ſupr. cap.* 8. *quæſt.* 6. vbi ait; Non idcirco talem grauiùs peccare ſi Reliquias, deferendo peieret, mentiatur, furetur, alteri detrahat, in quempiam maledicta coniiciat, aut quid ſimile peccet, quia non directè cultui Reliquiarum aduerſatur. Quinimo ne fornicari cum Reliquiarum geſtatione, continere circunſtantiam neceſſariò confitendam, tenent Sanchez *ſupra numer.* 28. Naldus *ſupra numer.* 2. Portellus *num.* 9. Layman. *num.* 18. Fagundez *numer.* 13. & alii. Venialem tamen aliquam irreuerentiam in hoc plures ipſorum meritò agnoſcunt. Vnde etiam in congreſſu maritali eas deponi debere cõſulunt viri docti, ſpecialiter Homobonus *de Examine Eccleſ. fol.* 517.

11 Nutanda tamen declaratio Sac. Cungregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam refert Gauant. *ſup. num.* 34. ex qua habetur non poſſe radi oſſa Reliquiarum Sanctorum, vt raſuræ deutur in potum infirmis.

12 Modus autem, quem ſeruare debet Epiſcopus in approbatione reliquiarum habetur in eodem Concilij Decreto. De quo Azor. *ſupr. q.* 8. Sanchez *ſupra nu.* 15. Barboſa *dicta Allegat.* 97. *num.* 17. Diana *p.* 2. *tract.* 15. *reſol.* 51. ex aliis.

13 Vide alia infra verbo *Sanctorum cultus*.

RENVNCIATIO inter Religioſos.

SVMMARIVM.

De renunciatione remiſſiuè. n. 1.
Renunciatio quid ſit. n. 2.
Quas conditiones requirat. ibid.
Quilibet Religioſus poteſt renunciare officium quod habet. num. 3.
Renunciatio fieri poteſt per procuratorem. num. 4.
Debet fieri ſcienter, ſponte, & purè. n. 5.
In manibus Prælati ad quem ſpectat prouiſio illius officij. num. 6.
An fieri debeat in ſcriptis. n. 7.
Debet fieri ob rationabilem cauſam. n. 8.
Quid de renunciatione vocis actiuæ, & paſſiuæ. ibidem.
Ad renunciationem requiritur acceptatio Superioris. numero 9.
Effectus renunciationis quis ſit. n. 10.
Quid de renunciatione electionis ad officia Ordinis. numero 11.
An renuncians poſſit retractare renunciationem. numero 12.
Alia remiſſiuè. num. 13.

1 DE renunciatione, ſeu diſpoſitione bonorum Nouitiorum latius dixi *tom.* 1. *cap.* 24. *à nu.* 32. & ſupra verbo *Nouitii, & Nouitiæ Religionum à numer.* 25. De renunciatione etiam Beneficiorum Regularium aliqua dixi *tomo* 3. verbo *Abbas num.* 18. & verbo *Beneficium, & Beneficiati num.* 16. Item de renunciatione priuilegiorum aliqua dixi ſupra verbo *priuilegia regularium num.* 14. Alia ergo in præſenti addenda circa renunciationem munerum, ſeu officiorum Religionum, quæ non rarò inter ipſas contingit. Præſuppoſitis priùs aliquot principijs huius materiæ.

2 Primò ergo renunciatio, conformiter ad dicta *tomo* 3. verbo *Beneficium, & Beneficiati num.* 16. eſt *rei, vel iuris proprii legitima refutatio, vel dimiſſio. capit. quam periculoſum* 7. *quæſt.* 1. Angelus, Silueſter, & alii Summiſtæ verbo *Renunciatio.* Pariſius *de reſignatione libro primo quæſt.* 1. *num.* 34. Dicitur *rei, vel iuris proprii*, quia quod non habetur, renunciari non poteſt. Pariſius *ſupra num.* 50. Dicitur *legitima*, quia facta contra legem, vel Conſtitutionem erit irrita, vel illicita, iuxta talis legis præſcriptum. Vnde renunciatio redditur illegitima primò, ratione perſonæ renunciantis, puta, quia eſt minor. *capit. ſi annum de iudic. lib.* 6. vel alius non potens renunciare. Secundò, ratione perſonæ in cuius manibus fit renunciatio, ſi non fiat cui debet. *eo tit. capit. cum dilecti, & capit. admonet, & capit. quod in dubiis.* Tertiò, ratione rei, quæ renunciari non poteſt, vt iuris naturalis, & agnationis, & ſanguinis. *l. ius ſanguis ff. de pact.* Summiſtæ *ſupra.*

3 His poſitis, aliqua dicenda. Primò, quemlibet religioſum poſſe renunciare quodcunque officium; beneficium, munus, vel ius Religionis, quod poſſidet. Ratio ſumitur, tum ex dictis dicto verbo *Abbas numer.* 18. ſcilicet, quemlibet poſſe cedere iuri ſuo, tum etiam, quia ſi maxima dignitas, qualis eſt Papatus, renunciari poteſt, prout habetur ex *capit.* 1. *de renunciat. in* 6. cur non aliæ dignitates, munera, iura &c. Pariſius *ſupra lib.* 2. *q.* 1. Peirinis *in Formular. littera R. cap.* 8. *nu.* 8. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 13. *q.* 1. *num.* 2.

4 Dicendum ſecundò, quamcunque renunciationem fieri poſſe etiam per procuratorem. Non enim eſt aliqua ratio, quæ ſuadeat oppoſitum. Silueſt. *ſup. qu.* 2. Vbi etiam an ad hoc requiratur ſpeciale mandatum. Sanchez *tom.* 1. *conſ. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 36. *à num.* 31.

5 Tertiò, ad hoc quòd renunciatio ſit licita, & valida, debet fieri primò *ſcienter*. Quia id quod ignoratur renunciari non poteſt *l. mater ff. de inoffic. teſtam.* Vnde cum quis ignorat ius aliquod debet ei notificari, vt in authent. *quo op. Epiſcop.* Secundò, *ſponte*, & propria voluntate. *cap quamuis* 7. *qu.* 1. Tertiò, purè, & abſolutè. *capit. ex parte de offic. deleg. el. primo de Simon.* Summiſtæ *ſupra* Pariſius *ſup. lib.* 13. apud quem de dolo, fraude, & metu, quæ reddunt renunciationem irritam. De quo etiam Garzia *de Benefic. p.* 11. *cap.* 3. §. 2.

6 Quartò, conſequenter ad dicta eo verbo *Abbas num.* 18. renunciationem officiorum, ſeu beneficiorum Religionis, fieri debere in manibus illius Prælati, ad quem ſpectat inſtitutio illorum. *capit. admonet. de renunciatione.* Et ratio eſt, nam Superiori intereſt, ne dimittatur officium, vel beneficium, quod ad eum pertinet, ſine ipſius licentia, aliàs ei præiudicaretur. *cap. ſignificaſti de foro compet. cap. Clericum* 11. *quæſt.* 1. *capit. non liceat.* 3. *quæſt.* 6. Silueſter *ſupra qu.* 3. Peirinis *ſupr. num.* 4. Tamburinus *ſupr. numer.* 3. Dixi renunciationem officiorum, ſeu Beneficiorum Religionis. Nam renunciatio aliorum iurium, quæ non ſunt officia, ſeu Beneficia, puta vocis actiuæ, vel paſſiuæ, fieri poteſt coram aduerſario, vel notariò publico, vel Iudice nomine aduerſarij. *leg.* 2. *ff. Remp ſal.* Silueſter *ſupra.*

7 Quintò, renunciationem debere fieri in ſcriptis. 2. *qu.* 1. §. *ecce. capit. qualiter. cap. quamuis* 7. *qu.* 1. *capit. Gonſaldus* 17. *q.* 2. Etſi enim hæc iura ſolùm loquantur de Epiſcopatu, & Beneficijs, nihilominus militat eadem ratio in officijs, & iuribus Religionis, ideo idem videtur dicendum de illis, ſaltem pro bono regimine. Cum enim renunciatio ſit ſtricti, imò ſtrictiſſimi iuris, ideo ad tollendas omnes lites debet ſemper de illa conſtare per teſtem irrefragabilem, vt ſunt litteræ, quæ ſcriptæ manu propria probant plenè intentionem ſcribentis. *l. publica manu §. Titius ff. depoſiti, vel contra.* Peirinis *ſupra numer.* 7. ex Pariſio. Apud quem etiam *ibidem, & cap.* 5. 6. 7. & 8. de formis renunciandi officia, acceptandi illas, & notificandi talem renunciationem.

8 Sextò, requiri ad renunciationem rationabilem aliquam cauſam pro illa facienda, ita vt ſine illa, ſaltem imprudentèr, & illicitè fiat. *capit. ſuper hoc de renunciat.* Fuſcus *de Viſitatione part.* 2. *capit.* 28. Peirinis *ſupra num.* 4. & 7. Vnde huiuſmodi renunciatio officiorū, ſeu iurū Religionis, videlicet vocis actiuæ, ſeu paſſiuæ, ſæpiùs eſt peccaminoſa, quia eſt contra bonum

Digitized by Google

bonum commune Religionis, quod præpondetare debet bono particulari, quieti ver. gr. Religioſorum. Pro quo vide dicta *tom.1.cap.15.num.8.* & 23. Sigiſmundum *de Elect.dub.15.* Lauorium *de Elect.titul.4.capit.18.* Molinam *tractat.2.de iuſt.tom.3.diſput.732.num.4.* Bonaciuam *de Contractib.diſput.1.qu.2.puncto 8.num.8.* Naldus *in Summa verbo Renunciare num.7.* & Valentiam *tom.3.diſputat.10.qu.3.p.4.* Nota autem, aliquas cauſas eſſe, cum quibus non ſolùm Regulares poſſunt renunciare officia Religionis, quæ habent, præſertim Prælatias, ſed etiam teneri ad id faciendum. Huiuſmodi ſunt, iuxta dicta *tomo tertio* verbo *Abbas num.18.* cenſura, irregularitas, infirmitas corporis, ſenectus, vel aliud impedimentum impediens officij executionem. Idem dico de illis, qui per ſimoniam, vel intruſionem ea adepti ſunt. *cap.niſi cum pridem de renunciat.* Valentia *ſup.* [Nota etiam quod qui ſemel renunciauit voci actiuæ, vel paſſiuæ, & talis renunciatio acceptata eſt à Superiori, non poteſt eam reaſſumere: quia iam eſt omnino ſpoliatus tali iure, & *quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt* iuxta regulam iuris *in 6.* Si autem non eſt acceptata renunciatio poteſt ad rem, cui renunciauit regredi; res enim de facili ad ſui primæuam naturam reddit. Sanchez *lib.8.de matrim.diſput.32.* Sigiſmundus *ſupra.* Vide infra *n.12.*]

9 Septimò, requiri etiam ad renunciationem quòd acceptetur à Superiori, ita vt ante acceptationem non ſortiatur ſuum effectum, iuxta dicta *tom.2.cap.12.num.45.cap.admonet de renunciat.* Layman. *libr.4.trac.2.cap.17.num.4.* De quo plura Garzia *de Benefic.part.11.cap.3.§.3.*

10 Octauò, effectum renunciationis hunc præcipuum eſſe, vt is qui renunciauit ad id, quod renunciauit, non habeat regreſſum. *cap.cum inter.capit.ex tranſmiſſa, cap. cum in præſentia de renunciat.* Silueſter *ſupr.qu.5.* Pariſius *ſupr.lib.1.qu.12.* & 13. vbi plura ad intentum.

11 Eadem porrò, quæ dicta ſunt de renunciatione officiorum, iurium &cet. intelligi etiam debent de electione ad illa, ita vt quemadmodum Religioſi poſſunt dictis officis, aut iuribus renunciare, ſic, & electioni qua ad illa electi ſunt. *capit.ſi electio de elec. in 6.* Tunc autem electio deuoluitur iure communi ad primos electores. *dict.cap.ſi electio.* Sigiſmundus *ſupra dub.12.* Peirin. *tom.3.priuileg.Minim.cap.9.num.10.* Attendenda tamen ſunt particularia iura Religionum, approbata maximè à Sede Apoſtolica, & an Capitulum de nouo poſſit commodè congregari. Ijdem Authores.

12 Circa quæſtionem illam an renuncians poſſit pœnitere, ſeu retractare renunciationem, dicendum primò. Renuncians per nuncium poteſt pœnitere, re integra. *capit.lecta de renunciat.* Secus ſi res non eſt integra. *capit.in cauſis de elect.§.finali.* Armilla *in Summa verbo Renunciatio numer.7.* Tabiena *quæſt.10.* Silueſter *qu.2.dicto 4.* Vbi addit rem non eſſe integram, ſi Superior expoſita renunciatione cæperat de acceptatione cogitare. Sanchez *ſupra numero 29.* Dicendum ſecundò, qui impetrauit licentiam renunciandi cogendus eſt renunciare. *capit.quidam de renunt.* Vbi Gloſſa rationem reddit, quia quod à principio fuit voluntarium poſtea fit neceſſarium, & quod ſemel placuit amplius diſplicere nequit. Sic Silueſter, Armilla, Tabiena *ibi*, & Sanchez *ſupra numero 30.* Quia tamen oppoſitum practicari video in Religionibus, limitanda videtur hæc doctrina ad renunciationem Beneficiorum, de quibus eo *capit.quidam*, & quando ea fit non ex animi leuitate, ſed ſeriò, & cum prudentia. Imò etiam de Beneficiorum renunciatione, iuxta Cameræ, vel Cancellariæ ſtylum, id non admittitur. Naldus *ſupr. num.8.* Dicendum tertiò, ſi quis conſtituit procuratorem ad renunciandum, licet poſtea reuocet facultatem ipſi datam, tenebit renunciatio facta per eum, ſi facta eſt antequam reuocatio mandati intimaretur ipſi procuratori, vel ei in cuius manibus renunciatio facienda erat. Clem.vnic.*de renunciat.* Sanchez *ſupra numero 31.* Dicendum quartò, generaliter loquendo, ante quam renunciatio ſit admiſſa à Superiori poteſt retractari a renunciante, non verò poſtquam admiſſa eſt. Quia in priori caſu res eſt integra, non in poſteriori. Pariſius *d.qu.12.* Sigiſmundus *de Elect.dub.15.numero 8.* Lauorius *de Elect. tit.4.capit.18.numero 88.* Caſtellinus *de Elect. capit.5. num.22.* Peirinis *dict.capit.9.numer.29.* & *dict.capit.8. num.9.*

13 Vide alia infra verbo *Reſignatio officiorum ordinis.*

R E S E R V A T I O Caſuum.

De hac materia ſufficienter dictum eſt 3 *to.v. Caſus reſeruati regularium.*

RESIDENTIA PRÆLATORVM Regularium.

S V M M A R I V M.

Qualiter regulares reſidere teneantur in ſuis Eccleſijs, vel Monaſterijs, quibus ſunt Præfecti. n.1.
Quanta abſentia permittatur. n.2.

1 QVòd Prælati Regulares teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis, & Monaſteriis reſpectiuè, videlicet Generalis in Ordine, Prouincialis in Prouincia, & Conuentualis Prælatus in Conuentu, ſeu Monaſterio, conſtat ex dictis *tomo primo capit. 18. numer. 12. & tomo tertio* verbo *Abbas numer.10.* ex Concilio Tridentin. ex aliis Iuribus. Vbi etiam qualiter tempore peſtis, vel hæreſis, teneantur ad dictam reſidentiam, etiam cum periculo mortis. Quod intellige, etiam ſi per ſubſtitutum ſuum munus adimplere poſſint. Tum quia in *capit. extirpandæ de præbend.* declaratur non ſufficere id facere per Vicarium, & in Concil. Tridentin. *ſeſs.23.capit.1.* requiritur perſonalis reſidentia. Tum etiam quia ſubditi magis venerantur, & timent ſuum Prælatum, quàm Vicarium ipſius. Peirinis *tom.2.de Prælat.qu.1.cap.7.num.27.* Notans vlterius, Prælatos illos, qui habent aliquod ſtipendium à ſuis Conuentibus non poſſe illud recipere, aut retinere, ſi non reſideant.

2 Nihilominus, iuxta dicta eo *num.10.* permittitur Prælatorum abſentia intra duos, vel tres menſes in anno, dummodò id fiat æqua cauſa, & abſque vllo gregis detrimento. Imò, ad maius tempus in caſu raro, & magna ex cauſa. Quales ſunt, iuxta Concilium loco relato, *Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, debita obedientia, ac euidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ vtilitas.* Eas verò explicant Azor. *tomo 2. Inſtit. moral.libr.7.capit.4.* Valentia *tom.3.diſput.10.quæſt.3.p.5.* Toletus *in Summa libr.5.capit.4.* Sanctarellus *variar. reſolution.quæſt.3.* Barboſa *de Offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat. 53.* Peirinis *ſupra numer. 31.* & plu-

res alii. Nota tamen, adhuc in illis caſibus requiri diſpenſationem, ſeu licentiam Superiorum. Tum propter obedientiam, quam Regulares profitentur, tum etiam quia ita colligitur ex Concilio Tridentino loco relato, & aliis Iuribus. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. diſputat. 14. quæſit. 4. num.* 12. Suppono, autem quod ea quæ de reſidentia Prælatorum Canones, & Concilia decernunt, trahi debent ad Prælatos Regulares, prout communiter Authores ſupponunt, ſpecialiter Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regularium qu.* 39. & Homobonus *tom. 3. de Examine tractatu* 15. *cap.* 16. *qu.* 12. Vbi enim eadem eſt ratio, ibi & idem ius.

RESIGNATIO OFFICIORVM Ordinis.

S V M M A R I V M.

Reſignatio quid ſit. num. 1.
Dupliciter fieri poteſt. num. 2.
Beneficiorum nomine quæ veniant. n. 3.
Reſignatio pura, & abſoluta licita eſt. n. 4.
Coram quo Superiore facienda. n. 5.
An poſſit fieri non purè, & abſolutè; ſed ſub modo, conditione &c. num. 6.

1 NOta quòd Reſignatio eſt *voluntaria beneficii abdicatio facta coram legitimo Superiore.* Bonacina *de Simonia qu. 4. §. 14. in principio.* Vnde ſolo nomine videtur à renunciatione differre, vel in eo ſolùm, quòd renunciatio latius patet quam reſignatio, quia illa eſt iurium, officiorum &c. reſignatio verò, ſaltem ex vſu, ſolùm eſt Beneficiorum. Quare ea, quæ dicta ſunt ſuperius de renunciatione, applicari debent reſignationi.

2 Nota ſecundo, hanc reſignationem, ſeu Beneficiorum renunciationem fieri poſſe dupliciter, ſcilicet primo purè, & abſolutè, id eſt abſque vlla conditione, penſione, deſignatione perſonæ, vel onere aliquo: ſecundò, cum aliqua conditione, penſione, deſignatione, vel onere. Suarez *tom. 1. de Relig. libr. 4. cap. 35. num.* 1. Bonacina *ſupra.*

3 Nota tertiò, nomine Beneficiorum, quæ per reſignationem renunciari poſſunt, intelligi in præſenti quoad Regulares, non ſolùm ea, quæ curam animarum ſæcularium important, & dicuntur Beneficia Regularia, de quibus egi *tom. 2. cap. 18. per totum*, ſed etiam Prælaturas Religionis, quæ ſolum important curam animarum Religioſorum, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num.* 32. & *tom.* 3. verbo *Beneficium, & Beneficiati num.* 3.

4 Dico ergo primò. Pura, & abſoluta reſignatio beneficiorum, ſeu officiorum Ordinis, quę beneficia ſunt, licita eſt, & honeſta inter Regulares, ſi fiat coram legitimo Superiori. Nihil enim eſt in tali renunciatione contra diuinum, aut humanum ius. Suarez, & Bonacina relati. Vide dicta *ſup.* verbo *Renunciatio inter Religioſos.*

5 Dico ſecundo. Superior, coram quo fieri poteſt, & debet, dicta reſignatio, eſt Prælatus Religionis. Ratio eſt, quia, iuxta dicta ſupra eo verb. *Renunciatio inter Religioſos num.* 6. qui habent ius, & poteſtatem conferendi beneficia habent illam ad recipiendum eorum reſignationem. Quod maximè eſt verum: ſi etiam habent facultatem deſtituendi beneficiarios, etiam inuitos, iuſtis de cauſis, quæ omnia competunt Prælatis Regularibus, iuxta dicta locis relatis ex 2. & 3. *tomo.* De quo Pariſius *de Reſignat. Benef. lib. 7. quæſt.* 1. Layman *libro 4. tractat. 2. cap. 17. num. 3. &* 4. Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 1. diſputat.* 13. *qu.* 8. & alii apud ipſos.

6 An vero huiuſmodi reſignatio beneficiorum poſſit fieri non purè, & abſolutè, ſed ſub aliqua conditione, modo, perſonæ deſignatione &cet. conſtabit ex dicendis infra verbo *Simonia num.* 15. Interim tamen, iuxta dicta *tomo tertio* verbo *Beneficium, & Beneficiati num.* 16. circa illam quæſtionem an Beneficiorum reſignatio fieri poſſit a Regularibus in fauorem tertii, dicendum primò, fieri poſſe hoc modo, reſignando ſcilicet abſolute Beneficium in manibus Prælati cum intentione, & ſpe non manifeſtata ipſi, vt illud conferat certæ perſonæ. Secundò, reſignando ſimiliter abſolutè beneficium in manibus Superioris, rogando tamen poſtea ipſum, vt illud conferat alicui verb. grat. Petro. Cum enim in hoc nullum interueniat pactum cum Superiore, aut cum illo pro quo rogatur, nec vlla obligatio iniuncta Superiori conferendi beneficium perſonæ deſignatæ, vt ſuppono, non eſt in eo aliquid contra ius diuinum, aut etiam Canonicum. De quo etiam Sanchez *tomo primo Conſil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 36. num.* 23. Diana *part. 5. Tractat. 14. Reſolut.* 26. & Theſaur. *in Praxi part. 2. verbo Reſignatio capit.* 2. Addit Peirinis *in Formulario littera R. capit.* 8. *numer.* 8. ex Nauarro *lib. 5. conſil. de Simon. conſil.* 38. quod licet, ſi quis renunciaret alicui officio cum pacto quòd Superior illum remuneraret de alio, Simoniam committeret, ſecus tamen eſſet, ſi Superior ſolùm diceret. *Relinque hoc officium amore mei, & prouidebitur tibi de alia re.*

REVERENDÆ PRO ORDINIBVS recipiendis.

DE illis dixi ſufficienter 3. *tomo* verbo *Dimiſſoria.*

REVS REGVLARIS.

S V M M A R I V M.

De reo regulari remiſſiuè. n. 1.
Antequam examinetur informari debet de ſtatu cauſa. num. 2.
Prima interrogatio ipſi facienda. n. 3.
In ipſius examine quæ notanda. n. 4.
De rei confeſſione. n. 5.
Alia remiſſiuè. num. 6.

1 DE Regulari reo plura dixi *tom. 1. cap. 27. per totum, & tom.* 3. verbo *Accuſatio*, verbo *Appellatio*, verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, verbo *Commiſſio, & Commiſſarius*, verbo *Denunciatio*, & maximè verbo *Iudex, & Iudicium Regularium.* Aliqua etiam ſupra verbo *Recuſatio.* Alia tamen ſpecialiora, & magis practicabilia addenda pro materiæ complemẽto, maximè circa confeſſionem à reo faciendam.

2 Et primò quidem, cum, iuxta dicta eo *capit.* 27. præſertim *n.* 6. non poſſit Iudex, maximè Regularis, iuridicè contra aliquem per ſpecialem inquiſitionem procedere, niſi infamia, ſiue clamoroſa inſinuatio, vel indicia, aut ſemiplena probatio, præcedant, ideo antequam Religioſus reus examinetur informari à Iudice debet de ſtatu cauſæ, id eſt, contra

tra

tra eum eſſe aliquod ex præmiſſis, vt ſciat ſe eſſe in tali articulo conſtitutum, vt Iudex iuridicè eum interroget, ac per conſequens ipſe teneatur veritatem fateri. Ratio eſt, quia iniuſtum, & inhumanum videtur, obligari aliquem ad confitendum veritatem in ſui notabile præiudicium, niſi illi conſtet quòd iuridicè interrogatur, ſicut generaliter loquẽdo, nullus tenetur dimittere bonam famam, vitam, aut bona, quæ poſſidet, niſi illi conſtet de alieno iure. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. Tract. 3. capit. 10. num. 2.* Naldus *in Summa verbo Reus num. 2.* Alderete *de Religioſa diſcipl. lib. 2. capit. 4. numer. 7.* referens Caietanum, Sotum, Nauarrum, Cordubam, Toletum, & alios. Diana *3. part. Tractat. 5. Reſolut. 91.* referens etiam Aragon. Ioannem de Cruce, Sanchez, Salon. Leſſium, & alios. Quid verò dicendum in caſu quo reus dubitet an iuridicè interrogetur, habes ex dictis *tomo 3.* verbo *Iudex, & iudicium Regularium numer. 9.* teneri tunc fateri veritatem, eo quòd in dubiis obediendum eſt Prælato. Licet oppoſitum probabiliter tueantur aliqui, quos ibi retuli, & Peirinis *in Formular. littera R. capit. 9. numer. 8.* referens alios. Cum limitationibus tamen, quas affert Sanchez *2. tomo Conſil. moral. libro 6. capit. 3. dub. 31. à numer. 3.* quarum præcipua eſt, vt intelligatur, quando crimina, de quibus inquiritur non ſunt in præiudicium Reipublicæ, vt crimen leſæ maieſtatis, hæreſis, proditionis &cet. Tunc enim iure dubia tenetur teſtis fateri veritatem. Ratio eſt, quia minus periculum eſt ſi perſona priuata iniuſtè occidatur, quam ſi Reipublica graue damnum patiatur. Sanchez *num. 4.* ex Soto, & Nauarro.

3 Secundò nota, primam interrogationem faciendam reo (idem dico de teſte) eſſe, an ſciat cur vocetur ad examen. Et, ſi cauſam expreſſerit ſui examinis ex qua delictum ab ipſo factum colligatur, debet interrogari, vt facti ſeriem dicat à principio vſque ad finem. Poſtea debet interrogari ſuper his, quæ obſcurè, & non plene explicauit, pro facti maiori dilucidatione. Si autem reſpondeat cauſam ſe neſcire, nec præſumere ſui examinis, poterunt illi fieri communes interrogationes, ſcilicet, ex quonam tempore in eo Conuentu fuerit, an fuerit vnquam denunciatus, vel de aliquo crimine inquiſitus. Quòd ſi reſpondere recuſet, debet id notari in proceſſu, & ad reſpondendum compelli etiam in dicta mulcta; & factis tribus monitionibus, ſub pœna ipſum mulctabit, & condemnabit ad pœnam in mandatis contentam. Debet autem reus reſpondere formaliter, & præciſè, affirmando ſcilicet, vel negando, non autem dubiè, puta non ſcio, vel non recordor. Nam reſpondere hoc modo idem eſt ac non reſpondere abſolutè. Et ſic, factis debitis monitionibus, poteſt cogi mulcta, vel pœna confeſſi criminis, aut periurij, ſeu ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, vel torturæ ad reſpondendum præciſè, vt dictum eſt. Quæ tortura hoc caſu non illi datur ad eruendam veritatem de delicto, ſed ad extorquendam reſponſionem affirmatiuam, vel negatiuam. Quòd ſi poſt torturam etiam reſpondere recuſet pertinaciter, poteſt ſumi pro confeſſo. Pro his, & ſimilibus vide Cartharium *de reor. interrogat. libr. 3. capit. 1. 2. & 3.* Ambroſinum *de modo formandi proceſſum l. 2. cap. 6. & 7.* Spartharium *de modo corrigendi Regulares tract. 9. cap. 10.* Thomam de Ieſu *ſup. cap. 8.* Naldum *ſupr. numer. 1.* & Peirinis *ſupra à num. 1.* poſt alios.

4 Tertiò nota, quòd in rei examine notandum eſt nomen, officium, patria, ætas, tum ſæculi, tum Religionis. Cartharius *ſupra cap. 3. à num. 6.* Conueniens etiam eſt, quòd ſi reus ſit in carcere, & in compedibus, quod ſoluatur, & ex carceretur, vt liberiùs poſſit veritatem fateri. Cum carcer mala manſio ſit, & morti æquiparetur; adeo, vt confeſſio à carcerato extorta metu tormentorum extorta dicatur. De his Spatharius *ſupra cap. 5.* Rodriguez *in Reſolution. Regularibus reſol. 44.*

5 Quartò, circa rei confeſſionem notandum, quòd confeſſio iudicialis aliquando valet pro ſufficienti probatione, & eſt multò efficacior quàm aliæ probationes, & tunc dicitur nullas eſſe partes Iudicis in confitentem, ſcilicet partes examinatorias, bene tamen condemnatorias. Ad hoc autem vt confeſſio talem vim habeat multa requiruntur, ſcilicet, vt reus ſit maior 15. annis, & quòd ſponte confiteatur, & non metu torturæ, & quòd confiteatur parte aduerſa præſente, & coram competenti Iudice ſedente pro tribunali, & quòd confeſſus ſit rem certam. E contra autem, in multis caſibus, confeſſionem iudicialem non ſufficere ad damnandum reũ, vt ſi confeſſus eſt propter anguſtiam tormentorum, vel alius carceris, in quo nimis affligebatur, niſi poſt talem anguſtiam iam finitam perſeueret etiam in confeſſione, eaque finita iam liber à doloribus in loco publico, id eſt, coram notario, & alijs eam confirmet. Secundò, ſi ſemel confeſſus dicit ſe erraſſe, & probat ſuum errorem ante ſententiam. Item, ſi per procuratorem ſuum eſt facta talis confeſſio, & ante triduum reuocat. Item, ſi facta eſt propter promiſſionem falſam, & fraudulentam Iudicis. Item, ſi facta eſt de re, quæ naturaliter videtur impoſſibilis, vel repugnans, vt ſi frigidus fateatur adulterium commiſiſſe. Item, ſi facta ſit de re, quæ ſecundum Ius poſitiuum eſt impoſſibilis, vt ſi quis Chriſtianus fateatur ſe Iudæi mancipium. Ita Sanchez *dict. capit. 3. dub. 13.* ex Angelo, Silueſtro, & alijs. [Eſt tamen dubium practicum quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius cum reo qui legitimè ac Iuridicè interrogatus negauit crimen quod reuera commiſit. Et quidem ſi lis eſt conteſtata, & reus abſolutus, & ex negatione delicti non eſt ſecutum aliquod damnum tertio, proculdubio abſolui poteſt reus à Confeſſario, niſi forte talis caſus ſit reſeruatus propter iuramentum falſum in iudicio, prout poteſt eſſe inter Regulares, & ipſe Confeſſarius non habeat facultatem abſoluendi à reſeruatis. Si autem aliquod damnum tertio eſt ſecutum, prout contingeret in caſu quo accuſator puniri deberet pœna talionis, tunc abſolui non poteſt talis reus, niſi tali tertio ſatisfaciat, etiam offerendo ſe ad dicendum veritatem, ſi alio modo ſatisfacere non poſſet: prout colligo ex Sanchez *libro tertio in Decalog. capitulo ſeptimo numero 11.* Quando tamen lis non eſt conteſtata, aut ſententia lata, & reus manet ſub poteſtate Iudicis, licet Sotus, Nauarrus, & alii, quos referunt Sanchez *ſupra numero ſeptimo*, Et Lugo *ſecundo tomo de iuſtit. & iure diſputation. 40. ſection. prima numero 17.* dicant teneri reum offerre ſe ad confitendum veritatem: quia adhuc cenſetur durare Iudicis præceptum ad dicendum illam, ac perconſequens non debere abſolui à Confeſſario niſi habeat propoſitum id faciendi: nihilominus probabilius eſt oppoſitum, eo quod cum primum negauit veritatẽ ſolùm peccauit contra obediẽtiam, quę tantũ obligauit pro tẽpore quo interrogabatur à Iudice, non poſtea. Sanch. *ſupr. n. 8.*

poſt Philiarcum, & alios, quos etiam ſequitur Lugo *ſupra*. Si autem cum primum interrogatus eſt reus, & negauit veritatem peccauit contra iuſtitiam tertiæ perſonæ, nec poſſit alio modo illi ſatisfieri niſi iterum offerendo ſe ad dicendum veritatem prout contingeret in caſu quo accuſator puniri deberet pœna talionis, & nullo modo ei poſſet ſatisfieri niſi dicendo veritatem tunc credo teneri reum propalare ſe, & dicere illam; prout ſupponunt ijdem Authores, ac per conſequens non poſſe tunc abſolui à Confeſſario, niſi proponat prius id facere. Idem dicendum de alio caſu, quem ijdem Authores afferunt, ſcilicet, quando reus non obſtante delicti negatione conuictus & damnatus eſt, vel ducitur ad ſupplicium. De prudentia autem quā Confeſſarius vti debet cum tali reo, agunt Azorius *part.3.libr.13.capit.25.dub.2.* Diana *part.2.tractat.1. Miſcellan.reſolutio.26.* & Lugo *ſupr. numer.20.* Nota autem totam hanc doctrinam procedere ſuppoſita communi ſententia Doctorum, quod, ſcilicet reus legitimè interrogatus à Iudice, teneatur dicere veritatem, prout habent Diana dicta *reſolut.26.in fine*, & Lugo *ſupra num.17.* Etenim in ſententia illa quam iſti authores, & alii plures probabilem putant, quod ſcilicet ſaltem in cauſis capitalibus in quibus imminet periculum mortis ad id non teneatur reus, non eſt difficultas.]

6 Vide alia ad intentum infra verbo *Sententia Iudicialis*, verbo *Teſtis Regularis*, & verbo *Tortura quoad Regulares*, & verbo *Viſitator Regularis.*

R I T V S
Sacri.

S V M M A R I V M.

Ritus Sacri qui ſint.nu.1.
Veteres ritus non immutandi.n.2.
De ritibus, ſeu cæremonijs Miſſæ.n.3.
De ritibus in adminiſtratione Sacramentorum. numero 4.
De ritibus, & cæremonijs Officij diuini. n.5.
De alijs ritibus Eccleſiæ.num.6.
Alia remiſſiuè.num.7.

1 RItus Sacri ab Eccleſia inſtituti alii ſunt circa Miſsæ celebrationem, alii circa adminiſtrationem, ſeu receptionem Sacramentorum, alii circa Officium diuinum, alii verò circa Orationes, Benedictiones, Conſecrationes, Sacramentalia, & ſimilia. De quibus ſigillatim aliquid dicendum.

2 Et quidem generaliter loquendo de veteribus ritibus Eccleſiæ, conſtat ex dictis *tomo 3.* verbo *Sacra Congregatio numer.3.* non poſſe Regulares inconſulta Sacr. Congregatione Rituum communes veteres ritus Eccleſiarum immutare, nouos inſtituere, Sanctia Officia concedere, aut aliquid ad ipſorum ſolemnitatem ſpectans de nouo elicere. Idem colligitur ex Bulla Sixti eo loco *num.2.* relata. Ac ex Decreto Sacr. Congregationis, quod ex Gauanto *in Man.Epiſcop.verb.Librorum editio num.5.* retuli *ſupra* verbo *Libri num. 9.* vbi prohibetur imprimi aliquid ſpectans ad nouos ritus inconſulta Sacr. Congregatione.

3 De ritibus autem, ſeu cæremoniis ad Miſſæ celebrationem requiſitis, latius dixi *tom.3.* verbo *Crux*, maximè verbo *Miſſa.* Plura etiam ad intentum *tomo 1.cap.21.* Deſeruiunt etiam dicta eodem *3.tom.* verbo *Calix*, & dicenda infra verbo *Vaſa Sacra*, & verbo *Veſtes ſacræ*. Nota autem, Epiſcoporum munus eſſe, iuxta Decretum Conc. Trid. *ſeſ.22.* curare, vt tollantur in celebratione Miſſæ ea, quæ vel auaritia, vel irreuerentia, vel ſuperſtitio induxit. Sed ſpecialiter etiam, vt in eodem Decreto habetur, ſic monentur circa Rituum, & cæremoniarum Miſſæ obſeruantiam tuendam. *Edicto, & pœnis propoſitis caueant, ne ſacerdotes alijs quam debitis horis celebrent, neve ritus alios, aut alias cæremonias, & preces in Miſſarum celebratione adhibeant, præter eas, quæ ab Eccleſia probatæ, ac frequenti, & laudabili vſu receptæ fuerint. Quarundam verò Miſſarum, & candelarum certum numerum, qui magis à ſuperſtitioſo cultu, quam à vera Religione inuentus eſt, omnino ab Eccleſia remoueant.*

4 Generaliter etiam circa ritus obſeruandos in adminiſtratione Sacramentorum ſic habetur ex eodem Concilio *ſeſſ.7.can.13. Si quis dixerit receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut ſine peccato à Miniſtris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit.* Idem etiam ferme dicitur de cæremoniis Sacramenti Ordinis *ſeſ.23.can.5.* & Sacramenti Matrimonij *ſeſ.24.can.11.* In profeſſione etiam fidei à Pio 4. inſtituta pro promouendis ad Doctoratus, Beneficia &c. ſic habetur. *Receptos quoque, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione, recipio, & admitto.* Vnde illos negare cum contumacia hæreſis eſt, & id faciens hæreticorum pœnas incurrit. Theſaurus *in Praxi part.2.verb.Ritus cap.1.* ex Maiolo.

5 Maximè etiam de ritibus, & cæremoniis Officii recitandi latè dixi *tom.1.cap.12.* & *tom.3.* verbo *Breuiarium*, ac *ſupra* verbo *Officium diuinum*. Quia tamen multi in praxi dubitare ſolent an de Sancto Beatificato, qualis in Ordine noſtro eſt Beata Maria Magdalena de Pazzis, dici poſſit Miſſa, vel Officium, notandum eſt id, quod dixi *dicto cap. 12. num.37.* quòd de Sancto Beatificato, nec ab aliis perſonis, nec alio die, aut loco quam deſignantur in Bulla Beatificationis, poteſt dici Officium, aut Miſſa. Quia cultus Sancti Beatificati omnibus eſt prohibitus, niſi ijs, quibus expreſsè conceſſus, & eo modo, quo conceſſus. Quod adeo verum eſt, vt neque deuotionis gratia, aut priuatim id liceat alicui. Granadus *in 2.2. Controuerſ.1.tract.7.diſp.4.ſect.2.* Diana *part.4.tract.4.Reſolut.231.* Qui addunt nec licere commemorationem in Miſſa facere de prædictis Beatificatis aliis diebus, præterquam in conceſſis, neque aliis Eccleſiis. Præcipuè tamen quòd Miſſa, & Officium cōceſſa pro Sancto Beatificato non poſſint dici ab aliis, niſi illis, quibus conceſſa ſunt, colligitur ex Alexandro 3. *in cap.1 de Reliquiis, & venerat. ſanctorum* vbi prohibuit aliquem colere cultu publico (qualis eſt Miſſa, & Officium) ſine Apoſtolicæ Sedis facultate, quem non habent niſi ſolum ij, quibus conceditur; cum incluſio vnius ſit excluſio alterius. *l.cum prætor ff.de Iudic. & l.maritus C.de procur.* Cui etiam conſonat, quoad Regulares ſpectat, decretum Sacr. Congregationis Rituum, quod retuli *to.1.c.21.num.32.* ex Gauanto, & Barboſa, vbi habetur quod Miſſæ certis Regularibus conceſſę non poſſint ab aliis dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis. Caſtell. *trac.de Canonizat. ſanctorum c.2.p.1.§.6.n.6.* & 7. Diana *par.2.trac.15.reſol.55.* & *in addit.reſol.2.* ex aliis, meritò reprehendens oppoſitum dicentes.

6 De alijs quoque Eceleſiæ cætemonijs, & ritibus, certum eſt reprobari non poſſe ſine nota hæreſis, vel erroris, aut ſalrem temeritatis. Certum etiam eſt allquas illarum, & non principales, omittere, ſecluſo contemptu, & ſcandalo, non eſſe peccatum mortale, iuxta dicta *ſupra* verbo *Miſſa num.* 58. Vnde relinquere cæremonias ab Eccleſia inſtitutas in abſolutione à cenſuris non eſſe peccatum mortale, ſecluſo contemptu, & ſcandalo tenent Tannerus, Turrianus, Auila, & Villalobos, quos refert, & ſequitur Diana 5.*p.tract.9.reſol.*23. Ex quo etiam patet quid dicendum ſit de obligatione obſeruandi Cæremoniale Epiſcoporum à Clemente 8.*Bulla 69.*& Rituale Romanum à Paulo 5.*Bulla* 85.inſtituta. De obligatione autem obſeruandi cæremonialia, ſeu ritualia Religionum dixi *tomo primo capit.* 8. *nu.* 32.

7 Vide dicenda infra verbo *Sanctorum cultus*, verbo *Vaſa Sacra*, & verbo *Veſtes Sacra*.

SACRAMENTORVM administratio.

DE Sactamentis, prout ſpecialiter ad Religioſos ſpectant, plura dixi per totam hanc ſummam. Etenim de Baptiſmo, an poſſit à Regularibus miniſtrati, dixi *tom.* 1.*cap.9.num.*31.& maximè 3.*to.* verbo *Baptiſmus*. De Sacramento Pœnitentiæ eodem *primo tomo cap.* 19. & 3.*tomo* verbo *Confeſſarius Regularis*, & verbo *Confeſſio*. De Sacramento Euchariſtiæ eo *numer.* 31.*& capit.* 21 *num.* 8. maximè verò *tomo* 3.verbo *Euchariſtia*. De Sacramento extremæ vnctionis *eo num.*31.*& dicto capit.*21.*num.*10.*ac* 3.*to.* verbo *Extrema vnctio*. De Sacramento Ordinis dicto *primo tomo cap.*14.*& tom.*3.verbo *Dimiſſoriæ*, & ſupra verbo *ordines Sacri*. De Sacramento Matrimonij dicto *numer.*31.*& eo capit.*21. *numer.* 9. Plura etiam de hac materia Portellus *in Dub. Regularium verbo Sacramentorum adminiſtratio*.

SACRILEGIVM.

SVMMARIVM.

*Sacrilegium quid ſit.n.*1.
*Tria genera rerum ſacrarum.n.*2.
*Quando committatur ſacrilegium circa perſonas ſacras. num.*3.
*Quando circa loca ſacra. n.*4.
*De ſacrilegio furti in loco ſacro. n.*5.
*De ſacrilegio circa res ſacras.n.*6.
*Committitur ipſas prophanando.n.*7.
*De ſacrilegij pœnis.n.*8.

1 CVm ſacrilegium ſit rei ſactæ violatio, ſeu irreuerentia contra rem ſacram, prout ex S.Thoma 2.2.*quaſt.*99. *artic.* 1. & 2. colligunt communiter DD. Sitque ſpeciale peccatum Religioni oppoſitum, prout etiam cum eodem S.Thoma eo *artic.*2. communiter tenent DD. ideo ſpecialiùs videtur ad Religioſos hæc materia pertinere, & idcirco de ipſa agendum in præſenti.

2 Et in primis, tria genera rerum ſacrarum ſunt, quatum violatione, ſeu irreuerentia committitur ſacrilegium, ſcilicet primò, perſonæ ſacræ, videlicet Clerici, ſiue Religioſi. Secundò, loca ſacra, ſcilicet Templa, Monaſteria, Hoſpitalia, Oratoria &cet. Tertiò, res ſpecialiter vocatæ ſacræ, videlicet Sacramenta, Vaſa ſacra. Veſtes ſacræ, vel illa, quæ res ſacras ſignificant, vt ſunt Imagines, vel Verba Sacra. Sanct.Thomas *ſupra artic.*3. Caietanus, & Expoſitores ibidem, Summiſtæ *verbo Sacrilegium*. Azo. *tomo primo Inſtitut.moral.lib.9.capit.*27.*qu.*2. De his ergo ſpecialiter dicendum. Notando tamen, rem ſacram propriè eam tantùm cenſeri, quæ publico ritu, aut inſtitutione ad cultum Dei deputata eſt. *l. in tantam.leg.Sacra ff.de rerum diuiſione.* Petrus Greg. *lib.*33. *ſyntagm.capit.*14.& Suarez *tomo primo de Relig.tractat.*3.*lib.*3. *de ſacrilegio capit.*2.*numero primo*. Vbi rectè monet, non quolibet priuato propoſito, aut voto, rem, aut perſonam ſacram effici, ſed neceſſe eſſe, vt publicam ex iure conſecrationem, vel deputationem ad Dei cultum habeat. Layman.*libr.* 4.*Tractat.*10.*capit.*7.*numer.*2. Nota etiam quoad forum externum, ſacrilegium eſse delictum mixti fori, ita vt tam à Iudice laico, quam Eccleſiaſtico poſſit punire. Barboſa *in Collectan.tom.*2.*lib.*5.*tit.*23.*cap.* 2.*numer.* 9. Diana *part.* 5. *Tractat.*2.*reſolut.*82. Theſaur. *in Praxi part.*2.*verbo ſacrilegium capit.* 1. ex aliis. Quoad forum verò conſcientiæ nota, illud ex genere ſuo eſse peccatum mortale, cum ſit grauis offenſa Dei, licet ratione inaduertentiæ, vel paruitatis materiæ poſſit eſse ſolùm veniale. Vnde quando mortale fuerit, neceſsariò confitendum eſt peccatum talem circunſtantiam habens. Reginaldus *lib.*19.*numer.*58. Bonacina *in tractatu de Legib. diſput.*3.*quaſtion.*6. *punct. vnico numer.* 19. & 20. ex aliis communiter. Specialiter quoad Regulares, an teneantur confiteri circunſtantias voti caſtitatis, & voti annexi ſacris Ordinibus, & an in caſu quo confeſsarii eos agnoſcunt, & quid de illis, qui vltra votum ſolemne votum etiam ſimplex emiſerunt, habes ex dictis *tom.*1.*cap.*5. *num.*8. & 9. De quo etiam Diana *part.*1.*tract.*7.*reſolut.*3.& 4.& *part.*3.*Tract.*4. *Reſolut.*67.

3 Committitur ſacrilegium contra perſonas ſacras, ſcilicet Eccleſiaſticas, per iniurioſam ipſarum percuſſionem. De qua, & de excommunicatione latæ ſententiæ, quæ propterea incurritur, dixi *tom.*3. verbo *Clericus à num.*2. Secundò, perſonas Eccleſiaſticas ſubijciendo fori ſecularis iudicio aduerſus priuilegium exemptionis illarum, iuxta dicta eodem loco *à num.*19. Tertiò, ab eiſdem tributum exigendo aduerſus Eccleſiaſticam immunitatem, ſiue exemptionem a talibus oneribus, ſicuti conſtat ex eis, quæ dixi eodem *tom.*3.verbo *Gabella quoad Regulares.* Quartò, luxurioſè violando corpus perſonæ Deo ſacratæ per votum caſtitatis. Quod intelligetam de perſona, quæ aduerſus proprium votum peccat, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*5.*num.*4.5.& 6. de Religioſis contra caſtitatem peccantibus, quàm de altera, quæ illam violat, *&* talis peccati eſt complex. S.Thom.*ſup.art.*3. Summiſtæ *verbo ſacrilegium.* Azo. *ſupr.quaſt.*3. Leſſius *de iuſt. & iure lib.*2.*cap.*45.*dub.*7. Layman. *ſupra num.* 3. Fagundez *in* 6. *præceptum Decalogi lib.*6.*cap.*8.

4 Sacrilegium aduerſus locum ſacrum accidit primò, violando illius immunitatem, extrahendo videlicet reos ex eo, niſi in caſibus permiſſis. De quo dixi *tertio tomo* verbo *Immunitas Eccleſiarum*. Secundo, polluendo illum ſemine, vel ſanguine humano. De quo etiam eodem 3.*tomo* verbo *Cœmeterium*, & verbo *Eccleſia*, *ſeu Templum*. Tertiò, exercendo in illo iudicia ſæcularia, iuxta dicta eo verbo *Cœmeterium num.*2. Dixi iudicia ſæcularia, quia cauſæ Eccleſiaſticæ non ſunt prohibitæ in loco ſacto.

Imò etiam nec actus voluntariæ Iuriſdictionis, quales ſunt diſpenſationes, pupillorum prouiſiones, graduum collationes, & ſimiles, ſi ad pietatem, vel Eccleſiæ honorem ſpectent, in loco ſacro ſunt prohibitæ. Quartò, exercendo ibi negotiationes, iuxta dicta eo *num.* 2. vbi etiam alia ad intentum. Quintò, habendo ibi conuiuia, iuxta dicta etiam eodem loco. Sextò, ſpoliando illum, vel furando aliquid ex ipſo, maximè cum effractione, vel incendio, iuxta dicta eodem *tom.* 3. verbo *Furtum nu.* 4. & 5. Azor. *ſupra quæſt.* 4. Leſſius *ſupra*. Suarez *ſupra cap.* 4. Layman. *ſupra à num.* 8. Bonacina *ſupra à nu.* 9. Theſaur. *ſupra cap.* 2. 3. & 5.

5 Nota tamen circa ſacrilegium furti, quòd, iuxta probabiliorem ſententiam, illud committitur furando aliquid in Eccleſia, ſiue illud ſit res Sacra, ſiue non, ſiue ibi poſita ſit ſub cuſtodia, ſiue non, prout ex Nauarro, Valentia, Suarez, Vaſquez, Nuño, & alijs ſequuntur Bonacina *ſupra numer.* 17. Layman. etiam *ſupra num.* 18. & alij. Ratio ſumitur ex Iuris diſpoſitione *in capit. quiſquis inuentus* 17. *qu.* 4. in quo dicitur, ſacrilegium committitur auferendo, *Sacrum de ſacro, vel non ſacrum de ſacro, vel ſacrum de non ſacro*. Vbi notanda eſt illa clauſula *non ſacrum de ſacro*, quæ cum abſolutè loquatur, & ſine diſtinctione, non eſt cur à nobis diſtinguatur, & intelligatur ſolùm de re Sacra, vel de re poſita ſub cuſtodia in loco Sacro; præſertim, cum id vertat in reuerentiam Eccleſiarum, & fauorem immunitatis Eccleſiæ. Non deſunt tamen DD. probabiliter aſſerentes non committi ſacrilegium accipiendo rem non Sacram de loco Sacro, modò res non ſit tradita Eccleſiæ in cuſtodiam, vel pignus, vel alio modo. Ita Azor. *ſupra qu.* 6. Leſſius *ſupra* Henriquez, Victoria, & alij, quos ſequuntur Naldus *in Summ. verbo Furtum. num.* 1. *& verbo Sacrilegium num.* 6. & 12. & Diana *part.* 1. *Tract.* 7. *Reſol.* 27. Sed, vt dixi, oppoſitum eſt probabilius, & communius receptum. Nota etiam circa ſacrilegium, quod dixi committi ob Eccleſiæ pollutionem, id intelligi, etiam quando eſt pollutio occulta, quia etiam talis actus eſt contra ſanctitatem, & reuerentiam debitam Eccleſiæ. Suarez *ſupra dicto lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 4. Sanchez de *Matrimon. lib.* 9. *diſput.* 15. *num.* 11. Raphael de Torre *in* 2. 2. *qu.* 99. *art.* 2. *diſput.* 6. Licet Diana *ſupra Reſolut.* 26. cum Vaſquez oppoſitum probabile exiſtimet. Idem dicendum de tactibus impudicis in Eccleſia factis, propter idem fundamentum. Suarez *ſupra num.* 11. Torre *ſupra art.* 4. *diſp.* 7. Licet etiam idem Diana *part.* 2. *tractat.* 17. *Reſolut.* 23. oppoſitum ſentiat cum Sanchez, Valentia, Vaſquez, & alijs. Secus videtur dicendum de ſimilibus actibus, etiam fornicatione, factis in cubilibus, refectorijs, vel alijs officinis Religioſorum, quia illa non cenſentur loca Sacra quantùm ad hoc. Diana *part.* 3. *tractat.* 4. *Reſolut.* 166. ex Azorio, quem refert. Quamuis autem idem dicat de Sacriſtijs, animaduertendum tamen, an illæ ſint benedictæ, vel conſecratæ, vt partes Eccleſiæ, ſi enim tales fuerint, ſacrilegium committetur per tales actus, ſicut in alijs Eccleſiæ partibus. Zerola *in Praxi pœnit. cap.* 12. *q.* 27. & alij.

6 Sacrilegia autem circa res Sacras ſunt. Primò, omnis abuſus Sacramentorum. Secundò, perceptio, & adminiſtratio eorumdem in ſtatu peccati mortalis. Et, quia inter Sacramenta ſupremum locum tenet Euchariſtia, quæ non ſolùm ſanctitatem efficit, ſed etiam ipſum fontem ſanctitatis realiter continet, ideo violatio huius eſt grauiſſimum ſacrilegium. Tertiò, abuſus, & violatio vaſorum Sacrorum, vt ſi quis vtatur Calice conſecrato ad potandum, ſicut Balthaſar vaſis Templi, vel ſi ex veſtibus Sacris conficiat ſibi caligas, vel thoraces. Quartò, rerum huiuſmodi ſurreptio. Quintò, abuſus ſententiarum Scripturæ ad ſuperſtitiones, & facetias, ad amatoria, ſeu ad ſtabiliendas hæreſes. Sextò, irreuerentia omnis, quæ committitur in recitando, vel cantando Officio diuino, ſacriſque ceremonijs obeundis. Ad quod etiam pertinet muſica laſciua, vel prophana rebus diuinis adhibita. Septimò, mala tractatio, vel confractio Imaginum Sacrarum, ſi id fiat, vt Sancti per eas non colantur, vel ex contemptu illorum, ſicut fit ab hæreticis. Item, ſi indecorè pingantur, vel ſculpantur, vt cum D. Virgo inſtar fœminæ mundanæ exprimitur. Octauò, ſi Reliquiæ Sanctorum indecore habeantur, aut diſſipentur eo animo ne colantur. Nonò, ſi dies ſacri operibus ſeruilibus, vel alijs prohibitis violentur. Omiſſio autem ſacri nõ tam videtur eſſe ſacrilegium, quam cultus debiti neglectus. Decimò, inuaſio bonorum, vel Iurium Eccleſiaſticorum, retentio Eccleſiæ legatorum, &c. ſeu oblationum, iuxta dicta ſupra verbo *Oblatio facta Regularibus numer.* 9. Hæc enim ſæpe in Iure ſacrilegia vocantur, vt patet ex multis canonibus 17. *quæſt.* 4. Etſi enim hæc bona nullam in ſe ſanctitatem habeant, tamen Iure naturæ, & Canonico ob reuerentiam, quæ cultui diuino debetur, debent eſſe ab occupatione ſæcularium immunia. Azor. *ſup. q.* 8. & 9. Leſſius *ſupr.* Reginaldus *ſupra num.* 57.

7 Adde, ſacrilegium etiam committi circa res ſacras eas prophanando. Azor. *ſupra quæſt.* 8. Naldus *in Summa verbo Sacrilegium num.* 2. Pariter etiam dici poteſt committi ſacrilegium circa res ſacras, ſeu bona Eccleſiaſtica, illa alienãdo, eo enim ipſo quòd ſunt res Eccleſiaſticæ ſpecialiter ſunt dicatæ cultui diuino. Theſaur. *ſup. c.* 1. *§. Sacrilegium*.

8 Circa ſacrilegii pœnas, præter excommunicationem, & alias, quas de ipſis ſacrilegiis in particulari ſuis locis dixi, notat Theſaurus *ſupra* ſacrilegij criminis damnatum Iuris infamiæ pœnam incurrere, ac per conſequens eſſe irregularem, licet Epiſcopus poſſit in tali infamia, & irregularitate diſpenſare, pœnitentia, vel eius parte peracta, & ceſſante ſcandalo. Pro quo tamen vide dicta *tom.* 3. verbo *Infamia*, & Garziam *de Beneficiis part.* 11. *capit.* 10. *à num.* 173. Nota etiam, quòd ex Bulla Sixti quarti *Cum prouida*, ſtatuta eſt excommunicatio latæ ſententiæ Papæ reſeruata contra quoſcumque, qui de lapidibus, porphireticis, marmoreis, alijſue diuerſorum generum, ſeu colorum ad Eccleſiarum Vrbis Romę decorem, & ornatum deputatis, ſiue de alijs earumdem Eccleſiarum ornamentis, auſu ſacrilego, abſtulerint, ſeu auferent in futurum, aut per ſe, vel per alios ad diuerſa loca aſportari præſumpſerint, aut talia habuerint, aut in ſurripiendo, ſeruando, & retinendo auxilium præſtiterint, vel fauorem, & contra ſcientes, & non reuelantes Papæ. Item ſtatutum eſt ibidem Interdictum latæ ſententiæ contra Eccleſias, & loca, quorum vſui taliter oblata deputata fuerint, ſeu deputabuntur, quod tamdiu durat, quamdiu ad loca, vnde prius ablata fuere, abſque diminutione aliqua fuerint reportata. In ſuo robore etiam permanentibus Conſtitutionibus ab alijs Summis Pontificibus promulgatis, quibus excommunicati declarantur auferentes lapides, ſeu ornamenta de Eccleſiis, ſeu Sacris locis. Ita

refert

referet hanc Conſtitutionem (quam tamen videre non potui) Theſaur. *ſup. c. a. 4.* notans illam etiam durare pro tempore futuro, licet fortè non quoad obligationem denunciandi. De ea etiam Filiucius *tractatu* 15. *num.* 126. Bonacina *de Cenſuris in particulari diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 13.

SACRISTA, ET SACRISTIA.

S V M M A R I V M.

De Sacriſtæ officio, num. 1.
Sacriſtia an contineatur ſub clauſura, num. 2.
Alia remiſſiuè, ibidem.

1 DE Sacriſtæ officio, & aliis ad ipſum ſpectantibus dixi *tomo* 2. *capit.* 13. *numero* 45. vbi etiam *num.* 46. an Sacriſtæ Conuerſi habeant facultatem tangendi Calices, Patenas, & Purificatoria. De quo etiam eodem *tom.* 2. *cap.* 8. *à num.* 33. Non poſſe aliquid exigere pro benedictione ſponſi, & ſponſæ, habetur ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Sacriſta*. Præter dicta autem eo loco notandum vlteriùs, munus Sacriſtę incumbentia eſſe, cuſtodire vtenſilia Eccleſię ſigna dare ad Horas Canonicas recitandas, luminaria Eccleſiæ accendere, ignem vigilanter cuſtodire ne extinguatur, vinum, Hoſtias, incenſum, & alia ad Altaris Sacrificium neceſſaria præparata habere. Hæc enim omnia conformia ſunt Iuri canonico *de offic. Sacriſtæ cap.* 1. *et de offic. cuſtodis cap.* 1. *et* 2. Azor. *tom.* 2. *Inſtit. moral. lib.* 6. 3. *capit.* 16. *quæſt.* 7. Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. l.* 1. *capit.* 27. *à num.* 8. Sacriſtæ quoque munus conferri poſſe illegitimis conſtat ex dictis *tom.* 2. *cap.* 13. *et tom.* 1. *cap.* 18. *numer.* 62.

2 Sacriſtiam Choro contiguam Monaſterij Religioſorum eſſe ſub clauſura comprehenſam, ita vt in illam ingredi non poſſint mulieres conſtat ex declaratione S. Congregationis, quam refert Barboſa loco relato *ex Collectaneis*, & Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Sacriſtia num.* 1. Similiter, & Sacriſtiam, ad quam non patet aditus niſi per clauſtra Monaſterij ſubijci clauſuræ, ac proinde mulieres nullo modo illuc ingredi poſſe, tenent Sanchez *l.* 6. *in Decalog. cap.* 17. *num.* 17. Coriolanus *de Caſibus reſeruatis cap.* 3. *numer.* 31. *verſ. quæritur quartò.* & Bonacina *de Clauſura q.* 5. *punct.* 1. *numer.* 4. Idem dico ſi ſacriſtia habeat duas portas, vnam in Eccleſia exiſtentem, alteram in clauſtro Religioſorum. Bonacina *ſupra §. ſi vero*. Barboſa *de offic. et poteſt. Epiſcopi Allegat.* 102. *numer.* 85. Ea verò Sacriſtia, ad quam ſolùm eſt aditus per Eccleſiam, non eſt ſubiecta clauſuræ, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 10. *numer.* 11. ex Bonacina loco relato. Pro quibus etiam videndus Candidus *tom.* 4. *diſquiſ. diſquiſ.* 5. *artic.* 2. *dubit.* 14. An Sacriſtia poſſit aliquando pro choro deſeruire, habes ex dictis *ſupra* verbo *Officium diuinum numero* 10.

SANCTORVM CVLTVS.

S V M M A R I V M.

Sancti quomodo colendi, num. 1.
Sancti Canonizati quo cultu colendi, num. 2.
Beatificati quomodo coli poſſint, num. 3.
An eligi in Protectores Ciuitatum, ibidem.
An poſſint publicè dici Sancti, num. 4.
Quid de illis qui cum opinione Sanctitatis deceſſerunt, num. 5.
Quomodo tales coli, aut non coli poſſint, num. 6.
Quid de Imaginibus non Canonizatorum, aut Beatificatorum, num. 7.
Geſta, miracula, reuelationes ipſorum quomodo non imprimenda, num. 8.
Proteſtatio Authoris in principio libri imprimendi, numero 9.
Proteſtatio in fine libri, num. 10.
Notanda circa iſtas proteſtationes, num. 11.
Tabellæ, aut Imagines, vel lampades, ad eorum ſepulcra non ponenda, num. 12.
Decretum S. Congregationis, num. 13.
De habitu Sacrarum Imaginum. num. 14.
Alia remiſſiuè, num. 15.

1 SAnctos Angelos, ac homines in cælo regnantes adoratione duliæ colendos, & adorandos eſſe, conſtat ex Concilijs Niceno 2. *act.* 6. Grangen. *cap.* 20. & Trident. *ſeſſ.* 25. *in princip.* & ex eo quòd illi ſunt filij, amici Dei, & conſortes gloriæ ipſius. Sayrus *in Claui Regia l.* 4. *c.* 3. *num.* 10. Bellarminus *lib.* 1. *de Sanct. Beatitud. cap.* 13. Cum autem, iuxta dicta *tom.* 1. *ca.* 12. *numer.* 40. *& ſupra* verbo *Reliquiæ*, duplex ſit cultus Sanctorum; vnus qui dicitur priuatus quia non exhibetur tanquam inſtitutus ab Eccleſia, neque nomine Eccleſiæ, ſed ex peculiari deuotione colentis priuatim, aut publicè; alter qui dicitur publicus, & ſolemnis; qui non ideo dicitur talis quòd coram aliis exhibeatur, ſed quia defertur tanquam inſtitutus ab Eccleſia, & nomine Eccleſiæ, vt aiunt Bellarminus *ſupr.* Sanchez *in Decalog. l.* 2. *cap.* 43. *num.* 3. Laymanus *l.* 4. *tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 14. & alij, ſimiliter Sancti alii ſunt canonizati, alij ſolùm beatificati, alij verò nec Canonizati, nec beatificati, ſed ſolùm, qui piè creduntur in cælis cum Chriſto regnare, eo quòd piè vixerunt, & ita deceſſerunt; ideo de illis & de tali cultu ſigillatim dicendum.

2 Et quidem Sancti Canonizati coli poſſunt, & debent ab Eccleſia, etiam publico, & ſolemni cultu. Ita enim colligitur ex *cap.* 1. *et* 2. *de Reliq. et venerat. Sanct.* Bullis, quibus canonizantur, & praxi Eccleſiæ. Qui porrò ſint cenſendi Canonizati, conſtat ex dictis *ſupra* verbo *Reliquiæ Sanctorum num.* 7. Honores autem ab Eccleſia Canonizatis exhibiti præcipuè ſunt ſeptem. Primus, quòd ſcribuntur in Catalogo Sanctorum, ideſt, ſtatuitur, ac iubetur, vt ab omnibus publicè habeantur, & dicantur Sancti. Secundus, inuocantur in publicis Eccleſiæ precibus. Tertius, Templa, & Aræ in eorum memoriam dicantur Deo. Quartus, Sacrificia tam Euchariſtiæ, quam laudum, & precum, quod vulgò Officium ſiue Horæ canonicæ nuncupantur in honorem eorum Deo publicè offeruntur. Quintus, dies feſti in eorum memoriam celebrantur. Sextus, pinguntur eorum Imagines addito certo quodam lumine in ſignum gloriæ, quam habent in cælis. Septimus, horum Reliquiæ ſpecioſis thecis includuntur, & publicè honorantur. Bellarminus *ſupra capit.* 7. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. l.* 5. *c.* 6. *q.* 8. Fagundez *in* 1. *præcept. Eccleſ. l.* 1. *c.* 3. *n.* 13.

3 Sancti quoque Beatificati coli poſſunt, & debent ab Eccleſia cultu etiam publico, & ſolemni. Ita enim conſtat ex vſu ipſius Eccleſiæ, & Bullis Pontificijs, quibus Beatificantur, ac ſupponunt Authores relati. Differt autem cultus exhibendus Canonizatis ab eo, qui exhiberi poteſt, vel debet Beatificatis,

Digitized by Google

ficatis, quòd ille eſt generalis, & ſolemnis, iſte autem ſolùm eſt particularis, non omnium honorum debitorum Canonizatis, ſed aliquorum dumtaxat, & non in omni loco, ſed alicubi tantum. Peirinis *tomo 1. Priuilegiorum Minimorum in Conſtitatione 16. Leonis decimi numero* 1. Vnde ex ſeptem illis honoribus Sanctis Canonizatis exhibendis, primus de inſcriptione in Catalogis Sanctorum, ſi per eum intelligatur Martyrologium, ipſis tribuitur, cum conſtet noſtram Magdalenam de Pazzis in nouiſſimo Martyrologio Romano anni 1632. inſcriptam fuiſſe pro 25. Maij. Secundus etiam de inuocatione in publicis Eccleſię precibus; ſi per illas intelligantur ſolùm illæ, quæ in Miſſa, & Officio Canonico ipſorum dicũtur, non autem ſi per illas intelligantur Litaniæ, quia in illis Beatificari non inſeruntur, cum in ipſis ſub titulo Sanctitatis ab Eccleſia ſerui Dei inuocentur. Fortunatus Scachus *de Cultu, & veneratione ſeru. Dei l. 1. ſect. 10. cap. 3. §. verum non licere.* Quoad tertium verò de Templis, & Aris ipſis dicatis, quamuis Templa ipſis non concedantur, ſaltem ex vſu Eccleſiæ, cum nullum (quod ſciam) Sancto Beatificato dicatum ſit; bene tamen Aræ, cum ipſis plura Altaria etiam in Vrbe dicata conſpiciantur. Addit Fagundez *ſupra numer.* 15. etiam Eremituria illis dicata eſſe, quæ tamen non vidi. Quartus de Sacrificio, & officio Canonico, ipſis conceditur, limitatus tamen, & coarctatus ad perſonas, loca, & tempus, iuxta dicta ſupra verbo *Ritus Sacri num.* 5. De quinto, ſcilicet an dies feſti in eorum memoriam celebrari poſſint, dixi *tomo* 3. verbo *Feſti dies quoad Regulares numero* 7. probabiliorem eſſe partem negatiuam. Licet aliqui, videlicet Suarez *tomo 1. de Relig. l. 2. capit.* 11. *numero 4. & 5.* & Fagundez *ſupr. numer. 14. & 15.* probabiliter oppoſitum tueantur. De ſextò, qui eſt pingere eorum Imagines cum laureolis &c. dicendum ipſis conuenire, prout colligitur ex Decreto Sac. Congregationis, quod retuli *tom. 1. capit. 22. numero* 39. & de quo infra. De ſeptimò autem, cum, iuxta dicta ſupra verbo *Reliquiæ Sanctorum numer.* 5. non poſſint Reliquiæ Sanctorum non Canonizatorum publicè adorandæ proponi, niſi à Papa approbentur; ideo videtur non poſſe id competere Sanctis ſolùm Beatificatis. Nihilominus, quia Sanctis Beatificatis, Miſſa, Officium, Altaria, & Imagines cum laureolis, vt dixi, etiam publicè conceduntur, quæ maiorem, & magis publicum cultum important, quam veneratio etiam publica ipſorum Reliquiarum: ideo is honor illis competere poteſt. Quod ſupponunt. Portellus *in Dub. Regular. verbo Reliquiæ Sanctorum num.* 10. Fagundez *d. numero 15. & capit. 4. numero* 3. Vnde ad *capit. cum ex eo* ibi relatum, in quo negatur publica veneratio Reliquiarum niſi à Papa approbentur, dicendum, ſufficienter approbatas cenſeri Reliquias Sancti beatificati, eo ipſo quòd beatificatur, & Miſſa, Officium, ac cætera, quæ dixi, illi à Papa conceduntur. Quòd verò beatificati eligi non poſſint in Protectores alicuius ciuitatis, & caſu quo ſint electi præcedere debeat Canonizatũ poſtea electum, reſoluit Paſqualigus *Deciſ.* 507. ex declarationibus S. Congreg. video etiam S. Congregationẽ die 23. Martii 1630. annuente SS. D. N. Vrbano, *ſuper electione Sanctorũ in Patronos* hæc decreuiſſe. *Primò, Quòd eligi poſſint in Patronos ij ſolùm, qui ab Eccleſia vniuerſali titulo Sanctorum coluntur, non autem Beatificati dumtaxat. Secundò, quod de Patrono Ciuitatis electio fieri debeat per ſecreta ſuffragia à populo, mediante Concilio generali illius Ciuitatis, vel loci, non autem ab Officialibus ſolùm. Et quòd accedere debeat conſenſus Epiſcopi, & Cleri illius loci. Idemque ſeruari debeat in Patrono Regni, qui pariter eligi debeat per ſecreta ſuffragia à populo ſingularum Ciuitatum Prouinciæ. Et quòd repræſentantibus Regnum, Ciuitatem, Prouinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, niſi adhoc habeant ſpeciale mandatum, & vlteriùs interueniat conſenſus Epiſcopi, & Clerici dictarum Ciuitatum. Tertiò, quòd cauſa electionis nouorum Patronorum debeant in Sac. Congregatione deduci, & ab ea examinari; ac demum cauſa cognita, ab eadem Congregatione approbari, & cõfirmari. Et ne præmiſſorum ignorantia vllo vnquam tempore poſſit allegari, eadem Sacra Rituum Congregatio ſupradictum Decretum imprimi, & publicari mandauit.* Vide Peitinis 3. *tomo Priuilegior. Minimor. cap. 12. in Conſtitut. 21. aliàs 31. Vrbani* 8. De quo etiam Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Patronus.*

4 An verò poſſint Beatificati dici ſimpliciter, & publice Sancti. Aliqui affirmare videntur. Tum quia eo ipſo quòd ſunt Beati etiam ſunt Sancti, tum quia ex vſo Eccleſiæ Beati, & Sancti ſæpiùs confunduntur vt patet in Confeſſione generali, vbi Sanctiſſima virgo Maria, & S. Michael, & Ioannes Baptiſta appellantur Beati, & Apoſtoli Petrus, & Paulus vocantur Sancti. Cæterum ex vſu, & praxi Curiæ *Sancti* nomen ſolùm tribuitur Canonizato, licet etiam appelletur Beatus; Beatificato autem ſolùm conceditur nomen *Beati*. Et ita obſeruandum. Fortunatus Scachus *ſuper ex cap. ſi quis hominem* 11. *q.* 3.

5 Loquendo autem de hominibus non Canonizatis, nec Beatificatis, qui tamen cum opinione Sanctitatis vixerunt, & deceſſerunt, dicendum, quòd licet publico culto coli non poſſint, bene tamen priuato. Prima pars conſtat ex *cap. 1. & fin. de Reliq. & venerat. Sanctor*. Secunda verò conſtat etiam ex dictis *ſupra* verbo *Reliquiæ Sanctorum num.* 9. & ex eod. *cap. fin.* Cum enim in eo prohibitos ſolùm ſit cultus publicus Sancti non approbati ab Eccleſia, videtur permiſſus cultus priuatos. Silueſter *in Summa verb. Reliquiæ q.* 1. Bellarminus *ſupra capit.* 10. Sanchez *ſupra numer.* 4. Layman. *ſupra q.* 3. Bonacina *de legibus diſp. 3. q. 1. punct.* 2. Portellus *ſupra.*

6 Vnde licet tales non poſſint in Miſſa, officio diuino, Litaniis, aut precibus communibus, etiam priuatè recitatis, aut publicis concionibus, ſancti, aut beati appellari, aut inuocari, aut illis Templa, Eremitoria, oratoria, aut altaria erigi, vel Feſta, Vota, aut ieiunia publica in ipſorum honorem inſtitui, aut eorum Imagines cum laureolis, aut ſignis Sanctitatis depingi, quia hæc omnia ad cultum publicum ſpectant; poſſunt tamen, ſcandalo ceſſante, etiã aliis ſcientibus, in priuatis colloquiis, aut precibus, Sancti, & beati nominari, & inuocari, ſicut geſſiſſe conſtat S. Gregorium Nazianzenum *in Oratione de S. Athanaſio*, & altera *de S. Baſilio*, & S. Hieronymum *in vita Paulæ*, pro tempore, quo Athanaſius, Baſilius aut Paula ab vniuerſali Eccleſia inter ſanctos recenſiti non erant. Item poſſumus in eorum natalibus peculiariùs lætari, ab operibus ſeruilibus abſtinere, Deo vacare, ieiunare, votum in ipſorum cultum offere, ipſorum Imagines ſine laureolis, aut ſignis ſanctitatis tenere, venerari, vt dixi, etiam aliis ſcientibus, modò ſcandalum abſit. Hæc enim omnia ad cultum particularem ſpectant. Bellarminus *ſupra num. 11. et 12.* Sanchez *ſupra à numer.* 5. Layman, & Bonacina *ſupra* Portellus *ſupra numer. 11. et 12.*

7 Specialiter tamen circa Imagines iſtorum non Canonizatorum, nec Beatificatorum notandum: quòd

quòd illæ,nullo modo, aut nullibi,etiam in priuatis locis, depingi, aut teneri poſſunt, cum laureolis, & ſignis Sanctitatis, prout dixi,& conſtat ex Decreto SS.D. N. Vrbani cum S.Inquiſitionis Congregatione,quod retuli *toma 1.cap.12. numero 39.* vbi graues pœnæ contra tranſgreſſores deſignantur.Quod etiã confirmatum eſt ab eodem SS. Breui dato die 5. Iulij 1634. quod habetur cum aliis nouiſſimis Decretis ad Canonizationem, & Beatificationem Sanctorum ſpectantibus Romæ editum ann.1642.Imagines autem prædictorum non habentes tales laureolas,aut ſigna Sanctitatis, licet poni poſſint in Eccleſiis, Templis,aut Oratoriis pro ipſorum ornatu, & ſeparatæ ab Imaginibus Sanctorum,ſicut poni poſſunt Imagines Imperatorum,Regum, Patronorum &c.(Bellarminus, Sanchez, Layman, Portellus *ſupra* ac Peirinis *tom.1.priuileg.Minim.in Conſtitut.3. Leonis* 10. *num.4.*)non tamen in Altari aliquo publico, vel priuato. Ita enim habetur in prædictis Decretis de anno 1642. editis. Quamuis autem Sanchez *ſupra num.7.*& Peirinis *ſupra* limitare id videantur, vt ſolùm id ſit verum quando tales Imagines ſolæ ponuntur in Altaribus, Decreta tamen vniuerſaliter loquuntur.Probabilior apparet limitatio alia,quam conformiter ad doctrinam eiuſdem Sanchez affert Fagundez *ſupra cap.4.num.* 15. vt ſolùm id ſit verum quando prædictæ Imagines ponerentur in Altari ipſo, non quando ad latus ad ornatum ipſius. Illud certiùs, prædictas Imagines nullatenus cum lampade aliqua haberi poſſe. Prout ex Decretis relatis eo *num.39.* colligitur, & ex Philiarco *de Offic. Sacerdot.tomo 1.p.2.l.3.cap.9.*tenent Sanchez, & Layman. *ſupra* & fauet Fagundez etiam *ſupra num.* 16. Quale autem ſanctitatis argumentum ſumatur ex Imaginibus habet Scachus *ſupr. ſect. 9.cap.6.*

8 Conſtat etiam ex dictis *num.* 39. relato, propter Decreta ibi adducta, non licere imprimere libros continentes horum, qui cum ſanctitatis fama deceſſerunt,geſta, miracula, reuelationes &c. ſine approbatione Ordinarii,& reſponſione circa id negotium Sedis Apoſtolicæ. Vnde prædicta neque per modum hiſtoriæ referri licere,tenere videtur Peirinis *tertio tomo priuileg.Minim.cap.4.num.1.*ex Caſtellino. Illud etiam omnino obſeruandum,quòd circa prædicta, præcipitur in nouiſſimis Decretis anni 1642.videlicet. *Reſponſum,quod à Sede Apoſtolica in vim prædictorum Decretorum expectare debent Ordinarij locorum, vt imprimi poſſint libri continentes geſta, miracula, ſeu reuelationes eorum,qui cum prædicta fama ſanctitatis, ſeu Martyrij deceſſerunt, nua detur niſi cum infraſcriptis proteſtationibus in dictis libris, & hiſtorijs inſerendis. Declarando etiam expreſſè,quòd tales libri, ſeu hiſtoriæ,licet ab Ordinarijs reuiſa,& poſt Sedis Apoſtolicæ reſponſum approbatæ, non faciant maiorem gradum probationis in ordine ad Canonizationem, ſeu Beatificationem, quam quã aliàs abſque tali approbatione de iure feciſſent,non obſtante quocunque longiſſimi temporis curſu.*Proteſtationes vero ſunt iſtæ.

Proteſtatio Auctoris in principio libri imprimenda.

9 *Cum Sanctiſs. D. N. Vrbanus Papa VIII. die 13. Martij anni 1625. in Sac. Congregatione Sanctæ Romanæ,& Vniuerſalis Inquiſitionis Decretum ediderit,idemque confirmauerit die 5. Iulij anno 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum,qui Sanctitate, ſeu Martyrij fama celebres è vita migrauerunt,geſta,miracula,vel reuelationes, ſeu quæcunque beneficia tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine recognitione, atque approbatione Ordinarij, & quæ hactenus ſine ea impreſſa ſunt nullo modo vult cenſeri approbata. Idem autem Sanctiſſimus die 5. Iunij 1631. ita explicuerit, vt nimirum non admittantur elogia Sancti, vel Beati abſolutè, & quæ cadunt ſuper perſonam, bene tamen ea quæ cadunt ſupra mores, & opinionem, cum proteſtatione in principio, quòd ijs nulla adſit auctoritas ab Eccleſia Romana, ſed fides tantùm ſit penes Auctorem. Huic Decreto,eiuſque confirmationi,& declarationi obſeruantia, & reuerentia, qua par eſt inſiſtendo, profiteor me haud alio ſenſu quicquid in hoc libro refero, accipere, aut accipi ab vllo velle, quam quo ea ſolent, quæ humana dumtaxat auctoritate,non autem diuina Catholicæ Romanæ Eccleſiæ,aut Sanctæ Sedis Apoſtolicæ nituntur,ijs tantummodo exceptis,quos eadem Sancta Sedes ſanctorum,Beatorum,aut Martyrum Cathalogo aſcripſit.*

Sequens verò in fine libri.

10 *Lector aduerte in Elogiis virorum Illuſtrium,quos hoc libro complexus ſum, nunnulla me obiter attingere, quæ ſanctitatem ipſis videantur adſcribere: perſtringo nonnunquam aliqua ab iis geſta, quæ cum vires humanas ſuperent miracula videri poſſunt, præſagia futurorum, arcanorum manifeſtationes, reuelationes, illuſtrationes,& ſi quæ ſunt alia huiuſmodi; beneficia item in miſeros mortales eorum interceſſione diuinitus. Demum nonnullis ſanctimoniæ, vel Martyrii videor appellationem tribuere.Verùm hæc omnia ita meis lectoribus propono,vt nollim ab illis accipi tanquam ab Apoſtolica ſede examinata,atque approbata, ſed tanquam, quæ à ſola ſuorum Auctorum fide pondus obtineant, atque adeo non aliter quam humanam hiſtoriam. Proinde Apoſtolicum Sacr. Congregationis S. R. & vniuerſalis Inquiſitionis Decretum anno 1625.editum,& anno 1634. confirmatum, integre, atque inuiolatè,iuxta declarationem eiuſdem Decreti à Sanctiſ.Dom. Noſtr.Vrbanu Papa 8.anno 1631.factam, ſeruari à me omnes intelligant,nec velle me,vel cultum, aut venerationem aliquam per has meas narrationes vlli arrogare, vel famam, & opinionem Sanctitatis, aut Martyrij inducere, ſeu augere, nec quicquam eius exiſtimationi adiungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando vllius Beatificationem, vel Canonizationem,aut miraculi comprobationem, ſed omnia in eo ſtatu à me relinqui, quàm ſecluſa hac mea lucubratione obtinerent, non obſtante quocunque longiſſimi temporis curſu. Hoc tam ſanctè profiteor, quam decet eum,qui Sanctæ Sedis Apoſtolicæ obedientiſſimus haberi filius cupit,& ab ea in omni ſua inſcriptione, & actione dirigi. Ego N. N.*

11 Circa prædictas autem proteſtationes nota primò,quòd illæ per ſe ſolę non ſufficiunt ad hoc quòd reuelationes,miracula, geſta &cet. præfatorum hominum, qui cum opinione ſanctitatis deceſſerunt, imprimi poſſint, niſi accedentibus etiam Ordinarii approbatione, & reſponſo Sedis Apoſtolicæ, prout colligitur ex verbis relatis. Nota ſecundò,quòd in præfatis libris non poteſt tribui nomen Sancti, aut Beati illis, qui cum opinione ſanctitatis deceſſerunt. Tum quia eſt contra ſtylum Curiæ, qui ſolùm ipſis tribuit nomen ſerui Dei, Ancillæ Dei &cet. Tum quia, vt ſæpe expertus in Sacra Congregatione Indicis, quando de correctione librorum

agitur,

Digitized by Google

agitur, ſimiles tituli non permittuntur.

12 Ad prædictorum etiam ſepulchra appendi, aut affigi non poſſe tabellas, imagines, aut lampades ſine recognitione Ordinarij, ac approbatione Sedis Apoſtolicæ, conſtat ex Decretis relatis *eo numer. 39. cap. 12. primi tomi Summæ*, & ex eo quòd id pertinere videatur ad publicum cultum. D. Contelorus *in Addit. ad Iacob. Caſtellan. quæſt. 9. art. 1. numer. 29.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 97. numero 14.* Similiter nec occultè licere lampadem ibi accendere, propter eamdem rationem, & declarationem Sac. Congregationis, tenent Caſtellinus *de Canonizat. Sanct. capit. 2. par. 8. §. 3.* & Peirinis *loco relato.* Quamuis autem in prædictis Decretis præcipiatur quòd ſi prædictæ tabellæ, imagines &c. deferantur, cuſtodiri debere in ſecreto aliquo ſcorſim ab Eccleſia loco; nihilominus in nouiſſimis Decretis de anno 1642. permittuntur cuſtodiri in Sacrario, ſecretò tamen, & eo modo, quo cultum, & venerationem non præſeferant.

13 Plura alia circa modum procedendi in Canonizatione, vel Beatificatione Sanctorum, iuramentum præſtandum per DD. Cardinales, formam commiſſionis, & litterarum remiſſorialium, ſeu compulſorium, & pro Nuncijs, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac alia concernentia habes in prædictis nouiſſimis Decretis, quæ omitto, quia parum ad noſtrum intentum. Præſens autem Decretum Sac. Congregationis Rituum à Sanctiſſimo approbatũ, & vbique, vt ipſe præcipit, publicandum, quod etiã habetur inter præfata nouiſſima Decreta, quia vtile valde Regularibus eſt, hic apponendum cenſeo. *Cum in tota Eccleſiæ gubernatione nihil maius, nihil ſit auguſtius Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum, vtpote homines iam demortuos, etiam cum fama ſanctitatis, ac miraculorum, declarare pro Sanctis, eoſque vti tales colendos, & venerandos decernere. Sacra Rituum Congregatio, vt res hæc planè ampliſſima, atque grauiſſima ritè, ſanctèque conficiatur, prohibet omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quam regularibus, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Societatis Ieſu, vel aliorum quantumuis ſpeciali nota dignorum, ne audeant ipſi per ſe, aut per alios capere informationes ſuper ſanctitate, aut miraculis alicuius defuncti, neque vllo modo exquirere, aut obtinere ad hunc effectum extraiudiciales teſtificationes, aut ſubſcriptiones ſub pœnis arbitrio Sac. Congregationis infligendis. Quòd ſi Superiori, Sacriſtæ, ſeu alteri Officiali illius Eccleſiæ, in qua requieſcit corpus ipſius met defuncti, vel alterius etiam Eccleſiæ, fuerint reuelata aliqua miracula, ſeu prophetiæ dona, poſſint ea recipere ſub ſigillo ſecreti ab ipſis tantùm relatoribus, in quorum gratiam contigiſſe narrabitur, teneantur tamen quamprimùm commodè poterunt, eadem deferre, vel obſignata tranſmittere Epiſcopo loci, cum expreſſa declaratione, quòd reuelationes ſic, vt ſupra, receptæ, non faciant aliquem probationis gradum, etiam cuiuſuis longiſſimi temporis curſu.*

14 Pertinent etiam ad Sanctorum cultum ea, quæ idem Sanctiſſimus Vrbanus motu proprio circa formam, & habitum Sacrarum Imaginum die 15. Martij currentis anni 1642. his verbis præcipit. *Ne quis cuiuſcunque gradus, qualitatis, Ordinis, ſtatus, vel conditionis, ac dignitatis, & præeminentiæ, etiam Eccleſiaſticæ, etiam indiuidua, ac ſpeciali expreſſione digna, exiſtat, Imagines Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Deiparæ Virginis Mariæ, ac Angelorum, Apoſtolorum Euangeliſtarum, aliorumque Sanctorum, & ſanctarum quorumcunque ſculpere, aut pingere, vel ſculpi, aut pingi facere, aut ante hac ſculptas, aut pictas, & aliàs quomodolibet effictas tenere, ſeu publico aſpectui exponere, aut veſtire cum alio habitu, & forma in Catholica, & Apoſtolica Eccleſia ab antiquo tempore conſueuit, nec etiam cum habitu peculiari alicuius Ordinis Regularis, tenore præſentium prohibemus; ac, vt Imagines aliter pictæ, vel ſculptæ ab Eccleſijs, & aliis locis quibuslibet amoueantur, et deleantur, vel reducantur, et reformentur ad habitum, et formam in Eccleſia Catholica, et Apoſtolica ab antiquo tempore conſuetam, vt veneratio, et cultus ſic dictis imaginibus augeatur, et quæ oculis fidelium ſubijciuntur non inordinata, nec inſolita appareant, ſed deuotionem pariant, et pietatem, et ne exponantur in Eccleſiis quibuslibet, ac quomodolibet qualificatis, ac earum frontiſpiciis, et atriis, imagines prophanæ, vel alias indecentiam, et inhoneſtatem præſeferentes, cum domum Dei deceat ſanctitudo, præcipimus.* Inſeriùs autem omnibus Ordinarijs, & Nuncijs, ſeu Legatis, vt prædicta inuiolabiliter obſeruent, præcipit, ac omnibus, & quibuſcunque Regularibus, ſiue ſæcularibus, vt præmiſſa etiam obſeruent, & obſeruari faciant. Statuit etiã quòd ſi Regulares, ſeu Moniales prædictis parere neglexerint, poſſint, & debeant Epiſcopi, & locorum Ordinarij, Metropolitani, Primates, Patriarchę Nuncij, & Legati Apoſtolici de latere miſſi, tanquã in hoc à Sede Apoſtolica ſpecialiter delegati, contra omnes, & ſingulos prędictos, & quoſcunq; alios quomodolibet inobedientes, & tranſgreſſores procedere, & quacunque appellatione, recurſu, reclamatione, aliiſque Iuris, & facti remediis ordinarijs penitus, & omnino remotis, ad omnimodam obſeruantiam illos, præuia vnica monitione, cenſuris Eccleſiaſticis, & aliis eorum arbitrio, & præſertim quoad loci Superiores, etiam priuationis Officij, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, pœnis, compellere.

15 Alia, quæ ſpectant ad Officium Canonicum Sanctorum dicendum habes *tomo 1. capit. 12. et 21.* Quid circa ipſarum Reliquias venerandas *ſup.* verbo *Reliquiæ ſanctorum.*

S E M I N A R I V M.

S V M M A R I V M.

Seminarium quid, num. 1.

Non inſtituendum ex Collegijs, & Monaſteriis Mendicantium, num. 2.

An ex redditibus Beneficiorum illorum Monaſteriis annexorum, num. 3.

De quadam declaratione Sac. Congregationis, numero 4.

De priuilegio Pii 5. num. 5.

Quid de Regularibus fruentibus priuilegiis Mendicantiũ, num. 6.

Quid de Montalibus, num. 7.

Quid de Regularibus non Mendicantibus, num. 8.

Ex quibus bonis contribuendum pro ſeminario, numero 9.

Quid de Confraternitatibus, Capellis, ſeu ſcholis, numero 10.

De aliis ad hanc materiam ſpectantibus, num. 11.

1 NOta primò, quod ſeminarium eſt quoddam Collegium puerorum educatione, inſtituendum ab Eccleſiis Cathedralibus, Metropolitanis, atque his maioribus, ex fructibus menſæ Epiſcopalis, & quarumcunque Dignitatum &c. Abbatiarum, Prioratuum, etiam Regularium, & Beneficiorum quo-

Digitized by Google

quorumcunque etiam Regularium, ac ex fabricis Eccleſiarum,& Monaſteriorum. Ita enim habetur ex Concil.Trident. *ſeſſ.*2 3.*de Reformat. cap.* 18. De quo Rodriguez *tomo* 2.*quaſt.regul.q.*66.*art.*3. Zerola *in Praxi Epiſcopali par.*1.*verbo Seminarium*,Gonzales *ad Regulam octauam Cancellariæ gloſſa* 5.§.7. *à numer.* 68.Riccius *in Praxi deciſ.*489.*in prima editione,& reſolut.* 380.*in ſecunda*.Barboſa *de Offic.& poteſt. Epiſcopi Allegat.*77.*à num.*1.

2 Nota tamen ſecundò, quòd licet eo loco Concilium etiam aſſerat ſeminarium inſtitui debere ex quibuſcunque quoque Eccleſiaſticis redditibus,ſeu prouentibus Collegiorum, ſeu Monaſteriorum, quia tamen ibi addit *Non tamen Mendicantium*,ideo Collegia,& Monaſteria Mendicantium ab hoc onere exempta ſunt.Barboſa *ſupra numer.*14. Nouarius *in Lucerna regular. verbo Seminarium num.* 2. Qui autem ſint Mendicantes dixi *tom.*2.*cap.*1.*numer.*1.

3 Mendicantes autem ex redditibus Beneficiorum illorum Monaſteriis annexorum ſeminario contribuere debere,nec obeſſe,quòd prætendant ſe exemptos, quia videlicet in illis lectiones Grammaticæ, & conſcientię caſuum pro audiendis confeſſionibus quotidiè habeantur, quia non ſunt ob id exempta, ſed tantùm eius impenſæ habendam eſſe rationem, quæ ante Concilium fieri ſolebat pro ſalariis horū lectorum,& ea tanquam æs alienum detrahenda:teneri tamen ex reliquo ad contributionem ſeminarii, declaratum eſſe à Sac. Congregatione referunt Sellius *in Sellect.canon.cap.* 10.*num.*19. Barboſa *in declarationibus Concilii Tridentini ſuper cap.*18.*ſeſſ.*2 3.§.*fratres Mendicantes,& in Collectan.Bullar.verbo Mendicantes Religioſi*.ac Nouarius *ſupra num.* 2. Quia tamen hæc declaratio non benè refertur ab iis Auctoribus,ea enim,vt habetur in Collectione manu ſcripta harum declarationum, quæ extat in noſtra Bibliotheca Monaſterii S.Mariæ Tranſpontinæ de Vrbe, ſolùm loquitur de Regularibus non Mendicantibus,ideo ex ea nihil colligi poteſt ad intentum.

4 Quia etiam idem Barboſa loco relato *ex declarationibus ſuper Concilium S. Congregatio cenſuit*, & Petrus de Marzilla *in Decretis,& declarationibus Concilii Trident.Venetiis anno* 1620. *impreſſis*,& Collectio declarationum, quæ in dicta Tranſpontina Bibliotheca reſeruatur habent,Sac.Congregationem hæc declaraſſe:*Portionem,quam ſeminario legitimè contribuere tenebatur id Beneficium, quod vnitum poſtea fuit Monaſteriis, vel Mendicantium, vel eorum qui iiſdem ac mendicantes gaudent priuilegiis non poſſe amplius exigi, propterea quòd Beneficii ſtatus mutatus ſit adeptione eorum, quos ex Pii. 5.Sanctæ mem. priuilegio ab huiuſmodi onere ſeminarii exemptos eſſe perſpicuum eſt.* Ideo dicendum,Mendicantes Regulares à contributione ſeminarii exemptos eſſe.

5 Quod ita eſſe non ſolùm colligitur ex prædicta declaratione,ſed etiam ex Pii 5.priuilegio in eadem declaratione relato. Etenim in Bulla *Etſi mendicantium*,quæ habetur *in* 2. *tomo Bullarii* inter Bullas huius Pontificis *numer.* 41.& de qua latè dixi *tomo* 2. *cap.*1.*à num.*12. inter alia priuilegia Mendicantibus conceſſa,de ipſis dicit: *Illos, illorumque loca,etiam ſi curam animarum habeant, ac quæcumque Beneficia illis vnita ad contributionem pro ſeminario minimè teneri.* Quod etiam habet idem Pontifex in alia Conſtitutione *Ad hoc nos*, quam ad intentum hoc refert Peirinis *tomo* 2.*priuileg.minimorum in Conſtitutione* 7. *Pii* 5.*num.*16.Nec obſtat ſi dicatur prædictas Conſtitutiones Pii 5. reuocatas eſſe à Gregorio 13. in Conſtitutione *In tanta*. Quia, iuxta dicta eo *cap.* 1. *num.* 16.ex Rodriguez,Miranda,Sorbus,Molfeſio,& Peirinis, ſolùm prædictæ Conſtitutiones cenſentur reuocatæ à Gregorio quatenus per ipſas conceditur aliquid contrarium ipſis Decretis Concilii Trident. non tamen quatenus conceditur aliquid non contrarium ipſis Decretis, nec etiam quantùm ad ea, quæ Pius in dictis Conſtitutionibus dixit non aliquid de nouo concedendo, ſed Concilium Tridentinum explicando,quale eſt iſtud priuilegium de exemptione Mendicantium a contributione ſeminarii.

6 Idem quoque dicendum de Regularibus fruentibus priuilegiis Mendicantium conſtat ex declaratione relata, & ex Conſtitutionibus Pii 5. Vnde declaratio S.Congregationis,quam refert Sellius *ſupra num.*18.& Barboſa *verbo mendicantes,& verbo Seminario contribuere qui teneantur*, vbi dixit, ſub die 21. Iulii 1629.declaraſſe Sac. Congregationem, portionem debitam ſeminario ratione Beneficiorum exigi poſſe poſt vnionem eiuſdem Beneficii factam regularibus, qui Mendicantium priuilegiis gaudent, fideliter non refertur, vt video in declaratione authentica eodem die facta ab eadem Sacra Congregatione, & ſubſcripta per Eminentiſs. Cardinalem de Torres, & per Illuſtriſs. D. Paulucium Sac.Congregationis Secretarium.In ea namque, ad Inſtantiam Patrum Presbyterorum Sanctæ Marię in Campitello,reſpondit,ſeruandam eſſe in hoc declarationem iuſſu fœlicis recordationis Gregorii 13. editam.Hæc autem declaratio Gregorii 13. iuſſu edita eſt ea,quam pro parte noſtra adduximus *ſupra num.* 4. & in qua dicit non poſſe exigi à Mendicantibus, vel iis qui gaudent ipſorum priuilegiis portionem pro ſeminario ratione Beneficii illi,vniti,propterea quòd ſtatus Beneficii mutatus ſit, & ipſi exempti ſint ex Pii 5. priuilegio.

7 Idem quoque videtur dicendum de Monialibus Mendicantium,& eorum, qui gaudent ipſarum priuilegiis, propterea quòd Pius 5. in dictis Conſtitutionibus eas eximit ab hoc onere ſoluendi pro ſeminario,etiam pro Beneficiis eiſdem vnitis. Vnde quòd decitum referunt de Monialibus in contrariū Sellius *ſupra num.*19.& Nouarius *ſupra num.* 6. intelligi debet de Monialibus non Mendicantium, nec gaudentium priuilegiis ipſorum.

8 Reliqui autem Regulares,ſiue monachi non mēdicantes, nec potientes mendicantium priuilegiis omnino ſoluere tenentur pro ſeminario, quia non eximuntur à Concilio,& declaratum eſt à Sac.Congregatione, teſtibus Zerola *ſupra* & Barboſa *ſupra verbo Seminario contribuere qui teneantur*, quòd à cōtributione ſeminarii nullus ſit exemptus, niſi qui nominatim à Concilio excipiuntur. Id etiam ſupponunt aliæ declarationes,quas refert Zerola *ſupra* Barboſa etiam *ſupra* & loco *ſuper Concilium*, ac Nouarius *ſupra num.* 9. & 10. Excipiuntur tamen fratres Sancti Ioannis Ieroſolymitani, tum ex vigore Concilii, in quo expreſsè nominantur, tum ex Bulla Gregorii 13.*Quo magis*.Gonzales *ſupra Gloſſa* 8.*num.*53.Sellius *ſupra num.* 20. Barboſa *locis relatis*, & Nouarius *ſupra num.* 7. & 8.

9 Nota tamen Regulares obligatos ad contribuendum pro ſeminario non teneri id facere ex emolumentis, prouentibus, & legatis ipſis relictis pro celebratione miſſarum,prout ex declaratione S. Congregationis refert deciſum Barboſa *dicto verbo Seminario qui contribuere &c.* Neque ex iis, quæ in incerto,& in eleemoſynis piorum, & ſimilibus conſiſtunt.

ſtunt. Ex declaratione etiam Sac. Congregationis, quam referunt Piaſecus *in Praxi Epiſcop.par.2.capit. 2.num.* 5.& Barboſa *ſupra.*

10 Confraternitates autem, Capellæ, ſeu ſcholæ habentes redditus Eccleſiaſticos, etiam ſi intra Eccleſias Regularium exiſtant, tenentur contribuere pro ſeminario Ita declarante Sac. Congregatione apud Zerolam *ſupra* & Barboſam *locis relatis*.

11 Alia, quæ ad hanc materiam ſpectant omitto, quia parum neceſſaria pro Regularibus. De illis tamen Authores relati.

SENTENTIA IVDICIALIS.

SVMMARIVM.

De ipſa remiſſiuè, num. 1.

An debeat dari in ſcriptis, num. 2.

An abſolutus per ſententiam iterum conueniri poſſit, numer. 3.

In ſententia an cauſa ipſius exprimenda, num. 4.

An Prælati Regulares ſententiam proferre poſſint extra propria territoria, num. 5.

Praxis Regularium circa ſententias cenſurarum ferendas, num. 6.

1 DE ſententia Iudiciali, prout ſpecialiter ad Iudicia Regularium ſpectat, plura dixi nun ſolùm *tomo* 1.*cap.*27.*num.*13.15.16.& 18. ſed etiam *tom.*3. verbo *iudex, & iudicium Regular.num.* 10. Alia etiam *ſupra* verbo *Recuſatio*, & verbo *Reus regularis*. Nihilominus alia in præſenti addenda ſunt inter ipſos Regulares magis practicabilia.

2 Primò, ea, quæ dixi *dicto cap.*27.*num.*18. ex Alderete *lib.*1.*de Diſciplina religioſa cap.*18.*num.*5. Scilicet Superiorem poſſe ſententiam ferre, vel in ſcriptis, vel viua voce, ita eſt intelligendum, quòd ſcilicet, in rebus grauis momenti ſententia ſemper debeat in ſcriptis ferri, aliàs nulla erit, *cap. etſi ſententia de ſent. et re iudic.* Scaccia *de ſentent.cap.*1.*gloſſ.*12.*et ſequentibus.* Peirinis *in Formulario littera S.cap.* 3.*num.* 4. In rebus autem minoris momenti, & quando cauſæ ſunt breues, & perſonarum exiguæ exiſtimationis, poteſt ſententia ferri ſolùm viua voce. *C. de ſent. ex peri.re.aut.* Angelus *in Summa verbo ſententia num.* 5. Silueſter *quaſt.*4.*dicto* 4. Sanchez l. 6. *Conſiliorum moralium cap.*3.*dub.*9.*num.*4. Idem dico quotieſcunque Iudex procedit de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicii. Silueſter, & Sanchez *ſupra.* Addit Angelus *ſupra* ex dicto *cap.etſi ſententia*, quòd ipſe qui dat ſententiam debet legere, ſeu recitare illam, quando videlicet intimatur reo. Sed quòd hæc cæremonia in deſuetudinem abierit, tenet Alderete *ſupra* ex Matauta, & Claro.

3 Secundò, circa illam quæſtionem, an ſcilicet reus abſolutus per ſententiam poſſit iterum conueniri, ſeu contra illum pro illo delicto procedi. Nota, quòd tripliciter reus Regularis abſolui poteſt per ſententiam definitiuam, ſiue fuerit accuſatus, denunciatus, vel inquiſitus. Primò, quia eſt repertus innocens ab ipſo Iudice, qui certò cognouit eius innocentiam per ſemetipſum abſque facto prætenſi rei, ex eo quòd nulla aderant indicia, quibus poſſet citari, vocari, vel examinari. Secundò, quia reus prætenſus ſuam innocentiam manifeſtè probauit. Tertiò, quia dictam innocentiam probauit purgando indicia, ſed non clarè, aut manifeſtè. Quando ergo quis eſt abſolutus ex cauſa innocentiæ primo, vel ſecundo modo, non poteſt contra eum amplius procedi pro illo delicto; neque ex officio, neque ad inſtantiam partis, neque per viam accuſationis, neque per viam denunciationis, quibuſcunque ſuperuenientibus indicijs. *cap.de his accuſat.& in l.ſi cui §. iiſdem ff.de accuſat.* Alderete *ſupra lib.*2. *cap.*10.*num.*9. Spatharius *de modo corrigendi Regulares. Tracta.*1 u. *cap.*11. Peirinis *ſupra cap.*1.*num.*2. poſt alios. Et ratio eſt, quia illa abſolutio tranſit in iudicatum, & de re iam iudicata ampliùs iudicari non poteſt. *leg.res iudicata ff.de reg.iur.Clem.*1.*de except.* Contra abſolutum autem tertio modo, licet in rigore iuris poſſit iterum procedi, ſi nouæ probationes ſuperueniant, prout communis opinio Doctorum tenet. Inter Regulares tamen, inter quos, quantùm fieri poteſt, à litibus abſtinendum eſt, ſemel abſolutus, etiam cum clauſula *rebus ſic ſtantibus*, non debet iterum accuſari, aut contra illum procedi, etiam ſuperuenientibus magnis indiciis, ad truncandas diſſidiorum, & malignitatum occaſiones. Spartharius *ſupra numer.*4. & *capit.* 13. *numero* 6. Peirinis *ſupra numer.*3.

4 Nota tertiò, neceſſarium non eſſe quòd in ferenda ſententia Superior cauſam exprimat, propter quam eo modo iudicet. *cap.ſicut de ſentent. & re iudic.* Thomas de Ieſu *de Viſitat.Regular.tract.*3.*ca.*15. Alderete *ſupra lib.primo capit.*18.*numer.*6. Imò conſultiùs exiſtimatur à doctis, non expedire, quòd eam declaret, ne fortè ineptam, vel iniuſtam exprimat. Alderete *ſupr.* Expedit tamen, vt in ea dicat Iudex in genere, iuſtis de cauſis animum ſuum mouentibus talem ſententiam proferre. Peirinis *ſupra cap.*3.*num.*1. ex Farinacio, Claro, Miranda, & Alderete.

5 Nota quartò; quòd licet, iuxta dicta *tomo primo capit.*4.*numer.*37. Prælati Regulares procedere poſſint contra ſubditus quamuis exiſtant extra eorum Monaſteria, ſeu Prouincias, quia Prælati Religioſorum non habent territoria diuiſa, ſicuti Epiſcopi, ſed eorum iuriſdictio eſt in ordine ad perſonas ſubditas ſecundùm ſe, & vbicunque fuerint. Nihilominus ad proferendum ſententias contra illos in foro contentioſo requiritur quòd exiſtant Prælati in proprio Monaſterio, vel Prouincia. Nam quoad contentioſam iuriſdictionem non poteſt quis ponere ſedem in alieno territorio. *capit.cum Epiſcopus de Officio Ordin.in* 6. Aug.*ſup.n.*6. Silu.*ſup.qu.*7. ex Cardinali. Quoad voluntariam autem iuriſdictionem, & in caſu quo Prælatus non procedit ſeruata forma iudicij, poteſt ſententiam ferre contra ſubditos, etiã ſi in proprio territorio non ſit. Angelus, & Silu. *ſupr.* Imò etiam quoad contentioſam iuriſdictionem, & ſeruata forma Iudicij Prælatus exiſtens in Prouincia vel Monaſterio ſuo poteſt ſententiam ferre contra ſubditum abſentem, ſeruatis tamen citatione, & alijs ſeruandis. Ratio eſt, quia, vt dicit Pan. *in capit. cum contingat de foro compet.* Monachus vbicunque eſt, ſemper eſt de iuriſdictione Abbatis, quem vice Dei ſuper caput ſuum impoſuit 19.*q.*3. *capit. ſtatuimus*, *& cap.ſi Religioſus de elect.*6. Et quia fictione Iuris ſemper eſt in Clauſtro, vt notant Inno.& Abb. antiquus *in cap.cum illorum de ſent. excomm.* & Archi *in cap.vt periculoſa ne Cler. vel Mon. in* 6. Angelus *ſupra.*

6 Maximè quintò, circa praxim Religioſorum, & quoad ſententias cenſurarum v. g. excommunicationis, aliqua notanda ſunt. Primò, quòd nullitet excommunicatus, ſuſpenſus &c. non tenetur abſtinete

nete

Digitized by Google

nere à communione fidelium,& alijs prohibitis. Etenim cenſura nulliter data nullum habet effectum. Nauarrus *in Man.cap.7.num.* 3. Diana *par.* 5.*tract.*9. *reſolut.* 26. ex Mexia, Guttierrez, Turriano, & alijs. Idem dico de ſententia iniuſta ob defectum aliquẽ ſubſtantialem iuxta dicta *tom.*3. verbo *Iudex,& Iudicium Regularium numer.* 10. De quo etiam Diana *ſupra reſolut.*27.ex Hurtado,Suarez, & aliis. Idem etiam dicendum quando ſententia lata eſt ex cauſa apparente vera ſecundum allegata, & probata; ſed in re falſa. Theſaurus *in Praxi part.* 1.*capit.*22.§. *quinta differentia*, ex Nauarro, Sayro, Suarez, & Sanchez. Quid verò dicendum in caſu quo aliquis probabiliter iudicet ſententiam contra illum latam eſſe inualidam, habes ex dictis *tomo* 1.*cap.*4. *num.*26. quod etiam tenent Vaſquez *de Excommunic.dub.*11. *num.*23.& Diana *ſupra reſolut.*29.ex alijs. Quid autẽ in caſu quo quis dubitet an talis ſententia fuerit valida dixi, *tomo* 3. verbo *Dubia Regularium numero* 7. De quibus nouiſſimè Eminentis. Card. Lugo *de Contract.diſp.* 37.*ſect.* 15. *à num.* 185. Nota tamen, quòd in his, & ſimilibus caſibus ligatus tali ſententia tenetur pro foro externo obſeruare illam,vel petere abſolutionem,ſeu diſpenſationem ratione ſcãdali vitandi, prout communiter docent Authores relati. Quod autem (magis ad praxim Regularium) declaratus per *cedulones*, vt dicitur, incurriſſe in excommunicationem, ſi intra terminum legitimum appellauit, poſſit communicare cum aliis, conſtat ex dictis eodem *tomo* 3. verbo *Appellare, & Appellatio num.* 11. De quo etiam idem Diana *ſupra reſolut.*30.

SEPVLTVRA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

*Sepultura ſimpliciter ſumpta, num.*1.
*De ſepultura pro iure ſepeliendi, num.*2.
*De ſepultura pro loco in quo quis ſepelitur, num.*3.
*Sepultura apud Mendicantes libera, num.*4.
*Non poſſunt Parochi maiorem eleemoſynam petere pro illis, qui apud regulares ſepeliuntur, num.*5.
Statutum Bonifacij 8. *pro libertate ſepulturæ, numero* 6.
*Notanda circa illud, num.*7.
*Quid pro praxi regularium, num.*8.
Eccleſia, in qua quis de iure ſepeliri debet, quæ ſit, numero 9.
Alia pro libertate ſepulturæ, num. 10.
*Electio ſepulturæ quomodo probetur, num.*11.
Priuilegium Clementis 4. *pro libertate ſepulturæ, numero* 12.
*Sepultura non impedienda, aut retardanda, num.*13.
*An ſepultura ſit materia ſimoniæ, num.*14.
Quid de Capellis pro vſu ſepulturæ concedi ſolitis, numero 15.
An arma, ſeu inſignia fundatorum inde tolli poſſint. Ibidem.
An alij ibi ſepeliri. Ibidem.
*De religioſorum ſepultura, num.*16.
De ijs qui habitu religionum induti ſepeliri volunt, numero 17.
Quomodo defuncti deferendi ad Eccleſias Regularium, numero 18.
De conceſſione Leonis 10.*& Adriani* 6. *num.*19.
*De modo ſepulturæ, num.*20.
Defuncti an poſſint exhumari, aut transferri, numero 21.
*De ſepulchrorum violatoribus, num.*22.
*Quibus negetur ſepultura, num.*23.
*Pœna ſepelientium illos, num.*24.
*Quando prædictis negetur ſepultura, num.*25.
*Quid de religioſis proprietarijs, num.*26.
*Quid de ſepultura damnatorum ad mortem, num.*27.

1 TRipliciter ſumitur ſepultura. Primò, pro iure ſepeliendi, ſiue ſepulchri. Secundò, pro ipſo officio, quod impenditur corporibus funerandis. Tertiò, pro loco, in quo aliquis eſt ſepultus, vel ſepeliendus, ſiue ſit terra, ſiue arca lapidea, ſiue aliud. Angelus, Siluester, & alij Summiſtæ *verbo Sepultura*.

4 Et primò, loquendo de ſepultura primo modo, dicendum, quòd ius ſepeliendi mortuos, licet de iure ciuili competat omnibus, quibus ineſt ius illos inferendi. *ff. de mort. infer. per totum.* iure tamen Canonico hoc non competit niſi Eccleſiis Parochialibus, vel habentibus populum, vel quibus ex priuilegio eſt conceſſum. Angelus *ſupra num.* 3. Silueſt. *ſupr.quæſt.*3. Quia ergo Innocentius Quartus, Clem. 4. Martinus 4. Bonifacius 8.& 9. Sixtus 4. Leo. 10. & alii Summi Pontifices, prout videre licet in Caſarub. *in Comp.ad.priuileg.Mendicant.verbo Sepelitio,& Sepultura*, & in Compendijs particularium Religionum, ius ſepeliendi mortuos Regularibus conceſſerunt, vel approbarunt, ideo illis licitum eſt in proprijs Eccleſiis mortuos ſepelire. Quomodo autem ſe debeant gerere Regulares circa cadauera ſæcularium in Eccleſiis ſuis ſepelienda, vel ea aſſocianda, habes ex dictis *tom.*3. verbo *Defunctus*, vbi etiam de Officio impendendo pro dictis defunctis, quod eſt ſepultura ſecundo modo.

3 Loquendo autem de ſepulturæ tertio modo, ſcilicet de loco, in quo mortui ſepeliuntur, ille debet eſſe Eccleſia, vel circa Eccleſiam poſitus. Angelus *ſupra num.*2. Silueſt. *ſupra q.* 1. Vnde quoad Regulares ſpectat, Clauſtrum, Sacriſtia, & Capitulum ipſorum poteſt eſſe locus ſepulturæ etiam pro ſæcularibus. Paſqualigus *in deciſ.mor.deciſ.*381. Non tamen eſt neceſſarium, quòd ſit conſecratus, ſed ſufficit quòd ſit benedictus. Silueſt. *ibidem* contra Angelum, & Innocentium. Hic porrò locus ſepulturæ deputatus religioſus eſt, etiam ſi nullus ſit ibi ſepultus, *cap. quæſta eſt, et cap. poſtquam, cap. præcipiendam.*13.*q.*2. Si verò non eſt ſic deputatus, ſecundum Canones non eſt religioſus, etiam ſi ſit ibi aliquis ſepultus. Innocent. *in cap. Abolend. de ſepult.* Silueſt. *ſupra in princip.* Licet olim de iure ciuili per ſolam illationem mortui locus efficeretur religioſus *l. in tantum in fine ff. de rerum diuiſ.* Rodriquez *tomo* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 58.*art.* 3. Genuenſis *in Praxi Archiepiſcop. Neapolit. cap.*33.*num.*21. Theſaur. *in Praxi par.*2.*verbo Sepulchr. cap.*1.

4 Porrò ſepulturam in Eccleſijs Mendicantium liberam eſſe debere, conſtat ex dictis *tomo* 2.*capit.*1. *num.*31. ex priuilegiis Summorum Pontificum, præſertim Sixti 4. & Pij 5. Quibus adde Innocentium 4. Clementem 4. Bonifacium Octauum, & Clem.5. apud Caſarub. *in Compend. priuileg. mendicant. verbo Sepelitio, & Sepultura num.*1.3. & 8. & Benedictum 11. pro Seruitis *in Annalib. huius ordinis lib.*6. *capit.*3. De quo etiam loco relato ex 3. *tomo numer.*1. [Et ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium 8. Maij 1643.] Hæc autem libertas ſepulturæ,

Digitized by Google

pulturæ, iuxta antiquorum Pontificum, præſertim Sixti 4. in Mari magno pro Carmelitis, in hoc conſiſtebat, vt Fratres ipſi, nullius ſuper hoc petita licentia, Parochias, in quibus corpora prædicta forent, cum Cruce proceſſionaliter ingredi, & corpora ipſa leuare, & ad eorum Eccleſias ſepelienda deferre, poſſent, vbi hoc fieri conſuetum eſſet, vel Presbyteri de leuatione requiſiti id facere recuſarent. Cęterum Leo. 10. in Bulla *Dum intra* in Concilio Lateranenſi edita hæc ſic moderatus eſt. *Parochias autem cum Cruce ad leuanda funera eorum, qui apud Eccleſias domorum, & locorum eorumdem ſuam elegerint ſepulturam, intrare non poſſint, niſi priùs præmonito, & requiſito, ac recuſante Parochiano Presbytero, & tunc ſine eius, ac Ordinarij præiudicio. Niſi eiſdem fratribus ſuper hoc antiqua conſuetudo, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione ſuffragetur.* Cui decreto Concilij conſonat aliud Sac. Congregationis Regularium relatum eo *num.* 31. vbi etiam alia declaratio ad intentum. Conſonant etiam aliæ declarationes Sac. Congregationis, quas refert Barboſa non ſolùm *in Collectan. Bullarii verbo Sepultura*, ſed etiam *de Iure Eccleſiaſtico lib.* 2. *cap.* 10. *numer.* 22. & 23. Illud ergo certum eſt libertatem ſepulturæ in Eccleſiis Regularium in eo ſaltem conſiſtere, vt ipſius electio in dictis Eccleſiis à Parochis impediri non poſſit. Riccius *in Praxi part.* 4. *reſolut.* 293. Hieronymus Rodriguez *in Compend. Quæſt. Regular. reſolut.* 128. Barb. *ſupra num.* 21. Imò etiam declaratum video à Sacr. Congregat. Regularium, licere parentibus in quacumque Eccleſia voluerint etiam Regularium eorum filijs minoribus, qui ad annos pubertatis non dum venerunt eligere ſepulturam, nec à Parochis locorum impediri poſſe, aut debere, præſertim verò, ſi in dictis Regularium Eccleſijs ſepeliri conſuenerint, vel in eis habeant ſepulchrum maiorum. Peirinis *in Additament. decret.* 17. [Vnde ab eadem Sacra Congregatione 22. Februarii 1641. ordinatum fuit, vt Epiſcopus Placentinus faceret reſtitui à quodam Curato ſuæ Diœceſis Patribus Minoribus cadauer cuiuſdam puellæ, cui pater ipſius elegerat ſepulturam in ipſorum Eccleſia cum omnibus eleemoſynis funeris. Vide pro hac re Portellum *in Reſponſion. Moral. tom.* 2. *caſu* 63.]

5 Pertinet etiam ad libertatem ſepulturæ in Eccleſiis Regularium, quòd Parochi non poſſunt maiorem eleemoſynam petere pro illis, qui apud Regulares ſepeliuntur, quàm pro illis, qui in Parochiis. Hoc enim eſſet quædam virtualis coactio ad eligendum ſepulturam in Parochiis, quæ eſt omnino prohibita, vt infra dicetur. Vnde Clem. 8. in Bulla *Expoſitum* apud Rodriguez *in Bullario in Clem.* 8. *Bulla* 2. præcipit ſub excommunicationis latæ ſententiæ pęna Papæ reſeruata, ne Parochi Indiarum Occidentalium maiorem eleemoſynam exigant ab ijs, qui ſepeliuntur in Eccleſiis Minorum, quam ab iis, qui in Parochiis. Quam conceſſionem putat Portellus *in Dub. Regul. verb. Sepultura in addit. num.* 2. communicari omnibus Conuētibus Ordinis. Ex quo etiam dici poteſt communicari etiam omnibus Religionibus habentibus communicationem priuilegiorū cum Minoribus. [Video etiam Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium 16. Auguſti 1641. declaraſſe non licere Parocho accipere vnum ſcutum vltra quartam funeralem ab illis, qui eligunt ſepulturam in Eccleſiis Regularium. Similiter Sanctiſs. Dom. Noſt. Vrbanus litteris datis in forma Breuis 11. Martii 1638. apud Peirinis *in Additamentis Conſtitut.* 20. Ordinariis locorum commiſit, vt prouiderent, & decernerent, *ne parochi plus percipere poſſint in ſepulturis, quæ fiunt in Eccleſiis regularium, quàm in eis, quæ fiunt in propriis, ſeu aliorum Clericorum*. [Nota hic obiter ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium ſub die 1. Februarii 1641. quod quando Parochi non interueniunt aſſociationi cadaueris defuncti, qui elegit ſepulturam in Eccleſia Regularium, & ſi poſſint habere emolumenta, quæ illis contingunt propter Ius parochiale, ſed non illa quæ dantur propter aſſociationem. Nota etiam eandem Sacram Congregationem eodem anno, & eodem menſe Februarii ſub die 22. declaraſſe ad inſtantiam Procuratoris Generalis Auguſtinianorum Diſcalceatorum, Plebanum teneri aſſociare cadauera defunctorum vſq. ad Eccleſiam Regularium, ſi in ea elegerint ſepulturam, niſi fuerit legitimè impeditus.]

6 Pertinet quoque ad libertatem ſepulturæ id, quod *capit.* 1. *de ſepultur. in* 6. Boniſacio 8. his verbis ſtatuitur. *Vniuerſis Religioſis, & ſæcularibus Clericis cuiuſcunque ſtatus, vel conditionis exiſtant, in virtute Sanctæ obedientiæ, ac ſub interminatione maledictionis æternæ, diſtrictiſſimè prohibemus, ne aliquis ad vouendum, iurandum, vel fide interpoſita, ſeu aliàs promittendum inducant, vt apud eorum Eccleſias ſepulturam eligant, vel iam electam vlteriùs non immutent. Nos enim ſi ſecus actum fuerit, electionem talem decernimus nullius penitus exiſtere firmitatis. Statuentes, vt hi, qui ſic elegerint, nec apud ſic electas Eccleſias vllatenus ſepeliri, nec alibi, ne contra votum, iuramentum, aut promiſſum huiuſmodi à ſe factum materiam habeant veniendi, poſſint eligere ſepulturam. Sed contradictione quacunque ceſſante, ſepeliantur omnino apud illas Eccleſias, apud quas ſepeliendi de iure fuiſſent, ſi aliàs, ſepultura non electa, forſitan deceſſiſſent. Si verò ijdem Religioſi, vel Clerici, prædictos in ſuis Eccleſiis, vel Cœmeteriis, præſumpſerint ſepelire, ad reſtitutionem tam ſepultorum corporum, ſi petantur, quàm etiam omnium, quæ occaſione ſepulturæ illorum peruenerint quomodolibet ad eoſdem, intra decendium integraliter faciendam, ipſos obligatos eſſe cenſemus. Quam niſi fecerint Eccleſiæ ipſæ, apud quas ſepulti fuerint, necnon, & Cœmeteria eadem, ex tunc eo ipſo ſint, & tandiu maneant Eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, donec ab eis facta fuerit reſtitutio plena omnium prædictorum.*

7 Circa quam conſtitutionem nota primò, eam confirmata fuiſſe in Clement. *Cupientes de pœnis*, & additam eſſe contra temerarios violatores ipſius ſententiam excommunicationis Papæ reſeruatam. De qua dixi *tomo primo cap.* 9. *numer.* 25. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regul. qu.* 85. *artic.* 7. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſputat.* 22. *ſect.* 4. *num.* 25. Bonacina *de Cenſuris extra Bullam diſputat.* 2. *qu.* 5. *punct.* 4. Barboſa *ſupra numer.* 25. & Paſqualigus *deciſ.* 373. Nota ſecundò, quòd, iuxta ibidem dicta, ſimpliciter ad prædicta inducentes non incurrunt prædictas pœnas, quia Conſtitutio ſolùm loquitur de inducentibus ad *vouendum, iurandum*, ſeu *promittendum* & cet. Suarez *ſupra*. Rodriguez *in* 4. *tomo Summa capit.* 103. *concluſio.* 10. Portell. *ſupra dicto verbo Sepultura num.* 3. & Paſqualigus *ſupra*. Nec qui inducunt ad eligendam ſepulturam in teſtamento, ſeu codicillo, quia hoc non eſt votum, aut iuramentum. Theſaur. *in praxi part.* 2. *verb. ſepultura capit.* 3. ex aliis. Idem dicit Paſqualigus *ſupra* de inducentibus ad electionem ſepulturæ cum obligatione non irreuocabili. Nec qui inducunt, etiam medio voto, aut iuramento, ad eligendū ſepul-

Digitized by Google

ſepulturam in Eccleſijs alienis, quia Pontifex ſolùm loquitur de proprijs. Rodriguez *ſupr. con. 6.* Portellus *num.* 5. Bonacina *ſupra*. Paſqualigus *ſupra*. Incurrunt autem illas inducentes prædicto modo, etiam non ſecuto effectu ſepulturæ, ſecuto tamen voto, iuramento, vel promiſſione. Rodriguez *dicto art.* 7. Portellus *ſupr. n.*4. Barboſa *ſupra nu.*26. Theſaur. *ſupr.* Alia verò circa hanc Conſtitutionem apud relatos Authores, & Filiucium *Tract.*15.*ca.*7.*q.*3. Maximè verò præfatum Paſqualigum *Deciſ.* 374. 375. *& ſequentib.*

8 Præcipuè tamen nota pro praxi Regularium, quòd ſi vnus Religioſus nomine ſuo inducat aliquem dicto modo ad eligendum ſepulturam in ſua Eccleſia, quamuis ipſe peccauerit, tamen non propterea alij Religioſi, aut totus Conuentus incidet in prædictas pœnas, niſi ipſe ſit Prælatus, aut alius nomine Communitatis, quia ſolùm iſti poſſunt alijs, aut Communitati præiudicare. Rodriguez *dicto art.*7. Portellus *ſupra nu.* 4. Licet oppoſitum tueatur Paſqualigus *ſupr. deciſ.*380. Vide Angelum *ſup. num.* 33. & Silueſtrum *ſupr. q.*11. Alia apud prædictum Rodriguez *ibid.*

9 Nota etiam, Eccleſiam, in qua de iure quis ſepeliri debet, & de qua fit mentio in dicto *cap.*1. *de ſepultur.* eſſe illam, apud quam ſunt maiorum ſuorum ſepulchra. *ca. Hebron. ca. placuit* 13. *qu.* 2. *cap. fraternitatem de ſepult. cap. ij qui eodem tit.* in 6. Gloſſa *in dicto cap.* 1. *ver. apud quas*. Vgolinus *de Officio, & poteſtate Epiſcopi cap.*17. *num.* 3. *in fine*. Barboſa *ſupr. numer.* 31. Et habetur ex declaratione S. Congregat. quam refert idem Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Sepultura*. Qui verò ſint iſti maiores, aut quid ſi contingat illos in diuerſis locis ſepultos eſſe, agunt Lauorius *in varijs lucubrat. tit.* 2. *cap.* 11. Villalobos *in Summ. tom.*2. *tract.* 31. *diff.*2. & ex illis Diana 5. *p. Tractat.* 3. *reſolut.* 108. Quòd ſi nullam ſepulturam maiores ſui habebant, ſepultura, quæ illi competit, eſt in Parochia. *cap. ex parte cap. in noſtra de ſepultur.* Layman. *l.*3. *ſect.*5. *Tract.*5. *cap.*12. *num.* 8. Barboſa *ſupra num.*33. *&* 34. ex alijs. [Quoad Regulares ſpecialiter declaratum video à Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium 3. Maij 1641. quod cadauera illorum, qui ſunt ſui Iuris, & non ſibi elegerunt ſepulturam, ſepeliri debeant in ſepultura ſuorum maiorum etiam ſi ſit in Eccleſijs Regularium, ſine præiudicio tamen Iuris Parochialis & monito primùm Parocho defuncti; ſi tamen non obſtet cõſuetudo contraria legitimè præſcripta. Imo etiam 9. Nouembris 1640. declarauit eum qui habet ſepulturam ſuæ familiæ in Eccleſiis Regularium, in eis ſepeliendum eſſe, quando ſine electione ſepulturæ moritur, & non in Eccleſia Parochiali. Conſule circa hoc Portellum *dicto caſu* 68.]

10 Generaliter etiam liberam eſſe debere electionem ſepulturæ clarè habetur ex *cap. ex parte, & ex cap. cum liberum de ſepultur.* Riccius in *Praxi. Reſolut.* 563. in 2. *edit.* Belletus *Diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de Cleric. debitorc.* §. 3. Vnde ſi Parochus, dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat non in genere, in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie, dicendo vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia, ipſam ſpecialiter nominando, non valet hæc electio tanquam facta ad ſugeſtionem; debet enim in genere interrogare. Genuenſis *ſupr. cap.*61. *num.* 3. Barboſa *ſup. n.*38. ex Riccio, & alijs. Similiter Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius quod habet, & quartam canonicam, teneturque reſtituere cum corpore quidquid accepit. Portell. *ſup. verb. Canonica portio n.*6. Barboſa *ſupr. n.*27. ex vtroque Rodriguez. De quo etiam Angelus, & Silueſter *ſupr.* ex alijs. [Et conſonat S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium quæ 20. Martij 1643. iuſſit cuidam Parocho, vt reſtitueret ceram quam abſtulerat, cum quidam defunctus deferretur ſepeliendus ad Eccleſiam quandam Regularem. Pariter etiam ſi Parochus nollet aſſociare defunctum quando defertur ad Eccleſiam Regularem, prout contingiſse refert, Portellus *in Reſponſionib. moral. tom.* 2. *caſu* 66. non ſolum grauiſſimè peccaret peccato ſcandali, ſed etiam contra libertatem ſepulturę, priuilegia Religionum, & declarationes Sacræ Congregationis, quarum aliquas inferiùs afferimus, & vnam quam refert idẽ Portellus miſsam fuiſse in Hiſpaniam ad Dominum Nuncium Apoſtolicum Hiſpaniarum anno 1627. Fauent quæ adduximus *to.*3. *verbo Defunctus*, præſertim *num.*7. ex variis decretis S. Congregationis Rituum ab Auditore Cameræ authenticatis.]

11 Electio autem ſepulturæ probatur per teſtamentum, vel aliam ſcripturam manu propria ſubſcriptam, vel per duos teſtes, qui in qualibet cauſa probant. Diana *ſupra reſolut.*106. Peirinis *to.* 3. *priuilegiorum Minimorum cap.*4. *n.*52. ex Barboſa. Electio etiam ſepulturæ probatur per teſtes ſingulares. Lauorius *ſupr.* Genuenſis *ſupr. cap.*61. *num.*8. Addens, quòd Neapoli ſtatur dicto Confeſſarij. Molfeſius *in Summa to.*2. *Tract.*13, *cap.*8. *n.*32. Paſqualigus *ſupr. Deciſ.* 404. *&* 406. Quid verò agendum quando teſtes ſunt diuerſi, agunt Lauorius *ſupra n.* 20. & Peirinis *etiam ſupra*. Apud quem etiam *ibid. n.*53. declaratio S. Congregationis circa ſepulturam in domibus Regularium, eorum, quos ſolùm per teſtes conſtat ibi ſepulturam elegiſſe.

12 Pertinet etiam ad libertatem ſepulturæ in Eccleſijs Regularium, quod conceſſit Minoribus Clem.4. videlicet, vt nulli Religioſi, vel ſæculares præſumant ſine aſſenſu, & voluntate fratrum Minorum aliquorum defunctorum corpora in ſuis Cœmeterijs ſepelire, nec etiam in Eccleſiis prædictorum Fratrum (ipſis inuitis) audeant Miſſarum ſolemnia, vel exequias pro animabus eorum, qui ad huiuſmodi loca tumulandi deferuntur, celebrare. Caſſarubius *ſupra num.*4. Rodrig. *ſup. art.*4. Quod maximè confirmatur ex Decreto authentico S.Congreg. apud Peirin. *in Additamentis decreto* 9. Cum enim quæſitum fuiſſet ab ipſa, an Rectores Parochialium Eccleſiarum loci de Bataxas habeant, aut prætendere poſſint ius ſepeliendi cadauera defunctorum in Eccleſiis Conuentus Conceptionis dicti loci abſque vlla deſuper licentia Superioris Conuentus. Reſpondit S. Congregatio. *Non licere Curatis ſepelire cadauera Defunctorum, nec Officia facere in Eccleſijs Regularium abſque expreſſa licentia Guardiani, aut Superioris Eccleſiarum ipſorum Regularium, nõ obſtante contraria conſuetudine.*

13 Pertinet quoque ad libertatem ſepulturæ, quòd, vt conſtat ex declaratione S. Congregat. apud Barboſam *ſupr. in Collectan.* ea retardari, aut impediri non debet ſub quouis prętextu compoſitionis quartæ funeralis. Item, quòd Parochi non poſſint cadauer exhumatum retinere, propter ius ſepulturæ non ſolutum. Ex declarat. etiam S.Congreg. apud eumdem Barboſam loco relato *de Iure Eccleſiaſtic. numer.* 55. Ex aliis quoque declarationibus apud eumdem. *num.*83. *&* 85. habetur non debere Parochos plus recipere pro ſepeliẽdis exteris quã ciuib.

& pauperum cadaueta gratis ſepelienda eſſe. Quod ſepultura impediti nõ poſſit propter debita defuncti, neque propter aliam cauſam, agit Naldus *in Summa verbo Sepultura n.*11.ex alijs Doctoribus. De quo etiam Angelus, Silueſter, & alii Summiſtæ. Maximè etiam ſpectat ad libertatẽ ſepulturæ, quod à S. Congregat. declaratum eſt, & à SS.D.N. confirmatum Litteris in forma Breuis datis 25. Iunij 1633. apud Peitin. *3. tom. Priuilegior. Minimor. cap.* 12. *in Conſtitut.* 20. *alias* 30. *Vrbani*, videlicet, Regulares nõ poſſe prohiberi aſſociare corpora defunctorum, & quòd Curati nõ poſſint cogere hæredes defectorum, celebrari facere Miſſas in ſuis Eccleſijs Parochialibus.

14 Circa quæſtionem illam an ſepultura, ſaltim, quoad honoratiorem locum Eccleſiæ, vendi poſſit ſine labe ſimoniæ, aliqua dicenda ſunt. Primò ergo dico, quòd locus, in quo nullus eſt ſepultus, nec deputatus eſt per Epiſcopum ad ſepulturas, nec aliàs eſt benedictus, ſed tantùm deputandus eſt ad ſepulturas, eſt omniuo prophanus, & poteſt vẽdi, ſicut & terra, in qua Eccleſia erigenda eſt, vendi poteſt. Ratio eſt, quia iuxra dicta *ſupr. n.* 3. etſi ſecundũ ius ciuile locus in quo aliquis eſt ſepultus ſit religinſus, at ſecundũ ius canonicum non eſt talis, nec inuendibilis, niſi quando aurhoritare Epiſcopi deputatus eſt ad fidelium ſepulturas, etiam ſi nullus ibi ſepultus ſit. Sanchez *to.* 1. *Conſil. moral. l.* 2. *ca.* 3. *dub.* 14. *num.* 1. Bonacina *de Simon. quæſt.* 4. *§.* 6. *num.* 1. Ioann. de Cruce *in Director. præcept.* 7. *q.* 4. *dub.* 9. Secundò dico, quòd talis locus ſepulturæ ſi ratione conſectationis vendatur, aut pluris vendatur, eſſet ſimonia iure naturali, & diuino. Eſt enim venditio rei omnino ſpiritualis pro temporali. Sanchez *ſup. n.* 2. & Doctores communiter. Si verò ratione terræ vendatur, quidam dicunt non eſſe ſimoniam; quod intelligendum eſt de iure naturali, & diuino. Sicut enim ſtando in iure naturali, & diuino non eſt ſimonia vendere rem ſacram, v. g. Calicem ratione materiæ; ſic nec vendere ſepulturam. Bonacina, & Sanchez *ſup.* Eſt tamen ſimonia de iure Eccleſiaſtico, quia id prohibetur *cap. abolendæ de ſepult. & cap. non ſatis. & capit. audiuimus de ſimon.* Bonacina, & Sanchez *ſupr.* Layman. *l.* 4. *Tract.* 10. *cap. vlt. §.* 4. *num.* 36. & alii communiter. At licitum eſt accipere conſueta ſtipendia pro tali loco ſepulturæ. Primò, ſi id recipiatur non vt ſepulturæ pretium, ſed ad fabricam Eccleſiæ. Decens enim eſt, vt defuncti, qui Templum inhabitant contribuant ad eius Templi reparationem. Sanchez *ſupr.* Secundò, ſi id accipiatur pro ſuſtentatione Miniſtrorum Eccleſiæ, ſicut datur eleemoſyna pro Miſſis celebrandis. Portellus *ſupr. num.* 10. ex Rodriguez, Barboſa *ſupr. num.* 16. ex Suarez, Villalobos & aliis. Tertiò dico, quòd licitum eſt accipere pretium pro loco honoratiori ſepulturæ. Ratio eſt, quia venditur quid temporale, ſcilicet honor, vt pendet ex hominum æſtimatione, & per accidens rei ſpirituali coniungitur. Sanchez *ſupr. num.* 3. Naldus *in Summ. verb. Sepultura num.* 8. Ioannes de Cruce *ſupra* Diana *par.* 2. *Tract.* 15. *Reſolut.* 57. Barboſa *ſupr. num.* 16. ex aliis contra Suarez, Reginaldum, Filiucium, & alios. Limitant id ſatis probabiliter Bonacina *ſupra numer.* 4. & Barboſa *numer.* 18. vt ſolum ſit verum, quando locus eſt honoratior ob reſpectum aliquem temporalem, non verò ſi eſt propter reſpectum ſpiritualem, v. g. quia eſt propinquior Altari, Sanctiſſimo Sacramento &c. Licet Sanchez, Diana, & alii nihil in hoc diſtinguant. Item licitum eſt pretium recipere pro perpetuo iure ſepulchri, ideſt pro obligatione, vt in tali loco nullus præter emptorem, & ſucceſſores ſepeliantur. Quia hæc obligatio eſt quid temporale, & per accidens adiungitur rei ſpirituali. Sanchez *ſupr.* Suarez *to.* 1. *de Relig. l.* 4. *de Simonia c.* 14. Ioannes de Cruce *ſup.* Licet aliqui oppoſitũ teneant. Vltimò dico, quod laicus nequit habere ſepulturæ dominium, quia loca religioſa nequeunt eſſe in alicuius dominio *l. quæ de tota ff. de rei vendit.* Lambertinus *de Iure patronatus l.* 3. *q.* 9. *ar.* 9. At poteſt habere tale ius quoad vſum pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, ita vt nullus poſſit eis inuitis ibi ſepeliri, licet eo mortuo, & familia illius, poſſit alijs concedi vſus illius ſepulturæ, iuxta dicta *to.* 2. *ca.* 11. *num.* 26. Quia mortuo habente vſum, vſus redit ad proprietarium. Sanchez *ſupr. num.* 4. Addit Barboſa ſupra ex Suarez, quòd ſi quis habeat ſepulchrũ proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, aut ſuis, non eſt materia ſimoniæ ſi vendatur quoad proprietatem iuxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium ius ſepulturæ, ſed materiale illud ad quod alia ſequuntur. Vnde ſimilia loca iure hereditario tranſferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis eſt.

16 Circa Capellas autem, quæ in Eccleſijs, præſertim Regularium, dari ſolent ſæcularibus pro vſu ſepulturę, idem proportionaliter dicendum, ac de ſepulturis, vt notat Sanchez *ſupra num.* 4. Adde, quòd caſu, quo illæ vendi poſſent, id non fit ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, iuxta dicta *to.* 2. *cap.* 19. *num.* 56. quia ſunt bona immobilia Eccleſiaſtica. Non poſſe inſignia fundatoris, vel Patroni in ea poſita auferri, conſtat ex dictis eo 2. *to. cap.* 11. *nu.* 23. Nec etiam in caſu quo illi, vt proditores è Ciuitate fuerint expulſi *l. qui liberal. & l. opus nouum ff. de oper. publ.* tenet Romanus *ſingular.* 480. & 673. & Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in conſtit.* 26. *Leo. X. numer.* 24. Alia etiam circa huiuſmodi arma non auferenda, & qui ex hæredibus in dictis Capellis, ſeu ſepulchris ſepeliri poſſint, habes apud Lambertinum *ſupra quæſt.* 5. *art.* 4. & *lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 11. *artic.* 13. & Lauorium *Variarum tom.* 1. *tit.* 2. *capit.* 10. Non poſſe alios ibi ſepeliri niſi poſtquam tota ipſorum progenies extincta, dixi eodem *num.* 23. De quo etiam Lambertinus *ſupra dicto art.* 4. Peirinis *loco relato ex tom.* 3. *priuileg. Minim. num.* 49. & Portellus *in Reſponſionibus moralibus par.* 2. *caſu* 20. *numer.* 1. de Capella vni conceſſa an alij poſtea dari poſſit loquens. Addunt alij, etiam poſſe alios ibi ſepeliri, ſi iuſta aliqua adſit cauſa, puta, ſi ſepeliendus non haberet propriam ſepulturam, vel non eſſet in Eccleſia, vel Cœmeterio ſepultura communis, quia hoc eſt facere eleemoſynam extremè indigenti, quæ poteſt fieri de bonis alterius inuito domino. Ita Archidiac. *in cap. præcipiendum* 13. *q.* 2. Romanus *ſingul.* 692. Panor. *in cap. abolendæ de ſepul. nu.* 5. Peitin. *to.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 26. *Leon.* 10. *num.* 22. & indicat Sanchez *ſupr.* Nota etiam, quòd ad conſtruendam ſepulturam, vel Capellam in Eccleſia patronata, ſeu quæ fundatorem habet, non requiritur conſenſus fundatoris, imò eo inuito cõſtrui poteſt, quia Patrono nullum ex hoc infertur præiudicium, & Eccleſiæ beneficium affertur. Vnde Patronus, qui Eccleſiæ beneficiũ procurare tenetur eſt irrationabiliter inuitus. Quare eius contradictio nihil obſtat. Lambertinus *ſup. l.* 1. *p.* 1. *q.* 3. *art.* 17. Lauorius

loco

Digitized by Google

loco citato cap. 9. n. 83. Peirinis *loco relato ex 1. to. nu.* 50. Pro quo maximè notandum, mortale peccatum eſſe, ſi quis fidelium corpora ſepelire negligat, cum nullus alius adeſt qui id officium præſtet, quia opera charitatis, ac miſericordiæ in caſu eiuſmodi neceſſitatis obligatoria ſunt. Layman. loco relato *ex l. 3. dicto cap. 12. n. 12.* poſt Bañez, Valentiam, & Sâ. Nota præterea, quòd conceſſa Capella non intelligitur ius funerandi, niſi expreſsè fuerit conceſſum. Archid. *in cap. 1. de pactis in 6.* Bonif. *in Clem. Dudum §. huiuſmodi nu. 11. de ſepult.* Genuenſis *dicto c. 33. n. 17. & c. 61. n. 7.*

26 Circa Religioſorum ſepulturam dixi *to. 1. ca. 9. num. 10.* eos non poſſe ſibi eligere ſepulturas, niſi à proprijs Monaſterijs adeo ſint remoti, quòd ad ea cum moriuntur non poſſint commodè portari. Vbi etiam quid de Prælatis dicendum. De quo etiam Layman. *d. cap. 12. num. 7.* Paſqualigus *ſupr. deciſ.* 382. Quòd ſi moriantur remoti à Monaſterio non electa ſepultura, ſepeliendi ſunt in Eccleſia Parochiali, in qua deceſſerint, inſtar ſæcularium in itinere morientium. Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 14. num. 4.* Diana *5. par. Tract. 3. reſolut.* 10. ex alijs. Quod intellige, niſi in eo loco ſit Monaſterium ſui Ordinis. Sanchez *ſupr.* Layman. *ſupra numer. 6.* Paſqualigus *ſupra Deciſ.* 383. Tenetur autem Monaſterium expenſas factas pro Religioſorum ſepultura ſoluere. *l. ſi quis ſepulchrum ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 60. art. 3.* Sanchez *ſupr. num. 5.* Quod intelligunt, niſi Religioſi habeant beneficium, etiam manuale, quia tunc expenſis illius ſunt ſepeliendi. Regulariter autem loquendo Religioſi ſepeliendi ſunt in proprijs Monaſterijs. *cap. vlt. de ſepult. in 6.* Rodrig. *ſupr. art. 1. & 2.* Riccius *in Praxi rerum fori Eccleſ. p. 4. reſolut. 293. num. 39.* Etiam ſi extra clauſtra decedant, quia tunc etiam Parochis inconſultis, ad eorum Eccleſias deferri debent, vt cenſuit S. Congregatio, iuxta dicta *to. 1. cap. 12. n. 41.* De quo etiam Diana *ſupr.* & Archangelus Romanus *de Priuileg. l. 3. verb. Sepelitio.* De Nouitiorum ſepultura dixi ſupra verbo *Nouitij n. 41.* De Tertiariorum ſepultura dixi *to. 2. cap. 14. n. 33.* Pro quo vide declarationem S. Congregationis apud Peirinis loco relato *ex 3. tom. Priuileg. num. 53.* De Oblatorum ſepultura ſupra verbo *Oblati numer. 10.* De familiarium, ſeu famulorum Religioſorum ſepultura dixi *tom. 2. cap. 16. num. 32.* De Confratrum verò ſepultura agit Genuenſis *ſup. cap. 61. n. 6.* [Nota etiam Sacram Congregationem Epiſcoporũ & Regularium declaraſſe 24. Nouembris 1634. & 24. Septembris 1636. Clerum ſæcularẽ nihil poſſe prætendere propter exequias, aut ſepulturam Monachorum defunctorum, aut Fratrum morientium extra clauſtra.]

17 Pro ijs verò, qui habitu Religionum induti ſepeliri volunt, & Indulgentijs, quas lucrantur plura, dixi *to. 3.* verbo *Habitus Regularis.* Nota tamen declarationem S. Congregationis circa hoc apud Barboſam *ſupr. num. 73.* truncatè referri. Fideliter autem à Peirinis *d. n. 53.* Cum enim à S. Congregatione poſtularetur à fratribus Minoribus, an in eorum Eccleſijs ſepelienda ſint cadauera eorum, qui dicti Ordinis habitu induti ex hac vita migrarunt. Reſpondit id fieri debere, *ſi tamen à Guardiano domus loci, in quo tales decedere contigerit, aut ab alio Superiori, vel altero, cui id Superior committendum duxerit, habitum receperint, ac prudicti Guardianus, vel alius Superior habitum huiuſmodi ſuſcipientes præmonuerit, eorum cadauera propter habitus conceſſionem, ac receptionem penes ipſos Fratres quorum habitum geſtant eſſe ſepelienda.*

18 Qualiter etiam defunctorum corpora cum in Eccleſijs Regularium ſepeliuntur ad eas recto tramite deferri debeant, conſtat ex dictis *tom. 3.* verbo *Defunctus numer. 3. & 7.* ex Conſtitutione Pij 5. *Romanus Pontifex* apud Rodriguez *in Bullario in Pio 5. num. 2.* & ex declaratione S. Congregationis apud Peirinis *ſupra d. num. 53.* Refert etiam *ibid. num. 51.* aliam declarationem S. Congregationis, ex qua habetur, quòd quando cadauera ſepeliuntur apud Regulares, ad ipſos ſpectet declarare, an per Ciuitatem, an per aliam viam ſint aſportanda. Cuius contrarium habetur ex alijs declarationibus, quas retuli dicto verbo *Defunctus num. 4.* Propterea ergo conſuetudini legitimæ, vel authenticæ declarationi eiuſdem Sac. Congregationis ſtandum eſt. [Illud tamen de cadaueribus defunctorum qui ſibi ſepulturam elegerunt in Eccleſijs Regularium deferri debere ad illas recto tramite, declaratum etiam eſt à Sac. Congregatione Regularium 22. Februarij 1631.] Alia ſpectantia ad Parochos Regulares circa cadauerum ſepulturam habet Barboſa *ſupr. numer. 76. & 77.* Quia tamen nouiſſimè vidi aliquas declarationes authenticas S. Congregationis in vna Camerinenſi, eas placuit hic adiungere. Quæſitum autem eſt. Primò An poſſint hæredes defunctorum vocare numerum Religioſorum ſibi bene viſum in deferendis cadaueribus ad Eccleſias. Secundò. An cadauera efferri, ſeu tolli poſſunt ab alijs etiam Regularibus, & quibuſcumque, non vocato, nec expectato Parocho, niſi ipſe Parochus, aliud permiſerit, vel adeſſe recuſauerit. Tertiò. An cadauera quotieſcumq; ad Eccleſias Fratrum Mendicantiũ, aliorumq; Regularium deferuntur, Officia mortuorum, & reliqua munia, quæ in huiuſmodi miniſterio adhiberi ſolent, fieri debeant à Canonicis, & Clero, vel ab ipſiſmet Regularibus ipſius Eccleſiæ vbi cadauer ſepelitur. Quartò. An Crux Parochialis deferri etiam debeat quando cadauer defertur ad Eccleſiam Regularem, attenta conſuetudine, qua ſemper delata fuit tantùm vna Crux illius Eccleſiæ, ad quam corpora fuerint delata. Ad quæ ſic reſpondit. Ad primum. *Poſſe hæredes defunctorum vocare numerum Religioſorum ſibi beneuiſum.* Ad ſecundum *Negatiuè.* Ad tertium, *Non à Canonicis, nec alijs, ſed ab ipſiſmet Regularibus in proprijs eorum Eccleſijs Officia ſuper cadaueribus peragi debere.* Ad quartum *Vnicam tantum Crucem in cadaueribus efferendis eſſe deferendam, & illum eſſe debere illius Eccleſiæ, ad quam corpus defuncti defertur.* [Similiter in alia Materanenſi declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium 21. Martij 1642. Primò eſſe in arbitrio hæredum defuncti vocare ad funus numerum Sacerdorum tam Regularium, quam ſæcularium ſibi benè viſum. Secundò non poſſe obligari ad maiorem eleemoſynam quando ſepultura fuerit electa in Eccleſijs Regularium. Tertiò quòd in tali caſu non teneantur ſoluere aliquid vltra quartam funeralem.]

19 Valde etiam notandum, Leonem 10. Adrianum 6. conceſſiſſe omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus in Regnis Caſtellæ, Leonis, & Granatæ exiſtentibus, qui deuotionis feruore ducti in habitu Sanctiſſimæ Trinitatis deceſſerunt, aut eorum corpora, ſeu cadauera dum ab hoc ſæculo migrauerint in Eccleſijs Monaſteriorum Ordinis prædicti ſepeliri ordinauerint, omnes, & ſingulas Indulgentias, & pec-

catorum remiſſiones Fratribus prædicti Ordinis cõceſſas. Caſſarubius *ſupra nu.* 21. Hanç verò gratiam communicari alijs Religioſis habentibus generalem communicationem priuilegiorum aliorum ordinum, quales ſunt Carmelitæ, dixi *to.* 3. verbo *Habitus Regularis nu.* 9. Non verò eſſe reuocatam conſtat ex dictis eodem 3. *tom.* verbo *Indulgentia quoad Regulares n.* 12.

20 Quoad modum ſepulturæ attendendum eſt ad Conſtitutionem Pij 5. *Cum primum*, in qua decernitur, vt cadauera defunctorum non ponantur ſuper terram, ſed infra ipſam in tumbis profundis. Naldus *in Summ. verbo Sepultura num.* 12. Item declaratum eſt à Sacr. Congregat. neminem ſepeliendum eſſe prope Altare, ſeu ſub bradellis, & quòd ſi contra huiuſmodi prohibitionem ſepulturæ ibi repeniantur conſtructæ, non deberi in eo Altari celebrari, donec corpora aliò transferantur. Naldus *ſupr. & verbo Miſſa. num.* 33. Barboſa *ſupr. nu.* 10. Vide dicta *to.* 3. verbo *Altare nu.* 17. & circa ſepulchra eorum, qui cum opinione ſanctitatis vixerunt, & è vita deceſſerunt, dicta *to.* 1. *cap.* 12. *n.* 39. & *ſupr.* verbo *Sanctorum cultus n.* 11.

21 Corpora defunctorum non poſſunt exhumari, aut transferri de loco in locum ſine Epiſcopi licentia. *ca. corpora Sanctorum de conſecrat. diſt.* 1. *l. nemo humanum C. de Relig. & ſumptibus funer.* Diana *par.* 2. *Tract.* 2. *Reſolut.* 120. Theſaurus *ſupra cap.* 2. *in fine*. [Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium 11. Septembris 1643. ordinauit Epiſcopo Piacentino vt reprehenderet quoſdam Regulares, qui permiſerant exhumari cadauer vnius defuncti, vt recognoſceretur à Curia ſæculari, ſine conſenſu Epiſcopi.] Intelligendum id eſt de corporibus perpetuæ ſepulturæ traditis, non de ijs, quæ per modum depoſiti in aliqua Eccleſia, vel Cappella poſita ſunt. Hieronymus Rodrig. *in compend. Quæſt. Regular. reſolut.* 127. *num.* 25. Villalobos *in Summ. tom.* 2. *tract.* 31. *diff.* 6. *num.* 4. Rurſus intelligendum quando non adeſt neceſſitas, vt puta Eccleſiæ, vel Capellæ renouatio. Theſaurus *ſupr.* Refertur etiam priuilegium Leonis 10. pro Minoribus, quo illis conceſſit quòd Prælati ipſorum poſſint in ſuis Eccleſijs, & Capellis exhumare corpora defunctorum, & ad alias ſepulturas in eiſdem Eccleſijs ſuis transferre, de conſenſu tamen illorum, quorum intereſt. Caſſarub. *in Compend. ſupr. num.* 20. Villalobos *ſupra num.* 5. Portellus *loco relato de Dub. Regular. in addition. num.* 1. Nota tamen hoc priuilegium niſi de nouo confirmatum fuerit, nihil valere, cum ſit viuæ vocis oraculum. Vide dicta *ſupr.* verbo *Oracula viuæ vocis num.* 6. 7. & 8. Notat etiam Diana *ſupr.* quòd quando corpus defuncti fuit Regularibus datum, vt ponerent illud vbicunque voluerint, poſſunt illud ſine vllo priuilegio, aut licentia Epiſcopi, vel conſanguinei, exhumare, & ad alium locum eiuſdem Eccleſiæ transferre. Sed hoc non facilè admittendum, propter iura relata, niſi ex rationabili cauſa. De quo Peirinis *loco relato ex* 3. *tom. Priuileg. Minim. numer.* 49. Nota etiam quòd exenterantes, concidentes, aut elixantes cadauera defunctorum, vt ea ad alium locum transferantur, incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, & cadauer ſic inhumaniter tractatum Eccleſiaſtica ſepultura carere debet. Ita enim habetur in Extrauag. 1. *de ſepultur.* De quo Toletus *libr.* 1. *capit.* 36. §. *ſeptimo*. Suarez *de Cenſur. diſputat.* 22. *ſection.* 5. Theſaurus *dicto capit.* 2.

22 Sepulchra violantes, ſcilicet frangentes illa, ſiue deformantes, aut mortuos ſpoliantes, infamiam incurrunt, & conſequenter irregularitatem. *ca. infames* 6. *q.* 1. & *ff. de ſepulchr. violat.* De quo Turrecremata *in d. ca. infames.* Silueſter *ſupr. q.* 13. Theſaur. *ſupra cap.* 1. poſt Sayrum, Vgolinum, & alios. Quid verò dicendum de violatoribus ſepulchrorum, vbi Sancti requieſcunt, habes ex dictis *tom.* 3. verbo *Furtum num.* 4. & 5. & *ſupr.* verbo *Reliquiæ Sanctorum. num.* 5. *et* 6.

23 Valde quoque notandum, plura eſſe genera perſonarum, quibus in loco Sacro, Eccleſia videlicet, vel Cœmeterio, ſepultura dari non poteſt. Primò, omnis non baptizatus, Paganus, vel Iudæus. *cap. Eccleſiam de conſecrat. diſt.* 1. Idem etiam dicendum, de pueris non baptizatis, etiam filijs fidelium, iuxta dicta *to.* 3. verbo *Eccleſia num.* 12. Secus dicendum de infantibus mortuis in vtero matris defunctæ, & ibi exiſtentibus, quia tales non cenſentur moraliter perſonæ à matre defuncta diſtinctæ. Secus etiam dicendum de pueris, de quibus dubitatur an ſint, vel non, baptizati, eò quod baptiſmo dubio in forma, vel materia baptizati fuerunt. Homobonus *volum.* 2. *par.* 7. *reſponſ.* 67. Diana 4. *par. tract.* 3. *reſol.* 69. Secus ſimiliter dicendum de Cathecumenis, illi enim pro fidelibus habentur, & ſunt baptizati in voto. Secundò, omnis hæreticus, etiam ſi poſt mortem appareat de hæreſi. 24. *qu.* 2. *ca. ſanè*. Idem dico de credentibus, receptatoribus, defenſoribus, & fautoribus hæreticorum. *ex cap. excommunicamus de hæretic.* §. *ſanc. & cap.* 2. *de hæretic. in* 6. Vbi variæ pœnæ imponuntur contra dantes ipſis Eccleſiaſticam ſepulturam. Tertiò, moriens in torneamento. *cap.* 1. & 2. *de torneamentis*. Idem dicendum de morientibus in duello, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Duellum num.* 14. Quarto, raptores, ſeu violatores Eccleſiarum, iuxta *cap.* 2. *de raptoribus*. Quintò, ij, qui ſe occidunt ex induſtria. *ca. placuit* 23. *q.* 5. Sextò, qui ſemel in anno proprio Sacerdoti confiteri, & Euchariſtiæ Sacramentum in Paſchate ſumere notoriè, & abſque probabili excuſatione intermitunt. *ca. omnis de pœnit. & remiſſ.* Septimò, vſurarij manifeſti. *cap. quia de vſuris. cap. quamquam eod. tit. in* 6. Octauò, blaſphemi, iuxta *cap.* 2. *de maledicis*. Nonò, non reſtituentes Eccleſiæ decimas. *cap. prohibemus de decimis*. Decimò, Religioſi inuenti proprietarij in morte. *cap. ſuper quodam de ſtat. Monach.* Vndecimò, omnis peccator mortalis, ac notorius, ſi abſque pœnitentia præſumitur deceſſiſſe. *cap. quibus, & ſequentibus* 13. *qu.* 2. Inter quos recenſetur Clericus notoriè concubinarius, ſic perſeuerans vſque ad mortem. Peccatores autem, ſeu illi, qui exiſtimantur in peccato mortali deceſſiſſe, dummodò non conſtet impœnitentes mortuos eſſe, quales ſunt, qui moriuntur in cornibus taurorum, & adulteri deprehenſi in adulterio, & idcirco interfecti à marito, quamuis nulla ſigna contritionis dederint, in loco Sacro ſepeliri debent. Ioannes Sancius *in Selectis diſp.* 36. *num.* 3. *et* 4. Duodecimò, quòd excommunicati priuentur ſepultura Eccleſiaſtica, habes ex dictis *to.* 3. verbo *Excommunicatio quoad Regulares nu.* 53. Decimo tertiò, quod etiam Interdicti ſepultura priuentur, habes etiam ex dictis eodem *to.* 3. verbo *Interdictum quoad Regulares num.* 33. 34. & 36. De his omnibus Summiſtæ *verbo Sepultura*, ſpecialiter Angelus *num.* 39. Silueſter *qu.* 9. Vgolinus *de Officio Epiſcopi cap.* 17. Layman. *d. cap.* 12. *numer.* 10. 11. & 12. Barboſa *ſupra nu.* 40. & *ſeq.* Theſaur. *ſupra verb.*

Se-

Sepultura. & ſpecialiter loquens de pœnis prædicto-rum delictorum.

24 Circa prædicta autem nota, quod Parochi, vel Religioſi ſepelientes aliquos iure ſepulturæ priuatos peccant mortaliter, quia faciunt in re graui contra Eccleſiæ prohibitionem. Siluest. *ſupr. quæſt.* 11. Incurrunt etiam pœnas impoſitas contra ſic facientes in Iuribus relatis. Imò etiam tenentur reſtituere corpus, & quidquid ratione illius perceperunt. Angelus *ſupra nu.* 32. Silueſter *ſupra*. Barboſa *ſupra num.* 53. *per text. in cap. cum liberum de ſepultur.* referens Suarez, & vtrumque Rodriguez. Similiter ſi quis prædictorum de facto in loco Sacro contra Sacros Canones fuerit ſepultus, ſi diſcerni poſſit ab alijs fidelibus exhumandus eſt, aliàs non, iuxta *cap. Sacris de ſepultur. & cap. Ecclеſiam* 1. & 2. *diſt.* 4. *de Conſecrat.* & Eccleſia, vel Cœmeterium reconcilianda, ſi in eis fuerit ſepultus excommunicatus vitandus, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Eccleſia numer.* 12. Imò ſi talis ſepultus fuerit infidelis, debent etiam tigna, & parietes radi, iuxta *ibid.* dicta. Summiſtæ *ſupra*. Layman. *ſupr.* §. *Porrò*. Si tamen de cadauere dubitaretur, vtrum ſit fidelis, vel infidelis, in meliorem partem interpretandum erit, niſi aliqua probabilitas appareat de oppoſito. Silueſter *ſupr. quæſt.* 9.

25 Notandum etiam, quòd ſi illi, qui ſe ipſos occiderunt, aut non confeſſi, vel communicati in Paſcha fuerunt, aut peccatores notorij, ſunt ante mortem Eccleſiæ conciliati, vel eos ſignum pœnitentiæ dediſſe ex vnius ſaltem teſtimonio probari poteſt, ſepulturæ tradi debent. Silueſter *ſupr.* Nauarrus *l.* 3. *conſil. tit. de ſepultur. conſ.* 6. Portellus *ſupra num.* 1. Layman. *ſupr. num.* 11. Naldus *in Summa verbo Sepultura num.* 6. & 7. [Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium 16. Nouembris 1635. quendam Presbyterum excommunicatum, qui ante mortem ſigna contritionis dedit, quod ipſius cadauer abſolueretur, & ſepeliretur, ordinauit.] Publicè autem vſurarij non ante ſepeliendi ſunt, quam vſurarum reſtitutio facta ſit, vel de facienda cautio detur. *cap. quamquam de vſur. in* 6. Layman. *ſup.* Theſaur. *ſupr. verbo Vſurariorum pœna cap.* 1. Imò etiam qui in torneamentis moriuntur, etiam ſi pœniteant, Eccleſiaſtica ſepultura carere debent *c.* 1. *de torneamentis*, Silueſter *ſupr. q.* 9. Naldus *ſupra num.* 7. De raptoribus autem, ſeu violatoribus Eccleſiarum, qui in morte pœnitent, ſed ſatisfacere non poſſunt, ſtatuitur *in cap.* 2. *de Raptoribus* quòd Clerici non interſint eorum ſepulturæ. Gloſſa *ibid. verbo Sepultura*, Nald. *ſupr. nu.* 7. Ex quo inferunt Cœmeterium non eis denegari.

26 Specialiter circa id, quod dixi de Religioſis proprietarijs, quod ſint priuandi ſepultura Sacra, nota id eſſe intelligendum quando admoniti ſunt à ſuo Prælato, ne eſſent proprietarij. Etenim *cap. ſuper quodam de ſtat. Monach.* relatum ſolùm loquitur de Religioſo commonito à ſuo Priore. Portellus *ſupr. num.* 11. Villalobos *in Summ. tom.* 2. *tract.* 31. *diff.* 3. *num.* 6. Diana 4. *par. Tract.* 4. *Reſolut.* 23. Id etiam intelligendum eſt quando certò conſtat de proprietate Religioſi, non verò quando habere potuit aliquam probabilem excuſationem, vt puta, quòd pecunia non eſſet ſua, quòd haberet licentiam à Superiori ad illam tenendam &c. Portellus, Villalobos, & Diana *ſupr.* ex vtroque Rodriguez. Addit Portellus id etiam eſſe intelligendum, quando caſus eſt publicus, non quando eſt occultus.

27 Nota tandem cadauera ſuſpenſorum, ſeu ad mortem damnatorum, ſi pœnitentes deceſſerunt, non priuari Eccleſiaſtica ſepultura. Abbas *in cap. ex parte n.* 4. *de ſepultur.* Layman. *ſupr. n.* 10. Interdum tamen in criminis pœnam, & aliorum exemplum, ipſa priuantur. Quo caſu non videtur mortale ſi ad vitandam talem infamiam conſanguinei ipſorum eos ſepeliri clam faciant. Portellus *ſup. num.* 12. ex Rodriguez.

SIMONIA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De ſimonia remiſſiuè. num. 1.
Simoniæ deffinitio. num. 2.
Diuiſio. numero 3.
Alia iure diuino; alia ſolùm iure Eccleſiaſtico prohibita. numer. 4.
Qualiter dare, vel accipere aliquid pro receptione ad Religionem ſit ſimonia. num. 5.
Pro Sacramentis, & ipſorum adminiſtratione. numer. 6.
Pro Sacramentalibus, & ſimilibus. num. 7.
Pro rebus Sacris permanentibus. num. 8.
Quid pro ſepultura. num. 9.
Quid pro actibus, ſeu exercitijs ſcientiarum. numero 10.
Quid pro licentia docendi, aut pro gradibus. numero 11.
Pro licentia audiendi confeſsiones, prædicandi, abſoluendi &c. num. 12.
Quid de Beneficijs, & Prælatijs Regularium. numero 13.
An in commutatione ipſorum. n. 14.
An in renunciatione, ſeu reſignatione. n. 15.
Quid de alijs officijs Religioſorum. n. 16.
De interceſſoribus, ſeu mediatoribus ad ipſa. n. 17.
De Iure patronatus. n. 18.
De ſimonia confidentiali. n. 19.
De ea, quam committere poſſunt Regulares in electionibus. num. 20.
In quibus caſibus eam committant. n. 21.
De pœnis ſimoniacorum. n. 22.
Propter quam ſimoniam incurrantur pœnæ. numero 23.
De dantibus, ſeu recipientibus aliquid pro ingreſſu in Religionem. n. 24.
De pœna ſuſpenſionis, quæ propterea incurritur. numer. 25.
Qualiter puniendus tam recipiens, quam receptus ſimoniacè. n. 26.
Simoniaci ſunt infames. n. 27.
De pœnis ſimoniacorum in Ordine. n. 28.
Simoniacorum in Beneficijs. n. 29.
De abſolutione, & diſpenſatione prædictarum pœnarum. num. 30.
Pro quiete Religioſorum quid notandum. num. 31.

1 QVamuis hæc materia latiſſima ſit, reſtringenda tamen in præſenti eſt ad ea, quæ magis communiter inter Regulares contingere poſſunt, præſuppoſitis tamen aliquibus principiis ipſius.

2 Primò ergo quoad nominis ethimologiam, ſimonia à Simone Mago originem traxit, qui Act. 8.

Dei donum emere volebat. S.Tho.2.2.*q*.100. *art*.1. & alibi. Summiſtæ communiter *verbo Simonia in principio*. Definitur autem ſic. *Eſt Sacrilegium conſiſtens in ſtudioſa voluntate emendi, vendendi, ſeu commutandi rem Sacram, ſeu ſpiritualem, vel ſpirituali annexam pro temporali, vt pretio*. Ita fere S. Tho. *ſupr*. & communiter Doctores, ſpecialiter ex noſtris Ioannes Beetz *de decem præcept. Decalog. circ.7. præcept. expoſit. 2. cap. 6.* Dicitur *Sacrilegium* tum loco generis, tum, vt indicetur virtus cui ſimoniæ vitium aduerſatur. Hæc autem virtus eſt Religio, cui opponitur Simonia æſtimando res Sacras tanquam prophanas, illaſque in contractum deducendo. Leſſius *de Iuſtitia, & iure l.2. cap.35. dubitat.1. num. 2.* Bonacina *de Simonia num.2.* Dicitur *in ſtudioſa voluntate*, tum quia ſimonia, ſicut & alia omnia peccata, voluntatis deliberationem exigit, tum quia ad eſſentialem malitiam huius peccati non requiritur vt pactum, mutuo conſenſu, vel re ipſa perficiatur, ſed ſufficit affectio vnius ſimoniaca cum opere ſubſecuto. Suarez *tom.1. de Relig. l.4. cap.1.* Reginaldus *l.23. cap.11. q.1.* Layman. *l.4. Tract.10. cap. 8. §.1. num.1.* Dicitur *emendi, aut vendendi, aut commutandi &c.* ad denotandum, quòd ſimonia committitur per contractum quemcunque oneroſum, ſeu non gratuitum, ſiue ſit emptio, ſiue venditio, ſiue locatio, ſiue permutatio, ſeu alius quicunque. Silueſter *in Summ. verbo Simonia qu.1.* Azor. 3. *tomo Inſtit. moral. l.12. cap.1. q.1.* Toletus *in Summa l. 5. cap.84. num.1.* Circa illud *rem Sacram, ſeu ſpiritualem &c.* nota, quòd nomine rei ſpiritualis, quæ eſt obiectum ſimoniæ, intelliguntur ea, quæ à Deo, vt eſt Author ſupernaturalis, id eſt, vt eſt hominum, & Angelorum Saluator, & glorificator procedunt, vel ad illum vt ſic ordinantur. Et eſt quadruplex genus ſpiritualium. Quoddam eſt ſpirituale per eſſentiam, vt virtutes ſupernaturales, & dona ſupernaturalia, & gratiæ gratis datæ. Quædam verò cauſaliter, quia ſcilicet ſunt cauſæ rerum prædictarum, vt Sacramenta, ad quæ reducuntur Sacramentalia, vt aqua benedicta, Cathechiſmus, Exorciſmus, Chriſmatis confectio &c. Aliæ ſunt res ſpirituales effectualiter, quia ſcilicet ſunt operationes ex aliqua poteſtate ſpirituali procedentes, vel operationes ad Deum ordinatæ, vt diſpenſare in voto, Matrimonio, abſoluere ab excommunicatione, cõmunicari, cantare in choro, ſepelire mortuos. Tandem, quædam ſunt res ſpirituales ex annexione, quę ſunt in duplici differentia, quędam, quæ ad officium ſpirituale ordinantur, vel ex ſpirituali Ordine pendent, vt ſunt omnia Beneficia Eccleſiaſtica. Ius enim percipiendi fructus Beneficij eſt annexum Ordini Clericali, & ad Officium diuinum ordinatur. Quædam, quæ præparatoriæ ſunt ad ſpiritualia, vt vaſa Sacra veſtes Sacræ, candelæ benedictæ, campanæ benedictæ, templa, ius patronatus, quod ordinatur ad præſentandum Clericos ad Beneficia &c. Et hæc omnia intelliguntur nomine rei ſpiritualis. De quibus omnibus latiùs Doctores in materia de ſimonia, ſpecialiter noſter Michael de Bononia *in 4. diſt. 24. q. vnic.* Silueſt. *ſupra* ex Sancto Thoma, Ricardo, & Pauormitano, Ioannes Beetz *ſup.* Toletus *ſupr. num.2.* Sanchez *l.2. Conſilior. moral. cap.3. dub.1. num 2.* Dicitur *pro re temporali*, vt oſtendatur ſimoniam regulariter non committi dum res ſpiritualis commutatur cum alia re ſpirituali, ſed dum res ſpiritualis commutatur cum re temporali pretio æſtimabili, vt equo, veſte, & ſimilibus. Leſſius *ſupra nu.3.* Bonacina *ſupra n.6.* Dicitur, *vt pretio*, quia malitia ſimoniæ in eo conſiſtit, vt res vilis, qualis eſt temporalis, tradatur vt pretium rei tantæ, qualis eſt ſpiritualis. Vnde quamuis aliquis det, vel accipiat aliquid pro re ſpirituali niſi id ſit vt pretium, nõ committitur Simonia. Nauarrus *in Man. cap.23. num.* 102. Toletus, & Bonacina *ſupra*. Quod clarè, & pro multis caſibus conſcientiæ valde vtiliter explicat Sanchez *ſupra dub.11. num. 9.* has duas regulas ſtatuendo. Prima eſt. *Quòd cum multis titulis poſſit temporale dari, dum ſpirituale recipitur, ſcilicet per modum ſuſtentationis, vel liberalis doni ad gratiam referendam, vel ineundam, vel per modum eleemoſynæ, vel per modum reuerentiæ, & honeſtatis, ideſt, ob reuerentiam Sacramenti, vel pro ſolutione obligationis legis, vel conſuetudinis, nullus horum conſtituit ſimoniam, ſed tantùm quando datur temporale pro ſpirituali vt pretium.* Altera eſt. *Quòd ſi miniſtrans ſpiritualia accipiat temporale non detorquendo intentionem, ideſt, non cum intentione emendi, vel vendendi, ſed dicendo, accipio hoc ſicut ſolent communiter Clerici probi accipere, non eſt ſimonia.* His fermè ſimilia habet Nauarrus *ſup. n.103. §. quarto quod non, et §. decimo.* Solet autem à Doctoribus ex *ca. Saluator 1. q.3.* & D.Gregor. *hom.4. in Euang.* huiuſmodi pretium *munus* appellari, & diſtingui in pretium, ſeu munus à *manu, à lingua, & ab obſequio*. Per primum intelligitur pecunia, equus, bos, veſtis, & ſimilia vendi conſueta. Per ſecundum laus, & vituperatio, patrocinium Aduocati, commendatio apud Principem. Hoc enim officium eſt pretio ęſtimabile. Per tertium miniſterium aliquod in rebus temporalibus, vt eſt famuli, œconomi. &c. Ioannes Beetz *ſup. cap.9.* Michael de Bononia *ſupr.* Sotus *l.9. de Iuſt. q.7.* Toletus *ſupr. num.3.* Leſius *n.4.* Layman. *ſupr. §.3.*

3 Simonia eſt triplex: mentalis, conuentionalis, & realis. Mentalis communiter accipitur primò, pro nudo propoſito, ſeu deſiderio committendi ſimoniam. Hæc enim ſola mente concipitur, & nulla ratione cum externo actu coniungitur, vt ſi Religioſus intẽtionem habeat dandi aliquid, pecuniam v. g. pro aliqua Prælatura, ſed poſtea pœnitentia ductus, vel alia ratione impeditus, intentionem ſuam opere non compleat, nec vllam de hac re conuentionem faciat. Secundò ſumitur pro illa actione externa, quæ fit mente ſimoniaca, ſed ex ſe, & ex circumſtantijs ſimoniam non præfert, vt ſi Religioſus pecuniam, vel aliquid det, vel accipiat pro obtinenda, vel danda Prælatura, quòd tamen nec implicitè, nec explicitè ſignificatur externè eſſe pretium. Conuentionalis conſiſtit in pacto, ſeu conuentione expreſſa, vel tacita dandi, vel recipiendi temporale pro ſpirituali. Vnde hæc ſimonia diſtinguitur à mentali ob conuentionem externam, quam non includit mentalis, diſtinguitur verò à reali, quia non habet adiunctam rei traditionem. Realis enim eſt illa, qua res temporalis verè traditur, vel accipitur pro ſpirituali. Nauarrus *ſup. n.103.* Toletus *ſupr. cap.86.* Bonacina *ſupr. q.2.* Layman. *ſupr. §.6. n. 67.* Candidus *to.4. diſquiſ.4. ar.19. dubit.4.*

4 Rurſus ſimonia eſt duplex, alia iure diuino, ſeu naturali prohibita, quæ ſolet dici prohibita quia mala, alia ſolo iure Eccleſiaſtico prohibita, quæ ſolet dici mala quia prohibita. Prioris generis eſt illa, quæ committitur in emptione, uenditione &c. rerum Sacrarum, ſiue ſint Sacræ ex natura ſua, ut Sacramenta &c. ſiue ex benedictione Eccleſiæ, ut Ara, Calix &c. Poſterioris uerò eſt illa, quæ uerſatur circa per-

Digitized by Google

ea permutationem, vel reſignationem Beneficiorũ, aut circa emptionem, vel venditionem aliquorum officiorum temporalium Eccleſiæ, v. g. Oeconomi, Sacriſtæ, Procuratoris &c. quæ ab Eccleſia prohibita eſt *ca. Saluator.* 1. *q.* 3. Ioannes Beetz *ſupr. d. cap.* 6. Nauarrus *ſupra n.* 100. Azor. *ſupr. q.* 2. Suarez *ſupra cap.* 2. Sanchez *ſupr. dub.* 2.

5 Hæc ergo Regularibus applicando, primò dicendum, quòd, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 24. *num.* 30. 31. 32. *& cap.* 25. *num.* 5. ſimoniacum eſt aliquid dare, vel accipere, vt pretium pro receptione alicuius, ſiue viri, ſiue fœminæ ad Religionem, quia eſt vendere rem ſpiritualem pro temporali. Non tamen erit ſimonia aliquid accipere ad ſuſtentanda onera temporalia, quę Religio ſuſcipit cum aliqua perſona, neque pro ſuſtentatione, aut dote ipſius, iuxta ibidem dicta, & *tertio tomo* verbo *Dos Monialium*, ac ſupra verbo *Moniales num.* 7. De quo etiam Suarez *cap.* 54. *num.* 4. Portellus *in Dub. Regular. verbo Simonia num.* 3. *&* 4. & Candidus *tom.* 4. *diſquiſ. diſquiſ.* 4. *art.* 19. *dubit.* 31. *&* 32. Licet autem ſimonia ſit dare aliquid alicui, vt fiat Religioſus, vel Religioſa, vel illud accipere, vt pretium, quia fieri Religioſam aliquam perſonam eſt aliquid Sacrum, & ſpirituale, ac per conſequens dandum gratis ſine vllo pretio (Suarez *ſupr.* Filiucius *tract.* 45. *ca.* 12. *quæſit.* 8. *n.* 16.) licitum tamen erit, & abſque labe ſimoniæ, ſi aliquid detur tali perſonæ alliciendo ipſam ad Religionem, & cum ſpe quòd Religionem ingrediatur, etiam ſi talis ſpes manifeſtetur, cum adhuc tunc non detur res illa tanquam pretium. Bonacina *ſupra q.* 4. *punct.* 7. *in fine.* Nota autem quòd in caſibus, in quibus ſimonia committitur dando aliquid, vel recipiendo pro ingreſſu in Religionem, committitur etiam à cooperantibus. v. g. dantibus ſuffragium pro receptione talium &c. Suarez *ſup. q.* 5. *n.* 7. De pœnis autem huius ſimoniæ infra dicetur. An verò poſſit aliquis dare aliquid gratis Prælatis Religionum ad facilius impetrandum ſuam receptionem in illis, agit Diana 3. *p. Tract.* 2. *Reſolut.* 64. ex Vechio, & alijs.

6 Simoniam etiam committunt Religioſi aliquid dando, vel accipiendo vt pretium, pro Sacramentis, aut adminiſtratione illorum, iuxta dicta de Sacramento Pœnitentiæ *tom.* 1. *cap.* 19. *nu.* 40. Sunt enim illa res valde Sacræ, & ita decernitur *cap. cum in Eccleſiæ de ſimon.* Toletus *ſupra cap.* 88. Sanchez *ſupra dub.* 7. Idem dico de labore intrinſeco, ſeu concomitante ipſorum adminiſtrationem, quia talis labor eſt pars neceſſaria ipſius, & nullo modo ſeparabilis ab ipſa. Toletus *ſupra*. Sanchez *ſupr. Dub.* 10. Poſſunt tamen pro Sacramentorum adminiſtratione, & labore etiam intrinſeco ipſius aliquid accipere modis aſſignatis *ſupra num.* 2. Excipi tamen debet Sacramentum Ordinis, etſi enim ſtando in iure naturali, & diuino, poſſet pro ipſius collatione aliquid accipi, ſaltem pro Epiſcopi ſuſtentatione, iure tamen Eccleſiaſtico Concilij Trid. *ſeſſ.* 21. *cap.* 1. *de Reformat.* & conformiter ad alia iura antiqua, *Nihil pro collatione quorumcunque Ordinum, etiam Clericalis Tonſuræ, nec pro litteris dimiſſorijs, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacunque de cauſa etiam ſponte oblatum*, ab Epiſcopis, aut alijs miniſtris accipi poteſt. Sanchez *ſupra dub.* 19. Bonacina *ſupra* §. 3. Pro labore autem extrinſeco, ſeu antecedenti, quia non eſt per ſe coniunctus cum Sacramenti adminiſtratione, vt ſi quis Religioſus ad audiendam alicuius confeſſionem duo, aut tria milliaria conficiat, aut aliquas expenſas faciat, poteſt aliquid recipere, etiam per modum pretij. Ille enim eſt omnino temporalis, & non niſi per accidens coniunctus cum re ſpirituali. Leſſius *ſupra dub.* 8. Toletus, & Sanchez *ſupra*. Ioannes de Cruce *in Director. præcept.* 7. *cap.* 4. *dub.* 5. ex Medina. Adde, poſſe exigi pretium pro obligatione qua ſe obligaret Religioſus ad Sacramentorum adminiſtrationem. V. g. ſi quis ſe obliget per vnum annum, vel duos ad Sacramenta miniſtrandum, ſeu celebrandum, pretium exigere pro tali obligatione poteſt abſque ſimonia. Ratio eſt, quia hic non vendit rem ſpiritualem, ſed ſuam libertatem. Leſſius, Toletus, Sanchez, & Ioannes de Cruce *ſupra*. Caſu etiam quo Sacramentorum miniſter nolit illa adminiſtrare niſi data pecunia, licet plurium ſententia ſit dari non poſſe, nihilominus probabilior eſt contraria, ſaltem pro caſu grauis neceſſitatis recipiendi illa, cum tunc ſolùm detur talis pecunia, non pro ipſa adminiſtratione Sacramentorum, ſed ad redimendam iniuſtam vexationem, vel tollendum impedimentum auaritiæ iniqui miniſtri nolentis illa adminiſtrare gratis. Leſſius *ſupr. dub.* 7. Suarez *ſupr. cap.* 12. Filiucius *ſupra cap.* 3. *quæſit.* 5.

7 Idem quod dixi de Sacramentis, ſcilicet ſimoniam committere Religioſos aliquid dando, vel recipiendo tanquam pretium pro ipſis, aut ipſorum adminiſtratione, aut labore intrinſeco ipſius, bene tamen modis, aut titulis aſſignatis *ſupra num.* 2. imò etiam, vt pretium pro labore extrinſeco, aut obligatione illa adminiſtrandi, dicendum eſt de exercitio, ſeu adminiſtratione Sacramentalium, qualia ſunt Exorciſmi, Cathechiſmi, Conſecrationes, Benedictiones &c. cum etiam ſint res ſpirituales, à poteſtate ſpirituali procedentes, & ad finem ſpiritualem ordinatæ. Silueſter *ſupr. q.* 8. *dicto* 6. Suarez *ſupr. cap.* 14. Sanchez *ſupra dub.* 15. Bonacina *dicta quæſt.* 4. §. 2. *&* 4. poſt alios. Idem etiam dicendum de functionibus Ordinum, qualia ſunt cantare Euangelium, vel Epiſtolam, ſeruire Miſſæ, aut exercere munus Acolythi, Exorciſtæ &c. Propter eamdem rationem. Suarez *ſupra cap.* 13. Filiucius *ſupra cap.* 4. Bonacina *ſupr.* §. 4. Idem, & propter eamdem rationem dicendum de diuinis Officijs, qualia ſunt celebratio Miſſæ, Horę canonicæ, Exequiæ, Proceſſiones, Orationes publicæ &c. Michael de Bononia *ſupra*. Silueſter *ſupr. q.* 9. *dicto* 3. Suarez *ſupra cap.* 15. Bonacina *ſupr.* §. 5. Idem quoque dicendum de orationibus priuatis, quia etiam quatenus impetratoriæ, ſatisfactoriæ, vel meritoriæ de congruo, ſunt res ſpirituales, & ad finem ſpiritualem ordinatæ. Suarez *dicto cap.* 15. *num.* 9. Bonacina *ſupr.* Layman. *ſupra* §. 4. *num.* 38. Idem ſimiliter dicendum, & propter eamdem rationem, de actibus iuriſdictionis ſpiritualis, quales ſunt non ſolùm abſolutiones a cenſuris, diſpenſationes &c. ſed viſitationes, correctiones &c. ſed, &, iuxta dicta *to.* 3. verbo *Concionator num.* 3. ipſę Conciones. Vbi etiam *num.* 12. quid dicendum de mercede, aut ſalario, quod Concionatoribus dari ſolet. Sanchez *ſupra dub.* 17. Ioannes de Cruce *ſup. dub.* 6. Layman. *ſupr.* §. 4. *num.* 40. An verò idem dici debeat de omiſſione actus ſpiritualis, qualis eſt non abſoluere, non dicere Miſſam, non excommunicare, non eligere &c. tractant Leſſius *ſupr. dub.* 11. Layman. *ſupr. n.* 43. Bonacina *ſupr.* §. 9. ex alijs. De quo etiam aliqua ad intentum Regularium dixi *to.* 1. *ca.* 15. *n.* 30. *&* 31.

8 Simoniacum etiam eſt dare, vel accipere aliquid vt pretium pro rebus Sacris permanentibus, puta

veſtibus, vaſis, & ornamentis Sacris, & Similibus. Etſi enim iſta ratione materiæ, quæ quid temporale eſt, vendi poſſiut, non tamen ratione conſecrationis, aut plus ratione ipſius, quia, etſi illarum conſecratio ab Eccleſia dependeat, ea tamen poſita, ſunt res Sacræ, & ad finem ſpiritualem animæ ordinatæ. Toletus *ſupr. cap.* 89. Suarez *ſupr. cap.* 14. *num.* 6. Sanchez *ſupra dub.* 15. Vbi etiam *§. Tertio dico* idem dicit de Oleo Sacro, & Chriſmare, quod tamen negant Angelus *in Summa verbo Simonia* 2. *nu.* 24. & Silueſter *ſupr.* 8. *dicto* ex Panormitano. De Reliquijs Sanctorum iam dixi *ſupr.* verbo *Reliquiæ Sanctorum num.* 3. eas vendere, aut emere eſſe ſimoniam. Quid de Agnis Dei ſentiendum dixi 3. *tom.* verbo *Agnus Dei cerei num.* 3. *&* 4. De quo etiam Suarez *ſupra cap.* 14. *num.* 10. Quid verò dicendum de ſepultura habes ex dictis ſupra verbo *Sepultura quoad Regulares n.* 14.

9 Circa quæſtionem autem illam, an liceat aliquid dare, vel accipere pro faciendo aliquo bono opere, v. g. ieiunando, audiendo Sacrum, intrando in Religionem, ſuſcipienda fide Catholica, vel deſiſtendo ab aliquo peccato, v. g. fornicatione, furto &c. certum eſt licere gratis offerre aliquid alicui per viam diſpoſitionis ad reddendum, eum beneuolum, vt hæc velit facere. Silueſter *ſupr. q.* 8. *dicto* 3. Leſſius *ſupra dub.* 12, Sanchez *ſupra dub.* 16. Bonacina *ſupra §.* 7. *verſ. ex dictis*. Nota autem, quòd donario hæc ſimplex eſt, nec onus, nec obligationem faciendi inducens. Quare ſi alter non faciat non tenetur reſtituere. Sicut licitum eſt munera offerre alicui ad habendum ipſum beneuolum, vt mihi mutuet, alter tamen acceptis muneribus licitè poteſt id nolle. Similiter, ſi alias quis affectus ſit ad talia opera, & impediatur paupertatis timore, vt ſi renuit baptizari, quia cogetur reſtituere vſuras; vel non ingreditur Religionem, quia aſtrictus eſt ære alieno, fas eſt pecunias offerre ad auferendum obſtaculum illud, quia hoc non eſt emere ſpiritualia, ſed impedimenta remouere. Angelus *verbo Simonia* 2. *num.* 13. Silueſter, & Sanchez *ſup.* Licet autem valde dubium ſit an liceat offerre munera ex pacto hæc faciendi, ita vt alter accepto munere ad id maneat obligatus; inter varias tamen Theologorum opiniones, & diſtinctiones, de quibus Suarez *ſupr. cap.* 16. & Bonacina *ſupr. §.* 7. veriùs eſt abſolutè, & generaliter, licere, etiam ſi detur ex pacto, & cum obligatione faciendi, modò non detur in pretium, vt dare munera, vel nubere infideli hac lege, vt fiat Chriſtiana, & donare vitam infideli damnato ad mortem, aut illi concedere libertatem, ſi conuertatur, & filijs veſtes, & equos, ſi frequenter confiteantur, aut ſe communicent, vel legare alicui, aut dare ipſi munera, ſi fiat Religioſus; ſi iſta omnia non offerantur in pretium. Ita Sanchez *ſupr.* cui fauet Leſſius *ſupra*. Illud certiùs, quòd quando promittitur, vel datur aliquid alteri non ſub obligatione faciendi prædicta, ſed ſub conditione illa faciendi, non committitur ſimonia, tum quia id non datur, aut promittitur vt pretium, tum quia adhuc ille cui res datur, vel promittitur, manet liber ad faciendum, vel non faciendum ea, Suarez, & Bonacina relati, & alij. Idem proportionaliter dici debet de recipientibus, ſi id non recipiant vt pretium.

10 Licitum etiam eſt Religioſis, & abſque labe ſimoniæ, aliquid dare, vel accipere, etiam vt pretium, pro actibus, ſeu exercitijs ſcientiarum, vel artium naturalium, quæ humano labore comparantur, videlicet Logicæ, Philoſophiæ, Iuris prudentiæ, Theologiæ &c. Ratio eſt, quia quamuis iſta ſint ſpiritualia, tamen quia non ſunt Sacra, aut ſupernaturalia, ſed naturalia, ideo illa vendere, aut emere, non opponitur Religionis virtuti, ac per conſequens nec ſunt materia ſimoniæ, quæ, vt dixi, eſt Sacrilegium contra virtutem Religionis. S. Tho. *ſupr. art.* 3. Expoſitores *ibid.* Nauarrus *ſupr. num.* 110. §. *ex qua definitione*. Toletus *ſupr. cap.* 88. Vnde poſſunt docere dictas artes, vel ſcientias, reſpondere ad caſus conſcientiæ, vel dare, aut ſcribere conſilia de ipſis, etiam propter pretium. Nauarrus *ſupra*. Sanchez *ſupr. dub.* 5. Layman. *ſupr. num.* 30. Bonacina *ſupr. §.* 10. Nota tamen id eſſe intelligendum de huiuſmodi actibus quatenus ſunt præciſè per modum doctrinæ, aut inſtructionis intellectus, Si enim conſiderentur quatenus referuntur ad animæ ſalutem, vel ad actus ſupernaturales eliciendos, ſeu per modum exhortationis, cenſentur res Sacræ, & ſupernaturales, & ita pro ipſis nihil dari, aut accipi poteſt vt pretium. Suarez *ſupr. cap.* 18. *à num.* 19. Leſſius *ſupr. dubit.* 13. *num.* 78. Sanchez *ſupr.* Idem dicunt Leſſius, & Sanchez de illis quatenus ordinantur ad pacādas conſcientias. Licet oppoſitum afferat Bonacina *ſupra nu.* 7. Vide tamen Suarez *ſupra*. De actu verò docendi doctrinam Chriſtianam, quamuis Leſſius, & Sanchez dicant nihil dari, aut accipi pro illo poſſe vt pretium, meliùs tamen Suarez *ſupr. nu.* 24. & Bonacina *ſup. n.* 9. dicunt id ſolùm eſſe verum ſi ſit modo perſuaſiuo, aut per modum concionis, ſeu perſuaſionis ad rectè operandum; non ſi ſit per modum doctrinæ ad inſtruēdum intellectum, vel iuuandam, aut exercendam memoriam. Ex quo patet quid dicendum ſit de Cathechiſmo, aut actu Cathechizandi, de quo Authores relati.

11 Ex dictis autē infertur licentiam docendi quamcunque artem, vel ſcientiam, etiam Theologiam, ſeu, prout in Religionibus contingit, eſſe lectorem artium, vel Theologiæ, aut etiam gradus Baccalaureatus, & Magiſterii, ſeu Doctoratus, de quibus egi *to.* 3. verbo *Gradus, & Graduati*, non eſſe materiam ſimoniæ, ac per conſequens, quantum eſt ex parte illorum poſſe dari, & accipi pretium pro ipſis. Tum quia non ordinantur ad actum Sacrum, aut ſupernaturalem, ſed ad naturalem, ſcilicet docendum, tum quia in Vniuerſitatibus videntur dari propter pretium, tum denique quia dari poſſunt à poteſtate laica. Leſſius *ſupr. num.* 83. Filiucius *d. Tract.* 45. *quæſit.* 8. Layman. *ſupra num.* 31. Dixi quantum eſt ex parte illorum; quia quod attinet ad Regulares, cum prædicta dentur ipſis à Prælatis ex vi iuriſdictionis ſpiritualis, quam habent in ſubditos, ideo pro illis ſunt materia ſimoniæ, & per conſequens nihil dari, aut accipi pro ipſis poteſt, etiam ſi in ſe ſint res naturales. Admodum quo, licet facultas medicandi conceſſa medico presbytero ſit quid naturale, ſi tamen pretio obtineatur, ſimoniaca erit, quia procedit ex poteſtate ſpirituali Prælati diſpenſantis. Suar. *ſupr. n.* 14. *&* 15. Sanchez *dicto dub.* 5. Idque videtur valde conſonum *cap.* 1. 2. *&* 3. *de Magiſtris*. Layman. *ſupra*.

12 Simoniacum etiam erit dare aliquid, vel accipere inter Religioſos pro licentia confeſſiones audiendi, Prædicandi, Ordines recipiendi, à caſibus reſeruatis abſoluendi, & ſimilia. Sunt enim ſpiritualia, Sacra, & ad animarum ſalutem ordinata. Suarez *ſupra cap.* 54. *num.* 3. *ad finem*. Peirinis *tom.* 1. *de Subdito q.* 1. *cap.* 31. *§.* 9.

Maxi-

Digitized by Google

13 Maximè notandum etiam pro Regularibus, quòd, cum, iuxta dicta *ſupr.num.2.* in definitione ſimoniæ, materia ipſius non ſolùm ſit quid ſpirituale, ſed etiam id quod eſt annexum rei ſpirituali, ideo Beneficia Eccleſiaſtica, cum ſint annexa rebus ſpiritualibus, nam ſunt annexa Ordini Sacro, & ordinantur ad Officia diuina peragenda, ſunt materia ſimoniæ, ac proinde pro ipſis prætium dari, aut accipi non poteſt ſine labe ſimoniæ, prout communiter Doctores ſupponunt, Quod non ſolùm intelligendum eſt de Beneficijs Regularibus, quæ important curam animarum ſæcularium, de quibus dixi *to.2.cap.* 18. *& tom.3.* verbo *Beneficium, & Beneficiati*, ſed etiam de Prelatijs Regularium, quæ important ſolùm curam animarum ipſorum; Generalatu videlicet, prouincialatu, Prioratu &c. Ratio eſt, quia licet illa, iuxta dicta *to.1.c.* 15. *n.* 22. & loco relato ex 3. *to. nu.* 3. non ſint propriè Beneficia quoad vtilitatem temporalem percipiendi fructus, ſeu redditus; ſunt tamen Beneficia quoad iuriſdictionem ſpiritualē, & curam animarum quam important, ac proinde proportionaliter dicendum de illis eſt, ac de alijs Beneficijs. Suarez *ſupr.cap.* 54. *nu.* 3. *ad finem.* Filiucius *ſupr. cap.* 12. *quæſito.* 8. Sanchez *ſupr. dub.* 104. *num.* 5. *&* 11. Peirin. *ſupr.* Layman. *ſupr.§.7.num.* 72. Bonacina *ſupr.q.5.num.7.* Nouarius *in Lucern.Regular. verbo Simonia n.* 9. An verò propterea incurrantur pœnæ ſimoniacorum in Beneficio dicetur infra *n.29.*

14 Quemadmodum ergo ſimonia iure Eccleſiaſtico introducta committitur permutando, ſeu commutando Beneficia Eccleſiaſtica, ſi priuata authoritate, & nō Superioris fiat, ex varijs textibus relatis *to.1.cap.*15. *nu.* 32. de quo non ſolùm Suarez ibi relatus, ſed etiam Sotus *d.l.9.q.7.ar.2.* Azor. *ſup. cap.*12. Toletus *ſupr.cap.* 91. & alij. Sic etiam dicendum de prædictis Prælatijs, Religionum, iuxta ibidem dicta. Nota autem primò, huiuſmodi commutationē ſolū eſſe ſimoniacā in Beneficijs propter textus relatos. Vnde cōmutare alias res ſpirituales inter ſe, nec eſt ſimonia, cū ſimonia ſolū ſit cōmutare ſpirituale pro temporali, non ſpirituale pro ſpirituali, nec vllo modo prohibitum, cum quotidiana experientia conſtet etiam inter timoratos, quòd vnus cum alio commutet Miſſas, ſpirituales functiones, aut exercitia circa animarum curam. Sotus *ſupr.q.5.art.2.* Suarez *ſupr.cap.* 30. *nu.* 5. Bonacina *ſupr. §.* 12. Diana 4. *p. Tract.* 4. *Reſolut.*150. Nota ſecundò, Superiorem illum, cuius authoritate poteſt fieri hæc commutatio eſſe illum, qui Beneficium ipſum poteſt conferre. Toletus *ſup.* Vnde ad propoſitum Prælatorum Religionum, erit Generalis, vel Prouincialis, aut Superior, ad quem ſpectat illa conferre. Sanchez *ſup. dub.* 38. *n.* 4. Nota tertiò, quòd ſi, vel minimum pretij, aut commodi temporalis in tali commutatione intercedat, fore ſimoniacam, quia iam erit commutatio rei ſpiritualis pro temporali. Toletus *ſupr.*

15 Quemadmodum etiam renunciatio, ſeu reſignatio Beneficiorum, ſi pura, & abſoluta ſit, non eſt ſimoniaca, ſed licita, cum nihil detur, aut recipiatur pro illa, & aliàs fiat coram legitimo Superiori; ita etiam de renunciatione, ſeu reſignatione prædictarum Prælatiarum dicendum eſt, iuxta dicta *to.* 3. verbo *Abbas num.* 18. & verbo *Beneficium, & Beneficiati n.16.* Vbi etiam an huiuſmodi Prælatiarum reſignationes fieri poſſint in fauorem tertij, vel deſignando perſonam, cui conferri debeant. De quo præter authores ibi relatos vide etiam Sanchez *ſup. dub.36.n.23.*

16 Simoniam etiam committunt Regulares aliquid temporale dando, vel accipiendo pro officijs Eccleſiaſticis ſuarum Religionum, qualia ſunt Officia Procuratoris Ordinis, Sacriſtæ, & ſimilia. Ita enim habetur expreſsè *ca.Saluator* 1.*q.*3. ex Concil. Calcedonenſi Suarez *ſup.cap.* 54. *nu.* 3. Peirinis *ſup.* Bonacina *dicta quæſt.* 5. *numer.* 7. Nouarius *ſupra num.9.* Hæc verò officia Eccleſiaſtica, quantum ex dicto *cap. Saluator*, colligi poteſt, ſunt illa, quæ habent adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum. Quare alia officia, quæ nō important talem adminiſtrationem qualia ſunt ianitoris, & ſimilia, etiam ſi prætium pro illis detur, vel accipiatur à Regularibus quamuis illicitum valde ſit, non tamen credo erit ſimoniacum; cum in ſe merè temporalia ſint, nec adſit ſpecialis prohibitio Eccleſiæ circa illa.

17 In caſib. aūt, in quibus ſimonia cōmittitur dando, vel accipiendo aliquid temporale pro Prælatijs, vel officijs Eccleſiaſticis Religionum, etiam erit ſimonia ſi illud temporale detur, vel accipiatur ab interceſſoribus, ſeu mediatoribus. *cap. præſentium* 1. *q.* 5. Sotus *ſupra q.* 7. *art.* 3. Sanchez *ſupra dub.* 26. *numer.* 2. ex alijs. Notat autem *numer.* 3. hoc intelligi ſi illud datur pro mediatione, ſeu interceſſione, non ſi pro ſollicitatione. Aduertit etiam Portellus *in Dub. Regular. verbo Simonia numer.* 2. ex Rodrig. ab ipſo relato, ſimoniam eſſe aliquid dare, vel recipere pro informando Prælato de qualitatibus prætendentis, vel procurantis officium, vel Beneficium.

18 Eſt etiam materia ſimoniæ Ius Patronatus, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 11. *numer.* 7. *& ſequentibus* ac per conſequens propter illud dari, aut accipi aliquid temporale non poteſt. De quo, præter Authores eo loco relatos, latè Sanchez *ſupra dubio* 48. & ſequentibus.

19 De ſimonia confidentiali agere, quia raro inter Regulares contingere ſolet, ad alium locum remittendum. Quia tamen inter caſus, à quibus ex Decreto S. Congregationis ſub Clem. 8. quod retuli *to.* 1. *cap.* 19. *num.*15. prohibentur Confeſſarij Regulares per vniuerſam Italiam extra Vrbem abſoluere, virtute ſuorum priuilegiorum, vnus eſt iſte; ideò ſolùm modo dicendum huiuſmodi ſimoniam confidētialem conſiſtere in reſignatione, collatione, electione, vel præſentatione Beneficiorum hoc animo, vt ipſa, vel fructus ipſorum, vel in partem reſtituantur, vel reſeruentur ipſi reſignanti, conferenti, eligenti, vel præſentanti, aut alteri iuxta ipſius electionem. De qua Nauarrus *ſupr.num.*110. *& l.* 1. *conſil.tit.de renunciat.conſil.*5. *& lib.*5. *tit.*3. *de Simonia conſil.* 48. *&* 76. Quaranta *in Summa Bullar. verbo Simonia*. Rodriguez 2. *tom. Summ. cap.* 56. Sanchez *ſup.dub.* 34. & Bonacina *ſup.q.7.§.* 1. Stratius noſter *in Inſtruct.pro Carmelitis cap.7.* De ea, quæ committitur in penſionibus, quia inter Regulares rariùs cōtingere ſolet, pro nunc nihil agendum. De ea tamen communiter Authores.

20 De ſimonia, quam committere poſſunt Regulares in electionibus dixi dicto *cap.* 15. *numer.* 28. *& ſequentibus*. Maximè verò, licet, iuxta dicta eo loco *n.* 29. committant ſimoniam Religioſi in electionibus ſi conuentionem, vel pactum faciant, quòd vnus ſuffragetur vni in vna electione, & alter ſuffragetur in alia. Vt ſi dicant: Si dederis mihi vel alijs tuum votum, ego dabo tibi meum, vel

amico

amico tuo (De quo præter Authores ibi relatos Tamburinus *de Iure Abbatum to. 1. diſp. 10. quæſit. 3. n. 3.* & Paſqualigus infra referendus.) Excuſare tamen illos videtur à ſimonia Portellus *ſupr. n. 1.* ex Rodriguez, & conſonat idem Paſqualigus, ſi in hoc non fiat pactum, & conuentio clara, ſed ſolùm detur demonſtratio ſpei futuræ. Vt ſi dicatur: Da tu ſuffragium, & de tuo honore curabitur, ſicut congruum fuerit, vel quid ſimile, Tunc enim ſi amore amicitiæ detur tale promiſſum, abſque animo ſe colligandi per contractum, non videtur interuenire pactum. Secus ſi dicatur clarè: Si dederis pro me ſuffragium, ego etiam dabo, alias non dabo. Hic enim clarè interuenit pactum, & contractus ſimoniacus. Vnde immeritò Sanchez *ſup. dub. 44. num. 4.* dicit excuſari à ſimonia Monachos ſic conuenientes inter ſe. Elige me in Prouincialem, & te eligam in Priorem, quia inquit, licet hæc officia ſint ſpiritualia, at non ſunt beneficia. Quod probabile eſſe docet Diana *4. p. Tract. 4. Reſolut.* 150. Nam ipſe Sanchez *ibidem dub. 104. n. 11.* & *dub. 107. n. 3.* & idem Diana eadem *4. par. Tract. 4. Reſolut.* 156. prædictas Prælatias Religionum vocant Beneficia. Eſto autē probabile ſit Beneficia non eſſe quantum ad pœnalia quando non habent aliquam præbendam, vel commoditatem redituum adiunctam, iuxta dicenda infra *num. 29.* nihilominus valde damnabilia ſunt, & ſimoniaca in Religionibus talia pacta, non ſolùm propter iura adducta eo *num. 29.* & quia talia officia ſunt ſpiritualia, ſed etiam quia tales conuentiones ſunt virtuales quædam ſubornationes omni iure prohibito in electionibus. Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 27. diff. 24. num. 1.* Hieronymus Rodrig. *in Compend. Quæſt. Regular. Reſolut. 129. nu. 3.* & Diana *tam dicta Reſolut. 150. tam 3. p. Tractat. 2. Reſolut.* 125. Paſqualigus *in Deciſ. moral. deciſ.* 224. Addit tamen *deciſ.* 226. excuſari proferentes talia verba, ſi ea dicantur non paciſcendo, ſed declarando mentem ſuam.

21 Adde etiam, ſimoniam committi in electionibus Regularium, ſi aliquis pecunia, vel aliquo dono temporali conueniat cum aliquo, ne concurrat cum ipſo ad electionem alicuius Prælatiæ. Ita enim aliquo modo colligitur ex *ca. Matthæus de Simonia*, & etiam quia talis ſit faciendo ſibi parat electionem media illa pecunia, aut dono temporali, quod eſt virtualis quædam emptio Prælatiæ, aut electionis ad ipſam. Maiolus *l. 5. de Irregularitate cap. 45. num. 3.* Proſper de Auguſtino *in Additionib. ad Quaraatam verbo Simonia.* Vgolinus *de Officio Epiſcop. capit. 50. §. 9. numer. 1.* & ex illis Barboſa *de Offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat. 60. numer.* 54. Idem refert ex Sanchez, Paulo, Leſſio, & Baſilio Pontio Paſqualigus *ſupr. deciſ.* 248. Licet ipſe in partem contrariam inclinet. Similiter ſimoniam committēt Regulares ſi in electionibus vnus faciat hoc pactum cum alio ſcilicet, *non concurras mecum in hac electione, & ego nō cōcurram tecum in alia.* Tum propter dicta; tum etiā quia obligatio non concurrendi in electione ſequenti eſt res pretio æſtimabilis, & per illam parat ſibi ille viam ad electionem, ſeu Prælatiam, quæ eſt res ſpiritualis. Sanchez *ſupra dicto lib. 2. capit. 3. dub.* 30. Licet præfatus Paſqualigus in hoc non conueniat *deciſ.* 249. Conſequenter etiam ad dicta *tom. 1. eo cap. 15. num.* 30. ſimonia committerent Regulares, qui in electionibus darent, vel promitterent pecuniam, vel quid ſimile, alijs ne opponerēt contra ipſos defectus quos patiuntur, & propter quos excludi deberent ab electionibus, prout tenent non ſolùm Graffius, & Peirinis eo loco relati, ſed etiam Vgolinus, Nauarrus, Palaus, Barboſa, & Sanchez, quos, refert Paſqualigus *ſupra deciſ.* 247. Etiam ſi ipſe ſimiliter diſſentiat. Idem quoque dicendum, ſi aliquis det pecunia, vel quid ſimile alicui vt metum incutiat competitori, vt deſiſtat à concurſu ad electionem. Ita enim colligitur ex fundamentis adductis, & tenent Barboſa *ſupr. nu.* 56. ex Vgolino, cōtradicent quoque Paſqualigo *deciſ.* 250.

22 Circa pœnas ſimoniæ, præter dicta eo *capit. 15. num.* 33. ſpecialiter dicendum primò, nullam ſimoniam inducere pœnas iuris ipſo facto, niſi in ingreſſu Religionis, Ordine, & Beneficijs. Leſſius *ſupra dub. 23. num.* 1. Layman. *ſupr. §. 7. num.* 69. Diana *4. par. Tract. 4. Reſolut.* 157. poſt Silueſtrum, Caietanum, & Nauarrum. Vnde ſi quis in alijs Sacramētis conferendis, vel accipiendis, in Conſecrationibus, Benedictionibus, diſpenſationibus, vel ſimilibus, ſimoniam committat, etſi peccet, non tamen contrahet Iuris pœnas. Leſſius *ſupr.*

23 Secundò, nullam pœnam Iuris incurri propter ſimoniam mentalem, etiam illam, quæ in actum extraneum profluit. Sic enim colligitur ex *cap. vlt. de Simon.* Toletus *ſupra capit.* 93. ex Panormitano, Silueſtro, & Caietano. Leſſius *ſupra dubit. 23. numer.* 130. Suarez *ſupr. cap. 55. num.* 10. Imò aliqui arbitrantur non poſſe puniri, quia licet à ſimonia mētali tale opus externum imperetur, tamen in eo ſimoniaca labes non ſatis proditur, vt de illa Eccleſia iudicare queat. Layman. *ſupr. num.* 68. Tertiò dicendum, propter ſimoniam purè conuentionalem, quæ in ſola conuentione ſiſtit, nullam quoque pœnam, & cenſuram Iuris incurri. Cum enim Canones ſimoniacis cenſuras ingerunt, non meram conuentionem, ſed dationem, acceptionem, ordinationem aliamue realem executionem exprimunt, ſicuti videre eſt in Extrauag. *1. et 2. de Simon.* alijſque iuribus. Nauarrus *d. cap. 23. num.* 104. Leſſius *ſupr. dub. 27. numer.* 149. Suarez *ſupr. num.* 12. Sanchez *ſupr. dub.* 106. Excipitur ſimonia confidentialis, ea enim ſubiecta eſt pœnis, licet non ſit completa. Sanchez *eo dub. 106. num.* 5. Layman. *ſupr.* Tannerus *2. 2. diſp. 5. q. 8. num.* 99. Quartò, non ſubiacere dictis pœnis eam ſimoniam, quæ tantùm eſt completa traditione rei temporalis. Toletus *ſupr.* ex Caietano, & Soto. de altera verò, quæ completa eſt traditione rei ſpiritualis, quamuis nondum ſoluto pretio, quòd per eam omnes pœnæ Iuris incurrantur, perinde ac ſi vtrinque completa eſſet, ſatis probabiliter exiſtimant Sotus *ſupr. q. 8. a. 1.* Toletus *ſupr.* & Garcias *p. 8. de Benefic. cap. 1. num.* 20. afferens à *num.* 32. plures Rotæ deciſiones ad intentum. Nihilominus probabilis etiam eſt ſententia contraria, quam defendunt. Nauarrus *c. fin. de Simon, & in Man. cap. 23. à n.* 103. Leſſius *ſupr. dub.* 27. Sanchez *d. dub. 106. num.* 4. Ioannes de Cruce *de Simonia dub. 17. concl.* 4. Nam, quidquid ſit de rigore iuris, talis videtur eſſe ſtylus Curiæ, & cum fundamento, quia pœnæ, præſertim tam graues, ſtrictæ interpretationis eſſe debent, vt cum decernunt propter aliquem actum peccaminoſum intelligantur de actu omnino completo. Layman. *ſupr.* Vnde quintò notandum, prædictas pœnas certo incurri per ſimoniam realem, & completam, quæ contingit traditione rei ſpiritualis, & temporalis pro ipſa. Suarez *ſup. n.* 17. Sanchez *ſupr.* & alij communiter. Apud quos etiam, an quando ſimonia conuentionalis fiat realis retrotrahatur

ad

Digitized by Google

ad tempus pactionis. Nota ſextò, quòd pretium, ſeu res temporalis data ſimoniacè in Ordine, Beneficio, & ingreſſu Religionis, reſtitui debet *cap. de hoc de Simon.* Extrauag. 2. *de Simon. cap. veniens de Simon.* S. Tho. *d. q.* 100. *art.* 6. Expoſitores *ibid.* Etiam ante Iudicis ſententiam, & in foro conſcientiæ, ſaltem quando id datum fuit pro Beneficio. Suarez *ſupr. cap.* 60. *n.* 3. Theſaur. *in Praxi p.* 2. *verbo Simonia cap.* 2. *n.* 4. Tannerus *ſupr.* Quamuis autem plures idem dicant de pretio recepto pro quacumque alia re ſpirituali, ptobabilius tamen eſſe contrarium, cum uullo iure id habeatur, tenet Sanchez *ſupra dub.* 113. referens Sotum, Enriquez, Rodriguez, & alios. Addit tamen, in venditione Iuriſpatronatus prætium eſſe reſtituendum. Pretium porrò iſtud ſimoniacè datum reſtitui debet, iuxta varias opiniones Doctorum, vel danti illud, vel pauperibus, vel (quod probabilius, eſt ſaltem inter Regulares, ſi talis ſimonia inter eos contingat) Eccleſiæ, vel Monaſterio *c. de hoc, & ca. audiuimus de Simonia.* Suarez *ſupra num.* 8. poſt Siluestrum, Nauarrum, & alios. Quomodo autem res ipſa ſpirituali pro pretio recepta reſtitui debeat, agunt relati Authores, & Layman. *ſupra* §. 9. *n.* 85. & aliquo modo conſtabit ex dicendis.

24 Secundò dicendum, quòd dantes aliquid, ſiue recipientes pro ingreſſu in Religionem, ſiue virorum, ſiue mulierum, ſunt excommunicati excommunicatione Papæ reſeruata in Extrauag. *de Simonia cap.* 1. Nota autem primò, huiuſmodi excommunicationem ſolùm incurri contra præſumentes id facere, quia id colligiur ex textu. Nauarus *in Man. cap.* 27. *num.* 106. Sanchez *ſupra dub.* 104. *nu.* 50. Bonacina *ſupra q.* 7. *§.* 4. *num.* 2. Nota ſecundò, non incurri ab his, qui ſponte aliquid tribuunt. Suarez *ſupr. cap.* 57. *numer.* 56. *numer.* 7. & Bonacina *ſupra* Tertio, neque incurri quando ingrediens aliquid exigit à Monaſterio vt ingrediatur, etiam ſi in hoc ſimoniam committi contingat, quia de hoc modo ſimoniæ nulla ibi mentio fit, & lex pœnalis non extenditur vltra caſum expreſſum. Suarez *ſupr.* Nota quartò, cenſuram hanc incurri nō ſolùm ſi tempore profeſſionis ſimonia committitur, ſed etiam in ipſo ingreſſu, & receptione ad habitum, quia textus abſolutè loquitur de volentibus ingredi. Filiucius *d. Tract.* 45. *cap.* 13. *nu.* 11. Theſaur. *in Praxi p.* 2. *verbo Simonia ca.* 10. Probabile autem eſt, quòd licet culpa ſimoniæ in receptione ad habitum pro pretio cōmittatur, nihilominus, quia receptio ad Religioſum ſtatum, & traditio rei ſpiritualis, quæ ibi præcipuè emitur, non conſummatur vſque ad profeſſionem, non incurri hanc cenſuram vſque ad ipſam profeſſionem. Ita vt licet receptio ad habitū fuerit ſimoniaca, ſi poſtea factum retractetur, & pecunia vel non accipiatur, vel reddatur, & profeſſio merè gratis admittatur, non incurratur hæc excommunicatio. Suarez *ſup.* Laym. *ſup. nu.* 70. Bon. *ſup. n.* 11. E conuerſo autem, licet receptio ad habitum gratis facta fuerit, ſi tamen tempore profeſſionis ſimonia committatur, illud ſufficiet pro hac cenſura incurrenda, quia ibi actus plenè conſummatur. Suar. *ſupr.* Indicant etiam aliqui cum Leſſi. *ſupr. nu.* 131. hanc Extrauagantem non eſſe vſu receptam, ſed contrarium ſupponunt communiter Doctores. Vide alia ad intentum *tertio to.* verb. *Dos Monialiū*, & ſup. verb. *Moniales*, & verb. *Nonitij, & Nonitia*, & circa legatum relictū Monialibus ſub onere recipiendi aliquam in Monialē dicta ſup. verb. *Legata Regularib. relicta n.* 22.

25 Statuitur etiam in eadem Extrauaganti pœna ſuſpenſionis contra Conuentum, ſeu Capitulum aliquid dans, vel recipiens pro dicto ingreſſu in Religionem. Hæc verò ſuſpenſio, licet, iuxta dicta *to.* 3. verbo *Capitulum n.* 10. ſit totalis, ideſt ab Officio, & Beneficio probabiliter tamen limitatur ſolū quoad actus Capitulares pertinētes ad iuriſdictionem, vel adminiſtrationem Eccleſiaſticam. Leſſius *ſupr. n.* 8. Theſaur. *ſupra* §. *limita tertio* ex Alterio, Filiuccio, & Barboſa. Vide pto hac ſuſpenſione, quæ dixi eo *n.* 10.

26 Similiter, ſi quis ſimoniacè receptus fuerit ad profeſſionem, quamuis eius profeſſio valida fuerit, iuxta dicta *tom.* 1. *ca.* 2. *num.* 15. vt ſupponunt Authores infra referendi, nihilominus, ſi profeſſionem emiſit ſimonia ſcienter contracta, tam recipiens, quam receptus de Monaſterio ſine ſpe reſtitutionis expellendus eſt, & in locum arctioris Regulæ ad pœnitentiam perpetuam detrudendus. *cap. quoniam de Simon.* Siluestr. *ſupr. dub.* 15. *dicto* 8. Sanchez *ſupr. dub.* 104. *num.* 51. Theſaur. *ſup.* §. 2. Si autem ignorante ipſo recepto, ſeu profeſſo, ſimonia ſit contracta cum recipiente, debet receptus renunciare illi loco, & poſtea poterit de nouo recipi ibidem, ſi abſque ſcandalo ibi poſſit permanere, aliàs ponendus in alio loco eiuſdem Ordinis. *capit. de Regularib. de ſimonia.* Silueſter, Sanchez, & Theſaur. relati, ac Sotus *ſupr. q.* 8. *art.* 1. *ad* 3. Quamuis autem aliqui dicant hanc pœnam eſſe latæ ſententiæ, & procedere etiā in caſu occulto, etiam pro foro conſcientiæ; prout putat Silueſter, & alij; ſed contrarium eſt verum, ſcilicet eſſe pœnam ſententiæ ferendæ, neque obligare ante ſententiam, maximè cum pęna ſit grauiſſima. Leſſius *ſupr. n.* 132. Sanchez, & Theſaurus relati, ac Layman. *ſupr.* §. 7. *n.* 70. Talem verò profeſſum ſimoniacè non adquirere ius ad ſuſtentationem ex redditibus Monaſterij, neque ad vocem actiuam, aut paſſiuam tenent Nauarrus *Comment.* 4. *de Regular. n.* 25. & Leſſius *ſupra* Sed melius Layman. *ſupr.* poſt Suarez oppoſitum tenet.

27 Tales etiam ſimoniaci ſunt infames, prout colligitur ex Extrauag. 1. *de ſimonia* §. *Cæterum.* Licet videatur requiri adhoc notorietas, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Infamia numer.* 3. Theſaur. *ſupra* §. 3. Conſequenter etiam erunt irregulares, iuxta dicta *ibid. num.* 15.

28 De pœnis autem ſimoniacorum in Ordine recipiendo, ſeu conferendo, iam dixi *tom.* 1. *capit.* 14. *num.* 23. eſſe ſuſpenſionem, depoſitionem, & excommunicationem. De quibus, præter Authores ibi relatos, agunt Sanchez *dicto dub.* 104. *à num.* 19. Bonacina *ſupr. q.* 7. §. 6. & 7. Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *p. Tract.* 5. *de ſuſpenſ. diſp.* 4. *Dub.* 1. *caſ.* 2. Layman. *ſupr. num.* 71. Ioannes de Cruce *ſupr. dub.* 16. Theſaur. *ſupr. c.* 9. Adde, tales eſſe etiam infames. Sanchez *ſupr.* poſt alios. Quod intellige, dum fuerint notorij, iuxta dicta loco relato ex 3. *tom.* eo *num.* 3. Vnde conſequenter erunt irregulares, iuxta dicta eo *n.* 15. Quo ſenſu accipiendi Silueſter, Sotus, & alij qui prædictos vocant irregulares. Enriquez *lib.* 14. *de Irregularit. cap.* 6. *nu.* 7. *& in comment. littera V.* Sanchez *ſupr. à nu.* 25. Nota autem, probabilius eſſe ordinatum ſimoniacè ignoranter, v. g. quia alius eo neſciente contulit pecunias ordinanti, niſi forſan talis ignorantia ſit craſſa, vel ſupina, non incurrere dictas cenſuras. Ita enim colligitur ex *cap.* 2. *de Conſtitut. in* 5. Nauarrus *in Man. cap.* 25. *nu.* 68. Enrriquez *de Excommunicat. lib.* 13. *cap.* 37. *num.* 4. *& lib.* 14. *de*

Irre-

Digitized by Google

*Irregularit.cap.6.num.7.*Sanchez *ſupr.num.33.*Laym. *ſupra*. De quo etiam Cornexo *ſupra*. Incurrunt tamen illas dantes, ſeu recipientes aliquid pro litteris dimiſſorijs, aut teſtimonialibus, aut pro ſigillo Ordinum, & non tantum Collatores Ordinum, ſed etiam eorum miniſtri, licet ſponte oblatum recipiant. Quia Trident. *ſeſſ.21.cap.1. de Reform.in fine* decernit quòd hi omnes incurrant ipſo facto pęnas à iure inflictas. Rodrig. *2.tom. Summa cap. 56. nu. 6,* Sanchez *ſupr.n.21.*

29 De pœnis autem ſimoniacorum in Beneficijs iam dixi *tom.1.cap.15.num. 32. & 33.* eſſe irritationem talis prouiſionis, ita vt Beneficium ſic receptum teneatur ſtatim renunciari, excommunicationem Papæ reſeruatam, priuationem dignitatum quas quis obtinet, inhabilitatem ad ipſas, & alias, & infamiam. De quo etiam Sorbus *in Addit.ad Compend. priuil. Mendicant. verbo Simonia*. Maximè tamen notandum, quòd licet iuxta ibidem dicta, prædictæ pœnę etiam incurrantur propter ſimoniã, quæ incurritur circa officia Religionum, quæ ſunt Beneficia, vel quaſi Beneficia, qualia ſunt Prælatiæ &c. prout tenent non ſolum Rodrig. & Suarez eo loco relati, ſed etiam Caietanus *in Summa verb. Excommunicatio cap.72.* Reginaldus *in Praxi lib.23. num. 182.* Sorbus *ſupra* Sanchez *dicto dub.* 104. *num.* 11. *& dub.* 107. *num.* 3. & Theſaur. *ſupra capit. 2. §. Amplia prædictas pœnas* ex deciſione Rotæ. Nihilominus oppoſitum videtur probabile, tum quia licet prædictæ officia ſint aliquo modo Beneficia Regularia, & officia, Eccleſiaſtica, quia tamen ea non ſunt propriè, aut ſimpliciter Beneficia, cum non ſint perpetua, nec habeant redditus Eccleſiaſticos, & quia ſumus in materia odioſa, & pœnali, ideo prædicta pœnæ non videntur extendendæ ad illa. Tum etiam, quia non ſatis exprimuntur in Extrauaganti *Cum deteſtabile ſecunda de Simon.* nec in Conſtitutione Pij V. eo loco relata. Etſi enim in ea Extrauaganti ſit ſermo de dignitatibus, perſonalibus, officijs, & Beneficijs Eccleſiaſticis in Eccleſijs, & Monaſterijs, & in d. Conſtitut. Pij V. generaliter ſit ſermo de omnibus dignitatibus, officiis, ſeu Beneficiis Eccleſiaſticis, quæ etiam comprehendunt dictas Prælatias, videtur tamen id limitandum ad ea ſolùm, quæ habent aliquos redditus; ſeu præbendam, vt contingit inter Monachales, prout colligi videtur ex dicta Extrauaganti. Nauar. & Azot. eo loco relati. Filiucius *d.Tract.45.cap.13.n.23.* Leſſius *ſupr.n.137.* Peirin. *to.1.de Subdito q.1.cap.31.§.9.concluſ.21.* Bonacina *dicta q.7.§.2.n. 4.* & Bordonus *Reſolut.26.n.33.& 34.*

30 Circa abſolutionem tamen à prædictis pœnis, vel diſpenſationem in illis, vide dicta non ſolùm eo *num.33.* ſed etiam eodem *tom.1.cap.18.num. 39.* De quo etiam Suarez *ſupr.cap.61.* Peirinis *ſupr.concl.25. & 26.* Qui etiam refert Scortiam, Sigiſmundum, & Vechium.

31 Pro quiete tandem Religioſorum nota, quòd ſi forſan in eorum Religionibus per vſum, vel potius abuſum, aliquando contigerit ipſos dare, vel accipere aliquod munus in prouiſione officiorum Ordinis, etſi propterea peccent, vel contra Conſtitutionem Clementis VIII. *de Largitione munerum*, de qua egi *tom.3.* verbo *Dare, ſeu Donare*, vel contra conſtitutiones particulares Religionum, non tamẽ idcirco cenſeri debent ſimoniam commiſiſſe, ſi tale munus non dant, aut accipiunt in pretium talium officiorũ, quia iuxta dicta *ſupr.n.2.* multi tituli honeſti, etiam gratitudinis, aſſignari poſſunt, propter quos tradens, vel accipiens temporale pro ſpirituali à labe ſimoniæ liberetur. De quibus Caietanus *verbo Simonia*. Suarez *ſupra.cap.45.& 46.* Leſſius *ſupra dub.* 8. Filiucius *ſupra cap.* 10. Bonacina *ſupr.q.6.* Diana *2.par.Tractat.16. Reſolut.* 37. & alij. [Nota tamen quod licet eo *cap.* 18. *n.* 39. dixerim Simoniacos in Ordinum receptione non poſſe abſolui à Prælatis Religionum propter ipſarum priuilegia, eo quod Clemens VIII. in Bulla *Romanum Pōtificem.in 3.tom. Bullar.num.* 40. abrogauerit omnia & quæcumque priuilegia ad abſoluendum Simoniacè ordinantes, & ordinatos, quod etiam tenent Suarez & Peirin. eo *n.39.* relati, nihilominus Portellus *in Reſponſionib.moral.tom.2.caſu* 41. dicit, id poſſe fieri propter innouationem priuilegiorum Minorũ factam ab eodem Clemente VIII. & Paulo V. quod an ſit probabile in praxi alij viderint.]

SOLLICITANTES IN Confeſſione.

DE hac materia ſufficienter dixi *to.1.c. 19. à n. 33.* & *to.3.* verbo *Denunciatio, & Denunciare n.5. & ſequentib.* Ideo pro nunc ab ea ſuſpendendum.

SPOLIA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

Spolia Regularium, quæ ſint. n.1.
Bona Religioſi ex illicita negotiatione, aut contra ſacros Canones adquiſita, ſpolia ſunt. n.2.
Quid de bonis Beneficiati Regularis. n.3.
Quæ bona ſpoliorum nomine veniant. n.4.

1 SPolia Regularium, ſeu quod idem eſt ea bona, quæ ipſis poſt mortem ſuperſunt (Filiucius *Tractat. 43. de Spolijs capit. 1. quæſt. 1.* ex Rodoano, Azotio, & Nauarro) de iure communi ad Monaſteria ipſorum ſpectant, cum ipſi nihil habeant proprij, & omnia, quæ ipſorum ſunt, ad Monaſteria eorumdem pertineant, iuxta dicta *to.1.ca.6. & to.2.cap.19.* De quo Azotius *to.2. Inſtit. Moral. lib.8. cap.3. q.* 10. Nihilominus de Iure Pontificio, ſi ipſi extra Clauſtra ſuorum Monaſteriorũ decedant, eorum bona ad Cameram Apoſtolicam ſpectant, propter Conſtitutionem Gregorij 13. in Bulla *Officij noſtri* quam retuli *to.1.c.16.n. 20. & 31.* vbi etiam ſpecialiter *n.21.* quòd bona apoſtatarum, ſeu fugitiuorum etiam pertineant ad Cameram Apoſtolicam, ſi in apoſtaſia, vel fuga deceſſerint Ibi etiam dixi, quòd ſi in vita illa Religioni dederunt, non videri pertinere ad dictam Cameram, niſi ipſa petat. Ad quæ etiam deſeruiunt, quæ ex priuilegio Pij V. pro Mendicãtibus dixi *to.2.c.1.n.40.* Nota autem, quòd ſi prædicti in Romana Curia, vel eius diſtrictu intra decem milliaria, non tamen extra debitam reſidentiam, deceſſerint, ipſorum bona ad eorum hæredes, ſcilicet Monaſteria, pertineãt. Propter Conſtitutionem Pauli V. *In eminenti in 3. tom. Bullar.n.* 18. Filiucius *ſupr.c.6.q.6.*

2 Qualiter etiam bona Religioſi ex illicita negotiatione, aut contra ſacros Canones adquiſita, pertineant ad Cameram Apoſtolicam tanquam ſpolia ipſius, conſtat ex dictis *to.1.cap.10.nu. 5. & capit. 16. num. 21. & 22.* & *in hoc 4. tom.* verbo *Negotiatio*

gotiatio

gotiatio quoad Regulares num. 10. Vbi etiam alia ad intentum, præſertim, quæ ſint talia bona ex illicita negotiatione acquiſita, & an debeant dari in conſcientiæ foro prædictæ Cameræ ante quacumque ſententiã. Quæ verò ſint contra Canones adquiſita, habent Azorius *ſupr. cap. 2. quæſt. 6.* & Filiucius *ſupr. cap. 8. q. 10.*

3 Specialiter etiam, licet, iuxta dicta *tom. 2. cap. 18. num. 15.* bona beneficiarij Regularis quando acquiſita ſunt intuitu Religionis, ad illam pertineant, & iure antiquo ad Monaſterium pertinerent poſt mortem. *cap. cum olim 2. de priuilegijs, Authentic. ingreſſi de Sacroſanct. Eccleſ.* nihilominus ex Conſtit. Pij 4. *Decens* in Bullat. *nu.* 19. pertinet ad Cameram Apoſtolicam. Filiucius *ſupr. ca. 6. q. 1.* Nota autem primò, id intelligi ſolùm de Beneficiarijs Regularibus, qui viuunt ſeparati ab obedientia Superiorum Religioſis, habentes liberam adminiſtrationem bonorum, non de illis qui ſub eorum obedientia viuunt non habentes illam. Nauarrus *in Comment. de ſpolijs §. 5. num.* 33. Filiucius *ſupr.* Bonacina *de Clauſura q. 2. punct. 9. §. 4. difficult. 2. n.* 17. Lugo *de Iuſt. & iure to. 1. diſp. 10. n.* 234. Nota etiam videri excipiendos eſſe Beneficiarios Regulares decedentes in Curia, iuxta dicta *ſupr. num.* 1. ex Conſtitutione Pauli quinti Filiucius *ſupr.*

4 Quæ verò ſint bona, quæ nomine ſpoliorum veniunt, habetur ex Conſtit. Pij 5. quæ incipit *Romani Pontificis* in Bullar. *n.* 42. & ex Conſtit. Sixti 5. *In conferendis* in Bullar. *numero* 100. vbi colliguntur ferè omnia ad hanc materiam ſpectantia, quæ omitto, quia illa magna ex parte ad forum contentioſum ſpectant, & de illis relati Authores, & Quaranta, cũ eius Additionatore Proſpero Auguſtino *in Summ. Bullar. verb. Spolia Clericor.* ac Tamburinus *de Iure Abbat. to. 3. diſp. 16. per totam.* Pro pœnis autem occupantiũ, vel detinentiũ dicta ſpolia, præter relatos Authores vide Theſaur. *in Praxi p. 2. verb. Vacantia.*

STATVTA.

SVMMARIVM.

Quid illa importent apud Regulares. n. 1.
De ſtatutis Religionum. n. 2.
An obligentur Regulares ad ſtatuta laicalia. n. 3.
Ad quæ ex ipſis obligari poſſint. n. 4.
De alijs ſtatutis laicalibus. n. 5.
Sacræ Congregationis declaratio. n. 6.
Quid in dubio an ſint cõtra immunitatem Eccleſiaſticam. num. 7.
De pœnis contra facientes ſtatuta cõtraria libertati Eccleſiaſticæ. n. 8.

1 HÆc materia, prout ſpecialiter ad Regulares ſpectat, duo præcipuè importat, alterũ de obligati…ue ipſorum ad obſeruantiam, ſtatut… .m Religionis, alterum verò de obligatione ab ol… uandum ſtatuta laicalia.

2 Et quoad ptimun … dictis *to. 1. c. 8.* conſtat quæ, quanta, & qualis ſit ol… gatio Regularium ad Cõſtitutiones, ſeu Srarura Religionũ, an obligent in conſcientia, de qoibus rebus eſſe debeant, & à quibus fieri poſſint. Item ſupra verb. *Leges Regularium* plura dixi de eadem materia, præſertim circa promulgationem, interpretationem, & ceſſationem ipſorum. Aiia quuqoe ſparſim per totam hanc Summam.

3 Circa ſecundum verò de obligatione Regulariũ ad obſeruanda ſtatuta laicalia, ſeu leges ciuiles, conſtat ex dictis *tom. 1. capit. 11. numer. 16.* quòd quamuis Religioſi immunes, & exempti non ſint à legibus ciuilibus, ſeu ſtatutis laicalibus, quæ non ſunt cõtra libertatem Eccleſiaſticam, ſed pro bona Reipublicæ adminiſtratione inſtituta, immunes tamen, & exempti ſint ab illis legibus ciuilibus, ſeu ſtatutis laicalibus, quæ Eccleſiaſticæ libertati ipſorum contrariantur. Conſtat etiam ex dictis eodem loco generaliter loquendo eas leges ciuiles, ſeu ſtatuta laicalia dici contraria libertati Eccleſiaſticæ, quæ Eccleſiaſticis, ſiue Regularibus tollunt ea, quæ iure naturali, diuino, canonico, aut imperiali maiori, ſunt illis conceſſa. Pro quibus vide Victoriam, Molinam, Sotum, & Rodrig. eo loco relatos, & Doctores communiter *in cap. Eccleſia Sancta Mariæ de Conſtit. cap. cum terra de elect. & cap. fin. de immun. Eccleſ. in 6.* ac plures Rotæ deciſiones apud Dianam *5. par. Tractat. 1. Reſolut.* 8. Similiter generaliter loquendo ea ſtatuta laicalia ſunt contra libertatem Eccleſiaſticam, per quæ Regulares, ſeu Eccleſiaſticæ perſonæ efficiuntur deterioris conditionis, quam laici, aut timidiores in ſuis priuilegijs, prout probant Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico l. 2. capit. 3. num.* 193. Diana *4. par. Tract. 1. Reſolut.* 55. & Bonacina *de Cenſur. in Bulla Cœnæ contentis diſp. 1. q. 16. ſect. 2. punct. 2. numer. 4. & 6.* Item ea, quibus eorum priuilegia reſtringuntur. Bonacina, & Barboſa *ſupr.* ex alijs.

4 Specialiter autem, quæ ſint in particulari materia huiuſmodi leges ciuiles, aut ſtatuta laicalia, quæ Religioſis, aut Eccleſiaſticis tollunt ea, quæ iure naturali, diuino, canonico, aut imperiali ſuperiori ipſis competunt, quia res eſt longiſſima, & multis difficultatibus implicata, ſolùm tangam, quæ propriora ſunt ipſis Regularibus, & magis communiter à Doctoribus ſuſtinentur, non tam pro nunc reſoluendo, quàm eorum ſententias ſolùm referendo, copioſiorem diſputationem de ipſis ad alium locũ remittens.

5 Inter hæc ergo primum locum tenere videtur ſtatutum, quo Principes prohiberent laicis ne vendant aliquid Eccleſijs, aut Regularibus, aut ne molant, aut coquant panem, vel ne exhibeant ipſis aliqua obſequia, & ſeruitia neceſſaria. Ita enim habetur *ca. eos de immunit. Eccleſ. in 6.* Suarez *de Cenſ. ſupr. diſput. 21. ſect. 2. num.* 93. Filiucius *Tract. 16. cap. 10. num.* 271. Bonacina *ſup. num.* 4. & Diana ex ipſis & alijs *par. 1. tract. 2. reſol.* 54. contra Caietan. Nauarrum, & alios. Secundò, ſtatutum, quo prohiberentur ſæculares contractus inire cum Regularibus, vel Eccleſiaſticis. Barboſa *ſupr. numer. 194. &* 195. Duardus *in Bull. Cœnæ caſ. 15. q.* 19. Bonacina *ſupr. num.* 5. Tertiò, ſtatutum excludens Religioſos à Collegio Doctorum. Bonacina *ſupra* ex alijs. Quartò, ſtatutum, quo prohiberetur alienatio bonorum immobilium in Regulares, quia tale ſtatutum prohiberet Regularibus nõ ſolùm id quod iure naturali præmiſſum, eſt ſed etiã quod iure humano eſt conceſſum *l. generali, & l. iubemus de Sacroſanct. Eccleſ. & cap. eos* relato, ac deciſione Pauli 5. circa hanc rem. Filiucius *d. cap. 10. num.* 272. Reginaldus *in Praxi tom. 1. l. 9. cap. 23. num.* 359. noſter Epiſcopus Bouius *in Reſponſ. par.* 3. quos, & alios refert, & ſequitur Diana loco relato ex *1. p. reſolut. 58. & 4. par. Tract. 1. Reſolut. 13. & 70.* maximè verò *6. par. Tractat. 3. Apolog. de hac re.* Iunge Barboſam *ſupr. n.* 216.

contra

Digitized by Google

contra Molinam, Anguianum, Graffium & alios. Quintò, ſtatutum, quo decerneretur, quòd Regulares non fruantur priuilegijs aliorum ciuium, quia etiam tale ſtatutum tolleret Regularibus id, quod iure communi ipſis competit. *cap. conſtitut. de reſtitut. in integrum*. Suarez *contra Regem Angliæ l. 4. cap. 22. numer. 19.* Diana *loco relato ex 1. par. reſolut. 61. & 4. par. Tract. 1. Reſolut. 15.* contra alios. Qui etiam eo loco ex *1. par. reſolut. 64. & 6. p. Tract. 3. Reſolut. 10.* ex Hoſtienſi, Archidiacono, & alijs, idem refert de ſtatuto mandante, vt bona Eccleſiæ relicta intra certum tempus vendantur, quod etiam tenet Bonacina *ſupra num. 18.* Idem dicens *nu. 19.* de ſtatuto, quo decerneretur, vt de re ad pias cauſas relicta aliquid ſoluatur fiſco. Idem dicit Diana *Reſolut. 69. & 6. p. tract. 8. Reſolut. 4.* de ſtatuto prohibente Regularibus extractionem, vel introductionem annonæ, videlicet vini, frumenti &c. Quamuis in hoc varietas magna ſit inter Doctores. Sextò, ſtatutum quo decerneretur ne aliqui cum Monialibus loquãtur. Bonacina *ſupra num. 27.* Septimò, ſtatutum diſponens ingredientem Monaſterium non ſuccedere in hæreditatem, prout ex Rotæ deciſione, & varijs Doctoribus habet idem Diana *6. p. Tract. 3. Reſolut. 8.* & ſpecialiter Sanchez *l. 7. in Decalog. cap. 12. num. 18.* Barboſa *ſupr. num. 198.* Octauò, ſtatutum, quo decerneretur, quòd pecora, ſeu animalia etiam Regularium damna agris, vel fructibus inferentia, capiantur. Hoc enim ſtatutum videtur eſſe contra immunitatem Eccleſiaſticam pluribus iuribus introductam. Barboſa *in Collectan. to. 1. l. 1. tit. 2. cap. 10. num. 6.* Diana *ſupra reſolut. 101.* Notans tamen multos docere contrariam ſententiam. Nonò, ſtatutum, ſiue lex inualidans donationem bonorum factam Regularibus, ſaltem ſi id non fuit in fraudem tributorum Principum, propter idem fundamentum. Diana *par. 3. tract. 1. Reſolut. 3.* contra Vaſquez, & alios oppoſitum tenentes. Decimò, ſtatutum, quo punirentur pœna aliqua propterea quod tranſgreſſi fuerint pretia taxata. Et ſi enim, iuxta dicta eo *cap. 11. num. 17.* ſtare debeant Religioſi legibus taxantibus pretia rerum, cum ſint membra Reipublicæ ſicot alij ciues, non tamen propterea puniri debent pęnis contra tranſgreſſores à laicis inflictis, ſed à ſuis Prælatis iuxta grauitatem tranſgreſſionis, & ſcandali inde ſequuti, iuxta dicta eodem loco. De quo etiam, præter Authores relatos, Villalobos *in Summa to. 1. tract. 2. difficult. 31.* Squillante *de priuileg. Clericor. cap. 8. num. 89.* & Salas *de Legibus diſput. 14. ſect. 8. numer. 104.* De ſtatuto laicorum prohibente impreſſionem librorum ſine ipſorum licentia, dixi ſupra verbo *Libri num. 10.* De ſtatuto etiam laicorum, quo prohiberetur conſtructio Monaſteriorum ſine ipſorum licentia dixi etiam *ſupra* verbo *Monaſteria Regularium nu. 29.* De ſtatuto quoque eorumdem laicorum, quo prohiberetur immunitas Eccleſiarum quoad reorum receptionem, dixi eodem verbo *num. 25. & 26.*

6 Specialiter etiam quòd ſtatuta laicorum nõ comprehendant Regulares, aut alios Eccleſiaſticos (intellige quando ſunt contra immunitatem Eccleſiaſticam) conſtat ex declaratione S. Congregationis Immunitatis, quam refert relatus Diana *5. par. inter Declarationes Sacrarum Congregationum num. 42. & 48.* vbi habetur laicos publicantes Edicta generalia cogi poſſe ad declarandum ſub ipſis non comprehendi Eccleſiam, neque Clericos. Vnde etiã ibidem declaratur Eccleſiæ molendina non comprehendi ſub prohibitione facta à laicis ne aſportetur frumẽtum ad molendina.

7 Maximè etiam circa huiuſmodi ſtatuta ſecularia notandum, quòd in dubio an ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam debemus fauere opinioni affirmatiuæ. Et ratio eſt, quia in dubio tenenda eſt opinio, quæ fauet Eccleſiæ, vt patet ex *cap. fin. de ſent. & re iudicata*, & *ex l. ſunt perſonæ ff. de Relig. & ſumpt. funer.* Idem docet Diana dicto *Tractat. 2. ex prima parte Reſolut. 66.* ex Felino, Iaſone, Deciano, Belletto, & alijs. Nota etiam ſtatutum dici contra immunitatem Eccleſiaſticam, ſiue iodirectè, ſiue directè id habeat, ex *cap. ſtatutum de hæreticis in 6.* ſiue expreſsè, ſiue tacitè, ex *cap. Clericis §. Nos igitur de immunitate Eccleſ. in 6.* Etiam ſi non loqoatur de ipſis perſonis Eccleſiaſticis. Duardus *ſupr.* Bonacina *ſupra num. 32.* Diana *4. p. dicto Tract. 1. Reſol. 52.* ex alijs. [Quia tamen dubitari poteſt quod Statutum ſit indirectè contra immunitatem Eccleſiaſticam, ideo in præſenti afferre placuit diuerſas ſententias circa explicationem illius particulæ *indirectè* vt ex ipſis ſimul, vel illarum aliquibus huius dubii deciſio habeatur. Primò ergo Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 18. num. 23.* explicans verbum *indirectè* quod habetur in quodam voto Patrum Ieſuitarum, quo promittunt ſe nihil acturos neque indirectè vt aliquam Prælationem obtineant dicit, quod particula illa nihil diuerſum importat, ſed poni ad maiorem ponderationem. Secundò idem Sanchez *ibidem num. 24.* cui fauent Soſſa in explicatione Bullæ Clementis VIII. *de largitione munerum numer. 73.* & Sorbus *in Compendio priuilegiorum Mendicantium par. 1. verbo Dare in expoſitione eiuſdem Bullæ §. Tertia generalitas* dicit idem eſſe *indirectè* ac ſimulate, tacitè, ſeu palliatè. Tertiò Snatez *lib. 4. contra Regem Angliæ cap. 33. numer. 5. & 6.* explicat terminum illum *indirectè* vt idem ſit quod fieri cum talibus circumſtantijs ex quibus colligatur per circuitum aliquem id dequo dicitur. Quarto Cardinalis Lugo *tom. 2. de iuſt. & iure diſput. 36. ſect. 9. num. 136.* dicit idem quod Suarez. Vnde ad intentum noſtrum, quid ſcilicet intelligatur per illud *indirectè* eſſe contra immunitatem Eccleſiaſticam, dicit, quod indirectè in hac materia intelligitur quando lex non tendit directè verbis ſuis grauare Eccleſiaſticos; nihil enim eis præcipit, vel ab eis exigit; ab aliis tamen ſubditis exigit, vel eis præcipit aliquid, ſpecie quidem externa ſubditos ſolum grauando, vel eis præcipiendo, ſed in tali materia vel talibus circumſtantijs quæ oſtendunt id præcipi vel exigi ad finem grauandi per circuitum illum Eccleſiaſticos, quibus directè præcipi non poterat. Directè ergo leditur immunitas Eccleſiaſtica quãdo imponitur gabella ſoluenda ab omnibus etiam Eccleſiaſticis: tunc enim directè, & immediatè grauatur ipſe Eccleſiaſticus, non mediante vllo alio ex cuius grauamine reſultet grauamen Eccleſiaſtici: indirectè verò quando præceptum vel onus imponitur laico ea intentione, vt coſequenter grauetur Clericus. Vt ſi laicis prohibeatur ne vendant vel laborent niſi cum licentia ſpeciali Magiſtratus ea intentione vt non detur licentia vendendi vel laborandi pro Eccleſiaſticis: quæ probibitio directè tendit ad laicos, ſed iodirectè ad Eccleſiaſticos. Vode infert cum Suarez *tom. 3. in 3. par. diſp. 21. ſect. 2. num. 78.* in hac materia læſionis indirectè moltum attendendum eſſe ad intentionem ſtatuentis: quia & ſi intentio ſola noo ſufficiat, quando tamen actio externa eſt

Digitized by Google

na eſt capax indicandi talem intentionem, ex iſta poſſet illa colligi.

Aduerte tamen non eſſe indirectè contra immunitatem Eccleſiaſticam lex illa, quæ ſolùm remotiſſimè tangeret Eccleſiaſticos, qualis eſſet illa, quam mercatores laici in ingreſſu ciuitatis cogerentur ſoluere tributum ex mercibus quas portant vendendas, etiamſi inde ſequatur quod eas vendant cariùs Eccleſiaſticis. Tum quia aliàs nullum eſſet Statutum laicis impoſitum, quod aliquo modo non tangeret Eccleſiaſticos. Tum etiam quia communis ſententia DD. tenet quod ea quæ ſolùm remotè Eccleſiaſticos lædere poſſunt, non ſunt contra eorum immunitatem. De quo Enriquez *lib.* 10. *cap.* 15. *num.* 5. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 74. *art.* 7. Azor. *tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 20. *qu.* 2. Sanchez *dub.* 55. *num.* 40. Lugo *dicta ſect.* 9. *num.* 123. alios referentes.]

8 Nota tandem contra facientes ſtatuta, quibus Eccleſiaſtica libertas tollitur, læditur, reprimitur, vel reſtringitur, eſſe inflictam excommunicationem latæ ſententiæ in Bulla Cœnæ verbis relatis *tertio tom.* verbo *Bulla Cœnæ num.* 40. De qua Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſp.* 21. *ſect.* 2. *à num.* 79. Toletus *in Summa l.* 1. *cap.* 37. Filiucius, Duardus, & Bonacina relati. De alijs etiam pœnis contra illos, Barboſa *ſupr. n.* 192.

SVFFRAGIA.

SVMMARIVM.

Suffragium quot modis ſumatur. num. 1.

Suffragium pro adiutorio ſpirituali tribus modis contingit. num. 2.

Suffragium ex opere operantis duobus modis. numero 3.

Fideles in hac vita poſſunt ſe inuicem adiuuare. numero 4.

Item defunctos in Purgatorio exiſtentes. n. 5.

Qualiter Regulares teneantur ſuffragia offerre pro benefactoribus. n. 6.

An perdant ipſorum opera de ſuo valore ſi alijs applicentur. n. 7.

Qui fructus applicatur à Summis Pontificibus aliquando. num. 8.

De ſuffragijs ſumptis pro votis, ſeu vocibus Capitularium. n. 9.

An ſemper dignioribus dari debeant. n. 10.

An poſſit aliquis duo ſuffragia in electione aliqua habere. num. 11.

1 CVm ſuffragium à ſuffragando, ſeu auxiliando dicatur, prout ex S. Thoma *in* 4. *diſt.* 45. habet Silueſter *in Summ. verbo Suffragium num.* 1. ideo id, quo aliquis aliquo modo adiuuatur, ſuffragium dici poteſt. Ad rem autem noſtram, ſuffragium duo importare poteſt: primò, auxilium, ſeu adiutorium ſpirituale, quo vnus fidelis alterum adiuuat ad obtinendum à Deo remiſſionem pœnæ temporalis, vel aliud ſimile. Secundò, votum, ſeu vocem in electionibus. De quibus ſigillatim agendum, quatenus propriùs ad Regulares ſpectat.

2 Et quidem ſuffragium priori modo tribus modis poteſt contingere; ſcilicet primò, ex opere operato per Sacramenta, & Sacrificium Miſſæ. Secundò, per Indulgentias. Tertiò, ex opere operantis. Suarez *in* 3. *p. tom.* 4. *diſp.* 48. *in princ.* De ſuffragio primo modo plura dixi ſupra verbo *Miſſa*. De ſuffragio ſecundo modo *to.* 3. verbo *Indulgentia quoad Regulares*. Solùm ergo eſt modo loquendum de ſuffragio tertio modo.

3 Pro quo ſuppono, huiuſmodi ſuffragium ex opere operantis duobus modis contingere poſſe, ſcilicet per modum ſatisſactionis, quatenus ſcilicet vnus offert pro alio valorem ſatisſactionis, qui eſt in operibus bonis ad ſatisſaciendum pro pœna temporali. Secundò, per modum impetrationis, aut meriti de congruo quatenus ſcilicet vnus ſuis precibus, aut orationibus impetrat à Deo, vt alteri concedat auxilium ad faciendum bonum opus, per quod remittatur illi culpa, aut pœna temporalis, cuius eſt debitor. S. Tho. *in* 4. *diſt.* 45. *q.* 2. *art.* 1. Silueſt. *ſupra verbo Participatio*. Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentia quoad Seculares.* 4. Peirinis *to.* 2. *de Prælato. qu.* 3. *cap.* 6. Apud quos etiam de ijs, in quibus conueniunt, & in quibus differunt hi duo modi ſuffragij.

4 His poſitis, certum eſt omnes fideles in hac vita degentes poſſe ſe inuicem adiuuare prædictis duobus modis. Colligitur ex *Communione Sanctorum*, quæ eſt articulus fidei in Symbolo poſitus. Ea enim non ſolùm denotatur omnes fideles communicare in vno capite Chriſto, vno Baptiſmate, & alijs Sacramentis, ſed etiam quod mutuò ſe poſſunt adiuuare per ſatisſactiones, & merita de congruo ad remiſſionem pœnæ temporalis, vel alterius boni ſpiritualis conſecutionem. Colligitur etiam ex S. Scriptura pſal. 118. *Particeps ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua*. Et ad *Rom.* 15. *Obſecro vos &c. vt adiuuetis me in orationibus veſtris pro me ad Deum.* S. Tho. *in* 4. *diſt.* 20. *q.* 1. Suarez *ſupr. ſect.* 1. *&* 2. Bonacina *de Sacrament. diſp.* 6. *q.* 2. *punct.* 1.

5 Certum etiam eſt, poſſe fideles viuentes eodem modo adiuuare defunctos in Purgatorio exiſtentes, tum ex illo 2. *Machab.* 12. *Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur.* Tum ex pluribus Concilijs, Eccleſiæ traditione, & conſuetudine. Vualdenſis noſter *to.* 3. *tit.* 11. *cap.* 107. noſter Hieronymus Gratianus *de Iubileo p.* 1. *cap.* 15. Sotus *in* 4. *diſt.* 19. *q.* 3. *ar.* 1. *& diſt.* 45. *q.* 2. *ar.* 2. Suarez *ſupr. ſect.* 4. Lugo *de Sacram. Pœnit. diſput.* 26. *ſect.* 2. *num.* 17. poſt alios.

6 His poſitis, ad Regulares deueniendo, certum eſt illos, qui ex eleemoſynis fidelium, vel etiam ex redditibus ab illis relictis viuunt, teneri ipſorum bona ſatisſactoria, ſeu impetratoria pro ipſis applicare. Ratio eſt, quia tales eleemoſynæ, ſeu redditus conceduntur ipſis à fidelibus ſpe participandi eorum bona opera, & illorum intuitu, iuxta dicta *to.* 1. *ca.* 6. *num.* 43. Vnde hoc fine, & ſpe defraudant illos, ſi talia opera pro ipſis non applicent. Sanchez *l.* 7. *in Decalog. cap.* 24. *n.* 8. poſt D. Thom. Caietanum, Ledeſmam, Angles, & Valentiam, quos refert. Hoc autem peccatum regulariter eſt contra virtutem gratitudinis, quia accipere debent prædictas eleemoſynas animo gratificandi benefactoribus, ſaltem in ſpiritualibus, faciendo ſcilicet illos bonorum ſuorum operum participes. Licet autem regulariter ſolùm ſit veniale, poterit tamen eſſe mortale quando Religioſus fere nunquam benefactorum Ordinis memor eſſet, & notabiliter negligens in operibus bonis pro illis applicandis. Valentia 2. 2. *diſp.* 10. *q.* 5. *puncto* 3. Licet Sanchez *ſupra nu.* 9. ſolùm venialem culpam in hac ingratitudine agnoſcat. Adde, quòd ſi

Re-

Digitized by Google

Religioſus à prædictis actibus deſiſtat ex formali beneficij eleemoſynarum contemptu, vel in actibus ad mortale obligantibus, peccatum mortale erit talis ingratitudo. Caietanus 2.2.*q.*187.*art.*4.*dub.*2. Cordub.*in Regulam Diui Franciſci c.*6. *q.* 13. Valentia *ſupr.* Quando autem ex pacto, vel promiſſione tenentur Religioſi ad prædicta opera pro benefactoribus facienda, tunc peccabunt contra iuſtitiam non ſic faciendo. Ratio eſt quia ex pacto, & promiſſione accepta oritur obligatio iuſtitiæ, prout ſupponunt Sanchez *n.* 10. ex Caietano, Valentia, & Angles. Imò tale peccatum erit mortale, quando materia grauis fuerit, & obligans ad reſtitutioné, iuxta communes regulas materiæ de iuſtitia. Vide dicta *ſupr.* verbo *Legata Regularibus*, & verbo *Miſſa*.

7 Nec credant Regulares propter applicationem ſuorum bonorum operum pro benefactoribus perdere ipſorum fructum. Licet enim ea, quatenus ſatisfactoria ſunt pro pœna temporali, & meritoria de congruo, ſeu impetratoria, ſolũ deſeruiant illis pro quibus applicantur, deſeruiunt tamen ipſis applicãtibus, quatenus meritoria de condigno gratiæ, & gloriæ cum iuxta dicta *to.*3. verb. *Bona Regularium n.*3. ſecundùm iſtã rationem ſint perſonalia, & inapplicabilia pro alijs. Imò, ſi ex motiuo charitatis pro prædictis applicentur, erunt magis meritoria de condigno, de ſicut generaliter, iuxta doctrinã Theologorũ in materia de merito, opera bona facta à iuſto ex motiuo charitatis ſunt magis meritoria, quam facta ex motiuo alterius virtutis. Angelus *in Sum. v. Suffrag. n.*2. Silueſt. *ſup. v. Suffrag. q.* 3. *&* 4. Ludou. à Cruce *de Expoſit. Bull. Cruc. diſp.*1. *c.*8. *d.*15. *n.*10.

6 Is porrò fructus ſatisfactorius pro pœna temporali, & meriti de congruo, ſeu impetrationis bonorũ ſpiritualium eſt, quem Summi Pontifices applicare ſolent ob ſpeciales rationes aliquibus fidelibus, vt patet in Bulla Cruciatæ, iuxta dicta 3. *to.* verb. *Bulla Cruc. n.*17. & in Bulla Clementis 7. pro Confratribus Carmelitarũ explicat noſter Reuerendiſſimus Stratius *in Inſtruction. pro Fratribus Carmelitis cap.*22. Hic quoque fructus eſt ille, quẽ Prælati regulares applicant de bonis ſpiritualibus ſuorum ſubditorum cũ benefactoribus ſuis litteras Confraternitatis concedunt. De quo latè dixi 3. *tom.* verb. *Bona Regularium n.*2. & ſequentibus. Quibus addendum, quòd licet tales litteræ ſolùm benefactoribus concedi ſoleant, poſſunt nihilominus etiam non benefactoribus cõcedi, ex charitate, aut ſpeciali amicitia. Sorbus *ſup.* §. *quare dicitur*. Peirinis *dicto c.*6. *n.* 13. Ludouicus à Cruce *ſup. n.*17. ex Cord. & Rodr. Quando autẽ conceduntur alicui titulo benefactoris, ſi talis cauſa nõ ſubſiſtat, non valeret talis communicatio bonorum quia deficiente cauſa, fine, ſeu conditione conceſſionis, deficit ipſa conceſſio. Sorbus *ſup.* Ludouicus de Cruce *ſupr. n.*16. Peirin. *ſupr.* Addit idem Peirin. *in Formulario litt. P. c.* 1. *n.* 1. non debere concedi niſi verè benefactoribus, & quòd participationes factæ à Superioribus non valeant poſtquam ſuum officiũ finierunt. Quod poſterius non videtur admittendum, quia iuxta dicta *to.*3. verbo *Gratia pro Regularibus n.*8. gratia facta non ceſſat poſt mortem, vel ceſſationem officij illam concedentis.

9 Circa ſecundam acceptationem ſuffragij, ſcilicet pro votis, ſeu vocibus in electionibus, plura dixi in præcedentibus, quæ ſufficient ad intentum, ſi ſolùm remiſſiuè referantur. Primò enim qualiter vota, ſeu ſuffragia inhabilium vitant electiones, dixi *tom.*1. *cap.*15. *num.*6. *&* 7. *& tom.*2. *cap.* 12. *num.* 29. *& to.*3. verbo *Excommunicatio n.*31. Similiter, quòd ſuffragia in electionibus debeant eſſe abſoluta, & non conditionata, certa, & non indeterminata, dixi eodem *ca.*15. *nu.*16. Quod debeant eſſe ſecreta, ita vt nunquam publicentur dixi *ibidem n.* 17. *& to.* 3. verbo *Electio inter Regulares n.* 11. vbi etiam quid ſi vel vnum tantum votum publicetur, & quid de votis aliquo patenti ſigno denotatis, vt cognoſcantur qui ea dederunt, & alia ad intentum. De quibus nouiſſimè Zacharias Paſqualigus *in Deciſ. moralib. deciſ.*261. *& ſequentib.* Maximè *ibi n.* 7. an ſuffragia dari poſſint per Procuratores. Debere eſſe libera prędicta ſuffragia dixi *eo c.*15. *n.*21. & loco relato ex *n.* 12. ſſuragia ſemel data an reuocari poſſint, dixi eo *c.* 15. & loco relato *ex* 3. *to. dicto. n.* 12. Qualiter pro ipſis ſuffragijs fieri non poſſit pactum, ſeu conuentio *ibid. n.*29. 30. *&* 31. ac *ſupra* verbo *Simonia quoad Regulares*. Alia etiam ad intentum *ſup.* verbo *Prælatus Regularis*, & verbo *Præſes Capitulorum*.

10 Maximè tamen, quòd ſuffragia in electionibus dari debeant dignioribus, conſtat, ex dictis eo *cap.* 15. *n.* 12. & *to.* 2. *c.*11. *n.*20. & *to.*3. verb. *Beneficium n.* 13. Quod etiam tenent, pręter Authores ibi relatos, Portellus *in Dub. Regular. ver. Electio n.* 6. Turrianus *to.*2. *in* 2. 2. *dub.* 4. *n.* 1. An verò in aliquo caſu liceat eligere dignum relicto digniori conſule Reginaldũ *to.*2. *lib.*3. *Tract.*3. *n.*199. ipſum Portellũ *ſup. n.* 20. *& in addit. ad dictum verbum Electio n.*10. Ioannem Valerum *in different. vtriuſque fori v. Electio different.* 1. *n.* 1. Dianam 2. *par. tract.*15. *Reſolut.* 61. maximè verò 3. *par. Tract.*5. *Reſolut.*110. & Paſqualigum *deciſ.*256. *& ſequent.* poſt alios, quos referunt. Vnde autẽ penſari debeat hæc maior dignitas, dixi dicto verb. *Beneficiũ n.*13. De quo etiam Comitolus *lib.*1. *Reſponſ. moral.* & Portellus *dicto v. Electio n.*21. *& in addit. nu.* 10. Quo etiam ſenſu accipiendum eſt, quod in Decretis Clem. VIII. & SS.D.N. Vrbani quæ retuli *eo c.* 15. *n.*13. dicitur, *electores debere in electionibus iurare ſe electuros probiores, & magis idoneos*. De quo iuramento, & eius Decreti intelligentia, Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.*26. Lauorius *de elect. ca.* 19. Peirin. *in Formulario littera E, c.* 2. & Bordonus *Reſolut.*26. *n.*28.

11 Poſſe autem aliquem duo ſuffragia in electione aliqua habere, vnum ratione ſui, & alterum vt procuratorem alterius abſentis, tenere videtur idem Portellus *ſup. in addit. ad addit. n.*2. eo quòd ius commune illud permittat, nec Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *c.*6. cõtradicat. Sed eſto ita ſit in iure communi ſtando, id tamen meritò ab vſu, & praxi Religionum relegatum eſt, propter ambitionem, & alia inconueniẽtia. ¶Nota ſuffragia in electionibus maximè Pręlatorum non poſſe fieri per calculos, lupinos, fabas &c. ſed ſolũ per ſchedulas: quia alia non eſſent certa aut determinata, nec iſto modo manifeſtarẽ electores perſonam electi. Miranda *in Manuali. to.* 2. *q.*23. *art.*17. *concl.*3. Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.* 27. poſt Tabienam, Silueſtrum & alios.

SVPERIOR REGVLARIS.

Vide dicta *ſup.* verb. *Prælatus Regularis*, & aliquas declarationes ad intentum apud Barboſam *in Collectan. Bullar. hoc eodem verbo*.

SVSPENSIO QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Suſpenſio quid ſit. n. 1.

Quo-

Quotuplex ſit.num.2.
De cauſis ipſius. num.3.
De effectibus ipſius.num.4.
De ſuſpenſione ab offitio ſimpliciter.n.5.
De ſuſpenſione ab officio in Religionibus. n.6.
De ſuſpenſione ab Ordine.n.7.
De ſuſpenſione à Beneficio.n.8.
De ſuſpenſione à Iuriſdictione. n.9.
De ſuſpenſione à diuinis. n.10.
De ſuſpenſione à iuriſdictione temporali.n.11.
De ſuſpenſione ab ingreſſu Eccleſiæ. n.12.
De violante ſuſpenſionem. n.13.
An actus prohibiti ſuſpenſo validè fiant.n.14.
Suſpenſum an vitare teneamus. n.15.
Suſpenſiones impoſitæ contra Regulares.n.16.
Aliæ ſuſpenſiones.n.17.
Suſpenſio quot modis tollatur.n.18.

1 SVſpenſio eſt *Cenſura Eccleſiaſtica, qua Miniſter Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſtica perſona, impeditur ne functiones exerceat ſui Officij, Beneficij, vel Ordinis.* Nauarrus *in Manual.capit.27.num.151.* Suarez *tomo 5.in 3.part.diſput.25.ſect.1.* Sayrus *de Cenſur.lib.4.capit.1.* Ioannes de Cruce *in Director. Tractat. de Cenſuris artic.3.* Filiucius *Tractat.17.capit.1. quæſt.2.* Cornexo *tom.2.in 3.part.Tractat.5.de Suſpenſ. diſputat.1. dub.1.* & alii communiter, licet diuerſis verbis. Dicitur *Cenſura Eccleſiaſtica* loco generis. Hoc enim eſt commune ipſi cum excommunicatione, & interdicto, iuxta dicta *tomo tertio* verbo *Cenſura Eccleſiaſtica numero primo.* Toletus *in Summ.libr.1.capit.42.numer.1.* Bonacina *de Cenſuris diſputat.3. punc.1.numer.1.* Excluditur per dictam particulam peccatũ mortale, quod, quamuis priuet vſu Ordinis Sacri, hoc tamen non eſt tantùm iure Eccleſiaſtico, ſed iure naturali, aut diuino, propterea quòd tale peccatum habens indignus redditur vſu talis Ordinis. Suarez, & Cornexo *ſupra.* Excluditur etiam per dictam particulam irregularitas, quia illa non eſt cenſura, ſed impedimentum quoddam, iuxta dicta loco relato *ex 3.tomo.* Suarez *ſupra.* Item prohibitio celebrandi impoſita à Confeſſario ſuo pœnitenti in foro pœnitentiali. Cum enim impoſita non ſit pro ſoro externo, non eſt cenſura, nec vera ſuſpenſio. Cornexo, & Bonacina *ſupra.* Idem ad intentum Regularium dicendum de ſuſpenſione facta Clerico ab Abbatiſſa, propter dicta *tomo 3.*verbo *Abbatiſſa numer.16.* Quod & notat Layman *lib.1.Tractat.5.part.3.cap.1. n.1.* Scilicet, quòd Abbatiſſa, cum non ſit capax iuriſdictionis ſpiritualis, non poteſt ferre cenſuras. Excluduntur etiam generaliter loquendo omnes aliæ ſuſpenſiones impoſitæ vt pœnæ purè vindicatiuæ, ſeu punitiuæ peccati præteriti, non per modum pœnæ medicinalis præſeruatiuæ à peccato futuro, qualis eſt cenſura. Suar. & Corn. *ſup.* Bon. *ſup.n.2.* Dicitur *qua miniſter Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſtica perſona,* ad denotandum ſubiectum huius cenſuræ nõ eſſe laicos, ſed ſolùm Eccleſiaſtico. Nau. *ſup.n.153.* Bon. *ſupr.* Dicitur etiam *ne functiones exerceat*, ad oſtendendum huius cenſuræ effectum, qui non eſt auferre officium, aut Beneficium quoad titulum, quemadmodum auffertur per degradationem, aut depoſitionem, ſed ſolũ quoad vſum, iuxta dicta *tom.3.* verbo *Depoſitio num.1.* Toletus, & Cornexo *ſupra numer.4.*

2 Suſpenſio multiplex eſt, quædam enim eſt ſuſpẽſio ab *officio*, ſiue officium ſit ordinis, ſiue iuriſdictionis, & quædam à *Beneficio Eccleſiaſtico*, quædam etiam eſt *ab officio, & Beneficio* ſimul. Secundò, ea quæ eſt ab *officio* tantùm aliquando eſt à toto officio, aliquando à parte. A toto officio, quando priuat vſu ordinis cuiuſque, & ſimul vſu iuriſdictionis. A parte verò, quando ſolùm priuat alicuius ordinis, ſeu iuriſdictionis vſu, non aliis, verb.gr. ab audiendo confeſſiones, celebrando &c. Tertiò ſimiliter, ea, quę eſt à Beneficio, aliquando eſt etiam à toto, aliquando à parte ſola, vt à fructibus percipiendis, vel aliquo alio ad ipſum pertinente. Quartò, diuiditur ratione temporum, nam aliquando eſt ab officio, vel Beneficio, vel vtroque ad aliquod tempus maius, vel minus, prout determinatum fuerit à iure, vel ab homine. Aliquando eſt à parte aliqua prędictorum, aut ad tempus aliquod, aut in perpetuum. Quintò, rurſus diuiditur, nam quædam eſt à iure, quædam eſt ab homine, ſicut de cenſuris in communi dixi *to.3.* verbo *Cenſura Eccleſiaſtica n.1.* De his diuiſionibus communiter Summiſtæ, & Doctores. Licet Suarez *ſup.ſect.1.nu.3.* & Cornexo *ſupr.dub.2.* dicant ſuſpenſionem latam ad determinatum tempus non eſſe propriè cenſuram. Quod tamen non admittunt cõmuniter Doctores, vt notat Tannerus *tom. 4. diſput. 6.qu.10.dub.7.nu.130.* & *num.132.* Alias autem diuiſiones ſuſpenſionis, quas antiquiores afferunt, reiiciunt Suarez *ſup.ſect.2.* Sayrus *ſup.* Filiucius *ſup.q.3.* Henriquez *lib.13.cap.31.* & alii.

3 Quoad cauſas ſuſpenſionis, loquendo de finali, certum eſt, eam eſſe correctionem delinquentis. Toletus *ſup.cap.44.in fine.* Quoad efficientem, regula generalis eſt, omnem, & ſolum illum, qui poteſt excommunicare poſſe etiam ſuſpendere, quia vtrũque pertinet ad vnam, & eamdem poteſtatem iuriſdictionis. Angelus, Silueſter, & alii Summiſtæ *ver. Suſpenſio.* Toletus *ſup.capit.44.* Sayrus *ſup.ca.2.* Vnde id etiam competit Prelatis Regularibus, iuxta dicta *tom.1.c.18.n.22. & tom.3.* verbo *Cenſura Eccleſiaſtica nu.2.* Quomodo autem poni debeat, habes ea dictis eo *n.22.* & eo verbo *Cenſura Eccleſiaſtica nu.6.* De quo etiam Peirinis *in Formulario littera C.c.5.* Cauſa verò materialis remota, ſeu is, qui ſuſpendi poteſt, iam dixi *ſup.num.1.* eſſe ſolam perſonam Eccleſiaſticam, ſeu miniſtrum Eccleſiaſticum. Vnde ad propoſitum Regularium, Religioſus, qui non eſt admiuus prima Tonſura initiatus, ſuſpendi non poteſt. Sayrus *ſupra cap.1. num.17.* Theſaurus *in praxi part.2.verbo Monialis ca.2.* Vnde etiam ſuſpenſio, quam ponit Concilium Tridentin. *ſeſs.25.capit.17.* contra Præfectam Monaſterii, quæ non monet Epiſcopum ante profeſſionem Nouitiæ, non eſt propriè cenſura, propter rationem aſſignatam. Theſaur. *in Praxi part.2. verbo Monialis ca.2.* Addens tamen, eſſe ſimilem ſuſpenſioni, quæ eſt cenſura, & ferri ad modum ipſius, ac per conſequens incurri in conſcientia ante omnem declarationem. Nomine autem perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ poteſt ſuſpendi, venit etiam Capitulum, iuxta dicta *tom.3.*verbo *Capitulum.* Suar. *ſupr. diſp.28. ſect.3.* Cornexo *ſupr.dub.1.* Layman. *ſup.cap.2.* Pro cauſa verò materiali proxima, ſeu peccato, pro quo quis poteſt ſuſpendi, conſule dicta eo verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.10.* Vbi habes debere eſſe peccatum mortale, externum, & conſummatum, imò & proprium. Quando autem ſuſpenſio non fertur directè in perſonam, ſed contra Communitatem, vel Capitulum, tunc poteſt contrahi propter peccatum alienum. Cornexo *ſupra dub.2.*poſt D. Thom. Silueſtrum, & alios. Similiter ſuſpenſio leuis, qualis eſt ſuſpenſio ab vno actu eligendi, à diſtributionib. vnius horæ &c. poteſt incurri pro ſola

culpa veniali. Caietanus *in Summ. verb. Suſpenſio.* Toletus, Cornexo, & Laymanus *ſupra* & Diana 5. *part. Tractat.* 10. *Reſolut.* 19. Tale porrò peccatum, pro quo imponi poteſt cenſura ſuſpenſionis, debet eſſe aliquo modo futurum, iuxta dicta eo *num.* 10. Licet ſuſpenſio, quæ tantùm eſt pœna, poſſit poni propter peccatum purè præteritum, iuxta dicta *ibidem* & *ſupra num.* 2. Formalis autem cauſa ſuſpenſionis, ſeu forma ipſius non eſt determinata in iure, ac proinde ſufficiet ea, qua ſufficienter ſignificetur modus, ſpecies, ſeu effectus illius. Nauarrus *ſup. num.* 161. Toletus *ſupra.* Suarez *ſupr. ſect.* 5. Alia, quæ pertinent ad ſuſpenſionem, habes ex dictis generaliter de cenſuris 3. *tom.* eo verbn *Cenſura Eccleſiaſtica.*

4 Quod attinet autem ad effectus ſuſpenſionis, ea applicando ſpecialiter ad Regulares, dicendum primò, Religioſum ſuſpenſum ſuſpenſione abſolutè lata ſine vlla limitatione tacita, vel expreſſa, cenſeri ſuſpenſum ab omnibus, ſcilicet ab Ordine, Officio, Beneficio &cet. Quia verba accipienda ſunt, prout ſonant, & cum ſint generalia, generaliter accipi debent. Silueſter *verbo Suſpenſio q.* 5. Toletus *ſupra cap.* 43. *num.* 5. Bonacina *ſup. punct.* 2. *num.* 2. Diana 5. *par. Tract.* 10. *Reſolut.* 14. ex aliis.

5 Secundò, Religioſus ſuſpenſus ab officio generaliter, & ſine vlla reſtrictione, eſt priuatus omni vſu Ordinis, & iuriſdictionis, hæc enim omnia importat nomen officii in præſenti. Suarez *ſupra diſput.* 26. *ſect.* 1. Cornexo *ſupra diſp.* 2. *dub.* 1. Layman. *ſupr. cap.* 1. *numer.* 2. *§. ſuſpenſio totalis.* Qui verò ſint actus Ordinis, iuriſdictionis, & muneris Eccleſiaſtici, ex dicendis conſtabit. Similiter quid dicendum de ſuſpenſo non generaliter ab officio, ſed tantùm ab officio, ſeu officiis Religionis, infra dicetur. Non tamen propterea talis ſuſpenſus generaliter, & ſine reſtrictione ab officio, cenſetur ſuſpenſus à beneficio, ſeu fructibus ipſius. Quia cum aliquando imponatur ſuſpenſio ab officio, & beneficio ſub his terminis, cum id non ſit non debet nomen officii ad beneficium extendi in materia odioſa, qualis eſt cenſura. Nanarrus *ſupr. num.* 160. Suarez *ſupra ſect.* 3. Sayrus *ſupr. cap.* 5. Cornexo *d. dub.* 1. Diana *ſupra Reſolut.* 1. Verum, ſuſpenſum ab officio debere per alium ſupplere onera ſui beneficii, quæ per ſe non poteſt exercere, alioquin non poſſe fructus beneficij percipere, cum illi dentur propter officium, quod talis non poteſt exercere, tenet Bonacina *ſup. punct.* 2. *num.* 10. ex Entiquez, Reginaldo, Filiuccio, Suarez, & aliis. Taliter etiam ſuſpenſus ab officio non poteſt eligi ad aliquam Prælaturam Religionis. Propter regulam generalem *cap. fin. de Cleric. excommunic. miniſtr.* quòd quoties aliquis priuatur aliquo munere, vel actu, etiam eſt priuatus receptione eorum, quæ ad talem actum, vel munus ordinantur, ſuſpenſus autem ab officio priuatus manet actibus Ordinis, & iuriſdictionis, ad quos ordinantur dictæ Prælariæ. Suarez *ſupr. ſect.* 3. *num.* 6. Cornexo *ſupr. d. dub.* 1. Qui addunt, talem promotionem non eſſe irritam, ſed potius irritandam. Oppoſitum tamen colligitur ex his, quæ dixi *tomo* 3. verbo *Beneficium*, & *Beneficiati num.* 6. ac tenent Bonacina *ſupra num.* 11. & Peirinis *tomo* 2. *de Prælato quæſt.* 2. *capit.* 5. *§.* 1. *numero* 29. poſt plures alios. Non poſſe etiam ſic ſuſpenſum ab officio habere votum in electionibus, dixi *tomo primo* capit. 15. ex *capit. cum dilectus de conſuet.* & tenent Filiucius *ſupra cap.* 2. *numer.* 25. & Peirinis *ſupra numer.* 32. poſt alios. Poteſt nihilominus taliter ſuſpenſus ab officio ſacris Officiis intereſſe, Miſſæ deſeruire, in neceſſitate baptizare, Epiſtolam ſine veſtibus in Choro canere, & generaliter ea omnia facere, quæ alicuius Eccleſiaſtici officii exercitium non ſint. Filiucius *ſupra capit.* 2. *num.* 22. & 25. Auila *part.* 3. *diſputation.* 2. *dubio primo concluſ.* 1. Coninch *de Cenſur. diſputat.* 5. *dub.* 2. *concluſ.* 1. Cornexo *ſupra* poſt Nauarrum, Sotum, & alios.

6 Tertiò ſpecialiter, Religioſus ſuſpenſus non ab officio ſimpliciter, ſed ſolùm ab officio aliquo ſuæ Religionis. verb. grat. Prioratu, Prouincialatu, &cet. ſolùm priuatur vſu, & exercitio talis officij pro tempore in lege deſtinato. Suſpenſio enim ab officio non eſt priuatio officii. Porrell. *in Dub. Regularium verbo Suſpenſio numer.* 2. Durante verò tempore ſuſpenſionis, peccat mortaliter, ſi ſe ingerat officio ſibi prohibito. Contrariatur enim per hoc tali legi directè id prohibenti, & in materia graui. Portellus *ſupra.* Nota autem huiuſmodi ſuſpenſionem regulariter loquendo non eſſe propriè cenſuram in Religionibus, ſi quidem in ſtatutis ipſarum, vt patet in noſtra *part.* 5. *Conſtitut. capit.* 9. *numer.* 4. non incurritur niſi poſt declarationem, quod eſt contra rationem cenſuræ, quæ ſemper incurritur ante declarationem, iuxta dicta *tomo primo capit.* 10. *numer.* 29. Solùm ergo erit pœna pure vindicatiua, & non præſeruatiua, præſertim, cum imponi ſoleat propter delictum præteritum, & ſine præmiſſa monitione, quod non competit cenſuræ propriæ. Suarez *ſupra diſputat.* 25. *ſection.* 1. *numer.* 2. & 3. & *ſection.* 2. *num.* 3. Cornexo *ſupra diſput.* 1. *dub.* 1. & 2. Bonacina *ſup. num.* 2.

7 Quartò, Religioſus ſuſpenſus ſimpliciter ab Ordine priuatur omni actu Ordinis maioris, & minoris; quia nomen *Ordo* abſolutè prolatum dicitur de quolibet Ordine tam maiori quam minori. Cornexo *ſupra diſputat.* 2. *dub.* 2. Bonacina *dict. punct.* 2. *numer.* 8. Peirinis *ſupra numer.* 28. Qui verò ſint actus Ordinis maioris, ſeu minoris, habes ex dictis *tomo tertio* verbo *Excommunicatio numer.* 13. & verbo *Irregularitas numer.* 5. & 6. Qui ſuſpenſus eſt ab Ordine inferiori verb. grat. Diaconatu, priuatur etiam vſu Ordinis ſuperioris, ſcilicet Presbyteratus &cet. niſi ſuſpenſio expreſſis verbis referatur ad inferiorem tantùm. Ratio eſt, quia cui non licet minus, nec ei licere debet quod eſt maius, *argument. capit. cum illorum de. ſentent. excommunicat.* & *leg. relegatorum §. vltim. Digeſt. de interdicto.* Ioannes de Cruce *ſupra §. nota quod*, Naldus *in Summa verbo Suſpenſio numer.* 6. Cornexo *ſupra.* Quod tamen probabiliter limitatur ſolùm ad actus inter ſe connexus, ita vt in exercitio Ordinis ſuperioris contineatur exercitiū Ordinis inferioris, à quo quis eſt ſuſpenſus. Vt ſi verb. grat. Presbyter ſit ſuſpenſus ab exercitio Diaconatus, conſequenter etiam à Sacrificando, cum Sacrificium non fiat ſine Euangelio, non tamen ab aliis functionibus Sacerdotis, puta audire confeſſionem, ſolemniter baptizare, benedicere &cet. cum iſta non contineant exercitium Diaconatus. Cornexo *ſupr. §. limitari ſolent*, Layman. *ſup. num.* 6. poſt Sayrum, Sà, Coninch, & alios. Illud certius, quòd ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori verb. grat. Sacerdotio, non impediatur exercere inferiorem. Ioannes de Cruce, Naldus, Cornexo, Layman. & alii communiter. Illud quoque certius, quòd ſuſpenſus ab Ordine non eſt priuatus actibus iuriſdictionis, qui non ſunt connexi cum exercitio Ordinis.

8 Quintò, Religioſus ſuſpenſus à beneficio non priuatur vſu officii, quia in rigore nomine beneficii

non

nou ſignificatur officium. Vnde poteſt,& debet officio ſuo ſatisſacere,& iuriſdictionem, vel adminiſtrationem ratione officij exercere. Solùm ergo priuatur perceptione fructuum,ac per conſequens aliquibus actionibus, quæ ad talem perceptionem ordinantur,vt ſunt locatio,venditio &cet. Imò poteſt fructus aliquos recipere proportionatos arbitrio prudentis exercitio ſui officij,&,ſi fuerit pauper,neceſſarios ad ſui ſuſtentationem. De quibus Doctores communiter, ſpecialiter Saytus *ſupra capit.6.* Suarez *tota diſp.27.* Sanchez *tom.1.Conſil.moral.lib.2. cap.2.dub.15.* Cornexo *ſupra dub.4.* Layman. *ſupra num.4.* Bonacina *ſupra num.12.* poſt Vgolinum,Auilam,Entiquez,Filiucium,& alios. Apud quos plura, quæ tamen omitto, quia raro inter Regulares hæc ſuſpenſio locum habet,&,vt credo, probabile valdè ſit quòd Prælaturæ Religionis quoad hæc odioſa nomine beneficij nou veniant,iuxta dicta ſupra verbo *Simonia numer.20.* Licet oppoſitum tenere videatur Peirinis *ſupra.*

9 Sextò,Religioſus ſuſpenſus à iuriſdictione ſolùm priuatur actibus iuriſdictionis,quales ſunt imponere cenſuras,abſoluere ab illis,conferre beneficia, vel Prælatias,iudicare &cet. Imò,quando ſuſpenſio non fertur ſimpliciter, ſed cum determinatione certi actus,v.gr.conſerendi beneficia, ſolùm illo priuatur. Priuatur etiam actibus Ordinis,qui requirunt iuriſdictionem,qualis eſt adminiſtratio Pœnitentiæ. Alios autem actus Ordinis iuriſdictionem non importantes,vt ſunt dicere Miſſam, eſſe Hebdomadarium &c.exercere poteſt. Suarez *dicta ſect.4.à num.16.* Filiucius *Tractat.17.cap.1.* Cornexo *ſupra dub.3.* Layman. *ſup.nu.5.* poſt Caietanum,Nauarrum,Sayrum,Auilam, & alios.

10 Septimò, Religioſus ſuſpenſus à diuinis (quod genus ſuſpeuſionis ſæpiùs contra Religioſos ponitur in Decretis Pontificijs, & Sacrarum Congregationum)non poteſt diuina Officia perſoluere ex officio, bene tamen, vt priuata perſona,ſeu tanquam laicus. Vnde licet uon poſſit officium Hebdomadarij exercere, nec canere in choro tanquam Clericus,poteſt tamen, imò tenetur,dicere priuatim Officium Canonicum. Poteſt etiam iu choro cantare tanquam laicus. Similiter poteſt facere totum, quod laicus, nempe confiteri ſua peccata, audire Miſſam communicari &c. Naldus *ſupra num.11.* Filiucius *ſupra à num.33.* Bonacina *ſup.n.16.* Portellus *ſupr.nu.5.* Priuatur etiam exercitio Ordinum,etiam minorum,quos habet,ita vt nec Miſſam, aut Euangelium dicere, vel confeſſioues audire poſſit, licet poſſit cantare Epiſtolam abſque veſtibus iu choro, & ſine ſolemnitate,ſicut faciunt nou ordinati,& ſeruire Miſſis,prout faciunt ſæculares. Nauarrus *ſupra numer.163.& 244.* Bonacina *ſupra* Sorbus *in annotationib.ad Compend.priuileg.mendicant. verbo Ingredi Monaſteria Monialium §.9.* Non tamen priuatur iure eligendi, cum conſtet Moniales, quæ neque Ordinis, neque officii Eccleſiaſtici ſunt capaces, poſſe eligere,& ita declarauit Sacr.Congreg.apud Peirin. *ſupr.num.36.* Barboſam *in Collectaneis Bullarii verbo Suſpenſus.*

11 Octauò,Religioſus ſuſpenſus à iuriſdictione temporali uon poteſt temporalia bona adminiſtrare. Poteſt tamen iuriſdictionem ſpiritualem, & quodcunque aliud officium ſpirituale exercere, cum ab ijs non ſit ſuſpenſus. Peirinis *ſup.num.37.*

12 Quid prohibeatur ſuſpenſo ab ingreſſu Eccleſiæ, conſtat ex dictis *tom.3.* verbo *Interdictum quoad Re-*

gulares.num.36. Parum enim, vel nihil, differt hæc cenſura ab interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ. Filiucius *ſup.num.32.* An verò gaudeat immunitate Eccleſiaſtica,agit Diana *6.par.Trac.1.reſolut.26.* Quid etiam prohibeatur ſuſpenſo per ſuſpenſiones partiales, quibus ſolùm exprimitur aliquis actus in particulari, conſtat ex dictis ſolùm eſſe illum actum particularem, prout ex communi Doctorum tenent Nau. *ſupr.num.160.* Bonacina *ſup.num.2.* & Tannerus *ſup. num.133.*

13 Circa quæ nota primò, Religioſum ſuſpenſum exercentem eos actus,à quibus eſt ſuſpenſus,peccare mortaliter ex ſuo genere. *argum.capit.2. de maior.* Nauarrus *ſup.num.163.* Toletus *d.cap.45.nu.1.* Cornexo *d.diſp.2.dub.1.* Diana *ſup.Reſolul.9.* & alii communiter. Dixi *ex ſuo genere*,quia aliquando tale peccatum erit ſolùm veniale, vel ex defectu plenæ aduertentiæ, vel propter leuitatem materiæ, præſertim in ſuſpenſione leui,iuxta dicta *ſupra num.3.* Imò etiam aliquando nullum peccatum, iuxta dicta *to.3.* verbo *Cenſura Eccleſiaſtica n.11.* Violans autem ſuſpenſionem exercendo aliquem actum peculiarem alicuius Ordinis,ſiue maioris,ſiue minoris, niſi excuſetur ratione neceſſitatis, vel ſcandali vitandi, ignorantiæ, inaduertentiæ, vel obliuionis, incurrit irregularitatem,iuxta dicta *tom.3.* verbo *Irregularitas n.55.* De quo etiam Nau.*d.n.163.* Toletus *ſup.nu.2.* Corn.*ſupra dicta diſp.2.dub.1.* & alii communiter. Notat autem Nauarrus, quòd illa dicuntur actus Ordinis, quorum faciendorum ſpecialis poteſtas traditur in ordinatione,vt in Presbyteratu poteſtas conſecrandi, baptizandi ſolemniter, dicendi collectas io choro, in Diaconatu poteſtas canendi Euãgelium, in Subdiaconatu canendi ſolemniter Epiſtolam, & in Acolytatu ferendi cereos &cet. Vnde cum prædicare non ſit actus alicuius Ordinis,iuxta dicta *tom.3.* verbo *Concionari,& Concionator num.4.* & verbo *Excommunicatio quoad Regulares num.17.* ideo Religioſus ſuſpenſus ab officio prædicandi non incurrit irregularitatem ſi prædicet, etiamſi grauiter peccet. Tannerus *ſupra num.137.* Diana *ſupra Reſolut.10.* poſt Silueſtrum, Armillam,Medinam, & Enriquez. Licet Toletus *ſupra §.quinto ſuſpenſus* dicat, ſecus eſſe ſi ſolemniter,ac ex ſuo officio prędicaret. Exercens autem actus iuriſdictionis, vel alterius miniſterii, in quibus eſt ſuſpenſus, ſi in eis non includatur exercitium alicuius Ordiuis, nullam incurrit pœnam in iure poſitam, ſed ex ſolo Iudicis arbitrio puniendus erit. Cornexo *ſupra* Diaua *4.p. Tract.2.Reſolut.92.*

14 Nota ſecundò, actus Ordinis prohibitos ſuſpenſo,excepta abſolutione Sacramentali, validos eſſe, at verò actus qui iuriſdictionem poſtulant (ad quos reducitur actus eligendi) per ſe inualidos eſſe,cum ſuſpenſus ſit priuatus actuali iuriſdictione, & iura non minus de ſuſpenſione quam de excommunicatione id ſtatuant. Nihilominus,ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia communiter toleratus, acta eius valent,quia Eccleſia ſupplet defectum. Imò, ſi ſuſpenſus non ſit ſpecialiter denunciatus, quamuis quoad ſe ſit prohibitus ne in officio miniſtret,ideoque peccet, ſi id ex ſe,ac ſua ſponte faciat, tamen quoad alios non eſt priuatus iuriſdictione, iuxta dicta à ſimili de excommunicatione *tomo 3.* verbo *Excommunicatio quoad Regulares numer.33.34.& 35.* Suarez *diſputat.26.ſect.2.num.2.* Cornexo *d.diſputat.2.dub.1.* Tannerus *ſupr.num.138.* Diana *ſupra Reſol.11.*

15 Nota tertiò, neminem teneri ex vi præcepti Eccleſiaſtici vitare ſuſpenſum, aut non communicare, aut loqui cum ipſo, quia nullibi reperitur tale præceptum prohibens communicare cum ſuſpenſis, ſicut datur præceptum prohibens communicare cum excommunicatis. Enriquez *lib.* 13. *cap.* 5. §. 5. *& cap.* 33. §. 3. Auila *de Cenſur.* 3. *par. diſputat.* 2. *dub.* 4. Suarez *dicta diſputat.* 26. *ſect.* 2. *num.* 7. Cornexo *dub.* 1. Diana *ſupra Reſolut.* 20. Vnde, ſecluſo ſcandalo, non erit peccatum etiam veniale communicare cum ſuſpenſo, etiam in actibus à quibus ſuſpenſus eſt, niſi quando talis communicatio fuerit quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo vſu miniſterii, nam tunc erit peccatum contra legem naturalem, & diuinam, ſiquidem cooperari peccato alterius intrinſecè malum eſt. Suarez, & Cornexo *ſupra.* Tannerus *ſupra numer.* 139. Tunc autem dicitur quis cooperari peccato ſuſpenſi, quando ſuſpenſum non tolleratum extra caſum neceſſitatis extremæ inducit ad vſum actus prohibiti, aut ſi tolleratus ſit, tamen ſine vlla prorſus neceſſitate, aut vtilitate, cum aliàs non eſſet paratus, neque ex officio, aut dignitate obligatus, prouocat illum ad talem vſum, vel ei ad exercitium actus prohibiti inſeruit. Vnde per ſolam aſſiſtentiam, quæ eſt quædam pura communicatio, non peccabit, atque ita ſi ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ illam ingrediatur, vt diuina Officia audiat, non tenetur exire. Cornexo *ſupra.* Addens ex Sayro *ſupra capit.* 11. quòd ſi ſuſpenſus ab Ordine licet denunciatus Miſſam celebraret, poterit illam alius audire licitè, modo Altari non miniſtret. Quod tamen negat Bonacina *ſupra punct.* 4. *numer.* 4. ex Nauarro *ſupra numer.* 163. Sed ipſi contradicit Diana *ſupr. Reſolut.* 20. Refertur etiam Suarex, & Auila. Illud certius, quòd quamuis quis cooperetur peccato ſuſpenſi, non propterea incurrit aliquam pœnam iure latam, nec vllam cenſuram excommunicationis, aut ſuſpenſionis minoris; quia nullo iure talis pœna exprimitur, ſicut imponitur contra cõmunicantes cum excommunicatis. Suarez *ſup. num.* 8. Cornexo *ſupra.*

16 Nota quartò, plures ſuſpenſiones poſitas eſſe in Iure, & Conſtitutionibus Pontificiis contra Regulares. Prima eſt ex *cap. vltimo de Apoſtat.* contra Religioſos, qui in Apoſtaſia perſeuerantes Ordinem ſacrum ſuſcipiunt. De qua dixi *tomo primo capit.* 16. *num.* 12. Secunda ex *capit. non ſolum, & capit. Conſtitutionem de Regularibus in* 6. contra Mendicantes Religioſos admittentes aliquem ad profeſſionem ante completum probationis annum. Tertia ex Clem. 1. *de reb. Eccleſ. non alienandis,* contra Præſidentes Monaſteriorum, qui iura, redditus, aut poſſeſſiones alicui concedunt. De qua dixi *tom.* 3. verbo *Alienatio, & alienare numer.* 15. Quarta ex Clem. 1. *de Decimis* contra Religioſos ſibi applicantes, vel defraudantes decimas. De quo aliqua dixi *tomo* 1. *capit.* 9. *num.* 23. Quinta ex Clem. 1. *§. ſi quis autem de ſtat. Monachor.* contra Monachos non vtentes habitu ad formam ibi præſcriptam, vel venationibus, aut aucupationibus clamoroſis &cet. vacantes. Sexta ex Cle. 1. *§. quibus de priuileg.* contra Prælatos Religionum, qui occaſione quorundam exceſſuum ſuorum Religioſorum ibi probibitorum, Eccleſijs, aut perſonis læſis, intra menſem non ſatisfecerint. De qua dixi *ſupra* verbo *Legata Regularibus relicta numer.* 28. Septima ex Clem. *Cupientes de pœnis* contra confeſſarios Religioſos, qui ſcienter omittunt conſcientiam facere ſuis pœnitentibus de ſoluendis decimis. De qua dixi *tomo* 1. *cap.* 9. *num.* 26. & 3. *tomo* verbo *Decima quoad Regulares num.* 12. Octaua ex Extrauag. *fane de ſimonia* contra capitula, vel conuentus aliquid accipientes pro receptione alicuius in religionem. De qua dixi ſupra verbo *Simonia num.* 25. Nona, ex Pio V. contra Religioſos, qui ad Ordines ſacros nondum facta profeſſione promouentur, non ſeruato decreto Concilii. De qua dixi *tomo* 1. *cap.* 14. *nu.* 20. & ſupra verbo *Ordines ſacri numer.* 17. Decima ex eodem Pio V. contra Religioſos admittentes fœminas in ſua Monaſteria. De qua dixi eodem *tom.* 1. *capit.* 10. *num.* 13. Vndecima ex Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 23. *capit.* 10. contra Abbates, & exemptos, qui litteras dimiſſorias, aliis, quam ſuis ſubditis Regularibus concedunt. De quo dixi *tomo* 1. *cap.* 14. *num.* 13. *& cap.* 18. *nu.* 64. & 65. De his etiam præter Summiſtas verbo *Suſpenſio,* Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regul. qu.* 65. *art.* 2. Sayrus *ſup. cap.* 13. Suarex *ſupr. diſput.* 31. *ſect.* 6. Filiucius *ſup. cap.* 9. Portellus *ſupr. num.* 3. Bonacina *ſupr. diſp.* 3. *punc.* 5. §. 4.

17 Sunt etiam aliæ ſuſpenſiones (de quibus etiam authores relati) impoſitæ in Iure, Conciliis, & Bullis Pontificiis contra diuerſas communitates, & perſonas, ex quibus aliquæ immeritò inter irregularitates numerantur, cum tamen non ſint niſi ſuſpenſiones, quas omitto, quia non ſunt ſpecialiter poſitæ pro Religioſis. Idem dico de illis, quæ ſpecialiter impoſitæ ſunt pro Clericis. Circa quas nota id quod dixi *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. ex Suarez, & Cornexo, ſcilicet, quòd ſuſpenſio generaliter lata in Clericos comprehendat etiam Religioſos, niſi ex verbis, aut aliis circunſtantiis, oppoſitum colligatur. Adde tamen, quòd quando res fuerit dubia, ſatis probabile eſt nomine Clerici in huiuſmodi odioſis non venire Religioſos, iuxta dicta *tom.* 3. verbo *Clericus num.* 1. Eò quòd odia reſtringenda ſint *ca. odia, & cap. in pœnis de Regul. iuris,* & ita in materia cenſurarum id tenent expreſſè Naldus *in Summa ver. Clericus num.* 1. Bonacina *ſup. dict. §.* 4. *nu.* 1. ex Vgolino, Sayro, & aliis.

18 Nota quintò, ſuſpenſionem multis modis tolli poſſe. Primò enim ſi fuerit ſuſpenſio, quæ eſt pura pœna vindicatiua, & non propriè cenſura, tollitur per diſpenſationem, aut relaxationem. De quo, prout attinet ad Prælatos Regulares, dixi *tomo* 1. *capit.* 18. *numer.* 46. Pro quo vide etiam dicta ſupra verbo *Pœna Eccleſiaſtica.* Deinde, quæcunque ſuſpenſio ſolùm ad tempus determinatum lata, tollitur abſque alia abſolutione, eo tempore lapſo, ſicut enim prohibitio non operatur vltra intentionem prohibentis, ita ſuſpenſio ex prohibentis intentione procedens ſolùm ad certum tempus, ceſſabit eo tempore lapſo. Deinde, ſuſpenſio, quæ eſt cenſura, tollitur per abſolutionem, iuxta dicta *tom.* 3. *ver. Cenſura Eccleſiaſtica numer.* 12. Quis verò abſoluere poſſit ab illa, collige ex dictis eo *num.* 12. & 13. & ſpecialiter, quòd attinet ad Prælatos Regulares, ex dictis *tomo primo capit.* 18. *num.* 36. De iis autem Nauarrus *ſupra numer.* 161. Toletus *ſupr. cap.* 46. Sayrus *ſupra capit.* 17. Henriquez *libr.* 3. *cap.* 35. Suarez *ſupr. diſput.* 29. Filiucius *ſupra capit.* 4. *qu.* 6. 7. & 8. Cornexo *ſupr. diſput.* 5. Layman. *ſupr. capit.* 4. Diana *ſup. Reſolut.* 23. 24. & 25. Theſaurus *in praxi part.* 1. *capit.* 24. 25. & 26. & alii.

TERTIARII, ET Tertiariæ.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè. n. 1.

*An potiantur priuilegijs Religionum.n.*2.

*Quid circa ſepulturam.n.*3.

*Eligere illam quomodo expediat.n.*4.

*An poſſint accipere Sacramenta à Regularibus ſuæ Religionis.n.*5.

*Quid circa reſeruationem caſuum.n.*6.

*Quid circa lucrandas Indulgentias.n.*7.

*Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ.n.*8.

*Exploranda ne ſit voluntas Tertiariarum ab Epiſcopis. num.*9.

*Alia remiſſiuè.n.*10.

1 DE ijs ad ſufficientiam, vt credo, dixi *tomo* 2. *cap.*14. per totum, quia tamen poſtea alij de eiſdem ſcripſerunt, aliqua addenda pro maiori materiæ notitia.

2 Et quidem conſtat ex dictis eo *cap.*14. *numer.*27. 28. & 29. propter Bullas Leonis X. & declarationes Sacr. Congregarionis, quas ibi retuli ex Soſſa, Peirinis, Chochiero, & Barboſa, & poſtea retulerunt noſter Reuerendiſſim. Theodorus Stratius *in Opuſcul. de Tertiariis ca.*9. ac Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Tertiarii*, Tertiarios viros putiti priuilegiis ſuarum Religionum, ſi collegialiter viuant, aut cum clauſtralibus habitent. Tertiarias verò fœminas, ſi virginalem, cælibem, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub habitu religionum, vitam traduxerint, etiamſi in domibus conſanguineorum, affinium, aut etiam propriis morentur. Quamuis vt in Decreto, eo *num.*29. adducto habetur, præcipiatur ipſis ne cohabitent cum aliis viris, quàm cum conſanguineis, & affinibus in primo tantùm gradu ſibi coniunctis. Conſtat etiam ex dictis eo *num.*29. ex declaratione Sacr. Congregationis ibi relata, & poſtea ab Authoribus adductis, quòd decedentes ſine electione ſepulturæ, in Eccleſiis Ordinum ſui habitus ſepeliri poſſint, ſi communis ſepultura pro ipſis in eis reperiatur, aliàs in Parochia. (Vnde eadem Sacra Congregatio 25. Ianuarii 1641. idem declarando præcepit, vt cadauer cuiuſdam tertiariæ reſtitueretur quibuſdam Regularibus, propterea, vt credo, quod illi haberent communem ſepulturam pro tertiatiis, & illa tertiaria ſine electione ſepulturæ deceſſiſſet è vita. Vide aliam declarationem eiuſdem Sacræ Congregationis 3. Octubris 1642.) Similiter dixi eo *cap. num.* 33. propter declararionem Sac. Congregationis ibi ex Barbuſa *in Collect. Bullar.* relatam, poſſe Regulares in eorum Eccleſiis ſepelire abſque Parochi interuentu tertiarios collegialiter viuentes, aut cum clauſtralibus habitantes, nec non mulieres virginalem, aut cælibem, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub dicto habitu, vitam ducentes.

3 Quia tamen his non obſtantibus diligentiſſimus Author Pater Diana *6. part. Tractat.* 8. *Reſolution.*30. refert quamdam Epiſtolam Sacr. Congregationis Epiſcopotum, & Regularium ad Epiſcopum Modenæ (Mutinæ furſan) directam, in qua eadem Sacr. Congregario reprobat factum quorundam Religioſorum Sancti Auguſtini, qui tertiariam quamdam ſui Ordinis poſt Euchariſtiam pro Viatico, & extremam Vnctionem illi adminiſtratam, ſepeliri curarunt ſine interuentu, vel licentia Parochi, cum tamen hæc omnia fieri poſſe videretur à dictis Religioſis ex vi præſatarum declarationum. Ideo ſub eiuſdem Sac. Congregationis cenſura dicerem hanc Epiſtolam ad prædictum Epiſcopum ſcriptam fuiſſe, eò quòd præſatæ tertiatiæ deerant aliqua, vel aliquæ ex conditionibus ad potiendum priuilegiis ſuæ Religionis ex Bullis Leonis 10. & Decretis Sac. Congregationis adductis requiſitæ, videlicet, quia, vel non obſeruabat virginalem, cælibem, aut caſtam vitam, vel quia non ex voto expreſſo; & quoad ſepulturam, quia forſan in Conuentu dictorum Religioſorum non erat ſepultura communis pro tertiariis. Video enim eamdem Sacr. Congregationem de anno 1615. declaratione, quæ videtur autheutica (& de qua Peirinis *tom. 3. priuileg. minim. cap.4. numer.*53.) ad dubium, quo quærebatur an cadauera Tertiariorum Ordinis Minorum de Obſeruantia ſepelienda eſſent in eorum Eccleſiis, ſic reſpondiſſe. *Tertiarios huiuſmodi, ſi qualitatibus in Bulla fel. recordat. Leonis Papa* 10. *præſcriptis ſint præditi, videlicet, ſi viri collegialiter, aut clauſtraliter viuant, mulieres verò virginalem, aut cælibem, aut caſtam vidualem ſub expreſſo voto, & Tertiariorum habitu vitam ducant, poſſe, & debere, etiam inuito, ac minimè requiſito Parocho, in ſupradictis Fratrum Eccleſiis ſepeliri. Secus verò ſi ſupradictis qualitatibus careant.* Cui declarationi etiam conſonat Priuilegium Sixti 4. in Mari Magno Carmelitatum vbi concedit ipſis, Pinzocheras, & mantellatas perſonas eorumdem Ordinis ſepeliri poſse in Eccleſiis ipſorum, etiam ſine licentia Parochorum. Stratius *ſupr.§.6. quoad ſepulturam.* Pro hoc tamen, & aliis priuilegiis Tertiariarum perſonarum ſtandum eſt legitimæ conſuetudini, iuxta dicenda infra ex eodem Stratio.

4 Circa electionem tamen ſepulturæ prædictarum Tertiatiarum, & ad omnem litis, & ſcandali materiam auferendam, notat idem Stratius *ſupra* Fratres Superiores noſtri Ordinis procurare debere, vt perſonæ, quæ habitum noſtri tertii Ordinis ſuſcipere voluerint, aut per inſtrumentum publici notarii, aut coram duobus, vel tribus teſtibus, declarent ſe in Eccleſiis noſtris ſepulturam eligere, & in ipſis poſt mortem ſepeliri velle. An verò hoc ſit contrarium ſtatuto Bonifac.8. *capit.*1. *de ſepultur. in* 6. conſule dicta ſupra verbo *Sepultura quoad Regulares numer.*6. & 7. Vide etiam alias declarariones ad intentum ſepulturæ Tertiariorum apud Lauorium *in ſuis Elucrubationibus titul.2. capit.* 11. *numero* 102. & 103.

5 An prædicti Tertiarii, & Tertiariæ habentes conditiones à Leone 10. & S. Congregatione requiſitas, poſſint accipere Sacramenta à Regularibus ſuæ religionis, dixi eo *cap.*14. *num.*34. & tenuit poſtea Reuerendiſſimus Stratius *dicto cap.*9. An gaudeant priuilegio fori, dixi eo *cap.*14. *num.*35. Quod etiam ſequitur idem Reuerendiſſimus loco relato. An gaudeant priuilegio Canonis dixi *ibidem num.* 39. & ſecutus eſt idem Stratius, nec reprobat Diana *ſupra.* Clariùs id tenet Bordonus *Reſolut.*28. *num.* 19. referens Bonacinam, Megalam, & alios.

6 Addit idem Reuerendiſs. Stratius eodem *capit.*9. (quod ex ipſo refert, nec reprobat idem Diana *ſupra*) quòd cum prædictæ perſonæ Tertiariæ, habentes videlicet conditiones à Leone decimo, & Sacr. Congregatione requiſitas, ſubditæ ſint Prælatis ſuarum Religionum, & exemptæ à iuriſdictione

Ordinariorum, poſſe Prælatos Religionum reſeruare caſus aliquos pro ipſis, nec aſtringi reſcruatione caſuum ab Ordiuariis facta. Poſſe etiam Prælatos Religiouum ipſarum eas abſolucre à caſibus, in quibus poſſunt Fratres abſoluere,& diſpenſare cum ipſis,ſicut diſpenſant cum Fratribus,earumque vota commutare,& diſpenſare,ſicut,& vota Fratrum. Notat tamen prudeutet pro prædictis idem Stratius *d.cap.9.in fine* ex declararione S.Congregation. Concilii ea omnia intelligenda eſſe ſpectatis priuilegiis. Si enim Ordinatii,vel Patochi maiorem ſupra Tertiarias iuriſdictionem adquiſiuerunt, conſuetudini ſtandum eſſe. Addo & ego,ſtãdum etiam eſſe declarationibus Sac.Congregationis authenticis, ſi circa id fuerint.

7 Poſſe etiam Tertiarias noſtri Ordinis lucrati omnes Indulgentias,quas Fratres lucrautur, de quibus dixi *tom.1.cap.3.num.19.* & *tom.3.* verbo *Indulgentia quoad Regulares num.9.* ex Bulla Pauli 5. ibi relata, tenent idem Stratius *ſupra* eò quòd Sixtus 4.eiſdem conceſſit frui Indulgentiis omnibus coocesſis, & concedendis Fratribus,vt patet ex verbis Bullæ,quæ retuli dicto *cap.14. num.26.* Quod etiam, vt ibidem dixi, conceſſum eſt Tertiariis aliorum Ordinum, & id non eſt reuocatum,neque à Leone 10.nec à Sacr. Congregatione. Pro quo vide dicta *tom.3.* eo verbo *Indulgentia quoad Regulares num.16.*

8 Poſse aurem prædictas perſonas Tertiarias vti priuilegio Bullæ Cruciatæ quantùm ad abſolutionem a caſibus reſernatis tenet Bordoous *reſolut.34. num.44.* & meritò ſane,quia licet Regularibus id ſit prohibitum, iuxta dicta *tom.3.* verbo *Bulla Cruciatæ nu.29.* prædictæ autem perſonæ oon communicant in huiuſmodi odioſis cum Fratribus, ſed ſolùm in fauorabilibus.

9 Pariter etiam quamuis exploratio voluntatis puellarum Deo dicandarum facienda ſit ab Epiſcopo &c.iuxta Decretum Concilij Tridentin. *ſeſſ. 25. cap.17.* de quo ſæpius dixi, id tamen non procedit circa Tertiarias in propriis domibus degentes, etiam ſi votum cælibatus emittant, iuxta declarationem Sac.Congregarionis, quam referunt Sellius *in Sellectis canonicis cap.35.num.20.* & Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Exploratio num.7. & verbo Tertiarii num.8.*

10 Alia circa ipſas vide dicto *cap.14.* & Caſſarubium *in Compend. Priuileg. Mendicantium verbo Tertiarii*, Cordubam,& Sorbum ibi, Porrellum *in Dub.Regul. eodem verb. Tertiarii*, Stratium noſtrum *in dicto Opuſculo de Tertiariis*, ac Bordonum *in ſuis Reſolutionibus.*

TESTAMENTVM QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num.1.

An poſſint Regulares teſtamentum à ſe factum ante profeſſionem interpretari.n.2.

An illud reuocare.ibidem.

An donare cauſa mortis.ibid.

An exercere munus executoris teſtamentarii. numero 3.

Quid de fratribus Minoribus.n.4.

Non poſſunt cum adſunt confectionibus teſtamentorum retrahere à reſtitutionibus,legatis &c.n.5.

Nec inducere ad vouendum, vel promittendum electionem ſepulturæ.num.6.

1 Circa hanc materiam iam dixi *tom. 1. capit.9. numer.19.* ac ſupra verbo *Legata Regularibus relicta numer.4.* quòd, etſi Regulares poſſiot facete aliquam ſchedulam, qua rogent Prælatum, vt aliqua, quæ ipſi habent ad vſum,aliis concedat, non propterea poſſuut teſtamentum facere, aut legare aliis. Quod etiam extenditur ad Prælatos ipſorum Regularium, iuxta dicta *tomo 2. capit.3.num.54.* An autem extendatur ad Regulares Militares,conſule dicta eo *tomo 2.capit.5. numer.33.* & 34. De militibus autem Sancti Ioannis Hieroſolymitani id affirmat Rota apud Farinacium *dec.76. num.1.part.2.recent.* De quo etiam Sanchez *libr.7.in Decalog.cap.8.num.36.* Riccius *in Deciſ.Cur.Archiepiſcop.321.p.3.* Porrò Regulares profeſsos teſtari non poſse habetur etiam ex declarat. Sacr. Congregar. vt refert Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Teſtamentum numero primo* ex aliis. Quod extenditur etiam pro caſu, quo Regularis tempore profeſſionis ſibi reſeruaſset facultatem teſtandi de ſuo patrimonio. Sanchez *ſupra num.* 19. Nouarius *ſupra num.3.* Etſi talem profeſſionem validam eſſe declarauetit Sac. Congregatio, teſtibus Barboſa *de Iure Eccleſiaſtic.lib.1.cap.42.num.207.* & Nouario *ſupra num.3.* Conſonantque dicta *tomo 1.cap.2.num.26. & ca.6.num.29.* Amplia,prædictam reſolutionem procedere, etiam ſi Regulares ad pias cauſas teſtari velint.Rodriguez *tom.3.quæſt.regul. quæſt.69.artic.2.* Sanchez *ſupra num.3.* Barboſa *ſupra numer.* 108.poſt alios. Amplia, etiam ſi Prælati cuiuſcunque Summo Pontifice inferioris accedat licentia. Rodrigu. *ſupra.* Sanchez *ſupra num.5.* Lugo *de iuſt.& iure tomo primo diſputat.3.ſect.6.num.109.* Poſſe autem id fieri ex licentia Summi Poutificis dixi eo *cap.9. num.19.* Qualis autem debeat eſſe hæc licentia,& quomodo intelligenda,& quantùm duratura, ac de aliis conditionibus ipſius, conſule Sanchez *ſupra numer. 46. & ſequentibus.* Hieronymum Rodriguez *in Compend. Quæſt.Regular.reſolut.135.* & Barboſam *ſupra numero 215.& ſequentibus* poſt alios,quos referunt. An autem Religioſus factus Epiſcopus, Cardinalis &c.teſtari poſſit,dixi *tom.1.cap.17.num.5.* An Nouitii, dixi *eod.tom.1.cap.24. num.* 35. Quæ autem dicta ſunt de teſtamento etiam intelligenda de codicillo. *leg. Diui 6.§.penult.fin.& l. ſi quis 3.et l.reg.6. tit. 12. p. 6.* Nauarrus *Comment.2.de Regularib.num.43.et 44.et in Man.cap.27.num.270.* Sanchez *ſup.num.9.* Bartholomæus à S.Fauſto *in Theſaur. Relig.libr.8. quæſtion.71.* [Nota pro appendice huius doctrinæ reſolutionem cuiuſdam caſus, quem refert Portellus *in Reſponſion. moral.to.2.caſu* 85. Quidam Prælatus conceſſit cuidam Moniali,vt res aliquæ mobiles, & æſtimabiles, quibus in vita vtebatur, poſt mortem ipſius venderentur, & pretium ipſarum applicaretur pro Miſſis celebrandis pro anima ipſius Monialis. Dubitatum autem fuit an hæc licentia valida fuetit, eo quod videretur eſse liceutia teſtandi. Et quamuis aliqui exiſtimauerint ita eſse 1 nihilominos credo præfatam licentiam validam fuiſse nec eam fuiſse licentiam teſtandi. Ratio eſt non ſolum quia talis donatio, aut diſpenſatio taliom rerum mobilium non eſt facta coram teſtibus, Notatio, &cet.quod pertinet ad formam veri teſtamenti;ſed etiam quia illa non haber vim ex voluntate defuncti, quod etiam requiritur ad teſtamentum, ſed ex voluntate ſolummodò Prælati concedentis talem licentiam, qui ſemper illam reoocare potuit etiam poſt mortem Monialis. Et confirmatur quia quemadmodum

modum Prælatus potuit applicare illa bona alteri perſonæ poſt mortem illius Monialis, ita etiam ea applicare potuit in vtilitatem ipſius Monialis. Portellus *ſup.* conformiter ad doctrinam Sanchez.

Nota etiam poſſe Religioſum in morte declarare ſe debere aliquid tali perſonæ, ac proinde ſaltem in foro conſcientiæ obligari Prælatos ad talem ſolutionem ex bonis quæ religioſus habebat ad vſum, & ſi in foro externo ad id non obligentur, vt habet Lugo *dicta ſect.6.num.*122. Addo tamen nec in conſcientia eſſe obligatos Prælatos, ſeu Monaſterium ad ſolutionem talis debiti, niſi illud contractum ſit ex licentia tacita, vel expreſſa Superiorum, aut res illa propter quam contractum eſt debitum vtilis fuerit Monaſterio, iuxta dicta *tomo primo capit.*2. *numer.*18. Et conſtat ex ſimilitudine ſerui, aut filij familias, ad quorum debita non tenentur pater aut dominus, niſi de eorum conſenſu contracta fuerint, aut ipſis vtilia *l.*1.*§.Si cum impubere.ff.de peculio.* Sanchez *lib.7.in Decal.c.*31.*n.*9.]

2 Poſſe autem Regulares teſtamentum à ſe factum ante profeſſionem interpretari, & declarare, ſi declaratione, aut interpretatione egeat, quia hoc non eſt diſponere de aliquibus bonis, ſed declarare diſpoſitionem à ſe factam quando poterant illam facere, dixi eo *capit.9.numer.*19. quod latè perſequitur Nouarius *ſupra à num.*7. & tenet Portellus *in Dub. Regular. verbo Teſtamentum nu.* 2. Circa quæſtionem autem illam, an ſaltem Regulares poſſint teſtamentum à ſe factum ante profeſſionem, poſt illam reuocare, inter varias ſententias probabiles, quarum vna abſolutè affirmat, alia id ſolùm concedit in fauorem filiorum, aut Monaſterii, non in fauorem extraneorum, & alia quæ abſolute id negat; hæc poſterior probabilior videtur. Primò, quia eadem poteſtas exigitur in actu diſſoluendo, quæ in ipſo conſtituendo *leg. ſi vt proponis 7. in fine Codic. de nuptiis*, atque ideo ad eum ſolùm ſpectat reuocare teſtamentum, qui poteſt ipſum condere, ſed profeſſus nequit condere teſtamentum, ergo neque priùs conditum reuocare. Secundò, quia per profeſſionem ita moritur mundo, vt nihil proprium habere poſſit, nec deinceps de bonis ante habitis quidquam diſponere. Authent. *ingreſſi Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Ergo nequit teſtamentum reuocare. Ita Sanchez *ſupra cap.*11.*num.*5. poſt Molinam, Azorium, Rodriguez, & plures alios DD. & Summiſtas. Quibus adde Portellum *ſup.* [Et nouiſſimè *in* 2.*tom. Reſponſion. Moral.caſu* 38. vbi etiam cum Bonacina diſputat, an ſi Religioſus qui teſtamentum fecit in ſæculo transferatur ad ſtatum in quo habeat facultatem diſponendi de bonis ſuis, poſſit reuocare tale teſtamentum.] Similiter teſtamentum profeſſi de rebus alienis non valere, etiam ex domini conſenſu, eò quòd teſtamentum ſit nomine proprio, & eſt proprium perſonæ teſtantis, tenet Nauarrus *dicto Commentario ſecundo de Regularibus num.* 57. & ſequitur Sanch. *dicto cap.8.num.*6. Qui *ibidem num.*11. dicit poſſe Regularem ex Superioris licentia donare cauſa mortis aliquid moderatum, ſicut ex eadem licentia poteſt donare inter viuos, eò quòd iura ſolùm prohibeant Regularibus teſtari, non autem donare cauſa mortis. Licet oppoſitum teneant Nauarrus *libr.3. Conſil. in prima editione litt. de donationib. conſilio 6. num.3. & in 2. edit. lib.2. titul. de præſumptionib. conſilio* 2. *numero* 3. *& dicto Commentar.2. de Regularib. num.* 43. *&* 44. *& in Manuali cap.*27.*num.* 270. Rodriguez *tom.2. qu. Regular. quæſt.*47.*art.*7. Graffius 1. *part. Deciſ. libro* 3.

*cap.*5.*num.*58. *&* 2.*part.lib.*3.*cap.*19. & Lugo *ſupra*. Poſſe autem Regularem, de his, quę ipſi donâra ſunt cum facultate diſponendi de ipſis, tempore mortis diſponere, dixi ſupra verbo *Legata Regularibus num.* 4. De quo etiam Lugo *ſupra num.*111.

3 Regulares etiam non poſſe eſſe executores teſtamentorum, ſiue teſtamentarios, ſiue ad cauſas pias, ſiue prophanas, ſine licentia ſui Superioris, dixi *tomo* 1.*cap.*9. *num.*9. *& ſupra verbo Legata Regularibus relicta num.*39. & declaratum eſſe à Sacr. Congregatione refert Nouarius *ſupra verbo Teſtamenti executor. num.*1. Qualis autem debeat eſſe hæc licentia, & à quo Superiori concedenda, dixi eo *num.*9. De quo etiam Barboſa *ſupra cap.*43.*num.*66. *& ſequenti.* Vbi etiam poſt Sanchez, & alios, non ſufficere licentiam obtineri poſt ſuſceptum executoris officium, ſed ad illud acceptandum prærequiri. Nota autem, ipſoſmet Ordinum Superiores executores teſtamentorum eſſe poſſe: ob generalem regulam, quòd facultatibus, quas Prælatus Monaſterii ſubditis concedere poteſt, eiſdem ipſemet vti non prohibeatur, niſi a Superiori ipſi interdictum ſit, vel oppoſitum Statuto Ordinis decretum. Layman. *lib.*3.*tractat.*5. *ſect.*5.*capit.*11.*num.*4. Quid etiam dicendum quoad hoc de Religioſis extra clauſtra degentibus, vt Beneficiis deſeruiant, habet idem Barboſa *ibidem num.* 69. ex Rotæ deciſione, Sanchez, & aliis, ac Layman. *ſupra*.

4 Quomodo autem Fratres Minores, etiam obtenta ſuorum Superiorum licentia, non poſſint prædictum munus exercere, conſtat ex dictis eodem *num.* 9. De quo, & pluribus aliis ad Minoritas in hac materia ſpectantibus, Portellus *ſupr.num.*5. *& ſequentibus.* An verò executio teſtamenti à Regularibus facta ſine prędicta licentia Superioris ſit omnino irrita, & inualida, an verò ſolùm illicita, & peccaminoſa, probabilius eſt hoc ſecundum: quia licet in textu eo *num.*9. relato ſit verbum *non poteſt*, quod ſolet denotare actus irritationem, nihiluminus, quia cum ponitur ſolùm ob honeſtatem perſonæ, & perfectionem ſtatus non inducit illam, iuxta dicta *tom. tertio* verbo *Clauſula numer.*47. ideò videtur dicendum in præſenti ſolùm importare, quòd actus ille fiat illicitè à Religioſo, eo quòd nec velle, nec nolle habeat. Azor. *tom.*1. *inſtitut. moral. lib.*12.*cap.*11.*q.*1. Sanchez *ſupra cap.*11.*num.*44. Barboſa *ſupr.num.*65. Layman. *ſupra numer.*5. Quòd prædicti Regulares executores teſtamentorum teneantur reddere rationem Epiſcopis, dixi eodem *num.*9. ex Concilio Trident. ibid. relato, & habet Layman. *eod.num.*4. ex Clemen. *vnic. de teſtam.*

5 Qualiter autem Religioſis prohibeatur ex Clem. 1. *de priuilegiis* dum adſunt confeſſionibus teſtamētorum retrahere teſtatores à reſtitutionibus debitis, aut legatis, vel ea ſibi applicare, habes ex dictis *ſup.* verbo *Legata Regularibus relicta n.*28.

6 Qualiter etiam in Clem. *cupientes de pœnis* prohibeantur ijdem Religioſi ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda, & Papæ reſeruata, aliquos, ad vouendum, ſeu aliàs promittendum, inducere, vt ſepulturas apud eorum Eccleſias eligant, vel iam electas non mutent, conſtat ex dictis *tom.*1.*cap.*9.*nu.* 25. & ſupra verbo *Sepultura quoad Regulares num.*6. & 7. Quæ ideo hic annotari volui, quia talis inductio ſæpiùs contingere ſolet, cum adſunt confectionibus teſtamentorum ſæcularium.

Digitized by Google

T E S T I S Regularis.

S V M M A R I V M.

De hac materia remiſſiuè. n.1.
Caſus, in quibus Religioſi tenentur eſſe teſtes. numero 2.
An teneantur manifeſtare ea quæ faciunt pro aduerſario.num.3.
Teſtes falſarij ad quid teneantur.n.4.
De numero teſtium.n.5.
De qualitate teſtium. num.6.
Regulares pro teſtibus à S. Officio examinati moleſtari non poſſunt à Prælatis.n.7.
Alia remiſſiuè. num.8.

1 CIrca hanc materiam iam dixi *tomo primo capit. 9.numer.16.* non eſſe prohibitum Regularibus teſtes eſſe tam iudiciales quàm cuiuſcumq; inſtrumenti, vel teſtamenti, ſuppoſita tamen licentia Superioris, & quòd, etſi non adſit talis licentia, teſtimonium nihilominus eorum valeat, prout etiam determinatum à Sacr. Congregatione refert Nouarius in *Lucerna Regularium verbo Teſtis num.* 2. Obiter tamen animaduerte, non facilè Prælatos Regulares debere hanc licentiam ſuis ſubditis concedere, niſi in cauſis alioquin pijs, & quæ ſic vni faueant, vt in alterius detrimentum non cedant, prout habent Sanchez *lib.6.in Decalog.capit.13. numer.104.*& Peirinis *3.tom. Priuileg.Minim.capit. 3.num.35.* Quòd autem Prælati, qui hanc licentiam concedere poſſunt, non ſolùm ſint ſupremi, videlicet Generales, aut Prouinciales, ſed etiam immediati, ſcilicet Priores, Guardiani &cet. dixi *tomo tertio* verbo *Iuramentum quoad Regulares num.7.* vbi etiam alia ad intentum. Non poſſe etiam Regulares compelli ad teſtimonium ferendum in cauſis ciuilibus, niſi quãdo veritas aliter haberi non poteſt, dixi *eodem tomo primo capit.11.num.24.* Quod intellige, in cauſis grauibus, vel quando teſtificari neceſſarium ſit ad ſubueniendum proximo, iuxta dicta eo verbo *Iuramentum quoad Regulares numer.*8. Vbi etiam *numer.* 9. quòd in talibus caſibus non debent fictè iurare. Et *num.*10. quòd à Iudicibus, vel Principibus ſæcularibus cogi non poſſint ad id faciendum. Adde, quòd ſi id faciant, incurrere excommunicationem Bullæ Cœnæ tenet Peirinis *in Formular.littera T. capit.1.numer.*5. ex alijs. Maximè ſi id ſit in cauſa ſanguinis ad condemnandum, iuxta dicta eo *capit.*11. *numer.*24.& loco relato *ex 3.tomo num.*11. Vbi etiam quomodo ſe debeant gerere caſu quo cogerentur iurare ad teſtificandum. An verò poſſint aliquando eſſe teſtes ad condemnandum in cauſa ſanguinis ſine periculo irregularitatis, dixi eodem *tertio tomo* verbo *irregularitas numer.*30. Quid verò ſi teſtificarent ad liberandum aliquem, ex quo ſequeretur mors accuſatoris, agit Peirinis *ſupra* & Diana *4.par. Tract.2.reſolut.96.* poſt alios. Teſtes Regulares in ipſorum cauſis quomodo interrogandi, dixi etiam dicto *tomo primo cap.27.num.*11. Vbi etiam qualiter interrogati debeant veritatem dicere, dum tamen non eam ſciant per Sacramentalem confeſſionem, aut ſub ſecreto naturali, niſi in hoc caſu ſecreti naturalis, quando id cedit in damnum aliorum; nec poſſe vnquam mentiri, aut teneri dicere ea, quæ à non fide digno, aut appaſſionato audierunt, aut teſtificari cum ſuo notabili damno. Quinam verò ſint teſtes oculares, aut conteſtes, aut omni exceptione maiores, aut ſingulares, vel non exceptione maiores, dixi eodem *capit.27.num.*15. An excommunicatus poſſit eſſe teſtis, dixi *3.tom.* verbo *Excommunicatio num.*38. Alia tamen in præſenti addenda, quæ etſi communia ſint tam Regularibus, quam aliis, ſæpiùs tamen inter ipſos Regulares practicabilia ſunt.

2 Primò, eſſe aliquos caſus, in quibus Religioſi teneantur teſtificari, ſeu eſſe teſtes in cauſis Regularibus. Primus, quando id præcipitur ipſis à ſuis Prælatis, ſeu, quod idem eſt, quando interrogantur ab illis in iudicio. Quia tale præceptum eſt iuſtum, & per conſequens ſubditi tenentur obedire. S. Thom. *2.2.quæſt.70.artic.*1. Caietan. & Expoſitores *ibidem* ac Sanchez *tom.2.Conſil.mor.lib.6.cap.5.dub.*1. Quod intellige, quando iuridicè interrogantur, ideſt ab habente poteſtatem, & præcedente infamia, ſemiplena probatione, ſeu notitia delicti, iuxta dicta *tomo primo cap.27.num.*11. Secundus eſt, quando teſtimonium eorum eſt neceſſarium ad liberandum proximum ab iniuſta læſione. Tunc enim, etiamſi à Superiori non interrogentur, tenentur ſe ad id offerre, quia ex lege charitatis tenetur quiſque proximum ab iniuſto damno liberare. S.Thom. Caietanus, Sanchez *ſupr.* Fagundez *in 8.præcept. decalog.lib. 8.cap.42.num.6.* Tertius eſt, quando accuſator non ſponte, ſed ex obligatione aliquem accuſauit: tunc enim tenentur teſtes ſe offerre ad teſtificandum, ſi videant illum deficere in probatione. Propter eamdem rationem. Sanchez *ſupra* poſt alios. In quibus caſibus eſt talis obligatio ſub mortali. In primo quidem, propter præceptum obedientiæ, & materiæ grauitatem; in ſecundo autem, & tertio, quia ſub mortali tenemur liberare proximum à periculo patiendi iniuſtè graue, & notabile damnum, quando id facere poſſumus ſine damno proprio, aut alterius. Sotus *lib.5.de iuſtit.qu.7.artic.1.et libr. de Secret. membr.2.qu.7.* Corduba *in Summ.quæſt.*157. *punct.* 3. Sanchez *ſupra dub.* 2. Religioſi autem vocati à ſuis Prælatis ad teſtificandum, ſi non teſtificantur, & exinde ſequatur damnum alicui, tenentur eidem reſtituere illud damnum. Eò quòd ſic facientes peccant contra iuſtitiam, cum ex illa tenerentur obedire ſuperiori. Sotus *ſup.* Nau. *in man.c.25.n.44.& cap.inter verba corol.63.* Sanch. *ſup.dub.3.* Portell. *in Dub.Regul. verb.Teſtis nu.7.* Qui ſecus dicunt, quando non ſunt vocati à Iudice. Vide Naldum *in Summ.verb.Teſtis n.2.* Spartarium *in pract.Regul.Trac.7.cap.11.num.7.* Fagund. *ſup.à nu.9.* Dianam *p.3.trac.5.reſolut.*101.& Lugo *de Contract.diſp.39.ſect.*1.

3 Secundò, Religioſos vocatos, vt teſtimonium in aliqua cauſa ferant, teneri etiam manifeſtare, quæ pro aduerſario faciunt, & ſi illa taceant, teneri ad reſtitutionem damni ſequuti ex taciturnitate. Ratio eſt, quia ſunt cauſa talis damni, & tenebantur euitare illud ex iuſtitia. Nauarrus *d.cap.25.num.*40. Sanch. *ſup.dub.7.*

4 Tertiò, teſtes, qui falſum depoſuerunt, præter pœnas periurii, quas incurrunt, de quibus dixi *tomo 1. cap.9.num.42.& tomo 3.* verbo *iuramentum quoad Regulares numer.* 14. tenentur etiam ad reſtitutionem damni inde ſequuti, propter iniuſtitiam commiſſam. Vel totalis damni, ſi id fecerunt ſcienter, vel ex notabili negligentia; vel ſaltem partis, iuxta modum culpæ, ſi id non fecerunt ſcienter, nec ex lata culpa, ſed tantùm ex leui. Sotus *d.q.7. art.*4. Nauarr. *d.n.*40. Sanchez *ſupr.dub.*21. Fagundez *ſupra num.*1.

Limi-

Digitized by Google

Limitant id aliqui pro caſu quo teus non erat per alios teſtes conuictus, nec index determinatus ad illum puniendum. Fagundez *ſupra aum.* 3. Diana *ſupra Reſolut.*105. Qui autem præter intentionem, adhibita mediocri diligentia, falſum dixetunt non tenentur ex iuſtitia ad reſtitutionem damni illati, cū vetè iniuſtitiam non commiſerint. Diana *ſupr.* poſt alios. Sed ſolùm tenentur ex charitate tetractare id, quod dixerant, eo modo quo potetunr. Caietanus 2.2.*q.*70.*art.*4. Corduba *memb.* 2. *de Secret.qu.*7. Nauarrus, & Sanchez *ſupra* Vide Dianam 4.*p.tract.* 4.*reſolat.*99.& Fagundez *ſupra numer.* 5.

5 Quartò, citca numerum teſtium nota, quòd licet iure antiquo *cap.Præſul.*2.*q.* 5. contra Præſulem Eccleſiæ Rom. requireretur numerus 72. teſtinm, contra Presbyterum Cardinalem 44. (aliàs 64.) contra Diaconum Cardinalem 27. & contra Subdiaconū, Acolythum, Exorciſtam, Lectorem, & Oſtiarium 7. (Leſſius *de iuſt. lib.* 2.*cap.*30.*dub.*4. *aam.* 27. Sanchez *ſupra dub.* 9.) conſuetudine tamen obtentum eſt, vt ad condemnandum quemcunque Regularem, etiā Sacerdotem, ſufficiant duo teltes præter actorem, ſi idonei ſunt, & omni exceptione maiores, hoc enim eſt conforme iuti dinino *Deuteron.*17.& 19.& *Math.* 18.& iuri humano *capit.quod verò* 2.*q.*5.& *cap.omni negotio,& cap. licet de teſtib. & l. vbi numerus ff.de teſtib.* Alderete *de Relig.diſcipl.l.*2.*ca.*3.*num.*5. Layman. *l.*3.*ſect.*5.*Tract.*6.*cap.*4.*na.*3. Peirinis *in formular. littera T. cap.*3.*num.*10. ex Silueſtro, Couarub. Farinacio, & aliis. Nunquam tamen ad condemnationem alicuius ſufficit vnius ptiuati teſtimonium. Leſſius *ſupra numero* 24. Alderete *ſupra aam.* 4. Qui addit, etiam ſi talis ſit grauiſſimus, & in dignitate conſtitutus. Sed hoc limitat Sanchez *ſupra dab.*10. in Summo Pontifice, cuius teſtimonium facit probationē. Limitat etiam cum Silueſt. *in Samma verſ. Teſtis qa.* 5. in Cardinali, in multis caſibus de conſuetudine Curiæ.

6 Quintò, circa qualitates teſtium nota, quòd in cauſis criminalibus Regularium non ſunt teſtes legitimi ſæculares, vt conſtat ex *capit. de cætero de teſtib.* præſertim cum ipſi ſoleant eſſe Religioſis infeſti. Alderete *ſupra num.* 14. ex Maſcardo, Farinacio, & aliis. Niſi quando crimen eſt occultum, vel aliter ptobari non poſſit. Alderete, & Layman. *ſupra.* Aliàs eorum depoſitio ſolùm facit indicium. Alderete *ibidem.*

7 Sextò nota, quòd Regulares examinati pro teſtibus à Sancto Officio non poſſunt à ſuis Prælatis per quinquennium continuum à die depoſitionis moleſtari, vel ex quacunque cauſa, aut prætextu prætenſo puniri, inconſultis DD. Cardinalibus. Ita enim habetur ex decreto Pij 5. in Sac. Congregatione, quod refert Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Teſtis nam.*3.

8 Alia quæ ſpectant ad examen teſtium Regulariū, præter dicta *tom.* 1. *capit.* 27. habes apud noſtrum Thomam de Ieſu *de Viſitat.Regular.tractat.*3.*cap.*7. Ghiſlerium *de iadic. Regular. capit.* 17. Spatharium *de modo corrigendi Regular. tract.* 7.*cap.*6. & Peirinis *ſupra cap.* 3. cum aliis, quos referunt. Plura etiam ad teſtes ſpectantia, præter telatos authores afferunt nouiſſimè Paſqualigus in *Deciſ. moral. deciſ.* 21 t. & *ſeqaentib.* & Eminentiſs. Lugo *de Contractib. diſp.* 37. *ſect.*14.& *diſp.*39. *per totam.*

TORTVRA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

Quando aut quomodo torqueri poſſint Regulares, numero 1.
*Quæ indicia ſufficiant ad torturam, nam.*2.
*Non ſtatim applicanda eſt, num.*3.
*Priuilegiati non torquendi. aum.*4.
*Quando tortura applicari non debet, num.*5.
Quid quando pœna delicti eſt æqualis, vel minor tortura, num. 6.
*An reus ſemel tortus iterum torqueri poſſit, num.*7.

1 EX dictis *tomo* 1.*cap.*18.*nam.* 17. & *cap.*27.*nu.* 16. conſtat poſſe Prælatos Regulares ſubditos non plenè conuictos de aliquo crimine atrociori, & grauiori, cogere per tortutam ad illud fatendum. Vbi etiam de modo talis torturæ. Eſſe autem mitiùs torquendum Religioſum quam ſecularem dixi etiam *tomo* 3. verbo *Iudex*, & *Iudicium Regularium num.*14. Vbi etiam de miniſtris, per quos torqueri debent Religioſi, & quibus tormentis. Appellationem quoque à ſententia torturæ eſſe ſuſpēſiuam dixi eodem loco, & verbo *Appellare, & appellatio nam.* 17. An etiam, & quando reus cogi poſſit per torturam ad reſpondendum, dixi ſupra verbo *Reus regularis aum.*3. Nunc alia addenda ad intentū inter Regulares practicabilia.

2 Primò, quòd licet Iudicis arbitrio relinquatur an indicia, quæ ſunt de crimine ab aliquo commiſſo ſint ſufficientia ad torturam, vt habent Angelus, Silueſter, Armilla, & Tabiena *in Samma verbo Iudicium.* & Sanchez *tomo* 2.*Conſil.moral.l.*6.*cap.*3.*dub.*14. *nu.*6. Nihilominus regulariter loquendo non quodvis indicium ſufficit, ſed debet eſſe graue, quod legitimè, videlicet per duos teſtes, comprobetur. Farinacius *in Practic.criminal.q.*37.*num.*7. & 13. Layman. *l.*3.*ſect.*5.*Tract.*6.*cap.*5.*qu.*9. Vnus tamen teſtis exceptione maior, qui teſtatur de delicto viſo, ſufficiet. Angelus, Silueſter, Armilla, Tabiena *ſupra* Leſſius 2.*de iuſt.cap.*29.*dub.*17.*num.* 153. & Layman. *ſupra.* Excipe, niſi teus eſſet bonæ famæ. Si enim talis eſſet, neceſſe eſt, vt alia indicia afferantur. Sanchez *ſupra num.* 3. ex Simancas, & aliis. Vnde Sanctus Ludouicus Galliarum Rex, vt habet Boerius *deciſ.*103. & ex eo Alderete *de Diſcipl.Regular.l.* 1.*cap.* 17. *num.* 11. ſtatuit nullum virum honeſtum, vel integræ famæ ad vnius depoſitionem poſſe torqueri. Poteſt tamen eſſe vnum indicium tam vehemens, vt illud ſolùm ſufficiat, vt ſi Religioſus iuuenis inuentus eſſet cum fœmina in loco ſecreto apto ad peccandū. Sanchez *ſupra nu.*5. ex prædictis Summiſtis, & Dom. Lugo *de Contract.diſp.* 37.*ſect.*13.*num.* 154. In ſpecie autem de huiuſmodi indiciis, quæ ſint ſufficientia ad torturam, agit Alderete *ſupra* Leſſius *ſupra l.*2.*ca.* 8.*num.*156.& *ſequentibus.* Sanchez *ſupra num.* 7. Portellus in *Dub.Regular.verbo Tortura.*

3 Secundò, non ſtatim ac ſunt ſufficientia indicia ad torturam veniendum eſſe ad illam, maximè inter Regulares, inter quos benigniùs agendum, ſed dandam eſſe copiam ipſorum reo, & dilationem, vt ſe defendat. Si tamen in defenſione defecerit, damnandus erit tormento, & ſententia ipſi intimanda. Quòd ſi ab ea non appellat, vel caſu quo appellet, appellatio cenſetur friuola, torquendus eſt. Sanchez *ſupra num.*4. Portellus *ſupra num.* 11.

4 Tertiò,

Digitized by Google

4 Tertiò, quòd cum in Iure ſint multi priuilegiati, qui torqueri non poſsunt, niſi in criminibus exceptis, ſcilicet hæreſis, læſæ Maieſtatis, proditionis &c. quales ſunt minores quatuordecim annis, ſenes, milites, decuriones, nobiles, & mulieres prægnantes, de quibus communiter Doctores, ſpecialiter ex relatis Leſſius *ſupra à num.* 154. Sanchez *ſupra num.* 12. Fagundez *l.*8. *in Decalog. cap.* 21. *numer.* 14. Layman. *ſupra numero* 12. Lugo *ſupra à num.* 155. poſt Clarum, Gomez, & alios, & inter eos recenſeantur etiam Doctores, & conſtituti in magna dignitate, ideo Magiſtri Religionum, cum ſint Doctores; & Generales, aut Prouinciales, quia ſunt conſtituti in magna dignitate, hoc priuilegio potiri poſſunt præſertim in materia fauorabilis. Portellus *ſupra num.* 12.

5 Quartò, tortura applicari non debet quando crimen eſt plenè probatum, vel quando alia via veritas haberi poteſt, quamuis reus illud neget. Tortura enim ſolùm adinuenta eſt in ſubſidium, veritatis cognoſcendæ; quando ergo veritas eſt cognita non debet applicari tortura, maximè inter Regulares, cum apud illos rariſſimus eſſe debeat illius vſus. Alderete *dicto cap.* 17. *num.* 8. Portellus *ſupra num.* 4. Excipe duos caſus, prior eſt, quando reus malitioſè appellat ad Superiorem, vt executionem iuſtæ ſententiæ impediat, vel quando putatur habuiſse ſocios, vel commiſiſſe alia crimina. Leſſius *ſupra num.* 152. ex Nauarro, & Claro.

6 Quintò, tortura non eſt applicanda quando pœna imponenda pro delicto eſt æqualis, vel minor ipſa tortura, ſed quando eſt maior. Iniuſtiſſimum nãque eſt, vt pro delicto pro quo Religioſo imponenda eſſet pœna aliqua ieiunij, mortificationis &c. aut etiam priuatio officij &c. enormiſſima torturæ pœna ei applicetur. Alderete *d. capit.* 17. *num.* 8. Portellus *ſupra numer.* 2. [Adde quod iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 27. *num.* 12. nomina teſtium non debent manifeſtari reo, eo quod & ſi talis manifeſtatio ſit conformis iuri communi, *cap. fin. de hæres. in* 6. *& cap. Qualiter, & quando de accuſat.* Nihilominus quia eſt vſus S. Inquiſitionis, & quia ex hoc oriri poſſint plura dãna contra charitatem, quæ maximè impediri debent inter Regulares, ideo inter ipſos non debet admitti talis teſtium manifeſtatio. Lugo *tom.* 2. *de iuſt. & iur. diſp.* 37. *ſect.* 14. *num.* 168. poſt Suarez, & Sanchez. Huiuſmodi autem defectus manifeſtationis teſtium in tribunali Religioſorum ſuppletur primo ex eo quod in illo mitius, & benignius contra reum proceditur, quam in alijs tribunalibus. Tum etiam ex eo quod minori pœna punitur; & præſertim quia Iudex Regularis ante rei condemnationem eum interrogare debet an habeat aliquem ſibi peculiariter infenſum, vel ſuſpicetur de aliquo ſibi falſum crimen impoſiturum. Lugo ſupra.]

7 An reus ſemel tortus iterum torqueri poſſit, & quando, habent Leſſius *d. dub.* 17. *numer.* 168. & Layman. *ſupra num.* 10. ex alijs. Nota tamen, quòd inter Religioſos hoc non eſt laudabile. Portellus *ſupra numero* 8. ex Rodriguez. Apud quos etiam alia ad intentum, maximè, prout ad Religioſos ſpectat, apud Alderete locis relatis. Vide etiam Dianam 4. *part. tract.* 6. *per* totum dum loquitur de tortura in Sancto Officio.

TRANSEVNTES. Regulares.

SVMMARIVM.

Quibus conditionibus permittatur tranſitus vnius Religionis ad aliam, num. 1.

Tranſitus non debet eſſe ex animi perturbatione, ira, odio &c. num. 2.

Nec cum iactura Religionis, quæ deſeritur, numero 3.

Nec ſine licentia Superioris, num. 4.

Religio ad quam fit tranſitus debet eſſe perfectior, numero 5.

Nomine perfectioris Religionis quæ intelligatur, numero 6.

Quid attendendum ad iudicandum de tali perfectione, numer. 7.

Quid ad iudicandum, quæ Religio ſit ſtrictior, aut aſperior numer. 8.

Regulares tranſeuntes non debent à Sede Apoſtolica habere prohibitionem, num. 9.

Qui Religioſi interdicti ſint tranſire ad alias Religiones, num. 10.

Qui poſſint dare licentiam ad tranſeundum de vna religione ad aliam, num. 11.

Per Regulares quibus permittitur tranſitus, qui intelligantur, num. 12.

An tranſeuntes teneantur facere Nouitiatum, numero 13.

De loco, quem habent Religioſi tranſlati, numero 14.

An vota prioris Religionis obligent tranſeuntes. Ibidem.

Maximè propter Conſtitutionem Sanctiſſimi D. N. Vrbani. ibidem.

De alijs ad ipſos ſpectantibus. ibidem.

An Choriſtæ tranſeant ad Conuerſos, ſeu Cõuerſi ad Choriſtas, num. 15.

1 Tranſitum Regularium ex vna religione ad aliã licitum eſſe quibuſdam conditionibus ſeruatis, dixi *tomo* 1. *cap.* 22. per totum. Nunc verò prædictæ conditiones expendendæ ſunt, & materia ipſa amplianda.

2 Et primò, ex dictis eo *cap.* 22. *nu.* 3. conſtat, quòd ad hoc quòd iſte tranſitus ſit licitus, requiritur primò, quòd non fiat temeritate, leuitate, odio, ira, contemptu, vel alia qualibet animi perturbatione, ſed ſtudio vitæ perfectioris. De quo etiam Bonacina *de Clauſura q.* 1. *punct.* 9. §. 3. *diff.* 2. *num.* 1. Portellus *in Dub. regular. verb. Religionis tranſitus num.* 6. Dixi etiam *ibidem num.* 7. defectum huius conditionis non irritare tranſitum ex vna Religione ad aliam. Tum quia, vt ibi dixi, iura, quæ de huiuſmodi tranſitu loquuntur, & talem conditionem apponunt, nullo modo aſſerunt propter ipſius defectum irritari. Tum etiam, quia malus finis profeſſionis, ſi non eſt contra ſubſtantiam ipſius, eam non irritat, vt dixi eodem *tomo* 1. *capit.* 2. *num.* 15. Leuitas autem, odiũ, ira, contemptus, vel animi perturbatio non ſunt contraria ſubſtantiæ profeſſionis. Bonacina *ſup. diff.* 1. *num.* 7. Bordonus *reſolut.* 29. *num.* 47. Licèt oppoſitum teneat Theſaur. *in Praxi part.* 2. *verbo Religioſus. cap.* 4. *num.* 2.

3 Requiritur ſecundò, quòd is tranſitus non fiat cum iactura, & detrimento Religionis à qua diſceditur, iuxta dicta *eo num.* 7. Vnde ſi volens tranſire

ſit

Digitized by Google

fit perſona inſignis, valde doctus, aut in aliqua re magnæ æſtimationis, non videtur poſſe licitè tranſire, quia talis tranſitus magnam afferret iacturam Religioni derelictæ. Portellus *ſupra* Defectus etiam huius conditionis non irritat tranſitum, vt ibi etiã dixi. Quod etiam tenent Bonacina *ſupra diff.2.num.4.* & Bordonus *ſupra num.* 48. Quo tamen non obſtante, prior Religio habet ius repetendi Religioſum, qui cum notabili ipſius iactura ad aliam tranſijt. Tum quia id colligitur ex *cap. licet de Regularibus*. Tum quia Religioni competit ius petendæ reſtitutionis in integrum, cum læſa fuit. *cap. 1. de in integr. reſtit.* Sanchez *lib.6.in Decalog.cap.7. num.* 11. & 92. Bonacina *ſupra* poſt D. Antonin. Angelum, Silueſtrum, Tabienam, & alios. Quod tamen limitandum eſt, ſi forſan Religionis desertæ Religioſi fuerint peruerſorum morum, vt propterea cauſa fuerint talis tranſitus, tunc enim tale damnum ipſis imputari debet. Sanchez *eo num.* 11. ex alijs.

4 Tertiò requiritur, iuxta dicta eo *cap.22.num.4.* petitio licentiæ à Superiori. Quibus fauet declaratio Sacr. Congregationis, quam refert Barboſa *de iure Eccleſiaſtic.lib.1.ca.42.num.*43. Licet defectus huius conditionis non irritet tranſitum, vt dixi *ibidem. num.*7. Quod tenent etiam Sanctarellus *de Apoſtaſia cap.8.dub.vnico num.6.* Bonacina *ſupra difficult.1.nu.*7. contra Sanchez, & alios. Adde, ex declaratione Sacr. Congregationis, quam referunt Rodrigu. *tomo 3.quaeſt.Regularium quaeſt.* 52.*art.*20. Quarant. *in Summa Bullary verbo Monaſteria, & Conuentus verbo Quoad tranſitus*, & Barboſa *in Collectaneis Bullar. verbo Tranſitus Religioſus*, tranſitus ad parem, vel arctiorem Religionem, non fieri niſi cauſa cognita, & vitæ, ac morum ratione, idque ex approbatione Capituli Generalis. Oppoſitum tamen, vt credo, practicatur in Religionibus, quod attinet ad approbationem Capituli Generalis.

5 Quartò requiritur ad hoc vt tranſitus ab vna ad aliam Religionem fieri poſſet, quòd religio, ad quã fit tranſitus ſit perfectior, iuxta dicta eo *ca.22.num.*5. Dixi autem eo loco *num.*7. defectum huius conditionis reddere nullum tranſitum, & irritare profeſſionem factam in alia religione. Excipe niſi adſit legitima diſpenſatio potentis illam concedere ad tranſeundum ad æquè ſtrictam, aut laxiorem religionem, iuxta dicta eo *cap.22.à num.*8. quia nullo iure tranſitus ad non perfectiorem religionem permittitur, nec religioſus ſui iuris eſt, vt validè poſſit in prioris profeſſionis, & iuris per illam priori religioni comparati præiudicium, profiteri in altera Religione æquè ſtricta, aut laxiori. Sanchez *ſupra num.*23. Quę autem religio ſit dicenda perfectior in præſenti, habes ex dictis *eo nu.*5. Nota tamen, quòd quamuis ibi dixerim in quæſtione illa quid intelligatur nomine religionis perfectioris probabiliter dicere aliquos eam eſſe perfectiorem non quæ fuerit arctior, aſperior, & riguroſior, ſed quæ habuerit perfectiorem finem, & media ad illum proportionata; nihilominus video ſententiam aliam, quam ibi etiam ſatis probabilem dixi, ſcilicet eam dici perfectiorem, quæ fuerit arctior, durior, & aſperior, communiorem eſſe, vt patet ex multis Authoribus, quos Sanchez *ſupra num.*21. adducit. Quibus iunge Sanctarellum *ſupra cap.8.numer.*30. Bonacina *ſupra difficult.3.num.*2. Fagundez *in 2.Eccleſ.præcept. lib.8. cap.5.num.6.* Tamburinum *de iure Abbat. tomo 3.diſp.7. quaeſt.1.num.*18. & Bordonum *ſupra num.*21. Et ratio eſt, tum quia tranſitus ad aliam Religionem conce-

di videtur, vt ſalus Religioſi ad aliam Religionem tranſmigrantis in ſtatu magis tuto collocetur, in ſtatu autem magis tuto collocatur amplectendo Religionem arctiorem, & duriorem, quàm aliam perfectiorem, & fructuoſiorem per ordinem ad finem, & ſalutem animarum. Non leue enim periculum ſubit, qui curam aliorum gerit. Confirmatur, tum quia in *cap. licet* citato mentio ſit arctioris, & aſperioris vitæ. Tum quia in omnibus priuilegijs, in quibus interdicitur tranſitus ab vna religione ad aliam, excipitur Carthuſia, ſed hæc non eſt perfectior quoad finem (Carthuſiani enim aliorum ſaluti non vacant) eſt tamen arctior, & aſperior ratione abſtinentiæ à carnibus, ſilentij, perpetuæ clauſulæ, & aliarum perpetuarum pœnitentiarum. Ergo illa religio perfectior in hac parte vocatur, quæ durior fuerit, & aſperior.

6 Etſi autem in hac parte nomine perfectioris Religionis intelligatur auſterior, abſolutè tamen loquendo aliud eſt Religionem eſſe perfectiorem, aliud verò eſſe ſtrictiorem, ſeu rigidiorem. Religionis enim perfectio ſumitur à meliori, ac perfectiori fine, contemplatiuæ ſcilicet vitæ, vel actiuæ, per exercitium virtutum perfectiorum. At religionis ſtrictio, & aſperitas ſumitur ex aſperioribus, & ſtrictioribus actionibus vitæ, & corporis, in quibus Religioſi exercentur. Vt à maiori ieiunio, ſilentio, cilicijs &cet. Vnde poterit contingere, vt vna Religio ſit ſtrictior, & aſperior altera, ſed altera minus ſtricta ſit nihilominus perfectior, quia habet meliorem, ac perfectiorem finem, & exercitium virtutum perfectiorum. Portellus *ſupra num.*1. ex D. Bonauentura.

7 Dixi etiam eo *num.*5. quòd ad iudicandum quæ Religio ſit perfectior (idem dico de ſtrictiori) non tam attendendum ſit ad primam Inſtitutionem, & Regulam, quàm ad præſentem obſeruantiam, & modum, quo in tali religione viuitur. Quod non ſolùm tenent, Azor. & Leſſius eo loco relati, ſed & Sanchez *ſupra num.*24. poſt plures alios. Quibus iunguntur Bonacina *ſupra num.*3. Peirinis *tomo 1.de Subdito qu.1. cap.24.§.nota tamen*, & Bordonus *ſupra num.*15.

8 In iudicando etiam, quæ Religio ſit ſtrictior, aut aſperior, non ſolùm inſpicienda eſt externa corporis aſperitas, aut votorum multitudo, verum etiam alia vitæ ratio, vt eſt exacta paupertas, ſtricta propriæ voluntatis abnegatio, & ſimilia, quæ corporis auſteritates valdè ſuperant. Vnde meritò Summi Pontifices aliquando interdixerunt quibuſdam religioſis ne Fratres Minores, aut alios ſtrictiores Regulæ in ſuam religionẽ admitterent prætextu quarti voti, quod in ea emittitur. Sanchez, & Bonacina *ſupra*. Vnde etiam ceſſant quæſtiones aliquorum, qui propterea ſolùm aliquas religiones ſtrictiores appellant, & ad eas tranſire poſſe alios quoſcunque, etiam Carthuſianos, contendunt, quia in eis eſt quartum votum aliquod.

9 Quintò, iuxta dicta eo *cap.22. num.6.* requiritur, vt Religioſus poſſit ex vna Religione ad aliam tranſire, quòd illi non ſit à Sede Apoſtolica talis tranſitus interdictus. Huiuſmodi etiam conditionem aliquando irritare tranſitum, & profeſſionem de nouo in alia Religione factam, quando ſcilicet in tali prohibitione Pontificia clauſula irritans apponatur; ſecus verò quando non, dixi eo *cap.22.num.*7. Pro quo video notabile priuilegium Innocent. VI. pro Patribus Seruitis *in Annalibus huius Ordinis Centur.2.lib.2.*

cap.

Digitized by Google

cap. 5. Quomodo autem intelligenda ſint ſimilia priuilegia inter dicentia talem tranſitum, & an illis non obſtantibus permitti poſſit, agunt Sanchez *ſupra numer.* 10. Vechius *in Praxi Nouit. diſp.* 15. *dub.* 3. & Barboſa loco relato *de iure Eccleſiaſt. num.* 51.

10 Religioſi porrò, quibus interdictus eſt tranſitus ad aliam Religionem ſunt primò, Mendicantes, niſi ſolùm ad Cartuſiam, iuxta dicta *ibidem num.* 6. Secundò, Ciſtercienſes, iuxta dicta etiam *ibidem* Tertiò, Ieſuitæ, & Carmelitæ noſtri diſcalceati, prout ibidem dixi. Item Clerici Regulares Miniſtrantes infirmis, qui etiam ad Cartuſianos tranſire non permittuntur, vt ibidem quoque dictum eſt. Deinde, prout habet Sorbus *in Additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium verbo Recipere*, Capuccinis prohibitum eſt à Pio V. Gregorio XIII. ac Sac. Congregat. tranſire ad Minimos Sancti Franciſci de Paula, vbi etiam alia ad intentum. Diſcalceati etiam S. Auguſtini ad calciatos eiuſdem ordinis, ſiue ad quemcunque alium ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia tranſire prohibẽtur, ex Clemente VIII. Barboſa *in Collectan Bullar. verbo Tranſitus Religionis*. Similiter Trinitarij diſcalceati nequeunt tranſire ad aliam quamcunque Religionem, Carthuſiana excepta, ex Sanctiſſimo D. N. Vrbano VIII. Peirinis *tomo* 3. *Priuileg. Minimor. cap.* 12. *in Conſtitutione* 11. *vel* 21. *Vrbani VIII.* Inſuper Fratres Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede prohibentur tranſire ad Mendicantes ex Calixto tertio. Bordonus *ſupra numer.* 38. Diſcalceati etiam huius Ordinis prohibentur à Sanctiſs. D. N. Vrbano tranſire ad calciatos. Barboſa *ſupra*. De alijs, quibus ſimiliter idem eſt prohibitum, latè Barboſa loco relato *de iure Eccleſiaſtico à num.* 52. Tamburinus *ſupra quæſit.* 2. Theſaur. *ſupra à numer.* 4. Bordonus *ſupra num.* 27. & ſequentibus. Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Translatio num.* 9. *& ſeqq.*

11 Qui poſſint dare licentiam ad tranſitum ad Religionem æquè ſtrictam, ſeu ſtrictiorem, conſtat ex dictis eo *c.* 22. *n.* 8. 9. & 10. Vide tamẽ priuilegia particularia Religionum, ſpecialiter Benedictinorum, & Hieronymianorum apud Rodriquez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 52. *art.* 10. & Portellum *ſupra num.* 10. *&* 11. Quomodo peccet Prælatus non concedens licentiam ſubdito ad tranſeundum ad ſtrictiorem religionem dixi *ibidem numer.* 13. De quo etiam Vechius *d. diſp.* 15. *dub.* 2. & Barboſa *ſupra à num.* 69. Qui verò dent illam ad laxiorem, aut minus ſtrictam, dixi *ibidem num.* 11. Vbi primò notanda declaratio S. Congregationis, quam referunt Quaranta *ſupra* & Barboſa in *Collectan. Bullar. verbo Clauſtrales*, ex qua habetur, Religioſis clauſtralibus non licere tranſire ad non clauſtrales, quales ſunt Militares, & Hoſpitalarij per licentias, quæ conceduntur clauſtralibus ingrediendi quamcunque Religionem. Maximè notandum ſecundò, quòd, cum iuxta dicta eo *num.* 11. probabile ſit apud multos Doctores poſſe Prælatos Papa inferiores, videlicet Regulares ſupremos, ex legitima cauſa diſpenſare cum ſuis Regularibus ad tranſeundum ad laxiorem religionem, prout tenent Nauarrus, Sanchez, & Leſſius eo loco relati, Sanctarellus, Vechius, & Fauſtus, quos refert, & ſequitur Nouarius *ſupra num.* 6. *&* 7. Fagundez *ſupra num.* 10. Tamburinus *ſupr. quæſit.* 5. *num.* 7. & alij plures apud Sanchez *ſupra à num.* 53. Barboſam *ſupra à num.* 78. & Peirinis etiam loco relato eo *tom.* 1. *de Subdito.* §. *dico ſexto.* Nihilominus probabilitas huius ſententiæ ſolùm videtur practicabilis quando adeſt a certa, & indubitata cauſa talis diſpenſationis, & tantùm pro foro interno, non pro externo, propter decretum Concilij Trident. eo loco adductum, & alia quæ affert Peirinis *ſupr.* §. *dixi, &* §. *cæterum*. Pro foro ergo externo ſemper Sedes Apoſtolica conſulenda eſt, prout laudabiliter ſatis, etiam quando tranſitus eſt ad ſtrictiorem Religionem fieri ſolet. Vt teſtatur Eraſmus Cochier. *de iuriſdictione Ordinarij in Exemptos par.* 4. *quæſt.* 12. *in fine.* Addit Sanchez *ſupra num.* 70. ad id quoque requiri conſenſum Conuentus, eò quòd cum agitur de maioribus negotijs Monaſterij talis conſenſus requiritur, & in præſenti talis ſit iſte caſus, quia in eo agitur de alienatione Religioſi. Attendendus tamen eſt, vt credo, quoad hoc vſus, & ſtylus Religionis. Quæ verò ſint cauſæ talis diſpenſationis dixi eo loco *num.* 12. ex Azorio, Suarez, Sanchez, & Diana. De illis etiam Barboſa *ſupra num.* 82. Fagundez, & Nouatius *ſupra* ex Sanctarello, Vechio & Fauſto. Quomodo autem non poſſit concedi licentia ad tranſitum, niſi concedenti illam conſter, Religionem ad quam fit tranſitus, paratam eſſe ad recipiendum talem religioſum, conſtat ex dictis ex Decreto Sac. Congregationis eo *capit.* 22. *num.* 15. De quo etiam Vechius *ſupra dub.* 2. *num.* 9. Bordonus *ſupra num.* 3.

12 Per regulares autem, quibus permittitur tranſitus ad alias religiones ſeruatis ſeruandis, intelligũtur etiam Epiſcopis regulares, iuxta dicta *cap.* 22. *num.* 28. Item Militares. Adeo, vt tales in clauſtris vitam communem non degentes, etiam abſque licẽtia ſuorum Superiorum poſſint tranſire ad Clauſtrales, vt fuit reſolutum à Rota in vna Bononienſi *profeſſionis* 14. Maij 1622. coram Domino Merlino, quam citant Vecchius *ſupr. dub.* 2. *num.* 14. & Barboſa *ſupra num.* 64. Poſſunt etiam id facere Moniales, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 41. & *tomo* 3. verbo *Clauſura num.* 14. Quibus etiam locis plura dixi ad intentum. Pro foro tamen externo, vt credo, Sac. Congregatio non ſemel cenſuit ad eam in ſimilibus caſibus eſſe recurrendum, & ſignanter in quadã Nannetẽſ. & Redonẽſ. Ex quibus colligitur, illam, ſimiles licentias, concedere non conſueuiſse niſi quatuor conditionibus. Prima eſt, vt antequam à primo Monaſterio Monialis egrediatur, aliud ſit paratum, & quòd beneuolas habeat receptrices, quòdque in eo capitulariter per ſecreta ſuffragia recipiatur. Secunda eſt, vt dotem à cæteris Monialibus præſtari ſolitam, perſoluatur. Tertia, vt ſpes illis auferatur ad primum Monaſterium redeundi. Quarta, vt translatio fiat comitantibus matronis conſanguineis grauibus ab vno ad aliud monaſterium recta via abſque diuerticulo, ac nullibi pernoctetur, niſi cauſa hoſpitij, idque non niſi apud honeſtas perſonas. Barboſa *ſupra num.* 45. *&* 46. Pro huiuſmodi etiam tranſitu monialium vide Portellum *ſupra num.* 8. *&* 9. An verò tunc debeant ſecum ſuam dotem deferre, conſule dicta *tomo* 3. verbo *Dos Monialium num.* 6. & Eminentiſs. Ioannem de Lugo *de iuſt. & iure tomo* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 11. *num.* 229. Item Tertiarij, ſeu Tertiæ, cum illi non ſint veri religioſi, ad quamcunque veram religionem tranſire poſſunt. Item Oblati, ſeu Donati iuxta dicta *tomo* 2. *cap.* 8. *num.* 21. De quo etiam Bordonus *ſupra numer.* 54. ex aliis. Idem dicendum de toto Conuentu, ſeu Monaſterio, iuxta dicta eo *cap.* 22. *num.* 27. De quo etiam Bordonus *ſupra num.* 79.

13 Trãslatos de vna Religione in alteram teneri facere nouitiatum vnius anni, & de nouo profiteri,

conſtat

conſtat ex dictis eo *cap.22. num.* 16. Vbi etiam dixi id eſſe neceſsarium, quando eſt tranſitus ab vna familia in aliam eiuſdem Ordinis, vt ſi à Diſcalceatis Carmelitarum ad Obſeruantes eiuſdem Ordinis, vel à Conuentualibus ad Obſeruantes, vel Capuccinos in Ordine Minorum, vel è contra fiat tranſitus; quia, vt ibi dixi, iſtæ religiones habent diuerſas auſteritates, diuerſoſque modos viuendi, & propterea neceſſaria eſt probatio Religioſorum in ipſis. Et ideo Rota apud Farin. *deciſ.*115.*num.7.p.2.recent.* cenſuit quòd Monialis vnius Monaſterii vbi ad aliud transfertur, ſi non emittit profeſſionem in ſecundò Monaſterio non ſit Monialis illius. Et *num.*8. tenet ſufficere profeſſionem emiſſam in primo monaſterio, quādo fit translatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem regulæ. Barboſa *ſupra num.*85. Fratres tamē diſcalceati Sanctiſſimæ Trinitatis, ex declaratione Sac. Congregationis, quando tranſeunt ad calceatos non tenentur emittere nouam profeſſionem, licet debeant facere annum probationis. Barboſa *ſupra numer.* 86. Nouarius *ſupra num.*25.

14 De loco, quem habent Religioſi translati ad aliā Religionem dixi eo *cap.22. num.* 17. De quo etiam, præter authores ibi relatos, Barboſa *ſupra num.* 88. *&* 89. Similiter de obligationibus ſic translatorum dixi eodem *cap.22.num.* 19. De quo etiam Barboſa *ſupra num.90.* ex alijs. Pro quo valde notanda Conſtitutio SS. D. N. Vrbani 8. data anno 1635. die 21. Maij; in qua ſtatuitur, quòd Regulares, qui ex ſuo inſtituto votum habent, ſeu iuramentum de non procuranda, vel acceptanda extra eorum Religionem dignitate, aut ſuperioritate, tranſeuntes ad aliā Religionem, etiam cum licentia Papæ, aut dimiſſi, ſeu eiecti, remaneant aſtricti dicto voto, aut iuramento. Vnde eſto, quòd prædicti, iuxta dicta eo *num.19.* non tenerentur dicto voto, ſeu iuramento, quia illa, vel ſimilia cenſentur annexa, & veluti acceſſoria priori profeſſioni, hoc tamen nouo iure SS. D. N. Vrbani inducta eſt præſumptio iuris, quod ea cenſeantur principaliter facta in cultum Dei, & non vt adnexa priori profeſſioni. Theſaur. *ſupra num.* 13. Nota tamen, quòd quamuis ipſe ex Leſſio, & Sanchez, quos refert, putet hoc votum de iure communi Papæ reſeruatum non eſſe; nihilominus ex nouiſſima Conſtitutione Sanctiſſimi D. N. Vrbani ſub die 26. Februarij præſentis anni 1643. declaratum eſt ab eodem Sanctiſſimo Motu proprio prædictū votum diſpenſari, aut relaxari non poſſe, aut aduerſus illud aliquam licentiam, indultum, vel præceptū concedi, niſi ſolùm à Romano Pontifice pro tempore exiſtenti, ſublata facultate id faciendi omnibus, & quibuſcunque Superioribus, Nuncijs Apoſtolicis, Legatis, etiam de latere, ſublatis quoque quibuſcunque priuilegiis, indultis, & facultatibus in contrarium. An translati volentes redire ante amiſſam profeſſionem ſint admittendi in prima Religione, dixi *ibidem num.* 18. Dè quo etiam Bordonus *ſupra numero* 57. *& ſequentibus*. Vbi etiam de loco, quem talibus debet tribuere Religio, & an debeant facere nouum nouitiatum. De iis, quibus priuantur tranſeuntes de vna ad aliam Religionem, dixi *ibidem nu.*20. *&* 21. De bonis autem præfatorum translatorum ad quam Religionem pertineant, dixi *ibidem num.* 23. De quo Portellus *ſupra verbo Bona tranſeuntium num.* 1. Barboſa *ſupra à num.*91. Bordon. *ſupra à num.* 88. De egrediente Religionem animo tranſeundi ad aliam poſt aliquod tempus dixi *num.* 26. Similiter de pœnis tranſeuntium illegitimè ex vna Religione ad aliam dixi *ibidem num.* 22. *&* 24. De quo etiam Theſaur. *dicto cap.* 4. De obligatione ſic translatorum ad manendum in clauſtris propter decretum Concilii Trident. dixi *num.* 29. Nota autem Sac. Congregationem declaraſſe apud Armendariz *in Additionibus ad recopilat legem Nauarræ l.2.tit.18.li.7. de Religion. num.69.* & Barboſam *ſupra num.*103. poſſe Prælatum prædictis translatis licentiam concedere ſtandi ad modicum tempus extra monaſteria, cauſa prædicationis, vel audiendi confeſſiones.

15 Quomodo, & quando Religioſi Choriſtæ transferri poſſint ad ſtatum laicorum, ſeu Conuerſorum, dixi eo *capit.22. num.* 25. Quomodo verò è contra non debeant Conuerſi, ſeu laici permitti ad Ordines Sacros promoueri, habes ex dictis *tomo 2.cap.8. num.22.*

TRIREMIVM POENA.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè, num.1.
Hac pœna an noua vel antiqua, num.2.
An digna quòd imponatur Religioſis, num.3.
Quando poſſit illis imponi, num.4.
An damnati ad triremes habitu ſpoliari debeant, numero 5.
Quibus adquirant tales damnati, num. 6.
Propter quæ delicta S. Officium hanc pœnam imponere ſoleat, num.7.

1 HAc pœna mulctari poſſe Regulares propter grauia delicta ab ipſis commiſſa, & quæ aliter caſtigari non poſſunt, dixi *tomo 1. cap.16. numer.* 32. Vbi etiam, qualiter triremium miniſtri non incidant in excommunicationem Canonis eos verberantes, niſi modum excedant. Inſuper, vt *ibidem*, & *tom.*3. verbo *Infamia num.*7. dixi, illi qui fuerint ad triremes damnati, ſunt irregulares, vt potè infames infamia Iuris. Quod intellige, iuxta dicta eo. *num.7.* quando ſunt damnati ad talem pœnam ob cauſam famoſam. De quo Theſaurus *in Praxi part.1. cap.33.§. talis eſt, & par. 2. verbo Miſſa cap.5.§.item ſi eſſet.* Vbi quòd tales, etiam à triremibus liberati ſint infames, & irregulares *l.ad tempus C. ex quibus cau.inf.im. irroget.* A quibus autem diſpenſari poſſint in dicta irregularitate infamiæ, dixi eodem *num.* 32. De quo etiam Theſaurus *eo §. Item ſi eſſet*. An verò tales dum ſunt in triremibus teneantur ad Officium diuinum perſoluendum, ſi ſint in Sacris, dixi eodem *tom.1.capit.* 12. *numer.*7. De quo etiam Bordonus *Reſolut.*30. *num.* 13. An licitè poſſint ex triremibus fugere, collige ex dictis *tomo 1.ca.16.num.*10. De quo nouiſſimè Eminentiſs. Lugo *de Contractib.diſp.* 40. *ſect.*4. *num.* 54. Alia ergo in præſenti addenda.

2 Primò, quòd licet huiuſmodi pœna ſit omnino noua, cum non repetiatur quòd antiqui religionum Fundatores ea vſi fuerint ad puniendum ſuos religioſos, ſed ſolùm diſciplinis, mortificationibus, carceribus &c. (Nauarrus *Comment.3.de Regularib.num.*52. Peirinis *tomo 1.de Subdito q.1.cap.27.*) ea tamen ſucceſſit in locum antiquæ pœnæ deportationis, vel damnationis ad opus publicum. Theſaur. *ſupr.* ex Claro, Farinacio, & aliis.

3 Secundò, quòd licet huiuſmodi pœna indigna valde ſit quòd religioſis imponatur, cum per illam

inter

inter nefarios homines collocentur. (Nauarrus *ſupra num.*5.Iulius Clarus *in pract.li.*5. *§. finali.* Diaz *in practic.cap.*143.) vt propterea rectè à SS. D. N. Vrbano VIII. prouiſum ſit,vt tali pœna digni mittantur in carcerem quemdam ab eo deſignatum,& *Ergaſtulum* vocatum,nihilominus,quia non extat prohibitio in contrarium,& vſus Religionum ita obtinuit,ſiutque aliqua priuilegia quoad hoc aliquibus Religionibus conceſſa, videlicet Hieronymianis Hiſpaniæ à Pio.V.& Minimis à Clemente 7.& præſertim quia experientia compertum eſt criminoſos aliquos religioſos alio modo puniri non poſſe;ideo prædicta pœna corrigi debent. Rodriguez *tomo* 2. *quæſt.Regular.q.*24.*aliâs* 25.*ar.*1.Alderete *de Diſciplin. Religioſ.l.*2.*cap.*27.*num.*16.*&* 17. Peirinis *ſupra*. Vbi etiam de modo,quo Prælati Regulares in tali pœna infligenda procedere debent.

4 Tertiò, non debere hanc pœnam infligi Regularibus niſi quando aliter caſtigari non poſſunt. Eſt enim terribiliſſima, & infam iſſima, & pericoloſiſſima ſpirituali ſaluti, propter ſocietatem flagitioſiſſimorum hominum, etiam infidelium, qui in triremibus verſantur, plurimorum, ſpurciſſimorumque peccatorum participationem, quæ ibi committuntur.Diaz, & Peirinis *ſupra*. Vide plura ad intentum apud Viualdum *in Tract. de depoſ. & degradat. ſub num.*38.

5 Quartò,decens ſatis eſſe, vt prædicti Religioſi ad triremes damnati, finito tempore, habitu remanerent ſpoliati.Tum quia indecens eſt tam infami pęna punitos habitu Sancto,& religioſo veſtiri. Tum quia propter peſſimam ſocietatem hominum, qui in triremibus morantur, peſſimos quoque mores imbibere ſolent,vt propterea à conſortio religioſorum iure arceri deberent.Rodriguez *ſupra art.*2.Peirin. *ſupra* Hinc audiui ſæpiùs,referente Eminentiſſimo,& Reuerendiſſimo CardinaliGinetto noſtri ordinis Protectore,Sanctiſſimum D.N. Vrbanum velle,vt religioſi non damnentur ad triremes ad tempus,ſed in perpetuum, quòd tamen non video executioni mandari. Nec quando reuertuntur habitu priuantur, præſertim propter Decretum Sac. Congregationis *de Apoſtatis, & eiectis* eiuſdem Sanctiſſimi mandato editum de non ejiciendo aliquem à religione, niſi ſeruatis multis conditionibus, quæ ſæpiùs non reperiuntur in iſtis ad triremes damnati.Illud certius, ipſos dum in triremibus morantur, vel ad illos mittuntur, habitu religioſo priuari debere.Bordonus *reſol.*35.*num.* 29. Caſu verò ad religionem reuertantur non ammittunt genituram.Peirinis *ſupra* referens Silueſtrum, & Nauarrum. Qui etiam addit, Capitaneos triremium non recipientes religioſos ad ipſas damnatos, vel eos receptos dimittentes, non conſentiente religione, peccare mortalite.Quod limitat *tomo* 3.*priuileg. Miam. cap.* 6.*num.*5.niſi ipſis conſtet tales religioſos iniuſtè eſſe damnatos ad talem pœnam.

6 Quintò, quòd licet vatie loquantur Authores de illo cui adquirunt iſti damnati ad triremes ea quæ adquirunt;mihi tamen videtur dicendum, quòd ſiue ſint damnati ad tempus,ſiue in perpetuum,ſemper adquirunt religioni, prout in ſimili dixi de eiectis *tomo* 1.*cap.*23. *num.*15.propter rationem ibi aſſignatam, quia ſcilicet tales non ſunt omnino à religione derelicti, ſed ſolùm ſeparati, cuius ſignum eſt,quòd ex rationinabili cauſa poteſt illos reuocare. Tamen, ſi in eo ſtatu eos mori contigerit,tunc credo ipſorum bona pertinere ad Cameram Apoſtolicam,propter dicta eo loco *num.*16. & *ſupra verbo Spolia num.*1. ex Conſtitutione Gregorij XIII.

7 De caſibus,in quibus à Sancto Officio Inquiſitionis hæc pęna infligi ſolet, plura habes apud Dianā 4.*p.Tract.*7.& Carenam *de Offic.S. Inquiſitionis par.*3. *tit.*13.*§.*3.

TVTELA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

Regulares quando tutelam ſuſcipere poſſint, numero 1.
An tunc negotiari poſſint, ibidem.
An poſſint ſuſcipere tutelam honorariam, numero 2.
An eſſe Tutores miſerabilium perſonarum, num. 3.

1 Religioſos ſuſcipere non poſſe tutelam alicuius perſonæ, teſtamentariam videlicet,& datiuā, benè tamen legitimam,de licentia Prælatorum,cōſtat ex dictis *tom.*1.*ca.*9.*num.*17. De quo etiam Barboſa *de iure Eccleſiaſtic.lib.*1.*ca.*40.*num.*113. ex multis aliis. Quamuis Molina *tom.*1. *de iuſtitia diſp.*221. Sanchez *lib.*6.*in Decal.cap.*14.*num.*25. Peirinis *tomo* 2.*de Prælato qu.*3.*ca.*5.*num.*26.& alii id negent. Vnde pater profeſſus fieri poteſt tutor, aut curator filii.Bordonus *Reſolut.*14.*num.*79.ex Nauarro, Silueſtro,& Graffio. In caſu etiam quo Clerici(idem dico de Religioſis)de iure poſſint eſſe tutores,tes pupillorum negotiari valent, non tamen turpis lucri gratia. Ex declaratione Sacr.Congregationis apud Barboſam *ſupra & cap.*39.*§.*5.*num.*74. Non poſſe autem Regulares cogi ad munus tutoris ſuſcipiendum, & cogentes in excommunicationem incidere, dixi *tom.*3. verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium num.*9.

2 Videtur etiam Regulares ſuſcipere poſſe tutelam honorariam aliquorum. Dicitur autem tutor honorarius, qui datur, vt pupillus ſit magis honoratus eius auctoritate,& protectione,non autem,vt ſæcularibus negotiis ſe immiſcere debeat. Barboſa *ſupra numero* 76.ex aliis.

3 An autem Religioſi poſſint eſſe tutores miſerabilium perſonarum agunt Graffius *eo numero* 17. a me relatus, & Sanchez *ſupra numer.*26.Barboſa *ſupra capit.*43.*numer.*57. Nouarius *in Tractat.de priuileg. miſerab. perſonarum priuileg.*86.& Peirinis etiam *ſupra numer.*26.ex aliis. Quæ verò ſpectent ad officium tutoris,& quid teneatur facere, vide Summiſtas *verbo Tutela*,ſpecialiter Angelum *ibi à num.*2.& Silueſtrum *à q.*4.

VASA SACRA.

SVMMARIVM.

*Vaſa Sacra,quæ dicantur.num.*1.
*De Calice,& Patena,num.*2.
*De Pixide,ſeu ciborio, num.*3.
*De lunula,quæ Sacram hoſtiam tangit,num.*4.
*De vaſis, ſeu thecis Reliquiarum, num.*5.
Vaſorum Sacrorum conditiones, & qualitates, numero 6.
An alienari, confringi, vel conflari poſſint, ibidem.

1 Vaſa Sacra generaliter dici poſſunt quęcunque vaſa ad miniſterium Euchariſtiæ, eiuſque, & Sacrarum vnctionum, imò etiam Reliquiarum cuſtodiam,

Digitized by Google

ſtodiam,deſeruientia. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico l. 3. cap. 2. num. 1.* Specialiter autem hoc nomen tribuitur Calici, & Patenæ. Graffius *in Deciſ.aureis par. 2. lib.2.cap. 14. num.*8.Sanchez *tomo 1.in Decalog.l.2. cap. 43.num.*26. Barboſa *ſupra.*

2 Porrò Calicem, & Patenam non debere eſſe de ligno, ære, aurichalco, aut cupro, lapide, vitro, vel chryſtallo, ſed de auro, argento, vel ob magnam paupertatem, ex ſtanno dixi *tomo 3. verbo Calix num.* 1. Debere eſſe conſecrata, ac Chryſmates periuncta, *ibidem nu.* 2. A quo debeant conſecrari, *ibidem num.* 3. & 4. An reddantur conſecrata eo ſolùm quòd cum illis celebretur, *ibidem num.* 8. Quando execrentur, ſeu amittant conſecrationem, *ibidem num.* 5.6.& 7. Non poſſe tangi à laicis abſque peccato,*ibidem numer.*9.Quod intellige, etiam ſi vacua ſint,nec contineant Corpus, aut Sanguinem Chriſti.*cap.in Sancta diſt.*1.*de conſecrat.cap.Sacratas,aliſque iuribus diſt.*23.Layman.*l.*5.*tract.*5.*cap.*6.*num.*19. Quando autem Corpus, aut Sanguinem Chriſti cõtinent, ſine culpa graui tangi non poſſunt,niſi ſolùm à Sacerdote,vel Diacono,iuxta dicta *tom.* 2.*ca.* 8.*num.*34.ex *cap.non oportet.d.* 23. Paludano, & Suarez ibi relatis. Quibus iunge Silueſtrum *in Summa verbo Euchariſtia* 3.q.4.& Layman. *ſupra num.* 18. In caſu autem vrgentis neceſſitatis,& cauſa rationabili ſuadente, nullum eti peccatum prædicta tangi, etiam à laicis,iuxta dicta eo *num.*34.& à ſimili *tomo* 3.verbo *Agnus Dei num.*7. An verò prædicta quando non continent Corpus,aut Sanguinem Chriſti poſſint tangi ſine peccato ab Acholitbis,& inferioribus Clericis, etiam extra neceſſitatem, affirmare videtur Suarez *tom.* 3. *in* 3. *p. diſp.*8. *ſect.* 8. ſed communior opinio, & conformior vſui Eccleſiæ Romanæ id negat.Azor.*tom.*1.*Inſtit.Moral.l.*9.*cap.*9.*q.*6. Layman.*ſupra numer.* 19.*§.dico tertiò* poſt alios. Excipe, niſi adſit priuilegium Sedis Apoſtolicæ, iuxta eo *cap.*8.*num.*33. De quo etiam Azor.& Layman. *ſupra* ac Fagundez *de* 1.*Eccleſ. precept.l.* 3. *ca.*21.*num.* 27. & 29.

3 De Pixide etiam, ſeu ciborio, quod eſt vas, in quo conſeruatur Corpus Chriſti, idem proportionabiliter dicendum, ac de Calice, & Patena, prout ſupponunt Authores communiter, ſpecialiter Layman.*d.num.* 18. An verò neceſſe ſit quòd conſecretur,vel ſufficiat, quòd benedicatur, & à quo danda ſit talis conſecratio, ſeu benedictio, habes ex dictis *tomo* 3.verbo *Benedictio,& Benedicere num.*11.De quo vide Cardin.Lugo *de Sacram.Euchariſt. diſp.* 20.*ſect.* 4.*num.* 96. & 97. Idem etiam videtur dicendum de vaſe,in quo Euchariſtia miniſtratur fidelibus. Ioannes de Cruce *in Director.conſcientiæ de Sacrificio Miſſæ quæſt.*3.*dub.*3.

4 Cæterum de lunula illa,quæ Sacram Hoſtiam immediatè tangit,quamuis non videatur conſuetudine receptum quòd conſecretur,valde decens tamen eſt,vt ſaltem benedicatur. Durandus *l.* 1. *de ritibus Eccleſiæ cap.*16.Suarez *ſupra ſect.* 7. Ioannes de Cruce *ſupra.*Poteſt nihilominus tangi ſi conſecrata non eſt,etiam à laicis, non ſolùm antequam ad Corporis Chriſti contactum adhibeatur; ſed etiam poſtquam illud contigit, & iam non continet Corpus Chriſti. Layman. *ſupra num.* 22.

5 De vaſis autem, ſeu thecis Reliquiarum, in quibus ipſæ conſeruantur, cum nec conſecrata,nec benedicta eſſe ſoleant, dicendum, quòd tangi poſſunt reuerenter etiam à laicis ſine peccato. Sanchez *ſupra*. Ea tamen publicè in proceſſionibus geſtare, ſolùm ad Clericos ſpectare videtur. Layman. *ſupra num.* 21. ex alijs.

6 Generaliter etiam Regularibus maximè notandum primò, vaſa Sacra honeſta eſſe debere,& proportionata miniſterio,ad quod accomodantur. Angelus *in Summa verbo Vaſa num.* 1. Secundò, nitida aſſeruari debere. *cap. relinqui de cuſtodia Euchariſtiæ*, iuxta dicta *ſupra* verbo *Paramenta Sacra num.*2.Barboſa *ſupra num.*41.Tertiò, ad vſus prophanos applicari non poſſe abſque ſacrilegio,*cap.quæ ſemel* 18. *q.* 3. *Regula ſemel de Reg. iuris in* 6. iuxta dicta etiam eo verbo *Paramenta Sacra num.* 3. Fagundez *ſupra cap.* 21. *num.* 18. Barboſa *ſupra num.* 45. Quod intellige, etiam poſtquam formam,ſeu conſecrationem amiſerunt, propter idem fundamentum, & iuxta ibidẽ dicta.Licet Diana 6.*par.tract.*13.*reſolut.*76. id excuſet à peccato mortali. Quartò vendi non poſse,aut etiam pignorari abſque ſacrilegio, niſi propter neceſſitatem magnam Eccleſiæ, pauperum, captiuorum redemptionem &c.*cap.aurum* 12. *qu.* 2.& tunc non niſi alijs Eccleſijs, vel ſi laicis, non ad vſus prophanos, ſed ad Sacros, & pios, iuxta dicta eo verbo *Paramenta Sacra d.num.*3.Azor,Nauarrus,& Fagundez ibi relati,ac Sanchez *tomo* 1.*Conſil.Moral.l.*2.*cap.* 7.*dub.*1.*§.quartò dico, & §. vltimò dico.* Vide etiam Couarrubiam *l.* 2. *variar.cap.*16. Imò, iuxta dicta etiam eodem verbo *paramenta Sacra eo numer.* 3. ex alijs locis noſtræ Summæ,ſi prædicta vaſa Sacra fuerint pretioſa alienari non poterunt ſine Sedis Apoſtolicæ licentia. Addit Sanchez *ſupra eo §.Quartò dico*, poſse pro prædicta neceſſitate vendi vaſa Sacra etiam ad vſum prophanum, ita tamen, vt prius cõfringantur, & conflentur, præmiſsa priùs oratione ad Deum. Sed quod attinet ad neceſſitatem ad id faciendum, ea debet eſse non qualibet, etiam magna, ſed ſumma, vt idem Sanchez *§.ſequenti* ex Couarrubia approbare videtur. Quoad conflationem, licet ita fieri deberet in rigore iuris propter dictum *capit. aurum*,& ſic etiam tenet Barboſa *ſupra numer.* 48.ex Galeoto; iuxta dicta tamen *tomo* 3.verbo *Calix numer.*10.ex Naldo,praxi obſeruatur,quòd ſufficiat frangi talia vaſa, ſic enim ſufficienter deperditur forma conſecrationis ipſius, qui eſt finis talis ceremoniæ. Fagundez *ſupra numer.* 19. Illud autem de oratione præmittẽda ſatis laudabile eſt.Nota quintò, quòd ſi prædicta vaſa Sacra à degradatis miniſtris, vel aliàs indignis in miniſterio contrectentur non ideo perdent benedictionem.*cap. à nobis de Sacrament.non iterand.*Barboſa *ſupra num.* 41. Caſu autem quo prædicta vendantur ratione materiæ, non incurri ſimoniam, conſtat ex dictis eo verbo *paramenta Sacra*, & ſupra verbo *Simonia quoad Regulares.*

VELVM MONIALIVM.

SVMMARIVM.

Velari fœminas vnde ſumpſit exordium, num. 1.
Sex vela, ſeu velamina Monialium, num. 2.
*De velo probationis,& profeſſionis,num.*3.
*De velo conſecrationis, num.*4.
*De velo ordinationis,num.*5.
*De velo Prælationis,num.*6.
*De velo continentiæ,num.*7.

1 FOeminas velare caput ſuum,maximè in Eccleſia,ortum habere videtur ex illo Pauli *prim.Corinth.*

Digitized by Google

rinth.11.Omnis autem mulier orans,aut prophetans,non velato capite,deturpat caput ſuum. Et ex eo quòd Linus Papa primus poſt S. Petrum ſanciuit ne qua mulier niſi velato capite in Eccleſiam introiret. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico l. 1.cap. 44. numer. 14.* ex varijs iuribus. Hinc etiam conſuetudo velandi, vel Deo conſecrandi Virgines, antiquiſſima eſt, etiam à tẽpore Apoſtolorum, cum conſtet Sanctum Petrum velaſse Petronillam, S.Paulum Theclam, S. Mathæũ Iphigeniam, S.Clementem Flauiam Domitillam, & Liberium Papam Marcellinam Sancti Ambroſij ſororem. De quo ex varijs hiſtorijs Tamburinus *de iure Abbat. diſp. 27. quæſit. 1.* & nos in noſtris Annalibus.

2 Sex autem ſunt vela, ſeu velamina, quæ religioſis fœminis, ſeu Monialibus ex vſu Eccleſiæ concedi ſunt ſolita. Primum vocatur *probationis*, ſeu *receptionis*, quod datur nouitijs ante profeſſionem, in ipſa receptione, ſeu prima tonſione, & communiter ſolet eſse album. Secundum *profeſſionis*, quod datur profeſſionis tempore, & communiter ſolet eſse nigrum, licet aliquando ſit album, & antiquitus fuerit purpureum. Tertium *conſecrationis*, quod ſcilicet aliquando, & aliquibus Monialibus datur à Prælato in pompa ſolemni deſcripta in Pontificali Romano. Quartum vocatur *ordinationis*, quo ſcilicet olim Diaconiſsæ ordinabantur, ſed hodie cum velo conſecrationis confertur. Quintum *Prælationis*, quo Prælatiſsæ, vel Abbatiſsæ conſtituuntur. Sextum *continentiæ*, quod dari ſolet Monialibus viduis. De ijs ex variis iuribus Miranda *de Sacris Monialib. quæſtio.7. art.8.* Portellus *in dub.regular. verbo Velum Monialium num.1.* Sanchez *lib.5. in Decalog. cap. 5. numer. 22.* Suarez *de Relig. tomo 4. tract. 9. lib. 1. cap. 11.* Barboſa *ſupra d num. 15.* Tamburinus *ſupra quæſit.2.* Nouarius *in Lucerna regular. verbo Velamen, ſeu Velum.* Addit Maiolus *l. 1. de Irregularit. cap. 29.* ſeptimum, velum ſcilicet *pænitentiæ*, quod fœminis conuertitis dari ſolet. Quod tamen prætermittimus, quia parum conducens ad noſtrum intentum.

3 Et quidem ex ijs velis, ſeu velaminibus, primum, ſcilicet *probationis*, ſeu *receptionis* datur ea ætate, in qua fœmina recipere poteſt habitum nouitiæ, de qua dixi *tomo 1. cap. 25. num. 11.* Barboſa *ſupra numer. 15.* Secundum, ſcilicet *profeſſionis*, datur omnibus Monialibus profeſſionem emittentibus, poſtquam probationis tempus expleuerint, ſiue virgines ſint, ſiue non, iuxta dicta *eo cap. 25. num. 10.* poſt completum 16. annum, iuxta dicta ibidem *num. 11.* & in ipſius ſuſceptione capilli abſcinduntur, iuxta ritum Eccleſiæ. Barboſa *ſupra* Tamburinus *d. quæſit. 2. §. ad tertium reſpondeo.*

4 Tertium, ſcilicet *conſecrationis*, iuxta dicta eo *num. 10.* ſolùm datur virginibus, non viduis, aut corruptis. Miranda, & Sanchez *ſupra* ex S. Antonino, Paludano, & Nauarro. Et ſolum ab Epiſcopo, iuxta ibidem dicta. Licet ex priuilegio id competere aliquibus Abbatibus, & Prælatis teneant Benedictus Bomactius, & Tamburinus à me relati *tomo 3.* verbo *Benedictio, & benedicere num. 2.* Diebus tamen, & temporibus à iure ſtatutis *ca. de vot. cap. virgines 20. qu.1.* iuxta dicta eod. *num. 10.* Barboſa *ſupra num. 17.* Virgines autem hoc velum *conſecrationis* recepturas debere eſſe in ætate 25. annorum dixi eodem *num. 10.* ex declaratione Sac. Congregationis, quam etiã vel ſimilem refert Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarræ l. 1. de ætatibus num. 2.* & conſtat ex Pontificali Romano. Barboſa *num. 19.* Tamburinus *ſupr. §. hodie ergo.* Nota tamen, quòd quamuis, iuxta dicta eo *num. 10.* ex declaratione Sac. Congregationis ibi adducta, tollenda ſit huiuſmodi conſecratio Monialium, maximè inter Mendicantes, nihilominus, quia teſte Piaſecho *in Praxi Epiſcopor. par. 1. cap. 2.* & Barboſa *ſupr. num. 21.* eadem Sacra Congregatio reſpondit Patriarchæ Veneto obſeruandam eſſe ſi alicubi adhuc vigeret, ideo ſic faciendum. Quomodo autem ſe gerere debeat Monialis occultè corrupta, ſed cum fama virginitatis, in caſu, quo velum hoc conſecrationis ſuſcipere debeat, dixi eo *numer. 10.* De quo etiam latè Tamburinus *ſupra quæſito 4.* & Portellus *ſupra num. 2.* Pro conditionibus etiam Monialium ſic conſecrandarum Maiolus *ſup.* Tamburinus *ſupra quæſito 3.* poſt Silueſtrum, Tabienam, & alios Summiſtas *verbo Conſecratio Virginis.*

5 Circa quartum velum, ſcilicet *ordinationis*, nota, per illud ſolùm concedi Monialibus facultate Officium inchoandi in Choro, vel Homilias legendi. Quod quidem non eſt aliquis Ordo Eccleſiaſticus, cum fœminæ illius ſint incapaces, ſed genus quoddam nudi Officij, quod per benedictionem, & Breuiarij traditionem ipſis confertur. Maiolus *ſupra* Tamburinus *ſupra §. ad quintum.*

6 De quinto autem velo, ſcilicet *Prælationis*, qua ætate Monialibus concedendum ſit, & de alijs ad ipſum requiſitis, lege dicta *tomo 1. cap. 26. & 3. tomo* verbo *Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa.*

7 De vltimo velo, ſcilicet *continentiæ*, nota, quòd licet illud viduis concedatur *cap. vidua 27. q. 1.* poterit tamen dari virginibus, licet non è contra velum virginum dari poſſit viduis. Suarez *ſupra.* Barboſa *ſupra num. 20.* Tamburinus *ſupra §. ad Octauum* ex varijs iuribus. De hoc etiam velo, & alijs ad illum ſpectantibus Miranda *dicto art. 8.*

VENEFICIA.

SVMMARIVM.

Caſus reſeruabilis inter Regulares, num. 1.

Veneficia, incantationes, & ſortilegia quomodo differant num. 2.

Quando reſeruata fuerint quomodo intelligenda, numero 3.

An illis comprehendantur omnes ſpecies ſuperſtitionem, num. 4.

Superſtitio quid, & quotuplex, num. 5.

Quando Regulares in hunc caſum incidant. num. 6.

Quando in incantationem, num. 7.

De ſignis, vel verbis, quæ per veneficia, vel incantationes applicantur, num. 8.

De ſortilegio, & ſortibus, num. 9.

Quando in hunc caſum incidant Regulares, num. 10.

Quid de illis, qui Enſalmadores, *ſeu* Salutatores *vocantur, num. 11.*

In huiuſmodi peccatis an detur paruitas materiæ, numero 12.

1 INter caſus, quos, iuxta dicta *tomo 1. cap. 18. num. 20. & tomo 3.* verbo *Caſus reſeruati regularium num. 32.* Clemens VIII. permiſit Regularibus reſeruari poſſe, primum eſt *Veneficia, incantationes, et ſortilegia*, ideo opere pretium erit aliquid in præſenti de ipſo dicere.

2 Et primò nota, *Veneficia, incantationes, et Sortilegia* non differre ſpecie, ſed ſolùm ex parte materiæ, ſeu modi quo fiunt. Conueniunt enim in formali malitia,

tia, quæ eſt fieri inſtigante, vel paciſcente Diabolo, & ſolùm differunt, quia veneficium fit applicando res naturales inefficaces ad aliquem effectum non vtendo aliquibus uerbis neque cæremoniis. Incantatio, dicendo uerba inutilia, vel inefficacia ad talem effectum, non apponendo res uaturales, ſed ſola verba. Sortilegium verò, mittendo ſortes, vel quid æquiualens, ad cognoſcendum ſecretum præteritum, vel futurum, ita ut ſemper in his tribus concurrat Diabolus. Portellus *in Dub. Regular. verb. Veneficia num.* 1. Graſſius *de Caſib. reſeruatis ſuper hunc caſum.* Bordonus *in ſuis Reſolutionibus Reſol.* 40. *num.* 11. 13. & 14.

3 Secundò nota, præſenti caſui, quando reſeruatus fuerit, applicari debere generalem doctrinam, quam pro caſibus reſeruatis aſſignaui *tomo* 3. dicto verbo *Caſus reſeruati Regularium*. Primò, iuxta dicta eo loco *numer.* 9. nullum peccatum merè internum cenſeri debere ſaltem de facto (quidquid ſit de poſſibili) reſeruatum. Secundò, iuxta dicta *ibidem numer.* 10. peccata venialia de facto (quidquid etiam ſit de poſſibili) non debere cenſeri reſeruata. Tertiò, iuxta dicta *eod. num.* 10. probabile eſſe, quòd peccatum, de quo dubitatur an ſit mortale, vel veniale, reſeruari ſaltem non debere. Quartò, prout etiam eo loco dixi, quòd quando actus externus non eſt peccatum mortale, etiamſi internus mortale ſit, non cenſeri debeat reſeruatus. Quintò, iuxta dicta *ibid. n.* 11. non cadere ſub reſeruatione mortalia aliàs confeſſa. Sextò, prout ibidem *num.* 12. nec peccata mortalia cenſeri debere reſeruata, niſi ſint completa, & conſummata, aut niſi ipſa attentatio criminis reſeruetur. Septimò tandem, iuxta dicta ibid. *nu.* 13. & 14. quòd reſeruatio caſuum debeat reſtringi, & quòd in dubijs non debeat cenſeri aliquis in eos incurriſſe, exceptis aliquibus caſibus. De Prælatis porrò, qui poſſunt caſus reſeruare, & qui, & quomodo ab illis abſoluere, quando ceſſet ipſorum reſeruatio, & qualiter pœnitens, qui illos habet ſe gerere debeat ad petendum abſolutionem ab ipſis, ac de alijs concernentibus, latè eo verbo *Caſus reſeruati Regularium* dixi.

4 Specialiter tertiò, quòd in his tribus ſuperſtitionum ſpeciebus includantur omnes aliæ ſuperſtitionum ſpecies, notant Graſſius, Coriolanus, & Longus *in Tractat. de caſibus reſeruatis ſuper hunc caſum*, Portellus *ſup. num.* 23. Molfeſſius *tomo* 1. *Summæ tractatu* 7. *cap.* 20. *num.* 25. & Peirinis *tomo* 2. *de Prælato q.* 3. *cap.* 2. *§.* 1. *num.* 38. Eo quòd, iuxta doctrinam Iaſonis in *Authentic. quas actiones num.* 25. *Codic. de Sacroſ. Eccleſ.* quando agitur de ſalute animæ, & de vitando peccato debet ius etiam pœnale extendi, adeo, vt potiùs dicatur incluſio ſimilium peccatorum, quam extenſio. Ego tamen probabilius cenſeo contrarium, quia, iuxta dicta 3. *tom.* verbo *Caſus reſeruati Regularium num.* 13. & 14. reſeruatio caſuum, cum ſit odioſa, & pœnalia, reſtringenda eſt, & non extendenda ad alios caſus, etiam ſimiles, vel maiores, niſi illi exprimantur. Cum ergo in hoc caſu ſolùm exprimat Clemens VIII. tres has ſpecies ſuperſtitionis, ſcilicet *veneficia, incantationes*, & *ſortilegia*, non eſt admittenda extenſio ad alias. Bordonus *ſupra num.* 1.

5 Pro quo etiam notandum quartò, quòd ſuperſtitio eſt vana, ſeu falſa Religio, aut cultus alicui indebitè conceſſus. Nauarrus *in Manual. cap.* 11. *num.* 22. Toletus in *Summ. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 1. Leſſius *de Iuſtit. & iure lib.* 2. *cap.* 43. *dubit.* 1. & alii communiter. Eius autem ſunt quatuor ſpecies. Prima eſt, indebitus cultus Deo vero tributus. Secunda, idolatria. Tertia, diuinatio. Quarta, obſeruatio vana. Nauarrus *ſupra num.* 23. Saytus *in Claui regia lib.* 4. *capit.* 4. Bordonus *ſupr. num.* 2. Cum autem vana obſeruatio ſit procuratio alicuius effectus adhibitis mediis inutilibus, & à Deo minimè conſtitutis, ope Dæmonis tacitè, vel expreſsè inuocati, prout ex S. Thom. 2. 2. *q.* 96. *art.* 1. & 2. eliciunt communiter Doctores, ſpecialiter Toletus *ſupra cap.* 16. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. capit.* 40. ideo ex tribus prædictis veluti ſpeciebus ſuperſtitionis, duæ, ſcilicet veneficium, & incantatio, ſolùm ad quartam ſpeciem ipſius, quæ vana obſeruatio nuncupatur reducuntur. Tertia verò, quæ eſt ſortilegium, etiam ad tertiam ſpeciem ſuperſtitionis, quæ eſt diuinatio, reduci poteſt. Bordonus *ſup. num.* 11. 12. 13. & 14.

6 Ex quo patet quando Regulares in prædictum caſum cum reſeruatus fuerit incidiſſe cenſendi ſint. Primò enim quoad veneficia, tunc Regulares cenſeri debent in hunc caſum incidiſſe, cum maleficium aliquod fecerint, ſiue ad inferendum, ſiue ad tollendum morbum, vel aliàs damnificandum aliquem, vel aliquos, in perſonis, vel in rebus. Similiter quando, licet maleficium non fecerint, vel etiam neſciunt facere, eo tamen à maleficis fabricato ſiue ad ſoluendum, ſiue ad ligandum vtantur. Fagundez in 2. *præcept. Eccleſ. lib.* 8. *ca.* 4. *num.* 7. & 8. Peirinis *ſup.* Conſulentes autem veneficas, ſeu ſagas, aut conſulentes, vt conſulantur, ſi illarum remediis non vtantur, non comprehenduntur caſu reſeruato. Portell. *ſupra num.* 30. Fagundez *ſupra num.* 9. Peirinis *ſupra*. Qui duo etiam addunt, idem eſſe dicendum, etiam ſi ex conſilio ſagæ ad maleficia componenda colligant oſſa mortuorum, aut alias res ſacras, vel prophanas, quia maleficium per hoc non faciunt, nec eo vtuntur, licet materiam præparent. Grauiſſimè autem in eo peccare non eſt dubium. Fagundez *ſupra*.

7 Similiter circa incantationem, ſi ea Regularibus ſit caſus reſeruatus, tunc in eum incidiſſe cenſendi ſunt, cum aliquibus verbis, uel ſignis inutilibus, uel inefficacibus ad aliquem effectum conſequendum vtantur, vt ſi v.g. ignotis litteris, figuris, ſignis, caracteribus, aut nominibus, etiam Angelorum, aut aliarum rerum prolatis intendant ſanitatem alicui dare, aut aliquam rem improportionatam efficere. Caietanus *in Summ. verbo Incantatio*. Nauarrus *ſupra numer.* 25. Portellus *ſupra numer.* 10. Fagundez *ſupra numer.* 12. Idem eſt dicendum, etiam ſi talia verba ſint Sacra, verb. g. ex Euangeliis, aut Sacra Scriptura deprompta, ſi cum illis adhibeatur aliqua vana, & inutilis circumſtantia, vt quòd proferantur tali die, tali hora, cum tali vel tali ſitu corporis, aut tali voce, aut quòd ſint ſcripta tali modo, aut tali charta. Nauar. Portel. & Fag. *ſup.* Aut ſi talia verba ſint falſa. V.g. quòd Chriſtus habuit febres, aut quòd Beatiſs. Virgo habuit dolores in partu. Fagund. *ſup.* referens Nauarrum. Idem dicendum, ſi effectus ſecutus ex talibus verbis ſit uanus, & inutilis, ut ſi ex illorum prolatione moueatur annulus, vel cribrum, uel quid ſimile. Iidem Nauarrus, Port. & Fagund. Addit Port. etiam ſi id fiat ex ioco. Addit etiam Fagund. *ſup. nu.* 10. quod & ſequitur Peir. *ſup.* idem dicendum de iis, qui pactum implicitè, vel explicitè cum Dæmone ineunt, auxilium ab eo expectando, vel ipſum colendo. Sed licet hoc ſit grauiſſimum peccatum, & grauiſſimis pœnis dignū, quia tamen nō eſt formaliter

incantatio, quæ, vt dixi, ſolùm conſiſtit in vſu verborum, ſignorum &cet. inutilium ad aliquem effectum conſequendum, ideo, vt credo, non comprehenditur hoc caſu.

8 Circa prædicta autem verba, ſigna, vel quælibet alia, quæ per veneficia, vel incantationes applicantur ad effectus improportionatos, maximè pro foro externo notanda eſt regula, quam ex D.Thom. Gerſone, & aliis colligunt communiter DD. quòd quoties res aliquę, ſiue verba &c. applicantur ad aliquem effectum, ad quem producendum non habent virtutem naturalem, nec ex S.Scriptura, vel reuelatione conſtat eiſdem eſſe tributam virtutem aliquã ſupernaturalem ad talem effectum, ſemper haberi debere vt ſuſpecta de pacto cum Diabolo inito expreſsè, vel tacitè. Portellus *ſupr.num.*12. Qui tamen ex Victoria, & Delrio benè animaduertit non ſemper effectus, qui nobis videntur mirabiles procedere à Diabolo, nam poſſunt procedere à cauſa naturali nobis incognita, maximè per Magiam naturalem, quæ, cognitis ſecretis virtutibus rerum naturalium, illaſque miſcendo, producit effectus naturales quidem, ſed vulgo incognitos, quia ignorantur communiter rerum illarũ particulares virtutes. De quo etiam Sanchez *ſupr.cap.*40.*num.*42. Vbi etiam *num.* 44. quid ſentiendum quando res eſt dubia.

9 Vt autem ſciatur quando Regulares in caſum prædictum denotatum per particulam illam *Sortilegium* incidant, præmittendum eſt D.Th. ab omnibus recepto 22.*qu.*95.*a* 8. ſortes propriè eſſe, cum aliquid fit, vt eius euentu conſiderato aliquid fiat, aut innoteſcat. Et eas eſſe triplices, quædam ſunt *diuiſoriæ*, vt ſciant ſortientes quid cuique tribuendum in electionibus, controuerſiis &c. Aliæ ſunt *conſultatoriæ*, quibus diuina voluntas exquiritur, vt ſciatur, quid in aliquo negotio faciendum, cauendumue ſit. Aliæ *diuinatoriæ*, quibus aliqui vtuntur ad occulta cognoſcenda, vt ſi ſic, vel aliter, taxilli, chartę &c. decidant, coniecturatur proſper, vel aduerſus caſus; vel cum diuerſa nomina collocantur in vrna, vt cõiecturetur furtum eſſe apud eum cuius nomen educitur. Ex quibus ſortibus, illæ, quæ ſunt *diuiſoriæ*, licitæ ſunt iure naturæ, vt in ſortibus, quæ mittuntur ad dirimendas controuerſias inter hæredes, & legatarios ad aliqua bona obtinenda, & in electionibus ad officia ſecularia, & aliis caſibus ſimilibus. *Conſultatoriæ* autem rarò ſunt licitæ; cum Deus non velit ſuam voluntatem ſortibus indagari, ſed Eccleſiæ, & Sanctorum doctrinis, ac petito à viris prudentibus conſilio. Licet poſſint eſſe licitæ aliquibus conditionibus concurrentibus. *Diuinatoriæ* autem ſortes ſunt omnino illicitæ, & ſuperſtitioſæ, quia cum illæ ſint medium improportionatum ad talia occulta cognoſcenda, proculdubio ſunt vanæ, & ſuſpectæ de Dæmonis ſaltem tacita inuocatione. Quare Ius Canonicum eas interdicit *can. ſi quis Epiſcopus, & can.ſequenti* 26.*quæſt.*5. De illis noſter Ioannes Beetz *in præcept.Decalog.circa* 1.*præcept.expoſit.*4.*capit.* 6. Sayrus *ſup.cap.*5.*à num.*15. Sanchez *ſup.cap.*38. *à nu.* 56. & alii communiter.

10 Ergo ad intentum, tunc Regulares incidiſſe credi debent in prædictum caſum reſeruatum per illam particulam *ſortilegium*, quando præfatis ſortibus, aliquid occultum, ſiue præteritum, vel futurum noſcere vellent. Graſſius *ſupra num.*16. Portellus *ſupra num.*21. Peirinis *ſupra* Bordonus *ſupra numer.*11. Omnem etiam diuinationem per medium impertinens ſpectare ad hunc caſum tenent Graſſios, & Longus *in explicatione huius caſus*, Portellus *ſup.num.* 23. Peirinis, & Bordonus *ſupra*. Quia tamen, vt dixi, cum reſeruatio caſuum non ſit amplianda, ſed potiùs reſtringenda, ideo cum ſortilegium ſolùm importet diuinationem per ſortes, non video cur extendi debeat ad alias diuinationes. Quòd ſi oppoſita ſententia aliquibus placeat cum communis ſit, pro huiuſmodi diuinationis ſpeciebus cognoſcendis adeat Ioannem Beetz *ſupr.expoſit.*4.*cap.*3. 4. & 5. Delrium *lib.*4.*Diſquiſit.Magic.capit.*2.*quæſt.*6. & 7. Toletum *ſupr.cap.*15. Sanchez *dicta cap.*38.*à numero* 13. Sayrum *dicto cap.*5.*à num.* 5. Leſſium *ſupr.dub.*5. & alios.

11 Ex dictis autem patet quando Regulares exercentes ea, quæ aliquæ perſonæ vulgò vocatæ *Enſalmadores*, ſeu *Saluatores* exercent, in prædictum caſum incidant. De illis autem ſpecialiter agunt Leſſius *ſup.dub.*10. Sanchez *dicto capit.*40.*num.*39.45.*& ſequentib.* Fagundez *ſupr.nu.*16. Portellus *ſupra num.* 6. & 8. & alii apud ipſos.

12 Nota etiam, quòd in huiuſmodi peccatis veneficii, incantationis, & ſortilegii non poteſt dari paruitas materiæ, cum fundentur, vt dictum eſt, in tacita, vel expreſſa Dæmonis inuocatione, in qua non datur. Leſſius *ſup.cap.*4.*num.*26. Sanchez *ſupr.cap.*38.*n.* 18. poſt Valentiam, & Delrium. Diana 5.*part.Tract.* 5.*Reſol.*39. poſt Caſtrum Palaum, & alios.

V E S T E S
Sacræ.

S V M M A R I V M.

*Veſtium Sacrarum inſtitutio, & neceſſitas.n.*1.
*Quot ſint. num.*2.
*Qualitas ipſarum. num.*3.
*Debent eſſe benedicta.num.*4.
*Quando ceſſet earum benedictio.n.*5.
*Quid de alba ſi reficiatur.num.*6.
*Quid quando vetuſtate conſumptæ fuerint. num.*7.
*An fieri poſſint ex materia aliàs prophana. n.*8.
*An vendi vel alienari.num.*9.
*De veſtimentis Epiſcoporum.n.*10.

1 VEſtes Sacras, quibus Sacerdotes, & Miniſtri in Sacrificio Miſſæ peragendo vtuntur, rationabiliter inſtitutas eſſe ab Eccleſia, conſtat ex eiuſdem Eccleſiæ traditione, vſu veteris legis *Exod.* 28. *ex capit. veſtimenta de conſecrat.diſtinct.*1. Concil.Tridentin. *ſeſſ.*22.*capit.* 5. & aliis iuribus, & Authoribus. Noſter Vualdenſis *tom.* 1.*doctrin. fid.lib.*2.*artic.*3.*capit.*58. Henriquez *libr.* 9. *de Miſſa capit.*29. Suarez *tomo* 3.*in* 3.*part. diſputation.* 82.*ſect.*2. Vnde cum veſtibus prophanis celebrare nunquam licet, niſi forſan in caſu grauiſſimæ, & rariſſimæ neceſſitatis (quæ vix accidere poteſt) in quo immineret periculum mortis Sacerdoti, ſi id non faceret, & id non peteretur ab ipſo in odium fidei, neque eſſet ſcandalum. Laymanus *lib.*5.*Tractat.* 5. *num.* 17.

2 Sunt autem huiuſmodi veſtes, quibus Sacerdotes vtuntur, ſex, ſcilicet, *amictus, alba, cingulum, manipulus, ſtola*, quæ etiam *orarium* dicitur, *planeta*, ſiue *caſula*. Diaconi autem, & Subdiaconi vlteriùs vtuntur dalmaticis, quæ olim dicebantur *colobia*, ad inſtar *ephod*, cuius vſus erat in veteri lege. Henriquez *ſupra* Fagundez *de præceptis Eccleſiæ circa* 1. *præcept. lib.* 3. *cap.*23. Cardin. Lugo *de Euchariſt.diſp.*20.*ſect.*4.*n.*98.

De

Demiſtiea verò earum ſignificatione, ſiue ad Chriſti paſſionem, ſiue ad virtutes, aut mores referantur, latè prædicti Authores. Gabriel *lect.* 11. *in Canon.* Duraud. *in Rational. diuin. offic. l.* 5. Graffius *p.* 1. *deciſ. aurear. l.* 2. *cap.* 41. Toletus *in Summ. l.* 2. *cap.* 2. *à num.* 3. Layman. *ſupr. n.* 14. Bon. *de Sacram. diſp.* 8. *q. vnic. punct.* 5. *à n.* 44. & alii. De earum etiam figura Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 22. *quæſit.* 4.

3 Circa eas verò nota primò, debere eſſe honeſtas, & proportionatas vſui, ad quem deſeruiunt, iuxta dicta ſupra verbo *Vaſa Sacra numer.* 6. Quod etiam habetur ex *cap. veſtimenta de conſecrat. diſt.* 1. Secundò, nitidas, & mundas aſſeruari debere, iuxta dicta etiam *ibidem*. Ita, vt iuxta eo loco dicta ex *capit. relinqui de cuſtodia Eucharistia*, (vbi Innocentius tertius vocat *abſurdum in ſacris ſordes negligere*) peccatum mortale plerumque ſit veſtibus notabiliter immundis celebrare. De quo, præter Authores ibi relatos, Siluester *in Summa verbo miſſa* 1. *quæſt.* 2. *dicto tertio*. Sà *in Summa verbo Miſſa numer.* 15. Notat autem Laymanus *ſupra numer.* 15. (quod pro praxi Regularium deſeruire poteſt) quòd ſi Sacerdos ſubditus monuerit ſuum Prælatũ, vt veſtes, vel vaſa Sacriſtię mundari iubeat, iſque negligat facere, excuſari talẽ Sacerdotem celebrando cum illis immundis, propter neceſſitatem celebrandi. Tertiò, debere eſſe integras, non notabiliter dilaceratas. Toletus *ſup. nu.* 2. Quartò, quoad materiam iſtarum veſtium, quòd licet amictus, & alba linea eſſe debeant, aliæ verò veſtes poſſunt eſse ex quacunque materia honeſta, ſcilicet, ſerico, lana &c. Suarez *ſupr. §. ſecundo obſeruandum*. Fagundez *ſup. num.* 7. Qui etiam notant, quoad colorem vtendum eſse eo, qui pro variis temporibus, & feſtiuitatibus ab Eccleſia inſtitutus eſt. Quintò, quod illis, aliis in vſibus quam in Eccleſiaſticis, nullus vti poteſt. *cap. veſtimenta* relatum, & *ca. ad nuptiarum* ibid. Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico l.* 3. *cap.* 2. *num.* 34. Sextò, quòd non debent tangi quando benedicta ſunt niſi à ſacratis hominibus. *ca. veſtimenta*, & *ca. ad nuptiarum* relatis. Angelus *in Summa verbo Veſtis numer.* 1. Licet oppoſitum teneant Ioannes de Cruce *de Sacrificio Miſſæ q.* 3. *dub.* 4. *concluſ.* 3. Layman. *ſupr. numer.* 20. Quod tamen intelligunt de veſtibus Sacerdotalibus, quæ non tangunt immediatè Euchariſtiam, aut non ſunt Chriſmate Sacro peruncta. Quia ergo Corporalia immediatè tãgunt Corpus Chriſti, ideo ſi ſint ſordida, ſunt priùs, ſub peccato (ſaltem veniali) à Sacerdote, aut Diacono lauanda, & lotio mittenda in piſcinam. *c. nemo de conſecr. diſt.* 1. Poſt primam tamen lotionem licitè traduntur Corporalia, & Purificatoria mulieribus maximè Religioſis iterum lauanda. [Ita Caietanus *verbo Mulierum peccata*, Ledeſma *in Summ. cap.* 20. Ioannes de Cruce *ſupr. concl.* 1.

4 Maximè ſeptimò nota, veſtes Sacras debere eſſe benedictas. Ita enim colligitur ex *d. cap. veſtimenta*, antiqua Eccleſiæ conſuetudine, & benedictionibus pro hac re contentis in Cæremoniali Romano. Sotus *in* 4. *diſt.* 3. *q.* 2. Henrriquez *ſupr. cap.* 26. Suarez *ſupr. ſect.* 2. Vnde ſine aliqua ex his veſtibus benedictis, aut cum aliqua non benedicta celebrare, regulariter eſt peccatum mortale, quia eſt contra Eccleſiæ præceptum, & conſuetudinem in re graui. Suarez *ſupr.* Fagundez *ſupra num.* 15. ex aliis. Dixi *regulariter*, quia in caſu neceſſitatis grauis ad vitandum periculum mortis id liceret, ceſſante ſcandalo, & fidei contemptu, quia præcepta humana non obligant cum tanto rigore. Henrriquez *ſupra*. Fagundez *ſupr. num.* 17. Dixi etiam *regulariter*, quia celebrare ſine aliqua veſte ex minoribus v. g. cingulo, non benedicto, in caſu alicuius neceſſitatis, ſolum videtur veniale, vti graues Doctores cenſent. Suarez *ſup. §. ſecundo dicendum*. Additionator Toleti *ad dictum ca.* 2. Ioannes de Cruce *ſup. concluſ.* 2. Lugo *ſupra*. Imo celebrare ſine cingulo benedicto nullum erit peccatum in illis partibus, in quibus conſuetudo eſt illud non benedicendi. Talis enim conſuetudo legem contrariam abrogaſſe cenſeri debet. Siluester *ſupr. dicto ſecundo*. Nauarrus *in Man. cap.* 25. *nu.* 84. ex Ricardo, & Scoto. Caſu autem quo cingulum benedictum non habeatur, poteſt Sacerdos pro illo vti ſtola, ſicut etiam ſtola pro manipulo, & manipulo, ſi oblongum fuerit pro ſtola. Siluester *ſupr. verbo Benedictio q.* 6. Nauarrus *ſupr.* poſt Paludanum, Azor. *to.* 1. *Inſtit. mor. l.* 10. *cap.* 28. *q.* 9. Quando autem vna veſtis benedicta pro alia deſeruit, neceſse non eſt quòd iterum benedicatur. Siluester *ſupr.* Layman. *ſupr. nu.* 17. A' quo autem dari poſſit hæc benedictio, præcipuè an à Pręlatis Regularibus habes ex dictis 3. *to.* verbo *Benedictio*, & *Benedicere nu.* 5. & ſequentibus.

5 Octauò, circa ceſsationem huius benedictionis dicendum conſequenter ad dicta ſupra verbo *Paramenta Sacra numer.* 3. quòd veſtes Sacræ execrantur, vel amittunt benedictionem, ita vt noua indigeant, quando ita rumpuntur, vt aptæ non ſint ad vſum, ad quem fuerant deſtinatæ, aut non ampliùs priorem retinent figuram, prout ibidem ex Armilla, Angelo, Barboſa, & aliis retuli. Quib. adde Card. Lugo *ſupr. n.* 99. & Tamburinum *dict. quæſit.* 4. *n.* 1. Quando autem veſtis Sacra cẽſeri debeat ita rupta, vt apta non ſit ad finem, ad quem fuerat deſtinata, vel quando amittat priorem figuram, iudicio boni viri ſtandum erit. Siluester *dicto verb. Benedictio q.* 6. Qui ſpecialiter quoad cingulum fractum dicit, quòd quandiu altera pars tanta remanet quòd ſufficiat ac honeſtè ex more cingendũ, liceat cum eo celebrare, maximè in neceſſitate, quia videtur eſse corpus vniforme, cuius ſcilicet quælibet pars eſt eiuſdem rationis, vel qualitatis cum alia, vel cum toto, licet non eiuſdem quantitatis & quòd multo melius id licite, ſi antequam fractura compleatur, fortificetur nodo, vel grupo. Ita etiam Fagundez *ſupr. n.* 14. ex Henriquez, & aliis.

6 Ex quo collige, albam non indigere noua benedictione, ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur, quorum additione remanet ad huc prior figura etiam ſi quæ adduntur non ſint benedicta. Acceſſorium enim ſequitur principale. E contra verò deſinit eſse benedicta, ſi ex ipſa abſcindatur manica, quamuis illi poſtea eadem manica aſsuatur, nam per abſciſſionem manicæ ita perfringitur, vt non ſit apta ad vſum, ad quem fuerat deſtinata, nec amplius retinet priorem figuram. Angelus *in Summa verbo Benedictio numer.* 3. Bartholomeus ab Angelis *dialogo* 5. §. 265. Barboſa *ſupr. num.* 37. Et ob hanc rationẽ ſtola facta de planera benedicta debet iterum benedici, non ſolum quia ad ipſam eſt data particularis benedictio, ſed quia eſt mutata forma, quam habebat, & quæ dabat eſſe rei. Vgolinus *de poteſt. Epiſcopi cap.* 32. §. 1. *num.* 36. Barboſa *ſupra numer.* 38. Tamburinus *ſupr.* Quòd ſi huiuſmodi veſtes breuiores factæ ſint, modò formam non mutent, benedicendæ iterum non ſunt. Tamburinus *ſupra* ex Vgolino, & Barboſa. Quòd ſi de ſtola fiat manipulus

vel de manipulo ſtola, non debent iterum benedici, quia non differunt in figura, niſi ſolùm quòd vnum eſt breuius altero. Angelus, & Tamburinus *ſupr.*

7 Conſequenter etiam ad dicta eo verbo *Paramenta Sacra*, quando huiuſmodi veſtes vetuſtate conſumptę fuerint, ita vt ampliùs deſeruire non poſſint, incendio dari debent, & cineres in Baptiſterio, vel alio loco abdicto, condi, nullatenus tamen in vſus prophanos conuerti poſſunt, prout, præter Authores eo loco relatos, tenet Laymanus *ſupra n.* 20. & Tamburinus *ſupra n.* 2. ante illos ex antiquioribus noſter Bacco *in* 4. *diſt.* 11. *q.* 4. *art.* 5.

8 E contra tamen, conſequenter etiam ad dicta eodem verbo *Paramenta Sacra*, huiuſmodi veſtes Sacræ fieri poſſunt ex materia aliàs prophana, etiā ex fœminarum veſtibus, propter dicta eo loco, quod etiam tenent Angelus *ſupra verbo Veſtis num.* 1. Silueſter *ſupra verbo Veſtis*. Fagundez *ſupra num.* 23. Licet oppoſitum teneat Bacco *ſupra*, quem alij ſequuntur.

9 Qualiter autem prædicta vendi, aut alienari non poſſint, niſi cum quibuſdam circumſtantijs, collige a ſimili ex dictis eo verbo *Paramenta Sacra n.* 3. vbi etiam alia ad intentum.

10 De veſtimentis Epiſcoporum, dum in Pontificalibus celebrant, tractat Durandus *l.* 2. *de ritibus Eccleſiaſticis cap.* 9. De Superpelliceo, Dalmatica, & Tunicella Fagundez *ſupr. n.* 24. *&* 25. & Tamburinus *ſupr. à num.* 14.

VICARII RELIGIONVM.

S V M M A R I V M.

Vicarij qui dicantur. n. 1.
Alij ſunt veri Prælati alij non. n. 2.
De Vicarijs Generalibus. n. 3.
De alijs Vicarijs Generalibus. n. 4.
Quæ obſeruanda in ipſorum inſtitutione. n. 5.
De Vicarijs Prouincialibus. n. 6.
De Vicarijs Conuentualibus. n. 7.
De alijs Vicarijs Conuentualibus. n. 8.
De Vicarijs Monialium. n. 9.
De Vicarijs Epiſcoporum. n. 10.
Alia remiſſiuè. n. 11.

1 Vicarij ethimologia ſumitur à vice quam gerit. Silueſter *in Summa verbo Vicarius in princip.* Generaliter etiam loquendo, Vicarius eſt ille, qui vices gerit alterius, ſiue in officio contentioſo, ſiue non contentioſo. *De Officio Vicarij* per totum. *& C. de offic. eius, qui vices alterius gerit* etiam per totum. Angelus *in Summa verbo Vicarius in princip.* Silueſter *ſupra* & alij Summiſtæ communiter. Ad intentum ergo Regulariū, illi dicentur Vicarij in Religionibus, qui vices Superiorum gerunt.

2 Iſti autem Vicarij in Religionibus, conſequenter ad dicta *to.* 1. *cap.* 18. *num.* 3. *& tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 39. 40. *&* 41. alij ſunt veri Prælati, illi ſcilicet, qui in eo munere, quod gerunt, non habent Superiores, alij verò non Prælati, illi videlicet, qui ſolùm inſtituti ſunt, vt adiuuent Prælatos. Quod ex modo electionis ipſorum, ſtatutis, & conſuetudine Religionum, deſumendum eſt. De quibus non ſolùm Suarez, Rodriguez, & Portellus eo loco relati, ſed etiam Caſſarub. *in Compend. Priuileg. Mendicant. ver. Vicarius* Corduba *ibid.* & Bordonus *Reſolut.* 2. *num.* 8. Similiter, conſequenter ad dicta eo *cap.* 13. *num.* 17. 39. *&* 41 huiuſmodi Vicarij, alij ſunt *Generales*, ſic dicti, vel quia à Generalibus ſunt conſtituti, vel quia pro tota Religione, vel ſaltem Cōgregatione aliqua ipſius; alij *Prouinciales*, ſic etiam dicti, vel quia à Prouincialibus cōſtituuntur, vel quia pro tota Prouincia; alij denique *Conuentuales*, ſic quoque appellati, vel quia ſolùm à Prælatis immediatis, videlicet Prioribus, Guardianis &c. nominati ſunt, vel quia ſolùm pro vno Conuentu, ſeu Monaſterio ſunt deſignati, Qui aliquando *Vicarij in capite* nominantur, aliquando verò *Superiores*. *Vicarij Chori* &cæt. Alij etiam ſunt Vicarij Monialium, De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

3 Et quidem loquēdo de Vicarijs Generalibus, qui iuxta iura Ordinis, vel per electionem à particularibus Congregationibus electi ſunt, quales ſunt Vicarius Generalis Congregationis Mantuanæ in Ordine noſtro, & alij in alijs Religionibus, iuriſdictionem ordinariam habēt alijs delegabilem, iuxta dicta eo *cap.* 13. *num.* 17. Et ita declarauit S. Congregatio de ann. 1626. pro Vicario Generali Auguſtinianorum Diſcalceatorum Italię, teſte Nouario *in Lucerna Regularium verbo Vicarius num.* 4. Gaudent etiam prædicti Vicarij Generales priuilegijs conceſſis Generalibus earumdem Religionum. Tum quia in re ſunt ipſi Generales, cum nullum habeant ſupra ſe in Religione ſuperiorē, quod eſt proprium Generalium, tum quia priuilegium non ſolùm cenſetur conceſſum perſonis, quæ in illo exprimuntur, ſed etiam illis quæ propter vocis ſignificationem ipſo conprehenduntur, iuxta dicta *ſupr.* verbo *Priuilegia Regularium n.* 5. Præſertim, quia, vt ibi dixi ex *l. vlt. ff. de cond. Princ. & cap. cum olim de verbor. ſignif.* Principis beneficium latè explicari debet. Pro quo faciunt quę dixi *to.* 1. *cap.* 18. *n.* 3. ex Suarez, & Rodriguez ibi relatis, & quæ affert Portellus *in Dub. Regularium verbo Vicarius in capite n.* 3.

4 Loquendo autem de alijs Vicarijs Generalibus, qui non iure Ordinis, aut per electionem fiunt, ſed ſolùm per nominationem Generalium, tales quidem à Generalibus conſtitui poſſe, conſtat, tum ex iure communi *cap. paſtoralis de offic. Iudic. Ordinar. capit. cum Epiſcopus de Offic. Iudic. Ordinar. in* 6. & ex alijs iuribus, tum ex vſu Religionum, tum etiam ex declaratione S. Congregationis pro Ordine Minimorum, quam refert Peirinis *to.* 1. *Priuileg. Minim. conſtit.* 14. *Leonis X. num.* 4. Tales autem, iuxta dicta eodem *num.* 17. ſolùm habent iuriſdictionem delegatam amouibilem à Generalibus, nec eam poſſunt ſubdelegare, niſi pro caſu quo ipſis id eſſet commiſſum, aut pro cauſa aliqua determinata, ſi ipſi eſſent delegati ad vniuerſitatem cauſarum, iuxta dicta eo *cap.* 13. *n.* 16. Cum autem iſti Vicarij Generales ſint veluti Commiſſarij, ideo, quæ diximus 3. *to.* verbo *Commiſſio, & Commiſſarius Regularis*, & *ſupra ver. Mandatum*, ipſis applicari poteſt. (Maximè quod non ſe debeant ingerere in iuriſdictionem ordinariam Prelatorum, niſi in caſu appellationis, dixi ex declarationibus Sacræ Congregationis eo *capitulo* 13. *numero* 16.) Adde, huiuſmodi Vicarios miſſos à Generalib. honorari debere, etſi non tantum quantum ipſi Generales, prout ex S. Antonino, Nauarro, & Rodriguez probat Peirinis *to.* 1. *de Subdito quæſt.* 1. *cap.* 28. *concl.* 2. & conſtat à ſimili ex declarationibus S. Congregationis, quas refert Barboſa *in Collect. Bullar.*

verbo

verbo Vicarius Generalis Epiſcopi 2. in quibus dicitur, Vicario Generali deberi reuerentiam, & honorem, non tamen ſicut Epiſcopo.

5 Circa ipſorum autem inſtitutionem obſeruari debent non ſolùm, quæ in particularibus Conſtitutionibus Religionum ſtatuuntur, ſed etiam alia, quæ iure communi videntur neceſſaria. Ex quibus vnum videtur eſſe, quòd Generales tales Vicarios Generales conſtituentes, debeant eſſe vero, & legitimo impedimento detenti, aut ita impediti, vt non poſſint per ſe tale munus exercere. Peirinis *in Formular. litt. V. cap. 6. num. 6.* Notans etiam in ſequentibus quòd in litteris patentibus talis Vicariatus debeat exprimi tale impedimentum. Quod communiter practicari credo in Religionibus. Deinde requiritur, quòd iuriſdictio talium Generalium Vicarios conſtituentium impedita, aut ſuſpenſa non ſit per excommunicationem, aut aliam cenſuram, propter dicta *tom. 3.* verbo *Commiſſio, & Commiſſarius Regularis num. 7.* & verbo *Excommunicatio quoad Regulares num. 33.* Vbi etiam *num. 34.* an talis delegatio iuriſdictionis quando delegans eſt excommunicatus toleratus valida ſit. Vnde ſi Generales ipſos conſtituentes in excommunicationem incidant poſtquam illos conſtituerunt, cum per talem excommunicationem ſuſpendatur Generalium iuriſdictio, ſic etiam, & Vicariorum, cum iſta pendat ab illa, iuxta dicta eodem verbo *Commiſſio, & Commiſſarius Regularis nu. 5.* Vbi etiam alia ad hoc intentum, præſertim, quomodo debeat hoc intelligi re integra manente, ideſt antequam ipſi Vicarij inceperint exercere ſuum munus, & quia adhoc requiratur. Tertiò requiritur, quòd tales in Vicarios Generales conſtituti, excommunicatione (idem dico de alia cenſura) affecti non ſint. Excommunicatus. n. incapax eſt iuriſdictionis ſuſcipiendæ, qualis datur per Vicariatum. Peirinis *ſupra numer. 12.* Quartò, illegitimos non poſſe eligi in Vicarios Generales cõſtat ex dictis *tom. 1. ca. 13. num. 50.* Quoad locum verò, ſeu præcedentiam, quam tales Vicarii tenere debent, quidquid ſit de ſtatutis particularium Religionum, ſtando in Iure communi videtur dicendum, debere præcedere omnibus illis, quibus præcedunt Generales, qui eos in Vicarios conſtituerunt, cum gerant vices illorum. *cap. Paſtoralis §. Præterea de offic. Ordinarij ca. ſane el. ſecundo de officio iudic. deleg.* Peirinis *ſupra c. 5. num. 4.* Secus dicens, quando tales Vicarii non ſunt conſtituti niſi pro aliquo caſu emergenti, quia tunc non debent præcedere prædictis, niſi quando actualiter exercent ſuum munus. Vide declarationes S. Congregationis circa Vicarios Epiſcopales apud Barboſam *ſupr. verbo Vicarii Generalis præcedentia, & locus 3.*

6 De Vicariis quoque Prouincialibus tam illis, qui iure Religionum per conſtitutiones, aut veram electionem electi ſunt, quàm de aliis, qui ſolùm per nominationem à Prouincialibus factã conſtituti ſunt, eodem modo reſpectiuè philoſophandum eſt, ac de Vicariis Generalibus, iuxta dicta ſimiliter *tom. 2. ca. 13. num. 22.*

7 Pariter etiam de Vicariis localibus Conuentuum, aut Monaſteriorum philoſophandum eſt reſpectiuè ac de Vicariis Generalibus, ac Prouincialibus. Vnde illi, qui vocantur, & ſunt Vicarij in capite, cum ſint veri Prælati illorum Conuentuum, ſeu Monaſteriorum, gaudent iiſdem Priuilegijs, quibus dicti Priores, Guardiani & cet. iuxta dicta *tomo 1. cap. 18. num. 3.* Vnde ſpecialiter habere facultatem eligendi ſibi Confeſſarium, tenet Bordonus *Reſolut. 34. numer. 29.* ex Suarez, Rodriguez, & aliis. Similiter, iuxta dicta eo *cap. 13. num. 39.* poterunt facere omnia, quæ alii Prælati immediati Conuentus. De illis etiam ſpecialiter quoad Ordinem Minorum agit Caſſarubius *ſupr. num. 5.*

8 Cæterum loquendo de Vicariis Conuentuum, qui in ipſis Conuentibus Superiorem agnoſcunt, & ipſi non ſunt veri Prælati, quales in noſtro Ordine *Superiores* vocantur, & in aliis Religionibus *Vicarii Conuentus*, ſeu *Vicarii Chori*, iam dixi eo *cap. 13. num. 40.* non debere dici habere dignitatem Eccleſiaſticam, ſed vel perſonatum vel præcedentiam, iuxta diuerſorum Ordinum ſtatuta. Cum autem, non ſint veri Prælati non poſſunt vti priuilegiis Prælatorum, pro vt in ſpecie de facultate eligendi ſibi Confeſſarium tenent Diana *6. part. Tractat. 8. Reſolutio. 15.* & Bordon. *ſupr. num. 30.* An verò id facere poſſint ſaltem in abſentia Prælatorum immediatorum, conſule dicta eo *capit. 13. numer. 41.* Dianam *ſupra & p. 3. Tractat. 2. Reſolut. 1.* Megalam *lib. 1. de Pœnit. capit. 10. numer. 4.* & Bordon. *ſupra.* An poſſint, cum Prælati immediati per vnum diem verb. gr. abſunt à Conuentibus, abſoluere ab his caſibus reſeruatis à quibus ſoli dicti Prælati abſoluere poſſunt, conſule Peirinis *tomo. 1. Priuileg. Minim. in Conſtitut. 4. Sixti IV. num. 26.* & Dianam *eo Tractat. 2. Reſolut. 28.* De talibus etiam Vicariis Religioſorum declarauit Sacr. Congregatio apud Sellium *in Select. cap. 18. num. 43.* & Tamburinum *de Iure Abbatiſſar. diſp. 25. q. 4. num. 7.* alloqui non poſſe Moniales, niſi vices Priorum ſubeant.

9 Loquendo etiam de Vicariis Monialium, iam dixi *tomo 1. capit. 25. numer. 2.* eos non eſſe veros Prælatos ipſarum, eſto ſuper illas habeant aliquam ſuperintendentiam. Caſu verò quo fuerint ipſarum Prælati, prout Caſſarubius *ſupra* & Portellus *in Dub. Regular. verbo Vicarius in capite* de Ordine Minorum tenent, poterunt ea facere, quæ veri Prælati faciunt. An verò poſſint benedicere corporalia, & paramenta pro ipſis Monialibus, conſule Portellum *ſupra* & ea quæ dixi *tom. 3.* verbo *Benedictio, & Benedicere* præſertim *n. 8.*

10 De Vicariis Epiſcoporum agere, quia res eſt non directè pertinens ad Regulares, vide Sbrozzam *de offic. Vicarii*, Rebuffum *in Tractat. portionis benefic. Vicar.* Campanile *in Diuerſ. iuris rubric. 7. capit. 6. à num. 113. & rubric. 11. capit. 23. à num. 148.* Naldum *in Summ. verbo Vicarius*, & Barboſam *de Iure Eccleſiaſtic. libr. 1. capit. 15. & de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat. 54.* poſt alios, quos referunt. Nota tamen, quòd, iuxta dicta *tomo 1. cap. 9. num. 14.* poſſunt Regulares ſaltem ex vi iuris communis, munus Vicariorum Epiſcopalium exercere cum licentia Superiorum, & vtilitate Monaſterii. Quod non ſolùm tenent Azor. & Rodrigu. eo loco relati, ſed etiam plures, quos refert Nouarius *ſup. num. 2.* Quamuis *num. 1.* referat declarationem quamdam Sacr. Congregationis in contrarium, quam tamen non conſtat eſſe authenticam.

11 Vide dicta *tom. 3.* verbo *Commiſſio, & Commiſſarius*, ac ſupr. verb. *Mandatum*, & dicenda infra verbo *Viſitator Regularis.*

VISITATOR Regularis.

SVMMARIVM.

Viſitator qui dicatur.n.1.
Viſitare competit habenti iuriſdictionem Ordinariam in aliquos.num.2.
De obligatione prælatorum Regularium ad viſitandum. num.3.
Tempore viſitationis ad quem pertineat regimen Conuentus, vel prouinciæ. n.4.
De modo procedendi in viſitatione.n.5.
De modo procedendi per inquiſitionem generalem. numero 6.
De modo procedendi per inquiſitionem ſpecialem. numero 7.
De criminibus propter quæ formari debet proceſſus. num.8.
Qualiter teneantur Regulares in viſitationibus denunciare defectus aliorum.num.9.
Qui eo tempore id non faciunt poſtea audiri non debent. num.10.
Viſitatores qualiter abſtinere debent à munerum receptione.n.11.
An in eodem anno poſſit bis viſitari Prouincia, ſeu Conuentus.num.12.
Viſitator an recuſari poſſit.n.13.
An ipſe, vel ipſius ſocius eligi in Prælatum locorum, quæ viſitant.n.14.
Cæcus an eligi poſſit in Viſitatorem.n.15.
De abſolutionibus, ſeu diſpenſationibus dari ſolitis tempore viſitationis.n.16.
De caſibus, in quibus Epiſcopi viſitare poſſunt Monaſteria Regularium.n.17.
De Viſitatoribus Monialium.n.18.

1 Viſitator dicitur ille, qui de regimine locorum, & vita aliqnarum perſonarum indagationem facit. Silueſter in *Summa verbo Viſitatio in princip.* Vnde ad intentum noſtrum ille dicetur Viſitator Regularis, qui de regimine Monaſteriorum, & vita perſonarum Regularium dictam indagationem facit.

2 Cum autem viſitationem facere competat cuicunque habenti iuriſdictionem ordinariam in aliquos, vt patet de Archiepiſcopo *cap. Romana, & ca. perpetuo de cenſib. in 6.* de Epiſcopo *cap. conquerente de offic. ordinar.* de Archidiacono, & Decano *cap. cum Apoſtolus de cenſibus, et capit. mandamus de offic. Archidiacon.* ideo certum eſt ad Abbates, & Prælatos Regulares, præſertim Generales, & Prouinciales, ſpectare viſitationem ſuorum Monaſteriorum, & Religioſorum in eis exiſtentium. *de ſtat. monach. cap. penult. et vltim.* Angelus *in Summ. verbo Viſitatio num.* 1. Silueſter *ſupr. qu.* 1. & Summiſtæ communiter, ac noſter Thumas de Ieſu *de Viſitat. Regularium Tract.* 1. *cap.* 1.

3 Hinc, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 68. tenentur iure naturali, & diuino Prælati Regulares, ſcilicet Generales, & Prouinciales, viſitare Monaſteria ſibi ſubiecta. Rodriguez *in Tract. de Ordine iudiciar. cap.* 1. *num.* 2. Fagundez *in* 8. *præcept. Decalog. lib.* 8. *capit.* 45. *num.* 5. & 6. Per ſeipſos quidem, ſi impediti non fuerint: alioquin per alios, iuxta dicta eo *cap.* 18. *nu.* 92. Idque colligitur ex *capit. Epiſcopum* 10. *qu.* 1. & *capit. paſtoralis, & capit. inter cætera de Offic. Ordin.* & *ca. cum Epiſcopus eodem titulo in* 6. Maximè ex regula illa iuris *in* 6. *Poteſt quis per alium quod poteſt facere per ſeipſum.* Omittere autem perſonalem viſitationem ex otioſitate, aut negligentia, videtur peccatum mortale, quia eſt grauis tranſgreſſio præcepti Concilij Generalis, ſcilicet Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 3. & *ſeſ.* 25. *cap.* 1. Peirinis in *Formular. littera P. ca.* 9. *num.* 15. Tenentur etiam viſitare Conuentus, in quibus reſident, cum, quantumuis vigilent ſupra eorum obſeruantia, nihilominus plura ipſis abſconduntur, quæ ſolùm præcepto quod in viſitatione ponitur ipſis manifeſtantur. Peirinis *ſup. num.* 11. ex Piaſeco, Gauanto, & aliis. Dixi etiam eo *num.* 92. deſtinandos à Generalibus, vel Prouincialibus pro Viſitatoribus debere eſſe Religioſos eiuſdem Ordinis, non extraneos, vel ſæculares. Viſitationem quoque præſcribi non poſſe probat Barboſa *de Offic. et poteſt. Epiſcopi Allegat.* 129. *num.* 11. ex Rotæ deciſione, & aliis Doctoribus. Quando autem Viſitatores Regularium ſint Iudices Ordinarii, & quando ſolùm delegati, quãdo etiam poſſint delegare ſuam authoritatem, & quando non poſſint ſimiliter quando expiret eorum auctoritas, & quandiu duret, conſtat ex dictis *tom.* 2. *eo cap.* 13. & *tom.* 3. verbo *Commiſſio, et Commiſſarius*, & hoc *tom.* 4. *ſupr.* verbo *mandatum*, & verbo *Vicarius Religionum*. An geſta ab illis reſcindi poſſint, & quos proceſſus fabricare queant, dixi eodem *cap.* 13. *num.* 33. & 34.

4 Maximè etiam quòd tempore actualis viſitationis totum regimen externum contentioſum Prouinciæ, vel Conuentuum, qui viſitantur, pertineat ad Viſitatorem, & non ad Prælatos Prouinciæ, vel conuentuum, conſtat ex dictis eo *cap.* 13. *num.* 28. & 29. Non tamen propterea Prælati qui viſitantur ſunt pro eo tempore ſuſpenſi à ſuis officiis, ſuſpenſione, quæ eſt cenſura, ſed tantum impediti ne illa exerceant. Portellus *in Dub. Regular. verbo Prouincialis in addit. ad addit. numer.* 2. Imo etiam, iuxta ibidem dicta, poſſunt dicti Prælati exercere circa ſuos ſubditos omnem iuriſdictionem, quam vocant *voluntariam*, ſeu non contentioſam, dummodo id non perturbet, aut impediat officium Viſitatoris. Generaliter etiam loquendo poterunt prædicti Prælati facere ea omnia, quæ prohibita ſunt Viſitatori ſecundum ſtatuta Ordinis. Eo enim ipſo quo ſunt illi prohibita, ſunt conceſſa Prælatis Ordinariis. Portellus *ſupra num.* 3. Similiter poterunt facere ea omnia, ad quæ non ſe extendit commiſſio Viſitatoris, ſi ille ſit Viſitator delegatus, propter eamdem rationem.

5 Circa modum procedendi Viſitatorum Regularium in ſuis viſitationibus, generaliter loquendo, dicendum eſt conſequenter ad dicta *tom.* 1. *cap.* 27. *num.* 1. *vſq. ad* 9. dupliciter procedere poſſe. Primò, per modum inquiſitionis generalis. Secundò, per modum inquiſitionis ſpecialis. Primò modo procedere, debent in viſitationibus generalibus, & ordinariis, quando viſitant Prouincias, ſeu Conuentus ex officio, & non ad inſtantiam alicuius. Secundò autem modo, quando, vel ex inquiſitione generali conſtat illis aliquod crimen commiſſum eſſe ab aliquo Religioſo, vel eſt aliquis qui accuſet, vel denũciet tale delictum commiſſum fuiſſe, vel ad id vocantur à Conuentu, vel Prouincia.

6 Et quidem cum primo modo procedunt, iam dixi eo *c.* 27. *n.* 2. ad prædictam inquiſitionem generalem non requiri quòd præcedat aliqua infamia, accuſatio, aut denunciatio delictorum, nec etiam

requiri

requiri petitionem iuramenti, ſtando in iure communi, eſto particulares Religiones particularia etiã ſtatuta habeant, ſicut eo loco dixi de noſtra. Similiter cum, iuxta dicta eo loco, finis viſitationum generalium, & communium, ſit inquirere de vitiis, & virtutibus Religioſorum, ideo cum ita procedunt Viſitatores non ſolùm de vitiis, aut defectibus, ſed etiam de illorum virtutibus, & ſcientiis inquirere debet. Quia in omni bene ordinata Republica ſpecialis prouidentia Gubernatoris eſt pœna afficere malos, & præmio bonos. Tum quia aliquando vitia compenſari poſſunt, & debent virtutibus, vt dicunt communiter Iuriſtæ. Ad quæ omnia neceſſe eſt Viſitatores tam de virtutibus, & meritis, quàm de vitiis, & defectibus Religioſorum inquirere. Naldus *in ſumm. verb. Viſitare num.* 11. Peirinis *d. cap.* 9. *num.* 15. Qualiter autem cum proceditur via inquiſitionis generalis crimina occulta interrogari, aut pateſieri non debeant, & an de hoc debeant admoneri ſubditi à Viſitatoribus, & de aliis concernentibus, dixi loco relato *num.* 2. & 3. & 3. *tomo* verbo *Iudex, & iudicium Regularium num.* 5. De quibus etiam Nauarrus *in Rub. de iudic. à num.* 79. & Portellus *in Reſponſionib. moral. p.* 1. *caſu* 20.

7 Cum verò viſitatores procedunt contra aliquem Religioſum per inquiſitionem ſpecialem, iam conſtat ex dictis eo *capit.* 27. *num.* 6. & eo verbo *Iudex, & iudicium Regularium numer.* 6. requiri ad hunc modum procedendi quòd præcedat infamia, clamoroſa inſinuatio, indicia manifeſta, aut ſemiplena probatio de delicto, aut delinquente. Quod intellige, iuxta dicta eo *cap.* 27. *numer.* 10. cum procedunt ad punienda delicta, cum enim non procedunt ad punitionem, ſed ad habendum notitiam alicuius perſonæ, quia ſcilicet eſt eligenda in Prælatum, tunc poſſunt Viſitatores de vitiis alicuius particularis inquirere, etiam non præmiſſa infamia &cet. Suarez, & Aretinus eo loco relati. Tamburinus *de iure Abbatiſſar. diſputat.* 14. *quæſit.* 7. *numer.* 8. Quia tamen ſæpiùs dicti Viſitatores procedere ſolent ad inquiſitionem ſpecialem ex eo quòd per ea quæ audierũt à Religioſis in inquiſitione generali conſtat illis aliquem Religioſum eſſe diffamatum de aliquo delicto, & ita volunt contra ipſum ſpeciali inquiſitione procedere, ideo notandum, quòd licet in rigore priuilegij Bonifac. VIII. quod retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 16. & *cap.* 27. *num.* 26. quo conceſſit Ordini Prædicatorum quòd poſſent Prælati ipſius in cauſis religioſorum procedere apicibus Iuris poſtpoſitis, intellige, ſummariè, de plano; & ſola rei veritate perſpecta. (prout in aliis priuilegiis Religionum habetur,) poſſent Viſitatores Religionum habentium talia priuilegia propter illos ſolùm teſtes, vel denunciatores, quos in inquiſitione generali audierunt aliquem Religioſum commiſiſſe aliquod delictum, illos ſic diffamatos citare, eiſque exhibere articulos culparum, & auditos condemnare abſque eo quòd teſtes eas culpas denunciantes, ſeu teſtificantes de nouo vocentur, & ratificentur, quia id videtur eſſe conforme dictis priuilegiis, & modo procedendi religioſorum, in quo, quantum fieri poteſt à fabricatione proceſſuum abſtinendum eſt, prout etiam tenet Portellus *dicto caſu* 20. ex Ioſepho de S. Maria, Paulino Berto, & aliis. Nihilominus oppoſitum obſeruari debet in cauſis grauioribus, ad euitandas appellationes inter Regulares fieri ſolitas, in eis præſertim Religionibus, in quibus (proh dolor) apices Iuris obſeruantur. Nauarrus *ſupra num.* 85. *et lib.* 5. *conſil. tit. de accuſat. inquiſit. et denunciat. conſil.* 3. *nu.* 4. Portellus *d. caſ.* 20. *nu.* 8.

8 Circa crimina porro propter quæ Viſitatores regulares debent formare proceſſus, præter dicta eo *capit.* 27. & 3. *tom.* eo verbo *Iudex, & iudicium Regularium num.* 5. nota, inter ipſa numerari debere etiam crimina à multis annis commiſſa, præſertim, ſi, qui ea commiſerunt non ſe emendarunt, & ea ſunt in damnum Communitatis. Delicta enim non debent præſcribere. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. qu.* 5. *artic.* 11. Spartharius *Trac.* 3. *cap.* 15. Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito q.* 1. *cap.* 16. §. 4. Subiungens tamen ex eiſdem, & aliis Authoribus, cauendum eſſe prædictis viſitatoribus, ne propterea delicta iam mortua, & conſopita Religioſorum (intellige ſine vrgenti cauſa) reuiuiſcere faciant, & quòd poteſt fieri in religionibus ſtatutum quo ordinetur, vt certo tempore elapſo delicta non proceſſentur.

9 Qualiter Regulares teneantur in viſitationibus denunciare crimina, ſeu defectus aliorum, conſtat ex dictis non ſolùm eo *cap.* 28. *num.* 3. ſed etiam *tomo* 3. verbo *Accuſatio, & accuſare à num.* 9. & verbo *Denunciatio, & denunciare pro Regularibus*. Nota tamen, quòd licet, iuxta dicta eo verbo *Denunciatio &c. nu.* 8. ſi quis non denunciauit intra terminum præfixũ, teneatur ipſo tranſacto denunciare; hoc tamen fallit in viſitationibus communibus, quia præceptum denunciandi impoſitum à Viſitatoribus ſolùm videtur obligare pro tempore, quo durat viſitatio, niſi aliud exprimant. Fagundez *in* 8. *præcept. Decalogi lib.* 8. *cap.* 52. *num.* 12.

10 Circa eos autem qui tempore viſitationis tacent aliquorum delicta, & poſtea eos manifeſtant, nota eos debere ab accuſatione, denunciatione, ſeu etiã teſtimonio ferendo veluti ſuſpectos repelli, eo quòd tempore debito id non fecerunt. Quod intellige, niſi conſtet rationabili cauſa, aut impedimento vrgente, id tunc non feciſſe. Peirin. *ſupr.* Conſonantque aliquæ conſtitutiones religionum circa hoc.

11 Nota etiam, quòd licet, iuxta dicta *tom.* 1. *eo cap.* 18. *num.* 68. & *tom.* 3. verbo *Iudex, & iudicium Regularium num.* 16. Viſitatores, aut Iudices Regulares abſtinere omnino debeant à munerum receptione etiam liberaliter conceſſorum, ita vt ad reſtitutionem ipſorum teneantur (de quo præter Authores ibi relatos Sayrus *in Claui Regia lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 31.) nihilominus poſſunt taxas à conſtitutionibus particularibus Religionum deſignatas recipere, & à Conuentibus tempore viſitationis de eſu, & potu, ac aliis neceſſariis prouideri; ita tamen, vt ſubditos non grauent expenſis, aut cibis, & potubus delicatis, & exquiſitis. De quibus omnibus ex variis Authoribus. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione* 10. *Leonis X. num.* 6. 8. 9. & 10. & loco relato ex *Formulario num.* 9.

12 Præſertim circa fermè quotidianum dubium, an ſcilicet cum Generalis, vel Viſitator Generalis, Prouinciam, vel Conuentum viſitauit, poſſit poſtea eodem anno eandem Prouinciam, vel Conuentum viſitare Prouincialis; maximè ſtandum cenſeo ſtatutis Religionum, quæ ſi nihil circa hoc decernant, credo poſſe id fieri. Ratio eſt, quia Prouincialis eſt Iudex Ordinarius, cuius iuriſdictio impediri non poteſt ſine rationabili cauſa. Peirinis *tom.* 3. *priuilegiorum Minimorum ca.* 4. *nu.* 9. An verò idem dici debeat quando talis viſitator fuit à Papa deſtinatus, agit poſt alios Barboſa *de Officio, & poteſt. Epiſc. alleg. vlt. num.* 30. *& ſequentibus*.

13 Viſitatorem Regularem procedere volentem ſolùm per inquiſitionem generalem, non verò per particularem, recuſari non poſſe, conſtat ex dictis ſopra *verbo Recuſatio Iudicis Regularis num.*7. Nota, autem idem debere dici de appellatione, ita ſcilicet, vt ab ipſo com procedit ſolùm per inquiſitionem generalem, & non per particularem, appellari non poſſit. Ratio eſt, quia finis inquiſitionis generalia ſolùm eſt morum correctio, & impoſitio pœnitentiarum ſalutarium, non verò puuitio, propter quam, quando iu ea certò exceditur, aut ſit cũ euidenti grauamine, admitti poteſt appellatio iuter Regulares. Fauet Naldus *ſupr.num.*5.

14 Non conuenit Viſitatores, aut eius ſocios eligi in Prælatos Prouinciarum, ſeu Conuentuum quę viſitant. Nam propter authoritatem eorum timeri poteſt tales electiones liberas non eſſe, ſed coactas. Caſtellinus *de Electione Prælat.cap.*13.*à nu.*28. dicens *num.*33. ita ſtatutum eſſe iu Ordine Prædicatorum. Fauet Miranda *in Man.tom.*2.*q.*22.*artic.*7. Vide quæ dixi *tom.*2.*cap.*12.*num.*37.

15 Non poſſe cæcum eligi in Viſitatorem, aut munus viſitatoris continuare, etiam cum ſocio ſano, meritò tenent Megala *variar. reſolut. tomo* 2. *reſolut.* 183. & Diana 5.*part.tractat.*6.*reſolut.* 20. Plura enim ſpectant ad viſitatorem, de quibus ſi viſu careat, iudicare non poteſt.

16 De abſolutionibus, ſeu diſpenſationibus, quas dare ſolent viſitatores Regularium in ſuis viſitationibus, quantùm valeant, & ad quas perſonas extendantur, dixi *tom.*1.*cap.*18.*num.*93. & *tom.* 3. verb. *Abſolutio num.*16.

17 Demum pro complemento materiæ notandi ſunt ſaltem remiſſiuè caſus, in quibus Epiſcopi, vel Ordinarii viſitare poſſunt Eccleſias, ſeu Monaſteria regularium. Et quidem primò, ſi tales Regulares ſubditi ſint Epiſcopis, nec ab illis exempti, cum ipſorũ Prælati ſint, poterunt ipſos viſitare quando, & quomodo Prælati Regulares, iuxta dicta tamen *tomo* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares num.*2. Si autem Regulares ſint exempti à Iuriſdictione Epiſcoporum, quales communiter ſunt ferè omnes Religioſi, tunc, etſi non poſſint eos regulariter vt ipſorum Prælati viſitare, nihilominus, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*11. *nu.*7. *&* 9. *& tom.*2.*cap.*5.*nu.*49. viſitare poſſunt Eccleſias Regularium, quibus imminet cura animarum ſæcularium; imò & Regulares ipſos, qui talem curã exercent, in ijs, quæ ad dictam curam, & adminiſtrationem Sacramentorum ſpectant. Item iuxta dicta eodem 2. *to.c.*15.*nu.*27. viſitant Epiſcopi Confraternitates laicorum erectas in Eccleſiis regolarium, non obſtante quacunque contraria conſuetudine. Quod intellige quoad ea tantùm, quæ ad Confratres ſpectant. Prout declarauit S.Congregatio, teſte Barb. *de Iure Eccleſiaſtic.lib.*1.*c.*14.*n*,30. & Nouario *in Lucern.Regul.ver. viſitare nu.*2. Similiter, iuxta dicta eodem *nu.*27. viſitare etiam poſſunt Altaria, & Capellas confraternitatum in eiſdem Regularium Eccleſiis exiſtentes, in his tamen, quæ confratrum adminiſtrationem reſpiciunt, propter declarationem etiam S.Congregat. apud eumdem Barboſam *ſupr.* Nouarium etiam *ſup.num.*4. & 8. Pro quibus etiam vide Aldanam *in Compend.Canonic.reſolut.lib.*1. *tit.*7. Item Eccleſias Parochiales canonicorum Regularium monaſterio vnitas, ita declarante Sac.Congregatione. Armendariz *in Addit.ad recopilat.leg. Nau. lib.*1.*tit.*6. Nouarius *ſupr.nu.*14. Item Regulares ſimplicibus beneficijs ſeruientes. Ex declarat. etiam S. Congregat. Sellius *in Selléct.can.capit.*6.*num.*28. Nouarius *ſupra numer.*15.

18 Hæc porrò omnia reſpectiuè applicari poſſunt viſitatoribus Monialium. Imo ipſarum monaſteria, ſingulis annis viſitari debent. Clement. *Attendentes de ſtat.Monach.* Portellus *in Reſponſionib.p.* 1.*caſ.*21. *num.*1. Portellus *de Iur. Abbatiſſar.diſp.*14.*qu.*3.*num.* 2. Moniales etiam Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectæ viſitantur ab Epiſcopis tanquam eiuſdem Sedis delegatis. Concil. Trident. *ſeſ.*25.*cap.*9. Nouarius *ſupra* poſt Leiuam, Armendar. & Barboſam. Item quantumuis ſubditæ regularibus poſſunt viſitari ab Epiſcopis in eis, quæ ſpectant ad clauſuram, iuxta dicta *tom.*1.*capit.*25.*num.*49. & *tomo* 3. verbo *Epiſcopus quoad Regulares num.*13. Quomodo autem, & de quibus rebus ioterrogari debent in viſitationibus, habes apud Gauantum *in tractat.de Viſitat.* & Tamburin. *ſup.quæſit.*6. Impedientes Viſitatores Monialium in ijs quæ pertinent ad munus viſitationis earumdem, eſſe excommunicatos ipſo facto dixi eo *capit.*25.*num.*47. & conſtat ex d.Clement. *Attendentes.* De quo agunt Augelus *in Summ. verbo Excommunicatio caſ.*39. Silueſt. *in ſumm. verbo Excommunicatio* 9.*num.*39. Nauarr. *in manual.cap.*27.*num.*140. Suarez *de Cenſuris diſp.*23. *ſect.*5. Saytus *lib.*3.*capit.*35. & alii plures. [Adde viſitatores tum Prouinciarum, tum Conuentuum tempore quo maneut in illis teneri conformari legibus, & conſuetudinibus illorum, tum vt conformentur ſubditis, tum propter bonum exemplum illis tribuendum: tum quia aliàs credent ſubditi velle dictos Superiores abrogare dictas leges aut conſuetudines. Suarez *de legibus lib.*3.*cap.* 35. *num.*14. Salas *de legibus diſp.*14.*ſect.*2.*num.*23. Tamb. *de iure Abbat.tom.*3.*diſp.*3.*q.*4.]

V N C T I O
Sacra.

De hac materia, prout ad Regulares ſpectat ſufficienter dixi *tom.*3. verbo *Extrema vnctio.*

V O T V M P R O
Regularibus.

S V M M A R I V M.

*De hac materia remiſſiuè. n.*1.
*De votis eſſentialibus.n.*2.
Tam ſolemnibus, quam ſimplicibus. ibidem.
De votis ſpecialibus aliquarum Religionum. numero 3.
De voto Religioſorum Sancta Maria de Mercede. numero 4.
*De voto Minimorum.num.*5.
Aliqua illorum ſunt ſolemnia, & alia ſimplicia. numero 6.
An obligent ſolùm quando Religioſi permanent in prædictis Religionibus. ibidem.
*Vota Regularium quæ irritari poſſint à ſuis ſuperioribus.nu.*7.
*Quid de votis Nouitiorum.n.*8.
*De commutatione votorum Regularium.n.*9.
*De diſpenſatione ipſorum.num.*10.
Vota Papæ reſeruata quæ, & qualia. ibidem.
*An, & quando cenſeatur conceſſa licentia pro illis diſpenſandis, vel commutandis.n.*11.
In quibus caſibus diſpenſari poſſunt ab Epiſcopis. numero 12.

Alij

Alij caſus, num. 13.
An aliquando in voto religionis, num. 14.
An in voto caſtitatis, num. 15.
Notanda circa vota viſitationis Romæ, & Compoſtellæ, num. 16.
De voto transeundi ad ſtrictiorem Religionem, numero 17.
Diſpenſatio in votis quomodo danda, num. 18.
Confeſſarij an irritent vota, num. 19.
An illa commutent, num. 20.
Quid ex priuilegiis Regularium, num. 21.
An diſpenſent in illis ſaltem propter priuilegia, numero 22.
Reſpectu quorum competit facultas commutandi, & diſpenſandi Confeſſariis regularibus, num. 23.
Qualiter poſſint vti illa, num. 24.
An diſpenſent cum coniugibus qui voto facto de caſtitate contraxerunt ad petitionem debiti, num. 25.
Quæ vota poſſint Regulares emittere, num. 26.
Quæ vota ipſorum cenſeri debent valida, num. 27.
Quid de votis realibus Regularium, num. 28.
Quid de votis non petendi irritationem, commutationẽ, ſeu diſpenſationem votorum, num. 29.

1 DE hac etiam materia, prout ſpecialiter ad Regulares ſpectat plura dixi per totam hanc Summam. Etenim *tom. 1. cap. 2.* de illis quatenus ad profeſſionem Religioſorum ſpectant latè dixi. Deinde eodem *primo tom. cap. 4.* latè etiam de voto obedientiæ. Item *cap. 5.* de voto Caſtitatis, & *cap. 6.* de voto paupertatis. De Prælatis autem Religioſorum, quæ, & qualia vota ſuorum ſubditorum irritare, commutare, & diſpenſare poſſint, dixi eod. *tomo 1. cap. 18. num. 47. & ſequentib.* An Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monialium ipſarum vota irritare, commutare, aut diſpenſare poſſint, dixi eod. *tomo 1. cap. 26. num. 15.* De Confeſſarijs etiam Regularibus quæ vota commutare, aut diſpenſare poſſint, dixi eodem *tom. 1. cap. 19. à num. 22.* & *tom. 3.* verbo *Confeſſarius Regularis numer. 13. 14. & 15.* Ad quæ etiam deſeruiunt quæ dixi eodem *3. tomo* verbo *Iuramentum quoad Regulares.* Alia ergo in præſenti addenda, & aliqua ex prædictis pro materiæ neceſſitate amplianda.

2 Et primò, ex dictis *tomo 1. ca. 2. num. 1.* conſtat ad ſubſtantiam, & eſſentiam Religionis requiri tria vota, videlicet obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, & quòd per illa conſtituatur vouens ſub iuriſdictione, & poteſtate Superioris, ſeu Prælati. Vnde etiam ibi *num. 2.* & *tom. 2. cap. 5. num. 5. & 6.* dixi tria vota, quæ emittunt Milites non ſolùm Sancti Ioannis, ſed aliorum Ordinum Militarium, eos conſtituere veros Religioſos. Idem etiam dixi *eo cap. 2. num. 3.* de votis ſimplicibus, quæ emittunt Patres Ieſuitæ poſt biennium, propter declarationem maximè Gregorij XIII. Secus verò dicendum de aliis votis ſimplicibus quæcunque illa ſint, & à quibuſcunque emiſſa. Ea enim non ſufficiunt ad veram Religionem. In quo autem differant votum ſolemne, & ſimplex, res valde controuerſa eſt. Quædam enim ſententia tenet votum ſolemne differre à ſimplici, quòd ſimplex eſt quædam mera, & ſola promiſſio, ſolemne verò vltra promiſſionem addit etiam traditionem vouentis, prout docent Sotus *in 4. diſt. 38. qu. 2. art. 5.* Valentia *in 2. 2. diſp. 6. q. 6. punct. 5.* & alii. Vnde conſequenter dicunt votum ſolemne dirimere Matrimonium ſubſequens etiam iure naturali, & diuino. Quod etiam tenet Cornexo noſter *tom. 2. in 3. part. tract. 6. de impediment. Matrim. diſp. 7. dub. 9.* Quædam verò nullam aliam differentiã cognoſcit inter votũ ſimplex, & ſolemne, niſi quòd ex decreto Eccleſiæ, traditio, quæ eſt in voto ſolemni, fit etiam in manu Prælati, non verò ea, quæ eſt in voto ſimplici, prout tenent Leſſius *de iuſt. l. 2. c. 40. dub. 19.* Sanchez *l. 7. de matrim. diſp. 25.* Portellus *in dub. Regul. verbo Voti ſolemnitas num. 22.* & Bonacina *de matrimon. quæſt. 3. punct. 4. num. 3.* poſt Reginaldum, Bellarminum, & alios, quos refert. Vnde conſequenter ad iſtam ſententiam dicitur votum ſolemne ſolum iure Eccleſiaſtico dirimere ſubſequens Matrimonium. Pro qua etiam Cornexo *ſupr.* plures alios refert. Quidquid autem ſit de huiuſmodi controuerſia (de qua alibi) pro nunc ſufficiat dicere votum ſolemne eſſe illud, quod fit in profeſſione Religionis approbatæ, vel ſacrorum Ordinum ſuſceptione, ſimplex verò quodcunque aliud, ſiue publicum, ſiue occultum. Nauarrus *in Man. capit. 12. numer. 32.* & alii communiter.

3 Præter huiuſmodi autem tria vota ſubſtantialia, & eſſentialia Religionis, quam cuncti Regulares in profeſſione emittunt, aliqui illorum alia etiam faciunt, iuxta dicto *tomo 2. cap. 4. nume. 9.* Etenim profeſſi Societatis Ieſu plura alia vota emittunt. Videlicet, obedientiæ ſpecialis erga Summum Pontificem, non permittendæ relaxationis paupertatis, non prætendendi directè, vel indirectè dignitatem, vel Prælationem in Societate, non procurandi dignitatem extra Societatem, denunciandi ambientes, & audiendi conſilium Generalis, vel alterius ad id deputati, ſi in Epiſcopos, vel Præſides alicuius Eccleſiæ eligantur. Clerici etiam Regulares Minores quartum votum emittunt (vt dicitur) de non petendo Prælaturam extra Religionem. Clerici autem Regulares miniſtrantes infirmis plura etiam vota, & inter ea vnum præcipuum, emittunt, de perenni miniſterio ægrotantibus exhibendo. Religioſi item S. Mariæ de Mercede votum quartum emittunt de redemptione captiuorum. Prout colligo ex SS. D. N. Vrbano in Bulla *Ex Clementi* inter Bullas ipſius *tomo 4. Bullarii num. 94.* Minimi etiam votum vitæ quadrageſimalis faciunt, prout conſtat ex Scriptoribus huius Religionis, ſpecialiter ex Peirinis *tomo 1. de Subdito qu. 4.* Moniales etiam S. Claræ votum clauſuræ emittunt, prout habet Suarez *tomo 4. de Religione tract. 8. l. 2. cap. 12. num. 39.* Inſuper noſtri Patres Diſcalceati Carmelitarum, & Diſcalceati S. Auguſtini votum quoque faciunt de non procurando, nec acceptando aliquam dignitatẽ, vel Prælaturam extra Religionem, prout conſtat ex nouiſſimis litteris SS. D. N. Vrb. in forma Breuis datis die 26. Febr. currentis an. 1643. Et quidem de votis PP. Ieſuitarum, Clericorum Minorum, ac Clericorum miniſtrantium infirmis aliqua dixi eo *cap. 4.* Nunc verò agendum de votis etiam aliarum Religionum.

4 Et quod attinet ad votum Religioſorum S. Mariæ de Mercede, prout colligitur ex Conſtitutione relata Sanctiſſimi D. N. Vrbani, & Conſtitutionibus huius Ordinis *cap. 52. 1. diſtinct.* ſub his verbis emittitur. *Et in Sarracenorum poteſtate in pignus ſi neceſſe fuerit ad redemptionem Chriſti fidelium detentus manebo.* Quibus verbis, etſi expreſsè non contineatur votum de procuranda redemptione captiuorum Chriſtianorum apud Infideles exiſtentium, aut vacandi huic muneri, ſufficienter tamen id intelligitur, tum ex titulo eius Religionis, qui etiam in profeſſione exprimitur, ſcilicet *Redemptionis Captiuorum*; ſine ipſius,

ſius, qui, vt habetur *in Scholiis dictarum Conſtitutionum ad locum relatum*, eſt in fauorem fidelium Chriſtianorum, & ad redimendos eos à poteſtate infidelium, ac ex praxi eiuſdem. Quomodo autem obliget huiuſmodi votum ſic habetur *in prædictis Scholiis. Idcirco Fratres noſtri dum fidem, Religionemque Chriſtianam apnd quoſdam inter miſeros captiaos periclitari ceruunt, ne adaerſarii Crucis Chriſti lætabundi inſultent, trophæum ſe reportare credentes de receſſu quorundam Chriſtianorum Chriſti Crucem profligantium; ſe in pretium, & redemptionem eorum, de quibus rationabiliter timetur ne Chriſtnm deſerant, & in pignus liberationis, & redemptionis ipſorum tenetur donare*. Nota tamen SS. D. N. Vrbanum litteris datis in forma Breuis 15. Febr. 1640. decreuiſſe quòd miniſterium redemptionis captiuorum in omnibus ſpectet ad Fratres Calceatos iſtius Ordinis dumtaxat, & nullatenus ad Diſcalceatos.

5 Quod attinet etiam ad votum Minimorum de vita quadrageſimali ſeruanda, dicendum illud eſſe eſſentiale Religioni Minimorum, ita vt eo ſublato talis Religio non ſubſiſtat. Paſſarellus *in notab. priuilegiorum notab.* 25. Peirinis *dicta quæſt. 4. cap.* 1. Quod idem videtur dicendum de voto Religioſorum S. Mariæ de Mercede, & ſimilibus, propter eandem rationem. An verò talia vota maneant in ſua vi, etiam in caſu, quo illa emittentes ad Epiſcopatum aſſumantur, conſtabit ex dicendis *num. ſequenti*. Alia etiam ad hoc votum pertinentia habes apud prædictum Peirinis. *dicta qu. 4. & tomo 3. priuileg. Minim. cap.* 14.

6 Generaliter etiam circa prædicta, & ſimilia vota nota primò, aliqua ipſorum videri ſolùm ſimplicia, & non ſolemnia, vel quia ſunt ſimplices promiſſiones non includentes traditionem, vel quia ab Eccleſia non admittuntur vt ſolemnia, ſed ſolùm vt ſimplicia, accedente præſertim intentione vouentium, & Prælatorum illa acceptantium. Et ita ſpecialiter de votis illis Patrum Ieſuitarum ſupra relatis, (eo excepto quod eſt de obedientia præſtanda Summo Pontifici) tenent Suarez 4. *tomo de relig. tract.* 10. *l. 6. cap.* 11. & Sanchez *l. 4. in Decal. c.* 33 *num.* 5. *& cap.* 18. *nnmer.* 1. *&* 7. Vota autem illa religioſorum Sanctæ Mariæ de Mercede, & Minimorum cenſentur ſolemnia, propter oppoſitam rationem. Peirinis *d. q. 4. cap. 1. §. noto primò, & §. notandum ſecnndò*. Vota etiã illa noſtrorum Patrum Diſcalceatorum Carmelitarum, ac Patrum Diſcalceatorum S. Auguſtini de nõ procurando, nec acceptando aliquam Prælaturam extra Religionem, etſi ſimplicia cenſeantur; nihilominus ſolemnia eſſe, uel ſaltem efficaciam uoti ſolemnis habere, dicitur in litteris Sanctiſſimi D. N. Vrbani, de quibus *ſup. num.* 3. Secundò nota, quòd licet huiuſmodi vota annexa ſint, & quaſi acceſſoria tribus alijs votis Religionis, & pro illa Religione, in qua emittuntur, ita vt valde probabile ſit quòd quoties qui ea emiſit eximitur ab obligatione votorum in illa Religione per aſſumptionem ad Epiſcopatũ, vel per tranſitum ad aliam Religionem, vel per eiectionem ab illa, ampliùs non teneatur ad ipſa, iuxta dicta *tomo 1. cap. 17. numer. 10. & cap. 22. num. 19. & cap. 23. numer.* 17. quod etiam tenent Fagundez *in 4. Eccleſ. præcept. l. 1. cap. 6. numero 6. in fin.* Barboſa *de iure Eccleſiaſtico l. 1. cap. 42. numer.* 90. Tamburinus *de iure Abbat. tomo 3. diſput. 7. quæſtio 6. num.* 6. & Zacharias Paſqualigus *in Deciſ. Moral. deciſ.* 266. 272. 273. & 274. Nihilominus propter dicta ſupra verbo *Tranſeuntes Regulares num.* 14. ratione Conſtitutionis Sanctiſſimi D. N. Vrbani, quam ibi retuli, Regulares quicunque, qui ex ſuo inſtituto votum habent, ſeu iuramentum annexum de non procuranda, vel acceptanda extra eorum Religionem dignitatẽ, aut ſuperioritate, tranſeuntes ad aliam Religionem, etiam cum licentia Papæ, aut à Religione ſua dimiſſi, vel eiecti, remanent adſtricti voto, ſeu iuramento prædicto, propter præſumptionem Iuris, vt eo loco dixi per dictam Conſtitutionem inductam, quòd ſcilicet dicta vota cenſeantur principaliter ob cultum Dei, & abſolutè emiſſa, & non reſtricta ad præſentem ſtatum Religionis, in qua profeſſio facta fuit. Theſaur. *in Praxi par. 2. verbo Religioſi c. 4. §. nota circa*. Tertiò nota, quòd licet Religio habens quartum votũ ceteris paribus ſtrictior ſit dicenda, alijs Religionibus illud non habentibus, prout ſpecialiter de prædicta Religione S. Mariæ de Mercede declarauit Calixtus III. in Bulla *Super gregem* in 1. tom. Bullarij in hoc Pontifice *numer.* 3. & de Religione Minimorum declararunt Iulius II. & Leo X. apud Peirinis *ſupra quæſt. 1. cap. 24. §.* 1. Nihilominus quoad praxim, tranſitus aliarum Religionum ad iſtas attendendum eſt non ſolùm ad priuilegia, quibus multæ Religiones fruuntur, de quibus ſupra ver. *Tranſeuntes Regulares nu.* 10. ſed etiam, & maximè id quod dixi eodem v. *Tranſeuntes Regul. n.* 8. & declarauit Clemens VIII. in Conſtit. *Nuper ad nos 3. to.* Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *nume.* 46. vbi non ſolùm prohibet quòd Religioſi S. Mariæ de Mercede non poſſint recipere quemcunque Religioſum Ordinis Fratrum Minorum de Obſeruantia, aut alicuius ſtrictioris Regulæ, quàm ſit Regula dictorum Religioſorum Beatæ Mariæ de Mercede, ſed etiam ſubiungit Pontifex *Declarantes Regulam ſtrictiorem eſſe indicandam alia ratione quàm reſpectu quarti voti*. Quod maximè, vt dixi, notandum credo pro huiuſmodi tranſitu.

7 Vota Regularium irritari poſſe à ſuis Superioribus non ſolùm inditectè, & ex parte materiæ, immutando illam, præcipiendo ſcilicet, vel prohibendo oppoſitum, ſed etiam directè, tollendo obligationem, etiam ſine mutatione materiæ, & etiam ſi votum ſit de re, quæ nullum præiudicium inferat religioni, conſtat ex dictis *tomo 1. cap. 18. num.* 47. vbi etiam quòd hæc poteſtas extenditur ad ea vota quę ſunt circa materiam præceptorum, & ad illa etiam, quæ facta ſunt authoritate ipſorum, & ab ipſis confirmata. Non extendi autem hanc poteſtatem ad votum tranſeundi ad ſtrictiorem religionẽ, eo quòd quoad hoc votum inferior non dependeat à Superiori, dixi ibidem ex Nauarro. Nota etiam hanc facultatem non extendi ad tria vota ſubſtantialia religionis, vt omnes communiter ſupponunt. Neque etiam ad illa vota, quæ, vt dixi, vltra tria religionis ſubſtantialia emittuntur in aliquibus religionibus, iuxta eorum Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatas. Quia in his omnibus, & materia ipſa, & actus vouendi ſunt omnino extra Superioris dominium, cum iuxta Conſtitutiones à Pontifice approbatas, ea vota ſint annexa ei ſtatui religioſo. Sanchez loco relato *ex lib. 4. in Decalog.* Portellus *in Dub. regularium verbo Voti irritatio in additionibus numero* 68. Fagundez *in 2. præcept. Decalogi l. 2. cap. 34. num.* 6. Diana 6. *p. tract. 8. reſolut.* 34. Bordonus *reſolut. 14. num.* 24. Extenditur tamen hæc poteſtas irritando vota ſubditorum ad vota quæcunque peregrinationis, v. g. in Hieroſolymam, Romam, aut S. Iacobum de Compoſtella. Ratio eſt, quia etiam in his votis pro-

procedunt rationes communes, propter quas Prælati Regulares poſſunt Religioſorum ſubditorum vota irritare, ſcilicet, quia Religioſi non ſunt amplius ſui iuris, ſed ſunt traditi Religioni, & conſtituti in poteſtate Superioris, & quia ius Eccleſiaſticum hanc tacitam conditionem votis Religioſorum ineſſe voluit, *niſi prælatus aliquando contradixerit*. Hanc autem conditionem votis ineſſe ex iuris Eccleſiaſtici diſpoſitione, communis Religioſorum vſus, & praxis ſufficienter indicat. Leſſius *de iuſt. l. 2. cap.* 40. *numer.* 75. Sanchez *ſupra cap.* 24. *numer.* 30. Vaſquez 1. 2. *diſput.* 165. *cap.* 4. *nu.* 29. & Bonacina *de voto diſp.* 4. *q.* 2. *punct.* 7. *§.* 2. *num.* 26. Vnde hæc vota peregrinationis irritari poſſe à Prælatis expreſsè tenent Fagundez *ſupra num.* 13. Peirinis *tomo* 2. *de prælato qu.* 3. *capit.* 3. *num.* 27. Portellus *ſupra verbo voti commutatio in additione num.* 42. *& verb. Voti diſpenſatio nu.* 76. & Bordonus *ſupr. num.* 23. poſt Sanchez, & Mirandam.

8 Vota porrò Nouitiorum irritari etiam poſſe à Prælatis regularium, conſtat ex dictis ſupra verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionum num.* 37. vbi etiam de modo quo id facere poſſunt, & an Magiſtri Nouitiorum poſſint id facere. Vota etiam Monialium irritari poſſe ab ipſarum Abbatiſſis, dixi *tomo* 1. *cap.* 26. *num.* 15.

9 Vota ſimiliter regularium commutari poſse ab eorum Superioribus, conſtat ex dictis *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 48. Vbi etiam qualiter ad commutationem voti in meliùs, quando conſtat de exceſſu, non requiratur authoritas Superioris, ſecus verò ad commutationem voti in æquale, vel minus bonum; tunc enim non ſolùm authoritas Superioris, ſed etiam cauſa proportionata requiruntur. De quibus, & aliis concernentibus, præter authores ibi relatos, Leſſius *ſupra dub.* 16. Sanchez *ſupr. cap.* 49. Bonacina *ſupra* §. 3. Quæ verò ſint hæc vota, quæ à Prælatis regularibus commutari poſſint, conſtabit ex dicendis de diſpenſatione. Certa enim regula eſt, quòd qui habet facultatem ad diſpenſandum aliqua vota, habet etiam facultatem ad illa commutanda, quia cui licet maius licet etiam minus *Regula cui licet* 53. *de Reg. iuris in* 6. quando minus continetur in maiori tanquam pars in toto, vel ſpecies in ſuo genere; commutatio autem quid minus eſt contentum in poteſtate diſpenſandi; diſpenſatio enim remittit totaliter vinculum voti, commutatio verò ſolùm partim remittit, vt ſcilicet non impleatur in materia promiſſa. Quæ quidem regula pro habentibus facultatem ordinariam ad diſpenſandum communis eſt inter Doctores. De quo Silueſter *in Summa verbo Votum quarto quæſt.* 3. *dicto* 2. Toletus *in Summa l.* 4. *cap.* 18. *num. vlt.* Suarez *tom.* 2. *de relig. tract. de Voto lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 4. Ledeſma 2. *tom. Summa tract.* 10. *cap.* 8. & alii. Et loquendo de habentibus facultatem ſolùm delegatam magis probabiliter tenent Sayrus *in Claui regia l.* 6. *cap.* 11. *à num.* 116. *& cap.* 12. *numer.* 15. Suarez *ſupra à num.* 10. Bonacina *ſupra dicto* §. 3. *num.* 10. contra Nauarrium, Azorium, & alios, quos ſequitur Sanchez *ſupra cap.* 53. *num.* 4. Hac porrò facultate commutandi vota carere Abbatiſſas reſpectu Monialium, ſicut etiam facultate diſpenſandi in illis, dixi *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 15. An verò illa gaudeant Prælati regulares reſpectu Nouitiorum dixi ſupra verbo *Nouitii, & Nouitiæ religionum numer.* 38. Alia etiam, quæ ſpectant ad huiuſmodi commutationem votorum, habes ex dictis *tom.* 3. verbo *Bulla Cruciata num.* 34. 35. & 36. & verbo *Iubilæum num.* 18. Vide etiam pro votis iuratis dicta eodem *tomo* 3. verbo *iuramentum quoad regulares*.

10 Similiter Prælatos Regulares diſpenſare non poſſe cum ſuis ſubditis in votis ſubſtantialibus religionis, neque in votis ſpecialibus, quę, vt vidimus, in aliquibus religionibus emittuntur, dixi *tomo* 1. *cap.* 18. *num.* 54. De quo etiam Diana 6. *par. tractat.* 8. *reſolut.* 3. ex Suarez, Laymano, Palao, Portello, & Bordono. Quod, prout attinet ad votum de non procurando dignitatem, vel Prælaturam extra Ordinem declaratum eſt à SS. D. N. Vrbano in litteris ſupra relatis, vbi motu proprio declarat tale votum diſpenſari, aut relaxari non poſſe niſi ſolùm à Summo Pontifice, omnibus, & quibuſcunque aliis perſonis quantumuis qualificatis, aut quibuſcunque aliis priuilegiis, aut Indultis omnino excluſis, iuxta dicta *ſupra* verbo *Tranſeuntes Regulares num.* 14. Nihilominus diſpenſare poſſe dictos Prælatos regulares in uotis ſuorum ſubditorum, in quibus diſpenſant Epiſcopi cum ſuis ſubditis, non verò in uotis reſeruatis Papæ, conſtat ex dictis eo *cap.* 18. *num.* 49. Pro quo notandum, uota reſeruata Papæ eſſe primò votum religionis; ſecundò uotum caſtitatis; tertiò, uotum peregrinationis ad limina Apoſtolorum D. Petri, & D. Pauli; quartò, peregrinationis Hieroſolymitanæ (quod uocatur ultra marinum) quintò, peregrinationis Compoſtellanæ ad D. Iacobum. Ita enim habetur ex Extrauag. *Et ſi Dominici* 2. *de pænit. & remiſſionib.* Sotus 7. *de iuſt. quæſt.* 4. *art.* 3. Nauar. *in Man. cap.* 12. *num.* 75. Sayrus *dicto lib.* 6. *cap.* 11. *numer.* 35. & alij communiter. Pro praxi autem Cur. Rom. circa huiuſmodi uota uide Theſaurum *in Praxi part.* 2. *verbo Votum cap.* 1. Nota etiam prædictis quinque uotis aliquos cum Nauarro *Commentar.* 1. *de regularib. num.* 21. addere etiam uotum peregrinationis in Templum B. Mariæ Lauretanæ. Sed id iure communi non habetur, & de particulari priuilegio, ſi id habeatur, mihi non conſtat. De quo Azor. *tomo* 1. *Inſtitut. Moral. l.* 12. *cap.* 18. *quæſt.* 4. *& cap.* 19. *quæſt.* 3. Sanchez *ſupra cap.* 40. *num.* 10. Portellus *in Dub. Regular. verbo Voti diſpenſatio in addition. numer.* 76. Nec obſtat, quòd ex Breui Gregorij XIII. quod refert Naldus in *Summa verbo Votum numer.* 33. habeatur ipſum Gregorium conceſſiſſe Confeſſarijs Congregationis Oratorij de Vrbe, ſeu *Vallicellæ* commutationem uotorum, excepto prædicto Lauretano, & alijs quinque ſolitis, hoc enim non arguit reſeruationem generalem talis uoti pro tota Eccleſia, ſed ſolùm pro illis Confeſſarijs. Et ita in praxi obſeruari tenet idem Naldus *ibidem* ex Azorio.

11 Circa prædicta autem quinque uota nota, ipſa à Papa diſpenſari poſse, prout ſupponunt communiter Doctores, ſpecialiter ex noſtris antiquioribus Ioannes de Baccone *in* 4. *diſt.* 3. & Michael de Bononia ibi *diſt.* 42. *qu. vnic.* Nota ſecundò, adeo cenſeri Papæ reſeruata, ut nunquam ſub conceſſione generali uotorum cenſeantur comprehenſa, niſi exprimantur. Prout de commutatione dixi *tomo* 3. uerbo *Iubilæum num.* 18. & de diſpenſatione colligitur ex generali illa Regularis Iuris, quòd ſcilicet *In generali conceſſione non veniant ea, quæ non eſſet quis veriſimiliter conceſſurus.* Suarez *ſupra. lib.* 6. *cap.* 25. *numer.* 4. Sanchez *ſupra num.* 16. Bonacina *de Legib. diſp.* 4. *quæſtio.* 2. *punct.* 7. *§.* 4. *num.* 12. Quòd ſi uota reſeruata abſque aliqua reſtrictione, vel declaratione, alicui concedantur ad diſpenſationem, uel commutationem, claudentur in ipſis prædicta quinque, quia ſatis exprimuntur ſub nomine reſeruatorum. Suarez

ſupra

ſupra numer. 15. Sanchez *ſupra num.* 17. Pontifice etiã concedente omnia vota, prætet votum caſtitatis, & Religionis, cenſentur quoque conceſſa vota triplicis peregrinationis reſeruatæ, vel quia tunc procedit Regula illa *Exceptio regulæ firmat eam in contrarium*, quæ deſumitur ex *cap. Dominus 32. qu. 7. & ex c. 2. de conivgio leproſorum*, prout tenet Suar. *ſupra numer.* 7. vel quia ita habetur ex communi vſu, & conſenſu Doctorum, prout eenene Sanchez *ſupra numer.* 19. & Bonacina *ſupra*. De quo etiam Diana 5. *part. Tract. 12. reſolut.* 58. Apud quos & alia ad intentum.

12 Quamuis autem prædicta quinque vota reſeruata ſint ſemper Papæ, nihilominus ſunt aliqui caſus, in quibus Epiſcopi in ipſis diſpenſare poſſunt. Primus eſt, quoties de voti valore fuerit morale dubiũ, ſiue ſit dobium Iuris, ſiue facti, ſiue ſit negatiuum propter coniecturas, quæ non ſufficiunt ad determinandum iudicium, ſiue ſit poſitiuum ex opinionibus probabilibus contrarijs. Et hoc eſt verum, quamuis id dubium non ſufficiat ad excoſandum vouentem à voti obligatione. Ratio eſt, quia cum diſpenſationis reſeruatio ſit odioſa, eſt reſtringenda ad caſus certos. Dubij ergo caſus non comprætenduntur ſub reſeruatione. Suarez *ſupra capit.* 26. *num.* 6. Sanchez *ſupra num.* 26. Card. Lugo *de Sacram. Pænit. diſp.* 20. *ſect.* 2. *num.* 22. Addens ex Sanchez, etiam comperta poſtea voti certitudine, non eſse neceſſarium recurrere ad Papam pro diſpenſatione, quia iam eſt obtenta legitima diſpenſatio. Secundus, qooties illa emiſſa ſunt metu etiam coi per iniuriam incuſſo ad extorquendum illa. Tum ex *cap. veniens qui Clerici, vel vouentes*. Tum quia id inuoluntarium ſecundùm quid repertum in talibus votis, non quomodocunque, ſed per iniuriam, minuie notabiliter rationem voluntarij, ac voti, ac proinde non cenſetur Pontifex velle quaſi iniuriam illam fouens, reſeruare huiuſmodi vota. Angelus *in Summa verbo Votum* 4. *num.* 9. Henriq. *lib.* 11. *de Matrim. cap.* 15. *num.* 8. Leſſius *de Iuſtit. cap.* 40. *in edit. vltima dub.* 18. *num.* 127. Sanchez *ſupra num.* 31. Diana *dicto tract.* 12. *Reſolut.* 61. Tertios eſt ſpecialitet pro voto Religionis, & Caſtitatis, in caſu quo imminet magnum incontinentiæ periculum, neque eſt facilis aditus ad Pontificem, vel Legatum præ paupertate, vel alia cauſa; quia iure optimo credi poteſt non eſſe Pontificis mentem velle in tali caſu reſeruare ſibi hæc vota; nec eſt veriſimile velle eum, vt animæ laqueis irretitæ verſentur in tanto periculo. Nauarrus *in Man. cap.* 12. *num.* 76. Ledeſma 2. *tom Summæ tract.* 10. 1. *cap.* 8. Suarez *dicto cap.* 26. *à numer.* 9. Leſſius *ſupra num.* 125. 126. & 127. Fagundez *in* 2. *præceptum Decalog. l.* 2. *cap.* 42. *num.* 28. Diana 6. *part. tract.* 6. *reſol.* 50. Limitatur tamen, vt diſpenſatio hæc conceſſa ab Epiſcopo ſolùm ſit quatenus, illud periculum poſtulat, & ipſo durante, quia ſolùm ipſi eſt conceſſa pro tali neceſſitate. Quare tales cum quibus ob dictas rationes Epiſcopus in voto continentiæ diſpẽſauit, ut vel Matrimonium contrahere, vel contracto vti poſſent, contra votum peccabunt, ſi extra Matrimonium fornicentur, vel eo ſoluto, ad aliud ſine noua Pontificis diſpenſatione tranſeant. Layman. *lib.* 4. *tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 16. poſt Suarez, & Sanchez, Bonacina ſupra *num.* 15. poſt Siloeſt. Naoarrus Reginald. & alios. Eadem doctrina extendi debet ad triplicem peregrinationem Pontifici reſeruatam, in caſu quo vrgeret neceſſitas diſpenſationis, nec præ paupertate, aut alia cauſa adiri poſſet Pontifex, vel Legatus ipſius. Ledeſma *ſupra*, Suarez *ſupra num.* 11.

Idem quoque dicendum eſt ſi eſset periculum alicuius magni ſcandali, vel damni tertiæ perſonæ. Sanchez *ſupra num.* 36. poſt Silueſt. Henriquez, & Soarez, Diana etiam ſupra.

13 Quartus caſus, & valde generalis, quando materia horum votorum deficit à natura materiæ reſeruatæ, tunc enim Epiſcopus in illis diſpenſare poteſt. Contingit autem hoc multipliciter. Primò, quando tota materia, quæ promiſsa eſt per votom, non eſt reſeruata, v[illegible] faciat votum diſiunctiuum v. g. caſtitatis, aut ieiunij. Qoia cum in alternatiuis electio ſit debitoris, ſatisfaciatque quamcunque diſiunctionis partem præſtando, iuxta Regulam. *In alternatiuis de Regulis iuris in* 6. ideo tale votum non obligat præcisè ad rem reſeruatam, & ſubinde reſeruatum non eſt. Saytus *ſupra cap.* 11. *num.* 62. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Moral. l.* 11. *cap.* 19. *quæſt.* 10. Secundò, quando animus vouentis dum uota illa emiſit, ſolùm fuit obligandi ſe ſub veniali, uel ſub nulla obligatione. Talia enim uota non ſunt perfecta, ſed imperfecta, ac per conſequens reſeruata non debene cenſeri. Sanchez *ſupra num.* 47. Bonacina *ſupra num.* 21. Candidus *tomo* 2. *Diſquiſit. moral. diſquiſit.* 25. *art.* 8. *dub.* 1. Tertiò, quando illa non ſunt abſoluta, ſed conditionalia conditione de futuro (modò conditio non ſit adimpleta) quale eſt uotum ſic dicentis: *Si ex morbo conualuero voueo me Religioſum fore.* Quia vota, quæ Papæ reſeruantur, ſunt uota perfecta, cum reſeruatio ſit odioſa, ac per conſequens non extendenda ad uotum imperfectum, quale eſt uotum nondum impleta conditione, cum ante illius euentum non obliget. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *articul.* 12. Toletus *in Summa lib.* 4. *cap.* 18. Sayrus *ſupra num.* 77. Candidus *ſupra art.* 7. *dub.* 1. Dixi *conditione de futuro*, quia in uoto facto ſob conditione de præſenti, aut præterito, nõ poteſt Epiſcopus diſpenſare, cum huiuſmodi conditio non ſuſpendat conſenſum, nec efficiat uotum conditionale. *l. cum ad præſens ff. ſi certum petatur.* Suarez *ſupra cap.* 23. Sanch. *ſupra num.* 88. Bonacina *ſupra num.* 17. Candidus *ſupra* Dixi etiam *modò conditio ſit adimpleta*, nam adimpleta conditione uotum cenſetur abſolotum, & non minus obligat, quàm ſi factom fuiſſet ſine illa. Reginaldus *libr.* 18. *num.* 336. Sayrus *ſupra* Suarez *ſupra cap.* 22. *à num.* 23. & alii plures contra Sanchez *ſupra num.* 99. & *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 10. *num.* 13. Dianam 3. *p. tract.* 5. *reſolut.* 25. & alios. Quartò, quando talia vota ſunt pœnalia, quale eſt hoc: *Si fornicatus fuero voueo in pœnã me Religionem ingreſſurum.* Ratio eſt, quia com reſeruatio ſit odioſa, ac nimis reſtringenda, uota hęc tũc reſeruata cenſeri debent quando ſunt ſimpliciter rei reſeruatæ, vt religionis &c. At uota pœnalia non ſunt huiuſmodi. Cum enim votum ſit actus religionis, quo quis rem ſibi gratam, & acceptam offert Deo in eius cultum, id ſimpliciter & perfectè dicetur tale, quod ex vera, & directa rei promiſsæ voluntate oritur. At in votis pœnalibus conditionalibus nullus eſt affectua, nullaqoe volontas directa rei promiſſæ in pœnam, ſed potius hanc ſibi proponit uoluntas tanquam odioſam, & non vult eam, imò potius propoſitum habet cauendæ eius obligationis. Aragon. *ſupra* Medina *in inſtructorio Confeſſar. ca.* 14. §. 6. Sayr. *ſupra num.* 72. & 73. Reginaldus *ſup. nu.* 337. Ledeſma *ſupra ca.* 8. Qui omnes loquuntur etiã in caſu quo ſit commiſſa talis culpa, ideoque contracta obligatio pœnæ. De quo etiam Sanchez *ſupra num.* 91. Quintò, quando prædicta uota non ſunt principalia, ſed acceſſoria, pro ut contingit in eo, qoi

emiſit

emiſit votum ſuſcipiendi Sacros Ordines, quibus eſt annexum votum caſtitatis. Aragon. *ſupra.* Sayrus *ſupra n.*60. Azor. *ſupr. cap.*19. *dub.*9. Leſſius *ſupr. nu.* 124. Candidus *ſupr. ar.* 8. *dub.*13.

14 Specialiter etiam circa votum Religionis id continget primò, quando fuerit votum Religionis non approbatę, quia Religio non approbata non eſt Religio. Leſſius *dicta dubit.*18. *num.*123. Sanch. *ſupra n.* 71. Reginaldus *ſupr. nu.*331. Secundò, quando fuerit votum ſolùm paupertatis, ſeu obedientię, ſiue in ſæculo, ſiue in Religione, propter eamdem rationem. Leſſius *ſupra.* Sanchez *ſupra num.*72. Tertiò, in voto aſſumendi habitum Terciariarum, propter eamdem rationem. Aragon. *ſupr.* Sayrus *ſupra num.*64. Sanchez *ſupr. n.*71. Quartò, in voto non nubendi, vel non fornicandi, hoc enim non eſt votum Religionis, vel caſtitatis perfectæ, ſed tantummodò partis. Nauarr. *ſupr.* Reginaldus *ſupra num.*332. *&* 334. Bonacina *ſupr. n.*21. poſt alios. Quid verò dicendum de voto aſſumendi habitum Equitum Ordinum Militarium conſtat ex iis, quę dixi *to.*2. *cap.*5. Qui enim dixerint tales Ordines verè Religiones eſſe (pro vt ſaltem de Ordine Militari S. Ioannis negari non poteſt) conſequenter dicere debent, votum ingrediendi illos Papæ reſeruatum eſſe. De quo etiã Sanchez *ſupr. n.* 37.

15 Similiter ſpecialiter loquendo de voto caſtitatis id continget primò, in voto caſtitatis temporalis, quia ſolùm votum caſtitatis perpetuæ, quod eſt ſimpliciter tale, cenſetur reſeruatum. Azor. *ſupra quæſt.*6. Sayrus *ſupr. num.*48. Ledeſma *ſupra.* Fagundez *in* 2. *præcept. Decalog. lib.*2. *cap.*27. *num.*21. Nardus *in Summ. verbo Votum num.* 28. Candidus *ſupra art.*8. *dub.*4. & alij communiter. Secundò, in voto caſtitatis coniugalis ſeruandæ; quia non eſt votum totius caſtitatis, ſed ſolùm partis. Sanchez *ſupr. num.* 50. Layman. *ſupr. num.* 8. Candidus *ſupr. art.*9. *dub.* 3. Tertiò, in voto, quo alter coniux abſque alterius licentia, ſiue cum illa, promiſit ſe non petiturum debitum. Et idem quando vterque coniux ex licentia alterius, ſiue abſque illa, eo voto ſe ligauit. Sanch. *ſupr. num.*51. *& ſequentibus*, Layman. *ſupr.* Candidus *ſupr. dub.* 2.

16 Similiter, & ſpecialiter quoad duo vota illa viſitationis Romanæ, & Compoſtellanæ, idem continget, ita vt Epiſcopus in illis diſpenſare poſſit primò, quando animus expreſſus vouentis non eſt ad inuiſenda, ſeu viſitanda talia loca, ſed ad alium finem, etiam pium, vt ſi quis vouet venire Romam ad oſculandos pedes Papæ, vel viſitandam Imaginem aliquam v. g. Beatæ Virginis, quia Extrauagans illa *Et ſi Dominici* ſolùm reſeruat Papæ illa vota, quando fiunt ad viſitanda limina Apoſtolorum Romæ, & S. Iacobi in Compoſtella. Sanchez *ſupr. num.*77. Idem quoque dicit *ibidem* de alio voto Terræ Sanctæ. Sed oppoſitum credo verius, quia in d. Extrauaganti diuerſo modo loquitur Pontifex de hoc voto, ac de aliis duobus, illud enim vocat peregrinationis, & illa duo viſitationis. Vnde votum peregrinandi in Terram Sanctam, etiam ſi non ſit ad viſitandum aliquem locum in particulari ipſius, credo reſeruatum Papæ. Secundò, in qualitatibus, vel conditionibus prædictis tribus votis adiunctis, vt ſi quis promiſerit ſe iturum pedibus, mendicando &c. ad illa loca. Quia hoc non eſt diſpenſare in illis, ſed in qualitatibus ipſis adiunctis. Reginaldus *ſupra num.*332. Sanchez *ſupr. num.*78. Bonacina *ſupr. num.*21. Nota tamen circa hæc, quòd quamuis aliquorum ſententia ſit hæc tria vota non eſſe reſeruata Papæ, niſi quando fiunt cauſa ſubſidij, non verò deuotionis, oppoſitum tamen eſt veriſſimum, quia ita tenet praxis, & ſtylus Curiæ, ac Sac. Pœnitentiariæ, ad quam quotidie recurritur pro diſpenſatione in illis, etiam ſi cauſa deuotionis facta fuerint. Leſſius *ſupr. nu.*122. Suarez *ſupr. cap.*21. *n.*5. Theſaurus *in Praxi p.*2. *verb. Vota* §. *ſed tenendum.*

17 Cum autem votum tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem nõ includatur in voto Religionis, quod Papæ eſt reſeruatum, ſed poſſit Epiſcopus in illo diſpenſare, prout ex Antonino, Paludano, Siluestro, Aragon. & aliis tenet Sayrus *ſupr. n.*63. & ex Rodriguez, Henriquez, Ledeſma, Azorio, & aliis tenet Sanchez *ſupr. num.*75. ideo meritò dixi *to.* 1. *eo cap.* 18. *n.*50. poſſe etiam Prælatos Religionis in tali voto diſpenſare.

18 Qualiter huiuſmodi diſpenſatio in votis non debeat fieri inuito vouente, neque ſine cauſa legitima, & qui ſint Prælati, qui eam dare poſſunt, habes ex dictis eo *cap.* 18. *num.*51. *&* 52. De aliis verò ſpectantibus ad hanc diſpenſationem, conſule dicta *to.* 3. *verb. Diſpenſatio, & diſpenſare inter Regulares.* Pro cauſis etiam legitimis ad diſpenſandum vide Suarez *ſupr. lib.*6. *cap.*17. & Portellum *ſupr.* verbo *Voti commutatio, & diſpenſatio erga ſubditos nu.*55. *ac verbo Voti diſpenſatio in addit. num.*84. *&* 85. Vbi etiam ex Azorio, Sayro, & aliis, quod ſanum conſilium ſit maioris ſecuritatis gratia in huiuſmodi diſpenſationibus admiſcere aliquam commutationem, iniungendo videlicet aliquod pium opus exequẽdum à diſpenſato. Inſuper pro facultate, quam habent Prælati ad diſpenſandum vota Nouitiorum, ſeu eorum, qui volunt ingredi eorum Religionem vide dicta *ſupr.* verbo *Nouitij, & Nouitiæ Religionum num.* 37. 38. *&* 39. & Sorbum *in Annotat. ad Comp. priuileg. Mendicant. verb. Votum.*

19 Loquendo autem de Confeſſariis Regularibus in ordine ad vota ſuorum pœnitentium, certum eſt eos non poſſe propriè loquendo irritare illa. Neque enim (quod viderim) extat aliquod priuilegium quo hoc ipſis concedatur, & ex alia parte irritatio ſpectat ad poteſtatem dominatiuam, quam nõ habent Confeſſarij ſuper ſuos pœnitentes. Dixi propriè loquendo, quia rationabili ſubſiſtente cauſa, quando ſcilicet ita conueniens ſaluti pœnitentium fuerit, poterunt illa ad tempus ſuſpendere, quod vocari ſolet irritatio impropriè.

20 Cæterum quoad facultatem commutandi vota, notandum eſt, Sixtum IV. in dicta Extrauaganti *Et ſi Dominici* 2. *de pœnit. & remiſſ.* prohibuiſſe ne aliqui Confeſſarii virtute priuilegiorum commutare poſſent dicta quinque vota Papæ reſeruata, ſub pœna nullitatis talis commutationis, & excommunicationis maioris latæ ſententiæ Summo Pontifici reſeruatæ. Nauarrus *dicto c.*12. *n.*75. *& cap.*27. *n.*105. poſt Angelum, Silueſtrum, & alios Summiſtas. Notat autem idem Nauarrus eo *nu.*75. ex eiſdem Angelo, & Silueſtro, hanc excommunicationem ſolùm incurri ab illis Confeſſariis, qui talia vota commutauerint virtute priuilegiorum ab eodem Sixto IV. conceſſorum, quia ſolùm de ipſis loquitur. Vnde ſi ex vi alterius priuilegii, vel etiam nullius priuilegii id fecerint, etſi grauiſſimè peccent, non propterea incident in dictam cenſuram. Sayrus *ſupr. num.* 138. Suarez *de Cenſur. diſp.*22. *ſect.*5. *num.*28. Sanchez *ſup. nu.* 40. Quamuis autem plures Authores extendant dictam excommunicationem ad diſpenſantes talia

vota,

vota, quia tamen Extrauagans ſolùm loquitur de commutantibus, & pœnalia non ſint extendenda, ideo ſolùm incurretur à commutantibus. Sayrus *ſupra num. 39. & 40.* Sanchez *ſupra*.

21 Nihilominus Confeſſarij Regulares habentes priuilegiorum communicationem cum Benedictinis, & Ieſuitis, poſſunt omnia vota (illis quinque exceptis) ſuorum pœnitentium commutare, iuxta dicta *to. 1. cap. 19. num. 23.* propter priuilegium Eugenij IV. pro Benedictinis Italiæ, & Pauli III. pro Ieſuitis, quæ ibidem retuli. Quibus adde etiam priuilegium eiuſdem Eugenij IV. pro Benedictinis Valliſoletanis de quo infra. Imo etiam, iuxta dicta *ibid. num. 24.* poſſunt etiam commutare prædicta quinque vota in caſibus in quibus ea non ſunt reſeruata Papæ, ſed Epiſcopis; eo quòd vel ſint imperfecta, pœnalia, conditionata, partialia &c. iuxta dicta *ſupra num. 13. & ſequentibus.* Non tamen propterea poſſunt dicti Confeſſarij prædicta vota commutare in caſibus, in quibus ſolùm per accidens ea pertinent ad Epiſcopum, videlicet ob vrgentem neceſſitatem, & moralem impotentiam adeundi Papam, vel Legatum, iuxta dicta *tom. 3.* verbo *Bulla Cruciata num. 39. & ſupra num. 12.* Portellus *ſupra verbo Voti commutatio, & diſpenſatio erga ſubditos num. 64.* Layman. *ſupra num. 17. §. quarto obſeruandum*, poſt Rodriguez, Mirandam, Sanchez, Henriquez, & Suarez. An verò poſſint prædicti Confeſſarij commutare vota iurata, habes ex dictis *tom. 3.* eo verbo *Bulla Cruciata num. 35.* verbo *Confeſſarius Regularis num. 15.* & verbo *Iubilæum num. 18.* Similiter an hæc facultas extendatur ad vota facta in vtilitatem tertii, conſtat ex dictis *tom. 1. eo cap. 19. num. 23. & to. 3.* verbo *Bulla Cruciata num. 34.* & eo verbo *Confeſſarius Regularis numer. 15.* Pro modo autem quo ſe gerere debeant Confeſſarii in commutatione votorum notandum id quod dixi dicto *tom. 1. cap. 18. num. 48.* quòd ſcilicet ad commutationem voti in melius bonum nõ requiritur aliqua authoritas Superioris, ſi euidenter conſtet de exceſſu: ad commutationem verò in æquale bonum requiri aliqualem cauſam, & authoritatem Superioris; ad commutationem autem in minus bonum multò maiorem cauſam, & authoritatem Superioris requiri. De quibus non ſolùm Nauarrus Corduba, & Suarez eo loco relati, ſed etiam Leſſius *ſupra cap. 40. dubit. 16. in poſteriori editione.* Sayrus *ſupr. c. 12.* Sanchez *ſupr. ca. 49.* Layman. *ſupr. n. 19. & ſequentibus*, Bonacina *ſupr. §. 3.* Candidus *ſupra art. 3.* Bordonus *Reſolut. 14. à nu. 7.* Maximè verò pro praxi ſeruanda à Regularibus in votorum commutatione vide Sanchez *ſupr. c. 16.* Portellum *ſupra n. 43.* & Naldum *ſupr. n. 46. & 47.*

22 Loquendo autem de facultate diſpenſandi in votis, conſtat ex dictis eo *ca. 19. n. 22.* plura ex priuilegiis, quæ referri ſolent ab aliquibus Authoribus, maximè Sayro *ſupri à num. 95.* pro Confeſſariis Regularibus, non eſſe ſolida, vel quia obſcura, vel quia viuæ vocis oraculo conceſſa fuerunt, niſi poſtea per Bullam confirmata reperiantur, iuxta dicta ſupra verbo *Oracula viuæ vocis num. 7.* Excipe tamen conceſſionem illam Eugenii IV. pro Benedictinis Valliſoletanis. Etſi enim eo *num. 22.* dubitauerim, an fuerit viuæ vocis oraculum, poſtea tamen iuxta dicta *to. 3.* verb. *Diſpenſare, & diſpenſatio pro Regularibus n. 7.* comperi non eſſe viuæ vocis oraculum, ſed Reſcriptum quoddam à Papa ſignatum, ac per conſequens validum his temporibus, tam pro prædictis Benedictinis Valliſoletanis quam pro aliis quibuſcumque Regularibus habentibus communicationem priuilegiorum cum illis. Nota tamen plures limitationes in prædicta conceſſione apponi, quibus non obſeruatis omnino inualida erit, ſcilicet, quòd tales Confeſſarij ſint in numero determinato deſignati à Prælato Monaſterij, & ad ipſius nutum reuocandi, & quòd id fiat in eorum Eccleſijs, & quãdiu fuerint in Obſeruantia Regulari. Ita enim conſtat ex dicta conceſſione. Caſtarubius in *Compend. priuileg. Mendicant.* verbo *Abſolutio quoad ſæculares 2. num. 16.* Addens *num. 17.* extenſam eſſe à Pio II. ad omnia Monaſteria Ordinis, etſi cum quibuſdam limitationibus. Quia tamen vtilis erit tam pro iſto caſu, quàm pro alijs, ideo eam ad verbum hic placuit referre, prout apud Rodriguez *in Bullario in Eugenio IIII. Bulla 25.* habetur. *Beatiſſime Pater. Cum ad Eccleſiam, & Monaſterium Sancti Benedicti Valliſoleti Ordinis eiuſdem Palentin. diœceſ. ad quod etiam Illuſtriſſimus Princeps Dominus Ioannes Caſtellæ, & Legionis Rex ſpecialem gerit affectionem, nonnulli nobiles, & alij quamplures de Regno, ac loco Valliſoleti prædicto, nec non de diuerſis mundi partibus ſingularis cauſa deuotionis Chriſti fideles ad dictum Monaſterium confluant, propter Monachorum illius Regularem obſeruantiam, & incluſionem, deſiderentque illis ſua peccata confiteri, & ab eis ſpiritualiter conſolari, vt igitur, Pater Beatiſſime, fidelium ipſorum animabus ſanctitatis veſtræ miniſterio ſalubriùs conſulatur, ſupplicatur Sanctitati veſtræ pro parte Prioris, & Conuentus dicti Monaſterij, quatenus eis, vt Prior, ſiue præſidens dicti Monaſterij pro tempore exiſtens, vt tres, vel quatuor idonei Præsbyteri Monachi per prædictum Priorem, ſiue præſidentem ad hoc pro tempore deputandi, & ad ipſius Prioris, ſiue præſidentis nutum reuocandi, quorumque vtriuſque ſexus fidelium ad dictum Monaſterium, ſeu ipſius Eccleſiam, aut in ipſis quacumque ex cauſa pro tempore confluentium, commorantium, ſiue exiſtentium, cuiuſcumque gradus exiſtant, confeſſiones diligenter audire, nec non ipſos à quibuſcumque peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis ſuis in omnibus & ſingulis caſibus etiam Epiſcopo reſeruatis, abſoluere, necnon ab omnibus, & ſingulis Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis, fulminationibus excommunicationum, ſuſpenſionum, & interdicti à iure, vel ab homine prolatis, contractis in genere tantum, ſatisfactione, vel mandato de ſatisfaciendo ſi perſonæ huiuſmodi ad id habiles fuerint, præmiſſis, etiam abſoluere, ac eos habilitare in prædictis caſibus, pœnitentiaſque eis ſalutares iniungere, Eucharistiæ Sacramentum conferre, ac cum eis, & eorum quolibet diſpenſare ſupra votis etiam Epiſcopo reſeruatis, & ea commutare in alia pietatis opera toties quoties deuotioni prædictorum videbitur expedire, authoritate Apoſtolica liberè, & licitè poſſint, & valeant, Parrochialis Presbyteri, et alterius cuiuſcumque Epiſcopi, vel Superioris, ſuper præmiſſis omnibus, et ſingulis, vel eorum aliquo, licentia, vel aſſenſu nullatenus requiſitis, et quòd huiuſmodi gratia ſit perpetua, concedere, et indulgere miſericorditer dignemini de gratia ſpeciali. Conſtitutionibus Apoſtolicis, cæteriſque in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque, et cum clauſulis opportunis. Conceſſum, vt petitur de omnibus, quamdiu fuerint in Obſeruantia Regulari, in præſentia D. N. Papæ C. Ariminen. Et ſi placeat veſtræ Sanctitati ſola ſignatura huiuſmodi conceſſionis ſufficiat eis ſine confectione aliarum litterar. Apoſtolicarum. Cõceſſum. C. Ariminen. Datum Ferrariæ tertio Nonas Ianuarij, Anno VIII.* Ex quibus collige primò, poſſe dictos confeſſarios ex vi dicti priuilegij, & iuxta tenorẽ ipſius diſpenſare cum ijs, qui votum

ſtri-

Digitized by Google

ſtrictioris Religionis emiſerunt, vt poſſint in ſuam, vel aliam minus ſtrictam Religionem intrare. Vt enim dixi *ſupra numer.* 17. votum ſtrictioris Religionis non eſt Papæ reſeruatum, ſed Epiſcopi in illo diſpenſare poſſunt. Sanchez *ſupr. cap.* 43. *num.* 19. *& ſequentibus.* Peirinis *tom.* 1. *de Subdito quæſt.* 1. *cap.* 21. *§.* 1. *§. item poſſunt.* Collige ſecundò, poſſe etiam diſpenſare ad petitionem debiti cum illis coniugibus qui de eo non petendo votum ſecerunt, propter idem fundamentum, & dicta *ſupra num.* 15. Suarez *ſupr. l.* 6. *cap.* 26. *num.* 27. Sanchez *ſupra num.* 7.

23 Hæc porrò facultas commutandi, & diſpenſandi vota competit prædictis Confeſſarijs Regularibus non ſolùm reſpectu ſubditorum illius Diœceſis vbi ipſi ſunt Confeſſarij, ſed etiam aliorum quorumcumque illuc ad eos venientium. Prout colligitur ex priuilegijs relatis, & ex alio Nicolai III. apud Caſsarubium *ſupra verbo Abſolutio quoad ſæculares num.* 7. Sorbus *in annotat. ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Abſolutio quoad Fratres, & ſæculares concl.* 10. Sanchez *ſupra cap.* 43. *num.* 15. *& cap.* 54. *num.* 60. Peirinis *ſupra capit.* 21. *§.* 1. *concl.* 5. Diana 3. *p. tract.* 5. *Reſolut.* 26.

24 Nota etiam poſſe vti prædicta facultate commutandi, & diſpenſandi in votis etiam extra Sacramentum Pœnitentiæ, iuxta dicta *tomo* 3. verbo *Bulla Cruciata num.* 24. Eo quòd talia priuilegia non limitant prædictam facultatem ſolùm pro confeſſione. Sanchez *dicto cap.* 54. *num.* 16. Henriquez *l.* 7. *de Indulgent. cap.* 30. *numer.* 6. Sancius *in Select. diſput.* 14. *num.* 2. & alijs, quos refert, & ſequitur Diana *ſupr. tractat.* 2. *Reſolut.* 9. *& tract.* 5. *reſolut.* 25. *&* 4. *p. tract.* 4. *reſolut.* 8.

25 Quamuis autem, iuxta dicta eo *cap.* 19. *numer.* 26. multi dicant poſſe aliquos Confeſſores Regulares diſpenſare cum illis, qui uoto facto de caſtitate, contraxerunt, ad petitionem debiti, propter viuæ vocis oraculum Pij V. quod referunt Rodriguez *tomo* 1. *quæſt.* 36. *artic.* 2. Miranda *in Man. tomo* 1. *quæſt.* 7. *art.* 2. Henriquez *lib.* 12. *de Matrim. cap.* 2. Viualdus *in Candelabra aureo de Sacrament. Matrim. numer.* 141. Quia tamen huiuſmodi viuę vocis oracula his temporibus abrogata ſunt, non poſſunt Confeſſarij vti prædicta conceſſione, niſi ea ſit confirmata per Bullam, iuxta dicta ſupra verbo *Oracula viuæ vocis num.* 7. [Conſule Portellum, qui nouiſſimè *in Reſponſion. Moral. tomo* 2. *caſu* 34. vbi poſt multa concludit ſe non inuenire aliquid per quod attendi poſſit clare Religioſos Confeſſarios poſſe vti dicta conceſſione. Addit tamen quod ſi Epiſcopi poſſunt Diſpenſare in tali uoto etiam id poterunt facere Confeſſarij Regulares. Sed hoc intelligi debet iuxta limitationem à nobis traditam *ſupra num.* 21.]

26 Generaliter etiam circa hanc materiam voti pro Regularibus notandum primò, eos poſſe validè, & licitè vouere ea omnia opera bona, quæ nec Regula, nec Conſtitutionibus, aut præceptis Superioris ſunt illis interdicta, nec eos à debito ipſorum obſequio retrahunt, etiam ſine licentia illorum. Vnde poſſunt vouere non fracturos ieiunium Religionis, & ſimilia. Nam in huiuſmodi operibus Prælato non præiudicant, & illa ſunt in vouentium poteſtate. Silueſter *in Summa verbo Votum* 3. *quæſt.* 3. Caietanus 2. 2. *quæſt.* 88. *artic.* 8. *dub.* 1. Nauarrus *ſupra capit.* 12. *num.* 67. & alij communiter. Idem dicendum de alijs operibus bonis, quæ in Regula neque prohibentur, neque præcipiuntur. Quamuis enim hæc vota ſemper habeant annexam conditionem: *Si prælatus non repugnet*: quia tamen in ſe ſunt rei bonæ, & licitæ, & neque Prælato, neque Ordini præiudicant, ideo valent donec à Prælato prohibeantur; ſicut valerent vota ſerui, aut filij familiàs in ſimili materia, & cum eiſdem circumſtantijs. Portellus *ſupra verbo Vota profeſſorum ſimplicia num.* 27. Sanchez *dicto lib.* 4. *cap.* 15. *numer.* 6. poſt plures alios.

27 Vota autem Religioſorum, quæ ſunt de rebus illis prohibitis in ſuis Conſtitutionibus, aut præcepto Prælatorum, non ſunt ſtatim valida, nec obligantia, donec Superior conſenſum præſtiterit. Quia in huiuſmodi votis includitur cõditio affirmatiua: *Si Superior conſenſerit*. V. g. Religioſus vouit peregrinationem, quam ſine licentia Superioris facere non poteſt, cum ſine illa è clauſtro egredi nequeat, aut uouit aliqua abſtinentiæ opera, quæ fieri inconſulto Superiore Regula vetat; ea uota non obligant donec Superior facultatem concedat. Ratio eſt, quia cum res illæ ſint prohibitæ non ſunt apta voti materia donec accedat Superioris licentia, per quã redduntur licitæ, ac per conſequens ex tunc ſolùm obligare poterunt talia vota. Bocconius *in* 4. *diſtinct. quæſt.* 3. *art.* 2. Nauarrus *ſupra* Azor. *dicto lib.* 11. *cap.* 16. *quæſt.* 6. Sotus 7. *de iuſt. quæſt.* 3. *art.* 1. *dub.* 3. Fagundez *dicto cap.* 34. *num.* 14. Nota etiam, quòd vota Religioſorum facta contra præceptum, Superiorum præcipientium ne fiant abſque ipſorũ licentia (ſupponimus enim poſse Prælatum prohibere ſubdito ne votum aliquod ſaciat abſque ſua licentia, quia hoc non eſt prohibere bonum perfectius, ſed velle quòd in eo faciendo ſeruet modum ex obedientia debitum, qualiter in Religionibus prohibetur ne fiant tales & tales pœnitentiæ) etſi illicitè fiant, vt pote contra obedientiam, obligant tamen ſubditos nam multa fieri prohibentur, quæ tamen facta valent, vt ſæpiùs vidimus. At in duobus caſibus talia vota non valebunt. Primò, ſi Prælatus dicat in prohibitione, quòd aliàs facta ſint irrita, tunc enim clauſula illa appoſita irritabit ipſa, cum Prælatos poſſit id facere. Secundò ſi Prælatus prius irritet, vel prohibeat materiam ipſius voti, ut ſi dicat præcipio quòd nemo rem talem ſaciat, vel quod non fiat talis pœnitentia, vel quid ſimile. Tunc enim illa res prohibita a Prælato iam non eſt materia uoti, cum ſit res illicita, & proinde uotum emiſsum circa illam, erit nullum, cum ſit de re illicita, donec accedat, ut dictum eſt, conſenſus Superioris. Portell. *ſupra verb. vota profeſſorum ſimplicia num.* 31. *& verbo de natura, ac materia voti in addit. nu.* 11. Nota etiam, quòd uota de immoderatis macerationibus corporis, quæ impediunt religioſos, ne poſſint ſuo munere ſungi, regulariter ſunt inualida, quia vel ſunt de re illicita, uel ſaltem ſunt contra voluntatem Superiorũ emiſſa. Michael de Bononia *in* 4. *diſt.* 41. *qu. vnica §. dico quarto.* Bonacina *ſupra q.* 2. *puncto* 4. *§.* 1. *nu.* 5. ex alijs. Pro quo vide dicta *tomo* 3. *verbo homicidium num.* 5.

28 Maximè nota circa uota realia Religioſorum v. gra. dandi aliquam eleemoſynam, quòd ſi illi habeant adminiſtrationem bonorum, ut habent Prælati religionis, compertum eſt uotum illorum de eleemoſyna eroganda eſse validum, nec includere conditionem affirmatiuam, ſi Superior conſenſerit, ſed ſolam negatiuam, niſi Superior contradixerit. Si autem eleemoſyna exceſserit facultatem, quam habent, ualebit quidem uotum, dummodo Superior conſentiat, ſicut cõtingit in aliis uotis de rebus prohibitis. Suarez *d. tract. de voto l.* 3. *c.* 7. *n.* 3. Sanch. *ſupr. nu.* 13. Similiter, ſi Religioſi ſic nouentes nullam habeant

beant adminiſtrationem, & voueant de rebus ſibi ad vſum à Superioribus conceſſis, volentes parciùs illis vti, vt eleemoſynam largiantur, valebit etiam votum, ſi Superior licentiam conceſſerit, quia talis eleemoſyna non dedecet ſtatum Religioſum, nec eſt de re illicita, ſed licita quidem ſub conditione tacita, quæ ibi includitur, ſi Superior conſenſerit. Suar. *ſup. num.* 5. Sanchez *numer.* 14. Quando verò votum talis eleemoſynæ eſt de rebus Monaſterij, quamuis abſolutè non obliget vouentem, cum ſit de re non ſua, aut quæ ſubſit ipſius poteſtati, obligat tamen illum ad rogandum Superiorem pro obtinenda licentia, ad dandam dictam eleemoſynam. Sanchez *ſupra num.* 16.

29 Demum pro Religioſis ſcrupuloſioribus notandum, quòd licet ipſi aliquando emiſerint votum de non petenda irritatione, commutatione, ſeu diſpēſatione alicuius voti à ſe emiſſi, poteſt nihilominus vtrumque votum tam prius, quam poſterius, irritari, commutari, & diſpenſari à Superioribus. Quod quidem, quod attinet ad irritationem, conſtat ex dictis *tomo* 1. *cap.* 18. *numer.* 37. Si enim, vt ibi diximus Prælati propter authoritatem dominatiuam, quam habent in ſubditos, poſſunt ipſorum vota irritare, adhuc ipſis inuitis, poterunt proculdubio vtrumque illud votum irritare, poſterius quidem, cum quoad illud irritandum nullum ſit impedimentum, prius verò, cum ſubditus non potuerit in hoc manus ſuorum Superiorum ligare. De diſpenſatione autem, & commutatione id etiam conſtat, ſi fiat modo de quo infra, & etiam ſi fiat non petente ipſo vouente talem diſpenſationem, aut commutationem, ſed ſolùm proponente ipſius Prælato ſtatum ſuę conſciētiæ, & Prælato iudicante facere talem diſpenſationem, aut commutationem. Generaliter etiam talia vota de non petenda irritatione, commutatione, aut diſpenſatione valida non eſſe pro caſibus, in quibus petere illam expediens fuerit ſaluti vouentis, vel bono communi, probabiliſſimè tenent Sotus *lib.* 8. *de iuſt. quæſt.* 1. *art.* 9. *colum. penult.* §. *eſt autem* Sayrus *ſupra cap.* 11. *numer.* 67. Sanchez dicto *libr.* 4. *cap.* 8. *numero* 21. *& ſequentib.* & Naldus *ſupra numer.* 66. Adde tamen, tutius eſſe, quòd in caſibus, in quibus obligat tale votum non petendæ diſpenſationis irritationis, commutationis voti, aut iuramenti Deo præſtiti, aut cuiuſuis præcepti, aut illis impetratis non vtendi, ex eo quod id non eſt conueniens ſaluti ſpirituali vouentis, aut bono communi, primò petatur, & impetretur huius voti diſpenſatio, irritatio, aut commutatio, & tunc manebit prius principale votum, vel iuramentum ſubiectum capax irritationis, commutationis, aut diſpenſationis ac ſi illud poſterius emiſſum non eſſet. Et ita omnis ſcrupulus ceſſabit, cum vouens non petiturum prædicta non ſe obligauerit voto ad non petenda hæc circa votum quo ad ea non petenda ſe aſtrinxerat. Quòd ſi etiam vouiſſet nec huius ſe petiturum, poteſt petere huius vltimi, & ita in infinitum, & deinceps reliquorum. Sanchez *ſupra num.* 29. *& ſequentib.* Nota etiam, quòd votum de non petenda diſpenſatione, commutatione &c. alicuius voti ex reſeruatis Papæ, non eſſe ſimiliter Papæ reſeruatum, cum ſolùm illa quinque ſuperiùs relata ſint ipſi reſeruata. Candidus *ſupra art.* 8. *dub.* 3. poſt Sayrum, & Sanchez.

VOX ACTIVA, ET PASSIVA.

Qvid importent vox actiua & paſſiua conſtat ex dictis *ſupra* verb. *Pœna Eccleſiaſtica numer.* 10. & 11. Vbi etiam an illarum priuatio incurratur in conſcientia, & ipſo facto ante omnem declarationē, & quid, quando pro vna vice ſolum eſt impoſita, & an ſupponat peccatum mortale; & quid nomine priuationis vocis intelligatur, ſi in Lege, vel Conſtitutione non determinetur ad vocem actiuam, vel paſſiuā. Vbi etiam alia, quæ ſufficere poſſunt ad intentum.

Hæc de hoc 4. Tomo, & tota Summa Quæſtionum Regularium ad laudem Dei Omnipotentis Patris, Filij, & Spiritus Sancti, & Dei Genitricis Mariæ, Patriarchæ Eliæ, & aliorum Sanctorum.

RE-

RELECTIO

Circa controuerſiam Romæ acriter agitatam de validitate cuiuſdam Capituli Prouincialis,& electionum in ipſo factarum.In qua multa ad materiam de electione Prælatorum Regularium ſpectantia.

SVMMARIVM.

Caſus cuiuſdam Capituli, & electionum,num.1.
Oppoſitores contra ipſum, ibidem.
Ad quem pertinebat hac cauſa,ibidem.
An potuerit impugnari,num.2. & 3.
Ad quos id pertinebat,num.4.
Quibus conditionibus, num.5.
Prima,quòd ſubeſſet magna,& notabilis cauſa,ibid.
Secunda,quòd non conſenſerint oppoſitores in dictum capitulum, num.6.
Tertia,ex cauſis poſtea emergentibus,num.7.
Quarta,intra certum terminum, num.8.
Quinta, ſeruata forma à iure præſcripta,num.9.
Sexta, præſuppoſito iuramento,num.10.
Quid quando oppoſitio eſt contra electum,num.11.
Quid quando res eſt iam deciſa, num.12.
Forma oppoſitionis contra electum, num.13.
Quidam Religioſi non erant legitimi oppoſitores,nu.14.
Quia conſenſerunt in Capitulum, num.15.
Quid de alio Religioſo, num.16.
Electio inualida an ratificetur per conſenſum,num.17.
Cauſa oppoſitionis non debent eſſe antiqua,num.18.
Appellatio debet fieri in tempore, num.19.
Seruata forma iuris,num.20.
Non debent variare oppoſitores, num.21.
Nec cauſa debet eſſe deciſa,num.22.
Citari debuit pars,num.23.
Specialiter in materia electionis, num.24.
Quid quando caſus eſt notorius, num.25.
An potuerit cauſa decidi extra iudicialiter, num.26.
Agitari potuit per procuratorem,num.27.
A quibus debuit eligi, num. 28.
Procurator legitimus quis ſit, num.29.
Repreſentans Capitulum potuit eligere Procuratorem, num. 30.
An omnes Gremiales Diffinitorij, num.31.
Per modum Diffinitorij, num.32.
Conſtitutus in procuratorem potuit renuere, num.33.
Quid de procuratore Generali Ordinis,num.34.
Clerici omnes admittuntur ad electiones, num. 35.
Iure prouinciæ Caſtellæ non omnes, num.36.
An in hoc audiri potuerint patres oppoſitores,num.37.
Modus eligendi Socios in dicta prouincia, num.38.
Confirmatus eſt à Generali,num.39.
An ſit contra Breue SS.D.N.Vrbani,num.40.
An contra ius commune,& Regulam Ordinis,num.41.
Vota abſentium ſuppleri non poſſunt,num. 42.
An rectè id probauerint patres oppoſitores, num. 43.
Quid ex vi cuiuſdam conditionis vnionis, num.44.
Non fuit ſuppletio votorum abſentium, num.45.
An talis conditio confirmata fuerit, num.46.
An poſſit fieri additio votorum in electione, num.47.
An ſi fiat authoritate totius Gremij,nu.48.
*Forma cap.*Quia propter,*ſeruanda in electionibus, numero 49.*
Quot Scrutatores requirantur,nu.50.
An id contigerit in dicto Capitulo,num.51.
Redigere vota in ſcriptis ad quem pertineat, num.52.
Non contigit aliquis error in electionibus, num.53.
Pro quibus requirantur tres Scrutatores, num.54.
An alio modo fieri potuerint electiones, num.55.
Potuit ſanè ex vi Conſtitutionis approbatæ à Sede Apoſtolica. ibidem.
An obſtet decretum Generalis Stratij, num.56.
Nihil obſtabat,num.57.
An ea Conſtitutio reuocata fuerit per poſteriores, numero 58.
Non fuit reuocata,num. 59.
An per Concilium Tridentinum, num.60.
Non reuocatur per illud, num.61.
Quomodo tamen cautiùs, & ſecuriùs ſit procedendum, num. 62.
An dicta Conſtitutio contraria ſit cap. Quia propter. *num. 63.*
Non videtur contraria. ibid.
Quid ſi electio fieret cum vno Scrutatore tantùm, numero 64.
Quid probabile ſit in hac parte,num.65.
An plures,quàm tres Scrutatores poſſint eſſe,num. 66.
Forma prædicti cap. Quia propter. *an obſeruanda in electionibus priorum,num.67.*
Priores,an ſolùm à Conuentibus eligi poſſint, num.68.
Non propterea irritaretur Capitulum, num.69.
Quid de quadam Conſtitutione,num.70.
Validæ fuerunt electiones priorum factæ à Diffinitorio, num. 71.
Ex nouiſſima formula celebrandi Capitula prouincialia, num.72.
Quomodo non obſtet primum caput Regulæ Carmelitarum, num. 73.
An ius commune,num.74.
Quid de Breui Calixti III. pro Conuentibus Reformatis,num.75.
Quid de Conſtitutionibus nouiſſimis,num.76.
Conſuetudo immemorialis erat in contrarium, numero 77.
Item Conſtitutio antiquior authoritate Apoſtolica facta, num. 78.
Conſtitutio contraria non habet clauſulam irritantem, num.79.
Nec præſcribit formam, ibidem.
Diſpenſata fuit,num.80.
Potuit Generalis eam diſpenſare,num.81.
An fuerit oſtenſa talis diſpenſatio,num.82.
An id deberet declarari, num.83.
Regula an oppoſitum præſcribat,num.84.
Cur data,& poſtulata diſpenſatio,num.85.
Quid de iure communi,num.86.
Quid de conditione vnionis, num.87.
Quare pro vna vice tantùm,num.88.
Decretum Eminentiſs.Card.Protectoris.num.89.
Motiua ipſius,num.90.

CASVS.

1 VALLISOLETI in Hiſpania de anno 1642. celebratum fuit Capitulum Prouinciale Carmelitarum quietè, & pacificè, nemine reclamante; aut contradicente. Poſtea verò, ſex, vel ſeptem circiter menſibus tranſactis, PP. aliquot graues eiuſdem Prouinciæ obedientiam negarunt Prouinciali, & Priori, Matritenſi, prætendentes ipſos non eſſe legitimos Prælatos, ac propterea abſtinere debere ab exercitio ſuorum officium. Cum autem ipſi contradicerent, & contra illos veluti rebelles procederent, eos etiam à Prouincia authoritate Illuſtriſſimi Nuncij eijcientes, Romam idcirco venerunt, plures nullitates contra præfatum Capitulum, & electiones opponentes, primò coram Generali, deinde coram Sanctiſſimo, & ipſius delegatione, coram Eminentiſſimo, & Reuerendiſs. Domino Cardinali Ginetto Ordinis Protectore, à quo cum Reuerendiſſimis aliis coniudicibus in duabus Congregationibus in ipſius Palatio habitis, lis, & controuerſia deciſa fuit. Quia tamen circa ipſam multa, grauiaque dubia diſcuſſa fuerunt, ideo hic proponenda. Primum eſt, an contra Capitulum præfatum, & eius electiones aliqua opponi poſſent. Secundum, dato quòd poſſent opponi, an Patres prædicti legitimi oppoſitores eſſent. Tertium, an in eo caſu contra inauditam partem Capituli aliquid decidi poſſet. Quartum, quod mandatum, vel procuratio requireretur, vt aliquis eſſet legitimus Procurator Romæ pro Capituli defenſione. Quintum, an prædictum Capitulum, & eius electiones nullæ, & irritæ cenſeri deberent, eo quòd ſocij Conuentuum, qui in illo erant Gremiales, non eſſent electi ab omnibus Religioſis Conuentuum in Sacris conſtitutis. Sextum, an rectè impugnaretur prædictum Capitulum propter vota quædam *in* ipſo adiuncta. Septimum, an propter non ſeruatam formam *cap. Quia propter de electione* quoad numerum Scrutatorum. Octauum, an electiones Priorum factæ in ipſo Capitulo, & non in Conuentibus validæ eſſent. De quibus omnibus ſigillatim agendum. Notando primò quòd quamuis cognitio ſupra nullitate prædicti Capituli pertineret ad Reuerendiſs. Generalem Ordinis, & non ad Eminentiſs. Protectorem, prout in ſimili declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 17. Auguſti 1640. in cauſa, & pro Patribus Auguſtinianis: nihilominus hæc lis, & controuerſia ſpecialiter pertinebat ad Eminentiſſimum ex delegatione SS.

DVBIVM PRIMVM.

An prædictum Capitulum, & electiones in ipſo factæ impugnari poſſint.

1 RESpondeo, tam prędictum Capitulum, & electiones in ipſo factas, quàm omnia, & quæcunque Capitula, cum electionibus ipſorum, impugnari poſſe ab ijs, ad quos intereſt, ſeruatis tamen conditionibus, de quibus infra. Ita enim colligitur ex toto fere titulo *de elect. in primo, & ſexto Decretalium*, vbi id ſupponitur, & conſtabit ex Iuribus inferius referendis. Accedit, quòd ſi impugnatio electionis de aliquo, Officiali ad inſeruiendum Reipubl. competit cuilibet de populo, vt per Auendaño *de Exequendis mandatis part. 1. capit. 19. numero* 27. Azeuedo *leg. 1. numero 6. titulo 4. l. 5. noua recop.* Burgo de Pace *conſilio* 10. *numero* 20. Matienzo *l. 1. Gloſ. 8. titul. 14. l. 5. noua recopil.* Bobadilla *in ſua politica l. 3. capit. 8. numero* 17. Cabedo *part. 1. deciſ.* 112. *& part. 2. deciſ.* 84. *numero* 16. *cum ſequent.* tenet Barboſa *in capit. vt circa de elect. in 6. numero* 12. multo magis impugnatio cuiuslibet Capituli, ſeu electionis competet cuilibet Religioſo, cum ad illum ſpectet, vt Prælatus vel Officialis ſuæ Religionis ſit talis qualis decet. Layman *in quæſtionib. Canonic. de Prælator. elect. cap. 11. q. 115.*

3 Adde, etiam contra electionem confirmatam fieri poſſe obiectionem, ſeruatis etiam conditionibus ſeruandis. Quia ſi electio eſt inualida, confirmatio ſubſequens non dat illi validitatem. Abbas *in capit. accedens de accuſat.* Petrus Biaxius *in Direct. elect. part. 3. capit. 45. numero 2. & 3.* Sigiſmundus de Bononia *de Elect. prælat. part. 1. capit. 7. dub. 44. numero* 19. Quare quod idem Abbas *in capit. fin. qui matri accuſ. & in capit. cum olim de cauſ. poſſeſſ.* & idem Biaxius *ibidem* dicunt, neminem eſſe audiendum poſt confirmationem factam, intelligi debet iuxta dicenda, & formam *capituli finalis de elect. in 6.* quando præceſſit oppoſitor, & non comparuit termino præfixo ad opponendum. Sigiſmundus de Bononia *ſup. dub. 46. num. 3.*

4 Dixi autem ſupra, ab iis, *ad quos intereſt*, quia alii non intereſſe habentes non poſſunt ſe opponere, niſi nomine Eccleſiæ, ſeu eorum, ad quos id ſpectat. *cap. cum inter 1. de elect. l. 1. ff. de appellat.* Caſtellinus *de elect. canon. capit. 16. numero* 4. Layman. *ſupra* ex Innocentio, & Abbate. Adde Iulium Lauorium *de Elect. titul. 4. capit.* 19. *numero* 119.

5 Dixi etiam *ſeruatis tamen conditionibus &c.* quia aliquæ ſunt ad id faciendum neceſſariæ. Primam, quòd ſubſit magna, & notabilis cauſa. Tum quia Ius Canonicum maximè auerſatur huiuſmodi oppoſitiones *cap. finem. de dolo, & contumac.* Layman. *ſupra q.* 117. Tum etiam, quia cum litium introductio criminum occaſionem, & magna alia detrimenta præbeat, quæ videri poſſunt apud Tiraq. *de Retractu lig. §. 8. gloſ. 7. à n. 20.* Rebuff. *in Prohem. concordata verbo ſumptibus. pag. 51. & in l. litis nomen 36.*

ff. de

ff.de verb.ſigaif. Gonzalez *ad reg.8.Cancell.§.7.Proem. num.12.cum ſeqq.*Barboſam *de Offic.& poteſt.Epiſcop. allegat.79. à num.10.& in dict. cap. finem num. 2.* quæ maximè procedunt in Religioſis, qui omnino ab huiuſmodi forenſibus negotiis abſtinere debeant; proculdubiò non ſine magna cauſa huiuſmodi oppoſitiones,ſeu impugnationes electionum fieri debent.

6 Secunda eſt, quòd non conſenſerint tales oppoſitores in dictum Capitulum, & eius electiones. Quia ſi conſenſerunt, repelluntur ab oppoſitione, ſeu impugnatione illorum. Etenim, vt habetur ex Regu.Iuris *in 6.numer.21.* & ſumitur ex *l.ſicut C.de actionib. & obligat. Qaod ſemel placuit, amplias diſplicere aon potuit.* quod Gloſſa *ibidem* intelligit etiam in electo, iuxta can.*dilectiſſimi* 8.q. 2. Idemque confirmat Regula alia etiam Iuris *in 6.num. 33.* quæ deſumitur ex *l.nemo poteſt mutare ff.hoc titulo,* ſcilicet, *mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum.* Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barboſa ibidem ex Iuribus, & Doctorib. Fauet etiam Regula illa generalis, ſcilicet, *nullas poteſt venire contra factum ſuum.* Argument. *cap.diuerſis fallacijs de Cleric.coniugat. & cap. propoſuit. de fil. Præsbyt.* Gloſſa *in d.Regul.quod ſemel.* Layman. *ſupra q. 116. in margine.* Conſonat etiam *cap.concertationi de appellat.in 6.*vbi appellanti ab electione præſcribitur ſpatium dierum decem, & ijs tranſactis ſolùm conceditur vti Iuris remedijs, ſi tamen electioni non conſenſerit.Ita colligunt ex textu Lapus,Abbas, Archidiaconus,& alij DD.quos ibi refert,& ſequitur Barboſa.Pro quo maximè facit declaratio quædam nouiſſima S. Congregationis Epiſcop. & Regularium die 2. Decembris 1643. vbi ſic. *Propoſita fuit cauſa Prouinciæ Apuliæ, inter PP. electores eiuſdem Prouinc. nec non patrem Thomam à Grumo electum,& P. Magiſtrum Felicianum à Poligaano eius Procuratorem ex vna & P. Magiſtrum Gregorium Capullum &c. & DD. negotio maturè diſcuſſo, fuerunt in voto, inſtitutionem P. Capulli non poſſe,nec deberi ab eis impugnari, cum ſemel in eam conſenſerint, nec obſtare Conſtitutiones &c.* Facit etiam quòd cum Eminentiſs. & Reuerendiſs. D. Cardinalis Ginettus Ordinis noſtri Protector sciniſſet quemdam Religioſum,qui ex vi Breuis SS.D. N.Vrbani inſtitutus fuerat Prouincialis cuiuſdam Prouinciæ,conſenſiſſe in electionem alterius, hunc, & non illum, vt legitimum Prouincialem hoc anno 1643.declarauit.

7 Tertia eſt, & veluti limitatio præcedentis, videlicet,quòd,iuxta dicta *tomo 1.cap.15.num.37.*eligentes aliquem, vel conſentientes ipſius electioni, non poſſunt illi ſe opponere, niſi ex cauſis poſtea emergentibus, vel propter defectus electi priùs ignoratos.Ita enim habetur expreſsè *ca. nulli licere de elect. in 6.*vbi Doctores communiter. Quibus iunguntur Iulius Lauorius *ſupra dicto cap. 19. num. 115.* Sigiſmundus de Bonon. *ſupra dub.46.num.6.*Peirinis eo loco à me relatus, & Barboſa *ſuper hoc cap.* Conſonat etiam ſpec,aliter pro Ordine noſtro, quòd in Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiſſimo Theodoro Stratio Generali edita, & typis mandata Neapoli 1635. & quæ mitti ſolet ad Præſides Capitulorum Prouincialium, vt iuxta ipſam ea celebrari faciant, ſic dicitur §. 21. *Qui in electionem expreſsè,vel tacitè,conſenſerint,illam poſtea ſecundùm Sacros Canones impugnare nequent,niſi ex noua cauſa, vel veteri,ſed nouiter eis pandita, & manifeſta.* In margine autem notatur dictum caput *Nulli.*

8 Quarta eſt,quando talis oppoſitio,vel impugnatio electionis fit per modum appellationis, tunc enim,vt dixi ſupra *num.6.* ex *cap. concertationi de appellat.* ſolùm admittitur talis appellatio intra decem dies,nec poſt illos vllo modo permittitur. Verum quidem eſt,quòd ex *cap. ſtatuimus de elect. in 6. & cap. cupientes eod. tit.* extendi id poteſt ad vnum menſem. De quo Doctores *ibidem* & Sigiſmundus *ſupra num.22.*& Caſtellinus *ſupra numer.5.6.* & *9.*ac ac Iulius Lauorius *ſupra num. 122.*

9 Quinta eſt conformiter ad dicta *tom.1.eo cap. 15, numer.37.*circa formam ſeruandam in oppoſitione, ſeu appellatione contra electionem. Taliter enim appellantes tenentur exprimere in inſtrumento publico coram perſonis authenticis,quæ ſuper hoc teſtimonium perhibeant,omnia,& ſingula, quæ obijciunt,& ſimul iurare quòd credunt ea eſſe vera, & ſe poſſe illa probare, alioquin non poſſunt alia obiicere,niſi, iuxta dicta *ſupr.numer.7.* ex *capit.nulli de elect.in 6.*forſan eſſent aliqua de nouo emerſa, vel quæ veriſimiliter ignorare potuiſſent. Ita enim habetur expreſsè *in capit. vt circa de elect. in 6.* tradunt ibi communiter Doctores.Quibus iunge Peirinis eo loco à me relatum, Caſtellinum *ſupra numer.2.13. 14.15.*& *16.*& Sigiſmundum *ſupra dub.46.numer.11.* Notans *numer.12.* hanc formam eſſe ad vnguem obſeruandam, ita vt ſine illa opponens audiri non debeat. Nota tamen aliquo modo limitatam eſſe per Clemen.*Conſtitutionem de elect.in 6.* quando quæ opponuntur directè reſpiciunt ius Eccleſiæ, vel opponentes. De quo Doctores *ibidem.* maximè idem Sigiſmundus *ſupra* plura afferens ad intentum *numer. 18.& ſequent.*

10 Sexta,& veluti explicatio præcedentis, eſt,quòd, qui ſe opponit alicui electioni, & ad Sedem Apoſtolicam appellat,ita debet iurare quòd omnia,quæ opponit, credit eſſe vera, & ſe poſſe illa probare,vt non ſufficiat iurare ſe credere eſſe vera,& poſſe probare ea quæ de ipſis deberent ſufficere.Ita enim expreſsè habetur in *capit.is qui contra de elect. in 6.* vbi Doctores communiter, & Sigiſmundus *ſupra d.dub. 46.numer.12.* Addens *num. 14.* id etiam eſſe verum in Procuratore appellantis ab electione. Maximè etiam addendum,in d.Clement.*Conſtitutionem §.caterum* ſic haberi.*Caterum cum circa crimina, vel defectus debitam circumſtantiarum ſpecificationem prædictus omittit appellans, non eſt poſtmodum in proſecutione negotij ſuper his audiendus, etiam ſi circumſtantias huiuſmodi, vel probationes earum per iuramentum aſſerat ad ſe perueniſſe de nouo.* De quo DD. ſupr.d. Clementinam, & Sigiſmundus *ſupra num.15.*

11 Nota autem, quòd impugnata electione ante confirmationem, ſi contra formam ſit oppoſitum, electus tenetur probare ſe ritè electum: ſi autẽ poſt confirmationem contra formam opponatur,opponens probare tenetur: ſi verò oppoſitum ſit contra perſonam, ſemper onus probandi incumbit opponenti.*cap.1.de elec.in 6.& c.ſi compromiſſarius.* Theſaurus *in praxi p.2.verbo Electio ca.4.§.nota 2.* ex Butrio,Innoc.Compoſtell. & Maſcardo.

12 Adde etiam, quòd quando id quod opponitur poſt confirmationem,ante illam propoſitum,& diſcuſſum fuit,ac ſuper eo pronunciatum, non debet admitti talis oppoſitio,quia iam taliter diſcuſſum, & pronunciatum tranſit in rem iudicatam. Cuchus *Inſtit.maior.titul. de confirm. poteſt. numero 4.* Biaxius *ſupra capit. 45.* Sigiſmundus *ſupra dub. 46. numero 5.*

13 Quando uerò oppoſitio eſt non contra electionem, ſed contra electum, obſeruandum eſt quod habetur in cap. *ſi forte de elect. in 6.* uidelicet, *ſi forte inter cætera, quæ obiiciuntur electo, aut poſtulato, ſeu aliàs promouendo ad aliquam dignitatem, euidentem ſcientiæ, vel alium perſonæ defectum opponi contingat, in diſcuſſione obiectorum, illum ſtatuimus ordinem incommutabiliter obſeruandum, vt promouendus ſuper defectu ipſo ante omnia ſubijciatur examini, cuius euentus examinandus, alijs, aut dabit initium, aut negabit. Cæterum, ſi præmiſſi examinis exitus huiuſmodi oppoſitiones docuerit veritate deſtitui, opponentes omnino à proſecutione cauſæ, in qua talia obiecerunt, excludimus, & proinde puniri decernimus, ac ſi penitus in probatione omnium, quæ obiecerunt, defeciſſent.* Caſtellinus *ſupra numero* 8. Et quod magis eſt, non eſſe locum pœnitentiæ oppoſitori falſo, *in capit. ab eo. de elect. in 6.* ſic decernitur: *Ab eo, qui contra electum, vel poſtulatum ſeu promouendum ad aliquam dignitatem, inter cætera quæ obijcit, euidentem, notorium, ſeu manifeſtum ſcientiæ, vel alium perſonæ defectum opponit: ipſius defectus oppoſitio, vel eius qualitas nequeunt poſtea reuocari. Cum enim opponens, ſi quid de defectu oppoſuit huiuſmodi, deſtitui veritate contingat, à proſecutione cauſæ debeat omnino excludi, & puniri perinde ac ſi probatione omnium, quæ obiecerat, defeciſſet; iuſtum eſt, vt poſtquam ad oppoſitionem eamdem procedit nequeat in præiudicium eius, contra quem oppoſuit, vlterius pœnitere.* Doctores ibidem, & Sigiſmundus *ſupra num.* 8. 9. & 10. Pro huiuſmodi etiam oppoſitionibus contra electiones factas, quòd illis non obſtantibus electiones ualidæ cenſeantur, extant aliquæ declarationes Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regulatium, ſpecialiter una pro Minoribus Conuentualibus 7. Maij 1636.

DVBIVM SECVNDVM.

An prædicti Patres legitimi fuerint oppoſitores contra electiones factas in prædicto Capitulo.

14 Reſpondendum eſt negatiuè, prout manifeſtè colligitur ex adductis in dubio præcedenti. Primò quidem, quia ea, quæ contra præfatas electiones oppoſuerunt, non ſunt magni, aut notabilis momenti, prout conſtabit dubijs ſequentibus ea euacuando. Nec talia credi poſſent cum præfatum Capitulum, eiuſque electiones celebratæ fuerint à Religioſis grauibus, & valdè doctis, Doctoribus, & publicis lectoribus in Sacra Theologia in clarioribus Vniuerſitatibus Hiſpaniæ, ac Sancti Tribunalis Inquiſitionis Cenſoribus, & Conſultoribus ſub Præſide Magiſtro Iuanne de Orbea viro nedum nobiliſſimo, & magnæ authoritatis, ſed & magnæ quoq; experientiæ in agendis, qui quinquies idem munus exercuit, & de quo proinde bona præſumptio ſemper haberi debeat. Cum pro iudice ſemper per iura præſumatur. *l. vir bonus ff. iudicatum ſolui l. fin. C. ad l. Iul. repet.*

15 Secundò, quia prædicti Patres oppoſitores conſenſerunt in dictum Capitulum, eiuſque electiones, non repugnantes, contradicentes, reclamantes, aut aliquid contra ipſum, vel ipſas proteſtantes, quinimò, vt in Actis authenticis Capituli *§. iam ergo* habetur, *acceptata fuit electio Prouincialis nemine reclamante*, & infra: *tandem ſolitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Eamdemque obedientiam præſtiterunt Diffinitoribus, & Patribus tunc electis, à menſe Maij, quo celebratum eſt dictum Capitulum vſque ad menſem Decembris, quo inſurgere ceperunt contra Prouincialem, & Priorem Matritenſem. Vnde propter regulas, & textus, de quibus ſupra *dub. 1. num. 6.* manifeſte excluduntur prædicti Patres à munere oppoſitorum, ſeu impugnatorum talium electionum.

16 Idem porrò, quæ dico de prædictis Patribus oppoſitoribus, qui fuerunt Gremiales ipſius Capituli, intelligendum etiam eſt de quodam alio Religioſo, qui cum de gremio Capituli non fuerit, nihilominus etiam illud, & electiones in ipſo factas impugnauit, & de quibuſdam alijs eiuſdem Prouinciæ alumnis. Illi enim omnes à menſe Maij vſque ad menſem Decembris, Prouinciali, Diffinitoribus, & Prioribus obedientiam, & ſummiſſionem debitam multis actibus poſitiuis hinc, indeque, præſtiterunt, quo gratum, & ratum habuiſſe comprobantur præfatum Capitulum cum geſtis in ipſo. Regula enim Iuris, quæ eſt 10. videlicet, *Ratihabitionem retrotrahi & comparari mandato* in omni actu obtinet, vt notat Gloſſa *ibi*, & maximè Gloſſa *in ca. auditis de elect. verſ. ex poſt facto*, vbi inquit, *ratihabitionem habere etiam locum in electionibus.*

17 Nec obſtat ſi contra dicta objiciatur, quòd ex dicto *cap. auditis de elect.* electio inualida non ratificetur per ſubſequentem conſenſum. Ibi enim manifeſte eſt ſermo de electione facta per minorem partem Capituli, electiones verò, de quibus in præſenti, factę fuerunt concorditer, ut ex ipſis Capituli Actis authenticis conſtat.

18 Tertiò, & maximè repelluntur dicti Patres à munere oppoſitorum, ſeu impugnatorum capituli, & electionum in ipſo factarum, quia ſcilicet cauſæ, quas contra ipſa objiciebant, non fuerunt de nouo emergentes, aut de nouo panditæ, aut cognitæ, ſed antiquæ, & tempore celebrationis Capituli ipſis manifeſtæ, & euidenter notæ. Clarè enim, & manifeſtè videbant, & ſciebant quando Capitulum celebrabatur, quòd admittenbantur vt legitimi ſuffragatores Socij Conuentuum, qui ſolùm ab habentibus viginti annos in profeſſione erant electi, & aliqui de nouo adiuncti, & quod erat ſufficiens numerus ſcrutatorum, ac tandem, quod Priores Conuentuum eligebantur in Diffinitorio ipſis Capituli, non in ipſis Conuentibus, quæ ſunt cauſæ propter quas contendebant de nullitate Capituli, & electionum. Ex hoc autem manifeſte infertur eos non potuiſſe admitti, vt oppoſitores, ſeu impugnatores illius, propter dicta ſupra *dub. 1. num. 7.* ex *cap. nulli licere de elect. in 6.* & ex decreto Reuerendiſſimi Generalis Stratii ibi relato.

19 Similiter quartò expelli debuerunt à tali munere oppoſitorum, ſeu impugnatorum Capituli per modum appellationis, cum conſtet non ſolùm poſt decem dies, aut vnum menſem à celebratione Capituli, ſed poſt ſex, & ampliùs menſes, eam appellationem feciſſe. Ex hoc enim conſtat repellendos neceſſariò fuiſſe, cum ex *c. concertatione de appellat. ſupra dub. 1. numer. 8.* relato manifeſte habeatur ſolùm intra decem dies admitti poſſe appellationem ab electione. Et ex *cap. ſtatuimus de elect. in 6. & cap. cupientes eod. tit.* id extendatur ad vnum menſem. Nec illis ſuffragari potuit, quod dicerent ſe non fuiſſe appellantes, ſed merè ad Sedem Apoſtolicam recurrentes.

tes.

Digitized by Google

tes. Oppoſitum enim conſtat tum ex Memorialibus ab ipſis porrectis, rum ex reſponſione ad Decretum Illuſtriſſimi Hiſpaniarum Nuucii, nunc Emin. D. Cardinalis Panzirolæ, vbi ſæpiùs ſe appellantes ad Sedem Apoſtolicam vocant.

20 Quintò etiam, repelli debuerunt à dicto munere ob non ſeruatam formam præſcriptam in *c. vt circa de elect. in 6.* quam retulimus *ſupr. dub. 1. n. 9.* Couſtat enim ex prædictis Memorialibus, & aliis ſcriptis, in quibus ſuam oppoſitionem manifeſtarunt, non ſeruaſse dictã formam, nec id feciſſe inſtrumento publico coram authenticis perſonis, nec ſub iuramento eo loco præſcripto.

21 Idem dico propter defectum ſextæ conditionis pro oppoſitoribus contra electionem requiſitæ, de qua ſupra *dub. 1. num. 10.* ex *cap. is qui contra de elect. in 6.* Conſtat enim prędictos Patres oppoſitores variaſse in oppoſitione cauſarum contra validitatem Capituli, & electionem ipſius. Si quidem in ſcripto oblato Matriti die 4. Decembris 1642. Prouinciali dictæ Prouinciæ Caſtellæ ſolùm obiecerunt quòd Socij Priorum non fuerunt legitimi, eo quòd electi non fuerint niſi ſolùm ab habentibus 20. annos in profeſſione. In memoriali aurem poſtea ab ipſis porrecto Reuerendiſſimo patri Ordinis quando Romam venerunt, non ſolùm prædictam cauſam nullitatis, ſed plures etiam alias obiecerunc. In Memoriali verò poſtea Eminentiſſimo D. Cardinali Protectori oblato vlteriùs addiderũt aliam cauſam nullitatis Capituli, & electionum ipſius, videlicet quòd pro illis fuerint adiuncti aliqui ſuffragatores, qui de iure tales non erant. Ac demum poſtea poſt duos circiter menſes opponere ceperunt, deffeciſſe tres ſcurtatores in dicto Capitulo, & ipſius electionibus. Ex quo manifeſtè elicitur ipſos varios in opponendo extitiſſe, ac propterea repelli debuiſſe; tum ex dicto *cap. is qui contra*, tum ex communi dicterio de teſte, ſcilicet *teſtis varius, teſtis falſus.* Quòd etiam oppoſitori, ſeu impugnatori electionis applicari poteſt.

22 Repelli etiam debuerunt prædicti Patres oppoſitores, iuxta dicta ſupr. *dub. 1. n. 12.* à munere impugnatorum, propterea quòd cum ante confirmationem Capituli à Generali per litteras poſtulaſſet ne illud confirmaret, ipſeque Generalis rem maturè diſcuſſiſſet, cauſaſque, propter quas confirmationem negandam eſſe dicebant, conſideraſſet, nihilominus ipſum confirmauit litteris datis eodem anno 1642. die 15. menſis Nouembris. Ex quibus omuibus liquidò patet præſatos PP. legitimos oppoſitores non fuiſſe in cauſa præſenti.

D V B I V M T E R T I V M.

An in caſu quo prædicti Patres legitimi oppoſitores Capituli eſſent potuiſſet decidi cauſa non citata, vel audita parte Capituli.

23 Reſpondeo id nullo modo fieri poſſe. Primò ex *cap. 1. de cauſa poſſeſſ.* vbi Gregorius Papa dicit, *nec Nos contra in auditam partem aliquid poſſumus definire.* Vbi verbum (*poteſt*) negatione præpoſita, importat neceſſitatem, vt ibi Panor. *numero* 4. & Iaſſon. *l. Gallus ff. de liber. & poſthum. numer.* 17. Gloſſa *capit. 1. de reg. Iuris in Summ.*

Lezana Tomus IV.

in 6. verſic. non poteſt. De quo DD. ind. *cap. 1.* ſpecialirer Ioann. Andr. Innocent. Imola, Hoſtienſis, & Ancharanus. Secundò, ex *ca. 1. de feudis ſine culp. non amit.* vbi dicitur, *non debet quis priuari feudo etiam per Principem antequam de culpa ſit conuictus.* Et Clemeut. *paſtoralis de ſentent. & re iud. verſic. nec prædicta ſuppletio,* vbi dicitur, *Imperatorem non poſſe ſupplere citationem, quia eſt de iure naturali.* & *2. quæſt. 1. cap. Deus,* vbi dicitur, *Deum noluiſſe punire peccata. Sodomorum, niſi deſcenderet, et videret, nec Adam, niſi priùs eo vocato, et eius defenſione audita.* Et *cap. caueant, & cap. omnia 3. quæſt. 9.* vbi habetur, *ſententiam abſque citatione nullam eſſe,* Tertiò, ratioue, quia citatio partis vt ſe defendat. eſt radix, & initium omnium litium. *Inſtit. de pœn. tem litig. §. finali, & part. 3. tit. 7. initio.* Ergo velle ſententiam ferre contra partem inauditam, eſt fundamentum totius proceſſus iudicialis euertere. Quartò, quia citare partem vt ſe defendat eſt de iure naturæ, quod dictat, vnicuique locum ſe tuendi concedendum eſſe. Item ius naturæ dictat ante ſententiam eſſe plenè, & perfectè cognoſcendã culpam, quod effici non poteſt niſi pars citetur, & audiatur, an aliquid habeat quo à culpa purgetur. Sed Princeps immutare nequit ius naturæ, ergo nõ poteſt contra inauditam partem procedere. Hanc proinde concluſionem tenet Gloſſa *Extrauag. 1. de dolo, & contum. verbo Non obſtantibus,* vbi dicit, *partis citationem eſſe de iure natura, contra quam nullus Princips procedere poteſt.* Panorm. *capit. 1. de cauſa poſſeſſ. num. 4. & 5.* vbi hæc dicit: *Etiam Princeps non poteſt ſupplere defectum citationis, nec valeat ſententia per Principem ſine citatione lata, quia eſt contra ius naturæ non citare partem, & citatione præcedente, & cauſa cognitione præſumendum eſt pro Principe, et non aliter.* Hæc Panorm. Qui & refert Cardinal. Et idem Panormit. *cap. inter quatuor. de maior. et obedien. numer.* 1. vbi inquit: *De abſoluta poteſtate poteſt Princeps procedere abſque citatione in ijs, quæ ſunt in poteſtate ipſius Principis, ſecus, in quibus non habet plenam diſpoſitionem quia tollere citationem eſt tollere defenſionem, quæ eſt de iure naturæ.* Et Iaſon. *dicta l. Gallus num.* 18. vbi dicit: *Nec Papam poſſe de plenitudine poteſtatis omittere, citationem, quia eſt contra ius naturæ.* Idem Angel. *l. ſi accuſatorib. C. de accuſ.* & Gloſſa *l. fin. C. de legib. verſ. quo minus,* & ibi Bald. *num. 1. et l. cum Fratrem C. de ijs quibus, vt indig.* Couarr. *quæſt. practic. cap. 23. num. 6.* Rebuffus *repetition. cap. 1. de poſſeſſ. verſic. ſextò nota.* Pinellus plures referens *Codic. de reſcind. vendit. 11. p. rubricæ cap. 2. num. 11.* Alexand. *conſ. 5. volum. 2. n. 2.* Oldradus, Maranta, Aretinus, Felinus, & alij Iuriſtæ. Quibus iunge ex Theologis Sotum *l. 5. de iuſt. quæſt. 3. art. 3. ad 1. verſic. at vero vtrum,* vbi inquit *ſi Princeps citra iudicij formam, et ordinem aliquid imperet, nefas eſt, nec parendum eſt illi, quia Princeps tenetur ordine iudiciario* Caiet. *verbo Homicidium,* Mirandam *de Ordine iudiciar. q. 14.* & alios.

24 Specialiter in materia electionis quòd ea non poſſit caſſari niſi citatis, & auditis electis, habetur ex *cap. vlt. de elect. in 6.* vbi Doctores communiter. Viuianus *de Iure patronat. l. 9. cap. 1. num.* 24. maximè Rota in vna Illerdenſi *electionis Abbat.* coram D. Roxas 2. Iunii 1636. ex Caualer. *deciſ. 376. numer.* 1. De quo etiam Rotæ deciſio in *recent. deciſ. 139. numer. 7. p. 7.* & Portell. *in Reſponſ. p. 2. caſ. 4. nu.* 3. Ad minus ideſt clariſſimum quando electio eſt in conformitate facta, confirmata, & in poſseſſione

Digitized by Google

poſita, ac reclamantibus electis, prout erat in præſenti.

25 Nec obſtat, Panorm. *cap. cum olim de ſentent. & re iudicat. num. 20. & cap. cauſam de reſcript. num. 3.* Rebufum *vbi ſupr.* Felinum *dicto cap. cum olim num. 11.* Marautam *de Ordine iudic. 6. par. verbo Citatio numer. 3.* & quoſdam alios, quos retuli, & ex parte ſecutus ſum *tom. 3. Summ. verbo Iudex, et iudicium Regular. num. 17.* dixiſſe, poſſe aliquando Iudicem contra partem non citatam, nec auditam procedere. Nam, vt ipſus legenti conſtabit, loquuntur in caſu, quo crimen eſt notorium, & liquidò, ac certo conſtat nullam defenſionem eſſe reo, quod non procedit in propoſito, vt euidenter conſtabit, euacuando ea, quæ Patres oppoſitores Capituli obijciebant.

26 Quare audiri non metuerunt aliqui inſinuantes potuiſſe Eminentiſſimum D. Cardinalem Protectorem huius cauſæ Iudicem, vel etiam Reuerendiſſimum Generalem, electiones in dicto Capitulo factas extra iudicialiter, & ſine ſtrepitu iudicij, non auditis electis irritare, & caſſare. Id enim contra Ius naturale, diuinum, & humanum eſset. Cum enim tales electiones non ſolùm in concordia factæ fuiſſent, ſed etiam à Superiori confirmatæ eſsent, & per confirmationem adquiſiuerint electi Ius in officijs, ad quæ fuerunt electi, & in ipſorum poſseſſione per multos menſes fuerint, & contradicerent tali cauſæ diſcuſſioni ipſis non citatis, aut non auditis; proculdubiò nihil potuit in cauſæ deciſione agi ſine ipſorum citatione. *cap. noſtri, et cap. qualiter de elect. et cap. dudum de præbend. cap. fin. de elect. l. 6.* Petrus Gregorius *in partit. Iuris ca. non tract. de elect. num. 4.* Portellus *ſupr.*

DVBIVM QVARTVM.

Quod mandatum, vel procuratio requirebatur, vt aliquis eſſet legitimus procurator Romæ pro Capituli defenſione.

27 SVppono, cauſas electionis agitari poſse per procuratores tam partis impugnantis quam defendentis. Ita enim habetur ex *cap. 1. de elect. in 6.* vbi etiam terminis illis præfigitur ad proſequendam appellationem. Doctores communiter ibi. Layman. *ſupra q. 117. et q. 118.*

28 Quo poſito ad dubium propoſitum reſpondeo, procurationem, ſeu mandatum, quod requirebatur, vt aliquis eſset legitimus procurator Romæ pro dicti Capituli defenſione debere eſse ab omnibus electis in ipſo ad aliquod officium, videlicet prouinciali, quatuor Diffinitoribus, prioribus &c. vel ſaltem ab ijs, qui repreſentant totã prouinciã, ſcilicet Diffinitorio ipſius, quod conſtatur ex prouinciali, quatuor Diffinitoribus, & Socio, ſeu Secretario.

29 Ratio primæ partis eſt, quia procurator legitimus eſt ille, qui à parte principali intereſse habente accepit mandatum. Etenim iuxta Vlpianum *in l. 1. ff. de procurat.* procurator eſt, *qui aliena negotia mandato domini adminiſtrat.* Et infra. *Qui rebus ſuis ipſi ſupereſſe, vel nolunt, vel non poſſunt, per alios poſſunt, vel agere, vel conueniri.* Certum autem eſt principalem partem intereſse habentem in dicto Capitulo fuiſſe electos in illo ad aliquod officium. Ergo. Confirmatur ex Regula illa 29. inter Regulas iuris, quæ ſumitur ex *l. 1. & vlt. C. de auth. præſt. & ex per fundum 11. ff. de ſeruit. ruſtic. præd.* videlicet, *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari.* Conſtat autem negotium illius Capituli tangere omnes illos, qui in eo electi fuerunt ad aliquod officium in Religione, ac proinde procuratorem legitimum in hac cauſa illum fuiſſe, qui ab illis habuiſſet mandatum, ſeu procurationem.

Ratio etiam ſecundæ eſt, quòd idem, quod fit à
30 principali, fieri etiam poteſt ab eo, qui ipſum repræſentat, vt patet in Vicario, Delegato Commiſſario, Procuratore &c. Cum autem Diffinitorium repræſentet totam Prouinciam, vt colligitur ex noſtris Conſtitutionibus *par. 4. cap. 19. num. 1. 2. 11. 13. et 14.* ac *cap. 20.* præſertim *nu. 4.* ideo habens procurationem, ſeu mandatum à dicto Diffinitorio cenſeri debuit habere illud à tota Prouincia, ac per cõſequens ab Officialibus in dicto Capitulo electis.

Videtur autem neceſsarium fuiſse in tali caſu
31 quòd omnes Gremiales Diffinitorij, Prouincialis ſcilicet, & Diffinitores conueniant in deſignatione procuratoris; nec ſufficere quòd maior pars ipſorum id faceret. Ratio eſt, quia, licet ad ſtatuendum ea, quæ pertinent ad omnes vt vniuerſos, vel in communi, ſufficiat conſenſus maioris partis *capit. cum in cunctis de ijs quæ fiunt à maiori parte Capituli et capit. auditis de elect.* nihilominus ad ſtandum ea, quæ ſpectant ad omnes vt ſingulos, ſeu in particulari, quale eſt in hoc caſu conſtitutio procuratoris; ſi quidem omnes de Gremio Diffinitorij ſunt electi in tali Capitulo, requiritur conſenſus ſingulorum, ita vt in his habeat veram Regulã iur. *in 6.* adductam: *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. capit. cum omnes de conſtit. l. per fundum ff. de ſeruit. ruſtic.* Gloſſa *in d. ca. cum omnes verbo Conſtitutum,* Angelus; Siluester, & alij Summiſtæ *verb. Capitulum,* & DD. communiter, quos refert Barboſa *in d. ca. cum omnes et ſuper d. Regulam quod omnes tangit.*

32 Imò etiam videtur neceſsariũ fuiſse ad deſignationem talis procuratoris, quòd fieret à dicto Diffinitorio per modum Diffinitori, congregato ſcilicet ad ſonitum campanellæ, loco, & alijs circunſtantijs, quæ ſecundùm conſuetudinem Religionis obſeruantur ad actiones Diffinitoriales. Hoc enim commune eſt omnibus, quæ fiunt à Collegio, Capitulo, Diffinitorio &c. vt talibus. [Vbi enim actus expediẽdus eſt de cõſenſu alicuius Collegij, ſeu Communitatis, non ſufficit illos de Collegio ſeparatim conſentire, ſed neceſſariò requiritur vt in vnum cõgregati collegialiter cõſentiant, alias actus eſt nullus, *ca. In Genes. elect. et l. 1. C. de decim. lib. 10.* Panormit. *cum Eccleſia. num. 14. de cauſ. poſſeſſ. cap. Eccleſ. 1. nu. 2. de ſortileg. cap. Quia propter. n. 12. de elect. et cap. Cum omnes. num. 5. de conſtit. vbi latè Felin. num. 24. Gonzalez ſuper Regul. 8. Cancellar. gloſ. 47. n. 64.* Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub. 111. nu. 3.* ex Rotæ deciſione, & alijs Authoribus. Quod etiam ex eiſdem fundamentis ſequitur Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 3. diſp. 1. quæſit. 3. num. 7.*]

33 Illud certiùs, procuratorem taliter conſtitutum potuiſse renuere acceptare talem procurationem, & illam recuſare. Ratio eſt, quia mandatum eſt contractus à mandatore, & mandatorio ſponte initus, & nemo inuitus cogitur ad procurandum pro alio. *lib. 1. ff. mandat. l. inuitus C. de Procuratorib.* Azor. *tom. 3. Inſtit. moral. lib. 9. capit. 5.* Bonacina *de Contractibus diſput. 1. q. 2. punct. 6. numer. 11.* Layman. *lib. 3.*

ſect.

ſeƐt. 5.*TraƐt*.4.*cap*.26.*num*.9. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. Allegat*.79.*num*.35.poſt alios, quos refert. Credo nihilominus, quòd ſi talis procurator eſſet eiuſdem Religionis poſſet cogi à Superiori ipſius ad acceptandum tale mandatum, eo quòd, iuxta dicta *tom*.1.*c*.4. ex vi voti obedientiæ obligatur Religioſus ad obediendum in rebus licitis,& honeſtis, & quæ concernunt Regulam, quale eſt hoc,vt munus procuratoris gereret pro defenſione Capituli ſuæ Religionis.

34 Credo etiam Procuratorem Generalem noſtri Ordinis potuiſſe ſuſcipere talis cauſæ defenſionem, tum ex vi ſui muneris, quod eſt defendere Religionem, tum propter priuilegium Bonifacij noni pro Prædicatoribus,quod retuli *tom*.4. *verbo Procuratores Religionum num*.4. in quo Procuratoribus Generalibus conceditur facultas aſſumendi quaſcunque cauſas Ordinis, etiam in ijs, in quibus requiritur ſpeciale mandatum,perinde ac ſi ab iis, ad quos intereſt,data eſſet omnimoda poteſtas. Idque ſupponitur à Rota in vna Theatina *Iuriſdictionis* coram D.Coccino anno 1614. vbi habetur, Procuratores Generales Religionum communicantium in priuilegiis cum Dominicanis poſſe vti conceſſione Bonifacij IX.relata.Oporteret tamen rectè inſtructum eſse in cauſa ipſa,alias non poſſet nec licitè, nec validè eam aſſumere.

DVBIVM QVINTVM.

An prædictum Capitulum,& eius electiones annullari deberent eò quòd Socij Conuentuum, qui in eis vocem habuerunt,non fuiſſent electi ab omnibus in Sacris conſtitutis.

35 SVppono ex dictis *tom*.1.*c*.15.*n*.4.ad electiones, quæ fiunt inter Regulares, admitti vt electores Clericos omnes in Sacris conſtitutos, prout ex *c.ex eo de elec.in* 6.& Clement.*Vt ij de atat. et qualit.* ac Conc.Trident.*ſeſ*.22.*cap*.4.dixi eo loco. Id etiam videtur eſse de iure communi Religionis.Nam *par*. 4.*c*.24. *n*.1. dicitur excludendos eſſe ab electionibus profeſſos,qui in Sacris non exiſtunt. Ex quo denotatur quòd omnes in Sacris exiſtentes admitti debeant.

36 Nihilominus dicẽdum, propter ius particulare illius Prouinciæ non potuiſſe,nec debuiſſe ad electionem Sociorum Priorum iturorum ad capitulũ Prouinciale admitti omnes in Sacris cõſtitutos, ſed ſolùm illos,qui viginti annos in profeſſione habebãt, ac proinde nõ propterea Capitulũ Prouinciale prædictũ,aut electiones in ipſo factas impugnari poſse.

37 Et primò, antequam id probetur, nullatenus audiendos fuiſse prædictos Patres oppoſitores in hoc, nõ ſolùm liquidò habetur ex dictis toto dubio primo, & ſecundo; ſed ſpecialiter ex eo quòd in Actis prædicti capituli in authẽtica forma ad Generalem Romam tranſmiſſis §.*Tunc Reuer.Pater* ſic habetur. *Et ſtatim rationem poſuit*(ſcilicet Præſidens)*cum Socijs Conuentuum, & ipſi litteras, in quibus ſtatus eorum, & bonorum eorumdem continebantur,exhibuerunt, quibus iam examinatis interrogauit: An quis eſſet qui impedimento aliquo Canonico,voce actiua, aut paſſiua eſſet priuatus, & nemine reclamante omnes habiles inuenti ſunt, &,vt tales reputati à R.P.Præſide*. Nullo ergo iure dicti Patres oppoſitores dicere potuerunt præfatos Socios Priorum illegitimos ſuffragatores fuiſse, ſiquidem expreſsè, vel tacitè, ipſi, qui erant Gremiales Capituli, eos in eodem Capitulo *nemine reclamante* habiles inuenerunt. Procedunt enim contra illos adducta ſupra dub.primo, & ſecundo, & præſertim Regulæ illæ Iuris: *Quod ſemel placuit ampliùs diſplicere non potuit*, & illa *Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum*, ac illa, *Nullus poteſt venire contra factum ſuum*.

38 Deinde planè conuincitur quòd hic modus eligendi Socios debuerit omnino obſeruari in Prouincia Caſtellæ. Cum enim priùs diuiſa eſset in duas Prouincias,quarum vna Caſtellæ nouę,& altera Caſtellæ veteris vocabatur, vnitæ fuerunt authoritate Pontificia, Regia, & ordinaria Generalis in vnam Prouinciam Caſtellæ cum certis pactis,& conditionibus,quarum vna fuit *nu*.13. quòd ſolùm haberent vocem in electione ſociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale illi, qui habuiſsent viginti annos in profeſſione, & quòd ſi alio modo fieret talis electio eſset irrita, & omnino nulla ipſo facto. Hæc autem conditio habebat robur, & firmitatem, primò,quia facta eſt à Commiſsariis vtriuſque Prouinciæ nomine Religioſorum ipſius, qui proinde ceſserunt iuri ſuo,ſi quod habebant ad oppoſitum. Secundò,quia facta eſt authoritate ordinaria Generalis, qui, iuxta Conſtit.Ordinis *par*.2.*c*.1.*n*.9.& 11. non ſolùm habet facultatem diſpenſandi in Conſtitutionibus Ordinis ex legitima cauſa;ſed etiã(quod eſt maximè notandum)habet totam authoritatem, quam habet Capitulum Generale, præter quam in tribus caſibus,in quibus non includitur iſte. Cõſtat autem euidenter potuiſſe Capitulũ Generale facere prædictam conditionem pro bono regimine Religionis.Tertiò,& præcipuè,ex eò quòd prędicta conditio facta fuit ex vi Breuis Sanctiſſimi D.N. Vrbani 30. Auguſti 1636. in quo conceditur authoritas dicto Theodoro generali eligendi aliquem Religioſum in Vicarium Generalem cum authoritate Prouinciales vtriuſq; prædictæ Prouinciæ abſoluendi à ſuis Prouincialatus Officiis,ſi illa ſponte renuntiare *recuſauerint, dictaſque duas Prouincias in vnam Caſtellæ Prouinciam vnire cum illis pactis, & conditionibus, in quibus Fratres vnius, & alterius Prouinciæ Caſtellæ conuenerint*.Et poſtea in fine additur: *Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, dictique Ordinis &cet.ſtatutis & conſuetudinibus &cet.* Quartò, quia huiuſmodi conditio cum aliis recepta, & approbata fuit à Gremialibus vtriuſque Prouinciæ Congregatis in Capitulo Prouinciali Matriti celebrato 17.Octob.1638. inſtrumento etiam facto coram Illuſtriſſimo Domino Nuncio Hiſpaniarum tunc temporis Domino Campeggio, & eius Notariis. Gremiales autem Prouinciæ omnes Fratres ipſius repræſentant, ac per conſequens potuerunt recipere, & approbare prædictam cõditionem cum aliis. Denique quintò,quia Magiſter Michael Nauarrus eo tempore Prouincialis curare debebat prædictam conditioné ſimul cum aliis ſeruari ex vi iuramenti præſtiti in Capitulo Prouinciali Matritenſi anni 1638. in quo fuerat electus. Vt enim conſtat ex Actis authenticis eiuſdem Capit.§.*Deinde* poſt ſuam in Prouincialem electionem genuflexus in conſpectu omnium Capitularium fecit iuramentum iuxta formam præſcriptam in pactis, &

conditionibus vnionis ſeruandi inuiolabiliter in vtroque ſoro prædicta pacta, & conditiones, inter quas erat iſta.

39 Etſi autem confirmatione à generali non egeret, vt potè, quia ſacta ſuit authoritate Apoſtolica Papæ, anthoritate etiam ordinaria generalis, authoritate in ſuper Vicarij Apoſtolici, & Generalis, conſentientibus, & approbantibus grēmialibus vtriuſq. Prouinciæ, qui illam totam repræſentant, vt præmiſſum eſt; nihilominus ab eodem generali confirmata fuit Litteris patentibus datis 8. Ianuar. 1639. Conſtat enim ex Actis authenticis Capituli intermedij eiuſdem Prooincię celebrati in Cōuentu Vallis moreuſi 28. Aprilis 1340. *§. Deinde*. Prouincialem exhibuiſſe Diffinitorio litteras eiuſdem generalis continentes confirmationem vnionis inter vtramque Caſtellam, & confirmationem legum, & conditionum ſub quibus facta fuit vnio. Cui conſonant Epiſtolæ eiuſdem generalis ad Prouincialem eiuſdem Prouinciæ, & ad magiſttum Orbeam Præſidem Capituli, de quo eſt controuerſia, & ipſorum ad generalem, quæ partim apud illos, partim in Regiſtris litterarum pro Hiſpania cernontur; ex quibus habetur hāc conditionem confirmatam fuiſſe cum cæteris à prædicto Reuerendiſſimo, ſimulque voluiſſe, vt ea eaequotioni mandaretur. Idem etiam corroborat quòd huiuſmodi etiam conditio innouata fuit in capitulo Prouinciali, de quo eſt controuerſia *§. tertia conditio*, quod nullatenus fieret, ſi ea à præſato generali reprobata fuiſſet, vel non confirmata. Imò com innouatio dictæ conditionis facta ſit annoentibus, conſentientibus, & ſubſcribentibus dictis PP. oppoſitoribus, ut patet ea actis dicti capituli, ideo nullatenus aodiri poterant contra ipſam, propter dicta *ſupr. dub.* 1. & 2.

40 Nec obſtat quòd obiiciebant Patres oppoſitores contra præſatam, & alias conditiones vnionis, eſse videlicet contra præſatum Breue Sanctiſſimi, eo quòd in ipſo Papa concedat ſacultatem Vicario generali à generali deputato vniendi dictas Prouincias, & conuocandi ad Capitulum Prouinciale *pro noui Prouincialis electione, aliſque omnibus, & ſingulis faciend., quæ in Capitulis Prouincialibus dictis Ordinis iuxta illius Conſtitutiones Apoſtolica auctoritate confirmatas fieri ſolent*. Ex eo inferentes hanc conditionem inualidam eſſe, eò quòd contraria ſit conſtitutionibus Ordinis. Sed futilem fuiſse hanc obiectionem conſtat primò, quia, vt manifeſtè liquet ea ipſo Breui ibi ſolùm loqoitur Pontiſea de Capitnlo Prooinciali celebtato anno 1638. in quo completa fuit vnio Prouinciarum, non de capitulo celebrato anno 1642. de quo modò eſt controuerſia. Secundò, quia ibi nihil præcipit, aut diſponit, ſed ſolùm refert, quæ fieri ſoleut in capitulis Prouincialibus, nec in verbis adductis dicitur *fieri debent*, ſed *fieri ſolent*. Vnde argumentum ex prædicto Breui SS. ſumptum nullius momenti eſse cōprobatur.

41 Nec etiam obſtant adducta in principio huius dubii ex Iure communi, & conſtitutionibus noſtræ Religionis; non ſolùm, quia ibi, maaimè in Iuribus relatis ex Iure communi, ſolùm videtur permitti, aut concedi quòd omnes Clerici adſint electionib., non verò præcipi: ſed etiam, & præcipuè, ex eo quòd, vt patet ex Breui Sanctiſſimi adducto ſupra *numer.* 38. idem Sanctiſſimos concedit ſacultatem reuniendi dictas Prouincias in vnam, cum illis pactis, & conditionibus, *in quibus Fratres vnius, & alterius Prouinciæ conuenerint*: addendo in fine, *non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, dictiſque ordinis ſtatutis, & conſuetudinibus*. Per hæc enim ſatis denotatur ea vi authoritatis à Papa conceſsæ potuiſse dictos Religioſos ſtatuere hanc conditionem pro vnione Prouinciarum, non obſtantibus Iure communi, aut conſtitutionibus Ordinis.

DVBIVM SEXTVM.

An prædictum Capitulum, & eius electiones inualidæ fuerint propter vota quædam in illo adiuncta.

42 EXtollebant præterea Patres oppoſitores obiectionem aliam contra validitatem capituli, videlicet, quòd, vt conſtat ex Actis ipſius, in eo numerantur quinquaginta Gremiales: cum tamen, iuxta ipſorum computationem, tot nequiuerint eſſe. Vnde dicebant ſuppletum fuiſse numerum aliquorum abſentium contra Conciliom Trident. *ſeſ.* 25. *ca.* 6. *de Regularibus*, ac per conſequens electiones inualidas fuiſse, & ſuffragatores adiuncto inhabiles poſtea ad omnia officia Ordinis. Dicit enim Concilium. *Nec in poſterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoſcunq. titulares ad effectum electionis facienda conſtituere, aut voces, & ſuffragia abſentium ſupplere. Si verò contra huius decreti Conſtitut. aliquis electus fuerit, electio irrita ſit; & is, qui ad hunc effectum ſe in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiſerit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis exiſtat, facultateſq. ſuper his conceſſa eo ipſo abrogata cenſeantur, & ſi in poſterum alia concedantur, tanquam ſubreptitia habeantur.*

43 Hanc tamen obiectionem nullius momenti eſse liquidò ſuadetur. Et primò quidem, com nihil conſtaret de eo quod opponebatur, nec per teſtes idoneos, inſtrumenta authentica, aut proceſsum formatum, proculdubio Patribus oppoſitorib. credendum non erat. Sed ſi circa id fuiſset aliquod dubium, citanda, & audienda eſset pars capituli, prout Iuris eſt, iuxta dicta ſupra *dub.* 3. Interim tamen ſecundò, audiri non debuiſse pręſatos Patres, conuincitur, tum propter ſuperiùs dicta *dub.* 2. tum ſpecialiter, quia ipſimet perſonaliter aſſiſtentes electioni Prooincialis, in qua vocem habueruot prædicti qoinquaginta ſuſtragatores, eam, vt legitimam, & Canonicam (idem dico de electione Diffioitorum) acceptarunt, & approbarunt. Vt enim conſtat ex verbis dictorum Actorum authenticotom capitoli *§. iam ergo*, facta electione Prooincialis, *acceptatur* electio a R.P. *Præſide, nemine reclamante, &, vt canonica eſt habita*. Subditur poſtea, *& tandem ſolitam obedientiam nouo prouinciali electo omnes Gremiales exhibent*. Quam etiam eahibuerunt per ſea menſes poſt capitulum celebratum. Et ſanè tertiò, cum, iuata Iura, & antiquam Ordinis conſuetudinem, prout colligitor ea Formula celebrandi Capitula Prouincialia *§.* 21. & 26. quam retuli ſupr. *nu.* 7. finito ſcrutinio pro electione Prouincialis, & diffinitorū, Præſidens Capitoli ter interroget gremiales an habeant illam electionem, vt legitimam, & prædicti Patres, qui gremiales etiā erant, nihil dixerint, quin potiùs prædictas electiones acceptauerint, & approbauerit, proculdubio ſignō euidēs eſt nullū illegitimum

Digitized by Google

mom ſuffragatorem ad præſatas electiones admiſſum fuiſſe.

44 Ad maiorem etiam abundantiam, & tollendum omnem ſcrupulum, dico, potuiſſe Patres illius capituli ex vi vnius conditionis præfatæ vnionis *num.9.* (qoæ erat quòd, vt io capitulis Prouincialibus eſſent ſemper paria vota vtriuſque Prouinciæ vnitæ, ſcilicet, Caſtellæ nouæ, & veteris, poſſent Patres illius partis Prouinciæ, qoæ habebat minora vota eligere ſibi tot ſuffragatotes, quot eſſent neceſſarii ad adęquandum vota, ſeu ſuffragatores altetius partis) eligere, ſeu create aliquot ſuffragatores. Quud fecerunt vtentes iure præſatæ conditionis factæ authoritate Apoſtolica Papæ, ordinaria Generalis, & delegata Vicarij Generalis Apoſtolici, conſentientibus non ſolùm Commiſsariis vtriuſque Prouinciæ, ſed etiam Gremialibus illius totam Prouinciam repræſentantibus, vt dictum eſt ſupra *dub. 5.n.* 38. Hoc autem licitum eſse conſtat ex declaratione quadam Sacræ Congregationis, quæ habetur ſimul cum aliis in Codice antiquo in Biblioteca Trãſpontinæ de Vrbe reſeruato, vbi ſic: *Cam Fratres Sancti Auguſtiai poſtulaſſeat declarari aa inſtitutio vocam. quæ non ſit per ereationem aouorum titularium, neq. per ſupplemeatum vocum abſentium, ſed per habilitationem eorum, qui cum aon eſſeat vocales efficerentur vocales ſit contra Concilium. Congregatio inclinauit non eſse contra Coaeilium.*

45 Quod ergo dicebant huiuſmodi adiunctionem votorum eſse ſuppletionem votorum abſentium ſinè tatione dicebatur, cum pariter dicere poſsent factam fuiſse ad ſupplenda vota eorum, qui è vita diſceſserant. Non enim talis electio, ſeu inſtitutio illarum ſufftagatorum fuit ad ſupplendum vota abſentium (quod prohibet Concilium, & non ignorabant docti illi Patres Capitulares) nec ad ſupplendum vota deſunctorom, ſed præcisè, ſolùm, & formaliter ad adæquandum vota vnius partis Prouiociæ cum votis alterius, prout poterant, & debebant facere, ex vi præfatæ conditionis.

46 Nec obſtat ſi dicatur hanc conditionem nõ fuiſſe confirmatã à Generali Stratio, qoin potius fuiſse ab eo reptobatam, quia videbatur contraria Concilio Tridentino. Reſpondeo enim noo conſtaſse de tali non confirmatione, ſeu reprobatione; & dato quòd de illa conſtaſset, adhoc executiooi mandari potuiſset. Tum quia cum illa facta fuerit ex vi Breuis Sanctiſſimi, de quo ſupra, authotitate etiam generalis, & Vicarii generalis ab ipſo inſtituti, ac acceptata, & recepta à toto gremio capituli, non videbatur neceſsatia confirmatio generalis, cum nullo Iure id probetur; & dato quòd ab ipſo reptobata fuiſset, ſolùm cenſeri debebat reprobata quatenus contratia præſumebatur eſse Concilio Tridentino, videlicet, ſi per illam intenderetur ſupplere voces abſentium, non alio modo. Quate, cum prædicta votorum adiunctio facta non fuerit ad ſupplendas voces abſentium, ceſsaret præſumptio generalis reprobantis illam, ac per conſequens executioni mãdari poſset. Vt enim dixi *4.tom. verbo Leges Regalarium. num.61.* quando lex fundatur in præſumptione alicuius facti, vel defectus, ſeo delicti, ſi præſumptio ceſsat, eo quòd de contraria veritate conſtat, ceſsat etiam obligatio legis.

47 Addendum ad maiorem etiam abundantiam, quòd caſu dato, & non conceſso, quòd Patres illi capitulares ſupplerẽt votum alicuius abſentis, cum id non fecerint propria authoritate, ſed legitimè, & ex vi præſaræ conditionis, authoritate Pontificia, ordinaria, & delegara, vt præmiſsum eſt, nihil omnino contra mentem Concilii fecisſent. Concilii enim intentiu, dum negar vota aiſentium ſuppleri poſse; ſolùm eſt, ne id ſiat illegitimè, & authoritate ſolius Præſidenris Capituli, prout habent Rodriguez *tomo 2. quæſt. Regul. qaæſt. 51. artic. 6.* Miranda *2. tomo Mani prælator. qaæſt. 23. artic. 7.* Iulins Lauorius *capit. 17. numer. 33.* Franciſcus Bordonus *Reſolut. 26. aumer. 6.* Theſaur. *in praxi part. 2. capit. 11. §. aota tertiò.* Referam autem Rodriquez, & Mirandæ verba, quos alii ſequuntur. Rodriguez ergo ſic habet: *Concilium enim ſolùm tollit conſuctudinem quamdam antiquam, qaa ia aliquibus Religionibas præſidentes in Capitalo vota abſentium propria authoritate ſupplebant, dicendo, hic loco talis prouincialis ſubſtitaatur, & hic loco alterias, ad effectam electionis facienda, quod in magnum Religionis vertebatur detrimentum; cum hoc modo electiones non ſecuadum Deam fieri contingeret.* Miranda verò ſic: *Mens ergo, atque iatentio ſupradieti Concilii loco præallegato tantum fuit tollere, ac peaitus amouere deprauatam quamdam antiquam coaſuetudiaem, qaam habebant Saperiores, & Præſideates in Capitulis ad effectum ſaaram faciendarum electionum, abſentium vota ſupplendi, & votum, & vocem eai volebant tribueadi propria ſua authoritate dicendo illi; Tu eſto Prouincialis talis Prouinciæ loco abſentis, nam ego te ſubſtituo, & ſic de aliis &cet. Quod quidem vergebat in magaam electionam fraudem, atque Religionum omnium detrimentam. Hoc itaque tantummodò fuit vetitam, atque prohibitam per ſupradictum. Coucil. Trid.*

48 Adde tamen, etiam ad maiorem abundantiam, prædictam adiunctionem votorum liciram, & legitimam fuiſse. Quod probatur ex Reg. quadam à Doctotibus recepta ex *capit. vnico de ſponſat. impuber ia 6.* ſcilicet, quòd *quando actus non valet eo modo qao ſit, valet eo modo, qao valere poteſt.* Propterea enim ibi deciditur Matrimonium impuberũ, quod tatione ætatis noo valet, valere vt ſponſalia: quia hoc modo valere poteſt. Vbi Gloſsa *ibidem. verſic. Matrimoaium* air, *ſi non valet vt ago, valet vt valere poteſt.* Et ita hanc Regulam vt certam ſupponit Sanchez *lib. 5. ia Decalog. cap. 4. numer.* 104. & 105. ex aliis, & ex ea deduxi *tom. 1. ca. 2. nu. 28.* profeſſionem nullam ex defectu facultatis io acceptante illam, vel propter ſeruitutem, aut ſimiles cauſas, ſaltem valere, vr votum ſimplex. Quod ſi profeſſio ob defectum ætatis, aut anni nouitiatus nulla, non valet, neque, vt votum ſimplex, ideo eſt, quia Concilium Tridentinum ita diſpoſuit, iuxta dicta eo loco; ſi.n. ita non diſpoſuiſſet, valeret vtique ex vi dictæ Regulæ. Ex ea aurem ad propoſitum efficaciter ſic argumentari licet. Admiſſo, & non conceſſo illam adiunctionem votorum non valuiſse prçcisè, vt talem, nec ex vi conditionis factæ in vnione Prouinciarum, nihilominus quia facta eſt à toto gremio Capituli, nemine reclamante, aut contradicente, proculdubio valere debuit propter Regulam adductam in quantum valere potuit. Potuit ramen valere in ratione inſtitutionis, ſeu creationis oouotum votorũ, ergo valuit hoc modo. Potuiſſe autem valere dictam adiunctionem votorum in ratione creationis, ſeu inſtitutionis nouorum vototum, conſtat non ſolùm ex declaratione Sacrę Congregationis relata ſupra *n.44.* vbi id claré habetur, ſed etiam, quia iuxta communem doctrinam quam tradidi *tom. 1. cap. 15. num. 20.* omoes vnanimiter de Capitulo nemine diſcrepante poſsont admittere extraneum ad eli-

gendum cum eis: prout tenent Panormitanus *in ca. ſcriptum de elect.num.3.& in cap.cum Vintonienſis eod. numer.& titulo*. Nauarrus *lib.5.Conſilior.de Simonia Conſil.9.*Paſſarellus *in Scholus de elect.dub. 6.* & Peitinis *tom.1.de Subdit.qu.1.capit.31.§.8.concluſ.* Et ratio eſt, quia ſicut omnes vnanimiter de Capitulo poſſunt totam poteſtatem eligendi in compromiſſarios transferre,iuxta dicta eo *cap.15.num.11.*ex *cap. Quia propter de elect.* multò magis poterunt communicare aliis, vt cum eis coeligant. Valuit ergo prædicta adiunctio votorum ſaltem iſto modo, ac per conſequens oppoſitio ex hoc capite petita nulla cenſeri debuit.

DVBIVM SEPTIMVM.

An tale Capitulum, & electiones in ipſo factę annullari deberent ob non ſeruatam formam Capitis Qnia propter de elec.maximè quoad numerum Scrutatorem.

49 SVppono ex dictis *tomo primo cap.15. num.11.* & *tom.2.cap.12.numer.25.* & præſertim *tom. 3.verbo Electio inter Regulares num.2.* in electionibus Prælatorum Regularium obſeruari debere formam præſcriptam in *cap.Quia propter de elect.* Videlicet, de tribus Scrutatoribus aſſumendis pro ipſis,qui ſingulorum eligentium vota exquirerent,& poſtea publicarent: propter plures Sacr.Rotæ deciſiones eo loco relatas, vbi etiam, & eodem *3. tomo verbo Capitulum num. 4.* qualiter nullum capitulum poſſit alterare,immutare, aut ſupplere dictam formam eo *c. Quia propter* deſignatã.

50 Ex quo magnum ſibi argumentum contra validitatem capituli, de quo modò agitur, & electionum in ipſo factarum, deſumere videbantur Patres oppoſitores. Credebant enim tantùm in eo fuiſſe vnum Scrutatorem deſignatum, & non tres, eo quòd in Actis Capituli ipſius *§. Sabbato adueniente*, dicatur, cum eſset ſermo de electione Diffinitorum, *Et ſtatim ad ipſam proceditur per ſuffragia ſecreta, inſtituto iam ſcrutatore R.P. M. Ioanne de Erias ad ipſa ſuffragia regulanda*.

51 Hunc verò prætenſam nullitatem multa eneruant. Primum quidem, quia ibi non dicitur hunc tantum Scrutatorem inſtitutum eſse,ſed illum fuiſſe inſtitutum ad *Suffragia regulanda*, quo denotatur inſtitutos eſse alios duos ſcrutatores ſimul cum ipſo,ſed huic ſoli commiſsum fuiſse, vt potè viro ætate, grauitate, & morum probitate claro, regulare ſuffragia,ideſt: vel ſcribere in cartula nomina eorum,qui eligebantur, vt poſtea conſtaret quinam haberet plura vota, vel extrahere vota ex vrna, numerare,& euoluere,quod vni ex Scrutatoribus committitur in Formula celebrandi capitula, de qua *ſupr.num.7.§.19.* eſto alii Scrutatores cum ipſo vota ſuffragantium exquirerent, viderent, & in ſcriptis redacta publicarent, quæ ſunt duo munia Scrutatorum ex eodem *cap. Quia propter*.

52 Redigere autem vota in ſcriptis,ſeu ſcribere nomina eorum,qui eliguntur, quod poteſt dici illa regulare,per vnum ex ſcrutatoribus fieri debet,vt aduertunt Abbas *in d.c.Quia propter n.9.*& Sigiſmund. de Bonon.*ſupr.dub.21.nu.16.*Non explicatur autem hoc in prædictis Actis capituli, quia in ipſis non referuntur per extenſum,& ad longũ geſta in ipſo, ſed ſolùm ſtrictè,ſummariè,& imperfectè. Conſtat.n.ex ipſis ea non eſſe perfecta, & cõpleta,ſed manca,mutilia,& imperfecta(in quo ſanè reprehenſione digni, qui in cauſa fuerunt quod ſic fierent). Secũdò,quia, cum Patres illius capituli in celebratione ipſius obſeruauerint formulam dictam celebrãdi capitulum Prouinciale à Generali Stratio illis traditam proculdubio deſignarũt tres Scrutatores pro electionibus,quia ita præſcribitur in dicta formula *§.16.*

53 Tertiò, quia cum electiones factæ in dicto capitulo celebratę fuiſsent de conſenſu omnium eligentium,nemine reclamante,contradicente,aut proteſtante in contrarium, quin potius cunctis verbo, & opere acceptantibus, & recipientibus electiones, & electos per ipſas, non ſolùm tempore capituli, ſed multo etiam poſt illud, euidenter etiam denotatur non contigiſse hunc errorem in electionibus ipſius, aliàs Patres aduerſarij,niſi cęci eſsent,reclamaſsent, vel monuiſsent Præſidem, ne committeretur tam grandis error,quod nullatenus fecerunt, niſi ſolummodo Romæ exiſtentes, & nouas oppoſitiones cõtra Capitulum quæritantes.

54 Quartò,quia id quod dicitur de vno Scrutatore deſignato in prædictis actis Capituli ſolùm eſt pro electione Diffinitorum, non pro electione Prouincialis,aut aliorum Pręlatorum;quia pro horum electione in dictis Actis,vt potè imperfectis, & mutilis (vt dictum eſt)nihil habetur erga numerum Scrutatorum.Formam autem iure communi præſcriptam *cap.Quia propter* relato ſolùm eſse attendendam in electione Prælatorum, non in electione Diffinitorum,Sociorum, Diſcretorum &c.colligitur ex ipſo *cap.Quia propter*, quia ibi ſolùm eſt ſermo de electione eorum,quorum defectu Eccleſiæ manent viduatæ, quod ſolùm competit Prælatis, quia ſunt ſponſi ipſarum.Fauet *c.Ne pro defectu,eod.tit.de elect.* Gloſsa *in d.cap.Quia propter*, verbo *Eccleſiis viduatis*. Gloſsa *in cap.Sicut de elect.in 6.*poſt alios, Silueſt.*in Summa verbo Electio 2.qu.1.* Layman. *ſupra capit.7. qu.78.*Item Iulius Lauorius *ſupra cap.19.numer.7.*& Barboſa *de Iur.Eccleſiaſtic.lib.1.capit.19.num.154.*expreſsè aſserentes formam dicti *capit. Quia propter* non eſse attendendam in electione Diffinitorum. Vnde infertur,quòd hæc nullitas à pręfatis Patribus prętenſa ob defectum Scrutatorum nullatenus ipſis fauere poterat, ſi quidem in Actis capituli ſolùm id habetur pro electione Diffinitorum,pro quibus ipſi non ſunt ex iure communi neceſsarii.

55 Quamuis autem ex dictis ſufficienter euacuata fuerit obiectio à præfatis PP. oppoſitoribus facta contra electiones dicti capituli, ob defectum Scrutatorum: nihilominus ad maiorem abundantiam, & pro veritatis explicatione addendum,quòd,quãuis formula illa celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiſs. Generali Stratio pro celebratione illorum facta,iure obſeruari debuerit in pręfato capitulo,& in aliis, ſi tamen non obſeruaretur eo modo quo ab ipſo præſcripta fuit,vel in poſterum non obſeruetur(eo quòd cum fuerit ſolùm decreto ipſius facta per illius mortem iam ceſsauerit eius obligatio)nihilominus electiones validę eſſent,& in poſterum validæ erunt,ſi Præſidens in ipſis ſimul cũ duobus antiquioribus Gremialibus exerceant munus Scrutatorum,vota ſuffragatorum exquirẽdo, & poſtea publicando.Ratio eſt,quia iſte modus celebrãdi electiones antiquiſſimus eſt in religione,& cõſuetudine

tudine

tudine receptus. Tum quia eſt introductus authoritate Apoſtolica Clementis VII. in Bulla *Cum accepꝛimus* per modum Breuis data Romæ 2. Aprilis 1524. in qua in virtute Sanctæ obedientiæ præcepit motu proprio,& ex certa ſcientia Generali, ac Diffinitoribus Capituli Generalis Venetiis eo anno celebrandi, vt Reformationem vniuerſalem Religionis,tam quoad mores, quàm quoad Ordinis inſtituta procedere deberent,dando illis omnimodã poteſtatem ad ea, ipſaque authoritate Apoſtolica confirmando,& roborando. Ex vi cuius facultatis prædicti Generalis, & Diffinitores Conſtitutiones antiquas Ordinis per q. Reuerendiſſimum Generalem Ioannem Soreth, & Diffinitores Capituli Generalis Bruxellis celebrati anno 1466. approbatas, & publicatas de nouo correxerunt, & emendarunt, atque ad meliorem, & probatiorem formam redegerunt, ipſaſque toti Ordini obſeruandas tradiderunt,vt patet ex *cap. vnico de Reformatione*,quoad eſt in prædictis Conſtitutionibus in principio. In prædictis autem Conſtitutionibus Ioannis Soreth approbatis,& confirmatis à dicto Clemente VII. ex vi prædicti Breuis; imò ex vi eiuſdem receptis *part. 5. de elect. Capituli prouincialis cap.6.*ſic dicitur: *Electio autem prouincialis fiat modo, & forma, quibus electio prioris Generalis fit. De qua ſupra capitul. 1. & diligenter obſeruentur omnia illa, quæ ibi ponuntur, excepto quòd Prouincialis eſt per Priorem Generalem confirmandus antequam Officium exequatur.* Quia ergo cum agitur de electione, Prioris Generalis in eiſdem Conſtitutionibus ſic dicitur. *Electio autem eius fiat hoc modo. Præſidens in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarũ Prouinciarum conſcribat voces ſingulorum Gremialium, ita quòd ipſe qui præſidet primò vocem ſuam aliis neſcientibus ſcribat; Deinde ſecundus ſolo Præſidente audiente; poſtmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde ſinguli aliorum coram illis tribus*; ideo, vt dixi hæc forma celebrandi Capitula, ita vt prædicti Præſes, & duo antiquiores Capituli Patres, gerant munus Scrutatorum,ſeruari potuit in Capitulo Prouinciali, de quo eſt controuerſia, & in aliis ſequentibus totius Religionis.

56 Nec obſtat Reuerendiſſimum Stratium in dicta formula celebrandi Capitula §.16. ſtatuiſſe, vt Præſidens de aſſenſu Diffinitorum aſſumere deberet tres ex Gremialibus Capituli ad Scrutatorum munus exequendum, quo viſus eſt ſupponere ipſum Præſidem,& duos antiquiores PatresGremij non debuiſſe exercere hoc munus.

57 Reſpondeo enim (quod bona venia Reuerendiſſimi Generalis, & doctiſſimi viri dictum ſit) ipſum non potuiſſe alterare, aut immutare modum præſcriptum in præfatis Conſtitutionibus Ioannis Soreth authoritate Apoſtolica, vt viſum eſt approbatum. Ratio eſt,quia iuxta dicta à me *tomo 1. cap.8. num. 22.* ex doctrina Nauarri ibi adducta,Conſtitutiones, ſeu ſtatuta Religionum authoritate Papæ confirmata, quando id fuit per modum decreti, mandati,aut ordinationis,non poſſunt,etiam à Capitulis Religionum mutari.Quod multo magis procedit in Generali. Prædictam autem Conſtitutionem, & omnes alias dicti Reuerendiſſimi Soreth hoc modo confirmatas fuiſſe à Clemente VII. conſtat ex verbis ipſius Breuis, quod habetur ante dictas Conſtitutiones, & alias Reuerendiſſimi Generalis Audeth,quę talia ſunt: *Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia vobis in virtute Sanctæ obedientiæ iniungimus,& mandamus,vt ad reformationem vniuerſalem dictæ Religionis tam quoad mores quàm quoad reliqua dicti Ordinis inſtituta procedere velitis, & debeatis.Dantes vobis facultatem,& omnimodam poteſtatem reformandi omnia, & ſingula, quæ vobis ratione preuia in dicta Religione indigere reformatione videbuntur. Quæ omnia ex nunc, prout ex tunc,& è conuerſo authoritate Apoſtolica confirmamus,& roboramus*. Ex quo habetur prædictam Conſtitutionem, & alias eiuſdẽ Soreth approbatas, & confirmatas fuiſſe per modũ decreti, mandati, & ordinationis authoritate Apoſtolica; ac proinde non potuiſſe alterari,aut immutari ſola authoritate Religionis.

58 Ex quo etiam ceſſat obiectio, quam aliqui facere poſſent,videlicet:prædictam Conſtitutionem Ioannis Soreth reuocatam fuiſſe per poſteriores Conſtitutiones, quales ſunt Reuerendiſſimi Baptiſtæ Caffardi de Senis,& Capituli Generalis Romani de anno 1580.iuſſu editæ, *part.4.cap.6. num. 3. & cap.15. num.* 4. aliæ etiam nouiſſimæ Reuerendiſſimi Gregorii Canalis,ac Capituli Generalis Romani de anno 1625.*par.4.cap.6.num.3.& cap.15. num.4.* In eis enim omnibus Conſtitutionibus nulla fit mentio de prædictis tribus Præſide, & duobus primis Diffinitoribus, ſed ſolùm habetur quòd dictis ſuffragiis per ſchedas, *vnus de præcipuis Gremialibus ad nutum Præſidentis,ſingulatim dictas ſchedas extrahat,& euoluat,& aliis audiente toto Gremio, vota ſingulorum eligentium legat,& pronunciet.* Additurque in omnibus illis *par.5.cap.vlt. Quæcunque autem Statuta prædictis Statutis contraria,aut Regulæ noſtræ diſſonantia,in quibuſcunque Capitulis præteritis edita, penitus reuocamus, & præſentia Statuta confirmamus. Prioribus prouincialibus præcipientes per ſalutarem obedientiam, quatenus in ſingulis Conuentibus ſuarum prouinciarum iſtas Conſtitutiones diligenter faciant cuſtodiri omnibus aliis reuocatis.*

59 Reſpondeo enim, nullatenus per prædictas conſtitutiones poſteriores cẽſeri debere reuocatas priores illas Ioannis Soreth.Tum quia,ut dixi,id fieri nõ poterat ſine authoritate Apoſtolica,cum priores illæ Ioannis Soreth Apoſtolica authoritate per modũ mandati, & ordinationis editæ, & confirmatæ fuerint.Tum quia non ſunt contrariæ ipſis, ſed quod in prioribus illis Ioannis Soreth non exprimebatur de duobus illis, quorum vnus extraheret, & euolueret vota,& alius ea legeret, aut pronunciaret, exprimitur in poſterioribus Baptiſtæ Caffardi, & Gregorij Canalis. Cuius ſignum eſt, quòd,ſecundum conſuetudinem etiam immemorabilem religionis id ſoleant facere, uel ipſe præſidens, uel antiquiores Patres,ſeu Diffinitores,qui munus Scrutatorum exercẽt iuxta præſcriptum dictæ Conſtitutionis Soreth.

60 Maxime videtur obſtare contra prædictam Conſtitutionem Soreth, quòd videatur reuocata per Concilium Trident. *ſeſſ.25. de regularib.c. 6.* vbi decernitur, electiones omnes inter regulares debere fieri *per vota ſecreta,ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur*. In præfata autem conſtitutione oppoſitum habeatur, videlicet; *Præſideus in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum prouinciarum conſcribat voces ſingulorum Gremialium,ita quòd ipſe qui præſidet primò vocem ſuam aliis neſcientibus ſcribat.Deinde ſecundus ſolo præſidente audiente, poſtmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde ſinguli aliorum coram illis tribus*, Et inferiùs in decreto electionis ſic habetur: *Ego talis nomine meo, & nomine aliorum mecum in nominatione,et publicatione*

Digitized by Google

nc vocum in talem Fratrem concordantium eligo,& denuacio talem Fratrem eſſe priorem Generalem Ordinis noſtri,in quem tales, & tales conſcatiant.

61 Reſpondeo enim, quòd, etſi prædicta Conſtitutio Ioannis Soreth cenſeri debeat reuocata à Concilio quantum adhoc vltimum, videlicet, quòd ille qui facit Dectetum electionis dicat Generalem,vel Prouincialem electum fuiſſe illum *in quem tales, & tales conſentiunt*,illos notando,quia hoc eſt expreſsè contra concilium, & propterea ſublatum in poſterioribus conſtitutionibus Ioannis Caſſardi, & Gregorii Canalis:nihilominus non eſt reuocata quantũ ad primum,videlicet,quòd Scrutatores audiant,vel ſciant illum cui Gremiales ſuffragatores præbent ſuum votum, ſeu ſuffragium viua vuce: Concilium enim ſolùm præcipit quòd electiones fiant per vota ſecreta,*ita vt eligentium nomina nunquam publicentur.* Vnde non prohibet quòd Scrutatores ſciant,vel audiant nominaeligentium, ſeu illum quem eligũt electures viua voce; com adhuc id cenſeatur ſecretum,cum paucis ſit cognitum, nec poſſint illud poſtea maniſeſtare, imò ad id ſecretum aſtringi debeant iuramento, prout habetur iu dicta Formula celebrandi Capitula §. 16. & conſultum ac conſuetum eſſe tenet Layman.*de elect. cap.* 7. q. 72. ex Rodriguez *to. 2. quæſt. regular. q.* 52. *art.* 2. Conſonant quæ dixi *to. 3. verbo Electio quoad Regulares num.* 11. *in ſiae* ex declarationibus Sacræ Congregationis, & ex Garzia, & Caſtellioo, & *verbo Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, na.*3. ex declaratione etiam Sacræ Congregationis apud Naldum, & Barboſam eu loco relatos. Maximèque conſunat,quod habet Rota in Metenſi *Monaſtery* 5.Iulii 1621.coram D. Coccino *§. vlt.* allegans Rodriq.Zerol.& Azorium,aſſerendo,ſcilicet, diſpoſitiooem *cap. Quia propter. de election.* non eſſe ſublatam per Concilium Trideotinum *vbi ſupra*, dum petit electiones fore ſecretas. Fulcitur etiam ab eodem Concilio *cap.7.* vbi decernitur, vt ille, qui electioni Abbatiſſarum &c. præeſt, *vota ſingulorum audiat,vel recipiat.* Super quem locum Concilii Sac. Congregatiu ſic cenſuit, teſte relato Garzia *de Benefic.par.5.cap.4.num.*196.& Barboſa *ibidem Superior, qui electioni Abbatiſſaram præeſt,poteſt vnà cam Vicario, vel Secretario, vel alio ab Epiſcopo aſſumpto vota ſingularum Monialium oretenus audire.* Item *ſuper cap. 6.eiuſdem Concilii*, eodem Garzia *ibidem num.* 189. & Barboſa *ſuper illud cap.*teſtantibus, ſic habet eadem Sac.Congregatio *Si electi fuerint à Superioribus aliqui, vt puta quatuor, qui vota omniam recipiant, electio reputabitur Canonica,& ſecreta.* Et iterum eiſdem Authoribus teſtibus, *In electionibus Abbatiſſarum vota oretenus accipi poſſunt à ſuis Superioribus, licet quatuor aut quinque ea ſciaat*, prout Garzia *num.* 190. refert, vel,prout Barboſa *ibidem cum duobus teſtibus.* Vnde non obſtante Coocilio Tridentino puſſe fieri electiones per vota viua voce data Scrutatoribus, tenent Garzia relatus.Suarez 4.*tom. de Relig. tract.* 8.*l.* 2.*cap.* 5. *num.* 10. afferens etiam aliquas ex declarationibus relatis.Sigiſmundus de Bononia *ſupra dub.* 26.*nu.*11. & 12. referens vlterius aliam Deciſionem Rotæ in vna Treuereñ. coram D. Coccino,& Tamburinus *de iure Abbat.tom.1.diſp.5.q.6. num.* 10.

62 Quamuis autem hæc ita ſint,tutius tamen, & ſecurius eſt, vt ſuffragia, ſeu vota per ſchedulas ſcriptas, & clauſas Scrutatoribus tradantur, ita vt nec ipſis notum ſir, quiſnam à ſuffragatoribus eligatur. Tum quia iſte modus approbatiſſimus, & receptiſſimus eſt in Religiooibus,vt Authores relati teſtantur. Tum quia conſotmiot videtut ſecteto requiſito 5 *in cap. Quia propter*, & maximè in Concilio Tridentino relatis, adeò, vt aliqui Authores, videlicet Miranda *in Manuali prælator.tom.2.q.23.art.15.concl.2. & art.29.§.ſeptimo*,quem ſequitur Petrinis *tom.1.de Subdito q.1.cap. 31. §. Nota ſexto.*dicaut dictum *cap. Quia propter* derogatum eſſe per Concilium Tridẽtinum. Tum quia declarationes Sacræ Congregationis, & deciſiones Rotæ præcipuè videntut loqui de electionibus intet Moniales,eo quod inter ipſas, vt notaui 3.*tom.verbo Abbatiſſa nam.* 3. aliquæ Moniales ſcribere neſciant, ac per conſequens nec votum dare poſſint,niſi oretenus. Idque,maximè obſeruari debet, iu Ordine noſtro propter Conſtitutiones Caſſardi,& Gregorii Canalis dicta *par.4.cap. 6.nam.* 3. dictamque Fotmulam Stratii *§.* 14. & 17. Vnde propter idem ſecretum exactiùs ſeruandum, quamuis in dictis Conſtitutionibus Caſſardi ſtatutum eſſet,vt ſcriba à Præſide Capituli deſignatus ea vota ſcriberet, cautiùs tamen, & prudeotiùs in Cõſtitutionibus Canalis, & dicta Formula Stratii ſtatuitur, vt vnusquiſque propria mano votum ſuum ſcribat.

6 Præcipuè etiam videtut contra dictam Conſtitutiunem Sorethi obſtare quòd illa contraria appareat dicto *c. Quia propter.* ſi quidem io illo ſtatuitur, quod tres dicti Scrutatores *aſſumantur de Collegio fide digni*, quo denotari videtut ſolùm ab ipſo Collegio poſſe aſſumi dictos Scrutatores,& illos, qui ſunt de Collegio,& in eu præſentibus committi examen & cognitionem de tali qualitate Scrutatorum; ac per conſequens quod non poſſiut eſſe antea aſſumpti, ſeu electi, etiam ex vi alicuius conſtitutionis, cuius cootrarium habetur ex dicta conſtitutiune Sorethi.Reſpondeo enim,iuxta dicta *tom. 2.cap.*12. *num.*28.& praxim multorum, talem deſignationem Scrutatorum per legem,ſeu conſtitutionem factam & non ab ipſis, qui ſunt præſeotes in capitulo, non cenſeri contrariam dicto *cap.Quia propter.*Quia *perſona deſignata per legem præſumuntur eſſe fide digna; ordinariè enim deſignari ſolent, quæ ratione muneris, vel antiquitatis digniores cenſentur, vel certè quia nunquam excluditur conſenſus tacitus, vel expreſſus præſentium in tali Congregatione, quia illis non negatur ius ſuſpicionem obiiciendi, ſi talem perſonam non reputeat fide dignam.* Ita bene Suarez *ſupra dicto cap.* 5.*num.* 7. quæ procedunt in præſenti, & maxime deſeruiunt ad intentũ noſtum. Fauet etiam Panormitanom in *dictum cap. Quia propter.* Quem etiam ſequuntur Tamburinus *dicto quæſito 6.num.* 6. & Layman. *de elect.cap.*7. q.72.aſſerens quòd ſi tres aliqui inciperent ſcrutari, alijs videntibus, & tacentibus, electio valida eſſet, alijs ſeruatis, quia cum agatur de re meritoria, & concupiſcibili ſicut eſt, vt per canonicam electiunẽ Eccleſiæ viduatæ de Paſtore prouideatur, tacentes habentur pro cooſentientibus, non item in re oneroſa,vel odioſa, tunc enim requiritur conſenſus expreſſus,vt in ſimili notant gloſ.*in c.Sicut. eod.tit.in 6. annotat.* Inno.*in cap.in Geneſi de elect.* & præfati Layman. & Tamburinus. Quæ doctrina probabilis eſt, quamuis Suarez ſupra de ea dubitet.Ceſſat pręterea omnis difficultas in præſenti, cum præſata Conſtitutio Sorethi facta ſit, & confirmata authoritate Apoſtolica Clementis VII. qui potuit hoc modo explicare mentem dicti *cap. Quia propter.*

64 Sed ad maiorem abundantiam ſuppoſito quòd verũ eſſet id, quud Patres oppoſitores capituli opponebant, ſcilicet tãtùm fuiſſe vnum Scrutatorẽ in

electio-

electionibus ipſius,quod tamen falſum eſſe diximus adhuc tamen probabile eſt,ſuſtineri poſſe prædictas electiones', ſi cum dicto uno Scruratore duo alij teſtes aſſiſterent, qui viderent vota, ne fieret aliqua fraus. Primò ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Barboſa *cap.6.ſeſſ.25.de Regularib.* videlicet, *in electione Abbatiſſarum vota oretenus accipi poſſunt à Superioribus cum duobus teſtibus*. Per quod denotatur numerum Scrutatorum ſuppleri poſſe per teſtes. Nec obſtat alia declaratio eiuſdem Sac. Congregationis huic contraria,quam refert Garzia *ſupra num.* 191. quia, vt ipſe Garzia teſtatur, procedit ſolùm quando teſtes adhiberētur per quos poſſet publicari electio. Secundò id colligo ex alia declaratione S.Congregationis, quam refert Peirin.*in Formulario littera E.cap.3.num.2.* vbi conſuetudinem ſuæ Religionis, quòd in electionibus ſolum ſit vnus ſcrutator dicit approbatam eſſe à S. Congregat. reſpondente, quòd Religio continuaret in dicto modo eligendi. Tertiò,quia opinio eſt aliquorum,ſcilicet Vincentii Tancredi,Abbatis antiqu.*nu.*17.Mandagor.*de elect.ca.*23.*verbo Irritari*.Aſſerentium ſubſtantialia formæ *ca. Quia propter*.non incipere à verbis illis, *aſſumantur tres de Collegio*, ſed à verbis immediatè ſequentibus, *qui vota cunctorum, ſecretò, & ſigillatim diligenter exquirant &c.* Ex hac enim opinione ſequitur, quod etiam ſi vnus tantum Scrutator in electionibus fuerit, maximè ſi fuerint etiam duo alii teſtes, vt dictum eſt, non propterea irritæ ſint.Quartò,id expreſsè tenet ipſe Peirinis ibi, & fauet Pottellus *in Dub.Regular.verbo Electio nu.* 14. dicens non eſse de ſubſtantia electionis,quòd Scrutatores ſint tres, dummodò adſint, qui ſufficiant ad fraudem impediendam. Quintò,ratione,quia,iuxta dicta *tom.4.verbo Leges Regularium num.* 36. in legis interpretatione attendendum eſt ad mentem, ſeu intentionem legislatoris, ea enim eſt veluti anima legis, prout ibi ex variis textibus oſtendi. Cum autem intentio Eccleſiæ in dicto *c. Quia propter* in deſignandis tribus ſcrutatoribus ſolùm fuerit, vt negotium electionis fideliter, & faciliùs peragerettur, prout tenet Sigiſmund.*ſup.dub.*19.*num.*1.Barboſa *in Collect.DD.in d.c.Quia propter n.*13.ex Hoſtienſi, Petro Biaxio,Butrio,& Bertrando,idque ſaluetur cum vno ſcrutatore, & duobus teſtibus, qui videant ne fiat aliqua fraus,ideo hoc videtur ſufficere.

65 Dixi autem ſolùm probabile id eſse,quia in praxi tenenda eſt communis ſententia docens tres Scrutatores, & non pauciores, adhiberi debere in electionibus Regularium.Prout tenent Panormitanus,Imola,Baldus,Ioannes Andreas, Butrius, Hoſtienſis,Cardinalis,Ancharanus,Gofredus,Hoſtienſis,Petrus Biaxius, Bertrandus, Rebuffus, Angelus, Silueſter,Tabiena,Roſella, Azor.Rodriguez, & alii, quos referunt,& ſequuntur Sigiſmundus *dic.dub.*19. *numero* 1.Tamburin.*d.q.6.*& Barb.*ſupr.*

66 Idem porrò quod dixi de vno ſcrutatore(ſeu etiā de duobus tantùm) intelligi etiam debet de pluribus quam tres,ita ſcilicet, vt quamuis communis opinio quòd tantùm in electionibus futuri ſint tres ſcrutatores,prout Authores relati ſupra tenent, cui fauent plures Sacr.Rotæ deciſiones, in praxi tenenda ſit; nihilominus tamen probabile videtur, conformiter ad dicta *tomo 2.capit.*12.*numer.*28. quòd ſi quatuor Scrutatores fuerint non propterea electiones irritæ erunt. Primò, propter declarationes Sac. Congregationis, quas ex Suarez eo loco adduximus,quæ videntur eædem,vel ſimiles cum illis,quas ſupra *num.*61.retulimus. Secundò, propter doctrinam Gloſsæ in dicto *capit.Quia propter verbo Senior* quæ talis eſt. *Quòd tres tantùm debeant eſſe Inquiſitores, non credo eſſe de ſubſtantia, dummodò tot ſint Inquiſitores quòd fraus fieri non poſſit. Argum.ſupr. eod. cum dilecti. Quia qui plus facit non videtur facere contra. ff. de ſer. Vrb. prædi. Si arborem. Et ſuperflua non vitiant, neceſſaria verò prætermiſſa diminuunt contractum. Codic.de teſtament.l.teſtamentum, & ff. de ſup.leg.legatus in princip.& l.Labeo.* Hæc Gloſsa. Tertiò, quia, vt habet Laymanus *dict.quæſt.*72.referens Abbatem, probabile eſt, & vſu receptum,quòd Capitulum cōmuni conſenſu alios viros idoneos præter dictos tres ſcrutatores ad prædictum ſcrutinium faciendum adhibere poſſit. Quartò,quia,vt dicitur, in Curia confirmata fuit electio Abbatis Tullenſis, licet in ea fuiſsent electi ſex ſcrutatores, prout ex Mandagoto, Boetio, Menochio, & Cardinali,referunt Sigiſmundus *dicto dub.*19.*num.*8.& Barboſa *nu.* 15.Non conſtat autem an talis electio approbata fuerit ex benignitate Apoſtolica, an quia de iure poſset ſuſtineri. Quod magis ſuſtineri poteſt,ſi electiones fiāt per ſchedulas ſcriptas, ita vt nec nomina eligentium pateant Scrutatoribus, prout diximus ſupra fieri debere,ſaltem,vt tutius,& ſecurius. Tunc enim nec contra ſecretum electionum, nec contra earum fidelitatem, quod eſt intentum *capit. Quia propter*, aliquid fiet.

67 Id quoque vltimò addendum,quòd licet diſpoſitio *ca.Quia propter* ſeruanda ſit in omnibus electionibus Prælatorum Regularium, etiam Conuentualium, iuxta dicta *tom.3.verbo Electio inter Regulares num.*2.nihilominus tamen, ad intentum noſtræ Religionis, iuxta dicta 4. *tom.verbo Prælatus Regularis num.*2.quando Priores Conuentuales eliguntur non à Conuentibus ipſis, ſed ſolùm à Diffinitorio in capitulo Prouinciali, non videtur neceſsaria talis forma, eò quòd tunc non eliguntur dicti Priores ab Eccleſiis Viduatis,ſeu à Collegiis ipſarum, de quibus ſolùm loquitur *cap. Quia propter*, ſed à Præſide Capituli, & Prouinciali electo cum ſuis Aſſiſtentibus,ſcilicet Diffinitoribus. Præſertim,quia diſpoſitionem prædicti *c.Quia propter* non procedere quādo Electores ſunt pauci,prout cōtingit in præſenti, quia illi ſolùm ſunt quinque,aut ſex, tenent non ſolum Layman.eo loco relatus ex Gotfrido, & Abbate,ſed etiam Tamburinus *d.q.6.nu.*8.poſt Innocent., Angelum, & Silueſtrum.

DVBIVM OCTAVVM.

An electiones Priorum factæ in dicto Capitulo, & non in Conuentibus validæ fuerint.

68 OBiiciebant maximè prædicti Patres oppoſitores contra præfatum Capitulum, quòd in Diffinitorio ipſius, quod vt dixi ſup.*dub.præced. nu. vlt.*conſtat ex Præſide Capituli, Prouinciali electo, & quatuor Diffinitoribus, factæ fuiſsent electiones Priorum Conuentuum,ex quo illas irritas, & nullas eſse exiſtimabant,quia dicebant ſolùm in Conuentibus,& à Fratribus ipſorum fieri poſse.

69 Sed primò quidem, etſi admitteretur (quod omnino

omnino negamus) tales electiones inualidas eſſe, non propterea inde ſequeretur Capitulum ipſum, in quo factæ ſunt, irritum eſſe, aut inualidum. Tales enim electiones ſolùm ſunt actiones quædã Capitulares particulares. Deinde, legitimas omnino, & validas eſſe ex eo colligitur, quòd factæ fuerint iuxta Conſtitutionem antiquam Ordinis approbatam, à Clemente ſeptimò, imò iuſſu ipſius factam, correctam, ſeu emendatam inter alias Ioannis Sorethi per Nicolaum Audeth, & Diffinitores Capituli generalis Venetijs celebrati iuxta dicta ſupr. *dub. præced. num.* 55. In prædictis enim Conſtitutionibus 5. *par.* dum agitur de electione Prouincialis cap. 10. (quod eſt de proceſſu Capituli Prouincialis, & terminatione eiuſdem(ſic habetur. *Volumus quòd Prouincialis cum Diffinitoribus liberè poſſint abſoluere Priores locales, & cæteros officiales, quorum inſtitutio ex cõſuetudine, aut aliàs ad Prouinciale ſpectat Capitulum, ſeruato illæſo indulto Apoſtolico in fauorem obſeruantiæ dato, quia Fratribus in obſeruantia efficaciter viuere ſtudentibus non poterunt Priorem dare alium ab eo, quem elegerunt, ſed habebunt confirmare. In cæteris autem poterũt ipſos Priore inſtituere, prout eis videbitur expedire.* His enim poſterioribus verbis manifeſtè cõceditur Prouinciali, & Diffinitoribus, ſeu (quod idẽ eſt) diffinitorio, poſſe inſtituere Priores in alijs Conuentibus præter illos, de quibus loquitur Indultum Apoſtolicum, ac per conſequens infertur Diffinitorium præfati Capituli valide, & licitè potuiſſe eligere Priores Conuentuum. Indultum autem Apoſtolicum, de quo eſt ſermo in dicta Conſtitutione, non comprehendere conuentus Prouinciæ Caſtellæ, in qua celebratum fuit præfatum Capitulum, conſtabit ex dicendis infra.

70 Nec obſtat ſi dicatur, quòd in Conſtitutionibus poſterioribus Ioannis Caſſardi de Senis *p.4.c.19.n.1.* videatur correcta præfata Cõſtitutio. Dicitur.n.ibi. *Volumus quòd Prouincialis cum diffinitoribus liberè poſſint abſoluere priores locales, & cæteros officiales, quorũ inſtitutio ex cõſuetudine, aut aliàs ad prouinciale ſpectat capitulum; ſeruato illæſo indulto Apoſtolico in fauorẽ regularis obſeruantiæ dato, vt in conuẽtibus ſcilicet, in quibus extat vetuſta, & laudabilis conſuetudo quòd priores ab eorũ Gremialibus eligantur, non alius inſtituatur prior ſed illum, quem ipſi Gremiales elegerint prouinciales, & diffinitores habeant confirmare.* Tũ propter dicta *ſup. dub. præced. n.* 57. ſcilicet, quòd, cũ prædicta conſtitutio Ioannis Soreth facta ſit ex mandato Sedis Apoſtolicæ, corrigi, aut abrogari non potuit ex ſola authoritate religionis. Tum etiã, quia ex eo quòd ibi dicatur quòd *abſoluere poſſint priores, quorum inſtitutio ſpectat ad capitulum, non autem illos qui ex cõſuetudine ab eorum Gremialibus eligi ſolent*, colligitur in præfato capitulo potuiſſe Diffinitorium ipſius eligere præfatos Priores; ex eo videlicet quòd in dicta prouĩcia fuerit talis conſuetudo. Exſtare autẽ illam teſtantur patres ipſius Prouinciæ in Actis authenticis præfati capituli *§. Sancitum eſt.* Item patres compromiſſarij, ſeu commiſſarij pro conditionibus vnionis Prouinciarum Caſtellæ nouæ, & veteris in vnam Prouinciã Caſtellæ, de quib. *ſup. dub.* 5. *n.* 38. In eis. n. *c.* 2. *n.* 1. expreſsè aſſeritur fuiſſe antiquam cõſuetudinem Prouinciarum faciendi Priores in Definitorio Capituli Prouincialis. Item Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Hierony. Dommim Epiſcopus Caeтanus, qui in litteris teſtimonialibus ad Eminentiſs. Cardinalem Protectorem miſſis, etiam ſub iuramẽto atteſtatur, qualiter io Ordine noſtro (ex quo ad Epiſcopatum fuit aſſumptus,) tam in partibus Hiſpaniæ, quàm in alijs, in quibus diuerſa munia pro religione egerat, ſemper viderit, & audierit, electiones Priorum fieri in Diffinitoriis Capitulorum Prouincialium, etiam poſt Conſtitutionem editam anno 1626. Quod etiam in Prouinciis Italiæ, & alijs Religionis contingere teſtantur per litteras teſtimoniales eidem Eminentiſſimo porrectas, Reuerendiſſimus Vicarius Generalis Apoſtolicus, & Reuerendus admodum Sebaſtianus Maſſius Prouincialis Romæ, ac Reuerendi adm. Magiſtri eiuſdem Prouinciæ ex prouincial., Ioannes Antonius Philippinus, & Gregorius de Marchis.

71 Secundò, validas fuiſſe prædictas electiones Priorum conſtat ex eo quòd factæ fuerunt ex vi Conſtitutionis, ſeu Statuti à Reuerendiſſimo Generali Chizzola edito auctoritate, Apoſtolica Clemen. VIII. in Breui *Cum tu prope diem;* vbi facultatem ipſi conceſſit faciendi quaſcunque conſtitutiones. Conſtitutio autem, prout habetur in c. 10. dictarum Cõſtitutionum talis eſt. *Priorum electiones deinceps non fiant niſi à Capitulo Prouinciali. Ita enim exiſtimamus Fratres noſtros maiori cum quiete Domino ſeruire, & à multis moleſtijs, & iniurijs liberari, quibus, & verbo, & facto aliqui Priores indiſcreti afficere ſolent eos, quos in prædicta electione ſibi ſuffragia non dediſſe, vel leuiter ſuſpicantur, vtque omnia ſubornationis occaſio tollatur, & tumultus, & factiones, & fraudes, & alia, quæ in eiuſmodi electionibus ſolent euenire plerunque, quæ maximam pariunt perturbationem, penitus extinguatur.*

72 Tertiò, ex nouiſſima Formula celebrandi Capitula Prouincialia, de qua *ſupr. nu.* 7. quam Reuerendiſs. Generalis Strarius typis edi curauit Neapoli 1635. & quæ mittitur ad Præſides Capitulorum, vt iuxta eam Capitula celebrari faciant, & de qua ipſe Generalis Theodorus in ipſa Formula dicit: *Neceſſarium duximus breuem hanc* tradere methodum à noſtris Præſidentibus in celebrandis capitulis obſeruãdam; quamque Reuerendiſſimus Generalis Maſſarius litteris teſtimonialibus datis 17. Iunii 1643. etiam ſub iuramento teſtatus eſt eſſe vniuerſalem formulam in tota religione obſeruandam. In ea autem §. 15. 39. 40. 43. & 44. manifeſtè præſcribitur, & ſupponitur electiones Priorum fieri debere in Diſſinitorio Capituli.

73 Nec obſtat primum caput Regulæ noſtræ, in quo dicitur, *Vnum ex vobis Priorem habeatis qui ex vnanimi omnium aſſenſu ad hoc officium eligatur.* Euidens enim eſt loqui ibi Regulam, de electione Prioris Generalis, tum quia Beatus Brocardus, cui Regula data eſt, vt patet *cap.* 17. ipſius illis verbis: *Tu autem Frater Brocarde.* Prior Generalis totius Ordinis fuit, vt noſtri Ordinis Hiſtorici communiter tenent, ſpecialiter Ioannes Paleonydorus *l.* 3. *cap.* 2. Didacus Coria Maldonatus *in Chronicis Carmelitarum l.* 10. *c.* 3. Michael Muñozius *in propugnaculo Eliæ l.* 2. *tit.* 3. *cap.* 1. *art.* 2. Tum quia id colligitur ex ipſo *cap.* 1. Regulæ, etenim poſt illa verba, *ad hoc officium eligatur*, ſubiungitur, *cui obedientiam promittat quilibet aliorum &c.* Conſtat autem certò religioſos noſtros nunquam promittere obedientiam Priori locali, ſed ſolùm Priori Generali, vt patet ex verbis profeſſionis illorum. Tum denique, quia hic eſt vſus, praxis, conſuetudo, acceptatio, & ſtylus totius religionis, vt Priores Generales ſemper eligantur à Fratribus, locales verò, vel ab ipſo Generali ſolo,

vel à

vel à Diffinitoribus in Capitulo Prouiociali. Quod ſaltem de Conoentibus paruis, & non habentibus octo voces admittebant aduerſarij Patres, & Conſtitutiones, quas ipſi aſſerebant; cum tamen verba Regulæ ad omnes Coouenrus extendi deberent, ſi de electione Priorum localium in illis eſſet ſermo. Conſoetudinem autem, ſeu acceptationem Religionis attendendam eſſe ad obligationem Regularum, ſicut ad obligationem aliarum legum Eccleſiaſticarum, habetur ex Abbate *cap. nam concupiſcentiam numer. 4. de Conſtitut. & Rubric. de obſer. ieiun. in fine, & cap. relatum num. 6. ne Clerici, vel Monachi*, ex Siluestro *in Summa verbo Religio p. q.8. in fine &c.* Saochez *l. 6. in Decalog. capit. 4. num. 23. & 27.*

74 Idem dicendum ad Ius commune, qood ijdem Patres aſſerebant, eo quòd ex illo haberi videatur electionem Abbatis ad Monaſteriom pertinere. Eſto enim ita ſit, iuxta dicenda infra *num. 86.* conſuetudo tamen noſtræ, & aliarum Religionum, quæ eſt optima legum ioterpreſ. *cap. cum dilectus de conſuetudine l. ſi de interpretat. ff. de legib.* accedentibus Conſtitotionibus authoritate Apoſtolica ſactis, & Decreto Reuerendiſſimi Generalis Strati j *num. 72.* relatis, prædicto Iuri communi ſufficienter derogarunt.

75 Explodēda pariter eſt obiectio alia, quam Patres aduerſarii ſumebant ex Breui Calixti tertii, in quo dicitur, Coouentus reſormatos eligere ſibi debere Priores. Nam, vt conſtat ex ipſo Breui, quod, etſi non extet, refertor tamen in alio Pauli ſecuodi, quod habetur in Marimagno Ordinis, & ipſum Maremagnum extat apud Rodriguez *in Bullario tom. 1. Bulla 37.* tam ipſe Calixtus, quam Pius II. & Paulus II. ibi relati, loquuntur de Conuentibus ſtrictioris, & ſpecialiſſimæ Obſeruantiæ, ac Reformationis, quales ſunt aliqui Prouinciæ Bœticæ, & Luſitaoiæ in Hiſpania, plures etiam in Prouincijs Italiæ, Galliæ, & Flandriæ, non autem in Prouincia Caſtellæ, prout Reuerendiſſimus Generalis Maſſatius declarauit Eminentiſſimo Domino Cardinali Protectori. Idqne luce clariùs colligitur ex dicto Breui. Loquitur enim de illis Conuentibus Reformatis, qui oon poſſunt per Vicarium Prouincialem viſitari, ſed perſonaliter per ipſum Prouincialem, & de Conuentibus, in quibus Priores dom eliguntur promittont tam confirmanti, quam Conuentibus ipſis, fideliter obſeroare, & obſeruari ſacere Regulam Ordiois, quæ omnino in andita ſuot in Prouinciæ Caſtellæ conuentibus.

76 Aliam quoque obiectionem ex nouiſſimis Conſtitutionibus Gregorii Canalis *par. 4. cap. 19. num. 1. & par. 2. cap. 2. numer. 4.* vbi habetur electiooes Priorum conuentuum maiorum, in quibus ſcilicet de ſamilia ſueriot vltra Priorem octo Fratres vocem, & locum habentes, debere fieri ab ipſis conuentibus, quam Patres oppoſitores aſſerebant contra electiooes Priorum in Diffinitorio, prorſus inanem eſſe facilè oſtenditur. Primò quidem, quia ea Conſtitutio, vt potè, noua, & non facta in Capitulo generali, ad quod ſolùm pertinet condere leges generales, non fuit recepta in Religione, vt conſtat euidenter io Prouinciis Italiæ, & aliarum Nationum. Eſto autem quòd in Prouinciis Hiſpaniæ aliquando executioni mandata fuerit, non tamen ſemper, ac proinde non ſuit in viridi obſeruantia. Conſtitutionem autem, ſeu legem humanam non acceptatam generaliter non obligare, ſaltem ex eo quòd legislator humanus eſto poſſit, noo tamen præſumitur velle obligare populum reſiſtentem ſuæ legi, colligitur ex *cap. in iſtis diſtinct. 4. & ex l. de quibus ff. de legib.* De quo Nauarrus *libr. 1. Conſilior. tit. de conſtitut. conſ. 1. quæſt. 5. & in Man. capit. 23. num. 41.* Rodriguez *tom. 1. quæſtionum Regular. quæſt. 6. artic. 10.* Toletus *lib. 8. cap. 18.* Azor. *tom. 1. Inſtit. l. 5. cap. 4. quæſtion. 1.* Valentia *1. 2. diſput. 7. qu. 5. punct. 5.* Naldus *in Summa verbo Lex num. 9.* Sanchez *l. 3. de Matrimon. diſp. 18. num. 1.* & alii plures, quos ſequutus ſum *4. tom. mea Summæ verbo Leges Regularium num. 16. et 17.*

77 Secundò, infirma eſt prædicta Conſtitotio, eo quòd, dato quòd recepta eſset, ea non potuit abolere conſuetudinem immemoriale, quæ ſemper fuit, etiam in Prouinciis Hiſpaniæ, ante annum *1626.* quo facta fuit, faciendi electiones Priorum in Diffinitorio Capitoli, & non in cooueotibus. Etenim, iuxta veriſſimam doctrinam Doctorum, conſuetodo immemorabilis, cum ſit priuilegiariſſima, tantæ firmitatis, & roboris eſt, vt nullo modo abrogetur per legem contrariam, niſi id exprimatur in ipſa; quod nullatenus fit in præfata Conſtitutiooe. Couarrubias *lib. 3. variar. reſolution. cap. 13. numer. 5.* Naldus *ſupra verbo Conſuetudo numero 22.* & alii plures. Fuiſse autem talem conſuetudinem in Prouiocia Caſtellæ conſtat ex dictis ſupra *numero 70.*

78 Tertiò, quia eſto quòd talis conſtitutio recepta eſset, & poſset abrogare conſuetudioem immemorialem in contrarium, non tamen poſset abrogare cooſtitutiooes illas antiquiores Ioannis Soteth, & Generalis Chizzolæ, de quibus ſupra *num. 69. & 71.* Tum quia eæ fuerunt authoritate Apoſtolica factæ, ac per conſeqnens maioris roboris, & firmitatis, quàm quòd poſsent à lege ordinaria authoritate, & extra Capitulum Generale facta abrogari. Quia, vt dixi *4. tom. verbo Leges Regularium num. 35.* lex generalis oon exteoditur ad ea quæ ſpecialiter prouiſa ſuot. Sanchez *l. 2. de Matrim. diſp. 24. num. 6. et l. 7. in Decalog. cap. 7. numer. 34.* Naldus *in Summa verbo Lex n. 18.* Theſaurus *in Praxi p. 2. verbo Munera cap. 10. num. 6.*

79 Quartò, quia etiam dato, quòd præfata conſtitutio nullum ex prædictis defectibos haberet, adhuc tamen non propterea ſequeretur electiones prædictas Priorum ſactas contra eam ſuiſse irritas, aut nollas. Etenim in dicta Conſtitutione nulla eſt claoſula irritans, aut caſsaus electiones aliter ſactas, nec in ea traditur forma ſubſtantialis talis electionis, nec apponitur pęna irritationis, aut caſsationis, aut alia quantumuis minima contra tranſgreſsores ipſius, quod eſt ſignum ſolùm eſse legem ſimpliciter præceptiuam, nullo autem modo irritatiuam actus contrarii. Imò ſi rectè expendatur, neque lex præceptiua videtur, ſed ſolùm permiſſiua. ſolùm enim in ea dicitur poſse conuentus primarios ſibi eligere Priores. Legem autem ſimpliciter permittentem, aut prohibentem actum, nec præſcribentem formam ſubſtantialem illius, non irritare ipſum, dixi dicto *verbo Leges Regularium nume. 45.* ex trito illo, *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.* Gloſſa *in cap. penult. de ſponſat. impuber.* Suarez *de legib. l. 5. cap. 29. num. 1.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Lex num. 9.*

80 Denique quintò, quia Conſtitutio illa ſi quomodolibet obligare poterat, diſpenſata fuit, tum per Illuſtriſſimum D. Nuncium Hiſpaniarũ, nunc Emi-

nea-

uentiſs. D. Cardinalem Fachinettum, tum etiam ad maiorem abundantiam per Reuerēdiſs. Generalem Stratium, prout conſtat ex litteris ab ipſo miſſis ad Magiſtr. Orbeam Præſidem Capituli, & Magiſtrum Nauarrum Prouincialem, quas apud ſe habent, & quarum copia in Regiſtro litterarum pro Hiſpania habetur, quod eſse authenticum agnouit Reuerendiſs. Generalis Maſsarius.

81 Nec obuiat, quòd Patres aduerſarii dicebant, videlicet, Generalem non potuiſse diſpenſare in dicta Conſtitutione per litteras miſſiuas, aut familiares, ſed tantùm per litteras patentes. Vt enim Reuerendiſſimus Generalis Maſſarius, & R. Adm. Magiſter Franciſcus Montius Prouincialis Saxoniæ, & Secretarius Ordinis, ac R. Ioannes de Colonia Secretariæ Coadiutor, & Amannenſis, teſtantur in litteris teſtimonialibus perilluſtri Domino Ludouico de Gratia Eminentiſsimi D. Protectoris Auditori oſtenſis, Reuerendiſſimi Generales Ordinis, iuxta ſtylum, & praxim Ordinis (quæ proculdubio legem faciunt) ſoliti ſunt, iuxta temporis, locorum, & negotiorum indigentiam ſuper Conſtitutionibus diſpenſare, non ſolùm per litteras patentes verum etiam per litteras familiares, & miſſiuas, & quòd talibus diſpenſationibus per prædictas litteras miſſiuas, & familiares factis, fides adhiberi ſoleat à noſtri Ordinis Religioſis, ſicut ſi per litteras Patentes datę eſsent.

82 Minus etiam obſtat, quod Aduerſarii obiiciebant, ſcilicet talem diſpenſationem exhibitam non eſse in Capitulo Prouinciali. Etenim ſine fundamento id aſserebatur; cum Magiſter Orbea Præſidens Capituli, & Magiſter Nauarrus ex Prouincialis, qui eam habebant, eam propalauerint non ſolùm aliis Patribus Diffinitorii, ad quos ex conſuetudine Prouincię, Conſtitutionibus authoritate Apoſtolica factis, & formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiſſimo Generali edita, vt præmiſsum eſt, id ſpectabat, ſed etiam Conuentibus ipſis, ad quos Magiſter Nauarrus Prouincialis in Litteris vocatoriis ad Capitulum ſcripſit ne procederēt ad electiones Priorum, quia faciendæ erant in Diffinitorio. Vltra quòd præſumitur quòd fuerint productæ Litterę talis diſpenſationis, dum nullibi probatur talis negatiua non productionis, ex quo enim facta fuit electio, & acceptata ab omnibus, præſumitur omnia præceſſiſse, quæ requiruntur pro validitate electionis, vt latiſſimè firmat Rota *in Recent. deciſ. 289. num. 26. p. 6.* & in Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ* 25. Iunii 1640. coram D. Coccino. Caſu autem dato, & non conceſso, quòd prædictam diſpenſationem cōuentibus præſati Patres magiſtri non oſtendiſsent, cum conuentus, eiſdem, vt par erat fidem in hoc adhibuerint, proculdubiò ceſserunt iuri ſuo, ſi quod habebant, eligendi ſibi Priores, maximè cum non reclamauerint, contradixerint, aut aliquid proteſtati fuerint. Ex quo proinde talium Priorum electio ad Capitolū Prouinciale, ſeu Diffinitorium, iure deuoluta fuit.

83 Infirmum valde quoque erat id, quod dicti PP. aduerſarii obiiciebant, ſcilicet, neceſsarium fuiſse, quod in electione talium Priorum declararetur eam fieri in vim talis diſpenſationis. Primò, quia non conſtat id omiſsum fuiſse, etſi in Actis Capituli Romam miſſis, quia non omnia in Capitulo geſta in illis referuntur, nihil de hoc habeatur. Et ſanè, ſi id neceſsarium fuit, à viris illis doctis prætermiſsum non credendum, vel ſaltem interrogandi erant, quo titulo id fecerint, & ipſis credendum, quia vbi ille qui eſt cauſa efficiens, & formalis interpretatur ſeipſum, non eſt opus extraneo interprete, ſeu extrinſeco intellectu *l. cum de indebito §. fin. ff. de probat. l. ex facto, ff. de vulgari. cap. inter alia, de ſent. excom.* Baldus *conſ. 458. num. 2. vol. 3. & in auth. niſi rogatus numer. 9. C. ad Trebell.* Bart. *in l. pro hærede numer. 3. ff. de acquir. hæred.* Tiber. Decian. *conſ. 7. à numer.* 100. *vol.* 1. Idem Bald. *conſ.* 313. *numero* 1. *verſ. de animo autem ſuo interrogari quis poteſt, & ſtatur eius reſponſioni. vol.* 4. Barboſa *in Votis deciſiuis Canonicis l.* 1. *voto* 4. *numer.* 2. & 3. Secundò, quia cum electio talium Priorum de iure Ordinis pertineret ad Diffinitorium, propter conſuetudinem Prouinciæ, Conſtitutiones authoritate Apoſtolica factas, & Formulam celebrandi Capitula Prouincialia, de quibus ſupra, abſque dubio neceſſarium non erat dicere electiones talium Priorum fieri in vim talis diſpenſationis.

84 Pariter etiam eſt valde debile, quod aduerſæ partis Patroni obiiciebant, ſcilicet dictam diſpenſationem à Generali dari non potuiſſe, eo quòd electio Priorum per Conuentuum ſit præſcripta in Regula, in qua Generalis diſpenſare non poteſt, cum ſit à Summis Pontificibus confirmata. Iam enim probaui ſupra *numer.* 73. Regulam ſolùm loqui de electione Prioris Generalis, non verò Prioris localis. Addo, communiſſimum, & certum eſſe inter Doctores, poſſe etiam Prælatos diſpenſare in Regula, ſaltem pro particularibus caſibus. Angelus *in Summa verbo Diſpenſatio numero* 8. Silueſter *in Summa verbo Diſpenſatio quæſt.* 14. Suarez 4. *tom. de Relig. Tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *à numer.* 25. & alii communiter.

85 Talis porrò diſpenſatio, etſi neceſsaria non eſſet propter dicta poſtulata tamen meritò eſt, & conceſſa à Generali, tum quia aliqui ex ignorantia credere poterant talem Conſtitutionem, etſi non legitimam, cum aliis tamen legitimis inſertam, obligare. Tum ad pacandas conſcientias ſcrupoloſorum, & obſtruendum ora inquietorum, & ad maiorem, & abundantiorem cautelam quæ nulli nocere poteſt, & qua prudentiores Prælati vti ſolent. Cui conſonat praxis, & ſtylus Curiæ, ſæpè enim videmus à Summo Pontifice, & Sacris Congregationibus peti, & concedi ſolitas diſpenſationes, facultates, & licentias in caſibus non neceſsariis, obuiandum ignorantiæ, ſcrupulis, vel malignitati aliquorum. Ex quo ceſsat obiectio, quam aduerſati afferebant ex iſta diſpenſatione petita, & obtenta.

86 Obiectio etiam aliud, quam præſati Patres non omittebant, ſcilicet, quod electiones prædictæ Priorum debebant fieri à Conuentibus, & non à Diffinitorio Capituli, inſpecto iure communi, iam eſt reiecta *ſupr. num.* 74. Etſi enim id verum ſit propter *capit. primum de electione, & cap. congregatio* 15. *qu. vlt.* & alia Iura, ac Doctores, quorum plures refert Barboſa *in Collectan. Doctorum in dicto capit.* 1. *de elect.* nihilominus iuxta dicta ſupra *numero* 74. conſuetudine, vſu, & praxi noſtræ Religionis (ſicut & plurium aliarum Religionum) Conſtitutionibus authoritate Apoſtolica factis, & aliis relatis, oppoſitum habetur. Idque eſse rationi magis conforme propter magna inconuenientia, quæ ex electionibus ab ipſis Fratribus factas oriuntur, tenent doctiſſimus Nauarrus *Commentario 3. de Regularibus nu.* 3. *§. ſeptimò confirmatur.* Perez *in Regulam S. Benedicti*

cap.

Digitized by Google

*cap.64.*Suarez *tom.4.de Religione tract.8. lib.2. cap.7. num.8. & tractatu 10. lib. 10. cap.3.à num.5.*vbi non ſine peculiari Dei prouidentia,& Spiritus Sancti inſpiratione, hunc modum prouidendi Prælatos in Societatem Ieſu,ait eſſe introductum. Quibus fauét ex Patribus Baſilius,Chriſoſtomus, & Gregorius ab eodem Suar.relati. Iniurii ergo ſunt tum prædictis Patribus,tum toti Religioni noſtræ,in qua eſt more introductum, vt Priores locales aliter quam à Fratribus Conuentuum eligantur,ij,qui ſolùm volunt à Conuentibus eligi debere Priores, parum curantes de magnis incommodis,quæ ex eo oriri, vel ipſi reſtari poſſunt. Vnde Commiſſarii Apoſtolici (inter quos erat Generalis Stratius)deputati pro examine Statutorum Prouinciæ Turoniæ, quam perfectè reformatam innuit totus Ordo,limitarunt articulum, in quo dicta Prouincia ſtatuerat electiones Priorum fieri debere à Conuentibus,ita ſcilicet,vt poſſet diſſinitorium Capituli Prouincialis legitima de cauſa non confirmare Priorem electum à Conuentu, & tunc ſubrogandus in locum non confirmati eligeretur à Capitulo Prouinciali. Et licet pauci quidam contra dictam Prouinciam id humiliter acceptantem,litem excitaſſent,contendentes huiuſmodi electiones remitti debere ad Conuentus; ſententia tamen in iudicio contradictorio data per Reuerendiſſimum Generalem Maſſarium pronunciatũ fuit, eas, nnn Conuentibus remittendas, ſed à Capitulo Prouinciali faciendas. Quæ quidem ſententia vt æquiſſima fuit ab Eminentiſſ.Domino Protectore, & poſtea à S.Apoſtolica,confirmata die 2.Iun.*1643.*

87 Adiungebant etiam Patres aduerſarii electionem Priorum per Conuentus eſse vnam ex conditionib. vnionis Prouinciarum,de quibus *sup. num.*38. Nam *cap.*2.prædictarum conditionum *nu.*1.dicitur,quòd Conſtitutio generalis, ſcilicet, loquens de electione Priorum per Cunuentus,relinquatur in ſuo vigore in poſterum. Sed hoc nihil ipſis ſuffragabatur,non ſolùm quia id non ſtatuitur ibi per modum conditionis,ſed ſolùm per modum permiſſionis, ſeu tollerantiæ dictæ Conſtitutionis, ſi,& in quantum valere poſset. Sed etiam,quia ibi expreſsè dicitur, relinquendam eſse dictam Conſtitutionem quoad diſpenſationem faciendam in ipſa ab habente legitimam poteſtatem ad id faciendum.Cum ergo dicta Conſtitutio (qualiſcunq. vigoris ſit)diſpenſata fuerit pro Capitulo,de quo eſt controuerſia à Domino Nuncio,& P.Generali Ordinis, vt dictum eſt ſuperiùs, ſine fundamento talem conditionem pro ſua parte adducebant.

88 Expendebant quoque, quòd tam in dicta conditione, quàm in aliis diſpenſationibus ſuper præfata Conſtitutione datis dicatur id fieri *pro vna vice*; ex quo validum ſibi argumentum deſumere credebãt, vt probarent legitimam eſse. Sed & hoc infirmum eſt.Nam cum ea Conſtitutio,eſto inualida ſit,& incerta, cum tamen reperiatur cum aliis legitimis Conſtitutionibus,ideo prudenter, modeſtè,& Religioſè,vt veri obedientes,ſolùm pro illa vice diſpenſationem poſtulare debebant, & Superiores, propter eamdem rationem, ſolùm pro ſingulis vicibus eam concedere, ne ſe faciles oſtenderent in diſpenſatione legis quantumuis dubiæ. Præſertim, quòd iſto modo, inferiores maiorem ſubordinationem ad Superiores ſuos haberent, nec præcluderetur aditus ad ipſos,& ad Curiam pro aliis occaſionibus.

Decretum Eminentiſs.Cardinalis Protectoris.

89 Rebus ergo diligenter,maturèque diſcuſſis Eminentiſſ.ipſe Cardinalis cum Reuerendiſſimis aliquot Generalibus, viriſque grauiſſimis die 18.Decembris præſens Decretum, ac definitiuam ſententiam in hac cauſa promulgauit in Capituli, & electionum in ipſo factarum fauorem.

Die 18. Decembris 1633.

In Congregatione habita coram Eminentiſſimo, & Reuer. Domino Cardinali Ginetto Sanctiſs. Dom. N. Vrbani Papæ VIII.Vicario, ac Religionis Carmelitanæ Protectore in qua interuenerunt.

R.P. Magiſter Ioannes Baptiſta Berardus Generalis Fratrum Minorum Sancti Franciſci.

Reu.P. Magiſter Hippolitus de Monte Generalis Religionis Sancti Auguſtini.

R.P. Magiſter Leo Bonſiliolus Vicarius Generalis Carmelitanorum.

P.Magiſter Dominicus Campanella Procurator Generalis eorumdem Carmelitanorum.

P.Ioſeph à Matre Dei Procurator Generalis Diſcalceatorũ Carmelitanorum Congregationis Hiſpaniæ, & D.Ludouicus Gratia ab Eminentia ſua deputati ad dandũ eorum votum ſuper nullitatibus oppoſitis contra electiones, Prouincialis, Diffinitorum, & Priorum Carmelitani Ordinis factas in Capitulo Prouinciali, eiuſque Diffinitorio de menſe May 1642. in Ciuitate Valliſoletana Prouinciæ Caſtellæ,rebuſque aliis &c.ſuper quibus pluries auditis,ac informantibus etiam in ſcriptis, Patribus Magiſtris Laurentio de Oſſorio, & Celedonio de Aguero,nec non R.P. Magiſtro Ioanne Baptiſta Lezana Socio, & Aſſiſtente dicti R.P. Vicarij Generalis,ac dicti Capituli defenſore, illiſque maturè diſcuſſis,omnes fuerunt concordes in voto, dictas electiones impugnari non poſſe,& ſuper dictis nullitatibus illarum oppoſitoribus perpetuum imponendum eſſe ſilentium.

M.Cardinalis Ginettus Protector.

Loco † Sigilli. Felix de Luco Secretarius.

90 Motiua verò,ſeu cauſæ,aut rationes, quibus permotus Eminentiſſimus,cum Reuerendiſſimis aliis, & grauiſſimis Conſultoribus præfatum Decretum edidit, non ſolùm fuit, quòd nullitates contra præfatum Capitulũ, & eius electiones prætenſæ, ſufficienter ex dictis euacuabantur, ſed etiam doctrina celeberrimi Doctori Nauarr.*qui l.5. Conſil. de Iudæis conſil.1.n.6.*dum quærit, quæ probatio ſit neceſſaria ad excludendum aliquem ab aliqua electione hæc habet. *Reſpondeo,quòd ad impediendam electionem videtur ſufficere ſemiplena probatio.arg.text.ſing.in capit. præterea il 2.de ſponſ. qui probat propter dictum vnius teſtis, & ſemiplenam probationem impedimenti affinitatis, impediendum eſſe matrimonium nondum contractum,ne contrahatur, ſi autem eſt iam electus, & confirmatus requiritur plena probatio ad reijciendum, & exauctorandum.arg.cap.ſuper his de accuſat, & pro vtroq. dicto facit cap.quemadmodum de iure iur.quatenus probat, quòd turpiùs eijcitur quàm non admittitur hoſpes.*

Quam

Quam etiam doctrinam recipit Iulius Lauorius *ſup. d. cap. 19. n. 121.* & fauet Rodriguez *tom. 1. Quaſt. Reg. q. 14. artic. 3.* Accedebant etiam plurimæ tum Iuris, tum Iuriſtarum Regulæ. Primò illa, *Reus in dubio eſt abſoluendus l. Arrianus ff. de act. & obligat. cap. ex litt. de probatio. l. qui accuſare C. de eden.* Secundò illa, *Reus eſt abſoluendus cum actor minus probauit. §. commodum Inſtit. de interdict. ca. ex litteris de probat. l. qui accuſare C. de eden.* Tertiò illa, *In dubio de validitate actus debet interpretari quod valeat. ff. de iniur. l. apud Labeonem §. ſi communem ff. de ſer. cor. l. ſi quis ſeruum in fin.* Bart. poſt Gloſ. *in l. non ſolùm §. ſed vt probari, in 1. column. in fin. ff. de ope. no. num.* Bald. *in Rubric. C. de fid. inſtrum. 4. col. in verb. iuxta hoc quæritur.* Quartò illa, *Dubia in meliorem partem interpretanda.* Bertach. *in Repert. 2. p. verbo Dubium.* Quintò illa, *Poſſeſſoris conditio melior eſt in pari cauſa. ca. in par. de Regul. iuris*, vbi Dynus, & alii. Sextò illa, *Poſſeſſor etiam iniuſtus debet citari quando eſt expellendus. l. 1. in fin. & ibi* Bart. *in 1. not. Cod. ſi propter pub. penult. l. fin.* & ibi Bald. *Cod. ſi per vim, vel alio modo. leg. memineris.* Septimò illa, *Cum iura partium ſunt obſcura pro poſſeſſore iudicandum eſt. l. 2. Cod. de prob. l. fin. C. de rei ven. cap. inter dilectos. de fide Inſtrumentor.*

F I N I S.

REGI-

REGESTVM
Primi Voluminis.

✣ a b c, qui ſunt duerniones, præter c, quod eſt folium dimidium.

A B C D E F G H I K L, qui ſunt quaterniones.

REGESTVM
Secundi Voluminis.

A B C D E F G H I K, omnes ſunt quaterniones, præter K, qui eſt Ternio.

REGESTVM
Tertij, & Quarti Voluminis.

✣ quod eſt folium vnicum.

a b c, qui ſunt duerniones.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo,

omnes ſunt quaterniones, præter O o, qui eſt quinternio.

VENETIIS, M.DC.XXXXVI.

Apud Iuntas, & Baba.

Digitized by Google